TRACTATVS

DE EFFECTIBVS CLERICATVS,

IN QVO PRAETER ECCLESIASTICAM IVRISDICTIONEM, & Clericorum priuilegia, omnes ferè casus, ad materiam pertinentes, eruditißimè declarantur, & resoluuntur.

AVTHORE

DOMINO DON CAROLO DE GRASSIS,

SICVLO, PANORMITANO, V. I. D.

CELEBERRIMO.

OPVS QVIDEM OMNIBVS IN VTROQVE FORO VERSANTIBVS admodum vtile, & necessarium.

Cum Summarijs, ac Indice locupletissimo.

ACCESSERVNT PRÆTEREA ADDITIONES AD TRACT. DE EFFECTIBVS Clericatus, & in fine operis eiusdem Authoris singularis tractatus de Amicitia.

Nunc primùm in lucem editus.

AD ILLVSTRISSIMVM, ET FOELICISSIMVM SÆNATVM PANORMITANVM.

SVPERIORVM PERMISSV.

PANORMI, Apud Io. Baptistam Maringum Impressorem Cameralem. M.DC.XXII.

ILLVSTRISSIMO,

AC FAELICISSIMO

SENATVI PANORMITANO.

QVOD olim D.Carolus de Grafsis V. I. D. frater meus propofuerat, id ego iam abfoluo, optimumq; carifsimi fratris confilium ne cadat irritum, efficio. Librum ille de Effectibus Clericatus ab fe accuratè compofitum, elaboratumque Panormitano Senatui Fęlicifsimo (qui & labori pręmium benignè promifit) dicare ftatuerat. At mors abrupit confilium, fratrem fuftulit, filumque honeftarum, quas animo moliebatur, actionum acerba præcidit. Fraternum igitur opus, quafi pofthumum fœtum, ego (quando adhuc vitam concedit optimus Deus) pro fratre dicatum tibi, Fęlifsime Sęnatus, volo; opus enimuerò cùm fratris meique in te amoris, atque obferuantiæ pignus; tum verò facrum, ac mea quidem fententia perutile: in quo non vna videas ex vtroque iure (cuius erat ille peritifsimus) petita argumenta, vel ad erudiendum, vel ad commune bonum, quàm maximè valentia. Hoc vos, Patres optimi, fi qua foletis humanitate acceperitis, cum gratum mihi feceritis, fratrifque manibus; tum verò Panormitanis omnibus animos (quod veftra cum primis intereft) addideritis ad meliora femper, ac longè illuftriora facinora aggredienda. Itaque fiet, vt dum Vrbis tantæ magnitudo qua peramplis ædificijs, qua ciuium nobilitate, ac multitudine crefcit in fingulos pene dies; in ftudijs, bonifque artibus (vnde venit in vrbes, ac regna verum decus, & ornamentum) minime decrefcat.

Petrus de Graffis.

SIMEONIS LISINICHII SICVLI AMISTRETTINI
carmina in Authoris laudem.

Quid tibi legiferum celebrare, Camœna, Lycurgum?
Trigrandemque Senem? Cecropiumque virum?
Incipe Cyrrhæis cantare ſororibus, Echo
Aſſonet; antra ſono concaua mundus erit.
Præpetibus rapidè plumis Titanis, Humique
Orbem circumadeas; filia, ab orbe polos.
Carolus hic ille eſt, quid maius iure Solone;
Cuius fama Jndos, vel Garamantas adit.
Et veluti ſuperat rutilantia ſydera Phœbus;
Sic ſuperas alios, Carole, iure viros.
Hoc teſtatur opus, gemmis quod fulget honeſtis;
Cœleſte ingenium dicitur eſſe tuum.

ALIVD.

Serta tuus Petrus dedit atque inſignia Cæſar,
Quorum tu ſacris legibus alta paras,
Carole ſerta; manus Clarij, quæ legerat ante,
Serta diu meritis Graſſe dicata tuis.

IN AVCTORIS LAVDEM.

Cauſſarum ſapiens effectibus abdita pandit
Craſſus facundo Carolus ore refert.
Plenius hic quidquid reliqui dixere priores
Edocet; ac fuſum nectare tradit opus.
Cedat iure Solon, iactet ne græca Lygurgum
Sparte; hic ex fumo lumina clara dedit.

ELENCHVS
OMNIVM EFFECTVVM,
QVI IN IPSO TRACTATV
ex ordine continentur.

Cle-

uen-

DON CAROLI
DE GRASSIS
PANORMITANI IVRISCONSVLTI EMINENTISSIMI.

TRACTATVS DE EFFECTIBVS CLERICATVS.

SVMMARIVM PRAELVDII.

1 Clericatus fuit constitutus de iure diuino.
2 Clerici dicuntur quodammodo tenere locum Apostolorum.
3 Clerici vnde sic appellentur.
4 Clerici sunt qui forte Dei ministerio seruiunt.
5 Clerici dicuntur translati ad famulatum domini, & segregati à cœtu laicorum.
6 Clerici quid iurare habeant ex eorum officio, & quibus debent esse intenti.
7 Clerici debent sacramenta populis ministrare, eosq; pascere.
8 Clerici dicuntur res sacra.
9 Clerici in actibus suis vndique elucescere debent.
10 Turpitudinibus suspicio à clericis abesse debet.
11 Clerici debent esse sicut candelæ super Candelabro:
12 Clerici debent esse perfectiores, & sanctiores laicis.
13 Clerici debent laicos moribus præcellere, & scandala quantum possunt fugere.
14 Clerici dicuntur magis peccare quàm Laici, ideo grauius puniuntur.
15 Clericatus est qualitas aggrauans peccatum.
16 Dignitas Sacerdotalis quantum est excelsior, tanta maior erit ruina si peccauerit.
17 Clericus in sacris in eodem genere peccati magis peccat, quàm constitutus in minoribus.
18 Peccare grauius dicitur qui maiori præfulget dignitate, ideo grauius est puniendus, & n. 22.
19 Fornicatio est grauior in cõstituto in dignitate quàm in Clerico simplici.
20 Delictum fit grauius & turpius ex qualitate, & dignitate delinquentis.
21 Maior in honore debet esse maior in sanctitate.
23 Clerici cur magis peccent quàm laici.
24 Clerici sunt efficatius obligati ad diuinum amorem.
25 Clerici debent oĩno esse casti, & cõtinentes, & mũdi.
26 Cautus Clericorum luxuriãtium, Deo plus displicet, quàm placet.
27 Dicens quòd simplex fornicatio non est peccatũ mortale habetur pro hæretico.
28 Luxuria quantum sit detestabilis in Clericis.
29 Clericus habens rem venercam cum soluta quod genus peccati cõmittat, & n. 30. 31. 32. 34. 35. 36
33 Clericus quando ordinatur coniungitur Ecclesiæ sicut sponsus sponsæ.
37 Episcopus habens rem veneream cum soluta dicitur committere adulterium.
38 Monaci fornicantes committunt incestum.
39 Monaci & cæteri regulares expressè profitentur castitatem.
40 Clerici in sacris fornicando committunt incestum.
41 Clerici cum promouentur ad ordines sacros tacitè castitatem promittere censentur.
42 Concubina Clericorum dicitur fornicaria.
43 Coitus clerici beneficiati dicitur coitus damnatus.
44 Filij nati ex prælatis, ex regularibus, ex Clericis in sacris cõstitutis, & ex Clericis beneficiatis dicuntur nati ex damnato coitu, & sunt incestuosi.
45 Filius natus ex Clerico beneficiato, & ex soluta potest legitimari per subsequens matrimonium, & in eo habet locum dispositio loquens de filijs natis ex legitimo matrimonio.
46 Clericis omnis coitus est interdictus.
47 Pœna Clerici fornicarij, quæ nam sit, & quid si esset notorius, & scandalosus, nu. 48. & quid si fornicatio haberet aliquam deformitatem, num. 54. & quid in foro exteriori, n. 55. & 56. & quid si fuit monitus, n. 37.
48 Clerici fornicantes in quam pœnam incurrant, & quid si essent notorij, & scandalosi, n. 48. & quid si fornicatio haberet aliquam deformitatem, nu. 54. & quid in foro exteriore, num. 55. & 56: & quid si fuit monitus, n. 57. 59. 60. 61. 62.

49 Clericus notorius fornicator celebrando fit irregularis.
50 Audientes missam à Clerico notorio fornicario peccant mortaliter, quod intellige, vt n. 51.
52 Clerici publici concubinarij non debent admitti ad recitandum diuina officia simul cum alijs.
53 Fornicator notorius quando quis dicatur remissiuè.
58 Monitio ad hoc vt operetur suum effectum quo ordine sit facienda.
61 Clericus concubinarius priuatur beneficio, & tenetur restituere fructus perceptos, & n. 62.
63 Ignorantia quantum sit detestabilis in personis Ecclesiasticis, & multa de scientia Clericorum.
64 Scientia in Clericis requiritur de iure diuino, & canonico.
65 Clericorum officium est populos docere, & ab erroribus eos remouere.
66 Illiterati non possunt promoueri ad ordines Clericales.
67 Illiteratus circa beneficia obtinenda est magis odiosus, quàm homicida.
68 Dispensatio non admittitur cum penitus illiterato.
69 Illiterati sunt monstra & opprobrium in Ecclesia.
70 Illiterati non possunt obtinere beneficium Ecclesiasticum, & obtentum possunt cogi relaxare.
71 Collatio beneficij facta illiterato, & ignoranti, est ipso iure nulla.
72 Illiterati sunt incapaces beneficiorum.
73 Illiteratus quis dicatur.
74 Scientia quænam requiratur in clerico simplici, & qua in sacerdote, n. 76.
75 Scientia quando dicatur eminens, quando mediocris, & quando sufficiens.
76 Ordinari ad hoc vt quis possit, quæ scientia sit necessaria in ordinibus sacris, & qua in minoribus, num. 78.
79 Scientia quanta requiratur in confessarijs.
80 Prælatura quam scientiam exigat.
81 Cardinalatus dignitas non potest conferri nisi magistris in Sacra Theologia, vel doctoribus in vtroque iure, vel saltim in iure canonico, vel licētiatis.
82 Doctoratus rescripto principis non potest promoueri ad prælaturas, & beneficia Ecclesiastica.
83 Scientia quanam sit necessaria ad obtinendas dignitates Ecclesiasticas.
84 Papa dēt esse magis litteratus, quàm cæteri prælati.
85 Dignitates Ecclesiastica ex dispositione sacri Concilij Tridentini debent conferri doctoribus si in prouincia adsunt.
86 Litterati melius seruiunt Ecclesiæ quàm ignari, & idiotæ.
87 Plus prodest vnus doctus decem Ecclesijs, quàm decem idioti vni Ecclesiæ.
88 Ecclesia Dei indiget viris litteratis.
89 Ecclesia Dei fauet viris litteratis.
90 Vtilitatis Ecclesię causa expensum dicitur, quod est expensum ratione studij.
91 Studijs canonum incumbētes magis merentur quàm religiosi.
92 Gregorius Papa XIII. fuit primus, qui erexi. seminaria in alma vrbe Romana, & in alijs mundi partibus.
93 Don Cæsar Marullus Archiepiscopus Panormitanus laudatur.
94 Legatum factum pro se manutenendo in studio, vel pro emendis libris caussa studij dicitur ad caussas pias, & n. 95.
95 Falcidia non detrahitur de legato facto pro se manutenendo in studijs.
96 Ius Canonicum non minus prodest ad ecclesiam benè regendam quàm Sacra Theologia.
97 Ecclesia Dei non potest regi per puram, & solam Theologiam absq; facultate canonica.
98 Prælati debent esse magis docti in iure canonico quàm in Theologia.
99 Canonista potest prædicare.
100 Ius canonicum tendit directò ad regimen animarū.
101 Ius canonicum appellatur Theologia practica.
102 Doctor in iure canonico præfertur Thologo in collatione beneficij quando beneficium est in partibus vbi non viget hæresis, secus si vigeret hæresis.
103 Doctor canonista præfertur iurista, & doctor in vtroque iure præfertur in vno tantum doctorato, & quid si studeret in vna tantum professione.
104 Beneficiati tenentur residere in proprijs beneficijs si habent curam animarum alias priuantur fructibus ipsorum beneficiorum.
105 Beneficiatus excusatur à residentia si abest causa studij, & habetur pro præsente, & an requiratur licentia ordinarij; & per quantum tempus potest abesse, & in qua professione debet studere, & in qua ætate vide ibidem remissiuè.
106 Absens causa studij habetur pro præsente.
107 Absens causa studij dicitur abesse causa publicæ, vtilitatis.
108 Absens causa studij gaudet omnibus priuilegijs, quibus gaudent præsentes.
109 Absens causa studij habet beneficium restitutionis in integrum.
110 Monachus existens in studio potest contrahere, & obligare monasterium pro expensis in studio faciendis.
111 Dispensatio, quæ fit cum viris litteratis, dicitur honesta, & secundum ius.
112 Clerici non solum debent scire sacram Theologiam, & ius pontificium, verùm etiam humanas litteras.
113 Clerici habentes officium in aliqua ecclesia debent scire id, quod spectat ad suum officium.
114 Ignorantia eorum, quæ spectant de suum officium in clericis, est peccatum mortale.
115 Clericus si non intelligit officiū, quod recitat peccat.
116 Ignorantia non excusat quādo quis ex officio tenetur inuestigare id, quod ignorat.
117 Iudex, iudicans contra ius, tenetur quasi ex maleficio, & fecit litem suam.

Igno-

118 *Ignorantia iuris iudicem non excusat, & talis ignorantia æquiparatur culpæ.*
119 *Ignorantia computatur in numero detestabilium in ijs, qui alijs præsunt.*
120 *Iudex malè iudicans per ignorantiam punitur arbitrio iudicis.*
121 *Iudex, qui per imperitiam cōdemnauit aliquem ad mortem, debet ipse decapitari.*
122 *Artifex, qui per imperitiam errauit in eo, ad quod est conductus, tenetur omne damnum emēdare.*
123 *Medicus, qui per imperitiam occidit ægrotum, tenetur de occiso, & punitur pœna vltimi supplitij, si vero non occidit, sed aliud damnum intulit, tenetur ad interesse.*
124 *Ignorantia quando sit peccatum in laicis, & quādo eos excuset.*
125 *Iulianus Apostata statuit ut Christiani non possent studere neq, scientijs incumbere.*
126 *Bulla Martini 5. memoratur.*
127 *Clerici laicos scientia præcellere habent.*
128 *Doctor vbi promouetur ad aliquam dignitatem, uel officium, aut beneficium tunc non debet examinari, quod lim. ut n. 129.*
129 *Auaritia offendit clericalem dignitatem, ideo eam fugere habent, & nu. 132. & eius suspitionem, num. 133*
130 *Auaritia appellatur idolorum seruitus.*
131 *Auaritia est radix cunctorum malorum.*
134 *Sacerdotes non debent diuitijs incumbere.*
135 *Pluralitas beneficiorum quàm detestabilis propter præsumptam auaritiam.*
136 *Dispēsatus ad plura beneficia sine causa non est tutus quo ad Deum.*
137 *Pluralitas beneficiorum, quæ mala pariat.*
138 *Auaritia ut plurimum est causa simoniæ.*
139 *Auaritia aliquando est causa hæresis.*
140 *Clerici debent esse sobrij, & multa de sobrietate.*
141 *Clerici se inebriando peccant mortaliter.*
142 *Ebrius assiduè peccat mortaliter.*
143 *Bibere sine mensura, quando quis dicatur.*
144 *Pœna Clerici ebrij, quænam sit, & ad hoc ut puniatur debet moneri, & n. 149*
145 *Clerici non debēt in tabernis comedere, ampl. vt nec ualeat contraria consuetudo, ut n. 146*
147 *Consuetudo contra bonos mores potius est corruptela, & sic inualida.*
148 *Consuetudo contra ius canonicum est inualida.*
150 *Clerici debent fugere publica conuiuia.*
151 *Clerici non debēt inuigilare nimis in cura edendi.*
152 *Luxuriæ nutrimētū est nimis cibi, & potus perceptio*
153 *Ciborum nimia cogitatio animarum perturbat.*
154 *Clerici debent parsimoniam seruare.*
155 *Vestes Clericorum debent esse honestæ, & quales, & nu. 157.*
156 *Clerici non debent ut si uestibus sericis, neq; incisis, seu frappatis, neq; uarij coloris, & quid si adesset consuetudo, nu. 158*
159 *Clerici nobiles debent uestibus pretiosioribus indui.*
160 *Clerici non debēt uti uestibus nimis uilibus, & abiectis, aut serto exterminatis.*
161 *Vitia plerumq; se esse uirtutes mentiuntur.*
162 *Clerici debēt esse misericordes, & charitatiui, & sunt magis obligati exercere actus charitatis, quàm laici.*
163 *Clerici tenētur disponere eius bona in usus pios, & esse contenti uictu, & uestitu.*
164 *Clerici debēt pauperibus erogare id, quod eis superest ultra uictum, & uestitum.*
165 *Beneficiati in quos usus debent conuertere id, quod eis superest.*
166 *Beneficiatus potest uiuere de fructibus beneficij, & reseruare, & cumulare bona patrimonialia.*
167 *Beneficiatus non reparans Ecclesiam ruinam minantem peccat mortaliter.*
168 *Clerici debēt esse reales, & ueridici, & in suis actibus nullam adhibere fraudem.*
169 *Contrahentes licet ad inuicem se decipere infra dimidium iusti pretij.*
170 *Clericis non est permissum secum contrahentes decipere etiam infra dimidium iusti pretij.*
171 *Clerici plus quàm laici tenentur seruare æquitatem.*
172 *Christiano uiro non licet proximum suum circumuenire, & decipere.*
173 *Ecclesia non debet pati aliquid fieri contra iustitiam*
174 *Contrahens decipiens suum contrahentem etiam infra dimidium in foro conscientiæ tenetur ad restitutionem iusti pretij.*
175 *Clerici non debēt se inmixere rebus sæcularibus.*
176 *Clerici debent esse honesti, & quomodo se gerere habent, nu. seq.*
177 *Clerici nihil agere habēt, quòd offendat laicorum aspectum.*
178 *Clerici non solum debēt se abstinere ab ijs, quæ secundum se sunt mala, sed etiam ab ijs, quæ habent speciem mali.*
179 *Clerici prohibentur interesse spectaculis, & ludis hastilibus.*
180 *Clerici non debēt esse loquaces, & uerbosi, & cur. num. seq.*
181 *Loquacitas quos malos effectus pariat, & multa de loquacitate.*
182 *Nugæ in ora sacerdotum sunt peccata, & sacrilegiū*
183 *Clerici quales esse debent ad hoc, ut uerè clerici dicantur, & reprehendi non possint.*
184 *Clericatus in dubio non præsumitur fallit, ut n. 190. 191. 192*
185 *Doctor quis in dubio non præsumitur, & qui se fundat in doctoratu debet hoc probare.*
186 *Notarius in dubio non præsumitur.*
187 *Miles quis in dubio non præsumitur.*
188 *Nobilis quis nunquam præsumitur.*
189 *Qualitatem quis probare debet, qui dicit se qualificatum.*
193 *Laicus quilibet in dubio præsumitur.*
194 *Excipiens quòd aliquis non est Clericus nihil probare habet, ut n. 196*

195 *Agens vti Clericus ipse tenetur clericatum probare lim. vt nu. seq.*

197 *Clericatus quomodo probetur, n. 198. 200. 201. 205. 206. 207. 208. 209. 218.*

199 *Litteræ dimissoriales ad hoc, vt probent clericatum quas sollemnitates debent habere.*

202 *Clericatus quando probetur, & quando non ex confessione aduersarij, & n. 203. & 204*

210 *Testes super clericatu probando debent assignare causam sui dicti, & qualis debeat esse ista rō.*

211 *Testis vnicus probabit clericatum ampliatur n. 212 lim. vt n. 213. 214. 215*

215 *Clericatus debet plenè & perfectè probari ad hoc vt clericus remittatur suo iudici Ecclesiastico, & nu. 216.*

217 *Clericatus potest probari etiam testibus singularib. Clericatus an probetur per verba ennutiatiua Pontificis, vel prælati; & num. 220. 221. 222. 223.*

219 *Nominatio Pontificis, vel prælati, quòd aliquis sit clericus an probet clericatum, & n. seq.*

224 *Clericatus an probetur per ipsius quasi possessionem & n. seq. & n. 233*

225 *Clericatus quasi possessio an sufficiat ad hoc vt quis remittatur iudici Ecclesiastico, & n. 226*

227 *Clericatus quasi possessio transfert onus probandi cōtrarium in aduersarium.*

228 *Clericatus quasi possessio sufficit quò ad præparatoria iudiciorum.*

229 *Clericatus quasi possessio probat clericatum ad fauorem alterius, & non ipsius clerici.*

230 *Clericatus quasi possessio nihil operatur vbi is, qui reperitur in ea esset extorus.*

231 *Clericatus quasi possessio nihil operatur vbi constat de vitioso ingressu.*

232 *Clericatus quasi possessio non adest in legitimè nato*

234 *Probatio quod aliquis non sit clericus quomodo sit facienda.*

235 *Confessio clerici, quòd non sit clericus quando valeat, & quando sibi præiudicat, vel non*

237 *Illiteratus penitus quando quis dicatur.*

238 *Litterarum igniarus quis dicatur.*

242 *Ordinatus nemo præsumitur, & ordinatus de vno ordine non præsumitur ordinatus de alijs, etiam minoribus, limitatur vt n. 243. 244. 245.*

246 *Clericorum appellatione compræhenduntur omnes, qui aliquo ordine sunt ordinati, & nu. 252.*

247 *Clerici nomen est generale, & comprehendit omnes ordinatos, & num. 252.*

248 *Monaci, ac cæteri religiosi veniunt appellatione clericorum, & quando nu. 249. & 250. & 265.*

249 *Religiosi cuiuscunq; ordinis veniunt appellatione Clericorum, & quando, nu. 249. 250.*

251 *Religiosorum appellatione an, & quando veniant clerici seculares, & n. 266*

252 *Monacorum appellatione an, & quando veniant clerici seculares, n. & 266*

253 *Nouitij veniunt appellatione clericorum, item conuersi, & moniales.*

253 *Appellatione clericorum veniunt nouitij conuersi, & moniales.*

254 *Appellatione clericorum veniunt tam clerici regulares, quàm seculares.*

255 *Tertiarij an veniant appellatione clericorum.*

256 *Milites hyerosolimitani veniunt appellatione clericorum, & quando.*

257 *Hæremitæ quando veniant appellatione clericorum.*

258 *Appellatione clericorum an, & quando veniant cōstituti in dignitate, & n. 261. 263. 264.*

259 *Canonici veniunt appellatione clericorum, & quando, nu. 260.*

262 *Rescriptum seu statutum, obtentum contra clericos alicuius ciuitatis, vel prouintiæ, non comprehendit constitutos in dignitate.*

263 *Statutum editum contra clericos alicuius prouintiæ, vel ciuitatis non ligat constitutos in dignitate eiusdem prouintiæ, vel ciuitatis.*

266 *Statutum loquens de intrantibus monasterium non comprehendit clericos.*

267 *Habitus clericalis consistit in duobus, & in quibus.*

268 *Clericus non coniugatus quando dicatur incedere sine habitu, & quid in clerico coniugato, nu. 269.*

270 *Habitus clericalis qualis fuerit antiquitus, & qualis sit hodiè, & quomodo cognoscatur.*

271 *Forma habitus clericalis, quæ nam sit.*

272 *Habitus clericalis cuius coloris esse debeat.*

273 *Vestes quæ clericis prohibētur, & n. 275. 277. 279.*

274 *Clerici non possunt vti sellis, frenis, aut calcaribus auratis.*

276 *Berrettum clericale quod dicatur.*

278 *Homines non debent vti vestibus mulitbribus.*

280 *Tonsura quid, & quotuplex sit.*

281 *Tonsura quo tempore fuit in ecclesia introducta.*

282 *Ordines clericales quot sunt, & nu. seq.*

283 *Ostiariatus officium quale sit.*

284 *Minor septennio non potest promoueri ad ordines minores.*

285 *Salmistæ siue lectoris officium quid sit.*

286 *Exorcistæ officium quid sit.*

287 *Accolitus ordo qualis sit.*

288 *Subdiaconatus ordo, & eius exercitium quod sit.*

289 *Ætas quæ nam requiratur ad suscipiendum ordinem subdiaconatus.*

290 *Diaconatus ordo quid sit.*

291 *Ætas quæ sit necessaria vt quis possit fieri diaconus.*

292 *Sacerdotij siue presbiteratus ordo qualis sit, & de eius potestate.*

293 *Presbyteri nomen quid significet.*

294 *Sacerdotum dignitas quanta sit vide remissiuè.*

295 *Ætas quæ requiratur in sacerdotio.*

296 *Ordines sacri cur ita appellentur.*

297 *Ordines minores quandoque dicuntur sacri.*

298 *Prima tonsura quid sit, & nu. seq. & num. 302.*

299 *Prima tonsura quid denotet.*

300 *Clerici primæ tonsuræ gaudent omnibus priuilegijs cle-*

monasterium, in quo monacantur.

373 Populi appellatione quando veniant clerici etiam:

374 Vniuersitatis appellatione quando veniant Clerici.

375 Vassallorum appellatione, quando veniant Clerici.

375 Clerici quando veniant appellatione vassallorum.

376 Beneficium Ecclesiasticum habens praestat fidelitatem nouo regi.

377 Prouincialium appellatione quando contineantur Clerici, & an priuilegium concessum hominibus alicuius loci competat etiam clericis.

378 Hominum appellatione quando comprehendantur Clerici.

379 Clerici connumerantur in appellatione ciuium, populi, districtualium, & similium in his, quae possunt Clericis competere, secus in his, quae eis sunt interdicta.

380 Dispositio qualibet reducitur ad terminos habiles.

381 Priuilegia, concessa ciuibus, & similibus, competũt etiam Clericis.

382 Clericatus est dignitas.

383 Clerici dicuntur maiores laicis, & illis praeferri debent.

384 Clericis debetur honor, & reuerentia.

385 Clerici sunt superiores regibus, & principibus secularibus.

Dignitas Clericalis est maior imperatoria.

386 Iurisditio Ecclesiastica, & spiritualis est maior temporali.

387 Iudex Ecclesiasticus est maior seculari, & cur.

388 Iudex Ecclesiasticus potest supplere negligentiam iudicis laici.

389 Episcopi possunt, & debent corrigere Principes si viderint eos peccantes.

390 Presbyter. nomen, quid significet, & quantum sint honorandi.

391 Clerici seculares sunt magis honorandi quam regulares.

392 Clerici seculares sunt digniores monachis, ac caeteris regularibus.

393 Vita monachorum, & regularium est perfectior vita Clericorum secularium.

394 Clerici seculares etiam sine licentia Episcopi possũt ingredi religionem regularium, intellige, vt nume. 395.

396 Clerici in minoribus, & nouitij possunt ad libitum à religione discedere, secus est in constitutis in sacris, vel professis alicuius religionis.

397 Clerici quando dicantur clericaliter viuere.

398 Clericus in minoribus expressis verbis renuncians clericatui, dicens quòd nolit esse clericus, non debet vlterius ad Clericatum admitti.

399 Vouens se non clericari fit irregularis, licèt votum sit inualidum.

399 Iurans nolle fieri Clericus, vel monachus, fit irregularis, licet iuramentum non teneat.

400 Audiendus nemo est contra id, quod viua voce approbauit.

401 Iuri renunciato non datur amplius regressus.

402 Vita spiritualis, & contemplatiua est melior, quàm vita actiua.

403 Legatum factum cum conditione, quòd legatarius non ingrediatur monasterium tenet, licèt conditio reijciatur, tanquam turpis, quòd intelligas, vt ibi.

403 Conditio posita in legato, quòd legatarius non possit fieri religiosus reijcitur à legato, quod intelligas, vt ibi.

404 Legatum de mille si nupserit, & de quingentis si legatarius monasterium ingrederetur si factum sit, debentur tota mille, etiam si legatarius fieret religiosus, ampl. vt nu. 405.

406 Legatum alimentorum si est praestandum certo loco, si alimentandus noli: in eo loco stare alimenta non debentur.

407 Legatarius alimentorum si vult fieri religiosus consequitur legatum, etiam si nolit stare in loco, ubi testator iubsit, quòd alimenta praestentur.

408 Tutor si se excusat à tutela ammittit legatum.

409 Tutor, qui vult fieri clericus, & propterea excusatur à tutela, non emmittit legatum.

410 Monasterium an, & quando excludat substitutum.

411 Monasterium durante uita monachi habebit usufructum bonorum fideicommisso subiectorum, quod procedit quando monasterium esset capax.

412 Monasterium an, & quando habeatur loco filiorum.

413 Filius non potest exeredari ex eo, quia fecit se Clericum contra voluntatem patris.

414 Consulentes siue impedientes ne quis monachetur, & fiat religiosus sunt excommunicati.

415 Dominus potest repetere agricolas ascriptitios, qui sine eius licentia abierunt, quod lim. ut nu. 416.

417 Clericatus liberat seruum à seruitute.

418 Clericatus liberat libertum ab operibus libertorum.

419 Priuilegia concessa clericis debent latissimè interpretari.

420 Priuilegia concessa clerici, tãquam concessa non subditis transeunt in contractus.

421 Donatio facta per patrem filio ad hoc ut efficiatur sacerdos non computatur in legitima.

422 Clerici ac caeteri religiosi comprehenduntur in numero miserabilium personarum.

423 Ecclesia comprehenditur in numero miserabilium personarum.

424 Clerici sunt de numero pauperum.

425 Clerici tãm boni, quàm mali semper sunt honorandi

426 Ordini toto Clericali non est detrahendum ex eo, quia aliqui sunt mali.

427 Clerici orientales siue graeci non sunt subiecti dispositioni iuris Pontificij.

428 Clerici orientales quibus priuilegijs fruantur remissiuè.

429 Dicens se clericum cum talis non sit qua poena puniatur.

Vesti-

430 *Vestibus clericalibus, vel monachalibus vtens cùm talis non sic qua pœna puniatur.*
431 *Celebrans, vel audiens confessionem vti sacerdos cùm talis non sit quomodo sit puniendus.*
432 *Laicus impetrans beneficium, tanquam clericus caret impetrato.*

PRÆLVDIVM.

MEMOR cum semper fuerim præcepti Plinij secundi, qui ad Caniniũ Rufum scribens ipsum hortatur, vt aliquid effingat, & excudat, quod sit perpetuò suum, quia (inquit) reliqua rerum tuarum post te alium, atque alium dominiũ sortientur. Hoc nunquam desinit, si semel cęperit esse tuum. Qua Plinij exhortatione ductus, temporibus præteritis typis mãdaui tractatum de exceptionibus ad materiam statuti, excludentis omnes exceptiones, in cuius calce pollicitus fui alium edere tractatum de effectibus; in quo inter cætera de effectibus Clericatus aliquid scribere promisi. Ideo materiam ipsorum effectuum Clericatus in præsentibus aggredior; Et licet in fine eiusdẽ tractatus protestatus fuerim; quòd aliquid scribere, aut deducere nõ intellexerim, quod aduersetur Determinationi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, nihilominus quia materia, de qua ad præsens sum tractaturus, est magis periculosa; decreui eandem protestationem etiam præmittere, qua præmissa, & singulo verbo relata deuenio ad tractatum de effectib. Clericatus. Qui quidem Clericatus dubium non

1 est, quod sit constitutus de iure diuino, *vt not. gl. in c. si Imperator 96. dist. Præposit. in c. in primis, §. de persona, n. 6. 2. q. 1. Abb. in c. solitę, ver. nota ibi Pontifex, de maiorit. & obed. Collegg. Ferrarien. latè conf. 3. n. 1. post conf. Zabarell. Hieron. Gigans in tract. de crim. læsæ maiestatis in tit. quis cognoscat de crim. læsæ maiest. n. 14. Mart. de iurisd. p. 1. c. 6. nu. 1. cum seq. Anastas. Germon. in tractat. de sacror. immun. lib. 3. c. 3. n. 35.* vbi dicit, quòd ex actibus Apostolorum manifestissimè probatur, quòd tempore ipsorũ Apostolorum fuerũt aliqui creati Clerici, dum in eis legitur, in c. 14. cum Paulus, & Barnabas constituissent illos per singulas Ecclesias presbyteros, & orassent cum ieiunationibus; & commendauerunt eos Domino, in quem crediderunt; & alibi legitur, in c. 15. statuerunt; vt ascenderẽt Paulus, & Barnabas; & quidam alij ex illis ad Apostolos, & presbyteros in Hierusalem; & Diuus Paulus in prima Epistola ad Thimoteum: ait, qui benè pręsunt presbyteri; honore duplo digni habeantur, maximè qui laborant in verbo & doctrina, in 6. Actuũ Apostolorum legitur, quod ab Apostolis septem Diaconi constituti sunt in adiutorium, pleni Spiritu sancto, & sapientia; vt fuerunt Stefanus, &c. *Et Portius conf. 166. n. 16. dicit (ex Liuio lib. 10. gestorum post Christi aduentum, c. 7. rub. de ord. relig.)* Clericorum ordinem à B. Petro, & alijs Apostolis institutum fuisse; *& Anastas. Germon. in eod. tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 3. n. 31.* dicit q̃ a Christo fuerunt constituti Apostoli, & ab Apostolis Episcopi, & ab ipsis Episcopis Clerici, qui docerẽt, & instruerent populos; Immo Clerici quodãmodo dicuntur tenere locum Apostolorum; ita habe-

2 tur, *in c. ex authoritate 16. q. 1.* Appellantur aũt

3 Clerici illo nomine à verbo græco Cleros, qđ idem quod sors, siue hæreditas latine sonat, *Isidor. in lib. 7. ætimolog. tit. de Clericis, D. Hieronymus in Epistola ad Nepotianum,* si enim ait S. Hieronymus κλῆρος græce, sors latine appellatur, propterea vocantur Clerici, vel quia de sorte sunt domini, vel q̃a ipse dominus sors, idest pars Clericorum est, talis ergo dicitur esse Clericus, vt ipse possideat dñm, & possideatur a dño, & verè cum proprie dicere, tunc sit pars mea Dñs. Psal. 15 *Magister sententiar. dist. 24. lib. 4. vers. Cleros, & Clericos, c. Cleros 21. dist. vbi gl. idem gl. in c. porrò, dist. 66. & in c. duo sunt in q. 1. & in auth. Presbyteros, C. de episc. & cler. Cabell. super constit. Marchiæ, lib. 3. c. 10. gl. 1. n. 1. cart. 1010. Carauit. super ritu M. C. V. ritu 136. n. 18. Rodulph. Cupres in repet. c. oportebat 79. dist. rub. quæ Rom. Pôtifex, & c. art. 9. n. 15. car. 1059 Io. Brocolten. in tract. de feud. c. 5. qui feud. dare, vel accipere poss. n. 2.* vbi etiam ponit alias æthimologias huius vocis Clericus; sed communior * recepta est hæc iam dicta, quam etiam fuit sequutus, *Graf. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 1. n. 3. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immu. lib. 2. c. 2. n. 1. & lib. 3. c. 3. n. 30. Iul. Patian. in tract. cui incumbat onus proband. negat. lib. 2. c. 34. n. 7. Siluester in summa in verb. Clericus, in princ. Alphõs. Aluarez in Specul. iur. Pontificij c. 66. in princ. Ant. Scappa in tract. de iure non script. lib. 1. c. 17. nu. 8. Io. Bertachin. in tract. de episc. in prælud. n. 9. in 13. to. tract. diuers. p. 2. cart. 1302. Guido Papa in tract. de vsur. n. 45. in 17. tom. praditorum tract. cart. 1076.* Et primus fuit Matthias, qui ex consilio & inspiratione Spiritus Sancti sorte fuit assumptus, & electus ad ministerium Apostolatus, *Capit. Cleros, vbi Turrecr. nu. 21. dist. 21. Bertach. in suo reper. in verb. Clericus, il primo, Tiraqu. in tract. de iure primog. c. 17. in prima, opi. nu. 8.* Et ideo Clerici sunt, qui sorte electi Dei

4 ministerio seruiunt; *Magister sententiarum in loco proximè allegato c. cui portio 12. q. 1. Hiero. Gigans in tract. de crim. læsæ maiest. tit. quis cognoscat*

de hoc et alijs plene tractat Syluius in tractat. de ordin. clericor. q. p. art. 1. q. 2 & 3.

scat de crim. lesæ maiest. n. 15. cart. 1126. Port. cons. 16. n. 19. Colleg. Bonon. cons. 1. n. 47. post cõs. Zabar. cart. 1167. Borell. in add. ad Bellug. in Spec. princ. rub. 11. §. videndum lit. G. circa principium cart. 1055. vbi dicit, ꝙ statim ꝙ quis est assũptus ad Clericatum, dr translatus ad famularũ
5 Domini, & intelligitur segregatus à cœtu laicorum; *Goffr. & Hostiens. in summ. tit. de temp. ord. Port. d. cons. 16. n. 61.* Et ex quo dicuntur serui Dei, ac Deo obsequi & seruire profitent *c. clericos post princ. 21. dist. e. pen. 54. dist. c. diaconi, post principium 93. dist. c. secundum Apostolum de præbend. c. 2. de clerico venatore, latè Anastas. Germon. in tract. de indultu, §. seruus seruorum Dei, n. 25.* Et nihil aliud debent curare nisi fugere domesticos, & vacare Deo, ne alterius
6 necessitatis munere impediantur, *c. cui portio 12. q. 2. Iacob. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 1. c. 1. n. 4.* circa quod Diuus Hierony. ad quendam leuitã ait, hoc hominum genus contẽplationi, ac orationi prorsus deditum, ab omni temporalium strepitu cessare debere, ita habetur, *in c. duo sunt 12. q. 1. §. Deo aũt, vers. si autẽ economi, vel alij clerici fuerint, in Auth. de sanct. Episc. vbi hoc not. Bar. & Ang.* & consequentur diuinis officijs solùm eos intentos esse oportet, *l. oẽs, C. de episc. & cler. Aut. de Padill. in l. 1. n. 7. C. de iur. & fact. ignor.* & nefas est eos a diuinis officijs distrahi, quod ad eorũ internã professionem pertinet, *c. innoua 16. q. 7. Clemen. 1. de vit. & honest. cler. vbi Card. & Io. de Imol. Bar. & Ang. in d. §. Deo nobis,* & non solũ debent orõ-
7 nibus, ac alijs contẽplationibus vacare, verũ ẽt sacramenta populis ministrare, & doccẽdo Christi gregem diligẽter pascere, *tot. tit. de baptism. & eius effect. & de peniten. & remiss.* quod colligitur ex præcepto tradito Petro Apostolo a Domino nostro Iesu Christo, dum ei dixit, pasce oues meas; vt in Ioanne c. 20. & Paulus Apostolus admonet Titum, & Timotheũ, vt in verbo Dei prædicando sedulo inuigilẽt, & ex quo sũt ascripti diuinæ militiæ, ac Christo, & diuino cultui se deputarunt, dicuntur
8 res sacrosanctæ, ac spirituales, *c. cui portio, 12. q. 1. Anastas. Germo in tract. de sacror. immu. lib. 2 c. 15. n. 29. Hieron. Gigans in tract. de crim. lesæ maiest: tit. quis cognoscat de crim. lesæ maiest. n. 15 cart. 1126. Lelius de Zanchis in tract. de priuileg. Eccles. priuil. 45. n. 16. Alphons. Aluarez in Spec. iuris Pontif. c. 35. in prin. cart. 1095. Cristoforus Ant. de Pratis in tract. de iurisd. episc. c. 3. nu. 5. in 13. tom. tract. diuers. p. 2. cart. 1363. Innoc. & alij, in c. 2. de maior. & obed. Rebuff. cons. 193. nu. 6. Martin: Vrarius Vltramon. cõs. 7. n. 17. lib. 1. Surd. cons. 193. n. 4. lib. 2. & cons. 301. n. 52. lib. 3.* & tãquam tales in actibus suis vndiq; elucere de-
9 bent, *Io. de Viscis in tract. de immun. eccl. in princ. n. 8. in 13. tom. tract. diuers. p. 1. cart. 1012.* Et ideo satis ad propositum in sacrosancto Concilio Trident. *sess. 22. c. 1. de refor.* habetur, nihil est quod alios magis ad pietatem, & Dei cultũ assidue instruat, quàm eorũ vita, & exẽplum, qui se diuino ministerio dedicarunt; cũ enim a rebus sæculi in altiorẽ sublati locũ cõspiciantur, in eos tanquam in Speculũ reliqui oculos conijciunt, ex iisq; sumunt, quod imitentur; qua propter sic decet omnino clericos in sorte Dei vocatos, vitã moresq; suos omnes componere; vt habitu, gestu, incessu, sermone, alijsq; oibus rebus nil nisi graue, & moderatum, ac religione plenũ præseferatur, & quę sequuntur; & non solũ aliquã turpitudinẽ in incessu, vestibus, moribus, dictis factis, ac operis actibus demonstrare non debent, *vt habetur in præcit. Concil. Tridentini, c. & in tot. tit. de vita & honest. cler. & in Clem. eo. tit. & voluit Paulus Fusius in suis singul. in lit. C. n. 116.* Verũ etiã
C 10 & turpitudinis suspicionem fugere debent, *tot. tit. de cohab. cler. & mulier. Fider. Prigman. Vltram. cons. 52. n. 572. & 573. lib. 1.* quia domus Cæsaris non solum dẽt carere delictis, verũ ẽt
11 delictorum suspitione; immo esse debent vti candelæ super candelabrũ, & aliorum lumen: *vt in Euangelio, vos estis lux mundi, Guliel. Durãd. Spec. in tract. de modo general. cõcil. celebr. p. 1. rub. 1. n. 4. in 13. tom. tract. diuers. p. 1. cart. mihi 154.*
12 nec non & perfectiores, & sanctiores laicis oĩmodo se ipsos demonstrare oportet: *Petr. Bellin. in tract. de re milit. p. 6. tit. 2. nu. 9. in 16. tom. tract. diuers. cart. mihi 351.* ac eos moribus oĩ-
13 no præcellere, *Turrecr. in c. qualis, n. 2. 8. q. 1. & scandala quantũ possunt fugere, c. cum infirmitas, & c. præcipimus, de pęnit. et remiss. Flam. de Rubeis cons. 15. n. 12. lib. 1. Fider. Prigman. d. cons. 50. nu. 574.* Ideo clerici dicuntur magis peccare, ꝙ
14 laici, & grauius sunt puniendi in eodem genere peccati, *c. cum quidã de iureiur. c 1. de empt. & vend. l. presbyteri, C. & de episc. & cler. & not. in c. summa, 14. q. 3. Dec. in c. at si clericis, n. 235. in fi. de iudic. Io. And. in c. ex litteris de dolo, & cõtum. Bero. in c. quia in cibus, n. 49. de vsur. Sal. in l. 2. n. 4. C. vt nemo priuatus; Turrecr. in c. homo Christianus, n. 4. & 5. dist. 40.* vbi dicit, ꝙ Clericatus est
15 qualitas aggrauans peccatum, *Bertach. in suo reper. in verb. clericus periurus, tex. & gl. in verbo cadit, in d. c. homo Christianus,* vbi habetur quod
16 fortiter cadit in peccatũ pp duas causas, aut pp magnitudinem peccati, aut pp altitudinẽ dignitatis peccantis, *c. duo sunt, 96. dist. ibi, tanto grauius pondus est sacerdotũ;* ꝙ clarissimè deducitur *ex sacrosancto Concilio Trid. sess. 22. c. 1. ibi leuia delicta, quæ i ipsius maxima essent, & in c. multi 40. dist.* dicitur, quod malus sacerdos de sacerdotio suo crimen acquirit, non dignitatem: & S. Hieronymus, ait, quod grandis est dignitas sacerdotum, sed grandis est ruina, si pec-

peccant, *vt eum refert Parisien. Concilii celebratum tpibus Gregorij 4. Summi Pontificis, lib. 1. c. 12*

17 Sic etiam in eodē genere peccati clericus in sacris, & beneficiatus magis peccare vr, q̄ simplex clericus, *not. Vital. in Clemen. di œcesanis, §. praesenti, n. 7. de vit. & honest. cler.* & qui maiori præfulget dignitate, grauius ēr peccare dicit: *Turrecr. in d. c. homo Christianus, n. 4. & 5. dist. 40 Zabar. in Clement. 2. §. dignitatem de uit. & honest. cler. Menoc. in tract. de arbit. iud. casu 392. nu. 16.*

19 quo fit vt in episcopo, vel alio prælato fornicario est grauius, q̄ in clerico simplici: *Menoc. in tract. p. ad. casu 418. n. 4.* Et prædictorū oium est rō, quia peccatum grauius, & turpius indi

20 catur ex qualitate, & dignitate delinquentis, & peccantis, *l. oē delictum §. 1. de re milit. l. quædā ff. de pen. l. presbyteri, in fi. C. de episc. & cler. c. excommunicamus, §. credentes, vers. si vero clericus, vbi gl. in verb. exerceatur, de haret. c. cum quidā de iureiur.* ibi tanto grauius vendicandum, quāto maiori præeminet dignitate, *de haret. c. ac-*

21 *cusatus in 6. c. nulli fas, in fi. 25. q. 1.* vbi Hylarius Papa, dicit, quod reatu maiori deliquit, q potiori honore perfruitur, & grauiora facit vitia peccatorum sublimitas peccantum, *Oldr. cōs. 65. in fi. Crauet. cons. 9. n. 2. lib. 1.* vbi dicit, q delictum fit grauius rōne presbyteratus, & di-

22 gnitatis delinquentis; & huius rōnis rō est, q̄a maior in honore debet esse maior in sanctitate, *c. rationis 100. dist. c. vilissimus 1. q. 1. Sebast. Medices in 3. opusculo n. 9.* vbi ēt dicit, q grauius est puniendus, quāto in maiore honore reperitur is, qui peccat, *allegat c. presbyteri, 5. q. 6.* & quòd clerici sint in maxima dignitate consti

23 tuti, dicam infra hoc eodē præludio nu. 382. cum seqq. Secunda ratio principalis, cur Clerici magis peccant, quàm laici, est quia si oēs homines generaliter tenentur, & sunt debitores Deo Omnipotenti pro tot tātisq; erga eos collatis beneficiis; & q̄ quotidie ab ipso Dño accipiuntur, *vt meminit text. in Auth. quo oporteat episcopus in princ. S. Antoninus in summa p. 2. tit. 3. c. 9. §. 8. & seq. Michael Aiuiuo. in tract. de vnitate ouilis, & pastoris, c. 1. n. 14. & seq.* quanto magis erunt obligati sacerdotes, ac cęterī

24 clerici, ac religiosi, qui altiora, & maiora beneficia a Domino acceperunt: de quibus beneficiis, dignitatibus, ac priuilegiis iam supra scripsi, & inferius per totum præsentem tractatum scribam; quo fit, vt efficatius strictiusq; ad amorē Dei, & Euangelicæ legis custodiam erunt obligati, *vt habetur in Concilio Valentino, sess. 2. c. 32.* vers. cū igitur. Cui enim multum datum est, multum quæretur ab eo, *Lucas cap. 12. & ex S. Augustino habetur in c. 1. de pœnitent. distinct. 1.* quòd in hoc quilibet peccator sit culpabilior, quò est Deo acceptior; & ad præsentem materiam benè cōferūt ea, quæ aliās dixi in meo tractatu de effect. amicitiæ; hoc est, quòd amicitia, & familiaritas iniuriantis aggrauat iniuriam, & tandem si sacerdos peccauerit, quis orabit pro eo, *c. alienum, 50. dist. c. si sacerdos de pœnit. dist. 1.*

Et quia inter cætera, quæ dignitatem clericalem contamināt, principale, & præcipium est luxuria, ideo ab ea exordium sumendo; dico, quod Clerici debent omnino esse casti, &

25 continentes, *c. vt clericorū de vit. & honest. cler. vbi Anchar. n. 1.* dicit, q debent esse casti, & continentes, & ab oī delectatione, non solum secundum actum, quod facit castitas strictè sumpta, sed etiam secundū gustū, visum, auditum, & olfatum qd à principio fuit determinatum *per Concilium secundū Carthaginense in canone 2. prout reperitur relatū, in cap. in præterito, 84. dist. & voluit etiā Calixtus Papa, in c. presbyteris, 27. dist. c. proposuisti, 82. dist. cap. 1. dist. 28.* vbi Gregorius Pontifex Maximus scribens Petro subdiacono dicebat, nullum facere subdiaconum præsumant Episcopi, nisi qui se victurum castè promiserit, quia nullus ad ministerium altaris accedere debet, nisi cuius castitas ante susceptum ministerium fuerit approbata; circa quam Clericorum castitatem multa scribit *Gratian. d. dist. 28. & dist. 32. gl. in d. c. cum in præterito, in verb. sacramentis, & in d. c. proposuisti, in verb. plane, & in c. vnico, de uoto in 6. & in tit. de Clericis qui nuptias cōtrahere non possunt, in Nouella, & in Cōstit. 3. Leonis Imperatoris, Portius conf. 149. n. 11. Th. Docti. cons. 147. n. 4.* Si. n. gentilium Sacerdotes (*prout dicit Textor in officina tom. 2. in tit. sacerdotes Deorum*) cum fallis, & immundis ministrassent demonibus) *vt est scriptum in Psalmo 95. ibi, oēs Dij Gentium demonia, & notauit S. Antoninus in summa p. 3. tit. 14. c. 7. §. 1. in princ. & Alfons. de Castro aduersus hæreses, in verb. sacerdotum hæresi, il 1. vers. admoneo*) castitatem seruabant, vt testatur *S. Augustinus sermone 37. in fi. ad fratres in hæremo*, vel castrando se ipsos, vel abstinendo a cibis, Venerem prouocantibus, *vt tangit Textor vbi supra in tit. castissimi, vers. Origenes, & latissimè Tiraq. in legibus cōnubial. l. 15. n. 119. & 121 & seq.* si ipsi (vt dixi) qui sacrificabant demonibus, erant castissimi, quid dicendum erit de Sacerdotibus immortalis Dei viui & veri? de quibus dicebat Moyses: *Leuit. c. 20.* Sancti estote, qm ego sanctus sum, *c. plurimos 82. dist. et Esaias c. 52.* mundamini, qui fertis vasa Domini, & Apostolus ad Titum c. primo, oīa mūda mūdis, nā qui sancti non sunt, sancta tractare nō debent, *c. Maximianus 81. dist. & in Ecclesiast. c. 34.* ab immundo quis mundabitur? *& Macabeorum 24.* dictum est Leuitis, sanctificamini, & mundate domū Domini, & *Neemia c. 12.* dicitur mūdati sunt sacerdotes, & leuitæ, & mū-

dauerunt populum. Vtiq; concludendo, dico, quod non solū debēt esse castissimi, & plus q̄ prædicti antiqui sacerdotes; verùm ēt debēt esse mundi ab oī inquinamento, iuxta ea, quę scribūt, *Turrecr. in c. his ergo, n. 1. dist. 33. Port. cons. 149. n. 11. Iac. de Graff. in decis. aur. p. 2. lib. 3 c. 1. n. 6.* Immo Dñs noster Iesus Xpus adeo castitatis, & puritatis amator est, maximè in ministris diuino cultui dicatis, vt ppea notabiliter S. Augustinus dixerit, quod plus placet Deo latratus canium, mugitus bouum, grunnitus porcorum, q̄ cantus clericorum luxuriantium; quē locum citat *Tho. Hiberius in suo libro intitulato Flores Doctorum in verb. oratio*, so

26 la enim castitas est, quæ cum fiducia pôt animas hominū Deo psentare, ut in §. sancimus, in Auth. de Lenoni; & gl. in prohem. decretal. in verb. pudicos; Et è contra luxuria est, quæ animas perpetuò damnat, cùm sit vnum ex septem peccatis mortalibus, corpora consumat, & facultates dissipat, quæ cū sit dam-

D nata in laicis; ita, & taliter, q si quis auderet

27 affirmare q simplex fornicatio non est peccatum mortale, esset hæreticus, *Caccialup. in repet. l. si qua illustris, col. 11. ad Orficinianū Io. de Anan. in c. qualiter & quando, §. corrigendos, col. 7. de accusat. Io. Sader, & Ang. de Aret. Instit. de patria potestat. in fi. princ. Hostiens. in c. lator, qui fil. sint legit. Io. Andr. in c. sine culpa, de reg. iur. in 6. in mercurial. Ant. de Butr. in c. cum sit generale, col. fi. de foro compet. Archid in c. fertur, 1. q. 1. cum multis alijs, quos allegat Marquat. de Susan. in tract. de*

28 *cælibatu p. 3. c. 8. n. 4.* multò magis erit detestanda in Ecclesiasticis, & etiam in minoribus cō-

E stitutis, *c. nullus 32. dist. c. præter, & c. accepimus de ætate & qualit. ordinand. c. vestra, & c. fi. de cohabit. cler. & mulier. l. eum qui C. de episc. & cler. & in Auth. de sanctiss. Episc. §. cleros, c. in oibus, 81. dist. c. quidam clerici, & c. presbyter si fornicationem, 82. dist. Alens. in summa lib. 3. tit. 32.* Et propterea multi dixerunt, quod simplex Clericus, habens rē venereā etiam cum solu-

29 ta, dicatur committere incestum; huius inquam opinionis fuit *gl. in l. 2 in verb. filij, C. de episc. & cler. vbi Bald. n. 2.* dicit ita aliquando fuisse iudicatum, & ibidem *Paul. de Cast. Paul. Grland. in tract. de pœnis omnifar. coitus, lib. 3. q. vlt.* vbi testatur hanc esse cōm. * opi. *Corrad. in tract. de prætor. in tit. de incestis & nefarijs, n. 12. cart. mihi 647.* Sed in hoc articulo contrariam opinionē tenuerunt *Cyn. & Bart. in d. l. 2. idem Bal. sibi contrarius in l. si quis incestis, C. de incest. nupt. Corset. in suis sing. in verb. fornificatio, in fin. Suarez in comm. opin. in verb. clericorum nu. 132.* vbi asserit hanc esse cōm. * opin. & alios allegat *Couar. in epitom. de sponsal. in 2. p. c. 8. §. 5. nu. 14. Menoc. in addit. ad suum tract. de arbit. iud. casu. 289. n. 6.* vbi prædictas, & sequentes ponit opiniones, Alij vero in aliam descenderunt opinionem, hoc est quòd clericus simpliciter fornicans, nihilominus ex persona sua dica-

31 tur committere adulterium; *ita gl. in c. per venerabilem, qui filij sint legitimi; vbi etiam Abb. nu. 32. Imol. in Clem. 1. col. fin. de offit. ordinar. idem Abb. in c. vt clericorum. n. 8. de vit. & honest. cler. Lupus in repet. rub. de donati inter virum, & vxorem §. 30. n. 6. Couar. loc. cit. Pet. a Plaza in epitom. delict. c. 41. n. 31. Suarez in dicto verb. clericorum n. 133.* vbi dicit quod ista opinio * est cō-

32 munis, *Couar. in tract. de publicis concubin. in præfati n. 23.* dixit etiam esse stuprum, & incestū; *Ioseph Gonzales in lib. variar. quæst. c. 5. n. 8.* pro qua scdā opin one potest adduci ratio, quia clericus quando promouetur ad ordines, cō-

33 iungitur ecclesiæ tanquam sponsus sponsæ, ideo, fornicando adulterat talem cōiunctionē, *Rodulphus Cupers in repet. c. oportebat 79. dist. in verb. diaconus. nu. 21. cart. mihi 319. Menoc. in tract. de arbi. iud. casu 418. n. 7.* Quam secundam opinionem multi etiā oppugnauerunt, prout fuit *Boss. in suo tract. crim. in tit. de coitu damnato, n. 10. Vasquez in tract. de success. creat. lib. 3. de testam. §. 22. n. 50. Clarus in §. fornicatio, vers. cum presbytero*, qui dicit, quod impropriè potest ap-

34 pellari adulterium. Alij etiā dixerūt quod fornicando cōmittunt sacrilegiū, *Turrecrem. in c. de ijs, n. 6. dist. 28. Menoch. d. casu. 418. n. 8. Couarr. in tract. de publ. concubin. in princ. n. 23. vers.*

35 *apparet ex præmissis*, qui adducunt rationem,

F scilicet, quia fuerūt consecrati Deo, & ei dediti, & ob copulā carnalē à Deo separantur, & sic efficiuntur sacrilegi.

Sed tenera prædictæ tres opiniones sūt falsæ, & verior opinio est, quod committāt sim-

36 plicem fornicationem, si cum soluta se immiscent, quò ad clericos in minoribus, *Card. & Imol. in Clement. ad nostra, de hæret. Fider. de Sen. cons. 166. Fel. in c. at si clerici, §. de adulterijs, de iudit. Coucron. in tract. de publicis concubi. rub. de incestu, n. 30. & in verb. seu gl. & alios non publicos, n. 12. Boss. in d. tit. de coitu damnato nu. 10. Lelius de Zanch. in tract. de priuileg. eccl priuil. 135. n. 12 Vasquez in d. tract. de succes. creat. lib. 3. de testam. §. 22. n. 50. Clarus in d. §. fornicatio, vers. cū presbytero, & in §. incestus vers. nunquid, Menoch. in tract. de arbit. in addit. ad casum 289. n. 6. in vltima opinione, Suarez in cōm. opin. in uerb. clericorum n. 134.* qui asserit istā esse cōm. * opi. Qua vltima opinione retēta cā limitabis quatuor modis.

37 Primo limitatur in episcopo, qui ēt habēs rem cum soluta, dicitur non solum cōmittere adulterium, quia episcopus dicitur cōtraxisse matrimonium spirituale cum ecclesia, ad quam est promotus, *c. inter corporalia, de translatione episcoporum*; & in specie dixit *Corsett. in singul. in verb. fornicatio, in fi. Marquat. de Susannis*

fannis in tract. de cælibatu. p. 3. c. 1. n. 14. *Menoch. loco proximè citato n. 8. & 9.* verum etiam, & sacrilegium ratione ordinum vt infra.

38 Secundo fallit in monachis, ac cæteris regularibus, quorum coitus non dicitur solùm fornicatio, sed sacrilegium *Butr. in cap. significasti, de adulter. Fel. in c. at si clerici*, §. *de adulter. de iud. Marquat. eod. n.* 14. *Menoch. in tract. de arbit. iud. in addit ad cas.* 289. *n.* 7. & ratio est, quia

39 ipsi expræsse profitentur castitatem, *c. cum ad monasterium, de statu monachor. Dec. in c. at si clerici, n.* 235. *de iudi. Monald. conf.* 69. *n.* 6. *lib.* 2.

40 Tertio limitatur in clericis in sacris constitutis, qui habẽtes rem veneream cum soluta, non simplicẽ fornicationẽ, sed sacrilegiũ committere dicũtur *Purpur. conf.* 17. *n.* 2. *lib.* 1. *Corrad. Lancell. in tract. de prætor. tit. de incestuosis, & nefarijs n.* 12. *cart. mihi* 647. *Thom. Doct. conf.* 197

41 *n.* 4. Et ratio est, quia clerici cum ad sacros ordines promouẽtur, tacitè castitatem promittere censentur, *c. quæstio, & cap. de hijs, & c. præterea*, 28. *distinct. not. scribentes in c.* 1. *de voto. Dec. in c. at si clerici n.* 227. *de iudit. Rodulphus Cupers, in repet. cap. oportebat* 79. *dist. vers. explicatur de Cardinalib. art.* 1. *c.* 10. *cart. mihi* 212. *Monal. conf.*

42 69. *n.* 6. *lib.* 2. vbi dicit quòd ad castitatem obseruandam astringuntur ex constitutione ecclesiæ, & concubina clericorũ in prædictis tribus fallentijs non dicitur propriè concubina sed fornicaria, quia cũ ea matrimoniũ contrahere non potest. *Ioseph. Gonz. in lib. variar. resolut. c.* 5. *nu.* 6.

43 Quarto, & vltimo limitatur in clericis beneficiatis, quia eius coitus nõ dicitur simplex fornicatio, sed coitus damnatus ratione beneficij, §. *Clericos in Authen. de sanctiss. episc. Pur-*

44 *pur. conf.* 92. *n.* 5. *lib.* 1. quo fit quod filij nati ex fornicatione cõmissa in prædictis quatuor casibus, & fallẽtijs dicũtur nati ex dãnato coitu, & sunt incestuosi; *Purpur. d. conf.* 92. *n.* 5. *& cõs.* 17. *n.* 1. *lib.* 1. *Corrad. in tract. de prætore tit. de incestuosis, & nefarijs n.* 12. *cart. mihi.* 647. de quo articulo dicã infra effect. 35. & licet hoc sit verissimũ, nihilominus tamẽ filius natus ex cle-

45 rico beneficiato, in minoribus cõstituto cum muliere soluta, potest legitimari per subsequẽs matrimoniũ, *Angelus de Claua in sua summa in verb. filius*; vbi dicit, quod hæc est cõmunis * opinio Canonistarũ *Maiolus in tract. de irreg. lib.* 1. *c.* 4. *n.* 15. *Purpur. conf.* 92. *n.* 5. *lib.* 1. vbi dicit, quòd in taliter legitimato habet locũ dispositio loquẽs de filijs natis ex legitimo matrimonio. *Dec. conf.* 155 *per tot.* qui attestatur istos posse succedere in feudis, quod vltimũ tamẽ ego non firmo, quidquid in contrariũ tenuerit *Ripa in tract. de actis in articul. mort. c.* 82. *n.* 6. *& seq.* & redeundo ad nostrũ institutũ dico quod in Clericis omnis coitus est de iure

46 reprobatus, *d.* §. *cleros in Auth. de sanctiss. Episc.* §. *si qui autem, Auth. de monach. l. eum qui probabilem C. de episc. & cler. Ripa in tract. prædict. de*

47 *act. in art. mortis c.* 83. *nu.* 8. ideo de rigore iuris antiqui pœna clerici fornicarij est depositio, *c. presbyter* 83. *dist.* 10. *Andr. Dom. de S. Gemin. Butr. & alij in c. pen. de Bigam. & in c. vt clericorũ*

H *de vit. & honest. cler.* sed hodie est redacta ad arbitrium confessoris, *c. fraternitatis* 34. *dist. c. presbyter* 82. *dist. Fider. Scotus conf.* 32. *n.* 9. *to.* 2. * *lib.* 4. vbi dicit, quod hæc est cõm. * opin. tàm in

48 clerico in sacris, quàm in minore *Vasques i tra ctа. de success. creat. lib.* 3. §. 22. *lim.* 18. *nu.* 48. & * 50. vbi dicit, hanc esse communem * opinionem, & omnino tenendam; & alios allegat, prout etiam multos alios congerit *Hieron. Ceuall. in Specul. pract. quæst. comm. contra comm. q.* ** 262. qui testatur de comm. & magis cõmu. * opin. *Duenas reg.* 101. *vbi hanc opinionem ponit pro regula Lelius de Zanchis in tract. de priuil. ecclesi. priuileg.* 135. *nu.* 14. *Nauar. in c. consideratn.* 121. *de penit. dist.* 5. *Graff. in comm. opin. lib.* 1. *c.* 18 *q.* 4. vbi etiam testatur de comm. opi. & alios allegat *Deci. in c. at si clerici nu.* 223. *&* 225. *&* * 227. *de iudic.* vbi dicit, hanc esse communem * opinionem *Marquat. de Susana in tract. de celibat. p.* 3. *c.* 2. *num.* 2. vbi prout alij testantur de

49 comm. * opin. vbi dicit, quod isto casu melius * est, quod iudex repræhẽdatur de misericordia quam de rigore, & quod isto casu arbitrium iudicis versatur, vt consideret circunstantias, & scandat inde insurgentia, & consuetudinem patriæ.

Limitatur primò prædicta conclusio, quãdo clericus esset notorius, continuus, vel scandalosus fornicator, quia in eo debet omnino seruari rigor iuris antiqui, & sic potest, & dẽt deponi, *Felin. in c. dilectus, nu.* 2. *de accusat. vbi dicit, quod ita not. Domin. in c. presbyter* 28. *dist. gl. in cap. fi.* 1. *q.* 1. *Aretin. late in c. cum non ab homine de iudic. Duenas prædicta regul.* 101. *lim.* 4. *Nauarr. in cap. consideret nu.* 121. *de pœniten. dist.* 5. *Frideric. Scotus conf.* 32. *nu.* 54. *tom.* 2. *lib.* 4. *Paul. Griland. in tract. de pœnis omnifar. coitus q.* 9. *n.* 1. *Menoch. in tract. de arbit. in addit. ad casum* 289. *num.* 15. *Marquat. in præcit. c.* 2. *num.* 3. vbi dicit, quòd isti tales non sunt absoluendi, nisi prius e domo eiecerint concubinam; & hoc propter malum exemplum quod ex cohabitatione oritur, & pp periculum recidendi ad primum peccatum: & si clericus notorius fornicator, & concubinarius, ita vt nulla tergiuersatione celari possit, audet celebrare, efficitur irregularis, *cap.* 1. *de re iudic. in* 6. *Siluest. in summa in verb. concubinarius, nu.* 4. *Cardin. in cap. propter hoc* 32. *distin. Nauarr. in manual. confess. cap.* 25. *num.* 77. *Maiolus in tract. de irregul. cap.* 37. *num.* 1. *Alphons. Aluarez in spe-*

cul.iur.pontifi.c.8 t. verf. & clericus notoriè concubinarius, cart. mihi 497. *Menoc.in tract.de arbi. in addit.ad casum* 289. *nu.* 16. *Io. de Anan. in c. quæsitum nu.* 2. *de coniugat. Turrecr. in c. propter hoc,n.*1 *.&* 2.22. *dist. Marquat.de Susan.in tract. de cælibat.p.* 3. *c.*2.*nu.* 4. *Guido Papa dec.* 558. *nu.*2. vbi dicit,quòd notorius concubinarius celebrans ipso facto incurrit irregularitatem: licet *in Afforismis Emanuel Sà expurg.a magistro sacri Palatij Apost.* teneat quod non fit incursa ista irregularitas. Immo audientes missam, vel alia diuina officia à clerico notoriè fornicario peccant mortaliter, *Card. in c. nullus* 32.

50 *dist.* vbi dicit,quòd nō excusantur ex eo,quod talis clericus sustinetur a prælatis, *Alphons. Aluarez d.c.*81. *verf.& fideles audientes, cart.mihi* 497. *Marquat.de Susan.in tract.de cælibat.p.*3 *c.*2.*n.*3. *in fi. verf. & non sunt admittendi, intellige etiam secundum Nauar. in Manuali conf.* 25. *n.*78.quod peccant mortaliter inducentes ad celebrandum sine causa,peccant etiam mortaliter scientes,aut scire debentes esse legē ꝓhibentem auditionem sacri à Sacerdote concubinario,& audiunt. Quod tamen est intelligendum,dummodo habeant aliam commoditatem audiendi missam,vel talia officia, secus si nullam aliam haberent commoditatē; vt quia esset in villa, in qua vnus tātum adest sacerdos,vel esset hora nimis tarda,& non in-

51 ueniretur alia missa:& vltra isti tales non sunt admittendi ad celebrandum diuina officia simul cum alijs clericis, *vt not. in c. sacerdotum de consecr. dist.*2. *Marquat. in loco proximè citato.* Quando autem quis dicatur notorius fornicator,& concubinarius, *ponunt Abb.in cap.vestra de cohab.cler. & muli. Feller.in pract.crim. canoni. in fi.in miscellan.n.*32.*cart. mihi* 328. *Masc. in tract.de probat.concl.*810.*per totā.Marcell.Cala in tract.de modo articul.& proband.§.*2. *gl.vnica, nu* 691.*Marquat. de Susann.in tract.de cælibat.p.* 3.*c.*2.*n.*6.*Fran.Monald.conf.*74.*nu.*1.*lib.*1. *Decian.* omnino videndus *in suo tract. crim. p.*2. *lib.*6.*c.*21.*nu.*9. vbi dicit, ꝙ pluribus modis

52 dicuntur clerici concubinarij, de quibus habetur late ibi per eum, *& per Coueron. in tract. de publ.concubin.*

53 Limitatur secundo, qñ non esset simplex fornicatio; sed coitus haberet aliquam deformitatem insignem, vt quia clericus committeret adulterium,stuprum, incestum, vel aliud peius contra naturam; tunc enim est omnino deponendus, *ita Graff.in com.opin.lib.*1.*cap.*18. *q.* 5. *Vasquez in tract. de success. creatio. lib.*3.*§.*22. *limit.*18.*nu.*49. vbi dicit,quod hæc est comm.* opin. *& allegat glo.in c. Maximilianus* 81. *dist. Couar. in* 4.*p.* 2.*c.*6.*§.*8.*nu.*3. *Imol.in c.vt clericorum de uit.& honest.cler. Abb. Deci. Fel.& communiter scribentes in c.at si clerici,de iudi. Duenas reg.*101.*limit.*1. vbi loquitur in clerico cognoscente monialem; & limita-

54 tionibus sequentibus ponit varias qualitates aggrauantes fornicationem; Quæ omnia tamen procedunt quo ad pęnas spirituales,quò verò ad pœnas temporales clericus fornicator punitur pœna suspensionis ab officiis, *ita glo.in d.c. Maximilianus in verb. remoueatur* 81. *dist. Abb. noster Panorm.in c.ex parte nu.* 1. *in fi. de testib.Imol.in c.at si clerici in princ.num.*11.*de ind. & ibidem Fel.n.*14.*verf. vtrum autem & Deci.n.*36.*& Berous nu.* 365. *Corset. in suis sing. in verb.fornicatio verf. propter, Siluester in summa in verb.concubinarius n.*4. *Io.de Selua in tract.de benefic.in* 3.*p. q.*3.*num.*16.*Coueron.in tract. de publ. concubin. in verb. & alios non publicos, num.*10. *Boss.in suo tract.crim.in tit.de coitu dum nato n.*10. *Duenas d.reg.*101. *in princ.Diaz in pract. crim.canoni.c.*72. *Menoc. in tract. de arbit. iud. casu* 418. *nu.*1.*Vasquez in tract. de success.creat.lib.*3. *§.*22 *limit.*18.*nu.*48. *Clar.in §.fornicatio verf.sed quæro*, vbi dixit, hanc esse communem *opinionem,& ab ea in praxi minime recedendum, quos omnes refert,& sequitur *Menoch.in tract. de arbit. in addit.ad casum* 289. *n.*14.& vltra eos, hoc idem dixerunt *Decia.in tract.crim. p.*2.*lib.*

55 6.*c.*21. *nu.*7.vbi dicit,quòd debet repelli a cōmunione clericorum, & quod statim ab ordine ecclesiastico cadit.

Sed in hoc verior opinio puto,quod sit, vt

56 puniatur pœna extraordinaria iuxta arbitriū iudicis, *Diaz in pract. crim. c.*85.*nu.* 5. *in princ. Ignat. Lopez ibi in addit.in verb.cum ea adulterās Coueron. in tract. de publi. concubinar. in verb. & alios non publicos n.*10. *Franc. Monald.conf.*2.*nu.* 60.*& conf.* 137.*n.*2.*lib.*2. vbi dicit,ꝙ hodie imponitur pęna suspensionis,vel pecuniaria pro fornicatione simplici, *Pau.Griland.in tract.de pęnis omnifariam coitus q.*9.*n.*3.*Abb. Panor.in c. vt clericorum n.*8.*& seq.de uit & honest.cler.* Sed

57 si is talis fuisset monitus,& post monitionem non destiterit à fornicatione etiam simplici, esset acrius puniendus,ac grauius,q̄ non monitus,*c.sicut,vbi Abb.Panorm.n.*2.*& c. si autem de cohabit.cler.& mulier. Goffred. in summa eiusdē tituli nu.*2. *Decian.in tract.crim.p.*2.*lib.*6.*c.*21.*n.* 30. *& seq.*vbi dicit,ꝙ hæc monitio dēt esse tri-

58 na,& quod debeat fieri separatim ex interuallo dierū,dixerunt *gl. in c.constitonem in verbo nominatim de sent.excom.in* 6. *D. Nicolaus Iutrigl. conf.*24. *n.*15. & si non destiterit poterit etiā beneficiis priuari *Monald.d.conf.*137.*n.*3. *Bellonus conf.*56. *per tot. Clarus in §. Fornicatio verf. & in primis,Viuius in lib.*2.*cōm.opi. opinione* 55. *Suarez ēt in comm.opin.in verb.clericus, nu.*106. *Kircoui. in cōm.opi.in lit.C,concl.*37.*n.*11. vbi testatur de cōm.* opin. *Ripa in l.si vnquā n.*74.*& seq.C.de reuocan.don.Rol.a Valle cōf.*98.*n.*7. *lib.*1

Et

Et prædicta procedunt in clericis cōmittentibus simplicem fornicationem, tam si sunt in sacris, q̄ in minorib⁹; at si cōmitterēt fornicationem habentē qualitatē aggrauantē, vt puta si cōmitterent adulterium, incestū, stuprū, nefandum, vel rē habuerint cū filia spirituali, cum parrochiana, cum ea, quā in fonte, vel chrismate leuauit, vel cum similibus, vel cū iudea, uel aliter infideli; tunc sunt grauius puniendi iuxta qualitatē delicti, ēt quod nō fuerint moniti; *ita Decian. late d. lib. 6. c. 23. per tot.* vbi singularū prędictarū fornicationū pęnas recenset *Io. Bapt. Ferret. cons. 366. n. 5. & 7. lib. 2*

59 vbi dicit, q̄ puniri poterint pœna corporali, *Emanuel Suarez in com. opi. in verb. clericus, n* 110 vbi dicit, q̄ pro adulterio d̄z deponi, & detrudi in monasterium, & multos alios allegat; p̄ut hoc idem dixerunt *Flam. de Rubb. in tract. de adulter. in c. 16. in 12. & 13. pęna adulterij cart. mibi 76. & cart. 88. vers. quid si adulter, Lelius de Zanch. in tract. de priuileg. eccl. priuil. 55. n. 11. & priuil. 135. n. 27.* dicit, q̄ clericus concubinarius priuatur beneficijs, & tenetur restituere fructus perceptos.

60 Quæ oīa tamen procedūt de iure antiquiori; at de iure moderniori, hoc est, ex dispositione sacri Concilij Tridentini aliter est dispositū, hoc est quod si moniti concubinā non dimiserint, & à cōcubinatu nō se abstinuerint, tertia parte fructuū, obuentionū, ac prouētuū beneficiorū suorū quorumcunq;, & pensionū ipso facto sint priuati; q̄ fabricæ ecclesiæ, vel al-

61 teri pio loco arbitrio epi applicēt; sin vero in eodē delicto cū eadē, vel alia fœmina perseuerātes secundæ monitioni adhuc nō paruerint, non tantum fructus oēs, ac prouentus suorū beneficiorū, & pensiones eo ipso ammittant, qui p̄dictis locis applicent, sed ēt ab ipsorū beneficiorum administratione suspendant, & si ita suspensi nihilominus eas non expellāt, aut

62 cum ijs ēt versent, tunc bñficijs, portionibus, ac officijs, & pensionibus, quibuscunq; ecclesiasticis perpetuò priuent, ac inhabiles, atq; indigni quibuscunq; honorib⁹, dignitatib⁹, beneficiis, ac officijs in posterū reddant; donec post manifestā vitæ emendationē ab eorū superioribus cum illis ex causa visum fuerit dispensandum; Sed si postquā eas semel dimiserint, intermissum cōsortiū repetere, aut alias huiusmodi scandalosas mulieres sibi adiungere ausi fuerint, p̄ter prædictas pœnas excōicationis gladio plectant. Nec quæuis appellatio, aut exēptio p̄dictā executionem impediat: Clerici verò bñficia ecclesiastica, aut pēsiones nō habētes iuxta delicti, & cōtumaciæ p̄seuerantiā & qualitatē, carceris pœna, suspēsione ab ordine, ac ĩhabilitate ad bñficia obtinēda, alijsq; modis iuxta sacros canones puniantē: epi quoq; (quod absit) si ab hmōi crimine non abstinuerint, & a Synodo prouinciali admoniti se non emendauerint, ipso facto sint suspensi. Hæc prædicta ferè sunt verba *sacri Concil. Trid. sess. 25. de reform. c. 14.*

63 Secundū, q̄ ipsam clericalē dignitatē multū offendit, & contaminat, est ignorātia, q̄ reputat certorū malorū mater; & ideo in p̄sonis ecclesiasticis summopere est dānāda; vt expresse apparet *in Concil. Toletano 4. canone 24. & habetur in c. ignorātia dist. 48. Aluarez in Spec. Pontif. c. 7. in vltimis verbis cart. mihi 25. Viu. decis. 455. n. 3. D. Flam. Parisi. in tract. de resign. benef. lib. 4. q. vlt. n. 18.* vbi dicit, q̄ ecclesia Dei odit uiros illiteratos, *& lib. 5. q. 3. n. 69.* Vnde Leo Papa in epistola 22. ad Clerū Constātinopolitanū dicebat, si in laicis uix tollerabilis est inscitia, quāto magis in ijs, qui p̄sunt, nec excusatione digna est, nec uenia. *Et Diuus Hiero. super Aggeum Prophetā in c. 2. satis ad propositū* dixit, sacerdotis officiū est de lege interrogat⁹ r̄ndere, si sacerdos est sciat legē dn̄i, si ignorat legē dn̄i, ipse se arguit nō esse sacerdotē Dn̄i: sacerdotis. n. est scire legē, & de ea ad interrogationē r̄ndere; & iterū in *epistola 4. ad Rusticum monachū* dicebat, si clericatus te titillat desideriū, discas, q̄ possis docere, et rōnabilē Christo hostiā offeras, ne miles, antequā tiro, ne prius magister sis, quàm discipulus, ut habetur *in c. si clericatus 16. quest. j.* Et quod scientia omnino requiratur in clericis, et cæteris personis ecclesiasticis liquidissimè deducitur ex ipsa sacra scriptura; ut in euangelio, uos estis sal terræ, *& in Malachia Propheta capit. 2.* labia sacerdotis custodient scientiam, et legem requirent ex ore eius, *& 1. Pet. capit. 2.* Vos genus electum etc. ut uirtutes annuntieties eius, qui de tenebris uos uocauit in admirabile lumen suum; *& 1. Macha. cap. 4.* elegit sacerdotes sine macula uoluntatē habentes in lege Dei, & Osiæ c. 4. Quia tu scientiam repulisti, repellā te, ne sacerdotio iūgaris, *Turrecr. in c. si in laicis dist. 38.* ubi dicit, quod de iure diuino requirit̄ sciētia in clericis, prout eū

64 refert Illustris. & Reuerendis. D. Flam. Parisi. *ĩ tract. de resignat. Benefi. lib. 4. q. 4. n. 7.* Quod requirit ēt de iure Canonico, ut habet̄ *in c. oēs, in fi. 38. dist. & in c. nisi cū pridē, §. pro defectu, & de renūc.* & ex n̄tatib⁹ hoc idē dixerūt, *Io. Hugo in tract. de offic. quatuor prælator. rubr. qualiter debeant esse iudices, nu. 3. in 13. tom. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 296. Alphons. Aluarez in Specul. iuris Pontific. c. 7. in ult. verbis cart. mihi 25. Iacobus Benius in tract. de priuileg. iurisconsult. priuileg. 24. nu. 4. Iac. de Graff. in decis. aur. p. 1. lib. 3. c. 5. nu. 10.* qui dicit, q̄ licet Glos. in cap. legi in verbo instructio, 16. q. 1. teneat, quod in monacho bonitas, & non scientia sit necessaria,

ria, nihilominus hodie, & monachi, & clerici debent esse scientia ornari; & quod si in laicis ignorantia est damnata, quanto magis debet damnari in viris ecclesiasticis, *c. si in laicis, dist. 38. Menoch. in tract. de arbit. iud. casu 425. nu. 47. Io. Hugg. in pracitat. loco n. 3.* Et prædi-
65 ctorum ratio est, quia clericorum officiū est, populum Dei docere, & ab errore eum remouere, *d.c. ignorantia, Io. Hugo loco proximè citato Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 2. c. 3. nu. 5.* vbi dicit, officium clerici est, docere, & pascere populum, vti gregem sibi commissum, quod dictum fuit originale Iustiniani in nouella 133. ideò si docendi acceptum officium exequi nesciant, in eis culpæ inferiorum refunderentur, *Rot. Rom. dec. 881. in antiq. Marches. in tract. de commiss. p. 2. c. 8. nu. 33. eart. mihi 557.* Et in tantum est vera hæc conclusio, quod ignorantia in clericis sit detestabilis, & omnino debent esse scientia prædi ti; vt si quis clericus inueniretur litterarum omnino inscius præsumatur non fuisse pro-
66 motus, ex quo tales nullo modo sunt promouendi, secundum Iustini: *in Authen. quomodò oporteat episc. &c. quæ est in nouella 6. Menoch. in tract. de arbitr. iud. casu 425. n. 48.* vbi recenset eiusdem nouellæ verba, sed a clericatu, & ordinibus repellendi, *c. præcipimus 34. dist. c. fin. de tempor. ordinand. in 6. c. si. de ætate qualit. ordinan. Spec. in tit. de dispensa. §. iusta vers. scias quod est, Decian. cons. 14. nu. 32. lib. 1. & Dom. Flam. Paris. in tract. de resignat. Benef. lib. 4. cap. si. n. 20. & lib. 5. c. 3. n. 77.* dicit, quod illiteratus circa ordines, & beneficia consequenda, est magis odiosus, quàm homicida, allegat Innoc. *in c. cum nostris de concess. prabend. & Dec. in c. suscitatus de rescriptis. Et iterum eodem tract. lib. 4 q.*
67 *4. nu. 5.* vbi dicit, quod iste defectus est omnino indispensabilis, allegat Innoc. *in c. dilectus, de tempor. ordinan. Fely. in c. in quæstionis de sentent. excomm. Diaz in pract. crim. canonica c. 18. vers. illiterati, Maiolus in tract. de irregular. lib. 1. c. 32. & Ant. Gambarus in tract. de autboritate le*
68 *gati à latere lib. 7. n. 458.* dicit, quod licet illiterati caracterem ordinis recipiant; monstra tamen sunt, & opprobrium in ecclesia Dei, *D. Paris. in tract. præd. lib. 5. q. 3. n. 74. Lambert. in tract. de iure patro. lib. 2. p. 1. q. 9. art. 24. n. 2. eart.*
69 *mihi 99.* & clericus illiteratus, non potest obtinere beneficium, *Lambert. loco citato n. 1. & per totum,* immo si illud iam obtinuisset, & habe-
70 ret, cogi poterit renunciare, & relaxare beneficium, quod iam obtinuerat, *Hostiens. in c. nisi cum pridem nu. 14. Bald. n. 3. & alij omnes de renunciat. idem Hostiens. in c. fin. num. 3. vers. sed etiam, de ætat. & qualit. & ordinand. & ibi etiam Abb. Panorm. num. 1. & 2. Fel. in c. si quando nu. 14 de rescript. Alphons. Hoiedo in tract. de incompatib. benef. p. 1. c. 24. n. 29. in fi. Illustriss. & Reuerendiss. Dom. & Præceptor meus in almo Studio Romano Flam. Parisius in tract. de resignat. benefic. lib. 3. q. 18. n. 20. & 21.* vbi dicit, quod hoc probatur etiam, *in c. fi. de ætate, & qualit. ordin.* & quod hæc conclusio procedit etiam in episcopo, & testatur de commu. opi. & ratio est
71 quia collatio beneficij facta illiterato, & ignoranti est ipso iure nulla, *Innoc. in c. cum nostris: vbi etiam Abb. de concess. præben. idem Innoc. in c. dilectus, de tempor. ordinand. Fel. in c. per tuas collum. 1. de Simon. Archid. in c. nullus de tempor. ord. in 6. Dom. Paris. in tract. præd. lib. 4. c. 11. nu.*
72 *19. & lib. 5. q. 3. n. 76.* & huius ratio est, quia illiterati sunt incapaces beneficiorum, *c. illiteratus dist. 36. c. pœnitentes dist. 55. Rebuff. in tract. de pacifica possess. n. 261. Alphon. Hoiedo in*
73 *tract. de incompat. benef. p. 1. c. 24. nu. 28. Archid. in c. si qui 1. q. 7. D. Paris. d. q. 3. n. 25.*

Nec est necessaria eminens, exquisita, & su-
74 prema scientia in quolibet clerico, sed sufficit quod sit aliqualis, competens, & mediocris, quæ tamen tanta sit, vt sufficere possit ad munus illud obeundum, & tractandum ad quod est promotus, *c. cum in cunctis §. inferiora de elect. c. oportet 8. q. 1. glos. in Clement. 1. §. vt igitur in ve b. sufficientem, de magistris, Abb. in c. extirpandæ, n. 3. de præben. & in c. venerabilis*
75 *n. 3. & 8. eod. lib.* vbi declarat, quæ sit scientia eminens, quæ mediocris, & quæ sufficiens, *D. Flam. Paris. in tract. præd. lib. 4. q. vlt. n. 23. & 24. Cepoll. in repet. l. si contra n. 10. & seq. ff. de vsucap. pro emptor. Io. Hug. in tract. de offi. quatuor prælat. rubr. quales debeant esse iudices, n. 4 in 13. to. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 296. Mence. in tract. de arbi. iud. casu 425. n. 27. & 51. Trotius in tract. de perfecto clerico lib. 2. c. 33. n. 4.* vbi cōcludit, quod eminens scientia dicitur per quam quis difficillimas qōnes resoluit sine reuolutione librorū, mediocris cum ipsorū librorū reuolutione, cōpetens veró, seu sufficiens dr ea, quæ sufficit illi, de quo quæreret ꝑm qualitatem status, in quo reperitur, attento illius officio, & beneficio, & cōsiderata ecclesiastica dignitate; vnde alia requirit, & sufficit in clerico simplici bñficiato, alia in curato, & alia in episcopo; ita cōcludunt in Doctores *in d. c. cū in cunctis de electi; & in d. c. nisi cū pridē, §. pro defectu, de renūt. Trotius in d. c. 33. per tot. Lābert. i tract. de iure patro. lib. 2. p. 1. q. 9. art. 24. per tot. Gābarus in tract. de autbor. legat. de latere, lib. 7. n. 459. Parisius d. c. 11. n. 25. & seq.* Et ppea in sacerdotio sufficit
76 scientia canonū pœnitentialiū, homeliarū, &
K hmōi, *c. quādo, & c. nulli, & c. quæ ipsis, 38. dist. c. si decreta, 20. dist.* Quod etiam ordinauit Celestinus Pōtifex Maximus, qui dū in 3. epistola scriberet ad epos Calabriæ, dixit nulli sacerdotū licere canones ignorare, qd' ex fratibus

etiam

etiam notauerunt. *Gliel. Durand. aliàs speculator appellatus in tract. de modo celebrandi generale concilium rub. 30. nu. 2. Gemin. in c. illiteratos col. 1 vers. in presbyteris 36. dist.* vbi etiam dicit, ꝙ non est necesse, vt ij sciãt canones iudiciales, quia ij sunt solum iudices aiarum, & non corporum, *c. omnes de pœnit. & remiss. Menoc. d. casu 425. n. 49. qui ex Ang. in §. hac de eo in Auth. quo oporteat episc. &c.*) refert Florentiæ fuisse determinatum quod presbyteri debent esse versati in sacris litteris, & ceremoniis, & aliàs fuit cõstitutum in Concilio Toletano, quod sacerdotes omnino callere debeant Theologiam, & canonẽs, *vt habetur in c. 1. & in c. nulli, & in c. omnes 38. dist. & in c. statuimus 68. dist. Decian. cõs. 14. n. 29. lib. 1.* Circa quod Leo Papa in prima epistola dixit ignorare nunquam licuerit sacerdotem, quod canonũ regulis est diffinitum, & S. Innocentius etiam Papa in epistola 5. ad Maximum, & Seuerum, Ecclesiasticorum canonum norma nulli debet esse incognita sacerdoti.

77 At in cæteris ordinibus sacris sufficit, vt ordinãdus sciat latinè loqui, & intelligere, quia si hoc nescit, non est promouendus ad subdiaconatus, vel diaconatum, *Dom. de S. Gemin. in c. illiteratos 36. dist. Menoch. d. casu 425. nu. 50*

78 Cæteri vero in minoribus ordinibus assumendis ex dispositione sacri Concilij, Tridentini *sess. 23. c. 11. de reformat.* censentur illiterati, qui latinam linguã nun intelligunt, cuius Concilij Tridentini hęc sunt verba, Minores, ordines ijs, qui saltem latinam linguã intelligant per temporũ interstitia, nisi aliud episcopo expedire magis videretur, conferantur, ex quibus vltimis verbis, nisi aliud episcopo, &c. Menoch *d. casu 425. n. 58.* infert, quod episcopus poterit arbitrari, qualem promouere habeat, etiã quod latinam linguã non intelligat; Ego vero (salua reuerentia tãti iurisconsulti) prædicta verba intelligo, vt per ea collatum arbitriũ episcopo in submouẽdis interstitijs, quibus interstitijs episcopus ex causa poterit dispẽsare, quod clarius patet in eodẽ cap. Cõcilij Tridentini, de quo tamen cogita.

79 In confessarijs autẽ qualis, & quãta requiratur scientia, ponit Iacobus de Graff. *in decis. aur. p. 1. lib. 1. c. 15. per totum, & præcipue n. 2.* vbi dicit, quod confessarius tunc dicitur habere sufficientẽ scientiam, quando scit distinguere inter peccatũ, & non peccatũ, mortale, & veniale ex genere; quia alia penitẽtia est iniungẽda pro veniali, & alia pro mortali, & pro mortalibus alia, & alia secundũ grauitatẽ eorum, & nu. 7. cõcludit quod illiterati non debent admitti ad audiendam confessionẽ; si tamen de facto reperiuntur admissi, poterũt ligare, & soluere, licet tunc peccarent mortaliter acceptando confessionem.

L

Sed in prælaturis maior optatur scientia, cum prælati debeant esse instructi iure canonico, & sacra Theologia, vel saltim aliquo ipsorũ, *c. qui episcopus, 23. dist. c. 1. & 2. 62. dist. Decian. cons. 14. n. 27. lib. 1.* & licet in prælatis sciẽ-

80 tia eminẽs requiratur, nihilominus sufficiẽs, siue competens tolleratur, quia tunc deffectũ scientiæ, potest supplere perfectum caritatis, *vt not. in c. cum nobis olim, §. pen. de elect. Iac. de Graff. in appendi. ad decis. aur. lib. 4. c. nu. 25.* & modernissimè hodie hoc est determinatũ per sacrum Concilium Trident. *sess. 7 c. 1. & sess. 22 c. 2.* quod non nisi in vniuersitate studiorum magister, siue doctor, aut licentiatus in Sacra Theologia, vel iure canonico ad prælaturam promoueatur; sic etiam in Concilio Basilien

81 si est ordinatum, vt ad Cardinalatus fastigiũ nemo possit assumi, nisi sit magister in Sacra Theologia, vel doctor in iure canonico, vel saltim licẽtiatus, *vt dicit Gambar. in tract. de offi. & potest. legati de latere lib. 7. nu. 80. D. Flam. Paris. in tract. de resignat. benefic. lib. 4 c. 11. nu. 26.* Ex

82 quibus verbis Concilij Tridentini clarissimè patet, quod doctorat⁹ principis rescripto nul

83 lo præuio examine ad dignitates, atq; beneficia ecclesiastica non admittitur; quod etiam est dispositum de iure canonico, vt refert Iac. Benius *in tract. de priuil. iurisc. priuileg. 1. n. 8. p. 2* vbi dicit, quod doctorati per rescriptum principis dicũtur doctorati per abruptum, & quæ scientia requiratur in cęteris ordinibus, & dignitatibus ponit *D. Paris. d. c. 11. n. 27. & seq.*

84 Quo vero ad Summũ Pontificẽ dico, quod ex quo ipse est præpositus curæ toti⁹ Christianæ reipublicæ, oportet, vt habeat lõgè maiorem scientiam, quàm alij, *Abb. noster Panor. in c. cum in cunctis de elect. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 1 lib. 1. c. 15. n. 3.* vbi dicit, ꝙ pro eo sufficit præsumptio iuris, qua præsumitur habere oĩa iura in scrineo pectoris, *c. 1. de constit. in 6. & ibi gl. in verb. habere, in fi.*

Quam quidem scientiam, & literarum experientiam cõsiderans sacrum Conciliũ Triden. *sessio. 24. c. 12.* (licet non præceptiuè, sed

85 hortatiuè) disponit, vt in prouintijs, vbi cõmodè fieri põt, dignitates oẽs, aut saltim dimidia pars canonicatuũ in catridalibus ecclesijs, & collegiatis insignibus conferantur tantum magistris, vel doctoribus, vel ẽt licẽtiatis in theologia, vel iure canonico. Et prædictorũ rõ est, quia viri scientia pditi melius inseruiũt

86 ecclesiæ, eiusq; iura deffendũt, q̃ simplices, & idiotæ, *c. cum ex eo de elect. in 6. & voluit Fulgos. in l. qui sub prætextu C. de sacros. eccles. quem referendo sequitur Decian. dicto cons. 14. num. 26. & 30. lib. 1.* Hinc dicebat *Io. de Lignan. in tract. de plurali. benef. c. relatus ab eodem Decian. in cons.*

pra-

praedicto n. 37. quod plus prodest vnus doctus decem ecclesiis, quam decem indocti vni ec-
87 clesiæ, ad quod dicendum mouetur per text. *in c. constitutis il 2. de app.*

Vnde cum Ecclesia Dei maxime viris litte-
88 ratis indigere dignoscatur, per quos mundus totus illuminatur, *c. cum ex eo de elect. in 6. c. fi. de magistris, Auth. habita, vbi Doctores, C. ne fil. pro patre, gl. in extrauag. execrabilis Ioannis 22 in verb. viris literatis de præbend. & dignit. Marches. in tract. de commissio. p. 2. c. 8. n. 33. cart. mihi 557. D. meus Parisius in tract. de resign. lib. 4.*
89 *c. 1 t. n. 17.* ob id multum fauet ipsis viris litteratis, eisq; multa concedit priuilegia, *c. de multis in fi. de præb. vbi Abb. idẽ Abb. in c. licet eo. tit. & Gemi. in c. cũ ex eo, de elect. in 6.* satis ad propositum dixit, quod expositum per clericos ra-
90 tione studij, dicitur expositum in vtilitatem ecclesiæ, *sequitur Fel. in c. cum M. Ferrari. in gl. in ver. per industriam de constit. Dec d. cons. 14. nu. 34. lib. 1. vbi etiam ex Hostiens. in probe. suæ summæ in §. vnde, vers. ciuili,* dicit, quod studij ca-
91 nonum incumbentes non parum merentur, quod dictum refert, *Ias. in l. 1. in pen. col. ff. de iusti. & iur.* & ideo ex hac causa motus *in c. 18. sessio. 23. de reform.* sacrum Tridentinum Concilium determinauit, vt in qualibet diœcesi erigatur vnum seminarium pro instruendis adolescentibus, quod prius fuit exequutum per Gregorium Decimum tertium Pontificẽ Maximum, qui tunc in Alma Romana vrbe,
92 tum etiam in diuersis aliis externis prouinciis multa erexit seminaria, & diuersarum nationum, ex quibus seminariis quotidie multi, atq; multi producuntur viri doctissimi in diuersis professionibus, & præcipue in sacra Theologia, & in hac vrbe Panormi pro exequutione eiusdem sacri Concilij fuit erectum se-
93 minarium propè palatium Archiepiscopale per quondam Illustriss. & Reuerendiss. Don Cæsarem Merulla Messanensem huius vrbis dignissimum atq; vigilantissimum Pastorẽ, virum quidem magnæ experientiæ, & irreprehẽsibilis vitæ, cuius anima requiescat in pace.
94 Et eandem rationem dicimus, quod legatũ factum alicui pro se manutenendo in studio, vel pro emendis libris causa studij, dicitur pium; *scribentes omnes, & præcipuè Ripa, & Soc. iun. in l. 1. in fi. ff. sol. matr. Rim. iun. cons. 117. nu. 13. & 14. lib. 2. Hond. cons. 57. n. 9. lib. 2. Caualc. in tract. de vsufr. mulier. relicto n. 226.* vbi dicit,
95 quod ex tali legato non detrahitur falcidia, si legatum est pro studio Theologiæ, *Surd. in tract. de alim. tit. 5. q. 20. n. 9. Tiraq. in tract. de pia causa in præfati. vers. item relictum causa studij; Doctores in Auth. habita C. ne fil. pro patre, Decia. cons. 14. n. 12. lib. 1. Bartius dec. 25. n. 19. Adden. ad Bar. in l. fideicommissa, §. Sticus in lit. A, ff. de legat. 3. Ias. in l. 1. ff. sol. matr.* vbi hoc limitat in studio sacræ Theologiæ, *& in l. apud §. constat nu. 15. & 16. ff. de legat. 1. Horatius Lucius in tract. de priuil. scholarium priuileg. 1. in 18. tom. tract. diuers. cart. mihi 72.* vbi dicit, quod hoc idem procedit in studentibus iuris ciuilis, quæ oĩa dicta in studentibus sacræ Theologiæ procedunt etiam in studentibus iuris canonici; q̃a hodie ad ecclesiam bene regendam non mi-
96 nus prodest ius canonicum, quam Theologia *Hostiensis in c. 1. quem alij Doctores sequuntur, de consang. & affinit. Iac. Benius in tract. de priuil. iurisconsult. priuil. 15. n. 4. p. 1. immo (quod plus est,) idem Hostiens. & Io. Andr. in d. c. 1.* dixerunt, q̃
97 ecclesia Dei non posset regi per puram, & solam Theologiam absque facultate canonica, quod dictum refert, & sequitur *Euerard. in topica iuris in loco ab author. n. 8. & ex Theologis hoc idem dixit Melchior Cano. in tract. de locis Theologiæ lib. 8. c. 6.* dum voluit scientiam iuris canonici esse necessariam Theologis, maxime ad interpretationem iuris naturalis, & diuinis quod secus est quò ad spiritualitatem, & tuitionem fidei, *ita Mart. de iurisdict. p. 2. c. 7. n. 15 & Iacob. de Graff. append. ad decis. aur. lib. 4. c. 1. n. 45.* dicit, quod Prælatus dẽt esse magis do-
98 ctus in iure Pontificio, quàm in Theologia; & ideo cũ Episcopus examinatur, dẽt examinari super iure canonico; & dicitẽr, quod bonus
99 Canonista poterit prædicare; & iterum *eo. lib. c. 4. n. 16.* dicit, q̃ Prælatis est multum necessaria scientia iuris canonici, cum tendat dedi-
100 rectò ad regimen animarum, *& Siluest. in summa in verb. doctor. nu. 4. 5.* ius Canonicũ, Theo-
101 logiam practicam appellauit, *Benius in tracta. de priuil. iurisconsult. priuil. 15. n. 4. p. 1.* Hinc fit
102 quod doctor in iure Canonico præfertur in collatione beneficij doctori in Theologia, q̃n beneficium est in partibus, vbi nulla adest hęresis, vel hæresis suspitio, prout est in isto Regno Siciliæ, *Fel. in c. fi. n. 2. de magistris, Euerard. in topica iuris in loco ab authoritate nu. 8. Trotius in tract. de perfecto Clerico lib. 2. c. 33. nu. 6. Io. Lopez in repet. c. per vestras in 3. not. §. 26. nu. 6. de donat. inter virum & vxorẽ, Rebuff. in concordãt. Galliæ tit. de reg. ad prælaturas nominat. in glos. in verb. licentiatum & in c. postulasti, nu. 204. de sent. excom. Iac. de Carolis in gemmato panone in cons. vnico, post probem. n. 54. Io. Bojas in tract. de hær. p. 1. n. 389. Petr. Lesnader. in tract. de priuil. Docto-*
103 *rum p. 3. q. 1. cart. mihi 24.* vbi ẽt dicit, quod doctor Canonista præfertur doctori iuristę, & q̃d doctor in vtroq; præfertur in vna tantũ scientia doctorato; quod dictum deducitur ex tex. *in c. 1. de tregua & pace; & in l. fi. C. de adopt. & voluit gl. in c. placuit 16. dist. cum aliis adductis per Tiraq. in tract. de nobil. c. 5. nu. 8. Iac. Benius in d. tract. de priuil. iurisconf. p. 3. priuil. 1. n. 25. & 27.* vbi

vbi dicit, quòd si quis in vno studuerit, & in vtroq; promoueatur, vt sunt aliqui qui doctorantur in iure pontificio, qui tamen prorsus canones ignorant, per hoc non debent præferri doctoribus iuris Canoni, ex quo gradus ille est inualidus, *allegat Anch. in c. 1. col. 2. de parroch. Oddo cõs. 14. n. 36. lib. 1. Io. Staphil. i trac. de prærogat. expectat. §. seu sectione, secundo principalit. n. 21. Petr. Rebb. in tract. de nominat. q. 5. n. 9.* & litteratus cæteris paribus ad dignitates, & non alia officia est præferendus, *l. 2. C. de pact. Paul. Montan. in tract. de tutel. c. 35. reg. 1. n. 161.* & litteras nescire dicitur, qui nescit legere, & scribere, vt *idem Montan. nu. 160. referẽs Borellum cons. 16. per tot.* Et reddeundo ad nostrum institutũ scilicet, quod Clerici debẽt esse litterati, dico, quod licet aliàs *in c. extirpandæ §. qui vero, de præbend.* sit cõstitutum; vt oẽs beneficiati, qui habent curam animarum, teneantur in propriis ecclesijs residere, aliàs pri-

104 uantur fructibus ipsorum beneficiorum, *c. tuæ fraternitati, de cler. non resident. Gl. in c. cum oẽs, in princ. de constit.* quia ex eo beneficia conferuntur, vt omnibus derelictis Dei Opt. Max. ministerio inhæreant, *l. generaliter in fi. C. de episc.*

105 *& cler.* nihilominus tamẽ clericus, qui est absens causa studii, & existit in publicis gymnasijs, habetur pro præsente, & pro residẽte; nec

106 poterit beneficio priuari propter talem non residentiam, & fructus ipsius beneficij consequitur, prout præsentes, præter distributiones quotidianus, *est tex. in c. super specula, & ibi communiter scribentes de Magistris, Abb. Pan. in d. c. tuæ fraternitati, & in c. relatum, de clericis non residentibus. Fel. in c. fi. de Magistris, n. 2. vbi etiã Io. Andr. nu. 8. & Socy. n. 8. idem Abb. Panor. in c. licet nu. 5. vers. an autem studens de præbend. Oldrad. cons. 17. per tot. Ant. Piaggia in tract. de cõsuetud. q. 11. n. 262. Decian. in pluries citato cons. 14. nu. 36. lib. 1. Staffileus in tract. de litteris gratiæ in tit. de vi & effectu clausulæ vers. post dicta verba nu. 2. Cephal. cons. 83. nu. 6. lib. 1. Paul. Fuscus in sing. lit. A, nu. 3. Pet. Lesnauder. in tract. de priuil. Doctorum p. 2. §. 22. cart. mihi 21. Lælius de Zanch. in tract. de priuileg. eccl. priuileg. 77. n. 7. Menoch. in tract. de arbi. iudicum casu 425. n. 27. Bar. in l. quæsitum nu. 3. ff. de leg. 3. & in l. si cui annũ, ff. de annuis legatis. Doctores cõiter in l. 1. ff. sol. mat. Horat. Lutius in tract. de priuileg. scolarium priuil. 10. nu 18. tom. tract. diuers. cart. mihi 73. Graff. in append. ad decis. aur. lib. 4. c. 4. n. 17. Iacob. Benius in tract. de priuilegijs iurisconsultorum p. 1. priuil. 15. n. 1.* vbi dicit, quod licet aliqui tenuerint, quod hoc vendicabit sibi locum tantũ in studentibus, nihilominus veritas est, vt procedat etiam in professoribus ob vniuersalem vtilitatem ecclesiæ, & n. 8. dicit, quòd si absens est pauper obtinebit etiam distributiones quotidianas, & est Regulare, quod absens causa studii, habet pro præsente, *l. quæsitũ, & ibi Bar. ff. de legat. 3. l. Seia, §. Tãphil. ff. de fundo instruct. Horat. Lucius d. priuil. 10.* Et prædictæ conclu-

107 sionis ratio est, quia absens causa studii, dicitũ abesse propter publicam vtilitatem, *Bal. in l. sed & si per prætorẽ in prin. ff. de rest. in integr. vbi etiam Alber. n. 3. Dec. in c. ex literis, n. 9. de constit. Boer. dec. 16. n. 20. & 22. Ant. Vfillus in §. rursus, n. 5. instit. de act. Oddo in tract. de rest. in integ. q. 7*

108 *art. 14. n. 123.* Vnde is talis gaudet cõmodis, & priuilegiis eorum, qui præsentes sunt, *c. de quibusdam, & quod ibi not. Gl. Archid. & D. de S. Gemin. 37. dist. c. fi. de magistris, c. 2. de priuil. in 6. c. licet de prẽben. Oldr. cons. 220. in fi. Calder. cons. 8 de offic. leg. cũ alijs, quos allegat Horat. Lutius d. priuil. 10. Oddo d. q. 7. n. 121. & seq.* vbi dicit, quòd

109 poterit restitui in integrum, & multa cõgerit circa absentiam causa studiorum, prout obligari monasteriũ pro nũtio ex causa necessitatis in studio, quãdo ibi manet de licẽtia, & dispẽsatione abbatis, *Abb. in c. quanto, n. 5. de offi.*

110 *ordin. & in c. cũ contingat n. 24. de foro cõpetẽt.* secus extra causam suæ necessitatis, vt ibi Abbas. Et supradictorum rõ ea est, quia scilicet non minus dicuntur seruire ecclesiæ ij, qui docent, vel studẽt, q̃ ceteri diuinis officiis interessentes, *Abb. in c. licet in fi. de præbendis*, & ista dispensatio, seu priuilegium absentibus cau-

111 sa studii dicitur esse secundum ius; *Gamb. de officio legat. cart. 219. n. 56.*

112 Et non solum clerici debent esse versati in sacra Theologia, & iure Põtificio; sed etiã debent scire humanas literas; *Turrecr. in c. 1. n. 1. 36. dist.* Vbi dicit, quòd eis licet erudiri literis

113 sæcularibus, & si habeat aliquod officium in ecclesia debet oĩo scire quod pertinet ad tale officium; vt si est cantor debet habere sciẽtiã cantus, & sic de similibus, *Card. Alex. in c. illiteratos 36. dist. Io. de Selua in tract. de benefi. p. 3. q. 5. n. 56. in 15. to. tract. diuers. p. 1. cart. mihi 56.*

114 Et hoc ita, & taliter dẽt scire, quod aliter eorum ignorantia est peccatum mortale, *Siluest. in sum. in verb. ignorantia n. 8. Gaeta. & Rosell. et in suis sũmis in eod. verb n. 1. & Armilla in d ver. n. 3. Sebast. Medices in summa de peccat. p. 1. tit. 5 q. 37. in fi.* vbi dicit, q̃ isti tales peccãt in omittendo, quia ommittunt scire ea, quæ ad eorũ officiũ spectant; *& ideo Cardin. in Clem. 1. in 2. q. de celebratione missarũ, quẽ sequitur Bertach. in suo repertorio in ver. clericus dicẽs officiũ*, affirmauit,

115 quod clericus dum recitat officium, si illud non intelligit, peccat; quia hoc scire tenetur, *Io. Batt. Costa in tract. de ignoran. iuris, & facti regul. 2. num. 1.* vbi dicit, quòd ignorantia

116 non excusat, quem decet ex officii ratione inuestigare; & ideo iudex iudicans cõtra ius clarum, & expressum, per ignorantiam & imperi

C tiam,

117 tiam, tenet ir quasi ex maleficio, & facit litẽ suam, *vt instit. de obl. quæ ex delict. nascun. in prin. & in l. ex maleficijs, §. si iudex ff. de act. & obl. Bar. & alij in l. fi. C. de penis iud. qui male iud. Natt. cõs. 172. n. 8. lib. 1. Pa*ris *in tract. de sindic. in verb. iudex male iudicans c. 2. n. 1.* vbi dicit, quòd ignorantia iuris ciuilis, uel canonici, vel positiui **118** iudicem non excusat a toto, licet a tanto, & quod punitur si male iudicat, *allegat tex. in l. si iudex de varijs cognit. l. si filius de oblig. q̃ ex quasi malefic.* & iterum dicit, quod talis ignorãtia, & imperitia æquiparatur culpæ; *l. si quis fundum, §. si quis vitulos, ff. locat.* Quia turpe est in iudice ignorantia iuris, in quo versatur; *l. 1. §. seruus, ff. de origin. iuris, Iulius Cæsar Imbrianus in tract. de iudice regni, dialogo 2 n. 44.* qui di**119** cit, quod ignorantia quò ad eos, qui aliis p̃esse volunt in detestabilium numero, & plus vltra computabitur, cum in iis, nec excusatio ne, nec uenia digna sit; *c. scriptura de consecrat.* **120** *dist. 2. c. fi. 37. dist. & iterum n. 72.* dicit, ꝙ debet puniri arbitrio iudicis; & quod nõ dicitur extra culpam, *allegat glossã magnam in l. si quis per imperitiam, ff. de exict. Farinac. in tract. crim. p. 3.* **121** *q. 87. n. 47.* vbi dicit, quod iudex, q. culposum homicidam ad mortem indebitè condemnauerit propter imperitiam, debet & ipse decapitari, *allegat Dec. in l. in actionibus, nu. 19. vers. adde etiam casum ff. de in lit. iurand. Marsi. in l. lege Cornelia, n. 4. ff. ad l. Cornel. de Sicar. Sal. in l. 1. n. 5 in fi. vers. fallit ratione officij, C. deposit. Bertach. in reper. in verb. culpa lata sub n. 21. Diaz reg. 540. in 5. & 6. lim. Pet. à Plaza in epit. delict. c. 26. n. 4 vers. qd si neglig̃etia medici, Farin. q. 111. n. 379. vbi allegat Io. Fab. in §. 1. n. 2. vers. si tamen per dolũ in sti. de obl. quæ ex quasi delict. nascu. Alber. in l. 2. n. 2. in fi. & nu. 3. ff. quod quisq; iuris, Bal. in rub. de pœnis iud. qui male iudica. nu. 6. & alios doctores, breuitatis gratia prætermittam: & iterum eadem q. 111. n. 479. Carau. latè in trac. de loca. & conduct. p. 4. q 3. per tot. cart. mihi 163. & seq. & iterum p. 5. in tit. de septimo gradu accidentalium n. 1. car. mihi 245.* & quod dictũ est de iudice procedit in quolibet artefice, qui si per imperitiã, & igno**122** rantiã errauerit in eo, ad quod est cõductus, tenetur omne damnũ emẽdare; quia ex quo locat operas suas, qui detur asserere se esse in illa arte peritũ, *§. imperitia, & quod ibi not. Io. Fabr. & cæteri scribentes instit. ad l. Aquil. Caualc. dec. 26 nu. 5. lib. 1. Carpan. super statut. Mediol. p. 2. c. 398 nu. 220. Iulius Cæsar Imbrian. in d. tract. de iudice regni dialogo 2. nu. 73. Caroc. in tract. de locat. & conducto, p. 4. in tit. de imperitia agi imensoris p totum, & in titulis sequentibus etiam per totum car.* **123** *mihi 164. & seq.* quod etiam procedit in medico, qui si per imperitiam, & ignorantiam ægrotum occiderit, tenetur de occiso; & poterit puniri pœna vltimi supplicij; *Ripa in tract. de peste in tit. de remed. ad curandam pestem, num. 66. Gomez in 3. tom. variar. resolut. c. 3. nu. 16. in fi. vers. & idem est in medico, vel Chirurgico Petr. à Plaza in epitom. delict. c. 26. nu. 4. in princ. & in vers. quod si negligentia medici, cum alijs, & quos congerit Farinac. d. q. 87. nu. 45.* & si intimius non moreretur, tunc teneretur ad interesse. *Glo. in § præterea Instit. ad l. Aquil. Fely. in c. tua nos de homoc. Additio ad Dynum in reg. non est culpa in 6. Benintend. dec. 9. Caroc. in tract. de locat. & conduct. p. 7 tit. de septimo gradu accident. nu. 8. cart. mihi 245. Caualc. dec. 26. n. 16. lib. 1.*

Et vt reuertar ad meũ institutũ, dico, quod **124** ignorantia nõ solum in clericis; verum etiam in sæcularibus est causa peccati, *D. Thom. in 2. 2. q. 76. art. 1. & 1. q. de malo, q. 3. art. 6. & in 2. dist. 22. art. 4.* & si est voluntaria, non excusat peccatum, *c. excellentissimus 11. q. 3.* & præcipui in ijs, quæ quis scire tenetur, de pertinentibus ad fidem, de quibus per S. Thom. in 2. 2. art. 5 & 38. dist. c. ultima & ibi gl. 24. q. 1. vbi habetur, quod si quis propter ignorantiam errat in articulis fidei, non excusatur; ex quibus apparet quam diabolica fuerit illa Iuliani Apostatæ Imperatoris inuentio, qua præcepit, vt **125** nullus Christianus admitteretur in generali studio ad docendum, vel addiscendum, *vt meminit Cassan. in Catalag. glor. mundi p. 12. consider. 17. vers. Iulianus:* & plusquam diabolicum fuerit institutum additum a pessimo illo hæretico Ioanne Kucileff. in suo errore 29. qui in eo damnabat vniuersitates, studia, collegia, graduationes, magisteria; cuius erroneum dictũ merito dãnauit Martinus V. Pontifex Maxi. per suã Bullã, de quo errore, & contra illũ scri**127** bit Alphonsus de Castro aduersus hæreses in verb. studia generalia. Et p̃ cõclusione, dico, quod clerici laicis scientia p̃cellere habẽt, *Turrecr. in c. qualis n. 2. 8. q. 1. Aluarez in speculo iuris pontifi. c. 7. in vlt. verb. car. mihi 25.* Sed nõ p̃pea simplices sacerdotes, qđoctrinã nõ habẽt, nõ sunt honorandi, & venerandi: *dicit enim tex. in c. cũ ex iniuncto §. licet, de hær.* quod non est simplicibus sacerdotibus etiã a scolasticis detrahẽdum, cum in eis sacerdotale officiũ debeat honorari, *Durãd. in rõnale in proheм. n. 5.* & est sicedũ prout facimus de aliquib⁹ magnatibus qui licet sint ignari, & ignarissimi, nihilominus quia sũr nobiles, titulati, vel diuites, ab ob⁹ obsequiãtur, & venerãtur; & sic patet quod potius veneratur dignitas in qua reperiũtur, quam qualitas personæ exposceret.

128 Vnũ tamen non ommittam quod vbi Doctor in sacra Theologia, in iure canonico, vel ciuili est promouendus ad aliquẽ ordinem, dignitatem, officiũ, vel beneficiũ, non esset examinãdus, licet aliàs in tali gradu, & beneficio obtinendo requireretur examen, quia semel appro-

approbatus non deberet amplius examinari
129 nisi aliter cautum esset, & merito pluribus de causis *c. de Petro 47. dist. Petrus Laderan. in tract. de priuileg. Doctorum p. 4. q. 28. Petrus Cenedus in collectan. iuris canon. p. 1. collect. 15. n. 3. cart. mihi 23. Iulius Cæsar Imbrian. in tract. de iudice regni, dialog. 2. n. 85. Iacobus Benius in tract. de priuileg. iurisconf. p. 2. priuileg. 31. n. 1.*

130 Tertium, quod non parum offendit dignitatem clericorum, & ecclesiasticarū personarū est Auaritia, quæ idolorum seruitus appellatur ab Apostolo *ad Ephes. c. 5. & est tex. in c. cum omnis prima q. 1. c. auaritiæ; vbi Doctores de præ-*
131 *bend.* Namque secundum sanctum Gregoriū, in moralibus li. 9. c. 2. auaritia est radix cūctorum malorum, *vt habetur in c. bonorum 47. dist. & clarius adnotauit gl. in c. quia radix de penit. dist.*
132 2. Et cū sit malorū omnium causa à sacerdotibus, & viris ecclesiasticis omnino est fugiēda; ne in ipsis verificetur, quod Micheas Propheta dicebat, c. 3. ibi; sacerdotes eius in mercede docebant, Hinc Maguntinum Conciliū canone, 10. clericos admonebat dicēdo, amorem pecuniæ quasi matrē cunctorū criminū,
133 *c. his igitur 23. dist. & in c. virū 47 dist.* dicitur virū catholicū, & præcipue Domini sacerdotē nullo errore implicari, ita nulla oportet cupiditate violari: Immo sacrū Conciliū Tridēt.
134 sess. 21. de reformat. c. 1. vult, vt non solū auaritiā à ministris ecclesiæ arceri; verū etiā eius suspitionē, *quod etiam tradiderunt Diuus Ant. in summa p. 3. tit 13. c. 3. §. 11. Trotius in tract. de perfecto clerico c. 51. nu. 12. & seq. lib. 2. Marc. Ant. Marf. columna in tract. de reddit. ecclesiast. p. 2. c.*
135 *20. n. 12.* Ignominia namque sacerdotis est, proprijs studere diuitijs; *c. gloria episcopi 12. q. 2. Areletan. Concil. prim. canon. 12. & Concil. 2. canon. 14. & Concil. Cartag. primū canon. 13. & Concilium Aquisgranense tēpore Ludouici Pij, celebratū canone 61. & Conciliū Parisien tēpore Gregorij IV.*
136 *Summi Pontificis in lib. 1. cano. 13.* Cæca enim hæc animi passio, & inordinata cupiditas, & auaritia passim nonnulla damna, & scandala generat. Quod si generaliter in omnibus ex traditis per sanctū Ant. in summa p. 2. tit. 1. c. 1. & seq. præcipue tamen in viris ecclesiasticis maiora producet; vt in pluraliter beneficiorum; præbendarum, & dignitatum colligi poterit, vt ad saturitatem de pluralitate bene-
137 ficiorū scripserunt, *Io. de Lign. Nicolaus Gimonteus, & alij, S. Ant. vbi sup. p. 3. tit. 15. c. 1. per totum, & præci. §. 6. Sotus in tractū. de iustit. & iure lib. 3. q. 6. art. 3. Trotius in d. tract. de perfecto clerico, lib. 2. c. 45. & 46. Lamb. in tract. de iure patr. lib. 2. p. 1. q. 7. art. 15.* & licet ex dispēsatione Sūmi Pontificis aliqui obtineāt plura beneficia nihilominus hæc dispēsatio vt plurimum est potius extorta per exquisitos modos, & subreptitie impetrata, quā legitime obtēta, prout aduertit Ioānes Papa 22. in extrauag. execrabilis de præben. & vt plurimū impetratur sine causa, vt cōsiderat Petrus Rebuff. *in concordat. Galliæ in tit. de forma mandati Apostolici in Glos. in verb: dispensationū vers. vnū tamen dubebat,* quo casu ita dispensati sine causa nō sunt tuti quò ad Deum, *Glos. in cap. non est, in verb. adimplere, de voto. Nauar. in Manuali, c. 12. n. 76. vers. nemo, Couar. in 4. de sponsal. p. 2. c. 6. §. 9. n. 7. Io. Rojas in epit. succes. c. 23. n. 8.*

Et non solum auaritia aliquorū clericorū inducit eos ad obtinēdum plura beneficia per fas, & nefas, & cum illegitima dispensatione, & sine, ita, & taliter, quod alij abbundāt, & cū maximo omniū scādalo, pompis, ac vano apparatu, & famulorū caterua exuberāt; alij vero esuriunt, & quotidie fame affliguntur, eosdē etiā ad simoniā pronos facit, qua spiritualia, & diuina, sicut terrena vēdunt, & emunt,
138 prout videtur innuere S. Antoninus in summa, qui immediate post tractatum de auaritia, statim ponit tractatum de simonia, quasi per cōtinuationē dicat, quia propter auaritiā deuenitur ad simoniā, ita habetur, p. 2. tit. 1. c. 4. & seq. vnde à clericis, & personis ecclesiasticis summopere est fugienda auaritia, quę (secundū Alphonsum de Castro in tract. de iusta hæreticorum punitione, lib. 3. c. 1. vers. altera hæresum radix; & secundū Corradū Brunum, *in tract. de hæret. lib. 1. c. 5. n. 22. & seq.* est vna ex
139 præcipuis causis hæresum in ecclesia Dei; ex quo. n. in ecclesijs sicut in Romano Imperio creuit auaritia, perijt lex de sacerdote, & visio de Propheta, ita dixit S. Hieronymus, prout est relatum, *in c. diaconi sunt, §. nunc autem vers. hincq; cogitant propter sacerdotum auaritiā 93. dist.* Ideo pro sedanda tali mala opinione, caueāt clerici ab isto peccato, vt reddant omnino mēdaces eos, qui dicere solēt clericōrū auarissimum genus, prout dixit Socin. sen. cons. 15. num. 18. lib. 1.

Et non solum clerici debent esse casti, & literis ornati, & non auari, vel tenaces, verū etiā debent habere multas alias optimas partes, &
140 qualitates, & Primo debent esse sobrij, & honesti, & à crapula penitus alieni, ne sint de numero illorū, de quibus dicit Apostolus ad Philipp. 3. quod sunt inimici Crucis Christi, propterea quod eorum Deus venter est, à quibus decet nos caueri, vt habetur in cap. a crapula de vit. & honest. cler. c. vinolētū, & c. ante omnia 35. dist. circa quod idem Apost. ad Colossenses scripsit, nemo vos iudicet in cibo aut potu; & ad Ephesios, c. 5. nolite inebriari vino, in quo est luxuria, & Lucæ c. 21. Christus discipulos admonebat dicens, Attendite autem vobis ne forte grauentur cor da vestra

crapula, & ebrietate, quod & sancta mater Ecclesia quotidie admonet in hymno primæ horæ canonicæ, dum dicit carnis terat superbiã, potus, cibique parcitas: immo dũ ponit encomia sanctorũ confessorũ in hinno vesperorum ipsorum dicit sobrius, castus, &c. & ideo Abb. noster Panormitanus, *in d. c. a crapula nu. 2. de vit. & honest. clericorum* dicit, quod clericus assiduè se inebrians peccat mortaliter, *& hoc per tex. notabilem in c. vinum & alias, dist. 35. quem sequuntur Ripa in l. generaliter n. 72. & 73. C. de reuocan. donati. Ant. Scappa in tract. de iure non scripto c. 63. n. 5. lib. 1. Sebast. Medices in summa de peccatis tit. de concord. canon decretaliũ, art. 4. cart. mihi 20. Molcon. in lib. de maiest. militant. eccles. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. idem dicit in capitulo car. mihi 408. Anch. in d. c. a crapula n. 3. Vital. in Clement. 1. vers. eis in vestibus n. 6. de vit. & honest. cler.* qui dicit, ꝙ religiosis excessus cibi, & potus est interdictus, & in *Clem. 1. n. 47. de celebrat. missar.* & dicitur excedere, & sine mensura bibere, qui vltra trinam vicem in prandio, vel cœna bibit, *c. quando 44. dist. Ripa in d. l. generaliter n. 72.* Et propterea in Agatensi Concilio fuit dispositum; vt clericus, de quo constiterit fuisse ebrium, aut triginta dierum spatio a communione submoueatur, aut corporali supplicio subdatur, *ita est relatum in c. fi. 35 dist. Hostien. in summa tit. de tempor. ordinand. §. & cui, vers. pœna autem*, vbi dicit, ꝙ si episcopus presbyter, uel diaconus immoderatæ potioni vini operam dederit, si vtiq; non desistant, deponitur subdiaconus, uel inferior, siue clericus, siue laicus, c. si episcop' 35. dist. & si clericus monitus nõ destiterit a crapulis, & multa vini potione, ab officio & beneficio poterit suspendi: ut in *d. c. crapula de vit. & honest. cler.* & ne clerici crapulis, ac uinis se immergerẽt, est dispositum, in c. non omne, & in c. nulli, & in c. clerici 44. dist. & in c. clerici de vit. & honest. cler. Quod clerici non debent in tabernis comedere, & eas introire, nisi hoc necessitatis causa faciant, ut si essent itinerãtes, uel in partibus externis, & in proprio domo non haberent sufficiẽtem commoditatẽ, *Turrecr. in præcitato, c. clerici, Card. in Clem. 1. q. fin. de vit. & honest. cler. Purpur. conf. 135. n. 10. Rosell. in summa in verb. clericus, il 2. nu. 1. Port. conf. 84. n. 9. Bertach. in suo reper. in uerb. clericus potest ingredi, Io. Franc. Pauin. in tract. de visitat. p. 2. q. 9. n. 58. in 14. tom. tract. diuers. cart. mihi 209.* Nec ualet consuetudo permittens clericos tabernas introhire; & in eis comedere posse, quia hæc esset corruptela, & non consuetudo, licet excuset, Purpur. *conf. præd. 135. nu. 10. lib. 1.* Et ratio est, quia hæc consuetudo esset contra bonos mores, & per consequens inualida, Abb. Panor. *in c cum inter n. 3. de consuet. & in c. irrefragabili, in princ. de offic. ordinar. & in c. quod super n. 4. de consang. & affini. & in c. tua nobis de decim. Ias. in l. more, n. 5. ff. de acq. poss. Vinc. Caroc. dec. 111. n. 23. Benuenut. Stracca in tract. de mercatura in tit. de sponsion. n. 7. cart. mihi 142.* Alia est ratio, quia consuetudo, quæ disponit contra dispositionem iuris canonici, est etiam nulla, & non ualet, *c. cum causam de re iud. Petr. Aug. Morla in emporio vtriusque iuris p. 1. tit. 2. q. 22. n. 8. Mars. in prac. §. quoniam n. 98. Rocc. de Curte in repet. c. fi. n. 53. de consuet. Caroc. d. dec. 111. nu. 12. Petr. Asin. pract. q. q. 5. n. 7. Io. Vasin. conf. 18. n. 7. de electio. & conf. 226. n. 4. de prabend. & dignit.* Et ad hoc ut clericus ex tali excessu possit puniri, debet prius moneri iuxta dispositionem sacri Concilii Tridentini, *c. 6. sess. 21 de reform. & ex nostratibus dicit Franc. Monald. conf. 74. n. 11. lib. 1.* Et non solum non debent comedere in tabernis; sed etiam debent fugere publica conuiuia, Iac. de Graff. *in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 1. n. 7.* & solitam nimis edẽdi cũram, *S. Ant. in summa in 2. p. tit. 6. c. 1. §. 5. & per tot.* ubi dicit, quod cura edendi consistit circa quantitatẽ, qualitatem, strẽnuositatem, auiditatẽ, & importunitatẽ ciborũ; & ideo diues ille, de quo per S. Lucam c. 16. non fuit sepultus in inferno, quia simpliciter edebat; sed quia splendidè epulabat: & rõ cur clerici debent esse sobrij, est, quia nimia perceptio uini, & cibi, luxuriam, & non naturã substẽtat, *& nutrit; ita dicit Prosper. in lib. 2. de vita cõplatiua, c. 22.* iuxta illud S. Pauli ad Ephesos, c. 5. nolite ebriari uino, in quo est luxuria; Ceres nãque, & Bacchus prouocant uenerem, *c. venter, & c. luxuriã 35. dist.* & etiã apud idiotas dr.

Sine Cerere, & Baccho friget Venus.

ultra quod nimia ciborũ cogitatio maximã animi perturbationẽ generat, *ut dixit gl. in l. 1. in verb. epulis, C. de comnib. Consistorianis, lib. 12 quem refert Ber. in addit. ad tract. de auctor. magni Concilij, n. 3. in verbo cibaria.*

Secundo debent esse parci, & honestã parsimoniã seruare, *c. parsimoniã 41. dist. Gondisalus Villadego in tract. de legat. q. 7. n. 20. in 13. to. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 261.* & hoc vt parcè viuendo, Deo Opt. Max. fructificent, dispensando bona sibi superflua pauperibus, iuxta tradita per *Port. conf 34. nu. 3. & 4.* & ideo debent vti honestis vestibus iuxta eorum qualitatẽ, condictionẽ, & dignitatẽ, & nõ fulgidis, pretiosis, ac põposis; vt per decentiã habitus extrinsici morũ intrinsicã honestatẽ ostẽdãt, *iuxta Clemen. 2. de vit. & honest. cler. Petr. Baisius in directorio electionum, p. 2. c. 7. n. 4. in 15. to. tract. diuers. p. 1. cart. mihi 387. Iac. de Graff. in decis. aur. p. 2. lib. 3. c. 1. n. 6. in fi.* qui dicit, vbi pompa, ibi humilitas non habet locum, *Menoch. conf. 912. n. 23. lib. 10.* qui dicit, quòd clerici

rici non debent vti vestibus sericis, *Rosell. in summa in verb. clericus, il 1. n. 2.* vbi asserit, quod
156 clerici non debent deferre vestes incisas, & lingulatas, scilicet frappatas ad modum ioculatorum, nec varij coloris, *Patian. in tract. cui incumbat onus probandi negatiuam, lib. 2. c. 34. n. 34. 38.* vbi dicit, ꝙ in vestitu clericorum est diligenter attendendum, quid locis, quid tempo
157 ribus, & quid personis conueniat; *Turrecr. omnino videndus in c. 1. per tot. 21. q. 4.* qui multa,
158 & doctè scribit circa vestes clericorum, & dicit, quod est peccatum vti vestibus pōposis, & fulgidis, & in c. seq. n. 1. quod tamen fallit, quando adesset consuetudo in regione, quod clerici vterentur vestibus pretiosis; quia tunc possunt se conformari moribus eorum, inter
159 quos viuunt, Patian. d. nu. 38. est bene verum quòd clerici nobiles debent pretiosioribus vestibus indui, *Alber. in l. 2. C. quæ res vend. non poss. Petr. Gerard. sing. 82. Tiraq. in tract. de nobili, c. 27. n. 10. D. Paris. ī tract. de resign. benef. lib. 5. q.*
160 *6. n. 151.* Et qa oē extremū est vitiosum, ideo sicut nō debēt vti uestib⁹ nimis fulgidis, & pōposis, ita nec ēt nimis uilib⁹, aut sordidis, aut senio exterminaris, & laceratis pp humilitatē q. ex hoc dignitas clericalis uilesceret, *Abb. in c. ut clerici, n. 11. de uit. & hone. cler. Patia. ī trac. cui incumb. onus proband. negat. lib. 2. c. 34 n. 34. & 35. Vitalin. in Clemen. cis in uestibus, n. 5. de statu monachor.* ubi dicit, quòd uestes clericorum debent esse mundæ, *Turrecr. d. c. 1. n. 3. 6. & 7. 21. q. 4.* & hoc ne sub nomine parsimoniæ auaritia tegatur *iuxta tex. in c. sæpe dist. 4.* ubi dicit, quòd vitia plerumq; se esse uirtutes mentiun-
161 tur, sicetiam quando prodigalitas, & effusio uelatur nomine liberalitatis, & largitatis; & crudelitas, ut plurimum ab aliquibus fiscalibus appellatur Zelus iustitiæ; & facilitas, seu lenitas remittendi delicta, pietas, & misericordia a multis nuncupatur, & ideo non debet quis humilitatem, & parsimoniam prætendere ex eo solo, quia vilioribus uestibus contra mores aliorum uestirur, namq; sub talibus uestibus, tàm superbia, quàm parsimonia possunt abscondi, uide Rebuf. p. 3. cart. 17. n. 9. & iuxta illud Euangelicum, cauere ab illis, qui ueniunt ad uos in uestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces: In hac enim materia non vsus uestium reprobatur, sed inspicit abusus, scilicet iactantia, & uoluptas; ideo pro conclusione dico, quod clerici in isto casu debēt esse cauti, ne eis succedat id quod apud nos Italos dici solet;

Cascar dalla padella nelle braggie; & apud latinos. *Incidit in Scillam cupiens vitare Caryddim.*

162 Tertio debent esse misericordes, & charitatiui iuxta illud Apostoli *1. ad Corint. c. 8.* quod imperfectum scientiæ suppleat perfectio charitatis; Ideo sunt magis obligati exercere actū charitatis, quàm laici, *Abb. in c. peruenit nu. 1. & c. 1. n. 3. de fideiuss.* ubi dicit, quòd sunt magis obligati ad subueniendum indigentibus, & pauperibus, quàm laici, & quod clerici, & ministri ecclesiæ teneant hospitalitati, & pauperum usibus inuigilare, *est tex. in c. 2. 42. dist. & in c. fratrē 86. dist. & in c. 1. & per tot. 12. q. 1 & in c. quoniam quidquid 16. q. 1. Gl. in extrauag. execrabilis in verbo debita, de præben. & nouissimè hoc est constitutum per Concilium Trid. sess. 25. c. 8 de reform.* quo fit, ut clerici teneantur dispensare tum bona ecclesiæ, cuius sunt prælati, & beneficiales, tum etiam bona propria in usus pios, deductis tamen alimentis, & reparatio-
163 nibus ipsius ecclesiæ; quia debent esse contenti uictu, & uestitu, & nullam debēt habere ꝓprietatem, *c. nulli episcoporum 2. q. 1. not. in c. 1. 12. q. 1.* dum dicunt, ꝙ sunt dispensatores, & usuarij, Decian. *cons. 14. n. 7. lib. 1.* ubi dicit, ꝙ hoc fundatur in dicto Apostoli *1. ad Timoth. c. 6. Archid. & cæteri scribentes, in c. statutū §. assessorē de rescript. in 6. Hiero. Ceual. in speculo pract. q. com. contra com. q. 388. n. 18. Soc. sen. cons. 32. n. 1. & seq. lib. 1. Osasc. dec. 3 i. n. 1. & 2. Oct. Vulpel. in tract. de libert ecclesi. p. 2. n. 24.* & quidquid superest clericis, & prælatis ultra ecclesiæ ne-
164 cessitates, & suum congruum, & honestum uictum, id totum est pauperibus erogandum, *ut not. in c. sic non sunt 32. q. 4. Bald. cons. 120. n. 12 lib. 6.* ubi ulterius, n. 14. dicit quod, quidquid habent clerici, id totum est pauperum, & domus eorum omnibus debet esse communes ꝓ suscipiendis peregrinis, *ut in c. si. 17. q. 1. & voluit etiam Conar. in lib. var. resol. c. 14. vers. vigemus pauperum Bero. in c. ex litteris, n. 5. de probat. Vulpel. in loco proximè citato, Lælius de Zanch. in tract. de priuil. eccl. priuil. 78. n. 8.* Imo beneficia-
165 ti, & prælati erogantes fructus beneficiorum in alios usus, quàm prædictos tenentur ad restitutionem, et peccant mortaliter, *vt latè ex multis examinat, Ripa in tract. de peste, c. 5. a n. 149 ad n. 173. Couar. in c. cū in officijs n. 3. de testamētis Marsil. colūna in tract. de reddit. eccl. c. 21. & seq.*

Et licet non me lateat, ꝙ clericus habens
166 propriū patrimonium, et beneficiū possit reseruare fructus patrimoniales, et uiuere de redditibus; quia qui altari seruit, de altari uiuere dēt, *c. cū secundū de præbendis Abb. in c. postulasti, n. 4. de rescript. & in q. 4. n. 12. Couar. in c. 1. n. 2. de testam. Neuiz. cons. 93. n. 19. Innoc. Hostiens. Abb. & alij in c. episcopus de præbēdis, Vasq. in lib. illustr. q. c. 105 n. 9. Sarmiēt. in trac. de reddit. eccl. p. 1. c. 1. n. 18. Sot. de iust. iur. lib. 10. q. 4. art. 3. in resol. arg. vers. est aūt apud. Nic. de Vbald. in tract. de success. ab intest. in §. seu sectione finita tamē n. 21 car. mihi 538. inter trac. de success. diuers. in folio cū multis alijs, quos more suo cōgerit sapiētissim⁹ Surd. in trac. de alimen. tit. 9. q. 12. n. 10. Rodoa. in trac. de reb. eccl. nō alien. q. 51. c. 21. n. 31. & q. 52. n. 89.*

qui

qui dicit, quod ex fructibus beneficij pōt deducere victum suæ personæ, & familiæ, & fructus proprii patrimonii sibi reseruare, vel dare suis consanguineis *secundum Petrū Cenedū in collect. iuris canon. p. 2. collect. 33. n. 4. ubi multos alios allegat, Iac. de Carolis in gemmato pauone colore 6. n. 15.* Nihilominus tñ secundū S. Thom. quem allegat Fel. *in c. tuas, il 3. n. 1. & 2.* de simonia, arctiori modo ad onera ecclesiastica tenet, &

167 ad succurrendum pauperibus; qui vlterius dicit, quod si talis clericus non reparat ecclesiā ruinam minantē, peccat mortaliter, ēt quod beneficium sit tenue, licet illa tenuitas beneficii alium clericum nō habentē propriū patrimonium excusaret; Sed veh tpibus, & partibus nostris, in quibus multi clerici habent nō tenua, & parua bñficia, verum ēt magna, uel saltim mediocria, & nihilominus ecclesias ipsas non ruinā minantes, sed diruptas non reparant, nec reficiunt, & eas relinquunt, vti speluncas latronum; ita & taliter, quod sunt aliquæ ecclesiæ de quibus solum vestigium appa ret, quòd fuerint ecclesiæ, quæ nihilominus sunt diuites, & magni redditus.

168 Quarto debent esse reales, & veridici, & in suis actibus nullā adhibere fraudē, c. per tuas de donati. *Matth. Brun. cōs. 91. n. 10. Iac. de Graf. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 1. n. 7. vers. octaua ne fraudu*

169 *lenter:* quo fit quod licet contrahentes se decipere possint infra dimidiam iusti pretii, *l. item si pretio §. fi. ff. locat. l. si voluntatem, C. de resc. vend. c. ad nostram de empt. & vend. l. causa fa 2. §. idem Pomp. ff. de minor. l. si hæres, la 1. ff. ad leg. Falc. Couar. in lib. 2. variar. resol. c. 3. n. 1. Messia in pragm. taxæ panis concl. 1. n. 125. Conrad. in tract. de contract. q. 55. Nau. in c. qualitas, n. 45. de penit. dist. 5. & in c. nouit, not. 6. n. 56. de iud. Petr. Aug. Morla, qui alios allegat in empor. vtriusq; iur. p. 1. tit. 9. q. 8. n. 4. Duenas reg. 148 vbi allegat ad hoc multa iura, & authoritates, Ant. de Burg. in c. cū dilecti, n. 15. de empt. & vend. Capra reg. 87. nu. 62. & 63.*

170 *Bomb. conf. 3. n. 20.* Nihilominus hoc fallit in clericis, ac cæteris personis ecclesiasticis, *Gl. in c. ea enim §. hoc ius porrectū in verb. ut plus 10. q. 2. Brun. in prad. conf. 91. n. 10. Tantal. de Crema in repet. l. 2. n. 161. C. de resc. vend. vbi ēt, Ant. Padil. n. 55. Sutr. in c. continebatur, n. 5. de ijs, quæ fiūt a maiori parte c. & in c. in ciuitate, n. 9. vbi ēt Annib. nu. 8. de vsur. Cepoll. in tract. de simulato contract. in 2. præsupt. n. 20.* vbi dicit, hanc opi.* esse cōiter receptam, *& in l. causa huius, n. 12. C. de ędil. edict. Bero. in c. cū dilecti, n. 20. de emp. & vēd. Gomez in §. ex maleficijs, n. 37. inst. de act. Franc.*

171 *Marcus dec. 540. n. 30. lib. 1.* & rō est, quia clerici plusquā laici tenentur ęquitatē seruare, *Tiraq. in tract. de retrac. Lign. §. 1. gl. 13. n. 6.* vbi ad hoc allegat in argm̄ tex. in c. 1 §. sed diuersum in tit. de alienat. feud. in vsib. feud. vbi dr̄, sed diuersum obseruat̄ ī ecclesia, q̄ in priuato, &c. quod ēt dixerunt, *Ias in l. iurisgentiū §. sed cū nul la n. 4. ff. de pact. Surd. dec. 110. n. 11. & conf. 22. ī fi. lib. 1. Meno. conf. 322. n. 52. lib. 4.* Et repugnat

172 bono & Christiano viro proximum suū circūuenire & decipere, *gl. in l. semper in cōuentionib. ff. de reg. iur. Bal. in Auth. ad hæc, nu. 16. C. de vsur. Ias. in §. sed iste, n. 106. Insi it. de act. & in l. pe. n. 5. C. de pact. Ant. de Burg. Hispanus in c. cum dilecti, n. 15. de empt. & uend. Tiraq. in septima lege connubiali, n. 9. ubi multos alios allegat Curt. iun. in l. pęna, n. 8. ff. de pact. Ant. de Padil. in l. 2. n. 57 C. de resc. vend. Pet. Aug. Morla in emporio utriusq; iur. tit. 9. q. 8. n. 12.* vbi prope infinitos allegat non solum Legistas, & Canonistas; verū ēt Theologos, prout est *D. Tho. in 2. 2. q. 77. art. 1. & quolibet. 2. art. 16. in 4. sent. dist. 15. q. 3. art. 2. Sot. de iusti. & iur. lib. 6. q. 3. art. 1. Palat. in prax. Thologor. lib. 2. c. 1. cart. 37. Instructor Nepot. p. 2 c. 54. & 66. Medina de restit. q. 32.* Et ecclesia cū sit vltrix, & autrix iustitiæ non patitur con

173 tra iustitiā aliquid fieri in se, vel in alterum, *Neuiz. conf. 11. n. 11. Surd. dec. 110. n. 11. Zasius in tract. de feud. p. 11. n. 17. Intrig. in eodem tract. de feud. cēt. 1. q. 30. n. 13. & q. 56. n. 224. Cannet. in repet. c. volentes, in §. seu sectione, incipiente, restringitur ēt n. 26. cart. mihi 183.* & vtrūq; sit in foro exteriori, in foro vero aīæ, ita decipiēs infra

174 dimidiū spectat ad restōnem iusti pretij, vt dicunt multi, quos cōgerit Morla *in loco supra allegato n. 11. & seq.* & vltra ibi allegatos, *idē dixerunt Ant. de Burg. Hispanus in c. cū dilecti, n. 23 de empt. & vend. Hond. qui etiam alios allegat conf. 31. n. 39. lib. 1. Bero. conf. 168. n. 5. & 30. lib. 1.*

175 Quinto rebus tpalibus se immiscere nō debent, *c. 1. 2. & per tot. 21. q. 1. toto tit. ne clerici, uel monachi, Concil. Trid. sess. 22. de refor. c. 1.* & sic nō debēt habere curā de mundanis, nisi quaten⁹ sunt necessaria ad corporalē uictū, *c. si quis obie cerit 1. q. 1. Do. & Præceptor meus in studio Rom. Flam. Paris. meritissimus olim Episc. Bitont. in suo tract. de confident. benef. q. 9. n. 36. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 1. n. 5. & seq.* vbi late congerit, q̄ clericus fugere habeat, ideo pro quærēdo victu poterit aliquam honestam artē exercere, de qua materiam dicam latius infra e. sect. 6. per totum, & præcipue nu. 28.

176 Sexto clerici debent esse honesti, vitā, & mores componentes habitu, incessu, visu, & sermone ita, & taliter; ut à planta pedis vsque ad verticē capitis in oibus sui corporis membris honestatem ostendant; & nil nisi graue, moderatum, ac religione plenum præseferant *Io. Roxas in epitom. success. c. 27. n. 14. in 8. to. tract. di uers. cart. mihi 421.* & esse tales, vt mente, habi

177 tu, et conuersatione sæcularibus placeant, & nihil agere quod eorum offendat aspectum, *c. præcipimus 21. q. 4. vbi Turrecr. nu. 1.* & ut di-

xit

xit concilium Magontinum c. 74. vitam viuant,quam professio eorũ exigit, & vt eorum actiones cunctis afferrent venerationẽ: Nam clericus,& pastor est irreprehensibilis, exemplo vitæ suæ suos minores ad facta sua,& actiones imitandas commouet, vt dixit Sanctus Clemens Papa *in lib.2.Apost.constitut. c. 6. & nouissimè tradidit Tridentina Sinodus sess.2.2.de reformat.c.1.in princ.& sess.25.c.14.ibi Populusque hinc eos magis discat reuereri,quo illos vita honestiores cognouerit, Sotus de iust. & iur. lib. 9. q.4.art. 1. vers. ijs autem*, qui dicit, quod sicut clericorũ vita indigna parit ipsorum cõtẽptũ, sic è contrario ipsorũ immaculata, & irreprehensibilis etiam citra alium ornatum honorem a populo trahet; & ecõtra si clerici essent vitæ scandalosæ sequeretur à populo responsũ satis congruũ,videlicet, in quo iudicas alterũ teipsum nõ demnas; iuxta Conciliũ Tridentinum *sess.14.de reformat.in proœm. ibi, qua etiam libertate laicos corripere poterũt sacerdotes,cum tacitè sibi ipsi respondeant,eadem se commisisse , quæ corripiunt*,& Sãctus Gregor.ad propositum dicebat,cuius vita despicitur,restat, vt eius prędicatio contemnatur *c.2. in fin.3.q.7. & in c. vna tantum,vers.quomodo 26.distinct.dicitur,qui prædicas non iurãdum,iuraris*,& aliàs idem Sanctus Gregorius *in 16.lib.moralium satis ad propositum dixit*, aliquando sancti ẽt coram hominibus cõpelluntur ẽt bona facere, aut etiã hominibus sua facta narrare, sed ad eum finẽ oĩa referunt,vt non ipsi ex eisdẽ operibus, sed Deus glorificetur Dum enim facta prędicant, ipsa eorũ prædicatio fortasse despicitur, quorum vita nescitur;compelluntur igitur vitam suã dicere, vt auditorum suorum valeant vitã mutare, & facta sua referant, & venerari appetunt,vt riuerentur audiantur, scriptũ quippe est, cum eleuarentur animalia , eleuabãtur simul & rotæ, quia videlicet cum auditorum mentes prędicantium vitã conspiciunt necessario, & in prædicatione admirantur. Hinc est quod prædicatores boni,& honorẽ propter elationẽ fugiunt,& honorari propter imitationem volunt; sed quid nam dicere habẽt laici cum videtint clericos in omnibus vitijs immersos, (loquẽdo de hijs qui tales sunt) in omnibus erroribus implicatos,in delitijs inuolutos,voluptaribus deditos,ad cupiditates & ambitiones vltra modum pronos? Cũ viderit clericum viuere vti Sardonapalum, luxuriare,vti Diogenẽ, magis lasciuũ, quã Heleogabalus,magis vitiosus)quàm Cõmodus; Parũ aut nihil curare de diuino honore,deuotionem prætermictere, offitiũ diuinũ non recitare, mandata superiorum non obseruare, & dissolutionibus in totũ se subijcere; Quid nã boni poterunt edifcere laici ex tali mala,& in ordinata clericorũ vita? Ideo pro obuiãdis tot tantisq; malis, quæ ex eorũ malis exẽplis oriri possent, clerici non solũ debent se abstinere ab ijs,quæ secũdũ se sunt mala, verũ etiã ab ijs quæ habent speciẽ mali; *Turrecrem. in c.*

178 *canonum:n.11.14.q.3.* & propterea in concilio Agatensi *canon. 39. prout est relatum in c. penul. 34.distinct.* fuit dispositũ,vt præsbiteri,Diaconi,Subdiaconi, vel alij qui sunt prohibiti vxorem ducere,nõ interueniãt in conuiuijs,ne in ijs cætibus misceantur, vbi amatoria cantantur;& turpia, aut obsceni motus corporũ choreis,& saltationibus efferũtur,ne auditus,aut visus factis ministerijs deputati turpiũ spectaculorũ,& verborũ contagio polluantur,& contaminentur; si enim saltationes,tripudia, & balla in laicis ipsis dãnantur per concilium Laodicẽse,vt in canone 53. mirũ nõ est si horũ aspectũ clericis interdicat, in canon. seq. prout est relatũ *in c.non oportet il secondo de consecrat.distinct.5.c.præsbiteri 34.distinct.* vbi clerici prohibentur interesse spectaculis, & ludis

179 hastilibus *Ancher.in c.cum decorem de vit.& honest.cler.* vbi dicit quod nõ solũ clerici nõ debent interesse talibus ludis, verũ etiã si ita ludẽtes superuenerint in loco, vbi ipsi clerici reperiũtur, statim debẽt ab eo recedere *Iacob.de Graff.in decis.aur.p.2.lib.3.c. 1.n.6.* de quo interuẽtu spectaculorũ dicã etiã infra suo loco.

180 Septimo clerici non debẽt esse loquaces, & verbosi,vt habetur in ecclesiast. noli verbosũ, esse in multitudine presbyterorũ; & Iacobus Apostolus in epist. c. 1. eos arguẽdo dicit, Si quis autẽ putat se religiosũ esse, non refrenãs linguã suã,sed seducẽs cor suũ , huius vana est

181 religio:& Iob. c. 11. Nunquid qui multa loquitur,nõ audiet,aut vir verbosus iustificabitur? & Dauid Psalmo 139. vir linguosus non dirigetur in terra;& Prouerb.c.10.in multiloquio non deerit peccatũ,qui autẽ moderatur labia sua,prudẽtissimus est;& iterũ c.13. Qui custodit os suũ,custodit animã suã; qui autẽ inconsideratus est ad loquẽdũ, sentiet mala; & c.17.qui moderatur sermones suos,doctus, & prudẽs est, & pretiosi spiritus vir eruditus, & Ecclesiast.c.14.Beatus vir qui nõ est lapsus verbo,ex ore suo,& S.Ambrosius in lib. 1. de offitijs dixit, quã plures vidi loquendo in peccatum incidisse,vix quẽ piam tacendo:ideoq; tacere nosse,quàm loqui difficilius est.Et non solum sacra pagina videtur reprehendere & arguere viros loquaces; verum ẽt & authores profani, vt fuit Apollonius ad familiares , ad quos dixit; loquacitas multos habet errores, tacere autem tutum est: Ex quibus clarè patet quàm sit detestabile hoc vitium in singulis hominibus; ergo multo magis debet esse detestabile apud viros ecclesiasticos, qui debent

bent esse sapientes, & literati; & sapiens prius quã loquitur, multa cõsiderat, quid dicat, cui dicat, & quo loco, & tẽpore, sm Sanctũ Ambrosium in primo officiorũ circa q̃ in c. quoties 22. q. 5. ex D. Hieronymo habetur, quoties enim loquimur, aut non in opportuno tempore, aut non in opportuno loco, aut non vt cõuenit audientibus, toties sermo malus procedit de ore nostro ad destructionem eorum, qui audiunt. Consideremus itaque quid loquamur, quia pro oĩ verbo otioso reddituri sumus rationem in die iuditij: & Sãctus Gregorius lib. 6. moralium in fine scriptum reliquit, in omni q̃ dicitur, necesse est, vt cã, tempus, & persona pensentur, si verba sententiæ veritas roborat, si hoc tẽpus congruum pullulat, si veritati sententiæ, & congruitati temporis non repugnat: Et ex nostratibus, quod sit maximũ vitium, clericos esse loquaces, *dixerunt Tiraq. in legibus connubialibus l. 9. n. 39. Gabriel. Sair. in additionibus ad Romanum singulari 796. Guliel. de Benedictis in repet. c. Rainutius in verbo adiecte n. 78. de testam. Dominicus Nanus Mirabellius, & Bartolomeus Amãtius in sua Poliantea in titulis de lingua, & loquacitate,* qui tres vltimi multa circa istũ defectum scribunt, ad quos me remitto; & quod nugacitas in ore Sacerdotũ sit sacrilegiũ dixit *Marc. Ant. Marsilius Columna in tract. de redditibus ecclesiasticis c. 31. n. 5.*

182

Octauo, & vltimo clerici debẽt esse eo modo, & tales prout eos describit Isydor. *in lib. 2. de ecclesiast. offit. c. 2. quod retulit Gratian. in c. his igitur dist. 23.* dũ dicit, his igitur lege patrũ cauetur, vt à vulgari vita seclusi, à mũdi voluptatibus se se abstineant; nõ spectaculis, nõ põpis inter sint; cõuiuia publica fugiãt, priuata nõ tãtũ pudica, sed sobria colãt; vsuris nequaquã incũbant, neque turpiũ occupationes lucrorũ fraudisque cuiusquã studiũ appetant, amorẽ pecuniæ quasi materiã cũctorũ criminum fugiant, & sæcularia offitia, negotiaque abijciant, honoris gradus per ambitiones nõ subeant, pro benefitijs medicinæ Dei, munera nõ accipiãt; dolos, & cõiurationes caueant: odium, æmulationẽ, obtrectationem, atque inuidiã fugiant; non vagis oculis, non effræni linguã, aut petulãti fluidoque gestu incedãt, sed pudorẽ, & verecundiã mentis simplici habitu, incessuque ostẽdant: obscenitatẽ etiã verborũ, sicut, & operũ penitus execrẽtur, viduarũ, & virginum frequentationẽ fugiãt, contubernia extranearũ fẽminarũ nullatenus appetant, castimoniã quoque inuiolati corporis perpetuo conseruare, studeãt, aut certe vnius matrimonij vinculo federentur; senioribus quoque debitã reuerentiã præbeant, neque vlo iactantiæ studio semetipsos attollãt, postremo doctrinæ lectionibus, psalmis, hymnis, cãticis exercitio iugiter incubant; Tales enim debẽt esse, qui diuinis cultibus se mãcipiando studẽt exhibere, scilicet vt dũ scientiæ operam dant, doctrinæ gratiã populis administrent, & tandem debent esse irrepreheusibiles, & tales prout scribit *Simon Maiol. in tract. de irreg. lib. 5. c. 2. nu. 5.* vbi enumerat singulas corporis partes, & aduertit in quo circa eas possit excedere, & propterea reprehendit.

183

184 Et quia clericatus nõ prouenit à natura, sed extrinsice fit, in dubio nunquam præsumitur *c. præsbyteri 68. dist. & ibi glos. c. legum 2. q. 1. Io. Andr. in c. scienti de regular. Dec. in c. cum a Deo n. 13. de rescr. & in c. si scripturam. n. 47. de fide instrum. Innocent. in c. super his in fin. de accusat. Cauale. decis. 31. n. 602. lib. 2. vbi alios allegat, prout etiã multos alios congerit Tiber. Dec. in suo. tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 117. Claud. Tutius alleg. 17. n. 1. qui prout proxime relati alios adducit Alphons. Aluar. in sp. cul. pontif. iuris c. 35. vers. & notabis cart. mihi 98. Calder. cons. 12. n. 2. in tit. de iudit. Corasius in tract. de benefit. c. 1. n. 4. in 15. tom. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 292. Menoch. qui multos alios alleg. in tract. de præsump. p. 2. lib. 2. præsump. 76. n. 1. & cons. 912. n. 3. lib. 10. Brunorus a Sole in compendio resolutorio propositionum iuris in verb. clericus non præsumitur, & in sua q. 38. n. 10. Vrsil. in adnotat. ad Affl. dec. 297. n. 5. Mascar. in tract. de probat. conclu. 302. n. 13. qui etiam alios allegat. Hercul. in tract. de negot. n. 92. Gomes super reg. cãcellar. in tit. de annal. possess. q. 58. Alber. in l. non videtur n. 11. ff. de regul. iur. Crauett. cons. 72. n. 2. vol. 1. Dec. in c. cum a Deo n. 13. de rescript. Cassan. cons. 44. n. 13. Crauett. cons. 72. n. 2. Io. Vrsmen. cõs. 297. n. 2.*

185 sic ẽt in simili dicimus, quod in dubio quis non præsumitur doctor; ideo qui se fundat in doctoratu, debet hoc probare tanquã fundamentum suæ intentionis; *l. Diuus ff. de milit. testam. Menoch. cons. 301. nu. 6. lib. 4. & in tract. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 48. nu. 2. Mascard. in tract. de prob. concl. 527. quasi per totam;*

186 Ita ẽt in notariatu, qui non præsumitur; nisi probetur, *Innoc. in c. cum P. Tabellio de fide instrum. Bertacch. in repert. in verb. notarius a quo creatur vers. 4. Roland. a Valle cons. 57. n. 30. lib. 2. Mascard. in d. tract. de probat. concl. 193. nu. 8.*

187 Et pari modo quis in dubio non præsumitur miles, & ita se asserens id probare habet, *l. 1. C. de appar. magist. milit. lib. 12. Aufrer. in addit. ad Cappel. Tholos. dec. 141. Mascard. in tract. prædicto. concl. 1054. n. 1.*

188 Nec non etiã quis nõ præsumitur nobilis, *Bald. in l. nõ ignorat C. qui accus. nõ poss. & in c. 1. §. si rusticus de pace tenẽda, & ibi Affl. n. 6. Rip. resp. 183. in tit. de diuers. rescrip. Cassan. cõs. 64. n. 11. vers. ad secũdũ, & super cõsuet. Burgund. rub. 4. §. 19. nu. 5. & seq. Tiraq. in tract. de nobil. c. 10. num. 3. & seq. Roland. a Valle cons. 67. nu. 27. lib.*

lib.2.Soc.sen.cons.245.n.2.lib.2.Mascar.in præcitato tract.de prob. concl.1090.n.1.Menoc.in trac. de præsum.lib.6.psum.60.n.1.Bimius cons. 109.n. 22.li.2.Fab.de Ann.cons.8.n.j.Carpa.sup stat.Mediol.p.1.c.414.n.57.Feder.Prugm. Vltram. cons. 50.n.594.lib.1. Natta cōs.637.n.2.lib.3. Carol. Iallong. noster Siculus in raccmationibus iuris racematione 75.nu.1.

189 Et horum oium ea est rō, quia qui dicit se qualificatum debet talē qualitatē probare, *l. non ignorat & ibi Bal. & alij C.de iis, qui accus. non poss. Patia.in tract.cui incũbat onus proban.neg. lib. 2.c.34.n.11. & seq. vbi ad hoc adducit alias rōnes, Alc.cōs.154.n.7.lib.5.& cōs.14.n.17.lib.7.Surd. cons.138.n.1.lib.1.Rol.a Valle cons.3.n.43.lib.1. Menoc.cons.74.n.15.li.1.Marc.Mantua.cons.173 n.13.& cōs.249.n.5.Rim.iun.cons.10.n.44.lib.1 Bimius cons.174.n.1.lib.2*

190 Fallit primo pdicta conclusio, q clericatus in dubio nō præsumit; vt non pcedat, qn quis reperiret in quasi possessione clericatus per lōgā, ac diurnā delationē habitus; quia tunc deferens habitū præsumit clericus, *Dec.in c si scriptura,n.48.de fide instr.Soc.in c.peruenit n.89. de sent. excom.Ant.Gabr.in suis concl. in tit. de præsum.concl.1.n.36.Patia.in d.tract.cui incumb.onus proba.nega.li.2.c.34.n.60. D.Flam.Paris.in trac. de resign.benefi.lib.6.q.4.n.45. Crauet. in tract. de antiq.tēp.p.3.n.31. Masuell.in addit. ad Capyc. dec. 161.n.5.Mascar.in tract.de prob. concl.304. n.1.* vbi nō solum dicit, q per longā delationē habitus præsumit, verū ēt pbatur clericatus; de quo dicā infra loco suo, & testes ad probandā istā anrequā possessionē clericatus quomodo deponere habēt, ponit *Mascar.d.concl.304.n.2*

191 Fallit secūdo qñ quis reperiret in possessione beneficij tanquā clericus, quia ēt isto casu psumitur clericus, *Rot. Rom.dec.13.in tit.de proba.in antiq.Bellam.dec.611.& dec.612.Gemi.cōs. 91.Ber.dec.171.n.13.quos oēs allegat Mascar. in tract.de proba.concl.302.n.16.& vltra pdictos idē dixit Menoc.in tract. de præsum.lib.6. præsum. 76. n.19.qui allegat Spec.in tit.de præsump. §.1. in fi. Hostien.& Abb.in c.illud de psump. Bald.in l. siue possidetis in 4.opposit. C. de prob. Lap. allegat. 89. Bellam.dec.645. Barb.cōs.26.col.4.lib.2.Abb. in c.sicut,ubi ēt Fel.n.20. de re iud. eundem Fely. in c. super hos num.18. de accus.& cons.2.nu.28.Alex. cons.184.nu.7.lib.7.Dec.in c.1.n.17.de fide instr. & cons.118. num.2.*

192 Fallit tertio qñ per aliquod tps, vel annos inseruijsset ecclesię vti cleric⁹, & ibi exerceret officiū ptinens ad clericū, qa talis in dubio psumit clericus, *Anch.cōs.117.Rot.Rom.dec.10. in tit.de rerum permut.in antiq.Fel. in c. illud n.5. de præsum.Alex.cons.219. n.25.in fi.lib.6.Claud. Tutius allegat.14.nu.4.*

193 Et sic præter in prædictis Fallentijs sequit, quod negatiua clericatus dr eo ipso pbata, qd contrariū non probat; quia quilibet nascit laicus, & in dubio laicus psumit, *Cald.cons.12.n.2 in tit.de iud.Bal.in c.fi.n.4.de psum.Rip.in c.2.n.4 de iud.idē Bal.in l.in action.§.plane n.4.ff.de in lit. iur.in.Crau.cons.72.n.2.lib.1. Patia.in tract.cui incumb.onus prob.negat.lib.2.c.34.n.72.Brun.a Sole q.38.n.11.* Et ideo excipiens, quod actor non

194 est clericus, nihil ex parte sua pbare tenet, sed is, cui excipitur, debet hoc probare, *cap.legum, 2.q.1. cap. duæ, de cler.Peregrin. cap. si iudex vbi gl.in verb.fecerit, de sentent. excomm.in l.6.glos. in l.si qua per calumniam, C. de episc. & cler. Bal. in d. l. in actionib.§. plane, num.4. ff. de in lit. iurand. & in l. non ignorat nu. 7. vers. hoc ergo præsupposito, C.qui accus. non poss.& in c. fin. num. 4. de præsumpt. & in l. 2. nume. 80. C. de seruit. & aqua. Cyn.in l.1.in fine, C. vbi causa status, Innocent. in cap. super his colum. penul.ver. sed quid dices, de accusat. vbi etiam Felyn. num. 17. Zabarell. cons. 13. num. 2. Abb. Panormit. in capit. fi.nu.7.vbi etiam Fel.nu.1.de præsumpt.idem Panor. in cap.bonæ memoriæ, il primo, nu.14. de elect. Dec.cons.125.nu.6.Ripa. in cap.2.nu.4. de iudit. Crauett.consil.72.num.2.& cons.134.num.40.lib. 1.Cassan.cons.44.num.13.Alciat.in tract.de præsumpt. regul.2. Boer. decis.171. num.11.Gramm. decis.81. quos omnes allegat Iulius Patianus, in tract. cui incumbat onus proband. negat. lib.1. cap. 51.num.76.& lib.2.cap.34.num.9.* Et e conuerso actor agens, vti clericus tenetur ex parte sua

195 clericatum probare, *Cardin.in repet.cap.perpendimus, col.6.de senten. excomm. Dec.in c.cum a Deo de rescript.Egid.Bellamer.dec.114.Ias.cons.120. vol.4.Roland. a Valle, cons.32 num.5. lib.2. Brun. a Sole in compend. resolut. proposit. iuris in verb. clericus non præsumitur & q. 38. num.10. Cassan. super consuet.Burg.rub.1.§.6.n.13.car.mihi 273.* quæ duæ proximè conclusiones limitantur,

196 quando is talis reperiretur in quasi possessione clericatus, vt dixi paulo ante, & voluerunt *Cassan. loco proximè citato Mascard. conclus.304. nu. 3. & Mœdan.decis.21.*

197 Clericatus vero probatur diuersimode, & primo probatur per literas testimoniales, seu dimissoriales episcopi attestantis se contulisse

198 ordines illi, qui clericum se esse dicit, *Abb.in c. 1.num.3.de cler.peregr.Fely. in cap.post cessionem, nu.3.& 15.de prob. Cassan. prædicto, §.6. nu.14. eadem carta, Gramm. decis.81.nu.1.Roland.a Valle cons.4.n.5.lib.1.Patian.in d.tract.cui incumb. onus proban.negat.lib.2.c.34.n.71.Couar.in lib. pract. q.c.33.n.3.Mascar.in tract.de prob.concl.305.nu. 1.Foller.super consti.regni in tit. de appos.c.appostantes,n.6.car.mihi 100.Iac.de Graff.in dec.aur. p.1.lib.4.c.18.n.155.Decia.in tract.crim.p.1.lib. 4.c.9.n.26.vbi asserit hanc probationē dici euidentē, Surd.cons.396.n.13.lib.3.Marcel.Cala in tract.*

de modo art.& proban.§.2.gl.vnica,n.687. Secus si hoc non attestaretur prælatus,sed alius nomine prælati,quia tunc eius litteræ non probarent clericatum,Crauett.*conf.134.n.41.lib.1.* vbi loquitur in vicario attestante, quod in libro in quo erat solitum describi oẽs ordinationes, reperiebatur scriptum,quod quidam fuit tonsuratus, & concludit quod ex hoc non ꝓbatur clericatus siue tonsura; Quæ quidem literę Episcopales ad hoc vt probent clericatũ debẽt esse obsignatæ, & munitæ signo authentico,& ad talia consueto ipsius ordinarii siue Episcopi, & subscriptæ manu testium, *Fely.in cap. post cessionem, num.3. de probat. Mascard. d. conclus.305. num.2.*

199

200 Secundo clericatus plene & perfecte probatur per scripturā de ipso clericatu confectā, *c.legum 2.q.1.c.dua de cler. Peregr. c. si iudex laicus vbi glo.in verb.fecerit in fi.de sent.excom.Tatian.d.tract.cui incumb.onus proband.negat. lib.2. cap.34.num.41.*

201 Tertio clericatus probatur ex confessione partis aduersæ,*Phil. Franc.in c.1.col.4.de eo,qui mitt. in poss.in 6. Rota Rom.dec.433. in antiq. Crauett.conf.93.nu.4.lib.1. Mil. in suo reper. in verb. probari non potest titulus,& in verb.possessor recuper. Tatian.d.c.34.n.66.Masc.in præcit.concl.305 n.6.* Quod tamen procedit,quando essemus in

202 possessorio , quia tunc ad colorandam possessionem,confessio rei facta de clericatu actoris prodest ipsi actori,secus in petitorio , in quo quis ageret ad beneficium,quia cum pars non posset facere de non clerico clericũ,sed ad hoc requiritur canonica promotio,sequitur vt tũc confessio partis aduersæ non probet clericatũ *Gemin.in c.1.n.6.de eo qui mitt.in poss.in 6. vbi et Philip.Franc.col.fi. vers.& aduerte,Crauet.d.cõs. 93 n.4.lib.1.Tatian. eodem c.34.n.67.Masc.præcitat.concl.305.n.7.& 8.Rot.Rom.dec.408. in nouis,Bellamer.dec.183.Cappel.Thol. dec.423.Fely. in c.olim nu.10. vers.limita secundo, de rescriptis.*

Quod vltimum intelligas quando actor in possessorio vellet ex toto fundare titulum sui clericatus ex confessione rei,secus si non totũ vellet hoc fundare,sed solum vellet coadiuuare dubiam probationẽ de suo titulo factã: tũc enim legitimè posset se adiuuare ex confessione rei,& hoc etiam super titulo beneficii, *Glo. in c.duobus in ver.si non appareat de rescr.in 6.vbi Gemi.n.7.idem Gemin.in d.c.1.n.6.de eo, qui mittitur in poss. & ibi etiam, Franc.col.fi. vers.secundo limita, idem Gemi.conf.38.n.3. Barbat. noster Siculus in c.tua,col.10. vt lit. non contest. Fely. in c. olim n.9.& 10.de rescr.Cranet.d.conf.93.n.4.& 6 Mascar.eadem concl. 305.n.10. Tatian. in pluries citato tract.cui incumbat onus proban.negat. lib. 2. c.34.n.68.* Iterum intelligas,vt non stetur cõfessioni partis aduersæ super titulo clericatus quo ad ipsum titulũ fundãdũ, secus quoad ꝓiudiciũ ipsius cõfitentis,& ad imponẽdũ ipsi silentiũ,*Cranet.d.conf.93. nu.5.lib.1. Gemin. & Franc.in locis proxime allegatis in c.fi.Tattan. eodẽ c.34.n.69. Rot.Rom dec.245.aliàs dec.44. in tit. de testib.in antiq.Masc.concl.prædicta n.9.*

203 Quarto clericatus probatˊ per indicia,& argumenta cap.inter quatuor vbi Gl. *in ver. per argumẽta de cler.Pereg.Boer.dec.171.n.25. Masc. in tract.de prob.d.cõcl.305.n.5.Masull.in addit.ad Capyc.dec.161.n.8.Cæsar Bartius in Rota Bononi. dec.3.n.13.Tatian.d.c.34.nu.70*

204 Quinto probatˊ cõi opinione, & reputatione,vt si quis tanq̃ clericus ab oibus fuerit cõiter habitus & reputatus,dũmodo talis opinio sit diurna,& non recens, *Innoc.in c. innotuit de eo, qui mitt.in poss.Doctor.in c.si.9.q.2. Gemi. cõs. 91.Rot.Rom.dec.264. in antiq. Gabr.conf.181.n. 15.lib.2. Moedan.dec.21.n.3.in tit.de renunc. car. mihi 27. Cæsar Bartius d.dec.3.n.15.* vbi dicit,ꝙ ita est receptũ & obseruatũ in palatijs. Quod tñ limitat,qñ aliqua rõ aliud suaderet, vt si qs fuerit illegitime natus,vel penitus illiteratus, *Accoramb.dec.21.lib.1.Gabr. cons. ꝓdicto n.1.* & rõ limitationis est,qa tunc cõtra istos tales vrget vehemens pñumptio,*Bisegn.dec.2. in tit. de probat.Papazo in add.ad Rot.Rom.dec.2.n.13.de filijs presbyter.Mascar.in præcit.concl.305.n.14.*

205 Sexto clericatus probatˊ per famã cõcurrẽtibus aliqbus aliis adminiculis, uel cõiecturis, *Papazo eod.n.13. Masc.ead. concl.305.n.11.& seq.*quod posset exemplificari in eo, qui per multum tempus in seruitiis alicui prælato.

206 Septimo probatur per testes, qui actui clericãdi interfuerũt, si literæ clericatˀ sũt amissæ, *c.2. & c.3.de cler. Pereg Alex.conf.107.nu.7. vol.7.Bal.in c.licet,il 1.n.4.vers. ista gl. de testib. vbi et,Fel.in fi.Guid.Pap.dec.474.Scribunt. in l.si qua p calumniam,C.de episc.& cler. Bertac.in suo reper.in verb.cler.cui an pbet, Affl. super const.apostatantes,n.12.lib. .rat. .de Apost. ubi et Foller. n.6.car.mihi 100.idẽ Foller.super ĩsdẽ cõstit.in tit. de episc.& cler.c.i ẽ si aliquis citatus n 14.car.mihi 81.Carau.sup ritu M.C.V.ritu 235.n.21.& ritu 275.n.18.Masc.in tract.de 1b.cõcl.303.n 1.& 11 Boiard.in add.ad Clarũ in §.fi.q.36.n.22. vbi multos alios allegat Aluarez in specul.iuris Põtif.c.35 vers.& tene menti car.mihi 98.in fi. Patia.in tract. cui incũbat onus proban.nega.lib.2.c.34.n.63. qui et alios citat Rol.a Valle cõs.4.n.5.lib.1. Decia.in suo tract.crim.p.1.li.4.c.9.n.111.vers.& talẽ informationẽ,Conar.in lib.pract.q.c.33.n.3. Iac. de Graff.in dec.aur.p.1.lib.4.c.18.n.155.Marf.conf. 11.n.7.Surd.cõs.396.n.13. lib.3.Grãm.cõs.110. n.3.in ciuil.Marcell.Cala in tract.de modo artic.& probãd.§.2.gl.vnica n.687.* licet cõtrariũ & male tenuerit in eadẽ gl.n.1550.vbi dicit,ꝙ clericatus nõ põt probari ꝑ testes,sed per scripturã

&

& alios allegat; Quæ vltima opinio Marcelli Cala,& aliorum per eum relatorũ possct forsan intelligi quando testes deponerent super collatione ordinum tãtum & simpliciter: prima vero quando testes deponerent super collatione ordinum & vltra allegaretur ammissio litterarum clericatus, prout ita hoc intellexerunt, *Viui.in comm.opin. opin.974.n.2. & seq. Io. Batt. Baiard.in addit.ad Clarum in d.q.36.n.23*

207

208

Alio modo posset intelligi vt hæc vltima opinio procedat de iure ciuili: prima verò de iure canonico, quia de iure ciuili clericatus non potest probari nisi per scripturam, *ita colligitur in l. si qua per calumniam, C. de epis. & cler. & voluit Mascard.d.concl.303.nu.9.*

209

210 Et aduertendũ quod testes deponentes super probatione clericatus debent assignare rationem sui dicti, etiam non interrogati, quia clericatus est quædã qualitas extrinseca, quæ solo sensu non percipitur; ideo testis debet dicere,& hoc scio, quia vidi talẽ clericali, *Mascar. in tract. prædicto concl.1369.n.31. & 32.* secus si redderent rationem sui dicti qa viderunt talẽ exercere offitia ad clericos spectantia,& etiam missas celebrare, qa nisi celebratio sit diurna, talis ratio nõ esset sufficiens, & per consequẽs non probarent *Crauett.cons.134.n.42. lib.1. allegat notata per Doctores in cap. illud de præsumpt. Paul. de Castro cons.202.col.2.lib.1. Deci. cons.135.col.1. & cons.152.col.penul. post medium.*

211 Quæ conclusio, quod clericatus probetur p testes, ampliatur, vt possit probari ẽt per vnicum testem *Bal. & Fel.in cap. licet vniuersis, in fi.de testib. Purpur.in l.1.n.551. ff.de offi. eius Afflict. super constit. apostatantes, nu.12. lib.1. rub.3. Marsil.in l.1.§.idem Cornelio nu.4. ff.de quæst. Anna sing.408. Boer.dec.127. Tho. Zerola in praxi episcop. in verb.clericus,§.3.in fi. Mascar.d.conclus.303.nu.3. Petr. Rebbuff. in tract. de nominatione in 14.q.princ.nu.54.in 15.to.tract. diuers.p.2.cart.mihi 320. Masull. in addit. ad Capyc. decis.161.n.2.& 8. Crauet.cons.616.nu.18. lib.4. & cons.613.nu.13.eod.lib. Arnon.comment.118. Io. Batt. Baiard.in addit.ad Clarum q.36.num.23. vbi alios allegat Couarr.in lib. pract.quæst.c.33.nu.3. Gramm.cons.110.nu.5.in ciuil. Marcell. Cala in d. tract.de modo articul.& proband. §.2. glos. vnica, n.106.& 687.* & hæc ampliatio subampliatur,

212 vt procedat tàm in probando primam tonsuram, quàm cæteros ordines sacros, *Gabriel in suis conclus. in tit. de testib.concl.1.nu.16. Ias.cõs. 77.nu.4. lib.3. & cons.120.nu.2.vol.4. Patian. in d.tract. cui incumbat onus proband.negat. lib.2. cap.34.nu.65.* & ratio cur clericatus probetur vnico teste, est quia est actus, qui inspecta eius natura, nemini præiudicium infert, *ita Patia. tract.prædicto c.64. vbi ad hoc citat Bald. in c.licet nu.4. vers. ista gl. de testib.& ibi etiam Fely. in fin. eundem Fel.in c. Albericus col.fi. vers.& quod tale præiudicium sit modicum de testib. Pet. Gerard.sing. 49. Ias.in locis paulo ante citatis Boer.dec.171. nu.24. Gabr.d.concl.1.n.68.*

213 Limitatur modo conclusio paulo ante ampliata, quando is qui probare intendit clericatum per vnicũ testem, pateretur defectum natalium, *Petr. Gerard.d.sing.49.n.3. Ias. in repet.l.admonendi n.198. de iure iur.& in l.rescripto n.7.de precib. Imperat.offerend. Mars.in l.1.§.idẽ Cornelio n.7.ff.de qõ. Fel.in c. licet vniuersis, in vltimis verbis, de testib. Cassan. super consuet. Burg. rub.1.§.5.n.7.fol.72. Guido Papa dec.474. Ias.d. cons.120.in prin.vol.4. Rebuff. in tract. de nomin. q.14.n.52. quos omnes congerit Mascard.d.concl. 303. num.3.*

214 Limitatur secundo, quando probatio clericatus alicui præiudicium inferret, utquia ageretur de excludendo, vel obtinendo beneficium ab alio obtentum; quia tũc requiritur plena & perfecta probatio ad minus per duos testes, *Pet. Rebbuff. in tract. de nominat. q.14.n.54 in 15.tom.tract.diuers.p.2.car.mihi 320. Io. Batt. Ferrett. cons.386.n.5. & 11.lib.2. Mascar.d.concl.303.n.5. Masull.in addit. ad Capyc. decis.161. nu.8. Baiard. in addit. ad Iulium Clarum in §.fin. quæst.36.nu.23.*

215 Limitatur tertio, vt non sufficiat probare clericatum per vnum testẽ quo ad consequendam remissionem ad forum ecclesiasticũ, sed tunc ad minus requiruntur duo testes, *Couar. in lib. pract. qõ.c.33.n.3. vbi alios allegat,* & dicit, ꝙ tunc tractatur de maximo præiudicio, *Foller. super const. Regni in tit. de Apostatis in constõne incipiente, apostatantes, n.6.car. mihi 100. Gomes. super regul. Cancellar. tit. de annali possessore, q.36.n.5. Baiard.d.n.23. Iac. de Graff. in dec. aur. p.1.lib.4.c.18.n.155. Masull. præd.n.8.* & licet

216 probatio clericatus facta per vnicum testem non sufficiat ad consequẽdã remissionẽ apud Iudicem ecclesiasticum operatur tamen, vt interim iudex laicus debeat supersedere, nec procedere ad vlteriora contra clericum, *ita Couar. Foller. & Graff. in locis iam citatis.*

217 Secundo ampliatur dicta conclusio, quod clericatus probetur per testes, ut possit probari etiam testibus singularibus, *Ang. in l. 2. ff. quemadm. testam.aper. Bertach.in rep.in verbo clericus an probet Gramm. cons.110.nu.4. in ciuil. Baiard. præcitato n.23. Marcell. Cala in tract. de modo articul.& probandi §.2. gl. vnica n.687. Iacob. Emilianus cons.17.num.5. Matt. de iurisdict par.2. cap.31. num.1.*

218 Octaua probatur clericatus per assertionẽ Cardinalis attestantis, quem esse clericum, *Bald.in prohem. decret. in princ. n.23. Archidiac. in cap. nihilominus 90.distinct. Mascar. in tract. de probat.concl.305.nu.15.* quod tamen non puto

D 2 ve-

verum, nisi dicamus quod ex tali assertione præsumptiue probetur clericatus, ita vt transfetat onus probandi contrarium in aduersarium per ea, quæ dicam hic inferius.

Iuxta proxime dicta, quæro vtrum clericatus probetur per verba enuntiatiua Pōtificis, 219 vel prælati in aliqua bulla nominantis talem clericum, vt si alicui commendaretur beneficium tanquam clerico; & dico quod non ita *Petr. de Anchar. in cap. si iudex laicus de senten. excomm. in 6. Philippus Franc. in d. c. si iudex laicus in §. non sic, Io. Andr. in Mercurial. in reg. nō licet in 6. Affl. super constit. apostatantes, n. 12. in tit. de apostatis lib. 1. rub. 3. Alex. in l. si prius n. 38 de nou. oper. nuntia. Bal. & communiter scribentes in l. si qua per calumniam C. de episc. & cler. Gram. dec. 8. nu. 4. Mascar. d. concl. 305. nu. 4. vbi testatur de comm.* * *opin. Abb. Panor. in c. dudum nu. 7. de probat. Io. Batt. Marchesan. in tract. de commiss. p. 1. c. 14. n. 60. cart. mihi 151. Alphons. Alnarez in specul. iuris pontificij c. 35. vers. & tene menti cart. mihi 98. in fi.* & licet hæc opinio sit verissima, 220 nihilominus huiusmodi nominatio siue assertio inducit talem præsumptionem pro nominato, quæ transfert onus probandi contrariū in aduersarium, *ita Ferret. cons. 386. nu. 1. lib. 2. vbi allegat Lupum alleg. 3. n. 1. Io. Andr. in regula non licet de regul. iur. in 6. Fel. in c. a nobis, col. 3. de testib. & in c. nonnulli §. sunt & alij in 5. & 6. col. in 4. ampliat. de rescript. & vltra eos idem dixerat Feln. Patian. in pluries citato tract. cui incumbat onus probaud. negat. lib. 2. c. 34. nu. 18. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 13. vbi alios allegat Cæsar Barti. in Roto Bononien. dec. 3. n. 12. Mart. d. c. 31. n. 7. Prosper. Carou. super ritu M. C. V. ritu 135 nu. 20.* Item prædicta nominatio producit alium effectum, hoc est, vt per eam clericus captus per iudicem laicum debeat remitti ad iudicem ecclesiasticum absque alia probatio- 221 ne, & ita practicatur in Regno, in quo clericus captus ostendens simplicem collationem beneficij sibi factam vti clerico, remittitur statim ad suum ordinarium, cui debet remitti, *Io. Andr. in d. regula non licet de reg. iur. in 6. Fely. in d. c. non nulli, §. sunt & alij col. 5. in 4. ampl. de rescript. Ferrett. cons. 397. nu. 19. lib. 2. Gramm. dec. 81. n. 4. Masull. in add. ad Capyc. dec. 161. n. 8*

Quos duos effectus intelligas procedere qñ 222 clericus vltra nominationem ad omnibus vti clericus reputabatur vti laicus, quia tunc simplex nominatio non produceret hos effectus, *Prosper Carouit. d. ritu 135. nu. 20.* & hoc procedit propter præsumptionem, quæ oritur ex tali communi opinione, & existimatione, & quia potest esse quod quis per subreptionem impetrasset beneficium vti clericus, cum non esset talis; Nec ommictam dicere quod talis 223 nominatio sola non est sufficiens, quando ita nominatus vellet vendicare beneficiū ab alijs possessum, *Io. Andr. in d. regula non licet de regul. iur. in 6. Petr. de Anch. & Franc. in c. si iudex laicus de sent. excomm. in 6. Boer. dec. 171. n. 12. Mascar. in tract. de probat. concl. 304. n. 22*

Quæro secundo vtrum clericatus dicatur 224 probatus, si probatum fuerit quod quis steterit, & sit in quasi possessione clericatus, & quod tanquam clericus incesserit in habitu, & tonsura; & respondeo quod non, dum nō docetur de titulo, *Anch. in c. si iudex laicus num. 3. de sent. excomm. in 6. Florian. de Sancto Petro in l. sicut ff. si seruit. vind. Ang. in l. si prius, & ibi etiam Alex. n. 38 ff. de nou. oper. nuntia. Bert. in suo repert. in verb. clericus agens, Mascar. in tract. de probat. concl. 314. n. 8. & 19. & concl. 302. n. 1. 2. & 11.* vbi dicit, quod si quis dixerit se clericum, licet sit in habitu, & tonsura clericali, non obtinebit beneficium tāquam clericus, nec declinare poterit iurisdictionem iudicis secularis, nisi aliunde doceat de clericatu, *capit. si iudex vbi glo. in verb. clericali, & communiter scribentes de sent. excom. in 6. glos. in c. presbyteri 68. dist. Io. Vism. cons. 240. n. 7. Alciat. in tract. de præsump. præsum. 4. reg. 2. n. 2. Boer. dec 171. n. 12. & seq. Tiraq. in tract. de præscript. in verb. per decem annos Glo. 4. §. 1. vers. 17. hic pertinet Menoch. in tract. de præsumpt. p. 2. lib. 6. præsumpt. 76. n. 25. vbi alios allegat Patian. in tract. cui incumbat onus proband. neg. lib. 2. c. 34. nu. 53. Bertach. & Florian. in locis proxime allegatis Petr. Rebbuff. in tract. de nomin. in 11. & 12. q. princip. in 15. to. tract. diuers. p. 2. Bal. in c. dudum, col. fi. de elect. Cranett. in tract. de antiq. tempor. rub. sollenn. extrinsc. ex tempore diuturno n. 33. cart. mihi 175.* & licet quo ad remissionem fori contrarium tenuerit *Boer. decis. 171. n. 13.* prout eum refert & sequitur *Masull. in addit. ad Capyc. dec. 161. n. 6.* dum dixit quod sufficit quasi possessio clericatus ad hoc vt cle- 225 ricus possit declinare iurisdictionem iudicis secularis, quam opinionem tenuit etiam *Aufre. in addit. ad Cappell. Tholosan. decis. 117. Grammat. decis. 81. num. 16. Rebbuff. in tract. de nominatione quæst. 22. num. 13. in 15. tom. tract. diuers. par. 2. Menoch. d. præsumpt. 76. num. 8. Mascard. eadem conclus. 302. num. 7. & 10. Patian. pracit. cap. 34. num. 47. Claud. Tntius allegat. 17 num. 4.* vbi multos alios allegat; Tamen verior & communior * opinio est in contrarium quam sequuti sunt omnes supracitati, & præcipue *Cranett. rubr. prædicta num. 34.* & ratio esse potest quia quando in aliquo casu est necessarius ti- 226 tulus (prout in isto casu per Sacrum Concilium Tridentinum *session. 23. cap. 6. de reform.*) tunc possessio etiam longissimi temporis ius non tribuit, *Menoch. in tractat. de præsumpt. par. 2. lib. 6. præsumpt. 76. nu. 6.* & licet ista quasi possessio clericatus non probet clericatum; nihilominus operatur, vt transferat onus probandi

bandi contrarium in contradicente, *Innocent. in c.super his col.penult. verf. sed quid dices, de accusat.& in c.fin.in princ.de eo qui furtiue ordin.recep.Petrus de Ancher.& in c si Iudex laicus de fen tent.excom.in 6.& in c.si forte vbi Philipp. Franc. de elect.ẽt in 6.Io.Andr.& Bal.in c.dudum n.5.de elect.idem Bald.in c.cum causam.n.* 32.*de testib.*& ibi etiam *Fel.col.* 4. *in princ.verf. & per hanc doctrinam,Vinc.Hondcd.conf.76.n.19.lib.2.Gram. decif.81.n.16.Soc.in c.peruenit n. 90. de fentent. excomm.Guid.Pancirol.conf. 70. nu. 6. Patian.in pluries relato c. 34.nu.19. Thomas Zerol. in prax. episcopali in verb.clericus* §.3.*in fi.Mascar.d.concl.* 302.*n.6.& 12.& conclus.* 1369.*n.31.& seq.& concl.*304.*n.10.& 11.& seq.*vbi dicit quod ista quasi possessio clericatus est deducenda,& alleganda.

228 Secundo ista quasi possessio clericatus operatur in præambulis,& preparatorijs iuditiorum; quia in eis tractatur de modico præiuditio, *Gl.in l.non ignor. C.de hijs qui accus. non poss. vbi Bal.in prin.Alc.in tract.de præsum.reg.2. præsump.4. Patian. in tract.cui incumb.onus probãd. negat.lib.2.c.20.n.45.& c.34.n.50.Mascar.d.conclus.*302.*nu.3.Menoch. eadem præsumpt.* 76.*n.7.*

229 Tertiò quasi possessio clericatus operatur quando tractatur de commodo aliorũ,& non ipsius clerici, *Alex.in l.si prius num.38.ff.de nou. oper.nnntiat.vbi etiam Angel.in l. Barbarius ff.de offit.prætor.Mascard.d.conclus.302.nu.4.& 5.& conclus.* 304.*num.6.*

230 Et prædictos effectus operatur quasi possessio clericatus,quando is qui reperitur in ea,esset in sua patria seu mauis regione; secus si esset alienigena,& pænitus ignotus, vt quia esset vltramontanus in Italia, vel Italus vltra mõtes, quia tunc plene debet docere de clericatu *Gramm.decis.81.n.16.Boer.decis.171.n.13. Mascard. concl.præd. nume.15. Menoch.d. præsumpt. 76.num.11.*

231 Secundo prædictos effectus non operatur quando constat de vitioso ingressu ad clericatũ, quia tunc presumptio inducta a quasi possessione clericatus etiã diuturna nihil operaretur. *Soccin.Sen.conf.270.col.2.lib.2.Bald. in l. 2.n.73.C.de seruit.& aqua Imola in c.dilecto. n.3. de præbend.Menoch.d.præsumpt.76.nu.* 26. quod exemplificarem in clerico bigamo.

232 Tertio nec etiã operatur prędictos effectus, quando is qui reperitur in quasi possessione clericatus,esset illegitimus, ita *Mascard.d.conclus.*302.*nu.8.*

233 Et quæ dicta sunt de quasi possessione,& probatione clericatus habent locũ, & procedunt etiam in monachatu, vel alterius habitus cuiusuis religionis, *Zabbarel. in clement.* 1. §.*quia vero n.*15.*de stat. monach. Patian.in tract. cui incumbat onus probãd.negat.p.2.c.34.n.*82. *Vinc.de Franch.decis.*384.*in princ.lib.* 2. vbi dicit quod professio potest probari per testes.

234 Quæro tertio, quomodo probetur ꝙ quis non sit clericus,& respõdeo quod diuersis modis, & primo per confessionẽ ipsius, *Socin. in c. peruenit n.91.de sentent.excomm.Franc.in c. si Iudex laicus in 2.not.de senten. excomm.in 6.Boer.decis.171.n.18.Marcellus Cala in tract de modo art. & proban.* §.2.*glos. vnica nu.* 1143. *Patian. d. c. 34.n.73.74.*vbi dicit quod hoc intelligitur esse verũ in illis casibus, in quibus tractatur de mero commodo ipsius cõfitentis,& in quibus

235 potest per suam confessionẽ sibi præiudicare, secus quoad præiuditiũ ordinis clericalis, cui clericus no potest renũtiare, c. si diligenti de foro compet. vt si clericus esset captus a iudice

236 laico,& cõfiteretur se esse laicũ, non præiudicabit episcopo ipsum vẽdicãti vt dicã infra effectu primo ampliat.47.nu.327.

237 Secũdò probatur quod quis nõ est clericus eo ipso quod constat aliquẽ esse penitus illiteratũ, quia tũc habet præsumptionẽ cõtra se, ꝙ non sit clericus ex quo penitus illiteratis, nec etiã prima tõsura cõferri debet, *c. nullus de tempor.ordinand.in 6.c.præcipimus dist.34.Io.Andr. in d.c.si Iudex laicus n.* 1. *vbi ẽt Domin. de Sancto Gemin.in* §.*idem esse n.4.Frãc.in 2.notab.& Ancheran.in fine Soc.in c.peruenit n.92 & 93. de sentent.excom.Patia.in d.tract.cui incumb. onus proban.neg.lib.2.c.34.n.* 79. & penitus illiteratus dicitur ille qui grãmaticã nõ edicit *Menoch. in tract.de arbit.iud.cas.425. n. 52. & 53. & pluribus sequent.vbi ex Bart.in Auth.sed nouo iure n.7*

238 *C.si cert.pet.*dicit etiã quod quis dicitur literarũ ignarus,qui scit legere vulgariter tãtũ quã opinionẽ fuit sequutus etiã *Dec. in c. sciscitatus n.15.de rescript.Petr.Rebbuff. in tract. de pacifi. possess.n.262.*qui dicit,illiteratus est qui nullas scit aut modicas, vtpote quia scit tantũ legere,

239 & scribere in vulgari,& hodie ex dispositione Sacti Concil.Trid.*sess.23.c.11.de reform.*etiam quoad minores ordines is dicatur illiteratus, qui latinum sermone non intelligit.

240 Tertio probaẽ ꝙ quis nõ est clericus quãdo probareẽ illũ talẽ fuisse priuatum priuilegio clericali, *Patian.d.c.34.n.78.*

241 Quarto, & vltimo ꝓbaẽ eo ipso qđ cõtrariũ non ꝓbetur *argu.tex.in l. si ex cautione C. de nõ numer.pecun.Innoc.in c.super his n.10.verf.sed quid dices de accus.*& dixi ẽt supra eodẽ ꝓludio.

242 Et quod dixi de clericatu ꝙ in dubio nõ prę sumitur, ita etiã dicẽdũ est de ordinibus, quia licet fuerit cõcludẽter, vel præsumptiuẽ probatũ quod quis sit clericus, si tamẽ non apparet in quo ordine fuerit ordinatus, præsumiẽ solũ hre primã tonsurã, & si cõstat de vno ordine non ꝓsumiẽ de alio, & si constat de maioribus, adhuc nõ præsumiẽ de minoribus *Butr. in*

in c.1.col.1.de cler. Peregr. Fel. in c. super his n. 18. de accusat. Guid. Papa decis. 582. Rebuff. in pract. benefit. in tit. de form. liter. prime tonsure n. 22. Menoch. in tract. de praesumpt. p. 2. lib. 6. praesump. 76. n. 2. 3. 28. 29. & seq. vbi late tract. de praesenti materia Crau. consil. 134. n. 45. lib. 1. Abb. in c. tua nos, n. 5. de cler. peregr. Bart. in l. illud n. 2. ver. item si probo ff. de acq. haered. vbi etiam Castr. n. 3. Ang. n. 2. & Cuman n. 3. Camil. Gallin. in tract. de verb. sign. lib. 5. c. 19. n. 42. Patia. d. c. 34. n. 42. Mascar. in tract. de prob. concl. 304. nu. 13. 14. & seq. Dom. Flam. Parisi. in tract. de resign. ben. lib. 4 q. 2. n. 86. vbi alios allegat, & dicit, quod asserens se ordinatũ, debet ostendere scripturã, vel literas testimoniales sui episcopi ad hoc vt ei credatur. Quod tamen limitatur q̃n promotio ad maiores ordines fuisset facta ab episcopo multũ probo, & prudenti, Fel. in c. vnico n. 2. de lit. contest. Rimin. sen. consil. 426. n. 44. lib. 3. Gemin. in c. si iudex laicus, §. fi. de sentent. excom. in 6. Alc. in tract. de praesumpt. reg. 2. praesum. 4. n. 1. Patian. eod. c. 34. n. 44. vbi alios allegat.

244 Secundo fallit quando quis in maioribus ordinibus stetisset per decẽniũ, quia tũc praesumitur ad ordines minores promotus, Curt. in addi. ad Paul. de Castr. in d. l. illud ff. de acq. poss. cũ alijs, quos congerit Patian. d. c. 34. n. 43.

245 Tertiò, & vltimo fallit quando quis tanquã promotus ad sacros ordines beneficiũ obtinuerit, & praecipuè si tale benefitiũ non posset conferri nisi existenti i sacris, quia tunc promotus ad maiores praesumitur etiã promotus ad minores, Crau. consil. 134. nu. 44. lib. 1. Gomes super reg. Cancel. i tit. de annali possessor. q. 58. ver. nec obstat Rot. Rom. dec. 8. in tit. de causa poss. & propriet. & dec. 7. in tit. de test. in antiq. Menoch. d. praesumpt. 76. num. 20.

246 Sciendum est ẽt, quod hoc nomẽ clerici, est generale, comprehendens omnes species, & in quocunque ordine, & tàm maiores, quàm minores, c. de persona, 11. q. 1. c. 12. q. 1. c. vt lex continentiae 27. q. 3. c. si quisquam, de cohab. cler. & mulier. glos. in c. cleros in verb. psalmistae 21. dist. & in c. si quis suadente ver. quid in cler. 17. q. 4. Spec. in tit. de instr. edict. §. nunc vero aliqua circa finem vers. quid de praepositis, Card. in Clem. 1. in princ. de offic. ordin. Maran. in pract. p. 4. dist. 11. nu. 3. Bonifac. de Vital. in Clement. & clericorum, nu. 2. de offic. ordin. & in Clem. Bonifac. nu. 30. de sepult. Port. cõs. 164. n. 25. Corrad. in templo iud. lib. 2. c. 1. §. 4. nu. 3. cart. mihi 164. Thom. Zerola in praxi episcop. in verb. clericus, §. 1. Barbatius in tract. de praestant. Cardin. in basilica primae partis, quaest. 7. n. 2. i 13. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 80. Turrecr. in c. 1. n. 1.

247 32. dist. vbi dicit, quod comprehendit omnes ordinatos, Cabell. super constit. Marchiae, lib. 3. c. 10. gl. 1. n. 2. Lambert. in tract. de iure patron. in 1. p. lib. 2. art. 2. q. 7. princ. n. 2. Marc. Ant. Eug. cõs. 26. n. 9. Borg. in tract. de irregular. p. 2. in tit. de interpretatione, & extensione, n. 22. vers. item nomẽ, car. mihi 33. Io. Lupus in tract. de libert. ecclesiast. p. 2. q. 2. n. 1. 13. tom. tract. diuers. p. 1. car. mihi 5. Henric. Botta in tract. de sinodo episcop. p. 1. n. 66. in eodem tomo 13. p. 2. cart. mihi 380. Io. Iacob. a Canibus in tract. de exequut. vlt. volunt. in prima particula, n. 41. in 8. tomo eorundem tract. p. 1. car. mihi 187. Sebast. Medices in summa decretor. art. 4. vbi dicit, quod comprehenduntur omnes seruientes diuinis ministerijs Rosella in summa in verb. clericus, il 1. in princ. vbi dicit, quod veniunt omnes, qui non sunt laici, quod dixerunt etiam Io. Brocolten. in tract. de feud. c. 5. n. 2. car. mihi 202. qui allegat l. 3. de episcop. & cler. in c. Teodosiano, & c. clerici 21. dist. Rodulph. Cupers in repet. c. oportebat 79. dist. rubr. quare Roman. Pontifex, & art. 9. n. 14. cart. mihi 59. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. nu. 3. cart. mihi 192. Magister sentent. dist. 24. de ordin. eccles. lib. 4. versic.

248 talis autem, Io. Pet. Molign. in tract. de appell. verbor. vtriusque iur. in ver. clericorum appellatione. Hinc est quod veniunt monachi, ac religiosi cuiuscunque regulae, Vital. in Clem. si uero n. 12 de sepult. & in Clemen. dignum, n. 3. de celebra. missar. Harman. Vulteius in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. vers. atq; hi car. mihi 459. quod secus est si strictè & propriè caperetur, quia tunc non venirent religiosi, Fel. in c. tua nos de iureiur. & in c. fi. de simon. not. Doctores in l. omnes, §. praeterea, C. de episc. & cler. & in c. 1. & praecipue, Abb. Panor. ne cler. vel mona. notat Soc. in c. vniuersitati, n. 5. de sent. excom. Io. Brocolt. Vltram. in tract. de feud. c. 5. n. 19. vbi copiosè hanc materiam tractat. Nec etiam in odiosis appellatione cle-

249 ricorum veniunt religiosi, Tho. Zerola in praxi episcopali in verb. clericus, §. 1. in fi. vbi allegat c. quia periculosum, de sent. excom. in 6. Siluest. in summa in verb. clericus, il primo, n. 1. Sic è contra appellatione religiosorum, vel monachorum latè sumpto vocabulo veniunt etiam clerici saeculares, gl. in c. p̃sens in religiosos 20. q. 3. c. nullus itaque vbi glos. in verb. religiosis 1. q. 1. glos. in c. ex multa in verb. religiosi, de voto, & in Clem. 1. in verb. praesidentis, de rescript. gl. 2. & 3. in c. obeuntibus 63. dist. & ibi D. de S. Gemin. Fel. in c. tua nos, nu. 1. de iureiur. ubi ad hoc allegat aliã iura, Lamber. in tract. de iur. patron. art. 1. t. in 11. quest. princ. p. 1. lib. 2. Io. Petr. Molignat. in tract. de appell. verbor. in verb. religiosorum appellatione, sed

250 stricto sumpto vocabulo cõprehẽdunt ij soli, qui emittunt tria uota substãtialia, vt not. in rub. de reg. iur. Abb. in c. ecclesia S. Maria, n. 3. de consti. Itẽ appellatione clericorũ veniunt, tam

251 existentes in maioribus, quàm in minoribus ordinibus, & ẽt in prima tonsura tãtũ, & hoc tàm in materia odiosa, q̃ fauorabili, c. 1. ubi gl. de praebend. c. 1. & ibi ẽt gl. de cler. cõiug. in 6. Abb.

in 6. Abb. in c. quoniam, n. 1. de vit. & honest. cler. Io. Lop. in repet. c. per vestras §. 42. n. 8. de donat. inter virum, & vxor. Dec. in c. non licet, nu. 17. de praeben. Rol. a Valle consf. 4. n. 16. lib. 1. Corset. in suis sing. in verb. accusat. n. 4. Didacus Perez in l. 1. tit. 3. gl. 1. lib. 1. Emanuel Suarez in tesaur. receptar. sent. in verb. clericus, n. 126. Tho. Grammi. voto 33. n. 4. Aluar. in Spec. iuris Pontif. c. 35. circa principium car. mihi 95. Meniz. consf. 59. n. 5. vbi multos alios citat Dec. in tract. crim. p. 1. lib. 3. c. 10. n. 22. Hieron. de Ceual. in Specu. opin. q. cōm.

253 *contra comm. q. 524. n. 6.* Item appellatione clericorū veniunt nouitij, conuersi, ac moniales cuiusuis religionis approbatae. *c. locum illorū de senten. excom. c. monachi, & c. de monialib. eod. tit. c. religiosos, §. quānis de sentent. Petrus Bellug. in Spec. princ. rub. 11. §. videndum, n 5. & 6. car. mihi 52. Thom. Zerola in praxi episc. in verb. clericus*

254 *§. 1.* de quo dicam late inferius effectu primo ampliat. 9. 12. & 13. Item veniunt, tàm clerici regulares, vt sunt Reuerēdi patres Clerici Regulares Teatini, & societatis Iesu, & hospitalarij, seu de Cruce, quàm seculares viuentes liberi, c. 1. &c. generaliter 16. q. 1. *Diuus Tho. 22. q. 189. art. 4. respons. ad secundū argumentum Port.*

255 *consf. 164. n. 93.* Itē appellatione clericorum secundū aliquos veniūt tertiarij de qua materia

256 dicā etiā infra effectu primo ampliat. 11. Item veniunt milites Hierosolemitani, S. Iacobi, S. Stefani, S. Mauritij, ac similes, vt dicā infra in praedicto effectu primo ampl. 15. & 16. *& voluit Iulius Caesar Imbrian. in tract. de iudice regni in praefat. n. 42.* q secus est in odiosis, *Octau. Bābac. in c. j. §. qui cleric' , n. 25. si de feud. defunct. con tent. fuer. & n. 45.* dicit, quòd largo modo comprehēdūtur, & alios allegat, *Io. Bapt. a Costa in tract. de rat. part. q. 40. n. 5.* Itē viniūt heremitę, qui sunt sub obedētia alicuius superioris, vel

257 episcopi, prout in hac Vrbe Panormi sunt heremitae, qui vocantur de Monte Caluario, seu vulgarius de fratre Iacobo *glos. in c. qui vere in verb. vero, & ibi Archid. 16. q. 1. Siluest. in summa in verb. heremita, §. 1. nu. 2. & in verb. ecclesia, il primo, §. 5. Abb. in c. ex parte n. 10. de conuers. cōiugat. Th. Zerola in praxi episcop. in verb heremita Iul. Caesar Imbr. in tract. de iudice regni in praefa. n. 8.* vbi alios allegat, & dicit, qđ hoc no hēt locū in heremitis vagabūdis, & qui nemini praestāt obediētiā, prout sūt multi hodie in isto regno qui solū sibi vsurpāt nomē heremitarū, vt possint ad alterius expēsas, & sine labore viuere, & Illustriss. & Reuerendiss. D. Card. Doria Archiepisc. Panor. tales Heremit. extirpauit.

Item appellatione clericorum secundū aliquos

258 veniunt indistinctè oēs in quacunq; dignitate positi ecclesiastica, *est tex. in c. cum tibi de verb. signif. & probatur in rub. & nigro de vit. & honest. cler.* dum in rubrica solum fit mentio de clericis, & in nigro fit etiā mentio de episcopis, sic etiā & illud probatur, *in rub. & nigro de clericis non resi den. & de cohabit. cler. & mulier.* dū vtrobique in rub. fit mentio de clericis, & in nigro de clericis etiā in dignitate constitutis, *Abb. Panor. in d. rub. de vit. & honest. cler. Ancb. in c. non dubium, nu. 1. de sentent. excomm. Lapus, in c. auaritia, nu. 2. & in c. 1. §. hac autem de elect. in 6. Corrad. in templ. iud lib. 2. c. 1. §. 4. n. 3. cart. mihi 164. Carau. super ritu M. C. V. ritu 135. nu. 18. Rosel. in summa in verb. clericus, il primo, in princ. Campa. super c. Regni Neap. in rub. de clericis clericaliter viuen. c. 98. n. 7. cart. mihi 133. Barb. in tract. de praestant. Card. in Basilica prima part. q. 7.*

259 *n. 2. in 13. tom. tract. diuers. p. 2. car. mihi 80. Dec. in c. non licet, n. 19. de praebend.* Sic etiā secundū aliquos cōprehēdūtur canonici, *Io. de Ana. in ca. ad abolen. n. 16. de haeret. Dec. in c. dilecti n. 17. de appellat. Lap. in c. 1. n. 5. de elect. in 6. Barba. loco prox. cit. Butr. in c. cum tibi de verb. signific. Abb. Panorm. in rub. de postul. praelat. Franc. March. dec. 1124. n. 3. p. 1. Alber. Troit. in tract. de perfectione clericor. c. 7. n. 2. Milleus in suo repert. in verb. canonicus, n. 5. in fi. Bero. consf. 3. nu. 29. & seq. lib. 2.*

260 *Bursat. consf. 187. n. 6. lib. 3.* Sed in hoc cōtrariū nihilominus tenuerūt multi relati per *Cassan. super consuetud. Burgun. rub. 4. §. 7. n. 31. cart. mihi 662. Lapus in c. vnico de cler. egrotan. in 6.* Et licet praedicta prima opinio sit approbata a tot tātisque Doctoribus, nihilominus puto q uō

261 sit recedēdū à distinctione, quā magis communiter Doctores amplectūtur, hoc est, aut materia de qua tractatur est odiosa, & restringibi lis, & tūc appellatione clericorū cōtinētur tātū clerici simplices, & nō praelati, ac alij in dignitate cōstituti; quia in eis est qualitas, quae nō reperitur in clericis simplicibus *c. quā periculosū de sentent excom. in 6. c. in fidei fauorē de haeret. etiā in 6. Io. de Silua in tract. de benefic. p. 1. q. 1. n. 24. & p. 3. q. 14. n. 27. in 15. tom. tract. diuers. p. 1. cart. mihi 7. & 78. Abb. Panor. in rub de maior. & obed. & in c. bonae, il primo, col. 1. de postulat. Rosell. in summa in verb. clericus il primo, in princ. Th. Zerola in praxi episc. in verb. clericus, §. 1. in fi. Marc. Ant. Eugen. consf. 33. n. 85. Suar. in com. opin. in verb. clericus, n. 125. Crot. consf. 50. n. 9. lib. 1. Bero. consf. 153. n. 61. lib. 1. Troil Maluez. in tract. de canonit. sanct. dubio 2. nu. 35. in 14. to. tract. diuers. cart. mihi 99.* quo fit vt statutū, vel rescriptum editū cōtra clericos alicuius ciuitatis nō cōprehēdit episcopū, ac caeteros praelatos eiusdē ciuitatis, *Bart. in l. nulli ff. quod cuiusque Bal. in l. siue pars C. de dilat. C. lib. 3. Fab. de Aun. obseru. 6.* Aut sumus in materia fauorabili, quae ex se solet ampliari, & tūc cōtinētur omnes etiam in quacūq; dignitate cōstituti, *c. per exēpti. de priuileg. in 6. d. c. bonae, il primo, iuncta gl. de postul. praelat. vbi etiam Card. Fider. de sen. consf. 71. Barba. in tract.*

tract. de præstant. Card. in basilica primę partis, q. 7. n. 1. in 13. to. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 80. *Suarez. & Troil. Malvez locis sup. cit.* Quod vltimũ mẽbrũ intelligas, vt procedat quãdo materia de qua tractatur est proportionabilis, & conueniens, tam clericis simplicibus, quàm alijs in 265 dignitate cõstitutis, & tũc omnes cõprehẽdũtur, secus si nõ est ꝓportionabilis, nisi ad clericos simplices quia tũc nõ cõprehenduntur in dignitate cõstituti; *ita Fel. in reper. in verb. clerici an dicātur*, quod procedit etiã in eo quòd dixi supra, quod appellatione clericorũ veniunt religiosi, & e cõtra appellatione religiosorum veniũt clerici, nãque est etiã intelligẽdũ in materia proportionabili, vt est in materia cap. Odoardus de soluti: vel capit. si quis suadẽte diabolo, decimaseptima, q. 4. vel similibus, quia tũc appellatione vnius venit alter, secus materia im proportionabili, vt est in collatio-266 ne beneficiorũ, vel simil. *Fab. Turret. conf.* 5. *n.* 12. *lib.* 2. quo fit, vt statutũ loquens de ingredientib. monasteriũ ex quo nõ est proportionabilis nõ extẽditur ad clericos qui nõ intrãt monasteriũ *late Cephal. conf.* 641. *nu.* 58.

267 Secundò sciẽdũ est, quòd habitus clericalis cõsistit in duobus copulatiue in veste scilicet, & tonsura, nec vnũ sine alio sufficeret, *c. si iudex laicus circa medium de sentent. excom. in* 6. *Bal. in l. si qua per calumniã, n.* 3 *C. de sacros. eccl. Gem. in c.* 1. *de cler. coniugat. Franc. Aret. conf.* 16. *& ibi Addentes in lit. C. Iul. Patia. in tract. cui incumbat onus proband. neg. lib.* 2. *c.* 34. *n.* 25. *Masul. in addit. ad Capit. dec.* 161. *n.* 10. *Aluar. in Spec. iuris Pontif. c.* 35. *vers. & notabis cart. mihi* 98. *Bertach. in suo repert. in verb. clericus, il* 2.

faciit Ioh. Ant. Bal. lis in pragm. i. regn. de cler. incedt. sine habitu et tonsura. a fol. 206

268 Est bene verũ quod clericus non coniugatus incedes sine altero ipsorũ nõ dicitur incedere sine habitu, & tonsura, *Zabbar. in c. perpendimus de senten. excom. Cepol. cõs.* 11. *n.* 42. *in crim. Roland. a Valle conf.* 4. *n.* 26. *lib.* 1. *Farinac. q.* 8. *nu.* 65. *Cuccus in instit. canon. maiori, lib.* 3. *tit.* 9. *n.* 70. *quos omnes refert Scaccia in tract. de iud. p.* 1. *c.* 11. *n.* 91. Quod secus est in clerico cõiugato, qui si 269 alterũ tantũ ipsorum defert, dicitur omnino incedere sine habito, & tõsura; *Rota Rom. dec.* 202. *alids dec.* 3. *in tit. de sentent. excomm. in nouis Guido Papa dec.* 138. *Couarr. in lib. pract. q. c.* 31. *n.* 7. *vers.* 2. *&* 3. *Farinac. d. q.* 8. *n.* 64. *Scaccia cod. n.* 91. & an clericus deferens alterũ ipsorũ ammittat priuilegiũ fori dicam infra effectu primo in limitationibus.

270 Et quia vestes siue habitus clericalis nõ reperitur de iure determinatus, cum de iure antiquo esset amictus, linea tunica super quibuscumque vestibus, vt refert Carol. Tapp. in repet. Auth. ingressi in verbo monasteria, c. 1. n. 22. C. de sacros. eccl. qui tamẽ hodie nõ defertur, ideo circa hũc est omnino attẽdenda consuetudo regionis, in qua clericus reperitur *glos. in c. pen. in verb. decoratis de vit. & honest. cler.* vbi dicit, quod ad videndũ an aliquis incederet in habitu, & tõsura clericali, videndũ esset an ille qui in tali habitu incedere prima facie si videretur a populo, iudicaretur clericus an 271 laicus, *Glos. in Clem.* 1. *in fi. de elect. & ibi Barb. Card. in Clem. fi. in fi. de vit. & honest. cler. Abb. in præcitato c. pe. Cappel. Thol. & dec.* 227. *& dec.* 252 *Couar. in lib. pract. q. c.* 31. *vers.* 4. *illud, Farin. d. q.* 8 *n.* 69. *Diaz in pract. crim. canon. c.* 69. *per totum, Marc. Ant. Cuccus in instit. cano. maiori. lib.* 2. *tit.* 2. *vers.* 2. *curare Patian. in tract. cui incumbat onus proband. negat. lib.* 2. *c.* 34. *n.* 35. *Clarus in §. fi. q.* 36. *n.* 11. *Tho. Zerola in praxi episcopal. in verb. clericus, §.* 14. *Camil. Borel. in addit. ad Bellug. in Spec. princ. rub.* 11. *§. videamus in lit. B. cart. mihi* 61. *Cassa. super consuet. Burgund. rub.* 1. *§.* 5. *n.* 59 *cart. mihi* 147. *Roland. a Valle conf.* 4. *n.* 27. *lib.* 1. *Alex. conf.* 8. *n.* 17. *lib.* 1. *Fider. Scot. conf.* 9. *n.* 10. *lib.* 1. *tom.* 1. *Decia. in tract. crim. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *n.* 69. vbi dicit, quòd omnis habitus honestus dicitur cõueniens clericis, dũmodo nõ sit a cõsuetudine reprobatus, *Scaccia in tract. de iud. p.* 1. *c.* 11. *n.* 84. *&* 87. vbi dicit, quod ille dicũtur vestes clericales, quæ a sacris canonibus nõ repetiũtur prohibitæ; ex quo ius canonicũ in ista materia ꝓcedit potius prohibẽdo, quàm permittẽdo: prohibet. n. clericis nonnullos habitus, de quibus infra; non tamẽ præscribit, quã deferre habeãt (vt vtar verbis eiusdẽ Scacciæ, d. n. 84.) qui etiã dicit, quod ita cõiter asserũt Doctores, allegat Clarũ, *in §. fi. q.* 36. *vers. dixi clericum.* Forma verò habitus clericalis, qualis debeat esse habet, *in c. pen. de vita. & honest. cler.* vbi habetur ꝙ debet esse clausa desupet nec nimis lõga, nec nimis breuis, *& in c. contingat interdũ de senten. excom.* vbi Doctores notãt, quod clerici debẽt deferre vestes vsque ad tallos, ꝙ 272 dictũ referũt, *Menoch. in tract. de arbit. iud. casu* 392. *n.* 2. *Patian. in tract. cui incũb. onus prob. neg. lib.* 2. *c.* 34. *n.* 38. *&* 39. *Thom. Zerola in praxi episcop. in verb. clericus, §.* 14. *Cepol. cõs.* 11. *n.* 30. *in crim. Moscon. in tract. de maiest. milit. eccl. lib.* 1. *p.* 2. *c.* 2. *vers. de habitu autẽ car. mihi.* 412. vbi dicit ꝙ vestes talares vsque ad pedes vel quasi iuxta rationabilẽ mensurã: Color vero vestimẽtorũ debet esse potiꝰ niger quã aliter, *Mosc. loco prox. cit.* est tñ verũ quod aliqui colores sũt clericis specialiter interdicti, vt est rubeus, qui permittitur solũ Cardinalibus, & viridis, q cõcedit Episcopis tãtũ *c. pen. de vit. & honest. cler. Cepol. eod. n.* 30. *Menoch. d. cas.* 392. *n.* 12. *Patian. sup. cit. c.* 34. *n.* 39. *Foller. in pract. crim. in verb. audiantur excusatores n.* 42. *Ant. Cucc. in instit. canon. maiori lib.* 3. *tit.* 10. *nu.* 1. *& seq. Scacc. in tract. de iudit. p.* 1. *c.* 11. *nu.* 85. *&* 86.

273 Et sicut clerici prohibẽtur deferre aliquos colo-

colores, ita ẽt aliquas vestes, & ornamenta, vt manicas, pileũ epitocchũ, seu tabbarrũ soderatũ vsq; ad orã, calligas saccatas, & indumẽta aperta, ita habet in *pracit. c. pen. de vit. & honest. cler. Menoc. latè d. casu 392. per tot.* vbi lucu lenter declarat omniũ supradictorũ verã etimologiã, & significatũ, *Patia. in d. tract. cui incumb. onus prob. neg. p. 2. c. 34. n. 39.* vbi vlterius

274 addit, quod non possunt vti frenis, sellis, pectoralibus, aut calcaribus deauratis, item nec fibulis, nec corrigijs auri, itẽ nec possunt vti vestibus virgatis partitis, vel diuersi coloris, clem. *quoniam de vit. & honest. cler.* vbi habeẽ

275 ẽt quibus pœnis plectanẽ clerici pdictis vestibus, seu coloribus se induentes, *Vital. in pracit. clem. quoniam n. 1. 4. 19. 20. 21. 22. & per totã, Rosell. in summa in verb. clerici, il 1. n. 3. Turrecr. in c. oẽs, n. 2. 21. q. 4. Clarus in §. fi. q. 36. n. 11. in fin. Cappell. Thol. dec. 228. n. 6. Menoc. d. casu 392. nu. 19. 20. & 22.* vbi tandem concludit quod punitur iudicis arbitrio, & quod dictũ est, quod attendiẽ consuetudo circa habitũ qñ dicatur

276 clericalis, ita ẽt est dicendũ quoad birrettũ, cũ nec hoc in iure reperiatur determinatũ, *Isodor. Mosco. in tract. de maiest. mil. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2 vers. de berretto vero car. mihi 412. Menoc. d. casu 392. n. 11. & 14.* vbi dicit ꝙ eis est interdictũ deferre pileum lineũ, quæ oĩa tñ tpe primiti-

277 uæ ecclesiæ non obseruabantur, ex quo tunc clerici nullũ deferebant habitũ distinctum a laicis, *ita Decia. conf. 50. n. 18. lib. 4.* & pro conclusione dicendũ est quod clerici non debẽt vti uestibus superbis, & laicalibus, sed congruẽtibus statui, & ordini clericali, prout fuit determinatum *in 6. Concilio Constantinopolitana canone 27. & in secũdo Niceno canon. 16. & habetur in c. clerici 23. dist. c. 1. & seq. 21. q. 4. clemen. quoniam de vit. & honestat. cleric. Glo. in c. pen. in verb. de aurat. etiam de vit. & honest. cler. & nouissime per Concil. Trid sessi. 14. c. 6. de refor. Rebuf. late super const. Galliæ to. 2. in rub. de pannis aureis n. 18. Trotius in tract. de perfecto clerico lib. 2. c. 38 Couar. in lib. pract. qõ. c. 31. n. 8.* qui oẽs ad saturitatẽ loquuntur de vestibus clericis congruentibus; Nec omittam dicere quod sicut est in-

278 dignum quod viri vtanẽ vestibus muliebrib⁹, *iusta tradita in l. vestes, §. muliebria, ff. de aur. & arg. legat. & p Tiraq. in tract. de leg. connubial. lib. 3. n. 58.* pari modo & indignum, & abhominabile reputabitur quod clerici, & præcipue

279 sacerdotes laicalibus vestibus vtantur, vt aduertit *Concil. Matisconense, il 1. canone 5.*

Deueniendo modo ad tonsuram dicit, *Vi-*

280 *tal. in clem. 2. n. 14. & seq. de vit. & honest. cler.* quod est quadruplex, s. rasura, tonsura, clerica, & corona, q̃ tñ videntur quasi sinonima, licet quælibet significet aliquid diuersum ab alijs, exceptis rasura & clerica, quę idẽ sunt, & est rasura, vel clerica illa pars capitis, quæ inter capillos apparet pilis denudata: Corona vero est pars capillorũ remanens, q̃ si per se inspiciatur, se hẽt per modum coronæ circularis, & ista vtũtur monachi, ac alij regulares; Tonsura aũt est pars inferior capitis denudata pilis, *Patia. vero in tract. cui incumb. onus proban nega. lib. 2. c. 34. n. 26. 28. & 30.* dicit quòd tonsuræ duæ sunt species, vna quæ figuratur in modum sphæræ, seu coronæ, & hæc competit clericis deputatis ad diuina officia, de qua habetur *in c. prohibitæ 23. dist. & in cap. duæ sunt 12. q. 1.* Altera est, quæ ex parte inferiori capillorum fieri debet, & hæc est proprie tonsura, & non rasura, & competit eius delatio conuersis, qui quoniam misteriis diuinis non occupantur, ideo capilli superius illis non raduntur, sed inferius tondenter, quia temporalia deponunt, quod dixit etiam *Io. Iacob. Masull. in addit. ad Capyc. dec. 161. n. 10*

281 Quæ quidem clerica, siue corona initiũ sumpsit à Beato Petro Apostolo in ciuitate Antiochena, cui ibi Iudæi abraserunt summitatem capitis in contumeliam, vt post Bedam dixit *Durand. in rationali lib. 2. cap. 1. n. 31.* & est nobis quoddam continuũ memoriale illius sacratissimę coronæ Domini nostri Iesu Christi, vt aduertit *Triburinense Concilium canone 20* & non est dubium quod tãti misterij frequẽs consideratio, clericorum vitam in melius red ducit, & cum sit circularis, et careat angulis, significat clericos debere carere sordibus, quia vbi adest angulus ibi sordes, vel sic ex quo tonsura in capite repræsentat coronam, datur intelligi, quod clerici in Deo regnum habent, & dum se, et alios virtutibus regunt, possũt dici reges in signũ regni, quod in Christo expectat; hæc sunt verba *Patia. d. c. 34. n. 27* qui nec fuit clericus, neq; religiosus, put ego sũ (licet indignus) de quo fortasse potiet dici, quod trahit aquã ad eius molẽdinũ, dũ tãtã dignitatẽ clericis attribuit, necnon et idẽ dixit *Port. cõs. 164. n. 31.* q nec ẽt fuit cleric⁹. Deniq; pilorũ rasura liberã mentẽ à mũdi cogitationibus denotat, *c. duo sunt vers. rasio 12. q. 1. Durand. in rationali lib. 2. c. 1. n. 6. in fi. & habetur ĩ catachism. parrocch. ĩ tit. de ordinis sacram. vers. docendũ, & ver. tondẽtur vero capilli*, et licet hæc tõsura (vt dixi) habuerit originẽ tpe Apostolorũ nihilominus in ecclesia fuit ordinata ab Aniceto Summo Pontifice, ut habetur *in c. prohibitæ 23. dist. & meminit Platina in vitis Pontificũ in eiusdem Anaceti vita.* Sed Ant. de Butr. *in c. pen. in fi. de vit. & honest. cler.* prout eũ refert *Patia. d. c. 34. n. 32. & 33.* dixit quod hæc rasura, seu tonsura fuit inuenta à Nazarenis, qui, seruato tñ ordine, radebant caput ad continentiam, & capillos ponebãt in ignem sacrificij.

282 Tertio sciendum est quod (secundum aliquos) ordines clericales sunt nouem scilicet. Prima tonsura, ostiariatus, Salmista, siue Lectoratus, siue Cantor, Exorcista, Accolitus, Subdiaconatus, Diaconatus, & Sacerdotiū, siue presbyteratus, & Episcopatus, huius opinionis fuit *gl. in prohem. sexti in verb. epūs, Turrecr. in c. clericos, n. 10. dist. 21. Glo. & Butr. in c. quoties de purgat. canon. Barbat. in c. quanto, col. 2. & 3. de consuet. Io. a Ceruates in legibus Tauri l. 5 num. 14. Imol. & Cardin. in c. plerisque, de elect. Fel. in c. sicut pro certo, de simonia. Harman. Vult. Vltramon. in trac. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. Conrad. in templ. iud. lib. 2. c. 1. §. 4. nu. 1. car. mihi* 164. & licet hæc videatur communis opinio Canonistarum, nihilominꝰ mihi videt̄ verior opinio, quod sint septem, quam sequuti fuerūt nō solum aliqui Canonistæ, verum ēt & Theologi, & Legistæ, ita tenuit Magister Sentent. *in prin. 24. dist. Bertac. in trac. de episc. in plud. n. 9. in 13. tom. tract. diuers. p. 2. car. mihi 302. Foller super in constit. regni in tit. de episc. & cler. c. clerici quoq; n. 5. car. mihi* 100. *Iac. de Graff. in dec. aur. p. 2. li. 1. c. 9. n. 6. vbi D. Flam. Parisius in tract. de resign. benefit. lib. 5. q. 6. n.* 180. vbi asserit quod hæc est com.* opi. *Bartol. Vgol. in tract. de simonia tabula 1. c. 43. n. 3. cart. mihi* 138. *Io. Lupus in trac. de libert. ecclesi. p. 2. q. 5. n. 3. in 13. to. tract. diuers. p. 1. car. mihi 6.* vbi testatur de cōm.*opi. & dicit quod istorum septem sunt, primus Ostiariatus, & reliqui præter episcopatum, Quorū

283 septem ordinum hæc sunt officia Ostiarij, nāque cura est sacras edes tueri, aperire, & claudere, & omnia, q̄ sunt intus, & extra custodire, fideles recipere, & infideles, ac excōicatos expellere; ideo ei qui promouetur ad talē ordinem, traduntur claues, quo quidem officio functus fuit Dominus Noster Iesus Christus in propria persona quando eiecit ementes, & vendentes de templo, item q̄ñ dixit attollite portas Principes vestras, & eleuamini portæ æternales, *Foller. super const. Regni in tit. de episc. & cler. c. clerici quoque n. 5. car. mihi 51. Io. Bracol. in tract. de feud. c. 5. n. 16. Rodulph. Cupers in repe. c. oportebat dist. 79. in tit. de ordine Ostiarij per tot. car. mihi 326.* vbi multa ad talem ordinem spectantia congerit, prout facit ēt in cæteris ordinibus in rub. sequentibus, *Anastas. Germo. in tract. de sacror. immu. lib 3. c. 3. n. 64. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 1. c. 9. n. 6.* Ad quem quidem

284 ordinem prout ēt ad cęteros ordines minores non potest promoueri minor septennio, *c. fi. & ibi gl. in verb. infantli, de tempor. ordinan. in 6. Glo. fi. in elem. fi. de ætate & qualit. ordin. Cardin. Alex. in c. de ijs 28. dist. Cagnol. in l. 1. §. item impuberes n. 13. vers. ad primam tonsuram, ff. de reg. iur. Bertach. in tract. de episc. lib. 2. p. 1. q. 31. n. 56 Mandos. in trac. de minori ętate c. 4. n. 12. Gigans in tract. de pens. q. 13. n. 3. Rebuf. in pract. in tit. de dispensatione ætatis i prin. & i tract. de pacifica poss. n. 209. D. meus Flam. Parisius in suo solleuni tract. de resign. benefic. lib. 4. q. 9. n. 9. Gābar. in tract. de offic. & potestate legati lib. 7. nu. 432.*

285 Secundus ordo est Salmista, siue lector, siue cantor, qui dicitur a psallendo, siue legendo, siue canendo, cuius est officium, lectiones legere, ac veteris testamenti, & sacrarum historiarum libros recte, & vere populo pronūtiare, ideo cum quis ad talem gradum assumit, ei datur missale, quod officium exercuit etiā Dominus noster Iesus Christus in medio seniorum, librum Esaiæ aperiens et legens, quē legit distincte ad intelligendum dicens, spiritus Domini sup me, etc. *Foller. Brocolt. & Graf. in locis supra cit. Germo. d. c. 3. n. 63. Rodulph. Cupers in repet. eiusdem c. oportebat in tit. de ordine lectoris art. 1. per tot. car. mihi 325*

286 Tertio ordo est Exorcista, ad quē pertinet exorcismos memoriæ retinere, ac manus sup energumenos, et a malis demonibus obsessos exorcizādo imponere, eosq; adiuuare adiurādo eos p Dñum, vt exeat ab eis Satanas, quod misteriū pluries fuit operatus Dñs, vt legitur in pluribus Euāgeliis quod multos dęmones expulsit, et præcipuè in personā Mariæ Magdalenæ, a qua fugauit septem dęmones, et ex hoc in corū pmotione traditur liber; *Foll. eod. n. 5. Brocolt. d. tract. de feud. c. 5. n. 14. & 15.* vbi ēt ponit huiꝰ nominis diuersos significatꝰ, *Germ. in pd. tract. de sacror. immu. lib. 3. c. 3. n. 58. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 1. c. 9. n. 6. Rodulph. Cupers in prȩcitata repet. cap. oportebat distinct. 79. in tit. de exorcistis art. 1. per tot. car. mihi 324*

287 Quartus ordo est accolitus, qui alio nomine ceroferarius appellatur, cuius munus est candelebra, luminaria, & vrceoles ad aram deponere, & portare, & necessaria p eucharistiæ ministerio subdiaconis præparare; ideo tempore quo ordinantur, eis assignatur candelabrum cum cereo, et vrceolis, *Foller. super constitut. regni in tit. de episcop. & cler. capit. clerici quoque, num. 5. cart. mihi 51. Brocolten. dicto cap. 5. num. 13.* vbi etiam ponit vnde deriuet hoc nomen, *Germon. d. tract. lib. 2. cap. 2. n. 8. & lib. 3. c. 3. n. 56. Rodulph. Cupers in d. c. oportebat in accolitos iure diuino art. 2. per tot. car. mihi 323. & Graff. eod. n. 6.* et hi quatuor ordines prædicti vocantur ordines minores.

288 Quintus ordo est subdiaconatus, qui ideo sic appellatur, quia subiacet præceptis, et officijs leuitarū, cuius onus est oblationes percipere, calices, et patenā attrectare, et sacrificiū deferre vinū, et aquā in vrceolis diaconis administrare, et man le, et manutergiū tenere, et pro lauādis ante altare manibus sacerdotibꝰ aquam præbere, & hoc ēt officio functus fuit Ie-

Ieſus Chriſtus Dominus noſter qñ linteo ſe præcinxit ad lauandos pedes diſcipulorū, & qñ de aqua in nuptiis fecit vinū, & ppea cum ordinantur, eis dantur calix vacuus cum patena, & vrceoli vino, & aqua plena, *Foller. loco cit. Rodulph. Cupers in repet. præd. §. ſubdiaconus ordo art. 1. per tot. car. mihi 322. Graff. d. n. 6. in fi. Brocolt. d. c. 5. n. 12. in fi.* & ad talem ordinē de

289 iure canonico non aſſumebantur minores 17 anno, *clem. fi. de vit. & honeſtat. clericor. vbi Vital. n. 12. Mādoſ. in tract. de minori etate c. 5. n. 67* ſed hodie ex diſpoſitione ſacri Concil. Trid. *ſeſſi. 23. c. 12. de reſor.* promouendus ad talē ordinē dēt excedere 21. annum, & hic eſt primus ex ordinibus ſacris, *c. erubeſcant 32. diſt. Cardin. in clem. vt hi n. 7. de ętat. & qual. ordin. Rodulph. Cupers in repet. c. oportebat 79. diſt. in tit. de ordine oſtiarij n. 20. car. mihi 328.*

290 Sextus ordo eſt diaconus cuius officiū principale eſt verbum gentibus prędicare, & ſacerdotibus in ſacris eccleſiæ actibus deſeruire, ad quos actus oēs alii, qui attribuuntur huic officio, reddunt, quod officiū ēt Dominus noſter exercuit qñ poſt cęnam ſacramentū ſanguinis, & carnis miniſtrabat diſcipulis, ac qñ prædicabat Euangelium, ideo eis aſſignatur liber Euangelii, & ſtola in modū iugi alteri tantūmodo eius humero iniecta, *Rodulph. Cupers in d. c. oportebat rub. diaconatus inſtitutū art. 1. nu. 38. cart. mihi 317. & per totum illum articulū,* vbi multa de diaconatus ordine ſcribit Foller. & Brocolt. locis iam dictis, qui Brocoltēs etiam ponit vnde dicatur hoc nomen diaconi *Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 1. c. 9. n. 7.* vbi ponit nouem munera iſtius ordinis, quę vt dixi reddūtur ad illa duo, & ad hoc vt quis poſſit or-

291 dinari de tali ordine, prius requirebatur ętas annor. 20. *vt in clem. fi. ubi Vital. n. 13. de ętat. & qual. ordinan. Mandoſ. in d. tract. de minori ętate c. 5. n. 95. ſed per Concil. Trid. ſeſſ. 23. c. 12. de reſor.* ordinandus dēt explere vigeſimum ſecundū annum, & attingere vigeſimum tertium.

Septimus, & vltimus ordo eſt presbyteratus, ſiue ſacerdotium, cuius officiū eſt ſacra-

292 mentū corporis, & ſanguinis Domini in altate Dei conficere, & pro peccatoribus orare, ac per iniunctam pęnitentiā Deo rurſus conciliare poteſtatē habēt, vnde ait Dñus ſacerdotibus, hoc facite in meā cōmemorationē, *vt habetur Lucæ c. 22.* Tunc enim Dñus Apoſtolos ſacerdotes ordinauit, quibus dedit poteſtatē, ut quemadmodum ipſe ex pane corpus ſuū conſecrauit accipiens panem, ac dicens, Hoc eſt corpus meū Hic eſt calix, &c. & qñ p peccatis humani generis ſe ipſum ī ara crucis obtulit patri, & modo etiā glorioſus implet, dū ad dexterā patris ſedens interpellat pro nobis, ſic habentes ordinem ſacerdotalē in virtute verbi poſſunt panē in corpus, & vinū in ſanguinē conuertere, pro cuius quidē ſacerdotij inſignibus in promotione tradit calix cū vino, patena cum hoſtia, ſtola ſuper vtrunque humerū & caſulā, *Foller. eod. n. 5. Graff. d. nu. 7.* vbi ēt huic ordini attribuit alia munera, *Brocolt. in pluries cit. c. 5. n. 11.* vbi cū Graffio dicit, ꝙ appellanē presbyteri, ideſt ſeniores quod

293 nō refert tām ad ætatē, q̄ ad dignitatē, ex quo prudentia, & grauitate ceteris debent eſſe venerabiliores, de quibus quidē ſacerdotibus, p̄heminētia, ac dignitate, ex quo ample loqutí

294 ſunt, *Caſſa. ī Catalag. glor. mundi, li. 4. quaſi per totum, & Marc. Ant. Marſ. Columna in tract. de reddit. eccleſiaſt. c. 17. per tot. Marquat. de Suſannis in tract. de celibat. p. 1. c. 5. n. 2.* ideo circa eas non inſiſto, ſed ad per eos ſcripta me remicto, & in iſto ordine ius canonicū, & Concil. Trid. cōcordāt circa ætatē ex quo ambo reqrirūt ætatem

Martinus Alfonſus Vivaldus in ſuo baculo paſtorali

295 annor. 25. inceptorum de iure canonico, *vt in clem. 2. de ętat. & qualit. ordinā d. c. generalē eo. tit. c. cū in cunctis §. inferiora de elect. in Concil. Trid. vt ī ſeſſ. 23. c. 12. de reſor. & ex canoniſtis tradiderūt Lapus alleg. 35. n. 3. Vital. in Clem. fi. n. 16 de ęt. & qual. ordin. Mādoſ. ī tract. de minori ętate, c. 5. n. 102. Gābar. in tract. de offi. leg. lib. 7. n. 426 & 432.* & iſti tres vltimi dicunē ordines ſacri, qa ordinati in eis ſunt quorū actus, aut habēt

296 ſacra tangere, aut ſacramētū altaris perſpicere, *Aluarez in Spec. iuris Pontif. c. 81. verſ. circa iſtū articulū, car. mihi 497.* aliā ponit rōnē cur appellentur ſacri, D. meus Flam. Patiſ. *in trac. de reſign. benef. li. 5. q. 6.* hoc eſt, qa eis eſt annexū votū caſtitatis, nō ut eſſentiale, ſed accidētaliter ex ſtatuto eccleſiæ, *c. nullū, diſt. 38. c. decernimus, diſt. 23. c. 1. de uoto ī 6. Naua. ī manual. c. 22. a n. 23. ad fi.* licet quatuor primi largo mo-

297 do dicant ēt ſacri, & illos habētes qñq; dicuntur in ſacris cōſtituti, *vt eſt gl. ſing. 32. diſt. ī ſūma Abb. in c. clericus, n. 7. ne cler. vel monachi D. de S. Gem. in c. ſint ſacerdotes 2. q. 7. Vrſil. in ad notat. ad Affl. dec. 2. nu. 7. Io. Gul. a Ceruates ſuper legib. Tauri l. 5. nu. 14. & 15.*

At ij, qui dicunt eſſe nouem ordines con-

298 numerant inter eos primum tonſuram, & epiſcopatum, quæ quidē prima tonſura non eſt ordo reuera, ſed potius ianua, præambulum gradus, vel diſpoſitio ad ordines, *vt dixit D. Tho. in ſumma p. 3. q. 35. art. 2. & q. 4. etiam art. 2. Magiſter ſenten. in 4. ſenten. 24. diſt. q. 2. art. 1. per tot. Gl. in §. ſancimus in verb. tonſura, Auth. de monach. D. Ant. in ſumma tit. 14. de ordin. §. 6. incip. de prima tonſura Anaſtaſ. Germon. in tract. de ſacror. immun. lib. 3. c. 15. n. 75. Menoc. in tract. de præſum. lib. 6. p̄ſump. 76. n. 37. Io. Lupus in trac. de libert. eccleſiaſt. p. 2. q. 5. n. 2. & 3. in 1340. tract. diuerſ. p. 1. car. mihi 6. vbi inſimul cum Grām. voto 33. n. 2. Mart. de iuriſd. p. 2. c. 31. n. 17.* (licet ipſe

Grãmaticus contrariũ teneat in casu suo) dicit, ꝙ prima tonsura proprie non potest dici ordo, sed ianua ad ordines, q̃ ostendit animũ, 299 & intentionem illã recipientis esse clericandi, licet ipsa per se proprie non contineat ordinẽ, nec exercitum, & asserit hoc probari *in c. 1. 25. dist.* dum in eo oẽs ordines connumerantur præter primam tonsuram, ꝙ clarius probatur *in c. cleros, in princ. 21. dist.* dum dicit, ꝙ clerici generaliter nuncupantur oẽs, qui in ecclesia Christi seruiunt, vt sunt ostiarij &c. nec etiam nominatur prima tonsura, *& in c. de persona §. nec vero* 11. *q.* 1. quã opinionem ẽt quod non sit ordo fuerunt sequuti, *Dec. in c. cum non ab homine de iud. Menoch. cons. 912. n. 21. lib. 10. Didac. Coua. in c. quia nos nu. 4. de testam. Vinc. de Franc. dec. 189. n. 9.* qui ad hoc põderat Concil. Trid. *in c. nullus prima tonsura sess. 23. de refor.* dũ extra minores ordines ponit initiatos prima tonsura; & licet hæc opinio sit verissima, nihilominus clerici prima tonsura tantũ insigniti gau- 300 dent oĩbus priuilegijs clericalibus, sicut clerici constituti in sacris, vt dixi supra *nu. 300. & & add. Mart. d. c. 31. nu. 18.* & dicã infra effectu primo ampl. 8. nu. 77. & ratio est quia prima 301 tonsura initiatus dr̃ clericus, *c. cum cõtingat vbi Butr. & alij de ætat. & qual. ordinan. Io. Gul. a Cernates super legibus Tauri l. 5. n. 13. 15. & 16. Hartman. Vulteius Vltramontan. in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. vers. cæterum sunt clerici, car. mihi 459. Anastas. Germon. in tractatu de sac. immu. lib. 3. c. 15. n. 76.* qui duo vltimi dicunt ẽt quod prima 302 tonsura largo modo dr̃ ordo, *Rodulph. Cupers in repet. cap. oportebat dist. 79. in tit. tonsuram, seu salmistam, art. primo, per totum, cart. mihi 329.* vbi multa scitu digna de tonsura scribit.

303 Episcopatus vero ꝙ sit ordo (quem ꝓ nono tenentes opinionem, ꝙ ordines sunt nouem) dixit *Hartm. Vulteius in præcitato ver. cæterũ sunt clerici, Abb. in c. aqua de consecr. eccl cum alijs quos recenset Corrad. in tẽpl. iud. lib. 2. c. 1. in §. seu sect. incip. ordinũ defectus, n. 2. car. mihi 164.* Sed re vera episcopatus nõ est ordo, sed ordinũ cacumen, & culmen dignitatum, imò est dignitas dignitatũ, *c. venerabilis in ver. culmina dignitatũ de præb. Barb. in trac. de præst. Card. in basilica primæ partis, q. 1. nu. 16. Anast. Germ. in tract. de sacror. imm. lib. 3. c. 8. n. 9. Borg. in tract. de irreg. par. 6. in tit. de simonia, n. 39. cart. mihi 242. & par. 3. in tit. de dispens. n. 8. car. mihi 60. Ceph. cons. 1. nu. 47. & seq. lib. 1.* vbi dicit, quod in ecclesia Dei non est maior dignitas, & n. 49. dicit, ꝙ sunt sũmi sacerdotes, *allegat c. 1. de sacra vntione,* ideo quandoque vocantur Pontifices, quandoq; summi sacerdotes, vt dixi, est tex. *in cap. inclita, & c. de persona 11. q. 1. c. qui ecclesiasticis, c. si officia 59. dist.* de cuius quidem dignitate, ac eminentia, multa scribit Anastas. Germon. *in tract. de indultu in ver. episcopus per totum, Bertacch. in tract. de epis. in proœm. & per totum tract. Sfort. Oddo in tract. de rest. in integr. q. 32. n. 150. Fabb. Turrett. cons. 80. n. 4. lib. 1. Tob. Noni. cons. 71. nu. 31. Lancell. Corrad. in templo iud. lib. 1. c. 6. n. 5. fol. 131. & lib. 2. c. 6. §. 4. nu. 2. & per totum, cart. mihi 208.* In tantum quod episcopi dicunt esse maiores 306 Cardinalibus, vt tenent multi relati *per Barb. in tract. de præstantia Cardinalium in basilica 1. p. q. 1. nu. 16. & seq. in 13. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 64. licet ipse contrariũ defendat, Cambar. in tract. de offic. & potest. legat. lib. 7. n. 134. 135. & 136.* vbi dicit, quòd Episcopi a Romano Pontifice appellantur fratres, & Cardinales vocãtur filij, *allegat c. frater noster 16. q. 1. & not. per Doctores in proœm. 6. & gl. in c fundamenti, in uer. fratres de elect. in 6. & in c. graui de crim. falsi & voluit etiã Cephal. d. cons. 1. n. 49. lib. 1.* Et nihilominus 307 Cardinales dicuntur pars corporis Papæ, *Hostien. in c. dilectus, n. 2. de præbend.* & faciunt vnũ corpus cum Papa, *idem Hostiens. in c. antiqua de priuileg. Archid. in c. cum Redemptor, & in c. abbatibus 12. q. 2. Roma. cons. 418. D. & præceptor meus Flam. Parisius in tract. de resignat. benefic. lib. 1. q. 10. n. 25. & 26. & lib. 3. q. 1. nu. 69. Martin. Laudens. in tract. de Cardin. p. 2. q. 5. in 13. tom. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 69. Anastas. Germon. in d. trac. de indulto in verb. episcopus, n. 9. Rodulph. Cupers in repet. c. oportebat 79. dist. §. explicatur, de Cardin. art. 1. nu. 30. car. mihi 213.* sicut & consilia- 308 rii dicuntur pars corporis principis, *l. quisquis C. ad l. Iul. maiest. l. unica, C. de ꝓpos. labor. lib. 12. Boer. in tract. de author. magni Concilij, nu. 129. & dec. 17. n. 4. Scappa in tract. de iure non scripto lib. 2. c. 6. n. 2. Gigans in tract. de crim. lesę maies. q. 14. n. 2. Clar. in §. crimen lesę maiest. nu. 5. vers. quero ẽt, Rim. sen. cons. 128. n. 6. lib. 1. Rim. iun. cons. 601. n. 61. 62. & 67. lib. 5. Capiblanc. in tract. de iure & author. baron. pragm. 3. num. 7.* Immo ex alio for- 209 tiori argumento patet; quòd dignitas episcopalis est sublimior cæteris hoc est, quia Papa in dipplomatibus appellat se episcopum, *c. in illis, in fi. dist. 4. c. fi. dist. 21. c. 1. de const. in 6. Gãbar. in tract. de potestate legati a latere, lib. 2. n. 44. Dom. meus Paris. in tract. de resignat. benefic. lib. 3. q. 1. n. 11. Mãdos. in gl. facult. in prin. in verbo episcopus,* vbi late loquit de p̃senti materia, *Anastas. Germon. in tract. de indult in verb. ep̃us, n. 23.* vbi dicit, ꝙ Papa vocat se ep̃um ꝑ excellẽtiã, q̃a in ecclesia Dei non est maior titulus, quã ep̃atus, *Gambar. loco cit. n. 45.* vbi ad hoc allegat ali- 210 qua iura & præcipue præmium Decret.

Quorum quidem episcoporum tres sunt classes; nam aliqui sunt episcopi simplices, alii qui Archiepiscopi, siue Metropolitani, & alii Patriarchæ, siue primates, q̃ sunt minores Patriarchæ, *Anastas. Germ. in trac. de sacror. imm. li. 3. c. 3. n. 31.* q̃ oẽs in exercitio ordinis episcopalis

lis parés sunt, *Isidor. Moscon. in tract. de maiest. Ecclesiæ militantis p. 1. c. 8. vers. epus ergo, cart. mihi* 154. & vno nomine episcopi vocantur, *Lancel. Corrad. in templo iud. lib. 2. c. 3. §. 4. de patriarchis, n. 2. cart. mihi* 181. licet inter se in hoc differát, quia episcopus simplex est ille, q præest vni ciuitati tátũ cũ vicis ac suburbijs illi subiectis, *Io. Brocolt. in tract. de feud. c. 5. num. 8.*

311

312 Archiepiscopus est, qui præest prouinciæ, quæ multas ciuitates continet; *Brocolten. d. c. 5. n. 7. Lancell. Corrad. in templo iud. lib. 2. §. 4. n. 2. cart. mihi* 183. Et dicitur dux episcoporũ *Mart. de iurisd. p. 2. c. 35. n. 27.* Hinc est q cum hoc regno Siciliæ in tres diuidat prouincias (quas nos valles vocamus) tres habet Archiepiscopos, népè Panormitanũ, qui cæteris præest, & in sessionibus, & parlamẽtis habet primá vocẽ, in quo Archiepiscopatu modo sedet Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus Didacus de Hœdo Hispanus vir summę bonitatis, & vitæ irreprehensibilis, in quo quidẽ Archiepiscopatu fuit olim assumptus Nicolaus Tudiscus V. I. D. dictus Abbas Panormitanus quia est sepultus in hac vrbe Panormi, & in Catridali ecclesia. Messanensem; qui cæteris maiorem habet prouinciá, & diœcesim cũ in ea sint multæ, & magnę ciuitates & huius Archiepiscopatus est Archiepiscopus Illustrissimus, & Reuerẽdissimus frater Bonauẽtura Segusius de ciuitate Calatagironisordinis S. Frácisci de obseruátia, qui est etiá Patriarcha Constantinopolitanus; ad quẽ gradũ fuit assumptus ob eius maximá doctriná, & experiẽtiá, ac vitæ sanctitatẽ, & tẽporibus ab istis parũ decursis præerat eõdam D. Antonius Lombardus Marsalẽsis, qui ex proprijs meritis ad talẽ peruenit dignitatẽ, de quo licet modern⁹ quidá Historicus, siue magis Istrio, aliqua multũ á veritate distátia (prout in ceteris solitus est dicere) dixerit, nihilominus eius maxima pietas erga pauperes, & sũma bonitas ergá omnes nõ denigrabitur ex assertione tám maledici, ac falcidici viri, qui fortasse ab eodẽ Archiepiscopo fuit correptus, & punitus pro aliquo ex suis excessibus, & cũ nõ posset aliter de eo vindictá sumere protupit in illis malignis verbis, & Messanẽsi sequitur Archiepiscopatus Montis regalis, qui licèt sit vltimus in ordine, est tamẽ primus in diuitijs, & iurisdictione, quia vltra q habet iura episcopalia, & spiritualia in multis ciuitatibus, & terris, hẽt etiá merũ, & mixtũ imperiũ, ac omnimodam iurisditionem ciuilẽ, & criminalẽ in ipsa ciuitate Mõtis Regalis, & in aliquibus alijs terris, & castris, & quò ad diuitias reputatur maior platura, quæ sit in Italia, cui Archiepiscopatui ad presẽs præest Illustriss. & Reuerẽdiss. D. Ludouicus Torres; q ob summá prudẽtiá, exquisitá doctriná, & modestiá morũ ad talẽ gradũ fuit assumptus. Patriarcha vero (vt ad rẽ reuertamur) est ille, qui nõ vni ꝓuinciæ, sed multis est prefectus, & in Archiepiscopos etiá potestatẽ habet, *Io. Brocolt. in tract. de feud. c. 5. n. 6.* qui Patriarchæ olim erát solũ quatuor, sci licet Cõstátinopolitanus, Alessandrinus, Hierosolemitanus, & Antiochenus, *c. diffinimus 22. dist. ca. reuocantes 20. dist. not. in c. antiq. de priuil. Harman. Vulteius in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. vers. cæterũ sunt clerici, cart. mihi* 459. *Io. Brocolten. d. c. 5. n. 5. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immu. lib. 2. c. 4. n. 14. Lancel. Corrad. in tẽpl. iud. lib. 2. §. 4. c. 3. n. 4. car. mihi* 181. *Dom. Flam. Paris. in tract. de resign. benefic. li. 2. q. 1. n.* 41. qui dicit, q ij habẽt maximá prerogatiuá, & quod prædicti quatuor fuerũt ordinati de iure antiquo, & q hodie adsunt, & alij, hoc est Aquileiensis, & Gradẽsis, *c. cleros 21. dist.* & quia Patriarchat⁹ Gradẽsis hodie est extinctus ꝓpter desolationẽ illius ciuitatis huiusmodi dignitas fuit translata in ciuitatẽ Venetiarum per Nicolaũ V. Põtificẽ Max. anno Domini 1451. q etiá vltra Domin. Parisium, *d. q. 1. nu. 42. dixerunt Gigans per eundem Parisium allegatum in tract. de residen. episc. c. 18. n. 12. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 7. nu. 3.* Et licet hę tres dignitates videátur inter se quodammodo differre, nihilominus sunt idem in effectu, & habent eadem iura, & veniunt omnes appellatione episcoporum, *Dominus Parisius d. q. 1. n. 43. 51. & 52. Lancellot. Corrad. in dicto templo iud. lib. 2. c. 5. n. 6. Gigans loco præcitato*, licet non e cõtra, quia appellatione Patriarcharũ non veniũt omnes alij episcopi, vel Archiepiscopi, *c. multi Archiepiscopi nonagesimanona dist. Io Brocolten. in d. tract. de feud. c. 5. nu. 6.*

313 · 314 · 315 · 316 · 317 · 318 · 319 · 320 · 321 · 322 · 323

324 Cæteri vero dicunẽ habere dignitatẽ, & nõ ordinẽ prout sũt Illustrissimi Cardinales, Abbates, Præpositi, Priores, & quiuis ecclesiæ alicuius collegiatæ præfecti, *Vulteius in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. vers. cęteri qui car. mihi* 460. ideo de eis Doctores nullum verbum faciunt circa materiam ordinum.

325 Et reddeundo ad nostrá ordinũ materiá, dico, q ordines gradatim sũt suscipiẽdi, & non per saltũ, vt de subdiaconatu ad sacerdotium, vel de ostiario ad accolitũ, *vt in c. vnico, de clerico per saltum promoto*, & ideo furtiue, & ꝑ saltũ ordines suscipiẽs, vel eadẽ die suscipiẽs ordines minores, & subdiaconatũ erit puniẽdus, *c. 2. & c. fin. de eo, qui ordin. furt. suscep. Hostiens. in summa eiusdem tituli Bernard. Diaz in pract. crim. canon. c. 25. in fi. Menocch. in tract. de arb. iud. centur. 6. cas. 564. num. 2.* vbi dicit, quod Zozimus Pontifex Maximus in epistola ad Hesichium Salonitanum Episcopum relata in cap. 2. 59. dillinct. hoc modo rescripsit. Qui ecclesiastici-

cis

cis disciplinis per ordinē non est imbutus, nec tēporum approbatione diuinis stipēdijs eruditus, nequaquā ad summū sacerdotium ecclesiæ aspirare, vel præsumere debet, & nō solū in eo ambitio inefficax habeatur, verum etiā ordinatores eius careāt ordine, quē cōtra præceptū crediderant præsumendū, qui Menoch. recenset tria alia capitula, prædicto sequentia, & alia iura, quæ idē determināt, quæ cum sint impressa in decret. ad illa me remitto. Ex dispositione sacri Concil. Trid. *sess. 23. c. 11. de re-*

326 *for.* non possunt cōferri ordines sacri, nisi seruatis interstitijs, hoc est nisi intersit anni spatiū de vno ordine ad aliū, ibi, Hi vero nō nisi post annū a susceptione postremi gradus minorū ordinū ad sacros ordines promoueātur, nisi necessitas, aut ecclesiæ vtilitas iudicio episcopi aliud exposcat, hæc sunt verba Concilij, ꝙ ex nostratibus dixerunt *Sim. Maiol. in trac. de irregul. lib. 4. c. 11. nu. 1. Igna. Lopez in addit. ad prac. Diaz c. 25. in verb. vna, & eadē die, Menoch. in tract. de arb. cent. 6. cas. 564. nu. 3. 4. 5. & 6.* & hoc ita fuit statutū, vt tātū, & admirabile euāgeliū sacerdotiū debita reuerentia sumāt, & ne si statim illud acciperēt, parui haberēt collatū gradū quē prius per multū tempus nō exopta-

327 uerūt, vt in simili cōsiderabat D. August. *prout habetur in c. institutum 27. q. 2. Io. de Neuiz. in silua nupt. lib. 2. n. 112. vers. dicunt quod nō præcipitet,* & etiā ex alio, hoc est vt per hęc tpa, & inter stiria ordinādus accuratius quātū fit huius rei pōdus possit edoceri, ac in vnoquoque munere se exercēs, ac iuxta præscriptū episcopi, ita de gradu in gradū ascēdat, vt in eo cū ætate, vitæ meritū, & doctrina maior accrescat, maiorque erga ordines superiores reuerētia cognoscatur, put vr fuisse de mēte Cōcil. Trid. in loco proxime citato, cū alijs quæ circa vtilitatē interstitiorū quò ad ordines, *latè tradit Grat. dist. 77. per tot.* Sicut. n. nemo repēte fit turpissimus, ita nemo repērefit sumus, *vt habetur in c. si sermo meus ver. e cōtrario de penit. dist. 2. & in auth. de ord. episc. & cler. 1 vers. q cūi illis uerbis, & prius quā purgati sint purgāt, heri sacrilegi, hodie sacerdotes, heri extra sacra hodie pręsules misteriorū, veteratores malitia, nouitij pietate, & in c. 1. vbi gl. in verb. subito 61. dist. & per tot.* Immo etiā p has promotiones, q habebūt lōgius tēpus poterit probari, qua fide qua modestia, qua grauitate, & modestia se gesserit ordinādus, & si dignus fuerit probatus ad sacerdotiū promouebit, *ita legitur in Sardicense Concilio, canon. 13.* ad ꝙ bene faciunt dicta per Paulū Apostolū, *in 1. ad Timotheum c. 5.* dū dixit manus citò nemini imposueris, ꝙ Leo

328 Pōtifex scribēs, ad Africanos Episcopos declarauit quid est cito manus imponere nisi ante maturitatē ætatis, ante tēpus examinis, ante meritū laboris, ante experientiā disciplinæ, sacerdotalē honorē tribuere, & paulò post idē Pontifex, si enim ad honores mūdi sine suffragio tēporis, sine merito laboris indignū, est p-ueuire, & notari ambitus solēt, quos probitatis documēta nō adiuuāt q diligens, & quam prudēs habēda erit dispēsatio diuinorū munerū, & cęlestium dignitatum prout hæc omnia referuntur *in decret. in c. miramur 61. distinct.*

Ex quibus est aduertendum, ꝙ dum sacrum Trid. Concil. (dum loquit de interstitijs submouēdis) dicit, nisi necessitas, aut vtilitas ecclesię iudicio episcopi aliud suadeat; hoc totū iudicio episcopi remictit, qui tñ nō dēt abuti ista potestate, & cum omnibus passim dispensare, sed cū certo moderamine, & cū maxima cōsideratione, & ꝙ causa propter quā moueē

329 ad dispensandū, sit sufficiens, & iusta, quia dispensatio quæ fit sine causa est potius dissipatio q dispensatio, *Archid. in c. consequens 2. dist. Ferdinand. Vasques in lib. 1. controuers. Illust. vsu frequent. c 26. n. 10. Gambar. de offit. deleg car. 150. n. 89. & cart. 307. n. 159. & 160.* non mediocriter Deū offendit, *vt dicit speculator de offit. & potest. legat. §. qualiter autē in princ. Gammar. vbi supra lib. 10. n. 163.* quia reuera est relaxatio iuris ab habente potestatē, sed cum causæ cognitione, *Abb. in c. fi. n. 4. de scismat. Marches. de commiss. in tit. de signat. grat. p. 1. c. 2. n. 68.* Immo in casu licito potest compelli superior ad dispensandū, *vt dicit Tusc. in d. lit. D. concl. 456. n. 8.* sic etiā nostates dicunt ꝙ quādo princeps sæcularis vtitur plenitudine potestatis sine causa iusta, & rationabili ea non dicit plenitudo potestatis sed tēpestatis, ita dicit *Soccin. Sen. cons. 120. n. 14*

330 *lib. 3. Ferdinand. Loaz in allegat. pro Marchione Veles n. 65. car. mihi 54. Soccin. iun. cōs. 65. n. 6. lib. 2. Crauett. in tract. de antiq. tēpor. p. 1. n. 9. Vasq. d. c. 26. n. 11. Card. Tusc. in lit. D. concl. 458. nu. 7.*

331 Et nō prodest in foro cōscientiæ nec ita dispensatus est tutus quoad Deū sed temaner cū peccato, *Carol. Tapp. in repet. Authen. ingressi in verbo ipso ingressu c. 3. n. 50. 51. & 52.* vbi dicit ꝙ causa debet esse grauis, *C. de sacros. eccl. glo. in c. non est, de voto. Petrus de Gregor. Tholos. in commentar. & adnotat. in decret. tit. de rescript. c. 15. n. 4. Nauarr. cons. 3. n. 3. in fin. in tit. de voto tom. 1. cart. mihi 656.* vbi dicit, ꝙ dispensatio sine causa est ipso iure nulla, & iterū *in manuale, c. 12. n. 76. vers. 16. cart. mihi 73. & de regul. comment. 4. nu. 36. cart. mihi 116. Iacob. de Graff. in decis. aur. p. 1. lib. 2. c. 31. n. 32. & seq.* vbi dicit quod causa iusta requiritur etiam in dispēsatione a Summo Pontifice obtenta, *& p. 2. lib. 2. c. 10. n. 13.* vbi dicit quod in dubio quoad ecclesiam militantem in Papa præsumitur iusta causa, quod secus est quo ad deum, & in terminis in dispēsatione facta a prælato sine causa, quod ita dispensatus non sit tutus in conscientia, satis do-

cte

& dixit *Siluester in verb. dispensatio quæsit. 3. & S. Thomas in 2. 2. q. 88. art. vlt. circa medium prout eum refert Graff. d. n. 13.* qui dicit, quod hæc opinio procedit quando dispensatio est facta ad petitionem partis *allegat Cardin. in elemen. 2. §. 1. in ii. q. de peniten. & remiss. circa quod Nauar. cons. 45. n. 2. in tit. de homicid. in 2. tom. eart. mihi* 313. dicit quod omnis dispensatio permissa inferiori Papæ cōtra canones est facienda cum causæ cognitione, & iusta de causa, *allegat. glos. in c. requisitis §. nisi rigor, 1. q. 7. & not. in c. at si clerici §. 1. de iudit. Innoc. in c. dudum, il 2. n. 16. de elect. Petrus Aton. a Petra in tract. de potest. Princ. c. 32. dubit. 2. n. 20. eart. mihi 172. & c. 27. n. 66. cart. 144.* Immo episcopus ita de facto absque causa dispensans, si de tali dispensatione conuincatur poterit deponi *c. 1. & fin. 21. distinct. Fel. in c. constitutus col. 8. de rescript. Abb. & Imol. in c. de multa de prebend. Petr. de Gregor. in commenta. & ad notat. in decret. in tit. de rescript. lib. 1. c. 13. n. 20. car. mihi 35.*

332 · 333

334 Quæ causæ dispensandi in casu nostro sunt duæ, scilicet, necessitatis aut vtilitatis ecclesiæ, quæ prima causa necessitatis poterit exemplificari si in diœcesi esset sacerdotum defectus, vel non adessent confessarii, qui sufficerent pro necessitatibus populi, & sacerdotes essent inhabiles ad confessionē audiendā, & promouendi essēt habiles. Secunda causa est vtilitatis ecclesiæ, quæ potest exemplificari vt qa promouendus esset vir multū exemplaris, vel vir summæ doctrinæ vel ita nobilis, & potens, q ecclesiā ab alio oppresā posset sua authoritate defendere, nec puto q sit causa vtilitatis ecclesiæ, si ordinādus vellet aliqd donare ecclesiæ, vt ordinet non seruatis interstitijs qa hæc esset qdam species simoniæ, put est simonia si aliqs vellet aliquid donare monasterio vt recipiat in eo, *Bartolomeus Vgol. in tract. de simonia tabula 1. c. 6. §. vniuersitates itidem n. 1. & 2. cart. mihi 25. & est tex. in extrauag. sane ne vinea, de Sim. Angel. in sūma in verb. simonia il 4.* & ad hoc bene facit id q apud Surium legit in vita S. Ioānis Patriarchæ Alessandrini dicti elemosinarij, q licet tūc temporis adesset maxima penuria frumēti, noluit tñ promouere quendā diuitem, qui offerebat soluere, & dare magnā quantitatē frumenti, vel summā pecuniarum, vt pmoueretur ad ordinem Diaconatus. & parimodo esset simoniacum legatum, & p cōsequens nullum, si testator legaret alicui monasterio aliquā pecuniarū summam, cum cōditione q recipiat talis in monachū, *Bart. in l. Titio centum ff. de condict. & demon. vbi etiā Ang. Paul. de Castr. & Imol. Anania in c. non satis, de simon. Alex. in l. 2. C. de instit. & subst. vbi etiam Dec. nu. 10.* qui testatur de comm. * opin.

335 · 336 · 337

338 Et talis dispensatio debet fieri per Episcopum ordinarium ipsius clerici, & non per episcopum ordinantem, quia Episcopus ordinans non potest esse ita informatus de necessitate, vel vtilitate ecclesiæ prout Episcopus diœcesanus, qui verisimilius scit necessitates, & vtilitates suæ ecclesiæ, sicut in simili dicimus in absolutione, & habilitatione a iuramento, quæ debet obtinere ab Episcopo Diœcesano iurantis, ex quo ipse melius potest esse informatus de fragilitate, læsione, & conditione iurantis, *Lapus allegat. 10. Calderin. cōs. 1. in tit. de offic. ordinar. & cons. 6. in tit. de iureiurand. Roman. sing. 470. Capiti. decis. 18. n. 6. Frāc. Aretin. cons. 142. col. 4. Caualcan. decis. 9. n. 31. Mart. de iurisd. p. 2. c. 9. nu. 14.* etiam à capitulo sede vacante, vt ibi *Mart. nu. 13.*

339

340 Et licet hæc interstitia ex causa possint abreuiari, vt dixi, non tamen poterāt ex causa quātumuis necessaria vel vtili in totum tolli, & eadem die conferri duo ordines sacri, vel vltimus, minor, & prim' sacer, ita Menoch. Ignat. Lopez. & Maiolus, locis citatis, & hoc in tantum est verum, q si sabbato vnum sacrorum ordinum conferat alicui, & cōtinuato ieiunio alterum eidem conferat in dominica, Episcopus esset suspēsus a collatione ordinum, & ordinatus ab eorum exequutione, donec Apostolica sedes dispensationem indulgeat *c. literas de tempor. ordin. Maiol. in d. tract. de irregular. lib. 3. c. 24. nu. 13. vers. quod arbitrium Menoch. d. casu. 564. nu. 5. in 6. centuria.*

341 Nec valet consuetudo existens in aliquibus ecclesijs, q vno die possint conferri vltimus ex ordinibus minorum, & primus, ex maioribus, *ita Maiol. in d. tract. de irregular. lib. 4. c. 11. n. 1. Ignat. Lopez in add. ad pract. Diaz d. c. 25 in verb. una & eadē die Meno casu pd. n. 8.* qdq i cōtrariū dixerit Nauarr. *in manuale confess. c. 15. nu. 71.*

342 Sed an episcopus aliquem promouens, & ordinans, non seruatis interstitiis, censeatur cum eo tacite dispensasse, & dico quod si Episcopus hoc ignorabat, non dicitur cum eo dispensasse, secus si scienter hoc fecerit, quia tunc censetur quod sic, *Maiol. in d. tract. de irregular. lib. 3. c. 24. n. 14. Petr. de Gregor. in comment. ad decret. in tit. de rescript. c. 12. per tot. lib. 1. Ignati. Lopez in addit. præd. in verbo opportune tamen Menoch. d. cas. 564. in fi. ad quod bene faciunt dicta per Abb. in c. veniens de filijs presbiterorum, & per Fel. in c. preterea n. 7. & 9. de testib. cogend. & per eundē Menoc. in tract. de psumpt. lib. 2. psum. 20. per tot.*

343 Nec omictā dicere hoc loco, quod Episcopi antequam aliquem tam ad ordines maiores quam minores, & etiam primam tonsuram promoueant, vel concedant literas testimoniales, seu dimissorias, debent multum inquirere de vita qualitate, & moribus ordinandi, nec ita passim omnes ad ordines assumere, & omni-

omnino exequutioni mandare ea quę ordinãtur *in Authen. quomodo oporteat Episcopus ceteros clericos ad ordinationes produci, & in tit. extra de tempor. ordinand. & de ætate, & qualit. ordin. perficiendorum cum ibi notatis per Doctores, & per Gratian. dist. 24. ad 100. & quæ ex nostratibus tradunt Siluest. in summa in verb. clerici, il 2. per tot. Lucas de Pen. in l. vnica C. de periculo successorum parentis lib. 10. Alber. Trotus de perfecto clerico lib. 2. a c. 1. vsq. ad 37. Lambert. in tract. de iure patronat. lib. 2. p. 1. q. 10. art. 1. per S. Anton. in sua summa p. 3. titul. 20. c. 2. §. 1. Marc. Anton. Marsil. Colum. in tract. de ecclesiast. Reddit. c. 18. & 19.* Et ratio cur Illustrissimi, & Reuerendissimi Episcopi in huiusmodi promotionibus debeãt procedere cum pede plumbeo, & deliberare cũ grano salis, est, quia res magnę (prout est clericatus)

344 non sunt singulis committendæ sed tãtum iuris probatis, & experientia notis, *iuxta text. in §. cumque hoc in prohœm. instit. vbi hoc not. Aret. n. 1. in fin.* Namque si clerici ob corporis defectũ a clericatu repelluntur iuxta titulũ de cor-

345 pore vitiatis, vt si quis cęcus, claudus, vel paruo vel grandi, vel torto nasu, vel fracto pede, vel manu, vel gibbu, vel lippus, si albiginem habẽs in oculo, si iugem scabiẽ, si impetiginẽ in corpore, vel emiosus, vel quid simile, *vt in c. 1. 49. dist. & prout hæc omnia notat Albert. Trotius in tract. de perfecto clerico lib. 2. c. 16. requisit. 12. & Couar. in clement. si furiosus p. 1. in princ. n. 5. & seq. de homicid.* quanto magis debent repelli ob defectum animi, & morum, ideo maior inquisitio, & magis rigorosum examen exigitur in ijs quæ ad animum, & virtutes ordinandorũ spectant, *ita Gratian. dist. 24. per tot. & præcipuè in c. si quando, & Concil. Tridcnt. sess. 23. per totam, & maxime cap. 7.*

346 Præterea si ad dignitates temporales, & mundanas non debent assumi nisi digni, & idonei l. vt gradatim, ibi si idonei sint ff. de muner. & honor. quanto magis ad sacros ordines, & ecclesiasticas dignitates, cũ hæc illis sicut aurum plumbo, sunt prętantiora, & nobiliora *c. solitæ, de maiorit. & obedien. & tradunt Ludou. Molina in tract. de Hispanorum primogenijs lib. 2. c. 5. n. 65. cum sequentibus, S. Anton. in sua summa lib. 3. tit. 20*

347 *c. 2. §. 2. Petr. Rebuff. in rubr. de elect. derogat. in glos. in verbo idoneorem in concordant. Galliæ.* Nec Episcopi ita indignos ad ordines clericales assumẽtes excusabũtur a peccato iuxta regulã correlatiuorũ, *Euerard. in topica iuris in loco a correlatiuis Marsil. in l. si quis viduam n. 14. ff. de quæst. & magis in terminis S. Antoninus in summa d. p. 3.*

348 *tit. 14. c. 16. §. 11.* & est regulare in quocũque q. habet potestatẽ eligẽdi, & assumẽdi, & promouendi ad aliquod offitiũ, & gradũ, namq; si is talis elegerit, vel promouerit indignũ, ipse pec cabit, & vltra tenebit ad restitutionẽ damni il-

349 lati ab illo indigno *Petr. de Gregor. Tholos. in commẽt. & adnotat. ad decret. in explicat. de electi. c. 7. n. 11. vbi allegat. ad hoc S. Ant. d. p. 3. tit. 20. c. 2. §. 1. Iacob. de Graff. in append. ad decis. aur. lib. 4. c. 2. quasi per totum, & precipue n. 20. & 21.* vbi multa scribit circa assumptionẽ promotionẽ, & electionẽ indigni, *& iterum in ipsis decis. aur. p. 1. lib. 2. c. 9. n. 1.* & circa eligẽtes, & assumẽtes indignos ad offitia tẽporalia, q. ipsi teneantur pro electis, & multa ad materia electionis indigni

350 ponunt *Io. Segura de Auilos in direct. iud. ecclesi. c. 13. n. 5. Marc. Ant. Amatus decis. 8. n. 44. Bonacoss. in tract. de seruis, & famul. q. 164. Laurent. de Pinu. consil. 144. n. 15. Roman. consil. 338. nu. 7. Surd. cons. 326. per tot. lib. 3.* & q. eligens, vel promo-

351 uens indignũ ammittat facultatẽ promouẽdi, & eligẽdi, dixerunt, *Tiraq. in l. boni §. hoc sermone limit. 1. n. 32. Ludou. Molina in tract. de primog. Hispanor. lib. 2. c. 4. n. 39. Ferdinand. Vasques in lib. cõtrouers. illustri. c. 43. n. 12. & seq. Lambert. in tract. de iure patron. lib. 2. p. 1. art. 3. 10. q. 1. per tot. Couarr. in 2. p. relecti. regula peccatum §. 7. per totum Io. Franc. Capoblan. in tract. de author. baron. prag. 10. nu. 81. cart. mihi. 251.*

352 Et magis in terminis in Episcopo, q. indigno cõfert ecclesiasticũ ordinem scienter, quod priuetur potestate conferendi eundem ordinẽ, *est test. in c. qui ecclesiasticis 36. distinct. Petr. de Greg. Tolos. in comment. & ad not. ad decret. in explicati. de elect. c. 7. n. 11. vers. qui & scienter cart. mihi 25.*

353 Præterea, cũ sanctius sit in ecclesia Dei (præcipuæ in ordinatione sacerdotũ) paucos bonos, quàm plures malos habere ministros, *vt habetur in c. cum sit ars de etat. & qualit. ordin. preficien. & in c. tales 23. dist.* præmisso prædicto artomorum, & vitæ examine congruens in ecclesia ministrorum numerus conseruabitur, vt fieri est ordinatũ, *per Concilium Nicenum il primo canone 62. & videtur voluisse Sotus in tract. de iust. & iure lib. 9. q. 4. art. 1. vers. 1.* ergo, & ex tali matura consideratione, & examine vitæ, & morũ in promotionibus faciendis ad ordines clericales aliud bonum eueniret, hoc est quod eui-

354 taretur tãta clericorũ multitudo, quæ sine dubio apud sæculares vilipendium affert; infinitas enim iuribus est inimica, *l. fideicommissa §. si quis decem, & ibi glos. ff. de legat. 3. glos. in c. cum iam dum in verb. multitudo de præben.* & multitudo numerosa ferè nihil habet honestum *§. multitudo in Authen. de referend.* & penè nihil immensum bonum est, vt in præsentibus terminis cõsiderat Iustinianus Imperator *in Auth. vt determinatus sit numerus clericorum, & est tex. in c. fi. de relig. domi. ibi ne nimia religionis diuersitas grauem in ecclesia Dei confusionem inducat*, Et quod multitudo vilipendium inducat, vltra quod experientia, quæ est rerum magistra nobis clare demonstrat, *voluit glos. in c. 1. in verb.*

sedis

ſedit Apoſtolicæ de reliqui. & venera. ſanctor.in 6. in quo dicitur quod ideo canonizatio ſanctorum non eſt permiſſa ſingulis Epiſcopis, ſed 355 ſolum Romano Pontifici eſt reſeruata, ne cõtingat in infinitum ſanctos multiplicari, & ſic deuotionem frigeſcere & ſanctitatem vileſcere; ſic etiam dignitas referendariorum propter numeroſitatem vileſcit, *ita Iocobatius Cardin. in tractat. de concilio lib. 1. art. 5. num. 5.* & pari modo ſanctiſſimæ indulgentiæ vilipendun-356 tur & non exiſtimantur (vt decet) ex multiplici earum conceſſione, *vt habetur in extrauagan. & ſi domini de penitent. & remiſſi. ibi ob multitudinem facultatum*, iuncto ibi, ne ex inde Clauium authoritas deducatur in contemptum, & ex hac cauſa Sacrum Concilium Trid. *ſeſſ. 25. in decret. de indulgentijs verſ. in hijs tamen*, ſtatuit vt in hijs quoddam moderamen obſeruetur, *& ad propoſitum Guliel. de Benedict. in repet. c. Raynutius in verb. vxorem dec. 5. num. 23. de teſtamen.* dix t quod aduocatorum offitium vi-357 leſcit ex nimia ipſorum aduocatorum copia, *Thom. Aetius in tract. de ludo ſcaccor. quaſt 9. nu. 78. & 79.* vbi dixit quod ex raritate ſplendor, & ex multitudine oritur contemptus, & magis in terminis materiæ de qua agimus adeſt teſtimonium Sancti Hieronymi *relatum in cap. legimus §. ſed dices diſtinct. 93.* vbi dixit presbiteros turba contemptibiles facit, & Sotus *in 4. ſententiarum part. 2. diſtinct. 25. q. 1. art. 4. verſ. ad tertium*, dicit qua ratione numerus pauperum ſacerdotum adeo creuit, vt eccleſiæ nullũ adferant decorem, ſed populo multum oneris, *Alfonſus de Caſtro in tract. de iuſta heretieorum punit. lib. 3. cap. 5. in fine verſ. notiſſimum*, & ex noſtratibus multa circa rem de qua tractamus. ſcripſerunt, *Ripa in tract. de peſte cap. fin. nu. 26. Marquat. de Suſannis in tract. de celibat. ſacerd. p. 1. cap. 4. nume. 1.*

358 Et concludendo dico quod Epiſcopi in iſta re debẽt eſſe multum oculati, & circumſpecti ex eo magis quia ſi indignos promouent, peccata aliena ſibi communicant vt habetur *in c. quid eſt verſ. & quod 78. diſtinct. & voluit Gomeſ. ſuper regul. Cancell. in titul. de idiomate, quæſt. 3. in princ. & Sanctus Anton. in ſumma lib. 3. cap. 2. §. 1.* nec ommittam dicere, quòd ſicut ex cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis epiſcopus poteſt diſpenſare circa interſtitia, ita pariter ex eiſdem cauſis poteſt compellere clericos ordinatos in 360 minoribus, vt ordinentur in ſacris, qui ſi nullam adducerent excuſationem & efficerentur contumaces eſſent irregulares, *c. ſi qui clericus, & c. placuit 74. diſt.* & vltra epiſcopus poterit eis tollere officia, & beneficia, *Maiolus in tractat. de irregul. lib. 4. cap. 16. num. 6. & c. 1. n. 12.*

361 Quarto ſciendum eſt, quòd licet clerici non dicantur eſſe in iuriſdictione Imperatoris, Regis, vel alterius cuiuſuis Principis ſæcularis, vt dixit *Ioan. Battiſta Aſinius in tractat. de exequu. §. 9. c. 16. per totum, Ludo. Saec. conſ. 22 n. 19.* & dicam infra effectu 1. in ampliationibus: & eo ipſo quod quis aſſumitur ad cleri-362 catum eximitur a poteſtate principis ſæcularis, *Gram. dec. 61. n. 13.* & propterea dicuntur principibus ſæcularib. non ſubditi, ſecundum *Bal. in l. de quib. verſ. 6. quæritur ff. de legib. & in l. 1. in 10. col. verſ. & ex hoc apparet quod, C. de Suma Trin. & fide Cathol. Bertae. in ſuo reper. in uerb. clerici veniunt, Caſſan. ſuper conſuetud. Burgun. rubr. 1. §. 14. nu. 10. cart. mihi 134. Alex. conſil. 41 n. 5. vol. 7. Boſſ. in ſuo tract. crim. in tit. de crim. leſa maieſt. n. 87. & in tit. de penis, n. 43. Reſtaur. in tract. de Imperat. q. 191. per totam, Io. de Deo in doctrina aduocator. lib. 3. c. 20. n. 3. Curt. in c. fi. n. 578 de conſuet. Ant. Scappa in tract. de iure non ſcripto, lib. 1. c. 7. n. 2. Plot. in repet. l. ſi quando nu. 854. C. vnde vi*, & hoc ita & taliter eſt verũ, quod ſta-363 tutum loquens de non ſubditis ſibi locum vẽdicat in clericis, *Carpa. ſuper ſtat. Mediol. lib. 1. c. 44. n. 5. & 7.* qui loquitur in ſtatuto diſponente, quód non ſubditus non audiatur in ſua petitione niſi præſtito de reſtituendo, & reficiendo expenſas conuento *allegat Dec. conſ. 114. col. 3. & alios Doctores*. Nihilominus non dicuntur omnino non ſubditi, & forẽſes, *Burſat. conſ. 93. nu. 23. lib. 1. Dec. in c. Eccleſia Sanctæ Mariæ, num. 220. de conſtitut. & ibi Addentes in liter. D. idem Dec. conſ. 275.* Sed natura-364 liter, ſiue originarie dicuntur eſſe de dominio & ditione illius principis, in cuius terris ſunt nati, *c. de capitulis, c. quis neſciat diſt. 10. c. ſacerdotibus, ibi dominentur, 11. q. 1. Victoria in relect. de poteſt. eccl. q. vlt. n. 4. D. Sotus in 4. ſent. diſt. 25 q. 2. art. 2. Hier. Gigans i tract. de crim. læſæ maieſt. q. 63. n. 3. car. mihi 111.* vbi teſtatur de cõ. opi. *Clar. in § crim. leſę maieſt. n. 7. Ant. Scapp. in trac. de iure non ſcripto l. 1. c. 7. n. 1. Aluar. Velaſc. dec.* 365 *100. nu. 2.* Sicetiam eſt diſpoſitum in eccleſia, quæ dicitur de teritorio, & de corpore ciuitatis in qua eſt conſtructa, *Fely. in c. eam te, num. 16. de reſcript. Boſſ. in tit. de crim. læſæ maieſt. num. 88. Surd. conſ. 301. num. 7. vbi alios allegat lib. 3.*

Decian. in tractat. crim. lib. 6. cap. 25 n. 7. [illegible] 87 [illegible] effect. p. n. [illegible] 17 [illegible] 136

366 Quinto ſciendum eſt, quod in fauorabilibus clerici veniunt appellatione diſtrictualium ſecus in odioſis, ideo ſi eſt conceſſum aliquod priuilegium, immunitas, indulgentia, vel quid ſimile diſtrictualibus, tale priuilegium conſequentur etiã clerici, & è contra ſi imponeretur aliquod grauamen, vel excõicarent diſtrictuales nõ cõprehenderetur clerici, *c. fi. vbi Anch. in 4. not. de offi. deleg. in 6. l. 1. §. cũ vrbẽ de offi. perfect. vrbis, c. dilecti de foro cõp. Bal. in l. 1. §. huius ſtudij, vbi et Iaſ. in 2. not. & Aquẽſ. n. 14. de iuſt. & iur. Gem. i c. ſi ſnia, in prin. de ſent.*

excōm.in 6.Fel.in c.eam te,n.16.de rescr.Io.Chirier in tractat. de primogen. lib.1.q.14. num 3.in decimo tomo tractatuum diuersorum,par.1.car.mihi 35 Vbert.Zuccard. conſ.28.n.4.lib.1. Io. Iac. a Ferro ſuper lege municipali Vicentina,c.14.n.4. Caſſa. ſuper conſuet.Burg. rubr.13. §.9.nu.2. Surd.dec.129.n.13.& conſ.301.n.7.lib.3,Roma.conſ.180. n.2. & ſing.446.n.2.Burſat.conſ.93.n.23.in fin. lib.1.Io,Andr.& Dom.de S.Gemin. in c.fi.de offic. de leg.in 6.Milis in ſuo reper.in verb.clerici, & p̄lati,Alex.conſ.41.n.3.vol.7.Dec.in c. Eccleſia S. Mariæ,n.34.de conſtit.vbi Addentes in lit.H,alios allegant Horat.Carpa ſuper ſtat.Mediol.p.1.c.44. n.5.Fel.in c.Rodulph.n.18. de reſcr.Lud.Bologn.in tract.de indulgen.nu.104.in 14.tom. tract. diuerſ. car.mihi 147.Brun. a Sole in compend.reſolut.propoſit.iur. in verb. diſtrictualium appellatione,cart. mihi 37. vbi alios allegat Plot. conſ.93.n.8. Io.de Silua in tract.de beneſic.p.3.q.6.nu.15.in 15.tom. tract.diuerſ. p.1.car.mihi 50.Ferrett.conſ.138.n. 1.vbi etiā alios congerit,Bertac.in ſuo reper.in verbo diſtrictus, il 9.

368 Item cum diſtinctione proxime ſupra poſita clerici veniunt appellatione ciuium, *c. de his 12.diſt.Doctores,& præcipuè Abb.Panorm.n.4 & 15.in c.Eccleſia S.Mariæ de conſtit.Bald.in d. l.1.§. huius ſtudij, ff. de iuſt. & iur. & in l.1.§.cum vrbem,col.3. ff.de offic.præfect.vrb. Alex. in l. in prouinciali,§.in publico, ff.de nou.oper.nunt.Frāc. Marc.dec.455.nu.9. Io.Sdrezeler in tract. Baldum nihil ignoraſſe, ſiue mauis ſuper vnica quæſtione Bald. §.1.nu.10.Surd.conſ.391.n.7.Caſſan. ſuper conſuetud. Burgun.rub.13.§.9.in verb. de ſforeſt, num.3.cart.mihi 371.*vbi teſtatur de commun. opi. *Io.Iac. à Ferro d.c.14.n.3. Ferrett. d.conſ. 138.nu.1.lib.1.Bart.in l.1.n.11. ff. ad munip. Fel. in c. cam te nu.16.de reſcript.& in c.Rodulph.n.18 eod.tit Card.in Clem.pleriſque elect. Alc. conſ.21. nu.11.lib.2.tom.1.Oſaſc.dec.80.Greg.Natta in tracta.ſuper ſtat quod ſtant.maſcul.q.3.n.85. Io.Tho. Minado in repe.conſt.regni in aliquibus in 2 not.nu. 9.in tit.de ſucceſſ.filior.comit.& baron. Mandoſ. in add.ad Rom.conſ.180 nu.1.in ver. comprehendun tur Vclaſc. dec.180.n.2. Marſ. in tract. de bannit. in verb.ciuitate,n.116.D.Coſim. Nepita ſuper con ſuetud. clariſſimæ ciuitatis Cathaniæ in probem. nu. 142.Burſat.conſ.93.n.23. lib.1.*

369 Et non ſolum dicuntur ciues illius ciuitatis in qua ſunt nati, verum etiā & ciuitatis in qua poſſident beneficium, *c.3.de tempor.ordinan.in 6.Bar.in repet.l.placet,C.de epiſc. & cler. & in l. ciues,C.de incol.lib.10. & in l.1.ff. & ad municip. Bald.in l. Senatus,in fi. de ſenator. Abb.Panor.in c. dilectus filius de reſcr.vbi etiam Fel.nu.2.& 8.idē Abb.Panor.in c. poſtulaſti in 5. col. de foro compet. Barbat.in c.Rodulph nu.137.de reſcript. idem Fel. in reper.in verb. clericus ſæcularis, & in c. eam te, nu.16.de reſcript.Sanſeuer.in repet. l.1.n.141.C. de Summa Trin. & fide Cathol. Boer. dec.269. nu. 20.Lup.in repet rubr. de donat. inter virum & vxor.§.39.nu.5. Surd.dec.301.nu.7.lib.3.* ita pariter dicimus in ſimili in officiali, qui dicitur

370 ciuis illius loci, in quo gerit officium, *Bart. in l.municipes § fi.ff.ad municip.l.ciues vbi Io.de Platea,col.4.C.de incol.lib.10.Lancell. Gall.ſuper conſuet.Alex.in verb.maritus,q.6.nu.1. & ſeq. Alc. conſ.45.n.9.Reper.inquiſ.in verb. familiaris, cart. mihi 337.Parit in tract.de ſind.in verb.ciuilitas,c. 1.n.2.car.mihi 146.Surd.conſ.106.nu.6.lib.1.*

371 Et tales beneficiati gaudent omnibus prærogatiuis, & cōmoditatibus ciuibus cōceſſis, *Bertran. cōſ.91.n.4.vol.3.Frecc. in tract.de ſuffeud.car.46 Capibl. in tract.de author.baronū pragm.11.n.95.*

372 Et quod dictū eſt de clericis procedit ēt in monachis, ac cæteris regularib. qui in ſui fauorē per aſſumptionē habitus non deſinunt eſſe ciues ſuæ patriæ & nihilominus ſunt ēt ciues illius ciuitatis in qua eſt ſitum monaſterium ad quod ingreditur, *c. rogationes de conſacrat. diſt. 4.Bart.in l.1. ff. ad municip. Lapus allegat.100.& in cap. quod clericis de fo. o compet. Phil. Franc. in cap.fin. de offic. delegat.in 6.Nauarr. conſ.6.num. 3.in titul. de teſtamen. tom. 1. cart. mihi 457. Io. Thom. Minad. in repet. conſtit. Regni in aliquibus in 2. notab. num.90.de ſucceſſ. filior. comit. & baron.*

373 Item clerici cū prædicta diſt. veniunt appellatione populi, *c.1.de præbend.cap.ſi ſententia de ſenten. excōm.c.adiutorium diſtinct.10.Fely.n.69. verſ.tertio quæro,& Dec.nu.8.in cap.eccleſia S.M. de conſtit.quos ſequuntur ibi cōiter ſcribentes Abb. Panorm.in cap.1.de vit. & honeſt.cler. Alberic.in tract.de ſtatut. lib.2.quæſt.1.nu.16.& 58.Sebaſt. Medices in tractat.de legib. & ſtatut.par.4.quæſt. 6.num.4.Ancheran.in cap.1.num.3.& 4. de præbend.Bertach.in ſuo reper.in verb.clericus, vel clerus Caſſan.ſuper conſuetud. Burgundiæ rubr.13.§. 5.num.7.cart.mihi 1464.Tiraquell. in tractat. de retract. Lignager, §.1.gloſ.8.num.32. Baldaſſar Cardut. Florent. conſ.78. num.64. in 2. tom.conſ. vlt. voluntat. diuerſ. Velaſcus deciſ. 100.num. 5. Nicolaus Euerardus conſ.42.num.46. Horat. Carpan. ſuper ſtatut. Mediol. part. 1. cap. 78. num.2. Henric. Bobic.in cap. dilecti filij,num.10.de lit.conteſtat.Rimin.iun.conſ. 168.num,94.lib.4. Cardin. Hieronym. Alban. in lucubrationibus ad Bartolum in l. ſicut §. in decurionibus,num.2.ff.quod cuiuſque vniuerſ.nomin.* vbi dicit hanc eſſe communem opinionem *Brun. in tractat. ſuper ſtatut. quod ſtant. maſcul. artic.8.num.4. Bolognin. in tractat. de indulgen. num.105.in 14.tom. tractat. diuerſor. cart.mihi 147.Surd.conſ.301.num.7.lib.3.Coſim. Nepita ſuper conſuetud.Clariſſimæ ciuitatis Cataniæ* (quæ re vera in regno iſto ſola poteſt, & debet dici ſtudiorum mater) *in proœm. num.143. Io. Galiat.Malvaſia conſ.26.nu.21.lib.1.*

Item

374 Item cũ supradicta distinctione veniunt appellatione vniuersitatis, *Card. in clem. 1. in 3. q. de immu. eccl. Nepita d. n. 143. vbi alios allegat, Surd. pracit. n. 7. Maluas. eod. conf. 26. n. 20.*

375 Item clerici veniunt appellatione vassallorum quatenus considerantur vt ciues, in his, quæ non repugnanr libertati ecclesiasticæ, *Aluar. Velascus dec. 100. nu. 7.* vbi pōderat id quod dicitur à Diuo Paulo ad Romanos, *Anima sublimioribus potestatibus, &c. omnis anima de cen sib. c. magnum 11. q. 1 Diuus Tho. in lib. 1. de regimine principis, c. 1. Victorina in tract. de potest. ciuili, n. 5. Io. Iacob. à ferro super lege municipali Vicentina, c. 14. n. 19.* Hinc videmus ĩ isto Regno,

376 quòd in colloquiis, siue parlamentis generalibus, & quando præstatur fidelitas nono regi interuenit, & iurat etiam Brachium Ecclesiasticum quasi vasalli sicut vtuntur in Hispania, prout asserit Velascus *d. dec. 100. n. 6.*

377 Item veniunt appellatione prouincialium in fauorabilibus secus in odiosis, *c. dilecti de foro compet. Bertac. in reper. in verb. clerici veniunt.*

378 Item veniunt appellatione hominum, ideo si est concessum priuilegium hominibus alicuius loci in eo comprehenduntur clerici, *c. dilecti de foro comp. Tiraq. in tract. de iure primog. q. 44. num. 9. Capan. super statu. Mediol. p. 1. c. 375 n. 131. Cassan. super consuet. Burgund. rubr. 13. §. 1. nu. 4. fol. 1463.*

379 Et quod dici, quod clerici veniunt appellatione ciuium districtualium populorum, & similium in fauorabilibus intelligas in iis dispositionibus in quibus disponitur circa ea, quæ de iure possunt communiter & promiscue cōpetere clericis, & laicis, vt si concedere aliqua indulgentia, vel si permitteretur, vt animalia ciuium possint pascere ĩ certis pratis, vel quod famuli ciuium possint facere lignamina in cet tis nemoribus, vel quòd fiscus contra ciues non possit principaliter agere prout extat tale priuilegium in hac Vrbe Panormi, vel similibus, secus in iis, quæ non possunt ex se competere clericis, vt quia ciuibus, vel populis esset concessum priuilegium deferendi arma cu iusuis generis, vel quod soli ciues admittantur officia, namque talia & similia priuilegia non competunt clericis, quia hæc sunt eis interdicta de iure canonico, vt dicam infra locis suis, *Cardin. in Clemen. 1 in 3. q. de immun. eccles. Innoc. in c. dilectus prope finem de concess. preb. Maluas. cons. 26. num. 20. Alphons. Aluarez in Spec. iuris Pontific. cap. 35. vers. & clericus incorrigibilis, prope finem cart. mibi 99.* vbi dicit, φ non habet

380 vocē in concilio populi, & rō est, q. a dispositio quælibet redducir ad terminos habiles, *Abb. cons. 50. n. 4. & cōs. 53. n. 3. lib. 2. Calcan. cōs. 87. n. 3. Ruin. cons. 144. n. 12. lib. 5. Io. Lup. in repet. c. p vestras fol. 29. de donat. inter uirum & vxorē Cappell. Tholos. dec. 256. Suarez in tit. dellos gouernos, q. 5. n. 5. Afin. in tract. de exequ. §. 2. q. 8. n. 1.* Ex quib⁹ infert, φ clerici possunt vti bñficiis statutorũ, q̃ sunt edita in fauorē ciuiũ, ex quo ip

381 si sunt ciues, & de vniuersitate, & de populo, *Abb. ĩ c. cōstitutus, n. 4. de rest. ĩ integ. Paul. de Cast. cōs. 300. li. 1. & in l. oēs populi, n. 8. ff. de iust. & iur. Bal. ĩ l. de quibus, n. 75. ff. de legib. Cor. cōs. 215. n. 16. lib. 2. & cōs. 293. n. 17. lib. 3. Cumia super ritu istius Regni, c. 40. n. 280. Carpa. super stat. Mediol. p. 1. c. 42. vbi alios allegat, late Monal. cons. 2. n. 50 lib. 2. qui etiam multos & multos allegat.* & ego de ista materia etiam dicam latius infra effectu 2

Et quod priuilegiũ concessũ aliquibus, vtputa Panormitanis extendat, etiā ad clericos dixerunt, *Io. Iac. a Ferro, & alij per eum allegati super lege municipali Vicentina, c. 14. n. 9*

382 Sexto sciendũ est, φ clericatus est dignitas, *gl. in c. deniq; in verb. dignitas dist. 4. & in c. 1. in ver. dignitati de vit. & honest. cler. in 6. & in c. sedes in verb. maiores de rescrip. D. de S. Gem. in d. c. deni que Paul. de Cast. in l. officiales vers. nota et C. de epi. & cler. Lap. alleg. 101. n. 17. Bar. cons. 180. post medium Patia. in tract. cui incumb. onus prob. negat. li. 2 c. 34. n. 1. Bimius cons. 109. n. 38. lib. 2. Barba. cōs. 51. n. 9. li. 3.* vbi asserit, φ ex solo clericatu quis dicit in dignitate cōstiturus, *Balzer. in c. 1. §. si clericus, n. 1. de pace tenend. Monal. cons. 150. n. 77. lib. 1. & cons. 1. n. 81. eod. lib. & cōs. 162. n. 14. li. 2 Brun. à Sole in cōpend. resolut. proposit. iuris in ver. clericus, il 1. Mars. ĩ repet. rub. de fideiuss. n. 151. Corrad. in tēpl. iud. li. 2. c. 1. n. 7. q. 1. f. mibi 137.* Et iō

383 clerici dicunt maiores laicis & illis vbiq; pferri debēt, *gl. in d. c. sedes in verb. maiores de rescrip. Ias. in l. generaliter n. 6. ff. de in ius vocan. Mars. in cons. 51. n. 21. & in repet. d. rub. de fideiuss. n. 151. Spec. in tit. de rescr. præsentat. § 9. n. 2. Hiero. Gigans in tract. de pension. q. 22. n. 13. Nic. de Neap. super cōsuet. Neap. in prohem. n. 314. Iacobin. in l. ĩ testibus, n. 3. ff. de test. Henr. Botta in trac. de sinodo episc. p. 3. n. 32. in 13. to. tract. diuers. p. 2. cart. mibi 385. Patia. d. c. 34. n. 5. Corrad. loco proxime cit.* &

384 eis debet honor & reuerētia, *vt not. in l. oēs, C. de episc. & cler. & not. Balzer. in c. 1. in princ. n. 21 de controuers. inter episc. in vsib. feud.* Imò clerici sunt principibus secularibus, & etiam regi-

385 bus superiores, & eorũ dignitas quacũq; dignitate seculari et Imperatoria maior est, *c. qs dubitet 69. dist. c. solitæ de maior. & obed. c. si Imperator 96. dist. Bar. cōs. 180. Ias. in l. generaliter n. 6. ff. de in ius voc. Tiraq. in trac. de nobil. c. 9. n. 4. Barba. in tract. de præstan. Cardin. p. 1. nu. 34. Grat. cons. 87. nu. 6. lib. 1. Vulpell. in tract. de libert. ecclesiast. p. 1. num. 21. vbi alios allegat.* & multa circa hoc scribit Alphons. Aluarez *in Specul. iur. Pontific. cap. 35. in princ. versic. quinimo nulla dignitas, cart. mibi 96. Patianus in d. tractat. cui incumb. onus proband. negat. lib. 2. cap. 34. num. 5.*

Camillus Borell. in add. ad Petrum Bellugam in Speculo princ. rubr. 11. §. *videndum in lit. G. circa principium cart. mihi* 55. *Bernard. Bombin. conf.* 10. *n.* 13. *Foller. super constit. regni in titu. de episcopis, & cler. de personis clericorum, cart. mihi* 41. *& c. itē statuimus quod clerici, n.* 1. *eodem tit. cart. mihi* 64. *Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib.* 3. *c.* 17. *n.* 66. *Marsil. in repet. rubr. de fideiuss. d. n.* 151 *Brun. a Sole in compen. resolut. proposit. iur. in verb. clericatus est dignitas Velascus decis.* 100. *nu.* 1. *Io. Batt. Marchesi. in tract. de commiss. p.* 2. *c.* 8. *nu.* 1. *&* 2. *cart. mihi* 554. *&* 555. Hinc est, quod iurisdictio ecclesiastica, & spiritualis est maior temporali, *c. solite, vbi Doctores de maiorit. & obed. glos. in c. decernimus de sentent. excomm. in* 6. *Scribentes in c. nouit de iudit. & in c. cum sit de etat. & qualit. Boer. in tract. de author. magni Concilij nu.* 44. *Caphal. conf.* 360. *nu.* 5. *vol.* 3. *Iacob. Sbrozzius in tract. de vicario Episcopi lib.* 2. *q.* 26. *n.* 7. *vbi nu.* 8. *simul cum Caph. d. conf. nu.* 5. dicit quod iudex animarum dignior est iudice corporis, & ideo iudex ecclesiasticus est maior iudice seculari, *not. glos. in c. licet de except. in* 6. *Robert. Lancellott. in tract. de attentatis p.* 2. *c.* 20. *de attent. post inhibit. in præfat. q.* 3. *n.* 78. Et ideo iudex ecclesiasticus potest supplere negligentiam iudicis secularis & non e contra immo potest compellere iudices seculares vt in suis terris administrent iustitiam prout decet vt dicam infra effectu 1. in ampliationibus: & potest cōpellere per censuras ecclesiasticas iudices laicos vt sibi præstēt auxilium brachij temporalis pro exequendis suis mandatis & nihilominus ipsi iudices ecclesiastici non possunt compelli nisi rogati vt præstent eis auxilium pro compescendis delinquentibus per cēsuras ecclesiasticas vt dicam infra in prædicto effectu 1. in limitationibus: in tantum quod Episcopi poterunt principes seculares & etiam imperatorem si peccauerint corrigere eosque ad penitentiam vocare & si sunt contumaces anatematizare, *Corrad. in templ. iud. lib.* 2. *c.* 1. *q.* 1.

386 387 388 389

Et hæc clericorum dignitas ex eo solo satis clare deducitur cum ab oībus vocentur reuerendi & patres & hoc non sine ratione nāque hoc nomen presbiter ex eius etimologia pater & senior significat vt dixi supra in principio huius prælud ij: *& deducitur ex tex. in c. cleros §. præsbiter* 21. *distinct.* vnde postquam patres, & seniores sunt, bene sequitur eorum cano capite consurge, & honora personam senis, *Leuit. c.* 19. senectus enim semper venerabilis fuit, *l. sēper ff. de iure immun. Tiraq. in tract. de penis tēper. causa* 8. *& in tract. de iure primogen. in proœm. nu.* 79. *& seq.* & si fortasse superiora loca de senectute corporis vulgares intelligant, multò magis pcedunt in senectute animi, & sic maiori ratione in iuuene clerico, *iuxta illud Sapientie cap.* 4. *cani sunt sensus hominis & etas senectutis vita immaculata Concil. Trid. sess.* 23. *c.* 12. *de refor.* Quo fit vt tanquam in tāta dignitate constituti debent ipsi taliter se gerere vt ab omnibus habeant venerari, & honorari tanquam tales.

390

Nec ommittam dicere quod licet oēs clerici & sacerdotes, tàm seculares quàm regulares sint summopere honore prosequendi, maior tñ secularibus quàm regularibus ratione antiquitatis debetur reuerentia, excepto Abbate qui dignior est, & honorabilior quolibet clericos, *glos. in c. subdiacono in verbo: Abbas* 93. *dist.* & ideo si canonici collegialiter procedant honorabiliorē habebunt locū, *Pet. Calesat. in trac. de equestri dignitat. n.* 98. *& seq.* & ideo *glos. in c. qualiter, & quando il* 2. *in verbo facilius de accus.* dixit q clericorum cetus dignior est quam monachorum quod etiam tradidit, *Io. Andr. in c. dilectum n.* 12. *de regul. iur. in* 6. *& clarissime colligi poterit ex Diuo Augustino relato in c. legi* 16. *q.* 1. *ibi cum ex hijs qui in monasterio permanent non tamen nisi probatiores atque meliores in clerū assumere valeamus*, & ex Diuo Hieronymo qui dum scribit ad rusticum monacum dixit sic sic viue in monasterio vt clericus esse mereatis, *prout habetur in c. sic viue* 16. *q.* 1. *& ex nostratibus dixit Io. de Motaign. in tract. de author. magni concilij. n.* 14. *&* 84. & ratio prædictorum est qa clerici seculares sunt digniores monacis ac ceteris regularibus, & eos procedunt, *c. alia, & c. legi.* 16. *q.* 1. *c. subdiacono,* 93. *distinct. not. glos. in c. qualiter, & quando il* 2. *in glos. fin. de accusat. Io. Andr. in c. dilectum, de regul. iuris in* 6. *in Mercur. Gemin. & Card. Alex. in c. episcopos col.* 2. 17. *distinct. Collegium Ferrariense conf.* 3. *nu.* 1. *post conf. Zabbarell. Caccialup. conf.* 4. *n.* 13. *post conf. eiusdem Zabbar. Henricus Botta in tract. de sinodo episcop. p.* 3. *n.* 29. *in* 13. *tom. tract. diuers. p.* 2. *cart. mihi* 385. *Henr. Bobic in c. ad audientiam n.* 3. *de eccles. edifican. Corrad. in templ. iudi. lib.* 2. *c.* 11. *in tit. de priore conuētualium. n.* 2. *car.* 227. vbi dicit quod ex quo clerici fuerunt antiquiores ceteris religiosis ideo sunt preferendi, *Pancir. conf.* 6. *nu.* 4. vbi etiam dicit quod clerici oues pascunt, & monaci pascuntur, vnde ex verbis vsitatis ab ecclesia colligere possumus dignitatē clericorū p quos religionis sūpsit exordium in oratione S. Petri, & licet clerici sint digniores, & honorabiliores regularibus, nihilominus vita monachorum, & regularium est perfectior quam vita clericorum, vt dixit Diuus Tho. *in quolibet. quolibet* 3 *c.* 17. *Bobic eodem nu.* 3. quod intelligo de regularibus, qui sunt vere regulares verbo & opere, non autem de hijs, qui sunt regulares titulo tantum; ideo clerici seculares nulla expectata, vel habita licentia ad religionem regularium transire libere poterunt, *c. due sunt* 19. *q.* 2. & hoc in tantum est verum vt nec ēt licen-

391 392 393 394

licentia Episcopi requiratur, licet ex honestate & congruitate illam petere habeant, *c. licet vbi Innoc. & Hostiens. nu. 16. Io. Andr. nu. 8. Henrich Bohic nu. 6. Butr. nu. 7. & Abb. nu. 14. de regular.* & hoc ea ratione est clericis concessum,
395 quia perfectius est seruire Deo ex obligatione voti, vt docuit Diuus Tho. 2. 2. q. 189. *art. 7. q. 88. & opusculo 17. c. 12. & 18.* quod tamen non procedit quando hic transitus fieret cum graui damno ecclesiæ, & si iam transierit reuocari poterit per ecclesiam, quæ damnum patitur *Innoc. & cæteri supra allegati in c. licet de regular. Siluest. in summa in verb. religio, il 4. q. 1. Gregor. Lopez super legibus tauri l. 10. tit. 7. p. 1.* quod tamen facere non poterit clericus propria authoritate, qui etiam intuitu ecclesiæ non poterit a religione discedere, *glo. in c. si quis vero 7. quæstio. 1. Innocen. & Abb. locis proxime citatis*; ceterum an clericatus nobilitet dicam infra
396 effectu 55

Septimo sciendum est, quod clericus in minoribus constitutus ordinibus potest quādocunq; sibi placuerit a clericatu discedere sicut & nouitius cuiusuis religionis quod secus est in clericis in sacris cōstitutis, quia ipsi in ordine oīno persistere cōpelli possunt sicut & professi in ceteris religionibus licet isti non sint in sacris constituti, *c. 1. & c. constitutionem de reg. in 6. clem. eos eod. tit. Nauar. cons. 25. nu. 7. in tit. de priuileg. in 2. tom. car. mihi* 434.

397 Octauo sciendum est, quod clerici tunc dicunt clericaliter viuere, qñ oīb. alijs relictis inherent ministerijs Dei oīpotentis, Carpa. *super c. regni Neapolis c. 98. n. 8. in rub. de clericis clericaliter viuentibus cart. mihi* 133. vbi ad hoc allegat varia iura.

398 Nono sciendum est, quod clericus existens in minoribus si expresse renuntiauerit suis ordinibus, & clericarui non dēt vlterius vnquā admicti ad clerū, *ita Maiol. in tract. de irreg. lib. 5. c. 24. n. 3.* vbi vlterius dicit quod iurans, vel vo-
399 nens non clericari sit irregularis, licet tale iuramentum & votum sit nullum, *c. Archidiaconū dist. 85. Borgas. in tract. de irreg. p. 1. q. 5. nu. 37.* &
400 ratio esse poterit quia nemo audiendus est cōtra id quod viua voce approbauit, *l. generaliter C. de non nu. pec. l. sicut C. de act. & obligat.* eum similibus allegatis per *Decia. cōs. 2. n. 151. lib. 1. Rim.*
401 *iun. cons. 757. lib. 7.* & quia non datur amplius regressus ad ius quod quis renuntiauit, *l. quæritur §. si venditor ff. de edilit. edict. l. Herennius in princ. ff. de evict. l. 1. §. qui semel ff. de successor. edict. c. eos sacerdotes c. si illic, & c. quam periculosum vbi glos. 23. quest. 4. glos. in c. ecclesia vestra, il 2. in verb. adicere de elect. & in l. quoties ab omnibus C. de fideicom. Deci. cons. 389. n. 10. Cranet. cons. 290. n. 2. vers. 2. nos lib. 2. Menoch. cons. 1. n. 209. lib. 1. Rim. iun. cons. præd. nn. 12. Nicol. Rausner. Vltram. cons.* 21. *n. 102. lib. 2. Surd. cons. 395. n. 4. & cons. 398. num. 2. lib. 3.*

402 Decimo sciēdum est, quod vita spiritualis, & contemplatiua religiosorum, & clericorum est melior, & dignior vita seculari, & actiua §. 1. *in Authen. de monach. c. infirmitas de penitentijs & remiss. c. nupt. 34. q. 1. clement. exiui de verb. significat. Menoch. cons. 160. nu. 11. lib. 2.*

403 Hinc est quod si alicui relinquatur legatū cum conditione ꝙ non debeatur si legatarius ingrederetur monasteriū talis condictio tamquam impeditiua vitæ spiritualis, & ingressus religionis omnino reijcitur a legato, & sic legatum debetur etiam ꝙ legatarius ingrederetur religionem vel efficeretur clericus, *Bal. in l. cum ita de condict. & demonst. Carolus Tappia in repet. Authen. ingressi in verbo ingressi c. 1. n. 11. C. de sacros. eccles.* vbi dicit ꝙ hoc procedit quādo prohibitio est generalis secus si prohibitio esset particularis ne legatarius ingrediatur ad certam religionē particularē, & e contra eadē ratione si alicui puellæ relinquantur mille si nupserit, & quingenta si monasterūi ingredia-
404 tur adhuc debebunt mille etiam quod monasterium ingrediatur, & non nupserit, *Io. And. in addit. ad specul. in tit. de stat. monacor. Anton. de Butr. n. 27. Abb. n. 49. vbi Addentes Aret. n. 72. Felin. n. 32. & Bero. n. 494. in c. in præsentia de probati. idē Abb. in c. ecclesia S. Mariæ n. 35. de constit. Bart. Alex. & Socin. in l. 2. de hijs quæ pene nomin. Alber. in l. deo nobis n. 7. C. de Episc. & cler. & in tract. de statut. p. 2. q. 104. Rom. in l. stipulatio hoc modo concepta n. 16. de verb. obligat. Ias. in Auth. si qua mulier. n. 9. C. de sacros. eccles. Ripa in l. 1. n. 61. ff. sol. matrim. Mars. in repet. l. vnic. nn. 45. C. de raptu virgin. Rimin. Iun. cons. 84. per tot. lib. 1. Cāpegg. in tract. de dote p. 1. q. 30. Matthesilan. sing. 52. & ibi Gabriel Saraina in addition. Boer. decis. 3. n. 14. Io. Crotus in l. nemo potest, de legat. vbi testatur de comm. opinione Alex. cons. 121. n. 14. Socin. cons. 241. n. 3. & cons. 269. lib. 2. Ruin. cons. 68. in fi. Socin. Iun. cons. 160. n. 68. lib. 2. Dec. cons. 419. Durand. in tract. de arte testand. tit. 6. caut. 64. Villalobs. in lib. comm. opin. in verbo relictum vbi asserit hanc esse commun. opin. Aquilinus in l. Gallus §. & quid si tantum de liberis, & postum.* quos omnes refert licet ipse cōtrariū teneat cū multis alijs quos allegat pro contraria opinione, *Carolus Tappia in repetit. Authent. ingressi in verbo ingressi c. 1. num. 12. C. de sacros. eccles.* & vltra precitatos hanc eandem opinionem tenuerunt Io. Battista Ladrech *cons. 171. nu. 2. vers. minus obstat lib. 1. Don Gars. Mastrill. dec. 152. n. 5. cum seq.* vbi nu. 2. assignat rationem quia mulier ingrediendo monasterium dicitur nubere *Leonard. Galgan. de condit. & demonstr. p. 1. c. 8. n. 44. & seq. Mars. in repet. rub. de fideiuss. nu. 127. & singul. 215. Io. Asina in suis conclus. in verbo dos cart. mihi 29. Io.*

Moedan.dec.3.nu.2.in tit.de testam. Ant.Gabriel in suis concl.lib.4.in tit. de legat.concl.2.nu.1. vbi asserit hanc esse veriorem opinionem, *Decian. conf.5.per totum vol.3.Sfor Odd.conf.19.num.19. Petr.de Gregor.in tract.de dote de paragg.q.13.circa princ.Didacus Perez in lib.5.tit.2.l.1.tar.134. vers. vtrũ autem legatum dotis Michael de Palac.in tract.de contract.lib.6.c.6.cart.533.vers.praeterea omnis Io.Gutterriez in lib.1.canoni.quaest.c.32.nu. 15. Didacus Spino in specul. testamen. in 14. glos. princ.n.110. Domin.Intrigl.decis.30.nu.3. Rimin. Iun.conf.85.per tot. lib.1.* vbi pro ista opinione adducit nonnulla validissima argumenta *Couarr.in lib.1.variar.resolupt.c.19.n.9.* vbi dicit ꝙ hæc conclusio procedit etiã contra expressam prohibitionẽ testatoris, *Dom. Cosimus Nepita super consuet.clariss.ciuitatis Cathaniæ tit.19.n.15.* vbi multos congerit, & testat de magis com.* opin.prout etiam multos allegat,& de magis* cõm.testatur *Brun.a Sole in compend. resolut.praeposit.iur.vni verbo filia cui pater Roland.a Valle cõs. 35.n.16.lib.3.Maluas.conf.21.n.17.lib.1.multos congerit Fabius Turret. & plures testatur de magis comm.opin.* conf.4.n.11.lib.3.* vbi nu.12. 13.& 14. ponit fundamenta huius opinionis licet ipse transeat cũ opinione contraria in n. 15.& seq.prout facit etiam *conf.74.n.4. & seq. lib.2.* vbi asserit qđ hæc est comm.opin. & ipse

405 contrarium defendit in casu suo *Emanuel a Costa in repet.l.cum tale §.si arbitratu ampliat. 11.n. 5. Thomas de Ferrar.cautela 9. Ludou. Beia Hispanus in resp.casuum conscientiæ casu 44. Paris.conf. 65.n.14.vol.2. Siluester in summa in verb. hæreditas il 4.n.13.Illustrissimus Cardinalis Franc.Mãtica in tract.de coniectur.vltim.volunt.* vbi dicit ꝙ in hac quæstione non solum veteres,verum etiã recẽtiores inter se multum dissentiunt, *Anton. de Corduba in repet. l. si quis a liberis §. si quis ex his, n.174 & seq.ff.de lib r.agnoscen.Petrus Nicolaus Mozzius in tract.de contract. tit. de matrimonio rub. de diuisione matrimonij n.1.cart.mihi 173. Emanuel Suarez in tesaur.recept.sentent.in lit.R.n. 40.* & hæc est magis* communis, magis vera, & magis tuta opinio quidquid in contrarium tenuerint,*Carol Tapp.& Fabius Turrettus in locis supra allegatis, & Menoch. conf. 169. lib. 2. & alij per prædictos allegati.*

Retenta igitur prædicta opinione quod legatum debet integrum ampliatur vt procedat etiã si mulier nõ efficiatur monialis in monasterio claustrato verum ẽt si efficeret tertiaria alicuius religionis vt S. Francisci *Dom. Intrigl. d.decis.30.nu.5. vbi allegat Gabriel.in suis conclus. lib.4.tit.de legat. conclus.2.n.2. Caualcan. decis. 1. n.10.lib.3.Lancellot.Polit.in tract.de substit.p.6. num.3.Capit.decis.115.nu. 9.*

406 Hinc est etiam quod licet legatum alimentorum factum cum condictione ꝙ legatarius debeant alimẽtari certo loco vtputa in domo testatoris si alimẽtarius noliteo loco alimentari illud amittat, & extra illum locum non debentur, *Bartol. in l. Caio. §. Imperator ff. de aliment. & cibar. legat. Menoch. qui multos alios allegat in tractat. de arbit. iud. casu 167. nu. 13. & casu 170.num.10.& in tractat. de præsumpt. lib. 5.præsumpt.157.n.51. Simon de Pretis in tract. de interpet.vltimat.volunt.lib.4.dubio 11.n.102.& seq. Leonard.Galganett.de condition.& demonstrat. p.1.c.11.n.18.Nonius conf.85.nu.8. Bursat.conf. 87.n.23.lib.1.Gabriel.cõs.109.n.15.lib.1.Fabius*

407 *Turrett.conf.88.n. 12.lib.1.* Nihilominus si legatarius vellet religionem ingredi, & se Deo dicare cõsequi poterit legatũ etiã extra domũ, *Anton.Corduba in repet.l.si quis a liberis §. si quis ex his n.174.de lib.agnos.vbi ad hoc allegat spec.in*

408 *tit.qui filij sint legitimi n.33.*& eadẽ ratione dico ꝙ licet tutor qui se excusat a tutela ammittat legatum,& solutũ restituar, *l.Nessennius, §.fin. ff.de excusat.tutor.l.tutor §.quę tutoribus ff.eod.tit. l.qui tutelam ff.de testamen. tutel. l. etiam si partis ff.de legat.1.Ruin.conf.38.n.2. & 3.& conf.49.n. 1.vol.2.Emanuel Suarez in suis cõm. opin. in verb. tutor n.323.vbi dicit istam esse comm. opinionẽ Tiraq.in tract.cessante causa nu. 121.vers. ligati causa in prima parte Petr.Calefatus in repet. l. diem functo num. 115.ff. de offit. assessor. Caroui. decis.17.nume.1. Caualcan. in tractat. de tutor. & curat. num. 190.cart.mihi 116. Viui. decis.11.num 16. Montan.in tract.de tutel.c.32.reg.5.n. 118. Pancerol. conf.44 nu. 39. Rom. qui loquitur in fideicommisso conf.207.n.1.2.& 3.& conf.235.n.1.& cõs. 221.*

409 *n.1.Honded.conf.52.lib.2.* Nihilominus si is tutor vellet se clericari, & ꝑ consequens a tutela se excusari non amitteret legatũ ne retraheret a vita cõtẽplatiua vt dicã infra effectu 16.n.4.

410 Hinc est etiã ꝙ si institutus sub conditione de restituendo hæreditatẽ alteri si decederet sine filijs efficeret monacus, vel aliter regularis adhuc eo decedente sine filijs, substitutus erit exclusus,& monasteriũ in quo iam ꝓfessus est illi succederet ꝙ quomodo,& quãdo procedat & an hoc indistincte sit verũ ponunt, *Simon. de Pretis conf.39.n.10.Vincent.Honded.cõs.62.n.50 51.& 52.lib.1.Ripa in l.si vnquã n.92.C. de reuocan.donat. Bimius conf.17.per tot.lib.1. & cõs.149. lib. 2. Franc. Viuius in communibus opinionib. in verb.substitutus Stefan.Gratia. in Rota Marchesan. decis.6.per tot.D.Meus Mastrill. d.decis. 152. nu. 18.cum seq.Camillus Borellus conf. 33. Bald. conf. 3.lib.6.Anton.de Gam.decis. 316. Fabius Turret. consil. 4. lib. 3. Ofascus decis. 126. late Polidorus Ripa in tract.de actis in articulo mortis c. 44. per tot.Ang.Mattheazius in tract. de legatis, & fideicommiss.c.23.per totum Caualcan.late decis.1.quasi per tot.lib.3.D.Intrigl.in tract.de feud.centur.1. q.46.n.83.cum plurib. seqq. & in tract. de substit.*

centur.

*centur.*3.*q.*63.*centur.*3. vbi cæteris melius ac latius hanc conclusionem examinat eam ampliando septem modis, & limitando 25. vbi post limitationes nu.91. dicit quod in casibus 411 in quibus non excludit substitutum monasterium possidebit bona, & erit ipsorum vsufructuarium durante vita ipsius monaci *allegat Peregr. in tractat. de fideicomm. articul.* 28. *n.* 81. *Couar. in lib.* 1. *variar. resolut. c.* 19. *n.* 7. *Bald. cons.* 407. *n.* 13. *vol.* 1. *Franc. Mătica in tract. de coniect. vltimar. volunt. lib.* 11. *tit.* 7. *n.* 4. *Crot. in l. Callus, §. & quid si tantum n.* 15. *ff. de liber. & posthum. Mastrill. d. decis. n.* 25. quod tamē est intelligendum dummodo religio ad quam quis ingreditur sit in communi, vel in particulari secus si esset penitus incapax quia tunc institutus statim facta professione succederet vt dicā infra effectu quarto, & quid si institutus non ingreditur monasterium sed efficitur clericus an substitutio euanescat, *vide Ioan. Aloys. de leo in l.* 1. *nu.* 16. *C. de institut. & substitut.* & ideo tam supra citati quàm infra citandi dixerunt quod monasterium isto casu habetur loco filij, *Alba Mandell. consil.* 171. *nu.* 49. *lib.* 1. *Anton. de Gama decis.* 308. *Fabi. Turrct. cons.* 72. *nu.* 6. *lib.* 2. *Sfortia Oddo consil.* 19. *n.* 24. & 26. *Dominus Consimus Nepita super consuetud. clarissimæ ciuitatis (atania tit.* 13. *n.* 20. *Vincent. de Franch. decis.* 460. *Ludou. Molina in tractat. de primogen. Hispan. lib.* 2. *c.* 5. *n.* 28. *Thomas Triuisan. decis.* 47. *nu.* 7. *lib.* 1. *Dominus Intrigl. tam d. q.* 63. *n.* 21. *quàm q.* 51. *n.* 22. *& per tot. cent.* 3. *& q.* 35. *n.* 23. *centur.* 2. *& q.* 72. *n.* 9. *centur.* 1. *& in tract. de feud. centur.* 1. *q.* 46. *n.* 82. *Hieron. Ceuallos in speculo pract. quest. commun. contra commun. q.* 192. *&* 193.

412 Quod tamen intelligat vt habeatur loco filij ciuilis seu adoptiui non autem legitimi, & naturalis, *Bald. in Authen. nisi rogati in fi. C. ad treb. Zasi. in tract. de feud. p.* 8. *nu.* 79. *Menoch. in tract. de præsump. part.* 2. *lib.* 4. *præsumpt.* 83. *n.* 28.

413 Hinc iterum est quod filius familias etiam patre inuito, & contradicente poterit clericari, & monacari, nec ob id erit reputandus ingratus, nec occasione huiusmodi ingressus poterit exeredari, *Sal. in l. Deo nobis C. de episco. & cler. Anton. Scappa in tract. de iure non script. lib.* 1. *c.* 55. 414 *nu.* 1. & 2. Immo ex dispositione sacri concilij Tridentini non solum contradicentes, & impedientes ne quis clericetur vel monacetur, verū etiam, & consulentes sunt excommunicati.

415 Hinc procedit etiam dispositio, *l. si coloni C. de agricol. & censit. lib.* 11. qua datur præsidium, & auxilium dominis in spoliatione non violēta licet cum vitio contra eos qui seruos vassallos, vel ascriptitios vel colonos fugitiuos possiderent vel contra eosdem seruos, aut alios qui seipsos domino surripuerunt, & obedientiam subtraxerunt, vt dixit, *Bart. ibi in princ. Roman. in l. rem qua nobis col.* 2. *vers. secundum ff. de acquir. possess. & ibidem Socin. quest.* 9. *col.* 3. *Abb. in c.* 2. *in* 3. *not. de cappell. monacor. Ripa in capit. sepe nu.* 30. *de restitut. spoliat. Alexand. consil.* 90. *nu.* 2. *lib.* 2. 416 *Corne. consil.* 18. *litera G. lib.* 1. namque dispositio dictę legis non habebit locum, vbi seruus colonus vel ascriptitius se clericauerit vel monachauerit, *Lucas de Penna in d. l. si coloni in* 5. & 7. *opposit. Abb. in c.* 2. *de seruis non ordinand. Ioan. Baptista Pontanus in tractat. de spolio lib.* 1. *n.* 97. 417 *& lib.* 3. *n.* 131. & quod clericatus liberet seruū a seruitute, *Azzo. in sūma titul. de episcop & cler. n.* 14. & quod liberet libertum ab operibus li- 418 bertorum, *dixit. Alberic. in tract. de statut. lib.* 3. *q.* 41. *n.* 6. *ad quod allegat l. interdum de oper. libert.*

419 Vndecimo sciendum est quod priuileggia concessa clericis debent latissime interpretari, *l. priuileggia C. de sacrosanct. eccles. Alexan. consil.* 420 70. *nu.* 38. & tanquam concessa non subditis transeunt in vim contractus, *Ioan. Botta consil.* 88. *nu.* 50. vbi dicit quod propterea debent extendi.

421 Duodecimo sciendum est quod donatio facta a patre filio causa se promouendi ad ordines sacros iusta determinationem sacrosancti Concilij Tridentini *session.* 21. *c. de reformat.* non computatur in legitimam, *Faber in §. fin. in instit. de inoffic. testam. Cranett. consil.* 136. *lib.* 1.

422 Decimotertio sciendum est quod clerici, & cæteræ personæ ecclesiasticæ comprehenduntur in numero miserabilium personarum, *Innocent. & Butr. in cap. significantibus de offit. delegat. & ibi communiter scribentes Anna allegat.* 146 *nu.* 2. *lib.* 2. prout comprehenditur etiam eccle- 423 sia, *Isern. in constitut. statuimus nu* 3. *& ibidem Afflict. n.* 16. *idem Afflict. decis.* 257 *n.* 2. & 3. *Capit. decis.* 160. *Caroiit. super ritu Magn. Cur. V. ritu* 233. *n.* 2. *Rebuff. in tractat. de sentent. prouisional. glos. vltima nu.* 5. *Thesaur. decisio.* 117. *n.* 1. *in fine Menoch. in tractat. de arbitr. in addit. ad casum* 66. *nu.* 25. & quod clerici sint de numero pauperū, 424 *est text. in c. quod autem* 23. *quest.* 7. *& in c. sacerd s* 1. *q.* 2. *Turrecrem. in c. decima n.* 6. *&* 16. ideo dico quod si testator mandat vt aliquid dispensetur inter pauperes exequutores poterunt illud dispensare etiam clericis.

Decimoquarto, & vltimo non ommittam dicere quod omnes non solum debent honorare clericos bonos verum etiam & malos) si ta- 425 men aliqui mali reperiuntur) *capitulo Dominus noster* 93. *distinct. & ibi glos. in verbo sacrileggium glos. in capit. sacerdotibus in verb. spetialiter* 11. *q.* 1.

Quia reuerentia, & honor fit officio quod ministrant non autem personę prout vidimus in aliquibus principibus, & officialibus qui sunt pessimi non solum mali, & nihilominus quia reperiuntur positi in illa dignitate ab omnibus venerantur, & hoc clarissime demon

stra-

ſtratur exemplo Domini noſtri Ieſu Chriſti qui in ſacratiſſima cœna ita honorauit Petrum Apoſtolum ſicut,& Iudam traditorem permit tendo vt ambo in eadem mēſa ſecum ederent, & amborum pedes lauit,*Ioan.capit.*13. Nec ex quo fortaſſe aliquis clericus,vel monachus reperitur malus totum cetum, & vniuerſum ordinem clericorum,& religioſorum debent par

426 tipendere,& illi detrahere,non enim debet alteri per alterum iniqua conditio inferri, *l. non debet ff.de regul.iur. Caſſanc.in eatalag.gloriæ mundi p.4.conſiderat.4.verſiculo, & quidam* , nam delictum perſonæ non debet in detrimentum eccleſiæ redundare,*capitulo delictum , de regul iur. in ſexto*,& ſingulorum delicta ſingulos authores pęna afficiunt,*l.ſancimus C.de pœnis*, & hoc etiam comprobatur exemplo eiuſdem Iudæ, qui licet fuerit ita peſſimus non propterea Apoſtolorum cotus aliqua macula fuit affectus neq; dignitatem Apoſtolorum minuit eiuſdem ſocietas.

427 Quæro nunc (vt finem imponam præſenti præludio) vtrum clerici Orientales, quos nos Græcos appellamus, ſint ſubiecti diſpoſitioni iuris pontificij,& dico quod non,quia eccleſia orientalis canones non recepit, *gloſ. in c. de libellis,in fine,*21 *.diſtinctione,Abba.& Berous n.*197 *in cap.* 1. *de conſtitutionib.* ideo videmus quod clerici orientales ſiue Græci etiam ſacerdotes vxorem ducunt vt dicam infra in alio effec. loco ſ 10.*& dixit Alphonſ. Aluarez in Speculo iuris pontifitij cap.*81 *.in principio cart.mihi* 494.

428 Quibus autem priuilegijs poſſint vt clerici orientales,*ponunt Cotta in memorial.in verb.clericus n.*2*.verſ.ſed quid Remigg. de Gonn. in tractat. de caritat.ſubſid.q.*65 *.n.*8*.in* 15*.tomo tract. diuerſ. par.* 2*. cart. mihi* 92.

429 Quæro ſecundo qua pęna puniatur is qui dicit ſe clericum dum talis non eſt, & dico quod punitur pena falſi,*Bald.in l.ſub prætextu C.de ſacroſ.eccleſ. Felin.in c.* 3*.loco,n.* 1 *.de probat. Dec.in c. ſuarum nu.*47*.de priuilegg. Bertach. in ſuo repert. in verb.clericus qui non eſt* , & ſi quis vteretur veſtibus clericalibus vel monachalibus puniendus eſt pena exilij,& corporali, *§.penult.in Authen.*

430 *de ſanctiſſ.epiſcop. Menoch. in tract. de arbitr. indicentur.*6*.caſu.*561*.nu.*7.vbi dicit quod iſta pena corporalis non reperitur in iure determinata,de iure ciuili arbitrio iudicis erit imponenda *allegat Montele.in praxi arbitra. in* 4*. parte nu.*

431 96 1.& ſi quis auderet celebrare vti ſacerdos dū non eſt,vel confeſſionem audire quo modo eſſet puniendus de iure canonico, *ponit Petr. de Gregor.Tholoſan.in partit.iuris canoni.lib.* 4. *tit.*4. *c.* 1. ſed de iure nouiſſimo erit omnino degradandus & tradendus curiæ ſeculari vt comburatur, *ita eſt diſpoſitum per quandam Bullam felicis recordationis Clementis Papa Octaui*, & ratio cur comburendum eſſe ſtatuit ille ſanctiſſimus Pontifex fuit quia is talis dat occaſionem idolatrandi dum populus adorat hoſtiam tanquam conſacratam vt verum corpus Chriſti, & ſi laicus impetrat beneficium tanquam clericus cum clericus non ſit caret impetratis, *An-*

432 *cheran.in cap cum a Deo num.*3*.de reſcript.*& ratio eſt quia ſimplex laicus non poteſt obtinere beneficium vt dicam infra effectu 5. num. 16. & vide Zerol. in verb. ordo §. 3.

DON CAROLI
DE GRASSIS
PANORMITANI IVRISCONSVLTI
EMINENTISSIMI.

TRACTATVS DE EFFECTIBVS CLERICATVS.

PRIMVS EFFECTVS.

SVMMARIVM.

1 *Clerici non supponuntur iurisditioni, & potestati laicorum, quod ampliatur usque ad nu. 666. lim. ut à nu. 667. cum pluribus seqq.*

2 *Clerici sunt exempti à iurisdictione laicorum de iure diuino, & seq.*

3 *Iudices aliqui Laici fuerunt diuinitus pœnis corporalibus afflicti ex eo, quia in clericos iurisdictionem indebitè exercere voluerunt.*

4 *Clerici quo tempore consecuti fuerunt possessionem exemptionis iudicis laicorum.*

5 *Iuris diuini dicitur illud quod in lege veteri est figuratum.*

6 *Laici sunt penitus incapaces iurisditionis super personas ecclesiasticas.*

7 *Laici non possunt præscribere iurisditionem aliquã super personas ecclesiasticas.*

8 *Iudex ecclesiasticus habet iurisditionem in personas ecclesiasticas priuatiuè quò ad iudicem laicum.*

9 *Clericis tàm in causa criminali, quàm ciuili habent priuilegium fori ecclesiastici.*

10 *Bona clericorum sunt exempta à iurisditione laicorum prout ipsi clerici sunt, nu. 11. quid tenendum nu. 12. & quo iure.*

13 *Bona sunt accessoria ad personam clerici, nu. 14.*

15 *Consuetudo quòd clerici non potiantur priuilegio fori circa bona an sit valida.*

16 *Papa potest tollere priuilegium fori quò ad bona clericorum.*

17 *Clericus si conuenitur actione reali quo loco conueniri debeat.*

18 *Clerici in omni iuditio & causa sunt puniendi coram iudice ecclesiastico.*

19 *Papa non potest facere legem generalem per quam indistinctè omnes clericos supponat iurisditioni iudicis, seu Principis sæcularis, ampl. ut num. 23. lim. nu. 24. 25.*

20 *Papa non potest tollere ea, quæ sunt de iure diuino.*

21 *Papa ex causa potest modificare, & limitare ius diuinũ*

22 *Papa non potest facere id, per quod decoloraretur totus status ecclesiæ.*

25 *Papa potest delegare principibus sæcularibus causas clericorum, ampl. ut nu. 26. 27. limit. ut num. 28. 29. 31. & 33.*

27 *Papa potest concedere mero laico iura spiritualia certis casibus.*

29 *Papa non potest delegare mero laico causas ordinibus annexa, sut est dicere missam & audire confessionem, & similes.*

30 *Papa potest delegare Principibus laicus causas spirituales.*

32 *Papa si committit aliquam causam Principi vel iudici sæculari ille cui committitur de ea causa cognoscit non iure proprio, sed uti delegatus.*

34 *Asserenti se habere delegationẽ tenetur illam ostendere antequam accipiat exercere eius iurisdictionem, & nu. 41.*

35 *Asserenti se habere delegationem non creditur.*

36 *Delegatus ante præsentationem rescripti non dicitur habere iurisdictionem.*

37 *Processus factus per delegatum ante præsentationem rescripti est nullus.*

38 *Citatio facta per delegatum ante præsentationem cõmissionis est nulla, nec ex ea citatus fit contumax.*

39 *Iurisdictio nõ dicitur collata ante p̃sentationẽ literarũ*

40 *Delegationes & commissiones factæ per Papam, vel principem sæcularem non possunt probari per testes, sed requiritur scriptura.*

42 *Clerici non possunt renuntiare priuilegio fori & se submittere iurisdictioni iudicis laici; & de ratione vide nu. 43. ampl. tàm in causa ciuili, quàm crimiuali, & nu. 44. Ampl. ut nu. 45. 46. 47. 48. 50. 51. 53. 54. 55.*

G Cle-

45 Clericus, nec cum iuramento potest renuntiare priuilegio fori.

47 Episcopus potest inhibere iudici laico, & prohibere, ne procedat contra clericum etiam si ipse clericus vellet conueniri coram eo.

48 Clerici, nec etiam cum consensu episcopi possunt renunciare priuilegio fori lim. vt nu. 49.

50 Consuetudo quod clerici possint renunciare priuilegio fori non valet.

51 Clericus non declinans forum iudicis laici potest puniri per suum superiorem, & qua pœna num. 52. 73. 74.

55 Clericus non potest consentire in alium iudicem etiam ecclesiasticum sine consensu sui prælati sub ampl. vt nu. 56. 57. 58. 59 60. & 62. lim. vt nu. 63. 66. 70. 71.

61 Nullitatis causa qui fuit non potest allegare ipsam nullitatem.

64 Hieronymus de Rigio Abbas Sãctæ Luciæ laudatur.

65 Simon de Rao laudatur.

67 Clericus delinquens in aliena diœcesi à quo possit puniri.

68 Clericus fortiter forum, tàm ratiane originis, quàm beneficij requirentis residentiam.

69 Clericus potest citari in loco beneficij.

72 Presens si potest contradicendo actum prohibere si non contradicit videtur illi consentire.

73 Clericus non opponens declinatoriam fori est excommunicatus.

76 Laicus semper potest prorogare iurisdictionem in iudicem ecclesiasticum.

76 Clericus promittens respondere coram quocunque iudice intelligitur de ecclesiastico.

77 Clerici cuiuscunque ordinis etiam primæ tonsuræ habent priuilegium fori.

78 Nouitij cuiuscunq; religionis gaudent priuilegio fori.

79 Clerici coniugati non possunt conueniri nisi corã iudice ecclesiastico, & quid requiratur ex dispositione sacri Concil. Trid nu. 80. & quid de iure canonico 83. 86. 88. ampl. nu 81.

82 Clerici coniugati Orientales gaudent priuilegio fori, licet ecclesiæ non seruiant.

84 Clericus coniugatus statim quod dimisit habitum & tonsuram perdit priuilegia clericalia, quod quomodo procedat, vide nu. 85.

87 Clerici quando dicantur clericaliter viuere.

89 Clericus coniugatus ad hoc vt gaudeat priuilegio fori ipse habet probare quomodo in eo sint requisita necessaria ad illud consequendum.

90 Clericus coniugatus mortua eius vxore consequitur omnia priuilegia quæ habent clerici nõ coniugati.

91 Clerici coniugati præter priuilegium fori, & canonis non potiuntur cæteris priuilegijs clericalibus.

92 Tertiarij an gaudeant priuilegio fori ecclesiastici, & nu. 93. distingue, vt nu. 94. intellige, vt nu. 95.

96 Conuersi & oblati cuiusuis religionis approbatæ gaudent priuilegio fori ecclesiastici, sicut ipsi clerici.

97 Moniales inclusæ in monasterio non sunt subiectæ iurisdictioni iudicis secularis, sed ecclesiastici.

98 Moniales dicuntur & sunt personæ ecclesiasticæ.

99 Moniales dicuntur esse in potestate monasterij in quo sunt professæ.

100 Monialis dicitur serua & filia monasterij in quo reperitur ingressa.

101 Monialis faciunt vota substantialia sicut cæteri religiosi.

102 Hæremitæ potiuntur priuilegio fori ecclesiastici, sed contra nu. 103. distingue, vt nu. 104. 107.

105 Religiosus de consensu suorum superiorum potest effici hæremita.

106 Transitus de vna religione ad aliam quando sit permissus.

106 Vouens minus bonum potest propria authoritate illud commutare in maius bonum.

108 Religiosi regulares cuiuscunque ordinis gaudent priuilegio fori ecclesiastici.

109 Milites Hierosolimitani, & cæteri huiusmodi non possunt conueniri nisi coram suis iudicibus ecclesiasticis.

110 Milites Hierosolimitani, & cæterarum religionum sunt extra legem matrimonij, & obseruant ea oĩa quæ obseruant cæteri religiosi.

111 Milites religionum Sancti Ioannis, S. Iacobi, & similes connumerantur inter personas ecclesiasticas.

112 Milites prædictarum religionum profitentur tria vota substantialia religionis.

113 Milites prædicti semper profitentur vnam ex religionibus à summo Pontifice approbatis.

114 Papa potest dispensare vt aliqui religiosi prout sunt milites Sancti Iacobi ducant vxorem.

115 Milites Sancti Stefani, Sancti Lazari, & similes, qui non habens, exequantur in suis priuilegijs in Regno Siciliæ non gaudent priuilegio fori.

116 Matrimonium non consumatum dissoluitur per assumptionem habitus militaris Sanct Ioannis.

117 Rectores hospitalium gaudent priuilegio fori ecclesiastici, quod quomodo procedat vide ibidem, & n 118. & 120.

119 Rectores montis pietatis quibus casibus possint frui priuilegio fori, & nu. 120.

121 Fratres disciplinatorum non gaudent priuilegio fori ecclesiastici.

122 Hospitale quando dicatur locus pius.

123 Quarta canonica an debeatur ex legatis relictis hospitalibus.

124 Alienatio rerum hospitalium an possit fieri non seruatis sollemnitatibus requisitis in alienatione rerum ecclesiasticarum.

125 Canonici seculares gaudẽt priuilegio fori ecclesiastici

125 Vniuersitates clericorum, vt sunt collegia & capitula non possunt conueniri coram iudice sæculari.

126 Collegia clericorum non possunt conueniri coram iudice sæcularis.

127 Fratres pœnitentes, seu de pœnitentia vocati quando gaudeant priuilegio fori ecclesiastici.

128 Familiares episcopi potiuntur priuilegio fori ecclesiastici

inditium illius cui aliquod ius fuit acquisitum ex tali dilatione.

425 *Rescripto non potest renuntiari per impetrantem illud si ex talis rescripto alteri fuit ius quæsitum.*

427 *Incontinenti quæ fiunt videntur inesse.*

438 *Emphiteuta, seu feudatarius alienans rem emphiteuticam siue feudalem inscio domino si illam statim recuperat non incidit in aliquam pœnam.*

429 *Incontinenti aliquid fieri quando dicatur.*

432 *Clericus qui vult agere ad pœnam contra eum qui illum traxit coram Iudice seculari debet probare quod ille sciebat eum esse clericum.*

433 *Scientia quando probetur.*

434 *Dubius & ignorans equiparantur.*

435 *Dubius præsumitur potius esse in bona quàm in mala fide.*

438 *Citare faciens aliquem in inditio videtur eius personam approbare adeo vt contra eam se opponere non possit.*

439 *Assistens liti pro suo interesse non videtur approbasse personam rei citati à principali litigante.*

440 *Procurator non potest facere cadere dominum in pœnam, & quando limitatur nu. 441. & 442.*

442 *Procurator etiam sine mandato præiudicat domino si ipse dominus est præsens, & non contradicit.*

445 *Pœna vt excipi possit debet agi conditione ex lege.*

446 *Clericus conuentus coram Iudice seculari potest agere ad pœnam tam coram Iudice coram quo fuit conuentus quàm coram Iudice ecclesiastico.*

447 *Conductor decimarum coram quo sit conueniendus.*

448 *Clericus non potest citari, & citatus non tenetur cõparere coram iudice laico ampl. num. 450. & seq. lim. vt nu. 471. & seq.*

449 *Citatus non tenetur comparere vbi constat se non esse suppositum iudici citanti.*

450 *Citatio nulla non interrumpit præscriptionem.*

451 *Citatio nulla non inducit litis pendentiam.*

452 *Clericus citatus coram Iudice laico non potest tanquam contumax mulctari, & nu. 461.*

453 *Iudex secularis non potest imponere pœnam clerico contumaci.*

454 *Citatio nulla non facit citatum contumacem.*

455 *Clericus citatus coram iudice laico quando fiat vere contumax.*

456 *Fiscus cui fuit incorporata mulcta à clerico exacta an teneatur illam restituere constito de clericato, & un. seq. vsq; ad nu. 465.*

457 *Contumax non recuperat expensas quas soluit ratione contumaciæ licet vincat in causæ principali.*

458 *Differens opponere exceptiones sibi competentes debet in expensis condemnari.*

459 *Statutum dans præmium occidenti bannitum habet locum etiam si bannitus occisus esset clericus.*

460 *Processus redditur ipso iure nullus statim quòd apparet quod conuentus est clericus.*

464 *Fiscus tenetur restituere id quod exigit à clerico vti à contumace.*

463 *Contumacia est delictum.*

464 *Citatus per Iudicem incompetentem non fit contumax nec ex tali contumacia potest banniri.*

466 *Clericus non potest banniri per Iudicem laicum.*

467 *Statutum puniens receptantem non comprehendit receptantem nulliter bannitum.*

468 *Clericus citatus coram iudice laico non tenetur comparere etiam ad allegandum suum priuilegium ampl. vt num. 470.*

469 *Comparere quis non tenetur vbi citatio est à iure improbata.*

471 *Clericus tenetur, & compelli potest per indicem laicũ ad concursum.*

472 *Clerici nec eorum bona sunt supposita iurisditioni Iudicis secularis.*

473 *Determinatio certa nõ datur de futuris cõtingẽtibus.*

474 *Non probat hoc esse quod ab hoc contingit ab esse.*

475 *Clericus potest citari per iudicem laicum in inuentario faciendo.*

479 *Clericus artatur proclamate generali edito per Iudicem secularem.*

477 *Statuto stante quod omnia instrumenta debeant insinuari citatis creditoribus, clericus creditor poterit citari per Iudicem secularem.*

478 *Clericus citatus coram Iudice seculari tenetur comparere si in citatione exprimitur talis causa ex qua apparet quod ipse est suppositus iurisdictioni Iudicis laici.*

479 *Clericus citatus à Iudice laico tenetur comparere ad allegandum suum priuilegium quando est dubium an sit clericus.*

480 *Clericus citatus à laico quatenus suum putauerit interesse tenetur coram eo cõparere lim. vt nu. 488.*

Citatio quatenus suum putauerit interesse non dicitur artatoria sed incitatoria.

481 *Citatio quatenus suum putauerit interesse est potius monitio quam citatio.*

482 *Citatus quatenus suum putauerit interesse dicitur potius actor voluntarius quam reus necessarius.*

483 *Citatio cum clausula quatenus suum putauerit interesse non artat citatum ad comparendum.*

484 *Citatus quatenus suum putauerit interesse si non comparet non efficitur contumax.*

485 *Clericus citatus per proclama generale si suum putauerit interesse tenetur comparere.*

486 *Clericus citatus quatenus suum putauerit interesse si non comparet sibi non præiudicat.*

487 *Clericus citatus quatenus suum putauerit interesse si comparet, & docet de possessione rei super qua agitur non esset vlterius procedendum coram iudice seculari.*

489 *Clericus citatus quatenus suum putauerit interesse si comparet, & petit vt remittatur ad suum Iudicem competentem debet statim remitti, de veritate vid. num. 490.*

491 *Clericus licet possit citari per iudicem laicum quatenus suum putauerit interesse attamen tutius est vt citetur per suum Iudicem ecclesiasticum.*

492 *Clericus si citatur per Iudicem secularem potest quilibet*

Epi-

ſcolaris.

633 *Clericus in nunciatione noui operis etiam contra laicum poteſt adire iudicem eccleſiaſticum.*

634 *Ordinatus à non ſuo Epiſcopo efficitur clericus, & gaudet omnibus priuilegijs eccleſiaſticis, & num.635.*

636 *Ordinatus à non ſuo epiſcopo ſine dimiſſoria non pōt habere beneficium eccleſiaſticum.*

637 *Ordinatus à non ſuo epiſcopo ſine dimiſſoria eſt ſuſpenſus, & inregularis.*

638 *Epiſcopo atteſtanti quod clericus alterius diœceſis quem ordinauit habebat literas dimiſſoriales creditur.*

639 *Exceptio declinatoria fori poteſt opponi per clericum etiam aduerſus tres ſententias conformes.*

640 *Clericus ordinatus ab epiſcopo qui erat impeditus ordines conferre potitur priuilegio fori prout alij clerici.*

641 *Clerici interdicti ſuſpenſi, & excommunicati habent priuilegium fori.*

642 *Clericus excommunicatus perſeuerans in excommunicatione vltra annum perdit priuilegium fori.*

643 *Excomunicatus dicitur membrum diaboli.*

644 *Perſeuerans in excommunicatione vltra annum eſt ſuſpectus de hæreſi.*

645 *Exceptio declinatoria fori poteſt ſemper, & quandocunq; opponi.*

646 *Exceptio quæ reddit iuditium retro nullum poteſt quandocunq; opponi.*

647 *Clericus qui deliquit tempore quo erat clericus non poteſt puniri à Iudice laico etiam quod clericatum deſeruiſſet ſed eſt puniendus per Iudicem eccleſiaſticum.*

648 *Delinquens debet puniri ſecundum ſtatutū quod erat tempore delicti, & non condemnationis quod intelligas, vt num.649.*

650 *Clericus qui clericatui ceſſit in litibus inceptis potitur priuilegio fori.*

651 *Clerici poſſunt opponere exceptionem declinatoriam fori non obſtante ſtatuto prohibēte declinari forū.*

652 *Iudex laicus etiam conſentiente epiſcopo non poterit cognoſcere de cauſis clericorum.*

653 *Raptor bonorum eccleſiæ poteſt puniri per Iudicem eccleſiaſticum.*

654 *Iudex eccleſiaſticus poteſt inhibere Iudici ſeculari ne procedat contra clericos.*

655 *Iudex eccleſiaſticus eſt maior ſeculari.*

656 *Iudex maior poteſt inhibere minori.*

657 *Iudex eccleſiaſticus poteſt inhibere Iudici ſeculari ne procedat in cauſa ſpirituali.*

658 *Inhibitio quando, & quo caſu poſſit fieri per iudicem eccleſiaſticum iudici laico.*

659 *Citatio Iudicis ſecularis non eſt neceſſaria vbi eſt facienda inhibitio per Iudicem eccleſiaſticum.*

660 *Iudex ſeculaais poſt inhibitionem emanatam non poteſt vlterius procedere.*

661 *Proclamata, & monitiones generales non comprehendunt clericos.*

662 *Clericus ob dimiſſionem habitus non perdit priuilegium fori etiam ſi bellum, & agreſſiones ingrederetur niſi ſit monitus vel inueteratus.*

663 *Militia ſola an, & quando tollat clerico priuilegium fori lim. vt nu.664.*

665 *Clericus potitur priuilegio fori etiam ſi eſſet ordinatus per ſimoniam.*

666 *Clericus potitur priuilegio fori etiam ſi eſſet ordinatus antē legitimam ætatem.*

667 *Iudex eccleſiaſticus eſt Iudex competens in cauſa dotis amplia vt ibidem.*

668 *Iudex laicus poteſt punire clericum committentem tamen crimen aſſaſſinij ampl. vt n. 670. & ſeq. limita vt nu. 692. & ſeq.*

Delictum quod committitur pecunia mediante dicitur magis atrox.

669 *Aſſaſſinium dicitur atrociſſimum, & immune delictum.*

670 *Clericus aſſaſſinus poteſt puniri per iudicem laicum abſque actuali degradatione.*

671 *Clericus aſſaſſinus poteſt à quocumq; impuni occidi, & offendi.*

672 *Iudex laicus poteſt punire clericum aſſaſſinum abſq; aliqua declaratoria Iudicis eccleſiaſtici intelligas vt num. 673.*

674 *Iudex laicus poteſt propria authoritate capere, & punire clericum aſſaſſinum.*

675 *Occidens clericum aſſaſſinum eſt tutius etiam in foro conſcientiæ ſi eum occidat zelo iuſtitiæ, & non odij particularis.*

976 *Clericus aſſaſſinus perdit priuilegium fori, etiam quod incedat in habitu, & tonſura.*

677 *Clericus aſſaſſinus quibus pœnis afficiatur.*

678 *Bona aſſaſſinorum poſſunt a quocunq; inuadi, & deprædari.*

679 *Prælati ac omnes conſtituti in eccleſiaſtica dignitate ſi commiſſum aſſaſſinium perdunt priuilegium fori.*

680 *Clericus committens aſſaſſinij crimen cenſetur exutus omni priuilegio clericali, & habetur ac ſi nunquam fuiſſet clericus.*

681 *Clericus punitur vti aſſaſſinus per iudicem laicum etiam quod delictum non dum conſumaſſet dummodo deuenerit ad actum proximum.*

682 *Affectus non ſequuto effectu in crimine aſſaſſinij an puniatur pœna ordinaria an vero extraordinaria. & num. 683.*

684 *Receptans aſſaſſinos punitur vti aſſaſſinus quod lim. vt num.685.*

686 *Lex pœnalis ad hoc vt habeat locum ſemper requirit ſcientiam ex parte contrauenientis.*

687 *Ignorantia excuſat à pena.*

688 *Receptans bannitum nunquam incidit in pœnam receptantium niſi ſcienter illum receptauerit.*

689 *Iudex laicus ex officio poteſt procedere contra clericum imputatum de aſſaſſinio, & eum punire.*

690 *Clericus aſſaſſinus poteſt puniri per Iudicem laicum etiam quod non ſit incorrigibilis.*

Aſſaſ-

si vellet à sua petitione desistere lim. vt n. 750.

749 *Appellans non potest renuntiare appellationi inuito appellato.*

753 *Reconuentio potest intentari tam coram ordinario quàm coram delegato impetrato ad instātiam clerici actoris, & quid si Iudex fuisset datus motu proprio principis nu. 754. 755. & quid si Iudex ordinarius fuit impetratus à reo cum aliqua qualitate 756. 758.*

757 *Iudex ordinarius efficitur delegatus si ei committitur causa cum aliqua qualitate vt est quod procedat de bono, & e contra vel sola facti veritate inspecta.*

759 *Modus procedendi datus in causa conuentionis debet obseruari in causa reconuentionis.*

762 *Reconuentio potest intentari in quacunque parte iuditij etiam in calculo ferendæ sententiæ.*

763 *Clericus in causa criminali non potest reconueniri coram Iudice seculari amplia vt n. 764. & n. 765.*

766 *Clericus non potest reconueniri coram Iudice seculari pro re spiritali vel spirituali annexa.*

767 *Reconuentio non permittitur in causa feudali.*

768 *Clericus qui agit alieno nomine non potest reconueniri coram iudice laico.*

769 *Reconuentio non habet locum vbi clericus conueniret laicum in fraudem vt scilicet reconueneretur ab eo coram iudice laico.*

770 *Reconuentio non permittitur in causa depositi.*

771 *Reconuensio non conceditur vbi actor egerit via exequtiua lim. vt nu. 772.*

773 *Clericus non potest reconueniri coram laico vbi ex reconuentione veniret restringenda, & aggrauanda persona clerici.*

774 *Reconuentio non permittitur vbi actor egerit in iudicio possessorio nisi reconuentio fieret etiam de causa possessoria nu. 775. 776. & 777.*

778 *Reconuentio non conceditur in causa appellationis.*

779 *Reconuentio non permittitur coram arbitro voluntario secus coram arbitris eligendis ex dispositione statutorum, nu. 780.*

781 *Clericus agens nomine ecclesiæ coram iudice laico non potest reconueniri coram eo etiam pro causa ecclesiæ.*

782 *Reconuentio non procedit vbi causa reconuentionis pareret præiudicium ipsi causæ conuentionis, vel econtra.*

783 *Reconuentio non permittitur, vbi laicus in fraudem procurauerit conueniri a clerico coram laico, vt ibi eundem clericum reconueniret.*

784 *Reconuentio non permittitur finito iudicio & lata sententia.*

785 *Reconuentio non permittitur vbi quis vno nomine agit & alio reconuenitur.*

786 *Clericus non potest reconueniri coram iudice sæculari quando ipse conuenisset laicum corā eo pro actione famosa, vel pro iniuria sibi illata.*

787 *Clericus non potest reconueniri coram iudice laico ex istante consuetudine in contrarium.*

788 *Consuetudo est omnino attendenda vbi vertitur quæstio an clericus possit aliquo casu reconueniri coram laico & extant opiniones hinc inde.*

789 *Index laicus in causa reconuentionis nunquam potest tangere personam clerici ideo facta condemnatione exequutio ipsius spectat ad iudicem ecclesiasticum, vt nu. 790. secus si exequutio esset facienda super bonis, nu. 791.*

792 *Clericus reconuentus coram Iudice laico debet appellare ad superiorem ipsius laici si reputauerit sententiam contrariam.*

793 *Ius canonicum & non ciuile debet attendi in decisorijs causæ clerici reconuenti coram iudice laico secus in ordinatorijs.*

794 *Iudex laicus potest denegare audientiam clerico, qui nolit respondere reconuentioni coram eodem iudice contra eum propositæ.*

795 *Causa reconuentionis debet terminari cum causa conuentionis si vtraque causa est liquida.*

796 *Laicus potest reconueniri coram iudice ecclesiastico coram quo conuenit clericum.*

797 *Clericus incorrigibilis potest conueniri & puniri coram iudice sæculari.*

798 *Incorrigibilis quando quis dicatur 799. 800. 801. 802. 803. & 806.*

804 *Clericus ad hoc vt dicatur incorrigibilis sufficit, vt commisserit duo tantum delicta, & quod hoc remittitur arbitrio iudicis.*

805 *Episcopus non potest cogi degradare illum qui solum commisit vnicum delictum.*

807 *Incorrigibilis ad hoc vt quis dicatur non sufficit vt quis fuerit pluries prosecutus de diuersis delictis, sed opus est vt sit condemnatus, nu. 808.*

809 *Clericus incorrigibilis non potest capi per iudicem sæcularē propria authoritate sed debet tradi per iudicem ecclesiasticum.*

818 *Degradatio actualis non est necessaria ad hoc vt clericus incorrigibilis possit puniri per iudicem laicum.*

811 *Clericus incorrigibilis ammittit priuilegium fori & quod seruauerit omnia disposita per sacrum Concil. Trid. sess. 23. c. 6.*

812 *Clericus incedens in habitu & tonsura quando possit puniri per iudicem sæcularem propter incorrigibilitatem & an deferendo habitum possit fieri de foro sæculari.*

813 *Iudex sæcularis potest punire clericum degradatum etiam pœna vltimi supplicij, & nu. 823.*

814 *Degradatio est duplex actualis scilicet, & verbalis.*

815 *Degradatio verbalis quæ sit.*

816 *Degradatio verbalis magis proprie dicitur depositio.*

817 *Depositio alia fit ad pœnam alia ab ordine.*

818 *Degradatio actualis, seu realis quæ nam sit.*

819 *Degradatio actualis quomodo fiat & quibus verbis & cæremonijs.*

220 *Clericus degradatus adhuc dicitur clericus, licet non sit in eadem dignitate.*

Depo-

arbitrarius iudicis monentis.

902 *Monitio quæ fit clerico vt desistat ab enormitatibus & ab aliis vt sit valida debet fieri per iudicem ecclesiasticum, & non secularem.*

903 *Iudex ecclesiasticus si est negligens in monẽdo clericos vt deferant habitum, & desistant ab enormitatibus quid facere habeat iudex secularis n. 905.*

904 *Iudex laicus potest punire clericos qui cum fuerint moniti non desisterunt a primeua vita.*

906 *Negligentia, & lenitas siue mauis laxitas prælatorum in puniendo clericos delinquentes est causa multorum malorum, & quorum.*

907 *Clericus legitime monitus si post monitiones deliquerit poterit puniri per iudicem laicum absque degradatione.*

908 *Clericus monitus vt re assumat, & deferat habitum, & tonsuram si reassumit tantum aliquod ipsorum an propterea perdat priuilegium clericale.*

909 *Clericus repertus in flagranti crimine sine habitu, & tonsura an perdat priuilegium fori si prius non fuerit monitus.*

910 *Clericus delinquens in habitu laicali non propterea perdit priuilegium fori intellige vt n. 911. & 914.*

912 *Clericus qui dimisit habitum, & tonsuram, & propter a perdidit priuilegium clericale si tamen habitum re assumerit statim omnia priuilegia recuperabit intellige, vt ibidem.*

913 *Clericus in sacris constitutus. vel beneficiatus dimittendo habitum, & tonsuram clericalem peccat mortaliter, & potest puniri arbitrio iudicis.*

915 *Regulares professi nullo tempore aut loco possunt dimittere habitum clericale.*

916 *Clericus committens delictum horrendum, & saeuum perdit priuilegium fori, & potest puniri per iudicẽ laicũ, & n. 917. 918. 919. 920. 921. & 924.*

922 *Deprehensus in delicto quando quis dicatur.*

923 *Delictum graue saeuum, & enorme quando dicatur.*

925 *Clericus se opponens exequutioni sententiæ tanquam tertius non potest declinare forum lim. nu. 926. 927. & 928.*

929 *Clericus qui timet ab aliquo turbari in sua possessione potest implorare officium iudicis ecclesiastici, vt illi notificare faceret quod res est clerici, & si aliquid prætendit actor compareat coram eodem iudice ecclesiastico.*

930 *Pater qui vult emancipare filium clericum debet hoc facere coram iudice laico.*

931 *Clericus, & laicus si compromiserunt in laicum solum tunc repertus grauatus debet recurrere, & petere reductionem arbitrij boni viri coram superiore ipsius compromissarij laici intellige, vt nu. 932.*

933 *Clericus licet non possit consentire in iudicem laicum poterit tamen compromittere in laicum.*

934 *Clericus offendens, vel insultans officiales laicos potest ab eisdem puniri, vt num. 935.*

936 *Clericus an possit conueniri seu verius præueniri coram iudice laico si laicus eius debitor prætenderet obligationẽ esse sine causa, vel debitũ esse solutũ.*

937 *Clericus conueniens laicum coram iudice sæculari an teneatur subire iuramentum decisiuum casu quo laicus allegaret solutionem.*

938 *Clericus si in eius posse reperitur habere frumentum & aliud comestibile potest tempore penuriæ compelli ad illud vendendum per officiales laicos.*

939 *Clerici tempore necessitatis possunt compelli ad vendendum comestibilia prout laici.*

940 *Clerici tempore penuriæ possunt compelli per officiales ecclesiasticos ad vendendũ eius bladũ n. 943.*

941 *Clerici vendentes triticum, & alia comestibilia falsa mẽsura an possit puniri per offitiales laicos, n. 945*

942 *Falsæ mensuræ vsus est reprobatus etiam de iure diuino canonico, & ciuili.*

944 *Vendens rem falsa mensura, vel pondere punitus pœna falsi.*

946 *Iudex laicus potest punire clericum seditiosum, & scandalosum pro sedanda, & frenanda ira populi ne maius damnum eueniat.*

947 *Clericus qui authoritate iudicis laici adeptus fuit possessionem alicuius rei poterit ab eodem iudice priuari tali possessione.*

948 *Clericus alieno nomine vt procuratorio vel tutorio potest conueniri coram laico.*

949 *Petens se immitti in possessionem potest citari facere clericum contradictorem coram iudice laico.*

950 *Iudex laicus potest punire clericos vbi potestas ecclesiastica esset insufficiens.*

951 *Principes sæculares possunt se ingerere, & cognoscere de causa vbi duo contendunt de papatu.*

952 *Iudex secularis potest punire clericos rebelles ecclesiæ*

953 *Principes sæculares possunt de facto includere & obsidere Cardinales ad hoc vt cito eligant Papam.*

954 *Papa potest deficiente potestate sæculari vel negligentibus officialibus sæcularibus ius dicere, & iurisdictionem exercere etiam inter laicos.*

955 *Clericus minor litigans coram iudice sæculari a quo sibi tutor decernatur.*

956 *Curator ad litem debet dari ab eo iudice, qui est iudex in ipsa lite.*

957 *Iudex ecclesiasticus potest dare curatorem minori laico litiganti coram eo.*

958 *Clerico minori a quo iudice detur tutor vel curator generalis.*

959 *Stante statuto quod testamentum non valeat nisi sit insinuatum citatis legatarijs si clericus est legatarius tunc poterit citari coram iudice laico.*

960 *Clericus potest citari coram iudice laico vbi ex forma statuti, vel ex dispositionis iuris communis est faciendus aliquis actus citatis omnibus interesse habentibus.*

961 *Testamentum sollemne est publicandum coram iudice laico, licet sit institutus clericus vel ecclesia.*

962 *Exequutor testamenti etiam quod sit episcopus tenetur facere inuentarium coram iudice laico.*

963 *Clericus delinquens in loco in quo non adest eius superior potest capi, & carcerari per officiales laicos ampl. vt nu. 965.*

Vin

964 *Vincẽtius Bottoner olim regius cõsiliarius laudatur.*

966 *Paria sunt nõ habere virum, vel habere, sed inutilẽ.*

967 *Clericus potest citari per iudicem la cum vbi ex forma statuti debeut citari omnes interesse habentes.*

968 *Clericus exercens artem vilem potest annum vel infra annum si fuerit legitime monitus perdit priuilegium fori amplia vt nu. 969. limita 970. 971. 972. & 973.*

974 *Monitio vt clericus desistat ab artibus, & exercitijs vilibus a quo sit facienda.*

975 *Clericus in causis possessorijs an possit conueniri coram iudice laico nu. 976. distingue 977. lim. primam opinionem 978. & seq. lim. secundam opinionem nu. 982.*

983 *Clericus qui post susceptam tonsuram nunquam detulit habitum clericale non gaudet priuilegio fori.*

984 *Clericus tutor pro redeuda administratione tutelæ non potest conueniri coram iudice laico, & de ratione, nu. 985.*

986 *Curialis qui fecit se clericum potest per iudicem sæcularem reuocari etiam per manuum iniectionem.*

987 *Fideiussor clerici conuentus coram iudice sæculari an possit coram eodem iudice conuenire clericum pro quo fideiubsit.*

988 *Fideiussor clerici potest conueniri coram iudice laico, nec poterit opponere exceptionem declinatoriam fori ex persona sui principalis.*

989 *Exceptio mere personalis non transit in fideiussorem.*

990 *Clericus potest capi a iudice laico, vt recognoscat scripturam an sit eius manu scripta.*

991 *Clerici bigami non gaudent priuilegio fori & de ratione v. nu. 992. ampl. nu. 993. limit. 994. 995. 996. 997. 998. & 999.*

996 *Bigamia ex quo matrimonio contrahatur, & ex quo non.*

1000 *Bigamus quando quis dicatur.*

1001 *Clericus vsurarius potest puniri per iudicem laicum sed contra nu. 1003.*

1002 *Clericus vsurarius grauius punitur quam laicus.*

1002 *Clericus contraueniens, & frangens saluam guardiã principis laici poterit puniri per eundem principẽ laicum, sed contra nu. 1005.*

1006 *Iudex laicus potest compellere clericum creditorem ad relaxandum iuramentum turpiter receptum a debitore laico.*

1007 *Iudex laicus cognoscit de ui, & iniurijs illatis inter personas ecclesiasticas.*

1008 *Clericus qui fideiussit coram iudice laico de iudicio sisti, & iudicatum soluendo an possit per eundem iudicem compelli ad soluendum nu. 1009.*

1010 *Clericus hæres laici tenetur facere inuentarium coram iudice laico.*

1011 *Clericus seditiosus, & turbans publicam quietem potest per iudicem sæcularem eijci, & confinari a ciuitate, & loco quem turbat.*

1012 *Clericus scismaticus, & excommunicatus qui excommunicationem contemnit potest puniri per iudicem laicum, & quando dicatur excommunicationem contemnere.*

1013 *Excõmuunicationẽ contemnere quando quis dicatur. Iudex laicus potest punire clericum qui est armis, & seditionibus intentus.*

1014 *Officiales sæcularis requisitus à iudice ecclesiastico tenetur illi in partiri suum brachium absque metu excommunicationis, & facere quidquid impositur ab eo.*

1015 *Officialis sæcularis existente necessitate etiam non requisitus tenetur brachium præstare.*

1016 *Iudex ecclesiasticus potest implorare auxilium brachij sæcularis pro exequenda sua sententia, & mandato.*

1017 *Officialis sæcularis si requisitus recusat præstare brachium iudici ecclesiastico potest ad id compelli per censuras ecclesiasticas, & quid sit agendum quãdo requiritur princeps supremus, vide n. 1018*

1019 *Officialis laicus recusans præstare brachium iudici spirituali potest arbitrariè puniri.*

1020 *Brachium sæculare non solum potest peti ab episcopo verumetiam a quocunque alio inferiori prælato.*

1021 *Delegatus Papæ an, & quando possit petere brachiũ iudicis sæcularis 1024.*

1022 *Iudex ecclesiasticus non potest petere auxilium brachij sæcularis nisi in subsidium.*

1023 *Iudex ecclesiasticus tunc potest implorare brachium sæculare quando inuenit resistentiam.*

1025 *Officialis laicus quibus casibus poßet denegare suum brachium iudici ecclesiastico uu. seq.*

1028 *Statutum quod iudex ordinarius teneatur exequtioni mandare laudum latum per compromissarium non habet locum ubi laudũ esset euidens iniquum.*

1025 *Iudex sæcularis non tenetur præstare suum brachium vbi iudex ecclesiasticus vellet exequi sententiam euidenter nullam.*

1030 *Iudex sæcularis requisitus vt præstet auxilium sui brachij quando, & quibus casibus possit regnoscere id quod est exequendum.*

1031 *Iudex ecclesiasticus requisitus a laico tenetur suum auxilium præstare, & quando, & quid si hoc denegauerit an ei postea petenti potest denegari v. num. 1032.*

1033 *Iudex ecclesiasticus pro quibus causis possit petere auxilium brachij sæcularis.*

1034 *Clericus institutus hæres a laico in testamento sollemni tenetur aperire & publicari facere testamentum coram iudice laico.*

1035 *Iudex laicus potest cognoscere de causa vbi clericus spoliasset laicum 1036.*

1037 *Iudex laicus potest punire clericum tentantem fidẽ subuertere vel aliquid noui introducere.*

1038 *Princeps laicus potest forbannire clericũ a suo statu.*

1039 *Prælatus electus si est suspectus principi potest a prælatura remoueri.*

1040 *Clericus apostata potest puniri per iudicem secularem & nu. 1041.*

1041 *Apostasia quid sit.*

1043 *Apostasia quotuplex sit.*

Apo-

Con-

1258 *Iudex ecclesiasticus penes quem reperitur clericus captus pendente articulo, an debeat remicti ad Iudicẽ ecclesiasticũ, quiescere, & nihil facere debet.*

1259 *Iudex secularis summariè se informare pōt, & cognoscere de clericatu ad effectum remittendi clericum ad suum Iudicem, & quando fiat hæc informatio, & cognitio vid. nu. 1260. & 1261.*

1262 *Iudex ecclesiasticus, & non secularis cognoscere habet an iurisdictio ad eũ spectet vbi contingit quæstio inter eos super iurisdictione.*

1263 *Iudex ecclesiasticus determinat an quis sit in habitu, & tonsura, & an habitus quem defert sit ecclesiasticus.*

1264 *Tonsuræ quæstio vbi uertitur tunc Iudex ecclesiasticus poterit statim de ea cognoscere ex quo poterit denudare caput, & videre.*

1265 *Iudex ecclesiasticus, & non laicus determinat, & cognoscit quæstionem an quis debeat admicti ad ecclesiasticam immunitatem.*

1266 *Iudex ecclesiasticus, & non laicus determinat an locus in quo quis fuit captus sit sacer, & an sit de illis quæ potiuntur ecclesiastica immunitate.*

1267 *Iudex ecclesiasticus, & non laicus arbitratur an quis voluerit perseuerare in clericatu an vero habitum deijcere.*

1268 *Iudex ecclesiasticus determinare habet an res quas clericus defert sint causa proprij vsus, & an debeat super hoc iurare si gabellotus hoc negat.*

1269 *Iudex ecclesiasticus declarat an res quas clericus detulit non soluto vectigali ceciderint incōmissum.*

1270 *Iudex ecclesiasticus decidit quæstionem si quæ forte verteretur super inualiditate clericatus.*

1271 *Probatio an quis sit clericus, & an deferat habitum, & tonsuram, & an habitus quem gerit sit clericalis debet fieri in curia ecclesiastica.*

1272 *Citatio partis an sit necessaria in facienda probatione clericatus.*

1273 *Citatio Iudicis secularis an sit necessaria quando Iudex ecclesiasticus vult declarare an clericus debeat admicti ad forum ecclesiasticum vel non.*

1274 *Iudex secularis tenetur statim remictere ad forum ecclesiasticum clericum penes eum captum postquam hoc fuit pronuntiatum per Iudicem ecclesiasticum, & nu. 1275.*

1276 *Iudex secularis dum remictit clericum ad suum Iudicem competentem qua cautela vti debeat.*

1277 *Iudex laicus non potest statuere tempus clerico capto infra quod docere habeat de clericatu, & quid si fuisset morosus nu. 1278.*

1279 *Qui nam Iudex ecclesiasticus habeat determinare articulum an quis debeat gaudere foro ecclesiastico an scilicet ordinarius clerici an Iudicis an vero loci delicti.*

1280 *Persona clerici capti penes quē sit retinenda pendente articulo an debeat gaudere foro ecclesiastico.*

1281 *Citatio Iudicis secularis an sit necessaria qñ Iudex ecclesiasticus vult ei inhibere ne in cā procedat.*

1282 *Clericus quo ordine, & sollemnitate sit remictendus ad Iudicem ecclesiasticum.*

1283 *Clericus ad cuius expensas sit remittendus ad Iudicem ecclesiasticum.*

1284 *Clericus quando dicitur clericaliter viuere.*

1285 *Iudex laicus cui constat clericum prosecutum esse innocentem potest eum dimittere absq; eo quod illũ remictat ad Iudicem ecclesiasticum.*

1286 *Clericus ad cuius instantiam fuerunt emanatæ inhibitoriæ non potest illis renuntiare.*

1287 *Clericus bannitus per Iudicem laicum, & per contumatiam ficte confessus comparendo oīa annullat.*

1288 *Clericus condemnatus tamquam laicus docendo de clericatu annullat sententiam.*

1289 *Iudici seculari in casibus in quibus competit iurisditio super personis ecclesiasticis illa cōpetit cumulatiuè cũ ipso Iudice ecclesiastico, & nō priuatiuè.*

1290 *Episcopus potest prohibere ne laici diferant habitum, & tonsuram clericalem.*

1291 *Clericus quando priuatur priuilegijs clericalibus priuatur tantum possessione clericatus quia quò ad reliqua remanet clericus.*

1292 *Sententia lata per Iudicem secularem contra clericũ conuentum est nulla etiam si prius per interlocutoriam declarauisset se competentem.*

1293 *Clericus si conuenitur coram Iudice laico tunc debet seruari ius canonicum sicut e contra quando laicus conuenitur coram Iudice ecclesiastico seruatur ius ciuile.*

1294 *Clerici in sacris constituti a constitutis in minoribus non differunt quoad ammissionem fori ecclesiastici vbi illud ammictitur propter delictum.*

1295 *Priuilegium fori adhoc vt quis ammicteret quæ erant necessaria de iure antiquo, & quid hodie sit dispositum in clericis in sacris constitutis.*

1296 *Clericus non solum personaliter, & per se ipsum potest petere declinatoriam fori verũ, & per alium.*

PRIMVS EFFECTVS.

1 PRIMVS, itaq; est clericatus effectus, vt clerici eximantur a iurisdictione, & potestate laicorum, ita vt coram iudicibus, & offitialibus laicis nullo modo conueniri poterint, quod probatur, *in cap. 1. 11. quæst. 1.* dum Caius Papa ad Felicem Episcopum scribens ait, *nemo vnquam episcopum, aut reliquos clericos apud iudicem sæcularem accusare præsumat.* & Marcellus primus Pontifex Maximus scribens Episcopis Orientalibus in epistola secunda dicit, *Clericum cuiuslibet ordinis absque Pontificis sui permissu nullus præsumat ad sæcularem iudicem trahere, nec laico quemlibet clericum liceat accusare,* & Pelagius Sergio Camellario scribit, *si quis laicus clericum cuiuscumque gradus dixerit esse pulsandum ad episcoporum iuditium in eadem ciuitate, vel territorio constitutorum proponat eas, quas se habere existimat actiones,* Innocentius Primus

ad Victricum Rhotomagẽsem. vt Isodorus citat in præfatione canonum, *Si quæ (inquit) causa, vel contentiones inter clericos, & laicos tam superioris ordinis, quam etiam inferioris fuerint exortæ placuit vt secundum Nicenam sinodum congregatis prouinciæ episcopis iuditium terminetur*, & in Concilio Parisiensi canone 10. habetur, *Nullus iudicum neque præsbiterum, neque diaconum, aut clericum vllum, aut ecclesiæ iuniores sine licentia Pontificis per se distinguat, aut condemnare præsumat*, & in Concilio Matisconensi primo, canone 8. *Nullus clericus alium clericum ad iudicem sæcularem accusare, aut ad causam dicendam trahere quocumque modo præsumat sed omne negotium clericorum aut in ep scopi sui aut præsbiterorum in Archidiaconi præsentia finiatur*, & in Concilio Agatensi canone 32. *clericum nullus præsumat ad sæcularem iudicem episcopo non permittente pulsare*, quod etiam ex alijs Concilijs, & Summorum Pontificum rescriptis hunc effectum deducit *Gratia. 11. q. 1. per totam quod etiam habetur in c. denique 96. distin. c. si quis 23. q. 8. c. si iudex laicus de sentent. excomm. in 6. c. item statuimus de constit. c. si diligenti, & c. significasti de foro compet. c. cum non ab homine c. at si clerici, & c. qualiter de iudit. Authen. statuimus. C. de episcopo. & cler. Auth. vt clerici apud proprios episcopos collat. 6.* Ex quibus omnibus hæc cõclusio fit indubitata ita, & taliter, quod nullum habet cõtradictorẽ (quod rarissime in iure nostro inuenitur, cũ aliqui vt videãtur acuti, & perspicacis ingenij, alij passione moti, alij pecuniarum cupiditate ducti audeãt ipsi veritati se opponere, & dũ volunt veritatẽ ostendere ipsam veritatẽ inuoluunt, & obscurant) immo (ad rem nostrã reddeundo) prædictũ effectum recensent Doctores proxime citandi, & alij, quos data opera prætermictam, & hos ẽt prætermisissem nisi fuissem motus ad illos allegandum, quia multa circa hunc effectũ vtilia, & scitu digna in locis inferius citandis ponunt, *glos. in c. si Imperatori in verb. discite 96. distinct. Azor. in suis institut. moralibus lib. 5. cap. 12. vers. in hoc procul dubio cart. mibi 502.* vbi dicit quod Marsilius Patauinus merito fuit ab ecclesia damnatus ex quo contrarium defendere voluit. *Aufrer. in tractat. de potest. iud. sæcularis super personas eccles. nu. 5. in 11. tom. tract. diuers. par. 1. car. mibi 328. Bernard. Laurentius in tract. prædicto nu. 5. in 16. tom. dictorum tract. cart. mibi 301. Io. Lupus in tract. de liber. eccles. par. 2. q. 1. nu. 2. in dictis tract. diuers. to. 13. part. 1. cart. mibi 5. Theosalus Gisbertus vltramontanus in tract. de recouuent. c. 12. nu. 23. Petr. Augustinus Morla Hispanus in empor. vtriusque iuris in tit. de iurisd. omn. iud. nu. 123. Surd. cons. 193 nu. 4. & cons. 222. nu. 1. lib. 2. & cons. 301. nu. 16. lib. 3. Hondod. cons. 3. n. 12. lib. 1. vbi alios allegat, & cons. 20. nu. 11. lib. 2. Bursat. cons. 397 nu. 10. lib. 4. & cons. 42. nu. 2. lib. 1. vbi testatur de magis comm.* opin. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immunit. lib. 3. c. 15. nu. 1. & seqq. Natt. cons. 495 nu. 15. lib. 3. Cornelius Benincasa in tractat. de paupert quæst. 8. nu. 57. in 18. to. tract. diuer. car. mibi 158. Camillus Borellus cons. 68. nu. 9. Aluarus Velasc. dec. 100. n. 8. vbi multos alios allegat Bernard. Diaz regul. 92. Menoch. in tract. de arbit. iud. cẽtur. 3. casu 246. nu. 5. & centur. 6. casu 562. num. 2. Io. Batt. Marches. in tract. de commiss. par. 2. c. 4. n. 30. Marius Anguiss. cons. 28. nu. 12. Ludouic. Alfer. cons. 70. nu. 31. Abb. noster Panorm. in c. solite nu. 14. de maior. & obedien. Bart. Soc. reg. 80. Io. Montaig. in tract. de collat. parlamen. p. 2. nu. 11. in 16. to. tract. diuers. car. mibi 277. Thom. Gramm. voto 18. nu. 7. & voto 33. n. 16. Petr. Rebbuff. cons. 193. nu. 5. Thomas Triuis. decis. 34. nu. 1. lib. 1. Marcus Antonius Eugen. cons. 26. nu. 23. vbi alios allegat, & testatur de com.* opin. Marc. Ant. Peregr. cons. 91. nu. 49. Io. Batt. Asinius in pract. exequut. §. 2. c. 12. nu. 45. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 32. nu. 1. Guido Papa cons. 221. nu. 2. Hieronym. de Ceuallos in specul. commun. contra commun. opin. q. 550. Camill. de Curt. in diuersor. feud. par. 2. c. 2. nu. 75.* vbi multa circa hoc scribit, & dicit quod iste effectus deducitur ex infinitis iuribus tũ iuris ciuilis tum ẽt, & canonici, & dicit q̃d totus feré orbis Christianus hanc conclusionem obseruat, *Brun. cons. 64. nu. 14. & 17. & cons. 89. nu. 8. & 9. Mars. in tract. de bann. in verb. iudice nu. 196. Fider. de Senis cons. 148. n. 8. Matthæus Colera in tract. de process. exequut. par. 1. c. 4. nu. 6. Bernard. Bombin. cons. 10. nu. 14. Alberic. de Rosat. in tract. de statut. lib. 3. q. 42. nu. 1. Specul. in tit. de reo §. 1. nu. 3. Iacobus Berrett. cons. 3. n. 34. Ant. Scappa in tract. de iure non scripto lib. 1. c. 1. nu. 1. vbi testatur de comm.* opin. & c. 2. etiam nu. 1. Alfons. Aluarez in specul. iuris pontifit. c. 35. in princ. car. mibi 95. Gregor. Sair. in Claui Regia lib. 12. c. 7. n. 6.* vbi dicit quod sint omnino exempti, *Ludou. Molina in tract. de iust. & iure tract. 2. disput. 3. in secunda conclusione cart. mibi 138. Hierony. Pappon. cons. 29. n. 10.* vbi dicit quod ante omnem humanam legem clerici fuerunt exempti a iurisdictione laicorum, *Farinat. in suo tract. crim. q. 8. n. 1. Fernand. Vasques in tractat. de success. creat. §. 22. lim. 17. nu. 58. Flammin. Cartar. in pract. deinterrog. reis lib. 1. c. 1. n. 12. Petr. Cencdus in collect. iuris canonici par. 1. collect. 57.* vbi prope infinitos cõgerit, nec sublimioribus potestatibus laicorum, *Mart. de iurisd. par. 1. c. 25. nu. 46.*

2 Ampliatur primo prædictus primus effectus vt hanc immunitatem, & exemptionem consequantur clerici non solum de iure positiuo, & humano, verum etiam de iure Diuino, & ante humanam legẽ, *vt in Psal. 104. Nolite tangere Christos meos, &c. & Matth. c. 17. & c. 10. & alibi Propheta dicit Qui vos tangit tangit*

pupil-

pupillā oculi mei, & in veteri testamento legitur ꝙ Ioseph exemit sacerdotes à potētia Pharaonis, *vt i Gen.c.47.* ꝙ manifestissime affirmauit Constantinus ille sanctissimus Imperator qui cū præesset Concilio Niceno, & quædā querelæ contra clericos oblatæ fuissent quærelantes repulit, & memoriales conbusit, & ad clericos cōuersus dixit vos a nemine iudicari potestis quia ad Dei solius iuditium reseruamini, *prout hæc refert Gratian. in c. continua 11. q. 1. & in c. futurā 12. q. 1.* qđ & modernissime fuit determinatum per *Sacr. Concil. Trid. sess. 25. c. 20. de reformat.* dum sancta sinodus admonet principes seculares ne patiātur suos magistratus, & offitiales violare clericorum immunitatem Diuino, & humano iure inductam, & antiquitus per Conciliū Calcedonense, vt refert Gratianus *in c. si clericus, & in c. clericus nullus 11. q. 1.* & per Concil. Melitanū *vt in c. iuolita eadem causa, & q.* & per Concil. Cartaginense vt habetur, *in c. placuit eadē q. 1.* quod ēt attestatus fuit Ioannes Pontifex Max. *in c. si imperator 96. distin.* & ex nostratibus iuriscōsultis multi atq; multi talē opinionē fuerunt secta ti inter quos fuit Glos. *in dicto cap. si imperator, in verb. discussi Bald. & Aluarott. in c. 1. §. statuimus n. 1. de statuis, & immagini. Abb. in c. at si clerici n. 23. de iudic. DD. communiter, & præcipue Fel. n. 6. & Deci. n. 5. in c. ecclesia Sanctæ Mariæ de constitut. Gomes. in repet. c. 1. n. 67. de constit. in 6. Alciat. in c. cum non ab homine n. 20. & 46 de iudic. Io. Orascus in repet. l. de quibus n. 144. de legib. Aluar. Velas. decis. 100. n. 8. Gigans in tract. de crimine lesæ maiest. q. 63. n. 2. cart. mihi 111.* vbi multos allegat licet ipse in casu suo contrariū teneat, *& in tit. quis cognoscat de crim. lesæ maiestat. n. 15. cart. mihi 126 Corrad. in templ. iudi. tit. de vicario episco. lib. 2. c. 6. n. 3. cart. mihi 215. Roland. a Valle. cons. 12. n. 44. lib. 2. & cons. 23. n. 10. eod. lib. Camill. de Curte in tract. de feud. p. 2. c. 2. n. 77. & seq.* vbi multa circa hanc ampliationē scribit, *Ludou. Molin. in tract. de iustit. & iur. tract. 2. disput. 3 in tertia cōclusione cart. mihi 139 & seq. per totū Petrus Belluga in specul. princ. rub. 11. §. videndū n. 1. & 5. cart. mihi 51. & 52.* vbi pro ista opinione allegat alia iura, & authoritates, & dicit ꝙ iudices laici diuinitus penis corporalibus affligūtur, qui officiū iudicū ecclesiasticorū sibi vsurpāt

3 qđ probat exēplo Ozie qui fuit lepra percussus, *vt est relatum in c. nos si §. item cum Balam 2. q. 7. Io Gutter. in repet. l. nemo potest n. 107. & seq. ff. de legat. 1.* vbi testatur de comm.* opin. *Lelius de Zauchis in tract. de priuil. eccles. priuileg. 47. n. 15. Tiber. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 1. Cardin. in c. perpendimus in septima oppositione de sent. excomm. Villalobs in commun. opin. in verb. clericus n. 68. Viui. etiam in cō. opin. in verb. clerici a potestate, Couarr. in lib. pract. quæst. c. 31. n. 1. Azebed. in l. 5. tit. 3. lib. 1. nouarū compilationum, Vantius in tractat. de nullit. in tit. de nullit. ex defectu iurisdict. nu. 101.* vbi multos alios allegat, *Sigesmund. Scacc. in tract. de iudic. p. 1. c. 11. n. 44* vbi testatur de comm.* opin. *& nonnullos congerit Dominus Don. Nicol. Intrigl sing. 82. n. 3. & in tract. de casibus conscien. cas. 8. n. 104.* quidquid in contrariū dixerint aliqui per eum relati n. 105. *Pappon. cons. 29. n. 10. Farin. in tract. crim. q. 8. n. 2. Cassan. super consuet. Burgun. rub. 1. §. 5. vers. s'il n'a grace nu. 48. car. mihi 192. Foller. super const. Regni in tit. de episc. & cler. c. de personis clericorum n. 8. car. mi 41. Benincas. in tract. de paupert. q. 8. speciali 4. n. 53. Canale decis. 27. num. 32. & 31. libr. 1. Iacob. de Graff. in decis. aureis p. 2. lib. 3. capit. 5. num. 4. Clarus in § fin. quæst. 36. nu. 1.* vbi asserit hanc esse com.* opin. *Thomas Zorola in praxi episc. in verb. clericus, §. 12. Rot. Rom. dec. 840. alias decis. 10. num. 4. in titul. de consuet. in antiqu. prope infinitos allegat Petr. Cenedus in collect. iuris canonici p. 1. collect. 37. n. 1. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immunit. lib. 3. c. 15. n. 17. & 18.* vbi dicit ꝙ clerici fuerunt exēpti a iurisdōne laicorum ante oēm humanā constōnē, & ꝙ constōnes, quę postea emanauerunt nō ad exēptionē inducēdā, sed ad iuris diuini declarationē cōstitutæ fuerunt, *Farin. in tract. crim. q. 8. n. 2.* vbi hanc ampliationē limitat duob⁹ modis, quarum limitationū neutra est vera. Prima nō est vera, quia supra citati Doctores loquuntur indistincte, & authoritates sacræ scripturæ etiā loquunt indistincte, nec respiciunt magis causas spirituales quam tpales, ciuiles, vel criminales, imò magis vident respicere causas tpales quam spirituales, dum sacra pagina dicit, noli tangere Cristos meos, &c. & qui vos tangit tāgit pupillā oculi mei, & dū eximit sacerdotes a potētia Pharaonis. Secūda aūt limitatio non est vera, quia ius diuinū in locis supra allegatis loquitur etiā indistincte, nec respicit magis vnā personā quā aliam, vel vnā causam quam aliā, & si fortasse esset limitanda hæc ampliatio (prout non puto) deberet limitari in oībus clericis, qui nō sunt sacerdotes, & hoc per illud dictū, *Ioseph exemit Sacerdotes a potentia Pharaonis.* Et licet sit verissimum ꝙ hanc exemptionē habeant, & consequant clerici de iure diuino, nihilomin⁹ exercitiū ipsius exēptionis, & possessionē talis pri-

4 uilegij nō obtinuerūt nisi post cōciliū Remēse ꝙ fuit celebratū anno Dñi 829. sub Eugenio II. Pōtifice Max. *vt habetur in c. 2. & in c. in parte, & i c. qualiter, & quādo, & in c. quādo de iud.* & in tertio tomo conciliorū inter decreta ipsius Eugenij prius nāq; conueniebant apud iudices sæculares, tàm in causis ciuilibus, q̄

crimi-

criminalibus, *vt colligitur clare ex text. in l. cũ clericis, & in l. omnes, C. de episc. & cler.* & nõ est dubiũ ꝙ dr̃ de iure diuino illud ꝙ in lege veteri est figuratũ, & in noua est adimpletũ cũ declaratione. *Rodulph. Cupers in repet. c. oportebat 79. dist. in 5. art. n. 3. car. mihi 241.* Ex quibus DD. & ex alijs in ipso effectu allegati qui ẽt hoc dixerunt clarissime liquet ꝙ magis * cõ. opi. est ꝙ hanc immunitatẽ cõsequunt clerici de iure Diuino, quidquid in contrariũ tenuerunt, *Pet. Aug. Morla, & alij per eũ allegati in emporio vtriusq; iuris tit. 2. q. 12. n. 3. & seq.* Ampliat secundo p̃dictus primus effectus, vt laici sint oĩno, & penitus incapaces iurisdõnis super personas ecclesiasticas, *Victoria de potest. eccl. in fin. Bal. in l. si quis ex aliena ff. de iud.* vbi dicit, ꝙ laicus non est, nec esse põt iudex super clericos, *Egid. de Mandalbertis in sua disput. incipient. qõ talis est inter qõ. Paul. de Leazar,* vbi dicit, ꝙ clericis coram iudice seculari non est licita comparitio, nec possibilis iurisdictionis ꝓrogatio *Gram. cons. 71. n. 37. in crim. & voto 18. n. 12. & 13. & voto 27. n. 6. & dec. 61. n. 5. & 17.* vbi dicit ꝙ ita fuit conuentũ inter regẽ regni Neapolis & Summũ Pontificẽ, *& iterũ dec. 29. n. 5. Morla in empor. vtriusq; iur. p. 1. tit. de iurisd. omn. iud. n. 123.* & sunt ita, & taliter incapaces, vt nunq̃ hanc iurisdictionem p̃scribere possint, *Abb. ĩ c. quanto de cõsuet. & in c. ad aures, & in c. causam, q̃ n. 2. & 3. de p̃scr. Paul. de Cast. cons. 2. n. 3. vol. 2. Ripa in c. decernimus, n. 74. & 75. de iud. Fely. in c. accedentes, n. 6. vers. fallit secundo de p̃scr. & in c. 1. in prin. de maior. & obed. Rocc. de Curte in repe. c. fi. sect. 5. n. 32. car. mihi 153. de cõsuet. Iac. Berret. cõs. 3. n. 34. Aug. Bero. cõs. 16. n. 21. lib. 1. Roma. sing. 419. & ibi Addentes, Caualc. dec. 27. n. 31. lib. 1.* q prædictos oẽs allegat, & dicit ꝙ tp̃s nunquam poterit causare, & tradere hanc iurisdictionẽ, & hæc iurisditio competit iudici ecclesiastico priuatiue quoad laicũ iudicẽ, *c. cum nõ ab homine, & c. at si clerici de iud. c. 2. & ibi gl. de foro cõp. c. clericũ, il 2. 11. q. 1. Alex. cõs. 8. n. 11. lib. 1. Grãm. voto 28. n. 7. Rol. a Valle cons. 12. num. 34. & seq. lib. 2. Marc. Ant. Cuccus in insti. canon. lib. 1. c. 6. n. 122. & 124. Cartar. in tract. de interrogan. reis li. 1. c. 1. n. 12. vbi quãplurimos alios allegat Sigism. * Scac. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 14. & 32. Nenizz. cons. 4. n. 41.* vbi dicit hoc idẽ esse quoad bona, quia ẽt in eis iudex ecclesiasticus habet iurisdictionem priuatiuam quoad laicos.

Ampliatur 3. vt prædictus primus effectus quod clerici non possint conueniri corã iudice laico habeat locũ tàm si causa est criminalis, q̃ ciuilis, *Petr. de Rauen. in tract. de feud. tit. de stat. & consuet. §. itẽ statuimus in 10. tom. tract. diuers. p. 2. car. mihi 41. Bertach. in tract. de episc. p. 5 lib. 4. n. 95. in 13. tom. eorundẽ tractatuũ p. 2. cart. mihi 353. Rol. a Valle cons. 23. nu. 13. lib. 2. Viuius dec. 49. n. 3. Lud. Molin. in tract. de iust. & iur. trac. 2. disput. 30. in princ. car. mihi 138. glosa siue additio ordinaria super ritu Magnæ Curiæ vicariæ rub. de foro compet. lit. B, car. mihi 396. post constit. Regni, Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super eccl. person. regula prima, in princ. in 16. tomo tract. diuers. cart. mihi 286. Io. Brocols in trac. de feud. c. 10. n. 22. car. mihi 659. Euerard. in topica iuris in loco a milite armatæ militiæ, n. 14. cart. mihi 338.* vbi prope infinitos allegat *Proposit. in tract. item statuimus, nu. 1. in tit. de stat. & consuet. in vsibus feud. Lelius de Zanchis in trac. de priuileg. eccles. priuileg. 85. num. 7.*

Ampliatur 4. prædictus primus effectus, siue regula quod clerici sunt exẽpti a iurisdõne laicorum, vt procedat tàm si clericus cõueniatur actione reali, quàm personali, qa sicut ipsi clerici non subijciuntur iurisdõni iudicis secularis, ita nec eius bona, *Authen. statuimus, C. de episc. & cler. c. statuimus 11. q. 1. Oldrad. cons. 84. Bal. in c. 2. in fin. de iudit. Abb. & Butr. in c. si diligenti de præscript. Affl. decis. 2. nu. 25. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super ecclesi. person. reg. 2. nu. 5. vers. contrariã tamen in 16. to. trac. diuers. cart. mihi 289.* vbi alios allegat, & testatur de cõm. opi. * *Franc. Viui. dec. 49. n. 3. Soc. in c. sane si episc. n. 10. de foro compet. Euerard. cons. 42. n. 24. Vant. in trac. de nullit. tit. de nullit. ex defectu iurisd. n. 54 ver. quæ procedunt Rol. a Valle cõs. 12. n. 37. & cõs. 23. nu. 13. lib. 2. Tiraq. in trac. de retract. lignag. §. 32. gl. 1. nu. 80.* vbi quamplurimos allegat, & asserit istam esse com. * opin. *gl. in c. ecclesia S. Mariæ de cõstit. & in c. ex litteris in verb. obligata de pignor. & in c. fi. in verb. facultatibus de uit. & honest. cler. Rom. sing. 113. n. 2. Mart. de iurisd. p. 4. cent. j. cas. 18. n. 27. & cas. 125. n. 6. & p. 2. c. 6. n. 25. Robert. Marant. in prac. p. 4. dist. 11. n. 2. car. mihi 192. & cons. 37. nu. 3.* vbi dicit quod est falsa opinio tenentium contrarium *Pet. Aug. Morla in empor. vtriusque iur. p. 1. tit. 2. de iurisd. omn. iud. n. 144. Surd. cons. 301. n. 64. lib. 3. Menoch. in trac. de retinend. poss. remed. 3. n. 401. & in trac. de arbitr. iud. casu 246. n. 5. Soc. sen. cons. 13. n. 30. lib. 4. Hieron. Pappon. cons. 29. n. 9. & 11. lib. 1. Foller. in prac. crim. in verb. audiantur excusatores, nu. 38. Villalobs in cõm. opi. in uerb. clericus n. 70. Caualc. dec. 23. n. 28 lib. 2. Io. Iac. Masull. in add. ad Capyc. dec. 98. n. 3. Scac. in trac. de iud. p. 1. c. 11. n. 28. & 30.* qui dicit quod hæc est magis cõm. * doctorum s̃nia *Ant. Massa Galles. in trac. de obli. in forma Cameræ p. 2. q. 2. n. 3.* de magis cõm. * testatur *Mising. obser. 22. cent. 1.* licet ipse in contrariam opin. videatur inclinare *Dec. in d. c. ecclesia S. Mariæ, n. 65. & 176. de consti. Anastas. Germo. in trac. de sacror. immu. lib. 3. c. 15. n. 107. Addentes ad Fulu. Patian. in trac. cui incumb. onus probandi negat. lib. 2. c. 34. n. 123. in lit. O. Iac. Rebuff. in l. viros n. 2. C. de palatin. sacrarum &c. lib. 12. Gulicl. de Bened. in repet. c. Raynutius, in verb.*

verb. vxorē nomine Adelesiam in 2. dec. n. 120. de testam. Cassa. super consuet. Burg. rub. 1. §. 5. n. 92. cart. mihi 206. vbi hanc ampliat. ponit pro regula Affl. super constit. Baiuli n. 13. rub. 66. de sacram. prastand. lib. 1. Vinc. Honded. qui multos alios allegat cons. 3. n. 21. lib. 1. Marant. disp. 8. n. 13. Gram. dec. 29. n. 14. Farin. in trac. crim. p. 1. q. 8. nu. 21.

12 vbi testatur de cōm.* & magis cōm.* opin. & multos allegat, & licet prædicta ampliatio sit a tot DD. approbata nihilominus non defuerunt, qui cōtrariū tenuerint prout fuit *Guliel. de Cun. in Auth. clericus, in prin. C. de epis. & cler. qui ad ita tenendū mouetur per tex. in l. de ijs ubi idē tenet eo. tit. & ibidē Odofr. Boer. dec. 69 Ioachim Mising. cons. 47. n. 26.* vbi sibimet cōtrarius dicit hāc opinionē esse cōmuniorem, * & q pro ea facit tex. *in c. quod clerici, & in c. si diligenti de foro cōp.* vbi tantū disponitur circa actiones psonales, & ciuiles psonales, *& in Auth. sed hodie C. de epis. & cler.* vbi ēt tantū de actionibus psonalibus memorat, & prædictā opinionē sequuntur etiā Gail *obser. 37. n. 4. lib. 1. Couar. in li. 1. var. resol. c. 4. n. 3. Azzo. in summ. tit. C. de episc. & cler. n. 12. Patian. d. n. 123. Tho. Triuis. dec. 34. per tot. lib. 1. Franc. Marc. qui alios allegat dec. 67. lib. 1. Io. Alois. de Leo in l. 1. n. 13. C. de epis. & cler. Tiraq. in loco supra cit. n. 81. & 82.* vbi dicit quod hæc opinio seruat in regno Galliæ; Ego vero puto non esse recedendū a priori opinione, q̄ re uera est cōior, * & verior, & prædictæ opinionis ea est ratio, q̄a cū bona sint accessoria

13 ad personā clerici, sequit vt ipsa bona sicut & persona sint exēpta a iurisdictione laicorum, *vt in Genesi c. 47.* vbi Ioseph exemit a potestate Faraonis oēm terrā Ægypti præter terrā sacerdotalē, *l. decernimus, C. de epis. audi. c. in presentia de prob. Auth. ingressi, C. de sacros. eccl. Pet. Aug. Morla in empor. vtriusq; iur. p. 1. titu. 2. de iurisd. om. iud. n. 144. Marian. Soc. in c. sane n. 10. de foro comp. Marc. Mantua in e. cum sit generale n. 16. eo. tit. Bertran. cons. 121. n. 1. & seqq. lib. 3. Fernand. Vasques in tract. de success. creat. §. 10. n. 651. Marant. disp. 8. n. 13. & cons. 37. n. 5.*

14 Et licet persona clericorū sit exēpta a iurisdictione iudicis laici de iure diuino nihilominus eius bona non sunt exempta a tali iurisdictione de iure diuino, sed de iure positiuo, *ita Franc. Capibl. in tract. de iure, & author. baron. pragm. 8. p. 2. n. 14. & 15.* vbi ex hoc infert qđ

15 valet consuetudo existens in aliquibus regionibus, vt clerici non gaudeāt bñficio fori ī bonis, put est apud Gallos, Anglos, & Hispanos de cuius consuetudinis validitate dicā hic inferius ampl. 62. n. 372. ego vero ex hoc infero quod Papa potest facere legē generalem, & p

16 eam tollere clericis hoc priuilegium de quo etiam dicam infra ampl. 6. n. 19.

Nec ommittā dicere quod si cleric* conueniatur actione reali debet conueniri coram

17 iudice ecclesiastico illius loci vbi res reperitur sita, & non in loco clerici, *l. fin. & quod ibi not. Doct. C. vbi in rem act. exerc. debe. Nauiz. cōs. 4. n. 4. Sigism. Scac. ī trac. de iud. p. 1. c. 11. n. 31.*

Ampliatur 5. prædictus primus effectus,

18 vt locū sibi vēdicet tām si iudiciū est ordinarium, q̄ extraordinarium, & summariū, tam petitoriū, q̄ possessorium, & tām reale, quàm personale, vel mixtum, *Soc. sen. cōs. 95. n. 7. vol. 3. & cons. 13. n. 12. & 30. lib. 4. Amod. Apont. in tract. quis sit iudex in causa feudi, n. 63. Maccabr. ab Angull. cons. 44. n. 8. lib. 1.* sed circa iudicium possessorium aduertas quod in eo poterit se ingerere, & cognoscere iudex laicus, vt dicā infra in limitationibus.

Ampliatur 6. prædictus effectus, vt clericus

19 non possit conueniri coram iudice laico ēt si Papa faciat legē gñalem q clerici conueniri possint in curia sæculari, *Card. Alex. & Abb. ī c. ppendimus de sent. exc. Bertac. in suo reper. in verb. clerici corā laico, & in tract. de epis. p. 5. lib. 4. n. 5. in 15. tom. tract. diuers. p. 2. car. mihi 275. Marius Anguiss. cons. 28. n. 11. Io. Batt. Asin. in tract. de exequt. §. 6. c. 49. n. 15. Aluarez in specul. iuris pōtif. c. 36. in prin. Natta cons. 495. n. 15. lib. 3. Rol. a Valle cons. 4. n. 15. lib. 1. & cons. 12. n. 46. & cōs. 23. n. 11. lib. 2. Foller. super const. Regni in titu. de epis. & cler. c. item statuimus, nu. 2. cart. mihi 64. Gram. dec. 61. n. 10.* vbi dicit, quod Papa hoc facere non potest, *& dec. 29. n. 11. Cornel. Benincasa in tract. de paupert. q. 8. special. 4. n. 50. Camill. de Curte in diuersor. iur. feud. p. 2. c. 2. n. 123. Oct. Vulpell. in tract. de liber. ecclesi. p. 1. n. 16. Ferd. Vasq. in tract. de success. crea. lib. 3. §. 22 nu. 59.* qui dicit hāc opinionē esse* receptiorē *Moz. in tract. de feud. in tit. de natural. feud. n. 127. car. mihi 160. Clarus in §. fi. q. 41. n. 7. Rom. & ibi Addent. sing. 419. Boss. in tract. crim. in tit. de foro compe. n. 130. Fari. q. 8. n. 4.* Et huius ampliationis rō est, q̄a cum

20 hoc priuilegium sit clericis cōcessum de iure diuino, vt dixi supra in secunda ampliatione, Papa non poterit illud tollere, *c. sunt quidā 25. q. 1. c. statutū, in prin. & ibi gl. de rescr. in 6. Io. Orosius in l. non est receptū, n. 12. ff. de iurisd. omn. iud. Abb. in c. 2. n. 2. & ibi Anch. & Imol. de maior. & obed. Aluarez loco prācit. Surd. d. cōs. 301. n. 53. li. 3. Natta eod. n. 15. Rol. a Valle in locis supra allegatis:* & quod Sūmus Pontifex non possit tollere ea, quæ sunt de iure diuino, dixerunt Fel. in c. quæ in ecclesiarum, nu. 19. de const. Lancell. Corrad. in templo iud. lib. 2. c. 1. §. 4. n. 1 cart. mihi 170. cum alijs, quos late adduxi in meo tract. de except. exceptione 32. n. 108. &

21 seq. Sed tantum ex causa illud modificare, & limitare, vt ibidem dixi, & not. Doctores, *in c. 1. dist. 5. cum alijs innumeris quos congerit Ferdin. Loaz in allegat. pro Marchione Veles, n. 69. Marius An-*

Anguiss.conf.28.n.11.& late Anastas.Germon.in tract.de sacror.immun.lib.3.c.15.n.72.vers. verum insurget aliquis.

Et etiam quod hæc immunitas esset clericis attributa de iure positiuo(prout aliqui volue-

23 runt)adhuc Papa causam indistincte non tolleret, quia ex hoc decoloraretur totus status vniuersalis ecclesiæ, *c.& si illa prima, quæst.7. Gloss.in c.litteras de restitut.spoliat. Cardin. in repet.c.perpendimus,colum.5.vers.& primo sciat, de sentent. excommun. Fel.in c.ecclesia S. Mariæ, n.6. de constit.vbi ad hoc allegat Abb.in c. decernimus de indic. Foller.super constitut. Regni in titu. de episcopis, & cler.c.item statuimus n.2. cart. mihi 64. Petrus Rebuff.consil.15.n.6.Surd.conf.301.n.53.*

Subamplia primo istam sextam ampliationem, vt nec etiam cum consensu omniũ clericorũ Papa poterit tollere priuilegiũ fori ordini clericali, *Beninca.in tract. de paupertate q.8. speciale 4.nu.51.vbi allegat Signorol. de Homod. conf.21.colum.2.& Dec.consl.276.nu.2.*

24 Limita modo prædictã ampliationẽ quando Papa vellet aliquo casu tollere prædictum priuilegium vni clerico, vel clericis certi ordinis vt puta in minoribus constitutis, vel clericis cõmittentibus aliquod crimen vt est in crimine assassinij adulterij, vel vsurarũ, quia hoc omni iure erit sibi permissum, *c. bene quidem, 96.dist.c.iusiurando 64.dist.c.Adrianus, 1. q.1.& not.in c.fin.de offic. ordinar. & in c. decernimus, de iud. Alphons. Aluarez. in Specul.iur. Pontific.c.36. in princ. vbi ad hoc allegat Cardin. & Archid.Vasques, in tractat.de success.creati.lib. 3.§.20.limita.47.n.60.qui alios congerit,& testatur de com. opi.Cassian.super consuet. Burgun. rubr. 1.des iustices.§.5.vers. s'lna grazze, nu.48. cart. mihi 198.glos.ordinaria super ritu M.C.V.in rubr. de foro compet.lit.B cart. mihi 396.post.constitut. Regni, Nicol. Euerard.in topica iuris in loco a milite armat. milit.n.16. cart. mihi 340. Pet. Belluga in Specul princ.rubr.11.§.videndum,n.12.13.& seq.cart. mihi 59.Segismundus Scaccia in tract.de iud.p.1.c.11.n.43.vers.hoc tamen, Marc. Anton. Cuccus in institut.maior.lib.2.tit.2.n. 20. Prosper Farinac.in tract.crim.q.8.n.4.vers.limita hanc tertiam ampliationem Couarru.in libro pract.quæst.c. 31.n.4.&6.*qui duo vltimi dicunt quod Papa facilius potest tollere priuilegium fori clericis primæ tõsuræ quam clericis existẽtibus in ordinibus sacris *Corrad.in prac. in tit.de inquisit. in 1. & 10. limitatione cart. 247.* & pro hac limitatione bene faciunt, *c. 1. de homicid. in 6.* vbi clericos cõmittentes certũ delictũ hoc est assassinium priuat priuilegio clericali, & dat potestatem principibus ac iudicibus secularibus eos puniendi, & Concilũ Trident. *sess.23.c.2. de reform.* vbi clericos in minoribus nõ obseruantes certas qualitates ibi requisitas exuit priuilegio clericali.

25 Limitatur secũdo prædicta sexta ampliatio quando Papa delegaret causam principi, vel iudici laico, & ei daret potestatem iudicandi de clericis certi loci, vel in certis casibus quia hoc facere posset, *c.officium 32.dist.c. Menna 2. q.7.*in quo habet quod causa spiritualis commissa fuit Reginæ Francorũ, *c.verũ de foro cõp. c.solitæ de maior.& obed.c.Romana, §.debet de.appell.in 6.c.illud 10.q.3.*vbi dicit quod Pelagius

26 Papa potestatem dedit cuidam nobili Siculo puniendi episcopos, qui vexabãt & opprimebant clericos, *gl.in c.clericus nullus, 11.q.1.& in c.1.94.dist.& in c plures 16.q.1.& i c.laici 16.q. 7.& in cap.imperium 10.dist.& in cap.1.25.q.7 Archid.& scriben.in c. sunt quidam 25. quæstio.1. & in cap.decernimus, vbi etiam Abb.Panor.de iudi.Corrad.in tẽplo iud.lib.2.c.1.§.4.n.6. car.mihi 171.Greg.Lopez super ll.Tauri in l 13.n.13. p.2. Soc.reg.8. fall.1. Aufr.in tract de potest. iudicis laici super ecclesiast.person.reg.1.fall.1.n.1.& 18 in 16.tomo tract.diuers.cart. mihi 287. Montaluus super ll.Tauri l.25.tit.9.p.1.in gl. magna vers. ex quibus, Io.Quintus in aristocratia Christi ciuit. cart. 168.in prin. Rebuff.in concord.Galliæ in rub.de protectione concordatorum Franciæ Reg.in prin. Camil. de Curt.in diuersor.iur.feud.p.2.c.2.n.123. Io.Faber in Auth. statuimus, C.de episc.& cler. Bero.cõs. 169.n.2.lib.2.Decian.conf.81.n.9.lib.2.vbi multos alios citat, & in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.66 Boss.in tract.crim.tit.de foro cõp.n.142.in fi. Pau. Borg.in tract.de irregul.in tit.de dispen.p.3. concl. 1.n.20.& p.6.reg.7.n.3.Gig.in tract.de crim.lesæ maiest.lib.1.tit.quis de crim.les.maies.cognos.possit, n.20.& 21 car.111.*vbi testatur se vidisse &

27 legisse priuilegia Venetorum eis a Sancta Sede Apostolica concessa quorum vigore habẽt potestatem procedendi, & puniendi clericos ĩ certis delictis ibi per eum enumeratis, & hoc etiã contra clericos in sacris constitutos, *Couar.in lib.pract.qõ.c.31.n.4.in fi. Clarus in §.fi.q. 41.n.7.vers.sed quid dicẽdum, Sigis. Scac. in tract. de iud.p.1.c.11.n.92. Achil. Padrec.conf.40.n.84 & 85.* vbi meminit de alio priuilegio conces-

28 so Dominis Venetis, vt in eorũ statu possint omnes clericos præter in sacris constitutos, & beneficiatos punire iusta eorũ delecta oib' penis quibus merè laici delinquentes de iure puniri deberent, de quo priuilegio meminit etiã Peregr. *conf.91.n.51.lib.j.* vbi dicit, quòd tale indultum fuit cõcessum a Papa Paulo II. anno Domini 1468. *Farin.d.q.8.n.4.vers. limita hanc tertiam ampliationem, Io. Segura de Auilos in direct.iud.ecclesiast.p.2.c.11.n.4.& 5. Iul. Cæsar Imbr.in tract.de iudice regni p.vlt.n.57.& seq.gl. ordin.super ritu M.C.V.in tit. de foro cõp. in lit.B. fall.10.car mihi 396.post const.Regni.*

Ampliatur modo hæc limitatio, vt Papa nõ

so-

29 solum possit delegare iudici, vel principi laico causas ciuiles verum etiam criminales, *c. ad hæc vbi hoc not. Doctores 32. dist. Hostiens. & Io. And. in c. 2. de foro compet. Archidiac. in c. ab arbitris de offi. deleg. in 6. Henric. Bohic in c. at si clerici, nu. 1. de iudit. Purpurat. in rub. ff. de offic. eius cui man data est iurisd. num. 50. Tiber. Decian. in tract at. crim. part. 1. lib. 4. cap. 9. n. 70. Camill. de Curte in diuersorio feud. p. 2. c. 2. nu. 73.* vbi multa circa 30 hoc scribit.

Ampliatur secundo prædicta limitatio, vt Papa possit mero laico delegare causas spirituales, ac certis casibus ei concedere iura spiritualia, hoc est ut possit excommunicare, beneficia conferre, possidere decimas, a vinculo excommunicationis absoluere, & similia, *not. gl. in c. propter hoc §. verum in verbo duribus, 32. dist. & in c. Adrianus 63. d. st. & in c. Imperiū 16. dist. & in c. bene quidem in verb. præter 36. dist. & in c. 2. de iud. & c. in summa 25. dist. & in c. ad nostram in verb. ecclesia de hæret. & in c. lector in verb. subdiaconus 33. dist. & in cap. 1. in verb. p. æcipimus 94. dist. & in c. clericus nullū 11. q. 1. & in c. plures 16. q. 1. Hostiens. & cæteri scribentes in c. magna de uoto, Abb. in c. ecclesia Sanct. Mariæ in lect. ordinaria, nu. 5. & in repet. n. 6. & in c. decernimus, de iud. & in c. causam col. 1. de rescr. Io. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de legat. §. nunc tractemus, vers. sed nunquid. Innoc. in c. quod sicut de elect. Ant. de Butr. in c. a nobis de iure patron. Anchar. in Clem. per literas de præbend. Fel. in d. c. causam, col. 3. vers. dum dicit, Abb. de rescript. & in c. 2. de maior. & obe. Bero. in qō. familiar. q. 7.* vbi dicit, quod prædictas glossas totus Mundus sequitur Innoc. Io. Andr. Ant. de Butr. Abb Ioan. de Anan. Petr. de Anch. & Dom. de Sancto Gem. *in c. 2. de præbend. in 6. Paul. Burg. late in tract. de irregul. p. 6. regul. 7. cart. mihi 350. Camill. de Curt. in diuers. feud. p. 2. cap. 2. nu. 72. & 124. Io. Segura de Auilos in direct. iud. ecclesiast. c. 11. n. 4. Pet. Lausmed. in tract. de priuileg. Doctorū, p. 2. §. 18.* vbi ad hoc allegat multas authoritates, *Iul. Cæsar Imbr. in trac. de iudice regni, p. vlt. n. 58.*

Et hæc ampliatio limitatur etiam duobus modis primo quando delegatio esset generalis de omnibus causis spiritualibus, *Dec. in c. 2. n. 55. de iud. Anastas. Germo. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. n. 12*

Secundo limitatur, vt non possit Papa merè laico delegare causas ordinibus annexas veluti, quod missam dicat, vel a peccatis absoluat, vel ordines conferat, *glossa in cap. peruenit, in verb. concedimus, 95. distinct. Couarrun. in lib. 1. variar. resolut. cap. 10. nu n. 4. Petr. August. Morla in empor vtriusque iur. par. 1. tit. 2. de iurisd. om. iud. q. 22. n. 9*

31 Ampliatur tertio eadem limitatio, vt Papa possit delegare iudicibus, vel principibus laicis causas ecclesiasticas, vt sunt causæ beneficiales, hæresis sacrilegij, & similes, *gloss. in cap. præter in verb. ducibus, 32 dist. glos. magna, in cap. quanto, de consuetud. & in capit. bene quidem, in verb. præter 96. distinct. & in c. 2. de iud.* vbi etiam *Abb. Panor. in prin. Dec. num. 5. Mantua, num. 17. & Ripa, num. 40. Couarru. in lib. præct. quæst. c. 31. num. 4. Paz in pract. tom. 2. prælud. 2. num. 2. & 3. Nauarr. in cap. 1. de pœnit. dist. 6. num. 83. Cassan. super consuetud. Burgun. rubr. 1. §. 5. gloss. pen. num. 48. vers. fallit. Lancellot. Corrad. in templ. iud. lib. 2. cap. 1. num. 3. Gregor. Lopez super ll. Tauri leg. 13. tit. 13. part. 2. gl. 4. Morla in præcit. q. 22*

Sublimita modo hanc limitationem quando Papa delegaret omnes causas indifferenter alicui principi, vel iudici laico, & in totum daret potestatem, vt possit cognoscere de omnibus causis clericorum, quia hoc facere non posset, & sic isto casu remanet et firma, & intacta principalis ampliatio, *Stefan. Aufrer. in tractat. de potestat. iudicis laici super ecclesia. person. regul. 1. Fallent. 1. num. 1. & sequen. in 16. tomo tractat. diuers. cart. mihi 287. Clar. in §. fin. quæstio. 41. num. 8. Pedrocch. consil. 40. num. 84. Boss. in tractat. crimin. in titu. de foro competent. num. 130. Prosp. Farinac. quæstio. 8. num. 4. versic. limita hanc tertiam ampliationem, Ioan. Segura de Aulos in director. iud. ecclesiast. p. 2. cap. 11. nu. 5. Scacc. in tractat. de iud. par. 1. cap. 11. num. 43.*

32 Et est aduertendum quod quando Papa committit aliquam causam iudici, vel principi laico tunc ille cui committitur censetur delegatus Papæ ad illam, vel illas causas, *Aufrer. in repet. capit. primi, de offic. ordinar. quæst. 4. num 6. Bald. in l. rescripta, C. de precib. Imperat. offeren. glos. in cap. laicis, 16. quæstio. 7. Cardin. in repet. cap. perpendimus, num. 6. in fin. & nume. 7. de sentent. excommun. Felyn. in capit. 2. nume. 3. & 4. de maiorit. & obedient.* quos omnes citat, & sequitur *Decian. in tract. crimin. part 1. lib. 4. cap. 9. num. 66. Camill. de Curte in diuersorio iuris feud. part. 2. c. 2. num. 123. in fine*, & isto casu princeps, vel iudex cui causæ committuntur non cognoscit de illis iure proprio, sed nomine delegantis, *capit. fane il 2. de offic. de legat. not. Io. Andr. in cap. ad hæc 32. dist. & in capit. Adrianus 63. distinct. Innocent. Hostiens. Ioan. Andr. & Henric. Bohic, in capit. at si clerici, de iudic. Nauar. in cap. 1. de pœnit. distinct. 6. num. 86. Decian. d. cap. 9. num. 70. Petr. Aug. Morla in empor. vtriusq; iur. p. 1. tit. 2. de iurisd. om. iud. q. 22. num. 8.*

33 Secundo aduertendum est, quod tunc tenet delegatio facta per Papam alicui laico de causis supradictis quando Papa scit

illum talem cui causam committit esse laicũ secus si hoc ignoraret, *gl. & Doctores in c. 2. de iud. & in c. Menna 2. q. 4. Purpur. in repet. rubr. ff. de offic. eius, n. 43.*

Tertio aduertendum est, quod quando iu-
34 dex laicus, vel princeps asserit se habere mandatum, vel rescriptum Apostolicum delegatione sibi facta de causis supradictis tenetur illud ostendere antequam incipit eius iurisdictionem exercere, *Fel. in c. cætera vers. valet processus de rescript. Guido Papa dec. 286. Anna allegat. 24. 143. nu. 1. & 2.* vbi dicit quòd delegatus debet inserere copiam suæ delegationis in citatione, & quod ordinariè ante præsentationem commissionis non licet exercere iurisdictionem, *Ang. in l. cum furiosus, ff. de iudic. Rutger. Rulant. in tract. de commiss. lib. 6. cap. 2. num. 3.* vbi late examinat hanc materiam, *Purpur. in l. eum qui ff. de iurisd. omn. iud. nu. 16. Natta cons. 529. num. 37. lib. 3. Vant. in tract. de null. tit. de nullit. ex defect. iurisd. num. 15. & 16. Ioan. Iac. Masullus in addi. ad Capyc.* Nec ei ita asserenti creditur, *l. vnica vbi Dec. n. 15. C. de mandat. Princip. c. cum in iure peritus vbi Innoc. n. 4. & Fely. n. 3. de offi. delegat. & est text. in extrauag. com. incip. iunctæ de elect. Bart. in d. l. vnica,* vbi dicit, quod
35 etiam nuntiis Sanctæ Sedis Apostolicæ, vel legatis Principum non debet credi, absque eo quod ostendant eius literas, *& est tex. in l. prohibitum vbi hoc firmat idem Bartol. nu. 1. C. de iure fisci lib. 10. Feder. de sen. cons. 251. Guido Papa dec. 332. Sbrozz. in tract. de vicario Episcopi, lib. 2. c. 192. n. 5. Vant. in prædicto tit. nu. 16. & 17. Fely. in c. quod super iis, nu. 10. de fide instru. Robert. Lancell. in tract. de attent. lib. 2. in præfat. n. 165. & 166. car. mihi 55.* vbi dicit, quod delegatus ante
36 præsentationem rescripti regulariter non dicitur habere iurisdictionem, *allegat c. pastoralis, in fi. de rescript. & not. in c. super eo, il 2. de appell. & Innoc. in c. ex conquestu de rest. spol. & vltra prædictos idem dixerunt Guid. Papa dec. 286. Purpur. cons. 446. nu. 10. lib. 2.* & in tantum est vera proxima conclusio, vt processus factus ante præ-
37 sentationem commissionis sit nullus etiam si ille sciret se esse delegatum, *Rot. Rom. dec. 242. alias 6. in tit. de offic. legat. in nouis, Alex. de Neuo in d. c. super eo, nu. 16. & seq. & in c. vt debitus honor, nu. 25. eodem tit. de appell. late Alba Maudell. cons. 514. per totum, & ibi Vinc. Anibal. in addit. lib. 3. Carocc. dec. 79. num. 24.* vbi dicit, quod si delegatus citaret ante præsentatam commissionem, contumacia ex tali citatione inducta est nulla, & ad hoc citat alios Doctores, *Lancellott. in tract. de attent. par. 2. in præfat. c. 4. nu. 167. cart. mihi 55.* & prædictorum est ratio, quia ante præsentationem litterarum iurisdictio non censetur, nec aufertur iudici, *Franc. Turzanus in com. opin. siue regulis in reg. 40. car. mihi 53.* vbi allegat *Philip. Franc. in c. super coll. 4. de app. Bal. in l. 1. C. ut lit. pend. idem Frãc. in c. vt debitus honor de appell.*

40 Nec omittam dicere, quod tales commissiones, seu mauis delegationes factæ per summum Pontificem non possunt probari per testes, sed omnino sunt probandæ per literas, & scripturas, *l. vnica, & quod ibi not. Bal. C. de mandat. Princip. c. cũ in iure peritus, de offic. deleg. Rot. Roman. dec. 10. in tit. de offic. delegat. in nouis, Mascard. in tract. de probat. concl. 316. nu. 3.* nec suffi-
41 cit quod cõmissio reperiatur inserta in literis citatorialibus per ipsũ auditorem subscriptis nisi ipsæ literæ cõmissionales appareant (licet sint in citatorialibus inserendæ vt dixi supra) *Lancellot. in tract. de atte. p. 2. in præfat. c. 5. n. 168.*

Ampliatur septimo prædictus primus effectus quod clerici non possunt conueniri corã
42 sæculari vt in tantum sit verus, & fortis quod clerici non potuerunt renuntiare priuileggio ne conueniantur coram iudice ecclesiastico, & se submictere iurisdictioni iudicis sæcularis. *c. significasti, & c. si diligenti, de foro competenti, & vtrobique gloss. glos. iterum in c. nimis de iureiuran. Specul. in tit. de reo §. 1. nu. 3. Bal. in c. de statut. in verb. comparere nu. 1. Alber. in eod. tract. lib. 2. q. 2. nu. 25. idem Alber. in l. si quis nu. 3. ff. si quis in ius vocat. non ierit Henric. Bohic. in c. sacerdotibus nu. 2. ne cler. vel monach. Ang. in l. 4. nu. 1. C. de legat. lib. 10 Alex. cons. 8. num. 3. lib. 1. Deci. in c. decernimus nu. 168. de iudic. Alciat. cons. 22. nu. 4. tom. 2. lib. 6. Ann. alleg. 13. num. 17. lib. 1. Petr. Rebbuff. cons. 193. num. 8. & in l. si conuenerit nu. 1. ff. de iurisdict. omn. iud. Petr. Foller. in pract. de censib. in verb. & summissionis cuiuscunque foro nu. 2. cart. mihi 195. Bernard. Bombin. cons. 84. num. 2 Aluar. Velasc. decis. 65. num. 3. Maccabr. cons. 44. num. 7. Pirrus su. er consuetudin. Aurelian. in tit de exequut. instrum. c. 20. car. mihi 125. Matth. Colera in tractat. de process. exequut. part. 1. cap. 6. num. 84. Gramm. decis. 61. num. 14. Matth. Mattesilan. sing. 60. & ibi Gabriel. Serain. in addit. Rolan. a Valle cons. 4. nu. 9. lib. 1. Duenas reg. 10. ampliat. 1. Brognin. Caualcan. in tract. de tutor. & curat. nu. 322. Sair. in claui regia lib. 12. c. 7. nu. 10. Mart. de iurisd. par. 2. c. 6. num. 31. Couarr. in lib. pract. qõ. cap. 10. num. 4. vers. ab eadem. Præpositus in §. statuimus, num. 2. in tit. de statutis, & consuet. in vsibus feud. Camill. Borell. in ad Petr. Bellug. in specul. princ. rub. 11. §. videndum, nu. 4. lit. B. vers. nec possunt clerici cart. mihi 55. Vifill. ni addit. ad Affl. dec. 2. n. 2. Iac. de Graff. in dec. aureis p. 1. lib. 4. c. 18. n. 54. Brun. a Sole in cõpend. resolutor. præpos. iur. in verb. clericus laicum iudicẽ Prosdosci. de Comitibus in tract. de differentiis iuris Ciuilis, & Canonici, n. 27. in 3. tom. tract. diuers. car. mihi 192. Camill. de Curte in diuersorio, seu cõprehensorio iuris feud. p. 2. c. 2. num. 125. Ioan. Battista.*

San-

Sancto Blasio in contradict. iuris Canonici, & Ciuilis contrad. 32. in præcitato primo tomo tractat. diuers. cart. mihi 185. Illustrissimus Cardinalis Hieronymus Albanus in tract. de potestate Papæ par. 2. num. 129. in 13. tom. eorundem tractatuum p. 1. cart. mihi 77. Boer. super consuet. Bituricens. fol. 26. colum. 3. qui asserit istam esse communem opi. Clar. in §. fin. q. 36. vers. secundo infertur Passeritus cons. 23. num. 2. Goffred. in tractat. de iudic. par. 6. rubrica de immun. ecclesi. nu. 2. car. mihi 509. Alfonsus Villaut in tract. de extension. legum titu. de extension. cuiuscunque dispositionis nu. 115. car. mihi 173. Aufrer. in tract. de potestat. iud. secular. super eccles. personas regula 2. num. 1. & 20. in 16. tomo tract. diuers. cart. mihi 288. & 290. Io. Battista Baiar. in addit. ad Iulium Clarum in §. fi. q. 36. num. 10. Vinc. de Franch. dec. 400. num. 6. lib. 2. Franc. Viui. decis. 25. num. 1. Surd. cons. 2. nu. 31. lib. 1. vbi multos alios allegat, & cons. 396. nu. 15 lib. 3. Marc. Ant. Cuccus in institu. maiori lib. 3. tit. 9. nu. 6. Vinc. Honded. cons. 3. nu. 21. lib. 1. Affl. decis. 85. nu. 1. in fi. Grat. cons. 87. num. 3. & seq. lib. 1 Portius cons. 107. nu. 4. & 5. & cons. 105. num. 7 Marc. Mantua cons. 55. n. 17. lib. 2. Gram. voto 33 num. 8. Decian. in suo tract. crim. p. 1. lib. 4. cap. 9. nu. 61. Cepoll. cons. 11. nu. 17. in crim. Io. Aloys. Catalan. in tract. crimin. seu indult. cap. 6. nu. 14. 15. & 17. vbi multos alios allegat Io. Batt. Marches. in tract. de commiss. p. 2. cap. 3. quarti capituli principalis, nu. 34. cart. mihi 489. in impres. in folio Martin. Vran. Vltramon. cons. 9. n. 8. lib. 1. & cons. 32 num. 7. lib. 2. Anastas. Germon. in tractat. sacror. immun. lib. 3. c. 15. nu. 51. Io. Batt. Asinius in tracta. de exequu. §. 9. c. 334. n. 18. Sugism. Scac. in tracta. de iud. p. 1. c. 11. n. 35. vers. ampliatur tertio, vbi asserit hanc esse comm.* opi. Farin. in tract. crimi. quæst. 8. nu. 10.*

43 Et huius ampliationis ea est ratio, quia cũ hoc priuilegium sit introductum in fauorem totius ordinis clericalis sequitur, vt non possit illi renuntiari per vnum clericum, *c. si diligenti de foro compet. Bart. cons. 225. Paul. de Cast. in l. 1. nu. 4. ff. sol. matr. Marian. Soc. in c. 1. nu. 23 in fine, de foro competent. Barbat. in c. 2. nume. 10. eod. tit. Surd. cons. 2. num. 31. lib. 1. Bertrand. cons. 209. num. 2. p. 3. & cons. 182. num. 3. par. 1. Rol. a Valle consil. 4. num. 8. lib. 1. Io. Brocolten Vltramontan. in tract. de feud. cap. 10. num. 23. cart. mihi 659. Gail obseruat. 37. num. 1. & obseruat. 40. num. 7. lib. 1. Decian. in tractat. crimin part. 1. lib. 4. cap. 9. num. 61. Anastas. Germon. præcitato cap. 15. num. 32. Goffred. in summa in tit. de renuntiat. num. 3. & 5. Paul. Fuscus in suis singul. in liter. C. num. 92.* & vltra prædictos eandem rationem adduxerunt multi ex Doctoribus allegatis in ipsa ampliatione, & præcipue, *Scac. in tractat. de iudic. par. prima, cap. 11. num. 37.* Et licet Aufrer. *in tractat. de potestat. iudit. secular. super ecclesiast. person. regul. 2. num. 20. in 16. tom. tractat. diuersor. cart. mihi 290.*

44 dixerit quod prædicta ampliatio procedit tantum in causis criminalibus respectu personę non autem in causis ciuilibus, in quibus clericus potest se submictere quoad bona temporalia iurisdictioni iudicis laici, nihilominus nullatenus est recedendum ab ipsa ampliatione etiam in causis ciuilibus, quia Doctoribus in ea citati non solum loquuntur indistincte, verum etiam multi expresse dicunt vt ipsa ampliatio procedat, tàm in causis criminalibus, quàm ciuilibus, & hæc est communior,* & verior opinio contra Aufrerium.

45 Subampliatur primo hæc ampliatio, vt sicut clericus non potest expresse renuntiare priuilegio fori, ita nec tacite permictendo se conueniri coram iudice laico eiusdemque iurisdictionem prorogando, & citatus non reclamando, sed permittendo, vt contumax fiat, *c. inolita 11. quæst. 1. not. Doctores in cap. si diligenti de foro competen. Abb. in cap. 1. num. 19. de re iud. Bald. in l. generaliter in 2. colum. C. de epis. & cler. & in l. si quis num. 5. ff. de iudit. & in l. ex quacunque in 3. colum. versicu. item quæro ff. si quis in ius vocat. non iuer. vbi etiam Ant. de Alex. in repet. colum. 13. versicu. in eadem, & Ias. super quarta parte, gloss. in 3. limit. Lapus in cap. 1. num. 1. de foro compet. in 6. Ioan. Baptist. Asinius in tractat. de exequut. §. 6. capit. 49. num. 7.* vbi dicit, quod isto casu iurisdictionis protogatio est impossibilis, *Vincent. de Franch. decis. 329. num. 2. & decis. 400. num 6. Lelius de Zanchis in tractat. de priuilegg. ecclesia. priuilegg. 87. num. 8. Adrianus Gilmanus Vltramontan. in decis. Cameræ Imperialis 21. num. 2. lib. 2. Ruyn. cons. 7. num. 7. lib. 5. vbi alios allegat Crotus cons. 204. num. 9. lib. 2. Natta consil. 445. num. 17. & 18. lib. 3. Caualcan. decis. 45. num. 77. lib. 1. Gramm. voto 18. num. 8. & decis. 61. num. 15. Farina. in tract. crim. q. 8. n. 12. Couar. in lib. pract. qõ. c. 33. n. 2. vers. huius opinionis Cepoll. cons. 11. n. 17. in crim. Cæsar Bart. dec. 106. n. 13. Capyc. dec. 9. etiam nu. 13. vbi Io. Iac. Masullus in addi. n. 15. Carpan. super stat. Mediol. p. 2. c. 201 n. 35. Clar. in §. fi. q. 36. nu. 3. vbi asserit istam esse com. opin.* Camill. Borell. cons. 11. n. 1. & cons. 68 n. 18. Fider. de Senis cons. 135. n. 2. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 61.*

46 Subampliatur 2. vt nec etiã cum iuramento possit clericus renuntiare priuilegio quod habet ne cõueniatur coram iudice laico, imò non obstante iuramẽto poterit forum allegare absq; metu periurij, *Spec. in tit. de renuntiat. §. 1. nu. 9. Io. Guttierez in tractat. de contrac. iurat. cap. 16. num. 50. in 16. tom. tractat. diuersor. p. 2. cart. mihi 62. Camill. Borrell. consil. 11.*

nu.1.Alex.de Neuo conf.56.num.1.Marant.in pract. p.4.dist.11.nu.2.car.mihi 192. Ioan.Campegg.conf.51.n.2. inter conf.crimin.diuerf.lib. 2. Portius conf. 107.n.4. Io.Batt.Baiard.in addi. ad Clar.in §.fi.q.36.n.10. Lelius de Zanch. in tract. de priuileg.eccl.priuileg.87.n.1. Camill. de Curte in diuerforio, siue comprehenforio iuris feud. p.2.c. 2.nu.126.Surd conf.193.nu.5.lib.2.vbi alios citat, & conf.222.n.1.eodem lib. Adrianus Gilman. Vltramont.in dec.Cameræ Imperial.dec.21.nu.1. Martin.Vranius etiam vltramon.conf.22.n.7.lib. 2.Pet.de Anch.in c.si diligenti,nu.1.de foro comp. Guttier in repet.l nemo poteft in principio legis, n. 106.ff.de legat.1.cart.mihi 42. Sigifm.Scac.in tract.de iud.p.1.c.11. nu. 26. vbi dicit,quod ista prorogatio non est possibilis, *Foller. in pract. crim.in verb. audiatur excufatores, n.38. Gabell. super confuet. Egidian.lib.5.c.5.n.2.Gallef.in tract. de oblig. in forma cameræ,p.2.q.2.n.1. & feq.* vbi dicit,quod licet clericus se obligauerit in forma Cameræ renuntiando priuilegio fori medio iuramento, per hoc tamen non poterit cõueniri coram iudice laico. *Anastaf. Germon.in tract.de facror.immu.lib.3 c.15.nu.4.& lib. 1.c. 19.nu.29. Afinius in tract de exequ.§.9.c.334.n. 18 Alfonf.Villaut.in tract. de extenf. legum tit. de extenfion. cuiufcunq. difpofitionis,n.115.car.mihi 173. Surd.in tract.de alimen.ti.7.q.37.n.48.Gal in lib.2. rerum iudicat. decif 21. num. 1.* vbi multos alios congerit.

Subampliatur 3. vt episcopus possit inhibere iudici feculari ne procedat contra clericum etiam litigare volentem coram eo, *Bal.in margar.in verb.index verf. Laicus si reum Capoll. conf. 10.col.1. Aufrer.in tract.de potesta.iud.ecclefiaft. fuper laicis, & rebus eorum nu.7.in 13.to.tract. diuerf. p.1.car.mihi 126.* [47]

Subampliatur 4. vt nec cum consensu, & licentia sui episcopi clericus possit prorogare iurisdictionem iudicis laici, & priuilegio fori renuntiare, *Glo. & alij in c.significasti de foro cõp. Alex. conf.8. in prin.lib.1.Bertac.in tract. de epif. p.5.lib.4.nu.95.in 13. tom.tract diuerf.p.2.cart. mihi 353. Soc.reg.56. in prin.Gram.decif.21.nu. 1.& dec.29.nu.9.& 10.& dec.61.n.8.& 9.Gallef.in tract de oblig. in form.Camer. p.2.q.2.nu.2. Marant.in pract. p.4.dist.11.nu.2.cart.mihi 192 Roland.conf.4.nu.16.& 10. lib.1.Surd conf.296. nu.15.& conf.301.nu.61.lib.3.& conf. 222. nu. 1.& conf.193.n.5.li.2.vbi alios allegat, & conf.2 nu.17.lib.1.& decif.26.nu.4.Farin.in tract.crim. q.8. nu.13.Cenedus in collecta.iuris canoni.p.1.collect.57 nu.1.in fi. Scac.in tract.de iud.p.1.c.11. n.38. Baiard.in addit. ad Clarum §.fi.q.36.nu.10 Iac.Sbroz.in tract.de Vicario episcopi,lib.2.q.203 n.4.& 5.Oct.Vulpell.in tract.de libert.ecclef. p.1. nu.15.Iac.in l.pen.n.9.C.de pact.& in l.1.in prin. n.13.ff.de iud. Camill.de Curte in diuerfor.feu comprehenforio iuris feud. p.2.c.2.nu. 125. Clarus in §.feudum q.90. nu. 10. Bened. Capra in fuis regul. in tit. de prorogat. num. 15. Ioan Aloyf. Catalan. in tractat. fuo crimin. feu de indultu cap.6. nu. 16. Ioan. Battist. Marchef. in tractat. de commiff. feu rescript. p.2. c.3.quart.capitul.principal.num.35. cart. mihi 489. Martin. Vran. Vltramon. confil. 32.num.7.lib.2. Alexand. de Neuo in cap. P. & G.num.84. de conftit. Io. de Anania in cap. significasti,num.9. de foro compet. vbi etiam Abb. Panorm.num.25.*

Quam subampliationem limitabis quando clericus cum consensu sui episcopi consenserit in iudicem laicum per modum delegationis, & non per modum prorogationis iurisdictionis, *Ancher. in d.cap. significasti,nu. 7. de foro compet.* quod tamen intelligo procedere in causa ciuili non autem in causa criminali, quia episcopus non potest delegare causas criminales clericorum laico, vt dicam infra ampl.82.n.561. [48] [49]

Subampliatur 5. vt nec etiam valeat consuetudo qua est introductum, vt clerici possint renuntiare priuilegio fori, quia ea non obstante non valeret renuntiatio, *c. qualiter, & quando de iudic. Ioan. Guttier. in repet. l. nemo potest, in princip. legis nume. 106. de legat. prima, cart. mihi 42.* [50]

Subampliatur sexto, vt clericus non declinans forum iudicis laici possit puniri a suo iudice competenti eius arbitrio tanquã transgressor canonis, *Bald.in l.1.in fi.C.de indict. viduit. tollen. Specu.in tit.de compet. iud. adiect. §.j ver.fed nunquid requiritur Aufr.in tract. de potesta.iud. fecular.fuper ecclefia.per fan.regul.2.num. 33.in 16.to.tract. diuerf.car.mihi 291.Gram.dec. 29.num.7. & decif. 61. num. 8. & conf.1. num. 34. post decifiones, & confil. 71. num. 34. in crimin. Baiard. in addit. ad Clarum in §. final.quæstio. 36. num. 11. Octauius Vulpell. in tractat. de libert ecclefia. par. 1. num. 19. Campanus fuper Capitulis Regni Neapolis capit. 159 num.7.cart. mihi 170. glofs. ordinar. fuper ritu Magnæ Curiæ Vicariæ in titu. de foro competent. in fine,cart. mihi 297. post constitut. Regni, Thomas Zerola praxi episcopal. in verb. index, §. 19. cart. mihi 130. Gulielm. de Benedict. in repet. cap. Raynutius, in verb. & vxorem nomine Adelasiam in fecunda decifio. num. 32. Siluester in fumma, in verb. index, il primo, num. 3. Menoch. in tractat. de arbitrar. iudic. cafu 430. numc. 2. & 3. Foller. in practic crimin. in verb. audiantur excufatores, num. 38. Boer. fuper confuetud. Bituricen. in titu. de iurifdictio. § 21. in fine, vbi testatur de commun.* * *opinion. Clarus in §. fin. quæstio. 36. verficu. fecundo infertur Sigifmund. Scaccia in tractat. de iudic. parte prima, capitu. 11. num. 46. vbi etiam dicit hanc opinio.* * *esse commun.* [51]

mun. Bertach. in tract. de episcop. p.5. lib. 4. num. 98. Asin. in tract. de exequu. §.6.c.49.n. 9.

52 Et vltra quod clericus non declinans forū poterit arbitrarie puniri incurrit ēt alias pænas scilicet quod si cā pro qua conuenitur est ciuilis illā ammictit, & cadit a iure suo, *Siluest. in loco præcitato nu.3. Alex. de Neuo conf.55.n.1. Gail in lib.2. rerū indicatarum dec.21.n.1. & 2. vbi alios cit. Anch. in c. si diliginti nu.10. de foro cōpet.* vbi dicit quod isto casu non ammictit causam ipso iure, sed requiritur snīa declaratoria. Si vero cā est criminalis, & clericus cōuentus nō declinat forū, deponitur, & ammictit locū, & dignitatē, *c. si diligenti de foro compet. vbi Anch. n.3. c. placet 11 q.1. Siluester vbi supra Martin. Vranius Vltram. conf.32.n.9. lib.2.* & si habet Beneficiū illud ēt ammictit, *Ancha. in d.c. si diligenti nu.1. & 7. Ant. Scappa in tract. de iure non scripto, lib.1.c.11.n.6. vbi allegat specul. in tit. de cōpeten. iud. §.1. vers. idem dixerunt.*

53 Subampliatur septimo, vt hæc ampliatio procedat tā si causa est ciuilis quā criminalis, quia nullo casu clericus poterit consentire in iudicem laicum, *Anastas. Germon. in tract. de facror. immun. lib.3.c.15. nu.12.*

Subampliatur octauo, vt prædicta ampliatio procedat ne dū in clericis existentibus in sacris, sed ēt in clericis primæ tonsuræ, qui nec ēt ipsi poterunt renūtiare huic priuilegio fori, ex quo dispositio dicti cap. si diligēti de foro cōpet. locum sibi vēdicat in oībus clericis ēt primæ tonsuræ, *itē Io. Andr. & Ant. de Butr. ibidē Cæpoll. conf.11. n.14. vers. dicendū est in crim.* vbi dicit de hoc esse casū in d. cap. si diligenti, *Farinat. in tract. crim. quæst.8. nu.14.*

Et licet glosa in cap. tuæ de apostat. tenuerit contrarium, & ꝓ sua opinione alleget, *tex. in c. fin. de vit. & honest. cler. in c. Ioannes, & c. pen. & de cleric. coniug.* nihilominus istæ inter se discrepantes opiniones facillimè redducuntur ad concordiā, distinguendo, vt prima procedat in renuntiatione quæ fit verbis, secunda verò opinio in renunciatione, quæ fit facto, vt exercēdo negotia secularia, vel faciendo aliū actum clericatui oīno contrarium, *ita colligitur ex traditis p Cæpoll. conf. prædicto, nu.16. & voluerunt expresse Farin. eod. nu.14. Iacob. de Graff. in dec. Aur. p.2. lib.3. c.26. nu.27. & 28. vbi alios allegat Zerola in praxi episc. in verb. clericus, §.12.*

Subampliatur nono, vt nec ēt clericus possit consentire in alium iudicem, ēt ecclesiasticū, & eius iurisdictionem prorogare sine consensu sui episcopi, *c. significasti, de foro compet. c. non licet 3. q.3. c.1. & 2. 11. q.2. Bald. in l.1. §. & post, nu.3. ff. de noui per. nunt. Abb. in c. ceterū, nu.11. de iud. Anch. in c.1. n.2. de foro cōpet. Dec. in c. de qui vult Deo, nu.84. & in c. at si clerici, nu.164. de iud. Alex. de Neuo in c. P. & G. nu.84. de consti. Turrecrem. in c. nullus, il secondo, nu.3. 9. q.2. & in c. non licet nu.3. q.7. Lapus in c.1. n.5. de foro cōpet. in 6. Zannett. in tract. de different. inter ius ciuil. & canon. differ. ent.205 nu.262. tit.1. to. tract. diuers. cart. mihi 207. Io. Batt. de S. Blasio in contrad. iuris canon. & ciuil. contrad.83. in eodē to. tract. car. mihi 187. Bertacch. in tract. de episcop. in 5. par. lib.4. nu.96 in 13. to. tract. prædi. p.2. car. mihi 353. Bened. Capra in suis regu. subtit de prorog. n.16. Ang. Aret. in l. Imperatores, num.4. de appell. Loaulph. Scrader Vltram. in tract. de feud. p.10. sect.1. n.146 Lelius de Zanchis in tract. de priuil. eccles. priuileg. 87. n.10. Hieron. Pappon. conf.1. n.14. lib.1. Bim. conf.14. n.10. lib.1. Grat. cōs.87. n.4. lib.1. Cumia super ritu istius Regni Siciliæ, c.42. n.124. Iacobi. in l. hæres absens §. si quis tutelā, nu.9. ff. de iud. Soc. in c. peruenit, nu.391. de senten. excomm. Mozz. in tract. de feud. in tit. de natural. feud. n.131. car. mihi 168. Capic. dec.9. n.13. Rom. sing.745. ubi Serain. in add. Petr. de Gregor. in tract. de iud. cauf. feud. q.7. n.19. Bernar. Vuermes Vltramont. in lib.1. practicarum forensium, tit.1. obseru.12. nu.2.*

54 Primo subampliabis hanc nonam subampliationem, vt non valeat consuetudo permittens quod clericus in alium iudicem ecclesiasticum consentiat sine licentia sui diœcesani, *Bellamera in repet. c. Romana, nu.5. de foro compet. quæ repet. est impressa post eiusdem conf.*

55 Secundo subamplia, vt nec ēt cū iuramēto clericus poterit promittere, vt possit conueniri corā quocunq; episcopo sine cōsensu sui ordinarij, *Mart. de iurisd. p.2. c.6. n.46. Turrecrem. in c. non liceat nu.6. 3. q.6.* vbi adducit duas rationes, primam, quia ex tali promissione fieret iniuria, & præiudicium proprio episcopo,

56 secundā quia pro cōi vtilitate, & fauore oium clericorū fuit introductum istud, & quod pro cōi vtilitate est introductum non pōt renuntiari, *arg. tex. in c. alieni, 2. q.7. & in l. quod de bonis §. fin. ff. ad leg. Falcid. & in l. ius publicum, ff. de pact. Bart. in l. si quis pro eo, ff. de fideiuss. Matth. Brun. conf.136. nu.17. Rolan. a Valle conf.25. n.5. lib.2. Rim. iun. conf.16. nu.20. lib.1. Honofrius de Perusio cons.40. nu.23. inter conf. vlt. volum. diuers. lib.1.* quibus ego addo tertiā rationem scilicet, quia clericus non potest sine consensu sui episcopi peregrinari & exire a propria diœcesi, vt dicam infra effect. 25. quod si permitteretur per indirectū ab ea exire, quod esse nō debet.

57 Tertio subamplia, vt nec ēt coram Metropolitano possit per clericum fieri hæc iurisdictionis prorogatio, *Turrecrem. in d.c. non liceat, nu.8. 3. q.6.*

58 Quarto subamplia, vt nec sufficiat consensus officialis episcopi ad validanda huiusmodi iurisdictionis prorogationem, quia *tex. in c. significasti de foro compet.* per quod prohibetur huiusmodi prorogatio dicit, ꝙ est requirēdus con-

consensus episcopi, ideo non debet admitti consensus alterius, quia quod lex non dicit, neque nos dicere debemus, *Turrecrem. in terminis in d.c.non liceat, nu.4.*

Quinto subamplia dictam nonam subampliationem principalē, vt sñia lata per episcopum corā quo clericus prorogauit iurisdictionem sine consensu sui episcopi, quatenus est lata in eius fauorē sit nulla, quatenus verò est lata cōtra eum erit valida, quia sibi debet imputari cur veniā non petijt, vel iurisdictionē non declinauit, *Turrecrem. in c.non liceat, nu.3. 3.q.6.* & ratio cur sententia lata in fauorē clerici non petētis veniā sit nulla, & contra eum est valida, esse potest, quia quotiescunq; quis præbet causā nullitati actus si vellet allegare talē nullitatem nullo modo debet audiri, *l.1. §.si oēs, in fine ff. de vent. insp. gl. in l.1.§.fi. & in l.2. in fin. ff. quando act. de pecul. Paul. de Cast. cons. 307. col.2. circa medium, lib.2. Ceph. cons. 133. nu. 125. lib.1. Crauett. in quæst. vnica, nu.33. post tract. de antiq. tempor. Fuscus in singul. in lit. N, num.25. Lancell. in tract. de attentat. lib.2. in præfat. n.102. car. mihi 51. Menoch. cons. 367. num.15. & 16. & seq. lib. 4.* vbi morē suo multa congerit media prædicto similia.

Sexto subamplia, vt eadē nona subampliatio habeat locum ēt in laicis, qui in spiritualibus non possunt prorogare iurisdictionē alterius episcopi sine consensu sui diœcesani, *Hostiens. & Io. Andr. in c. P. & G. de constit.* qui ad ita dicendum mouentur, *per not. in c.2. & 3. de parrocch. Bened. Capra in tract. de prorogat. nu.23. inter suas reg.* qui dicit, ꝙ ad hoc benefacit d.c. P. & G. quæ p̄dicta nona subampliatio ita sub ampliata limitatur aliquibus modis, vt infra.

Primò limitatur qñ clericus esset subiectus inferiori ab episcopo ex iure speciali, q. si vult consentire in episcopum non requiritur consensus ipsius prælati ex quo tūc res reuertitur ad suā naturam, *Abb. cons.25. col.2. vers. sed hoc non obstantibus, lib.1. Fel. in c. cum accessissent, nu. 6. de const. Dec. in c. de quo vult Deo, nu.85. de iudic. Pappon. cons.1. n.14. lib.1.* quod in isto Regño pōt exemplificari in Regio maiori Cappellano, qui tanquā Abbas S. Luciæ habet iura episcopalia cui dignitati tēporibus parum decursis præerat admodum Illustris Don Hieronymus de Reggio, qui non tantum ex eius antiquissimæ, & nobilissimæ familiæ in hac vrbe meritis, quantū ex propria virtute summa doctrina & vitę integritate fuit assumptus ad talem dignitatē, qui si non fuisset ita cito morte præuentus non est dubium quod ad maiora ascendebat, & modo in eadem dignitate præest meritissimus D. Simeon de Rao.

Secundò fallit dicta nona subampliatio, vt licet clericus nō possit expresse prorogare iurisdictionem alterius iudicis ecclesiastici poterit nihilominus hoc facere tacite vt delinquendo, vel contrahendo, hoc est ratione destinatæ solutionis, obligationis, negotiationis, vel administrationis, *Io. de Anan. in c. si diligenti, nu.8. de foro cōpet. Abb. in c. dilecti filij, nu. 4. eod. tit. Paul. de Cast. in l.1. nu.9. ff. si quis in ius vocat. non erit Dec. in cap. de quo vult Deo, nu. 90. de iudic. & in l.1. num.14. eodem titu. Serafin. de Serafin. in tractat. de priuileg. iuramen. priuileg. 91. num.6. Mart. de iurisdict. cap.6. nu.47. p.2.* ad quod bene faciunt ea quæ dixi supra hac eadē ampliatione in octaua subampliatione, & clericus delinquens extra suam, diœcesim pōt puniri per episcopum cuius sortitur forū ratione beneficij, vel ratione originis, vel loci delicti, *cap. contingat de foro compet. vbi Abb. col. 2. Fel. ēt col.2. idē Abb. cons.24. col.1. & 2. lib.2. Bal. in l. Senatores, nu.3. de senator. Iacobin. in l. est receptum in 1. lectura, nu.4. ff. de iurisd. omn. iud. & in l.1. nu.14. ff. de iud. Ferret. cons.366. nu.17. lib. 2. Io. Pelss. Vltramon. in processu iud. tit.9. num.62.* & rō est, quia clericus sortitur forum nō solum rōne originis, & loci delicti, sed ēt ratione beneficij requirentis residentiā, de qua materia late loquitur, *Abb. in cap. postulasti, nu.4. de foro compet. & Fel. in c. dilectus filius, il 2. nu.1.2.3.4. 5.6. & 9. de rescrip.* qui duo ponunt ēt quid sit agendū si clericus haberet plura beneficia requirentia residentiam in diuersis diœcesibus, *Castr. in l. oēs qui, num.3. C. de episcop. & cler. idem Abb. in c. nullus, nu.4. de parrocch. Cardinal. in Clement. causā, §.1. in tertia oppositione, de elect.* vbi dicit, qđ clericus pōt citari in loco beneficij.

Tertiò limitatur prædicta nona subampliatio, vbi iudex cuius prorogata fuit iurisdictio pronuntiaret se competentem, *Lapus in c.1. nu. 6. de foro compet. in sexto.*

Quartò limitatur vbi episcopus esset præsens tēpore quo eius clericus prorogat iurisdictionē alterius episcopi & non contradicit, qa tunc habetur pro consentiente, *Ias. in l. soluto matrimonio, §. voluntatem autem n.2. ff. solut. matrim. & in l. quæ dotis, n.79. eodem titu. Abb. in c. significasti, n.5. de foro compet. Alex. de Neuo in c. P. & G. n.85. de constitut.* vbi dicit, quod sufficit tacitus consensus, ideo si potest prohibere, & non prohibet videtur consentire, idem dixit, *Fel. in eod. c. significasti, nu.5. Scrader. in tract. de feud. p.10. sect.1. n.148. vbi ad hoc allegat. d. c. significasti, & ibidem Fel. Dec. in c. cæterum, n.7. de iudic. Ias. in d. l. quæ dotis, n.86.* qui dicit, quod isto casu tacitus consensus inducitur ex scientia, & patiētia, *Camil. de Curte in diuerso. seu comprehen. iur. feud. p.2. c.2 n.120.* & est regulare quod vbi quis est præsens actui, & pōt illi contradicere & prohibere ne fiat si non contradicit, nec illi se opponit censetur eundē actum per-

permittere & eidem consentire, *l. si. ff. de inoff. testam. l. fideiussor §. pater ff. de pignor. Alber. in l. Caius, col. 2. vers. vltimo casu quando ff. de pignor. act. Tiraq. in tract. de retract. Lignag. §. 1. gl. 9. nu. 143. Menoch. cons. 58. n. 65. lib. 1. Lud. Morat. cons. 78. n. 10.* Requisita autem ad faciendam hanc protogationem validam sunt octo, de quibus singulis exactissimè loquitur Alex. de Neuo, *in d. c. P. & G. nu. 101. cū pluribus seq. de constitut.*

73 Subampliatur decimo & vltimo principalis ampliatio, vt clericus, qui non opponit declinatoriam fori sit excōmunicatus, *Surd. dec. 26. nu. 5. vbi allegat Gramm. cons. 1. post decis. nu. 34. & Phanut. in tract. de inuent. p. 3. num. 23. Mart. de iurisdict. c. 6. nu. 6. p. 2.*

74 Limitatur modo eadē septima ampliatio, vt licet clericus non possit verbo renunriare priuilegio clericali poterit nihilominus hoc facere facto vt est apostatando, vel delinquendo in delictis ꝑ quibus clericus priuatur priuilegio clericali, *Anch. in c. tua, nu. 4. de Aposta. Turrecrem. in c. 1. nu. 1. & 2. 3. q. 6.* vbi ponit ex qbus causis clericus sortitur forū iudicis laici.

75 Et licet clericus non possit prorogare iurisdictionem iudicis laici, tām tacite, quām expresse nihilominus secus est in laico, qui semper & indistinctè poterit illam prorogare coram iudice ecclesiastico, *Doctores in c. fin. de except. Io. Faber. & Bald. in l. qui ex consensu de episc. audient. Abb. Fely. & cæteri scribentes communiter in c. si diligenti de foro compet. Iacobin. in l. 1. §. post operis, ff. de noui oper. nuntiatio. Aufrer. in tract. de potestat. iud. ecclesiast. super laicis, & eorum bonis, n. 5. in 13. tom. tract. diuers. p. 1. cart. mihi 127. Lapus in c. 1. n. 4. de foro compet. in 6. Viu. dec. 125. n. 2. Ioan. Iacob. Masull. in addit. ad decis. Capic. decis. 9. num. 15.*

76 Et scias quod si clericus in obligatione promittat respōdere coram quocunque iudice nō intelligitur de iudice laico, sed de ecclesiastico, *Cappel. Tolos. decis. 126. Anton. Massa, in tract. de obligat. in forma Cameræ, p. 2. q. 2. n. 1. Surd. consil. 280. num. 9. lib. 2.*

77 Ampliatur octauo, vt prædictus primus effectus communem sibi vendicet etiā in clericis primæ tonsuræ, vel in minoribus ordinibus constitutis, cū requisitis a sacro Cōcilio Tridētino, & infra dicā, *c. vnico, & quod ibi not. Doctores de cler. coniugat. in 6. l. præsbyteros, C. de episco. & cler. c. 2. de foro compet. c. cum non ab homine de iudit. not. Doctores in c. qualiter, & in c. clerici, de iud. Franc. Marc. dec. 175. n. 1. & dec. 637. nu. 1. lib. 1. Boss. in tract. crim. in titu de foro compet. n. 127. & in titu. de confess. n. 51. Roland. a Valle cons. 4. n. 16 & seq. lib. 1. & consil. 16. n. 12. lib. 4. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 32. nu. 1. vbi asserit hanc opinionem esse communem, & c. 31. n. 5. in fi. versic. tertio illud est obseruandum, Camill. Borell. cons. 15. n. 23. Bertaz. cons. 78. nu. 3. & ibi Adden. in crim. lib. 1. Restaurus in tract. de Imper. q. 101. nu. 3. Io. Franc. a Ponte, cons. 24. num. 1. 2. & 3. lib. 1. Viu. in comm. opin. in verb. clerici a potestate, Baiard. in add. ad Clarum, q. 36. nu. 1. Armon. dealog. 26. Alex. de Neuo, cons. 56. nu. 1. & in c. nullus, nu. 2. de foro cōp. Camill. de Curte in diuers. seu cōprehens. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 86. Bombin. cons. 10. n. 10. Pet. Belluga in Specul. princ. rubr. 11. §. videndū, nu. 5. vers. & certe vbi Borell. in add. in lit. C, Marsil. cons. 67. nu. 59. Sigism. Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. nu. 16. Cepoll. cons. 11. n. 15. in crim. Decian. in tract crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 21. vbi quamplurimos allegat prout ēt alios citat Farin. in tract. cri. q. 8. n. 5. Ant. Scappa in tract. de iure non scripto, lib. 1. c. 1. n. 2. Lābert. in tract. de iure patron. lib. 2. p. 1. art. 2. 7. q. princ. nu. 6. Pet. Aug. Morla in empor. vtriusque iur. p. 1. tit. 2. de iurisd. omn. iud. nu. 138. Rim. iun. cons. 619. nu. 36. lib. 6. Rim. sen. cons. 268. n. 12. lib. 2. & consil. 483. n. 7. lib. 3. Crauett. consil. 616. n. 13. lib. 4. Surd. consil. 193. nu. 4. lib. 2. vbi alios congerit, & consil. 259. n. 23. eodem lib. & consil. 301. n. 16. lib. 3. Natta cons. 495. n. 13. lib. 3. Gramm. voto 33. n. 10. Socc. sen. cons. 12. n. 16. lib. 1. Dec. in c. ecclesia S. Mariæ, n. 21. & 22. de constitut. & in c. clerici, n. 64. de iudic. Abb. in c. cum non ab homine, n. 2. eod. titu. de iud. vbi etiam Alciat. n. 8. Suarez in cōmu. opin. in verb. clericus, nu. 124. Benincas. in tract. de paupertat. q. 8. special. 4. n. 54. Io. Battista de Plotis consil. 109. n. 26. & 27. inter consil. crim. diuers. lib. 2. Claudius Lutius allegat. 17. n. 5. Gail obseruat. 37. n. 2. versic. quarto ampliatur lib. 1.*

Sed hodie ex dispositione sacri Cōcilij Tridentini, quid sit obseruandū ad hoc vt clerici in minoribus constituti potiantur priuilegio fori dicam latius infra in limitationibus.

78 Ampliatur nono, vt prædictus primus effectus, quod clerici nō possint cōueniri corā officialibus laicis procedat in nouitijs cuiusuis religionis approbatæ, quia nec isti tales poterunt conueniri nisi coram suo superiore ecclesiastico, *Ias. in Authen. si qua mulier n. 59. versic. ego teneo, C. de sacrosf. eccles. Camill. de Curte in diuersor. seu comprehensor. iur. feud. p. 2. c. 2. n. 93. in fin. late Farinac. in tract. crim. q. 8. num. 46. in 16. ampliat.* vbi dicit, quod hæc ampliatio habet locū in nouitijs, quia hoc casu tractat de eius fauore quos magis interest puniri a iudice ecclesiastico, qui mitius castigare solet quām laicus, & ibi allegat aliās authoritates, & rationes, Marc. Anton. Eugen. *consil. 26. nu. 10. Silnest. in summa in verb. iudex, il 1. nu. 6. Bart. in repet. Auth. ingressi, colum. pen. vers. pro hac tamen iudico, C. de sacrosf. eccles. Paul. de Castr. consil. 432. colum. 2. versic. tertio principaliter vsque ad finem consil. lib. 1. Pet. Belluga in Specul. princ. rubr. 11. §. videndum, n. 5. in fin.* vbi dicit, quod nouitij infra annum probationis sunt personæ ecclesiasticæ,

criminalibus, vt colligitur clare ex text. in l. cũ clericis, & in l. omnes, C. de episc. & cler. & nõ est dubiũ ꝙ dr̃ de iure diuino illud ꝙ in lege veteri 5 est figuratũ, & in noua est adimpletũ cũ declaratione, Rodulph. Cupers in repet. c. oportebat 79. dist. in 5. art. n. 3. car. mihi 241. Ex quibus DD. & ex alijs in ipso effectu allegati qui ẽt hoc dixerunt clarissime liquet ꝙ magis * cõ. opi. est ꝙ hanc immunitatẽ cõsequunt clerici de iure Diuino, quidquid in contrariũ tenuerunt, Pet. Ang. Morla, & alij per eũ allegati in emporio 6 vtriusq; iuris tit. 2. q. 12. n. 3. & seq. Ampliat secundo p̃ dictus primus effectus, vt laici sint oĩno, & penitus incapaces iurisdõnis super personas ecclesiasticas, Victoria de potest. eccl. in fin. Bal. in l. si quis ex aliena ff. de iud. vbi dicit, ꝙ laicus non est, nec esse põt iudex super clericos, Egid. de Mandalbertis in sua disput. incipient. qõ talis est inter qõ. Paul. de Leazar, vbi dicit, ꝙ clericis coram iudice seculari non est licita comparitio, nec possibilis iurisdictionis ꝓrogatio Gram. cons. 71. n. 37. in crim. & voto 18. n. 12. & 13. & voto 27. n. 6. & dec. 61. n. 5. & 17. vbi dicit ꝙ ita fuit conuentũ inter regẽ regni Neapolis & Summũ Pontificẽ, & iterũ dec. 29. n. 5 Morla in empor. vtriusq; iur. p. 1. tit. de iurisd. omn. iud. n. 123. & sunt ita, & taliter incapaces, vt nunq̃ 7 hac iurisdictionem p̃scribere possint, Abb. ĩ c. quanto de cõsuet. & in c. ad aures, & in c. causam, q̃ n. 2. & 3. de p̃scr. Paul. de Cast. cons. 2. n. 3. vol. 2. Ripa in c. decernimus, n. 74. & 75. de iud. Fely. in c. accedentes, n. 6. vers. fallit secundo de p̃scr. & in c. 1. in prin. de maior. & obed. Rocc. de Curte in repe. c. fi. sect. 5. n. 32. car. mihi 153. de cõsuet. Iac. Berret. cõs. 3. n. 34. Aug. Bero. cõs. 16. n. 21. lib. 1. Roma. sing. 419. & ibi Addentes, Canalc. dec. 27. n. 31. lib. 1. q prædictos oẽs allegat, & dicit ꝙ tp̃s nunquam poterit causare, & tradere hanc iurisdictionẽ, 8 & hæc iurisditio competit iudici ecclesiastico priuatiue quoad laicũ iudicẽ, c. cum nõ ab homine, & c. at si clerici de iud. c. 2. & ibi gl. de foro cõp. c. clericũ, il 2. 11. q. 1. Alex. cõs. 8. n. 11. lib. 1. Grãm. voto 28. n. 7. Rol. a Valle cons. 12. num. 34. & seq. lib. 2. Marc. Ant. Cuccus in insti. canon. lib. 1. c. 6. n. 122. & 124. Cartar. in tract. de interrogan. reis li. 1. c. 1. n. 12. vbi quãplurimos alios allegat Sigism. * Scac. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 14. & 32. Neuizz. cons. 4. n. 41. vbi dicit hoc idẽ esse quoad bona, quia ẽt in eis iudex ecclesiasticus habet iurisdictionem priuatiuam quoad laicos.

Ampliatur 3. vt prædictus primus effectus quod clerici non possint conueniri corã iudi- 9 ce laico habeat locũ tàm si causa est criminalis, q̃ ciuilis, Petr. de Rauen. in tract. de feud. tit. de stat. & consuet. §. itẽ statuimus in 10. tom. tract. diuers. p. 2. car. mihi 41. Bertach. in tract. de episc. p. 5 lib. 4. n. 95. in 13. tom. eorundẽ tractatuũ p. 2. cart. mihi 353. Rol. a Valle cons. 23. nu. 13. lib. 2. Viuius dec. 49. n. 3. Lud. Molin. in tract. de iust. & iur. trac. 2. disput. 30. in princ. car. mihi 138. glosa siue additio ordinaria super ritu Magnæ Curiæ vicariæ rub. de foro compet. lit. B, car. mihi 396. post constit. Regni. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super eccl. person. regula prima, in princ. in 16. tomo tract. diuers. cart. mihi 286. Io. Brocolt in trac. de feud. c. 10. n. 22. car. mihi 659. Euerard. in topica iuris in loco a milite armatæ militiæ, n. 14. cart. mihi 338. vbi prope infinitos allegat Proposit. in tract. item statuimus, nu. 1. in tit. de stat. & consuet. in vsibus feud. Lelius de Zanchis in trac. de priuileg. eccles. priuileg. 85. num. 7.

Ampliatur 4. prædictus primus effectus, si- 10 ue regula quod clerici sunt exẽpti a iurisdõne laicorum, vt procedat tàm si clericus cõueniatur actione reali, quàm personali, q̃a sicut ipsi clerici non subijciuntur iurisdõni iudicis secularis, ita nec eius bona, Authen. statuimus, C. de episc. & cler. c. statuimus 11. q. 1. Oldrad. cons. 84. Bal. in c. 2. in fin. de iudic. Abb. & Butr. in c. si diligenti de præscript. Affl. decis. 2. nu. 25. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super ecclesi. person. reg. 2. nu. 5. vers. contrariã tamen in 16. to. trac. diuers. cart. mihi 289. vbi alios allegat, & testatur de cõm. * opi. * Franc. Viui. dec. 49. n. 3. Soc. in c. sane si episc. n. 10. de foro compet. Euerard. cons. 42. n. 24. Vant. in trac. de nullit. tit. de nullit. ex defectu iurisd. n 54 ver. quæ procedunt Rol. a Valle cõs. 12. n. 37. & cõs. 23. nu. 13. lib. 2. Tiraq. in trac. de retract. lignag. §. 32. gl. 1. nu. 80. ubi quamplurimos allegat, & asserit istam esse com. * opin. gl. in c. ecclesia S. Mariæ de cõstit. & in c. ex litteris in verb. obligata de pignor. & in c. fi. in verb. facultatibus de uit. & honest. cler. Rom. sing. 113. n. 2. Mart. de iurisd. p. 4. cent. j. cas. 18. n. 27. & cas. 125. n. 6. & p. 2. c. 6. n. 25. Robert. Marant. in prac. p. 4. dist. 11. n. 2. car. mihi 192. & cons. 37. nu. 3. vbi dicit quod est falsa opinio tenentium contrarium Pet. Ang. Morla in empor. vtrius- 11 que iur. p. 1. tit. 2. de iurisd. omn. iud. n. 144. Surd. cons. 301. n. 64. lib. 3. Menoch. in trac. de retinend. poss. remed. 3. n. 401. & in trac. de arbitr. iud. casu 246. n. 5. Soc. sen. cons. 13. n. 30. lib. 4. Hieron. Pappon. cons. 29. n. 9. & 11. lib. 1. Foller. in prac. crim. in verb. audiantur excusatores, nu. 38. Villalobs in cõm. opi. in uerb. clericus n. 70. Canalc. dec. 23. n. 28 lib. 2. Io. Iac. Masull. in add. ad Capyc. dec. 98. n. 3. Scac. in trac. de iud. p. 1. c. 11. n. 28. & 30. qui dicit quod hæc est magis cõm. * doctorum sñia Ant. Massa Galles. in trac. de obli. in forma Cameræ p. 2. q. 2. n. 3. de magis cõm. * testatur Mising. obser. 22. cent. 1. licet ipse in contrariam opin. videatur inclinare Dec. in d. c. ecclesia S. Mariæ, n. 65. & 176. de consti. Anastas. Germo. in trac. de sacror. immu. lib. 3. c. 15. n. 107. Addentes ad Fulu. Patian. in trac. cui incumb. onus probandi negat. lib. 2. c. 34. n. 123. in lit. O. Iac. Rebuff. in l. viros n. 2. C. de palatin. sacrarum & c. lib. 12. Gulicl. de Bened. in repet. c. Raynutius, in

verb.

verb.vxorẽ nomine Adelesiam in 2.dec.n.120.de testam.Cassa.super consuet.Burg.rub.1.§.5.n.92. cart.mihi 206.vbi hanc ampliat. ponit pro regula Affl.super constit.Baiuli n.13.rub.66.de sacram. præstand.lib.1.Vinc.Honded.qui multos alios allegat cons.3.n.21.lib.1.Marant.disp.8.n.13.Gram. dec.29.n.14. Farin.in trac.crim.p.1.q.8.nu.21.

12 vbi testatur de cõm.* & magis cõm.* opin.& multos allegat, & licet prædicta ampliatio sit a tot DD.approbata nihilominus non defuerunt,qui cõtrariũ tenuerint prout fuit *Guliel. de Cun.in Auth. clericus,in prin.C.de epis. & cler. qui ad ita tenendũ mouetur per tex.in l.de ijs qui ibidẽ tenet eo.tit.& ibidẽ Odofr.Boer.dec.69 Ioachim Mising.cons.47.n.26.* vbi sibimet cõtrarius dicit hãc opinionẽ esse cõmuniorem,* & qp pro ea facit tex.*in c.quod clerici,& in c. si diligenti de foro cõp.*vbi tantũ disponitur circa actiones psonales, & ciuiles psonales, *& in Auth. sed hodie C.de epis.& cler.* vbi ẽt tantũ de actionibus psonalibus memorat, & prædictã opinionẽ sequuntur etiã Gail *obser.37.n.4.lib.1.Couar.in li. 1.var.resol.c.4.n.3.Azzo.in summ.tit.C.de episc. & cler.n.12.Patian.d.n.123.Tho.Triuis.dec.34. per tot.lib.1. Franc.Marc. qui alios allegat dec.67. lib.1.Io.Aloys.de Leo in l.1.n.13.C.de epis.& cler. Tiraq.in loco supra cit.n.81.& 82.*vbi dicit quod hæc opinio seruat in regno Galliæ; Ego vero puto non esse recedendũ a priori opinione,q̃ re uera est cõior,* & verior, & prædictæ opinionis ea est ratio, qa cũ bona sint accessoria

13 ad personã clerici,sequit vt ipsa bona sicut & persona sint exẽpta a iurisdictione laicorum, *vt in Genesi c.47.*vbi Ioseph exemit a potestate Faraonis oẽm terrã Ægypti præter terrã sacerdotalẽ,*l.decernimus,C.de epis.audi.c.in præsentia de prob.Auth.ingressi,C.de sacros.eccl. Pet. Aug. Morla in empor.vtriusq; iur.p.1.titu.2. de iurisd. om.iud.n.144.Marian.Soc.in c.sane n.10.de foro comp.Marc.Mantua in c.cum sit generale n.16.eo. tit.Bertran.cons.121.n.1.& seqq.lib.3. Fernand. Vasques in tract.de success.creat.§.10.n.651.Marant.disp.8.n.13.& cons.37.n.5.*

14 Et licet persona clericorũ sit exẽpta a iurisdictione iudicis laici de iure diuino nihilominus eius bona non sunt exempta a tali iurisdictione de iure diuino, sed de iure positiuo, *ita Franc.Capibl.in tract.de iure,& author. baron. pragm.8.p.2.n.14.& 15.* vbi ex hoc infert qđ

15 valet consuetudo existens in aliquibus regionibus,vt clerici non gaudeãt bñficio fori i bonis, put est apud Gallos,Anglos, & Hispanos de cuius consuetudinis validitate dicã hic inferius ampl.62.n.372.ego vero ex hoc infero quod Papa potest facere legẽ generalem, & p

16 eam tollere clericis hoc priuilegium de quo etiam dicam infra ampl.6.n.19.

Nec ommittã dicere quod si cleric* conueniatur actione reali debet conueniri coram

17 iudice ecclesiastico illius loci vbi res reperitur sita, & non in loco clerici, *l.fin. & quod ibi not.Doct.C.vbi in rem act. exerc. debe. Neniz. cõs.4.n.4.Sigism.Scac.in trac.de iud.p.3.c.13.n.31.*

Ampliatur 5. prædictus primus effectus,

18 vt locũ sibi vẽdicet tam si iudiciũ est ordinarium,q̃ extraordinarium, & summariũ, tam petitoriũ,q̃ possessorium,& tam reale, quam personale,vel mixtum, *Soc.sen.cõs.95.n.7.vol. 3.& cons.13.n.12.& 30.lib.4.Amod.Apont.in tract.quis sit index in causa feudi,n.63.Maccabr.ab Angull.cons.44.n.8.lib.1.* sed circa iudicium possessorium aduertas quod in eo poterit se ingerere, & cognoscere iudex laicus, vt dicã infra in limitationibus.

Ampliatur 6.prædictus effectus,vt clericus

19 non possit conueniri coram iudice laico ẽt si Papa faciat legẽ gñalem qp clerici conueniri possint in curia sęculari,*Card.Alex.& Abb.i c. ppendimus de sent.exc.Bertac.in suo reper.in verb. clerici corã laico,& in tract.de epis.p.5.lib.4. n.5. in 15.tom.tract.diuers.p.2.car. mihi 275. Marius Anguiss.cons.28.n.11.Io. Batt. Asin. in tract. de exequt.§.6.c.49.n.15. Aluarez in specul.iuris põtis.c.36.in prin.Natta cons.495.n.15.lib.3. Rol. a Valle cons.4.n.15.lib.1.& cons.12.n.46.& cõs. 23.n.11.lib.2. Foller.super const. Regni in titu. de epis.& cler. c. item statuimus,nu.2.cart.mihi 64. Gram.dec.61.n.10.*vbi dicit,quod Papa hoc facere non potest,*& dec.29. n.11.Cornel. Benine. in tract.de paupert.q.8.special.4.n.50. Camill. de Curte in diuersor.iur.feud.p.2.c.2.n.123.Oct.Vulpell.in tract.de liber.eccles.p.1.n.16. Ferd.Vasq. in tract.de succes.crea.lib.3.§.22 nu.59.qui dicit hãc opinionẽ esse* rceptiorẽ Moz.in tract.de feud. in tit.de natural.feud.n.127.car.mihi 160.Clarus in §.fi.q.41.n.7.Rom.& ibi Addent. sing. 419. Boss.in tract.crim.in tit.de foro compe.n.130. Fari. q.8.n.4.* Et huius ampliationis rõ est, qa cum

20 hoc priuilegium sit clericis cõcessum de iure diuino,vt dixi supra in secunda ampliatione, Papa non poterit illud tollere,*c.sunt quidã 25. q.1.c.statutũ,in prin.& ibi gl.de rescr.in 6.10.Orosius in l.non est receptũ,n.12.ff.de iurisd. omn. iud. Abb.in c.2.n.2.& ibi Anth.& Imol.de maior.& obed.Aluarez loco pręcit.Surd.d.cõs.301. n.53.li. 3.Natta eod.n.15. Rol. a Valle in locis supra allegatis:* & quod Sũmus Pontifex non possit tollereea,quæ sunt de iure diuino, dixerunt Fel. in c.quæ in ecclesiarum, nu.19.de const. Lancell.Corrad.in templo iud.lib.2.c.1.§.4. n.1 cart.mihi 170.cum alijs, quos late adduxi in meo tract.de except.exceptione 32.n.108. &

21 seq. Sed tantum ex causa illud modificare, & limitare, vt ibidem dixi, & not.Doctores,*in c. 1.dist.5.cum alijs innumeris quos congerit Ferdin. Loaz in allegat.pro Marchione Veles,n.69.Marius*

An-

Anguiss.conf.28.n.11.& late Anastas.Germon.in tract.de sacror.immun.lib.3.c.15.n.72. vers. verum insurget aliquis.

Et etiam quod hæc immunitas esset clericis attributa de iure positiuo (prout aliqui voluerunt) adhuc Papa causam indistincte non tolleret, quia ex hoc decoloraretur totus status vniuersalis ecclesiæ, *c. & si illa prima, quæst.7. Gloss.in c.litteras de restitut.spoliat. Cardin.in repet.c.perpendimus,colum.5.vers.& primo scias,de sentent. excommun. Fel.in c.ecclesia S. Mariæ, n.6. de constit. vbi ad hoc allegat Abb.in c. decernimus de indit. Foller.super constitut. Regni in titu. de episcopis,& cler.c.item statuimus n. 2. cart. mihi 64. Petrus Rebuff.consil.15.n.6.Surd.conf.301.n. 53.*

Subamplia primo istam sextam ampliationem, vt nec etiam cum consensu omniũ clericorũ Papa poterit tollere priuilegiũ fori ordini clericali, *Beninc af.in tract. de paupertate q. 8. speciale 4.nu.51. vbi allegat Signorol.de Homod. conf.21.colum.2.& Dec.conf.276.nu. 2.*

24 Limita modo prædictã ampliationẽ quando Papa vellet aliquo casu tollere prædictum priuilegium vni clerico, vel clericis certi ordinis vt puta in minoribus constitutis, vel clericis cõmittentibus aliquod crimen vt est in crimine assassinij adulterij, vel vsurarũ, quia hoc omni iure erit sibi permissum, *c. bene quidem, 96.dist.c.iusiurando 64.dist.in c.Adrianus, 11. q.1.& not.in c.fin.de offic. ordinar. & in c. decernimus, de iud. Alphons. Aluarez. in Specul.iur. Pontific.c.36. in princ. vbi ad hoc allegat Cardin. & Archid.Vasques,in tractat.de successi.ecati.lib. 3.§.20.limita.47.n.60.qui alios congerit,& testatur de com. opi.Cassian.super consuet. Burgun. rubr. 1.des iustices.§.5.vers. s'Ina grazze,nu. 48. cart. mihi 198.glos.ordinaria super ritu M.C.V.in rubr. de foro compet.lit.B ea.t. mihi 396.post.constitut. Regni, Nicol. Euerard.in topica iuris in loco a milite armat. milit. n.16. cart. mihi 340. Pet. Belluga in Specul princ.rubr.11.§.videndum,n.12.13.& seq.cart. mihi 59.Segismundus Scaccia in tract.de iud.p.1.c.11.n.43.vers.hoc tamen, Marc. Anton. Cuccus in institut.maior.lib.2.tit.2.n.20. Prosper Farinac.in tract.crim.q.8.n.4.vers.limita hanc tertiam ampliationem Couarru.in libro pract.quæst.c. 31.n.4.&6.*qui duo vltimi dicunt quod Papa facilius potest tollere priuilegium fori clericis primæ tõsuræ quam clericis existẽtibus in ordinibus sacris *Corrad.in prac. in tit.de inquisit. in 1. & 10. limitatione cart. 247.* & pro hac limitatione bene faciunt, *c. 1. de homicid. in 6.* vbi clericos cõmittentes certũ delictũ hoc est assassinium priuat priuilegio clericali, & dat potestatem principibus ac iudicibus secularibus eos puniendi, & Concilũ Trident.*sess.23.c.2. de reform.* vbi clericos in minoribus nõ obseruantes certas qualitates ibi requisitas exuit priuilegio clericali.

25 Limitatur secũdo prædicta sexta ampliatio quando Papa delegaret causam principi, vel iudici laico, & ei daret potestatem iudicandi de clericis certi loci, vel in certis casibus quia hoc facere posset, *c.officium 32.dist.c. Menna 2. q.7.*in quo habet quod causa spiritualis commissa fuit Reginæ Francorũ, *c.veniẽ de foro cõp. c.solitæ de maior.& obed.c. Romana, §.debet de.appell.in 6.c.illud 10.q.3.* vbi dicit quod Pelagius

26 Papa potestatem dedit cuidam nobili Siculo puniendi episcopos, qui vexabãt & opprimebant clericus, *gl.in c.clericus nullus, 11.q.1.& in c.1.94.dist.& in c plures 16.q.1.& i c.laici 16.q. 7.& in cap.imperium 10.dist.& in cap.2.25.q.7 Archid.& scriben.in c. sunt quidam 25. quæstio.1. & in cap.decernimus, vbi etiam Abb.Panor.de iudi.Corrad.in tẽplo iud.lib.2.c.1.§.4.n.6. car.mihi 171.Greg.Lopez super ll.Tauri in l 13.n.13. p.2. Soc.reg.8. fall.1. Aufr.in tract de potest. iudicis laici super ecclesiast.person.reg.1.fall.1.n.1.&18 in 16.tomo tract.diuers.cart. mihi 287. Montaluus super ll.Tauri l.25.tit.9. p.1.in gl. magna vers. ex quibus, Io. Quintus in aristocratia Cristi ciuit. cart. 168.in prin. Rebuff.in concord.Galliæ in rub.de protectione concordatorum Franciæ Reg.in prin.Camil. de Curt.in diuersor.iur.feud.p.2.c.2.n.123. Io.Faber in Auth. statuimus,C.de epis.& cler.Bero.cõs. 169.n.2.lib.2. Decian.conf.82.n.9.lib.2.vbi multos alios citat, & in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.66 Boss.in tract.crim.tit.de foro cõp.n.142.in fi.Pau. Borg.in tract.de irregul.in tit.de dispen.p.3. concl. 1.n.20.& p.6.reg.7.n.3.Gig.in tract.de crim.les. maiest.lib.1.tit.quis de crim.les.maies.cognos.posst,n.20.&21 car.111.* vbi testatur se vidisse &

27 legisse priuilegia Venetorum eis a Sancta Sede Apostolica concessa quorum vigore habẽt potestatem procedendi, & puniendi clericos ĩ certis delictis ibi per eum enumeratis, & hoc etiã contra clericos in sacris constitutos, *Couar.in lib.pract.qõ.c.31.n.4.in fi.Clarus in §.fi.q. 41.n.7.vers.sed quid dicẽdum, Sigis. Scac.in tract. de iud.p.1.c.11.n.92.Achil.Padre c.conf.40.n.84 &85.* vbi meminit de alio priuilegio conces-

28 so Dominis Venetis, vt in eorũ statu possint omnes clericos præter in sacris constitutos, & beneficiatos punire iusta eorũ delecta oĩb' penis quibus merè laici delinquentes de iure puniri deberent, de quo priuilegio meminit etiã Peregr.*conf.91.n.51.lib.j.* vbi dicit, quòd tale indultum fuit cõcessum a Papa Paulo II. anno Domini 1468. *Farin.d.q.8.n.4.vers.limita hanc tertiam ampliationem, Io.Segura de Auilos in direct.iud.ecclesiast.p.2.c.11.n.4.&5. Iul.Cæsar Imbr.in tract.de iudice regni p.vlt.n.57. & seq.gl. ordin.super ritu M.C.V.in tit. de fo.o cõp. in lit.B. fall.10.car mihi 396.post const.Regni.*

Ampliatur modo hæc limitatio, vt Papa nõ

so-

29 solum possit delegare iudici, vel principi laico causas ciuiles verum etiã criminales, c. *ad hæc vbi hoc not. Doctores* 32. *dist.* H stiens. & *Io. And. in c.* 2. *de foro compet. Archidiac. in c. ab arbitris de offi. deleg. in* 6. *Henric. Bohic in c. at si clerici, nu.* 1. *de iudit. Purpurat. in rub. ff. de offic. eius cui man data est iurisd. num.* 50. *Tiber. Decian. in tractat. crim. part.* 1. *lib.* 4. *cap.* 9. *n.* 70. *Camill. de Curte in diuersorio feud. p.* 2. *c.* 2. *nu.* 73. vbi multa circa

30 hoc scribit.

Ampliatur secundo prædicta limitatio, vt Papa possit mero laico delegare causas spirituales, ac certis casibus ei concedere iura spiritualia, hoc est ut possit excommunicare, beneficia conferre, possidere decimas, a vinculo excommunicationis absoluere, & similia, *not. gl. in c. propter hoc* §. *verum in verbo duribus,* 32. *dist.* & *in c. Adrianus* 63. *dist.* & *in c. Imperiũ* 16. *dist.* & *in c. bene quidem in verb. præter* 36. *dist.* & *in c.* 2. *de iud.* & *c. in summa* 25. *dist.* & *in c. ad nostram in verb. ecclesiæ de hæret.* & *in c. lector in verb. subdiaconus* 33. *dist.* & *in cap.* 1. *in verb. præcipimus* 94. *dist.* & *in c. clericus nullũ* 11. *q.* 1. & *in c. plures* 16. *q.* 1. *Hostiens.* & *cæteri scribentes in c. magna de voto, Abb. in c. ecclesia Sanct. Mariæ in lect. ordinaria, nu.* 5. & *in repet. n.* 6. & *in c. decernimus, de iud.* & *in c. causam col.* 1. *de rescr. Io. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de legat.* §. *nunc tractemus, vers. sed nunquid. Innoc. in c. quod sicut de elect. Ant. de Butr. in c. a nobis de iure patron. Anchar. in Clem. per literas de præbend. Fel. in d. c. causam, col.* 3. *vers. dum dicit, Abb. de rescript.* & *in c.* 2. *de maior.* & *obe. Bero. in qõ. familiar. q.* 7. vbi dicit, quod prædictas glossas totus Mundus sequitur Innoc. Io. Andr. Ant. de Butr. Abb. Ioan. de Anan. Petr. de Anch. & Dom. de Sancto Gem. *in c.* 2. *de præbend. in* 6. *Paul. Borg. late in tract. de iregul. p.* 6. *regul.* 7. *cart. mihi* 350. *Camill. de Curt. in diuers. feud. p.* 2. *cap.* 2. *nu.* 72. & 124. *Io. Segura de Auilos in direct. iud. ecclesiast. c.* 11. *n.* 2. *Pet. Lausmed. in tract. de priuileg. Doctorũ, p.* 2. §. 18. *vbi ad hoc allegat multas authoritates, Iul. Cæsar Imbr. in trac. de iudice regni, p. vlt. n.* 58.

Et hæc ampliatio limitatur etiam duobus modis primo quando delegatio esset generalis de omnibus causis spiritualibus, *Dec. in c.* 2. *n.* 55. *de iud. Anastas. Germo. in tract. de sacror. immun. lib.* 3. *c.* 15. *n.* 12

Secundo limitatur, vt non possit Papa merè laico delegare causas ordini b is annexas veluti, quod missam dicat, vel a peccatis absoluat, vel ordines conferat, *glos. in cap. peruenit, in verb. concedimus,* 95. *distinct. Couarruu. in lib.* 1. *variar. resolut. cap.* 10. *num.* 4. *Petr. Augusti. Morla in empor. vtriusque iur. par.* 1. *tit.* 2. *de iurisd. om. iud. q.* 22. *n.* 9

31 Ampliatur tertio eadem limitatio, vt Papa possit delegare iudicibus, vel principibus laicis causas ecclesiasticas, vt sunt causæ beneficiales, hæresis sacrilegij, & similes, *gloss. in cap. præter in verb. ducibus,* 32 *dist. glos. magna, in cap. quanto, de consuetud.* & *in capit. bene quidem, in verb. præter* 96. *distinct.* & *in c.* 2. *de iud. vbi etiam Abb. Panor. in prin. Dec. num.* 5. *Mantua, num.* 17. & *Ripa, num.* 40. *Couarru. in lib. practi. quæst. c.* 31. *num.* 4. *Paz in pract. tom.* 2. *prælud.* 2. *num.* 2. & 3. *Nauarr. in cap.* 1. *de pœnit. dist.* 6. *num.* 83. *Cassan. super consuetud. Burgun. rubr.* 1. §. 5. *gloss. pen. num.* 48. *vers. fallit. Lancellot. Corrad. in templ. iud. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 3. *Gregor. Lopez super ll. Tauri leg.* 13. *tit.* 13. *part.* 2. *gl.* 4. *Morla in præcit. q.* 22

Sublimita modo hanc limitationem quando Papa delegaret omnes causas indifferenter alicui principi, vel iudici laico, & in totum daret potestatem, vt possit cognoscere de omnibus causis clericorum, quia hoc facere non posset, & sic isto casu remaneret firma, & intacta principalis ampliatio, *Stefan. Aufrer. in tractat. de potestat. iudicis laici super ecclesia. person. regul.* 1. *Fallent.* 1. *num.* 1. & *sequen. in* 16. *tomo tractat. diuers. cart. mihi* 287. *Clar. in* §. *fin. quæstio.* 41. *num.* 8. *Pedrocch. consil.* 40. *num.* 84. *Boss. in tractat. crimin. in titu. de foro competent. num.* 130. *Prosp. Farinac. quæstio.* 8. *num.* 4. *versic. limita hanc tertiam ampliationem, Ioan. Segura de Auilos in director. iud. ecclesiast. p.* 2. *cap.* 11. *nu.* 5. *Scacc. in tractat. de iud. par.* 1. *cap.* 11. *num.* 43.

Et est aduertendum quod quando Papa

32 committit aliquam causam iudici, vel principi laico tunc ille cui committitur censetur delegatus Papæ ad illam, vel illas causas, *Aufrer. in repet. capit. primi, de offic. ordinar. quæst.* 4. *num* 6. *Bald. in l. rescripta, C. de precib. Imperat. offeren. glos. in cap. laicis,* 16. *quæstio.* 7. *Cardin. in repet. cap. perpendimus, num.* 6. *in fin.* & *nume.* 7. *de sentent. excommun. Felyn. in capit.* 2. *nume.* 3. & 4. *de maiorit.* & *obedient. quos omnes citat,* & *sequitur Decian. in tract. crimin. part* 1. *lib.* 4. *cap.* 9. *nu.* 66. *Camill. de Curte in diuersorio iuris feud. part.* 2. *c.* 2. *num.* 123. *in fine,* & isto casu princeps, vel iudex cui causæ committuntur non cognoscit de illis iure proprio, sed nomine delegantis, *capit. fane il* 2. *de offic. de legat. not. Io. Andr. in cap. ad hæc* 32. *dist.* & *in capit. Adrianus* 63. *distinct. Innocent. Hostiens. Ioan. Andr.* & *Henric. Bohic, in capit. at si clerici, de iudic. Nauar. in cap.* 1. *de pœnit. distinct.* 6. *num.* 86. *Decian. d. cap.* 9. *num.* 70. *Petr. Aug. Morla in empor. vtriusq; iur. p.* 1. *tit.* 2. *de iurisd. om. iud. q.* 22. *num.* 8.

Secundo aduertendum est, quod tunc

33 tenet delegatio facta per Papam alicui laico de causis supradictis quando Papa scit

illum talem cui causam committit esse laicũ secus si hoc ignoraret, *gl. & Doctores in c. 2. de iud. & in c. Menna 2.q.4. Purpur. in repet. rubr. ff. de offic. eius, n. 43.*

Tertio aduertendum est, quod quando iu-
34 dex laicus, vel princeps asserit se habere mandatum, vel rescriptum Apostolicum delegatione sibi facta de causis supradictis tenetur illud ostendere ante quam incipit eius iurisdictionem exercere, *Fel. in c. cætera vers. valet processus de rescript. Guido Papa dec. 286. Anna allegat. 24. 143. nu. 1. & 2.* vbi dicit, quòd delegatus debet inserere copiam suæ delegationis in citatione, & quod ordinariè ante præsentationem commissionis non licet exercere iurisdictionem, *Ang. in l. cum furiosus, ff. de iudic. Rutger. Rulant. in tract. de commissar. lib. 6. cap. 2. num. 3.* vbi late examinat hanc materiam, *Purpur. in l. eum qui ff. de iurisd. omn. iud. nu. 16. Natta cons. 529. num. 37. lib. 3. Vant. in tract. de null. tit. de nullit. ex defect. iurisd. num. 15. & 16. Ioan. Iac. Masullus in addi. ad Capyc.* Nec ei ita asserenti creditur, *l. vnica vbi Dec. n. 15. C. de mandat. Princip. c. cum in iure peritus vbi Innoc. n. 4. & Fely. n. 3. de offi. delegat. & est text. in extrauag. com. incip. iunctæ de elect. Bart. in d. l. vnica,* vbi dicit, quod
35 etiam nuntius Sanctæ Sedis Apostolicæ, vel legatis Principum non debet credi, absque eo quod ostendant eius literas, *& est tex. in l. prohibitum vbi hoc firmat idem Bartol. nu. 1. C. de iure fisci lib. 10. Feder. de sen. cons. 251. Guido Papa dec. 332. Sbrozz. in tract. de vicario Episcopi, lib. 2. c. 192. n. 5. Vant. in prædicto tit. nu. 16. & 17. Fely. in c. quod super ijs, nu. 10. de fide instru. Robert. Lancell. in tract. de attent. lib. 2. in præfat. n. 165. & 166. car. mihi 55.* vbi dicit, quod delegatus ante
36 præsentationem rescripti regulariter non dicitur habere iurisdictionem, *allegat c. pastoralis, in fi. de rescript & not. in c. super eo, il 2. de appell. & Innoc. in c. ex conquestu de rest. spol. & vltra prædictos idem dixerunt Guid. Papa dec. 286. Purpur. cons. 446. nu. 10. lib. 2.* & in tantum est vera pro-
37 xima conclusio, ut processus factus ante præsentationem commissionis sit nullus etiam si ille sciret se esse delegatum, *Rot. Rom. dec. 242. aliàs 6. in tit. de offic. legat. in nouis, Alex. de Neuo in d. c. super eo, nu. 16. & seq. & in c. vt debitus honor, nu. 25. eodem tit. de appell. late Alba Mandell. cons. 514. per totum, & ibi Vinc. Anibal. in addit. lib. 3. Carcec. dec. 79. num. 24.* vbi dicit, quod si delegatus citaret ante præsentatam commissionem, contumacia ex tali citatione inducta est nulla, & ad hoc citat alios Doctores, *Lancellott. in tract. de attent. par. 2. in præfat. c. 4. nu. 167. cart. mihi 55.* & prædictorum est ratio, quia ante præsentationem litterarum iurisdictio non censetur, nec aufertur iudici, *Franc. Turzanus in com. opin. siue regulis in reg. 40. car. mihi 53. vbi allegat Philip. Franc. in c. super eod. 4. de app. Bal. in l. 1. C. ut lit. pend. idem Frãc. in c. vt debitus honor de appell.*

40 Nec omittam dicere, quod tales commissiones, seu mauis delegationes factæ per summum Pontificem non possunt probari per testes, sed omnino sunt probandæ per literas, & scripturas, *l. vnica, & quod ibi not. Bal. C. de mandat. Princip. c. cũ in iure peritus, de offic. deleg. Rot. Roman. dec. 10. in tit. de offic. delegat. in nouis, Mascard. in tract. de probat. concl. 326. nu. 3.* nec suffi-
41 cit quod cõmissio reperiatur inserta in literis citatorialibus per ipsũ auditorem subscriptis nisi ipsæ literæ cõmissionales appareant (licet sint in citatorialibus inserendæ vt dixi supra) *Lancellot. in tract. de atte. p. 2. in præfat. c. 5. n. 168.*

Ampliatur septimo prædictus primus effectus quod clerici non possunt conueniri corã
42 sæculari vt in tantum sit verus, & fortis quod clerici non potuerunt renuntiare priuileggio ne conueniantur coram iudice ecclesiastico, & se submictere iurisdictioni iudicis sæcularis. *c. significasti, & c. si diligenti, de foro competenti, & vtrobique glos. glos. iterum in c. nimis de iureiuran. Specul. in tit. de reo §. 1. nu. 3. Bal. in tract. de statut. in verb. comparere nu. 1. Alber. in eod. tract. lib. 2. q. 2. nu. 25. idem Alber. in l. si quis nu. 3. ff. si quis in ius vocat. non iuerit Henric. Bohic. in c. sacerdotibus nu. 2. ne cler. vel monach. Ang. in l. 4. nu. 1. C. de legat. lib. 10. Alex. cons. 8. num. 3. lib. 1. Deci. in c. decernimus nu. 168. de iudic. Aleiat. cons. 22. nu. 4. tom. 2. lib. 6. Ann. alleg. 13. num. 17. lib. 1. Petr. Rebbuff. cons. 193. num. 8. & in l. si conuenerit nu. 1. ff. de iurisdict. omn. iud. Petr. Foller. in pract. detensib. in verb & summissionis cuiuscunque foro nu. 2. cart. mihi 195. Bernard. Bombin. cons. 84. num. 2. Aluar. Velasc. decis. 65. num. 3. Maceabr. cons. 44. num. 7. Pirrus super consuetudin. Aurelian. in tit. de exequut. instrum. c. 20. car. mihi 125. Matth. Colera in tractat. de process. exequut. part. 1. cap. 6. num. 84. Gramm. decis. 61. num. 14. Matth. Mattesilan. sing. 60. & ibi Gabriel. Serain. in addit. Rolan. a Valle cons. 4. nu. 9. lib. 1. Duenas reg. 10. ampliat. 1. Brognin. Caualcan. in tract. de tutor. & curat. nu. 322, Sair. in claui regia lib. 12. c. 7. nu. 10. Mart. de iurisd. par. 2. c. 6. num. 31. Couarr. in lib. pract. qq. cap. 10. num. 4. vers. ab eadem. Præpositus in §. statuimus, num. 2. in tit. de statutis, & consuet. in vsibus feud. Camill. Borell. in ad Petr. Bellug. in specul. princ. rub. 11. §. videndum, nu. 4. lit. B. vers. nec possunt clerici cart. mihi 55. Visill. in addit. ad Affl. dec. 2. n. 2. Iac. de Graff. in dec. aureis p. 1. lib. 4. c. 18. n. 54. Binn. a Sole in cõpend. resolutor. præpos. iur. in verb. clericus laicum indicē Prosdocei. de Comitibus in tract. de differentijs iuris Ciuilis, & Canonici, n. 27. in j. tom. tract. diuers. car. mihi 192. Camill. de Curte in diuersorio, seu cõprehensorio iuris feud. p. 2. c. 2. num. 125. Ioan. Battista.*

San-

Sancto Blasio in contradict. iuris Canonici, & (nullis contrad.32. in præcitato primo tomo tractat.diuers. cart.mihi 185. Illustrissimus Cardinalis Hieronymus Albanus in tract. de potestate Papæ par. 2.num.129. in 13. tom. eorundem tractatuum p. 1.cart.mihi 77. Boer. super consuet. Bituricens.fol. 26.colum.3. qui asserit istam esse communem * *opi. Clar.in §.fin.q.36.vers.secundo infertur Passertus cons.23.num.2.Goffred.in tractat.de iudic.par.6. rubrica de immun.eccles.nu.2.car. mihi 509. Alfonsus Villaut in tract. de extension. legum titu. de extension.cuiuscunque dispositionis nu.115.car.mihi 173. Aufrer. in tract.de potestat.iud.secular.super eccles. personas regula 2.num. 1. & 20. in 16. tomo tract. diuers. cart.mihi 288. & 290. Io. Battista Baiar.in addit.ad Iulium Clarum in §.fi.q.36. num.10. Vinc. de Franch. dec.400. num.6. lib.2. Franc.Viui. decis.25.num.1. Surd.cons.2.nu.31. lib.1. vbi multos alios allegat,& cons. 396.nu.15 lib.3.Marc.Ant. Cuccus in institu.maiori lib.3.tit. 9.nu.6.Vinc.Honded.cons.3.nu.21.lib.1. Afflict.decis.85.nu.1.in fi. Grat.cons.87.num.3.& seq.lib.1 Portius cons.107.nu.4.& 5.& cons. 105. num. 7 Marc.Mantua cons.55.n.17. lib.2.Gram. voto 33 num.8.Decian.in suo tract.crim. p.1. lib.4. cap. 9. nu.61.Cepoll.cons.11.nu.17.in crim.Io.Aloys. Catalan.in tract.crimin.seu indult. cap.6. nu.14. 15. & 17. vbi multos alios allegat Io.Batt. Marchesi. in tract.de commiss.p.2. cap.3. quarti capituli principalis,nu.34.cart.mihi 489.in impres.in folio Martin.Vran.Vltramon.cons.9.n.8. lib.1. & cons. 32 num.7. lib.2. Anastas.Germon.in tractat. sacror. immun.lib.3.c.15.nu.51.Io.Batt. Asinius in tractat.de exequu.§.9.c.334.n.18.Sugism. Scac.in tracta. de iud. p.1.c.11.n.35. vers. ampliatur tertio, vbi asserit hanc esse comm.* opi. Farin. in tract.crimi. quæst. 8. nu.10.*

43 Et huius ampliationis ea est ratio, quia cũ hoc priuilegium sit introductum in fauorem totius ordinis clericalis sequitur, vt non possit illi renuntiari per vnum clericum, *c. si diligenti de foro compet. Bart.cons.225. Paul.de Castr. in l.1. nu.4.ff.sol.matr.Marian.Soc.in c.1. nu.23 in fine, de foro competent. Barbat.in c.2. nume.10. eod.tit. Surd.cons.2.num.31 .lib.1. Bertrand.cons. 209. num.2.p.3.& cons.182.num.3. par. 1. Rol. a Valle consil.4.num.8.lib.1. Io. Brocolten Vltramontan. in tract. de feud. cap. 10. num. 23. cart. mihi 659. Gail obseruat. 37. num. 1. & obseruat. 40. num.7. lib. 1. Decian.in tractat. crimin part. 1. lib. 4.cap.9. num. 61. Anastas. Germon. præcitato cap.15. num.32.Goffred. in summa in tit.de renuntiat.num.3.& 5. Paul. Fuscus in suis singul. in liter. C. num. 92.* & vltra prædictos eandem rationem adduxerunt multi ex Doctoribus allegatis in ipsa ampliatione, & præcipue, *Scac. in tractat. de iudit. par. prima, cap.11.num. 37.* Et licet Aufrer. *in tractat. de potestat.iudit. secular. super ecclesiast. person. regul.2.num. 20. in 16. tom. tractat. diuersor. cart. mihi 290.*

44 dixerit quod prædicta ampliatio procedit tantum in causis criminalibus respectu personæ non autem in causis ciuilibus, in quibus clericus potest se submittere quoad bona temporalia iurisdictioni iudicis laici, nihilominus nullatenus est recedendum ab ipsa ampliatione etiam in causis ciuilibus, quia Doctoribus in ea citati non solum loquuntur indistincte, verum etiam multi expresse dicunt vt ipsa ampliatio procedat, tàm in causis criminalibus, quàm ciuilibus, & hæc est communior, * & verior opinio contra Aufrerium.

45 Subampliatur primo hæc ampliatio, vt sicut clericus non potest expresse renuntiare priuilegio fori, ita nec tacite permittendo se conueniri coram iudice laico eiusdemque iurisdictionem prorogando, & citatus non reclamando, sed permittendo, vt contumax fiat, *c. inolita 11. quæst. 1. not. Doctores in cap. si diligenti de foro competen. Abb. in cap. 1. num. 19. de re iud. Bald. in l. generaliter in 2. colum. C. de epis.& cler. & in l. si quis num. 5. ff. de iudit.& in l. ex quacunque in 3.colum. versicu. item quæro ff. si quis in ius vocat. non iuer. vbi etiam Ant.de Alex. in repet. colum. 13. versicu. in eadem, & Ias. super quarta parte, glos. in 3. limit. Lapus in cap. 1. num. 1. de foro compet. in 6. Ioan.Baptist. Asinius in tractat. de exequut. §. 6. capit.49.num.7.* vbi dicit, quod isto casu iurisdictionis prorogatio est impossibilis, *Vincent. de Franch. decis.329. num. 2. & decis.400. num 6. Lelius de Zanchis in tractat. de priuilegg. ecclesia. priuilegg. 87. num. 8. Adrianus Gilmanus Vltramontan. in decis.Cameræ Imperialis 21. num.2. lib.2. Ruyn.cons.7. num.7. lib.5. vbi alios allegat Crotus cons.204. num.9. lib.2. Natta consil.445.num.17.& 18. lib.3. Caualcan. decis.45. num.77.lib. 1. Gramm.voto 18.num.8. & decis. 61.num.15. Farina.in tract.crim.q.8.n.12.Couar. in lib.pract.qõ.c.33.n.2. vers. huius opinionis Cepoll.cons.11.n.17.in crim. Cæsar Bart. dec.106.n. 13.Capyc.dec.9. etiam nu.13. vbi Io. Iac. Masullus in addi.n.15.Carpan.super stat. Mediol.p.2.c.201 n.35. Clar.in §.fi. q.36. nu.3. vbi asserit istam esse com. opin.* Camill.Borell.cons.11.n.1.& cons.68 n.18.Fider.de Senis cons.135.n.2. Decian. in tract. crim.p.1.lib.4.c.9.nu.61.*

46 Subampliatur 2. vt nec etiã cum iuramento possit clericus renuntiare priuilegio quod habet ne cõueniatur coram iudice laico, imò non obstante iuramẽto poterit forum allegare absq; metu periurij, *Spec.in tit. de renuntiat. §.1. nu.9. Io.Guttierez in tractat. de contrac. iurat. cap. 16. num. 50. in 16. tom. tractat. diuersor. p.2. cart. mihi 62. Camill. Borrell.consil.11.*

nu. 1. Alex. de Neuo conf. 56. num. 1. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. nu. 2. car. mihi 192. Ioan. Campegg. conf. 51. n. 2. inter conf. crimin. diuerf. lib. 2. Portius conf. 107. n. 4. Io. Batt. Baiard. in addi. ad Clar. in §. fi. q. 36. n. 10. Lelius de Zanch. in tract. de priuileg. eccl. priuileg. 87. n. 1. Camill. de Curte in diuerforio, fiue comprehenforio iuris feud. p. 2. c. 2. nu. 126. Surd. conf. 193. nu. 5. lib. 2. vbi alios citat, & conf. 222. n. 1. eodem lib. Adrianus Gilman. Vltramont. in dec. Cameræ Imperial. dec. 21. nu. 1. Martin. Vranius etiam vltramon. conf. 32. n. 7. lib. 2. Pet. de Anch. in c. fi diligenti, nu. 1. de foro comp. Guttier in repet. l. nemo poteft in principio legis, n. 106. ff. de legat. 1. cart. mihi 42. Sigifm. Scac. in tracta. de iud. p. 1. c. 11. nu. 36. vbi dicit, quod ifta prorogatio non eft poffibilis, Foller. in pract. crim. in verb. audiantur excufatores, n. 38. Gabell. fuper confuet. Egidian. lib. 5. c. j. n. 2. Gallef. in trac. de oblig. in forma cameræ, p. 2. q. 2. n. 1. & feq. vbi dicit, quod licet clericus fe obligauerit in forma Cameræ renuntiando priuilegio fori medio iuramento, per hoc tamen non poterit cõueniri coram iudice laico. Anaftaf. Germon. in tract. de facror. immu. lib. 3. c. 15. nu. 4. & lib. 2. c. 19. nu. 39. Afinius in tract. de exequ. §. 9. c. 334. n. 18. Alfonf. Villaut. in tract. de extenf. legum tit. de extenfion. cuiufcunq. difpofitionis, n. 115. car. mihi 173. Surd. in tract. de alimen. ti. 7. q. 37. n. 48. Gail in lib. 2. rerum iudicat. decif. 21. num. 1. vbi multos alios congerit.

Subampliatur 3. vt epifcopus poffit inhibere iudici feculari ne procedat contra clericum etiam litigare volentem coram eo, Bal. in margar. in verb. iudex verf. Laicus fi reum Cæpoll. conf. 10. col. 1. Aufrer. in tract. de poteft. iud. ecclefiaft. fuper laicis, & rebus eorum nu. 7. in 13. to. tract. diuerf. p. 1. car. mihi 126. [47]

Subampliatur 4. vt nec cum confenfu, & licentia fui epifcopi clericus poffit prorogare iurifdictionem iudicis laici, & priuilegio fori renuntiare, Glo. & alij in c. fignificafti de foro cõp. Alex. conf. 8. in prin. lib. 1. Bertac. in tract. de epif. p. 5. lib. 4. nu. 95. in 13. tom. tract. diuerf. p. 2. cart. mihi 353. Soc. reg. 56. in prin. Gram. decif. 21. nu. 1. & dec. 29. nu. 9. & 10. & dec. 61. n. 8. & 9. Gallef. in tract. de oblig. in form. Camer. p. 2. q. 2. nu. 2. Marant. in pract. p. 4. dift. 11. nu. 2. cart. mihi 192. Roland. conf. 4. nu. 16. & 10. lib. 1. Surd conf. 396. nu. 15. & conf. 301. nu. 61. lib. 3. & conf. 222. nu. 1. & conf. 193. n. 5. li. 2. vbi alios allegat, & conf. 2. nu. 17. lib. 1. & decif. 26. nu. 4. Farin. in tract. crim. q. 8. nu. 13. Cenedus in collecta. iuris canoni. p. 1. collect. 57. nu. 1. in fi. Scac. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 38. Baiard. in addit. ad Clarum §. fi. q. 36. nu. 10. Iac. Sbroz. in tract. de Vicario epifcopi, lib. 2. q. 203. n. 4. & 5. Oct. Vulpell. in tract. de libert. ecclef. p. 1. nu. 15. Iac. in l. pen. n. 9. C. de pact. & in l. 1. in prin. n. 13. ff. de iud. Camill. de Curte in diuerfor. feu comprehenforio iuris feud. p. 2. c. 2. nu. 125. Clarus in §. feudum q. 90. nu. 10. Bened. Capra in fuis regul. in tit. de prorogat. num. 15. Ioan. Aloyf. Catalan. in tractat. fuo crimin. feu de indultu cap. 6. nu. 16. Ioan. Battift. Marchef. in tractat. de commiff. feu refcript. p. 2. c. 3. quart. capitul. principal. num. 35. cart. mihi 489. Martin. Vran. Vltramon. confil. 32. num. 7. lib. 2. Alexand. de Neuo in cap. P. & G. num. 84. de conftit. Io. de Anania in cap. fignificafti, num. 9. de foro compet. vbi etiam Abb. Panorm. num. 25.

Quam fubampliationem limitabis quando clericus cum confenfu fui epifcopi con- [48] fenferit in iudicem laicum per modum delegationis, & non per modum prorogationis iurifdictionis, Aneber. in d. cap. fignificafti, nu. [49] 7. de foro compet. quod tamen intelligo procedere in caufa ciuili non autem in caufa criminali, quia epifcopus non poteft delegare caufas criminales clericorum laico, vt dicam infra ampl. 82. n. 561.

Subampliatur 5. vt nec etiam valeat con- [50] fuetudo qua eft introductum, vt clerici poffint renuntiare priuilegio fori, quia ea non obftante non valeret renuntiatio, c. qualiter, & quando de iudic. Ioan. Gutier. in repet. l. nemo poteft, in princip. legis nume. 105. de legat. prima, cart. mihi 42.

Subampliatur fexto, vt clericus non de- [51] clinans forum iudicis laici poffit puniri a fuo iudice competenti eius arbitrio tanquã tranfgreffor canonis, Bald. in l. 1. in fi. C. de indict. viduit. tollen. Specu. in tit. de compet. iud. adiect. §. j ver. fed nunquid requiritur Aufr. in tract. de poteft. iud. fecular. fuper ecclefia. perfan. regul. 2. num. 33. in 16. to. tract. diuerf. car. mihi 291. Gram. dec. 29. num. 7. & decif. 61. num. 8. & conf. 1. num. 34. poft decifiones, & confil. 71. num. 34. in crimin. Baiardus in addit. ad Clarum in §. final. quæftio. 36. num. 11. Octauius Vulpell. in tractat. de libert. ecclefia. par. 1. num. 19. Campanus fuper Capitulis Regni Neapolis capit. 159. num. 7. cart. mihi 170. glofs. ordinar. fuper ritu Magnæ Curiæ Vicariæ in ritu. de foro competent. in fine, cart. mihi 297. poft conftitut. Regni, Thomas Zerola praxi epifcopal. in verb. iudex, §. 19. cart. mihi 130. Gulielm. de Benedict. in repet. cap. Raynutius, in verb. & vxorem nomine Adelefiam in fecunda decifio. num. 32. Siluefter in fumma, in verb. iudex, il primo, num. 3. Menoch. in tractat. de arbitrar. iudic. cafu 430. nume. 2. & 3. Foller. in practic. crimin. in verb. audiantur excufatores, num. 38. Boer. fuper confuetud. Bituricen. in titu. de iurifdictio. § 21. in fine, vbi teftatur de commun. * opinion. Clarus in §. fin. quæftio. 36. verficu. fecundo infertur Sigifmund. Scaccia in tractat. de iudic. parte prima, capitu. 11. num. 46. vbi etiam dicit hanc opinio. * effe commun.

mun. Bertach. in tract. de episcop. p. 5. lib. 4. num. 98. Asin. in tract. de exequu. §. 6. c. 49. n. 9.

52 Et vltra quod clericus non declinans forũ poterit arbitrarie puniri incurrit ẽt alias pœnas scilicet quod si cã pro qua conuenitur est ciuilis illã ammictit, & cadir a iure suo, *Siluest. in loco præcitato nu. 3. Alex. de Neuo cons. 55. n. 1. Gail in lib. 2. rerũ iudicatarum dec. 21. n. 1. & 2. vbi alios cit. Anch. in c. si diliginti nu. 10. de foro cõpet.* vbi dicit quod isto casu non ammictit causam ipso iure, sed requiritur sñia declaratoria. Si vero cã est criminalis, & clericus cõuentus nõ declinat forũ, deponitur, & ammictit locũ, & dignitatẽ, *c. si diligenti de foro compet. vbi Anch. n. 3. c. placet 11 q. 1. Siluester vbi supra Martin. Vranius Vltram. cons. 32. n. 9. lib. 2.* & si habet Beneficiũ illud ẽt ammictit, *Ancha. in d. c. si diligenti nu. 1. & 7. Ant. Scappa in tract. de iure non scripto, lib. 1. c. 11. n. 6. vbi allegat specul. in tit. de cõpeten. iud. §. 1. vers. idem dixerunt.*

53 Subampliatur septimo, vt hæc ampliatio procedat tã si causa est ciuilis quã criminalis, quia nullo casu clericus poterit consentire in iudicem laicum, *Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. nu. 12.*

Subampliatur octauo, vt prædicta ampliatio procedat ne dũ in clericis existentibus in sacris, sed ẽt in clericis primæ tonsuræ, qui nec ẽt ipsi poterunt renũtiare huic priuilegio fori, ex quo dispositio dicti cap. si diligẽti de foro cõpet. locum sibi vẽdicat in oĩbus clericis ẽt primæ tonsuræ, *itẽ Io. Andr. & Ant. de Butr. ibidẽ Capoll. cons. 11. n. 14. vers. dicendũ est in crim.* vbi dicit de hoc esse casũ in d. cap. si diligenti, *Farinat. in tract. crim. quæst. 8. nu. 14.*

Et licẽt glosa in cap. tuæ de apostat. tenuerit contrarium, & ꝓ sua opinione alleget, *tex. in c. fin. de vit. & honest. cler. in c. Ioannes, & c. pen. & de cleric. coniug.* nihilominus istæ inter se discrepantes opiniones facillimè redducuntur ad concordiã, distinguendo, vt prima procedat in renuntiatione quæ fit verbis, secunda verò opinio in renunciatione, quæ fit facto, vt exercẽdo negotia sęcularia, vel faciendo aliũ actum clericatui oĩno contrarium, *ita colligitur ex traditis p Capoll. cons. prædicto, nu. 16. & voluerunt expresse Farin. eod. nu. 14. Iacob. de Graff. in dec. Aur. p. 2. lib. 3. c. 26. nu. 27. & 28. vbi alios allegat Zerola in praxi episc. in verb. clericus, §. 12.*

Subampliatur nono, vt nec ẽt clericus possit consentire in alium iudicem, ẽt ecclesiasticũ, & eius iurisdictionem prorogare sine consensu sui episcopi, *c. significasti, de foro compet. c. non licet 3. q. 3. c. 1. & 2. 11. q. 2. Bald. in l. 1. §. & post, nu. 3. ff. de noui per. nunt. Abb. in c. cęterũ, nu. 11. de iud. Anch. in c. 1. n. 2. de foro cõpet. Dec. in c. de quo vult Deo, nu. 84. & in c. at si clerici, nu. 164. de iud. Alex. de Neuo in c. P. & G. nu. 84. de consti. Turrecrem. in c. nullus, il secondo, nu. 3. 9. q. 2. & in c. non licet nu. 3. q. 7. Lapus in c. 1. n. 5. de foro cõpe. in 6. Zannett. in tract. de different. inter ius ciuil. & canon. different. 205. nu. 282. in 1. to. tract. diuers. cart. mihi 207. Io. Batt. de S. Blasio in contrad. iuris canon. & ciuil. contrad. 83. in eodẽ to. tract. car. mihi 187. Bertacch. in tract. de episcop. in 5. par. lib. 4. nu. 96 in 13. to tract. prædi. p. 2. car. mihi 353. Bened. Capra in suis regu. sub tit. de prorog. n. 16. Ang. Aret. in l. Imperatores, num. 4. de appell. Loaulph. Scrader Vltram. in tract. de feud. p. 10. sect. 1. n. 146 Lelius de Zanchis in tract. de priuil. eccles. priuileg. 87. n. 10.* Hieron. *Pappon. cons. 1. n. 14. lib. 1. Bim. cons. 14. n. 10. lib. 1. Grat. cõs. 87. n. 4. lib. 1. Cumia super ritu istius Regni Siciliæ, c. 42. n. 124. Iacobi. in l. hæres absens §. si quis tutelã, nu. 9. ff. de iud. Soc. in c. peruenit, nu. 391. de senten. excomm. Mozz. in tract. de feud. in tit. de natural. feud. n. 131. car. mihi 168. Capic. dec. 9. n. 13. Rom. sing. 745. ubi Serain. in add. Petr. de Gregor. in tract. de iud. caus. feud. q. 7. n. 19. Bernar. Vueimes Vltramont. in lib. 1. practicarum forensium, tit. 1. obseru. 12. nu. 2.*

54 Primo subampliabis hanc nonam subampliationem, vt non valeat consuetudo permittens quod clericus in alium iudicem ecclesiasticum consentiat sine licentia sui diœcesani, *Bellamera in repet. c. Romana, nu. 5. de foro compet. quæ repet. est impressa post eiusdem cons.*

55 Secundo subamplia, vt nec ẽt cu iuramẽto clericus poterit promittere, vt possit conueniri corã quocunq; episcopo sine cõsensu sui ordinarij, *Mart. de iurisd. p. 2. c. 6. n. 46. Turrecrem. in c. non liceat nu. 6. 3. q. 6.* vbi adducit duas rationes, primam, quia ex tali promissione fieret iniuria, & præiudicium proprio episcopo, 56 secundã quia pro cõi vtilitate, & fauore oĩum clericorũ fuit introductum istud, & quod pro cõi vtilitate est introductum non põt renunciari, *arg. tex. in c. alieni, 2. q. 7. & in l. quod de bonis §. fin. ff. ad leg. Falcid. & in l. ius publicum, ff. de pact. Bart. in l. si quis pro eo, ff. de fideiuss. Matth. Brun. cons. 136. nu. 17. Rolan. a Valle cons. 25. n. 5. lib. 2. Rim. iun. cons. 16. nu. 20. lib. 1. Honofrius de Perusio cons. 40. nu. 23. inter cons. vlt. volun. diuers. lib. 1.* quibus ego addo tertiã rationem scilicet, quia clericus non potest sine consensu sui episcopi peregrinari & exire a propria diœcesi, vt dicam infra effect. 25. quod si permitteretur per indirecte ab ea exiret, quod esse nõ debet.

57 Tertio subamplia, vt nec ẽt coram Metropolitano possit per clericum fieri hæc iurisdictionis prorogatio, *Turrecrem. in d. c. non liceat, nu. 8. 3. q. 6.*

58 Quarto subamplia, vt nec sufficiat consensus officialis episcopi ad validanda huiusmodi iurisdictionis prorogationem, quia *tex. in c. significasti de foro compet.* per quod prohibetur huiusmodi prorogatio dicit, ꝙ est requirẽdus

con-

consensus episcopi, ideo non debet admitti consensus alterius, quia quod lex non dicit, neque nos dicere debemus, *Turrecrem. in terminis in d.c.non liceat, nu.4.*

Quinto subamplia dictam nonam subampliationem principalē, vt sñia lata per episcopum corā quo clericus prorogauit iurisdictionem sine consensu sui episcopi, quatenus est lata in eius fauorē sit nulla, quatenus verò est lata cōtra eum erit valida, quia sibi debet imputari cur veniā non petijt, vel iurisdictionē non declinauit, *Turrecrem. in c.non liceat, nu.3.* 3.q.6. & ratio cur sententia lata in fauorē clerici non petētis veniā sit nulla, & contra eum est valida, esse potest, quia quotiescunq; quis præbet causā nullitati actus si vellet allegare talē nullitatem nullo modo debet audiri, *l.1. §.si oēs, in fine ff.de vent.inspic.gl.in l.1.§.si. & in l.2.in fin.ff.quando act.de pecul.Paul.de Cast.cons.* 307.col.2.circa medium,*lib.2.Caph.cons.* 133.*nu.* 125.*lib.1.Crauett.in quest.vnica,nu.33.post tract. de antiq. tempor.Fuscus in singul.in lit.N,num.25. Lancell.in tract.de attentat.lib.2.in præfat.n.*102. *car.mihi* 51.*Menoch.cons.*367.*num.*15.*&* 16.*& seq. lib.* 4. vbi morē suo multa congerit media prædicto similia.

Sexto subamplia, vt eadē nona subampliatio habeat locum ēt in laicis, qui in spiritualibus non possunt prorogare iurisdictionē alterius episcopi sine consensu sui diœcesani, *Hostiens.& Io.Andr. in c.P. & G.de constit.* qui ad ita dicendum mouentur, *per not.in c.2.& 3. de parrocch. Bened. Capra in tract.de prorogat. nu.23. inter suas reg.* qui dicit, ꝙ ad hoc benefacit d.c. P. & G. quæ p̄dicta nona subampliatio ita sub ampliata limitatur aliquibus modis, vt infra.

Primò limitatur qñ clericus esset subiectus inferiori ab episcopo ex iure speciali, q̄ si vult consentire in episcopum non requiritur consensus ipsius prælati ex quo tūc res reuertitur ad suā naturam, *Abb.cons.*25.*col.*2.*vers.sed hoc non obstantibus,lib.*1.*Fel.in c.cum accessissent, nu.* 6.*de const.Dec.in c. de quo vult Deo,nu.*85.*de iudic.Pappon. cons.*1.*n.*14.*lib.*1. quod in isto Regño pōt exemplificari in Regio maiori Cappellano, qui tanquā Abbas S. Luciæ habet iura episcopalia cui dignitati tēporibus parum decursis præerat admodum Illustris Don Hieronymus de Reggio, qui non tantum ex eius antiquissimæ, & nobilissimæ familiæ in hac vrbe meritis, quantū ex propria virtute summa doctrina & vitę integritate fuit assumptus ad talem dignitatē, qui si non fuisset ita cito morte præuentus non est dubium quod ad maiora ascendebat, & modo in eadem dignitate præest meritissimus D. Simeon de Rao.

Secundò fallit dicta nona subampliatio, vt licet clericus nō possit exptesse prorogare iurisdictionem alterius iudicis ecclesiastici poterit nihilominus hoc facere tacite vt delinquendo, vel contrahendo, hoc est ratione destinatæ solutionis, obligationis, negotiationis, vel administrationis, *Io.de Anan.in c. si diligenti,nu.*8.*de foro cōpet.Abb.in c.dilecti filij, nu.* 4.*eod.tit.Paul.de Cast.in l.*1.*nu.*9. *ff. si quis in ius vocat. non erit Dec. in cap. de quo vult Deo, nu.* 90. *de iudic. & in l.* 1. *num.*14.*eodem titu. Serafin. de Serafin.in tractat.de priuileg. iuramen.priuileg.* 91.*num.*6.*Mart.de iurisdict.cap.*6.*nu.*47.*p.*2. ad quod bene faciunt ea quæ dixi supra hac eadē ampliatione in octaua subampliatione, & clericus delinquens extra suam, diœcesim pōt puniri per episcopum cuius sortitur forū ratione beneficij, vel ratione originis, vel loci delicti, *cap.contingat de foro compet. vbi Abb.col.* 2.*Fel.ēt col.*2.*idē Abb.cons.*24.*col.*1.*&* 2. *lib.*2. *Bal.in l.Senatores,nu.*3.*de senator. Iacobin.in l.est receptum in* 1.*lectura,nu.*4.*ff.de iurisd.omn.iud.& in l.*1.*nu.*14.*ff.de iud.Ferret.cons.*366.*nu.*17.*lib.* 2.*Io.Pelf.Vltramon.in processu iud.tit.*9.*num.*62. & rō est, quia clericus sortitur forum nō solum rōne originis, & loci delicti, sed ēt ratione beneficij requirentis residentiā, de qua materia late loquitur, *Abb.in cap.postulasti,nu.*4.*de foro compet. & Fel.in c. dilectus filius,il* 2.*nu.*1.2.3.4. 5.6.& 9.de rescrip. qui duo ponunt ēt quid sit agendū si clericus haberet plura beneficia requirentia residentiam in diuersis diœcesibus, *Castr.in l.oēs qui,num.*3.*C.de episcop.& cler. idem Abb.in c.nullus,nu.*4.*de parrocch.Cardinal.in Clement. causā,§.*1. *in tertia oppositione, de elect.* vbi dicit, qđ clericus pōt citari in loco beneficij.

Tertiò limitatur prædicta nona subampliatio, vbi iudex cuius prorogata fuit iurisdictio pronuntiaret se competentem, *Lapus in c.*1.*nu.* 6.*de foro compet. in sexto.*

Quarto limitatur vbi episcopus esset præsens tēpore quo eius clericus prorogat iurisdictionē alterius episcopi & non contradicit, qa tunc habetur pro consentiente, *Ias. in l. soluto matrimonio,§.voluntatem autem n.*2.*ff. solut. matrim.& in l.quæ dotis,n.*79.*eodem titu. Abb.in c. significasti,n.*5.*de foro compet.Alex. de Neuo in c. P.& G.n.*85.*de constitut.* vbi dicit, quod sufficit tacitus consensus, ideo si potest prohibere, & non prohibet videtur consentire, idem dixit, *Fel.in eod. c. significasti, nu.*5. *Scrader. in tract.de feud.p.*10.*sect.*1.*n.*148. *vbi ad hoc allegat. d. c. significasti, & ibidem Fel.Dec.in c.cæterum, n.*7.*de iudic.Ias.in d.l.quæ dotis, n.* 86. qui dicit, quod isto casu tacitus consensus inducitur ex scientia, & patiētia, *Camil.de Curte in diuerso. seu comprehen.iur. feud.p.*2.*c.*2 *n.* 120. & est regulare quod vbi quis est præsens actui, & pōt illi contradicere & prohibere ne fiat si non contradicit, nec illi se opponit censetur eumdē actum

per-

permittere & eidem consentire, *l.si.ff. de inoff. testam.l. fideiussor §. pater ff.de pignor.Alber. in l. Caius, col.2. vers.vltimo casu quando ff.de pignor. act.Tiraq. in tract.de retract. Lignag.§.1.gl.9.nn. 143.Menoch.cons.58.n.65.lib.1.Lud.Morat.cons. 78.n.10.* Requisita autem ad faciendam hanc prorogationem validam sunt octo,de quibus singulis exactissimè loquitur Alex. de Neuo, *in d.c.P.& G.nn.101. cū pluribus seq. de constitut.*

73 Subampliatur decimo & vltimo principalis ampliatio.vt clericus, qui non opponit declinatoriam fori sit excōmunicatus, *Surd. dec.26.nu.5.vbi allegat Gramm.cons.1.post decis. nu.34.& Thann.in tract.de innent.p.3.num.23. Mart. de iurisdict.c.6.nn.6. p.2.*

74 Limitatur modo eadē septima ampliatio, vt licet clericus non possit verbo renuntiare priuilegio clericali poterit nihilominus hoc facere facto vt est apostatando,vel delinquendo in delictis ꝓ quibus clericus priuatur priuilegio clericali,*Anch.inc.tnæ,nn.4.de Apostæ. Turrecrem.in c.1.nn.1.& 2. 3.q.6.* vbi ponit ex qbus causis clericus sortitur forū iudicis laici.

75 Et licet clericus non possit prorogare iurisdictionem iudicis laici, tàm tacite, quàm expresse nihilominus secus est in laico,qui semper & indistinctè poterit illam prorogare coram iudice ecclesiastico, *Doctores in c.fin.de except.Io.Faber.& Bald.in l.qui ex consensu de episc. audient.Abb.Fely.& cæteri scribentes communiter in c.si diligenti de foro compet.Iacobin.in l.1.§.post operis,ff.de noui oper.nuntiatio. Aufrer.in tract.de potestat.iud.ecclesiast.super laicis, & eorum bonis, n.5.in 13.tom.tract.diuers.p.1.cart.mihi 127.Lapus in c.1.n.4.de foro compet.in 6. Vin. dec. 125. n.2.Ioan.Iacob.Masull.in addit.ad decis.Capic. decis. 9. num. 15.*

76 Et scias quod si clericus in obligatione promittat respōdere coram quocunque iudice nō intelligitur de iudice laico, sed de ecclesiastico,*Cappel.Tolos.decis.126.Anton. Massa,in tract. de obligat.in forma Cameræ,p.2.q.2.n.1.Surd.consil.280. num. 9. lib.2.*

77 Ampliatur octauo, vt prædictus primus effectus locum sibi vendicet etiā in clericis primæ tonsuræ,vel in minoribus ordinibus constitutis,cū requisitis a sacro Cōcilio Tridētino,& infra dicā,*c.vnico,& quod ibi not. Doctores de cler.coniugat.in 6.l.præsbyteros, C. de episco. & cler.c.2.de foro compet.c.cum non ab homine de iudit.not. Doctores in c.qualiter,& in c.clerici,de iud. Franc.Marc.dec.175.n.1.& dec.637.nu. 1.lib.1. Boss.in tract.crim.in titu de foro compet. n. 127.& in titu.de confess.n.51.Roland.a Valle cons.4.n.16 & seq.lib.1.& consil.16.n.12.lib.4.Couarr.in lib. pract.quæst.c.32.nn. 1. vbi asserit hanc opinionem esse communem,& c.31.n.5.in fi.versic.tertio illud est obseruandum,Camill.Borell.cons.15.n.23.Bertaz.cons.78.nu.3.& ibi Adden.in crim. lib. 1. Restaurus in tract. de Imper.q.101.nu.3.Io.Franc. a Ponte,cons.24.num.1.2.& 3.lib.1.Vin.in comm. opin. in verb. clerici a potestate, Baiard. in add. ad Clarum,q.36.nn. 1.Armon. dealog.26. Alex. de Neuo,cons.56.nn.1.& in c.nullus,nu.3. de foro cōp. Camill. de Curte in diuers. seu cōprehens. iuris feud. p.2.c.2.n.86. Bombin.cons.10.n.10.Pet.Belluga in Specul. princ.rubr.11.§.videndū,nn.5.vers. & certe vbi Borell.in add.in lit. C,Marsil.cons.67.nu. 59.Sigism.Scacc.in tract. de ind. p.1.c.11.nn.16. Cepoll.cons.11.n.15.in crim.Decian.in tract crim. p.1.lib.4.c.9.n.21.vbi quamplurimos allegat pront et alios citat Farin.in tract.cri.q.8.n.5.Ant.Scappa in tract.de inre non scripto,lib.1.c.1.n.2.Lābert. in tract.de iure patron.lib.2.p.1.art.2.7.q. princ. nu.6.Pet.Aug. Morla in empor.vtriusque iur.p.1. tit.2.de iurisd.omn.ind.nu.138.Rim.iun.cons.619. nn.36.lib.6.Rim.sen.cons.268.n.12.lib.2.& consil.483.n.7.lib.3.Grauett.consil.616.n. 13. lib.4. Surd.consil.193.nn. 4. lib. 2. vbi alios congerit,& consil.259.n.23.eodem lib.& consil.301.n.16.lib. 3.Natta cons.495.n.13.lib.3.Gramm.voto 33.n. 10. Socc.sen.cons.12.n. 16.lib. 1. Dec. in c. ecclesia S.Mariæ,n.21.& 22.de constitut.& in c. clerici,n. 64.de iudic.Abb.in c.cum non ab homine, n.2. eod. tit.de iud.vbi etiam Alciat. n. 8. Suarez in cōmn. opin.in verb.clericus,nn. 124.Benincas. in tract.de paupertat.q.8.special.4.n.54.Io. Battista de Plotis consil.109.n.26.& 27.inter consil.crim.diuers.lib. 2.Claudius Lutius allegat.17.n.5.Gail obseruat.37. n.2.versic.quarto ampliatur lib. 1.*

Sed hodie ex dispositione sacri Cōcilij Tridentini,quid sit obseruandū ad hoc vt clerici in minoribus constituti potiantur priuilegio fori dicam latius infra in limitationibus.

78 Ampliatur nono,vt prædictus primus effectus,quod clerici nō possint cōueniri corā officialibus laicis procedat in nouitijs cuiusuis religionis approbatæ, quia nec isti tales poterunt conueniri nisi coram suo superiore ecclesiastico, *Ias.in Authen.si qua mulier n.59.versic. ego teneo,C.de sacros.eccles. Camill. de Curte in diuersor.seu comprehensor.iur.feud.p.2.c.2.n. 93. in fin.late Farinac.in tract. crim. q. 8.num.46.in 16. ampliat.* vbi dicit, quod hæc ampliatio habet locū in nouitijs,quia hoc casu tractat de eius fauore quos magis interest puniri a iudice ecclesiastico,qui mitius castigare solet quàm laicus,& ibi allegat alias authoritates, & rationes, Marc. Anton. Eugen.*consil.26. nu. 10. Siluest.in summa in verb.index,il 1. nn. 6. Bart.in repet. Auth.ingressi,colum. pen. vers. pro hac tamen indico,C.de sacros.eccles. Paul.de Castr.consil. 432. colum.2. versic. tertio principaliter vsque ad finem consil.lib.1.Pet.Belluga in Specul.princ.rubr.11.§. videndum,n.5.in fin.* vbi dicit, quod nouitij infra annum probationis sunt personæ ecclesiasticæ,

sticæ, allegat tex. in c. religioso, de senten. excommun. in 6. Boss. in tract. crim. in titu. de foro compet. n. 127. Lambert. in tract. de controu. gloss. 2. q. 19. n. 27. in fin. Scaccia, in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 21. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 24. vbi alios adducit.

79 Ampliatur decimo in clericis coniugatis, qui ēt non possunt conueniri nisi corā iudice ecclesiastico dummodo habitum, & tōsuram deferant & vnicam & virginem vxorē habuerint, & deseruiant alicui ecclesiæ ex mandato episcopi. *c. vnico & quod ibi not. Doct. de cler. coniugat. in 6. Guido Papa conf. 221. nu. 1. & dec. 83. ēt nu. 1. Bermund. Coneron. in tract. de publ. concubin. nu. 1. in 11. to. tract. diuers. p. 1. car. mihi 162. Vrsill. in adnot. ad Afft. dec. 274. nu. 7. & 8. Rosella in sūma in verb. clericus, il 2. nu. 5. Henric. Bohic in c. ex literis, nu. 18. de vit. & honest. cler. Abb. in c. si diligenti, nu. 2. & in c. nullus, nu. 2. & 3. & in c. proposuisti, n. 13. de foro compet. Vital. in clement. 1. n. 55. & 57. de vit. & honest at. cler. Christophorus Roffin. in tract. de benefic. c. 3. n. 2. in 15. tom. tract. diuersor. p. 2. cart. mihi 252. Ioan. de Arnon. different. 90. Gramm. conf. 110. n. 7. in ciuil. & decis. 10. n. 1. & 2. Farinac. in tract. crim. q. 8. n. 6. Cepoll. cons. 10. n. 10. in crim. vbi addent. in lit. A, Camill. de Curte in comprehensorio, seu diuersorio iuris feud. p. 2. c. 2. n. 86. & 87. Purpur. cons. 213. n. 1. lib. 1. Fernand. Vasques in tract. d succeff. creat. lib. 3. §. 22. lim. 17. n. 67. Campan. super c. Regni Neapol. c. 248. n. 5. Cassan. super Consuet. Burgun. rub. 1. §. 5. vers. decimo, fallit, car. mihi. 196. Egid. Thomat. in tract. de numerib. §. seu sectione incip. quispiam, n. 14. cart. mihi 280. Boss. in tractat. crim. in titu. de foro competent. n. 128. Claius in §. fi. q. 36. n. 7. vbi testatur de comm.* * *opin. Lapus allegat. 18. n. 2. & per totam, Angel. de Castro, & Io. Batt. de Bo. cll. cons. 94. n. 13. inter cons. crim. diuers. lib. 2. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. n. 5 cart. mihi 192. Io. de Silua in tract. de beneficijs, p. 1. q. 7. n. 29. in 15. tom. tracta. diuersor. p. 1. cart. mihi 26. Alex. de Neuo. cons. 59. n. 26.* vbi dicit, quod ad hoc vt clericus coniugatus remittatur iudici ecclesiastico debet probare ꝙ contraxit cū vnica, & virgine,

80 *Petr. Bellug. in Specul. princ. rubr. 11. §. videamus, n. 1. vbi Camill. Borell. in add. in lit. A, qui allegat Specul. in tit. de cler. coniugat. in prin. Lapum alleg. 40. & alleg. 118. Couarr. in libro pract. quæst. c. 31. nu. 6. Marc. Ant. Cuccus in institut. canon. lib. 2. tit. 3. vers. item ij clerici, Io. Ant. de Nigr. in extrauag. Clement. septimi, in verb. pragmaticam, nu. 5. Caranit. super ritu M. C. V. ritu 66. per totum, Scacc. in tract. de iud. p. 1. cap. 11. nu. 20.* vbi asserit hāc * esse cōm.* opin. & multos alios citat *Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 49. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. nu. 66. Ant. Scappa in tract. de iure non scripto, lib. 1. c. 2. nu. 4. Alphons. Aluarez in Specul. iuris pontifi. c. 35. in princ. vers. sciendum est car. mihi 95. Iul. Tatian. in tract. cui incumbat onus proband. negat. lib. 2. c. 2. n. 7. & c. 20. n. 4.*

81 Sed hodie ex dispositione sacri Conc. Trid. vltra prædictas qualitates quod cōtraxerit cū vnica & virgine & quod deambulet cum habitu & tonsura ad hoc vt clericus coniugatus gaudeat priuilegio fori, requiritur etiā quod ministret & seruiat alicui ecclesię sibi assignatæ ex mandato episcopi, priuilegio & consuetudine ēt immemorabili quauis non obstante, *ita habetur in cap. 6. incipit nullus, de reformat. session. 23.* Ex qua dispositione sacri Concilij loquētis indistincte tollitur illa longa & confusa altercatio orta inter doctores an huiusmodi fori priuilegio gaudeant clerici coniugati rātum in criminalibus an vero in criminalibus, & ciuilibus. Et concluditur, quod indistincte gaudent hoc priuilegio quā opinionem tenuerunt ēt attenta dispositione iuris canonici, *ita Specul. in tit. de competent. iud. §. 1. nu. 24. Anchar. in c. vnico, nu. 4. de cler. coniugat. in 6. vbi ēt Dom. de Sancto Gemin. nu. 7. Rot. Rom. dec. 202. in nouis, Fulgos. cons. 124. Alex. cons. 8. lib. 1. Cassan. super consuetud. Burgun. rubr. 1. §. 5. vers. decimo, car. mihi 192. Couarr. in libro pract. quæst. cap. 31. nu. 7. Burgos de Pazz. cons. 22. per totum, Lapus alleg. 118.* vbi dicit, quod hæc opi* nio est de iure verior * & quod seruatur in curia Romana & iterum allegat *Soc. sen. cons. 12. num. 18. lib. 1. Hieron. de Ceuallos in Specul. pract. quæst. comm. contra comm. quæst. 593.* vbi multos alios allegat & testatur pluries de comm. & * magis comm.* opin. *Diaz in pract. cap. 62. Io. Garc. in tract. de Hispan. nobil. gl. 9. n. 50. Io. Ant. de Negris in extrauag. in verb. priuilegio, nu. 289. Mandos. in add. ad Lapum in alleg. præcit.* cū multis alijs quos possem hic adducere quos prætermittere decreui ex quo hodie (vt dixi) hæc qō est sopita per prædictā determinationē sacri Concil. Tridenr. prout etiam prætermittā Doctores tenentes contrariū opinionē, q̄ oia

82 requisita per Concil. Tridentinū in clericis cōiugatis cessant in clericis coniugatis orientalibus, qui gaudent priuilegio fori etiā quod ecclesiæ non seruiant, *Camill. de Curte in diuers. seu comprehensorio iuris feud. p. 2. c. 2. n. 90*

83 Quę conclusio, siue ampliatio, ut habeat locum & suū sortiatur effectū multa requiruntur, & Primo requiritur, vt sint in possessione, vel quasi clericatus, q̄ constituitur per delationē habitus, & tonsuræ, vt dixi supra in ampliatione, & not. *Doct. in c. vnico, de cler. coniuga. in 6. Alex. de Neuo cons. 60. n. 2. Pet. Bellug. in Spe. prin rub. 11. §. videndum, n. 17. in fi. Scac. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 20. & 82.* & multi alij ex su-

84 pra allegatis in ipsa ampliatione, ideo clericus coniugatus statim quod dimittit habitum &

ton-

tonsuram ipso facto perdit priuilegia clericalia, *Cardin. in Clem.* 1. *in prima oppositione, de vit. & honest. cler. cap.* 1. *& quod ibi not. Doctores, de cler. coniugat. in* 6. *Bertach. in suo repert. in verb. clericus coniugatus, Aluarez in specul. iur. Pontific. capit.* 36. *vers. sed dicit cart. mihi* 107. *& capit.* 35. *in princ. vers. & sciendum cart. etiam mihi* 95. *Anchar. Regiens. q.* 49. *n.* 11. *lib.* 3. *Soc. sen. cons.* 222. *nu.* 2. *volum.* 1. *Io. Guttier. in tractat. de contract. iuratis, cap.* 17. *nu.* 13. *in* 6. *tom. tracta. diuers. par.* 2. *cart. mihi* 65. *Socy. regul.* 80. *Fallent.* 5. *Io. Franc. Pauinus in tract. de visitat. par.* 1. *q.* 7. *nu.* 45. *in* 14. *tom. tract. diuers. cart. mihi* 185 *Io. Bapt. Baiard. in addit. ad Clar. in §. fin. q.* 36. *nu.* 12. *Couarr. in lib. pract. quaest. c.* 32. *nu.* 1. *vers. nec ijs clerici*, vbi dicit, quod isto casu nulla requiritur monitio, *Io. de Ligna. in tract. de censur. eccles. §.* 4. *num.* 25. *in* 14. *tom. tractat. diuers. cart. mihi* 310. *Aufrer. in tract. de potestat. iudic. laici super ecclesiast. person. regul.* 1. *fallent.* 7. *nu.* 15. *in* 16. *tom. eorundem tract. cart. mihi* 287.

85 Et est aduertendum quod ex dimissione habitus, & tonsuræ clericus coniugatus nō ammittit perpetuo priuilegium clericale, sed ad tēpus hoc est dū non defert habitum, quia si postquam illum dimisit iterum eundem reassumat, reassumit etiam priuilegia, clericalia, *not. gloss. Cardin. & Ioan. Andr. in vnico, de cler. coniugat. in* 6. *idem Ioan. Andr. in cap. Ioannes, de cleric. coniugat. Innocent. & Henric. Bohic num.* 19. *in c. ex litteris de vit. & honest. cler. Belluga in Spec. princ. rub.* 11. *§. videamus, nu.* 1. *&* 2. vbi alios citat, & conatur respondere argumentis pro contraria opinione adductis, sed in hac vltima conclusione contrarium tenuerunt idem *Io. Andr. in dicto cap. Ioannes, colum.* 4 vbi asserit ita aliās fuisse Patauij decisum Paulus de Leazar *in clement.* 1. *de vit. & honest. cler. Ioan. Monac. Archidiaconus, Io. de Lignan. Dom. de S. Gemin. & Philip. Franc. in cap. vnico, de cler. coniugat. in* 6. *Alexan. consil.* 8 *colum fi. lib* 1 *Couar. in lib. pract. quaest. c.* 31. *vers. quintum potissimum, Niger in extrauagan. Clementis Septimi, in verb. habitum, nu.* 27. *de vit. & honest. cler. Camill. Borell. qui hos omnes refert & sequitur in add. ad Bellug. d. n.* 1. *in lit. A, vers. habitus tamen*, quæ vltima opinio tanto magis esset vera si assumpserit habitum de recenti ante commissum de-

86 lictum, vel contractum debitum, vel inceptum iudicium.

87 Secundo requiritur, vt clericaliter viuat, nec se immisceat negotijs sæcularibus, *c. Ioannes in fi. de cler. coniugat. vbi gl. & Butr. Alex. de Neuo cons.* 60. *n.* 2. *circa medium, & nu.* 4. *Bertran. cons.* 13. *n.* 5. *vol.* 8. *Clar. in §. fi. q.* 36. *n.* 10. *vbi dicit istam esse com.* opi. *Camill. de Curte in diuersorio, seu comprehensorio iuris feud. p.* 2. *c.* 2. *num.* 83 *circa finem, Borel. in Addit. ad Petr. Bellug. in speculo princ. rub.* 11. *§. videamus, nu.* 1. *in lit. A, vers. & tunc demum cart. mihi* 61. *Sigismund. Scacc. in tract. de iud. p.* 1. *c.* 11. *nu.* 20. *vers. tertio*, vbi addit, quod nec armis se ingerere debet, & clerici tunc dicuntur clericaliter viuere quando exercent ea quæ concernunt statum clericorum, *Rebbuff. in tract. de liter. obligatorijs art.* 20 *gloss. prima, num.* 121. *in* 1. *tomo, comment. constitu. Franciæ, Foller. super constitut. Regni in titu. de episcop. & cler. cap. item statuimus, num.* 9. *cart. mihi* 68. & id quod dixi quod scilicet non debent se ingerere in negotijs secularibus ad hoc vt gaudeant beneficio fori intelligitur de negotijs illicitis non autē de licitis, & permissis, & maxime pro victu quærēdo, *Couar. in lib. pract. qō. c.* 31. *vers.* 6. *Borell. in add. ad Bellug. in d. littera A, ver. & tunc demū car. mihi* 61. quæ aūt negotia sint clericis licita, & q̄ interdicta dicam infra in effectib. sequentibus loco suo.

88 Tertio requiritur, vt non sit bigamus, vt quia contraxerit cum vnica non virgine, vel post mortem vnius aliam acceperit vxorem, quia tunc clericus coniugatus statim quod dimittit habitum, & tonsuram ammittit priuilegium clericale, *cap. quis quis* 84. *dist. c.* 2. *&* 3. *de bigam. c. vnico, de cler. coniugat. in* 6. *Couarr. in lib. pract. quaest. c.* 31. *nu.* 6. *vers. quinto hinc apparet, & nu.* 7. *vers. tertio, vt locus sit prope finem, Alphons. Aluarez in Specul. iuris pontificijs, cap.* 35. *versic. si vero clericus cart. mihi* 96. *Farinac. in tractat. crimin. par.* j. *quaest.* 8. *num.* 8. vbi testatur de commu.* opin. de qua materia dicam latius infra hoc eodem effectu, in suis limitationibus.

89 Et clericus coniugatus, qui vult vti priuilegio fori tenetur ipse probare has qualitates quod contraxerit cum vnica, & virgine, & quod semper detulerit habitum, & tonsuram, *Belluga in Specul. princ. rubr.* 11. *§. videamus, num.* 4. *versic. item si clericus Iul. Patian. in tractat. cui incumbat onus proband. negat. lib.* 2. *num.* 7. licet aliās in dubio vnicum præsumatur matrimonium, et vxor virgo, *Socy. reg.* 53 *in* 3. *fallent. Gomez in lib.* 3. *variar. resol. c.* 10. *nu.* 4. *Farinac. praedicto nu.* 8.

90 Pro complimento tandem præsentis nonæ ampliationis non omittam dicere, quod clericus coniugatus, qui vnicam tantum & virginem vxorem duxit ea mortua consequitur omnia priuilegia, quæ competunt clericis non coniugatis, *Abb. in c. clericus, il* 2. *n.* 4. *de vit. & hone. cler. Couar. in lib. pract. qō. c.* 31. *n.* 7 *vers. quinto potissimū, in fi. Clar. in §. fi. q.* 36. *n.* 15. *vbi dicit, quod vnanimiter Doctores hāc opinionē sectātur Borell. in add. ad Bellug. i spec. prin. in d. §. videamus i lit. A. vers. & talis cleric9 car. mihi* 61

91 Et licet clerici coniugati sicut cæteri clerici in sacris ordinibus constituti gaudeant

priuilegio fori, & canonis, *si quis suadente deabolo 17.q.4.* nihilominus non gaudet cæteris priuilegiis competentibus clericis non coniugatic, *glo. in c. unico, in verb. cateris de clericis coningatis in 6. qua glo. est communiter recepta secundum Conar. d. c. 31. n. 9. Cardin. in clem. 1. de vit. & honest. cler. Aufr. in Clem. 1. n. 3. not. de offic. ordin. D. de S. Gemin. in c. 1. col. fi. de offic. vicar. in 6. Paris. cons. 40. n. 20. lib. 4. Farinac. d. q. 8. n. 9. cum alijs quos congerit infra effect. 3. amp. 6*

92 Ampliatur vndecimo in fratribus tertiariis Sancti Francisci, vel alterius cuiusuis regulæ, quia ipsi reputantur religiosi, & connumerantur inter personas ecclesiasticas, *Marc. Ant. Eugen. cons. 26. num. 1. vbi pro ista opinione allegat Bar. in l. semper §. quibusdam, ff. de inre immun. & in l. 1. §. fin. ff. de pen. Lapus, & Zabbarell. in clemen. eum ex eo de senten. excommun. eundem Zabarell. in c. si diligenti de foro compe. vbi dicit ita aliàs fuisse decisum, Ant. de Butr. in c. 2. eod. tit. & in c. vnico, de oblig. ad ratiocin. Angel. in summa in verb. excommunicatio, il 7. §. 8. Aufr. in tract. de potest. iudicis secul. super person. eccles. reg. 2. n. 39* vbi dicit, quod hodie ista quæstio est decisa pro ista opinione per Bullam Sixti IIII. Summi Pontificis, quæ incipit Sancta Romana, & dicit, quod hæc est tutior & equior opinio *Anton. in summa in tit. de exeom. c. 62. Pet. de Vbald. in tract. de canon. episc. & parroch. q. 17. n. 12. cum plurib. seq. & pracipue hoc dicit, n. 20. & vltra prædictos per eum citatos idem dixerunt Abb. in d. cap. vnico, n. 6. vers. hoc putat de oblig. ad ratiocin. Bal. cons. 272. lib. 1. Io. de Imol. in clemen. 1. n. 9. de religios. domib.* vbi dicit, quòd potiuntur priuilegiis monacalibus, quia talis viuendi modus a Nicolao Quarto Pontifice Maximo fuit approbatus, *Io. de Amicis cons. 146. n. 2.* vbi multos alios allegat & fundamenta, & rationes quibus mouentur præcitati Doctores ad ita tenendum recenset dictus Eugen. *præcitato cons. 26. n. 1. & seq.* licet ipse contrarium teneat, vt hic inferius dicam quod dicit etiam *Mars. in tract. de bannit. in verb. ecclesia, n. 19. & 20. B. Ioannes de Capistrano in tract. de excom. casu 14. in 14. to. tract. diuers. Fernand. Vasq. in lib. controuer. Illustr. c. 105. in vltimis verb. Belluga in Specul. princ. rubr. 11. §. videndum, n. 9. vers. de fratribus tertiarijs*, vbi conatur aliquibus mediis hanc opinionem defendere, & alios allegat *Fel. in c. 2. n. 11. de foro compe. Marian. Soc. in c. 1. n. 12. eo. tit. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 34.*

93 Contrariam tamen opinionem tenuerunt *Bal. in l. placet, n. 5. vers. quid de sororibus vbi etiã Alber. C. de episc. & cler. idem Bald. in l. officiales, C. eodem tit. & in Authen. nisi rogati, n. 26. C. ad Trebell. Calder. cons. 7. in tit. de foro compet. Anchar. in reg. ea qua q. 15. de regul. iur. Socy. in c. 2. de foro competen. Coru. cons. 205. lib. 1.* vbi dicit istos conueniri posse coram iudice laico, & ab eo puniri ratione delicti, Fider. de sen. consil. 150. vbi dicit, hos non esse personas ecclesiasticas, & nõ subesse episcopo, *Abb. in c. causam, quæ nu. 2. de indic. & in cap. 2. num. 11. vers. contrarium de foro competen. vbi dicit hanc esse veriorem * opinionem, Alexan. in l. commodissime, num. 5. ff. de liber. & posthum. Angel. de Vbald. cons. 118. in 1. dubio, Staffileus in tract. de litteris Gratiæ tit. de rescript. in forma breui, nu. 93 94. & 95. Bolognett. cons. 22. nu. 12*, vbi multos alios allegat, & dicit, quod hæc opinio * est communis, tum ex numero, tum etiam ex qualitate Doctorũ eam tenentium, *Marsil. in tract. de banni. in ver. ecclesiæ, n. 119.* vbi vltra, quod multos congerit dicit, quod ista opinio in puncto iuris est * verior *Vulpell. in tract. de libert. eccles. p. 3. n. 29* qui etiam asserit, quod hæc opinio est verior, * & equior *D. Don Nicol. Intrigl. dec. 30. num. 4. Vital. in clem. 1. num. 23. & seq. de religios. domib. Misinger. cons. 100. num. 17. & seq. Franc. Vivi. dec. 49. nu. 10. Eugen. dicto cons. 26. nu. 15. 16. & seq. & num. 27. & per totum*, vbi alios allegat, & hanc opinionem variis mediis, & argumentis defendit, & dicit hanc esse magis comm. opi. * & veriorem, & a consuetudine approbatam, & quod ita seruatur in omnibus curiis, & magistratibus, *Tho. Dottius cons. 197. n. 3. & ibi Calder. in subscript. seu addit. nu. 8. & 10 Duenas reg. 100. lim. vlt. Nic. Festas. in tract. de extim. p. 4. c. 1. n. 10. 11. & 12.* vbi dicit, quod isti tales non sunt personæ ecclesiasticæ, & quod hæc opinio est * verior, prout reuera ego eam existimo magis ueram, & magis * communem a qua nullatenus esse discedendum semper putaui, & ipsa quotidie seruatur in hac urbe Panormi, nec vnquam audiui quod aliquis tentauerit contrarium opinionem in iuditiis deducere, nec isto casu de tali declinatoria se opponere, & huius ultimæ opinionis duæ sunt præcipuæ rationes. Prima quia fratres isti tertiarii nullum habent caracterem impressum, ideo non sunt clerici, & per consequens non possunt se lætari priuilegio ecclesiastico, *c. clericos 21. dist. Eugen. d. cons. 26. num. 24.* Secunda est ratio, quia regula eorum non efficit illos clericos, nec religiosos, sed tantum tribuit normam viuendi, & ideo cum habeant solum habitum diuisum à cæteris laicis dicuntur habere accidentalia sine subiecto quo fit, ut nullatenus possint dici personæ ecclesiastice, & tanquam tales gaudere priuileggio fori concesso personis ecclesiasticis, *Festas. in dicto tract. de extim. part. 4. c. 1. nu. 11. & 12. idem Eugen. cons. prædicto num. 19.* vbi alios allegat *Marsil. in tractat. de bannit. in verb. ecclesia, num. 119.* qui dicit, quod ex quo isti tales non profitentur tria uota substan-

tialia

de tertiarijs.

tialia religionis nō possunt dici religiosi, *Mising.d.conf.100.n.18.Gaetan.in summula in verb. excommunicatio c. 10. vers.nota septimo car. mihi* 127. vbi asserit quod ex quo non faciunt sollēnem professionem per quam religiosi a nō religiosis distinguuntur, nec sunt conuersi alicuius religionis, nec nouitij non possunt habere priuilegia cōcessa personis ecclesiasticis, *Bambac.in repet.c.1.§.qui clericus,q.2.n 26.si de feud. defuncti.content.&c. vbi alios allegat Menoc. in tract.de arbit.in addi.ad casum 231. n.33*

Sed Bolognett. videns tantas scissuras opinionum conatur illas conciliare foedere distinctionis, & sic p̄supponit huius religionis tres status, siue gradus, siue regulas, quotum primus est eorum, qui contrahunt matrimoniū, & retinent omnia sua bona habitando separatim, ac se passim immiscendo in oībus negotiis saecularibus, & solum differūt a ceteris laicis in habitu, quem gerunt longiorem, ac illius coloris eiusdem religionis solent deferre, & ceteris diebus congregant̄, & exercent aliqua opera spiritualia iuxta eorum modū viuēdi, & praeceptum sui ordinis. Secūdus est illorum, qui abstinent se a matrimonio, & faciūt votum castitatis perpetuae, & obedientiae praestandae suis superioribus, quod votū emittūt in manibus suorū superiorū, & habent propriā cōgregationē, sed non morant̄ perpetuò in monasterio, sed habitant in propriis domibus, & retinēt aliqua bona cū quibus possint exercere certas honestas negotiationes, ut ex ea viuere possent. Tertius est ordo illorum, q̄ viuunt in perpetua congregatione in monasteriis, & in paupertate, & castitate tn̄ nō promiserunt expresse tria vota substantialia religionis hoc est castitatis paupertatis, & obedientiae faciēdo sollēnē professionē prout sūt fratres Iesuati, & de primo ordine siue regula cōcludit ipsemet Bolognet.*d.conf.22.n.8.9.& seq.* quod nō sunt personae ecclesiasticae, nec potiunt̄ priuilegio aliquo clericali, & quod hęc est cōm.* opi. quam ēt sequit̄ Eugen. *conf.25. n.25.* vbi dicit q̄ hoc expresse est ordinarū per quādā Bullam Papae Leonis X. in Concilio Lateranēsi in vndecima ordinatione, qua disponit̄, vt isti tertiarii habitantes in p̄priis domibus possint cōueniri corā iudicibus laicis non obstantibus priuilegiis eisdē aliās forte cōcessis de secundo, & tertio ordine, siue regula, tādē concludit quod sunt personae ecclesiasticę, & tanquā tales non solū gaudent priuilegio fori verū ēt, & oīb⁹ aliis priuilegiis clericis cōcessis, *ita concludit Bolognet. loco cit. n.13. & seq. quod ēt uoluit, & affirmauit Anfr. ī tract. de potest. ind. laics super ecclesi. perso. reg. 2. n. 39. in 16. tom. tra. diuer. Vin. dec. 49. n. 11. in fi. Mising. d. cōs. 100 n. 80. & seq.* Alii vero prout fuit Marian. Soc. *in c.1.n.12. de foro compe. & Decian. in tract. crim. p.1. lib.4. c.9. n.34.* alio modo has discrepantes opiniones concordare conantur, hoc est, aut assumpserunt praedictum habitum in fraudem, vt studiose se eximerent a iurisdictione iudicis laici: aut non, & concludūt quod primo casu procedit secunda opinio quod non potiantur priuilegio fori: in secundo vero procedit prima opinio, attamen haec distinctio non habet odorem, neque saporem cum resolutio istius conclusionis non dependeat a voluntate ipsorum terriariorū, & sic an per susceptionem habitus sint liberati a iurisdictione laicorum, sed a conclusione illa an isti sint personae ecclesiasticae, & religiosi necne, & illa quaestio satis differt ab ista de qua nūc tractamus, & de illa dicam latius infra in limitationibus, & haec praedicta distinctio posset fieri quando pro indubitato esset quod sint personae ecclesiasticae prout magis communiter negatur. Aliam etiam distinctionem ponit ipsemet Decian. *eod. nu. 34.* & haec

94 parum distat ab illa quam posuit Bolognett. scilicet aut isti viuunt in domibus priuatis, & habent vxores, vel maritos, neque sunt ligati alicui regulae, neque ab alia regula dependent, neque habent authoritatem superiorum, sed tantum certum, & determinatum habitum vilem portant, & tunc indubitatè tenet quod non gaudent priuilegio fori, nec aliis priuilegiis concessis personis ecclesiasticis, & huius qualitatis sunt oēs terriarii ī hac vrbe Panormi. Aut vero habent authoritatē a Summo Pōtifice, vel episcopo vltra habitū, vel dependent ab alia regula, vtputa S. Francisci, & ab ea regulant̄, & eorum regulae inseruiunt, & tūc gaudent beneficio fori. Mihi uero nec ista distinctio uidet̄ uera nec bona quo ad secundū membrū, quia primū est indubitate uerū, nisi intelligamus f̄m mēbrū de fratribus terrii ordinis S. Francisci, q̄a vulgariter in vtraq; Hesperia uocant̄ li scalzi, qui viuunt in cōe, & emittunt tria uota substantialia religionis, & in istis non ambigendum, quia teuera isti tales dicūtur religiosi, & habent eorum superiores, & totius ordinis priorem, siue ministrum gn̄alem, & sunt a Summo Pōtifice approbati cum certa, & determinata regula, & quod dixi de fratribus Scalzis idē est dicendū de fratribus quos in hac urbe uocamus de Mōte Peregrino, q̄ subiacent praelatis ordinis S. Francisci conuentualium, & concludendo dico quod non est discedendum a secunda opinione cum reuera isti tales potius sunt uocandi fratres societatis cordonis, uel cintutati, qui licet portent certum habitū nihilominus sunt mere laici, & ad suum libitum talem habitum dimictere possunt.

Qua opinione retenta eā limitabis quādo 95 vltra approbationē ordinis per Papā, fuisset eis concessa hæc immunitas quia, tūc ſtandū eſt priuileggio quatenus verba hoc dicunt, *ita Bologuet.d.conſil.22.n.6.7.* vbi dicit quod iſto caſu priuileggia debent eſſe clara, & hoc limitat quādo multitudo ita poſtea accreſceret vt magnā partē ciuitatis occuparet quia tūc refrenari deberet ſed in Regno iſto puto quod tali priuileggio nō concederetē exequatur per Proregem, & alios offitiales Regni prout nec etiam eſt conceſſum militibus S. Stephani, & S. Lazari ac militibus multarū aliarū religionū, qui propterea conueniuntur corā iudicibus laicis, & nullo eccleſiaſtico priuileggio fruuntur, & omnino ut laici reputantur.

Ampliatur duodecimo in conuerſis ſiue oblatis alicuius monaſterii dummodo iſti viuant, 96 vt regulares, & ſint in ſeruitio eccleſiæ, & incedant in habitu ipſius religionis, *c. parrochianos de ſent. excomm. c. inolita 11.q.1. Doctores in d.c. parrochianos, & in c. ex tenore, & in c. non dubium, & in c. de monialibus, de ſent. excom. & in c. ex eo de elect. in 6. & in c. religioſa de ſent. excom. in ſexto, Calder. conſ.30. in tit. de regular. Belluga in ſpecul. in principum rub.11. §. videndū n.6. ver. item comprehendi. Ferdin. Vaſq. in lib. controuerſ. illuſtr. c.105.n.51. Decia. in tract. crim. p.1. lib.4.c.9.n.28. Eugen. d. conſ.26.n.10. Camill. de Curte in diuerſ. ſeu comprehenſorio iuris feud. p.2.c.2.n.92* & dum dixi quod debent portare habitum illius religionis intelligo illius coloris non autem de habitu omnino conformi cum ceteris monachis, namque iſti conuerſi ſolent deferre habitum diuerſum ab alijs.

Ampliatur decimo tertio in monialibus 97 alicui monaſterio incluſis, quæ gaudent priuilegio fori prout cæteræ perſonæ eccleſiaſticæ, *c. de perſona 11.q.1. Phil. Franc. in c. indemnitatibus, §. cæterum in 3. not. de elect. Abb. in c. cum monaſterium, n.3. de elect. Boer. in tract. de ſtatu, & vita heremitarū, n. 14. in fi. Aug. in ſumma, in verb. heremita Bellug. in ſpecul. princ. rub.11. §. videndū n.7. vbi Camill. Borell. in add. lit. D, qui aſſerit hāc eſſe cōmu. opin.* * *Decian. in tract. crim. p.1. lib.4.c.* 98 *9.n.31.* & ratio eſt, quia moniales dicuntur, & ſunt perſonæ eccleſiaſticæ, *c. de monialibus vbi Abb. & alij ſcribentes de ſent. excom. Paſſerī. conſ.* 99 *22.n.9.* Alia poteſt eſſe ratio, quia monialis dicitur eſſe in poteſtate monaſterij in qua eſt ꝓfeſſa, *c. non dicas 12.q.1. c. cum ad monaſteriū de* 100 *ſtatu monacor. Bombin. conſ.12.n.3.* & dicitur ſerua, & filia monaſterij in quod eſt ingreſſa, *not. in Authen. ingreſſi, C. de ſacroſ. eccl. Bombin. eod. n.* 101 *3.* Tertia eſt ratio, quia moniales vtuntur iiſdem ſubſtantialibus quibus monachi, *Calder. in clem.1. in vlt. qō. de decim. Fider. de Sen. conſ. 273. col.1. Deci. in c. tuarum nu.40. de priuil.*

102 Ampliatur decimoquarto ī heremitis qui, & ipſi dicuntur perſonæ eccleſiaſticæ, *c. indemnitatibus de elect. in 6. c. qui vero vbi gl. 16. q.1. not. Doctores, & præcipue Innoc. in c. cum monaſterium de Pellitia de elect. & in c. nulla ratione vbi glo.93. diſt. & in c. aliud 11. q.1. Innoc. in c. cum ad monaſterium de ſtatu monacor. gl. in l.1. in ver. non poſſunt, ff. de in ius vocan. vbi etiam Augel. & Doct. idem Angel. conſ. 121. col. fin. & in Auth. apud quos oportet cauſas dicere monach. Butr. in c. 2. vbi etiam Abb. nu.10. & Fel. n.7. de foro comp. idem Butr. conſ.19. col. pen. verſ. ad nonum Imol. in clem per literas de præbend. Franch. in d.c. indemnitatibus, §. cæterum in 3. not. de elect. Zabarella in clem. pen. in 9. quæſt. de ſenten. excom. Archid. in c. vnico de ex eſſib. prælat. in 6. Coua. in lib. pract. qō. cap.34. num.4. verſ. ſecundo intelligitur Petr. Belluga in ſpecul. prin. rub.11. §. videndum, nu.7. vbi Borell. in addit. in lit. D, qui teſtatur de comm.* * *opi. & alios allegat Sanctus Antoninus Florent. in 3.p. ſuæ ſummæ tit.16. c.1. §.4. Ferd. Vaſq. in lib.1 controuerſ. illuſtri. c.105. nu.53. Camill. de Curte in diuerſorio, ſeu comprehenſorio iur. feudor. par.2. c.2. n.93. vbi multos alios allegat, & dicit q̄ hæc eſt cōmun.* * *opin. Boer. in tract. de ſtatu, & vit. heremit. nu.13. & 14.* qui etiam alios allegat, & di- 103 cit quod ſunt ſub iuriſdictione epiſcopi, & reputantur perſonæ eccleſiaſticæ, & gaudent priuilegijs clericorum, & quod hęc opinio eſt de iure verior * æquior, & benignior, & quod ita, & taliter ſunt religioſi, & pro religioſis in iure exiſtimantur quod non poſſunt in ius vocari, ſed eius prælatus pro eis eſt vocandus qui eius vice reſpondere tenetur, & quod vita heremitica dirimit matrimonium non cōſumatum, & adducit alia argumenta pro iſta opinione, *Socyn. in cap.1. nu.11. de foro comp. Decia. in tract. crim. lib.4. c.9. nu.32.* vbi etiam alios congerit.

Contrariam nihilominus opinionē quod 104 immo heremitæ non gaudeant priuilegio fori dixerunt *Abb. in cap.2. num.10. de foro competent. Cardin. in clement. per litteras de præbend. vbi etiam Ioan. de Lignan. Aufrer. in addit. ad Capell. Tholoſan. deciſ.8. num.9. & in tractat. de poteſtat. iud. ſecular. ſuper eccleſiaſt. perſon. regul. 2. nu.37. in 16. tom. tractat. diuerſ. cart. mihi 292.* vbi dicit quod hæc opinio de iure videtur verior * & in practica ſeruatur, licet prima ſit æquior, & quod pro hac parte iudicauit Capel. Thol. contra quēdā heremitam, qui ꝑegregia furta, & rapinas fuit vltimo ſupplitio affectus, *Belluga in ſpecul. prin. §. videndum, n.8. D. de S. Gem. in d. clem. per literas Morla in empor. vtriuſque iur. par.1. tit.2. de iuriſd. omn. iud. n.141.* & licet in hoc articulo prima opinio ſit communior * nihilominus ſecūda videtur tutior, quę vſu quotidiano ſeruatur in iſto Regno, Ego

vero

105 vero in ista ampliatione non recederem a distinctione posita a Decian. *d.c.9.n.33.* qui ita distinguit, aut heremita tẽpore quo assumpsit habitũ heremiticum erat clericus, vel aliter religiosus, & tũc remanet vt erat prius, & fruitur oĩbus priuileggijs clericalibus (& non est 106 dubium quod religiosus de consensu suorum superiorum põt effici heremita, vt voluit Io. Andr. *in c. vnico de excess. prælat.* quia licitus est trãsitus de religione laxiori, & largiori ad arctiorẽ, & strictiorẽ, & de imperfectiori ad perfectiorẽ, & de vita actiua ad cõtemplatiuam, *Tappia in Auth. ingressi in verb. ingressi c.9.n.18. 24.27.31. & per totum C. de sacrosanct. eccles.* vbi *nu.29.* dicit quod vouẽs minus bonum põt illud propria authoritate mutare in maius bonũ vt si q̃s vouerit inrroire in religionẽ imperfectiorẽ, poterit introire ad perfectiorem allegat, *c. scripturæ de voto c. peruenit, de iureiur.* (Aut non erat clericus neque religiosus sed simplex laicus, & tunc itẽrũ distinguit, aut fuit approbatus a Sũmo Pontifice vel episcopo, & ei datus modus viuendi cui se obligauit, prout fuit Frater Iacobus de Corleone q̃ fuit approbatus a Clemente Octauo Pontifice Maximo cũ oĩbus suis sequacibus in heremo, fundato in territorio huius vrbis Panormi, de anno 1603 sub titulo de Monte Caluario, & tunc gaudebit priuileggio fori prout *de talibus voluit glos. in c. qui vere, in verb. vero, & ibi Archid. 16. q. 1. Siluester in summ. in verb. heremita il 2. §. 1. & in verb. ecclesia il primo §. 5. Cardin. in d. clement. 2. de praben. Abb. in c. ex parte nu. 10. de conuersat. cõiug. vbi Zaccar. in addit. in lit. A, Nauarr. in manuali c. 27. n. 79. Thom. Zerola in praxi episcop. in verb. heremita.*

107 Aut vero sua sponte, & nullo authorante cũ esset purus laicus sumpsit habitum heremiticũ, & tunc dicit q̃ si is talis se reddicit ad heremi solitudinẽ & ibi continuè habitet exercendo se in orationibus, ieiunijs, disciplinis, ac alijs operib⁹ heremitis cõuenientibus oĩno gaudebit priuilegio clericali, quia ij tales vere possunt dici religiosi donec in eo statu permanent, si vero essent vagabundi hinc inde mendicantes victũ prout faciunt multi, qui cũ velint a laboribus se eximere, & ad alterius expensas vitã quietam ducere, fingũt se heremitas, & tunc tenet q̃ non gaudẽt priuilegio clericali, & tandem concludit quod in dubio in hoc est oĩno attendenda consuetudo, q̃ iurisdictionẽ tribuit, *c. cũ contingat de foro compet. l. viros C. de diuers. offit. lib. 12.* hanc eandẽ distinctionem ponunt, & sequuntur Iulius Cæsar Imbrianus *in tract. de iudice Regni in præfat. n. 8. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 34. nu. 4. vers. 2. intelligitur Borgas. in tract. de irregul. p. 6. tit. de cõuers. coniugat. n. 3. & 4. car. mihi* 177. licet contra hãc distinctionẽ videatur expresse tenetur Calder. *in quodam cons. posito post cons. Thom. Doct. in ordine cons. 197. nn. 10.*

108 Ampliatur decimoquinto, vt prædictus primus effectus quod clerici sunt exempti a iurisdictione iudicis laici p̃cedat in quibuscunq; religiosis regulam a Summo Pontifice approbatam profitentibus, *c. fin. de religi. dom. DD. in c. 2. de foro compet. & in c. si quis suadente diabolo 17. q. 4. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 29. & 30.* vbi hanc ampliationem exemplificat in Iesuatis.

109 Ampliatur decimosexto in militibus Hierosolimitanis, qui hodie Melitenses, dicũtur, in militibus S. Iacobi, S. Stephani, S. Lazari, & similibus, quĩ verè sunt religiosi, *Io. Monacus in c. ex eo in fine de elect. Doctores, & præcipuè Abb. n. 11. Felin. n. 10. & Barbat. n. 72. in c. 2. de foro compet. Bart. in l. semper §. quibusdam ff. de iure immun. vbi etiam Alex. late Bald. in l. officiales C. de episcop. Natta cons. 495. n. 12. lib. 3.* vbi dicit quod isti milites prius vocabãtur Templarij, & quod religionẽ profitentur, *Io. Aloif. de Leo. in Authen. cassa n. 20. Cod. de sacros. eccles. Decian. in tractat. crim. parte 1. lib. 4. c. 9. n. 36. Ferdinand. Vasq. in lib. 1. controuers. illustri. c. 105. n. 51. Ortes. Caualc. in tract. de brach. reg. p. 1. n. 88. Masul. qui multos alios allegat in addi. ad Capyc. dec. 109. n. 10 Io. Franc. a Ponte cons. 14. n. 3. lib. 1. Bãbac. in repet. c. 1. §. q clericus q. 2. n. 41. & 41.* vbi alios allegat *si de feud. defunct. conten. Nauar. cons. 11. n. 1. & 2. & cons. 12. n. 3. in tit. de regul. & cõs. 2. per tot. in tit. de conuersat. coning. lib. 1.* & ratio est quia milites re110 ligionũ prædictarũ, & similiũ sunt de ordine clericali, & extra legẽ matrimonij, & habent certũ viuendi modũ, & dicũt horas canonicas iuxta Pontificum institutiones *not. in clem. 1. de religi. domib. Marc. Salon. Burgens. cons. 17. n. 2. Io. Aloif. de Leo in Authen. cassa n. 20. C. de sacros. eccles. Molina in tract. de primag. Hispan. lib. 1. c. 13. nu. 98. Vasques d. c. 105. nu. 48.* vbi multa circa hoc scribit *Iulius Cæsar Imbrian. in tractat. de iud. Regni in præfat. nu. 42. Menoch. in tract. de arbitr. in addit. ad casum 231. nu. 31.* vbi dicit quod ita per quoddam suum breue declarauit Paulus Tertius Pontifex Maximus de anno 1540. Se111 cunda est ratio quia isti tales cõnumerãtur inter personas ecclesiasticas, *c. duo sunt genera 12. q. 1.* vbi *hoc not. glos. & in c. ex parte de decim. & in c. sciant cuncti de elect. in 6. Guerrin. Pison. in tract. de feud. c. 33. nn. 2. Rim. iun. cons. 527. n. 23. & 24. lib. 5.* vbi dicit quod sunt personæ ecclesiasticæ, & Deo dicatæ, *& alios allegat Io. Aloij. de Leo in præcit. n. 20.* Tertia est ratio quia isti milites profitentur tria vota substãtialia religionis scilicet castitatem, paupertatem, & obedientiã, quæ professio probat eos vere esse religiosos, *Glos. in element. 1. in verb. obedientiam de relig.*

religi.domi. & in clement. cum ex eo verſ. tertio de ſent. excom. Io. Franc. a Ponte d. cōſ. 14. n. 4. Piſon. c. prædicto Io. Moedan. dec. 10. nu. 2. in tit. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. nu. 4. Rimin. Iun. conſ. 527. nu. 28. lib. 5. Bambacar. in repet. c. 1. §. qui clericus q. 2. nu. 41. ſi de feud. defunct. content. fuer. Quarta eſt

113 ratio quia prædicti milites ſemper profitentur vnam ex religionibus a Summo Pontifice approbatis prout Diui Auguſtini Diui Benedicti, & ſimilium ideo sūt perſonæ eccleſiaſticæ, *Ferron. ſuper conſuet. Burdigal. in tit. de feud. §. 10. col. 1. Rimin. iun. conſ. prædicto nu. 25. Menoch. conſ. 54. nu. 17. lib. 1.* vbi dicit quod tenentur recitare horas canonicas prout alij religioſi, *Alciat. conſ. 29. nu. 6. Io. Aloiſ. de Leo in d. Authent. caſſa nu. 22. C. de ſacroſ. eccleſ.* Alias multas rationes iſtius ampliationis adducit Bambacarius *loco ſupra citato nu. 31. cum plurib. ſequ.* quas referre eſſe potius laborioſum quam vtile cum apud eumdem videri poſſint, & licet aliquibus ex ſupradictis militibus ſit permiſsū vxores ducere nihilominus non propterea deſinunt eſſe religioſi quia illā vxorem ducunt ex permiſ-

114 ſu, & licentia Summi Pontificis qui hoc facere, & diſpēſare poteſt vt in terminis dixerunt, *Gloſ. Innocent. & alij in c. cum ad monaſterium de ſtatu monacor. Nauarr. in manual. c. 12. nu. 75. & in comment. 2. de regular. nu. 17. & conſ. 11. nu. 2. in tit. de regul. in 1. to. car. mihi 506.*

Vbi dicit quod ita ēt tenuit Caetanus contra ſuum Diuum Thomam, & nu. 3. adducit rationem quia cum ſolemnitas voti ſit introducta de iure poſitiuo Pontifitio per ipſum Pontificem ad libitum poterit alterari, & mutari, & eius rigoroſitas relaxari. Sed in iſto Re-

115 gno Milites Santi Stephani, Sancti Lazari, & ſimiles ex quo non habent regium exequatur in ſuis priuilegijs, & indultis nō gaudent benefitio fori prout nec illo gaudent in Regno Neapolis ſecūdum Iulium Cæſarem Imbrianum *in tract. de iudice Regni p. vlt. nu. 25.* qui dicit quod propterea non poſſunt opponere declinatoriam fori, ſed Milites Sancti Iacobi, &

116 aliarū religionum in Hiſpania erectarum oēs in Regno gaudent priuilegio fori prout milites Sancti Ioannis, qui milites Sancti Ioannis vere ſunt, & in oībus reputantur religioſi, & quælibet diſpoſitio loquēs de religioſis in eis ſibi locum vendicat, ideo dicit Nauarr. *conſ. 2. per totum in tit. de conuerſat. coniug.* quod per ingreſſum talis religionis diſſoluitur matrimonium non conſumatum.

117 Ampliatur decimoſeptimo prædictus primus effectus quod perſonæ eccleſiaſticæ non poſſunt conueniri coram iudice laico vt procedat, & locum ſibi vendicet in hoſpitalarijs, & rectoribus xenodocorum qui in manibus Epiſcopi aliquam profitentur regulam appro-

batam, *Abb. in c. 2. nu. 11. de foro compet. vbi & Barbat. nu. 68. cum pluribus ſeq.* qui dicit quod iſti gaudēt tali priuilegio vti inſeruientes pio loco qui obtinet priuilegia eccleſiaſtica, *Hoſtienſ. in ſumm. in tit. de regular. §. 1. verſ. quod ruſticus Aufrer. in tract. de poteſt. iud. laici ſuper perſon. eccleſiaſt. reg. 2. nu. 28. in 16. tom. tract. diuerſ. cart. mihi 292.* vbi loquitᷣ in hoſpitalarijs quorum hoſpitale eſt edificatum authoritate Epi-

118 ſcopi, & ipſi promiſerint in manibus ipſius Epiſcopi caſte viuere, & vxore mortua aliam non ducere ex quo iſti tales videntᷣ quaſi conuerſi, *Io. Aloiſ. de Leo in Authen. caſſa nu. 21. & 22. C. de ſacroſ. eccleſ.* qui dicit hoc procedere in hoſpitalarijs portātibus ſignum crucis ſuper veſtimentis, *Vaſques in lib. 1. controuerſ. illuſtr. c. 105. nu. 52. Eugen. conſ. 26. nu. 7. & 8.* Quod ſecus eſt ſi iſti tales hoſpitalarij vtuntur coniugio, & habent, & retinent proprium, & ſunt laici, namque tunc nullo gaudebunt priuilegio clericali non ſolum quoad bona verum ēt nec quo ad perſonam quia tales non ſunt nec dici poſſunt clerici neque conuerſi, *Abb. in d. c. 2. nu. 11. de foro compet. Io de lignan. & Zabarell. in clement. literas de præbend. Bart. & Angel. in l. quod conſtitutū ff. de milit. teſtam. Morla in empor. vtriuſque iur. tit. 2. de iuriſd. omn. iud. nu. 142. Camill. de Curte in diuerſ. ſeu cōprehenſorio iuris feud. p. 2. c. 2. n. 94. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 37.* vbi dicit quod cū rector hoſpitalis poſſit eſſe coniugatus, & omnia alia offitia exercere quæ poteſt laicus non videtur iure aliquo exemptus a ſuo primo iudice ſed eſt bene verū quod quoad ipſum offitium rectoratus, & quoad oīa quæ concernunt res hoſpitalis ipſe ſequitur forum eccleſiaſticum hoc eſt ſi deliquerit circa ea quæ ſpectant ad ſuum offitiū vel ſi conueniretur tanquā rector, quoad reliqua autē remanet ſub iuriſdictione iudicis ſecularis, & vltra aſſerit quod ita ſeruatur in ciuitate Patauij prout ēt vidi obſeruari in iſto Regno præter in aliquibus hoſpitalibus prout eſt in hoſpitali maiori huius Vrbis Panormi quod ex priuilegijs multorum Regum oēs inſeruientes dicto hoſpitali debent cōueniri in curia, & corā iudice ipſius hoſpitalis corā quo iudice tenentur ēt agere oēs qui aliquid prætendunt ab ipſomet hoſpitali, & hoc idem eſt

119 dicendum in rectoribus mōtis Pietatis, ac cæterorum cōfraternitatum, qui licet loca, quibus præſunt ſint pia, nihilominus ipſi nō ſunt de foro eccleſiaſtico, niſi quando conueniunᷣ pro rebus, quas adminiſtrant, vel ſi circa adminiſtrationem deliquerint, in cęteris autem ſemper, & indiſtincte ſubiacent iuriſdictioni iudicis laici, ita Decian. *c. prædicto nu. 38. vbi ad hoc allegat Bald. in l. illud col. 1. C. de ſacroſ. eccleſ. & in Authen. hoc ius porrectū in 2. quæſt. eod. tit.*

tit. & *in l. id quod pauperibus in 2 1. quaest. C. de epis.* & *cler.* & *cons. 133. lib. 2.* & *cons. 94. lib. 3. Corn. cons. 99. colum. 8. vers. tamen ijs non, lib. 2.* & *cons. 18. colum. 2. vers. quinimo cessantibus etiam,* & *col. 5. vers. ideo ex ijs, volu. 4. Alex. cons. 102. in 1. dub. volum. 7. Socyn. cons. 82. colum. penul. vers. sed difficultas vol. 4. Bar. in l. sub praetextu C. de sacros. eccl. Bal. in c. 1. de pace iurament. firman. Felyn. in c. 2. nu. 13. de foro comp. Socyn. in c. 1. num. 19. eod. titu.* & vltra praedictos idem dixerunt *Zabarell. cons. 11. per totum, Barsat. cons. 60. num. 27. volum. 1.*

120 Sed in praedictis omnibus semper est attendenda consuetudo, quae isto casu potest iurisdictio nem tribuere, *Hostiens. in summa in tit. de irregul. §. 1. vers. quod rusticus Aufrer. in tract. de potest. ind. secul. super ecclesi. person. regul. 2. nu. 38. in 16.*

121 *tom. tract. diuers. car. mihi 291.* quae omnia procedunt etiam in istis confratribus disciplinatorum, q. si sunt laici nullo modo priuilegium fori consequuntur, *Bar. in l. fi. nu. 15. ff. de colleg. illici. Ias. cons. 218. col. 2. vol. 1. Paris. cons. 34. num. 28. lib. 4. Ant. Gabriel in suis concl. lib. 6. in tit. de pia causa concl. 1. num. 13.* Et quia dixi quod pro rebus spectantibus ad hospitale, & quod pro earum rerum mala administratione debet cõ-

122 ueniri corã iudice ecclesiastico, quia hospitale est locus pius, est aduertendum quod non omne hospitale dicitur pium, & religiosum, sed illud tantum cuius rectoris constitutio, & eiusdem destitutio spectat ad Episcopum at quando spectat ad laicos dicitur profanum, & priuatum, *Calder. cons. 4. vers. item constitutio in tit. de religios. domib. Bald. in auth. hoc ius porrectum, num. 2. vers. sed hic quaero C. de sacros. eccles. Roma. cons. 477. num. 8. Fel. in c. de quarta nu. 11. vers.* & *commissio de praescript. Rot. Roma. dec. 725. in 1. p. diuers. quos omnes refert,* & *sequitur Marchе. in tracta. de commiss. p. 1. c. 7. nu. 24. car. mihi 84.* & *vltra praedictos idem dixerunt Enerard. in topica iuris in loco ab ecclesia ad pia loca Iodoc. in com. m. opin. in verb. hospitalia Ludou. Scaec. cons. 20. nu. 6. Ioseph Ludo. in dec. Perus. 30. num. 7.* vbi dicit quod qñ hospitale est consecratum, & adest ecclesia cũ campanili in qua celebrantur diuina officia, adsunt sepulturae, curantur infirmi, & gubernantur a personis catholicis, piis, & circumspectis adhibito semper in electionibus cõsensu Episcopi tunc dicitur pium, & potitur priuilegiis ecclesiasticis, quae omnia in hospitalibus huius urbis verificantur, & inueniuntur praeter illum vltimum, quia in istis hospitalibus rectores, & hospitalarii eliguntur per Illustrissimum, & Amplissimum eiusdem Vrbis Senatum, & ab eo absq; aliqua Archiepiscopi authoritate, & licentia possessionem acci-

123 piunt circa, quae hospitalia quando dicantur loca pia, & quando fruantur priuilegiis ecclesiasticis, & an ex legatis illis relictis detrahatur quarta, & an eorum bona possint alienari sine sollemnitate bus requisitis in extrauagãt.

124 Pauli IV. Sũmi Pontificis, quia parum faciunt ad materiam de quas nos tractamus ideo me remitto ad dicta per Felin. *in c. de quarta per totum de praescript.* vbi dicit quod decem, & nouẽ sunt requisita ad hoc ut hospitale dicatur pium, *Aucher. cons. 129. etiam per totum Io. Iacob. à Ferro super lege municipale Vicentina c. 21. nu. 19.* & *seq. Canalc. dec. 17. nu. 65.* & *seq. lib. 2. Brunor. a Sole in compend. resolut. proposit. iur. in verb. Hospitale dicitur, Capra cons. 97. per totum, Io. Franc. a Ponte cons. 18. etiam per totum Io. Vincen. de Anna singul. 90. latiss ime Anto. Gabriel in suis concl. lib. 6. in tit. de pia causa conclus. 2. Rodoan. in tractat. de reb. eccles. non alienand. quaest. 41. nume. 27.* & *sequent. per totum,* & *quaest. 49. num. 7. quaest. 28.* & *quaestio. 51. c. 1. Magont. in Rota Florent. dec. 61. Port. concl. 6. 7.* & *8. lib. 5. Acholl. Padrocch. cons. 2. nume. 15. Marant. in pract. par. 4. distinct. 11. nu. 23. car. mihi 196.*

125 Ampliatur decimo octauo in mulieribus, quae vulgariter appellantur canonichae saeculares dummodo eius regula sit approbata à Summo Pontefice, & sub illa viuant, vel sit approbata ab Episcopo, *Marian. Socyn. in capit. 1. num. 15. de foro competen. Ferdinand. Vasquez in lib. 1. controuersiarum illustrium, capit. 105. in vlt. verbis, Decian. in tracta. crimin. par. prima, libro quarto, capitu. 9. nume. 39.* de quibus canonicabus in hoc Regno nullam cognitionem habemus.

126 Ampliatur decimonono dicta regula, seu primus effectus quod clerici non possunt conueniri coram iudicibus laicis, ut non modo procedat quoad personas veras clericorum verum etiam quo ad eorum fictam personam, vt quò ad vniuersitate clericorum prout sunt collegia, & capitula ecclesiarum, & religionum, *Aufrer. in tract. de potest. iudicis ecclesiastic. super laicis,* & *eorum bonis num. 12. in 13. tom. tractat. diuersor. par. 1. cart. mihi 126. Decian. in tractat. crimin. par. 1. lib. 4. cap. 9. num. 41. Camill. de Curt. in diuersorio, seu comprehensorio iuris feud. p. 2. c. 2. num. 110.*

127 Ampliatur vigesimo fratribus poenitentibus, vel de poenitentia vocatis hoc est in hijs, qui propter aliquod crimen ecclesiasticũ sunt condemnati ad peragendum publicam poenitentiam, *Abb. num. 9.* & *communiter scribentes in cap. 2. de foro compet. Hostiens. in summa eiusdem tituli, Decian. in tracta. crimin. par. 1. lib. 4. cap. 9. nu. 35. Eugen. cons. 26. nu. 7.* & *8.* & hanc opinionem tenentes multos refert Couar. *in lib. pract. quaest. 34. nu. 3.* & *5.* qui pro exemplo ponit eos qui portant habitellum, vel sunt condemnati ad seruiendum alicui hospitali, & in isto Regno potest exemplificari in condemnatis per

L 4 offi-

officium Sanctissimæ Inquisitionis ad portandum habirellum prædictum, qui est crocei coloris cum cruce rubea iusta formam crucis Sancti Andreæ.

Sed contrariam opinionem in ista ampliatione quod scilicet isti tales non gaudeant priuilegio fori tenuerunt *Innocent. in c. significasti de offic. deleg. Aret. in cap. 2. colum. 2. de foro compet. Marian. Socyn. in c. 1. num. 13. & Barbat. num. 65. eod. tit. Iacobus Septimacensis in suis catholicis institutionibus c. 46. Couarr. d. num. 3. in fi. & nu. 4. vbi late tract. de veritate istius ampliationis Petr. August. Morla in empor. vtriusq. iur. par. 1. titu. 2. de iurisdict. omn. ind. num.* 143. vbi dicit hanc opinionem * esse veriorem, & pro ea adducit tres rationes, & respondet fundamentis, & rationibus in contrarium adductis, & hac vltima opinione vtimur in Regno in quo isti tales ita condemnari conueniuntur coram iudicibus sæcularibus.

128 Ampliatur 21. in familia Episcopi, quæ licet sit laica potitur eodē priuilegio fori sicut ipsi clerici, *not. in c. cum non ab homine de iudic. & in c. fi. de offic. Archidiacon. Abb. in cap. 2. num 6. vers. famil. a verò episcopi de foro compet. Summa Angelica in verb. famulus num. 6. Vulpell. in tract. de libert. ecclesf. p. 3. nu. 24. vbi multos alios allegat Bellonis. in pract. crim. in tit. de iniur. num. 43. Anto. de Nigris Campanus in extrauagan. vnica nu. 89 de vit. & honesta. cler. Farin. in tractat. crimin. q. 8. num. 46. vbi asserit istam esse comm. * opin. Bombi. cons. 10. num. 10. Belluga in specul. princ. rubr. 11. §. videndum num. 6. in fin. vers. de existentibus, Gratian. dec. 133. num. 1. Calcan. cons. 71. nu. 2. & seq. Clarus in §. fin. quæst. 35. vers. quæro nunquid familiares Bonacoss. in tract. de seruis, & famul. quæst. 5. vbi testatur hanc esse comm. opin. Capyc. dec. 12. nu. 1. Thom. Zerol. in praxi episcop. in verb. episcopus, vers. decimoprimo, Io. Franc. Leonius in tesaur. for. eccl. p. 1. c. 11. num. 19. Boss. in tracta. crim. in titu. de foro compet. num. 127. Baiard. in addit. ad Clar. in §. fin. q. 36. num. 2. Bursat. cons. 25. num. 13. lib. 1. Tesaur. dec. 22. num. 6. Martin. Vranius Vltramont. cons. 7. n. 5. vers. septimo nam & num. 13. & 14. lib. 1.* vbi dicit, quod est speciale in familia episcopi, *Io. Aloys. de Leo in Auth. cassa, num. 23. C. de sacros. ecclesf. & in l. 1. num. 12. C. de episcop. & cler. Villalobs in comm. opin. in lit. F, num. 23. qui testatur de commu. * opin. Suarez in commu. opin. in verb. clericus, nu.* 129. qui etiam asserit hanc esse comm. * op. si tñ viuunt ad expensas episcopi,

129 aut ꝑ administratione suæ iurisdictionis, *Maceratens. variar. resol. lib. 1. resolut. 75. per tot.* Sed an episcop⁹ possit habere familiam armatam pro tuitione, & exequutione suæ iurisdictionis, & mandatorum vide *Rolan. a Valle cons. 37 lib. 4. Affl. super constit. Regni intentionis nostræ, num. 13. Camill. de Curte in diuersorio, seu comprehensorio iuris feud. p. 2. c. 2. n. 108. vbi alios allegat Io. Alois. de Leo in d. Auth. Cassa, nu. 24. C. de sacrosan. eccl. Aufrer. in tract. de potest. iud. ecclesf. super laicis, & eorum bonis, num. 18. in 13. tom. tractat. diuers. car. mihi 127. Vranius loco sup. citato, Frāc. Pegna in 3. p. direct. Inquisit. fol. 114. Dec. in c. significasti, num. 19. vers. vnde infert de offic. deleg. vbi etiam Felyn. num. 4. & Abb. num. 10. Turrecrem. in cap. clericorum, num. 4. 11. q. 1. Paul. Fusc. in tracta de visitat. lib. 2. cap. 32. num. 16. Anto. Scappa in tractat. de iure non scripto, lib. 5. cap. 209. num. 8 Salzedus in sua praxi, cap. 140. num. 23. Iacob. Berrett. cons. 3. per totum, Menoch. in tract. de arbit. iudi. casu 394. num. 70. Ludouic. Alferius alleg. 10.*

130 Et quid in Inquisitoribus hæreticæ prauitatis ponunt, *Menoch. casu prædicto, num. 66. Roxas de heret. singul. 21. num. 7. Paulus Fuscus eod. cap. 32. num. 17. Reudin. in tractat. de maiesta. princ. in verb. seu §. non solum armis, p. 2. num. 188. Lucerna. Inquisit. in verb. Inquisitor, num. 14. Roland. præcitato, consil. 37. nume. 9. Iacob. Simancas de cathol. institut. c. 34. num. 24. & c. 41. num. 15. Franc. Pegna, vbi supra.*

131 Ampliatur vigesimosecundo in quocūque modo ecclesiæ seruientibus, quia isti etiā sunt conueniendi coram iudice ecclesiastico, *c. ecclesiarum seruos, 12. q. 2. gl. in c. nullus iudicum de foro compet. Aufrer. in tract. de potestat. iudicis ecclesiast. super laicis, & eorum bonis, n. 37. vers. quinquagesimoprimo, in 13 tom. tractat. diuers. p. 1. cart. mihi 128. Addent. ad Marant. in pract. par. 4. dist. 11. num. 4. in lit. A, cart. mihi 206. Petr. Bellug. in Specul. princ. rubr. 11. §. videndum, nu. 6. vers. nam glossa,* vbi hanc ampliationem exemplificat in ianuatoribus, & nos in Regno possumus exēplificare in camerlingis, seu sacristanis, *Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 27. Io. Alois. de Leo in l. placet, nu. 17. C. de sacros. eccl. Ludo. Alfer. cōs. 44. num. 2.* Sed *Petr. August. Morla in empor. vtriusq. iur. p. 1. tit. 2. de iurisd. omn. ind. num.* 140. dicit, quod hæc ampliatio non caret difficultate, quia cum isti, qui ecclesiæ seruiunt sint merè laici, non videtur potuisse Romanum Pontificem in præiudicium Regiæ, & sæcularis iurisdictionis hoc statuere prout fatetur ipse Romanus Pontifex, *in c. nouit. de iud.* & ita censet tenendum salua correctione Sanctę Apostolicæ Sedis, & dicit, quod tex. *in d. c. 2. de foro compet.* potest procedere in locis, & terris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ subiectis etiam in tēporalibus, quæ opinio Morlæ in isto Regno seruatur in quo isti tales non habent fori priuilegium nisi sint clericalibus characteribus insigniti.

132 Ampliatur vigesimotertio dicta conclusio quod clerici non possunt conueniri coram iudice laico, vt in tantum sit vera quod clericus trahat ad suum iudicem cōsortē litis, uel insi-

mul

mul cum co delinquẽtem, quia maius dignũ trahit ad se minus dignum, *l. de onorario C. de offic. præfe. prætor. orient. l. iustissime C. de episco. & cler. gl. in l. iustissime C. de edil. edict. Bart. in l. præcipimus, §. eodẽ obseruando, nu. 5. C. de appell. Aufrer. in tract. de potest. iud. ecclesiast. super laicis & eorũ bon. nu. 13. in 13. to. tract. diuers. p. 1. car. mihi 127. & n. 49. car. 129. Mart. de iurisd. p. 4. cent. 2. casu 123. nu. 14. Guido Papa conf. 72. nu. 1. Iaf. in l. emancipati, n. 3. C. de collat. Fernand. Vasquez in tract. de success. creat. §. 22. n. 7. Didacus Spino in Specul. testament. gl. 33. nu. 72. Hieron. Ceuallos in Specul. pract. quæst. comm. contra comm. q. 36. n. 4. Bernard. Bombin. conf. 10. nu. 11. Zuccard. in l. fi. n. 36. C. de bonor. possess. contra tabul. Riminal. iun. in princ. institut. quibus alien. licet vel non nu. 156. Crot. in l. 1. in princip. nu. 15. ff. de verb. oblig. Lamberten. in tract. de contract. in fine operis, n. 237. vbi multos alios congerit Parisien. conf. 154. nu. 1. lib. 4. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. n. 21. & 22. car. mihi 196. Clarus in §. fin. q. 36. n. 41.* vbi vltra quod multos alios allegat testatur pluries ita fuisse seruatum in diuersis curijs & quod hæc est
* comm. * opin. *Menoch. in tract. de arbit. iud. casu 371. n. 12. & 13.* vbi asserit ista esse magis cõm.
** opin. *Soc. sen. in l. cum senatus in fin. ff. de reb. dub.* vbi testatur ita de facto fuisse decisum Marchesan. *in tract. de commiss. p. 1. commiss. 2. cap. 2. nu. 27. 28. & 29. secundum impressionem in quarto folio, & in impressione maiori in folio, p. 2. c. 3. quarti capituli principalis, nu. 42. & 56. car. mihi 492. & c. 3. tertij c. princip. nu. 23. car. mihi 448. Matthes. singul. 143. Misinger. in obseru. cent. 1. obseru. 4. Surd. conf. 396. nu. 16. lib. 1. Muta super consuet. huius vrbis, c. 12. nu. 4. Scaccia in tract. de iud. p. 1. c. 11. nu. 24. vbi multos alios alleg. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. num. 44. Anastas. Germon. in tract. de sacrorũ immunit. lib. 3. c. 15. nu. 84. & 81. vbi alios etiam enumerat, Neuizz. in Silua nuptial. in verb. quomodo iudicandũ pro comm. opin. nu. 38. in fin. Ant. Scappa in tract. de iure non scripto, lib. 1. c. 11. n. 4. Villaut in tract. de extens. in tit. de extensione priuileg. nu. 116. car. mihi 147. Lamber. in tract. de iure patron. p. 1. lib. 1. 6. q. princ. nu. 3. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 34. n. 1.* vbi multos alios hanc opinionẽ sectantes adducit, *Io. Batt. Baiard. in add. ad Iul. Clar. §. fi. q. 36. n. 49. & 50. Io. Arnon. soliloquio 57. Rim. iun. conf. 261. n. 42. & 44. lib. 3.* vbi multos alios allegat, & dicit, quod contrarium tenentes male sentiunt, *& conf. 551. nu. 67. & 68. lib. 5.* vbi iterũ plurimos alios congerit & ex alijs testatur, ita in practica seruari & fuisse obtentum, *Surd. conf. 222. nu. 1. & 2. lib. 2. & conf. 396. nu. 16. & 18. lib. 3.* qui prout alii alios allegat Marſ. *in repet. rubr. de fideiussor. nu. 130 & seq. & nu. 152. & conf. 67. nu. 62. & sing. 180. Gail obseru. 37. in 3. ampl. lib. 1. Soc. iun. conf. 34. nu. 1. & 2. lib. 1. Natta conf. 590. nu. 18. lib. 3. Martin. Vranius Vltramont. conf. 32. nu. 19. lib. 2.* qui alios recenset *Fider. Scotus conf. 6. nu. 3. tom. 1. lib. 6. Camill. Borell. super pragmat. odia litium, §. 1. gloss. 3. nu. 244.* vbi dicit, quod hæc ampliatio
133 procedit qñ clericus fuit author rixæ, multos refert Ant. de Padilla, *in l. si libellum nu. 6. C. de*
* *diuers. rescript. vbi et testatur de comm. * opin. Bolognet. in l. posthumo, nu. 29. vers. item infertur C. de contrabul. Rim. iun. in l. Imperiũ, nu. 83. ff. de iurisd. omn. vbi et alios recenset Cassan. super consuetud. Burgun. rubr. 1. §. 5. n. 70. car. mihi 205.* qui dicit hoc esse dictum stupẽdum, & alios prope infinitos allegat Farin. *in tract. crim. q. 8. nu. 151.*
** *vbi pluries testatur de comm. opi. & magis * comm. Cabbell. super consilit. Egid. lib. 5. c. 1. glo. 1. nu. 20. & 24. car. mihi 320.* qui loquitur quando causa est indiuidua Multos etiã congerit Horat. Carpan. *super statut. Mediolan. p. 1. c. 69. n. 108. Mart. d. cent. 2. p. 4. cas. 118. nu. 8.*

Sed quidquid sit de iure, & licet hęc opinio sit a tantis & talibus Doctoribus roborata, ni-
134 hilominus de consuetudine non seruatur secundum Clarum loco supra allegato & in isto Regno numquã vidi talem opinionẽ seruari, sed cõis practica & obseruantia est vt iudex
135 laicus cognoscat de laicis & ecclesiasticus de ecclesiasticis, & quia in criminalibus proceditur ex abrupto & palatino modo per proces
136 sum informatiuum, ideo quando delinquunt clericus & laicus insimul iudex laicus sumit informationes & postea easdẽ transmittit iudici ecclesiastico absq; nominatione laicorũ, sed loco nominis laici relinquit spacium albũ & quilibet procedit cõtra sibi subiectũ, sed iudex ecclesiasticus per suã curiã easdẽ informationes repetere facit parte citata & de pdicta consuetudine qd laicus cognoscit de laicis & ecclesiasticus de ecclesiasticis testatur Igneus, *in l. 1. §. si qs in villa, n. 17. ad Sillen. Cabbell. & Menoc. locis supra citatis Cuccus in instit. maiori, lib. 3. tit. 9. n. 16. Scacc. d. n. 24. Farin. eodẽ n. 151. in vers. cõtrariũ qd,* vbi postquã allegat multos Doctores qui tenuerunt hanc opinionẽ in vers. nec obstat, dicit, quod a tali consuetudine non est recendum, *Couarr. d. c. 34. nu. 1. vers. idcirco ego, vbi alios citat Io. de Neuizzan. in Silua nuptial. lib. 6. nu. 38. Boer. super consuet. Bituricen. tit. de iurisd. §. 9.* vbi dicit, quod contraria opinio nunquã fuit in practica seruata, *Anton. de Padilla in l. si libellum, nu. 6. in fin. C. de diuers. rescript.* multas rationes ꝑ ista opinione & consuetudine adducit Carolus Fallongus, *in racemationibus iuris racemat. 123. per totã & præcipue nu. 9.* vbi concludit ꝑ ista opinione postquã ipsius opinionis fundamenta recensuit, Camill. de Curte *in diuersorio, seu cõprehensorio iuris feud. p. 2. c. 2. nu. 115.* vbi multos allegat & dicit, qd ita seruatur in curiis & tribunalibus Regni Neapolis

Anastas. Germ. in tract. de sacrosanct. immun. lib. 3. c. 15 n. 85. vers. & qq, Osasc. dec. 103. n. 8. Scapp. in tractat. de iure non script. li. 1. c. 11. n. 12. Fulu. Patian. in tract. cui incub. onus proband. negat. lib. 1. c. 28. nu. 3. & in addd. in lit. A. & vtrobiq; alios allegat.

Doctores aũt q conanẽ verã resolutionẽ in 137 isto articulo tradere distingunt, aut sumus in causis inseparabilibus in qbus nulla põt congrua diuisio fieri, & tũc pcedit pdicta ampliatio, qa magis dignũ trahit ad se min' dignũ: aut vero sumus in causis diuisibilibus, & tũc qlibet est cõueniẽdus corã suo iudice cõpetẽti p ut seruat de cõsuetudine, *ita concludit Bart. in l. pcipimus, §. eodẽ obseruando, C. de app. & in l. iurisperitos, §. fi. ff. de excus. tut. Couar. in d. li. pract. qõ. c. 34. n. 2. qui ad hoc ẽt multos olios allegat, late Soc. sen. cons. 12. n. 17. lib. 1. Masull. in addi. ad Capyc. dec. 109. n. 3. Mart. Vran. vltram. cõs. 32. n. 19 lib. 2. multos allegat Boss. in tract. crim. in tit. de foro cõp. n. 146. & 147. vers. an mãdãs, Matthes. sing. 143. n. 1. & ibi Serain. in addit. multos alios ẽt refert Marant. in pract. par. 4. dist. 11. n. 24. car. mihi 196. Gail obser. 37. n. 2. vers. tertio singulariter, lib. 1. Vrsill. in adnota. ad Afflict. dec. 213. n. 7. Vinc. de Frãc. dec. 416. n. 4. li. 2. Io. Alois. de Leo in l. qui sub ptex:n, n. 21. C. de sacros. eccl. Bertac. in suo reper. in ver. clericus, & laicus Intrigl. late sing. 138. n. 1. q ẽt multos citat Marian. Soc. in c. 1. n. 18. de foro cõp. Neuiz. in Silua nuptial. lib. 6. n. 38. cũ multis seq. & pcipue n. 43. Lãberteng. in tract. de contract. in fi. operis, n. 244. Mãdos. in tract. de inhib. q. 69. per totã, vbi alios recẽset, Germon. in pcitato tract. de sacros. immu. li. 3. c. 15. n. 85. Patia. in tracta. cui incumb. onus proband. negat. lib. 1. c. 28. in add. in lit. A, qui omnes alios allegant.*

Retenta tãdẽ ista opinione quod in nõ se-138 parabilibus, & indiuisibilibus pcedat ampliatio pdicta qd clericus trahat laicũ cõsortẽ litis corã suo iudice ecclesiastico, *prout cõcludunt Farin. d. q. 8. n. 151. vers. nec obstant iure, & alij per eundem Farin. citati*, etiam subampliabis aliquibus modis, vt infra.

Subampliat 1. vt dicta ampliatio pcedat ẽt si ipse clericus nõ peteret talẽ remissionem, sed tm laici, vel vnus ipsorũ, qa tunc ẽt oẽs sũt remittendi ad iudicẽ ecclesiasticũ, *Zuccar. in l. posthumo, n. 36. C. de bonor. possess. contra tab. Rim. iun. in l. Imperiũ. n. 84. ff. de iurisd. om. iud. & cons. 261. n. 23. lib. 3. Surd. cons. 396. n. 18. lib. 3.*

Subampliat 2. vt hæc ampliatio pcedat ẽt 139 si clericus, & laicus fuissent citati quaten' eorum putauerint interesse, nã si apparet clericũ possidere, & sic esse remittẽdũ ad iudicẽ ecclesiasticũ tunc oẽs alii cum eo simul citati sunt remittendi ne causa ipsa diuidatur, & ne super eodem facto diuersæ ferantur sniæ, *Soc. sen. in l. cum Senatus, num. 11. ff. de reb. dub. & cõs. 12. num. 17. lib. 1. Zuccar. in repe. d. fi. n. 260. & 360. & 361. C. de edict. Diui Adr. toll. Mars. cons. 67. n. 62. Paris. cons. 154. in princ. lib. 4. Socy. iun. cons. 34. n. 1. & seq. lib. 2. vbi alios congerit Achill. person. in tract. de adipisc. poss. n. 90. in fi. car. mihi 35.*

140 Subampliatur tertio ẽt si essent cõueniendi plures laici, q clerici, vt quia esset vnus clericus & duo vel plures laici, namque ẽt isto casu oẽs sunt cõueniendi corã iudice ecclesiastico, *Socy. sen. d. cons. 12. nu. 17. lib. 1. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. nu. 21. car. mihi 196. Sigism. Scaccia in tract. de iudit. p. 1. cap. 11. nu. 25. idem Soc. sen. in cap. 1. in 15. declarat. de foro compet. & in l. cum Senatus, in fin. ff. de reb. dub. vbi dicit ita aliàs in facti contingentia obtentum fuisse, Bart. in l. iurisperitos, §. 1. ff. de excusat. tutor. Lambert. in tract. de iure patronat. lib. 1. p. 1. art. 7. princ. quæst. princ. nu. 4. vers. subeundo, Crot. in l. 1. nu. 19. ff. de verbor. obligat. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 44. Alban. in Lucubrat. ad Bart. in l. ex hoc iure nu. 10. ff. de iust. & iur.* qui dicit hanc decisionem esse memorabilem.

Subampliatur quarto vt in causis ita indiuisibilibus iudex ecclesiasticus possit inhibere iudici laico vt sibi remittat oẽs conuentos ẽt laicos, *Mandos. in tract. de inhibit. q. 69. in print.*

Subampliatur quinto, vt dicta ampliatio procedat etiam si clericus, qui vult secum trahere laicos corã iudice ecclesiastico esset clericus in minoribus tantum constitutus & ẽt primæ tonsuræ & etiam clericus coniugatus, *Scappa in tract. de iure non script. lib. 1. cap. 11. n. 5*

Limitatur modo prædicta ampliatio, vt non habeat locum in causa criminali in qua iudex ecclesiasticus non potest condigne punire laicum delinquentem propter grauitatem delicti, vt quia veniret imponenda pœna sanguinis, namque isto casu laicus ratione clerici non remittitur ad iudicem ecclesiasticum, *Couarru. in libro pract. quæstion. capit. 34. num. 1. Boss. in tracta. crimin. in tit. de foro competent. num.* 147. vbi dicit, quod isto casu iudex ecclesiasticus post cognitionem habitam potest tales remittere ad iudicem laicum, vt debita pœna puniantur, immo quod plus est si laicus isto modo coram iudice ecclesiastico tractus ab ipso non fuerit penitus pęna delicto condigna poterit iudex secularis iterum pro eodemmet delicto illum punire pœna delicto condigna, *DD. in c. de hijs de accusat. Bald. in l. fin. in 6. q. C. de edict. diui Adrian. tollend. Socyn. sen. in pluries citato cons. 12. num. 17. lib. 1. Io. de Imol. cons. 139. col. 3. versic. quinimo Mars. sing. 180. & cons. 67. nu. 62. Socy. iun. cons. 34. n. 2. lib. 2. & in l. cũ senatus, in fi. ff. de reb. dubi. vbi testatur ita uidisse iudicatũ Decia. in tract. crim. p. j. lib. 4. c. 9. n. 45.* vbi hos oẽs refert, & sequitur, & licet *Farin. d. q. 8. n. 151. in fi. vers. & quicũq; sit,* dixerit q si laicus fuerit punctus à iudice

dice ecclesiastico per capturam personæ poterit ab eodem puniri, nihilominus eius dictum debet intelligi, vt possit puniri condigne alias procederet hæc opinio Deciani.

141 Limitatur 2. vt dicta ampliatio non procedat quando plures conueniunt, vt collegium, vel vniuersitas, quia tunc est distinguendum an sint plures clerici quam laici, si quia sunt plures laici omnes conueniuntur coram iudice laico, si vero sunt plures clerici coram ecclesiastico, *Sal. in Auth. habita C. ne fil. pro patr. vbi per varias columnas hanc quæstio. examinat Couar. in lib. pract. quæstio. c. 34. num. 1. vers. nam, & fieri Aufr. in tract. de potest. iud. eccl. super laicis, & eorum bonis, nu. 12. in 13. to. tract. diuer. par. 1. cart. mihi 126. & in tract. de potestate iud. secul. super ecclesi. person. regul. 2. falleut. 16. in 16. tom. prædictorum tractat. cart. mihi 290. Glos. ordinaria super ritu Mag. Cur. Vic. in tit. de foro compet. vers. 2. regul. 2. cart. mihi 397. in tomo const. Regni Camill. de Curte in diuers. seu comprehensor. iur. feud. part. 2. c. 2. nu. 111. Marant. in pract. p. 4. distin. 11. nu.*

142 *23. cart. mihi 196.* reddit rationem, quia collegium recipit denominationem a maiori parte, *Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. nu. 25. Marian. Soc. in c. 1. nu. 17. de foro compet. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 42.* & licet contra prædictam opinionem tenuerit Vran. Vltram. *cons. 11. nu. 6. vers. quod, & iam procedit lib. 1. & cons. 32. nu. 21. lib. 2. qui allegat Salic. in d. Auth. habita C. ne fil. pro patre,* nihilominus à priori opinione tanquam a communiori * nullatenus est recedendum, sed si essent numero equales tunc collegium diceretur ecclesiasticum, & deberet conueniri coram iudice ecclesiastico, *Bart. in l. cum senatus, ff. de reb. dubi. Couar. in lib. pract. quæst. c. 34. nu. 1. ver. quid si pars Aufr. eod. nu. 12. Vran. d. cons. 11. nu. 60. ver. quid si sit, & d. cons. 32 nu. 21. lib. 2. vbi alios affert Decian. præcitato c. 9. n. 43. Camill. de Curte eod. nu. 111.*

143 Et aduertendum est quod si in aliquo collegio essent clerici, & laici simul tūc rector collegij non poterit esse laicus, sed omnino debet esse clericus, *Bart. in l. fi. in 3. col. vers. sed circa hoc ff. de colleg. illicitis, & in Auth. habita in 8. colum. vers. 2. quæro C. ne fil. pro patre,* vbi loquitur in collegio scholarium, & dicit quod eius rector debet esse clericus, *& in proœm. ff. §. hæc autem tria colu. 2. vers. secundo quæritur Marsil. in*

144 *repet. rub. de fideiuss. nu. 152.* Et si is rector collegij laicorum, & clericorum iudicauerit in causa clerici coram eo conuenti tunc erit appellandum ad superiorem ecclesiasticum, *Aufr. in d. tract. de potest. iud. eccles. super laicis, & eorum bonis, nu. 12. in fin. in 13. tom. tract. diuersor. cart. mihi 126.* quæ omnia prædicta non procedunt in communitatibus, & vniuersitatibus ciuitatum in quibus licet adsint multi clerici, & religiosi quia tunc nullatenus posset talis vniuersitas, & ciuitas inhærere priuilegio suorum ci-

145 uium clericorum, & religiosorum, nec tunc rector debet esse clericus, quia si aliter diceretur potestas laicorum in partibus Christianorum esset penitus extincta, & annullata cū in qualibet ciuitate, & suburbio adsint clerici, & religiosi, *Io. Battista Marches. in tract. de commiss. p. 2. cap. 3. quarti c. principalis num. 59. & 60. cart. mihi 493.*

146 Ampliatur 24. prædicta regula, seu effectus quod clerici non sunt conueniendi nisi coram iudice ecclesiastico, vt habeat locum, & extendatur etiam ad familiam, & seruos ipsorū clericorum, *Gl. in c. clerum 11. q. 1. & in c. ecclesiarum 12. q. 2. & in c. eos 32. dist. Doctores, & præcipue Bal. nu. 4. in l. 2. C. de episc. & cler. idem Bal. in l. 1. circa finem, n. 12. eo. tit. Mars. cons. 67. n. 60. summa Angelica, in verbo clericus il 14. §. 2. Carpan. super stat. Mediol. c. 167. num. 52. lib. 1. Gram. voto 33. num. 20. Socy. Sen. in c. 1. num. 18. de foro compet. Marant. in pract. p. 4. distinct. 11. num. 4. vbi Addentes in lit. A, cart. mihi 192. Duen. reg. 305. Calca. cons. 71. num. 3. vbi refert hanc esse comm. opi. Additio ad B. ssi. in tracta. crim. in tit. de foro comp. in lit. S, Io. à Fina in suis conclus. lib. 4. in verb. famulus conclus. 2. cart. mihi 357. Cara. super ritu M. C. V. ritu 46. num. 27. Decian. in tracta. crim. par. 1. lib. 4. cap. 9. nu. 47. & seq.* vbi ponit varias seruo-

147 rum species, & declarat, qui sunt illi, qui gaudent, & qui non gaudent hoc priuilegio, & dicit quod hæc est magis comm. * opin. sed quod procedit in seruis, qui annua mercede seruiunt, & non in hijs, qui dictim, *allegat Doct. in c. fi. de offic. Archid. Bal. & Alber. in l. 1. C. de episc. & cler. Socy. loco sup. cit. Barba. in c. 2. de foro comp. n. 35. & in c. eos 32. dist. & vltra prædictos idem dixerunt Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 3. nu. 24.* vbi late examinat istam materiam, & poni diuersas opiniones, *Bonaccos. in trac. de seruis, & famulis q. 15. in fi. vbi testatur de com. * opi. Grass. in com. opi. c. 10. q. 7.* cōtrariā nihilominus opinionem in isto articulo tenuerunt, *Capy. de cis. 12. n. 2. infi. vbi asserit hanc esse com. * opi. Fari. in tract. crim. q. 8. n. 46. Scacc. in tracta. de iud. p. 1. c. 11. nu. 22.* vbi dicit, ꝙ hoc nunq̄ vidit seruari in curia Romana, *Camill. de Curte in diuers. seu comprehens. iur. feud. p. 2. c. 2. nu. 107.* Ego vero in anno 1591. vidi in hac vrbe Panormi alias quēdam famulum Recipitoris militum Hierosolimitanorum (q milites sunt verè clerici, vt di xi sup. ampl. 16.) furcis suspensū ob homicidium per eū appēsate cōmissum, q Recipitor conabatur illū defendere suo priuilegio, & nō potuit hoc obtinere, sed q̄nq; pro delictis leuibus, & in famulis aliquorū prælatorū, & reddeūdo ad materiam de qua tractamus dico ꝙ hanc cādem secundā opinionē tenuerunt, *Cla-*

M 2 rus

+ Aufer. de ... in eccl. ... regul. 2. f. 256.

rus in §. fin. q. 35. verf. quæro nunquid familiares Suarez in comm. opi. in lit. C. nu. 128. & 129.

Et licet prior opinio ex numero Doctorum eam tenẽtiũ reuera fit magis * comm. nihilominus quia in curijs fæcularibus parũ feruatur, ego nõ difcedere à cõmuni, & à multis approbata diftinctione, fcilicet aut famuli, ferui, & coloni funt perpetuo clerici, & ecclefiæ

149 obligati, & tunc procedit prima opinio, vt fcilicet potiantur priuilegio fori, *eft gl. in c. iudicatum 99. diftinctio. & in c. clericum 11. q. 1. vbi etiã Archid. Abb. Panorm. in c. 2. de foro compet. vbi etiam Felin. nu. 2. Io. Anton. de Nigris in clement. vnica num. 80. de vit. & honeftat. cler. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 3. num. 24. Aufrer. in tract. de poteft. iud fecular. fuper perfon. ecclefiaft. regul. 2. num. 36. in 16. to. tract. diuerf. cart. mihi 292.* vbi dicit qđ hæc eft tutior opinio, & de facto feruatur, *Baiard. in addit ad Cla. ũ in §. fin. q. 36. n. 2. Marti. Vetan. Vltram. conf. 7. nu. 8. & feq. vbi alios allegat, & n. 10. refpondet ad allegata in contrarium lib. 1. Io. Alo if. de Leo in Authen. caffa nu. 23. C. de facrof. eccl. Suarez in comm. opin. in verb. clericus nu. 128. vbi afferit hanc effe comm.* * *opi. Menoc. in tract. de arb. iud. cent. 6. cafu 562. num. 3. vbi dicit quod hæc eft omniũ recepta fententia Carau. fuper ritu M. C. V. ritu 66. n. 27. Ant. Tefaur. decif. 22. n. 5.* Aut famulus, feruus, & colonus nõ eft perpetuus, fed ad tẽpus annua, vel meftrua mercede cõductus, & tunc adfunt diuerfæ opiniones, aliqui nanq; dixerũt iftos tales nullo fori priuilegio potiri, *ita dixit fpecul. in tit. de compet. iud. §. 1. n. 27. verf. 27. Archid. in c. clericũ 11. q. 1. Alber. in l. 1. C. de epifc. & cler. Abb. in c. non minus, n. 14. in fi. de immu. eccl. & in c. 2. n. 5. de forocomp. vbi & Ant. de Butr. n. 4. & Aret. n. 8. Præpofit. in c. quod clericus, & in c. clericum, n. 5. 11. q. 1. & in c. iudicatum, in fi. 89. dift. Socy fen. in c. 1. n. 8. verf. inde fit conclus. de foro compet. Fel in c. 2. nu. 2. verf. generaliter eod. tit. Io. Ant. de Nigris in d. extrauaganti vnica, n. 91. de vit. & honeft. cler. Aufr. in tracta. de poteftate iud. fecular. fuper eccleſ. perfon reg. 2. nu. 35. in 16. to tract. car. mihi 292. vbi afferit ita in practica feruari Guttier. in lib. 1. pract. qõ. q. 4. n. 2. Cafyc. dec. 12. nu. 2. Gram. conf. 102. n. 14. in ciuil. Natt. conf. 576. nu. 3. 6. & 17. lib. 4. Couarr. in lib. practi. qõ. c. 35. nu. 2. verf. quinto non debeo Clarus in §. fi. q. 35. verf. quæro nunquid familiares Thefaur. dec. 22. verf. verum*, vbi teftatur fecundum hanc opinionem plures fuiffe iudicatum per Senatum Taurinenfem, *Menoc.* qui hos omnes refert *in d. cafu 562. nu. 4. & feq.* vbi etiam recenfet rationes quibus fundatur hæc opinio, & vltra prædictos, idem dixerunt *Caualcan. conf. 71. nu. 13. Fului. Patian. in tract. cui incumb. onus proban. negat. lib. 2. c. 34. nu. 123.* Aliqui vero conati funt totum oppofitum defendere dicentes quod etiam illi potiuntur priuilegio conceffo fuis dominis, cuius opinionis principalis auctor fuit *Gl. in c. eos 32. dift. & in c. 1. & in c. clericum il primo 11. q. 1. & in c. generaliter §. nouarum 12. q. 2. Bal. in l. 1. nu. 2. & in l. 2. n. 4. C. de epifc. & cler. Alber. & Paul. de Caftr. in l. fi quis C. vbi caufæ fifcales Barbat. in c. 2. nu. 35. de for. compet. Roma. nu. 5. Iaf. nu. 7. Aquenf. n. 11. & Cagnol. n. 30. in l. eum quadam Puella ff. de iurif. omn. iud. Petr. Rebbuff. in tract. de priuileg. fcolar. priuileg. 166. nu. 1. & 2. Gramm. voto 33. nu. 20. Menoch. qui et multos ex prædictis refert in tract. de arbitr. iud. centur. 6. cafu 562. num. 8. & feq.* vbi et adducit argumenta pro illa opinione, & vltra prædictos idem dixerunt, *Carauit. d. ritu 66. nu.*

150 27. qui adducit rationẽ quia ifto cafu familia non gaudet priuilegio propter fe fed propter fauorem fuorum dñorum q̃ ratio in oĩbus familiaribus ac feruitoribus tã perpetuis quam ad tẽpus locum fibi vendicat, q̃ vltima opinio eft fatis periculofa ideo vera conclufio eft qđ in feruis perpetuis habet locũ indiftinctè hæc ampliatio vt potiantur priuilegijs dñorum, & ꝑ ifta opinione põt adduci alia ratio quia ifta manicipia, & ferui perpetui clericorum tanquã bona ipforũ funt extra iurifdictionem iudicis fæcularis per ea q̃ dixi fupra ampli. 4. quò ad feruos conductitios verò fit cõclufio, vt ipfi tunc gaudeant priuilegio dñorum qñ ipfe clericus, & dñus nõ poffet cõmode vti fuo priuilegio nifi et eo vtantur fui familiares, & ferui et fi hoc effet priuilegium fori, fi vero poterit cõmode vti fuo priuilegio abfque eo qđ eius famuli, & ferui eo vtãtur tunc ferui nullo potiuntur priuilegio ex perfona dñorum, *ita Felyn. in c. 2. nu. 2. verf. tene iftam conclufionem de foro compet. Bald. in l. 1. C. de vxore milit. Io. Ant. de Nigris in clement. vnica num. 93. verf. aduerte tamen de vita, & honeftat. cler. Carauit. fuper ritu M. C. V. ritu 66. nu. 28. Menoch. d. cafu 562. nu. 11.*

151 vbi multos alios recenfet, quæ omnia procedunt in familiaribus, & feruis clericorum tantum ac fecus eft in feruis, & familiaribus Illuftrifs. Cardinalium, qui ex confuetudine remictuntur ad ipfos Cardinales, & ipfi Domini Cardinales funt eorum iudices cõpetentes, *Zabar. in clem. ne Romani de elec. Clar. in §. fi. q. 35. verf. excipitur, & q. 68. verf. fequitur, & verf. priuatum, Cuec. in inft. maior. lib. 2. tit. 4. nu. 14. Bonacof. in tracta. de feruis, & famulis,* vbi dicit, q̃ ita feruatur in curia Romana, & quod ideo Cardinales habent priuatos carceres, *Manfr. in tract. de cardi. c. 8. in 9. priuil. Scap. in tract. de iure non fcrip. lib. 1. cap. 12. per tot.*

152 Qui vero veniant appellatione feruorũ, vel famulorum ponunt *Viui. dec. 349. nu. 1. Caualc. dec. 31. n. 17. lib. 3. Nepita fuper confuet. clariffimæ ciuitatis Cathaniæ tit. 2. confuet. 1. nu. 24. & 25. & tit. 32. nu. 26. Dom. Intrigl. fingul. 69. nu 73. lib. 3.*

qui

qui licet maiorem partem illius singularis, & fere totum deduxerit ex meo tractatu de except. ad materiam statuit excludend. omnes except. except. 24. vbi ample tractaui materiã recusationis iudicis, nihilominus me nunquã nominauit, ne appareret furtũ manifestum, prout fecit in ceteris singularibus illius libri in quibus in materia alimentorum trãscripsit principaliores cõclusiones Surdi in suo tract. de alimentis, in materia sindicatus, Parisiũ de Puteo in eiusdem tractatu in materia iurium cessionis, Io. de Grassis in tract. de cession. iur. & in materia dotarij Pandũ Grauinat. in trac. de dotar. in ceteris materijs transcripsit Doctores qui de ipsis materijs faciunt peculiares tractatus nihil ex suo addendo, nisi laborẽ trãscribendi, sed ne videat cõtra mortuum vindictam sumere qui non põt respondere nec suas rationes deducere reuertar ad materiam, ideo dico quod idẽ ponunt Gomes. *super regul. Cãcellar. tit. de impetrat. benefit. q. 13. Mascar. in trac. de probat. concl. 755. nu. 4. Ancher. cons. 398. Menoch. in tract. de arbitr. iudi. casu 201. nu. 219, Capoll. in l. quod si nolit §. quod in procuratore nu. 6. ff.* 153 *de edilict. edict.* & qui veniant appellatione domesticorũ ponũnt, *Liparulus in add. ad Odofred. in tit. quid in fidelit. contineat. lit. G, cart. mihi 31. Nepos a Monte Albano in tract. de testib. nu. 7. Carouit. super ritu M. C. V. rit. 46. nu. 29. Marcell. Cala in tract. de modo articul. & proband. glo. 5. nn. 683. & 684. Menoch. in tract. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 64. per totã Vulpell. in tract. de libert. ec-* 154 *clesiast. p. 3. n. 25. Martin. Laudens. cons. 13.* & qui veniant appellatione familiæ tradidit, *Viui. dec. 10. nu. 1. Nepita d. tit. 2. consuet. 1. nu. 22. Bolognin. cons. 17. nu. 8. Prigmann. cons. 46. num. 14. Fabb. Turrett. cons. 49. n. 3. Camill. Borell. cons. 94. nu. 1. & seq.*

Ampliatur 25. prędictus primus effectus qđ 155 clerici non possunt conueniri nisi corã iudice ecclesiastico vt extendatur ẽt ad vxorem legitimã clerici vt in clericis Græcis vel Latinis in minoribus constitutis, *c. eos 32. dist. c. 2. 11. q. 1. not. in c. eius 22. dist. Ma. ian. Socy. in rub. de foro compet. nu. 13. & cons. 12. nu. 18. lib. 1. Abb. & Fel. nu. 5. in c. 2. de foro compet. Angel. de Claua in summa in verbo excõmunicatio il sexto § 8. Aufrer. in tract. de potest. iud. secular. regul. 2. nn. 35. in 16. to. tract. diuers. car. mihi 292. Gemin. in c. unico de cler. coniugat. in 6. Franc. Aret. cons. 130. Cassan. super consuet. Burgund. rub. 1. § 5. n. 60. cart. mihi 197. Glos. ordinar. super ritu M. C. V. in tit. de foro compet. in fin. car. mihi 397. post constit. Regni, Belluga in specul. princip. rub. 11. § videndum n. 6. vers. item gaudet Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 53. 54. & 55. Masull. in addit. ad Capic. decis. 76. nu. 3.* & hoc in Regno practicatur in vxoribus fa- 156 miliarũ sanctißimæ Inquisitionis quę gaudẽt foro suorum virorum, *Asinius in tractat. de exequut. § 1. c. 52. 16. & 17. & 18.* & huius amplia tionis ea est ratio quia per matrimoniũ vir, & vxor efficiuntur vnũ corpus, & vna eademq; 157 caro, *c. debitum de bigam. c. hæc immago 33. q. 5. c. Agatoſa 27. q. 2. c. lex Diuina eadem causa, & q. l. 1. ff. rer. amot. l. 1. § uir. ff. ad Silla.* & vna eademq; caro censentur, *Paul. de Castr. in l. rei iudicatæ § socero n. 4. ff. sol. matrim. Bardus in tract. de tempori vtilib. & contin. c. 3. nu. 7. vers. ratio, & c. 18. n. 14. Corasius in Miscellan. lib. 1. c. 3. n. 2. & lib. 4. c. 9. n. 1. & lib. 5. c. 14. n. 3. Reub. in tract. de testib. p. 2. n. 23. Surd. in tract. de alim. tit. 1. q. 95. n. 1. Io. Batt. Ferrett. cons. 167. n. 14. lib. 1. Flam. Cart. decis. 23. n. 4. Fider. Prigman. vltram. cons. 2. n. 262. vbi multos alios allegat Marc. Ant. Amat. decis. 16. n. 36. Surd. cons. 367. n. 37. lib. 3. Decian.* 158 *eod. n. 53.* & vxor reputatur pars corporis viri, *c. debitũ de bigam. c. ad. apostolicam de cõuersi. coningat. c. gaudemus de diuort. c. fraternitas & c. seq.* 159 *35. q. 10. Amatus eodem n. 36.* & dicitur vnum corpus, & vna aĩa cum ipso viro, *l. 1. ff. de ritu nupt. Io. Battista Asinius in tract. de exeqn. § 1. c. 52. n. 8.* & reputatur socij diuinæ, & humanæ 160 domus, *glos. in l. hæres, ff. de negot. gest. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. num. 53. Marc. Ant. de Amatis, dec. 63. n. 29.* Et vnũ, & idẽ esse dicun- 161 tur, *Menoch. in tract. de arbit. iud. casu 379. nu. 5. Fider. Prigman. d. consil. 2. nn. 263. Sim. de Pratis, cons. 95. n. 44.* vbi, dicit quod impẽsa pro vxo- 162 re iudicatur ad instar impẽsarũ erogatarũ pro marito, & pari passu ambulant, & eamdem compensationem merentur.

163 Hinc est ꝙ mulier mariti honore fruitur crigitur, & nobilitatur, & pari loco honore, & cõmodo cõprehenduntur vir, & vxor, *l. mulieres, C. de dignit. lib. 12. l. fina. C. de incol. lib. 10. l. 1. ff. de rer. amot. l. caterum, § mulier cum § seq. de vsu, & habit. l. 1. ff. de senator. l. si. C. de nupt. l. cum te, eod. tit. Oldrad. consil. 95. Decian. d. n. 53. Asinius in tract. de exequut. § 1. c. 52. n. 14. Tiraq. in repet. l. si vnquam in præfat. n. 12. C. de reuoc. donat. & melius, ac latius in tract. de nobilit. c. 18. per tot.* 164 vbi ad hoc infert, & adducit plura, & diuersa media vtilia, & scitu digna, & iniuria facta vxori dr̃ facta viro ita vt ex ea agere possit, *Lancell. Gall. super consuet. Alex. in verb. vxori, n. 45.* vbi alios allegat, & vxores ammittũt genus, & familiam patris, & transeũt in familiam viri *l. quicunque. C. de re milit. lib. 10. vbi Bart. Bald. in l.* 165 *fœmina, ff. ad Sillan. Tiraq. in tracta. de leg. connub. gloss. 1. p. 1. nu. 31. vbi alios alleg. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 53. Surd. multos ad hoc propositum allegat cons. 140. n. 10. & 11. lib. 1. vbi asserit hanc esse magis comm. opin. Barbat. in repet. l. cum acutissimi, nu. 150. C. de fideicomm. Ferret. cons. 167. n. 6. lib. 1. Marſ. in repet. l. prima, n. 220.* 166 *C. de rapt. virgi. Siluanus, cons. 1. n. 50.* Et relicto vsu

Priuilegium mariti extenditur ad uxorem

vsu alicuius rei marito cẽsetur etiã relictus pro vxore, *glos. pen. in c. omnino 31. dist. Oldrad. consil. 95. col. 3. Fel. in c. quam sit, conclus. 1. de iud.* & vir, & vxor simul & iisdem cartis testari possunt, *Paul. de Castr. in l. licet, n. 2. C. de pact. vbi etiã Ias. n. 2. & Dec. n. 3. idem Ias. in l. patris, & filij, n. 7. ff. de vulgar. & pupillar. Fider. Prigman. cons. 1. n. 19.* Et vxor non dicitur forensis in loco viri, quia sequitur eius domiciliũ etiam qđ sit vidua, *l. filij, §. vidua ff. ad munici. Plot. cons. 105. nu. 166. lib. 1. Socin. sen. consil. 81. vol. 3. Io. Batt. Laderch. consil. 64. n. 3. lib. 1.* vbi ex hoc concludit, quod statutũ existens in loco viri disponẽs q̃ forensis nõ possit in eo territorio acquirere nõ prohibet quin mulier non possit in eodẽ loco viri acquirere, & hoc etiã si esset vidua, sed dicitur ciuis ciuitatis viri sui *glos. Bart. Ang. in fin. & Ioan. de Platea, col. 2. C. de incol. lib. 10. Bart. in l. fin. §. item rescripserunt ff. ad municip. Bald. cons. 139. colum. 2. vers. secunda est consideratio, lib. 5. cum multis alijs quos allegat Tiraq. in tract. de leg. connub. l. 1. glos. 1. p. 1. nu. 29.* qui dicit, quod in tantum est ciuis & comprehendatur sub statuto loquente de ciuibus, siue de ijs, qui sunt ciues alicuius ciuitatis & pari modo pax quæ est necessaria propter criminis abolitionẽ de iniuria facta vxori est requirenda & obtinenda a viro, *Lancell. Gall. super coniur. Alexan. in verb. vxore, n. 146.* & pater viri dicitur pater vxoris, & e cõuerso pater vxoris dicitur pater viri, *Marc. Ant. de Amatis dec. 16. n. 37. & 38.* Et maritus, qui stipulatur alimẽta pro se cẽsetur etiã illa stipulari pro eius vxore, *glos. 2. in c. admonere, 33. q. 2. Io. Batt. Ferret. cons. 167. nu. 5. lib. 1. Io. Batt. Asinius in tract. de exequut. §. 1. c. 52. n. 10. & 11.* vbi ẽt dicit, quod si est relictus vsus alicuius rei marito cẽsetur etiam relictus eius vxori, *alleg. gloss. pen. in c. omnino, 31. dist. Oldrad. cõs. 95. col. 3. Fel. in c. quam sit, col. 1. de iud. & tex. in §. 1. institut. de vsu & habit.* Et magis in terminis concludendo dico, quod priuilegium concessum marito intelligitur ẽt concessum vxori, q̃ ipsi marito annexa esse, dicitur *Menoc. in tract. de arb. iud. cent. 6. casu. 562. n. 6. Io. Alois. de Leo in l. 1. n. 14. C. de epis. & cler. Villaut in tract. de extension. legũ tit. de extension. priuileg. n. 45. car. mihi 143. Tiraq. in tract. de legib. connub. l. 1. glos. 2. nu. 55. Ferret. d. cons. 167. n. 5.* vbi dicit, quod licet in priuilegijs exemptionum nulla fiat mentio de vxoribus priuilegiatorum tñ mulieres includuntur per consequentiam necessariam stante vnitate & identitate corporis, Asinius *in tract. de exequut. §. 1. c. 52. nu. 21.* qui dicit, quod priuilegium immunitatis cõcessum Doctoribus legum & medicinæ ẽt in realibus cõprehẽdi eorum vxores, & numero decimonono, dicit, qđ in tantum est vera cõclusio quod priuilegium cõcessum viro comprehendit ẽt vxorem vt procedat ẽt in priuilegio singulariter & dispensatiue contra ius concesso, *Decian. d. c. 9. nu. 53. in fin.* vbi dicit, qđ vxor sortitur forum viri ẽt acquisitum ex arte aliqua, vel propter priuilegiũ personæ, ex quo infert quod si ex forma statuti maritus non põt conueniri corã tali, nec et eius vxor corã eo conueniri poterit, *not. gloss. & Doct. in l. pen. C. de fabric. lib. 11.* & quod statutũ loquens de viro extendatur ad vxorem, *est text. in c. gaudemus de diuort. Asinius præcitat. c. 52. nu. 3. & 7.* & vxor in tantum cõsequitur priuilegium & cõditionem viri, quod si spuria nubit viro legitimo fit legitima, *Dec. in l. 2. nu. 8. ff. de regul. iur. Ruizz. in Silua nupt. lib. 2. nu. 27.*

Subampliatur primo hæc ampliatio, vt procedat ẽt in concubina clerici, quæ sortitur forum ipsius clerici quò ad delicta cõmissa cum clerico, *ex tex. & gloss. in c. eos, 32. dist.* vbi habetur quod concubina clerici debet puniri per episcopum, & si nõ potest eam punire, vel indulget, tunc poterit puniri per iudicem sæcularem, quod clarius dixerunt, *Archid. & Dom. de Sancto Gemin. in d. cap. eos, Aufrer. in tractat. de potest. iud. secul. regul. 2. nu. 34. in 16. to. tract. diuers. car. mihi 191. Abb. in c. 2. de cohabit. cler. & mulier. & in c. cum sit generale de foro compet. Rom. sing. 665. nu. 2. Io. de Platea in l. 1. C. de mulier. & in quo loco, lib. 10. gloss. in c. clericum 11. q. 1. Marquat. in tract. de celibat. p. 3. c. 1. nu. 10. & 12. Arnon. Problema 81.* vbi adducit rationẽ scilicet, quia concubina est de familia clerici, & sic per consequens est supposita iudici ecclesiastico, quod etiã dixit *Prosper Petra in addit. ad Capic. dec. 102. in lit. A, Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 21. nu. 37. & 38. Octau. Vulpell. in tract. de liber. ecclesiast. p. 3. n. 27.* qui duo vltimi late examinant istam subampliationem ad quos me remitto in ista conclusione.

Subampliatur secundo in vxore habitante seorsum a viro, qui vouit continentiã sollemniter, *Abb. in c. 2. de foro compet. Decian. in tract. prædicto, p. 1. lib. 4. c. 9. n. 55.* vbi certo modo distinguit vt ibi per eum, sed si culpa ipsius vxoris habitaret seorsum a viro tunc puto quod non fruatur priuilegio sui viri sicut nec consequitur alimenta, *l. consensu, C. de repud. l. sicut ff. de oper. libert. l. meuia, §. fin. ff. de annuis legat. Specul. in tit. de sponsal. §. postremo vers. quid de expensis, glos. 1. in fin. in c. significasti, de diuort. Vitalin. in tract. clausul. in titul. an alimentis possit renunciari, nu. 31. car. mihi 620. Caualcan. dec. 21. nu. 6. lib. 2. Surd. in tract. de aliment. tit. 7. q. 16. nu. 1. Ann. fin. 21.* qui tres vltimi multos alios allegant & quando vxor dicatur habitare seorsũ a viro eius culpa, vel culpa viri, *ponunt Vincẽt. de Franch. dec. 244. nu. 4. lib. 2. Monald. cons. 44. nu. 6. lib. 1. Anchar. Regiens. q. 28. n. 1. lib. 3.*

Li-

Limitatur modo prędicta conclusio, vt hoc
185 priuilegium consequatur vxor durante vita
sui viri, quia cum hoc priuilegium cócedatur
vxori ex persona viri clerici, mortua, & extin-
cta persona ipsius clerici extinguitur priuile-
gium, *Bal. in l. omnes, C. de episc. & cler. Io. Aloiſ.
de Leo in l. 1. nu. 17. & 18. C. de episc. & cler. Villaut
in tract. de extens. in tit. de extens. priuileg. nu. 66.
car. mihi* 144. & ratio potest esse quod quotie-
186 scunque priuilegium conceditur ob causam,
causa cessante cessabit ipsum priuilegiũ, *l. vni-
ca, §. deficientium, ff. de iure immu. Tiraq. in tract.
cessante causa, n. 220. car. mihi 15. & in l. si vnquã
in verb. donatione largitus, nu. 314. C. de reuocand.
donat. Ripa in l. ex facto, n. 11. cũ seq. ff. de vulgar.
& pupil. subst. Surd. dec. 310. nu. 9. Bero. cons. 24.
nu. 3. lib. 1. & cons. 76. nu. 4. lib. 3. Villaut loco cit.
nu. 36. car. 142.*

Sed hoc priuilegium fuit concessum causa
clerici, ideo deficiente clerico deficit etiam
priuilegium.

Secunda est ratio, quia cũ priuilegium cle-
187 ricorum sit personale, vt pluries dixi, extin-
guitur extincta persona, *Paul. de Castr. in l. cita-
tio, §. fiscus, ff. de publican. late Surd. cons. 274. nu.
11. lib. 2.* quod puto ẽt omnino esse dicendum
quando clericus vir ammittit priuilegium ex
aliqua causa vt q̃a aliquid agit clericatui con-
trarium, vel dimittit habitum & tonsurã, vel
alicui ecclesiæ non seruit, quia tunc illud am-
188 mittit eius vxor ex quo accessorium sequitur
naturã sui principalis, *c. cum principalis de regu.
iur. in 6. l. cum accessorium. ff. de reg. iur.* & quod
vxor isto casu consideretur tanquã accessoriũ
ad virum dixi sup. hac eadem ampl nu. 175.
189 Ampliatur 26. in filijs legitimis clericorũ,
*l. omnes vbi glo. C. de episcop. & cler. Bertach. in suo
reper. in verb. clerici filius Specul. in tit. de cler. con-
iugat. vers. & nota quod non solum clerici, Cardin. in
clem. 1. in 13. q. de vit. & honest. cler. Petr. Bellug.
in Spec. princip. rubr. 11. §. videndum, nu. 6. vers.
& idẽ de illorũ, Io. Batt. Asinius in tract. de exequu.
§. 1. c. 52. nu. 16. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c.
9. nu. 49.* Et ratio est, quia pater & filius repu-
190 tantur vna & eadem persona, *l. si. C. de impuber.
& alijs substit. Rim. sen. cons. 586. nu. 10. lib. 3. Ca-
poll. cons. 57. nu. 8. in ciuil. Gratus, cons. 39. nu. 17.
lib. 1.* vbi dicit, quod exclusa persona patris cẽ-
setur exclusa persona filij, prope infinitos al-
legat, *Fider. Prigm. Vltram. cons. 2. n. 179. Sim. de
Prat. cons. 64. nu. 17. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 1. c.
4. n. 17. in fi. Pet. August. Morla in empor. vtriusq;
iur. p. 1. tit. 8. si cert. pet. q. 2. nu. 3.* vbi dicit, quod
191 pater & filius eiusdem personæ vice funguntur,
*Paul. de Monte Pico cons. 101. n. 82. & 83. Amat.
dec. 61. n. 45.* Et dicitur pars corporis patris, *l.
cum scimus, §. fi. C. de agricol. & censit. lib. 10. c. hac
authoritate, 35. dist. gl. in c. studeat in verb. sui, 54.
dist. & in c. super eo de testib. Soc. sen. cons. 252. nu.
192 13. lib. 2. Becc. consil. 16. n. 5. Decian. d. n. 49.* vbi
adducit multa ad corroborandũ hanc ratio-
nẽ, & censetur eadem caro cũ patre, *Roland. a
193 Valle. cons. 28. n. 10. vol. 3. Bursa. cons. 262. n. 36.
vol. 3.* Hinc fit quod in extimo communis pa-
ter, & filius reputãtur pro vno capite, & sic suf-
ficit vt alter ipsorũ registret bona, *Bart in l. 1.
§. domini il 3. ff. ad Sillan. Bald. in l. etiam, col. pen.
C. de exequut. rei iud. not. Ias. in l. filius paciscendo
194 col. 1. C. de pact. Crauett. consil. 249. n. 10.* Hinc est
etiã quod filius Regis dicitur Rex etiam viuẽ-
te patre, & filius comitis, Baronis, vel feudata
rii, dicitur comes, baro, vel feudatarius, *l. emã-
cipatum. ff. de senator. gloss. in c. fin. 24. q. 1. Docto-
res in c. 1. Quis dicatur Dux Comes Marchio in vsib.
feud. Ias. consil. 192. col. 3. volum. 2. Dec. cons. 262
colum. 2. vers. septimo, Io. Vincent. de Anna in re-
pet. rubr. de vassal. decrepit. ætat. n. 40. & in repet.
const. terminum vitæ, n. 22. cum plur. seq. alleg. Iser.
in c. 1. Quis dicatur Dux.* vbi dicit, quod illa cõ-
stitutio loquens in doctoribus extenditur ad
eius filios, & ideo in Regno videmus, quod fi-
lij primogeniti titulatorum stant coram pro-
rege, & cum eo loquuntur capite cooperto si-
cut eorum patres, & cum esset hoc alias alter-
catum tempore quo erat Prorex in Regno Il-
lustrissimus & Excellentissimus Don Bernar-
dinus Cardines Dux Maquedæ ad petitionẽ
& instantiam oĩum primogenitorum & præ-
195 cipue Illustrissimorũ Dõ Petri Filingerij nunc
Comitis Sancti Marci, & quondam Don Ge-
rardi Migliazzi filij primogeniti Illustrissimi
Don Mariani Migliazzi Marchionis Montis
196 Maioris, fuit hoc totum significatum suæ Ca-
tholicæ Maiestati, quæ rescripsit Proregi vt ob
obseruaret prout in præterito fuerat obserua-
tum, & ita hodie obseruatur. Hinc est etiam
197 quod vox filij censetur vox patris & è contra,
*§. ei qui, institut. de inutil. stipul. Scench. in tract. de
feud. cap. 1. nu. 14. Lucas de Penna in l. scimus, C. de
agricol. & censit. lib. 11. Tiraq. in repet. l. si vnquam
in præfat. nu. 15. C. de reuocand. donat. Petr. Roiz in
Rota Lituaniæ, dec. 3. nu. 357. Reub. in tract. de te-
stib. p. 2. nu. 50. Misinger. obseru. 23. cent. 3. Borch.
in tract. de feud. c. 4 n. 4. Benuenut. Stracca in tract.
de adiecto, par. pen. ampliat. 16. Marc. Anton. de
Amatis dec. 61. nu. 45. Fider. Prigman. Vltram.
198 cons. 2. nu. 180.* & pater torquetur in filio, *Bald.
& Fel. in cap. afferte, de præsumpt. Decian. in tract.
crim. p. 1. lib. 4. c. 9. num. 50.* vbi alia istis similia
199 adducit & ex hoc dicũt multi Theologi, quod
Maria Virgo nostra Mater & Aduocata mar-
tirij pęnam passa fuit ex persona, & passione
eius filij Domini Nostri Iesu Christi, quod &
Sãcta Mater Ecclesia fatetur, dum dicit, tuam
200 ipsius animam gladius pertransiuit, & Sancta
Felicitas dicitur non semel sed pluries marti-

rij coronam cõsequuta fuisse propter tormenta quibus torquebantur eius filij, *Iac. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 1. c. 4. nu. 17. in fin.* vbi dicit, quod punito corpore filij patre præsente ipse pater magis quam filius torquetur, *allegat tex. in §. fin. instit. de noxal. actio.* & priuilegiũ concessum patri extenditur ad filios, *Io. de Platea in l. cũ adoptiones, C. de decur. lib. 10. & ibi ét Alex. Frant. Marc. dec. 887. lib. 1. Io. Alois. de Leo in l. plures, nu. 19. C. de sacros. eccles. & in l. 1. nu. 14. C. de episc. & cler.*

201 202

203 Limitatur modo ista ampliatio, vt procedat tantũ in filiis legitimis & naturalibus nõ autem in filiis illegitimis, quia ex quo ipsi nõ sũt in potestate patris nullã ex persona ipsius patris possunt consequi immunitatẽ, vel priuilegium, *Io. Alois. de Leo in l. ad instructionem, nu. 5. C. de sacros. eccles. vbi ad hoc allegat Authen. ex cõplexu, C. de incest. nupt. & Authen. quib. mod. effician. sui, §. fin* quod secus est in filiis legitimis, quia ipsi sunt in potestate patris etiã si esset constitutus in sacris, *Alber. in l. qui vxorem n. 3. ff. de adopt.* quod idem est dicendũ de filijs clericorũ græcorum, quia ex quo in iure reputantur legitimi gaudẽt beneficio fori cõcesso eorũ patribus ita, in terminis dicit, *Dec. in c. cũ plenariæ, n. 12. de priuileg.* vbi dicit, quod illi filij sunt vere legitimi.

204 205

Limitatur secũdo, vt ista ampliatio nõ habeat locũ mortuo patre, quia ex hoc priuilegiũ filij cõsequuntur ex persona patris, & fundatur in ipso patre, clerico sequitur vt eo mortuo extinguatur priuilegium, *Barto. in l. 2. vbi Cardin. Alban. in lucubrat. C. de episco. & cler. Barbat. cons. 58. colum. 6. lib. 2. Iaf. in l. scriniarios C. de testam. milit. Bald. in l. omnes, C. de episcop. & cler. Bertach. in suo reper. in verb. clerici filius, Io. Alois. de Leo in l. 1. n. 17. C. de episco. & cler.* & ad hoc benefaciunt ea quæ dixi in ampliatione præcedenti, in fin.

206 207

208 Ampliatur vigesimoseptimo prædictus effectus, ꝙ clerici sunt exẽpti a potestate, & iurisdictione iudicis laici, vt procedat, & locum habeat etiam in rusticis ecclesiæ, & clericorũ, qui etiã gaudent beneficio, & priuilegio eorũ dominorũ in tribus casibus scilicet, quando hoc est sibi ab Imperatore cõcessum, quando ipsi rustici habent generalẽ administrationẽ bonorũ, & rerũ ecclesiæ, vel clerici, & quando conueniuntur pro re quã tenent ab ecclesia, quod vltimũ potest exemplificari in isto Regno, quando cõuenirentur tanquã detẽtores, & possessores, pro censibus bullaribus, *Abb. in in c. 2. de foro competen. Specul. in tit. de competen. iud. §. 1. vers. vigesimoseptimo vbi Io. Andr. in add. Pancirol. cons. 49. n. 5. Bellug. in Specul. princ. rubr. 11. §. vedendum, n. 6. vers. de rusticis, Alfer. consil. 44. n. 2. Addentes ad Marant. in pract. p. 4. dist. 11. nu. 4. in lit. A. cart. mihi 206. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9 n. 58. Caranitt. super ritu M. R. C. V. ritu 46. n. 28. Surd. cons. 304. n. 12. lib. 3.* Contrariam tamen opinionẽ sequuti sunt idem Surdus *consil. 301. n. 69. & 72. & eodem libro*, vbi allegat pro hac secunda opinione *Specul. loco proxime citato Archid. in c. clerum 11. q. 2. Alber. in l. 1. C. de episcop. & cler. Scribentes, & præcipue Anton. de Butr. n. 14. Abb. n. 5. Aret. in 2. not. & Fel. n. 2. in c. 2. de foro comp. Abb. Ant. de Nigris in repet. extrauag. vnica, n. 91. de vit. & honest. cler. Gramma. dec. 102. nu. 14. Natt. consil. 576. n. 3. & seque. lib. 3. Clarum in §. fi. q. 35. vers. quæro nunquid familiares Osascum dec. 22. n. 4.*

209

210 Quæ tamen contrariæ opiniones facillime redduci possunt ad concordiã hoc est ponendo secunda opinionẽ pro regula, & primã pro limitationibus ipsius regulæ, & hæc est vera resolutio, vel potest dici, vt rũc demum coloni ecclesiarũ, vel clericorũ gaudeãt priuilegio fori, quando scilicet clerici, & ecclesiæ nõ possent commode suo priuilegio vti nisi ipsi coloni eo potiantur, *Fel. in c. quam sit, n. 1. de iud. & in c. 2. n. 2. de foro compet. Dec. in l. in omnibus causis n. 8. ff. de regul. iur. Surd. d. cons. 304. n. 11. lib. 3.*

211 Ampliatur vigesimo octauo, vt iudex laicus iudicans de clerico corã eo conuento priuetur eius officio, *c. inolita 2. q. 1. Siluest. in summa in verb. iudex, il 1. n. 3. Bellug. in Spec. princ. rub. 11. §. videndum, n. 3.* vbi dicit, quod iudices seculares, qui de clericis se intromittũt iudicãdo dicũtur grauare, & iniuriã ecclesiæ irrogare ad ꝙ allegat *c. nullus iudicũ de foro compet. c. si quis clericus, eod. tit. c. peruenit 11. q. 1. c. si quis ex fratribus eadem causa, & quast.* & hanc ampliationem posuerunt, & tenuerunt etiã Pet. Rauennat. *in tracta. de feud. tit. de statut. & consuet. §. itẽ statuimus in 10. tom. trac. diuers. p. 2. car. mihi 41. Rol. a Valle cons. 16. n. 14. lib. 4. Martin. Vra. cons. 32. num. 1. lib. 2.*

212 Ampliatur vigesimonono dictus primus effectus, quod clericus non potest cõueniri corã iudice laico vt in tantũ sit verum ꝙ iudex laicus, qui non remittit clericum ad suum iudicẽ ecclesiasticũ cum peccat mortaliter, quoniã negligẽtia iudicis qui tenetur ex debito sui officij est peccatũ mortale, *c. sit rector, vbi glos. 41. distinct. Alex. de Neuo cons. 56. n. 14. Io. Alois. de Leo. in l. qui sub prætextu, nu. 23. C. de sacros. eccl. Gregor. Sair. in claui regia lib. 2. c. 7. n. 6.* vbi dicit, quod peccat mortaliter contra iustitiam, & ꝙ negligẽtia in officiali sit peccatũ mortale dixerunt, *gl. in c. ea de offi. Archid. c. in canonibus, 6. q. 1. c. sit rector, 63. dist. Abb. in c. illa præpositionum n. 3. de accusat. & in c. 2. nu. 4. de præscrip. Fel. in c. 1. n. 3. de treg. & pace, Graff. in dec. aur. lib. 3. c. 5. nu. 132. cart. mihi 395. Siluest. in summa in verb. prælatus, n. 4.* & ratio est quia isto casu negli-

213

gligentia equiparaẽ dolo, *Specul. in tit. de restit. in integr. §. 1. verſ. vt autem, Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus Ludouicus a Paramo meritiſſimus Inquiſitor contra hæreticam prauitatem in hoc Regno Siciliæ in ſuo ſollemni tract. de origine Sanctiſſimæ Inquiſitionis lib. 3. q. 2. n. 63.* & propterea officia lis, qui eſt negligens circa reſpicientia ſuũ officiũ tenetur actione in factũ partibus ad intereſſe, *Bart. in l. ſi. in fin. C. de diuerſ. & extraordin. Io. Segura Dauilos in director. iud. eccleſ. c. 10. n. 2. p. 1. late Farinac. q. 111. n. 397. cum pluribus ſeq.*

214

215

Ampliatur trigeſimo prædictus primus effectus, vt ſi aliquis iudex laicus attẽtaret velle procedere cõtra clericũ incurreret ſententiã excõmunicationis ipſo facto, *Guido Papa dec. 77. Rolan. a Valle conſ. 16. n. 13. lib. 4.* Sed in hac ampliatione verius eſt dicere, vt nõ ipſo facto incurrat in ſententiã excõmunicationis, ſed ꝙ eſt cõpellendus per cẽſuras eccleſiaſticas vt deſiſtat, *c. ſæculares, de foro compet. in 6. Addentes ad Guidonem Papam d. dec. 77. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 13. n. 11. Baiard. in addit. ad Clarum in §. fin. q. 36. num. 9.*

216

217

Nec a tali excõmunicatione excuſabiẽ iudex ſi clericus cõſiteret ſe eſſe laicũ, ſi tñ ipſe iudex ſciebat, vel ſcire debebat illũ contra quẽ ꝓcedit eſſe clericũ, *Fulu. Patian. in tract. cui incumb. onus probãd. negat. lib. 2. c. 34. n. 74. vbi ad hoc alleg. Bald. in l. ſi ſuper calumniã, n. 5. verſ. ſed ponamus C. de epiſc. & cler. Fider. de ſen. conſ. 235. nu. 1. verſ. quæritur an confeſſio Dom. de S. Gemin. in d. c. ſi iudex laicus, §. non ſic, n. 7. verſ. quæritur primo, de ſentent. excommu. in 6. & ibi etiã Philipp. Frãc. n. 6. verſ. & ex his elicit.* Et intelligas vt hæc ampliatio nõ habeat locũ niſi quãdo iudex ſæcularis ꝓcederet cõtra clericos, vel alios habẽtes ordines clericales non autẽ ſi contra alios, qui potiunẽ priuilegio fori, licet non ſint clerici vt sũt famuli, filij, & ſimiles clericorum, qa tunc non incideret in ſententiã excõmunicationis, *Marant. in practica p. 4. diſt. 11. n. 4. Scac. in tract. de iud. p. 1. cap. 11. num. 48.*

218

Ampliaẽ trigeſimoprimo prædictus effect⁹, ꝙ iudex laicus nõ poſſit cognoſcere de clericis & eorũ cauſis vt iudex laicus, q renuit remittere clericũ ad ſuũ ſuperiorẽ eccleſiaſticũ, teneẽ ad intereſſe nõ ſolũ ipſius clerici quẽ nõ remiſit, nec diſſoluit, vt debebat: verũ etiã teneẽ ad intereſſe eccleſię, & iudici eccleſiaſtico cui debebat fieri remiſſio *Alex. de Neuo conſ. 56. n. 14. vbi allegat l. ſi quis ab alio §. fi. ff. de re iud. & l. ſtipulationes non diuiduntur §. Celſus ff. de verb oblig.*

219

Ampliatur trigeſimoſecũdo ꝓdictus primus effectus, vt iudex ſæcularis, q non remittit clericũ ad iudicẽ eccleſiaſticũ dicaẽ inferre grauamẽ toti eccleſiæ Dei, *c. nullus iudicum, de foro comp. & quod ibi not. Anto. de Butr. Petr. Bellug. in Spec. prin. rub. 11. §. vidẽdũ, n. 17. verſ. ex præmiſſis.*

220

Ampliaẽ trigeſimotertio, vt iudex laicus detinẽs clericũ carceratũ iniuſte cõmittat ſacrilegiũ, *c. ſi generali, de foro comp. Bellug. d. rub. 11. §. videamus, n. 8.* vbi dicit hoc procedere etiam ſi clericus eſſe coniugatus, *& in eadem rub. §. item dubitatur, n. 2. & 3.* vbi dicit, quod etiã incidit in pœnam canonis ſi quis ſuadẽte diabolo 17. q. 4. *Alex. de Neuo conſ. 56. nu. 14. & ſeq. & conſ. 59. n. 12. Farin. in tracta. crim. q. 8. n. 31. Scaccia in tract. de iud. p. 1. c. 11. num. 47.*

221

Ampliatur trigeſimoquarto dictus primus effectus, quod iudex ſæcularis eſt incompetens in perſonas, & res clericorum vt in tantum ſit verus quod ſi ipſe iudex laicus procederet ad ſequeſtrationem bonorum clerici vti penitus incompetens diceretur ſpoliare, ideo clericus eſſet ante omnia reſtituendus, *Dec. conſ. 125. n. 2. & 3. Pariſ. conſ. 45. n. 11. & 65. lib. 1. idẽ Dec. in rub. de appellat. n. 13. Fel. in c. 1. n. 6. de præſcrip. Butr. in c. qui clerici, de foro competent. Abb. in c. conſtitutus de reſtitut. in integr. quos omnes refert, & ſequitur Ioan. Batt. Marcheſanus in tract. de commiſſion ſeu reſcript. p. 2. c. 3. quarti capituli principalis, n. 58. cart. mihi 492.* & ratio eſſe poteſt qa iudex penitus incõpetens qdquid agit agit vt priuatus, *eſt tex. in l. 3. ff. de offi. præſid. & in l. obſeruare §. ingreſſũ, ff. de offi. procõſ. & in l. fin. ff. de offi. præfecti vrbis, & ibi gl. in verb. iubere circa medium, & Petr. Rebbuf. n. 1. Sebaſt. Vantius in tract. de nullit. tit. de nullit. ex defectu iuriſd. n. 107. Bero. conſ. 113. n. 7. lib. 3. Dom. Cumia ſuper ritu iſtius Regni, c. 17. n. 72. Caualc. deciſ. 19. n. 1. lib. 3.*

222

Sequestratio

223

Ampliatur trigeſimoquinto dictus primus effectus, quod clericus non poteſt conueniri niſi coram iudice eccleſiaſtico (ampliatur dico) vt laicus iudex non poſſit de delictis clericorũ cognoſcere nõ ſolũ principaliter per modũ actionis, verum etiã nec incidẽter per modum exceptionis vt puta ſi opponeret quod tanquã criminoſus nõ debeat admitti ad teſtimonium, ferẽdum, vel ad agẽdum, qa nec etiã iſto caſu iudex laicus de crimine cognoſcere poterit *c. ſi iudex laicus de ſenten. excomm. in 6. Auth. ſtatuimus C. de epiſc. & cler. not. Doctores in c. at ſi clerici de iud. & in c. ſi dilectus filius de pœnis gloſ. Hoſtienſ. & Innocent. in ca. verũ de foro cõpet. Archid. in c. 1. de cler. coniug. in 6. Henric Bobic in d. c. at ſi clerici, Natta conſ. 495. n. 15. & 17. lib. 3. Gramma. voto 18. n. 18. Campan. ſuper c. Regni Neapolis in pragmat. poſt c. 135. nu. 22. cart. mihi 239. Marſ. in tract. de bannis. in verb. iudice, n. 194. Roland. a Valle, cõſ. 12. n. 38. & 41. lib. 2.* qui dicit, ꝙ nec etiã per viã exceptionis poterit cognoſcere de cauſa clerici, *Brun. a Sole, quæſtio. 34. nu. 29. Alex. de Neuo in d. cap. verum nu. 16. 17. 18. 19. & 20. de foro competen.* vbi afferit ꝙ iudex ſæcularis debet hũc articulũ remittere ad iudicem eccleſiaſticum, & adducit rationẽ illius

224

225

opinionis, sic ēt nec incidenter iudex sęcularis poterit cognoscere de causa spirituali, vt dicā infra hoc eodem effectu ampl. 64. n. 401. Sed contra pręsentē ampliationē tenuerunt *Butr. in c. tuā, in fine, de ordine cogn. & Menoc. cōs. 157. nu. 14. lib. 2.* vbi dicit, quod iudex laicus poterit repellere clericum actorem si ei opponatur delictū propter quod non debeat audiri, vt qa verberauit aliquē clericū propter quod est ex-
226 cōmunicatus, *c. si qs suadente 17. q. 4.* vel qa occidit illū cui vult succedere propter quod delictū ab eius successione excludit, *Alba Mādell. cons. 7. n. 10. lib. 1. & ibi Vinc. Anibal. in addit. in lit. E, Clarus in §. homicidiū uers. p̄iuatur ēt vbi Io. Batt. Baiard. in add. nu. 48. Alex. de Neuo cons. 91. n. 11. Flam. de Rub. cons. 34. n. 1. lib. 1. vbi testatur de com.* opi. late Peregr. cons. 91. nu. 1. & per totū, lib. 1. qui oēs multos alios cōcordantes allegāt.* Ego vero in ista altercatione opinionū ita distinguendū esse puto, aut iudex laicus cognoscit incidēter de crimine clerici, vt pp tale delictū excludatur ab agendo, & tunc p̄cedit opinio Butrij, & Menoc. aut vt excludatur a probando, seu vt eius depositio elidatur & tunc iterū est distinguendum hoc est, aut clericus testimoniū dicit corā iudice laico sine licentia sui episcopi, & tunc non poterit iudex laicus de crimine obiecto cognoscere, qa tunc non fuit
227 legitime examinatus cum clericus non possit ferre testimonium corā iudice laico sine licentia sui episcopi, vt dicā infra effect. 10. n. 1. aut episcopus consensit, vt deponeret coram eo & tunc iudex laicus potest cognoscere de crimine clerici, quia nō cognoscit vt illum puniat, *ita Distingunt Abb. nu. 18. 20. & 21. & Alex. de Neuo, nu. 18. & 19. in d. c. verum de foro comp.*

Ampliatur 36. prędictus primus effectus, quod clericus non pōt conueniri coram iudice sęculari, vt in tantū sit verū quod processus factus corā iudice seculari contra clericū, sit ipso iure nullus, & hoc tām si fiat in cōtumacia, quàm eo cōparente, *l. 1. §. hæc autē verba, ff. quod quisque iur. l. 1. & ibi Bart. in prin. C. de pedā. iud. tot. tit. si a non cōpet. iud. Marsil. in tract. de bannit. in verb. iudice, nu. 191. Gramm. cons. 71. n. 38. & cons. 153. nu. 30. in crim. & dec. 61. nu. 5. vbi alios citat & dec. 29. n. 6. Matth. Brun. cons. 64. nu. 14. & cons. 89. n. 10. Io. Batt. Asinius in tract. de exequut. §. 6. c. 49 n. 8. Aluar. Velasc. dec. 65. n. 3. Ruin. cons. 7. n. 6. lib. 5. Natt. cons. 495. n. 15. lib. 3. Franc. Capiblan. in tract. de iure & author. baro. pragm. 8. p. 2. n. 9. Vasques in tract. de success. crea. lib. 3. §. 22. lim. 17. nu. 64. Claud. Tatius alleg. 17. nu. 7.* vbi dicit, quod est ipso iure nullus ēt si nunquā clericus cōparuisset, *Vant. in tract. de nullit. tit. de nullit. ex defectu iurisd. nu. 4. Petr. Fridericus Vltram. in tract. de mandatis & monitor. lib. 2. c. 3. n. 4.* quod secus est in processu, & actu facto corā episcopo, quia faciunt fidem coram
229 iudice sęculari, *Mart. de iurisd. p. 4. cent. 2. cas. 132. n. 14.* Et ideo casu quo fit remissio delinquentis suo iudici cōpetenti ipse iudex cui remittitur, nō tenetur stare processui cōpilato a iudice sęculari, & incompetēti, sed ad hoc vt possit cōdemnare opus est nouo processu, *l. fi. C. si a non compet. iud. Guido Papa dec. 202. n. 6. & dec. 419. n. 1. Ruin. cons. 7. n. 6. lib. 5.* qui dicit hanc esse comm.* opin. prout etiā de comm. testatur *Dec. in c. at si clerici de iud. Crauett. consil. 42. n. 1. lib. 1. Viu. in lib. 1. commu. opin. in verb. iudex laicus, Iacob. Sbrozzius in tract. de Vicario episcopi lib. 2. c. 192. n. 4.* vbi asserit etiam de comm.* opin. *Grammat. consil. 42. n. 1. in crimin. Clarus in §. final. q. 36. vers. vltimo quæro,* vbi *Baiard. in add. num. 53. Farinac.* qui testatur de comm.* opin. *q. 7. n. 43. Masull. in add. ad Capic. dec. 9. num. 13.* & hæc est verior* in processu cōpilato a iudice laico cōtra clericū, licet contrariū tenuerint *Padron. cons. 40. n. 71. & seq. & Thom. Triuis. dec. 8. per totam, lib. 2.* qui asserit ita fuisse decisū nisi dicamus quod hæc vltima opinio procedit quando iudex, qui cōpilauit processum nō esset prorsus incōpetens, sed eius iurisdictio esset exceptione elidibilis, & hanc vltimā opinionē secus fui iudicādo tēpore quo erā laicus, & erā auditor & iudex regiarū triremiū dum in facti cōtingētia fuisset remissus a Curia Capitaniali huius Vrbis Panormi ad curiā ipsorū triremium quidā homicidia vna cū processu, quem super eodē processu dato ei termino extraordinario illū ad mortē condēnaui quæ condēna nō fuit exequuta pp gratiā quā obtinuit ab Illustrissimo, & Eccellētissimo Prorege, qui cōmutauit pœnā vitæ cū pœna remigādi super ijsdem regijs triremibus toto tēpore eius vitæ, & quando eius iurisdictio non esset prorsus incōpetens, & quā-
230 do eius iurisdictio sit elidibilis, *ponit Marant. in pract. par. 4. dist. 8. num. 1.*
231 Et intelligas (vt ad p̄positū nostrū redeam* q̄ iudex cui fit remissio nō tenetur stare p̄cessui sibi trāsmisso ad effectū cōdēnādi, vel absol uēdi secus si transmissio p̄cessus fit ad instructionē ipsius iudicis, vt ad augēdā pœnā tamquā solitus delinquere, quia tūc tenet ei stare,
232 *Bald. in Auth. clericus, in fi. n. 11. vers. denique quæritur C. de episc. & cler. Albert. in tract. de agnosc. assert. cathol. q. 25. n. 43. vers. & quamuis, Ruin. cōs. 124. in princ. lib. 5. Aufrer. in tract. de potestat. iud. secular. super eccl. person. regul. 4. n. 31. in 16. to. tract. diuers. Cartar. in tract. de exequ. tētēt. capto bannit. c. fi. n. 4. & 5. Farinac. q. 7. num. 43. in fin.* vbi asserit istam esse comm.* opin.

Subampliat 1. dicta ampliatio; vt procedat etiā q̄ pro clerico nemo cōpareat ad allegandum priuilegium fori, *Roland. cons. 12. n. 3. vol. 2. Matth. Brun. cons. 89. nu. 10. Mars. singul. 694.*

Sub-

Subampliatur secundo, vt dictus processus 233 nullū operetur effectum, nec ad constituendū in mora, nec ad interrumpendā præscriptionē *ita Bal. in auth. offeratur, col. pen. C. de lit. cōtest. Fel. in c. illud, col. 3. de pscrip. Sim. de Petr. cōs. 132. n. 81.*

Subampliatur tertio, vt in tantū sit nullus processus prædictus, ita vt ex eo non poterit formari inquisitio, *Bar. Bald. & alij communiter in l. magistratus, ff de iurisd. omn. iud. & in l. Diuus de Custod. reorum, Ruin. cons. 7. nu. 6. lib. 5.*

234 Limitatur modo prædicta ampliatio, & primo qn̄ processus esset formatus cōtra clericū, qui dimiserat habitū & tonsuram & ab oībus vti laicus reputabatur, *Host. in summ. in tit. de iud. §. 3. Calder. cons. 12. in tit. de foro compet. Patian. in tract. cui incumbat onus probandi negatiuā lib. 2. c. 31. num. 75. Crot. cons. 204. num. 13. lib. 2.*

235 Limitatur secundo in causa spolij in quali nō est oppositum de clericatu processus compilatus a iudice laico contra clericum erit validus. *Caualc. dec. 45. n. 77. lib. 1. vbi allegat Crauett. cons. 258. n. 4. & cons. 220. n. 4. & 5. lib. 2. Menoc. in tract. de recuper. possess. remedio 3. q. 53.*

236 Limitatur tertio qn̄ nesciturm an clericus citatus sit clericus nec allegatur priuilegiū clericatus, quia interim habetur pro laico, & valet processus, *Card. in clem. 1. §. 1. in 2. opposit. de excessi. prælat. Alex. in l. 3. ff. de appellat. recipien. Gramm. voto 19. n. 4.* Nec ista limitatio aduer-237 satur primæ subampliationi, quia subampliatio procedit qn̄ iudex scit illū contra quē procedit esse clericū, licet priuilegium clericatus non allegetur, hæc vero limitatio procedit qn̄ ignoráter fuit processū per iudicem sæcularē.

238 Limitatur quarto qn̄ testes essent de proximo recessuri, quia tunc iudex sæcularis posset eius attestationes recipere contra clericum, & illas transmittere iudici ecclesiastico, & ista probatio erit valida, *Martin. Alphons. Viuald. Hispan. in candelabro aureo circa explanationē Bullæ in Cœna Domini c. 19. nu. 125. Ortens. Caualc. in tract. de Brachio reggio p. 1. nu. 86.*

239 Limitatur quinto quando probationes, & testes de nouo recipi non possent, vt quia testes essent absentes, vel mortui tunc processus factus coram iudice seculari probabit contra clericum, *Abb. in c. at si clerici nu. 14. & Fel. nu. 13. de iud. Desider. Guidon. cons. 8. n. 23. Thom. Triuis. dec. 8. nu. 6. lib. 2. Cappell. Tholos. dec. 198. vbi Aufrer. in add. Petr. August. Morla in empor. vtriusque iur. p. 1. tit. 2. de iurisd. omn. iund. nu. 168.*

Et licet iste processus compilatus a iudice 240 laico cōtra clericum sit ipso iure nullus, nihilominus secus est in processu a iudice ecclesiastico compilato contra laicum, quia erit validus, ex quo iudex ecclesiasticus non est penitus incompetēs in laicū prout est iudex laicus in clericum, *Doctores in cap. at si clerici de iudit. Ferdinand. Vasques in lib. controuers. Illustri. c. 21. Franc. Capiblanc. in tract. de iure, & author. baron. pragm. 8. p. 2. nu. 9.*

241 Ampliatur trigesimoseptimo prædictus primus effectus quod iudex laicus sit incōpetens cōtra clericū, vt in tantū sit verus, quod confessio facta per clericū corā iudice laico sit ipso iure nulla, & sibi nō præiudicat quo ad iudicē sæcularē ita vt ex ea non possit aliquid agi corā iudice ecclesiastico, *c. at si clerici vbi Abb. & Barbat. n. 73. & cæteri scribentes de iudit. Alex. cons. 13. vol. 1. & cons. 19. col. 4. vol. 4. Fider. de Senis cons. 135. Alber. in tract. de statut. lib. 4. q. 29. n. 1. Gigans cons. 107. n. 4. & 5. Decia. in tract. cri. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 64. vbi dicit quod hæc est conclusio est, verissima Anastasius Germ. in tract. de sacror. imm. lib. 3. c. 15. n. 2. Asin. in pract. exeq. §. 14. c. 1. n. 7. & in tract. de exequut. §. 6. q. 29. n. 3. Gemini. cons. 142. n. 2. Mars. in tract. de bannit. in verb. iudice n. 191. Bart. in l. magistratibus n. 4. ff. de iurisd. omni. iud. Velascus decis. 65. n. 5. Grammat. cons. 42. n. 2. in crim. Angel. de Castro, & Io. Batt. de Rosellis cons. 94. n. 34. inter cons. crim. diuers. lib. 2.* qui dicunt, q̄ est omnino nulla, *Farin. in tract. crim. q. 81. c. 6. n. 188. in 3. tomo,* vbi hāc ampliationem ponit pro regula, & ꝑ ea prope infinitos congerit *Purpur. in l. is apud quem n. 81. versic. quinto limitetis C. de edendo.*

Subampliatur primo hęc ampliatio vt locū habeat etiā si talis confessio fuisset sæpius repe-242 tita, & ratificata, *Bald. in c. at si clerici n. 1. de iudit. Bossi. in tract. crim. in tit. de confess. nu. 48. in fin. Farinat. d. c. 6. nu. 189.*

243 Subampliatur secundo vt nec valeat in vim confessionis extraiudicialis, *Bero. in c. dilecti filij n. 18. de arb. Velasc. dec. 65. n. 5. q ambo alios allegant,* sed in hoc articulo contraria opinio est * verior, quam tenuerunt, *Mars. in tract. de banni. in verb. iudice nu. 195. & alij per eum allegati Farinat. d. q. 81. c. 6. nu. 106.*

244 Subampliatur tertio, vt nec faciat indiciū ad torturā, *Doctores cōiter in c. at si clerici de iudit. Bal. in l. eos C. de appell. Aug. in l. magistratibus ff. de iurisf. om. iud. Bologni. cons. 8. n. 1. Ruiu. cons. 7. n. 6. in fi. lib. 5. Velasc. eo. n. 5. Affl. omnino videndus super constit. Regni in constit. si dāna nu. 46. rub. 27. de homicid. clandest. lib. 1.* vbi dicit, q̄ hæc sub-245 ampliatio ꝑcedit vbi ipse clericus statim suā confessionem reuocasset, *Suarez in comm. opi. in* * *verb. clericus nu. 131. vbi asserit hanc esse comm.* * *opin. Bero. in c. at si clerici nu. 38. de iudit. vbi alios citat Gigans cons. 105. nu. 4. 5. & per totum multos* * *allegat Farinat. d. q. 81. c. 6. nu. 208.* vbi ēt testatur quod hæc est comm. * opin. contrariam tñ opinionem tenuerunt, *Deci. in c. at si clerici nu. 17. de iudit. & in l. magistratibus nu. 8. ff. de iurisd. omn. iud. vbi etiam Rom. num. 4. vers. sed quod hac confessio, & Angel. num. 5. in fin. & Paul. de*

Cast. post nu. 3. *vers. sed bene potest Alex. post nu.* 5. *& seq. & Ias. nu.* 3. *& seq. Farin. d. c.* 6. *nu.* 206. & 207. vbi multos alios allegat, & pluries testatur de com. opin. *Hieron. de Laurent. in Rot. Auenion. dec.* 138. *n.* 4. *Decian. in tract. crim. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *nu.* 64. vbi asserit hanc esse com. opi. *Tindar. in tract. de testib. p.* 1. *cap.* 6. *nu.* 3. *Mars. sing.* 274.

246 Quæ opiniones hoc modo possunt concordari, vt prima scilicet locum habeat vbi confessio eo à iudice sæculari fuit sponte facta, secunda vero quãdo fuit coacte, & per vim tormentorum extorta, ita colligitur ex traditis per *Bald. in d. c. at si clerici nu.* 2. *vers. licet Innocen. dicat, & vers. & dici, & ibi etiam Aneber. num.* 8. *Fel. nu.* 5. *in fin. & Bero. nu.* 126. *vbi dicit quod hæc est magis comm. opin. idem Archer. in c. per inquisitionem nu.* 3. *in fin. de electi. Clar. in* §. *fi. q.* 21. *nu.* 21. *in fin. vbi etiam dicit hanc esse comm opin. & alios allegat Farinat. eodem c.* 6. *n.* 210. vbi hanc opinionem ponit pro limitatione primæ opinionis, sed reuera hæc est distinctio, & conciliatio harum contrariarium opinionũ. Limitatur tamen hæc vltima opinio quòd confes-

247 sio sponte facta per clericum corã iudice laico fatiat indicium ad torturam nõ procedat qñ fuisset per eundemmet confitentem reuocata cõfessio prius facta, quia si esset reuocata, nec ẽt ad torturam produceret indicium, ita affirmant multi relati per Farinat. *d. c.* 6. *n.* 215. licet re vera contraria opinio sit verior, & cõmunior, quam tenuit idemmet Farinat. *ibidẽ nu.* 216. vbi multos alios congerit, & pluries testatur de comm. opin.

Subampliatur quarto dicta principalis ampliatio, vt idem sit, qñ clericus talem cõfessionem fecisset corã alio iudice ecclesiastico sed

248 incompetenti, quia sine consensu sui episcopi nõ poterit protogare iurisdictionem alterius iudicis, etiam ecclesiastici, *Bero. in d. c. at si clerici nu.* 42. *de iudit. Farina. d. q.* 81. *eod. c.* 6. *n.* 299. vbi dicit quod licet talis confessio plene non probet facit tamen qualem qualem præsumptionem, & indicium, *Boss. in tract. crimin. tit. de confessis num.* 49.

249 Limitat primo hæc ampliatio vt clericus, qui confessus est corã iudice laico possit cogi a suo iudice competenti ad perseuerandum in tali confessionem dumniodo ea sit coniecturis adiuta, *Fel. in c. at si clerici nu.* 5. *vers. secundo allegat Bald. vbi etiam Aret. nu.* 27. *de iudit. & ibidem Deci. nu.* 14. *& seq.* vbi latè scribit de ista conclusione, & dicit quod põt cogi ad persi-

250 stendum in sua confessione per iudicem ecclesiasticum etiam illum torquendo, nisi probetur quod per errorem illam emisit, *Anan. in c. per inquisitionem nu.* 5. *de electi. ubi etiam Abb. nn.* 13. *Iacob. de Bellouis. in sua pract. crim. rub. de caus. crim. nu.* 3. *Farin. d. q.* 8 *t. c.* 6. *nu.* 217. *in fin. Ant. Scappa. in tract. de iure non scripto lib.* 1. *c.* 3. *nu.* 3. quam fallentiam intelligas procedere quando agitur criminaliter secus si ciuiliter, quia tunc non potest cogi in ea persistere, *Io. Battis. Asinius in pract. exequu.* §. 14. *c.* 1. *nu.* 8.

251 Limitatur secundo, vt licet hæc confessio sit nulla, non tamen erit nulla ipso iure, *Boss. in tract. crim. in tit. de confess. n.* 55. *in fin. & nu.* 56. *vbi alios allegat Farinat. præcitato c.* 6. *n.* 205.

252 Limitatur tertio dicta principalis ampliatio quia talis confessio facit adminiculum, & iuuat, & corroborat alias probationes, præsumptiones, & inditia ex quibus poterit iudex facilius deuenire ad condẽnationẽ, *Io. Andr. in d. c. at si clerici n.* 2. *in verb. condemnandi, & ibi Bellamera in princ. & n.* 9. *vers. dicit nouella Butri. n.* 28. *Zabarell. n.* 1. *& Abb. Panorm. nu.* 14. *Farinat. loco citato nu.* 201.

253 Limitatur quarto vbi clericus qui cõmuniter reputabatur laicus suscepit præceptũ de soluendo a iudice laico vel si aliquid corã ipso confessus est non allegando se esse clericũ, tũc est cogendus a iudice ecclesiastico vt soluat id quod cõfessus est vel illud obseruet, & hoc si non per viã actus iudiciarij saltẽ per viã obligationis extraiuditialis, *ita Patian. in tract a. cui incumbat onus proband. negat. p.* 2. *c.* 34. *nu.* 75. *vbi allegat Calder. cons.* 22. *in tit. de iudit.*

254 Limitatur quinto vt licet huiusmodi cõfessio non probet delictũ principale ad effectum condẽnationis probabit tamen delictũ quod ex tali condẽnatione oritur vt est delictũ gloriationis vel iniuriæ, *Abb. in c. at si clerici in princ. col.* 6. *de iudit. & ibi etiam Bero. n.* 134. *Purpurat. in repet. l. admonendi n.* 241. *ff. de iureiur.*

Limitatur sexto dicta ampliatio quia ex tali cõfessione clerici facta corã iudice laico oritur infamia per quã debet ipse clericus suspẽdi vsque ad debitã purgationẽ, & si in purgatione deficiãt condemnabitur tanquã conuictus, *ita Farinat. d. q.* 81. *c.* 6. *n.* 202.

255 Ampliatur trigesimo octauo dicta regula ꝙ clericus non potest cõueniri coram iudice laico vt si clericus in sacris constitutis interrogaretur a iudice laico nõ tenebitur respondere, nec ad respõdendũ compelli poterit per eundem iudicẽ laicum, *late Cartar. in pract. de interrogand. reis lib.* 1. *c.* 2. *nu.* 12. vbi dicit quod cõtrariũ est omnino detestandum, & minime seruãdum, *Scacera in tractat. de iudit. p.* 1. *c.* 86. *nu.* 50. quidquid in contrarium dixerint, *Foller. & Io. Milis in locis per eundem Cartarium allegatis*, Quam ampliationẽ ego tamẽ limitarem, quando interrogaretur in delictis, vel causis in quibus non potitur priuileggio fori vtputa pro causa feudali vel in crimine assassinij: sed si de facto aliquis reperiretur offitialis qui esset a tam

rotun-

rotundæ conscientiæ, & tam suæ salutis immemor, qui excõmunicatonis sententiam vilipenderet (prout multi adsunt hodie offitiales, qui nõ solum per vim, & tormẽta interrogãt clericos, & ecclesiasticas personas, sedẽriã gloriantur de tali excessu, & hoc nõ sine maximo dedecore potestatis, & immunitatis ecclesiasticæ) qui vellet de facto interrogare clericos,

256 tunc cautela est vt clericus ita tractus corã iudice sæculari protestet se esse clericũ, & propterea se nolle respondere coram eo, & si nõ obstante protestatione præcipiat respondere iterum se protestet quod respondet metu, & cõpulsione, & non aliter, & hoc faciat inserere in ipsa responsione vel facere instrumentum si potest, hanc cautelã ponit, *Martin. Vran. Vltramont. conf. 32. n. 48. lib. 2. qui allegat Specul. in tit. de compet. iudic. §. 1. verf. quomodo.*

257 Ampliatur trigesimo nono vt iudex laicus non solum non possit condemnare clericũ coram eo conuentũ, verum etiã nec illũ absoluere, *Bald. n. 20. & alij in Auben. clericus C. de episcop. & cler. & in c. at si clerici vbi etiam Io. Andr. n. 17. de iudit. Paris. de Puteo in tract. de sindi. in verb. clericus c. 2. n. 2. cart. mihi 159.* vbi dicit q̃ tunc iudex poterit statim pronuntiare super priuatione iuris aduersarij, *Cagnol. in l. nemo qui condemnare in fin. ff. de regul. iur. Decian. in tractat. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 9.* qui asserit quod Doctores contrarium tenentes loquuntur de iure antiquo, quo iure erat permissum sæcularibus cognoscere de causis clericorum, & ratio huius ampliationis est, quia qui non potest con-

258 demnare nec etiam poterit absoluere, quando non potest cõdemnare ex defectu iurisdictionis, *l. solet in principio, ff. de offit. proconf. vbi Bald. in 2. not. & in l. qui condemnare ff. de re iud. & in l. nemo qui condemnare ff. de reg. iur. & Cagnol. & Decian. in locis sup. cit.* contrariũ nihilominus tenuit *Glos. in d. l. nemo qui condemnare, & in Authent. clericos C. de episcop. & cleri. Crauett. consil.*

259 *441. n. 6. lib. 3.* Hinc est quod clericus bannitus si occidat vel capiat alium bannitũ sæcularem nõ poterit indultari per iudicem sæcularem nisi fuerit bannitus pro crimine ꝑ quo non potiretur priuileggio fori vt pro crimine assassinij in quo iudex secularis potest punire clericum secus si reperiretur bannitus pro delicto cuius cognitio spectat ad iudicem ecclesiasticum, quia tunc fieret præiuditium ipsi iudici ecclesiastico, ad quem spectat remissio, *ita Carauit. super pragmat. 1. de exulibus nu. 117. Baiard. in additio. ad Clarum in §. homicidiũ n. 259.*

260 & ratio est prædicta, quia iudex sæcularis non solum non potest clericum condemnare verum etiam nec illum absoluere.

261 Ampliatur quadragesimo prædictus effectus quod clericus non potest conueniri corã iudice laico, vt in tantum sit vetũ quod procedit etiã vbi clericus de euictione teneretur, namque si in iuditio esset laudatus, & nominatus ab emptore ad defendendum rem venditam, poterit declinare forũ, & petere vt lis agatur, & terminetur corã iudice ecclesiastico, *glos. in c. clericus nullus il 2. 11. q. 1. Angel. & Paul. de Cast. in l. venditor nu. 3. ff. de iud.* vbi dicit talẽ glosam esse singularẽ, *Gabbell. in tract. de euit. in verb. venditor ver. trigesimo nono vbi alios citat, & testatur de comm. opin. Aretin. in §. actionum autem nu. 43 & 44. de action.* vbi dicit quod ita obseruatur in practica, *& in rub. de except. n. 20. & vtrobique addentes Hottoma. conf. 24. nu. 10. Afflict. const. Regni si quis in posterum Specul. in tit. de 1. & 2. decret. §. restat ver. quid si dominus Imol. in l. non solũ §. quod vulgo ff. de vsucap. Arnon. cautel. 21. & sing. 69. Soc. iun. conf. 40. nu. 10. lib. 1. Natt. conf. 324. nu. 4. lib. 2. Soc. sen. conf. 91. nu. 14. lib. 3. Bald. in l. si tantum ff. de procurat. Igneus qui alios allegat in l. necessarios §. non alias nu. 512. ad Senatusconf. Sillan. Boer. decis. 69. nu. 27. Nicol. Carbon. in pract. practicar. lib. 3. c. 4. nu. 96. & lib. 1. cap. 4. nu. 15. Foller. in add. ad Marant. in pract. p. 6. actu. 5. n. 10. vbi dicit ita in praxi seruari Carolus Grimald. in add. ad praxim Nuntij Tartaliæ c. 2. nu. 52. Iulius Cæsar Imbri. in tract. de iudice regni dialogo 2. n. 47.* qui dicit quod hęc est recepta opinio Sacri Regij Consilij Neapolitani, & quod eam sequuntur, *Affl. Gramm. & Capic. in locis ibi per eum citatis Capic. dec. 191. per totam vbi Masull. in add. nu. 6. Marcell. Cala in tract. de modo articul. & proband. §. 1. glos. 1. nu. 50. vbi alios congerit, & dicit quod hæc est verior opinio Muscatell. in pract. ciuili p. 2. in glo. in verb. intimatio nu. 36. car. mihi 25.* qui dicit quod Sacrum Consilium Regni Neapolis solet seruare hanc opinionem, & quod ita pluries iudicatum fuit, & quod hęc opinio est verior, & in pract. seruatur, *& p. 3. in glo. in verb. nominet nu. 6. car. mihi 86.* Contrariam nihilominus opinionem tenuerunt, *Abb. in c. fi. nu. 8. de empt. & vendit. vbi etiam Barbat. nu. 16. & Ant. de Burgos Hispan. nu. 16. & 20. Bal. in l. venditor, & ibi Alber. de iud. Gramm. decis. 21. nu. 4. 8. 9. & per totã,* vbi dicit quod hæc opinio sibi multũ applaudet & est maioribus auctoritatibus multorũ doctorum non mediocris auctoritatis fulcita, *Florian. de S. Petro in l. fi. n. 4. ff. de noxal. qui asserit hanc esse comm.* opin. in repet. l. ea quæ nu. 17. de reg. iur. in 6. Dec. conf. 700. nu. 1. Couarr. in lib. practicar. quæst. cap. 8. nu. 3. vbi alios citat, & asserit hanc esse comm.* opi. Cabell. in tract. de euict. §. 3. q. 2. n. 119. & seq. Lancellot. Dec. in l. venditor col. pen. ff. de iudit. vbi etiam de commun. opi. testatur Vrsill. in annotat. ad Afflict. decis. 380. nu. 8. & 9. Bertach. in tract. de episcop. p. 5. lib. 4. n. 95. in 13. tom. tract. diuers. p. 2. car. mihi 353. Capic. dec. 197. n. 7.*

de clerico authore laudato vide Man. gil. de euicti on. q. 6. a fol. 17

n.7.Vincent.Maxilla super consuet. Barens. in titu. de author.laudat n.13.& seq.Gugl.de Bened. in repet.c.Raynutius in verb.vxorem,il 2.n.417.de testamen. Ludou.Molin. in tractat. de contract. disp. 380.num.11. vbi alios congerit, & testatur de comm.opin: & dicit quod si e contra laicus teneretur de euictione rei clerico venditæ, & clericus conueniretur coram iudice ecclesiastico ipse laicus causam defendere habet coram eodẽ iudice ecclesiastico, *Aufrer. in tract. de potestat.ind.laici reg.2.fallen.5.n.6.in 16.tom. tract.diuers. cart. mihi 289. Hieronymus Ceuallos in Specul.pract.quæst.commun.contra comm.q.36.n.2.& q.588. per totam vbi prout alij alios allegat, & testatur de comm.opin.Gail obseruat.31.n.7.lib.1.vbi dicit hanc esse veriorem, & receptiorẽ in praxi opinionem Maran.in p.6.memb.5.n.6.Riminal. iun.consil.422.n.1.& seq.lib.4.vbi etiam dicit hãc esse comm.opin.Scappa in tracta. de iure non scripto lib.1.c.21.per tot.qui de comm. opin. tract.Scaccia in tract.de iud.p.1.c.11.n.98. vbi asserit hanc esse veriorem, & receptiorem opinioné Iacob. nouell. reg.20.fallen.4. Bald. in l. 1. C. vbi in rem actio exerc.deb.& in Auth.clericus,C.de episcop. & cler. Aug.in l.non solũ,§.quod vulgo ff. de vsucap. Viu. dec.49.n. 8. qui testatur de comm.opin.& alios affert Michael in commu.opin.lib.2.c.1.q 8.vbi alios allegat Surd.consil.222.nu.20.lib.2. & cons.396. n.7.35.& 37.lib.3.vbi alios citat, Cagnol.in l.venditor n.8.& seq.& per tot.ff.de iud. Hondod. consil. 25.n.14.17.lib. 1. vbi multos alios allegat Canale. decis.5.n.33.p.4.vbi multos alios congerit Purpurat.cons.26.n.1.lib.1.Io.Alois.de Leo.in Authen. Cassa.n.19.C.de sacros. eccl. Sicard.in l.emptor nu. 14.C.de euict.Horat.Carpan. super statut. Mediol. lib.1.c.69.n.97.& 98. & 107. vbi etiam alios alleg.Glos.super ritu M.C.V.tit.de foro compet.vers. 2.regula car.mihi 397.post constit.Regni quemad. in quæst.fiscal.q.3.n.2.Boer. decis.69.n.27.& 28. Follor.in add.ad Maran.in pract.p.4.dist.11.n.78 car.mihi 206. Petrus Cenedus in collectan. iur. canon.p. 1.collect. 37.n.8.vbi more suo multos alios allegat Marches.in tract.de commiss. commiss. 2. c. 2.n.18.19.& seq.* vbi alios allegat, & multa scribit circa istam materiam, & principalis ratio huius conclusionis colligitur ex dicta *l. 1.C. vbi in rem act. exerceri debe.& ex d. l. venditor ff. de iud.* quibus iuribus probat quod forũ quod est declinabile à defenso declinari nõ poterit à defensore volente *ita Gram.d.dec.21.n. 1. & 2.late Hond. d. cons.25. n.17. lib. 1.* vbi multos alios allegat vbi nu.15.dicit quod si iudex ecclesiasticus inhiberet iudici sæculari ne in causa procedat, sed clericum ad se remittat de huiusmodi inhibitione curandum non esse cum eo casu iudex ecclesiasticus iurisdictionem nõ habeat quod vltimum dixerunt ẽt *Cabell. per eundem Hond.citatus in tract.de euict.§.3.n.122. vers. & si iudex ecclesiasticus, & vltra eum Soc. sen.cons.99.n.27.li.3. Cauale.dec.9.n.2.lib.1.& Lancell.tract. de attent.p.2.c.20.q.3.n.90.*

262 [margin]

Alia est ratio istius secundæ opinionis scilicet, quia isto casu clericus vẽditor cũ res emptoris gerere videat, & ea dũtaxat facere põt, quæ emptori permittunt, sed emptor nõ põt declinare forum sequit quod nec ẽt hoc facere possit clericus vẽditor, *Bar.& Paul.de Cast.in l.liber.§.fi.ff.de negat.gest.Cephal.cons.168. n.23 lib.2.Hond.d.cons.25.n.10.* vbi ẽt dicit quod ea quæ emptori cũ quo lis cæpta est obstabunt, obstabunt ẽt venditori, qui eius defensionẽ assumpsit *Ang.in l.ab executore, §.illo n.4.ff.de appel.* & ab illis oib. a qb' excludit emptor principaliter cõuentus, excludit ẽt ipse vẽditor ad defensionẽ admissus, *Corn.cons.79. col.penult. ver.item secundũ cũ lib.4.Soc.sen.cons.91.n.11.li. 3.Hond.eod.n.10.* nec põt opponere exceptiones quas reus principaliter conuentus opponere non posset, *Bal.& Ang.in l.si parentes,C.de euict.Hond.d.cons.25.nu.10.& 13. & 23.lib.1.* vbi vlterius dicit quod venditor, qui non venit principaliter ꝓ suo interesse, sed ad defendendũ emptorem teneť causam defendere in statu, & terminis in quibus reperiť, nec actoris conditionem deteriorem facere põt quoniam ei sententia contra emptorẽ lata nocet ex propria vi, & natura causa, *Dec.cons.700.n. 7.Alc.cõs.492.in fi.Couar.ĩ lib.pract.qõ.c.15.n.5*

264 [margin]

Retenta tandẽ ista secunda opinione eã subampliabis primo, vt procedat ẽt si vendidisset ecclesia, & vellet emptorẽ defendere, quia adhuc teneť illum defendere, corã iudice sæculari, *Couar.in lib.pract.qõ.c.8.n.3. parum ante vers. hinc ergo ubi alleg.Alber.in l.venditor,ff.de iud.& alios D'D.* Limitabis vbi clericus vti defensor necessarius vocaretur in iudiciũ ad defensionem sui coloni, vel inquilini, qui nullum hẽt ius in rem, nec ciuiliter, nec naturaliter possidet, *iuxta tex.in l.1.C.causã de vsucap.* quia tunc clericus, qui est vere dñus rei petitę, & hẽt dominium vtile, ac directum ad iudicium vocaretur rẽ propriã proprio noĩe defensurus, ideo tũc causa dẽt tractari apud iudicem ecclesiasticum, *c.quoniam frequenter §. in alijs vbi Abb. n.28. Butr. & cæte.scribentes, vt lite non contesta. l.2. C.vbi in rem actio exercer.deb.Imol.in l.non solum §. quod vulgo,n.4.ff.de vsucap. Ang. in l.venditor,ff.de iud.Aret.in §.actionũ,n.20.inst. de act.* vbi dicit ita de consuetudine seruari, *Bal. in l.j in prin.C.vbi in rem act.exerc.deb. Laufr.in tract. de arbit.p.7. q.47.Gram.dec.21. n.3. vbi multos alios alleg.& dec.61. nu.6. Couar.in lib. pract. qõ. d.c.8. n.3.vers.nam hisce verbis, Marc. Anguiss. cons.50.n.5.Surd.cons.396.n.36.Io.Ficard.ĩ add. ad commu.opin. Villalobs in lit.N, n.14.Dec.d.cõs. 700.n.7.Io.Alois.de Leo in l.placet,n.17. C.de sacro-*

263 [margin] 265 [margin] 266 [margin]

crosancti. ecclesi. Purpur.conf.26.nu.2.lib.1. Ancharr.in c.quoniam frequenter §.quod super nu.3.vt lit.non contest. Soc.iun.conf.91.n.13.& 14.vol.3. March.in tract.de commiss.p.2.c.4.quarti c.princ. n.33.car.mihi 499.Carpan.super statu.Mediol.lib. 1.c.69.n.27.qui alios congerit & testat. de comm. opin. Ant.de Burg.in c.si venditori nu.16.de empt. & vend. Boer.dec.69.nu.28. Alex. de Neuo conf. 55.nu.2. vbi hanc limitationem sublimirat & 267 dicit, quod nō habet locum qn̄ clericus venit voluntarius ad defendendum illum, qui non nominauit in iudicio vbi dicit, quod ad hoc facit quod not. *gloss. in c. clericus nullus 11.q.1.* 268 *Abb.in c.fin.de empt. & vend.* & hæc limitatio potest exemplificari in Regno in inquilino, seu colono clerici, qui conuenitur tanquam possessor illius rei pro exequutione cōtractus iuxta formam Bullæ, quod tamen non seruatur in Regno.

269 Limitatur secundo qn̄ clericus, qui vult declinare forum fuit citatus à iudice laico p̄ suo interesse ad defendendum emptorem, *ita* 270 *colligitur ex traditis per Specul.in tit.de 1.& 2.decreto §.restat vers.quid si dominus & vers. seq. & iuribus & authoritatibus allegatis per Franc. Viu. dec.30.nu.7.& dec.49.nu.8. vers. sed vbicunque,* 271 & hæc limitatio fulcitur etiam ex his quæ dicam infra in limitationibus.

272 Limitatur tertio vbi clericus cōpareret ad suscipiēdum in se iudicium vt necessarius defensor, & procurator in rem suam, quia tunc poterit opponere declinatoriam fori ex persona propria, & trahere actorem ad suum iudicem, *Specul.in proxime citato, §.restat vers.quid si clericus Siluan.conf.49.n.42.* vbi multos alios allegat & ad hoc, vt clericus nominatus in iu-273 dicio possit declinare forum debet probare à se habere causam illum qui eum nominauit, *Bald.in l.2. C. vbi in rem act. exerc.deb. Neuus d. conf.55.nu.3.* Necomittam in præsenti amplia-274 tione dicere, quod si is, qui conueniebatur a principio fateretur se possidere & postea nominaret prælatum, vel alium clericum in dominum tunc non obstante nominatione poterit condennari ad restitutionē rei petitę vna cum expensis reseruatis iuribus ipsius clerici nominati, *Afflict.dec.126.Io. Aloisi.de Leo in l.* 275 *placet,num.19.C.de sacros.eccles.* & iudex laicus corā quo fuit iudicium agitatum non poterit esse iudex super interesse prætenso per emptorem cōtra clericum venditorē occasione euictionis, *Cagnol. in l. venditor,nu.23.ff.de iud. Carpan. super statut.Mediolan.c.69.n.106.lib.1.*

Ampliatur 41. prædictus primus clericatus 276 effectus, vt iudex sæcularis remittens clericum ad suum iudicem, maximum a Deo premiū cōsequatur ex iustitiæ administratione, *Alex. de Neuo conf.56.nu.11. ad quod allegat l.1.in prin. ff. de iust. & iur.* & dicit, quod ad hoc benefaciunt, *c.sacerdotibus & cap. futuram 12.q.1.& nu. 12.* dicit quod exercet opus misericordiæ.

Ampliatur 42. vt habeat locum ēt in cleri-277 co, qui facto conduxit vectigalia, quia nec pro pretio illorum poterit conueniri corā procuratore Cæsaris prout cæteri debitores fiscales, sed coram suo iudice ecclesiastico, *Ferdin. Vasques in rep. l.quoniam in prioribus §. 10. nu.648. vers.quo casu Ponte in tract.de Laudim. q.51.n.4.* quod p̄cedit indistincte in omni casu in quo clericus reperitur debitor fiscalis pręter in casu, de quo dicam infra in limitationibus.

Ampliatur 43. in clerico, qui succedit laico & hoc tam si conuenitur actione personali, 278 quàm reali, vel mixta, quia ne is vti hæres poterit conueniri coram iudice laico, *gloss. in c.is qui in ius succedit alterius de reg.iur.in 6. glos. Archid. Dom. de Sancto Gem. & Præposit. in c. clericus nullum,11.q.1. Abb.nu.12.Dec.nu.11.Felyn. nu.5.& alij scribentes in c.quia de iud.Bar.in l. hæres absens,in princ.nu.1.ff. de iud. vbi ēt Iacob. de Rauenna, Ang. Alber. Cyn. Fulgos. Iacobin.nu.4. Lancellott. Dec.Curt.iun.nu.7. vbi testatur de com. opin. & alij oēs Bald. Fulgos.& Ias.nu.39. in Authen. quas actiones C. de sacros. eccles. idem Bal. in l. 2.C.vt in possess.legat. Rot. Rom.dec.5.in tit.de foro compet. Cagnol.in l.2.num.175.C. de pact.inter empt.& vend. Michael de Gra.in lib.2.comm.op. c.10.q.1. vbi plures asserit, quod hæc est com. opi. Stefan. Aufrer.in tract.de potest.iud. eccl. super laicis,nu.47.vers.centesimoquarto in 13.to. tract. diuers.p.1.car.mihi 129. Camill. de Curte in diuersorio, seu comprah.iuris feud.p.2.c.2.nu.142. qui ēt dicit istā esse comm. opin. Couar. in lib.pract. qō.c. 8.nu.4. qui ēt de comm. testatur Vincen.de Anna singul.132. vbi Fabb.in add. nouiss. qui ambo alios allegant, Menoch.conf.991.nu.3.lib.10.& conf. 322.nu.19.lib.4.Surd.conf.222.nu.2.lib.2. qui ēt alios concordantes adducit Pet. Anguiss.cōs.59.nu. 1.lib.3. vbi prout alij alios allegat Caualca. dec.8. nu.11.lib.1.Purpur.conf.83.nu.1.lib.1. Io.Battist. Marches.in tract.de cōmiss.p.2.c.3.quarti c. princ. nu.54.car.mihi 491. Carauit.super ritu M.C.V.ritu 234.num.6.Io.Iacobus Masull.in add.ad Capic. dec.109.nu.2.& 10.* vbi dicit, & disputat quid in militibus Sancti Ioannis, Sancti Stephani, Sancti Lazari, & similibus, *Ias.in Authen. quas actiones,nu.39.C.de sacros.eccl. Roman.in l.si constante, §.si bona,nu.4.ff. solut.matr. Fernand. Vasques in trac. de succes.creat.lib.3.§.22. limit.17. nu.70. Roland.a Valle in tract.de inuent.q.17.n.4. car. mihi 16. Marcell. Cala in trac.de modo articul. & proband.§.1.gl.1.nu.56. vbi alios citat, Surd. dec.110.nu.9. Gail obseru.37.nu.10.lib.1. Scaccia in trac.de iud.p.1.c.11.nu.23. vbi testatur de com. & magis comm. opin. Anastas. Germon.in trac.de sacror.immun.lib.3.c.15.nu.96.& seq.* quidquid in

in cõtrarium tenuerint aliquĩ relati a Ferdin. Vasques *d. num. 70. vers. contrarium & vltra eos a Germonio d. c. 15. n. 99.*

280 Subampliatur 1. dicta ampliatio, vt procedat etiã si testator mandaret vt eius hæres clericus possit cõueniri coram iudice laico nam tali mandato non obstante deberet conueniri coram iudice ecclesiastico, *Bald. in l. 2. C. vt in possess. leg. Bart. in l. hæres absens in princ. ff. de iud. Bertacch. in tract. de episcop. in 5. par. lib. 4. nu. 96. in 13. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 533. Rolan. a Valle cons. 4. nu. 21. lib. 1. Mart. de iurisd. p. 2. c. 6. nu. 41.*

281 Subampliatur secundo, vt dicta ampliatio procedat ẽt in exequutione contractus & instrumenti publici in quo laicus est obligatus ad certam summam pecuniarum, vel aliud simile, namque exequutio talis instrumenti & contractus contra clericum hæredẽ ipsius laici, ita obligati, debet fieri coram iudice ecclesiastico, *Rot. Rom. dec. 552. alids 2. in tit. de foro competen. in antiq. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 8. nu. 5.* vbi alios allegat & adducit rationem huius decisionis, *Ant. Massa in tract. de obligat. in forma Cameræ p. 2. q. 2. n. 3. 4. & 5. Horat. Carpan. super statut. Mediolan. p. 1. c. 42. nu. 112.* qui duo vltimi dicunt, quod hæc subampliatio procedit etiam si defunctus esset obligatus in forma cameræ *Sigism. Scaccia d. c. 11. num. 23. Surd. cons. 222. nu. 2. lib. 2.*

Subampliatur tertio dicta principalis ampliatio, vt p̃cedat & locum habeat tãm si lis est contestata cum defuncto, quãm si non, q̃a semper clericus est cõueniendus & lis est prosequenda coram iudice ecclesiastico, *gloss. in c. clericus nullum, 11. q. 1. Butr. nu. 12. circa finem, & Fely. in c. quia Gu. de iud. Bald. & Salic. in l. 1. C. si pendent. appell. idem Bald. in c. in præsentia, nu. 9. de probat. Ang. in l. tam ex contractibus, ff. de iud. idem Bald. & Ias. in Authen. quas actiones, C. de sacros. eccles. Alex. in l. si constante, §. fi. col. 2. ff. sol. matr. Lancell. Dec. & Iacobin. in l. hæres absens, ff. de iud. multos allegat Surd. cons. 222. nu. 4. lib. 2.* licet ipse cõtrarium teneat, *Alban. in lucubrat. ad Bart. in l. hos accusare §. hoc beneficio, ff. de accusat. Asin. in pract. exequut. §. 2. c. 12. in fin. Caroce. in tract. de excus. p. 2. q. 57. nu. 21.* vbi dicit, quod hæc est vera & comm.* opin. sed quod imò prædicta ampliatio non habeat locũ in litibus, & quæstionis iam inceptis, & sic quod ipsa tertia sub ampliatio non sit vera tenuerũt, *Paul. de Cast. in dicta l. hæres absens §. 1. n. 3. ff. de iud. Barbat. in eodem c. quia Gu, nu. 17. de iud. Cagnol. in l. 2. nu. 175. C. de pact. inter emptor. & vendit. Guido Pancirol. cons. 46. nu. 7. vbi testatur de com.* opin. Boer. dec. 69. nu. 32. Alex. in add. ad Bart. in Authen. & consequenter nu. 19. C. de senten. & interloq. Gul. de Beued. in repet. c. Raynutius in verb. vxorem nomine Adelesiam in 2. dec. nu. 124. de testam. Roger. de Nuta in repet. l. 1. n. 61. de iud. Anto. Scappa in tract. de iure non scripto, lib. 1. c. 16. nu. 1. Anastas. Germon. in tract. de sacro. immun. lib. 3. cap. 15. nu. 96. Addent. ad Aret. in §. idem imis est, nu. 46. in lit. A, instit. de except. Villalobs comm. opin. in lit. C. nu. 77. Hieron. de Ceuallos in Specul. pract. quæst. comm. contra comm. q. 36. nu. 1. & 10.* vbi dicit, quod hæc opinio est verior * de iure, *Camill. de Curte in diuers. seu comprehens. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 142. ver. secunda verò, qui asserit istã esse cõ.* opi. Anguiss. cons. 59. nu. 1. lib. 3. Camill. Borell. in add. ad Bellug. in Specul. princ. rub. 11. §. videndum, nu. 4. in lit. A, vers. ad materiam tamen cart. mihi 55. Anton. Massa Galless. in tract. de obligat. in forma Camera p. 2. q. 2. nu. 3. & 4. Andreas Gail obseru. 37. nu. 8. lib. 1. Scaccia in tract. de iud. p. 1. cap. 11. nu. 23. in fin. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 8. nu. 2. & 3. vers. hinc ergo, vbi allegat Imol. in l. si eum hominem, ff. de fideius. Ias. in Authen. quas actiones, nu. 39. C. de sacros. eccles. Panl. de Cast. Rom. & Alex. in l. si constante §. fi. ff. sol. matr. & ibidem Curt. iun. in add. ad Alexan. And. & Paul. de Cast. in d. l. hæres Absens in princ. ff. de iudit. & in vers. verum contraria,* dicit quod hæc sibi videtur verior * opinio, ẽt si succedens esset monasterium vel ecclesia, *Io. Batt. Asinius in pract. excqunt. §. 2. c. 12. num. 44. & 60.* vbi alios citat, & testatur de comm.* opin. & allegat ẽt iura probantia istã opinionem, *Aufrer. in tract. de potestat. iud. laici super person. eccles. regul. 2. Fallen. 5. nu. 6. in 16. to. tract. diuers. car. mihi 289. Viui. in comm. opin. in verbo clericus nu. 48. lib. 1. Siluan. cons. 49. nu. 45. Ferdinand. Vasq. in tracta. de success. creat. p. 1. lib. 7. §. 22. limit. 17. nu. 70. Bursat. cons. 93. n. 42. lib. 1. vbi asserit hanc esse com.* opin. Purpur. cons. 83. nu. 2. lib. 1. Io. Alois. de Leo in Authen. cassa nu. 19. C. de sacros. eccles. Iacobin. in d. l. hæres absens nu. 6. ff. de iudit. Follert. super constit. Regni in tit. de episcop. & cler. c. item statuimus nu. 5. cart. mihi 68 & in addit. ad Marant. in pract. p. 4. distin. 11. nu. 74. car. mihi 206. Suarez in comm. opi. in verb. clericus nu. 104. glos. ordinaria super ritu M. C. V. in tit. de foro compet. vers. secunda regula cart. mihi 397. post constit. Regni Boer. dec. 69. nu. 32. & seq. Marcell. Cala in tract. de modo articul. & proband. §. 1. gl. 1. n. 57. vbi alios allegat Surd. dec. 110. n. 2 qui dicit* q̃ *hæc opinio est magis * cõmunis, & cõs. 222. nu. 16. lib. 2. vbi multa circa hanc conclusionẽ affert. Petrus Cenedus in collectan. iuris canonici p. 2. coll. 37. nu. 7. vbi more suo multos alios congerit Gail obseruat. 37. nu. 8. lib. 1. Cagnol. in l. 2. n. 252. C. de pact. inter emptor. & vendit.* vbi in vers. mihi videtur dicit, quod non debet mutari status causæ, & huius conclusionis multæ sunt rationes, quarum Prima est, quia si incohato iuditio reus efficitur clericus cogitur corã laico iudice comparere, vt dicam infra in limitatio-

282 facit Surd. cons. 222 uol. 2 à fol. 186. et alij P. Antonia. Diana tract. tat. 2 resolut. 24 fol. 35. par. pr.

283

tationibus: ergo hoc idem, & tanto magis dēt procedere quādo clericus succedit laico cum quo lis reperitur incepta ita dicit Surd. *decis.* 110.*n*.3. vbi multos alios allegat, Secunda est ratio qa instantia incohata cum defuncto trāsit in hæredē actiue, & passiue, *l. si constante.* §. *fi. ff. solut. matrim. l. hares absens. & ibi Iacobin. nu.* 7. *ff. de indit. l. si is qui Romæ eod. tit. Alciat. conf.* 22. *nu.* 1. *to.* 2. *lib.* 6. *Peregrin. in tract. de iure fisci lib.* 5. *nu.* 65. *Sal. in l. litigator nu.* 3. *de fructib. Vincent. de Anna allegat.* 14. *nu.* 1. *Surd. d. decis.* 110. *nu.* 4. Tertia est ratio quia vbi ceptum est iuditium ibi finiri debet, *l. vbi ceptum, ff. de iudit. Hieron. Ceuall. in specul. comm. contra comm. q.* 36. *n.* 2. *Surd. conf.* 57. *n.* 2. *li.* 1. Quarta est ratio pōt adduci quia hæres censetur, & reputatur vna, & eadem persona cum defuncto, §. 1. *in Auth. de iur. iur. amor. præst. Menoch. conf.* 124. *nu.* 19. *lib.* 2. *Surd. conf.* 15. *n.* 2. *lib.* 1. Quinta est ratio, quia defunctus conuentus coram iudice laico videtur cum eo quasi contraxisse ne posset forū declinare, quia in iudicijs quasi contrahitur, *l.* 3. §. *idem scribit ff. de pecul. Bart. in l.* 2. §. *sed, & si vnus nu.* 2. *ff. de prætor. stipulat. Paul. de Cast. in l.* 3. §. *si filius familias nu.* 3. *ff. de pecul. Alba Mandell. conf.* 262. *n.* 4. *lib.* 2. Sexta est ratio qa obligario non variatur ex mutatione personæ succeſſoris nec ius alterius mutatione personæ fieri dēt deterius, *l.* 2. §. *ex his, ff. de verb. obligat. l. in exequutione* §. *pro parte vbi hoc not. Paul. de Cast. ff. eod. tit.* Septima, & vltima pōt assignari ratio qa ius creatum, & formatum in persona defuncti transit actiue, & passiue in hæredem, *l. cum matre ff. de rei vendicat. l.* 1. & 2. *ff. de hæred. acti. Surd. d. conf.* 2. *n.* 10. *cū pluribus seq. lib.* 2. vbi hanc, & alias prædictas adducit rationes ex quibus rationibus apparet quantum sit vera hæc secunda opinio.

Retenta tandem opinione quod in litibus incepris clericus hæres laici ex persona sua nō possit declinare forum sed tenetur litem prosequi coram eodem iudice corā quo agitabat cum defuncto eā limitabis aliquibus modis, & Primo si instātia esset perēpta, qa perempta instantia pereunt oīa acta ordinatoria & eit tanquā si lis nunquā fuisset incepta, *Alber. in l. properandum nu.* 13. *ff. de iudit. Deci. in l.* 2. *C. de edend. Ruin. conf.* 69. *n.* 5. *vol.* 1. *late Io. Batt. Asin. in pract. exequut.* §. 2. *c.* 15. & §. 3. *c.* 1. *nu.* 12. & 13. & §. 14. *c.* 3. *nu.* 9. *Caph. conf.* 232. *nu.* 30. *lib.* 2. *Rim. sen. conf.* 703. *nu.* 8. *lib.* 4. *Bero. conf.* 37. *nu.* 14. *lib.* 3. *Roncagall. in tract. de duobus reis leg.* 16. *lib.* 3. *nu.* 17. *car. mihi* 875. & lis habetur pro nō incepta nec dr̄ amplius lis, *Lancellott. in tract. de attent. p.* 2. *c.* 4. *de attent. lite pendente num.* 598. & 611. *Rim. iun. conf.* 821. *nu.* 20. *lib.* 7. vbi dicit qd̄ instantia perempta effectus inhibitionis factę per iudicē appellationis omnino annullatur, *allegat Lancell. in c. prædicto n.* 520. *Surd. conf.* 160. *nu.* 22. *lib.* 2. vbi dicit qd̄ instantia perēpta desinit amplius esse lis. Hinc est quod instantia perēpta cessat vitiū litigiosi, & consequenter res de qua litigatur pōt valide alienari, *Saly. in l. properandum* §. & *si quidē nu.* 15. *uers. tertio quero ff. de indit. Alex. in l.* 2. *nu.* 16. & *Deci. nu.* 59. & *Ripa nu.* 28. & *Ias. n.* 19. *verf. secundo limita ff. iudit. solui, Mandos. in tract. de inhibit. q.* 113. *Passet. conf.* 67. *n.* 7. *Natt. conf.* 350. *n.* 5. *Thesaur. dec.* 144. *n.* 9. *Gabriel conf.* 52. *nu.* 8. *lib.* 1. *Lancellott in d. trac. de attent. p.* 2. *c.* 4. *in præfat. n.* 598. & 609. Sicēt instantia perēpta pereunt confessiones fictæ inductæ ex dispositione statuti, ita vt nō possint in alia instantia produci, *Lanfran. Balbus in suis com. coucl. cent.* 3. *concl.* 282. *Horat. Carpan. super statut. Mediol. lib.* 1. *c.* 21. *n.* 102. & instātia perēpta fideiussor de inditio sixti dicitur liberatus, *not. Doctores, & præcipue Bar. in l. cū lite mortua ff. iudit. solui Affl. super constit. Regni rub.* 14. *n.* 4. & 5. *lib.* 2. *Ias. in l.* 2. §. *fi. n.* 9. *ff. qui satisd. cogant. Paris. conf.* 48. *n.* 17. *lib.* 1. *Natt. conf.* 120. *n.* 13. *vol.* 1. *Vrsill. in adnotat. ad Affl. dec.* 182. *nu.* 8. *Foller. in pract. crim. rub. fiat contestatio litis cart. mihi* 245. *Horat. Carpan. d. c.* 21. *nu.* 103. & pari modo instantia perēpta extinguitur iudicis iurisdictio, *l. facta* §. *si quis bonorum ff. ad Trebell. Bal. in c.* 1. *col. pen. si de inuest. inter domin. & vasfall. lis oritur, in vsibus feud. Io. de Amicis conf.* 32. *n.* 9. *Surd. d. conf.* 160. *n.* 22. *lib.* 2. & p consequēs iudex non dicitur amplius iudex sed priuata persona, *Bald. conf.* 290. *in fin. lib.* 3. *Crauett. conf.* 270. *circa finem lib.* 2. *Ancher. Regiens. quæst.* 21. *num.* 13. *lib.* 3. *Roland. Cauagnol. in obseruat. ad decret. Montisferr. decret.* 8. §. 3. *nu.* 3. *car. mihi* 127. *in prima parte latē Sebastian. Vant. in tract. de nullit. in tit. de nullitate ex defectu iurisdictionis n.* 115 & 127. *cum pluribus sequentibus Menoch. in tract. de arbit. iud. q.* 67. *num.* 17. *Ioseph Ludouic. in Rot. Lucens. dec.* 43. *nu.* 20. *Horat. Carpan. super Statut. Mediol. c.* 21. *nu.* 108. *p.* 1. vbi in nu. sequentibus ponit multa de iurisdictione iudicis instantia perempta.

Secundo limitari poterit prædicta conclusio quòd clericus hæres laici in litibus inceptis teneatur sequi iuditium coram iudice coram quo est inceptum vt non procedat quando iuditium esset ex aliquo capite nullum, qa est vulgata regula, quod nullum est nullum producit effectum, *c. non præstat de regul. iur. in* 6. *l. nō putaui*, §. *non quæuis de bonorū possess. contra tabul. l.* 4. §. *condemnatum, ff. de re iud. l. non dubiū, C. de leg. Bellamer. conf.* 74. *nu.* 3. *Surd. conf.* 136. *nu.* 16. *lib.* 1. *Peregrin. conf.* 93. *nu.* 6. *lib.* 1. *Bursat. conf.* 82. *nn.* 6. *Houdod. conf.* 32. *nu.* 85. *lib.* 1.

Hinc in simili per eandē regulā & ad confirmationē ipsius limitationis videmus, quod licet p simplicem citationem inducatur litis

De nullitate actus

Q pen-

pendentia, *Rom.conf.330.n.2.in fi.Fel.in c.super literis,n.13.de rescript.Affl.dec.220.nu.13. Menoch.in tract.de arbit.casu 202.nu.8.Rot.Rom.dec.17.nu.3.in tit.de dolo & contum.& dec.6.in tit.vt lit. pendet. in nonis Scaccia in tract. de iud.p.1.c.64.nu.11.* attamen si talis citatio esset aliquo modo nulla nullã inducit litis pendentiã,*Probus in addit. ad Io.Monacũ in rub. vt lite pendent.* 300 *in 6.Affl. dec.336.nu.14.& seq. Deci.conf.460.nu.21.& seq.*vbi loquitur in citatione facta ad instantiã tutoris finita tutela p pubertatem, *Lancellott. in tract. de attent. p.2.c.4.in præfati.n.94.& 95.car.mihi 51.*& parimodo *nu.99.* di-301 cit quod p citationẽ, & processum nullũ non fit vt qs desinat esse pacificus possessor ad effectum regulæ de annali possessore, sic ẽt sen-302 tentia nulla non dr̃ sententia, *l.4.§.condẽnatũ ff.de re iudi.Natt.conf.529.n.7.& 9.* ideo solu-303 tum vigore sententiæ nullæ põt repeti tanquã indebitũ,*Afsinius in pract.exequut.§.2.c.14.n.6.Horat.Carpan.super statut.Mediol.p.1.c.21.n.* 304 *111.*& lex siue statutum puniens facientes aliquem actum non cõprehendit facientẽ talem actum nullum,*Iaf.in l.1.§. hæc autem verba nu.9.cum pluribus seq. ff.quod quisque iur. & in l.fin.nu.140.C.de iure emphitent. Vincent. Macin. in tract.de iurament.p.4.effectu 203.nu.4.& 5. Lodulfus Scrader Vltramont.in tract.de feud p.9.c 1,nu.27.Porti.conf.140.nu.3.Fel.in c.ex tenore nu.9.verf.& pro primo membro de rescript.Ripa in primo libro responfor.c.1.nu.22. Cotta in fuis memorial.in verbo actus nullus Plot.conf.180.nu.22.inter conf.crim.diuerf.lib.1.Tiraq.in tract.de retract.lignag.§.1.glo.2.nu.6.& feq.Soc.fen.conf.18.nu.20.lib.1.Vant. in d. tract. de nullit.tit.quoties,& intra quod tẽpus nu.43.& seq. Marf.in l.fi.nu.12.& seq.ff. de quæfti.* & ideo licet feudatarius si-305 ue emphiteuta alienans rem emphiteutã fine feudalem non consentiente dño directo incidat in pœnam caducitatis,*c.1.in fi.de feud. fine culp.non admiss.c.1. de vassall. qui contra constit. Lothar.c.1.in princ.de phib. feud. alien. p Lothar. c.1.in princ.de prohib.feud.alien.per fider.c.1.§.fi. quæ fuit prima causa benefic.ammittit Soc.conf.86.n.7.& 8.lib.1.Curt.in tract.de feud.p.4.nu.81.Iacobin.de Sancto Georg.in eodẽ tract.de feud.in verbo dictique vassalli nu.45. Alber. Brun. conf.119.nu.22.Gratus conf.9.n.134.lib.1. Iaf.conf.15.nu.11.lib.2.Scrader.d.c.1.num.14.* attamen si ipsa alienatio esset aliquo modo nulla non incide-306 ret in pęnã caducitatis,*est tex.in l.ea qdẽ C.si mãcipi.ita fuerit alienat.l. stipulatio hoc modo concepta ff.de verb.obligat.Guid.Papa conf.31.nu.1.verf. si ergo & conf.63.nu.3.& dec.590.nu.2. Bal. in l.2.nu.3.C.de episcop.& audien. Aluarott. & Præpofit.in c.1.Quid iuris si vassall. post alienat.fact. feud.recuper.Iacobin.in tract.prædicto in verb.cum pacto,nu.28.Alex.conf.99. num.27.lib.5.Iaf. in verbo seruo legato §.1.num.7.ff.de legat.primo,& in l.vbi pactum,nu.23.C.de transact.& in l.fi.nu.139.C.de iur.emphyt.Carpan super statut.Mediola.c.403.lib 2.* vbi multos alios allegat *Addentes ad Guidon.Papã conf 32.in lit.B.Franc. Vegg.cõf.68.nu.19.Io.Aloif. de Leo in l. qui sententiam, nu.12.C.de pen.Fabian.de Monte in tract.de empt. & vend.in 3.q.princ.nu.60.car. mihi 68. Marf. in l.fin.nu.12.ff.de quæsti. & singul.28. Gabbell. milleloq.109.Fely.in c.ex tenore nu.6.de rescript. Tiraq. in l.connubial.glof.8. num.205. & in tract. de vtroq.retract.§.1.glof.2.nu.6.& seq. Ludoui. Molin.in tract.de primogen.Hispan.lib.2.c.16.nu.18. Boccati.super confiit.Egidian.gl.8.nu.46.cũ multis alys quos late congerit Lodulfus Scrader Vltramont.in d tract.de feud.p.9.c.1.nn.27.* & statutũm puniens eum qui cesserit debitum poten-307 tiori non habet locũ vbi cessio esset nulla,*Bal.conf.139.prope finẽ lib.2.Vinc.Mancin.in d.tract.de iuram. p.4.effec.203. nu.6.Scrader d.nu.27.* quibus accidit et quod si præceptum est nullũ contrauenicns illi non incidit in aliquã pęnã, 308 *Ripa in l.1.§.si quis stipulatur ff.de verb.oblig.Cou.r.in 2.parte relect.§.4.nu.4.Vegg.conf.68.nu.19.Farin.in suo tract.crim.q.15.n.47.Molina d.c.* 309 *16.n.18.*& eodem modo citatio nulla non interrumpit præscriptionẽ,*l.si pater C.ne de stat.defunct.vbi glo.in verb.status Alex.in rub.ff.de in ius vocãd.Bar.in l.accusatus ff.de adulter.Bertach.in repert.in verbo citatio nulla,& in verbo citationis effectus il primo Tiraq.in d.tract.de vtroque retract.§.1.glof.decima nu.85.Bald. in tract. de præscript.p.3.sexte partis principalis q.4.nu 27. cart.* 310 *mihi 556.* quod procedit ẽt in processu nullo qui nec ẽt interrumpit præscriptionẽ *Bal.in c.1.Quo tẽpore miles Ruin.conf.47.nu 8. lib.4.* nec 311 facit rẽ desinere esse integrã. *Pa.r.if.cõf.98.n.27 lib.3.Lancellott.in tract.de attent.p.2.c.4.in præfat.n.97.car.mihi 51.* nec perpetua iurisdictio-312 nẽ,*Aegid.dec.699.Putcus dec.2. Lancell. vbi supra nu.98.*sic ẽt licet ex forma statuti debeatur gabbella p quolibet contractu illa non debi-313 tur ex contractu nullo,*Bal.in l.fin.§.quia nostra col.1. verf. quærit hic,& ibi ẽt Alber.in verf.item adducitur Rom.conf.78.Marf.conf.117.nu.54.& conf.120.num.4.& conf.131.num.25 Alexand. conf.104.num.5.lib.1.& conf.36.num.5, verfic. & etiam de actibus inutilibus lib.4. Aretin. conf.128.in 2.dubio Ripa in l.4.§.condemnatum verfic. tertio facit ff. de re iudi. Hippolit. Bonacoff. in quæft. crimin. in verb. gabbella part.1. Surd. decif.122.num.9. & conf.305.num.17.lib.3.Ioseph Ludouic.conclus.15.verf. hinc infertur,& verf. infertur vigesimonono Gramma.decifio.74.num.27. Perfonal. in tractac. de gabbell. num.137. Iulius Ferrett. in eodem tractat. de gabbell. num.312.314.& 315. Gafpar Cabbellin. milleloq.108.* si-314 cut nec etiã ex contractu nullo debetur laudimium,

mium, *Tiraq. in tract. de retract. conuenti. §. 6. glo. 2. num. 6. Amod. a Ponte in tract. de laudim. quæst. 39 Surd. d. dec. 122. nu. 10. Purpur. cons. 64. nu. 5. lib. 1. Petr. Cened. in collectan. iuris canon. collect. 144. nu. 20. Bursat. cons. 56. nu. 16. lib. 1. Crauett. cons. 332. nu. 10. lib. 2. & cons. 858. n. 5. lib. 5. Thesaur. dec. 75. Burgius in tract. de laudim. p. 2. in-*

315 *spect. 10. n. 1.* Neque retractus habet locum vbi alienatio esset nulla, *Paul. de Castro cons. 74. in princ. lib. 2. Surd. d. dec. 122. nu. 11. Cepoll. cons. ciuil. 44.* & pretermissis multis similibus ex quibus potest deduci qđ id quod nullum est nullum præstat impedimentum neque aliquem operatur effectum, solum vnum adducam ex quo pōt omnino fundari hæc secunda fallen-

316 tia, scilicet qđ licet appellatio suspendat sententiam, & iurisdictionem iudicis à quo *c. ve-*

317 *nientes de iure iurand. c. 1. de re iud.* nihilominus si appellatio esset nulla, & nulliter interposita, nihil operaretur, neque sentētia neque iurisdictio iudicis a quo suspenderetur, vt latè, & ex multis deducit, *Robert. Lancellott. in tract. de attentat. p. 2. c. 12. limit. 6. num. 1. & per totum Paris. cons. 49. nu. 21. lib. 4.*

318 Tertio limitari poterit prædicta conclusio quod clericus hæres laici in litibus inceptis cū defuncto non possit declinare forum vt non procedat qñ per partes fuisset liti cessum, & renūtiatum quia tunc oĩa acta pereunt, & lis habetur pro non incepta, *Balb. in tract. de præscript. in sexta parte principali in tertia particula quæst. 4. nu. 45. Asinius in practica exequut. §. 2. c. 15. nu. 12. Lanfranc. Balbus in suis comm. conclus. cent. 5. concl. 441. Horat. Carpan. super statut. Mediol. p. 1. c. 21. nu. 98.*

319 Limitatur modo prædicta quadragesima tertia ampliatio qñ laicus cui clericus successit esset predo nam tunc clericus hæres poterit cōueniri coram iudice laico, vt restituat rem deprædatam per eius authorem, *Bald. in l. fin. q. 6. C. de edict. Diui Adrian. tollen. Io. Bertach. in tract. de episc. p. 5. lib. 4. nu. 96. in 13. tom. tract. diuers. p. 2. car. mihi 353. glo. super ritu M. C. V. in tit. de foro compet. vers. secunda regula cart. mihi 397. post cōstitut. Regni Aufrer. in tract. de potestat. iud. laici reg. 2. n. 13. in 16. to. trac. diuers. car. mihi 289.*

Et pro complimento dico quod sicut clericus q succedit laico mutat forum ex persona propria ita vt debeat conueniri coram iudice

320 ecclesiastico ita e contra si laicus succederet clerico non poterit allegare declinatoriā fori ex persona sui prædecessoris, sed debet conueniri corā iudice laico, *Ias. in Auth. quas actiones nu. 41. C. de sacros. eccles. Menoch. cons. 322. nu. 19. lib. 4.* Sic ēt laicus succedens clerico ligatur

321 eadem instantia, & tenetur prosequi iuditiū inceptum cōtra suum authorem in curia ecclesiastica, *cap. quia v. de iudit. Alciat. cons. 22. nu. 3. tom. 2. lib. 6.*

322 Ampliatur 44. prædictus primus effectus clericatus quod iudex laicus non habet iurisdictionem in clericos ac personas ecclesiasticas vt non solū procedat in iurisdictione contentiosa verum ētiā iurisdictione voluntaria, quia nec illam poterit exercere laicus in clericum, *Dec. cons. 150. nu. 4. & cons. 241. num. 2. Surd. decis. 129. num. 6.* qui huius ampliationis exemplum ponit in legitimatione de qua materia dicam infra effectu 35. quidquid in contrarium dixerit ipsemet *Surd. dec. 26. num. 2. & alij per eum citati.*

323 Ampliatur 45. vt episcopus possit interdicere locum, & ciuitatem qñ officiales temporales nolunt restituere, & temiſſere clericum per ipsos detentum suis iudicibus competentibus, *Aufrer. in tract. de potest. iud. eccles. super laicis, & rebus eorum nu. 8. in 13. tom. tract. diuers. p. 1. car. mihi 126. qui ad hoc allegat tex. in c. canonici de offit. ordinar. in 6. & in c. licet de iureiur. & in c. fin. de exceptio. & in cap. decernimus, & in cap. si iudex laicus de sentent. excomm. in 6.*

Ampliatur 46. vt ipse primus effectus clericatus procedat ēt si clericus in minoribus cō-

324 stitutus vxorē ducat, & habitum, & tonsuram dimittat nam si ipsa vxor moreretur, & clericus reassumat habitum, & tonsuram, & inseruiat ecclesiæ iuxta formam Conc. Trid. adhuc non poterit conueniri coram iudice sæculari, qa per reassumptionem habitus, & tonsuræ reassumit ēt priuilegium fori, *Remig. de Gonn. in tract. de carit. suffrag. q. 65. n. 7. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 193. Clar. in §. fi. q. 36. n. 12.* vbi testatur de com. opi. & multos alios allegat.

325 Limitaĩ primo hęc ampliatio, vt nō habeat locū qñ habitum assumpsisset parū ante delictū, qa tunc præsumitur in fraudē illū assūpsisse, *Clar. d. n. 12. in fi. & nu. 13.* qui asserit quod ita alias in facti contingentia fuit obseruatū.

326 Limitatur secundo qñ clericus contraxisset matrimoniū cum corrupta scienter vel cū vidua vel cū duabus virginibus quia tunc fieret bigamus, & p consequens nō posset gaudere priuilegio fori vt dicā infra in limitationib.

327 Ampliatur 47. dictus effectus q clerici nō possunt conueniri corā iudice laico vt locū sibi vendicet ēt si ipse clericus corā iudice laico confiteretur, & assereret se esse laicū, & nō clericū, qa p talē confessionē sibi non præiudicat, neq; suo episcopo illū vendicare volēti, qa episcopus non obstante ipsius cōfessione poterit illū repetere, *c. at si clerici de iudi. Innoc. & Cōpostell. in c. per inquisitionē de electi. Bal. in l. si qua per calūniā vers. sed ponamus clericus C. de episc. & cler. & in l. 1. n. 39. C. de cōfes. Lāfrā. de Oriann. in c. quoniā contra in verb. cōfessio n. 14. de probat. Io. Andr. in c. si iudex laicus de sent. excom. in 6. Bertach. in*

O 2 suo

suo reper. in verb clericus Foller. super constitut. Regni in tit. de episc. & cler. c. item seruat n. 4. car. mihi 83. & in pract. crim. in verb. & si confitebuntur p. 1. n. 122. Bossi. in tract. crim. in tit. de confess. nu. 51. Camill. de Curte in diuers. seu cõpræhensorio iuris feud. p. 2. c. 2. n. 125. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. nu. 55. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 33. num. 2. vers. his accedit Fider. de Sen. cons. 235. nu. 1. vers. quæritur an confessio Gemini. in d. c. si iudex laicus §. non sic n. 7. vers. quæritur primo, & ibi etiam Philipp. Franc. nu. 6. vers. & ex his elicit Farinat. q. 8. nu. 11. lib. 1. & q. 81. c. 6. nu. 200. lib. 3. Fului. Patian. in tract. cui incũb. onus proband. negat. p. 2. c. 34. nu. 74.

Quæro iuxta hanc ampliationem quid si iudex laicus sciebat detentũ esse clericum ipse vero clericus detentus corã eodẽ iudice confiteretur se esse laicum an stante tali confessio-328 ne iudex procedere possit cõtra eum illũ condemnando, & sic an excusetur a sententia excommunicationis, & dico quod nullo modo procedere poterit, & procedendo non excusabitur a sententia excõmunicationis *Innocen. in c. vt famæ, de sentent. excomm. Io. Andr. in cap. si iudex laicus eod. tit. in 6. Cæpoll. cons. 11. num. 17. in crimin. Bald. in l. si qua per calumniam nu. 3. C. de episc. & cler. Decian. in tract. crim. p. 4. c. 9. n. 114.* vbi adducit rationem, q̃a scilicet talis confessio esset nulla tanquã facta corã iudice incompetenti: ego vero puto quod vera ratio huius conclusionis sit quia clericus non potest tàm expresse quàm tacite prorogare iurisdictionem iudicis sæcularis vt dixi supra ampl. 7. nu. 45.

329 Ampliatur 48. vt iudex ecclesiasticus possit petere vt sibi remictatur clericus detẽtus a iudice sæculari ẽt ipso clerico inuito, & contradicente, *c. si iudex laicus de sentent. excomm. in 6. Fider. de Sen. cons. 135. nu. 2. Bertrand. cons. 67. nu. 12. lib. 2. & cons. 182. nu. 3. in fin. & nu. 4. lib. 1. Foller. in pract. crim. canon. p. 2. tit. repersi culpabiles nu. 32. Iacobus de Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 4. c. 18. nu. 154. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 116. Sbrozzi. in tract. de vicar. episc. lib. 2. c. 191. num. 11. vbi allegat Bald. in l. 1. ff. de reiuendi. & Bart. in l. præcepit C. de canon. stat. lib. 10.* Et nõ solum potest iudex ecclesiasticus repetere clericum detentum a iudice laico ipso clerico inuito, verum ẽt statim quod scit clericum detineri per laicum tenetur ex suo offitio hoc facere aliàs posset ab administratione depo-330 ni, & forte etiam criminaliter puniri, *cap. dilectis, vbi Abb. nu. 4. & Deci. nu. 2. & cõiter scribentes de appell. cap. si iudex laicus vbi glos. de senten. excomm. in 6. Clar. in §. fin. q. 36. vers. regulariter in fine vbi Io. Batt. Baiard. in addit. nu. 26. Iacobus Sbrozzi. d. c. 191. nu. 10. Anastas. Germon. in trac. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. n. 64. Cassan. cons. 38. per totum, & super consuetud. Burgund. rub. 1. §. 5. n. 73. car. mihi 202.* vbi dicit quod si is talis detentus fuerit per iudicẽ secularẽ ad mortem 331 damnatus, ipse iudex non repetens tenetur de homicidio, & vlterius tenetur ad oĩa damna, & interesse quę passus est clericus detentus, *& d. cons. 38. nu. 2.* dicit quod si iudex ecclesiasticus non repetit clericum detentum per iudicẽ 332 sæcularem punitur tanquam periurus ex quo in principio sui offitij iurauit prout iurare tenetur subditos suos quantũ possibile erit seruare illæsos, ideo eos non repetendo incidit in periurium, & n. 3. dicit quod si is talis qui clericum repetere tenuit esset episcopus suo episcopatu venit priuãdus, & ad hoc allegat cap. cum quidam de reiurand. & si aliud benefitiũ haberet eo ẽt priuabitur, *c. 2. vbi oẽs Doctores de rescript. c. querelam, & quod ibi not. scribentes de iureiur.* & ratio cur iudex ecclesiasticus teneatur repetere clericum ẽt inuitum, & illum nõ repetendo incidat in prædictas penas est quia priuilegium fori non est datum singulo clerico sed toto ordini clericali, & ecclesiastico, *Gemin. post alios in d. c. si iudex laicus de sentent. excom. in 6. & dixi fusius supra ampl. 7. nu. 43. & voluit Cassan. d. cons. 38. n. 25.* ideo nullo modo est illis auferendũ nec auferenti assentiendũ.

Ampliatur 49, vt iudex laicus (q̃n sibi con-334 stat detentum esse clericum, & ipso iure non perdidisset priuilegium fori) debeat illum remictere ad iudicẽ ecclesiasticum ẽt quod ipse iudex ecclesiasticus illũ non peteret aliàs cõtrafaciendo peccaret mortaliter, *c. si iudex laicus in princ. iuncta glos. ibi de sentent. excomm. Ias. cons. 121. in 1. dubio lib. 4. Ange. de Castro inter cons. Alex. de Neuo cõs. 61. n. 3. & 4. Iacob. Sbroz. in tract. de vicar. episc. lib. 2. c. 191. n. 3.* vbi alios allegat, & ideo eo ipso quod iudex sæcularis videt instrumentum, vel literas clericatus dẽt 335 clericum ad suũ iudicẽ remictere, neq; anxie discutere an aliquid contra eas possit opponere, & illas cauillare, *Bald. in l. si qua per calumnia col. 1. in fin. C. de episc. & cler. Alex. cons. 8. vol. 1. & cons. 169. n. 4 vol. 6. Ceppoll. cons. 10. & cons. 11. per tot. in crim. quos omnes allegat Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. num. 112.*

336 Nec iudex laicus debet clericum simpliciter remictere sed cum hac clausula, saluo iure vẽdicandi, quia si eum simpliciter remicteret non posset amplius illum recuperare, & punire si repetitur illum talem non esse clericum, & tota cognitio an debeat remitti clericus captus pertinet ad iudicem ecclesiasticum, *Aufrer. in addit. ad Cappell. Tholos. dec. 117. in fin. Patian. in tract. cui incumbat onus proband. negat. lib. 2. cap. 34. num. 49.* de quo vltimo, & cuius expensis, & quomodo debeat fieri hæc remissio dicam infra hoc eodem effectu loco suo.

Am-

Ampliatur quinquagesimo vt dictus primus, effectus, quod clericus non possit coueniri coram iudice laico procedat etiam in clerico petente restitutionem in integrum etiam pro suis bonis patrimonialibus, quia illā petit coram iudice ecclesiastico, tam si agit contra clericum, quam contra laicum, *Bttri.n.9. Abb. Felin.& alij in c.constitutus de restit.in integr. Rom. sing.113.& ibi Addentes idem Fel.in c.cum sit generale col.2.versic.amplia de foro cõpet. Fider.de Sen. cons.285. Aufrer.in tract.de potest. iud. ecclesi.super laicis,& eorum bonis nu. 48. in 13.tom.tract.diuers.p.1.cart.mihi 129.Socin.in c.significationibus n.6.de noui oper.nunti. Bertacch. in reper. in verb. clericus minor Bero in c.primo n.162.de restit.in integ. Marant.in pract.p.4.dist.11.n.16. vbi Foller. in addit.cart.mihi 195.Couarr.in lib. 1. variar.resolut.c.4.n.2. versic.verum Artman. Artamanus Vltram.in lib.2.pract. Forens.c.2.obseruat.3.n.15. Sfortia Oddo in tractat.de restit.in integr. q. 32. art. 15.n.123.& 124. Anastas.Germon. in tractat. de* 337

338 *sacror..mmun.lib.3.c.15.n.* 110. Sed quantū ad bona patrimonialia clerici cõtrarium tenuerunt, *Couarr.in d.verf.verū vbi alios adducit Oddo d.art.15.n.125. Patian. in tractat. cui incumb.*

339 *onus proband.negat.lib.2.c.34.n.123.* qui dicunt quod vbicunque clericus agit pro bonis suis patrimonialibus contra laicū debet petere in integrum restitutionem coram iudice laico superiore ipsius rei.

340 Ampliatur quinquagesimo primo vt predicta regula siue primus effectus clericatus scilicet qnod clerici non possint conueniri corā iudice laico habeat locū etiam. si clericus esset impeditus clericatū assumere vt quia esset minor vel illegitime natus, namque si de facto is talis reperiretur ordinatus gaudebit benefitio fori sicut, & alij clerici, *Gramm. decis. 81. per totam Vincent.de Franch.decis.189.nu.5. & etiā per totam Clarus in §.si.q.36.n.6.Cuceus in instit. maior.lib.3.tit.9.n.17. Mascard.in tractat. de probat. concl.302.n.19.& 20. Scaccia in tractat. de indit. p.1.c.11.n.19.* & ratio huius ampliationis est quia huiusmodi defectus nō impedit quin ca-

341 racter imprimatur, sed tantum suspēdit exequutionē ipsorum ordinū vsque ad legitimā, & perfectam ætatē vel vsque quo tollatur macula, & impedimentū *cap.* vel non est de tempor.ordinand. *Diaz. in pract. canon. in verb. illegitimi, in fine, Siluester in summa, in verb. ordo il 4.n.2. Vincen.de Grane.decisio.189.n.4. Iacob.de*

342 *Graff.in decis. aur.p.2.lib.1.c.11.n.10. Mascard. decis.302.n.21.* Et quia hæc ratio nō militat in prima tonsura, quæ re vera nō est ordo sed dispositio, & ianua ad ordines, *vt voluit Diuus Thom.in 4.sentent.dist.24.de Franc. d. decis.189. n.8.dixi latius supra in preludio,nu.298.* sequitur vt insignitus prima tonsura tantū ex quo non habet caracterem impressum si est impeditus clericatum assumere eius executio differtur vt dicit idem de Franch vbi supra.

343 Ampliatur 52.vt dictus primus effectus clericatus procedat etiā si is qui vult cognoscere de causis clericorū esset Imperator vel Rex, qa ex quo est laicus quacunque dignitate præfulgeat nō poterit cognoscere de clericis, & eorū causis, *c.cum non ab homine vbi Abb. n. 1. de iudit.c.solite de maiorit.& obedi.c.sacerdotibus 11. q.1. Cardinal. Iacobat.in tract.de concilio lib.2.art. 5.n.24.in 13.tom.tractat.diuers. p. 1. cart. mihi 121. Bertacb.in tractat.de episcop.p.5.lib.4.n.95 in eod.13.tomo tractat.p.2.cart.mihi 353. Grām. voto 33.n.6.& dec.61.n.12. Grat. cons.87.n.5. li. 1. Gigans in tract.de crim.les.maiest.tit.qs de crim. læse Maiest. cognoscere poss. nu.13.cart.mihi 126. Gallina in tract.de ver.sig.lib.10.c.34.n.24 Surd. cons.301.n.15.& cons.396.n.14.lib.3. Roland. a Valle cons.4.n.7.& 8.lib.1.& cons.12.n.35.lib.2 Scac.in tract.de indit.p.1.c.11.n.33. Decia.in tractat.crim.p.1.lib.4.c.9.nu.2.3. & 4.* vbi multa scribit quæ satis cõferunt ad præsentē ampliationem, *e Anton.Scappa in tract. de iure non scripto lib.1.c.1.n.2. Bossi.in tract. crimin. in tit.de foro compet.n.126. Alex.cons.8.n.1. vol. 1.* vbi dicit quod laicus quacunque dignitate præfulgeat nunquam poterit cognscere de causis clericorum, *Mart.de iurisdict.p.1.c.25. nu. 40.*

334 Ampliatur 53.dictus primus effectus clericatus vt clericus possit allegare exceptionē declinatoriā fori etiam si in loco existat statutū reseruans omnes exceptiones in fine causæ vel post factam solutionem debiti periti prout in isto Regno Siciliæ est pragmat.super bulla, vel prohibēs, & reijciēs omnes exceptiones quia statuta prædicta intelligi debent de exceptionibus quæ sunt, & ortum habent de iure ciuili non autem de illis quæ sunt de iure diuino vel canonico prout est exceptio clericatus vt dixi supra in 2.ampliat. quia super eis disponi non potest per statuentes, *Plot.cons.78.nu. 13. Gramm.decis.29.n.7 & cons. 1.n. 37.post easdem decisio.Bertacb.in tractat.de episc.p.5.lib.4.n.49. in fin.in 13.tom.tract.diuers.p.2.car.mihi 349. Roland.a Valle cons.4.n.37.lib.1. Io. Battist. Baiard. in addi.ad Clar.in §.si q.36.n.11.& ad hoc benefaciunt ea quæ aliàs dixi in meo tract.de excep.ad mater.statuti, &c. & quæ dicam infra in effectu immediate sequentis.*

345 Ampliatur 54. prædictus primus effectus quod iudex laicus nō possit cognoscere de personis, & causis clericorum vt supradictus effectus siue regula procedat in quocunque crimine etiā atroci vt homicidio, furto, vel periurio, de quibus habetur, *in c. cum non ab homine de iudit. vbi omnes Doctores*, exceptis delictis de quibus infra in fallentijs loquemur, & hæc amplia-

ampliatio procedit etiã in crimine falsæ monetæ, vel ipsius tõsionis, vt dixi infra ampliatio.83.n.576.& hanc ampliationem ponunt, *Cassan. super consue t. Burgund.rub.1.§.5.nu. 50. eart.mihi 49.Henric.Bohic in capitulo ex literis n. 15.de vit.& honest.cler.Riminald.iun. consil. 685. n.30.& seq.lib.6.Ferdinand.Vasq.in tract.de succeß.creat.lib.3.§.22.limit.17.n.63.Decia. in tractat.criminal.p.1.lib.4.c.9.n. 18. Bossi. in tractat. crim.in tit.de foro compet.n.134.Clarus in §.fin.q. 36.n.20.* vbi asserit hãc esse comm. opin. Quæ quidem ampliatio non obseruatur in Dominio Venero in quo ex particulari indulto Romani Põtificis clerici in delictis atrocioribus puniuntur per iudices sæculares, *ita asserũt Decian.consil.81.nu.8.lib.2. & Menoch.consil.557.nu. 11. lib 6.* vbi dicit ꝙ ipse viditt alia indulta.

Ampliatur 55.iam dictus, & pluries repetitus primus effectus vt locũ sibi vẽdicet etiam

346 si delictum de quo clericus est infamatus, vel accusatus esset notoriũ, quia etiam in notorijs laicus iudex non poterit iudicare clericũ, *Dec. in c.cum non ab homine,n.10. verf. tertius casus de iud.Decia.præcita.c.9.num. 20.*

347 Ampliatur 56. vt dictus effectus procedat etiam si fuisset clerico aliquid relictũ cum cõditione, ꝙ in casu quo aliquis præiẽderet aliquid super re legata posset eundẽ clericũ conuenire corã iudice laico, quia reiecta tali conditione tanquã impossibili erit conueniendus

348 corã suo iudice ecclesiastico, *Felin. in c. ecclesia S. Mariæ n.70.in fin.de constit. Dec. in c.clerici, n. 59.de iud.Bald.in l.2.ff. vt in poßeß.legat. Fernand. Vasq.in tract.de succeßio. creat. lib. 3.§. 22.limit. 17.n.66.Petr.Nicol.Mozzi. in tract. de feud. tit. de natu al.feud.n.127.cart.mihi 166.Decia.in tractat.crim.p.1.lib.4.tit.9.n.66.& dixi supra in alia ampliat.* & ꝙ hæc conditio sit impossibilis clarissime deducit ex his quæ posui etiã supra loco suo: & quòd cõditio impossibilis reijciatur

349 & tollatur a legato, latè probaui *aliàs in meo tract.de except.ad mater. statu.&c.excep.33.n.34 cum seq.& vltra ibi allegata est tex.in l. obtinuit ff. de cond.& demonstr.§.impossibilis Instit.de hæred. instituen.Crot.consil.43.n.4.lib.1.Natta consil.618. n.13.& consil.626.n.14. lib. 4. Vasq.in tract.prædict.de succeß.creat.lib.3.§.3.n.76.Tiraq.in tract. de pia causa priuil.75.Rausner.consil.7.n. 53. lib.1. Surd.consil.55.nu.18. & consil.69.n.2.& consil. 89. n.11.lib.1.Crauet.consil.167.n. 8. Molin. in tract. de primog.Hisp.lib.2.c.12.n. 34. & sequ.*

Ampliatur 57.prædictus primus effectus, in tantũ esse verum vt sententia lata per iudicem sæcularẽ contra clericum conuentũ sit nulla,

350 *c.nullus iudicum 11.q.1.c.at si clerici, de iud.Guido Papa dec.450.Siluest.in summa in verb.iudex,il1. nu. 3. Alex.consil. 149. in fine,lib.6.Couarr.in lib. practic. quæst.c.33.num.2. versic. secundo est Cepoll.consil.11.n.17.in crimin.Grammat. voto 18. n. 11.Peregrin.consil.91.n.50.Velascus decis.65.n.3. versic.secus vero Matth.Brun.consil.64.nu.14.Visill.in adnotat.ad Afflic.dec.2.n. 3. Cassan.cõs.38. n.8.in fin. Alex.de Neuo consil.56.nu. 6. Pet. Rauenna in tract.de feud.in tit.de statut.& consuetud. feud. §. statuimus in 10. tom. tract. diuers. p. 2. cart.mihi 41. Auenda. in tract. de exeqn. mandat. princ.c.22.n.2. Anastas.Germon.in tractat. de sacror.immun.lib.3.c.15.n. 54. Natta consil.495.n. 11.& seq.lib.3. Bartius in Rot. Bonon. decis. 106. n. 13.Grat.consil.87.n.1.lib.2.Mart.Vran.Vltr.consil. 31.n.1.lib.2. Ancb.in c.nullus de foro comp. Boer. super consuet. Bituricen.§.21.glos.2. verf. aduersus quam cart.mihi 49.Muscatell.in pract. ciuil. p.2.in glos.in verbo competens n. 22. cart.mihi 38. Io. de Anan.in c.si diligenti n.1.& 7.de foro cõpet.Grãm. decis.61.n.19.* vbi dicit quod si clericus post sẽtentiã comparet cum instrumento clericatus dicendo de eius nullitate, est omnino audiendus, & processum, sententiã, ac exequutionem

351 annullabit, *allegat Bald. in l. generaliter C. de episcop.& cler.& in l.1.C.si a non compet. iud. Guliel. de Benedict.in rep.c.Rainutius in verb. mortuo itaque testatore n.214.de testam.* vbi dicit vt in tantũ sit nulla quod si clericus esset ad mortẽ cõdemnatus per iudicem laicum nõ efficeretur intestabilis, & ratio huius ampliationis est ꝙa ipse iudex laicus super clericis, & eorũ bonis est penitus incompetẽs ideo procedẽdo pro-

352 cedit tanquam priuatus, *est tex.in l. 3.ff.de offi. præsid.& in l.obseruare §.ingressus ff.de offic.Proconsf.& not.Doctores in l.si pupillus §. territorium ff.de verb.sig.& in l.1.§.initio,& in l. fi.ff.de offi. præfect.vrb.& in l.fi.ff.de iurisd.om.iud.& in c.fi. de foro compet.Vini.in comm.opin.in verb.iudex n. 8.Vanti.in tractat.de nullit.in tit.de nullit. ex defe-*

353 *ctu iurisd.n.107.* & est regulare quod sententia lata a nõ suo iudice competenti non tenet, & est nullius momenti, *l.1.in fin. ff. quod quisque iu l.2.& 3.C.si a non compet.iudi.c. ad nostram de cõsuet.& at si clerici de iudit. c. Nullus de parrocch. Vrant.d.consil.32.n.3 lib.2.Vanti.in eod.tit.de nullit.ex defect.iurisd.n.100.Io.de Amicis consil.67.n. 2.Borgin.Caualcan.decis.19.n.1 lib.3.Cephal. cõs. 708.n.2.lib.5.Mandell.consil.70.n.14.lib.1.*

354 Subampliatur 1. hæc ampliatio vt procedat etiã si clericus tacuerit, & nũquam de clericatu se opposuerit, *not. Doctores in c. si diligenti,& c.significasti de foro compet. Glos. in c. 1. vbi etiam Marian. Socin.n.23. in fin. versic. vigesimatertia eod.tit. Surd.consil.396.n. 30.lib. 3. Camill. de Curte in diuers.seu comprahensor.iur. feud. p. 2.*

355 *c.2.n.125.* quæ subampliatio limitatur quãdo ageretur de causa spolij quia tunc si non fuerit opposita declinatoria fori sententia esset valida, *Caualc.decis.45.n.77.lib. 1.* vbi ad hoc allegat *Crauet.consil.258.n.4. & consil.220. n.4.& 5. col.*

vol.2.Meno.in tract. de recup. poss.remed.3.n.53.

356 Subampliatur 2.vt in tantum sit nulla hæc sententia quod etiã si extaret statutũ q̃ aduet sus sententiã non possit opponi aliqua exceptio adhuc poterit eo non obstante semper, & quandocũque opponi hæc nullitas, *not.glos.in c.1.de seque st. possess. & fruct. Bart. cons. 62. Deci. cons.241.Natta cons.495.n.17.Gramm.decis.61. n.20.cum multis alijs quos allegaui in meo tract. de except. ad materiam statuti, &c.*

357 Subampliatur 3.vt hæc ampliatio procedat etiam in sententia banni vel foriudicationis lata in causa criminali cõtra aliquẽ sub nomine laici quia tale bannũ non teneret, & esset nullius momenti *Bald. in l.1. ff. si quis in ius vocat. non ierit Alexand. consil. 65. col. 4. Gramm.cons. 152.n.3 t.ia crim.Patian.in tract.cui incumb.onus probanad.negat.lib.2.c.34.n. 76. & 77.*

358 Subampliatur 4.vt ipsemet iudex sæcularis qui tulit sententiã contra clericũ de facto poterit illã reuocare prætextu incõpetẽtiæ, *l.prases C.quomodo & quando iud.l.4.C.de accusat. Acher.eo as.184.Fel.cons.49.nu. 19. Bertrand. cons. 182.a.3.lib.1.Natta d.coas.495.n.15.ia fi.lib.3. Decia.ia tract.cri.p.1.li.4.c.9.n.61.in fi.& n.115*

359 Subampliatur 5. vt de tali nullitate sẽper, & tàm post, quàm ante sententiã clericus poterit se opponere, *Vant.in tractat. nullit.tit. quibus modis senten.null.reparet.nu.58. Passett. cons. 23.n.5.& dicam etiam infra hoc eodem effectu, & dixi etiam in prædicto tractat. de except.*

360 Fallit modo prędict a ampliatio quãdo sententia esset lata cõtra clericũ qui dimiserat habitũ, & tousurã, & ab omnibus reputabat laicus quia tunc esset valida, *Crot.cons.204. n. 13. lib.2.vbi allegat Calder.cõs.12.in tit.de foro comp. & iterum idem Crot.cons.203.n.10.eod. lib.2.* vbi dicit quod si clericus qui dimiserat habitum, & tonsurã fuerit per iudicem laicũ citatus, & sententiã contrariã reportauerit, vel in contumatiã fuerit condemnatus, nõ poterit dicere de nullitate sentẽtiæ, etiã quod non fuerit ter monitus, vt habitũ reassumat, & processus, & omnia acta cõtra eum facta sunt valida, & ratio est quia in iuditijs cõmunis opinio, & reputatio præiudicat veritati, *c.rerum 3.q.7.c.ad*

361 *probandũ de re iud.l.Barbarius Philippus ff. de off. præfect.Crot.prædicto consil.204.n.14.*& de prę senti limitatione loquar amplius infra in limitationibus.

362 Fallit secundo quãdo clericus tãquã laicus conueniretur corã iudice laico, & ipse non se opponeret de incõpetẽtia, & debitũ cõfiteretur quia si tunc iudex faceret præceptũ de soluendo tale pręceptũ esset validũ, *Calder.cõs.12 n.1.& 3.tit.de foro compet. Patian.ia tracta. cui incumbat onus proban.negat.lib.2.c.34. nu. 75.* ex quo infero quod si isto casu interponeret secũdum decretum tale decretum esset validũ, nec ista limitatio contradicit primæ subampliationi, quia hic vltra quod non opponit de suo foro confitetur etiam debitum.

363 Ampliatur 58. vt trahens, & cõueniens clericum corã iudice laico sit excõicandus, *c.enolita vbi Archid. & Turrecr.n.1.11.q.1.Quaranta ia verbo forum competens, Cened.in collectan.tarif. canon.collecta.57.n.2. qui ad hoc allegat Auth. statuimus, & ibi Bald.n.1.& Paul.de Castr.n.5.C.de episc.& cler.& multos alios, & vltra ibi allegatos idem dixit Vulpell.in tract.de libertate ecclesi.p.1. n.14.* qui ẽt alios allegat, & dicit quod istalis offendit libertatem ecclesiasticam.

364 Ampliatur 59. vt laicus non possit tangere clericum etiam vti minister iudicis ecclesiastici, vt si clericus esset torquendus non poterunt laici illum torquere etiam de mandato episcopi, vel si esset carceribus mancipandus non poterunt ministri laici illũ ducere ad carceres, *Ant.de Butr.in c.vt famæ de sent.excom.& in c.decernimus n.39. eod.tit. Cataldin.de Boncompagn.in tract.de sindi.q.235.n.148.Clarus in §.fi. q.74.ver.sed hic;* & in tãtũ est vera hæc ampliatio secundũ aliquos quod scilicet clericus nõ possit torqueri per laicos ita vt ausi sint dicere quod episcopus, vel eius vicarius, qui man

365 dat clericũ torqueri per laicos, & ipsi torquentes sunt excõicati, *ita dixit glo.in c.presbyteri il 2 in uerb.religiosus 5.q.6.vbi hoc idem dixit. Archi. Io.Andr.in c.cum in contẽplatione de reg iur.Butr. in d.c.vt famæ Reper.Fel.in verb.clericus non põt,* vbi dicit quod illa opinio est verissima, *Lapus in c.si clericos,a.2.de sent.excom.in 6.Cassan.super consuet.Burgun.rub.1.§.5.a.6.car.mihi 156.Marant.ia pract. p.4.dist.11.n.74.cart.mihi 205. & p.6.actu 12.au.5.car.mihi 443.*

Cõtrariam nihilominus, & meliorem opinionem tenuerunt *Bal. in c. decernimus de iudit. Abb.in c.vniuersitatis,n.6.9.& 11. de sent. excõ.*

366 vbi dicit quòd si laico mandetur per iudicem ecclesiasticum poterit clericum torquere, & quod consuetudo excusat, licet de iure hoc facere non possit, *Anan.in c.si cõstiterit,n.9.de accusat. Diaz in praet.crim.canon.c.17.Nauar.ĩ manual.c.27. n.24. Sbrozz. in tract. de vicar. episc. lib.2.q.153.n.& seq. Scappa in tract.de iure nõscri pto lib.1.c.9. n.13.* qui dicit quod ita seruatur de consuetudine, & quod talis consuetudo, est bona. *Zerola in praxi episc. in verb. excõicatio causa efficiens causa 9.§.8.* vbt asserit quod ita ipse practicauit, & ratio huius vltimę opinionis est illa quam considerauit, *Fel.in cap.vniuersitati,a.5.de sent.excom.* scilicet qnia cum hodie non reperiantur clerici, qui vtantur arte tali, nec sciant ligare, & soluere, & erigere clericũ torquendum quod possunt, & ita passim seruatur de cõsuetudine quam rõnẽ ẽt adduxetunt

runt Sbrozius, & Zerola in locis supra citatis; immo dico ego quod ij qui tenent primã opinionẽ dum conantur augere dignitatẽ clericalẽ, & eius priuilegia defendere ipsã dignitatẽ vituperãt, & cõtra eius priuilegia loquunt. qa si dicũt quod debent torqueri per clericos necessario inferũt quod ex clericialis qui possint esse carnifices, & birroarij quod esse nequaquã debet, qa non cõuenit dignitati clericali tã indigna, & abiecta exercitia, & ministeria exercere, ad quæ bene conferunt ea quæ dicã infra effectu 6. n. 45. & reuertẽdo ad propositã materiã dico, quod quotiescũque iudex ecclesiasticus esset hac ratione motus ad mandandũ laicis vt torqueant clericos nõ essent excõmunicati prout aliàs essent *secũdũ gloss. in d. c. presbyteri, il 2. in verb. religiosus, 5. q. 6. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 74. Diaz in pract. canon. c. 17. n. 7. Sbrotius in tractat. de vicar. episcop. lib. 2. q. 153. num. 5. & seq.*

367 Ampliatur sessagesimo, vt in tantũ sit verũ quod si clericus ducatur captus per officiales laicos possit impune de facto ab eius manibus auferri dum auferẽtibus constet illũ talẽ esse clericum, *Guido Papa decis. 73. n. 2.* vbi adducit rationẽ scilicet, quod officiales tũc illũ ita ducendo cõmittunt illicitũ, *& allegat text. in l. 1. §. hæc verba ff. ne vis fiat ei, qui & in l. 1. in fin. ff. ne quis eũ qui in ius, & in l. 2. etiam in fine, ff. si quis in ius vocat. hoc idem dixerunt Foller. super cõstit. Regni in tit. de episcopis, & cler. in c. si aliquis citatus, n. 17. cart. mihi 81. Vincent. de Franc. dec. 199. nu. 10. Thom. Zerola in praxi episc. in verb. clericus* §. 8. vbi adducit aliã rationẽ hoc est, quia cuilibet licet per se sine interuallo expellere de possessione violentũ possessorẽ, quibus, & ego addo aliã rationẽ, quia quando officialis, in conueniẽdo procedit iniuste nõ seruato iuris ordine potest ei de facto resisti tãquã cuilibet

368 priuatæ personæ, *est tex. in l. prohibitum de iure fisci, lib. 10. Lucas de penna in l. quoties, n. 7. in fin. vbi etiam Bal. C. de ex actor. tribut. l. deuotum vbi omnes scribentes, C. de metat. & epidemit. lib. 12. Gramm. cons. 51. n. 2. & voto 2. n. 15. Mars. in l. edictum Diui August. n. 3. ff. de quæst. & in l. lege Cornelia, n. 78. vers. istud tamen quod dixi ff. ad l. Cornel. de Sicar. Aug. in addit. ad Angel. in tracta. malefit. in verb. prædicto Caio nu. 30. cart. mihi 266. Boer. dec. 170. n. 3. Aret. in §. quadruplici, n. 32. Institut. de action. Carrer. in pract. crim. §. circa secundum, n. 15. cart. mihi 149. Petr. a Plaz. in epitom. delict. c. 28. n. 8. vers. quinto itidem Clar. in §. fin. q. 29. n. 2. Foller. in pract. crim. vers. nota capiat n. 16. Farinac. in tractat. crim. q. 32. n. 29. & seq. Viu. decis. 509. nu. 2.* Sed si ex tali captura posset aliquod scãdalũ siue tumultus oriri vt quia posset deueniri ad arma tunc nullatenus puto quod sit de facto auferendus.

369 Ampliatur 61. vt officialis laicus, qui capit & carceret clericũ si illum nõ remittit suo iudici ecclesiastico incidat in sententiã excommunicationis, *c. nuper in princ. de senten. excõm. Campeg. cons. 51. n. 26. in 2. com. consil. crim. diuers. Bertazz. cons. 78. per tot. in crim. Camill. Borell. cõs. 68. n. 16. Alex. de Neuo cons. 59. n. 15. Ortens. Caualcan. in pract. de testib. p. 5. n. 220. Camill. de Curte in compreh. seu diuers. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 127*

370 Subampliatur hæc ampliatio etiam si ipse officialis capiat clericũ tanquam delegatus iudicis ecclesiastici, *gloss. in c. cum non ab homine de iud. Borell. eodem num. 16.*

Contrariã tamen opinionẽ in ista subampliatione tenuerunt, *Fel. in c. famæ de sentent. ex-*

371 *comm. Card. Alban. in lucubrat. ad Bart. in l. si quis in seruitute, n. 2. de furt. Alphons. Aluarez in Specul. iuris pontific. c. 35. vers. & clericus de mandato cart. mihi 99. in princip. & dicam latius infra in limitationibus.*

372 Ampliatur 62. prædictus primus effectus, quod clerici non possunt conueniri coram iudice laico, vt procedat nõ obstãte quauis contraria consuetudine, quia cõsuetudo quod iudex laicus cognoscat de causis clericorum est omnino inualida ex quo repugnat iuri diuino canonico, & ciuili, *c. clerici vbi gloss. de iud. c. placuit, c. inolita 21. q. 1. Alexand. cons. 8. n. 1. vol. 1. Socin. in c. si quis clericus in 29. fallent. de foro compet. Corrad. in pract. in titu. de Inquis. n. 8. Rebbuff. cons. 193. n. 7.* vbi ex hoc infert quod consuetudo Anglicana permittens Regibus illius Regni, vt de clericis, & eorum causis cognoscant est nullius momenti, & hoc tàm in ciuilibus, quam in criminalibus allegat *Innocent. in c. postulasti de foro compet. Archid. in c. Romana eod. tit. in 6. Abb. & alios in c. ecclesia S. Mariæ de constit. & in c. solitæ de maiorit. & obed. & vltra prædictos Doctores idem dixerunt Euerard. con. 42. n. 9. qui ẽt meminit de eadem consuetudine Anglicana, & nu. 38. vbi alia iura ad hoc allegat Alex. de Neuo, cons. 56. n. 1. Roland. cons. 12. n. 43. & 45. lib. 2. & consil. 4. n. 13. lib. 1. & cõs. 23. n. 9. lib. 2. Restaur. in tract. de Imper. q. 101. nu. 8.* vbi vt alii mentionẽ facit de eadem consuetudine Anglicana, *Lelius de Zanch. in tract. de priuileg. eccles. priuileg. 85. n. 1. & seq. Rot. Rom. dec. 10. n. 4. in tit. de cõsuet. in antiq. D. Flam. Paris. in tractat. de resignat. benefic. lib. 7. q. 9. n. 6. Clar. in §. fin. q. 39. n. 2. vbi asserit hanc esse comm. * opin. Camil. de Curte in diuers. seu comprehens. iuris feud p. 2. c. 2. n. 122. vbi alios allegat Anton. Massa Galles. in tracta. de obligat. in forma Cameræ p. 2. q. 2. n. 2. Remigg. de Gonn. in tract. de caritat. subsid. q. 65. n. 2. in 15. tomo tract. diuers. p. 2. cart. mihi 193. Brunor. a Sole in compend. resolutor. proposit. iuris, in verb. clericus cum in ciuilibus, vbi multos alios congerit, Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 42. qui testatur etiam de comm. * opin.*

Margin: de consuetudine.

Boss.

Boss. in tract. crim. in tit. de foro compet. num. 130. Anastas. Germon. in tractat. de sacror. immun. lib. 3. cap. 15. num. 65. Decian. in tract. crimin. par. 1. lib. 4. & cap. 9. num. 10. 11. 12. & 13. vbi ad hoc adducit multa similia, Anton. Scappa in tractat. de iure non scripto lib. 1. c. 16. nu. 4. Stephan. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici, regul. 2. num. 1. in 16. tom. tract. diuers. car. mihi 289. Surd. cons. 396. nu. 33. & cons. 301. num. 54. lib. 3. vbi alios allegat & multa circa hoc affert vtilia, Natta cons. 495. nu. 14. lib. 3. Caualcan. qui alios etiam congerit decis. 27. num. 31. lib. 1. Franc. Capiblanc. in tractat. de author. baron. pragm. 8. par. 2. nu. 9. Paris. cons. 27 num. 4. lib. 1. Cabbell. Milleloq. 844. par. 2. Bald. in rubr. extra de consuetud. num. 24. Dom. Intrigliol. in tractat. de cas. consc. casu 8. num. 103. Felyn. in cap. ecclesia Sanctæ Mariæ num. 6. vers. ex quo inferunt de constit. Abb. in cap. clerici, num. 1. 5. & 6. de iudicijs vbi etiam Dec. num. 59. Ferdinand. Vasqu. in tractat. de success. creat. lib. 3. §. 22. limit. 17. nu. 76. Cassan. super consuet. Burgun. in titul. des iustices §. 5. vers. s'il n'agrazze nu. 47. car. mihi 192. & nu. 92. can. 206. Benincas. in tract. de pauper. q. 8. Speciali 4. nu. 55. gl. ordinaria super ritu M. C. V. in tit. de foro competen. lit. B, car. mihi 396. post constitut. Regni Amod. a Ponte, in tract. quis sit iudex in causa feudi nu. 72. Surd. dec. 129. nu. 4. & 5. Petrus Belluga in Specul. princ. rub. 11. §. videndum, nu. 10. vbi meminit de quibusdā consuetudinibus existentibus in aliquibus partibus Hispaniæ in quibus Rex cognoscit de personis & causis clericorum, & ibi per multa iura cōcludit non valere tales consuetudines immo quod plus est si statutum, vel consuetudo indirecte daret hanc potestatē iudicibus laicis, vt quia dictaret, quod clerici declinantes iurisdictionem sint extra protectionē principis sæcularis & per cōsequens fiant timidiores ad declinandā iurisdictionē, nec ēt valeret & ita statuentes essent excommunicati & nu. 11. loquitur de iurisdictione, quam pōt habere princeps sæcularis in exēptos, & an ipsā possit habere ea ratione quia isti tales non habent iudicē in Regno, & Borell. *ibi in add. in lit. G,* adducit quindecim validissimas rationes qbus probatur tale consuetudinem non valere, nec posse talē iurisdictionē præscribi a laicis, quibus ego addo duas alias, quarū prima est, qa hæc consuetudo esset contra libertatem ecclesiasticam, quæ quocunque tempore non præscribitur, *cap. ad audientiam de consuet. cap. cum inter & cap. causam quæ de elect.*

374 Aliā adduco rōnem quia consuetudo tendens contra dispositionem iuris diuini & canonici dicitur potius corruptela, quam consuetudo, ideo est inualida & p consequens nō est seruanda, *c. fi. de cōsuet. not. Io. Faber in Auth. hoc ius, vers. sed quid si consuetudo, C. de sacros. eccl. Suarez allegat. 17. nu. 6. Alba Mandell. cons. 159. nu. 8. lib. 1. Petr. Rauenn. in tract. de consuet. sect. 1. num. 47. Rocc. de Curte in eodem tractat. in §. seu sect. incip. cum tanto, num. 14. & sequen. car. mihi 16. Anton. Piagg. in tractat. de consuet. quæst. 6. nu. 121. Albert. Brun. cons. 43. nu. 20. Natt. cons. 136. num. 4. lib. 1. Paris. consil. 27. num. 44. cum sequen. lib. 1. & cons. 68. num. 52. lib. 4. Marc. Mantua cons. 11. nu. 27. lib. 2. Bero. in cap. sicut nu. 32. & seq. de probat. vbi etiam Alex. de Neuo nu. 14. Claud. Tuc. alleg. 24. nu. 3.*

375 Subampliatur primo prædicta ampliatio, vt procedat ēt si talis consuetudo esset immemorialis, & præscripta tanto tēpore de cuius initio memoria non extaret in contrarium, *Rot. Roma. decis. 10. in tit. de consuet. in antiq. Aufrer. in add. ad Cappell. Tholos. dec. 126. Abb. in repet. c. eccl. S. M. in princ. de constit. & in c. solitæ in 6. not. de maiorit. & obed. & in c. si diligenti de foro compet. Fel. in c. si quis in princ. de maiorit. & obed. Roland. a Valle cons. 12. nu. 43. lib. 2. & cons. 23. nu. 9. eod. lib. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 3. num. 5. vbi asserit hanc esse comm.* opin. Lelius de Zaneh. in tract. de priuileg. eccl. priuileg. 85. per totum, Cabbell. Milleloq. 844. lib. 2. Villalobs in comm. opin. in verb. clericus, nu. 80. Clarus in §. fin. q. 36. nu. 2. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 14. Anast. Germon. in tractat. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. num. 65. Petr. Cenedus in collectan. iuris canon. p. 1. collect. 57. num. 1. vers. quod in tantum est verum car. mihi 107.*

376 Nec præsenti subambliationi obstat quod fortasse in cōtrarium dici posset, scilicet, quod lapsus tāti tēporis immemorabilis habet vim priuilegij, *iuxta tex. in cap. super quibusdā §. præterea de verb. signific. & in cap. vnico de præscript. in sexto, & in l. hoc iure §. ductus aquæ ff. de aqua quotidian. & estiua & not. Doct. in cap. peruenit de censib. Alexand. cons. 35. num. 3. lib. 2. Abb. consil. 20. lib. 1. Decian. dicto num. 14. Balb. in tractat. de præscript. in 2. parte tertiæ partis principalis, quæst. 6. num. 12. & seq. cart. mihi 11. & in prima parte quintæ partis principalis quæst. 7. num. 16. cart. mihi 336. Bald. cons. 439. lib. 3. Alexand. cons. 6. num. 4. Crauett. cons. 10. nu. 11. lib. 1. Caphal. cons. 468. num. 61. lib. 3. Vincent. de Franch. decis. 166. num. 1. Roland. a Valle cons. 59. num. 14. lib. 4. Peregrin. cons. 28. num. 4. lib. 1. Anton. Gabriel. in titul. de præscript. conclus. 1. num. 1. cum pluribus sequen. & num. 72. etiam cum sequen. Dec. cons. 496. num. 4. & cons. 85. num. 2. Tob. Nonius cons. 83. num. 1. Io. de Amicis, cons. 25. num. 33 Riminald. sen. cons. 444. num. 15. lib. 3. Bellon. consil. 55. num. 5. Villalobs in commun. opinio. in verb. præscriptio, num. 217. & sequen. Alba Mandell. cons. 64. nu. 49. lib. 1. Natta cons. 98. nu. 19. & cons. 179. nu. 18. lib. 1. Riminald. iun. consil. 589. num. 6. lib. 5. Matthæus Vesimbec.*

conf.5.nu.41.lib.1.& conf.45.num.34.eod.lib.& conf.60.num.3.lib.2.Aluar.Velasc.in prax.partitio.c.35.nu.10. Et quod isto casu non est necessaria aliqua tituli allegatio, *Alex.cons.6.nu.5.lib.1.& cons.125.nu.3.lib.2.& cons.59.nu.10.lib.3.glo.in c.super quibusdã §. præterea de verb. significa.Fider.de sen.cons.234.nu.3.vers.nã talis consuetudo Guido Papa decis.408.in fin.Nonius d.cons.83.nu.6.Ias.cons.57.lib.1. Bursat. cons. prædicto,nu.8.Gabriel d.conclus.1.nu.44.& seq.Abb.cons.7 col.4. vol.2.Calder. cons.1. in tit. de libell. oblat.Cardinal. cons.118.nu.14.Loffred. cons.40. nu.38.Gozzad.cons.8.n.37.*& quod non requiritur scientia eius contra quem præscribitur, *Ias.in l.Imperium nu.26.ff.de iurisd.omn.iud.Dec.cons.85.nu.2.vers.& in tali præscriptione Alex.cons.6.nu.4.lib.1.qui asserit istam esse comm.* opi. Curt.iun.cons.158.nu.12.Thob.Noni.d.cons.83.nu.7.Natta d.cons.98.nu.19.Rom.in l.1.§.denique,ff.de aqua plun.arcen.Rim.iun.d.cons.589.nu.4.& 5.& Visimbet.eodem cons.60.nu.3. Duenas reg.141. Martin. Laudens. in tract. de principe, q.171.Gabriel concl.prædicta,nu.61. vbi testatur de magis comm.* opin.Paris.cons.111.n.53.lib.1.& cons.27.n.34.& 83.eod.lib. Gratus cons.61.n.21. lib.1.Mantua cons.282.nu.5.Tiraq. in tract.de nobilit.c.14.nu.4. Balbus in tract. de præscript. in 2. parte tertiæ partis principalis q.6.nu.22.car.mihi 121.*& quod nec admittitur probatio in contrarium, *Fel.in c.fi.n.8.de præscript.Bursat.d.cõs.41.nu.8.lib.1.Balbus d.q.6.nu.19.car.120.*

Quia prædictis oĩbus & similibus respondetur quod procedunt data capacitate & habilitate præscribentis & vtentis & non aliter, *Io.Monacus in c.2.de præbend.Felyn.& Abb.in c.causã de præscript.& in c.quanto de consuet.Bal.in l.oĩs de præscript.30.vel 40.annor.Abb.& Io.Andr.in c.ad hæc de Simon.Cardin.cõs.58.Balbus in d.tract.de præscript.in prima parte, quartæ partis principalis,q.7.nu.15.car.mihi 355.Decian.in tract.cri.p.1.lib.4.c.9.nu.14.in fin.* & quod laici sint penitus incapaces iurisdictionis super personas ecclesiasticas dixi supra in principio huius primi effectus & ampl.2.nu.6.

Sed si vltra immemorabilem pręscriptionẽ & consuetudinẽ allegaretur priuilegium & titulus & extaret fama de eo, ex quibus posset præsumi a principio priuilegium extitisse & postea fuisse deperditum tunc ex quo per priuilegium laicus põt fieri capax iurisdictionis super personas ecclesiasticas vt dixi supra ampl.6.nu.25.cum seqq. tunc valeret consuetudo & laicus posset de clericorũ causis cognoscere *Io.de Imol.& Zabbar.in c.cum apostolica de ijs,quæ fiunt a prælat.sine cõsens.c.notat.Io.Andr.in c.quæ contra in mercnr. Bald. in l.cum in rẽ verso ff.de vsucap.Decian.d.c.9.nn.15.* de qua vltima opinione satis dubito, nec existimo eam omnino tutã per ea quæ dicam in sequenti subampliatione.

Subampliatur secũdo prædicta ampliatio, vt hæc cõsuetudo non valeatẽt quod esset introducta cum scientia, & tollerantia Romani Pontificis, Rot. Roma.*decis.*480.*alids* 10. *n.* 1. *in tit.de consuet.in antiq.Io.de Lignan.& Calder.in c.decernimus de iud.Decian.in tracta.crim.p.1.lib.4.c.9.n.16.Surd.cons.301.n.57.& 58.lib.3.* Et huius subampliationis multæ sunt rationes. Prima quarũ est, quod licet iura in præscriptibilia sciente, & patiente principe præscibãtur, *Butr.& alij in c.accedens de præscrip.Abb.cons.94 vol.1.* hoc tñ procedit data capacitate præscribentis secus si sit incapax (prout est laicus iurisdictionis in clericos *Abb.in c. quanto de consuetnd.Felyn.in d.c.accedens Roccus de Curte in repet.c.fin.n.300.de consuet.Decian.d.n.16.*

Alia est ratio, quia si Summus Pontifex nõ potest expresse per suam concessionem clericos subiicere iurisdictioni, & potestati iudicis laici, vt dixi late supra ampliat.6.nu.19. multo minus hoc facere poterit tacite, *ita arguendo dicit Addit.ad Marian.Socin.in c.si quis clericus n.43.de foro compet.Surd.d.cons.301.n.57.lib.3.* & nihilominus cõsensus expressus est validior, quàm tacitus, *c.scienti de reg.iur.in 6.Abb.in c.clerici,n.4.de iud.Bald.in l.3.n.8.C.de hæred.inst.* Alia est ratio quia tollerantia Summi Pontificis non potest referri ad approbationem prædictæ consuetudinis, sed vt obuietur maiori malo, *Rot.Rom.d.dec.840.alids 10.in fi.in tit.de consuet.in antiq.Surd.d.cons.301.n.57.& 58.lib.3.* vbi dicit, quod Papa non præsumitur tolerasse aĩo inducendi, & confirmandi consuetudinem, sed potius vt scandalum vitaret, quia patientia non iuuat in eo quod irrationabiliter fit, & multa tollerantur, quæ tamen non permittuntur, aut conceduntur.

Subampliatur tertio vt dicta ampliatio habeat locum etiam si consuetudo esset circa actiones reales, nam nec in eis esset valida ex quo in iudicijs etiam realibus quasi contrahitur, & personaliter obligatur persona foro iudicis temporalis, *Bald. in cap. secundo, de ind. Barbat.consil.1.nu.62.in fin.& nu.63.lib.3. Rot.Rom.dec.præd.n.1.Pet.Cened.in collectan. iuris canon.par.1.collect.37.num.14.* vbi multos alios allegat.

Limitatur modo prædicta ampliatio, vt non procedat vbi consuetudo non esset generalis, sed particularis in certis casibus vt in crimine læsæ maiestatis homicidii cũ assassinio, vel adulterij, vel in clericis certi ordinis vt cõstitutis in minoribus, *gl.in c.vir autẽ de secũdis nuptijs, Abb.in c.cum venissent de eo qui mitt. in possess.& in cap.cum causam de re ind. Camill. de Curt.in diuers.seu comprehensor. iuris feud. p.2.c.2.nu.*

2.nu.122.Dec.conf.85.col.2.Aufrer. in tract. de potestat.iud.laici reg.1.fallen.12.13.14.& 15.in 16.tom.tractat.diuers.cart.mihi 189.Clarus in §.fi. q.36.nu.2.in fi.Couarr.in lib. pract. quaest.c.3.nu. 5.vers.quamobrem Villalobs in comm.opin.in verbo clericus,nu.80.Roccus de Curte in repet.cap.fin. nu.107.de consuetud.Decian.in tract.crim.par.1. lib.4.c.9.nu.67.& nu.139. & 140. & 141. vbi recenset tres casus in quibus Rex Gallorum ex consuetudine exercet iurisdictionem in clericos,Farin.q.8.n.3.vers.limitando hanc secundã.

389 Limitatur secundo vbi adesset consuetudo quod existente negligentia iudicis ecclesiastici iudex laicus possit punire clericos delinquentes, quia talis consuetudo esset valida, Imol. in c.verum de foro compet. Guido Papa cons. 151.nu.2.vers. & dicit Imol. quamuis esset potius ab vsu,sicut & immediate praecedes quare neutra cars est obseruanda.

Limitatur tertio vbi consuetudo non tribueret iurisdictionem iudici laico circa personas clericorum, sed circa personas,quae potiuntur priuilegio clericali,vt est familia episcopi, vel seruientes ecclesiae, namque valet consuetudo vt ij tales, & similes possint cognosci a iudicibus laicis Bellaga in Specul. prin. §.videndum,num.9. in fin. vers.maxime. qui loquitur de tali consuetudine existente in Hispania, & nu. 10. vbi testatur se vidisse quendam crematum, & quod iudices ecclesiastici hos tales repetere non curauerunt.

Ampliatur 63.vt praedictus primus effectus, quod iudex laicus non possit esse iudex in cau-

390 sis clericorum,vt locum habeat et data negligentia ipsius iudicis ecclesiastici in expediendis causis clericorum, vel in nõ puniendo ipsos clericos delinquentes, nam adhuc iudex secularis non poterit hanc negligentiam supplere, c.generaliter & c.qualiter & quando & cap. quando cum alys de iud. Fernand.Vasq. in tract. de success. creat.lib.3.§.22.limit.17. num.68. Petr. August. Morla in empor. vtriusque iur. p.1.tit.2. de iurisdict.omn.iud q.14.nu.3.Franc.Capiblan. in tract.de iure & authorit.baronum pragm.8.p.2.nu. 8.Petr.Bellugã in Specul. princ. rubr.11.§. dubitatur nu.14.& seq. vers. indifferenter & rubr. 18. nu.8.& iterum rub.11.§.videndum nu.15.vbi dicit vlterius,quod licet iudex secularis non suppleat negligentiam iudicis ecclesiastici,nihilominus e contra iudex ecclesiasticus supplere poterit negligẽtiam iudicis secularis,quod

391 probatur,in c.licet ex suscepto & in c.ex transmissa de foro cõpet. & dixerunt etiam Butr. in d. c. licet ex suscepto Aufrer. in tract. de potest.iud.eccles.super laicis & eorum bonis nu.38. vers. quinquagesimoquarto,in 13.tom.tract.diuers.cart.mihi 128.& nu.50.vers.centesimonono.Mart.Vran.Vltramon. cons.32.nu.58.lib.2. vbi dicit, quod hoc procedit tantum qñ esset difficile adire ad superiorem ipsius iudicis laici negligentis, Franc. Capiblanc.d.n.8. Montal.in ll.Taurin.l.8.tit.7.lib. 1.glo.1.Cassan.super consuet.Burgund.rubr.1.§.5. nu.62.cart. mihi 198. qui remissiue ponit qñ & infra quantum tẽpus iudex dicatur negligẽs, Marant.in pract.distin.11.n.11.vbi Foller.in addi. car.mihi 593. Berrett.cons.3.n.11. Io. Segura Dauulos in director.iud.eccles.p.2.c.7.n.10. & de ne-

392 gligentia iudicis vide quae late scribit Farinat. q.81. per totam, & praecipue c. 6. Hinc est quod Papa põt supplere defectum,& negligentiam cuiuscunq; principis saecularis iustitiã subditis non administrantis,c.licet de foro compet.Rodulfus Cupert in repet.cap.oportebat 79.distin.in §. episcoporum quae sit iurisdictio art.6.nu.7.car. mihi 282.Hinc est et quod episcopus poterit mul-

393 ctare pecuniariter aromatariũ miscentem farinã fabarum vel aliam materiam cum cera si offitialis tẽporalis hoc non curat, Abb. in c.1. nu.9.de empt.& vendit.& ibi etiã Io.Andr.Rom. sing.526.vbi Adden.Carbon.in pract.practi.lib.1. c.4.nu.56. Et ideo vassalli, & subditi qui gra-

394 uantur a dominis suis temporalibus qui non recognoscũt superiorem, & sunt absoluti dñi possunt de grauaminib' sibi illatis habere recursum ad Summum Romanum Põtificem, ita Fel. in c.1.nu.10.de const.& in c.cum non liceat nu.16.vers. septimo de praescript. Ripa in c. si quando nu.15.de rescript.Fernand. Vasq. in lib.1. controv.illustrium c.8.nu.20.Bossi.in tract.crimin. in tit.de principe nu.62.Camill.de Curte in diuersor. seu comprehen.iuris feud. p.2.c.2.nu.49. & licet Bertacch. in tract. de episcop. p.5.lib.4.nu.95. in 13.tom.tract.diuers.p.2.car.mihi 353.teneat qđ iudex saecularis possit supplere negligentiam iudicis ecclesiastici nihilominus nullatenus est recedendum a priori opinione,quae est cõmunior,& verior.

395 Limitatur tñ haec ampliatio duobus modis,primo qñ iudex ecclesiasticus tanquã feudatarius principis saecularis haberet, & exerceret aliquã iurisdictionem,qa si in ea esset negligens poterit eius negligentia suppleri per iudicẽ laicum, Alex. de Neuo in c.verum nu.10. de foro compet. vbi dicit quod ad hoc facit cap. solite de maiorit. & obedien.

396 Secundo limitatur vt possit adiri princeps p viã violentiae in causis ecclesiasticis data negligentia iudicis ecclesiastici hoc est licitũ est recurrere ad regia tribunalia super violentijs ab ecclesiasticis illatis, ita Carolus de Grassal. in lib.2.regal. Franc.iure septimo Nauarr. in repet. c. cũ cõtingat remed.1.de rescrip.car.mihi 147.Afflict. dec.2.n.3.& dec.24.n.5.Osasc.dec.30.nu.13.Couarr. in lib. pract. quaest. cap.35. num.3. Didacus Perez in l.5.tit.primo lib.2. ordinamen. in gloss. in verb.puedan conocer cart. mihi 196.Gundislaus de

Paz in sua pract.p.1.to.2.c.6.§.1.nu.34.car.mihi 20.Io.Garzea in tract.de nobilit.gl.9.nu.51.& 52.Pet.August.Morla in emporio vtriusque iuris p.1.tit.2.de iurisd.omn.iud.q.14.nu.4. qui ad hoc *allegat,& ponderat tex.in c.regum officium, ibi & liberare de manu calumniatorum vi oppressos,& in e.principes,& in e.administratores,& in c.Imperatoribus 23.q.5.& in e.boni principis 96.distin.& in e.tributum 23.q 8.ibi tueri,& defensare deberent,& in e.Maximianus 23.q.3.& in e.Christus 11.q.1.& in c.filijs vel nepotibus 16.q.7.& in e.quidam monacus 16.q.1.& in c.fortitudo & in e.non inferenda 23.q.3.& in c.petimus 11.q.1.& in e.1.de pace tenenda,& ad materiam bene conferunt dicta per Osasc dec.88.& dec.180.* vbi examinat materiam qñ princeps sæcularis possit se ingerere in causis clericorum,& beneficialiũ,

397 *& per Tesaur.dec.131.* dum ponit an princeps sæcularis possit facere redductionem beneficiorum vacantium ad manus suas donec beneficio fuerit prouisum de rectore per Summum Pontificem.

Ampliatur 64. prædictus primus effectus quod iudex laicus non potest se intromittere

398 in causis clericorum, vt idẽ procedat qñ ageretur de causa,& re spirituali inter laicos vt est de causa vsurarum, matrimonij, decimarum, hæresis, legitimationis, iuris patronatus,& similium, quia adhuc in ea erit cõpetens solus iudex ecclesiasticus, *c.tuam vbi Abb.de ordin.cognit.c.cum laicus de rebus eccles.non alien.c.multorum 35.q.6 c.auditis de præscript.c.accedentibus de exceff.prælat.c.decernimus,& c.quanto de iud.c.lator,qui filij sint legit.e.causam quæ eod.tit.glos.in c.si iudex in verb.spirituali de sentent.excomm.in 6.Auth.cassa,& Auth.statuimus de episcop.& cler.c.contingit vbi hoc not.Doctores de arbitr.not.Bart.in l.Titia nu.2.& seq.ff.sol.matrim.Calder.conf.15.nu.1.in tit.de foro cõpet.Marant.in pract.p.4.distinct.11.nn.8.vbi Foller.in addit.car.mihi 193.Anton.Scappa in tract.de iure nõ scripto lib.1 c.35.in princ.Pet.Magdalen.in tract.de numer.test.in testam.requis.p.1.c.10.nn.8.Viui.in com.opin.in verb.iudex laicus vbi asserit istã esse com.opin.Carani.in repet.c.cum quid p.1.ampliat.2.nu.14.vers.procedit etiam de regul.iur.in 6.Couarr.in epitom.de sponsal.c.8.§.12.n.1.2.& 3.Scaccia in tract.de iudit.p.1.c.11.nu.50.in fin.And.Gail in lib.1.practicar.obseruat.obseruat.38.nu.1.Alex.Raudens.conf.17.nu.15.lib.2.Anastas.Germon.in tractat.de sacror.immun.lib.3.c.19.nu.84.& seq.Anto.Franc.de Doctori.conf.68.nu.21.inter conf.matrimon.diuers.Io.Batt.Marches.in tract.de cõmissi.seu rescript.p.2.c.4.n.30.Silnan.conf.3.nu.18.Zerola in praxi episc.in verb.decime,§.6.Farin.q.8.nu.18.Ambros.de Vignat.in repet.c.saluhriter nu.125.de vsur.Camill.de Curte in comprehensorio,siue diuersor.iuris feud.p.2.c.2.n 65.151 Dec.in c.2.nn.188.de ind.Rebuff.in tract.de decimis q.10.n.2.& 38.Alex.Moneta in eod.tract.de decim.c.8.n.1.2.11.& 12.Sebast.Vant.in tract.de nullit.tit.de nullit.ex defectu iurisd.num.54.car.mihi 88.* vbi dicit quod hæc ampliatio procedit siue causa spiritualis sit ciuilis, siue criminalis, siue realis, siue personalis tã petitorij quam possessorij, qui supra citati Doctores loquuntur in diuersis causis spiritualibus, nãque aliqui loquuntur in causis matrimonialibus, aliqui in causis decimarũ,& alij in alijs,

399 & ratio huius ampliationis est, quia iudex laicus est penitus incapax spiritualium, *cap.bene quidẽ 96.dist.c.si quis deinceps 16.q.7.c.Messana c.sacrosancta de elect.c.causam quæ.de præscript.cap.quamuis,& ibi Abb.in 2.not.de decim.Camill.de Curte d.n.65.D.Flamm.Paris.in tract.de resignat.lib.4.q.2.nu.3.*

400 Subampliatur primo vt prædicta ampliatio non solũ procedat in causis spiritualibus, verum etiã in spiritualibus annexis, quia tunc etiam solum est competens iudex ecclesiasticus, *d.c.quanto de iudit.d.c.tuam de ordin.cognit.d.c.lator,qui filij sint legitimi Bald.in l.si qua per calumniam num.2.C.de episcop.& cler.Marant.in pract.p.4.dist.11.num.8.vbi Foller.in addit.car.mihi 193.Raudens.conf.17.nu.15.lib.2.*

401 Subampliatur secundo, vt non solum principaliter, verum etiam nec incidenter iudex tẽporalis poterit cognoscere de causis spiritualibus, *Garzias in tract.de vltimo fin.iuris canon.& ciuil.nu.229.Camill.de Curte in diuers.seu comprehensor.iuris feudor.p.2.c.2.nu.60.& 151.Corrad.Brun.in tract.de heret.lib.2.c.17.Alciat.in tract.de singul.certamin.c.24 nu.3.Deci.in c.at si clerici nu.30.in fin.de indit.Roland.conf.12.nu.15.& 24.lib.2.Michael Vrcur.in tract.de regimine mundi p.1.q.5.Farin.in tract.crim.q.8.nn.25.Petr.Augustl.Morla in empor.vtriusque iuris p.1.*

402 *tit.2.de iurisd.in princ.num.151.* Sed contra qđ immo in causis spiritualibus iudex ecclesiasticus accessoriẽ, consequutiue,& incidenter,& nõ ex professo,& principaliter possit se ingerere tenuerunt, *Fider.de Sen.conf.245.in fin.Calder.conf.15.in tit.de iudit.Bal.in l.filium ff.de bijs qui sunt sui vel alien.iur.Bart.in l.omni nouatione C.de sacrosan.eccles.& in l.quoties vbi etiam Bald.& Ias.C.de iudit.idem Bart.& Alex.in l.titia ff.sol.matrimon.Fel.in c.decernimus in fin.de iudit.& in cap.1.num.22.de inreiur.Imol.in clement.dispendiosam nu.19.de indit.Anton.Franc.de Doctoribus conf.68.n.27.inter consil.matrim.diuers.Vant.in tract.de nullit.in tit.de nullit.sentent.ex defectu inrisd.n.54.Affl.decis.219.n.5.Capic.decis.7.n.2.Pet.Gerard.singul.96.Couarr.in epitom.de sponsal.c.8.§.18.n.3.Curt.in rub.ff.de offit.eius vbi etiam Bologuet.n.26.Amod.a Ponte in tract.quis sit iudex in causa feud.n.73.& 83.Iulius Cæsar*

sar Imbri. in tract. de iudice regni p. vlt. n. 61. & licet istæ opiniones inter se tantū videātur contrariæ, nihilominus facillimè cōcordari poterunt distinguēdo species causarū spiritualiū, scilicet quædam sunt causæ meræ spirituales, & ecclesiasticæ, vt sunt causæ excōmunicationis, hæresis, & simoniæ, & in istis iudex laicus tam principaliter quā incidēter se intromictere nō potest, & sic in eis pcedit subampliatio: quædā aliæ sunt etiā talis naturæ, vt nullo modo possint cadere in laicū, sed eorum solū sunt capaces iudices ecclesiastici vt sunt causæ de ordinibus, gradib. sacramētis obseruationib', ecclesiasticis dignitatibus, & similibus, & in talibus etiā procedit dicta prima opinio: quędā vero licet sint causæ spirituales, nihilominus possūt cadere in laicos prout est causa matrimonij, sacrilegij, periurii, vsurarū, & similes & tūc in eis (si quæstio incidat super facto, vtputa an sit contractū matrimoniū, vel cōmissum tale quid ex quo crimen vsurarū fundat) iudex sæcularis poterit se intromictere, dū tamen illud factū ab omni spiritualitate sit separatū, & tunc procedit secunda opinio, ita distinguendo transeunt fere omnes, *& præcipue Bart. in d. l. Titia ff. sol. matr. & in l. quoties C. de iudit. & in l. 2. de iurisd. omn. ind. Abb. & ceteri omnes in c. miserabilem de vsur. & in c. cum sit generale vbi late Fel. n. 5. & per tot. de foro compet. Arnald. Albert. in tractat. de agnoscen. assert. cathol. & heret. q. 25. n. 54. & seq. Farin. q. 8. nu. 20. vers. limitando dictam ampliationem, & n. 25. vers. limita principaliter,* vbi multos alios cōgerit, *Camill. de Curte d. c. 2. n. 68. & seq. vbi alios allegat,* & dicit quod in prædictis duobus speciebus causarū spiritualiū iudex sęcularis nunquam, tam incidēter, quā principaliter poterit se ingerere, tā si tractat articulus facti, quam iuris quia in prædictis causis illud factum a spiritualitate separari non potest.

404 Et id quod dixi quod in tertia specie causarum spiritualiū iudex sæcularis incidēter cognoscere poterit super facto habet locū quando iudex ecclesiasticus non inhibuisset, at si esset emanata inhibitio per iudicē ecclesiasticū iudici laico, ipse laicus nullatenus poterit amplius de ea causa cognoscere, *ita Couarr. in epitom. de sponsal. c. 8. §. 12. prout eum recenset Camil. de Cute in dicto cōprębens. seu diuers. iuris feud. c. 2. n. 69. & 70. Farinat. d. q. 8. n. 25. vers. sublimita secundo,* qui dicit quod si hęc inhibitio emanauit immediate, & ante quā iudex laicus in-

405 ceperit cognoscere super illa quæstione facti non poterit se in ea amplius intromictere, & quod ideo cautela, est vt oblata incidenti super causa spirituali quæstione etiā facti coram sæculari iudice, is cuius interest statim ecclesiasticū iudicem adeat, & ab eo petat vt illius quæstionis cognitionē assumat, & propterea laicū inhibeat, quia emanata tali inhibitione antequā iudex sæcularis de causa cognoscere incipiat illa terminanda erit per iudicē, ecclesiasticū, & non sæcularē, *ad quod allegat Pet. Gerard. d. sing. 96. Couarr. d. §. 12. nu. 4.*

406 Secundo dico quod dicta cōclusio quod in tertia specie causarū spiritualiū iudex sæcularis incidēter cognoscere potest, habet locū in causa spirituali vertēte inter laicos, secus si inter clericos, quia tunc etiā quod de solo facto agat, iudex laicus nō erit copetens, ex quo inter clericos modo aliquo ius dicere nnn poterit, *Roland. à Valle cons. 12. n. 38. & seq. lib. 2. Farinat. d. q. 8. n. 25. vers. sublimita primo.*

407 Tertio intelligas prædictā conclusionē procedere, quando quæstio cōtingēs in causa spirituali solū cōsistit in facto, secus si partim in facto, & partim in iure, & sic esset mixta iuris, & facti, & inseparabilis, quia tali casu maius dignū trahit ad se minus dignū, & per consequens erit termināda per iudicē ecclesiasticū, & nō sæcularē, *Arnald. Albert. in tract. de agnoscen. assert. cathol. & heret. q. 25. n. 52. vers. hoc tamen adiecto, & nu. 55. versic. potest etiam Menoch. in tractat. de retinend. possess. remed. 3. nu. 328. Farinat. eod. n. 25. vers. sublimita tertio,* qui duo vltimi declarāt hanc tertiā intelligentiā, vt procedat quādo quæstio iuris principaliter tractatur sicut quæstio facti, quia ex quo tunc causa efficitur mixta (vt dixi) laicus iudex non cognoscet, secus si non principaliter, sed incidēter quæstio iuris succederet ad quæstionē facti tunc enim mixtum regulat a principali, & ideo causa tūc poterit cognosci p iudicē laicū.

408 Subampliatur 3. prędicta principalis ampliatio, vt in tantū sit vera conclusio, quod iudex ecclesiasticus, & non sæcularis sit iudex in causis spiritualibus, quod cōfessio facta corā sęculari in causa spirituali nihil probet cōtra cōfitentem, *Arnald. Alber. d. q. 25. num. 57. Farinat. eadem q. 8. num. 19.*

409 Subampliatur 4. vt nec etiā vti arbitrer poterit laicus cognoscere de causa spirituali, *c. contingit, & ibi communiter Doctor. de arbit. Alex. Moneta in tract. de decim. c. 8. n. 22. Farinat. in præcitata q. 8. n. 24. Camill. de Curte in comprahens. seu diuers. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 71.* qui pręcitati Doctores, & alii p eos allegati hāc quartā subampliationē limitāt duobus modis, primo quando cōpromitteret in laicū non vti in arbitrū, sed vti in arbitratorē, secundo limitāt quando sit cōpromissum in laicū, & clericum simul.

410 Et aduertendū est quod in aliquibus ex supradictis causis spiritualibus iurisdictio competit ad iudicē ecclesiasticū priuatiue quoad laicū, vt si ageretur de decimis, matrimonio, hæresi, vel adulterio quoad separationē tori, aliqui-

aliquibus vero cumulatiue, vt quãdo sunt casus mixti fori, vt est crimen vsurarũ, *Farinat. cadem q. 8. n. 18. & seq. Clarus in §. fin. q. 27. versic. quæro igitur Couarr. in lib. 3. variar resolut. c. 3. n. 1. vers. 4. non est Raudens. cons. 17. nu. 15. lib. 2. Scaccia in tractat. de iudit. p. 1. c. 11. nu. 51.*

411 Secundo aduertendũ est, quod quando corã iudice laico opponitur aliqua exceptio spiritualis, vt est vsurarũ, vel nullitatis matrimonij, propter quã spiritualitatem causa esset remittẽda ad iudicẽ ecclesiasticũ, *iuxta terminos c. tuam de ordin. cognit. & similium allegatorum in principio præsentis ampliationis*, non poterit iudex laicus præfigere tẽpus excipienti, infra ꝙ exceptionẽ corã eo oppositam probare habeat corã iudice ecclesiastico, *Ias. in l. 2. n. 12. & 15. ff. de re iudi. vbi testatur de comm.* opin. Mascard. in tractat. de probat. conclu. 689. n. 1. & seq. Farinat. d q. 8. n. 20. vers. amplia præcedentem.*

412 Quæ autem dicantur causæ spirituales *ponit Farinat. d. nu. 20. Camill. de Curte in diuersorio seu cõpr. bens. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 66. & an possit alijs delegari Mart. de iurisdict. p. 4. c. 46. n. 9.*

413 Ampliatur 65. prædictus primus effectus quod clericus non potest conueniri corã iudice laico, vt in tantũ sit verus quod actor agens contra clericũ corã iudice sæculari debeat causam ammictere, & vltra si est clericus priuatur communione sacramentorũ, & fit irregularis, & hoc tàm si causa est criminalis, quàm ciuilis, *c. placuit 11. q. 1. Auth. statuimus vbi Bald. n. 1. C. de episco & cleri. Specul. in tit. de iudic. compet. §. 1. in addit. nu. 23. & 24. in 2. p. car. mihi 396. Abb. in c. si diligenti n. 7. de foro compet. vbi etiam Socin. in 12. not. Bart. in l. ex quacunque in 2. lect. n. 2. ff. si quis in ius vocat. non iuer. Fider. de sen. cons. 90. Rom. cons. 369. n. 39. vbi Mandos. in add. in lit. I, Socin. sen. cons. 12. n. 16. vol. 1. Matth. Brun. cõs. 89. n. 8. Borgas. in tract. de irregular. p. 1. q. 7. n. 68 Octau. Vulpell. in tract. de liber. eccles. p. 1. n. 19. & 20. Marches. in tract. de commiss. seu rescript. p. 2. c. 4. nu. 33. cart mihi 489. Pet. Rauennat. in tract. de feud. in tit. de statut. & consuet. §. item statuimus in 10. tomo tracta. diuers. p. 2. car. mihi 41. Boss. in tract. crim. in tit. de foro compet. nu. 143. Roland. a Valle consil. 23. n. 7. & 14. lib. 2. & cons. 16. n. 14. lib. 4. Surd. cons. 193. n. 4. lib. 2. & cons. 222. n. 1. eodem lib. Belluga in Specul. princ. rub. 11. §. videndũ n. 3. vbi Camill. Borell. in add. in lit. A. Macabrun. cõs. 44. n. 38. Menoch. in tract. de arb. iud. casu 246. n. 5. Cuccus in instit. maior. lib. 3. tit. 9. n. 14. Maran. in pract. p. 4. dist. 11. n. 2. Neuiz. cons. 29. nu. 16. in fi. & n. 17. Farinac. in tract. crim. q 8. n. 1. Cabell. super constit. Egid. lib. 5. c. 1. glos. 1. n. 28. & 29. cart. mihi 321. Franc. Capiblanc. in tract. de authorit. baron. prag. 8. p. 2. n. 1. Mart. Vran. Vltra. cons. 32. nu. 1. & 27. lib. 2. vbi multos alios allegat Ferett. cons. 181. n. 6. lib. 1.* vbi dicit, ꝙ ammittit omne ius quod hẽt in cã, *Caualc. in suo reper. in uerbo actor sæcularis, & in verb. trahent*, vbi multos allegat, & dicit, quod perdit causam, & vltra tenet ad damna & interesse, & actione iniuriarũ, *& decis. 3. n. 27. p. 1. Osascus, decis. 150. n. 1. Hieron. de Monte q. 10. n. 20. Vital. in tract. clausul in §. seu sect. incip. sed nunc restat videre, n. 21. car. mihi. 501. in tomo paruo, & in tractat. diuers. to. 14. cart. 464. Pet. Cenedus in collectan. iuris canon. p. 1. collect. 57. n. 2. vbi more suo infinitos fere congerit Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 45.* vbi de quadam bulla Papæ Martini per quam hoc idem disponitur.

Et ideo si clericus conueniens coram iudice laico fuerit per eundem iudicẽ condemnatus habetur pro absoluto in odium trahẽtis,

414 *Vital in d. n. 21. Fider. de sen. d. cons. 90. nu. 2.* & si fuisset absolutus huiusmodi absolutio debet haberi rata per iudicẽ ecclesiasticũ, *Vital. loco citato, Fider. de sen. d. consil. 90. n. 1.* vbi dicit ꝙ licet actor trahens clericũ coram iudice laico non ammittat causam ipso iure, tamen si esset lata sententia pro clerico dicitur ipso iure causam amisisse Cenedus d. n. 2. qui etiã dicit, ꝙ ista causa debet applicari ipsi reo cõuento, & cedit eius lucro, *& alios allegat Roland. a Valle d. cons. 23. num. 14. lib. 2.*

415 Subampliatur 1. prædicta ampliatio, vt procedat ẽt si actor fecit solũ citare clericum corã iudice sæculari, *Siluester in summa in verb. iudex il 1. num. 3.*

416 Subampliatur 2. vt clericus, qui traxit aliũ clericũ ad iuditium sæculare, si ab illo tracto trahens spoliaret beneficio nõ posset agere de spolio, quia obstabit ei exceptio, *c. si diligenti de foro compet. & c. inolita 11. q. 1. & ita per plura cõsuluit Fider. de sen. d. cons. 90. quem refert, & sequitur. Io. Batt. Ferrett. d. cons. 181. nu. 4. lib. 1.*

417 Subampliatur 3. vt procedat ampliatio etiã si interueniat consensus ipsius clerici, quia etiã tũc actor causam ammittit, *Roland. a Valle cõs. præd. num. 15.*

418 Subampliatur 4. vt trahens clericũ corã iudice laico non possit amplius pœnitere ad hoc vt euitet pœnã iam incursam, *glos. Hostiens. & Butr. in c. si diligenti de foro compet. Marti. Vran. præcitato cons. 32. n. 28. cum plurib. sequent. vsque ad n. 50. lib. 2. vbi n. 29.* adducendo rationẽ dicit, quod verba legis pœnalis sunt diligenter

419 ponderãda, & secũdum propriũ sensum intelligenda, aduersus quę verba si sit cõtra factum pœna intelligitur cõmissa, & exigi poterit, nisi aliàs purgatio esset à iure permissa *allegat Salyc. in l. si quis maior in 3. column. C. de transact.* qui *monetur ad ita dicendum per tex. in l. prospexis, ff. qui & a quibus, & in l. constitutionibus, ff. ad municip.* & vltra per eumdẽ Vraniũ ibi adducta adduco duas alias rationes, quarum prima est,

quia

quia si per solam citationē habet locum ista ampliatio, vt dixi, in prima subampliatione sequit̄, vt non sit locus pænitentiæ, quia iam pœna est incursa, ex quo nec etiā Deus potest facere, vt factum nō sit factum, *l. furtine vbi omnes scribētes ff. de furt. l. in bello, §. factæ, ff. de capt. Rim. inn. consil. 46. n. 89. lib. 1. Ruy. cons. 2. n. 4. lib. 2. Surd. cons. 429. n. 55. lib. 3. Cæsar Bar. dec. 47. n.* 28. Secunda est ratio quia per talē actionē intentatam est acquisitū ius clerico conuento, ideo ī præiuditiū ipsiusmet cui ius fuit acqui- 421 sitū, non potest amplius pænitere, *l. sicut C. de action. & oblig. l. id quod nostrum, ff. de reg. iur. & ibi Dec. & Cagnol. n. 15. Bald. in l. cum a socero in fi. C. de iure dot. Gnliel. de Bened. in repet. c. Raynutius in verb. fideicommissaria substit. n. 23. cart. mihi 63. de testam. Marc. Ant. Mars. Colum. in tract. de ecclesiast. reddit. c. 26. n. 17. Menoch. cons. 489. n. 22. lib. 5. Villalobs in comm. opin. in lit. F. nu. 65. Snarez. alleg. 19. n. 5.* qui dicit ꝙ hæc conclusio procedit, tàm si hoc ius fuerit acquisitum re, quàm spe. *Thob. Non. cons. 49. n. 19. Fab. de Anna cons. 32. n. 1.* Et ad hoc faciunt ea quæ dicam infra hoc eodē effectu in limitationibus, vbi dico quod clericus, qui agit contra laicū corā iudice sæculari, non potest penitere, & desistere a sua petitione in præiudiciū conuenti, cui ex tali actione intentata fuit acquisitū ius reconueniēdi ipsum clericū coram iudice laico, & bene faciunt ea quæ in simili dixit *Rodulph. Scrader in miscell. c. 4. n. 6.* vbi dixit quod si is ad cuius petitionē citatio emissa est renunciauerit citationi postquam ad notitiā citari peruenit, & sic ius fuit quæsitum citato tunc etiam si citans vellet renūciare citationi non posset 422 hoc facere in præiudicium citati cui ius fuit quæsitum, *alleg. in argum. text. in l. fin. ff. de pact. l. post perfectam, C. de renocan. donat. l. si post mortē §. fi. & ibi Bart. ff. de bonorum possess. contra tabul.* 423 sicut nec appellans poterit renunciare appellationi a se interpositæ in præiuditium partis appellatæ, *Bald. in l. postquam liti C. de pact. Bart. in l. si quis libellos C. de appellat. & in l. per hanc colum. fi. C. de tempor. appell. Bal. in l. fi. in fi. C. quando prouocar. in l. 1. etiā in fin. C. si vnus ex pluribus, Abb. in c. ex parte, il 2. de rescript. & in c. interposita §.* 424 *ille denique de appellat.* neque dilationi iam obtente, *Bart. & Ias. in l. si arrogator ff. de adopt. idem Bart. in d. l. si post mortem §. fi. & in l. petende vbi etiam Bald. C. de tempor. in integ. restit. idem Bald.* 425 *in d. l. postquam liti,* nec rescripto, quatenus ex illo est pars aduersæ aliquod ius quæsitum, renunciare permissum est impetranti, *c. ex conquæstione, & ibi Abb. noster Panorm. de restit. spol. Bart. & Ias. in d. l. si arrogator Bald. in l. intra C. de tempor. in integr. restitut. Ias. in l. 3. in prin ff. quod quisque iur.*

426 Quæ quidem quarta subampliatio limitari poterit quando statim, & incontinenti postq̄ clericum traxit coram iudice sæculari penituerit, & reuocauerit petitionē, quia tunc nō videtur facta petitio, ex quo ea quæ incontinen- 427 ti fiunt videtur inesse, *l. lecta ff. si certum petat. Bartol. in l. 3. §. cum igitur, ff. de vi & vi armat. l. petens & in l. in bonæ fidei C. de pact. c. officij, de elect. Marcell. Francol. in tract. de tempor. horarum canon. p. 1. c. 28. n. 9. & c. 41. n. 34. Rimin. sen. cons. 23. n. 1. lib. 1. Cæphal. cons. 440. n. 76. lib. 3. Menoc. in tract. de præsump. lib. 3. præsumpt. 134. nu. 22.* & per consequēs nō incidit in pœnā prout in simili dicimus de emphyteuta, seu feudatario, quando alienat rem, Aluarott. *in c. 1. col. 2. ver.* 428 *quæro ab extra, Quæ fuit prima causa benefic. ammittit. Butr. late cōs. 34. n. 2. & ibi Cabbell. in add. in lit. B. qui multos alios allegat Gama dec. 374. vbi dicit quod hæc opinio est æquior Dom. Intrigl. in tract. de feud. centur. 2. art. 4. n. 326. & seq.* & licet multi videātur tenere contrariū, nihilominus sunt intelligendi quando non incōtinenti recuperaret, sed ex interuallo, & post motam litem super cōmisso, *ita Gama d. dec. 274. n. 3.* Incontinenti autem quando dicatur recuperas- 429 se, *ponunt Bald. in l. 1. nu. 1. C. vnde vi, Io. Pels Vltram. in process. iud. tit. 44. n. 11. Alphons. Villaut. dec. 29. n. 30. Natta cons. 14. n. 1. lib. 1. Thom. Triuis. dec. 2. n. 4. & 13. lib. 1. Viu. dec. 107. n. 2. Paris. cons. 97. n. 100. lib. 1. Plotus in tract. de in litem iuran. §. 3. n. 26. Milanens. dec. 3. n. 137. lib. 1. Surd. cons. 99. n. 41. lib. 1. Soc. sen. cons. 135. n. 1. lib. 1. Brun. a Sole in cōpend. resolut. proposit. iur. in ver. incontinenti dicitur Menoch. in tracta. de arbit. iud. casu 16. n. 4 & in tracta. de præsūpt. lib. 3. præsump. 124. n. 20. Fabius Turrett. cons. 67. n. 4. & cōs. 75. n. 13. lib. 1. Dec. cons. 424. n. 7. Osasc. dec. 26. nu. 6. Tutius alleg. 8. n. 29. & alleg. 30. n. 12. Morotius, cons. 50. n. 33. Caroc. in tract. de locat. & conduct. in tit. de coharent. contract. n. 8. Dom. Cosimus Nepita super consuet. Clarissimæ Ciuitatis Cathaniæ tit. 1. consuet. 6. n. 8. Pancirol. cons. 151. n. 9. Moronus in tract. de fide tregua, & pace, q. 37. n. 2. lib. 2. Franc. Personal. cons. 4. n. 8. Farinac. in tracta. crim. q. 50. n. 16. & 17. Dom. Intrigl. d. art. 4. nu. 332. & 333. Cephal. cons. 316. n. 63. Rim. iun. cons. 511. n. 14. lib. 3. Neuizz. cons. 56. nn. 8. & cons. 82. n. 11. Vegg. cons. 68. n. 61. Mascard. in tract. de probat. concl. 438 n. 18. & concl. 929. n. 12. & cōcl. 687. n. 21. & 22. & concl. 1176. n. 14. & cōcl. 1328. n. 10. Hond. cōs. 87. n. 143. lib. 2. Bero. cons. 65. n. 124. lib. 1. & cōs. 56. n. 8. lib. 2. Crauett. cons. 156. n. 17. & 19. lib. 2.* 430 qui omnes ponunt diuersum tēpus ad hoc vt aliquid dicatur incontinenti factum, sed magis cōmuniter resident in ea opinione, vt hoc remittatur arbitrio iudicis, & in casu nostro puto, ꝙ sufficit, vt se peniteat antequā clericus conuentus cōpareat corā iudice laico coram quo est conuentus ad hoc vt actor dicatur se

pe-

penituisse & per consequens, vt euitaret pœnam quam alias incurrisset.

431 Subampliatur quinto, & vltimo (vt ad nostram materiam reddeamus) dicta 65. ampl. vt non sit opus aliqua protestatione ex parte clerici ad hoc vt inducat malã fidem in actorem, & faciat illum cadere in pœnam ammissionis sui iuris, quia quò ad hoc nihil refert an clericus inuitus trahatur ad iuditium sæculare, *Mart. Vran. cons. 32. n. 49. lib. 2.*

432 Limitatur modo prædicta ampliatio, vt nõ habeat locũ vbi actor nesciret illum talẽ contra quem agit esse clericũ, quia tunc ignorantia excusat a pœna, *Bald. in c. 1. §. vassallus Si de feud. fuerit controuers. inter dom. & vassall. & in l. error colum. 4. C. de iur. & facti ignoranc. Din. in l. 1. §. certe, ff. de vent. inspicien. Cephal. cons. 24. n. 14. & seq. lib. 1. Bero. cons. 57. n. 14. lib. 3. Hondod. cons. 68. n. 18. lib. 2. Menoc. cons. 425. n. 15. lib. 5. Crauet. cons. 6. n. 73. lib. 1. Fel. in c. cum inter de except. & in c. super ijs de accusat. Lodulphus Scrader in miscellan. c. 4. n. 14. more suo ab hoc allegat multa*

433 *simil.* & isto casu ignorantia præsumitur, ideo clericus, qui vult agere ad pœnam tenetur ipse probare scientiam, *l. verus, ff. de probat. l. qui accusare, C. de eden. Bertaz. cons. 125. n. 7. in crim. Bonacos. in q. crim. in verb. scienter, lib. 1. Natta cons. 225. n. 3. lib. 2. Simon. de Prætis cons. 81. n. 9. quomodo autem probetur scientia vide Mascard. in tract. de probat. concl. 1293. per tot. Marcell. Cala in tractat. de modo art. & proband. §. 2. gloss. vnica, n. 1405. Ioan. Battist. a Costa In tractat. de facti scientia, & ignorantia, lib. 1. inspect. 64. n. 1. Surd. cons. 10. nu. 35. & cons. 69. n. 28. & cons. 82. nu. 32. & 36. & 37. lib. 1. Triuis. dec. 47. n. 6. lib. 1. Cephal. cons. 314 n. 15. lib. 3. Sim. de Pret. cons. 137. n. 160. Turrec. cons. 17. lib. 3. Passett. cõs. 2. n. 20. Natta cons. 231. Socin. cons. 75. in fin. lib. 1. Viu. dec. 172. n. 8. Mars. in rep. rub. ff. de fideius. n. 41. Pancir. cõs. 130. n. 9.*

434 Quæ limitatio subampliatur, vt non solum procedat quando actor ignoraret conuentũ esse clericum, verũ etiã si esset dubius, quia dubitans, & ignorans equiparantur, *l. fin. & ibi Bart. C. de cond. indeb. l. fin. §. sed cum secundum C. de furt. l. quandiu & ibi Dec. & Ias. C. qui admittit idem Ias. in l. 1. in fin. ff. de cond. indeb. Alba Mandell. cons. 251. nu. 43. lib. 2. Paulus de Monte Pico cons. 52. n. 16. Natta cons. 456. Bimius consil. 135. lib. 2. Scrader. in miscell. c. 4. n. 15.* & dubitans potius in bona, quàm in mala fide esse credendũ

435 est, *Io. Batt. a Costa in d. tracta. de facti scientia, & ignorant. p. 1. inspect. 82. n. 15.* quia in dubio delictũ non præsumitur, *l. merito ff. pro socio cũ simil.*

436 Limitatur 2. vt isto casu actor non perdat causam ipso iure, sed per sententiam, *vt not. in l. in criminali C. de iurisd. omn. iud. gloss. in c. si diligenti de foro compet. vbi etiam Anton. de Butr. nu. 20. Pet. de Anchar. n. 10. Abb. n. 18. & Soc. n. 26. Io. Andr. in add. ad Specul. in tit. de iud. compet. in prin. n. 25. Rolan. a Valle cons. 23. n. 14. lib. 2. Rom. cons. 369. n. 39. Archid. in c. inolita n. 2. in fin. 11. q. 1. & ibidem Turrecr. nu. 2. Villalobs in commun. opin. in verb. clericus n. 97. Pet. Cenedus in collect. iur. canon. p. 1 collect. 57. n. 2. in fi. vers. illud tamẽ.*

437 Limitatur 3. vt dictam pœnam incurrit solum is, qui clericũ conuenit, nõ autem alij in causa assistentes pro suo interesse, quia pœna dẽt tenere suos authores *Srader in d. c. 4. n. 24.*

438 vbi in simili dicit, ꝙ licet is qui facit citare aliquẽ in iuditiũ videatur eius personã approbare adeo qđ contra eam se opponere negetur, *Innoc. & ceteri oẽs in c. cum inter de excep. Bart. &*

439 *Bal. in l. cum mulier ff. de solu.* nihilominus prædicta cõclusio procedit respectu citari facientis, vel illius hæredis, non autẽ liti assistentiũ quibus non nocet transactio neque cõfessio, *Bart. in l. si perlusorio, §. 1. ff. de appel. Bald. in l. 1. in fin. C. si vnus ex plur. appell.*

440 Limitatur 4. vt dicta ampliatio procedat tãtum quando actor agit personaliter secus si ꝑ procuratorẽ, quia procurator nõ põt facere cadere dominũ in pœnã, *l. 3. §. si procurator, & ibi Bart. & Ias. ff. quod quisq; iur. l. si procurator, & ibi ẽt Bart. & Ias ff. de cond. indeb. Ruyn. cons. 138. n. 25. lib. 5. Benintend. dec. 94. Bero. cons. 25. n. 4. lib. 3. Iosepb. Ludou. dec. Perus. 35. n. 3. Rim. iun. cons. 203. n. 46. lib. 2. & cons. 297. nu. 16. lib. 3. Crauet. cons. 54. n. 6. Lodulph. Strader in miscellan. c. 6. nu. 12. in vltimis verbis, Menoch. cons. 296. n. 8. & 9. lib. 3. Farin. cons. 75. n. 55. & dec. 4. n. 2. Mars. in l. 1. §. si quis dicatur n. 17. ff. de quæst. Fel. in c. 1. n. 17. vt lit. non contest. & c. nouit n. 38. de iud. Card. Alban. in lucubra. ad Bart. in l. 1. n. 5. ff. de offic. procõs. Anchar. iun. in quæst. famil. lib. 1. q. 44. n. 12.* quæ quarta limitatio sublimitatur quando haberet speciale mandatũ, quia tunc tãm in omittendo, quàm in committendo poterit cadere facere dominum in pœnam, *c. cũ olim vbi Bal. in fi. de offi. delegat. Rot. Rom. dec. 79. nu. 4. p. 1. in nouissimis Rebbuff. in tract. de recusat. art. 1. glos. 1. nu. 1. in 3. vol. Carauit. super ritu M. C. V rit. 465. nu. 24. & 25. Fa. in cons. 89. nu. 7. Lud. Sacca cons. 45. n. 4. Fel. in c. 1. n. 8. vt lit. non contest. Paris. cõs. 100. nu. 7. vol. 3. Rol. a Valle cons. 71. nu. 42. lib. 1. Amb. iun. d. n. 12. vbi alios alleg. Caualc. dec. 28. n. 108. p. 2.* qui dicit ꝙ tale mandatũ requirit in indiuiduo, *Io. Batt. a Costa in trac. de facti scientia & ignor. p. 1. inspect. 52. n. 1. Siluan. cons. 35. n. 17.* vbi dicit, ꝙ in mandato quis generalissimo nõ cẽsetur contineri ꝙ procurator tale qđ faciat, ob quod dñs mandans in pœnã incidat, *alleg. Alex. cons. 32. col. 2. in fi. & col. 3. in prin. vol. 2. & cons. 17. in 1. dubio vol. 7. Fely. & Abb. in c. 1. n. 8. vers. circa secundum membrũ vt lit. non contest. Soc. regul. 320. & Doctores in l. pen. §. si is pro quo ff. qđ quisq; iur.* Secundo sublimitatur qu proc; ra-

442 tor ageret contra clericũ ipso principali pſente, & non contradicẽte, qa factũ ꝓcuratoris, ẽt ſine mandato dño ſciẽte, & non cõtradicẽte, dño præiudicat, *c. eum olim, & ibi gl. & Abb. de offit. deleg. gl. & Abb. in c. 1. vt lit. non contest.* idẽ *Abb. in c. ex parte de reſcrip. Alex. in l. ſæpe ff. de reiud. Iaſ. in l. quæ dotis, ff. ſol. matrim. Scrader in miſcell. in c. 6. n. 1. verſ. duodecimo ampliatur.*

443 Limitatur 5. qñ cauſa eſſet talis ꝓ qua clericus poſſet conueniri corã iudice laico, quia quod fit lege permittente pœnã non meretur, *l. Gracc us vbi hoc not. oẽs ſcribentes de adult. cũ ſimilibus allegatis ſupra hoc eodem effectu loco ſuo.*

444 Et pro hoc benefacit quod licet clericus nõ ſupponat ſtatutis laicorũ, vt dixi infra effectu ſecundo in principio, hoc tñ non hẽt locũ in cauſis in quibus clericus non potiẽ priuilegio fori, quia tunc ſupponiẽ dictis ſtatutis, & dicã eodẽ ſecũdo effectu in eius limitationibus.

Limitatẽ 6. qñ iudiciũ eſſet ex aliquo capite nullũ, vt ex defectu citationis, vel termini nõ dati, quia quod nullũ eſt nullũ ꝓducit effectũ vt dixi late ſupra, & ex multis mediis cõprobaui in ampl. 36. n. 228. cum plur. ſeqq. ꝓut etiam multa media adducit, *Scrader in miſcellan. c. 4. n. 31.*

445 Nec eſt ommittendũ quod ad hanc pœnã exigendã agiẽ cõdõne ex lege, *d. Auth. ſtatuimus, C. de epiſ. & cler. iuſta ea quæ habẽtur in l. vnica, & ibi p Bar. ff. de condict. ex lege, gl. in l. in criminali vbi Bar. Bal. Sal. & alij ſcribentes de iuriſd. om. iud. Abb. & Butr. in c. ſi diligenti de foro compet. Mart. Vran. Vltram. conſ. 32. n. 46. li. 2.* & poteſt hoc iudicium intentari tã corã iudice ſæculari corã quo clericus fuit conuẽtus, q̃ corã eccleſiaſtico, *Io. Andr. in addit. ad Specu. in tit. de cõpet. iud. in prin. n. 25. Rom. conſ. 369. nu. 39. Abb & Butr. in d. c. ſi diligenti nu. 20. & ibi etiam Soc. n. 27. de foro cõpet. Cœuedus in collect. iuris canon. p. 1. collecta 57. n. 3.* qbus locis ẽt habet modᵘ, & practica peredi, & deducẽdi hãc actionẽ.

446 (marginal)

447 Ampliatur 66. in laico cõductore decimarum, q̃ ſolum poterit conueniri corã iudice eccleſiaſtico ſi qõ ortum hẽt ex iure decimarũ, quod eſt ius eccleſiaſticum, & ſpirituale, *Io. Azor. in lib. 7. inſti. morali. c. 36. q. 6. Alex. Moneta in tract. de decim. c. 8. n. 17. ver. imò quod cã*, vbi hãc concluſionẽ corroborat variis argumẽtis

448 Ampliatur 67. prædictus primus effectus quod clerici non poſſunt conueniri corã iudice laico, vt nec ẽr poſſint corã eo citari, & citari non teneant comparere ẽr ad allegãdum ſuum priuilegium corã iudice laico, *vt not. Doctores in c. bonæ memoriæ, in fi. de elect. & in c. ſi. de app. Alex. conſ. 77. col. 1. vol. 3. Guido Papa dec. 450. Io. Andr. in regul. ſcient. in mercur. Gram. dec. 29. n. 4. & 5. & conſ. 71. n. 35. in crim. Aufr. in tract. de poteſt. iud. laici ſuper perſo. eccleſ. reg. 2. fall.*

De citatione. (marginal)

23. in 16. tom. tract. diuerſ. cart. mihi 290. Natta conſ. 495. n. 16. & 17. lib. 3. Bart. in repet. l. 2. n. 11 ff. ſi quis in ius vocat. non iuer. Abb. in c. 2. u. 16. de dilat. Dec. in c. eum ordinem n. 16. de reſcript. Math. Brun. conſ. 64. nu. 14. Sigiſmun. Scacc. in tracta. ve iudit. p. 1. c. 11. num. 45. vbi meminit de quadam Bulla Papæ Martini, qua hoc idem diſponitur, *Decian. in tract. crim. par. 2. lib. 7. cap. 47. de ſentent. & appellat. in crimin. læſæ maieſta. num. 13. Menoch. in tract. de retinend. poſſeſſ. remed. 3. num. 347. & 350. Dom. Ioſeph Cumia Catinenſis ſuper ritu iſtius Regni cap. 2. nu. 39. Affl. ſuper conſtitut. priuilegia, num. 5. rubr. 100. de priuilegg. eorum lib. 1. late Foller. ſuper prædictis conſtitut. in titu. de epiſcop. & cler. cap. item ſi aliquis num. 1. & per totum cart. mihi 81. Aſiuins in tractat. de exequnt. §. 6. cap. 49. num. 7. Clarus in §. fin. quæſt. 36. verſic. eſt autem Anton. Scappa in tract. de iure non ſcripto lib. 1. cap. 2. num. 2. Muſcatell. in pract. ciuil. par. 2. in gloſ. in verbo intimato num. 28. cart. mihi 24. & in eadem parte in verbo competens num. 13. & 14. cart. mihi 37. Claudius Tutius alleg. 17. num. 6. Ciuill. Fulgeon. in ſumma crimin. in titu. de hijs qui accuſare, vel accuſari non poſſunt §. 4. num. 3.* & ratio huius ampliationis eſt, quia eo ipſo quod conſtat citatum

449 non eſſe de iuriſdictione citantis non tenetur comparere, *not. Innocent. in cap. fin. de appellat. Henric. Bouer. ſing. 28. Cappell. Tholoſ. deciſ. 165. Io. Andr. in reg. iuris ſcient. in mereur. Gram. conſ. 152. num. 29. in crimin. & voto 27. n. 7.* & rationis huius ratio eſt, quia tunc citatio eſt nulla, *Gramm. voto 18. nu. 6.*

450 Subampliatur primo hæc ampliatio, vt in tantum ſit nulla hæc citatio tanquam ab incompetenti iudice emanata, vt per eam non interrumpatur aliqua præſcriptio prout interrumperetur ſi eſſet valida, *Card. & Gemin. in clement. 2. in princ. vt lit. non conteſta. Bald. & Saly. in Authen. offeratur C. de lit. conteſtat. Mart. Vran. Vltramont. conſ. 32. num. 64. lib. 2. Simon de Prat. conſ. 132. nu. 81. Tiraq. in tract. de retract. lignagner §. 1. gloſ. 10. num. 85. Balbus in tract. de præſcript. in 3. p. ſextæ, & vltima partis principalis, n. 27. car. mihi 556. Gomeſ. ſuper reg. Cancellar. q. 82. car. mihi 176. Bar. in l. accuſaturus ff. ad l. Iul. de adulter. Lodulph. Scrader Vltram. in miſcell. c. 4. nu. 31. vbi etiam alios adducit.*

451 Subampliaẽ 2. vt talis citatio non inducat litis pendentiã, qa vbi citatio eſt nulla, & inualida, & illegitima (prout in iſto caſu), nullus effectus ex ea ſequi poteſt, *Bald. in d. Auth. offeratur C. de litis conteſt. qui allegat in argumentũ l. ſi pater C. ne de ſtat. defunct. & c. prudentiam in prin. de offi. deleg. & l. 1. §. item ſi ex delicto, ff. de ſent. ſine app. reſcin. Mart. Vran. qui eũdẽ Bal. refert, & ſeq. d. cõſ. 32. n. 64. li. 2. & dixi ſup. latius loco ſuo.*

452 Subampliatur tertio, vt clericus citatus a iu-

iudice laico si non comparet non poterit tanquam contumax puniri, & mulctari, *Io. Andr. Butr. & Abb. in c. si diligenti de foro compet. Bald. in l. generaliter, la 2. C. de episc. & cler. & in l. si quis ex alio ff. de iud. Campan. super c. Regni N cap. c. 94. nu. 11. cart. mihi 132. qui ad hoc allegat Gramat. conf. 1. n. 36. Addent. ad eundem Campan. ca. 159. nu. 7. Foller. super constit. Regni in tit. de epi. & cler. cap. item si aliquis nu. 2. & 8. car. mihi 81. idem Gram. dec. 29. n. 4. & dec. 61. etiam n. 4. Iaffred. dec. 153.* vbi dicit, quod nec ad expensas condemnari poterit (de qua conclusione Iaffredi dicam larius infra in limitationibus)

453 *Clar. in §. fi. q. 36. n. 3. & 4.* qui dicit, quod ex non comparitione non potest mulctari, & si mulctatus fuerit docendo de clericatu ipsa mulcta reuocatur, Asin. *in tract. de exequut. §. 6. c. 49. num. 6. Maccabrun. conf. 44. n. 5. Thom. Zerola in praxi episc. in verb. clericus §. 7. Anto. Scappa in tract. de iure non script. lib. 1. c. 2. num. 3.* & ratio est, quia cōtumacia est delictum ideo iudex saecularis non poterit pro ea pęnam infligere, *c. 1. de cler. coniug. in 6. Bald. in locis supra allegatis Iacobin. de Sancto Georg. in l. non videtur ff. de iud. Gram. conf. 71. nu. 36. & conf. 152. n. 28. in crimin.* Alia potest esse ratio, quia cum haec

454 citatio sit nulla non reddit contumacem citatum non comparentem quò ad pęnam imponendam, *l. 2. in fi. & ibi glos. & Doctores ff. si qs in ius vocat. non iuer. Scrader in miscen. cap. 4. nu. 31. Gramm. dicto conf. 71. n. 35. & dicto n. 28.* & licet non possit mulctari, vt dictum est, nihilominus si iudex, qui clericum citare facit nesciri illum esse clericum sit reuera contumax si non comparet, *Bal. in l. si quis ex aliena, ff. de iudit. Abb. in c. si diligenti de foro compet. Deci. conf. 241. in 1. dubio Carauit. super Ritu M. C. V. ritu 65. num. 1. vbi testatur ita de facto fuisse determinatum Viui. dec. 138. nu. 8.* vbi dicit, quod nihilominus tenetur comparere coram iudice citante, & coram eo docere de clericatu, *Couar. in lib. pract. qō. c. 33. nu. 2. vers. clericus vero Surd. conf. 396. nu. 29.* & praesens subampliatio transit absque difficultate vbi clericus non fuerit de facto propter contumaciā mulctatus a iudice ignorante illum esse clericum, & mulcta

456 fisco applicata; sed difficultas consistit quādo iam est exacta, & fisco incorporata hanc quęstionem ponit Foller. *super const. Regni in tit. de episc. & cler. in c. item si aliquis n. 3. & seq. car. mihi 81.* vbi videtur tenere quod nō possit amplius illam recuperare, & ad hoc allegat *Bart. in l. si pignore, ff. de pignor. actio.* vbi dicit (*per tex. in l. 3. §. cum parietem in fi. ff. de damn. infect.*) *Mart. de iurisd. p. 4. cent. 2. cas. 157. nu. 12.* quod contumax non recuperat expensas factas, & solutas ratione contumaciae licet vincat ī causa principali, quia damnū quod quis sua culpa patitur sibi debet imputari, & non aliis *l. damnum,*

458 *ff. de reg. iur.* Secundo allegat rationem qa nō opponens exceptionem sibi legitime competentem, sed differens opponere debet in expensis condemnari, *c. exceptionem de except.* sic (dicit ipse Foller.) in casu isto cum potuisset per comparitionē cum instro clericali euitare contumaciā, & non fecit, ei dēt imputari. Tertio allegat quod si extaret statutum quod oc-

459 cidens bannitum consequatur pręmium, si quis occiderit clericum bannitū ignorans illū esse clericū pręmium consequi dēt, *vt voluit Guid. Papa dec. 450.* Quarto, & vltimo adducit regulā, quod multa facta tenēt, quae fieri ꝓhibent, *c. ad Apostolicā de reg. c. non minus 17. q. 1. c. si vir 27. dist. c. biduum 2. q. 7.* ego vero totum oppositū de iure verius esse cēseo, & moueor ea ineuincibili, & insuperabili rōne, scilicet quod statim quod apparet quod cōuentus est clericus ꝓcessus redit ipso iure nullus ēt si nūquā cōparuisset Clericus, *vt voluit Fel. in c. cum*

460 *ordinē n. 14. vers. sed caue, & n. 15. vers. quę oīa de rescrip. Bart. in d. l. generaliter, la 2. C. de episc. & cler. Rol. à Valle conf. 4. n. 15. lib. 1. Claud. Tutius alleg. 17. n. 7.* vbi alios allegat, & dixi sup. ampl. 36. n. 252. ex qua cōclusione sequit necessario quod si contumacia, & ꝓcessus est nullus

461 nullū poterit ꝓducere effectū, *l. 4. §. cōdemnatū vbi cōiter scribentes, ff. de re iud. Soc. sen. cōs 95. n. 1. vol. 3. Rol. a Valle conf. 63. n. 23. & cōs. 76. n. 21 vol. 1. & cōs. 76. n. 31. vol. 2. Claud. Tutius d. alleg. 17.* vbi loquens fere in nostris terminis dicit ꝙ inquisitio, contumatia, & captura sunt nullae, sed si mulcta fuisset exacta, & incorporata fisco sequeret̄ quod ꝓcessus, & caetera acta nulla maximū producerent effectū quod esse non pōt. Secunda est ratio qa contumatia clerici corā iudice saeculari non tenet quoad hoc vt ex ea possit exigi pęna, vt dixi parū supra, & *voluerunt Io. Andr. Butr. & Abb. in c. si diligenti de foro compet. Gram. voto 27. n. 4. & 5. Brun. cōs. 64. n. 14. Farin. in tract. cri. q. 8. n. 17.* ex qua conclusione sequit̄ quod qdqd est exactū à fisco tāquā indebitū repeti pōt, *l. j. & tot. tit. ff. de cōdi. indeb. Padill. in l. cum qs n. 23. C. de iur. & fact. ignor. Ruy. conf. 107. n. 10. lib. 1. Bero. conf. 56. n. 20. lib. 1. Surd. conf. 80. n. 22. lib. 1. Mozz. in tract. de contract. in tit. de indebito cui detur conditio indebiti, n. 1. car. mihi 27.* Tertia est rō, qa cū contumatia sit delictū, *l. oē delictū, §. cōtumatia, ff. de re milit. gl. in l. si filius ff. de interrog. act. & in l. actionibus, n. 3. ff. de in lit. iurand. Corn. conf. 97. n. 3. & cōs. 198. n. 9. li. 4. Matthes. sing. 17. n. 7. Grā. voto 27. n. 5. Mart. de iurisd. p. 3. c. 3. n. 5. Farin. q. 18. n. 26. Marc. Mantua conf. 84. nu. 25. lib. 2.* sequitur necessario, vt laicus non possit illud delictum punire, nec de eo modo aliquo cognoscere, *capit. 1. de cleri. coniugat. in 6. Bald.*

in

in l. generaliter la secunda C. de episc. & cler. & in l. si quis ex aliena ff. de iudit. Bart. cons. 225. Dec. cõs. 241. nu. 2. Iacobin. de Sancto Georgio in l. non videtur ff. de iudit. Gramm. dec 29. n. 4. & voto 27. nu. 5. & cons. 1. n. 26. post easdem decisiones, vbi multos alios allegat, quod nõ esset si mulcta fisco iã incorporata non posset amplius ab ea repeti, qa per indirectũ remaneret punitus, & iudex laicus cognosceret, & puniret clericũ contra quod oĩa iura exclamant. Quarta, & vltima ratio colligitur ex eo quod optime dixit Bal. *in l. si quis ex consensu in ver. demũ C. de episc. audien.* prout eum refert Gramm. *dec. 29. nu. 3.* vbi dicit, quod citatus per iudicem incompetentem si non cõparet, & sic fit contumax, & ex contumacia iudex illum ponat in banno, ex hoc nõ debet timere quia ex quo acta sunt nulla tanquã facta corã iudice incõpetente, ex illa cõtumacia non orietur aliquis pęne effectus maxime cum de natura iurisdictionis sit vt non possit exerceri in non subditum *cap. per venerabilem, qui filij sint legitimi*, & sic dũ Bald. vult quod ex tali contumacia non oriatur aliquis pænę effectus, sequitur qđ si aliquid fuerit exactum dět statim per fiscum restitui, qa si non restitueretur orîretur effectus pænæ hoc est ammissio illius mulctæ exactæ. Non obstãt modo adducta per eundẽ Follet. & primo nõ obstat doctrina Bart. per eũ allegata quia Bar. loquitur in vere contumace, qui fuit citatus a iudice cõpetenti, nos vero versamur in nulliter contumace; nec minus obstat secundũ argumentum quia est verissimum quod tenetur ad expensas sed aliud est teneri ad expensas, & aliud soluere mulctam, quia mulcta imponitũ ratione contumaciæ, quæ est delictum vt dixi, quod secus est in expensis ad quas potest quis condẽnari absq; delicto, & de hoc dicã latius infra in limitationib. & similiter tertiũ argumentũ per eũ adductum non est verũ, immo magis cõmuniter Doctores determinãt totũ oppositum, vt dicã infra effect. immediate sequenti. Quartũ, & vltimũ tollitur quia regula dicit quod multa facta tenent, &c. & non dicit quod oĩa facta tenent, & illa regulæ procedit, & habet locũ vbi in iure est expressum vt quid factum teneat licet a principio fieri non potuerit, vltra quod non habet locum qñ factum a principio fuit oĩno nullũ, & lex actui resistit prout in casu de quo tractatur in quo lex oĩno prohibet vt iudices laici non possint modo aliquo se ingerere in causis clericorũ, *ita late tradidit Deci. cons. 494. num. 12. & 13.* vbi declarat illã regulam, multa facta, &c. *& latius Hippol. Rim. iun. cons. 403. nu. 11. 12. & 13. lib. 4.*

465 Ex quibus concludo quod ẽt quod mulcta esset exacta, & fisco incorporata, nihilominus eo ipso quod clericus cõparendo ostendit de suo vero, & reali clericatu poterit solutũ tanquam indebitũ a fisco repetere, & in Regno isto poterit exemplificari in confiscatione bonorũ q̃ fit propter contumaciã delinquentis, & non cõparentis, & ita alias de facto fuit obseruatũ cũ quodã clerico cui fuerunt restituta oĩa bona licet a fisco iã occupata, & possessa.

466 Subampliatur quarto (vt ad nostrã ampliationem reddeam) vt clericus ob talẽ citationem non possit tanquam cõtumax banniri a iudice laico, & si de facto esset bannitus bannum erit nullum, *Specul. in tit. de citat. §. 1. vers. sed pone Bald. in l. generaliter la secunda C. de episco. & cler. & in l. 1. §. si quis in ius vocat. non iuer. Io. Andr. Anton. de Butr. & Abb. in cap. diligenti de foro competent. Grammat. decis. 29. num. 3. Matt. Brun. cons. 64. num. 14. Flamm. Cartarius in tractat. de exequut. sentent. capto bannito §. fin. num. 203.* vbi infert ex hoc quod receptas taliter bannitum non incidit in pœnam statuti punientis

467 receptantem bannitum, quod etiam dixerũt, *Viui. & alij per eum citati in comm. opin. in verbo statutum disponens car. mihi 282. Matth. Brun. cõs. 94. num. 9.* & ratio istius subampliationis est, quia contumax nulliter non potest dici contumax *Dec. in c. de appellatione in principio de appell. Gram. dec. præd. n. 2.*

468 Subampliatur quinto, & vltimo, vt clericus citatus coram iudice temporali non teneatur comparere etiam ad allegandum suũ priuilegium, *Archid. in cap. 2. 15. quæst. 4. Gl. & Domino de Sancto Gemin. in cap. si episcopus distin. 34. Specul. in tit. de citatio, §. contra citantem, in fi. Fel. in cap. cum ordinem colum. 6. de rescript. Gram. cons. 71. num. 44. in crimin.* & ratio est, quia non tenet quis cõparere etiam ad allegandũ suũ

469 priuilegiũ vbi citatio est a iure comprobata, *not. in cap. bonæ memoriæ, in fi. de elect. Gramm. voto 18. n. 8.* Quæ subampliatio subampliatur, vt non solum non teneat comparere per se verũ

470 etiã nec per suum procuratorem ad alligandũ dictum priuilegium clericatus si causa est criminalis *Archid. in d. c. 2. 15. q. 4. Fel. in c. veniens in vltimis verbis de accusat. Clar. in §. fi. q. 36. n. 4. vbi asserit hanc esse commu. opin. Paulus Fuscus in suis singul. in litt. C, nu. 118. vbi allegat Gram. cons. 1. n. 44.* & dicit quod Magna Curia Vicariæ seruat contrarium.

475 Limitatur modo prædicta 67. ampliatio vbi clericus citaretur ad concursum simul cũ alijs creditoribus, vel ad confectionem inuentarij tanquam legatarius, vel creditor, quia tunc valet citatio, nec poterit petere causam remitti ad suum iudicẽ *Vrsill. in adnot. ad Affl. dec. 380. n. 7. Masull in addi. ad Capic. dec. 197. n. 5.* & quia hæc est limitatio non solũ istius ampliationis, sed etiam regulæ, & effectus principalis ideo de ea dicam latius infra lim. 53.

464

Limitatur secundo qñ in citatione exprimeretur talis causa ex qua appareret laicũ habere iurisdictionẽ in clericum vtputa in causa feudi, vel in causa reconuentionis, vel in crimine assassinij, vel simili, *Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super eccl. person. reg. 2. Fallen. 23. in 16. to. trac. diuers. car. mihi 290. Muscatell. in prac. ciuil. p. 1. in glos. in verb. intimato nu. 31. car. mihi 24.* vbi hanc limitationẽ exẽplificat in clerico citato ꝓ causa spolij, ꝓ qua causa secundũ aliquos clericus põt conueniri corã iudice laico de qua materia dicã infra in limitationibus, & iterũ ipse *Muscatell. nu. 32.* exẽplificat in clerico citato ꝓ arte, seu exercitio ab eo facto, & *nu. 35.* vbi tractat in clerico citato in causa reconuentionis, *Clar. in §. fi. q. 36. nu. 4. Cumia super ritu M. R. C. istius Regni Sicilia cap. 2. nu. 40.* vbi loquitur in clerico citato ꝓ causa feudali.

478

479 Limitat̃ tertio & vltimo, qñ esset dubiũ an citatus sit clericus, qa tunc tenetur cõparere, & suũ priuilegiũ allegare, *gl. in c. conuenior 23. q. 8. Bar. in l. non videtur la 1. ff. de iud. Aufrer. loco proxime citato (rot. cons. 204. n. 13. lib. 2. Bero. in c. si duobus n. 21. de appell. vbi ẽt Dec. n. 17. Muscatel. in pradicta gl. intimato, nu. 29. car. mihi 24.* quæ tamen limitatio nunquam habebit locũ vbi ex forma citationis apparet iudicem sciuisse citatum esse clericum, vt si esset dictũ cita clericum, vel presbyterum talem.

480

492 Et aduertendum est quod qñ citatur clericus per iudicẽ secularẽ poterit quilibet pro eo cõmparere, & opponere declinatoriã fori ne ipse citatus habeat̃ pro cõtumace, *Bal. in l. reos n. 24. ver. sed quaro tũc C. de accus. Io. Aloisi. de Leo in l. qui sub pratextu, n. 14. C. de sacros. eccl. Fran. dec. 329. n. 1.* vbi affert rõnem, quia talis cõparitio esset seorsum ab excusatione criminis, *alleg. Bar. in l. pen. §. ad tamen col. 5. vers. quaro procurator ff. de publ. iud. vbi ẽt Rubeus Alex. ẽt Carau. ritu 269.* pro quo bene facit quod voluerunt *Innoc. in c. veniens de testib. & Bal. in l. seruũ quoque §. publice ff. de procur.* prout eos refert *Gramm. cons. 71. nu. 45. in crim.* qui dicunt quod exceptio incompetentiæ iudicis ẽt in causa capitali potest opponi per procuratorẽ, de quo etiam dicam infra limit. 17. 34. 65. 66.

Aufr. ei. n. 10 fo 444 i. n. 93

Ampliatur 68. prædictus primus effectus clericatus, vt procedat ẽt vbi clericus, & laicus essent simul dati exequutores testamẽti, nãq; tunc eorũ iudex erit iudex ecclesiasticus, *Card. Zabb. in c. Ioannes de testam. Barbat. in col. 2. post rub. de offic. delegat. Alex. in l. pracipimus, C. de appell. Mars. in repet. rub. ff. de fideius. nu. 152. in fine, Marant. in pract. par. 4. dist. 11. num. 19. car. mihi 196. Mart. Vran. Vltramon. cons. 32. num. 23. & 24. lib. 2.* vbi dicit quod hæc ampliatio probatur clare in dicto c. Ioannes *Aufrer. in tract. de potesta. iud. ecclesia. super laicis, & eorum bonis, num. 13. in 13. tom. tractat. diuers. part. 1. cart. mihi 196.*

493

494

Ampliatur sexagesimonono prædictus primus effectus quod clericus non potest conueniri nisi coram iudice ecclesiastico, vt procedat etiam si clericus esset aliquo modo infamis, quia per solam infamiam non ammittit priuilegium clericatus, *Addentes ad Bald. in l. quod ait num. 3. ff. de his qui not. infam.* immo infamis eo ipso quod fit clericus, vel religiosus exuitur omni infamia *ita Fel in cap. cum te, n. 1. de re iud. Mars. in repet. rub. de fideiuss. n. 125. Nigris in rep. extraua. clem. 7. n. 147. de vit. & honc. cler. Gratit. teorem. 23. n. 28. circa fin.*

495

496

Ampliatur 70. qñ iudex ecclesiasticus, & secularis in aliqua causa simul pronuntiant, vel qñ clericus, & laicus sunt simul iudices compromissarij, quia si a sñia per eos lata esset appellandum deberet appellari ad iudicẽ superiorem ecclesiasticum, & non laicum ne tota causa ne eius continentia diuidatur, *Bar. in l. 1. §. si quis in appellatione ff. de appell. Zabbarell. in c. super quast. §. si vero duo de offi. legat. Anche. in c. Romana col 11. de appell. in sexto Mars. in repet. rub. de fideiussor. n. 153. & in tract. de bannit. in verb. iudice nu. 213. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. nu. 18. & 20. car. mihi 196. Aufrer. in tract. de potest. iud. ecclesi. super laicis, & eorum bonis nu. 11. in 13. tom. tract. diuers. p. 1. car. mihi 127* vbi hoc intelligit, qñ iudex ecclesiasticus iudicaret tanquã talis, secus si alio respectu, *Mart. Vran. Vltramon. cons. 11. nu. 60. lib. 1. & cons. 32. nu. 22. & 23. lib. 2. Cabbell. super constit. Egidian. lib. 5 c. 1. gl. 1. nu. 21. car. mihi 320.* vbi loquitur in cõpromisso facto clerico, & laico simul, & dicit qđ si aliqua ex partibus senserit se grauatã debet petere reductionem ad arbitrium boni viri coram episcopo superiore ipsius clerici *Anto. de Butr. in c. quod clericis de foro cõpet. Bal. & Sal. in l. pracipimus in fin. C. de appell.* quidquid in contrarium tenuerit *Roland. a Valle cons. 24. in vltimis verbis lib. 4.*

497

Ampliatur 71. dictus primus effectus clericatus per quem est dispositum vt clerici non possint conueniri corã iudice sæculari, vt habeat locum etiã si clericus in sua promotione ad clericatum narrauerit aliquã qualitatẽ quę reuera non aderat, vt qa dixerit se scolarẽ cum non esset quia tali subreptione vel obreptione non obstante gaudebit priuilegio clericali ex quo caracter impressus fuit per talem ordinationem *Capoll. cons. 11. nu. 8. & seq. in crim.*

498

Ampliatur 72. vt iudex ecclesiasticus sit iudex competens ẽt inter laicos pro legatis, pijs qa pro eis laicus poterit conueniri corã iudice ecclesiastico *glos. in c. relatũ de testam. & ibi. Couarr. in fin. & est tex. & ibi hoc not. Bart. Paul. & Ang. in l. hæred. tas §. si conductio ff. de pecul. ...*

499 de leg. pijs

Marſ. in tract. de bannit. in verb. eccleſiæ nu. 131. vbi alios allegat,& multa ponit,quæ conferũt ad præſentẽ ampliat.*Tiraq.in tract. de pia cauſa priuileg.* 149.*per totum Marant. in pract. p.4.diſt.* 11.*nu.6.in fin.vbi Foller.in addit. cart. mihi* 192. *Io.Aloiſ.de Leo in l.1.n.3.C.de epiſ.& cler.Burgi. in tract.de laodim. p.3.inſpect.1.nu.9.*

Ampliatur 73.prædictus primus effectus q̃d laicus non poſſit cognoſcere de cauſis clericorum nec in illis ſe intromittere, vt procedat ẽt

500 ſi nõ ipſe laicus cognoſcere de cauſis clericorum, ſed illas cognoſceret aliquis clericus tãquam delegatus principis vel iudicis laici,q̃a nec ẽt hoc facere poterit ẽt volente clerico,q̃a delegatus nihil habet ex ſe, *l.1.§.qui mãdata ff. de offi. eius Bald. in prohem. Decret. col.* 8.*verſ. ecce rector, Bertrand.conſ.9.nu.7.vol.2.Fely.in c. cum ſit nu.44.verſ.hinc eſt quod clericus,& n.20. verſ. idem eſt,de epiſcopo de foro compet.* vbi dicit quod hæc cõcluſio procedirẽt ſi delegatus eſſet epiſcopus,*Decian.in tracta.crim.p.4.lib.4.c.* 9.*n.63.& 75.*ſic etiã clericus vti delegatus lai-

502 ci non poterit cognoſcere de cauſa ſpirituali vel ſpiritualibus annexa, *Fel.d.n. 20. verſ.vlt. in quantum Purpur.in l.ſi prætor nu.15.ff. de offit. eius.* & ratio eſt quia delegatus a principe ſæculari etiam quod ſit clericus vel epiſcopus,

503 nihilominus dicitur iudex ſæcularis *Auth.ſi quis litigantium vbi hoc not. Bald.& ceteri ſcribentes C.de epiſcop.audient. Paſſett.conſ* 23.*num.*1.& quod clericus poſſit eſſe delegatus laici dixerunt *Bald.in d.Authen.ſi quis litigantium Abb.in cap.2.n.8.de iudit.& in c.in epiſcopatu n.3.de raptor.vbi etiam Ancher.nu.1.& per tot. Aufrer. in tract.de poteſt.iud.eccleſi.ſuper laicis,& eorum bonis nu.37.in 13.tom.tract.diuerſ.p.1.cart. mihi* 128. *Dec.in c.decernimus n.66.de iudit.*vbi dicit quod poteſt eſſe delegatus in vno negotio tantum *Alex.conſ.77.n.6.lib.2.Bolognett.in rub.ff. de offit.eius n.33.qui etiam alios allegat ,& ibi Cagnol. nu.64.& Purpur.nu.43.idem Purpur.in l. eum qui nu.4.ff.de iuriſd.omn.iud.Vant.in tract.de nullit.in tit. de nullit. ex defectu citatio. nu.68. Iulius Cæſar Imbrian.in tract.de iudice Regni par.vlt.nu.29.& 30.Lodulphus Scrader in tract.de feud.p.10.ſect.4. nu.27.Clar.in §.fi.q.41.n.8.*vbi alios allegat, & teſtatur de comm.opin.& loquitur in delegatione cauſæ criminalis prout cõcludunt multi ex ſupra citatis dum dicunt, quod clericus

504 poteſt eſſe delegatus tam in cauſa ciuili,quam criminali, ſed cum iſta limitatione, quod vbi clericus eſſet delegatus in cauſa criminali non poterit imponere pœnã ſanguinis propter irregularitatẽ, quã incurreret ſi illã imponeret, tenet *Anth.in d.c. in archiepiſcopatu de rapt.nu.6. Aufrer.eo.nu.37.Rebbuff.in l.ſi prætor nu.4. ff. de offi. eius,* & poterit eſſe delegatus ad vnã cauſã tantum non autem ad vniuerſitatẽ cauſarum

505 *Octaui.Vulpell.in tract. de libert.eccleſ. p.1.n.17 Purpur.in rub. ff. de offic.eius nu.43.& 45. vbi teſtatur de com.* opin.Foller.ſuper conſt.Regni in tit. de epiſc.& cler.clerici quoque nu.16.car.mihi* 52.

506 ſed honeſtius, & tutius eſt has delegationes non ſuſcipere,*ita Rebbuff.eo.n.4.Iaſ.in dicta rub. ff.de offi. eius vbi ẽt Cagnol.nu.64.& Purpur.nu.* 46.*Soc.in d.c.in archiepiſcopatu n.4.de rapt.* Et licet clericus poſſit eſſe delegatus laici,non propterea poterit eſſe locũ tenens officialis laici, & ratio diuerſitatis eſt,quia locumtenens dẽt cognoſcere de vniuerſitate cauſarũ quod clericis eſt interdictum vt iam dixi, *c. clericus vbi hoc not.Abb.ne cler.vel monaci Ripa in c.2.de iud. Cagnol. loco ſupra citato nu.*65. ex quibus infero quod clericus vel epiſcopus delegatus laici ꝑ ruenda eius iuriſdictione,& poteſtate non po-

508 terit vti gladio excõmunicationis quia attenditur iuriſditio ex perſona delegantis *Bal.in d. auth.ſi quis litigantium in vlt.not.C.de epiſcop. audient.Iaſ.in l.2.col.3.verſ. tertio limita de iuriſdic. om.iud.Purpur.in d.rub.ff.de offi.eius n.48. Graff. dec. aur.lib.5.c.5.nu.1.*

Secundo infero quod a tali delegato quãuis clerico appellari dẽt ad laicum delegantem,

509 *Bal.in d.vlt.not.Iaſ.in l.ſi prætor in 2.not.n.5.in fi. ff.de offi.eius Fel. in c. ceterum col.1. de iudit. Purpur. in rub. prædicta nu.49.* Hinc eſt quod ſi epiſcopus vel alius quiuis clericus teneat aliquã

510 iuriſdictionem a principe ſæculari, & iudicaret tanquam is qui habet talem iuriſdictionẽ tũc ab eo appellari debet ad dictũ principem ſæcularem non autẽ ad ſummum Pontificem, *Bart.in l.ſi quando C. de appellat.& in l.1.§.ſi quis in appellatione n.15.ff.de appellat.Rom. conſ.* 422. *Andr.Gail in tractat.de pace publ.lib.1.c.8.nu.8. & obſeruat.37.nu.3.& 10.lib.1. Marius Anguiſſ. conſ.136.n.12.Frecci.in tractat.de ſuffeud.lib.1.in c.ſeuſectiõn.incipien.alia etiam fuit quæſtio nu.11. Iſern.in tit.de Capit.Corrad.n.17.& 21. Scaccia in tractat.de iud.p.1.c.11.n.97.verſ. idcirco vbi aſſerit hanc eſſe comm.* opin. Aufrer. in tractat. de poteſt.iud.eccleſi.ſuper laicis,& eorum bon.num. 14. verſic.decimonono in 13.tom. tractat. diuerſ.p.1. car.mihi 127.& in tractat. de poteſtat. iud. laici ſuper eccleſi aſt.perſonas reg.2. Fallent. 2.n.3.in 16. tom.tractat.diuerſ.cart.mihi 289. vbi alios allegat Franciſc. Marc.dec.455.n.12.in 1.p.Abb.in rubr. de appellat.n.13.in 6.Ancbar.in c.Romana n.14. de appell.in 6. Frecbia de ſubfeud. lib. 3. differen. 53.n.3.Iaſ.conſ.123.in 1.vol. Menoch. in tract. de*

511 *retinen.poſſeſſ.remed.3.n.409.& 410.* vbi e contra dicit quod clericus dominus feudi ſubſtinet perſonam laici,*Surd.conſ. 275.per tot. lib.2.* vbi poſtquam allegat aliquos tenentes cõtrariam opinionẽ tandem tranſit cum iſta,*& cõſ. 396.num.8.lib.3. Fel.in c.ſolitæ de maior. & obed. Franc. Marc. deciſ. 365.p.2.Franc.Capiblancus in tractat.*

tractat.de authorit.Baron.pragmat.1.nu.33.glos. super ritu M.C.V. in tit.de foro compet.vers.secunda regula cart.mihi 397. post constit. Regni Alex. de Neuo in c.verum n.10.de foro comp. vbi loquitur in clerico rectore ciuitatis pro aliquo principe, & dicit quod appellatur ad ipsum principem, *& in c.solitæ de maiorit.& obedien. Bambac. in c.1.§.qui clericus nu.137.& 138.si de feud. de-* 512 *funct.content.fuerit in vsib.feud.* vbi vlterius dicit quod isto casu episcopi ac ceteri prælati feudatarij debent creare offitiales laicos, & non clericos, qui vt ceteri officiales laici sindicari possint *allegat text. in constitut. iustitiarij nomen col. fin. Anna alleg.460.* quod secus est si clericus habet iurisdictionē inter laicos in temporalibus iure proprio ita vt nō recognoscat aliquo modo in ea iurisdictione aliquem laicum in superiorem, vt quia non habet talē iurisdictionem in feudum a laico, nec alio titulo illam teneat ab eo tunc enim debet appellari ad eius superiorē ecclesiasticū, *c.Romana § debet de appellat. in 6.Aufrer. in tract.de potest.iud. eccles.super laicis,& eorum bon. n. 14.vers. decimono in 13.tomo* 513 *tract.diuers.p.1.cart.126.*& ratio cur appelletur ad superiorem sæcularē quando iudicat clericus vel episcopus tanquā feudatarius est, quia tunc non iudicat vti clericus, vel prælatus sed vti feudatarius, & vti Dux, Marchio, vel Co- 514 mes, *Bart.& ceteri scribentes in l.si quando C.de appellat.idē Bart.in l.1.§.si quis n.15.ff.de appell. Gail.d.obseruat.30.n.6.lib.1.*& huius rationis ratio est quia idem homo diuersis respectibus, diuerso iure, & diuersis qualitatibus cēseri po- 515 terit, *c.cū cappella de priuileg. c. ex literis vbi glos. in verb.vices duorum de probat. Euerard. in topica iuris in loco de tanquā seu correspectiuis n.4. Andr. Gail in eadem obseruat.30.nu.8.* & ideo videmus quod si quis est eiusdem ecclesiæ episcopus, & canonicus quādo sedet vti canonicus sedebit in stallo, & loco canonico competenti, *glos.in c. a collatione in verb.prælatus de appell. in 6.Tob. Noni. cons.72.n.6.Cassan.in catalago gloriæ mundi p.4.consid.45.car.mihi 97. Menoc.in tract.de arb. iud.casu 68.n.23.& cons.51.n.43. lib.1.& cons. 902.n.72.lib.10. quibus locis multos alios allegat Frec.in tract.de subfeud.lib.1. in c.seu sectio. incip. alia etiam fuit qō Vinc. de Franc. dec.138.per tot. Nauar.cons.4.n.4. in tit. de maior. & obed. lib.1. Purpur. in l.1.n.197. ff.de offit. eius cui mand. est iurisd.Gonzal.in lib.variar.qō. c.14. nu.7.8.& 9.*

homo pot diuerso iure censeri

516 sic ēt si episcopus est consiliarius principis in loco consilij sedebit vti consiliarius, nec præcedet præsidentē illius cōcilij, *ita Menoc. d.cōs. 902.n.73.Purpur. in rub. præd. nu.203.Vinc. de Franc.ead.dec.13.n.4.* Et parimodo si rex iudi- 517 caret in aliquo comitatu quem ab alio recognoscit erit appellandum ad principem superiorem comitatus, *Bar.in l.1.§.si quis n.15.ff.de app.Rom.cons.422.Gail obseru.30.n.7.li.1.*& ita seruatur (vt audiui) in regno Neapolis in comitatu fundi, qui comitatus licet sit ducis Sabionetæ D. & principis absoluti in partibus Lōbardiæ nihilominus in negotijs spectantibus, & vertentibus in d.comitatu, in quo recognoscit superiorē Regem Neapolis appellat ad magistratus ipsius Regis, & sicut qñ clericus est delegatus laici est procedēdum prout 518 dictum est, ita e contra si laicus esset delegatus clerici tunc erit appellandum ad iudicem Ecclesiasticum ab eius sententia, *Henric. Bohic in c.clericis,n.3.ne cler.vel monac.* vbi dicit, ꝙ si aliquis prælatus habet iurisditionem temporalem, tunc si ipse alicui causam committat, dēt appellari ad eumdem prælatum, licet delegatus fuerit laicus.

519 Ampliatur 64. dictus effectus, siue regula, quod clericus non pōt conueniri corā iudice laico, vt procedat, & locum sibi vēdicet in clerico penitus illiterato, qui licet non debeat ordinari, nec ei conferri prima tonsura, *vt in c. nullus de tēpor. ordin. in 6.& in c. præcipimus 34. dist.* attamen si reperitur de facto ordinatus fori priuilegio gaudebit ex quo ei fuit caracter impressus, *c.cum in cunctis de elect. Soc.in c.peruenit,n.94.de sent.excom.* & quis dicat penitus illiteratus, & multa alia ad præsentem ampliationem spectantia dixi sup. in prælud.n.73

Ampliatur 65. prædictus primus effectus, 520 ita vt si sunt duo instituti hæredes vnus, scilicet laicus, & alius clericus, namq; in diuisione facienda si inter eos discrepent tenent adire iudicem ecclesiasticum, qui talem controuersiā dirimat, *Bar.in l.solent in pe.col.ff.de alim.& cibar.lega.Mars.in repe.rub.ff.de fideiuss.n.153*

521 Ampliatur 66. prædictus primus effectus, vt etiam clericus possit conuenire laicum coram iudice ecclesiastico pro re ad ecclesiā spectante, *c.si clericus laicum vbi Soc.sen.& Abb. de foro compet. Doct.in c.cū sit generale eod. tit. Affl. dec.257. vbi Vrsill.in adnot. Viu.dec.27.n.1.* vbi dicit, quod hæc ampliatio procedit si clericus allegat perorrescentiam aduersarij, *Anna alleg.146.n.3.Mart.Vran.Vltramon.cons.7.n.9.in fi.lib.1.Campan.super c.Regni Neapolis c.42. rubr.vt iustitiarius discurrat n.10.car.mihi 111.Amod. a Ponte in tract.de laudim. q.51.n.3. Marc. Cala in tract.de modo artic.& proban.§.1.gl.1.nu.87. Iac.de Carol.in gemmato panone, colore 6. nu. 28. Burg. in tract.de laudim.p.3.inspect.1.n.6.& seq.* vbi loquitur in clerico petente laudimium a laico, *Osasc. dec.31.n.3.& 6. qui asserit hanc esse* * *com.* opi.Lapus alleg.58. n.9.& 10. Marant. in pract.p.4.dist.11.n.6. car.mihi 192.& cons.37. n.4. Maluas.cons.73.n.12.Berrett.cons.8.n.2.Sigism.Scac.in tract.de iud.p.1.c.11.n.50.Hartman Hartman.in lib.2.miscell.c.2.obser.3.n.1.& p tot.*

Sub-

Subampliatur prædicta cõclusio,& amplia tio,vt possit talẽ laicum conuenire corã iudice ecclesiastico,tàm si agat actione reali,quàm personali,*Abb.in c.si clericus laicum in princ.col.4.de foro competent. Ofasc.d.n.3.* etiã subampliatur quando laicus promisit clerico eum præferri in alienatione rei suæ in casu vendirionis fiendæ per eum quia tunc potest cõueniri coram iudice ecclesiastico, *vt post multos dixit Menoch.consil.1161.nu.10.lib.12.*

522 Limitatur 1. eadem ampliatio vbi laicus, ita conuentus probabiliter negaret rem petitam spectare ad ecclesiam, *d.c.si iudex laicus de foro compet. Aufrer.in tract. de potestat.iudicis eccles.super laicis,& eorum bonis,n.31.casu 39.in fi. in 13.tomo tractat.diuers.p.1.cart. mihi 127.* qui asserit quod ita cõmuniter seruatur in Regno Franciæ, *Anchar.in reg.ea quæ in 7.q.prin.de reg. iur. Franc.Marc.dec.61.n.5.p.1.Berrett. cons.8.n.3.vbi all.gat Hostiens.& Fel.in d.c. si clericus laicum Artman.d.obseru.3.n.4.* qui dicit,quod ista negatio excludit iurisdictionẽ iudicis ecclesiastici,& quod tunc laicus debet conueniri coram suo iudice sæculari.

523 Limitatur 2.vt tantũ procedat dicta amplia tio data violentia, rapina, vel fraude alias in cæteris casibus clericus nõ habebit fori electio nẽ vt si vellet agere hypotecaria,vel reiuendicatione,*ita Affl.dec.257.n.2.ver.sed illum capitulum intelligitur,& in constit. statuimus, la 2. nu. 17. vers.nisi data Campan.super c. Regni Neapol. incipit quoad decreta,n.10.prout hos refert,& sequitur Marcell.Cala in tract.de modo artic.& prob.gl.j. n.88.* idẽ dixit *Artman Artman.in li.2. miscell. c. 2.obseru.3.n.3.& 5. vbi ad hoc allegat gloss. Bart. Bald.& cæteros scribentes in Authen. vt nulla cõ-*

524 *munitas,C.de episcop.& cler.* & ad hàc vltimã limitat. vide quæ dicã infra ampliat. 80. n.533. quomodo vero, & quando præstetur istud iuramentũ petorrescentiæ, & an admittat probationẽ in contrariũ vide *Paul. de Monte Pico cons.88.per tot.Cacheran.cons.69.n.11.*

525 Ampliatur 77. dictus primus effectus,quod clericus non potest conueniri nisi corã iudice ecclesiastico vt procedat etiam in clerico deposito pro delicto inducente irregularitatem prout est homicidiũ, vel mutilatio mẽbrorũ, quia is talis non perdit priuilegiũ fori, sed remanet sub iurisdictione iudicis ecclesiastici donec degradetur,si est degradandus, *c.dictum 81.dist.Scribentes omnes,& præcipue Abb.& Dec. n.6.in c.cum non ab homine de iud.* idem *Abb. in c. non potest de re iud.& ff.si ex noxali cauſ. agat. Socin.in c.ad abolend.n.21.de hæret. Decian. in tract. crim.p.1.lib.4.c.9.num.19.*

526 Ampliatur 78.etiam si clericus tẽpore promotionis iam irregularitatẽ incurrisset, quia irregularitas non impedit quin caractet imprimatur, *Abb.in c.cum non ab homine,num.5.de iud.& in c.cum illorum circa medium de sentent.excomm.Innocent.in c.1.de scismat. Cepoll. cons. 11. n.11.& 12.in crim.Simon Maiol.in tract. de irregul.lib.4.c.33.n.1.* vbi dicit, quod irregularis q facit se ordinari recipit caracterẽ actu,& habitu,& fit verus sacerdos, & vt ver' sacerdos accipit potestatẽ super consecratione Euchari-

527 stiæ, *alleg.Archid.in c.Apostolicæ dist. 56.* & vlterius dicit, quod hoc procedit etiã si ordinans esset irregularis: est bene verũ quod irregularis,ita ordinatus nõ habebit ordinũ exequutionem,& si auderet ordines ministrare incurreret nouã irregularitatem, *Maiol.& Archid.in lo*

528 *cis præcitatis, Nauarr.cons.37.n.2.in titu. de tempor.ordinand.in 1.tomo,cart. mihi 120.* vbi dicit idem esse in clerico suspenso.

529 Et dicitur ordines ministrare si dũ est subdiaconus ascendit ad diaconatum, vel dũ est diaconus ad presbyteratũ,& ex isto solo ascẽsu fit irregularis,tanquã ordinum administrator vt dixi,quod secus est si irregularis recipit ordines minores,namque is peccat tanquam canonũ transgressor,sed nõ fit irregularis, *Maiol.d.c.33.n.3.* Et aduertendũ est quod ad reci-

530 piendos ordines minores quilibet episcopus potest dispẽsare cũ irregulari, quo vero ad ordines sacros solus Papa potest, ita est determinatũ *per sacrũ Concil.Trid.sessi.24.de reform. c.6.*

531 Ampliatur 79. prædictus primus effectus, quod clericus non potest cõueniri nisi coram iudice ecclesiastico,vt procedat etiam si dubitaretur an quis esset clericus,vt quia antea nũquam incessit in habitu,& tonsura, nunc vero reperitur in eo incedere,& habere,tõsurã,quia quis talis in dubio præsumendus est,qualis in sui figura,& habitu nunc reperitur *est text. & ibi Doctores in c.si iudex laicus de sentent. excom.in 6.& in c.in præsentia,eod.tit.& in c. qualis 25.dist.& in c.quisquam 24.q.2.Boer.dec. 171. n.13.Masullus add.ad Capic.dec.171.n.6.Decian. in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.25.* vbi hãc ampliationem limitat quando is talis de quo dubitatũ

532 esse omnino,& penitus literarũ ignatus, quia non potuit ordinari, *c.fin.de tempor.ordinand. in 6.* & hæc præsumptio tanquã vehemẽtior tollit illam,quæ prouenit ex delatione habitus,& tonsuræ, *ita Io.Andr.in d.c.si iudex laicus Lucas de Penna in l.expertes,n.7. C.de decur.lib. 10.* Et qua de materia clerici penitus illiterati iam lo quutus sui supra in præludio num. 73. ideo ad ibi dicta me remitto.

Ampliatur 80.vt clericus trahat coram suo iudice ecclesiastico laicũ qui eundem clericũ

533 spoliauit. *c.in canonibus 26. q. 1. Oldrad.cons.73. Innocent.in c.cæterum de iud.Fel.in c.ecclesia S.Mariæ,n.7.& 8.ver.adde etiam de constitut. Artman. Artman.in lib. 2.practicarum Forensium, siue Miscella.*

scella.c.2.obseruat.3.n.3.6.& 7.Caualca. dec.44. n.107.& decis.45.nu.72.lib. 1. vbi ad hoc allegat glos.in c.si clericus,& in c.cum sit generale,& ibi Innocen.& Doctores de priuileg.Dec.in c.sicut n.9.& seq.eodem titu.Gemin.in c.dilecto,nu.2.de sentent. excomm.in 6.& in c.episcopus,n.1.3.q.2. Marant. in pract.p.4.distinct.11.nu.6.cart. 83.Dom.Cum. super ritu M.R.C.istius Regni c.38.nn.145.& seq. cart.200.& n.439.n.227.Lapus alleg.65.num.4. & allegat.72. num.2. & seq. Alexand. cons.103. in fin. volum.5. Hieronym.de Monte.q.20. nn. 20. & vltra prædictos idem dixit etiam Amod. a Ponte in tract.quis sit iudex in causa feudi, nu.67.

Ampliatur 81.dicta conclusio, quod iudex laicus non potest se ingerere in causa clerici conuenti, vt in tantũ sit vera quod nec etiam clerici possint capi, & carcerari per officiales laicos, *Abb.in c.vniuersitatis,n.11.de sent.excõm. Lancell.in tract.de prætore,in tit.de captura, nn.11. cart.mihi 462. Zabbarell.cons.12.n.3. Mars.cons. 126.n.23.Zerola in praxi episcop.in verb.clericus, §.2.Marian.Soc.iun.in c.peruenit, n.287.cũ plur. seq.* vbi dicit,quod capiens est excõicatus,tàm si est persona priuata,q̃ officialis, tàm si clericus detruditur in carcere publico,q̃ in priuato,& tàm si incarcerat ligatis manibus,q̃ nõ, & tàm si vere capitur & carcerat,q̃ si ponitur sub custodia,ita vt non possit libere, & ad suũ libitum recedere, & tàm si carceratio fiat sine manus iniectione, vt quia clericus pp minas, & terrorẽ se ipsum carceri manciparet, quàm cum manus iniectione.

534 — birroarij laici quan. de appre hendere clericum.

535 Limitatur 1. prædicta ampliatio 81.quãdo clericus esset repertus sine habitu quia tũc per officialẽ laicũ poterit capi,licet cõstito de clericatu debeat statim remitti p capiẽtẽ ad iudicẽ ecclesiasticũ, *Alex.Rand.cons.17.n.16.lib.2.*

536 — infra n.556. Limitatur 2.vbi officialis caperet clericũbo no zelo ductus, vt illũ, scilicet præsentaret suo iudici, *Alex. in l.si quis ff.de furt. vbi alios allegat Abb.in c.cum non ab homine de iud. vbi etiã Dec. n.34.& Alciat.n.46. Marsil.d.cons.125.n.26.vbi alios allegat,& in pract.crim.§.attingam,n.71.* qui etiam nu. 26. dicit, quod hoc non solũ potest fieri a iudice, verũ a qualibet priuata persona, *quod dixerunt etiam Bart. in l si quis in seruitute ff. de furt. Bald.in l.si qua per calumniam, C. de episc. & cler.& in c. 1.§.si quis vero de pace iuram. firm. Florian.de S.Petro in l.4.ff.ad l.Aquil.*

537 Limitatur 3.quando clericus esset repertus per officialẽ laicũ in fraganti crimine hoc est in actu delinquẽdi, vel parũ post ex quo tunc poterit capi a iudice seculari, vt infra 24. horas illũ suo iudici ecclesiastico remittat, *Bart. in l.si quis in seruitute,n.2.ff.de furt.& in l.si miles C.de exhiben.reis Bal.in d.lege si qua per calumniã, C.de epis.& cler.& in Authen. statuimus eod. tit. Lapus allegat.126.n.4.Doctores in c.cum non ab homine de iud.Florian. de S.Petro in d.l.4. Clarus in §.fina.q.28.n.6.Io. And.in c.vt famæ de sentent. excomm. Card.in clement.1.q.1.de offic.delegat.Fely.in c.si vero n.2. de sentent. excomm. Turrecrem. in c.presbyter n.3.1.dist.Octau.Vulpell.in tract. de libert.ecclesi.p.2.n.38.Io.Gartias Hispan. in tract. de nobil.gl.9.n.32.& 39.* vbi declarat qñ, & in quibus criminibus iudex secularis possit pcedere ad capturam clerici, *Plot.cons.24.n.22. vbi alios allegat Marant.in pract.p.4.dist.11.n.69 car.mihi 204.Hieron.de Cenall.in Specu. pract.qõ. cõ.contra comm.q.267.n.5.* vbi dicit,quòd iudex & officialis secularis nõ dẽt pcedere ad capturam clerici nisi ex magna causa, & in grauissimis delictis in quibus timetur de fuga, *Scac.in tract.de iud.p.1.c.11.n.99.& c.78.n.5.vers.amplia,Menoc.in tract.de arb.casu 180.n.18.23.Tib. Decia.in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.118.* vbi alios allegat *Scappa in tract.de iure non scripto lib.1.c.1. n.11.& c.4.n.6.Mars. in tract. de bannit. in verb. indice,n.197.219.& 1 verb.capti,n.36.37.& seq. Fulu.Patian.in tract.cui incumb. onus prob. negat. lib.2.c.34. in add.lit.F. Iac.de Graff.in dec.aur.p. 1.lib.4.c.18.n.152.Intrigl.sing.58.n.1.& 3.lib. 3.* vbi alios allegat *Masull.in add.ad Capyc.dec.155 n.13. Ias.in l.iurisdictioni,n.16.ff.de iurisd. omn. iud. Rom.in l.de pupillo,§.si quis riuos,n.5.ff.de noui oper.nunciat.Io.Aloisi.de Leo in Authen.casa n. 19.C.de sacrosi.eccles.Henric Bohic in d.c.cum nõ ab homine n.2.Cabell.super consti.Egid.lib.5.c.1.gl.1 n.18. car.mihi 320.Marian.Soc.iun. in c.peruenit, n.298.& seq.de sent.excom.* vbi dicit, quòd statĩ post capturam dẽt illum tradere suo iudici, *Bertacc.in suo reper. in verb.clericus in crimine deprehensus duobus locis, Suarez incom. opin.in verb. clericus,n.112.Lancell.in tract.de prætore in tit. de captura,n.11.cart.mihi 462.* q dicit, quod tunc clericus dẽt statĩ duci ad suum iudicẽ ecclesiasticum, *Bosi.in tract.cri.in tit.de foro comp.n.150.*

538

539 Ampliat primo prædicta tertia limitatio, vt clericus repertus in fraganti crimine nõ solum possit capi a iudice, vel alio officiali verũ ẽt à quolibet priuato, *Bart.in l.si quis in seruitute,n.2.& ibi addentes in lit.A,ff.de furt. Plot. d. cons.24.n.22.Abb.in præcitato c.cum non ab homine,n.11.& 17.de iud. Fel.in c.si vero n.2. in princ. de sent.Ang.in tract.malefit.in verb.quod fama publica,n.65. vbi August.in add.in fi. Cumia super ritu Magnæ Curiæ istius Regni Siciliæ c.54.nu.144. Clarus in §.fi.q.28.n.6.Farin.in tract. crim. q.8. n.122.Scappa in tract. de iure non scripto lib.1.c.1. n.16.& c.4.n.6.Scacc.in tract.de iud.p.1.c.78.n. 5.vers.amplia vbi testatur de com. opin.* & dicit quod ita seruatur in practica.

540 Ampliatur secundo, vt possit illum capere etiam si nulla subsit fugæ suspitio, vel periculum, *Bar.in l.si quis in seruitute ff.de furt.Boer.dec. 215.n.34.Baiard. in add.ad Clar.in §.fi.q.28.n.j.*

Sed

Sed quod immo clericus repertus infraganti crimine non possit capi per officialē laicū vbi 541 non adest fugæ suspitio tenuerunt, *Menoch. in tract. de arb. iud. casu 180. n. 22. Decia. in tract. cri. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 20. vbi testatur de com.* opi. & n. 118. vbi alios allegat.*

Ego vero puto, quod non sit discedendum à priori opinione, & præcipue vbi delictum esset graue & enorme.

Ampliatur tertio prædicta fallentia, vt procedat non solum qñ clericus est repertus in in- 542 fraganti crimine, sed ēt oī casu in quo iudici constat clericū deliquisse dūmodo ipse iudex clericū prædictū ita captū sine aliqua requisitione ad suū iudicē remittat, *Bar. in pluries citata l. si quis in seruitute, ff. de furt. Iac. de Bellouis. in sua pract. crim. rub. de fuga & remiss. facien. n. 66. Ias. in l. 2. col. 4. vers. 4. & col. 6. vers. concludo, ff. de iurisd. om. iud. Scappa in tract. de iure non script. lib. 1. c. 4. nu. 6. in fi.*

543 Ampliat 4. qñ clericus esset repertus de nocte illicite incedēs, qa tunc ēt poterit capi à familia potestatis, vt illū præsentet suo prelato, *Abb. in d. c. cum non ab homine, nu. 15. de iudic.*

544 Et clericus tunc dicit captus in fraganti delicto qñ est captus in actu delinquendi, vel qñ nullus est locus inficiationis, vt quia crimen est notorium de facto, *c. fi. de cohabit. cler. & mulier. c. euidentia de accusat. gl. 1. in c. ex literarum de eo, qui duxit in matrim. quam poll. per adult. & in c. cum non ab homine ēt gl. 1. de iud. & ibi etiam Doctores Alex. de Neuo cons. 59. n. 10.*

Limitatur quarto prædicta ampliatio 81. 545 quando clericus esset inuentus in postribulo, vel in adulterio, quia tunc officialis secularis poterit illū capere, & ducere ad iudicē ecclesiasticum ēt si esset repertus in habitu clericali, *Iac. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 6. qui ad hoc allegat Bal. in l. si qua per calumniam vers. sed quæro C. de episc. & cler. & vltra idem voluit Alciat. in c. cum non ab homine, n. 60*

Limitatur 5. vt dicta ampliatio non habeat 546 locum quotiescunq; officialis laicus caperet clericū, vt obuiaret delicto per eum cōmittendo, quia hoc facere poterit absq; incursu alicuius pęnę, *Abb. Dec. n. 10. & Barba. n. 59. in c. cum non ab homine de iud. Menoc. in tract. de arb. iud. casu 108. n. 20. Farin. in tract. crim. q. 8. n. 120. vbi testatur de com.* opi. Boss. in tract. crim. in tit. de captura, n. 39. Lapus alleg. 126. n. 3. Diaz in pract. cri. canon. c. 114. vers. an aūt Decia. in tract. crim. lib. 6. c. 34. n. 8. & lib. 4. c. 9. n. 118. Zerola in praxi episcop. in ver. excōicatio causa efficiens in vltimis verbis Intrigl. sing. 58. n. 5. lib. 3. Masull. in add. ad Capy. dec. 155. n. 23. Mart. Alph. Viuald. in Cādelab. aur. circa explanationē Bullæ in Cena Domini c. 19. n. 125. Caualc. in tract. de brachio regio p. 1. nu. 86. Alciat. in eodem c. cum non ab homine n. 57.*

547 Limitaē 6. vbi clericus esset fugitiuus tām pcā ciuili, q̄ criminali, qa tunc poterit capi à iudice tpali, *arg. tex. in l. ait pretor §. si debitum ff. quæ in fraud. credit. & eorum, quæ dicit Bar. in l. si quis in seruitute, ff. de furt.* quod ēt expressius dixit *Abb. in c. vt famæ de sent. excom. & in c. cū non ab homine vbi ēt Card. de iud. Caccialup. in tract. de debitor. suspect. & fugit. in 5. q. princ. n. 19. Vulpell. ī tract. de libert. ecclesi. p. 2. n. 39. Vrsill. in adnota. ad Affl. dec. 173. n. 3. Brun. à Sole in cōpend. resolu. posit. iur. in ver. clericus licet debitor. Dec. in l. cui iurisdictio, n. 18. ff. de iurisd. omn. iud. & in eodem cap. cum non ab homine, nu. 41. de iud. & ibidem Henric Bobic nu. 2. & Fely. n. 3. Turrecrem. in c. presbyter, nu. 4. 8. dist. Rebuff. super constit. Galliæ, p. 1. art. 6. gl. 3. nu. 76. Purpur. in l. 1. nu. 585. ff. de offi. eius Ioan. Aloif. de Leo in Authen. Cassa, & irrita, nu. 19. C. de sacrosanct. eccles. Dom. Intrigl. singul. 58. nu. 4. & 7. lib. 1. vbi alios allegat Suarez in ll. Taur. in titu. de comper. l. 2. num. 48. lib. 2. cart. mihi 197 Petr. Bellug. in Specul. princ. rubr. 11. §. videndum num. 17. Farinat. in tracta. crim. q. 8. n. 119. & q. 27. num. 71. Marsil. in tract. de bannit. in verb. capti, nu. 39. & in sing. 43. Card. Alban. in lucubra. ad Bar. in l. si quis in seruitute, nu. 1. ff. de furt. Paris de Puteo in tract. de sindic. in verb. clericus, il 2. nu. 1. cart. mihi 159. & in verb. captura, n. 135. Scaccia in tract. de iud. p. 1. cap. 37. num. 14. vbi testatur de comm.* opin. Decian. in tract. crim. par. 1. lib. 2. cap. 18. nu. 19. Horat. Carpa. super statut. Mediol. cap. 167. nu. 54. lib. 1. vbi alios allegat Marian. Soc. iun. in c. peruenit, nu. 311. de sent. excomm. Graff. in dec. aur. par. 2. lib. 3. cap. 5. nu. 6.* & isto casu possent etiam sequestrari bona clerici fugitiui per 548 iudicem laicum propter periculum moræ, *ita Caualc. dec. 3. nu. 26. vbi allegat Abb. in c. cum non ab homine de iud. Io. Lopez in ll. Tauri l. 66. nu. 27 Arnon. singul. 86*

549 Primo ampliatur dicta sexta limitatio, vt clericus fugitiuus, & de fuga suspectus non solum possit capi à iudice laico verum etiam à *Innoc. in cap. si vero de sentent. excommun. Card. & Imol. in Clement. prima, de offic. ordin. Ruyn. consil. 4. num. 13. lib. 5.* Immo in causa ciui- 550 li clericus fugitiuus potest capi per suum creditorem absque metu excommunicationis, *Ruyn. cons. pręd. num. 12. qui allegat Io. Andr. & communiter scribentes in pluries citato, cap. cum nō ab homine de iud. Archid. in cap. Abbates, num. 18 quæst. 2. Hostiens. & Butr. in cap. si vero de sentent. excommunic. Imol. in capit. lator de pignor. Abb. in capitul. vt famæ de senteut. excommunic. Cardin. & Imol. in Clement. prima, de offic. ordinar. eumdem Imol. in capit. primo, de deposito, & vltra prædictos idem dixerunt Henric Bobic in dicto cap. vt famæ, num. 12. Felyn. in eodem cap. cum non ab homine, num. 4. & ibidem Alciat. num. 71. Suarez in com. opin. in verb. clericus, n. 113. Cornel.* Be-

Benincas. in tract. de pauper. q. 7. special. 8. n. 13. & 14. Zerola in praxi episcop. in verbo excommunicatio causa efficiens in vltimis verbis, Ias. in l. de pupillo, §. si quis riuos, n. 2. ff. de noui oper. nunc. Hier. de Ceuallos Hisp. in Spec. pract. qq. com. contra com. q. 267. n. 4. Gomez in §. supereſt, n. 60. instit. de act. Caccialup. in tract. de debit. suspect. & fugit. in 5. q. principali, n. 19. & seq. vbi hanc conclusionem ampliat aliquibus modis, Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 18. n. 17. & 19. Marſ. in tract. de bann. in ver. iudice, nu. 221. Alban. in lucubrat. ad Bart. in d. l. si quis in seruitute, n. 2. ff. de furt. Andr. Gail obseru. 44. n. 2. lib. 1. Cabell. milleloq. 646. n. 7.

551 Secundo ampliatur, vt hæc limitatio non solum procedat in clerico vere fugitiuo verũ etiam in eo, qui est de fuga suspectus, Henric. *Bohic in d. c. vt famæ de sent. excom. qui ad hoc allegat tex. in l. respiciendum, §. furti ff. de pœnis quod dixit etiam Abb. in pluries citato, c. cum non ab homine, n. 11. 12. & 17. de iud.*

552 Sublimitatur modo prædicta limitatio qñ clericus in causa ciuili offerret idoneam fideiussionem, quia tunc non poterit capi, vt fugitiuus, *Fel. in c. cum non ab homine, nu. 1. vbi etiam Dec. n. 2. de iud. Caccialup. in tract. de debit. suspect. & fugit. in 6. q. princ. nu. 20. Boss. in tract. crim. in tit. de captura, n. 27. Farin. in tract. crim. q. 8. num. 119. Intrigl. sing. 58. n. 4. vbi alios allegat.*

553 Sublimitatur secundo, vbi iudex ecclesiasticus competens ipsius clerici esset præsens in loco, & facillime eius copia haberi posset, quia tũc nõ posset clericus capi authoritate iudicis laici, *ita concludit Arnon. sing. 86.* Et est regula tequod vbi potest haberi copia iudicis priua-

554 tus nunquam poterit capere suum debitorem etiam fugitiuum propria authoritate, *glo. in l. si alios §. bellissime, ff. quod vi, aut clam. Caccialup. in tract. de debitor. suspecto fugit q. 4. n. 12. & q. 7. n. 3. & dixi alias in meo tract. de excep. in prælud. nu. 136.* sic etiam in præsenti casu, quia potest haberi copia iudicis iudicis ecclesiastici clericus nõ est capiẽdus authoritate iudicis laici

Limitatur septimo dicta 81. ampliatio, vbi officialis laicus caperet clericum de mandato

555 episcopi, & iudicis ecclesiastici, *c. vt famæ de sen ten. excom. in 6. Lapus in c. si clericus, n. 1. eod. tit. ẽt in 6. Maria. Soc. iun. in c. peruenit, nu. 278. de sent. excom.* vbi dicit, quod sufficit mandatum generale hoc est de capiendo omnes clericos, verbi graria inuentis cum armis, vel in postribulo, *& in d. c. vt famæ, n. 16. Boss. in tract. crim. in tit. de foro compet. n. 150.*

556 Et in prædictis casibus in quibus clericus potest capi p officiales sæculares ad hoc vt ipse officialis capiens sit tutus in conscientia capiendo clericum debet præcipuam intẽtionem habere, vt illum præsentet suo iudici ecclesiastico, *Abb. in d. c. cum non ab homine nu. 13. & ibi ẽt Barbat. n. 57. de iudi. Ruyn. cons. 4. num. 13. lib. 5.*

557 quod exequi tenetur statim & quanto citius illum captum eidem iudici præsentare, *Ruya. cons. præd. n. 12. vbi ad hoc alios allegat Farin. in tract. crim. q. 8 n. 119. Benincas. in tract. de pauper. q. 7. speciali 8. n. 17.* vbi dicit, quòd si illum quãto citius non præsentat suo iudici incidit in sententiam excõicationis, *Scac. in tract. de iud. p. 1. c. 37. n. 14. in fi.* Quæ tamen conclusio limitatẽ

558 quando clericus esset captus sine habitu & tõsura, quia tunc officialis, qui illum capit non tenetur statim postea illum tradere, & remittere suo iudici ex eo solo quod habitum assumpsit, sed aliunde dẽt constare de clericatu, *Abb. in c. ex parte il 3. n. 3. de priuilegijs, & cons. 34. in fi. vol. 2. Alban. in addit. ad Bar. in Auth. Cassa, C. de episc. & cler. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. n. 69 car. mihi 204. Scapp. in tract. de iure non script. c. 11*

559 *n. 99.* Et captura clerici, tam si fiat per officiales laicos, q̃ per ecclesiasticos semper dẽt fieri cũ magna modestia, & sine iniuria, vel violentia, & etiam sine dedecore ordinis clericalis, *Nauar. in manuali confess c. 27. n. 83. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 4. c. 18. n. 152*

Ampliatur 82. vt dictus primus effectus, q̃

560 clericus non potest conueniri coram iudice laico procedat etiam quando officialis caperet clericum de consensu, & voluntate episcopi, quia ad huc non poterit de eius causa cognoscere vti delegatus episcopi, qa episcopus

561 nõ põt delegare iudici laico, vt cognoscat de causis criminalibus clericorũ, *gl. in c. 2. in verb. non præsumat de iud. vbi ẽt cæteri scribentes, & pcipue Abb. n. 5. Alex. cons. 8. col. 2. vers. potest ẽt Imperator lib. 1. And. Barbat. Siculus cons. 45. n. 9. li. 2. Ripa in c. decernimus, n. 34. de iud. ubi asserit hãc esse cõm. opi. Clar. in §. fi. q. 41. n. 5. ver. quæro nũquid Borell. cons. 68. n. 19. Io. Segura Daulot in direct. iud. eccles. p. 2. c. 11. n j. Marches. in tract. de cõ miss. p. 2. c. 3. quarti capituli principalis, n. 40. cart. mihi 490. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 70. Purpu. in repet. rub. ff. de offic. eius cui mand. est iurisd. n. 50. Farin in tract. crim. q 8. n. 4. vers. sublimita & declara, qui dicit istã esse cõem Doctorũ opinionẽ Cavill. de Curte in diuers. seu comprehens. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 124. in fi. Iul. Cæsar Imbr. in tract. de iudice Regni p. vlt. nu. 59. Amod. a Ponte in tract. quis sit iudex in causa feudi, n. 75.*

Subampliat primo hæc ampliatio, vt pcedat ẽtsi cpus causam criminalẽ clerici dele-

562 gasset laico simul cũ clerico, vt de cã cognoscerent, qa laicus ita cõiunctus, nec ẽt de cã criminali clerici cognoscere posset, *Abb. in c. significasti de foro cõp. Hostien. ĩ sũma tit. de offi. deleg. in §. cui possit vers. quid si delegetur Gemin. in cap. 2. §. 1. de iud. in 6. Dec. in c. decernimus n. 5. in fi. de iud. Roland. à Valle cons. 4. n. 4. lib. 1. qui testatur de commun. opin. Clarus dicta quæst. 41. num. 5.*

Fa-

Farin.d.q.8.n.4. verf.limita & declara, qui ambo testātur & asserunt hāc esse cō. opi. Scacc.in tract. de iud.p.1.c.11.n.40.Decia.in tract.crim.p.1.lib. 4.c.9.n.71.Sbrozz.in tract.de Vicario episcopi,li. 2.q.66.n.20.Io.Segura Daulos d.n.1.* Sicut nec poterit delegare causas spirituales laico simul coniunctō cum clerico, *Anch.in c.j.n.3.de cler. cōiug.in 6.& in c.Ioannes n.11.eod.tit. Dec.in c. decernimus n.154.de iud. Marches.eodem c.3.n.41. vbi multos alios allegat.*

563 Subampliat 2.vt nec etiā clerico coniugato inferior a Papa possit causas criminales clericorū delegare, *Abb.in c.2.n.15.de iud.vbi etiam Ripa,n.64.qui dicit, quod hæc est com.* opi. Clarus in §.fi.q.41.n.6.Deci.in tract.crim.p.1.lib.4. c.9. n.72.Io.Segura Daulos in direct.iud.eccl.p.2.r.11. n.1.Rolād.a Valle.cōs.4.n.4.li.1.Sbrozz.eod.n.20.*

564 Limitatur dicta 82.ampliatio,vbi in partibus in quibus est facienda delegatio nō adesset clericus sufficiens, & habilis cui episcopus posset delegare tales causas qa tunc poterit illas laicos delegare, *not. Io. Andr. in c.2.de scismat.Præpos.in c.ex penitētibus,col.2.50.dist. Iul. Cæsar Imbr.in tract.de iudice Regni p.vlt. nu. 60.*

565 Limitatur 2.vbi ꝓ delicto esset inferenda pœna sanguinis,qa tūc nō solū potest illas delegare verū etiam tenetur episcopus, vel alius quisuis iudex ecclesiasticus delegare sententiā ferendā laicū postquā ipse delegans de causa cognouerit, & processum cōpilauerit, *c.sententiā sanguinis,& c.fi.ne clerici vel monachi Bal. in c.2.col fi.de maiorit.& obed.*vbi dicit, ꝙ ētPapa tenet tales causas alteri delegare, *Ripa in d.c.2. nu.44.de iud. Decia. in tract. crim. p. 1. lib.4.c.9. num. 76. in fi.*

566 Limitatur 3.in causis ciuilibus,& tēporalibus,qa poterit episcopus,& quilibet alius iudex ecclesiasticus illas delegare laicis, qa hoc eis nō est interdictū præter potestatē imponēdi cēsuras, *gloss.in c. 2. in verb. non præsumat de iud.vbi etiā Butr.in princ.Abb.n. 5. Bald. nu.10. Fel.n.6.Dec.nu. 5.& cæteri scribentes communiter gloss.in c.bene quidem distinct. 96. & in c. contingit de arbit. Archid. in c. clericū 11. q. 1. Alex.conf. 8.col.2.verf.poterit etiam Imperator,vol. 1.Barb. cōs.45.n.9.& seq.lib.2.Cuccus in instit.maior. lib. 2.tit.6.n.139.& 14. Io. Segura Daulos in direct. iud.eccles p.1.c.11.n.2.Tiber.Decia.in tract. crim. p.1.lib.4.c.9.n.70.Subast.Vant.in tract.de nullit. in tit.de nullit.ex defectu iurisd.n.69.Scac.in tract. de iud.p.1.c.11.n.41.verf.aduerte modo in vltimis verb. Lodulph.Scrader. Vltram.in tract. de feud. p. 10.section.4.n.27.Siluest.in summa in verb. iudex il 1.n.4.*vbi dicit,ꝙ hoc idem procedit in Abbate quando conueniendus esset monacus.

567 Et licet episcopus non possit delegare causas criminales clericorū laico poterit nihilominus in talibus causis sibi assumere assessorē laicū, *Abb.in c.significasti de foro compet. Hostiens.in summa titu. de offic. delegat. §. cui possit verf.quid si delegemus Io.Anono commentario 45. Camill.de Curte in comprehensorio, seu diuersorio iuris feud.p.2.c.2.num.74.*

568 Ampliatur 83.dictus primus effectus,quod iudex laicus non potest se intromittere in causis clericorū vt in tantum sit verus quod iudex laicus,& etiā Imperator non possit cognoscere,& punire clericū committentē crimen lesę maiestatis casu quo illud cōmitteret *Aret. & Dec.in c.at si clerici de iudic.Bertasch.in tractat.de episcop.p.5.lib.45.nu.95.in 13.tomo tract. diuers. in 2.p.cart.mihi 353.Boss.in tract. crim. in titu. de crimine læse maiestat.nu.86.verf. communis tamen est,& in tit.de foro compet.n. 136.& 137. Foller. super constitu.Regni in tit.de episco.& cler.c.de personis clericorum nu.23.& 27. Lelius de Zanchis in tract.de priuilegg.ecclesiasticis priuilegg.85.n.10. Campan.super c.Regni Neapol.c.31.n.18.sub tit.de pena infligen.Falsar.cart.mihi 105. Afflict. omnino videndus super constitut.lib.1.rub. 43. constit. de personis n.6.& 7.& per tot. Berrett.conf.76.nu. 12. & ceteris latius,& copiosius Farinat.in tracta. crim.p.1.q.8.nu. 30.31.& 32. Signor.de Homod. conf.21.col.2.Hieron. Gigans in tract.de crimin.læsæ maiest.tit.quis de crimine læsæ maiest. cognoscere possit n.12.& 16.cart.mihi 126. vbi alios allegat Restaur.in tract.de temperat.q.102.n.10.Anton.Gomes in §.rursus n.24. instit .de action. Scappa in tract. de iure non scripto lib.1.c.7.nu.4. Camill.de Curte in comprahensorior. seu diuersor. iuris feud.par.2.cap.2.num.129.vbi quamplurimo congerit Clar.in §.fin.quæst.36.nu.23.*qui duo vltimi dicunt quod de iure hæc opinio est vera sed de facto principes laici seruant cōtrarium

569 dum eos non remictunt ad suos officiales, & iudices ecclesiasticos sed ipsi per suos officiales in hoc crimine procedunt etiam vsque ad mortem, *Decian.in tractat. crimin. part. 1. lib. 4. cap.9.num.5. vbi ad hoc allegat Bart. ad reprimendum in verb.conditionibus Afinius in tract.de exequut. §.6.cap.49.num.15. Roland.a Valle consil. 4.num.3.& per totum lib.1.* Et huic ampliationi rationem adducunt, *tam Roland.in loco proxime citato quam Farinat. dicta quæst.8.num 24. & 30.& sequent.* scilicet quia hoc crimen non potest commicti per clericum qui non potest dici subditus principi sæculari quam rationem etiam adduxerunt *Boer. in tractat. de seditiosis col.18.versic.præsuppono sexto Boss. in tract. crimin.in tit.de crimine læsæ maiestatis nu. 86.Barbat.in c.at si clerici de iudic.Foller. loco supra citato nu.26.Scappa dicto cap.7.nu.8.Clarus eod. nu. 23.*

570 Et licet hoc ampliatio sit verissima, & de iure sine aliqua difficultate procedat quod non possit de hoc crimine cognosci per iudicē sæcularē non est tamen verū quod laici non pos-

sint commictere crimen læſę maieſtatis cũ cõtrariũ ſit expreſſe *in c. ſi quis laicus 22. q. 5.* vbi habetur quod ſi epũs, vel alius clericus, vel diaconus crimẽ læſæ maieſtatis cõmiſerit degradet, & ſic ille tex. pſupponit quod clericus ẽt epus poſſit cõmictere hoc crimen licet eiuſdẽ criminis cognitio ſpectet ad iudicẽ eccleſiaſticũ, q iudex eccleſiaſticus poſtquã inuenerit clericũ de eo crimine proſequutũ culpabilẽ illum degradare hẽt, & curiæ ſæculari puniendũ tradere *quod ẽt voluit Abb. in c. at ſi clerici in vltimis verbis dum allegando tex. in d. c. ſi quis laicũ*, Di-

571 xit quod ſi clericus presbyter, vel epiſcop' cõiurationẽ faciat cõtra regẽ, & dñum terræ in qua habitat degradabitur ẽt quod non ſit incorrigibilis, & ita degradatus tradit iudici ſęculari prout in aliis atrociſſimis delictis *Gigans i d. tract. crim. læſ. maieſt. q. 63. n. 1. cart. mihi 111.* vbi dicit quod tex. in d. c. ſi quis laicus loquitur in degradatione actuali, *Clar. in §. fi. q. 36. n. 23 qui aſſerit hanc eſſe com.° opi. Curt. iun. conſ. 159. n. 1. Boſſi. d. n. 86.* vbi dicit, quòd hæc opinio eſt fauorabilis ne delicta remaneant impunita, *Villalobs in com. opi. in lit. E, n. 99.* Et rõ huius vltimæ opinionis ſcilicet, quod clerici poſſint cõmictere crimen læſæ maieſtatis cõtra principẽ ſęcularẽ puto quod ſit, qa licet clerici ſint exẽpti à iuriſdõne iudicis ſæcularis nihilominus rõne vniuerſalis dñij quod hẽt princeps tpalis in ſuo ſtatu clerici terrarum ſubditarũ illi principi non eſt dubium quod dicunt naturalitet ſicut originarie eſſe de dñio, & diſtrictu ipſius principis *vt not. cõmuniter Doctores in c. ſi. §. 1. de offit. delegat. in 6. Gigans d. q. 63. n. 3. Clar. in §. crimen læſæ maieſt. nu. 7. Farin. ead. q. 8. n. 28. verſ. 1. quod quatenus Boſſi. in præcitato tit. de crim. læſæ maieſt. nu. 86. verſ. & ideo in qõne*, qui

572 dixit quod licet non ſit ſubditus rõne fori tñ propter domicilium erit ſubditus rõne fidelitatis *Alex. in l. quiſquis C. ad l. Iul. Maieſt. Aluar. Velaſc. dec. 100. n. 3.* vbi aſſerit quod clerici nõ ſunt penitus exẽpti quoad oĩa ſed ſolũ quo ad quatuor. ſ. quoad tributa, & quoad capturam quoad forum quoad regimen, & quoad reliqua manent, & cenſent eſſe vaſſalli regii de qua materia latè loquutus fui ẽt ſupra in pręlud. & ideo in c. in adiutorio 10. diſt. habet qd Paulus Apoſtolus ſe ciuẽ Romanũ appellat.

Et licet indubitatũ ſit qd iudex laicus quauis dignitate pręfulgeat nõ poſſit punire clericũ cõmictentẽ crimen læſæ maieſtatis put ſu-

573 pra dictũ eſt nihilominus in iſto crimine non prohibet contra illũ inquirere, & formare pceſſũ quẽ vna cũ ipſo clerico delinquẽte trãſmitteret ſuo epiſcopo, & ab eo tũc poterit deponi, & actualiter degradari, & ita depoſitũ, vel degradatũ tradere eidẽ iudici, qui illũ punire poterit, qa hoc eſt ẽt pmiſſũ in aliis criminibus nõ ſolũ in iſto atrociſſimo *ita Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 7. & 8.* vbi ad hoc allegat *Auth. vt clerici apud pprios epos, §. ſi tamen de criminibus, & Auth. de ſantiſs. epiſc. §. ſi vero crimen, & §. ſi q. c. ſi quis laicus 22. q. 5.* & vltimo tandem reſpondet in contrarium adiectis.

Limitat 1. hæc ampliatio qñ princeps ſæcu-

574 laris hẽt priuilegiũ a S. Sede Apoſtolica qd in d. crimine poſſet ẽt cõtra clericos pcedere put tale priuilegiũ habent Dñi Veneti ex cõceſſione multorum Pontificũ *ita Gig. i tract. de crim. læſæ maieſt. in tit. qs cognoſcet de crim. læſ. maieſt. nu. 20. car. mihi 127. Arnon. diffin. 19.* vbi dicit, qp in vtroq; Regno Siciliæ adeſt cõſtõ hoc expreſſe diſponens, *Aſfl. ſuper cõſt. eiuſdẽ Regni lib. 1. in tit. vbi clericus p maleſitio Camill. de Curte in diuerſ. ſeu cõpræh. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 132.* vbi dicit, qp cũ iſto caſu tractet de re maximi ponderis, vt eſt de ſtatu prĩcipis licet cognitio ſpectet ad iudicẽ eccleſiaſticũ nihilominus Sũmi Pontifices ſemper permiſerunt, vt in tali delicto cũ iudice eccleſiaſtico ad ſit iudex laic', & qd ita alias fuit ſeruatũ in Regno Neapolis.

575 Limitat 2. qñ princeps ſecularis pcederet contra clericũ de crimine læſæ maieſtatis diffamatũ non ad effectũ puniendi illũ pęna ipſi delicto cõdigna, & criminali, ſed tñ vt eũ priuaret feudo ſi qd tenet a principe quia hoc facere põt ſi feudũ non eſt eccleſiaſticum, ſed ſęculare, *Decia. in tract. crim. p. 1. li. 4. c. 9. n. 5.* vbi dicit, qp ita obſeruauit Henricus Imperator, q quoſdã epiſcopos ſuis feudis priuauit *Reſtaur. in tract. de Imper. q. 101. n. 10.*

Et ea oĩa q̃ dicta ſunt de crimine læſæ maie-

576 ſtatis pcedunt ẽt in crimine tonſionis, vel diminutionis monetæ, vel ipſius monetę falſificationis, q̃ crimina ſunt ſpecies criminis læſæ maieſtatis, *Rol. a Valle conſ. 4. n. 3. & per tot. lib. 1. Cãpan. ſuper c. Regni Neapolis c. 31. nu. 17. cart. mihi 105. Caſſan. ſuper conſuet. Burg. rubr. 1. §. 5. verſ. s'il n'agrace n. 49. in fi. car. mihi 193.* vbi dicit, quòd ita ſeruatur in curia Burgundiæ *Gram. dec. 162.* & ita in iſtis delictis vidi pluries practicari, & aliquos clericos fuiſſe remiſſos ad curiam Archiepiſcopalem huius vrbis, ſed circa iſtam Ampliationem dicit Camill. de Curte *in diuerſorio, ſeu compræhenſorio iuris feud. par. 2. n. 130.* quod caueant clerici tale delictum commictere, quia potentiores, & reges in hoc iura parum ſeruant.

Ampliatur 84. vt iudex eccleſiaſticus poſ-

577 ſit punire laicum offendentẽ clericum, *gloſ. in auth. item nulla communitas in verb. eccleſia, C. de epiſc. & cler. Aufrer. in tract. de poteſt. iudicis eccleſiaſtici ſuper laicis, & eorũ bonis, n. 38. verſ. 74. in 13. tom. tract. diuerſ. p. 1. car. mihi 128. Abb. in c. cũ ſit generale, n. 13. de foro comp. Zaccar. in add. ad Clarum in §. fi. q. 77. nu. 2. in liter. A, circa principium, Guid.*

Guid. Papa decis. 562. n. 3. vbi dicit qđ hæc ampliatio ꝓcedit quãdo iudex ecclesiasticus prę uenit in procedendo fecus si præuenerit iudex laicus, & sit secundũ eum iste est vnus ex illis casibus in quibus attenditur præuentio *quod dixit etiã Pappon. lib. 1. tit. 4. arrest. 6.* vbi dicit ꝙ ita fuit iudicatũ in parlamento Grarionopol. *prout eum refert Clarus in §. fin. q. 36. n. 42.* & prædictã ampliationẽ tenuerũt indistinctæ *Scapp. in tract. de iure non scripto lib. 1. c. 3. n. 1. Anna allegat. 146. n. 1. & seq. lib. 2. vbi Fabius in addit. in lit. C. Franc. Viui. decis. 27. n. 3.* qui testat ita fuisse decisum in Audientia Apuliæ, & *nu. 7. & 8.* dicit quod haber fori electionẽ *Hortens. Caualc. in tractat. de brachio regio p. 1. n. 86. & 99.* & ratio esse potest quia iniuria facta clerico dicitur

578 facta, & illata Deo, & Christo cuius legatione funguntur, *c. nulli. 3. q. 1.* Alia est ratio quia cũ hoc delictũ sit mixti fori *vt voluerunt. Hipp. Bonacoss. in com. opin. in vers. clericũ offendens Clar. in*

579 *§. fi. q. 36. n. 47.* sequitur vt illud spectet ad iudicẽ ecclesiasticũ prout cetera delicta mixti fori vt dicã infra in ampliat. immedi. sequẽt. *Abb. in c. quamuis col. 1. de restit. spoliat. Martin. Vrant. vltram. consf. 14. n. 37. lib. 1.* & tangit totã eccle-

580 siam *cap. 2. §. fin. vbi hoc not. Doctores de foro compet. & c. accusatio il 1. 2. q. 7.* ideo eius vindicta cõpetit iudici ecclesiastico, *Viui. d. decis. 27. n. 5. vbi ad hoc allegat. Bald. & Paul. de Cast. in l. 1. §. huius Studij in fin. ff. de iustit. & iur. Anna eadẽ allegat. 146. n. 6.* & ideo ex iniuria facta clerico nascit dupplex actio iniuriarũ vna scilicet ipsi clerico offenso ad satisfactionẽ iniuriæ, altera

581 ecclesiæ cui intelligitur facta iniuria in personã clerici *ita Abb. in c. postulasti de iudit. & in c. parrochianos, & in c. cum desideres, & in c. contingit de sent. excom. Mart. Vran. eod. n. 37.* & perconsequens si iniuria remitteretur ab ipso clerico offenso non propterea censetur remissa ea quæ est illata toti ecclesiæ *c. si is qui 23. q. 4. c. Salonitanæ 24. dist. (ard. in clemen. 1. in princ. de penis*

582 *Doctor. in c. fin. de maledict. Alex. de Neuo in c. nullus n. 4. de foro compet. Anchar. in c. contingit n. 7. & 8. de sent. exom. in 6. Viui. in prætacita decis. 27. n. 6.* in tantum ꝙ si fuerit satis factũ clerico offenso ad huc requiritur satisfatio ecclesiæ *vt*

583 *est tex. in d. c. desideres §. fin. de sent. excom. & declarat Hostiens. in d. c. 2. §. sane in princi. de foro cõpet.* sed contra pręsentẽ ampliationẽ quod immo laicus offendens clericũ possit tãtum puniri per iudicẽ sęcularẽ, & nõ ecclesiasticũ tenuit Io. Aloisi. de Leo *in l. cũctos populos n. 18. C.*

584 *de Summ. Trinit. & Fide Cathol. qui allegat ad hoc l. ordinatio C. de offit. præfect. prætor. Gulielm. de Ludo singul. 53. & Guid. Pap. d. decis. 562.* Sed reuera ipse Guido Papa hoc nõ dixit sed tantũ quod vterque iudex ecclesiasticus scilicet, & sæcularis procedere possunt contra offendentẽ cleri-

585 cum, & quod sit locus preuẽtionis, & quod ita de facto obseruatur, *prout hoc idẽ dixerunt Marsi. in tract. de bannitis in verb. iudice n. 208. Scappa in tract. de iure non scripto lib. 1. c. 3. n. 2. & c. 11. n. 13* Ego vero in ista conclusione puto ꝙ vera reso-

586 lutio sit vt vterque iudex possit procedere quia per iniuriã illatã clerico vtraque maiestas cẽsetur offensa, & sic quod tẽporalis possit procedere, & punire offendẽtem clericũ pro delicto principali vtputa pro homicidio, verberibus, vel alia quauis iniuria, & ecclesiasticus pro sacrileggio, & ideo iudex ecclesiasticus imponet penas spirituales, & secularis penas tempora-

587 les, cũ pena tẽporalis nõ tollat spirituale nec e contra *Amod. in tract. de sindi. n. 179.* vbi dicit ꝙ ita seruarur in practica *Clarus in §. fin. q. 36. nu. 42. in fin. & q. 57. n. 12. Scappa in tracta. de iure non script. lib. 1. c. 11. n. 13. 14. & 15. & c. 3. nu. 3.* & licet ipse Scappa *d. c. 11. n. 16.* distinguat aut ille talis qui offendit clericũ fuit suffitienter punitus, aut non, si sufficiẽter fuit punitus, & habuerit penã delicto condignam ab vno iudice tunc amplius puniri nõ posset quia de eodem delicto quis pluries puniri nõ potest aut non fuit suffitienter punitus, & tũc poterit alias puniri ab alio iudice nihilominus hæc distinctio (attẽtis hijs quæ prius dixerat) nexio quomo-

588 do possit practicari nanque si iudex ecclesiasticus imponeret penã excõmunicationis pro iniuria illata clerico nõ est dubiũ ꝙ erit suffitiẽter punitus quoad penas spirituales cũ excõmunicatio sit maior pena quã possit infigere ecclesia vt dicã in tit. de effectibus excõmunicationis, & per cõsequens ex quo fuit punitus pena delicto cõdigna manus iudicis secularis remanerẽt ligatę, & e contra si fuerit punitus a iudice seculari iudex ecclesiasticus remaneret impeditus, & iterũ negotiũ redducerẽt ad preuentionẽ nec potest dici quod illius dictũ intelligit si fuerit condigne punitus iuxta penas iuris illius magistratus, & curiæ hoc est curiæ tẽporalis iuris ciuilis, & curiæ ecclesiasticæ iuris canonici qa iudex ecclesiasticus non potest imponere penas iuris ciuilis vt pro homicidio penã mortis naturalis nec iudex secularis penas iuris canonici hoc est excõmunicationes vel similis ideo cõcludendo dico ꝙ in isto articulo vera resolutio est ꝙ vterque iudex etiã eodem tempore procedere possit contra vnũ eundemque offendentem clericũ vnus scilicet ad imponendã penam spiritualem, & alius penã temporalem iuxta qualitatem delicti nec est nouum ꝙ vnum delictũ possit diuersis penis puniri, & a diuersis iudicibus scilicet ecclesiastico, & temporali qa vbi duo delicta oriuntur ex eodem (facto prout est in casu de quo loquimur in quo orit sacrileggium, & iniuria seu homicidiũ) quis poterit puniri duabus

Limitatur secundo qñ in citatione exprimeretur talis causa ex qua appareret laicũ habere iurisdictionẽ in clericum veputa in causa feudi, vel in causa reconuentionis, vel in crimine assassinij, vel simili, *Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super eccl. person. reg. 2. Fallen. 23. in 16. to. trac. diuers. car. mihi 290. Muscatell. in prac. ciuil. p. 1. in glos. in verb. intimato nu. 31. car. mihi 24.* vbi hanc limitationẽ exẽplificat in clerico citato ꝓ causa spolij, ꝓ qua causa secundũ aliquos clericus põt conueniri corã iudice laico de qua materia dicã infra in limitationibus, & iterũ ipse *Muscatell. nu. 32.* exẽplificat in clerico citato ꝓ arte, seu exercitio ab eo facto, & nu. 35. vbi tractat in clerico citato in causa reconuentionis, *Clar. in §. fi. q. 36. nu. 4. Cumia super ritu M. R. C. istius Regni Sicilia cap. 2. nu. 40.* vbi loquitur in clerico citato ꝓ causa feudali.

478

479 Limitat̃ tertio & vltimo, qñ esset dubiũ an citatus sit clericus, qa tunc tenetur cõparere, & suũ priuilegiũ allegare, *gl. in e. conuenior 23.*

480 *q. 8. Bar. in l. non videtur la 1. ff. de iud. Aufrer. loco proxime citato (rot. consf. 204. n. 13. lib. 2. Bero. in c. si duobus n. 21. de appell. vbi et Dec. n. 17. Muscatel. in prædicta gl. intimato, nu. 29. car. mihi 24.* quæ tamen limitatio nunquam habebit locũ vbi ex forma citationis apparet iudicem sciuisse citatum esse clericum, vt si esset dictũ cita clericum, vel presbyterum talem.

491 Et aduertendum est quod qñ citatur clericus per iudicẽ sęcularẽ poterit quilibet pro eo cõparere, & opponere declinatoriã fori ne ipse citatus habeat̃ pro cõtumace, *Bal. in l. reos n. 24. ver. sed quæro tũc C. de accus. Io. Aloij. de Leo in l. qui sub prætextu, n. 14. C. de sacros. eccl. Fran. dec. 329. n. 1.* vbi affert rõnem, quia talis cõparitio esset seorsum ab excusatione criminis, *alleg. Bar. in l. pen. §. ad crimen col. 5. vers. quæro procurator ff. de publ. iud. vbi et Rubeus Alex. et Carau. ritu 269. pro quo bene facit quod voluerunt Innoc. in c. veniens de testib. & Bal. in l. seruũ quoque §. publice ff. de procur. prout eos refert Gramm. cons. 71. nu. 45. in crim.* qui dicunt quod exceptio incompetentiæ iudicis ẽt in causa capitali potest opponi per procuratorẽ, de quo etiam dicam infra limit. 17. 34. 65. 66.

Aufr. et. n. 18. & 20. et n. 93.

493 Ampliatur 68. prædictus primus effectus clericatus, vt procedat ẽt vbi clericus, & laicus essent simul dati exequutores testamẽti, nãq;

494 tunc eorũ iudex erit iudex ecclesiasticus, *Card. Zabb. in c. Ioannes de testam. Barbat. in col. 2. post rub. de offic. delegat. Alex. in l. præcipimus, C. de appell. Marsf. in repet. rub. ff. de fideius. nu. 152. in fine, Marant. in pract. par. 4. dist. 11. num. 19. car. mihi 196. Mart. Vran. Vltramon. cons. 32. num. 23. & 24. lib. 2.* vbi dicit quod hæc ampliatio probatur clare in dicto c. Ioannes *Aufrer. in tract. de potesta. iud. ecclesia. super laicis, & eorum bonis, num. 13. in 13. tom. tractat. diuers. part. 1. car. mihi 196.*

495 Ampliatur sexagesimonono prædictus primus effectus quod clericus non potest conueniri nisi coram iudice ecclesiastico, vt procedat etiam si clericus esset aliquo modo infamis, quia per solam infamiam non ammitrit priuilegium clericatus, *Addentes ad Bald. in l. quod ait num. 3. ff. de his qui not. infam.* immo

496 infamis eo ipso quod fit clericus, vel religiosus exuitur omni infamia *ita Fel in cap. cum te, n. 1. de re iud. Marsf. in repet. rub. de fideiuss. n. 125. Nigris in rep. extraua. clem. 7. n. 147. de vit. & honest. cler. Granut. teorem. 23. n. 28. circa fin.*

497 Ampliatur 70. qñ iudex ecclesiasticus, & secularis in aliqua causa simul pronuntiant, vel qñ clericus, & laicus sunt simul iudices compromissarij, quia si a s\~ua per eos lata esset appellandum deberet appellari ad iudicẽ superiorem ecclesiasticum, & non laicum de tota causa ne eius continentia diuidatur, *Bar. in l. 1. §. si quis in appellatione ff. de appell. Zabbarell. in c. super quast. §. si vero duo de offi. legat. Anche. in c. Romana col. 11. de appell. in sexto Marsf. in repet. rub. de fideiussor. n. 153. & in tract. de bannit. in verb. iudice nu. 213. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. nu. 18. & 20. car. mihi 196. Aufrer. in tract. de potest. iud. eccles. super laicis, & eorum bonis nu. 11. in 13. tom. tract. diuers. p. 1. car. mihi 127* vbi hoc intelligit, qñ iudex ecclesiasticus iudicaret tanquã talis, secus si alio respectu, *Mart. Vran. Vltramont. cons. 11. nu. 60. lib. 1. & cons. 32. nu. 22. & 23. lib. 2. Cabbell. super constit. Egidian. lib. 5 c. 1. gl. 1. nu. 21. car. mihi 320.* vbi loquitur in cõpromisso facto clerico, & laico simul, & dicit qđ si aliqua ex partibus senserit se grauatã debet petere reddnctionem ad arbitrium boni viri coram episcopo superiore ipsius clerici *Anto. de Butr. in c. quod clericis de foro cõpet. Bal. & Sal. in l. præcipimus in fin. C. de appell.* quidquid in contrarium tenuerit *Roland. a Valle cons. 24. in vltimis verbis lib. 4.*

498 Ampliatur 71. dictus primus effectus clericatus per quem est dispositum vt clerici non possint conueniri corã iudice sæculari, vt habeat locum etiã si clericus in sua promotione ad clericatum narrauerit aliquã qualitatẽ quę reuera non adetat, vt qa dixerit se scolatẽ cum non esset quia tali subreptione vel obreptione non obstante gaudebit priuilegio clericali ex quo caracter impressus fuit per talem ordinationem *Capoll. cons. 11. nu. 8. & seq. in crim.*

499 Ampliatur 72. vt iudex ecclesiasticus sit iudex competens ẽt inter laicos pro legatis, pijs qa pro eis laicus poterit conueniri corã iudice ecclesiastico *glos. in c. relatũ de testam. & ibidẽ Couarr. in fin. & est tex. & ibi hoc not. Bart. Bald. & Ang. in l. hæreditas §. si cetiuntio ... de petit. hæ... Mant.*

de leg. pij.

Marſ. in tract. de bannit. in verb. eccleſiæ nu. 13 *t.* vbi alios allegat, & multa ponit, quæ conferũt ad præſentẽ ampliat. *Tiraq. in tract. de pia cauſa priuileg.* 149. *per totum Marant. in pract. p.* 4. *diſt.* 11. *nu.* 6. *in fin. vbi Foller. in addit. cart. mihi* 192. *Io. Aloiſ. de Leo in l.* 1. *n.* 3. *C. de epiſ. & cler. Burgi. in tract. de laodim. p.* 3. *inſpect.* 1. *nu.* 9.

Ampliatur 73. prędictus primus effectus qđ laicus non poſſit cognoſcere de cauſis clericorum nec in illis ſe intromictere, vt procedat ẽt

500 ſi nõ ipſe laicus cognoſcere de cauſis clericorum, ſed illas cognoſceret aliquis clericus tãquam delegatus principis vel iudicis laici, qa nec ẽt hoc facere poterit ẽt volente clerico, qa delegatus nihil habet ex ſe, *l.* 1. *§. qui mãdata ff. de offit. eius Bald. in prohem. Decret. col.* 8. *verſ. ecce rector, Bertrand. conſ.* 9. *nu.* 7. *vol.* 2. *Fely. in c. cum ſit nu.* 44. *verſ. hinc eſt quod clericus, & n.* 20. *verſ. idem eſt, de epiſcopo de foro compet.* vbi dicit quod hæc cõcluſio procedit ẽt ſi delegatus eſſet epiſcopus, *Deeian. in tract. crim. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *n.* 63. *&* 75. ſic etiã clericus vti delegatus lai-

502 ci non poterit cognoſcere de cauſa ſpirituali vel ſpiritualibus annexa, *Fel. d. n.* 20. *verſ. vlt. in quantum Purpur. in l. ſi prætor nu.* 15. *ff. de offit. eius.* & ratio eſt quia delegatus a principe ſæculari etiam quod ſit clericus vel epiſcopus,

503 nihilominus dicitur judex ſæcularis *Auth. ſi quis litigantium vbi hoc not. Bald. & caeteri ſcribentes C. de epiſcop. audient. Paſſet. conſ.* 23. *num.* 1. & quod clericus poſſit eſſe delegatus laici dixerunt *Bald. in d. Authen. ſi quis litigantium Abb. in cap.* 2. *n.* 8. *de iudit. & in c. in epiſcopatu n.* 3. *de raptor. vbi etiam Ancher. nu.* 1. *& per tot. Aufrer. in tract. de poteſt. iud. ecleſi. ſuper laicis, & eorum bonis nu.* 37. *in* 13 *tom. tract. diuerſ. p.* 1. *cart. mihi* 128. *Dec. in c. decernimus n.* 66. *de iudit.* vbi dicit quod poteſt eſſe delegatus in vno negotio tantum *Alex. conſ.* 77. *n.* 6. *lib.* 2. *Bolognett. in rub. ff. de offit. eius n.* 33. *qui etiam alios allegat, & ibi Cagnol. nu.* 64. *& Purpur. nu.* 43. *idem Purpur. in l. eum qui nu.* 4. *ff. de iuriſd. omn. iud. Vant. in tract. de nullit. in tit. de nullit. ex defectu citatio. nu.* 68. *Iulius Cæſar Imbrian. in tract. de iudice Regni par. vlt. nu.* 29. *&* 30. *Lodulphus Scrader in tract. de feud. p.* 10. *ſect.* 4. *nu.* 27. *Clar. in §. fi. q.* 41. *n.* 8. vbi alios allegat, & teſtatur de comm. opin. & loquitur in delegatione cauſæ criminalis prout cõcludunt multi ex ſupra citatis dum dicunt, quod clericus

504 poteſt eſſe delegatus tam in cauſa ciuili, quam criminali, ſed cum iſta limitatione, quod vbi clericus eſſet delegatus in cauſa criminali non poterit imponere pęnã ſanguinis propter irregularitatẽ, quã incurreret ſi illã imponeret, tenet *Anch. in d. c. in archiepiſcopatu de rapt. nu.* 6. *Aufrer. eo. nu.* 37. *Rebbuff. in l. ſi prætor nu.* 4. *ff. de offi. eius,* & poterit eſſe delegatus ad vnã cauſã tantum non autem ad vniuerſitatẽ cauſarum

505 *Octaui. Vulpell. in tract. de libert. ecclef. p.* 1. *n.* 17 *Purpur. in rub. ff. de offic. eius nu.* 43. *&* 45. *vbi teſtatur de com.* * *opin. Foller. ſuper conſt. Regni in tit. de epiſc. & cler. c. clerici quoque nu.* 16. *car. mihi* 52.

506 ſed honeſtius, & tutius eſt has delegationes non ſuſcipere, ita *Rebbuff. eo. n.* 4. *Iaſ. in dicta rub. ff. de offi. eius vbi et Cagnol. nu.* 64. *& Purpur. nu.* 46. *Soc. in d. c. in archiepiſcopatu n.* 4. *de rapt.* Et licet clericus poſſit eſſe delegatus laici, non propterea poterit eſſe locũ tenens officialis laici, & ratio diuerſitatis eſt, quia locumtenens dẽt cognoſcere de vniuerſitate cauſarũ quod clericis eſt interdictum vt iam dixi, *c. clericus vbi hoc not. Abb. ne cler. vel monaci Ripa in c.* 2. *de iud. Cagnol. loco ſupra citato nu.* 65. ex quibus infero quod clericus vel epiſcopus delegatus laici ꝓ tuenda eius iuriſdictione, & poteſtate non po-

508 terit vti gladio excõmunicationis quia attenditur iuriſditio ex perſona delegantis *Bal. in d. auth. ſi quis litigantium in vlt. not. C. de epiſcop. audient. Iaſ. in l.* 2. *col.* 3. *verſ. tertio limita de iuriſdic. om. iud. Purpur. in d. rub. ff. de offi. eius n.* 48. *Graff. dec. aur. lib.* 5. *c.* 5. *nu.* 1.

Secundo infero quod a tali delegato quãuis clerico appellari dẽt ad laicum delegantem,

509 *Bal. iu d. vlt. not. Iaſ. in l. ſi prætor in* 2. *not. n.* 5. *in fi. ff. de offi. eius Fel. in c. ceterum col.* 1. *de iudit. Purpur. in rub. prædicta nn.* 49. Hinc eſt quod ſi epiſcopus vel alius quiuis clericus teuerat aliquã

510 iuriſdictionem a principe ſæculari, & iudicaret tanquam is qui habet talem iuriſdictionẽ tũc ab eo appellari debet ad dictũ principem ſæcularem non autẽ ad ſummum Pontificem, *Bart. in l. ſi quando C. de appellat. & in l.* 1. *§. ſi quis in appellatione n.* 15. *ff. de appellat. Rom. conſ.* 422. *Andr. Gail in tractat. de pace publ. lib.* 1. *c.* 8. *nu.* 8. *& obſeruat.* 37. *nu.* 3. *&* 10. *lib.* 1. *Marius Auguiſſ. conſ.* 136. *n.* 12. *Frecci. in tractat. de ſuffeud. lib.* 1. *in c. ſeuſectiõn. incipien. alia etiam fuit quæſtio nu.* 11. *Iſern. in tit. de Capit. Corrad. n.* 17. *&* 21. *Scaccia in tractat. de iud. p.* 1. *c.* 11. *n.* 97. *verſ. idcirco vbi aſſerit hanc eſſe comm.* * *opin. Aufrer. in tractat. de poteſt. iud. ecleſi. ſuper laicis, & eorum bon. num.* 14. *verſic. decimonono in* 13. *tom. tractat. diuerſ. p.* 1. *car. mihi* 127. *& in tractat. de poteſtat. iud. laici ſuper eccleſi aſt. perſonas reg.* 2. *Fallent.* 2. *n.* 3. *in* 16. *tom. tractat. diuerſ. cart. mihi* 289. *vbi alios allegat Franciſc. Marc. dec.* 455. *n.* 12. *in* 1. *p. Abb. in rubr. de appellat. n.* 13. *in* 6. *Anchar. in c. Romana n.* 14. *de appell. in* 6. *Frechia de ſubfeud. lib.* 3. *different.* 53. *n.* 3. *Iaſ. conſ.* 123. *in* 1. *vol. Menoch. in tract. de*

511 *retinen. poſſeſſ. remed.* 3. *n.* 409. *&* 410. vbi e contra dicit quod clericus dominus feudi ſubſtinet perſonam laici, *Surd. conſ.* 275. *per tot. lib.* 2. vbi poſtquam allegat aliquos tenentes cõtrariam opinionẽ tandem tranſit cum iſta, *& cõſ.* 396. *num.* 8. *lib.* 3. *Fel. in c. ſolitæ de maior. & obed. Franc. Marc. deciſ.* 365. *p.* 2. *Franc. Capiblancus in tractat.*

tractat. de authorit. Baron. pragmat. 1. nu. 33. gloss. super ritu M. C. V. in tit. de foro compet. verf. secunda regula cart. mihi 397. post constit. Regni Alex. de Neuo in c. verum n. 10. de foro comp. vbi loquitur in clerico rectore ciuitatis pro aliquo principe, & dicit quod appellatur ad ipsum principem, *& in c. solitæ de maiorit. & obedien. Bambac. in c. 1. §. qui clericus nu. 137. & 138. si de feud. defunct. content. fuerit in vsib. feud.* vbi vlterius dicit

512 quod isto casu episcopi ac ceteri prælati feudatarij debent creare officiales laicos, & non clericos, qui vt ceteri officiales laici sindicari possint *allegat text. in constitut. iustitiarij nomen col. fin. Anna alleg. 460.* quod secus est si clericus habet iurisdictionē inter laicos in temporalibus iure proprio ita vt nō recognoscat aliquo modo in ea iurisdictione aliquem laicum in superiorem, vt quia non habet talē iurisdictionem in feudum a laico, nec alio titulo illam teneat ab eo tunc enim debet appellari ad eius superiorē ecclesiasticū, *c. Romana § debet de appellat. in 6. Afrer. in tract. de potest. iud. eccles. super laicis, & eorum bon. n. 14. vers. decimonono in 13. tomo*

513 *tract. diuers. p. 1. cart. 126.* & ratio cur appelletur ad superiorem sæcularē quando iudicat clericus vel episcopus tanquā feudararius est, quia tunc non iudicat vti clericus, vel prælatus sed vti feudatarius, & vti Dux, Marchio, vel Co-

514 mes, *Bart. & ceteri scribentes in l. si quando C. de appellat. idē Bart. in l. 1. §. si quis n. 15. ff. de appell. Gail. d. obseruat. 30. n. 6. lib. 1.* & huius rationis ratio est quia idem homo diuersis respectibus, diuerso iure, & diuersis qualitatibus cēseri po-

homo pōt diuerso iure censeri

515 terit, *c. cū cappella de priuileg. c. ex literis vbi gloss. in verb. vices duorum de probat. Euerard. in topica iuris in loco de tanquā seu correspectiuis n. 4. Andr. Gail in eadem obseruat. 30. nu. 8.* & ideo videmus quod si quis est eiusdem ecclesiæ episcopus, & canonicus quādo sedet vti canonicus sedebit in stallo, & loco canonico competenti, *gloss. in c. a collatione in verb. prælatus de appell. in 6. Tob. Noni. cons. 72. n. 6. Cassan. in catalago gloriæ mundi p. 4. consid. 45. car. mihi 97. Menoc. in tract. de arb. iud. casu 68. n. 23. & cons. 51. n. 43. lib. 1. & cons. 902. n. 72. lib. 10. quibus locis multos alios allegat Frec. in tract. de subfeud. lib. 1. in c. seu sectio. incip. alia etiam fuit qō Vinc. de Franc. dec. 138. per tot. Nauar. cons. 4. n. 4. in tit. de maior. & obed. lib. 1. Purpur. in l. 1. n. 197. ff. de offit. eius cui mand. est iurisd. Gonzal. in lib. variar. qō. c. 14. nu. 7. 8. & 9.*

516 sic et si episcopus est consiliarius principis in loco consilij sedebit vti consiliarius, nec præcedet præsidentē illius cōcilij, *ita Menoc. d. cōs. 902. n. 73. Purpur. in rub. præd. nu. 203. Vinc. de Franc. ead. dec. 13. n. 4.* Et parimodo si rex iudi-

517 caret in aliquo comitatu quem ab alio recognoscit erit appellandum ad principem superiorem comitatus, *Bar. in l. 1. §. si quis n. 15. ff. de app. Rom. cons. 422. Gail obseru. 30. n. 7. li. 1.* & ita seruatur (vt audiui) in regno Neapolis in comitatu fundi, qui comitatus licet sit ducis Sabionetæ D. & principis absoluti in partibus Lōbardiæ nihilominus in negotijs spectantibus, & vertentibus in d. comitatu, in quo recognoscit superiorē Regem Neapolis appellatē ad magistratus ipsius Regis, & sicut qñ clericus est delegatus laici est procedēdum prout

518 dictum est, ita e contra si laicus esset delegatus clerici tunc erit appellandum ad iudicem Ecclesiasticum ab eius sententia, *Henric. Bohic in c. clericis, n. 3. ne cler. vel monac.* vbi dicit, ꝙ si aliquis prælatus habet iurisditionem temporalem, tunc si ipse alicui causam committat, dēt appellari ad eumdem prælatum, licet delegatus fuerit laicus.

519 Ampliatur 64. dictus effectus, siue regula, quod clericus non pōt conueniri corā iudice laico, vt procedat, & locum sibi vēdicet in clerico penitus illiterato, qui licet non debeat ordinari, nec ei conferri prima tonsura, *vt in c. nullus de tēpor. ordin. in 6. & in c. præcipimus 34. dist.* attamen si reperitur de facto ordinatus fori priuilegio gaudebit ex quo ei fuit caracter impressus, *c. cum in cunctis de elect. Soc. in c. peruenit, n. 94. de sent. excom.* & quis dicat penitus illiteratus, & multa alia ad præsentem ampliationem spectantia dixi sup. in prælud. n. 73

520 Ampliatur 65. prædictus primus effectus, ita vt si sunt duo instituti hæredes vnus, scilicet laicus, & alius clericus, namq; in diuisione facienda si inter eos discrepent tenentē adire iudicem ecclesiasticum, qui talem controuersiā dirimat, *Bar. in l. solent in pe. col. ff. de alim. & cibar. lega. Marf. in repe. rub. ff. de fideiuss. n. 153*

521 Ampliatur 66. prædictus primus effectus, vt etiam clericus possit conuenire laicum coram iudice ecclesiastico pro re ad ecclesiā spectante, *c. si clericus laicum vbi Soc. sen. & Abb. de foro compet. Doct. in c. cū sit generale eod. tit. Affl. dec. 257. vbi Vrsill. in adnot. Viu. dec. 27. n. 1.* vbi dicit, quod hæc ampliatio procedit si clericus allegat perorrescentiam aduersarij, *Anna alleg. 146. n. 3. Mart. Vran. Vltramon. cons. 7. n. 9. in fi. lib. 1. Campan. super c. Regni Neapolis c. 42. rubr. vt iustitiarius discurrat n. 10. car. mihi 111. Amod. a Ponte in tract. de laudim. q. 51. n. 3. Marc. Cala in tract. de modo artic. & proban. §. 1. gl. 1. nu. 87. Iac. de Carol. in gemmato pauone, colore 6. nu. 28. Burg. in tract. de laudim. p. 3. inspect. 1. n. 6. & seq.* vbi loquitur in clerico petente laudimium a laico, *Osast. dec. 31. n. 3. & 6. qui asserit hanc esse com.* opi. Lapus alleg. 58. n. 9. & 10. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. n. 6. car. mihi 192. & cons. 37. n. 4. Maluas. cons. 73. n. 12. Berrett. cons. 8. n. 2. Sigism. Scac. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 50. Hartman Hartman. in lib. 2. miscell. c. 2. obser. 3. n. 1. & p tot.*

Sub-

Subampliatur prædicta cõclusio,& amplia tio,vt possit talẽ laicum conuenire corã iudice ecclesiastico, tãm si agat actionereali,quàm personali,*Abb.in c.si clericus laicum in princ.col.4.de foro competent.Ostasc.d.n.3*.etiã subampliatur quando laicus promisit clerico eum præferri in alienatione rei suæ in casu venditionis fiendæ per eum quia tunc potest cõueniri coram iudice ecclesiastico,*vt post multos dixit Menoch.consil.1161.nu.10.lib.12.*

522 Limitatur 1. eadem ampliatio vbi laicus, ita conuentus probabiliter negaret rem petitam spectare ad ecclesiam, *d.c.si iudex laicus de foro compet.Aufrer.in tract. de potestat.iudicis eccles.super laicis,& eorum bonis,n.31.casu 39.in fi. in 13.tomo tractat.diuers.p.1.cart.mihi* 127. qui asserit quod ita cõmuniter seruatur in Regno Franciæ,*Anchar.in reg.ea quæ in 7.q.prin.de reg. iur.Franc.Marc.dec.61.n.5.p.1.Berrett.consi.8.n. 3.vbi all.gat Hostiens.& Fel.in d.c.si clericus laicum Artman.d.obseru.3.n.4*.qui dicit,quod ista negatio excludit iurisdictionẽ iudicis ecclesiastici,& quod tunc laicus debet conueniri coram suo iudice sæculari.

523 Limitatur 2.vt tantũ procedat dicta ampliatio data violentia, rapina, vel fraude alias in cæteris casibus clericus nõ habebit fori electionẽ vt si vellet agere hypotecaria,vel reiuendicatione,*ita Afflict.dec.257.n.2.ver.sed illum capitulum intelligitur,& in constit. statuimus, la 2. nn. 17.vers.nisi data Campan.super c. Regni Neapol. incipit quoad decreta,n.10.prout hos refert,& sequitur Marcell.Cala in tract.de modo artic.& prob.gl.j. n.88.idẽ dixit Artman Artman.in li.2.miscell.c. 2.obseru.3.n.3.& 5. vbi ad hoc allegat gloss. Bart. Bald.& cæteros scribentes in Authen. itẽ nulla communitas,C.de episcop.& cler.* & ad hãc vltimã limitat. vide quæ dicã infra ampliat. 80. n.533. quomodo vero, & quando præstetur istud iuramentũ perorrescentiæ, & an admittat probationẽ in contrariũ vide *Paul. de Monte Pico consi.88.per tot.Cacheran.consi.69.n.11.*

524

525 Ampliatur 77. dictus primus effectus,quod clericus non potest conueniri nisi corã iudice ecclesiastico vt procedat etiam in clerico deposito pro delicto inducente irregularitatem prout est homicidiũ, vel mutilatio mẽbrorũ, quia is talis non perdit priuilegiũ fori, sed remanet sub iurisdictione iudicis ecclesiastici donec degradetur,si est degradandus,*c.dictum 81.dist.Scribentes omnes,& præcipue Abb.& Dec. n.6.in c.cum non ab homine de iud. idem Abb. in c. non potest de re ind.& ff.si ex noxali caus. agat. Socin.in c.ad abolend.n.21.de hæret. Decian. in tract. crim.p.1.lib.4.c.9.num.19.*

526 Ampliatur 78.etiam si clericus tẽpore promotionis iam irregularitatẽ incurrisset, quia irregularitas non impedit quin caracter imprimatur,*Abb.in c.cum non ab homine,num.5.de iud.& in c.cum illorum circa medium de sentent.excomm.Innocent.in c.1.de scismat. Cepoll. consi. 11. n.11.& 12.in crim.Simon Maiol.in tract. de irregul.lib.4.c.33.n.1.*vbi dicit, quod irregularis q facit se ordinari recipit caracterẽ actu,& habitu,& fit verus sacerdos, & vt ver' sacerdos accipit potestatẽ super consecratione Eucharistiæ,*alleg.Archid.in c.Apostolicæ dist.56.*& vlterius dicit, quod hoc procedit etiã si ordinans esset irregularis: est bene verũ quod irregularis,ita ordinatus nõ habebit ordinũ exequutionem,& si auderet ordines ministrare incurreret nouã irregularitatem,*Maiol.& Archid.in locis præcitatis, Nauarr.consi.37.n.2.in titu. de tempor.ordinand.in 1.tomo,cart.mihi* 120. vbi dicit idem esse in clerico suspenso.

527

528

529 Et dicitur ordines ministrare si dũ est subdiaconus ascendit ad diaconatum, vel dũ est diaconus ad presbyteratũ, & ex isto solo ascẽsu fit irregularis,tanquã ordinum administrator vt dixi,quod secus est si irregularis recipit ordines minores,namque is peccat tanquam canonũ transgressor,sed nõ fit irregularis, *Maiol.d.c.33.n.3*.Et aduertendũ est quod ad recipiendos ordines minores quilibet episcopus potest dispẽsare cũ irregulari, quo vero ad ordines sacros solus Papa potest, ita est determinatũ *per sacrũ Concil.Trid.sess.24.de reform. c.6.*

530

531 Ampliatur 79. prædictus primus effectus, quod clericus non potest cõueniri nisi coram iudice ecclesiastico,vt procedat etiam si dubitaretur an quis esset clericus,vt quia antea nũquam incessit in habitu,& tonsura, nunc vero reperitur in eo incedere,& habere,tõsurã,quia quis talis in dubio præsumendus est,qualis in sui figura, & habitu nunc reperitur *est text. & ibi hoc not.Doctores in c.si iudex laicus de sentent. excom.in 6.& in c.in præsentia,eod.tit.& in c. qualis 25.dist.& in c.quisquam 24.q.2.Boer.dec.171. n.13.Masuêus add.ad Capic.dec.171.n.6.Decian. in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.25*.vbi hãc ampliationem limitat quando is talis de quo dubitatẽ esse omnino,& penitus literarũ ignatus, quia non potuit ordinari,*c.fin.de tempor.ordinand. in 6.*& hæc præsumptio tanquã vehemẽtior tollit illam,quæ prouenit ex delatione habitus,& tonsuræ,*ita Io.Andr.in d.c.si iudex laicus Lucas de Penna in l.expertes,n.7. C.de decur.lib.* 10. Et qua de materia clerici penitus illiterati iam loquutus fui supra in præludio num. 73. ideo ad ibi dicta me remitto.

532

Ampliatur 80.vt clericus trahat coram suo iudice ecclesiastico laicũ qui eumdem clericũ spoliauit.*c.in canonibus 26. q. 1. Oldrad.consi.73. Innocent.in c.cæterum de iud.Fel.in c.ecclesia S.Mariæ,n.7.& 8.ver.adde etiam de constitut.Artman. Artman.in lib.2.practicarum Forensium, siue Miscella.*

533

scella.c.2.obseruat.3.n.3.6.& 7.Caualca. dec.44. n.107.& decis.45.nu.72.lib.1. vbi ad hoc allegat glos.in c.si clericus,& in c.cum sit generale,& ibi Innocen.& Doctores de priuileg.Dec.in c.sicut n.9.& seq.eodem titu.Gemin.in c.dilecto,nu.2. de sentent. excomm.in 6.& in c.episcopus,n.1.3.q.2. Marant. in pract.p.4.distinct.11.nu.6.cart.83.Dom.Cum. super ritu M.R.C.istius Regni c.38.nu.145.& seq. cart.200.& n.439.n.227.Lapus alleg.65.num.4. & allegat.72.num.2.& seq. Alexand. cons.103. in fin.volum.5. Hieronym.de Monte.q.20.nu.20. & vltra prædictos idem dixit etiam Amod. a Ponte in tract.quis sit index in causa feudi, nu.67.

Ampliatur 81.dicta conclusio, quod iudex laicus non potest se ingerere in causa clerici conuenti, vt in tantũ sit vera quod nec etiam clerici possint capi, & carcerari per officiales

birroarij laici quando apprehendera clericum.

534 laicos, *Abb.in c.vniuersitatis,n.11.de sent.excõm. Lancell.in tract.de prætore,in tit.de captura, nu.11. cart.mihi 462. Zabbarell.cons.12.n.3. Mars.cons. 126.n.23.Zerola in praxi episcop.in verb.clericus, §.2.Marian.Soc.iun.in c.peruenit, n.287.cũ plur. seq.* vbi dicit,quod capiens est excõicatus,tàm si est persona priuata,q̃ officialis, tàm si clericus detruditur in carcere publico, q̃ in priuato, & tàm si incarceratẽ ligatis manibus, q̃ nõ, & tàm si vere capitur & carcerat, q̃ si ponitur sub custodia,ita vt non possit libere, & ad suũ libitum recedere, & tàm si carceratio fiat sine manus iniectione, vt quia clericus pp minas, & terrorẽ se ipsum carceri manciparet, quàm cum manus iniectione.

535 Limitatur 1. prædicta ampliatio 81.quãdo clericus esset repertus sine habitu quia tũc per officialẽ laicũ poterit capi, licet cõsl ito de clericatu debeat statim remitti p capiẽtẽ ad iudicẽ ecclesiasticũ, *Alex. Raud.cons.17.n.16.lib.2.*

536 Limitatur 2.vbi officialis caperet clericũ bono zelo ductus, vt illũ, scilicet præsentaret suo iudici, *Alex. in l.si quis ff.de furt. vbi alios allegat Abb.in c.cum non ab homine de iud. vbi etiã Dec. n.34.& Alciat.n.46. Marsil.d.cons.125.n.26.vbi alios allegat,& in pract.crim.§.attingam,n.71.* qui etiam nu.26. dicit, quod hoc non solũ potest fieri a iudice, verũ a qualibet priuata persona, *quod dixerunt etiam Bart. in l. si quis in seruitute ff. de furt.Bald.in l.si qua per calumniam, C. de episc. & cler.& in c.1.§.si quis vero de pace iuram. firm. Florian.de S.Petro in l.4.ff.ad l.Aquil.*

infra n.556.

537 Limitatur 3.quando clericus esset repertus per officialẽ laicũ in fraganti crimine hoc est in actu delinquẽdi, vel parũ post ex quo tunc poterit capi a iudice sæculari, vt infra 24. horas illũ suo iudici ecclesiastico remittat, *Bart. in l.si quis in seruitute,n.2.ff.de furt.& in l.si miles C.de exhiben.reis Bal.in d.lege si qua per calumniã, C.de epis.& cler. & in Authen. statuimus eod. tit. Lapus allegat.126.n.4.Doctores in c.cum non ab homine de iud.Florian. de S.Petro in d.l.4. Clarus in §.fina.q.28.n.6.Io. And.in c.vt famæ de sentent. excomm. Card.in clement.1.q.1.de offic.delegat.Fely.in c.si vero n.2. de sentent. excomm. Turrecrem. in c.presbyter n.3.1.dist.Octau.Vulpell.in tract de libert.eccles.p.2.n.38.Io.Gartias Hispan. in tract. de nobil.gl.9.n.32.& 39.* vbi declarat qñ, & in quibus criminibus iudex sæcularis possit pcedere ad capturam clerici, *Plot.cons.24.n.22. vbi alios allegat Marant.in pract.p.4.dist.11.n.69 car.mihi 204.Hieron. de Ceuall.in Specu. pract.qõ. cõ.contra comm.q.267.n.5.* vbi dicit,quòd iudex & officialis sæcularis nõ dẽt pcedere ad capturam clerici nisi ex magna causa, & in grauissi-

538 mis delictis in quibus timetur de fuga, *Scac.in tract.de iud.p.1.c.11.n.99.& c.78.n.5.vers.amplia,Menoc.in tract.de arb.casu 180.n.18.23.Tib. Decia.in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.118. vbi alios allegat Scappa in tract.de iure non scripto lib.1.c.1. n.11.& c.4.n.6.Mars. in tract. de bannit. in verb. iudice,n.197.219.& ĩ verb.capti,n.36.37.& seq. Fulu.Patian.in tract.cui incumb. onus prob. negat. lib.2.c.34. in add.lit.F. Iac.de Graff.in dec.aur.p. 1.lib.4.c.18.n.152.Intrigl.sing.58.n.1.& 3.lib. 3.vbi alios allegat Masull.in add.ad Capye.dec.155 n.13. Ias.in l.iurisdictioni,n.16. ff.de iurisd. omn. iud. Rom.in l.de pupillo,§.si quis riuos,n.5.ff.de noui oper.nunciat.Io.Alois.de Leo in Authen.cassa n. 19.C.de sacros.eccles.Henric Bobic in d.c.cum nõ ab homine n.2.Cabell.super consti.Egid.lib.5.c.1.gl.1 n.18. car.mihi 320.Marian.Soc.iun. in c.peruenit, n.298.& seq.de sent.excom.* vbi dicit, quod statĩ post capturam dẽt illum tradere suo iudici, *Bertace.in suo reper. in verb.clericus in crimine deprehensus duobus locis, Suarez in com. opin.in verb. clericus,n.112.Lancell.in tract.de prætore in tit. de captura,n.11.cart.mihi 462.* q dicit, quod tunc clericus dẽt statĩ duci ad suum iudicẽ ecclesiasticum, *Boss.in tract.cri.in tit.de foro comp.n.150.*

Ampliatĩ primo prædicta tertia limitatio,

539 vt clericus repertus in fraganti crimine nõ solum possit capi a iudice, vel alio officiali verũ ẽt à quolibet priuato, *Bart.in l.si quis in seruitute,n.2.& ibi addentes in lit.A,ff.de furt. Plot. d. cons.24.n.22.Abb.in præcitato c.cum non ab homine,n.11.& 17.de iud.Fel.in c.si vero n.2. in princ. de sent.Ang.in tract.malefit.in verb.quod fama publica,n.65. vbi August.in add.in fi. Cumia super ritu Magnæ Curiæ istius Regni Siciliæ c.54.nu.144. Clarus in §.fi.q.28.n.6.Farin.in tract. crim.q.8. n.122.Scappa in tract.de iure non scripto lib.1.c.1. n.16.& c.4.n.6.Scacc.in tract.de iud.p.1.c.78.n. 5.vers.amplia vbi testatur de com.* * *opin.* & dicit quod ita seruatur in practica.

Ampliatur secundo, vt possit illum capere

540 etiam si nulla subsit fugæ suspitio, vel periculum, *Bar.in l.si quis in seruitute ff.de furt.Boer.dec. 215.n.34.Baiard. in add.ad Clar.in §.fi.q.28.n j.*

Sed

Sed quod immo clericus repertus infraganti crimine non possit capi per offitialē laicū vbi 541 non adest fugæ suspitio tenuerunt, *Menoch. in tract. de arb. iud. casu 180. n. 22. Decia. in tract. cri. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 20. vbi testatur de com.* opi. & n. 118. vbi alios allegat.*

Ego vero puto, quod non sit discedendum à priori opinione, & precipue vbi delictum esset graue & enorme.

Ampliatur tertio prædicta fallentia, vt pro- 542 cedat non solum qñ clericus est repertus in infraganti crimine, sed ēt oī casu in quo iudici constat clericū deliquisse dūmodo ipse iudex clericū prædictū ita captū sine aliqua requisitione ad suū iudicē remittat, *Bar. in pluries cita ta l. si quis in seruitute, ff. de furt. Iac. de Belloui. in sua pract. crim. rub. de fuga & remiss. facien. n. 66. Ias. in l. 2. col. 4. vers. 4. & col. 6. vers. concludo, ff. de iurisd. om. iud. Scappa in tract. de iure non script. lib. 1. c. 4. nu. 6. in fi.*

543 Ampliat 4. qñ clericus esset repertus de nocte illicite incedēs, qa tunc ēt poterit capi à familia potestatis, vt illū præsentet suo prelato, *Abb. in d. c. cum non ab homine, nu. 15. de iudic.*

544 Et clericus tunc dicit captus infraganti delicto qñ est captus in actu delinquendi, vel qñ nullus est locus inficiationis, vt quia crimen est notorium de facto, *c. fi. de cohabit. cler. & mulier. c. euidentia de accusat. gl. 1. in c. ex literarum de eo, qui duxit in matrim. quam poll. per adult. & in c. cum non ab homine & gl. 1. & ibi etiam Doctores Alex. de Neuo cons. 59. n. 10.*

Limitatur quarto prædicta ampliatio 81. 545 quando clericus esset inuentus in postribulo, vel in adulterio, quia tunc offitialis sæcularis poterit illū capere, & ducere ad iudicē ecclesiasticum ēt si esset repertus in habitu clericali, *Iac. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 6. qui ad hoc allegat Bal. in l. si qua per calumniam vers. sed quaro C. de episc. & cler. & vltra idem voluit Alciat. in c. cum non ab homine, n. 60*

Limitatur 5. vt dicta ampliatio non habeat 546 locum quotiescunq; offitialis laicus caperet clericū, vt obuiaret delicto per eum cōmittendo, quia hoc facere poterit absq; incursu alicu ius pęnę, *Abb. Dec. n. 10. & Barba. n. 59. in c. cum non ab homine de iud. Menoc. in tract. de arb. iud. casu 108. n. 20. Farin. in tract. crim. q. 8. n. 120. vbi testatur de com.* opi. Boss. in tract. crim. in tit. de captura, n. 39. Lapus alleg. 126. n. 3. Diaz in pract. cri. canon. c. 114. vers. an aūt Decia. in tract. crim. lib. 6. c. 34. n. 8. & lib. 4. c. 9. n. 118. Zerola in praxi episcop. in ver. excōicatio causa efficiens in vltimis verbis Intrigl. sing. 58. n. 5. lib. 3. Masuil. in add. ad Capy. dec. 155. n. 23. Mart. Alph. Vinald. in Cādelab. aur. circa explanationē Bullæ in Cena Domini c. 19. n. 125. Caualc. in tract. de brachio regio p. 1. nu. 86. Alciat. in eodem c. cum non ab homine n. 57.*

547 Limitat 6. vbi clericus esset fugitiuus tàm pcā ciuili, q̄ criminali, qa tunc poterit capi à iudice tpali, *arg. tex. in l. ait pretor §. si debitum ff. quæ in fraud. credit. & eorum, quæ dicit Bar. in l. si quis in seruitute, ff. de furt. quod ēt expressius dixit Abb. in c. vt famæ de sent. excom. & in c. cū non ab homine vbi ēt Card. de iud. Caccialup. in tract. de debitor. suspect. & fugit. in 5. q. princ. n. 19. Vulpell. ī tract. de libert. eccles. p. 2. n. 39. Vrsill. in adnota. ad Affl. dec. 173. n. 3. Brun. à Sole in cōpend. resolu. posit. iur. in ver. clericus licet debitor. Dec. in l. cui iurisdictio, n. 18. ff. de iurisd. omn. iud. & in eodem cap. cum non ab homine, nu. 41. de iud. & ibidem Henric Bohic nu. 2. & Fely. n. 3. Turrecrem. in c. presbyter, nu. 4. 8. dist. Rebuff. super constit. Gallia, p. 1. art. 6. gl. 3. nu. 76. Purpur. in l. 1. nu. 585. ff. de offi. eius Ioan. Aloisi. de Leo in Authen. Cassa, & irrita, nu. 19. C. de sacrosanct. eccles. Dom. Intrigl. singul. 58. nu. 4. & 7. lib. 1. vbi alios allegat Suarez in ll. Taur. in titu. de comper. l. 2. num. 48. lib. 2. cart. mihi 197 Petr. Bellug. in Specul. princ. rubr. 11. §. videndum num. 17. Farinat. in tracta. crim. q. 8. n. 119. & q. 27. num. 71. Marsil. in tract. de bannit. in verb. capti, nu. 39. & in sing. 43. Card. Alban. in lucubra. ad Bar. in l. si quis in seruitute, nu. 1. ff. de furt. Paris de Puteo in tract. de sindic. in verb. clericus, il 2. nu. 1. cart. mihi 159. & in verb. captura, n. 135. Scaccia in tract. de iud. p. 1. cap. 37. num. 14. vbi testatur de comm.* opin. Decian. in tract. crim. par. 1. lib. 2. cap. 18. nu. 19. Horat. Carpa. super statut. Mediol. cap. 167. nu. 54. lib. 1. ubi alios allegat Mariau. Soc. iun. in c. peruenit, nu. 311. de sent. excomm. Graff in dec. aur. par. 2. lib. 3. cap. 5. nu. 6.* & isto casu possent etiam sequestrari bona clerici fugitiui per 548 iudicem laicum propter periculum moræ, *ita Caualc. dec. 3. nu. 26. vbi allegat Abb. in c. cum non ab homine de iud. Io. Lopez in ll. Tauri l. 66. nu. 27 Arnon. singul. 86*

549 Primo ampliatur dicta sexta limitatio, vt clericus fugitiuus, & de fuga suspectus non solum possit capi à iudice laico verum etiam à *Innoc. in cap. si vero de sentent. excommun. Card. & Imol. in Clement. prima, de offic. ordin. Ruyn. consil. 4. num. 13. lib. 5.* 550 Immo in causa ciuili clericus fugitiuus potest capi per suum creditorem absque metu excommunicationis, *Ruyn. cons. præd. num. 12. qui allegat Io. Andr. & communiter scribentes in pluries citato, cap. cumnō ab homine de iud. Archid. in cap. Abbates, num. 18 quæst. 2. Hostiens. & Butr. in cap. si vero de sent. excommunic. Imol. in capit. lator de pignor. Abb. in capitul. vt famæ de sentenc. excommunic. Cardin. & Imol. in Clement. prima, de offic. ordinar. eundem Imol. in capit. primo, de deposito, & vltra prædictos idem dixerunt Henric Bohic in dicto cap. vt famæ, num. 12. Felyn. in eodem cap. cum non ab homine, num. 4. & ibidem Alciat. num. 71. Suarez in com. opin. in verb. clericus, n. 113. Cornel.*

Benincas. in tract. de pauper. q. 7. special. 8. n. 13. & 14. Zerola in prax. episcop. in verbo excommunicatio causa efficiens in vltimis verbis, Ias. in l. de pupillo, §. si quis riuos, n. 2. ff. de noui oper. nunc. Hier. de Cenallos Hisp. in Spec. pract. qō. com. contra com. q. 267. n. 3. Gomez in §. superest, n. 60. instit. de act. Caccialup. in tract. de debit. suspect. & fugit. in 5. q. principali, n. 19. & seq. vbi hanc conclusionem ampliat aliquibus modis, Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 18. n. 17. & 19. Marsil. in tract. de bann. in ver. iudice, nu. 221. Alban. in lucubrat. ad Bart. in d. l. si quis in seruitute, n. 2. ff. de furt. Andr. Gail obseru. 44. n. 2. lib. 1. Cabell. milleloq. 646. n. 7.

551 Secundo ampliatur, vt hæc limitatio non solum procedat in clerico vere fugitiuo verū etiam in eo, qui est de fuga suspectus, *Henric. Bobic in d. c. vt famæ de sent. excom. qui ad hoc allegat tex. in l. respiciendum, §. furti ff. de pœnis quod dixit etiam Abb. in pluries citato, c. cum non ab homine, n. 11. 12. & 17. de iud.*

552 Sublimitatur modo prædicta limitatio qn̄ clericus in causa ciuili offerret idoneam fideiussionem, quia tunc non poterit capi, vt fugitiuus, *Fel. in c. cum non ab homine, nu. 1. vbi etiam Dec. n. 2. de iud. Caccialup. in tract. de debit. suspect. & fugit. in 6. q. princ. nu. 20. Boss. in tract. crim. in tit. de captura, n. 27. Farin. in tract. crim. q. 8. num. 119. Intrigl. sing. 58. n. 4. vbi alios allegat.*

Sublimitatur secundo, vbi iudex ecclesiasticus competens ipsius clerici esset præsens in lo-553 co, & facillime eius copia haberi posset, quia tūc nō posset clericus capi authoritate iudicis laici, *ita concludit Arnon. sing. 86.* Et est regula quod vbi potest haberi copia iudicis priua-554 tus nunquam poterit capere suum debitorem etiam fugitiuum propria authoritate, *glo. in l. si alios §. bellissime, ff. quod vi, aut clam. Caccialup. in tract. de debitor. suspecto fugit q. 4. n. 12. & q. 7. n. 3. & dixi alias in meo tract. de except. in prælud. nu. 136.* sic etiam in præsenti casu, quia potest haberi copia iudicis iudicis ecclesiastici clericus nō est capiēdus authoritate iudicis laici

Limitatur septimo dicta 81. ampliatio, vbi officialis laicus caperet clericum de mandato 555 episcopi, & iudicis ecclesiastici, *c. vt famæ de sen ten. excom. in 6. Lapus in c. si clericus, n. 1. eod. tit. et in 6. Maria. Soc. iun. in c. peruenit, nu. 278. de sent. excom.* vbi dicit, quod sufficit mandatum generale hoc est de capiendo omnes clericos, verbi gratia inuentis cum armis, vel in postribulo, *& in d. c. vt famæ, n. 16. Bossi. in tract. crim. in tit. de foro compet. n. 150.*

Et in prædictis casibus in quibus clericus po-556 test capi p officiales sæculares ad hoc vt ipse officialis capiens sit tutus in conscientia capiendo clericum debet præcipuam intētionem habere, vt illum præsentet suo iudici ecclesiastico, *Abb. in d. c. cum non ab homine nu. 13. & ibi ēt Barbat. n. 57. de iudi. Ruyn. cons. 4. num. 13. lib. 5.* 557 quod exequi tenetur statim & quanto citius illum captum eidem iudici præsentare, *Ruyn. cons. præd. n. 12. vbi ad hoc alios allegat Farin. in tract. crim. q. 8 n. 119. Benincas. in tract. de pauper. q. 7. speciali 8. n. 17.* vbi dicit, quòd si illum quāto citius non præsentat suo iudici incidit in sententiam excōicationis, *Scac. in tract. de iud. p. 1. c. 37. n. 14. in fi.* Quæ tamen conclusio limitatē 558 quando clericus esset captus sine habitu & tōsura, quia tunc officialis, qui illum capit non tenetur statim postea illum tradere, & remittere suo iudici ex eo solo quod habitum assumpsit, sed aliunde dēt constare de clericatu, *Abb. in c. ex parte il 3. n. 3. de priuilegijs, & cons. 34. in fi. vol. 2. Alban. in addit. ad Bar. in Auth. Cassa, C. de episc. & cler. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. n. 69 car. mihi 204. Scapp. in tract. de iure non script. c. 11* 559 *n. 99.* Et captura clerici, tàm si fiat per officiales laicos, q̄ per ecclesiasticos semper dēt fieri cū magna modestia, & sine iniuria, vel violentia, & etiam sine dedecore ordinis clericalis, *Nauar. in manuali confess. c. 27. n. 83. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 4. c. 18. n. 152*

Ampliatur 82. vt dictus primus effectus, q 560 clericus non potest conueniri coram iudice laico procedat etiam quando officialis caperet clericum de consensu, & voluntate episcopi, quia ad huc non poterit de eius causa cognoscere vti delegatus episcopi, quia episcopus 561 non pōt delegare iudici laico, vt cognoscat de causis criminalibus clericorū, *gl. in c. 2. in verb. non præsumat de iud. vbi ēt cæteri scribentes, & pcipue Abb. n. 5. Alex. cons. 8. col. 2. vers. potest ēt Imperator lib. 1. And. Barbat. Siculus cons. 45. n. 9. li. 2. Ripa in c. decernimus, n. 34. de iud. ubi asserit hāc esse cōm.* opi. Clar. in §. fi. q. 41. n. 5. ver. quæro nūquid Borell. cons. 68. n. 19. Io. Segura Dauilos in direct. iud. eccles. p. 2. c. 11. n 3. Marches. in tract. de cō miss. p. 2. c. 3. q. arti capituli principalis, n. 40. cart. mihi 490. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 70. Purpu. in repet. rub. ff. de offic eius cui mand. est iurisd. n. 50. Farin in tract. crim. q 8. n. 4. vers. sublimita & declara, qui dicit istā esse cōem* Doctorū opinionē Camill. de Curte in diuers. seu comprehens. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 124. in fi Iul. Cæsar Imbr. in tract. de iudice Regni p. vlt. nu. 59. Amod. a Ponte in tract. quis sit iudex in causa feudi, n. 75.*

Subampliat primo hæc ampliatio, vt pcce-562 datēr si epūs causam criminalē clerici delegasset laico simul cū clerico, vt de cā cognoscerent, q laicus ita cōiunctus, nec ēt de cā criminali clerici cognoscere posset, *Abb. in c. significasti de foro cōp. Hostien. ī sūma tit. de offi. deleg. in §. cui possit vers. quid si delegetur Gemin. in cap. 2. §. 1. de iud. in 6. Dec. in c. decernimus n. 5. in fi. de iud. Roland. à Valle cons. 4. n. 4. lib. 1. qui testatur de commun.* opin. Clarus dicta quæst. 41. num. 5.*

Fa-

Farin.d.q.8.n.4. vers.limita & declara, qui ambo testātur & asserunt hāc esse cō. opi. Scace.in tract. de iud.p.1.c.11.n.40.Decia.in tract.crim.p.1.lib. 4.c.9.n.71.Sbrozz.in tract.de Vicario episcopi,li. 2.q.66.n.20.Io.Segura Dauilos d.n.1.* Sicut nec poterit delegare causas spirituales laico simul coniunctò cum clerico,*Anch.in c.j.n.3.de eler. cōiug.in 6.& in c.Ioannes n.11.eod. tit. Dec.in c. decernimus n.154.de iud.Marches.eodem c.3.n.41. vbi multos alios allegat.*

563 Subampliat̄ 2.vt nec etiā clerico coniugato inferior a Papa possit causas criminales clericorū delegare,*Abb.in c.2.n.15.de iud.vbi etiam Ripa,n.64.qui dicit, quod hæc est com.* opi. Clarus in §.fi.q.41.n.6.Deci.in tract.crim.p.1.lib.4. c.9. n.72.Io.Segura Dauilos in direct.iud.eccl.p.2.c.11. n.1.Rolād.a Valle.cōs.4.n.4.li.1.Sbrozz.eod.n.20.*

564 Limitatur dicta 82.ampliatio,vbi in partibus in quibus est facienda delegatio nō adesset clericus sufficiens, & habilis cui episcopus posset delegare tales causas qa tunc poterit illas laicos delegare, *not. Io. Andr. in c.2.de scismat.Præpos.in c.ex penitētibus,col.2.50.dist. Iul. Cæsar Imbr.in tract.de iudice Regni p.vlt. nu.60.*

565 Limitatur 2.vbi ꝑ delicto esset inferenda pœna sanguinis,qa tūc nō solū potest illas delegare verū etiam renetur episcopus, vel alius quisuis iudex ecclesiasticus delegare sententiā ferendā laicū postquā ipse delegans de causa cognouerit, & processum cōpilauerit,*c.sententiā sanguinis,& c.fi.ne clerici vel monachi Bal. in c.2.col fi.de maiorit.& obed.*vbi dicit, ꝙ ēt Papa tenet tales causas alteri delegare,*Ripa in d.c.2. nu.44.de iud. Decia. in tract. crim. p. 1. lib.4.c.9. num. 76. in fi.*

566 Limitatur 3.in causis ciuilibus,& tēporalibus,qa poterit episcopus,& quilibet alius iudex ecclesiasticus illas delegare laicis, qa hoc eis nō est interdictū prærer potestatē imponēdi cēsuras,*gloss.in c. 2. in verb. non præsumat de iud.vbi etiā Butr.in princ.Abb.n.5. Bald. nu.10. Fel.n.6.Dec.nu. 5.& cæteri scribentes communiter glos.in c.bene quidem distinct.96.& in c. contingit de arbit.Archid. in c. clericū 11. q. 1.Alex.cons. 8.col.2.vers.poterit etiam Imperator,vol.1.Barb. cōs.45.n.9.& seq.lib.2.Cuecus in instit.maior. lib. 2.tit.6.n.139.& 14. Io. Segura Dauilos in direct. iud.eccles p.1.c.11.n.2.Tiber. Decia.in tract. crim. p.1.lib.4.c.9.n.70.Subast.Vant.in tract.de nullit. in tit.de nullit.ex defectu iurisd.n.69.Seac.in tract. de iud.p.1.c.11.n.41.vers.aduerte modo in vltimis verb. Lodulph.Scrader.Vltram.in tract. de feud. p. 10.section.4.n.27.Siluest.in summa in verb. iudex il 1.n.4.*vbi dicit,ꝙ hoc idem procedit in Abbate quando conueniendus esset monachus.

567 Et licet episcopus non possit delegare causas criminales clericorū laico poterit nihilominus in talibus causis sibi assumere assessorē laicū,*Abb.in c.significasti de foro compet. Hostiens.in summa titu. de offic. delegat. §. cui possit vers.quid si delegemus Io.Anono commentario 45. Camill.de Curte in comprehensorio, seu diuersorio iuris feud.p.2.c.2.num.74.*

568 Ampliatur 83.dictus primus effectus,quod iudex laicus non potest se intromittere in causis clericorū vt in tantum sit verus quod iudex laicus,& etiā Imperator non possit cognoscere,& punire clericū committentē crimen lesæ maiestatis casu quo illud cōmitteret *Aret. & Dec.in c.at si clerici de indic.Bertacch.in tractat.de episcop.p.5.lib.45.nu.95.in 13.tomo tract. diuers. in 2.p.cart.mihi 353.Boss.in tract. crim. in titn. de crimine lesæ maiestat.nu.86.vers. communis tamen est,& in tit.de foro compet.n. 136.& 137. Foller. super constitn.Regni in tit.de episco.& cler.c.de personis clericorum nu.23.& 27. Lelius de Zanchis in tract.de priuilegg.ecclesiasticis priuilegg.85.n.10. Campan.super c.Regni Neapol.c.31.n.18.sub tit.de pena insfugen.Falsar.cart.mihi 105. Afflict. omnino videndus super constitut.lib.1.rub. 43. constit. de personis n.6.& 7.& per tot. Berrett.cons.76.nu. 12. & ceteris latius,& copiosius Farinat.in tracta. crim.p.1.q.8.n.30.31.& 32. Signor.de Homod. cons.21.col.2.Hieron. Gigans in tract.de crimin.læsæ maiest.tit.quis de crimine læsæ maiest. cognoscere possit n.12.& 16.cart.mihi 126. vbi alios allegat Restaur.in tract.de temperat.q.102.n.10.Anton.Gomes in §.rursus n.24. instit.de actiou. Scappa in tract. de iure non scripto lib.1.c.7.nn.4. Camill.de Curte in comprahensorio. seu diuersor. iuris feud.par.2.cap.2.num.129.vbi quamplurimo congerit Clar.in §.fin.quæst.36.nu.23.*qui duo vltimi dicunt quod de iure hæc opinio est vera sed de facto principes laici seruant cōtrarium

569 dum eos non remittunt ad suos officiales, & iudices ecclesiasticos sed ipsi per suos officiales in hoc crimine procedunt etiam vsque ad mortem,*Decian.in tractat. crimin. part. 1. lib. 4. cap.9.num.5. vbi ad hoc allegat Bart. ad reprimendum in verb.conditionibus Asinius in tract.de exequut. §.6.cap.49.num.15. Roland.a Valle consil. 4.num.3.& per totum lib.1.* Et huic ampliationi rationem adducunt,*tam Roland.in loco proxime citato quam Farinat. dicta quæst.8.num 24. & 30.& sequent.* scilicet quia hoc crimen non potest commiti per clericum qui non potest dici subditus principi sæculari quam rationem etiam adduxerunt *Boer. in tractat. de seditiosis col.18.versic.præsuppono sexto Bossi. in tract. crimin.in tit.de crimine læsæ maiestatis nu. 86.Barbat.in c.at si clerici de iudic.Foller. loco supra citato nu.26.Scappa dicto cap.7.nu.8.Clarus eod. nu. 23.*

570 Et licet hoc ampliatio sit verissima, & de iure sine aliqua difficultate procedat quod non possit de hoc crimine cognosci per iudicē sæcularē non est tamen verū quod laici non possint

R 2

fint commictere crimen læſę maieſtatis cũ cõtrariũ ſit expreſſe *in c. ſi quis laicus 22. q. 5.* vbi habeť quod ſi ep̃us, vel alius clericus, vel diaconus crimẽ lęſæ maieſtatis cõmiſerit degradeť, & ſic ille tex. p̃ſupponit quod clericus ẽt ep̃us poſſit cõmictere hoc crimen licet eiuſdẽ criminis cognitio ſpectet ad iudicẽ eccleſiaſticũ, q. iudex eccleſiaſticus poſtquã inuenerit clericũ de eo crimine proſequutũ culpabilẽ illum degradare hẽt, & curiæ ſæculari puniendũ tradere *quod ẽt voluit Abb. in c. at ſi clerici in vltimis verbis dum allegando tex. in d. c. ſi quis laicũ*, Dixit quod ſi clericus presbyter, vel epiſcop° cõiuratione faciat cõtra regẽ, & dñum terræ in qua habitat degradabiť ẽt quod non ſit incorrigibilis, & ita degradatus tradiť iudici ſęculari prout in aliis atrociſſimis delictis *Gigans ĩ d. tract. crim. læſ. maieſt. q. 63. n. 1. cart. mihi 111.* vbi dicit quod tex. in d. c. ſi quis laicus loquit in degradatione actuali, *Clar. in §. ſi. q. 36. n. 23 qui aſſerit hanc eſſe com.ª opi. Curt. iun. conſ. 159. n. 1. Boſſi. d. n. 86.* vbi dicit, quòd hæc opinio eſt fauorabilis ne delicta remaneant impunita, *Villalobs in com. opi. in lit. E, n. 99.* Et rõ huius vltimæ opinionis ſcilicet, quod clerici poſſint cõmictere crimen læſæ maieſtatis cõtra principẽ ſęcularẽ puto quod ſit, q̃a licet clerici ſint exẽpti à iuriſdõne iudicis ſæcularis nihilominus rõne vniuerſalis dñij quod hẽt princeps tpalis in ſuo ſtatu clerici terrarum ſubditarũ illi principi non eſt dubium quod dicunť naturaliter ſicut originarie eſſe de dñio, & diſtrictu ipſius principis *vt not. cõmuniter Doctores in c. ſi. §. l. de offit. delegat. in 6. Gigans d. q. 63. n. 3. Clar. in §. crimen læſæ maieſt. nu. 7. Farin. ead. q. 8. n. 28. verſ. 1. quod quatenus Boſſi. in præcitato tit. de crim. læſ. maieſt. nu. 86. verſ. & ideo in qõne*, qui dixit quod licet non ſit ſubditus rõne fori tñ ptopter domicilium erit ſubditus rõne fidelitatis *Alex. in l. quiſquis C. ad l. Iul. Maieſt. Aluar. Velaſc. dec. 100. n. 3.* vbi aſſerit quod clerici nõ ſunt penitus exẽpti qnoad oĩa ſed ſolũ quo ad quatuot. ſ. quoad tributa, & quoad forum quoad capturam quoad regimen, & quoad reliqua manent, & cenſenť eſſe vaſſalli regii de qua materia latè loquutus fui ẽt ſupra in pręlud. & ideo in c. in adiutorio 10. diſt. habeť qđ Paulus Apoſtolus ſe ciuẽ Romanũ appellat.

571

572

Et licet indubitatũ ſit qđ iudex laicus quauis dignitate pręfulgeat nõ poſſit punire clericũ cõmictentẽ crimen læſæ maieſtatis ꝑut ſupra dictũ eſt nihilominus in iſto crimine non prohibeť contra illũ inquirere, & formare ꝓceſsũ quẽ vna cũ ipſo clerico delinquẽte traſmicteret ſuo epiſcopo, & ab eo tũc poterit deponi, & actualiter degradari, & ita depoſitũ, vel degradatũ tradere eidẽ iudici, qui illũ punire poterit, q̃a hoc eſt ẽt pmiſsũ in aliis criminibus nõ ſolũ in iſto atrociſſimo *ita Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 7. & 8. vbi ad hoc allegat Auth. vt clerici apud ꝓprios ep̃os, §. ſi tamen de criminibus, & Auth. de ſantiſs. epiſc. §. ſi vero crimen, & §. ſi q. c. ſi quis laicus 22. q. 5.* & vltimo tandem reſpondet in contrarium adictis.

573

Limitať 1. hæc ampliatio qñ princeps ſæcularis hẽt priuilegiũ a S. Sede Apoſtolica qđ in d. crimine poſſet ẽt cõtra clericos ꝓcedere ꝑut tale priuilegiũ habent Dñi Veneti ex cõceſſione multorum Pontificũ *ita Gig. i tract. de crim. læſæ maieſt. in tit. qs cognoſcet de crim. læſ. maieſt. nu. 20. car. mihi 127. Arnon. diffin. 19.* vbi dicit, ꝙ in vtroq; Regno Siciliæ adeſt cõſtõ hoc expreſſe diſponens, *Aſſi. ſuper eõſt. eiuſdẽ Regni lib. 1. in tit. vbi clericus ꝓ maleſitio Camill. de Curte in diuerſ. ſeu cõpræh. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 132.* vbi dicit, ꝙ cũ iſto caſu tractet de re maximi ponderis, vt eſt de ſtatu pricipis licet cognitio ſpectet ad iudicẽ eccleſiaſticũ nihilominus Sũmi Pontifices ſemper permiſerunt, vt in tali delicto cũ iudice eccleſiaſtico ad ſit iudex laic°, & qđ ita alias fuit ſeruatũ in Regno Neapolis.

574

Limitať 2. qñ princeps ſecularis ꝓcederet contra clericũ de crimine læſæ maieſtatis diffamatũ non ad effectũ puniendi illũ pęna ipſi delicto cõdigna, & criminali, ſed tñ vt eũ priuaret feudo ſi qđ tenet a principe quia hoc facere põt ſi feudũ non eſt eccleſiaſticum, ſed ſęculare, *Decia. in tract. crim. p. 1. li. 4. c. 9. n. 5.* vbi dicit, ꝙ ita obſeruauit Henricus Imperator, q. quoſdã epiſcopos ſuis feudis priuauit *Reſtaur. in tract. de Imper. q. 101. n. 10.*

575

Et ea oĩa q̃ dicta ſunt de crimine læſæ maieſtatis ꝓcedunt ẽt in crimine tonſionis, vel diminutionis monetæ, vel ipſius monetę falſificationis, q̃ crimina ſunt ſpecies criminis lęſæ maieſtatis, *Rol. a Valle conſ. 4. n. 3. & per tot. lib. 1. Cãpan. ſuper c. Regni Neapolis c. 31. nu. 17. cart. mihi 105. Caſſan. ſuper conſuet. Burg. rubr. 1. §. 5. verſ. s'il n'agrace n. 49. in fi. car. mihi 193.* vbi dicit, quòd ita ſeruatur in curia Burgundiæ *Gram. dec. 162.* & ita in iſtis delictis vidi pluties practicari, & aliquos clericos fuiſſe remiſſos ad curiam Archiepiſcopalem huius vrbis, ſed circa iſtam Ampliationem dicit Camill. de Curte *in diuerſorio, ſeu comprabenſorio iuris feud. par. 2. n. 130.* quod caueant clerici tale delictum commictere, quia potentiores, & reges in hoc iura parum ſeruant.

576

Ampliatur 84. vt iudex eccleſiaſticus poſſit punire laicum offendentẽ clericum, *gloſ. in auth. item nulla communitas in verb. eccleſia, C. de epiſc. & cler. Aufrer. in tract. de poteſt. iudicis eccleſiaſtici ſuper laicis, & eorũ bonis, n. 38. verſ. 74. in 13. tom. tract. diuerſ. p. 1. car. mihi 128. Abb. in c. cũ ſit generale, n. 13. de foro comp. Zaccar. in add. ad Clarum in §. ſi. q. 77. nu. 2. in liter. A, circa principium, Guid.*

577

Guid. Papa decis. 562. n. 3. vbi dicit qđ hæc ampliatio ꝓcedit quãdo iudex ecclesiasticus pręuenit in procedendo secus si præuenerit iudex laicus, & sit secundũ eunt iste est vnus ex illis casibus in quibus attenditur præuentio *quod dixit etiã Tappon. lib. 1. tit. 4. arrest. 6.* vbi dicit ꝙ ita fuit iudicatũ in parlamento Grationopol. *prout eum refert Clarus in §. fin. q. 36. n. 42.* & prædictã ampliationẽ tenuerũt indistinctæ *Scapp. in tract. de iure non scripto lib. 1. c. 3. n. 1. Anna allegat. 146. n. 1. & seq. lib. 2. vbi Fabius in addit. in lit. C. Franc. Viui. decis. 27. n. 3.* qui testat ita fuisse decisum in Audientia Apuliæ, & *nu. 7. & 8.* dicit quod habet fori electionẽ *Hortens. Caualc. in tractat. de brachio regio p. 1. n. 86. & 99.* & ratio esse potest quia iniuria facta clerico dicitur

578 facta, & illata Deo, & Christo cuius legatione funguntur, *c. nulli. 3. q. 1.* Alia est ratio quia cũ hoc delictũ sit mixti fori *vt voluerunt. Hipp. Bonacoss. in com. opin. in vers. clericũ offendens Clar. in*

579 *§. fi. q. 36. n. 47.* sequitur vt illud spectet ad iudicẽ ecclesiasticũ prout cetera delicta mixti fori vt dicã infra in ampliat. immedi. sequẽt. *Abb. in c. quamuis col. 1. de restit. spoliat. Martin. Vrant. vltram. cons. 14. n. 37. lib. 1.* & tangit totã eccle-

580 siam *cap. 2. §. fin. vbi hoc not. Doctores de foro compet. & c. accusatio il 1. 2. q. 7.* ideo eius vindicta cõpetit iudici ecclesiastico, *Viui. d. decis. 27. n. 5. vbi ad hoc allegat. Bald. & Paul. de Cast. in l. 1. §. huius studij in fin. ff. de iustit. & iur. Anna eadẽ allegat. 146. n. 6.* & ideo ex iniuria facta clerico nascit duplex actio iniuriarũ vna scilicet ipsi clerico offenso ad satisfactionẽ iniuriæ, altera

581 ecclesiæ cui intelligitur facta iniuria in personã clerici *ita Abb. in c. postulasti de iudit. & in c. parrochianos, & in c. cum desideres, & in c. contingit de sent. excom. Mart. Vran. eod. n. 37.* & per consequens si iniuria remitteretur ab ipso clerico offenso non propterea censetur remissa ea quæ est illata roti ecclesiæ *c. si is qui 23. q. 4. c. Salonitanæ 24. dist. Card. in clemen. 1. in princ. de penis*

582 *Doctor. in c. fin. de maledict. Alex. de Neuo in c. nullus n. 4. de foro compet. Anchar. in c. contingit n. 7. & 8. de sent. exom. in 6. Viui. in praecitata decis. 27. n. 6.* in tantum ꝙ si fuerit satisfactũ clerico offenso ad hue requiritur satisfatio ecclesiæ *vt*

583 *est tex. in d. c. desideres §. fin. de sent. excom. & declarat Hostiens. in d. c. 2. §. sane in princi. de foro cõpet.* sed contra presentẽ ampliationẽ quod immo laicus offendens clericũ possit tãtum puniri per iudicẽ secularẽ, & nõ ecclesiasticũ tenuit Io. Aloil. de Leo *in l. cunctos populos n. 18. C.*

584 *de Summ. Trinit. & Fide Cathol.* qui allegat ad hoc *l. ordinatio C. de offit. praefect. prætor. Gulielm. de Ludo singul. 53. & Guid. Pap. d. decis. 562.* Sed reuera ipse Guido Papa hoc nõ dixit sed tantũ quod vterque iudex ecclesiasticus scilicet, & secularis procedere possunt contra offendentẽ cleri-

585 cum, & quod sit locus preuẽtionis, & quod ita de facto obseruatur, *prout hec idẽ dixerunt Marsi. in tract. de bannitis in verb. iudice n. 208. Scappa in tract. de iure non scripto lib. 1. c. 3. n. 2. & c. 11. n. 13.* Ego vero in illa conclusione puto ꝙ vera reso-

586 lutio sit vt vterque iudex possit procedere quia per iniuriã illatã clerico vtraque maiestas cẽsetur offensa, & sic quod tẽporalis possit procedere, & punire offendẽtem clericũ pro delicto principali vtputa pro homicidio, verberibus, vel alia quauis iniuria, & ecclesiasticus pro sacrileggio, & ideo iudex ecclesiasticus imponet penas spirituales, & secularis penas tempora-

587 les, cũ pena tẽporalis nõ tollat spiritualẽ nec e contra *Amod. in tract. de sindi. n. 179.* vbi dicit ꝙ ita seruatur in practica *Clarus in §. fin. q. 36. nu. 42. in fin. & q. 57. n. 12. Scappa in tracta. de iure non script. lib. 1. c. 11. n. 13. 14. & 15. & c. 3. nu. 3.* & licet ipse Scappa *d. c. 11. n. 16.* distinguat aut ille talis qui offendit clericũ fuit suffitienter punitus, aut non, si sufficiẽter fuit punitus, & habuerit penã delicto condignam ab vno iudice tunc amplius puniri nõ posset quia de eodem delicto quis pluries puniri nõ potest aut non fuit suffitienter punitus, & tũc poterit alias puniri ab alio iudice nihilominus hæc distinctio (attẽtis hijs quæ prius dixerat) nexio quomo-

588 do possit practicari nanque si iudex ecclesiasticus imponeret penã excõmunicationis pro iniuria illata clerico nõ est dubiũ ꝙ erit suffitiẽter punitus quoad penas spirituales cũ excõmunicatio sit maior pena quã possit infigere ecclesia vt dicã in tit. de effectibus excõmunicationis, & per cõsequens ex quo fuit punitus pena delicto cõdigna manus iudicis secularis remanerẽt ligatę, & e contra si fuerit punitus a iudice seculari iudex ecclesiasticus remaneret impeditus, & iterũ negotiũ redduceret ad preuentionẽ nec potest dici quod illius dictũ intelligit si fuerit condigne punitus iuxta penas iuris illius magistratus, & curiæ hoc est curiæ tẽporalis iuris ciuilis, & curiæ ecclesiasticæ iuris canonici qa iudex ecclesiasticus non potest imponere penas iuris ciuilis vt pro homicidio penã mortis naturalis nec iudex seculars penas iuris canonici hoc est excõmunicationes vel similis ideo cõcludendo dico ꝙ in isto articulo vera resolutio est ꝙ vterque iudex etiã eodem tempore procedere possit contra vnũ eundemque offendentem clericũ vnus scilicet ad imponendã penam spiritualem, & alius penã temporalem iuxta qualitatem delicti nec est nouum ꝙ vnum delictũ possit diuersis penis puniri, & a diuersis iudicibus scilicet ecclesiastico, & temporali qa vbi duo delicta oriuntur ex eodem (facto prout est in casu de quo loquimur in quo orit sacrileggium, & iniuria seu homicidiũ) quis poterit puniri duabus

bus penis *ita Bart. in l. senatus ff. de accusat. Abb. in c. cum sit generale de foro compet. & in c. fin. de immun. ecclesi. Bal. in c. inter corporalia in fine de translat. pralat. Mars. in tracta. de bannit. in verb. ecclesia n. 26. Roland. a Valle cons. 24. n. 12. lib. 2. Borgin. decis. num. 14. lib. 4.*

589 Et pro cõplimento materiæ huius ampliationis dico ꝙ quando offenditur clericus vel alia quæuis persona ecclesiastica tunc crimen dicitur publicũ, & quilibet de populo auditur ad illud accusandũ *l. si quis in hoc vbi Bart. C. de episco. & cler. Addentes ad reper. Fel. in verb. ecclesia si offenditur Io. Franc. de Leonard. in tract. de varijs iuris decis. c. 2. n. 5. cart. mihi 20. Baiard. in addit. ad Clarũ in §. iniuria n. 49.* vbi dicit, ꝙ iniu-
590 ria illata personis ecclesiasticis punitur pœna capitali cõcurrentibus quatuor requisitis ibi per eum notatis, & ratio est, quia offendentes
591 personas ecclesiasticas graue ac enorme committunt facinus, & si alias iniuria quæ inferẽ clerico si inferretur personæ sæculari esset, & reputareẽ iniuria leuis, quia offendunt Christum in personã suorũ ministrorũ iuxta quod Alex. Papa primus *in 3. epistola in fine*, dicebat *dominum crucifigunt qui eum in sacerdotibus suis persequuntur*, quod dictũ est relatum, *in c. nulli dubium in fi. 3. q. 1. gloss. in clement. dierum §. nos igitur in verb. calcata reuerẽtia de pænis, & est alius text. in c. omnis qui gemebat 7. q. 1. ibi non eos tantũ persequuntur quantũ Dñm nostrũ Iesũ Christũ*, pro quo bene facit ꝙ dixit *Matthens c. 10. ibi qui vos recipit, me recipit, & Lucas c. 10. ibi qui vos spernit, me spernit, c. in nono 21. dist. & Zaccar. in c. 2. dixit qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei, c. accusatio il 1. §. vnde 2. q. 7. S. Anton. in summa p. 3. tit. 14. c. 7. §. 3. vers. representat Brun. de hæret. lib. 2. c. 4. n. 4. & lib. 3. c. 9. n. 5. Gambar. in tract. de offic. legat. a later. in exordio n. 3. Hiero. Gigans in tract. de crim. læsæ maiestat. lib. 1. q. 15. nu. 1. cart. mihi 62.* in tantũ quod multi dixerunt ꝙ offendens personas ecclesiasticas cõmittat crimen læsæ maiestatis, *vt per Gigantem d. lib. 1. q. 2.* quã tamen opinionem firmare non audeo, sed tantũ dico quod offensa facta personis ecclesiasticis semper dicitur grauis, & magna punitione digna quia pena augeẽ ex qualitate, & dignitate personæ offensæ, *§. Atrox. institut. de iniur.* & in spetie ꝙ delictũ cõmissum in personam clerici reputetur grauissimum clarissime apparet ex tot tantisque pœnis quæ imponũtur ab vtroque iure, & in vtroque foro contra
594 ita delinquentes, vt de iure canonico *est text. in c. præsbiterorum, & in c. qui præsbiterum cũ quatuor capitulis sequ. 17. q. 4. c. peruenit ad nos il 1. de appellat. c. in quibusdam §. sacris de penis*, & de iure ciuili *in l. si quis in hoc, & Auth. sed nouo iure C. de episcop. & cler.* Immo hoc idẽ apparet fuisse consideratũ, & dispositum in multis ac diuersis Conciliis vt in Triburien. *c. 2. 4. & 5.* & in Coloniense *c. 3.* & in Maguntino *c. 7.* & 8. & in Vormatiensi *cap. 26.*

Ampliatur 85. vt iudex ecclesiasticus sit iudex competens etiam inter laicos in causis, &
595 delictis mixti fori *c. tuæ vbi hoc not. Doctores de procur. Fel. in c. cum sit de foro compet. Ias. in rub. C. de iud. Clar. in §. fin. q. 37. per tot. vbi Io. Batt. Baiard. in addit. n. 1. Amod. a Ponte in tract. quis sit iudex in causa feudi n. 65. & 66. Anastas. Germon. in tract. de sacr. immunit. lib. 3. c. 12. num. 84.*
596 Delicta autẽ mixti fori sunt multa, & diuersis penis puniuntur de quibus omnibus habetur *late per Decia. in tractat. crim. p. 1. lib. 4. c. 27. per tot. & per Camill. de Curte in cõpræhensorio seu diuersorio iuris feud. p. 2. c. 2. nu. 161. cum plurib. sequentib. Ortensius Caualc. in tract. de brachio regio p. 4. n. 241. Clarus in §. fin. q. 37. per tot.* & in prædictis delictis inter iudicẽ secularem, & spiri-
597 tualem, & ecclesiasticum est locus præuentionis *Camill. de Curte dicto c. 2. nu. 161.* vbi dicit ꝙ in prædictis delictis si iudex laicus præuenerit ipse remaneret cõpetens si vero ecclesiasticus remanebit, & ipse, & ꝙ est regula verissima, &
598 indubitata quod quando sunt plures iudices cõpetentes semper sit inter eos locus peruentionis, & qui prius iurisdictionẽ præoccupauerit ille erit iudex competens in causa *l. si quis postea de iudic. c. pen. de foro compet. c. cum plures de offit. delegat. in 6. l. 1. de offit. Consulis c. vt debitum de appellat. cum multis similibus adductis per Farinat. in tractat. crim. p. 1. q. 7. n. 52. cum plurib. sequest.* vbi exactissime, & latissime more suo tractat materiam præuentionis prout etiam eandem tractant *Bossi. in tract. crim. in tit. de foro compet. nu. 105. Rom. cons. 422. n. 5. Io. Franc. a Ponte cons. 99. n. 1. Decia. in tractat. crim. p. 1. lib. 4. c. 21. per tot. Fider. Prigmann. Vltramon. cons. 17. nu. 9. Marant. cons. 39. nu. 21.*

599 Quæro iuxta materiã præsentis ampliationis qd si aliquis prosequutus de delictis mixti fori fuerit ab vno ex iudicibus absolutus vel condemnatus an possit ab alio iterum puniri
600 *vide Clarum in §. fi. q. 37. nu. 5. Ortens. Caualcan. in tract. de brachio reggio p. 4. n. 240. & 242. Decia. in tracta. crim. d. lib. 4. c. 27. nu. 16. Amod. a Ponte in tract. quis sit iudex in causa feudi n. 66.* vbi ponit etiã quid si habuerit gratiã ab vno ex ipsis iudicibus *Couarr. in lib. 2. variar. resolut. c. 10. n. 2.*

601 Et quando quis semel punitus possit pluries puniri pro eodẽ delicto ponũt late *Guliel. de Cuneo in l. placet C. de sacros. eccl. Boer. dec. 289. n. 9. Henric. Bohic in c. 1. n. 15. de maled. Mars. cõs. 9. n. 50. Bero. in c. at si clerici n. 121. de iudit. Diu. de Mugell. cons. 4. nu. 18. inter cons. crim. diuers. lib. 1. Farin. quæst. 4. per totam.*

602 Et aduertendum est ꝙ in delictis mixti fori in quibus iudex ecclesiasticus potest procede-

re

re contra laicos non potest illos personaliter capi aut carcerari facere sed tantummodo potest contra eos procedere per censuras ecclesiasticas Clarus *d.q.37.num.8.* Secundo est aduertendum quod in casibus mixti fori iudex ecclesiasticus non tenetur stare processui com pilato per iudicem secularem nec iudex secularis processui iudicis ecclesiastici si nolit, *Ort. Canalc. in tract. de Bracchioreggio p.4.num.243. Farin.conf.76.nu.1.*

604 Ampliatur 86. vt clericus debeat remitti ad suum superiorem per iudicem laicum etiã nulla interueniente requisitione iudicis ecclesiastici, *nota. in Authen. vt clericos apud proprios episcopus §. illud palam cap. vt fama de sentent. excommun. Scaglon. super ritu M.C.V. ritu 46.nu.8. Io. Batt. Baiard. in addit. ad Clarum in §.fin.quaest. 28.nu.27.*

605 Ampliatur 87. praedictus primus effectus, vt iudex ecclesiasticus sit iudex competens etiam inter laicos, vbi agitur de aliqua re emphiteutica ecclesiastica, *Angel. conf.29. in fin. Rom.conf.212.col.2. post medium Alex. conf. 79.col.4.vol.1. Marius Anguiss. conf.39.nu.14. & conf.142.nu.27.*

606 Ampliatur 88. vt iudex ecclesiasticus sit iudex competens super laicis administrantibus res ecclesiae, *ita nota. in c. iudicatum est 89. distin. glos. & Socin. num.1. in fin. in rubr. de foro compet. Andr. Gail obseruat. 37. nume.7. libr.1.* vbi dicit quod ita seruatur in Camera Imperiali prout etiã hoc seruatur in isto Regno in quo rectores, & gubernatores societatum, & confraternitatum pro rebus ad ecclesiam spectantibus conueniuntur coram Episcopo, & praecipue pro redenda ratione administrationis, *Camill. de Curte in comprehensorio seu diuersorio iuris feud. p.2.c.2.num.95.* qui dicit quod in concernentibus tẽporalia in regno Neapolis non fuit permissum Episcopis de hoc cognoscere, & quod hoc fuit ibi multum ventilatum, *allegat Io. Gutter. in lib. canonicar. quaest.c.35.* Ego tamen non recederem ab ipsa ampliatione, p qua potest adduci ratio quia scilicet omnes ecclesiae, & alia loca religiosa, & pia existentia in eius diecesi pertinent ad cognitonem, & administrationem Episcopi, & locorum

607 ordinarij *c. si quis episcoporum 16.q.2. cap. omnes basilicae 16.q.17.c. xenodochys, & c. ad haec de religi. domibus clement. quia contingit eod. tit. clemen. per literas de praebend. cum alys relatis per Curti. d.c.2.num.96.* & sic poterunt coram eis petere

608 ratione administrationis a laicis gestae quod clarius, & apertis verbis est dispositum de iure nouissimo Sacri Concilij Tridentini *session. 22.cap.9.* dicens quod administratores omnes tum clerici tum laici teneantur reddere rationem loci ordinario quolibet anno, & quod episcopus possit visitare tales confraternitates laicorum, *dixerunt Gabriel in suis conclus. in titul. de pia causa conclus.1. num.6. & 10. & sequen. Matt. Brun. conf.133. num.6. qui alios allegant, Anibal Rocca in tractat. de visit. in glos. in*

609 *verbo laicorum per tot. cart. mihi 77.* vbi late tractat quando Episcopus possit visitare praedictas confraternitates laicorum, & in quibus casibus.

610 Limitatur 1. praedicta ampliatio vbi a principio locus pius fuit erectus cum hac conditione, vt eius rectores, & gubernatores non possint compelli redere rationem coram ordinario, nec ab eo visitari quia ex quo tunc interuenit pactum expressum quod est validum, *Camill. de Curte in comprehensor. seu diuersorio iuris feud. part.2. capit. 2. nu.102. circa medium,* & iusta hanc limitationem fuit alias obseruatum in hac vrbe Panormi in qua est erectum Hospitale nouum, & magnum cum hac condictione, quòd non possit visitari ab ordinario, sed tantũ ab offitialibus, & Senatu ipsius Vrbis quod cum Illustrissimus, & Reuerendissimus Don Cesar Merullus Messanensis huius Vrbis Archiepiscopus vellet illud visitare fuit impeditus hoc facere per talem pactum, & ita fuit rescriptum per sãctam Sedem Apostolicam.

Iste numerus fuit sublatus 611

612 Quae ampliatio procedit etiam vbi inter ipsas confraternitates laicorum esset aliqua controuersia circa modum procedendi, vel circa habitum vel quid simile quia talem con trouersiam dirimit iudex ipse ecclesiasticus cum talia sint actiones spirituales, *Nauar. conf. 3.num.6. de foro competen. lib.2.* & laici in dictis actionibus spiritualibus, & concernentibus cultum diuinum sunt suppositi iuditio episcopi, *Gratian. decis.232. num.4.* in tantum quod secularis iudex nullum habet potestatem super rebus, & actionibus spiritualibus, & ecclesiasticis, vt dicit ipse *Gratian. ibidem num.5.* vbi allegat *capit.2. de indit. cap. benequidem 96. distinct. Bartol. in l. final. num.15. versic. quaero coram quibus ff. de colleg. illicit.* & quo ad lo

613 cũ incedendi in processionibus, vt si debet incedere in quarto, vel in quinto loco, ĩ talibus, nanque controuersijs est iudex Illustrissimus, & Amplissimus Senatus qui summariae, & absque visione scripturarum solet causas ipsas terminare, & cognita differẽtia statim causam terminat, qñ autem est differentia an aliquis sit bene, vel male cancellatus a societatibus, vel confraternitatibus, vel sit recipiendus, vel non vel an sit canonice quis electus ad gubernium, & administratione, tales, & similes con-

trouerfiæ dirimuntur per Illustrissimum Archiepiscopum, vel suum Vicarium, & licet (vt dixi) Episcopus possit cõpellere rectores confraternitatum laicorum ad reddendum rationem administrationis bonorum ipsarum con fraternitatum non poterit tamen eos compellere ad accedendum ad processiones, sed tantum eos ortari, vt cum alijs suis confratribus ad easdem processiones accedant ita rescripsit sacra Congregatio super Concilio Tridentino, *vt referunt Marc. Anton. Genuens. in praxi Archiepis. c.63. nu.7. & Stefan. Grattian. in Rota Marches. decis.132. nu.6.* & hoc optima ratione nam si non potest ad hoc cõpellere clericos non benefitiatos, vt multoties respondit ipsa sacra Congregatio minus poterit compellere laicos.

Ampliatur 89. prædictus primus effectus siue regula quod iudex ecclesiasticus tantum possit cognoscere de causis clericorum, & non laicus, vt idem iudex ecclesiasticus possit punire laicum delinquentem in ecclesia, quia 614 delinquens in ecclesia dicitur sacrilegus, *Bart. in l. senatus colu.1. ff. de accusa. Abb. in cap. inter alia num.29. de immun. ecclesi. & in cap. fin. in vlt. not. eod. tit. Angel. in tractat. de malefi. in verb. scali S. Petronij, vbi Augustin. de Arimin. in addit. Scappa in tract. de iure non scripto lib.1. cap.3. per tot. Mars. in tract. de bannit. in verb. ecclesia nu.26. Roland. a Valle cons.24. num.9. & seq. lib.4. Hortens. Caualcan. in tract. de brachio regio par.1. n.86. & 98. Couarr. in lib. pract. quæst. cap.20. nu.18. Clar. in §. fi. quæst.28. vers. vidi, & quæst.57. vers. sed hic occurrit Anton. Gomes. in lib. variar. resolut. tit. de captura reorum, cap.10. num.2. colum.3. vers. & adde Canonistæ omnes, & præcipue Marian. Soc. num.25. & Barbat. num.235. in cap. cum sit generale de foro competent. Villaut. decisio.29. num.70. Kireoni. in commun. opin. centur.3. conclus.93.* vbi dicit quod iudex ecclesiasticus potest punire delinquentem in ecclesia pro sacrilegio tantum, & iudex laicus pro delicto principali hoc est pro homicidio vel vulnere vel verberibus, *Iacob. Berret. cons.68. num.9.* qui ex Roland. a Valle dicit quod poterit procedere nisi iudex sæcularis iam incepisset agere tàm super delicto principali quàm super sacrilegio quia delictum sacrilegij est mixti fori ideo est locus præuentionis, *Clar. in §. fin. quæst.38. vers. vidi* 615 *etiam Bossi. in tract. crimin. in titu. de sacrile. in fin. Osasc. decis.103. nu.7.* & ratio istius ampliationis potest esse quia quis sortitur forum ratio- 616 ne loci delicti, & potest puniri a iudice loci delicti, *c.2. de priuileg. in 6. Vitalin clement. 1. n. 31. & 32. de vit. & honest. cler. Alciat. in c. pernitiosam num.67. de offic. ordinar. Villalobs in comm. opin. in verb. delinquens n.57. Socin. in c. postulasti num.5. de foro competen. Mars. in repet. l. vnica nu. 23. de rapt. virgin. Decian. in tractat. crimin. par.1. lib.2. cap.2. num.13. Michael de Grassis in comm. opin. in verb. forum cap.10. quæst.1. Viuius etiam in commun. opin. in verb. iudex domicilij n.4. Scappa in tracta. de iure non scripto lib.5. cap.7. num.3. & 9. Vincent. de Franch. decis.147. num.1. Franc. Monald. cons.89. num.1. lib.1. Ancher. Iunior in quest. famil. lib.3. q.7. nu.1. Oldrad. cons.36. nu.2. Roland. a Valle cons.19. n.3. lib.2. Farinat. in tract. crim. p.1. q.7. n.1.* sed ecclesia est de iurisdictio- 617 ne, & territorio iudicis ecclesiastici *Abb. in c. si. de immun. ecclesiast. Roland. a Valle cons.24. nu.6. lib.2. Augustin. de Arimin. in addi. ad Ang. Aret. in tract. malefi. in verb. in scalis S. Petronij nu.2. vers. tu autem cart. mihi 114.* sequitur ergo, vt in 618 ecclesia delinquens possit puniri a iudice ecclesiastico tanquam delinquens in suo territorio, quia paria sunt esse extra territorium, vel in territorio, sed in loco exempto, *Decian. in tract. crim. lib.4. c.17. nu.31.* ex quo tunc delin- 619 quendo ammittunt priuilegium, & conueniri possunt in loco delicti, *glos. in auth. qua in prouincia C. vbi de crim. ag. oport.* maxime si non sint priuilegiati ex priuilegio in corpore iuris clauso, *Decian. lib.4. c.17. nu.30. Decian. in tract. crim. par.1. lib.4. c.17. nu.34. & c.27. nu.12.*

620 Quam ampliationem intelligat, vt scilicet iudex ecclesiasticus possit punire laicum delinquentem in ecclesia pœnis spiritualibus, & ecclesiasticis pro sacrilegio non autem pœnis temporalibus pro delicto principali, vt est pro homicidio vel vulnere quia hoc spectat ad iudicem laicum qui debet ita in ecclesia delinquẽtem punire pœnis iuris ciuilis delicto condignis, & isto casu poterunt ambo procedere, *Bar. in l. si cui §. fi. ff. de accusat. Abb. in c. inter alia vbi et Fel. & alij de immun. eccl. Ant. Gomes in lib. variar. resol. in tit. quando reus gaudeat immu. eccles. nu.2. vers. adde Petr. Cabball. casu 64. Mars. late in tract. de bannit. in verb. ecclesia num.26. Roland. à Valle d. cons.24. nu.6.8. & per tot. lib.2. Io. Alois. de Leo in l. si quis in hoc num.52. C. de epis. & cler. Hortens. Caualc. in tract. de brachio regio p.1. n.87.* quidquid dixerit Villaut *decis.29. nu.70.* & ita alias fuit obseruatũ de anno 1606. cum casus euenerit in quo iudex ecclesiasticus protulit sententiam excommunicationis, & iudex secularis sententiam banni, & hoc quia delinquens non fuit captus.

621 Subampliatur modo prædicta ampliatio, vt supra intellecta quod iudex ecclesiasticus possit punire pœnis spiritualibus, & censuris ecclesiasticis laicos in ecclesia delinquẽtes, vt procedat etiam, & habeat locũ si delictũ fuisset commissum extra ecclesiam seu in atrio vel circumcirca ecclesiam per triginta passus, *Io. Alois. de Leo in d. l. si quis in hoc nu.13.* & ratio esse potest quia atrium, & locus, vicinus, & cohærens

herens ecclesiæ gaudet immunitate,& cæteris priuilegijs concessis ecclesiæ, *Rom. in l. si vero, §. de viro fallent. 43. ff. sol. matri. Marſ. in d. verb. eccleſia, n. 20. Ang. Aret. in tract. maleſi. in verb. in ſcalis S. Petronij, n. 3. Pet. Belluga in ſpecul. prin. de prepoſit. §. ſed quia loquimur n. 1. car. mihi 67. & ibi Camill. Borell. in add. in lit. B, Silueſter in ſũma in verb. immunitas il terzo n. 1. Raudenſ. conſ. 17. n. 1. lib. 2. Petr. Cenced. in collect. iuris canoni. collect. 54. n. 3. Clar. in §. fi. q. 30. n. 2. Couarr. in lib. 2. var. reſol. c. 20. nu. 5. Farinat. in tract. crim. q. 28. nu. 12.*

622 Ideo ſicut quis non poteſt extrahi ab eccleſia ita nec de atrio vel loco eccleſiæ contiguo per 30. paſſus *c. ſi quis contumax 17. q. 4. l. fi. C. de his qui ad eccleſ. confugi. Lodulfus Scrader. Vltramont. in miſcellan. c. 7. n. 6.* & è cõtra delinquens prope eccleſiam per 30. paſſus ſi poſt delictũ confugeret ad eccleſiã non gaudebit eccleſiaſtica immunitate *c. fin. de immun. eccleſ. vbi Ancher. Alciat. in tract. de præſump. reg. 3. præſum. 33. nu. 3. Vulpell. conſ. 130. n. 7. & 8. & in tract. de libert. eccleſ. p. 1. n. 28. Henric Bohic in c. eccleſiæ de imm. eccleſ. Baiard. in add. ad Clarũ in §. fi. q. 30. nu. 20. Bellnga in loco proxime citato, nu. 19. cum pluribus ſeqq. & ibi Borell. in add. in lit. L. Boer. dec. 109. nu. 3. Silueſter vbi ſupra nu. 2. Iodocus Damoderius in pract. crim. c. 106. n. 8. Raudenſ. conſ. 17. lib. 2. Clar. q. præd. n. 13. Couar. d. c. 20. nu. 15. verſ. vigeſimoſexto, Guido Papa dec. 21. Farina. d. q. 28. nu. 56.*

624 Subampliatur ſecundo vt idem procedat in eo qui per vim aliquem extraxit ab eccleſia & ita extractũ offenderit, quia his talis punitur ſicut delinquens in eccleſia, *Abb. in c. fin. de immun. eccleſ. Marſil. in tract. de bannit. in verb. eccleſiæ, nu. 27. qui ad hoc allegat alios Doctores Menoch. in tract. de arbit. caſ. 360. n. 68. Farin. in tract. crim. q. 28. nu. 2. Iodoc. Damoder. eodẽ c. 106. nu. 2. Boer. d. dec. 109. nu. 3. Couarr. in lib. variar. reſolut. c. 20. n. 18. verſ. trigeſimotertio Mart. de iuriſdic. p. 2. c. 50. nu. 6.*

625 Subampliatur tertio in eo qui offendit aliquẽ aſſiſtentem ſanctiſſimũ Euchariſtiæ Sacramentũ, vel genuflexũ exiſtẽtem dum tranſit idẽ ſanctiſſimũ Sacramentum quia is talis dicitur ſacrilegus aſpernendo præſentia tanti ſacramenti pro quo poteſt adduci exemplum quod habemus in ſimili de eo qui cõfugit ad Sacerdotem deferentem ſanctiſſimum Sacramẽtum qui gaudet eadem immunitate ſicut confugiens ad eccleſiam, *Archid. in c. quæſitum 13. q. 2. Roman. ſing. 335. Gomes in §. pœnales, nu. 50. inſtit. de act. Io. Tierri in trac. de fuga lacon. compleſt. n. 8. inter tract. Bart. Cæpollæ, n. 249. Corſett. in ſingul. in verb. Cardinal. Pet. a Plazza in epito. delict. c. 34. nu. 16. Io. Arnon. Sollil. q. 80. Couarr. d. c. 20. n. 6. Imol. in clem. 1. de pœnitent. & remiſſ. diſt. 2. n. 10. Ant. Gomes in lib. variar. reſol. to. 3. c. 10. tit. quando reus gaudeat immun. eccl. nu. 1. Farin. d. c. 28. n. 11. vbi teſtatur de com. & de magis commun. Io. Batt. Baiard. in add. ad Clarum in §. fin. q. 98. n. 2. Bellug. in Specul. princ. in tit. de præpoſit. §. ſed quia loquimur nu. 29. Ccuall. commun. contra commun. q. 169. Emanuel Rodriq. in ſumm. p. 1. c. 155.*

626 Subampliatur quarto vt idem ſit dicẽdum de eo qui exiſtẽs extra eccleſiam cum baliſta, vel ſcopetta, vel vibrando aſtam, vel lapidem, offenderit aliquem exiſtentem in eccleſia, nãque & is talis dicitur delinquere in eccleſia & per conſequens puniri poterit per iudicem eccleſiaſticum *Abb. in c. fin. de immun. eccl. Marſil. in dicto verb. eccleſiæ num. 28. Villaut deciſ. 32. nu. 4. & ſeq.*

627 Et pari modo in ſimili dicimus quod delinquens per modum vt ſupra non gaudet eccleſiaſtica immunitate, *Farinac. dict. quæſt. 28. num. 61. Couarr. in lib. variar. reſolut. cap. 20. n. 15. verſ. vigeſimoſeptimo, Marſil. in repet. l. vnicæ, nu. 250. cum ſeq. C. de raptu virg.*

628 Nec puto ommittendo eſſe dicere, quod delictum commiſſum in eccleſia dicitur grauius ratione loci, *l. aut facta §. locus ff. de relig. & ſumpt. fun. l. prætor §. fin. ff. de iureiur. §. atrox Inſtitut. de iureiur. Sarment. in lib. 1. ſelect. interpret. c. 1. nu. 5. Reper. Inquiſitor. in verb. delictum, verſic. item aggrauat delictum locus. Farina. dicta quæſt. 28. nu. 64. & faciunt dicta per Ludou. Morot. conſ. 72. num. 8. & per Iacob. de Graff. in deciſ. aur. par. 2. lib. 3. cap. 5. num. 10.* & per conſequens grauius eſt puniendum etiam per iudicem ſecularem, *Bald. & Paul. de Caſtr. in l. dies Feſtos, C. de ferijs, Io. Batt. Baiard. in add. ad Clarum §. fin. quæſt. 60. num. 76.*

630 Et in dictis delictis in eccleſia commiſſis iudex poterit procedere ex officio ex quo eccleſia non curat de pœna, ſed iudex tunc debet exigere & imponere eam, *Io. Aloiſ. de Leo in l. ſi quis in hoc num. 14. C. de epiſcop. & cler.*

631 Eccleſiæ vero appellatione iſto caſu veniũt hoſtium eccleſiæ ſcala, cimiterium, clauſtrũ, porticus, & ſimilia, *Igneus in l. 1. nu. 57. ff. ad ſenatuſconſul. Sillan. Angel. in trac. de maleſ. in verb. quod fama publica, n. 59. Marſil. in tract. de bannit. in verb. capti. nu. 34. Couarr. in lib. 2. variar. reſol. c. 20. n. 18. Farin. d. q. 14. nu. 28. Alphonſ. Villaut in tract. de extenſion. leg. in tit. de extenſion. penar. inſtit. quæſt. vnica, concluſ. prima, num. 33. cart. mihi 357.*

632 Ampliatur nonageſimo dictus primus effectus clericatus per quem clerici prohibentur poſſe conueniri coram iudice ſæculari, vt habeat locum etiam ſi ipſe clericus eſſet ſcolaris & conueniretur coram rectore ſtudij qui eſſet laicus, quia hoc fieri non poteſt etiam ſi ageretur in cauſa ciuili, *Bartol. in l. final. ff. de colleg. illicit. Barbat. in capitul. cæterum numero 20. de iud. Tiber. Decian. in tractat. crimin. part. 1.*

lib.4.c.9.nu.65.

Ampliat 91. vt clericus in nunciatione no ui operis contra laicū possit adire suum iudicem ecclesiasticū,& ab eo petere, vt fiat talis nunciatio,*c.significationibus vbi hoc not.Marian. Soc.iun.n.3.de oper. noui nunciat.* cui addo rationē, quia scilicet isto casu clericus petit à suo iudice,vt conseruentur eius iura illęsa,& dicitur potius prouocatus,& conuentus, à laico, q vult nouum opus construere quàm quod ipse laicum prouocet.

633

Ampliatur 92. dictus effectus, vt procedat etiam si clericus esset ordinatus à non suo episcopo sine dimissoria quia ordines collati etiā à non suo episcopo tenent & is cui conferunt efficitur clericus & imprimit character,*c.eos de tēporib.ordinand.in 6.Aman.in cap.quod translationem,nu.2.eod.tit. de tēpor.ordinan.Guido Papa, dec.449.n.3.Cępoll.cons.11.n.10. in erim. Foller. super consti. Regni in tit.de episc. & cler.c.itē statuimus,nu.15.Baiard.in add.ad Clar.in §.fi.q.36. nu.25.*& licet in ista conclusione contrariū tenuerint Mascat.*in tract.de prob.cōcl.1140.n.2. Purpur.cons.*408.*n.6.& per totū,lib.2.& Caph.& alij per eū allegati in cons.572.n.12.lib.4.Paris. in tract.de resignat.benefi.lib.4.q.2.n.85.* nihilominus non puto esse recedendū ab ipsa ampliatione,quia per talē ordinationē character iā est impressus,vt dixi,& voluerunt etiā *Archid.Gemin.& Proposit.in c.fi.9.q.2.Probus in c.1.col.3. & 4. de tēpor.ordinand.in 6.Gabr.cons.181.n.4.& 8.lib.2.*& licèt quò ad consequutionem beneficij sit oīno amplectenda vltima opinio scilicet,quod ordinatus à nō suo episcopo sine dimissoria nō possit impetrare beneficiū & impetratis careret vt voluit Gemin. *cons.133.& Gabriel cōs.prędicto n.5.& 6.*vbi dicit,quod ita male ordinatis,nec beneficia cōferri, nec pensiones reseruari possunt & in istis terminis loquitur Cęph.*cōs.pręd.cū alijs quos adducā infra effect.15.n.28.* tñ hoc prouenit non ex quo character nō sit impressus & ordinatus nō sit vere clericus, sed qa taliter ordinati sunt suspēsi & irregulares, nec habent ordinū exequutionē, *c.1.2.3.& 4.9.q.2.c.episcopus 7.q.1.c.1.& 2. dist.71.* quod secus est quo ad consequutionē fori qđ quilibet clericus ēt suspēsus cōsequit, vt dicā infra in pręsenti effectu ampl.95.n.64.

634

635

636

637

Et vbi episcopus ordinans clericum alienæ diœcesis in literis clericatus attestat de licētia proprii episcopi eius attestationi est credēdū, *not.in c. Albericus de testib. Card. col.1.& 2.& Fel.col.3.in c.sicut,de re iud.Peregr.dec.124.lib. 2.Puteus dec.363.lib.1.& dec.406.lib.2. Accorāb.dec.21.lib.1.Ptolom.dec.120. quos oēs allegat Gabr.d.cons.181.nu.17.lib.2.* vbi multa scribit de clericis ordinatis à nō suo episcopo & præcipue nu.9. vbi ponit quid si post ordinationem factam accedat consensus tacitus,vel expressus proprii episcopi.

638

Ampliatur 93.vt hanc exceptionē declinatoriā fori possit opponere cleric' aduersus exequutionē triū sententiarū conformiū qua opposita impedit ipsa exequutio *gl.cōiter recepta in clem.1.de re iud.& in clem.1.de sequestrat.possess. & fruct.Couarr. in lib. pract.quæst.c.33.n.2.vers. immo hæc exceptio,& c.21.n.4.Anastas.Germon. in tract.de sacror.immun.lib.3.c.15.nu.54.*& ego de ea latius scripsi in meo tract. de except. ad materiā statuti excludentis oēs exceptiones.

639

Ampliatur 94. prædictus primus effectus, vt pcedat ēt in clericis ordinatis ab episcopo q erat impeditus ordines cōferre aliquo iuris impedimento,*Compostell.in c.cū adeo de rescript. Brun.in tract.quod stantib.mascul.femin. non succed.art.6.nu.54.* quod pōt exēplificari in ordinato ab episcopo hæretico,excōicato,suspēso, degradato,scismatico,deposito,interdicto, vel simoniaco, qa tales episcopi de facto possunt ordines cōferre licet exequutio ipsorū ordinū sit suspensa,*c.ordinationes 9.q.1.c.fin.de ordinat. ab episcop.qui renunc.episc.Burgas.in tract.de irregular.p.3.tit.de dipensat.episc.n.14.car.mibi 61. & p.6.tit.an excōmunicatus,n.6.car.mihi 337.* vbi dicit quod licet isto casu character imprimat tñ ordinis exequutio est suspēsa, *Iaco.de Graff. in dec.aur.p.2.lib.1.c.10.n.3.4.& 5.*vbi late loquitur de præsenti ampliatione & idem puto quod sit dicendū de ordinato ab episcopo qui renunciauit episcopatui,*vt habetur in c.1. & 9 ibi not.Doctor.de ordin.ab episc.qui renunc.episcop.*

640

Ampliatur 95. vt prædictus effectus quod clericus non pōt conueniri corā iudice sæculari habeat locū etiā in clerico interdicto, suspenso,vel excōicato,*Foller.in fragm. post pract. crim.in tit. de ys,qui ad ecclesiā confugiunt,nu.20. car.mibi 393.ad quod allegat tex.in c.auctu.81.distinc.idem dixit Iacobus de Carolis in gemmato pauone colore 6.nu.29.in fine,car. mibi 267.*

641

Limitatur tamen illa ampliatio in clerico excommunicato,qui vltra annum perseuerauit in excōmunicatione,quia is talis nō gaudebit priuilegio fori prout alij clerici,*Io.de Lignan.in tract.de censur. eccles.§.4. nu.24.* vbi adducit rationem,quia scilicet is talis est membrum diaboli,*cap.omnis Christianus,& cap.seq. 11.quæst.3.*cui potest addi alia ratio hoc est quod perseuerans in excommunicatione vltra annum est suspectus de hæresi,*vt habetur in Concil.Trident.de reformat.sessio.25.c.3.in fi.& de iure canonico est tex.in cap.ad abolendā,§.qui vero conuenti de hæret. & in c.cū contumacia de hæret. in 6.& dixerunt repert. Inquisitor. in verb. excommunicare versic. si suspectus cart. mibi 322. Bartholom. Vgolin. in tract at. de censur.ecclesiast. in titul. de excommunic. maior. tabul.2.§.3.cart. mibi*

642

643

644

mihi 555. Alphonf. Villaut in tract. de extenf. leg. in tit. de extenfion. penarum à iure inflictarum n. 116 car. mihi 344. Baiard. in add. ad Clarū in §. fi. q. 73 nu. 48. & fufpectus de hæreſi non eſt dubium quod non gaudet priuilegio fori, vt dicam infra in limitationibus.

645 Ampliatur 96. vt clericus hanc exceptionē declinatoriam fori, quæ ab initio reddit iudicium nullum ex defectu iurifdōnis poffit opponere qñcunq; & quocunq; tpe, & in quacunq; parte iudicij, & etiam poſt concluſum in cauſa, & poſt ſententiam latam, *Butr. Abb. Imol. & Fel. n. 28. in c. exceptionē de excep. Germo. in tract. de facror. immu. lib. 3. c. 15. n. 53. Conar. in lib. prac. qō. c. 33. n. 2. qui ad hoc allegat c. fi diligenti de foro compet. & c. fignificafti eod. tit. & c. at fi clerici, in priu. de iud. Caffau. fuper confuet. Burg. rubr. 1. §. 5. verf. Archidiaconus, n. 45. Boer. fuper cō fuet. Bituricen. in tit. de iurifd. §. 3. 1. ī fi. Io. Ruppel. lib. 4. forenfi. inftit. c. 6. Dec. conf. 241.* vbi allegit ita alias fuiſſe iudicatum, & vltra hoc idem dixit *Cepoll. conf. 11. nu. 17. in crim. cum multis alijs quos late congerit more fuo Farin. in tract. crim. q. 8 n. 15. Rol. à Valle conf. 52. nu. 42. lib. 2.* & ratio

646 eſt, quia exceptio, quæ reddit iudicium retro nullum poteſt quandocunq; opponi etiā poſt ſententiam, *c. ad noftram vbi communiter fcribentes de procur. l. licet vbi Bar. C. eod. tit. de procurat. Gram. voto 19. n. 5. Fel. eod. n. 28. Cumia fuper titu Magnæ Curiæ iftius Regni, c. 2. n. 19*

647 Ampliatur 97. vt dictus primus effectus procedat etiam ſi clericus in minoribus conſtitutus delictum commiſerit, & poſtea clericatum dimiſerit, & reliquerit, vxorem ducendo, vel habitum, & tonſuram deſerendo, nam ad huc pro delictis commiſſis tempore clericatus non poterit puniri niſi per iudicē eccleſiaſticum, *not. Bal. in l. affinitatis, in fi. C. commun. de fucceff. Bertacc. in fuo reper. in verb. clericus coniugatus, & in tract. de epifc. p. 5. lib. 4. n. 95. in 13. tom. tract. diuerf. p. 2. car. mihi 353. Alex. conf. 8. in princ. lib. 1. vbi Natta in add. Gramm. dec. 10. n. 3. vbi dicit quod ita alia fuit decifum, Io. Aloif. de Leo in l. qui fub pratextu nu. 20. C. de facrof. eccl. & in l. officiales, n. 4. C. de epifc. & cler. Vinc. de Frāc. dec. 417. n. 4. lib. 2. Camill. de Curte in diuerfo. feu comprehenforio iuris feud. p. 2. c. 2. nu. 114. Greg. Sairus in Claui reggia, lib. 12. c. 7. nu. 9. verf. fi aūt tempore Caguol. in l. vnica, in princ. num. 107. ff. fi quis ius dicen. non obtemp. Foll. fuper conftit. Regni in tit. de epifc. & cler. c. item quod fi aliquis n. 1. car. mihi 82. Carauit. fuper ritu M. C. V. tit. 66. nu. 9. Clar. in §. fi. q. 36. n. 9. verf. qua ratione vbi Baiar. in add. nu. 46. & 47. Cenedus in collect. iuris canon.*

648 *p. 2. collect. 23. nu. 2.* Et ratio huius ampliationis eſt, quia attenditur ſtatus in quo delinquēs erat tpe delicti, *Aufr. in add. ad Capp. Tholof. dec. 377. Gramm. d. n. 3. Clar. eod. n. 9. Franc. ēt*

649 *præcitato n. 4.* vbi multa ſcribit, quæ faciunt ad præſentē ampliationē, *& ead. dec. 417. n. 5.* limitat præſentē ampliationē, vt pcedat tantū qñ clericus delinquens fuit præuētus à iudice eccleſiaſtico, & poſt præuentionē vxorē duxit, & ad hanc limitationē benè cōferunt ea quæ dicam infra in limitationibus principalibus, & quę dicta ſunt de clerico delinquente, & pſequuto tpe, clericatus procedunt ēt in litibus

650 ciuilibus inceptis coram eodē iudice eccleſiaſtico, quæ debent coram eodem terminari etiam ſi clericus clericatū deſerat, ita dicunt aliqui ex doctoribus ſupra allegatis.

651 Ampliatur 98. prædictus primus effectus, vt pcedat ēt ſi extaret ſtatutū prohibens declinari forum ſub aliqua pęna, qa tale ſtatutū non artat clericos, ex quo quò ad eos eſt inualidū, *Bertach. in tract. de epifc. p. 5. lib. 4. memb. 49 verf. quæro in fi. prout eum allegat Afin. in tract. de exequ. §. 6. c. 49. n. 10.* & de pſenti ampliatione latius dicā infra in effectu proxime ſequenti.

652 Ampliat 99. vt dictus primus effectus, quod iudex laicus non pōt modo aliquo cognoſcere de cauſis clericorū pcedat ēt ſi epiſcopus vellet, & conſentiret quod iudex laicus de eis cognoſcat, quia nec volente, & conſentiente epiſcopo poterit hoc facere, *c. fignificafti de foro cōp. Belluga in Specu. princ. rubr. 11. §. videndū, n. 4. ubi Borell. ī add. in lit. B, q allegat gl. in c. fi. fi diligenti, & qua ibi not. Doctores de foro cōp. Lapus allegat. 58. n. 14. vbi Mādof. in add. in ver. fignificafti, Affl. dec. 85. n. 1. Alex. conf. 8. col. 1. verf. cōfirmatur prædicta vol. 1. Afinius in tract. de exequ. §. 6. c. 49. n. 14. Mart. de iurifdōne caf. 132. n. 8. p. 4. cēt. 2.* vbi clericus nō pōt torqueri per laicum ēt de licentia proprij epiſcopi.

653 Ampliat 100. vt dictus primus effectus hēat locū ēt in raptore bonorū eccleſię, qa & is pōt cōueniri, & puniri p iudicē eccleſiaſticū, *Inc. à Ferro ī interpr. ad legē munic. Vinc. c. 14. n. 44. q allegat ad hoc fcribētes ī c. cū fit de generale de foro cōp.*

654 Ampliat 101. dictus effectus, quod iudex laicus non pōt ſe intromittere in cauſis clericorū in tantum eſſe verum ita vt iudex eccleſiaſticus poſſit inhibere iudici ſæculari ne procedat contra clericum, nec in eius cauſis, *c. feculares de foro compe. in 6. gl. c. decernimus de fent. excom. in 6. Ang. in l. confulta ducalia C. de teftam. & in l. ex ea ff. de poftulan. Cepoll. conf. 10. n. 2. in crim. Boer. dec. 114. n. 2. Quintil. Mādof. in tract. de inhibit. q. 10. n. 1. Lancell. in tract. de attent. p. 2. c. 20. quæft. 3. num. 79.* & ratio huius amplia-

655 tionis eſſe poteſt, quia cum iudex eccleſiaſticus ſit maior, eſt dignior iudice ſæcula-

656 ri, *vt not. gloff. in capit. licet de except. in 6.* ſequitur vt maior poſſit inhibere minori, *l. 3. §. fin. & l. feq. ff. de arbitr. à contrario fenfu Mandof. in tract. prædicto q. 9. in princ.*

657 Subampliatur hæc ampliatio, vt procedat etiam in causa spirituali, vel spirituali annexa, quia etiam in talibus causis poterit fieri inhibitio per iudicem ecclesiasticum iudici sæculaii, *not. in c. tua de ordin. cognit. & in c. quanto de iud. Bero. conf.* 117. *n.* 9. *lib.* 3. *Lancell. in d. c.* 20. *n.* 94. *Mandof. in tract. præd. q.* 11. 12. 13. & 14 15. *Bimius conf.* 21. *per totum, lib.* 1. qui duo vltimi late examinant materiam quando hæc in-

658 hibitio possit fieri iudici sæculari coram quo petitur exequutio instrumenti ob exceptionem vsurarum propositam coram iudice ecclesiastico inhibente, & in casu præsentis ampliationis quando scilicet iudex ecclesiasticus

659 inhibet iudici sæculari ne procedat contra clericum nulla requiritur ipsius iudicis sæcularis citatio, *Alex. conf.* 149. *n.* 4. *lib.* 2. *Lancell. in tracta. attent. p.* 2. *c.* 20. *q.* 3. *n.* 223.

Nec est ommittendum quod iudex sæcularis propter periculum ne incurrat in censuras

660 debet inhibitiones seruare, nec post eius emanationem vlterius procedere, & hoc etiam si inhibitio esset iniusta, *Fel. in c. cum sit generale, n.* 2. *de foro compet. Mandof. in tract. de inhib. q.* 10. *n.* 2. *vers. si tamen ecclesiasticus*, & ratio est, quia excommunicatio, siue iusta, siue iniusta semper est timenda.

Ampliatur 102. in bannis proclamatis, ac

661 aliis publicis monitionibus, & denuntiationibus, quæ quò ad clericos sunt nulla, *Io. Andr. Butr. Abb. & alij in c. si diligenti de foro compet. Bal. in l.* 1. *ff. si quis in ius vocat. non iuer. Alex. conf.* 63. *vol.* 3. *Alex. Raudens. conf.* 14. *n.* 60. *lib.* 2. *vbi alios allegat Asinius in tract. de exequut.* §. 6. *cap.* 49. *num.* 1.

662 Ampliatur 103. vt prædictus primus effectu, quod clerici non possunt conueniri corã iudice laico procedat etiam in clerico, qui dimisso habitu bellum ingrederetur, vel aggressiones fecerit, *Io. Andr. in c. perpendimus de sent. excom. vbi ēt Butr.* qui dicit hoc procedere, nisi fuisset monitus, vel inueteratus, *& ibidem ēt Abb. Marsil. sing.* 383. *& sing.* 480. *& conf.* 67. *n.* 59. *&* 60. *Couar. in lib. pract. quæst. c.* 33. *vbi asserit hanc esse com.* * *opi. Boss. in tit. de foro comp. à n.* 132. *vsq; ad n.* 140. *Io. Franc. à Ponte conf.* 24. *n.* 8. *vbi etiam testatur de comm.* * *opi. Plotus, qui vt alij de eadem comm.* * *testatur conf.* 94. *nu.* 26. &

663 ratio est, quia sola militia non tollit priuilegium clericatus, sed oportet, vt in ea sit perseueratum seu exercendo, *Inn. Io. And. But. & Abb. in c.* 1. *de apostat. Alex. conf.* 8. *lib.* 1. *Isern. in constit. Regni Apostatantes, Cassan. super consuet. Burgun. rubr.* 1. §. 5. *nu.* 52. 53. 54. & 55. *cart. mihi* 195. *Capyc. dec.* 161. *Alph. Aluarez in Specul. iuris Pontif. c.* 36. *vers. item notabis cart. mihi* 108. *Io. Franc. à Ponte in conf. præd. n.* 9. & 10 vbi dicit quod prædicta duo copulatiue requiruntur ad hoc vt clericus propter militiam ammittat priuilegium fori.

Limitatur ista ampliatio in clericis in mi-

664 noribus constitutis, qui ipso iure ammittunt priuilegium clericale si efficiuntur milites, & exercent arma, & in prælijs, & bello se immiscent, *Innoc. & Abb. in d. c.* 1. *de Apostat. glos. in c. si de cler. non residen. gl. & Archid. in c. si quis dist.* 51. *Barbat. in c. fin. de cler. coniug. Mil. in suo reper. in verb. clericus ex eo Guliel. de Benedict. in repet. cap. Raynutius in verb. vxorem nomine Adelesiam in* 2. *dec. n.* 149. *Decian. in tract. crim. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *n.* 87. *Alphons. Aluarez in d. vers. item notabis Cassan. loco proxime citato*, vbi dicit, quod debet ter moneri ad hoc vt isto casu ammittat priuilegium fori.

Ampliatur 104. in clerico ordinato per si-

665 moniam, quia ordo per simoniam collatus tenet, *S. Thom. in* 2. 2. *q.* 100. *artic.* 6. *in respons. ad primum argumentum Nauarr. in manuali c.* 23. *nu.* 111. *lato Vgolin. in tract. de simonia tabul.* 1. *c.* 12 *nu.* 5. *cart. mihi* 58. vbi dicit quod licet ordinatus per simoniam sit vere ordinatus attamen ei non datur exequutio ordinum.

Ampliatur 105. in clerico ordinato ante legitimam ætatem, quia is licet ordinari non debuisset, *Clement. si. de ætat. & qualit. ordinand.*

666 nihilominus, quia reperitur de facto ordinatus consequi debet priuilegium fori, quia caracter iam est impressus, & pro hoc faciunt ea quæ scribit *Capra reg.* 97. *n.* 15. *& seq.*

Ampliatur 106. quod iudex ecclesiasticus

667 potest esse in causa dotis etiam principaliter, quia ad ecclesiam spectet defendere dotes, *est tex. in c. de pendentia de don. inter virum & vxor. vbi Ant. de Butr. nu.* 4. *& Abb. nu.* 7. *Bertach. in verb. Iudex ecclesiasticus vers.* 39. & est ratio, quia causa dotis dicit causa pia, *Bar. in l. si ego in prin. ff. de donat. Bal. in l. si mandatum col.* 3. *ver. sed contra hoc appono, C. mandat. Viu. dec.* 7. *nu.* 5. vel saltim secundũ aliques incidenter, & in consequentiam esse potest, *Pet. Aug. Mor. in ir empor. iur. tit.* 2. *nu.* 152. *Iac. de Graff. conf.* 1. *nu.* 23. *de iuretur. Bald. in l. in contractibus*, §. *in omni enim n* 3. *C. de non nu. pec.* quas opi. concordare videt̃ Lupus *de donat. inter virum & vxor. fol. mihi* 287. *num.* 24.

Visis ac late discussis ampliationibs pdicti primi effectus clericatus, quiest quod clerici nõ pñt conueniri corã ecclesiastico restat modo, vt ponamus, & examinemus eiusdem effectus limitationes.

limitationes

Limitat itaq; primo in clerico, q cõmittit

668 crimẽ assassinij, qa cõtra eũ iudex laicus pcedere poterit, & erit cõpetẽs *c.* 1. *vbi Gem. Frãc. Abb. & alij oẽs de homic. i* 6. *Marſ. in tract. de bãn. in uerb. atrocioribus n.* 12. *& in l. vnica, n.* 107. *C. de rapt. virg. & in pract.* §. *examinanda nu.* 25. *&* §. *di-*

*6. diligenter nu.*160. *Decian.conſ.*82. *num.*2. & 8. *libro* 2. & *in tractat. crimin. par.* 2. *libro* 9. *c.*30.*n.*21.& *p.*1.*lib.*4.*c.*9.*nu.* 77. & *vtrobique multos congerit concordantes Capic.dec.*112.*per tot.* & *ibi Iacob.Maſull.in add.nu.*1. *verſ. hoc delictum Vrſil.in adnot.ad Affl.dec.*24.*n.*5. *Brun.a Sole q.*34.*n.*25.*vbi alios citat,* & *teſtatur de com.* opin.* & *q.*16. *nu.*35.& *in compend.reſol.propoſit.iur.in verb.clericus aſſaſſinij Aluarez.in Specul.iur.Pontific.c.* 36.*verſ. ſed in foro eccleſiaſtico cart.mihi* 108.*Gramm.voto* 8.*n.* 1.& 4. & *voto* 9.*nu.*17. *Boer.dec.*69.*nu.*8.*Io. Martin. Monticell. in pract. crim.reg.*8.*n.*22.*Igneus in l.neceſſarios,§.non alias n.*448.*ff.ad Sillan.Aufrer. in tracta. de poteſt. iudic.laici ſuper perſon.eccleſi.reg.*1.*limit.* 18. *n.*26. *in* 16.*tom.tract.diuerſ.cart.mihi* 288.*Io.Batt.Baiar.in add.ad Iul.Clarum.in §.fi.q.*36. *num.*33.*Io. Aloiſ.de Leo in l.non ideo n.*12.& *in Authen.caſſa n.*19.*C.de ſacroſ. eccleſ. Vulpell.in tract. de libert. eccleſ.p.*2.*n.*40.*Feder.Scotus conſ.*8.*n.*8.& 9.*tom.* 2.*lib.*4.*Campan.ſuper c.Regni Neapolis c.*7.*rub.de teſtimon.publ.diſtrubat.n.*68.*cart.mihi* 42.*Caſſan. ſuper conſuet.Burg.rub.*1.*§.*5.*verſ.s'il n'a grace,n.*50. *cart. mihi* 193. *Io. Aloiſ. Cathelan. in tracta. crim.ſeu de indultu c.*32.*n.*25.& 26. *Cabell. ſuper conſtit.Egid.lib.*5.*c.*1.*gl.*1.*n.* 18. *cart. mihi* 320. *Padrocch.qui alios allegat conſ.*40.*n.*80.*lib.*1.*Rimin.conſ.*685.*n.*3.*lib.*6.*Rol.a Valle conſ.*24.*n.* 10. & *ſeq.lib.*1.*Pariſ.de Puteo in tract.de ſind.in verb. inquiſitio c.*3.*n.*13.*cart.mihi* 203.*Carrer. in pract. crim.p.*2.*in §.ſeu ſectione circa igitur tertium n.*14. *cart.mihi* 119.*Vin de Franch.dec.*176. *Muſcatell. in pract.crim.in tit.de homicid.mediant. mandat. n.* 8.*cart.mihi* 97.*Bart.Teg. in tract. crim.p.*10.*n.*9. *in* 11.*tomo tract. diuerſ. p.* 1.*cart.mihi* 15. *Boſſ. in tract.crim.in tit.de foro cōpet.n.*142.& 142.*Diaz in pract.c.*91.*n.*26.*vbi Adentes, Clarus in §.aſſaſſinium ver. quæro nunquid* & *verſ. ſeq. Menoch. in tract.de arbitr.iud.caſu* 415.*n.*28.*Scaccia in tract. de iud.p.*1.*c.*11.*nu.*56.*Scappa in tract. de iure non ſcripto,lib.*5.*c.*140.*n.*10.*Gabriel in ſuis concluſ. in tit.de malefic. concl.*1. *nu.*24. *vbi more ſuo multos alios citat Pract. Corrad. in tit. de inquiſit. nu.*8. *in* 18.*fallen. Couarr.in lib.pract.quæſt.c.*22. *num.*2. *verſ.primum enim,Lambert.in c.*1.*q.*11.*nu.*88. *de hæret.in* 6.*Farinac.in tract.crim. q.* 8. *nu.* 82. vbi multos allegat, & dicit quod hæc opinio ſeruatur in practica, ratio huius fallētiæ eſt propter atrocitatem delicti ex quo delictum quod committit pecunia mediante dicitur magis attrox prout late de hoc delicto loquendo, *Alphonſ. Villaut in tract. de extenſion. legis in tit. de criminis aſſaſſinij pœna n.*2.*cart.mihi* 319.*vbi alios allegat Rogger.conſ.*21.*n.*28.qui dicit quod hoc crimen eſt atrociſſimum, *Marc. Anton. Eugen.conſ.*21.*num.*10.*lib.*1. qui ēt dicit quod eſt grauiſſimum & atrociſſimum delictum, & *allegat Doctores in d.c.*1.*de homic.in* 6.*Rim.iun.cōſ.* 685.*n.*5.*lib.*6.*Marſ.*19.*n.*18.*Pancir.conſ.*115.*n.*8.*Corrad.Lancellot.in tracta.de prætore in tit.de aſ-*

669 *ſaſſin.n.*1.*in fin.* & *n.* 2. vbi hoc crimen appellat attrociſſimum,& immane,*Grām.voto* 9.*nu.*12. *Bero conſ.*78.*n.*16.*lib.*1. qui dicit quod hoc eſt crimen nefandum atrociſſimū, & grauiſſime puniendum, & *cōſ.*175.*n.*11.*lib.*3.*Petr.a Plaza in epitom.delict.c.*19.*nu.* 2.qui etiam dicit q eſt delictum ſceleratiſſimum.

670 Primo ampliatur hæc fallentia,& limitatio vt clericus cōmittens crimē aſſaſſinii poſſit puniri per iudicē ſæcularē abſque aliqua actuali degradatione quia clericus committens aſſaſſinium dicitur ipſo iure degradatus, *Lapus,* & *cæteri ſcribentes communiter in d.c.*1.*de homicid.in* 6.*Gramm.d.voto* 9.*n.*18.*Arnon.ſing.*22.*Alex.de Neuo conſ.*59.*n.*30.*Muſcatell.in pract.crim. in tit. de homicid.mediant.mandat.nu.* 85. *Pedrocc. conſ.* 40.*nu.*81.*lib.*1. *Cartar. in tract. de exequut. capt. bannit.c.*1.*n.*258.*Lambert.in c.*1.*q.*11.*nu.* 88.*de hæret.in* 6.*Menoch.in tractat.de arbit.iud.caſu* 415 *n.*27.*Pegna in comment.ad direct.Inquiſit. Eimer. p.*3.*comment.*69.*§.tandē addo verſ. eadem ſententia Marſil.in tractat.de bauni.in verb. atrocioribus, n.*12.*Scappa in tracta.de iure non ſcripto lib.* 1.*c.*5. *n.*4.*vbi aſſerit hanc eſſe comm.opi.Scac.in tract. de iud.p.*1.*c.*11.*n.*56.*qui etiam de comm.opin. teſtatur Brun.a Sole,q.*34.*n.*25. & *in compend. reſolutor.propoſit.iur.in verb.clericus aſſaſſinij,* & *vtrobique alios allegat,* & *teſtatur de comm.* opin. Aufrer.in tracta.de poteſta.iud.laici ſuper perſon.eccl. reg.*1.*limit.n.*26.*in* 16.*tom.tractat.diuerſ.cart.mihi* 288.*Clar.in §.fin.q.*36.*num.*26.& *ibi Baiar.in add.n.*34.*Marſ.in repet.l.* 1. *nu.* 107. *C. de rapt. virg. Decia.conſ.*82.*n.*6.& 8.*lib.*2.*Capic.dec.*155. *n.*6.& *dec.*112.*n.*3.*vtrobique Io.Iacob. Maſull.in add.n.*1.*Io.Aloiſ.de Leo in l.non ideo n.*12.*C.de accuſ.Feder.Scot.conſ.*8.*n.*9.*lib.*4.*to.*2.*Rim.iun.cōſ.* 685.*n.*3.*lib.*6.*Maſull.in add.præd.ad dec.*5. *nu.*9. *Cartar.in tract.de exequut. ſententi.c.bann. c.* 1.*nu.* 286.vbi aſſerit hāc eſſe comm. * opin. & quod ita ſeruaē in practica, *Cened. in collectan. iur. canon.p.*1.*collecta.*37.*n.*10.*vbi more ſuo multos alios allegat Carre.in pract.crim.p.*2.*§.ſiue ſectione circa igitur tertium n.*26.*cart. mihi* 120.

671 Secundo ampliaē vt clericus aſſaſſinus poſſit a quocunque impune offendi, & occidi, *Gem in d c.*1.*de homicid.in* 6. *Paul.de Caſtr. conſ.* 21.*n.*52.*lib.*1.*Boſſi. in tractat. crim. in tit. de foro comp.n.*142.*Gram.voto* 9.*n.*4.& *voto* 8. *nu.* 3.& *voto* 20.*n.*1.& 2.*Padrocch.d.conſ.*40.*n.* 81. *Carrer.loco proxime allegato n.*13. *Scaccia in tracta. de iud.p.*1.*c.*11.*n.*56. *vbi alios allegat Decia.d. conſ.* 82.*n.*7.*vol.*2.& *in tract.crim.p.*1.*lib.*4.*c.*9.*n.*78. *Brun.a Sole q.*16.*n.*25.*Alphonſ. Aluarez in Specul.iur.Pontific.c.*36.*verſ. ſed in foro eccleſiaſtico cart.mihi* 108.*Aufrer.in tract.de poteſtat.iud.laici ſuper perſon.eccleſ.reg.*1.*fallen.*18.*nu.* 26.*in* 16. *tom.*

sint commictere crimen læsæ maiestatis cũ cõtrariũ sit expresse *in c. si quis laicus 22. q. 5.* vbi habet quod si epus, vel alius clericus, vel diaconus crimẽ læsæ maiestatis cõmiserit degradet, & sic ille tex. psupponit quod clericus ẽt epus possit cõmictere hoc crimen licet eiusdẽ criminis cognitio spectet ad iudicẽ ecclesiasticũ, q iudex ecclesiasticus postquã inuenerit clericũ de eo crimine prosequutũ culpabilẽ illum degradare hẽt, & curiæ sæculari puniendũ tradere *quod ẽt voluit Abb. in c. at si clerici in vltimis verbis dum allegando tex. in d. c. si quis laicũ*, Di-

571 xit quod si clericus presbyter, vel episcop° cõiurationẽ faciat cõtra regẽ, & dñum terræ in qua habitat degradabit ẽt quod non sit incorrigibilis, & ita degradatus tradit iudici sæculari prout in aliis atrocissimis delictis *Gigans i d. tract. crim. læs. maiest. q. 63. n. 1. cart. mihi 111.* vbi dicit quod tex. in d. c. si quis laicus loquit in degradatione actuali, *Clar. in §. fi. q. 36. n. 23 qui asserit hanc esse com.° opi. Curt. inn. cons. 159. n. 1. Bossi. d. n. 86.* vbi dicit, quòd hæc opinio est fauorabilis ne delicta remaneant impunita, *Villalobs in com. opi. in lit. E, n. 99.* Et rõ huius vltimæ opinionis scilicet, quod clerici possint cõmictere crimen læsæ maiestatis cõtra principẽ sæcularẽ puto quod sit, qa licet clerici sint exẽpti à iurisdõne iudicis sæcularis nihilominus rõne vniuersalis dñij quod hẽt princeps tpalis in suo statu clerici terrarum subditarũ illi principi non est dubium quod dicunt naturaliter sicut originarie esse de dñio, & districtu ipsius principis *vt not. cõmuniter Doctores in c. fi. §. I. de offit. delegat. in 6. Gigans d. q. 63. n. 3. Clar. in §. crimen læsæ maiest. nu. 7. Farin. ead. q. 8. n. 28. vers. 1. quod quatenus Bossi. in præcitato tit. de crim. læsæ maiest. nu. 86. vers. & ideo in qõne*, qui

572 dixit quod licet non sit subditus rõne fori tñ propter domicilium erit subditus rõne fidelitatis *Alex. in l. quisquis C. ad l. Iul. Maiest. Aluar. Velasc. dec. 100. n. 3.* vbi asserit quod clerici nõ sunt penitus exẽpti quoad oia sed solũ quoad quatuor. s. quoad capturam quoad tributa, & quoad forum quoad regimen, & quoad reliqua manent, & censent esse vassalli regii de qua materia latè loquutus fui ẽt supra in prælud. & ideo in c. in adiutorio 10. dist. habet qd Paulus Apostolus se ciuẽ Romanũ appellat.

Et licet indubitatũ sit qd iudex laicus quauis dignitate præfulgeat nõ possit punire clericũ cõmictentẽ crimen læsæ maiestatis put su-

573 pra dictũ est nihilominus in isto crimine non prohibet contra illũ inquirere, & formare pcessũ quẽ vna cũ ipso clerico delinquẽte trãsmicteret suo episcopo, & ab eo tũc poterit deponi, & actualiter degradari, & ita depositũ, vel degradatũ tradere eidẽ iudici, qui illũ punire poterit, qa hoc est ẽt pmissũ in aliis criminibus nõ solũ in isto atrocissimo *ita Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 7. & 8. vbi ad hoc allegat Auth. vt clerici apud pprios epos, §. si tamen de criminibus, & Auth. de sanctiss. episc. §. si vero crimen, & §. si q. c. si quis laicus 22. q. 5.* & vltimo tandem respondet in contrarium adiectis.

574 Limitat 1. hæc ampliatio qñ princeps sæcularis hẽet priuilegiũ a S. Sede Apostolica qd in d. crimine posset ẽt cõtra clericos pcedere put tale priuilegiũ habent Dñi Veneti ex cõcessione multorum Pontificũ *ita Gig. i tract. de crim. læsæ maiest. in tit. qs cognoscet de crim. læs. maiest. nu. 20. car. mihi 127. Arnon. diffin. 19.* vbi dicit, q in vtroq; Regno Siciliæ adest cõstõ hoc expresse disponens, *Assl. super cõst. eiusdẽ Regni lib. 1. in tit. vbi clericus p malefitio Camill. de Curte in diuers. seu cõpræh. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 132.* vbi dicit, q cũ isto casu tractet de re maximi ponderis, vt est de statu pricipis licet cognitio spectet ad iudicẽ ecclesiasticũ nihilominus Sũmi Pontifices semper permiserunt, vt in tali delicto cũ iudice ecclesiastico ad sit iudex laic°, & qd ita alias fuit seruatũ in Regno Neapolis.

575 Limitat 2. qñ princeps secularis pcederet contra clericũ de crimine læsæ maiestatis diffamatũ non ad effectũ puniendi illũ pena ipsi delicto cõdigna, & criminali, sed tñ vt eũ priuaret feudo si qd tenet a principe quia hoc facere põt si feudũ non est ecclesiasticum, sed sæculare, *Decia. in tract. crim. p. 1. li. 4. c. 9. n. 5.* vbi dicit, q ita obseruauit Henricus Imperator, q quosdã episcopos suis feudis priuauit *Restaur. in tract. de Imper. q. 101. n. 10.*

576 Et ea oia q dicta sunt de crimine læsæ maiestatis pcedunt ẽt in crimine tonsionis, vel diminutionis monetæ, vel ipsius monetæ falsificationis, q crimina sunt species criminis læsæ maiestatis, *Rol. a Valle cons. 4. n. 3. & per tot. lib. 1. Capan. super c. Regni Neapolis c. 31. nu. 17. cart. mihi 105. Cassan. super consuet. Burg. rubr. 1. §. 5. vers. s'il n'agrace n. 49. in fi. car. mihi 193.* vbi dicit, quod ita seruatur in curia Burgundiæ *Gram. dec. 162.* & ita in istis delictis vidi pluries practicari, & aliquos clericos fuisse remissos ad curiam Archiepiscopalem huius vrbis, sed circa istam Ampliationem dicit Camill. de Curte *in diuersorio, seu comprahensorio iuris feud. par. 2. n. 130.* quod caueant clerici tale delictum commictere, quia potentiores, & reges in hoc iura parum seruant.

577 Ampliatur 84. vt iudex ecclesiasticus possit punire laicum offendentẽ clericum, *glos. in auth. item nulla communitas in verb. ecclesia, C. de episc. & cler. Aufrer. in tract. de potest. iudicis ecclesiastici super laicis, & eorũ bonis, n. 38. vers. 74. in 13. tom. tract. diuers. p. 1. car. mihi 128. Abb. in c. cũ sit generale, n. 13. de foro comp. Zaccar. in add. ad Clarum in §. fi. q. 77. nu. 2. in liter. A, circa principium,*

Guid.

*Guid. Papa decis.*562.*n*.3. vbi dicit qđ hæc ampliatio ,pcedit quãdo iudex ecclesiasticus prç uenit in procedendo secus si præuenerit iudex laicus, & sit secundũ eum iste est vnus ex illis casibus in quibus attenditur præuenrio *quod dixit etiã Pappon.lib*.1.*tit*.4.*arrest*.6. vbi dicit ꝙ ita fuit iudicatũ in parlamento Grationopol. *prout eum refert Clarus in* §.*fin.q*.36.*n*.42. & prædictã ampliationẽ tenuerũt indistinctæ *Scapp. in tract. de iure non scripto lib*.1.*c*.3.*n*.1. *Anna allegat*.146.*n*.1.*& seq.lib*.2. *vbi Fabius in addit. in lit. C. Franc. Viui. decis*.27.*n*.3. qui testat ita fuisse decisum in Audientia Apuliæ, & *nu*.7. & 8. dicit quod haber fori electionẽ *Hortens. Caualc. in tractat. de brachio regio p*.1.*n*.86. *&* 99. & ratio esse potest quia iniuria facta clerico dicitur

578 facta, & illata Deo, & Christo cuius legatione funguntur, *c. nulli*.3.*q*.1. Alia est ratio quia cũ hoc delictũ sit mixti fori *vt voluerunt. Hipp. Bonacoss. in com. opin. in vers. clericũ offendens Clar. in*

579 §.*fi.q*.36.*n*.47. sequitur vt illud spectet ad iudicẽ ecclesiasticũ prout cetera delicta mixti fori vt dicã infra in ampliat. immedi. sequẽt. *Abb. in c. quamuis col*.1. *de restit. spoliat. Martin. Vrani. vltram. cons*.14.*n*.37.*lib*.1. & tangit totã eccle-

580 siam *cap*.2.§.*fin. vbi hoc not. Doctores de foro compet. & c. accusatio il* 1.2.*q*.7. ideo eius vindicta cõperit iudici ecclesiastico, *Viui. d. decis*.27.*n*.5. *vbi ad hoc allegat. Bald. & Paul. de Cast. in l*.1. §.*huius Study in fin. ff. de iustit. & iur. Anna eadẽ allegat*.146.*n*.6. & ideo ex iniuria facta clerico nascit dupplex actio iniuriarũ vna scilicet ipsi clerico offenso ad satisfactionẽ iniuriæ, altera

581 ecclesiæ cui intelligitur facta iniuria in personã clerici *ita Abb. in c. postulasti de iudit. & in c. parrochianos, & in c. cum desideres, & in c. contingit de sent. excom. Mart. Vran. eod. n*.37. & per consequens si iniuria remitteretur ab ipso clerico offenso non proptetea censetur remissa ea quæ est illata toti ecclesiæ *c. si is qui* 23.*q*.4.*c. Salonitanæ* 24.*dist*. (*ard. in clemen*. 1. *in princ. de penis*

582 *Doctor. in c. fin. de maledict. Alex. de Neuo in c. nullus n*.4. *de foro compet. Auchar. in c. contingit n*.7. *&* 8. *de sent. exom. in* 6. *Viui. in præcitata decis*. 27. *n*.6. in tantum ꝙ si fuerit satisfactũ clerico offenso ad hue requiritur satisfatio ecclesiæ *vt*

583 *est tex. in d. c. desideres* §.*fin. de sent. excom. & declarat Hostiens. in d. c*.2.§.*sane in princi. de foro cõpet*. sed contra pręsentẽ ampliationẽ quod immo laicus offendens clericũ possit tãtum puniri per iudicẽ secularẽ, & nõ ecclesiasticũ tenuit Io. Aloisi. de Leo *in l. cuctos populos n*.18.*C.*

584 *de Summ. Trinit. & Fide Cathol*. qui allegat ad hoc *l. ordinatio C. de offit. præfect. prætor. Gulielm. de Ludo singul*.53. *& Guid. Pap. d. decis*.562. Sed reuera ipse Guido Papa hoc nõ dixit sed tantũ quod vterque iudex ecclesiasticus scilicet, & secularis procedere possunt contra offendentẽ cleri-

585 cum, & quod sit locus preuentionis, & quod ita de facto obseruatur, *prout hoc idẽ dixerunt Mars. in tract. de bannitis in verb. iudice n*.208. *Scappa in tract. de iure non scripto lib*.1.*c*.3.*n*.2.*& c*.11.*n*.13 Ego vero in ista conclusione puto ꝙ vera reso-

586 lutio sit vt vterque iudex possit procedere quia per iniuriã illatã clerico vtraque maiestas cẽsetur offensa, & sic quod tẽporalis possit procedere, & punire offendẽtem clericũ pro delicto principali vtputa pro homicidio, verberibus, vel alia quauis iniuria, & ecclesiasticus pro sacrilegio, & ideo iudex ecclesiasticus imponet penas spirituales, & secularis penas tempora-

587 les, cũ pena tẽporalis nõ tollat spiritualẽ nec e contra *Amod. in tract. de sindi. n*.179. vbi dicit ꝙ ita seruatur in practica *Clarus in* §.*fin.q*.36.*nu*.42.*in fin. & q*.57.*n*.12. *Scappa in tracta. de iure non script. lib*.1.*c*.11.*n*.13.14. *&* 15.*& c*.3.*nu*.3. & licet ipse Scappa *d. c*.11.*n*.16. distinguat aut ille talis qui offendit clericũ fuit suffitienter punitus, aut non, si sufficiẽter fuit punitus, & habuerit penã delicto condignam ab vno iudice tunc amplius puniri nõ posset quia de eodem delicto quis pluries puniri nõ potest aut non fuit suffitienter punitus, & tũc poterit alias puniri ab alio iudice nihilominus hæc distinctio (attẽris hijs quæ prius dixerat) nexio quomo-

588 do possit practicari nanque si iudex ecclesiasticus imponeret penã excõmunicationis pro iniuria illata clerico nõ est dubiũ ꝙ erit suffitiẽter punitus quoad penas spirituales cũ excõmunicatio sit maior pena quã possit infigere ecclesia vt dicã in tit. de effectibus excõmunicationis, & per cõsequens ex quo fuit punitus pena delicto cõdigna manus iudicis secularis remanerẽt ligatę, & e contra si fuerit punitus a iudice seculari iudex ecclesiasticus remaneret impeditus, & iterũ negotiũ redduceretad preuentionẽ nec potest dici quod illius dictũ intelligit si fuerit condigne punitus iuxta penas iuris illius magistratus, & curiæ hoc est curiæ tẽporalis iuris ciuilis, & curiæ ecclesiasticæ iuris canonici qa iudex ecclesiasticus non potest imponere penas iuris ciuilis vt pro homicidio penã mortis naturalis nec iudex secularis penas iuris canonici hoc est excõmunicationes vel similis ideo cõcludendo dico ꝙ in isto articulo vera resolutio est ꝙ vterque iudex etiã eodem tempore procedere possit contra vnũ eundemque offendentem clericũ vnus scilicet ad imponendã penam spiritualem, & alius penã temporalem iuxta qualitatem delicti nec est nouum ꝙ vnum delictũ possit diuersis penis puniri, & a diuersis iudicibus scilicet ecclesiastico, & temporali qa vbi duo delicta oriuntur ex eodem (facto prout est in casu de quo loquimur in quo orit sacrileggium, & iniuria seu homicidiũ) quis poterit puniri duabus

bus penis *ita Bart. in l. senatus ff. de accusat. Abb. in c. cum sit generale de foro compet. & in c. fin. de immun. ecclesi. Bal. in c. inter corporalia in fine de translat. prælat. Marsi. in tracta. de bannit. in verb. ecclesia n. 26. Roland. a Valle cons. 24. n. 12. lib. 2. Borgin. decis. num. 14. lib. 4.*

589 Et pro cõplimento materiæ huius ampliationis dico ꝙ quando offenditur clericus vel alia quæuis persona ecclesiastica tunc crimen dicitur publicũ, & quilibet de populo auditur ad illud accusandũ *l. si quis in hoc vbi Bart. C. de episco. & cler. Addentes ad reper. Fel. in verb. ecclesia si offenditur Io. Franc. de Leonard. in tract. de varijs iuris decis. c. 2. n. 5. cart. mihi 20. Baiard. in addit. ad Clarũ in §. iniuria n. 49.* vbi dicit, ꝙ iniu-

590 ria illata personis ecclesiasticis punitur pœna capitali cõcurrentibus quatuor requisitis ibi per eum notatis, & ratio est, quia offendentes

591 personas ecclesiasticas graue ac enorme committunt facinus, & si alias iniuria quæ infert clerico si inferretur personæ sæculari esset, & reputaret iniuria leuis, quia offendunt Christum in personã suorũ ministrorũ iuxta quod Alex. Papa primus *in 3. epistola in fine*, dicebat *dominum crucifigunt qui eum in sacerdotibus suis persequuntur*, quod dictũ est relatum, *in c. nulli dubium in fi. 3. q. 1. gloss. in clement. dierum §. nos igitur in verb. calcata reuerẽtia de pœnis, & est alius text. in c. omnis qui gemebat 7. q. 1. ibi non tantũ persequuntur quantũ Dñm nostrũ Iesu Christũ*, pro quo bene facit ꝙ dixit *Mattheus c. 10. ibi qui vos recipit, me recipit, & Lucas c. 10. ibi qui vos spernit, me spernit, c. in nouo 21. dist. & Zaccar. in c. 2.* dixit *qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei, c. accusatio il 1. §. vnde 2. q. 7. S. Anton. in summa p. 3. tit. 14. c. 7. §. 3. vers. representat Brun. de hæret. lib. 2. c. 4. n. 4. & lib. 3. c. 9. n. 5. Gambar. in tract. de offic. legat. a later. in exordio n. 3. Hiero. Gigans in tract. de crim. læsæ maiestat. lib. 1. q. 15. nn. 1. cart. mihi 62.* in tantũ quod multi dixerunt ꝙ offendens personas ecclesiasticas cõmittat crimen læsæ maiestatis, *vt per Gigantem d. lib. 1. q. 2.* quã tamen opinionem firmare non audeo, sed tantũ dico quod offensa facta personis ecclesiasticis semper dicitur grauis, & magna punitione digna quia pena augeť ex qualitate, & dignitate personæ offensæ, *§. Atrox. institut. de iniur.* & in spetie ꝙ delictũ cõmissum in personam clerici reputetur grauissimum clarissime, apparet ex tot tantisque pœnis quæ imponũtur ab vtroque iure, & in vtroque foro contra

594 ita delinquentes, vt de iure canonico *est text. in c. præsbiterorum, & in c. qui præsbiterum cũ quatuor capitulis sequ. 17. q. 4. c. peruenit ad nos il 1. de appellat. c. in quibusdam §. sacris de penis*, & de iure ciuili *in l. si quis in hoc, & Auth. sed nouo iure C. de episcop. & cler.* Immo hoc idẽ apparet fuisse consideratũ, & dispositum in multis ac diuersis Conciliis vt in Triburien. *c. 2. 4. & 5.* & in Coloniensi *c. 3.* & in Maguntino *c. 7.* & 8. & in Vormatiensi *cap. 26.*

Ampliatur 85. vt iudex ecclesiasticus sit iudex competens etiam inter laicos in causis, &

595 delictis mixti fori *c. tuæ vbi hoc not. Doctores de procur. Fel. in c. cum sit de foro compet. Ias. in rub. C. de ind. Clar. in §. fin. q. 37. per tot. vbi Io. Batt. Baiard. in addit. n. 1. Amod. a Ponte in tract. quis sit iudex in causa feudi n. 65. & 66. Anastas. Germon. in tract. de sacr. immunit. lib. 3. c. 12. num. 84.*

596 Delicta autẽ mixti fori sunt multa, & diuersis penis puniuntur de quibus omnibus habetur *late per Decia. in tractat. crim. p. 1. lib. 4. c. 27. per tot. & per Camill. de Curte in cõprahensorio feu diuersorio iuris feud. p. 2. c. 2. nn. 161. cum plurib. sequentib. Ortensius Caualc. in tract. de brachio regio p. 4. n. 241. Clarus in §. fin. q. 37. per tot.* & in prædictis delictis inter iudicẽ secularem, & spiri-

597 tualem, & ecclesiasticum est locus præuentionis *Camill. de Curte dicto c. 2. nu. 161.* vbi dicit ꝙ in prædictis delictis si iudex laicus præuenerit ipse remaneret cõpetens si vero ecclesiasticus remanebit, & ipse, & ꝙ est regula verissima, &

598 indubitata quod quando sunt plures iudices cõpetentes semper sit inter eos locus preuentionis, & qui prius iurisdictionẽ præoccupauerit ille erit iudex competens in causa *l. si quis postea de iudit. c. pen. de foro compet. c. cum plures de offit. delegat. in 6. l. 1. de offit. Consulis c. vt debitum de appellat. cum multis similibus adductis per Farinat. in tractat. crim. p. 1. q. 7. n. 52. cum plurib. sequent.* vbi exactissime, & latissime more suo tractat materiam præuentionis prout etiam eandem tractant *Bossi. in tract. crim. in tit. de foro compet. nu. 105. Rom. conf. 422. n. 5. Io. Franc. a Ponte conf. 99. n. 1. Decia. in tractat. crim. p. 1. lib. 4. c. 21. per tot. Fider. Prigmann. Vltramon. conf. 17. nu. 9. Marant. conf. 39. nu. 21.*

599 Quæro iuxta materiã præsentis ampliationis qd si aliquis prosequutus de delictis mixti fori fuerit ab vno ex iudicibus absolutus vel condemnatus an possit ab alio iterum puniri

600 *vide Clarum in §. fi. q. 37. nu. 5. Ortens. Caualcan. in tract. de brachio reggio p. 4. n. 240. & 242. Decia. in tracta. crim. d. lib. 4. c. 27. nu. 16. Amod. a Ponte in tract. quis sit iudex in causa feudi n. 66.* vbi ponit etiã quid si habuerit gratiã ab vno ex ipsis iudicibus *Couarr. in lib. 2. variar. resolut. c. 10. n. 2.*

601 Et quando quis semel punitus possit pluries puniri pro eodẽ delicto ponũt late *Guliel. de Cuneo in l. placet C. de sacros. eccl. Bocr. dec. 289. n. 9. Henric. Bohic in c. 1. n. 15. de maled. Marf. cõs. 9. n. 50. Bero. in c. at si clerici n. 121. de iudit. Din. de Mugell. conf. 4. nu. 18. inter conf. crim. diuers. lib. 1. Farin. quæst. 4. per totam.*

602 Et aduertendum est ꝙ in delictis mixti fori in quibus iudex ecclesiasticus potest procede-

re

re contra laicos non potest illos personaliter capi aut carcerari facere sed tanrummodo potest contra eos procedere per censuras ecclesiasticas Clarus *d.q.37.num.8.* Secundo est aduertendum quod in casibus mixti fori iudex ecclesiasticus non tenetur stare processui com pilato per iudicem secularem nec iudex secularis processui iudicis ecclesiastici si nolit, *Ort. Canalc. in tract. de Bracchio reggio p.4.num.243. Farin.cons.76.nu.1.*

604 Ampliatur 86. vt clericus debeat remitti ad suum superiorem per iudicem laicum etiã nulla interueniente requisitione iudicis ecclesiastici, *nota. in Authen. vt clericos apud proprios episcopus §. illud palam cap. vt fama de sentent. excommun. Scaglon. super ritu M.C.V. ritu 46.nu.8. Io. Batt. Baiard. in addit. ad Clarum in §.fin.quæst. 28.nu.27.*

605 Ampliatur 87. prædictus primus effectus, vt iudex ecclesiasticus sit iudex competens etiam inter laicos, vbi agitur de aliqua re emphiteutica ecclesiastica, *Angel. conf.29. in fin. Rom.cons.212.col.2. post medium Alex. conf. 79.col.4.vol.1. Marius Anguiss. cons.39.nu.14. & cons.141.nu.27.*

606 Ampliatur 88. vt iudex ecclesiasticus sit iudex competens super laicis administrantibus res ecclesiæ, *ita nota. in c. iudicatum est 89. distin. glos. & Socin. unm. 1. in fin. in rubr. de foro compet. Andr. Gail obseruat. 37. nume.7. libr.1.* vbi dicit quod ita seruatur in Camera Imperiali prout etiã hoc seruatur in isto Regno in quo rectores, & gubernatores societatum, & confraternitatum pro rebus ad ecclesiam spectantibus conueniuntur coram Episcopo, & præcipue pro redenda ratione administrationis, *Camill. de Curte in compręhensorio seu diuersorio iuris feud. p.2.c.2.num.95.* qui dicit quod in concernentibus tẽporalia in regno Neapolis non fuit permissum Episcopis de hoc cognoscere, & quod hoc fuit ibi multum ventilatum, *allegat Io. Gutter. in lib. canonicar. quæst. c.35.* Ego tamen non recederem ab ipsa ampliatione .p qua potest adduci ratio quia scilicet omnes ecclesiæ, & alia loca religiosa, & pia existentia in eius diœcesi pertinent ad cognitonem, & administrationem Episcopi, & locorum

607 ordinarij c. *si quis episcoporum 16.q.2.cap. omnes basilicæ 16.q.17.c. xenodochijs, & c. ad hæc de religi. domibus clement. quia contingit eod. tit. clemen. per literas de præbend. cum alijs relatis per Curti. d.c.2.num.96.*

608 & sic poterunt coram eis petere rationẽ administrationis a laicis gestæ quod clarius, & apertis verbis est dispositum de iure nonissimo Sacri Concilij Tridentini *session. 22.cap.9.* dicens quod administratores omnes tum clerici tum laici teneantur reddere rationem loci ordinario quolibet anno, & quod episcopus possit visitare tales confraternitates laicorum, *dixerunt Gabriel in suis conclus. in titul. de pia causa conclus. 1. num.6. & 10. & se-*

609 *quen. Matt. Brun. cons.133.num.6. qui alios allegant, Anibal Rocca in tractat. de visit. in glos. in verbo laicorum per tot. carc. mihi 77.* vbi late tractat quando Episcopus possit visitare prædictas confraternitates laicorum, & in quibus casibus.

610 Limitatur 1. prędicta ampliatio vbi a principio locus pius fuit erectus cum hac conditione, vt eius rectores, & gubernatores non possint compelli redere rationem coram ordinario, nec ab eo visitari quia ex quo tunc interuenit pactum expressum quod est validum, *Camill. de Curte in comprehensor. seu diuersorio iuris feud. part.2. capit. 2. nu.102. circa medium,* & iusta hanc limitationem fuit alias obseruatum in hac vrbe Panormi in qua est erectum Hospitale nouum, & magnum cum hac condictione, quòd non possit visitari ab ordinatio, sed tantũ ab offitialibus, & Senatu ipsius Vrbis quod cum Illustrissimus, & Reuerendissimus Don Cesar Merullus Messanensis huius Vrbis Archiepiscopus vellet illud visitare fuit impeditus hoc facere per talem pactum, & ita fuit rescriptum per sãctam Sedem Apostolicam.

Iste numerus fuit sublatus 611

612 Quæ ampliatio procedit etiam vbi inter ipsas confraternitates laicorum esset aliqua controuersia circa modum procedendi, vel circa habitum vel quid simile quia talem controuersiam dirimit iudex ipse ecclesiasticus cum talia sint actiones spirituales, *Nauar. cons. 3. num.6. de foro competen. lib.2.* & laici in dictis actionibus spiritualibus, & concernentibus cultum diuinum sunt suppositi iuditio episcopi, *Gratian. decis.232. num.4.* in tantum quod secularis iudex nullum habet potestatem super rebus, & actionibus spiritualibus, & ecclesiasticis, vt dicit ipse *Gratian. ibidem num.5.* vbi allegat *capit.2. de iudit. cap. bene quidem 96. distinct. Bartol. in l. final. num.15. versic. quæro coram quibus ff. de colleg. illicit.* & quo ad lo

613 cũ incedendi in processionibus, vt si debet incedere in quarto, vel in quinto loco, ĩ talibus, nanque controuersijs est iudex Illustrissimus, & Amplissimus Senatus qui summariæ, & absque visione scripturarum solet causas ipsas terminare, & cognita differẽtia statim causam terminat, qñ autem est differentia an aliquis fit bene, vel male cancellatus a societatibus, vel confraternitatibus, vel sit recipiendus, vel non vel an sit canonice quis electus ad gubernium, & administrationẽ, tales, & similes con-

troversiæ dirimuntur per Illustrissimum Archiepiscopum, vel suum Vicarium, & licet (vt dixi) Episcopus possit cōpellere rectores confraternitatum laicorum ad reddendum rationem administrationis bonorum ipsarum confraternitatum non poterit tamen eos compellere ad accedendum ad processiones, sed tantum eos ortari, vt cum alijs suis confratribus ad easdem processiones accedant ita rescripsit sacra Congregatio super Concilio Tridentino, *vt referunt Marc. Anton. Genuens. in praxi Archiepis. c.63. nu.7. & Stefan. Gratian. in Rota Marches. decis.132. nu.6.* & hoc optima ratione nam si non potest ad hoc cōpellere clericos non benefitiatos, vt multoties respondit ipsa sacra Congregatio minus poterit compellere laicos.

Ampliatur 89. prædictus primus effectus siue regula quod iudex ecclesiasticus tantum possit cognoscere de causis clericorum, & non laicus, vt idem iudex ecclesiasticus possit punire laicum delinquentem in ecclesia, quia 614 delinquens in ecclesia dicitur sacrilegus, *Bart. in l. senatus colu.1. ff. de accusa. Abb. in cap. inter alia num.29. de immun. ecclesi. & in cap. fin. in vlt. not. eod. tit. Angel. in tract at. de malefic. in verb. scalis S. Petronij, vbi Augustin. de Arimin. in addit. Scappa in tract. de iure non scripto lib.1. cap.3. per tot. Mars. in tract. de bannit. in verb. ecclesia nu.26. Roland. a Valle cons.24. num.9. & seq. lib.4. Hortens. Caualcan. in tract. de brachio regio par.1. n.86. & 98. Couarr. in lib. pract. quæst. cap.20. nu.18. Clar. in §. fi. quæst.38. vers. vidi, & quæst.57. vers. sed hic occurrit Anton. Gomes. in lib. variar. resolut. tit. de captura reorum, cap.10. num.2. colum.3. vers. & adde Canonistæ omnes, & præcipue Marian. Soc. num.25. & Barbat. num.235. in cap. cum sit generale de foro competent. Villaut. decisio.29. num.70. Kireoui. in commun. opin. centur.3. conclus.93.* vbi dicit quod iudex ecclesiasticus potest punire delinquentem in ecclesia pro sacrilegio tantum, & iudex laicus pro delicto principali hoc est pro homicidio vel vulnere vel verberibus, *Iacob. Berret. cons.68. num.9.* qui ex Roland. a Valle dicit quod poterit procedere nisi iudex sæcularis iam incepisset agere tàm super delicto principali quàm super sacrilegio quia delictum sacrilegij est mixti fori ideo est locus præuentionis, *Clar. in §. fin. quæst.38. vers. vidi* 615 *etiam Bossi. in tract. crimin. in titu. de sacrile. in fin. Osasc. decis.103. nu.7.* & ratio illius ampliationis potest esse quia quis sortitur forum ratio-616 ne loci delicti, & potest puniri a iudice loci delicti, *c.2. de priuileg. in 6. Vitalin in clement. 1. n. 31. & 32. de vit. & honest. cler. Alciat. in c. perniciosam num.67. de offic. ordinar. Villalobs in comm. opin. in verb. delinquens n.57. Socin. in c. postulasti num.5. de foro competen. Mars. in repet. l. vnica nu. 23. de rapt. virgin. Decian. in tractat. crimin. par.1. lib.2. cap.2. num.13. Michael de Grassis in comm. opin. in verb. forum cap.10. quæst. 1. Viuius etiam in commun. opin. in verb. iudex domicilij n.4. Scappa in tracta. de iure non scripto lib.5. cap.7. num.3. & 9. Vincent. de Franch. decis.147. num.1. Franc. Menald. cons.89. num.1. lib.1. Ancher. Iunior in quest. famil. lib.3. q.7. nu.1. Oldrad. cons.36. nu.2. Roland. a Valle cons.19. n.3. lib.2. Farinat. in tract. crim. p.1. q.7. n.1.* sed ecclesia est de iurisdictio-617 ne, & territorio iudicis ecclesiastici *Abb. in c. fi. de immun. ecclesiast. Roland. a Valle cons.24. nu. 6. lib.2. Augnst. de Arimin. in addi. ad Ang. Aret. in tract. malefic. in verb. in scalis S. Petronij nu.2. vers. tu autem cart. mihi 114.* sequitur ergo, vt in 618 ecclesia delinquens possit puniri a iudice ecclesiastico tanquam delinquens in suo territorio, quia patia sunt esse extra territorium, vel in territorio, sed in loco exempto, *Decian. in tract. crim. lib.4. c.17. nu.31.* ex quo tunc delin-619 quendo ammittunt priuilegium, & conueniri possunt in loco delicti, *glos. in auth. qua in prouincia C. vbi de crim. ag. oport.* maxime si non sint priuilegiati ex priuilegio in corpore iuris clauso, *Decian. lib.4. c.17. nu.30. Decian. in tract. crim. par.1. lib.4. c.17. nu.34. & c.27. nu.12.*

[marginal note: 5. in prel. n.36 p.4]

620 Quam ampliationem intelligas, vt scilicet iudex ecclesiasticus possit punire laicum delinquentem in ecclesia pœnis spiritualibus, & ecclesiasticis pro sacrileggio non autem pœnis temporalibus pro delicto principali, vt est pro homicidio vel vulnere quia hoc spectat ad iudicem laicum qui debet ita in ecclesia delinquētem punire penis iuris ciuilis delicto condignis, & isto casu poterunt ambo procedere, *Bar. in l. si cui §. fi. ff. de accusat. Abb. in c. inter alia vbi et Fel. & alij de immun. eccl. Ant. Gomes in lib. variar. resol. in tit. quando reus gaudeat immu. eccles. nu.2. vers. adde Petr. Cabball. casu 64. Mars. late in tract. de bannit. in verb. ecclesia num.26. Roland. a Valle d. cons.24. nu.6.8. & per tot. lib.2. Io. Alois. de Leo in l. si quis in hoc num.52. C. de epis. & cler. Hortens. Caualc. in tract. de brachio regio p.1. n.87.* quidquid dixerit Villaut *decis.29. nu.70.* & ita alias fuit obseruatū de anno 1606. cum casus euenerit in quo iudex ecclesiasticus protulit sententiam excommunicationis, & iudex secularis sententiam banni, & hoc quia delinquens non fuit captus.

621 Subampliatur modo prædicta ampliatio, vt supra intellecta quod iudex ecclesiasticus possit punire pœnis spiritualibus, & censuris ecclesiasticis laicos in ecclesia delinquētes, vt procedat etiam, & habeat locū si delictū fuisset commissum extra ecclesiam seu in atrio vel circumcirca ecclesiam per triginta passus, *Io. Alois. de Leo in d. l. si quis in hoc nu.13.* & ratio esse potest quia atrium, & locus, vicinus, & coherens

herens ecclesiæ gaudet immunitate, & cæteris priuilegijs concessis ecclesiæ, *Rom. in l. si vero, §. de viro fallent. 43. ff. sol. matri. Marf. in d. verb. ecclesia, n. 20. Ang. Aret. in tract. malefi. in verb. in scalis S Petroni, n. 3. Pet. Belluga in specul. prin. de prepofit. §. sed quia loquimur n. 1. car. mihi 67. & ibi Camill Borell. in add. in lit. B, Siluester in sũma in verb. immunitas il terzo n. 1. Raudensf. conf. 17. n. 1. lib. 2. Petr. Cened. in collect. iuris canoni. collect. 54. n. 3. Clar. in §. fi. q. 30. n. 2. Couarr. in lib. 2. var. resol. c. 20. nu. 5. Farinat. in tract. crim. q. 28. nu. 12.*

623 Ideo sicut quis non potest extrahi ab ecclesia ita nec de atrio vel loco ecclesiæ contiguo per 30. passus *c. si quis contumax 17. q. 4. l. fi. C. de his qui ad ecclef. confugi. Lodulfus Scrader. Vltramont. in miscellan. c. 7. n. 6.* & è cõtra delinquens prope ecclesiam per 30. passus si post delictũ confugeret ad ecclesiã non gaudebit ecclesiastica immunitate *c. fin. de immun. eccles. vbi Ancher. Alciat. in tract. de præsump. reg. 3. præsum. 33. nu. 3. Vulpell. conf. 130. n. 7. & 8. & in tract. de liber. eccles. p. 1. n. 28. Henric Bohic in c. ecclesiæ de imm. eccles. Baiard. in add. ad Clarũ in §. fi. q. 30. nu. 20. Belluga in loco proxime citato, nu. 19. tum pluribus sqq. & ibi Borell. in add. in lit. L. Boer. dec. 109. nu. 3. Siluester vbi supra nu. 2. Iodocus Damoderus in pract. crim. c. 106. n. 8. Raudensf. conf. 17. lib. 2. Clar. q. præd. n. 13. Couar. d. c. 20. nu. 15. vers. vigesimosexto, Guido Papa dec. 21. Farina. d. q. 28. nu. 56.*

624 Subampliatur secundo vt idem procedat in eo qui per vim aliquem extraxit ab ecclesia & ita extractũ offenderit, quia his talis punitur sicut delinquens in ecclesia, *Abb. in c. fin. de immun. eccles. Marsil. in tract. de bannit. in verb. ecclesia, nu. 27. qui ad hoc allegat alios Doctores Menoch. in tract. de arbit. cas 360. n. 68. Farin. in tract. crim. q. 28. nu. 2. Iodoc. Damoder. codẽ c. 106. nu. 2. Boer. d. dec. 109. nu. 3. Couarr. in lib. variar. resolut. c. 20. n. 18. vers. trigesimotertio Mart. de iurisdit. p. 2. c. 50. nu. 6.*

625 Subampliatur tertio in eo qui offendit aliquẽ assotiantem sanctissimũ Eucharistiæ Sacramentũ, vel genuflexu existẽtem dum transit idẽ sanctissimũ Sacramentum quia is talis dicitur sacrilegus aspernendo præsentia tanti sacramenti pro quo potest adduci exemplum quod habemus in simili de eo qui cõfugit ad Sacerdotem deferentem sanctissimum Sacramẽtum qui gaudet eadem immunitate sicut confugiens ad ecclesiam, *Archid. in c. quæsitum 13. q. 2. Roman. sing. 335. Gomes in §. pœnales, nu. 50. instit. de act. Io. Tierri in trac. de fuga lacon. complect. n. 8. inter tract. Bart. Cæpollæ, n. 249. Corsett. in singul. in verb. Cardinal. Pet. a Plazza in epito. delict. c. 34. nu. 16. Io. Arnon. Sollil. q. 80. Couarr. d. c. 20. n. 6. Imol. in clem. 1. de pœnitent. & remissi. dist. 2. n. 10. Ant. Gomes in lib. variar. resol. to. 3. c. 10. tit. quando reus gaudeat immun. eccl. nu. 1. Farin. d. c. 28. n. 11. vbi testatur de com. & de magis commun. Io. Batt. Baiard. in add. ad Clarum in §. fin. q. 98. n. 2. Bellug. in Specul. princ. in tit. de præposit. §. sed quia loquimur nu. 29. Ceuall. commun. contra commun. q. 169. Emanuel Rodriq. in summ. p. 1. c. 155.*

626 Subampliatur quarto vt idem sit dicẽdum de eo qui existẽs extra ecclesiam cum balista, vel scopetta, vel vibrando astam, vel lapidem, offenderit aliquem existentem in ecclesia, nãque & is talis dicitur delinquere in ecclesia & per consequens puniri poterit per iudicem ecclesiasticum *Abb. in c. fin. de immun. eccl. Marsil. in dicto verb. ecclesiæ num. 28. Villaut decis. 32. nu. 4. & seq.*

627 Et pari modo in simili dicimus quod delinquens per modum vt supra non gaudet ecclesiastica immunitate, *Farinac. dict. quæst. 28. num. 61. Couarr. in lib. variar. resolut. cap. 20. n. 15. vers. vigesimoseptimo, Marsil. in repet. l. vnicæ, nu. 250. cum seq. C. de raptu virg.*

628 Nec puto omittendo esse dicere, quod delictum commissum in ecclesia dicitur grauius ratione loci, *l. aut facta §. locus ff. de relig. & sumpt. fun. l. prætor §. fin. ff. de iureiur. §. atrox Institut. de iureiur. Sarment. in lib. 1. select. interpret. c. 1. nu. 5. Reper. Inquisitor. in verb. delictum, versic. item aggrauat delictum locus. Farina. dicta quæst. 28. nu. 64. & faciunt dicta per Ludou. Morot. conf. 73. num. 8. & per Iacob. de Graff. in decis. aur. par. 2. lib. 3. cap. 5. num.* 10. & per consequens grauius est puniendum etiam per iudicem secularem, *Bald. & Paul. de Castr. in l. dies Festos, C. de ferijs, Io. Batt. Baiard. in add. ad Clarum §. fin. quæst. 60. num. 76.*

630 Et in dictis delictis in ecclesia commissis iudex poterit procedere ex officio ex quo ecclesia non curat de pœna, sed iudex tunc debet exigere & imponere eam, *Io. Aloisi. de Leo in l. si quis in hoc num. 14. C. de episcop. & cler.*

631 Ecclesiæ vero appellatione isto casu veniũt hostium ecclesiæ scala, cimiterium, claustrũ, porticus, & similia, *Igneus in l. 1. nu. 57. ff. ad senatusconsul. Sillan. Angel. in trat. de malef. in verb. quod fama publica, n. 59. Marsil. in tract. de bannit. in verb. capti. nu. 34. Couarr. in lib. 2. variar. resol. c. 20. n. 18. Farin. d. q. 14. nu. 28. Alphons. Villaut in tract. de extension. leg. in tit. de extension. penar. instict. quæst. vnica, conclus. prima, num. 33. cart. mihi 357.*

632 Ampliatur nonagesimo dictus primus effectus clericatus per quem clerici prohibentur posse conueniri coram iudice sæculari, vt habeat locum etiam si ipse clericus esset scolaris & conueniretur coram rectore studij qui esset laicus, quia hoc fieri non potest etiam si ageretur in causa ciuili, *Bartol. in l. final. ff. de colleg. illicit. Barbat. in capitul. cæterum numero 20. de iud. Tiber. Decian. in tractat. crimin. part. 1.*

S lib.

lib.4.c.9.nu.65.

Ampliat 91. vt clericus in nunciatione no
633 ui operis contra laicũ possit adire suum iudicem ecclesiasticũ,& ab eo petere, vt fiat talis nunciatio,*c.significationibus vbi hoc not.Marian. Soc.iun.n.3.de oper. noui nunciat.*cui addo rationẽ, quia scilicet isto casu clericus petit à suo iudice,vt conseruentur eius iura illęsa,& dicitur potius prouocatus,& conuentus, à laico, q vult nouum opus construere quàm quod ipse laicum prouocet.

634 Ampliatur 92. dictus effectus, vt procedat etiam si clericus esset ordinatus à non suo episcopo sine dimissoria quia ordines collati etiã a non suo episcopo tenent & is cui conferunt efficitur clericus & imprimit caracter,*c.eos de tẽporib.ordinand.in 6.Aman.in cap.quod translationem,nu.2.eod.tit. de tẽpor.ordinan.Guido Papa, dec.449.n.3.Cæpoll.cons.11.n.10. in crim. Foller. super constit.Regni in tit.de episc. & cler.e.itẽ statuimus,nu.15.Baiard.in add.ad Clar.in §.fi.q.36. nu.25.*& licet in ista conclusione contrariũ te-
635 nuerint Mascar.*in tract. de prob.cõcl.*1140.*n.2. Purpur.cons.408.n.6.& per totũ,lib.2.& Cæph.& alij per eũ allegati in cons.572.n.12.lib.4.Paris. in tract.de resignat.benefi.lib.4.q.2.n.85.*nihilominus non puto esse recedendũ ab ipsa ampliatione,quia per talẽ ordinationẽ caracter iã est impressus,vt dixi,& voluerunt etiã *Archid.Gemin.& Proposit.in c.fi.9.q.2. Probus in c.1.col.3. & 4. de tẽpor.ordinand.in 6.Gabr.cons.181.n.4.& 8.lib.2.*& licèt quò ad consequutionem bene-
636 ficij sit oĩno amplectenda vltima opinio scilicet,quod ordinatus a nõ suo episcopo sine dimissoria nõ possit impetrare beneficiũ & impetratis careret vt voluit Gemin. *cons.133.& Gabriel cõs.prædicto,n.5.& 6.*vbi dicit,quod ita male ordinatis,nec beneficia cõferri, nec pensiones reseruari possunt & in istis terminis loquitur Cæph.*cõs.pred.cũ alijs quos adducã infra effect.15.n.28.*tñ hoc prouenit non ex quo caracter nõ sit impressus & ordinatus nõ sit vere clericus, sed qa taliter ordinati sunt suspẽsi & irregulares, nec habent ordinũ exequutionẽ,
637 *c.1.2.3.& 4. 9.q.2.c.episcopus 7.q.1.c.1.& 2. dist.71.* quod secus est quo ad consequutionẽ fori qđ quilibet clericus ẽt suspẽsus cõsequit, vt dicã infra in presenti effectu ampl.95.n.64.

638 Et vbi episcopus ordinans clericum alienæ diœcesis in literis clericatus attestat de licẽtia proprii episcopi eius attestationi est credẽdũ, *not.in c.Albericus de testib. Card. col.1.& 2.& Fel.col.3.in c.sicut,de re iud.Peregr.dec.124.lib. 2.Puteus dec.363.lib.1.& dec.406.lib.2.Accorãb.dec.21.lib.1.Ptolom.dec.130.quos oẽs allegat Gabr.d.cons.181.nu.17.lib.2.* vbi multa scribit de clericis ordinatis a nõ suo episcopo & præcipue nu.9. vbi ponit quid si post ordinationem factam accedat consensus tacitus, vel expressus proprii episcopi.

639 Ampliatur 93. vt hanc exceptionẽ declinatoriã fori possit opponere cleric⁹ aduersus exequutionẽ triũ sẽtẽtiarũ conformiũ qua opposita impedit ipsa exequutio *gl. cõiter recepta in clem.1.de re iud.& in clem.1.de sequestrat.possess. & fruct.Couarr. in lib. pract.quæst.c.33.n.2.vers. immo hæc exceptio,& c.21.n.4.Anastas.Germon. in tract.de sacror.immun.lib.3.c.15.nu.54.*& ego de ea latius scripsi in meo tract. de except. ad materiã statuti excludentis oẽs exceptiones.

640 Ampliatur 94. prædictus primus effectus, vt pcedatẽt in clericis ordinatis ab episcopo q erat impeditus ordines cõferre aliquo iuris impedimento,*Compostell.in c.cũ adeo de rescript. Brun.in tract.quod stantib.mascul.femin. non succed.art.6.nu.54.* quod põt exẽplificari in ordinato ab episcopo hæretico,excõicato,suspẽso, degradato,scismatico,deposito,interdicto,vel simoniaco, qa tales episcopi de facto possunt ordines cõferre licet exequutio ipsorũ ordinũ sit suspensa,*c.ordinationes 9.q.1.c.fin.de ordinat. ab episcop.qui renunc.episc.Burgas.in tract.de irregular.p.3.tit.de dipensat.episc.n.14.car. mihi 61. & p.6.tit.de excõmunicatus,n.6.car.mihi 337.*vbi dicit quod licet isto casu caracter imprimatẽ tñ ordinis exequutio est suspẽsa, *Iaco.de Graff. in dec.aur.p.2.lib.1.c.10.n.3.4.& 5.*vbi late loquitur de præsenti ampliatione & idem puto quod sit dicendũ de ordinato ab episcopo qui renunciauit episcopatui,*vt habetur in c.1.& ibi not. Doctor.de ordin.ab episc.qui renunc.episcop.*

641 Ampliatur 95. vt prædictus effectus quod clericus non põt conueniri corã iudice sæculari habeat locũ etiã in clerico interdicto, suspenso,vel excõicato,*Foller.in fragm. post pract. crim.in tit.de ijs,qui ad ecclesiã confugiunt,nu.20. car.mihi 393.ad quod allegat tex.in c.dictũ.81.distinc. idem dixit Iacobus de Carolis in gemmato pauone colore 6.nu.29.in fine,car. mihi 267.*

642 Limitatur tamen ista ampliatio in clerico excommunicato,qui vltra annum perseuerauit in excõmunicatione,quia is talis nõ gaudebit priuilegio fori prout alij clerici,*Io.de Lignan.in tract.de censur. eccles.§.4.nu.24.*vbi ad-
643 ducit rationem, quia scilicet is talis est membrum diaboli,*cap.omnis Christianus,& cap.seq. 11.quæst. 3.*cui potest addi alia ratio hoc est quod perseuerans in excommunicatione vl-
644 tra annum est suspectus de hæresi,*vt habetur in Concil.Trident.de reformat.sessio.25.c.3.in fi.& de iure canonico est tex.in cap.ad abolendã,§.qui vero conuenti de hæret. & in c.cũ contumacia de hæret. in 6.& dixerunt repert. Inquisitor. in verb. excommunicare versic. si suspectus cart. mihi 322. Bartholom. Vgolin. in tractat. de censur.ecclesiast. in titul. de excommunic. maior.tabul.2.§.3.cart. mihi*

mihi 555. *Alphonf. Villant in tract. de extenf. leg. in tit. de extenfion. penarum à iure inftitutarum n.* 116 *car. mihi* 344. *Baiard. in add. ad Clarũ in §. fi. q.* 73 *nu.* 48. & fufpectus de hæresi non eft dubium quod non gaudet priuilegio fori, vt dicam infra in limitationibus.

645 Ampliatur 96. vt clericus hanc exceptionẽ declinatoriam fori, quæ ab initio reddit iudicium nullum ex defectu iurifdõnis poffit opponete qñcunq; & quocunq; tpe, & in quacunq; parte iudicij, & etiam poft conclufum in caufa, & poft fententiam latam, *Butr. Abb. Imol. & Fel. n. 28. in c. exceptionẽ de excep. Germo. in tract. de facror. immu. lib. 3. c. 15. n. 53. Conar. in lib. prac. qõ. c. 33. n. 2. qui ad hoc allegat c. fi diligenti de foro compet. & c. fignificafti eod. tit. & c. at fi clerici, in prin. de ind. Caffan. fuper confuet. Burg. rubr. 1. §. 5. verf. Archidiaconus, n. 45. Boer. fuper cõ fuet. Bituricen. in tit. de iurifd. §. 3 1. i gl. Io. Ruppel. lib. 4. forenfi. inftit. c. 6. Dec. conf.* 241. vbi afferit ita alias fuiffe iudicatum, & vltra hoc idem dixit *Cepoll. conf. 11. nu. 17. in crim. cum multis alijs quos late congerit more fuo Farin. in tract. crim. q. 8 n. 15. Rol. à Valle conf. 52. nu. 42. lib. 2.* & ratio

646 eft, quia exceptio, quæ reddit iudicium retro nullum poteft quandocunq; opponi etiã poft fententiam, *c. ad noftram vbi communiter fcribentes de procur. l. licet vbi Bar. C. eod. tit. de procurat. Gram. voto 19. n. 5. Fel. eod. n. 28. Cumia fuper ritu Magna Curiæ iftius Regni, c. 2. n.* 19

647 Ampliatur 97. vt dictus primus effectus procedat etiam fi clericus in minoribus conftitutus delictum commiferit, & poftea clericatum dimiferit, & reliquerit, vxorem ducendo, vel habitum, & tonfuram deferendo, nam ad huc pro delictis commiffis tempore clericatus non poterit puniri nifi per iudicẽ ecclefiafticum, *not. Bal. in l. affinitatis, in fi. C. commun. de fucceff. Bertacc. in fuo reper. in verb. clericus coniugatus, & in tract. de epifc. p. 5. lib. 4. n. 95. in 13. tom. tract. diuerf. p. 2. car. mihi 353. Alex. conf. 8. in princ. lib. 1. vbi Natta in add. Gramm. dec. 10. n. 3. vbi dicit quod ita alia fuit decifum, Io. Aloif. de Leo in l. qui fub praetextu nu. 20. C. de facrof. eccl. & in l. officiales, n. 4. C. de epifc. & cler. Vinc. de Frãc. dec. 417. n. 4. lib. 2. Camill. de Curte in diuerfo. feu comprehenforio iuris feud. p. 2. c. 2. nu. 114. Greg. Sairus in Claui reggia, lib. 12. c. 7. nu. 9. verf. fi aũt tempore Cagnol. in l. vnica, in princ. num. 107. ff. fi quis ius dicen. non obtemp. Foll. fuper conftit. Regni in tit. de epifc. & cler. c. item quod fi aliquis n. 1. car. mihi 82. Caranit. fuper ritu M. C. V. rit. 66. nu. 9. Clar. in §. fi. q. 36. n. 9. verf. qua ratione vbi Baiar. in add. nu. 46. & 47. Cenedus in collect. iuris canon. p. 2. collect. 23. nu. 2.*

648 Et ratio huius ampliationis eft, quia attenditur ftatus in quo delinquẽs erat tpe delicti, *Aufr. in add. ad Capp. Tholof. dec. 377. Gramm. d. n. 3. Clar. eod. n. 9. Franc. ẽt*

649 *præcitato n. 4.* vbi multa fcribit, quæ faciunt ad præfentẽ ampliationẽ, *& ead. dec. 417. n. 5.* limitat præfentẽ ampliationẽ, vt ꝓcedat tantũ qñ clericus delinquens fuit præuetus à iudice ecclefiaftico, & poft præuentionẽ vxorẽ duxit, & ad hanc limitationẽ benẽ cõferunt ea quæ dicam infra in limitationibus principalibus, & quę dicta funt de clerico delinquente, & ꝓfequuto tpe, clericatus procedunt ẽt in litibus

650 ciuilibus inceptis coram eodẽ iudice ecclefiaftico, quæ debent coram eodem terminari etiam fi clericus clericatũ deferat, ita dicunt aliqui ex doctoribus fupra allegatis.

Ampliatur 98. prædictus primus effectus,

651 vt ꝓcedat ẽt fi extaret ftatutũ prohibens declinari forum fub aliqua pęna, qa tale ftatutũ non artat clericos, ex quo quò ad eos eft inualidũ, *Bertach. in tract. de epifc. p. 5. lib. 4. memb. 49 verf. quæro in fi. prout enim allegat Afin. in tract. de exequ. §. 6. c. 49. n. 10.* & de ꝑenti ampliatione latius dicã infra in effectu proxime fequenti.

Ampliat 99. vt dictus primus effectus, quod

652 iudex laicus non põt modo aliquo cognofcere de caufis clericorũ ꝓcedat ẽt fi epifcopus vellet, & confentiret quod iudex laicus de eis cognofcat, quia nec volente, & confentiente epifcopo poterit hoc facere, *c. fignificafti de foro cõp. Belluga in Specu. princ. rubr. 11. §. videndũ, n. 4. ubi Borell. ĩ add. in lit. B, q allegat gl. in c. fi. fi diligenti, & qua ibi not. Doctores de foro cõp. Lapus al gat. 58. n. 14. vbi Mãdof. in add. in ver. fignificafti, Affl. dec. 85. n. 1. Alex. conf. 8. col. 1. verf. cõfirmatur prædicta vol. 1. Afinius in tract. de exequ. §. 6. c. 49. n. 14. Mart. de iurifdõne caf. 132. n. 8. p. 4. cẽt. 2.* vbi clericus nõ põt torqueri per laicum ẽt de licentia proprij epifcopi.

Ampliat 100. vt dictus primus effectus hẽat

653 locũ ẽt in raptore bonorũ ecclefię, qa & is põt cõueniri, & puniri ꝑ iudicẽ ecclefiafticũ, *Iac. à Ferro ĩ interpr. ad legẽ munic. Vinc. c. 14. n. 44. q allegat ad hoc fcribẽtes ĩ c. cũ fit de generale de foro cõp.*

Ampliat 101. dictus effectus, quod iudex laicus non põt fe intromittere in caufis clericorũ in tantum effe verum ita vt iudex eccle-

654 fiafticus poffit inhibere iudici fæculari ne procedat contra clericum, nec in eius caufis, *c. fecnlares de foro compe. in 6. gl. c. decernimus de fent. excom. in 6. Ang. in l. confulta ducalia C. de teftam. & in l. ex ea ff. de poftulan. Cepoll. conf. 10. n. 2. in crim. Boer. dec. 114. n. 2. Quintil. Mãdof. in tract. de inhibit. q. 10. n. 1. Lancell. in tract. de attent. p. 2. c. 20. quaft. 3. num. 79.* & ratio huius amplia-

655 tionis effe poteft, quia cum iudex ecclefiafticus fit maior, eft dignior iudice fæculari, *vt not. gloff. in capit. licet de except. in 6.* fe-

656 quitur vt maior poffit inhibere minori, *l. 3. §. fin. & l. feq. ff. de arbitr. à contrario fenfu Mandof. in tract. prędicto q. 9. in princ.*

657 Subampliatur hæc ampliatio, vt procedat etiam in causa spirituali, vel spirituali annexa, quia etiam in talibus causis poterit fieri inhibitio per iudicem ecclesiasticum iudici sæculari, *not. in c. tua de ordin. cognit. & in c. quanto de iud. Bero. cons. 117. n. 9. lib. 3. Lancell. in d. c. 20. n. 94. Mandos. in tract. prad. q. 11. 12. 13. & 14 15. Bimius cons. 21. per totum, lib. 1.* qui duo vltimi late examinant materiam quando hæc inhibitio possit fieri iudici sæculari coram quo

658 petitur exequutio instrumenti ob exceptionem vsurarum propositam coram iudice ecclesiastico inhibente, & in casu præsentis ampliationis quando scilicet iudex ecclesiasticus

659 inhibet iudici sæculari ne procedat contra clericum nulla requiritur ipsius iudicis sæcularis citatio, *Alex. cons. 149. n. 4. lib. 2. Lancell. in tracta. attent. p. 2. c. 20. q. 3. n. 223.*

Nec est ommittendum quod iudex sæcularis propter periculum ne incurrat in censuras

660 debet inhibitiones seruare, nec post eius emanationem vlterius procedere, & hoc etiam si inhibitio esset iniusta, *Fel. in c. cum sit generale, n. 2. de foro compet. Mandos. in tract. de inhib. q. 10. n. 2. vers. si tamen ecclesiasticus*, & ratio est, quia excommunicatio, siue iusta, siue iniusta semper est timenda.

Ampliatur 102. in bannis proclamatis, ac

661 aliis publicis monitionibus, & denuntiationibus, quæ quo ad clericos sunt nulla, *Io. Andr. Butr. Abb. & alij in c. si diligenti de foro compet. Bal. in l. 1. ff. si quis in ius vocat. non iuer. Alex. cons. 63. vol. 3. Alex. Raudens. cons. 14. n. 60. lib. 1. vbi alios allegat Asinius in tract. de exequut. §. 6. cap. 49. num. 1.*

662 Ampliatur 103. vt prædictus primus effectus, quod clerici non possunt conueniri corã iudice laico procedat etiam in clerico, qui dimisso habitu bellum ingrederetur, vel aggressiones fecerit, *Io. Andr. in c. perpendimus de sent. excom. vbi et Butr.* qui dicit hoc procedere, nisi fuisset monitus, vel inueteratus, *& ibidem et Abb. Marsil. sing. 383. & sing. 480. & cons. 67. n. 59. & 60. Couar. in lib. pract. quæst. c. 33. vbi asserit hanc esse com.* opi. Boss. in tit. de foro comp. à n. 132. vsq; ad n. 140. Io. Franc. à Ponte cons. 24. n. 8. vbi etiam testatur de comm.* opi. Plotus, qui vt alij de eadem comm.* testatur cons. 94. nu. 26.* &

663 ratio est, quia sola militia non tollit priuilegium clericatus, sed oportet, vt in ea sit perseueratum seu exercendo, *Inn. Io. And. But. & Abb. in c. 1. de apostat. Alex. cons. 8. lib. 1. Isern. in constit. Regni Apostatantes, Cassan. super consuet. Burgun. rubr. 1. §. 5. nu. 52. 53. 54. & 55. cart. mihi 195. Capyc. dec. 161. Alph. Aluarez in Specul. iuris Pontif. c. 36. vers. item notabis cart. mihi 108. Io. Franc. à Ponte in cons. prad. n. 9. & 10* vbi dicit quod prædicta duo copulatiue requiruntur ad hoc vt clericus propter militiam ammittat priuilegium fori.

Limitatur ista ampliatio in clericis in mi-

664 noribus constitutis, qui ipso iure ammittunt priuilegium clericale si efficiuntur milites, & exercent arma, & in prælijs, & bello se immiscent, *Innoc. & Abb. in d. c. 1. de Apostat. glos. in c. si de cler. non resideu. gl. & Archid. in c. si quis dist. 51. Barbat. in c. fin. de cler. coniug. Mil. in suo reper. in verb. clericus ex eo Guliel. de Benedict. in repet. cap. Raynutius in verb. vxorem nomine Adelesiam in 2. dec. n. 149. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 87. Alphons. Aluarez in d. vers. item notabis Cassan. loco proxime citato*, vbi dicit, quod debet ter moneri ad hoc vt isto casu ammittat priuilegium fori.

Ampliatur 104. in clerico ordinato per si-

665 moniam, quia ordo per simoniam collatus tenet, *S. Thom. in 2. 2. q. 100. artic. 6. in respons. ad primum argumentum Nauarr. in manuali c. 23. nu. 111. late Vgolin. in tract. de simonia tabul. 1. c. 12 nu. 5. cart. mihi 58.* vbi dicit quod licet ordinatus per simoniam sit vere ordinatus attamen ei non datur exequutio ordinum.

Ampliatur 105. in clerico ordinato ante legitimam ætatem, quia is licet ordinari non debuisset, *Clement. si. de ætat. & qualit. ordinand.*

666 nihilominus, quia reperitur de facto ordinatus consequi debet priuilegium fori, quia caracter iam est impressus, & pro hoc faciunt ea quæ scribit *Capra reg. 97. n. 15. & seq.*

Ampliatur 106. quod iudex ecclesiasticus

667 potest esse in causa dotis etiam principaliter, quia ad ecclesiam spectet defendere dotes, *est tex. in c. de pendentia de don. inter virum & vxor. vbi Ant. de Butr. nu. 4. & Abb. nu. 7. Bertach. in verb. Iudex ecclesiasticus vers. 39.* & est ratio, quia causa dotis dicit causa pia, *Bar. in l. si ego in prin. ff. de donat. Bal. in l. si mandatum col. 3. ver. sed contra hoc appono, C. mandat. Vtu. dec. 7. nu. 5.* vel saltum secundũ aliquos incidenter, & in consequentiam esse potest, *Pet. Aug. Mor. in in empor. iur. tit. 2. nu. 152. Iac. de Graff. cons. 1. nu. 23. de iureiur. Bald. in l. in contractibus, §. in omni enim n 3. C. de non nu. pec.* quas opi. concordare videt Lupus *de donat. inter virum & vxor. fol. mihi 287. num. 24.*

Visis ac late discussis ampliationibs pdicti primi effectus clericatus, qui est quod clerici

Limitationes

nõ põt conueniri corã ecclesiastico restat modo, vt ponamus, & examinemus eiusdem effectus limitationes.

Limitat itaq; primo in clerico, q cõmittit

668 crimẽ assassinij, qa cõtra eũ iudex laicus pcedere poterit, & erit cõpetẽs *c. 1. vbi Gem. Frãc. Abb. & alij oẽs de homic. i 6. Mars. in tract. de bãn. in uerb. atrocioribus n. 12. & in l. vnica, n. 107. C. de rapt. virg. & in pract. §. examinanda nu. 25. & §. di-*

§. diligenter nu. 160. Decian. consf. 82. num. 2. & 8. libro 2. & in tractat. crimin. par. 2. libro 9. c. 30. n. 21. & p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 77. & vtrobique multos congerit concordantes Capic. dec. 112. per tot. & ibi Iacob. Masull. in add. nu. 1. verf. hoc delictum Vrsil. in adnot. ad Affl. dec. 24. n. 5. Brun. a Sole q. 34. n. 25. vbi alios citat, & testatur de com.* opin. & q. 16. nu. 35. & in compend. resol. proposit. iur. in verb. clericus assassinij Aluarez. in Specul. iur. Pontific. c. 36. verf. sed in foro ecclesiastico cart. mihi 108. Gramm. voto 8. n. 1. & 4. & voto 9. nu. 17. Boer. dec. 69. nu. 8. Io. Martin. Monticell. in pract. crim. reg. 8. n. 22. Igneus in l. necessarios, §. non alias n. 448. ff. ad Sillan. Aufrer. in tracta. de potest. iudic. laici super person. ecclesi. reg. 1. limit. 18. n. 26. in 16. tom. tract. diuerf. cart. mihi 288. Io. Batt. Baiar. in add. ad Iul. Clarum. in §. fi. q. 36. num. 33. Io. Aloisf. de Leo in l. non ideo n. 12. & in Authen. cassa n. 19. C. de sacrof. eccles. Vulpell. in tract. de libert. eccles. p. 2. n. 40. Feder. Scotus consf. 8. n. 8. & 9. tom. 2. lib. 4. Campan. super c. Regni Neapolis c. 7. rub. de testimon. publ. distrubat. n. 68. cart. mihi 42. Cassan. super consuet. Burg. rub. 1. §. 5. verf. s'il n'a grace, n. 50. cart. mihi 193. Io. Aloisf. Cathelan. in tracta. crim. seu de indultu c. 32. n. 25. & 26. Cabell. super constit. Egid. lib. 5. c. 1. gl. 1. n. 18. cart. mihi 320. Padrocch. qui alios allegat consf. 40. n. 80. lib. 1. Rim. iun. consf 685. n. 3. lib. 6. Rol. a Valle consf. 24. n. 10. & seq. lib. 1. Parif. de Puteo in tract. de find. in verb. inquisitio c. 3. n. 13. cart. mihi 203. Carrer. in pract. crim. p. 2. in §. seu sectione circa igitur tertium n. 14. cart. mihi 119. Vin de Francb. dec. 176. Muscatell. in pract. crim. in tit. de homicid. mediant. mandat. n. 8. cart. mihi 97. Bart. Teg. in tract. crim. p. 10. n. 9. in 11. tomo tract. diuerf. p. 1. cart. mihi 15. Boss. in tract. crim. in tit. de foro copet. n. 142. & 142. Diaz in pract. c. 91. n. 26. vbi Adentes, Clarus in §. assassinium ver. quaero nunquid & verf. seq. Menocb. in tract. de arbitr. iud. casu 415. n. 28. Scaccia in tract. de iud. p. 1. c. 11. nu. 56. Scappa in tract. de iure non scripto, lib. 5. c. 140. n. 10. Gabriel in suis conclus. in tit. de malefic. concl. 1. nu. 24. vbi more suo multos alios citat Pract. Corrad. in tit. de inquisit. nu. 8. in 18. fallen. Couarr. in lib. pract. quaest. c. 22. num. 2. verf. primum enim, Lambert. in c. 1. q. 11. nu. 88. de haeret. in 6. Farinac. in tract. crim. q. 8. nu. 82. vbi multos allegat, & dicit quod haec opinio seruatur in practica, ratio huius falletiae est propter atrocitatem delicti ex quo delictum quod committit pecunia mediante dicitur magis atrox prout late de hoc delicto loquendo, Alphonf. Villaut in tract. de extension. legis in tit. de criminis assassinij poena n. 2. cart. mihi 319. vbi alios allegat Rogger. consf. 21. n. 28. qui dicit quod hoc crimen est atrocissimum, Marc. Anton. Eugen. consf. 21. num. 10. lib. 1. qui et dicit quod est grauissimum & atrocissimum delictum, & allegat Doctores in d. c. 1. de homic. in 6. Rim. iun. cōsf. 685. n. 5. lib. 6. Marf. 19. n. 18. Pancir. consf. 115. n. 8. Corrad. Lancellot. in tracta. de praetore in tit. de assassi. n. 1. in fin. & n. 2. vbi hoc crimen appellat atrocissimum, & immane, Grām. voto 9. nu. 12. Bero consf. 78. n. 16. lib. 1. qui dicit quod hoc est crimen nefandum atrocissimū, & grauissime puniendum, & cōsf. 175. n. 11. lib. 3. Petr. a Plaza in epitom. delict. c. 19. nu. 2. qui etiam dicit quod est delictum sceleratissimum.

669

670 Primo ampliatur haec fallentia, & limitatio vt clericus cōmittens crimē assassinii possit puniri per iudicē saecularē absque aliqua actuali degradatione quia clericus committens assassinium dicitur ipso iure degradatus, Lapus, & caeteri scribentes communiter in d. c. 1. de homicid. in 6. Gramm. d. voto 9. n. 18. Arnon. sing. 22. Alex. de Neuo consf. 59. n. 30. Muscatell. in pract. crim. in tit. de homicid. mediant. mandat. nu. 85. Pedrocc. consf. 40. nu. 81. lib. 1. Cartar. in tract. de exequut. capt. bannit. c. 1. n. 258. Lambert. in c. 1. q. 11. nu. 88. de haeret. in 6. Menocb. in tractat. de arbit. iud. casu 415 n. 27. Pegna in comment. ad direct. Inquisit. Eimer. p. 3. comment. 69. §. tandē addo verf. eadem sententia Marsil. in tractat. de banni. in verb. atrocioribus, n. 12. Scappa in tracta. de iure non scripto lib. 1. c. 5. n. 4. vbi asserit hanc esse comm. opi. Scac. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 56. qui etiam de comm. opin. testatur Brun. a Sole, q. 34. n. 25. & in compend. resolutor. proposit. iur. in verb. clericus assassinij, & vtrobique alios allegat, & testatur de comm.* opin. Aufrer. in tracta. de potesta. iud. laici super person. eccl. reg. 1. limit. n. 26. in 16. tom. tractat. diuerf. cart. mihi 288. Clar. in §. fin. q. 36. num. 26. & ibi Baiar. in add. n. 34. Marf. in repet. l. 1. nu. 107. C. de rapt. virg. Decia. consf. 82. n. 6. & 8. lib. 2. Capic. dec. 155. n. 6. & dec. 112. n. 3. vtrobique Io. Iacob. Masull. in add. n. 1. Io. Aloisf. de Leo in l. non ideo n. 12. C. de accus. Feder. Scot. consf. 8. n. 9. lib. 4. to. 2. Rim. iun. cōsf. 685. n. 3. lib. 6. Masull. in add. praed. ad dec. 5. nu. 9. Cartar. in tract. de exequut. sentent. c. bann. c. 1. nu. 286. vbi asserit hāc esse comm. * opin. & quod ita seruat in practica, Cened. in collectan. iur. canon. p. 1. collecta. 37. n. 10. vbi more suo multos alios allegat Carre. in pract. crim. p. 2. §. siue sectione circa igitur tertium n. 26. cart. mihi 120.

671 Secundo ampliat vt clericus assassinus possit a quocunque impune offendi, & occidi, Gem. in d. c. 1. de homicid. in 6. Paul. de Castr. consf. 21. n. 52. lib. 1. Boss. in tractat. crim. in tit. de foro comp. n. 142. Gram. voto 9. n. 4. & voto 8. nu. 3. & voto 20. n. 1. & 2. Padrocch. d. consf. 40. n. 81. Carrer. loco proxime allegato n. 13. Scaccia in tracta. de iud. p. 1. c. 11. n. 56. vbi alios allegat Decia. d. consf. 82. n. 7. vol. 2. & in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 78. Brun. a Sole q. 16. n. 25. Alphonf. Aluarez in Specul. iur. Pontific. c. 36. verf. sed in foro ecclesiastico cart. mihi 108. Aufrer. in tract. de potestat. iud. laici super person. eccles. reg. 1. fallen. 18. nu. 26. in 16. tom.

tom. tractat. diuerſ. cart. mihi 288. Io. Aloiſ. de Leo in l. non ideo n. 12. de accuſ. Feder. Scot. conſ. 8. n. 7. to. 2. lib. 4. Abb. in c. at ſi clerici n. 31. de iud. Marc. Anton. Eugen. conſ. 21. nu. 1. lib. 1. Rimin. inn. conſ. 685. nu. 2. lib. 6. Aloiſ. Cathelan. in tract. crim. ſeu de indultu c. 32. nu. 27. & 44.

672 Tertio ampliatur prædicta fallentia, vt iudex laicus poſſit punire clericum aſſaſſinum abſque eo quod præcedat aliqua ſententia iudicis eccleſiaſtici, per quã declaret illum talẽ cõmiſiſſe crimen aſſaſſinij, Gem. & Barb. n. 129. in c. ac ſi clerici de iud. Io. Lupus in tract. de libert. eccl. q. 9. Bernard. Diaz. in pract. crim. canon. c. 91. nu. 3. Rim. iun. conſ. 685. n. 3. lib. 6. Aufrer in d. tracta. de poteſtat. iud. ſecul. reg. 1. n. 26. in 16. tom. tract. diuerſ. cart. mihi 288. Achilles Padrocb. conſ. 40. n. 82. vbi alios allegat Iacob. de Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 4. c. 18. n. 151. verſ. in his tamen Decia. d. conſ. 82. n. 1. & ſeq. lib. 1. Clar. in §. fin. q. 36. nu. 26. qui dicit ꝙ quidquid ſit de iure de practica obſeruatur vt iudex ſæcularis qui habet clericũ in

673 eius poſſe imputatũ de aſſaſſinio vti contra talem proceſſum fabricat nõ obſtante exceptione clericatus conſtito ſibi de aſſaſſinio, & perfecto ꝓceſſu ipſemet iudex ſæcularis fert ſententiã declaratoriã ex ita fuit votatũ pro conſ. Neapol. eſt aſſerit Io. Bapt. Thoro in cõpend. deciſ. in verb. Iudex ſecularis fol. 294. vna cũ ſententia condẽnatoria, & ita refert fuiſſe ſeruatũ, & licet nõ requiratur ſententia declaratoria ferenda per iudicẽ eccleſiaſticum tamẽ requiritur ſententia declaratoria ferenda per ipſummet iudicem ſæcularẽ per q̃ pronunciet talem clericũ eſſe aſſaſſinum, Capic. dec. 112. nu. 4. Vincent. de Franch. dec. 176. Boſſ. in tract. crim. in tit. de mandat. ad occiden. n. 17. Io. Aloiſ. de Leo in l. non ideo n. 7. C. de accuſat. Lelius de Zãchis in tract. de priuileg. eccl. priu. 79. n. 8. vbi teſtatur de com.* opi. Carre. in pract. cri. p. 2. in §. ſeu ſectio. incipiente circa igitur tertium nu. 16. cart. mihi 120. vbi dicit quod hæc eſt comm.* opin. Io. Aloiſ. Cathel. in tract. crim. ſeu de indultu c. 32. n. 16. 17. & 18. vbi alios allegat, & teſtatur de comm.* opin.

674 Quarto ampliatur, vt nec ſit neceſſaria traditio iudicis eccleſiaſtici, ſed ipſe iudex laicus poterit propria authoritate capere clericũ imputatũ de aſſaſſinio, & illum punire, Clar. d. q. 36. verſic. dixi etiam Alex. de Neuo cõſ. 59. n. 8. Scaccia in tractat de iudit. p. 1. c. 11. n. 56. verſ. minus etiam Scappa in tract. de iure non ſcripto lib. 1. c. 5. n. 7. Brun. a Sole q. 34. n. 25. Aufrer. in tract. de poteſt. iud. ſecul. ſuper perſon. eccleſi. reg. 1. fallent. 18. n. 26. in 16. tom. tract. diuerſ. cart. mihi 288.

675 Quinto ampliatur vt etiã foro conſcientiæ ſit tutus is qui occidit clericum aſſaſſinũ, tanquam miniſter iuſtitiæ ſi hoc faciat zelo iuſtitiæ, ac pietate ductus, ne ſcilicet deinceps aſſaſſinus ipſe alijs nocere vel offendere poſſit, ſecus ſi clericum occidit propter odium particulare, Angel. de Claua in ſumma in verb. aſſaſſinus §. 2. Aufreri loco ſupra allegato Io. Aloiſ. Cathelan. in tract. crim. ſeu de indult. c. 32. nu. 28. vbi allegat Carrer. in pract. §. 5. n. 9.

676 Sexto ampliatur prædicta prima limitatio vt clericus propter aſſaſſinium ammittat priuileggium fori etiã ſi incedat in habitu, & tõſura Alex. de Neuo d. cõſ. 59. n. 9. Farinac. in tract. crimin. q. 8. n. 47. Clar. in §. fin. q. 26. verſ. ſed quæritur quos refert, & ſequitur Scaccia d. nu. 56. verſ. & habet locum.

677 Septimo ampliatur vt clericus aſſaſſinus afficiatur pena excommunicationis, & depoſitionis a dignitate honore ordine officio, & beneficio Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 78. vbi ad hoc allegat d. c. 1. de homicid. in 6. & vltra idem dixit Gaitan. in ſũmula in verb. excommunicatio c. 16. qui etiã affirmauit quod eſt excõmunicatus ipſo facto etiã qđ mors nõ ſit ſequuta.

678 Octauo ampliatur vt bona tam clerici quã laici aſſaſſini poſſint a quocunque inuadi, & deprædari Io. Aloiſ. de Leo in l. non ideo num. 12. C. de accuſat.

679 Nono ampliatur vt hæc fallentia non ſolũ procedat in clerico ſimplici ſed etiam in conſtituto in dignitate ita expreſſe habetur in d. c. 1. de homicid. in 6. ibi vt quicunque princeps vel prælatus, late Villaut in tract. de extenſion. legum tit. de criminis aſſaſſinij pœna n. 25. vbi quã plurimos alios allegat Capic. deciſ. 112. n. 1. & 7. Io. Aloiſ. de Leo in l. non ideo n. 4. & 7. de accuſat. Decian. in tractat. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. 77. Doctores omnes in d. c. 1.

680 Decimo ampliatur vt clericus committens aſſaſſinium cenſeatur exutus omni priuileggio clericali, & habeãt ac ſi nunquã fuiſſet clericus c. 1. de ſciſmat. in 6. c. 1. de homicid. eod. lib. Villaut d. n. 25. Brunor. a Sole q. 34. n. 25. Aufrer. in tract. de poteſt. iud. ſecular. regul. 1. limit. 18. n. 26 in 16. tom. tract. diuerſ. cart. mihi 288.

681 Vndecimo ampliatur etiã ſi delictũ non cõſumaſſet dummodo deuenerit ad actũ proximum nam adhuc iudex laicus poterit punire clericũ, quia in iſto delicto punit effectus etiã

682 non ſequuto effectu Alfonſ. Aluarez in ſpecul. iuris pontifi. c. 36. verſ. ſed in foro Aufrer. d. fallent. 18. Capic. deciſ. 155. n. 25. vbi Io. Iacob. Maſull. nu. 3. idem Maſull. in addit. ad deciſ. 112. n. 1. verſ. in hoc crim. Io. Aloiſ. de Leo in l. non ideo nu. 12. C. de accuſat. Menocch. in tractat. de arbit. iud. caſu 360. n. 39. Angel. de Vbald. conſ. 14. nu. 4. Gramm. voto 9. n. 20. & 22 Pet. a Plazza in epitom. delict. c. 19. n. 9. vbi prope infinitos congerit Io. Aloiſ. Catelan. in tract. de indult. c. 32. nu. 49. qui etiam multos alios allegat, & in hoc quod poſſit, & debeat puniri per iudicem ſecularem Doctores vno ore conſentiunt ſed difficultas conſiſtit in videndo an debeat puniri pœna extraordinaria an

an vero ordinaria, & in hoc inter se discrepant Doctores nanque aliqui dixerunt quod debet puniri pæna extraordinaria, & non ordinaria quæ in isto delicto est pæna mortis naturalis hanc opinionem sequuti fuerunt *Io. Alois. de Leo in d.l. nō ideo n.13. de accusat. vbi testatur hanc esse comm.* *opin. prout etiam eam communem* dicit *Mars. cons.105. n.6. Ang. in tract. malefit. in verb. Sempronium mandatorem col.4. Amodeus in tract. de sindi. in fin. Gramm. decis.2. n.25. & decis. 74. n. 14. & seq. & voto 8. in fin. & voto 9. etiam in fine prout prædictos allegat Io. Alois. de Leo d. n.13.* qui etiam dicit ꝙ tunc princeps deberet penā corporalem mutare in pecuniariā, & vltra idem dixerunt *Bonifat. Rogeri. cōs.21. n.29. & cons. 31. n.15. Io. Anton. de Nigris super c. Regni Neapol. c. 7. n.66. cart. mihi 42. Lancellot. Corrad. in tract. de pretore in tit. de assassin. nu.5. & 6. & modernissime Farinat. cons.36. n.1. lib.1. in crimin.* & hanc opinionem alias fuit sequuta Magna Regia Curia huius Regni in causa filij cuiusdam consiliarij qui fuit tantummodo relegatus ob mandatum quod dederat ad occidendum, & mādatarius solum vulnerauit in capite, & tamen ex vulnere non fuit sequuta mors, & ita aliās etiā determinauit Curia Straticorialis nobilis Ciuitatis Messanæ quæ (vt fuit mihi relatum) condemnauit quendā mandatariū qui pecunia mediante deuenit ad vulnerādum sed non occidit ad remigandū super regijs triremibus toto tēpore eius vitæ, sed contrariam opinionem quod immo debeat puniri pena ordinaria, & sic vltimo supplitio si est deuentum ad actum proximū etiā quod non sit sequutū homicidium tenuerunt Doctores cōmuniter *in d.c.1. de homicid. in 6.* dum ponderant illa verba quamquam mors non sequatur, *multos allegat Carrer. in pract. p.2. in §. seu sectione incipiente circa igitur tertium n.7. & 8. cart. mihi 119. & in §. circa tertium n.25. cart. mihi 128. Cassan. super consuet. Burgund. rub.1. §.5. versic. s'il n'a grace n.50 in fin. cart. mihi 193.* vbi dicit quod quidā fuit suspēsus etiā nō sequuto homicidio *late Villaut in tract. de extensi. l. in tit. de extensio. leg. penā insligent. assassi. n.11.18.19.* vbi varijs modis conatꝰ distinguēdo has opiniones cōciliare prout ét facit Carrer. *loco citato, & etiam n. 10. Famianus Centolin. in addit. ad Farinat. cons.4. nu. 7. in lit. L.* vbi pluries testatur de magis comm. opin. & multos alios allegat, & dicit quod hæc vltima opinio procedit etiam quod adesset consuetudo vt affectus non puniatur non sequuto effectu, & tandem concludit quod licet hęc secunda opinio, & eius ampliatio sit vera attamen iudex isto casu poterit mitiorem penā imponere, & quod id totum relinquitur iudicis arbitrio qui attenta facti, & personarum qualitate arbitrabitur, quæ vltima opinio mihi videtur magis vera, & magis tuta quia per eam non tollitur quin possit imponere penam ordinariam si ita sibi videtur.

683

684 Duodecimo ampliatur prædicta prima limitatio vt nō solū procedat in clerico qui occidit vel occidi mandauit per assassiniū, & pecunia mediante verum etiā in eo qui tales assassinos receptauerit defenderit vel occultauerit *d.c.1. vbi omnes scribentes de homicid. in 6. Decian. in tract. crimin. p.1. lib.4. c.9. n.77. Aufrer. in tract. de potestat. iud. seculār. super person. ecclesia. regul.1. fallent.18. n.26. in tom. tractat. diuers. car. mihi 288.* Quam ampliationem intelligas procedere quando receptans defendēs vel occultans sciuisset illum talem quem receptat defendit vel occultat esse assassiniū aliās secus, *Octau. Vulpell. cons.143. nu. 12. vbi ad hoc allegat Paris. cons.166. lib. 4. & Capic. decis. 155. & vltra eos idem dixerunt Gandin. in tractat. malefit. in tit. de bannit. pro malefitio n. 18. vers. præterea receptator Simon de Prætis cons.81. n.9. Franc. Casonius in tractat. crimin. diuers. tract.5. in tit. de iudit. malefit. præmedit. post delictum n.4. cart. mihi 404.* & ratio est quia lex penalis ad hoc vt habeat locū semper requiritur scientia ex parte contrahentis, *l. generaliter C. de tabulari. lib.10. l. fin. ff. de decret. ab ordinar. facien. c. cognoscent. de constit. Surd. cons. 328. n.29. Bertazol. cons.281. n.27. in crimin. Dec. cons.328. nu.6.* & huius rationis ratio est quia ignorantia excusat a pena *l. tutor ff. de pignorat. action. Simon de Prat. cōs.48. n.18. & eodem cons. 81. n.11. Surd. cons.433. num.8. lib.3. Cataldia. de Boncompag. cons.58. nu.3. inter cons. crimin. diuers. lib.1. Marc. de Perusio cons.48. n. 9. inter prædicta cons. lib.2. Otto Miolinus in eodem tomo cons. 79. n. 4. Alba Mandell. cons.770. nu.35. lib. 4. Nellus in tractat. de bann. in 3. p. secundi temporis n.83. vers. ista quæstio Siluester in summa in verb. ignorantia n.18. vers.4. Piguera decis.25. n.2.* & pro prædictis facit quod in simili dicimus de receptante bannitum qui nunquam incidit in penam receptantium nisi scienter receptauerit *c. cum a nobis, & ubi DD. de excep. c. quicunq. ver. scienter de hæret. in 6. Mars. cons.107. per tot. & in l. qui ignorās & in l. qui falsam C. ad l. Cornel. de fals. Nellus in d. 3. p. secundi temporis n.20. cart. mihi 272. Carrer. in tractat. de hæret. n.170. Bart. in l. omnes C. de agricol. & censit. Simon de Pret. cons.81. n. 9. Roland. a Valle cons.45. n.17. lib.1. Deci. in c. a nobis n. 5. de except. Bertazzol. cons.125. nu. 2. & 3. in crimin. Maluas. cons.88. n. 24. vbi alios allegat Plot. in repet. l. si quando n.859. C. vnde vi,* & hoc est expeditum in quolibet receptatore qui nunquam incidit in pænam nisi sciuerit illū vel illam rē quam receptat esse talem quę posset eum facere cadere in pænam *Ludou. Piguera d. dec.25. n. 3. & est tex. in l.1. ff. de receptat. Rol. a Valle cons.45 n.15. lib.1. Bal. in l. si quis §. quisquam ad Sillanian.* Ber-

685

686

687

688

Bertaz. conf. prad. num. 4.

689 Decimotertio ampliat, vt iudex laicus possit procedere ex mero officio contra clericum imputatum de crimine assassinij *Capic. dec.* 155 *per totā Io. Aloiſ. de Leo in l. nō ideo n.* 12. *de accuſ.*

Decimoquarto ampliatur, vt dicta fallētia

690 procedat ēt nulla data incorrigibilitate *Clar. in* §. *fi. q.* 36. *n.* 27. q dicit hāc esse cōmunē opinionem a qua non est recedendum, *& allegat Guliel. de Benedict. in qō. de homic. quam poſuit poſt repet. c. Raynutius fol.* 41. *in fi. Pet. a Plaza in epit. delict. c.* 19. *poſt n.* 26. *& vltra idem dixerunt Boſſi. in tit. de foro compet. n.* 42. *Farin. q.* 8. *n.* 84. qui ēt dicit quod hæc est communis opinio.

Decimoquinto, & vltimo ampliatur præsens prima limitatio, vt clericus assassinus possit offendi, & occidi a quocunq; etiā extra territorium iudicis declarantis illum esse assassinum postquam fuerit declaratum assassinum sed non ante *Io. Aloiſ. de Leo in d. l. non ideo num.* 11. *C. de accuſa.*

691 Sublimitatur modo dicta limitatio vt non procedat quando clericus daret vel reciperet pecuniam pro vulnerando tantum, & nō pro occidendo quia pro vulnere nō committitur assassinium *notab. Doctores præcipue Archid. Io. Andr. & Gemin. in c.* 1. *de homicid. in* 6. *Bart. in l. non ſolum* §. *mandato de iniur. Alex. conſ.* 166. *n.* 5. *lib.* 7. *Alciat. cōſ.* 11. *n.* 17. *lib.* 1. *to.* 1. *Octau. Vulpel. conſ.* 143. *n.* 1. *Maſcard. in tract. de probat. concluſ.* 138. *n.* 10. *& ſeq. vol.* 1. *Decian. in tract. crimin. p.* 2. *lib.* 9. *c.* 30. *n.* 41. *Gabriel in commun. concluſ. in tit. crim. concluſ.* 1. *n.* 30. *Dom. D. Garſias Maſtril. in tract. de indultu c.* 29. *n.* 11. *& 12. Hond. conſ.* 93. *n.* 65. *Farin. conſ.* 99. *n.* 52. & idem est etiam si ex

693 vulnere propter excessū mādatarij mors fuisset sequuta quia licet mandans ad vulnerandū teneatur de occiso si mandatarius excedens fines mandati illum talē quem promisit vulnerare occiderit, *Fel. in c. vniuerſitati, col.* 1. *de ſent. excomm. Cepolla conſ.* 34. *per tot. in crim. Gramma. conſ.* 20. *nu.* 2. *etiam in crim. Pet. Nicol. Mozz. in tract. de contract. in titu. de mandat. n.* 79. *cum ſeq. Bero. q.* 10. *n.* 8. *Pet. a Plaza in epit. delict. c.* 15. *n.* 1. *Marſil. ſing.* 176. *& conſ.* 10. *& conſ.* 67. *Boſſ. in tract. crim. in titu. de mandat. ad homicid. n.* 10. *Ludou. Carrer. in pract. crim. in* §. *ſen ſect. incipient. circa tertium n.* 3. *cum ſeq. cart. mihi* 126. *Clar. in* §. *fina. q.* 89. *n.* 15. *vbi Io. Batt. Baiard. in add. etiam n.* 15. *Montcell. in pract. crim. regul.* 7. *nu.* 58. *& ſeq. Menoch. in tract. de arbit. iud. caſu* 352. *nu.* 2.

694 nihilominus hoc pcedit in ista qualitate aggrauante delictū, & tribuente iurisdictionem iudici laico, quia tex. in d. c. 1. loquitur in mādante, vel mandatario ad occidendū ibi interfecerint vel etiā mandauerint non autē in mādante vel mādatario ad vulnerandū, & est vulgaris regula quod id qđ lex non dicit nec nos dicere debemus *l. ſi ſeruus* §. *nō dixit ff. de acquir. hered. l. de pratio ff. de publ. l.* 2. §. *conuenire ff. de iudit. c. conſuluiſti* 2. *q.* 2. *c. incorporalia de tranſact.* §. *conſideremus in authen. de tribent. & ſemiſſ. Iaſ. in l. illā C. de collat. Crauett. conſ.* 90. *n.* 2. *lib.* 1. *Surd. conſ.* 163. *n.* 8. *lib.* 2. *Maccabr. conſ.* 61. *n.* 39. *Honded. conſ.* 24. *n.* 11. *Cæphal. conſ.* 138. *nu.* 49. *Claud. Contungul. conſ.* 16. *n.* 186. Accedat etiā quod ex quo text. in d. c. 1. est correctorius seu mauis declaratorius iuris diuini sequitur vt loquens in vno casu scilicet in mandato ad mandatarium ad occidendū non extendatur ad mandantem vel mandatarium ad vulnerandū etiā qđ ex vulnere mors sequuta fuisset quia lex quæ corrigit aliam legē semper restringitur ad ca-

695 sum in quo illam corrigit, & non ad aliū etiā si militaret eadem ratio *Bald. in Authen. cui reli ctum C. de indit. vidi tollen. Alba Mandell. cōſ.* 773 *n.* 10. *lib.* 4. *& eſt tex. in l. præcipimus in fi. C. de appellat. gloſ. in c. cupientes* §. *quod ſi per viginti de elect. in* 6. *Corn. conſ.* 198. *nu.* 2. *lib.* 3. *Cæphal. conſ.* 55. *n.* 4. *lib.* 1. *Honded. conſ.* 24. *n.* 11. *lib.* 1. *Rimin. iun. conſ.* 497. *n.* 63. *lib.* 4. *Decian. conſ.* 47. *n.* 17. *lib.* 2. *n.* 695. quibus accedit quod in simili dicimus de mandāte ad occidendū vel vulneran-

696 dum nam si mandatarius exequitur mandatū in loco in quo ex aliqua causa pæna augeť delinquentibus in ea vtputa in platea vel in palatio tunc mandatarius non tenebitur nisi de pæna pro ipso delicto imposita nō autē ad pœnam auctam ratione loci vel temporis *Sal. in l. vnica n.* 16. *verſ. fallunt prædicta C. de rap. virgi. Fel. in c.* 1. *n.* 9. *verſ. limita tertio de offit. delegat.*

697 Sublimitatur 2. vbi mandatarius esset inimicus occisi quia tunc mandans etiam cū datione vel promissione pecuniæ non dicit assassinus sed potius instigator, vel inflammator *Gramm. conſil.* 52. *n.* 49. *in crim. Octa. Vulpell. conſ.* 143. *n.* 10. quod procedit etiam in inimicitia

698 quæ superuenit post susceptum mādatū quia nec tunc mandans, & mandatarius erūt assassini sed præsumitur quod homicidiū sit comissum ex propria inimicitia, & nō ex mandato, *Cæpha. conſ.* 424. *n.* 35. *&* 36. *lib.* 3. *Decian. in tract. crim. p.* 2. *lib.* 9. *c.* 36. *ſub n.* 35. *& c.* 34. *ſub nu.* 12. *Mazzol. conſ.* 101. *quaſi per tot.*

699 Assassinius vero dicitur ille qui pretio conuento aliquem Christianum occidit, vel occidi mandat, & sic certo pretio conducens, vel conductus homicidium perpetratur, *d. c.* 1. *de homicid. in* 6. *& ibi omnes ſcribentes communiter Bart in l. non ſolum* §. *ſi mandato n.* 14. *ff. de iniur. & in l. Cicero ff. de pen. Paul. de Caſt. in l.* 1. §. *ſi. de eo per quem fact. Sal. in l. non ideo minus col. pen. de accuſat. vbi etiam Io. Aloiſ. de Leo n.* 2. *&* 3. *Angel. in l. qui ſepultura C. de ſepult. violat. Alex. conſ.* 166. *n.* 5. *lib.* 7. *idem Io. Aloiſ. de Leo. in l.* 1. *n.* 21. *C. de mandat. Ludou. Carrer. in pract. crim. p.* 2. *in* §. *ſeu*

verſ.

vers.circa igitur tertium n.3.car.mihi 119. *Villaut in tract.de extension.leg.in tit. de criminis assassinij pœna,n.1.car.mihi* 319. *Rol.à Valle cons.14.n.13 lib.4. Fider.Scot.cons.8.nu.4.to.2.lib.4. Scappa in tract.de iure non scripto lib.5.c.140. nu.1. & seqq. Decia.in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.81.Vulpel.cōs. 143.n.5.Matth.Brun.cons.64.n.41. Eugen. cons. 76.n.135.vbi multos allegat Rim.cons.55.nu.14. lib.1.multos etiam allegat Lancell. Corrad.in tract. de prætore rub.de assassi.n.1.Gram.cons.71.nu.59 in crim.& voto 9.n.2.Bero.cons.95.n.13.uol.3.& cons.78.n.19.vol.1.Boss.in tract.crim.in tit.de foro comp.n.141.Pet.a Plaza in epito.delict.c.19.n.1. Mart.de iurisd.p.4.cent.2.n.1.cas.*129

Quæ conclusio ampliat, vt procedat etiam 700 si id quod fuit promissum sequuto homicidio non fuisset solutum, quia sola spes, & promissio faciunt, vt delictum dicatur cōmissum p assassinium, *Villaut late in tract. de extension. leg. in tit.de criminis assassinij pœna,n.4.& 9 car. mihi* 319. *vbi alios allegat prout alios allegat etiam Fari. cons.4.n.6.lib.1.in crim.& ibi Famianus Centol. in add.in lit.K, qui recenset Gram.Carrer.Boss.Pet. a Plaza,Gabriel,Mascar.& Monticell.in locis ibi per eum positis Mart.vbi supra nu.*5

Item assassinium committere dicitur is qui 701 occidit aliquem vt rem gratam faciat amico suo etiam si nihil fuisset receptum, vel promissum impropriè, *Bald.in l.3.§.hæc autem ff. quod quisq; iur.Io.Andr.in c. penul. de cler. non residen. Ang.cons.14.n.3.Aret.cons.163.nu.16.& 17.in fi.Franc.Viu.in comm.opi.in verb.assassinij vbi testatur de comm.* opi.Curt.sen.cons.20.n.43.in fin. Capyc.dec.155.n.20.vers.ad sextam dubitationē, Gramm.d.voto 9.n.3.Carrer.in pract.p.2.in §.sen sectio.circa igitur tertium n.5.car.mihi 119.Villaut i d.tit.de criminis assassinij pœna,n.3.car.mihi 319 vbi alios multos adducit Io.Aloif.de Cathel.in tracta.de indult.c.32.n.14.Fider.Scotus cons.8. nu.5. lib.4.to.2. Rim.iun.cons.685.nn.6.lib.6.Mart.d. loco num.8.*

Item crimen assassinii committit assassinos 702 receptans, tàm parenter, quàm occultans, itē illos de facto defendens, *dixi supra n.684. & habetur in d.c.1.de homic.in 6.Io.Aloif. de Leo in l.nō ideo minus n.4.C.de accusat. Rim. iun.d.cons.685. nn.4.Bursat.cons.20. num.4.lib.1.qui asserit hanc esse commun.* opin.*

Item assassinium committitur non solum 703 dando pecuniam, sed etiam aliam rē, vel speciem loco pecuniæ, *Capyc.d.dec.155.nu.22. Io. Aloif.de Leo in d.l.non ideo minus 5.vbi dicit quod ita intelligitur d.c.1.de homic.in 6.Grām.voto 9.n. 4.Vinc.de Franc.dec.176.Muscat.in pract. crim.in tit.de homic.mediant.assassi.n.56.Masullus in add. ad Capyc.dec.112.n.1.Io.Aloif.Cathal. in tract.de indult c.32.n.11.Rim.iun.prædicto cons.685.nn. 5.vbi alios allegat Carrer.in eod. §.circa igitur tertium num.4.cart. mihi* 119.

704 Et aduertendum est quod ad hoc vt homicidiū dicatꝰ cōmissum per assassiniū opus est, vt sit datū, vel promissū qd certū, & in specie nō aūt qd incertū, & in genere, *ita Catbela.d.c. 32.n.12.vbi ad hoc allegat Bal.cōs.98.vol.j.Capyc. dec.155.in fi.& vltra eos idem dixernnt Farin.cōs. 10.n.1.& per tot.Gabriel cons.170.n.16.Rim.iun. eodem cons.685.n.22.lib.6. Bero.cons.175.n.31. 32.33.34.35.lib.3.* vbi dicit, quod merces dēt 705 esse certa per se, vel habita relatione ad alium vtputa ad arbitriū alterius, vel ad declarationem ex post facto faciendam *Gram. voto 11.n. 19.Vincent.de Franc.præcitata decisio 176. Marc. Anton.Engen.cons.76.n.138.* vbi alios allegat, & dicit quod non dicitur assassiniū vbi mandans promittit mandatario quod ei satisfa-706 ciet, vel illum remunerabit, & idem est si mandans dicit mandatario quod ei semper præsto erit, vel quod in suis necessitatib. semper eum iuuabit, vel similia verba quia ex eis nūquam inducitur assassinium, licet mandatarius man datum exequatur, *Bald.cons.256.lib.2.& cons. 383.lib.5.Corn.consil.249.lib.1.Aret.cons.164. Paris.cons.166.lib.4.Boss.in tract. crim. in tit. de mandat.n.35.Ott.Vulpell.cons.143.n.6.*quidquid in contrariū voluerit Villaut *in tract.de extens. ll.in tit.de crimin.assassinij pœna n.8.cart.mihi* 319.

707 Et pecunia data, vel promissa debet esse in magna quātitate ad hoc vt inducat assassiniū aliàs secus si in modica quantitate (habito respectu ad dantem, & recipientem) quia tunc non dicitur assassinium, sed potius censetur data loco expensarum, quàm corruptelæ ad assassinium committendum, *Boss.eodem nu.35 Io.Ant.de Nigris super cap. Regni Neapolis c.69 Gabriel d.cons.170.nu.21.Engen.præcit.cons.76. n.139.Vulpell.eodem cons.143.nu.8. Masullus in add.ad Capyc.dec.155.nu.4.*

Et pecunia debet dari pro occidēdo ad hoc vt homicidium dicatur per assassinium cōmis-708 sum, quia si daretur aliquid pro proditione facienda, vel producendo aliquem in locū vbi commodius possit occidi tunc non dr̄ assassinium committi, quia dicatꝰ assassinium pecunia debet dari carnifici, vel sicario, vt homicidium faciat, *Masull.in add.Capyc.dec.112.nu. 1.prope finem & colligitur clare ex verbis eiusdem c.1.de homic.in 6.ibi per assassinos occidi, & ibi, per prædictos assassinos interfecerit.*

Nec sufficit ꝓbare quod mādās aliqd obtulit 709 ꝓ homicidio cōmittendo, sed opus est ꝓbari mādati acceptatio ad hoc vt ꝓbeꝰ assassiniū, ideo si testes deponerēt quod talis obtulit scutos cētū ꝓ occidēdo Sēproniū nō ꝓbarēt assassiniū, *Bal.d.cons.383.lib.5.Corneus cons.249.col. 2.lib.1.Gram.voto 11.num.19.Alciat. cons.11. num.17.lib.1.tom.1.Ludou.Carrer.in practic.par.*

T 2.in

2. *in* §. *seu sectione incipiente circa igitur tertium n.* 6. *car. mihi* 119. *Vulpell. in pluries citato cons.* 143 *nu.* 3. *late Rim. inn. cons.* 685. *n.* 12. 13. & 14. *lib.* 6 vbi dicit quod ad hoc vt committatur assassinium debet interuenire conuentio, quæ pluriū consensum requirit *Paul. Merenda cons.* 88. *n.* 15. & 17. *Gabriel in suis concl. in tit. crim. lib* 7. *concl.* 1. *n.* 26. *Pet. à Plaz. in epitom. delict. lib.* 1. *c.* 19. *n.* 10. *vers. rursus & illud.*

710 Et si clericus de assassinio imputatus, & prosequutus coram iudice seculari opponeret de incompetentia ipsius iudicis primo debet discuti de qualitate assassinij (quæ est fundamentum iurisdictionis iudicis laici in clericum) & postea procedi ad vlteriora, *Io. Andr. & Gem. in c. vnico de homic. in* 6. *idem Mart. d. cas.* 129. *n.* 17. *Gemin. cons.* 57. *vers. non obstat Io. Ant. de Nigris super c. Regni Neapolis c.* 7. *n.* 68. *Mars. cons.* 96. *n.* 2. *Io. Aloif. de Leo in l. non ideo minus n.* 10 *C. de accusa. Baiard. in add. ad Clar. q.* 36. *num.* 36. *Alex. cons.* *n.* 5. *lib.* 7. *Farin. in tract. crim. q.* 8. *n.* 85 vbi alios allegat & asserit istam esse cōem opinionem *Graff. dec.* 18. *n.* 151. *lib.* 4. *Caualc. dec.* 10 *n.* 19. *Macerat. resol.* 48. *n.* 4. *l.* 3. *Scacc. de iud. c.* 11 *n.* 70. & ita fuit determinata causa in curia Archiepiscopali pro D. Petro Migliatio.

711 Et ratio est, quia non debet quis haberi pro assassino statim quod imputatur de assassinio, sed postquā fuerit de tali delicto cōuictus, vel saltim probabilibus argumentis suspectus iuxta dispositionē dicti c. 1. de homic. in 6. *l. fin. in prin. C. de qō. c. si. in fi.* 15. *dist. c. nō ne* 8. *q.* 4. *Spec. in tit. de instrument. edict.* §. *restat vers. quid si tabellio, & vers. quid si confertum, Carrer. in d.* §. *circa igitur tertiū n.* 17. *vbi alios allegat Io. Aloif. de Leo in eadem l. non ideo minus n.* 11. *de accusa. Anguiss. cons.* 25. *n.* 5. *lib.* 1. *Farin. d. n.* 85. *vbi alios citat.* Et ideo ante oia debet constare de qualitate as-

712 sassinij alias oia essent nulla ex defectu iurisdictionis, quia isto casu fundamentum iurisdictionis iudicis laici in clericum est ista qualitas assassinij, *ita Io. Andr. in d. c.* 1. *de homic. in* 6. *Grām. cons.* 1. *num.* 56. *post dec. & voto* 11. *num.* 5 *Carrer. loco cit. n.* 18. & 20. *vbi alios allegat Fab. Monteleon. in sua pract. arbi. p.* 2. *sect. partis princ. n.* 22. *Villaut in tract. de extens. legum in tit. de criminis assassinij pœna, nu.* 4. *car. mihi* 328. vbi dicit q̄ sufficit vt hæc qualitas concludenter appareat probata in processu, *Baiard. in add. ad Clar. q.* 36. *n.* 35. & *q.* 44. *n.* 59. *Paul. Merend. cons.* 88 *n.* 7. *inter cons. crim. diuers. to.* 2. *Mart. de iurisd. p.* 4. *cent.* 4. *cas.* 129. *n.* 16. *Matth. Bru. cons.* 64. *n.* 44. *Alex. cons.* 166. *n.* 5. & 6. *lib.* 7. *Anguiss. cons.* 25. *n.* 6. *lib.* 1. *Cephal. cons.* 601. *n.* 28. *lib.* 4. *Pet. a Plaz. in epit. delict. c.* 19. *n.* 24. *Rim. iun. d. cons.* 685. *n.* 9. *lib.* 6. *ubi quāplurimos allegat late Farin. d. q.* 8. *n.* 86

713 & rō est, quia vbi qualitas est causa alicuius effectus tunc ante omnia dēt verificari qualitas ad hoc vt effectus habeat locū, *gl. Ang. in l. eum actum ff. de negot. gest. Bald. in l. matrem nu.* 2. & *ibi Addent. in lit. A. C. de probat. Alber. in l. Spadonem,* §. *qui absolutus, ff. de excusat. tut. Matth. Vesimbet. cons* 12 *nu.* 66. *in tit. de fide instrum. lib.* 1. *Alba Mandell. cons.* 775. *n.* 4. *lib.* 4. *Dec. cons.* 256. *n.* 9. *Hieronym. de Tortis cons. vnico, n.* 2. *post cons. Anton. de Butr. Menoch. cons.* 74. *n.* 14. & 15. *Vincent. Anibal in add. ad Albam cons.* 539. *in lit. A, lib.* 3. Et pro hoc facit quod dicimus de statu-

714 to requirente aliquam qualitatem in sua dispositione ad hoc vt habeat locum eiusdē statuti dispositio debet ante omnia talis qualitas verificari, & probari, *est text. in l. prætor* §. *docere ff. vi bonor. rapt. & in l.* 1. §. *ait prætor vbi Bart. ff. ne quid in flumine publ. Carrer. in pract. crim. p.* 2. *in* §. *seu sectione incipient circa igitur tertium n.* 19. *cart. mihi* 119. *Matth. Vesimbet. cōs.* 19. *n.* 1. *li.* 1. *Fel. in c.* 2. *de rescrip. Dec. cons.* 520. *n.* 21. *Gozad. cons.* 36. *n.* 16. *Bero. cons.* 29. *n.* 29. *lib.* 2. *Crauet. in respon. pro genero n.* 25. & 31. *Natta cōs.* 474. *n.* 31. *lib.* 3. *Mars. sing.* 187. *Rube. Alex. cons.* 16. *n.* 14. *Surd. cons.* 45. *n.* 14. *cons.* 130. *n.* 1. *lib.* 1 & *cons.* 138. *n.* 1. *eod. lib. Tiraq. in tract. de retract. Lignager* §. 8. *gl.* 7. *n.* 1. *Gratus cons.* 9. *nu.* 37. *lib.* 1. *Rol. a Valle cons.* 67. *n.* 27. *lib.* 2. *Becc. cons.* 53. *n.* 9

715 In tantum quod qualitate non probata, neq; verificata dispositio habetur pro nō facta, *Cy. post Iac. de Aren. in l.* 2. *C. de probat. Carrer. loco proxime citato, ubi alios allegat Crauet. cons.* 202. *n.* 31. *lib.* 2. *Soc. sen. cons.* 55. *n.* 4. *lib.* 1. *Dec. cons.* 13. *col.* 4. *vers. non obstat successiue Tiraq. eodem nu.* 1. *Maccabr. cons.* 98. *nu.* 51. ideo vbi requiritur in aliquo actu omnimo qualitatis requisitæ im-

716 pedit ipsius actus exequutionem, *Rimin. sen. cons.* 270. *num.* 16. *lib.* 2. & *consil.* 600. *num.* 3. *lib.* 4. *Alba Mandell. cons.* 174. *num.* 23. *Vincent. Anibal. in add. ad eundē Alban. cōs.* 539. *in lit. A*

717 Et aduertendum est quod licet iudex secularis possit procedere contra clericum assassinum illumq; punire nihilominus eius iurisdictio non est priuatiue quò ad iudicem ecclesiasticum, sed cumulatiue ideo contra clericum assassinum poterit procedere iudex ecclesiasticus, & erit locus præuentioni in tantum quod si est punitus ab vno non poterit puniri ab alio, *Gramm. cons.* 2. *post dec. Ioan. Battista Baiard. in add. ad Clarum* §. *fin. quæst.* 36. *num.* 37.

718 Limitatur secundo prædictus primus effectus, quod clerici non possunt conueniri coram iudice sæculari, vt nō procedat si clericus haberet feudum a principe laico, quia tunc in causis feudalibus conueniri poterit corā ipso principe, vel paribus Curiæ, tām si lis vertitur inter ipsum clericum, & aliū vassallum, quām si inter ipsum, & fiscum domini feudi, vt quia verteretur quæstio super feudo, scilicet, quod

quod sit deuolutum, vel non deuolutũ ad dominnm, vel quod sit facta, vel non facta inuestitura, vel quod sit facta simpliciter, vel certo modo cap. verum de foro comper. & licet hæc fallentia paucos habeat contradictores nihilo minus hos omnes infrascriptos doctores recensebo, quia multa vtilia, ac necessaria ad præsentem limitationem scribunt, *Alber. in tract. de stat. q. 17. nu. 5. lib. 3. in 2. tom. tract. diuers. car. mibi 56. Bellamera conf. 47. vers. super sexto, Alnarott. in c. 1. §. qui clericus nu. 6. si de feud. defun. content. fuerit Cannet. in repet. c. volentes in e. sen sect. incip. restringitur etiam nu. 16. & seq. car. mihi 182. Silnester in summa in verbo iudex, il 1. nu. 4. Carauit. super ritu M. C. V. ritu 235. nu. 19. in fi. Camill. Borell. in add. ad Pet. Bellug. in Specul. princ. rub. 11. §. videndum nu. 3. in lit. A, cart. mibi 54. Franc. Sansbech in tract. de feud. p. 1. num. 27. Benedict. Canosilius in tract. de priuileg. eccles. person. in tit. de foro compet. priuil. 9. Soc. reg. 56. fall. 2. Aff. in tit. de feud. femin. § fi. num. 6. Andr. Gail obser. 37. nu. 3. lib. 1. & in tract. de pace publica, lib. 1. c. 8. nu. 9. Abb. in c. solitæ, nu. 3. & 9. de maior. & obed. & in d. c. verum num. 2. & 13. de foro compet. Vrsill. in adnotat. ad Affl. dec. 24. nn. 5. Aluarez in Specul. iur. Pontific. cap. 36. vers. item notabis cart. mibi 108. Io. Ferrar. Montan. in vsib. fend. p. 1. nu. 27. in 10. tom. tract. diuers. p. 2. cart. mibi 123. & in impress. parua lib. 5. c. 1. num. 11. car. mibi 241. Neapol. super consue. Neapolit. in prohem. §. præfatis num. 300. & seq. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. num. 75. Paris de Puteo in tract. de reintegr. feud. c. 198. n. 1. 2. 12. & 13. Franc. Capiblanc. in tract. de anthor. baron. pragmat. 1. nu. 31. & 32. Marian. Soc. in c. ex transmissa, num. 32. de foro compet. vbi asserit hanc esse commu. * opinionẽ, & in c. cæterum nu. 20. eod. titu. Clar. in §. feudum q. 90. num. 4. 5. & 8. vbi dicit quod hæc est magis communis * legistarum, & canonistarum opinio Pet. a Monte in tract. de potesta. Pontificis in tit. de concilio generali congregando, nu. 6. in 13. tom. tracta. diuers. p. 1. car. mibi 145. Fel. in c. verũ n. 3. vers. tenẽt moderni de foro cõp. Bero. conf. 82. n. 3. lib. 1. Dec. in c. cæterũ n. 4. de iud. Menoc. in tract. de retinen. poss. remed. 3. n. 401. 374. 345. & 396. Intrigl. in tract. de feud. cẽt. 2. art. 94. nu. 6. vbi alios allegat Schenc in tract. de feud. lib. 2. tit. 20. §. 1. n. 16. Scappa in tracta. de iure non scripto, lib. 1. cap. 6. nu. 1. & 2. vbi dicit quod ita de consuetudine seruatur Farinat. q. 8. num. 22. vbi testatur de commu. * Misinger. obser. 22. in fi. cent. 1. Bellamera in d. c. verum n. 5. de foro compet. Petr. Cened. in collecta. iuris canoni. p. 1. collectan. 37. num. 5. vbi alios allegat Arcbid. in c. vnico, de cler. coniug. in 6. qui dicit quod hæc opinio seruatur de consuetudine Paris de Puteo in tract. de sindic. in verb. clericus, num. 1. car. mibi 158. Guid. Papa dec. 139. n. 1. in fi. & n. 3. Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. num. 97. qui fatetur istam esse communem * & magis * communem opinionẽ Lambert. in tract. de iure patronat. lib. 3. in 1. quæst. princ. artic. 5. num. 2. Curt. iun. in tracta. de feud. par. vlt. num. 15. vbi etiam testatur de commu. opi. Hieron. Pappon. conf. 151. n. 2. vers. & similiter etiam Petr. Rauenn. in tract. de feud. in titu. de statut. & de consuet. §. item statuimus in 10. tom. tract. diuers. p. 2. cart. mibi 41. Mozz. late in tract. de feud. in titu. de natural. feud. nn. 126. 127. & 128. cart. mibi 165. & 166. vbi recenset aliquos qui videntur contrarium tenuisset, sed tandem conclu dit quod non est recedendum ab ista opinione, quæ est magis * communiter recepta, Bertach. in tract. de episc. p. 5. lib. 4. num. 95. in 13. to. tracta. diuers. par. 2. cart. mibi 355. Ansfer. in tracta. de potesta. iud. laici super person. ecclesia. reg. 2. fallent. 2. in 16. tom. tracta. diuers. cart. mibi 289 vbi multos alios allegat & dicit hanc opinionem de consuetudine seruari Surd. conf. 193. nu. 1. lib. 2. qui etiam multos congerit & conf. 396. num. 8. lib. 3. Gnlielm. de Benedict. in repet. c. Reynutius in verb. vxorem nomine Adelesiam dce. 2. num. 167. Ant. Queta conf. 99. n. 5. lib. 1. Soc. sen. conf. 12. n. 21. & seq. lib. 1. Io. Batt. Mareb. in tract. de commiss. p. 2. c. 4. num. 61. Mart. Vran. Vltram. conf. 9. nu. 41. lib. 1. vbi dicit quod isto casu clericus ex promissione iuris se supponit domino feudi, vel paribus Curiæ, & iterum, conf. 32. num. 10. Ripa in c. decernimus, n. 21. vers. intellige de ind. Cumiæ super ritu istius Regni c. 2. nu. 40. Affl. super constit. si quis clericus, nu. 5. rubr. 66. de cler. conuenien. lib. 1. Rodulf. Scrader in tract. de feud. p. 1. q. 2 num. 3. Iul. Cæsar Imbrian. in tract. de iudice Regni in præfat. nu. 40. Io. Brecolten in tract. de fend. p. 10 num. 24. car. mibi 659. vbi multos alios allegat, & licet in ista concinsione contrarium videatur tenere Guido Papa dec. 139. dum dicit quod hæc est communis opinio canonistatum nihi lominus non est recedendum a prioti opinione pro qua vltra quod adest textus expressus i d. cap. verum de foro comp. adest etiam authoritas prædictorum Doctorum, & aliorum quod data opera prætermisi Mart. de iurisd. p. 1. c. 17. num. 5. Primo ampliatur prædicta secunda

719 limitatio, vt procedat, & habeat locum etiã si ecclesia esset fendataria, quia adhuc & ipsa erit conuenienda coram iudice laico, Sigism. Scacc. in tractat. de iudic. par. 1. cap. 11. num. 97. versic. clerici ergo Paris de Puteo in tracta. de reintegr. feud. c. 198. num. 3. Hartman Hartman. in lib. 2. pract. Forens. tit. 54. obseruat. 4. num. 9. Fely. in c. ecclesia Sancta Mariæ, nu. 6. circa medium de constitut. Affl. super dicta constitut. si quis clericus, nu. 5. rubr. 66. de cler. conueniend. lib. 1. Iacobus de Carolis in suo gemmat. pauone colore 6. num. 29. vbi dicit quod hæc ampliatio procedit etiã in Ecclesia Romana, quæ pro feudo nominato Capradesso quod est in prouintia Apuliæ po-

test conueuiri coram offitialibus Regni Neapolis quod ante eum dixit Bald. *in l. sed si hac §. si libertus in fin. ff. de in ius vocand. Canneti. in repet. extrauagant. volentes in §. seu sectioa. incipien. ad quid dicendum nu. 6. cart. mihi 183. Curt. iun. in tract. de feud. p. 1. in 2. q. princ. n. 5.* vbi dicit quod ecclesia etiam Romana ratione feudorum dicitur vassalla imperatoris, vel regis a quo detinet feudum *Io. Secud. in epitom. feud. p. 3. n. 105* 720 *vers. quod ecclesia Romana*, & ratio est quia ecclesia in feudis, & in emphiteusi nõ est aliquo priuileggio munita, & feudorum, & emphiteusis natura perinde est in ecclesia prout in priuata persona, *Bart. in l. placet n. 3. C. de episco. & cler. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun.* 721 *lib. 3. c. 17. n. 87.* Hinc est quod si ecclesia nõ obseruat cõuentiones, & leges feudorum ita feudum ammittit prout persona priuata, *Bald. in præludio de feud. col. pen. Germon. eod. nu. 87. de qua materia dicam latius infra effectu seq.* sic etiam ra- 722 tione feudi tenetur præstare iuramentum fidelitatis prout alii feudatarii laici, *Abb. in c. nimis n. 1. de iud. & dicam etiam infra effectu seq.*

Secundo ampliatur quod in tantum est ve- 723 ra hæc ampliatio, vt isto casu dominus feudi etiam laicus dicatur iudex ordinarius clerici, *Marian. Soc. in c. ex transmissa in 5. lim. de foro compet. Fel. in c. verum n. 3. vers. & tenent moderni eo. tit. Curt. iun. in tract. de feud. in 7. p. reg. 2. in q. Iacobin. in tract. de feud. in verb. & dicti vassalli. n. 3. Clar. in §. feud. q. 90. n. 8.* vbi asserit hanc esse cõ munem * opinionẽ est tamẽ verum quod hæc iurisdictio iudicis laici semper est restringẽda 724 quia præiudicat ordinariæ iurisdictioni iudicis ecclesiastici, *Abb. in c. cæterum col. 6. de iud. Mart. Vran. Vltram. cons. 32. n. 15. li. 2. qui allegat in simili gl. pen. in clem. fi. de offic. ordinar.*

Tertio ampliatur, vt prædicta limitatio ꝓ- 725 cedat etiam si dominus feudi esset rusticus, vel aliter persona vilis, *Bal. in l. fi. n. 16. C. sine censu vel reliq. Intrigl. in tract. de feud. cẽt. 2. art. 94. n. 7*

Sublimitatur primo prædicta limitatio, vt 626 procedat in causa ciuili tantum secus si ageretur contra clericum vassallum ad ammissionẽ feudi criminaliter, aut ciuiliter pro crimine quia tunc causæ cognitio est remittẽda ad suũ prælatum etiam si feudum esset paternum, qa laici non solum directẽ verum etiam nec indirecte poterunt cognoscere de crimine clericorum, *Innoc. in c. verum nu. 2. & 3. de foro compet. vbi etiam Ant. de Butr. & Abb. nu. 17. Marian. Soc. in c. ex transmissa, n. 32. vers. hac tamen conclusio de foro compet. & cons. 12. num. 22. in fi. lib. 1. Iacobin. in inuestit. feud. in verb. & dicti vassalli, n. 5. in fi. vers. quid autem si ageretur Paris de Puteo in tract. de reintegr. feud. c. 198. nu. 4. & 8. Franc. Capiblanc. in tract. de author. baron. pragmat. 1. num. 32. Aufrer. in tract. de potestat. iudic. laici su per perso. eccles. reg. 2. n. 2. in 16. tom. tract. diuers. car. mihi 289.* vbi alterius dicit quod facta con- 727 demnatione per suum prælatum isto casu tunc dominus poterit auferre feudum ꝓ velle suo à manibus, & posse ipsius clerici, & si fuerit absolutus non poterit dñus amplius aliquid petere, *Menoc. in tract. de reintegrandæ possess. remed. 3. nu. 402. Milleus in reper. in verb. feudi quæstio, il 1. Surd. cons. 193. n. 15. lib. 2. Bero. cons. 82. nu. 11. lib. 1. Marches. in tract. de cõmissi. p. 2. c. 4 n. 61. Marti. Vran. cons. 32. n. 17. lib. 2. Alex. de Neuo in d. c. verum n. 15. de foro comp. gl. ordinaria super ritu Magnæ Curiæ vicariæ in tit. de foro comp. vers. secunda regula car. mihi 397. post const. Regni Mozz. in tracta. de feud. in tit. de natural. feud. nu. 128. vers. ideo secundo car. mihi 167. Foller. in addi. ad Marant. in pract. p. 4. dist. 1 c. n. 75. car. mihi 205. col. 1. in fin.* Et ratio istius subampliationis est illa quã iã dixi scilicet, quia de crimine clericorum non 728 poterit laicus, tàm dirèctè, q̃ indirectè, & tàm principaliter, q̃ accessoriæ cognoscere, *cap. at si clerici de iud. Bero. Marches. & Surd. in locis proxime allegatis*, & ideo si cleric⁹ cõmitteret aliquã felloniã, q̃ caderet in crimẽ, & crimẽ sit tale ob qđ clericus sit feudo priuadus tũc dẽt hoc declarari ꝑ iudicẽ ecclesiasticũ, *ita Innoc. Abb. & Io. Andr. in c. verũ de foro cõp. Bero. d. cons. 82. n. 12 lib. 1. Rol. a Valle cõs. 4. n. 35. lib. 1. Alex. de Neuo in præd. c. verum n. 16.* vbi dicit, quod hoc procedit etiam si ciuiliter ageretur pro crimine.

Sublimitat᷑ 2. vt tunc demũ dñus feudi sit 729 iudex clerici in cã feudi qñ agit᷑ de lege, & cõdõne feudi secus si ageret᷑ de re feud. sed nõ ex lege feudi vt puta pignoratitia actione, & ĩ regno qñ conueniret᷑ pro exequutione iuxta formã bullæ quia tunc est adeundus iudex ecclesiasticus qui est iudex cõpetens clerici *Innocen. in d. c. ceterũ de iudic. vbi et Abb. n. 13. & Fel. n. 8. Bal. in c. 1. n. 3. de inuestit. in marit. fact. Marian. Soc. in c. ex transmissa n. 9. in princ. de foro cõpet. vbi dicit quod ita generaliter determinãt Doctores, & cõs. 12. n. 22. & seq. lib. 1. Curt. iun. in tract. de feud. p. 7. in septima fallentia vbi asserit hanc esse com.* * opi. *Alex. cons. 79. n. 3. vers. sed premissis non obstãtibus lib. 1.* qui dicit quod iudex feudi non habet iurisdictionẽ in vassallos nisi in quantum agitur ex lege feudali, & ideo si actionis fundamentũ non dependet a lege feudi dñus feudi non est iudex ẽt inter vassallos *Alex. refert, & sequitur Surd. cõs. 193. n. 13. & 14. lib. 2. vbi multa circa hoc scribit Martin. Vran. cons. 32. nu. 14. & 16. lib. 2. Clar. in §. feudũ q. 90. n. 5. vbi dicit hanc esse comm. opin. Campan. super c. Regni Neapol. c. 94. n. 3. car. mihi 131.* vbi asserit quod hæc fallentia procedit qñ agitur de proprietate feudi *Petr. Nicol. Mozz. in tract. de feud. in tit. de natura feud. n. 128. circa finẽ car. mihi 167. Paris de Puteo in tract. de reintegr. feud. c. 198. n. 10. & 42.* vbi asserit quod

pro

pro reditu, & eius solutione clericus nō poterit conueniri corā dño feudi, & qñ causa nō est mere feudalis, sed alterius naturæ licet de feudo tractetur tunc si est lata sententia non poterit appellari ad superiorem dominum feudi, sed ad superiorem iudicem ecclesiasticū aliàs appellatio non valeret ēt non obstante quauis consuetudine in contrarium de cuius initio memoria non extaret, *c. 2. vbi gl. & Doctores de consuet. in 6. Bero. consi. 82. n. 13. lib. 1.*

730

731 Subampliatur tertio in emphyteusi, quia licet ecclesia, vel clericus illā teneat à Rege, vel alio quouis principe nihilominus pro ea est conueniendus coram suo iudice ecclesiastico, *Affl. super const. regni si quis clericus, n. 5. rubr. 66. de cler. conueniend. lib. 1. Foller. super eadem cōstit. n. 32. cart. mihi 47.*

732 Sublimitatur 4. vt tunc demum hæc ampliatio procedat quando agitur inter vassallos de re feudali circa proprietatem, & sic citca petitorium secus si circa possessorium, quā tunc cognitio non spectat ad domiuum feudi, sed ad ordinarium, *gl. in c. ceterum in verb. quandiu parati vbi etiam Innoc. & Ant. de Butr. de iud. Goffred. in summa tit. de foro compet. vers. & nota Campan. super c. Regni Neapol. c. 94. n. 3. car. mihi 131. Amod. a Ponte in tract. quis sit iudex in causa feud. nu. 43. Borell. in add. ad Belluga in spec. princ. rubr. 11. §. videndum nu. 3. in lit. A, vers. sublimita tamen car. mihi 54. ubi alios allegat*, & dicit quod ita alias de facto vidit seruari Paris. de Puteo *in tract. de reintegr. feud. c. 198. n. 5. & 6 Mart. Vran. Vltram. consi. 32. n. 18. lib. 2. qui dicit quod hæc conclusio probatur in c. ex parte de foro cōpet. Foller. super const. Regni in tit. de episc. & cler. c. item statuimus, n. 4. car. mihi 65.* qui circa hoc adducit varias opiniones, & faccit diuersas distinctiones Mozz. *in tract. de feud. in tit. de natural. feud. n. 128. car. mihi 167.* Sed in hoc contrarium tenuerunt *Iacob. de S. Greg. in inuestit. feud. in verbo, & dicti vassalli, n. 5. Bald. in c. ceterum de iud. vbi Aret. col. 4. dicit quod hæc est cōm.* opin. & ibi etiam Deci. n. 14. vers. an autem si agatur Curt. iun. in tractat. de feud. p. 7. nu. 23. q. 6. qui etiam asserit hanc esse com.* opin. Abb. in d. c. ceterum Farin. q. 8. n. 22. circa finem qui vt alij testatur de communi opinioni Io. Ficard. in add. ad Villalobs in comm. opin. in verb. clericus nu. 74. in quo habetur etiam de comm.* opin. Milanens. decis. 6. n. 3. p. 1. quos omnes refert. Dom. Intrigl. in tract. de feud. centur. 2. art. 94. nu. 12. Surd. in §. feudum q. 90. n. 9.* qui alios allegat, & dicit quod opinio contraria est communiter reprobata, & ideo non est tenenda, & ibi Addentes in lit. H. dicunt quod iudex secularis potest cognoscere de remedijs possessorijs in causa feudi, & quod hæc est crebrior * opinio Canonistarū, & Legistarū sed reuera hæc vltima opinio non est satis tuta, & ei repugnat regula principalis ideo nunquam recedere à priori opinione quę attento numero Doctorū eam tenentiū est communior quam tamen primā opinionē limitabis quando causa possessorij reciperet adminiculum peritorij *Paris. de Puteo d. c. 198. n. 7.*

733

734 Sublimitatur 5. quando clericus negaret rē pro qua conuenitur esse feudalē, & diceret eā esse allodialem quia tunc princeps sæcularis vel pares curiæ minime cognoscere poterunt de tali causa sed debet lis agitari coram iudice competenti ipsius clerici, *Innocent. in c. ceterum vbi Butr. in 5. col. & Abb. col. 9. de iudit. Bero. consi. 82. n. 1. & 2. lib. 1.* vbi dicit quod aliud est quod superior dicat rem ad se iure feudi spectare, & reus hoc negaret, & diceret rem esse allodialē, *Angel. in l. 1. in fi. C. si a non competen. iud. Goffred. in summa tit. de foro compet. vers. & nota Hostiens. in summa titu. de feud. §. fin. vers. & tamen Goffred. Mart. Vran. Vltramont. consi. 32. n. 13. lib. 2. Paris de Puteo in tract. de reintegr. feud. c. 198. n. 14. 15. & 16. Mart. de iurisd. p. 4. cent. 1. cas. 89. n. 20.*

735 Et si iudici ordinario constabit etiam summarie rem esse feudalem, & ita declarauerit tunc causa erit remittenda ad dominum feudi vel pares curiæ qui causam prout iura feudalia disponunt terminabunt etiam contra clericum, *ita Bald. in c. 1. §. præterea si inter de prohibit. feud. alienat. per Federi. Angel. in l. 1. in fine C. si a non competend. iud. Bero. consi. prædicto n. 4. & 5. Paris de Puteo eodem c. 198. nu. 17. vbi alios allegat Vranius præcit. n. 13.* & huiusmodi cognitio nūquam spectabit ad laicos sed omnino ad iudicem ecclesiasticum superiorem clerici priuatiue quò ad laicos *Bald. Ang. & Berous in locis supra allegatis Fel. in d. c. ceterum de iudit.* & intelligas vt isto casu sufficiat summaria cognitio quoad modum summarie procedendi non autem quoad modum probandi quia cū hæc probatio sit fundamētum iurisdictionis debet esse sufficiens, & concludens *prout dixi supra falleutia proxime præcedente, & voluit Bart. in l. momentaneæ C. unde vi Butr. in c. ceterū de iud. & in c. cum laicus de foro compet. l. 1. C. quorum bonorum, Bero. d. consi. 82. nu. 6. 7. & 8. lib. 1. Paris de Puteo in tracta. de reinteg. feud. c. 198. n. 30. & 31.*

736

737

738 Alia ratio cur debeat cōcludenter probari qd res de qua agitur sit feudalis est quia in dubio res potius præsumitur allodialis quam feudalis *Isern. in cōstitut. iustitiarij nomen col. fin. Loffred. de controuers. apud pares terminan. & in tit. ex quibus caus. feud. ammitt. Capic. in repet. c. Imperialem col. 121. vers. quarta conclusio Afflict. in tit. ex quibus caus. feud. ammitt. nu. 69. vers. & si simpliciter Liparulus addit. ad Isern. in c. 1. de controuers. inter mascul. & femin. in verb. libera in fin. quos omnes allegat. Bambacar in repet c. 1. §. qui clericus num. 139. si de feud. defunct. content. fuerit in vsib. feud. & vl-*

& vltra prædictos idem dixerunt Alba Mandell. conf.185.n.1.lib.1.Bellon.conf.10.n.30.Iacobin. de Sancto Georg. in inuestit. feud. in verb. dictique vassalli n.6.& in verb.de castro nu. 16. Gozadin. conf.47.n.14.Roland.à Valle conf.82.n.4.lib.2.& conf.98.n.11.lib.3.& conf.90.n.6.& 7.& seq.lib. 4.vbi testatur de comm. opiu.Menoch.conf.127. nu.17.lib.2.Viui.in comm. opin.in verb.feudalis res Villalobs etiam in commun. opin. in eodem verb. feudalis res n.26.Clar.in §.feudũ q.18.n.6.Alciat. inl.si prius n.54.ff.de oper.noui nunti.Decia. conf. 33.n.50.lib.1.Rimin.iun.conf.6.nu.88.lib.1.* sic

739 etiam dicimus in simili quod res potius præsumitur libera quam emphiteutica *l.altius C. de seruit.Alciat in tractat.de præsumpt.reg.2.præsumpt.3.n.1.Aluar. Velascus in tract.de iure emphiteut.q.51.n.1.*

Sublimitatur 6. vt dicta fallentia procedat solum quando quæstio est inter vassallos eiusdem domini secus si quæstio verteretur inter vassallum, & alium non vassallum quia tunc cognitio spectat ad dominum conuenti, *glos. in pluries citato c. verum de iudit. quam ibi communiter sequuntur Doctores, & præcipue Anton.de Butr.col.6.Abb.col.5.& Franc.de Aret.in fi.glos. antepen.in c.vnico de prohibit. feud. alien. per Fider.Martin.Vran.Vltramont.conf.32.n.11.& 12. lib.2.vbi dicit quod hæc conclusio probatur in c.vnico de controuers.inter vassall.& alium col. 10.*

740 Sublimitatur 7. hæc secunda limitatio in muliere vidua quæ si turbaretur in possessione feudi ab aliquo viro potenti posset adire iudicem ecclesiasticum ordinarium, & petere vt ab eo defendatur a tali inquietante *c. ex parte B.de foro compet. Fel. in c.ceterum nu.13.de iudit. Curt.iun.in tract.de feud.p.vlt n.12.& 23. Iacobin.in inuestit.feud.in verb. dictique vassalli nu. 5. Io.Brocol:en Vltram.in tract.de feud.c.10.nu. 26. cart. mihi 660.*

Sublimitatur 8.vt licet dominus feudi cognoscat de causa feudali nihilominus non poterit compescere vassallum clericũ per personalem astrictionem si vassallus est contumax in restituendo feudum vel domino resistat *Io.*

742 *Andr.& Abb.& Ancher.n.7.in c. verum de foro competent. idem Io.Andr.& Domini.de S.Gemin. in c.vnico de cler.coniug. in 6. Alex. de Neuoin c. dilectis.n.5.de appellat.Anton. Queta conf. 99.n. 5.lib.1.Franc.Capiblan.in tract.de authorit.baron. pragmat.1.n.32.Mart.Vran.Vltramon.conf.9. nu. 33.lib.1.*& licet in ista conclusione contrariũ tenuerint *Aufrer.& alij per eum relati in tract.de potestat.iud. laici super person.eccles.reg.2.n.2.in 16.tom.tract.diuers.car. mihi 289.* nihilominus nullatenus est recedendum a priori opinione tanquam a communiori, & vt finem imponã pñsenti secundæ limitationi dico quod sicut lai

743 cus dominus feudi cognoscit de causa feudali etiam inter clericos sic e cõtra si dominus feudi est clericus, & vassallus laicus, tunc ipse dominus licet clericus cognoscet de causa super laicis *c.verum vbi Abb.& alij de foro cõpet.Socc. sen.conf.12.nu.21.lib.1.Menoch.in tract. de retinẽd.possess.remed.3.n.409.Amod.a Põte in tract. quis sit iudex in causa feud.col.8.in fine. Innoc. in c. solite de maior.& obedient. Maraut. in pract. p.4. dist.11.n.7.car.mihi 193.Surd.conf.193.n.2.lib. 2.Io.Brocolten Vltram.in tract.de feud.c.10.n.25. car.mihi 660.Curt.iun. in codẽ tract. de feud. p.1. in 2.quæst.princip.nu.4.& 9.Pet.Nicol.Mozzi.in codẽ tract. de feud.in tit.de naturalib.feud.nu.129. car.mihi 167.vbi multa circa hoc scribit Zasius in tract.de feud.in rub. de controuers.feud.nu.7.circa medium. Hanneton. in lib.4.de iure feud.c.2. vers. etiam Intrigl.in tract.de feud.cent.2.art.94.n.11.*

744 Causa vero qñ dicatur feudalis, & qñ dicatur allodialis ponunt, *Paris de Puteo in tract. de reintegr.feud.c.198.n.9.Milanens.decis.6.n.2.& seq. lib.1.Petr.de Gregor.in tract. de iudit.causar. feudal.in princ. Cassan. conf.45.nu.16. Intrigl.in tract.de feud.cent.2.art.94.nu.83.Mart.de iurisd. p.4.cent.1.cas.89.nu.21.*

745 Limitatur tertio prædictus primus effectus quod clericus non potest conuenir i corã iudice laico qñ clericus conueneretur via reconuentionis, vt quia clericus egerit corã iudice laico contra laicum, nauque isto casu poterit ipse clericus reconueniri per conuentum corã eodẽ iudice *l.cum Papinianus C.de sentent.& interloquut.diuers.iudi.* vbi dicitur quod in causa reconuentionis non põt opponi declinatoria fori, *Bar.in Auth.& consequẽtur nu.19.C.eod.tit. de senten.& interloq. omni.iud.Bal.in l.si idẽ in vltima lectura nu.2.ff.eo.tit.gl.in c.1.in verb. super, suis de mutuis petit. & in c. at si clerici in verb. non tenet de iudit.& in c. multi in verb. seculari 2.quæst. 1.& in c.in summa 11.quæst.1. & in c. denique in gl.fi.96.dist.Specul. in tit. de reconuent.§.nunc dicamus vers. sed pone clericus, & in tit. de reo §.1. vers. itẽ clerici Bal.in c.1.in tit.de controuers. inuestit.apud pares terminan.in vsibus feud.& in auth. clericus C.de episc.& cler.& in d.authen. & consequentur vbi et Fulgos.& Sal.Ancher. in repet. regulæ eaque quæst.14. de regul.iur.in 6.Archidi. in d.c.in summa in fin.11.quæst.1.& in c.non ita 2.q. 6.Lapus allegat.118.col.2.in fin.Soc.reg.56. in 4. Falent.Ioseph Ludon.concl.38.vers.insertur vigesimonono vbi dicit quod ita seruatur de consuetudine in regno Neapolis Afflict.decis.173.nu.1.2.& 3.* qui asserit quod in isto articulo hinc inde extant diuersæ opiniones ideo est recurrendũ ad

746 id quod est consuetum in loco vbi causa ventilatur ex quo in casu dubio cõsuetudo est optima legum interpres, *& ibidem Cæsar Vrsill. in adnotat.n.1.4.& 5.qui testatur de magis com.* op. Brunor.a Sole in cõpen.resolut.proposit.iur.in verb.*

cle-

Margin: de reconuentione. Moliq. de re conu. q.32 fol.17

clericus corā iudice laico qui ét asserit hanc esse cōm. opia. Bertach.in tract.de episc.p.5.lib.4.nu.95.in 13.to.tract.diuer.p.2.car.mihi 353. Marian.Soc. in c.1.nu.24. de mutuis petitionibus Duenas regul. 102. Aufrer.ia tract.de potest.iud. laici super person.eccles.reg.2.fallen.3.a.4.in 16.to.tract. diuer. car.mihi 289.qui dicit quod haec est magis com.* op. Teofilus Descbert Vltram.ia trac.de reconuen.c.11. nu.2. & seq. vbi ponit rationes quibus fulcitur hac opinio,& testatur ét de comm.* opin. Arnoa.differ. 92.comment.68. Franch.dec.193.nu.3.vbi asserit quod hac opinio esi de iure verior,& * cōmunior,& dec.349.a.1.Guliel.de Benedict.in repet.c. Rainutius in verb.vxorē nomine Adelesiā dec.2.n.415. de testam.Vtuius qui prope infinitos more suo congerit dec.49 n 4.Rim.sen.cōs.691.a.12.lib.4.Surd. cons.122.nu.19.lib.2.& cons.396.nu.6.lib.3.& vtrobique alios allegat Caualcan.dec.19.n.60.lib. 3.Soc.sen.cons.253.nu.11.lib.2.Hieron.Pappoa. cons.138.nu.6 qui testatur de magis comm.* opin. Soc.iun.ia rub.ff.sol.matrim.nu.104.Turrecrem. ia c.accusatores,aa.4.3.q.8.& ia c.denique au.1. 96.dist.Neapo.super cōsuetud.Neapol.in prælud. nu.321.Marcell.Cala in tract.de modo articul. & proban.§.1.gl.1.nu.45.Io.Iac.de Carolis iu gémato pauone colore 6.nu.29.Marant.in pract.p.4.dist. 6.nu.53.& seq. vbi latissime examinat materiā reconuentionis & dicit quod hac est magis* com.opi. & dist.11.nu.59. vbi dicit quod ista opinio seruatur in practica Gail obser.37.n.6.qui etiam de magis comm.* testatur Siluester in summa in verb. iudex il primo, a.4.Gambar.in tract.de offic.& potesta. legat. a latere lib.10.aa.78. vbi dicit quod hæc fallentia procedit de equitate canonica non autem de rigore iuris, Maccabr.cōs.44.nu. 22.vbi prout alij asserit istam esse magis com.* opi. Peregrin.in tract.de fideicomm.a.t.48.nu.67.Alber.in tract.de statut.lib.3.q.42.nu.9.Fel.ia c.at si clerici nu.9.de iud.Boss.in tract.crim.ia tit. de foro compe.nu.125.Cuccus in instituta maiori lib.3.tit. 9.nu.15.Scaccia in tract.de ind.p.1.c.11.n.93.vbi testatur de com.& magis commu. * opin. Decian. in tract. crim. p.1.lib.4.c.9. nu.17. vbi alios citat Aretin.in §.idem iuris est ua.46. instit. de except. vbi addentes dicunt quod hæc est com.opin. & quod est indubitata vbi reconuentio proueniret ex eodem negotio, ex quo cōuenitur, Guido Papa cons.183.vers.sed contrariam ubi dicit quod ita fuit decisam per Parlamentam Grationopolitanum & cons.91.nu.9.Hondod.cons.21.n.2.lib. 1.Farin.ia tract.crim.q.8.au.99. vbi dicit,quod non est recedendū ab ista limitatione & alios allegat & testatur de comm. * opi.

747 Et licet contra præsentem limitationem tenuerint aliqui relati a Farin.d.aa.99. & Fel.in reper. in verb. clericus si conuenit vbi asserit quod hac est magis comm. * opin. & alios allegat & late Carauit.super ritu M.C.V.ritu 67. nu.3. vbi dicit quod in ista conclusione est magna altercatio inter Doctores licet ipse teneat priorem opinionem,aliquos allegat Petr. August. Morla in empor. vtriusque iuris tit.2.de iurisd.oma.iud.q. 13.n.2.vbi dicit quod hæc quæstio est grauis, & difficilis, & ad eam dilucidandam esse necessariam nouam Pontificis decisionem, & nu. 7. dicit quod hęc opinio est verior in puncto iuris,licet contraria sit magis communis, & ipsa practicatur. Attamen non est recedendum a priori opinione, quæ est verior, & communior, pro qua priori opinione ratio adduci potest, quia postquam agendo clericus iudicem elegit, nō debet dedignari eundem contra se habere iudicem, l.cū Papinianus C. de senten. & interloq. oma. iud. Bart.nu.3.& cæteri Doctores in d.Authen.& cōsequenter eod.tit.Carauit. d.ritu 67.nu.4.faciunt dicta per Hondod.d.cons.21. n.1.3.& 16.lib.1.& per Morlā d.q.13.nu.5.in fi. Alia potest esse ratio in fauorem actoris, quā considerat,& adducit Carauit.d.n.4. hoc est, ne reus possit actorem trahere ad alia iuditia, & sic deuiare,ne actor corā primo iudice agat, & litē prosequatur iux.tex.in l.si idem §. quod si mutua,ff.de iurisd.omn.iud.& in auth.de exeq.§.fi.

748 Primo ampliatur prędicta limitatio,vt procedat etiam si clericus vellet a sua petitione & cōuentione desistere, quia adhuc posset contra eum procedi in causa reconuentionis,nō obstante eius desistentia, Afflict.decis.173.na. 4.& 5. vbi dicit ita fuisse iudicatum in sacro Concilio Neapolitano,& adducit rationes ꝓ ista ampliatione, Specul.ia tit.de reconaent.ia fi. Bal.in auth.& consequenter col.pen.C.de senten. & interloqu.omn.iud. Soc.in c.1.in 4.art.in 7.declar. de mutuis petit.Marant.in pract.p.4.dist.6.na.55. car.mihi 132.Menoch.in tract.de arbit.iud.q.44. nu.6.vers. extenditur tertio Marcell. Cala in tract. de modo artic.& prob.glos.1.§.1.nu.46.Vincen.de Franch.decis.193.aa.13. & decis.349.nu.2.Iaffr. Lanfranc.Balbus decis.64.Horat.Carpan.super statut.Mediol.p.1.c.44.na.95.Carauit.super ritu M. C.V.ritu 67.na.8.Nicol.Carbonus in pract.practi. lib.3.c.4.nu.105.Tepatias in suis conclus. lib.1. in tit.de reconaentioae ver. aa clericus agens & vers. actor si vult, sic etiam dicimus in simili quod appellans non potest renunciare appellationi inuito appellato Bart.in l.si quis libellos, C.de appellat.Sard.decis.143.a.3.vbi alios allegat.

749 Limitatur tamen hæc ampliatio qn clericus vellet renunciare suæ petitioni inceptę qn renunciatio fieret ante intentatam reconuentionem,& re integra vellet desistere,quia hoc facere poterit, & non posset amplius procedi in reconuentione, Bald.ia d.Auth.& consequenter col.2. vers. quæro,vtrum C. de sentent. & interloquut.omn.iud. & ibi etiā Sal.col.3.q.7. Tepatius in d.tit.de reconuentione vers.clericus potest Carau. super

super ritu M.C.V. ritu 67. in 4. ampliat. n. 9. Vin. de Franch. d. dec. 349. n. 3. lib. 2.

750 Secundo ampliatur, vt clericus possit recōueniri tam super eadem re, pro qua agit contra laicū quàm super re penitus diuersa, *Marant. in pract. p. 4. actu 6. n. 5. & seq. car. mihi 132. Franc. Viuius dec. 49. nu. 5.* qui asserit quod ita fuit iudicatum in diuersis causis.

751 Tertio ampliatur vt reconuentio possit intentari, tam corā iudice ordinario quàm corā delegato ad instantiam clerici actoris, *Specul. in tit. de reconuent. §. 1. n. 1. Bart. in d. auth. & consequenter nu. 3. C. de sentent. & interloquut. diuers. iud. vbi etiam Bald. nu. 11. DD. in d. c. 1. de mutuis petitionibus Marant. d. dist. 6. n. 13. 19. & seq. vbi Foller. in addit. nu. 14. Horat. Carpan. super statut. Mediol. lib. 1. c. 44. n. 77. Gerard. Mazzol. cons. 89. n. 93. Rom. singul. 150. Carauit. d. ritu 67. nu. 5. Gail obseru. 35. infra. lib. 1. Tepat. in suis concl. in tit. de reconuent. vers. iudex etiam Honded. cons. 21. nu. 4. & 16. lib. 1.* vbi dicit quod secus est quando iu-

752 dex fuisset impetratus ab ipso reo quia tunc coram eo non posset intentari reconuentio, & quod in tantum est vera ista opinio quod reconuentio non procedat corā iudice delegato non impetrato ab actore quod etiam si a principe motu proprio deputatus fuisset, etiā co-

754 ram eo reconuentio cessat, *allegat Io. in l. 3. in princ. col. fin. ff. quod quisque iur. Marant. eadem distinct. 6. nu. 13.* Et vlterius *d. nu. 16.* dicit, quod reconuentio nō admittitur coram iudice de-

755 legato etiā si causa iudici de consensu vtriusq; partis fuisset commissa *allegat Bar. in d. auth. & consequenter, n. 3. 15. 20. & 21. Abb. in d. c. 1. nu. 3. & 33. de mutuis petition. Soc. iun. cons. 66. nu. 5. lib. 1. Marant. in practicato nu. 13. vers. quod intellige Bero. q. 23. n. 8. & vltra praedictos idē voluit Carpan. qui alios allegat d. c. 44. nu. 84.* Sed dicit ipsemet Honded. *eod. nu. 16. in fin.* quod hæc vltima conclusio non transit sine difficultate ex quo contra eam tenuerunt *Marian. Soc. in c. ex literis in 4. art. nu. 22. in fin. de mutuis petit. & Foller. in addit. ad Marant. d. dist. 6. nu. 18.* & licet prior opinio sit cōmunior, nihilominus hæc posterior est verior, & pro ea militant ambæ rationes quas posui supra in ipsa limitatione scilicet, quia non debet dedignari eum habere iudicem contra se quem elegit pro se & ne distrahatur agendo coram alio iudice per iura ibi allegata.

Sed iuxta prædicta alia insurgit difficultas quid si iudex ordinarius coram quo fuit inceptum iudicium per actorē fuisset impetratus a reo cum aliqua qualitate, vt scilicet procedat de bono & æquo vel sola facti veritate inspecta, vel quid simile, quia cum tunc iudex ordinarius efficiatur delegatus per huiusmodi cōmissionem vt dicūt communiter Doctores *in l. ius ciuile, ff. de iustit. & iur. Felyn. in c. licet, de probat. & in cap. ea te num. 11. de rescript. Pirrus Alphons. in repet. rubr. ff. de offic. eius cui mandat. est iurisd. nu. 38. Ripa respons. 2. nu. 1. & seq. de rescript. Franc. de Claperijs in tract. de imperio & iurisdict. conclusione 25. per totam, vbi certo modo distinguit Carolus Fallongus in racemat. 28. nu. 6. & seq. Viu. in com. opin. in verb. iudex ordinarius Petrus Cenedus in collect. iuris Canon. par. 2. collect. an. 157. nu. 1.* vbi more suo multos concordantes allegat, videtur dicendum quod corā eo non possit tentari reconuentio, sed in oppositum puto quod sit veritas, quia licet videatur dele-

758 gatus, nihilominus procedendo procedit ex vtraque iurisdictione scilicet ordinaria, & delegata, & tanquam ordinarius, & delegatus poterit causam terminare, vt dicunt omnes proximè allegati Doctores, & vltra eos, *Ferdinand. de Loazes in allegat. pro oppido de Mula n. 54. Thom. Triuij. dec. 1. per tot. lib. 1. Scacc. in tracta. de iud. p. 1. c. 16. n. 5.* ideo corā eo tanquā corā ordinario poterit reconueniri vltra quod militat dicta ratio, quod non debet quis dedignari eum habere iudicem contra se quem iā elegit pro se, & modus procedendi datus per rescriptum in causa conuentionis censetur re-

739 petitus etiam in causa reconuentionis; ideo si in eo dicitur quod in causa cōuentionis procedatur de bono, & æquo, vel summariè, vel sine strepitu, & figura iudicij, eodem erit procedendum in causa reconuentionis, *c. 2. de mutuis petit. Tepat. in d. tit. de reconuent. vers. modus procedendi.*

760 Quarto ampliatur, vt dicta limitatio procedat etiā si iudex haberet iurisdictionē prorogatam, Menoch. *in tract. de arb. iud. q. 44. nu. 11. Tepatius concl. pr. ad. vers. arbitrium concessum,* quam ampliationem intelligas qn̄ iurisdictio fuisset prorogata ab ipso actore qui reconuenitur aliàs secus, *Horat. Carpan. super statut. Mediolan. p. 1. c. 44. nu. 8. vbi alios allegat.*

761 Quinto ampliatur vt reconuentio prędicta possit fieri corā iudice laico etiam si actio ortum habuerit post rescriptum impetratū vel litem inceptam, *Menoch. in tract. de arb. iud. q. 44. n. 4. & 6. Tepat. in suis concl. in tit. de recōuen. vers. recōuentionis locus. v. Ceuallos q. 818.* & quid si causa reconuentionis est præiudicialis causæ conuentionis, & quando est præiuditialis, vt ibi. Io. Petro Fontanella *de pactis dotalibus Clausula 4. gl. 13. p. 2. nu. 16. cum sequen.*

762 Sexto ampliatur, vt prædicta reconuentio possit fieri in quacunque parte iudicij, ita vt dum durat iudicium durat potestas reconueniendi, *c. dispendia, §. reus de rescript. in 6. Carau. super ritu M. C. V. ritu 67. nu. 6.* vbi dicit quod admittitur tātum vsque ad conclusionem in causa & ad hoc allegat *glo. in c. 1. in verb. respondere*

causa, & ad hoc allegat *gl. in c. 1. in verb. respondere circa medium de mutuis petit.* Sed hoc vltimum non est verum, quia reconuentio potest fieri etiam facta conclusione in causa conuentionis principalis, imò in calculo ferendæ sententiæ dummodo non sit lata, est bene verum quod quãdo tali tempore intentatur non operatur, vt iudex debeat in vtraq; causa pari passu procedere, & simul causas terminare, sed tantum vt actor teneatur stare iuri, & assistere iudicio coram iudice quem ipse elegit, *Vinc. de Franch. dec. 376. lib. 2. Tepat. loco cit. vers. reconuentio potest, vbi alios allegat Abb. in c. 1. n. 13. de mutuis petit. Bal. in Authen. & consequenter n. 6. C. de sent. & interloq. om. iud. Boer. sing. 34. in verb. reconuent. n. 2. Marant. in pract. par. 4. dist. 6. nu. 5. Vtui. in com. opi. in verb. reconuentio Vinc. Hond. cons. 41 n. 5. lib. 1.* & ipse licet n. 11. dicat quod post litẽ contestatam ex interuallo non admittat recõuentio, & quod hæc opinio sit cõmuniter approbata, nihilominus dẽt intelligi, vt non cõcedat ad effectum, vt simul expediat cum ipsa causa conuentionis principalis, *vt ait ipsemet Hond. ibi n. 12.* licet contrariũ teneat qñ iudex coram quo petit̃ reconuentio esset incõpetens respectu causæ quod tamen non est verum qa DD. supra allegati loquunt̃ indistinctè, ideo nõ auderẽ recedere à prædicta opinione Vinc. de Franc. & aliorũ, *latè Morla in empor. vtriusq; iur. p. 1. tit. 2. iurisd. om. iud. q. 13. n. 11.* vbi tecen fert tres contrarias, seu mauis diuersas opiniones in isto articulo, & tandem n. 13. concludit pro vt supra dictum est.

763 Sublimitat̃ modo pdicta limitatio quod clericus possit conueniri via reconuẽtionis corã iudice laico, vt non procedat in causa criminali, in qua nunquam poterit reconueniri coram iudice sæculari, *cap. reganda 3. quæst. 2. Io. Andr. in cap. at si clerici de iudi. vbi etiam Alciat. nume. 9. idem Ioan. Andr. & alij in capit. primo de mutuis petit. Bald. in capitul. 1. de controuers. apud pares terminand. in vsib. feud. notab. in capitul. vnico, de cler. coniugat. in 6. Siluester in summa in verb. iudex, il 1. num. 4. Curt. iun. in l. 2. numero 48. de iurisdiction. omn. iudic. Carauit. super Mag. Cur. Vicariæ ritu 67. nume. 12. Maccabrun. cons. 44. nume. 23. Aufrer. in tractat. de potestat. iudicis laici super person. eccles. reg. 2. num. 4. vers. quinto nisi in 16. tom. tract. diuers. car. mihi 289. Marant. in pract. p. 4. dist. 6. n. 53. in fi. car. mihi 131. Foller. in add. ad eundem Marant. eadem p. 4. dist. 11. n. 59. vers. quinto limita cart. mihi 203. Carpan. super stat. Mediol. c. 44. nu. 119. lib. 1. vbi multos alios allegat Greg. Sairus in Claui reggia lib. 12. c. 7. nu. 9. vers. secundus est, Scacc. in tract. crim. p. 1. c. 11. num. 93. vers. in criminali, Fely. in d. c. at si clerici, nume. 9. versicu. fallit 3. de iudic. & ibi etiam Dec. nume. 30. Imol. nume. 5. Bero. nume. 150. Henric Bohic, nume. 6. & Alexand. de Neuo, nume. 39. versicu. secundus casus, Decian. in suo tract at. crimin. parte 1. libro 4. capit. 9. num. 17. in fine, Bonacoss. in commun. opin. libro 1. versicu. clericus effectus post cart. mihi 28. Aretin. in §. idem iuris nu. 46. vers. sed Bald. instit. de except.* vbi ponit rationem hoc est, ne detur materia laico prius delinquendi in personam clerici, vt postea clerico conquerente valeat eundem coram iudice sæculari reconuenire, *Prasdos. de Comit. in tractat. de differen. iuris ciuilis & canonici, numero 26. in primo tomo tractat. diuers. cart. mihi 192. Theophalus Gisibert. Vltramont. in tractat. de reconuent. capit. 11. numero 33. vbi asserit hanc esse communem * opinionem Petr. August. Morla in empor. vtriusque iuris parte prima, titul. secundo, de iurisdict. omn. iud. numero 154. in fine, vbi alios allegat & testatur de commun. opinio. * prout de ea testatur Farinac. quæstio. 8. numero 100. Tepatius in suis conclus. libro primo, tit. de reconuent. versic. ille qui accusat Turrecremat. in cap. accusatores, num. 4. 3. quæst. octaua, gloss. ordinaria super ritu Magnæ Curiæ Vicariæ in titul. de foro competen. versic. secunda regula cart. mihi 397. post constitut. Regni Clar. in §. final. quæst. 36. nu. 5. qui etiam testatur de comm. * opin.*

764 Quæ sublimitatio ampliatur, vt clericus non possit reconueniri coram iudice laico pro crimine non solum vbi agitur criminaliter verum etiam si ageretur ciuiliter & tam si veniret imponenda pœna corporalis, quàm pecuniaria, *Aufrer. dicto numero quarto, versicul. quinto nisi, Doctores omnes & præcipue Bero. numero 151. in dicto cap. at si clerici de iud.* qui dicit, quod hæc opinio ei magis placet, quam contraria, *& ibidem etiam Bohic, numero 6. Neuus nume. 148. & Imol. nume. 5. Cardinal Alexan. in cap. multi colum. penult. versicul. in fin. glos. 2. quæst. 1. Maccabr. consil. 44. nume. 66. Marant. in pract. part. 4. distinct. 11. num. 54. vers. secundo limita, Clar. d. quæst. 36. numero 5. vbi asserit istam esse comm. * opin. Sigismun. Scacc. in tract. de iud. cap. 11. num. 93. in fin.*

765 Secundo ampliatur, vt hoc idem procedat tàm si agatur principaliter, quàm incidenter, *Federic. de Sen. consilio 93. numero secundo, versicul. item quod obijcitur Decian. in tractat. criminal. parte prima, libro quarto, capitul. 9. numero 22.* vbi dicit quod si contra clericum agentem, vel deponentem coram iudice sæculari opponatur quod sit criminosus non poterit super hoc iudex laicus iudicare, *& quod ita contra Innocent. tenet post Hostiens. Ancher. in capitul. ea quæ numero vigesimoquinto, de regul. iuris in sexto.*

766 Sublimitatur secundo quando clericus reconuenitur super re spirituali, vel spirituali annexa, quia hoc fieri non potest corã iudice

sæculari, *Fel. in c. cum sit generale col. 9. de foro cõpet. Curt. iun in l. 2. nu. 48. de iurisd. omn. iud. Aufrer. in tract. de potest. ind. laici reg. 2. n. 4. versic. quarto limita Bartolomeus Soc. reg. 412. in* 4. *limitatione, Aret. in §. idem iuris est, n. 46. vers. sed Bal. instit. de except. Maccabrun. cons. 44. n. 23. Innoc. & communiter scribentes, in c. 1. de mutuis petitionibus Doctores in c. at si clerici de iud. Bal. & Sal. in Authent. & consequenter de sent. & interloqu. om. iud. Theophil. Gisbert. Vltram. in tract. de reconuent. c. 11. nu. 32. Bero. in d. c. at si clerici, n. 148. Io. Petr. Bimius cons. 50. n. 14. lib. 1. Turrecr. in c. accusator, nu. 4. 3. q. 8. gl. super ritu M. C. V. in tit. de foro cõpet. vers. secunda regula cart. mihi 397. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. n. 59. vers. quarto limita, cart. mihi 203. Petr. Aug. Morla in emporio vtriusq; iuris tit. 2. de iurisd. om. iud. q. 13. n. 10. vbi alios allegat & testatur de tom.° opi. Farin. d. q. 8. n. 101.*

Et ratio huius sublimitationis est, quia iudex laicus non potest se intromittere in causis spiritualibus, vel spiritualibus annexis, *vt dixi sup. in ampliationibus principalibus, & voluit Theophil. Gisbert. d. c. 11. nu. 13.*

767 Sublimitatur tertio in causa feudali, quia in ea nunquam permittitur reconuentio, *Mising. obseru. 10. cent. 1. Tepatius in conclus. lib. 1. in tit. de reconuentione vers. reconuentio non habet locum.*

768 Sublimitatur quarto, quando clericus non ageret nomine proprio, sed alieno nomine, vt tanquam procurator, vel tutor, vel curator, quia tunc non poterit reconueniri coram iudice coram quo agit, quia isto casu cessat ratio propter quam conceditur reconuentio nẽpe approbatio, seu electio iudicis, *Alex. de Neuo in pluries citato, c. at si clerici, num. 39. versic. quartus est casus de iud. Hieron. Pappon. cons. 58. num. 51. & 52. lib. 1.*

769 Sublimitat quinto, quando clericus in ftaudem conueniret laicum coram iudice sæculari, vt ibi reconueniretur, vt si procurasset, & captasset sibi fieri cessionem a laico, & exinde ageret ex iure sibi cesso, quia detecta tali fraude non posset reconueniri etiam quod clericus hoc petierit, *Ang. in l. 2. §. sed si agat, ff. de iud. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super person. ecclesi reg. 1. limit. 3. n. 4. vers. limita tamen in 16. tom. tract. diuer. car. mihi 289. gl. super ritu M. C. V. in tit. de foro compe. vers. secunda regula cart. mihi 397. post constit. Regni Foller. in add. ad Marant. in pract. p. 4. dist. 11. n. 59. car. mihi 203.* & ratio est, quia cum hæc prorogatio iurisdictionis dicatur legalis, *secundum Bal. in l. 2. §. sed si agant, ff. de iud. Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. nu. 93. vers. etenim isto,* sequitur quod cum isto casu prorogatio non dicatur facta a lege, sed ab homine non erit valida, *Aretin. in §. idem iuris est num. 46. de except.*

Angelus fol. 135. Aufrerius fol. 243.

770 Sublimitatur sexto, vt dicta limitatio non procedat in clerico agente pro deposito, quia in deposito cessat reconuentio, *c. bona fides extra deposit. Matthes. in d. Authen. & consequenter, num. 10. C. de sent. et. & interloquut. omn. iud. Soc. in c. 1. num. 61. de mutuis petic. Carauit. super ritu M. C. V. ritu 67. nu. 15. Carpan. super stat. Mediol. p. 1. c. 44. num. 114.*

771 Sublimitatur septimo, vt non procedat dicta limitatio in causa executiua, vt si clericus peteret executionẽ instrumenti habentis executionem paratam, *Bald. in Authent. & consequenter num. 14. C. de sentent. & interloquut. omn. iud. Bar. Sor. reg. 422. fall. 18. Marian. Soc. in c. 1. nu. 60. de mutuis petit. Caualc. dec. 28. num. 11. & 19. parte 2. Socin. sen. cons. 167. num. 26. & seq. lib. 2. Ancher. Regiens. in quast. famil. lib. 2. quæst. 18. num. 1. & sequen. Tepatius in d. titu. de reconuentione versic. an reconuentio admittatur, Carpan. super statut. Mediol. par. 1. capit. 44. num. 115. & 116. vbi allegat Marant. dicta dist. 6. num. 50. & 51. & Menoch. in tractat. de adipiscend. possess. remed. 4. num. 649. & idem dixit etiam Honded. cons. 21. n. 28. lib. 1.* vbi hanc conclusionem limitat quando fieret reconuentio de aliqua causa pariter exequutiua, *Ancher. d. q. 18. n. 6.*

773 Sublimitatur octauo, vbi per reconuentionem veniret restringenda, vel grauanda persona clerici, tali namque casu non admittitur recõuentio, quia illa semper est interdicta iudici sæculari licet ipsi sit permissa cognitio causæ reconuentionis, *Archid. in c. unico de cler. coniugat. in 6. glos. super ritu Magna Curia Vicariæ in tit. de foro competent. vers. secunda regula cart. mihi 397. post constitut. Regni Foller. in addit. ad pract. Marant. distin. 11. num. 59. versic. sexto limita cart. mihi 203. Aufrer. in tracta. de potesta. iudi. laici super person. ecclesi regu. 2. limit. 3. versic. 6. nisi agerctur in 16. to. tract. diuers. car. mihi 289 Farin. in tract. crim. q. 8. n. 103. Maccabr. cons. 44. n. 23. Carpan. qui alios allegat d. c. 44. n. 98.*

774 Sublimitatur nono, quando clericus ageret in iuditijs possessorijs, & summarijs, & alijs celeritatem exposcentibus, quia tunc non poterit reconueniri pro causa plenaria, *glos. in c. fin. de iudic. & in cap. fin. de ordin. cognit. Specul. in tit. de reconuent. §. nunc dicamus nu. 11. Innoc. & Soc. in c. 1. n. 58. & 62. de mutuis petition. Ancher. Regiens. q. 42. n. 50. lib. 3. Soc. regul. 412. in 3. Fallen. Guido Papa sing. 850. Vinc. de Franc. dec. 193. n. 10. Iaffred. Bald. dec. 279. Vinc. Hond. cons. 21. nu. 27. & 29. lib. 1. Carpan. super statut. Mediolan. lib. 1. cap. 44. nu. 109. & 110. Tepat. in conclus. lib. 1. in tit. de reconuent. in princ. & versic. reconuentio non habet locum, & vers. quando vna causa, & vers. reconuentio in causa Rom. sing. 781. Menoc. in tract. de arbit. iud. casu 184. n. 3. Carauit. super ritu M. C. V. ritu 67. n. 7.*

775 Quę sublimitatio non procedit si causa pro

qua

qua clericus reconueniē esset pariter summaria, vt si ageret remedio retinēdæ possessionis, quia in ea poterit legitime reconueniri remedio recuperādæ, *Doctores oēs, & praeipue Bal.n. 10. Ang n.9.& Paul. de Cast.n.6.in preall. Auth. & consequenter de sent.& interloq.om.iud. Abb.in d.c.1.nu.18.de mutuis petition. Menoch.in tract.de retinend.poss.remed.3.q.84.n.75. Carauit.eod.n.7 Hond.d.n.27. Carpa.super stat.Mediol.c.44.n.111*

776 Quæ nona sublimitatio sublimitaē duobus modis primo interdicto retinendæ in quo clericus poterit recōueniri iuditio ꝓprietatis, & sic petitorio, *Guido Papa cons.183. Vinc.de Frãe. dec.193.nu.4. Tepatius in d.tit.de reconuent. vers. clericus intentans.*

777 Secundo fallit qñ reconueniens renūtiaret priuilegio recōuentionis scilicet, si esset conuentū ne vtraq; causa simul expediat, sed separatim de eis cognoscaē tūc enim ēt in summarijs daē & conceditē reconuentio, *Bar.in d. Authen.& consequenter n.13.C. de sent.& interloqu. om.iud. vbi ēt Paul. de Cast.n.6.& cæteri Doctores cōiter Carpan. super stat. Mediol.p.1.c.44.n.109.* vbi dicit, quod in iudicijs summarijs non daē reconuentio ad effectū retardādi tale iuditiū, sed bene daē ad effectum prorogandi iurisdōnem iudicis, *Hond.& Carauit. in locis proxime cit.* qui Carau. dicit quod cū in Regno Neapolitano prout in isto Regno Siciliæ oēs causæ sint summariæ per pragmaticas ipsorū Regnorū, sequitur vt indistinctè in omnibus causis possit fieri reconuentio.

778 Sublimitaē 10. in causa appellationis, qa coram iudice appellationis nō pōt peti recōuentio, sed tm̄ compensatio, *l.2.§.legatis, ff.de iud. Innoc.in c.1.de mutuis petit.& ibi ēe Hostiens. n.10. Bal.n.12. Matthes.n.14. & cæteri scribentes in Auth.& consequenter C.de sent.& interloq. om. iud. Spec.in tit.de reconuent. §.nunc videamus n.6. Guido Papa dec.85.n.55. Rot.Rom.dec.1.in tit.de mutuis petitio.in antiq. Iaffred. Lanfr. Balb.dec.65. Rom.sing.181. Io.Ferrar. in tract.de app. nu.246. Marant.in pract.p.4.dist.6.n.24. qui asserit hāc esse comm. opi. Martian. Soc.in d.c.1.n.95.de mutuis petition. Bar.Soc.reg.412.in 5.fall. Afflict.super cōstit. Regni rubr.45.de app. in fi.& ibi Addentes in fi. ibi Addentes in lit. A, lib.2. Tepatius in conclus. lib.1. in tit.de reconuent. vers.in causa appellationis Cæsar Bartius dec.106.n.14. vbi multos alios allegat & testatur de cō. opi. Carpan.d.c.44. n.112. Vinc. Hond.eod.cons.21. n.14. lib.1.* vbi per totū consiliū latè examinat quid sit dicendum qñ fuisset tm̄ appellatū ab interloquutoria, & qd si ab interloquutoria absoluente ab obseruatione iudicij, de quibus cōclusionibus vide *ēt Topatium in tit. prædicto vers. in causa appellationis, Nattam cons.155. num.4.lib.1.*

779 Sublimitatur 11. vt dicta limitatio non habeat locum coram arbitro voluntario, quia coram eo clericus non poterit reconueniri, *Specul.in tit.de reconuent.in princ. n.1. Rom. sing. 150. vbi Addentes Soc. in c.1.nu.26. de mutuis petition. Carpan. super statut. Mediol.c.44.nu.86. Carauit. super ritu M.C.V. rit.67.nu.11.* vbi adducit rationem scilicet, quia arbitrer non potest iudicare nisi de contentis in cōpromisso, *c. eum*

780 *dilectus de arbit. l. de ijs ff.eo.* quod secus est corã arbitris eligendis ex dispositione statutorum quia corã eis procedit reconuentio, *Roma. sing. 783. Bart. Soc.d.reg.412.in 10. Fallen. Soc.eod.nu. 26. vers.sed maius dubium Carpan.c. prædicto n.87. Arnon.sing.95. Marc. Ant. Blanc.in tract. de compromiss.in 4.q. princ. n.23. Marant.d.dist.6.n.12.*

781 Sublimitatur 12. qñ clericus ageret nomine ecclesiæ vt tanquam prælatus vel rector qa isto casu ēt nomine ipsius ecclesiæ non poterit reconueniri ex quo non pōt clericus agendo coram laico subijcere ei ecclesiam, *Bal.in c. at si clerici vbi etiam Alex. de Neuo nu. 39. vers. tertius ergo casus de iudice.*

782 Sublimitatur 13. quando causa reconuentionis pareret præiudicium causæ conuentionis, vel è contra quia tunc nō procedit reconuentio, *Tepatius in tit.de reconuent. ver. reconuentio an habeat locum allegat Bart. in l. 1. C. vbi de causa status.*

783 Sublimitaē 14. qñ laicus in fraudē procurasset cōueniri à clerico, vt qa illi intulisset iniuriā, vel damnū ad hoc, vt si clericus de tali iniuria, vel dãno cōquereretur posset illum reconueniri coram iudice laico, *c. relatū iūcta gl. in verb. seculari de iure patron. Abb.in c. dilectus in 3.col. in fin. de arbit. Ant. de Butr. in c. ecclesia S. Mariæ col.2. de const. Fel.in c. at si clerici, n.9. vers. & primo quidē fallit de iud. quos oēs refert & sequitur Farin.in tract.crim.q.8.n.101. & vltra prædictos idē dixerunt Anfr.in tract.de potest.iud.laici super person.eccl.reg.2.n.4. ver. secundo limita vbi dicit pro ista sublimitatione esse bonū tex.in d.c. relatum, Spec.in tit.de reconuen.§.1. vers. quid si laicus iniuriatur Teophil. Gisbert. Vltram. in tract. de reconuent.c.11.n.31. Ang.in Authen.& consequenter C. de sentent.& interloqun. omn.iud. Soc.in c.1. in quinto articulo principali, col.5. vers. retenta tamen prima opinione de mutuis petit. Vincent. de Franch. decis.193. num.5.6.& 7. vbi declarat quomodo procedat ista fallentia Henric. Bohic in c. at si clerici, num. 8. de iudic. & ibi etiam Alexan. de Neuo num. 39. gl. ordin. super ritu M. C.V. in titu. de foro competen. versicu. secunda regula eart. mihi 397. post constitut. Regni Marant. in practic. part. 4. distinct. 6. num. 53. in fine cart. mihi 131. Feller. in addit. ad eundem Marant. eadem parte quarta, distinct. 11. nume. 59. versicu. secundo limita eart. mihi 203. Carauit. super eodem ritu M.C.V. rit.67. num. 18. & 19.* vbi dicit,

quod talis fraus non debet prodesse illam committenti.

Sublimitatur 15. quando esset iam lata sententia super conuentione, & sic finitum iuditium, quia isto casu clericus non poterit recõueniri coram iudice sæculari, *glos. magna in c. fin. de iudit. Bero. in c. at si clerici nu. 155. vers. non obstat tertium eod. tit. Socin. regul. 332. in vltim. fallent. Bald. in Auth. & cõsequenter vers. sed quęro C. de sentent. & interloqu. omni iud. Vincent. de Franch. pracitata decis. 193. n. 9. lib. 1. vbi alios allegat, & decis. 376. per toc. lib. 2.*

784

785 Sublimitatur 16. quando clericus ageret nomine proprio, & reconuentio fieret alieno nomine vt nomine ecclesię vel tutorio nomine, *Alex. de Neuo in c. at si clerci n. 39. ver. quintus casus est, de ind.*

786 Sublimitatur 17. quando clericus conueniret laicum super actione famosa vel pro iniuria sibi illata, *Angel. in l. 2. §. sed si agas ff. de indit. Foller. in addit. ad Marant. p. 4. distinct. 11. n. 59. vers. tertio limita cart. mihi 203. Aufrer. in tractat. de potest. iud. laici super person. ecclesi. reg. 2. n. 4. vers. tertio limita 16. tom. tract. diuers. cart. mihi 289. glos. ordinaria super Ritu M. C. V. in tit. de foro compet. vers. secunda regula cart. mihi 397. post constitu. Regni.*

787 Sublimitatur 18. quãdo adesset cõsuetudo in contrarium quia stante consuetudine clericus non poterit reconueniri corã iudice laico, *Gail obseru. 37. n. 6. lib. 1. Affl. decis. 173. prout eos allegat. Sigismund. Scaccia in tract. de iudit. p. 1. c. 11. n. 93. versic. etenim isto*, sic etiam quando vertitur quæstio an clericus possit reconueniri coram iudice sæculari, & extant opiniones hinc inde, tunc omnino est attendenda consuetudo, *Remigg. de Gonn. in tract. de caritat. subsid. q. 61. n. 38. in 15. to. tract. diuers. car. mihi 184.*

788

789 Et licet clericus possit reconueniri coram iudice laico in casibus de iure permissis, attamen iudex laicus nunquam poterit pro tali reconuentione eius personam tangere, & in eam manus imponere, *& vlta citatos supra in octaua limitatione hoc idem dixerunt Archid. in c. vnico de cleric. coningat. in 6. Lapus alleg. 118. Felin. in c. at si clerici in 4. fallent. de iudit. prout pradictos allegat. Scaccia d. c. 11. nu. 102.* Ideo facta condẽnatione p iudicẽ laicum in causa recõuentionis quãdo esset faciẽda exequutio contra personã clerici debet fieri per iudicẽ ecclesiasticum, *Archid. & Lapus in locis præallegatis Butri. & Marian. Socin. in c. 1. de mutuis petitio. Arnon. comment. 58. Vrsill. in adnotat. ad Affl. decis. 173. n. 2. Aufrer. in tractat. de potestat. iud. ecclesi. super laicis n. 4. vers. centesimosecundo in 13. tom. tract. diuers. p. 1. cart. mihi 129. Viui. decis. 49. n. 6.* secus si exequutio esset facienda super bonis qa tunc poterit fieri per eundẽ iudicẽ laicũ q sententiam tulit, *Ioan. Lupus in repet. c. per vestras in §. seu sectione incipiente, sed est pulchra dubitatio n. 2. cart. mihi 292. de donat. inter virum, & vxor.* vbi dicit quod licet iudex sæcularis possit exequutionem prædictam facere attamen tutius est ad euitandam contrariam opinionem vt illam remictat iudici ecclesiastico.

790

791

792 Et clericus reconuentus coram iudice laico si reportaret sententiã contrariã debet appellare ad iudicẽ laicũ superiorem ipsius iudicis qui tulit sententiam, *Innocent. in c. licet ex suscepto in 1. col. in glos. 1. de foro compet. Archid. in c. non ita 2. q. 6. Bertaceb. in tractat. de episcop. p. 5. lib. 4. n. 95. in 13. tom. tract. diuersor. p. 2. cart. mihi 353. & in suo reper. in verb. clericus reconuentus.*

793 Nec omittam dicere q quando clericus reconueniť corã iudice laico vel quouis alio modo subijciť iuditio laicorum, tũc semper in decisorijs debet attendi ius canonicum, & nõ ciuile secus in ordinatorijs, qa in eis attẽditur ius ciuile, & statuta, & consuetudines, & ritus curiæ in qua litigať, *Dueñas reg. 135. Gramm. decis. 29. n. 14. Doctores in c. 1. de operi noui nũtiat. & in c. conquestus de foro compet. Socin. in c. 2. nu. 20. de mutuis petition. Horat. Carpan. super statut. Mediolan. c. 44. n. 96. lib. 1. Iacob de Carolis in gemmato pauone, colore sexto n. 29. vers. iusta hac quaero cart. mihi 266. & dicam infra in effectu immediatè sequenti.*

794 Et si clericus nolit respondere in causa reconuentionis propositæ corã iudice laico, poterit tunc ipse iudex laicus ei denegare audientiam in causa suæ petitionis, *Vincen. de Franch. dec. 193. nu. 15. & 16. Tepatius in suis conclusion. in tit. de reconuent. vers. actore non respondente lib. 1.* Et causa reconuentionis debet terminari simul cum causa conuentionis si vtraque causa est liquida, *Misinger. obseruat. 10. cent. 1. Vincen. de Franch. d. dec. 376. p. 2. Cappell. Tholo. dec. 367. Tepatius tit. præd. vers. natura reconuentionis est.*

795

796 Et sicut clericus agens coram laico poterit ibi reconueniri sic econtra laicus agens contra clericum in curia ecclesiastica poterit corã eodem iudice ecclesiastico reconueniri, *c. cuius in agendo 3. q. 8. auth. & consequenter C. de senten. & interloquut. omn. iud. Aretin. in §. idem iuris nu. 46. instit. de except. Aufrer. in tract. de potest. ind. eccl. super laicis, & eorum bonis nu. 37. uers. quadragesimonono in 13. to. tract. diuers. p. 1. car. mihi 128. Caualcan. qui alios citat dec. 19. nu. 60. & dec. 23. nu. 9. vers. uam dicebat lib. 3.*

797 Limitant quattõ dictum primum effectum clericatus per quem clerici sunt exempti a potestate, & iurisditione principis, & iudicis laici in clerico incorrigibili qui propter incorrigibilitatem poterit puniri a iudice sæculari et nulla præcedente degradatione, *est text. in c. cũ non ab homine de iudit. prout illud ita interpetrantur*

Io.

Io. Andr. Cardinal. & Imol. ibi Couarr. in lib. pract. quæst. c. 32. nu. 2. verſ. ſecundo eſt vbi teſtatur de comm. * *opin.* & dicit quod fere omnes qui hãc quęſt. tractant hanc opinionem manifeſte tenent, *Specul. in tit. de homicid. §. 1. n. 3. Silueſter in ſumma in verb. index il primo nu. 4. in fi. Brun. conſ. 115. n. 12. & ſeq. inter conſ. crim diuerſ. to. 2. Beſſi. in tract. crim. in tit. de foro compet. nu. 131. Alex. de Neuo conſ. 59. nu. 30.* vbi ponit an iſto caſu requiratur declaratio, & an iudex laicus poſſit capere clericum incorrigibilẽ propria authoritate an vero requiratur vt iudex eccleſiaſticus illum tradat iudici ſeculari, *Foller. in pract. crim. in verb. audiantur excuſatores nu. 40. & ſeq. Bombin. conſ. 10. nu. 5. Belluga in ſpecul. prin. rubr. 11. §. videndum nu. 17. in vltimis verbis Decian. in ſuo tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 150. verſ. ſecundo requiritur Scaccia in tract. de iudit. p. 1. c. 11. n. 54. vbi aſſerit quod iſta eſt comm.* * *opinio Brun. a Sole in compend. reſolut. propoſit. iuris in verbo, clericus depoſitus Bertachin. in tract. de epiſc. p. 5. lib. 4. nu. 95. in 13. to. tract. diuerſ. car. mihi 353. Soc. reg. 79 Fallent. 10. Aufrer. in tract. de poteſtat. laici ſuper perſon. eccleſiaſt. regul. 1. limit. 5. n. 13. in 16. tom. tract. diuerſ. cart. mihi 287.* vbi dicit quod hæc fallentia habet locum qñ clericus eſt verbaliter depoſitus, & poſtea excommunicatus, & deinde creſcente cõtumacia anatematizatus, *Rimin. iun. conſ. 685. nu. 44. lib. 6. Henric. Bohic. in c. cum non ab homine nu. 6. & in c. at ſi clerici nu. 3. de iudit. Abb. in cap. ex parte nu. 3. de cler. coniugat. Ancher. in d. c. cum non ab homine nu. 1. & 8. & ibidẽ Deci. nu. 70. Turrecrem. in c. ſi quis ſacerdotum nu. 1. 11. q. 1. Caſſan. ſuper conſuet. Burgund. rub. 1. §. 5. n. 57. verſ. nono fallit car. mihi 196. gl. ſup ritu M. C. V. in titu. de foro cõpet. lit. B. cart. mihi 396. poſt. conſtit. Regni Pet. Cened. in collectan. iuris canonici. collect. 37. num. 12. p. 1.*

798 Clericus autẽ tunc dicitur incorrigibilis qñ a ſuo epiſcopo ter reprehẽſus, & monitus nõ ſe emendat, & deſiſtit a delictis, *c. contingit il 2. de ſentent. excomm. Gem. in c. nemiaem 45. diſt. Butr. & Fel. in c. cum non ab homine de iud. Celſus Vgo conſ. 65. num. 2. in fi. Tiber. Decia. in ſuo tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 130. Farin. q. 8. n. 49. & ſeq.*

799 Item dicitur incorrigibilis clericus qui penitentiã ſibi iniunctam ob aliquem exceſſum non exequitur vel ſe occultat, vel tergiuerſat, *c. vt fama de ſentent. excomm. Decian. eod. n. 130.*

800 Item incorrigibilis dicitur etiã clericus, qui committit crimen depoſitione dignũ, & poſtquam eſt depoſitus adhuc eſt incorrigibilis, & propterea excommunicatur, *iuxta tex. in d. c. cum non ab homine de iud.* Vel quia ſe enormitatibus ingerit, & immiſcet, *c. perpendimus de ſententia excomm. ſecundum opinionem mag. comm. Doctorum intellectam, Boſſ. in tit. de foro compet. n. 134. 139. & 140. Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 62. & 63.* vbi vlterius dicit quod ſi delictũ per

801 clericum cõmiſſum non eſt enorme, & ſeuum ad hoc vt clericus dicatur incorrigibilis, requiruntur plura delicta, & vnum non ſufficit, Io. Andr. Butri. & Abb. *id. c. perpendimus Alex. de Neuo conſ. 59. nu. 20. & 21. Couarr. in lib. pract. quæſt. c. 32. n. 20. Roland. a Valle conſ. 4. n. 32. lib. 1. late Farinat. d. n. 49. & ſeq.*

882 Item clericus dicitur incorrigibilis quando committit vnicum delictũ dummodo delictum ſit ſeuum, & enorme, & taliter declaratẽ per Epiſcopum, & in talibus delictis enormibus, & grauiſſimis non eſt tunc neceſſaria perſeuerãtia, & reiteratio delictorũ ad hoc vt delinquens dicatur incorrigibilis, *vt dixerũt Guliel. de Bunedict. in repet. c. Rainutius in verb. vxorem nomine Adeleſiam deciſ. 1. n. 149. de teſtam. Bocr. deciſ. 69. n. 16. Clar. in §. fin. q. 36. verſ. quaro modo Farinat. q. 8. n. 55. Scaccia d. c. 11. n. 64. & 65.* vbi ponit exempla delictorũ enormium, & ſæuorum, & n. 66. dicit quod de conſuetudine ſeruatur quod clericus propter vnũ enorme, & ſæuum delictum relinquitur puniẽdus curiæ ſæculari etiam pœna vltimi ſupplitij, *ita Dec. in c. at ſi clerici col. fin. de iudit. Diaz in pract. crimin. c. 290.* qui dicit quod ita pluries fuiſſe obſeruatum, *Anguſt. in add. ad Angel. in tract. maleſit. in verb. & ibi caput num. 43. Clar. d. q. 36. verſ. pariter,* vbi dicit ſe de facto ita vidiſſe obſeruatum, & quod multi tenent hanc opinionem pro magis cõmun. *Boſſi. in tit. de crim. leſe maieſt. num. 86.*

803 Itẽ clericus dicitur incorrigibilis quando perſeuerat in delictis licet non ſint eiuſdẽ generis, & qualitatis ſed diuerſa vt ſi commiſerit homicidium furtum vel apportauerit arma, & ſimilia patrauerit dũmodo delicta ſint plura *Abb. in c. cum non ab homine col. pen. circa principium, & ibi etiam Deci. & Fel. n. 14. & Barbat. in addit. ad eundem Abb. de iudit. Bombin. in addit. ad ſuum, cõſ. 10. n. 5. in lit. A. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. num. 130.*

804 Nec eſt opus vt ſint plura, atque plura delicta ad hoc vt clericus dicatur incorrigibilis, ſed ſufficit ſint duo, *vt dixit Repert. Inquiſit. in verb. bis, & quod hæc ſit magis commun. opin. dixit Aufrer. in Clement. 1. de officio ordinarij Clar. dict. quæſt. 36. verſ. quaro modo, Farinac. dicta quæſt. 8. nu. 55. prout prædictos allegat Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 63. & 67.* vbi dicit, ꝙ in hoc articulo melius eſt, ac tutius relinquere arbitrio iudicis eccleſiaſtici, qui ſecundum qualitatem facti, & perſonatum decernat an ita delinquẽs

805 debeat relinqui curiæ ſæculari an nõ, & quod epiſcopus non poſſit cogi ad illos remittendũ & degradandũ pro vnico delicto, *dixerunt Couarr. in lib. pract. quæſt. c. 20. n. 7. Clar. q. 36. verſ. pariter in fi. & huic opinioni videtur aſſentire in add.*

ad

ad Ang. in trac. malefic. in verb. & ibi caput n. 43.

806 Et licet supradictis modis quis dicatur, & asseratur incorrigibilis nihilominus magis proprie, & vere incorrigibilis is dicitur qui correctionis suæ, & melioris vitæ nullã spẽ reliquit, *ita dicit Decian. in c. cum non ab homine, nu. 17. de ind. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. num. 130. vers. item fugiens,* qui *in vers. sufficit ergo,* dicit quod ad hoc vt quis sit incorrigibilis iuxta præsentem fallentiã satis est vt sit ex illis, qui largo modo dicũtur incorrigibiles prout sunt hi omnes qui parui pendunt, & contemnunt legales pœnas impositas, & mandara suorũ iudicium, & deliberate illis reclamantibus volunt delinquere, *allegat glos. Domin. & omnes in c. Metropolitanum 2. q. 7. & quod pro hoc faciunt dicta per Fel. in c. cum quidam n. 11. de iureiur. & in c. 2. n. 11. de maiorit. & obed.*

807 Et ad hoc vt clericus dicatur incorrigibilis incorrigibilitas, & pluralitas delictorum debet concludenter probari, nec sufficit vt quis fuerit de diuersis delictis inculpatus vel prosequutus nisi constet talia delicta cõmisisse, *Celsus Vgo cons. 63. in princ. vbi ad hoc allegat c. at si clerici ibi legitima probatione conuicti, & c. cum nõ ab homine ibi legitime conuictus, & vtrobique Doctores, & præcipue Barbat. in d. c. cum non ab homine col. 3. vers. nota ibi legitime Alex. cons. 72. col. 1. & 2. vol. 1. & dixi supra in 1. fallent.* Et ratio est

808 quia isto casu iurisdictio iudicis laici fundatur super incorrigibilitate ipsius clerici, ita vt aliter de eo non posset cognoscere, at vbicunque alicui iurisdictio nõ competit regulariter, sed respectu alicuius qualitatis tunc illa qualitas ante omnia legitime, & cõcludenter probari debet *Celsus Vgo cons. prædicto n. 1. & dixi supra in dicta prima fallent.*

809 Immo requiritur sententia per quã expresse declaretur quod clericus prosequutus sit incorrigibilis, *ita Fel. in d. c. cum non ab homine, nu. 9. de ind. Foller. in pract. crim. in verb. audiatur excusatores n. 40. Capic. dec. 112. n. 6. Diaz in pract. crim. canon. c. 131. Clar. in §. fin. q. 36. n. 29.* Et licet contra hanc conclusionẽ tenuerint *Farin. in tract. crim. q. 8. n. 51. Scacc. in tract. de indic. p. 1. c. 11. n. 69. vers. contrariam sentẽtiam, & Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 130. in vltimis verbis,* nihilominus prima opinio est magis communiter recepta pro qua prima opinione bene facit illa communis, & verissima conclusio quod clericus incorrigibilis nõ potest per iudicem sæcularem propria authoritate puniri nisi ei sit traditus per iudicem ecclesiasticum, *Socin. in c. vt fama, n. 17. de sentent. excommu.*

Et licet isto casu requiratur sententia declaratoria incorrigibilitatis nihilominus non re-

810 quiritur aliqua degradatio actualis ad hoc vt clericus incorrigibilis possit puniri per iudicẽ sæcularem, dicit *Clarus qui alios allegat, & testatur de comm. opin. in §. fi. q. 36. nu. 28. Domin. de S. Gemin. in c. 1. de homicid. in 6. Aufrer. in tract. de potest. ind. laici super ecclef. person. regul. 1. fallen. 18. in vltimis verbis, in 16. tomo tract. diuers. cart. mihi 288. Lelius de Zanchis in tract. de priuileg. ecclef. priuileg. 79. num. 9.*

811 Et pro complimento præsentis limitationis dico, quod clericus incorrigibilis poterit eijci a foro ecclesiastico, non obstante quod semper detulerit habitum, & tonsurã, & seruauerit dispofita, & ordinata per sacrum Concilium Tridentinum sess. 23. c. 6. de reformat. *Scacc. d. c. 11. n. 68.* vbi dicit, quòd ita seruatur in practica, & ita ego etiam vidi fuisse determinatum in Curia Romana anno Domini

812 1589. quo tẽpore ibi studio incumbebã, & licet multi dicant quòd clericus incedens in habitu, & tõsura nunquam efficiatur de foro iudicis laici, licèt infinita, & grauissima scelera cõmiserit, & in eis perseuerauerit, & illa pluries reiterauerit, *cuius opinionis fuit, Foller. in prac. crim. in verb. audiantur excusatores, nu. 41. Roland. a Valle cons. 4. nu. 32. lib. 1. Boss. in tract. crim. in titu. de foro compet. n. 134.* vbi testatur de commu.* opi. & dicit quòd de facto interrogatus ita respondit Clarus *d. q. 36. n. 20. Farin. eadem q. 8. n. 58.* nihilominus Scacc. *in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 68. vers. neque obstat,* ad eos omnes respondet hoc modo, scilicet, quod est verum quod non efficitur de foro sæculari prius quam sit expulsus ab ecclesiastico ipso iure, vel a iudice, etiam quod infinita delicta commiserit, sed quod non possit expelli si detulerit habitum, & tonsurã hoc Doctores non dicunt, imò ex eorum dictis colligitur oppositũ, & præcipuè ex Bossi. dũ dicit, & fatetur quòd potest expelli, &c. *& in omnibus supradictis seruanda est dispositio tex. in c. cum non ab homine, de indicijs, cum alijs traditis per Ambrof. de immun. ecclef. c. 17. nu. 28. & seqq.*

813 Limitatur 5. prædictus primus effectus, q̃ iudex laicus non potest se immiscere, & ingerere in causis clericorum, vt nõ procedat quãdo clericus esset degradatus, & traditus curiæ sæculari quia tali casu iudex sæcularis poterit illum punire quauis pœna etiam vltimi supplicij, *c. nouimus de verb. signifi. c. 2. de pœnis in 6. Socin. reg. 56. n. 11. Siluester in summa in verb. index il 1. n. 4. Bart. in l. 1. ff. de penis, Io. Lupus in repet. c. per vestras in §. sen sectione, sed est pulchra dubitatio, n. 20. cart. mihi 295. de donat. inter virũ, & vxorem Abb. in c. ex parte nu. 3. de cler. coniug. Clarus in §. fina. q. 36. n. 37. Ancher. in c. ad falsariorum, n. 4. de crimine falsi, Dec. in c. cum non ab homine, n. 68. de ind. Cassan. super consuetud. Burgun. rub. 1. §. 5. n. 56. cart. mihi 296. glos. super ritu M. C. V. in tit. de foro compet. lit. B. in fallent. cart. mihi*

Degradatio

396.

396. post constit. Regni Boss. in tractat. crim. in tit. de foro compet. n. 140. Diaz in pract. crim. canon. c. 133. Conrad. in pract. in titu. de inquisit. nu. 8. vers. quarto, quādo quis cart. mihi 246. Marant. in pract. p. 4. distinct. 11. nu. 71. vbi alios allegat cart. mihi 204. Iacob. de Graff. dec. aur. p. 1. lib. 4. c. 18. num. 150. Villalobs in comm. opin. in verb. clericus, n. 72 Maria. Soc. iun. in c. peruenit, nu. 130. de sent. exco. Scacc. in tract. de iud. c. 11. n. 58. vbi alios allegat & testatur de comm. opin. Farin. in tracta. crim. q. 8. n. 71. Marf. in tract. de bannit. in verb. iudice nu. 217. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 120. Scapp. in tract. de iure non scripto lib. 1. c. 30. nu. 6. & 7.* vbi dicit quod licet de iure videatur contrarium determinatum, attamen in practica seruatur ista opinio, & ita in isto Regno vidi pluries practicari, & obseruari in illis qui traduntur officialibus laicis per inquisitores hereticæ prauitatis.

814 Degradatio vero est duplex scilicet verbalis, & realis, siue actualis, *Bart. in l. qui vno §. exauctorator, ff. de re milit. Bal. in Auth. presbyteros, C. de episc. & cler. Specul. in tit. de accusat. §. 2. Clar. in §. fi. q. 74. Soc. iun. in c. peruenit, n. 132. & seq. de sentent. excomm. Menoch. in tract. de arbit. iud. casu 415. n. 4. Farinac. d. q 8. nu. 72. Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. num. 71. Ortens. Caual. in pract. de testib. p. 3. n. 64. Summistæ fere omnes in verbo degradatio Thom. Zerola in praxi episcop. in*

815 *verb. degradatio in princip.* Verbalis autem degradatio est illa quæ fit per solam, & simplicē sententiam qua clericus criminosus perpetuo ab ordinibus sacris depositus declarat, *c. qualiter, & quando de accusatio. Bero. in c. at si clerici, n. 83. de iud. Io. Aloisf. de Leo in l. officiales, n. 14. C. de episcop. & cler. Menoch. d. casu 415. n. 5.* vbi dicit

816 quid degradatio verbalis est terminus pœnæ quando iudex ipse ecclesiasticus nolit progredi ad actualem degradationem, sed tantū verbali est contentus, *allegat Bald. in d. l. officiales quod dixit etiam Farinac. d. n. 72.* Et talis degradatio magis proprię depositio vocari solet, *Clar. in §. fi. q. 74. in princ. Franc. Pegna in scholia ad direct. inquisit. Eimer scholia 69. col. 5. Menoch. casu prædicto n. 5. & 7. Scacc. eodem n. 71. Flamm. Cartar. in tract. de exequut. sentent. capto bannit. c. 1. n. 289. Farin. d. q. 8. n. 72. Io. Aloisf. de Leo in d. n. 14.* Et talis verbalis degradatio, seu depositio fit ad duplicem effectum hoc est aut ad pœnam vt quia clericus deponitur ab officio, vel

817 beneficio, & per eam nūquam ammittitur priuilegium fori, aut ab ordine, & tunc eijcitur a foro ecclesiastico, *Menoch. d. casu. 415. n. 5. & 6. Scacc. eodem c. 11. n. 72. Marian. Soc. iun. in c. peruenit, n. 130. & seq. de sentent. excomm.* Actualis

818 seu realis degradatio est quando vltra depositionis sententiam clericus nō se emendat, sed vt prius delictis se ingerit ideo ob incorrigibilitatem delinquentis iudex ecclesiasticus illū curiæ sæculari tēporaliter puniendū tradit, & ne sæcularis manus violentas in clericū inijciendo incurreret in aliquam excommunicationē ante traditionē ecclesiasticus talem clericū ex authoritate debet, & desacrare per verba consacrationi contraria de qua degradatio

819 ne qualiter fiebat, & quibus solemnitatibus de iure canonico antiquo, & quomodo hodie ex dispositione Sacri Concilij Tridentini habetur, *in c. degradatio vbi glos. & scribentes de pen. in 6. & in c. cum non ab homine de iud. & in c. nouit de verb. signific. c. Felix 5. q. 7. c. non potest de re iud. & in sacro Concilio Trident. habetur sess. 13. c. 4. de reform. & ex nostratibus tradiderunt Marant. in pract. p. 4. dist. 11. nu. 71. & 72. cart. mihi 204. Io. Aloisf. de Leo in d. l. officiales num. 15. C. de episcop. & cleric.* vbi ponit quot episcopi sunt necessarij qn̄ degradandus est sacerdos, quot qn̄ est diaconus, quot qn̄ subdiaconus, & quot qn̄ est in minoribus cōstitutus, & n. 16. ponit formam sententiæ degradationis, *Scac. d. c. 11. n. 73. & 75. Farinac. eadem q. 8. n. 72. in fi.* vbi dicit quod forma, & cæremoniæ obseruandæ in degradatione facienda ponuntur in Pontificali Romano *cart. 190. & seq. Menoch. in tract. de arb. iud. casu 415. n. 8. & per tot.* qui ponit etiā formā sentētiæ degradationis, *Borgas. in tract. de irregul. in tit. de sentent. deposit. nu. 7. & per tot. cart. mihi 445.* & in degradatione episcopi quo modo obseruat, & quæ regnūtur ponit etiam *Mart. de iurisd. p. 4. cent. 2. cas. 131. nu. 11. Andr. Gambar. in tract. de offic. legat. lib. 2. n. 196.* vbi dicit ꝙ solemnis degradatio est depositionis executio, & fit qn̄ post sentētiā depositionis episcopus præsente iudice sæculari cui degradandus deber tradi publice ab radit illi loca capitis, & manuū, in quibus in collatione ordinū vnctio facta fuit, & postea successiue detrahit omnia signa quæ in susceptione ordinū susceperit, & demum exuit cū habitu clericali, & dicit iudici, & officiali sæculari vt illum ira spoliatū, & depositū in suum forū, & iurisdictionē recipiat, *Mart. de iurisdict. c. 51. p. 1. n. 18.* ex quo tunc iudex ecclesiasticus nō tradit clericū degradatum iudici laico, sed eum ostendit, & declarat clericū esse priuilegio clericali exutū, *allegat Franc. in c. degradatio §. proderit de pœnis in 6. idem Mart. dict. tract. p. 4. cas. dicto 131. n. 6.* ex qua ceremonia apparet ꝙ degradatio solemnis, & actualis nihil aliud est quàm denūciatio omnium priuilegiorū clericaliū, *iuxta text. in d. c. degradatio de pœnis in 6. & voluit Io. Andr. in c. cum non ab homine de iud. & omnes scribentes in c. 1. de homicid. Aufrer. in tract. de pot est. iud. laici super person. eccles. regul. 1. Fallent. 18. in fine in 16. tom. tract. diuers. cart. mihi 288. Alex. de Nevo in c. 1. n. 17. qui cler. vel vouent.* qui tamē dicit.

dicit, quod per degradationẽ non tollitur caracter impressus, *Roland. a Valle cons. 24. nu. 11. lib. 2. Marsil. in l. 1. n. 17. de raptu virgin. & in practica §. diligenter n. 169. & in §. examinata nu. 25. Soc. inter cons. Curtij sen. 20. n. 44. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 78. in fin.* Et ex quo nõ tollitur caracter sequitur vt clericus degradatus dicatur ad huc clericus, licet vere non sit in eadem dignitate constitutus in qua erat ante degradationem, *glo. in c. accedens 50. dist. & in c. ad abolendam in verb. prorogatiuam de haeret. & in c. degradatio in verb. priuilegia de paenis in 6. Decia. cons. 19. n. 115. lib. 3.* & ipsa degradatio dicitur praeparatio exercitij iurisdictionis Iudicis secularis *Mart. d. cas. 131. n. 7.*

821 Differunt autem inter se, degradatio, & depositio in hoc quia clericus depositus dicitur priuatus ab offitio, & benefitio non autẽ a clericalibus insignis, & habitu, degradatus verò dicitur is cui insignia, & habitus sollemnitet sunt sublata, *c. episcopus praesbiter 11. q. 3. Decia. in tract. crimin. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 130. Menocch. in tract. de arbit. iud. casu. 415. n. 2.* ideo omnis de-

822 positus non dicitur degradatus, licèt, e contra omnis degradatus dicatur depositus, *Burgas. in tract. de irregul. p. 6. tit. de sentent. deposition. n. 1. & seq cart. mihi 445.* quo fit vt per solam verbalem degradationẽ seu mauis per solã depositionẽ clerici iudex secularis in eũ nullã assequit iurisdictionẽ prout consequitur quando actualiter est degradatus, quia tunc potest in-

823 dex secularis eum punire, *vt dixi supra in principio praesentis fallentia, & voluit Alcia. in d. c. cum non ab homine nu. 108. de iud. Viui. in lib. 1. comm. opin. lit. C. n. 61. Emanuel Suarez in tesaur. recept. sentent. eadem lit. C. n. 121. Cartar. in tract. de exequut. sentent. capto bann. c. 1. n. 286. Farin. q. 8. nu. 73. vbi testatur de comm. opin.* & dicit quod clericus degradatus potest puniri p iudicẽ absque eo quod sibi tradatur, *Menoch. d. casu 415. nu. 6. Abb. in c. tua n. 2. in vltim. notab. de penis in 6. & in c. non minus in 2. notab. de verb. signific. Roland. a Valle cons. 4. nu. 24. lib. 1. Bere. in c. at si clerici num. 173. de iudit.*

824 Et quod simpliciter ac verbaliter tantũ degradatus siue depositus non sit de foro iudicis laici ita vt ab eo puniri possit, & quod retinet priuileggia clericalia, & remanet sub iurisdictione iudicis ecclesiastici donec tradatur curiae seculati, *dixerũt Siluester in summa in verb. degradatio il 1. n. 8. latè Clarus q. 36. nu. 32. 33. 34. & 35. Deci. in l. in omnibus causis nu. 18. de regul. iur. Marant. in pract. p. 4. distinct. 11. nu. 72. cart. mihi 204. Franc. Pegna in comment. ad director. inquisit. Eimer p. 3. scholia 49. §. postremo quamuis, Scaccia d. c. 11. n. 73. Menoch. cons. 784. n. 9. lib. 8. Borgas. in tract. de irregular. p. 6. in tit. de sentent. deposit. n. 3. cart. mihi 445.* vbi dicit quod traditio curiae saecularis est exequutio degradationis verbalis quae differt ab ipsa degradatione, & depositione ꝗ secus est in degradato actua-

825 liter, ꝗ statim eo ipso subijcitur iurisdictioni iudicis laici nec tunc requiritur alia traditio facienda a iudice ecclesiastico eũ iste talis sit effectus de foro saeculari, & iudex secularis poterit illũ punire, & penã imponere iuxta qualitatẽ delictorũ absque metu excommunicationis, *c. ad abolendam §. praesenti de haeret. Director. inquisit. q. 101. vbi Pegna in adnotat. lib. 3. scholia 69. & 70. Addentes Zang. in tractat. de heret. c. 18. n. 7. lit. B. in 11. tom. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 253. Villalobs in suis comm. opin. in verb. clericus n. 71. vbi testatur de commu. opin. Scaccia in tract. de iudit. p. 1. c. 11. n. 73. vbi alies allegat Farinat. in tractat. crim. q. 8. nu. 74.*

826 Et iudex ecclesiasticus qui clericum degradauit, & tradidit curiae saeculari debet efficaciter intercedere pro eo, & petere ne iudex secularis illũ puniat paena vltimi supplitij sed alia mitiori paena, *ita deducitur ex text. in c. nouimus de verb. signif. vbi glos. Butr. & Abb. n. 3. 7. 8. & 9.* qui Abb. dicit quod iudex ecclesiasticus nõ solum rogare, sed etiam prohibere debet ne traditus puniatur pena vltimi supplitij, *Marant. in pract. p. 4. distinct. 11. n. 72. cart. mihi 204. Rimin. iun. cons. 685. nu. 42. lib. 6. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. 123. & 124. Scaccia in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 74. Zãch. Gol. d. c. 18. n. 7. vbi ad hoc allegat d. cap. degradatio de penis in 6. Addentes ad eundem Zanch. ibi in lit. B. & C.* qui ambo dicunt

827 ꝗ iudex ecclesiasticus non debet manualiter tradere iudici saeculari clericos puniendos sed per suam sententiã, & condẽnatione declarare ipsos fore exutos priuilegijs clericalibus, & propterea eos relinquit sub iurisdictione ipsius iudicis laici, ꝗ iudex saecularis cui est traditus clericus degradatus non debet statim contra eum aliquẽ sentẽtiã exequi, & eum ha-

828 bere pro cõuicto quoad paenam quae pro quo fuit condemnatus ab ecclesiastico veniret imponenda de iure ciuili sed ipse iudex laicus debet causam ventilate, & videre si iudice fuit condemnatus, & si viderit illũ non bene condemnatũ poterit absoluere, & absolutũ dimittere ex quo non debet esse exequutor mali, *ita est tex. in §. si vero crimen in Auth. de sanctiss. episco. vbi glos. & Angel. Bart. in l. Diuus ff. de custod. & exiben. reis, & in l. magistratus nu. 5. vbi etiam Alex. & Paul. de Castr. ff. de iurisdict. omn. iud. idẽ Bart. in l. 1. in fin. ff. si quis ius dicent: nõ obtemper. glos. in Authen. clericus in verb. per episcopum C. de episcop. & cleri. Lucas de penna in l. 1. q. 1. nu. 9. de piuileg. scolar. & in l. fin. q. 3. de veteranis lib. 12. Io. Igneus in l. 1. §. cum dominus nu. 34. 40. & 41. Cassan. super consuetudin. Burgun. rub. 1. §. 5. nu. 57. cart. mihi 196. Vrsill. in adnotat. ad Affl. d. decis.*

dec.24.n.16. Marſ.in tract.de bannit.in verb.iudice n.189. Decia.in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.num.121. Abb.in c.ea quæ n.14.de ſtatu monac. Velaſc. dec.48.n.13. ſed in iſta concluſione contrariā opinionem tenuerunt *Archid. in c. ſtatuimus vbi ēt Gemin.11.q.1. Ang.in d.l.magiſtratus*, qui dicit quod dictus §. *ſi vero crimen*, eſt correpť per quandam extrauagantem, coditam per Fider. Imperatorem in ciuitate Patauij cuius originale reperitur apud Inquiſitores hæreticæ prauitatis eiuſdem ciuitatis, & quod ipſe apud ſe habebat exemplum, *Anch. & alij in c. at ſi clerici de iud. & in c.1.de offi.ordinar. Bal. in Auth. Clericos, C.de epiſc. & cler. Sal.in l. ea quidem in 8.col.C. de accuſa. Ang.in l.Diuus, ff. de cuſtod. reorum Imol.in d.c.1.de offic.ordinar.* vbi dicit quod Legiſtæ communiter tenent opinionem Bartoli, Canoniſtę verò contrariam, Aliqui tamen pro concordandis iſtis contra-

829 riis opinionibus diſtinctione iſta vſi ſunt, aut ſcilicet clericus eſt traditus curiæ ſæculari ꝓ crimine mere eccleſiaſtico, vt eſt hęreſis, & tuc iudex ſæcularis nihil vltra agere, vel videre, vel cognoſcere debet, ſed ſtatim exequi ſententiam, quia ipſe eſt incapax talis cognitionis, & iuriſdictionis, aut vero de alio crimine ſæculari tractatur, vt eſt homicidium, vel etiam mixtum, vt eſt ſacrilegium cuius cognitionis eſt capax ex quo in eis poteſt habere iuriſdictionem, & iſto caſu opinio Bartoli eſſet veriſſima, & indubitata, *ita diſtinguendo tranſierunt Alex. Iaſ. & Dec.in d.l.magiſtratus idem Dec. in c.at ſi clerici n.15.in fi.de iud.Decian.d.c.9.n.121*

830 *& c.38.n.5. eodem lib.* & quod in crimine hæreſis iudex ſæcularis abſq; aliqua cognitione teneatur exequi ſententiam iudicis eccleſiaſtici, *tenuerunt Abb.in c.ea qua n.14. de ſtatu monacor. Fel.in c.at ſi clerici de iud. vbi etiam Bero.n.79 Marſ.in tract. de bannit. in verbo iudice n. 129.q duo vltimi allegant ad hoc tex.in c.inquiſitionis, §. prohibemus de hæreticis in 6. & alios Doctores, ſed Decian.d.c.4.n.123.* dicit quod cum iudex ec-

831 cleſiaſticus tm̄ iudicauerit clericū eſſe degradandū illumq; degradauit, & tradidit curiæ ſæculari puniendū pro eo delicto pro quo fuit degradatus etiam quod delictū ſit eccleſiaſticū, neq; ſnīa iudicis eccleſiaſtici condēnatus ſit ad mortē, vel pęnā corporalē prout a tali iudice condēnari non poterat, *ut habetur in c.clericis, & in c.ſententiā ſanguinis, ne clerici, vel monaci*, ſed tm̄ eſt traditus ſæculari iudici, vt ipſe circa pęnam ſanguinis iudicet, ſequit̄ qđ iu-

832 dex laicus non tenet̄ illum mori facere niſi ex proceſſu formato per ipſum iudicē eccleſiaſticū liquide appareat tali pęna eſſe dignū, & ſi hoc ipſi iudici laico non videbit̄ poterit melius inquirere, & proceſſum impinguare, & rō eſt, quia iſte ita traditus non eſt à iudice eccleſiaſtico condēnatus ad mortē ideo laicus non poterit dici merus exequutor iudicis ec-

833 cleſiaſtici, quia ille dr̄ exequutor merus, qui alterius, vel ſuam ſnīam exequit̄ a qua ei non licet recedere, *l.ſi vt proponis C.de exequ. rei iud. §.tripli inſti.de actio.l. ab exequutione, C. quorum*

834 *app.non recipiuntur Auth.de exeq. per tot.* Sed ſi laicus vult hunc ſibi traditum punire ad mortem non pōt dici quod exequatur ſnīa iudicis eccleſiaſtici, qa is non dānauit ad mortē, neq; ēt poteſt dici quod exequat̄ ſuā ſnīam, qa nullā tulit ſnīam ipſe iudex laicus, & ſic non pōt dici exequutor, & ꝑconſequens ceſſat fundamentū illorū, qui dicunt ꝙ cū iudex laicus ſit exequutor ſnīæ iudicis eccleſiaſtici nō pōt de cauſa cognoſcere, ſed tm̄ ad vnguē exequi qa hic nulla pōt cadere exequutio ad pęnā corporalē ſnīæ, quæ non fuit lata, nec reperit̄ in rerū natura, ad quā concluſionē corroborandā ipſe Decian. ponderat alia iura, & adducit rōnes, q̄ pn̄t apud eundem videri, & licet contraria opinio ſit a pluribus Doctoribus ſequuta nihilominus non eſſet peccatū ab ea recedere, & ſequi opinionē ipſius Deciani, q̄ eſt ꝑ eum validiſſimis fundamentis roborata intelligendo, vt pet eundē ibidem n.125.& ſeq.& quod ſi degradatus ex aliqua iuſta cauſa reſtituat̄ ad ordinē clericalē an debeat de nouo ordinari ad ſacros ordines, & dico quod non, *c. ſi epiſcopus 11.q.3. Mart.de iuriſd.caſ.132.n.4.p.4.cent.2.* & eſt ratio, qa character, qui dat̄ in aliqua conſecratione eſt indelebilis, & nō poteſt ammitti, vel refutari, *Mart.ubi ſup. n.3.*

835 Quæro primo pro dilucidatione, ac clariori intelligentia præſentis limitationis quid ſi clericus ſit abſens (nā hucuſq; ſumus loquuti de clerico p̄ſente) q̄uo poſſit priuari priuilegio fori eccleſiaſtici, & ſubijci iudici ſæculari, ex quo non poteſt actualiter degradari, quia eſt abſens, circa quod Scacc. *in tract.de iud.p.1. c.11.n.76.* dicit quod paria ſunt, vt qs actualiter degradet̄, vel ficte tradat̄ curiæ ſæculari præcedēti tm̄ verbali degradatione, & ſic vr̄ concludere quod tunc ſufficit ficta eiectio cū verbali depoſitiōe, & dicit ꝙ hæc reſolutio nullā parit̄ difficultatē, qa eiectio a foro eccleſiaſtico ſatis eſt qđ fiat verbaliter ꝑ ſnīam, *ad qđ allegat Eimer.in director.inquiſ.p.3.n.214.in fi.in forma citandi conuictū car.570. vbi Pegna in comēt.49.§. forma degradandi, & verſ. poſtremo quamuis, Cartar.in tract.de exequut.ſent. capto bannit. c.1.nu. 283.284.& 287.*

836 Quæro 2. ꝑ qbus criminibus clericus poſſit degradari, & dico quod ſm aliquos ꝓp tria tm̄ videlicet hæreſis, falſi cōmiſſi in litteris Apoſtolicis, & cōſpirationis in ꝓpriū epum, *ita Lelius de Zāch.1 tract.de priuil.eccleſia.priu.79 nu.7. Clar. qui alios allegat in §.fi.q.36.num.31.*

X vbi

vbi dicit quod hæc est communis Doctorum theorica, & quod in alijs quantumcunque grauibus delictis sufficit sola depositio absque degradatione, & quod quamuis clericus cõmisisset crimen enorme, & grauissimum, etiã si occidisset Summũ Pontificem, non debet degradari, si est paratus se corrigere, sed debet detrudi in perpetuũ carcerẽ seu monasteriũ, tandem cõcludit quod contrariũ seruatur de consuetudine, licèt dicta opinio de iure sit vera, & eandem opinionem (licet non ita largè) sequitur Boss. *in tract. crimin. in tit. de foro compet. n.* 135. *&* 136. *vbi testatur de comm.* opin. *Io. de Anan. in c. ad abolendam n.* 6. *de heret. Diaz in pract. c.* 131. *Cerill. Fulgeon. in summa crimin. in tit. de publicis iudit.* §. 2. *num.* 7. *verf. ad forum seculare car. mihi* 106. *Scaccia in tract. de iudit. d. c.* 11. *n.* 60. *&* 61. qui dicit ꝙ quanrumuis grauia commiserit delicta etiã si occiderit cardinalem nunquam posset degradari, & tradi curiæ sæculari dummodo sit paratus se corrigere, *Borgas. in tractat. de irregul. lib.* 6. *rub. de sentent. deposit. n.* 4. *cart. mihi* 450. *Flammin. Cartar in tract. de exeq. sent. capt. banni. c.* 1. *n.* 290. *& modernissime Ortens. Caualcan. in pract. de testib. p.* 3. *nu.* 64. *Farinat. late in tract. crimin. quæst.* 8. *n.* 75. vbi alios allegat, & testatur de comm.* opin. & recensent iura ex quibus deducitur qđ prędictis tribus casibus tantũ potest clericus degradari, & tradi curiæ sæculari, Bero. vero in c. at si clerici n. 75. cum pluribus sequent. in duobus insurgit contra præcedentem opinionẽ, primo contra id quod dicunt præcitati Doctores de crimine hæresi, & dicit quod tunc conuictus de hæresi traditur curiæ sæculari quãdo est incorrigibilis at si vult se corrigere, & emendare non poterit degradari, & tradi curiæ sæculari sed est in monasterium vel carcerem detrudẽdus, ꝙ dictũ tamen intelligas nisi esset relapsus in eodem crimine, quia si est relapsus, licet sit paratus se corrigere, adhuc non est audiendus, sed omnino tradendus curiæ sæculari, *Socin. reg.* 55. *Fallent.* 5. *Boss. in tit. de foro compet. nu.* 137. *Farinat. d. q.* 8. *nu.* 76.

838 Secundo ipse Bero. loco supra citato insurgit contra prædictos doctores dum dicunt ꝙ in tribus casibus tantũ clericus potest degradari, & ponit multos alios casus in quibus potest degradari q apud eundem videri possunt, & apud Abb. *in c. at si clerici de iudit. & Vasques in tract. de success. creati. lib.* 3. §. 22. *limit.* 18. *n.* 52 *&* 53. *& in tract. de success. progress. in præfat. lib.* 1. *n.* 30. *Rimin. iun. conf.* 685. *n.* 25. *&* 26. vbi adducit rõnes ex qbus ĩ alijs casibus põt degradari, *Anch. conf.* 158. *Alc. in c. cũ nõ ab homine nu.* 122 *de iud. Io. in c. si qs n.* 4. *de iud. Borga. rub. præd. n.* 16. *cũ plurib. seq* q vltima opinio puto quod sit verior vbi clericus esset incorrigibilis, vel cõmiserit aliquod immane, & orrendum delictũ qa talibus casibus poterit degradari actualiter, & tradi curię sæculari vt dixi supra limitat. proximè precedente, n. 813. & vltra ibi allegatos idẽ dixerunt Bero. *in d. c. at si clerici nu.* 174. *Affl. super constitut. de personis lib.* 1. *rub.* 43. *vbi cle. in malef. debent conueniri late Farin. d. q.* 8 *n.* 79. *cũ plurib. seq.* vbi multos allegat pro ista, & pro contraria opinione, & præcipue in delictis qualificatis, *Zanch. Vgolin in tract. d. heret. c.* 18. *nu.* 7. *in* 11. *tom. tractat. diuers. o.* 2. *cart. mihi* 252. qui dicit quod tunc debet degradari, & tradi curiæ sæculari quãdo trãsiuit in profundum oĩum malorum, & ostendit se prorsus incorrigibilẽ, *Clar. in* §. *fi. q.* 36. *n.* 32. 33. 34. *&* 35 vbi dicit quod nunquam potest tradi curiæ sæculari etiam pro delictis supra expressatis nisi sit incorrigibilis quod vltimum non est, neq; potest esse verum quia iura ex quibus probaẽ quod in supradictis casibus potest clericus tradi iudicibus sæcularibus nihil prorsus dicunt de incorrigibilitate nisi quoad crimen conspirationis in personã Episcopi in quo requirit incorrigibilitas, *vt voluit gl. fi. communiter recepta in d. c. cum non ab homine de iud. Soc. reg.* 55. *in* 3. *fall. Farin. d. q.* 8. *n.* 78.

839 Quæro tertio vtrum clerici in minoribus constituti si commiserint crimen degradatione dignũ debeant actualiter degradari ꝑut constituti in sacris, & quod sit necessaria degradatio est rex. *in c.* 2. *de pœnis in* 6. *& in c. si qs Epus* 27. *q.* 1. *& voluit Abb. in c. clericus de vit. & honest. cler. & in c. si quis presbyter in* 1. *notab. de clerico excõ. Rol. a Valle conf.* 4. *n.* 25 *lib.* 1. *Io. Gulier d Ceruates Hispan. in ll. Tauri l.* 5. *n.* 14. ꝓ qua opinione potest adduci ratio, qa clerici ẽt in minoribus dicunt caractere clericali insigniti, vt dixi supra in prælud. sed quod non sit necessaria degradatio, & ĩ casibus in quibus clericus constitutus in sacris degradatus a suo iudice, & ita degradatus tradit iudici sęculari in ijsdẽ clericus in minoribus constitutus absq; aliqua degradatione, vel traditione de facto poterit puniri a iudice laico, *Couar. in lib. pract. quæst. c.* 32. *num.* 3. *verf. hic equidem, vbi allegat Aufr. in tract. de potest. iud. laici reg.* 1. *lim.* 19. *Cassan. super cõsue. Burg. rub.* 1. §. 5. *verf. Archidianus n.* 66. *Guliel. de Bened. in c. Raynutius in verb. uxorẽ nomine Adelasiã dec.* 2. *n.* 440. *de testam. Pet. de Aued. in tract. de exeq. mand. princ. c.* 22. *n.* 3. *Diaz in prac. c.* 90. & licet hęc secũda opinio sit frequentiori calculo approbata ego tñ nunquã recederẽ a prima, q est magis tuta, sed in clericis primæ tonsuræ sine hæsitatione transir qđ non sit necessaria aliqua degradatio, quia prima tonsura non est ordo, *Germon. in terminis in tract. de sacror. immun. lib.* 3. *c.* 15. *nu.* 76.

840

841 Et vt finẽ imponã pſenti limitationi dico quod

quod in oĩbus casibus ĩ quibus clericus est puniendus p iudicē sęcularē sēper est degradandus ṗter quā in casib⁹ iure expressis, sed aduerte ad id quod ait Scapp. de Assassinio, requiti śniam Epi, per quā declaret, esse assassinū, vt ex recentiori sententia probat Ambr. *de immunitate ecclesiastica c.17.n.10.& seqq.*

842 Secundo dico quod qn̄ clericus esset à iudice ecclesiastico p aliquo crimine degradatus, & ipse post degradationē cōmitteret aliud delictū tunc enim tāquā laicus poterit à iudice sęculari iudicari, & cōdemnari, qa exutus est oĩ priuilegio clericali, *est tex. expressū in c.2. in fi. de pen. vbi ēt gl. in fi. & in c. non minus, de verb. sign. Aufr. in tract. de potest. iud. laici super pson. eccl. reg. 1. fall. 4. n. 12. in 16. to. tract. diuers. cart. mihi 287. Greg. Sair. in claui regia lib. 12. c. 7. n. 9. Decia. in tract. crim p. 1. lib 4. c. 9. n. 122.*

843 Tertio dico quod clericus nunquā dēt tradi curiæ sęculari nisi contra eū processum fuerit per viā accusationis, *Bellamer. in c. at si clerici in vlt. not. de iud. Scappa in tract. de iure non scri pto lib. 1. c. 30. n 4. & 5.*

844 Limitat 6. prędictus primus effectus quod clericus non potest conueniri corā iudice laico, vt non procedat in clerico negotiatore, & artifice, qui si post trinā monitionē sui Epi, vt dicet infra n. 847. & non aliter dicendum, deliquerit in negotiatione, & artificio quod exercet, poterit conueniri corā iudice laico, & cōsulibus artis, & negotiationis quā exercet, & ab eo puniri potest in rebus dictæ negotiationis, sed non ad penam corporalem, *c. fi. de vit. & honest. cler. Bal. in add. ad Spec. in tit. de reo vers. scola is Bertac. in tract. de episc. p. 1. lib. 4. nume. 96. in 13. tom. tractat. diuersor. par. 2. cart. mihi 204. & in trac. de gabell. par. 3. n. 3. i 12. to. tracta. præd. car. mihi 59. Aluarez in specul. iur. pontifi. c. 35. vers si vero clericus cart. mihi 96. Cassan. super consuet. Burgun. rub. 1. §. 5. nu. 88. tart. mihi 353. Foller. super constit. Regni in tit. de episco. & cler. c. de personis clericorum n. 7. car. mihi 4 Cauensis super ritu M. C. V. Regni Neapolis ritu 235. lim. 15. & 16. gl. ordinaria super eodem ritu in tit. de foro compet. lit. B, vers. 15. ratione car. mihi 396. post const. Regni Soc. reg. 80. fall. 7. Aufr. in tract. de potest. iud. laici super person. eccl. regul. 1. fall. 16. n. 24. in 16. to. tract. diuer. cart. mihi 288.* vbi vr̄ hanc fallentiā intelligere qn̄ deliquerit circa negotiationē, vel artificiū quod exercet non aūt in cæteris delictis, licet cæteri Doctores loquant indistinctè per negotiationē clericus ammittat oē priuilegiū clericale, *Petr. a Plaza in epito. delict. c. 26. n. 5.* qui loquit in clerico in minoribus cōstituto, *Iul. Cęsar Imbr. in tract. de iudice Regni in præfat. n. 41. Cened. in collect. iuris canoni p. 1. collectan. 37. nu. 2. vbi more suo multos alios allegat Ludou. Messia in pragmat.*

845 *Taxæ Panis conclus. 5. n. 21. & 23.*

Sublimitatur 1. hęc limitatio vt possit cōueniri coram laico vel rectore illius artis quā exercet in concernentibus eandem artem nō in reliquis, *Aufrer. loco iam d. Addentes ad Deci. in c. ceterum n. 25. in lit. C. de foro competen. Bertach. in reper. in verb. clericus artifex.*

846 Sed si vis tenere opinionem (quæ est omnino tenenda) quod prędicta limitatio procedat indistinctè vt in qualibet causa clericus in odium negotiationis possit conueniri corā iudice laico tunc intelligas prędictam limitationem vt tantum procedat dum negotiatur at si se abstineat a negotiatione ex tunc gaudebit priuilegio clericali, *Innocent. in c. fin. de vit. & honest. cler. Guido Papa dec. 391. & consi 217. n. 3. Pet. Belluga in Specul. princ. rub. 11. §. videamus n. 2. vers. simile nota cart. mihi 60.*

847 Secundo intelligas vt dicta limitatio procedat quando fuisset ter monitus a suo superiore vt desistat a tali negotiatione, & monitionibus non obstātibus in ea perseuerauerit, *c. fin. de vit. & honest. cler. Lupus in c. quamquam n. 2. de tensib. Alciat. in c. cum non ab homine, n. 11. de iud. Salsed. in add. ad Diaz in prac. crim. canon. c. 55. Gramm. cons. 110. n. 8. in ciuil. Pet. Cenedus d. collectan. 37. n. 2. vers. quod planè*, & quando clericus dicatur negotiari, & quæ negotiatio sit ei interdicta dicam infra in effectu sexto.

848 Limitant 7. prędictum primum effectum q clericus non potest conueniri corā iudice laico vt non procedat neque locū habeat quādo clericus sumeret officiū laicorū tunc enim ratione officij si in eo deliquerit poterit puniri p iudicem laicū, *Aufr. in tract. de potest. iud. secular. super person. eccl. regul. 1. nu. 25. in 16. tom. tract. diuers. cart. mihi 288.* vbi dicit quod ita est consuetū fieri, & vidit practicari in curia parlamenti, *Salsed. in add. ad Diaz in pract. c. 61. in lit. B. cart. mihi 184. vbi alios allegat Mars. singul. 694. Maccabrun. cons. 44. n. 49. Vrsill. in adnotat. ad Afflit. dec. 24. nu. 4. Pet. Cenedus in collect. iuris canon. p. 1. collectan. 37. n. 16. vbi multos alios allegat, & præcipue Hispanos Alfon. Aluarez in Spec. iuris pontif. c. 36. vers. itē vbi clerici car. mihi 107. Cassan. super consuetud. Burgund. rubr. 1. §. 5. n. 71. cart. mihi 201.* vbi dicit quod vidit quemdam sacerdotem, qui dum esset consiliarius

849 principis commisit plures concussiones, & crimen repetundarum ob quod fuit officio priuatus, & vltra pecunialiter punitus per curiam secularem, *Foller. super constitut. Regni in tit. de episcop. & cler. cap. de personis clericorum nume. 9. cart. mihi 41. gloss. super ritu M. C. V. in tit. de foro competen. lit. B. vers. decimosexto fallit cart. mihi 396. post constitut. Regni Franc. Marc. dec. 46. n. 6. p. 1. Menoch. in tract. de arb. iud. centur. 6. casu 537. n. 11.* vbi dicit quod quoti-

X 2

tidiano vsu comprobatum est quod clericus qui est consiliarius principis si reuelat secreta ipsius principis puniri potest ac si esset laicus *ad quod allegat Io. de Terra Rubea in tract. de præeminentia Regis Gallorum ration. 5. col. pen. Rui. consf. 4. lib. 5. Gigan. in tract. de crim. læsa maiest. tit. qualiter, & a quibus crimen læsa maiest. committ. q. 5. n. 19.* Et ratio huius falleutiæ ea est quia cum officium ei decernatur authoritate iudicis sæcularis tanquam eius officialis poterit corā eo trahi quia a principio poterat se excusare ab officio si voluisset *l. generaliter cum Auth. ibi posita, C. de epise. & cler.* quod si nō fecerit ei est imputandum, *Maccab. cons. 44. n. 50. 51. & 58.* vbi vlterius dicit quod clericus acceptando officium sæculare facit se indignū foro clericali.

850

Contrariā tamen opinionē (quam ego teneo veriorē, & tutiorē) in isto articulo tenuerunt glos. & Doctores* cōmuniter, *in c. sacerdotibus ne cler. vel monach. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici regul. 1. fallent. 17. vbi testatur de comm.* opi. Barba. in c. cum ab ecclesiarū de offic. ordin. Guliel. de Bened. in repet. c. Raynutius in verb. vxorem nomine Adelesiam decis. 2. n. 447. de testā. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 33. n. 6. Surd. cons. 396 n. 33. lib. 3. Clar. in §. fi. q. 36. n. 21.* qui etiam asserit quod hæc est comm.* opi. & dicit q̄ hoc procedit etiam in clerico in minoribus cōstituto, *Deeian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 143.* qui dicit quod hæc falleutia in toto corpore iuris non reperitur & quod l. fin. C. de iurisd. omn. iud. cuius argumēto aliqui sunt moti ad dicendum & ponendum hanc fallentiam loquitur in milite cuius priuilegiū circa forum nō est ita forte potens & indeficiens prout est priuilegium fori clericalis quod est introductum de iure diuino, vt dixi supra in prima ampliatione huius effectus, quia iudex laicus est habilis ex se ad exercendum iurisdictionē in militē quod secus est in clerico, item dicit quod neque obstat dictum cap. sacerdotibus ne clerici, vel monachi per quod videntur aliqui tenere quod clerici assumentes administrationes & officia laicorum si in illis delinquant sæculares iudices eos punire possint, qa dispositio dicti capituli procedit trina monitione præcedente, vt ibi oēs concludunt, non obstat ēt ratio adducta pro priori opinione, quia clericus non solum tacite prout esset isto casu, verum ēt neq; expresse poterit priuilegio fori renuntiari, vt dixi supra in ampliationib.

851

Et hæc secūda opinio in regno fuit bis obseruata cum casus successerit, vna vice scilicet in Magna Curia in causa cuiusdā equitis Hierosolemitani, q officium Capitaniatus exercuit in ciuitate Calaragironis, alia vice in Patrimonio, possent tñ istæ opiniones facillimè concordari, scilicet, prima opinio procedat quod possit punire clericū delinquentē ad priuationē officij, secunda vero opinio, vt non possit eum punire alia pęna, & hæc distinctio clarissime colligitur ex traditis per Foller. loco supra citato in priori opinione.

852

Secundo modo possunt concordari, vt prima opinio sit vera quando vltra dispositionem iuris canonici adesset sinodalis constitutio prohibens ne clerici officia laicalia exerceant sub pœna priuationis sui priuilegij, secunda autem nulla existēte constitutione sinodali, quæ secunda cōciliatio colligi pōt ex dictis *per Aufrer. loco citato, & per Hostiens. in summa tit. ne clerici, vel monaci.*

853

Tertio modo (& hæc verior conciliatio, & concordatio) vt prima opinio procedat qñ esset ter monitus, vt ab officio desistat, & secunda qñ non esset modo aliquo monitus, *ita Angel. de Claua in summa in verb. clericus, il 9. §. 3. & Aufr. d. reg. 1. fall. 17.* & in casu in quo procedit prima opinio scilicet, qñ processit monitorio eā limitabis, vt tñ procedat qū deliquit circa ea, quæ concernunt officiū secus si deliquisset in delictis cōibus, vt si homicidium cōmisisset, quia tunc esset conueniendus coram iudice ecclesiastico sibi cōperenti, *ita Guliel. de Bened. qui alios allegat in repe. c. Raynutius in ver. vxorem nomine Adelesiā dec. 2. n. 166. de testam.*

854

Limitat 8. à quibusdā in causa depositi, seu sequestri, vt si ex mandato iudicis laici fieret depositum, siue sequestrum penes clericū, vel aliā psonā ecclesiasticā, nā p restōne eiusdē depositi penes se depositari cōueniri pōt coram eodē iudice laico cuius mādato fuit factū depositū, seu sequestrū, *Bal. in l. acceptā, n. 4. C. de vsur. & in l. si fideiussor, §. si satisdatū vbi ēt Ias. col. 1. & Sal. n. 4. ff. q. satisd. cogan. idē Ias. in l. 1. §. 1. col. 3. ff. de offi. eius cui mād. est iurisd. Capp. Tholos. dec. 162. Afflic. dec. 24. n. 3. vbi Vrsil. in adnot. n. 2. & 3. Alex. in l. 1. ff. de iud. vbi ēt Iacobi. n. 18 & Curt. inn. n. 24. Aufr. in tract. de potest. iud. laici sup perso. eccl. reg. 2. fall. 14. n. 4. ī 16. to. tract. di uer. car. mihi 289. Marāt. in pract. p. 4. dist. 11. n. 62. car. mihi 203. Intrigl. in trac. de feud. cēt. 2. art. 94. n. 8. Restaurus in tract. de Imper. q. 107. n. 12. vbi alios allegat Maccabr. cons. 44. n. 47. Seacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 96. Anna sing. 127. vbi Fabius in add. antiquis, & recētioribus allegat varios Doctores Surd. cons. 280. n. 11. lib. 2. & cons. 396. n. 11. lib. 3. & vtrobiq; quāplurimos alios cōgerit,* licet contrariū cōcludat *in d. cōs. 396. n. 33. ver. rōne sequestri, Masull. in add. ad Capy. dec. 7. n. 4. Io. Aloisi. de Leo in Auth. cassa n. 19. C. de sacros. eccl. Rebuff. sup const. Galliæ p. 1. art. 5. gl. 9. n. 3. Cumia super ritu Mag. R. C. istius Regni c. 19. num. 24. Tiraquell. in tracta. de retract. conuent. §. 4. glos. 7. nume. 9. & 10. vbi alios allegat,* & dicit quod hoc

855

hoc iure vtunt in Gallia, licet ipse de tali opinione valde dubitet, *Pet. Cenedus in collectan. iuris canon. p. 1. collect. 37. nu. 21. Amod. a Ponte in tract. quis sit iudex in causa feudi num.* 42. vbi ex Bald. in d. l. acceptam dicit ꝙ quando proceditur exequutiue, & iudicis officio tunc procedit ista opinio, quia tunc nõ proceditur per modũ iudicij, sed exequutiue ex officio susceпto, quia cũ officium ei decernatur authoritate iudicis sæcularis possunt coram eo trahi qa poterant se excusare a tali officio si voluissent, *l. generaliter cum Authen. ibi posita, C. de episc. & cler.* quod si non fecerint est eis imputandum, *ita Maccabr. ab Anguil. d. cons. 44. n. 50. & 51.* At hæc opinio est Ciuilistarũ, quæ non est vera, & fuit correpta secundũ Canones, *vt post alios probat Surd. cons. 369. sub num. 33.*

856 Sublimitatur tamen prædicta limitatio vt isto casu possit agi contra clericũ realiter tm̃ non autẽ personaliter, *ita limitat Io. Iacob. Masull. in d. add. ad Capit. dec. 7. n. 4. qui ad hoc allegat Vrsill. in adnot. ad Affl. dec. 173. Calefat. in l. 1. nu. 36. vers. sed c. clericum ff. de iud.* Et pro hoc facit quod dixi supra limit. 3. nu. 789. vbi ex multis probaui, quod licèt clericus possit reconueniri coram laico nihilominus eius persona non poterit grauari propter ipsã reconuentionẽ.

Limitatur nono prędictus primus effectus, quod iudex laicus non potest cognoscere de 857 causa clerici, vt non procedat qñ iudex cognosceret de causa non vti iudex, sed tanquã compromissarius, vt quia clericus cõpromitteret de aliqua causa in iudicem ordinarium loci, quia hoc bene facere poterit & laudum cõtra eum latum erit validum, *c. contingit de foro cõpeten. Bellam. in repet. c. Romana, n. 6. de foro cõpet.* quæ repetitio est posita post eius consil. quam limitationem intelligas, vt tunc demum va- 858 leat cõpromissum factum per clericum in iudicem laicum qñ fit in laicum, vt in arbitratorem secus si fieret, vt in arbitrum, *ita Andr. Gail obseruat. 37. in fin. lib. 1.* vbi dicit quod tunc sententiam valet in vim pacti, *Dec. in c. at si clerici, nu. 2. de iud. qui testatur de comm.* * *opin. Farinac. in tract. crim. q. 8. num. 24. limit. 1. Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. nu. 37.*

Et clericus poterit ad eius libitum facere 859 compromissum tũc solum qñ tractatur de rebus tẽporalibus, tàm ecclesiæ, quàm sui patrimonij secus de spiritualibus, quia de eis non potest fieri compromissum nisi in clericum & personam ecclesiasticam, *c. contingit a contrario sensu & c. per tuas de arbit. gl. 2. in c. decernimus, de iud. Sal. in l. si quis ex consensu n. 3. de episc. audien. gl. 2. in c. dilecti filij de arb. vbi Doctores cõmuniter & præcipue Abb. & Bero. nu. 26. qui testatur de com.* * *opin.* licèt nu. 27. & seq. de ipsa opinione satis dubitet circa tẽporalia ecclesiæ & respondet iuribus adductis pro ea, *Camill. Borell.* 860 *super pragm. Odia litium §. 2. gl. 1. nu. 350.* Sed de licentia episcopi poterit fieri compromissum de re spirituali in clericum & laicum coniunctim & non aliter, *not. in d. c. cõtingit de arb. Sal. d. nu. 2. Borell. in præcit. glo. 1. nu. 352.*

Et quod non possit fieri compromissum de 861 bonis temporalibus ecclesiæ sine licentia episcopi dixerunt, *glo. & Abb. in c. si diligẽti, de foro cõpet. Anan. in d. c. contingit, n. 3. de arb. Anch. in c. cum tẽpore, nu. 4. & in c. peruenit, nu. 3. eod. tit. de arb. Fel. in c. ecclesiæ Sanctæ Mariæ de constit.*

862 Limitant decimo in clericis portãtibus, arma, qui possunt per officiales laicos capi, & armis spoliari, & arma tunc applicantur ipsi capienti, nec iudex ecclesiasticus poterit illa pretendere, *Couarr. in lib. pract. q. c. 33. n. 7. vers. vt quinque tamen vbi latissimè loquitur de præsenti fallentia Aufrer. in tractat. de potestat. iud. laici reg. 1. fallent. 13. n. 21. in 16. to. tract. diuers. cart. mihi* 288. vbi dicit quod isti clerici portantes arma possunt ciuiliter puniri per iudicẽ laicũ, *Frãc. Viu. decis. 26. nu. 5. vbi alios allegat Alex. Rauder. cons. 17. nu. 24. lib. 2. Io. Alois. de Leo in Authen. Cassa, n. 19. C. de sacros. eccles. Pet. August. Morla in empor. vtriusq. iur. p. 1. tit. 1. q. 16. nu. 17. Octau. Vulpell. in tract. de libert. eccles. p. 2. n. 37. vbi multos alios allegat Lelius de Zanchis in tract. de priuil. eccles. priuil. 85. n. 12. Dec. in c. cum non ab homine, n. 40. de iud. Cassan. super consue. Burg. rubr. 1. §. 5. n. 79. cart. mihi 203.* vbi dicit quod tũc etiã poterunt pecunialiter puniri, *Pet. Foller. super constitut. Regni in titu. de episcop. & cler. c. de personis clericorum n. 4. cart. mihi 40. & in titu. de hæreticis c. apostatantes, n. 5. cart. mihi 100. Scacc. in tracta. p. 1. car. 78. n. 5. in vltimis verbis Anton. Scappa in tract. de iure non scripto lib. 1. c. 5. n. 1. cum sequẽtibus Iulius Cæsar Imbrian. in tract. de iudice regni p. vlt. n. 72. 74. 75. & 79. qui asserit quod ita seruatur in Regno Neapol. Petr. Belluga in Specul. princ. rub. 11. §. dubitatur vers. indifferenter n. 11. Clar. in §. fin. q. 36. n. 22. Pet. Cened. in collect. iuris canon. p. 1. collect. 37. num. 17. Io. Redin. in tract. de potest. princ. in verb. non solum armis decoratam in 2. p. n. 163. Alfon. Alceuedo in lib. 1. nouarum compilar. tit. 3. l. 9. num. 3.*

863 Sic etiã in simili dicunt de clerico reperto exercere prohibitam venationẽ, vel piscationem qui poterit spoliari a iudice sæculari vel suis ministris auibus, vel canibus, vel alijs instrumentis prohibitis, *ita Salsed. in add. ad Diaz in pract. c. 65. in fin. Pet. August. Morla d. q. 16. n. 16. 17. & 18. Cenedus d. collect. 37. n. 19.*

Et licet in casibus prædictis clericus possit armis, vel canibus spoliari, nihilominus nõ poterit pæna aliqua a sæculari potestate constituta puniri, nec aliquo modo secundum leges ciuiles iudicari, sed secundum constitutio-

nes

nes episcopales, quæ si nõ adsunt veniunt puniendi arbitrio iudicis ecclesiastici, Io. de Platea *in §. itẽ lege Iulia Institut. de publ. iud. Couarr. d. c. 33. nu. 7. Imbrian. d. par. vlt. nu. 76.*

864 Sed apud Gallos officiales sęculares puniũt clericos arma deferentes pœna pecuniaria, & hoc vt aiũt ex indulto Romani Pontificis sibi concesso, *Couarr. loco citato Iulius Cæsar Imbr. eadem par. vlt. nu. 78. Nauarr. conf. 27. nu. 1. & per totum in tit. de sentent. excomm. in 2. tom. car. mihi* 520. vbi late scribit de clericis deferentibus arma & qn & quibus locis solent & possunt puniri per iudices sæculares & quid si adesset consuetudo & Not. quod Nau. & alij affirmãt vt sæculares incidant in excommunicationẽ si arma recepta à clericis vel quod vis aliud nõ restituant.

865 Limitatur vndecimo prędictum primũ effectũ, quod iudex laicus non potest cognoscere de causis clericorum, vt non procedat in clerico qui dum est in minoribus constitutus aliquid agit priuilegio clericali penitus cõtrariũ, *Alex. conf. 8. n. 3. lib. 1. Io. Lupus in tract. de libert. eccles. p. 2. q. 5. nu. 1. in 13. to. tract. diuers. car. mihi 6. Capra in suis regul. in tit. de prorogat. nu. 17. Innocen. nu. 3. & cæteri oẽs in cap. 1. de apostat. Io. de Imola in cap. Ioannes in 3. col. de cler. coniug. Paris. cons. 40. nu. 24. lib. 4. Henric Bohic in c. ex literis, nu. 9. & seq. de vit. & honest. cler. Io. de Anan. in d. c. 1. nu. 10. de apostat. & ibidem Ancher. nu. 2. qui late de hac limitatione scribit & ponit certas distinctiones, Alex de Neuo conf. 59. nu. 7. Roffred. Beneuent. in tract. de iud. p. 1. in rub. positiones rei in reconuentionem, nu. 1. car. mihi 22. Crauett. conf. 191. nu. 7. lib. 2. Bertach. in rep. in verb. clericus vxorẽ ducens Guliel. de Beued. in repet. c. Raynutius in verb. & vxorem nomine Adelesiam dec. 2. n. 149. in 2. par. car. mihi 80. Port. conf. 149. n. 16. & 19. Alphonf. Aluarez in Specul. iuris pontif. cap. 35. vers. accipit vxorem car. mihi 96. circa principiũ Cassan. super consuetud. Burgund. rub. 1. §. 5. n. 64. car. mihi 198. Marcell. Cala in tract. de modo artic. & proband. §. 2. nu. 1219. Iacob. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. nu. 4. vers. nunquid autem Capic. dec. 161. n. 1.* qui prout reliqui supra citati ponit exemplum istius fallentiæ in clerico, qui contraxit matrimonium cũ vidua, vel aliter corrupta: aliqui verò inferius citandi ponunt exemplũ istius fallẽtiæ in clerico qui ad militiam asscribi passus fuit, *ita Imol. per illum text. in c. in audientia de sentent. excomm. Marsil. in tract. de Bannit. in verb. iudice, nu. 218. Aluarez d. c. 31. vers. si vero clericus car. mihi 96. Soc. regul. 80. fallen. 8. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super person. eccles. regul. 1. fallent. 20. nu. 28. in 16. tom. tract. diuers. cart. mihi 288.* vbi dicit quod is talis ipso facto est exutus priuilegio clericali, quia hoc faciendo facit actum clericatui contrarium, *Soc. sen. conf. 12. nu. 19. lib. 1. Abb. in c. fin. nu. 1. de cler. coniugat. Bertach. in d. verb. clericus vxorẽ ducens Innoc. eod. n. 3. Gulielm. de Bened. supra citato n. 149.* vbi recenset varios casus in quibus clerici fuerunt exclusi à priuilegio fori ecclesiastici propter militiam,

866 *Gigans in tract. de pensio. q. 55. n. 3. gl. super ritu M. C. V. in tit. de foro cõp. in lit. B, in fi. vers. vigesimo in clerico car. mihi 397 post consti. Regni*, & rõ istius vltimi exẽpli est,

867 qa militia clericalis, & sæcularis videnẽ cõtrariæ, *vt in c. qui in aliquo 61. dist. & in c. diuersis de cler. coniug. & in c. fin. de voto Henric Bohic in c. ex litteris de vita & honest. cler.*

868 Limitatur 12. prædictus primus effectus, quod iudex laicus non põt se ingerere in causis clericorũ qñ iudex secularis cognosceret de causa clerici vti minister iudicis ecclesiastici, & cum assistentia alicuius clerici, vt si esset assessor epi, *c. Monna 11. q. 5. Aufr. in tract. de potest. iud. laici super perso. eccl. reg. 2. n. 21. in 16. to. tract. diuer. cart. mihi 290. Marf. in tract. de bann. in verb. iudice, n. 198.* vbi dicit quod istud bis habuit de facto in ciuitate Firmi contra duos clericos, *Iac. de Graff. in dec. aur. p. 1. li. 4. c. 18. n. 152 vers. quintus quando*, nec ista limitatio aduersãt ampliationi 97. quia ibi loquutus fui vbi simpliciter epus consensit, iudex sæcularis tãquã iudex sæcularis cognoscat de aliqua causa cõtra clericũ hic vero loquor qñ eps eligit iudicẽ laicũ in suũ ministrũ officialẽ & assessorem.

869 Limitat 13. vt dictus primus effectus non ꝓcedat qñ clericus conuenit, vt repararet ecclesiam ruinã minantẽ, tũ enim põt conueniri per viam extraordinariæ cognitionis corã iudice laico deficiente iudice ecclesiastico, seu eo negligente etiam si esset prælatus, *Aufre. in tract. de potest. iud. secular. super perso. eccl. reg. 2. n. 26. in 16. to. tract. diuers. car. mihi 290.* vbi hoc ꝓbat exẽplo veteris testamenti, *Guliel. in repet. c. Raynutius in verb. domnm, n. 17. de testam. Rebuff. in l. præses, n. 2. de offic. præsidis*, qui aũt teneat reparare ecclesiã ruinã minantem, & ad

870 hoc possint cõpelli ponunt Dominus, & præceptor meus in Almo studio Romano *Paris. in tract. de resign. benefic. lib. 3. q. 15. per tot.* vbi more suo docte, & late de ista materia loquit, *Borell. conf. 2. n. 12. 13. 14. & 24. Rebuff. conf. 135 n. 5. & 9. Surd. conf. 62. n. 1. 5. 9. 10. & 11. Borgin. in suo repert. in verb. ecclesia, Ferret. conf. 368. n. 3. & 10. lib. 2. Marf. in tract. de bann. in verb. ecclesia n. 152. Goffr. in summa tit. de eccl. ædifican. per tot. Ancher. in c. de ijs, n. 2. eod. tit.*

871 Et aduertendum est quod clericus, qui tenet reparare ecclesiã si illã non reparat peccat mortaliter, *Fel. in c. per tuas, il 2. n. 2. de simon.*

Isti duo numeri fuerunt sublati 872 873

874 Limitatur 15. qñ clericus conueniret ꝓ tributis, & gabellis casu quo ad illas tenet, vt in tri-

tributis,& gabellis præteritis ante quam prædium perueniret ad clericum naq; pro eis conueniri poterit corā procuratore Cæsaris, *Bertac.in tract.de episc.p.5. lib.4.n.96.in 13.to.trac. diuers.cart.mihi 353.Sal.in Auth.sed periculu, C. fine consen.vel reliq.Alber. in Auth. statuimus, C. de episc. & cler.prout eum refert & sequitur Egid. Thom.t.in tract.de gabell. in §.seu sectione incipiente videndum nunc est,n.3.car.mihi 247. & n.10. car.256.& n.15.car.265.Aufr.in tract.de potest. iud.laici super perso.eccl.reg.2.fall.27.in 16.to.tract.diuer.car.mihi 291.vbi alios citat Bald. in l. de his,n.1.C.de episc.& cler.Tiraq.in tract. de retract. Lignag.§.32.gl.vnica,n.80.qui et concordantes cōgerit Boss.in tract.crim.in tit.de foro comp.nu.149 Remig.de Gonn.in tract.de carit.subsid.q.67.n.52 in 15.tom tract.diuers p.2.car.mihi 185.gl. super ritu M.C.V. in tit.de foro comp.vers.2.reg.car.mihi 397. post constit.Regni Maccabr.cons.44.n.44 Apostill. ad Matthes.sing.110.Pet.a Petra in tractā.de potest.principis,c.4.n.38.Foller.super cōst. Regni in tit.de sacros.eccl.c.item statuimus n.8.car. mihi 34.* vbi dicit quod isto casu clericus potest conueniri corā laico actione reali tm̄,non autem personali, qa in psonam clerici laicus nullā potest hēre potestatē,vel iurisdictionē, & hoc idem vr̄ sentire Egid. Thom.t. in loco supra citato,n.11.& 12.vbi ponit quo ordine,& modo conueniri debeat an scilicet,in solemni forma iudicij an vero summarie simpliciter, & de plano sine ordine iudiciario quod non pcedit qñ prædia perueniunt, & sunt in dñio clerici, q1 pro eis dēt clericus conueniri corā suo iudice ecclesiastico.

Limitant 16. prædictum primum effectū,
875 vt non procedat qñ clericus communi opinione esset habitus pro laico,vt qa iam dimisisset habitum & tonsurā,& in laicali habitu fuisset deprætensus,quia tunc cognoscit ā iudice seculari,& non ecclesiastico, *Cepoll. cons.11.n.40 in crim. Anan in c.praeterea,nu.9.de apostat. Crot. cons.204.n.11.lib.2. Aufr.in tract. de potest. iud. secul.reg.2.fall.22.in 16.tom.tract.diuers.cart. mihi 290. vbi testatur de magis comm.* opin. Calder. cons.22. n.1.in tit.de iud. & foro cōp. Achill. Padroch.cons.40.n.75. Alex.de Neuo cons.59.n.20 vbi dicit quod hac est cōis* opinio,& n.4.5.11.14 & 16. Belluga in Specul.prin. rub.11.§.dubitatur
876 vers. indifferenter, n.4.* vbi dicit quod isti tales priuilegio clericatus solum vti volunt ad penæ subterfugium, & quod labijs clericatū allegant factis verò illum negant, *Scace. in tract. de iud.p.1.c.11.n.82.vers.si vero,* vbi dicit quod
877 hæc fallentia procedit de consuetudine,& nō de iure, q̄ consuetudo potius approbari quā improbari vr̄ ā Concil.Trid. *sess.23.c.6.de refor. Scappa in tract.de iure nō scripto c.1.n.1.lib.3*
878 Et ratio præsentis limitationis est, quia in iudicijs opinio præualet, & præiudicat veritati, *c.rerum 3.q.7.c.ad probandum de re iud. l. Barbarius Philippus.ff.de offic.procons. Paris.in tract. de resign.Benefic.lib.4.q.2.n.21. Crot.cons.præd. n.14.* Sublimita in clerico in sacris,vel in mi-
879 noribus beneficiato,nā secuta forma Concil. Triden.clericus in sacris,vel in minoribus beneficiatus, & si non incedat in habitu & tonsura,gaudet priuilegio fori.

Limitant 17. dictū primū effectū qñ cleri-
880 cus conuentus corā iudice laico distulerit allegare clericatus priuilegium & permiserit se condēnari a sæculari & committi exequutionem & postea allegaret priuilegium clericale, qa tunc poterit & debet a iudice laico condēnari in expensis in quibus fatigauit actorem differendo dictā exceptionē clericatus proponere & allegare, vel cū calūniose ageret cōtra laicum succubuerit, *l.arbitrio §.dolo, ff. de dolo, Bellamera, dec.126. Felyn.in c.exceptionē in princ. vers.& per istū text. de excep. & in c. at si clerici, nu.8.de iud. Boer.super consuet.Bituricen.in tit.des costumes concernans,§.21.col.fin.vers. & vnū singulare Calderin.cons.12. in tit. de iud.Couarr. in lib. pract.quæst.c.33.nu.2.vers.clericus vero Io. Batt. Asinius in pract.§.32. ampl.61.nu.1.& in tract. de exequut.in prin.c.3.n.3.& 4.Vrsill. in adnotat. ad Affl.dec.2.nu.4.& 5.Imol.in d.c.at si clerici,in princ. Cassiad.dec.3.nu.5.in tit.de appellat.Marsil. in l.patri,vel matri,nu.77.ff.de quæst.& in tract.de bannit.in verbo nocturno tēpore nu.14.vbi alios allegat Cappell.Tholos.dec.165.Capic. dec.167. Aluar.Velascus Hispan.dec.65.n.4.Aufrer. in tract. de potest.iud.laici super person.eccles.reg.2.fallent. 33.in 16.to.tract. diuersorum car.mihi 291. Maccabrun.cons.1.nu.28.& 29.& cons.44. nu.20. & 21. Luc. a Pet. in pract. lib.2.c.1.nu.12.Scace. in tract.de iud.p.1.c.73.nu.2.vers.minus obstat quod tarde, Farinac.in tract.crim.q.8.nu.16. Intrigl. in tract.de feud.cent.2.art.94.nu.8. Decian. in tract. crim.p.1.lib.4.c.9.n.115.in fin. Patian.in tractat. cui incumbat onus probandi.negat.lib.2.c.34.n.77. Vinc.de Anna singul.131.Surd.cons.396.n.3.& 5.Natta cons.495.nu.18.lib.3.Medices in tract.de legibus & statutis p.4.q.6.nu.5.vers.8.lex.Dec.in d.c.at si clerici,nu.158.de iud. Cabbell.super constit. Egidian.lib.5.c.1.gl.1.nu.25.cart. mihi 321.Horat. Carpan.super statutis Mediolan. p.1.c.55.nu. 45.& 46.gl. super ritu M.C.V.in tit.de foro cōpet. vers.secunda regula car.mihi 397.post const. Regni Marant.in pract.p.4.dist.8.nu.5.car.mihi 148.& dist.6.nu.54.car.131.& dist.11.nu.6.car.203.* quidquid in contrarium dixerint Roland. a Valle *cons.12.nu.42.lib.2.& alij allegati per Surd. d.cons.396.nu.28.lib.3.*

881 Ampliatur ab aliquibus prædicta limitatio vt in tantum sit vera quod clericus condemnatus ad expensas propter contumaciam, vel præ-

præsumptā calumniā non debeat frui beneficio, ne exigatur vltra quam facere potest, & debet sibi tantum relinqui quod non cōpellatur mendicare ex quo illud priuilegium perdidit propter suum delictum, *Alex. de Neuo in c. reprehēsibilis, n. 54. de appellat. & dicam infra in effectus sequentibus*, secus si fuisset in expēsis cōdemnatus ex quo causam iniustā ignoranter, & sine dolo fuit prosequutus, quia tunc priuilegium prædictum non ammittit, Neuus dicto num. 54.

Sublimitatur 1. prædicta limitatio quando actor sciret reum esse clericū tunc enim clericus non allegans suum forum non poterit ad expensas condemnari, *Maccabr. conf. 44. n. 13.*

882 Sublimitatur 2. vt dicta limitatio procedat qn clericus conuenitur coram iudice sæculari tanquam laicus si cōueneretur tanquam clericus tunc enim non poterit ad expensas condemnari, quia si ammittit ipsam causam principalē, vt dixi supra hoc eodem effectu multo magis ammittere debet expensas, *Io. Batt. Marchesf. in tract. de commiss. p. 2. c. 4. n. 44. cart. mihi 490. vbi ad hoc allegat Cassan. super cōsuet. Burgund. rub. 1. §. 5. & alios Doctores quibus addo Aret. in c. si diligenti, n. 19. de foro compet. & in c. 1. n. 18. 24. 25. & 26. de accusat. & Scappa in tract. de iure non scripto, lib. 1. c. 11. n. 11.*

883 Sublimitatur 3. quādo actor post quā clericus opposuit exceptionē clericatus perseuerauerit prosequendo litē, quia tunc præsumitur quod etiam si ab initio fuisset opposita prędicta exceptio nihilominus idē fecisset, ideo isto casu ad expensas non condemnabitur, *Maccabrun. d. cons. 44. n. 19.* quidquid in ista sublimi-

884 ratione dixerit in contrariū Couarruu. *in lib. practic. quæst. c. 13. in fine.*

Et licet clericus qui distulit allegare excep-

885 tionem declinatoriam fori condēnetur ad expensas nihilominus processus quoad reliqua erit nullus, Aluar. Velasc. *d. dec. 65. n. 4. Farin. eadem q. 8. n. 16. vbi alios allegat.*

886 Nec est prætermittendum dicere quod ista cōdemnatio ad expensas debet fieri, & faciēda est omnino corā iudice ecclesiastico ad cuius iurisdictionem, & officiū pertinet hæc cognitio, quidquid dicāt alij prædicti Auctores, *Gramm. voto 18. nu. 16. Dec. conf. 241. Anna d. singul. 131. Surd. consil. 396. n. 29. lib. 3. & ita intelligendus est Farinac. d. q. 8. n. 17.*

887 Et super quibus bonis debeant solui prædictæ expensæ ponit late Alex. de Neuo *in c. reprahensibilis, n. 50. & plurib. seq. de appellat.*

888 Limitant 18. prædictum primum effectum quod clericus non potest cōueniri coram iudice laico vt non procedat quando clericus se ingereret enormitatibus, vel dimitteret habitum clericalem vel deferret arma vel aliter inhonestam vitam duceret, quia si is postquam fuerit ter monitus prędictis monitionibus no obstantibus ab ipsis enormitatibus, & alijs supradictis non desisterit, & vitam in melius reformauerit etiam si esset constitutus in sacris ammittit priuilegium fori, & per consequens poterit puniri a iudice sæculari, *c. ex parte il 3. vbi gloss. de priuileg. Clement. 1. vbi Anther. de vita, & honest. cler. c. in audientia de sentent. excomm. c. fin. de vit. & honest. cler. c. contingit, il 2. de sentent. excomm. c. vnico de cler. coniugat in 6. Abb. in c. tua, n. 3. de apostat. Marsil. consil. 67. n. 60. & 61 Cepolla, cons. 11. nu. 41. in crimin. Tract. Corrad. in tit. de inquisit. n. 8. in 7. limit. cart. 247. Soc. regul. 56. in 5. & 6. fallent. Boss. in tracta. crim. in titu. de foro competen. n. 127. in fin. & n. 133. & 140. Capra regul. 97. n. 80. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 31. n. 6. vers. 5. hinc apparet Clar. in §. fin. q. 36. vers. quæro an clericus, Anton. Gomez in lib. variar. resol. tom. 3. tit. quando reus gaud. immun. eccles. n. 4. Alex. de Neuo consil. 59. n. 1. & sequentib. & cōs. 60. n. 1. Milleus in pract. fol. 92. n. 7. & 24. Rolād. cons. 4. n. 28. & seq. vol. 1. Viuius in comm. opin. in verbo clerici apostatæ, quos omnes recenset Farinac. in tract. crim. q. 8. n. 6. & vltra prædictos idem dixerunt Iacob. de Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 4. c. 18. nu. n. 153. vbi recenset quasdam Bullas Papæ Clemētis, & Papæ Pauli ita disponentes, Brun. a Sole in compend. resolut. proposit. iur. in verb. clericus habitum, Capra regu. 94. n. 8. & 12. qui asserit quod hæc est comm. opin. Croc. consil. 203. num. 10. lib. 2. & cons. 204. 12. eod. lib. Gramm. voto 33. n. 12. 14. & 19. Io. Aloisi. de Leon in l. si qui sub prætextu, n. 4. C. de sacros. eccles. Henric Bohic in c. ex literis, n. 14. de vit. honest. cler. Alex. de Neuo in c. at si clerici, nu. 15. de iudit. Bertac. in repet. in verb. clericus non gerens Fernand. Vasq. in tract. de success. creat. lib. 3. §. 22 limit. 17. n. 62. Horat. Carpan. super statut. Mediol. lib. 1. c. 44. n. 25. Soc. in c. in audientia nu. 1. de senten. excomm. & in c. contingit etiam nu. 1. eod. titu. Assl. super constitut. apostatantes, n. 11. lib. 1. rubr. 3. de apostatis, Marcell. Cala in tractat. de modo articul. & proban. §. 2. n. 1215. Facchineus cōtrouers. 28. vers. sed contrariam sententiam, lib. 9.* vbi in principio allegat multos, qui tenēt quod non

889 sit necessaria trina monitio, *Petr. Belluga in Specul. princ. rubr. 11. §. dubitatur vers. indifferenter n. 4. & 5. Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 82. qui testatur de comm. opin. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 89. & 104. Marsil. cons. 77. nu. 59. & seq. Soc. cons. 12. n. 19. volum. 2. Aluarez in Spec. iuris pontif. c. 36. vers. item notabis cart. mihi 108. Io. de Lignan. in tract. de censur. eccles. c. 4. n. 28. in 14. to. tract. diuers. cart. mihi 310. Aufrer. in tracta. de potest. iud laici regul. 1. fallent. 19. nu. 27. in 16. tom. prædict. tractat. cart. mihi 288. Fuscus in singul. lit. C. n. 122. Io. Batt. Ferrett. cōs. 145. n. 6. lib. 1. Vital. in clement. 1. n. 56. de vit. & honest. cler.* vbi dicit

quod

quod tunc priuatur priuilegio fori snia iuris, *Abb. in c. cum non ab homine, n. 27. de iud. & in c. 2. n. 9. de vit. & honest. cler. & in c. in audientia, n. 4. & 8. de sen. excom. Cassa. super consuet. Burg. 1. §. 5. n. 55. cart. mihi 195. Glo. super ritu M. C. V. in tit. de foro comp. lit. B, in fi. vers. 21. fallit car. mihi 397. post const. regni Clarus d. q. 36. nu. 19. in prin.* qui multa circa hanc limitationem scribit, & recenset opinionem quorundã, qui tenuerunt quod ẽt nulla præcedente monitione si clericus dimiserit habitũ, & se ingesserit enormitatibus poterit puniri à iudice laico & aliorum, qui tenuerunt quod requirit, vt diu in enormitatibus persisterit, & tandem cõclu dit quod non est recedẽdum ab opinione magis* communi, & a consuetudine approbata, quæ est quod clericus, siue in sacris, siue in mi noribus constitutus, qui dimisso habitu cleri cali aliquod enorme delictũ committit etiam nulla præcedente monitione ammittit priuilegiũ fori, & põt à iudice laico puniri, Nauar. vero *cons. 25. n. 6. in tit. de priuil. in 2. to.* dicit ꝙ si clericus est in sacris constitutus ad hoc vt possit priuari priuilegio fori requirit quod oĩno sit ter monitus, vt desistat ab enormitati-

890

bus alias secus. Ego vero puto non esse recedendũ à priori opinione, quæ est quod clericus, tam in sacris, q̃ in minoribus constitutus nisi trina monitione præcedente non exuatur priuilegio fori propter enormitates, licet i eis per multum tps perseuerauerit, *prout hoc expresse desumitur ex c. perpendimus, & c. contingit, & c. in audiẽtia de sent. excom. & voluit Capra reg. 94. n. 14. & 15.* Sed quoad cõstitutos in minoribus quid sit dispositum de iure nouissimo sacri Concilij Tridentini dicam latius infra in limitationibus sequentibus.

891

Et quia materia præsentis limitationis nõ põt expediri per ampliationes, & sublimitationes, vt hue vsq; a me fuit obseruatum eã expediendã duxi per modũ qõnum, ideo Quęro primo quid si clericus fuerit captus sine habitu in ipsis enormitatibus an tunc dicat ammisisse priuilegium fori ẽt quod monitiones non præcesserint, & dico quod non, *Crot. cons. 204. n. 4. li. 2.* vbi dicit ꝙ istud probat, *in c. si iudex laicus de sent. excom. in 6. Gram. voto 33. n. 11 & 22.* q̃ conclusio pcedit tñ in clericis in sacris constitutis secus in constitutis in minori bus, qui ẽt si non fuerint moniti non poterũt declinare forum isto casu, *ita Butr. in cap. fin. de apostat. & in c. ex parte, il 3. ante finem de priuileg. Capoll. cons. 11. n. 39.* & hoc hodie est expeditũ per sacrum Concil. Trident. sessio. 23. c. 6. de refor. per quod disponit quod clericus in minoribus constitutus ex sola desertione habitus ammittit forum.

de monitione.

892 Quæro secundo quid in clerico coniugato an sit necessaria ista trina monitio ad hoc vt ammittat priuilegium fori ob desertionẽ habitus clericalis, & dico quod non quia eo ipso quod clericus coniugatus dimittit habitum clericalem, & tonsuram censetur exutus omni priuilegio clericali ita vt eo vti non possit, *not. Doctores in clem. 1. de vit. & honest. cler. Archid. Io. Andr. & D. de Sancto Gemin. in c. vnico de cler. coniug. in 6. Capol. d. cons. 11. n. 41. Natt. cons. 356. n. 6. lib. 2.* vbi dicit quod ab hac sñia nemo discrepat, Clar. in §. fi. q. 36. n. 16. vbi dicit quod eo ipso quod clericus coniugatus deserit habitu & tonsuram absq; alia monitione perdit priuilegium fori, Cassa. *super consuet. Burg. rubr. 1. §. 5. n. 59. car. mihi 197.*

893 Quæro tertio quid si monitio non esset par ticularis, sed generaliter per proclama facta quod oẽs clerici assumãt habitũ clericalẽ, & quod desistant à delatione armorũ, & ab alijs enormitatibus, vel similib⁹ alias priuant priuilegio fori clericalis, & dico quod talis gene ralis monitio nihil operat, sed requirit quod sit trina monitio, & personalitet, ac nominatim facta *clemen. diœcesanis de vit. & honest. cler. vbi gl. in verb. nominatim Abb. & cæteri scribentes in c. fi. de vit. & honest. cler. & in clemen. diœcesanis, n. 7. eod. tit. Couar. in lib. pract. qõ. c. 32. n. 1 vers. sed ex Alexandrina Rub. Alex. cons. 76. n. 2 Mars. sing. 295. Plot. cons. 94. n. 27. Belluga in Spe cul. princ. rubr. 11. §. dubitatur vers. indifferenter, n. 8. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 105. vers. item oportet Gram. voto 33. n. 13. Fely. in c. quoniã frequenter, §. porro, n. 19. vt lit. non contest. Rosella in summa in uerb. clericus, il 2. n. 3. Alex. de Neuo cons. 60. n. 7. Brun. cons. 115. n. 68. inter cõs. crim. diuers. lib. 2. Farin. q. 8. n. 61.*

894 Et ratio cur requiratur trina, & nõ sufficiat vnica monitia est, quia is qui est pluries monitus si non desistit dicitur contemnere monitiones & monentem, ideo propter contemptum exuitur priuilegio clericali, *Abb. in cap. cum non ab homine, num. 7. de iud. Gemin. in cap. nullus 55. distin.* vbi ponit quibus modis cognoscatur contemptus, *Felyn. in cap. cum quidam de iureiurand. Sebastian. Sapia in additio. ad Abb. dict. num. 7. in lit. C.* & quando monitio est vnica cum comminatione pœnæ priuatio-

895 nis priuilegij clericalis aliqui fuerunt opinionis quod sufficiat, quia talis monitio habetur loco trinæ monitionis, *ita Butri. in capit. sacerdotibus, il secundo ne cleric. vel monac. Capoll. dict. consil. 11. num. 41. versicu. item si est vnica in crim.* Sed hæc opinio non est vera & est contra text. expressum in dicta clementin. diœcesanis de vit. & honest. cleric. & contra prædictam opinionem tenuit Rosella *in summa in verb. clericus, il secondo, nu. 3. in fin. & Abb. in cap. contingit, il secondo, de senten. excommun.*

Y Nec

Nec isto casu sufficit trina monitio eodem 896 contextu facta, sed debet fieri cũ interuallo tẽporis plurimũ dierũ, *gl. in clem. 1. in verb. tertio, de vit. & honest. cler. Grãm. voto 33. nu. 12. & 13. Brun. cons. 64. n. 38. Alber. in tract. de statut. p. 3. q. 44. Alex. de Neuo cons. 60. n. 7. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 105.* vbi vlterius dicit qđ sicut non sufficerent tres monitiones sine tẽ- 897 poris interuallo, ita nec vnica pro tribus cum lõgissimo temporis spatio, vt si in ea diceretur quod primi tres dies habeant pro prima monitione tres secundi pro secunda & tres tertij pro tertia, *quod dixit et Gramm. d. voto 33. n. 13. qui ad hoc allegat glos. in d. verbo tertio, Innocen. in c. ex literis de vita & honest. cler. gl. in c. si vero, §. 1. de sent. excõm. & in c. fine ornatu 5. q. 4. Archid. in c. si. 60. dist. Alex. cons. 8. lib. 1. & alios Doctores, quibus ego addo Alex. in l. de pupillo, §. si quis ipsi prętori, n. 2. ff. de noui oper. nunt. Fel. in c. ex literis, n. 8. de constit. Cæsar Contardus in repet. l. diffamari in limitat. n. 75. C. de ingen. & manumiss. Asinius in tract. de exequut. §. 5. c. 22. nu. 6.* & ratio est qa 898 vbi vnico contextu aliquid pluries fit & repetitur dicitur vnicus actus, *gl. in l. si conuenerit, ff. de pignorat. action. Bal. in probem. C. nu. 86. vbi est optima additio in litera C. cum multis alijs quos late cõgessi in meo tract. de excep. ad materiã statuti excludentis oẽs except. except. 14. nu. 58. & seq. vbi multa scripsi similia.* Et licet sit de essẽtia, vt monitiones fiãt diuersis vicibus nihilominus ter- 899 minus intermedius est arbitrari⁹ iudicis monentis, *Alfons. Aluarez in Specul. iuris pontifi. c. 36. vers. sed dicit Rota car. mihi 107.* & id quod dixi quod requiritur trina & particularis monitio limitat duobus modis Primo in regnis Hispaniæ in quibus ex quadam cõstitutione Alexandri Sexti Summi Pontificis sufficit generalis monitio, *vt testatur Conarr. in lib. pract. quæst. c. 32. nu. 1. vers. sed ex Alexandrina.*

900 Secundo qñ vnica monitio esset facta in synodo, qa tunc generalis monitio ẽt quod sit vnica tantũ sub pœna priuationis priuilegij clericalis habetur loco trinæ monitionis, ita vt ex contrauentione ipso iure ammittit priuilegium clericale, *Hostiens. Io. Andr. Ancher. Cardin. & Butr. in c. 2. ne clerici, uel monaci, Capoll. cons. 11. nu. 41. in crim. Clar. in §. fin. q. 36. nu. 17. Alex. de Neuo cons. 60. n. 14. Pet. Belluga in Specul. princ. rubr. 11. §. dubitatur vers. indifferenter, n. 9. Farin. in tract crim. q. 8. n. 62.* vbi dicit quod licet in hoc cõtrarium tenear Abb. nihilomi- 901 nus cõis opinio est contra Abbatem & adducit rationẽ quia scilicet monitio facta in synodo habet vim constitutionis, sed vbi fit constitutio nõ requiritur trina & specialis monitio, *c. 2. de constit. in 6. c. 1. de locat.* Ergo synodalis monitio sufficit etiam quod generalis sit.

902 Iuxta præcedẽtem quæstionẽ quæro a quo iudice facienda sit hæc monitio an scilicet a iudice ecclesiastico an vero a sęculari & respõdeo quod ab ecclesiastico, *est tex. in c. contingit, il secundo, ibi in diœcesi sua & ibi a te de sentent. excommun. vbi hoc not. Abb. nu. 1. & 5. & in c. in audientia eod. tit. ibi a prælatis suis Brun. cons. 115. nu. 56. inter cons. crim. diuers. to. 2. Capolla d. cons. 11. nu. 41. Milles. in pract. fol. 93. nu. 30. Henric Bobic in d. c. in audientia, nu. 1. & 2. idem Brun. cons. 64. nu. 38. Decian. d. c. 9. n. 104. Farina. eadem q. 8. nu.* 903 *63.* & si iudex ecclesiasticus esset negligens in faciendo tales monitiones tunc iudex laicus debet eum requirere, vt illas faciat pro euitandis scandalis & delictis & si ille iterum est negligens, vel recusat illas facere tunc iudex laicus debet recursum habere ad eius superiorẽ Metropolitanum vel summum Pontificem.

Isti 4. nu. fuerunt sublati 904 905 906 907

908 Quęro quarto quid si clericus postquã fuit monitus, vt deferat habitum & tonsurã reassumpsit aliquem ipsorũ, vtputa habitum sine tonsura, vel tonsuram sine habitu an tunc dicatur priuatus priuilegio clericali, & dico qđ non, quia ad hoc, vt clericus perdat priuilegiũ fori opus est non solum quod non incedat in habitu clericali, sed etiam quod non deferat tonsuram, *vt dixi supra in præludio: & volun Farinac. q. 8. nu. 64. & 65.*

909 Quæro quinto quid si clericus esset in fragranti crimine repertus sine habitu & tonsura an ammittat priuilegium fori si prius non fuit monitus, & dico quod non, quia requiritẽ omnino, vt præcedant monitiones ad hoc, vt clericus perdat priuilegiũ fori ob habitus deiectionem, *Gramma. voto 33. nu. 17. Marsil. cons. 67.* nec clericus qui deliquit in habitu laicali poterit ex hoc puniri per iudicem sæcularem si constat illum esse clericum quia ex hoc solo 910 non exuitur priuilegio fori ecclesiastici, *Imol. & alij in c. 1. de apostat. Ruy. cons. 7. n. 6. lib. 5. Rol. a Valle cons. 4. nu. 28. lib. 1.*

Et si clericus per plures dies ante delictum 911 habitum dimisisset & dimissio esset cõtinuata vsque ad perpetrationẽ delicti tunc ammitteret priuilegium fori, nec postmodũ est remittendus etiã quod habitum clericalem reassumat, *Cassan. super cõsuet. Burgun. rub. 1. §. 5. n. 59.* 912 *car. mihi 197.* Secus si habitu per aliquod tẽpus dimisit & postea illũ reassumpsit ante delictũ quia isto casu per talẽ deiectionem priuilegiũ nõ ammittit, qa eo ipso qd reassumpsit habitũ & tonsurã recuperauit oĩa priuilegia clericalia, *Io. Andr. in c. Ioãnes in 4. quæs. de cler. cõiug.* vbi dicit quod Padue ita alias fuit determinatum *Alex. cons. 149. col. 2. vers. & ne fortasse vol. 6. Decian. in tractat. crimin. par. 1. lib. 4. cap. 9. nu. 100.* quam conclusionem limitatis quando habitum reassumpsisset in fraudem, vt euitaret

ret

ret pœnam sæcularem, quę fraus argui posset si illū reassumeret parū ante delictū, vel post contractas inimicitias, *c. ex parte de cler. cōiug. c. ex parte priuil. Archid. in c. vnico de cler. coniugat. in 6. vbi etiam Phil. Franc. Decia eod. c. 9. nu. 101. vbi dicit quod ad hoc est bonus tex. in l. si maritus, §. legis de adult. & in l. hos accusare, in fine principij, ibi si non detestandi de accusat. & faciunt quæ tradidit Bar. in l. 1. ff. de pœnis.*

913 Et sciendum est quod clericus in sacris cōstitutus, vel beneficiatus ēt quod non fuerit monitus si non defert habitum, & tonsuram peccat mortaliter, *Abb. in c. si quis ex clericis, n. 1. de vita & honest. cler. Dec. in c. ad audientiā, n. 34. de rescript. Rosella in summa in verb. clericus, il 1. n. 1.* & potest cogi ad illum deferendum, *Anan. n. 2. & Anch. nu. 3. & in c. tua de apostat.* imo potest puniri arbitrio sui iudicis, *Clemen. 2. de vit. & honest. cler. ubi gl. in verb. Sanctioni, & Zabarell. in fi. Menoc. in tract. de arb. casu 392. n. 19. & 20. Camill. Gallin. in tract. de verb. signific. lib. 5. c. 20. n. 94.*

914 Secundo sciendum est quod quādo extaret consuetudo quod clerici certi gradus, vt sunt scolares deambularent absq; habitu clericali tunc ob delectionē habitus non ammittitur priuilegiū fori, ideo si commiserit aliquod delictum in habitu sæculari, & ita captus fuerit non ppea erit priuandus priuilegio fori, quia cōsuetudo illū excusat dūmodo i cæteris viuat vri cleric⁹, *Guid. Pap. dec. 83. Rebuff. in tra. de priuil. scolar. priuil. 94. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 97.* vbi dicit quod ipse non firmaret hāc opinionē nisi extaret consuetudo, *Capr. reg. 94. n. 13. Fulgos. cons. 24. in 1. dubio,* & ita dicendum esse puto si extaret consuetudo, vt certo tpe

915 clerici non deambularent in habitu vt puta tpe messium, vel vindemiarū quā proximam conclusionē intelligas pcedere in clericis sæcularibus secus in religiosis professis alicuius religionis, qa isti nullo tēpore, vel loco pñt dimittere habitum suæ religionis absq; labe apostasiæ, *c. 2. in prin. ne cler. vel monaci in 6.*

916 Limitāt 19. (& hæc limitatio ī eo solo differt à præcedenti, quia illa pcedit in quolibet delicto ēt minimo, vt est apportatio armorū, & quid simile, & hæc solum in delictis sæuis, horrēdis, ac atrotioribus) qñ clericus, tàm in minoribus, q̄ in sacris constitutus dimisso habitu sæuum aliquod vel horrēdum commiserit delictum, quia in talibus clericus perdit priuilegiū fori ēt nulla interueniēte monitione, ac non concurrente perseuerantia, & incorrigibilitate, *c. perpēdimus de sent. excom. Boss. in tit. de foro comp. n. 134. 139. & seq. qui testatur quod hæc est magis cōmunis Doctorum* sñia Prat. Corrad. f. 247. col. 2. in tit. de inquisit. nu. 8. in 19. & 20. fall. Capra cōcl. 97. n. 11. & 78. & seq. Abb. in c. at si clerici, n. 31. & 39. de iud. & in c. 1. de parent. qui filios suos, & in c. tua, de pœnis, & in c. cum non ab homine de iud. Diaz in pract. c. 139. Didac. Perez in l. 3. tit. 4. li. 4. ordinamenti car. 90. col. 4. qui dicit hanc esse cōem* opinionem Fel. in c. 1. n. 49 & 70. de constit. Cardin. in d. c. perpendimus in 10. opposit. de sent. excom. Alex. de Neuo cons. 59. nu. 20. qui etiam testatur de comm.* opinione Clar. in §. fi. q. 36. n. 19.* vbi ponit exemplum de clerico qui occidit maritum suæ adulteræ, *Boer. dec. 69. n. 16. & per tot.* vbi loquitur in clerico, qui occidit barbitonsorem, & dicit quod hæc limitatio tanto facilius pcederet si fuisset captus absq; habitu clericali, *Pereg. cons. 91. n. 54 lib. 1.* qui hanc limitationem exemplificat in homicidio appensato quod vulgariter in reguo dicit apostatum, *Guido Papa dec. 121. Bellamera cons. 47. vers. super quinto circa mediū Anchar. cons. 158. Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. nu. 78. & 79. vbi testatur de com.* opi.* & dicit quod ipse se subscribit huic opinioni salua tamen determinatione Sanctæ Mat. Ecclesię Romanæ cui se sobijcit (put ego me ipsum submitto in oībus, & per oīa, tàm in præsentibus, q̄ in preteritis, ac futuris scribendis, & dicendis) *Fernand. Vasq. in tract. de success. creat. lib. 3. §. 22 n. 52. qui dicit quod ista opinio* est cōmuniter amplexa Alfons. Aluar. Hispan. in Spec. iuris pontifi. c. 35. vers. se in foro ecclesiastico car. mihi 108. Barbat. in tract. de præstan. Cardin. p. 1. q. 10. nu. 5. in 13. tomo tract. diuers. p. 2. car. mihi 83.* vbi loquit de quodam qui occidit custodem Ecclesiæ S. Marci Venetiarum, *Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 88.* vbi dicit q hæc fallētia pcedit qñ clericus esset repertus infraganti crimine in habitu laicali, *& p. 2. lib. 9. c. 6. de atrocitate parricidij, n. 19. & c. 16. de pœnis parricidij,* & vtrobiq; tractat de clerico cōmittente crimen parricidij put i parricidio loquit Alex. de Neuo cōs. 59. n. 3. 5. 8. & 30. uers. 4. conclusio, Bonacoss. in qō. crim. in verb. clericus deferens vers. & si clericus, q dimisso Monald. cons. 94. n. 3. lib. 2. Henric Bobic in c. cum non ab homine n. 8. de iud. & in c. at si clerici, nu. 3. eod. tit. Gemin. in c. 1. in fi. de hmicid. in 6. Iacobus de Graff. in decis. aur. par. 1. lib. 4. cap. 18. num. 151. Brun. a Sole in compend. resolut. proposit. iuris in verb. clericus depositus, Io. de Anan. in cap. præterea in princ. de apostat. Soc. regul. 79. in vltima fallen.* vbi loquitur etiam in clerico committente parricidium, *Ancher. in cap. perpendimus num. 1. de senten. excomm. & in præallegato, cap. præterea etiam num. 1. de apostat. Marsil. cons. 9. num. 17. Aufrer. in tractat. de potest. iud. laici super person. eccles. regul. 1. fallent. 19. num. 27. in 16. tom. tractat. diuerso. cart. mihi 288.* vbi ad hoc allegat text. in cap. ex parte, il terzo de priuileg. & alios DD. *Achill. Pedrocch. consil. 40. num. 77. & 83. Gramma. cons. 40. num. 9. in crim.*

Cassan. super consuetud. Burgund. rub. 1. §. 5. nu. 55. car. mihi 195. & nu. 70. vers. aduertendum est car. 201. Soc. in d. c. perpendimus, nu. 31. & 35. de sent. excomm. Marsil. in l. vnicus §. cognituram, n. 75. ff. de quaest. & in l. 1. in princ. nu. 61. ff. ad legē Cornel. de Sicar. vbi dicit quod in talibus delictis pōt

917 puniri absque degradatione, *& in tract. de bān. in verbo iudice, n. 217. & in verbo atrocioribus, nu. 13. Gigans in tract. de pension. q. 55. nu. 3. Decian. cons. 82. n. 8. lib. 2.* qui dicit quod hoc est expeditū per quamdam Bullam Pauli Tertij Sūmi Pontificis per quā data est facultas iudicibus laicis cognoscēdi contra clericos assistente tñ iudice ecclesiastico, *Couarr. in lib. pract. quaest. c. 32. n. 3. vers. & idem erit Ant. Scappa in tract. de iure non scripto lib. 1. c. 4. nu. 4.* qui asserit quod ita seruatur de cōsuetu. & quod haec est magis cōis* opinio, & quod ab ista opinione, tū in iudicādo, tum ēt consulendo non est recedendum, *Farina. q. 8. n. 53.* vbi dicit quod ita cōiter & magis cōiter tenetur, & licet contra praesentem limitationem tenuerint *Soc. sen. cons. 12. n. 19. lib. 1. Io. Franc. a Ponte cons. 28. n. 4. Albert. in c. 1. nu. 50. de haeret. Hieron. Ceuallos in Specul. pract. quaest. comm. contra comm. q. 228. nu. 4. cum alijs per praedictos citatis,* nihilominus non est re

918 cedēdū a priori opinione, quae est magis cōis. Aliqui vero dixerunt quod ēt isto casu requiritur trina monitio ad hoc, vt clericus ammittat priuilegiū fori & hoc non solum si vnum cōmiserit atrocissimū delictū verū ēt si plura, *ita Ancher. in d. c. 1. de apostat. Abb. & Cardinal. in d. c. perpendimus, Alex. cons. 8. n. 2. lib. 1. Ange. in summa in verb. clericus il decimo, q. 1. Syluester ēt in summa in eodē verbo clericus il terzo, §. nono, prout praedictos allegat Couarr. in lib. pract. quaest. c. 23. vers. tertio,* vbi dicit quod haec opinio sibi magis placet quāuis contra cōem, & vltra eos idē dixit *Roland. a Valle cons. 4. num. 31. lib. 1.* & multi alij quos recenset Farinac. *d. q. 8. nu. 54.*

919 Et quāquam aliqui foedere distinctionis conati sint has opiniones conciliare, vt prima scilicet procedat in clericis in minoribus constitutis, qui si cōmittunt aliquod graue scelus absque aliqua monitione ammittunt fori priuilegium secunda vero in clericis constitutis in maioribus, ita videntur distinguere multi quos refert & sequitur Cuccus *in institut. maiori lib. 3. tit. 9. n. 80. & 81.* attamen haec distinctio non potest subsistere, quia quoad priuilegium fori, tam in minoribus, quàm in sacris constituti sunt aequales, *vt per Concil. Trid. sess. 23. c. 6. de reformat.*

920 Ampliant ēt dictā limitationem, vt in tantum sit vera quod clericus isto casu poterit puniri a iudice laico absq; aliqua degradatione, vel traditione, *ita dixerunt multi ex supra allegatis & vltra eos est gl. in c. ex parte il terzo, de priuil. Hostiens. Io. Andr. & Butr. in c. perpendimus de sent. excomm. Ancher. in regul. ea quae, q. 12. de regul. iur. in sexto, Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super person. eccles. reg. 1. limit. 19.* vbi testatur de comm.* opin. *Couarr. in lib. pract. quaest. c. 23. nu. 2. vers. tertio,* vbi dicit quod ad hoc vt isto casu requiratur degradatio debet esse ita sceleribus deditus & inueteratus, vt dici possit scelerum minister & dicit vltra quod haec opinio est in practica recepta, *Scaccia in tract. de iudit. par. 1. c. 11. nu. 8.* qui et dicit quod de consuetudine iudices laici solent punire clericos dimittentes habitum & se immiscentes enormitatibus ēt quod nō sint degradati, sed quod ita facien do male faciunt, *& ad hoc allegat Bart. in l. 1. nu. 3. in fin. ff. de pen. Clar. in §. fin. q. 36. vers. saepe numero Flammin. Cartar. in tract. de exequut. sentent. capto bannito c. fin. nu. 308. Farinac. q. 8. num. 108.* qui Farinacius loco per eū citato nihil loquit de ista materia, sed de ea loquitur eadem quaestione num. 57. vbi dicit quod haec ampliatio procedit in clericis primae tonsurę secus in clericis constitutis in sacris, qui sine degradatione nullatenus possunt a saeculari iudice puniri etiā quod enormitatibus sint dediti nisi constitutus in sacris crimen aliquod patrasset, ita in Reipublicae perniciem, vt pium & aequissimum sit ipsum punire absque degradatione, vel nisi esset casus quod si expectaretur degradatio iudicis ecclesiastici maxima subesset im punitatis, & libertatis suspitio, & tādem concludit, quod solum istis duobus casibus constitutus in sacris potest puniri per iudicē laicum absque degradatione, sed in isto Regno neque clerici in sacris neq; in minoribus constituti puniuntur a iudicibus laicis ēt quod quātumuis enormia & reiterata delicta commiserint, & vtrunque sit puta tutius esse & verius, vt degradatio fieret actualis prius quam iudex saecularis cognoscat de causa clericorum delinquentium etiam quod essent primae tonsurae *prout voluit ēt Scaccia & alij per eum citati d. c. 11. nu. 81. vers. verum quia.*

921 Sublimitatur modo dicta limitatio, vt ad hoc, vt clericus cōmittens crimen enorme & enormitatibus se immiscēs possit puniri a iudice saeculari necesse est, vt in illis deprehendatur alias si in illis non deprehenditur non poterit puniri a laico, *Farinac. d. q. 8. nu. 58. vbi ad hoc ponderat tex. in praecitato c. ex parte, il terzo de priuileg. ibi comprehenduntur in aliquibus fere factis & ibi fuerint deprehensi, & tex. in cap. 1. de apostat. ibi si criminibus deprehensi & in c. cum non ab homine de iud. ibi criminibus deprehensi & cap. perpendimus de sent. exc. ibi deprehenduntur & non nullos alios Doctores allegat,* & codē nu. vers. de-

922 prehensus aūt ponit qn clericus dicatur in delicto deprehensus, & dicit quod duobus

mo-

modis dicitur in delicto deprehensus primo quando est infraganti captus secundo quãdo antequam excipiat de suo priuilegio delictum confiteretur, vel de eo conuinceretur.

923 Quando autẽ delictũ dicatur graue, seu enorme ponunt idem Farinac. *q.8.n.59.& latius q.18.per tot. Abb.in c. puer nu. 3. de penis, Viu.decis.196.n.9.Franc.decis.88.nu. 7. Fuscus in singul.in lit.D.n.21.Honded.cons.97.lib.2.gloss.in c.peruenit.de sentent.excomm.Cæpolla,cons.11.nu. 26.in crim.Ferret.cons.366.n.3.lib.2. Ludou. Vital.in tract.de reis monendis,fol.99.n.8. Reper. inquisit.in verb.delictum Menoch. in tract. de arbitr. iud.casu 266.per tot.Capic.decis.161.nu.4. Alfon. Aluarez in Specul.iuris pontif.c.35. vers. enormia cart.mihi 95. Alexand.de Neuo cons.59.num. 21. Mars.in tract. de bannitis in verb. atrocioribus per tot.Decian.in tract.crimin.p.1.lib.4.c.9. nu. 107.*

924 Nec præsens limitatio aduertatur superiori ampliationi, quia illa ampliatio intelligitur vbi clericus existens in habitu, & tonsura, & viuens vti clericus committit aliquod delictũ enorme hic vero tractamus de eo qui committit delictum dum non defert habitum, & tonsurã, nec clericaliter viuit item ibi de committente delictũ enorme simpliciter hic de committente delictum enorme cum aliqua qualitate aggrauante, & cum malo exemplo itẽ ibi quando non est in delicto deprehensus hic veto quando est in eo captus.

925 Limitatur vigesimo prædictus primus effectus, quod iudex sæcularis non potest se ingerere in causis clericorum vt non habeat locum quando clericus tanquam tertius se opponeret exequutioni sententiæ, quia hoc facere habet coram eodem iudice qui tulit sententiam, *Bald.in l.testamenta,G.de testamen. Sal.in l.cõsulta C.eod.titu. Ancher.cons.333.in princ. Anton.de Butr.in c.quoniam frequenter §.quod si super n.1. vt lit.non contest. Abb.in eodẽ c.§.in alijs,nu.28. Soc. cons.106.n.7.vers.ista responsio lib.4.& consil.4. & cons.91.n.13.vers.confirmatur 7. lib. 3. Aufr. in tract.de potest.iud.laici super person.eccles. reg.2. fallent.10.nu.10. in 16.tom.tract.diuers.cart.mihi 289.vbi alios allegat gloss.super ritu M.C.V. in tit. de foro compet. vers.2.reg.cart. mihi 397. post constitut. Regni Crauett.cons.997.n.8.lib.6.Fulu. Patian.in tract.cui incumbat onus proband.negat. lib. 1.c.56.n.18.Franc.Viui.decis.387.n.1. & 2.* vbi adducit rationem scilicet quia tũc clericus est omnino actor, & pro actore est habendus allegat Anchera. consilio supra citato.

926 Sublimitatur tamen prædicta limitatio vbi clericus se opponeret tanquã possessor rei sup qua est facienda exequutio quia tunc si apparet de eius possessione poterit forum declinare ex quo tunc iudicaretur omnino reus, *l. de pupillo, §.qui remissionem ff.de operis noui nuntiat. Purpur.cons.26.n.1.vers.sed tamen vbi alios allegat, & n.3.* vbi dicit quod clericus qui sententiæ exequutionem vult impedire potest comparere coram iudice laico (animo tamen non prorogandi eius iurisdictionẽ) & allegare suã possessionẽ per q̃ sola exequutio impedit *allegat gl.1.in l.a Diuo Pio §.si super rebus ff.de re iud.*

927 Quæ sublimitatio ampliatur vt non solum procedat si se opponeret de possessione verum etiã si tantũ de detentione, *glo. Imol. & Alex. col.3.in l.ob maritorum, C.ne vxor pro marito Purpur. dicto num. 3.*

928 Primo sublimitatur hęc sublimitatio quando fuisset facta alienatio rei litigiosę in clericũ quia tunc non posset opponere de suo foro ad impediendum exequutionem sententiæ, *Bald. in c.ecclesia S.Mariæ,n.30. de constit.* vbi dicit q̃ per dictum tex. fuit inuẽta hęc cauillatio quod reus, qui videt se succumbere transfert possessionem, & tunc iudex sæcularis non poterit facere exequutionem, sed contra istam iniquitatem succurritur quia fit per episcopũ repositio repositio possessionis in pristinum statũ & cogetur reus promittere de iterũ non transferendo possessionem in alium, sed Purpur. d. *cons.26.n.3.* dicit quod si victor vult dicere victum dolo desijsse possidere, & ita dicendo intentare remedium actionis reuocatorię, *de qua in §.si quis in fraudem Institut.de action.* quæ isto casu competit, *vt per Bart.in l.si quis missum §. si iudex ff.de dam.infect.& per Angel. in Authen.de litigios.in princ.col.3.* Vel velit probare quod victus est vere dominus, & quod exequutio est facienda in illo iure dominij saluo tamen iure possessionis *iuxta text.in l.si finita, §.si de vectigalibus, ff.de damno infect.* debet istis, & similibus casibus clericus possessor qui sustinet partes rei corã suo iudice remitti, & quod plus est clericus qui suspicat quod aliquo modo esset turbanda (istis, & similibus casibus) eius possessio potest facere moneri victorem per iudicem ecclesiasticum ne in tali re aliquid noui tentet

929 eo quia ipse clericus est verus possessor, & si aliquid prætendit super ijsdem rebus compareat coram eodem iudice ecclesiastico, est bene verum quod iudex laicus qui vult exequi sentẽtiã si ei opponatur de possessione clerici poterit cognoscere de eius possessione ad effectũ vt intelligat vt sit legitimus contradictor, *iuxta ea quæ latissime ponit Fel. in c. veniens de testib.& Purpur.d.cons 26.n.3.& seq.per tot.*

930 Limitatur 21. quando pater vult emãcipare filium clericũ quia debet illum emancipare corã iudice sæculari, *Rot.Rom.dec. 178. alias dec.7.n.1.& 2.in tit.de iudit.in antiq. Ancher. in regula ea q̃, q.17.de regul.iur.in 6. Mill. in reper.in verb.iudex sæcularis, Aufr.in tract.de pote.ind.sæcul.super person.eccles.regul.2.fallent.7.n.8.in 16. tom.*

de alienatione rei litigiosę facit Bredes ved. in caut. contract. caut. 2. pag. 16.17. facit Andreol controuers. 207 par. 3. pag. 18 19.

ad Farin. q. 98. cas. 4. n. 85. pag. 274.

tom. tract. diuers. Dom. de S. Gemin. in c. si annum, §. si vero vers. sed posset dubitari de iud. in 6. Bellamer. dec. 6. in titu. de foro compet. Glos. super ritu M. C. V. eodem titu. de foro compet. vers. secunda regula cart. mihi 397. post constit. Regni Ferret. cons. 105. *n. 2. li. 1.* & ratio est quia emancipatio est actus ipsius patris, & non filij *Rot. Rom. d. dec. 7. n. 3.*

931 Limitatur 22. vbi clericus, & laicus cōpromiserunt simul in laicū a cuius laudo fuit appellatum, vel laicus vult recurrere ad arbitriū boni viri, quia hoc erit faciendum corā iudice superiore ipsius laici *Aufrer. in tract. prædicto regul. 2. limit. 17. cart. mihi 290. vbi ad hoc allegat Ancher. in quadam eius* disputatione, quæ incipit clericus, quam tamen limitationē limitat quando compromissum esset factum super re

932 ecclesiastica secus si recursus peteretur per clericum quia tunc esset petēdus corā iudice ecclesiastico superiore ipsius clerici, *Bart. in repet. l. si societatem, §. arbitrorum, ff. pro socio Specul. in tit. de arbit. §. 1. vers. sed quis erit, & ibi Io. Andr. in add. Soc. in c. cum sit generale de foro comp. Gl. super ritu M. C. V. in tit. de foro cōpet. vers. 2. regula cart. mihi 397. post constit. regni Soc. sen. cons. 18. nu. 31. lib. 1.* & hæc est cōciliatio cū dicta am-

933 pliat. & licet clericus in iudicē laicū consentire non possit in arbitrum tamen cum episcopi consensu consentire poterit, *glos. in c. contingit in fin. de arbit. vbi Innocent. etiam in fin. & in c. exposita de arbit. Abb. cons. 33. num. 1. vol. 2. Specul. in titu. de arb. §. restat nu. 3. & 7. vers. sed nunquid clericus Borell. super pragmat. Odia litium, §. 2. glos. 1. n. 350. cum multis alijs quos late congessi supra in alia ampliat.*

934 Limitatur 23. dictum primum effectum q̄ iudex laicus non potest cognoscere de causis clericorum vi locū sibi non vendicet quando clericus offenderet officiales tēporales, & sæculares eos insultando, vel alio modo in eos delinquendo, *Cassan. super consuet. Burgund. rub. 1. § 5. n. 82. cart. mihi* 204. vbi circa hanc fallentiam, & limitationē multa scribit Pet. Foller. *super const. Regni in tit. de episcop. & cler. c. de personis clericorum, n. 5. cart. mihi* 40. qui dicit quod hoc est satis rationabile, *Glos. super ritu M. C. V. in tit. de foro compet. regul. 1. fallen. 13. cart. mihi 396. post. const. Regni Aufrer. in d. tract. de potest. iudici laici reg. 1. limit. 14. n. 22. in 16. tom. tract. diuers. cart. mihi* 288. vbi ad corroborationem huius limitationis adducit aliqua iura rationes, & authoritates, sed quia eam ita simplici-

935 ter intellectum puto falsissimam, ideo dico ꝙ si clericus vti procurator, vel aduocatus, vel quocunque alio modo cōpareret coram iudice sæculari, & illū verbis impertinētibus prouocaret (prout multi hodiè faciunt qui immemores dignitatis quam gerunt corā magistratibus sæcularibus non solum aduocati, & procuratoris officium verū etiam, & sollicitatoris, & exactoris, & birroarij artē exercent) iudex ipse tunc poterit tales ita insolenter cōparentes carcerare absque labe excommunicationis ita ꝙ eumdè carcerarum statim remittat suo iudici competenti ad quod dicendum moueor duabus rationibus, quarū Prima erit quia clericus exercendo tale officium exercet officium clericatui contrarium vt dicam infra effectu 11. & 21. & clericus faciens aliquid clericatui contrarium amittit forum vt dicam infra hoc eodem effectu.

Secunda ratio est quia tunc poterit illū capere tanquam delinquentem, & in fraganti crimine deprehensum vt dixi sup. & per hāc vltimam rationem hæc mea opinio substineri poterit etiam si compareret in casibus sibi de iure promissis.

Limitatur 24. prædictus primus effectus, ꝙ clericus non potest conueniri corā iudice laico vt non habeat locū si laicus qui est obliga-

936 tus clerico prætendit obligationem fuisse factam sine causa, & per consequens inefficacē, vel debitum fuisse solutum, & cancellationem instrumenti vult experiri, *iuxta terminos l. dissolute, & l. fin. ff. de condit. ex lege*, quia in huiusmodi causis poterit clericus coram iudice sæculari, licet huiusmodi condictio sit actio personalis, §. *appellamus Institut. de actio.* hanc limitatiouē ponit *Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super person. eccles. regul. 2. n. 19. in 16. to. tract. diuers. cart. mihi* 290. vbi tandē concludit quod de iure ipsa limitatio sustineri, non potest, qa repugnat iuribus in principio ipsius regulæ adductis. Sed an clericus conueniens laicum coram iudice sæculari teneat̃ subire iuramen-

937 tum decisiuum coram eodem iudice casu quo laicus allegaret solutionem, & dico quod sic, quia hæc est quædam reconuentio, & clericus potest reconueniri coram iudice sæculari, vt dixi fusius supra hoc eodē effectu: & est quædam oppositio seu exceptio.

938 Limitatur 25. quando adesset penuria frumēti, & clericus in eius posse haberet illud qa tunc tenetur ciuitati, & vniuersitati vendere etiam qđ sit collectum ex decimis vel prędijs ecclesiasticis, & ad id compelli potest per officiales sæculares, *Ludou. Messia in pragma. taxe panis prout eum refert Petr. Aug. Morla Hispan. in emporio vtriusq. iuris, p. 1. tit. 29. de contrahent. empt. & vend. q. 1. n. 6. vbi etiam ad hoc allegat d. per Abbatem cons. 3. lib. 1. & per Iason. in l. 1. n. 14. & 17. C. de sacrosanct. eccles.*

939 Et vltimo loco concludit ꝙ est tutius eos non compellere, sed recurrere ad officiales ecclesiasticos, vt illos compellant nisi famis, & necessitas vrgeat, & periculū esset in mora. Et quod ecclesiastici prout laici possint cōpelli

ad

ad vendendum frumenta, ac alia necessaria ad humanũ victum dixerunt, *Bart. in l. 1. in fi. C. vt nemini liceat vendere spec. lib. 10. vbi etiam Io. de Platea n. 4. Surd. conf. 301. n. 2. lib. 3.* & ratio est, quia tunc agitur de publica vtilitate, & in ijs quæ concernunt vtilitatem publicam clerici sunt ita obligati prout laici, ex naturali ratione, & lege vt dicam infra effectu 3. Et sicut casu prædicto clerici possunt cõpelli per officiales laicos ad vendendũ victualia ita e contra laici poterunt compelli per ecclesiasticos, *l. fi. §. item episcopi vbi glos. de numer. & honor. idem probatur ex not. in l. 1. C. de episc. audien. Surd. in tract. de alimen. tit. 1. q. 77. nu. 3.*

940

941 Limitant 26. prædictum primũ effectum quod clerici non possunt cognosci per officiales laicos vt non procedat in clerici qui falsa mẽsura triticum vinũ oleum vel aliud comestibile vendunt quia ptopter tale delictũ puniri possunt p iudicem sæcularẽ, *Cassa. super cõsuet. Burgund. rub. 1. §. 5. vers. s'il na grazze, n. 90. cart. mihi 205. Ludou. Messia in pragmat. taxe panis conclus. 5. n. 29. Pet. Cened. in collect. iuris canon. p. 1. collect. 37. n. 18.* & licet vsus falsorum ponderũ,

942 & mensuræ sit damnatus, & punibilis etiã de iure Diuino, *vt habetur in Deuteron. c. 25. ibi non habebis in sacculo tuo diuersa pondera maius & minus, nec erit in domo tua modius maior, & minor pondus habebis iustum, & verum, & modius aequalis, & verus sit tibi, & Leuit. c. 19. in fin. nolite facere iniquum aliquod in iudicio, in regula, in pondere, statera iusta, & aqua sint pondera, iustus modius aequusque sextarius, & de iure Canonico vt in c. vt*

943 *mensura de empt. & vend. & de iure ciuili vt in Auth. de collat. §. eos vers. eos,* nihilominus præ dictam limitationẽ non intelligerem, ita simpliciter, & indistincte, sed vt tñ procedat qñ clericus vti mercator vel artifex fuisset vsus talibus ponderibus, & nõ aliter, & hoc ea ratione quia deliquit in arte, & exercitio quod exercet, quo casu potest cognosci, & puniri per iudicem laicum eo modo, & forma etiam in censura, vt dixi supra limit. 6. n. 844. & 847. non

944 quia vsus est falsis ponderibus, & mẽsuris, qa eis vtens non committit nisi crimen falsi, & pœna falsi punitur, *l. Annonam, §. onerant, ff. de extraord. crim. vbi gl. allegat l. pen. ff. de fals. & con similis glos. in l. arbitrio, §. de eo, ff. de dolo l. in darda nario ff. de pen. l. 2. ff. ad leg. Iul. de annon. c. 2. de empt. & vend. & prout latius de hac materia habetur per Petrum de Gregor. Tholos. in sintagma iuris p. 3. lib. 37. c. 1. n. 11. & seq. & in Regno isto adsũt duæ constitutiones vna sub titulo de ponder. & mensur. alia sub tit. de pœna contra mercatores,* quibus

945 grauissimis pœnis plectuntur vtentes falsis ponderibus, & mensuris pro quo delicto falsi clericus non perdit priuilegiũ fori, *vt dixi supra in præcedent. ampl.* vel potest intelligi hæc limitatio in clerico, qui istis falsis ponderibus, & mensuris pluries vsus fuerit, & monitus vt a tali vsu desistat se non correxit, & sic tanquã incorrigibilis poterit puniri a iudice sæculari, *iuxta ea quæ dixi supra in præcedenc. limitatio.*

946 Limitatur 27. prædictus primus effectus, quod iudex laicus non potest cognoscere de causis clericorum, nec eos punire vt non habeat locũ quando iudex sæcularis caperet clericum seditiosum vel aliter scandalosũ vt suo iudici statim præsentet ad puniendum, & hoc pro sedanda, & frenanda ira populi, & ne aliquod maius malum eueniat.

947 Limitatur 28. quando clericus authotitate iudicis laici adeptus fuerit rem aliquam, nam ab eodem iudice cuius authoritate rem fuit adeptus poterit cognosci si iniuste possessionẽ dederit, & an iure illam obtinuerit, *ita Peregr. in tract. de fideicomm. art. 48. n. 62. & seq.* vbi loquitur in clerico qui vti vocatus ad fideicommissum authoritate iudicis laici cæpit possessionem rerum hereditariarũ, & dicit quod ipsemet iudex laicus potest causam hãc cognoscere, & possessionem reuocare si iniuste possessionem dederit.

948 Limitatur 29. quando clericus alieno nomine conueniretur vt puta procuratorio curatorio, vel tutorio nomine (casu quo talis esse posfit) quia tunc non attenditur persona clerici, sed eorum ex quorum persona cõuenitur, *Soc. in rub. de foro compet. n. 1. & 15. & in c. 1. n. 52. & sequen. eod. tit. Andr. Gail. obserua. 37. nu. 7. lib. 1. Vrsil. in adnot. ad Affl. dec. 24. n. 4.*

quando conuenitur alieno nomine uti tutor etc. facit Montalde intel. cap. 4 n. 25 fol. XI

949 Limitatur 30. prædictus primus effectus quãdo quis petit se immitti in possessionẽ bonorũ, *iuxta terminos l. fin. C. de edict. Diui Adrian. tollend.* quoniam tunc si plures sunt contradictores inter quos est vnus clericus sufficit vnicus libellus porrectus corã iudice sæculari cõpetente ratione bonorum nisi ipse clericus reperiretur esse in possessione, *ita Menoch. in tract. de adipiscen. possess. remed. 4. num. 475. & 476. vbi alios allegat.*

950 Limitatur 31. vbicunque potestas ecclesiastica deficeret, quia tunc iudex laicus in defectu poterit punire clericos, & ex potestate sua eos corrigere, *iuxta tex. in c. princeps sæculi vbi gloss. 23. q. 5. & in c. filijs 16. q. 7. Lucas de Penna in l. si coloni, C. de agricol. & censit. lib. 11. glos. in c. tua, il 1. de decim.* vbi hanc fallentiã exemplificat in ijs, qui scisma committunt, & non possunt ab ecclesia compesci, *allegat c. ne leuita 17. dist. & in c. de Liguribus 23. q. 5. Balzeran. in c. 1. §. si clericus, n. 12. vers. vltimo procederet, de pace tenenda, Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 83.*

951 vbi vlterius dicit quod si duo contendunt de Papatu, & adeò potẽtia pollerent qd ecclesiastica potestas diuisa esset, nec posset incedere con-

concilium,nec aliter tantum scisma sedare ob æqualem amborũ potẽtiam ꝙ hoc casu principes sæculares possent, & deberent se tali negotio ingetere,& incorrigibiles detinere, *quod prius dixeras Barba. in d. c. tua, il 1. de decim. & in c. quia nonnulli n. 96. de rescrip. & in c. quod träslationem, n. 146. de offi. delegat. Aufr. in tract. de potest. iud. laici super person. ecclesi. reg. 1. fallen. 3. n. 11. in 16. tomo tract. diuers. cart. mihi 287. Alfons. Aluarez in Specul. iur. pontif. c. 36. in princ. cart. mihi 107. Ancher. in c. accessoriũ, n. 21. de reg. iur. in 6. Gul. de Bened. in repet. c. Raynutius in verb. & vxorẽ nomine Adelasiã in 2. dec. n. 149.* vbi loquit in punitione clerici rebellis ecclesię,& dicit ꝙ

952 istud fieri potest per iudicẽ sæcularẽ quia talis punitio tendit in honorẽ ecclesiæ, *& quod ad hoc est tex. notabilis in d. c. principes seculi 23. q. 5. & quod ita pluries fuit decisum per Parlamentũ Tholosanum Cassan. super consuet. Burgun. rubr. 1 §. 5. n. 61. car. mihi 192. glo. super ritu M. C. V. in tit. de foro compet. lit. B. car. mihi 396. post constit. Regni Franc. Mare. dec. 215.*

Et non solum in casibus,& exẽplis supra po-

953 sitis possunt principes laici compescere clericos vt dictum est verũ etiã, & in alio casu hoc est in electione Summi Pontificis in qua possunt de facto includere, & obsidere Cardinales ad hoc vt cito eligant Papam si differunt illum eligere, *c. vbi periculum de elect. in 6. iuncta clement. Romani eod. tit. Bernard. Lauren. in tract. in quibus casibus iudex sæcularis cognoscit de ecclesi. n. 12. Decia. in tracta. crim. p. 2. lib. 6. c. 34. n. 26.*

954 Et sicut deficiẽte potestate ecclesiastica laici possunt compescere clericos,ita e contra deficiente potestate sæculari, vel negligentibus principibus sæcularibus poterit Papa se ingerere,& iurisdictionem exercere etiam contra laicos, *Marian. Socin. & cæteri scribentes in c. licet ex suscepto de foro compet. Decia. d. lib. 4. c. 9. n. 84.*

955 Limitatur 32. in clerico minori litigãte coram iudice sæculari qua tutor vel curator ad huiusmodi causam sibi decernit per iudicẽ sęcularẽ coram quo lis est ventilãda, *Oldrad. cons. 59. Rot. Rom. dec. 204. clericus minor Ancher. in reg. ea quæ, q. 18. de reg. iur. in 6. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super person. eccles. regul. 2. limitatione 29. in 16. to. tract. diuers. cart. mihi 290. Dom. de S. Gem. in c. si annum de iud. in 6. Intrig. in tract. de feud. centur. 2. art. 94. n. 8. & cons. 30. n. 69. lib. 1. Dec. cons. 150. n. 7. & 8. & in l. 1. nu. 6. ff. de iurisdict. omn. iudicum, Ripa in c. decernimus, nu. 9. & 10. de iud. Probus in c. fin. nu. 9. 10. & 16. eod. tit. Gomes in §. si vero n. 29. Instit. de act. Franc. Viu. dec. 387. n. 4. Nenizzan. cons. 17. nu. 58. Mising. in lib. pract. obseru. centur. 1. obseru. 87. Piaggia in tract. de tutor. q. 24. n. 3. Franc. Caldas in repet. l. si curatorem habens in princ. n. 19. cart. mihi 6. C. de restit. in integr. Sebast. Medices in tract. de legib. & statut. p. 4. q. 6. n. 5. vers. sexto lex ligat, multos allegat Carpan. super statut. Mediol. c. 34. n. 39. lib. 1. Purpur. in l. 1. n. 20. ff. de iurisd. omn. iud. glos. super ritu M. C. V. in tit. de foro competent. vers. secunda regula cart. mihi 397. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. n. 14. & 64. cart. mihi 203. Addentes ad deci. Rot. Rom. dec. 7. n. 6. in titu. de iud. in antiq. Bero. consil. 102. n. 17. lib. 3.* vbi dicit quod curator ad cau-

de tutore dando clerico

956 sam, & litem potest dari ab illo iudice qui habet de causa cognoscere etiam si ille alias esset incompetens,& ius dandi non haberet ad quod allegat alia iura, & rationes. Et ratio principalis præsentis limitationis est, qa curator datur liti,& non personæ ideo debet dari ab illo qui est iudex in ipsa lite Intrig. d. cõs.

957 30. n. 70. Et pari modo e cõtra videmus quod iudex ecclesiasticus potest dare curatorẽ laico quando litigaret coram eo quia talis curator semper dat ab illo iudice coram quo lis ventilatur, Marant. d. p. 4. dist. 11. n. 13. car. mihi 194. *vbi allegat Bald. in l. fi. post princ. de iud. & tex. in c. fi. de iud. in 6.*

958 At secus est si esset dandus tutor vel curator generalis clerico minori,quia tũc erit dandus per iudicẽ ecclesiasticũ, *Bart. in l. 1. ff. de tutor. & curat. datis ab his Bero. præcit. cons. 102. n. 17. vers. sed quod lib. 1. Ruy. cons. 89. nu. 7. vol. 5. Roland. a Valle in tract. de inuent. q. 17. nu. 3. cart. mihi 16.* quidquid in cõtrariũ dixerint Marant. *d. dist. 11. n. 64. & ibi Addentes Gail obser. 37. in 6. fallen. lib. 1. Surd. cons. 396. n. 10. lib. 3. Io. Batt. Ferret. cons. 105. n. 3. lib. 1.*

959 Limitatur 33. quando extaret statutũ quod non valeant legata nisi testamentũ insinuetur coram aliquo magistratu vel officiali, nam si clericus est institutus in testamẽto in quo fuerunt facta legata laicis, & ipsi petentes insinuationẽ ipsius testamenti fecerũt clericũ citari corã tali iudice valebit citatio, *Bald. nu. 4. Alex. Ias. & Paul. de Castr. n. 7. in l. testamenta, C. de testament. vbi ipse Paul. de Castr. dicit se ita alias de facto consuluisse, Sal. in l. consulta C. eo. titu. Ancher. in regual. ea quæ, q. 17. de regul. iur. in 6. Angel. in l. 1. §. hac stipulatio ff. si cui plus quam per leg. Falcid. vbi et Imol. idem Bald. in Authen. clericus, C. de episcop. & cler. & alij quos insimul congerit Aufrer. in tract. de potestat. iud. laici super person. eccles. reg. 2. fallen. 9. n. 9. in 16. to. tract. diuers. car. mihi 289. & vltra eos idem dixerunt. Viu. dec. 30. n. 2. Roland. a Valle cons. 29. n. 4. lib. 2. Alba Mãdell. cons. 208. nu. 8. lib. 2. glos. super ritu M. C. V. in tit. de foro compet. vers. secunda regula cart. mihi 397. post constit. Regni Surd. dec. 26. nu. 1.* vbi dicit quod isto casu nõ est opus vt laicus scribat literas subsidiales episcopo,quia episcopus nõ potest in hoc manum apponere, *Bertacch. in tracta. de episcop. p. 5. lib. 4. num. 95. in fi. in 13. tom. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 353.* quæ fallẽtia proce-

cedit etiam quando est facienda aliqua insinuatio actus vel publicatio instrumẽti in qua tàm de iure communi quàm ex forma statutorum omnes interesse habentes essent citandi, tunc etiam citatio clerici potest fieri per iudicem sæcularem, *Bald. in cap. fi. de fide instrum. Afinius in pract. exequut. in princ. cap. 49. nu. 19. Afflic. decis. 24. nu. 8. vbi Vrsill. in add. nu. 2. Aufrer. pracit. regul. 2. in 8 fallent. n. 9.* vbi loquitur de insinuatione donationis excedentis 500. aureos. Sic etiam quando publicatur testamentum solemne laici etiam quod sit institutus hæres aliquis clericus debet publicari corã iudice laico, *Bald. & Corn. in l. omnia testamenta C. de testam. idem Bald. in Authen. clericus & in l. repetitas C. de episc. & cler. Guliel. de Benedict. in cap. Raynutius in verbo uxorem nomine Adelasiam dec. 2. num. 420. de testamen. Io. Andr. & Abb. in cap. fi. de fide instrumen. Aufrer. in tract. de potest. secul. laici super person. eccles. regul. 2. fallen. 11. in 16. tom. tract. diuers. cart. mihi 289. Barbat. in c. si hæredes, nu. 11. de testam. Couarr. in lib. pract. quæst. cap. 8. nu. 1.* & in tantum est vera prędicta conclusio quod etiam episcopus si est exequutor testamenti tenetur etiam facere inuentarium coram iudice sæculari, *Angel. in l. 1. §. hac stipulatio, ff. si cui plus quam per Falcid. Aufrer. d. nu. 12. verum Afinius loco citato, num. 20.* dici quod isto casu cautius est si clericũ ab episcopo citari procuretur si vero episcopus illum citare recusauerit tunc sufficit citatio per modum, vt supra, *Ias. in l. testamenta oĩa nu. 5. C. de testam.*

960

961

962

Limitatur 34. vt dictus primus effectus non procedat quando clericus delinqueret in loco vbi nõ adesse superior ipsius clerici delinquentis, nec haberet iudicem competentem tunc enim poterit capi, & carcerari ab officiali temporali, & postea ita captum transmitti ad iudicem competentem, *ita Petr. Cened. in collecta. iuris canon. p. 1. collect. 37. nu. 3. vbi allegat Thom. Mieres in const. Cathal. collat. 2. c. 11. in princ. Michael. de Molin. in reper. in verb. iustitia Aragonum in vers. dic 1. Decembris cart. 204. Petr. Bellug. in Specul. prin. rub. 11. §. videndum nu. 10. secundum eum sed in meo libro est nu. 17.* vbi dicit quod absentia iudicis competentis tribuit iurisdictionem iudici non competẽti, & licet Borell. ibi in addit. in lit. G. dicat quod hæc limitatio est iniqua & nõ debeat seruari nihilominus eam etiam comprobat Nauarr. *in c. cum contingat in primo remedio vers. vndecimo facit de rescript.* & ita fuit obseruatum alias de facto in causa cuiusdam equitis melitensis, *vt testatur D. Don Vincentius Bottoner olim regius Consiliarius meritissimus in quadam sua allegatione quam habeo manuscriptam seu mauis iustificatione ipsius captura,* & iterum idem fuit obseruatum in hac Vrbe Panormi de anno 1602. cum quodam de statiti, qui cum esset receptor Religionis Melitensis commisit duo homicidia & propterea fuit captus per officiales M. R. C. & ita captus sub fideiussione fuit transmissus ad eius Magnum Magistrum, & idem puto quod sit dicendũ si adesset iudex cõpetens ipsius clerici, sed inhabilis ad illum cõpescendum, vt qa in loco esset vicarius foranius & paruæ authoritatis & clericus ésset vir potens & maximæ existimationis tunc enim dico quod laicus officialis poterit capere clericum, vt illum transmittat episcopo, *ad quod bene faciunt ea qua dixi supra limit. 31.* scilicet quod qñ deficit potestas ecclesiastica põt princeps laicus compescere clericos, & paria sunt habere iudicẽ, sed impotẽtem ad compescendum & illam non habere prout in simili dicimus quod non habere virum & illũ habere, sed inutilem paria sunt, *Damodc. in Encherid. pariũ aut simil. iuris in verb. maritũ Cotta in memori. in verb. Comes & in verb. vidua Io. Petr. Molignat. in tract. de appellat. verb. in verb. vidua cum alijs per prædictos congestis.*

963

964

965

966

Limitatur 35. prędictus primus effectus, qđ iudex laicus nõ potest se intromittere in causis clericorum, vt non procedat qñ ex forma statuti in publicatione instrumẽti esset citandus clericus, quia tunc poterit citari per iudicem sæcularem coram quo esset facienda ipsa publicatio, *Bald. in cap. fi. col. 1. de fide instr. Alba consf. 208. n. 11. lib. 2.*

967

Limitatur 36. in clericis exercẽtibus artem vilem post annum, vel infra annum postquã fuerint ter moniti vt puta artem carnificũ, vel macellariorum publice & per se ipsos, *Clemen. 1. de vit. & honest. cler. c. 1. §. fi. vbi Innoc. de vit. & honest. cler. gl. in c. quia iuxta 12. q. 1. Dom. de Sancto Gem. in cap. si quis 32. dist. Soc. regul 56. in 6. limit. Alexan. cons. 8. nu. 4. vers. nec etiam perderet volum. 1. Imol. in cap. vnico, de cler. coniugat. in 6. Capra consf. 97. nu. 96. 97. 88. & 90. & 91.* vbi loquitur in clerico exercente artẽ macelli & tabernæ, *Pract. Corrad. in tit. de inquisit. n. 8. in 5. & 11. fallen. Boss. in tract. crim. in tit. de foro cõpet. nu. 128. Alex. de Neuo cons. 61. n. 1. Steph. Bertran. cõs. 13. n. 5. lib. 8. vbi testatur de cõm. opi. Pet. Bellug. in Spec. princ. rub. 11. §. videndũ n. 19. vbi Camil. Borell. in add. Paul. de Leazar & Vital. n. 59. & 60 in d. clem. 1. Diaz in pract. cri. canon. c. 63. per totũ Lãbert. in tract. de iure patron. lib. 2. art. 26. q. 9. p. 1. Niger in extrauagan. Clemen. septimi in vers. solẽnia de vit. & honest. cler. Rodoan. in tract. de spol. q. 2. n. 41. & 42. Menoc. in tract. de arbitr. iud. casu 412. n. 1. & 6. Pet. Cened. in collec. iuris canon. p. 1. collect. 37. n. 20. in fi. Decian. in tract. cri. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 136.* vbi dicit quod dispositio dictæ clementinæ primæ non se extendit ad alia similia & vilia officia, & ad sordida ministeria, vt ad lenones, vel custodes balneorum & testatur de communi opinione & alios allegat & adducit optimam rationem, vt ibi per eum,

968

Z Alph.

Alfonſ. Aluarez in Specul. iuris pontific. cap. 35. verſ. ſi vero clericus car. mihi 96. & cap. 36. verſ. ſed dicit Rot. cart. mihi 107. Aufrer. in tract. de poteſt. ind. laici regul. 1. fallen. 9. num. 17. in 16. tomo tract. diuerſ. cart. mihi 287. Farinac. in tract. crim. q. 8. num. 93. Capra regul. 84. nu. 3. Roſſella in ſumma in verb. clericus, il ſecondo, nu. 3. Henric Bohic in c. ex literis, nu. 12. de vit. & honeſt. cler. Caſſan. ſuper conſuet. Burgun. rub. 1. §. 5. num. 63. cart. mihi 198. Gloſ. ſuper ritu Magnæ Curiæ Vicariæ in tit. de foro compet. in lit. B, in 9. limit. cart. mihi 396. Molin. in tract. de contract. diſput. 342. nu. 9.

969 Limitatur 37. vt procedat & locum habeat etiam ſi clericus talia exercitia non exerceat continuo, ſed interpellatis interuallis dum tamen eo tempore quo illa non exercet deſiſtat propter aliam cauſam non autem cauſa honeſtatis clericalis, q̃a huiuſmodi deſiſtentia nullatenus prodeſt quin clericus ammittat priuilegium clericale, *Vital. in clem. prædicta nu. 66. allegat Paul. de Lazar ibidem & in argu. text. in l. nihil ff. de capt.*

970 Sublimitatur primo dicta limitatio quod licet clericus monitus non deſiſtat infra terminum ſibi aſſignatum, vel non monitus, artes prædictas viles exerceat poſt annũ ammittat priuilegium fori omnino quoad oĩa capita priuilegij nõ autem illud ammittit quoad oĩa tempora, ſed tantum quouſque & dũ artes prædictas exercet quia ſtatim quod illas dimittit reaſſumit priuilegium & tandiu durabit priuatio quandiu permanebit in exercitio talium artium *ita Vital. in d. clem. 1. nu. 63. de vit. & honeſt. cler. vbi ẽt Zezal. & Matth. de Roma Capra reg. 94. n. 5. qui aſſerit hanc eſſe com. opi. Roſella in ſumma in verb. clericus, il 2. nu. 3. Molin. in tract. de contract. diſput. 342. n. 9. Alex. de Neuo conſ. 62. n. 7. Belluga in Spec. princ. rub. 11. §. videamus num. 3.*

971 Quæ ſublimitatio ſublimitatur in clericis coniugatis qui licet deſiſtãt a prędictis artibus vilibus non propterea recuperant priuilegiũ fori quoad bona, ſed tantum quoad perſonas, *ita concludunt omnes proxime allegati.*

972 Sublimitatur ſecundo quando tales artes non exerceret per ſe & manibus proprijs, ſed per alias ſummiſſas perſonas, quia tunc etiã in domo propria poterit talia exercere & ita exercẽdo nõ ammitteret priuilegiũ clericale, *Io. Andr. & Philipp. Franc. in c. vnico, de vit. & honeſt. cler. in 6. Roſella in d. verb. clericus, il 2. n. 4. Vital. in d. clemen. 1. n. 13. Lambert in tract. de iure patron. lib. 2. p. 1. art. 6. nonæ q. princ. n. 4.*

973 Sublimitatur tertio, vbi talem artem exerceret ſecretè & occultè, & non publicè, *c. 1. ibi publice de vit. & honeſt. cler. Roſell. eod. n. 4. Vital. d. clement. 1. nu. 12.* qui hoc not. ex eadem clem. & adducit rationem, ſcilicet, quia magis arguitur publicè quam occultè factum, *l. 1. §. generaliter ff. vi bon. rapt. l. nemo clericus C. de ſumm. Trinit. & fid. Cathol.*

974 Et à quibus ſit facienda huiuſmodi monitio, & a quibus non poſſit fieri ponit Vital. *d. Clement. 1. n. 25. & ſeq. & n. 66. & ſeq. de vit. & honeſt. cler.* vbi ponit ẽt an ſit facienda perſonaliter an vero ſufficiat, vt fiat in loco ſolitæ habitationis & an poſſit fieri per publicum proclama an particulariter & an ad vocem vel in ſcriptis.

975 Limitatur 38. in omni cauſa poſſeſſoria in qua ẽt quod agatur de re eccleſiaſtica & de beneficijs eccleſiaſticis data negligentia iudicis Eccleſiaſtici iudex laicus põt manum imponere, licet agatur inter pſonas eccleſiaſticas, vt qñ clericus ſpoliaret aliquem vel qñ tractaretur de ſpolio iuris decimãdi & finilium, q̃a tunc iudex laicus põt reſtituere ſpoliatum in ſua poſſeſſione per viam cuiuſdam defenſionis extraiudicialis citando generaliter quemcunque ſuum putauerit intereſſe, *gloß. in c. cum quidem de eo qui mitt. in poſſeſſ. lib. 6. Boer. dec. 69. n. 23. Grammat. dec. 78. per tot. Affl. dec. 2. nu. 24. & dec. 24. n. 9.* vbi dicit ita vidiſſe practicatum in Regno Neapolitano, & nu. 10. dicit quod ita fuit iudicatum per totũ ſacrũ Concilium, *Gramma. in add. ad eundem Affl. d. dec. 2. in lit. B. qui aſſerit quod ita tenuerunt Io. Andr. in c. fin. de ind. vbi etiam Butr.* dicit poſſeſſorium nõ eſt q̃d ſpirituale, ſed temporale, *Archid. in c. 1. de reſtit. ſpol. in 6. quibus concordant Andr. Gail. obſer. 38. n. 3. & obſeru. 57. n. 1. & obſeru. 30. n. 20. lib. 1. Suarez in teſaur. recept. ſenten. lit. P. n. 188. Menoch. in tract. de retinen. poßeſſ. remed. 3. n. 327. & in tract. de recuper. poſſeſſ. remed. 15. n. 210. & ſeq. & n. 222. & 234.* vbi teſtat de magis comm. opi. & quod ita fuit ſeruatũ per Senatũ Pedemontanũ de anno 1562. *Miſinger. obſer. 67. centur. 2. Oſaſc. dec. 116. n. 1. Theſaur. deciſ. 82. nu. 1. & ſeq. & deciſ. 131. num. 10. Couarr. in lib. pract. quæſt. cap. 35. num. 1. & in epitom. de ſponſal. & matrimon. par. 4. cap. 8. §. 12. num. 3. Kircou. commun. opin. centur. 3. num. 92. vbi multos alios affert Zabbarell. in Clemen. diſpendioſam de ind. Guliel. de Monte Lauduno in clement. prima, de cauſ. poßeſſ. & proprieta. Guido Papa deciſio. prima,* vbi aſſerit quod ita fuit deciſum per Parlamentum Grationopolitanum inter priorem Sancti Roberti & in multis alijs cauſis, *& iterum idem dicit deciſio. 207. & deciſi. octuageſimaquinta, num. 1. & deciſ. 71. Ioan. Franc. a Ponte conſil. 96. num. 16. Reſtaur. in tractat. de Imperat. quæſt. 101. num. 1. Franc. Marc. deciſ. 215. num. 2. & deciſio. 652. nume. 1 Carol. de Graſſ. in tractat. de regal. Franc. lib. 2. iure 5. Aufrer. in tractat. de poteſtat. iud. laici regul. 2. limit. 24. in 16. tom. tractat. diuerſ. cart. mihi 290.* vbi dicit ita ſeruari in Regno Galliæ, & adducit multas rationes & authoritates, Ferdinand. Loaz *in repet. l. naturaliter*

liter

liter §. nihil commun. ff. de acquiren. possess. Viu. decis. 30. num. 5. Amod. a Ponte in tract. quis sit index in causa feudi, n. 88. cum plurib. seqq. Io. Ant. de Nigris in c. ad regale fastigium, nu. 7. & seq. Rebuff. super consti. Galliæ in 3. to. tit. de materia possess. art. 7. n. 22. Iodoc. Damoder. in praxi ciuili, c. 41. in princ. Purp. cons. 26. n. 5. lib. 1. gl. super ritu M. C. V. in tit. de foro compet. vers. 2. regula car. mihi 397. post const. Regni Guliel. de Bened. in repet. c. Raynutius, in verb. & vxorē nomine Adelesiam dec. 2. n. 39. de testam. Io. a Silua in tract. de benef. p. 1. q. 7. n. 12. Pontan. in tract. de spolio, lib. 2. n. 2. & seq. Alc. cons. 24. lib. 2. Quintil. Mandos. in trac. de monitorijs, q. 13. n. 12. Foller. in add. ad Marant. in pract. p. 4. dist. 11. n. 77. car. mihi 205. Io. Bapt. Ferrett. cons. 30. n. 2. lib. 1. Auend. in tract. de exequen. mand. Reg. lib. 1. c. 1. n. 32. Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 45. & c. 34. nu. 30. Io. Igne. in l. necessarios, §. non alios in 2. p. ff. ad Sille. idem Menoc. d. remed. 15. n. 226. & 227. vbi dicit quod

976 isto casu clericus non dicitur reus, sed actor & allegat multos alios Doctores, & præcipue scribentes, *in l. testamenta omnia, C. de testamen. Peregr. in tract. de fideicom. art. 48. n. 63. Dec. cons. 187. n. 3. vers. non obstat quod citatio, Neuizz. consil. 20. n. 19. Rol. a Valle cons. 29. n. 9. & 12. lib. 2. Camill. de Curte in diuersor. seu comprehensor. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 144. vbi quamplurimos allegat, & nu. 145.* vbi dicit quod ista opinio in Italia est vsu recepta cum tolerantia, & approbatione Summi Pontificis, & num. seq. ponit rationes istius conclusionis, Farin. in tracta. crimi. q. 8. n. 23. vbi dicit quod hæc est magis communis * opinio tàm legistarum, quàm canonistarū.

Sed tandem ipse Menoch. *d. tract. de recuperanda poss. remed. 15. n. 34. in vltimis verbis post multa argumenta, & media, quæ prius adduxerat,* concludit quod hæc limitatio non est vera, & quod isto casu clericus spolians si possidet rē spoliatam debet conueniri corā iudice ecclesiastico, & hæc vltima opinio videt probari, *in clemen. vnica de causa poss. & proprie. & eam sequuti fuerunt Specu. in tit. de contumatia, §. sequitur vers. illud Couarr. in d. c. 35. n. 3. Io. Franc. a Ponte sibimet contrarius cons. 23. n. 35. Roland. etiam sibi contrarius cons. 23. n. 6. 16. & per tot. lib. 2. Menoc. in tract. de retinend. poss. remed. 3. q. 35. n. 129 Alex. Moneta in tractat. de decimis, cap. 8. nu. 10.*

Ego vero in istis contrariis opinionibus ita

977 distinguēdum esse puto, aut tractat de spolio beneficii ecclesiastici, aut de spolio rei temporalis, primo casu procedit secunda opinio qd iudex laicus non potest tali negotio se intromittere, secundo casu procedit prima opinio & iudex laicus poterit de causa cognoscere, & spoliatum restituere, *ita colligitur ex traditis per Abb. in c. fi. de iud. & in c. literas de iuram. calum. & per Gigan. cons. 5. n. 16. & cons. 19. num. 12.* vbi dicit quod opinio Abb. est cōiter recepta.

978 Sublimitatur nunc ipsa prima opinio, vt nō procedat qn̄ in eadē causa possessoria cognoscendum esset de titulo possessoris, & sic esset mixta cum causa proprietatis tūc enim iudex laicus nūquā poterit se ingerere in tali causa, sed hoc spectat oīno ad iudicē ecclesiasticum, *Imol. in d. c. literas de iuram. calumn. Imol. in clem. dispendiosā in fi. de iudic. Barbat. n. 51. Bero. n. 52. & 53. & alij oēs in rub. extra de iud. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 35. nu. 1. vers. ex quo patet Menoch. in tract. de retinend: possession. remed. 3. nu. 328. cū pluribus seq. Alex. Moneta in tract. de decim. cap. 8. nu. 3. Farinac. d. q. 8. nu. 23. vers. sublimita primo, & vers. limita iterum,* vbi ex Menocch. loco supra allegato hanc sublimitationem subli-

979 mitat tribus modis. Primo quando in causa possessorij de titulo principaliter cognoscitur secus si incidenter, quia tunc laicus est competens quia isto casu tituli cognitio non tollit laico iurisdictionem in causa possessorij, Ripa *in lib. 2. respons. cap. fin. num. 1.* Secundo quando de titulo, vel notorie ex actis, vel ex partis confessione constaret. Tertio quando pars de hoc se non opponit & ad hoc allegat nonnullos alios Doctores.

980 Secundo sublimitatur quando causa possessoria agitaretur inter duos clericos tunc enim iudex sæcularis nullo iure poterit de causa cognoscere, Farinac. *d. num. 24. vers. sublimita secundo,* vbi ad hoc multos alios congerit.

Isti duo numeri fuerunt sublati. 981 982

Limitatur trigesimonono dictus primus ef-

983 fectus quod clericus non potest conueniri coram iudice laico, vt non procedat quando clericus post susceptam tonsuram nunquam habitum clericalem gessisset, sed semper pro laico se habuit quia is talis poterit conueniri coram iudicibus laicis, *Vulpell. cons. 110. num. 3. & per totum qui allegat Abb. in cap. proposuisse in fin. de foro compec. Io. Lupum in tract. de libert. eccles. par. 2. q. 4.*

Limitatur quadragesimo, vbi clericus offi-

984 cium tutelæ vel curę acceptasset, quia eiusdem tutelæ, vel curæ administrationis cogitur reddere compotum corā iudice sæculari, *Masuer. in pract. in tit. de iud. & eorum iurisdict. §. item si clericus Guliel. de Benedict. in repet. cap. Reynutius in verb. & vxorem nomine Adelesiam decis. 2. nu. 128. Gloss. super ritu Magna Curia Vicariæ in tit. de foro competen. versic. secunda regul. cart. mihi 397. post constitut. Regni Surd. cons. 396. num. 9. lib. 3. vbi concordantes adducit Maccabrun. cons. 44. num. 49.*

985 Et ratio est quia cum officium tutelæ, vel curæ ei decernatur authoritate Iudicis sæcularis tanquam eius officiarij possunt coram eo trahi quia poterant se excusare ab officio si

clericus ut tutor

voluissent, *l. generaliter cum Authen. ibi posita C. de episcop. & cler.* quod si non fecerunt erit (eis impurandū *ita Maccabrun. conf. prædicto, nu. 50. 51. & 58.* vbi dicit quod tunc clericus fecit se indignū priuilegio fori, nec huic rationi obstare poterit id quod dixi supra ampliatione septima, scilicet, quod clericus non potest consentire in iudicē laicum, non solū tacite prout esset in casu præsenti verumetiam nec expresse, & cū iuramento, quia respondeo quod dicta ampliatio est vera quādo directe, vel indirecte ex eius voluntate renunciat suo priuilegio secus si coacte, & in consequentiā prout in casu proposito prout in simili videmus in clerico delinquēte in aliquibus criminibus, nec obstat quod possit responderi quod in delictis ammittit priuilegiū in pœnam criminis, quia eadem ratio militat in casu præsentis limitationis cū illud ammittat in pœnā illius facti ꝙ facere non debet vt est assumere tutelam quæ clericis est interdicta vt dicam infra effectu 16.

Alio modo responderi potest ꝙ iura prohibentia ne clericus se submittat iurisdictioni sæculari, *vt est cap. si diligenti de foro compet. cum similibus*, procedūt quando summitteret se principaliter vt reus secus si nō principaliter, sed contingēter, quia tunc ius cōstituit sibi iudicem, licet originē trahat ex facto ipsius clerici, quia multa fieri permittuntur incidenter & in consequentiā quę principaliter fieri prohibentur, *l. 1. ff. de author. tutor.*

986 Limitant 41. prædictū primum effectum ꝙ iudex laicus non potest modo aliquo cognoscere de clericis aut eorū causis vt non habeat locum quando curialis fecit se clericū quia is poterit per sęcularem iudicē etiam per manuū iniectionem ad curiā sæcularem reuocari, *l. si quis curialis vbi Bald. & alij, C. de episcop. & cler. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 144.*

Sed ego hanc fallentiam nullatenus puto veram quia si esset vera curiales retraherentur à vita contemplatiua quod esset cōtra id quod dixi supra in prælud.

987 Limitatur 42. quando laicus fideiussisset ꝓ clerico, quia si fideiussor coactus esset soluere ꝑ iudicem sæcularem poterit idem fideiussor coram eodē iudice cogere clericū, vt soluat *Bal. Ang. & Pet. de Suzar. in l. si C. de vsur. rei iud. Bertace. in tract. de episc. p. 5. lib. 4. n. 96. in 13. to. tract. diuer. p. 2. car. mihi 353. & in suo reper. in ver. clericus pro quo Viu. dec. 49. n. 7.*

Sed in hac limitatione contrarium, & melius tenuerunt *Bar. in l. 1. ff. si quis in ius vocat. non iuer. Bal. sibi contrarius in add. ad Specu. in tit. de compet. iud. in add. in verb. laicus, Bertacc. etiam sibi contrarius in eodem tract. de episc. p. 1. lib. 4. n. 30. in d. tomo car. 325.*

988 Et sciendum est quod fideiussor clerici si est laicus conueniendus est coram iudice sæculari, nec poterit opponere exceptionem declinatoriam fori competentem ipsi clerico) licet regulariter fideiussor possit opponere omnes exceptiones competentes ipsi principali, *vt dixi in meo tract. de except. except. 16. n. 44. in l. si reus, ff. iud. solui l. sed si restituatur, §. 2. ff. de iud. Bal. in rub. C. de priuil. dot. Aufr. in tract. de potest. iudicis sæcularis super perso. eccles. reg. 4. in fi. in 16. tom. tract. diuers. car. mihi 296.) & voluit Arnon. problem. 79. Marf. in rub. de fideiussor. n. 311. Cagnol. in l. venditor, n. 10. ff. de iud. Soc. in c. 1. n. 22. vers. decima nona declaratio de foro comp. Surd. conf. 396 n. 22. lib. 3. Turrecr. in c. te quidē n. 3. 9. q. 1. Baiard. in add. ad Clar. in §. fi. q. 36. n. 9. vers. item adde qd priuilegium & q. 47. n. 46. Vulpell. in tractat. de libert. eccl. p. 3. n. 28.* vbi alios allegat & adducit rationem, quia scilicet hæc exceptio declinatoria fori est mere personalis, ideo non transit ad fideiussorem, *Rocc. Placentinus in praxi iudiciaria, lib. 3. in tit. de excep. qua reo competunt*, quę tamen conclusio fallit quando in fideiussione fuisset interpositum iuramentū, quia tunc fideiussor poterit conueniri corā iudice ecclesiastico, *not. Alex. de Neuo in c. ex rescripto, n. 11. de iureiur.* sed hoc procedit ratione iuramenti, & non fideiussionis.

989 Limitatur 43. prædictus primus effectus quod iudex sæcularis nō potest cognoscere de causis clericorum, vt locum sibi non vēdicet vbi clericus aliquo casu cogeretur recognoscere an scriptura ꝓducta sit eius manu scripta quando lis verteretur ad instantiā clerici corā iudice laico, quia ad hoc cogi poterit per iudicem sæcularem, *Boer. dec. 114. Vrsill. in adnotat. Affl. dec. 173. n. 1. Io. Aloisi. de Leo in repet. Authen. cassa & irrita n. 19. C. de sacros. eccl.*

990 Limitatur 44. in clericis bigamis in minoribus constitutis, qui non gaudent priuilegio fori, & omni priuilegio clericali sunt spoliati, *c. altercationibus de bigamis in 6.* vbi dicit quod bigami non gaudent priuilegio clericali, *c. 1. de cler. coniug. in sexto c. 1. de bigam. Pet. Bellug. in specu. princ. rub. 11. §. videndum, n. 17. vers. ex permissis, Alber. in tract. de statut. lib. 3. q. 42. n. 5. Alfons. Aluarez in specul. iuris pontific. cap. 36. vers. sed dicit Rot. cart. mihi 107. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. capit. 9. num. 131. Bart. Socy. reg. 80. fallent. 3. Farinac. late quæst. 8. num. 8.* vbi multos alios adducit *Aret. in cap. nuper de bigam.* vbi dicit quod hoc idem procedit in sacerdoribus, *Marian. Soc. in c. peruenit num. 99. & seq.* qui dicit quod bigami non possunt, nec debent deferre tonsuram & habitum, *Aufrer. in tracta. de potesta. iud. laici super perso. eccl. reg. 1. fall. 8. n. 16 in 16. tom. tract. diuers. car. mihi 287. Paulus Borgas. in tract. de irregular. p. 5. in rubr. de bigamis, nu. 43. cum plurib. seq. Purpurat. conf. 408. num. 1. lib.*

lib. 2. vbi dicit quod hæc limitatio nedũ procedit in causis ciuilibus verum etiam & in criminalibus, *Henric. Bobie in c. ex literis, nu.* 16. *de vit. & honest. cler. Anania in c.* 1. *n.* 11. *de apostat. Cassan. super consuet. Burgun. rub.* 1. *nu.* 65. *car. mihi* 198. *glo. super ritu M. C. V. in tit. de foro compet. lit. B, in* 8. *limitatione car. mihi* 396. *post constitut.*

992 *Regni*, & ratio quare bigami non potiunt priuilegijs clericalibus est relata a Decian. *d. c.* 9. *n.* 133. scilicet quia cũ in matrimonio duplex consideretur mysterium ad similitudinem duplicis coniunctionis, quæ est in Christo prima coniunctio animorum quæ significat vnionẽ animæ Deo secunda coniunctionem Christi & Ecclesiæ & humanitatis & diuinitatis in Christo Quæ coniunctiones cum non possint esse nisi vnicæ merito non potest rite repræsentari nisi in primo matrimonio carnali, nam cum quis transit ad secundum matrimonium recedit ab vnitate, & diuidit carnem suam & ideo nõ potest verificari in eo & erunt duo in carne vna & per consequens non potest verificari neque representari illa vnica cõiunctio humanitatis & diuinitatis in Christo neque illa Christi cum ecclesia neque vltima illa animæ nostræ cum Christo & hanc rationem deducit ipse Decian. *ex c. debitum de bigam. & ex c. acutius* 26. *dist. & ex c. in Christo de consecrat. dist.* 2. quæ tamen ratio mihi non videtur vera ex quo est generalis & potest verificari tãm in matrimonio ex quo contrahitur bigamia, q̃ ex eo ex quo non contrahitur q̃a in omni matrimonio procedit illud Genesis, erunt duo in carne vna, ideo puto quod vera ratio cur bigami non possint frui priuilegijs ecclesiasticis sit in pœnam incontinentiæ quæ præsumitur in bigamo.

993 Ampliatur primo dicta limitatio, vt procedat etiã in eo qui per errorem & ignorãtiam bigamiam contraxit, vt quia quis putãs contrahere cum virgine contraxit cum vidua q̃a ignorantia vel error non excusat a bigamia, *c. ille* 32. *q.* 5. *Barbat. in c. si vir de adult. Hostiens. in summa in tit. de bigam. in* 7. *q. Decian. in tract. crim. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *nu.* 135. *in fine.*

994 Sublimitatur primo (& hæc limitatio est contra opinionem Angel. in loco supra allegato) in clerico in sacris cõstituto, quia is nõ obstante bigamia semper gaudet fori priuilegio, *gl. in c. quis quis* 84. *dist. vbi oẽs scribentes, c.* 1. *& ibi ẽt Doctores oẽs de bigam. in* 6. *Aufre. in tract. de potest. iud. laici super person. eccl. reg.* 1. *limit.* 8. *nu.* 16. *in* 16. *to. tract. diuers. cart. mihi* 287: *vbi dicit quod hac est verior opinio Decian. d. c.* 9. *n.* 135. *Ang. de Claua in sũma in ver. bigamia §.* 10.

995 Sublimitatur secũdo, vt dicta limitatio non procedat in eo qui vnicam & virginem duxit vxorem quæ postea adulterium commisit & postea eamdem reconciliatã cognouit, quia is talis non erit reputandus bigamus quoad ammissionẽ priuilegij clericalis, *Cappell. Thol. dec.* 64. *& ibi Aufrer. in add. idem Aufrer. d. lim.* 8. *n.* 16. *Decian. eodem c.* 9. *n.* 134. vbi dicit quod ita alias fuit iudicatum.

996 Sublimitatur tertio in eo qui contraxit cũ virgine quæ nondum cognita mortua fuit & iterum cum alia contraxit & matrimonium consumauit nãque is talis non ammittit priuilegium fori propter talem bigamiam, *Cappell. Tholo. & Aufrer. in locis supra citatis, Decian. d. c.* 9. *n.* 135. qui vlterius dicit idẽ esse in eo qui contraxit cum virgine quã prius q̃ ea cognosceret in matrimonio carnaliter cognouerat, quia si ipsa moreretur, & postea cum alia contraxerit non propterea ammittit priuilegium fori, quod locus esse dicit in eo qui contraxit cum vnica, & virgine quã etiã in matrimonio cognouisset, sed postea cũ in partibus longinquis profectus fuisset & pro mortuo ab oĩbus habitus esset & eius vxor iudicio ecclesiæ cum alio contraxit, quæ tñ reuerso primo viro voluerit ei adhærere ad quod etiam coactus fuerit censuris ecclesiasticis iste nãque diceretur bigamus & ammitteret priuilegia clericalia.

997 Sublimitatur quarto vbi adesset consuetudo quod clerici bigami gaudeant priuilegio fori, quia talis consuetudo esset valida ex quo est pro & in fauorẽ ecclesiæ & non contra ecclesiam, Io. de Anan. *in c.* 1. *nu.* 17. *de apostat.*

998 Sublimitatur quinto, vt habeat locũ tantũ in clericis vere bigamis, qui habuerũt plures legitimas vxores quas cognouerunt vel contraxerunt cum vidua non autem in bigamis interpretatiue, *Aufrer. in locis supra citatis, Clar. in §. fi. q.* 36. *nu.* 7. *in fine, & nu.* 8.

999 Sublimitatur sexto, vt dicta limitatio procedat q̃n matrimonium esset contractum de iure secus si de facto, Marian. Soc. iun. *in c. peruenit nu.* 101. *de sentent. excomm.*

1000 Qui autem dicantur bigami vere ficte vel interpretatiue, *ponunt Hostiens. & Goffred. in summa eiusd. tit. de bigam. Specul. in eod. tit. Borgas. in tract. de irregul. p.* 5. *in rub. de bigamis, nu.* 43. *cum plurib. seq. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super person. eccles. regu.* 1. *limit.* 8. *nu.* 16. *in* 16. *to. tract. diuers. car. mihi* 187. *Cappell. Thol. dec.* 254. *Ange. de Claua in summa in verb. bigamia §.* 13. *Purpura. cons.* 408. *n.* 2. *lib.* 2. *Intrigl. in tract. de feud. centu.* 2. *art.* 5. *nu.* 278.

1001 Limitatur 45. in clerico vsurario qui si fuerit de vsuraria prauitate conuictus poterit puniri per iudicem sæcularem, *Io. Monac. & Io. Andr. in c.* 1. *in fin. de vsur. in* 6. *prout eos allegat Marsil. in tract. de bannitis in verb. iudice, nu.* 215. *vbi*

vbi dicit quod ad hoc faciunt ea quæ notantur per Abb. Butr. & alios in c. cũ sit generale de foro cõpet.

1002 Et pro ea limitatione potest adduci ratio, quia hoc crimẽ in clerico est grauius quàm in laico, & propterea grauius punit, quàm laicus, *c. 1. & c. quoniam 14. q. 4. c. 1. 47. dist. Bero. conf. 84. n. 12. lib. 3.*

Mihi tamen hæc limitatio non videtur vera quia crimen vsurarum non est vnũ ex illis ex quibus cleric⁹ ammittit priuilegiũ, nec istud reperitur in toto corpore iuris Canonici puto tamen quod per indirectè posset puniri per iudicẽ laicũ scilicet, cum perit exequutionẽ instrumẽti vsurarij ei denegare audientiam, & debitorem absoluere ab obseruatione iudicij, & isto modo puto quod procedat limitatio.

1003 Limitatur 46. dictus primus effectus in clerico contrauenienti salueguardiæ, & illã frãgenti qui poterit puniri a principe sæculari qui ipsam saluã guardiã concessit, *Neuizzan. cons. 83. n. 10. qui ad hoc allegat Costumerium Frãciæ in Gallico sermone cart. 198. col. 1. Purpur. in l. si quis id quod §. in seruos ff. de iurisd. omn. iud. & alios Doctores, & vltra per eum allegatos idem dixerunt Cassan. super consuet. Burgun. rubr. 1. §. 5. n. 81. cart. mihi 203. glo. super ritu M. C. V. intit. de foro compet. lit. B. in 12. fallent. cart. mihi 396. post constitut. Regni Boer. dec. 297. n. 4. & per tot. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super person. eccles. regul. 1. limit. 12. n. 20. in 16. 10. tract. diuers. car.*

1004 *mihi* 287. vbi latissime loquitur de præsenti limitatione, in ista tamen conclusione contrarium tenuerunt *Guido Papa dec. 77. vers. sed an iudex Rebuff. in l. ab his, n. 8. C. de nauicular. lib. 11.* vbi dicit quod iudex sæcularis nunquam po-

1005 terit se intromittere in causis clericorum etiã pro salua guardia, quæ secunda opinio est vera, & seruatur in isto Regno in quo clerici pro isto, & similibus delictis non coueniuntur nisi coram iudicibus ecclesiasticis.

1006 Limitatur 47. prædictus primus effectus quod iudex laicus non potest se intromittere in causis clericorũ vt non procedat vbi iudex sæcularis compelleret debitorẽ clericũ ad remittẽdum iuramentum turpiter receptũ a debitore antequam per non solutionẽ inciderit in periuriũ, *Intrigl. in tract. de feud. cẽt. 2. artic. 94. n. 8.*

1007 Limitatur 48. vt locũ sibi non vendicet vbi tractatur de vi, & iniurijs inter personas ecclesiasticas, quia isto casu in aliquibus partibus de consuetudine seruatur vt iudex laicus de ipsis cognoscat, *Villalobs in comm. opin. in lit. C. n. 77.* vbi loquitur in Regnis Hispaniarum, & dicit quod in casu prædicto se intromittũt officiales temporales, Affl. decis. 24. n. 9. vbi loquitur de tali consuetudine existẽre in Regno Neapolis, *Ant. Scap. in tract. de iure nõ scripto lib. 1. c. 16. nu. 2.* qui asserit quod hæc consuetudo originem traxit a text. in c. princeps 23. q. 5. de qua consuetudine an sit vera non disputo, & remitto me ad dispositionem Bullæ in Cœna Domini.

1008 Limitatur 49. prædictus primus effectus, quod clericus non potest conueniri coram iudice laico, vt non habeat locũ vbi clericus fideiussisset de iudicio sisti, & iudicatũ soluẽdo coram iudice laico, quia pro tali fideiussione poterit clericus citari, & conueniri corã eodẽ iudice sæculari, *Marian. Soc. in c. 1. nu. 45. de foro compet. quem refert, & sequitur Blanc. in tract. de comprom. q. 3. circa finem, vers. & facit quod adducit*, sed in hoc contraria opinio est vera, & pro

1009 cedit etiam si tẽpore quo fideiussit fuisset laicus, & postea clericatũ assumpsisset, *ita Dyn. in l. 1. ff. si quis in ius vocat. non iuer. Ancher. in c. ea quæ n. 27. vers. & pro confirmatione de regul. iur. in 6. Mars. in repet. rub. ff. de fideiuss. n. 110. Bertach. in suo repert. in verb. clericus fideiussor. Iaffred. Balb. dec. 168. & cæteris latius Surd. cons. 396. nu. 20. 23. & 38. lib. 3.* vbi dicit quod opinio Blanci est singularis, & quod Socin. ab eo allegatus non solum non dicit illud ad quod allegatur verum etiam dicit oppositum.

1010 Limitatur 50. in inuentario faciẽdo in quo clericus hæres laici tenetur illud facere coram iudice sæculari, *Muta meus Concius super cõsuet. huius Vrbis Panormi c. 50. n. 37. vbi allegat Gulie. de Bened. in repet. c. Raynutius n. 420. 10. Andr. & Abb. in c. fi. de fide instrumen.* quod obseruatur etiã quando laicus instituitur hæres à clerico, *Guido Papa dec. 261. Muta eodem n. 37. Roland. a Valle late in tract. de inuent. q. 17. per tot. car. mihi 16.* & ita obseruatur in hac Vrbe in qua omnia inuentaria semper cõficiuntur coram iudice sæculari pedaneo.

1011 Limitatur 51. prædictus primus effectus quod iudex laicus non potest tangere clericos, nec in eius causis se intromittere, vt non vendicet sibi locum quando clericus esset seditiosus & turbaret publicam quietem namque is licet sit in sacris constitutus põt a iudice temporali eijci & cõfinari a ciuitate, vel loco quẽ perturbat dum suus iudex esset absens, *ita Clarus in §. fin. q. 36. nu. 20.* vbi testatur quod alias de anno 1559. die 18. Augusti Senatus Mediolanensis eiecit quemdam archipræsbyterum *Cassan. super consuetud. Burgund. rub. 1. §. 5. nu. 49. versic. imò etiam potest cart. mihi 192.* qui dicit quod iudex sæcularis potest forbandire clericos pro euitando aliquo scandalo, *allegat cap. quicunque de episc. & cler. Guliel. de Benedict. in repet. c. Raynutius in verb. vxorem nomine Adelesiã in 2. dec. a num. 449. vsque ad nu. 458.* & dicit quod text. in d. c. quicunque fuit præfiguratus in testamento veteri in 3. Regum c. 2. vbi Salomõ Rex pro conspiratione facta contra eum per Aba-

Abaiatar Sacerdotem, *vade, inquit, in Anatod ad agrum tuum, & quidē vir mortis es, sed hodie non interficiam quia portasti Archam Domini Dei.*

1012 Limitatur 52. in clerico scisinatico, & excōicato, q excōicatione contēnit, & non pōt à iudice ecclesiastico puniri ob potentiā excōmunicati, vel scimatici, *c. tua, il primo, & ibi gl. 2. de decimis, c. de liguribus 23. q. 5. Paul. de Cast. in l. oēs, qui §. prateres, nu. 2. C. de episc. & cler. Bertacch. in tract. de episc. p. 5. lib. 4. nu. 95. in 13. tom. tract. diuers. p. 2. car. mihi 353. Alciat. in c. cum nō ab homine. nu. 6. de iudit. Balzer. in c. 1. §. si clericus, num. 12. de pace tenen. in vsibus feud.* sed melius esset quòd priuetur a iudice ecclesiastico.

Iste numerus fuit sublatus 1013

1014 Limitatur 55. vt non habeat locum quādo iudex, & officialis laicus esset requisitus a iudice ecclesiastico, vt sibi impartiatur brachiū temporale, quia isto casu laicus absque metu excōmunicationis poterit agere quidquid sibi imposuerit, & mādauerit iudex ecclesiasti-

brachiū Secularī

1015 cus, *c. pernitiosam ibi, & cū opus fuerit de offic. ordinar. Henric Bohic in c. at si clerici de iud. Soc. reg. 80. limita. vlt. Angel. in tract. de malefi. in verb. fama publica, n. 65. Misinger. cōs. 6. n. 4. Bernar. Laurent. in tract. quibus casibus iudex sacularis, &c. n. 19. Foller. in pract. crim. canon. vers. vel vsuram committere, n. 9. Intrigl. singul. 58. n. 6. Arnaldus Albert. in tract. de agnosc assert. q. 25. n. 27. Mart. de Fano in tract. de auxil. per iud. imploran. p. 2. n. 27. Gondislaus in tract. de heret. q. 11. Ant. Masse in tract. de obligat. in forma Cameræ in verb. reliqua super processu Camill. de Curte in diuers. seu cōpreb. iuris feud. p. 2. c. 2. nu. 28. & seq. vbi alios allegat.*

1016 Quod quidem brachiū seculare poterit iudex ecclesiasticus implorare pro executione eius sententiæ, & mandati, & iudex secularis tenetur hoc illi impartiri, *c. 2. & ibi glos. in verb. potestatem de maled. c. administratores, & c. principes 23. q. 5. c. 1. in fi. vbi glos. in verb. publicum, & communiter scribentes de offic. ordinar. cum alijs multis quos congerit. Farin. in suo tract. crim. p. 3. q. 97. n. 81. Roland. a Valle consil. 37. num. 2. lib. 4. Octau. Vulpell. in tract. de libert. eccles. p. 3. n. 31. & 32. Lalius Zancus in tract. de priuileg. eccles. priuil. 44. n. 12. Iacob. Berretta cons. 4. n. 1. lib. 1.* hoc est procedit subsidium, quia, & remedium subsidiarium, *glos. in Clement. 2. in verb. remedijs de relig. Dom. Mart. de iurisdict. p. 1. c. 50. n. 1. & 2.*

1017 Et proxima conclusio in tantum est vera si iudex, & officialis tēporalis recusauerit præstare brachiū prædictū poterit ad id compelli per excommunicationē, & censuras ecclesiasticas, *d. c. 1. vbi gloss. & Abb. n. 11. de offic. ordin. Farin. d. q. 97. n. 82. vbi etiam multos alios allegat, & vltra ibi per eum congestos idem dixerunt, Rebuff. conf. 193. n. 19. Aufrer. in tract. de potest. iud. eccles. super laicis, & eorum bonis, n. 20. in 13. tom. tract. diuers. p. 1. cart. mihi 227. Grassus in commu. opi. c. 8. q. 7. lib. 2. Lelius de Zanchis d. priuil. 44. n. 13. Paris in tract. de sind. in verb. Brachium, c. 1. n. 4. cart. mihi. 134.* vbi dicit quod hoc limitatur quando iudex haberet iustam causam cōtradicendi, *Misinger. conf. 6. n. 5. Iaf. in l. a Dino Pio §. sententiam Romæ, n. 16. ff. de re ind. Natt. d. conf. 529. n. 2. li. 3.* vbi loquit in Rege cuius brachiū fuit requisitum, & dicit quod si illud nō præstauit fuit excommunicatus, Io. Segura Dauilos *in direct. iud. eccl. p. 2. c. 13. n. 32. Berret. d. cōs. 4. n. 34.* Sed contra principem supremū a quo brachiū est requisitum dicit, *Ignat. Lopez in add. ad Diaz. in pract. crim. canon. c. 154. n. 9. prout eum refert Farin. d. n. 82. vers. & quamuis non debeat procedi statim ad fulminandum sententiam excommunicationis,* quia brachiū, aut auxiliū non debet peti ab eo per modū iussionis ac sub pœna cēsuratum, sed benigne, & honorificis verbis, circa quod dicit ipse Farinacius quod ipsius Lopez declaratio respicit requisitionem, & ipsum modū quo vti debet ecclesiasticus iudex quando a supremis principibus implorat auxilium brachij sæcularis vt scilicet antequam deueniatur ad coactionē, & comminationem pœnarū procedere debeant literæ requisitoriæ, *prout hoc idem dixit Hieron. Zucearius in add. ad Clar. in §. fi. q. 37. vers. penultimo in lit. C. in fin. addition.* & tādem ipse Farinacius cōcludit quod prius est requirēdus benigne, & po-

1018 stea sub censuris cogendus, & nō solum officialis negligens præstare auxiliū, & brachiū iudici ecclesiastico potest excommunicari verū

1019 etiam potest puniri pęna arbitraria, *Dauilos in præcitato n. 32. Menocch. in tract. de arbit. iud. casu 452. num. 4.*

1020 Et prædictum brachium siue auxiliū a iudice sæculari petere potest non solum iudex ecclesiasticus ordinarius verum etiā delegatus cui officialis temporalis tenetur illud impartiri, *Innocent. & cęteri scribentes in c. significasti de offic. deleg. Farin. d. q. 97. n. 86. Mart. d. c. 50. n. 35. Brun. a Sole in compend. resolut. proposit. iuris in verb. brachium saculare vbi etiam alios allegat Repert. Inquisit. in eodem verb. brachium saculare in princ. & in vers. sed an delegatus, & in vers. sed an brachium Michael de Grassis in comm. opi. lib. 2. c. 8. q. 6. Berrett. conf. 4. n. 24. Oldrad. conf. 89. n. 6.*

1021 *Gigans conf. 26. n. 27. & 28.* vbi dicit quod delegatus non debet incipere ab inuocatione brachij, & auxilij temporalis pro exequutione sui mandati, & ratio est quia auxiliū brachij sæcularis non potest petere iudex ecclesiasticus

1022 nisi in subsidium, & cessantibus alijs remediis & postquam ipse fecerit quidquid potuerit, & nihil vltra superfit agendū, Farinac. in pluries citata q. 97. n. 98. vbi alios allegat, & dicit quod omnia iura loquētia de huiusmodi brachio

chio sæculati habent hanc clausulam si opus fuerit si necesse fuerit vel similem, *Oldrad.conf. 89.n.5.Foller.in pract.crim.canon.c.10.n.60.* qui dicit quod ecclesiasticus debet recurrere ad auxilium brachii sæcularis cessantibus aliis remediis de iure, & de facto, *Brun.a Sole in d.cōpend. resolut.proposit.iuris in verb.brachiū sæculare vers. eius tamen inuocatio, & versic.illud quoque, & iterum vers.& ad dicta,* quibus locis allegat multa iura ex quibus deducitur quod pro vltimo remedio tantum est inuocandum brachium prædictū *Marsil.in tract. de bannit.in verb.iudice,*

1023 *n.197.* qui etiam dicit quod tunc potest iudex ecclesiasticus implorare auxiliū tēporale quādo inuenit resistentiam, *Roland.conf.37.n.2.& 3.lib.4.Caualc.in tract.de brachio regio p.4.n.266*

1024 *& 267.* vbi dicit quod tūc iudex ecclesiasticus potest inuocare brachium sæculare quādo fecit omnia perficienda ab eo, & tamen non est sufficiens ad exequendum, *Natta conf.529.n. 36.lib.3.* qui etiā asserit quòd tunc pōt implorare tale auxilium quando præcessit excommunicatio, & non antea.

1025 Nec ita passim iudex sæcularis requisitus a iudice ecclesiastico tenetur suum brachium, & auxilium concedere namq; quando iudex ecclesiasticus nō iudicasset ordine iudiciario seruato, sed extraiudicialiter, & de facto processisset, & committere executionem officiali temporali tunc ipse officialis non erit obligatus illi impartire, *ita Decia.in tract.crim.p.1.lib. 4.c.9.n.128.vbi ad hoc allegat c. cum ad verū 96. dist.& not.in c.si quando de offic. delegat. & in c. 1.de offic.ordinar.& præcipue per Alciat.ibi,n.89 quod dixit etiam Lelius de Zanchis in tract. de pri-*

1026 *uileg.eccles.priuileg.44.n.16.* Et idem est si illud quod vult exequi esset euidenter iniquum, & iniustū, *Oldrad.conf.89.per tot. Farinac. in tract. crim.p.3.q.97.n.89.vbi alios adducit,& vltra ibi adductos idem dixerunt Guido Papa decis.574.Vrsill.in adnotat.ad Afflict.decis.24.n.15.Aufrer.in tract.de potest.iud.eccles.super laicis, & eorum bonis,n.20.in 13.to.tract.diuers.p.1.car.mihi 127. Brun.a Sole in compend.resolut. proposit. in verb. brachium sæculare vers.impertiendum Hortens.Caualc.in d.tract.de brachio regio p. 4.nu. 260.vers. sed si notorie,& n.261.Io.Segura Dauilos in direct. iud.eccles.p.2.c.13.n.33.& seq. Berret.conf.4.nu. 15.late Natta conf.529.per tot. & præcipue,nu.4.*

1027 *& 5.* vbi dicit quod si iniquitas est in euidenti tunc impune non paretur iudici ecclesiastico, si vere essent latens, & occulta tunc in dubio dicit ei esse obediendum, quod dixit etiā Farinac.d.q.97.n.87. ad quod bene fecit id quod in simili dicimus scilicet, quod si ex forma statuti iudex ordinarius loci teneatur exequi laudum latum a compromissariis iudicibus hoc statutū intelligitur nisi tale laudū esset euidēter, & manifeste iniquum, & iniustum, quia si esset tale posset recusare illud exequi, *Paul. de Castr.conf.465.n.4.vers.præterea,lib.1.Ruy.cōs. 36.n.6.& conf.37.n.25.vol.5.Abb.conf.55.n.2. vol.2.Doctores communiter in l.4.§. condemnatū ff.de re iud.Ferran.Gargar.patroc.1.nu.10.lib.1.*

1028 Et quod dictum est de iniustitia, & iniquitate procedit etiam in nullitate, nam si id quod vult exequi iudex ecclesiasticus propter quod re-

1029 quirit auxilium Brachii temporalis esset euidenter nullum iudex sæcularis non tenet brachium præstare sed poterit de tali nullitate cognoscere, *Farinac.q.prædict.n. 91. Natta d. conf. 529.n.6.in fi.& n.7.9.& 10.lib.3.Io.Iacob. Masull in add.ad Capic.dec.132.n.1.*

Et ideo pro habenda tali cognitione iudex sæcularis, qui fuit requisitus vt brachium, & auxilium concederet, licet non possit cogno-

1030 scere de iuribus causæ poterit nihilominus videre, & cognoscere an id quod exequi est requisitus sit æquū, & iustum ac firmum, & validum, & si est tale assentire eius requisitioni alias non, *Petr. Belluga in Spec.princ. rubr. 11.§. tractandum,n.3.Vrsill.in adnot.ad Afflict.dec.24 n.15.Andr.Gail obseru.11.lib.1.Vincent.de Anna allegat.59.Masull.in add.ad Capi.dec.132.n. 2. Gigans.conf.26.n.28.Oldrad.conf.89.n.4. Franc. Capiblan.in tract.de author. Baron.pragmat. 8.p.2. n.4.Berret.conf.4.n.15.Brun.a Sole in compend.resolut.proposit.iur.in verb.brachium sæculare vers.*

1031 *quid autem,* vbi tamen distinguit tres casus scilicet, aut agitur de crimine mere ecclesiastico aut de crimine mere sæculari, & circa eos diuersimode determinat quam etiā distinctionem amplexi fuerunt, *Io.Segura Dauilos in directorio iud.eccles.p.2.c.13.n.33.& seq.Hortens.Caualc.in tract.de brachio regio p.4.n.260.& seq. Decian.in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.129.Farinac.d. q.97.n.102.& seq.*

Et quia ipse Farinac.loco præcitato latè prosequitur hāc materiam, & parū, & fortasse nihil illi addi posset, ideo ad per eum scripta me remitto, solum dicam quod sicut existente necessitate iudex laicus tenetur impartiri suum brachium, & auxilium iudici ecclesiastico ita e contra iudex ecclesiasticus per censuras, & alia remedia spiritualia tenetur auxilium præsta-

1032 re iudici temporali casu quo ab eo fuerit requisitus, *ita Farin.ibidem,n.85.& seq.& vltra ibi per eum congestos idem dixerunt Pet. Fider. in tract. de mandat.& monitor.sine clauf.lib.2.c.65.n. 17. Repert.Inquisit.in verb.brachium sæculare vers.ex hoc Berret.d.conf.4.nu. 6.Roland.à Valle conf.37. n.4.lib.4.Natta d.conf.529.n.8. lib.3.*

1033 Ampliat modo præsens limitatio vt iudex delegatus sedis Apostolicæ possit implorare brachium sæculare pro executione suę sententiæ etiā quod expresse in sua commissione hoc

sibi

sibi non concedatur, *Cardin. Zabbarel. in Clemen. vnica, nu. 4. vers. decimo quæro, & ibi Addentes in verb. nunquid exequutor de offic. & potest. iud. delegat. Paul. de Cast. in l. episcopale, n. 4. vers. allegatur et C. de episc. audien. Abb. in c. significasti, n. 8. vers. extra gl. quæro Fel. nu. 2. & Dec. n. 4. qui de cō.* opi. testatur de offic. & potest. iud. deleg. Kircou. in cōm. opin. cent. 3. concl. 94.*

1034 Limitatur 56. prædictus primus effectus qđ iudex sęcularis non potest se intromittere in causis clericorũ, vt non ptocedat qñ clericus instituitur hæres a laico in testamento inscriptis, qa tunc publicatio testamenti debet fieri corā iudice sæculari, *Muta super consuet. Panor. c. 50. nu. 37. Couarr. lib. pract. quæst. c. 8. concl. 1.*

1035 Limitatur 57. in clerico spoliante laicũ sua possessione, qa tunc iudex laicus in restituēdo laicũ spoliatum pōt se intromittere per viam cuiusdā defensionis extraiudicialis citādo generaliter oēs qui sua putauerint interesse, *ita Marant. in pract. p. 4. dist. 11. n. 63. car. mihi 203.* vbi dicit quod ista prouisio est nouiter introducta per c. Regni, *Sebast. Medices in tract. de legibus & statutis p. 4. q. 6. n. 5. vers. hoc idē*, Cōtrarium nihilominus in hoc tenuit Afflic. *dec. 85.* *,* q̃ vltima opinio puto quod sit verior * ex quo

1036 clericus, q spoliauit si est a possessione eijciendus dēt expelli authoritate iudicis & sic tāquā reus debet hoc fieri per iudicē ecclesiasticũ qui est cōpetens ipsius clerici, & non iudicis laici.

1037 Limitatur 58. dictus primus effectus, qđ iudex laicus non pōt punire clericos, nec de eorũ causis cognoscere, vt nō procedat in clerico q tentasset fidē subuertere, vel aliquid noui introducere contra fidē. *Bertach. in tract. de episc. p. 5. lib. 4. nu 95. in 13. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 353. qui ad hoc allegat tex. in c. quo iure 81. dist.* sed verius censeo in eo casu clericum a tribunali Inquisitionis fore puniendum.

1038 Limitatur 59. qñ princeps sæcularis vellet forbannire clericu de suo territorio, vt qa esset sibi suspectus, qa secundũ aliquos hoc facere poterit, *Prepofit. in c. 1. §. si clericus nu. 3. & ibidē Io. Paul. Balzer. n. 13. de pace tenen. & pro hoc facit id quod voluit Abb. in c. 1. §. idē pōt in fin. de elect.* vbi dixit qđ si Papa cōferat beneficium alicui

1039 clerico q est suspectus principi sęculari poterit princeps ipsum non admittere ad talē beneficium qa princeps sęcularis non tenetur admittere prælarũ de quo non possit cōfidere ne forte panderet aduersario, & æmulo sęcreta suæ prouinciæ, *idē Abb. in c. cũ cætera eod. tit. Bald. in d. c. 1. §. si clericus de pace tenenda Io. de Silua in tract. de benefic. p. 2. q. 23. Franc. Marc. dec. 355. nu. 5. & dec. 1034. n. 4. & dec. 1393. n. 1. lib. 1. Affl. in prælud. feud. q. 18. in fin. Cotta in memorial. in verbo episcopus Camill. de Curte in diuersor. seu comprahensor. iuris feud. p. 2. c. 2. nu. 133.*

1040 Limitatur 60. qñ clericus esset apostata, vt qa esset in sacris constitutus, vel pfessus alicuius religionis approbatæ, & habitũ deiecerit, vel matrimoniũ contraheret, *Alberic. in tract. de statut. lib. 3. q. 42. n. 5. vbi allegat c. 1. & quod ibi not. Innoc. & alij de apost. Alfons. Aluarez in Spec. iuris pōtif. q. 36. vers. itē notabis car. mihi 108. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super pers. eccl. reg. 1. lim. 20. n. 28. in 16. to. tract. diuer. car. mihi 288. qui et allegat tex. in d. c. 1. de apostat. Henric Bobic in c. ex literis, n. 13. de vit. & hone. cler. qui loquitur cũ quadā distinctione Cassan. super consuet. Burgun. rub. 1. §. 5. vers. s'il n'ha grazze, n. 51. car. mihi 193. Port. cons. 149. n. 16. Menoc. in tract. de arbitr. iud. casu 546. nu. 32. glos. super ritu M.C.V. in tit. de foro compet. lit. B, vers. decimonono in clerico cart. mihi 397. post constit. Regni Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. cap. 9. nu. 91.* vbi dicit quod hæc limitatio procedit in clerico qui ex professo deambulat in habitu laicali, & in eo qui nullo tempore volebat haberi pro clerico, vt puta si pet annum, & vltra ita cōmoratus fuisset, & conuersatus esset palam, vti laicus negando se clericum non autem in eo qui semel bis, aut decies repertus est in tali habitu laicali, quia is talis non diceretur apostata, & licet contrarium tenuerit Franc. Monald. *cons. 94. nu. 21. lib. 2.* dum dixit quod clericus ptopter apostasiam nō exuitur priuilegio clericali, & ad hoc alios allegat nihilominus eius opinio nō subsistit, & ipsa limitatio est cōmuniter * recepta.

de apostatis

1041 Et quia ad dilucidationem præsentis limitationis opus est scire quid sit apostasia, & quis dicatur apostata, ideo dico quod apostasia est temeratius excessus a statu fidei obedietiæ, vel religionis, *c. non obseruetis 26. q. 1. gl. & Doctores in c. 1. de apost. Goffre. in sũma eiusdē tit. n. 1. D. Tho. in 2. 2. q. 12. Archiepisc. Floren. in sũma p. 2. tit. 16. c. 6. Turrecre. in c. apostata n. 150. dist. Sebast. Medices in sũma de peccatis in verb. apostasia in princ. Port. cons. 84. n. 2. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 26. n. 5. Reper. Inquis. in uerbo apostasia in prin.*

1042 *Affl. super cōstit. Regni, lib. 1. rub. 3. n. 1. Syluester in sũma in uerbo apostasia n. 1. Isid. Moscon. in trac. de maiest. milit. eccl. lib. 1. p. 4. c. 2. uers. apostasia est car. mihi 545. Aluarez. in Spec. iuris pontifi. in tit. de apostasia in princ. vbi multa scribit circa materiā apostasiæ Menoch. in tract. de arbit. iud. cent. 6. casu*

1043 *546. n. 1.* ex qua diffinitione colligit qđ triplex est apostasia scilicet quædā est apostasia a fide, quędā est apostasia inobedientiæ, quędā, & tertia est apostasia a religione siue ab ordinibus, *Medices loco prox. citato Graff. d. c. 26. n. 2. 3. & 4. Tho. Zerola in praxi episcopali in verb. apostasia in princ. Repert. Inquisit. in d. verb. apostasia vers. sed apostasia, Afflict. loco citato num. 2.* sed quia primæ duæ species non sunt nostræ speculationis ex quo in excessu a statu fidei sunt hæretici

& in excessu obedientiæ sunt scismatici, ideo de tertia specie quæ ad nostrã materiã pertinet verba faciemus hoc est de excessu a religione seu ab ordinibus, quã nostrates vocãt apostasiam irreligiositatis, seu irregularitatis, *Menoc. casu præd.nu.28.Simancas in Cathol.institut.tit.3. Nauarr.cons.1.n.3.in tit.de apostas.lib.5.* quia de

1043 cæteris duabus dixi in superior.limit.cũ & ipsi dicantur hæretici, *vt asserũt Sebast.Medices Alnarez Menoc.& cæteri supra citati, & ultra eos Bur-*

1045 *sat.cõs.280.n.10.18.19 & 50.* vbi dicit qđ apostasia non constituit speciẽ diuersã ab hæresi, *Graff.in dec.aur.p.1.lib.4.c.27.nu.18.Repert.inquisit.in verb.apostasia vers.sed utrũ ea quæ,* qui ẽt dicit quod apostata pari passu ambulat cũ hæretico & sunt eiusdẽ speciei circa quã tertiam

1046 speciem dico qđ professus in aliqua religione approbata nunquã poterit dimittere habitũ ipsius religionis, & ab ea discedere & aliter faciendo diceret apostata verè, & propriè, *c.oẽs 27.q.1.c.1.& 2.20.q.3.c.quãtumlibet dist.27.c. legi 16.q.1.Hostiens.Goffred.& cæteri oẽs in rub.de apost.Isidor.Moscon.in tract.de maiest.milit.ecclesi. lib.1.p.4.c.2.vers.nunc videndũ cum pluribus seq. car.mihi 545.Calder.cons.vnico,n.1.in tit.de apost.*

1047 vbi dicit quod is proprie dr̃ apostata qui ad sęculũ reddit, *allegat c.q in aliquo 50.dist.Rim.iun. cons.360.n.17.& 18.lib.4.Turrecre.in c.apostatæ 50.dist.Menoc.d.casu 546.n.2.* vbi multos allegat & nu.seq. declarat singulas apostasiæ species eiusq; pænas, & n.29. dicit quod hoc procedit qñ efficitur sæcularis, *Graff.d.c.26.n.11.*

1048 Item dr̃ apostata religiosus non solũ si oĩno dimittere habitũ verum ẽt si illud deferret, sed coopertũ ita vt non possit discerni & cognosci religiosus, *c.2.ne cler.vel monaci in 6.gl.in c.fi.de vit.& honest.cler.Abb.in c.tua,de Aposta.gl.Ancher.Zezin.Imol.& Vital.nu.8.in clem.2.§.2.de vit.& honest.cler.Io.de Anan.in rub.de apostat.Decian.in tract.cri.lib.5.c.73.n.3.vers.sed & si quos Zabbarell.in Clemen.1.& in clem.plerisque de elect. Moscon.d.c.2.vers.dimittens habitũ car.mihi 547. Menoc.in tract.de arbi.cent.6.casu 546.n.35.Gaetan.in sũmula in ver.excõicatio c.60.vers.mihi aũt videtur & vers.habitũ sic occultaũ,* vbi dicit qđ si occultatio habitus esset talis qđ ab aliquib. conuersantibus posset dignosci quod sit habitus religionis, licet non ab oĩbus, ita occultans non diceretur apostata, & modernissime est dispositum per sacrum Concil. Triden. quod occultans habitum suæ religionis sit apostata, ita habetur sess.25.de regular. cap.19.

1049 Item dr̃ apostata regularis, qui cũ habitu vagatur extra claustra, nec hẽt animũ reddeũdi, *Syluester in summa in verb.apostasia,nu.9.vers. in professo & vers. si vero exeat Calder. cons. vnico in tit.de apostat.Clar.in §.fi.q.78.vers.apostata Nauar.cons.vnico,n.8.in tit.de apostatis lib.5.quos oẽs refert & sequitur Menoch.d.casu 546.n.3.& 4. & vltra eos idẽ dixerunt S.Anto.Floren.in sũma p.3. tit.16.c.5.in princ Mosco.d.c.2.vers.exiens extra car.mihi 546.Graff.in dec.aur.p.1.lib.3.c.26.n.10*

1050 secus si habuerit animum reddeundi, qa tunc non diceretur apostata, *Sebast.Medices in sũma q.33.in fine, Alfon.Aluarez in Spec.iuris pontif. in*

1051 *tit.de apostasia in prin.car.mihi 257.* vbi dicit qđ hoc procedit ẽt si a longinquo & diu vagaret.

1052 Item dicitur apostata regularis ꝓfessus qui dimisso habitu suę religionis clericus sęcularis efficitur sine licentia Sũmi Põtificis *Abb. in c. fi.n.1.de apostatis, vbi ẽt Soc.n.2.Decian.in tract. crim.lib.5.c.73.nu.25.Menoch.d.casu 546.nu.36.*

1053 Item dr̃ apostata regularis professus, qui retento habitu deserit propriũ monasterium, & aliud eiusdẽ ordinis laxius, & minus arctũ ingreditur, vel q in monasterio in quo ingredit̃ sperat viuere cõmodius & istud ꝓcedit, tãm si hoc faciat cũ licentia sui prælati, quã fine, *gl.in c.fi.de apostat.Syluester in sũma in verb.apostasia, nu.9.cũ alijs quos allegat Menoch.in casu prædicto, n.37.& 39.Isidor.Moscon.d.c.2.vers. qui aufugit,*

1054 sed in hoc contrariũ tenuerunt *Turrecrem.in c. placuit §.apostatæ,nu.2.vers.secundũ est eorũ dist.* 50. vbi dicit quod isti tales non cõtrauenitunt ijs, quæ sunt de substãtia religionis cũ semper sint in alicuius obedientia, *allegat Innocen. in c. intelleximus in fine, de ætate & qualit.ordinan. idem dixit Graff.in dec.aur.p.2.lib.3.c.26.n.12.qui vltra Innoc.allegat ẽt Archid.in eodẽ c. placuit,nu.6.* & dicit quod satis est ad effugiendam apostasiam, vt ad sæculum non reuertatur. Sed in hoc standum est statutis siue constitutionibus cuiuscunque religionis.

1055 Itẽ apostata dicitur regularis professus qui egredit̃ a religione in qua professionẽ fecit & ingredit̃ aliam ẽt arctiorẽ, & striictiorẽ nisi hoc faciat cũ licentia sui plati, *ita Gaetan. in sũmula in verb.excõicatio,c.60.vers.sequitur secundo, Menoch.in tract.de arbit.iudi.cent.6.casu 546.nu.38.*

1056 Quæ oĩa prædicta ꝓcedunt in monachis, ac cæteris regularibus, clerici vero sæcularis trib⁹ casibus tantum possunt apostasiã cõmittere.

Primo si dũ sunt in sacris constituti habitũ & tonsurã in cõtemptũ religionis dimiserint, & vti laici oĩno viuerent, *c.1.de apost.c.1.20.q.3.Innoc.in c.quoniã de vit.& hon.cler.Io.de Ana. in c.tua,n.8.& 11.de apost.Gaetan.in sũma in ver. apostasia Syluester in sũma in eod. verbo nu.5.vers. si aũt clericus,nu.6.Abb.in c.1.n.3.& Soc.nu.4.de apostat.Clar.in §.fi.q.78. vers.apostata, Decian.in tract.crim.lib.5.q.73.n.2.Menoc. casu prædicto,n. 47.Isidor.Moscon.de maiest.militant.eccle.lib.4.c. 2.vers.1.si clerici cart.mihi 546. Graff.d.c.26.nu. 25.vers.tertio vxorem dicendo.*

1057 Secundo si is talis in sacris cõstitutus de facto matrimoniũ contraxisset, *c.ex parte de cler.*

con-

coniugat. Moscon. loco proxime cit. vers. 3. dicendo Port. consf. 149. nu. 16. vbi dicit qđ tunc statim ammittit priuilegiū f ri, Graff. d. c. 26. n. 29. vers. tertio vxorem, & isto casu non solum cōmittit apostasiam, vt iam dixi, sed etiā est suspectus de hæresi, & contra eum poterunt procedere Inquisitores hæreticę prauitatis (prout in isto Regno contra tales procedunt) *Io. Lupus in repet. c. per vestras, §. 18. n. 26. de donat. inter virum, & vxor. Diaz in pract. crim. c. 74. Simancas in cathol. instit. c. 40. Pegna in comment. ad direct. inquisit. Eimer in 2. p. comment. 74 col. 2. versic. atque hæc Menoch. in tract. de arbit. iud. centur. 6. casu 546. n. 49.* & hij tales dicūtur apostatæ ab ordinibus, *Gaeta. in sūma in ver. apostasia, Meno. d. casu 546. n. 46. vers. differamus nunc.*

1058 Tertio, & vltimo clericus sæcularis dicitur apostata si habens aliquod beneficiū dimisso habitu, & retēto beneficio viuit tanquam vere sæcularis *Innoc. Abb. & Soc. nu. 3. in c. tuæ de apostat. Syluest. in summa in verbo apostasia, nu. 5. vers. fallit tamen, & nu. 8. in fi. Clarus in §. fi. q. 78. vers. apostata, Decia. d. c. 73. n. 23. & 24. Men. casu præd. n. 50. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 26. n. 29*

1059 Sed si cū dimissione habitus dimittant pariter beneficiū tunc non erunt apostatæ, *Gaetan. & Menoch. in locis supra citatis.*

1060 Et licet in omnibus supradictis casibus religiosi professi ac clerici sæculares cōmittant apostasiam illā tamē non cōmittunt indistincte, sed cū aliqua modificatione, & Primo qñ hoc fecissent cum dispensatione Summi Pontificis, quia circa prædicta quæ sunt iuris positiui Papa dispēsare poterit etiam sine causa, & pro causa sufficit voluntas, *Innocen. & Card. in c. cum ad monasterium de statu monac. Natta consf. 498. n. 21. lib. 3. cum multis alijs quos allegaui in meo tract. de except. ad materiā statuti, & c. except. 32. n. 113. & quos cōgerit Brun. a Sole in compend. resol. propos. iuris in verb. Papa dispensare potest.*

1061 Secundo non committit apostasiam regularis qui ex aliqua iusta causa, e monasterio egreditur cū sui tamē prælati licētia, *itu Port. consf. 84. n. 6. Menoch. d. casu 546. nn. 40. & seq. vbi alios allegat qui n. 41.* dicit ꝙ iudex isto casu potest existimare quæ sit iusta causa, & ponit exemplū quando hoc faceret causa subueniēdi patri vel matri inopia laborātibus, *Graff. in*

1062 *dec. aur. p. 1. lib. 3. c. 5. n. 101.* vbi hoc exēplificat in eo qui permanet extra monasteriū pro vtilitate ipsi⁹ monasterii etiā indirecta verbi gratia vt sit procurator patroni ecclesiæ, vel alicuius amici monasterij vel episcopi, qui monasterio profuit vel prodest vel speratur prodesse vel causa studij, *Nauarr. consf. 66. n. 3. & 5. & consf. 67. n. 2. in tit. de regulat. & consf. vnico, n.*

1063 *12. in tit. de apostat.* vbi ponit alia exempla, itē iusta causa potest esse propter infirmitatē, *Fel. in c. ex rescripto, nu. 4. de iureiur. vbi alios allegat Thom. Actins in tract. de infirmit. in verb. monacus, nu. 3.* quæ tamen intelligas vt procedāt durante causa propter quā licentiā obtinuerunt & e monasterio egressi sunt namque eo impedimēto cessante tenenē redire ad claustrum vt vū sentire, *Actins d. n. 3. & in verbo monialis p tot.*

1064 Item iusta causa est si propter timorē habitum eiecit vt si clericus transiret per loca periculosa in quib⁹ si cognosceretē religiosus periculum vitę pateretur tūc enim poster absque labe apostasiæ habitū mutare, *glo. in c. clerici in verb. causa timoris de vit. & honest. cler. vbi etiā Hostiens. Bellamer. & Abb. nu. 17. idem Abb. in c. 1. n. 3. & Soc. n. 5. de apostat. Port. consf. 84. n. 10. 11. & per tot. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 26. nu. 9. Menoch. in tract. de arbit. iud. casu 546. n. 40.*

Sic ēt in simili dicimus, quod si aliquis metu mortis ore tantū fidē negaret cū sit vere fi-

1065 delis, & fidē mente teneat licet actū exteriorē infidelitatis exerceat vt puta quia faciat reuerentiā idolis non diceretur idolatra, vel hæreticus, licet mortaliter peccet, *Syluester in sūma in verb. apostasia, n. 4. vers. 2. quod faciens Affl. super constit. Regni lib. 1. tit. 3. n. 9. Alphon. Aluarez in Spec. iur. pontif. in tit. de apostas. in princ. vers. nota secundum car. mihi 257. Medices in sūma in tit. de apostasia circa principiū vers. qui uero car. mihi 13. Port. d. consf. 84. nn. 12. Menoch. d. casu 546. nu. 22. & 42.* de qua conclusione latius dicam *in meo tractat. de effect. metus §. 1.*

1066 Item iusta causa ex qua regularis excusatur ab apostasia est si propter suum delictum fuisset a religione eiectus is namq; non diceretur apostata, *Syluester in sūma in verb. apostasia, nu. 10. Menoc. casu prædicto, n. 43. & 44.* qui ēt dicit ex Syluestro loco citato qđ si is talis pœnitentiā fecerit de suo delicto erit iterū recipiēdus.

1067 Et aduertendū est quod oēs apostatæ possunt cogi per suos superiores, vt reassumāt habitū, & clericaliter viuant, *Abb. & Soc. n. 4. in c. tuæ, de apostat. idē Soc. in c. pen. n. 1. 2. & 3. eod. tit. Decia. in tract. crim. lib. 5. c. 73. n. 24. Sebast. Medices in sūma in tit. de apostasia q. 33. vers. 2. clerici car. mihi 14. Menoch. d. casu 546. nn. 48. in fin.*

1068 Et pro conclusione pñtis limitationis dico quod apostatātes in casibus supradictis inter cęteras pęnas quas patiuntur est quod sūt excōicati, *c. vt periculosa, ne cler. vel monac. in 6. c. in audientia de sent. excomm. D. Anton. in tract. de excomm. c. 53. n. 10. Decian. d. c. 73. n. 3. & 11. Io. Andr. in c. pterea, n. 7. de apost. Turrecre. in c. si quis ex clericis, nu. 2. dist. 23.* qui duo dicunt qđ si is talis, qui apostasiā cōmittit est professus regu-

1069 laris, est excōicatus ipso iure, si vero est clericus sæcularis nō ipso iure, sed est excōicandus, *Medices d. q. 33. circa princ. Rimin. iun. consf. 360. nu. 19. lib. 4. Gambar. in tract. de offic. & potest. legat.*

gat.de later.lib.2.n.281.Graff.in dec.aur.p.2.lib. 3.c.26.num.9.vbi transit cum distinctione posita à Turrecr.& Io.Andr.in locis citatis, Menoc.casu prad.n.30. vbi num. sequentibus recẽset alias pœnas quas subsistẽt clerici sæculares, & professi regulares committentes apostasiam, *Gaetan.in summa in verb.excommunicatio c.60.* vbi

1070 dicit quod ad hoc vt regularis professus sit excommunicatus propter apostasiã tria requiruntur, primum quod dimittatur habitus suę religionis, secundum quod dimissio fiat temere, tertium quod dimissio sit materia vagãdi.

1071 Limitant 61. prædictum effectum quod clerici non possunt cognosci, neq; puniri ab officialibus temporalibus, vt non habeat locum quando quis efficitur clericus post patratum delictum vt puta homicidium, & furtum tunc enim præsumitur in fraudem habitum clericalem suscepisse ne scilicet puniatur à iudice sæculari, ideo propter talem assumptionem habitus clericalis non liberatur a iurisdi-

clerico effecto post delictum.

1072 ctione ipsius iudicis sæcularis, quia in puniendis delictis non attenditur tempus punitionis, sed delicti, *l.1.vbi Doctores, ff.de pen. l.iniuriarum extimatio, ff.de iniur.l.doli, § fi.de seruo corrupto. Dyn.in l.Vlpianus, ff.de excusat.tutor. Bart. in l.1.ff.de pen.& in l.omnes, la 2.C.de decur. lib. 10.Bal.in l.si quis n.3.C.de falsf.Albe.in l.iudei, n. 3.C.de ijs, qui ad eccl. confug. Siluester in summa in verb.iudex.il 1.n.6.Belluga in specul. princ. rubr. 11.§: videndum, n.21. vbi testatur de com.opi. & in §.videamus, n.3. Scappa in tract.de iure non scripto, lib.1.c.1.n.5.& 8.qui asserit quod ita practicatur Scacc.in tract.de iud. p.1.c.12.n.2.Vclasc.dec. 48.num.12.vbi alios congerit, & testatur de com.* * opin. Freccia in tract.de præsent.instrum. p.7.q. 7.nu.17.vbi Paulus Fuscus in add.in lit. B, Grego. Sairus in Claui regia, lib.12.c.7.n.9. vers. si enim tempore Soc.in c. proposuisti de foro compet. Suarez in tesaur.recept. sentent. in verb. clericus post patratum n 122. Cagnol.in l.cum quadam puella, nu. 34.ff.de iurisd.om.iud. Anna sing.130.ubi Fabius in add.antiquis, & recensioribus multos alios doctores allegat Aluarez in Spec.iur.pontifi.c.36.vers. & dicit rota car.mihi 107. Boss.in tract.crim.in tit. de foro compet.n.144.& 145.Fel.in c.fi.nu.14.de const. Ang.in tract.malefic. in verb. comparet dicti inquisiti, n.10.car.mihi 220. Farina in tract. crim. q.8.n.104.& seq. Graff.in dec.aur.p.1.lib.4.c.18 n.156.vers.octauus vbi testatur de comm.* opi.& alios adducit Brunor.à Sole in cõpend.resolut. proposit.iuris in verb.clericus factus post delictum Anguiss.cons.16.n.6.Baiard.in add.ad Clarum q. 36. n.18.Franc.dec.209.n.1.& dec.384.n.9.Decian. in tract.crim.p.2.lib.6 c.34.n.25.& p.1 lib.4.c. 9.n.137. vbi etiam alios allegat Couar.in lib.prac. qq.c.32.n.4.vers.2.cõclusio, qui et concordant. adducit, & asserit hanc esse com.* opi. Alban. in lucubr. ad Bar.i l.si qs postea n.1.ff.de iud. Surd.cons. 396.n.20.lib.3. q duo vltimi alios afferunt Cepoll. cons.11.n.13.in cum. Marchesi.in tract. de commiss. p.1 c.25.n.68. Monald.cons.133.n.2.lib.1.* vbi dicit hanc esse cõ.* opi. *Borell.super prag. Odia litiũ, §.1.gl.3.n.245.vbi multos alios allegat Io. Alois. de Leo in l q sub prætextu n.15.C.de sacros. eccles. & i l.officiales, n.1.C.de epis.& cler. Tiraq.in tract. de penis tẽperand.seu limitan.causa 25.n.8. Cassa.sup consue. Burg.rub.1.§.5.n.67.car.mihi 200. Cabel. super const. Egid.lib.5.c.1.gl.1.n.26.cart.321. Iacobin.in l.si quis postea, n.11.ff.de iud. Foller.super consti.i tit.de episc.& cler.in c.ascriptitijs n.7.car. mihi 53. Paris.de Put.in tract.de sind.in verb.clericus, n.2.car.mihi 158.* vbi loquit in clerico, qui assumpsit clericatũ postq̃ officiũ gesserat, & rõ

1073 est, quia in fundatione iurisdictionis attenditur tempus commissi delicti, *gl. in l.nemo potest ff.de leg.1.Io.Alois.de Leo in d.l.officiales, n.2.& 3.C.de episc.& cler.*

Sed quod imò laicus suscipiendo ordinem

1074 clericalem non possit puniri per iudicẽ laicũ, sed oĩno sit puniendus per iudicem ecclesiasticum, *dixit Bald.sibimet contrarius in l. affinitatis, C.commun.de success. Archid.in c.nemo vnquã 11.q.1.Oldrad.cons.4.per totũ*, vbi conatur hãc opinionem varijs medijs cõprobare, *& ibi, Rain. Corsus in add.in lit. A, Alber.in tract.de stat. lib.3 q.41.n.10.Marsi.sing.480. in fi. Auend. in tract.de exequend.mand.prin.c.22.nu.12. Aufr.in tract.de potest.iud.laici super pers.eccl.reg.1.lim. 11.Gandi.in tract.malefi.i tit.de penis reorũ n.32.* q dicit quod hãc qõnẽ habuit de facto Perusij & quod determinauit pro illa opinione, *Petr. a Plaz.in epit.delictor.c.35.n.5.Clar.in §.fi.q.36 n.38.vbi testatur de cõi* opin.alios congerit Decia. in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.nu.60.vbi testatur de com.* opi.& ĩtcrũ nu.138.Marsf.sibi ipsi contrarius in repet.rub. de fideiussor.nu.111.* vbi postquam multos alios allegat dicit qđ illa opinio procedit etiã quod is talis fuisset citatus a iudice seculari, *Hiero.Ceuallos in Spec.pract.q.comm. cõtra comm.q.563.nu.6.vbi prout aliq de comm.opi. testat.Boss.in tract.crim. in tit.de penis, nu.38.*

1075 Ego vero in hac opinionũ fluctuatione nõ discederẽ a distinctione ab aliquibus approbata videlicet, aut is assumpsit ordines maiores, & ab ecclesiastico tantum est puniendus; aut primã tonsurã, vel alios ordines minores, & tunc aut is talis clericatũ assumpsit in fraudem ne scilicet conueniatur corã iudice sæculari, & tunc declinatoriam fori allegare non poterit, & omnino procederet prima opinio aut vero certum est delinquentem non accepisse habitũ clericalem in fraudem & isto casu poterit forum declinare & procederet secunda opinio, *iuxta text. in l. si maritus §. 1. ff. de adult. & in l. hos accusare §. hoc beneficio eod. tit.*

Syl-

Syluestr. in summa in verb. iudex, lo 1 nu.6. Bellug. in Specul. princ. rub. 11. §. videndum, nu.2. Zerola in praxi episcopali in verb. clericus §.6. in prin. Cyril. in summa crim. in tit. vbi de crim. agi oport. §. vnico, num. 20. Anast. Germ. in trac. de sacror. imm. lib.3.c.15.n.78. & 82. vers. in ea, Scapp. in trac. de iure non script. lib.1.c.1.n.6. Guttier. in lib. 1. pract. q.5. Hier. Ceuall. in Spec. prac. q. comm. cõtra cõm. q.573.n.7. qui duo vltimi dicunt quod hoc est determinatum, & decisum, per quandam Bullam Alexandri Sexti editã de anno 1492. Decia. d.c.9. n.60. in fi. Oldr. eo. consf.4.n.2. vbi Raina l. Corsus i add. in lit. B. qui multos cõcordantes allegat Graf. in dec. aur. p.1. lib.4.c.18.n.156. vers. octauus, Farin. d.q.8.n.105. vbi et alios allegat, & testatur de magis com. opi. Anfr. in trac. de potest. iud. laici super perso. eccl. reg.1. lim.11.n.19. in 16. to. trac. diuers. car. mihi 287. Bar. in l.1. col.2. vers. aut fecit de penis, Bald. in l. officiales, n.2. vbi etiam Gulielm. de Cuneo in vers. si autẽ C. de episc. & cler. Couarr. in li. prac. q.c.32.n.4 vers.1. cõclusio vbi ad hoc allegat Ang. & Alber. in pręcit. §. hoc beneficio, & in l. qui cum vno, §. reus ff. de re milit. & not. per Doctores in c. proposuisti de foro cõpet. Alfons. Aluarez in Specul. iuris pontif. c.36. vers. & dixit Rota car. mihi 107. Alber. in c.1. q.13. de haret. in 6. vbi asserit quod hæc est comm. opin. Monald. consf.133.nu.1. lib.1. qui etiam testatur de comm. opin.*

1076 Et ita concludunt præcitati DD. quando sumus certi, sed si essemus in dubio an in fraudem, vel non clericatũ assumpserit tunc iterũ est distinguendum scilicet, aut is talis erat accusatus vel infamatus de crimine tẽpore quo fecit se clericum, & præsumitur hoc fecisse in fraudem aut non erat infamatus, & tunc pręsumitur bona fide ordinẽ clericalẽ accepisset, *ita Specul. in tit. de reo §.1.n.5. Syluestr. in eodem verbo. n.6. & ex tex. expressus in l. si quis postea, ff. de iud. & in l. cum quadam puella. ff. de iurisd. omn. iud. Thom. Zerola in praxi episc. in verb. clericus §. 6. vers. tertium Belluga d.n.21. Clar. in §. fin. q.36. n.39. Cartar. in tract. de execut. sent. c. bannit. c. fin. n.308. Farinac. in tract. crim. q.8.n.110. & 111. Sigismun. Scacc. in tract. de ind. p.1. q.11.n.4. vbi testatur de comm. oopin. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib.3.c.15.nu.83. Couarr. in pracit. n.4. vers. fraus vero.*

1077 Ex quibus concludo quod si aliquis ante susceptionem habitus fuisse iam accusatus de nunciatus vel inquisitus præsumitur habitũ in fraudem suscepisse, & per consequens non frueretur priuilegio fori ecclesiastici, sed posset puniri per iudicem secularẽ, *& vltra pradictos est bonus text. in l. fin. ff. de bon. eorum qui sibi mort. consci. & in l. fin. ff. de re militar. Foller. super constit. Regni in tit. de episc. & cler. c. ascriptitios, nu.7. car. mihi 53.* vbi dicit, quòd secus est si delictum esset antiquum & satis ante clericatum cõmissum, *Velascus dec.48.nu.3. Iacob. de Graff. in dec. aur. p.1. lib.4.c.18.nu.156. vers. fraus vero Aufrer. in tract. de pote. ind. laici super person. eccl. reg.1. lim.11.n.16. to. tract. diuers. car. mihi 287. ubi asserit hanc esse comm.* opin. Batard. ad Clarum d.q.36.nu.41.*

Ille numerus fuit sublatus 1078

1079 Sublimitatur primo dicta limitatio, vt licet ita in fraudẽ ordinatus non consequatur priuilegium fori nihilominus iudex ecclesiasticus prius cognoscere habet an dolo quis clericatũ assumpserit, & postea eo declarato per ipsum iudicem ecclesiasticum posset procedere iudex laicus *Gandin. d.nu.9. Octau. Vulpell. in tract. de libert. eccles. p.2.n.41. vers. sed supposita.*

1080 Sublimitatur secundo, vt prædicta conclusio procedat in delicto pro quo est prosequutus accusatus, vel infamatus secus pro alijs delictis, vt si quis commisisset duo delicta verbi gratia furtum, & homicidium nam si fuisset tantum accusatus de furto, & non de homicidio iudex sæcularis haberet iurisdictionẽ tantum in cognoscenda causa furti, & nõ homicidij, quia ita dicunt iura, & authoritate supradictæ dum volunt quod iudex laicus data fraude possit punire illum qui postquam delictum patrauit clericatum assumpsit si de tali delicto fuerit infamatus accusatus, vel inquisitus ergo a contrario sensu pro delicto ꝑ quo nõ fuerit accusatus inquisitus, vel infamatus nõ poterit puniri per iudicẽ laicum, ad cuius conclusionis confirmationem accedat quod cum sit regulare de iure diuino quod clerici nõ possunt puniri per iudicem laicum, & oia iura permittentia contrarium sint exorbitantia sequitur, vt sint restringenda quantũ fieri potest, *Sal. & alij in l. quisquis, C. ad l. Iul. maiesta. Aret. consf.92.nu.1. Vinc. Hondod. consf.95.nu.45. lib.1. Roland. Caunagnol. super decretis Montisferr. decret.4.§.4.nu.2. car. mihi 57. Ancher. q.62.nu. 9. lib.2. Anna alleg.1.nn.24. lib.1. & allegat.70.*

1081 *nu.43. eod. lib.* qui oẽs licet loquantur in statutis laicorum quoad ius cõe tñ idem omnino dicendum est de iure nouo ad ius vetus, & sic de vno iure ad aliud, immo ius corrigens in dubio sẽper interpretari debet secundum ius correptum, & ad illud redduci, vt quo minus

1082 fieri porest ill ud lædat, *c. cũ dilectus, & ibi Ant. de Butr. de consuet. c. causã quæ de rescript. glo. in l. 2. & ibi Doct. de noxal. & in l. fi. §. in cõputatione, C. de iure deliber.* & nunquã intelligitur corre-

1083 xisse nisi id quod expresse corrigit, *Bart. in l.4. §. prator ait, ff. de dam. infect. Ant. a Sole sup constit. Suband. in prohem. gl. fi. nu.2. Rolan. Cauagnol. in obseru. ad decret. Subaudia decret.25.§.12.nu.2. car. mihi 338. & decret. 14.§.1.q.3.n.16. car.214.*

1084 In tantum quod semper est inhærendũ regulæ iuris antiqui correpti inquantum fieri potest,

potest, *Bar. in l. si tutor in fi. C. de seru. pignor. dat. Ias. in l. si constante, n. 15. ff. sol. matr. Alba Mand. cons. 25. nu. 18. lib. 1. & cons. 609. n. 8. lib. 4. Surd. cons. 334. nu. 15. & cons. 356. nu. 18. lib. 3.* & pro 1085 hoc bene facit quod in simili dicimus de statutis corrigentibus ius cõe quæ semper sunt restringenda quãtum fieri potest, *Dec. cons. 49. nu. 1. & cons. 37. nu. 7. Surd. cons. 263. nu. 25. lib. 2. Alba Mandell. cons. 138. nu. 18. lib. 1. Menoch. cons. 5. nu. 3. lib. 1. Curt. iun. cons. 7. n. 8. & 10. Soc. iun. cons. 29. nu. 6. lib. 1. & cons. 122. num. 5. lib. 2. Crauet. cons. 259. nu. 2. lib 2. Rom. cons. 199. nu. 4. Bellon. cons. 53. n. 8. Paris. cons. 53. n. 8. Paris. cons. 110. n. 6. lib. 3. Cæphal. cons. 32. n. 210. nu. 15. lib. 2. Honded. cons. 1. n. 31. & cons. 52. nu. 44. & cons. 81. n. 27. & cons. 95. n. 81. lib. 1. Bonifat. Roger. cõs. 23. nu. 18. lib. 2. Farin. q. 19. n. 4. Rolan. Cauagnol. in obserua. ad decret. Montisferrat. decret. 73. §. 5. q. 1. n. 13. vers. & re uera car. mihi 90. & §. 10. nu. 6. cart. 101. Sur. decis. 43. nu. 6.* qui oẽs recensent multa statuta quæ restringuntur ne corrigant 1086 dispositionem iuris cõis, & ideo statutum aliquod disponens contra ius cõe, licet ex sua generalitate plura operari, & disponere posset attamen sempet interpretari debet, vt vnum tantũ operet̃, & sic vt minus iuri cõi detoger. *Abb. in c. cum dilectus de consuet. Butr. in c. cum dilecti de donat. Soc. iun. cons. 29. n. 7. vol. 1. Roland. a Valle cons. 74. n. 19. lib. 3. Aucher. in q. familiar. lib. 2. q. 62. n. 9. & q. 2. nu. 3. & 11. lib. 3. Scacc. in tract. de iud. p. 2. c. 8. n. 411. Osascus dec. 59. n. 13. & dec. 167. n. 22. Andr. Raucub. in q. iuris Saxon. q. 34. n. 56.* cui proximum est id quod dicimus quod licet in statutis possit sumi argumẽtum 1087 a cõtrario, & a contrario sensu etiã disponat, *Bart. in l. omnes populi, n. 61. ff. de iust. & iur. & in l. impossibile, ff. de pact. Corsett. singul 5. in verb. Argumentum a contrario sensu Fel. in c. significasti col. pen. vers. vltimo fallit in statutis de foro compet. Osasc. dec. Pedemon. 174. n. 3. Dec. in c. quæcunque, n. 43. ff. de offic. eius cui mandat. est iurisd. Purpur. cons. 606. n. 12. lib. 2. Hond. cons. 16. nu. 60. lib. 1. Alba Mandell. cons. 159. n. 19. lib. 1. & cons. 561.* 1088 *n. 9. lib. 3.* nihilominus illud sumi non potest vbi ex tali argumento veniret corrigendũ ius ciuile vel canonicum, *Bart. d. nu. 61. Ancher. in c. canonum statuti in 5. q. in princ. de constit. Alber. in tract. de statut. p. 1. q. 9. Euerard. in topica iuris in loco a contrario sensu nu. 3. Rodr. Suarez allegat. 14. n. 7. Dec. in d. l. quæcunque n. 53. Borell. cons. 91. n. 16. Purpur. cons. 234. n. 5. Ancher. q. 41. n. 20. lib.* 1089 *3. Alba d. cons. 159. n 19.* ex quibus colligitur, & concludo ꝙ prædicta limitatio procedit tñ in delicto ꝓ quo est prosequutus & nõ in aliis.

Sublimitatur tertio, vt tãtum procedat dicta limitatio in delicto principali ꝓ quo fuit prosequutus, vel infamatus secus in connexo, licet maiori, verbi gratia si ille qui est prosecutus de apportatione armorum, vt puta scopettonis, efficiatur clericus, & sic pro eo delicto 1090 non poterit consequi priuilegiũ fori ecclesiastici nihilominus non poterit prosequi per iudicẽ laicum de homicidio quod commisit cũ tali scopettono, sed cognitio homicidij spectabit ad iudicẽ ecclesiasticũ, licet alias confundantur ista duo delicta, & attendat̃ maius ipsorum, *glos. in l. qui de crimine vbi Doctores, C. de accus. Bal. in l. aduersus, C. de furt. Bar. in l. quemadmodum §. illud ff. ad leg. Aquil. Ancher. cons. 272. Florian. de S. Petro in l. illud quæsitum §. si idẽ eumdem ante finem ff. ad leg. Aquil. Alber. de Rosat. in trac. de statut. in 2. p. q. 26. nu. 33. Abb. in c. 1. de pen. Clar. in §. fin. q. 84. nu. 4. Mars. cons. 51. n. 59. Bertaz. cons. 205. n. 3. & ibi Claud. in add. in vers. secundo, Suarez comm. opin. in verb. pænæ nu. 148. Baiard. in add. ad Clar. d. q. 84. n. 15. vers. scias etiã Mars. in repet. l. vnicæ, nu. 54. C. de raptu virg. &* 1091 *singul 491. Caualc. dec. 4. n. 2. lib. 4.* vel si fuisset accusatus de vulnere, & post susceptũ habitũ clericalẽ fuisset mors sequuta, quia tunc de morte erit agendũ corã iudice ecclesiastico, & hoc tum per rationes positas in præcedenti limitatione, tum etiam per id quod in simili videmus de eo qui habuit pacẽ seu remissionẽ de vulnere quod alicui intulerat namque si postea ex tali vulnere mors sequat̃ tali pax non esset profigua vulneranti, *argum. l. si vulnerato, ff. ad leg. Aquil. Bart. in l. damni §. Sabin. ff. de damn. infect. vbi Guido de Suzar. Nellus in tracta. de bannit. in 3. p. secundi temporis q. 40. Signorol. cons. 174. Boer. dec. 323. n. 5. Gomes in epitom. delit. in tit. de homicid. n. 67. Ant. de Padilla in l. transigere, n. 28. C. de transac. Octau. Vulpell. in tract. de pace q. 22. Farin. in tractat. crim. q. 14. nu. 28. cum sequent.* vbi ponit aliquas distinctiones, & testatur de comm.* opin. & rõ est non quia vul 1093 nus est delictũ satis distans ab homicidio ex quo dicitur mortuus qui ad huc viuit, *vt habetur in l. qui duos, ff. de manumiss. testam. Mars. in pract. in §. quia n. 26. in fin.* ideo vulnerans mortaliter 1094 non potest statim puniri de homicidio licet sit certũ vulneratũ mori. *Bald. in c. 1. §. iniuria col. pen. de pact. iurament. firmat. Mars. in d. §. quia* 1095 *n. 26.* & dum anima est in corpore quis viuere dicit̃ licet lætaliter sit vulneratus, *l. in hac, C. de triticar.* & iura loquẽtia de occidẽte nõ vendicant sibi locum de vulnerante lætaliter, 1096 *Mars. in d. §. & quia, nu. 28. in fin.* ideo dico in casu nostro quod cum iste fuerit prosequutus de vulnere quod est delictum satis diuersum ab homicidio (vt dixi) sequitur, vt iudex sæcularis non possit cognoscere nisi de delicto de quo fuit infamatus, vel prosequutus, & ita fuit decisum alias in facto, & clericus fuit remissus ad curiam Archiepiscopalem huius Vrbis, licet de vulnere iam fuisset accusatus in

M. R.

M. R. C. & in practica obseruatur quod si aliquis est accusatus de vulnere, & postea ex vulnere sequuta fuit mors iterum accusatur occidens, & iterum capiuntur informationes seu captæ repetuntur.

1097 Sublimitatur quarto si is qui fecit se clericum vel religionē ingressus fuit post quā fuit accusatus inquisitus, vel diffamatus de delicto quod commiserat ante clericatum probauerit se vouisse clericatum vel religionem ingredi, quia tunc semper, & indifferenter gaudebit priuilegio fori ex quo ex tali voto præcedenti excluditur omnis suspicio fraudis, *Bald. in l. 1. C. an seruus pro suo facto Cagnol. in l. cū quædam puella, n. 34. in fin. ff. de iurisd. omn. iud. & ibidē Alban. in Lucubrat. ad Bart. n. 6. & Ias. n. 12. Viu. in cōm. opi. in verb. ordo ecclesiasticus nu. 212. vbi testatur de com. & magis cō.* opi. Arnon. sing. 29. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 2. nu. 41. vers. an autem præsumatur, Velascus dec. 48. n. 8. vbi testatur de comm. opin. & alios allegat Marsil. sing. 84. & in tract. de bannit. in verb. ecclesia, n. 123. Camill. de Curte in diuersor. seu comprebens. iur. feud. p. 2. c. 2. n. 112. Cartar. in tract. de execqut. sentent. capto bannit. c. fin. n. 108. vers. hac autem, Iacob. de Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 4. c. 18. n. 156. vers. si verò votum Anna sing. 130.* vbi dicit quod ita de facto fuit decisum in causa vnius nobilis Neapolitani, *Monald. cons. 133. nu. 6. lib. 1. Cassa. super consue. Burgun. rub. 1. §. 5. num. 68. car. mibi 200. Gasp. Cabel. super constitut. Egidian. lib. 5. c. 1. gl. 1. n. 27. Pet. Foll. super constit. Regni in tit. de episc. & cler. in c. ascriptitios, nu. 5. vers. vt ergo cart. mibi 53. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. n. 80. Suarez in comm. opi. in verb. clericus n. 123. Sigismund. Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 12. n. 8.* vbi dicit quod a tali communi opinione non discedit probato voto. *Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 23. Pet. Gerard. singul. 41. Ant. Scappa in tract. de iure non scripto, lib. 1. c. 1. n. 9. & 10. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 32. n. 4. vers. cæterum quidam, Vincen. Mancin. in tract. de iurament. p. 4. effect. 191. nu. 3.*

1098 Et ratio istius sublimitationis est, quia qualia sunt principia talia præsumuntur principiata donec contrarium probetur, *Andr. Gail. in tract. de pace publica, lib. 1. c. 5. n. 7.* at isto casu principia sunt bona, quia quis se vouit ad seruiendum Deo ergo eodem modo debent præsumi principiata prout est ingressus ad religionem, & assumptio habitus cleticalis.

1099 Et isto casu votum probatur iuramēto ipsius, qui votum fecit si aliunde tale votū probare non poterit, *gloss. in c. significasti, il 1. vbi hoc not. omnes scribentes de homicid. & in c. si verò, il 2. de sentent. excomm. Barto. in l. inter omnes, §. recte, ff. de furt. Aret. in l. interdum §. quod ex naufragio, ff. de acquirend. possess. Ias. in l. cum quadam puella, nu. 12. ff. de iurisd. omn. iud. & in §. sed & iste, n. 89. Instit. de action. Graff. d. c. 18. n. 157. Marss. in d. verbo ecclesia, n. 124. & in rubr. de probat. n. 122. Cagnol. in d. l. cūm quadam puella, n. 34. Castan. d. n. 68. Serafin. in tract. de priuileg. iuram. priuileg. 8. n. 3. Foller. loco proxime citato,* qui dicit quod hoc non admittunt practicari iudices, *Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. n. 81. & 82.* vbi dicit quod hæc opinio est rectior contraria, *Marcell. Cala in tract. de modo articul. & probaud. gloss. vltim. nu. 1574. Mancin. d. effectu 191. n. 4. Suarez eodem n. 123. Cucus in institut. maiori, lib. 3. tit. 9. n. 22. Viu. in comm. opi. in verb. ordo ecclesiasticus vbi testatur de cōm.* opi. Scappa loco citato, Couarr. in lib. practic. quæst. c. 32. n. 5. vers. cæterum quidam vbi in fin. videtur in contrariam sententiam, Farin. d. q. 8. n. 112. Cartar. d. n. 308. Alciat. in tract. de præsumpt. regu. 2. præsūpt. 10. Camill. de Curte in comprehens. seu diuers. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 112.* vbi dicit, quod hęc opinio est periculosa, quia semper delinquētes ad finem euitandi rigorosas pœnas impositas a iure ciuili dicerent se emisisse tale votum, & ratio cur isto casu votum probatur iuramento ipsius vouentis est, quia in eis quæ cōsistunt in animo standum est iuramento illius a cu-

1100 jus animo pendent, *gloss. in §. aliæ institut. de actio. & in c. significasti, il 2. de homicid. Alciat. Couar. & Castan. in locis supra citatis, Ias. in d. §. sed iste, n. 89. Dectan. in tractat. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 23. Martin. Laudens. cons. 6. n. 5. Mascard. in tract. de probat. concl. 881. n. 2.* vbi multos, & multos allegat, & testatur de cōm.* opi. Farin. cons. 60. n. 105.

Quæ conclusio tanto facilius procederet si vltra iuramentū concurreret aliqua alia præsumptio, & coniectura, vt quia asserens ita vouisse passus esset aliquam grauem infirmitatē vel aliquod aliud periculum vt est maris vel incursus hostium vel quid simile.

1101 Nec est nouum in iure nostro quod ea quę consistunt in animo probantur iuramento, quia etiam ignorantia probatur iuramēto ex eo solo quod consistit in animo *c. nulli in fi. de elect. in 6. c. cum tua §. fi. iuncta gloss. qui matrimo. accusar. poss. glos. fin. in c. qui diuinis, & humanis 12 q. 2. Doctor. in c. cognoscentes, & præcipue Abb. n. 9. & Dec. in prima lett. n. 18. de constit. cum multis alijs quos congerit. Hondod. cons. 55. nu. 63. lib. 1. Laudens. d. cons. 6. nu. 4. Menocch. in tract. de arbit. casu 86. nu. 5. prope infinitos congerit Mascard. in tract. de probat. concl. 881. n. 1.*

iuramento probantur scientia seu ignorata

1102 Hinc videmus quod licet post didicita testificata pars non admittatur iterum ad producendum testes, *c. fraternitatis c. intimauit de testib. Surd. dec. 126. n. 1. Paris. cons. 108. nu. 16. lib. 1. Specul. in tit. de testib. §. satis vtiliter per tot. Brun. à Sole q. 25. n. 6. Roland. a Valle cons. 45. n. 8. & seq. lib. 1. vbi testatur de magis comm. opin. Affl. dec.*

dec.216.in prin. Marsil.conf.43.n.26.1o.de Amicis,conf.111.nu.7. Anton. Gabr. in suis conclus.in tit.de testib.conclus.21.n.1. nihilominus si dicit se ignorare primas attestationes, & hoc iuramento suo affirmauerit statur suo iuramento

1103 & admittitur ad probandum, *Marian. Soc. in c.fraternitatis,col.11. de testib. Gabr. eadem conclus.21.num.30.*

1104 Sic etiam licet is qui sententiam reportauit cõtrariã, teneatur appellare infra decem dies, *Authen.hodie,C.de appel.Marant.in pract.p.6.de appell.n.133.Gabr.concl.5.n.2.in tit. de appellat. Menoch.conf.818.n.74.lib.9.Hondod. conf.83.n.85.Sfort.Oddo conf.20.n.17.Praepofit.de appell. §.vt debitus n.34.cart.70.& cart.83.n.47. Bart. in l.quod fubfit n.11.ff. de re iud. vbi etiam Alex. n.31.& Iaf.n.28.Fab.Turrett.conf.26.n.33.lib.1.Gail.in pract.obferuat.39.n.2.lib.1.vbi teftatur de commun. opin.*

1105 Si is tamen iurat quod ignorauit sententiã fuisse contra se latam admittitur ad appellandum etiam post decem dies quia tempus decem dierum currit a die scientiæ, *Gail d.obferuat.139.n.8.Fel.in c. quoad confultationem de re iud.n.31.Angel.conf.302.col.fin. Ancher. conf. 174.Rom.conf.228.n.4.verf. fexto, & conf. 343. n.18.Tiraq.in tract.de vtroq.retr.§.35. gl.4.n.9. & deleg. connub.gloff.8.nu.183. Guido Papa fing. 358.verf.decem dies Surd.conf.5.nu. 36. lib. 1.& conf.287.n.10.Rim.iun.conf.365.n.25.lib.4.Menoch. in tract.de praefumpt. lib. 4. praefump.95.n.1. Fabius Turret.conf.78.n.24.lib.2.* qui asserit quod hæc est comm. opi. & *d.conf.26.n.33.*

1106 Et ideo videmus quod decem dies dati ad appellandum quando sententia est obscurè lata currunt a die declarationis ea ratione quia ante declarationem condemnatus ignorabat sententiam contra eum esse latam, Præposit. in vers. vt debitus, n.34. fol. 76.

1107 Et pari modo licet exceptio suspicionis, & recusationis iudicis debeat opponi in principio litis, *Bar. & Doct. in l.quidam confulebat,ff.de re ind.glof.& Doctores in c.inter monafterium eodẽ titulo Lanfranc.in c. quoniam contra in verbo recufatio eodem tit.de re iud. Harman. in lib. practicar. obferuat.centur.4.obferuat.59.Neuizza. conf.36. n.2.Marant.in pract.p.6.actu fecundo,num.26.& ego alias dixi in meo tract.de except. except. 24.n. 20.* attamen si causa suspicionis peruenit ad notitiam partis post incohatam litem poterit opponi in quacunque parte iudicij, & statur

1108 iuramento ipsius opponentis quod tunc peruenit ad eius notitiam, *Dec.in c.cum fuper n.2. de offic.delegat.Rebuff.fuper conftitu.Galliae in tit. de recufat.articul.1.glof.6.n.2. Michael de Graff.in fuis comm.opin.lib.2.c.8.q.14.* Sic etiam licet deferens rem de qua debet solui gabella si eam non patefacit gabelloto eamdem rẽ perdat, &

1109 vltra puniatur pœna statuti *Tutius allegat. 19. Roland.a Valle conf.71.n.22.lib.4.Cefal.cõf.451.n.260.Crauit.fuper ritu M.C.V. ritu 67. n.3. Bertazzo.conf.169.nu.5. Tract. Papien. in forma libell.pro folut. pedag. in verb. panni f. mihi 479. Brun.a Sole in compend. refolutor. propofit. iur. in in verb.gabellã licet, Marc.Ant. Amatus dec. 35. Boff.in tract.crim.in tit.de fraudat.vectig. nu. 10.*

1110 si tamẽ iurat se nesciuisse quod pro ea re vel in tali loco soluebatur gabella erit liberatus à pœna ammissionis rei delatæ, *Abb.conf.35.lib.1. Marfil.in rubr.de probat.n.137.Mafcard. in tract. de probat.conclus.881.n.3.*

1111 Et iterũ circa solutionem gabellarũ alio casu statur iuramẽto asserentis hoc est si aliquis defert aliquam re pro suo vsu proprio ex qua non tenetur soluere gabellã, *l.fi.§. diuus de publican. l. fi publicani §. de rebus, ff. eod. vbi Bart. Bald.conf.241.lib.4.Roland.a Valle conf.34.n.13. lib.3.& conf.71.n.19.lib.4.Marf. fingul.81. Iaf. in l.caetera,§.fed fi quis,ff.delegat.1.Ancher.conf. 264.Bertazz.conf.107.nu. 4. in crim. Guido Papa dec.4.Iulius Ferret.in tract.de gabell.nu.174.Gaetan.in fummula in verb.pedagium,n.4.Henric Bobic in c.innonamus,n.4.de cenfib.Surd.conf.41.n.3. & 4.lib.1.& conf.205.n.15.lib.2.& conf.307.lib. 3.Becc.conf.96.n.9 Tabiena in fumma in verb.pedagium,n.4. Fufcus in fingul.in lit.G. nu. 2. Bellon. conf.28.n.9.Scappa in tract. de iure non fcripto,lib. 1.c.19.Tract.Papienf. in forma lib. pro folutione pedagij in gloff.in verbo panni car. mihi 478. Hieron. de Laurẽt.in Rot.Auenio.dec.150.Mart. Laudenf.conf.39.Villalobs in comm. opin. in verb. gabella,n.4. Franc.Perfonal.in tract.de gabell.n.103. Soc.conf.72.n.2.lib.4.* & isto casu quãdo res defertur causa proprij vsus statur iuramento ipsius deferentis, est

1112 *glof. in clement. faepe in verb. negotiandi de cenfib. Innocen. in clemen. religiofi de decim. Abb.conf.105.lib.1.Marf.d.fingul. 86. Serafin.in tract.de priuileg.iurament.priuileg.14.n.3. Bald.& Imol.in d.l.caetera,§.fi.de leg.1. & ibi etiã Alex.n.7.Alciat.in l. lege cenforia verf. victus fui de verb.fignifi. Octau. Vullpel conf.148.nu.3. Mafcard.in tract.de probat.concl.951.n.11.*

1113 Et eodem modo dicimus de emphyteuta qui si alienat rem emphyteuticã insciо domino directo cadit a iure suo, *l.fin.& ibi Bart. Bald. Sal. Iaf.& alij,C.de iure emphyteut.c. potuit,& ibi, Abb. Anton.de Butr. Tet.de Anch.& Imol. extra locat.idem Iaf.in l. nõ folum §.morte n.23.ff. de noui operis nunciat.Cagnol.in Authen. qui rem n.23. C.de facrof.eccl. Parif.conf.86.nu.13.lib.4. Alciat. conf.753.nu. 1.* cum multis alijs quos late congerit *Aurelius Corbolus in tract. de iure emphyteut.in tit. de caufa priuat.ob alienat.irrequifit. domino factam, n.1.cart.mihi 95.* Si tamen hoc faciat ignoran-

1114 ter iure suo nõ priuabitur, *argum. text. in c.1. de controuerf.inter dom. & emptor.feud.vbi Bal.n.4.*

dicit

1115 dicit quod in omnibus alienationibus in quibus alienans cadit a iure suo debet intelligi si alienat sciens qualitatem rei, *quod clarius dixit Ias. in d. l. fi. n. 127. C. de iure emphyt. Corne. cons. 67. n. 6. lib. 2. Grat. cons. 79. n. 10. vol. 1. Affl. in c. 1. §. si vassallus, n. 13. si de feud. controuers. fuerit inter dom. & agnat. Bursat. cons. 26. n. 1. in fi. lib. 1. Carbol. in tit. prædicto in 25. limit. per tot. vbi prædictos & alios allegat quibus adde Rimin. iun. cons. 1. per tot. lib. 1. Laderch. cons. 105. n. 3. lib. 1. vbi multos concordantes congerit, Io. Bapt. Costa in tra. de ignor. iuris & facti dist. 11. n. 4. cent. 1.*

Et pariter prosequendo eamdem materiã 1116 emphyteusis dico quod licet emphyteuta cessans à solutione canonum per biennium, vel triennium priuet re emphyteutica, *l. 2. C. de iure emphyt. Authen. qui rem, C. de sacros. eccl. c. potuit de locato cum similibus allegatis per Corbol. in d. tract. de iure emphyt. in tit. de causa priuat. ob non solutum canonẽ, n. 1. car. mihi* 184. nihilominus 1117 is, qui cessauit ignorabat ipsam rem esse emphyteuticam iure suo non priuabitur, *vt dicit ipsemet Corbolus ibi, limit. 20. n. 1. & per totam, &* 1118 *vtrobique alios allegat Anch. cons. 174. n. 5.* namque in istis, & similibus casibus statur iuramẽto ipsius emphyteutæ asserẽtis quod ignorabat rem esse emphyteuticam, *gl. fi. in l. 2. C. de iur. emphy. Specu. in tit. de locato, §. nunc aliqua n. 29. vers. decimooctauo quæritur Bar. in l. cum filius familias, §. in hac stipulatione, n. 4. vers. quæro hæres succedens, ff. de verb. oblig. Bal. in l. 2. n. 3. C. si aduers. vend. Dyn. in c. cum quis, n. 5. de reg. iur. in 6. Masc. in tract. de proba. concl. 881. n. 4. & seq. Laderc. d. cons. 105. n. 3.*

Et è contra licet dominus directus post in-1119 cursam caducitatem recipiendo canones censeatur ipsam caducitatem remisisse, *Specul. in d. §. nunc aliqua q. 34. Soci. sen. cons. 66. n. 19. vers. tertio, quia pater, lib. 3. Dec. cons. 229. nu. 3. Parif. cons. 108. n. 43. lib. 1. Corneus cons. 187. n. 1. lib. 1. Alex. cons. 5. n. 19. lib. 5. Rim. iun. cons. 221. n. 17 lib. 3. Affl. dec. 129. nu. 19. Corbol. in eodẽ tract. de iure emphy. in tit. de causa priuat. ob non solut. cano. limit. 21. n. 1. Alba Mandel. cons. 259. n. 1. & ibi, Vinc. Anibal in add. in lit. A. lib. 2. Surd. dec. 221 n. 6. & cons. 104. n. 16. Cened. in collect. iuris cano. p. 1. collect. 144. n. 11. vbi prope infinitos congerit Caroc. in tract. de locat. & conduct. in tit. de locat. ad longum tempus, q. 6. n. 102.* Si tamen talem ca-1120 ducitatem ignorauit non censetur illam remisisse per receptionem huiusmodi, *Specul. loco supra cit. Dy. Bal. & Imol. in l. Menius, §. si duobus, ff. de legat. 2. Ias. in l. 2. nu. 131. C. de iure emphyt. Alex. cons. 106. col. 5. vers. vel etiam põt respondere, Marf. in l. qui ignorans, n. 29. ff. ad leg. Cornel. de Sicar. Butr. cõs. 20. Ruy. cons. 70. nu. 14. lib. 5. Dec. cons. 530. n. 12. Grat. cons. 2. n. 75. lib. 1. Bero. cõs. 116. n. 13. li. 1. & cons. 200. n. 1. & 6. lib. 1. Meno. in tract. de præsump. ꝓsump. 112. n. 16. lib. 3. Marc. Ant. Amat. dec. 70. n. 43. Tiraq. in tract. de retrac. Lignag. §. 1. gl. 10. n. 22. Carocc. d. q. 6. n. 106. Mascard. in tract. de probat. concl. 881. n. 6.* Et quod 1121 eandem caducitatem ignorauerit probatur iuro ipsius domini, *Marf. in repet. rub. C. de prob. n. 125. vers. & adde quod ista probatio, Masc. d. nu. 6. Houd. cons. 55. n. 64. lib. 1. Vinc. Mancin. in trac. de iuramen. p. 4. effectu 103. n. 7.*

Item licet post conclusum in causa non ad-1122 mittantur, nec intrent aliæ scripturæ, *gl. in c. cũ dilectus de fide instrum. Marant. in pract. p. 6. actu 15. per tot. Cumia super ritu istius Regni, c. 3. n. 20. & c. 77. n. 5. Bal. in l. ne causas, C. de app. Rom. cons. 20. n. 2. & cons. 176. n. 9. Boss. in trac. crim. in tit. de publ. processus n. 28. Nic. Rausner. Vltram. cons. 24 n. 2. lib. 2. Crauet. cons. 716. n. 6. Suarez alleg. 5. n. 10. Muta super consuet. huius Vrbis c. 5. n. 29. Stratius in practica, c. 20. nu. 23. Mandos. in tracta. de inhib. q. 108. Surd. cons. 8. n. 12.* hoc nihilominus 1123 fallit vbi scripturæ essent de nouo repertæ, *Couar. in lib. pract. quæst. c. 20. sub n. 8. Suarez d. alleg. 24. Muta d. c. 5. n. 40. Rausner. eodem cons. 24 n. 37. Menoch. cons. 35. n. 19. lib. 1.* & quod scrip-1124 turæ sint de nouo repertæ statur iuramento ipsius partis ita asserentis, *est tex. in c. pastoralis in fi. de except. & in l. admonendi, vbi Bal. col. 2. & cæteri scribentes de iureiur. Guido Papa dec. 244. in fin. Corn. cõs. 135. col. fi. post lit. O, lib. 1. Alex. cõs. 118. n. 10. lib. 2. Seraphin. in trac. de priuil. iuram. priuileg. 38. nu. 1. Mancin. in tract. de iuramento p. 4. effectu 124. n. 1. Mandell. cons. 9. n. 35. & consil. 222. n. 29. Menoc. in tract. de arbit. ind. casu 241 n. 4. 5. & 6. Mascar. in tract. de probat. conclu. 951. n. 7. vbi testatur de com.* opi.* Et si velim referre omnia media ex quibus facillimè dignosci potest quod ea quæ consistunt in animo probãtur iuramento possem de eis congerere, & facere particularẽ tractatum, ideo circa ista me remitto ad ea quæ late scribunt, *Vinc. Mancin. in tract. iurament. p. 4. effectu 44. 77. 84. 104. 111 124. 126. 130. 141. 169. 185. 190. 110. & 112. & Vincent. Mancin. in tract. de modo articul. & pro band. §. fin. nume. 1571. cum pluribus sequent. Serafin. in tract. de priuil. iuram. priuil. 14. nu. 3. & priuileg. 38. nu. 1. & priuileg. 1. num. 19. & priuil. 43. nu. 1. & priuil. 45. etiam n. 1. Ioseph Ludo. in Rot. Perus. decis. 36. num. 3. & dec. 41. num. 4. Villant decis. 25. nume. 5.*

Ex quibus omnibus facillimè patet quam 1125 sit vera prædicta conclusio quod votum probatur iuramento ipsius vouentis, & ad rem nostram reddeundo dico quod huiusmodi 1126 probatio voti est facienda in curia ecclesiastica, & iuramentum isto casu est deferendũ à iudice ecclesiastico, & ratio est, quia ex hac probatione, & iuramento depẽdet iurisdictio ipsius iudicis ecclesiastici, *ad quæ faciunt dicta*

per Scacc. in tract. de ind. p. 1. c. 11. n. 88. & expressius, c. 12. n. 10. & dicam infra hoc eodem effectu.

Quæro primo pro clariori dilucidatione
1127 materiæ huius limitationis an in dubio præsumatur fraus in eo, qui postquã deliquit clericatum assumpsit, & dico quod licet regulariter in dubio fraus non præsumatur, *vt ex multis testantur Menoc. & Masc. istic in tract. de prob. concl. 814. n. 1. ille in tract. de præsumpt. lib. 6. præsump. 78. n 3. & lib. 4. præsum. 82. nu. 10. & præ-*
1128 *sump. 81. n. 29.* nihilominus secus est isto casu in quo fraus præsumitur, *Bart. in l. 1. nu. 3. vers. aut est dubium, ff. de pen. Bald. in l. 1. n. 2. C. an seru. ex suo facto Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super eccl. perso. reg. 1. nn. 19. in 1 t. lim. in 16. to. tra ctu. diuers. cart. mihi 287. Scappa in tracta. de iure non scripto, lib. 1. c. 1. nu. 6. & 7. Alfons. Aluarez in Specul. iuris pontific. c. 36. vers. & dicit rota car. mihi 107. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 2. n. 41 vers. & an autem præsumatur Pet. a Plaz. in epito. delictor. c. 35. nu. 1. in fi. vbi asserit quod ista opinio est communiter* approbata Iac. de Graff. in decis. aur. p. 1. lib. 4. c. 18 num. 156. vers. fraus vero Couarr. in lib. pract. qq. c. 32. n. 4. vers. fraus vero maximè Menoc. in tract. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 76. num. 35.*

Quæro 2. posito quod iudex laicus rõne
1129 fraudis possit punire illum, qui assumpsit clericatum postquam commisit delictum an poterit illum punire etiam personaliter, & cõtra eius personam aliquid exequi, & videtur dicendum quod non quia tunc iudex sæcularis erit iudex causæ, & non personæ, *vt habetur in c. sane de foro compet. Specu. in tit. de reo, §. sed quid si est criminalis Aufrer. in prægitato n. 19. vbi alios allegat Anastas. Germon. in tract. de sacror. immu. lib. 3. c. 15. nu. 79. vbi asserit hanc esse comm.* opi. Bertacc. in reper. in verbo clericus factus Io. And. in c. 1. n. 19. & seq. de obligat. ad raciot. Bart. in l. 1. n. 3. in fi. ff. de pœnis Velasc. dec. 48. n. 4. vbi testatur de com.* opi. Graff. in dec. aur. p. 1. li. 4. n. 156. vers. fraus vero vbi alios allegat Vin. de Franc. dec. 209 n. 1 qui ēt alios congerit Monald. cons. 133. n. 4. li. 3 & cons. 94. n. 4. lib. 2. Couar. in lib. pract. qõ. c. 32. n. 3. in fi. Clar. in §. fi. q. 36. n. 43. qui dicit quod hęc opinio est* communis Foller. super constit. Regni in tit. de episc. & cler. c. ascriptitios, n. 7. vers 3. conclusio car. mihi 53. vbi ēt prout alij testatur de com.* opi. Pet. Cened. in collect. iuris cano. p. 1. collect. 38 n. 13. vbi multos alios concordantes adducit.*

Et licet hæc opinio sit tãtis authoritatibus roborata, nihilominus nõ procedit nisi vbi ꝓ delicto veniret imponẽda pœna pecuniaria, at si delictũ esset tale quod pro eius punitione esset imponenda pœna grauior, & sic corporalis tunc poterit corporaliter ab eodẽ iudice puniri, est tñ verũ quod tunc est necessaria degradatio actualis, & Epi declaratio prius quã puniatur ab ipso iudice laico, *Bart. d. n. 3. Ias. in l. cum quędam puella, n. 10. ff. de iurisd. om. iud. Anch. in reg. ea quæ q 12 de reg. iur. in 6. Graff. loco proxime cit. Aufr. in tract. de potest. iud. laici super perso. eccl. reg 1. lim. 11. n. 19. vers. & si crimen in 16 to. tract. diuers. car. mihi 287. vbi alios citat Th. Zerola in praxi episc. in verbo clericus, §. 6. vers. quartum vbi vero Monald. eod n. 4. Foller. d. nu. 7. Germo. nu. præd. ver. atque add. Camil. de la Ratha cõs. 105. per tot. ideo Menoch. in tract. de præsump. lib. 6. præsum. 76. n. 36. & 37.* vbi dicit q̃ isto ca-
1130 su nõ est necessaria degradatio in clericis primæ tõsuræ, *Scac. in tract. de ind. p. 1 c. 12. n. 11. Decia. in tract. cri. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 138. Couar. d. c. 32.*
1131 *n. 4. ver. tertia conclusio*, & rõ istius conclusionis est, quia sua fraus nemini dẽt esse profigua, *Borell. cons. 12. n. 6.* & si episcopus nollet istũ talẽ
1132 delinquentẽ degradare postquã fuerit requisitus à iudice laico ipse iudex laicus poterit eũdem punire, *vt dicunt Doctores relati per Aufr. d. n. 19. ver. sed quia epi*, sed in hac vltima cõclusione contrarium tenuerunt *Bald. in l. officiales, §. sed hic aducrte, C. de episc. & cler. Bar. in l. 1. col. 2. ver. sed qualiter poterit iudex ff. de pę Io. And. in c. 1. n. 19. circa finem, & n. 20. de oblig. ad ratiocin. Imol. cons. 119. vbi testatur de com.* opi. Couarr. in lib. pract. qõ. c. 32. col. pen. vers. tertia conclusio pro nt hoc oẽs allegat & sequitur Monald d. cons. 133. n. 4. lib. 1.* qui tandem concludit, quod nullate-
1133 nus poterit puniri nisi præcedente degradatione. Et si is talis qui efficitur clericus in fraudem haberet tantum primam tonsuram, tunc absq; degradatione aliqua poterit puniri per iudicem secularem etiam pœna vltimi supplicii si tali pœna dignus sit, *Foller. super const. Regni in tit. de episc. & cler. c. ascriptitios n. 7. vers. si tamen clericus car. mihi 53. Couar. in lib. pract qq. c. 32 n. 4. vers. tertia conclusio, Menoc. cons. 9 1 2. n. 20. & 21. lib. 10.* quod procedit iuxta superius dicta.

Quæro 3. quid sit agendum si essemus in ca
1134 su in quo is, qui fecit se clericum non potest puniri per iudicem laicum, vt quia non fecit se clericum in fraudem, & dico quod tũc debet puniri per iudicem ecclesiasticum ordinarium ne delicta remaneant impunita, *Oldrad. cons. 4. Io. Andr. in c. ad falsariorum in fin. de crim. falsi, & in cap. 1. de obligat. ad ratiocin.* vbi dicit quod ita alias fuit bis iudicatum Bononiæ, *Card. in eod. c. 1. vbi testatur de cõm.* opi. & ibidẽ Anch. in 3 opposit. Abb. in c. fi. col. 2. de purgat. canon. Ferret. cons. 366. n. 16. lib. 2.*

Iste numerus fuit sublatus 1135

1136 Quæro 4. quid si eodẽ die quo fuit porrecta accusatio fuit ẽt clericatus assumptus, nec cõstat quis actus præcesserit an tunc possit iudex sæcularis contra illum procedere an vero sit

remit-

remittendum ad iudicē ecclesiasticum, hanc quæstionem ponit *Scacc. in tract. de iudic.p.1.c.12.n.6.& 7.* vbi postquā asserit ꝙ hæc depēdet ab illa quæstione vtrū in dubio isto casu præsumatur fraus concludit qđ prius præsumitur facta ingressio ad religionē, seu clericatus assumptus, & postea porrecta accusatio, & ex hoc deducitur quod is qui dicit quod prius fuit porrecta accusatio, & postea assumptus clericatus habet præsumptionē pro se, & vul-

1137 gati iuris est ꝙ qui habet præsumptionē pro se transfert onus probandi contrariū in aduersariū, *l. generaliter, §. si pretium in fi. ff. de fidei. libert. cum concordantibus relatis per Menoch. in tract. de præsumpt. lib. 1. q. 33. per totam, & lib. 4. præsumpt. 116. nu. 34. lib. 6. præsump. 13. nu. 6.*

1138 Quæro quinto quid si aliquis fuit bānitus vel foriudicatus tēpore quo erat laicus, & durante bāno fecit se clericum, vel religionē fuit ingressus an ei prosit forū ecclesiasticū superueniens, ita vt eū liberet a iurisdictione iudicis laici, hāc quæstionē ponit Franch. *dec. 209.* vbi vē varijs iuribus argumentis, & medijs inclinare qđ prosit ēt quoad exequutionē pñę corporalis ex quo persona non est præuenta, & ite

1139 rū idē clarius dicit, & concludit *dec. 384. n. 14. lib. 2.* Cartarius vero *in tract. de exequut. senten. c. bannito c. fi. n. 308.* transit cū distinctione, aut fecit se clericū in fraudē, & nō iuuabit tali foro superueniēti, aut fecit se bona fide & iuuabit.

Iste numerus fuit sublatus 1139

1140 Quæro sexto quid si aliquis fuerit relegatus vel confinatus per iudicem laicum, & durante condemnatione fuerit factus clericus, vel religionem ingressus an si relegationem, vel exiliū fregerit possit puniri pet eundem iudicem laicū, qui eum condemnauit an vero per iudicem ecclesiasticum, aliqui dixerunt, quod iudex laicus non potest amplius in tali negotio se ingerere, sed est remittendus iudici ecclesiastico ex quo isto casu tractat de nouo delicto, & ita delinquēs consideratur vt nouus homo, *Alber. in l. meminisse, n. 5. vers. item quæro officialis ff. de offi. Proconf. Franc. dec. 395. lib. 2. Baiard. in addit. ad Clar. in §. fin. q. 36. num. 45. Anna conf. 140. num. 12. cum plurib. seq. lib. 2. Velasc. dec. 48. per tot.* vbi varijs rationibus conatur defendere hanc opinionem.

1141 Quæro septimo qđ si quis dum esset carceratus susceperit ordines sacros in carceribus, vel in eis professionē emiserit an talis ordinis susceptio, vel professio sit ei pñgua, ita vt possit gaudere priuilegio fori? & dico quod nihil o peratur ex quo per præuentionē personæ iudex laicus oĩno de causa cognoscit, *Io. Andr. in c. 1. de obligat. ad ratiocin. Franc. dec. 209. n. 3.* vbi dicit quod hāc opinionem oēs sequuntur *Dec. in c. at si clerici, n. 39. vers. venio ad tertiū de iud. Ancher. in c. ea quæ in 13. quæst. de reg. iur. in 6. Anna d. conf. 140. n. 8. & seq.* vbi concordantes allegat, licet Franc. dec. prædicta, in fine, dicat quod casus iam præpositus accidere non potest ex quo in professione, & ordinū collatione tot solemnitates extrinsicæ requiruntur vltra quod ij ad quos spectat ordines conferre non accederent ad carceres, & officiales, ac custodes carcerum ēt si illi vellent accedere, hoc non permitterēt

1142 tñ dicit Anna *loco citato nu. 11.* quod casus prædictus accidere potest in eo qui est sub fideiussione alligatus, nā & is dicitur carceratus, *est tex. cum gloss. in verb. non possint in l. in eadem, ff. ex quibus causis maior, & in l. nec non §. primo eo dē tit. Guido Papa dec. 253. Cumia in tract. de sind. c. 4. num. 7. & 8.* vbi dicit quod ille qui est sub fideiussione dicitur aurea catena alligatus, *Anna eod. nu. 11.*

At Sixtus Quintus Pontifex Maximus volēs occurrere, & obuiare prædictis fraudibus, & subterfugijs edidit quoddā decretū de anno 1587. in quo inter alia hoc extat capitulū.

1143 Cæterum quoniam sæpe sæuitia, &c.

Et vt finem imponam præsenti limitationi non ommittam dicere quod semper præsumitur clericatum in fraudem assumpsisse, vel re-

1144 ligionē introiss e is qui statim post patratū delictum clericatum assumpsit, *Bart. in l. 1. nu. 3. vers. aut est dubium, ff. de pen. Bal. in l. officiales, nu. 2. vers. aut est dubius, C. de episc. & cler. & in l. 1. n. 2. C. an seruus suo facto Cæpoll. conf. 11 n. 13. in cri. Monald. conf. 133. n. 3. lib. 1.* vbi dicit quod tunc apparet quod in fraudem fecit se clericum qñ incōtinenti commisso delicto, vel parum post ad clericatū fuit promotus, *qđ voluit ēt Arnald. Albert. in repet. c. 1. q. 13. in 5. declaratione, nu. 10. de hæret. in 6. Menoch. qui alios allegat conf. 912. n. 18. lib. 10. Petr. Belluga in Spec. prin. rubr. 11. §. videndum, nu. 21. vers. & quod metu delicti. add. Io. Petr. Fōtanell. de pactis nuptial. Claus. 3. gl. 3. n. 18.*

Secundo non puto ommittēdum dicere qđ vbi est præuenta persona indistinctè nunquā

1145 prodest clericatus, *Franc. d. dec. 209. per totā, Io. Aloys. de Leo in l. officiales, n. 7. C. de episcop. & cle.*

1146 Limitatur 62. dictus primus effectus quod clerici non possunt conueniri coram iudice laico, vt secundum aliquos non procedat qñ clericus deliquisset coram eodem iudice laico vt quia coram eo falsum deposuisset, vel aliquem calumniasset tunc enim clericus poterit coram eodem iudice sæculari de tali delicto accusari, & ab ipso sæculari puniri, *glo. Cyn. Bald. & alij in l. nullum C. de testibus idem Bald. in l. si prætor, nu. 4. ff. de iud.* vbi loquitur in clerico qui produxit falsum instrumētum corā laico, *& in l. 1. in fi. C. quomodo & quan. iud. not. in c. presbyteri 5. q. 6. & in l. presbyteri, C. de episc. & cler. & in c. at si clerici de iud. Fider. de Sen. cōs. 93. n. 6.*

iudex an et quando puniat Coram se delinquentem

& cons.88 late Franc.in tract.de cōfessis vers.quæritur aliquis.n.113.in 4.tom.tract.diuers.car. mihi 48.Alex.in add.ad Bar.in l.1.in 2.oppos.ff. de iud. Marsil.in l.fi.n.152.ff.de iurisd.omn.iud. Alfer.q. 1.n.205.Bertac.in tract.de episc.p.5 lib. 4.n.95.in 13.to.trac.diuers.p.2.car.mihi 153.Anan.sibimet contrarius in c.1.n.17.vt ecclesiast.benefic. Innoc. & Abb.in c.verū n.20.& 21.de foro cōpet. Franc. Marc.dec.496.n.12.& dec.215.lib.1. Iaco.Sbrozz. in tract.de Vicario episcopi,lib.2.q.148.n.7. Maccabr.cons.44.n.64. vbi respōdet, & confutat ea quæ ipsemet dixit ꝓ contraria opinione in eodē concil.n.10.Blanc.in tract.de cōpromiss.q.30.n. 32.vers.non obstat quod clerici Lancello. in tract.de attent.p.2.c.15.n.98.Decia.in tract.crim.p.1.lib. 4.c.9.n.82.& c.17.n.27.eod. lib. vbi dicit quod hæc limitatio sine aliqua difficultate procedit qñ clericus deponeret cū licentia sui episcopi, Alex.de Neuo in d.c.verū n.18.de foro cōpet. Petr. August. Morla in empor. vtriusque iuris part. 1. tit.2.de iurisd.omn.iud.n.153.Gul.de bened.in rep. c.Raynutius in verb.& vxorem nomine Adelasiā in 2.dec.n.142.& 146.de testam. vbi testatur quod ita in Gallia seruatur Soc.cōs.99.col.pen.vol.3. Ias. in l.quicunque §.qui mandatā, nu.7.ff.de offic. eius cui mandat.est iurisd.Io.Sicard.in d.l.nullum,C.de testib.Ant.de Burg.Hispanus in c. si venditori, nu. 17.de empt.& vend.glo.super ritu M.C.V.in tit.de foro cōpet.in lit.B,car.mihi 396.Iacobus de Carolis in suo gēmato pauone colore 6.n.26.Petr. Cened. in collect.iur.canon.p.1.collect.37.n.10.vbi dicit qđ in multis prouincijs seruatur hæc opinio; Io. Aloi.de Leo in l.ꝑsbyteri,n.15.in fi.C.de episc.& cl.

Sed in ista limitatione cōtraria opinio est vera * & magis cōis, vt scilicet iudex secularis nō possit punire clericū corā eo delinquenté, sed illū remittere puniendū suo iudici ecclesiastico & quod solū ipse iudex laicus potest de tali falsitate cognoscere ad effectū, vt irritetur, & annulletur depositio, ita dixerant Hostiens. Butr. Innoc. Io. Andr. & Fel.nu.5.vers.contra clericū in d.c.verū de foro cōpet. idē Io. Andr.in c.at si clerici de iud.& in c.1.n.3.vbi ēt Abb.nu.9.de crim.falsi idē Abb.in c.ecclesia S.M. nu.2.de constit.Canonistæ cōiter in c.dilectus filius de penis,& in cap.2. de crim.falsi Bar.in l.si Diuus,nu.4.ff.ad l.Cornel.de fals.& in l.si quis obreserit,n.4.& 5.eo.tit. Arch.in c.presbyteri 5.q.6.Maria.Soc.in c. postulasti,q.10. nu.12.de foro cōpet. vbi dicit qđ isto casu laicus [illegible] cognoscit de falsitate non vt puniat clericum deponentē falsum, sed vt sciat quanta fides sit adhibenda eius depositioni, Iacobin. in l.1.nu. 18.ff.de iud. Affl.dec.230.vbi Vrsill.in adnot. nu. 1.Scappa in tract.de iure non script. lib.1.c.11.nu. 9.vbi dicit hanc esse comm.opi. Suarez in comm.opi. in verb.clericus,n.117.Capic. dec.5.n.13.Brun. a Sole q.34.n.36.qui ēt testatur de com. opi. & compend. resolut. proposit.iuris in verb.clericus corā iudice in fin. vbi dicit quod indistincte est remittendus ad suū iudicem ecclesiasticū Michael de Grass.in suis comm.opin.lib.1.c.18.q.6.vbi plures alios allegat & allegat & testatur de comm.opi. Camill. de Curte in diuersor.seu cōprehens.iuris feud.p.2.c.2.n.128. Arnon.commen.26.vbi alios congerit Petr. Augu. Morla in tit. supra citato,n.154.vbi dicit quod contraria opinio cōiter dānatur et alios citat Anna sing. 135.vbi Fabius in add.antiquis,& recētioribus qui ambo alios allegant Rolan.a Valle cons.12.n.34.& 48.lib.2.vbi asserit hanc esse comm.opin.& alios ēt adducit Boss. in tract. crim. in tit. de falsis nu.110. Kircon.in comm.opin.in lit.C.concl.39.n.13.qui de magis com.opin.testatur Clar. in §. fin.q.38.n.14. vbi dicit qđ hæc opinio seruatur in practica Caualc. pract.de testib.p.3.n.63.qui asserit hanc esse magis cōem opin. & p.5. nu.220. vbi dicit quod ēt isto casu si iudex laicus clericum non remittit incidit in excōicationem, Caroce. in repet. c. cum quid in 1.p.in 2.ampl.nu.17. de reg.iur. vbi prout alij testatur de comm.opin. Soc.in c.1.nu.46.de foro cōpet.Tiraq. in tract.de retract.conuen.§.4.glos. 7.n.10.Marant.in pract.p.6.actu 12.n.3.car.mihi 443.vbi de magis comm.habetur Vant.in tract. de nullit.in tit.de nullit.ex defectu iurisd.n.50.Masull. in add.ad Capic.dec.5.nu.9.& dec.142.nu.8. Surd. cons.396.nu.27.vbi pluries testatur de comm.opin. Scacc.in tract.de iud.p.1.c.14. qui testatur de com. opin. & dicit quod isto casu iudex laicus non poterit punire clericum corporaliter, nec pecunialiter, nec principaliter, nec incidenter, Farinac.in tract.crim.q.8. nu.26. qui vltra quod

1149 asserit quod hæc est verior opinio dicit, quod indistincte, nec ex officio, nec ad instantiā partis, nec corporaliter, nec realiter poterit clericus puniri in casu istius limitationis, Decian. in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.22.vers.& ideo dicit Curt.iun. in l.1.nu.23.ff de iud.vbi ēt Cagnol.nu. 31.& Petr.Calefatus,n.76.Couarr.in lib.pract.q.c. 18.n.8.Ant.de Padilla in l.transigere,n.112.C.de transact.Vin.in comm.opin.to.1.n.103.Henric Bohic in c.at si clerici,n.7.de iud.Nepita super cōsuet. Cataniæ veræ studiorum matris in hoc Regno Siciliæ tit.57.n.7.Campan.super cap.Regni Neapolis,c.94 nu.9 & in pragmat. post c.35.n.22.car. mihi 239. Fab.de Anna cons.107.n.5.lib.2. Foller.super constitut.Regni in tit.de episc.& cler.c.de personis clericorum,nu.3.car.mihi 40. vbi dicit quod ēt isto casu,nec per viā ordinariæ,nec extraordinariæ cognitionis iudex secularis in clericū aliquā potestatem habet Serafi.in tract.de priuil.iuram. priuil.132. nu.32. qui asserit hanc esse magis cōem opin. Frecc. in tract. de præsentat.instrum.p.3.q.1. n.14.late Intrigl.sing.82.n.1.vbi dicit quod modo aliquo non poterit puniri a iudice laico & allegat multos Doctores, & dicit hanc esse cōmuniorem,& veriorem opinionē, Carolus Tap. in repet.l.fi.in 1.p.c.5.nu.12.ff.de constit. Facch.

con-

controuerſ.27.verſ. tertia verior, qui etiam dicit quod hæc eſt verior & communior ſententia.

1150 Conatur tñ aliqui has opiniones cõtrarias a tot Doctoribus ſequutas conciliare fędere diſtinctionis, ut ſcilicet procedit ex officio, & tunc poterit puniri a iudice ſęculari, aut vero proceditur ad petitionẽ partis accuſantis clericum de tali crimine corã eodẽ iudice laico, & tunc ab eodẽ puniri non poterit, *ita vt cõclu dere Aufr. i tract. de pote.iud.laici ſuper perſo.eccl. reg.1.n.6.in 16.to.tra.diuerſ.car.mihi 287.Fede. de Sen.conſ.93.n.6.Decia.d.c.9.n.82. vbi concordantes allegat Alex.de Neuo in c.verum nu.18. de foro compet.* qui etiam alios congerit.

Item alio modo ipſemet Aufrer.loco citato conatur eaſdem opiniones conciliare, vt ſcilicet prima opinio ꝓcedat qñ iudex laicus vellet clericũ ciuiliter, & pęna pecuniaria puniri. Secunda qñ vellet eum punire pœna corporis afflictiua, *quã conciliationẽ fuit ẽt ſequutus Iaſ. in l.1.§.1.col.3. ff. de offic. eius cui manda. eſt iuriſd. Decian.in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.82. Alfonſ. Aluarez.in Spec.iuris pontif.c.36.in prin.car. mihi 107. Alex. de Neuo eodẽ nu.18.Maccabr. conſ. 44.n.65.* qui dicit quod iſto caſu iudex laicus poterit punire clericum extraordinariẽ, ita tñ quod exequutio pænæ in perſonam clerici reſeruet epiſcopo, ſed in bonis ipſã exequutionẽ poterit facere laicus, ſed harũ diſtinctionum, & opinionũ conciliatio nulla eſt vera neque ſubſiſtere poteſt, quia Doctores quos pro ſecunda opinione adduxi loquuntur indiſtinctẽ, & præcipue Foller. ibi dum dicit quod nec corporaliter neque pecuniariter nec ẽt indirectẽ poterit iudex laicus iſto caſu clericum punire quod clarius & apertius dixit Farin.*d.nu. 26.* ideo concludendo dico quod in iſto articulo indiſtinctẽ eſt amplectẽda dicta ſecunda opinio quæ vltra quod eſt magis cõis, & magis vera eſt etiam magis tuta fauore animæ.

1151 Primo limitatur prædicta concluſio, quod iudex ſæcularis non poteſt punire clericũ coram ſe delinquentem, vt quia corã eo falſum peribuit teſtimoniũ, vbi iudex laicus cognoſceret de falſo coram eo commiſſo a clerico ad effectum, vt irritetur, & annulletur eius depoſitio, quia tunc hoc facere poterit, *Innoc. Card. Abb.& Fel.nu.5. verſ. declara ſecundum in c.verũ de foro compet. Io. Aloiſ.de Leo in l. presbyteri,nu. 18.& 19.. C. de epiſcop.& cleric. Domin. Intrigl. ſingul.82.num.2.*

1152 In cæteris autem non clericis opinio eſt veriſſima, & indubitata quod iudex coram quo committitur falſitas poterit punire delinquẽtem qui coram ſe depoſuit etiam ſi alias eſſet incompetens ratione cauſæ, vel perſonæ quia propter periurium efficitur de eius foro, & iuriſdictione, quæ opininio in tantum eſt communis vt nullus ab ea audeat diſcedere, *ſecundum Ortenſ. Canalc.in pract. de teſt.p.5.n.217.& p.3.n.60. qui ad hoc allegat Bald. & alios ſcribentes in d.l.nullum Cide teſtib.& in l.ſi lis, C. ad leg. Cornel. de falſ. eumdem Bald.in l.hoc iure §.aqua C. de aqu.quotid.& eſtiu. Abb.in c.1.col. fi. de crim. falſi Vant.in tract. de nullit.in tit.de nullit.ex defectu iuriſd.nu.48.49.& 50. & vltra eos idem dixit Ioa.Aloiſ.de Leo in l.presbyteri,n.15.C.de epiſcop. & cler.* ideo laicus ita falſum deponens coram iudice eccleſiaſtico poterit indiſtinctẽ puniri

1153 ab ipſomet iudice eccleſiaſtico, & a temporali, & eſt locus præuentionis, *Bald.in d.l.nullum, C.de teſt. Affl.dec.219.Clar.in §.fi.q.38.nu.7.& 14.verſ.quæro nunc Guido Papa,conſ.45.nu.4.Capell.Tholoſ.dec.379.Couarr.in lib.pract. q.c.18.n. 8.Campa.ſuper c.Regni Neapol.c.94.nu. 10.Vinc. de Franc.dec.149.Fab.de Anna conſ.107.n.7.lib. 2.Maſull.in add.ad Capic.dec.5.nu.9.& dec.142. n.12.Io Aloiſ.de Leo in l.presbyteri,nu.16.& 17. C.de epiſc.& cler.qui omnes alios allegant.*

1154 Sic etiam iudex cauſarum ciuilium poterit criminaliter punire illum qui corã eo falſum depoſuit, *Ortenſ. Canalc.in tract.de teſt.p.3.n.65. verſ.& ſicuti iudex ciuilis. vbi allegat Menoch. in tract.de retinend.poſſeſſ.remed.3.n.149. Bertazzol. conſ.232.Riminald.iun.conſ.106.n.8. Natta conſ. 407.n.14.lib.3.& vltra prædictos idem dixerunt Cyrill.in ſumma crim.rubr.2.§.7.n.1.* vbi dicit, ꝙ etiam iudex pedaneus iſto caſu poterit cognoſcere de cauſa criminali, Vant.in tract. de nullit.in tit. de nullit.ex defectu iuriſdictio. n.48. & 49.car.mihi 84.Roland.a Valle conſ. 12.n. 1. & 2. lib. 2.

1155 E ẽ contra iudex maleficiorum poterit incidenter pronũciare ſuper cauſa ciuili ſcilicet ſuper reſtitutione rei, *l.ſolemnius,§.latrunculator de iud.l.quod diximus de author. tutor. Cyn.& Bald. in l.ſi quis ex conſenſu,C.de epiſcop.audient.l.interdum §.qui furem, ff.de furt.vbi Bartol.hoc not.pro ſingular.idem Barto.in l.de furto, §. fi. ff. de publi. iud.& in l.2.§.1.col.2. ff. de vi bonor. rapt. adde dentes ad Fel.in c.verum n.5.in lit.A. de foro compet. Menoch.in tract.de arbit.iud.q.82.& in tract. de retinend.poſſeſſ.remed.3.n.549. Elbert. Leonin. Vltramont.conſ.26.& nu.13. Magon. dec. Lucenſ. 100.nu.41. Ortenſ. Canalc. in loco proxime citato, vbi alios allegat Clar.in §.fin.q.2.n.2.Sebaſt. Medices dec.53.n.3.Caroec. dec.54. num. 1. Vant. in d. tit. de nullit. ex defectu iuriſdict. num. 47.*

1156 Quæ tamen concluſio ꝓcedit quando reus criminaliter condemnatur, qa tunc ẽt per iudicẽ criminalem poterit condẽnari ad reſtitutionem rerum dãnum paſſo ſecus vero ſi pro cauſa criminali abſolueretur, quia tunc non poterit cognoſcere ciuiliter de illa cauſa, *Bertaz. conſ.232.Rom.conſ.106.nu.8.inter conſ.crim. diuerſ.lib.1.Creſcen. dec.167. lib. 1.Baiard.in addit.*

ad

1157 *ad Clarũ in §.fi.q.2.n.9.* vbi dicit, quod si iudex criminalis absolueret reũ a pœna furti, & illũ condẽnaret ad restitutionem rerũ furto ablatarũ sententia esset nulla, *Natt.conf.407.n.14. li.2.* Et ratio est, quia incidenter, & non principaliter debet cognoscere de causa ciuili, *l. interdum vbi hoc not. Bart. ff. de furt. not. Bald. in l.2. C. vbi caus. fiscal. Barbat. cons. 1. lib. 2. Magon. in Rota Lucens. dec. 100. nu. 41.* at si absolueret a causa criminali, & condemnaret in causa ciuili non cognosceret incidẽter, sed eque prin-

1158 cipaiter de ciuili, sed si non absolueret neque condemnaret in causa criminali, & sic super causa criminali sententiã non proferret bene posset condẽnare ad restitutionem rei, *Simon de Drusio cons. 49. n. 2. in 2. to. cons. crim. diuers. Menoc. in tract. de retinend. possess. remed. 3. n. 549. Baiad. eod. n. 9.* Et licet Magon. *in Rota Luccẽs. dec. 90. n. 7.* dixerit quod iudex causarum criminaliũ tunc demum cognoscere, & condemnare potest ad restitutionem rei subtractæ quando de delicto constaret per cõfessionem inquisiti alias si per contumaciã vel per testes de crimi-

1159 ne constaret non posset condemnare ad interesse partis ex quo tũc excederet terminos suæ iurisdictionis nihilominus hoc non est verum quia sufficit vt ex probationibus appareat ꝙ reus sit condemnãdus, *ita videtur sentire Baiar. & alij per eum citati in d. c. 2. n. 9.*

1160 Item (vt reuertar ad propositam materiã) hoc idem procedit in iudice delegato, qui licet sit iudex delegatus ad certam causam nihilominus poterit punire testes coram eo falsum deponentes *Spec. in tit. de testib. §. 1. vers. itẽ quod est conceptus, Bald. in c. preterea de offic. deleg. Fulg. in l. 1. §. qui mandatam in fi. ff. de offic. eius cui mand. est iurisd. Addent. ad Fely. in c. verũ n. 5.*

1161 *in lit. A. de foro compet.* vbi in fine concludunt ꝙ isto casu delegatus non poterit eũ punire pœna ordinaria, *& allegat alios DD. Ortens. Caualc. in pract. de testib. p. 3. n. 60. Ioseph Gonsalis in lib. variar. iur. q. c. 22. n. 9. Borell. cons. 78. n. 9. & 10.* quod tamen intelligas procedere in delegato a principe secus si esset delegatus ab inferiori, *Io. Andr. in add. ad Specul. in tit. de testib. §. 1. n. 44 Couarr. in lib. pract. qu. est. c. 18. n. 8. Clar. in §. fi. q. 38. n. 12. Dom. Cosmus Nepita super cõsuet. Clarissime Ciuitatis Cathan. tit. 57. consuet. vnica, nu. 6.*

1162 Et idem dicendum est de iudice compromissario quia is nullam habet iurisdictionem, ideo nõ poterit testes coram eo deponẽtes de falso punire, *Angel. in repet. l. si vacantia, C. de bon. vacant. lib. 10. Lanfrãc. in tract. de arbit. q. 37. Fel. in c. fi. n. 20. de senten. & re iud. & in c. suspicionis, n. 3. de offi. delegat. Io. de Anan. in c. qualiter, & quando §. fin. de accusat. & in c. 1. de rapt. & in c. 1. de crimine falsi Sal. in l. si quis decurio C. de fals. Pet. de Ancher. cons. 173. col. 1. Marsil. in l. 1. §. preterea, n. 35. ff. ad l. Cornel. de Sicar. Io. de Arnon. dialogo 37. quos omnes refert, & sequitur Camil. Borell. in repet. pragmat. Odia litium §. 3. glos. 2. nu. 7.*

1163 *& gloss. 1. n. 58. de compromiss.* Et si testis deponeret falsum corã iudice a quo, poterit de eadẽ falsitate puniri etiã per iudicẽ ad quẽ *Bal. in c. 1. col. 4. vers. extra quæro in tit. si inter dom. & vassal. oritur Bertacch. in reper. in verb. appellãs, n. 29.*

1164 Et est aduertendũ pro complimento præsẽtis limitationis quod si clericus exemptus deponeret falsum coram iudice ecclesiastico ordinario, quia licet alias sit exemptus nihilominus poterit ab eo puniri coram quo deponit, *Campa. super c. Regni Neapol. c. 135. n. 22. allegat Fel. in c. verum de foro compet. Ias. in l. 1. §. fin. col. pen. & vlt. ff. de offic. eius Affl. dec. 230.* quod procedit etiã in clerico vnius diœcesis, qui si depo-

1165 neret falsũ coram iudice ecclesiastico alterius diœcesis ab eo poterit puniri ex quo tunc sortitur forũ ratione loci delicti, *Io. Andr. & Ant. de Butr. in c. verum de foro compet. Marãt. in pract. p. 6. actu 12. n. 4. Roland. a Valle cons. 12. n. 49. lib. 2. Tesau. dec. 166. num. 3.*

1166 Limitatur 63. prædictus primus effectus ꝙ iudex secularis non potest cognoscere de causis clericorum vt non procedat vbi clericus in minoribus constitutus ammisisset priuilegiũ clericale, vt quia non adimpleuerit requisita per sacrum Concil. Trid. sess. 23. c. 6. de refor. vt quia scilicet non vacauerit in seruitio alicuius ecclesiæ de mandato epi, vel non deambulauerit in habitu, & tonsura, *Dec. in c. cum nõ ab homine nu. 110. vbi etiam Abb. & Fel. de iud. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 4. c. 18. n. 150. Camil. de Curte in comprehens. seu diuers. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 91. Io. Guttier. in tract. de contract. iuratis, c. 17. n. 13. Io. Bapt. Baiard. in add. ad Clar. in §. fi. q. 36. n. 27. Menoch. cons. 912. n. 34. & 35. lib. 10.* vbi dicit quod tunc non requiritur aliqua monitio, *Ortens. Caualc. in tract. de Brachio regio, p. 1. n. 89. late Caran. super ritu M. C. V. ritu 135. n. 21. Foller. super const. Regni in tit. de epis. & cle. c. item seruat, n. 2. car. mihi 83. Farin. q. 8. n. 5. in fi. & num. 66. Th. Zerol. in praxi episc. in verb. clericus, §. 2. Intrigl. sing. 138. n. 3. lib. 1. Nauarr. cons. 25. nu. 2. in tit. de priuileg. in 2. to. car. mihi 434.* & quia Cõcil. Trid. d. c. 6. (dum loquitur de clericis in minoribus non habentibus aliquod beneficiũ) dicitaut, clericalem habitũ, & tonsuram deferet alicui ecclesiæ de mandato episcopi inseruit, eo ligo, & noto primo qđ ad hoc vt clericus in minoribus constitutus gaudeat beneficio, & priuilegio fori tria copulatiue requirũtur scilicet quod deferat habitũ quod deferat tonsu-

1167 ram, & quod inseruiat alicui ecclesiæ de mandato episcopi quorum trium vltimũ tantũ est introductũ de nouo ex dispositione dicti Sacri Concil. Trid. quia reliqua duo prima iam

Vide P. Paulum Comitolum lib. 5. responsi moral. q. 20 fol. 4.704 re-

requirebantur ex dispositione iuris canoniei, ita Bertach. in suo reper. in verb. clericus incidens vbi dicit quod si clericus incidit cũ habi-
1168 tu sine tonsura vel cum tonsura sine habitu nõ gaudebit priuilegio fori, *alle. c. si iudex laicus de senten. excomm. in 6. & ibidem Io. Andr. in nouella, Bald. in l. si qua per calumniã, C. de episc. & cler. & magis in terminis Cassan. super consuet. Burgund. rubr. 1. §. 5. n. 58. cart. mihi 197.*

Et ratio cur prędicta tria requiruntur vt cõcurrant ad hoc vt clericus in minoribus possit vti priuilegio fori, nec sufficiant duo tantũ est quia est regulare quod vbi lex vel statutum
1169 vel quæuis alia dispositio requirit duas qualitates copulatiue in aliquo actu non sufficit ꝙ ad sit vnum vel duo ex requisitis vt ipsa dispositio sortiatur effectum, sed requiritur vt omnia requisita interueniant, *l. si hæredi plures ff. de condit. insert. & in l. si quis ita stipulatus, ff. de verb. obligat. Bero. cons. 40. n. 35. lib. 1. Hondod. cõsil. 3. n. 8. lib. 2. Mandell. cons. 539. n. 1. l. b. 3. Tiraq. in tract. de vtroq. retract. §. 8. gl. 7. n. 1. vbi prope infinitos allegat Surd. cons. 45. n. 15. & cons. 130. n. 1. lib. 1. Gozadin. cons. 68. n. 5. Brun. in tract. quod stant. mascul. art. 6. n. 321. Horat. Carpan. super statut. Mediol. c. 278. n. 207. Peregr. Iannin. in tract. de citat. reali lib. 2. c. 11. n. 146. Roland. Cauagn. super decret. Montif. decret. 73. §. 5. n. 1. & per tot.*

1170 Quæro primo iuxta prædicta quid si clericus in minoribus seruiuerit alteri ecclesiæ quã illi in qua mandauit episcopus an ita seruiendo cõsequatur priuilegium fori, & dico quod non, quia sacrum Trident. Concil. mandat, & dicit alicui ecclesiæ de mandato episcopi inseruierit, & sic vult, vt inseruiat alicui ecclesiæ particulariter ab episcopo designandæ, quia istud mandatum requiritur de essentia, & de forma ideo forma non seruata dispositio non potest verificari, *vt dixi late in simili in meo tractat. de except. ad materiam statuti, &c. except. 32. n. 159. & except. 33. n. 6. & except. 39. n. 2. vbi multos concordantes allegaui.*

1171 Quæro secundo quid si clericus propter aliquam infirmitatẽ non deferret tonsuram an tunc excusetur, ita vt propterea non ammittat priuilegium fori, & dico quod excusatur, *Cappel. Tholos. dec. 104. Farin. in tract. crim. q. 8. n. 67. Thom. Actius in tract. de infirm. p. 2. in verb. clerici, n. 12. Clar. in §. fi. q. 36. n. 14.* vbi dicit hoc nota pro clericis quibus morbo gallico implicitis aliquando solent capilli cadere, & dixi latius
1172 supra in præludio n. 281. & eodem modo in simili dicimus quod si clericus propter infirmitatem non potest interesse diuinis officijs non propterea ammittit distributiones quotidianas, *Doct. comm. in c. vnico, §. qui vero de cler. non resident. in 6. Couarr. in lib. 3. vari. resol. c. 23. n. 8. vers. 6. hoc ipsum, Duen. reg. 206. limit. 7. Had. in tract. de incomp. benefic. p. 1. c. 17. n. 15. Io. de Silua in tract. de benefi. p. 4. q. 6. nu. 9. Paulus Fuscus in tract. de visitat. lib. 1. c. 20. n. 26. Didacus Spino in Specul. testam. gl. 9. princ. nu. 30. Abb. in c. ad audientiam n. 5. de cler. non resident. Nauar. in comment. de horis canon. c. 11. n. 10. Decia. cons. 69. n. 8. lib. 2. Thom. Actius in d. tract. de infirmit. p. 1. c. 50. n. 25. Iacob. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 15 n. 10. Alex. Moneta in tract. de distribut. quotid. lib. 2. c. 6. n. 7.* vbi hanc conclusionẽ varijs modis ampliat, & sic isti sunt duo ex illis casibus in quibus infirmitas prodest sed a tali prodesse libera nos domine, & istis casibus clerico proderit impedimentum proueniens ex infirmitate etiam si infirmitas proueniret ex eius culpa, *vt per Couarr. d. c. 13. n. 8. vers. septimo, & dixi etiam supra in prælud.*

1173 Quæro tertio quid si clericus ante vel post delictum dimiserit habitum vel tonsuram, sed in tempore delicti erat cũ eis an isto casu gaudeat priuilegio fori, & dico quod sic, *c. 1. & ibi gl. in verb. quandiu de vit. & honest. cler. Io. Andr. in c. Ioannes in 4. q. de cler. coniug.* vbi dicit quod ita alias fuit decisum in Ciuitate Patauij, *Couarr. in lib. pract. quæst. c. 31. n. 7. vers. quinto potissimum Alex. cons. 8. n. 4. lib. 1. & cons. 149. nu. 7. lib. 6. Marsil. sing. 480. cũ alijs quos allegat Farina. in tract. crim. q. 8. n. 66.* vbi restat de cõm. opi. & rario est, quia isto casu attẽditur tempus delicti, & non prosequutionis, vt dixi supra in ampliationibus.

1174 Quæro quarto quid si clericus casu, vel vt aliquid inconueniens euitaret dimisisset habitum, & tonsuram vt puta si causa timoris, vel necessitatis hoc fecisset an istis, & similibus casibus propter deiectionem habitus ammittat priuilegiũ fori, & dico ꝙ non, *est text. & glos. in c. clerici, de vit. & honest. cler. clemen. fin.* vbi etiam *glos. in verb. rationabilis, & ibi Imol. in p. colum. eod. tit. glos. in c. 2. in verb. temere ne cler. vel monach. in 6. glos. in c. nullus 21. q. 4. Zenzel. in d. clem. fi. de vit. & honest. cler. Io. Lupus in tract. de libert. eccl. q. 5. n. 1. in 13. tom. tract. diuers. p. 1. cart. mihi 6. Port. cons. 84. nu. 10. Hieron. de Laurent. in Rot. Auenion dec. 125. n. 9. Io. Iacob. Masull. in add. ad Capic. decis. 161. in vlt. verb. Decian. in tract. crim.*
1175 *p. 1. lib. 4. c. 9.* vbi hanc sublimitationem exemplificat quando clericus esset ita pauper vt nõ posset propter paupertatem alias vestes inuenire nisi laicales sibi donatas vel si ex humilitate vel ex corporis necessitate hoc faceret, vel q̃a de nocte vel tẽpore hiemali portaret pileũ & non birrettum clericale, vel penulam, seu tabarrum (quod in Regno isto vulgariter dicit palandrano, seu capo dipulpo) propter frigus, vel pluuiam, & sic vt consuleret saluti, & incõmoditatem vitaret *Imol. in d. clement. fin. in 2.*
1176 *col. vers. quid si clericus de vit. & honest. cler.* & ratio

tio prædictorum est quia ex causa necessitatis licitum est clericis habitum mutare, & transformare *c. episcopi 23. q. 4. c. clerici de vit. & honest. cler. Turrecrem. in c. omnis, n. 1. 21. q. 4.*

1177 Quæro quinto an hoc seruitiũ debeat oĩno consistere in spiritualibus an vero sufficiat vt inseruiat ecclesię in tpalibus, & dico quod omnino dẽt inseruire in spiritualibus, & seruiẽdo in tporalibus non cõsequeretur aliquod priuilegium *Couarr. in lib. 2. variar. resolut. c. 1. n. 9. Masull. in add. ad Capic. d. dec. 161. n. 10.* & ideo si esset notarius, vel aduocatus, & seruire ecclesiæ circa respicientia suũ exercitiũ non diceretur ecclesiæ inseruire, ita vt ex tali seruitio posset cõsequi priuilegiũ fori, & seruitiũ dẽt præstari de

1178 præsenti hoc est eo tpe quo fori priuilegio frui vult quia dictum c. 6. loquitur per verba temporis præsentis, *ibi inseruit, & ibi versetur*, ita Menoch. d. conf. 912. n. 27. lib. 10. & ratio, est quia qualitas iuncta verbo regulatur secundũ

1179 tempus verbi, *l. in delictis §. si detracta vbi Bart. ff. de noxal. actio. Parif. qui similia adducit conf. 62. n. 37. lib. 4. Dec. in c. inter cæteras, nu. 5. de rescrip. Rimin. iun. conf. 617. n. 24. & conf. 672. nu. 28. & conf. 701. n. 26. & conf. 735. n. 19. lib. 1. Pet. Duenas reg. 259. verf. sed licet hæc opinio Alba cõf. 60. n. 12. & conf. 117. n. 3. lib. 1. Bologn. conf. 40. n. 12. Surd. conf. 23. n. 10. lib. 1. Capra conf. 87. nn. 13. Roland. a Valle conf. 100. n. 27. lib. 2.* & bene dicitur

1180 ecclesiæ seruire de pſenti si per mensem ante delictũ ecclesiæ seruiuit, *per ea quæ dixit Paul. de Castr. n. 9. & Sal. nu. 4. in l. siue possidetis, C. de probat. Addit. ad gl. in d. l. siue possidetis, Mascard. in tract. de probat. conclus. 1195. n. 1. & per tot.* qui concludunt quod satis probatur possidere de

1181 præsenti si per mensem ante probationẽ possederit, & hoc iure vtimur in Regno in verificatione extremorum pro exactione cẽsuum iuxta formam bullæ in quibus sufficit quod probatio fuerit facta infra mensem antequam sit

1182 causata exequutio quod ille contra quem agitur possidet, licet pragmatica requirat probationẽ possessionis de præsenti, *ex Paul. de Cast. in l. siue possidetis, n. 9. C. de probat. relato per D. de Mastril. in add. ad Petr. de Greg. sup bull. q. 6. n. 100.*

Nec sufficit vt semel vel bis seruitio vacauerit, sed requiritur frequẽtia in seruitio, quia dictum verbum inseruit significat actum perseuerantium *Gram. dec. 87. n. 5. Menoc. d. conf. 912. n. 30. & 31. lib. 10. & in tract. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 76. n. 38.* & vtrobique dicit quod sicut magna ratione statuit ipsum Concil. Trid. clericum primæ tonsuræ frui priuilegio fori si modo obtinet beneficiũ per quod significatur

1183 perseuerantia, & continuatio quædam in ipso clericatu sic pariter est dicendum Concilium requirere eãdem continuationẽ, & perseuerãtiam in seruitii præstatione, ac etiam in delatione habitus, & tonsuræ, *& n. 32. in consil. & n.*

1184 *39. in præsumpt. supra allegatis* adducit optimam rõnem scilicet, quia priuilegium causæ officij concessum durat quousq; perdurat officiũ ipsum, *l. qui sub prætextu C. de sacrosf. eccl. gl. Abb. & cæteri scribentes in c. latores de cler. excõm. ministr. & præcipue Pet. de Ancher. n. 6. Ant. de Butr. in c. inter solitudines, col. 1. in 3. not. de purgat. canon. Bald. in c. 1. n. 3. verf. & casus continget an mutus vel aliter imperfectus Natta conf. 576. n. 9. Tiraq. in tract. cessante causa. in prin. in l. B. n. 49. vbi more*

1185 *suo concordantes affert Pancirol. cõf. 2. n. 6.* Sic etiã & immunitas concessa ratione alicuius causæ cessat cessante causa *Bart. in l. generaliter C. de episco. & cler. Io. Andr. in c. decet, col. 1. verf. alij qui ex supra dictis de reg. iur. in 6. Pancirol. eod. conf. 2. nu. 7. Tiraq. loco proxime citato n. 117.*

1186 Quæro an sexto an clericus dicatur esse in habitu clericali, vel laicali quando portat vestem superiorẽ clericalẽ, & inferiorem seu interiorem iurgatam vel aliter laicalẽ, in isto casu est distinguendũ aut illa vestis interiori incedendo apparet, & tunc non diceretur in habitu clericali aut illa vestis laicalis non apparet, & cooperitur per vetem superiorem, & tũc diceretur incedere in habitu clericali, *Philipp. Franc. in c. 1. in princ. de cler. coniug. Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. nu. 96.*

1187 Quæro septimo circa id quod sacrum Conciliũ disponit de habentibus beneficiũ an dicens se habere beneficium sufficiat qd probet tantũ titulum beneficij an vero sit necessariũ probare ipsius possessionem, & dico quod solus titulus non sufficit nisi ẽt probetur possessio, *Farin. q. 8. n. 45. vbi asserit fuisse indicatũ in Romana Curia Clar. in §. fi. q. 36. n. 18. vbi Io. Batt. Baiar. in add. num. 14.*

1188 Quæro octauo quid si aliquis obtinuit beneficium tpe quo non erat ordinatus si postea ordinaretur an possit vti priuilegio fori tanquam ordinatus, & dico quod sic, & habetur acsi a principio fuisset ordinatus, *Vrsil. in adnot. ad Affl. dec. 24. n. 19.* & ratio est quia titulus

1189 superueniẽs validat possessionẽ prius acqsitã *Ant. de Butr. in c. at si clerici, §. 1. de iud. Do. de S. Gemin. in c. fi. dist. 56. Abb. in c. ex parte col. 6. de restit. spoliat. Bart. in l. cogi, n. 6. C. de petit. hæred. & ibi etiam Bald. n. 7. Anto. de Butr. conf. 64. nu. 2. verf. nam si ex antiqua Gabr. conf. 45. nu. 21. lib. 1. Petr. de Ancher. conf. 229. n. 2. in fine, Crauett. cõf. 171. n. 1. Parif. conf. 23. n. 215. lib. 1.*

1190 Et magis in terminis si collatio beneficij fiat in personam inhabilem ob quod esset nulla si tamen superuenit dispensatio per quã persona fit habilis conualidatur collatio, *Fel. in c. cum dilectus, n. 4. de accusat. Burgas. in tract. de irreg. p. 2. in tit. de different. & commu. & c. n. 9. cait. mihi 40.* vbi dicit quod dispẽsatio superueniẽs re-

reualidat actum retro nullū, & benefacit ēt id quod in simili dixit Bal. *in l. fi. col. 6. verf. & pdicta faciunt ad quæst. C. vnde legitimi.* vbi voluit

1191 quod testamentū militis Hierosolimitani qđ a principio fuit nullum conualidat̄ si superuenit licentia testãdi, *Bal. sequuntur Adden. ad Guid. Pap. dec. 110. Tob. Non. conf. 59. n. 11.* pquo benefacit id quod dr̄ quando executio est cau

1192 sata ad instantiam nō veri creditoris, vel si est actum ad instãtiam illius, qui a principio nō habebat actionē si in medio tempore, & in pgressu litis superueniat actio validatur pcessus, *l. si in rem §. fi. ff. de pignor. act. l. fi mandauero sibi, vt actio ff. mandat, l. non potest de iud. Alex. cō sil. 1. n. 9. lib. 1. & conf. 127. n. 4. lib. 5. & conf. 114 n. 5. & cōf. 44. n. 3. lib. 7. Rim. cōf. 39. n. 38. & cōf. 388. n. 26. Sim. de Pet. conf. 54. n. 25. Parif. conf. 125. n. 11. lib. 1. Neguf. in tract. de pignor. membr. 1. p. 8. n. 37. Lud. Molin. in tract. de primog. lib. 3.*

1193 *c. 14. n. 4. Hier. de Mōte q. 23. n. 23. & 24.* Imo ius superueniens validat iudiciū quoda principio fuit nullum, *Borell. super pragm. Odialitium, §. 2. gl. 1. n. 295. Belluga in Spec. princ. rub. 20. nu. 28. Alba conf. 255. n. 10. & 13. lib. 1. Harman Harman in lib. 2. pract. forenf. tit. 5. obferu. 1. per tot. Fider. Scotus refponf. 5. lib. 3. to. 2. Anna conf. 39. nu. 66. Surd. dec. 6. n. 1. Borgin. dec. 5. n. 6. Morot. conf. 92. per tot. Rimin. iun. conf. 829. n. 2. Lud. concl. 8. in 1. limitatione,* ex quibus oibus cōcludo quod clericus, q obtinuit bñficiū tēpore quo erat laicus potit̄ priuilegio fori si postea sit ordinat⁹.

1194 Quæro 9. quid si is, qui obtinuit beneficiū erat talis, qui beneficium nō poterat obtinere, vt quia erat illegitimus, vel irregularis si tñ de facto reperit̄ in possessione beneficii gaudebit priuilegio fori, *Vin. de Frāc. dec. 189. n. 2. li. 3*

1195 Quæro 10. an habens beneficiū ecclesiasticum teneatur incedere in habitu, & tōsura ad hoc vt gaudeat priuilegio fori, & dico quod cum tex. in d. Concil. Trid. sess. 13. de reform. c. 6. loquatur alternatiue ibi, *nisi beneficium ecclesiasticum habeat, aut clericalem habitum & tonsuram, &c.* sufficit vt vna qualitas sola verificetur ad hoc dispositio habeat suū effectū, & sic sufficit, vt solum habeat beneficiū absq; delatione habitus, *l. si hæredi plures, ff. de cond. & in-*

1196 *stit. Oddo conf. 92. n. 3. & 17.* & verificata prima condōne cessat secunda, *l. hac verba ille, aut ille vbi hoc not. scribentes, ff. de verb. signifi. & not. in l. Quintus, ff. de aur. & arg legat. c. in alternatiuis de reg. iur. in 6. §. impoffibilis inftit. de hær. inftituen. Decia. conf. 42. n. 10. lib. 1. Capra conf. 11. nu. 16. Soc. sen. conf. 52. n. 6. lib. 1. Soc. iun. conf. 23. n. 5. li. 3. Bero. conf. 101. n. 5. lib. 1. Benincaf. in §. omnium n. 330. Infti. de act. Menoc. conf. 880. n. 3. lib. 9.* q oēs dicunt quod si fuisset legatum aliquid Titio si ipse Titius Romam petierit, aut vxorem

1197 duxerit, & concludunt quod sufficit, vt vna ipsarum condōnum verificetur, sic dico in casu nostro quod sufficit, vt vna conditio verificet̄ scilicet sufficit quod habeat beneficium, vel quod habitum, & tonsurā deferat, & ad hoc bene conferunt d. per *Vrsill. in adnot. ad Affl. dec. 24. n. 19. & in terminis terminantibus ita tenuit Camil. de Curte in diuerf. feu compreh. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 91.* vbi dicit hoc multoties de facto obtinuisse, & q Sixtus V. Pontifex Max. super hoc edidit motū ptopriū, & disposuit, vt clerici beneficiati non incidētes in habitu clericali possint puniri per iudices sæculares, & tandem quod talis motus proprius fuit annullatus per Clementem VIII.

Quæro 11. an clericus in minoribus, qui

1198 hēt pensionē super aliquo beneficio gaudeat priuilegio fori tanquā beneficiatus, & circa hoc respōdeo quod *licet Tho. Zerola in praxi epi. in uerb. clericus, §. 2. ver. ex hac doctrina,* videatur determinare quod si quis habēs pensionē vltra primā tonsuram est insignitus aliquibus ordinibus vtputa hostiarius, vel accolit⁹ gaudet priuilegio fori vti beneficiatus, & dicit q huius opinionis fuerunt multi Doctores, & quod audiuit ita fuisse decisū in M. C. V. Regni Neap. p qua sua opinione adducit quinque argumēta Primū, q pēsio est pars substãtialis beneficij, & sic dēt reputari, vt beneficiū Secundū q idē est dicendū de parte quoad partē quod dicit̄ de toto quoad totū, & per consequēs cum pensio sit pars beneficij dēt determinari prout de beneficio Tertiū, quia pensioni cōpetit diffinitio beneficij, ex quo dicit̄ beneficiū quasi benefaciens Quartum, q pensionarij tenent̄ recitare officium B. Mariæ Quintum quia sumus in materia fauorabili, quib. ego addo tria alia scilicet, Sextum,

1199 quia pensio qñq; venit appellatione bñficij, licet nō habeat in titulū, *gl. in clem. 2. in uer. quicunq; de vit. & hon. cler. Fel. in c. postulasti, col. 10 verf. 4. declaratio de refcr. Mafc. concl. 887. n. 17. late Gābar. intra. de pot. legat. li. 6. n. 312. cū plur. feq.*

1200 vbi adducit diuersa argumēta ad pbandū qđ pēsio venit appellatione bñficii, & Septimū, q pēsio succedit loco bñficii, *Gigās in tra. de pēfio. q. 56. p tot. Parif. in trac. de refign. benef. l. 2. q.*

1201 *15. & n. 3. & 4.* & subrogatus sapit naturā eius in cuius locū subrogat̄, *§. fuerat inftit. de actio. Marf. fing. 255. Tiraq. ī ll. cōnubial. gl. 5. n. 190. feq.*

1202 Hinc sicuti de bñficio in ĩpetratione faciēda est mētio alias ĩpetratio esset subreptitia, ita & de pēsione, *Soc. fen. cōf. 260. col. 1. lib. 2. Bernard. in c. fup literis, n. 72. de refcr. Meno. ī tra. de arb. iud. caf. 201. Gāba. ī tra. de offi. & pot. legati, li 6. n. 322*

1203 Hinc est etiam quod sicut habens beneficium potest ordinari ad titulum beneficii, ita pariter habens pēsionem ordinari poterit ad titulum pensionis; Sic etiam dispositio cap.

mandatum de rescript. loquens de beneficijs habet locum in pensione, *vt dixerunt ibi Imol. & Barbat. num. 5. Sarnens. in reg. de infirmis resign. quæst. 16. in princ.*

1204 Et eodē modo sicut in impetratione beneficii dēt exprimi verus valor ipsius alias impetratio esset nulla, vt ex multis cōcludit *Masc. in tract. de prob. cōcl. 887. n. 1. & seq. quibus addo Io. a Pina in suis cōcl. in uerb. beneficiū car. mihi 335. Ripa in c. ad aures, n. 23. de rescr. Rebuff. i repet. c. postulastis i gl. n. 150. de rescr.*

1205 Sic ēt & ille dēt exprimi in impetratione pensionis, *Caccialup. in tract. de pensio. q. 26. Masc. d. concl. 887. Gambar. in tract. de offic. legat. lib. 6. num. 350. cum multis similibus, quæ possent adduci.*

Attamen prędictis parū obstantibus cōtrariū determinauit sacra Cōgregatio ad interpretationē Concil. Tridēt. die 19. Iunij 1586 *vt referat Flam. Paris. in suo tract. de resign. lib. 1. q. 10. n. 70.* q. dicit quod si is talis non incedit in habitu & tonsura nō potiī priuilegio fori, & rō huius determinationis est, quia pensio est quid mere tēporale, *cap. præterea vbi gl. & Doctores de trāsac. Marches. in tract. de cōmiss. p. 1. c. 14. n. 26.*

1206 ideo pensio non diciē neq; est beneficiū ecclesiasticum, *Abb. in c. ad audientiā de rescr. & ibi ēt Fel. Io. de Selua in tract. de benefic. p 1. q. 3. n. 11. Gigans in tract. de pensio. q. 31. n. 4. Alfons. Hæd. in tract. de incompat. benefic. p. 1. in pfat. n. 3. & p. 2. c. 7. n. 4. Mandos. conf. 55. nu. 18.*

1207 vbi dicit ꝙ ex proprietate vocabuli pensio nō venit appellatione beneficii, *Sarnen. in tract. de gratijs expectat. in uerb. gratia, n. 92. Io. Nicol. Delfin. in tract. de iure patron. lib. 1. n. 60. & 74. qui tractatus est impressus post tract. de iure patron. Cæsaris Lambert. Stafil. in tract. de liter. gratiæ in verb. forma 9. n. 12. D. Paris. d. q. 10. n. 69. & lib. 2. q. 15*

1208 *n. 11.* vbi ēt dicit, quod nec sapit titulū beneficialē, Gamba. in c. licet n. 87. de permut. benefic. in 6. & ad confirmationē huius cōclusionis pſit adduci multa media, quæ congerit ipsemet D. Parif. d. q. 15. per tot. quæ ex quo multum faciunt pro decisione huius qōnis, hic breuissime referā, quorū Primum est quod li-

1209 cet beneficiū possit resignari ad fauorem certæ personæ particularis, vt ipse de hoc scribit exactissime quasi per totum illum tractatū nihilominus secus est in pensione, quæ non potest resignari in fauorem alicuius, *ita dicit in d. q. 15. nu. 7. & seq.*

1210 Secundū quod is cui mādaē ꝓuideri de beneficio nō pōt prouideri de pēsione, ibi. n. 12.

1211 Tertiū quod regula de infirmis resignantibus, non comprehendit transferentes pensiones in articulo mortis, ibid. n. 13. & 14.

1212 Quartū quod hābens pensionē super beneficio requirente residentiā non teuetur residere ꝓut ipse, qui habet beneficium, ibid. n. 16.

1213 Quintū quod pensio non facit incōpatibilitatem cum alio beneficio, ibid. num. 17.

1214 Sextum quod pensionarius non obligatur recitare officium magnum prout beneficiati, ibidem num. 18.

Septimū quod simplici laico pōt assignari pensio, *ibidē n. 20. de quo tamē dicā infra effect.*

1215 *15 n. 7.* qbus ego addo quod ꝓhibitus habere beneficiū non ꝓhibet habere pensionē, *Gigans in tract. de pensio. q. 3. & q. 5. Gābar. in tract. de offic. & potest. legat. lib. 6. n. 371. cū plurib. seq. Marches. in tract. de commiss. lib. 1. c. 14. n. 21*

1216 Non obstāt modo in cōtrariū adducta per Zerolā, quia singulis facillimē rīderi pōt, & Primo non obstat quod pensio est pars substātialis beneficij, quia per hoc nō fit, ut ꝓpterea dicatur beneficiū, quia ipsa assignaē in certa quātitate nō aūt i quota, *vt dicit Gigans in trac. de pensio. q. 1. n. 3.* ideo illa quātitas non pōt dici pars beneficii prout diceret quota, & habēs

1217 aliquod ius, vel censum, aut actionē super re ꝓut sunt dñi directi non ꝓpterea dicunē habere rē, *Bar. in l. Gallus, §. & quid si tantū, ff. de liber. & posth. vbi Alex. n. 4. Bart. cons. 132. statuto ciuitatis Eugubij, n. 1. lib. 1. Alex cons. 75. n. 4. lib. 6. Dec. in l. quod actiones n. 4. ff. de reg. iur. vbi Cagnol. n. 9 & in l. minus, ff. eod. Tiraq. de re tract. 2. conuent. §. 1. glos. vnic. num. 49.*

Ad secundum rīdeo quod est verissimum

1218 quod idem ius est de parte quoad partē quod te toto quoad totum, sed istud ꝓcedit qñ pars consideraē, vt pars totius non aūt qñ conside-

1219 ratur per se sola, pono exemplū extat statutū quod soluatur gabella ꝓ vendōne cuiusuis domus non est dubium quod vendēs domum tenetē soluere gabellā, & idē est si quis venderet vnam partem domus, quia tunc cōsideraē, vt pars domus, at si venderet census cōstitutus super eadem domo nō debebit gabella, quia licet census sic deducaē ex ipsa domo, & dicaē quodāmodo pars substantialis ipsius domus, nihilominus pro eius vendōne non debeē gabella, quia tunc consideraē, vt quid abstractum & separatū ab ipsa domo. Ad tertium rīdeo quod licet etimologia, seu diffinitio bñficij cō-

1220 ueniat ēt pensioni non proptetea erit reputādū, vt beneficiū, quia & illa ēt conuenit donationi, & legato, quia & ipsa etiā benefaciunt, & prosunt legatario & donatario, & nihilominus legatū, & donatio non dicunē beneficiū.

1221 Ad quartū rīdetur quod potius facit ꝓ opinione cōtraria q̄ pro opinione Zerolæ, nā habēs realiter beneficiū non satisfacit recitādo officiū B. Mariæ Virginis ꝓut satisfacit pēsionari⁹, et sic ex hoc deducit differētia inter bñficiū, et pēsionē. Ad quintū respōdeo ꝙ nō est

1222 verū quod sumus in materia fauorabili, nāq; sumus in materia indifferēti, & potius odiosa

quam

quã fauorabilis ex quo si esset vera ipsa opinio Zerolæ sequeretur, vt nõ esset opus incedere in habitu, & tonsura, nec seruite ecclesiæ, & sic consequeretur priuilegiũ fori absq; onere defetendi habitũ, recitandi officium magnũ, & inseruiendi ecclesiæ, quod est oĩno contra intentionẽ sacri Concil. Trid. & esset impropriare eius verba. Ad sextũ respondetur qđ non est 1223 simpliciter verũ qd pensio venit appellatione beneficij, sed hoc ꝓcedit in casibus in quibus reperiretur in iure expressum, quia regulariter non venit appellatione beneficij, *vt voluerunt Bursat. cons. 351. n. 27. Do. Flam. d. lib. 2. q. 15. nu. 23. & 24. & dixi ẽt supra.* Ad septimum etiã respondetur quod non est indistincte verũ quod subrogatũ sapit naturã illius in cuius locũ subrogatur illud nãq; non procedit quotiescunq; in subrogato non reperiunť eędẽ qualitates, & conditiones quæ erant in principali, *Bart. in l. 1. §. fi. C. de præposi. agnoscen. in rebus, lib. 12. Bal. in l. parobolani, C. de episc. & cler. Aret. in l. nemo col. 2. in fin. ff. de duob. reis, cum similibus adductis, & allegatis per Dom. Paris. d. q. 15. nu. 22.*

1224 Quæro duodecimo quid si clericus hẽt beneficium sine redditibus an is consequať priuilegium fori, & dico quod licet regulariter beneficiũ non debeat esse sine redditibus, *ad tradita per Ferrett. cons. 312. n. 1. lib. 2.* attamen si aliquod ita sine redditibus reperireť iuuaret beneficiato ad hoc, vt ꝓpter illud possit frui priuilegio fori, qa sufficit, vt adsit titulus beneficii, *ad qđ bene faciunt dicta per D. Paris. in tract. de resign. lib. 2. q. 8. n. 2* vbi dicit qđ huiusmodi beneficia possunt resignari in fauorẽ alterius, & videmus experientia qđ isti episcopi titulares oĩa gerunt prout cęteri episcopi, & nihilominus nõ habent redditus ex suis episcopatibus.

1225 Quæro 13. an clericus habens hospitale dicatur habere beneficium, & per cõsequens sit cõprehensus in *d. c. 6.* loquẽte de clericis beneficiatis, in isto casu est distinguẽdum, aut hospitale fuit cõcessum clerico in administrationem, *iuxta forma clemen. quia cõtingit, §. vt aũt de relig. domib.* & dico quod tunc eos non cõpræhendit, qa non est beneficiũ, vt dicunt Doctores *in d. clemen.* aut est sibi concessum in titulũ, & tunc de eo iudicať sicut de beneficio, *Cardin. cons. 117. Mandos. reg Cancell. 16. q. 51. nu. 3. & 4.*

1226 Quæro 14. quid de eo q habet beneficiũ in comendã, & non in titulũ an dicať beneficiatus, ita & taliter quod ex tali comẽda gaudeat priuilegio fori tanquã beneficiatus, & dico qđ sic, qa comendatarius dř habere titulũ, & esse prælatus, qa comenda est titulus, quę canones approbant, *c. qui plures 21. q. 1. clemen. si ex super, de præbendis, Gambar. in tract. de offic. & potest. legat. lib. 4. nu. 16. & 17. & pro hoc faciunt ẽt dicta per Io. Gallicum cons. 2. n. 100. vers. item quoad clericum inter cons. feud. diuers.* vbi dicit quod cleri-1227 cus ammittit feudum tanquã beneficiatus ẽt si habet beneficium in comendã, quia ẽt comendatarius dř beneficiatus, ideo dico ego quod sicut illo casu propter comendã excludiť a feudo, ita isto casu debet admitti ad consequutionem priuilegij ecclesiastici, vt dum in vno grauatur in alio releuetur, & ad hãc quæstionem bene conferunt, *d. per D. Flam. Paris. in tract. de resign. benef. lib. 2. q. 17. per totam.*

1228 Quæro 15. an clericus dicatur beneficiatus, qui habet beneficiũ in spe, vt quia habet actionẽ ad beneficium, vel habet expectatiuã, licet non in esse, & non in rẽ, vt qa non habet eius possessionẽ, & dico qđ non, *Cardin. in clem. 1. §. 1. de vit. & hone. cler. Bertach. in suo reper. in verb. clericus dicitur,* ideo habens expectatiuam non posset vti priuilegio fori tanquã beneficiatus.

1229 Quæro 16. quid si habebat beneficium, & postea illud resignauit an propter tale beneficium, & postea illud resignauit an propter tale beneficiũ quod semel habuit gaudeat semper priuilegio fori, & dico quod non, quia resignãs per resignationem amittit omne ius, & possessionem, & alia quæ habebat in beneficio, *Paris. cons. 143. n. 19. vol. 4. Crauett. cõs. 341. num. 3. Gigans cons. 20. nu. 9. Paris. in tract. de re-1230 sign. benefic. lib. 1. q. 16. n. 3.* & nullum ius sibi remanet amplius in beneficio resignato, *Innoc. & comm. Doctores in c. quod in dubijs de renunciat. Dom. Flamm. Paris. in tract. de resignat. lib. 1. q. 9. n. 4. Thom. Zerola in praxi episcop. in verb. beneficia §. 4. vers. septimum dubium,* ideo non potest amplius se letari tali beneficio sicut e cõtra propter beneficium resignatum non grauatur resignans amplius dicere officium ad quod prius tenebatur, *Nauar. in tract. de horis canon. c. 7. n. 19 1231 & 30. & in repet. c. accepta opposit. 5. n. 21. de resti. spol. Zerola loco sup. cit. Paris. d. q. 9. nu. 1. & 2.* vbi adducit rationẽ vltra ꝙ cum sacrũ Cõcil. Trid. loquatur per verba præsentis temporis *habeat beneficiũ,* & sic requiritur vt illud habeat tempore quo vult frui priuilegio fori, quia qualitas adiuncta verbo debet verificari secundum tempus verbi, vt dixi supra.

1232 Quæro 17. quid si clericus in minoribus cõstitutus dimisit habitũ, & tonsurã, & postea illũ, & illã reassumpsit an reassumat ẽt priuilegiũ fori, & dico quod sic, *glo. in clem. 1. in verb. quandiu de vit. & honest. cler. glo. fin. in c. si. eo. tit. vbi etiam Abb. nu. 8. Siluester in sũma in verb. excõicatio, il 6. n. 4. vers. si autem talis Thom. Zerol. in praxi episop. in verb. clericus, §. 13. (apra reg. 97. nu. 104. & seq.* vbi etiam ponit quid si fuisset monitus, vt habitum reassumat, & quid si fuisset sententiatũ super tali desertione habitus.

Quæro 18. iuxta prædicta quid si tempore 1233 delicti habitum non deferebat, nec ecclesiæ

seruiebat an si postea habitum reassumpsit, & ecclesiæ seruire incepit recuperet priuilegium clericale, & respondeo quod licet Farin. *in tra. crim. q. 8. n. 66. vers. item quid si tpe*, longa serie hanc quæstionem examinet faciẽdo diuersas distinctiones, nihilominus prædicta omnia ꝓcedunt attẽta dispositione iuris canonici antiqui, at de iure nouissimo sacri Concil. Trid. puto quod non sufficit reassumptio habitus facta post delictum commissum per illã regulã quam pluries supra adduximus scilicet, qđ qualitas adiuncta verbo debet verificari secũdum tempus verbi, & quia dẽt attẽdi tempus delicti, & non punitionis ad hoc vt possit habere locum dispositio dicti c. 6. vt dixi etiam supra in præsenti limitatione q. 3.

Limitatur 64. prædictus primus effectus 1234 quod clerici non supponuntur magistratibus laicorum, vt non procedat in clericis, qui per annum ioculatoriam artem exercuerunt, vel buffonem, & istrionem se fecit, vel minori tẽpore postquam fuerint ter moniti, vt ab ea desistant, & non destiterint, quia talem artem exercendo ipso iure ammittunt priuilegium clericale, *c. vnico vbi Io. Monac. de vit. & honest. cler. in 6. c. clericum sæcularẽ 46. dist. l. 2. ff. de ijs, qui not. infamia Abb. in c. perpendimus, n. 7. de sent. excom. Aluarez in Spec. iuris pontifi. c. 36. in prin. cart. mihi 107. & c. 23. cart. mihi 63. Mart. de iurisd. c. 32. n. 58. p. 2. Paul. Balzeran. in c. 1. §. si clericus, n. 15. de pace ten. in vsib. feud. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 1. li. 4. c. 18. n. 15. Soc. reg. 80. lim. 9 Panin. in tract. de visitat. p. 1. q. 7. n. 46. in 14. to. tract. diuers. car. 185. Lambert. in tract. de iure patronat. art. 26. q. 9. p. 2. n. 3. Mandos. in tract. de annal. casibus, n. 97. Bellug. in Spec. prin. rub. 11. §. videndum, n. 18. vbi Borell. in add. in lit. H, Cuccus in instit. canon. lib. 2. tit. 2. vers. curare igitur Aufrer. in tract. de potest. iudicis laici super person. eccl. reg. 1. limitatione 6. n. 14. in 16. to. tract. diuer. car. mihi 287. Capra reg. 94. nu. 2. Rosella in summa in verb. clericus, il 2. n. 2. Henric Bohic in c. ex litteris, n. 11. de vit. & honest. cler. Bertach. in reper. in ver. clerici mimi, vel histriones Cassa. super consuet. Burgun. rub. 1. §. 5. n. 55. car. mihi 195. Soc. in c. perpendimus, n. 36. de sent. excom. gl. super ritu M. C. V. in tit. de foro compet. lit. B, car. mihi 397. post const. Regni, Boss. in tract. crim. in tit. de foro comp. nu. 140. Nauar. cons. 25. n. 1. in tit. de priuileg. in 2. to. cart. mihi 434. Cenod. in collect. iuris canon. p. 1. collecta. 37. nu. 20. vbi more suo multos allegat Io. Ant. de Nigr. in repet. clemen. Clementis VII. in verb. solẽni, n. 1. de vit. & honest. cler. Mars. in tract. de banuit. in verb. iudice, n. 217. Diaz in pract. c. 62. n. 1. & 2. Alber. in tract. de statut. q. 42. n. 5. lib. 3. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 86.* Et rõ est, qa 1235 huiusmodi histriones ioculatores, & buffones sunt infames, *c. 1. 4. q. 1. l. 2. §. ait prætor ff. de ijs, qui not. infa. Borell. in d. add. ad Bellug. in lit. H.*

Iste numerus fuit sublatus 1236

1237 Ampliatur primo, vt istud tp̃s anni sufficit vt sit continuum nõ autẽ requiritur, vt sit vtile Rosell. eod. n. 2. Et ratio est, quia oẽ tẽpus 1238 quod præfigitur à lege, vel statuto est continuũ, *Ias. in l. cõtra maiores, n. 6. C. de inoffi. testam. Pau. de Cast. ĩ l. 2. C. de dilat. Caual. dec. 17. n. 4. li. 1*

1239 Limitatur 65. quando quis efficitur cleric⁹ post inceptam causam corã iudice sæculari, ex quo tunc clericatus superuenientia non impe 1240 dit quin causa prius incoata prosequatur coram eodem iudice, *l. cum quadã puella, ff. de iurisd. om iud. l. si quis postea vbi Bal. ff. de iud. Bar. in l. 1. ff. de pœnis idem Bal. in l. officiales, C. de episc. & cle. Brun. in tract. quod stant. mascul. fem. nõ succed. art. 6. n. 49. Alban. in lucubrat. ad Bar. in d. l. si quis postea, n. 1. ff. de iud. Pau. de Cast. in l. fi. n. 3. ff. si ex noxal. caus. agatur Abb. in c. 1. nu. 4. vers. facit ad qõnem de oblig. ad ratioc. Fel. in c. fi. de constit. & in c. præposuisti de foro compet. Io. de Deo in doctrina aduocatorum lib. 3. c. 20. n. 5. Asinus in pract. exequut. §. 2. c. 12. n. 47. Surd. dec. 110. n. 3. vbi multos alios allegat Marcel. Cala in tract. de modo artic. & proban. §. 1. gl. 1. n. 63. Alber. in l. milites, ff. de re milit. Marches. in tract. de commis. p. 2. c. 4. secundi capituli prin. n. 91. car. mihi 363. ultra alios quos allegaui sup. ampl. 43*

1241 Sublimitatur modo ista limitatio qñ instãtia esset perempta ẽt si per principem postea insufflaretur spiritus vitæ ipsi instãtiæ ꝓut facere põt, *secundũ Rol. à Valle cons. 4. per tot lib. 3. Tho. Actius in tract. de infirm. p. 2. in verb. insufflatio spiritus*, tũc enim clericus debet remitti ad suum iudicẽ si iterum conuenit super eadem lite, quia instantia perempta perit citatio, & litis contestatio, & quãdo reuiuiscit est noua instantia, *Anna sing. 129. vbi dicit quod hæc est vera opinio allegat d. per Bar. in l. cum lite mortua, ff. iud. solui & per Dec. in cap. quia Gn. num. 11. de iud. Caguol. in l. 2. nu. 149. C. de pact. inter emptor. & vend. Masull. in add. ad Capyc. dec. 109. n. 7. & dec. 115. n. 12. in fi.* & ad confirmationem præsentis sublimitationis faciunt ea, quæ late scripsi supra d. ampl. 43.

1242 Sublimitatᷣ 2. qñ iudiciũ esset ex aliquo capite nullũ, vt dixi sup. ampl. 43. & in simili di-1243 cimus de præuẽtione, q̃ ad hoc vt trãsferat iurisdõnẽ in iudicẽ præueniẽtẽ dẽt esse legitima 1244 valida, & ꝑfecta, *Bero. cõs. 3. li. 3.* ꝑ inualidã citationẽ inducitᷣ *Io. And. in c. cũ plures de offi. deleg. in 6. & in c. proposuisti, & ibi etiam Abb. ĩ 5. notab. & Soc. in 4. not. & iterum col. 7. vers. quinto quæro de foro compet. Rom. cons. 412. n. 4.*

1245 Sublimitatᷣ 3. qñ liti fuisset cessum, qa per cessionem litis iudicium iam fuit solutum, *c. j de lit. contest. in 6. Cassador. dec. 1. nu. 2. in titu. de sentent. & re iud. Moedan. dec. 2. alids 142. vt lit.*

lit. penden. Menoch. in tract. de arbit. casu 202. n. 14. Bursat. cōs. 362. nu. 10. & seq. lib. 3. Lancellot. in tract. de attent. in praefa. p. 2. c. 4. num. 281. Rim. cons. 203. num. 2. lib. 2.

1246 Sublimitatur 4. quando lis fuisset iam terminata vt quia fuit sententiatum, in causa, nā si postea oriatur alia controuersia pendens ex eadem causa debet conueniri coram iudice ecclesiastico quia vna semel quod fuit in causa iudicatum lis dicitur finita, *Rot. Rom. dec. 10. n. 3. vt lit. pendēt. in nouis Probus in add. ad Io. Monach. in eadem rub. in 6. Afflic. dec. 342. Parif. cōs. 30. n. 36. vol. 4. Bertrand. cons. 54. nu. 18. lib. 3. & cons. 177. n. 26. lib. 1. Curt. iun. cons. 174. nu. 5. Crauett. cons. 182. n. 4. Menoch. d. casu 202. num. 15. &*

1247 *16. Lancellot. d. c. 4. n. 655.* quod tamē limitatur quando ab ipsa sententia fuisset appellatum quia per appellationem omnia redducuntur ad pristinum, & habetur ac si non fuisset sententiatum, & tanquam si essemus in prima instantia, *glos. in l. 1. ff. de re iud. l. ita demū vbi Bart. n. 1. C. de procurat. Dec. in l. edita, n. 54. C. de edendo Velascus dec. 91. nu. 3. & per tot.* qui dicit quod appellatio redducit litem ad statum in quo erat in prima instantia, *Cornazar. dec. 51. nu. 2.*

1248 vbi dicit quod per appellationem fingitur nō iudicatum, & omnia redducuntur ad statum in quo erāt post litem contestatam, Surd. dec. 147. n. 3. qui dicit quod causa appellationis dicitur eadem cum causa primae instantiae.

Sublimitatur 5. quando a principio lis fuisset incepta coram iudice incompetente, tām ratione rei, quām causae vel personae, vt quia pro causa ciuili fuisset litigatū corā iudice criminali *ad late tradita per Affl. dec. 85. per totam.*

1249 Sublimitatur 6. quando lis fuisset mota per eum qui in ea nullum ius habebat in rem vt per falsum procuratorem, quia talis actio intentata non inducit litis pendentiā nec facit rem litigiosam, *Osasc. dec. Pedemon. 144. n. 8. Lācellot. in tract. de attent. p. 1. c. 3. n. 115.*

1250 Iuxta praedictam limitationem quaero de vtili, & quotidiana quaestione scilicet, quid si clericus se obligasset per publicum instrumētum guarentigiatum tempore quo erat laicus an si postea efficiatur clericus pro exequutione ipsius instrumenti possit conueniri coram iudice laico an vero sit conueniendus coram iudice ecclesiastico hanc quaestionem ponit *Fab. de Anna cons. 140. n. 2. per tot. lib. 2.* vbi de-

1251 terminat quod potest conueniri coram iudice laico *allegat Soc. in c. pen. n. 47. de foro compet. & Brixiens. in quaest. vener. q. 32. quibus addo Surdum, & alios per eum allegatos cons. 96. n. 20. lib. 1* tamen in isto articulo puto quod contraria opinio sit de iure verior quam tenuerunt *Intrigl. cons. 23. n. 36. vbi allegat Oldrad. cons. 4. in in fin. Mars. in l. statu liber. n. 4. ff. de quaest. Clar. in §. fin. q. 36. vers. saepe nu. Couarr. in lib. pract. quaest. c. 32. n. 4. in 2. & 3. conclus. & vltra praedictos multos alios allegat Claud. Tutius alleg. 7. n. 12. Imol. in l. nemo n. 7. ff. de legat. 1. Boer. dec. 397.* & ita practicatur in isto regno, & haec opinio seruatur etiam Neapoli, *vt tradit Praxis Archiepiscopalis Curiae Neap. c. 16. num. 2. & seqq.*

1252 Retenta eadem secunda opinione eam limitabis in conductore gabellarum qui si post factam conductionem clericatum assumpserit vel si eo tempore esset clericus, & tanquam laicus conduxerit poterit vtroque casu conueniri coram iudice gabellarum, & sic laico, *Vasquez in tract. de de success. creat. §. 10. n. 648. vers. quod autem eo casu.*

Iste numerus fuit sublatus. 1253.

1254 Quando autem causa, & lis dicatur pendere ponit late *Muscatell. in pract. ciuil. p. 2. in glos. in verb. tribunali per tot. cart. mihi 48. Lancellot. in tract. de attent. c. 4. n. 1. & seq. p. 2. Scacc. in tract. de iud. p. 2. c. 2. num. 34.*

1255 Limitatur 66. praedictus primus effectus quod clerici non possunt conueniri coram iudice laico vt nō procedat in clerico haeretico quādo in illo loco non adest officium inquisitionis, vel quando iudex ecclesiasticus nō potest illum compescere, quia ipse conueniri potest coram iudice saeculari, nec potest se laetari priuilegio clericali ob tale delictum *Paul. de Cast. in l. omnes qui §. praeterea, nu. 2. C. de episc. & cler. Cassan. super consuet. Burgund. rubr. 1. §. 5. n. 57. in add. cart. mihi 196.* vbi dicit quod ex quo committit in legem ecclesiae propter haeresim non debet lege ecclesiastica iuuari, & quod ita fuit iudicatum per curiam Burgundiae cōtra quosdam luteranos, & huius conclusionis, & limitationis ratio est illa vulgata regula, frustra legis auxilium petit qui facit contra legem *l. auxilium de minor. c. quia frustra de vsur.*

1256 Limitatur 67. in clerico qui fortasse non esset baptizatus, quia cum baptismus sit ianua omnium sacramentorum absque eo non potuit recipere caracter ordinis, c. venies & tot. tit. de presbyt. non baptizat c. 1. de sacra. & & faciunt dicta per *Decian. in tractat. crim. p. 2. lib. 6. c. 34. num. 28.*

1257 Primo quaero pro habenda totali intelligentia materiae istius praesentis primi effectus quis sit iudex competens ad decidendum an quis sit clericus, & an debeat remitti ad iudicem ecclesiasticum an hoc scilicet spectet ad iudicem laicum an vero ad ipsum iudicem ecclesiasticum, & dico quod hoc spectat omnino ad iudicem ecclesiasticū priuatiue quoad iudicem saecularem ita vt iudex saecularis nullo modo potest se intromittere ad talem decisionem ex quo tunc agitur de re spirituali, & ecclesiastica cuius cognitionis iudex saecularis

ris est omnino incapax Rot. Ro. dec. 197. in antiq. Doct. in c. si iudex laicus de sentent. excom. in 6. Doctores in c. 1. de cler. coniug. in 6. Fulgos. cons. 8. col. 3. lib. 1. not. Cyn. & Bart. in l. si qua per calumniam, C. de epis. & cler. Alex. de Neuo cõs. 56. n. 6. Ang. de Castr. inter cons. eiusdem Alex. de Neno cons. 61. nu. 5. Soc. in c. peruenit n. 303. de sent. excom. Menoch. in tract. de præsumpt. lib. 6. præsump. 76. n. 30. cum plur. seq. Fernand. Vasques in tract. de success. creat. lib. 3. §. 22. limit. 17. n. 69. vbi multos alios allegat. Rosell. in summa in verb. iudex il 2. n. 1. Lancellot. in tract. de attent. p. 2. c. 20. in præfat. 3. q. n. 80. cart. mihi 374. Maccabr. cons. 44. n. 4. & 56. Camill. de Curte in diuers. seu comprehen. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 116. vbi dicit quod licet hæc opinio sit verissima de iure de consuetudine tamen nõ seruatur in Regno Neapolitano in quo de isto articulo cognoscit iudex laicus, & num. seq. probat quod talis consuetudo est valida Thom. Zerola in praxi episcop. in verb. clericus, §. 3. vbi testatur de comm. opin. Farinac. in tract. crim. q. 8. n. 33. Anast. Germon in tract. de sacror. immu. lib. 3. c. 15. n. 56. 57. & sequent. vbi dicit quod praxis Gallicana, quæ contrarium seruat est omnino improbanda, Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 110. & c. 12. n. 5. eodem lib. Affl. super. constit. Regni p. 1. rubr. 3. nu. 19. Fulu. Patian. in tract. cui incumbat onus proband. negat. lib. 2. c. 34. nu. 22. & 23. vbi alios citat. Mart. in tract. de iurisd. p. 2. c. 31. nu. 1. Alfons. Aluarez in Specul. iuris pontific. c. 35. cart. mihi 98. in princ. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 33. n. 1. vbi alios etiam congerit, & testatur de comm. opin. Intrigl singul. 1. n. 1. lib. 3. Ioan. Franc. Pauinus in tract. de visitat. p. 1. q. 7. n. 67. in 14. tom. tract. diuers. cart. mihi 186. Vincent. de Franch. dec. 329. n. 5. lib. 2. Petr. Aug. Morla in empor. vtriusq. iur. p. 1. tit. 2. de iurisd. omn. iud. n. 163. Natta cons. 495. n. 16. lib. 3. Cepoll. cons. 10. n. 12. in crim. & cons. 11. n. 2. etiam in crim. Hortens. Caualc. in tract. de brachio regio p. 1. n. 90. Roland. a Valle cons. 4. nu. 21. lib. 1. Alex. Raudens. cons. 17. n. 13. lib. 2. Io. Aloys. de Leo in l. qui sub prætextu, n. 22. C. de sacros. eccles. & in l. officiales, nu. 32. C. de episcop. & cler. Pet. Belluga in Spec. princ. rubr. 11. §. videamus, n. 4. car. mihi 60. vbi dicit quod dum per iudicem ecclesiasticũ cognoscitur talis articulus iudex sæcularis penes quem reperitur clericus captus debet quiescere, & ad nihilum vlterius procedere quia, interim nescit se esse iudicem Clar. in §. fi. q. 36.

1258 vers. regulariter, qui dicit quod, nihilominus contrarium de facto seruatur in statu Mediol. Scac. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 88. & 90. vbi testatur de comm opin. & improbat prædictam obseruantiam dicti status Mediolanensis, Menoch. cons. 912. n. 16. 17. lib. 10.

Sed de iure Regni Neapol. torum oppositũ est dispositum scilicet, quod iudex sæcularis, & non ecclesiasticus hunc articulum habeat determinare, Io. de Arnon. different. 85. Vincent. de Franc. d. dec. 189. n. 1. lib. 1. qui ambo dicũt quod hoc est dispositum per ritum M.C.V. quæ cognitio est summaria non super clericatu, & iudex sæcularis summariè se informet, & cogno-

1259 scat ad finem remittendi si constat de clericatu, & qualitatibus requisitis ad hoc vt suo priuilegio gaudeat, Archid. in c. frequenter 54. dist. Anton. de Butr. in c. tuam de ordin. cognit. Belluga in d. §. videamus, n. 5. vers. & hæc videtur, vbi dicit ex Bald. quod hæc cognitio non fit in mo-

1260 dum probationis, sed instructionis cum vera probatio fiat coram iudice ecclesiastico, vt dicam inferius, Decia. in præcit. c. 9. n. 111. Vincen. de Franc. d. dec. 198. n. 1. & dec. 329. nu. 9. Cepolla d. cons. 11. n. 3. in crim. Menoch. eod. cons. 912. n. 14. 15 lib. 3. Patian. in tract. cui incumbat onus probandi negat. p. 2. c. 34. n. 8. & 81. vbi dicit quod coram

1261 iudice laico potest produci instrumentum ordinationis ad hoc vt iudex sæcularis habeat scientiam clericatus, & per consequens sciat se esse excommunicatum si illum non remittit, & hoc fit absque partis citatione vel transmissione copiæ, Bald. in d. l. si qua per calumniam, n. 4. vers. sed pone, C. de episcop. & cler. Franc. in c. si iudex, §. nunc sic, n. 4. vers. sed an poterit fieri de sentent. excomm. Aluarez in Specul. iuris pontific. c. 35 vers. & nota quod car. mihi 98. circa finem, vbi dicit quod ex tali obstentatione iudex sæcularis constituitur in mora, & mala fide si non remittit suo superiori clericum captum Boss. in tract. crim. in tit. de foro compet. n. 156. & an talis cognitio de clericatu dici possit quod sit mixti fori ponit Mart. de iurisd. d. c. 31. n. 20. vbi etiam ponit quando præuenit iudex laicus, & clericus fuit captus, & incidebat in habitu laicali, & iudex laicus potest clericum retinere donec fuerit diffinitum per iudicẽ ecclesiasticũ si debet remitti nec ne ita Mart. d. loco n. 22.

1262 Et est regulare quod vbi contingit quæstio inter iudicem ecclesiasticum, & sæcularem super iurisdictione iudex ecclesiasticus propter maiorem authoritatem, & præheminentiam semper cognoscere habet an iurisdictio sit sua necne, Deci. in c. cæterum de iudic. Felin. & Deci. in c. pastoralis in fin. de rescript. Ias. in l. secunda colum. 5. ff. si quis in ius vocat. non iuer. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 35. nu. 1. vbi dicit quod hæc opinio omnino seruat apud Hispanos, & admonet iudices ecclesiasticos vt hunc articulum non temere tractare, & expedire habeant, sed iuxta Romani Pontificis sanctiones, & zelo

1263 iustitiæ, & nõ ampliandæ eius iurisdictionis, & liberandi homines scelestissimos (qui verè sũt pestis, & atra lues Reipublicæ) à iustissima iudicum sæcularium punitione, & (inquit vlterius) quod apud Gallos huius controuersiæ

cognitio pertinet ad iudicem sęcularē à quo hæc lis tractatur, & expeditur non admissa, nec recepta constitutione Bonifacij Papæ Octaui in c. *si iudex laicus de sent. excom. in 6. allegat Guid. Pap. dec.* 138. in isto autem Regno practicatur opinio ipsius Couarru. & ita vidi in casibus contingentibus pluries decisum auditis tamen officialibus sæcularibus, & sicuti iudex ecclesiasticus est iudex ad cognoscendum an quis sit clericus, & an debeat gaudere priuilegio fori ecclesiastici ita pariter est iudex competens quando ex quæstio an quis deferret habitum, & tonsuram an non, & an habitus quem quis portabat, & portat sit clericalis, spectat etiam ad iudicem ecclesiasticum tanquam accessorium ad spiritualem, & non ad iudicem laicum, *ita tenet Dom. de Sancto Gemin. in c. vnico de cler. coniugat. in 6. Cardinal. in clement. 2. de vit. & honest. cler. Aufrer. in tracta. de potesta. iud. ecclesia. num. 19. in 13. tom. tract. diuersor. Mascard. in tract. de probat. concl. 689. num. 9. Ioan. Bapt. Baiard. in add. ad Clar. in §. fin. quæst. 36. num. 17. Farinac. quæst. 8. nu. 34.* vbi dicit quod opinio contraria est falsa, & aduersatur sacris canonibus, & omnino reijcienda, & hæc tanquam communis amplectenda, & multos alios allegat *Socy. sen. cons. 22. num. 3. lib. 1. Capoll. cons. 10. num. 6. & 7. in crim. Roland. a Valle cons. 4. num. 33. lib. 1. Alexand. Raudens. cons. 17. num. 14. lib. 2. Intrigl. d. singul. 1. nu. 3. lib. 3.* vbi dicit quod in isto Regno cognitio hæc spectat ad M. R. C. ex quadā consuetudine, quæ consuetudo secundum eum valida est, & ad hoc allegat varios Doctores, & præsertim Couarr. *in lib. pract. qq. c. 31. n. 5. vers. quamobrem*, sed cum ipse Intrigl. asserit quod hoc cognitio spectat ad Magnam Curiam ex quadam consuetudine, dico quod ipse errauit in terminis, nam est verum quod Magna Curia recognoscit pro sua informatione non autem quando est aliqua contentio inter Magnam Curiam, & Curiam Episcopalem, quia

1264 tunc de prædictis, & similibus cognoscit ipse iudex Archiepiscopalis, sed si esset solum dubium de tōsura q̄ statim potest probari, & videri ad oculum deposito pileo, & iudex sæcularis denudato eapite contrarium cognouerit poterit tunc denegare remissionem ad iudicem ecclesiasticum tanquam calumniose petitam, *l. 1. & quę ibi not. Doct. ff. de offic. assessor. Domin. & Franc. in cap. 1. §. 1. colum. 2. de cler. coniugat. in 6. Mascard. in tractat. de probat. conclus. 689. num. 11. Menoch. cons. 922. num. 11. 12. & 13. lib. 10.* vbi loquitur de eo, qui fuit captus, & tempore capturæ fuit repertus sine vestigio tonsuræ quo sit vt inspectio tonsuræ debeat fieri tempore capturæ, *allegat Vincent. de Franc. dec. 189. nu. 11*

Hæc opinio non est vera, nam potest esse, vt sit clericus peregrinus, qui in itinere non potuit coronam sibi fieri facere, *iuxta gl. in c. si quis ex clericis de vit. & honest. cler. Praxis Curiæ Archiepiscopalis Neapol. cap. 39. nu. 4.* vel ex alio accidente capilli creuerint, & ideo satis est, vt incidat in habitu, quia pro non delatione tonsuræ poterit puniri à suo ordinario, nam satis est, vt pro maiori parte temporis vtatur habitu, & tonsura, nec vnica dimissio priuat illum beneficio fori, *Capell. Tholos. dec. 104. & alij quos probat Auctor praxis Archiepiscopalis Neap. c. 7. in 2. editione nu. 11. Quarant. in compendio Bull. in verb. habitus clericalis in fi.*

1265 Hinc est quod si vertitur quæstio an quis debeat gaudere immunitate ecclesiastica, vel non eandem quæstionem determinare habet iudex ecclesiasticus, & non sæcularis, *Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 6. n. 21. & 22. Hortens. Caualc. in tract. de brachio regio, p. 1. n. 90. vbi testatur de comm. opin. allegat Borgni. Caualc. in reper. in verb. iudex ecclesiasticus.*

1266 At si quæstio verteretur de loco in quo qs fuit captus an scilicet, sit sacer, vel non, & an sit de membris in quibus consequitur immunitatem ecclesiasticam, vel non tunc secundū aliquos est locus præuentionis hoc est, vt præueniens possit hunc articulum terminare, *Caualc. eodem n. 90.* quæ tamen opinio non est vera cum isto casu nullus sit locus pręuentionis, sed omnino iudex ecclesiasticus hoc cognoscere debet ita *Couar. in lib. pract. qq. c. 23. ver. primum istud Alex. cons. 149. n. 6. lib. 6. prout eos allegat Alex. Raudens. cons. 17. n. 11. lib. 2*

1267 Sic etiam si est quæstio an quis dimiserit habitū, vel voluerit in clericatu perseuerare hoc dubium remittitur arbitrio iudicis ecclesiastici, *Affl. in c. 1. n. 10. de milit. vassall. qui contumax est in vsib. feud. Menoch. in tract. de arbit. iud. casu 231. num. 14. Camill. Gallin. in tracta. de verb. signific. lib. 5. c. 20. num. 69.*

1268 Et pari modo si vertitur quæstio inter clericum, & gabellotum de re quam clericus secum portat, & clericus asserit talem rem portare causa proprij vsus, & gabellotus hoc negat, & est dubium an debeat præstare iuramentum tunc est adeundus iudex ecclesiasticus, qui hoc decidere habet, & non procurator Cæsaris licet alias ipse procurator Cæsaris sit iudex in concernentibus pedagia, & gabellas, quia is est laicus, *Bertac. in tract. de gabell. in 7. quæst. princ. colum. 5. vers. nec præterea Ferret. in eodem tract. de gabell. num. 433. Rolan. a Valle cons. 72. num. 25. lib. 4.*

1269 Et eodem modo si esset quæstio an res q̄ introduxit clericus in ciuitatem ceciderit in cōmissum ob non solutum vectigal debet talis quæstio terminari per iudicem ecclesiasticū,

Foller. super constit. Regni in tit. de sacrof. eccl. c. item statuimus,n.9.circa medium car.mihi 34.

1270 Et prout supra etiam est dicendum si verte retur quæstio de inualiditate clericatus, vt qa is qui reperitur clericus erat talis,qui non po terat ordinari, namque cognitio an poterat ordinari, nec ne, & an ita ordinatus gaudeat priuilegio fori spectat ad eumdem iudicē ecclesiasticum,quia hoc est etiam quid spirituale,*c.tuam,de ordin.cognit.c.lator qui filij sint legiti mi Ripa in c.decernimus in 8. dubio de iudit. Rol. a Valle conf.40.num.20. lib.1.Vinc.de Franch.dec. 189.nu.3.lib.1.*

Et sicuti iudex ecclesiasticus est iudex com 1271 petens,qui declarare habet an clericus possit vti priuilegio fori ecclesiastici ita pari modo probatio quod quis sit clericus debet fieri in curia ecclesiastica, *glos.in cap. si iudex laicus, in fin.de sentent.excommun.in 6. Innocent.in cap. vt fama,in princ. eodem titu. etiam in 6. Alexand. de Neuo conf.59.nu.1. Petr.Belluga in Specul.princip.rubr.11.§.videamus, num.5.* vbi dicit quod ideo debet fieri coram iudice ecclesiastico, quia est quid spirituale *ad quod allegat Bald. in l.quoties, C.de iud. & vltra eos idem dixerunt Ripa in c.decernimus,nu.4.vers.sed coram quo de iud. Mascard. in tract.de probat. conclu.961.vbi asserit hanc esse commun. opin. & conclus.689. num.7.Ca pell.Tholos.dec.117. Anastas. Germon.in tract. de sacror.immun.lib.3.cap.15.nu.56. Couarr. in lib. pract.qq.cap.33. num.2.* vbi testatur de comm. opin. & dicit quod ita seruatur in tribunalibus Hispaniæ nullo contradicente, *Fulu.Patia. in tract.cui incumbat onus proband.negat.lib.2.ca. 34.nu.21.& 80. Alphons. Aluarez in Specul. iuris pontif.c.35.vers. & talis vera cart.mihi 98.circa finem,Iacob.de Graff.in dec.aur.p.1.lib.4.c.18 num.153.* qui asserit quod hæc est communis opinio, quod non obstante quòd hæc opinio sit communis contrarium nihilominus serua tur in Regno Neapolitano, *Menoch. conf. 912 num.7.lib.10. Cepoll.conf.10. num.6. & 9. in crimi. Ortens. Caualc.in tract.de braccbio regio par. 1. num.90. vbi testatur etiam de commun.opin. Muta super consuetud.huius Vrbis Panormi, c. 4. num.7. Clar.in §.fin.q.36.num. 18.* vbi dicit quod hæc est communis opinio, & quod ita seruatur in Hispania, & quod in Ducatu Mediolani aliter seruatur in quo clericus contra quem iudex secularis procedit criminaliter exhibet sua iura, & instrumenta clericatus Vulpell. consil. 30. num. 6.

1272 Quæro secundo an in facienda tali probatio ne ad hoc vt clericus remittatur suo iudici sit necessaria aliqua partis citatio, & dico quod non,*ita Bald.in l.si qua per calumn. vers. sed pone, C.de episcop.& cler. Port. concl. 43. ampl. 46.car. mihi 335.*quod secus est in declaratione faciēda per iudicem ecclesiasticum qñ vult pronūciare an clericus debeat admitti ad forum ec-1273 clesiasticum an non quia tunc talis declaratio debet fieri citato, & audito ipso iudice sæculari,& eo cuius interest copulatiue, *Cepoll.conf. 11.num.2.in crim. Boss.in tract.crim.in tit. de foro compet.num.151.& 155.Dom. de S. Gemin. in c.si iudex laicus, in fine, de cler. coniug. in 6. Farin. in tract.crim.quæst.8.n.37. Intrig.singu. 1.nu. 2.lib. 3. Alex. Rauden.conf.17.n.13.& 20.lib.2.*

Et si iudex ecclesiasticus pronunciauerit illum de quo agitur esse clericum tunc iudex 1274 laicus tenetur illum remittere vna cum processu contra eum compilato, *d. c. si iudex laicus vbi hoc not.Doct.Cepoll.conf.10.nu. 13. in crim.* & hoc tam si clericus est captus in habitu laicali, 1275 quando clericali, Cæpoll.consil. 11. num. 2. etiam in crimin.

At in tali remissione facienda iudex laicus 1276 pro sua cautela potest se protestare quod ipsum remittit saluo iure vendicandi,quia si ali ter eum remitteret videtur iuri suo renuntiare, nec posset amplius eū punire si clericatus non probaretur, & tota cognitio ad iudicem ecclesiasticum pertineret,*Patian.in tract.cui incumb.onus proban.negatiu. lib. 2. c.34.nu.49.vbi ad hoc allegat Aufrer.in add.ad Capell.Tholos.dec. 117,in fin.& Crauett.in tract.de antiqu.temp.p.3. in §.seu sectione incip. videmus, nu. 34. versic. sed an sola possessio.*

1277 Quæro tertio an isto casu iudex laicus possit statuere tēpus ipsi clerico infra quod habeat clericatum probare coram iudice ecclesiastico, & respondeo quod non quia hoc non spectat ad suam iurisdictionem, & quia non potest imponere legem superiori, *Ias. in l.2.n.12. & 15.ff.de re iud.qui asserit quod hæc est cōm. opi. Mascard.in tract.de probat.concl.689.n.1.qui allegat Bart.in l.pro tribunali vbi etim Doctores, ff. de re iud.& in l.præses,C.de apell.*

Iste numerus fuit sublatus 1278

1279 Quæro quarto, an iste articulus quod clericus remittatur ad iudicem ecclesiasticum terminetur per iudicem ordinarium ipsius clerici an vero per ordinarium illius loci vbi fuit captus an vero per ordinarium superiorem officialis capientis, & dicas quod est terminandus per ordinarium illius loci vbi clericus reperitur in posse iudicis laici, *Lapus in c. si iudex laicus num. 1. de sentent. excommun. in 6.*

1280 Quæro quinto an,pendente articulo an qs sit clericus, & an debeat remitti ad suum forum ecclesiasticū,persona clerici interim sit remittēda ipsi iudici ecclesiastico an vero sic custodienda penes quem reperitur, & aliqui dixerūt quod interim isto casu captus custoditur

ditur in carcerib' laici donec ista quæstio per iudicem ecclesiasticum fuerit terminata, *Caualcan. in tract. de brachio regio p. 1. n. 9. Farinac. in tract. crim. q. 19. n. 1. & latius, q. 8. n. 36. vbi prope infinitos allegat Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. nu. 88.* Alij vero dixerunt quod interim debet remitti ad iudicem ecclesiasticum *ita Anastas. Germo. & alij per eum citati in tractat. de sacror. immun. lib. 3. cap. 15. num. 56.*

Sed re vera in isto articulo est omnino distinguendum, aut clericus fuit captus in habitu laicali, & indistinctè procedit prima opinio, aut fuit captus in habitu clericali, & tunc interim est custodiendus apud iudicem ecclesiasticum, quia ex quo reperitur in possessione, vel quasi clericatus est manutenendus in statu in quo reperitur, *c. si iudex laicus de senten. excomm. in 6. vbi hoc not. Ancher. in 3. not. Petr. Bellug. in Specul. princ. in §. videamus de clericis, n. 4 vers. occurrit igitur car. mihi 44. Couarr. in lib. pract. q. c. 33. n. 3. vers. fortassis,* vbi dicit idē esse si captus cōi opinione pro clerico reputaretur, vel idest fama publica, *Franch. dec. 189. n. 6.*

1281 Quæro sexto, an quando iudex ecclesiasticus facit inhibitorias iudici sæculari ne se intromittat in ꝓsequutione incepta, & formata contra clericum, & ne illam prosequatur an tunc requiratur citatio ipsius iudicis sæcularis, & dico quod non, *Alex. cons. 149. n. 4. lib. 6. Lancell. in tract. de attent. p. 2. c. 20. q. 5. nu. 223.*

1282 Quæro septimo quo ordine, & solemnitate iudex sæcularis remittat clericum ad suum iudicem ecclesiasticum, & dico quod debet illū remittere cum magna modestia, & vrbanitate alias autem si illum remitteret cum ignominia, & verecundia, vtpura cum transmittendo sine pallio cum manibus ligatis, vel cū tubis, vel capite detecto, vel simili modo in opprobrium remissionis diceretur lædere iurisdictionem ecclesiasticam, & per consequens incideret in canonem, *si quis suadente diabolo 17. q. 4. c. nuper de sentent. excommu. Carau. super ritu M. C. V. ritu 235. num. 6. Iacobus Sbrozz. in tracta. de Vicar. episcop. lib. 1. c. 132. nu. 30. Fuln. Patian. in tracta. cui incumbat onus proban. negat. lib. 2. c. 34. nu. 49. vers. tertium est, Ortens. Caualc. in practica, de testib. p. 5. nu. 220. Clar. in §. fin. q. 36. num. 43.* vbi recenset aliquas prouincias in quibus remissiones prędictæ fiunt cum maxima irrisione populi, & quod in partibus suis absque aliquo dedecore ipsorum clericorum, *Gemin. in c. si iudex laicus, §. fin. nu. 11. de sentent. excommun. Belluga in Specul. in princ. rubr. 11. §. videamus, num. 9.*

1283 Quæro octauo, ad cuius expensas debeat fieri remissio clerici petentis se remitti ad iudicem ecclesiasticum, & dico quod debet fieri ad expensas ipsius clerici petentis se remitti ad suum iudicem, ita vt ipse teneatur soluere satellites, qui ꝓ eius custodia mittuntur, *Bald. & Card. Alexand. in c. 1. §. si iudex de pace tenend. in vsib. feud. Boerius decis. 303. num. 9. Vrsill. in adnot. ad Afflict. decis. 265. nu. 50. Menoch. in tract. de arbitr. casu. 228. nu. 8. & seq. Foller. in pract. crim. canon. in verb. miscellan. quædam, nu. 50. car. mihi 330. & super constitu. Regni in tit. de episcop. & cleric. cap. item seruat nu. 6. cart. mihi 83.* vbi dicit, quod si talem remissionem peteret iudex ecclesiasticus pro defensione priuilegiorum suæ iurisdictionis tunc debet fieri ad expensas ipsius iudicis, & non prosequuti, *Baiard. in addi. ad Clar. §. fin. q. 36. num. 27. Anna singul. 271. Masullus in add. ad Capicium decis. 9. & 13. Alexand. Raudens. cons. 17. num. 23. lib. 2. Conarrn. in lib. pract. q. c. 33. num. 5.* vbi dicit quod *omnes mouentur ad ita dicendum argum. text. in l. quoniam liberis, C. de testib. & in l. cum sæpe, C. de erogat. milit. anno. lib. 12. Fulu. Patian. in tract. cui incumbat onus probandi negat. lib. 2. cap. 34. nu. 48. Thom. Zerola in praxi episcop. in verb. remissio reorum versic. ad quintum,* vbi dicit, quod tunc debet fieri remissio ad expēsas clerici capti quādo clericus est habilis ad soluendum, si vero est inhabilis tunc fit ad expensas accusatoris, vel instigatoris alias episcopi, qui eum repetit: *& hoc idem dixerunt Couar. Masullus, & Raudens. in locis proxime citatis.*

1284 Quæro nono, quando clericus dicatur clericaliter viuere, & respondeo quod tunc dicitur clericaliter viuere quando exercet ea, quæ concernunt statum clericorum, *Rebuff. in trac. de literis obligatorijs art. 20. gloss. 1. nu. 121. in 1. to. comment. constit. Franc. Foller. super constit. Regn in tit. de episcop. & cler. cap. item statuimus, nu. 9 cart. mihi 68.*

1285 Quæro decimo, quid si iudici laico constat quod clericus quem pœnes se detinet carceratum est innocens illius delicti pro quo reperitur carceratus, an tūc debeat illum statim dimittere, & relaxare, an vero illum relaxādum tradere suo iudici, & dico quòd debet statim illum liberum dimittere, *ita Carauit. super ritu M. C. V. ritu 235. nu. 20. Baiard. in addi. ad Clarum §. fin. q. 36. num. 19.*

1286 Quæro vndecimo, quid si clericus captus a iudice laico impetrasset inhibitorias a iudice ecclesiastico an possit talibus inhibitorijs renuntiare, & promittere eis non vti, & dico qđ nō quia talis renuntiatio esset inualida, & ea non obstanter semper potest petere se remitti ad suum iudicem competentem, *c. contingit de sentent. excomm. Gemin. in c. 1. §. & cum Parisiens. de cleric. coniugat. in 6. Bertrand. cons. 67. n. 12. lib. 2. cons. 182. nu. 3. in fi. & nu. 4. & 5. lib. 1. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 116.* & ratio est quia pet, talem renunciationem renūtiaret etiā fo-

ro ecclesiastico, cui non potest, vt dixi supra in ampliationibus.

1287 Quæro duodecimo, quid si clericus est citatus per iudicem laicum pro delicto ab eo commisso, qui tamen non comparet, & ob id ponitur in banno, & ratione contumaciæ vigore statuti habetur pro confesso, an si postea est captus possit dicere bannum, & confessionem nullam tanquam processum contra clericum, & dico quod sic constito de clericatu, *Ancher. in reg. ea q. 25. de reg. iur. in 6. Aufrer. in tract. de potestat. iud. laici super person. eccles. reg. 2. limit. 23. in 16. to. tract. diuers. car. mihi* 289. vltra quod etiam confessio expresse facta est ipso iure nulla, vt dixi etiam supra in ampliationibus.

1288 Quæro decimotertio, quid si clericus fuisset condemnatus tanquam laicus, vt quia ita reputabatur, an tunc si appellauerit, & docuerit se esse clericum iudex appellationis laicus poterit pronunciare sententiam nullam, & dico quod sic determinauit Bart. *cons.* 225. & rationem adducit, quia tunc non iudicat de clerico, sed de nullitate sententiæ *hoc idem dixerunt Petr. de Ancher. & Andr. Barbat. num. 102. cum pluribus sequen. in c. 2. de foro compet. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 62.*

1289 Quæro decimoquarto, an in casibus supradictarum limitationũ in quibus iudici laico acquiritur iurisdictio super personis ecclesiasticis illa acquiratur priuatiue quoad iudicẽ ecclesiasticũ, an vero cumulatiue, & respondeo quod cumulatiue, est bene verum quod si iudex ecclesiasticus processerit contra clericum, & eum condemnauerit ad pœnam non condignam delicto ex defectu potestatis, vt quia deberet pro delicto imponi pœna mortis naturalis quod ipse imponere non poterat, & imposuit pœnam perpetui carceris tunc iudex laicus poterit eundem punire pœna a iure statuta, & etiam mortis, *ita Scacc. in tract. de iud. par. 1. cap. 11. nu. 101. vbi allegat Boss. in tit. de foro compet. num.* 133.

1290 Et vt finem imponam præsenti primo effectui, dico quod prælatus, ac iudex ecclesiasticus potest prohibere laicis ne deferant habitum, & tonsuram clericalem, *Domin. & Franc. in cap. vltimo, in fin. de bigam. in sexto, Marc. Ant. Genuens. in pract. Archiepiscop. cap. 53. nu. 3.* vbi dicit quod ita seruatur in Ciuitate Neapolis.

1291 Secundo sciendum est, quod quando clericus priuatur priuilegio clericali non priuatur nisi possessione clericatus, nam dato quod priuetur priuilegio, nihilominus remanet clericus, quia caracter clericalis est indelibilis, & sic vbicunque clericus propter delictum ammittit priuilegium clericale solam possessionem perdit, & non proprietatem, seu ordinẽ, *Alexand. de Neuo cons. 62. num. 6.*

1292 Tertio sciendum est quòd si iudex sæcularis iudicauerit se competentẽ in causa clerici, & postea sententiam tulerit diffinitiuam non obstante tali interlocutoria quocunq; tempore poterit clericus de nullitate dicere, *Paul. de Castr. in l. 2. num. 9. versic. breuiter ff. si quis in ius vocat. non iuer. Prosper. Passett. cons. 23. nu. 7.*

1293 Quarto sciendum est quòd vbi clericus in casibus a iure permissis conuenitur coram laico tunc debet seruari ius canonicum prout econtra si laicus conuenitur coram ecclesiastico debet seruari ius ciuile, *Petr. Nicol. Mozz. in tractat. de feud. in titul. de naturalib. feud. nu. 125. & seq. Dom. Intrigliol. in eodem tract. centur. 2. art. 94. nu. 9. & 10. cum alijs quos referam infra effect. immediate sequent.*

1294 Quinto sciendum est, quòd quantum ad ammissionem priuilegij clericalis nulla est differentia inter clericos existentes in sacris, & in minoribus, vbi delictum est causa ammissionis ipsius priuilegij quia caracter ita est impressus in animam constituti in minoribus quàm in sacris, *Alexandr. de Neuo consil. 59. num. 4. in fin. vbi adhoc allegat cap. vnicum de vit. & honest. cleric.*

1295 Sexto sciendum est, quòd sex erant necessaria de iure canonico antiquo ad hoc, vt clericus ammitteret priuilegium fori. Primum quòd non incedat in habitu. Secundum quòd se immisceat enormitatibus. Tertium quòd in illis frequentauerit. Quartum quòd in illis sit depræhensus. Quintum quòd fuerit ter monitus. Sextum, & vltimum, quòd post monitiones fuerit incorrigibilis, *Io. Fran. à Ponte cons. 24. num. 4. & 5.* vbi dicit quòd duo vltima sunt disputata, & quod quatuor prima omnino requiritur, *Cepoll. cons. 11. num. 29. 35. & 37. in crimin. Gramma. voto 8. num. 4. & voto 9. nu. 18. & voto 38. num. 15. Roland. à Valle cons. 4. num. 28. & seq. lib. 2. Brun. cons. 64. num. 8. in fin. Decian. in tractat. crimin. part. 1. lib. 4. cap. 9. nu. 103. & 106.* vbi dicit, quòd quatuor prima sufficiunt, *Rain. cons. 7. num. 6. lib. 5. Capic. decis. 155. nu. 26. & decis. 161. num. 2.* vbi dicit quòd ista sex requisita debent adesse in clericis in sacris constitutis, sed in constitutis in minoribus forte sufficerent quatuor prima circa, quæ est in omnibus multum attendenda consuetudo, *Menoch. cons. 912. num. 33. lib. 3. Fuscus in singul. in lit. C, num. 121. Thom. Zerola in praxi episcop. in verb. clericus §. 16.* vbi dicit quòd quinque sufficiunt, *Sigis. Scaccia in tract. de iudi. p. 1. c. 11. nu. 8.* qui dicit quòd prima quatuor requisita debent adesse si non fuerit ter monitus si vero fuerit ter monitus, & clericus sit in minoribus constitutus ad priuandũ illum priuilegio fori *allegat Rol. a Valle cõs. 31. n. 32. lib. 1.*

1296 Septimo sciendũ est, quòd clericus non solum

lum personaliter, & per seipsum potest petere declinatoria fori verū etiam, & per alium, & hoc procedit tā si is, qui petit hanc declinatoriam habet spetiale mandatū, & ad hoc serio sit procurator constitutus, quàm non, & etiā non obstante statuto (prout est in ritu M. C. V. Regni Neapolis) quod declinatoria fori non admictitur nisi reo cōparente, *Guido Pap. dec. 338. Campan. super c. Regni Neapol. c. 94. nu. 8. Marsi. in l. vnica nu. 165. de rapt. virgin. Anton. Scappa in tract. de iure non scripto lib. 5. c. 181. n. 6. & 7. vbi dicit qd ita seruatur de cōsuetudine Franc. dec. 329. Muta super cōsuetud. huius vrbis c. 4. n. 5. Tho. Zerola in d. verbo clericus §. 3. circa medium.*

SECVNDVS EFFECTVS.

SVMMARIVM.

1 *Statutum ligari, & forum sortiri paria sunt.*

2 *Materia de statutis ligantibus clericos est maximum pelagus.*

3 *Clerici regulariter non ligantur statutis laicorum amplia nu. 8. & seq. lim. nu. 112. & seq.*

4 *Statuta regulantur a potestate, & iurisdictione statuentium.*

5 *Lex nulla potest ligare non subditum.*

6 *Laicis deficit potestas ligandi clericos per eorum statuta.*

7 *Superior non ligatur lege sui inferioris.*

8 *Laici omnes sunt inferiores Clericis.*

9 *Clerici etiam in minoribus constituti non ligantur statutis laicorum.*

10 *Statutum loquens per verba quantumuis generalia, & vniuersalia non comprahendit clericos.*

11 *Statuentes non præsumitur quod voluissent in generali statuto comprahendere eos de quibus in specie disponere non potuissent.* (tos

12 *Verba generalia nūquā cōprahendunt priuilegia-*

13 *Verba generalia restringuntur secundum subiectam materiam.*

14 *Statutum laicorum non valet quo ad clericos etiā si eis tollat id quod fuit eis semel acquisitum per longissimā consuetudinem, vel per aliud statutum quod intelligas, vt nu. 18. & seq. & nu. 23. & 24.*

15 *Statutum factum in fauorem non subditi transit in contractum.*

16 *Statutum tollens clericis id quod est eis aliàs acquisitum per aliud statutum dicitur contra libertatem ecclesiasticam, nu. 23.*

17 *Statutum non potest reuocari in præiuditium iuris quod fuit quæsitum non subdito.*

19 *Statuentes possunt prohibere ne clericis fruantur beneficijs ab eorum statutis inductis.*

20 *Statutum denegans eius fauorem clericis non dicitur contra libertatem ecclesiasticam, & de ratione vide nu. 21. & 22.*

25 *Statutum disponens quòd clerici non possint, vti aliquo statuto laicorum in eius fauorem nisi illud acceptent contra se, vel nisi episcopus per suam constitutionem sinodalem approbet statuta prædicta, est validum.*

26 *Statutum quòd non subditi statuentibus nullo potiantur beneficio statutorum est validum, & comprahendit clericos quod intelligas, nu. 28.*

27 *Statutum quod forensis non possit, vti beneficio statutorum non compræhendit clericos.*

28 *Pactum usurarium positum in contractibus licitis annullatur licèt ipsa dispositio licete subsistineatur.*

30 *Conditio inhonesta, vel impossibilis vitiatur, & non vitiat institutionem vel legatum.*

30 *Vtile per inutile non vitiatur in separabilibus.*

31 *Papa non potest statuere, vt omnes clerici subijciantur statutis laicorum.*

33 *Statuta laicorum sicut non compræhendunt personas ita nec bona clericorū nu. 35. distinguen. n. seq.*

34 *Bona dicuntur esse accessoria personarum.*

38 *Bona clericorum tam diu sunt exempta a statutis laicorum quam diu pænes ipsos clericos sunt.*

39 *Ecclesia non supponitur statutis laicorum.*

40 *Propter quòd illud quodq; tale, & illud magis.*

41 *Statutum laicorum non compræhendit clericos ēt quod disponat super quocunq; humani delicto, & etiā crimine lesæ maiestatis.*

42 *Statuta laicorum non compræhendunt clericos etiam si disponant super materia honesta, & fauorabili nisi ipsi hoc velint.*

43 *Clerici quando possint vti statutis laicorum eis fauorabilibus num. 46.*

44 *Statutum faciens expressam mentionem de clericis nō valet nec eos ligat etiam qd sit eis fauorabile, & priuilegiatiuum nisi sit à summo Pontifice acceptatum, & confirmatum, & de ratione vide nu. 45.*

47 *Principes non recognoscentes superiorem in eorū statu habentur loco Imperatoris, & potiuntur omnibus iurisdictionibus quibus Imperator.*

48 *Dispositio qualibet loquens de Imperatore habet locum etiam in principibus non recognoscentibus superiorem.*

49 *Ciuitates liberæ, & republicæ habēt iura Imperij.*

50 *Imperator dicitur dominus totius orbis.*

51 *Statutum non extenditur vltra iurisdictionem statuentis.*

52 *Statutum disponens simpliciter priuilegiando clericos est validum.*

53 *Clerici etiam cum iuramento non possunt se submictere statutis laicorum sed contra num. 54.*

55 *Laici respectu iuris indiuidui quod habent cum clericis non ligantur statutis laicorum.*

56 *Consors litis potitur omnibus priuilegijs competentibus suo consorti.*

57 *Restitutio in integrum concessa minoribus competit etiam maioribus litis consortibus.*

57 *Priuatus si habet ius cōmune cum ecclesia iuuabitur priuilegio ne contra eū præscribatur nisi spatio*

centum annorum prout contra ecclesiam.

59 *Præscriptio si est interrupta per vnum ex socijs talis interruptio prodest consocys.*

60 *Appellatio interposita ab vno ex consortibus litis prodest alteri consorti.*

61 *Statutum contra libertatem ecclesiasticam est nullius momenti ampl. nu. 62. & seq.*

62 *Statuentes & scribentes statuta contra ecclesiasticam libertatem sunt excommunicati.*

63 *Mandantes obseruari statuta contra ecclesiasticam libertatem sunt excommunicati.*

64 *Officialis qui potest & non tollit statuta contra libertatem ecclesiasticam compilata incidit in sententiam excommunicationis prout ipsi statuentes.*

65 *Statutum dicitur contra libertatem ecclesiasticam non solum si illud directe offendat verum etiam si indirecte.*

66 *Statutum contra libertatem ecclesiasticam dicitur septem modis.*

67 *Statutum contra libertatem ecclesiasticam quando disponat contra priuilegia concessa clericis & ecclesijs a Summo Pōtefice, vel alio principe sæculari.*

68 *Statutum dicitur contra libertatem ecclesiasticam quotiescunq; facit deteriorem conditionem clericorum, vel ecclesiarum quam sit de iure canonico, vel ciuili amplia num. 69. & 70.*

71 *Statutum dicitur contra ecclesiasticam libertatem si infert iniuriam vni ecclesiæ tantum, & n. 72.*

73 *Statutum dicitur cōtra libertatem ecclesiasticam si tollit clericis id quod per longam consuetudinem fuit eis quæsitum.*

74 *Consuetudo habet vim priuilegij, & tamen operatur quantum priuilegium.*
75 *Statutum dicitur contra libertatem ecclesiasticam si reddit clericos timidiores ad operandum id quod libere operarentur si statutum non adesset intellige nu. 76.*

77 *Statutum dicitur contra libertatem ecclesiasticam etiam si de clericis, vel ecclesijs nihil disponat sed de illis qui cum clericis contrahunt.*

78 *Statutum dicitur contra libertatem ecclesiasticam si clericis tollit facultatem libere disponendi de rebus suis.*

79 *Clerici non ligantur laicorum statutis etiam factis a quantumuis supremo Principe.*

80 *Statuta laicorum quo ad personas ecclesiasticas sunt nullius momenti etiam si adesset consuetudo ita statuendi.*

81 *Laici non possunt statuere super re spirituali, vt est super matrimonio, & similibus.*

82 *Statutum per quod cohartatur libera facultas matrimonij contrahendi non valet lim. 82.*

83 *Statutum puniens contrahentes matrimonium cū hominibus alterius factionis seu ciuitatis non valet.*

84 *Statutum quod mulier quæ nubit extra territoriū vel cum extero non possit succedere non valet.*

85 *Statutum disponens quod filij nati ex tali matrimoniō, vt ex matrimonio contracto cum extera, vel ignobili, ammittant nobilitatem tn est validum.*

86 *Statutum disponens ne pupillus, vel filius' familias possint contrahere matrimonium nisi cum consensu alicuius non valet.*

88 *Celsus Vgo cons. 38. nu. 5. in fin. reprobatur.*

89 *Consensus patris non est necessarius, vbi filius vult contrahere matrimonium licet de vrbanitate, & honestate requiratur.*

90 *Statutum principis sæcularis disponens in materia excommunicationis est omnino nullum.*

91 *Statutum tollens penam excommunicationis, vel prohibens aliquem posse excommunicare non valet.*

92 *Statutum directe tollens vires iuramenti est inualidum secus si indirecte.*

93 *Statutum disponens de decimis non valet.*

94 *Statutum laicorum loquens in materia vsurarum est nullius momenti.*

95 *Statutum disponens quod mutuans pecuniam vniuersitati non possit collectari non valet.*

96 *Statutum laicorum permittens vsuras licet non excuset quo ad pænas spirituales excusabit tamen quoad pænas temporales.*

97 *Principes sæculares possunt statuere circa spiritualia corroborando Ius canonicum.*

98 *Statutum laicorum disponēs de persona laicorum respectu clericorum est inualidum.*

99 *Statutum dictans quod concubinæ clericorum non possint stare in conniuinio, uel imponens aliquam pænam concubinis clericorum non valet.*

100 *Statutū dicitur conditum contra clericos ēt si in consequentiam, & non principaliter de eis disponat.*

101 *Principes laici non possunt statuere in materia concernente seu permittente peccatum.*

102 *Statutum permittens præscriptionem cum mala fide non valet.*

103 *Statutum quod filius spurius, vel alter illegitimus succedat in bonis paternis non valet.*

104 *Clericus qui succedit laico non ligatur statutis quibus ligabatur laicus eius author.*

105 *Statutum præiudicans alicui piæ causæ non valet.*

106 *Statutum puniens consanguineum clerici respectu ipsius clerici non valet.*

107 *Clerici coniugati quando non supponantur statutis laicorum.*

108 *Statuentes licet habeant liberam statuendi facultatem non propterea possunt aliquid statuere contra, vel supra clericos.*

109 *Statutum laicorum non ligat clericos etiam ad fauorem alterius clerici, vel ecclesiæ.*

110 *Clerici præsumuntur ignorare statuta laicorum.*

111 *Statutum laicorum est nullum tam si directe, quā si indirecte disponat de clericis.*

112 *Statutum laicorum continens aliquid quod est diuino, naturali, vel canonico iuri conforme ligat etiam clericos.*

113 *Statutum fundatum super naturali equitate ligat clericos.*

114 *Iudex ecclesiasticus non tenetur seruare statutum conforme iuri naturali, diuino, vel canonico, vt si statu-*

statutum laicorum, & vti quid a praedictis iuribus dispositum, & mandatum.

115 Paena interposita per statutum laicorū (casu quo clerici supponuntur tali statuto, non pōt exigi per iudicē saecularem, sed est exigenda per ecclesiasticum.

116 Clericus negotiator an & quando subijciatur statutis laicorum, nu. 117. 118. 119. & 120.

121 Statutum tractans de successione an & quando comprehendat clericos, nu. 122. 123. 124.

125 Statutum laicorum comprehendit bona & haereditates clericorum post mortem ipsorum.

126 Bona quae transeunt de persona ecclesiastica ad laicum dicuntur laicalia lim. vt nu. 127.

128 Clerici non possunt habere filios legitimos, & naturales, & de legitimo matrimonio.

129 Statutum loquens de haereditate illius qui moritur ab intestato non habet locum in haereditate illius qui moritur intestabilis.

130 Statutum quod potest afferre commodum, & incommodum ligat clericos.

131 Statutum quod potest afferre commodum, & incommodum non dicitus alicui praeiudiciale.

132 Statutum disponens super ordinatorijs iudicij ligat clericos.

133 Forensis in ordinatorijs ligantur statutis loci in quo lis agitatur secus in decisorijs.

134 Statuta quae respiciunt modum procedendi non concernunt personam, sed causam.

135 Statutum quādo dicitur respicere ordinatoria iudicij, & nu. seq.

135 Statutum dans executionem paratam instrumentis dicitur respicere ordinatoria iudicij.

136 Statutum disponens super appellationibus interponendis respicit ordinatoria iudicij.

137 Statutum de compromissis faciendis respicit ordinatoria.

138 Statutum tollens aliquam exceptionem de iure competentem dicitur respicere decisoria.

139 Statutum tollens omnes exceptiones aduersus executionem instrumenti non ligat forensem conuentum in loco vbi ad est tale statutum.

140 Statutum disponens circa probationes dicitur respicere decisoria.

141 Probatio respicit decisoria, & non ordinatoria, qa litis victoria dependet à probatione.

142 Locus contractus, & non iudicij attenditur in probatione facienda.

143 Instantia perempta, quae acta percant, & quae non num. 144.

145 Clericus litigans contra laicum in curiae saeculari ligatur statutis, & consuetudinibus illius curiae tām circa ordinatoria, quām decisoria, sed contra n. 147

146 Laicus agens contra clericum in curia ecclesiastica debet seruare statuta illius curiae.

148 Statutum laicorum à Papa confirmatum ligat etiam clericos.

149 Statutum laicorum à Papa confirmatum dicitur statutum Papale quod intelligi, vt n. 151.

150 Statutum confirmatū recipit vires à confirmante

152 Papa confirmans omnia in volumine statutorum descripta non censetur confirmare statutum quod continet periculum animae quod lim. n. 153

154 Confirmatio non operatur vbi confirmatum non est confirmabile.

155 Confirmatio nihil noui tribuit, sed quatenus confirmanda sunt iusta, & valida, superior confirmasse intelligitur.

156 Confirmatio statutorum quando fit ex certa scientia, & in forma specifica refertur ad omnia statuta quantumuis nulla, & inualida.

157 Statuta cōtra libertatem ecclesiasticam, vel aliter iniusta ad hoc vt sint valida, & ligent clericos non sufficit confirmatio Papalis facta ex certa scientia & in forma specifica, sed requiritur vt Papa de eis in specie fuerit certioratus.

158 Confirmatio statutorum quando dicatur facta ex certa scientia, & in forma specifica.

159 Confirmatio in dubio praesumitur facta in forma communi.

160 Confirmatio statutorum facta à Summo Pontifice semper interpretatur ne comprehendat clericos, licet de hoc nihil sit dictum

161 Confirmans omnia statuta non videtur confirmare ea quae eius potestatem minuunt.

162 Statuta confirmata per Episcopum nunquam afficiunt clericos.

163 Statutū afferens modicū praeiudiciū ligat clericos

164 Statutum laicorum disponens in materia delictorum in quibus clericus perdit priuilegium fori, vt est in assassinio comprehendit etiam clericos.

165 Clericus degradatus subiacet statutis laicorum.

166 Statutum laicorum ligat etiam clericos vbi ratio statuti tenderet euidenter ad finem rationabilem, & communem tām clericis, quām laicis lim. n. 173

167 Statutum disponens quod occidens non succedat in bonis occisi comprehendit etiam clericos

168 Statutum disponens simpliciter, & generaliter circa honesta, & non sit contra libertatem ecclesiasticā ligabit clericos, sed contra nu. 169. concorda n. 170. 171. & 172.

174 Statutum laicorum ligat etiam clericos vbi eius obseruantia non pareret aliquod peccatum, neq; aduersaretur sacris constitutionibus.

175 Statutum laicorum fundatum super honestate, & bonis moribus includit clericos licet non intuitu statuti, sed intuitu honestatis.

176 Statutum laicorum disponens super hijs, quae competunt clericis non vti clericis, sed vti alij de populo comprehendit etiam clericos.

177 Statutum laicorum disponens super vtili dominio rei emphyteuticae ecclesiae est validum.

178 Statutum laicorum dans ordinem succedendi inter comprehensos in inuestitura rei emphyteuticae est validum.

170 Coloni & inquilini clericorum ligantur statutis laicorum lim. nu. 180

Sta-

181 Statutum laicorum dirigens eius verba in laicum si tamen affert praeiudicium clericis, vel ecclesiae est inualidum.

182 Statutum principis laici disponens super possessorijs ligat ecclesiasticas personas.

183 Statutum editum ad petitionem, & instantiam clericorum ligabit ipsos clericos.

184 Statutum laicorum disponens super rebus cõprehendit clericos dominos ipsarũ rerum limita n. 186

185 Statutum quando dicatur loqui in rem & quando in personam vide remissiue.

187 Statutum laicorum ligat clericos si clerici ex eorum libera voluntate illud acceptauerunt.

188 Statutum disponens in acquirendis ligabit etiam clericos.

189 Statutum laicorum si non principaliter, sed in consequentiam affert damnum clericis est inualidum, sed contra n. 190.

191 Statutum dans certam formam contractibus, & vltimis voluntatibus ad hoc ut valeat comprehendit etiam clericos nu. 192. sed contra num. 193. concor. 194. & 195.

196 Tertiarij S. Francisci, & ceterarum religionũ ligantur statutis laicorum.

197 Statutum laicorum respiciens publicam, & cõem vtilitatem comprehendit tam laicos, quàm clericos, sed contra n. 199. & 200.

198 Prohibitũ sit permissum ratione publicae vtilitatis.

201 Consuetudines ex quo sunt mistae, tàm clericorum, quàm laicorum comprehendunt clericos secus si consuetudo esset laicorum tamen limit. n. 203. 204. 205

206 Statutũ disponens idem quod ius commune ligat clericos in illis casibus in quibus ius commune ligat ipsos clericos.

207 Consuetudines feudales ligãt clericos feudatarios ampl. nu. 208

208 Ecclesia si est feudataria ligatur consuetudinibus, & constitutionibus feudalibus.

209 Clerici vassalli possunt feudo priuari ex illis met causis ex quibus priuantur laici vassalli.

210 Vassallus, qui vult inuestiri de feudo tenetur praestare instrumentum fidelitatis.

211 Clericus vassallus tenetur iurare fidelitatem prout seruant vassalli laici.

212 Ecclesia si est feudataria non tenetur praestare iuramentum fidelitatis prout alij vassalli.

213 Praelati si habent feudũ tenentur praestare fidelitatẽ.

214 Clerici vassalli licet teneantur praestare iuramentum fidelitatis ad huc non tenentur praestare iuramentum assecurationis si sunt familiares domini.

215 Vassallus tenetur reuelare domino delictum quod in eius persona machinatum sub pena ammissionis feudi quod ampliatur etiamsi vassallus esset clericus, nume. 216.

217 Sacerdos quo casu teneatur reuelare id quod scit in confessione.

218 Vassallus etiam quod sit clericus non potest alienare feudum sine consensu Domini.

219 Vassallus clericus osculans vxorem domini feudi priuatur feudo, vt laicus.

220 Clericus vassallus ratione feudi tenetur ad oĩa ad quae tenentur caeteri vassalli laici.

221 Clericus vassallus potest priuari feudo ex omnibus illis causis ex quibus potest priuari vassallus laicus.

222 Ecclesia an priuetur feudo ob delictum commissum per praelatum.

223 Clerici licet non ligentur statutis laicorum ligantur tamen iure ciuili Romanorum quatenus non aduersatur iuri canonico.

224 Ius ciuile quatenus non est correptum per ius canonicum censetur ab eo approbatum

225 Patientia operatur consensum in eo, qui cõtradicere do actum impedire potest.

226 Leges ciuiles sunt diuinitus per ora principum promulgatae.

227 Ecclesia legum saecularium non respicit famulatũ.

228 Lex ciuilis loquens expresse de clericis non valet amplia nu. 229.

230 Lex ciuilis fauens clericis statim censetur per canones approbata etsi est nocina reprobata.

231 Lex ciuilis ligat etiam in conscĩetia sub reatu mortalis peccati, sed contra n. 232

233 Lex ciuilis continens, vel permittens peccatũ non valet amplia, n. 234

235 Dispositio l. patris, C. ad l. Cornel. de Sicar. non habet locum in foro conscientiae

236 Contrahentes possunt ad inuicem se decipere secundum ius ciuile.

237 Contrahentes non possunt se decipere etiam infra dimidium iusti pretij in foro conscientiae.

238 Ius ciuile vbi contradicit iuri canonico non est seruandum inter clericos, nec in foro ecclesiastico.

239 Ius ciuile inferens aliquod grauamen ecclesiae nõ valet.

240 Lex quando dicatur praeiudiciale, & afferre grauamen ecclesiae.

241 Venientes ab intestato si non petunt tutorem pupillo priuantur eius successione etiam quod sint clerici, num. 242

243 Condemnatus ad mortem non potest testari etiam ad pias causas.

244 Clericus condemnatus ad mortem perdit testamẽti factionem prout laicus.

245 Clerici arctantur praescriptione à iure ciuili introducta.

246 Ecclesia non ligatur nisi praescriptione 40. annor.

247 Instantia biennalis, vel triennalis inducta de iure ciuili currit etiam clericis, tam si litigant in causis ecclesiasticis, quàm saecularibus.

248 Instantia de iure canonico nunquam perit.

249 Instantia in causis ecclesiasticis, & spiritualibus est perpetua.

250 Clericis succeditur, & ipsi alijs succedunt secundum dispositionem iuris ciuilis quando tractatur de successione ab intestato.

251 Ius ciuile loquens in materia tutorum, & curatorum

rum seruatur etiam inter clericos.

252 Clericus qui adiuit hæreditatē non facto inuentario tenetur vltra vires hæreditarias prout laici.

253 Ecclesia quæ adiuit hæreditatē non facto inuentario non tenebitur vltra vires hæreditarias.

254 Clerici tenentur instituere suos parentes titulo honorabili ad hoc vt valeat testamentum.

255 Infames de iure ciuili sunt etiam infames de iure canonico nisi in casibus expressis ī ipso iure canonico.

256 Litigiosi vitium exstans apud resignantem transit in resignatarium.

256 Litigiosi vitium ita consideratur, & procedit inter clericos sicut inter laicos.

257 Litigiosi vitium habet locum etiam in materia beneficiali.

258 Litigiosi vitium exstans apud resignantem transit in resignatarium.

259 Remedium recuperandæ possessionis introductum a iure ciuili procedit etiam inter clericos.

260 Ius ciuile imponens pœnas contra contumaces vel temere appellantes habet locum & si contumax esset clericus vel si clericus temere appellauerit.

261 ✱ Clericus litigans coram sæculari potest appellare ante sententiam.

262 Testamentum annullatur propter præteritionem filij testatoris & si instituatur hæres clericus, ecclesia, vel locus pius.

263 Dispositio l. fi. C. de iur. deliberan. & authen. hoc amplius, C. de fideicom. habet locū etiā inter clericos.

264 Causa clericorum, & ecclesiarum semper sunt decidendæ, & terminandæ secundum ius ciuile in defectu iuris canonici.

265 Clerici in foro conscientiæ tenentur seruare statuta laicorum quando sunt iusta.

266 Statutum taxans, & limitans pretium rerum comestibilium vendendorum ligat etiam clericos.

266 Clerici tenentur ad restitutionem si vendunt rem comestibilem plusquam est taxatum per statutum laicorum.

267 Statutum disponens quòd quicumque declinauerit iurisditionem iudicis laici incidat in aliquam pœnam non ligat clericos.

268 Statutum prohibens delationem armorum non cōprehendit clericos.

269 Statutum ꝙ extantibus masculis feminæ non succedant excludit etiam feminas moniales contra nu. 270. de ratione vide 271. distingue 272. limita 273.

274 Statutum excludens feminas propter masculos excludit etiam eas ab hæreditate clerici sed contra nu. 275. limita primam opinionem 276.

277 Statutum excludens feminas propter masculos hēt locum & si masculus esset clericus contra num. 278.

279 Masculus clericus præfertur feminæ in successione feudi casu quo in feudis potest succedere.

280 Statutum quod frater primogenitus excludat secundogenitos an excludat secundogenitos clericos n. 281. limita secundam opinionem n. 282.

283 Statutum excludens monachos vel clericos a successione parentum vel agnatorum non valet limita vt num. 284.

285 ✱ Fratres capuccinorum, & de obseruantia S. Francisci, & clerici regulares vocati Theatini sunt penitus incapaces bonorū tā in cōmuni quā in particulari.

286 Statutum quod filia dotata, & maritata vel ingressa monasterium non succedat patri vel agnatis est validum.

287 Statutum quod officialis anni præsentis non possit se intromittere nec cognoscere de gestis per suum prædecessorem etiam si essent nulla non habet locum vbi officialis præteritus condemnasset clericum quia tunc posset de tali condemnatione cognoscere.

288 Statutum quod post annum non possit dici de nullitate non ligat clericos actiue sed tantum passiue.

289 Statutum quod bona donata possit confiscari si donans infra certum tempus deliquerit non habet locum vbi bona fuissent donata clerico.

290 Statum prohibens vt aliqua res) vtputa vinum vel granum, non possit extrahi extra territorium comprehendit etiam clericos extrahentes eius fructus sed contra nu. 291. 292. 293.

294 Coloni ecclesiæ, & clericorum subiacent statutis laicorum prout cæteri laici.

295 Statutum quod habens prædium vel domum magnam possit capere minorem pro amplianda sua soluto prætio compræhendit etiam clericos.

296 Statutum puniens euntes de nocte sine lumine non compræhendit clericos.

297 Statutum quod qui vult agere teneatur satisdare de soluendis expensis in casu succumbentiæ an compræhendat clericos.

298 Statutum quod quilibet possit ducere aquam per alienum fundum inuito domino compræhendit clericos tam actiuè quam passiuè.

299 Aqua vbi per statutum potest conduci per alienum fundum semper debet duci per locū minus damnosum, & minus incommodum domino fundi.

300 Statutum quod filius familias non possit contrahere sine consensu patris habet locum etiam in filio familias clerico sed contra ibidem.

301 Statutum disponens super instantia an, & quando comprehendit clericos.

302 Statutum dans executionem paratā instrumentis an, & quādo ligat clericos n. 303. 304. 305. & 306.

309 Statutum puniens ludentes non afficit clericos.

308 Clericus lusor quomodo puniatur remissiue.

307 Statutum quod forensibus non possint vendi arma arctat etiam clericos.

310 Statutum imponens pœnam vel gabellam contra euntes ad molendum in alio molendino quam principis vel vniuersitatis non compræhendit euntes ad molendum in molendino ecclesiæ, vel clerici.

311 Statutum imponens pœnam vel gabellam contra euntes ad molendum in alieno molendino non restringit clericos.

312 Statutum quod vir non possit alienare bona dotalia habet locum & si alienatio fieret in clericum secus

sista-

si statutum dictaret quod nemo possit emere rem dotalem num. 313.

314 *Statutum tollens appellationem ab interlocutorijs ligat etiam clericos.*

315 *Statutum prohibens introduci in ciuitatem vinum vel alium recollectum extra ciuitatem an, & quando comprehendat ecclesiasticas personas n.* 316.

317 *Stante statuto quod non possit introduci in ciuitatem vinum vel aliud recollectum extra territorium an potest introduci tale quid recollectum in prædijs ecclesiasticis positis extra territorium.*

318 *Statutum quod quilibet teneatur introducere in ciuitatem blada recollecta in territorio an afficiat clericos.*

319 *Statutum prohibens, ne pater, vel mater possint disponere de certis bonis, vel de quota bonorum habet locum etiam si dispositio sit in fauorem clerici, vel ecclesiæ.*

320 *Statutum prohibens venationem ligat clericos.*

321 *Statutum requirens certam sollemnitatem in alienationem bonorum minoris procedit etiam si minor esset clericus.*

322 *Statutum imponens certam penam pro delicto an is qui commisit tale delictum possit puniri ea pœna si post delictum fuit factus clericus.*

323 *Statutum disponens quòd extantibus agnatis cognati non possint succedere an excludat etiam cognatos clericos.*

324 *Statutum quod clericus deponens falsum coram iudice laico possit ab eos puniri quando sit validum.*

325 *Stante statuto quòd vicini teneantur resarcire damnum domorum combustarum clerici non possunt agere ad talem emendam quia ipsi ad id compelli non possunt.*

326 *Clerici qui non ligantur statutis laicorum non possunt frui eorum priuilegijs.*

327 *Clerici, & ecclesia semper vtuntur dispositione iuris communis nisi in casibus expressis.*

328 *Statutum minuens legitimam quam sit de iure communi habet locum etiam si filius esset clericus.*

329 *Statutum augens legitimam filiorum super bonis paternis an si pater instituat hæredem ecclesiam, vel clericum filij possunt deducere legitimam iuxta formam statuti.*

330 *Filij sunt preferendi, & magis priuilegiati quam pia causa.*

331 *Statutum prohibens ne offitialis vel nobilis recipiat cessionem contra plebeum habebit locum etiam si cessio fuit contra ecclesiam.*

332 *Statutum disponens quod bona quæ transeunt in ecclesiam vel ecclesiasticam personam transeant cū onere tributi prout erāt apud laicos vel quod semper possint collectari an sit validum, & n.* 333. & 335.

334 *Ratio ad hoc vt propria sit tributaria debet esse expressa qualitas, & quantitas tributi.*

336 *Pactum initum inter ciues vt omnes obligent eius bona pro tributis, & collectis futuris est validum etiam in præiuditium ecclesiarum, & clericorum.*

337 *Statutum quod nemo possit alienare bona stabilia existentia in territorio an tale statutum arctet clericos ita ut ipsi non possint alienare n.* 338. & 339.

340 *Statutū quod nemo possit alienare in forensem bona stabilia sub pœna non habet locum in eo qui alienat clerico vel ecclesiæ non subditis sed contra n.* 341. *Amplia secundam opinionem num.* 342. *limita.* 342. & 344.

345 *Statutum quod immobilia non possint alienari in non subditum absq; licentia principis habet locum etiam si alienatio fuerit facta clerico.*

346 *Statutum disponens quod alienans in non subditum soluat tot pro libera habet locum etiam si alienatio fieret in clericum.*

347 *Statutum mandans vt non possit fieri alienatio in non subditum præhabitis certis proclamationibus habebit locum etiam si alienatio fieret in clericum.*

348 *Statutum quocumq; modo prohibens alienationem in non subditum nunq. comprehendit clericum alienantem alio clerico non subdito.*

349 *Statutum mandans quod ingressurus religionem censeatur statim priuatus successione est validum contra* 350. *amplia num.* 352.

351 *Facere aliquid tempore prohibito vel facere tempore permisso, & effectum conferre in tempore prohibito paria sunt.*

353 *Statutum disponens quod volens ingredi monasterium possit testari de bonis presentibus, & futuris alias non testando censeantur instituti venientes ab intestato valet.*

354 *Statutum disponens quod mulier vel minor non possint contrahere vel testari sine certa sollemnitate & quod aliàs contrahendo contractus sit nullus an habeat locum vbi contractus fieret in fauorem clerici vel ecclesiæ nn.* 355. 356. & 357.

358 *Statutum prohibens aliquid vendi clericis vel ab eis aliquid emi vel prohibens aliqua seruitia clericis præstari non valet, un.* 359.

360 *Statutum mandans quod vendens aliquam rem clericis teneatur soluere gabellam vel aliquid simile facere non valet.*

361 *Statutum prohibens ne possit contrahi cum clerici est nullum.*

362 *Stautum quod clericis non possint vendi bona feudalia est validum.*

363 *Statutum mandans quod non soluens onera non gaudeat benefitijs statutorū non cōprehēdit clericos.*

364 *Clerici dicuntur legati apud Deum pro populo, & effundunt orationes ad placandam iram Dei.*

365 *Clerici sunt qui assidue orant pro populo.*

366 *Statutum quod existentibus agnatis vsq; ad certum gradum excludantur cognati habet locum etiam in hæreditate clerici.*

367 *Priuilegium personale extinguitur cum persona.*

368 *Statutum quod obtinens benefitium non possit capere possessionem sine licentia principis secularis vel alterius offitialis laici non valet.*

369 *Statutum quod bannitus possit impune occidi an com-*

excludant feminas, & alio quod religiosus non possit excludere feminas, tunc succeditur secundum dispositionem iuris communis n. 437.

437 *Statutum disponens quod colonus ecclesiæ vel clerici teneutur soluere collectam pro domino non valet*

439 *Statutum excludens filias dotatas vel mandans quod filia exclusa dotetur an habeat locum in ea quæ fecit se momalem.*

440 *Argumentum de matrimonio spirituali ad carnale est validum.*

441 *Statutum probibens alienationem rei litigiosæ an comprehendat slericos.*

442 *Statutum quod si venditor non apprebenderit possessionem rei venditæ sontractus præsumatur simulatus non comprehendit slericos.*

443 *Statutum mandans quod qui vult agere teneatur præstare de soluendo talem summam si succumbuerit non ligat clericos.*

444 *Statuum minuens pœnam offendenti clericum quam sit dispositum de iure ciuili, vel canonico non est validum.*

445 *Statutum quod non possit appellari ad sedem Apostolicam ommisso medio non valet.*

446 *Statutum prohibens ne testator decedens sine filijs possit de certis bonis, vel de quota bonorum testari non compebendit elericos.*

447 *Statutũ abreuians præscriptionẽ nõ ligat clericos.*

448 *Statutum loquens in materia damni dati an habeat locum in clericis, tam actiue, quàm passiue.*

449 *Statutum imponens pœnam custodibus animalium damnum dantium habet locum etiam in custodibus animalium clericorum.*

450 *Animalia clericorum quando possint retineri pro damnis ab illis illatis.*

451 *Statutum quod solutio debiti non possit probari per testes non ligat clericos.*

452 *Statutum loquens de probationibus faciendis nunquam ligabit clericos, & num. 454. 455.*

453 *Probatio respicit decisoria a qua causa dependet victoria.*

456 *Statutum tollens ferias introductas in honorem Dei non valet.*

457 *Statutum quod pater non possit meliorare vnum filium in praiudicium aliorum habet locum etiam si vellet meliorare filium clerisum, vel alium in praiudicium clerici.*

458 *Statutum quod coloni possint renuntiare suæ conductioni non procedit in solonis ecclesiæ.*

459 *Statutum quod ecclesia vel clerics nunquam possint præscribere an valeat, & num. 460.*

461 *Præscriptio cum mala fide nunquam permittitur de iure canonico.*

462 *Statutum requirens consensum agnatorum in contractibus mulierum vel minorum sufficit vt consentiat agnatus clericus.*

463 *Monachi, & cæteri regulariter dicuntur mortui mundo.*

464 *Statutum quod contractus nõ possit aliter probari quam per instrumentum non habet locum in contractibus clericorum.*

465 *Statutum quod filij positi in conditione non censeantur vel cẽseantur positi in dispositione vel quod testator præsumatur tollere vel non tollere falcidiã vel trebellianicã nõ habet locũ in testamentis clericorũ.*

466 *Statuum quod donatio rei de qua non est capta possessio in vita donantis præsumatur nulla an habeat locum vbi donatio esset facta clerico.*

467 *Statutum quod pro funere, & exequijs non possit expendi nisi vsq, ad tantam summam non valet limita vt num. 468.*

469 *Pompæ funerales magis sunt viuorum sollatia quam mortuorum suffragia.*

470 *Statutum annullans donationem aliquo casu non annullat donationem factam per clericum etiam in fauorem laici.*

471 *Statutum probibens ne possit fieri inuestitura extraneis existentibus hæredibus emphiteutæ an habeat locum in bonis emphiteuticis ecclesiasticis.*

472 *Statutum quòd nemo possit inuestiri nisi vocato possessore an habeat locum vbi inuestitura est facienda per ecclesiam vel clericum.*

473 *Statutũ quod nemo possit inuestiri nisi citato possessore non habet locum ubi inuestiendus esset clericus.*

474 *Statutum quod certa bona non possint alienari extra familiam hẽt locum ẽt si vellet alienare clericus.*

475 *Statutum imponens gabellam pro quocumque actu nunquam ligabit clericos lim. num. 476. 477.*

478 *Statutum dictans quod pater uel mater non possint disponere ultra certã partẽ etiã pro anima est ualidũ.*

479 *Statutum quod res immobiles quæ perueniunt ad clericos vel ecclesiasticas personas non possint per eos retineri sed teneantur illas vendere infra certum tempus non valet.*

480 *Statutum de soluendis sportulis iudicibus non cõpræhendit clericos.*

481 *Statutum quod emptor teneatur ad gabellam etiã pro parte venditoris non habet locum vbi quis emisset ab ecclesia vel slerico.*

482 *Statutum quod de omnibus legatis soluatur gabella an habeat locum in legatis pijs.*

483 *Statutum quod in sepultura non possit expendi nisi tantum an valeat.*

483 *Clericus casu quo supponitur statutis laicorum non potest compelli ad eorum obseruantiam per officiales laicos sed per suos superiores ecclesiasticos.*

484 *Statuta omnia fauorabilia a laicis condita prosunt etiam clericis num. 485.*

486 *In dubio non præsumitur quod quis fecerit se clericum ne scilicet non supponatur statutis laicorum.*

487 *Statutum in quo sit expressa mentio de personis ecclesiasticis vel de eorum bonis est omnino nullum amplia num. 488. lim. 489.*

490 *Clericus, & ecclesia si volunt vti statutis laicorum debent seruare eorum formam, & nu. 492.*

491 *Statutum dans executionẽ instrumentis infra tãtum tẽpus, clericus nõ poterit agere executiue elapso*

eo

eo tempore, & num. 493.

495 *Statutum quod creditor qui vult agere executiue teneatur praestare de soluendo certam partem si debitum reperitur solutum comprahendit etiam clericos.*

496 *Statutum quod possit creditor carcerari facere suum debitorem cui debeat praestare certa alimenta, clericus tenetur etiam talia alimenta praestare si ipse carcerari fecit suum debitorem.*

497 *Clerici praesumuntur contraxisse iuxta locorum statuta, & consuetudines.*

498 *Clericus vbi non ligatur statutis laicorum non potitur eorum priuilegijs sed contra nu. 499. concordia vt nu. 500. 501. 502 & 503.*

504 *Clerici contrauueniendo statutis laicorum peccant mortaliter in casibus in quibus talibus statutis ligantur, & tenentur ad restitutionem.*

505 *Laici contrauueniendo statutis peccant mortaliter.*

506 *Lex siue statutum quando dicatur iustum ad hoc vt illi contrauueniens peccet mortaliter.*

507 *Contrauueniens legi poenali licet peccet mortaliter non tamen tenetur ad restitutionem poenae.*

508 *Statutum quod non arctat clericos nec ipsorum clericorum rerum conductores obligare potest respectu ipsarum rerum.*

509 *Statutum dirigens eius verba ad iudicem nunquam comprahendit clericos.*

510 *Clericus vtitur omnibus statutis contra laicus vbi laici vti fuissent alijs statutis contra clericos.*

511 *Clericus qui recusauit se summittere statutis laicorum non potest amplius foelicitari beneficijs ipsorum vel aliorum statutorum.*

512 *Statuentes cogi possunt ad declarandum statutum obscurum, & dicendum quod non comprehendit personas ecclesiasticas.*

513 *Episcopus quibus remedijs possit vti ad compellendum statuentes ut declarent quod statutum per eos editum non comprehendat clericos & n. 515.*

514 *Episcopus solus, & ex officio potest statuendo per suum edictum declarare ut statutum à laicis conditum non comprehendat clericos.*

SECVNDVS EFFECTVS.

1 ET quia paria sunt forum sortiri, & statutis ligari, *vt not. gl. & DD. in c. quod clericis, de foro compet. Innocen. & caeteri scribentes in rub. de Consuetud. Rimi. sen. cons. 487. n. 7. lib. 3. & cons. 268. n. 43. lib. 2. Surd. cons. 2. n. 14. in fin. Alciat. cons. 30. n. 1. & per tot. to. 1. lib. 2. Crot. cons. 335. n. 11. lib. 3. Socin. sen. cons. 71. n.* 2 *1. lib. 4. Bero. cons. 65. nu. 99. lib. 1.* Ideo post primum effectum in quo de foro clericali loquutus fui subnectam secundum; & in eo quando statuta laicorum comprehendant clericos, & caeteras personas ecclesiasticas pro viribus tractabo; Est enim regulare quod clerici non ligantur statutis laicorum, *c. benè quidem, 96. dist. c. at si clerici, c. clerici, & c. qualiter de iud. cap. 2. de foro compet. c. continua. 11. q. 1. c. non minus, & c. aduersus de immun. eccles. c. quamquam de censib. in 6. c. 1. c. clericis, & c. fin. de immun. eccles. in 6. Auth. cassa, & irrita, C. de sacros. eccles. c. quae in ecclesiarum,* 3 *& c. ecclesia S. Mariae de constit. & vtrobique omnes scribentes Innocen. in c. postulasti, in fin. de foro compet. Aucher cons 258. n. 2. Guid. Papa cons. 221. n. 3. Plot. cons. 30. n. 11. Alber. in tracta. de statut. lib. 2. q. 2. n. 18. Abb. in c. constitutus in 5. not. de restit. in integr. Roland. Casagn. in obseruat. ad decret. sabaud. in prohem. §. 3. n. 1. Lapus allegat. 101. n. 22 Maluas cons 87. n. 50. Anastas Germ. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. n. 100 Panzerol. cons. 104. n. 17 Passet. cons. 22. n. 8. Benincasa in tract. de paupertate q. 8. special. 4. n. 49. vbi n. n. tos alios allegat Marches. in tract. de commissionib. p. 2. c. 3. q. c. principalis, n. 311. car. mihi 489. Maccabr. cons. 26. n. 163 Surd. in tract. de alimentis tit. 2. q. 15. n. 62. Albanus in lucubration. ad Bart. in l. 1. nu. 8. C. de Summa Trin. & fide Catho. Ianlongus in racemat. iuris racemat. 101. n. 1. Bott. cons. 8. n. 22. Rimin. iun. cons. 449. n. 22. lib. 3. Hondod. cons. 3. nu. 10. lib. 1. vbi alios citat Francisc. Marc. dec. 651. n. 7. lib. 1. Marant. disput. 8. n. 2. Bursat. cons. 93. n. 20. lib. 1. vbi asserit hanc esse magis comm. opi. & alios allegat Soc. iun. cons. 56. n. 1. lib. 1. Nicolaus Losaeus in tract. de iure vniuersitatis p. 3. c. 15. n. 175. Chiossus, cons. 107. n. 1. lib. 1. Feller. Pragmaticus. qui multos etiam allegat cons. 12. n. 28. lib. 1. Rebuf. super constit. Regni in prohemio gl. 1. nu. 57. & seqq. vbi multa circa hoc adducit Guido Papa cons. 149. n. 1. & cons. 221. n. 3. Pappon. cons. 29. n. 14. Carpan. super statutis Mediolanens. in praeludio, num. 553. vbi multos alios allegat, & testatur de magis comm. opi. Serafin. in tract. de priuileg. iuram. priuil. 77. nu. 24. Surd. cons. 2. n. 14. lib. 1. vbi multa ad hoc cumulat. Morla in empor. vtriusq. iur. p. 1. tit. 1. q. 16. n. 1. Borell. super Pragm. Odia litium §. 1. gl. 3. n. 257. Cened. in collect. iur. Canon. collect. 2. n. 1. p. 2.* Et ratio hu-4 ius secundi effectus est; quia statuta regulantur à iurisdictione, & potestate statuentium, *Bart. in l. omnes populi in 1. q. 1. q. principal. ff. de iust. & iur. Bald. in l. fi. C. de iurisd. omn. iud. Benincas. in tract. de paup. q. 8. speciali 4. nu. 74.* Et vt valeat 5 statutum, & vt aliquos comprehedat requiritur omninò potestas statuendi super illos, *Bald. in c. Ecclesia S. Mariae, n. 2. de consti.* vbi dicit quod alias statutum est ipso iure nullum, huius itaque est ratio quia nulla lex potest ligare, & comprehendere non subditum, *c. 1. const. gl. de constit. c. 2. eodem tit. 1. in 6. c. à nobis de sent. excom. cum alijs iurib. quae allegat Rebuff. in prohemio const. Galliae* 6 *gl. a. n. 59.* Sed in seculari Principe quo ad clericos deficit potestas, & consequenter eos non comprehendit *DD. in d. c. Ecclesia S. Mariae, & in d. c. quod clericis, Cura. cons. 245. n. 4. lib. 4. Paul. de Cast. cons. 157. n. 1. lib. 2. vbi testatur de comm. opi. Surd. cons. 301. n. 46. Hondod. cons. 20. n. 6. lib. 2.*

7 Alia est ratio quia maior nō pōt abstringi, & ligari lege sui inferioris, *c. cum inferior de maior. & obediens*, & nihilominus omnes Principes, cæteris homines Episcopis obedire tenent, & sunt inferiores clericis, *c. omnes, & c. solitæ de ma-* 8 *ioritate, & obedient. c. nouit de iud. c. per venerabilem; qui filij sunt legitimi Rebuf. in consuet. Galliæ in proœmio gl. 1. num. 60.*

9 Ampliatur modo iste secundus effectus vt nō solum pcedat in Clericis ordinibus sacris insignitis, verum ēt, & in habētibus solum ordines minores, vel primam tonsuram, qa nec ipsi ligant statutis Principis secularis, *c. 2. de foro compet. c. Clerici de iudicijs DD. omnes in l. cūctos populos, C. de summ. Trin. & fide Cathol. & in c. Ecclesia S. Mariæ de constit. Abbas in c. fi. de vita, & honest. cler. Ias. cons. 121. n. 1. & 2. vol. 1. & Marsil. sing. 295. Giamma. dec. 29. n. 2. Plotus cōs. 30. n. 8. 11. & 13. cum sequentib. & n. 73. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 59. & lib. 2. c. 35. nu 6. vbi quam plurimos allegat Remig. de Gon. in tract. de Charitat. subsidio q. 65. n. 3. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. 192. Soc. sen. cōs. 57. n 12. lib. 3. Albertus Brunus cons. 183. col. fin. vers. quinto, & vlt. car. mihi 56. in suis consilijs feudalib. lib. 2. Carpan. super statut. Mediolan. in præludio, num. 568. in 1. par. de Curt. de consuet. sect. 8. num. 57.*

10 Ampliatur 2. vt prædictus secūdus effectus procedat etiam si statutū loqueret per verba quantumuis generalia, & vniuersalia, vt si vteret verbis, quicunq; quilibet, & omnes, & similibus, vel si diceret quæuis persona cuiuscunque status, & conditionis existat adhuc non comprehendit clericos, & Ecclesiasticas personas ex quo talia verba non extenduntur ad personas exemptas, & nō subiectas iurisditioni statuentium, *Bal. in l. omnes Populi, ff. de iust. & iur. Soc. sen. cons. 74. n. 11. lib. 1. & cons. 56. n. 1. lib. eodem, & cons. 241. n. 3. vol. 2. & cons. 57. nu. 11. vol. 3. & cons. 14. n. 1. vol. 4. Gozad. cons. 76. n. 12. Ias. in l. filius familias §. Diui in prima lectura n. 83. ff. de leg. 1. Hondod. cons. 3. n. 26. lib. 1. & cōs. 20. n. 7. lib. 2. Roland. a Vall. cons. 4. n. 37. lib. 1. Seraf. de Serafi. in tract. de priuil. iuram. priuil. 77. nu. 24. vbi testatur de comm. opin. Boss. in tract. crim. in tit. de principibus nu. 339. Lamberteng. in tract. de contract. in fi. oper. n. 131. in fi. Feder. Pragman. cōs. 17. num. 30. lib. 1. Maluas. cons. 3. nu. 24.*

11 Et ratio illius cōclusionis est, qa dispositio statuentium limitat secundū eorum potestatem, & non credit voluisse illas psonas in generali dispositione statuti cōprehendere de qbus in specie disponere non potuissent, *Abb. in c. nobis, il 1. n. 4. & 5. de sentent. excom. Alex. cons. 210. n. 1. lib. 2. Soc. sen. cons. 40. n. 9. vers. sed in casu modo lib. 4. Crot. cōs. 75. nu. 13. & seqq. lib. 1. & cons. 370. n. 13. & 14. li. 3. Hondod. cōs. 3. n. 17. & 18 lib. 1. & cons. 20. n. 7. lib. 2. Alb. Mand. cōs. 8. n. 10.*

12 Alia pōt esse ratio qa verba genelia cōprehendūt omnes pter priuilegiatos, *Siluan. cons. 73. n. 4. Rim. sen. cons. 313. n. 12. lib. 2. Bursat. cons. 186. n. 33. lib. 2. Dec. in c. Ecclesiæ S. Mariæ n. 198 de constit. Ias. in d. l. filius familias §. diui in prima lectura n. 182. ff. de leg. 1. Surd. cōs. 47. n. 24. Hōd. d. cons. 20. n. 17. lib. 2. & cons. 101. n. 20. eodem lib.*

13 Tertia pōt esse ratio, qa verba quantumuis generalia intelligunt secūdum subiectā materiā, & restringuntur ne odiosa compræhendant *Zuccard. cons. 75. num. 293.*

14 Ampliatur 3. pdictus secūdus effectus vt statutū laicorū non valeat, neq; cōprehendat clericos ēt si eis tollat illud qđ semel eis p longissimū tempus, vel p aliud statutum fuit quæsitū, *Bart. in l. priuil. in fin. C. de sacr. san. eccles.* vbi air qd statutū quo cauet qd singulis annis debeat certa elemosyna ecclesiæ, nō pōt reuocari p aliud statutum, *Rom. sing. 438.* vbi ēt adducit exēplum predictū, idem dixerunt *Domin. in c. quæ in ecclesiarum col. 3. vers. venio ad tertium de constit. & in c. 1. in vlt. opposit. eod. tit. in 6. Innoc. in c. nouit. in verb. Theodosius de iudic. vbi eum cōmuniter sequuntur DD. Archid. in c. quicunq; 11. q. 1. Soc. sen. cons. 241. n. 2. vers. prima est lib. 2. vbi testatur de cōi. opin. Alb. Mand. cons. 8. n. 18. lib. 1. Fel. in c. ecclesia S. Mariæ de Constit. & in c. ad Apostolicam n. 2. de simon. Landrec. cons. 103. n. 11. Osorius in instit. moralib. 5. c. 13. vers. quinto quæritur car. mihi 314. Vgolin. in tract. de simon. c. 9. §. 10. n. 5. tabul. 10. annot. Franc. in add. ad Alex. in l. non amplius ff. de legat. 1. vbi testatur ita fuisse indicatū per Collegiū Patauin. Ant. Piag. in tract. de Cō-* 15 *suetud. q. 3. n. 52.* quia talis lex vel statutū factū in fauorē non subditi videt transire in cōtractum. Alia erit ratio qa huiusmodi statutū di- 16 ceret cōtra libertatē ecclesiasticā *Vgol. in tract. de simon. tab. 1. c. 9. §. 10. n. 4. vbi allegat in argumentū c. ecclesiarū mater, & c. ecclesia S. Mariæ de cōstit.* Alia est ratio qa statutū reuocari nō pōt 17 in præiuditiū iuris qđ fuit quæsitum non subdito prout sunt clerici *Innoc. Abb. & alij oēs, pręcipuè Dec. n. 13. circa fin. vers. 3. ampliatur in c. nouit de iud. Natt. cons. 431. nu. 18. lib. 2. Surd cons. 262. num. 60. lib. 2.*

Licèt contra præsentē ampliationē in hoc contrarium tenuerint aliqui relati *à Piag. in d. q. 3. n. 11. Marsil. in tract. de Bannit. in verb. ecclesia n. 80. Bal. per illū text. in l. si quis curialis C. de Episc. & cler. & in auth. cassa vers. sed quæritur C. de sacr. san. Eccles. & in l. de quibus vers. 6. quæritur ff. de legib. Rim. iun cōs. 341. nu. 19. lib. 3. & cons. 619. n. 7. 8. & 9. lib. 6.* & hij oēs mouent ea ratione ad ita dicendū quia statuentes possunt priuari clericos benefitijs ab ipsis statuentib. inductis *Fel. in d. c. ecclesia S. Maria. n. 27. de constit. Bald. in tract. de Statut. in verb. clericus nu. 7. Surd. cons. 2. n. 43. lib 1. & cons. 386. nu. 22. lib. 3.*

&

& vtrobiq; alios allegat, & multa circa hoc scribit Passett. cons. 101. *n.* 2. *Alban. in lucubratio. ad Bar. in l.* 1. *n.* 8. *C. de sum. trin. & fid. Cathol. Tho. Docti. cons.* 6. *n.* 4. *Rim. iun. qui loquitur in statuto mutinẽsi cons.* 449. *n.* 33. *lib.* 3. *& cons.* 368. *nu.* 46. *& cons.* 432. *n.* 14. *eo. lib. Caualc. dec.* 33. *n.* 15. *& dec.* 18. *n.* 50. *lib.* 3. *& dec.* 20. *nu.* 5. *lib.* 1. *Vulpell. in tract. de libert. eccles. p.* 3. *n.* 5. *Soc. sen. cons.* 97. *n.* 4. *lib.* 1. *& cons.* 122. *n.* 6. *eo. lib. Vinc. Anibal. in add. ad Alb. Mandell. cons.* 8. *n.* 22. *in lit. I, & n.* 24. *Mars. in tra. de bann. in verbo ecclesia n.* 81. *vbi alios allegat, & in verbo bona ẽt n.* 81. *vers.* 2. *declara, vbi alios allegat Dec. in c. Eccles. S. M. n.* 226. *&* 227. *de cõstit. Tiraq. in tract. de retract. lignager §.* 1. *glos.* 8. *nu.* 42. *vbi propè infinitos congerit Pappon. cons.* 60. *nu.* 14. *&* 15. *& cons.* 61. *nu.* 10. *Cotta in memorialibus in verbo clerici ligantur vers. & ideo in proposito, Carpanus super statutis Mediolanens. p.* 1. *in præludio nu.* 585. *& p.* 2. *c.* 180. *nu.* 20. *Decia.*

18 *in tract. crimin. p.* 1. *lib.* 2. *c.* 35. *nu.* 7. nec tale statutum dicitur contra libertatem ecclesiasticã quia qui non impedit beneficium non facit iniuriam, *Bald. in l. de quibus ff. de leg. Rimin. iun. cons.* 341. *nu.* 20. *&* 21. *lib.* 3. *& cons.* 629. *nu.* 10. *& seqq. lib.* 6. *Deci. cons.* 83. *nu.* 4. *& cons.* 275. *nu.*

19 5. *Rimin. sen. cons.* 268. *vbi alios allegat,* & huius ratio est, qa statuentes tunc non statuunt contra libertatem ecclesiasticam sed tantum reddunt clericos ad suum ius cõmune, & tollunt tantum priuilegium ab hijsdem statuentibus inductũ, & licet auferat illis aliqd priuilegiũ tñ illud nõ est priuilegiũ concessũ per Sũmũ Pontificẽ aut per Imperatorẽ, *Sal. in Auth. cassa C. de sacr. sanct. eccl. Papp. cons.* 60. *nu.* 16. vbi etiã Salic. loco citato dicit quod tollere legem suã nemo vetatur *per l. fi. C. de leg. & l. si quis in princip. testamenti ff. de lig.* 3. *Paul. de Castr.* ibi *num.*

20 5. vbi dicit, qui si per statutum laicorum auferunt clericis priuilegia, quæ non proueniunt a iure cõi, vel aliunde, formam statuti non esse contra libertatẽ ecclesiasticã eum possint ipsi statuentes tollere clericis illud quod dederãt, cum a principio hoc facere potuissent Pap. *d. cons.* 60. *n.* 17. vbi dicit ꝙ clericis tunc conque-

21 rentibus potest responderi, meum non tuum denego auxilium, *allegat not. per gl. & doct. in l. assiduis, C. qui pot. in pign. habeant. quod etiam videtur voluisse Bal. in l. si quis curialis, n.* 2. *C. de episc.*

22 *der.* dum dicit quod dispositio legis, vel statuti non prodest clericis, si lex, vel statutum non vult quod prosit, & quod licet per statutũ nõ possint auferri clerico beneficia prouenientia ex dispositione iuris cõmunis, tamen auferri

23 potest protectio, & priuilegium ipsius statuti, *quæ omnia, & alia similia adducit Pap. d. cons.* 60. *n.* 17. *&* 18. *& vltra per eum adducta idem dixerũt Bald. in l. statuimus, nu* 4. *C. de episc. & cler. & in tract. de statut. in verb. clericus, n.* 6. *Decius c. Eccles. S. Maria, n.* 47. *de consti. Mars. in tract. de bann. in verb. bona, n.* 81. *Carpan. super stat. Mediol. in prælud. n.* 586. Nihilominus nõ est recedendum a priori opinione, quæ re vera est magis cõis, & tutior pro anima; Nõ obstat modo ratio paulo ante adducta scilicet, quod statuentes possunt priuare clericos beneficiis suorum statutorum, quia hoc procedit vbi in ipsomet statuto in quo introducitur priuilegium, introducitur ẽt prohibitio secꝰ si prius fuisset facta simpliciter constitutio in fauorem clericorũ, quia tunc ex post facto non potest per aliam constitutionem renocari, *est tex. in l. priuilegia, & ibi Bart. C. de sacros. eccles. & in c. ad Apostolicam de simonia, & in c. nouit vbi Innoc. & alij de iudicijs, & in terminis Ozer. in instit. Moral. lib.* 5. *c.* 13. *vers.* 4. *quæritur tart. mihi* 514. *Tiraq. d. glo.* 8. *nu.* 43. *vbi multos alios allegat.* Secundo respõdeo quod non est simpliciter vera ratio supra

24 allegata, namquæ multi renuerunt quod statuentes etiam in ipsomet statuto in quo concedunt fauorem, & priuilegium non possunt illud tollere clericis, *ita Carpan. in prædictis statut. Mediol. p.* 2. *c.* 180. *nu.* 20. *vbi allegat Abb. in c. quod clericis, nu.* 38. *de foro compet. Ancharr. cons.* 61. *nu.* 3. *Dec. consil.* 114. *col.* 2. *& alios DD. quos breuitatis causa prætermitto.* Et ad prædicta bene conferunt ea, quæ ponam infra q. 11. cir-

25 ca finem. Iuxta prædicta quæro an valeat statutũ disponens quod clerici nõ possint vti aliquo statuto laicorũ in eius fauorẽ nisi cõtra se illud statutũ recipiãt, vel nisi oĩa statuta cõtra se recipiãt, vel nisi Epũs oĩa statuta per suã cõstõnẽ synodalẽ approbet, & cõfirmet, & dico quod sic; *ita Calcan. cons.* 7. *n.* 11. *&* 14. *Festas. in tract. de cstim. p.* 4. *q.* 1. *n.* 46. *Bursat. cons.* 93. *n.* 32. *lib.* 1. *Rim. iun. cons.* 341. *n.* 18. *lib.* 3. *& cons.* 619. *n.* 13. *li.* 6. *Carpa. sup pd. stat. Mediol. in þlud. n.* 615.

26 Secundo quæro quid si statutum non disponat expresse de clericis, sed tantũ tacitè disponendo dicat quod non subditi statuentibus nullo potiantur beneficio statutorum, & dico quod tunc clerici censentur priuati prout ceteri non subditi, *Bart. & Bald. nu.* 26. *in l. de quibus ff. de legibus Fel. in c. Ecclesia S. Mariæ. n.* 81. *vers. nec intelligo de consti. Vinc. Anibal in additionibus ad Albam. cons.* 8. *n.* 24. *in lit. L, Laderch. cons.* 74.

27 *n.* 14. quod secus est quando statutũ disponetet quod forenses nõ possint vti beneficio statutorũ, quia tunc (ex quo clerici nõ dicunt forenses, sed ciues, & districtuales, vt dixi sup. in prælūdio, nu. 27.) potiunt tali casu beneficiis statutorum prout alii ciues.

28 Nec omittam dicere pro complemento istius ampliationis quòd si statuentes nõ simpliciter, & principaliter, sed consecutiuè, & in pęnam prohibuerint, ne clerici possent vti beneficio statutorum, hoc est propter priuilegiũ

cleri-

clericale, & quia sunt clerici, tunc enim semper, & indistinctè clerici possunt, vti tali beneficio, non obstante prohibitione, quia alias tale statutum tantum esset cõtra libertatem ecclesiasticam, & per cõsequens ipsa prohibitio est nulla, licet dispositio principalis sit valida, *Soc. sen. cons. 122. nu. 6. lib. 2.* vbi loquitur in statuto denegãte auxilium statutorũ clericis declinantibus forũ seculare,

29 nec est nouũ quod vna dispositio possit ꝓ parte valere, & ꝓ parte non, qa videmus quod pactũ vsurarium positũ in contractu licito annullatur, licèt ipse contractus sustineat, *Rodulf. in tract. de vsur. q. 135. Canalc. dec. 13. n. 37. circa mediũ n. 40. p. 2. & dec. 35. n. 52. & seq. p. 1. Bal. in l. 1. n. 61. & seq. n. 4. C. de pig. act. cũ alijs, quos allegaui in meo tract. de except. excep. 28. n. 61. & seq.* Sic ẽt conditio inhonesta,

30 vel impossibilis posita in vltima voluntate reijcitur, nec vitiat institutioné, vel legatũ, *glo. fi. in §. impossibilis instit. de inutil. stipul. Goffred. cons. 26. n. 10. Natt. cons. 626. n. 14. lib. 3. Capra cons. 66. nu. 7. Vasq. in tract. de success. creat. lib. 3. n. 7. Surd. cons. 218. n. 18. & cons. 236. n. 34. lib. 2. & dixi in meo trac. de except. excep. 33. n. 36.*

31 & est regulare qđ in separabilib. vtile ꝑ inutile non vitiatur, *c. vtile de reg. iur. in 6. Pancir. cõs. 131. nu. 13. Bran. a sol. in compend. resolut. proposit. iur. in verb. vtile Alb. Mãdell. cons. 731. n. 1. lib. 4.*

32 Ampliatur quarto, vt nec ẽt Romanus Pontifex possit statuere, vt clerici oẽs subijciantur oĩbus statutis laicorum, licet id posset quo ad aliquas causas, vel quo ad aliquos clericos nõ aũt posset in totũ hoc priuilegiũ adimere, qa esset prorsus perturbare statũ ecclesiasticũ, *ita Petr. Ang. Morla in emporio vtriusq; iuris tit. 1. q. 16. nu. 5. vbi allegat Cardinalé in c. perpendimus in 7. oppositione de sent. excom. Fel. in c. 2. de maior. & obedien. Cassa. in consuet. Burgund. rub. 1. §. 5. n. 47. Ang. Aufr. in Clem. 1. de officio ordinarij reg. 1.*

33 Ampliatur quinto prędictus secundus effectus, vt procedat, tãm si statutũ disponit circa personas clericorũ, q̃ si circa bona Ecclesiastica, vel Patrimonialia à clericis acquisita, qa ẽt bona non possunt ligari statutis laicorũ, *c. si. de vita, & honest. cler. c. 1. de imm. eccles. in 6. not. in c. quæ in ecclesiarũ, & in c. Eccles. S. M. de constit. & in c. non minus de immunitate Ecclesiast. & in c. quarũ de censibus in 6. & in auth. itẽ nulla cõmus C. de episc. & cler. Rot. Rom. dec. 5. per tot. in tit. de foro cõpet. in antiquis Oldrad. cons. 23. Gram. cons. 29. n. 14. & cons. 1. n. 32. & cons. 7. nu. 32. in criminal. post decisiones, Plotus cons. 30. n. 8. & cons. 16. nu. 30. Rim. sen. cons. 483. nu. 10. vers. volumus pro hac parte lib. 3. Decian. cons. 14. nu. 2. lib. 1. & in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 35. n. 6. Soc. sen. cons. 56. n. 1. lib. 1. Capra reg. 15. n. 27. Fetler. Pragmaticus cons. 17. n. 35. & nu. 29. vbi dicit quod opinio contraria non est vera, Rim. sen. cons. 268. nu. 24. lib. 2. Pappon. cons. 29. n. 6. & 9. Berous cons. 107. n. 10. lib. 1. Soc. iun. cons. 25. n. 5. & cons. 1. n. 9. & seqq. vol. 2. Menoch. cons. 165. n. 8. lib. 2. Vinc. Anibal in add. ad Albam cons. 513. n. 7. lit. B. lib. 3. & cons. 8. n. 22. lit. I. lib. 1. Fel. in c. Eccles. S. M. n. 8. de cõstit. & ibi ẽt Abb. n. 21. Pet. Ang. Morla in emporio vtriusq; iuris tit. 1. q. 16. nu. 6. vbi alios allegat, Sebast. Medices in tract. de leg. & statut. p. 4. q. 6. nu. 5. Euerard. cons. 30. n. 11. & cons. 42. nu. 8. Franc. Marcb. dec. 652. nu. 3. lib. 1. Surd. dec. 160. nu. 10. & 11. vbi multos alios allegat, & dec. 20. nu. 10. & cons. 301. nu. 64. lib. 3. vbi multos ẽt congerit Maccabru. cons. 26. nu. 115. & 116.* & ratio istius ampliationis est, qa

34 bona sunt accessoria personarum, *cap. similiter 16. q. 1.* & accessorium sequitur naturã sui principalis, *l. cũ accessorium vbi Decius, & Cagnol. allegant concordãtes ff. de reg. iur. Rocc. de Curt. in trac. de consuet. sect. 8. n. 55. & 56.*

35 Contrariam tamen opinionem in hoc articulo tenuerunt, *Bald. in c. conuenisset col. 2. de eo qui mittitur in possessionem Rebuff. super constit. Regni Galliæ in prohæmio glos. 1. nu. 71.* vbi dicit quod pro ista opinione facit, *cap. cum ad verum 96. dist. & allegat Bellug. in speculo Principum in rubrica de amortisa §. nunc videamus in fine Barbat. in rubrica de reb. eccl. non alien. col. 21. n. 112. Cassan. super consuetud. Burgundiæ in tit. de iustices §. 4. glos. de dort. de indire. in fine, & in rubr. des successions. §. 3. in glos. in verbo ebacum. & in §. fin. in cons. 161. ibi posito num. 54. & in rubrica de success. des bastar. & in §. 2. in fine in rubr. de mainf. mortes, & vltra prædictos idem dixerunt Rip. responso 6. n. 11. lib. 1. Paris. cons. 40. n. 24. lib. 3. Rimin. Iun. cõs. 368. n. 75. lib. 4. Alciat. in repetitione Auth. Cassa. n. 13. & 14. C. de sacros. eccles. Mancin in tract. de iuram. p. 4. effectu 219. nu. 16. Carpan. super statutis mediolanensib. p. 1. c. 44. n. 3. Bonus in tract. de statutaria vrbis præscriptione gl. 19. n. 206. & sequentib.*

36 vbi has opiniones inter se discrepantes hoc modo distinguendo concordat, aut statutum dirigit eius verba ad personam aut ad bona si ad personam non est dubium qđ non compræhendit bona ẽt patrimonialia clericorum, & hoc ex defectu potestatis ipsorum statuentium *ita Soc. sen. cõs. 288 n. 3. vol. 2. Paris. d. cons. 40. n. 24. lib. 3.*

37 aut statutum dirigit eius verba ad bona, & tunc iterum distinguit aut clericus possidet talia bona tãquam benefitialis, & ei sunt data in titulum beneficij, & tunc ẽt procedit prima opinio scilicet quod statutum laicorum talia bona non comprehendit, aut verò bona aliunde clerico proueniunt, vt sunt bona patrimonialia, & tunc procedit secunda opinio, vt scilicet, supponantur statutis laicorum, & ad probandam prædictam distinctionem allegat *glos. in c. Episcop. in fine de præbend. Dec. & Fel. in d. c. ecclesiæ S. Mariæ Tiraqu. in tract. de vtroq; retractu §. 32. nu. 80. cum sequent. & glos. 13. num. 3. Oldrad.*

cons.

38 *cons. 17. per tot.* Ego vero non obstante prædicta distinctione nunquam recederem ab ipsa ampliatione, & prima opinione qa DD. qui eam tenent loquuntur indistinctè, & in oïbus bonis, tã patrimonialibus, q̃ benefitialibus, nec est vera illa distinctio, aut verba dirigũtur ad bona, aut ad personã quia si esset vera semper esset in facultate statuentium super bonis clericorũ disponere, & statuere vltra quod iura pro eadẽ prima opinione sunt clara, & expressa nec faciunt talẽ distinctionẽ, & aduertendũ est quod bona prædicta clericorũ sunt libera, & immunia à statutis laicorum tãtum durante vita ipsorũ clericorũ namq; eis mortuis statim subiacent ipsis statutis, quia hoc priuilegiũ consequuntur bona respectu personæ clericorũ quo sit quod extincta, & mortua persona extinguitur priuilegium, *c. cũ cessante de reg. iur. in 6. cum alijs quæ adduxi supra effect. 1. ampl. 4. num. 10. & seq. & dicam infra effect. seq. ampl. 3. num. 40.*

39 Ampliatur sexto p̃dictus secundus effectus in ecclesijs qa nec illæ subijciunt statutis laicorũ, & multo magis hoc p̃cedit in ecclesijs, *c. ecclesia S. Mariæ vbi oẽs scribentes communiter de constit. l. 1. vbi hoc ẽt not. DD. C. de sum. trin. & fid. cath. Barbat. cons. 29. col. 2. vol. 4. Maluas. cons. 87. n. 50. & cons. 80. n. 26. & cons. 105. n. 4. & 22. Sal uatius Bocconius cõs. 7. n. 1. inter cons. matri. diuers.*

40 & ratio est illa vulgata regula propter q̃ vnũ quodque tale, & illud magis *Auth. multo magis C. de sacros. eccl. Intrigl. de feud. cent. 1. q. 29. n. 51. Maluas. cons. 59. nu. 12.* namq; si clericis conceditur ista exeptio à statutis eo qa seruiunt Ecclesiæ multo magis dẽt cõcedi ipsis Ecclesijs.

41 Ampliat̃ septimo, ẽt si statutum disponeret super grauissimo, & immani delicto, vt est super crimine lesæ Maest. quia ad huc clerici nõ ligantur tali statuto, *Bal. in c. clericus de pace tenend. Gramm decis. 29. n. 12. Petr. Augu. Morl. in empor. vtriusque iur. tit. 1. q. 16. nu. 2.*

42 Ampliatur 8. prædictus secundus effectus, qđ clerici non ligant̃ statutis Principũ secularũ, vt p̃cedat ẽt si statuta disponerent in materia honesta, & fauorabili si ipsi clerici eis vti nolunt *Bal. in l. cũctos populos ĩ 13. col. C. de sum. trin. & fid. cath. Abb. ĩ c. ecclesia S. Mariæ in 1. not. n. 4. de const. & ibi ẽt Fel. n. 89. & 95. & Dec. n. 54 vers. sed breuiter vbi dicit quod opinio cõtraria est cõiter dãnata Sal. ĩ Auth. cassa, C. de sacros. eccl. Anchar. cons. 11. Grãm. dec. 100. n. 9. Purpu. cons. 335 n. 2. p. 2. Io. de Amic. cons. 14. n. 5. Matthes. sing. 112. Afflin. in tract. de exeq. §. 6. c. 47. n. 12. Alba. in lucubr. ad Bar. ĩ l. 1. n. 9. C. de sum. trin. & fid. cath. Rim. sen. cons. 483. n. 15. lib. 3. Lãbert. in tract. de contract. gl. 2. n. 58. Surd cons. 301. n. 14. lib. 3. Soc. sen. cons. 46. n. 8. & 15. lib. 4. Capra reg. 15. n. 25. Rim. sen. cons. 483. nu. 15. & 16. lib. 3. & cons.* 218. n. 8. lib. 2. Carpa. super stat. Mediol. in præfud. n. 573. Decia. in tract. cri. p. 1. lib. 2. c. 35. n. 3. & sic est in eorũ potestate à principio vti tali statuto: vt (v. g.) in statuto reqrente certã sollẽnitatẽ in cõtractibus minorũ, vel mulierũ, nãq; si clericus est minor, vel mulier monialis, & vult cõtrahere est in eius facultate si vult in cõtrahendo adhibere talẽ facultatẽ, vel nõ qđ qd in contrariũ dixerint aliqui relati p̃ Decia. *d. c. 35. n. 5.* & vbi statutũ in speciẽ disponeret

43 de clericis, vel ecclesiis, vel eorũ bonis ẽt quod sit eis fauorabile, nullatenus pñt eo vti secus si est gñale, qa tunc qñ agit̃ de cõmodo, & fauore clericorũ eos ẽt cõprehendit, & eo lætari pñt, *Abb. in d. c. eccl. S. Mariæ, n. 5. & 14. in fi. vbi ẽt Fel. n. 76. & cõiter scrib. Bal. in l. cunctos populos n. 10. C. de sum. trin. & fid. cath. Gail obs. 32. n. 2. li. 2. Cott. in memorial. in verb. clerici ligãtur vers. & p̃pea, & vers. deniq; Carpa. super d. stat. Mediol. ea. p. 1. in fi. operis in deplomate Tõtij n. 21. vbi testatur de cõ. opi.* & sic erit cõclusio quod statutũ fauorabile laicorũ si est gñale includit clericos quatenus ipsi volunt *ita Bal. & Gail in locis cit. Bar. in l. 1. n. 3. ff. de his qui pen nomin. Anch. in c. eoq; n. 28. de reg. iur. in 6. Butr. in c. clerici, n. 5. & seq. de iud. Alex. cons. 209. n. 4. lib. 2. Ias. in l. ut inter dominum nu. 30. c. de sacros. eccles. & ibi etiam Bald. num. 11. Marsil. singul. 29.*

44 Ampliat̃ 9. ẽt si tale statutũ eẽt priuilegiatiuũ clericorũ, nãq; nisi illud sit à Sũmo Pontefice approbatũ & acceptatũ nõ ligat clericos ẽt volẽtes eo vti, *Io. And. & Calder. in c. 1. de nou. oper. nunt. Innoc. & Abb. in c. nouit de iud. & in c. qđ clericis, n. 31. & 42. de foro cõp. Imol. in c. q̃ in ecclesia iũ de cõsti. Alex. cons. 105. vol. 4. & cõs. 210. n. 13 vol. 2. Brun. in tract. qđ statibus mascul. femin. non succed. art. 12. nu. 174. Hostiẽs. in c. fi. de solut.* vbi dicit q̃ lex municipalis qnãuis fouens clericis, & ecclesijs nũquã eosdẽ includit nisi a Papa sit approbata, *Guid. Pap. cõs. 151. n. 2. vers. sed qa alij Matthes. sing. 110. vbi Sair. in add. Grã. cons. 71. n. 33. in cri. & dec. 29. n. 15. & cõs. 1. n. 33. post dec. Afflin. ĩ tract. de exeq. §. 6. c. 49. n. 17. Surd. cõs. 2. n. 15. & 16. lib. 1. Soc. sen. cõs. 141. n. 2. lib. 2 Gallia sup cõsuet. Alex. in verb. maritus, q. 4. nu. 7. Carpa. super stat. Mediol. p. 1. in plud. n. 575. Bursa. cons. 93. n. 45. lib. 1. Io. Circer. in tract. de primoge. li. 1. q. 24. in 10. to. tract. diuers. p. 1. cart. mihi 35. Gail obser. 32. n. 2. li. 2. vbi testatur de cõ. opi. Surd. cons. 301. n. 24. lib. 3.* vbi post quã multos alios

45 allegat adducit rõnẽ istius ampliationis, s. q̃ si statutũ laicorũ ligaret clericos nunquã posset dici fauorabile, qa licet rõne cãæ, vel subiectæ materiæ eis p̃desset, noceret tñ quatenus eos ligaret imò plus eis esset nociuũ quatenus iurisdõnẽ in eos exerceret q̃ p̃dellet, dũ commodũ tribueret temporale, & hoc nihil aliud esset quam sub specie boni apparentis priuate

de confirmatione statutor l. n. 148.

te

re ecclesiam bono substantiali.

46 Limitat 1. prædicta ampliatio, vt tm̃ locũ habeat in statutis, & cõstõnibus fauorabilib' conditis à principibus inferioribus Imperatori secus si ab Imperatore, quia tunc abs; aliqua Sũmi Pontificis approbatione possent cle rici illis vti, *Abb. in c. eccl. S. M. n. 9. de const. & i repet. eiusdẽ c. n. 4. Tiraq. qui more suo multos alios allegat in tract. de iure primog. q. 44. n. 3. Io. Aloy. de Leo in Auth. cassa n. 11. C. de sacros. eccl.* & hęc limitatio puto qđ procedat ẽt in statutis conditis à Principibus habẽtibus iura Imperii, qa

47 isti tales in suis terris potiunt oĩbus præheminentiis, & iurisdõnibus imò maioribus, quib' Imperator hẽt in terris Imperii, & dicunt Impetatori similes, *Oldr. cons. 231. Bal. in l. pe. C. de don. inter vir. & vx. & in leg. exẽplo, in fi. de prob. doct. om. in rub. de cõst. Princ. Corset. in tract. de imper. c. 4. Pau. de Cast. cons. 34. in princ. lib. 2. Ant. de Canar. in tract. de insinuat p. 2. n. 2. Suarez. all. 6. n. 14. Ias. in l. ex hoc iure n. 19. ff. de inst. & iur. Affli. dec. 120. n. 6. & in vsib. feud. in tit. q̃ sunt regalia in princ. n. 14. & 49. Cagnol. in l. si qs maior n. 165 C. de transa.*

48 & ideo dispositio qlibet loquẽs de Imperatore hẽt locũ in istis principibus non recognoscentibus superiorẽ, *Abb. & cæteri oẽs in c. cũ Bertold. de re iud. Bal. in l. exẽplo, C. de prob. Doct. oẽs i l. quisquis C. ad l. Iul. maiest. Soc. sen. cõs. 275. n. 5. lib. 2. Paris. cons. 69. n. 1. & 3. l. 1. Cagno. & cæteri scrib. in rub. de const. princ. Corn. cons. 199 n. 4. li. 2. Langill. Corrod. in tẽpl. iud. lib. 1. c. 1. in tit. de imper. §. 4. in rub. assertione sola Imperatoris statur n. 6.* vbi dicit ꝙ gesta per tales Principes habent eadẽ priuilegia, q̃ habent facta per Imperatorẽ, *vt dixi in tract. de excep. excep. 1. n. 20. 21.*

49 quod idẽ puto de ciuitatibus liberis, & republicis habẽtibus iura Imperij, qa istę ẽt dicũtur similes Imperatori, *d. excep. 1. n. 29. Bal. in l. decernimus, C. de sacros. eccl. Cy. in l. fi. C. de pet. hær. & i. l. fi. C. de don. inter vir. & vx. Rip. in rub. de cõsti. n. 8. Restaur. in tract. de Imperatore q. 54. n. 9. & seq Ias. in l. ex hoc iure n. 26. ff. de iust. & iur. Bart. in l. hostes, n. 13. ff. de capt. & postlim. reuers. Zanc. in repet. l. hæredes mei §. cũ ita n. 1145. & seq. ff. ad trebb. Peregr. in tract. de iure fisc. lib. 1. tit. 2. n. 44. & 69. Rom. cons. 456. n. 1. vbi Mãdos. Brun. à Sol. i præpos. iur. in verb. ciuitas non recognoscens Imperatorẽ vbi alios affert Buccac. super cõsuet. Egidia. gl. 6. n. 48.* differunt tñ statuta fauorabilia cleri-

50 cis ab istis principibus, & republicis condita à statutis, & constõnibus conditis ab Imperatore in legibus Imperialibus in hoc quia istis potiunt clerici per totũ Orbẽ, quia Imperator dr̃ Dñus totius Orbis, *Bar in l. hostes, C. de capt. & postlim. reuers. & in extrauag. ad reprimen. in*

51 *verb. totius Orbis,* illis vero rãtummodo in terris sibi subiectis ex quo eius iurisdictio, & statutũ non extendit vltra iurisdõnẽ statuentis, *Hond. cons. 20. n. 7. lib. 2. Sim. de Praet. cons. 47. nu. 36. Menoc. cõs. 264. n. 11. & cõs. 270. n. 2. lib. 3.*

52 Limitat 2. qñ statutũ disponeret non pcipiendo, sed merè priuilegiãdo, vt quia dat aliquã partẽ bonorũ defuncti ecclesiæ, vel hospitali, vel quod clericus primogenitus excludat cæteros fratres, quia laicus semper pôt priuilegia re ecclesias, & ecclesiasticas psonas ẽt absque approbatione Sũmi Pontificis, *Abb. n. 4. & Fel. n. 81. vers. primo est quãdo in c. ecclesia S. Mariæ de const. Card. in c. perpẽdimus in 21. q. in fi. de sent. excom. Rom. sing. 443. Capra reg. 15. n. 30. & 31. Baldass. Cardut. Flor. cons. 78. n. 60. & 61. inter cons. vlt. volunt. diuers. vol. 2. Deci. cons. 83. n. 4*

53 *Tiraq. in tract. de iure primog. q. 44. n. 8. 10. & 11.* vbi alios allegat & dicit ꝙ si statutũ est generale, & fauorabile, nec pcedat phibẽdo, pcipiẽdo, aut alias imperiosè, & veluti spetie quadã authoritatis, & iurisdõnis, sed magis cõcessionis, & priuilegij tunc clerici, & monachi põt eo vti, *Vinc. Anibal. in add. ad Alb. cons. 8. n. 24. in lit. K, Cauagnol. in obser. ad decr. Mõtisfer. in prohæmio, §. 3. n. 1. Surd. cons. 2. n. 18. li. 1.* vbi dicit ꝙ statutũ disponens pter ius cõe in fauorẽ ecclesiæ, & clericorũ eos priuilegiãdo est validũ, & dat exẽplũ de statuto disponente qđ credat cõdicibus rõnum ecclesiæ etiã priuatis, vel quod violatores ecclesiæ sint ipso facto forbanniti.

54 Ampliat 10. prædictus secundus effectus ꝙ clerici non supponunt statutis laicorũ in tm̃ sit verum vt clerici non possint seipsos voluntarie submittere statutis laicorum, nec ẽt per pactũ iuratũ, *Morla in empor. vtriusq; iur. p. 1. q. 16. n. 4. ubi ad hoc allegat c. si diligenti de foro cõpet. c. placuit & c. insolita 11. q. 1. c. nullus il 1. 9. q. 2.* & alia iura, sed in ista cõclusione cõtrariũ est oĩno dicendum *ita Abb. cõs. 33. vol. 2. Ruin. cõs. 113. n. 16. lib. 4.* vbi dicit ꝙ hæc vltima opinio pbat ex notatis per *Bal. in l. de quibus vers. sexto quæro de leg.* nec obstant iura p Morlã in contrarium adducta, qa loquunt tm̃ in clerico renuntiante priuilegio fori, & dicunt ꝙ non valet renuntiatio, qa priuilegio fori est cõcessũ toto ordini clericali, & sic renuntiãdo tali priuilegio, & patiendo se cõueniri corã iudicib. secularib. inferret detrimentũ toto ordini prędicto ꝙ secus est i renuntiatione in statuto qđ respicit fauorem cuius libet particularis, & fauori suo quilibet potest renuntiare, *l. si quis in conscribendo cum similibus, C. de pact.*

Hinc videmus ꝙ statuta edita ad petitionẽ ipsorum clericorum eosdẽ ligãt, vt dicã infra *in præsenti effect. lim. 9. n. 183.* sic ẽt consuetudo introducta cum consensu clericorum arctat, tã eosdem clericos, quã laicos, vt dicam etiam infra *limit. 28. num. 201.*

55 Ampliat 11. vt ẽt laici non ligent statutis laicorum respectu iuris indiuidui ꝙ habent cum

56 cum ipsis clericis, *Aret. conf. 25. Decian. in tract. crimin. par. 1. lib. 2. cap. 35. num. 6. Rocc. de curt. in tract. de consuet. sect. 8. nu. 62.* & ratio huius ampliationis ea esse potest quia litis consors potitur eisdem priuilegijs quibus suus consors, licet alias ex se solo illo gaudere non posset, *l. qui duo, ff. de liber. legat. l. si communem, ff. quemadmodum seruit. admitt. Dec. in l. si emancipati, nu. 5. & ibi etiam Cagnol. nu. 103. C. de collation. Marsil. de fideiub. nu. 151. Mart. Munter. decis. 14. nu. 84.* vbi dicit quòd quis consequitur priuilegium ex persona socij, quòd ex sua persona consequi non posset, *Surd. dec. 301. num. 9. Ias. in d. l. si emancipati, nu. 2. & seq. C. de collat. & Muta super Capit. huius Regni lib. 4. c. 134. nu. 24. Purpur. in addit. in lit. E, ad Alex. in l. praecipimus, §. eo obseruando in apost. C. de appellat. & in add. ad Bart. in l.*

57 *pregnātem, ff. de pan.* Hinc est quod beneficium restitutionis in integrum quod competit minoribus ratione minoris ætatis, competit etiā maioribus eis consortibus in indiuiduis, *glos. in verb. patrocinari, & ibi Paul. de Castr. & Bar. sub nu. 7. C. si in comm. eademq; caus. restit. in integ. postul. Ias. in l. si mater, nu. 12. C. de inoffic. testam. cum multis alijs quos latè congerit Odd. in tract. de restit. in integ. quæst. 46. articul. 4. vers. in contrarium, & vers. plures titu. de comm. & magis comm. opin. quibus ego addo Couarru. in lib. pract. quæst. cap. 34. nu. 2. Caphal. conf. 661. nu. 76. lib. 5. Muscatell. in pract. ciuil. in verb. in integrum restitutio nu. 8.* Hinc est etiam quòd licet contra pri-

58 uatum currat præscriptio 10. vel 20. ann. tamen si priuatus habet commune ius cum clerico, vel cum ecclesia iuuabitur, vt contra eum non currat nisi præscriptio 100. annor. *Innoc. in c. ad audientiam de præscript. vbi etiam Abb. in princ. Marf. de fideiub. in repet. nu. 151. & sing. 180.* & idem dicimus de præscriptione, quæ si

59 est interrupta per vnum ex socijs prodest talis interruptio altari consocio, *Decian. conf. 26. nu. 36. & seq. lib. 5. Alex. conf. 58. leg. 7. Cassan. conf.*

60 *47. nu. 3.* Sic etiam appellatio interposita ab vno ex consortibus prodest alteri consorti, *c. penult. de appell. l. 1. & 2. C. si vnus ex plur. appell. Bart. in l. si quis separatim, §. quod est de appell. Mising. conf. 8. nu. 11. & 12.* vbi dicit quod hoc procedit etiam si ipse appellans vellet ab appellatione desistere, & multa alia similia possent adduci quæ ponit late, *Ias. in l. si emancipati nu. 5. cum plur. seq. C. de collat. Grauett. conf. 206. nu. 7. Ann. conf. 89. nu. 3. Vinc. de Franch. dec. 467 Berous conf. 22. nu. 21. lib. 3. Surd. dec. 301. Marf. sing. 180. Natt. conf. 65. in fin. lib. 1. Alexan. in l. præcipimus, §. eo obseruando in apostillis, C. de appellat. Bart. in l. pragnantē ff. de pan. Soc. iun. conf. 82. lib. 3. Menoch. in addit. ad Ias. in l. si communē, ff. quemadmodum seruitut. amittit.* ex quibus omnibus colligitur, quòd quis consequitur priuilegium, & ius ex persona alterius quòd ex persona sua consequi non posset.

61 Ampliatur 12. in statuto disponēte contra libertatem ecclesiasticam quod vltra quod nō comprehendit personas ecclesiasticas est nullum ipso iure, & ipso facto ex defectu potestatis statuentis, ac si minime factū fuisset, *Auth. Cassa, vbi cōiter scribentes, C. de sacros. eccl. c. venerit de sentent. excomm. Benincas. in tract. de pauper. q. 8. in 4. special. nu. 58. Campeg. in tract. quod stant. Mascul. in 1. q. princ. n. 62. Thom. Doct. conf. 6. nu. 2. Turrec. conf. 38. nu. 42. vol. 1. Pappon. conf. 29. nu. 7. vbi alios citat Crot. nu. 83. Cascialup. nu. 95. & 10. Ambros. Opizon. nu. 85. & 94. & in repet. l. filiusfam. §. diui, ff. de leg. 1. Alciat. conf. 514. n. 1. vbi testatur de commun. opin. alias conf. 30. nu. 16. lib. 2. Cioff. conf. 1. nu. 85. lib. 1. Ferrett. in tractat. de gabb. nu. 440.* vbi dicit quod talia statuta sunt abolenda de volumine statutorum, *Plot. conf. 19. nu. 12. Bonacos. in quæst. crimin. in verb. statuta laicorum Marsil. sing. 29. Decian. in tractat. crimin. par. 1. lib. 2. cap. 34. num. 7. Anastas. Germon. in tractat. de sacror. immun. lib. 1 cap. 11. num. 14. & lib. 3. cap. 14. num. 42. Gallia super consuet. Alex. in verb. maritus, quæst. 4. num. 6. Dom. Intrigliol. in tractat. de substit. centur. 3. quæst. 62. num. 30. Borell. conf. 26. num. 64. Arman. Arman. in lib. pract. Foren. obseruat 7. num. 1. Franc. Marc. decis. 870 nu. 2. lib. 2. Hieron. Scruff. inter conf. Albert. Brun. conf. 140. nu. 2. Feder. Prigman. conf. 17. num. 41. Carpan. super statut. Mediol. in pralud. nu. 49. & 579. Seraf. in tractat. de priuileg. iuramen. priuileg. 77. nu. 23. Petr. Augist. Morl. in empor. vtriusq; iur. tit. 1 quæst. 16. nu. 2.*

contra libertatem ecclesiasticam.

62 Subampliatur primo, prædicta conclusio, vt non solum statuta contra libertatem ecclesiasticam sint nulla, verum etiam ita statuentes, & scribentes talia statuta incurrant pœnam excommunicationis, *cap. nouerint de sentent. excommun. Gaetan. in summula in verbo excommunicatio cap. 31. Baiard. in addit. ad Clar. §. fin. quæst. 77. num. 31. Soccy. sen. consil. 56. num. 4. lib. 1. Alban. in lucubrat. ad Bart. in l. 1. num. 10. & 11. C. de summ. trinit. & fid. cathol.* vbi etiam dicit quod talia statuta sunt delenda de volumine statutorum, *Carpan. super statut. Mediol. in praludio. num. 586.*

63 Subampliatur secundo, vt hoc idem procedat in mandantibus, & facientibus obseruari talia statuta namq; & ipsi sunt excommunicati, *dict. cap. nouerint de sentent. excommunic. Plot. in repet. l. si quando num. 738. & 739. C. vnde vi Capit. decisio. 161. num. 7. Beuincas. in tract. de pauper. quæst. 8. special. 4. num. 72. Clarus in §. fin. quæst. 77. num. 28. Vincen. Anibal. in addit. ad Alb. conf. 8. in lit. B.*

64 Subampliatur tertio in potestatibus, consulibus, rectoribus, & consiliarijs locorum, vbi vigent talia statuta si dum fuerint requisiti illa non amouent, & cancellant, *c. nouerint de sentent. excomm. Gaet. in summula in verbo excommunicatio, cap. 31. vers. 2. autem.*

65 Subampliatur quarto, vt non solũ si statutũ directè sed ẽt si indirectè tenderet contra libertatem ecclesiasticã, vel clericos semper est nullũ *Auth. cassa. C. de sacros. eccl. c. fi. de iur. imm. in 6. c. nouerint de sent. excomm. Bellun. cons. 43. nu. 1. Rim. sen. cons. 435. nu. 29. & cons. 483. n. 10. lib. 3. & cõs. 246. n. 29. & cons. 268. n. 20. lib. 2. Burg. in tract. de laudim. p. 3. inspect. 21. n. 2. Io. de Amicis cons. 18. n. 14. Papp. cons. 122. nu. 14. Alb. cons. 8. n. 3. lib. 1.* vbi dicit quod statutum disponens in directè contra clericos dicitur contra libertatem ecclesiasticam.

contra libertatem ecclesiasticam.

66 Et est aduertẽdum quod sex modis dicitur cõtra libertatem ecclesiasticam. Primo qñ venit, & disponit contra priuilegia, immunitates, & iura ecclesijs, & clericis concessa à Deo,

67 à Sũmo Pontifice, vel ab aliquo Principe seculari, *Innocen. in c. nouerint de sentent. excomm. vbi Abb. dicit quòd DD. cũ eo cõiter transeunt idẽ Abb. cons. 833 in prin. lib. 1. Dec. in Auth cassa nu. 18. C. de sacros. eccl. Crot. in l. oẽs populi n. 83. ff. de iust. & iur. Bar. n. 12. & Ferdin. Loaz. in repet. l. filius fam. §. Diui n. 159. & ibidẽ Ambros. de Opizon. n. 84. & 90. & Crot. nu. 84. ff. de leg. 1. idẽ Bart. in l. 1. §. honerande ff. quarũ rerũ acti. non detur Sebast. Medices in tract. de legibus, & stat. p. 4. q. 6. n. 2. Siluester in summa in verb. excõmunicatio il 9. in decima excommunicatione n. 1. Prigmann. cons. 17. n. 42. vbi alios citat Clarus in §. fi. q. 77. n. 28. vbi testatur de comm. opin. Bertrand. cons. 50. n. 4. & seq. lib. 1. Albert. Brun. cons. 140. n. 24. Cioff. cons. 107. n. 1. lib. 1. Alb. cons. 164. nu. 13. lib. 1. vbi asserit hanc esse comm. opin. Rim. sen. cons. 499. n. 1. lib. 3. Rimin. iun. cons. 35. nu. 22. & cons. 85. nu. 29. lib. 2. Socc. sen. cons. 241. n. 3. lib. 2. Alb. cons. 8. n. 3. lib. 1. vbi Vinc. Anibal in add. in lit. B, & nu. 10. & ibi etiam Anibal in lit. H, Serafin. in tract. de priuileg. iuram. priuileg. 77 n. 23. Io. Aloysius de Leoni Auth. cassa nu. 7. C. de sacros. eccl. Fel. in c. eccl. S. Mariæ nu. 69. & ibi addentes in lit. B, de const. Thom. Doct. cons. 6. nu. 1. Alban. in lucubrat. ad Bart. in l. 1. nu. 10. C. de summ. trin. & fid. cath. Carpan. super Stat. Mediol. in præelud. nu. 584. Alferi. cons. 70. nu. 41.*

68 Secundo modo dicitur statutum contra libertatem ecclesiasticam quando disponit, & statuit contra ea, quæ concessa sunt clericis, & ecclesiasticis rebus, & personis à iure ciuili, vel canonico, & eorum conditionem facit deteriorem quàm sit de iure comm. *Auth. cassa, C. de sacros. eccl.* vbi dicitur esse contra libertatem ecclesiasticam quod fit contra canonicas, & temporales sanctiones, *Calder. cons. fin. in tit. de const. Ancher. in repet. cap. ea quæ col. fin. de reg. iur. in 6. Butr. & Imol. in cap. romana de const. not. omnes, & præcipuè Fel. nu. 69. vers. tertia fuit opinio in cap. ecclesia S. Mariæ de const. Alexan. cons. 210. nu. 11. vers. roborantur lib. 2. Marant. disput. 8. nu. 3. Rimin. iun. cons. 85. nu. 19. lib. 1. Socyn. sen. cons. 241. nu. 3. lib. 2. Rimin. sen. cons. 483. nu. 10. vers. fortificantur prædicta lib. 3. & cons. 499. nu. 1. eod. lib. & cons. 70. nu. 15. lib. 1. & cons. 217. nu. 6. & cons. 268. nu. 22. lib. 2. Ruin. cons. 23. nu. 16. lib. 2. Cioff. cons. 107. n. 1. lib. 1. Surd. cons. 2. nu. 22. lib. 1. vbi multa & copiosè circa hanc conclusionem congerit Honded. etiam latè cons. 3. nu. 15. lib. 1. vbi multos alios allegat Alban. cons. 8. nu. 3. lib. 1. vbi Anibal in addit. in lit. B, & H, Serafin. in tractat. de priuileg. iuram. priuileg. 77. nu. 23. Hieron. Scruff. cons. 12. nu. 24. Maluas. cons. 105. nu. 23. Carpan. super Statut. Mediol. in prælud. nu. 578. & 583. vbi multos alios allegat Afflict. in tract. de iur. protom. §. 9. nu. 15. Land. ecb. cons. 103. nu. 1.*

69 Immo magis dicitur contra libertatem ecclesiasticam statutum quòd tollit clericis benefitium sibi attributum de iur. comm. quàm aliud, quod habet ex priuilegio, & alio modo quæsitum, *Dec. in cap. eccles. S. M. nu. 3. de constit. Ferdinan. Loaz in repet. l. filius fam. §. diui nu. 159. de leg. 1. vbi etiam Crot. nu. 84. Alexan. nu. 12. vers. tamen veritas Ias. in 1. lect. nu. 74. & in 2. lect. nu. 108. Ripa nu. 81. & seq. & Soc. iun. nu. 167. Gallia in repet. l. Centurio nu. 157. ff. de vulgar. & pupillar. substit. Calcan. cons. 7. nu. 16. vbi ad hoc multos allegat Alciat. cons. 91. nu. 3. Curt. in repet. cap. fin. sect. 5. nu. 20. & seq. de coniuct. Clar. in §. fin. q. 77. nu. 28. Surd. cons. 2. nu. 22. lib. 1. Honded. cons. 3. nu. 15. in fin. lib. 1. vbi etiam alios citat Natt. cons. 28. nu. 2. lib. 2. Medices in tract. de leg. & stat. p. 4 q. 6. nu. 6.*

70 *Prugmann. cons. 17. nu. 40.* quæ conclusio ampliatur, vt procedat, tàm si directè, quàm si indirectè tollantur clericis ea quæ sibi competunt de iur. comm. quia semper dicuntur contra libertatem ecclesiasticam, *Marant. disput. 8. n. 3. Alb. cons. 8. nu. 3. Hond. cons. 3. nu. 15. lib. 1.*

71 Tertio modo dicitur contra libertatem ecclesiasticam statutum si per illum fieret iniuria vni ecclesiæ tantum, quia, qui facit iniuriã vni ecclesiæ tantum, totam Dei ecclesiam offendit, *l. 1. vbi Bald. C. de summ. trin. & fid. cath. Alban. in lucubrat. ad Bart. in l. 1. num. 10. C. tit.*

72 *prædict.* vbi dicit quod hoc procedit etiam si statutum noceret vni ecclesię, & alteri prodesset, vt si prohiberet nè posset legari ecclesijs conuentualium, sed tantum parrocchialibus, vel si disponeret quod legatum factum vni ecclesiæ transferatur in aliam, *Gozzad. cons. 101. num. 19. Medices in tractat. de leg. & stat. par. 4. quæst. 6. num. 1.*

73 Quarto modo statutũ dicitur contra libertatẽ ecclesiasticã qñ tollit clericis, & ecclesiæ

id

id quod ex consuetudine sibi fuit acquisitum *Trigmann.conf.17.nu.42. qui allegat Crot. in leg. omnes populi n.83.ff.de iust.& iur.Ferdin.Loaz.in l.filius fam.§.diui nu. 159. & ibidem Ambros. de*

74 *Opizon.n.84.& 90.ff.de leg.1.& alios DD.* & huius conclusionis ea est ratio quia consuetudo hēt vim priuilegijs,& tantum operatur quantū priuilegiū,*l.hoc iure §.ductus aquæ ff. de aqua quotidiana, & estiu. c. super quibusdam §. præterea de verb.signif.Innoc.in c.1.de apostat.Campeg.cōs. 50.circa fi. inter consilia Alber. Brun. Rimin.sen. conf.181.n.13.lib.1.Vegg.conf.28.nu.29.Camill. Borell.conf.3.n.6.*vbi dicit q consuetudo,& priuilegium æquiparantē,*Gratia. decis. 16.nu.15. Vegg.conf.28.n.29.Flam.de Rubb.conf.50.n. 77.* qui etiam dicit quod consuetudo,& priuilegium pari passu ambulant.

75 Quinto mō reputatur contra libertatem ecclesiasticā statutum q reddit clericos timidiores ad faciendum id q liberè facerent statuto cessante *Bart.ad Ang. l. 1. §.q̄.oneranda ff.quar. rer.act.non det.idē Bart. in auth. cassa C. de sacros. eccl.Bal.& Ang.1 l.1.ff.de inius uocā.Abb.Anch. Dec.n.4.& Fel.n.42.vers.secunda fuit & n. 69.in c.ecclesiæ S.M.de const.Bald.in rubr.de const. nu.3. multa congerit Mars.in tract.de bann.in verb.ecclesia n.83.Cepoll.conf.15.col.2.vers. item quod illud in criminal.Ambros.de Opprzon.in l.filius familias §.diui n.9.& 93.de leg.1.Marant.disput. 8.nu.7. vbi alios citat Serafin.in tract.de priuileg.iurament. priuil.77.n.23.Borell.super pragmatica hodia litiū §.1.gl.3.nu.243.Fran. Mar. dec.399.vol.1..Alb. conf. 8.n.3.Boss.in tract.crim.in tit.de principib.n. 220.Foller. super const. Regni in rub.de sacros. eccl. n.3.Rim.iun.conf.35.nu.22 lib.1..Affl.in tract.de de iure protbomis.§.9.n.16.Carp.super stat.Mediol. in prælud.n.588.Surd.conf.2.nu 25.lib.1. Sebast.*

76 *Med.in tract.de leg.& statut.p.4.q.6.num.* 3.nec omnis timiditas consideraē ad hoc vt statutū dicaē contra libertatem ecclesiasticā, sed solū qn̄ clerici rationabili causa efficiunē timidiores,& laici audatiores ad nocendum quæ duo requirunē copulatiuè ad hoc vt statutum dicaē verè contra libertatem ecclesiasticā,*Abb. in c.nouerunt de sent.excom.Bart. in auth. Cassa,& irrita,C.de sacros.eccl.Marant.d.disput.8.n. 42.*

77 Sexto modo statutum dicitē contra libertatem ecclesiasticā ēt quod non loquereē de ipsis clericis,& personis ecclesiasticis,sed de illis tantum q cum ecclesiasticis contrahunt, *c. fi. de immun. eccl.in 6.Alb.conf.8.n.3.in fi.*vbi dicit quod statutum est contra libertatem ecclesiasticam,tam si procedit verbis expressis,quàm sermone velato ,*allegat.c. clerici §. fin. & §.nos igitur de immun. eccles.*

78 Septimo, & vltimo statutū dr̄ contra libertatē ecclesiasticā,vbi loquiē de auferendis, vel tollēdis, vel non liberè vtendis rebus ecclesiæ, *Bellon. conf.43.nu.2.vbi alios allegat Alex. conf. 210.n.11.vol.2.Vincen.Amb.in addit. ad Alb. conf.8.in lit.B,in fin.*

79 Ampliatur 13. vt prædictus secundus effectus pcedat in statuto facto à quantumuis supremo Principe,& etiā Imperatore, nām nec illud comprehendit clericos , *Bald. in c. clericis de pace tenenda Afin. in tract.de execut.§.6. c.49. n.16.* Sed quantum ad statuta facta ab Imperatore contrarium tenuit *Hondod.conf.3.n.35. lib.1.* vbi dicit q statutum Imperatoris quatenus non aduersaē dispositioni iuris canonici ligat ēt clericos, & personas ecclesiasticas quæ opinio Hondodei non potest esse vera, ex quo si esset vera aduersareē oībus iuribus, & authoritatib. allegatis in principio huius effect.

80 Ampliatur 14.ēt si adesset consuetudo statuendi ēt super personas ecclesiasticas,quia adhuc ea consuetudine non obstāte statutum secularium clericos nō ligaret, qa Princeps laicus non pōt præscribere facultatem ligandi clericos sua lege, vel statuto,*Vasques in tract.de success.creat.§.10.n.651.Natt.conf.495.nu. 14. lib.3. Surd. conf.301.n.55.lib.3.*

81 Ampliatur 15. vt laici non solum non possint statuere super ecclesijs, & ecclesiasticis psonis,verum nec ēt super re spirituali vt est super matrimonio, iuramento,decimis,& similibus vt sunt statuta vel proclamata pęnalia cōtra contrahentes matrimonium sine consensu parentum, vel proximorum, qa statuere circa spiritualia,vt est matrimoniū pertinet ad ecclesiam *c.tuam de ordin. Cognit.c. lator qui fil. sint legit.c.2.& 3.de iud.glos.in c.fi. 32.q.2. Butr. in c. 1.de spons.Alex.conf.59.n.5.& conf.97. nu. 2. & seq.vol.1.vbi testatur de comm.opi.Soc.sen.cōs.35. n.1.lib.1.Rim.sen.conf.427.n.10.lib.3.Alb.cōs. 8.n.22.lib.1.Campeg.in tract.de dote p.5.q. 106. Lamber.in tract.de contract.gl.1. n.10. vbi multos alios allegat Fel.in c.ecclesia S.Maria,n.59.& 63. de constit.* Et quia prædicta ampliatio primo lo

82 co est exēplificata in statuto aliquo modo disponēte circa matrimonium ideo vt tale eo ex solum dico q nunquam valet statutum seculare per q libertas matrimonij aliquo colore restringitur aut coarctatur *Io.Andr. in c. statutum de haeretic.in 6.Fel.in c.1.n.13.vers.sed nibilominus de spons.& ibi etiam alij Doct.n.36.& cæteri scribentes in c.eccles.S. Mariæ de const.Alex.in l. Seius,& Augerius,n.4.ff.ad l.Falcid. & cōs. 97.n. 2.lib.1. Dec.conf.231.per tot.Clar.in §.fi.q.82.Roland.a Vall.conf.77.n.26.lib.2.Curt.conf.27.n.1. Rim.iun.conf.78.n.14.& nu. 19. lib.1. inter cons. matrimonialia diuers.Andr. Gail obs.93.nu. 2.lib. 2.Barb.conf.31.lib.4.Passer.conf.32.n.82.& cōs. 163.n.16.Crot.in rep.l.omnes populi nu. 44. ff. de iust.& iur.vbi ēt Senor.n.55. Paris.conf.29. nu. 5. & 14.lib.3.Plot.conf.37.n.13.inter conf. matr.diuers.*

uerf. Rolan. Cauagnol. in decret. montis fer. p. 2. decr. 83. §. 1. n. 7. Rausner. conf. 7. n. 92. & conf. 10. nu. 99. lib. 1. vbi dicit φ libera facultas contrahendi matrimoniũ non dẽt referri ad necessitatẽ, & hodie ex dispositione Sacri Coc. Trid. est expresse determinatum quod Principes sæculares, nec alii quouis modo directe, seu indirectè sub pœna excõicationis prohibere põt quo minus matrimonia libere contrahãt, *ita habetur sess. 24. c. 9. de refor.* Ex q̃bus infero primo, φ

83 statutum puniens contrahentem matrimoniũ cum hominibus alterius factionis, seu ciuitatis non valeat, *dixerunt Bal. in l. nemini, C. de nup. Hier. Zannet. in tract. de differ. inter ius canon. & ciuil. n. 14. in 1. to. tract. diuerf. Calca. conf. 3. per tot. Alex. in rub. ff solut. mat. vbi testatur de magis cõ. opi. Bonacoss. in suis qq. crim. in verbo matrimoniũ, circa ſi. vbi alios allegat.* Secundo infero, φ non

84 valet statutũ disponens qđ mulier, q̃ nubit extra ciuitatẽ, vel territoriũ, vel cũ extero, vel alienigena non possit succedere, put de simili statuto laudẽsi, & Mediolanẽsi loquit̃ *Coita in memorial. in ver. statuto Mediol. & laudensi Curt. sen. conf. 27. col. 1. 2. & 3. Lud. Mor. conf. 97. n. 9. vbi alios allegat,* licet prędictã opinionẽ validissimis rõnibus impugnauerit *Polid. Ripa obser. 42. n.*

85 *10. & seq.* Tertio infero idẽ esse dicendũ de statuto fundato in odiũ matrimonij, nãq; neq; illud erit validũ, vt si dictaret, vt filii nati ex talli matrimonio, vt puta nati ex matrimonio cõtracto cum muliere vilioris conditionis, vel cum extera ammittant nobilitatẽ, vel nõ possint esse officiales ciuitatis, vel nõ possint succedere suis consanguineis, namq; talia statuta dicunt̃ fundata in odium matrimonij, & per consequens sunt inualida, *Alex. conf. 97. nu. 7. l. 1. Anchar. conf. 21. Plot. conf. 87. n. 13. inter cõs. matr. diuerf. Passet. conf. 72. n. 82 & conf. 163. nu. 16. Rol. Cauagn. super statut. Mont. Ferrat. decr. 73.*

86 *§. 1. q. 1. n. 7.* Quarto infero idem esse dicendũ de statuto dictãte ne pupillus, vel pupilla possint contrahere matrimoniũ sine consensu curatoris, vel consanguineorũ, vel iudicis, & idẽ de statuto dictãte φ filius, vel filia familias nõ possint contrahere matrimoniũ sine consensu patris, vel matris, nãq; ex quo prædicta, & similia statuta tendunt cõtra liberã voluntatẽ contrahendi matrimonio sunt oĩno nulla, & inualidã prout de eis latè dixerunt *Lud. Mor. d. conf. 97. n. 8. vbi multos concordantes adducit Cæsar. Barz. dec. 29. n. 9. & 12. Rausner. conf. 6. n. 90 cum seq. & conf. 10. quasi p tot. lib. 1. Bonacoss. q. crimi. in verb. matrimoniũ, lib. 1. Bar. de cartarijs, cõs. 63. n. 6. inter conf. matrimonialia diuerf. Rim iun. conf. 78. n. 1. & 14. in consilijs pdictis, Plot. conf. 87 n. 17. in consilijs pdictis Martin. Fran. conf. 4. n. 54*

87 *lib. 1.* Quod infero ẽt contra eos, qui dixerunt quod si talia, & similia statuta fierẽt ex aliqua iusta causa ne scilicet oriret̃ aliquod graue scãdalũ, vel pro quieto statu ciuitatis tunc essent valida, vt ex multis deducit & asserit Bonacos. *in d. v. b. matrimonium, Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 34. n. 16. vbi etiam multos alios allegat,*

88 namq; si esset vera contraria opinio annullaret dispositionem sacri Concil. Trid. quæ vult quod tam directè, quàm indirectè non possit impediri libera facultas cõtrahendi matrimoniũ, quia per indirectum impediret̃ ne scilicet incidant in pœnã, & est aduertendũ quod li-

89 cet consensus patris non sit necessarius in contrahendo matrimoniũ per filiũ, attñ de quadam vrbanitate, & honestate filius familias non dẽt cõtrahere matrimoniũ sine consilio, & consensu paterno, *vt latè discurrit Menoc. conf. 69. per tot. Baiard. ad Clar. §. f. q. 82. n. 44.*

90 Quo vero ad exemplũ excõmunicationis, dico, φ statutũ Principis sæcularis hoc disponens, seu statuto Principis laici disponente super materia excõicationis est nullum, & non valet, *Plot. d. conf. 87. nu. 14. Carpan. super stat. Mediol. in præl ud. n. 577.* Ideo non valet statutũ tollens pœnã excõicationis vel prohibens, quẽ

91 excõicati, *Io. de Anan. in c. postulasti de homicid. Lapus allegat. 92. Sceuer. in l. oẽs Populi nu. 62. ff. de iust. & iur. Deci. in c. eccl. S. M. verf. 12. Decian. d. c. 34. n. 5.* & idẽ puto esse dicendũ de statuto dictante, quod nemo possit eccitare excõicatũ, & eodẽ modo, nec est validum statutum quod tollit exceptionem excommunicationis, *ut dixi in materia de exceptionibus except. 4. nu. 11.*

92 Idem esset ẽt in statuto disponente super iuramento; & tollente eius vires qa & ipsũ est inualidũ, *Bald. in auth. sacramenta puberum C. si aduerf. vendit. Abb. & alij in c. cũ contingat de iure iur. Bar. in l oẽs populi in 3. q. princ. vbi ẽt oẽs scribentes ff. de iustit. & iur. Alex. conf. 59. n. 4. vol. 1. Montispir. conf. 218. nu. 30. & 31. & conf. 213. nu. 40. & conf. 241. nu. 12. Amat. dec. 91. n. 8. Anto. Queta cõf. 43. nu. 1. vbi testatur de comm. opin. & multos alios allegat Maluaj. qui ẽt alios allegat conf. 3. nu. 36. & conf. 95. n. 29. Marelian dec. 4. nu. 12. Fortun Garsias in tract. de vltim fin. iur canon. & ciuil. n. 371. in 1. to. tract. diuerf. Bolognet. conf. 31. nu. 2 & 10. Nuni. conf. 14. n. 7. Decian. in tract. cri. p. 1. lib. 2. c. 34. n. 6. postquam alios citat testatur ẽt de com. opi. Maccabr. conf. 110. n. 44. Nenzz conf. 77. n. 17. & 20. Manci. in tract. de iuram. p. 4. effe. 1. q. 4. n. 29. 30. 40. 41. & per tot.*

93 Et licet prædicta opinio sit verissima nihilo minus limitat̃ qñ statutũ non tolleret vires iuramenti directè, sed indirectè, vt disponendo quod iuram interpositum super tali cõtractu præsumatur per dolũ, & fraudem, vel per metum interpositum, quia hoc est statuentibus ẽt laicis permissum tollere vires iuramenti, *Bar. in d. l. oẽs populi verf. itẽ si statutum de iust. & iur.*

iur. & ibi etiã Sener.nu. 38. *& seqq. DD. in auth. Sacram.puberum C.si aduerf.vendit. Anton. Queta d.n.*1.*vbi ét testatur de comm.op.Carpan.super statut.Mediol. lib.*1.*c.*453.*nu.*112. *vbi alios recenset Rom.conf.*12.*nu.*3.*Curt.iun.conf.*118 *nu.*7.*lib.*2. *Alex.conf.*196.*nu.*3.*lib.*6.*Decian.d.c.*34.*nu.*14. *Mandof.conf.*87.*n.*1.*Magon.decis.Florent.*22.*nu.* 2.*Polid.Rip.obs.*386.*n.*2.*Lud. Moret.conf.*53.*nu.* 21.*vbi multos, & multos allegat.* Item ét est dicendum de statuto disponente super iure decimandi quia illud erit nullu si est cõditum à laicis, *Rebuff.in tract.de decimis q.*8.*n.*10.*Anast. Germon.in tract.de sacr.immun.lib.*3.*c.*19.*nu.*7.*& seq. Alex.Monet.in tract.de decim.q.*8.*n.*16.& eodẽ mõ dico de statuto disponente circa materiã vsurarũ quia cũ causa vsurarum sit de foro ecclesiastico statuta laicorũ non possunt circa eã aliquid disponere, *vt dixit in meo tract. ad materiã statut. exclud.exceptione* 28.*n.*2. & quod p statutũ tãm directè quàm indirectè non possit permitti vsura dixi *ibidẽ n.*69 *cũ plurib. seq.* vbi latè habetur qñ statutum laicorum possit permittere vsurã, *Osasc.dec.*95.*n.*20. vbi ex hoc infert quod non valet statutũ disponens, vt mutuans aliquã pecuniarum summã vn iuerfitati non possit cõpelli ad soluendum gabellam seu collectã prout alij ciues, est benè verũ quod licet statutũ permittens vsurã aliquo casu non valeat nihilominus excusabit quo ad effugiendã pœnã temporalẽ, *Natt.conf.*498.*n.*24.*&* 25. *lib.*3.*Rim.sen.conf.*450.*n.*40.*lib.*3. *quos latè allegat Canalc. dec.*13.*nu.*19. *lib.*2. & licet Princeps secularis non possit statuere super rebus spiritualibus vt dictũ est, hoc tñ fallit qñ statueret circa prædicta ad corroborationẽ dispositionis iuris canonici vtputa si apponantur aliæ pœnæ quàm sunt impositæ de iure canonico contra contrahentes matrimonia clandestina vel facientes c ntractus vsurarios, *Camill. de Curt.in diuers. seu comprahens. iur. feud. p.*2.*c* 2. *n* 152.*Salzed.in addi.ad Diaz.reg.*698.*Petr. Nic. Mozz. in tract. de contractibus tit. de matrimonio, §.de natural. matrimon.Menoch.in tract.de arbitr. cas.*398.*Fel.in d c.Eccles.S.M.nu.*59.*de const. Iaf. in l.*1.*§.huius study n.*12.*ff.de iust.& iur.Cardin. Paleott.in tract.de not. & spur.c.*8.*per tot Clar. in §.fi.q.*82.*ét per totã Marl. in emp.vtriusq; iur.p.*1.*tit.*1.*q.*16.*n.*24.*Octau.Vulp.in tract. de libe.ecclesiast.p.*1.*n.*24.*qui ambo multos concordãtes congerunt Bertaz. in add.ad cõj. ius patris cõs.*85.*n.*8.

Ampliatur 16. dictus secundus effectus qđ clerici non supponuntur statutis laicorum, vt dicta conclusio contra cõcubinas clericorum procedat ét in statuto disponente de alia persona quã clerici sed respectu ipsius clerici, vt si Princeps statuendo imponeret pœnã aliquam vtputa penã fustigationis contra concubinas clericorum vel vt possint expelli a conuicinio quia si haberet locum dispositio istius statuti per indirectum clerici infamarentur saltim de facto ideo non valet *Anchar. in c. ea quæ in* 24. *q. de reg.iur in* 6.*& conf* 197.*Io.de Anan.in rubr. de adult.in vlt.col. Fider.de Sen.conf.*167.*Fel.in c. eccles.S.M.n.*102.*&* 132. vbi postquam retulit hanc opinionem eam limitat qñ clericus esset publicus concubinarius *Rman.sing.*665. *Bertaz.in tract.de gabell.p.*7.*n.*15.*in* 12 *to.tract. diuers.car.mihi* 64.*Decian. in tract.crim p.*2.*lib.*6. *c.*21.*n.*37.*Crot.in l.oẽs populi nu.*50. *ff. de iust. & iur.* & ratio est quia statutũ dicitur editũ contra clericum ét si causa principaliter ageretur contra laicum si incidenter non tenderet contra clericum, *Abb.in cap.eccles.S.M.in* 3. *not. de const.qui mouetur arg.tex.in c. tuã de ordin. cognit. Decian.in tract.crim. p.*1.*lib.*2.*c.*35.*nu.*6.

Ampliatur 17. prædictus secundus effectus vt nec ét inter laicos Principes laici possint statuere in materia concernente, & permittente peccatũ, & tale statutũ non est validum quia in materia peccati solus summus Pontifex contra laicos amplissimam habet potestatem, & iurisdictionẽ, *c. nouit de iudit.* quod procedit ét in statuto peccati venalis nutritiuo, *Butr. & Imol in c.si uero de iur.iurand.Io. Andr.in c. quãuis pactũ de pact.in* 6.*Franc.Castrocan. de societ. off.q.* 17.*n.*11.*Tho. Actius de lud.scacc.q.*7.*n.*21.*Petr. Aug. Mo.l.in emp.vtriusq iur. p.*1.*tit.*1.*q.*16.*n.*8. vbi ex hoc infert quod statuta seu leges seculares permittentes præscriptionem cum mala fide censentur reprobata per ius canonicũ, & non valent, *allegat tex.in c.fi.de præscript. & in c. possessor de reg.iur.in* 6.*quod ét dixerũt Ant. Queta conf.*61.*n.*5.*Her.de Laurent. in Rot. Auenio. dec.* 86.*nu.*2.*Io.de Monasper. conf.*61.*nu.*17. *Balb. in tract. de præscript. in* 2.*p.*3.*p.principalis q.*13.*nu.* 7.*car.mihi* 167.*& q.*14.*nu.*99.*car.*168. quod et ã poteit exemplificari in statuto permittente, vt filius spurius, vel aliter illegitimè natus; possit succedere in bonis paternis quia ex quo tale statutum præhiberet occasione fornicandi, & esset nutritiuum peccati, erit inualidũ *Andr. Gail obseru.*88.*nu.*2.*lib.*2.*vbi dicit quod ad hoc est text. notab. in l. conuenire (alias l.illud) ff. de pact. dotalib. & allegat ét Dec.in c. in præsentia n.*43.*de probat.Durand.in tract de art.testaud. tit.*1.*concl.* 14.*Bal.conf.*457.*n.*9.*lib.*5. vbi dicit quod non valet statutũ permittẽs, vt impudicè viuatur.

Ampliatur 18. vt dictus secundus effectus habeat ét locum in clerico, qui succedit laico qa nec ipse tunc subijcitur statutis qbus ipse laicus eius author subijciebatur *Rot. Rom. dec.* 5.*in tit.de foro cõp.in antiq. Cioff.cõs.*20.*n.*7 *lib.*1.

Ampliatur 19. vbi statutum præiudicaret alicui causæ piæ quia circa eas seculares Principes disponere non possunt, *Bal.in tract. de statut.in verbo vẽdere n.*2.*& verb.testa.n.*3.*Alex. conf.*

cons.103.n.8.& seq.lib.3.Paris.cons.45.n.23.lib.3.Hieron. Scruff.cons.3.Anibal.in addit.ad Alb. cons.8.n.24.in lit.L,Io.de Montesper.cons.185.nu.6.Maluas.cons.80.nu.26. vbi multos alios allegat, Mars.in tract.de bann.in verb.in continenti,nu.77. Carpan. super Statut.Mediol. p.1.in praelud.n.622. Decian.in tract.crim.p.1.lib.2.c.5.nu.6.in fin.

106 Ampliatur 20 in statuto puniente consanguineos clericorum respectu ipsius clerici vtpura patrē, vel fratrem in centum si clericus eis filius, vel frater declinauerit iurisdictionē, vel aliter deliquerit, *Fel.in c.eccl.S.M.nu. 70. in fi.& n.71.72.73.& 74.de const.* vbi dat cautelas quibus cleric⁹ non obstāte tali statuto poterit forū declinare absq; incursu pœna, & iterum n.99.vbi alios allegat, & dicit quod tale statutum est oīno contra libertatem ecclesiasticā prout hoc etiam dixit *Io. de Mont. Spinel. cons.256.n.7.Bar.in l.1. in fin. ff. de his quae pen. nom.Bal.in l.1.C. de indic. vidui. & in l.1. & ibi Angel.& Alex.ff.de in ius voc. idem Bal. in tract. de statut.in verb.eccles.n.1.*vbi dicit ꝙ tale statutum esset contra libertatem ecclesiasticā, *Io.de Imol.in l.haeres meus,§.fi ff.de cond.& demonstr. Anchar.in c.1.de const.in 6.Bertach.in trac.de Gabel.p.7.n.15.in 12.tom.tract.diuer.car. 64.Alb. Mand.cons.8.n.18. in fi. lib. 1. Bertach. in repert. in verb.statutum quod consanguineus,*& in similibus statutis loquuntur *Angel.in §. si quis igitur in Authent.de non alienand.Tiraqu.in tract.de pe. tempor.caus.51.nu. 7. Roma.in l.3.ff.de acqu.haer. Anche.in repet.c.ea quę in fi.de reg.iur.in 6.Mars. qui multos congerit in tract.de bann.in verb.ecclesia S.Mariae,n.29. de const.Crot. in l. omnes populi,n.52.ff.de iust & iur.Decia.in tract.crim.p.1.lib.2.c.34.n.9.Ozorius in insti.Moral.lib. 5.c.13.vers. septimo quaeritur cart. mihi* 514. vbi loquitur in statuto puniente personas coniunctas clericorū si ipsi clerici nō obseruarēt statuta laicorū.

107 Ampliatur 21. in clericis coniugatis, qui contraxerunt cū vnica, & virgine, & incedunt in habitu, & tonsura, *Lapus alleg.18. Fely. in c. eccl. S.Mariae,n.103.d constit. Scribent. in c. 1. de cler.coniugat.in 6.Decia.in tract.crim.p.1.lib.2.c.35.n.7.Rocc.de Curt.de consuetud.sect.8.n.58.*

108 Ampliatur 22. vt praedictus secundus effectus quod clerici non supponanī dictis statutis ꝓcedat etiam si statuens habetet laicorum liberum arbitrium, & facultatē statuēdi, quia adhuc non posset statuere contra vel super clericos, *Marc.Mantua sing.257.Carpa.super stat. Mediol. in prael. num. 580.*

109 Ampliatur 23. etiam si statutum laicorum adduceretur in fauorē, & ꝓ vna ecclesia, vel clerico contra alium clericū, q̄a nec propterea validaretur statutum, nec contra clericū aliq̄d operabitur, *Fel.in c.ecclesia S.Mariae, q.10.de cōstit.Butr. cons. 45. quos omnes refert, & sequitur Decia.d.c.35.n.6.Roc.de Cur.de cōst.sect.8.n.61.*

110 Ampliatur 24. vt in tantum sit verus hic effectus ꝙ clerici non supponuntur statutis laicorum, vt ꝓpterea praesumantur eadem statuta ignorare tanquam statuta aliena, & ad se non pertinentia, *Soc.Iun.cons.1.n.14.lib. 2. vbi allegat in arg.tex.in l.verius, ff. de probat. & Docto.in l.cunctos populos,C.de summ.Trin.& fid. Cath.*

111 Ampliatur 25. vt dictus secundus effectus habeat locū, tàm si disponeret directè, quàm indirectè contra ecclesias, & ecclesiasticas personas, quia vtroq; casu erit nullum, *Surd.cons.301.n.77.leg.3.vbi ad hoc allegat c.quanto de priuileg.c.statum de haer.in 6.DD. omnes in c. eccl. S. Mariae de const.Vasq.in tract. de success.creat.§.10.n.658.Alb.cons.8.n.3.Burs.cons.42.n.17.& seq.l.1.Roc.de Curt.de consuet.ses.8.n.60.*

112 Limitatur nūc aliquibus modis praedictus secundus effectus, quod clerici non subijciuntur statutis laicorum, & Primo quotiescūque lex siue statutum laicorum continere aliquid quod esset diuino naturali, vel canonico iuri conforme, tunc enim clericos ligat, & cōprehendit, sed non tanquam ius, & statutum laicorum, sed quia naturali diuino, vel canonico iure confirmatur *Imol.in c. eccl. S.Mariae,nu.15.de const.& ibi etiam Fely.n.88.& 89. & Dec. nu.233.Abb.in c.qui clerici,n. 18. de foro compet. Io.de Amic.cons.14.n.19.Capra reg. 15. nu.9.& 10.Bal.in rub.extra de const.nu. 27. Rebuff.in prohem.cōsti.Regni Galliae glo.1.nu.62.& 72.Cumia super ritu istius Regni Siciliae c.40.n.274.* vbi dicit quod tūc statutum addit suppler, & coadiuuat ius canonicum, *Io.Ozor. loc. cit. in instit. moral.siue summa lib.5.c.12.ver.quaeritur car.mihi* 511.vbi asserit hanc esse comm. opin. & in

113 statuto fundato super naturali equitate, & in specie loquuntur *idem Bald.in c.1.nu.7.de alien. feud.Natt.in tract.super statut.quod stant.mascul. femi.non succedat q.3.n.89.Baiard.in add.ad Clar. in §.fi.q.77.n.37.* & licet talia statuta ligent clericos, & ecclesiasticas personas nihilominus

114 iudex ecclesiasticus nō tenetur illa seruare vti statuta sed ratione nature veluti a iure canonico, vel diuino statutum, & mandatū, vel prohibitum *ita Abb.in d.c.ecclesia S.M.n.10.in fi.de*

115 *constit.* & pœna à talibus statutis imposita nō poterit exigi ab ipso statuente, sed est exigenda à iudice ecclesiastico superiore ipsius clerici *Lapus in repet.c.per vestras, §. sed est pulchra, n.13.car.mihi* 293.vbi dicit, ꝙ talia statuta cōcernunt publicam vtilitatem, & istam limitationē exemplificant in statuto ꝓhibente delationem armorum, vel venationem, *de quibus dicam inferius q.3.n.268.& q. 30. n.320.*

116 Limitatur 2. in clerico negotiatore, qui ratione mercaturę tenetur seruare statuta laicorum *Abb.antiquus in c.ex literis de vit.& honest. cler.*

cler. & ibi etiam *Abb. Panorm. nu. 17. & 9. Bald. in Margarita in verb. clericus vers. 17. Gassa. super consuet. Burgund. rub. 1. §. 5. nu. 91. cart. mihi 205. Ancher. in c. recolentes. n. 4. de stat. mon. Bertach. in rep. in verb. clerici negotiatores, & in tract. de gabel. p. 3. n. 4. in 12. tom. tract. diuers. cart. mihi 59. Aufr. in tract. de potest. iud. laici regul. 1. fallent. 16. nu. 24. in 16 tom. prædictorum tract. cart. mihi* 288. pro qua fallentia, vt sit vera adnotanda sunt sequentes sublimitationis.

117 Sublimitatur 1. prædicta limitatio, vt clericus negotiator subiacet statutis laicorum tantum in his quæ respiciunt negotiationē non autem in alijs quia in alijs nullo iure subiacet statutis laicorum, *Maccabr. cons. 18. nu. 248.*

118 Sublimitatur 2. vt tunc demū clericus subiacet statuto laicorum pp negotiationem, qñ fuisset ter monitus à suo iudice competenti, vt ab illa desistat *ita colligitur ex c. si. de vit. & honest. cler. quod expresse dixit Maccabr. d. cons. 18. n. 248. & seq. Aufr. in tract. de potest. ind. secular. super perso. eccles. reg. 1. fall. 16. nu. 24. in 16. tom. tract. diuers. cart. mihi* 288.

119 Sublimitatur 3. vt d. limitatio non habet locum in eo q semel negotiatus est sed requirit trina monitio prædicta, & vt pluries negotiationem exercuerit *Bart. iul. leg. in princ. de legat. 3. Bertach. in tract. de gabell. p. 7. q. 7. Maccabr. cons. 18. n. 252.* & ratio est, quia ad hoc vt quis dicatur negotiator, vel mercator requiritur, vt pluries mercatus fuerit, *vt dicā latius inf. effect. 6. & dixi sup eff. 1. lim. 6. n. 847. & vtrobiq; multa scripsi, quæ satis conferunt ad præsentes limitationes, & sublimitationes.*

120 Sublimitatur 4. & vltimo, qñ clericus negotiaretur de bonis eccelsiæ, q tunc nō amittit priuilegiū quo ad bona ecclesiastica *Abb. in c. ex literis, n. 1. 9. & 10 de vita, & honest. cler.*

121 Limitatur 3. prædictus secundus effectus q clerici non supponunt statutis laicorū, vt nō pcedat in statuto tractante de successione, q comprehendit clericos si est conditum antequam quis efficiebatur clericus secus si conderetur tempore quo quis erat clericus, quia tūc illum non astringit *Io. Andr. in regul. sine culpa in mercur. Abb. in c. ecclesia S. M. nu. 34. de Const. Plot. cons. 93. n. 3. Pappon. cons. 60. nu. 13. Paris. cons. 40. n. 16. & 24. lib. 3. ubi alios allegat. & testatur de comm. opi. Fel. cons. 46. nu. 18. Rebuff. super const. Regni Galliæ in probem. gl. 1. nu. 77. Bursat. cons. 93. n. 17. 38. 39. & 40. lib. 1. Vrsill. in adnotat. ad Affl. dec. 310. n. 11 Carpan. super statutis Mediol. in prælud. nu. 591. & 595. vbi asserit hanc esse magis comm.* opin. Decia. in tract. crim. p. 1 lib. 2. c. 35. n. 13.* & ratio istius limitationis ea est q

122 scilicet isto casu vinculum fuit iniunctū tempore quo poterat iniungi licet postea fuerit factus clericus *Abb. Io. Andr. & Socin. sen. in locis allegatis per Mauant. disput. 8. num. 26. Imol. Fely. Ancher. & Angel. etiam in locis allegatis per Natt. cons. 281. num. 12. lib. 2. Cephal. cons. 95. num. 14. & seq. volum. 1. prope infinitos congerit Bursat. d. cons. 93. num. 17. 39. & 40. vbi testatur de magis comm.* opin. Paris. cons. 40. n. 15. 16. & seq. vol. 2. Calcan. cons. 7. n. 26. & 27. Ruin. cons. 42. n. 5. vol. 1. Domin. in c. 1. nu. 6. distinct. 10. Aleat. cons. 193. lib. 6. to. 3. Veggius. cons. 23. nu. 8. & 9. Caualc. qui alios citat decis. 9. n. 81. lib. 2. & decis. 33. n. 15. lib. 3. & vtrobiq; multos allegat Menocch. cons. 196. nu. 32. & 33. lib. 2. Rim. iun. cons. 15. n. 8. lib 1. vbi testatur de comm. opin.** & huius fallentiæ ponūt exemplum de statuto excludente feminas pp masculos vel de statuto mandāte vt frater primogenitus excludat cęteros fratres, & in alijs statutis prædictis simi-

123 libus, & dicunt oēs præcitati, & inferius citandi q ea conclusio quod iniectio vinculi ante clericatum subijciat clericū statutis laicorum hēt locum duxtaxat in casibus q habēt principiū ante clericatū vt si statutū excluderet fęminas pp masculos si femina efficitur monialis erit exclusa à statuto prędicto, ac si nunquā monasterium ingressa fuisset qa antequam ingrederetur monasterium, & ab eius natiuitate fuit ius quæsitū masculis saltim vt ante clericatum adeo qd ante clericatum hæc res ha-

124 bebat principiū, secus si actus principiū, & essentia tecęperit post clericatū vt est in statuto retractus vel de compromissis faciendis inter affines tunc enim non potest dici quod statutum imposuerit vinculum ante clericatum licet longè ante ea sit conditum q tempore quo quis fuit factus clericus, nullum erat acquisitum ius alicui tām spe, quām re *Calder. in dispu. incipient. statuto cauetur in fin. Alex. cons. 250. nu. 11. lib. 4. Mars. sing. 29. Dec. in c. ecclesia S. M. n. 52 vers. & ista conclusio de vinculo de const. Roland. à Valle cons. 57. n. 28. lib. 2. Socc. iun. cons. 21. nu. 9. vol. 1. Gratus cons. 162. n. 12. lib. 2. Alb. cons. 8. n. 7. lib. 1. & cons. 513. nu. 19. & 20. vbi Anibal in addit. in lit. E. lib. 3. Rip. resp. 4. nu. 9. lib. 1. Hond. cons. 3. n. 5. & 27. lib. 1. Rim. iun. cons. 15. n. 79. 80. 93. & 95. lib. 1.* de quibus statutis dicam latius infra in quæstionibus.

125 Limitatur 5. in bonis, & hæreditatibus clericorum in quibus statuta generaliter loquētia habent locū prout in hereditatis laicorum *Socc. sen. cons. 230. per tot. vol. 2. Plot. cons. 93. nu. 6. & 7. & plurib. authoritatibus hęc cōprobat Burs. cons. 93. n. 22. lib. 1. Paris. cōs. 40. n. 14. 21. & seq. lib 3. Brun. in tract. super statuto quod stat. mascul. art. 6. col. 3. Caualc. decis. 9. n. 81. lib. 3.* vbi asserit quod hæc est magis cōm. opin.* & n. 82. dicit q ita alias fuit iudicatū per Rot. Florent. *Alba. cons. 760. nu. 60. lib. 4. vbi Anibal in addit. in lit. L. Seraus. in resp. post notabil. 110. Matthesil. n.* 17. 39.

*17.39.40.85.& 86.& 91.Rom.singul.446.Barbat.in c.quod clericis n.427.de foro cōpet. Randen. cons.14.n.111 & 112.lib.2.vbi dicit quod hæc opinio est indubitata Gallin. in tract. de verb. obligat. lib.10.c.34.n.29.& 30.Carpan.super statut. Mediol.in prælud.n.606.& 609.*qui oēs ponūt exēplum huius limitationis in statuto ꝙ existentibus masculis fœminæ non succedant vel simili statuto,& cōcludunt ꝙ excluditur ēt ab hereditate,& successione clerici, *vt latissimè per Molfes.ad consuet.Neapol.p.4.q.65.n.54.& seqq.* de quo ēt dicam infra suo loco. & ratio huius limitationis est quia bona qui transeunt à persona ecclesiastica in secularē considerantur, & iudicantur vt bona non ecclesiastica sed laicalia *Din. Bart.& cæteri scribentes in l.licitatio §.fin.ff.de publican.& in l.Paulus in fi. ff. de acquir. hered.glos.& DD. in clement.fin. de censib. Fider. de Sen.cons.11.Gemin in c.quāquā de censib. in 6. Bald.in Margarita in verb.contractus vers. pen. in fin.Io.Andr.in c.1.de immun.eccl. cū alijs quos citat,& sequitur Brun. in tract.prædict.art.8.n.6*

127 Sublimitatur modo ista conclusio vt loquatur de eo qui decedit sine filijs legitimis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio natis quia tunc apparet statutum voluisse disponere de hæreditate illorum qui in actu vel in potentia sunt habiles ad procreandum filios legitimos,& naturales,& de legitimo matrimonio non autem de hæreditate clerici in sacris q non possunt habere filios legitimos, & naturales,& de legitimo matrimonio nec in potentia nec in actu *ita Cauale.decis.9.n.83.lib.2. vbi allegat. DD.& præcipuè Henric. Bohic.n.22.& seqq.in c.præsentia de probat. Sfort. in tract. de substit.p.6.de legitim.& natural. Osasc. dec. 126. Boer.decis.354. Franc. decis.29.* prout in simili dicimus de statuto excludente aliquem ab hereditate alicuius moriētis ab intestato quia is talis non excluditur à successione illius si moritur intestabilis, quia is nec actu, nec habitu potest facere testamentū prout videntur voluisse disponere statuētes, *latè Gabr.in suis concl. in tit.de stat.cōcl.1.per tot.Carpan.in stat. Mediol. p.1.c.302.n.19.& 20.vbi allegat Angel.cons.26. n.1.& multos alios DD.quibus addo Bologn.in prima addit.ad Matthesil.in tract.de success. ab intest. Paul.de Mont.Pic.cons.105.n.20. vbi testatur de mag.cōm.* opin.Rim.iun.cons.831.nu.1.& seqq. lib.7.Caual.decis.12.n.11.lib.3.& decis.28.n.66. lib.5.Decian.cons.13.nu.23. lib.3. Crot. in repet. l.oēs populi n,29.ff.de iust.& iur.qui omnes multos alios allegat.*

130 Limitatur sexto,qn̄ statutum posset afferre clericis cōmodum, vel incōmodum tūc enim statutum dr̄ rationabile, & clericos comprehendit, *Abb.in c.eccles.S.M.nu.13.de const.Ancher.in repet.c.1.col.7.de oper. noui nuntiat. Bart. in l.1.C.de summ.trin.& fid. cathol. Io.de Amicis cons.14.nu.16.& 17.Tiraq.in tract.de retract. lignag.§.1.glos.13. nu.4. vbi quamplurimos allegat Hondod.cons.3.n.4.lib.1.Baiard.in add.ad Clar.in §.fi.q.77.n.34.* vbi dicit ꝙ tunc statutum non dr̄ contra libertatē ecclesiasticā, & alios multos allegat *Medices in tract.de leg.& stat. p.4. q.6.n.5.vers.fauorabilis dicitur Carpan.super stat. Mediol.in prælud.n.590.Menoc.in tract. de recup. poss.reme.14.n.54.& 55.Serafi.in tract. de priuil.*

131 *iuram.priuil.77.nu.26.*& ratio istius limitationis est quia lex; siue statutum quod pōt afferre cōmodum, vel incōmodum non dr̄ præiudiciale, neq; contra libertatē ecclesiasticā, *Abb. in c.ecclesia S.M.col.5. vers.circa hoc tamen & col. 6.vers.tertius casus de constit.Marāt.disp.8.n.20.& 39.Io.Iacob.à Ferro in interpret.ad leg.municip. Vinc.c.14.n.24.*Multi tn̄ tenēt contrariū,& verius, quos ꝓbat *Molfes.ad consu.Neap.p.2.q.7.*

132 Limitatur 7.in statuto disponente circa ordinatoria iuditij, qa clerici litigantes corā iudice seculari tenent illa obseruare, *l.3.in fi.ff.de testam.l.1.C.quæ sit longa consuetudo nota.in c.illud 12.dist.Innoc.& Compostell.in rub.de consue.Calder. cons.11.nu.1.in tit.de consti.Deci. in c.eccles.S.M. n.11.de const.Frecc.in tract.de præsent.instr.p.3. n.13.& 14.& p.13.nu.3.& 4.Serafin.in tract.de priuil.iuram.priuil.77.n.25.Bal.cons.30.n.1.lib. 6.Gail.obseru.32.nu.10.lib.2.Asinius in tract.de exequ.§.1.c.78.nu.13.Vulpell.in tract. de libert. eccles.p.2.n.42.Minad.cons.4.n.2.Rim.iun. cons. 473.n.3.lib.4.Soc.sen.cons.71.n.7.lib.4.vbi testatur de cōm.* opin.Capra reg.15.n.46.Marches. in tract.de cōmission.p.2.c.3.4.c.princip.n.52.& 53 car.mihi 491.Anibal.in add.ad Alb.cons.460.lit. G.lib.3.Fel in c.eccl.S.M.nu.51.vers. tertius casus est de cōst.Rebbuff.super const.Regni Frāciæ in prohæmio gl.1.n.63.Rocc.de consuet.sect.8.n.59.Cumia super Ritu c.40.n.279.& 282.* vbi dicit ꝙ ritus huius Regni practicatur in vtroq; foro, & ꝙ à tali cōi practica non est recedendum, multos recenset,

133 *Carpan.super stat.Mediol. in prælud. nu.600.& 601.Alciat.in tract.de præsump.regul. 3. præsumpt.44. num.17.* & huius limitationis ea est ratio qa statuta quæ respiciunt, & concernunt modum procedendi personam non concernunt sed tantum causam,

134 *Asin.in dict. trac.de exequut.d.§.1.c.78.n.13.*& sicēt dicimus de exteris, qui in ordinatorijs ligantur statutis loci vbi lis ventilatē secus in decisorijs, *Bart. in l.2. in princ.C. quæ sit long. consuet. Brun.cons. 20.n.7.Piagg.in tract.de consuet.q.8.n.95.cū multis alijs,quos latè allegaui in meo tract. de except. in prælud.n.91.*

135 & statutum tunc dicitur respicere ordinatoria iuditij qn̄ tollit, vel abbreuiat ordinem iuditialē, vt si dicat ꝙ instrumenta publica habeant executionē paratam, quia tunc nihil aliud facit nisi quod iuditium reddit de ordi-

ordinatio executiuum,& summariũ *Iaſ.in l.1. n.20.C.de ſum.trin.& fid.cath.Io.Chircher.in trac. de primog.lib.1.q.24.n.16.in 10.to.tract.diuerſ.p. 1.car.mihi 35.Franc. Marc.dec.61.num.4. lib.1. Natt.in tract.ſuper ſtatuto quod ſtant.maſcul.in 3. q.princip.nu 83.Paſſett.conſ.101.nu.1.Couarr.in lib.pract.q.c.8.n.5.Anaſtaſ.Germon.in tract. de ſacr.immun.lib.3.c.15.n.100.& ſeq.* Item dicit

136 reſpicere ordinatoria iuditij ſtatutum diſponens ſuper appellatione hoc eſt quo tempore poſſit quis appellare,& infra quãtum tempus vel non *Archidiac. in c. non ita 2.q.6.Abb. in d. c.eccleſ.S.M.in 1.lect.nu.19.& in 2.lect.nu.25.de conſt.* vel ꝙ non poſſit niſi ſemel, vel bis appellare *Rota Rom.dec.452.nu.4.in deciſ.nouiſſ.lib.1. Sigiſm.Scacc.in tract.de iud.p.2.c.2.n.56.& 61. Frecc.in tract.de preſent.inſtrum.p.3.n 25.*

137 Item ſtatutum de compromiſſis faciendis dicitur reſpicere ordinatoria, *Paul.de Caſt.cõſ. 320.n.4.verſ.nec obſtat,& n.5.verſ.praeterea lib. 1.Corn.conſ.114.n.4.lib.3.Dec. in d.c.eccle.S.M. nu.161.& 162.Blanc.in tract.de comprom.q.4.nu. 28.verſ.praeterea ſtatutum.& q.3.n.2.verſ.& pro*

138 *parte Scacc.d.c.2.n.526.& 561.* Deciſoria autẽ dicitur reſpicere ſtatutum tollẽs aliquam exceptionem de iure competentẽ, vt cum dicit, ꝙ contra inſtrumentum nulla poſſit opponi exceptio namq; tale ſtatutum dicitur reſpicere deciſoria, *Bal.in l.1.in 5.q.C.ne fil.pro patr.Iaſ.in d.l.1.nu.22.C.de ſum.trin.& fid.catho.Dec.in c.*

139 *eccl.S.M.nu.42.de conſt.Paſſett.d.nu.1.* & ideo alias in meo tract.ad materiam ſtatuti in prẹlud. nu. 264. dixi quod in executione inſtrumenti poterit reus apponere oẽs exceptiones ſibi de iure cõpetentes ſi in loco, vbi fuit celebratum inſtrumentum non aderat ſtatutum prædictum excludens oẽs exceptiones licet in loco petitæ executionis extaret tale ſtatutum, & hoc quia ſtatutum prædictum reſpicit deciſoria,& non ordinatoria iuditij, vbi multos allegaui, quòd ſecus eſt in clericis quo adhoc, *vt dicam infra q. 52. nu. 383.* & hoc ea ratione quia tale ſtatutum eſt ex illis quæ poſſunt afferre commodum,& incommodum.

140 Item ſtatutum dans formam, & modum probationib. non videtur diſponere circa ordinatoria proceſſus, ſed potius circa deciſoria cauſæ, *Bar.in l.Ictus fuſtium in vlt.q.C.ex quib. cauſ.infam.irroget.Bal.in l.1.in fi.C. quæ ſit long. conſuetud.Aret.in c.dilecti col.fi.de iudit.Fel. in c. quod clericis in fi.de foro compet.Calcan. conſ.2. in fi.Cuman.conſ.130.Aret.conſ.45.Alex. cõſ.167 vol.2.Barbat.conſ.31.vol.3.quos ob refert.& ſequitur Decian.in tract.crim.p.1.lib.2.c.35.nu.9. Frecc.in tract. de praſent.inſtrum.p.3.nu.22.*

141 Et ratio eſt, quia probatio reſpicit deciſoria, & non ordinatoria cauſæ cum litis victoria procedat ex probationibus, *Scacc. in tract. de iudit.p.2.c.9.nu.878.* vbi dicit quòd probatio vocat aĩa proceſſus,*& c.9. nu.243. & 244. & vtrobiq;* alios adducit *Bero.q.50.nu.1.Maſcar. de prob.q.1.nu.12.in fin.Caual.deciſ.16.nu.20.p. 1.* vbi enumerat quæ ſunt acta probatoria, &

142 deciſoria, *Rim.iun.conſ.486.nu.9.* hinc videmus ꝙ in modo probandi attenditur locus contractus, & non iuditij, *Bald. in l.1.nu.13.in fin.C.*

143 *quæ ſit.long.conſuet.Scacc.d.c.11.nu.244.* hinc eſt quod licet perempta inſtantia pereant omnia acta, *Lucapet.in pract.c.14.nu.115.lib.2.Aſin. in pract.§.3.c.1.Berous conſ.37.n.14.lib.3.Surd. conſ.160.nu.21.lib.2.Roncagall. de duob. reis leg. 16.nu.17.car. mihi 875. Io.de Amic.conſ.32.nu. 4.& conſ.66.nu.3.Ferrett. conſ.366.nu.3.lib.2.*

144 *Intrigl.conſ.24.nu.29.Rim.iun.conſ.376.nu.12. lib.4.* Nihilominnus non pereunt dictæ teſtiũ confeſſiones,& alia acta probatoria, *Iacob.Butrig.de teſtib.n.19.Soc.ſen.in eodem tract.de teſt. nu.161.Peregr.conſ.92.nu.15.multos allegat Caroc.dec.44.nu.4.Ioſeph Ludou.in rot. Lucenſ.deciſ. 44.nu.10.Ferret.d.conſ.nu.32.Cauale.d.deciſ.16. nu.16.Intriglol.ſingul.84.nu.58.lib.4.Marant. in pract.p.5.in princ.nu.55. & ſeq.fol.259. Nell. de ſanto gemin.de teſtib.nu.104.fol.160.D.Maſtrill. deciſ.70.n.3.* & vt reuertar ad meum principale inſtitutũ dico quod prædicta limitatio procedit tantum quando clericus conuenitur coram iudice eccleſiaſtico at ſi ille alios conue-

145 nit coram iudice ſeculari tunc in illa cauſa ſecundum aliquos ligabitur ſtatutis laicorum, ac conſuetudine, & ſtilo curiæ in qua litigat non ſolum circa ordinatoria verum etiã circa deciſoria ſecundum communem opinionem, *Abb. in cap. quod clericis nu.6.8.10.& 11. de foro compet.Aufrer.in tract.de poteſt.iud.laic. regul.2. nu.4.in 16.tom.tract.diuerſ.cart.mihi 292.vbi teſtatur de cõm.opin. Rim.iun.conſ.479.nu.11. lib.4. Menoch.conſ.991.nu.13.lib.10.Surd.conſ.204. nu.14.lib.3.Socc.ſen.conſ.71.nu.5.lib.4.Roland. conſ.57.nu.20.lib.2.& conſ.48.nu.20.22. & 23. Bart.in l.2.nu.38.C.quæ ſit longa conſuet. Paul. de Caſt.in l.ex ea cauſa n.5.ff.de poſtul.Fel.in c. ſignificaſti nu.6.de foro compet.Dec.in c.eccleſ.S.M.nu. 164.de conſt.Fran.conſ.11.nu.59.lib.1. vbi alios allegat Gail obſer.32.n.10.lib.2.Gozzad.conſ.76. n.2.Bertach.in repert. in verb. clericus litigans vbi et multos alios allegat Decian.in tract.crim.p.1.lib.*

146 *2.c.35.n.8.Surd. dec.13.n.8.* ſic ẽcontra ſæculares agentes in curia,& foro eccleſiaſtico debẽt ſeruare ſtatuta illius fori eccleſiaſtici *Socc. in c. quod clericis nu.5.verſ. & quia indubitatum de foro compet.Ancher.conſ.18.in fin. Menoc.d.conſ.991. num.14.lib.10.* ſed quod etiam in foro ſæculari

147 ſtatuta circa deciſoria non cõpræhendant clericos in eo agentes, *dixit Ruin.conſ.113.nu.3.& 15.lib.4.Arnon.problem.69.Caroc.in tract. de depoſit.in titul.de remed.l.ſi quis,C. de poſit.nu.38.*

qui ex hoc dicunt quod statutum disponens circa probationem nunquam ligat clericos in quocunq; foro agentes, *de qua redixi etiam supra lim. præsenti nu. 14.*

148 Limitatur 8. prædictus secūdus effectus qđ clerici non supponuntur statutis laicorū, vt non procedat,neq; locum habeat quando tale statutum esset à Papa confirmatum quia tunc clericos ligabit, *Bal. in c. eccles. S. M. nu. 14. de const.* vbi dicit ꝙ hæc fallentia procedit qñ in statuto confirmato fit expressa mentio de clericis *Restaur. in tract. de imperat. q. 101. nu. 7. in fin. Fortun. Garzias in tract. de vltimo fin. iur. nu. 165. Couarr. in comment. de spons. p. 2. c. 6. in prin. nu. 20. Vasques in tract. de success. creat. §. 10. nu. 651. Lambert. in tract. de contr. in fin. oper. nu. 139. Surd. cons. 301. n. 48. lib. 3. Vrsill. in adnot. ad Affl. decis. 310. nu. 13. in fin. Hondod. cons. 20. nu. 1. lib. 2. Malnas. cons. 3. nu. 28. Oddo cons. 44. nu. 4. Bologn. cons. 31. nu. 2. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 2. cap. 35. n. 15.*

149 Et huius limitationis ea est ratio, qꝛ statuta laicorum à Summo Pontifice confirmata dicunt papalia, & oēs ligant, *Alciat. in c. cum contingat nu. 209. de iur. iur. Barbat. cons. 14. n. 40. lib. 1. Gabr. cons. 127. n. 24. lib. 1. Paris. cons. 40. nu. 12. & cons. 27. nu. 13. lib. 3. Mancin. in tract. de iuram. p. 4. effect. 1. q. 4. nu. 18.* vbi dicit quod tunc statutum non dr̄ amplius ius ciuile, sed pontificium, *Benincas. in tract. de pauper. q. 8. speciali. 4. n. 72. cum alijs, quos allegaui in meo tract. de except. except. 1. n. 40. & seqq.* & ratio rationis

150 est, quia tunc statutū recipit vires à cōfirmante, & non à faciente, *l. adoptio vbi Ang. ff. de adopt. l. legata inutiliter ff. de adimen. legat. Bar. in l. more n. 5. ff. de iurisd. om. iud. & ibi Ias. n. 30. & Curt. n. 44. Gl. & Bal. in §. fi. insti. de tutel. Gerard. sing. 3. n. 16. Rebuff. super consti. Franc. to. 1. in probe. gl. 1. n. 61. & seq. Crot. cons. 97. n. 12. li. 1. Malnas. cons. 3. n. 28. Mars. sing. 196. in prin. Maur. Burg. in trac. de Laudim. p. 3. inspect. 21. n. 12. Paris. cōs. 3. n. 40. & seq. lib. 4. Vasq. in tract. de succes. creat. §. 26. n. 101. Bertrand. cons. 179. n. 3. lib. 3. Cephal. cons. 304. n. 86. & cons. 414. n. 52. Surd. cons. 301 n. 49. lib. 1. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 37. n. 2.* vbi dicit ꝙ tūc confirmās dicit de nouo facere, *Lanar. cons. 21. n. 3. & 4.* qui ēt dicit quod ex quo confirmatio producit rē in esse dicit donatio, *ad quod allegat alios DD. & præcipuè Bal. in l. ex placito n. 6. C. de rerū permutatione,* Quā limitationē intelligas eē verā qñ cōfirmatio pa-

151 palis esset facta in forma specifica, & ex certa sciētia nō aūt si Papa sīpliciter cōfirmaret oīa statuta alicuius ciuitatis, *Abb. in c. eccl. S. M. in lectura ordinaria, n. 9. & in repet. n. 14. de constit. Malnas. cons. 3. n. 28. & seq. & cōs. 105. n. 4. Alex. cons. 59. n. 8. lib. 1. Paris. d. cons. 27. n. 13. lib. 3. Bero. cons. 107. n. 12. lib. 1. Gabriel cons. 127. nu. 24. lib. 1. Ant. Gabriel in suis concl. in tit. de stat. concl. 11. in fi. lib. 6. Vinc. Mancin. in tract. de iuram. p. 4. effect. 1. q. 4. nu. 19. Bon. in tract. de statutar. vb. præscript. gl. 1. nu. 23.* vbi dicit quod licet Pa-

152 pa confirmet omnia statuta alicuius ciuitatis si tamen in volumine statutorum reperitur aliquod statutum concernens periculum animæ illud non censetur approbatum nisi specialiter, & expressè confirmetur, *Rom. consil. 12. nu. 2. in fin. vbi loquitur in statutis Marchiæ Brun. à Sole in compend. resolut. proposit. iur. in verbo statutum licet confirmetur vbi alios allegat,* quę tamen conclusio limitatur quando Papa ex

153 volumine statutorum, quæ confirmauit aliqua statuta exceptuauerit, quia tunc etiam quod confirmatio sit in forma communi censetur cætera omnia confirmasse, ita vt comprehendant clericos, & psonas ecclesiasticas, *Bal. in c. 1. n. 2. per quos fiat inuest. in vsib. feud. Ruin. cons. 104. n. 10. vol. 1. Surd. cons. 257. n. 24. lib. 2*

154 Et ratio cur confirmatio simplex nihil operetur ad hoc vt statutum ita simpliciter confirmatum liget clericos est, quia ista confirmatio non se extendit vltra confirmabile ita vt si confirmabile est nullum pariter confirmatio erit nulla, nec aliquid operari poterit, *Bald. in l. nominationes, C. de appell. c. examinata de confir. vtil. vel inutil. c. quia diuersitatē de concess. preb. c. inter dilectos, §. porro de fide instrum. Oldrad. consil. 164. per totum, Lanar. cons. 65. nu. 31. & 32. vbi alios allegat Oddo cons. 44. num. 14. Io. Franc. à Ponte cons. 57. n. 74. & 75. Cabbell. Milleloq. 66* & nihil noui iuris tribuit, sed quatenus confir-

155 manda sunt iusta, & valida superior illa confirmare intelligitur, *Bal. in c. 1. in tit. quid sit inuestit. in vsib. feud. à Ponte cons. præd. n. 76. & 78. Cabbell. eod. Milleloq. n. 1. Soc. iun. cons. 31. n. 5. li. 3. Ias. in l. omnes populi, num. 36. ff. de iusti. & iur. Lanar. d. num. 31. & 32. Decian. in tract. crim. par. 1. lib. 2. cap. 37. num. 3. & 5. vbi multos alios allegat Passett. cons. 31. num. 10. Zatius cons. 5. nu. 74. lib. 1. Ceppol. cons. crim. 15. num. 3. Ruin. consil. 60. nu. 4. vol. 1. & cons. 127. n. 6. vol. 4. & cons. 103. n. 10. vol. 4. Surd. cons. 157. n. 24. lib. 2. Paris. cons. 51. n. 21. vol. 3. Mars. in tract. de bann. in verb. ecclesia, n. 95.* q. omnes allegat quod secus est,

156 quando confirmatio fit ex certa scientia, & in forma specifica, quia tunc refertur etiā ad statuta nulla, & inualida ex defectu potestatis statuentis, ita vt per eam validentur dummodo confirmans sciat nullitatem, & vitium confirmati, *l. adoptio ff. de adopt. cap. quoties de pact. cap. 1. & 2. de transact. cap veniens, & ibi gloss. in verb. confirmatum eodem titu. Oldrad. consil. 256. colum. fin. Bart. in l. priuilegia, C. de sacros. eccles. & in l. more cum l. sequen. & ibi communiter scribent. ff. de iurisdict. omn. iud. cum alys quos congerit Gabell. Milleloqu. 66. num. 2. & vltra eos Decian. in tract. crimin. par. 1. lib. 2. cap. 37. num. 4. Malnas.*

nas.conf.3.nu.31. quæ tamen conclusio non est
157 simpliciter, & indistincte vera quia ad hoc vt confirmato porrigatur ad statuta contra libertatem ecclesiasticam, vel aliter iniusta, & inlicita, & clericos comprehendat vltra certam scientiam requiritur, vt appareat quod Papa aliter fuit certioratus de talibus statutis, *Grat. conf.41.nu.21.& conf.47.nu.5.lib.1. Barzius decis.29.nu.14. Paris.conf.33.nu.53.vol.3. Soc. iun.conf.32.nu.42.vol.3. Natt. conf.193.num.3. Roland.conf.29.nu.32.lib.2. Surd.conf.257.n.25. lib.2.& conf.47.nu.19.lib.1. vbi multos alios allegat Fel.in c. Eccles.S.M. nu.4.const. Oddo conf.44. nu.13. Maluas. conf.87.nu.51.*

158 Confirmatio autem tunc dicitur verà, & ex certa scientia, & in forma specifica cum interuenit causa, & Papa, seu Princeps est plenè informatus de facto, ac facti circumstantijs, vel quando cognitio, totus tenor rei, & actus confirmati esset insertus in ipsa confirmatione, *est tex.& ibi Abb.nu.1.& 2. ac cæteri scribentes in c. venerabilis de confirmatione vtili vel inutili, & in c.inter dilectos vbi Fel. nu.6.& 7. de fide instrum. Abb.conf.102.nu.3.p.1. Alex.conf.103. nu.18. & 22. lib.4. Bero. q.50.nu.3. Gratus conf.41.nu. 21.lib.1. Lanar.conf.21.nu.1.& conf.47.n.2.& 3. Mancin.in tract.de iuram. p.4.effect.1.q.4.nu.20. Decian.in tract.crim.p.1.lib.2.c.37.n.4.* vbi etiã

159 recenset alios modos quib. confirmatio dicitur facta ex certa sciẽtia in dubio aũt semper presumitur facta in forma cõi, *Decian.d.nu.4. qui allegat Dec.in rub. de confirm. vtil.vel inutil.nu.3. & cõs.72.& conf.142.& cõs.341. Paris.conf.3.n. 46.& seq. lib.4. Fab.de Ann.cõs.51.n.7. Io. Aloi. Catela. in tract.crim. sen de indultu c.1. nu.210.*

160 Nec ommittã dicere quod cõfirmatio Pontificis semper est interpretanda ne si contra libertatẽ ecclesiasticã, & ne cõprehẽdat clericos ẽt si de hoc nihil sit dictũ, *Bal.in l.oẽs populi.col. 8.vbi oẽs scrib. ff. de iust.& iur. Alex.conf.38.vol. 4. Paul.de Cast.conf.198. prout eos allegat Gozzad. conf.101.n.19. Cæpoll.conf.15.nu.4. in crim. Marsi. latè in trac.de bann. n verb.ecclesia n.96. vbi alios allegat.* & ratio est, qa confirmans statuta sub-

161 ditorũ nunquã vr̃ confirmare illa, q̃ eius potestatẽ minuunt, put esset isto casu, *Laudens. in tract.de princip.q.142. Gozzad.conf.77.n.13. Maccabr.conf.58.n.124. Decian.conf.71.n.8.lib.5.* &

162 licet qñ statuta sint confirmata per Papã per modũ, vt supra dictum est legent clericos attñ secus est si essent confirmata ab Episcopo, qa tunc non valerent ex quo episcopus non poterit non solũ tacitè verum ẽt nec expresse talia statuta confirmare qa hoc est soli sũmo Pontifici permissũ, *Abb.in repet. c. Eccles.S.M.n.5. de const. Neapol.super consuet. Neapol. in probem. nu.293.& seq. vbi adducit multas rationes pro ista conclusione Surd.conf.303.nu.61.lib.3.*

163 Limitatur 9. prædictus secundus effectus ꝙ clerici non ligent statutis laicorũ, vt non habeat locũ qñ statutũ afferret modicũ præiudiciũ ipsis clericis secundũ *Tiraq. in tract. de reb. exiguis vers.83. dicendũ est, Carpan.super stat. Mediol.in prælud.n.571.* sed contrarium est verius.

164 Limitatur 10. vbi statutũ disponeret in materia delictorũ in quib. clericus ammittit fori priuilegiũ prout est in assassinio post declarationem factã ab episcopo, vt si dictaret statutũ ꝙ corpus assassini non humetur, vel ꝙ consanguinei assassini teneantur ad aliq̃ penã quia ẽt qđ assassinus esset clericus, & vt assassinus ab episcopo declaratus habebit locum dispositio talis statuti, *Doct.in c.pro humani de homicid.in 6 Paris.in tract.de sindic.in verb. diẽ col.7.in fi. prout eos allegat, & sequitur Sebast. Medices in tract. de legib.& stat.p.4.q.6.n.5.ver.4.hoc idẽ,* & rõ est quia forum sortiri, & statutis ligari paria sunt vt dixi supra in principio huius secũdi effect.

165 Limitatur 11. in clerico per episcopũ degradato ex quo per degradationem est effectus de iurisdictione iudicis tẽporalis, ideo statutis illius submittitur *Bart.in l.1.ff.de pæn. Abb. in c. nouimus col.8.de verb. signif. DD. cõiter in c. at si clerici de indit. Medices nu.5.vers.5.hoc idẽ, & ad hoc bene faciunt ea quæ dixi supra effect.1. lim.5. nu.819. cum plurib. seqq.*

166 Limitatur 12. vbi principalis rõ statuti tenderet euidenter ad finẽ rõnabilem, & vtilitatẽ cõem tã clericis quã laicis, qa tunc cõprehẽdit ẽt clericos, licet incidenter, & in aliquo casu particulari fiat eis piudiciũ secus si rõ statuti tenderet principaliter in præiudiciũ ecclesiæ, *Abb.conf.63.col.fi.verf.cõcludo ergo lib.1. Bal.in l. cunctos populos col.7. vers. sed hic vlterius, C.de sum.Trin.& fid.Cath. Alex.cõs.93.vol.2. Feder. de sen. conf.85. quos oẽs recenset, & sequitur Alb. cons.8.n.8.in fi.lib.1. Peregr.conf.91.n.11.lib.1.*

167 vbi loquit in statuto dictante ꝙ occidens non succedat in bonis occisi, quia per tale statutũ prohibetur ne ẽt clerici occidantur, *Rebuff. super constit. Regni Galliæ in probem. glos.1.nu.72.*

168 Limitatur ab aliquib. 13. prædictus 2. effectus qñ statutũ non disponit expresse de clericis, vel eorũ bonis, sed simpliciter, & gñaliter dum tñ verset circa honesta, & non sit contra priuilegia cõcessa ordini clericali tale nãq; statutũ ligabit clericos, *auth. cassa C. de sacros. eccl. Bar.in l.1.n.29.C.de sum.Tri.& fid.Cath. Domin. c.1.de iur.iur.in 6. Io. Andr.in add.ad Spec.in tit. de const. §.1.in 8. ratio: Bal.in auth.si qua mulier C. de sacros.eccl. Luc.de Penn.in l.iubemus col. pen.& fi.C.de naui.nõ exul. lib.11. Rim.sen.conf.483.n.3. lib.3. Surd.cõs.2.n.3.lib.2. Crot.cõs.135.n.12.lib. 1. Natt.in tract.super stat.quod stãt.mascul.femin. non succed.q.3.nu.88. Franc. Marc.dec.652.nu.1. lib.1. Marant. disput.8.nu.17. Bursat. qui multos*

alios allegat, & testatur de com.opi. consf.93.n.22. 23.& 24.lib.1.& cons.186.n.7. lib 2. Lapus alleg. 101.n.6.vbi Mandos.in addi. in verb.in genere qui testatur de comm.opin.& nu.24.in verb.de clericis Moedan.dec.153.circa fine Menoc.in tract.de recuper.poss.rem.14.n.51.& seq. Neuiza.cons.39.nu. 27.Capra reg.15.n.39.Vinc. Annibal.in addit. ad Alb.cons.460.lit.G.lib.3.Paigman.cons.17 n.37 Peregr.cons.91.n.12.Tiraq. in tract.de retract. lignag.§.1.gl.13.n.4.Alfer.cons.39.n.36.Io.Iacob. à Ferro super lege municip.Vicentin.c.14.n.2.Carpan. super stat.Mediol.in prælud.nu.589. Et licet

169 prædicta opinio sit tot authoritatibus fulcita, nihilominus contrarium tenuerunt, *Hostiens. & comm.scribent.in c.fi. de solupt.idem Hostiens.in sum.in tit. de consuet.§.de veritate Cin.in l.2. circa fi. C.quæ sit longa consuet.Calder.cons.11.in fi.in tit. de constit. Butr.& Abb.in repet.n.1.& 37. & alij, & præcipue Dec.n.233.qui testatur de comm.opi.& Barbat.in c.eccles.S.M. de constit.Sal. & Fulgos.in auth.cassa C.de sacros.eccl.Gozzad.cons.86.nu.21. vbi alios allegat Surd.cons.2.n.44.& 45. lib.1.Nauarr.cons.4.n.5.& cons.3.n.4.& n.5.in tit.de cōst. lib.1.* vbi dicit quod snia Barto. & sequacium cōiter dānatur per canonistas, *Soc.sen.cons.56. vol.1.* vbi dicit ꝙ doctr. Bat.eſt cōiter reprobata,& ꝙ ipse alias consulit contra doctr. Bar.& ꝙ eius cōsiliū subscripserunt multi DD.Bononiens.& Perusini,& iterū hoc idē dicit *cons.14. vol.4.& cons.71.n.17.lib.4.Paris.cons.106.nu.1. & seq.lib.3.vbi testatur de com.opi.Corn.cons.145 n.4.lib.4.Alex.cons.210.n.6.& cons.211.n.3.6. & 7.lib.2.Rim.sen.cons.70.n.14.lib.1. Rim. iun. cons.753.n.6.lib.7. vbi dicit quod ita cōiter tenent canonistæ Maluas.cōs.3.n.24* vbi dicit quod hæc opinio procedit ēt si statutum laicorum esset quantumcunq; generale rationabile atq; honestū, & hoc ex defectu potestatis statuentiū, & testatur de magis comm.opin. *& iterū cons. 80.n.26.Viui.late dec.326.n.3.* vbi asserit quod snia Bart. est cōiter reprobata, & multa circa hoc scribit,& multos alios congerit ex quibus patet ꝙ hæc vltima est magis cōis,& magis vera opinio, & licēt aliq dixerint quod opi. Bar. nō est magis cōiter re pbata, sed re uera est limitāda,vt ꝑcedat tātū concurrētibus duobus copulatiuè. Primo quod appareat aliqua causa rationabilis ēt respectu ecclesiæ. Secundo vt illud de quo statutū disponit obseruari possit sine magna difficultate huius opinionis fuerunt multi relati *per Seraf.in tract.de priuil. iura. priuil. 77.n.26.circa mediū,& per Albā cons.271.*

171 *n.18.lib.2.& cons.8.n.8.lib.1.* vbi tandem n.22. concludit quod non sufficiunt illa duo ad hoc vt statutum laicorum liget clericos,sed requiruntur ēt alia tria copulatiuè,& sic debēt concurrere quinq; Primo quod ratio statuti sit æqua,& bona tām respectu clericorum quām laicorum. Secundo quod tractetur de modico præiuditio, & quod id quod à statuto requiritur facile possit adimpleri. Tertio quod principalis, & immediata, & finalis intentio statuentis euidenter tendat ad alium finē quām ad præiuditium clericorum. Quarto quod præiuditium illud quod clericis resultat redducatur ad casus particulares non autē si contineat generale aliquod impedimentū. Quinto ꝙ tale statutum disponat de re, quæ soleat pertinere ad laicos vt est res tēporalis nō autem de re spirituali ego verò inter hac opinionum fluctuatione non discedo à secunda opinione cō-

172 tra Bart. quia ipsa redducit casum ad regulā ꝙ clerici non ligantur statutis laicorum,& est vulgare quod regulæ semper est inhærendum, nec est ab ea recedēdum nisi aperte de exceptione doceatur *l.omnis diffinitio vbi glos.& Doct. cōmuniter ff.de reg.iur. Bart.in l.pri.n.12.ff.si quis in ius voc.non iuer. Dec.in l.1.n.7.ff.de reg. iur.*

173 Limitatur 14 prædictus secundus effectus ꝙ clerici non ligantur statutis laicorum vt non habeat locum quotiescunq; statutum esset tale,quod eius obseruatio non pateret aliquod

174 peccatū,neq; aduersaretur sacris constitutionibus Pontificijs,& comprehendat casum aliquē à iure pontificio non decisum, nec determinatum tunc enim ligabit ēt clericos *Anastas Germon.in scol.ad c.eccl.S.M.de cōst.& in lib. 1.animaduersio.c.12 & in tract. de sacror. immun. lib.3.& lib.15.n.103.& 104.& c.17.n.36.Petr. Aug.Morla in empor.vtriusq; iuris p.1.titul.1.q. 16.n.27.& n.9.qui ad hoc allegat c.cùm uenisset de eo,qui mittitur in possess.& ibi Abb n.3.& c. dilectus de fide instrum. hoc idē dixerunt Rebbuff. super const.Galliæ in prohem.gl.1.n.79.Menoch.in trac. de recuperan.poss.reme.14.n.54.& 55.Carpan.super stat.Mediol.in præludi.n.590.Io.Iacob. à Ferro super legem municip.vicent.c.14.n.20.* sed hæc opinio non est vera quia deficit iurisdictio ligatet tñ ecclesiasticos ex dictamine rationis non ex vi statuti,vt ex vera sententia *post Surd. & alios probat Molses.d.q.7.n.46.& seqq.in 2.p.& Alex. Ambrosin.de immunit.eccles.c.21.n.27.cum seqq.*

175 Limitatur 15. vbi statutū esset fundatū super honestate,& bonis moribus, & ratione cōseruandæ familiæ qa tunc includit clericos licèt non ratione statuti,sed intuitu honestatis, *Natta in tract.super statut. quod stant. mascul. fem. non succed.in 3.quæst.princ.n.88.vbi allegat Bart. in l. cunctos populos C. de sum. trin. & fid. cath.* & & exemplificat hanc limitationem in statuto excludente feminas pp masculos de quo statuto dicā infra *q.4.n.269.& seq. & q.5.n.274.*

176 Limitatur 16. qñ statutum disponeret sup hijs, quæ competunt ecclesijs, vel clericis non vt clericis,vel ecclesijs,sed vt alij de populo, & non priuilegiato quia tale statutum ligabit ēt cle-

clericos,& est seruandum ēt in curijs ecclesiasticis *c. cum venisset de eo qui mittitur in possess. c. constitutus de integr. restitu. c. cum causa de re iudi. Bart. in l. 1. n. 3. C. de sacros. eccl. Barbat. cons. 14. n. 12. vol. 2. Sebast. Medices in tract. de legib. & statut. p. 4. q. 6. n. 5. Asinius in trac. de exequut. in pric. §. 3. n. 4. in fi. Tiraq. in tract. de retract. lignag. §. 1. gl. 13. n. 4. iutrigl. super bull. q. 24. n. 3. Io. Iacob. à Ferro super lege municip. Vicētina c. 14. n. 30. Curt. in tracta. de consuet. sect. 8. num. 54. circa medium cart. mihi* 101.

177 Limitatur 17. qñ statutum disponeret sup vtili dominio rei ecclesiæ existente penes laicū licèt proprietas sit ecclesię vel clerici quia tale statutū dr̄ disponere de re laicali, vt si ꝓhibeat vel permittat alienationem ipsius rei, vel de eiusdem successione *Ancher. cons. 124. col. pen. & cons. 434. col. 1. & 2. Paul. de Castr. cons. 216. in fin. Alex. cons. 9. col. 2. vol. 5. & cons. 27. n. 4. & 5. vol. 6. Barbat. cons. 14. col. fin. vol. 1. Curt. cons. 62. in fin. c. quæ in ecclesiarum mater in fin. de cōstit. & ibi ēt Dec. n. 6. idem Deci. cons. 139. & in auth. cassa, & irrita C. de sacros. ec. les. Brun. in tract. super statuto quod stantib. mascul. fem. non succed. art. 8. 9. 12. Paris. cons. 22. col. fi. & cons. 57. nu. 85. vol. 2. vbi testatur de comm. opi. & cons. 1. nu. 145. vol. 1. quos omnes refert, & sequitur Maccabr. cons. 26. n. 135. 136. & 164. cū plurib. seq. Natt. cons. 180. n. 3. lib. 2. Rim. iun. cons. 268. nu. 15. lib. 3. Rim. sen. cons. 380. n. 15. lib. 3. & cons. 217. nu. 5. lib. 2. Bursat. cons. 181. n. 30. lib. 2. Ruin. cons. 175. n. 23. lib. 1. & cons. 23. n. 35. li. 5. Marz. cōs. 43. n. 4. Tiraq. late in tract. de retract. lign. §. 1. gl. 13. nu. 8. vbi multos alios allegat Carpan. super statut. Mediol. in prælud. n. 572. Seluatic. Bocconus cons. 7. nu. 15. inter cons. Marcian. Decia. in tract. cri. p. 1. lib. 2. c. 35. nu. 14. Becci. cons. 3. nu. 49 & 62.* vbi dicit ꝙ statutum laicorum super bonis feudalibus, vel emphiteoticis ecclesiæ valet qñ dat ordinē succedēdi inter comprænsos in inuestitura quia tūc

178 non agitur de præiuditio ecclesiæ sed laicorū secus quo ad non compręhensos in ea vt si disponeret ꝙ non comprænsus in inuestitura excludat inuestitos, & ad feudū vel emphiteosim admictatur ecclesia non consentiente, & inuita quia tunc nō valeret ex quo afferret ecclesiæ præiuditiū, & damnum, *allegat Ruin. cōs. 109. n. 35. lib. 3.* & potest exemplificari in statuto excludente masculos propter feminas nāq; illas excludit ēt à bonis emphiteuticis, & feudalibus ecclesiæ de quo statuto dicam infra *q. 15. num. 402. & 403.*

179 Limitatur 18. in colonis, & inquilinis clericorum, & ecclesiæ, quia ipsi ligātur statutis domini temporalis, *Salic. in Authen. cassa C. de episc. & cler. Gabriel. cons. 37. n. 4. uol. 2. Reulpell. in tract. de liber. eccl. p. 3. n. 12. & 16. Surd. cons. 301. nu. 70. & 87. lib. 3. Borell. super Pragm. odia litium, §. 1. gl. 3. n. 261. Marta de iurisdict. p. 2. c. 40. n. 35.*

180 Sublimitat hęc limitatio, vt non habeat locum qñ ex tali statuto ecclesia dānum per indirectum substineret, vt si prohiberet colonis ecclesię aliquid facere in pdio ab ecclesia conducto quia tunc coloni in capis clericorum, & ecclesię eo non obstāte poterunt illud exercere non obstante prohibitione; *Ancb. cōs. 155. n. 8. Surd. cons. 301. n. 76. 77. & 86.* vbi dicit quod isto casu non est curandum quod verba statuti sunt directa ad personas subditis quia non est curandum ēt cum quis loquatur sed in quē voluntatis intentio dirigitur, *l. cū pater §. dona*

181 *tionis ff. de leg. 3.* & statutum dirigens eius verba contra subditum nihilominus intelligi dēt non vt afferat præiuditiū clericis, vel ecclesiæ, *Soc. sen. cons. 272. nu. 8. lib. 2. cum multis alijs quos refert idem Surd. n. 76.*

182 Limitatur secūdus aliquos 19. qñ Princeps sæcularis statueret super possessorio rei ecclesiæ, vel ecclesiasticæ personæ, quia causa possessoria dr̄ de foro laicali, & statuēdo super possessorio non dr̄ statuere super re spirituali *Tesaur. dec. 131. n. 10. vbi ad hoc allegat Dec. in l. fin. col. 1. ff. de iurisd. omn. iud. Guid. Papa cons. 78. nu. 4.* hæc limitatio non est vera per ea quæ dixi supra *effect. 1. lim. 38. per totam.*

183 Limitatur 20. dictus secūdus effectus quod clerici non sunt subiecti statutis laicorum qñ statutū (prout sunt oia statuta istius Regni) fuisset editū ad petitionē, & instantiam oium ciuium, & populorū cum interuentu brachij ecclesiastici, & ab ijsdē clericis fuisset approbatū tunc enim clerici ꝑut laici ei subijciunt, & obseruari dēt ēt inter ecclesiasticas ꝑsonas, *not. in c. eccl. S. M. de constit. & in c. nouit de iudit. & in c. 1. 17. q. 1. Petr. Ang. Morl. in empor. vtri. iur. p. 1. tit. 1. q. 16. in fin. vbi citat in argum. c. pertinas in fi. de arbit. & not. per Abb. in c. cum uenisset n. 3. de eo qui mittit. in possess. & vltra hoc idē dixerunt Remigg. de Gonn. in tract. de caritat. subsid. q. 62. n. 1. & per tot. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 186. Capra reg. 15. n. 3. & 29. Surd. cons. 2. n. 51. lib. 1. Lambert. in tract. de contract. in fin. oper. nu. 139. Fel. in d. c. eccl. S. M. n. 81. vers. & si diceretur D. Cumia super ritu istius Regni c. 40. nu. 270. latè Tiraq. in tract. de retract. lignag. §. 1. gl. 13. n. 2. vbi multos more suo allegat*, ex quo infero quod oia capitula (quæ vocamus) Regni cōprænendūt clericos, tam actiuè, quam passiuè, quod intelligitur si bracchiū ecclesiasticū interueniat cū auctoritate Sūmi Pont. *sic loquitur tex. in d. c. S. M. & doctores*, & sic ēt intelligit de Capit. Regni, aliter enim huiusmodi statuta ēt clericis volentibus, & cū licentia episcopi nullo modo ligant ecclesiasticos, *vt notant omnes in d. c. S. M. & cū vera opinione probat Molfes. ad consuetudines Neap. p. 2. tit. de personis q. 7. latissimè Surd.*

cons.

conf.301.vol.3.& alibi.

184 Limitatur 21. qñ statutum disponeret circa rem, & non personam vt si statutum dictaret q̃ res vendita posset retrahi per vicinum ab emptore q̃a tũc posset retrahi à clerico empto re vel si statutum dictaret q quicumq; prætẽdit aliquod ius super re vendita post gridas vel proclama per annum tantum audiat ad huc ligabit ẽt clericos vicinos *ita Rimin. iun. cõs.479 n.9.lib.4. vbi allegat Abb. in c. quod clericis n. 11. de foro compet. Soc. sen. conf.45. vol.3. Soc. iun. conf. 1. num.9. volum.2. Crauet. conf.271. num.4. vers. & in terminis volum.2. & vltra eos idem dixerunt ẽt Surd. conf.2. n.40. vers. sextum pariter, & conf. 91. n.9. lib.1. vbi multos alios alleg. Cephal. conf. 54. n.7. & conf.53. n.43. & seq. lib.1. Bursat. conf. 56. n.10. lib.1. vbi asserit hanc esse magis cõm.* opi. Celera in tract. de process. ib. exequut. p.1. c.3. n.276. vbi alios allegat, & nu. 225. Rebuff. super constit. Galliæ in prælud. glos.1. nu.76. Papp. conf.29. n.3. Cauagn. super decr. Montisferr. in prohem. q.3. n.9. Carpan. super statu. Mediol. in prælud. n.605. Decia. in tract. crim. p.1. lib.2. c.35. n.12.* & quando statutum dicaẽ loqui in rem, & qñ personam latẽ scribit, *Hondod. conf.3. nu.30. lib.1.*

185

186 Sublimitatur tñ prædicta limitatio, vbi statutũ seculare loquens in rẽ principaliter considerat personã, & secundariorem tanquam q̃d accessorium q̃a tunc ligat clericos *Pappon. conf.29. nu.16.* vbi loquitur in decreto disponente quòd bona contrauenientis tali decreto applicentur cameræ Ducali, & dicit quod ex quo isto casu statutũ principaliter considerat personam contrauenientis ligabit ẽt clericos etiam circa priuilegium exemplum istius limitationis dicam latius infra *q.53. n.383.*

187 Limitatur 22. prædictus secundus effectus quòd clerici non ligantur statutis laicorum vt non procedat qñ statutum fuisset à clericis acceptatum, & obseruatũ ex eorum libera voluntate tunc enim ex pacto, & non ex constitutione ligati censentur *Dom. Cumia super ritu istius Regni c.4. nu.277. vbi allegat Rocc. de Curte in repet. c. fi. in gl. fin. vers.4. caf. de consuetud. fol. 28. Feli. in c. quod super in 4. fall. de maior. & obed.*

188 Limitatur 23. vbi statutum disponeret in acquirendis non autẽ in acq̃sitis quia tũc clericos, & ecclesiasticas personas comprehendit vt si statutũ dictaret q in bonis agnati succedant alij agnati exclusis cognatis namque clerici ligarẽ tali statuto, *de quo dicam infra q.46. n. 366. ita Bald. in c. clerici de iud. & in rub. de constit. col.2. ver. q̃ro an valeat statutũ, & cõs.11. inter cõs. Ancher. Riccard. de Sal. in repet. l.1. col. pe. C. de sacros. eccl. Ambros. de Opizonis in repet. l. filius fami lias §. diuinũ 75. ff. de leg.1. Barbat. in rub. de reb. eccl. non alienand. in 2. dubio n.81. & in c. quod clericis de foro compet. & conf.1. col.3. vol.3. Dec. in d. c. eccles. S. M. n.53. & 74. de constit. Neuiz. cõs.39. n.17. vers. nec obstat Cardin. in c. decernimus de iud. Bart. in rub. de constit. Rimin. iun. conf.619. n.29. lib.6. & conf.368. n.65. lib.3. Crauett. conf.251. n. 2. lib.2. Villaut dec.1. n.45. & 15. n.17. Baiard in add. ad Clar. q.77. nu.37. vers. item adde Vincent. Anib. in add. ad Alb. cõs.8. n.24. in lit. K. Io. Aloif. de Leo in auth. cassa n.13. C. de sacros. eccl. & n.14. vbi testatur de comm. opin. Marsil. in tract. de bannit. in verb. bona n.81. Villaut in tract. de extensione leg. in tit. de extentione leg. corrector. & penal. nu. 217. cart. mihi 76. Brun. in tract. super statuto quod stantib. mascul. art.6. n.38. Peregr. conf.91. n.13. Pappon. conf.60. n.13. vbi testat. de mag. comm. opi. Carpan. super stat. Mediol. in prælud. n.592. Decia. in tract. crim. p.1. lib.2. c.35. n.4. Vulpell. in tract. de liber. ecclesiast. p.2. num.2.*

189 Limitatur 24. quando statutũ non principaliter sed in consequentiam tenderet incommodum vel damnum clericorum, & sit generale, & de clericis nullã faciat mentionẽ, *Marant. disputat.8. num.25. Abb. conf.63. volum.1. Dec. in cap. eccles. Sanctæ Mariæ n.55. de constitu. Calderin. conf.21. in tit. de constit. Menocch. conf. 350. num.6. lib.3. Trigman. conf.17. nu.40. Corn. conf.64. n.7. & 8. vol.3. Capan. super stat. Mediol. in prælud. nu.570.* sed in præsenti ampliatione

190 contrarium tenuit *Rimin. iun. conf.81. n.17. lib. 1.* vbi dixit q tam si statutum directè q̃ indirectè afficeret personas ecclesiasticas semper est nullum, & hęc vltima est verior opinio de qua scripsi supra ĩ vltima ampliatione hui⁹ effect⁹.

191 Limitatur 25. prædictus secundus effectus vbi in statuto traderẽ certa forma obseruãda in contractibus vel in vltimis voluntatibus ad hoc vt valeant vt est q adsint tot testes vel duo notarij vel quid simile, & ratio est quia si clericus voluerit laicum obligare teneẽ ea omnia seruare sine quibus ille non potest se obligare, *ita Abb. in c. quod clericis n.26. de for. cõpet. Alb. in tract. de stat. iu. p.9.2. in fin. Fel. in d. c. eccl. S. M. n. 81. vers.4. casus de const.* vbi dicit q actus aliter factus per clericum est nullus, *Ferdinand. Loaz. in l. filius famil. §. diui n.158. vers. item limitatur ff. de leg.1. Grat. conf.162. n.5. lib.2. Seraf. de priuil. iur. priuil.77. n.26. Alb. d. conf.8. n.8. lib.1. & cõs. 271. n.18. lib.2. Surd. conf.2. n.41. lib.1. & decis. 26. n.15. Crot. conf.135. n.10. lib.1. Lãbert. in tract. de contract. in fin. oper. n.138. Maluaf. conf.3. n.25. Abb. in c. quod clericis n.26. & seq. de for. compet. Corn. conf.64. n.5. lib.3. Alciat. in auth. Cassa, nu. 13. & 14. C. de sacros. eccl. Tiraq. in ll. connub. gl.8. n.168. Carpan. super stat. Med. in prelud. n.599. & c. 445. n.5. p.1. Decian. in tract. crim. p.1. lib.2. c.35. n.11.* & ratio huius limitationis est, quia si ali-

192 ter diceremus sequereẽ q̃d instrumentũ vnum faceret fidẽ p vna parte, & pro alia non, *ita Serafin. d. priuil. n.26. qui alleg. Corn. conf.63. col.2. vers.*

vers. fortificatur vol. 3. aliam adducit rationem Maluasia *d. cons.* 3. *n.* 26. scilicet, qa laicus spreta lege sui superioris cum clericis contrahere non pōt, sed contrariā opinionem ꝙ imo tale statutum non cōprehendat clericos, & quod clerici in suis actibus non teneant seruare solēnitates à statutis laicorū introductas dixerūt *Soc. iun. cons.* 95. *n.* 3. *lib.* 2. *Vinc. Anibal. in add. ad Alb. cons.* 513. *n.* 13. *in l. d lib.* 3. *cum alijs quos congeram infra q.* 17. *n.* 300. quæ opiniones cōtrariæ de facili aliqui reducūt ad concordiā vt prima scilicet ꝓcedat qñ forma à statuto requisita est talis quæ pōt actui interuenire fine magna difficultate, secunda vero qñ requireret magnam difficultatē, *Fel. in d. c. eccl. S. M. n.* 85. *&* 86. vbi pro prima opinione ponit exemplū in statuto requirente quod in alienatione rei immobilis fiant proclamata in palatio, de secunda in statuto requirente licentiam Principis in alienatione rei in mobilis facienda in immunem ab oneribus, & qđ vtroq; casu allegat alios DD. hanc eādem distinctionē sequit Vulpell. *de libert. eccles. p.* 2. *num.* 7. vbi multos alios ad hoc allegat, alio modo possunt conciliari scilicet, vt tunc demum statutum dans formam actui liget clericos si principaliter, & non secundario dat formā ipsam, quia si principaliter disponeret circa personam tunc clericos non cōprehenderet *Caccialup. in l. cunctos populos C. de sacros. eccl. Marant. qui alios allegat d. disp.* 8. *n.* 15. *Fel. d. c. eccl. S. Maria, n.* 85. *Alb. cons.* 513. *n.* 6. *&* 7. *lib.* 3. *Surd. cons.* 2. *n.* 42. *lib.* 1. & exēplum potest dari in statuto disponente vt cōtrahens teneat adhibere duos notarios ad hoc vt eius instrumentum valeat, & probet, qa statutum ita cōceptum clericos nō ligabit ex quo principaliter respicit personam secus si statutū dictaret quod instrumenta facta sine præsentia duorum notariorum non probent quia tunc ligabit etiam clericos contrahentes.

193

194

195

196 Limitatur 26. vt dictus secundus effectus ꝙ clerici non subijciuntur statuto laicorum nō habeat locum in fratribus, & sororibus tertiarijs alicuius religionis vt est S. Francisci, quia isti tales ex mag. comm. Doct. sentent. quā ꝓbauimus supra effectu præcedenti *amplia.* 11. *&* 92. *& seq.* possunt puniri per iud ces temporales, & supponuntur et statutis laicorum, ꝙ in specie dixit Vulpell. *in tract. de libert. eccl. p.* 3. *nu.* 3. *ad quod allegat Paris. cōs.* 40. *n.* 19. *lib.* 3. *Mising. cons.* 100. *n.* 14. *cum seq.* sed hæc opinio non est vera, nam si tales tertiarij renunciassent mundo, & viuerent in cōmuni essent exempti a iurisdictione laicorum, si vero viuerent in sæculo, & tunc attenditur loci consuetudo, an gaudeant foro ecclesiastico, *Soc. in c. si quis clericum in* 6. *declaratione de foro competenti, & alij.*

197 Limitatur 27. qñ statutum laicorum respiceret publicā, & cōem vtilitatem tām clericorum, quām laicorum qa isto casu ligabit etiā clericos, *est text. & ibi Anchar. nu.* 8. *in c. non minus §. quæ circa de immunitat. eccl. Sot. in* 4. *sentent. distin.* 25. *q.* 2. *art.* 2. *col.* 4. *vers.* 4. *conclusio, scribētes in c. S. Mariæ de consti. Alex. cons.* 209. *n.* 6. *lib.* 2. *Signorol. cons.* 21. *n.* 19. *Soc. fin. cons.* 141. *nu.* 3. *lib.* 2. *Menoch. cons.* 800. *n.* 2. *lib.* 7. *Nauarr in Manual. c.* 23. *nu.* 88. *Auendar. in tract. de exequend. mand. Princi. lib.* 1. *c.* 13. *n.* 7. *Missia super Pragm. taxæ panis conclus.* 5. *n.* 40. *And. Gail obser.* 56. *nu.* 5. *& obs.* 32. *n.* 6. *li.* 2. vbi dicit ꝙ propter publicam vtilitatem valet et si statutum sit contra clericos, *Bins. cons.* 59. *n* 31. *& cons.* 93. *nu.* 26. *lib.* 1. *Vinc. de Franch. dec.* 9. *n.* 5. *Surd. cons.* 301. *nu* 5. *lib.* 3 licet ipse contrarius teneat in casu suo, *vt est videre n.* 26. *& seq. Crot. in l. filius famil. §. diui, n.* 83. *ff. de leg.* 1. *vbi etiam Ambr. de Opiz. n.* 88. *& Ferdin. Lorez. n.* 157. *&* 158. *Couarr. in* 2. *p. relect. §.* 4. *n.* 8. *& seq. Pet. Rodriquez. cons.* 9. *nu.* 25. *Canalc. dec.* 6. *n.* 56. *lib.* 5. *& dec.* 44. *nu.* 100. *circa medium li.* 1. *& vtrobiq; multos alios allegat Alb. cons.* 271. *n.* 18. *lib.* 2. *Feder. Prugman. cons.* 17. *n.* 31 *lib.* 1. *Horat. Carp. super stat. Med. p.* 2. *c.* 247. *n.* 29. *p.* 1. *& in prælud. n.* 597. *Alciat. in auth. Cassa, nu.* 16. *C. de sacros. eccl. Vulpel. in tract. de libert. eccl. p.* 2. *n.* 25. vbi multos alios allegat, & pōt exemplificari ista fallentia in statuto quod fit ꝓ salubritate aeris vel quod fit tempore pestis, &

198 huic limitationi ea pōt ratio assignari qa gratia publicæ vtilitatis receditā regulis iuris cōmunis, & multa permittunt, quæ aliter sunt interdicta, & ꝓ ohibita, *l. ita vulneratus §. multa ff. ad l. aquil. c. Abbate §. fin. vers. præsertim de sent. & re iudic. in* 6. *Mars. in pract. crim. in §. aggredior à num.* 61. *vsq. ad* 74. *vbi ad hoc adducit multa media Gail. obser.* 56. *num.* 4.

199 Et licet ꝓdicta limitatio sit per tot DD. recepta, & approbata nihilominus nōn defuerunt q contrarium tenuerunt dicentes ꝙ etiā statuta condita ratione publicæ vtilitatis non comprehendunt, neq; ligant clericos *ita dicit Dec. in c. eccl. S. M. n.* 55. *vers. nec obstat quod statutum de constitut. Abb. cons.* 3. *lib.* 1. *Giam. dec.* 100. *nu.* 11. *&* 16. *Furtun. Gars. in tract de vltim. fin. iuris à n.* 158 *vsq. ad nu.* 169. *Fernand. Vasq. in tract. de success. creat.* §. 10. *n.* 651. *& §.* 26. *nu.* 71. *Rebbuff. super constit. Galliæ in prohem. gl.* 1. *n.* 55. *& seqq. Purgman. d. cons.* 17. *n.* 33. vbi dicit quod

200 hodie statuta condita à laicis respectu clericorum sunt inania, & nullius momenti etiam si honestissima, & saluberrima essent ac rei publicæ vtilia, *quod dixit et Paris. cons.* 106. *nu.* 2. *lib.* 3. *Surd. d. cons.* 301. *n.* 30. *lib.* 3. Et hęc vltima ē verasnia, vt adnotatum est supra nu. 174. in fine; quia semper in laicis deficit iurisdictio quò ad personas ecclesiasticas.

201 Limitatur 28. prædictus secundus effectus, quòd

quòd clerici non subiaceant statutis laicorum vt non vendicet sibi locum in consuetudine, quæ cum sit introducta à populo,& censeatur esse mixta in vniuerso populo, qa clerici de ciuitate,& de populo esse dicũtur,& promiscua tam clericorum,quam laicorũ,& per ipsos introducta ipsos clericos ligabit, *gl. in c. cæterum de donat. Abb. in c. cum venisset in 2. not. & ibi etiã Bald. n. 6. de eo qui mittitur in possess. idem Abb. in c. cum cã in 3. not. de re iud. Fel. in c. ad nostrã, col. 2. de probat. & in c. eccl. S. Mariæ. n. 81. vers. 2. casus de constit. Tiraq. in tract. de retract. Lignag.* §. 1. *gl.* 13. *n.* 2. *Curt. iun. cons.* 138. *nu.* 4. *lib.* 2. *Marant. dispu.* 8. *n.* 53. *Io. de Amicis, cons.* 14. *n.* 8. *Rim. cons.* 156. *n.* 8. *li.* 4. *Io. Sdrezeler. Vltram. in add. ad Bald. in disput.* §. 1. *n.* 22. *vbi alios allegat, & testatur de com. opi. Remig. de Gonn. in tract. de caritat. subsid. q.* 62. *n.* 2. *& seq. in* 15. *tom. tract. diuers. cart. mihi* 186. *vbi testatur de comm. opi. Capra regul.* 15. *nu.* 20. *&* 21. *Dom. Cumia super ritu istius regni c.* 40.

202 *n.* 271. *&* 278. quod secus est si consuetudo esset laicorum tantum quia tunc clericos ligare non posset, *c.* 1. *de consuet. in* 6. *c. fi. de consuet. Cy. in l.* 2. *in fi. C. quæ sit long. consuet. Abb. & alij in c. eccl. S. M. de const. Dom. in c.* 1. *de iur. immun. in* 6. *Capra reg.* 15. *n.* 23. *Rim. cons.* 156. *n.* 8. *li.* 4. *Duen. reg.* 135. *vbi alios citat. Marches. in tract. de cõmiss. p.* 2. *c.* 3. 4. *c. princip. n.* 53. *car. mihi* 491. *Paul. Fuscus in suis sing. in l. C. n.* 224. *Kircou. in cõm. opi. in lit. C. concl.* 53. vbi alios allegat, & testatur de

203 commu. opinion.

Limitatur tñ proxima conclusio qñ consuetudo laicorum respiceret solũ bona patrimonialia qa tunc ligabit ẽt clericos, *Abb. in c.* 1. *de consuetud. Curt. in c. fin. nu.* 506. *eod. tit. Rim. iun. cons.* 368. *num.* 57. *lib.* 3.

204 Sublimitat̃ hæc fallentia vbi consuetudo esset contra dispositionem iuris canonici qa tunc non valet nec ligat clericos *Innoc. in rub. de consuet. Calder. cons.* 4. *in tit. de consuet. Crauet. cons.* 425. *num.* 3. *lib.* 3. *& cons.* 96. *nu.* 3. *& cons.* 116. *n.* 6. *lib.* 1. Sed in hoc cõtrariũ tenuit *Dec. in c. quæ in ecclesiarum mater n.* 42. *de const.* vbi dixit ꝙ clerici possunt inducere consuetudinem contra canones *Piagg. in tract. de consuet. q.* 3. *n.* 53. *&* 54. *& q.* 13. *n.* 95. vbi allegat multos DD. quæ tñ opiniones possunt facillime cõcorda-

205 ri vt scilicet secunda opinio ꝓcedat in consuetudine q̃ respicit statutũ clericale, prima vero in consuetudine q̃ respicit statutum clericale, & seculare simul,& ꝙ dr̃ à nu. 201. vsq; huc intelligit̃ hoc modo vt cõsuetudo laicorũ introducta cum consensu clericorum tũc liget illos si re vera approbata esset eũ iusta, & legitima auctoritate si vero sit consuetudo laicorũ tantum, actiuè non ligat clericos passiuè vero ꝓcedit in eorum beneficium, *prout notat Molses. d. q. citata superius sub num.* 183.

206 Limitatur 19. vbi statutum disponeret idẽ qđ ius cõmune in casu quo ius cõe ligaret clericos qa tunc etiam statutum licet non vt statutum ligabit clericos, ratio est qa tale statutũ dicit potius ius commune cõtra statutũ municipale, *Roman. singul.* 308. *vbi addent. Cum. super Ritu M. R. C. istius Regni c.* 40. *n.* 274. vbi dicit ꝙ tunc statutũ supplet fauet, & coadiuuat ius ciuile *Hor. Carpan. super stat. Mediol. p.* 1. *in prælud. n.* 590. *Menoch. de recuper. poss. remed.* 14. *n.* 54. *&* 55. *Frãc. de Calperiis dec.* 15. *q.* 2. *n.* 89.

207 Limitatur 30. ꝑdictus secundus effectus in consuetudinibus feudalibus q̃ ligant clericos & ecclesias,& ecclesiasticas personas *Curt. iun. cons.* 138. *n.* 3. *& cons.* 177. *n.* 10. *lib.* 2. *& cons.* 192. *nu.* 45. *lib.* 3. *& latius in tract. de feud. p.* 1. *in* 2. *q. princ. nu.* 2. *vbi testatur hanc esse veram Doctorum opin. Franc. Sonsbecci. in tract. de feud. p.* 1. *nu.* 26. *Piaggia in tract. de cõsuetud. q.* 11. *nu.* 20. *Rimin. iun. cons.* 368. *n.* 57. *& seqq. lib.* 3. *Felin. in c. in præsentia n.* 44. *vers. etiam dicas de probat. vbi add.* vt hæc fall. procedit vbi canones ipsis consuetudinibus non contradicunt *Mazzol. cons.* 114. *n.* 67. *&* 68. *Scrader in tract. de feud. p.* 1. *q.* 2. *nu.* 1. vbi testatur de mag. comm. opin. & n. 5. dicit quod ẽt constit. imperial. disponẽtes circa feuda cõpræhendunt clericos,& ecclesiasticas ꝑsonas *Vulter. in tract. de feud. lib.* 1. *n.* 8. *Sonsbec. in tract. de feud. p.* 1. *n.* 26. *&* 27. vbi dicit ꝙ opinio Barbatiæ contrariũ tenentis est erronea, & falsissima *Fel. in c. cæterum de iudic. Marant. in pract. p.* 3. *n.* 93. *Mozzius in tract. de feud. in tit. de his qui feud. dar. possunt n.* 30. *Villalo. in cõm. opi. lit. C. n.* 92. *&* 28. *Suarez in comm. opi. in lit. C. n.* 92 ex qua limitatione infertur ꝙ ex illis causis ex quibus vassalli laici feudo priuant̃ ex eisdem, & priuabuntur clerici uassalli c. 1. §. *item si clericus de capit. conrad. Scrader. in d. tracta. de feud. par.* 1. *quæst.* 2. *num.* 4.

208 Ampliatur hæc limitatio vt procedat ẽt in ecclesia quæ si possidet feudum aliquod suppo nit consuetudinibus feudorum qa ex quo recipit feudũ a Rege,vel Imperatore efficit eius subdita quo ad tale feudum, *c. solitæ de maiorit. & obed. Bal. in l. fi. C. sine cens. vel reli. & pro hoc benefaciunt quæ scripsi supra eff. præcedenti lim.* 2. *nu.* 719. *& seq. Cannett. in repet. extrauag. Volentes in* §. *sen sectione at quid dicendũ nu.* 5. *&* 8. *& per tot. cart. mihi* 183. *Bal. & communit. scriben. in c. cæterum de iudit. Curt. iun. in tract. de feud. in* 1. *p. in* 2. *q. princ. Arman. Arm. in lib.* 2. *pract. foren. tit.* 54. *c.* 4. *n.* 10. vbi dicit ꝙ si ecclesia accipit feudũ tenetur seruare quod seruãt cæteri feudatarij.

209 Ex qua limitatione multa inferunt̃ priuilegia Primum qđ ex illis causis ex quibus vassalli laici feudo priuant̃ ex hijsdem priuabantur clerici vassalli *cap.* 1. §. *si clericus de capit. Corrad. Scrader. in d. tract. de feud. p.* 1. *q.* 2. *num.* 4.

Se-

210 Secundo infero, quod sicut vassallus laicus qui vult inuestiri de feudo tenetur præstare iuramentũ fidelitatis, *vt in c.1.in fi. per quos fiat inuestitura & in c.1.§.est & alia, quæ sit prima cauſ. & in c.1.in princ. de cap. Corrad. cũ concordantibus adductis per Vulteri. in tract. de feud. lib.1.c.7.nu.31.*

211 ita pariter tenebit illud præstare vassallus clericus, *c. inter vbi ſcribentes de iur. iur. Curt. iun. de feud. p.2.q.4.n.7.car.19. Aluarott. in c.1. col. pen. verſ. ſi vero clerici, qualit. vaſſall. iur. debet, & in c. 1.§. qui clericus col. fi. verſ. vt cũ autẽ ſi de inuestitura fuerit controuerſ. Intrigl. de feud. cent.1. q. 56. n.216. Abb. in c. veniens n.4. de accerſ. Iaſ. in prælud. feud. n.5. Lodulf. Suader. d.q.2.n.2. Fid. Schãc. in tract. de feud. lib.2. tit.21. nu.3. Pariſ. de Pute. in tract. de reintegr. feud. c.198. n.28. & 29. & c.250. n.7. Tho. de Marin. in tract. de feud. tit.15. de feud. cũ fidelitate n.26. car. mihi 465. Hortman. Hortm. in lib.2. pract. forenſ. tit.54. obſ.4. n.4. vbi alios allegat Camill. de Curte in cõprahenſo. ſeu diuerſo. iur. feud. p.2.c.2.n.13.* vbi dicit quod istud ẽt procedit si vassallus esset Episcopus vel ecclesia *Martin. Fran. Vltram. conſ.9. nu.32. in fi. lib.1.*

212 sed in quantũ ad ecclesiam in contrarium stat veritas nã ipsa licet sit feudataria nihilominus nõ teneẽ pręstare iuramentũ fidelitatis *c. de negotio de feud. & benefit. cõstit. imperi. Pet. Nic. Mozi.*

213 *in tract. de feud. tit. de diuerſit. feudor. n.18. Intrigl. in eo. tract. cẽt.1. q.56. n.222. & q.30. n.13.* quod secus est in prelatis qui sẽper tenentur iurare fidelitatẽ *Bal. in prælud. feud. in vltima diuiſ. n.57. Abb. in c. veniens ſub n.4. accuſat. Intrigl. d.q.30. n.18.* & licet clerici vassalli teneantur præstare iuramentũ fidelitatis nihilominus nõ teneẽ pręstare iuramentũ assecurationis si clericus fuerit familiaris, vel cõmensalis, vel consiliarius alicuius dñi sęcularis, vel in eius territorio

214 habitauerit, vel bona possederit, *Aluarott. in c. 1.n.4. qualiter vaſſal. iurar. debeat fidel. Ant. Rubb. Alex. conſ.11. nu.6. & 7. Intrigl. d.q.56. nu.218.*

215 Tertio infero qđ sicut vassallus laicus teneẽ reuelare capitale delictũ quod machinatur in personã dñi alias feudo priuatur si illũ nõ admonuerit *c.1.§. præterea, & ibi DD. qua fuit prima cauſa Iſern. in c.1.§. ſi voluerit vbi ẽt Aſſl. nu. 136. de capitan. qui cur. vendid. cũ multis alijs quos latè cõgerit Scrader. in d. tract. de feud. p.9.c.4.n.4.*

216 ita pariter tenetur illud reuelare clericus vassallus nisi id sciuerit in confessione, *Marſ. in l. vtrũ n.5. ff. ad l. Põpeiam de parricid. Scrader d. c.4. nu. 47. qui allegat in argumentũ tex. in c. oĩs vtriuſq; de*

217 *penitent. & remiſſ.* & aduertendum est quòd sacerdos nunquam debet reuelare id quod scit in confessione, & de sigillo confessionis vide inrefragabilem doctrinam Alexan. de Ales. *4. par. q.78. nu.2. per totum; Nauarr. in manual. c.8.*

218 Quarto infero quod sicut vassallus laicus non põt alienare feudum sine consensu dñi in diminutionẽ seruitij feudalis ita pariter nec ẽt vassallus clericus, *Bal. in c.1. de alien. feud. Pariſ. de Put. in d. trac. de feud. c.133. n.13.* vt obnicẽ delicto cõmittendo *Arct. in tract. maleſitiorũ in verb. che hai tradito la ſua patria q.18. n.9. & 11. Arnal. Alberic. in trac. de agnoſcend. aſſert. cbatol. & hæret. q.25. n.9. Farin. d. tract. crim. q.51. n.103 & 110. Menoch. caſ.108. num.21. Decian. in tract. crim. p.2. lib.7. c.24. nu.19. in fin.*

219 Quinto infero quod licet clericus osculans mulierẽ præsumatur hoc facere causa charitatis, & ad bonũ finem & vt eã benedicat, *vt dicã infra effect.33.* tñ vassallus clericus osculãs vxorem dñi ammittit feudũ sicut vassallus laicus, *Bal. & Doct. in l. neq; natales C. de probation. Arct. in d. tract. in verb. che hai adulterato la mia donna, Alex. in addit. ad Bart. in l.1. in verb. oſcula de extraord. criminib. Rip. in rub. extra de iud. num.26. Scrader. de feud. p.9. c.2. nu.89.*

220 Sexto infero quod clerici vassalli tenentur ad oĩa, ad quæ tenentur vassalli laici *Cannez. in extrauag. e. volentes in §. ſeuſect. ad quod n.6. & 7. fol.183.* vbi hoc ampliat vt pcedat ẽt in ecclesia *Scrader in d. tract. p.1. q.2. n.2.* q alios allegat.

221 Septimo & vltimo infero quod clericus vassalus põt feudo priuari ob felloniã, vel aliã culpã cõmissam circa feudũ, & puniri pro oĩbus delictis quæ feudũ respiciunt licet non cõibus sicut & laici *Gugliel. de Bened. in repet. c. rainutius in verb. vxorem nomine adeleſiã dec.2. n.167. de teſtam. Surd. conſ.396. n.8. Bero. conſ.82. n.12. lib.1.* vbi dicit quod hæc conclusio intelligitur de culpa, & fellonia quæ non caderet in crimen, quod habet locum etiam in ecclesia *Intrigl. de feud. cent.1. q.56. nu.225.* vbi dicit quod ecclesia nõ poterit committere felloniam delicti sed tantum contractus.

222 Cęterũ an ecclesia priuetur feudo pro delicto à Prælato commisso, & pro quanto tempore, & multa circa hanc limitationem scripsi latè supra *effect.1. n.721. & ſeqq.*

223 Limitatur 31. vt licet clerici non ligentur statutis laicorũ nihilominus ligantẽ iure ciuili Romanorũ dũmodo non aduersetur iuri canonico quia isto casu censetur receptũ à Pontifice Romano, & cõprobatum per ius canonicũ, & hẽt vim canonũ, *c. in adiutoriũ 10. diſt. c. vt requiris il 2. de appell. c.1. de iur. cal. c.1. no. op. nun. c. veniens de iur. iur. c. vt inquiſitionis de heret. in 6. Fort. Garſ. in tract. de vlt. fi. iur. in 14. illat. nume.162. Scrader. in tract. de feud. par.1. q.2. nu.8. Minad. in rep. conſt. in aliquibus in verb. filiorũ nu. 24. de ſucceſſ. filior. com. & baron. Vaſq. in tract. de ſucceſſ. creat. lib.3. §.26. n.58 Surd. conſ.301. n.9. lib.1. Marant. diſp.8. n.17. & 20. & 23. vbi ad hoc multa iura ponderat, & multas congerit authoritates Capoll. in tract. de ſeruitut. ruſt. præd. c.3. nu.48. Rim. iun. conſ.2. n.16. Capra reg.1. n.14. Bero. cõſ. 27.*

27.n.2.lib.1.Felin. in c.eccl.S.M.nu.37.& 38. de constit.vbi ad hoc ēt multa iura ponderat,& allegat Medic. in tract. de leg.& stat. p.4.q.6.n.5.vers. ex qua conclusione Menoch.in tract. de recuper. possess. remed.14.n.55.Abb.in d.c.eccl.S.M.in lect.ordin. nu.11.cū pluribus seqq.& in repet.nu.17. Peregr. cons.91.nu.10. Restaur. in tract. de Imperator. q. 102.nu.1.in fin. Rebuff.in const.Galliæ in proh.glo. 1.nu.55. vbi prout alij adhoc ponderat multa iura Benin.in tract.de paupe.q.8.specia.4.n.70.Cott.in Memorial. in verb.clericis il 3. in princ.Io.Iacob.à Ferro super l.municip.Vic. c.14. n.25.& 29. Vulpell.in tract. de libert.ecclesiast.p.2.nu.35.Morla in empor.vtriusq. iur.q.16.nu.9.p.1.tit.1.Io.Alois. de Leo in l. priuilegia nu.41.C. de sacros. eccles. vbi multa circa hanc materiam scribit.

224 Alia est ratio qa leges ciuiles si non sunt cot rectæ à iure canonico censentur ab eo approbatæ c.1.& 2.dist.4.c.1.vbi com.DD.de noui oper. nunt.c.2.de caus.possess.& prop.c.bene quidem,ubi Archid.96.dist. Fider.de Sen.cons.117.glo.in c.cæterum de donat. Io.de Amic.cons.14.nu.7.& 9.

225 Et ratio est quia patientia operatur consensū in eo,qui contradicendo actū impedire pōt l.sæpe §. in ff.de re iud. Din. in regul. qui tacet in 6. Rot.dec.16.nu.4. in tit. de renuntiat. in antiq. Benincas.in tract. de pauper.q.8.special.4.nu.75. sed Papa si vellet posset tollere iura ciuilia per contrarios canones, & hoc non fecit ideo censendum est eadem iura approbasse.

226 Alia & tertia est ratio quia leges ciuiles sunt diuinitus per ora Principum promulgatæ,c.si. 16.q.3.l.fin.C. de præscript.30.vel 40.ann. l.1.§. sed neq; C. de veter.iur. enucl. Et quia ecclesia le-

227 gum sæculariū non respicit famulatū, c. super speculū de priuileg. & ideo est indubitata hæc limitatio,vt propterea aliqui ausi fuerunt dicere, vt procedat ēt quod in ea fiat expressè mentio de clericis, ita Vasq.& Surd.in locis paulo ante citatis,& Didac.in commen. de sponsal.p.2.c.6.in

228 prin. nu.20.& seq. sed in hac vltima conclusione contrariū scilicet ꝙ lex ciuilis loquens expressè de clericis, vel bonis ecclesiasticis non valeat tenuere Fel.in c.eccl.S.M.nu.40.vers.recipit autē de consti.vbi ēt Dec.& alij Garc.in tract.de vlt.fi.iur.n.158.& seq. Surd.cons.301.n.43.lib.3. Bero.cons.31.nu.22.& seq. lib.1. vbi alios allegat Ruin.cons.113.nu.7.lib.4. vbi dicit ꝙ saltim de honestate non sunt seruandæ ēt si leges non essent clericis dānosæ, Restaur. in tract. de imperat.q.101.n.1.in fin. Benincas.in tract.de pauper.q. 8.special.4.n.73.Morl.in empor. vtriusq. iur. p.1. tit.1. q.16 n.14. & hæc secunda opinio est verior, & securior, & tenenda quia in principibus sæcularibus deficit potestas tā respectu personarū quā bonorū ecclesiasticorū, vt notatum

229 est n.174.in fin. Quæ conclusio ampliatur ēt si tales leges essēt incorporatæ in decretis quia nisi aliqui canones faciant de ipsis mentionē nō dicunt canonizatæ ex eo solo qđ Gratianeas inseruit in ipsis decretis gl.in c.1.in vers.tract. de oper.no.nun. Fel.in d.c.eccl.S.M.n.4. vers.

230 & ista limitatio, & lex imperialis fauēs ecclesijs cēsetur statim approbata per canones nisi expressè repetiat reprobata Hostiens.& Io.Andr. in c.fi.de solupt.Io.Alois.de Leo in Auth. cassa.n.9 C.de sacros.eccl.vbi dicit quod ita è contra si esset nociua ecclesiæ censetur statim reprobata.

231 Ampliatur modo ista limitatio, vt leges ciuiles non solū ligēt in foro fori,& iuditiali sed ēt in foro interiori,& conscientiæ gl.in c.quæ in ecclesiarū mater de const.& ibi ēt Bald.& Barb. Couar.super 4.decr.c.7.§.7.n.8.vbi dicit ꝙ hāc opinionē sectantur cōiter DD.Ias.in l.nemo pōt n.106.ff. de leg.1.cū multis alijs, quos allegat Intrigl. de cas.

232 conscien.cent.1.cas.9.n.45. Sed in hoc contraria opinio (ꝙ imò leges ciuiles non ligant in foro conscientiæ) est magis cōis,& magis vera, quā tenuerunt Couarr.d.n.8.in gl.in c.inter hæc 33.q.2. Abb.Anan.Fel.& alij in c. interfecisti de homicid. Ias.in l.vt vim col.5.ff. de iust. & iur. & in l. vbi pactū nu.16.C.de transact. Fortun.Garf. in tract.de vlti.fi.iur.n.174.in 1.tom.tract.diuers.cart.115. S.Thom.in 4.senten.dist.37.q.2.art.1.ad primū ubi Palud.Riccard.& cæteri teologi Siluester in sūmā in verb.homicidium il 1.q.2.vers.6.Aug.ēt in summa in d.verb.homicidium il 6.& in verbo vxor vers.4. cum multis alijs,quos affert d.Intriglol.in præcitato casu 9.n.46.qui testatur de mag. comm. opin.

233 Sublimitatur primo hęc limitatio qñ lex ciuilis Romanorū continet,& cōcernit peccatū quia talis lex non est seruanda non solū in foro canonico,& inter clericos verū ēt nec in foro seculari inter laicos Abb.in c.eccl.S.M.n.10. & ibi addentes in lit.C,alios allegāt.& Fel.n.41.de consti.Bar.in l.fi.C.si contra ius vel vtilitat.publ.& in l.1.C.de sacros.eccl.gl.in regul.poss.de reg.iur.in

234 6.Butr.in c.clerici in fi.de iudit. Quæ sublimitatio ampliatur ēt si lex ciuilis nutriret peccatū veniale tantū Imol.in c.fi. de præscript. Fel.eo.n.41.

235 Addēt.ad Abb.loco citato. Hinc est qđ dispositio l.patri ff.ad l.Cornel.de adult. nō dēt seruari inter clericos neq; in foro conscientiæ, Couarr. super 4.decr.c.7.§.2.n.8.fol.142.vbi testatur de certiori

236 & cōiori op.cum multis alijs quos refert, & sequitur D.Intrigl.in tract.de casib.consc.cas.9.n.46. sic ēt deceptio infra dimidiā iusti pretij non est permissa inter clericos,& in foro ecclesiastico, l.itē si pretio §.fi.ff.locat.l.in cautela 2.§.fi.ff.de minor. Cagn.in l.2.n.6.C.de resci.vēd.Tiraq.in ll.cōnub.l. 9.n.7.Couar.in lib.2.var.reso.c.2.n.2.Menoc.cōs. 109.n.5.lib.2.Bonifat.Rogg.cōs.55.n.12.lib.1.& cons.2.n.85.lib.2.Menoch.de præsump.præsump.1. lib.5.num.23.Osasc.decis.pedam.42.nu.8. Lup. de

237 vsur.§.5.n.6.nihilominus hoc non est permissum inter clericos, & in foro conscientiæ, vt

ex

ex multis probat. Vinc. Hond. cõs. 31. n. 39. li. 1. Mascar. de prob. cõel. 443. n. 11. Viu. dec. 160. n. 8. vbi testatur de cõ. opi. Damoder. in tract. de subhast. c. 5. n. 27. & 32. Tiraq. de retr. lig. §. 1. gl. 18. nu. 64. Laurent. de Pin. conf. 141. n. 3. & 5. qui omnes multos alios allegant prout multos alios allegaui supra in prælud. nu. 170.

238 Sublimitaẽ 2. dicta limitatio q̃ clerici supponunẽ iuri ciuili Romanorũ, vt nõ ꝓcedat vbi ius ciuile contradiceret iuri canonico, qa tũc non ligat clericos, neq; seruari dẽt in foro ecclesiastico, *c. 1. & c. cũ oĩs de testam. Capr. regu. 15. n. 5. vltra quod hos idem dixerunt quasi omnes supra allegati in ipsa limitatione.*

239 Sublimitaẽ 3. q̃n lex ciuilis esset ꝑiudicialis ecclesiæ, vt si illi inferret aliquod onus, vel grauamen, *c. dignũ 3. q. 8. Hostiens. & Io. And. in c. fi. de solut. Archid. in c. 1. 10. dist. Capr. reg. præd. n. 7 & 11. Marf. in tract. de bãnit. in verb. ecclesia, n. 97 à Ferro super l. municip. Vicent. c. 14. n. 24.* vbi di-

240 cit q̃ lex q̃ põt afferre clericis cõmodũ, vel incõmodũ non dr̃ ecclesiæ preiuditialis, & nõ dr̃ grauamen id quod põt afferre dãnũ, & lucrũ, *not. com. add. in l. de fideicõmisso, C. de transa. Abb. in repet. c. ecclef. S. M. nu. 17. de const.*

241 Ex qua limitatione multa pñt inferri, & primo inferẽ q̃ dispositio l. sciãt C. de legit. hæredibus per q̃ disponiẽ, vt hi qui tã ex testato, q̃ abintestato aspirãt ad successiõnẽ pupilli teneanẽ petere tutorẽ ipsi pupillo aliter hæreditate priuabunẽ, *vt dicit Mar. Soc. cõs. 16. n. 2. li. 2 Marant. in repet. l. is põt, n. 179. ff. de acq. hær. Port. in suis cõcl. lib. 5. cõcl. 4. ampl. 2. Mising. cẽt. 54. n. 2. Paul. Montan. in tract. de tutel. n. 6.* habebit lo-

242 cũ (dico) ẽt si is, qui est successurus esset clericus, *Fel. in c. eccl. S. M. n. 67. de cõst. Bar. in l. 1. uers. cõsestim in fi. ff. ad Tertul. Calcan. cõs. 33. col. 6. Sign. de Homod. conf. 168. Corn. conf. 87. col. 1. lib. 4. Anch. conf. 104. n. 3. Nicol. de Vbal. in tract. de successs. abintest. in 2. p. in 3. lim. Aret. conf. 40. in fin. vers. ex substõne aut Caccialup. in repet. l. cunctos, populos, n. 175. C. de sum. trin. & fide Cath. Soc. d. cõs. 16. n. 5. Port. d. concl. ampl. 6. & 7. Mãdos. i tract. de annalib. casib. n. 118. Paul. Mont. d. c. 18. n. 20*

243 Secũdo inferẽ quòd cõdẽnatus ad mortẽ nõ poterit testari ẽt ad pias cãs, *Io. de Anan. in c. 2. de vsur. in 6. Fel. in c. eccl. S. M. n. 91. de cõst.* & nihilominus solũ de iure ciuili condẽnatus ad mortẽ ꝓhibeẽ facere testm̃ tm̃ inductũ de iure ciuili, *hoc est per tex. in l. si quis filio, §. irritant, ff. de iniusto testam. & hoc tenẽt glo. in l. si quaramus, vbi Bar. n. 8. ff. de testam. Bal. in l. fi. n. 15. C. si à nõ cõpeten. iudic. Ang. de malefit. in verb. caput asportatis sub nu. 20. cum multis alijs quos referunt Clar. in §. testamentũ q. 21. n. 1. Graff. in eo. §. testamentum q. 26. nu. 5. Canalc. de brach. reg. p. 4. nu. 315. Flam. Cartar. in tract. de execut. sententia capt. bãn.*

244 *c. 1. nu. 414.* quod procedit ẽt in clerico, qui si condẽnatus ad mortem casu quo ad eam põt condẽnari perdit testamenti factiõnẽ, *Bal. cõs. 448. lib. 1. Sim. de Prat. in tract. de vlt. volunt. lib. 2. interpretrat. p. dub. 4. n. 84. fol. 87.* vbi dicit idẽ esse in clerico condẽnato ad ꝑpetuos carceres.

245 Tertio infertur quod clerici liganẽ præscriptione à iure cõi introducta non autẽ ea quæ introducitur ex dispositione statutaria, *not. in c. eccl. S. M. de const. glos. in c. possessiones 16. q. 4. Abb. in c. 1. de consuet. Fel. in c. 2. in fi. de præscrip. Philip. Franc. in cap. 1. col. 1. in fi. de præscript. in 6. Rom. sing. 463. gl. in l. vsucapionẽ ff. de vsucapion. Butri. in c. 51. diligenti de foro cõpet. Crot. conf. 334 n. 3. lib. 3. Ant. Queta conf. 93. nu. 7. lib. 1. Balb. de præscript. car. 344. n. 1. & 2. in 5. part. princi. q. 5.*

246 Quod secus est in ecclesia quæ non ligatur nisi præscriptione 40. annorũ *prout latè de hac scribit idem Balb. de præscrip. car. 323. n. 1. in d. p. 5. principali quast. 1. & per tot. & ibi addent. in lit. A, Corsett. in suis singularib. in verb. præscript. il 2.*

247 Quarto infertur quod clerico litigãti de bonis proprijs tàm in inditio ecclesiastico quàm sæculari currit instantia biennalis, vel trienna lis inducta de iure ciuili sicut & laico, *Abb. in cap. venerabilis de iudit. Capic. decis. 66. nu. 3. Scala in tract. de consilio sapient. cap. 13. lib. 2. Carpan. super stat. Mediol. lib. 1. cap. 115. nu. 59. Asin. in pract. in prin. cap. 3. nu. 27. Rebbuff. super constit. Regni Galliæ in proæm. glos. 1. nu. 65. Io. Aloisi. de Leo in auth. en. cassa num. 19. C. de sacros. eccles.* Sed hæc illatio non est vera dum dixi quòd proce-

248 dit in clerico litiganti in foro ecclesiastico licet sit vera in foro sæculari *Marant. in pract. par. 5. in princ. num. 14.* vbi dicit quod de iure canonico nunquam perit instantia, & propterea in foro ecclesiastico, & in terris temporaliter subiectis ecclesiæ, vbi seruatur ius canonicum nunquam perit instantia siue in ciuilibus siue in criminalibus, *allegat Abb. & cateros scribentes in cap. venerabilis, & in cap. fin. de iudit. glos. in verb. triennij in fin. & ibi modern. de iudit. & vltra prædictos idem dixerunt Ias. in d. l. properandum num. 27. & ibi addentes Io. de Mont. Spirell. conf. 288. num. 4. & conf. 172. nu. 6. Riminald. sen. conf. 703. nu. 1. lib. 4. Vant. in tract. de nullit. ex defect. iurisd. ordinar. nu. 126. latè Asinius d. cap. 3. num. 22. Roland. Cauagnol. in obseruat. ad decret. Montisferr. decret. 7. §. 2. num. 121. Carpan. super statut. Mediol. par. 1. cap. 21. num. 12. Diaz. reg. 228. Vanti. de nullit. in titul. ex defect. iurisdict. num. 126. Suar. commun. opin. in titu. 1. num. 113. cautel. 118. num. 3.* vbi dicit quod ita seruatur

249 semper in curijs ecclesiasticis, & in terris ecclesiæ subiectis, quæ conclusio procedit etiam in causis ecclesiasticis, & spiritualibus in quibus semper instantia erit perpetua licet talis causa ventiletur in foro sæculari, *Marant. dict. p. 5. nu. 21. cart. mihi 453. Abb. in d. c. venerabilis*

n.12.de iudit.Asin.d.c.3.n.27.Cauagn.eo.§.2.nu. 122.Carpan.in præcitato c.21.n.12.13.& 14.

250 Quinto infertur, q in successionibus abintestato clericis succedit, & ipsi succedut iuxta dispositionẽ iuris ciuilis, *Roffella in sum.in uerb. clericis il 4.n.7.Mattesila. in trac.de succ.ab intest. in 3.art.principali n.33.Rol.Passager.in eo.trac.n. 24. & cæteris melius, ac copiosius Nicol. de Vbal. in præd.tract.de success.ab intest.in §.sen sect. vlt.* q per multos numeros tractat hãc materiam.

251 Sexto infertur, q leges ciuiles loquentes in materia tutorũ, & curatorũ seruatur ẽt inter clericos, *Bal.cõs.45.vol.1.Morl.in empor. vtriusq; iur. p.1.tit.1.q.16.nu.9.& 10.Ang.in l.1.in fine princ.ff.de hijs qui not.infam. Rebbuff. super const. Franciæ in prohem.glos.1.num.73.*

252 Septimo infertur, q clericus adiens hæreditatẽ non facto inuentario tenet vltra vires hereditarias, *Abb.in rep.c.eccl.S.M.n.18.& in lect. ordinaria n.13.vbi addentes in lit.A, de const.Matthesil.sing.61.Io.Batt.de Castell.in add.Abb. Ancher.& Imol.in c. Odoard.de solupt.idẽ Abb. cons. 94.lib.2.Fel.in c.cum ex officij col.2.circa princ. de solup.Ang.in l.1.§.hac stipulatio ff.si cui plus quã per leg.falcid. Rol.in tract.de confect.inuent.in 7.q.* vbi ampliat hãc conclusionẽ, vt procedat ẽt si fuisset institutus heres amore Dei *Marant.disp. 8.n.21.vbi alios allegat Ant. de Padilla in l.1.n.7. C.de iuris,& fact.ignoran.D.Nepita super consuet. Cataniæ tit.23.n.17.multos allegat Grassus in com. opin.lib.2.c.3.q.12.& dicit ẽt quod hæc est cõis, & recepta DD.sñia Morla in empor.vtr.iur.tit.1.q.16 n.11.* Et licet hęc opinio in clericis sit verissima

253 & indubitata nihilominus contrariũ oĩno est dicendũ in ecclesia quod ipsa ẽt quod non fecerit inuentarium non propterea tenebit vltra vires hereditarias *Abb.cons.73.lib.5.& ind. c.eccl.S.M.n.13.in fi.in lect.ordinaria Addent.ad Fel.in repert.in verb.eccl.an teneatur idemmet Fel. in c.eccl.S.M. n.66.vers.& ista latè de const.Morla d.q.16.nu.12.in fi.* vbi dicit quòd tenet vltra vires hæreditarias, sed q tamen poterit restitui ad instar minoris si reperitur læsa ob omissionem confectionis inuentarij.

254 Octauo infertur quòd clerici tenent instituere suos parentes tit.honorabili, *Petr. Enriquez cõs.2.n.17.vbi ad hoc allegat Abb.in c.literas de rest.spol.Card.in clem.1.de vit.& honest.cler.*

255 Nono infertur, q hij q sunt infames de iure ciuili regulariter sunt ẽt infames de iure canonico nisi expresse ius canonicũ illam infamiã tollat, *c.infames 16.q.1.* vt facit in secundo nubentibus, *c.si.de secund.nupt.Ang.in l.1.an si.prin. ff.de ijs qui not.infam.Rebbuff.super const.Galliæ in prohem.glos.1.nu.73.Morla in empor.vtriusq; iur. tit.1.q.16.nu.11.*

256 Decimo infero, q vitium litigiosi ita considératur, & deducit inter clericos sicut inter laicos, *c.ecclesias vt lit. pendent. Abb. in c. eccl.S. M.n.11.& seq. de const. Boss.in tract.crim.in tit.de penis nu.42.vers.adde quod ẽt, Marant. disput.8.n. 21.vers.similiter clericus Carpan. sup stat.Mediol. c.68.n.96.lib.1.Io.Iacob.à Ferro super leg.munici.*

257 *Vicent.c.14.n.27.* quod in tantũ est verũ, vt nõ solũ procedat in materia, & rebus profanis verum ẽt & in spiritualibus, vt est in benefitialibus, *Franc.in c.1.in gl.litigantibus vt lite pendente in 6.dominus,& præceptor meus in almo studio Roman. Fla.Paris.in tract.de resigna.lib.2.q.3.n.9.&*

258 *10.*vbi ex hoc infert, q vi viriũ litigiosi q estabat apud resignantes trãsit in resignatarium, *allegat dec.1.vt lit.pendent.in antiquis per Bisigne. Cassiador.dec.8.super reg.Cancell.Moedan.dec.207 Sarn.de Triun.q.27.* quãuis *Rot. in hoc variauerit, vt dixit Paliot.dec.218.Robert.Lancillott.in tract. de attent. p.1.c.4.n.363.*

259 Vndecimo infero quod remedium recuperandæ possessionis à iure ciuili introductum vendicat ẽt sibi locũ inter clericos *latè Menoc. in tract.de recuper.possess.remed.14.nu.51.& seq. Cumia super rit. istius Regni c.40.nu.283.*

260 Duodecimo infero, q remediũ l. quoties, C. de rei vẽdicatione (quã disponit, vt ex duobus emptoribus eiusdẽ rei is est manutenẽdis in possessione cui res fuit tradita licet alius prius emisset, & pretiũ soluisset) hẽt locum inter clericos, *Marant.disput.8.n.22.vbi adhoc allegat Abb.in c.continebatur de ijs, quæ fiunt a prę lat. Alex.cons.122.vol.5.Fel.in c.eccl.S.M.n.67. de constit.* Sic ẽt infero q leges imponẽtes pęnã contumaciæ seruari debent ẽt à clerici sit etiã & leges disponentes de temere appellantibus, *Abb. in c. dilecti, nu. 12. de arbit.* qui monetur per *tex. in l.vnã, ff.si quis ius dicent. non obtemp. & in c.1.de homic. in 6.& in l.2.C.de episc.audien.Rebbuff.super const.Galliæ in prohem.gl.1.n.74.*

261 Decimotertio infero, q clericus litigans in foro sęculari non poterit appellare ante sñiam iuxta terminos, *l.2.ff.de appell.recipien. Archid. in c.nõ ita 2.q.6. Butr.in c.qualiter in 2.not.de indi. Abb.in cap. quod clericis de rescript. Rebbuff.super constit.Galliæ in prohem. glos.1.num.67.* vbi dicit etiam quòd nec admittitur appellatio ab interlocutoria quæ indiffinitiua reparari põt.

262 Decimoquarto infero, quòd testamentum annullatur per præteritionem filij testantis ẽt q instituatur hæres clericus ecclesia, vel quæuis alia pia causa quia non potest quis filium exheredare, & ecclesiam instituere, *c. quicunq; 17.q.4. glos. in l. si quis ad declinandam C.de Episcop.& cler. Marant.disput.8.nu.25. vers.3. quia.*

263 Decimoquinto infero, q dispositio *l. fin. C. de iure deliberandi,& authen. hoc amplius C. de fideicomm.* locum habent etiam inter personas ecclesiasticas, *Menoch. in tractat. de recuperan. possess.remed.4.num.54.*

Deci-

264 Decimo ſexto, & vltimo generaliter infert ꝙ ſemper cauſæ clericorum, & eccleſiæ ſunt decidendæ, & terminandę ſecundum ius ciuile in defectu iuris canonici, *ita Abb. & communiter DD. in c. 1. in princ. de noui operis nuntiat. c. ſi in adiutorium 10. diſtinct. c. vt lex cõtinentiæ 27. q. 1. & ibi Archid. & Propoſit. Fel. latè in c. eccl. S. M. nu. 67. de conſt. vbi hanc concluſionem infert ad multa; Io. Iacob. à Ferro ſuper l. municip. Vincent. c. 14. num. 28. & 29.*

265 Limitatur 32. & vltimo vbi ſtatutum laicorum eſſet iuſtum quia tunc ligat clericos non iure actionis ſeu iuriſdictionis ſed qa iuſtum, ideo eos obligat in conſcientia vt ſi contrafaciant peccant contra iuſtitiã, *Doct. oẽs in c. eccl. S. M. de conſt. Fel in c. 1. n. 18. de ſponſalib. & in probem. decretalium in verb. Rex pacificus, & in c. 1. vbi Abb & Bero. de conſt. Rebuff. ſuper conſtit. Regn. Galliæ in probem. gl. 1. n. 40. & in c. poſtulaſti de cleric. excomm miniſtr. Tiraq de retr. lign. in probem. n. 74. & in tract. de leg. connubial. gloſ. 4. n. 20. Couarr. in c. cũ eſſes n. 16. de teſtam. Sot. de iuſt. & iur. lib. 1. q. 6. art. 1. Diaz. reg. 427. Gabell. Milleloq. 206. 530. & 612. Auendan. in tract. de exequ. mand. reg. c. 19. Burg. de Paz. in l. 1. taur. nu. 453. Menoch. de præſumpt. lib. 1. q. 80. quos omnes refert Camill. de Curt. in comprahenſorio ſeu diuerſor. iuris feud. par. 2. capit. 2.*

266 Quęro primo vtrũ ſtatutum laicorũ taxans & limitans pretium rerum vendendarũ) vt eſt tritici, vel alterius rei comeſtibilis cõpræhendat, & liget clericos prout laicos, videt dicendum qđ ſic quia tã de iure naturali quàm diuino quiſq; tenetur rem ſuam iuſto pretio vẽdere alioquin ſi quis pluris vendat quã res extimetur furtum cõmittit *ita Ozor. in ſuis inſtit. moralib. lib. 5. c. 12. verſ. 4. quæritur cart. mihi 512. Molin. in tract. de contract. diſput. 364. n. 14.* vbi adducit rationes, & fundamenta pro vtraq; opinione, & tandem concludit qđ clerici vendẽtes carius quàm per ſtatutũ eſt taxatum tenentur in cõſcientia reſtituere illud plus, *& in tract. de iuſt. & iur. diſput. 31. Emanuel Rodriquez in ſum. caſuum conſcientiæ p. 1. c. 196. nu. 1. Bart. & Io. de Platea in l. 1. C. vt nemin. liceat in empt. lib. 11. Sotus in 4. ſentent. diſt. 25. art. 2. col. 4. verſ. quarta cõcluſio Nauarr in Manual. c. 23. nu.* 88. vbi dicit ꝙ iſto caſu ſuperiores eccleſiaſtici debẽt ſuis edictis iuuare edicta Principũ laicorum *Vinc. de Franch. deciſ. 9. n. 3. Menoch. conſ. 800. n. 27. lib. 9. latè Surd. conſ. 301. num. 39. lib. 3. vbi alios allegat Mrola in empor. vtriuſq; iur. p. 1. tit. 1. q. 16. n. 14. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 2. n. 21. & 22. &* 31. vbi dicit ꝙ ad hoc ſunt cõpellendi per ſuos ordinarios, *Vin. deciſ. 28. n. 1. & per tot.* vbi dicit ꝙ licet clerici teneant vendere frumentũ iuſta ꝓtium per ſtatutũ taxatũ non tñ tenentur ad pęnã per ipſum ſtatutũ impoſitã, & ꝙ cõtraueniendo tali ſtatuto peccant mortaliter, & ideo nullo modo ligant hoc ſtatuto, ſed rõne vniuerſali cõprehenſa in ſtatuto, *vt dictum eſt ſup. nu. 174. in fin.*

267 Quæro 2. an clericus ligetur ſtatuto diſponente ꝙ quicũq; declinauerit iuriſdõnẽ ptãtis poſſit impune offendi, dico quod non imò ꝙ plus eſt ſi ipſe clericus iurauerit ſeruare oĩa ſtatuta adhuc non tenet ſeruare iſtud *Caſſan. conſ. 1. p. 3. n. 19. vbi allegat Bar. in l. ſi quis ſub conditione ff. de cond. & inſtit. Alex. conſ. 33. in fi. vol. 5. & in multos alios DD. & vltra per eum citatos idem dixerunt Barbat. conſ. 21 col. 2. vol. 3. latè Bertach. in repert. in verb. ſtatutũ quod declinans fol. 98. in parua forma Roland. a Vall. conſ. 4. n. 37. lib. 1. Alex. conſ. 53. col. 3. verſ. accedit vol. 5. Butrigar. & Bal. in auth. ſtatuimus C. de epiſcop. & cler. Paul. de Caſt. in auth. caſſa, & irrita circa finem C. de ſacroſ. eccl. Marſ. in rub. de fideiuſſ. n. 117. Fel. in c. eccleſ. S. M. n. 70. & ſeq. de conſt. vbi dat varias cauthelas quibus non obſtante tali ſtatuto poterit iuriſdictionẽ declinare Bald. in tract. de ſtatut. in verb. clericus nu.* 5. vbi dicit ꝙ hoc ſtatutũ eſt cõtra eccleſiaſtica libertatẽ, *Alber. in eod. tract. de ſtat. lib. 4. q. 75. n. 10. Tiraq. in tract. de retr. act. lignag. § 23. gl. 2. n. 7. Borell. ſuper pragmat. odia litium §. 1. gl. 3. n. 239. Zuccard. conſ. 66. n. 2. Bertach. in reper. in verb. clericus declinans Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 34. n. 11.* & idẽ eſt dicẽdũ de ſtatuto dictãte quod non reddat ius clerico declinanti iuriſdõnẽ iudicis laici, *Bald. in auth. caſſa in 1. q. C. de ſacroſ. eccl. & in auth. ſtatuimus in 2. col. C. de Epiſc. & cler. Bertach. in verb. ſtatutum quod. non reddatur.*

268 Quæro 3. vtrum clerici ligent ſtatutis laicorũ prohibentibus delationẽ armorũ videt dicendũ quod ſic, nõ rõne ſtatuti; ſed qa tale ſtatutũ reſpicit vtilitatẽ publicã, & eſt conforme cum diſpoſitione iuris cõis, Menoch. *in tract. de arbit. caſ. 394. nu. 31. Io. Lupus in repet. c. per veſtras §. 1. n. 13. de donat. inter virum & vxorem. Pet. à Plazza in epit. delict. lib. 1. c. 8. nu. 26. Couar. in lib. pract. qq. c. 33. n. 7. Io. le Chier. in tract. de primog. q. 24. n. 23. in 10. to. tract. diuerſ. p. 1. car. mihi 36. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 2. nu. 37. Clar. in §. fi. q. 36. n. 22.* vbi dicit ꝙ hæc opin. eſt mag. com. & qa de clericis apportantibus arma latius dicam infra effect. 20. per totum ad ea me remitto.

269 Quæro 4. an ſtatutum ꝙ exiſtentibus maſculis fæmina non ſuccedat excludat moniales, quæ habitũ habuerunt poſt conditum ſtatutum, & dicas ꝙ ſic, *Lapus alleg.* 108. *Brun. in tract. ſuper ſtat. quod ſtant. maſcul. art. 6. n. 37. cum plurib. ſeq. vbi alios allegat*, & dicit ꝙ hæc opinio eſt magis vera, & magis cõis & n. 44. dicit hãc opinionem eſſe oĩno tenendam *Marant. diſp. 8. n. 26. vbi alios et citat Viui. in com. opin. in verb. ſtatutum excludens in 2. & 4. ampliat. Pariſ. conſ.*

40. n.

40.n.14.& seq.vol.3.Caualc. dec. 9. nn.81.lib.2. vbi propè infinitos congerit, & testatur de mag. comm.opi.& nu.82.dicit quod ità aliàs fuit de facto indicatũ Ladrech.cons.74. nu. 27. Bursat. cons. 198.n.95.lib.2.& cons.93.n.19.27.28.lib.1. vbi vltra ꝙ multos, & multos congerit asserit ẽt ꝙ hæc est com.& mag.com. opin. *Capra reg. 15. n.51. Alb.cons.513.n.12.lib.3.& cons.98. nu. 1. lib.1.et vtrobiq; Vinc. Anibal. in add. Abb.in repet.c.eccl.S.M.nu.36.de const. Carpan.super stat. Mediol.c.279.n.16.lib.1.Soc.sen.cons.241.nu.2. vers.circa primum lib. 2. vbi alios citat Mastrill.in add.ad Petr.de Greg.in tract. de dote de paraggio q. 13.in lit.A.* vbi dicit ꝙ constitutio regni in aliquibus excludens sorores à successione feudorũ existentibus fratribus vendicat sibi locũ ẽt ꝙ soror sit monialis *Io. Alois.de Leo in auth.cassa n.12.C.de sacros.eccl.Gail.obs.32.nu.4.lib.2. Fel. in d.c.eccles.S.M.n.77.vers.6.quæro,& n.79. vbi alios allegat*, & adducit varias rationes ꝓ confirmatione istius opinionis *Doct. cons.6. nu. 4.*

270 *Piagg.in tract.de consuet.q.11.n.226.* ex quibus patet clarissimè, ꝙ hæc opinio est mag. cõm. quidquid in contrarium tenuerit, *Rim. sen. & alij per eum allegati cons.246.n.28.lib.2. Caualc. & alij etiam per eum allegati decis.9. nn.79. lib.2. Sal.in Auth.cassa col.pen.C.de liber.præterit. Vulpell. in tract. de libert.eccl.par.3.nu.1.*

271 Et ratio prędictæ primæ opinionis est quia cum omnes nascantur laici, & sic à natiuitate sint suppositi dispositioni statutorum, clericatus superueniens eos non eximit à iure statutario quo à principio sunt ligati *Io. Iacob.à Ferro super leg. municip.Vicent.c.14.n.15.* Alia est ratio quia cũ spes succedendi fuisset certa à natiuitate, & sic antequã ipsa mulier efficeretur monialis & ante delatã hęreditatẽ statutũ potuit talẽ spem à principio tollere eas faciendo oĩno incapaces ꝙ secus est in alijs statutis vbi tẽpore natiuitatis nulla vigebat spes, neq; excogitari poterat casus postea superueniens ex quo sequit̃ ꝙ cum statutum injecerit vinculũ ante monacatum cũ ipso eodẽ vinculo ẽt ad monacatum transit, *Io. Andr.in reg. ẽt sine culpa de reg.iur.in mercur. Butr. & alij in c.quod clericis de foro compet. Soc.sen.cons.12.n.7.lib.4.*

272 & licet aliq in hac quęstione ꝓ concordia opinionũ vsi fuerit quadã distinctione, & differentia in ipsius statuti verbis hoc est aut statutũ dirigit eius verba ad rem vt qa disponeret qđ hæreditas deueniat ad masculos si existunt, & nõ ad feminas, & tunc dicunt ꝙ procedit opinio qđ moniales cẽsen̄ exclusæ ꝑ tale statutũ, aut vero verba dirigun̄ in personã, vt qa dictarẽt qđ existẽtib. masculis fæminæ nõ succedãt, & tũc feminæ moniales nõ excludun̄ ex quo reperit̃ persona ecclesiastica, & ꝑ consequens nõ subiecta statuentibus ita destinguendo transiuit *Bald.in repet.l.cunctos populos C. de sum. trin. & fid.cath.vbi ẽt Io.Bart. de S.Seuer.sequitur hãc distinctionẽ Bursat.cons.93.n.24.vers. verum generaliter* quæ tñ distinctio secundũ Brun.*in tract. super stat.qđ stant.mascul.fem. non succedat art.6. n.38.* non est vera, neq; subsistere potest, & esset idem per diuersum, & distinctio potius cõsisteret in verbis, quàm in re.

273 Limitatur tñ prædicta prima opinio qñ statutũ fuisset conditũ tempore quo ipsa exclusa fuisset iã monialis qa tunc statutum eã comprehendere nõ poterit ex quo ipsa nõ est supposita iurisdictioni statuentis *Soc.sen.cõs. 241. n.2.vers.circa primã lib.2.Fel.in c.eccl.S.M.n.77. vers.6.quæro de constit.*

274 Quæro quinto vtrũ statutum prædictũ excludens feminas ꝑꝑ masculos excludat illas ẽt ab hereditate clerici, et dico qđ sic, *Rom.sing. 446.n.1.* vbi dicit ꝙ hanc quæstionem habuit de facto, & de successione Cardinalis Nouariensis not.Io Andr.*in c.fi.de offit. delegat. in 6. Brun.in d.tract. super statuto quod stant. mascul. art.8.n.3.cum plurib.seq. Nat.in eodem tract.in q. 3.princ.n.90.Bursat.cons.93.nn.22.& seq. & nu. 36.lib.1.* vbi hanc opinionem varijs argumẽtis rationibus, & auctoritatibus cõprobat Tiraqu.*in tract.le mort sais, & leuis.in 3.p. declarat. 8.n.5.& in tract.de iure primog.q.45.nu.1.& 2. Caualc.decis.33.n.15.lib.3.* vbi loquitur in statuto excludẽte maritata ab hæreditate fratris, & dicit ꝙ eam excludit ẽt ab hęreditate fratris clerici. *Cotta in memorial.in verb.clericus vers.& idẽ in casu statuti Calcan.cons.7.n.14.Raudens.cõs. 109.n.14.lib.2.addent.ad Dec.in c.eccl. S.M.nu. 53.in verb.clerici de constit.Signoroll.cons.166.col. 2.vers.sed si in bonis Roland. Cauagn. in obseru. ad decreta Montifer.decr.73. §.1. q.7. per tot.Serain. in add.ad Mettesil.sing. 110. n. 13. & seq.Carpan. super stat.Mediol.p.1.c.278.nu.21.& 69.& c. 288.n.26.& c.311.n 20.Caualc.decis.9.n.81.lib. 2.vbi multos alios allegat, & testatur de mag. com. opi.Rim.iun.cons.716.nu.24.41.42.& 62.lib.7.*

275 Nec desunt qui huic opinioni ex deametro contradicunt asserentes ꝙ tale statutũ nullatenus cõprehendit hæreditates clericorũ neq; ab ea feminæ excluduntur *ita Rim.sen.cõs.268. per tot.& cons.483.ẽt per totũ lib. 3.* & vtrobiq; magno apparatu, & totis viribus conatur hãc opinionem defendere *Pancirol.cons.12.n.6.* hãc eandem opinionẽ refert licèt ipse contrarium teneat *Caualc.d.decis.9.n.79.lib.2.vbi ad hoc allegat Dec.in c.eccl.S.M.col.24.vers. nota tamen Ruin.cons.195.col.2.vbi testatur de com.opin.Soc. iun.cons.25.n.4.& 5.lib.2.& cons.12.nu.4.& 5. lib.1.Paris.cons.37.nu. 43.& seq. vol.1.& vltra eos hoc idem dixerunt Imol.in c. quod clericis nu.4. vers.& per hoc videtur de foro compet. Alex. cons. 44.col.4.n.11.vol.5.Surd.cons.160. nu. 9. lib. 2.*

Natt.

Natt. in repet. c. quãuis n. 135. de pact. in 6. Guliel. de Benedict. in repet. c. Rainut. in verb. duas filias de 276 *testam. Surd. decis. 20. n. 1. vbi alios allegat*, & licet hæc secunda opinio sit à multis amplexa nihilominus prima est verior, & magis cõmunis quæ tñ limitari poterit qñ statutũ non disponeret qđ existentibus masculis femina nõ succedat sed dirigeret eius verba ad testatorẽ seu mauis defunctum vt si diceret statutum, si qs decedat intestatus in eius hæreditate succedãt masculi (si existant) exclusis fæminis quia tũc differt suã dispositionem, & effectum principaliter in tẽpus quo quis decedit, & sic in tẽpus quo non erat subiectus iurisdictioni statuentis, *ita singulariter dixerunt Io. Andr. in c. fine culpa de reg. iur. in 6. Ruin. cons. 202. nu. 8. & 9. lib. 2. Cephal. cõs. 95. n. 15. lib. 1. Bursat. cõs. 93. n. 38. li. 1.*

Quæro sexto vtrũ statutum prædictum ex-277 cludens feminas pp masculos habeat locũ ẽt si masculus, q vult feminã excludere esset clericus, & dico q sic *ita Brun in tract. super statuto quod stant. mascul. femina non succedat art. 12. nu. 165. & seq.* vbi dicit q hæc quæstio successit de facto in personam Lupi de S. Geminiano *Bal. cõs. 65. inter cons. Ang. de V bal. Natt. in trac. pd. super statuto quod stantibus mascul. in 3. q. princip. n. 25.* vbi dicit q hæc cõclusio procedit ẽt si ratio statuti esset pro conseruanda agnatione, *& nu. 82. vbi multos alios alleg. Soc. iun. cons. 10. nu. 23. lib. 1. Io. Iacob. à Ferro super l. municipal. Vicent. c. 14. n. 6. Surd. decis. 20. n. 2. Paris. cons. 40. n. 20. lib. 3. Lapus alleg. 101. Dec. in c. eccl. S. M. n. 217. de const. Tiraq. in tract. de primog. q. 44. nu. 7. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 3. n. 8. vers. sed in diuisam vbi dicit quòd hæc est frequẽtior opinio Crot. cõs. 135. n. 9. lib. 1. Bursat. cons. 93. n. 27. & seqq. lib. 1. vbi propè infinitos allegat. & cons. 198. n. 45. lib. 2. Cum. in repet. c. si aliquẽ in verb. masculus n. 35. de success. feud. Hondod. qui etiã alios alleg. cons. 78. n. 110. lib. 2. Fel. in d. c. eccl. S. M. n. 51. Sim. de Praet. cons. 161. nu. 60. lib. 1. Arnon Sollloq. 87. vbi alios allgat, & test. de com. opi. & infert ad const. Regn. sub rub. de success. filior. Comitum vel Baronũ Rim. iun. cons. 604. lib. 6. n. 4. vbi ẽt testatur de cõm. opi. Paul. de Castr. cons. 296. lib. 1. Dominic. in c. fin. de off. deleg. in 6. Abb. in c. constitutus in 5. not ab. de in integrum restitutione Soc. iun. cons. 1. n. 25. lib. 1. Rimin. sen. cons. 483. n. 1. & 4. lib. 3. vbi Rim. iun. in add. in lit. A. Marant. disput. 8. n. 14. vers. similiter facit Viui. in comm. opin. in vers. statutum excludens in 2. & 4. ampliat. Caualc. decis. 9. n. 82. lib. 2. vbi test. de mag. comm. & dicit quod ita alias fuit indicatũ per Rot. Florent. Soc. sen. cons. 241. n. 2. lib. 2. vbi test. de cõm. opin. Rim. iun. cons. 293. vbi test. de com. & mag. com. opi. nu. 13. lib. 3. & iterũ cons. 341. n. 16. 17. & 81. lib. 3. vbi ẽt testatur de com. opi. & cons. 604. n 4. lib. 6. Capra reg. 15. n. 33. Baldass. Caldutius Floren. cõs. 78. n. 61. & 62. inter cõs. vltimar. volunt. diuers. lib. 2. Natt. cõs. 44. n. 5. lib. 1. Io. Aloys. de Leo in auth. cassa n. 15. C. de sacros. eccles. vbi testatur de com. opin. Medic. in tract. de leg. & stat. p. 4. q. 6. nu. 5. Cauagn. in obseru. ad decreta Montisferr. lib. 2. decr. 73. §. 1. q. 6. per tot. Carpan. super stat. Mediol. lib. 1. c. 278. nu. 67. & 68. vbi test. de comm. opi. & dicit quòd hæc conclusio procedit in oĩbus alijs religiosis capacibus Affl. super cõst. Regn. rub. 23. de success. filior. nu. 58. & 59. lib. 3. Molin. in tract. de primogen. Hyspan. lib. 1. c. 13. n. 70. qui alios citat*, & licèt contrariũ in ista quęstione tenuerit Alex. Rauden *decis. 41. n. 44. &* 278 *alij per eũ alleg. & Menoch. cons. 940. n. 22. & 23. lib. 9. & Matthesil. sing. 110. & per Soc. sen. d. cõs. 241. n. 2. lib. 2.* nihilominus non est recedendũ à priori opinione quæ re vera est cõmunis, & non solum approbata à tot Doctoribus supra alleg. verum etiam à multis alijs congestis, & allegatis per prædictos supra allegatos.

279 Ampliat prædicta prima opinio vt idẽ procedat in successione feudorũ in qua masculus licet sit clericus præfertur feminæ (si feudũ est tale q potest ad clericos transire) *Pet. de Grego. in tract. de concess. feud. p. 4. q. 8. nu. 4. & q. 7. nu. 9. vbi alios allegat prout alios ẽt allegat Mastrill. ibi in addit. in lit. C, quidquid in contrariũ dixerit Intrigl. in tract. de feud. cent. 2. art. 39. nu. 5. & seq.*

280 Quæro 7. an statutum q frater primogenitus excludat secundogenitũ cõpræhendat, & excludat secundos genitos clericos, & aliqui circa hanc quæstionem dixerunt, q non ità, *Caualc. dec. 9. n. 79. lib. 2. vbi testatur de com. op. & allegat Dec. in c. eccl. S. M. col. 24. vers. nota tamen de const. Ruin. cons. 195. vol. 2. Pacirol. cons. 12. nu. 6. Soc. iun. cons. 24. n. 4. & 5. vol. 2. Paris. cons. 37. n. 43. & seq. vol. 1. & vltra eos idẽ dixit Imol. in c. q clericis de foro compet. Dec. cons. 13. in fin. Alex. cons. 44. col. 4. lib. 5. Cotta in memorial. in verb. clericus il 3. circa finẽ vers. quid autẽ sit contraria*, ni-281 hilominus opinio est mag. com. quam tenuerunt Brun. *in tract. super stat. q stat. mascu. art. 6. n. 37. & 44. ubi asserit hãc esse mag. com. op. & alios allegat Butr. & Abb. in lect. ordin. n. 25. & in repet. n. 74. Imol. & alij in c. eccl. S. M. de const. Io. Circier in tract. de primogen. lib. 1. q. 24. n. 20. & 28. in 10. to. tract. diuers. p. 1. car. 36. Burs. cons. 198. n. 45. lib. 2. vbi testatur de com. op. & cons. 93. nu. 27. & seq. & n. 44. lib. 1.* vbi dicit q opinio cõtraria mag. com. dãnatur, & reprobatur *Viui. in com. op. in verb. statutũ excludens in 2. & 4. amplia. Neuizz. cons. 39. nu. 16. verb. 6. facit*, vbi loquitur in statuto excludente fratrem à successione sororis, *Rim. iun. cons. 15. n. 94. lib. 1. Ripa in lib. 1. respons. c. 6. nu. 11. Villalobs in com. op. in verb. clericus nu. 91. Tiraq. in tract. de iure primogen. q. 43. nu. 12. Aret. in c. q clericis in fi. de foro compet. Capra reg. 15. n. 48. Soc. sen. cons. 36. n. 5. lib. 1. Cioff. cons. 20. n. 7. vers. idem autẽ constat lib. 1. Surd. decis. 20. n. 1.*

Reten-

282 Retenta tandem hac vltima opinione quæ est communior,& verior eam limitabis qñ statutū fuisset conditū tempore quo secundo genitus esset iam clericus qa tunc statutū non poterit eum cōpræhendere,& excludere, ex quo isto casu statutū imponeret vinculū post clericatū, & sic tēpore quo secundo genitus non erat supposit⁹ iurisdictioni statuētis *Io. Andr. in regul. sine culpa de reg. iur. in 6. Soc. sen. cōs. 241. n. 2. vers. circa primum lib. 2. Abb. in repe. c. eccl. S. M. n. 36. de constit.*

283 Quęro 8. verum valeat statutum excludens clericos, vel monacos, vel moniales à successione parentū, agnatorū vel cognatorū, & dico ꝙ non quia per talia statuta homines retraherentu rà vita contēplatiua,& per consequēs tenderet contra ecclesiasticam libertatē *not. in auth. cassa, & irrita C. de epis. & cler. & in l. 1. C. de sum. trin. & fid. cath. Bart. in l. fi. C. de pact. Cāpeg. in tract. de dot. p. 5. q. 32. Pappon. cons. 60. n. 4. qui de com. testatur Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 34. n. 8. Caual. decis. 18. n. 10. & 50. & dec. 33. n. 15. lib. 3. Menoc. de præsumpt. præsumpt. 43. n. 24. lib. 4. & cons. 196. nu. 32. Gail obs. 32. nu. 4. lib. 2. Vegg. cons. 23. nu. 8. & 9. qui de mag. com. testatur Chioff. cons. 1. n. 84. & 85. lib. 1. Bald in l. ideo nobis C. de episc. & cler. Fel. in c. eccl. S. M. nu. 78. de const. Nicol. de Vbald. in tract. de success. abintest. §. 3. n. 3. cat. mihi 536. in tract. de success. diuers. in fol. Rim. iun. cons. 368. n. 79. lib. 4. Matthesil. sing. 144. n. 1. Caualc. decis. 18. n. 10. & 50. & dec. 1. n. 5. & dec. 33. n. 15. li. 3. Men. in tract. de præsum. lib. 4 psum. 43. n. 24. & cons. 196. n. 32. lib. 2. Kircoui. in com. opi. cent. 5. conclus. 86. Gail. obs. 32. n. 4. lib. 2. Brun. in tract. super stat. ꝙ stant. mascul. art. 6. nu. 35. Vegg. cons. 23. nu. 8. & 9. vbi testatur de mag. com. opi. Cioff. cons. 1. n. 84. & 85. lib. 1.* quidquid in contrarium dixerint Tappia *in repet. auth. ingressi in verb. sua c. 13. nu. 15. C. de sacros. eccl. & Alciat. per eum alleg. cons. 53. n. 4. & seq. lib. 9.*

284 Quæ conclusio limitatur Primo qñ statutū non excluderet simpliciter oēs religiosos sed illos tantum qui sunt religiosi Religionis incapacis qa tunc esset validum qa est conforme cum dispositione sacrorum canonū, & est consonū dispositioni regulæ, cuius ille est religiosus, *Alciat. in l. collegarum, ff. de verb. signifi. Caualc. dec. 18. n. 50. lib. 3.* qđ intelligo de Religiosis penitus in capacibus tā in com. quā in particulari prout sunt fratres Cappucini,& de obseruātia S. Franc. prout est dispositum per Sacrum Concil. Trident. *sess. 25. c. 3. & ita in-*
285 *telligi debent Caualc. decis. præd. n. 52. Cephal. cons. 98. n. 7. lib. 1. Calder. cons. 17. de stat. regul. Bursat. cons. 60. num. 2. lib. 1.*

286 Limitatur 2. qñ statutum non simpliciter excluderet religiosos, sed dictaret, ꝙ filia dotata,& maritata non succedat qa ēt si talis femina ingrederet̄ monasterium excluderet̄ à successione ex quo semper supponit̄ factū statutū anteq̄ illa fieret monialis *vt notat Abb. cons. 98. n. 1. lib. 1. de qua materia vide Molses. p. 3. q. 22.*

287 Quæro 9. qd si statutū disponeret qđ offitialis anni præsēris nō possit se intromictere nec cognoscere de gestis à suo antecessore ēt nullis an si esset nulliter condēnata aliqua persona ecclesiastica per offitialem p̄cedentē possit ipse offitialis annis præsentis cognoscere de tali cōdemnatione non obstante prędicto statuto,& dico ꝙ sic, *Ias. cons. 121. n. 2. vers. circa secundum vol. 1. Io. Andr. in c. fi. de immun. ecclesiast. in 6. Bald. in l. si quis sub conditione ff. de condict. & demonstr. & in l. fi. §. in computatione in fi. C. de iur. deliber. & in c. cum venisset de eo qui mictit. in poss. quos oēs, & alios refert, & seqtur Plot. cōs. 30. n. 11.*

288 Quæro 10. quid si statutum dictaret ꝙ post annū non possit de nullitate dici an clerici eo casu censeantur astricti, & dico quod nō quia possunt illā intentare ēt elapso anno cōtra laicos ꝙ secus est in laicis cōtra ipsos clericos qa tunc illā intentare nō possent, *ita dicit, & distinguit Mondos. in tract. de annual. casib. nu. 135. circa medium vers. an antē statutū huiusmodi allegat scribentes in c. eccl. S. M. de cōstit. Rom. sing. 442. Ancher. in c. 1. col. 7. vers. circa illam tamen de const. Alex. cons. 121. in fi. vol. 2. & cōs. 122. col. pen. & seq. vol. 5. & cōs. 114. vol. 2. vbi testatur de cōm. op.*

289 Quæro 11. vtrū statutū disponens, ꝙ bona donata possint confiscari donationē non obstante si donans infra aliqđ tempus deliquerit habeat locū si talia bona fuissent donata clerico,& dico ꝙ non quia ab eius posse non poterunt per fiscum reuocari etiam ꝙ donans deliquerit infra tēpus à statuto præfixū *ita Plot. qui loquitur in constit. Mediol. cons. 30. n. 73. vbi testatur de comm. opi. & allegat Paul. de Castr. cons. 212. vol. 2. & cons. 14. vol. 3.*

290 Quæro 12. an statutū prohibens extractionem rei extra territorium compręhendat clericos extrahētes eius bona vel fructus,& quod illos cōpræhendat *dixerunt Messia super pragm. taxa panis concl. 5. Menoch. cons. 800. n. 38. lib. 8.*
291 *Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 2. n. 17. & seq.* sed ꝙ imo tale statutū non cōpræhendat clericos extrahentes eius fructus, & bona tenet, *Io. de Amic. cons. 18. n. 17. Bursat. cons. 42. nu. 28. lib. 1. Baiard. in addit. ad Clarum in §. fi. q. 82. n. 87. Rip. in tract. de peste in tit. de remed. ad conseruād. vbert. n 122. Gramm. decis. 100. n. 15. Caccialup. in repet. l. cunctos populos n. 186. C. de sum. trin. & fide cath. Roland. cons. 61. n. 22. lib. 4.* vbi dicit ꝙ licèt ipsi clerici suos fructus extrahere possint, nihilo-
292 minus ipsorum fructuum emptores nō poterunt illos extrahere absq; incursu penę,& quāquā hæc secunda opinio sit cōior,& verior, tñ prima apparet rōnabilis, qa hoc statutum est

vnum

vnū ex illis quæ fiunt pro cōi vtilitate quæ nō afficiunt,& clericos, vt dixi sup.n.228.in fine licet afficiat, eos ex dictamine rationis, vt dictū est supra n.174.in fine. Nec ommictā dicere φ pars fructuū,quæ cōperit colono partiario pro parte colonica ex predio clerici,vel ecclesiæ semper,& indistinctè remanet subiecta dicto statuto,& nūquā poterit extrahi *Bertaz. conf.87.n.1.& 2.lib.1.in crim.Remigg.de Gonn. in tract.de caritat.subsid.q.61.n.24.in 15.to.tract.di uers.p.2.car.mihi* 184.& φ ipsi coloni ecclesiæ, & clericorum sint subiecti iurisdictioni dominorū sęculariū tenet,*Fid.de Sen.conf.*111.*Aret. in l.placet col.3.C.de sacros.eccl.Bar.in l.lator §.fiscus verſ.mereatores ff.de publican. cū multis alijs, quos latè congessi sup.effect.1.amplia.27.n.*208.*& seq.* & ita seruatur in isto Regno à quo nō possunt extrahi blada, ac cętera cōmestibilia sine licentia Proregis,& solutione dricti seu extractionis licèt tales tes fuissent pductæ,& recollectæ in pędijs ecclesiasticis,& clericorū,& φ talis obseruantia sit valida *latè defendit Nauar. in manual.confeſſ.c.17.n.201.Vulpell.d.p.2.n.20 & 32.& Menoch.d.n.39.cū plurib.seq.& n.50.& seq.* qui dicit quod clerici contrauenientes tali statuto non possunt puniri pēr Principes sæculares,sed sunt puniendi per suos superiores.

Quæro 13.vtrū statutū (prout adest in hac vrbe) mandans φ habens prediū magnū possit eapere minorē vicinum pro ampliādo suo predio comprehendat clericos, & dico φ illos cōpræhendit tā actiuè ꝙ passiuè qa hoc statutū loquitur in rē,& sic ratione congrui, *ita Io. Iacob.à Ferro super leg. municip.Vicent.c.*14.*n.*1. 10. 11. *&* 13. *& per tot.* vbi ad corroborationem suæ opinionis adducit diuersas argumenta quamuis multi teneant contrarium.

Quæro 14.an statutū puniens euntes de nocte sine lumine in certā pęnā liget clericos,& ecclesiasticas personas,& dico φ non *Io.Andr. Vincen.Abb.& Butr.in c.graué de sent.excom.Borell.super prag.odia litiū §.1.glo.3.n.259. & 260.* vbi dicit φ licet nō incidat in pęnā statuti nihi lominus est coercendus per suos superiores,vt illud obseruet φ dixit ēt *Vulpel.in tract.de libert. eccl.p.2.n.36.ubi allegat sūmā Tabienā caſ.21.in fi.*

Quæro 15. vtrum statutum disponens φ qui vult agere teneatur satisdare de soluendis expensis in casu succumbentiæ compræhēdat clericos, & dico φ non quia ipsi eximuntur à tali satisdactione,& admictuntur solū cū hypoteca,& obligatione bonorū *§.si quis autē pro pecuniaria in auth. de sanctiſſi.epiſc.collat.9.DD.in l.1.ff.qui satiſd.cogant.Viui. dec.*11.*nu.*21. secus est secundum aliquos si statutū dictaret,vt forensis teneatur præstare cautionē si vult agere de soluendo expensas quia tunc compræhēdit ēt clericos ex quo isto casu statutum vr̄ pethibere ne ciues vexentur ab exteris à quibus in casu succumbentiæ non possent repetere expensas quod secus est in non forensibus qui ēt φ sint clerici possunt conueniri corā suo iudice,vt soluant expensas ad quas fuerunt condemnati per iudicem sæculare,*iuxta ea, quæ latè scripsi supra eff.1.lim.17.n.880.& seq.& tenuerunt Soc.in c.qd clericis n.3.& 4.de for. cōpet.Carpan.in stat.Mediol.lib.1.c.44.n.7.* vbi dicit quòd isto casu pōt dare fideiussorē laicū,& faciūt ad hanc quæstionē quæ dixi supra *in prælu.n.363.*

Quæro 16. vtrum statutum quod qui ducere vult aquā per alienum fundum possit illam ducere ēt dño inuito soluto interesse compræhendat clericos tām actiuè ꝙ passiuè, videtur dicendum φ sic quia est editū pro cōi vtilitate *Io.Ambroſ.de Opizon. in repet.l.filius familias §. diui nu.88.de leg.1.Menocch.conf.800.nu.18.* vbi loquitur in decreto Mediol. *Caualc.decif.6.nu.56.lib.5.ubi multos alios allegat,* & dicit φ ità fuit iudicatū Placentiæ de anno 1585.*Pileus q.114.& decif.44.nu.100.circa medium lib.1.vbi ēt alios congerit Surd.conf.301.nu.3.in fin.lib.3.Ladrech.conf.103.n.1.in fin.* Sed hæc opinio non est vera *per ea quæ dicta sunt supra nu.174.in fine, & per ea quæ dicenda sunt infra q.64.nu.424.* vbi habetur quomodo clerici cōpræhendantur, & ad quē habendus est recursus pro obseruātia talis statuti,& aduertendum est φ tām in fundo clerici quàm laici iste transitus debet dari per locum minus damnosum,& minus incommodum *Caualcan. d.decif.6.nu.58. vbi adhoc allegat text.in l.si cui & ibi gloſ.Bart.& Paul.de Castr.ff. de seruit. Iaſ. in l.vsusfructus nu.8.ff.de nou.oper. nunt.Franc.Marc.decif.597.nu.1. in 1.par.*

Quæro 17. an statutum mandans quòd filius familias non possit contrahere sine consensu patris habeat locum ēt in clerico filio familias vr̄ dicendum quod sic *Crot.conf.135.nu.8.& sequeu.lib.1.* contrariam tñ opinionem tenuerunt *Carou.super pragm.filius fam.§.9.n.21. verſ. sed iuxta prædicta quæro Borell. super pragm. odia litium §.1.gloſ.3. num.258. vbi etiam allegat Specul.in tit.de actore §.1.Bar.in l.si infanti col.3. C. de iure de liber. Bald. in l. cum non solum §. necessitate C.eod.tit.*

Quæro 18. quid de statuto loquente de instantia an & ipsum compræhendat clericos & dico quòd aut sumus in curijs ecclesiasticis, & quia in eis instantia non currit, vt dixi supra etiam nulla cadit difficultas quod eos non compræhendat: aut sumus in curijs sæcularibus, & tunc clerici in eis litigantes ligantur statutis loquentibus de instantia, *Butr. in cap. quod clericis in 8.col.de foro cōpet. & ibi etiā Imol. nu.2.verſ.& pro hoc tenuit Calder.in sua quæſt.quæ incipit statuto Abb. in d. c.quod clericis nu.10. & Soc.n.5.uerſ.& ex pdictis infertur,Anch.cōſ.18.n.*

1. & in c. 1. q. 12. de const. Bertach. in suo repert. in verb. clericus litigans Sal. in auth. cassa nu. 50. vers. & ex hijs infero C. de sacros. eccl. Deci. in cap. eccl. S. M. n. 4. de const. Cumanus cons. 140. n. 2. Bertach. in tract. de Episco. p. 5. lib. 4. n. 3. in 13. to. tract. diuers. car. mihi 353. Asinius in pract. exeq. in princ. c. 8. nu. 7. Bertaz. cons. 469. nu. 10. lib. 2. in crim.

Executio 303 instrumenti guarentigiati

Quæro 19. vtrum statutum dans executionem instrumentis guarentigiatis astringat, & liget et clericos circa quam quæstionem tres reperio diuersas opiniones, nam aliqui dixerunt ꝙ clerici possunt vti beneficio talis statuti contra suos debitores, & ꝙ contra eos non habeat locum, & sic illos comprehendat actiuè, & non passiuè huius opinionis fuerunt, Bald. in l. cunctos populos nu. 10. C. de sum. trin. & fid. cathol. & in l. de quibus quæst. 5. vbi etiam Ias. nu. 12. ff. de leg. Abb. in cap. eccl. S. M. vers. ideò secundū eum de constit. Bertach. in suo repert. in verb. clericus contra laicum Cotta in memorial. in verb. clericus il 3. vers. & similiter multos allegat licet ipse contrarium teneat Freccia in tractat. de præsent. instrum. p. 13. nu. 5. Carauit. super Ritu C. V. Ritu 166. n. 34. Asinius in tract. de exequu. in priue. cap. 3. nu. 1. & 2. Masullus in addit. ad Capra decis. 66. nu. 3. Viui. decis. 326. nu. 1. & per tot. Caccialup. in repet. l. 1. C. de sum. trin. & fid. cath. Alex. cons. 163 vol. 2. Bartius in tract. de instrumentis guarent. p. 1. q. 4. Anto. de Cauario in tract. de oblig. in forma cameræ q. 22. Afflict. super constit. Regni si quis posterum q. 7. Pandus in tract. de præsentat. instrum. p. 2. declarat. 14. n. 22. Francb. Marc. decis. 399. nu. 2. vol. 2. Fel. in cap. eccl. S. M. n. 81. vers. & ex hoc infertur de const. Nall. in tract. super statuto quod stantib. mascul. femin. non succed. in 3. quæst. princ. nu. 83. Borell. super pragm. odia litium §. 1. gl. 3. nu. 232. & 264. vbi multos alios citat.

303 Alij vero in eam descenderunt opinionem, vt scilicet, tam actiuè, quàm passiuè comprehendantur in d. statuto, & sicut possunt agere executiue contra suos debitores vigore talis statuti codem modo poterunt ab eorum creditoribus executiuè conueniri in curijs ecclesiasticis huius opinionis principalis author fuit Bart. in l. cunctos populos nu. 29. C. de sum. trin. & fid. cath. Hostiens. & Io. Andr. in cap. fin. de solupt. Ias. in l. quoties nu. 24. C. de reiuendicat. Lapus allegat. 81. Caualcan. cons. 7. Rodor. Suarez. in repet. l. post rem in 8. ampliat. ff. de reiudic. vbi asserit hanc esse comm. op. canonistarum Couarr. in lib. pract. quæst. cap. 8. nu. 5. Carouit. super ritu prædicto nu. 37. & 38. vbi testatur de comm. opin. Vulpell. qui alios allegat in tract. de libert. eccl. p. 2. nu. 42. vers. quapropter Serafin. in tract. de priuilegg. iuram. priuilegg. 77. nu. 22. & 26. vbi dicit non esse discedendum ab ista opinione Abb. in c. quod clericis nu. 18. de foro compet. Bursat. cons. 93. nu. 30. in fin. lib. 1. vbi testatur de comm. op. Matth. Colera in tract. de process. exequut. p. 1. c. 3. n. 190. Rebbuff. super const. Galliæ p. 1. art. 2. gl. 1. n. 9. 10. Iacob. à Ferro super lege municip. Vincent. c. 14. nu. 31. Frecc. loco supra citato nu. 6. & seq. Asinius d. c. 3. n. 4. 5. & 6. vbi dicit hanc esse mag. comm. opi. & alios allegat Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 2. n. 33. cū alijs quos latè congessi in meo tract. de except. in prælud. n. 89.

304 Alij opinionē contrariam tenuerunt dicentes, ꝙ statutum tribuens executionē instrumentis quoad clericos nihil operatur ità Bald. in d. l. cunctos populos Imol. in d. c. quod clericis n. 3. vers. sed aduerte de foro compet. Canar. in tract. de obligat. in form. cameræ q. pen Borell. in pragm. odia litium §. 1. gl. 3. n. 233. Benedict. de Bartijs in tract. de instrum. guarentig. p. 1. q. 4. Fel. n. 81. & Dec. n. 50. in c. eccl. S. M. de const. & ibi et Barbat. n. 10. & seq. vbi dicit ꝙ mag. com. op. extat contra Bar. Capra reg. 15. n. 40. & seq. vbi asserit hanc esse com. op. Marant. disput. 8. n. 14. circa medium Franc. Marc. dec. 61. n. 6. lib. 1. vbi alios congessit.

305 Ego verò in tā controuerso articulo non discederem à secunda opinione quæ est vera, & consuetudine approbata, & assecutus fui in d. nu. 89. sed cum ista limitatione, vt scilicet vigore talis statuti non possit fieri executio in personam clerici prout in personā laici quia statutum Principis laici non potest tollere priuilegiū clericis concessum ex dispositione iuris canonici, vel ciuilis, *vt dixi supra nu. 68. & seq.* sed clerici pro causa ciuili non possunt carcerari ex priuilegio sibi concesso per c. Odoard. de solup. de quo dicam infra effect. 7. per tot. Sequitur consequenter, vt statutum prædictum cōprehendat clericos quoad executionē faciendā in bonis tantum, & non in persona, & hoc iure vtimur in Regno ex quo licet ex forma pragmaticæ editæ ꝓ executione censuum bullarum concedatur facultas creditoribus censuum prædictorum exercendi executionem in persona, & bonis possessorum bonorum specialiter subiugatorum nihilominus qñ deteptor est clericus nunquam vidi illum conueniri personaliter, & executio fieri contra eius bona, & aduertēdum est ꝙ si statutum diceret ꝙ

306 instrumenta habeant executionē paratā inter laicos tantum, vel ꝙ possint exequi ad instantiā laicorum tñ tunc tale statutum non afficit nec prodest clericis, nec de tali statuto possunt conqueri quia eis nullum aufert priuilegium *ità Vulpell. de libert. eccl. p. 2. n. 3.* & hæc secunda opinio quam sequitur auctor est vera si statutum fuisset approbatum à bracchio ecclesiastico, aliàs non est vera, & tenenda est tertia opinio quæ est verior, & secundum sacrorum canonum, vt dictum est alibi.

307 Quæro 20. vtrum statutum laicorū puniens ludētes, vel aliter circa ludos disponens cōprehendat clericos ludētes, & dico ꝙ non ēt quod esset ipsis clericis fauorabile, vt puta si dictaret ꝙ lu-

ꝙ ludentes puniãtur tali pęna itã ꝙ post duos menses non possit inquiri contra lusores, & sicut non puniuntur pęna ã statuto inducta itã nec poterunt se letari illa conditione ꝙ post duos menses contra eos non possit inquiri qa non obstante tali statuto iudex ecclesiasticus poterit procedere, & inquirere contra clericos lusores etiam post duos menses, *Diaz in pract. crim. c. 70. alias 64. in verb. aliatores nu. 3. & seq.*

308 *vbi Ignatius Lopes in add. in lit. F, Farinat. in tract. crim. p. 3. q. 109. nu. 105.*

309 Quæro 21. vtrũ statutum prohibens ne forensibus possint vendi arma, vel quid simile cõpræhendat clericos, *affirmat Marant. in tract. de multiplici alienat. n. 264. vers. limita notabiliter vbi allegat Card. in c. perpendimus de sent. excomm. & Fel. in c. eccl. S. M. col. 4. vers. 4. notab. de const.*

310 Quæro 22. an statutum Principis sęcularis mandans ꝙ quilibet teneatur ire ad molendũ in molendino Principis, vel cõmunitatis alias eundo ad aliud teneatur soluere certã gabellã, vel imponens certã pœnã euntibus ad macinandũ extra territoriũ vendicet sibi locum ẽt in eunte ad molendũ in molendino clerici, vel ecclesiæ, & aliqui dixerunt ꝙ sic quia tale statutũ disponit de personis sibi subditis *itã Bald. cons. 71. inter cons. Ancher. Calder. cons. 21. in tit. de const. Marant. disp. 8. nu. 25. Loisens in tract. de iur. vniuers. p. 3. c. 15. n. 18. & seq. vbi testatur de mag. comm. op. Io. Sdrezeler. in add. ad quast. Bald. seu in tract. Bald. nihil ignorasse* §. 1. n. 18. & contrariũ tenuerunt *Rim. iun. cons.* 81. *nu. 16. & 17. lib. 1. Caccial. in repet. l. omnes populi nu. 58. ff. de iust. & iur. & ibi ẽt Sener. nu. 56. Dec. in c. eccl. S. M. n. 59. de const. Bellon. cons. 43. nu. 2. vbi dicit ꝙ Petr. de Ancher. 155. sunt secuti cæteri cõsulentes, & Colleg. Bononiens. cons. 12. & cons. 13. inter cons. eiusdem Anche. qui consuluerunt contra Bald. Fel. in d. c. eccl. S. M. n. 104. & in c. cum oẽs col. 2. de const. Anibal. in addit. ad Alb. cons. 8. in lit. B, in fi. lib. 1. Io. Aloi. de Leo in auth. cassa nu. 16. C. de sacros. eccel. multos allegat Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 34. n. 10.* & tanto magis procederet si statutũ in tẽpore disponeret, vt nemo iret ad molendinum ecclesiæ, vel clerici, *Bertach. & alij per eum citati in reper. in verb. statutum quòd nullus*, & hæc secunda opinio est vera.

311 Quæro 23. qnid de statuto mandante ꝙ oẽs teneantur ire ad molendũ in molendino Principis, vel cõmunitatis an ipsum statutũ astringat clericos, & dico ꝙ non quia disponeret de persona sibi non supposita *Gram. dec. 100. vbi test. de comm. op. Boer. decis. 125. Bursat. cons. 42. nu. 18. & cons. 93. nu. 26. lib. 1. Ancher. cons. 133. Ripa in lib. 1. responsor. c. 13. Couarr. in 2. par. relect. §. 4. nu. 8. & seq. Medices in tract. de legib. & statut. par. 4. q. 6. nu. 5. vers. 3. lex ciuilis.*

312 Quæro 24. an statutum prohibens ne vir possit alienare bona dotalia habeat locum qñ vir alienasset in clericum, & dico ꝙ sic qa tale statutum est ẽt secundum ius canonicum, & sic inhabilitat sibi subditum, vt non possit vẽdere bona dotalia respectu quarumcunq; personarum licẽt nõ inhabilitare possit in specie non clericum, vt non possit emere, *Abb. in cap. quod clericis nu. 28. & 30. de for. cõpet. Fel. in c. eccl. S. M. nu. 84. de constit. & ibi ẽt Dec. nu. 55. Tiraq. in ll. connub. glo. 8. nu. 169. Marant. in tract. de multiplici alienat. nu. 264. in fi. vers. 4. limita Rim. iun. cons. 15. nu. 76. lib. 1. Surd. cons. 2. nu. 40. vers. sed in casu nostro lib. 1. Bertachin. in reper. in verb. statutũ quando concernit, & in verb. statutũ quod res.*

313 Secus si statutum dictaret ꝙ nemo possit emere rem dotalem quia isto casu valet alienatio facta in clericum ex quo statuentes non potuerunt disponere de persona sibi non subdita eã prohibendo emere Surd. & alij supra citati.

314 Quæro 25. vtrum statutum denegãs appellationẽ ab interlocutorijs liget ẽt clericos; & dico ꝙ sic qa tale statutum respicit ordinẽ inditiarium, & non decisoria, *affirmat Carpan. sup stat. Mediol. c. 150. n. 78. lib. 1. vbi allegat Alciat. in auth. cassa nu. 12. vers. quapropter C de sacros. eccles.*

315 Quæro 26. an statutum prohibens introduci in ciuitatẽ vinum recollectum, vel aliud extra territorium cõprehendat clericos ita vt talia nõ possint introducere, & ꝙ sic dicit *Vasqu. in controuers. vsu frequent. c. 4. nu. 18. Messia super Prag. taxæ panis concl. 5. n. 17. Morla in empor. vtr. iur. p. 1. tit. 1. q. 16. n. 19.* vbi dicit ꝙ hæc opinio tanto magis procedit attenta longissima consuetudine:

316 contrariã nihilominus opinionem tenuerunt *Bald. cons. 198. col. 2. vers. non obstat si dicatur lib. 2. Gramm. dec. 100. nu. 15. & 16. Io. de Amicis cons. 18. in fi. Ripa in tract. de peste in tit. de remed. ad conseruand. vbert. n. 122. Couarr. in c. possessor in 2. par. §. 4. nu. 8. de reg. iur. in 6. Menoch. cons. 800. nu. 29. & seq. lib. 8.* vbi dicit ꝙ hoc statutum non respicit publicam vtilitatem, sed priuatam illorum ciuium qui habent vineas, & prædia in territorio, & iuditio meo hæc est magis vera, & comm. opinio licet contrarium seruetur in hac vrbe Panor. in quã non possunt introhire vina recollecta extra territorium.

317 Quæro 27. vtrum stante statuto prædicto possint introduci in ciuitatem vinum, & alia recollecta in prædijs ecclesiasticis, vel clericorum existentibus extra territorium, & dico qđ sic *ita Gram. & Couarr. in locis citatis Bursat. cons. 42. nu. 18. lib. 1. & cons. 93. nu. 26. eod. lib.*

318 Quæro 28. an statutum ꝙ quilibet etiam priuilegiatus teneatur conducere in ciuitatem triticum, vel qnid simile recollectum in territorio compræhendat clericos, *vide qua latẽ scribit Decian. cons. 51. per tot. lib. 3.*

319 Quæro 29. vtrum statutum prohibens pa-

trũ, vel matrẽ posse disponere de certis bonis, vel partẽ bonorũ respectu filiorũ habeat locũ ẽt si pater, vel mater vellet in ecclesiã, vel clericũ disponere, & alienare, & dico quod sic *ità Marant. disput. 8. n. 24. vbi allegat Fel. in c. eccl. S. M. col. 41. vers. 1. limitatur de constit. ꝙ in meo lib. est nu. 90. & 92. & vltra pdictos idẽ dixerunt Affl. dec. 310. Franch. dec. 411. n. 4.* vbi dicit ꝙ ita ipse pluries iudicauit, & ꝙ sacrũ consiliũ hoc sẽper habuit ꝓ absoluto *Barbat. cons. 65. vol. 4. Surd. cons. 2. n. 40. vers. pterea respondetur Vinc. Anibal in add. ad Alb. cons. 8. in lit. D, idem Alb. cons. 172. n. 18.* & in statuto prohibẽte mulierẽ posse disponere vsq; ad certã summã locutus est *Fel. in d. c. eccl. S. M. nu. 90.* vbi dicit ꝙ hoc procedit ẽt si statutũ prohibeat disponere ꝓ anima licet de hoc vltimo satis dubitet & potius vr̃ firmare cõtrariũ *Card. Zabbar. cõs. 144. in 2. dub. Anch. cons. 25. Frãch. eod. n. 4. Abb. cons. 63. vol. 1. Ferd. Loazes in rep. l. filius fam. §. diui in 2. limit. n. 423. de leg. 1.* & in tñ esi vera prædicta conclusio qđ is in cuius fauorẽ fuit conditũ statutũ vel facta ꝓhibitio poterit reuocare, & repetere alienata à posse eius in quẽ fuit facta ipsa alienatio, *Abb. & Fel. in locis citatis, Marãt. d. disput. 8. n. 37. Vincen. Annib. in loco præcitato:* sed hęc cõclusio debet intelligi iuxta declarata superius in pluribus locis, *& praecipue infra q. 40. n. 333. & 338. in fi. secundum cons. D. Io. Francisci Aponte pro censura Veneta receptum* vt dictum est p sedẽ Apostolicã, & hæc censura intelligat apposita in toto hoc opere, vbi auctor tractat si statutũ seculare ligat personas ecclesiasticas.

320 Quæro 30. an statutũ prohibens venationẽ comprehendat ẽt clericos, & dico quòd sic nõ ratione statuti; sed quia est conforme cum dispositione iuris canonici, *tot. tit. de cler. venator clem. 1. §. porro de stat. monach. Rim. iun. cons. 35. per tot. & præcipuè n. 22. lib. 1. Morl. in empor. vtr. iur. par. 1. tit. 1. quæst. 16. nu. 16.* vbi dicit quòd semper Principes seculares possunt prohibere venationes.

321 Quæro 31. an statutũ requirens certam solemnitatẽ in alienatione bonorũ mobiliũ, vel immobilium minoris comprehendat clericũ minorem, ita vt eius bona alienare, non possit sine tali sollemnitate, & secundũ aliquos videt̃ dicendũ ꝙ non *DD. omnes in c. eccl. S. M. de cõst. Sal. in auth. cassa col. fin. C. de sacros. eccl. Alex. cõs. 110. vol. 2. Brun. in tract. super stat. quod stant. mascul. fem. non succed.* vbi hos, *& alios allegat Crot. cons. 135. n. 13. in fin. lib. 1. Alb. cons. 513. n. 2. lib. 3. Soc. iun. cons. 1. nu. 9. vol. 2. Remigg. de Gonn. in tract. de caritat. subsid. q. 81. n. 10. & 11. Brun. à Sole in cõpend. resolut. proposit. iur. in verb. cleric. actus Lambert. in tract. de contract. gl. 2. nu. 57.* Contrariũ, & melius tenuerũt *Circer in trac. de primog. q. 24. n. 4. in 10. to. tract. diuers. p. 1. cart. mihi 35.* *qui ad hoc allegat. c. eccl. vt lit. pẽdent. Fel. & Imol. in d. c. eccl. S. M. & vltra eos idem dixerunt Arnon. dialog. 26. Rim. sen. cons. 483. n. 10. lib. 3. Mazzol. cons. 87. n. 34. & in tantum* est vera hęc conclusio vt is in cuius fauorem fuit conditũ statutũ, & facta prohibitio poterit ab eis rem alienatam reuocare *Abb. & Fel. in locis citatis Marant. d. disput. 8. n. 37. Anib. in addit. ad Alb. cons. 8. in lit. D.* & hoc ea ratione, quia statutũ respicit cómodum ipsius clericis minoris, & ex ui naturalis rationis ne minores decipiant̃ vtitur ipse clericus hoc statuto quamuis si ipse alienaret facto maiore non ligaretur tali statuto.

322 Quæro 32. qđ si vigore statuti Principis secularis esset aliqua pæna imposita pro certo delicto vtpura furto an si cõmictens tale delictũ postea efficiatur clericus poterit puniri pæna ipsius statuti, & qa hæc quæstio dependet ab 323 illa an clericus, qui deliquit tempore quo erat laicus possit puniri à Iudice laico, vel ab ecclesiastico, *de qua quæst. iam loquutus sui effectu præced. lim. 61. n. 1071.* ideo me remicto *ad ibi dicta & ad Alber. in tract. de statut. lib. 3. q. 41. nu. 1. cum plurib. seqq.*

324 Quæro 34. an valeat statutũ disponens qđ clericus deponens falsum corã iudice ciuili poterit ab eo puniri, & dicas qđ non *Ozor. in instit. moral. lib. 5. c. 13. circa principiũ vers. 2. quæritur car. mihi 514. vbi allegat Couar. in lib. pract. quæst. c. 18. nu. 8. & alios DD.*

325 Quæro 35. quid stante statuto ꝙ oẽs vicini teneantur emendare dãnum domorum combustarum, an clerici, vel ecclesia petere poterint refectionem damni si eius domus comburatur, & dico quòd non ex quo ipsi non tenentur contribuere vigore huiusmodi statuti si aliena domus vicini comburatur, *Iacob. de Aretin. cons. 25. nu. 2. inter cons. matrim. diuers. qui allegat in argum. tex. in l. auxilium §. fin. ff. de minor. Borgin. latè decis. 21. nu. 17. & seq. lib. 2.* 326 *vbi multos alios allegat*, & ratio est quia clerici, qui non ligantur statutis laicorũ non potiuntur eorum benefitijs *Franch. decis. 285. n. 4. cum alijs quos allego infra hoc eod. effect. num. 499. cum* 327 *seqq.* alia est ratio quia ecclesia, & clerici semper vtuntur iure communi, & priuato nisi in casibus expresſè exceptuatis, *cap. 1. de alienat. feud. glos. magna in cap. peruenit de censib. Sal. in l. cum de in rẽ in verso vers. quæro septimo de Vsur. Angel. Aretin. cons. 138. nu. 31.*

328 Quæro 36. vtrum statutum minuens legitimam filiorum, quàm sit de iure comm. afficiat etiam filium clericum, & dico quòd sic quia hoc vinculum censetur illatum ante clericatum ad quòd benefaciunt dicta per Alb. *cons. 271. nu. 18. lib. 2. & etiam ea quæ in simili latè scripsi supra q. 4. num. 269. in statuto excludente feminas propter masculos.*

Quæ-

329 Quæro 37. quid ſi ſtatutum diſponat vt legitima filiorũ ſit dimidia pars oĩum bonorũ an ſi pr̃ inſtituat hæredem clericũ, vel eccleſiã illis obſtet tale ſtatutũ ità vt teneat̃ aſſignare dimidiã filijs pro legitima an vero ſufficiat ſoluere tertiã partem iuxta terminos iuris communis, & dico ꝙ iſto caſu eccleſia tenet̃ aſſignare filijs dimidiã iuxta diſpoſitionẽ ſtatuti ex quo ſtatim ꝙ filius naſcit̃ cenſet̃ ei acquiſitum iſtud ius, *Fider de Sen. conſ. 85. in fin. Abb. conſ. 63. per tot. lib. 1. Zabarell. conſ. 144. Ancber. conſ. 25. Crot. in repet. l. filius fam. §. diui n. 91. ff. de leg. 1. Rim. iun. in §. 1. n. 1037. inſtit. de donat. Ladrech. conſ. 103. n. 1. verſ. eſt lex Ozor. in inſtitut. moral. lib. 5. c. 13. verſ. 3. quæritur vbi allegat Abb. & Fely. in cap. eccl. S. M. de conſtit.* & dicit qđ tale ſtatutum nihil derogat immunitati eccleſiaſticæ, & ratio eſt quia cauſa filiorum eſt magis priuilegiata q̃ eccleſia, & non eſt ita faciẽdum piæ cauſæ vt filijs, & deſcendentibus teſtatoris iniuria, & præiuditium inferat̃ *Ruin. conſ. 182. n. 9. lib. 2. Rimin. iun. conſ. 651. n. 24. lib. 6. Pariſ. conſ. 86. n. 3. lib. 2.*

330 [margin number beside "gis priuilegiata"]

331 Quæro 38. vtrum ſtatutũ prohibẽs ne quis vtputa offitialis recipiat ceſſionem habeat locum ẽt in eo qui recipit ceſſionẽ à clerico, vel eccleſia, & dico ꝙ ſic *Maccabr. conſ. 91. nu. 55.* & ratio eſt quia iſto caſu ſtatutũ diſponit de laico ſibi ſubiecto, & obnoxio, & idẽ eſt ſi ſtatutũ diſponeret ne poſſit fieri ceſſio nobili, vel offitiali contra plæbeum quia nec iſto caſu poterit clericus cedere nobili in p̃iuditium plebei, *Fider. de Sen. cõſ. 85. per tot. Rim. ſen. cõſ. 499. n. 4. lib. 3. Paul. de Caſtr. conſ. 164. in fi. lib. 1. Fel. in c. eccleſ. S. M. nu. 81. verſ. 4. caſus, & ibi Dec. n. 55. in fin. de conſt. Surd. conſ. 2. n. 7. & 4. lib. 1.* vbi adducit rationẽ quia tũc ſtatutum facit vt ſit inhabilis ille cũ quo eccleſiaſticus vult contrahere, *Neuizzan. conſ. 39. n. 12. verſ. 3. facit Tiraq. in ll. connub. glo. 8. n. 169. Natt. cõſ. 280. n. 4. verſ. ſtatuto ciuitatis lib. 2. Ladrech. conſ. 103. num. 1. verſ. eſt lex municipalis.*

Quæro 39. vtrum valeat ſtatutũ quod bona

332 immobilia, quæ tranſeunt ad eccl. vel clericos tranſeant cum onere tributi, & collectæ, prout prius erant apud laicos, & qđ poſſint prout prius collectari, vel quòd bona immobilia deſcripta in extimo, ſeu allibrata nõ poſſint alienari in immunẽ abſq; onere collectę, vel tributi, vel ꝙ oĩa prædia ciuiũ, quæ ſunt in comitatu ſint tributaria, & affecta pro collectis ẽt imponẽdis, & futuris, & qđ talia ſtatuta ſint valida, & afficiant clericos in cuius poſſe bona poſtea perueniũt, *dixerũt Calderin. cõſ. 2. in princ. & ſub n. 4. in tit. de cenſ. Burſat. conſ. 42. n. 7. lib. 1. & conſ. 16. n. 11. lib. 1. vbi alios congerit, & teſt. de comm. opi. & mag. com. opi. vbi loquitur in ſtatuto Ducis Mantuæ Natt. conſ. 515. nu. 8. & conſ. 280. per tot. lib. 2. vbi conatur hanc opinionem defendere varijs rationibus, & argum. lib. 4. Fel. in c. eccleſ. S. M. n. 84. de conſt.* vbi dicit qđ talia ſtatuta ſunt valida quia dirigunt eius verba in rẽ, & in perſonã ſubditã *Rim. iun. in repet. l. filius fam. §. diui n. 83. ff. de legat. 1. multos allegat Feſtaſ. in tract. de extim. & collect. p. 4. c. 1. n. 50. & 51. & ibi teſtatur de com. opi. licet ipſe contrariũ teneat n. 52. Cephal. conſ. 53. n. 44. Bart. in l. ſi quis accuſatorẽ §. ſciendũ ff. de munerib. & honorib. & in l. reſcripto §. fi. ff. ad municip. Rip. in d. §. diui n. 83. Remigg. de Gonu. in tract. de caritat. ſubſid. q. 62. n. 12. 15. & 17. & q. 61. n. 44. in 15. to. tract. diuerſ. p. 2. cart. mihi 186. Soc. ſen. conſ. 12. nu. 1. & 2. lib. 4.* vbi dicit ꝙ per talia ſtatuta onera extra ordinaria efficiuntur ordinariã, *Rimin. iun. conſ. 368. nu. 61. lib. 3. Vincent. Anibal in add. ad Alb. conſ. 8. n. 3. Ferret. cõſ. 167. n. 3. lib. 1. Io. Aloiſ. de Leo in l. placet nu. 6. C. de ſacroſ. eccl. Menoch. in tract. de præſumpt. lib. 4. præſump. 83. n. 13. vbi alios citat Roland. Cauagn. ſuper decretis Montisferr. lib. 2. decr. 72. q. 6. n. 9. & per tot. vbi hanc opinionẽ varijs argum. corroborat Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 2. nu. 1. Guid. Pap. conſ. 72. n. 4.* vbi dixit quod ad hoc vt clerici teneant̃ pro collectis imponendis cautela eſt, vt fiat ſtatutũ, ꝙ quæcũq; poſſeſſiones Ciuitatis ſint tributariæ, & affectæ oneribus tributorũ, & collectarũ imponendarũ, & ex tũc ſi aliqua ex dictis poſſeſſionibus perueniat ad eccl. vel clericos poterit imponi collecta *Angel. in l. fin. in fin. C. ſine cenſ. & reliq. & conſ. 24. per tot. Feſtaſ. in tract. de collect. p. 4. c. 2. nu. 17. Ancher. conſ. 303. Laudenſ. conſ. vlt. nu. 13. vbi dicit quod hoc ſtatutũ ſeruatur in Ducatu Mediol. Bero. conſ. 150. nu. 19. vol. 3. vbi aſſerit hanc eſſe com. opi. Brun. in tract. ſuper ſtatuto ꝙ ſtantib. maſcul. art. 6. n. 38. Sfort. Odd. conſ. 70. nu. 2. Alfonſ. Aluar. in Spec. Pont. c. 31. verſ. qui autẽ cart. mihi 101. Ruin. conſ. 103. nu. 2. lib. 4. Foller. ſuper conſt. Regni in tit. de Epiſcop. & cler. n. 3. Barbat. conſ. 1. n. 11. & per tot. lib. 3. Gail obſer. 32. n. 9. lib. 2. Bald. in tract. de ſtat. in verb. collecta. n. 6. multos alleg. Graſſus in cõmun. opi. lib. 1. c. 18. q. 1. licet ipſe contrariã opinionem ſequatur.*

333 Contrariã tñ opinionẽ in hoc articulo tãquã veriorẽ ꝙ ſcilicet ſtatutũ prædictũ non valeat neq; cautela prędicta à Bart. inuẽta, & à Guid. Pap. relata contra eccleſiã *tenuerunt Abb. in c. fin. de vit. & honeſt. cler. Fel. latè in c. eccl. S. M. nu. 76.* vbi poſtquã hanc quæſtionẽ ad partes examinauit concludit ꝙ hæc opinio eſt verior, & ſubſtentabilior *Roman. in l. ſi publicanus §. 1. nu. 1. col. 2. poſt mediũ verſ. aut ſtatutũ ff. de public.* vbi dicit ꝙ aut ſtatutum expreſsè prohibet bona alienari in eccl. vel perſonas eccleſiaſticas ſine tali onere, & non ex defectu poteſtatis: aut de eis nullam facit mentionem, & tunc tãquam odioſum ea non comprehendit ex defectu voluntatis, *hoc idẽ dixit Rim. iun. conſ. 15. nu. 8. cum ſeq.*

Ioh. Baptiste. Trot. Inter allegationes pro Ecclesia fol. 140

*seq. vbi testatur de com.op. Io. Ozerius in institut. moral.lib.5.c.13.in princ. Dec.in c.ecclef.S.M.nu. 76. de const.hanc eandé opinionem tenuit Bald.in l. Placet n.4.in fi. & numeris seqq. C. de sacros. eccl. vbi dicit Bart.non dixisse verũ, & in auth. ité nulla communitas ét n.4.Card.in c.perpendimus n. 13.de sentent.excom.Ruin.cons.117.nu.3.in fi.vol.4.vbi dicit hanc esse com.opi.& cons.111. vol. 5.Siluan. cons.9.n.29.vbi asserit hãc opi.esse com. & cõs. 32. n.11.& seq.Rim.iun.cons.25.n.23.li.1. Alb.cõs. 8.n.4.& seq.lib.1.qui ét test.de com.op.Natt.cons. 447.n.6.lib.3.Laudens.cons.vlt.n. 10. & 12.*vbi dicit ꝙ hæc opinio est verior, & substẽtabilior, & hoc tanto facilius procederet si statutũ diceret vt bona non possint alienari in clericũ siue in ecclesiã, *Ias.in l.filius fam. §.Diui nu. 82. ff. de leg.1.vbi asserit hanc esse mag.comm. opin. & in l. placet in 2.lect.n.21.C.de sacros.eccl.vbi ét asserit hanc esse com.opi.Paris.cons.25.n.6. lib. 1. Scruff. cons.9.n.6.& cons.69.n.26.cent.1. Matth. Colera in tract.de process.exequut.p.1.c. 3.nu. 196. Rim. iun.cõs.25.n.23.lib.1.Franch.Maria Plot.in add. ad cons.Laudens.cõs.63.n.9.& 10.vbi multos alios allegat, & n.12.& 13.vbi dicit quod ita seruatur in stat.Mediol.Passet.cons.31.n.8.Vegg.cons.7.n.11. Grass.in com.opi.lib.1.c.18.q.2.vbi alios allegat, & testatur de comm.opi.Ladrech.cons.103.n.3.vers. nunc quoniam Maccabr.cõs.40.n.29. vbi dicit quod com.opi.est contra Bart.Rip. in l.filius fam. §. diui n.82.de leg.1.Alban.in tract.de imm. eccl.in princ. Duenas regul. 100.fallent. 9. vbi multos alios citat*

334 *Ruin.cons.117. n. 4.* qui asserit ꝙ tale statutum præsumiť factũ in fraudem q oẽs multos alios allegant, & ratio huius secundæ opinionis est quia per statutũ res non põt effici, vel dici tributaria nisi expressa sit certa qualitas, & quãtitas tributi *Bald. in l. nemine C. de sacros. eccl. Paul.de Cast.& Ias.in d.l.placet eod.tit. Angel.cõs. 24. Alb.cons.8.nu.5. & 6.* vbi dicit ꝙ ét si esset expressa speties qualitas, & quantitas tributi adhuc tñ res non diciť tributaria nisi reuera, & ipso facto fiat solutio suis singulis temporibus qa tributũ sumit nomẽ ab ipsa re, & effectu.

335 Et licet aliqui dixerint ꝙ opinio Bart. & sequatiũ posset substineri qñ bona fide fieret hoc statutum, & qđ tunc transirẽt bona ab ecclesiã cum illo oneret *ita Card. in c. perpendimus n.13.de sent.excom.* nihilominus hanc bonã fidẽ non puto posse inueniri in cõdẽntibus huiusmodi statuta qa ad ita statuẽdũ nulla alia põt adesse causa qa si fierẽt pp transitũ de vna persona ad aliã essent elusoria cũ iam ille talis ad quẽ perueniunt esset obligatus ẽt nullo existente statuto, & in dubio statutũ faciens oĩa prædia tributaria pręsumiť hoc fecisse in fraudem,

336 & grauamen ecclesiæ *ita Card. vbi supra,* & licèt statutum prædictum non valeat ex mag. com.opi. vt conclusũ est nihilominus valebit pactum ita vt ex eo ecclesia obligeť ad soluendum tale onus seu gabellã nãq; si aliquis legat donat, vel vendit ecclesiæ, vel clerico cũ pacto ꝙ ipsa ecclesia vel clericus, teneatur aliqd soluere cõi ratione collectæ tributi, vel gabellę tale pactum tenebit, & ex eo ecclesia, vel clericus posset compelli ad soluẽdum *ita Ozor. in instit.moralib.lib.5.c.13.circa princ.vers. 2.scienũ est vbi allegat Fel.in c.eccl.S. M.nu.77. de const.de qua re dicam ét ins.eff.seq.lim.17.n.* 274

337 Quæro 40. an statutum ꝙ nemo possit alienare immobilia existentia in territorio in exterũ vel non subditum iurisdictioni statuentis compræhẽdat clericos volentes alienare eius bona immobilia in non subditum, prima opinio dicit ꝙ sic qa tale statutum est ꝓmulgatũ propter publicã vtilitatem, *Zabbarell.cons. 144. Fider.de Sen.cons.35.Abb.in c.clerico n.30. de foro compet.Fel.nu.84.& Dec.nu.56.in c.eccl. S.M. de const. Iacob. Butrigar.in auth. cassa, & irrita C. de sacros.eccl. Barbat.in rubr.de reb.eccles. nõ alienãd. in 2.dubio n.81.& in c.quod clericis de foro compet. vbi adducit quindecim argumenta pro ista opinione, & cons.14.n.11.lib.1.Crot.cons.135.nu.11.lib.1. & in repet.l.filius fam. §.diui nu.83. de legat.1. & ibi ét.Ferd.Loaz.n.424.& Amptos.de Opizon.nu. 76.& 79.Lud.Messia in tract. de taxa panis cõcl.5. n.18.Tiraq.in tract.de retract.lignag.§.1.glos.13. n.4.& in præfat.nu.14.in fin.Couarr.in 2.p.relect. §.4.n.8.& seq.Menoch.cons.800.nu.23.lib.8.Camill Gallin.in tract.de verb.signific.lib. 10.c.34. n.26.Bertach.in reper.in verb. statutũ prohibens contractũ Surd.cons.2.n.4.lib.1. Bonius in tract. de stat.vrb. præscrip. glos.19.n.208. vbi multos alios allegat,*

338 Contrariã nihilominus opinionẽ fuerunt sequuti *Io. And. Anch. Lap. Domin. de S. Gemin. & Franch. in c. 1.in fin. de immun. eccl. in 6.Bart.in l.fi.C.de sacros.eccl.& in l.dudũ C.de cõtrahend.empt.& in l.fin.C.de exactor.tribut.& in d. l.filius fam. §.diui nu.12. vbi ẽt Alber. Ang. Fulgos.Imol.Alex.Loaz.n.82.& 137. vbi testatur de com.opi.& dicit quod sanctius est tenere hanc, quàm contrariã opinionẽ, Rip.n.81.Crot.nu.88.& Socin. iun.n.166.Ias.n.71.& alij oẽs Tiraq.in legib.connubial.glo.8.nu.172. vbi allegat Butr. & Abbat. Anchar.Paul.de Cast.Cuman. Flortan. Io. de Platea Franch.Bertacch.Socin.Fabium de Monte Ripã, & alios in locis ibi per eum congestis Fel.in c.eccl.S.M. n.61.de const. qui ét asserit hanc esse com. opi. Alb. cons.8.n.9.lib.1.vbi Vincent. Anibal. in addit. in lit.E.qui testatur de com.opi.Surd.d.cons.2.nu. 34. vbi dicit quod hac opinio est verior, & mag. com.Cephal.cons.53.n.38.lib.1.Alber. in tract. de stat.p. 2.n.10.12.15.19.& plurib.seqq.& per tot. licèt n. 72.dicat quod in contrariam opi. descenderunt multi Roc.de Curte in tract.de consuet.sect.8.n.63.& 77. Bursat.cons.93.n.25.lib.1.Rim.iun.cons.15. n. 85. lib.1.vbi ẽt asserit hanc esse com.opi.Plot.cõs. 108. n.12.*

n.12.& 13.in 1.to.tract. crim. diuers. & cons.2.nu. 14.in libro suorũ consiliorũ Soc.iun.cons.76.n.30. lib.3.Menoch.cons.165.n.8.Gail.obser.32.nu.3. lib.2.Ladrech.cons.103.n.1.vers. aut ergo statuta, & n.3.vers. nunc quoniam. vbi loquit in statuto prohibente nè exteri possint acquirere,& tñ dicit q non obstante tali statuto poterunt inuestiri,& acquirere ab ecclesia, & hanc opinionẽ diuersis locis scripturæ sacræ, legibus canonibus, Patruũ auctoritatibus ac innumeris rationibus probauit D. Io. Franc. Apōte qui est Clericus Regularis in suo doctissimo consilio p censura Veneta approbatũ à S.Sede Apostolica, vbi doctissime confutat oẽs aduersarios.

Iste numerus fuit sublatus. 339

340 Quæro 41. an statutum prædictũ hēat locũ qñ subditus alienat in ecclesiã, vel ecclesiasticã personã seu clericũ nõ subditũ, & q isto casu non habeat locum, & per illud subditi non prohibeãt alienare prædictis personis tenuerunt Io. Andr. in c.fin.de immun.eccl. in 6. Abb.in c.a nobis n.5. de sent.excom. Bart. in l.filius fam.§. dini n.12.vbi Angel.Imol.& Alex.nu. 11.ff.de leg.1.Ias.n.72.& seq.in 1.lect.& n.107.in 2.lect. vbi dicit q hæc opinio cõmuniter approbatur reprobata opinione Bald.& sequatiũ contrariũ tenentiũ,& q durũ est ab hac opinione tam in consulendo q iudicãdo discedere, & ibi ēt Crot. n.98. Ferd.Loaz.n.82.& 107. Soc.iun.nu.166.& seq.Rip.n.81.& seq.Crot.cõs.370.n.13.li.3. Corn. cons.145.n.4.lib.4.Mandell.cons.8.n.9.Alex.cõs. 211.n.3.lib.2.Marant.disput.8.n.12.Rip.respons. 4.n.5.in tit.de iure gentiũ,& ciuili quos oẽs refert, & sequitur Vinc.Hondod.cons.3.n.22.& 28.lib.1. vbi ēt testatur de comm.opi.quibus ego addo Alber. in tract.de stat.lib.2.q.2.per tot.Paul.de Castr.cõs. 88.n.2.lib.1.& in l.iubemus nu.3.C.de sacros.eccl. Fab.de Mont.de empt.& vend.in 3.p.princ. n.45. Rim.iun.cons.673.n.19.& 20.lib.6.vbi alios allegat,& dicit hanc esse cõm.opi. Fel. in c. eccl. S.M. n.89.de const.vbi asserit istam esse com.opi. Bossi.in tract. crim. in tit. de Principe nu. 339.& in tit.de pen.n.43.Menocch.cons.878.n.10.lib.9.Alb.cõs. 460.n.5.lib.3.vbi Anibal in add.in lit. C.& cons. 8.n.9.li.1.vbi ēt Anibal in lit.E.& in lit.F.qui testatur de comm.opi. Borell.super Prag. odia litiũ §. 1.gl.3.n.234.vbi non solũ alios congerit verum ēt asserit hanc esse comm.opi. Marant. disput.8.n.12. Gail.obser.32.n.3. lib.2.Rodoa.in tract.de reb.eccl.non alienand.q.52.n.120.& 121.Trugman.cõs. 17.n.25.Paul.de Mont.Pico cõs.18.n.9. Rim.iun. in §.1.n.1039.instit. de donat. vbi alios allegat Ladrech.cons.103.n.1.vers.aut ergo statuta.

Isti numeri fuerunt sublati. 341 342

343 Limitatur prædicta 2. opinio qñ statutum nominatim,& expræsse prohiberet ne alienatio fieret in clericũ, vel ecclesiam forensem qa tunc tale statutũ esset nullũ tum qa statutum nominãs expressè ecclesiasticas personas, vel ecclesias est nullũ vt dixi supra ampliatione 9. n. 44.tum ēt quia statutũ prohibens ne aliquid vendat clericis vel ecclesiæ est nullum, vt dicã infra q.44.n.358.& si vis tenere primã opinio-

344 nẽ, q statutum prædictum nõ habeat locũ qñ alienatio fieret in clericos eã limitabis qñ statum loqueret cum aliqua modificatione vtputa si phibeat alienari certa bona, vel incerto loco vtputa in confinio, vel contra tãne per talem alienationẽ confinia varientur, vel ne exteri possidentes talia prædia aliqd molirentur contra pacificũ statũ Ciuitatis vel Principis, ita videtur innuere Fel.in d.c.eccl.S.M.n.88.& 92 de const.Alb.d.cons.8. n. 8. circa medium Marant. in tract.de multiplici alienat.n.204.vers.2. limita, Ladrech.cons.103.nu.1. vers. est lex municipalis.

345 Secundo limitatur qñ statutũ disponeret vt non possint immobilia alienari absq; licentia Principis Maccabr.cons.23.nu.229.& 230.Vul-

346 pell.in tract.de libert.eccl.p.2.nu.8.& 14. vel qñ statutum dictaret q alienans non subdito, vel forensi soluat tantum p libra quia tunc statutum habebit locum ēt si alienatio fieret in clericum Rim.iun.in §.1.nu.1038. instit.de don. vbi ad hoc allegat Dec.in c.eccl.S.M.col.pen.in fi. vers. 2.casus,& vltra idẽ dixit Vulpell. in d. tract. de libert.eccles.p.2.n.12.vers.idẽque dicendũ vbi alios

347 ēt allegat, vel statutum diceret q non possit fieri alienatio prædicta in non subditum nisi fiat pclamata publica certo loco vel tẽpore Abb. in c.quod clericis de foro compet. Card.in c.perpendimus de sent.excom.Marant. in d. tract. de multipl. alienat.nu.264.vers.3. limita.

348 Est sciendum q si clericus alienaret alteri clerico forensi tunc alienatio esset valida,& statutũ nihil operaret quia non posset inhabilitare emptorẽ ad emendum neq; venditorẽ ad vendendum prout in simili statuto dicam latius infra q. 53.num. 396.

349 Quæro 42. vtrum statutum mãdans q is q vult ingredi religionẽ sit statim priuatus successione sit validum,& aliquid dixerunt q sic quia statutum dispõnit de laico tempore quo est sibi subditus ita relati per Soc.sen.cons.241.n. 2.vers.aliquando,& 3.lib.2.Rim.iun.cons.351.n. 20.& seq.& per tot. lib.3. Nat. in tract.super statut.quòd stant.mascul.in 2.quæst.princ.n.38.contrariũ nihilominus tenuerunt Bald. cons.216.

350 vol.3.Ang.in disput.incipiente nobilis quidã genere Imol.Rom.& Alex.in l.stipulatio hoc modo concepta ff.de verb.obligat.Abb.in c. quod clericis n. 4.de foro comp.& cons.111.col.2.Gemin.in c.quãuis de pact.in 6.Paul.de Cast.in l.si quis id quod col. 2.ff.de iurisd.omn.iud.& cons 337.in antiq. vol. 1. Alex. cons. 138. in fi. vol. 2. vbi asserit hanc esse mag.com.opi.Ias.in l.fi.vbi ēt Bal.n.28.C. de pact. & ibi Dec.ēt n.28.& Rim.sen.col.pe.Gozzadin.& Aquens.

Aquēs.n.22.Curt.sen.n.31.& Curt.iun.n.40.Mattesi.sing.144.Caccialup.in l.oēs populi.nu. 52.ff.de iust.& iur.Rip.in l.ex facto §.si quis rogatus n.39. ff.ad trebell.Soc.sen.cons.241.n.2.vers.secundæ est opinio vbi asseruit istā esse mag.com. vol. 2. Paris. cons.65.n.15.vol.2.Rim.iun.cōs.85.n.6.cū pluribus seq.lib.1.vbi testatur de com.& mag. com. opi.Roland.à Valle cōs.35.n.26.vol. 3. Anibal in add. ad Alb.cons.513.nu.7. lit.B.lib.3.vbi ēt test.de com. opi. Gail obser.32.n.4.lib.2. qui alios congerit Fel. in c.eccl.S.M.n.78.de const. vbi multas authoritates, & rationes adducit pro ista opinione, & in c.in pñsentia n.38.de probat. Cāpegg. in tract.super stat. quod stant.mascul.in 1.quæst.princ.n.60.& seq.vbi latè defendit istā opinionē, & in tract.de dote p.5.q. 32.per tot.Abb.in repet.d.c.eccl.S.M.nu 35.Passett.cons.30.n.1.2.& 3. qui dicit hanc esse comm. op.& multos alios citat, & adducit fundamēta istius opinionis.& cōs.31.n.1.& vtrobiq, loquitur de statuto Ferrariensi Padroch.cons.36.n.235. vbi prout alij test.de mag.com.opi.Vulpell. in tract. de libert. eccl.p.3.n.3.Pappon.cōs.60.n.4.Decian. in tract. crim.p.1.lib.2.c.34.n.8. 351 Nec est vera ratio, quā adducūt tenentes contrariā opinionē scilicet qa tunc statutū disponit de laico sibi subdito qa respondetur ꝙ in iure nostro paria sunt aliquid facere tēpore ꝓhibito vel facere tēpore permisso, & cōfere effectū in tempus ꝓhibitū, l.ꝙ sponsa C.de donat.ante nupt.vbi Bart.dicit quod hæc regula nunquam fallit Ias. in l.fi.C.de pact.cum alijs quos allegat Passettus d.n.3.Ruin.cons.204.n. 10.li.2.accedat ꝙ si prędicta prima opinio esset vera multi retraherentur à vita contemplatiua quod nullatenus est permittendum.

352 Retenta itaque ista secunda opinione quæ est sanctior, & tutior, & melioribus rationibus fulcita eam ampliabis vt procedat ēt si statutum dicat ꝙ tali morienti ab intestato vtputa patri, fratri, vel matri succedant fratres, vel filij, laici qa respectu clericorū minime valeret hoc statutū, & eo non obstante admittunt ad portionē eis de iure cōm. cōpetentē, Vulpell. in tract.de libert.eccl.p.3.nu.4.vbi allegat Corn.cons. 61.n.4.lib.1.& dicit ꝙ secus est in portionibus quæ augent ex alio statuto per exclusionē feminarū qa eis sibi non prodest aliud statutū prout hoc sibi non nocet, & ratio est quia clerici, & ecclesia sēper vtunt iure com. & priuato nisi in casibus expressè exceptuatis c. 1. de alien.feud.gl.magna in c.peruenit de censibus Sal.in l.eum de in rē verso vers.quæro septimo ff. de vsur. Angel.Aret.cons.138.num.3.

Iste numerus fuit sublatus. 353.

354 Quæro 43.quid de statuto mādante ꝙ mulier vel minor non possit contrahere sine certa sollēnitate (vtputa decreto iudicis, vel præsentia consauguineorum,) & aliter contrahendo contractus sit nullus an operet suū effectū qñ isti tales contrahunt cū clerico vel ecclesia, & aliq dixerunt ꝙ non, & ꝙ tali statuto non obstante contractus factus in fauorē clerici erit validus ēt ipsius statuti forma nō seruata Arnon.cōment.197.Alex.cons.210.col.3.vol.2.Bertaz.in tract. clausul.claus.7.gl.19.n.18.vbi dicit idē esse si statutū prohiberet testari donare vel alios actu facere sine sollennitate Vulpell. qui alios allegat in tract.de libert.eccl.p.2.n.16. Lambert.in tract.de contract.in fin.operis n.135.vbi ēt multos alios allegat Viui.decis.220.n.4. & 5.p.1. vbi ēt multos alios allegat Ruin.cons 3.nu. 6.lib.2. vbi dicit ꝙ quòad locum Pium, & clericos erit validū testamentū seu contractus sed quò ad reliquos ēst nullus, & ibidē alios allegat Alb. cons.271.n.3.& per tot.lib.2.Vincent. Anibal. in add.ad eundē Alb.cons.8.n.22.in lit. I.in fin.vbi asserit istam esse com.opi.Bellon.cons.16.n.1.Mars. in tract.de bann.in verb.alienata n.77.Pet. Pecch. in tract.de testam.coniug.lib.3.c.12.n.1.& 4.Intrigl.de feud.cent.2.art.5.n.375. contrarium tñ in isto articulo tenuerunt Sal.in auth. cassa in fi. C.de sacros.eccl.Rim.sen.cōs.268.n.6.lib.2.& cōs. 483.n.4.li.3.vbi Rim.iu.in add.in lit.B.Maran. disput.8.n.37.& 38.qui alios cōgerit, & loqtur in terminis statuti requirentis certam sollemnitatē in testamento Crot.cons.135.n.13.& 14. & cons.35.n.49.lib.1.Maluas.cons.3.n.25.& 26. vbi testat̄ de mag. com. opi. vbi vlterius dicit 355 ꝙ contrahendo sine tali sollēnitate mortaliter peccat Fel.in c.eccl.S.M.nu.82.& 83. de const.& ibi ēt Dec.n.55 vers.& hoc ēt, Zabbar. in c.perpendimus n.13.de sentēt.excom.Io.Ambros.de Opizon. in repet.l.filius fam.§.diui n.88.& seq.de legat.1. Barbat.cons.14.n. 19.lib.2.& cons.65.nu.7. lib.4 Ladrech.cons.103.n.1. circa fin. Neuizz. cons. 39. n.10.& 15.Tiraq.de leg.counub.gl.8.n.169.Surd. cons.2.n 40.& 41.lib.1.vbi loquitur in statuto annullante donationē Alba cōs.8.n.8.lib.1. Lambert. in tract.de contract.gl.2.n.57.& in fi.oper.n.136 & 137.& vtrobiq; multos alios congerit, & multas scribit pro ista opinione Rim.iun.in §.1.n.1036.instit.de donat.Vulpell.in tract.de libert.eccl. p. 2.nu. 10. vbi alios allegat Retenta tandē hac vltima opinione quæ re vera est communior, & mag. vera quia per eā tollit̄ occasio delinquēdi hoc 356 est captandi voluntatē minorū vel mulierum eam limitarē vbi contractus testamentum vel donatio esset facta ad Pias causas quia ex quo tunc cessat oīs suspitio fraudis esset valida ita Fel.& alij per eū allegati d.n.82.& 83.& hoc vltimum ꝙ quis possit testari, & contrahere non seruata forma statuti ꝙ hoc facit fauore piæ 357 causæ ēt limitatur vbi quis prohiberet̄ contrahere donare vel testari sine certa sollēnitate respectu certæ personæ vt puta filiorū mariti, vel agnatorum quia tunc non valeret testamentum ēt ad Pias causas Abb.cons. 63.lib. 1.Petr.

Pecchius

Peccbius de testam.confug.lib.3.c.12.nu.3.

358 Quæro 44. an valeat statutũ prohibens aliquid vendi clericis, vel ab eis aliquid emi, vel prohibens aliqua seruitia clericis præstari, vt est grana moliri, vel eius vineas vendimiare, & dico quod non quia tale statutũ est contra libertatẽ ecclesiasticã, & ita statuentes sunt excõmunicari, *c.libertatis de immun.eccl.in 6.Bart. in l.fi.C.de sacros.eccl.DD.in l. filius familias §.diui de legat.1.& in c.eccl.S.M.& præcipuè Dec.nu. 75.de const.Card.in c.perpendimus de sent. excom. Gaetan.in sũmula in verb. excõicatio c.37.Marant. disp.8.n.11.*vbi dicit quòd hoc procedit tàm si statutum prohibeat hoc directè quàm indirectè *Soc.sen.cons.56.n.2.lib.1.Rim.iun.cons.15.nu.* 87.vbi dicit quòd isto casu apparet ꝙ prohibitio est facta principaliter in præiuditium clericorum, & ideo meritò ipso iure pœna excõicationis imponitur, *Vulpell. in trac.de liber.eccl. p.2.n.6.& 7.vers.sed Castrensis,& nu. seq. & nu. 11.Roman.in l.si publicari §.1.col.2.post medium vers.aut statutum publicaui Gail obs.32.nu.30. lib. 2.Ferd.Vasq. in tract.de success.creat.§.10.n.648. vers. deniq; leges humanæ vbi multos alios allegat Io.Petr.de Mont.Sperell. cons.59.nu.6.quidquid in contrarium tenuerint Paul.de Montepico,& alij per eum relati cons.18.n.4.*

359 & licèt prædicta conclusio sit verissima, & magis cõiter recepta, & indubitata tñ non defuerunt qui distinguendo dixerũt, aut statutum prohibet absolutè alienationem vel venditionem, vel seruitium fieri clerico, & tunc sit nullũ aut non prohibet prędictã fieri cum clericis simpliciter, sed illa permittitur fieri, sed cũ certa forma, & modo, & tunc sit validum, & in præiuditium ecclesiæ, & clericorum, *ita distinguit Natt. cons.280.n.4. lib.2.* quæ distinctio nõ est nec potest esse vera quia indirectè esset contra ecclesiasticã libertatẽ *prout latè scribit Vulpell. in locis citatis,* & qñ statutum est tàm directè quàm indirectè contra libertatem ecclesiasticam semper, & indistinctè est nullum, *vt dixi supra,*

360 & ideo ampliatur prædicta conclusio quòd tale statutum sit nullum, vt procedat etiã si non expressè prohibeat ne clericis aliquid vendatur, sed illos admittat cum aliqua conditione, & difficultate vtputa cum hoc quod venditor teneatur soluere collectas pro emptore, vel quòd vendens rem clerico teneatur soluere certum quid ratione contractus, *Bald. in c.eccl.S.M.nu.33. vbi etiam Fel.nu.86.& 87.de const. Card. in c. perpendimus in 4.& 5.col.de sent.excom. Alb.cons.8.nu. 15.23.& 24. & ibi addent in lit. G, multos allegat Maccabr.qui etiam alios congerit cons.18.nu.49. & 54. quidquid etiam circa hoc vltimum tenuerint Lancellott. Gallia cons.3.nu.37. Natt.d.cons.280. nu.3.in fin.lib.2.& cons.515.nu.8.lib.3.*

361 & quod dictum est de statuto prohibente alienationẽ & seruitiũ procedit ẽt in quocũq; alio statuto prohibẽte ne possit contrahi cũ clericis, *c.fi.in fi.de immun.eccl.in 6.Bar.& Sal.in auth.cassa C.de sacros.eccl.Vulpell.in pd.trac.de imm.eccl.p.1.n.7.*

362 Limitatur modo prædicta conclusio ꝙ statutum prohibens aliquid vẽdi clericis sit nullum tãquam contra ecclesiasticã libertatẽ, vt non habeat locũ in statuto mandante ne possint vendi feuda ecclesiasticis personis qa hoc statutum esset validũ ex quo est conforme cũ dispositione iuris cõis feudorum quo iure clerici arceantur feudis, *vt dicã infra eff.4.* quod ius cõe feudorum seu consuetudines feudales ligant ẽt clericos, *vt dixi in præsenti effectu lim.28 nu.207.& voluit Cannet.in repet.extrauacant.volentes §.seu sectione incip.restringitur etiam fol.181.*

363 Quæro 45. an statutum mãdans ꝙ non soluens onera nõ gaudeat benefitijs statutorum cõprẹhendat clericos, & dico ꝙ non quia licet ipsi non soluant onera non propterea arceãtur benefitijs statutorũ quia licet ipsi nõ subeant onera temporalia subeunt nihilominus onera spiritualia *Plot.in repet.l.si quando §.52.nu.8. C.vnde ui qui ad hoc allegat multos DD.& vltra eos idẽ dixerunt Paul.de Castr.cons.296.vol.1. Brun. super statuto ꝙ stant.mascul.art.12.n.173.Io.Circier.in tract.de primoge.lib.1.q.24.n.17.in 10.to. tract.diuer.p.1.car.mihi 35.Fel.in c.eccl.S.M.nu. 81.de const.Soc.iun.cons.80.nu.2.vol.4.Rim. iun. cons.368.n.1.lib.4.Surd.cons.2.nu.39.lib.1. Crot. cons.215.n.17.lib.2.& cons.293.n.18. lib.3. Alciat.cons.9.n.40.to.1.lib.2.Carpan.super stat.Mediol.p.2.c.375.n.131.& c.180.nu.18. vbi multos alios allegat,& p.1.c.87.n.2.Alex.in l.4.nu.3.& 4.ff.de acquir.hæred.& cons.41.n.15.vol.1.Anch. cons.61.nu.2.Alciat. in l.inter claras nu.17.C. de sum.trin.& fid.cath.& cons.62.n.14.Boss.in tract. cri.in tit.de pœnis n.43.uers.sed si simpliciter Mars. sing.453.n.2.Mandos.in add.ad Lapũ alleg.191.nu. 24.Bursat.cons.59.n.32.lib.1.* vbi dicit ꝙ clerici

364 subeunt onera spiritualia lagrimarum, & orationum, *Iacob.de Carol.in Gemmat. Pauone colore 6.n.32.vers. obligamur iure licito,* vbi dicit quod laici sunt obligati benemereri de clericis, & alijs personis ecclesiasticis qui sunt legati apud Deũ pro populo, & effundũt lacrimas, & orationes ad placandam iram Dñi, *ꝙ prius dixerat Abb.in c.2.de vit.& hone.cler.* quod vt eis mandasse Paulus Apost. *in primo ad titũ c.2.* dũ dixit *obsecro primũ oĩum fieri obsecrationes orationes gratiarũ actiones pro oĩbus hominibus,gl.in clem.vnica §.ideoq; de reli.& vener.sãct.vers.sed dubitat ur an oratio,& sac.Concil. Trid. sess.2.in princ. vers.*

365 *Episcopos vero,* ꝙ autẽ clerici sunt illi qui orant ꝓ peccatis, & ꝓ obtinenda salute populorum probatur, & deducitur ex diuersis locis tã veteris ꝗ noui testamenti, *& primo ex Ioiel.cap.2.ibi inter uestibulũ,& altare plorabunt Sacerdotes ministri*

stri Domini, & dicent Parce Domine Parce populo tuo, & in Leuitico c. 19. deprecare pro te, & pro populo ad Hebreos c. 5. & offerat dona, et sacrifitia pro peccatis, & habetur in Conc. Trid. sess. 22. in princ. c. 6. pro oībus fidelibus qui ad corpus, &c. & in auth. tit. quomodo oport. Episc. &c. in princ. ibi & pro illis ipsi semper Deo supplicent, & in auth. de ordinand. Episcop. & cler. ibi ad orandū pro populo destinati c. quāuis plenitudo de pænit. dist. 1. ibi sacerdoti ꝙ pro delictis penitentiā peccati, accedit & S. Iacob. Apostolus in epist. c. 5. satis ad propositū dicit infirmatur ꝙ quis in vobis inducat Præsbiteros ecclesiæ, & orēt super eū; & deniq; ꝙ clerici sint mediatores inter Deū, & Populū, *dixerunt S. Tho. p. 3. q. 22. art. 1. S. Antoninus in sūma par. 3. tit. 14. c. 7. §. 1. Durand. in rationale diuini offitÿ lib. 2. cap. 11. nu. 14. Cassaneus in catalog. glo. mundi p. 4. consideratione 3.*

366 Quæro 46. vtrum statutum ꝙ existentibus agnatis vsq; ad certū gradum cognati excludantur habeat locū ēt in hæreditate clerici, & dico ꝙ sic quia eo stante succedunt agnati exclusis cognatis *ita Rom. sing. 441. Brun. in tract. super stat. ꝙ stant. masc. art. 8. in 2. q. n. 43.* & licet in ista quæst. contrariū tenuerint Imol. *in c. ꝙ clericis col. 3. de foro cōpet. Alex. cons. 44. n. 10. 11. & 12. lib. 5. quos refert, & sequitur Alba cons. 513. n. 8. 9. & 10. lib. 3. vbi conatur hanc opinionem*

367 *aliquibus argumentis corroborare*, ego nihilominus non discederē à priori opinione pro qua militat ratio ineuincibilis. s. quia priuilegiū, & bona clericorū non sunt supposita statutis laicorū respectu personę ipsorū clericorū ideo extincta persona censetur extinctū priuilegiū, *Surd. cons. 444. nu. 1. Decian. cons. 83. nu. 2. & cons. 56. nu. 52. lib. 2. & vtrobiq; alios allegat Ias. in l. Paulus ff. de acquir. hæred. Bal. in rubr. C. de vsur. q. 4. c. priuilegium vbi Din. de reg. iur. in 6. Tiraq. cessante causa in lit. P. nu. 217.* & sic mortua persona extinguitur priuilegiū exēptionis, & bona reincidūt sub dispositione statutorū laicorū.

368 Quæro 47. an valeat statutum quòd obtinens beneficium non possit illius capere possessionem sine licentia Principis laici, vel sine rectoribus Ciuitatis, vel quouis alio officiali laico, & dico quod non, *Abb. cōs. 83. in prin. lib. 1. c. cū vos & c. fi. de offit. ordin. Fel. in c. eccl. S. M. nu. 123. de const. Bossi. in tract. crim. in tit. de Principe nu. 218. Alban. in lucubrat. ad Bart. in l. 1. nu. 10. C. de sum. trin. & fid. cat. Ladrech. cons. 103. nu. 4. Ozor. in instit. moralib. lib. 5. c. 13. vers. 6. quæritur cart. mihi 514. quidquid in contrarium tenuerint Apont. in tract. quis sit iudex in causa feudi n. 137. & seq. Cam. de Curt. in 2. p. diuersorū iur. feudorum c. 2. n. 137. cum seqq.* vbi adducit multas rationes ad confirmationem suæ opinionis quibus omnibus respondetur vnico verbo scilicet, ꝙ in ita statuente deficit potestas statuendi super personas ecclesi.

369 Quæro 48. vtrum statutum quòd bannitus possit impune offendi, vel occidi cōprehendat clericum bannitum ita vt eius vigore possit à quocunq; occidi, & respondeo ꝙ secundū aliquos poterit impune offendi, huius opinionis fuit *Bald. in l. 2. ff. si qs in ius vocat. non iuer. & in add. ad specul. in tit. de citat. vers. si autem citatio Fel. in repert. in verb. prorogatio facta Io. Andr. in reg. ꝙ quis de reg. iur. in 6. Bertacch. in reper. in ver. clericus bānitus Alber. in tract. de stat. p. 4. q. 29. & in auth. statuimus n. 2. C. de episc. & cler. Basard. in add. ad Clarū in §. homicid. n. 258. Mars. cons. 11. n. 14.* sed reuera opinio cōtraria est verior, & magis tuta quæ procedit tā si est bannitus à iudi-

370 ce ecclesiastico q̄ sæculari, *Bal. sibi contrarius in c. cū non ab homine col. fin. de iud. in rub. de fideiubs. n. 118. & in l. 1. C. si à non cōpet. iudice*, vbi dicit ꝙ occidens non excusatur ēt si ignorauerit illum talē esse clericū, *Port. cons. 48. nu. 11. & seq. Bart. Soc. in l. 2. n. 44. ff. si qs in ius vocat. Baiard. in add. ad Clar. in §. homicidiū nu. 195.* vbi vr̄ conciliare opiniones, & ratio cur non possit occidi qñ est bannitus à iudice sæculari est, quia statutum prædictum intelligit de ritè, & rectè non autē de illegitime ac nulliter bannito, *Bart. in l. 3. §. si seruus in fi. ff. de acquir. poss. & in l. pen. ff. ad leg. iul. de adult. & in l. non putauit, §. non quæris ff. de bonor. possess. contra tabul. Rim. iun. cons. 269. n. 81 lib. 3. Portius cons. 48. n. 12.* sed clericus bānitus à iudice sæculari dicitur nulliter bannitus, *vt dixi supra eff. 1. n. 357. & voluerunt Bal. in l. 2. C. si quis in ius vocat. Port. eod. cons. 48. nu. 13. Fel. & Dec. nu. 20. vers. 3. casus in c. eccl. S. M. de const.* se-

371 quitur vt isto casu statutum prædictum nō habeat locum, & ratio cur possit occidi clericus qñ est bannitus à iudice sæculari, & ratio cur dispositio dicti statuti non procedat qñ cleri-

372 cus est bānitus à iudice ecclesiastico est ꝗa statutū prædictū intelligitur de ritè ac rectè non autē de illegitime, & nulliter bāniro *Bar. in l. 3. §. si seruus in fi. ff. de acquirenda possessione, & in l. pen. ff. ad l. Iuliā de adulter. & in l. non putauit §. nō quæris ff. de bon. possess. contra tab. Rim. iun. cōs. 269 n. 81. lib. 3. Port. cons. 48. n. 12.* sed clericus bānitus à iudice sæculari dicitur nulliter bannitus, *vt voluerunt Bald. in l. 2. C. si quis in ius vocat. non iuer. Port. eod. cons. 48. n. 13. Fel. & Dec. n. 20. vers. 3. casus in c. eccl. S. M. de const.* sequitur vt isto casu statutum prædictum non habeat locum in foro ecclesiastico, nā attenduntur statuta laicorum, vt latè scribit *Scala in tract. de consilio sa-*

373 *pientis c. 13. circa fin.* alia possit esse ratio quia si per sententiā banni clericus supponeretur tali statuto sequeretur, ꝙ iudex ecclesiasticus per indirectū imponeret penā mortis corporalis, ꝙ est ei oino interdictum, *c. sententiam ne clerici vel monaci c. 1. & 2. 51. dist in. Foller. latè in pract. crim. can. par. 2. c. 9. nu. 7. car. 131.* Possent tñ istæ con-

contrariæ opiniones concordari, vt prima. s. procedat in grassatoribus ac viarum dirubatoribus, qui ob eius pernitiosam vitã non merentur clericorum nec nomen nec priuilegia. Secunda vero in hijs qui ob humanã fragilitatẽ aliquod cõmiserunt delictum ẽt graue, & ob tale delictum tãquam contumaces fuerunt banniti, ꝙ vltimum limitatur, vbi clericus cõmiserit delictum pro quo ammiserit priuilegium fori, vt dicã in quęstione immediate seq.

374 Quæro 49. vtrum stante statuto prædicto ꝙ bãnitus possit impune offendi an clericus vigore talis statuti possit occidere bannitum, & dico ꝙ sic, & illum occidendo euitabit pęnam temporalẽ sed non erit immunis ab irregularitate *Foller. in pragm. de exulibus nu. 3. in fin. car. mihi 46. Marsil. cons. 11. nu. 1. Farin. in tract. crim. to. 3. q. 103. n. 142.* & sicut cõmictit irregularitatem ita pariter peccat mortaliter si hoc facit 375 ex odio particulari *Intrigl. in tract. de casib. conscien. cas. 69. nu. 2. Clar. in §. homicidium vers. sed nunquid stante hoc statuto vbi Baiard. in addit. nu. 221. Affl. super const. de for. bannit. nu. 30. Menoch. de arbitr. q. 90. nu. 5.*

376 Sed si clericus bãnitus nulliter a iudice laico, & sine iurisdictione ad effectũ; vt se eximat à banno ceperit vel occiderit alium bannitũ à iudice ẽt laico non posset ab eodem iudice remissionẽ, & indultum consequi *Carau. in prag. reg. in tit. de exulibus nu. 117. Farin. lo. cit. nu. 143. Mastrill. in tract. de indult. q. 3. n. 18. & c. 28. n. 16.* vbi loquitur in indulto generali facto oĩbus delinquentibus, & concludit ꝙ per tale indultum clerici non cẽsentur gratiari eo quia Princeps qui cõcedit indulgentiã non est superior clericis secus si clericus iuridice esset bãnitus à iudice laico vtputa ꝓ delicto pro quo ammit-377 tit priuilegium fori, & esset suppositus iurisdictioni iudicis secularis quia isto casu occidendo vel capiendo bannitũ à iudice sæculari obtinebit ab eodẽ iudice indultũ, & remissionẽ; *Carau. & Farinaz. locis præcitatis licet Baiard. in §. homicidium dicat contrarium vidisse obseruatum,* & casu quo clericus ꝑꝑ delictum amictit priuilegium fori tali casu ẽt supponitur statuto prædicto ꝙ bannitus poterit impune occidi, & ratio est quia tali casu clericus supponitur statutis laicorum, *vt dixi sup. fall. 10. nu. 164.* nec isto casu occidens incidit in canonem si quis suadente diabolo, *vt dicam infra effect. 9. limit. 11. nn. 212. & limit. 12. nu. 213. cum multis alijs limitationibus ibi positis.*

378 Et ex prædictis infero ꝙ stante statuto ꝙ recectans bannitum puniatur aliqua pæna non cõpræhendit receptantem aliquẽ bannitum a laico, *Gram. cons. 1. post decis. Campan. super c. Re-*379 *gni c. 94. nu. 7. car. mihi* 132. & ratio est quia statutum prædictum non cõpræhendit recectantem nulliter bannitum, *Bonaccos. in suis qq. crim. in verb. recectans Brun. cons. 94. nu. 9.* qui dicit ꝙ si principalis nulliter bãnitus nulla pæna plecti possit minus erit puniendus eiusdem receptans, *Piguer. decis. 25.* & ꝙ stante statuto prædicto possit occidi clericus bannitus per iudicem laicum tenuit Albet. *in authen. statuimus nu. 2. C. de episcop. & cler.*

380 Quæro 50. an statutum disponens ꝙ dñs non possit locare eius prædiũ alteri quàm primo colono, vel ꝙ teneatur stare primæ locationi nisi per tres mẽses ante finem locationis denuntiauerit inquilino se nolle ꝙ perseueret in locatione cõpræhendat, & leget clericos, & dico ꝙ nõ, *Alex. cõs. 17. n. 13. lib. 4. Crot. in repet. l. filiusfa. §. diui n. 84. de leg. 1. & in l. omnes populi nu. 83. ff. de iust. & iur. Ladrech. cons. 103. num. 3. vers. nunc quoniam Surd. cons. 2. num. 23. lib. 1. Gabriel. cons. 37. nu. 9. lib. 2.* qui dicit quòd est generale quòd statutum disponens, & prohibẽs ne dominus possit vti iure suo contra, & aduersus conductores rerum suarum nunquam compræhendit clericos, *Trugman. cons. 17. nu. 45. & 46. lib. 1.*

381 Quæro 51. an sit validum statutum disponens quòd vendens rem clericos, vel ecclesiæ ipse teneatur soluere collectam pro emptore, aliqui tenuerunt quòd sic moti ea ratione qa hoc statutum disponit tantummodo in præiuditium laici sibi suppositi non autem ecclesiæ, vel clerici ementis, *ita Nact. cons. 280. n. 2. lib. 2.* sed contrarium tenuerunt, *Bald. in l. 1. col. 3. C. de seru. fugit. Dec. cons. 43. col. 2. Soc. iun. cons. 3. nu. 24. & cons. 41. nu. 6. & cons. 77. n. 41. & cons. 122. nu. 20. lib. 1. & cons. 5. nu. 9. & cons. 13. etiam nu. 9. & cons. 86. nu. 16. & cons. 160. nu. 49. lib. 2. quos omnes referunt Alb. cons. 8. nu. 14. lib. 1. & ibi Vincen. Anibal in addit. in lit. G,* qui Alb. dicit quòd tale statutum est omnino contra libertatem ecclesiasticam, quia quis erit tam leuis, & fatuus quòd velit bona sua in personas ecclesiasticas alienare, & remanere in perpetuũ subditus oneribus collectarum? namq; hoc non est verisimile nisi vendat longè maiori pretio quàm alias esset venditurus.

382 Quæro 52. an clerici agentes vel conuenti ligentur dispositione statuti excludẽtis omnes exceptiones, & respondeo ꝙ sic *Ant. de Canar. in tract. de execut. instr. q. 22. per tot. & ego alias dixi in meo tract. de except. ad mat. stat. excludent. oẽs exceptiones in prælud. nu. 268.* & hoc quia tale statutum est vnum ex illis quæ possunt clericis afferre commodum, vel incommodum.

383 Quæro 53. nunquid statutum retractus compræhendat clericos, & dico quòd secundum aliquos indistinctè illos ligabit tàm actiuè quàm passiuè, *ita tenuit Butr. in cap. constitutus de restitut. in integr. Afflict. super constit.*

Kk 2 *sanci-*

*sancimus in prin.n.8.vers.item quaero an istud ius car.mihi 20.Capic.dec.98.n. 2. & per tot.Neapod. in consuetud.*Neapol.*si ecclesia in verb. sed quid de clericis,& in consuet.vbi domus in verb.ecclesie Io. de Amicis cons.14.nu.6.Tiraq.in tract.de retract. lignag.§.1.gl.13.n.2.4.& 6.& per tot.& in trac. de iur.primog.q.44.nu. 9. vbi multos allegat Mantua in li.2.dealog.iuris dialog.39.in fi. Marãt. disp. 8.& per tot.& præcipuè n.34.Maxilla super consuetud.Barens.in cõsuet.quę incipit Colonus car.51. Barbat.cons.65.col.antepen.vol.4.& in repet.rub. de reb.eccl.non alienan.n.157.Deci.cons.282.n.7. Socin.cons.45.n.2.vol.3.Boer.decis.271.nu.2.Roland.cons.21.n.7.vol.1.Crot.cons.135.n.12.lib.1. Natt.super stat.quod stant.mascul.in 3.q.princ.n. 88.Surd.cons.2.nu.2. & 3. lib.1. Cumia super ritu istius Regni c.40.nu. 287. vbi multos alios allegat Muta super consuet.huius vrb.c.26.n.144.vbi multos alios allegat. & testatur de com.opi. Carpan.super stat.Med.p.1.c.434.nu. 101. Franch.decis.9. per tot.& decis.285.Intrigl.sing. 330. & 337. & vtrobiq.alios allegat Io.Iacob.à Ferro super l. municip.Vincent.c.14.n.8.& 21.& 33.Ladretch.cons. 103.n.1.vers. est lex municip.circa mediũ Bursat. cons.93.n.22.& 29.lib.1.Hond.cõs. 3. per tot.lib. 1.*& ꝓ hac opinione adducit quãdã rationem Marant.disput.8.nu.26.quæ tñ non est vera, ideo vera ratio puto ꝙ sit quia statutũ de retractu 384 non est contra neq; præter dispositionem iuris canonaci sed secundũ illam *c.constitutus de in integr.rest.vbi Butr. & Imol. Mut.d.c. 26.n.150.Cauag.super decr.Mõtisferr. in prohem. q.3.nu.7.& 8.* vbi dicit quòd hoc statutũ non 385 est correctoriũ iuris cõis sed potius fauorabile, Alij vero tenuerunt opinionẽ totam oppositã prædictæ hoc est ꝙ clerici indistinctè non ligentur statuto de retractu, tàm actiuè quàm passiuè ita vt non possint retrahere neq; ab eis retrahi,hanc opinionẽ fuerunt sequuti *Franc. dec.285.prout eũ refert Masull.in add.ad Capic.dec. 66.n.1.vers.an clerici ligentur, Bened. Canosclus. in tract.de priuileg.cleric. in tit.de iure congrui priuileg.1.Borell.super Prag.odia litium §. 1. gl.3.nu. 386 238.vbi alios allegat Tiraq. qui tamen contrariam opinionem sequitur in d.glos.13.n.3.*Alij aliam,& tertiam approbauerunt opinionẽ vt .s. ius retractus non habeat locũ in clericis, tàm actiuè,quàm passiuè sed actiuè tantũ hoc est vt ab eius posse non possit retrahi sed benè ipsi possint ab alijs rettahere *ità Abb. Imol. & cæteri scribentes in c. constitutus de restit. in integr. Io. Andr.in c.dilecti de for.compet.& in c.fi. de officio deleg.in 6. Affl.in tract.de iur.protomis.§.9.n.15. & 16.in fi.in 17.to.tract.diuers.car.mihi 17.Rim. iun.cons.449.n.35.lib.3. cum multis quos cit.Vulpell.in tract.de libert.eccl.p.q.n.9.Tiraq.in d.trac. de retract.lignager §.1.glos.8.n.41.Dec.cons.282. n.7.Ias.in l.de quibus n. 12. ff.de leg.Surd.cons.2. n.14.& seq.& per tot.lib.1.vbi hanc opin. conatur validissimis arg.defendere,& roborare. Marant.d. 387 disput.8.n.14.*quarum rationũ principalior est quia statuta laicorum prosunt clericis licèt eis nõ æque noceant *Bald.cons.3.col 2.lib.1.Crauet. cons.441.n.6.lib.3.*cuius rationẽ,& veritatẽ dicã hic inferius loco suo. Ego verò in tanta Doctorũ varietate (licèt Marant.d. disp. 8. n.33. diuidat hanc q̃st. in 4. mẽbris de quibus ibi ꝑ eũ) procederẽ hoc modo distinguẽdo aut statutum dirigit eius verba ad rem aut ad vendentem aut ad ementem.

388 Primo casu qñ statutũ dirigit eius verba ad rem vt quia dicit ꝙ res vendita vel vendita sine certa denuntiatione vel forma vel alia sollẽnitate ab eodẽ statuto traddita possit à vicino vel consanguineo venditoris retrahi, & tũc quia statutũ loquit̃ in rẽ quę est subiecta laicis retractus habebit locũ tã contra clericos ementes à laicis q̃ contra laicos ementes à clericis qa semper cõsanguinei vel vicini ꝑferũtur *ità Innoc.in c.pastoral.de for.cõpet. Imol.in c.quod clericis eod.tit.Ang.in l.heres absens.§.1.col. pen.in fi.ff.de iud.Soc.sen.cons.45.lib.3.Tiraq.in tract.de retractu lignager.§.1.gl.13.nu.10.& seqq.& in ll. connubialibus gl.8.n.225.Marant.disput.8.n.50. Mazzol.cons.87.nu.30. & seq. vbi alios cit. Corn. cons.152.col.2.lib.1.Crauett.cons.271.col.1.& 2. lib.2.Roland.in tract.de lucro dotis q. 36. Burs. qui alios alleg.cõs.93.n.30.li.1.Hond.cõs.3.n.8.lib.1.*

389 Secundo casu qñ statutũ dirigit eius verba ad ementẽ vt quia dicat quòd emptor rei vicinæ vel consanguinei teneatur illã reuẽdere cõsanguineo vel vicino retrahere volẽti, & tunc dico ꝙ aut emit clericus à laico aut laicus à clerico;primo casu nõ habebit locũ retractus quia statutũ loquẽs in personã nõ potest ligare clericũ sibi non subditũ *Imol.in c. quòd clericis vbi Abb.n.8.de foro cõpet.Alex.cons.210.nu. 11.vol.2.& cons.44.n.10.vol.5.Soc.iun.cõs.71. n.17.vol.4.Brun.super stat.quòd stant.mascul.art. 390 6.n.8.et art.8.n.9.Surd.d.cons.2.nu.26.*Secundo vero casu scilicet qñ emptor emit à clerico habebit locũ retractus qa postquã res deuenit ad laicũ tit.emptionis lex immediatè operat suũ effectũ contra subditum possessorem ipsius rei *ità Marant.disp.8.vbi ad hoc cit.Bald. in auth.cassa in 5.q.C.de sacros.eccl.& vltra idẽ dixerunt multi relati per Bursat.cons.93.n. 30. lib.1. Nepita super consuet.clarissimæ Ciuitatis Cataniæ tit. 40. nu. 19.Intrigl.super bull.q.24.nu.5.Masull. in add.ad Capic.decis.66.nu.1.Io. de Amicis cons. 14. nu. 3. vbi test.de comm.opin.*

391 Tertio casu qñ statutũ dirigit eius verba ad venditorem vt qa statutũ dicit ꝙ quilibet vẽdere volens suum prædiũ illud teneat vendere suo vicino vel consanguineo tunc ẽt est distinguendũ aut venditio fit per clericũ, & tunc ex

quo

quo statutũ disponit precipiendo circa personam non subiectam isto casu clericũ vendentẽ non cõprehendit, *Marant. late disp. 8. n. 8. 44. 51. & per tot. Hond. cons. 3. n. 11. 23. & per tot. lib. 1. Rip. respo. 4. nu. 21. & seq. Soc. iun. cons. 1. nu. 9. & sequen. lib. 2. Rimind. iun. cons. 449. num. 32. & seq. lib. 4. Vrsill. in annot. ad Affl. decis. 82. nu. 11. in fin. & num. 12. Boer. decis. 231. num. 1. Paris. de*

392 *Put. dec. 433. n. 5. lib. 3.* & licet isto casu clericus non possit cogi vendere vicino vel consanguineo nihilominus ipse vicino vel cõsanguineus secundũ aliquos poterit retrahere ab eo, qui emit ab ipso clerico, *ita Soc. sen. cõs. 45. lib. 3. Tiraq. d. gl. 13. n. 10. & seq. Marant. late d. disp. 8. n. 50. Affl. de iur. protomis. in princ. n. 8. Hond. d. cons. 3. n. 8. cum multis, quos alleg. Carpan. super stat. Mediol. p. 1. c. 434. n. 71. & c. 417. nu. 6.* quæ opinio mihi non videtur vera qa si esset vera p indirectũ clericis tolleret facultas vendẽdi res suas cui sibi placuerit, & qa non possent ità de facili inuenire emptores prout inuenient si emptor esset certus φ ab eius posse non posset au-

393 ferri vigore dicti statuti, est bene verũ φ si statutũ non simpliciter dictaret φ habens rem venalem teneat illam vendere consanguineo vel vicino sed diceret φ habens rem venalẽ teneat illã vendere sub asta ad hoc vt vicinus vel cõsanguineus preferat in vẽditione vel φ teneat denuntiare vicino vel consanguineo φ vult vendere talem rem tunc enim licèt clericus in venditione rerũ suarum non teneat facere requisita ab ipso statuto nihilominus emptor laicus, qui emit non seruata forma à statuto introducta compelliĩ vendere vicino vel cõsan-

394 guineo retrahere volenti, *Marant. disp. 8. nu. 44. 50. 51. & per tot.* Et licèt multi tenuerint φ nec ẽt isto casu emens à clerico, q non seruauit requisita à statuto in venditionibus sit tutus, & non teneat retrouendere prout sunt aliqui, quos recenset *Hond. d. cons. 3. n. 34. lib. 1.* nihilominus, qa laicus emptor est suppositus statuto, & emit nõ seruata forma ipsius statuti poterit cõpelli ad vendendũ, quidquid ipsi in cõ-

395 trariũ dixerint, aut venditio fuit facta per laicum clerico, & tunc qa isto casu statutum disponit circa rem, & personas subditas, emptor licèt clericus poterit cõpelli ad reuendendum vicino, vel consanguineo, qa emit ab eo, q nõ poterat liberè vendere, nec tollere ius vicino, vel cõsanguineo acquisitum, *Boer. dec. 231. n. 2. Roland. cõs. 21. n. 7. lib. 1. Afflict. in tract. de iur. protom. in 3. notab. vers. ità quæro vbi test. de com. opi. Hond. cons. 3. n. 7. lib. 1. Marant. disp. 8. nu. 35. & 38. vbi ad hoc adducit optimas rationes Capi. de-*

396 *cis. 98. Carpan. super stat. Mediol. c. 434. n. 100. lib. 1.* Et est aduertendũ quòd qñ clericus vendit clerico nunquã habebit locum ius cõgrui, qa tunc in statuentibus nulla potest adaptari iurisdictio tàm respectu personæ emptoris, vel venditoris quia non sunt statuentibus subiecti, nec ẽt respectu rei venditę quia res clericorum sunt eidem iurisdictioni subiectæ *prout di-*

397 *xi sup. in 1. effect. ampliat. 4. nu. 10. & in terminis Marant. d. disp. 8. n. 51.* Nec ẽt qñ laicus vẽdidit clerico alius clericus poterit ab eo retrahere quia tũc ambo sunt priuilegiati in genere scilicet, tàm emptor, q retrahere volens, vnde melior est condictio possidentis *Marant. d. disp. 8. n. 55. & qua alleg. notata per Bart. in auth. quas actiones C. de sacros. eccl. & Abb. in c. fi. de ordine cognit.*

398 Et licèt clerici aliquãdo, & certis casibus supponant statuto retractus nihilominus ecclesia nunquam ad illud obseruare cõpelli poterit, *Sebast. Neapol. in consuet. Neapol. incipiente ecclesiae vero sed quid de ecclesia Marant. d. disp. 8. n. 56.* vbi dicit φ ecclesia nec actiuè, nec passiuè habet ius congrui, φ in consuetudine huius vrb.

399 expressè est decisum, & determinatũ, & quãquã ecclesia nec actiuè, nec passiuè cõprahendatur in statuto de retractu nihilominus emẽs ab ea est tali statuto subiectus in oĩbus illis casibus in quibus est subiectus emens à clerico, *Marant. d. disp. 8. n. 59.* vbi pro hac opinione ad-

400 ducit multa iura, & rationes. Sed an statutum disponens, φ clerici, vel ecclesia nõ potiantur beneficio retractus valeat, & dico φ sic, qa statuẽtes possunt auferre beneficiũ statuti ab eis introducti, *ità Tiraq. qui propè infinitos congerit in tract. de retract. lignag. §. 1. gl. 8. n. 42.* quod intelligo, vt pcedat si in ipomet statuto in quo permittit, & disponit de retractu fiat exceptuatio clericorũ, secus si post editũ statutum de retractu, & postquã fit ius clericis quæsitũ, & pgressu tẽporis fiat aliud statutum, prius clericos tali beneficio qa hoc statuẽtes facere non possunt *per ea, quæ dixit supra hoc eod. effect. ampliat. 3. num. 27.*

401 Quæro 54. vtrum statutũ seruans certã partẽ bonorũ agnatis censeat illã reseruare agnatis clericis, aliqui dixerit quòd nõ, quia ipsi solum succedunt secundum dispositionem iuris cõm. *Franch. decis. 411. n. 5.* vbi asserit ità alias fuisse iudicatum, quæ tñ cõclusio est mag. cõmuniter damnata *prout dixi supra q. 6. nu. 277.* dum fui loquutus de statuto excludente fœminas propter masculos.

402 Quæro 55. an statutum excludens feminas pp masculos vendicet sibi locum ẽt in bonis emphiteuticis, & feudalibus ab ecclesia cocessis ita vt ab eis femina excludat, & dico secundum aliquos φ nõ, quia super illis laici disponere nequeunt *Bard. in l. liberti libertaeq; n. 24. C. de oper. lib. Bart. & communiter DD. in l. iur. iur. §. si. liberi ff. de oper. libert. Imol. in fi. & alij scribentes in c. potuit de locat. Viui. in com. opi. lib. 1. in verb. sta-*

403 *tutũ excludens in 7. limit.* Sed in contrarium stat veri-

veritas quia statutum prædictũ non disponit de directo dominio, q̃ est penes ecclesiã sed tãtum circa vtile dominium existens penes laicos, q̃ est laicale, & temporale, super quo laici disponere, & statuere legitime possunt *Rim. iun. cons. 558. n. 23. lib. 5. & cons. 268. nu. 16. lib. 5. allegat Anch. cons. 433. Alex. cons. 9. col. 1. vol. 5. Ruin. cons. 4. col. 2. vol. 1. & vltra eos idem dixit & Siluan. cons. 32. n. 16. Bursat. cons. 132. n. 8. vol. 2. vbi allegat Plot. cons. 93. Ancher. cons. 124. Recc. cons. 3. n. 49. & 62. & Ruin. in cõs. præd. n. 6. A petra in tract. de potest. princ. c. 4. p. 2. n. 60. & 62.*

[404] Quæro 56. vtrum statutum q̃ emphiteuta non soluens canonẽ non cadat à iure suo, sed alias pœnas patiatur habeat locum ẽt in emphiteotis ecclesiasticis, & clericorum *Bursat. cons. 409. n. 39. & 39. lib. 4.* dixit q̃ sic, mihi vero videt totum oppositum qa hoc statutum tenderet contra ecclesiasticã libertatẽ ex quo tolleret ecclesijs, & clericis ea quæ sibi cõpetunt ex dispositione iuris communis hoc est pœnã [405] caducitatis, in quã incurrit emphiteuta ecclesię, qui per biennium cessat à solutione canonis, & emphiteuta clerici per triennium, *iuxta tex. in l. 2. C. de iur. emphit. & in auth. qui rem C. de sacros. eccl. in c. potuit, de locat. & iusta ea quæ tradunt Ias. in d. l. 2. n. 96. Corn. cons. 187. n. 1. lib. 1. Cott. in suis mem. in verbo emphiteuta priuati Cagn. in d. auth. qui rem n. 18. Alex. cons. 120. n. 2. lib. 5. Rui. cons. 110. n. 1. & cons. 167. n. 10. lib. 1. cum multis alijs, quos allegat Corb. de iur. emphit. tit. ex quibus causis emph. iure suo priuatur in princ. n. 1. cart. 184.* & quotiescùmq; statutum tollit ecclesiæ, & clericis id q̃ sibi cõpetit ex dispositione iuris cõmunis, tàm ciuilis, quàm canonici semper dicit̃ contra ecclesiasticã libertatẽ *vt dixi supra in præsenti effect. ampliat. 10. n. 68.* ideo nõ valet.

[406] Quæro 57. vtrũ statutum inducẽs pręscriptionẽ super debito non petito ex negligentia creditoris noceat clericis, & dico q̃ non ẽt, q̃ clericus esset hæres laici contra quẽ laicũ fuit incepta, & non perfecta præscriptio, *Brun. in tract. super stat. quod stant. mascul. art. 6. n. 10. Fel. in c. eccl. S. M. nu. 101. de const. & ibi etiã Deci. nu. 206. & 207. Cioff. cons. 20. nu. 6. & per tot. lib. 1. Bonius in tract. de statutaria præscript. glos. 19. nu. 211. Scotus cons. 15. nu. 17. io. 2. lib. 3. Anche. in c. vt fama nu. 11. de oper. noui nuntiation. Carpan. super stat. Mediol. c. 112. nu. 3. lib. 1. vbi alios alleg.* & licèt in hoc contrarium tenuerit Rim. iun. *qui test. de mag. com. opi. in cons. 479. nu. 12. lib. 4.* nihilominus non est recedendum à priori opinione q̃ reuera est magis com. & sicut clerico petenti suum debitum non põt opponi de tali [407] præscriptione à statuto inducta ità est è cõtra dum ipse conuenitur non poterit de eadẽ pręscriptione se letari, *ita Bal. in c. eccl. S. M. n. 35. de const. Abb. in c. quod clericis nu. 34. de foro compet. Carpan. in d. c. 112. nu. 86.* & idẽ puto esse dicendum qñ laicus successit clerico ex quo præscriptio 10. annorum incipit currere à die mortis ipsius clerici, quia statutum non poterat afficere clericos eius vita durante, & idẽ puto esse dicẽdum si creditum fuit contractum cum laico, cui successit clericus, & ipsi clerico successit laicus; namq; durante vita ipsius clerici præscriptio stat in suspenso, & tempus vitæ clerici habetur pro non decurso *ad tradita per glos. & Doct. in l. fi. C. de tẽpor. in integ. rest. & per Sfor. Odd. de restit. in integr. p. 1. q. 20. n. 70. & seqq.*

[408] Quæro 58. an statutum q̃ vniuersitas teneat̃ capere malefactorem sub certa pœna habeat locum, & incidat in pœnã qñ non capit malefactorem clericum, & dico q̃ non *Bald. in c. cum non ab homine col. fi. de iud. vbi ẽt Fel. n. 2. idẽ Fel. in c. eccl. S. M. n. 141. de const. Mars. in rub. de fideiuss. n. 120. & 141. Nicol. Laiseus in tract. de im. vniuers. p. 4. c. 1. n. 94. Borell. super Pragm. odia litium* [409] *§. 1. gl. 3. n. 128.* & ratio est qa in omni dispositione sunt præsupponenda extrema habilia ad actum, *Abb. cons. 50. n. 4. & cons. 53. nu. 3. lib. 2. Calcan. cons. 87. n. 3. Ruin. cons. 144. nu. 12. lib. 5. & dixi in tract. de except. in prælud. n. 157. & 156. Io. Lupus in c. per vestras cart. 29. de donat. inter virũ, & vxor. Cappell. Tolos. dec. 256. Suarez in tit. delus guuern. q. 5. n. 5. Asin. de execut. §. 2. q. 8. nu. 1. idem Suarez. in legib. fori in tit. de cession. bon. q. 5. num. 5. cart. mihi 300.*

[410] Et sic statutum prędictum intelligit̃ de malefactore qui põt capi ab vniuersitate sed clericus non põt capi, per ea q̃ dixi supra effectu p̃cedenti ampliat. 81. per tot. sequit̃ vt isto casu non habeat locum statutum p̃dictum *sic alias in simili dixi in meo tract. de excep. in prælud. n. 156.* quòd statutum permictẽs vt debitor possit p̃sonaliter capi, & carcerari intelligit̃ de debitore qui de iure sit talis, q̃ possit capi secus si esset aliquo modo de iure priuilegiatus, *Mattesil. sing. 51. Matth. Brun. de cession. bonor. q. 10. n. 3. addent. ad Dec. in l. toto iure ff. de reg. iur. Curt. in l. 2. §. oẽs in fin. ff. de iudit. Caualc. qui alios congerit de tutor. n. 317. Cum. super rit. istius Regni c. 31. nu. 7.*

[411] sic ẽt alias dicemus q̃ statutum p̃dictum non habet locum qñ malefactores sunt in tãto numero q̃ vniuersitas non põt illis resistere, & capere de facto *Bald. in l. 5. n. 10. C. de episc. & cler. & in l. 1. §. occisorum n. 2. ff. ad senat. consult. Sillan. Mars. in l. lege Cornel. nu. 118. ff. ad l. Corn. de sicar. Osascus decis. 138. n. 25. & decis. 88. nu. 31. & 32. Franc. Marc. decis. 555. n. 1. & 2. & decis. 556. nu. 4. lib. 2. Nicol. Laiseus d. p. 4. n. 101. Bonaccoss. in q. crim. in verb. villa in princ.* & nihilominus solũ differunt ista impedimenta qa in isto casu impedimentũ est facti, & in statuto nostrę quæstionis est impedimentũ iuris ergo eod. modo est dicendũ qñ non potest illos capere de iure.

Quæ-

412 Quæro 59. an statutum de cõpromissis faciẽdis inter affines liget ita vt ipsi possint alios compellere, & cõpelli ad cõpromittendũ circa quã questionẽ tres diuersas reperio opiniones Primã quòd eos indistinctè non liget, q̃ sequuti sunt *Bald. in c. cũ venisset col. 4. de eo qui mittitur in possess. Alex. cons. 210. nu. 2. & cons. 211. col. 4. vers. idem ẽt voluit vol. 2. Bart. Soc. cons. 71. n. 12. vol. 4. Marãt. p. 2. actu. 2. n. 26. Mars. in repet. rub. ff. de fideiuss. n. 142. Arnon. dialog. 26. quos oẽs, & alios recenset Borell. super Pragmat. odia litium §. 1. gl. 3. nu. 225.* vbi dicit ꝙ hæc est verior, & cõmunior opinio q̃ sequunt communiter DD. maiori pondere numero, & mensura, & ꝙ nemo dubitat ꝙ ipsa sit sequẽda, & vltra pẽu allegatos idẽ dixerunt *Corn. cons. 114. in princ. vol. 2. Cotta in suis memor. in verb. clerici ligantur vers. ex quo infertur & vers. sed ista deberent idem Mars. sing. 467. n. 9. vers. itẽ prædictũ statutũ non obstat, & in l. circumcidere §. sermo nu. 9. ff. ad l. Corn. de sicar. Roland. cons. 57. n. 28. vol. 2. & per tot. vbi testatur de com. opi. Vrsill. in adnot. ad Affl. decis. 46. n. 9. Rim. sen. cõs. 483. n. 8. lib. 3. & cons. 268. n. 14. li. 2. vbi Rim. iun. in addit. Dec. in c. eccl. S. M. n. 50. 51. de constit. Ruin. cons. 23. nu. 16. lib. 2. Anibal in addit. ad Alb. cons. 460. nu. 5. in lit. C. lib. 3. Nicol. Carbon. in pract. pract. c. 9. nu. 80. lib. 3. Fuscus in sing. in lit. C. n. 124.* qui dicit ꝙ hæc est *verior opinio Remigg. de Gonn. in tract. de caritat. subsid. q. 64. n. 4. in 15. to. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 192. Arnon. sing. 38. Blanch. in tract. de cõpromiss. in 3. q. princip. n. 32. vers. clericus Gramm. cons. 1. nu. 33. post decis. Surd. cõs. 2. n. 16. vbi testatur de com. op.*

413 Secunda fuit opinio illorũ qui dixerunt quòd ex quo tale statutũ respicit ordinẽ, & modum ꝓcedẽdi liget ipsos clericos tàm actiuè quàm passiuè, quã opinionẽ sequuti fuerunt *Bald. sibimet contrarius cõs. 171. lib. 2. Corn. ẽt sibimet cõtrarius cons. 9. per tot. & cons. 25. & cons. 64. vol. 3. Capic. decis. 66. n. 1. & 5. vbi dicit ꝙ ità fuit decisũ per sacrũ Concil. Neapol. Alciat. in auth. cassa n. 12. vers. insta laicorum C. de sacros. eccl. Blanch. d. n. 32* vbi examinat hanc quæstionẽ ad partes, & tãdẽ concludit ꝓ ista opinione *Scala in tract. de consil. sapient. lib. 2. c. 13. Io. Alois. de Leo in Auth. cassa n. 19. C. de sacros. eccl. Intrigl. sing. 188. nu. 1. lib. 1. vbi alios allegat, & dicit ꝙ hęc est mag. approbata DD. sententia Burg. in tract. de laudim. p. 3. inspect. 24. n. 6. Freccia in tract. de præsent. instrum. p. 3. n. 13. vbi Addentes in lit. A. alios allegat Carpan. super stat. Mediol. c. 115. nu. 57. & seqq. p. 1.*

414 Tertia fuit opinio illorũ, qui dixerunt, quòd clerici non ligant prædicto statuto passiuè, sed tantũ actiuè, & sic vigore talis statuti non possunt cogi ad cõpromictendũ licèt possint alios cogere, qa clerici gaudent priuilegijs statutarijs pro se, licèt non contra se, *Abb. & alij in c. eccl. S. M. de const. Bart. in l. cunctos populos C. de sum. trin. & fid. cath. Corn. cons. 61. lit. C. vol. 4. Benedict. Canosus. in tract. de priuil. cler. in tit. de const. priuil. 11. Marant. in pract. p. 6. actu 2. n. 26. & 27. car. mihi 382. & disput. 8. n. 9. & 14. Vulpel. in tract. de libert. eccl. p. 3. n. 9. & 11. Cornazan. decis. 186. n. 7. & 8.* vbi testatᷣ de mag. com. * opin. & reuera hæc est verior, & tutior opinio quam vltra prædictos tenuerunt ẽt multi relati ꝓ prima opinione, & licèt contra hanc vltimã opinionẽ videatᷣ tenere *Arnon. sing. 38. & Dealog. 26.* nihilominus nullatenus est recedendum ab hac vltima opinione.

415 Limitatur ista vltima opinio dum dicit qđ clerici non possunt cogi ad cõpromictendũ vt nõ procedat qñ clericus voluisset se summictere tali statuto vt quia iã compromiserat nãq; iterum põt cõpelli ad cõpromictendum *Rim. iun. cons. 798. n. 41. li. 7. vbi allegat Bart. in l. vt iuris iurandi §. si liberti ff. de oper. libert. Barbat. cons. 42. col. 6. lib. 1. Paris. cons. 53. n. 25. lib. 1. Crauett. cons. 186. n. 9. lib. 2.* Hæc tñ limitatio non est vera ex quo clerici nõ solũ tacitè prout esset isto casu verũ ẽt nec expresè possunt se summictere statutis laicorum vt ex multis probaui *sup. ampl. 10. num. 53. & 54.*

416 Limitatur sæcundo, dũ dicit quòd poterũt alios cogere vt non habeat locum qñ clericus conuenitur ab alio clerico qa tũc sẽper, & indistinctè nõ operabitᷣ aliquẽ effectum hoc statutum *Marant. in pract. p. 6. actu 2. n. 28. cart. mihi 383. Masull. in add. ad Capic. decis. 66. n. 1.*

417 Quæro 60. quid de statuto requirente consilium sapientis in litibus terminandis, an tale statutũ compræhendat clericos, & dico ꝙ non *Cataldin. de Boncompagn. in tract. de sind. n. 162. qui mouetur per tex. in c. 2. de iud. & in c. ad nostrã cum* 418 *ibi not. de consuet. Scala in tract. de consil. sapien. lib. 2. c. 13. per tot.* Quã conclusionẽ intelligas vbi clericus conu[illegible]ut corã iudice ecclesiastico secus si ipse alios cõueniat corã iudice seculari, quia tali casu abstringitᷣ statuto disponente de petendo consiliũ sapientis *Scala d. c. 13. Asin. in* 419 *pract. execut. §. 25. c. 4. n. 1.* Et aduertendũ est ꝙ statutum prædictũ nunquã habebit locũ in curiis ecclesiasticis ẽt si verteret causa inter laicos *Ancher. cons. 18. n. 1. & 7. qui allegat Bart. in l. cunctos populos in 1. q. C. de sum. trin. & fid. cath. Io. Calder. in sua disput. quæ incipit statuto Ciuitatis cauetur Io. Andr. in rub. de consuet. vers. quæritur in princ. quæst.*

420 Quæro 61. an statutum ꝓuidens ꝓaeris salubritate cõpræhendat clericos, & dico qđ sic qa tale statutũ respicit publicã, & communem vtilitatẽ *Iser. in c. 1. §. illicitas de pace iuram. firm. vbi ẽt Affl. n. 9. Paris. in tract. de reintegr. feud. c. 13. nu. 26. Ripa in tract. de peste in tit. de remed. ad conser. vbert. n. 234. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 3. n. 16. vbi alios allegat Menocch. cõs. 800. n. 21. & 22.*

& 22.lib.8.Gabriel.conſ.37.n.5.lib.2. Surd. conſ. 301.n. 4.lib.3. licet ipſe contrariũ tenear in caſu ſuo, ꝙ põt exẽplificari in ſtatuto prohibẽte nè circumcirca vrbẽ fiat aliquod exercitiũ ꝙ aerem corrum pere poſſit vt eſt ſeminare orizã prout loquit̃ Menoch. in caſu ſuo vel ꝙ lina non madefiant prout exemplificat Vulpel. & oĩno hæc quæſtio decidenda eſt ſecundum terminos optime fundatos, & diſcuſſos per Surd.d.conſ.301.& cauendũ eſt à d.conſ.800. Menoch. nã in multis libris deletum eſt quia eſt contra libertatem eccleſiaſticam.

421 Quæro 62. vtrũ ſtatutũ ꝙ credat̃ libris mercatorũ liget clericos ita vt illud obſeruare teneant̃, & dico quod non, *Abb.in c. ꝙ clericis n. 12.de foro compet.& ibi ẽt Butr.n. 91. Aret.conſ. 43.col.1.verſ.2.moueor Capra reg.15.n.61.62.& 66.Menoch.conſ.991.nu.17.lib.10.* & intelligas vt illis non præiudicet quo ad eorum præiudi tium ſecus in eorũ fauorẽ quia tunc probabũt *Bald. in l. 2. col. 2. verſ.dubitatur C.de conſtit.pecun.Cotta in memorial. in verb. clericus il 3. verſ. & de conſuetud.*

422 Quæro 63. an ſtatutum diſponẽs circa conſeruationẽ paſſuũ liget ita clericos ꝓut laicos videt̃ dicendũ ꝙ ſic, ex quo tale ſtatutũ reſpicit publicã vtilitatẽ, *Auend.in tract. de exequẽd. mand.princ.lib.1.c.13.n.7.Meſſia ſuper Pragm.taxe panis concl.15.n.40.Menoch.conſ.800. nu.28. lib.8.* & ideo ſi Communitas, vel Princeps faciat generale edictũ vt quicunq; accedens ad paſcua cõmunia ſoluat tantũ pro ſingulo animali tunc clerici volentes mittere ſua animalia tenentur ſoluere prout laici ſecus ſi ſimpliciter ſtatutũ prohiberet nè animalia clericorũ poſſint paſcere in paſcuis cõmunibus qa tunc ſtatutũ eſſet cõtra libertatẽ eccleſiaſticam *Remigg.de Gonn.in tract.de carit.ſubſid.q.61.n.59.in 15.to.trac.diuerſ.p.2.car.mihi 185. Feſtaſ.in trac. de extim.& collect.p.4.c.1.n.49.* Hęc opinio non eſt vera quando per prius ſolebant clerici ſumere poſcua in illis locis.

423 Quæro 64. quid de ſtatuto, ꝙ prouidet circa formã rei localiter faciendæ ſeu iam factæ reparandæ vtputa ſi ſtatutum daret modũ, & formã edifitijs faciendis vt ſi dictaret ꝙ edificantes debeant dimictere viã latitudinis tot pedũ vel quod altius non tollat an tale ſtatutum liget ẽt clericos, & affirmat *Menoch. conſ. 800.n.16.lib.8.vbi ad hoc citat in argumentum l. ad inſtructionem cũ ibi not.C.de ſacroſ. eccl. cuncta l.in totum de edifitijs priuatis ꝙ dixerunt ẽt Sal. in Auth.caſſa C.de ſacroſ. eccl. Ambroſ.de Opizon.in l.filius fam. §.diui n.88.ff.de legat. 1. Padilla in l. altius n.10.C.de ſeruit.& aqua Vulpell. in tract. de libert.eccleſ.p.2.n.26.* & hoc dicit ẽt procedere in ſtatutis de fango vel de inmũditijs nõ eijciendis vel de cloacis, *& ad hoc citat tex.in l.oẽs C. de aquid. lib. 11. de quo ẽt fuerunt loquuti Sal.in auth.caſſa C.de epiſc.& cler. Gabriel conſ.37.nu.4. vol.2.*

424 *Vulpell.in tract.de libert.eccl.p.3.nu.16.& 12.* Sed eorum opinio non eſt vera, vt ligentur ſtatuto, ſed tñ dictamine rationis, quæ in ſtatuto continet̃, & ideo recurri debet ad epiſcopũ loci pro obſeruantia talis ſtatuti ab eccleſiaſticis ſubiectis ipſi epiſcopo, *vt poſt Sotũ Surd. & alios Molfeſius d.p.2.q.7.nu.46.& ſeqq. præcipuè n.48.Ambroſ.d.c.21.nu.27.& ſeqq.*

425 Quæro 65. quid ſi ſtatutũ diſponat, qđ teſtamenta debeant inſinuari infra certũ tẽpus aliàs non valeant, an ſi in teſtamento clericus fuerit hæres inſtitutus, & nihilominus teſtamentũ nõ fuerint inſinuatũ annullet̃, & dico quòd non, nec propterea impedit̃ hæreditatẽ adire *Bal.q.5.& Fulgoſ.in auth.caſſa C.de ſum.tri. & fid.cath. & in l.cunctos populos eod.tit. Ancher. in c.canonũ ſtatuta q.11.de conſuet. Pariſ.de Put.in tract.de reaſſ.inſtr.rub.9.n.4. in 4.to.tract. diuerſ. car.mihi 38.Marãt.diſput.8.n.50.verſ.ſecus ſi hæres Fel.in c.eccl.S.M.nu.70.verſ. ad idẽ ꝙ notat de conſt.Io.Batt.à Coſta in tract. de retrotract.c.9.caſ. 3.nu.10.* vbi ponit quid ſi inſtituatur nouitius, *Borell.ſuper Pragmatica odia litiũ §.1.gl.3.n.229.* Quod ſecus eſt ſi ſtatutũ diſponeret ꝙ teſtamẽtũ ſeu inſtrumentũ non regiſtratũ præſumat̃

426 falsũ, quia tũc valet, & debet ſeruari non ſolũ inter laicos, verũ ẽt inter clericos, qa tunc editũ cenſetur ad extirpandos malos mores, & ad tollẽdã occaſionẽ falſificationis *Bal. in c. ſi quis per triginta in pen.col.ſi de feud. fuerit controu. inter dom.& agnat.in vſib.feud.Soc.ſen.conſ.97.n.2.li. 1.Anibal.in addit.ad Alb.conſ.8.nu.24.lit. L.lib. 1.*

427 *Fel.in præcit.c.eccl.S.M.n.82.* Sed quid è contra ſi teſtator eſt clericus, & hæres laicus an tunc debeat inſinuari ꝓ eius validitate, & circa hanc quęſtionẽ eſt diſtinguendũ aut ſtatutum dirigit eius verba ad teſtatorem vt qa dicat qđ quilibet teſtator teneat̃ vel debeat inſinuari facere vel curare ſuum teſtamentum ad hoc vt valeat, & tunc ex quo ſtatutum dirigit eius verba in non ſubditum non habebit locum in teſtamentis clericorum: aut ſtatutum dirigit eius verba ad hæredem vt quia dicat ꝙ hæres teneat̃ facere inſinuari & regiſtrari teſtamentũ, & tunc quia reqrit factum hæredis q eſt laicus, & ſtatutẽribus ſuppoſitus habebit locum ẽt in teſtamentis clericorum *Rim.ſen.cõſ. 483.n.10.lib.3.Alb.conſ.513.nu.4.& 13.lib.3. Fel.d.c.eccl.S.M.n.83.in fi.Maluaſ.conſ.3.nu.24. vbi alios allegat, & teſtatur de mag.com.op.Marãt. diſput.8.nu.50.Carpan.ſuper ſtat. Mediol.lib.1.c. 319.n.8.Io.Iacob.à Ferro ſuper l. municip. vicent. c.14.n.32.Hond.cõſ.3.nu.32. verſ. retentis lib. 1. Tuſc.in ſuis concl.in lit.D.concl.644.n.51. Acoſta. d.n.9.*

428 quæ vltima concluſio procedit ẽt ſi ſtatutum dictaret quòd teſtamentum non valeat

niſi

nisi fuerit insinuatũ, nec dicat per hæredẽ, aut per testatorẽ, quia adhuc requiritͬ insinuatio pro eius validitate ẽt ꝙ testatur fuerit clericus & hæres laicus vel è cõtra hæres clericus, & testator laicus, *Bart. in l. cunctos populos col. 9. C. de sum. trin. & fid. cath. p out eũ allegat Crot. cons. 135. nu. 12. lib. 1.* Et ratio est quia tunc statutũ dirigit eius verba ad rẽ, quæ oĩa supradicta procedunt in clericis, & aliis personis ecclesiasticis, at si esset hęres instituta ecclesia, vel alia causa pia, tunc sẽper, & indistincte erit validũ testamentum ẽt non facta insinuatione, & hoc tã si testator erat clericus, q̃ laicus, & tã si verba statuti diriguntur ad hæredem, q̃ ad testatorem, quia in ecclesia cessat oĩs potestas statuendi, vt pluries est dictũ, *Ladrech. cons. 103. n. 3. q allegat Alex. cons. 109. num. 1. lib. 2. Corn. cons. 278. in princ. & cons. 104. lib. 2. Fel. in d. c. eccl. S. M. nu. 83. de const. Crotus in l. oẽs populi n. 80. ff. de iust. & iur.* qđ puto ꝓcedere ẽt ꝙ statutũ præsumeret testamẽta nõ insinuata ẽt falsa, & simulata qa in ecclesia cessat oĩs pręsũptio fraudis, & simulationis quia ipsa præsumitur cultrix, & amatrix iustitiæ, *vt dixi sup. in præl. n. 173. & seqq.*

429 (margin, at "Et ratio est")

430 Quæro 66. quid si statutum dictaret ꝙ non valeat venditio nisi publicetur certo loco vel tẽpore adhoc, vt quis contradicere vellet posset an tunc esset necessaria talis sollẽnitas ẽt ꝙ res deberet vendi clerico vel ecclesiæ *Bald. affirmat in c. clerici col. 1. vers. sed hic quæritur de tali dubio de iudit. Natt. cons. 280. nu. 4. lib. 2.* & idẽ est si statutũ diceret ꝙ venditio vel testamentũ vel donatio non valet nisi per certum tẽpus fuerit denuntiata potestati, & facta proclamatio, vel nisi donans vel vendens sit annorum tot vel ꝙ duo proximiores intersint, vel quid simile nã tale statutum habebit locum ẽt ꝙ donatio vel venditio fieret clerico vel ecclesiæ, quia adhuc in ea requiruntur sollẽnitates à statuto requisitæ, *Rim. iun. in §. 1. nu. 1040. instit. de donat. vbi alleg. Salic. in authen. cassa q. pen. C. de sacros. eccles. Cardin. in repet. c. perpendimus col. 15. de senten. excomm. & cons. 144. col. 3.*

431 (margin, at "Natt. cons. 280")

432 Quæro 67. vtrũ statutum disponens de laudemijs soluendis, vel non soluẽdis certo casu, vel de quãtitate laudemij cõpręhẽdat clericos, & aliqui tenuerunt quod sic *ita Fulgos. cons. 6. quẽ sequutus fuit Amod. à Põtẽ in tract. de laud. q. 51. n. 1.* sed contraria opinio est oĩno verior, q̃ defendit doctissimus iurisconsultus D. Burgi. *in suo copiosissimo tract. de laud. p. 3. in sp. 21. nu. 2.*

433 Quæro 68. vtrum statutum ꝙ quilibet conducens molẽdinum actum ad molendum teneatur soluere tot cõicati habeat locum ẽt in eo, qui conduxit ab ecclesia, *Bald. affirmat cons. 162. vol. 2.* sed eius opinio non habet locum qñ ecclesia lederetͬ qa minus locaret bona sua, vel minus venderet, *vt post alios notat Surd. dec. 301.*

434 Quæro 69. an valeat statutũ excludens clericos, vel alios religiosos à Collegio Doctorũ, aliqui tenuerunt esse validũ, huius opinionis fuit Alciat. *cons. 707. Carpan. super stat. Mediol. c. 414. n. 118. lib. 1. Caualc. dec. 18. n. 51. lib. 3.* Contrariam, & veriorem opinionem tenuerunt idem Caualc. *dec. 41. vbi allegat Alciat. cons. 30. lib. 2. aliàs est cons. 91. n. 3. Osascus decis. 17. Bero. cons. 146. nu. 18. lib. 3.*

435 Quæro 70. quid si in ciuitate extant duo statuta vnum ꝙ mater non poterit succedere nisi in certa parte si extãt agnati filij defuncti vsq; ad certum gradum, & aliud statutum, ꝙ clerici, & religiosi non potiantur benefitio statutorum an tunc agnati religiosi succedant exclusa matre, an verò succedat mater exclusis ipsis agnatis, *iuxta tex. in auth. defuncto C. ad senat. consult. Tertullian.* & dico ꝙ succedit mater tãquam vocata ex dispositione iuris cõis, *Ripa respons. 4. in fi. lib. 1. Rim. iun. cons. 15. n. 97.* Contrarium tñ tenuerunt aliqui relati per Soc. se. *cons. 241. n. 3. lib. 2.* vbi postquam multis argumentis vsus est pro tuenda cõtraria opinione tandẽ concludit ꝓ ista vltima, & idẽ est si in ciuitate adessent duo statuta vnum disponens ꝙ stant. mascul. feminas nõ succedat, & aliud ꝙ clericus, vel religiosus non possit excludere feminã quia isto casu succeditͬ secundũ dispositionẽ iuris com. *ita Caualc. dec. 18. nu. 50. & dec. 33. n. 15. circa mediũ p. 3. vbi allegat Plot. in repet. l. si quãdo n. 854. vers. 51. Soc. sen. cons. 241. col. 3. & seq. vol. 2. Dec. cons. 275. n. 4. Tiraq. in tract. de retract. lignag. §. 1. gl. 8. n. 42. & 43. & vltra idẽ dixerunt Rip. respõs. 6. n. 3. in tit. de iur. gent. & ciuil. Maccabr. cõs. 58. n. 72. Rim. sen. cõs. 217. n. 4. & 5. lib. 2. Rim. iun. cõs. 341. nu. 18. lib. 3.* Ego vero ita distinguerẽ aut statutũ, in quo mater excluditur, dicit ꝙ religiosi nõ potiantͬ benefitio talis statuti, & procedit prima opinio, aut religiosi excluduntͬ à benefitio statutorũ per statutũ separatũ, & postquã eis est quæsitum ius ex alio statuto, & tunc ꝓcedit secunda opinio *iuxta ea quæ dixi supra præsenti eff. nu. 14. & seq. amp. 3.*

436 (margin, at "clericus, vel religiosus")

437 (margin, at "lib. 2. Rim. iun.")

438 Quæro 71. vtrũ valeat statutũ ꝙ colonus clerici, vel ecclesiæ teneaͬ ad collectã, seu gabellã ꝓ dño, & dico ꝙ nõ *Bal. in l. hij penes C. de agrico. & cẽsit. lib. 11. & in l. 1. C. de Episc. & cler. Ang. in auth. de nõ alienãd. §. qa vero Bertach. in tract. de gabell. p. 7. n. 14. in 12. tom. tract. diuers. car. mihi 64. Alb. cõs. 8. n. 18. in fi. lib. 1.* & regulariter statutũ (ꝓut est Perusiæ) mandans ꝙ coloni clericorũ aliquo casu teneantͬ pro dñis reputaͬ iniustũ, & iniquũ *Bart. in l. hij penes C. de agricol. & cẽsit. lib. 11. Ias. in §. actiones nu. 85. institutio. de action. Carpan. super statut. Mediol. lib. 1. c. 416. n. 216.*

439 Quæro 72. quid si statutũ excludet filias dotatas vel disponet ꝙ filia exclusa debeat dotari an monialis quæ non fuit dotata censeatur

exclusa,& dico ꝙ non, & in 2. casu dico ꝙ poterit dotes cōpetentes petere, & consequi quia matrimonium spirituale non debet esse debitoris conditionis quā carnale, *Anch.cons.*103. *Fel.in c.eccl.S.M.n.*79.*vers. cæterum quia vbi addentes in lit. A, de const.* & valet argumentum de matrimonio spirituali ad carnale, *c. inter corporal.de translat.episc. Rolan.cons.*35.*nu.*18.*vol.*3. *Marf.sing.*215.*Paris.cons.*37.*nu.*10.*vol.*4. *Bart. in l.si quis ita §.is cui in fi.ff.de leg.*2.*Menoch.cons.*245.*nu.*8.*vol.*3. *Vincent.de Franch. decis.*46.*nu.*2.*lib.*1.*Simon de Petr.cons.*72.*nu.*16.*Decian.cons.*20.*nu.*43.*lib.*1.*Rubr.Alexand.cons.*147.*nu.*14. *Ripa in l. quòd insist nu.*61.*ff. de reiud. Phanut. in tract. de lucro dotis in verb. per mortem nu.*15.

441 Quæro 73. an statutum prohibēs alienationem rei litigiosæ cōpræhendat ēt clericos, *Capra reg.*15.*n.*42.*tenuit* quod non, ego verò contrariā opinionē puto veriorē quia hoc statutū confirmat secū dispositione iuris cōis quo iure disponitur ꝙ res litigiosa non possit alienari, *toto tit.ff.& C.& auth.de litigios.Fid.Pragman.cons.*15.*n.*75. & quocies cunq; statutū se conformat cum dispositione iuris com. ligat clericos, vt dixi sup. in fallētijs, est bene verum ꝙ si statutū vltra ius cōe adderet aliquā pęnā contra alienantē rē litigiosā tunc in eo ꝙ addit clericos non ligabit, & ad præsentē quæst. benefaciunt ea, quæ traddidi supra *hoc eo.eff.lim.*29 *nu.*256. vbi dixi ꝙ vitium litigiosi procedit ēt de iure canonico, & in materia beneficiali, sed opinio Capræ est verior quam probat alios probauit Molfes.*ad consuet.Neapol.p.*2.*tit.de personis q.*7.*versus finem.*

442 Quæro 74. an statutum disponens ꝙ si emptor non appręhendat possessionē rei venditæ infra certum tēpus ꝙ contractus præsumatur simulatus cōpręhendat clericos, respondendū ꝙ non *ità voluit Marf.in rep.rub.ff. de fideiuss.nu.*141.*in fi.ad quod allegat Abb.in repet.c.eccl.S.M. in vlt.col.de const. Alex.cons.*210.*col.*3.*lib.*2.

443 Quæro 75. vtrū statutū mandans ꝙ forēses nō audiant in suis petitionibus nisi pstita cautione de reficiendis expensis cōpræhendat clericos, multi affirmant ꝙ tale statutū dicitur respicere ordinem iuditiarium *Soc.in c. ꝙ clericis n.*3.*&* 4.*de foro cōpet. quē citat Carpan. super stat. Mediol.lib.*1.*c.*44.*nu.*7. vbi dicit ꝙ isto casu pōt dare fideiussorē laicū secus si statutū dictaret, vt q vult agere teneat præstare de soluēdo talē summā si succumbuerit qa tunc talis summa debet ratione pęnæ ideo clerici non sunt obligati ad pstandū talē fideiubsionē quia nō possunt puniri pęna statuti, *latè Minad.dec.*4.*p tot.*

444 Quæro 77. vtrum statutum minuens pænā offendenti clericos quam sit de iure comm. & canonico sit validum, & dico ꝙ non *Gemin. in c.*1.*§.*1.*quòd met. causa in* 6. *Bald.in rub. extra de const.nu.*4. *Decian. in tract.crim.p.*1.*lib.*2.*c.*34. *nu.*5.*Desid.Guid.cons.*5.*num.*23. vbi loquitur de quodam statuto Veneto.

445 Quæro 77. vtrū valeat statutū, ꝙ non possit appellari ad S.Sedē Apost. ommisso medio, & dico ꝙ non, qa tale statutū est contra libertatē ecclesiasticā, ex quo tēdit contra iurisdictionē Sedis Apostolicæ, & Romanæ Ecclesiæ, *Castr. cons.*198.*col.fi.lib.*1.*Lauren.de Pin.cons.*75.*nu.*7.

446 Quæro 78. vtrum statutum prohibēs (prout est consuetudo Neapol.) testato est decedentē sine filijs posse disponere de certis bonis, vt sunt immobilia, vel de aliqua parte bonorum vt de tertia, vel dimidia cōpræhendat, & liget clericos, & dico ꝙ non *Neapol.in prohem. ipsaū consuet.in verb.qui tenor & in cōsuet.si qs vel si qua in verb.materna col.pen.ver.sed qd si moriatur Apic.dec.*48.*Franc.dec.*411.*n.*1. vbi test. ita alias fuisse iudicatum per sacrum Concil. Neapol.

447 Quæro 79. vtrum statutum abreuians præscriptionē cōpræhendat clericos, & dico ꝙ nō quia ipsi solū afficiunt prescriptione à iure canon. introducta ideò si dicat statutū ꝙ remediū possessorium, vel petitoriū, vel actio hypotecaria non possit intentari elapso decēnio clericos non cōpræhendit, & eo termino elapso possint vti tali remedio, *Fel.in c.ecclesi.S.M.nu.*104.*vers.*3.*exēplū de const.Bero.cons.*27.*n.*1.*lib.*1. *Gail obser.*32.*per tot.lib.*2. vbi loquitur in statuto permittente pscriptionē rerū immobiliū p trienniū *Germon.in tract.de sacr.imm.lib.*3.*c.*18. *nu.*111.*Bonius in tract. de statutaria verbis pscriptione gl.*19.*n.*105.*vbi alios alleg.& test.de comm. opin.* *Vulpell.in tract.de liber.eccl.p.*2.*nu.*45. vbi dicit quod hoc procedit ēt si præscriptio esset incohata antequā quis fuisset factus clericus.

448 Quæro 80. vtrū statutū loquēs de dāno dato, vt qa dicat statutū, ꝙ de dāno dato stetur iuramēto dānū possi, vel ꝙ dñs animalis dānū dātis teneaē soluere aliqd dño pdij, in quo dānū fuit datū habeat locū in bonis, & pdijs clericorum ita vt ipsi possint iurare de dāno in suis pdijs illato, vel cōuenire dñum vt soluat pænā à statuto iniunctā, & dico ꝙ nō, *Canalc.dec.*9.*n.*80. *lib.*2. q dicit ēt ꝙ vigore talis statuti cōtra eos non pōt iurari nec possunt cōstringi ad soluendū pęnā, ꝙ vltra, & ante eos dixerūt, *Abb. in c.fi.n.*13.*de vit.& hon.cler.Gram.dec.*100.*n.*15 *&* 16.*Franc.in c.fi.col.*1.*de iur.imm.lib.*6.*Dec. in auth.cassa n.*9.*C.de sacros.eccl.Rim.iun.cōs.*15.*nu.*99.*& cōs.*81.*n.*16.*uol.*1.*& cōs.*449.*n.*32.*lib.*4.*Cranet.cōs.*106.*n.*6.*vol.*1.*Kircon.in com.* op. cent.*2. *concl.*53.*Sim.de Pret.cōs.*161.*n.*71.*Intrigl.sing.*258.*li.*1. qdqd in cōtrariū dixerit, *Morl.in emp.*

449 *vtr.iur.p.*1.*tit.*1.*q.*16.*n.*20. est beneuerū ꝙ si statutū imponeret pænā custodibus animaliū dānū dātiū tūc ēt ad talē pęnā renebunē custodes animaliū clericorū licèt ipsa animalia nō afficiat

ciat *Maccabr. cons.18.nu.44. qui allegat Fel.in c. eccl.S.M.n.75.in 5.exēpl.de consti.Parpal.in l.placet nu.27.C.de sacrof.eccl.Bald.cons.162.vol.2.& vltra prædictos idē dixit Borell.in repet.pragm.odia litiū §.1.gl.3.n.261*.& in hijs terminis puto ꝙ fit intelligendus Morl.& alij per eū allegati,& isto casu nō dubito ꝙ clerici possunt agere pro dāno in suis agris illato, & hoc vt equalitas seruet, & in isto vltimo casu animalia clericorū possunt retineri donec damnum soluatur per ipsos colonos *Vulpell. in tract. de libert.eccl. p.3. n.15*.vbi dicit ꝙ pro emendatione dāni tenent animalia clericorū ꝙ est verum probato dāuo iuxta terminos iuris comm.*Gram.cons.102.n. 9. & seq. in ciuil.Personal.in tract.de gabb. nu.91.*

451 Quæro 81. vtrum statutum ꝙ solutio debiti non possit probari per testes cōprahendat clericos ita vt ipsi si conueniuntur nō possint de solutione se opponere ipsamq; solutionē per testes probare, & dicas ꝙ non, ēt si clericatum assumpserint post factā solutionem quia solutionis probatio est facienda tēpore quo statuentes eā prohibere non poterant nec clerico præiudicare, licēt tēpore solutionis iam fuisset laicus,*Anchc. in reg.ea q̄ in vlt.col.de reg. iur.in6.& in c.1.col.26.ver.accedat q̄stio disputata de consti.Butr. in disput. sua q̄ incipit statuto municipali in dec.2.dubij Brun.in tract.super statuto ꝙ stant.mascul.art.6.q.49.Analle cons.59.n.28.lib. 2.Asin. in pract.§.19.c.5.lim.13.in fin.Alciat. in tract.de præsump.reg.3.præsumpt.44.n.17.Alex. cons.210.n.11.vol.2.Crot.cons.75.n.9 lib.1.Dec. in c.eccl.S.M.n.52.de const.Tiraq. in tract.de iur. primogenit.q.43.n.11.13.& seq.Bursat.cons.43. nu.18.lib.1.Soc.iun.cons.21.nu.9.lib.1.Fel.in d.c. eccl.S.M.n.101.Cioff.cons.20.nu.2.3.& 4.lib.1. Borell.super pragm.odia litiū §.1.gl.3.n.231. vbi alios alleg. Intrigl.sing.29.lib.1*. vbi dicit ꝙ constitutio Regni in rub.de causa depositi in qua disponitur ꝙ depositū vltra librā auri debeat probari per publicū instrumentum sollēniter vallatū non habet locū in clericis qa ipsi poterāt probare depositū excedentē talē summā per testes,& iterum *q.24.in principio*,licēt contrariū sit dicendū in casu illius quæstionis *per ea q̄ dixi sup.lim.20.n.183.Marsil.in repet.rub.ff. de fideiubsorib.n.141.& sing.29.& vtrobiq; alias alleg.Amon.pb.69.Foller.in trac.de cēsib.in verb. tāquā res indicata n.64.car.mihi 229.Ladrech.cōs. 42.n.12.Rim.iun.cons.15.n.95.lib.1*.vbi dicit ꝙ cum tempore iuditij reperiatur clericus debet ei seruari ius Diuinum, & canonicum.

452 Et ꝙ dictum est de probatione solutionis debiti procedit ēt in probatione cuiusuis alterius rei namq; in omni casu in quo statutum disponit, ꝙ probatio nō possit fieri nisi per instrumentū,vel per scripturam publicā,vel per tot testes,vel per tot testes habentes certā qualitatē nunquā cōprahendat clericos neq; eos ligabit ēt si causa in foro sæculari agitaretur, *Sal.in auth.cassa n.11.C.de sacrof.eccl.Soc.in l.certi conditio §.quoniā n.11.ff.si cert.pet.Fel.in c.2.n. 22.de pbat.& in c.eccl.S.M.n.101.de cōst. Anch. in c.1.n.28.vers.accedat,& n.218.de const. vbi ēt Dec.n.14.vers.12.Abb.& Soc.sen.nu.5. in fin.& Aret.in c.ꝙ clericis de foro compet.idē Abb.in d.c. eccl.S.M.in 2.repet.n.42.Rocc.de Curte in repet.c. fi.section.8.n.11.de consuet.vbi asserit hāc esse cōm. opin.* Calder. in sua q. quæ incipit statuto Ciuitatis, Paul.de Cast.in l.oēs populi in fi.ff.de inst.& iur.& in l.2.in prin.col.3.de eo quod certo loco Alex.cons. 210.nu.13.vol.2.Paris.cons.106.n.1.lib.3.Bar. Bal.in rub.de reb.eccl.non alien.n.106.Mars. in repet.rub.de probat.n.41.& in l.1.§.fi.nu.26.& 32. ff.de quæst.Tiraq.in tract.de nobilit.q.43.n.16.vbi alios citat Aufrer.in tract.de potest.iud. secul. reg. 2.in vlt.verb.in 16.to.tract.diuers.cart.mihi 292. Ruin.cons.69.n.6.lib.4.Asin.in pract.exequut.§. 19.c.5.limit.13.n.2.Bero.q.50.n.1.vbi dicit quòd nemo discrepat ab ista opinione Capra reg.15.n.55. Menocch. cons.991.nu.7.vers.5.mouet melib.10. Rimin.iun.cons.486.nu.10.lib.5.Masull.in add.ad Capic.dec.98.nu.2.Crot.cons.75.n.1.& 16.lib.1.* vbi dicit quòd hoc procedit etiam si statutum esset à Papa confirmatum, *Carpan. super Statut. Mediol.p.1.c.95.nu.6.Decian. in tract.crim. p.1. lib.2.c.35. nu.10.*

453 & ratio huius conclusionis est quia probatio respicit decisoria quia ab ea victoria dependet ideò eos non comprahēdit, *l.qui accusare C.de edend.Bar.in l.illus fustum ff.de hijs qui not.infam.Aret.in c. dilecti col.pen.de iudi. & in c.quod clericis nu.13. de foro compet. Bald. in l.1. in fin. vers. tu ergo C. quæ sit longa consuet. Deci.Asin. & Soc.sen. Rimin.iun. & Crot. in locis paulo ante citatis Caccial. in l. cunctos populos nu. 132.C. de summ. trinit. & fid. cathol. Alex. cons. 16.nu.7.lib.5.cum alijs quos allegaui supra lim.7. nu.140.& seq.*

454 Ampliatur modo prædicta conclusio, vt procedat etiam si causa tractaretur in curia seculari *Calderin. in disputat. supra citata Ancher. in repet.cap. ea quæ in vltim. colum. vers. ex prædictis de regul. iur. in 6. Felin.in cap.2.num.15.de probat.Marsil.singul.29.Asin.eadem.limit.13. Carpan.d.cap.95.num.8.*

455 Ampliatur vt eadem conclusio procedat etiam quòd quis fecisset se clericum post solutione quām vult probare, *Alexan. cons.211. num.4.volum.2.Soccin. sen.cons.271. circa finem volum.2.Soccin.iun.cons.21.num.8.lib.1.Roland. cons.57.num.28.volum.2. Riminald.iun.cons.15. nu.95.lib.1.Carpan. in pracit.cap.95.nu.7.*

456 Quæro 82. vtrū valeat statutū tollens ferias inductas in honorem Dei: vtputa ꝙ potestas possit procedere contra delinquētes ēt diebus festiuis,& feriatis ī honorē Dei, *affirmat Decia.* in

in tract.crim.p.1.lib.3.c.34.n.15.ad ꝙ *allegat glo. in l.quatraginta,& ibidē Bal.C.de ferijs Seuer.in repet.l.oēs populi nu.36. ff. de inst. & iur.* & in casu proposito puto qđ sit vera dicta opinio, vt delinquēs citius, & facilius puniri possit secus in alijs casibus in quibus statutum nō posset tollere ferias inductas in honorem Dei, quia ipsæ feriæ sunt inductæ de iure diuino, vt est in 3. præcepto dialogi hoc est Sabbata sanctifices.

457 Quæro 83. vtrū statutum ꝙ pater non possit meliorare vnū filium in præiuditium aliorū filiorū habebit locum ēt si pater vellet meliorare filiū clericum, & aliqui vr̄ affirmare, ꝙ hoc nō posset facere in præiuditium aliorum, *Dec. cons.114.col.1.& 2.Carpan.super stat. Mediol.p.1. c.305.n.12.* vbi loquitur ī statuto Med. & sicut tale statutū operatur cōtra eos ita eod. modo dēt eis prodesse quia si eis non relinquit prout alijs filijs poterunt petere equalactionē quia tunc statutum est eis fauorabile *Papp.cons.60. n.2. vbi adhoc allegat l.oīa priuilegia C.de episco.& cler.c.2.de consuet. Doctores in c.eccl.S.M.de const. Bar.& alij in l.cunctos populos C.de sum.tri. & fid. cath. Butr. & alij in c.qđ clericis de foro cōpet. Lap. alleg.100.Capra reg.15.n.32.* Verum si legitima aliorum filiorum nō minuit, pōt pater illum meliorare, prout posset quēlibet alium ex eius filijs meliorare ēt si femina esset, *vt post alios Molfes.ad consuet.Neap.par.3.q.7.per totam.*

458 Quæro 84. vtrū statutum ꝙ coloni possint renuntiare suæ cōditioni habeat locum in colonis, & conductoribus à clericis, & ecclesijs, & dico quod non, qa ipsi in præiuditium ecclesiæ, & clericorum non possunt illi renuntiare, *Bar.cons.187. in 1.dub. Ladrecb.cons.103.n.3.circa fin. Alex.in addit.ad Bart.in auth.cassa C.de sacros.eccles. Abb.n.30.& Fel.n.104. in 2.exempl. in c.eccl.S.M.de const. Dec.in d.Auth.cassa nu.18. Caccial.in repet.l.omnes populi nu.190.vers.ex his infertur ff.de iust.& iur. Surd.cons.301.n.78.lib.3. Capra reg.15.n.28.Lādrecb.cons.103.n.3.circa fi.*

459 Quæro 85. vtrum statutum laicorum disponens quod ecclesia, vel clerici nunquā possint præscribere sit validū, & circa hanc quæstionē Villaut.*dec.15.nu.17.* tenet quod sic, ad quod allegat *Doct. in pluries citato c.eccl.S.M. de const.* mihi vero vna cū Vulpell.*in tract.de libert.ecclesiastica p.2.n.2.* vr̄ totum oppositum esse omninò dicendum, & hoc duabus rationibus quarum prima est quia statutum hoc expresse meminit de clericis, & ecclesijs, & quotiescumq; statutum laicorum expresse disponit de clericis, vel ecclesijs est nullum ex defectu potestatis, *vt latè dixi supra in præsenti eff.ampl.9.nu.44.* Secunda ratio est quia tale statutum est ēt nullum ex defectu potestatis ex quo tendit contra libertatem ecclesiasticā ex quo tollit ecclesiæ, & clericis præscriptionem quæ est eis permissa ex dispositione iuris canonici, & ciuilis *vt toto tit.extra de præscript.& ff.& C.eod.tit.* & quotiescumq; statutum tollit clericis id, quod sibi competit ex dispositione iuris canonici, & ciuilis dicitur contra libertatem ecclesiasticā,

460 *vt dixi ēt supra ampl.12.nu.68.* posset tamen saluari opinio Villaut vbi statutum non tolleret indistinctè præscriptionem, sed tantum eā tolleret qñ ipsa esset cum mala fide quia tūc esset valida ex quo se conformat cum dispositione iuris canonici quo iure nunquam permittitur

461 præscriptio cum mala fide *c.vigilanti, & c.fin.de præscript.c.possessor.& ibi gl.de reg.iur.in 6.Frāci. Balb.de præscript.in 3.par.vlt.par.princ.q.2.n.1. fol.537.Tho.Zerol.in prax.episcop.in ver.pscriptio §.3.Siluest.in sum.in eo.verb.il 1.nu.1.vers.2.vt patet,* & ita procedit opinio contraria quæ saluat, vt liget clericos non vt statutū est, sed quia continet idēmet quod ius canonicū sanciuit.

462 Quæro 68. vtrum statutum requirens consensum agnatorum in contractu mulieris, vel minoris verificetur, & sit ei satisfactum si consēsit agnatus clericis, & dico quod sic, *Lābert. in tract.de contract.gl.17.q.8.n.13. Carpan.super*

463 *stat. Mediol.c.328.n.508.lib.1.* qui dicunt quod secus est in monacis, & alijs regularibus quia ipsi nō possunt tale cōsensum præstare ex quo sunt mortui mundo *c.nō indicans 12.q.1.l.Deo nobis vbi hoc notat Bal.C.de episc.& cler.§.distrahantur in auth.de nupt.Port.cons.107.nu.33.Tappia in repe. Auth. ingressi in verb. sua cap.14.nu. 6.Borell.cons.67.nu.3.*

464 Quæro 87. vtrum statutum disponens quòd contractus non possit aliter probari quam per instrumentum habeat locum, & comprehendat clericos, ita vt nec ipsi possint suos contractus probare aliter quàm per instrumentum, & dico quòd non, *Crot.cons.75.nu.13.Ladrecb. d.cons.103.nu.3.vers.nunc quoniam lib.1.*

465 Quæro 88. an statutum laicorum possit interpretari testamenta clericorum, vt si diceret ꝙ filij positi in conditione censeantur, vel non censeantur positi in dispositione, & vocati, vel quod testator semper præsumatur tollere Falcidiam, & Trebellianicam, & dico ꝙ non nisi clericus in condendo ipsum testamentum voluisset, vti iure municipali, & forma à statutis tradita, *Picus in l. Titia, §. Titia cùm nuberet, nu. 58.ff.de leg.2. Mantica in tract.de coniect. vltim. volunt.lib.6.tit.7.nu.20.*

466 Quæro 89. vtrum statutum mandans ꝙ donatio rei de qua nō est tradita possessio donatario in vita donantis sit nullius momenti habeat locum qñ esset facta donatio clerico, *vide Henning.Goden.Vlter.cons.36.nu.6.& 7. Coler. in tract. de process. execut. p.1.c.3.nu.197.*

467 Quæro 90. vtrū valeat statutū quod pro funere, vel exequijs non possit expendi nisi vsq;

ad

ad tantā summā, & dico ꝙ non. *Rom. sing. 363. Borell. super prag. odia litiū §. 1. glo. 3. n. 235. Afin. in l. si quis sepulcrū n. 65. ff. de religios. & sumpt. funer. Fel. in c. Eccl. S. M. n. 95. vers. memini tandē, & ibi ēt Dec. n. 63. de consti. Alb. in lucubr. ad Bar. in l. 1. n. 11. C. de sum. Trin. & fid. Cath.* vbi dicit ꝙ tale statutū est cōtra libertatē ecclesiasticā, *Crot. in l. oēs populi, n. 44. ff. de iust. & iur. Decia. in tract.*

468 *crim. p. 1. lib. 2. c. 34. n. 8.* ꝙ tñ intelligit esse verū qñ statutū disponit circa ea q̄ respiciunt salutē animæ secus in respicientibus pōpā, vt si disponeret de vestibus funeralibus, & similibus de quibus anima nullum consequitur beneficium *ita Fel. & Borel. locis cit. latè Vulpel. in trac.*

469 *de libert. eccl. p. 1. n. 8. & 9.* vbi dicit ꝙ funerales pōpæ magis sunt viuorum solatia, q̄ mortuorum suffragia *alleg. Diuum August. in lib. de cura pro mortuis c. 2. nu. 18. & Diuū Thom. 4. dist. 45. q. 2. & Gaetan. cas. 31. & ex nostratibus Abb. in c. fi. n. 6. de reb. eccles. alienan. vel non Nauarr. in manuale confess. cap. 27.*

470 Quæro 91. quid si statutum certo casu annullat donationē vtputa donationē excedentē talē summā vel factā inter affines an tale statutū annullat donationē factā laici, & dico quod non ēt si fiat in fauorē laici, *Puteus decis. 233. num. 5. lib. 3. Soc. sen. conf. 14. col. 1. lib. 4. Hond. conf. 3. num. 23. lib. 1.*

471 Quæro 92. vtrum statutum ꝙ prohibet fieri inuestiturā extraneis stant. heredibus emphiteutæ cōpræhendat ēt bona ecclesiarū, & ꝑsonæ ecclesiasticæ *affirmant Puteus decis. 6. Bur-*

472 *sat. conf. 93. n. 37. lib. 1.* & idē dr̄ in statuto disponente ꝙ nemo inuestiri debeat nisi vocato possessore rei alias inuestitura sit nulla quia si clericus inuestiat laicum non vocato possessore tunc inuestitura erit nulla ex quo non fuit seruata forma à statuto tradita qua fuit inhabilitata per statutū persona sibi supposita ad inuestiturā accipiendā nisi seruato certo modo,

473 *Nat. conf. 180. n. 4. lib. 2. vbi alleg. Alex. cōs. 93. lib. 2.* ꝙ dicit ēt *Ladrech. conf. 103. n. 2. Boni. in trac. de statutar. vrb præscript. gl. 19. n. 209. vbi alios allegat*, & dicit ꝙ hoc procedit ēt si is qui deberet inuestiri esset clericus qd̄ vltimū non puto verum *per ea q̄ scripsi supra in statuto de cōpromissis faciendis in num. 412. & in stat. de retract. dixi etiam supra num. 383.*

474 Quæro 93. vtrum statutum ꝙ certa bona nō possint alienari extra familiā cōpræhēdat clericos aliq affirmant qd̄ tale statutum dicitur conditum fauore publicæ vtilitatis, & ad cōseruandas familias, & tale statutum cōprehendit clericos, tā actiuè, q̄ passiuè. s. vt nō possint vendere neque emere talia bona *Signorol. de Homod. conf. 21. per tot. Gail obser. 32. n. 5. lib. 2.*

475 Quæro 94. an statutum imponens gabellā vel collectam ꝑ cōtractu vel aliquo actu liget ēt clericos, & dico ꝙ non *Bald. in l. 1. q. fi. de contrahend. empt. Butr. in c. non minus de immun. eccl. & in c. 1. in fi. de censib. Abb. conf. 1. vol. 1. & conf. 13. vol. 2. Rolan. conf. 71. n. 8. lib. 4. Tiraq. de retr. lig. §. 1. gl. 13. n. 11. vbi de com. testatur Bertacch. in tract. de gabb. in 7. p princ. q. 6. Remigg. de Gōn. in tract. de charit. subsid. q. 65. n. 51. in 15. to. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 192. Ferret. in tract. de gabell. n. 443. & 431. vbi multos alios allegat*, & quia de ista materia latè sū tractaturus infra effectu sequenti ideò me remicto ad ibi dicenda.

476 Limitatur 1. ista conclusio vbi statutū gabellā imponeret pro contractu, qui fit causa negotiationis vt si statutum diceret ꝙ ementes grana vel vina, & illa reuendant soluāt tot pro gabella tale statutum ligabit ēt clericos ratione negotiationis, *Ferret. d. n. 431. vbi allegat glos. in clem. præsenti de cens. Fider. de Sen. conf. 111*

477 Limitatur 2. vbi statutum imponeret gabellā pro cōmuni necessitate, vel vtilitate, *Ferret. in tract. de gabell. n. 432.* sed non est vera, nisi Summi Pontificis accedat licentia *c. nō minus, vbi Abbas de imm. ecclesiastice Molina disp. 672. in 3. euentu concl. 1. & c. aduersus de immu. eccles. Azor. p. 1. moral. lib. 5. c. 13. q. 8.*

478 Quæro 95. quid de statuto disponēte ꝙ pater vel mater non possit disponere vltra decimā partē ēt pro anima, & aliā nonam reseruet filiis an sit validum, & dico ꝙ sit quia causa filiorum est magis priuilegiata, q̄ cā pia, *Anche. conf. 25. Suarez in repet. l. quoniā in prioribus in declarat. l. regni §. ad primum huius n. 7. & 8. car. mihi 409.* pro quo satis ad propositum Diuus August. *ait filijs magis, q̄ piæ causæ parentum hereditas relinquenda est, & qui contrarium facere voluerit alium quærat pro consilio quam Augustinum ita habetur in cap. fin. 17. q. 4.*

479 Quæro 96. vtrum valeat statutum prout est Venetijs ꝙ res immobiles, q̄ peruenient apud clericos, vel ecclesiā non possint per eas retineri sed teneant̄ illas vēdere infra certum tēpus, & respondendum est ꝙ non *Ferdin. Vasq. in tractat. de success. creat. §. 10. n. 648. vers. deniq; leges humanæ, Apont. supra citat. in fine nu. 338.*

480 Quæro 97. vtrū statutum mādās ꝙ ꝓ oībus causis soluant̄ sportulæ iudicibus an teneātur illas soluere clerici, & dico ꝙ non qa ipsi sunt priuilegiati *l. cum eccl. C. de episc. & cler. Bald. in l. cunctos populos col. 18. C. de summ. trin. & fid. cath. Ferrett. in tract. de gabell. nu. 342.*

481 Quæro 98. vtrū statutum ꝙ emptor teneat̄ insolidum ad gabellā habeat locum in eo qui emit ab ecclesia, & dico ꝙ non qa si ipse teneretur gabellā soluere ecclesia, & clerici tanto minus venderent res suas oneratas soluptione gabellæ ꝑ statutum, & sic per indirectum ecclesia lederet̄ *Maccabr. cōs. 18. n. 33. 34. & 35. vbi alios allegat, & vltra ibi allegatos idē dixit Florian. de*

sancimus in prin. n. 8. vers. item quæro an istud ius car. mihi 20. Capic. dec. 98. n. 2. & per tot. Neapod. in consuetud. Neapol. si ecclesia in verb. sed quid de clericis, & in consuet. vbi domus in verb. ecclesiæ Io. de Amicis cons. 14. nu. 6. Tiraq. in tract. de retract. lignag. §. 1. gl. 13. n. 2. 4. & 6. & per tot. & in trac. de iur. primog. q. 44. nu. 9. vbi multos allegat Mantua in li. 2. de dialog. iuris dialog. 39. in fi. Marãt. disp. 8. & per tot. & præcipuè n. 34. Maxilla super consuetud. Barens. in cõsuet. quæ incipit Colonus car. 51. Barbat. cons. 65. col. antepen. vol. 4. & in repet. rub. de reb. eccl. non alienan. n. 157. Deci. cons. 282. n. 7. Socin. cons. 45. n. 2. vol. 3. Boer. decis. 231. nu. 2. Roland. cons. 21. n. 7. vol. 1. Crot. cons. 135. n. 12. lib. 1. Natt. super stat. quod stant. mascul. in 3. q. princ. n. 88. Surd. cons. 2. nu. 2. & 3. lib. 1. Cumia super ritu istius Regni c. 40. nu. 287. vbi multos alios allegat Muta super consuet. huius vrb. c. 26. n. 144. vbi multos alios allegat. & testatur de com. opi. Carpan. super stat. Med. p. 1. c. 434. nu. 101. Franch. decis. 9. per tot. & decis. 285. Intrigl. sing. 330. & 337. & vtrobiq. alios allegat Io. Iacob. à Ferro super l. municip. Vincent. c. 14. n. 8. & 21. & 33. Ladretch. cons. 103. n. 1. vers. est lex municip. circa mediũ Bursat. cons. 93. n. 22. & 29. lib. 1. Hond. cõs. 3. per tot. lib. 1. & ꝓ hac opinione adducit quãdã rationem Marant. disput. 8. nu. 26. quæ tñ non est vera, ideo vera ratio puto ꝙ sit quia statutũ de retractu non est contra neq; præter dispositio- 384 nem iuris canonaci sed secundũ illam *c. constitutus de in integr. rest. vbi Butr. & Imol. Mut. d. c. 26. n. 150. Cauag. super decr. Mõtisferr. in proœm. q. 3. nu. 7. & 8.* vbi dicit quòd hoc statutũ non est correctoriũ iuris cõis sed potius fauorabile, Alij vero tenuerunt opinionẽ totam oppo- 385 sitã prædictæ hoc est ꝙ clerici indistinctè non ligentur statuto de retractu, tàm actiuè quàm passiuè ita vt non possint retrahere neq; ab eis retrahi, hanc opinionẽ fuerunt sequuti *Franc. dec. 285. prout eũ refert Masull. in add. ad Capic. dec. 66. n. 1. vers. an clerici ligentur, Bened. Canosclus. in tract. de priuileg. cleric. in tit. de iure congrui priuileg. 1. Borell. super Prag. odia litium §. 1. gl. 3. nu. 238. vbi alios allegat Tiraq. qui tamen contrariam* 386 *opinionem sequitur in d. glos. 13. n. 3.* Alij aliam, & tertiam approbauerunt opinionẽ vt .s. ius retractus non habeat locũ in clericis, tàm actiuè, quàm passiuè sed actiuè tantũ hoc est vt ab eius posse non possit retrahi sed benè ipsi possint ab alijs retrahere *ità Abb. Imol. & cæteri scribentes in c. constitutus de restit. in integr. Io. Andr. in c. dilecti de for. compet. & in c. fi. de officio deleg. in 6. Affl. in tract. de iur. protomis. §. 9. n. 15. & 16. in fi. in 17. to. tract. diuers. car. mihi 17. Rim. iun. cons. 449. n. 35. lib. 3. cum multis quos cit. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 9. n. 9. Tiraq. in d. trac. de retract. lignager §. 1. glos. 8. n. 41. Dec. cons. 282. n. 7. Ias. in l. de quibus n. 12. ff. de leg. Surd. cons. 2. n. 14. & seq. & per tot. lib. 1. vbi hanc opin. conatur validissimis arg. defendere, & roborare, Marant. d. disput. 8. n. 14.* quarum rationũ principalior est 387 quia statuta laicorum prosunt clericis licèt eis nõ æque noceant *Bald. cons. 3. col. 2. lib. 1. Crauet. cons. 441. n. 6. lib. 3.* cuius rationẽ, & veritatẽ dicã hic inferius loco suo. Ego verò in tanta Doctorũ varietate (licèt Marant. d. disp. 8. n. 33. diuidat hanc q̃st. in 4. mẽbris de quibus ibi ꝑ eũ) procederẽ hoc modo distinguẽdo aut statutum dirigit eius verba ad rem aut ad vendentem aut ad ementem.

388 Primo casu qñ statutũ dirigit eius verba ad rem vt quia dicit ꝙ res vendita vel vendita sine certa denuntiatione vel forma vel alia sollẽnitate ab eodẽ statuto traddita possit à vicino vel consanguineo venditoris retrahi, & tũc quia statutũ loquit in rẽ quæ est subiecta laicis retractus habebit locũ tã contra clericos emẽtes à laicis q̃ contra laicos ementes à clericis qa semper cõsanguinei vel vicini ꝑferũtur *ità Innoc. in c. pastoral. de for. cõpet. Imol. in c. quod clericis eod. tit. Ang. in l. heres absens. §. 1. col. pen. in fi. ff. de iud. Soc. sen. cons. 45. lib. 3. Tiraq. in tract. de retract. lignager. §. 1. gl. 13. nu. 10. & seqq. & in ll. connubialibus gl. 8. n. 225. Marant. disput. 8. n. 50. Mazzol. cons. 87. nu. 30. & seq. vbi alios cit. Corn. cons. 152. col. 2. lib. 1. Crauett. cons. 271. col. 1. & 2. lib. 2. Roland. in tract. de lucro dotis q. 36. Burs. qui alios alleg. cõs. 93. n. 30. li. 1. Hond. cõs. 3. n. 8. lib. 1.*

389 Secundo casu qñ statutũ dirigit eius verba ad ementẽ vt quia dicat quòd emptor rei vicinæ vel consanguinei teneatur illã reuẽdere cõsanguineo vel vicino retrahere volẽti, & tunc dico ꝙ aut emit clericus à laico aut laicus à clerico; primo casu nõ habebit locũ retractus quia statutũ loquẽs in personã nõ potest ligare clericũ sibi non subditũ *Imol. in c. quòd clericis vbi Abb. n. 8. de foro cõpet. Alex. cons. 210. nu. 11. vol. 2. & cons. 44. n. 10. vol. 5. Soc. iun. cõs. 71. n. 17. vol. 4. Brun. super stat. quòd stant. mascul. art. 6. n. 8. et art. 8. n. 9. Surd. d. cons. 2. nu. 26.* Secundo 390 vero casu scilicet qñ emptor emit à clerico habebit locũ retractus qa postquã res deuenit ad laicũ tit. emptionis lex immediate operat suũ effectũ contra subditum possessorem ipsius rei *ità Marant. disp. 8. vbi ad hoc cit. Bald. in auth. cassa in 5. q. C. de sacros. eccl. & vltra idẽ dixerunt multi relati per Bursat. cons. 93. n. 30. lib. 1. Nepita super consuet. clarissimæ Ciuitatis Cataniæ tit. 40. nu. 19. Intrigl. super bull. q. 24. nu. 5. Masull. in add. ad Capic. decis. 66. nu. 1. Io. de Amicis cons. 14. nu. 3. vbi test. de comm. opin.*

391 Tertio casu qñ statutũ dirigit eius verba ad venditorem vt qa statutũ dicit ꝙ quilibet vẽdere volens suum prædiũ illud teneat vendere suo vicino vel consanguineo tunc et est distinguendũ aut venditio fit per clericũ, & tunc ex

quo

quo statutũ disponit precipiendo circa personam non subiectam isto casu clericũ vendentẽ non cõptæhendit, *Marant. latè disp. 8. n. 8. 44. 51. & per tot. Hond. cons. 3. n. 11. 23. & per tot. lib. 1. Rip. respo. 4. nu. 21. & seq. Soc. iun. cons. 1. nu. 9. & sequen. lib. 3. Rimind. iun. cons. 449. num. 32. & seq. lib. 4. Vrsill. in annot. ad Affl. decis. 82. nu. 11. in fin. & num. 12. Boer. decis. 231. num. 1. Paris. de Put. dec. 233. n. 5. lib. 3.* & licet isto casu clericus

392 non possit cogi vendere vicino vel consanguineo nihilominus ipse vicino vel cõsanguineus secundũ aliquos poterit retrahere ab eo, qui emit ab ipso clerico, *ità Soc. seu. cõs. 45. lib. 3. Tiraq. d. gl. 13. n. 10. & seq. Marant latè disp. 8. n. 50. Affl. de iur. protomis. in princ. n. 8. Hond. d. cons. 3. n. 8. cum multis, quos alleg. Carpan. super stat. Mediol. p. 1. c. 434. n. 71. & c. 417. nu. 6.* quæ opinio mihi non videtur vera qa si esset vera p indirectũ clericis tolleret facultas vendẽdi res suas cui sibi placuerit, & qa non possent ità de facili inuenire emptores prout inuenient si emptor esset certus q ab eius posse non posset auferri vigore dicti statuti, est bene verũ q si sta-

393 tutũ non simpliciter dictaret q habens rem venalem teneat illam vendere consanguineo vel vicino sed diceret q habens rem venalẽ teneat illã vendere sub asta ad hoc vt vicinus vel cõsanguineus preferat in vẽditione vel q teneat denuntiare vicino vel consanguineo q vult vendere talem rem tunc enim licèt clericus in venditione rerũ suarum non teneat facere requisita ab ipso statuto nihilominus emptor laicus, qui emit non seruata forma à statuto introducta compelliẽ vendere vicino vel cõsan-

394 guineo retrahere volenti, *Marant. disp. 8. nu. 44. 50. 51. & per tot.* Et licèt multi tenuerint q necẽt isto casu emens à clerico, q non seruauit requisita à statuto in venditionibus sit tutus, & non teneat retrouendere prout sunt aliqui, quos recenset *Hond. d. cons. 3. n. 34. lib. 1.* nihilominus, qa laicus emptor est suppositus statuto, & emit nõ seruata forma ipsius statuti poterit cõpelli ad vendendũ, quidquid ipsi in cõ-

395 trariũ dixerint, aut venditio fuit facta per laicum clerico, & tunc qa isto casu statutum disponit circa rem, & personas subditas, emptor licèt clericus poterit cõpelli ad reuendendum vicino, vel consanguineo, qa emit ab eo, q nõ poterat liberè vendere, nec tollere ius vicino, vel cõsanguineo acquisitum, *Boer. dec. 231. n. 2. Roland. cõs. 21. n. 7. lib. 1. Afflict. in tract. de iur. protom. in 3. notab. vers. ità quæro vbi test. de com. opi. Hond. cons. 3. n. 7. lib. 1. Marant. disp. 8. nu. 35. & 38. vbi ad hoc adducit optimas rationes Capi. de-*

396 *cis. 98. Carpan. super stat. Mediol. c. 434. n. 100. lib. 1.* Et est aduertendũ quòd qñ clericus vendit clerico nunquã habebit locum ius cõgrui, qa tunc in statuentibus nulla potest adaptari iurisdictio tàm respectu personæ emptoris, vel venditoris quia non sunt statuentibus subiecti, necẽt respectu rei venditæ quia res clericorum sunt eidem iurisdictioni subiectæ *prout di-*

397 *xi sup in d. effect. ampliat. 4. nu. 10. & in terminis Marant. d. disp. 8. n. 51.* Necẽt qñ laicus vẽdidit clerico alius clericus poterit ab eo retrahere quia tũ ambo sunt priuilegiati in genere scilicet, tàm emptor, q retrahere volens, vnde melior est conditio possidentis *Marant. d. disp. 8. n. 55. quæ alleg. notata per Bart. in auth. quas actiones. C. de sacros. eccl. & Abb. in c. fi. de ordine cognit.*

398 Et licèt clerici aliquãdo, & certis casibus supponant statuto retractus nihilominus ecclesia nunquã in ad illud obseruare cõpelli poterit, *Sebast. Neapol. in consuet. Neapol. incipiente ecclesia, et sed quid de ecclesia Marant. d. disp. 8. n. 56.* vbi dicit q ecclesia nec actiuè, nec passiuè habet ius cõgrui, q in consuetudine huius vrb.

399 expressè est decisum, & determinatũ, & quãquã ecclesia nec actiuè, nec passiuè cõprahendatur in statuto de retractu nihilominus emẽs ab ea est tali statuto subiectus in oibus illis casibus in quibus est subiectus emens à clerico,

400 *Marant. d. disp. 8. n. 57.* vbi pro hac opinione adducit multa iura, & rationes. Sed an statutum disponens, q clerici, vel ecclesia nõ potiantur benefitio retractus valeat, & dico q sic, q à statuẽtes possunt auferre benefitiũ statuti ab eis introducti, *ità Tiraq. qui propè infinitos congerit in tract. de retract. lignag. §. 1. gl. 8. n. 42.* quod intelligo, pcedat si in iponiet statuto in quo pertritiũ, & disponiẽ de retractu fiat exceptuatio clericorũ, secus si post editũ statutum de retractu, & postquã fit ius clericis quæsitũ, & pgressu tẽporis fiat aliud statutum priuãs clericos tali benefitio q hoc statuẽtes facere non possunt *per ea, quæ dixit supra, hoc eod. effect. ampliat. 3. num. 27.*

401 Quæro 54. vtrum statutũ seruans certã partẽ bonorũ agnatis censeat illã reseruare agnatis clericis, aliqui dixerit quòd nõ, quia ipsi solum succedunt secundum dispositionem iuris cõm. *Franch. decis. 411. n. 5.* vbi asserit ità alias fuisse iudicatum, quæ tñ cõclusio est mag. cõmuniter damnata *prout dixi supra q. 6. nu. 277.* dum fui loquutus de statuto excludente fœminas propter masculos.

402 Quæro 55. an statutum excludens feminas pp masculos vendicet sibi locum ẽt in bonis emphiteuticis, & feudalibus ab ecclesia cocessis ita vt ab eis femina excludaẽ, & dico secundum aliquos q nõ, quia super illis laici disponere nequeunt *Bard. in l. libertis liberti eq; n. 24. C. de oper. lib. Bart. & cõmuniter DD. in l. ut. inr. 9. si liberi ff. de oper. libert. Imol. in fi. & alij scribentes in c. potuit de locat. Viui. in com. opi. lib. 1. in verb. statutũ excludens in 7. limit.* Sed in contrarium stat

403 veri-

veritas quia statutum prædictū non disponit de directo dominio, quod est penes ecclesiā sed tantum circa vtile dominium existens penes laicos, quod est laicale, & temporale, super quo laici disponere, & statuere legitime possunt *Rim. iun. conf. 558. n. 23. lib. 5. & conf. 268. nu. 16. lib. 5. allegat Anch. conf. 433. Alex. conf. 9. col. 1. vol. 5. Ruin. conf. 4. col. 2. vol. 1. & vltra eos idem dixit & Siluan. conf. 32. n. 16. Bursat. conf. 132. n. 8. vol. 2. vbi allegat Plot. conf. 93. Ancher. conf. 124. Becc. conf. 3. n. 49. & 62. & Ruin. in cōf. præd. n. 6. A petra in tract. de potest. princ. c. 4. p. 2. n. 60. & 62.*

404 Quæro 56. vtrum statutum quod emphiteuta non soluens canonē non cadat à iure suo, sed alias pœnas patiatur habeat locum etiam in emphiteotis ecclesiasticis, & clericorum *Bursat. conf. 409. n. 39. & 39. lib. 4.* dixit quod sic, mihi vero videtur totum oppositum quia hoc statutum tenderet contra ecclesiasticā libertatē ex quo tolleret ecclesijs, & clericis ea quæ sibi cōpetunt ex dispositione iuris communis hoc est pœnā caducitatis, in quā incurrit emphiteuta ecclesiæ,

405 qui per biennium cessat à solutione canonis, & emphiteuta clerici per triennium, *iuxta tex. in l. 2. C. de iur. emphit. & in auth. qui rem C. de sacros. eccl. in c. potuit, de locat. & iusta ea quæ tradunt Ias. in d. l. 2. n. 96. Corn. conf. 187. n. 1. lib. 1. Cott. in suis mem. in verbo emphiteuta priuati (agn. in d. auth. qui rem n. 18. Alex. conf. 120. n. 2. lib. 5. Rui. conf. 110. n. 1. & conf. 167. n. 10. lib. 1. cum multis alijs, quos allegat Corb. de iur. emphit. tit. ex quibus causis emph. iure suo priuatur in princ. n. 1. cart. 184.* & quotiescumq; statutum tollit ecclesiæ, & clericis id quod sibi cōpetit ex dispositione iuris communis, tam ciuilis, quàm canonici semper dicitur contra ecclesiasticā libertatē *vt dixi supra in præsenti effect. ampliat. 10. n. 68.* ideo nō valet.

406 Quæro 57. vtrū statutum inducens præscriptionē super debito non petito ex negligentia creditoris noceat clericis, & dico quod non est, quod clericus esset hæres laici contra quē laicū fuit incepta, & non perfecta præscriptio, *Brun. in tract. super stat. quod stant. mascul. art. 6. n. 10. Fel. in c. eccl. S. M. nu. 101. de const. & ibi etiā Deci. nu. 206. & 207. Cioff. conf. 20. nu. 6. & per tot. lib. 1. Bouins in tract. de statutaria præscript. glos. 19. nu. 211. Scotus conf. 15. nu. 17. to. 2. lib. 3. Anche. in c. vt fama nu. 11. de oper. noui nuntiation. Carpan. super stat. Mediol. c. 112. nu. 3. lib. 1. vbi alios alleg.* & licèt in hoc contrarium tenuerit *Rim. iun. qui test. de mag. com. opi. in conf. 479. nu. 12. lib. 4.* nihilominus non est recedendum à priori opinione quæ reuera est magis com. & sicut clerico petenti suum debitum non pōt opponi de tali

407 præscriptione à statuto inducta ità est è cōtra dum ipse conuenitur non poterit de eadē præscriptione se letari, *ita Bal. in c. eccl. S. M. n. 35. de const. Abb. in c. quod clericis nu. 34. de foro compet.* *Carpan. in d. c. 112. nu. 86.* & idē puto esse dicendum quando laicus successit clerico ex quo præscriptio 10. annorum incipit currere à die mortis ipsius clerici, quia statutum non poterat afficere clericos eius vita durante, & idē puto esse dicēdum si creditum fuit contractum cum laico, cui successit clericus, & ipsi clerico successit laicus; namq; durante vita ipsius clerici præscriptio stat in suspenso, & tempus vitæ clerici habetur pro non decurso *ad tradita per glos. & Doct. in l. fi. C. de tēpor. in integ. rest. & per Sfor. Odd. de restit. in integr. p. 1. q. 20. n. 70. & seqq.*

408 Quæro 58. an statutum quod vniuersitas teneatur capere malefactorem sub certa pœna habeat locum, & incidat in pœnā quando non capit malefactorem clericum, & dico quod non *Bald. in c. cum non ab homine col. fi. de iud. vbi et Fel. n. 2. idē Fel. in c. eccl. S. M. n. 141. de const. Marf. in rub. de fideiuss. n. 110. & 141. Nicol. Laiscus in tract. de iur. vniuers. p. 4. r. 1. n. 94. Borell. super Pragm. odia litium §. 1. gl. 3. n. 228.* & ratio est quia in omni dispositione sunt præsupponenda extrema habilia ad

409 actum, *Abb. conf. 50. n. 4. & conf. 53. nu. 3. lib. 2. Calcan. conf. 87. n. 3. Ruin. conf. 144. nu. 12. lib. 5. & dixi in tract. de except. in prælud. n. 157. & 156. Io. Lupus in c. per vestras cart. 29. de donat. inter virū, & vxor. Cappell. Tolos. dec. 256. Suarez in tit. de lus guuern. q. 5. n. 5. Afin. de execut. §. 2. q. 8. nu. 1. idem Suarez. in legib. fori in tit. de cession. bon. q. 5. num. 5. cart. mihi 300.*

410 Et sic statutum prædictum intelligitur de malefactore qui pōt capi ab vniuersitate sed clericus non pōt capi, per ea quæ dixi supra effectu præcedenti ampliat. 81. per tot. sequitur vt isto casu non habeat locum statutum prædictum *sic alias in simili dixi in meo tract. de excep. in prælud. n. 156.* quòd statutum permictēs vt debitor possit personaliter capi, & carcerari intelligitur de debitore qui de iure sit talis, quod possit capi secus si esset aliquo modo de iure priuilegiatus, *Mattesil. sing. 51. Matth. Brun. de cession. bonor. q. 10. n. 3. addent. ad Dec. in l. toto iure ff. de reg. iur. Curt. in l. 2. §. oēs in fin. ff. de iudit. Caualc. qui alios congerit de tutor. n. 317. Cum. super rit. istius Regni c. 31. nu. 7.*

411 sic et alias dicemus quod statutum prædictum non habet locum quando malefactores sunt in tāto numero quod vniuersitas non pōt illis resistere, & capere de facto *Bald. in l. 5. n. 10. C. de episc. & cler. & in l. 1. §. occisorum n. 2. ff. ad senat. consult. Sillan. Marf. in l. lege Cornel. nu. 118. ff. ad l. Corn. de sicar. Osascus decis. 138. n. 25. & decis. 88. nu. 31. & 32. Franc. Marc. decis. 555. n. 1. & 2. & decis. 556. nu. 4. lib. 2. Nicol. Laiscus d. p. 4. n. 101. Bonaccoss. in q. crim. in verb. villa in princ.* & nihilominus solū differunt ista impedimenta quia in isto casu impedimentū est facti, & in statuto nostræ quæstionis est impedimentū iuris ergo eod. modo est dicendū quando non potest illos capere de iure.

Quæ-

412 Quaro 59. an statutum de cõpromissis faciẽdis inter affines liget ita vt ipsi possint alios compellere, & cõpelli ad cõpromittendũ circa quã quęstionẽ tres diuersas reperio opiniones Primã quòd eos indistinctè non liget q̃ sequuti sunt *Bald. in c. cũ venisset col. 4. de eo qui mittitur in possess. Alex. cons. 210. nu. 2. & cons. 211. col. 4. vers. idem ẽt voluis vol. 2. Bart. Soc. cons. 71. n. 12. vol. 4. Marãt. p. 2. actu. 2. n. 26. Mars. in repet. rub. ff. de fideiuss. n. 142. Arnon. dialog. 26. quos oẽs, & alios recenset Borell. super Pragmat. odia litium §. 1. gl. 3. nu. 225.* vbi dicit q̃ hæc est verior, & communior opinio q̃ sequunt communiter DD. maiori pondere numero, & mensura, & q̃ nemo dubitat q̃ ipsa sit sequẽda, & vltra pẽu allegatos idẽ dixerunt *Corn. cons. 114. in princ. vol. 2. Cotta in suis memor. in verb. clerici ligantur vers. ex quo infertur & vers. sed ista deberent idem Mars. sing. 467. n. 9. vers. itẽ prædictũ statutũ non obstat, & in l. circumcidere §. sermo nu. 9. ff. ad l. Corn. de sicar. Roland. cons. 57. n. 28. vol. 2. & per tot. vbi testatur de com. opi. Visill. in adnot. ad Affl. decis. 46. n. 9. Rim. sen. cõs. 483. n. 8. lib. 3. & cons. 268. n. 14. li. 2. vbi Rim. iun. in addit. Dec. in c. eccl. S. M. n. 50. 51. de constit. Ruin. cons. 23. nu. 16. lib. 2. Anibal in addit. ad Alb. cons. 460. nu. 5. in lit. C. lib. 3. Nicol. Carbon. in pract. pract. c. 9. nu. 80. lib. 3. Fuscus in sing. in lit. C. n. 124.* qui dicit q̃ hæc est *verior opinio Remigg. de Gonn. in tract. de caritat. subsid. q. 64. n. 4. in 15. to. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 192. Arnon. sing. 38. Blanch. in tract. de cõpromiss. in 3. q. princip. n. 32. vers. clericus Gramm. cons. 1. nu. 33. post decis. Surd. cõs. 2. n. 16. vbi testatur de com. op.*

413 Secunda fuit opinio illorũ qui dixerunt quòd ex quo tale statutũ respicit ordinẽ, & modum pcedẽdi liget ipsos clericos tàm actiuè quàm passiuè, quã opinionẽ sequuti fuerunt *Bald. sibimet contrarius cõs. 171. lib. 2. Corn. ẽt sibimet cõtrarius cons. 9. per tot. & cons. 25. & cons. 64. vol. 3. Capic. decis. 66. n. 1. & 5. vbi dicit q̃ ità fuit decisũ per sacrũ Concil. Neapol. Alciat. in auth. cassan. 12. vers. insta laicorum C. de sacros. eccl. Blanch. d. n. 32* vbi examinat hanc quæstionẽ ad partes, & tãdẽ concludit p̃ ista opinione *Scala in tract. de consil. sapient. lib. 2. c. 13. Io. Aloys. de Leo in Auth. cassan. 19. C. de sacros. eccl. Intrigl. sing. 188. nu. 1. lib. 1. vbi alios allegat, & dicit q̃ hęc est approbata DD. sententia Burg. in tract. de laudim. p. 3. inspect. 24. n. 6. Freccia in tract. de præsent. instrum. p. 3. n. 13. vbi Addentes in lit. A. alios allegat Carpan. super stat. Mediol. c. 115. nu. 57. & seqq. p. 1.*

414 Tertia fuit opinio illorũ, qui dixerunt, quòd clerici non ligant prædicto statuto passiuè, sed tantũ actiuè, & sic vigore, talis statuti non possunt cogi ad cõpromittendũ licèt possint alios cogere, q̃a clerici gaudent priuilegijs statutarijs pro se, licèt non contra se, *Abb. & alij in c. eccl. S. M. de const. Bart. in l. cunctos populos C. de sum. trin. & fid. cath. Corn. cons. 61. lit. C. vol. 4. Benedict. Canosus in tract. de priuil. cler. in tit. de const. priuil. 11. Marant. in pract. p. 6. actu 2. n. 26. & 27. car. mihi 382. & disput. 8. n. 9. & 14. Vulpel. in tract. de libert. eccl. p. 3. n. 9. & 11. Cornazan. decis. 186. n. 7. & 8.* vbi testař de mag. com. * opin. & reuera hæc est verior, & tutior opinio quam vltra prædictos tenuerunt ẽt multi relati p̃ prima opinione, & licèt contra hanc vltimã opinionẽ videař tenere *Arnon. sing. 38. & Dealog. 26.* nihilominus nullatenus est recedendum ab hac vltima opinione.

415 Limitatur ista vltima opinio dum dicit q̃d clerici non possunt cogi ad cõpromictendũ vt nõ procedat qñ clericus voluisset se summictere tali statuto vt quia iã compromiserat naq; iterum põt cõpelli ad cõpromictendum *Rim. iun. cons. 798. n. 41. li. 7. vbi allegat Bart. in l. vt iuris iurandi §. si liberti ff. de oper. libert. Barbat. cons. 42. col. 6. lib. 1. Paris. cons. 53. n. 25. lib. 1. Crauett. cons. 186. n. 9. lib. 2.* Hæc r̃ñ limitatio non est vera ex quo clerici nõ solũ tacitè prout esset isto casu verũ ẽt nec expresse possunt se summictere statutis laicorum vt ex multis probaui *sup. ampl. 10. num. 53. & 54.*

416 Limitatur secundo, dũ dicit quòd poterũt alios cogere vt non habeat locum qñ clericus conuenitur ab alio clerico q̃a tũc sẽper, & indistinctè nõ operabiř aliquẽ effectum hoc statutum *Marant. in pract. p. 6. actu 2. n. 28. cart. mihi 383. Masull. in add. ad Capic. decis. 66. n. 1.*

417 Quæro 60. quid de statuto requirente consilium sapientis in litibus terminandis, an tale statutũ compræhendat clericos, & dico q̃ non *Cataldin. de Boncompagn. in tract. de sind. n. 162. qui mouetur per tex. in c. 2. de iud. & in c. ad nostrã cum*

418 *ibi not. de consuet. Scala in tract. de consil. sapien. lib. 2. c. 13. per tot.* Quã conclusionẽ intelligas vbi clericus conu[illegible]tur corã iudice ecclesiastico secus si ipse alios cõueniat corã iudice seculari, quia tali casu abstringiř statuto disponente de petendo consiliũ sapientis *Scala d. c. 13. Asin. in*

419 *pract. execut. §. 25. c. 4. n. 1.* Et aduertendũ est q̃ statutum prædictũ nunquã habebit locũ in curiis ecclesiasticis ẽt si vertetur causa inter laicos *Aneher. cons. 18. n. 1. & 7. qui allegat Bart. in l. cunctos populos in 1. q. C. de sum. trin. & fid. cath. Io. Calder. in sua disput. quæ incipit statuto Ciuitatis cauetur Io. Andr. in rub. de consuet. vers. quæritur in princ. quæst.*

420 Quæro 61. an statutum pũidens paeris salubritate cõpræhendat clericos, & dico q̃d sic q̃a tale statutũ respicit publicã, & communem vtilitatẽ *Iser. in c. 1. §. illicitas de pace iuram. firm. vbi ẽt Affl. n. 9. Paris. in tract. de reintegr. feud. c. 13. nu. 26. Ripa in tract. de peste in tit. de remed. ad conser. vbert. n. 234. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 3. n. 16. vbi alios allegat Menocch. cõs. 800. n. 21. & 22.*

& 22.lib.8.Gabriel.conf.37.n.5.lib.2. Surd. conf. 301.n.4.lib.3.licet ipse contrariũ teneat in casu suo, ꝙ pôt exẽplificari in statuto prohibẽte nè circumcirca vrbẽ fiat aliquod exercitiũ ꝙ aerem corrumpere possit vt est seminare orizã prout loquit Menoch. in casu suo vel ꝙ lina non madefiant prout exemplificat Vulpel. & oĩno hæc quæstio decidenda est secundum terminos optime fundatos, & discussos per Surd.d.conf.301.& cauendũ est à d.conf.800. Menoch. nã in multis libris deletum est quia est contra libertatem ecclesiasticam.

421 Quæro 62.vtrũ statutũ ꝙ credat libris mercatorũ liget clericos ita vt illud obseruare teneant, & dico quod non, *Abb.in c. ꝙ clericis n. 12.de foro compet.& ibi ẽt Butr. n. 9t. Aret.conf. 43.col.1.vers.2.moueor Capra reg.t5.n.61.62.& 66.Menoch.conf.991.nu.17.lib.10.* & intelligas vt illis non præiudicet quo ad eorum præiudi tium secus in eorũ fauorẽ quia tunc probabũt *Bald. in l. 2. col. 2. vers.dubitatur C.de constit.pecun.Cotta in memorial. in verb. clericus il 3. vers. & de consuetud.*

422 Quæro 63. an statutum disponẽs circa conseruationẽ passuũ liget ita clericos ꝓut laicos videt dicendũ ꝙ sic, ex quo tale statutũ respicit publicã vtilitatẽ, *Auend.in tract. de exequẽd. mand.princ.lib.1.c.t3.n.7.Messia super Pragm.taxe panis concl.t5.n.40.Menoch.conf.800.nu.28, lib.8.* & ideo si Communitas, vel Princeps faciat generale edictũ vt quicunq; accedens ad pascua cõmunia soluat tantũ pro singulo animali tunc clerici volentes mittere sua animalia tenentur soluere prout laici secus si simpliciter statutũ prohiberet nè animalia clericorũ possint pascere in pascuis cõmunibus qa tunc statutũ esset cõtra libertatẽ ecclesiasticam *Remigg.de Gonn.in tract.de carit.subsid.q.61.n.59.in 15.to.trac.diuers.p.2.car.mihi 185. Festas.in trac. de extim.& collect.p.4.c.1.n.49.* Hec opinio non est vera quando per prius solebant clerici sumere pascua in illis locis.

423 Quæro 64. quid de statuto, ꝙ prouidet circa formã rei localiter faciendæ seu iam factæ reparandæ vtputa si statutum daret modũ, & formã edificijs faciendis vt si dictaret ꝙ edificantes debeant dimictere viã latitudinis tot pedũ vel quod altius non tollat an tale statutum liget ẽt clericos, & affirmat *Menoch. conf. 800.n.16.lib.8.vbi ad hoc citat in argumentum l. ad instructionem cũ ibi not.C.de sacros. eccl. cuncta l.in totum de edifitijs priuatis ꝙ dixerunt ẽt Sal. in Auth.cassa C.de sacrosf. eccl. Ambros.de Opizon.in l.filius fam. §.diui n.88.ff.de legat. 1. Padilla in l. altius n.10.C.de seruit.& aqua Vulpell. in tract. de libert.eccles.p.2.n. 26.* & hoc dicit ẽt procedere in statutis de fango vel de inmũditijs nõ eijciendis vel de cloacis, *& ad hoc citat tex. in l.oẽs C. de aquid. lib. 11. de quo ẽt fuerunt loquuti Sal.in auth.cassa C.de episc.& cler.Gabriel conf.37.nu.4. vol.2.Vulpell.in tract.de libert.eccl.p.3.nu.16.& 12.*

424 Sed eorum opinio non est vera, vt ligentur statuto, sed tñ dictamine rationis, quæ in statuto continet, & ideo recurri debet ad episcopũ loci pro obseruantia talis statuti ab ecclesiasticis subiectis ipsi episcopo, *vt post Sotũ Surd. & alios Molfesius d.p.2.q.7.nu.46.& seqq. præcipuè n.48.Ambrosf.d.c.2t.nu.27.& seqq.*

425 Quæro 65. quid si statutũ disponat, qđ testamenta debeant insinuari infra certũ tẽpus aliàs non valeant an si in testamento clericus fuerit hæres institutus, & nihilominus testamentũ nõ fuerint insinuatũ annullet, & dico quòd non, nec propterea impedit hæreditat ẽ adire *Bal.q.5.& Fulgos.in auth.cassa C.de sum.tri. & fid.cath. & in l.cunctos populos eod.tit.Anchet. in c.canonũ statuta q.11.de consuet. Paris.de Put.in tract.de reass.instr.rub.9.n.4. in 4.to.tract. diuers. car.mihi 38.Marãt.disput.8.n.50.vers.secus si hæres Fel.in c.eccl.S.M.nu.70.vers. ad idẽ ꝙ notat de consil.Io.Batt.à Costa in tract. de retrotract.c.9.cas. 3.nu.10.* vbi ponit quid si instituatur nouitius, *Borell.super Pragmatica odia litiũ §.1.gl.3.n.229.* Quod secus est si statutũ disponeret ꝙ testamẽtũ seu instrumentũ non registratũ præsumat

426 falsũ, quia tũc valet, & debet seruari non solũ inter laicos, verũ ẽt inter elericos, qa tunc editũ censetur ad extirpandos malos mores, & ad tollẽdã occasionẽ falsificationis *Bal. in c. si quis per triginta in pen.col.si de feud. fuerit controu. inter dom.& agnat.in vsib.feud.Soc.sen.conf.97.n.2.li. 1.Anibal.in addit.ad Alb.conf.8.nu.24.lit. L.lib.*

427 *1.Fel.in præcit.c.eccl.S.M.n.82.* Sed quid è contra si testator est clericus, & hæres laicus an tunc debeat insinuari ꝓ eius validitate, & circa hanc quæstionẽ est distinguendũ aut statutum dirigit eius verba ad testatorem vt qa dicat qđ quilibet testator teneat vel debeat insinuari facere vel curare suum testamentum ad hoc vt valeat, & tunc ex quo statutum dirigit eius verba in non subditum non habebit locum in testamentis clericorum: aut statutum dirigit eius verba ad hæredem vt quia dicat ꝙ hæres teneat facere insinuari & registrari testamentũ, & tunc quia reqrit factum hæredis q est laicus, & statutẽtibus suppositus habebit locum ẽt in testamentis clericorum *Rim.sen.cõs. 483.n.10.lib.3.Alb.conf.513.nu.4.& t3.lib.3. Fel.d.c.eccl.S.M.n.83.in fi.Maluas.conf.3.nu.24. vbi alios allegat, & testatur de mag.com.op.Marãt. disput.8.nu.50. Carpan.super stat. Mediol.lib.1.c. 319.n.8.Io.Iacob.à Ferro super l. municip. vicent. c.t4.n.32.Hond.cõs.3.nu.32. vers. retentis lib. 1. Tusc.in suis conl.in lit.D.concl.644.n.5t. Acosta. d.n.9.*

428 quæ vltima conclusio procedit ẽt si statutum dictaret quòd testamentum non valeat nisi

nisi fuerit insinuatū, nec dicat per hæredē, aut per testatorē, quia adhuc requirit insinuatio pro eius validitate ēt ꝙ testatur fuerit clericus & hæres laicus vel è cōtra hæres clericus, & testator laicus, *Bart. in l. cunctos populos col. 9. C. de sum. trin. & fid. cath. p out eū allegat Crot. cons. 135. nu. 12. lib. 1.* Et ratio est quia tunc statutū dirigit eius verba ad rē, quæ oia supradicta procedunt in clericis, & aliis personis ecclesiasticis, at si esset hæres instituta ecclesia, vel alia causa pia, tunc sēper, & indistinctè erit validū testamentum ēt non facta insinuatione, & hoc tā si testator erat clericus, q̄ laicus, & tā si verba statuti diriguntur ad hæredem, q̄ ad testatorem, quia in ecclesia cessat oīs potestas statuendi, vt pluries est dictū, *Ladrecb. conf. 103. n. 3. q allegat Alex. conf. 109. num. 1. lib. 2. Corn. conf. 278. in princ. & conf. 104. lib. 2. Fel. in d. c. eccl. S. M. nu. 83. de const. Crotus in l. oēs populi n. 80. ff. de iust. & iur.* qd puro ꝓcedere ēt ꝙ statutū præsumeret testamēta nō insinuata ēr falsa, & simulata qa in ecclesia cessat oīs præsūptio fraudis, & simulationis quia ipsa præsumitur cultrix, & amatrix iustitiæ, *vt dixi sup. in præl. n. 173. & seqq.*

430 Quæro 66. quid si statutum dictaret ꝙ non valeat venditio nisi publicetur certo loco vel tēpore adhoc, vt quis contradicere vellet posset an tunc esset necessaria talis sollēnitas ēt ꝙ res deberet vendi clerico vel ecclesiæ *Bald. affirmat in c. clerici col. 1. vers. sed hic quæritur de tali dubio de iudit.* Natt. *conf. 180. nu. 4. lib. 2.* & idē est si

431 statutū diceret ꝙ venditio vel testamentū vel donatio non valet nisi per certum tēpus fuerit denuntiata potestati, & facta proclamatio, vel nisi donans vel vendens sit annorum tot vel ꝙ duo proximiores intersint, vel quid simile nā tale statutum habebit locum ēt ꝙ donatio vel venditio fieret clerico vel ecclesiæ, quia adhuc in ea requiruntur sollēnitates à statuto requisitæ, *Rim. iun. in §. 1. nu. 1040. in Instit. de donat. vbi alleg. Salic. in authen. cassa q. pen. C. de sacros. eccles. Cardin. in repet. c. perpendimus col. 15. de senten. excomm. & conf. 144. col. 3.*

432 Quæro 67. vtrū statutum disponens de laudemijs soluendis, vel non soluēdis certo casu, vel de quātitate laudemij cōprehēdat clericos, & aliqui tenuerunt quod sic *ita Fulgos. conf. 6. quē sequutus fuit Amod. à Pōtē in tract. de laud. q. 51. n. 1.* sed contraria opinio est oīno verior, q̄ defendit doctissimus iurisconsultus D. Burgi. *in suo copiosissimo tract. de laud. p. 3. in sp. 21. nu. 2.*

433 Quæro 68. vtrum statutum ꝙ quilibet conducens molēdinum actum ad molendum teneatur soluere tot cōicati habeat locum ēt in eo, qui conduxit ab ecclesia, *Bald. affirmat conf. 162. vol. 2.* sed eius opinio non habet locum qn̄ ecclesia lederet qa minus locaret bona sua, vel minus venderet, *vt post alios notat Surd. dec. 301.*

434 Quæro 69. an valeat statutū excludens clericos, vel alios religiosos à Collegio Doctorū, aliqui tenuerunt esse validū, huius opinionis fuit Alciat. *conf. 707. Carpan. super stat. Mediol. c. 414. n. 118. lib. 1. Caualc. dec. 18. n. 51. lib. 3.* Contrariam, & veriorem opinionem tenuerunt idem Caualc. *dec. 41. vbi allegat Alciat. conf. 30. lib. 2. alids est conf. 91. n. 3. Osascus decis. 17. Bero. conf. 146. nu. 18. lib. 3.*

435 Quæro 70. quid si in ciuitate extant duo statuta vnum ꝙ mater non poterit succedere nisi in certa parte si extāt agnati filij defuncti vsq; ad certum gradum, & aliud statutum, ꝙ clerici, & religiosi non potiantur benefitio statutorum an tunc agnati religiosi succedant exclusa matre, an verò succedat mater exclusis ipsis agnatis, *iuxta tex. in auth. defuncto C. ad senat. consult. Tertullian.* & dico ꝙ succedit mater tāquam vocata ex dispositione iuris cōis, *Ripa respons. 4. in fi. lib. 1. Rim. iun. conf. 15. n. 97.* Contrarium tn̄ tenuerunt aliqui relati per Soc. se. *conf. 241. n. 3. lib. 2.* vbi postquam multis argumentis vsus est pro tuenda cōtraria opinione tandē concludit ꝓ ista vltima, & idē est si in ciuitate adessent duo statuta vnum disponens ꝙ stant. mascul. feminas nō succedat, & aliud ꝙ

436 clericus, vel religiosus non possit excludere feminā quia isto casu succedit secundū dispositionē iuris com. *ita Caualc. dec. 18. nu. 50. & dec. 33. n. 15. circa mediū p. 3. vbi allegat Plot. in repet. l. si quādo n. 854. vers. 51. Soc. sen. conf. 241. col. 3. & seq. vol. 2. Dec. conf. 275. n. 4. Tiraq. in tract. de retract. lignag. §. 1. gl. 8. n. 42. & 43. & vltra idē dixerunt Rip. respōs. 6. n. 3. in tit. de iur. gent. & ciuil. Maccabr. cōs. 58. n. 72. Rim. sen. cōs. 217. n. 4. & 5. lib. 2. Rim. iun. cōs. 341. nu. 18. lib. 3.* Ego vero ita

437 distinguerē aut statutū, in quo mater excluditur, dicit ꝙ religiosi nō potiant benefitio talis statuti, & procedit prima opinio, aut religiosi excludunt à benefitio statutorū per statutū separatū, & postquā eis est quæsitum ius ex alio statuto, & tunc ꝓcedit secunda opinio *iuxta ea quæ dixi supra præsenti eff. n. 14. & seq. amp. 3.*

438 Quæro 71. vtrū valeat statutū ꝙ colonus clerici, vel ecclesiæ teneat ad collectā, seu gabellā ꝓ dn̄o, & dico ꝙ nō *Bal. in l. hij penes C. de agrico. & cēsit. lib. 11. & in l. 1. C. de Episc. & cler. Ang. in auth. de nō alienād. §. qa vero Bertach. in tract. de gabell. p. 7. n. 14. in 12. tom. tract. diuers. car. mihi 64. Alb. cōs. 8. n. 18. in fi. lib. 1.* & regulariter statutū (ꝓut est Perusiæ) mandans ꝙ coloni clericorū aliquo casu teneant pro dn̄is reputat iniustū, & iniquū *Bart. in l. hij penes C. de agricol. & cēsit. lib. 11. Ias. in §. actiones nu. 85. in Institutio. de action. Carpan. super Statut. Mediol. lib. 1. c. 416. n. 216.*

439 Quæro 72. quid si statutū excludet filias dotatas vel disponet ꝙ filia exclusa debeat dotari an monialis quæ non fuit dotata censeatur

exclusa,& dico ꝙ non,& in 2. casu dico ꝙ poterit dotes cōpetentes petere,& consequi quia matrimonium spirituale non debet esse debitoris conditionis quā carnale, *Anch.cons.* 103. *Fel.in c. eccl. S.M.n.*79.*vers. caterum quia vbi addentes in lit.A,de const.*& valet argumentum de matrimonio spirituali ad carnale, *c. inter corporal.de translat.episc.Rolan.cons.*35.*nu.*18.*vol.*3. *Marsf.sing.*215.*Paris.cons.*37.*nu.*10.*vol.*4. *Bart. in l.si quis ita §.is cui in fi.ff.de leg.*2.*Menoch.cons.* 245.*nu.*8.*vol.*3. *Vincent.de Franch. decis.*46.*nu.* 2.*lib.*1.*Simon de Petr.cons.*72.*nu.*16.*Decian.cons.* 20.*nu.*43.*lib.*1.*Rubr.Alexand. cons.*147.*nu.*14. *Ripa in l. quòd iussit nu.*61. *ff. de reiud. Phanut. in tract.de lucro dotis in verb. per mortem nu.*15.

441 Quæro 73.an statutum prohibēs alienationem rei litigiosæ cōpræhendat ēt clericos, *Capra reg.*15.*n.*42.*tennit* quod non,ego verò contrariā opinionē puto veriorē quia hoc statutū confirmat se cū dispositione iuris cōis quo iure disponitur ꝙ res litigiosa non possit alienari, *toto tit.ff.& C.& auth.de litigios.Fid.Prugman. cons.*15.*n.*75. & quocie scumq; statutū se conformat cum dispositione iuris com.ligat clericos,vt dixi sup. in falletijs,est bene verum ꝙ si statutū vltra ius cōe adderet aliquā pęnā contra alienantē rē litigiosā tunc in eo ꝙ addit clericos non ligabit, & ad præsentē quæst. benefaciunt ea,quæ traddidi supra *hoc eo.eff.lim.*29 *nu.*256. vbi dixi ꝙ vitium litigiosi procedit ēt de iure canonico,& in materia beneficiali,sed opinio Capræ est verior quam post alios probauit Molfes.*ad consuet.Neapol.p.*2.*tit.de personis q.*7.*versus finem.*

442 Quæro 74. an statutum disponens ꝙ si emptor non appręhendat possessionē rei venditæ infra certum tēpus ꝙ contractus præsumatur simulatus cōprehendat clericos,respondendū ꝙ non *ità voluit Marsf.in rep.rub.ff. de fideiuss.nu.* 141.*in fi.ad quod allegat Abb.in repet.c.eccl.S.M. in vlt.col.de const. Alex.cons.*210.*col.*3.*lib.*2.

443 Quæro 75.vtrū statutū mandans ꝙ forēses nō audiantē in suis petitionibus nisi pstita cautione de reficiendis expensis cōpræhendat clericos,multi affirmant ꝙ tale statutū dicitur respicere ordinem iuditiarium *Soc.in c. ꝙ clericis n.*3.*&* 4.*de foro cōpet. quē citat Carpan. super stat. Mediol.lib.*1.*c.*44.*nu.*7.vbi dicit ꝙ isto casu pōt dare fideiussorē laicū secus si statutū dictaret, vt q vult agere teneāt præstare de soluēdo talē summā si succumbuerit qa tunc talis summa debet ratione pęnæ ideo clerici non sunt obligati ad pstandū talē fideiubsionē quia nō possunt puniri pęna statuti,*latè Minad.dec.*4.*p tot.*

444 Quæro 77. vtrum statutum minuens pęnā offendenti clericos quam sit de iure comm. & canonico sit validum,& dico ꝙ non *Gemin. in c.*1.*§.*1.*quòd met. causa in* 6. *Bald.in rub. extra de const.nn.*4. *Decian. in tract.crim.p.*1.*lib.*1.*c.*34. *nu.*5.*Desid.Guid.cons.*5.*num.*23. vbi loquitur de quodam statuto Veneto.

445 Quæro 77.vtrū valeat statutū,ꝙ non possit appellari ad S.Sedē Apost. ommisso medio,& dico ꝙ non,qa tale statutū est contra libertatē ecclesiasticā,ex quo tēdit contra iurisdictionē Sedis Apostolicæ,& Romanæ Ecclesiæ, *Castr. cons.*198.*col.fi.lib.*1.*Lauren.de Pin.cons.*75.*nu.*7.

446 Quæro 78.vtrum statutum prohibēs(prout est consuetudo Neapol.) testato est decedentē sine filijs posse disponere de certis bonis, vt sunt immobilia,vel de aliqua parte bonorum vt de tertia, vel dimidia cōpræhendat, & liget clericos,& dico ꝙ non *Neapol.in prohem. ipsarū consuet.in verb.qui tenor & in cōsuet.si qs vel si qua in verb.materna col.pen.ver.sed qd si moriatur Capic.dec.*48.*Franc.dec.*411.*n.*1.vbi test. ita aliàs fuisse iudicatum per sacrum Concil. Neapol.

447 Quæro 79.vtrum statutum abreuians præscriptionē cōpræhendat clericos, & dico ꝙ nō quia ipsi solū afficiunt prescriptione à iure canon. introducta idcò si dicat statutū ꝙ remediū possessorium,vel petitoriū,vel actio hypotecaria non possit intentari elapso decēnio clericos non cōpræhendit, & cotermino elapso possint vti tali remedio, *Fel.in c.eccles.S.M.nu.* 104.*vers.*3.*exēplū de const.Bero.cons.*27.*n.*1.*lib.*1. *Gail obser.*32.*per tot.lib.*2. vbi loquitur in statuto permittente pscriptionē rerū immobiliū p trienniū *Germon.in tract.de sacr.imm.lib.*3.*c.*18. *nu.*111.*Bonius in tract. de statutaria verbis pscriptione gl.*19 *nu.*105.*vbi alios alleg.& test.de comm. opin.*° *Vulpell.in tract.de liber.eccl.p.*2.*nn.*45.vbi dicit quod hoc procedit ēt si præscriptio esset incohata antequā quis fuisset factus clericus.

448 Quæro 80.vtrū statutū loquēs de dāno dato, vt q dicat statutū,ꝙ de dāno dato stetur iuramēto dānū passi, vel ꝙ dñs animalis dānū dātis teneāt soluere aliqd dño pdij, in quo dānū fuit datū habeat locū in bonis, & pdijs clericorum ita vt ipsi possint iurare de dāno in suis pdijs illato,vel cōuenire dñum vt soluat pęnā à statuto iniunctā,& dico ꝙ nō, *Caualc.dec.*9.*n.* 80.*lib.*2. q dicit ēt ꝙ vigore talis statuti cōtra eos non pōt tutari nec possunt cōstringi ad soluendū pęnā, ꝙ vltra,& ante eos dixerūt, *Abb. in c.fi.n.*13.*de vit.& hon.cler.Gram.dec.*100.*n.*15 *&* 16.*Franc.in c.fi.col.*1.*de iur.imm.lib.*6.*Dec. in auth.cassa n.*9.*C.de sacros.eccl.Rim.iun.cōs.*15.*nu.* 99.*& cōs.*81.*n.*16.*uol.*1.*& cōs.*449.*n.*32.*lib.*4.*Cranet.cōs.*106.*n.*6.*vol.*1.*Kircon.in com.*° *op. cent.*2. *concl.*53.*Sim.de Pret.cōs.*161.*n.*71.*Intrigl. sing.* 258.*li.*1. qdqd in cōtrariū dixerit, *Morl.in emp. vtr.iur.p.*1.*tit.*1.*q.*16.*n.*20.

449 est beneuerū ꝙ si statutū imponeret pęnā custodibus animaliū dānū dātiū tūc ēt ad talē pęnā tenebūtē custodes animaliū clericorū licèt ipsa animalia nō afficiat

ciat *Maccabr. conf.18.nu.44. qui allegat Fel.in c. eccl.S.M.n.75.in 5.exẽpl.de consti.Parpal.in l.placet nu.27.C.de sacrosf.eccl.Bald.conf.162.vol.2.& vltra prædictos idẽ dixit Borell.in repet.pragm.odia litiũ §.1.gl.3.n.261.* & in hijs terminis puto ꝙ

450 sit intelligendus Morl.& alij per eũ allegati,& isto casu nõ dubito ꝙ clerici possunt agere pro dãno in suis agris illato, & hoc vt equalitas seruet, & in isto vltimo casu animalia clericorũ possunt retineri donec damnum soluatur per ipsos colonos *Vulpell. in tract. de libert. eccl. p.3. n.15.* vbi dicit ꝙ pro emendatione dãni tenent animalia clericorũ ꝙ est verum probato dãno iuxta terminos iuris comm. *Gram.conf.102.n.9.& seq. in ciuil.Personal.in tract.de gabb. nu.91.*

451 Quæro 81. vtrum statutum ꝙ solutio debiti non possit probari per testes cõpræhendat clericos ita vt ipsi si conueniuntur nõ possint de solutione se opponere ipsamq; solutionẽ per testes probare, & dicas ꝙ non, ẽt si clericatum assumpserint post factã solutionem quia solutionis probatio est facienda tẽpore quo statuentes eã prohibere non poterant nec clerico pĩudicare, licẽt tẽpore solutionis iam fuisset laicus, *Anchr. in reg.ea q̃ in vlt.col.de reg. iur.in6.& in c.1.col.26.ver.accedat q̃stio disputata de consti.Butr. in disput.sua q̃ incipit statuto municipali in dec.2.dubij Brun.in tract.super statuto stant.mascul.art.6.q.49.Analle conf.59.n.28.lib.2.Afin. in pract.§.19.c.5.lim.13.in fin.Alciat. in tract.de præsump.reg.3.præsumpt.44.n.17.Alex. conf.210.n.11.vol.2.Crot.conf.75.n.9 lib.1.Dec. in c.eccl.S.M.n.52.de consti.Tiraq. in tract.de iur. primogenit.q.43.n.11.13.& seq.Bursat.conf.43. nu.18.lib.1.Soc.iun.conf.21.nu.9.lib.1.Fel.in d.c. eccl.S.M.n.101.Cioff.conf.20.nu.2.3.& 4.lib.1. Borell.super pragm.odia litiũ §.1.gl.3.n.231.vbi alios alleg. Intrigl.sing.29.lib.1.* vbi dicit ꝙ constitutio Regni in rub.de causa depositi in qua disponitur ꝙ depositũ vltra librã auri debeat probari per publicũ instrumentum sollẽnitet vallarũ non habet locũ in clericis qa ipsi poterãt probare depositũ excedentẽ talẽ summã per testes,& itẽrum *q.24.in principio*,licẽt contrariũ sit dicendũ in casu illius quæstionis *per ea q̃ dixi sup.lim.20.n.183.Marsil.in repet.rub.ff. de fideiubsorib.n.141.& sing.29.& vtrobiq; alias alleg.Arnon.pb.69.Foller.in trac.de cẽsib.in verb. tãquã res iudicata n.64.car.mihi 229.Ladrech.cõs. 42.n.12.Rim.iun.conf.15.n.95.lib.1.* vbi dicit ꝙ cum tempore iuditij reperiatur clericus debet ei seruari ius Diuinum, & canonicum.

452 Et ꝙ dictum est de probatione solutionis debiti procedit ẽt in probatione cuiusuis alterius rei namq; in omni casu in quo statutum disponit, ꝙ probatio nõ possit fieri nisi per instrumentũ, vel per scripturam publicã, vel per tot testes, vel per tot testes habentes certã qualitatẽ nunquã cõpræhendat clericos neq; eos ligabit ẽt si causa in foro sæculari agitaretur, *Sal.in auth.cassa n.11.C.de sacrosf.eccl.Soc.in l.certi conditio §.quoniã n.11.ff.si cert.pet.Fel.in c.2.n.22.de pbat.& in c.eccl.S.M.n.101.de cõst.Anch. in c.1.n.28.vers.accedat,& n.218.de consti. vbi ẽt Dec.n.14.vers.12.Abb.& Soc.sen.nu.5.in fin.& Aret.in c.ꝙ clericis de foro compet.idẽ Abb.in d.c. eccl.S.M.in 2.repet.n.42.Rocc.de Curte in repet.c. si.sectiõn.8.n.11.de consuet.vbi asserit hãc esse cõm. opin.* * *Calder. in sua q. quæ incipit statuto Ciuitatis, Paul.de Cast.in l.oẽs populi in si.ff.de iust.& iur.& in l.2.in prin.col.3.de eo quod certo loco Alex.conf. 210.nu.13.vol.2.Paris.conf.106.n.1.lib.3.Bar. Bal.in rub.de reb.eccl.non alien.n.106.Mars. in repet.rub.de probat.n.41.& in l.1.§.si.nu.26.& 32. ff.de quæst.Tiraq.in tract.de nobilit.q.43.n.16.vbi alios citat Aufrer.in tract.de potest.iud.secul. reg. 2.in vlt.verb.in 16.to.tract.diuers.cart.mihi 292. Ruin.conf.69.n.6.lib.4.Afin.in pract.exequut.§. 19.c.5.limit.13.n.2.Bero.q.50.n.1.vbi dicit quòd nemo discrepat ab ista opinione Capra reg.15.n.55. Menocch.conf.991.nu.7.vers.5.mouet melib.10. Rimin.iun.conf.486.nu.10.lib.5.Masull.in add.ad Capic.dec.98.nu.2.Crot.conf.75.n.1.& 16.lib.1.* vbi dicit quòd hoc procedit etiam si statutum esset à Papa confirmatum, *Carpan. super statut. Mediol.p.1.c.95.nu.6.Decian.in tract.crim. p.1. lib.2.c.35. nu.10.*

453 & ratio huius conclusionis est quia probatio respicit decisoria quia ab ea victoria dependet ideò eos non compræhẽdit, *l.qui accusare C.de edend.Bar.in l.illus fustium ff.de hijs qui not.infam.Aret.in c. dilecti col.pen.de iudi. & in c.quod clericis nu.13.de foro compet. Bald. in l.1. in fin. vers. tu & ego C. quæ sit longa consuet. Deci.Afin. & Soc.sen. Rimin.iun. & Crot. in locis paulo ante citatis Caccial. in l. cunctos populos nu. 132.C.de summ. trinit. & fid. cathol. Alex. conf. 16.nu.7.lib.5.cum alijs quos allegaui supra lim.7. nu.140.& seq.*

454 Ampliatur modo prædicta conclusio, vt procedat etiam si causa tractaretur in curia seculari *Calderin. in disputat. supra citata Ancher. in repet.cap. ea quæ in vltim. colum. vers. ex prædictis de regul. iur. in 6. Felin.in cap.2.num.15.de probat. Marsil.singul.29.Afin.eadem.limit.13. Carpan.d.cap.95.num.8.*

455 Ampliatur vt eadem conclusio procedat etiam quòd quis fecisset se clericum post solutione quàm vult probare, *Alexan. conf.211. num.4.volum.2.Soccin. sen.conf.271. circa finem volum.2.Soccin.iun.conf.21.num.8.lib.1.Roland. conf.57.num.28.volum.2.Riminald.iun.conf.15. nu.95.lib.1.Carpan. in præcit. cap.95.nu.7.*

456 Quæro 82. vtrũ valeat statutũ tollens ferias inductas in honorem Dei: vtputa ꝙ potestas possit procedere contra delinquẽtes ẽt diebus festiuis,& feriatis ĩ honorẽ Dei, *affirmat Decia.* in

in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 34. n. 15. ad ꝙ *allegat glo. in l. quatraginta, & ibidē Bal. C. de ferijs Seuer. in repet. l. oēs populi nu. 36. ff. de iust. & iur.* & in casu proposito pũto qđ sit vera dicta opinio, vt delinquẽs citius, & facilius puniri possit secus in alijs casibus in quibus statutum nõ posset tollere ferias inductas in honorem Dei, quia ipsæ feriæ sunt inductæ de iure diuino, vt est in 3. præcepto dialogi hoc est Sabbata sanctifices.

457 Quæro 83. vtrũ statutum ꝙ pater non possit meliorare vnũ filium in præiuditium aliorũ filiorũ habebit locum ēt si pater vellet meliorare filiũ clericum, & aliqui vr̃ affirmare, ꝙ hoc nõ posset facere in præiuditium aliorum, *Dec. cons. 114. col. 1. & 2. Carpan. super stat. Mediol. p. 1. c. 305. n. 12.* vbi loquitur ĩ statuto Med. & sicut tale statutũ operatur cõtra eos ita eod. modo dēt eis prodesse quia si eis non relinquit prout alijs filijs poterunt petere equalactionē quia tunc statutum est eis fauorabile *Papp. cons. 60. n. 2. vbi adhoc allegat l. oīa priuilegia C. de episco. & cler. c. 2. de consuet. Doctores in c. eccl. S. M. de const. Bar. & alij in l. cunctos populos C. de sum. tri. & fid. cath. Butr. & alij in c. qđ clericis de foro cõpet. Lap. alleg. 100. Capra reg. 15. n. 32.* Verum si legitima aliorum filiorum nõ minuit, põt pater illum meliorare, prout posset quẽlibet alium ex eius filijs meliorare ēt si femina esset, *vt post alios Molfes. ad consuet. Neap. par. 3. q. 7. per totam.*

458 Quæro 84. vtrũ statutum ꝙ coloni possint renuntiare suæ cõditioni habeat locum in colonis, & conductoribus à clericis, & ecclesijs, & dico quod non, q̃a ipsi in præiuditium ecclesiæ, & clericorum non possunt illi renuntiare, *Bar. cons. 187. in 1. dub. Ladrecb. cons. 103. n. 3. circa fin. Alex. in addit. ad Bart. in auth. cassa C. de sacros. eccles. Abb. n. 30. & Fel. n. 104. in 2. exempl. in c. eccl. S. M. de const. Dec. in d. Auth. cassa nu. 18. Caccial. in repet. l. omnes populi nu. 190. vers. ex his infertur ff. de iust. & iur. Surd. cons. 301. n. 78. lib. 3. Capra reg. 15. n. 28. Lādrecb. cons. 103. n. 3. circa fi.*

459 Quæro 85. vtrum statutum laicorum disponens quod ecclesia, vel clerici nunquã possint præscribere sit validũ, & circa hanc quæstionē Villaut. *dec. 15. nu. 17.* tenet quod sic, ad quod allegat *Doct. in pluries citato c. eccl. S. M. de const.* mihi vero vna cũ Vulpell. *in tract. de libert. ecclesiastica p. 2. n. 2.* vr̃ totum oppositum esse omninò dicendum, & hoc duabus rationibus quarum prima est quia statutum hoc expresè meminit de clericis, & ecclesijs, & quotiescumq; statutum laicorum expresè disponit de clericis, vel ecclesijs est nullum ex defectu potestatis, *vt latè dixi supra in præsenti eff. ampl. 9. nu. 44.* Secunda ratio est quia tale statutum est ēt nullum ex defectu potestatis ex quo tendit contra libertatem ecclesiasticā ex quo tollit ecclesiæ, & clericis præscriptionem quæ est eis permissa ex dispositione iuris canonici, & ciuilis *vt toto tit. extra de præscript. & ff. & C. eod. tit.* & quotiescumq; statutum tollit clericis id, quod sibi competit ex dispositione iuris canonici, & ciuilis dicitur contra libertatem ecclesiasticā,

460 *vt dixi ēt supra ampl. 13. nu. 68.* posset tamen saluari opinio Villaut vbi statutum non tolleret indistinctè præscriptionem, sed tantum eā tolleret qñ ipsa esset cum mala fide quia tũc esset valida ex quo se conformat cum dispositione iuris canonici quo iure nunquam permittitur

461 præscriptio cum mala fide *c. vigilanti, & c. fin. de præscript. c. possessor. & ibi gl. de reg. iur. in 6. Frāci. Balb. de præscript. in 3. par. vlt. par. princ. q. 2. n. 1. fol. 537. Tho. Zerol. in prax. episcop. in ver. pscriptio §. 3. Siluest. in sum. in eo. verb. il 1. nu. 1. vers. 2.* vt patet, & ita procedit opinio contraria quæ saluat, vt liget clericos non vt statutũ est, sed quia continet idēmet quod ius canonicũ sanciuit.

462 Quæro 68. vtrum statutum requirens consensum agnatorum in contractu mulieris, vel minoris verificetur, & sit ei satisfactum si consēsit agnatus clericis, & dico quod sic, *Libert. in tract. de contract. gl. 17. q. 8. n. 13. Carpan. super*

463 *stat. Mediol. c. 328. n. 508. lib. 1.* qui dicunt quod secus est in monacis, & alijs regularibus quia ipsi nõ possunt tale cõsensum præstare ex quo sunt mortui mundo *c. nõ indicans 12. q. 1. l. Deo nobis vbi hoc notat Bal. C. de episc. & cler. §. distrahantur in auth. de nupt. Port. cons. 107. nu. 33. Tappia in repe. Auth. ingressi in verb. sua cap. 14. nu. 6. Borell. cons. 67. nu. 3.*

464 Quæro 87. vtrum statutum disponens quòd contractus non possit aliter probari quam per instrumentum habeat locum, & comprahendat clericos, ita vt nec ipsi possint suos contractus probare aliter quàm per instrumentum, & dico quòd non, *Crot. cons. 75. nu. 13. Ladrecb. d. cons. 103. nu. 3. vers. nunc quoniam lib. 1.*

465 Quæro 88. an statutum laicorum possit interpretari testamenta clericorum, vt si diceret ꝙ filij positi in conditione censeantur, vel non censeantur positi in dispositione, & vocati, vel quod testator semper præsumatur tollere Falcidiam, & Trebellianicam, & dico ꝙ non nisi clericus in condendo ipsum testamentum voluisset, vti iure municipali, & forma à statutis tradita, *Picus in l. Titia, §. Titia cùm nuberet, nu. 58. ff. de leg. 2. Mantica in tract. de coniunct. vltim. volunt. lib. 6. tit. 7. nu. 20.*

466 Quæro 89. vtrum statutum mandans ꝙ donatio rei de qua nõ est tradita possessio donatario in vita donantis sit nullius momenti habeat locum qñ esset facta donatio clerico, *vide Henning. Goden. Vlter. cons. 36. nu. 6. & 7. Coler. in tract. de process. execut. p. 1. c. 3. nu. 197.*

467 Quæro 90. vtrũ valeat statutũ quod pro funere, vel exequijs non possit expendi nisi vsq; ad

ad tantā summā, & dico quod non. *Rom. sing. 363. Borell. super prag. odia litium §. 1. glo. 3. n. 235. Asin. in l. si quis sepulcrū n. 65. ff. de religios. & sumpt. funer. Fel. in c. Eccl. S. M. n. 95. vers. memini tandē, & ibi ēt Dec. n. 63. de constit. Alb. in lucubr. ad Bar. in l. 1. n. 11. C. de sum. Trin. & fid. Cath.* vbi dicit quod tale statutū est cōtra libertatē ecclesiasticā, *Grot. in l. oēs populi, n. 44. ff. de iust. & iur. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 34. n. 8.* quod tñ intelligit esse verū qñ statutū disponit circa ea q̄ respiciunt salutē animæ secus in respicientibus pōpā, vt si disponerit de vestibus funeralibus, & similibus de quibus anima nullum consequitur beneficium *ita Fel. & Borel. locis cit. latè Vulpel. in trac. de libert. eccl. p. 1. n. 8. & 9.* vbi dicit quod funerales pōpæ magis sunt viuorum solatia, q̄ mortuorum suffragia *alleg. Diuum August. in lib. de cura pro mortuis c. 2. nu. 18. & Diuū Thom. 4. dist. 45. q. 2. & Gaetan. cas. 31. & ex nostratibus Abb. in c. fi. n. 6. de reb. eccles. alienan. vel non Nauarr. in manuale confess. cap. 27.*

468

469

470 Quæro 91. quid si statutum certo casu annullat donationē vtputa donationē excedentē talē summā vel factā inter affines an tale statutū annullat donationē factā à clerico, & dico quod non ēt si fiat in fauorē laici, *Puteus decis. 233. num. 5. lib. 3. Soc. sen. consil. 14. col. 1. lib. 4. Hond. cons. 3. num. 23. lib. 1.*

471 Quæro 92. vtrum statutum quod prohibet fieri inuestiturā extraneis stant. heredibus emphiteutæ cōpræhendat ēt bona ecclesiarū, & personæ ecclesiasticæ *affirmant Puteus decis. 6. Bursat. consil. 93. n. 37. lib. 1.* & idē dr̄ in statuto disponente quod nemo inuestiri debeat nisi vocato possessore rei alias inuestitura sit nulla quia si clericus inuestiat laicum non vocato possessore tunc inuestitura erit nulla ex quo non fuit seruata forma à statuto tradita qua fuit inhabilitata per statutū persona sibi supposita ad inuestiturā accipiendā nisi seruato certo modo, *Natt. cons. 180. n. 4. lib. 2. vbi alleg. Alex. cōs. 93. lib. 2. q dicit ēt Ladrech. consil. 103. n. 2. Boni. in trac. de statutar. vrb. præscript. gl. 19. n. 209. vbi alios allegat,* & dicit quod hoc procedit ēt si is qui debet inuestiri esset clericus qđ vltimū non puto verum *per ea q̄ scripsi supra in statuto de cōpromissis faciendis in num. 412. & in stat. de retract. dixi etiam supra num. 383.*

472

473

474 Quæro 93. vtrum statutum quod certa bona nō possint alienari extra familiā cōpræhēdat clericos aliq affirmant qđ tale statutum dicitur conditum fauore publicæ vtilitatis, & ad cōseruandas familias, & tale statutum cōprehendit clericos, tā actiuè, quā passiuè. s. vt nō possint vendere neque emere talia bona *Signorol. de Homod. cons. 21. per tot. Gail obser. 32. n. 5. lib. 2.*

475 Quæro 94. an statutum imponens gabellā vel collectam pro cōtractu vel aliquo actu liget ēt clericos, & dico quod non *Bald. in l. 1. q. fi. de contrahend. empt. Butr. in c. non minus de immun. eccl. & in c. 1. in fi. de censib. Abb. cons. 1. vol. 1. & cons. 13. vol. 2. Rolan. cons. 71. n. 8. lib. 4. Tiraq. de retr. lig. §. 1. gl. 13. n. 11. vbi de com. testatur Bertaceb. in tract. de gabb. in 7. p. princ. q. 6. Remigg. de Gōn. in tract. de charit. subsid. q. 65. n. 51. in 15. to. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 192. Ferret. in tract. de gabell. n. 443. & 431. vbi multos alios allegat,* & quia de ista materia latè sū tractaturus infra effectu sequenti ideò me remicto ad ibi dicenda.

476 Limitatur 1. ista conclusio vbi statutū gabellā imponeret pro contractu, qui fit causa negotiationis vt si statutum diceret quod ementes grana vel vina, & illa reuendant soluāt tot pro gabella tale statutum ligabit ēt clericos ratione negotiationis, *Ferret. d. n. 431. vbi allegat glos. in clem. præsenti de cens. Fider. de Sen. cons. 111*

477 Limitatur 2. vbi statutum imponeret gabellā pro cōmuni necessitate, vel vtilitate, *Ferret. in tract. de gabell. n. 432.* sed non est vera, nisi Summi Pontificis accedat licentia *c. nō minus, vbi Abbas de imm. ecclesiastic. Molina disp. 672. in 3. euentu concl. 1. & c. aduersus de immu. eccles. Azor. p. 1. moral. lib. 5. c. 13. q. 8.*

478 Quæro 95. quid de statuto disponēte quod pater vel mater non possit disponere vltra decimā partē ēt pro anima, & aliā nonam referuet filiis an sit validum, & dico quod sit quia causa filiorum est magis priuilegiata, q̄ cā pia, *Anche. cons. 25. Suarez in repet. l. quoniā in prioribus in declarat. l. regni §. ad primum huius n. 7. & 8. car. mihi 409.* pro quo satis ad propositum Diuus August. *ait filijs magis, q̄ piæ causæ parentum hereditas relinquenda est, & qui contrarium facere voluerit alium quærat pro consilio quam Augustinum ita habetur in cap. fin. 17. q. 4.*

479 Quæro 96. vtrum valeat statutum prout est Venetijs quod res immobiles, q̄ perueniunt apud clericos, vel ecclesiā non possint per eas retineri sed teneant illas vēdere infra certum tēpus, & respondendum est quod non *Ferdin. Vasq. in tract. de success. creat. §. 10. n. 648. vers. deniq; leges humanæ, Apont. supra citat. in fine nu. 338.*

480 Quæro 97. vtrū statutum mādās quod pro oībus causis soluant sportulæ iudicibus an teneātur illas soluere clerici, & dico quod non qa ipsi sunt priuilegiati *l. eum eccl. C. de episc. & cler. Bald. in l. cunctos populos col. 18. C. de summ. trin. & fid. cath. Ferrett. in tract. de gabell. nu. 342.*

481 Quæro 98. vtrū statutum quod emptor teneat insolidum ad gabellā habeat locum in eo qui emit ab ecclesia, & dico quod non qa si ipse teneretur gabellā soluere ecclesia, & clerici tanto minus venderent res suas oneratas solutione gabellæ pp statutum, & sic per indirectum ecclesia lederet *Maccabr. cōs. 18. n. 33. 34. & 35. vbi alios allegat, & vltra ibi allegatos idē dixit Florian.*

de

de Sancto Petro in l.si venditor num. 3. ff. de religios. & sumpt. fun.

482 Quæro 99. vtrũ statutum disponens q de oĩbus legatis soluatur certũ qd habeat locũ in legatis pijs respondendum est q non *ita respõdit Ladrech cons.103.nu.3.vers.nunc quoniam vbi allegat Bntr.conf.4.Abb.cons.26.lib.1.*

483 Quæro 100. nunquid valeat statutum laicorum disponens vt in sepulturis non possit expendi nisi vsq; ad tantã summã, & dico q non ex quo tale statutum non sit conditũ super re spirituali est tñ conditum super re annexa spiritualibus *Siluest. in sum. verb. sepultura nu.15. Ang. in eod. verb. n.46. Sebast. Medic. de sepultur.*

484 *p.1.q.30.*vbi hoc limitat qñ statutum non disponeret circa ea quæ concernunt ecclesiam.

Et pro tali intelligentia præsentis 2. effectus primo sciendũ est q in casibus in quibus clerici ligant statutis laicorum non possunt astringi ad obseruantiã ipsorum statutorũ per iudices laicos sed per suos superiores ecclesiasticos q etiã poterunt exigere penas licèt ã lege seculari impositas, *Salicet. & Dec. in Auth. cassa u.16. C. de sacros. eccl. Barbat. cons.1. col.12. vers. & adduco q voluit lib.3. Io. de Plat. in §. itẽ lex Iulia col. 4. vers. item nunquid instit. de publ. iud. Io. Lup. in repet. c. per vestras in 2. notab. §. sed ex pulchra n. 12. de donat. inter vir. & vxor. Io. Ambros. de Opizon. in repet. l. filius fam. §. diui n.89. ff. de legat. 1. Menoch. cons.800. nu.17. & 19. lib. 8. Carpan. super stat. Mediol. p.2. c.247. n.30. vbi alios allegat, & in præludio lib.1. n.610. Surd. cons.301. n.34. lib.3. Morl. in empor. vtriusq; iur. p.1. tit.1. q.16. n.17.*

485 Secundo sciẽdum est q statuta fauorabilia à laicis condita cõpetunt ẽt clericis, *Lap. alleg. 101. col.3. & 5. & alleg.100. col.2. Geminian. in c. fin. de offit. delegati in 6. Io. Cir. in tract. de primog. lib.1. q.24. n.19. & 33. in 10. to. tract. diuers. p.1. cart.36. Bertach. in tract. de episc. p.1. lib.4. n.96. in 13. to. prædictorũ tract. p.2. car.353. Dec. in c. eccl. S.M. n.52. 69. & 70. Restaur. in tract. de Imper. q.101. n.7. vbi alios alleg. Mandos. in tract. de annalib. cas. n.135. vers. & q clerici Ias. In l. de quibus n.11. ff. de legib. Brun. in tract. super stat. q stat. masculis art.12. n.173. Surd. in tract. de alimentis q.*

486 *15. n.62.* Quæ conclusio intelligitur procedere si clerici voluerint vti talibus statutis sibi fauorabilibus q vti possint, & non q teneantur illa non suscipere, *Lambert. in tract. de cõtractibus gl. 2. n.57. Rocc. de Curt. in repet. c. fin. sect.8. nu.7. de const. Lancellot. Gallia super consuet. Alex. in verb.* * *maritus q.4. nu.7. vbi asserit hanc esse comm. opi.* *

487 *Surd. cons.301. nu.14. lib.3.*

Tertio sciendũ est q in dubio non præsumitur qd quis in fraudẽ clericatũ assumpserit nẽ.s. supponat statutis laicorũ, *Carpan. sup stat. Med. p.1. c.272. n.2. vbi allegat Alciat. cons.354. in fin.*

488 Quarto sciendũ est q vbi in statuto fit expressa mẽtio de clericis vel personis ecclesiast. vel bonis clericorum vel ecclesiæ tale statutũ est nullum ex defectu potestatis *not. in c. eccles. S.M. de const. & præcipuè Dec. nu.49. & Fel. 37. Natt. in tract. super stat. q stant. mascul. in 3. quæst. princip. n.87. Germon. in tract. de sacr. immun. lib.3. c.17. n.39.* vbi dicit qđ Princeps secularis nullam haber iurisdictionem in clericos, & in res ecclesiasticas sed habet loco priuati *Surd. cons. 301. n.12. & 13. lib.1. vbi multos alios citat Bursat. cons.90. n.22. lib.1. Menocch. in tract. de recuperan. possess. remed.14. n.56. Hond. cons.3. n.18. lib.1. Minald. in repet. const. in aliquibus in verb. filiorum n. 22. & 23. de success. fil. com. vel baron. Caualc. dec. 33. n.15. circa medium, & decis.18. nu.48. lib.3. & vtrobiq; alios alleg. Brun. in tract. quod stant. masculi art.6. q.2. Bertaz. cõs.64. n.22. in ciuilib. Gail obser.32. n.4. lib.2. Cepoll. cons.15. n.8. in crim.* vbi dicit q tale statutum est iniquũ, & turpe *Capr. reg.15. n.24. & 31. vbi test. de comm.* * *opi. Baldass. Caldnt. Florent. cons.78. n.62. inter cons. vltimar. volunt. diuers. lib.2. Alb. cons.8. n.8. lib.1. Medic. in tract. de leg. & stat. p.4. q.6. n.5. vers. quorũ prima Abb. in c. repet. eccl. S.M. n.15. de const. Carpa. super stat. Mediol. in prælud. n.594. Odd. cons.44. n.3. lib.1.* vbi dicit q ẽt si clericis sit fauorabile adhuc non valet, *Montesperell. cõs.59. n.9. & per tot. Vulpell. in tract. de libert eccl. p.2. n.7.*

489 Ampliatur prædicta conclusio vt nec ẽt in eorũ fauorẽ valeat statutũ expresse de clericis disponens, *Cioff. cons.81. n.84. & 85. lib.1. Gail. obser.32. lib.2. Caual. decis.33. n.15. lib.3. Rodoa. in tract. de spolijs q.3. n.16. Plot. cons.93. n.2.*

490 Quæ conclusio limitatur qñ lex vel statut. facit expressam mentionẽ de clericis nõ tamquã lex vel statutum sed tãquã priuilegium fauorabile ipsis clericis, *Bald. in c. cum venisset nu. 6. vers. oppono dicitur de eo q mittitur in possessionẽ Dec. cons.882. n.8. Surd. cons.259. nu.20. vbi more suo alios alleg. Anibal in add. Alb. cons.8. n.24. in lic. K. qui asserit quod hæc est comm.* * *opi.*

491 Sexto sciendum est q si clericus vel ecclesia vult vti statutis laicorum oportet vt seruet formã ipsorum, *c. quo iure vbi gl. in vers. non 8. dist. Fel. in c. eccl. S.M. n.81. vers. sed hanc primam* vbi dicit quòd si statutum (prout est Ritus noster

492 c.110. & 111.) dat executionem instrumento infra decẽ annos clericus non poterit exequutionem petere elapso dicto tempore *Dec. in eod. c. n.225. Marius Anguiss. cons.24. n.57. Bertach. in tract. de episc. p.1. lib.4. nu.96. in 13. to. tract. diuers. Rebuff. super consuet. Francia gl.1. n.78. Faccia in tract. de præsent. instrum. p.13. q.1. n.11. vbi alios allegat Hond. cons.78. n.112. lib.2. Montecat. super Statut. Bonon. lib.6. rub. quomodo, & qualiter fieri debeat actus §. & quod omnes car. mihi 22. La-*

493 *drech. cons.103. n.3. in fi.* & eo vti non poterit nisi eius qualitates, & condictiones oẽs admittat

Bald.

Bald. in l. de quibus n. 26. vers. 6. quæritur ff. de leg. & in l. contra §. fin. ff. de pact. & in l. omni nouatione nu. 2. C. de sacros. eccl. & in l. 1. q. vlt. de contrah. empt. & l. fi. §. si vero postquã C. de iure deliber. Cuman. cons. 84. post princ. Soc. in l. cẽturion. 30. vers. 2. conclusio ff. de vulgar. & pupill. subst. Dec. in l. 1. n. 12. ff. de iurisd. omn. iud. & in c. eccl. S. M. col. pe. de const. & cons. 534. n. 7. & seq. Crauett. cons. 802. n. 9. lib. 5. Natt. cons. 534. n. 3. lib. 3. Crat. cons. 162 n. 11. li. 2. Ceph. cons. 226. n. 16. li. 2. & cons. 385. n. 494 *4. & 5. lib. 3. & cons. 686. nu. 12. lib. 5. Ruin. cons. 113. n. 16. lib. 4.* vbi loquitur ẽt in statuto dãte exequutionẽ paratam instrumentis publicis infra aliquod tẽpus, & dicit q clerici illã possunt petere infra illud tempus tantum *Arnon. dialogo 7. Carpan. super stat. Med. in prælud. n. 616. Iacobin l. fin. autẽ n. 2. ff. de pact.* vbi dicit q debet illo vti cum oĩbus venientibus ex eo licèt tali 495 statuto non sit subiectus, *Bertach. in suo reper. in verb. clericus non seruans, & in tract. de episc. in 5. p. lib. 4. n. 96. in 13. to. tract. diuers. p. 2. car. 353.* vbi dicit q clericus non seruans formã statuti non potest vti beneficio ipsius nec poterũt acceptare statutum pro parte sibi fauorabile, & pro alia parte non ideo si volunt illo vti debẽt sufferre eius grauamen, *Bald. in d. l. oĩ nouatione col. 2. C. de sacr. eccl. Alex. cons. 209. col. pen. lib. 2. Peregr. de fideic. art. 48. n. 65. Cephal. cons. 312. n. 150. lib. 3. Decia. cons. 36. in fin. lib. 2. Rim. iun. cõs.* 496 *719. n. 40. lib. 6. Octau. Vulp. de libert. eccles. p. 2. n. 42. & 43.* vbi dicit q si per statutũ datur certa forma in exigendis debitis talis forma debet seruari et per clericos q posset exemplificari ẽt si statutum disponeret q creditor possit agere exequutiuẽ cõtra suũ debitorẽ dũmodo pstet 497 prius desoluenda aliqua summa si debitor pbauerit debitũ solutum nãq; si creditor clericus ageret exequtiuẽ tenet ipsũm fideiussionẽ pstare, itẽ põt dari exemplum de statuto pmictentẽ vt creditor possit carcerari facere suum debitorem cum conditione q dum debitor permanebit carceratus creditor teneatur subministrare alimenta si vult detinere debitorem carceratum.

498 Sexto sciendum est q clerici præsumunt cõtraxisse iuxta locorum statuta, & consuetudines vt si in pensionibus soluendis per consuetudinem vel statutum certa forma præscribat clericus simpliciter contrahendo censet contraxisse sub forma ab eodẽ statuto tradita *Sal. & Alciat. in auth. cassa vers. sanctiones C. de sacros. eccl. prout eos allegat Vulpell. in tract. de immun. ecclesi. par. 2. num. 43.*

499 Septimo sciendum est quòd clericus, q non ligat statutis laicorũ non potitur eorum beneficijs contra alios *tot. tit. ff. quòd quisq; iur. in ali. Abb. in c. eccles. S. M. in fin. de const. Doct. & præcipuè Soc. iun. in l. filius fam. §. diui in 3. q. ff. de legat. 1. Maluas. cons. 14. n. 35. Sim. de Prat. cõs. 161. Alber. in tract. de stat. lib. 4. q. 31. nu. 3. Iacob. de Arena cons. 25. n. 2. inter cõs. matrimon. diuers. Frãch. decis. 285. n. 4. Rim. iun. cons. 449. nu. 33. lib. 4. & cons. 604. n. 15. lib. 6. Vulpell. de libert. eccl. p. 3. n. 8. Ruin. cons. 113. nu. 5. lib. 4. Ferrett. in tract. de* 500 *gabell. n. 442.* & ratio est, quia esset iniquum si statutum prodesset ei cui obesse non posset, *iux ta tradita per Surd. cons. 204. n. 15. lib. 2.* sedcõtra q imo clerici possunt vti pro se statutis laicorum licèt clerici contra eos hijsdẽ statutis vti non possent *tenuerunt Abb. in c. constitutus nu. 4. de in integ. restit. gl. in c. nouit in verb. quicumq; vbi ẽt Abb. de iud. Dec. cons. 282. n. 7. & seqq. Tiraq. in tract. de retractu lignag. §. 1. gl. 13. n. 2. Vincent. de Franch. decis. 285. n. 5. & 6. Surd. cons. 2. n. 39. lib. 1. Hond. cõs. 20. n. 2. lib. 2. Frecc. in tract. de present. instr. p. 13. q. 1. n. 4. Afflict. in tract. de iur. protho.* 501 *§. 9. n. 17. Flamin. de rubeis cons. 2. n. 26. & 27. lib. 1.* vbi dicit quòd non est mitum quòd clerici, q sufferunt tot onera spiritualia, & laicis spiritualia ministrant fruant beneficijs statutorũ, quæ opiniones contrariæ conciliati possunt, vt prima scilicet pcedat in hijs, qui non sunt concessa clericis in priuilegium vel fauorẽ sed in legibus cõmunibus laicorũ vel statutis vel consuetudinibus ipsorum qa, is qui vult vti p 502 se renet vti ẽt contra se vt dixi, secũda veto pcedit in hijs q sunt concessa clericis in eorũ fauorẽ vel priuilegium hæc distinctio colligitur *ex notatis p Rocc. de Curte in c. fi. in 11. q. in 7. lim. de cõsuetudinib. & per Franch. dec. præd. n. 7. & per Dec. in d. c. eccl. S. M. n. 216. de const. & per Hond. cons. 20. n. 17. lib. 2.* alio modo concordant per eundẽ Franchũ loc. cit. prędictæ contrariæ op. hocest, aut statutum, vel cõsuetudo est expresſè improbatum p clericos, & eorum constitutiones, aut non Primo casu pcedit prima opinio ità vt vti non possint statuto per eos imp503 probato. Secundo casu pcedit 2. opinio; Alio & 3. modo possent concordari prædictæ contrariæ opiniones vt prima opinio habeat locũ qñ statutum pcedit per verba præceptiua, & arctatiua, & per modum phibitionis seu inhibitionis qa tunc sicut non cõpræhendunt clerici in eorum præiuditio ita nec ẽt compræhẽdi debent in fauorabilibus ita vt ipsi vti possint talibus statutis in eorum fauorẽ cõtra laicos ita *dixit Hond. cons. 20. num. 18. lib. 2. vbi alleg. Lapũ alleg. 101. n. 14. & seq. Dominic. de S. Geminia. in c. fi. in princ. vers. sed dicit de offitio deleg. in 6. Abb. in c. constitutus nu. 4. de restit. in integr. Roman. sing. 447. Alex. cons. 210. n. 13. lib. 2. Barbat. cons. 50. col. 2. vers. istis nunc suppositis lib. 3.* Secunda vero opinio procedit qñ statutum lo quit permissiuè, *Io. Lechirier in tract. de primog.* 504 *lib. 1. q. 24. n. 4. in 10. to. tract. diuers. p. 1. car. mihi 35.* Quarto mõ, possunt concordari vt prima opinio

opinio procedat qñ statutum disponit in materia cõi, & indifferenti cõuenienti clericis, & laicis. Secunda vero qñ disponit in materia q̃ est conueniens alteri ipsorũ, *Rim. iun. conf. 368. n. 48. lib. 4. Io. Andr. in c. fi. in princ. de offi. deleg. vbi ẽt Gemin. Barbat. in rep. rub. C. qui admitti col. 6. multos allegat Brun. in tract. super statut. ꝙ stante mascul. art. 12. n. 172. Sarrian. in add. ad Matthes. sing. 110. n. 17. Carpan. super stat. Mediol. in prælud. num. 590.*

505 Octauo sciendum est ꝙ clericis in illis casibus in quibus ligantur statutis laicorũ si contraueniunt peccant mortaliter, *Sotus in 4. sent. dist. 25. q. 2. art. 2. col. 4. vers. quarta conclusio Lucas de Penna in l. fin. C. de quib. muner. nemini liceat se excusare Vincent. de Franch. decis. 9. nu. 4. Surd. conf. 301. n. 6. lib. 3.* vbi ex Soto dicit ꝙ vltra peccatũ mortale tenenẽ ad restitutionem dãni dati, ex qua cõclusione infero ꝙ cum statutũ seu pragmatica circa macellationé vitularũ in Regno sit factũ ad publicã, & cõem vtilitaté, & ꝑp bonum publicũ, & per consequẽs ligat clericos eos macellantes licet sint clerici peccant mortaliter sed videtur ꝙ non est vera opinio quoad restitutioné dãni sed solũ quoad peccatũ mortale, ꝙ cõmittunt ecclesiastici non ratione statuti quia illo non ligant̃, sed ex dictamine rationis *vt d. est supra n. 424.* & q̃d dictũ est de clericis tãto fortius ꝓcedit i laicis, ꝙ si cõtraueniunt statutis, aut alijs legibus ciuilibus peccant ẽt mortalitet si ipse leges sunt iustæ *Diuus Thom. in 1. 2. q. 96. Alb. cõs. 42. n. 10. lib. 1. Franch. dec. 9. n. 6. Molina in tract. de cõtract. disput. 364. n. 8. & ꝑ tot. Petr. Cened. in collect. iur. canon. p. 2. collect. 118. n. 3. vbi propè infinitos congerit latè Siluester in sũma in verb. lex. q. 8.* vbi ẽt ponit qñ lex dicatur iusta *Alb. conf. 42. nu. 10. lib. 1. Fanch. decis. 9. n. 6. Lud. Molin. de cõtract. disput. 364. n. 8. & per tot. Circed. in coll. iur. can. p. 2. coll. 118. n. 3. Morl. in empor. vtr. iur. tit. 1. q. 7. per tot. & cæteris latius Gaet. in summa in tit. de leg. ꝑ tot. & latissimè hanc materia examinat Iacob. de Graff. in dedis. aur. p. 1. lib. 2. c. 10. per tot. Rossell. in*

507 *sum. in verb. lex & constitutio n. 17.* vbi ẽt ponit qñ isto casu lex siue statutũ sit iustum, & licet peccent mortaliter attamen si contraueniunt legi penali non tenentur ad restitutioné si pęnas ipsas fisco vel alijs quibus ius acquisitum non soluunt, & illas possunt apud se tota conscientia retinere, *Io. Asin. in suis concl. lib. 3. in verb. pœna car. mihi 262. & car. 266. Abb. in c. 1. n. 10. de const. vbi ẽt Fel. n. 43. & 52. & Dec. n. 30. gl. in c. fraternitas 12. q. 2. idé Fel. in c. audiuimus n. 1. de simon. Nauar. in 2. p. decretal. in tit. de oration. n. 125. & c. 23. n. 66. car. mihi 383. & in manual. c. 25. n. 118. car. mihi 188. in 2. tom. Gabriel in suis concl. in tit. de malef. cõcl. 34. Pet. Cened. in coll. iur. can. p. 1. coll. 2. n. 3. vbi more suo multos atq; multos allegat. Peregr. in tract. de iur. fisci lib. 4. tit. 8. n. 30. Rebbuff. in repe. c. postulastis in gl. n. 39. de cler. excom. Vasq. in lib. 1. cõtrou. illust. q. 32. n. 10. Intrig. in tract. de casib. conscient. cent. 1. cas. 44. nu. 12. & cas. 99. n. 43. 47. & 48. Graff. in decis. aur. p. 1. lib. 2. c. 11. num. 3. 6. 53. & 54.*

508 Nono sciendũ est ꝙ statutum ꝙ nõ obligat clericos nec rerũ ipsorum clericorũ conductores obligare potest respectu ipsarũ rerũ *Brun. conf. 137. n. 1. & per tot. Fel. in c. eccl. S. M. n. 114. vers. secundum exemplũ de cõstit. Pancirol. conf. 49. n. 5. Prigmann. conf. 17. num. 56.*

509 Decimo sciendum est ꝙ quocũcunq; statutum dirigit eius verba ad iudicẽ licet sit æquũ rationabile, & iuxtũ nunquã ligabit clericos vt si statutum diceret quod iudex exequatur publicum instrumentum vel ꝙ cõpellat partes ad compromissum *Socein. sen. conf. 13. col. 4. vers. ex quo clerico vnum fundamentum vol. 4. Viui. decis. 326. num. 2.*

510 Vndecimo sciendum est ꝙ clericus vtiẽ statutis contra laico vbi laici vsi fuerint alijs statutis ẽt diuersis contra eos *ita Corneus conf. 14. nu. 8. vol. 2. Rimi. iun. conf. 474. nu. 26. & 27.* vbi loquitur in eo qui vsus fuit certo statuto contra clericum, & postea cum clericus vellet vti alio statuto contra eum hoc ipse impugnabat sic ẽ contra si clericus vel ecclesia vult vti vel vsa fuerit aliquo statuto contra laicum laicus poterit vti alio statuto ẽt diuerso contra eum *it d Menoch. conf. 665. n. 4. lib. 7.* vbi loquiẽ in ecclesia quæ prætẽdebat succedere ex dispositione cuiusdam statuti, & concludit quod laicus conuentus poterit detrahere falcidiam debitam ex dispositione alterius statuti, *alleg. Bald. in l. 4. C. ad leg. falcid. & in l. omni C. de sacros. eccl. & Alex. conf. 95. in fi. lib. 1. Soc. sen. conf. 97. nu. 3. lib. 1. Ias. in l. de quibus col. 13. ff. de leg. Dec. in l. 1. n. 12. ff. de iurisd. oĩum iud. & in c. eccl. S. M. n. 71. de cõst. Surd. dec. 20. nu. 3. & 9. Brun. in tract. de const. & statutis in verb. gabella Rip. in lib. 5. respons. c. 4. Cranet. cõs. 135. n 26. lib. 1. & vltra prædicta idem dixerunt Camill. Gallina in tract. de verbor. signif. lib. 10. c. 28. n. 17. Soc. sen. conf. 97. n. 3. lib. 1. Capr. reg. 15. nu. 64. & 67. Io. de Amicis cõs. 14. in fin. Cæphal. conf. 385. nu. 5. lib. 3. & conf. 686 nn. 13. lib. 5. Bursat. conf. 43. nu. 29. lib. 1. Pappon. conf. 60. nn. 29. & conf. 61. nn. 5. lib. 1. vbi alios alleg. Vinc. Anibal. in add. ad Alb. conf. 8. nu. 24. in lit. L. Ancher. in c. ex literis nn. 2. de vit. & honest. cleric. Tiraq. in tract. de retractu lignag. §. 1. glo. 13. nu. 7. vbi mnltos alios allegat, & in tract. de retractu conuentionali ad finem tit. n. 8. Deeian. in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 35. nu. 7. vers. fallit secundo.*

511 Duodecimo sciendum est ꝙ si clericus impugnauit, & declarauit nolle vti vno statuto, ac recusauit illi se submittere asserendo si velle vti dispositione iuris comm. non poterit amplius

plius se lætari benefitijs aliorum statutorum et diuersis sed oino et ꝑ se debet vti iure cõm. *Bald. in l. oĩ nouatione n. 2. C. de sacrosf. eccl. Soc. sen. cons. 97. n. 3. lib. 1. Corn. cons. 114. nu. 8. lib. 2. Rip. respons. 6. nu. 5. in tit. de iur. natur. gent. & ciuil. Tiraq. in tract. de retract. lignag. §. 1. gl. 13. n. 7. vbi te stat. de com. quos alleg. Hond. cons. 78. nu. 107. &* 108. licet ipse in nu. seq. cõtrariũ teneat in casu suo, & vltra eos idẽ dixerunt *Neuizan. cons. 39. n. 16. Fid. de Amicis cons. 14. per tot. Bursat. cõs. 93. n. 29. & cons. 59. n. 30. lib. 1. Carpan. super statut. Med. in prælud. num. 613.*

512 Decimotertio sciẽdũ est qđ si statutum laicorum esset generale, & non loqueretur specialiter de clericis si tamen posset dubitari qd inferat præiuditium ecclesijs vel clericis adhuc statuentes cogi possunt à iudice ecclesiastico ad declarandum ꝙ in ea lege non cõprehendunt ecclesiæ vel clerici, *Ancher. cons. 115. nu. 8. in fi. Io. Andr. & Gemin. in c. fin. de immun. eccl. in 6. Butr. & Imol. in c. 1. de consuet. Fel. qui alios allegat in c. eccl. S. M. n. 107. & 108. de constit.* vbi ponit remedia quibus debet vti Episcopus pro obtinenda hanc declarationem, *Gabriel cons. 37. n. 3. lib. 2. Capr. reg. 15. nu. 38. latè Butr. cons. 40. n.*

514 *2. Surd. cons. 301. n. 45.* imò (ꝙ plus est) episcopus solus non citatis nec auditis statuentibus potest declarare talia statuta clericos non afficere, & ea tollere, *Archid. in c. quæ Lotarius propè finẽ 2. q. 1. Arnon. sing. 73. nu. 1. Carpan. super*

515 *stat. Med. in prælud. n. 565.* & sic cũ pdicta possit facere episcopus vbi statutum est generale, & nullã de clericis facit mentionẽ tanto facilius hoc facere poterit si statutũ in specie de clericis loqueretur, *Alciat. cons. 91. in princ. Rim. iun. cons. 15. n. 85. lib. 1. Carpã. in d. prælud. n. 566.* quę conclusio ampliatur vt procedat et si esset dubium an statutum cõprehenderet causam piã quia hoc etiam poterit declarare Episcopus, *Capr. d. reg. 15. num. 38.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici omni iure sunt exempti ab oĩbus oneribus tam personalibus quam realibus, & mixtis nu. 3.*
2 *Onera tam personalia quam realia varijs nominibus, & appellantur, & quibus.*
4 *Gabelloti exigentes aliquid à clericis summittuntur banno Imperiali.*
5 *Laici grauantes, & compellẽtes clericos ad solutionem gabellarum sunt excommunicati nisi moniti desistant, & hoc tam de iure canonico quam per bullã in cæna Domini n. 6. ampl. n. 7. 8. 13. & 15.*
8 *Exigentes collectas vel gabellas a clericis tenẽtur in foro conscientiæ restituere id quod exigunt n. 9.*
10 *Consulens tenetur de malo consilio quod præbuit.*
11 *Consulens delictum committi sequuto delicto tenetur eadem pœna qua tenetur ipse delinquens.*
12 *Consulens vt quis committat vsuram tenetur ad restitutionem prout ipse vsurarius.*
13 *Ciuitas in qua imponuntur collectæ, & gabellæ clericis potest interdici, & non absoluitur ab interdicto nisi tollat tale onus, & restituat id quod est exactum vt num. 14.*
15 *Episcopus loci in quo clerici grauantur onere collectarum potest requirere cæteros episcopos vicinos vt publicent excommunicatos grauantes ipsos clericos, & num. 142.*
16 *Factum prædecessoris excusat offitialem a pœna.*
17 *Exigentes gabellas a clericis non possunt excusari eo quod eorum prædecessor exegit.*
18 *Consuetudo nutritiua peccati nunquam excusat in foro conscientiæ.*
19 *Clerici potiuntur immunitate tam pro bonis ecclesiæ quam pro patrimonialibus, & proprijs contra num. 21. concor. vt numer. 22. 23. 24. & 25. ampl. vt num. 26. 29. 32. 34. 35. & sequente lim. vt numero 39.*
20 *Principes seculares non possunt aliquid disponere circa bona patrimonialia clericorum.*
27 *Bona statim quod perueniunt ad clericos ipso iure eximuntur à registro communitatis nu. 38.*
28 *Mutato statu, & conditione possessoris mutatur etiam status, & conditio rei possessæ.*
30 *Bona descripta in extimo sunt tacite hipotecata pro collectis.*
31 *Res transit cum suo onere intellige nu. 33.*
36 *Donatio præsumitur facta in fraudem vbi donans remansit in possessione rei donatæ.*
37 *Debitor ex causa lucratiua non potest conueniri vltra quam facere potest.*
39 *Consuetudo quod clerici teneantur ad solutionem collectarum pro bonis ad eos peruentis post clericatum valet.*
40 *Bona quæ transeunt de clerico in laicum statim censentur supposita oneribus collectarum.*
42 *Clerici non possunt conducere gabellas.*
42 *Clerici non possunt fideiubere pro conductoribus gabellarum.*
43 *Banna, & constitutiones aditæ pro exatione collectarum quo ad clericos sunt nullius momenti.*
44 *Clerici coniugati an sint immunes à solutione collectarum, & gabellarum.*
45 *Et quid in clericis coniugatis orientalibus, & 46.*
47 *Tertiarij an sint immunes à solutione collectarum & num. 48. 49.*
50 *Coloni ecclesiæ vel ecclesiasticæ personæ an sint immunes ab oneribus, & à quibus num. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 71. 73. 75. & 76.*
69 *Prælatus qui facit colere prædium per proprios operarios non tenetur soluere aliquod onus de fructibus inde perceptis.*
70 *Pastores clericorum nunquam sunt immunes ab oneribus.*
72 *Coloni clericorum quando dicantur nimis grauati.*

Mm Con-

74 *Consuetudo est omnino spectanda, & obseruanda in collectis imponendis.*

77 *Emphiteuta clerici, vel ecclesiæ sunt immunes ab oneribus contra nu. 78. distingue nu. 81. 82.*

79 *Dominium vtile existens penes emphitentam laicū est quòd laicale separatum a directo existentes penes ecclesiam, vel personam ecclesiasticam.*

80 *Onus collectarum respicit fructus.*

83 *Emphiteuta ecclesiasticus nūquā excusatur a muneribus a qbus eius dominus directus nō excusatur.*

84 *Emphiteuta ecclesiæ quando non teneatur ad collectam quæ imponitur per as & libram.*

85 *Emphiteuta ecclesiæ nunquā tenetur ad collectā quæ imponitur per principē recognoscentē superiorē.*

87 *Emptor fructuum ecclesiæ, & clerici est immunis prout ipsi venditores sed contra nu. 89. lim. secundam opinionem, vt nu. 91.*

88 *Priuilegium concessum venditori porrigitur ad emptorem intellige vt nu. 90.*

92 *Agricolæ rerū ecclesiasticarum an consequantur aliquam immunitatem, & nu. 93.*

94 *Clerici nec etiam volentes, & sponte possunt soluere collectas, & alia onera subire.*

95 *Clericus etiam volens non pōt renuntiare priuilegijs ordini clericali concessis contra nu. 98. & 101.*

96 *Lex quæ probibet aliquid exigi censetur probibere ēt ne possit acceptari à sponte offerentibus.*

97 *Parrochiani huius vrbis quibus est interdictum aliquid exigi pro administrandis sacramētis, & alijs operibus exercendis censentur probibiti ne possint recipere oblationes sponte factas.*

99 *Soluens sponte indebitum si scit illud esse indebitum censetur donare.*

100 *Volenti non fit iniuria.*

102 *Episcopus loci in quo clerici spōte soluunt pōt probibere tales solutiones quatenus tāgunt ius publicū.*

103 *Clericus qui permictit se scribi in extimo non propterea potest compelli ad solutionem collectæ.*

104 *Fratres siue milites gaudentes an teneantur soluere collectas, & gabellas.*

105 *In dubio est fauendum ecclesiæ immunitatis.*

106 *In dubio est facienda interpretratio cōtra gabellotos.*

107 *Clericus cōducens aliquod prædiū an teneatur soluere gabellam seu collectā ex fructibus prædij conductis & nu. 108. lim. secundam opinionem vt nu. 109.*

110 *Clerici sunt immunes ab omnibus oneribus non obstante quauis contraria consuetudine: num. 114. lim. vt nu. 117. 118. 119.*

111 *Laici sunt incapaces iuris collectandi clericos.*

112 *Consuetudo quæ tendit contra ecclesiam vel ecclesiasticas personas nunquā erit valida lim. vt n. 116.*

113 *Consuetudo contra ius diuinum dicitur corruptela, & non consuetudo ideo non valet.*

115 *Consuetudo habet vim priuilegij.*

120 *Clerici sunt etiam exempti à gabellis quæ imponuntur introeuntibus aliquid in ciuitatem.*

121 *Episcopus consentiens vt bona clerici uel ecclesiæ ponantur in extimo est grauiter puniendus.*

122 *Immunitas hospitandi concessa clericis extenditur ad alios secum habitantes.*

123 *Priuilegium alicui concessum extenditur ad suos socios.*

124 *Socius consequitur immunitatem ab oneribus concessam consocio.*

125 *Immunitas conceßa doctoribus extenditur ad suos fratres.*

126 *Clerici non possunt cogi ad hospitandum milites offitiales, & alios huiusmodi.*

127 *Clerici possunt cogi ad hospitandum vbi hospitalitas esset pia.*

128 *Clerici sunt immunes tam pro bonis quæ sibi obueniunt antequam post clericatum.*

129 *Clerici primæ tonsure ita sunt immunes prout constituti in sacris.*

130 *Clerici sunt immunes etiam pro rebus minutatim soluendis.*

131 *Nouitij oblati conuersi, & alij huiusmodi consequuntur immunitatem ab oneribus prout ceteri clerici.*

132 *Milites hierosolimitani sunt immunes ab omnibus oneribus.*

133 *Filij legitimi clericorum sunt immunes ab omnibus oneribus quod lim. vt nu. 134.*

135 *Filij illegitimi nullam consequuntur immunitatem ex persona patris & quid in legitimato ibidem.*

136 *Filius consequitur immunitatem concessam patri ob numerum filiorum.*

137 *Vxor legitima clerici orientalis consequitur immunitatem prout eius vir durante vita ipsius viri vt num. 141.*

138 *Vxor priuilegiati, & immunis semper consequitur immunitatem, & priuilegium.*

139 *Vir & vxor à pari iudicantur, & dispositum in viro habet locum in vxore.*

140 *Concubina clerici nullam consequitur immunitatem ex persona ipsius clerici.*

142 *Episcopi tenentur inquirere contra exigentes, & grauantes clericos onere collectarum, & gabellarum etiam ipsis clericis tacentibus, & non se querelantibus.*

243 *Exigentes collectas, vel gabellas à clericis submictuntur iurisdictioni iudicis ecclesiastici.*

144 *Clerici & ecclesia sunt immunes etiam à gabella quæ soluitur pro quolibet capite animalis.*

145 *Immunitatem ecclesiasticam violantes dicuntur sacrilegi.*

146 *Conductores rerum ecclesiarum non tenentur ad collectam pro rebus conductis contra num. 147. lim. secundam op. vt nu. 148. 149. 150.*

152 *Serui clericorum fruuntur immunitate concessa ipsis dominis lim. vt nu. 153.*

154 *Clerici sunt obligati ad tributum quod soluitur pro prædijs quando est certum, & determinatum contra nu. 162. & nu. seq. conc. vt nu. 166. & seq. lim. secundam op. vt num. 168. & seq.*

155 *Prædia censentur obligata, & hypotecata vbi tributum est certum, & determinatum à principio.*

Res

156 *Res transit cum sua causa ac suis oneribus.*

157 *Legans donans vel alio titulo transferens in ecclesiã vel clericum rem obnoxiam tributo tenetur transigere id quod superest deducto tributo.*

158 *Succedens in ius alterius debet uti eo iure quo ille utebatur.*

159 *Nemo plus iuris in alium transferre potest quam ipse habet.*

160 *Actio hypotecaria pro tributis censetur orta super prædijs tributarijs à principio quando tributum fuit constitutum.*

161 *Res affecta aliquo onere semper transit cum illo onere penes quemcunq; vadit.*

163 *Tributum hodie recessit ab aula, & id quod moderni principes appellant tributum non est propriè, & verè tributum vt nu.164.*

165 *Ecclesia, & clerici tunc tenentur ad onera quæ sunt imposita super rebus ad eos peruentis quando onus est impositum ex priuata dispositione domini nõ autem ex publica.*

173 *Locus in quo fundatur ecclesia debet esse omnino exẽptus, & immunis ab omni onere census tributi uel cuiusuis alterius seruitutis.*

174 *Episcopus non habet permictere vt construatur ecclesia in loco aliquo oneri subiecto.*

175 *Tributum quid sit vide remissiuè.*

176 *Clericus negotiator tenetur soluere gabellas pro rebus de quibus negotiatur lim. vt nu. 180. & seq.*

177 *Clericus negotiator ammittit omnia priuilegia clericalia.*

178 *Clericus qui vult alibi exportare fructus in proprijs prædijs recollectis, vt ibi carius illos vendat tenetur pro eis soluere gabellam lim. vt nu. 179.*

181 *Negotiatio tunc dicitur fieri quando res venditur nõ mutata forma.*

185 *Iuramento clerici statur quando res quam defert est causa proprij vsus.*

186 *Habens rem cõem cum clerico non potitur eius immunitate, sed pro parte sua tenetur soluere collectam.*

187 *Iudex laicus ex officio potest cogere illos qui habent bona communia cum clericis ut alia bona diuidant ad effectum vt possit imponi collectam.*

188 *Clericus tenetur ad solutionem gabellæ vbi ei fuisset facta donatio in fraudem vt scilicet ne ex prædijs donatis soluatur gabella.*

189 *Fraus nemini debet patrocinari.*

190 *Donatio facta in fraudem est nulla, & in prosigua tã donanti quam donatario.*

191 *Donatio præsumitur facta in fraudem attenta causa propter quam fuit facta.*

192 *Donatio præsumitur facta in fraudem si donans remansit in possessione rerum donatarum.*

193 *Donatio præsumitur facta in fraudem vbi quis donauerit omnia bona vel maiorem partem ipsorum.*

194 *Bona donata in fraudem collectarum, & gabellarum detecta fraude publicantur.*

195 *Pecunia data fratri clerico vt ex ea emat prædia vt sint immunia publicantur, & si prædia fuissent empta ipsa prædia publicantur.*

196 *Clericus cui donantur bona in fraudem ne scilicet ex eis gabellam soluat qua pœna punitur.*

197 *Immunitatis priuilegio abutens illud ammittit.*

198 *Clericus si defert rem alienam, & dicit esse suam ne soluat gabellam illam ammittit.*

199 *Gabellæ fraudator an peccet, & an teneatur ad restitutionem.*

200 *Clerici tenentur ad solutionem gabellæ, vel collectæ quæ imponitur pro necessitate, uel vtilitate cõi, & de ratione num. 201. & 203. 204. 205. ampl. vt nu. 223. & seq. lim. vt nu. 226.*

202 *Gabella seu collecta quando dicatur imposita pro vtilitate seu necessitate communi.*

203 *Clerici tenentur ad refectionem viarum lim. vt nu. 206. 207. & 208.*

209 *Clerici possunt compelli ad solutionem gabellæ quæ imponitur pro reparatione agerum fluminis.*

210 *Clerici sunt obligati contribuere in collecta quæ imponitur propter bellum, & periculum immunens incursionis vt nu. 211. 215.*

212 *Clerici tempore necessitatis tenentur personaliter assistere, & defendere mænia patriæ quod intelligas vt nu. 213. 214. 216. 217. 219.*

218 *Clerici tempore necessitatis tenentur etiam ad onera sordida.*

220 *Episcopus dẽt decernere, & arbitrari an periculũ sit tale ut propter illud clerici teneãtur cõtribuere, & psonaliter assistere, pro custodia ciuitatis, an laici.*

221 *Clerici prout laici tenentur cõtribuere in collecta quæ imponitur pro manutenenda vel obtinenda pace.*

222 *Clerici tenentur ad collectam quæ imponitur vt ex ea satisfiat grassatoribus ne territorium infestent.*

226 *Fratres mendicantes non tenentur ad collectam etiã si imponeretur pro necessitate seu vtilitate cõi.*

227 *Clerici tunc demũ possunt cõpelli ad solutionẽ collectarũ, & gabellarum impositarũ pro cõi utilitate quando facultates laicorum non sufficiunt.*

228 *Item tantum in subsidium.*

229 *Item quod contributio fiat consulto Romano Pontefice, & nu. 230. 231. 232. 233. 234.*

235 *Item si id ad quod clerici compelluntur fieret pro necessitate non autem ad ornatum.*

236 *Item pecunia exacta, & exigenda debet omnino conuerti ad illum vsum.*

237 *Clericis debet restitui id quod ab eis fuit exactum vbi causa pro qua fuit exactum deficit.*

238 *Item requiritur consensus ipsorum clericorum nec sufficit consensus solius episcopi, vt nu. 239.*

240 *Causa imponendæ collectæ quando dicatur utilis, & quãdo dicatur periculum immineri de præsenti remittitur arbitrio iudicis.*

241 *Clerici si nolunt cõsentire impositioni collectarũ & recusat sine legitima cã qd sit tunc faciendũ p laicos.*

242 *Itẽ utilitas seu necessitas dẽt esse magna, & ppinqua.*

243 *Item vtilitas seu necessitas debet esse immediata, & propinqua non autem mediata, & remota.*

244 *Item quando princeps esset inhabilis, & impotens ad pro-*

prouidendum talibus necessitatib.

245 *Item necessitas debet esse clericorum, & laicorum simul, & num. 246.*

247 *Clerici tunc demum possunt compelli ad solutionem collectarum quando interueniunt dicta nouē in numeris præcedentibus requisita alias vno deficiente non possunt compelli ad soluendum.*

148 *Clerici nullatenus tenentur ad contribuendū tàm pro causa necessitatis quā vtilitatis vbi princeps laicus vltra dispositionem iuris cōis concessisset clericis priuilegium immunitatis.*

249 *Priuilegium immunitatis non extenditur ad onera belli superuenientis.*

250 *Vincula duo magis stringunt.*

251 *Clerici tenentur ad solutionem collectarum, & gabellarū quæ imponuntur pro causa respiciēte pietatē.*

252 *Pietatem respicere quæ causa dicantur ad hoc vt pro eis clerici possint collectari, & nu. 253. & 254.*

255 *Clerici tenētur ad collectā seu gabellā quæ debebatur super prædio antequā peruenisset ad ipsum clericū.*

256 *Clerici tabernarij vel carnifices vel exercentes artē vilē an & qñ sint immunes à solutione collectarū.*

257 *Clericus licet sit immunis à solutione gabellæ tenetur tamen ostendere gabellario res quas defert.*

258 *Iuramento clerici probatur quod res quas defert sunt causa sui vsus.*

259 *Iudex ecclesiasticus, & non sæcularis determinare habet litem exortam inter clericum, & gabellotū super re quam defert si est pro suo vsu, & si pro ea debet soluere gabellam vel non.*

260 *Clerici an & quando teneantur soluere gabellam quæ imponitur super re principis, & nu. 261. & 262.*

263 *Clerici an & de qbus bonis teneātur soluere decimas.*

264 *Clerici an teneantur contribuere ad expensas quæ fiūt ob aduentum principis, & nu. 265.*

266 *Clerici tenentur prout laici soluere gabellam quæ imponitur pro passu seu traiectu, & nu. 268.*

267 *Clerici tenentur ad gabellam quæ imponitur super curribus introeuntib. in ciuitatem.*

269 *Clerici non possunt compelli soluere gabellam quæ est imposita introeuntibus in ciuitatem.*

270 *Clerici tenentur ad collectam quæ imponitur pro charitatiuo subsidio.*

271 *Clerici prout laici censentur contribuere in collecta quæ imponitur pro salario saltuarij camperij, vel custodis agrorum.*

272 *Clerici habētes aquas in hac urbe tenētur contribuere prout laici in salario qd soluitur custodibus aquarū.*

273 *Beneficio qui vtitur tenetur subire onus beneficio annexium.*

274 *Clerici, & ecclesia quibus fuit prædium relictum cū conditione ut ex ipso prædio soluant collectam etiā futuram possunt compelli ad eam soluendā non obstante immunicate, etiam nu. 276.*

277 *Clerici tenentur ad collectam quæ fuit imposita pro certo, & determinato tempore ante quam bona ad clericum peruenissent.*

278 *Clerici histriones ioculatores parasiti tenentur ad collectas si per annum talem artem exercuerint, vel infra annum si fuerint moniti.*

279 *Clerici acquirentes aliquod prædium tenentur soluere & subire illud onus ad quod prædium ipsum erat obligatum lim. vt nu. 281.*

280 *Clericus ad quem peruenit feudum obnoxium militari seruitio tenetur præstare illud seruitium.*

282 *Clerici vel ecclesia possidentes de facto, & non de iure tenetur ad solutionē collectæ pro pdijs ita possessis.*

283 *Clerici tenentur ad donatiuum quod fit per tria brachia regi, tàm si est ordinarium, quàm extraordinarium, & quid de eis qui nō interfuerunt in oblatione nu. 284. & 286.*

285 *Factum à maiori parte quando præiudicet minori.*

287 *Clerici tenentur ad collectam seu gabellam quæ imponitur de mandato, & licentia Papæ.*

288 *Clerici tenentur ad gabellam quæ imponitur super re à qua si vult potest abstinere.*

289 *Statutum quòd qui vult agere exequtiuè teneatur soluere certum quid compræhendit clericos.*

290 *Clericus vagabundus tenetur ad solutionem gabellarum prout laici.*

291 *Vagabundus quando quis dicatur.*

292 *Clericus non incedens in habitu, & tonsura potest cōpelli ad soluendum collectas, & gabellas.*

293 *Clerici tenentur ad collectam quæ imponitur pro redemptione principis apud hostes detenti.*

294 *Ecclesia dicitur mater captiuorum.*

295 *Legatum factum pro redimendo aliquem à manibus hostium dicitur pium.*

296 *Clerici in casibus in quibus tenentur ad soluptionem collectarum seu gabellarum non possunt compelli per offitiales temporales, sed sunt compellendi per ecclesiasticos lim. vt nu. 299.*

297 *Princeps laicus non potest propria authoritate capere possessionem rei clerici quæ incidit in commissū ob non solutum tributum seu gabellam nisi hoc fit prius declaratum per iudicem ecclesiasticum.*

298 *Res ecclesiæ non incidit in commissum ob non solutum tributum.*

300 *Officiales sæculares quando possint causatiuè compellere laicos ad soluendam collectam.*

301 *Clerici, & personæ ecclesiasticæ nunquam possunt cōpelli ad subeundum onera sordida.*

302 *Clerici nō possunt cōpelli ad soluendum collectam seu gabellā ubi aliquo casu laici essēt ab ea immunes.*

303 *Laici non tenentur contribuere pro oneribus spectantibus ad solos clericos sicut nec clerici pro spectantibus ad solos laicos.*

304 *Clerici tenentur soluere gabellā quæ à principio fuit imposita pro causa necessaria licet postea causa defecerit quia attenditur causa impositionis.*

305 *Priuilegium immunitatis concessum clericis est personale, & extinguitur cum persona.*

306 *Familiares clerici absentis qui viuunt expēsis ipsius clerici an consequantur immunitatem tanquam si clericus esset præsens.*

307 *Papa an possit imponere collectas super clericis.*

TER-

TERTIVS EFFECTVS.

1 TErtius effectus clericatus est vt clerici sint liberi, & exempti à solutione onerum tam personalium quã realium quæ quidẽ onera sunt diuersi generis nam quædã sunt personalia quędam realia, & quædã mixta *Capr. reg. 96. nu. 12. & seq.* vbi latè examinat ipsorum munerum, proprietatem, & naturã, sed quia hæc nõ sunt nostræ speculationis q clerici ab omnibus sũt immunes, & præcit. Doctores multa circa hoc scripserunt ideo me remicto ad ibi dicta, & ad ea quæ ponunt *Antibol. in tract. de muner. p. 3. n. 93. in 12. tom. tract. diuers. cart. mihi* 28. *Aluarez in specul. pontif. c. 35. vers. quædã vero munera car. mihi 99. circa fin. & n.* 100. *Remigg. de Gonn. q. 59. n. 1. & per tot. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi* 187. *Roffred. in tract. de iud. p. 6. in rub. de diuers. muner. n. 1. cart. mihi* 510. *& in rub. quid sit Angaria n. 1. ead. cart. Alfer. cons. 70. n. 27. & 28.* & si-
2 cut sunt diuersi generis ita diuersimodè nuncupãtur, nã quãdoque appellañ collecta, quãdoq; gabella, quandoque pedagiũ, & quãdoq; tributũ, munus, vectigal, indicta, superindicta quæ oĩa licet videãtur diuersa, actamẽ quò ad materiam de qua agimus possumus dicere ꝙ idẽ sunt; istis ita præhabitis, dico ꝙ clerici re-
3 gulariter a prædictis oĩbus sunt immunes; & exẽpti de iure diuino, vt habeñ *in Genesi c. 47.* vbi Ægiptij oẽs terras Pharaonis colentes ex decreto Ioseph eã partẽ fructuũ Regi soluere tenebanñ sola portione sacerdotium libera, & exẽpta remanente, de qua re meminit *Ioseph de antiquit. iud. lib. 2. c. 4.* qui dicit *cumque ad hũc modũ oẽs eorum possessiones in ius Regis deuenissent, alius aliò migrabat, quò certius esset regiũ dominiũ, soli sacerdotes immunitates, & agros retinuerunt*, & iterum, *Esdræ siue Nehemiæ lib. 1. c. 7.* dicit *Artaserses Persarum Rex, vobis quoque notum facimus* de vniuersis sacerdotibus, leuitis, & cantoribus, & ianitoribus, & ministris domus Dei huius, vt vectigal, & tributũ, & annonas non habeatis potestatẽ imponendi super eos, *quod refert ẽt idem Iosep lib. 11. c. 5.* dicens, *vobis quoq; sacerdotibus præcipio, vt à nemine sacerdotũ, leuitarum sacrorũ cantorum ianitorum sacrorum seruorũ quicquã exigatis, neue vlla onera eis imponatis, & in Matth. 17. habetur, Reges terræ à quibus accipiunt tributum, vel censũ à filijs suis, an ab alienis, & ille dixit ab alienis dixit illis Iesus ergo liberi sũt filij vt aũt non scandalizet nos &c.* super qb. verbis Origenes dicit, vide Christi prudentiã qualiter non tenuit tributum nec simpliciter iubet dari, sed prius ostẽdit se non esse obnoxiũ, & tunc dat quorũ vnum facit scilicet dare tributum vt exactores non scandalizenñ hoc autẽ vt ostendat se liberum, quem locum Matthei *S. Hieronym. in d. c. 17. Mathei, & S. August. in 1. lib. de quæst. Euangel. q. 23.* exponũt ẽt pro ecclesiasticis, & non solum de iure diuino verum ẽt de iure canonico, & ciuili, & ex magis cõi opinione oĩum DD. tũ canonistarum tũ ẽt ciuilistarũ clerici sunt immunes à prædictis gabellis collectis vectigalibus ac cæteris muneribus tam patrimonialibus q̃ personalibus, de iure canonico, *per c. clericis de immun. eccl. in 6. c. quãquã de censibus in 6. c. non minus de immun. eccl. c. generaliter §. nouarum, & §. placet 16. q. 1. clement. 1. de immun. eccl. clement. præsenti de cẽsibus, & est determinatum per sacrosanctũ Concil. Trid. sess. 25. de reformat. c. 20. cupiens* vbi cõfirmanñ oẽs cõstitutiones hactenus à Summis Pontif. & concilijs emanatæ in fauorẽ immunitatũ, & priuilegiorum clericorũ, & ecclesiasticarum psonarum, de iure verò ciuili *per l. vniuersi C. de vectigal. l. placet, & auth. oĩs, & auth. itẽ nulla communitas C. de sacros. eccl.* & ex magis * cõm. opi. Iuristarum, & canonistarum, *quia hoc dixerunt gl. in d. c. quãquã de censibus vbi ẽt. Io. Andr. Domin, & Archid. Ancher. & Franch. Guid. Pap. decis. 381. n. 1. Io. Oz. in instit. moral. lib. 5. c. 12. vers. iuris ciuilis cart. mihi 510. Petr. Antibol. in tract. de muner. in 3. p. princip. n. 113. in 12. to. tract. diuers. car. mihi 29. Zannet. in tract. de differẽt. inter ius canon. & ius ciuile n. 184. in 1. to. tract. prædict. cart. mihi 205. Bertach. in tract. de gabell. p. 7. n. 10. & 19. in d. to. 12. car. mihi 64. vbi multos alios citat, Anna alleg. 13. n. j. p. 1. Borell. cons. 74. n. 1. 6. & 7. & 25 vbi multos atq; multos congerit,* & dicit ꝙ sunt tuti præscriptione immemorabili, *Euerard. cons. 42. n. 25. & 32. Specul. in tit. de clericis coniug. §. 1. n. 13. Anast. Germon. in tract. de sacros. immu. lib. 3. c. 15. n. 22. & 23. & 24. cum plurib. seqq.* vbi recẽset varia loca vtriusq; testamẽti in quibus hęc immunitatis liquidissime probañ, *& eodẽ lib. c. 17. n. 19. & 66. Aluarez. in specul. pontif. c. 35. vers. & nota ꝙ clerici cart. mihi 99. & vers. qui autẽ excusetur car. mihi* 101. *post medium Zabbarell. cons. 12. n. 3. & in c. non minus de immun. eccl. & in clement. 1. q. 18. de vit. & honest. cleric. Parpal. in l. placet n. 3. C. de sacros. eccl. Bott. cons. 87. nu. 1. vbi alios alleg. Remigg. de Gonn. in tract. de carit. subsid. q. 61. n. 5. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 183. Duennas reg. 100. vbi multos alios cit. Io. Montaig. in tract. de collat. parlament. p. 2. n. 11. in 16. tom. tract. diuers. cart. mihi* 277. qui dicit ꝙ hanc immunitatẽ habent de iure diuino *Arnon. soliloquio 82. Port. cons. 164. n. 39. Alb. cons. 8. n. 1. vbi Anibal in add. in lit. A. lib. 1. & cõs. 382. n. 2. lib. 2. Molin. in tract. de iustit. & iur. tract. 2. disput. 31. in 2. conclus. Restaur. in tract. de Imper. q. 101. n. 2. Io. Lup. in tract. de libert. eccles. q. 4. per tot. Vasq. in tract. de success. creat. p. 1. lib. 3. §. 22. lim. 17. n. 58. & in repet. l. quoniam in prioribus n. 648. & seq. C. de inoffic. testam. Bursat. cõs. 42. n. 4. lib. 1. Rim. iun.*

cons.

cons.4.n.5.lib.1.Velascus decis.100.n.9.Ancher. cons.96.n.3.& cons.155.nu.11. Io. de Amic. cōs. 18.n.1.Natt.cons.280.nu.5.lib.2. Festas.in tract. de extim. & collect. p. 4. c. 1.n.23. & 24.Franc. Marc.decis.372.n.4.p.1.Tutius allegat. 19. nu. 2. Ferrett.in tract.de gabell.n.578. Bursat. cons.186. n.8.lib.2.vbi dicit quod talē immunitatē cōsequunt̄ de iure diuino Personal. in eod. tract. de gabell.n.78.vbi multos allegat concordantes, & dicit ꝙ hanc immunitatē habent quodam modo radicatā in propria persona, Roland. cōs. 61.n.1.& cons.71.n.6.lib.4.Iacob. de carol. in gēmat.pauone col.6.n.20.Marant.cons.99. n. 2. vbi dicit ꝙ sunt immunes à quibuscumq; collectis & gabellis laicorum, Menoch. in tract. de arbit. iud.cas.563.n.16.Zerola in praxi Episcop. in verb. clericus §.9.Ladrecch.cons.103.n.7.Curt. iun.cons. 61.n.2.lib.1.Bursat.cons.42.n.1.lib.1.Natt.cons. 203.nu.1.lib.1. vbi dicit quod sunt immunes tam ab oneribus ordinarijs quam extraordinarijs, & cons.280.n.5.lib.2.

4 Ampliatur primo hic tertius effectus vt laici aliquid exigentes à clericis, vel ecclesiasticis personis subijciantur bāno Imperiali, & mulctentur ad triplum illius quod exigunt, constituit Feder. Imp. in auth. itē nulla cōitas vbi Bart. & cæteri scribentes C.de sacros.eccl.idē Bart.in l.de ijs C.eod.tit. Festas.in tract.de extimo p.4.c.1.n.2. vbi alios allegat Bursat.cons.42.n.1.vers.quinimo sancitum est lib.1.scribent.in c.non minus de imm.eccl.

5 Ampliatur 2. vt laici grauantes clericos ad solutionē collectarū sint excōicati nisi moniti desistant, c.non minus de senten.excomm.c.quāquā de censibus in 6.c.solet vbi DD. de senten.excomm. Diuus Anton.in sūma in tit.de excom.c.26.nu.1. Zabbar.cons.12.n.4. vbi examinat an talis monitio sit necessarias, Euerard.cons.42.n.5.& 28. Germon.in tract.de sacror.imm.lib.3.c.15.& c.17. n.66.DD.in c.si tributum 3.q.1. & in l.placet, & in l.ad instructionē C.de sacros.eccl. Abb.& Fel.in c.si.de vit.& honest.cler.Io.Maurit.in repet.l.vnicæ C.vbi mulier, Remigg.de Gonn.in tract. de carit. subsid.q.59.n.9.in 15.to.tract.diuers.p.2.car.mihi 182.Bertacch.in tract.de gabel.p.7.nu.17.in 12.to. eiusdē tract.car.mihi 64.Tho.Zerol. in praxi episco. verb.clericus §.9.in princ.Bursa.d.cons.42.nu.3. lib.1.vbi alios allegat Caualc.dec.44.nu.100.ver. Bullā in cena Domini, & in vlt.verb.lib.1.Rol. cōs. 71.n.3.4.13.26.lib.4.Campan.super c.Regni in tit. de clericis clerical.viuent.c.98.n.5.cart.mihi 133. Franc.Person.in tract.de gabel.n.29.vbi alios allegat Natt.cons.203.n.9.lib.2.Alfer.cōs.70.n.41. Marant.cons.99.n.2. Iacob.de Carol.in gemmat.pauone colore 6.n.20.vers.sed caueat tamē, & nō solum isti tales exigentes à clericis gabellas, & collectas sunt excōicati de iure canonico vt habetur in iurib.supra citatis, verum ēt singulo anno excōicantur in bulla in cæna Dñi, Caual. vbi sup. Zerol.eod. §.9.vers.tertia conclusio, & la-

6 tius cæteris Alfon.in interpretatione ipsius bullæ ꝙ dictū ipse Zerol. intelligit vt tunc demū exigentes à clericis vectigalia incurrāt in dictam bullā in cæna Dñi qñ exigunt ius aliquod nec à laicis exigi pōt vt si exegerint gabellā de rebus quę deferunt cā sui vsus qa isto casu nec ēt à laicis exigi pōt aliquod ius gabellæ l. fin. §. diuus ff.de publ.l.si publicanus §.de reb.ff.de publican.vbi Bar.Bal.cons.241.lib.4.Bertaz.cōs.207. n.4.Guid.Pap.decis.4.Ferrett. de gabell. nu. 174. Becc.cons.96.n.9.Fusc.sing.2.in lit. G.Bellon.cons. 28.n.9.idem Surd.cons.205.n.15.Roland. A vall. cons.71.n.19.cum seqq. lib.4.Masuer. in pract. fol. 164.n.30.Scappa de iur.nō script.c.19.lib.1. Pract. pap.in forma libelli pro solutione pedagij vers. pāni fol.478.Landens.cons.39. Dec. Auenio. 150. Personal. de gabell.n.103.Surd.decis.305.n.13. Nec consuetudo in contrariū valet Siluester in summa in verb.gabella Henric. Boich. in c. innouamus n.4.de censib. Franc.Mart.decis.41.n.3.Surd.cons. 41.n.3.& cons.307.n.2.summa Rosell.in verb.pedagiū n.6.summa Gaet.in verb. vectigalia, & rōnē assignant quia talia vectigali sunt irrationabilia idē dicit Plot.cons.12.n.12.Graff.dec.125. at secus est si exegerint à clericis gabellā, quæ à laicis iuridicè exigi solet, & pōt quia tunc non sunt excōmunicati neq; incurrunt in dictā bullam in cæna Dñi ita Zerola in d. vers. tertia conclusio, & & vers.quarta conclusio, vbi dicit indistinctè ꝙ imponens gabellas clericis vel ecclesiasticis ꝑsonis vel eorū bonis vel super beneficiorū fructibus sunt excōmunicati ex dicta Bulla ēt si à sponte dantib. postea exigant vigore suæ impositionis ꝙ ego puto verissimū qñ laici in specie disponerēt ꝑ modum vt supra ēt ꝙ talē dispositionem postea non exequuti fuerint neq; eius vigore aliquid exegerint quia hoc tendit contra libertatem ecclesiasticam Nauarr. in manuale c.27.nu.187.

7 Subampliatur 1.d.ampliatio vt hæc cōclusio procedat non solū in ipso grauante, & imponente ac exigēte gabellas, & collectas à clericis, & personis ecclesiasticis verum ēt in scribēte aut præbēte consilium auxiliū, vel fauorē ad illas imponendū vel exigendum Clement. 1. de immun.eccl. Anastas.Germon.in tract.de sacros. immun.lib.3.cap.17.n.67.

8 Subampliatur 2. vt nō solū sint excommunicati verū ēt in foro conscientiæ tenent̄ restituere illud ꝙ à clericis exegerūt, & vlterius ad satisfactione competentē pro transgressione canonis Card.cons.2.Roland.cons.71.n.13.lib.4. Campan.super Cap. Regni in tit.de clericis clericali-

9 ter viuent.c.98.n.5. cart. mihi 133. & sicut consulentes impositioni vel exactioni talis gabellæ sunt excōmunicati ita pariter tenent̄ ad restitutionem prout exigentes Paul.de Leazar in clem.

clem.1.de immun.eccl.not.in c.aduersus eod. tit. Bertach. in tract.de gabell.p.7.n.21.in 12.to.tract. diuers.car.mihi 64. Gulıel. Durand. in tract.de modo 10 *congregand.general.conf.rub.70.n.22.in fin.in 13.to.tract.diuers.p.1.car. mihi* 171. & ratio est qa consulens tenet de malo consilio *Io. Fab. in §. 1.n.1.vers.sed quid dices de assessore seu consiliario instit.de obligat. Angel.in l.si certis annis C.de pact. Abb.in c.pastoralis §.quia vero n. 7. de offit. deleg. & ibi Fel.n.22. Paris.de Put. de sindicat. in verb. consilium c.1.n.3. Anton. Maria Corat.in tract.de com.opi.tit.12.n.3. Amodeus in tract.sindic.n.125* 11 & licet aliqui teneant contrarium vt refert Farin.*q.111.n.463.& 464.* tñ eius distinctio *sub n.465.* est sequenda, hinc est q consulēs homicidiū vel aliud quis delictum sequuto delicto tenet prout ille q delictum patrauit *Bald. in l. data opera n.52.C.de his qui accus. non possunt, & in l.1.n.5.C.de seru.fugit. & ibi Ias.n.19. Fel.in c.1.n.8.de off.delegat.vbi Dec.n.9. idē Dec. in l.consilij n.4.ff.de reg.iur.qui de com.testatur, & ibi Cagn.n.6. Rimin.inter consil.crim.diu.cōs.105.n.43. lib.1.Clar.§.fi.q.88.nu.1. Menoch. de arbitr. cas. 351.n.17.Carrer.in pract.crim.vers.sequitur de cōsulente n.9.fol.135. Clar. in §. fin. q. 88.& ibi addent.& Baiard.ibi n.1. Ang.cons.52.Corn.cōs.58. lib.4.Io.Bonifat.de furt.in §. contrectatis nu. 117. Caual. de Brachio reg.p.4.n.192.Calep.de Calep.inter cons.crim. diuers.cons. 51.n. 10. lib.2.* q secus est qñ delinquens aliàs erat facturus quia tūc non tenetur eadē pœna sed mitiori, *vt dicūt supradicti DD.quib.adde Paul.Grilād. de pen. omnif. coitus q.10.n.12.Soc.iun.cons.38.n.17.lib.2.Ber-* 12 *taz.cons.186.n.5.& cons.304.n.7.* Sic etiā consiliū dantes vt quis vsurā committat peccant mortaliter, & tenenē ad restōnē prout ipse vsurarius, *Nauarr.in Manual.cōfess.c.17.n.235.Vgolin.de vsur.c.16.§.1.nu.3.& §.2.nu.6.*

13 Subampliatur 3. vt ciuitas in qua tales imponunt gabellæ, & collectæ incurrat in pœnā interdicti, nec absoluit nisi restituat id q exegit, *c.clericis de immu.eccl.in 6. Archid.in c.vnico de bigam.in 6.Nic.de Neapol.super constit. Regni rub.de cler.clericar.viuent.& ibi etiam Campan.n.5.car.mihi 133.Roland.d.cons.71.nu.3.lib.4.Germon.in tract.de sacror.immu.lib.3.c.17.n.67.Bertach.in tract.de gabell.p.7.n.17.in 12.to. tract. di-* 14 *uers.car.mihi 64.* vbi dicit q si exigens est psona priuata tūc excōicatur si vero est vniuersitas solum interdicit, nec poterit ab interdicto absolui nisi restituatur id quod a clericis est exactum *allegat. c. qq & vbi DD. de censib.*

15 Subampliatur 4. vt Episcopus loci in quo clerici grauant onere gabellarum vel collectarum possit reqrere Episcopos vicinos vt publicent excōicatos gabellarios exigentes, & grauantes prædictos clericos *Rol.cons.præd.num.7. cum alijs quos congeram inf.ampl.27.n.142.*

16 Nec ommittā dicere q licet factum pdecessoris excuset offitialē a pœna *Bar.& Salic. in l. si pignora §.fi.de pignorat. actio. Ias. in l.1.n.4.quod quisq;iuris. Amar.in c. cum venerabilis de consuet. Alex.cons.8.col.fi.& cōs. 240.n.8.lib.6. & in cōs. 107.col.fi.n.22.lib.2.Gabr.de malefic.cōcl.8.n.19. cum seq.Paris.cons.39.n.18.lib.4.Gramat. cons.ciuil.60.n.2. Cum.de sindicat.c.17. num. 66.*

17 Nihilominus isto casu non excusat prout alias excusaret qa successor q exigit a clericis licet eius prædecessor de facto exegerit ēt excommunicatur ,put eius antecessor *D.Ant.in tract. de excom.c.20. n.2.in 14.to.tract.diuers.car. mihi 373.* nec istud est mirū qa cōsuetudo nu-18 tritiua peccati nunquā excusat in foro cōsciētiæ licet excuset in foro fori *Glos.& Abb.in c.cū venerabilis n.5.de consuet. Roland.cons.96.nu.31. lib.2.Cremens.sing.149.incip.mos puerorū Roman. sing.19.an cōsuetudo Tiraq.de penis temp.caus.42. Farinat.de delict.& pen.q.20.n.45.& de pen.temperand.q.95.n.38.Io Batt.Plot.cons.105.nu.122. inter cōsilia crim.diuers.to.1.in 4.Grā.cons.ciu.60. n.2. Menoch.cons.37.n.110.Baiard. ad Clar.in §. falsum n.24.vers.item pōt excusari Intrigl.de casib. conscient.cas.8.num. 112. Tiraq. de vtroq; retr. in præf. num. 67.*

19 Ampliatur 3. vt prædictā immunitatē consequant clerici non solum ,p bonis ecclesiasticis quæ tāquā beneficiati possidēt verum ēt ,p bonis suis patrimonialibus qa isto casu bona clericorum potiuntur eodem priuilegio ,put bona ecclesiastica *c.1.de immun.ecclef.in 6. & in extrauag. Benedicti 8.de immun. eccl.in extrauag. com.in verb.bonorum suorum aut ecclesiasticorum c.qq de censib.in 6.clement.presenti eod.tit. Abb.in c.eccl.S.M.n.21.* vbi dicit q opinio cōtraria est communiter dānata *& ibidem ēt Fel.nu.7. idem Abb.in c.si clericus n.3.de foro compe.& in c.1.n.9.de censibus, & in c.Messana n.6. de elect. Angel. Aret.cons.19.n.13.Paul.de Castr. & Alber. in l.2.C.de Episcop.& cler.Euerard.cons.42.nu.3.* vbi dicit q ad portā ciuitatis nihil soluere habent *& cōs.30.n.12.Festas.in tract.de extim. & collect. p.4.c.1.n.3.& seq. Ruin.cons.117.n.4.& per tot. vol.4.Pet.d Petra in tract.de potest.princ.c. 4.nu. 54.vbi testatur de com.* opi. Specul. in tit. de clericis coniug.§.1.n.1. Remig.de Gonn. in tract. de carit.subsid.q.61.n.9.in 15.to.tract.diuers.p. 2. car. mihi 183.Bart.Bellon.in eod.tract. de caritat. subsid.q.31.n.3.in tomo prædicto car.151. Arnon. soliloq.82.Capr.regul.96.n.6.Marant.disput. 8.nu. 13.Crot.cons.334.n.7.& 9.lib.3. Hond. qui alios alleg.cons.3.n.12.lib.1. Alser.cons.70.n.35.Pet. Rodriquez Hispan.opuscul 7.nu.79. post eius cons. Thom.Zerola in praxi episcop.in verb.clericus §.9. vers.quinta conclusio*, & huius primæ opinionis ratio est quia non possunt clerici grauari tali onere a laicis ex defectu iurisdictionis, & potesta-

Mari. Antonin. lib. p. resol. 97 fol. 176 et alij

testatis imponentis *Bart. in l. in rescripto §. fi. ff. de muner. & honor. & in l. vnica C. de mulier. & in quo loco lib. 10. Petr. à Petra in trac. de potest. princ. c. 4. n. 55. Anastas. Germon. in tract. de sacr. immun.*

20 *lib. 3. c. 17. n. 66.* Ex quo Princeps secularis nihil facere aut disponere põt circa bona patrimonialia clericorum *Oldrad. cons. 83. Butr. in c. 1. de consuet. Card. in element. 1. de censib. Soc. sen. cons. 65. nu. 6. uol. 3. cum multis alijs quos allegat*

21 *Surd. cons. 301. n. 64. lib. 3.* & licet contra præsentẽ ampliationem multi tenuerint ꝙ clerici non sunt immunes pro bonis proprijs cuius opinionis fuit, *Bero. cons. 150. n. 3. uol. 3. Barbat. cons. 1. lib. 3. ubi asserit hanc esse comm.* opi. Gomes. in §. fuerat n. 6. instit. de action. Paris. cons. 40. nu. 24. lib. 3. Math. Colera in trac. de process. exequut. p. 1. c. 3. n. 195. Vasq. in tract. de success. creat. p. 1. lib. 1. §. 10. n. 659. cum seq. Meuizz cons. 39. n. 12. Villalob. in com.* opi. in verb. clericus n. 90. Bursat. cons. 93. n. 46. lib. 1. Roland. Cauagnol. in obseruat. ad decret. Montisferr. decret. 72. q. 6. n. 6. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 2. n. 4. vers. sed contrarium*

22 *Surd. decis. 20. nu. 5.* tñ Possent istæ opiniones multis modis cõcordari, & primo redducũtur ad concordiã secundũ aliquos dicendo ꝙ prima opinio procedit in gabellis, & collectis extraordinarijs a qb. clerici sunt immunes ẽt ꝑ bonis proprijs: secunda vero ꝓcedit in collecta certa determinata, & inuariabili prout est tributũ *ita dicit Affl. in c. 1. §. & extraordinaria n. 38. & seqq. q̃ sint regalia*, q̃ distinctio nõ est vera nec bona ex eo quia ẽt bona ecclesiastica tenentur ad collectam, q̃ est certa, & inuariabilis prout est tributũ, *vt dicam infra in præsenti eff. lim. 1. n. 154. & seq.* Secundo mõ possent cõcor-

23 dari dicendo aut clericus est ordinatus ad titulum patrimonij, & tunc qa patrimoniũ cẽsetᷓ subrogatum loco beneficij est immune, & in eo ꝓcedit prima opinio aut est ordinatus ad titulum bñficij, & tunc bona patrimonialia alia non sunt immunia, & sic isto casu ꝓcedit secunda opi. *ita videtur distinguendo transire*

24 *Gomes. in §. fuerat n. 6. de act.* Tertio mõ possent concordari dicendo aut bona principalitᷓ sunt in consideratione vt qa collecta imponitᷓ pro facultate cuiuscũq; patrimonij, & tunc bona non gaudent priuilegio clericorum, & sic ꝓcedit secunda opi. aut vero principalitᷓ consideratᷓ persona, vt qa collecta imponitur personis rõne bonorũ, & tunc qa bona sunt accessoria ad personã clericorum, q̃ est immunis bona ẽt erunt immunia, & procedit prima opi. *ita distinguit Restaur. in trac. de Imper. q. 101. n. 5. in fi. ver. ideo probabitur quod dixerunt ẽt Dec. in c. eccl. S. M. n. 21. de cõst. Matth. Colera in tract. de process. exequ. p. 1. c. 3. n. 195.* q̃ vltima conciliatio si eẽt vera sp esset in facultate laicorũ imponere collectã & gabellas clericis quod est impossibile nec minus subsistit 2. distinctio qa aut clericus sit ordinatus ad titulũ patrimonij aut ad

25 titulum benefitij sẽper bona clericorum considerantᷓ vti accessoria ad eius personam, & ꝑ consequens sunt immunia vt sup. dixi ideo cõcludo ꝙ non est recedendũ ab ipsa priori opinione, & ampliatione q̃ est mag. cõiter appro-

26 bata, qua retenta subampliatᷓ vt procedat tã si bona perueniant in posse clerici ante clericatũ q̃ si postea qa semper sunt immunes ẽt si ad eos perueniant predia, q̃ alias essent solita collectari *Fel. in c. eccl. S. M. nu. 83. & seq. de constit. Anchar. cons. 129. Ias. in l. placet C. de sacros. eccl. Pet. Antibol. in tract. de muner. p. 3. princ. nu. 105.*

27 *& seq. in 12. to. tract. diuers. cart. mihi 28. Maccabr. cons. 40. n. 4. 7. & 25.* vbi dicit ꝙ statim ꝙ bona perueniunt ad clericos ipso iure eximuntur a registro communitatis *Ruin. cons. 117. nu. 4. & 5. vol. 4. & cons. 111. vol. 5. Marta de iurisd. p. 4. cẽt. 2. cas. 125. n. 18. & cas. 11. n. 18. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 17. nn. 65. & 73. Dec. cons. 496. Barbat cons. 1. vol. 3. Alb. in lucubrat. ad Bart. in l. hæres absens nu. 2. ff. de iud. Remigg. de Gonn. in tract. de caritat. subsid. q. 61. n. 4. 5. 6. 7. 8. & 46. in 15. to. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 183. D. Ant. in tract. de exe. c. 26. n. 4. in 14. to. eorumdẽ tract. car. mihi 373. Bursat. cons. 42. n. 19. lib. 1. Bald. cons. 50. n. 1. lib. 6. & cons. 27. n. 1. & 3. vbi addentes in lit. A. eod. lib. 6. Roland. cons. 61. n. 7. lib. 4. Ferrett. cons. 167. n. 11. lib. 1. vbi multos alios allegat Iac. Rebbuff. in l. si diuina n. 3. C. de superexactor. lib. 12. vbi addentes in lit. A.* & dicunt ꝙ iste articulus est multum intricatus, & inuolutus, *Campan. super Cap. Regn. rub. quod clerici clericaliter viuentes c. 98. nu. 4. car. mihi 133. & c. 199. n. 65. car. mihi 195. Festas. in tract. de collect. p. 4. c. 1. n. 4. Guid. Pap. decis. 380. n. 1. Nicol. Carbon. in pract. practicar. lib. 3. n. 17. Ferretc. in tract. de gabell. n. 437. & 449. Person. in eod. tract. de gabell. n. 80. vbi alios allegat Marant. cons. 99. nu. 2. & per tot.* & ratio istius subampliationis est qa

28 mutato statu vel conditione personæ mutatur ẽt status, & conditio rei *l. 1. à contrario sensu C. de imponend. lucrat. descript. lib. 10. l. Paul. alias pro procuratore ff. de acquir. hære. l. cum quidã §. si debitores ff. de publ. & vectig. l. fiscus ff. de iure fisci c. vnico §. uerũ de iur. patr. in 6. Anch. cõs. 180. n. 5 Ias. cons. 20. per tot. lib. 1. Bursa. cõs. 180. Io. de Amic. cõs. 18. n. 10. Silua. cons. 32. n. 1. & 14. & cons. 9. n. 22. Maccabr. cõs. 40. n. 5. & seq. vbi dicit hanc esse cõ.* opi. Guid. Pap. cons. 151. n. 3. Pet. à Petra in tract. de potest. princ. c. 4. n. 45. & 55. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 17. n. 72. Tiraq. in tract. de retract. lignag. §. 1. gl. 3. nu. 12. Marant. cons. 99. n. 4. Menoch. in tract. de arbitr. iud. cẽtur. 6. cas. 562. n. 44. Roland. cons. 61. n. 5. & 6. lib. 4. Alb. cõs. 233. n. 3. lib. 2. Vincent. Anibal. in add. ad eundem Albã cons. 730. in lit. H. lib. 3.* vbi dicit

quòd

qđ mutatione ꝑsonæ mutaĩ status rei quo ad
onera ẽt qñ trãsit de non priuilegiato ad priui-
legiatũ *alleg. Alex. conſ. 35 nu. 18. vol. 4. & alios*
29 *DD.* Nec defuerunt q huic ampliationi contra
dixerunt nãq; contrariũ tenuerũt multi relati
ꝑ Brun. à Sole *in cõpen. resol. proposit. iur. in verb.*
30 *fundus hñs*, vbi adducit rõnem qa bona descri
pta in extimo sunt tacite hipotecata ꝓ colle-
ctis hanc eãdẽ opinionẽ tenuerunt *Burſat. ſibi-
met contrarius conſ. 16 n. 11. lib. 1. vbi teſtatur de
com.* op. Bero. conſ. 150. nu. 19. & ꝑ tot. lib. 3. vbi ẽt
aſſerit iſtã eſſe com. op.* Feſtaſ. in tract. de extim. &
collect. p. 4. c. 1. n. 50. & c. 2. n. 13. & 17. Foller. ſup
cõſtit. Regni in tit. de epiſc. & cler. in uerb. ſtatuimus
n. 3. vbi dicit ꝙ iſta ẽ mag.* com. op. Vaſq. in tract.
de ſucceſ. in reper. l. quoniã in priorib. p. 1. n. 654. C.
de inoff. teſta. Alber. Galeott. in margar. c. 30. n. 15.*
31 & ꝓ hac 2. opinione adducit rõ quia res trãſit
cũ ſuo onere, *l. alienatio ff. de cõtrab. emp. c. paſto-
ralis, & c. cũ non ſit de decim. c. ſi qs laicus, & ibi gl.
16. q. 1.* q̃ tñ 2. opinio ẽ mag. cõiter dãnata vt pa
32 tet ex numero DD. tenẽtiũ cõtrariã opinionẽ
nec iſto caſu militat rõ pro ea adducta. ſ. ꝙ res
33 tranſit cũ ſuo onere qa illud ẽ verũ qñ eſt onus
mere reale vt ẽ cenſus, & tributũ ꝙ ſẽper ẽ cer-
tũ, & variari nõ ſolet ꝙ ſecus ẽ in alijs onerib.
ita reſpondet Marãt. d. cõſ. 99. n. 7. vbi alios allegat,
& licet Affl. *in c. 1. n. 18. de cler. q inueſtit. fec.* vi-
34 deaĩ has opiniones cõcordare, vt prima. ſ. ꝓce
dat in bonis q̃ ad clericos ꝑueniunt ex ſucceſ-
ſionibus, & legatis ſecunda vero in hijs q̃ per-
ueniunt tit. emptionis nihilominus hęc conci
liatio non ẽ vera, & vlterius contra talẽ diſtin-
35 ctionẽ militat rõ qa non põt conſiderari diffe-
rẽtia inter bona q̃ ad clericũ perueniunt tã ex
tit. oneroſo q̃ ex lucratiuo imo ſi eſſet faciẽda
hęc dñia eſſet potius dicẽdũ, vt teneanĩ ſoluere
collectã ꝓ bonis q̃ ad eos ꝑuenerũt ex tit. lucra
tiuo, qa ĩ tit. lucratiuo põt magis argui fraus q̃
36 ĩ tit. oneroſo, & ideo videmus ꝙ ſi poſt q̃ facta
ẽ donatio donãs remanet in poſſeſſione dona-
tio ꝓſumit facta in fraudẽ *Bar. in l. poſt cõtractũ
n. 4. & 5. de donat. Bal. conſ. 70. nu. 4. lib. 1. Cuman.
conſ. 155. n. 4. cũ multis alijs, quos latè congerit Ma-
ſcar. concl. 558. n. 3. & 4.* ꝙ ſecus eſt ĩ tit. oneroſo
hoc eſt in venditione, & parimodo multa vide
37 mus concedi debitori ex cã lucratiua q̃ non ꝑ-
mittunĩ debitori ex cã oneroſa, vt qa non põt
conueniri vltra quã facere põt *l. inter eos ff. de re
iud. l. liberalitate eo. tit. §. ſed & ſi qs cũ parẽte inſti.
de actio. Doct. oẽs & ꝓcipue Iaſ. nu. 3. in d. l. inter eos
Marant. conſ. 3. n. 1.* ex qbus, & ſimilib. patet ꝙ
magis põt grauari is q hẽt rẽ ex cã lucratiua q̃
ex cã oneroſa, ſed reuera nullo caſu clericus te-
neĩ ad ſolutionem oneris mutabilis ꝓ rebus q̃
38 ad eos quocunq; tit. perueniunt. Retenta tñ
dicta prima opinione, & ſubãpliatione eãdem
ſubãpliabis vt ſtatim ꝙ ꝓdiũ peruenit ad eccle
ſiã, vel eccleſiaſticã ꝑſonã cenſeaĩ deleta, & cã-
cellata de libro extimi in quo prius erat deſcri
pta, *Bar. conſ. 180. Fel. in c. eccl. S. M. n. 77. verſ. 2.
not. de conſt. Bal. inter dec. Pedem. poſt. dec. 68. n. 24
Rim. iun. cõſ. 25. n. 16. li. 1. Maccabr. cõſ. 40. n. 4. &
7. Siluan. cõſ. 32. n. 19. Feſtaſ. in trac. de exti. & coll.
p. 4. c. 1. n. 5. et 53. & c. 2. n. 14. Marãt. cõſ. 99. n. 3.*

Iſte numerus fuit ſublatus 39

40 Necommittã dicere ꝙ ſi bona, q̃ trãſeunt de
laico in clericũ fiunt immunia, & priuilegiata
ità e contra ſi de clerico trãſeunt in laicũ fiunt
ſubiecta, & obnoſcia oneri collectarũ, & gabel
larũ *Io. Andr. in c. 1. de imm. eccl. in 6. Alex. conſ.
35. n. 18. vol. 4. Nact. conſ. 218. n. 7. & conſ. 311.
n. 5. Tiraq. in tract. de nobil. c. 20. n. 160. Pariſ. conſ.
40. n. 21. 22. 23. & 24 lib. 3. Bal. conſ. 31. vol. 3.
Bar. in l. Paulus in fi. ff. de acquir. hared. DD. in l. li-
citatio in fi. ff. de publican. Rol. conſ. 12. n. 61. lib. 4.
& in tract. de iuuent. q. 17. nu. 8. car. mihi 16. Io. de
Amic. conſ. 18. nu. 9. Remigg. de Gonn. in tract. de
carit. ſubſid. q. 62. nu. 34. in 15. to. tract. diuerſ. p. 2.
car. mihi 186. Bertacb. in tract. de gabell. p. 7. n. 23.
Duenn. reg. 100. fallen. 15. Alb. conſ. 513. n. 3. lib.
3. Ferrett. in trac. de gabell. n. 450.* & huius cõclu-
ſionis rõ ẽ illa q̃ paulo ante diximus. ſ. qa mu-
tatione perſonę poſſeſſoris mutaĩ cõdictio rei.

41 Ampliatur 4. prędictus tertius eff. vt nõ ſolũ
clericus non poſſit cõſtringi ad ſolutionẽ gab-
bellarũ verũ ẽt nec ipſas gabellas cõducere po-
terit *auth. de ſanct. epiſc. & cler. §. aliũ §. Deo nobis
collat. 9. & notat. in c. placuit 21. q. 3. in c. 1. de oblig.
ad ratioc. & in c. 1. de poſtulan. Io. de Prat. in l. filius
familias §. veterani ff. de procurat. Bertacb. in tract.
de gabell. p. 3. n. 2. in 12. to. trac. diuerſ. & in ſuo re-
pert. in ver. gabellarum conductores uerſ. 3. Martin.
Laudẽſis in tract. de fiſco q. 46. Ferrett. latè in tract.
de gabell. nu. 446. Port. conſ. 16. nu. 31.*

42 Subampliaĩ hęc ampliatio, vt nõ ſolũ clerici
nõ poſſint gabellas cõducere verũ ẽt ꝓ condu
ctoribus fideiubſores intercedere, *d. §. aliũ vbi
hoc notat Ang. Berthac. Port. Ferret. in locis ſup. cit.*

43 Ampliatur 5. vt conſtitutiones editæ à col-
lectantibus, & gabellotis quò ad clericos ſint
ipſo iure nullæ, *c. non minus, & ibi Abb. de imm.
eccleſiaſt. Ferrett. in d. tract. de gabell. nu. 439.*

44 Ampliaĩ 6. vt hoc idẽ ꝓcedat in clericis cõiu
gatis deferẽtibus habitũ, & tõſurã qa hij ẽt ſũt
immunes a muneribus *Pet. Anib. in trac. de mu
nerib. p. 3. n. 112. in 12. to. tract. diuerſ. car. mihi 29
Maccabr. conſ. 18. n. 242.* Contrariũ nihilominꝰ
ꝙ. ſ. clerici coniugati teneantur ſoluere colle-
ctas datia, & gabellas ꝓ bonis ꝓprijs tenuerũt
*Abb. antiq. in c. ex par. de clericis cõiugatis Bald. in
Marg. in ver. clericus verſ. fi. & in add. ad ſpeculat.
in tit. de clericis coniug. Abb. in eo. c. ex parte Ang.
in auth. de monacis §. pen. Berthac. in trac. de gabel.
p. 7. n. 12. Guid. Pap. dec. 383. n. 2. vbi adden. in lit.
C, Io. de Amic. conſ. 146. n. 3. Couarr. in lib. pract. q.*

c.31.n.9.verf.2.hac Io.Ant.de Nigr.in extrauagãti Clemẽtis Septimi in verbo priuilegia n.181. de vit.& hone.cler.Camill.de Curt.in diuerſ.feud.p.2.c.2.n.89.Pet.Rodriquez opuſ.7.n.79.poſt eius cõſ. Feſtaſ.in tract.de extim.& collect.p.4.c.1.n.7.Parpal.in repet.l.placet n.20.& 23.C.de ſacroſ.eccl.Borell.in add.ad Bellug.in ſpec.princ.rub.11.§.videamus n.1.in lit.A, uerſ.quo uero Aluarez in ſpec.iur.põtif.c.35.in princ.uerſ.eſt ſciendũ car.mihi 95.Remig.de Gon.in trac.de carit.ſubſid.q.65.n.5.& 6.in 15.to.tract.diuerſ.p.2.car.mihi 192.Duennas reg.100.fall.10.vbi alios alleg.Bar.de Capua,& Cãpan. ſuper c.Regni Neap.c.98.n.16.in rub.de clericis clericaliter uiuẽtib.car.mihi 133.Egi.Thomat.in trac. de munerib.in ſect.ſeu §.incipiẽte ſi qs piã n.14.car. mihi 268.Ferrett.in tract.de gabel.n.541.Zerol.in praxi epiſcop.in verb.clericus §.9.in fi. ex qbus patet ꝙ hęc 2.opinio eſt mag.cõiter recepta q̃ ſecundã opinionẽ ampliãt vt non ſolũ procedat in c.ericis cõiugatis occidentalibus verũ ẽt in Orientalibus,q̃ Græci vulgariter appellanť in iſto Regno namq; ipſi nõ gaudent priuilegio immunitatis quò ad onera, *Bald.conſ.33.lib.3. Arnon.epit.33.* vbi dicit ꝙ per talẽ doctrinã remanet correctus tex.*in l.2.poſt principiũ in verſ. oibus clericis C.de epiſc.& cler.* licèt contrariũ in hoc vltimo tenuerit *Cãpan.d.c.98.n.17.* vbi dicit q̃d clerici orientales verè,& quo ad oĩa sũt clerici licèt poſſint retinere vxorẽ vnicã,& virginẽ cui vltimę opinioni Cãpani magis adhereo ex quo dicti clerici orientales ſunt ſupportati,& permiſſi ꝑ Romanum Pontificẽ vt ꝑdictas vxores ducant,& ꝑ ead.opinione Cãpani faciunt, q̃ dicam infra *ampl.26. & videtur aſſentire Camill.de Curt.in diuerſ.feud.p.2.c.2.n.90.*

45

46

47 Ampliatur ſeptimo,vt dictus tertius effectus ꝓcedat in tertiarijs alicuius religionis,vt ſunt tertiarij S.Franciſci,*gl.in clem.cũ ex eo de ſenten. excom.Bal.conſ.272.lib.1.Abb.in c.vnico n.6.ver. hoc putat,de oblig.ad ratiocin.Franc.in c.1.de imm. eccl.in 6.Bolognet.cõſ.22.n.41.*vbi dicit ꝙ ſi emiſerit vnũ ex votibus ſubſtantialibus religionis gaudebit hac immunitate,& multa,& copioſè circa hoc ſcribit *Io.de Amic. conſ.146. nu.2.*

48 Contrariã tñ opinionem tenuerunt *Couarr.in lib.pract.quæſt.c.34.n.2.* qui ad hoc allegat *Speculat. in tit.de clericis coniug.verſ.quid ſi clericus Dec. in Auth.Caſſa & irrita n.9.C.de epiſc.& cler. Duẽnas reg.100.& vltra eos idẽ dixerunt Egid.Thomat.in trac.de muner.in ſectio.ſeu §.incip.ſi qs piã n.2.car. mihi 268.Feſtaſ.in tract.de extim.& collecta p.4.c. 1.n.9.10.11.& 12.* vbi dicit quod iſti tales non ſunt perſonæ eccleſiaſticæ,quæ vltima opinio

49 limitatur qñ iſti tertiarij haberent hoc priuilegiũ ex indulto Sũmi Pontificis,qa tunc gaudebunt immunitate,ita limitat *Feſtaſ.d.c.1.n.13.* vbi dicit ꝙ hæc eſt verior opinio, de quo ego ſatis dubito in terris non ſubiectis eccleſiæ in temporalibus, & puto ꝙ Principes ſæculares hoc non permitterent in ſuo ſtatu, *per ea quæ dicit Teſaur. deciſ.22. num.7.*

50 Ampliatur octauo, vt hoc idẽ procedat in colonis eccleſiæ,vel eccleſiaſticæ pſonæ,vt nullatenus poſſint grauari onere collectarũ cũ iſti tales non teneãtur ſubire munera perſonalia, neq; realia, *gloſ.in l.ſi panes in verb.recepta C.de agricolis,& cenſit.lib.10.Bald.in l.cum duob.§.in coeunda ff.pro ſocio,& in l.placet verſ.itẽ quæro qs C.de ſacr.eccl.vbi ẽt Parpal.n.14.Abb.cõſ.9.in fi.*

51 *& conſ.53.li.1.Natt.conſ.409.* vbi dicit ꝙ vri eo loni clericorũ, & eccl. non teneñ ad onera,q̃ imponunť pſonis ꝓ reb.vt ſunt angarię,perãgarię, onera bellica,ſcilicet ꝓ hiſpicio, vel alimẽtis militũ, nec ad publicas functiones, *Remigg.de Gon.in tract.de carit.ſubſid.q.61.n.20.& 29.in 15.to.trac.diuerſ.p.2.car.mihi.184.& q.59. n.25.& 26.Lud.Cato inter conſ.Rim.conſ.740.nu. 6.lib.4.vbi alios allegat Surd.conſ.301.n.79.lib.3.* qui ẽt alios congerit *Card.in clem.2.n.21.Imol.nu. 17.de decimis Ruin.conſ.157.n.9.lib.3.& cõſ.11. n.11.lib.5.Alciat.conſ.74.n.2.Duenn.reg.100.in 1.ampl.Capic.dec.12.per totam Burſ.conſ.21.nu. 1.& conſ.42.nu.16.lib.1.Io.Bott.conſ.87.nu.2. Apetr.in tract.de poteſt.princip.c.4.nu.6.in fin.* vbi loquitur in colono perpetuo ſoluente penſionem fructibus correſpectiuam.

52 Et ꝓ iſta ampliatione rõnẽ adducunt qa ſi ipſi coloni collectarent, vel aliquo alio onere grauarent per indirectũ lederent clerici, & eccleſia,q nõ inuenirent ita faciliter, q colerent eius ꝑdia niſi cum eorum graui dãno,& eſſent aſtricti ingabellare ꝑdia tanto minus, *Soc.ſen. conſ.297.n.6.lib.2.Menoc.conſ.136.nu.25.lib.2. Bal.conſ.31.vol.1.Capra reg.46.n.86.Pariſ.conſ. 26.n.11.lib.1.Botta conſ.87.n.3.Siluan.conſ.9.n. 12.Petr.à Petra in trac.de poteſ.princip.c.4.n.63 Odd.conſ.70.n.74.Io.de Amic.cõſ.24.per tot.Alciat.conſ.216.n.7.Dec.conſ.48.in fi.Rol.conſ.61. n.18.lib.4.Rim.ſen.conſ.724.n.47.lib.4.Surd.d. conſ.301.n.80.*

53 ſed ꝙ imò ꝑdicti coloni eccleſiaſtici nõ ſint immunes ab oneribꝰ,& ꝙ imò teneanť ad ſolutionẽ collectarum,& gabellarũ à qbus ipſi dñi ſunt immunes tenuerũt *Specul. in tit.de imm.eccl.§.1.in vlt.verb.glo.fin.in clem. ꝑſenti de cẽſibus ubi oẽs ſcrib.Bal.in auth.ſed & periculũ in vltimis verbis C.ſi ſine cenſ. vel reliq.* vbi

54 dicit ꝙ ruſtici, & coloni eccleſiaſticarũ poſſeſſionũ non excuſanť *Fider.de Sen.conſ.111. Io.de Amicis cõſ.18.n.3.* vbi adhoc alleg.*tex.in l.licitatio §.mercatores ff.de publicanis Burſat.cõſ.42.nu. 14.lib.1.Oſaſc.dec.83.* vbi dicit ꝙ licet dñi prædiorum non teneant ad onera,q imponuntur perſonis ꝓ prædijs, tñ coloni partiarij, & qui terras colunt pro fructibus quos præcipiunt ſi qui ſuper ſunt, & ꝓ laboribus, & penſionibus põt collectari maximè exiſtẽte conſuetudine colle-

collectandi, & iterū dec. 116. vbi dicit hāc opinionē receptiorē esse, & q ita fuit iudicatū per Senatū Pedamontanū, Affl. in c. 1. §. plaustrorū n. 39. q̄ sint regalia in vsibus feudorū Decian. cons. 51. n. 15. vol. 3. Guid. Pap. cōs. 151. Alba. in Lucubrationib. ad Bar. in l. hæres absens n. 2. ff. de iudicijs vbi quāplures alios alleg. Odd. cōs. 70. n. 31. & seqq. vsq; in finē lib. 1. vbi varia media adducit p ista opinione Zabarell. cōs. 12. nu. 2. q loquit in conducentib. salinas in Romādiola ab ecclesia Romana, & dicit q isti tales tenent soluere gabellā salis in Ciuitate, ad quā illū deferunt Bertb. in tract. de gabell. p. 7. nu. 17. in 12. to. tract. diuers. car. mihi 64. Vulpell. in tract. de liber. eccl. p. 3. n. 12 & seq. vbi alios alleg. Thesaur. dec. 22. n. 2. & decis. 116. p tot. Ego autē in tam diuersis suis DD. p vera conciliatione, & elucidatione formarem tres casus. Primum qn̄ loquimut de colonis partiarijs. Secundum qn̄ loquimur de colonis perpetuis. Tertium qn̄ loquimur de colonis conductitijs, & ad tempus.

55

56 Circa primum dico aut illis talibus imponitur collecta ratione oīum fructuum quos ex fundo percipiunt, & tunc ex quo per talē impositionem ecclesia, & clerici per indirectum grauarentur, & non valet impositio neq; collectari possunt, & in istis terminis loquit maior pars DD. p ptima opinione: aut vero ipsi tales collectantur p parte colonica sibi cōpetentē, & tunc possunt bono iure collectari qa hęc pars cùm non sit in dn̄io clericorum nulla potit immunitate ex psona ipsorum clericorū & ita loq uuntur multi ex allegatis p secunda opinione, & in proprijs terminis ita dixerunt in spe cie Fide. de Sen. cons. 111. n. 9. Bertb. in tract. de gabell. p. 7. n. 13. & 17. & 15. in 12. to. tract. diuers. car. mihi 64. Bossi. in tract. crim. in tit. de princip. nu. 122. Anch. in c. q̄q̄ nu. 6. de censib. in 6. & in c. innouamus n. 10. vbi ēt Add. ad Abb. in uers. 4. limita de censib. Io de Amicis cons. 18. per tot. Bursat. cōs. 42. n. 14. & cons. 25. n. 3. lib. 1. Rip. in lib. 2. respōs. c. 22. in tertio dubio Parpal. in l. placet nu. 73. C. de episc. & cler. Alfons. Aluarez in Specul. Christianæ Religionis c. 35. nu. 31. & 33. Natt. cons. 409. nu. 3. Port. cons. 84. n. 7. Rol. cōs. 61. n. 15. lib. 4. vbi alios citat Personal. in tract. de gabell. n. 85. Tho. Zerol. in praxi episcop. in verb. clericus §. 9. vers. 5. in colonis laicis Nauarr. in manual. cons. c. 22. n. 128. Menoc. in tract. de arb. iud. casu 180. n. 8. & casu 562. n. 35 ubi alios alleg. Remig. de Gon. in tract. de car. subsi. q. 61. n. 22. in 15. to. trac. diu. p. 2. car. mihi 184. & q. 59. n. 27. car. 182. Fel. in c. 2. n. 3. de fo. cōpet. Surd. cō. 301. n. 85. & clari' n. 89. li. 3. Capr. cōcl. 96. n. 85

57 Et ratio qua mouent præcitati Doct. ad ita distinguendū est qa eo ipso q fructus sunt separati à solo pars cōpetens colonis non ē amplius ecclesiæ vel clerici nec in eorum dn̄io sed trāsit in dn̄ium colonorū q sunt laici, & psonæ

Signorol. cons. 84 fol. 59

priuatæ ideo tāquā de rebus laicorū pōt exigi gabella, & collecta, Anch. in c. q̄q̄ de censib. in 6. Barbat. cous. 28. n. 5. vol. 4. Bossi. d. nu. 122. & seq. Bursat. eo. cōs. 25. n. 3. in fi. Menoc. in pręcit. cas. 562

58 n. 36. in 6. tēt. limitat tn̄ ista cōclusio tribus mo dis. Primo vbi immunitas esset realis vt qa ali cui ecclesię, & suis pdijs, & terris p Principē fit

59 concessa particularis immunitas. Secundo limitat d. concl. in colonis Cardinalium qa ipsi ēt p parte colonica gaudet immunitate ipsorū dn̄orū, Tho. Zerol. in praxi episc. in verb. clericus §. 9. circa fi. vers. 2. qn̄do nō esset, vbi allegat Vinc. de Frāch. dec. 107. n. 2. & 8. Isern. in c. q̄ sunt regal.

60 §. & plaustrorū, & nauiū n. 56. q̄ sint regalia. Tertio limitat qn̄ colonus à principio fuisset pactitatus cū ecclesia q vellet ēt immunitatē cōsequi p parte sibi cōpetente, Maccabr. cons. 18. nu. 39. Menoch. d. cas. 562. nu. 56. de qua tn̄ limitatione valde dubito eo qa tale pactū non dēt redūdare in piudicium tertij vt est dn̄s gabellæ sed qa de tali pacto dicā latius inf. n. 91. ideo circa hoc ad ibi dicenda me remitto (put in Regno est cōcessa pdijs sacræ domus māsionis Teutonicorū, cuius immunitatis vigore emphiteutæ, & coloni ipsorū prędiorū sunt immunes à gabella florū (quā vocamus in hac vrbe) tunc ēt p pottione spectante ad colonos non debetur aliqua gabella, Abb. in c. ex parte de decim. Soc. se. conf. 297. n. 6. lib. 2. Boss. in tract. cri. in tit. de princ. n. 174. Bursat. d. cons. 25. n. 6. lib. 1. vbi loquitur in immunitate concessa cāpis ecclesiæ Māruanæ, Zerol. in praxi episcop. in verb. clericus §. 9. vers. 1. quando priuilegiū, & ultra pdictos idē dixerunt multi relati à Menoc. in tract. de arbit. cent. 6. cas. 562. nu. 45. & licet ipse prius n. 36. recēserit multos, q dixerunt q ēt si immunitas esset cōcessa pdijs adhuc coloni p parte colonica tenēt ad gabellā & in n. seq. adducat rōnē talis opinionis, nihilominus ego nō recederē à priori opinione citata nu. 50. & 51. q̄ re vera est mag. com. licet Menoc. d. n. 36. dicat q magis recepta est contraria opinio, & p prædicta opinione adducit fundamenta in se Menoc. in cas. pd. n. 46. cū seqq.

Bert. in. glos. 20 claus. 21 n. 3 fol. 114

61 Circa secundū qn̄ loqmur de colonis perpetuis ac ascriptitijs clericorū, & ecclesiæ dico q isti tales sēper, & indistinctè sunt immunes ab oībus, & quibuscūq; oneribus, & fruunt oī immunitate clericis, & ecclesiæ cōcessa ita Menoc. cas. pd. n. 20. vbi allegat Bal. in l. 1. n. 2. & in l. 2. n. 4 C. de episcop. & cler. Fider. de Sen. cons. 111. nu. 10. Abb. in c. non minus n. 14. de imm. eccl. Rip. in tract. de peste in tit. de remed. ad conser. vber. n. 128. & in lib. 2. resp. c. 22. Cāpan. in extrauag. vnica n. 88. de vit. & hone. cler. Grām. cons. 102. n. 15. in ciuil. Tesaur. dec. 116. n. 12. & vltimo loco dicit q ista cōclusio deducit ex tex. in l. 2. C. de episco. & cler. & in c. continua 11. q. 1. & vltra prædictos idē dixerunt multi quos allegaui supra effect. 1. ampl. 24. n. 146.

& Io. Aloys. de Leo in l. placet n. 10. C. de sacros. eccl.

62 Circa tertium casũ de colonis conductitijs dico ꝙ ipsi nullã poriunt immunitate ex persona dñorum ex quo hoc priuilegiũ est personale, *Menoch. præcit. cas. 562. n. 17. vbi allegat glo. in clem. 1. de decim. & ibidẽ Zabarell. q. 22. Imol. & Vital. n. 31. Bal. cons. 31. col. fi. vers. vnde colonus lib. 1. Rot. Roman. dec. 4. in tit. de priuileg. in antiq. Abb. in c. ex parte il primo n. 4. de decim. & cons. 9. & cons. 268. n. 4. vers. itẽ si simpliciter, & cons. 297 n. 6. lib. 2. Ruin. cõs. 157. n. 9. lib. 3. Bertach. in trac. de gabell. p. 7. n. 16. Bero. q. 213. col. fi. Ferrett. cons. 123. nu. 6. Bossi. in tract. crim. in tit. de Principe nu. 174. Rip. in tract. de peste in tit. de remed. ad conseruand. vbert. n. 124. Paris. cons. 69. n. 6. lib. 1. & vltra prædictos ita dixerunt idẽ Menoc. cons. 276. n. 7. & 8. & seq. lib. 3. Bonaccoss. in tractat. de seruis, & multi alij; quos allegaui supra in 1. eff. d. ampl. 24. n.*

63 *148.* quã tñ conclusionẽ ego limitarẽ qñ ex tali impositione onerũ colonorũ resultaret dãnũ, vel incõmodum ipsis dñis, vt si colonis imponéretur aliquod munus personale ꝓ quo exequendo esset opus desistere à seruitio suotum dñorum *prout dicã in pñti ampliatione in fi. n. 75*

64 Et pro cõplemẽto istius ampliationis sciendũ est primo ꝙ si onera imponeret personis ꝓ rebus tunc nullo casu coloni clericorũ tenent ad subeundũ talia onera, *Natt. cons. 209. nu. 3. lib. 2. Maccabr. cons. 18. n. 20. & 26. Menoc. d. casu 562. n. 53.* vbi adducit rõnem qa talia onera dicunt realia, & patrimonialia, & nõ personalia, *l. scripto §. patrimonialia ff. de muner. & honor.* cui

65 ego addo aliã rationẽ. s. qa si res est immunis, & exẽpta non põt laicus rõne suæ subiectionis personalis supponere etiam rem exemptam, *l. forma ff. de censib l. fi. C. si sine censi. vel reliq. Cephal. cons. 515. n. 1. & 2. lib. 4. Oddo cons. 70. n. 28.*

66 Secundo sciendũ est ꝙ immunitas concessa colonis clericorũ (casu quo illa gaudẽt) durat tantum durante colonia qa ea finita deficit ẽt immunitas. *Bursat. cons. 25. n. 5. lib. 1. Remig. de Gon. in tract. de carit. subs. q. 59. n. 26. in 15. to. trac. diuer. p. 2. car. mihi 182.* & rõ est qa priuilegiũ eõ cessũ pp causã deficit deficiente cã *vt dixi sup. eff. 1. ampl. 25. nu. 186. & vltra ibi allegatos idẽ dixerunt Menocch. cons. 2. nu. 36. & cons. 727. nu. 1. Marcabr. cons. 102. nu. 30. Papp. cons. 13. nu. 46.*

67 Tertio sciendũ est ꝙ coloni nunquã sũt exẽpti, vel immunes in casu quo ipsi clerici essent obligati ad aliquod onus namq; in oĩbus illis casibus coloni tenebuntur in quibus eius dñi possunt cõpelli *Ludon. Cat. cõs. 740. n. 5. vers. nec ad pfata abstabit, & vers. seq. inter cons. Rim. sen. li. 4.* & rõ est illa vulgata regula ꝙ nemo plus iuris in aliũ trãsferre põt ꝙ ipse habet, *c. nemo põt de reg. iur. in 6. l. nemo plus ff. eo. tit. Surd. cõs. 127. n. 28. Rim. iun. cons. 509. nu. 4. Io. Crot. cons. 277. n. 1.*

68 Quarto sciendũ est ꝙ coloni clericorum nõ excusanẽ ab onetibus q̃ imponunẽ rebus ꝑut sunt gabellę ad portas namq; si ipsi deferũt aliquã rẽ de qua solet solui gabella possũt cõpelli illã soluere ꝑut ceteri laici, *Natt. cons. 114. li. 1. & cõs. 409. li. 3. p tot. Barb. cons. 25. col. 1. vol. 3. Bossi. in tit. de princ. nu. 121. Plot. cons. 3. per tot.*

69 Quinto sciendum est ꝙ si Prælatus nomine ꝓprio coleret per ptoprios operarios fundos suos tunc non tenebit aliquid soluere ꝑ parte rustica, *vt not. Anch. in c. q̃q̃ n. 5. de cẽsib. in 6. Bursat. cõs. 42. n. 17. lib. 1. Personal. in trac. de gab. n. 84.*

70 Sexto sciendũ est ꝙ licẽt coloni clericorũ aliquo casu sint immunes à solutione collectarũ aut aliorũ onerũ actamẽ pastores, & custodes animaliũ ipsorũ clericorũ nunq̃ erunt immunes, *Bursat. d. cons. 42. n. 15. lib. 1.* ꝙ intelligitur si hẽat animalia ꝓpria, qa de animalibus ecclesiasticarũ psonarũ esset impertinẽs affirmare.

71 Septimo sciendũ est ꝙ si coloni ecclesiæ, vel clericorũ nimis grauarentur adeo ꝙ dñi aliqd sentirẽt detrimentũ, & ꝑ indirectũ lederet ecclesiastica immunitas, vt qa pp tale onus ecclesia non inuenirer colonos, & laboratores q eius pdia colerent tunc ad talia onera minime cõpelli poterunt, *Fider. de Sen. cons. 111. n. 3. Capra reg. 96. n. 36. Fel. in c. eccl. S. M. n. 99. de consti. Bertach. in tract. de gabel. p. 7. n. 15. in 12. to. tract. diuers. car. mihi 64.* vbi dicit ꝙ isto casu Episcop. dẽt exigẽtibus resistere, *Bursat. cons. 42. n. 16. & 26. lib. 1. Io. de Amic. cons. 18. n. 3. Siluan. cons. 9. n.*

72 *27. Menoch. in tract. de arbit. cas. 562. n. 54.* vbi dicit ꝙ tunc dicuntur coloni clericorum nimis grauari qñ ab eis exigitur plusquam à colonis laicorũ, & quod hoc remĩttĩt arbitrio iudicis.

73 Octauo ꝙ si extaret cõsuetudo ꝙ coloni clericorũ soluerent collectas, & gabellas in casibus in qbus alias de iure com. essent immunes tũc sẽper attendiẽ, & obseruaẽ consuetudo, *Rip. responsf. 2. in tit. de eccl. edific. q. 116. vbi test. de com. op. Natt. cons. 409.* & rõ huius cõclusionis põt

74 esse qa in collectis imponẽdis, & exigẽdis multũ attendiẽ consuetudo, *Marc. Mãt. cons. 40. Siluan. cons. 60. n. 16. & cõs. 88. n. 31. Bursat. cõs. 161. n. 9. lib. 2. Soc. iun. cõs. 49. n. 26. lib. 1. Piagg. in trac. de cosuet. q. 11. n. 61.* q duo vltimi dicunt qđ vigore talis cõsuetudinis possũt constringi ẽt forenses ad soluendum collectas licet alias de iure cõi non tenerentur, *prout ẽt dixit idẽ Soc. cons. 98. nu. 6. lib. 3. Roland. cons. 79. nu. 8. lib. 3.*

75 Nono sciendũ est ꝙ serui, mãcipia, ac coloni clericorũ sẽper, & indifferẽter sunt immunes à muneribus personalibus licet quoad munera realia, & collectas fortasse aliquo casu sint obligati, *l. placet C. de sacros. eccl. l. 2. C. de episc. & cler. Aluarez in specul. Pontif. c. 35. vers. & hæc offitia vilia car. mihi 99. in fi. & 100. in princ.* vbi dicit ꝙ licet contra hãc conclusionẽ videatur tex. expressus, *in l. neminem C. de sacros. eccl.* nihilomi-

lominus ex quo clerici eorũq; coloni,& rustici sunt exẽpti à dño, & iurisdictione laicorũ, *vt not.in c.si imperator 96.dist.* non cõprehendit sub illo verbo *neminẽ* posito in d.l. quia lex illa non extendit nisi ad subditos,conciliat deniq; pdictos textus inter se contrarios duobus alijs modis q apud eũdẽ videri possunt ad quẽ me remitto. Et q̃n pdiũ q peruenit ad ecclesiã hẽt aliquod on' ex priuata dispositione impositũ ecclesia sẽper tenebit ad illud, *Aluarez in spec. Pontif.c.35.vers.qui aũt excusentur car.mihi* 101. Italia aũt hodie nõ obligat ad huiusmodi tributa ideo apud nos Italos hoc onus est incognitum *not. in l.1.ff.de censib. Aluarez in specul. Pontif.c.35.vers.qui aũt excusentur car. mihi* 101.

77 Ampliatur 9. vt dictus tertius effectus pcedat, & hẽat locum ẽt in emphiteutis ecclesiæ, vel clericorũ, *Bar.in l.priuata C.de excusat.mun. lib.10.Ang.Io.de Platea,& Ias.in l.1.nu.31.C. de iur.emphit.Bossi.in trac.crim.in tit.de Principe nu. 128.Ruin.cõs.111.n.10.vers.at in casu lib.5.Parpal.in l.placet n.74.C.de sacros.eccl.Siluan.cons.9.p tot.quos oẽs allegat Odd.cons.70.n.21.& seq.& vltra eos idẽ dixerunt Cassan.super cõsuet.Burgu. rub. 4.§.6.n.5.Bursat.cons.42.nu.22.lib.1.Personal.in trac.de Gabell.n.83.Ang.Io.de Platea,& Ias.n.42 in auth.quas actiones C.de sacros.eccl.Tiraq.in trac. de retract.consanguin.§.1.gl.13.n.10.Remigg. de Gonu.in tract.de carit.subsid.q.61.nu.29.& q.59. n.31.Duenas reg.10.ampl.3.Siluan.d.cons.9.n.9. vers.hijs tamen non obstãtibus,& n.17.& 25.Menoc.in tract.de arbitr.iud.cent.5.cas.562.n.23.& seqq.* vbi recenset fundamẽta istius ampliatio-

78 nis cũ multis alijs,quos allegaui in ampliatione pcedenti in princ. pro prima opinione,sed q immo emphiteuta ecclesiæ nullã consequatur immunitatem ratione emphiteusis q̃ possidet, & ab ecclesia tenuit *Isernia in c.1. in verb. plaustrorum n.56.& 57.q̃ sint regal.in vsib. feud. Lucas de Penna in l.vnica C.de imponend.lucrat. descript. lib.10.Alex.cons.101.n.11.lib.1.cum multis alijs quos adducit Menoch.d.cas.562.n.21. & vltra ibi allegatos idẽ dixerunt Aneber.cons.124.in fin.& cons.433.n.2.Lucas de Penna in l.1.vers.emphiteuta C.de induct.lib.10.Natt.cõs.114.per tot. & cõs. 312.& cons.380.n.3.Festas.in tract. de extim. & collect.p.2.c.4.n.24.& p.4.c.2.n.43.Io. Ant. de Nigris super Cap.Regni Neap.in c.porrecta nu.16. Vulpell.in tract.de libert.eccl.p.3.n.21. vers.contrarium vbi alios allegat Brun.in tract.super statut. q. stant.mascul.art.8.q.22.n.104.vbi asserit hãc esse com.' opi.Bursat.qui ẽt alios cõgerit cons.140.n. 25.vol.2.Purpur.cons.232.lib.1.Barbat.cons.14. n.5.lib.1.Paris.de Put.in tract.de reintegr.feud. c.*

79 *16.n.10.*& pista secunda opinione adducunt rationẽ.s.qa dominiũ vtile emphiteutæ est qd separatũ à dominio directo ipsius clerici, & ecclesiæ ideo licẽt dominiũ directũ dicat ecclesiasticũ nihilominus dominiũ vtile est qd laicale,& profanum,& per consequens subiectũ iurisdictioni Principis secularis, *hanc rationem adducit Menoch.in d.casu 562.n.22. vbi ad hoc allegat Ancher.in c.ea quæ col.17.de reg.iur.& cõs. 125.col.2.vers & p pdicta tollitur & cons.433.n. 3.Barbat.cons.14.in fi.lib.1.Curt.sen.cons.73.in fi. Brun.in tract.super statut.q. stant.mascul.art.8.nu. 7.104.105.& seq.Velasc.dec.17.n.12.13.& 14 idẽ Menoch.in tract.prædict.cas.180.n.7.& seq.* &

80 aliã adducit rationem.s.quia onus collectarũ respicit fructus q spectant ad emphiteutã,qui est suppositus iurisdictioni Prĩcipis laici, ideo põt p eis collectari, *allegat Decia.cons.69.in fin. vol.3.& cons.15.n.21.vol.1.vbi loquitur in vassallo Rom.in l.Imperatores,in princ.nu.2.ff.de public.*

81 *Alex.cons.101.n.11.vol.1.Rim.iun.cons.447.n.2. & seq. vol.4.* Aliqui vero in tanta Doctorum controuersia conati sunt has contrarias opiniones hoc mõdo cõcordare,aut.s.pensio quę præstat pro predio emphytentico ecclesiæ vel clerico dño directo correspõdet fructib. & tũc pcedit prima opinio, & emphiteuta priuari non poterit qa tũc duplici onere grauaret.s. magnæ pensionis, & onere collectarũ tum qa tales emphyteutę dicunt potius coloni quam emphyteutę, *Bar.i l.1.n.4.C.de iur.emphy. Aret. cons.55.n.4.Bellon.cons.21.n.10. Cagnol.in l.2.n. 207.C.de rescind.vend.Rol.a Vall.cons.96. nu.25. & 26.lib.1.Alex.cons.112. videtur in præsenti consultat.nu.2.& 3.lib.1. Carbol. de iur. emphy. tit.de caus.priuat.ab alien.ampl.35.n.6.Velascus d.tract.*

82 *q.1.n.8.Barba.cõs.13.n.23.lib.2.* & nihilominus coloni nõ põt grauari pro fructib. cõpetẽtibus ecclesijs, vel ecclesiasticis personis vt dixi in ampl.proxime præcedenti,aut vero pensio,q̃ pstat emphyteuta dño directo est minima, & nõ correspõdet fructib.sed tãtũ p recognitione præstat,& tunc pcedit secunda opi. vt scilicet tũc possit emphyteuta grauari onere collectarũ,& gabellarũ *hanc distinctionẽ posuit Menoc. d.casu 562.n.29.licet ipse illã non approbet ut dicit n.30.allegat Brun.d.art.8.nu.109.& 111.cui addo Vulp.in tract.de immu.eccl.p.3.n.22. ver.contrariũ qui pro eadẽ conciliatione allegat Siluan. cõs. 9.& cons.57.Ancb.d.cons.433.Barbat. cons. 84. lib.3.Dec.cons.48.Purpur.cons.332.Rol.cons.66. n.34 lib.2.Natt.cons.114.Menoch.d.casu 180.n. 8.& vltra hos idẽ dixit Oddo cons.70.nu.6.& 35. Bero.cons.130.& cons.seq.lib.1.Beninten.dec.13.in fi.* & licet vt dixi Menoch. dictã distinctionem nõ approbet,nihilominus ego ab ea nunq̃ recederẽ qa si aliter diceremus sequeret vt ecclesia,& clerici lederent, ex eo qa nõ inuenirẽt q eius prędia ad emphyteusim acciperẽt aut si inuenirẽt essent astricti illã tãto minus emphyteuticare quãtũ est ius collectæ,vel gabellæ, *iuxta ea quæ dixi sup.ampl.proxime præcedenti nu.71.*

quę

quæ distinctio tãto facilius, & absq; vlla difficultate ꝓcederet si pensio solueret̃ in tot fructib. qui colligiuntur ex eodem prædio ad emphyteusim concesso.

83 Et vt finẽ imponã præsenti nonæ ampliationi dico Primo ꝙ emphyteuta ecclesiasticus, vel clerici nunq̃ excusat̃ ab onerib. à qb. dñi directi nõ possẽt excusari, *Purpur. cons. 50. n. 7. lib.* 84 1. Secundo ꝙ qñ collecta imponit̃ per æs, & librã tũc si non reperit̃ in extimo huiusmodi res non dr̃ cõpræhẽdi emphyteuta ecclesię sub huiusmodi impositione licet rẽ possideat qa isto casu attẽdit̃ extimũ, & possessio, *Angel. in l. fi. C. sine cens. vel reliq. Cranett. cons. 111. n. 13. & 17. lib. 1. Menoch. cons. 75. n. 10. lib. 1. Oddo d. cons. 70. n. 7. & 11.* Secundũ est ẽt ꝙ emphyta ecclesiæ nunq̃ tenet̃ ad onera sordida sicut nec emphyteuta fisci, *ita Menoc. cas. præd. nu. 31. & 32. vbi alios alleg.* Tertio ꝙ emphyteuta ecclesiæ nunq̃ 85 tenetur ad collectã q̃ imponit̃ à Principe recognoscente superiorẽ vt sunt oẽs Principes, & Barones in isto Regno qa tñc nullatenus emphyteuta ecclesię posset collectari ab eis, *Bal. in l. cum multa in fi. C. de bonis quæ liber. l. 1. vbi Bart. & Alij C. de superindict. lib. 10. Ias. in l. 1. n. 19. C. de sacros. eccl. Siluan. cons. 9. n. 17. Oddo cõs. 70. n. 5.*

86 Quarto, & vltimo dico ꝙ emphyteuta ecclesiæ nunq̃ tenet̃ subire onera sordida sicut nec emphyteuta fisci, *ita Menoch. d. casu 562. nu. 31. & 32. vbi alios allegat.*

87 Ampliat̃ 10. in emptoribus fructuũ ecclesię vel clerici qa ipsi sunt immunes prout dñi vẽditores, *Bossi. in tract. crim. in tit. de Princ. n. 121. & multi alij, quos allegaui sup. ampl. 8. in princ. quos hic referre non curaui studens breuitati,* & rõ huius ampliationis esse põt qa cũ emptor, & vẽditor 88 sint correlatiui, & vnus sine alio esse nõ possit idẽ priuilegiũ concessũ venditori porrigit̃ ad emptorẽ, *l. Rutilia Polla vbi Bar. & Paul. de Cast. ff. de contrahen. empt. Rom. cons. 180. n. 4. Ias. in l. non tantum n. 12. ff. de re iud. Rol. cons. 61. nu. 2. lib.* 89 *4. Menoch. d. casu 562. n. 6.* alia est rõ quia si emptor nõ est immunis, vẽditor tãto minus rẽ vẽderet quantũ est ius gabellæ, & collectæ: Contrariã tñ opinionẽ tenuerunt, *Spec. in tit. de immun. eccl. in fi. Parpal. in l. placet. n. 72. C. de episc. & cler. Bursat. cons. 42. n. 14 Rip. resp. 22. in 3. dub. lib. 2. Remigg. de Gonn. in tract. de carit. subsid. q. 61. n. 23. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 184. vbi alios citat Ias. cons. 20. num. 7. lib. 1. Festas. in trac. de extim. p. 4. c. 2. nu. 57. Menoch. in tract. de arbit. cas. 189. n. 8. & cas. 562. n. 43. Io. Alois. de Leo in l. placet n. 11. C. de sacros. eccl. Tesaur. decis. 116. nu. 6. Bursat. cons. 42. n. 14. lib. 1. pract. Papien. in forma libelli pro solupt. pedag. vers. ceciderunt nu. 8. & ibi addent. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 3. n. 18.* vbi loquit̃ in emẽtibus fructibus causa aliũde exportandi, *Zabbarell. cons. 12. n. 2.* qui consuluit cõtra cõducentes salinas, & emẽtes sal in Romandiola ab ecclesia Romana, & dicit ꝙ isti tales tenent̃ soluere gabellam salis in ciuita-90 te ad quã illud deferunt. Nec obstant rationes pro contraria parte adductæ, & primo nõ obstat ꝙ emptor, & venditor sint correlatiui, & priuilegiũ concessũ vni extendit̃ ad aliũ quia respondeo ꝙ cũ hoc priuilegiũ immunitatis sit personale nõ egredit̃ de persona ad personã ita vt transeat ad aliã vt est supra pluries dictũ. Minus obstat secunda ratio qa eo ipso ꝙ fructus separant̃ à solo trãseunt in dominium emptioris q̃ est laicus ideo tenet̃ soluere de eis gabellã at in f. acti contingẽtia in hac vrbe Panormi fuit decisũ pro emptioribus fructuum pẽdentiũ cuiusdam viridarij religionis militẽsis contra gabellotos q̃ prætẽdebãt ius gabellæ ab ipsis emptoribus, & hoc qa fructus non erant separati à solo tempore venditionis.

91 Qua secunda opin. retẽta eã limitabis vt nõ habeat locũ qñ laicus emeret ab ecclesia, vel clerico cũ pacto qđ sumptib. ipsius venditoris res deferat̃ ad talẽ locum qa pp illud onus ecclesia tãto minus venderet, & sic p indirectum eius libertas lederet̃, & isto casu emptor nõ tenet̃ ad aliq̃ solutionẽ gabellę sicut nec ipsa ecclesia, *Io. de Amicis cons. 18. n. 13. Bero. q. 213. n. 19. Burs. cons. 42. n. 21. vol. 1. Rol. cõs. 61. n. 20. lib. 4. Rip. in tract. de peste in tit. de remed. ad cõseruãd. vbert. n. 125. Fran. Person. in tract. de gab. nu. 82. Maccab. cons. 18. n. 39. Menoc. d. cas. 562. n. 56. & dicã inf. ampl. 30. nu. 150.* cæteras limitationes huius secundæ opin. ponã inf. d. ampl. 30. dũ ibi verba faciemus de conductoribus rerum ecclesiasticarum.

92 Ampliatur 11. vt dictus tertius effectus procedat ẽt in laboratoribus rerum clericorũ pro tpe quo vacãt in cultura qa fruunt̃ priuilegio immunitatis prout sui domini, *Capic. dec. 12. vbi asserit hãc esse com. opi. Cale. cons. 70. Carau. super rit. M. C. V. ritu 46. Rip. in tract. de peste in rub. de remed. ad consei. Vber. n. 127. Bursat. cons. 25. n. 3. lib. 1.* Contrariũ, & melius tenuerunt *Gram. cons. 102. per tot. in ciuil. vbi testatur de cõ. opi. Menoc. in tract. de arb. cent. 6. cas. 562. n. 59. & seqq. & pro ista vltima opi. benefaciũt ea q̃ latè scripsi sup. effect.* 93 *1. amp. 24. nu. 146.* vbi dixi quod isti tales non potiuntur priuilegijs concessis suis dominis.

94 Ampliatur 12. vt clerici, nec ẽt volẽtes, & spõte possint gabellas collectas, vel alia munera subire, & soluere, nec a laicis illas recipere sine licẽtia Papæ, *c. exigit, & ibi gl. in verb. volẽtes de cẽsib. in 6. Spec. in tit. de cler. cõiug. in princ. Pet. Antibol. in tract. de muner. p. 3. n. 90. in 12. to. trac. diuers. cart. mihi 27. Remigg. de Gonn. in tract. de carit. subsid. q. 61. n. 19. in 15. to. eorumd. trac. diuer. p. 2. cart. mihi 184. Duennas reg. 100. ampl. 1. Natt. cons. 203. n. 8. lib. 2. Decia. cõs. 14. n. 4. lib. 1. Anna alleg.*

95 alleg.13.n.3.4.& 6.& huius opi.rõ esse põt, qa clericus nõ põt renunciare priuilegio concesso ordini clericali, c.si diligenti de foro compet. gl.in c.nimis de iureiur. Remig. Dueñas, & Anna in locis sup.cit.cũ multis alijs quos allegaui sup.effec.1.amp. 7.n.42. Alia est rõ, qa vbi lex prohibet aliquid

96 exigi censet prohibere ẽt ne possit recipi à spõte offerentib.& soluẽtib. ita vt tali legi nõ possit renunciari, Bart.in l.inuitus, §.si ff.de reg.iur. Remig.de Gon.d.q.61.n.12.13.& 14.vbi infert ad statutum ꝓhibẽs nè aliqd notarius exigat, & dicit ꝙ ita prohibitus neq; à sponte offerentib.& dãtibus accipere poterit, & ego hoc idẽ infero ad parrochianos huius vrbis, q ex bulla felicis recordationis Clemẽtis Papæ VIII.

97 prohibent aliquid exigere, ꝓ ministrandis sacramẽtis, & dico ꝙ nec ẽt a sponte offerẽtibus aliqd recipere possunt, qa sicut nõ possunt exigere, ita pariter a spõte dantib. accipere nõ poterit, c.exigit vbi glos.in verb.volẽte de censib. Re-

98 migg.loco cit.n.15. Sed qd imò clerici spõte possint soluere collectas, & gabellas, ac cætera munera prẽstare, & laici ab ipsis sponte prẽstãtib. & soluentib. possint libere recipere, tenuerunt Spec.in tit de clericis coniug. §.1. Bal.in aut b.sed periculi.C.fine cens.vel reliq. Alex.cons. 101.nu.10. lib.1. Ruin.cons.219.n.9.lib.1. Bertach. in tract.de gabel.p.7.n.23.in fi.in 12.to.tract.diuer. car. mihi 64.& in suo repert.in verb.collecta quib. Maccabr. cons.40.n.23.& 24. Person.in trac.de gabell.n.86. Festas.in tract.de extimo, & collect.p.4.c.2.n.45.

99 & ratio huius secundæ opinionis est, qa clericus tunc censet donare id qd sponte pro gabella, seu collecta soluit, Paul.de Cast. cons.423.lib. 2.& ꝙ clericus possit donare eius bona nulla cadit difficultas, qa rerũ quisque est moderator, & arbiter, l.re mãdata ff. mandati cũ simi lib. q̃ adducit Maccab.cons.67. nu. 3. Meno.cons. 1.nu.265. Paris.cons.5.nu.192.l.1.

100 Alia est rõ, quia volenti nulla fit iniuria l.1. §.vtq; ad eo ff.de iniur. Menoc.cons.237.num. 20. Rol.a Vall.cons.95.n.19.lib.1. Rim.iun.cons. 140. n.22.& cons.552.n.13. ex quibus concludo non esse recedendum ab ista vltima opinione quæ est communior quoad solutionẽ gabellarum quò vero ad munera ꝑsonalia, & ꝑcipue sordida, vel aliter in honesta non recedere à priori

101 opinioni, q tunc ẽt sponte non poterunt aliq clerici prẽiudicium, aut verecundiã inferre toto ordini clericali, ita videtur sentire Egidius Tomat.in tract.de muncrib.in sect.seu §.nõ obstat quæ supra, n.18. circa medium cart. mihi 154. & ideo

102 tunc episcopus loci in quãtum tãgit ius publicum, & non priuatum ipsius clerici soluentis, vel præstãtis talia munera poterit ipsã spontaneã solutionẽ, vel coactã exactionẽ ꝓhibere, à Valle cõs.71.nu.26.lib.4.& aduertẽdum est ꝙ si clericus permittit se scribi in extimo, attamẽ si

103 hoc faciat sine interuentu superiorũ nõ ꝓpterea poterit cogi ad aliquid soluendum, Natr. cons.203.num. 7.lib. 1.

104 Ampliatur 13. in fratrib. gaudẽtib. qa alias dicunt milites gaudentes, Ancher.in clem.cũ ex eo de senten.excom.& ibi ẽt Philip.Franc. Bart.in l. super §.quibusdã ff. de iure immunitatis, Io.de Amicis cõs.146.n.2. q̃ tñ ampliatio nõ est vera secũdũ Festas.in trac.de extim.& collec.p.4.c.1. n.14.

105 Ampliatur 14. vt in dubio sit fauendũ ecclesiasticæ immunitati, & pro ea, & clericis est iudicandum, l.sunt personæ ff.de religiosis, & sumpt. funer. Alex.cons.190.in fi.lib.6. Decia. cons. 80.n.

106 22.lib.3. Bott.cons.87.nu.52. & est regulare qd in dubio semper est facienda interpretatio, & iudicandũ est contra gabellotos, Bart.in l.si Pupillus ff ad l.Falcidiam, Corn.cons. 299.col. 1. l. 4. Crauet.cons.111.in fi.& cons.231.in fi. Senat.Pedamont.dec.4.n.5.& seq. Rim.iun.cons.26.nu. 16. lib.1. Vinc.de Ann.sing. 66.

107 Ampliatur 15. in clerico cõducente aliquod predium, qa ex fructibus predij conducti non tenet soluere gabellas vel collectas, quia onus collectæ est magis onus fructuum, & personæ, q̃ proprietatis, necẽt illa poterit dici negotiatio ex quo non emit fructus in rudi materia vt illos venderet, sed illos percipit mediante eius industria, & cura faciendo illos colore, & arare, ita dixit Feder.de senis cons.107.col. 2. vbi loqtur in fratrib. qui emerũt siue cõduxerũt venam ferreã dicens qd ex tali ferro de ipsa vena deducto nõ tenent soluere aliq̃ gabellã seu col-

108 lectã, Bart.in l.legatis in 2.q.ff.de legat. 3. Soc.sen. cons.247.n.3. circa mediũ vol.2. Personal. in tract. de gab.n.81. Maccab.cons.18.n.296.297.& vbi testatur de com.opi.& n.302. & seq. vbi adducit aliquas rõnes pro istã opinione, & iterũ n.318. Sed circa istã ampliationẽ valde dubito imo contraria opinio mihi videt verior q̃ tennit Ancher. in c.qq in 3.col.de censib.in 6. vbi dicit quod hæc dicit quędã negotiatio artificio mixta imo dico ego ꝙ tota põt dici negotiatio si homines ad hoc conducti faciunt hoc fieri, quia tũc nulla versat industria cõductoris, Idẽ voluit Alex. in d.l.legatis in principio in apostilla ff. de legat. 3. Imol.in c.fin.in fi.de vit.& honest.cler.& ibi Butr. & in fi. qui dicunt qd si clericus emit possessiones ad finẽ vendendi fructus ex eadẽ possessione percipiendos est negotiatio artificio mixta & ꝯsequẽs ex ea tenebit soluere gabellã sed circa istum dictũ Butrij valde dubito ꝙ nõ sit verũ, qa si esset verũ sequeret, vt clerici de bonis acquisitis tit. emptioris nunq̃ essẽt immunes ꝙ est cõtra id quod dixi supra hoc eodẽ ef-

109 fectu ampl.3.n.19. & cõcludendo dico ꝙ omnino tenẽda est hęc vltima opinio qua tẽtepta eã limitabis vbi clericus partim ex predijs conductis, & partim ex bonis proprijs faceret talẽ nego-

negotiationẽ, qa tũc in ea erit immunis, *Maccabr. conſ.* 18. *n.* 323. vbi ponit exẽplum in cleri co habẽte ſiluam, & aquã qui emerat venã ferream, & cũ eius lignis, & aqua ferrũ faceret, & dicit ꝙ ex tali ferro non erit ſoluenda gabella.

110 Ampliatur 16. ẽt ſi extaret cõſuetudo in cõ trariũ q a nõ obſtãte tali cõſuetudine clericus nõ tenebit ſoluere aliq̃ collectã vel gabellã ſeu præſtare aliqđ munus quia talis cõſuetudo eſt inualida ex quo tendit cõtra eccleſiaſticã immunitatẽ *c. non minus de immun. eccleſ. c. q̃q̃ de cẽſib. in* 6. *vbi hoc notat Pet. de Anch. in* 3. *notabili Auth. caſſa vbi Bart. C. de ſacroſ. eccl. Bald. in l. Deo nobis C. de epiſcop. & cler. in rub. extra de conſt. Abb. in c. Meſſana n.* 6. *de elect. Aluar. in Spec. Põtif. c.* 35. *verſ. qui aũt excuſentur car. mihi* 101. *in fi. Decia. conſ.* 14. *n.* 5. *lib.* 1. *vbi alios alleg. Feſtaſ. in tract. de exti. & collect. p.* 4. *c.* 1. *n.* 6. *Piagg. in trac. de conſuet. q.* 11. *n.* 61. *Bero. conſ.* 31. *n.* 17. *lib.* 1. *Io. Lup. in tract. de libert. eccl. p.* 1. *q.* 6. *n.* 1. 2. & 3. *in* 13.

111 *to. trac. diuerſ. p.* 1. *car. mihi* 4. vbi adducit rõnem qa laici ſunt incapaces talis iuris, *à Valle conſ.* 71. *n.* 4. *lib.* 4. *Euerard. cõſ.* 30. *n.* 11. *Feſtaſ. in trac.*

112 *de extim. & collect. p.* 4. *c.* 1. *n.* 6. & rõ eſt quia nul la conſuetudo vel ſtatutũ valet cõtra eccleſias, & eccleſiaſticas perſonas, *ita Rnin. conſ.* 117. *in*

113 *fi. vol.* 4. & rõ rationis eſt, qa talis cõſuetudo eſſet contra ius diuinũ, & canonicũ, & ſic potius diceret corruptela q̃ conſuetudo ideo nõ eſſet valida neq; ſeruanda, *c. fi. de conſuetud. notat. Io. Faber in Auth. hoc ius verſ. ſed quid ſi cõſuetudo C. de ſacroſ. eccl. Tnt. alleg.* 24. *n.* 3. *Pet. Aſin.*

114 *in pract. q.* 5. *n.* 7. & licet contrariã opinionẽ qđ imo cõſuetudo ꝙ clerici teneanẽ ad collectas, & gabellas ſit valida, & ꝙ eius vigore clerici poſſint compelli ad illas ſoluendas tenuerint *Bart. in l.* 1. *C. de auro coronario lib.* 10. *Io. Ord. in tract. de nobilitate Hiſpanor. p.* 2. *c.* 1. *n.* 12. *in* 16. *to. tract. diuerſ. car. mihi* 216. & ꝓ ea opinione poſ-

115 ſent adduci duæ rõnes, vna qa talis conſuetudo habet vim priuilegij, *l. hoc iure §. ductus ff. de aqua quot. & æſtiua. Rim. iun. conſ.* 2. *nu.* 23. *lib.* 1. *Ant. de Ball. in trac. crim. q.* 2. *nu.* 46. *lib.* 4. *Ludou. Sau. cõſ.* 73. *n.* 11. & ideo tanq̃ ex priuilegio poſ

116 ſunt cõpelli ad ſoluẽdũ, alia põt eſſe rõ vt ſi eſſet longiſſimo tpe præſcripta, cuius tpis initij memoria nõ extat licet ſit multũ præiudicialis eccleſijs, & eccleſiaſticis, pſonis eſt valida, *Bal. in c.* 1. *in prin. qui feud. dare poſſ. Anch. conſ.* 51 *Barbat. in c. fi. col. fi. de cõſuet. vbi etiam Curt. n.* 509 *Rim. iun. cõſ.* 2. *n.* 23. *lib.* 1. Nihilominus non eſt recedẽdũ à priori opinione, quæ re vera eſt cõis, qua retenta eã limitabis qñ cõſuetudo nõ eſſet gñalis, & indiſtinta, & indifferẽter aſtringens clericos ad ſoluendũ gabellas ſeu collectas, ſed tantũ eſſet particularis in certis caſib.

117 vel vt ſoluaẽ de certis bonis tunc enim vigore talis conſuetudinis poterunt compelli ad ſoluendũ, *ita Bart. in l. ad collationem C. de auro coronario l.* 10. *Alex. in add. ad Bart. in l. reſcriptũ §. ſciẽdum ff. de munerib. & conſ.* 101. *nu.* 11. *vol.* 1. *Bart. conſ.* 112. *n.* 4. *lib.* 2. *Specul. in tit. de cler. cõiug. §.* 1. *n.* 5. *Sylvan. conſ.* 9. *nu.* 9. *Dnennas reg.* 100. *limit.* 1. quod tãto facilius ꝓcederet ſi conſuetudo eſ-

118 ſet longeua, & antiqua cuius non extaret memoria hominis in contrariũ, *Bart. in l. vnica, C. de mulier. & in quo loco lib.* 10. *Remigg. de Goun. in tract. de carit. ſubſid. q.* 61. *nu.* 34. *in* 15. *to. tract. diuerſ. p.* 2. *car. mihi* 184. *Rim. iun. d. conſ.* 2. *n.* 22. *lib.* 1. Sed Hæc opinio eſt falſa, nam hodie ex Bulla in cœna Dñi non obſtante quauis conſuetudine excõicanẽ oẽs q a pſonis eccleſiaſticis gabellas exigunt ſine licentia Summi Pontificis, *vt habetur in d. Bulla in dicta excommunicatione Suar. tom.* 5. *diſp.* 21. *ſect.* 2. *num.* 99. *Sairus lib.* 3. *de cenſuris cap.* 22. & *alij.*

119 Limitatur 2. vbi cõſuetudo eſſet introducta, & obſeruata cũ tollerantia eccleſiæ, vel Papæ, *Bal. in quodã ſuo conſ. poſt deciſ. Pedamõt.* 69. *n.* 39. & *ſeq. prout eñ alleg. à Petra d. p. vlt. nu.* 4. *vbi alleg. etiam Rimin. iun. conſ. l.* 25. *nu.* 25. & *ſeq. lib.* 1.

120 Ampliatur 17. vt clerici non teneant ad ſolutionẽ gabellæ quæ imponit portantibus, & introeuntibus aliquã rẽ in ciuitatẽ vtputa vinum vel farinã dummõ tale rẽ portent cã proprij vſus ſecus ſi negotiationis cauſa, *Burſ. conſ.* 42. *n.* 13. & 20. *lib.* 1. *Pet. à Petr. in tract. de poteſt. princ. c.* 5. *nu.* 3. *in fi. Boer. deciſ.* 246. *num.* 4.

121 Ampliatur 18. vt Prælatus cõſentiens ꝙ bona eccleſiæ vel clerici ponanẽ in extimo communis ꝓ collectis ſoluẽdis abſq; licẽtia Summi Põtificis grauiter pnnit c. aduerſus de immun. eccleſ. *Calder. in. conſ.* 12. *in tit. de cenſib.*

122 Ampliatur 19. vt immunitas hoſpitãdi cõceſſa clericis extendatur ad fratres ipſorũ cleri corum ſi habitant in domo cõi, *Io. de Arnono ſing.* 83. *Bombin. dub.* 8. *nu.* 3. *poſt eiuſdem conſilia Marſ. ſing.* 180. *Io. Aloiſ. de Leo in l. placet n.* 30. *C. de ſacroſ. eccl. vbi alleg. c.* 1. *de immun. eccl.* q dquid in iſto articulo tenuerint *Calder. in conſ. poſito poſt conſ. Thom. Doct. q. eſt in ordine* 197. *nu.* 8. & 10. vbi conaẽ adducere varias rationes pro iſta ſua opinione quarũ aliquæ non ſunt veræ, &

123 aliquæ non militant in caſu iſto, & rõ ipſius ampliationis eſt qa priuilegiũ alicui cõceſſũ extenditur ad eius ſocios, *Bald. in prohem. ff. §. illud num.* 7. & *in l. adminiſtrantes, §.* 1. *ff. de excuſat. tutor. Affl. ſuper conſtit. ſequentes, num.* 11. *Abb. & Fely. in cap. q̃ſi n.* 1. *de Iudeis Decius in l. in oĩbus cauſis ff. de reg. iur. Io. Anibal in rub. ff. ſoluto matr. n.* 329. *Strader in tract. de feud. p.* 9. *c.* 4.

124 *n.* 13. & in ſpecie ꝙ ſocius conſequaẽ vacationẽ, & immunitatẽ ab oneribus conceſſam ſuo cõſocio eſt *gl. in l. fi. C. de muner. & honoribus Iaſ. in l. ſi emancipati col.* 4. *C. de collat. Ceſal. conſ.* 661. *n.* 78. *lib.* 5. *Natt. conſ.* 65. *n.* 2. *Surd. latè conſ.* 301. *nu.* 8.

n.8. vbi dicit q immunitas concessa Doctoribus extenditur et ad eorum fratres, & ibi alios allegat, *Muta super consuet. Panor. c.26.n.165.* & q clerici non possint cogi ad hospitandum of

126 fitiales milites berroarios, cæterasq; personas laicas, *tenet Bal. in l. 1. § 3. not. C. de episc. & cle. Dec. in c. de monacis col. 10. de præben. Paris. de sindic. in verb. clericus §. an apparitor in fin. Io. Alois. de Leo*

127 *in l. placet n.29. & 30. C. de sacrosf. eccl.* vbi hoc limitat qn hospitalitas esset pia quia tunc ad eã tenentur tam clerici quàm laici de qua hospitalitate, & qn clerici ad eam tenentur latè scribit, *Henricus Boich. in rub. de empt. & vendit.*

128 Ampliatur 20. vt clerici non teneantur ad gabellas, & collectas etiam si clericatus superueniat post acquisitionem bonorum, *l. prætor in princ. ibi vel si qui sacerdotium nacti sunt ff. de var. & extr. muner. Oldrad. cons. 4. num. 1.*

129 Ampliatur 21. vt hoc idem procedat in clericis primæ tonsuræ quorum bona et patrimonialia sunt à collectis immunia sicut bona ecclesiastica, *gl. in c. ex literis in uerbo obligata de pignor. & in c. fi. in verb. facultates de vit. & honest. cler. & in c. similiter 16. q. 1. Fel. in c. eccl. S. M. col. 4. uers. in gl. in fi. de const. Lãbert. in tract. de iur. patro. p. 1. art. 2. 7. q. prin. n. 7. Remig. de Gon. in trac. de cari. subsi. q. 64. n. 1. & 2. in 15. to. trac. diuers. p. 2. car. mihi 193. Egid. Thomat. in tract. de muner. in §. seu sectione si qs piã n. 13. car. mihi 268. Festas. in trac. de exti. & colle. p. 4. c. 1. n. 7. Parpal. in l. placet n. 20. & 23. C. de sacrosf. eccl. Guid. Pap. dec. 283. n. 1 Petr. Rodriq. Hispan. Opuscu. 7. n. 82. post eius cons.*

130 Ampliatur 22. vt ecclesiæ, & ecclesiasticæ personę sint immunes ab oneribus collectarũ, & gabellarum et pro rebus minutatim vendendis, *Bertach. in tract. de gabell. in 7. par. princ. n. 18. in 12. tom tract. diuers. car. mihi 64. Ferrett. in eod. tract. de gabell. nu. 436. & 447. Gramm. dec. 100. n. 26. Ioseph Ludou. concl. 15. vers. & dictæ ecclesiæ car. mihi 39. Io. Alois. de Leo in l. placet nu. 8. C. de sacrosf. eccl. Macc. cons. 18. nu. 289. & 290.*

131 Ampliatur 23. in conuersis oblatis, & nouitijs alicuius monasterij quia durante nouitiatu eius bona non possunt collectari, *c. & ibi glo. de decim. Abb. cons. 53. nu. 2. lib. 1. Paul. de Castr. cons. 8. nu. 1. Bar. in aut h. ingressi n. 4. ver. sed quæro C. de sacrosf. eccl. Rip. respons. 4. num. 7. in tit. de iure genti. Petr. à Petra in tract. de potest. princ. c. 4. nu. 64. Festas. in tract. de extim. & collect. p. 4. c. 1. nu. 8. vbi alios allegat Duen. reg. 100. ampl. 4.*

132 Ampliatur 24. prædictus tertius effectus q clerici non tenentur soluere collectas vt hoc idẽ pcedat in militibus Hierosolimitanis, *Remig. de Gonn. in tract. de carit. subsi. q. 62. nu. 35. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 187. Duenn. reg. 100. ampl. 5.* vbi dicit, q hodie est derogatũ huic fallentiæ in oib. comẽdatarijs tã S. Io. q̃ S. Iacobi qd puto verum in partib. in quib. ipse fuit versatus at secus in isto Regno seruat in quo isti milites S. Io. & S. Iacobi multas cõsequunt immunitates, quas non consequuntur cæteri clerici, & sacerdotes, & rõ istius ampl. est quia ipsi sunt verè religiosi, & profitentur vota substantialia religionis, *vt dixi sup. eff. 1. ampl. 16. n. 109.* quidquid in contrarium dixerit *Egid. Thom. in tract. de muner. §. seu sectione, si quispiã nu. 4. & 5. car. mihi 270.*

133 Ampliatur 25. vt hoc idem procedat in filijs legitimis clericorum, qui sunt immunes pro eorum patres, *ita in terminis dixit Remig. de Gon. in tract. de carit. subsid. q. 59. n. 26. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 182. Duenn. reg. 100. ampl. 2.*

134 *Io. Alois. de Leo in l. 1. n. 15. C. de episco. & cler.* vbi dixit quod priuilegium concessum clericis extenditur ad eorũ filios, & ratio est quia pater, & filius reputant vna, & eadẽ persona, *vt dixi sup. eff. 1. ampl. 26. n. 189. & seq.* vbi adduxi alias rationes huius ampliationis est bene verum q tale priuilegium, tãdiu durat, quãdiu viuit clericus eius pater, quia mortuo patre clerico filius statim amittit immunitatem, *Io. Aloi. de Leo in d. l. 1. n. 17. & 18. C. de episc. & cler.*

135 At secus est in filijs non legitimis, quia ipsi non sunt in potestate patris ideò tenentur soluere collectas, cæteraq; onera subire quia tum ex persona tum et ex substantia parentũ nihil recipere possunt, *Auth. quibus modis effic. sui §. fi. & auth. ex cõplexu. C. de incestis nupt. Io. Aloi. de Leo in l. ad instructiones nu. 5. C. de sacrosf. eccl. & in l. 1. nu. 16. C. de episc. & cler.* at si filius illegitimus esset legitimatus consequitur immunitatem, put legitimus qa legitimatus cõsequit oia, q cõpetunt legitimis *vt dicã infra in tract. de eff. legit. in tit. de legib. & statut.* q secus est in im

136 munitate q concedit patri pp numerũ filiorũ qa ipsa transit et ad filios, *Surd. dec. 123. nu. 10. Anan. cons. 105. Bursat. cons. 161. Villalob. in com. opi.* in verb. patris nu. 21. Petr. Anguiss. cons. 20. lib. 7. Soccin. cons. 84. nu. 8. vers. confirmatur ratio præmissa Menocch. cons. 486. per tot. lib. 5.*

137 Ampliatur 26. in vxore legitima clericorũ orientaliũ, *Remig. de Gon. in tract. de chari. subs. q. 59. nu. 26. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 182. Duen. reg. 100. ampl. 2. Masull. in add. Capic. dec. 76 n. 3. Ferret. cons. 167. per tot. lib. 1.* vbi hãc ampliatione latè defendit, & pcipuè *n. 7. vbi ad hoc allegat tex. in l. 2. in fi. C. de episc. & cle.* & dicit q est generale q vxor clerici gaudeat eodẽ priuilegio quo clericus eius vir, *de qua re latè scripsi supra eff. 1. ampl. 25. Io. Alois. de Leo in l. 1. n. 15. C. de episc. & cler.* & quia supra effect. 1. *ampl. 25.*

138 *nu. 155.* latè scripsi, & probaui q vxor gaudet, & consequitur omnia priuilegia concessa eius viro ideo ad ibi dicta me remitto solum addendo q non solum vxor clerici consequitur immunitatem ex persona eius viri verum etiã

Oo vxor

vxor cuiuscumq; alterius priuati, q̄, si eius vir haberet priuilegiũ exẽptionis, & esset immunis à solutione collectarũ, & gabellarum, q̄ deberentur ex forma statutorũ, gaudebit eodem priuilegio non soluendi gabellã *Raffael Cuman. in l. non tantum in notabilib. ff. de re iudic. Ferrett. d. cons. 167. n. 8. lib. 1. vbi dicit q̄ ad hoc benefacit tex. in l. fi. ibi æqualanze C. de diuort* hinc est q̄ priuilegium immunitatis concessum Doctoribus V. I. vel medicinæ extẽditur ẽt ad eorũ vxores *Luc. de Pen. in l. Medicos C. de profess. & medic. lib. 10. Speculat. in tit. de cleric. coniug. col. 2. in fi. vers. ad huius autẽ articuli Ferrett. cons. prædicto nu. 10.*

139 & oĩum prædictorum rõ est quia vir & vxor ad paria iudicant, & dispositũ in marito bẽt locũ in vxore rõne correlationis, *Bal. in l. fi. C. de diuortijs l. fi. C. de indict. viduit. tollend. Mut. d. nu. 7. vbi ad hoc alleg. alia iura,* hinc fit q̄ si alicui fuerit concessum priuilegiũ seu saluus conductus veniendi ad ciuitatem talis saluus conductus censetur cõcessus ẽt eius vxori ita vt possit accedere ad ipsã ciuitatem ẽt sine eius viro, & li-

140 cet vxor legitima clerici sit immunis, put eius vir nihilominus eius concubina nunquã erit immunis ex ista causa *Io. Alois. de Leo in l. ad instructiones nu. 5. C. de sacros. eccl.* & dixi in princ. huius ampliationis de clericis orientalibus qa ipsi soli sunt immunes si habent vxorẽ, *vt dixi sup. hoc eo. eff. ampl. 6. n. 46.* quia clerici occidentales non sunt immunes ab oneribus gabellarum collectarum ac aliorum munerum, *ut dixi*

141 *ampl. prædict.* nec ommictam dicere quòd hoc priuilegium extinguitur morte viri clerici qa fundamentum ipsius priuilegij consistit, & fundatur in persona clerici *Io. Alois. de Leo in l. 1. nu. 17. & 18. C. de episcop. & cler.*

142 Ampliatur 27. vt Episcopus loci teneatur inquirere contra exigentes ac grauantes clericos etiã si ipsi clerici, qui grauati fuerunt non conquererentur de tali grauamine *Berthac. in tract. de gabell. p. 7. nu. 23. & 24. in 12. to. tract. diuers. car. mihi 64.* vbi dicit q̄ isto casu nõ solum ipse episcopus poterit inquirere, & declarare excõicatum illum talẽ, verum ẽt requirere episcopus vicinos vt hoc idẽ declarent, & publicent, *Aufrer. in tract. de potest. iudic. eccl. super laicis, & eorũ bonis nu. 39. vers. 62. in 13. to. tract. diuers. p. 1. car. 128. & nu. 43. vers. 78.* eadem carta

143 vbi dicit q̄ isti tales exigentes aliquid à personis ecclesiasticis subijciuntur iurisdictioni iudicis ecclesiastici, *Ferrett. in tract. de gabell. nu. 545. vbi multa de hac materia scribit.*

144 Ampliatur 28. vt clerici, & ecclesiasticæ personæ sint immunes etiam à collecta seu gabella quæ imponitur pro quolibet capite animalis, *est tex. & glos. in l. sacrosancta C. de sacros. eccl. Gabarell. in c. non minus coll. fin. de imm. eccl. Calder. cons. 2. in tit. de censib. Parpalia in l. placet nu. 26. & 28. C. de sacros. eccl. Bursat. cons. 42. nu. 5. lib. 1.*

145 Ampliatur 29. vt violantes immunitatem ecclesiasticam dicantur commictere sacrilegium, *Natt. cons. 203. nu. 9. lib. 1.*

146 Ampliatur 30. in conductoribus rei ecclesiæ, vel clerici quia pro re conducta non tenentur soluere aliquam collectam, *Port. cons. 184. n. 9. multos refert Brun. in tract. super stat. quòd stãs. mascul. feminæ non succedant art. 8. q. 22. n. 107. &*

147 *seq.* cõtrarium nihilominus in hoc tenuerunt *Caualc. dec. 44. n. 97. lib. 1.* vbi dicit quòd si conductor soluit pensionem in pecunia non gaudet priuilegio ecclesiæ, & clericorum, & gabellas, & datia soluere tenetur *alleg. Duen. reg. 100. Dec. in c. sanè nu. 7. & 8. de priuilegijs Fel. in c. eccl. S. M. nu. 49. de constit. Rim. sen. cons. 698. nu. 11. & cons. 747. n. 4. lib. 4. Roland. cons. 61. nu. 14. & 15. lib. 4. Prob. in add. ad Io. Monach. in c. si laicus de iure patronat. Bursa. cons. 42. nu. 18. & seq. vol. 1. vbi dicit q̄ ista est magis comm.* opi. Decian. cons. 51. nu. 4. vol. 3. Castan. super consuet. Burgund. rub. 4. §. 6. nu. 6. & 8. car. 154. Egid. Temat. in tract. de muneribus nu. 40. car. 77. Borell. super prag. odia litiũ §. 1. gl. 3. n. 306. & seq. Rip. respons. 22. n. 4. & seq. & n. 12. & seqq. lib. 2. Siluan. cons. 32. n. 19. Bossi. in tract. crim. in tit. de princip. nu. 121. & 174. & vltra prædictos idẽ dixerunt Natt. cons. 114. per tot. lib. 1.* Si retineas igitur hanc vltimam opinionem quæ vt dicit *Caualc. loco sup. cit. est com.* & mag. com.*

148 eam limitabis primo qñ collecta seu gabella esset tã excessiua q̄ propter eam ecclesia, & clerici cũ magna difficultate inuenirent affictatores, & conductores, & propterea essent coacti affictare, & ingabellare minus quàm alij seculares, *Caualc. d. dec. 44. n. 98. qui ad hoc allegat omnes supra proxime citatos, & vltra Addent. ad Abb. in cap. quæ in ecclesiarum mater nu. 2. de constitut. Port. cons. 184. nu. 9.*

149 Limitabis 2. qñ pro affictu seu gabella solueretur pars fructuum illorum qui in prædio colliguntur quia tunc vti fructus ecclesiæ, & clericorum gauderent immunitatis priuilegio, *idem Caualc. in tract. de vsufruct. mulier. relict. nu. 163. & d. decis. 44. nu. 99. vbi allegat Rim. sen. cõs. 747. vol. 4. Io. de Amicis cons. 18. nu. 18. Roland. cons. 61. vol. 4. Fel. cons. 46. nu. 17. & seq.*

150 Limitabis tertio qñ esset conuentum inter locatorẽ clericum vel ecclesiã, & conductorem q̄ ecclesia seu eius rector teneatur conducere, & dare fructus conductos ad domum conductoris vel eorũ sumptibus facere exportare ad domũ cõductoris *Rol. cõs. 61. n. 20. vol. 4. Caualc. dec. prad. n. 100.* vbi dicit qđ est magnũ dictum si est verum, & dico quod dictum est verissimum *per ea quæ latè scripsi sup. ampl. 10. n. 91.*

151 Limitabis 4. qñ collecta seu gabella soluerentur respectu prædiorum, & bonorum, & non fructuũ, *Caualc. d. n. 100. vers. quarto non procedit, &*

& ad istā ampliationē bonè conferunt ea q̄ dixi sup. ampl.8.n.50.& ampl.9.n.77.& seq. quæ parum distant a præsenti.

152 Ampliatur 31. in fetnis, & famulis clericorum, qui sunt perpetuo obligati seruire, secus si ad tempus, *Bald.in l.1.n.2.& in l.2.nu.4.C.de episc.& cler.Fider.de Sen.conf.111.n.10.Abb. in c. non minus nu.14. de imm.eccles. Rip.in tract. de peste in tit.de remed. ad conseruand.vbert.nu.128. & in lib.2.responsor.c.22.in fin.Io.Ant.de Nigris in extrauagan.vnica nu.88.de vit.& honest.cleric. Gram.conf.102.n.15.in ciuil.Tesaur. dec.116.nu. 12.quos oēs allegat Menoc.in tract. de arb. iud.cas. 562.n.20.ubi dicit q̄ hoc probatur in l.2.C.de episc. & cler.& in e.continua 11.q.1.& vltra præcitatos idē dixerunt Ladrecb.conf.103.nu.15.lib.1.vbi dicit q̄ hoc oēs habent pro absoluto,& allegant multos alios DD.Bursat.conf.25.nu.13.lib.1.Fran.conf.7 n.4.vers.4.lib.1.Io.Aloisi.de Leo in l.1.nu.5.C.de*

153 *episcop.& cler.* & intelligas vt hanc immunitatem fruantur illi serui clericorum, & ecclesiæ quādiu sunt, & existunt in seruitio ex quo ipsi non habēt aliquod priuilegium ptopter se sed fauore dñorum ideo cessante cā fauoris cessat ēt fauor, *Io.Andr.in nouell.in e.sicut de verb.sign. in 6.quem allegat Io.Aloisi. de Leo loco prædicto nu. 11. Capie. decis.12.nu.2.*

154 Limitatur primo ab aliquibus prædictus tertius effectus q̄ clerici non teneantur neq; compelli possint ad solutionem collectarum seu gabellarum seu quorumcumq; aliorum munerū vt non procedat quoties cunq; prædia per clericos possessa essent perpetuo obnoxia ad solutionem certi tributi priusquā ad eos peruenissent qa tunc ratione bonorum tenentur talia tributa soluere, *c.si tributū 11.q.1.Bal. in c.1.§. nos Romanorū de pace Const ăt.Calder.conf.2. in tit. de censib.Io.Andr.in c.1.de imm.eccl.in 6.Bar.in l. de hijs n.1.& 4.C.de episc.& cler.Roffred.in tract. de indi.p.6.rubr.de diuers.muner.n.2.Pet.Antibol. in tract.de muner.p.3.princ.nu.107.in fi. in 12.to. tract.diuers.car.mihi 29.Alfer.conf.70.nu.29.33. & 34.Euerard.conf.42.n.26.& 37.Ruin.cōs.111. n.3.vol.5.& conf.117.nu.1.& 2.vol.4. Alnarez in specul. iur.Pontif.c.35. vers. ecclesia an teneatur car.mihi 96.in fi.& vers.qui autem excusentur cart. 101.Alban.in lucubrat.ad Bar.in l.hæres absens nu. 2.in fin.ff.de iudit.vbi asserit hanc esse com.° op. licet nu. seq. contrariam opinionem defendere conetur Maccabr.conf.40. nu.31.32.39.40.52.76.& 77. Capoll.conf.3.n.38.lib.2.in ciuil.vbi in fin.testatur de com.° op.Germon.in trac.de sacros.immun.lib.3. c.17.n.56.& 57. vbi dicit q̄ isto casu res transit ad clericū cū suo onere,& n.60.& 79.Remig.de Gon.in tract.de cant.subsi.q.61.n.5.6.8.28.42.43.45.& 46.& melius q.63.n.1.p tot.Siluest.in sum. in ver. immunitas Duen. reg.100.lim.2.Cāpan.super c.Regni in tit.q̄ clerici clericaliter viuent.c.98.n.3.car. mihi 133.Thomat.in tract.de muner. in §. seu sect. incipiente exactio munerū n.30.car.mihi 54.& nu. 35.car.63.& n.38.car.69.Ferret.in trac.de gabel. n.441.Lupus in trac.de imm.eccl.c.4.in prin.Bursa. conf.42.n.7.lib.1.vbi testatur de mag.com.° op. & alios citat Vasq.in repet.l.quoniā in prioribus n.654 C.de inoffit.testa.Nact.cōs.280.n.3.vol.2.Barbat. conf.1.n.9.lib.3.Alb.conf.8.n.2.lib.1. vbi ēt alios adducit,& conf.387.n.8.lib.2. Ferret.cōs.167.nu. 2.lib.1. Gail obseru.52.n.12.qui alios allegat,* & rō

155 istius fallentię est qa p tributis certis ab initio impositionis orta fuit obligatio, & hypoteca p toto tēpore futuro ex quo est certū,& perpetuū, *Paul.de Castr.in l.imperatores de publican. & in l.apud Iulianū §.hæres ff.de leg.1.Ruin.conf.117*

156 *n.2.lib.4.* Alia est rō quia res transit ad clericos cū sua cā,ac suis oneribus, *l.Pōponius §.1. ff. de acquir.possess.Bal.conf.148.lib.1. Anast.Germon. in tract.de sacror.imm.lib.3.c.17.n.57. Scrader. in tract.de fend.p.7.c.2.n.43.Paris.conf.127.nu.12. lib.4.Soc.iun.conf.74.n.8.lib.3.Menoc.cōs.2.n.3. & conf.75.n.88.& conf.80.n.79.& conf.63.n.10 Bero.conf.204.n.8.lib.1. Mastrill.dec.89.n.12.*

157 Alia ēt est rō quia vendens,donans,legans, vel alio titulo concedens rē obligatā, & annexā oneri tributotum intelligitur vēdidisse vel concessisse ius tātum q̄ hēt in re, *l. qui tabernas ff.de contraben.empt.c.accusatus §.si uero de hæret. in 6.Germon. d.c.17.n.58. l. si domus §. fin. & ibi Bar.Bal.Alex.& Ias.ff.de leg.1.l.q̄ in rerū §.1.& ibi Ias.& DD.tit.præd.l.Stico,& ibi Bar.ff.de vsufr.legat.l.vxor patrui,& ibi Alex.& Ias.C.delega. Gramm.conf.28.nu.1.Maluas.conf.27.nu.14.Rol. à Vall.conf.85.n.47.lib.4.Caroc.de loc.in tit.de legat.nu.3.Morot.conf.59.n.7.Passett.conf.206.& 207.& 209.n.41.Gam.dec.19.Anast.Germon.de sacr.imm. lib.3.c.17.n.58.Scrader.de feud. p.7.c.*

158 *2 n.43.Morot.conf.59.n.7.*Quarta potest adduci rō quia q in alterius ius succedit, vti dēt eo iure quo ille vtebatur, *c.si qs successor de reg. iur. in 6.Menoc.conf.2.n.3.lib.1.& cōs.211.n.74.lib.*

159 *3.Alb.Mandell.conf.211.n.22.*& prædictarū rationum rō esse potest quia nemo plus iutis in aliū trāsferre potest q̄ ipse hēt, *l.nemo plus iuris ff.de reg.iur.l.traditio ff. de acquir. rerū dom. cū similibus Scrader in tract.de feud. p.7.c.2.n.42.Pa-*

160 *ris.conf.25.n.30.lib.4.*Quinta,& vltima potest adduci ratio quia pro tributis oritur actio hypotecaria ab initio quo tributa fuerunt imposita p toto tēpore futuro,ex quo vnica est impositio certa,& perpetua,& ordinaria nō autē multiplicatur singulis annis licet singulis annis exigatur *Paul. de Castr. in l.imperatores ff. de publican. Maccabr.conf.40.nu.81.82.& 83.* & est

161 generale,& indubitatum quòd quotiescumq; munera patrimonialia possessionibus adiunguntur tunc possessio illa semper transit cum suo onere, *l.rescripto §.si quis vers.quæ munera,&*

 l.fi.

l.fi.§.patrimoniarũ ff.de muneribus,& honor.Germon.d.tract.de sacror.immun.lib.3.c.17.nu.65.

162 Et licet pdicta opinio sit à tot DD.amplexa & tot rõnibus roborata ego tñ non recederẽ à contraria opinione q̃ expressissimè pbatur *in auth.itẽ nulla cõitas C.de episc.& cler. & ita tenuerunt Bar.in l.hæres absens ff.de iudit.vbi Alban.in lucubr.n.2.& seq.*vbi totis viribus conatur hanc opinionẽ defẽdere,& p ea varia adducit argumẽta,& conat rñdere argumẽtis,& tollere fundamẽta p cõtraria opinione allegata, & dicit hanc opinionẽ esse magis piã, & forte veriorẽ Ruin.*cons.117.n.41.lib.4. vbi testatur de cõ.op. Aret.cons.133.Sal.in l.fin.C.sin.cens.vel reliq.& in l.placet col.3.C.de sacros.eccl.Bero.cons.150.nu.19.vol.3.vbi test.de com.op.& cons.31.nu.10.& 29.lib.1.Bart.cons.180.post princ.Maccabr.cons.40.n.26.Anasta.Germon.in tract.de sacr.imm.lib.3.c.17.n.65.cũ plur.seqq.Graff.in com.op.lib.1.c.18.q.1.vbi testatur de com.op.q.2.vbi alios allegat*,& rõ huius secundæ opinionis est qa tributũ hodie recessit ab aula nec reperit in rerũ

163 natura,*Io.de Amicis cons.146.n.5.vbi allegat c.si tributũ 2.q.1.* & pcipuè apud nos Italos apud quos hoc onus tributi est penitus ignotum *vt not.in l.1.ff.de censib.Alvarez.in specul.Pontif.c.35.vers.qui autẽ excusentur car.mihi 101.Anast.*

164 *Germon.de sacror.imm.lib.3.c.17.n.85.*Ideo id q hodie ab aliquibus appellatur tributũ est potius quoddã onus qd imponit à principibus sæcularibus per eius statuta super oĩbus bonis & pdijs existentibus in territorio,q statutũ & impositio non afficit clericos, *vt latè dixi sup. eff.præcedenti n.332.& seq.*Non obstant iura &

165 rõnes adductæ p opinione contraria qa illa loquuntur qñ aliquod onus est impositũ ex priuata dispositione qa tunc ecclesia sẽper tenebit ad illud secus si ex publica, *Aluarez in spec. intr.Pontif.c.35.vers.qui autẽ excusentur car. mihi 101.Affl.autẽ in c.extraordinaria n.38.q̃ sint regalia in vsib.feud.* conat has opinionis concordare dũ dicit q si bona patrimonialia clerici

166 reperiuntur in extimo descripta tunc trãseunt in clericũ cum onere suo si tale onus sit reale perpetuũ,& durabile, si vero non sunt descripta tunc transeunt libera ita vt non possint de nouo describi,*& & ita videtur tenere Nalt.in clem.1.de cẽsib.Alban.in tract.de imm.eccl.in prin. Berò.cons.150.vol.3.* cũ alijs multis,q̃ tñ distinctio mihi parũ satisfacit,nãq; vt dixi supra, in pcedẽtibus ampliationibus statĩ q bona perueniunt in clericũ delenẽ,& cẽsent deleta ab extimo quo fit,vt nunq̃ bona possint dici tributaria,& sic quoad primũ mẽbrũ clarè patet q̃ distinctio est elusoria,& quo ad scdũ mẽbrũ é magis elusoria, & inanis dũ in eo dẽ q si transeunt libera non pñt de nouo describi, quia si essent de nouo describenda præsupponitur quòd sint libera, & si sunt libera sequitur, vt non possint collectari,neq;effici tributaria dũ sunt in posse ipsius clerici,*vt dixi sup.effect.præcedent.ampl.3.* Alij alio modo distinguunt, &

167 hæc distinctio fortasse non distat à veritate.s. aut bona perueniunt ad clericum tit.hẽditario,vt ex successione,vel legato,& tunc eo ipso trãseunt in clericum liberũ ab oĩ & quocumq; onere,& tributo, tã certo, q̃ incerto; aut vero acquirunt per clericum alio titulo vtputa emptionis permutationis,vel simil s,& tunc si reperiunẽ obligata certo, & determinato tributo remanent obnoxia put erant prius,q̃ et distinctio non subsistit *per ea q̃ latè scripsi supra in*

168 *præsenti eff.ampl.3.per tot.* Et sic quoad me remanet Idubitata prædicta secunda opinio,qua retenta eã limitabis qñ vltra statutum obligãs oĩa bona ad certũ tributum,bona eẽnt effecta pacto ciuium expresso,vel tacito,vt q.a per extimum factũ in cõi ciues,& incolæ conueniãt, & permittant perpetuo p se,& suis successoribus soluere collectas, & functiones generales præsentes,& futuras,isto nãq; casu bona transibunt ad ecclesiã,& personas ecclesiasticas cũ suo onere qa tunc onus puenit ab obligatione,& hipoteca ciuiũ, *Bal.cons.280. vers. nec obstat lib.2.* Et rõ cur isto casu onus trãseat ad ecclesiã est qa pactum cuius vigore res sunt affectæ fuit voluntariè per dñum, & possessorẽ factum q secus est in statuto pet q actus fit necessarius, *Rip.in l.filius fam.§.diui n.82.ff.de leg.1.Bellon.cons.40.n.5.*& istius rationis rõ est qa dñs pacifcens, & hoc onus adijciens rei liberæ id facere põt qa res ipsa é sua tã quoad possessionẽ quã proprietatem,& quilibet rei suæ est moderator,& arbitrer,*l.in re mãdata C.mandat.* at statuẽtes non sunt dñi super qbus disponũt

169 nisi quoad iurisdictionẽ, *Dec.in c.eccl.S.M.nu.75.de const.* Ideo non possunt afficere successorem ipsarum rerum neq; illis onus imponere.

170 Sublimitatur primo prædicta opinio,vt tãtum pcedat in tributis impositis ab Imperatore,vel alijs supremis Principibus secus si im ponetet ab istis dñis, & Principibus inferioribus recognoscentibus alium in superiorem qa tunc licẽt sit vniforme adhuc dicit munus extraordinariũ,& non tributũ & sic ecclesiastica persona ad illud non tenebit, *Bald.in l.placet in 4.not.& in l.neminẽ C.de sacros.eccl.Io.Andr.in nouell.in c.1.de imm.eccl.in 6.Marant.cons.99.n.8.*

171 Sublimitatur 2. dicta limitatio vbi collecta imponeretur personæ p rebus qa tunc licet si certa,& determinata adhuc clerici ad eã non tenentur,*est tex.in l.1.C.de episcop.& cler.& in auth.itẽ nulla cõitas eod.tit.in c.q̃q̃ de censib.in 6.& in c.non minus de immun.eccl.& in c.1.eod.tit.in 6.quæ iura ad hoc allegat Ruin.cons.117.n.4.lib.4.& est gl.in l.placet C.de sacros.& cler.quã ibi sequuntur*

quuntur Bar. & alij scribentes communiter.

172 Sublimitatur 3. qñ collecta seu tributũ esset incertũ, & variabile, ita qd modo crescat, & mõ decrescat pro modo necessitatis arbitrio superioris qa ad illud clerici nunquã tenebunt *gl. in c. 1. in verb. bonorũ de immun. eccl. in 6. Abb. in c. 1. de cẽsib. Bened. Canosil. in tract. de priuileg. eccl. tit. de immun. eccl. priuileg. 12. Borell. cons. 74. n. 50. vbi ét alios allegat, & testatur de com.* opi. Paris. cons. 25. n. 90. lib. 1. Maccabr. cons. 40. n. 79. & 80. qui ét alios citat, & testatur de com.* opi. Bellamer. cons. 46. n. 6. Pet. à Petra in tract. de potest. princ. c. 5. n. 1. & c. 4. n. 55. Bal. cõs. 111. n. 6. lib. 5. Emilian. cõs. 102. Siluan. cons. 32. n. 10. Anast. Germ. in trac. de sacror. immu. lib. 3. c. 17. n. 65. Roffr. in tract. de iud. p. 6. rub. de diuers. muneri. n. 6. Aluar. in spec. Põtif. c. 35. vers. ecclesia an teneatur car. mihi 96. in fi. & vers. & hac ordinaria car. 100. & 101. Remig. de Gon. in tract. de charit. subsid. q. 61. n. 6. 7. 8. 45. & 46. in 15. to. tract. diuers. car. mihi 183. in 2. p. Ruin. cons. 117. n. 1. & 3. & per tot lib. 4. vbi alios citat.*

173 Sublimitatur 4. qn bona essent data pro fundatione ecclesiæ, vel pro eius dotatione vel in fundo vbi, & in quo loco seu solo fundata est ecclesia vel ecclesiæ cohærẽs vt si de domo tributaria esset facta, & fabricata ecclesia vel cimiterium, vel claustrum, vel ortus vel atrium, vel aliud simile ecclesię cohętens, & ad diuinũ cultum vtile, profiguum, vel necessarium, *c. sãcitum de cens. gl. in c. si tributum 11. q. 1. & in c. 1. de cens. & in clement. 1. de vit. & honest. cler. Zabarell. in c. magnũ 11. q. 1. Ferret. in tract. de gabell. n. 447. qui ad hoc allegat ét c. tributum 23. q. 8. & l. de his C. de episc. & cler. Capra reg. 96. n. 48. Anastas. Germon. de sacro. immun. lib. 3. c. 17. nu. 82. & 83.* vbi dicit q de prædictis nullo modo est soluẽdus census, *Alfons. Aluarez. in specul. iur. pontif. c. 35. vers. qui autẽ excusentur car. mihi 101. in duo-*

174 *bus locis,* vbi vlterius dicit q episcopus non debet permictere vt construant ecclesiæ in talibus locis subiectis alicui oneri sed quod prius onus reddimat, & postea ecclesia fabricet, *Ber-*

175 *tach. in tract. de gabell. p. 7. nu. 21. in 12. to tract. diuers. car. mihi 64.* & si vis scire qd si tributum vide *Maccabr. cons. 40. n. 39. & seqq.*

176 Limitatur 2. in clerico negotiatore, qui tenetur, & poterit compelli ad solutionem gabellæ pro rebus de quibus negotiat, *Specul. in tit. de immun. eccl. n. 3. Aufret. in tract. de potest. iud. secular. super eccl. person. reg. 3. n. 32. in 16. tom. tract. diuers. car. mihi 291. Bertach. in tract. de gabell. p. 3. n. 2. in 12. to. prædictorũ tract. car. mihi 59. & iterum p. 7. n. 10. car. 64. Maccabr. cons. 18. nu. 236. & 237. vbi alios allegat, c. fi. vbi Bald. de vit. & honest. cler. c. q̃q̃ de cẽsibus in 6. vbi Archid. Io. Andr. & Fransh. clem. fi. eod. tit. ibi pro eorũ rebus proprijs quas non negotiãdi gratia, &c. Dec. in c. eccl. S. M. n. 78. de cõst. Coler. de process. exequut. p. 2. c. 3. n. 135. Molina in tract. de contract. disput. 342. n. 5. Aluarez in specul. Pontif. c. 35. vers. sed clericus qui car. mihi 96. post medium Rol. cons. 71. n. 6. 10. & cons. 61. n. 23. lib. 4. Zabarell. cons. 12. nu. 2. Remig. de Gonn. in tract. de charit. subsid. q. 65. nu. 12. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 192. Duenas reg. 100. fall. 11. Io. Ardizzon. in tract. de nobilit. Hisp. p. 2. c. 1. n. 11. Claud. Bertazzol. in add. ad Bertazz. cons. 336. lit. B. vers. in casu fin. lib. 2. Natt. cons. 139. n. 3. & seq. lib. 1. Surd. cons. 313. n. 80. lib. 3. Ruin. cõs. 112. n. 6. lib. 5. Thomat. in trac. de muner. patrimon. in section. seu §. si quis piam in hac n. 6. car. mihi 272. Personal. in tract. de gabell. n. 87. Zerol. in prax. episc. in verb. clericus §. 9. vers. 1. in clerico negotiatore Bursat. cons. 42. n. 8. 9. lib. 1. Rip. in lib. 2. respons. 22. n. 17. Thesaur. decis. 116. n. 10. Menoch. in tract. de arbitr. casu 562. nu. 42. Io. Alois. de Leo in l. placet. nu. 3. C. de sacros. eccl. Fel. in c. eccl. S. M. n. 105. de const. Abb. in c. recolẽtes nu. 1. de stat. monacor. Vnsq. in tract. de success. creat. lib. 1. §. 10. n. 648. Foller. in addit. ad Marãt. in pract. p. 4. dist. 11. nu. 8. car. mihi 206. Fuscus in sing. in lit. C. n. 114.* & ratio huius limitationis est quia clericis est interdicta negotiatio ex quo distrahitur à diuinis, *vt in c. fi. de vit. & honest. cler. & dicam latius inf. eff. 6. per tot.*

177 Ampliatur 1. dicta fallentia vt clericus pp negotiationẽ non solum teneat ad solutionẽ gabellæ verum ét post trinã monitionem ammictit oĩa priuilegia clericalia præter canonis si quis suauente diabolo, *Bertach. in tract. de gabell. p. 3. n. 2. & 3. in 12. to. tract. diuers. car. mihi 59. qui ad hoc allegat c. q̃q̃ de censibus in 6. & clement. fi. & ibi DD. & pcipuè Card. eod. tit. cũ multis alijs, quos allegaui sup. effect. 1. lim. 6. n. 844. & seqq.*

178 Ampliatur 2. ista fallentia vt pcedat in clerico, q vellet fructus recollectos in pprijs prædijs vel ecclesiasticis aliunde ex portate cã lucri faciendi, & vt carius ibi illos vẽdat quia ét isto casu tenetur soluere vectigal vti negotiator, *Bertach. in d. tract. de gabell. p. 7. nu. 11. in 12. to. tract. diuers. car. mihi 64. Vulpell. in tract. de liber. eccl. p. 3. nu. 19. vbi allegat l. vniuersi C. de vectigal. Parpal. in l. placet n. 3. & ibi Alciat. in verb. canonicã C. de sacros. eccl. Natt. cons. 139. n. 4. lib. 1. Roland. cons. 61. lib. 4. Boerius decis. 213. in fi. Scappa in tract. de iure non script. lib. 1. c. 19. nu. 15. 16.*

179 *sed Bertach. d. n. 11.* quòad bona, & fructus ecclesiæ contrarium tenuit ét si deferãtur causa negotiationis quia adhuc sunt immunia.

180 Sublimitatur modo ista fallentia vbi clericus conduceret aliquã rẽ cã negotiationis, & artifitij simul vt si conduceret cartã causa scribendi librũ proprijs manibus vel si emat corium vt faciat de eo colligas, *ita Fider. de Sen. cõs. 207.* vbi consuluit q fratres ordinis Cistercionsis nõ tenebãtur soluere gabellã pro massa ferrea, quã faciebant conduci de loco ad lo-

cu.n

eum lucri cã ex quo talẽ tudẽ materiã per eorũ artificium ducebant ad aliam formã, & illam postea vẽdebant, *Fider. refert, & sequitur Ferrett. cons. 145. n. 4. lib. 1. Ancher. in c. fi. de vit. & honest. cler. Zerola in praxi episc. in verb. clericus §. 9. vers. 2. ampliatur allegat Abb. in consil. quod incipit in casu super quo in 2. vol. Maccabr. cons. 18. n. 282.*

181 vbi dicit ꝙ hoc ꝓcedit ẽt si tale artificiũ nõ faciat pp necessitatẽ, & rõ huius sublimitationis est quia hęc non dicitur negotiatio vel mercatura, qa tunc dicitur negotiatio qñ eadem res vẽdit̃ nõ mutata forma *c. eijciens* 88. *dist. Abb. in c. fi. de vit. & honest. clericor. Nauarr. in manual. c. 27. nu. 128. Zerol. loco proxime cit. Scapp. de iur. non script. lib. 1. cap. 19. num. 6.*

182 Sublimitatur 2. secundũ aliquos vt tũc demũ clerici pp negotiationes teneant̃ ad solutionẽ gabellę qñ fuissẽt ter moniti vt à tali negotiatione desistãt q monitionib. spretis in illa perseuerant *ita Bellamera cons. 47. vers super quarto allegat text. in c. fi. de vit. & honest. cleric. hoc idẽ dixit Maccabr. d. cons. 18. n. 242. 247. vbi dicit hanc opinionẽ esse veriorẽ Molina in trac. de contract. disput. 342. n. 4. Marant. cons. 49. n. 2.* contra

183 quã tñ sublimitationẽ tenuit Imol. *in d. c. fi. in 3. not. de vit. & honest. cler. Fider. de Sen. d. cõs. 207 in fi. Lapus Gemin. Ancher. & Bero. in c. fi. & q̃q̃ de censibus, & in element. fin. vbi ẽt Vital. n. 8. de vit. & honest. cler. Bertacb. in tract. de episc. lib. 4. p. 1. q.*

184 *16. & in repet. in verb. clericus artifex.* Ego in ista opinionum diuersitate hoc mõ distinguerẽ, aut interuenit trinã monitio, & tũc perdit immunitatẽ ẽt pro bonis proprijs, aut non interuenit trina monitio, & tunc perdit immunitatẽ quo ad bona de qbus negotiat̃, & quo ad reliqua remaneat immunis, & sic DD. qui dicunt qđ requirit̃ trina monitio adhoc vt clericus ammictat immunitatẽ intelligunt̃ quo ad bona propria qa quo ad bona de quibus negotiant̃ sunt textus expressi, & oẽs DD. hoc habẽt ꝓ absoluto, *c. fi. vbi hoc not. Io. And. & Ancher. in 1. & 2. not. de vit. & honest. cler. et ibi Butr. in 3. not. & Abb. in 2. & 3. not. & cons. 6. in fi. Gregor. Lopez. in l. tauri 49. tit. 6. p. 1. Maccabr. cõs. 18.*

185 *n. 245. Molin. in tract. de contract. disput. 342. nu. 4. Ferret. in tract. de gabell. nu. 582.* vbi dicit ꝙ post trinã monitionẽ tenet̃ soluere ẽt ꝓ rebus quæ ducit cã vsus proprij, & aduertendũ est ꝙ stat̃ iuramento clerici asserentis ꝙ rẽ quã defert nõ defert cã negotiationis, sed proprij vsus, *de qua re pluries dixi supra, & voluit Bertacb. in tract. de gabell. p. 7. n. 13. in 12. to. tract. diuers. car. mihi 64.* nisi quãtitas vel qualitas personarũ aliud suaderet vel nisi gabellotus vellet incontinenti contrarium probare, & quia de materia negotiationis clericorum dicam latius infra *eff. 6.* ideo me remicto od ibi dicenda.

186 Limitatur 3. qñ bona essent cõmunia ꝓ indiuiso cũ eius fratribus vel nepotibus qa tunc nõ gaudebit immunitate nisi ꝓ parte sibi cõtingenti, & nõ ꝓ alia parte *Specul. in tit. de cler. coniugat in rub. n. 14. & 15. Petr. Antibol. in trac. de muner. in 3. p. princ. n. 109. in 12. to. tract. diuers. car. mihi 29.* vbi allegat multa iura q̃ vident facere pro contraria opinione, & tandem cõcludit vt supra dictũ est *Franc. Lucanus in trac. de fisco, & eius priuilegio p. 3. nn. 33. in to. prædicto car. mihi 14. Lambert. in tract. de iur. patron. lib. 2. p. 1. in 7. art princ. q. princ. n. 6. Io Ardizon. in tract. de nobilit. p. 2. c. 1. n. 16. in 16. to. tract. prædictorũ car. mihi 216. Arnon. Soliloq. 82. Capra reg. 96. n. 7. Ferret. in tract. de gabel. n. 436. Addẽtes ad Affl. super const. in cõst. apostatantes in lit. C. lib. 1. rub. 3. Crot. cons. 335. nu. 8. lib. 3. Natt. cons. 280. nn. 3. lib. 2. Io. Alois. de Leo in l. placet n. 5. C. de sacros. eccl. Pirrus in consuet. Aurelian. in tit. de feud. c. 35. vers. &*

187 *ego fũdo car. mihi 21.* & isto casu iudex ex officio poterit cogere laicos ad diuidendum bona vt possit sciri quota, & portio ꝓ qua sit soluenda collecta *Specul. in tit. de cler. cõiug. §. 1. vers. ad huius autẽ, & vers. seq. Capr. reg. 96. n. 7. Leo in d. l. placet n. 5. C. de sacros. eccl.* & licet aliqui (prout fuit Mars. *cõs. 84. n. 33. & sing.* 180. & Arnon. *soliloq. 83.*) tenuerint qđ frater sit immunis quocies cumq; bona essent cõmunia pro indiuiso nihilominus non est recedendũ à com. opi.* superius relata nisi in casu hospitij. s. si duo fratres vnus laicus, & alius clericus simul habitarent tunc laicus nõ poterit cogi milites, & alios offitiales hospitari *vt dixi sup. hoc eod. effect. ampl. 19. n. 122. seq.* & isto casu tãtum puto ꝙ procedit hæc opinio, & ratio est quia tunc clericus ex tali hospitio posset substinere multa incommoda, quod vltimũ puto q̃ procedit etiã in patre habente filium clericum secũ habitantem.

188 Limitatur 4. qñ clerico fuisset facta donatio vel cessio in fraudem ne. s. soluat gabellam tali nãque casu gabellã, & collectam soluere tenetur *Specul. in tit. de cler. coniug. n. 16. Bart. cons. 180. Bald. cons. 112. vers. sciendum est vol. 2. Imol. in clement. presenti in princ. de cens. Bellamer. cons. 47. vers. super quarto Io. Maurit. in repet. l. vnica C. de mulier. & in quo loco car. 78. Remigg. de Gonn. in tract. de carit. subsid. q. 62. n. 6. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 286. Parpal. in repet. l. placet vers. item limites C. de sacros. eccl. Duenas reg. 100. Fall. 5. Io. Ardizz. in tract. de nobil. Hispa. p. 2. c. 1. n. 15 in 16. to. tract. diuers. car. mihi 216. Pet. Antibol. in tract. de muner. in 3. p. princ. n. 209. in 12. to. tracta. præd. car. mihi 29.* vbi nu. seq. ponit qũo isto

189 casu donatio præsumatur facta in fraudẽ, *Capr. reg. 96. n. 8.* & rõ huius limitationis est illa vulgata regula quia fraus nemini dẽt patrocinari, & esse vtilis, *l. ita demum ff. de recept. arbitr. l. si ab hostibus §. 1. ff. solut. matr. l. itaq; fullo ff. de furt. Paris. cons. 96. n. 31. lib. 3. Alb. Mandell. cons. 9. n.*

51. Me-

190 51. *Menoch. conf.* 533. *n.* 4. *lib.* 6. & est regulare qđ quòd donatio facta in fraudē non prodest tam donanti quā donatario, & est nulla, *DD. in l. post contractũ ff. de don. vbi Bart. l. in fraudem ff. de iur. fisc. l. si aliquis ff. de don. cauf. mort. Boss. in tit. de bonor. public. n.* 44. *Mozz. in tract. de cōtract. tit. de donat. n.* 27. *fol.* 148. *Duen. regul.* 226. *lim.* 1. *cũ seq.* sicut ēt libertas in fraudē creditorum est nulla ipso iure, *instit. quib. ex cauf. maior. in princ.*

191 *Alciat. in d. l. post contractum n.* 14. *de donat.* & in isto casu fraus, & dolus præsumit attēta causa pp quā fit donatio, & attēta, & cōsiderata cōditione, & qualitate psonæ donātis, & donatarij, *Specul. in rub. de clericis coniug. vers. sed quid si fratres Remig. d. q.* 62. *num.* 7.

192 Itē fraus præsumit isto casu si frater laicus donans post donationē ceperit possidere put prius possidebat *l.* 1. *&* 2. *C. de repud. hęred. l. sicut §. superuacaneũ ff. quibus mod. pign. vel hyppoc. solnat. Capr. d. reg.* 96. *n.* 8. *Masca. d. in tract. de probat. concl.* 558. *n.* 19. *vbi alios allegat.*

193 Itē secundo donatio psumitur in fraudē si frater laicus donauerit oīa eius bona vel maiorē partē ipsorū fratri clerico, *l. oēs §. Lutius ff. quæ in fraudem creditor. & ibi Bar. n.* 2. *& in l. post contractũ n.* 2. *ff. de donat. Specul. in tit. de cler. coniug. §.* 1. *vers. ad huius autē Imol. in c. ex literis de vit. & honest. cleric. Capr. reg. præd. n.* 9. *vbi testatur de com.* opi. Socc. conf.* 264. *n.* 2. *vers.* 2. *argui-*

194 *tur Mascard. concl.* 558. *n.* 1. *&* 2. vbi recēset alios diuersos modos ex quibus donatio probatur facta in fraudem *Corn. conf.* 127. *in lit. V. lib.* 2.

Et si fraus isto casu detegeretã tā in donatione facta q̃ ēt in immunitate sub tali colore cōsequuta bona ipsa ita donata vel immunia facta publicabunt *ita tenuit Bar. in l.* 1. *C. de nau. non excus. vbi hoc not. ex illo tex. & Bart. refert, & sequitur Arnon. Soliloq.* 82. *Iacob. de Carolis i Gemmat. pauone colore* 6. *nu.* 20. *vers. sed caueant, Addentes ad Afflict. in constit. apostantē indit. C. in fi. lib.* 1.

195 *rub.* 3. vbi dicunt idē esse si fuisset data pecunia fratri clerico vt de ea emeret prædiũ ne soluat gabella nāq; talia bona debēt publicari, & hęc est pæna laici donantis, & pæna clerici donatarij, & participis fraudis erit vt ammictat im-

196 munitatē ēt pro parte sua, *ita Ferret. de gabell. n.* 173. *Arnon. loco cit. vbi allegat in argum. text. in l. qui sub prætextu C. de sacrosf. eccl. Corsett. in singul. incipien. clerici vel alij sub tit. seu rubr. de gabell.* q vltimũ dictũ de pæna clericorũ est satis dubitabile iudicio meo ex quo clerici immunitatē cōsequunt de iure Diuino vt dixi in prin. huius effectus ideo talis immunitas nō ita de facili pcedit, & pdicta limitatio pcedit ēt in clerico, q deferens re aliena, illā dicit esse suā *Personalis de gabell. n.* 88. *Corsett. in sing. in verb. gabel la il* 1. vbi dicit q hoc facere non debet; & poterit tolli p ius ciuile nisi dicamus q ipsā immunitatē ammictunt ratione suę fraudis put dicimus in priuilegio fori, q cōpetit clericis ēt de iure diuino *vt dixi in prima ampl. primi effectus,* & tñ pp delictũ in multis casibus illud p-

197 dunt, *vt dixi eod.* 1. *eff. lim.* 1. *& in multis seq.* at in laico, qui est immunis ex priuilegio res trāsit sine difficultate quia tūc ex tali fraude amictit immunitatis priuilegiũ, & eo abutens, priuilegium illud ammittit, *c. priuilegiũ* 2. *q.* 3. *l.* 1. *C. he hered. Cesal. conf.* 451. *n.* 277. *cum plur. seq. Rol. à Valle conf.* 1. *nu.* 162. *lib.* 2. *Franc. Person. de gabell. n.* 108. *pract. Pap. in form. libell. action. real. in gl. in verb. penitus, & oino nu.* 1. *vers.* 3. *perditur car. mihi* 357. *Cæsar Barz. dec.* 72. *num.* 15. *Mart. Vran. conf.* 66. *num.* 16. *lib.* 2.

198 Et prædicta limitatio nō solum procedit in bonis in mobilibus, quæ transferunt in clericum ad hoc vt sint immunia à collectis, sed ēt in clerico, qui deferēs rem alienā, illam dicit esse suam, namque isto casu tenet soluere gabellā, *Bart. in l. fi. C. de ann. & trib. lib.* 10. *Bertac. in reper. in verb. gablla per quos soluatur n.* 30. *& in ver. gabellarum fraudes n.* 10. *& in tract. de gabel. in* 7. *p. prin. n.* 6. *Rol. a Vall. conf.* 79. *nu.* 99. *& seq. lib.* 3. *Franc. Person. de gabel. n.* 88. *Ferret. in eod. tract. n.*

199 184. vbi dicũt q is dicitur gabellā fraudare, & ppea res quas defert incidũt in commissũ vbi allegat alios DD. hoc dicentes, & an tales fraudantes gabellas facientes aliquos actus in fraudē gabellarũ peccēt mortaliter, & teneanē ad restitutionē, vide *Masuer. in prac. tit.* 32. *n.* 30 *car. mihi* 164. *Ferrett. de gallell. n.* 92. *Graff. in dec. aureis p.* 1. *lib.* 2. *c.* 125. *n.* 30. *& seq. Siluester in sũ. in verb. gabella, il terzo,* & rō est quia abutens priuilegio immunitatis, illud ammittit.

200 Limitatur ab aliquibus quinto dictus tertius effectus clericatus per quē clerici eximunē à solutione collectarum, & gabellarũ vt nō pcedat vbi collecta, seu gabellā imponeretē pro cōi vtilitate, seu necessitate, quæ prodest oīb. tam clericis q laicis, *Ancher. conf.* 96. *n.* 6. *Spec. in tit. de clericis coniug. §.* 1. *n.* 3. *Remigg. de Gon. in tract. de charit. subsid. q.* 62. *n.* 36. *&* 45. *in* 15. *to. tract. diuers. p.* 2. *car. mihi* 189. *Iacob. de Agell. in tract. de iur. adohæ p.* 1. *n.* 46. vbi loquit in collectā q̃ imponit pro liberāda vniuersitate ab incursu hostiũ, *Osasc. dec.* 68. *n.* 5. *& dec.* 181. *nu.* 6. *Rim. iun. conf.* 2. *n.* 20. *& per tot. & cōs.* 4. *n.* 20. *lib.* 1. *Rip. resp.* 20. *n.* 5. 6. *&* 7. *lib.* 2. *Festas in tract. de extim. & collect. p.* 4. *c.* 1. *nu.* 15. 18. 32. *&* 35. *cum plur. seq. Decia conf.* 14. *n.* 20. *& seq. lib.* 1. *Rol. conf.* 2. *n.* 1. *cum plur. seq. vol.* 4. *Ardizz. in trac. de nobilit. Hispan. p.* 2. *c.* 1. *n.* 13. *in* 16. *to. tract. diuers. car. mihi* 216. *Zoccard. inter conf. Rim. sen. conf.* 739. *n.* 5. *lib.* 4. *Menoch. conf.* 800. *n.* 3. 9. *&* 12. *lib.* 8. *Iser. in c.* 1. *in verb. illicitas n.* 36. *de pace iuram. firmand. vbi ēt Affl. n.* 23. *Bursa. conf.* 16. *n.* 23. *& conf.* 25. *n.* 3. *& conf.* 42. *n.* 10. *lib.* 1. *& conf.* 161. *nu.* 11. *lib.* 2. *Natt.*

2.Natt.conf.180.n.6.lib.1.Viu.in lib.com.opi.42. qui oẽs alios concordantes allegant Botta conſ. 87. n.47.vbi teſt.de com. opi. collegium Taurinẽſe cõſ. 3.n.5.inter conſ.feudalia diuerſorum Germo.in trac. de ſacror immu.lib.3.c.17.n.28.Sforz.conſ.70.n. 3.lib.1.Aluar.in Spec.Pontiſ.c.35.verſ. & dicitur munus car.mihi 102.circa medium, & verſ. reſtat cart.109.vbi optime declarat qñ dicatur reſpicere vtilitatẽ ipſius eccleſiæ,& c.63.verſ.ex prędictis poſſet car.mihi 313.Barbat.conſ.1.n.5.& per tot.lib.3.Alb.conſ.8.n.1.lib.1.Purpur.conſ.50.n. 1.lib.1.Gutter.alleg.10.n.2. Rol. Cauagn.in obſer. ad decret. Montisferr. in decr.72.q.6.n.13.lib.2. Morl.in empt.vtri.iur.tit.1.q.16.n.22.Vulpel.in tract.de libert.eccl.p.2.n.30.Capr.reg.96.nu.20. Ferret.in tract.de gabell.n.581.Iac.de Carol. in ſuo gemm.pauonc colore 6.n.20.circa medium Gail obſer.32.n.7.lib.2.Ceued.in collectan. iur. can. collectan.153.n 3.lib.2.vbi more ſuo multos alleg.

201 & exemplificat iſtã regulã diuerſis exemplis, & rõ huius concluſionis eſt qa cũ pecuniẹ exactæ ex talib.collectis expendañt in negotijs ptinentibus tam ad laicos, q̃ ad clericos, & oẽs ex eis ſentiunt commodũ,& vtilitatẽ ſequitur neceſſario vt oẽs poſſint compelli ad illas ſoluendũ quia q ſentit cõmodũ dẽt ſuſtinere, & incommodum, iuxta vulgatã regulã deſumptam ex l.1.& 2.de pericul.& cõmod.rei vend.cũ concordant.adductis. Et eſt dignũ vt q ſimilẽ cum alijs vitã ſuſcipiunt ſimilẽ ſentiant legũ diſcipilnã vt in propoſito dixit Feſt.in tract.de extim. & coll. p.4.c.1.n.7.& hanc fallentiã vt plurimum no-

202 ſtrates exemplificant, in collecta, ſeu gabella, quæ imponit pro refectione viarũ, pontiũ,murorũ,aquæductus,fontis portus,vel foſſati, vel pro cuſtodia ciuitatis, ita exemplicãt tã DD. ſupra notati,q̃ ſcribentes oẽs in l. ad inſtructiones C. de ſacroſ.eccl.Luc.de Penna in l.fi.in fin.C. de exactio. tributor.lib.10.Bal.in c.1.§.1.de pace conſtant. Bellam.conſ.46.n.3.Otalora in tract. de noblilit. p.2.c. 1.n.11.Rimi.iun.conſ.1.per tot.lib.1. Siluan.conſ. 32.n.18.vbi teſtatur de mag.com. opi. Gregor. Lopez.in ll.Tauri enſ.l.20.tit.32.p.3.in verſ. Canalleros,& in l.54.tit.6.p.1.in verſ ex las puentes Ladrech.conſ.145.n.3.lib.1.vbi prope infinitos congerit,& teſtatur pluries de com.opi.Maluaſ.cõſ.264. per tot.Oſaſc.dec.68.n.4.vbi dicit q̃ iur. diuino

203 naturali canonico,& ciuili clerici, & eccleſiaſticæ perſonæ tenent ad ſupra dicta onera, & n.8.cũ plur.ſeq.& n.18.& ſeq. Meſſia ſuper pragm. taxæ panis concl.1.n.6.& concl.5.n.63.Feſtaſ.d.c. 1.n.15.& ſeq. Cauale.dec.44.n.100. ver. niſi hæc onera Menoc.conſ 800.n.25.lib.7.Decia.conſ.14 n.20.& 21.lib.1.Burſ.d.cõſ.42.n.3.Oddo cõſ.70. n.4.Aluar.in ſup.cit.c.35.verſ.qui añt excuſentur car.mihi 101.& verſ.& dicitur, & verſ. & quod car.102.Remigg.de Gon.in tract. de charit. ſubſid. q.61.n.36.& ſeq.in 15.to.trac.diuerſ. p.2.car. mihi 187. vbi ponit diuerſas concluſiones reſpiciẽtes hãc fallentiam,Hieron.de Cenallos in Spec. practic.q.com.contra cõ. q.578.nu.9. Io.de Amic. conſ.146.n.4.Rim.Iun.cõſ.574.n.4.5.6.& 8.lib. 1.vbi teſt.de com.opi.& conſ.434.n.9.& 10.lib. 4.vbi ẽt teſtat.de com.opi. & iterũ teſtatur de mag. com.conſ.2.nu.1.10.& 29.lib.1.Ludou.Cato inter conſ.Rim.ſen.cõſ.740.n.2.verſ.2.pro hoc,& verſ. ſeq.& n.3.verſ.idem clarè lib.4.Surd.conſ.301.n. 1.2.& 3.lib.3.vbi alios multos congerit Decia.cõſ. 14.n.20.& 23.lib.1.Adrian.Gilmand. vltramont. in dec.can.Imperial.dec.21.n.60. Franc.Marc.dec. 460.n.26.lib.1.Vaſq.in tract. de ſucceſſ. creat. lib. 3.lim.7.n.180. vbi prout alij teſtantur de com.opi. Viu.in com.opi.lib.2.op.42.Rip. Reſponſ. 1.nu.5. & 6.lib.2.Alfonſ.Aluarez in Teſaur.Chriſtian.religionis c.36. n.29. cum multis ſeq.& per tot.& c. 63.n.16.& ſeqq.Natt.conſ 311.n.4.lib.2.Barba. cõſ.29.n.10.lib.4.Duennas reg.1 0.fallent.16.Io. Aloiſ. de Leo in l.placet n.3.C.de ſacroſ.eccl. Carpan.ſuper Stat.Mediol.p.2.c.250 nu.2. Suarez in com.opi.in verſ.clericus n.135.Capra reg.96.n.69 Carb.in prac. practic.lib.3.c.1.n.27.Bim.cõſ.198. n.12.lib.2.Emil.Ferret.conſ.59.Purpur.cõſ.224. n.5.lib.1.Boic.in c.peruenit n.3.de immu.eccl. Mut. ſuper conſuc.urb.Panor.c.65.n.9.Vulp. in tract.de liber.eccl.p.2.nu.27.28.& 29.vbi alios citat Ladrech.conſ.145.n.3.vbi ẽt multos alios allgat Remigg.de Gonn.in tract.de charit.ſubſid q.62.n.37.

204 40.& ſeq.in 15.to.tract.diuerſ.p.2. vbi ſigillatim ponit qñ aliquid dicatur reſpicere publicã vtilitatem ſeu neceſſitatẽ,& licet contra prædictã fallentiã,& q̃ in ſupradictis caſib. clerici nõ teneant ad ſolutionẽ gabellarũ dixerint Abb. cõſ.3.lib.1.Euerard.cõſ.42.Io.Lopez in tract.de libert.eccl.q.4.nu.3.in fi. Caroſilus in tract.de priuil. eccl.priuil.11.Borell.conſ.74.n.44.45.& 46.qui dicit q̃ diſpoſitio tex. in d.l.ad inſtructiones, C.de ſacroſ. eccl. non procedit ità indiſtinctè prout à DD. allegat imo quod hodie eſt correptus p Auth.itẽ nulla cõitas, C.eo.tit.Abb. & cæteri canon. in c. non minus de immu.eccl.Germon.in tract. de ſacro.immu.lib.3.c.17.n.23.Be-

205 ro.conſ.31.n.22.23.& per tot.lib.1.ego vero primã opinionem iudico verã (ſtantibus tñ requiſitis vt infra) à n.227.& ſeqq. vſq; ad nu.250. incluſiuè,& non aliter,& pdicta fallentia non ſolũ exemplificat in caſib. & exemplis dictis verũ ẽt, & in alijs ſeq. hic inferius dicendis,& qa pro vno exẽplo prædictæ limitationis dixi q̃ clerici tenent ad refectionẽ viarũ, ideo eun-

206 dẽ exemplum nunc limito Primo,vt procedat qñ refectio fit ex mera neceſſitate tantũ ſecus ſi ex volũtate vt ſi vellẽt plateã ſelicare ita Burſ.

207 cõſ.29.nu.10.lib.4. Secundo limito in via ſeu ſtrata de nouo facienda qa tunc eccleſia,& clerici, licet ſentiant cõmodum ex illa via vel ſtrata,attamen non tenent aliquid contribuere p

eius

eius fabricatione, *Cæpoll. in tract. de seruit. rustic. præd. c. 3. n. 50.* Tertio limito qñ dñs tpalis exigeret vectigal vel pedagium a transeuntib. qa tunc clerici nullatenus poterunt compelli ad contribuendũ pro refectione ipsius viæ, *Festas. in tract. de extim. & collect. p. 4. c. 1. n. 45.* Aliud est exẽplum huius fallentiæ in ageribus fluminis reparandis qa hoc respicit cõem vtilitatẽ, & necessitatẽ, *l. 1. & fi. C. de imm. nemin. conced. l. qui immunitate C. de muner. & honor. l. 1. 2. & fi. C. quib. muner. nemin. liceat excusar. lib. 10. l. ad instructiones vbi Bar. Bal. & Paul. de Castr. de sacros. eccl. Abb. in c. non minus col. 5. de imm. eccl. Remig. de Gon. in tract. de char. subsid. q. 62 n. 43. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 187. Osasc. dec. 95. n. 49. Vegg. cons. 59. nu. 1. vers. nec obstat Zuccard. inter cons. Rim. sen. cons. 739. n. 4. lib. 4. Ludou. Cato inter ead. cons. in eod. lib. cons. 740. n. 5. vers. & in hac dec. & vers. seq. Germon. in tract. de sacror. imm. lib. 3. c. 17. nu. 28. Aluarez in Spec. Pontif. c. 35. vers. & dicitur munus car. mihi 102. circa medium Rim. iun. cons. 574. n. 4. lib. 5. & cõs. 413. n. 16. lib. 4. Menoc. cons. 800. n. 4. Surd. cons. 301. n. 3. lib. 3. Natt. cõs. 311. n. 4. lib. 2. Barbat. cons. 29. n. 19. lib. 4. Canale. dec. 44. nu. 100. vers. nisi hac onera lib. 1. Festas. in tract. de extim. & collect. p. 4. c. 1. nu. 20. Ladrech. cons. 145. nu. 1. lib. 1. multos allegat Burs. cons. 186. n. 3. lib. 2. licet ipse defendat opinionem contrariam,* 210 *vt in nu. 8. & seq.* Item aliud exemplum est qñ gabella seu collecta imponeretur propter bellum, & periculum imminentis incursionis cũ tunc non minus clerici quam laici ab incursu inimicorum defendãtur, *Luc. de Pen. in l. 2. C. de muner. & honor. Aluarez in Specul. iur. Pont. c. 35. vers. & dicitur munus car. mihi 162. circa mediũ Cassan. in Catalag. glor. mund. in 5. p. cõsider. 24. n. 162. & super consuet. Burgun. tit. des iustices §. 4. per totũ Sforz. Odd. cons. 70. n. 4. lib. 1. Hieron de Ceuallos in Spec. pract. q com. contra com. q. 578. n 4. Natt. cõs. 280. nu. 2. & 16. lib. 2. Balb. inter dec. Pedem. post dec. 68. n. 5. & seq. Rui. cons. 219. n. 12. vol. 1. Alba cõs. 8. n. 21. Dec. cons. 51. n. 40. & seq. lib. 3. & cons. 14. nu. 20. vers ad idẽ lib. 1. Malnas. cons. 26. nu. 3. Germon. in tract. de sacror. imm. lib. 3. c. 17. nu. 28. Remig. de Gon. in tract. de char. subsi. q. 62. n. 72. 85 124. & 127. in 15. to. trac. diuers. p. 2. car. mihi 188 Duen. reg. 100. fallen. 12. vbi multa circa istud exẽplũ scribit Surd. cons. 301. nu. 3. lib. 3. vbi alios citat Carbon. in pract. pract. p. 3 c. 1. n. 27. Bursat. cõs. 16. nu. 23. lib. 1. vbi alios ẽt allegat Io. Alois. de Leo in* 211 *Auth. Cassa. n. 19. C. de sacros eccl.* vbi dicit qđ ita fuit obseruatũ in Regno Neapolis anno 1557 quo tpe erat Prorex in illo Regno Dux Albæ q hoc fecit ꝓ tuendo Regnum illud ab in incursione à Gallis præparata; sed nõ puto qđ tunc benè fuerit actitatũ qa tunc Galli nõ veniebãt ꝓ oppressione Regni, sed potius ꝓ defensione Patrimonij ecclesiæ à ministris Imperatoris tunc Caroli Quinti inuictissimi ipso Imperatore inscio, & incõsulto, ꝙ ministri Imperatoris iã molestauerãt, & oppresserãt ꝑdictũ ecclesiæ Patrimoniũ, & sic ille non fuit casus ob qd debebat clericis imponi aliqua collecta, *Osasc. dec. 181. n. 5. Nat. cõs. 311. n. 4. lib. 2. licet cõtrariũ tenuerit cõs. 203. n. 2. lib. 1. prout ẽt contra ꝑdictum exẽplũ tenuerit Remig. de Gon. in tract. de char. subs. q. 62. n. 27. in 15. to. trac. diuers. p. 2. car. mihi 187. Borel. cõs. 74. n. 33. ꝓ qua ultima opinione adducitur tex. in c. rephẽsibile 23. q. 8. & l. placet C. de sacros. eccl.* Aliud est exẽplũ, & à peccato parũ distãs. s. qñ ciuitas esset in discrimine, & immineret periculũ qa tunc pp cõe periculũ clerici pñt collectari vt ex pecunia ex acta ex tali collecta ciuitas liberetur, *Natt. cons. 311. n. 4. vers. cõcludit ẽt lib. 2. Canalc. dec. 44. nu. 100. vers. nisi hac onera lib 1. Cassa. super consuet. Burg. rub. 1. §. 4. n. 26. car. mihi 115. Grass. cõ. opi. lib. 1. c. 18. q. 3. vbi testat. de com. opi. Capr. reg. 96. n. 17. 22. & seq. Festas. in tract. de extim. & collec. p. 4. c. 1. n. 22. & 30. Ferret. in trac.* 212 *de Gabel. n. 580.* & isto casu non solum tenentur contribuere clerici ꝓut laici verum ẽt, & psonaliter assistere, & custodire mœnia ciuitatis, & vt alij inuigilare si tunc adesset periculum qa tunc inuigilarent ẽt ꝓ custodia ecclesiæ, *c. 2. vbi Innoce. Hostiens. Butr. Io. Andr. & alij de imm. eccl. & facit ẽt tex. in l. iure ciuili, & l. nullus penitus C. de cur. pub. lib. 10. Barba. cõs. 1. n. 12. lib. 3. Purpu. cons. 50. n. 3. lib. 1. & in l. 1. nu. 695. ff. de offitio eius Io. Alois. de Leo in auth. Cass. n. 19. C. de sacros. eccl. Boic. in c. peruenit num. 2. de imm. eccl.* vbi dicit ꝙ tunc tenent ad custodiã qñ imminet improuisus timor, *Cassa. super cõsuet. Burgun. rub. 1. nu. 22. car. mihi 114. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 2. nu. 30. Alfer. cons. 70. n. 32. & 33. Rim. sen. cons. 739. n. 4. lib. 4. & cons. 40. n. 2. lib. 1. Menoch. cons. 800. nu. 6. lib. 7. Bero. cons. 31. nu. 3. 8. & 25. lib. 2.* 213 vbi dicit ꝙ isto casu clerici tenẽtur in subsidiũ aut defectũ laicorum, *Adria. Gilman. Vltram. in dec. Camer. Imper. dec. 21. n. 60. Io. Andr. in c. peruenit de immun. eccl. Abb. in c. 2. col. 1. & 2. eod. tit. Anch. cons. 96. n. 4. Colleg. Taurinen. cons. 3. n. 6. & 8. inter cõsilia feud. diuers. Bellam. cõs. 47. nu. 1. ver. super secundo Germ. in tract. de sacr. imm. lib. 3. c. 17.* 214 *n. 30. 31. & 41.* vbi dicit ꝙ hęc conclusio hẽt locum in hijs locis in qb. improuisum imminet periculũ vt sunt ciuitates ꝓpè mare, q̃ per sępe à turcharũ insultis inuadunt, & tali casu dicit ꝙ ẽt episcopus dẽt muros ascẽdere vbi ẽt dicit ꝙ ita ascendens maximũ exercet opus pietatis qa nulla vr̃ maior pietas, q̃ defendere patriã, ac pupillos, viduas, senes debiles, & pauperes ab hostib. tueri, ita testante Diuo Ambrosio, *dum dicit, quæ bello tuetur à Barbaris patriam, vel domi defendit infirmos, vel à latronibus socio plenus iustitia est, Aluarez in Spec. Pont. cap. 35. vers. clericis non efficiuntur cart. mihi 99. circa medium, & cart.*

clerici ad Custodiam Ciuitatis

102. Et circa mediū verſ. dicitur munus Remigg. de Gon. in trac. de char. ſubſi. q. 62. n. 37. in 15. to. trac. diuerſ. car. mihi 187. *& q* 59. *n.* 34. *&* 36. *car.* 182.

215 Sed quod imò clerici in cauſa obſeſſionis ciuitatis non poſſint collectari, neq; ēt cōpelli perſonaliter aſſiſtere ne diſtrahantur à diuinis, vt tex. *in c. reprehenſibile* 33. *q.* 8. *Natt. conſ.* 157. *nu.* 7. *lib.* 1. *vbi tamen n.* 8. *&* 9. *videtur in contrariam ſniam inclinare Camill. Borell. cōſ.* 74. *n.* 33. *Marāt. conſ.* 81. *n.* 16. qb. tñ iurib. & authoritarib. fa-

216 cilè rñderi pōt, vt. ſ. hęc vltima opinio tunc ꝓcedat qñ non imminet vrgens, & præſentanea neceſſitas, ſed tñ fiunt vigiliæ ordinariæ ꝓ obuiandis piratis vel alijs ſimilib. qa tunc ad tales vigilias nullatenus cōpelli poſſunt *Boic. in c. peruenit de ſent. excom.* at ſi periculū immineret

217 de pręſenti, vt qa hoſtes obliderent ciuitatem; ipſamq; oppugnare conarentur tunc non eſt dubiū ꝙ vt laic tenentur ad cuſtodiā ciuitatis

218 *Remig. de Gon. d. q.* 59. *n.* 32. vbi dicit ꝙ iſto caſu tenentur ēt ad onera ſordida, & nihilominus eſt regulare ꝙ clerici nunq̄ teneāt ad munera perſonalia vt latius ſupra dictum eſt. Eſt benè verū ꝙ tunc clerici tenentur cuſtodire ciuita-

219 tē vbi morant̄ vbi neceſſitas eſt magna, & talis quod ſine eis non poſſet ciuitas ab oppreſſione, & inuaſione cuſtodiri, *ita Arman. in lib.* 2. *mi-*

220 *ſcellaneorū obſeru.* 7. *nu.* 5. & circa iſtud periculū, & diſcrimen dēt epiſcopus decernere an ſit tale, vt clericis teneant̄ inuigilare, nec iudex ſæcularis circa hoc aliquid determinare poterit, *Abb. in c. non minus de immunitate eccl. & in c. fin. n.* 8. *de eccleſ. ædific. Arch. in c. Abbatibus n.* 2. 12. *q.* 2. *Bellam. conſ.* 47. *n.* 2. *verſ. ſubdit aūt Arman. d. obſer.* 7. *n.* 6. *Euerard. conſ.* 42. *nu.* 31. *verſ. capiendo tamen Germon. in tract. de ſacror. immn. lib.* 3. *c.* 17. *nu.* 46. *Aluarez d. c.* 35. *ver. & quò ad principalem car. mihi* 102. Itē aliud exēplum qñ collecta im-

221 ponitur ꝓ obtinenda ſeu manutenenda pace, *c. tributum,* 24. *q.* 8. *Bar. in l. nullus C. de decurionib. lib.* 12. *Barb. conſ.* 1. *n.* 5. *lib.* 3. *& per totū Natt. cōſ.* 203. *nu.* 25. *lib.* 1. *Feſtaſ. in tract. de extim. & collectis p.* 4. *c.* 1. *n.* 29. *Rim. iun. conſ.* 103. *n.* 7. *&* 20. *lib.* 1. *Ludo. Cato inter conſ. Rim. ſen. cōſ.* 740. *n.* 2. *verſ.* 4. *ꝑ hoc lib.* 4. *Menoc. conſ.* 800. *nu.* 8. *lib.* 7. *Decian. conſ.* 14. *n.* 23. *lib.* 1. *vbi multos alios alleg.* Itē huius

222 limitationis aliud eſt exēplum qñ collecta imponitur, vt ex ea ſatisfiat graſſatorib. ne aggrediant̄ territoriū, & comitatū, & ne illud deuaſtent, & ne ibi cōmorent̄, *Bar. in l. nullus nu.* 1. *C. de cur. pub. lib.* 12. *Barbat. conſ.* 1. *n.* 8. *lib.* 3. *Cacher. dec.* 81. *n.* 7. *Purpur. cōſ.* 50. *n.* 3. *&* 4. *vbi alios congerit Anania in c. non minus n.* 11. *de imm. eccl. Ladrech. cōſ.* 145. *n.* 3. *verſ. tertij generis lib.* 1. vbi dicit ꝙ iſto caſu nemo contra dicit qa iſto caſu impoſitio reſpicit cōem clericorū, & laicorum vtilitatem, *Feſt. in tract. de extim. & collect. p.* 4. *c.* 1. *nu.* 20. *Maſul. in add. ad Capic. dec.* 161. *nu.* 4.

223 Ampliatur modo prædicta limitatio vna cū exēplis ſupra poſitis, vt nō ſolū procedat in clericis verū ēt in eccleſia, q̄ tenetur prout clerici cōtribuere in ijs q̄ reſpiciunt publicā, & cōem vtilitatē, & neceſſitatē, *Specul. in tit. de cenſib. §. nunc videndū Caſtr. in l. ad inſtructiones C. de ſacroſ. eccl. Remig. de Gon. in trac. de char. ſubſi. q.* 62. *n.* 4. *&* 6. *in* 15. *to. tract. diuerſ. p.* 2. *car. mihi* 292. *Natt. conſ.* 311. *nu.* 4. *verſ. idē ēt amplectitur lib.* 2. *Mut. ſuper conſuet. huius vrb. c.* 65. *n.* 9. *qꝗd in hoc in contrarium tenuerint Germon. de ſacror. immun. lib.* 3. *c.* 17. *nu.* 35. *Balzaran. in cap.* 1. *§. illicitas num.* 9. *de pace tenend. in vſib. feud.*

226 Sublimitatur hæc limitatio in oīb. fratrib. ordinū mendicantiū, qui ſtante ēt quauis neceſſitate vel vtilitate nō tenent cōtribuere ꝓut alij religioſi, & clerici, *Balzer. in d. c.* 1. *§. illicitas, n.* 9. *de pac. tenēd. in vſib. feud.* & ad hoc vt caſib.

227 ſupradictis clerici poſſint collectari plura requirunt, quorum primū eſt vt tunc demū poſſint cōpelli ad ſolutionē collectarum qñ facultates laicorum non ſint ſufficientes ad ſupportāda onera de qbus agitur *Bal. cōſ.* 406. *circa fi. lib.* 5. *Euerar. cōſ.* 42. *n.* 4. *&* 30. *Bellam cōſ.* 47. *n.* 2. *ver. ſubdit aūt Aluarez in Spec. Pont. c.* 35. *verſ. & quo ad principalē car. mihi* 102. *Natt. cōſ.* 525. *n.* 5. *lib.* 4. *& conſ.* 280. *n.* 6. *lib.* 2. *Germon. in tract. de ſacro. imm. lib.* 3. *c.* 17. *n.* 23. *&* 26. *Rim. iun. conſ.* 2. *n.* 27. *Roro. conſ.* 31. *n.* 14. *lib.* 1. *Burſa. conſ.* 42. *n.* 3. *lib.* 1. *vbi alios allegat, & conſ.* 186. *nu.* 32. *Lud. Cato inter*

228 *conſ. Rim. ſen. conſ.* 740. *n.* 7. *lib.* 4. vbi dicit ꝙ clerici debent vocari in ſubſidiū, *Adrian. Gilman. Vltram. dec. Cameræ Imper. dec.* 21. *n.* 61. *& ſeq. lib.* 1. *Vulp. in trac. de libert. eccl. p.* 2. *n.* 29. *Capi. reg.* 96 *n.* 77. *verſ.* 3. *requiritur Feſtaſ. in tract. de extim. & collect. p.* 4. *c.* 1. *n.* 27. *&* 28. *Canalc. dec.* 44. *n.* 100. *verſ. verum eſt lib.* 1. *vbi quam plurimos congerit.*

229 Secundum requiſitū eſt qđ contributio fiat cōſulto Rom. Pontifice alias fieri non poterit, *c. nō minus, & c. aduerſus de imm. eccl. Anan. in d. c. aduerſus n.* 1. *&* 2. *& ibi Abb. nu.* 18. *Euerard. d. cōſ.* 42. *n.* 4. vbi dicit ꝙ clerici ſi ſe ſubijciunt ta-

230 lib. cōtributionibus inſcio Rom. Pōtifice agūt imprudēter, & qđ de hoc ſūt tex. plani in d. c. nō minus, & c. aduerſus, & hoc idē eſt diſpoſitū per conſiliū Lateranēſe ſub Alex. III. & Innoc. III. celebratū, in quo Concilio Innocētij interfuerūt Reges Hieruſalē, Frāciæ, Hiſpaniç, Angliæ, & Cipri, & Oratores Imperij, & cęteri Gręci, nec non mille & tricēti Epiſcopi cū Patriarchis Hieruſalemitano, & Cōſtātinopolitano, & vlterius dicit ꝙ tale cōciliū eſt conſeruādū vti Euāgeliū, & qđ conſuetudo cōtra illud non valet, *Burſat. conſ.* 42. *n.* 3. *lib.* 1. *vbi prædicta fere omnia recenſet Ludou. Cato inter conſ. Rim. ſen. conſ.* 740. *nu.* 7. *lib.* 4. *Adrian. Gilman. Vltram. in dec. Cam. Imper. dec.* 21. *nu.* 61. *& ſeq. lib.* 1. *Guid. Pap. conſ.* 72. *nu.* 4. *Bart. in l. ad inſtructiones, C. de epiſc.*

episc. & cler. Anast. Germon. in tract. de sacro. imm.
231 *lib. 3. c. 17. n. 23. & 33.* vbi dicit ꝙ clerici ex qua-
uis causa non debent onera subire inconsulto
Rom. Pontifice, *Ias. in l. placet nu. 14. C. de episco.*
& cler. Aluarez in Specul. Pōtif. c. 35. vers. & quo
ad principalē car. mihi 102. Remig. de Gon. in tract.
de carit. subsid. q. 59. nu. 10. in 15. to. tract. diuers. p.
2. car. mihi 182. Decia. qui test. de com. opin. & alios
citat cons. 14. nu. 50. lib. 1. Bero. cons. 31. nu. 14. lib.
1. Alb. cons. 8. n. 8. lib. 1. Capra reg. 96. n. 77. vers.
232 *quarto requiritur*, quod tñ requisitū non est ne-
cessarium, vbi periculum esset in mora nec ita
facilis possit haberi accessus ad Rom. Pontif.
tunc. n. ꝓpter imminentem necessitatem suf
ficit, vt hoc ordinet solus episcopus cū clero,
Germon. in tract. de sacr. immunitate lib. 3. c. 17. nu.
52. Aluarez in Specul. Pontif. c. 25. ver. & quoad
principalē in fi. car. mihi 104. & hoc modo sunt
233 intelligendi Ambr. de Opiz. *in repet. l. filiusfam.*
§. diui nu. 88. ff. de leg. 1. Surd. cons. 301. nu. 3. in fi.
lib. 3. Purpur. cōs. 50. per tot. lib. 1. dum dixerunt
ꝙ authoritas Summi Pontificis non est neces-
saria in imponendis collectis, & gabellis cleri-
cis vbi imponuntur propter publicam vtilita-
tem, vel necessitatem, nec ēt erit necessaria au-
234 thoritas Summi Pontif. qñ collecta impone-
retur propter necessitatem vel vtilitatem pri-
uatā bonorū ecclesiæ tunc enim clerici tenent
cōtribuere, & cōpelli possunt ad soluendū col-
lectas absq; aliqua auth. Rom. Pontif. *Aluar.*
in Spec. iur. Pōt. c. 35. uers. restat nunc car. mihi 104.

235 Tertium requisitū est vt dicta fallentia pro-
cedat qñ id quod fieri dēt pro quo gabella seu
collecta clericis imponitur esset oīno necessa-
rium, & de tali necessitate cōstaret secus si fie-
ret ad ornatum vel pompā, *Bal. in c. 1. vers. mu-*
nitionē nu. 15. de pace constant. & cons. 312. lib. 3.
Remig. de Gon. in tract. de charit. subsid. q. 62. n. 42.
& n. 66. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. 187. Anch.
Franc. & Archid. in c. generaliter de imm. eccl. Eue-
rard. cons. 42. n. 30. Bal. & Sal. in l. ad instructiones
C. de sacros. eccl. Duenn. reg. 110. fal. 16. Pet. à Pe-
tra in tract. de potest. princip. cap. 5. nu. 4. & 19. in
fi. Canalc. dec. 43. n. 100. lib. 1. Lud. Cat. inter cons.
Rim. sen. cons. 740. nu. 8. ver. ita Bal. ad literā lib. 4.
Muta super consuet. c. 65. n. 9. Ladrech. cons. 145. nu.
3. vbi multos alios citat Adrian. Gilman. Vltram. in
dec. cam. Imperialis dec. 21. n. 61. & seq. Aluarez in
Spec. iur. Pont. c. 35. uers. & dicitur munus car mihi
102. Beltran. cōs. 53. n. 9. lib. 1. vbi testatur de com.
opi. Natt. cons. 311. n. 4. lib. 2. Rim. iun. cons. 2. nu.
19. lib. 1. vbi ēt asserit hanc esse comm. opi. Menoch.
cons. 80. n. 34. lib. 7. Guid. Pap. dec. 78. Decia. cons.
14. n. 24. & 54. lib. 1. Purpur. cons. 324. n. 6. lib. 1.

236 Quartum requisitū est vt pecunia ꝓ qua ga
bella seu collecta imponit fuerit cōsumpta vel
dēat consumi ad illū vsum ꝓ quo fuit imposi-
ta, & non ad aliū, *Euerard. d. cons. 42. n. 31. vers.*
237 *& dato quod, vbi alleg. Castr. cons.* 438. Ideo dico ꝙ
si necessitas vel vtilitas ꝓ qua gabella seu col-
lecta fuit imposita defecerit, clericis debet re-
stitui id quod ab eis fuit exactum, & de cetero
non poterint compelli ad soluendum imò pos
sunt agere, & petere, vt sibi restituatur id quod
fuit exactum tāquam datum propter causam
causa non secuta, *Bal. in l. fi. C. de constituta pec.*

238 Quintum requisitū est, vt non sufficiat sola
populi deliberatio, & consensus ad obligandū
clericum ēt si collecta imponatur pro cōi vtili-
tate, vel necessitate, sed requiritur cōsensus ip-
sorum clericorum cum episcopo illius loci in
quo est imponēda collecta seu gabella quia ꝙ
oēs tāgit debet ab oīb. comprobari, *clem. 1. de*
censi. c. ad hoc de offic. Archid. Abb. in c. non minus
nu. 20. de imm. eccl. vers. aut vtilitas vel necessitas,
Natt. cons. 203. n. 2. lib. 1. Decian. cons. 14. nu. 54.
vol. 5. Festas. in tract. de collect. p. 4. c. 1. n. 61. Capr.
reg. 96. n. 77. Ludo. Cat. inter cons. Rimin. sen. cons.
740. n. 8. lib. 4. vbi dicit ꝙ dēt cōicari consilium
laicorū, & clericorum simul, *Ann. alleg. 13. nu.*
9. Surd. cons. 301. nu. 67. lib. 3. Adrian. Gilman. Vl-
tram. in dec. Cameræ Imperial. dec. 21. n. 61. & seq.
sum. Angel. in verb. immunitas §. 37. in fi. Menoc.
cons. 800. nu. 13. 14. & 15. lib. 7. Purpur. cons. 50.
n. 6. in fi. Bero. cons. 31. n. 4. lib. 1. Osasc. dec. 6. n. 4.
239 *Capr. reg. 96. n. 77.* In tantum ꝙ solus episcopus
non poterit consentire impositioni ipsius col-
lectæ nisi vrgeat cā iusta ac probabilis necessi-
tas, & periculum immineat de præsenti, *c. cum*
Apostolus §. prohibemus, de censibus Boer. dec. 133
n. 2. Bursa. cons. 42. n. 3. lib. 1. Menoc. in tract. de ar-
bitr. cas. 178. nu. 2. & per tot. vbi dicit ꝙ remitti-
240 tur iudicis arbitrio, quæ cā dicatur vrgens, &
qñ immineat periculū, *Marsil. in l. quæstionis mo*
241 *dū nu. 6. de quæstionib. Gram. dec. 88. n. 3.* Est bene
verum quod si clerici nollent interesse cōsilio
cōicando, & faciendo ꝓ discutienda tali neces
sitate, vel vtilitate vel inter sunt, & absque legi-
tima, & iusta cā nollent consentire tunc popu
lus potest implorare officium superioris eccle
siastici, vt cōpellet clericos ad cōtribuendum,
& tali casu sufficit, vt cōsentiat solus episcopus
dummodo subsit iuxta causa, *arg. c. nullus de iu-*
re patron. Festas. d. c. 4. n. 21. & 26. Bellam. cons. 47
n. 2. vers. subdit aūt Aluar. in Spec. iur. Pontif. c. 35
vers. & quo ad principalē car. mihi 103. & vers. re-
stat nunc car. 104. Mand. d. cons. 8. nu. 21. Menoc. d.
cōs. 800. n. 15. Surd. d. cōs. 301. n. 67. Nat. cōs. 311.
n. 4. ver. dicit tamē, lib. 2. vbi alios allegat Purpur.
d. cōs. 50. n. 6. Mut. super consuet. Panor. c. 61. n. 9.

142 Sextum requisitū est, vt immineat necessitas
vel vtilitas magna, vt qñ hostes essent vicini, &
ciuitas quolibet momēto vexaretur, & dubiū
esset de eius statu, vel qñ fons vel puteus esset
talis quod non possit seruire ad vsum deputa-
tum, vel quod ex impetu fluminis timeatur

de ageribus, *Abb. in c. non minus n. 20. & in c. aduersus, in princ. de imm. eccl. sũma Ang. in vers. immunitas nu. 37. Luc. de Pen. in l. 2. C. quib. munerib. nemin. liceat se excusar. lib. 11. Capr. reg. 96. nu. 77. vers. secũdo requiritur Lud. Cat. inter cons. Rim. sen. cõs. 740. n. 7. lib. 4. Franc. Marc. dec. 458. n. 21. p. 1. Caualc. dec. 44. n. 100. vers. verum est lib. 1. vbi quã plurimos alios congerit Rip. resp. 20. n. 7. in fi. lib. 2. Ias. in l. placet col. 3. C. de sacros. eccl. Bursat. cõs. 186 nu. 5. lib. 2. Io. Bott. cons. 87. nu. 48. vbi testatur de com. opi. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 2. nu. 29.*

243 Septimũ requisitũ est ꝙ vtilitas siue necessitas dẽt principaliter, & immediatè, & nõ mediate, & in remotis tangere ecclesiam, *Festas. in tract. de extim. seu collect. p. 4. c. 1. nu. 25. Lud. Cato inter cons. Rim. sen. cons. 740. nu. 8. in pluribus locis lib. 4.* Quod requisitum ego exẽplificarem qñ Princeps, & dñs ciuitatis, vellet imponere gabellã seu collectam pro manutenendo exercitũ, & faciendo bellum in partibus inimicis ne inimicus accederet ad suas ciuitates licet ex isto actu ciuitas cui imponitur gabella consequatur vtilitatem. s. quòd propter talem bellum hostes non possunt molestare ciuitatem.

244 Octauum requisitũ est vt Princeps cui subsunt tales necessitates sit inhabilis ad faciendum de per se solum vel vna cũ laicis id ꝓ quo gabella seu collecta imponitur quia tunc clerici tenentur ad residuũ, *Caualc. d. dec. 44. n. 100. vers. verum est lib. 1. vbi alleg. Colleg. Taurinen. inter cons. feudal. diuers. cons. 3. Decian. cons. 51. n. 31. lib. 3. Festas. in tract. de extim, & collect. in 4. p. c. 1. nu. 24. & seq. & vltra prædictos idẽ dixerunt Aret. in l. si ex toto ff. de leg. 1. Nenizan. cons. 66. nu. 14. Bologn. cons. 1. nu. 137. Borell. cons. 74. nu. 32. Rim. iun. cons. 2. n. 27.*

245 Nonum requisitũ est, vt necessitas sit clericorum, & laicorũ simul secus si esset solum laicorum quia tunc clerici sunt oĩno, & penitus exẽpti, & immunes, *c. non minus, & c. aduersus de imm. eccl. Decia. cons. 14 n. 31. lib. 1. vbi ad hoc alleg. alia iura, & authoritates,* quod secus esse vide-

246 mus in laicis qui tenentur contribuere dato quod onus principaliter spectaret ad clericos, vt est qñ episcopus visitat, vel qñ imponit charitatiuũ subsidium qa ad tales expẽsas oẽs indistinctè tenẽtur contribuere, *c. cũ Apostolus §. probibemus de censibus, c. cauendum vbi Archid. in prin. 10. q. 3. idẽ Archid. & Imol. qui dixit hãc com. & veram op. in c. Romana de censib. in 6. vbi etiam Gemi. & Franc. Decian. d. cons. 14. nu. 25. lib. 1.*

Et qñ hæc oĩa non interueniunt, & aliquod

247 ipsorum deficit tũc clerici ẽt in casibus in ipsa fallentia, & exemplis expressatis minime possunt compelli ad cõtribuendum, *Zabarell in c. non minus de immun. eccl. q. 6. & in clemen fi. n. 17. de vit. & honest. cler. Lup. in tract. de immun. eccles. q. 4. nu. 3. in fin. Capoll. in tract. de seruit. vrb. n. 40. & 48. Euerard. cõs. 42. per tot. Aluar. Thesaur. Christiana Relig. q. 36. nu. 31. & 33. Bursat. qui hos oẽs, & alios alleg. cons. 42. nu. 11. lib. 1.* vbi ẽt dicit ꝙ non est tutũ ab hac practica, & opi. discedere.

248 Nec omittam dicere ꝙ qñ vltra ius cõe Princeps sæcularis iam concessisset clericis immunitatem ab oĩb. & quibuscunq; oneribus realibus personalibus, & mixtis tunc nullo pacto tenentur ad collectas gabellas vel alia quæuis onera quãtumcunq; imminẽtia, & necessaria *Alex. cons. 35. nu. 3. in fin. lib. 5. Paris. cons. 25. nu. 113. & cons. 68. nu. 17. & 29. lib. 1. Ceph. cons. 18. nu. 12. & cons. 150. n. 9. & 10. Rip. in l. 1. nu. 51. ff. de vulg. & pupill. substit. Cranet. cons. 294. n. 2. circa med. lib. 2. Rol. cons. 2. n. 10. 11. & seq. lib. 4. Fulu. in com. opi. lib. 1. op. 149. in fi. Bott. cons. 87. n. 49.* quod tãto facilius procedit si tpe concessionis immunitatis causa necessitatis potuisset cogitari, *Rol. cõs. 1. n. 150. vol. 1. Neuiz. cons. 66. n. 40. Natt. cons. 66. n. 11. lib. 1. Siluan. cons. 68. n. 8. Bologn. cons. 1. nu. 142. Borell. cons. 74. nu. 33.*

249 Licet alias immunitatis cõcessio à collectis non extendatur ad onera belli postea superuenientis, *Dinus in l. si ex toto in prin. vbi & Rip. nu.*

250 *12. & cæteri oẽs ff. de leg. 1. Io. Ansin. in suis conclus. in verb. priuilegium immunitatis fol. 246. Laurent. Tennin. cautel. 111. n. 1. & 2. Franc. de Ecclesia cõs. 5. n. 5. inter cõsilia feudalia diuers. qui oẽs alios alleg.* Et rõ est quia duo vincula magis stringunt, *§. sed hodie instit. de act. auth. itaq; C. de succes.* & qa pacti priuilegium debet aliquid operari vltra ius commune *Crot. cons. 315. nu. 7. lib. 3.*

251 Limitatur 6. prędictus tertius effectus clericatus ꝙ clerici non teneantur ad solutionẽ collectarum gabellarum, ac ad alia onera: vt non procedat neq; locum habeat qũ onus imponit pro cã quæ respiceret pietatem: vt pro manutenendo Hospitale, vel pro satisfaciendo Prædicatori, vel pro soluendo medico, *Bellam. cõs. 47. nu. 1. vers. subdit aũt Bursat. cons. 16. n. 23. lib. 1. Natt. cons. 311. nu. 4. vers. concludit & lib. 2. Caual. dec. 44. n. 100. ver. nisi hæc onera lib. 1. Io. Gutt. alleg. 10. n. 2. Capr. regul. 96. n. 18. & 67. Aluarez in Spec. iur. Pont. c. 35. vers. & dicitur munus cart. mihi 102. & uers. & respõdeo in super car. 104. Remig. de Gon. in tract. de charit. subsid. q. 62. n. 37. in*

252 *15. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 187.* Item dr̃ respicere pietatẽ gabella seu collecta, q̃ imponitur pro reparanda ecclesia, & per consequens clerici ad illã soluendam cõpelli possunt per suũ episcopum *Surd. cons. 62. n. 13. Io. Alois. de Leon auth. Cassa n. 19. C. de sacros. eccl.* Item dicitur re-

253 spicere pietatem collecta, quæ imponitur pro liberanda ciuitate ab aliquo morbo seu contagio vt puta à peste, & tunc ẽt ad illam clerici tenentur, *Remigg. de Gon. in tract. de char. subsi. q. 62. nu. 64. in tom. prædict. car. mihi 188. Bursatt. cons. 16. n. 21. & seq. lib. 1. vbi dicit hanc esse com. opi.*

opi.Caualc.dec.44.n.100.verf.nisi hac onera lib.1. Parif.de Put.in tract.de reinteg.feud.c.14.nu.26. vbi loquitur in ecclesia, & test.de comm. opi. Sfort. Oddo conf.74.n.4.lib.1.qui loquitur in contagio pestis, Dueun.reg.100.Fallent.17.Menoc.conf.800. n.21.lib.7.Rip.in tract.de peste tit.3.n.456.& seq.

254 *Decia.conf.14.n.24.lib.1.* vbi dicit q hæc est com.opin.& q solus Abb.tenuit contrariũ cæteri vero oẽs feptati sunt hãc opinionẽ. Item ẽt pietate respicere dr q̃ñ collecta seu gabella imponeret pro manutenendo studiũ in ciuitate, *Decia.consil.14.n.19.25.& seq.lib.1.Rim.iun cõs. 574.n.4.lib.5.Menoc.d.conf.800.n.16.Caual.dec. 44.nu.100.verf.nisi hac onera lib.1.* & rõ illius conclusionis esse pot quia causa studiorũ fruit priuilegijs ecclesiarũ,& clericorũ,& illis æqui paratur, *Bald.in l.1.col.4.verf.ite adde ff. scolares ff. sol.mat.& ibi ẽt Ias.n.45.Horat.Lutius in tract. de priuil.scholar.priuil.2.per tot.in 18.to.tract.diuer. car.mihi 72.* vbi multa circa hoc scribit vtilia, quæ apud eundem videri p ssunt, sed hæc oĩa quæ dixi a n.251.limitatione 6.locũ habent si accedat licẽtia Summi Pontificis alias secus, *vt dictum est in effectu pracedenti nu.477.limit.2. quib.addendi sunt Surd.& ab eo cumulati conf.301. n.3.& 4.& conf.449.n.51.& seqq. vol.3.* qui ex professo reprobat dict.consil.Menoch.vti contra libertatem ecclesiasticam,itaq; cauendum est à dicto consil.Menoch.

255 Limitatur 7.pred. tertius effectus qñ prediũ peruenit ad clericũ post maturatũ tps solutionis collectæ seu gabellæ, qa pro eis põt cõpelli ex quo prædium transit cum sua causa *Spec. in tit.de cler.coniug.§.1. verf. ad huiusmodi, & seq. Bart.conf.180.Bald.in auth.item nulla cõitas C. de episc.& cler.& conf.50.n.1.& conf.27.n.2. lib.6. Angel.conf.20.Bertac.in reper.in verf.clericus succedens Roman.in l.si publicanus §.1.n.6.ff. de publ. Oldrad.conf.169.Ioan.Andr.& alij in c.fi. de vit. & honest.cler.Guid.Pap.dec.381.Petr. Antib.in tract.de muner.p.3.princ.n.107.& 113.circa medium in 12.to. tract.diuerf.car.mihi 29.Remig.de Gonn.in tract.de charit.subsid.q.62 nu.32.in 15. tom.dictor.trac.p.3.car.mihi 187.Duen.reg.100. fal.14.Ferret.in trac.de gabel.n.431.Alba conf.8. n.1.lib.1.Maccabr.conf.40.nu.6.vbi alios alleg.*

256 Limitatur 8.in clericis tabernaribus vel cornificibus vel fabris publicis vel exercentibus aliã artem vilem, q si fuerint ter moniti, vt a talibus desistant, & nõ destiterint ammittũt immunitatem quæ cęteris clericis cõceditur, *clemen.1.de vit.& honest.cler.Bellam.cõs.47.ver. super quinto Siluest.in summa in verf. clericus, il 3. q.5.Ang.de Claua.in sũma in verf. clericus,il 9.n. 7.Molina in tract.de contrat.disput.342.num.9.*

257 Limitatur 9.vt licet clericus non teneat soluere gabellam de rebus, quæ pro suo vsu ducit nihilominus tenetur res ipsas gabellario ostẽdere,& denunciare, *Bal.cõs.79.lib.2.Ioseph Ludo.concl.15.verf.ista tamen Rol.conf.71.n.22.& seq.lib.4.Nicol.Losæus in tract. de iur. vniuersitatis p.4.c.1.n.90.Ferrett.de gabell.n.172.& 209.Bertaz.conf.169.n.5.pract.Pap.in forma libell. pro solut.pedag. in verb. patroni, fol. 479. Brun.à Sol.in verb.gabella licet, Cefal.conf.451.n.260.Boss.de*

258 *fraudant.vectig.n.10.Gratia.decis.148.*& isto casu statur iuramẽto ipsius clerici vel eius famuli si clericus est absens assertẽtis q res, quas defert sunt causa sui vsus nisi qualitas personarũ repugnet, *gl.in clemen.præsenti in verb. non negotiandi de censib.Bald.in l.cum proponas n.10. verf. in hoc autẽ C.de naut.fenor. Abb. in c.ex parte il 3. in 1.not.de priuil.Ias.in l.cætera §.sed,& si quis n. 10.ff.de legat.1.Glan.Tutius alleg.19.n.4.Ferrett. de gabell.n.172.& 209.Vitalin.in clem.præsenti n.*

258 *36.de censib.*& si oritet cõttouersia an tes,quas defert fint causa ipsius clerici talis controuersia debet terminari per iudicem ecclesiasticũ non secularẽ, *Rol.d.conf.71.cum alijs,quos allegauisup.effect.1.q.n.1268.*

259 & si is qui defert res de quibus solet solui gabella est in habitu, & tõsura clericali tunc pro tali est iudicãdus, *argumẽto c.si iudex laicus de senten.excomm.Vital. in clemen.præsenti num.36.de vit.& honest. cler.*

260 Limitatur 10.vbicunq; gabella esset imposita super re Principis vt est super sale vel piscibus,q capiuntur in loco Principis quia talem gabellam clerici soluere tenentur ex quo hæc talis non est proprie gabella, sed potius limitatio seu taxatio pretij rei Principis, *Burs.conf.42 n.9.lib.1.*& in Regno isto hæc limitatio potest

261 exemplificari in molendinis aliquorũ Baronum quibus pro molitura soluit certum quid exorbitans,& maius illo q solet solui cõiter in isto Regno secus si res non esset ipsius Principis, sed ipse Princeps faciat exercere talem negotiationem vt ex ea lucrum consequaĩ, & carius rem illã vẽdat qã tunc si venderet vltra iuxtum pretium,quo verisimiliter esset valitura si quilibet de ea re posset negotiare illud plus q vendere facit Princeps dr gabella, & per cõsequens ad ea clerici nõ tenenĩ, *Alcia.conf.133*

262 *Burf.d.conf.42.n.6.*vbi loquitur in negotiatione salis,imò tẽ ipsam pñt ab alio emere,& pro vsu suæ domus cõducere in ciuitatẽ nõ obñte quauis prohibitione q si secus diceret per indirectum lederet immunitas ecclesia, qd non est permissum *ad tradita per Burfat. cõf. præd.nu. 20.& p Parpalia in l.placet n.79.C. de sacrof. eccl.*

263 Limitatur 11.dictus tertius effectus in decimis ad quas tenentur clerici pro bonis patrimonialibus secus pro bonis ecclesiæ, *gl. in c. nonũ genus de decimis,& in c.si quis laicus 16.q.1. Diuus Th.2.2.q.78.art.4.Sot.de iust.& iur.lib.9. q.4.car.4.Couar.in lib.1.Variar.resolut.c.17.n.8. verf.primum huic constat vbi testat.de com.opi.Rebuff.*

buff. de decim. conf. 5. n. 6. Emilian. conf. 102. col. 1. Crot. conf. 334. n. 5. lib. 5. Alex. Moneta de decimis c. 5. n. 3. & seq. vbi de com. opi. Goffr. in sum. tit. de decim. n. 5. Capr. reg. 99. n. 1. et per tot. vbi latè examinat quando, & qb. casib. clerici tenentur, & pro quib. bonis, & multa circa hãc materiam scribit ad quem me remitto.

264 Limitatur 12. qñ collecta seu gabella imponeretur pro expensis faciẽdis vel factis ob aduentum Principis, Cald. conf. 2. n. 3. de censib. Innocen. in c. nõ minus de immun. eccl. Remig. de Gon. in tract. de charit. subsid. q. 59. n. 13. in 15. to. trac. diuers. p. 2. cart. mihi 182. vbi dicit q nostrates talẽ aduentum appellãt felicẽ embulã, Decian. conf. 14. n. 20. vers. similiter dicit lib. 1. Sed in hoc contrariũ, & melius tenuerũt Aluarez. in Specul. Pont. c. 35. vers. qui aũt excusẽtur car. mihi 101.

265 vbi dicit q imperatores non potuerũt statuere istud in præiudiciũ clericorum super qbus nullã hẽnt iurisdictionẽ Io. Aloif. de Leo in l. placet n. 1. C. de sacros. eccl. qui ẽt dicunt quod tex. in d. l. placet est correctus per Auth. item nulla communitas eod. tit.

266 Limitatur 13. qñ collecta seu gabella imponeret̃ super passu seu traiectu vt si pro quolibet curru transeunte super Ponte ciuitatis deberet solui certũ quid tũc. n. currus clerici non erit immunis, sed ad eã ipse clericus tenebit̃ Barba. conf. 42. n. 10. & seq. lib. 1. Natt. conf. 280. in fi. & conf. 311. n. 4. lib. 2. Rim. iun. cõs. 2. per tot. Bursat.

267 conf. 142. ẽt per tot. vol. 2. Idẽ est dicendũ si gabella esset imposita super curribus, & plaustribus introeuntib. in ciuitatẽ quia ex quo ipsa destruunt vias, & opus est refectione ad illã tenent̃ ẽt clerici dñi ipsorũ plaustrorũ, & currũ, Bald. in c. 1. §. imperiali. 15. de pace constant. Bertacb. de gabell. p. 7. n. 13. in fi. Calder. conf. 2. nu. 3. in tit. de censib. Franc. Marc. dec. 460. nu. 26. & seq. l. 1. Parpalia in l. placet n. 106. C. de sacros. eccl. Bursf. conf. 42. n. 12. l. 1. Barb. conf. 29. nu. 1. lib. 4. Purp. conf. 50. n. 2. lib. 1. Nic. Fest. de extim. & coll. p. 4. c. 1. n. 16. & 44. Cepol. de seruit. rust. præd. c. 3. nu. 49. Franc. Person. de gabell. n. 89. vbi multos alios

268 allegat, qđ secus est si gabella imponeretur pro simplici possu qa tunc ad eam clerici minime tenent̃, ita Ferrett. in tract. de gabell. n. 444. & idẽ puto quod fit in gabella, q̃ imponit̃ introeuntib. ciuitatem prout est in ciuitate Veronæ, &

269 Paduæ in dñio Venetorũ, & inexeũtibus put est in ciuitate Mantuę, namque ad tales gabellas clerici minime compelli possunt.

270 Limitatur 14. vbi gabella imponeret̃ p charitatiuo subsidio, nãq; ad ea clerici tenent̃ Cald. conf. 3. in tit. de censib. Remig. de Gon. in tract. de charit. subsid. q. 62. n. 25. in 15. to. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 186. Euerard. consil. 42. num. 15.

271 Limitatur 15. qñ gabella seu collecta imponeretur p salario saltuarij vel cãpatij vel custodis agnorum vel animalium tunc. n. clerici hñtes prædia vel aĩalia cõtribuere sunt obligati, Natt. conf. 311. n. 1. & per tot. & conf. 280. n. 6. lib. 2. Paul. de Cast. cõs. 424. in 12. dubio lib. 2. Capr. reg. 96. n. 40. Auend. in trac. de exequendis mãdatis Regijs p. 2. c. 14. n. 13. Festas. in tract. de extim. & coll. p. 4. c. 1. n. 18. Personal. in tract. de gabell. n. 91. Bursat. conf. 42. nu. 15. lib. 1. Messia super Pragm. taxa panis concl. 5. n. 17. Bertacb. in tract. de gabel. p. 7. n. 20. in 12. to. tract. diuers. car. mihi 64. Remig. de Gon. in tract. de charit. subsid. q. 62. n. 67. in 15. to. præd. tract. p. 2. car. mihi 188. Morla in empor. vtriusq. iur. tit. 1. de legib. q. 16. n. 2. & in hac vrbe

272 hæc limitatio põt exemplificari in custodibus aquarũ quibus tenent̃ ita satisfacere, & soluere clerici sicut laici, & ita observat. Et 16 est qa clericus, q vtitur beneficio laicorũ tenetur su-

273 bire onus illi beneficio annexum, Bald. in l. 1. circa fi. C. de contrahend. empt. Abb. conf. 6. per tot. lib. 1. Natt. d. conf. 311. num. 3.

274 Limitatur 16. prædictus tertius effectus qñ ecclesiæ vel clerico esset aliqua res relicta vel donata vel vendita cũ conditione, q ipsa teneat ad collectam, & onera ẽt pro tpibus futuris qa legatum factum cum tali cõditione est validũ Aucb. conf. 117. Bellon. cõs. 40. in prin. Fel. in c. eccl. S. M. nu. 77. de const. Parpalia in repet. l. placet vers. sextã limitationẽ C. de sacros. eccl. Duen. reg. 100. limit. 6. Egid. Tomat. in tract. de muner. in sect. sin §. non obstat, quæ signa n. 19. car. mihi 155.

275 Remig. de Gon. d. q. 62. n. 19. & 31. Idẽ est qñ tes vendit eccl. vel clerico cum tali onere, qa tunc onus istud habetur loco pretij, & ecclesia potuit assumere in se hoc onus, alleg. Festa. in trac. de coll. p. 4. c. 2. n. 31. Paul. de Cast. in l. si negotiũ §. fi. de negot. gest. & in l. 2. n. 3. in fi. C. sine censu vel reliq. Natt. conf. 280. in princ. q dqnid cõtra põtẽ fallentiã scripserit Florian. de S. Petro in l. caueri ff. cõia prædior. Ferret. in tract. de gabel. nu. 449. 10.

276 Aloif. de Leo in l. placet n. 19. C. de sacros. eccl. nisi proxime citatos DD. intelligamus prout tenera puto intelligendos esse, qñ illud onus, quod imponit̃ esset personale qa tunc teijcietur ex quo clerici nullo casu compelli põt ad onus, & munus personale, vt dicam infra in præsenti eff. n. 301. & sic esset conditio impossibilis, & cõtra bonos mores, ideo non est adimplenda, per ea, q̃ latè tradidi in meo trac. de excep. ex c. 33. n. 25

277 Limitatur 17. qñ collecta seu gabella esset imposita pro certo, & determinato tpe anteq̃ bona ad ecclesiã vel clericum transirent vtputa p 10. vel 20. ann. tunc. n. pro tpe clerici tenent̃ ad onus huiusmodi iam impotum si ad eos prædia interim perueniant Bellon. conf. 40. n. 4. in fi. Fel. in c. eccl. S. M. n. 77. in 3. not. de const. Parpalia in l. placet vers. aliã, & septimã C. de sacros. eccl. Duen. reg. 100. fallent. 7. Remig. de Gon. in d. tract. de charit. subsid. q. 62. n. 24. in 15. to. tract. diuers.

*uers.p.2.car.*187.*Ang.cons.*206.licet casus iste per aliquos videatur dubitabilis, ego vero dico q̄ est indubitabilis,& q̄ fallentia est verissima ea ratione motus quia isto casu expensæ ꝑ quibus imposita fuit hæc determinata collecta fuerunt factæ seu promissæ sub spe exigẽdi à talibus prædijs,& sic vnica tantũ fuit collecta imposita tempore quo expensæ fuerunt factæ licet annuatim soluenda sit, & sic tpe quo fuit imposita collecta prædia erant in posse illius,qui poterat collectari, licet postea peruenirint ad exemptos,& est indubitabile q̄ clerici tenent ad collectas preteritas pro prædijs ad eos nouiter peruentis, *vt dixi sup.lim.*7.*n.*255.

278 Limitatur 18. vt prædictus tertius effectus non procedat in clericis histrionib. ioculatorib.& boffonis, qa hij tales si exercent pdictã artem vltra annum vel infra annum postq̃ fuerint ter moniti, vt ab ea desistant ammittunt oẽ priuilegium clericale, *vt dixi sup.eff.*1.*num.*134.*lim.*63.& sic pñt compelli ad solutionem gabellarum,& collectarum, & ad subeundum cætera onera personalia.

279 Limitatur 19. vt prædictus tertius effectus non procedat qñ clericus vel ecclesia acquireret prædium ꝑ quo dñs erat obligatus ad aliqđ munus seu seruitium ,put est hospitare milites vel qđ simile,nãq; ecclesia ad illud teneẽ, veluti possidẽs rẽ illi oneri subiectã , qđ potest exemplificari in ecclesia,vel clerico possidente bona feudalia (casu quo ad illa admittuntur) *c.sancitũ de cẽsib.& ibi glos.Siluest.in sum.in verb. gabella,il* 2.*n.*10.§.7.*Enerad.cons.*30.*n.*11.*Germon.in trac. de sacror.immu.lib.*3.*c.*17.*n.*59.*Egid. Thomat.in tract. de muner. in sect. seu §. incipiente exactio munerum n.*40.*car. mihi* 75. *Zerol.in praxi Episcop.in verb. clericus* §.11.*circa fi. Rem. de Gon. in tract. de charit.subsid.q.*62.*n.*26.*in* 15.*to.tract.*

280 *diuers.car.mihi* 187.vbi dicit q̄ qñ ad ecclesiã peruenissent possessiones quarum rõne deberent pstare psonale munus seu militare seruitium vel cõpositionem eius loco vt qa feudum subiectum tali seruitio ad ecclesiã,vel clericum deferant tunc.n.tenetur ecclesia,vel clericus tale seruitium præstare qa hoc onus sustinet ex pacto,& tanq̃ rẽ oneratã ex quo qualibet res transit cum suo onere, *Aluar.in Spec. Pont.c.*35 *ver.quod aũt excusentur car. mihi* 101.*in princ.Io. Faber in l.placet n* 8. *C.de sacros.eccl.Carol.de Grassalib.in trac.de regalib.Franciæ lib* 2.*iure.*11.*Frãcisc.de Platea in tract.de exeom.n.*6.*Duen.reg.*100 *fol.*8.*Thomat.in tract.de muner. in §. seu sect. exactio munerũ n.*40.*car.mihi* 75.*Capr.reg.*96.*n.*21. *vbi alios allegat,& test. de comm. opi.*

281 Quę limitatio intelligitur ꝓcedere in seruitio quod fuit constitutum a principio concessionis feudi, namq; illud ecclesia subire teneẽ secus si nõ fuisset constitutum à principio, *Iacob.in inuest.feudal.in verf.feudum nu.*33.*Ang.in l.fi.n.*4.*C.de reuocand.donat. Mozius in tract. de feud.in rub.de diuis.feud.n.*19.*verf.sed quero si Rex car.mihi* 17.*Intrig.in eod.tract.de feud.centur.* 1. *q* 30.*n.*19.prout in isto Regno adest ecc.S.M. ciuitatis Rãdatij,quæ est dña, & patrona feudi vocati dello fraxo,& aliorum feudorũ, quorum feudorum rõne tpe militaris seruitij pręstat militare seruitium iuxta tenorẽ suarũ inuestiturarum prout cæteri fundatarij cũ eqs.

282 Limitatur 20. qñ ecclesia, seu clericus possideret de facto,& nõ de iure vt est si fratres minores obseruantes possiderent immobilia quę his sunt prohibita,*per clem. exiui de Paradiso de verbor.signif.*tunc.n. poterit eis collecta imponi, *Ancher.cõs.*109.*n.*2.*Remig.de Gon.in tract.de charit.subsid.q.*62.*n.*10.*in* 15.*to.tract diuers.p.*2. *car.mihi* 186.*Bertach.in tract.de gabell.p.*7.*n.*11. *in* 12.*to.eorundem tract. car. mihi* 164.*Thomat.in tract.de muneri.b.in* §.*seu sect. si quispiã n.*1.*car.mihi.*268.*Io.Mocnt.in repet.l.vnica car.*92.*C.de mu lier.& i quo loco munera li.*10.*Duen.reg.*100.*fol.* 4.

283 Limitatur 21.in donatiuo quod fit Regi ꝑ tria brachia qa ex quo clerici in eo concurrũt simul cum laicis,& in parlamento simul offerunt soluere possunt iure optimo ad soluendũ adstringi *ita in terminis voluit Michael Vecum in tract. de regim. Mundi in* 2.*q. princ.n.*88.*in* 16. *to.tract.diuer.cart. mihi* 116.vbi loquiẽ in donatiuo qđ fit in Regno Nauarræ, & ita obseruaẽ

284 in isto felicissimo Regno in quo oẽs Prælati q interueniunt,& interuenire solent soluunt ratham,q̃ tandã appellant, & non solum prædictã tandã soluunt hij q actu in parlamento in-

285 terueniunt verum ẽt hij q̄ sunt vocati, licet nõ interueniant,& hoc ea rõne qa factum à maiori parte præiudicat minori, *tex. est in l q̄ maior ff.ad municipal. & ibi glo. & Bart. l. nulli ff. q̄ cuiusq;vniuer.nom. c.*1.*de his qua fiunt a maior.p.c. quia pp de elect.dect.inc.cũ oẽm de const. Affl.dec.* 1.*& in tract.de iur.proth.vers.idem de ipso n.*5. *Berrett.cons.*1.*n.*14.*Lamilat Corrad.in tract de decurionib.n.*48 *fol.*801.*Duen.reg.*296.*Paris. cons.* 90.*n.*21.*lib.*4 *Borell.super Prag.* §. 3.*gl.* 5.*Bursconf.*159.*n.*10.*Io. Franc. de Leonard. in pract. tit. de varijs iur.n.*5.*f.*83.*Guid.Pap.dec.*631.*Loffred. cons.*51.*& in parlamẽto dixit Intrigl.dec.*18.*Petr. Bellug.in sp.Princ.rub.*45.*ci ca fin.vers.ha aũt dua.*

286 *car.*203. vbi loquitur in terminis parlamenti Regni Aragoniæ,& vlterius dicit q̄ ad talem solutionẽ sũt obligati ẽt illi q cõtradicũt si sũt numero minore, & late loqẽ de ista materia.

287 Limitatur 22. qñ gabella seu collecta imponeretur,& solueret de licẽtia summi Pontificis, *c.non minus,& c. aduersus de immun.eccl. Ancher. in c.*1.*eod tit.in*6.*Capr.reg.*96.*nu.*66. *Nauarr.in Manual.c.*17.*notab.*74.*n.*207.*Marches.in tract. de commission.p.*1.*c.*2.*n.*92. *Thom. Zerol.in praxi episc.*

episc. in verb. clericus §.9. vers.3. quando.

288 Limitatur 23. vbi gabella esset imposita super re aqua clericus si vult põt abstinere, nec ꝑ necessitate ad illã arctat̃ vt est vẽdere carnes vel vinum ad minutũ cũ talia honestius, & cõmodius possit vẽdere ad grossum, *Paul. de Cast. con.423.n.3.lib.2. Burs.cons.161.n.9.lib.2.* vel si

289 vel si gabella per statutum esset imposita volẽti agere executiuè, *ita Personal. in tract. de gabell. n.90.* vbi dicit ꝙ si clericus voluerit vti prædicto aut simili statuto subijcit prout alij ad soluendum, & contribuendum alleg. *Bald. in 6. q. C. de contrahen. empt. Natt. cons.311.n.3. Abb. in d.c. non minus n.8. & in c. ex literis, n.1.7. & 9. de vit. & honest. cler. & cõs.6.n.2. & cons. 13. n.1. in fi. vol.2. Bertah. in tract. de gabel. in 7. p. nu.13.*

290 Limitatur 24. prædictus tertius effect. in clerico vagabundo *l. generaliter C. de episco. & cler. gl.1. in §. illius instit. de militar. testam. Soc. iun. cõs. 166.n.76.lib.2.* & tunc dr̃ vagabundus qñ non

291 hẽt certum domiciliũ, *gl. in l.4.§. prætor ait ff. de dam. infe. vbi Bar. n.24. Bar. & Bal. in l.1. in fi. col. 2. vers. tamẽ in vagabũdo C. vbi de crim. agi apport. Guid. Pap. dec.202. nu.2. Iodoc. Damoder. in pract. crim. q.33.n.15. Boss. in tit. de foro compet. nu. 70. Lud. Piguer. dec.3.n.9. Mars. cons.58. Clar. §. fin. q. 29. vers. sed hic quæro Marian. Soc. in c. fi. n.57. de for. comp.* & ẽt qui vagat̃ per Mundum *l.1. C. de colon. tracens. lib.11. Bertach. in verb. vagabundus Brun. à Sol. in proposit. iur. in verb. vagabũdi Ioseph Lud. dec. Lucens.16.nu.20. Ioseph Mascard. concl. 1395.n.2. Rim. sen. cons.445.n.35. Cepol. cons.58. n.24. cum seq.* qui oẽs ponunt quando, & quomodo probetur aliquem esse vagabundum.

292 Limitatur 25. in clericis non incedentib. in habitu, & tonsura qa hij tales tenẽtur ad solutionẽ gabellæ *Thom. Zerol. in praxi episc. in vers. clericus §.9. ver. secundo in clericis vbi alleg. Guid. Pap. dec.83. gl. in clem. 1. in vers. rebus de vit. & honest. cleric. & in c. fin. in vers. fluctibus eod. tit. Couar. in lib. pract. quæst. c.31. per tres conclusiones in vltima fallen.*

293 Limitatur 26. qñ gabella seu collecta imponeretur ꝑ redemptione Principis apud hostes redempti, *Boer. dec.126.n.9. Duen. reg. 100. fall. 13. Remig. de Gon. in tract. de carit. subsid. q.62.n. 28. in 15. to. tract. diuers. p.2. car. mihi 187.* vbi ad-

294 ducit rõne qa scilicet ecclesia est mater captiuorum *c. qui abstulerit decima q. 3.* Cui ego addo alia rõnem quia f. onus reddimendi principẽ captiuatũ apud hostes dr̃ respicere piam cãm prout dr̃ pium legatũ ꝙ fit pro redẽptio-

295 ne captiuorum, *l. si quis pro redẽptione ibi piissimã administrationẽ C. de donat. §. si vnum de prædict. ibi ex cã piissima auth. vt cum de appe. cog. Tiraq. in tract. de pia cã in præfat. vers. Item relictum pro redẽptione vbi alios DD. allegat.* ideo clerici tenent̃ talem collectã soluere q̃a tenentur soluere collectam quæ imponitur pro causa quæ respicit pietatem, *& dixi supra lim.6. num.251. & seqq.*

296 Et pro complemento totius materiæ p̃ntis effectus dico qd̃ in casib. in quib. clerici tenentur ad solutionẽ collectarum vel gabellarum tunc semꝑ sunt compellendi per suos superiores, & officiales clericos non autem per officiales laicos, *Natt. cons.311.n.4. lib.2. Iacob. Butrigar. & cæteri scribentes l. ad instructionem C. de sacros. eccl. Io. Alois. de Leo in l. placet nu. 4. eod. tit. Henr. Bohic. in c. peruenit n.1. de immu. eccl. Carpa. super stat. Mediol. p.2.c.250. nu. 4. & 5. Festas. in trac. de collect. & extim. p.4.c.1.n.43. Mars. in practi. §. aggredior n.63. Ferret. in tract. de gab. n.433. Lud. Cat. inter cons Rim. sen. cons.740. nu.8. lib.4. Guid. Pap. cons.67. lib.1. Fel. in c. eccl. S. M. n.80. de const. Vegg. cons.59. n.2. & cons.44. n.4.* vbi dicit ꝙ isto casu populus dẽt implorare officium iudicis ecclesiastici. *Maccabr. cons.40.n.143. Abb. cons.8.n.3. in fi. & n.21. lib.1. Natt. consil.282. col. pen. Barbat. cons.42.n.3. lib.1. Spec. in tit. de cler. coniug. §.1.n.3. Anast. Germ. in tract. de sacr. immu. lib.3.c.17.n.53. Aluar. in Spec. Põt. c.35. ver. qui aũt excusentur car. mihi 101. Remig. de Gonn. in tract. de char. subsi. q.62.n.39. & 53. in 15. to. tract. diuers. p.2. car. mihi 187. Bertach. in tract. de gabell. p.3.n.24. in 12. tom. eorumdem tract. car. mihi 64.*

297 *Surd. cons.301.n.35. vbi alios allegat lib.3.* ex qua conclusione sequitur qd̃ si clericus non solueret tributum Imperatori de re sua natura tributaria licet (f̃m aliquos) ob non solutionẽ res incidat in cõmissum nihilominus non poterit Princeps ꝓpria authoritate capere eiũdẽ rei possessionẽ nisi iudex ecclesiasticus declaret rẽ illã cõmissum incidisse, *Alb. in c. qualiter de iud. & in c. verũ de for. cõpet. Fres. ia in tract. de ꝓsent. instru. p.8.q.2.n.32. vbi allegat ẽt DD. in l.2. de iur. emphi.* Sed qd̃ res ecclesiastica nõ incidat

298 in cõmissũ ob non solutũ tributũ imperatori, *tenuerunt DD. & ꝓcipuè. Bar. n.2. C. de episc. & cler. Germ. in tract. de sacror. imm. lib.3.c.17.n.86.*

Isti duo numeri fuerunt sublati 299 300

301 Secundo sciendũ est ꝙ clerici, & aliæ ꝑsonæ ecclesiasticæ nunq̃ tenẽtur neq; compelli p̃nt ad munera sordida, & ꝑsonalia *l. 2. l. placet, & l. presbyteros C. de episc. & cler. c. generaliter §. placet 17. q. 1. in quo canonizatur d. l. placet Spec. in tit. de cler. coniug. §.1.n.7. Roffr. Beneuen. in tract. de iud. p.6. rub. de immu. eccl. n.6. Germ. in tract. de sac. imm. c.17.n.4. & c.15.n.14. li.2. Alfer. cons. 70. nu. 29. & 32. Rim. iun. cons.2. num.32. lib.1. Natt. cons.280. num.5. lib. 2.*

302 Tertio sciendum est ꝙ clerici nunq̃ tenent̃ ad solutionem collectarum, & gabellarum vbi aliquo casu laici essent immunes, *Abb. cons.6. lib.1. Festas. in trac. de extim. p.4.q.1.n.45. Niger. Campa. in clem.7. in verb. priuileg. n.106. lim.5. de vit. & honest. cler. Borell. cons.74.n. 49.*

Quar-

Quatto ſciendum eſt ꝙ ſicut clerici non te-
303 nentur contribuere pro onerib. laicorum ita econtra laici non tenentur contribuere pro oneribus clericorum, *Lap.alleg.140.num.4.ubi adhoc allegat,c. Ioannes de clerici coniug.*

304 Quinto ſciendum eſt ꝙ ſi pro ſubueniendo onere neceſſitatis, vel vtilitatis publicæ, vel quauis alia iuſta cã pro qua clerici ẽt compelli pñt ad contribuendum imponatur gabella, vt puta ſuper vino vendendo, vel ſuper alia re in ciuitate portanda tunc clerici, & eccleſiaſtici tenentur onus illud ſubire quia ſufficit quod cauſa impoſitione à principio fuerit publica, & reſpexerit tàm clericorum, quàm laicorum vtilitatem,& commodum, *Iac.Butr. in l. ad inſtructionem C.de ſacroſ.eccl.Oſaſc.dec.68.in 1. dub. Puipur.conſ.50. per tot.Surd. conſ.301.nu.3.*

305 Sexto ſciendum eſt quid immunitatis priuilegium cõceſſum clericis eſt perſonale quia eis eſt conceſſum tale priuilegium, vt ſummi Dei cultus frequentiores ſint, *cap. non minus de immun.eccl.ubi Card. Ancher. & Abb.in c. ſecundum de cenſib. a Valle conſ.61.nu.13.lib.4.*

306 Quæro modo qđ ſi clericus aliqua iuſta, & rõnabili cã, & de licẽtia ſui prælati eſſet abſẽs an eius familia, quæ cõmoratur in eius domo, & alimentatur ad expenſas ipſius clerici, vt qa eſſent mater vel ſoror vel ſerui pauperes clerici conſequantur immunitatem tanquàm ſi clericus eſſet pñs, hanc quæſtionem ponit Viui. *dec.88.n.5.*& ꝑ plures authoritates,& ꝑ varia iura per eũ allegata concludit ꝙ ſic, & dicit ꝙ ita de facto alias fuit deciſũ ĩ audiẽtia Apulię.

Quęro ſecundo vtrum Papa poſſit imponere collectam clericis tàm ſuper bonis patrimonialibus quàm ſuper eccleſiaſticis, & dico ꝙ ſic quia omnes clerici ſunt Romano Pontifici ſubiecti, *ita Ferrett. in tract. de gabell.nu.584.*

SVMMARIA.

1 *Quaſtio an clerici ſuccedãt in feudis eſt ſatis dubitabilit, ita ut in ea dici poteſt quot capita tot ſniæ.*
2 *Clerici regulariter non ſucceduut in feudis cõtra u.3.*
4 *Feudatarius ſi efficitur clericus ſtatim feudo priuatur & nu.5.ampl.ut nu.6.& an requiratur ſententia & nu.9. 10.& 12.lim. ut nu.14.*
8 *Pena licet imponatur ipſo iure tamen ſemper requiritur ſententia declaratoria.*
11 *Factum non dicitur quod non eſt duraturũ perpetuo.*
13 *Proteſtatio contraria facto non prodeſt poteſtãti.*
15 *Dãni euitandi cautã qui tractat dẽt eſſe melioris cõditionis quam is qui tractat de lucro captando.*
15 *Turpius eijcitur qui non amittitur hoſpes.*
17 *Monachi,& cæteri regulares repelluntur à ſucceſſione feudorum.*
18 *Vouens ingredi religionem an admittatur ad feudum & nu.20.*
19 *Vouẽs dẽt adimplere uotũ ſub pęna peccati mortalis.*
20 *Dominus feudi põt recuſare vaſallum exiſtentem in peccato mortali contra nu.23.*
21 *Vouẽs ingredi religionẽ ſi de facto cõtrahit matrimonium non ꝑꝑ annullatur ipſum matrimonium.*
22 *Nouitij morientis infra annum probationis quibus acquirantur bona.*
24 *Nouitius an ſuccedat in feudis.*
25 *Nouitius egrediens à religione infra annum nouitiatus an recuperet feudum, & nu.26. & 32.*
27 *Nouitius iure permittẽte recedere poteſt à religione.*
28 *Pana non meretur quod ſit iura permittente.*
29 *Annus nouitiat⁹ dr̃ annus ꝓbationis ex quo datur nouitio ut ꝓbet religionẽ,& ab ipſa religione ꝓbetur.*
30 *Nouiti⁹ durãte anno ꝓbationis põt retinere beneficiũ*
31 *Nouiti⁹ pẽdẽte anno ꝓbationis põt facere teſtamẽtũ*
32 *Nouitius exiens à religione habetur vti poſtliminio reuerſus.*
33 *Cõuerſi religionis approbatæ an ſuccedant in feudis.*
34 *Filij alicuius clerici uel monachi ſuſcepti ante clericatum an ſuccedat in feudo, & nu.38.*
35 *Filius maſculus deſcẽdens ex femina cenſetur excluſus quando eius mater eſt excluſa.*
36 *Femina,& omnes alij deſcendentes ab ea excluduntur à ſucceſſione feudorum.*
37 *Femina ex feminis non excludũt cæteras feminas exiſtente ſtatuto quod maſculi excludant feminas.*
39 *Filius muti vel aliter imperfecti qui propterea excluditur an feudo excludatur, & ipſe.*
40 *Pater delinquendo non poteſt praiudicare filij in ſucceſſione feudi.*
41 *Filius natus ex matrimonio putatiuo dicitur legitimus,& ſucceſſibilis etiam in feudo, vt nu.43.*
42 *Filius clerici ſuſceptus tempore clericatus nunquam poteſt dici natus ex matrimonio putatiuo, & per conſequens nunquam eſt ſucceſſibilis.*
44 *Eccleſia non põt ſuccedere in feudo limit. vt nu.46.*
45 *Eccleſia nec etiam pro anima legari poteſt feudum.*
47 *Eccleſiæ multæ q̃ habent feuda in regno enumerãtur.*
48 *Clerici nec ẽt in feudis paternis ſuccedere poſſunt.*
49 *Moniales nõ poſſunt ſuccedere in feudo,& n.50.52.*
51 *Fęmina quæ fuit habilitata ad ſucceſſionem feudi cenſetur habilitata vt poſſit ſeruire per ſubſtitutum.*
53 *Specialia duo circa idem concurrere non poſſunt.*
54 *Femina regulariter non ſuccedit in feudo.*
55 *Cõceſſo vno ſpeciali eſt incõueniens cõcedere,& aliud*
56 *Impedimento vno ſublato remanent catera quando plura impedimenta obſtabant.*
57 *Diſpenſatio conceſſa quo ad vnum impedimentum nõ porrigitur ad aliud.*
58 *Diſpenſatus ad vnũ effectum non cenſetur diſpẽſatus (ad alium.*
59 *Illegitimus diſpenſatus ad ordines ſacros non cenſetur diſpenſatus ad ſuccedendum.*
60 *Diſpenſatus ad obtinendũ canonicatũ uel dignitatem in eccleſia catredali non cenſetur diſpenſatus, vt poſſit eſſe delegatus Papa ante 20. annum.*
61 *Diſpẽſatus ad ꝑsbyteratũ ante ætatẽ perfectã nõ cẽſetur diſpẽſat⁹, ut poſſit obtinere beneficiũ curatũ.*

62 Dispensatio una licet sit fauorabilis multa tamen circa idem sunt odiosa.
63 Monasterium ex persona monialis quando possit succedere in feudo.
64 Clericus excluditur à successione feudi etiam si esset paratus seruire per substitutum.
65 Negatiua præcedens verbum denotans potentiam inducit quandam impossibilitatem.
66 Clericus potest succedere in feudo existente consuetudine seruiendi per substitutum.
67 Clerici an excludantur ab emphyteusi.
68 Milites Hierosolimitani an succedant in feudo, & num. 69. & 70.
71 Milites Sancti Iacobi Calatraue, & Alcantara, & similes an succedant in feudo.
72 Milites Sancti Iacobi, & similes dicuntur potius laici quam religiosi.
73 Milites Hierosolimitani, & cæterarũ religionum similiũ an succedãt in maioratu, & in fideicõmissis.
74 Clerici an succedant in maioratu, & nu. 75.
76 Dignitas familiæ solet conseruari opibus, & diuitijs.
77 Familia ita conseruatur per laicos sicut per clericos.
78 Statutum excludens feminam propter masculos, dicitur conditum causa conseruandæ agnationis.
79 Clerici admittuntur ad successionem feudi pro quo præstatur seruitium quod potest honestè præstari per ipsos clericos.
80 Monasterium durante vita monachi potest succedere in feudo pro quo præstatur seruitium quod honestè præstari potest per religiosos.
81 Clericus non succedit in feudo pro quo præstatur iuramentum fidelitatis.
82 Clericus in minoribus cõstitutus admittitur ad successionẽ feudi contra nu. 84. dist. vt n. 85. 86. 87. 89.
83 Clericus in minoribus constitutus potest quandocunque habitum deserere.
88 Hæredi legit mo successuro si non adit hæreditatẽ dẽt statui tempus ad deliberandum an velit esse heres antequam alius hæreditatem apprehendat & 89.
90 Renũtiatio põt fieri facto, & verbis sicut ratificatio.
91 Lapsus termini ad probandum, vel excipiendum videtur renuntiatus ex lapsu ipsius.
92 Appellationi renuntiare videtur qui non appellauit infra decem dies.
93 Priuilegio renuntiare uř qui non usus fuit eo in tpe.
94 Appellãs si post appellationẽ cõparuit corã iudice a quo et fecerit aliquẽ actũ dř renũtiare appellationi.
95 Recusans iudicẽ uti suspectus si corã eo cõparet, & facit aliquos actus uidetur renuntiare recusationi.
96 Animus ita potest declarari factis sicut uerbis.
97 Clericus beneficiatus etiam in minoribus excluditur a successione feudi etiam si haberet expectatiuam ad beneficium nu. 98. & 127.
99 Feudum penes quem debet remanere durãte termino ad deliberandum si uult esse clericus nec ne.
100 Bona cẽsentur esse penes defunctũ hęreditate iacẽte.
101 Nouitius infra annum probationis potest deserere religionem, & habere feudum.
102 Clericus in sacris vel monachus post professionem ex dispẽsatione sũmi Põtificis põt succedere in feudo.
103 Monacus ex dispẽsatione summi Pontificis potest effici Comes 104. & 105. (luta.
106 Princeps nõ solet vti ia legitimatione potestate abso-
107 Dispensatio debet obtineri antequam sit alteri agnato ius quæsitum.
108 Clericus in sacris, & monachus qui tempore delatę successionis nulla præ habita dispensatione apostatauerit non potest obtinere feudum.
109 Apostata dicitur hæreticus, & excommunicatus.
110 Hereticus non põt habere, nec recuperare feudum.
111 Apostata perseuerando in apostasia vltra annum dicitur male sentire de fide dicitur, & hæreticus excommunicatus n. 112.
113 Clericatum assumẽs per metum, & coactè potest succedere in feudo etiam si interuenisset metus reuerentialis num. 114.
115 Profiteus religionem per metum potest eam deserere etiam si fuerit, & importunas præces n. 116.
117 Cardinales, & magni prælati possunt succedere in feudis, & possunt ea retinere n. 118. contrarium nu. 119. 120. & 121.
122 Monacus, & alius religiosus factus episcopus potest retinere proprium.
123 Regularis factus episcopus uel Cardinalis retinet habitum sua religionis.
124 Cardinales utuntur in modernis temporibus berritto rubbeo etiam regulares.
125 Regularis factus episcopus an poterit testari.
126 Monachus creatus Cardinalis uel episcopus retinet regulã monasticã quatenus nõ est cõtraria dignitati.
128 Clerici possunt succedere in feudo ex consuetudine qa seruiunt per substitutum.
129 Cõsuetudo facit legẽ in feudis, & adducit rõnẽ n. 130.
131 Feminæ succedunt in feudis ex consuetudine.
132 Consuetudo potest tolli per aliam consuetudinem etiã in feudis.
133 Consuetudo potest inducere, ut feuda alienentur etiam in extraneos etiam si essent ecclesiastica num. 134.
135 Emphiteuta alienans irrequisito domino non incidit incommissum si adest consuetudo.
136 Consuetudo, ut quis possit testari ualet.
137 Feuda possunt diuidi ex consuetudine licet sint indiuisibilia.
138 Ius feudorum est fundatum in consuetudine, & vsu.
139 Consuetudo posterior derogat priori.
140 Consuetudo potest facere de prohibito permissum.
141 Consuetudine vnius familiæ potest esse vt clerici illius familiæ succedant in feudis, & 142. 143.
144 Vna familia potest inducere consuetudinẽ succedendi in eius bonis etiam circa modum testandi nu. 145.
146 Consuetudo inducitur si per duas vices fuit obseruatum, & nu. 147.
148 Cõsuetudo loci est attendenda ẽt in successione feudi.
149 Consuetudo est probanda ab eo qui se fundat in illa.
150 Cõsuetudo per quos testes probatur, & quõ probatur Cle-

151 Clericus non excluditur a feudo improprio pro quo Fepræstatur seruitium reale.
152 mina succedit in feudo pro quo præstatur seruitium reale.
153 Consuetudines feudales per quas excluduntur clerici, & femina sunt exorbitantes.
154 Dispositio exhorbitans loquens in casu simplici non extenditur ad casum mixtum.
155 Monasterium potest retinere feudum durante vita monachi quando debetur seruitium reale.
156 Clericus an possit retinere feudum quando vltra seruitium reale est præstandum iuramentum fidelitatis, & quid in femina nu. 157.
158 Vassallus quando promittit pensionem vltra fidelitatem tunc non dicitur promittere pensionem, & ea est causa impulsiua.
159 Vassallus cessans a solutione pensionis non priuabitur iure suo a feudo.
160 Vassallus dicitur præstare seruitium reale pro feudo quando id quod præstatur est quid magnum.
161 Dominus feudi an possit eligere si nolit seruitium personale an vero aduoam.
162 Feudum quando dicatur rectum vel proprium aut in proprium.
163 Feudum datum pro annuo censu dicitur potius censualis quam feudalis.
164 Princeps laicus potest dispensare vt clericus succedat in feudo etiam in præiudicium agnatorum sic etiã in femina, nu. 165. & nu. 175.
166 Princeps propter benemerita patris potest excludere agnatos a successione feudi, & inuestire feminas non vocatas.
167 Princeps potest legitimare filium in præiudicium venientium ab intestato, & in iure quæsito nu. 168.
168 Princeps potest legitimare illegitimos etiam in hæreditate quæ reperitur adita per hæredes legitimos sed contra nn. 170. & 171.
172 Princeps potest habilitare personam alias inhabilem ad succedendum in feudis.
173 Successiones feudales sunt de iure positiuo, ideo possunt per principem tolli.
176 Princeps potest de plenitudine potestatis mutare ordines successiouum in præiudicium successorum.
176 Ius tertij sine causa tolli non potest.
177 Princeps insuflat spiritum instantiæ peremptæ.
178 Princeps donatione perfecta potest conditionem, & qualitatem apponere.
179 Princeps potest tollere domino prædij vtilitatem alluuionis ei delatam.
180 Princeps potest concedere dilationem debitoribus ad soluendum.
181 Emphyteuta, & feudatarius solum acquirit vtile dominium 182. & 183.
184 Princeps potest etiam sine causa tollere ea quæ sunt introducta de iure positiuo nu. 185.
185 Princeps potest tollere ius vtilis dominij sine causa.
186 Princes potest disponere vt antequã spoliatus restituatur cognoscatur causa possessory cum petitorio.
187 Princeps potest tollere appellationem, & ordinem iudiciarium, an. 188. & 189.
190 Clerici de iure ciuili admittuntur ad successiones sicut cæteri nu. 192. & 193.
191 Clericus hét iura sanguinis, & eo respectu non excluditur a successione feudi, sed stante impedimento seruiendi.
194 Suitas non tollitur per clericatum.
195 Clericus succedit equaliter cum alijs.
197 Res feudalis reuertitur ad suam naturam etiam in præiudicium tertij.
197 Priuilegium alicui concessum per quod redducitur ad pristinum id quòd competebat ualet etiam in præiudicium tertij.
199 Princeps an possit ad suum libitum tollere feudum vassallo nu. 202.
200 Feudum dicitur gratia seu priuilegium.
201 Princeps potest tollere, & reuocare suum priuilegiũ.
203 Filius legitimatus cum clausula, vt possit succedere cum alijs filijs legitimis multo magis poterit succedere existentibus transuersalibus.
204 Occidendi permissũ multo magis vulnerãdi censetur
205 Dispensatus promoueri ad ordines sacros multo magis censetur dispensatus ad ordines minores.
206 Princeps dispensans clericis vt succedant in feudo si bi præiudicat, & non agnatis.
207 Exceptio de iure tertij etiam quòd sit exclusiua iuris agentis non potest apponi quãdo ille tertius nolit.
208 Agnati an possint contradicere dispensationi factæ a principe, vt clericus succedat in feudo.
209 Filius feudatarij qui commisit crimen læsæ maiestatis in vita patris si princeps crimen remisit admittitur ad feudum excluso secundo genito.
210 Succedendi facultas si nimis angustiaretur clericis multi retraherentur a clericatu.
211 Homines facilius delinquunt ex facilitate consequendi gratiam.
212 Facilitas consequẽdi dispensationem ad successionem clerici inducuntur ad clericatum.
213 Citatio non requiritur vbi citatus non potest contradicere actus faciendo.
214 Citatio partis nõ est necessaria in cõcessione priuilegij.
215 Princeps simpliciter inuestiẽs clericũ de feudo in quo non pôs succedere non censetur cum eo dispensare in præiudicium tertij idem in femina nu. 218.
216 Princeps in dubio non p̃sumitur ius alterius lædere.
217 Qualibet concessio facta a principe censetur absque præiuditio tertij.
218 Dispẽsatio dẽt fieri ante deuolutũ feudũ secus si post.
220 Princeps non potest tollere ius quæsitum alteri, & nu. 221. & 222.
223 Clericus an aliquando admittatur ad feudum ex quadam equitate nu. 227.
224 Clericus assumendo clericatum videtur feudum renuntiare.
225 Summus Pontifex non excluditur a successione feudi vt alij clerici 226.
228 Femina licet excludatur a feudo tamen quando est permissum per inuestituram non excluditur.

229 *Contractus ex conuentione legem accipiunt.*

230 *Clericus admittitur ad feudum quando seruitium pōt præstari per substitutum nu. 231. & quando est transitorium ad omnes nu. 234. 235.*

232 *Vassallus in quibus casibus admittitur ad seruiendū per substitutum, & nu. 233.*

236 *Industria personæ non dicitur electa quando in concessione feudi est facto mentio hæredis, & quando censetur electa nu. 137. 138.*

239 *Dictio quibuscumque est vniuersalis, & comprehendit omnes etiam extraneos.*

240 *Clericus non admittitur ad feudum quando in inuestitura non est dictio quibuscunque vel simile sic etiam femina num. 241.*

242 *Verbum hæres intelligitur pro filio masculo.*

243 *Vbi militat eadem ratio ibi militat idem ius.*

245 *Feudales leges, & consuetudines sunt correctoria iuris communis, ideo restringenda 245.*

246 *Clerici an excludantur a feudo franco, & libero, & quid in ecclesia nu. 247. & nu. 248. & quid si tenentur præstare iuramentum fidelitatis 250.*

249 *Feudum quando dicatur francum, & liberum.*

251 *Clericus non pōt iuramentū fidelitatis præstare quia tale iuramentū est personale, & qd in femina 252.*

253 *Femina non excluditur à feudo franco licet præstetur iuramentum fidelitatis.*

254 *Clericus an admittatur ad feudum si non apparet inuestitura.*

255 *Feudum in dubio præsumitur proprium, & rectū 256*

257 *Clericus licet nō succedat in feudo tamen hēt vitā militiā super feudo q̃ procedit ēt in monacho n. 258.*

259 *Soror quæ monasterium ingreditur habet dotem de paragio super feudo.*

260 *Clericus & mulier succedunt in Regno Franciæ, & in alijs nu. 266. & quid in monacho vel alio religioso nu. 267. & quid in femina nu. 268.*

261 *Clericus an succedat in feudis emptitijs, & nu. 262. & quid in femina, & de ratione, nu. 263. 264.*

265 *Feudum quando dicitur emptitium, & improprie dicitur feudum.*

269 *Regnum non est feudum sed ad instar feudi.*

270 *Tertiarij admittuntur ad successionem feudi.*

271 *Clericus, et religiosus admittitur ad feudū quādo fuit inductus ad clericandum vt non succedat in feudo.*

272 *Clericus dicitur habilitatus si possessionem feudi habuit absq; contradictione agnatorum, & domini sic etiam femina num. 273.*

274 *Clericus an succedere poterit in feudo feminco.*

275 *Clerici admittuntur ad feudum in isto Regno.*

276 *Clericus & femina equiparantur in successione feudorum 277.*

278 *Feudum femineum dupliciter dicitur, & nu. 279.*

280 *Clericus potest acquirere feudum nouum num. 282. 289. 290. 291. 292. lim. 293.*

281 *Iura quæ prohibent clericis habere feuda loquuntur in feudis iam concessis secus in concedendis.*

283 *Princeps promouens scienter in habilem censetur cū eo dispensare, & an requiritur in literis, vt exprefsetur inhabilitas nu. 284. 285. & 286. lim. 288.*

287 *Electus a principe præsumitur dignus, & habilis ēt si alias esset indignus.*

294 *Princeps non videtur cum inhabili dispensare quando ignorat inhabilitatem.*

295 *Scientia principis concedentis probatur si illū nominauit clericū, vel præsbyterū in concessione feudi.*

296 *Contrahens cum debitore fallito seu decocto non potest desistere a contractu seu petere fideiussionem quia sciebat vel scire debebat illum talem secus si superuenit fallimentum.*

297 *Dominus feudi si scienter inuestiuit clericum de feudo videtur cum eo dispensare, & contentatur, vt possit seruire per substitutum sic etiam quādo quis propter dignitatem seruire non potest, nu. 298. contrarium nu. 299.*

300 *Clericus de nouo inuestitui de feudo tenetur præstare iuramentum fidelitatis.*

301 *Clerici succedunt in feudis ecclesiasticis, & fideicommisso 314. & 315.*

302 *Feminæ non censentur excluse a feudo quando à principio fuit concessum a feminis nu. 203. 317.*

304 *Naturalis vel spurius licet non admittatur ad fideicommissum tamen quando est relictum a naturali vel spurio admittitur, nu. 205.*

306 *Priuilegium immunitatis concessum a femina comprehendit etiam descendentes ex femina 307.*

308 *Emphyteusis concessa pro se, & hæredibus masculis non transit ad masculos ex femina quod secus est quando talis concessio habuit originem a femina num. 318.*

309 *Omne simile diligit suum simile.*

310 *Feudum ecclesiasticum non solum transit ad clericum sed etiam ad ecclesiam.*

311 *Vassallus qui habet feudum ecclesiasticū potest illud relinquere alteri ecclesiæ.*

312 *Feudum dicitur ecclesiasticum duobus modis n. 313.*

316 *Feudum si sit concessum alicui filio naturali alij naturales succedere possunt, licet naturales excludantur a feudo.*

319 *Monasteriū in quo fuit ingressus feudatarius succedit in feudo saltim durante eius vita, & quid in feudo improprio nu. 320. 321. 322. & quando præstatur iuramentum 323. 324. 325. 326. & quid in maioratu 327. & quid in emphyteusi nu. 328.*

329 *Feudum concessum ecclesiæ an præsumatur cōcessum in naturam feudalem an vero in allodialem.*

330 *Feudum cui aperitur quando vassallus priuatur ob clericatum.*

331 *Ecclesia an priuetur feudo ob delictum vel felloniam prælati.*

332 *Feudum an possit legari pro anima, & si non potest an debeatur extimatio.*

333 *Clericus si admittitur ad feudū pro quo debetur seruitium tale seruitiū poterit præstari per substitutū.*

334 *Clerici dicuntur facto suo exclusi a successione feudi.*

335 *Iura loquētia de personis ecclesiasticis quæ dāt uel habēt feuda intelligūtur de ipsis feudis ecclesiasticis.*

QVAR-

QVARTVS EFFECTVS.

Maiol. de irregularitate lib. 2. c. 5. fo. 149

1 QVartus effectus clericatus vt clerici nõ possint succedere in feudis, cuius effectus materia est quotidiana, & satis dubitabilis, *vt dixit Curt. iun. in tract. de feud. p. 3. secundæ partis principalis nu. 13.* & q̃ hæc quæstio sit multum controuersa dixit *Io. Ficard. in add. ad Villalobs in lit. F. n. 29. Misinger. obser. 48. cent. 5. in tantum quod Siluan. cons. 3. n. 52. lib. 1.* de ista quæstione scribens affirmauit q̃ in ea dici poterint tot esse sententias quot capita, *Vulteius in tract. de feud. lib. 1. c. 9. nu. 67. vers. secunda quæstio car. mihi 460. & Bombac. in c. 1. §. qui clericus si de feud. fue. it contron. &c.* di-

2 cit q̃ iste articulus habet magnam DD. contrarietatem, qui quidem effectus q̃d clericus non succedat in feudis deducitur ex tex. *in c. 1. in fi. de feud. fem. ibi clericum nullo modo debere succedere & c. 1. de milit. vassall. qui arm. bell. deposuit c. 1. an mut. vel aliter in perfect. c. ex multa de vot. & hanc opinionẽ amplexi fuerunt Isern. in c. 1. de cler. qui inuest. sec. & in c. 1. in fi. de benefit. femi. & in c. 1. §. qui clericus, si de feud. defunct. & in c. 1. de Vassall. milit. qui arm. depos. Bal. Aluarot. & Cuiatius in d. §. qui clericus, idem Cuiatius in dict. cap. 1. de milit. vassall. Ardizzon. in summa feud. in titu. quib. mod. feud. ammitt. versicu. item ammittitur si clericus efficitur Beluis. in capit. 1. §. si quis decesserit, si de feud. defunc. Blanc. in summa de success. feud. §. sed forte quæro aliquis Henric. in sũma feud. sub tit. qui hodie obtinent de feud. alienan. §. quid ergo si ecclesia Hostiens. in sum. in tit. quib. mod. feud. ammittit. vers. propter religionem vero, & de immu. eccl. §. quãtum, & in quos, Spec. in tit. de feud. §. quoniam super Hommagijs vers. 25. et in tit. de instrum. edictione §. cõpendiosè ver. quòd si homo vel ascripititius Ias. i vsib. feud. n. 120. Zasius in tract. de feud. p. 5. n. 71. & seq. Sansbec. in eod. tract. de feud. p. 12. n. 137. & 144. Guliel. de Bened. in repet. c. Raynutius in verb. duas habens filias nu. 34. de testament. Clarus in §. feudum q. 78. Hannet. in tract. de feud. p. 2. feud. 3. Bart. in l. si finita §. si de vectigal. ff. de damn. infec. Cin. in l. 1. C. qui admitt. Loriot. in tract. de feud. sub tit. de success. feud. Cott. in memor. in verb. clericus Alex. cons. 10. nu. 4. & 5. vol. 5. Soc. sen. cons. 257. vol. 2. Forest. in trac. de success. p. 4. c. 23. n. 33. Scrad. in trac. de feud. p. 7. c. 5. n. 30. Bero. cons. 16. n. 14. lib. 1. Gozza. cons. 26. nu. 53. Alciat. cons. 222. in princ. Rol. cons. 23. n. 19. & seq. lib. 1. Natt. cons. 507. n. 16. & cons. 600 n. 11. vol. 3. Hircon. in com. opin. in verb. clerici feudis, vbi asserit istam esse com. opi. prout talem affirmat etiã Schenc. in tract. de feud. p. 6. de success. descendent. n. 23. Cæphal. cons. 1. n. 2. lib. 1. vbi dicit quod ita tenẽt cõiter scribentes in authen. ingressi, & in auth. si qua mulier. C. de sacros. eccl. & in c. in præsentia de probat. Duen. qui hanc opinionem ponit pro regula nu. 103. Menoch. cons. 181. n. 81. lib. 2. & cons. 202. nu. 125. lib. 3. & cons. 54. n. 18. vol. 1. & cons. 519. n. 8. vol. 6. Burs. cons. 199. n. 13. lib. 2. & cons. 63. n. 23. lib. 1. Io. Picard. in add. ad Villalobs in com. opi. lit. F. n. 29. vers. contrariã vero, vbi test. hãc esse veriorem & mag. com. opi. Osasc. dec. 27. n. 4. Io. Thom. de Marin. in tract. de feud. tit. 2. n. 139. vbi affirmat se vidisse iudicatum secundum istam opiniõẽ Affl. dec. 320. n. 1. & 6. vbi dicit quòd ita alias de facto iudicauit sacrũ Consilium Neap. & n. 10. dicit quod eius sententia fuit approbata Romul. in l. vt vim n. 70. ff. de iust. & iur. quiẽt. asserit q̃d ita bis fuit decisum in Academia Ingolstadiensi Misinger. obser. 48. cent. 5. vbi dicit quod hanc opi. obseruat Camera Imperialis Lancell. Corrad. in templ. iud. lib. 1. c. 2. de Rege q. 1. nu. 21. vbi asserit istam esse com. opi. Cur. iun. in tract. de feud. in 3. p. 2. p. princ. n. 16. & seq. car. mihi 274. Guerrin. Pison. in eo. trac. de feud. c. 32. n. 8. & seqq. Io. Scened. in epitom. feud. p. 3. n. 104. & in tit. de succes. mascul. descenden. n. 22. car. mihi 288. Fusius in suis sing. in lit. C. n. 102. Capic. dec. 32. n. 1. Io. le Chirier. in tract. de primogen. lib. 1. q. 24. n. 40. & seq. in 10. to. trac. diuer. p. 1. car. mihi 37. Pet. de Bauen. in tract. de feud. tit. 30. de benefit. femin. §. ex hoc in 10. to. tract. diuers. to. 2. car. mihi 31. Ruyn. cons. 42. n. 9. vol. 1. Vulteius in trac. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. ver. atq; ita per tex. cum. mihi 464. & vers. non obstãt quæ supra car. 473. & vers. sequ. vbi respondet argumentis pro contraria parte adductis Facch. latè in controuers. lib. 7. c. 35. vbi ponit diuersas distinctiones Carol. Zapp. in repet. Auth. ingressi in verb. fuac. 14. n. 2. cum plurib. seqq. vbi recenset fundamenta huius opinionis, & n. 21. & seq. Duen. reg. 103. vbi hanc opi. ponit pro regula Rimin. cons. 796. n. 1. & 12. 13. 14. 15. & 68. lib. 7. & cons. 527. n. 12. & 72. lib. 5. & cons. 5. & 557. n. 1. 3. & 13. lib. 5. vbi test. de com. opi. & iterum cons. 368. n. 59. & 60. lib. 4. vbi vltra q̃ multos alios allegat dicit hanc opi. esse veriorem, & crebriorẽ Menoch. cons. 202. n. 121. vol. 3. Bursat. cons. 129. nu. 28 lib. 1. Pancirol. cons. 111. n. 1. Berretta cõs. 100. n. 16. & cons. 82. n. 1. Maccabr. cõs. 23. n. 3. & seq. vbi dicit q̃ ista opin. est verior, & mag. com. Io. Bat. Vincens. cons. 1. n. 122. & 126. inter cons. feud. diuers. Paris. in repet. c. in præsentia, n. 102. vers. visis modo causis de probat. Io. Gallus cons. 2. n. 100. inter cons. feud. diuers. vbi dicit hanc opinionẽ esse de iure veriorem Brun. à sole in compend. resolut. proposit. iuris in vers. clericus feudi incapax est, vbi alios allegat Osasc. cons. 24. nu. 10. lib. 1. Molin. in tract. de primog. Hisp. lib. 1. c. 13. n. 96. Sicard. in l. 1. nu. 10. C. quæ sit longa consuet. Menoc. de arbi. casu 231. n. 1. 11. & in add. ad eundem cas. 231. n. 1. & 2. ubi q̃ ista opin. adducit multos DD. & multos rationes, & num. 8. ubi hanc opinionem ponit pro regula, & cons. 54. num. 28. lib. 1. & cons. 181. num. 80. lib. 2. vbi propè infinitos adducit & multa circa hanc conclusionem scribit, & cons. 722. nu. 57. lib. 8. Cagnol.*

Cephal. cons. 151 vol. 2 Alba cons. 752. 753 . 755 a fol. 58 et seqq

gnol.in l.2.n.262.C.de pact.inter empt.& uend. ubi asserit istam esse mag. com. opi. Iacob. de Bellonis.in c.1.§.si quis decesserit, si de feud. content. sit inter dom. & agnat.& in c.1.in fin. an mutus vel surdu, Blanc.in sum.in tit.de success.feud. §.si forte quæret aliquis Minad. in repet. const. Regni in aliquib. in verb. filiorum n.5.de success.filior.Comit.vel Baron. car.mihi 17.Duen.reg.103.in prin. vbi hãc opi.ponit pro regula Cepoll.cons.24.nu. 23. lib. 2. in ciuil. Odofr.in Auth.ingressi, C. de sacros.eccl. Cinus in l. quisquis C.de episc.& cler.& in l. 1. C. qui admitti Pet.de Forliuio,& Iac.de Aren. in d.l. quisquis Io. Marsil.in sum.feud.in tit.quib.mod.& caus.feud. ammittit.Vrsill.in adnot.ad Affl.dec.320.n.1. Iacobut.de Franch. in repet. rubr. de ijs qui feud. dar. poss.§.qa vidimus n.58.car.mihi 17. post dec.Vincent.de Franch.& n. 60.& 61. vbi dicit quod cum quadam distinctione est cõior cõtraria Io. Fasolus in c.1.§.qui clericus si de feud. sit content.&c. Bart.in l si finita §.si de vectigalibus n.3.ff.de damn.infect. Bald.in l.quisquis C.de episc.& cler.& in l.data opera n.39.C.de accus.Alex.cons.10.nu.3.& 8.lib.5. Fel.in c.solitæ n.12.de maior. & obed. Ruy.cons.18. n.3.& cons.42.n.9.lib.1.Papp.cons.21.n.24.lib. 1.Surd.cons.140.n.30.lib.1.Bero.cons.16.nu.14. lib.1.Crot.cons.399.n.5.lib.3.Bursat. cons.63.nu. 24.vbi test.de com.& mag.com.opi. Io. Faison.sup consuet.Turonen.tit.11.art.1.in fi.car.mihi 63.Vesimbet.cons.55.n.17.lib.2.Roland.cons.41.nu.27. lib.4.Neapo.super cõsuet.Neap.in probem.n. 300. Cassan.super cõsuet.Burgun.rub.3.§.5.in verb.excepte les reitigiose n.1.& 2.car.mihi 450.vbi hãc opinionem corroborat diuersis iuribus, & pro ea allegat multos DD.& iterum n. 8. vers.quid dicendum,& n.10.Vran.cons.9.n.31.lib.1.Roland.cons.23.nu. 22.lib.1.Clar.in §.feudum q.78.per tot. Ias. in l.de quib.n.40.ff.de leg.& in auth.ingressi nu. 35. C.de sacros.eccl.Dec. in c. in præsentia nu. 74. de probat. Affl.in c.1.§.ex hoc illud n.28.de feud.fem.& in c. 1.n.22.An mutus vel surdus Brun.cons.16.n.16. Bursa.cons.63.n.27.& cons.129.n.28.lib.2.Cefal. cons.151.n.1.& 2.lib.2.& cons.1.nu.6.lib.1. Intrig.in tract.de feud.cent.2.art.1.n.121.& art.93. n.50.D.Mastrill.in add.ad Pet.de Greg. in trac.de conceß.feud.p.4.q.7.in lit.C. Bambacar. in c. 1.§. qui clericus n.75.76.& 77.si de feud. content. fuer. Harman.Pistor.in quest.feudal.in 3.p.lib.2. q. 33. latissimè loquitur circa istam qõnem Brocolt.in trac. de feud.c.5. qui feud. dare vel accipere poss. nu. 49. Vulteius in tract.de feud.c.9.n.67. vers. verum,& vers.sequentibus cart.mihi 463.Schench.in tract.de feud.lib.3.tit.8.in princ.Balzeran.in c.1. §.ex hoc

3 n.13.de feud.fem. Rationes vero quibus fundat hęc opinio ponunt Vulteius,& Bambacar.locis supra citatis apud quos videri possunt. Et licet ista opinio sit ita à tot DD.amplexa nihilominus non defuerunt qui ex diametro contrarium tenuerunt dicentes ꝙ clerici non excludunt à successione feudorum, ita glos.in c.1. in verb.non valet, An mutus vel aliter imperfectus & in c.1.in verb.succedere de feud.femin.& in l.quisquis in verb.subrogato C.de episc.& cler.Sal.ĩ auth. ingressi nu.11.de sacros.eccl. Barbat.in rub. de feud. Dynus in sum.de feud.§.femina vers.clericus Laud. in c.1.§.& quia nu. 19.& seq. de ijs, qui feud.dare poss.vbi test.se cum oĩb.DD.de collegio Papiensi,& Bononiensi cõsuluisse pro episcopo Parmensi.Bart.in c.1.de Vassall.qui depos.arm.Archid.in c.si qua mulier 18.q. 6. Innoc. Io. Andr. Hostiens. Gemin.& Butr.in c.in præsentia de probat.tit.21.n.14.vbi dicit quod ista opinio est verissima nisi contrariũ cautũ sit in inuestitura Præposit.in c.1.§. & quia n. 46.q feud.dar.poss.Iacobin.in sua inuest.feud. in vers. & quibuscũq; heredibus n.4.car.mihi 24.in forma magna,& in forma parua cart.73.Petr.de Rauen.in c. 5.§.si quis decesserit,si de feud.defunct.cõtent.fuer. Guerr.Pison.in tract.de feud.q.32.n. 6.& seq.vbi latè defendit istã opinione,licet ipse contrariũ teneat n.8.Pet.Iac.ĩ praxi libe.rub.59.n.14.& rub.61.n. 25.rub.63.n.23.Maran.cõs.130.n.3.& seq.vbi dicit ꝙ si offert separatum seruire per substitutũ non excluditur à successione feudi, & ꝙ contraria opinio ꝓcedit qñ nolit seruire per substitutũ Calder.cons.2.per tot.in tit.de feud.Bellam. cons.48.n.31.vers.sed contra Io.Rainard. in repet. c.Imperiales §.firmiter nu.40.vers. hodie tamen,de prohibita feud.alien.per Feder.Syluan.cons.3.n.53. & 54.vbi dicit ꝙ si contraria opinio esset vera multi retraherent à clericatu, & vita contẽplatiua Cassa.super consuet. Burgund.rub.3.§.5. vers. ex septe lex legius n.8.ver.quid dicendum car. mihi 452.Cornett.inter cons.Albert.cons.352.nu. 3.& 7.Vran.cons.9.n.2.lib. 1. vbi ẽt adducit rõnes pro ista opinione Pancirol.cons.83.n.2.Roland.à Valle cons.23.n.19.lib.1.Cefal.cõs.641.n.22.lib.5. vbi dicit ꝙ tunc succedit qñ est paratus seruire per substitutum,Curt.sen.cons.62.nu.1.& 63.& pro hac opinione multas adducit rõnes, & fundamenta Intrig.in tract.de feud.cent.2.art.1.nu.119.Vult. in eod.tract.de feud.c.9.n.67.vers.qđ aũt, & vers. seq.car.mihi 461.Masul.ad decis.Cap.dec. 10.n.5. Et licet has opiniones conatus fuerit concordare Mozz. in trac.de feud.in tit.ex quib.caus feuda ammittan.n.14. nihilominus eius cõciliationes sunt potius limitatationes prioris opinionis quam conciliationes, ideo prædicta priori opinione recepta quæ est verior,& magis communis pluribus modis ampliari potest.

4 Primo Ampliatur vt procedat nõ solum in feudo ꝙ defertur tpe quo quis est clericus, verum ẽt ꝓcedit,& hẽt locum in feudo iam acquisito namq; si quis hñs feudum efficit clericus vel aliter religiosus illud statim ammictit, c.1.§ quis clericus, si de feudo defuncti contemptio sit c.1.in fin.vbi DD.An mutus vel aliter imperfectus c.1. in fi.& ibi scribentes,de feudo femina,c.1.

& ibi

& ibi ēt scribentes, de milite vassallo, qui arma deposuit Iacobin. de S. Greg. inuestitura feudali in vers. dictique vassalli n. 20. Bald. in l. quisquis C. de episc. & cler. Martin. Siluan. in tract. de feud. in rub. quib. mod. feuda ammittan. Cott. in suis memor. in vers. clericus quis efficitur Vulte. in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. vers. verum quod clericus, Sosbech in tract. de feud. p. 4. n. 3. vers. decimoquarto, & p. 12. n. 137 Feder. Schenc. in eo. tract. de feud. lib. 3. tit. 8. nu. 4. Clar. in §. feudum q. 78. nu. 4. vbi dicit hanc op. esse veriorē, & mag. comm. Balzer. in c. 1. §. ex hoc n. 13 de feudo femina Arossental. in Sinops feudorū cons. 73. Thom. de Marinis in tract. de feud. tit. 2. de feudo ex pacto, & prouidentia n. 139. car. mihi 225. vbi dicit ꝙ hæc est receptior opinio Franc. Caldas in repet. l. si curatorem habens in ver. implorare in integrum restōnem n. 32. de in integr. rest. Pet. Enriquez cons. 51. n. 2 Ruy. cons. 42. n. 9. lib. 1. Rim. iun. cons. 557. n. 5. & 6. lib. 5. vbi dicit ꝙ hæc opinio est verior, & mag. comm. Panciroll. cons. 101. n. 1. Berrett. cōs 82. n. 1. Intrigl. in tract. de feud. cent. 2. art. 1. n. 133. & 134. vb ēt test. de mag. com. opi. Mantic. in tract. de coniect. vltimar. volunt. lib. 11. tit. 9. n. 31. Barbat. in tract. de præstantia Cardinalium p. 1. q. 5. n. 3. in 13. eo. tract. diuers. p. 2. car. mihi 77. Bero. cons. 16. n. 14. lib. 1. Curt. iun. cons. 192. nu. 42. & 45. lib. 3. Cesal. cons. 641. n. 6. lib. 5. & cons. 1. n. 1. & 2. lib. 1. vbi testatur de mag. com. opin. & dicit ꝙ hęc ampliatio procedit in oībus alijs religiosis Menoch. cons. 181. n. 75. lib. 2. Vran. cons. 9. n. 2. Et li-

5 cet cōtra præsentem ampliationem tenuerint aliqui relati per Harma. Vult. in d. tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. ver. quod aūt clericus cart. mihi 461. nihilomin⁹ nō est recedēdū ab ipsa ampliatione qua retēta ēt subampliabis aliqbus modis.

Subampliatur 1. vt ab ipso feudo cadat ipso
6 iure, & ipso facto, c. 1. §. qui clericus, si de feud. defunct. ibi eo ipso Menoch. d. cons. 81. n. 81. lib. 2. vbi alios allegat Ruyn. cons. 42. n. 9. lib. 1. Corne. cōs. 16. n. 10. lib. 1. Mantica in tract. de cog. vlt. volunt. lib. 11. tit. 9. n. 31. Intrigl in tract. de feud. cent. 2. art. 1. n. 131. & 151. vbi allegat Aluarott. & Bal. in c. 1 §. qui clericus in princ. vers. nam quoties, si de feudo defun. &c. & dicit ꝙ quoties quis priuat rōne
7 status incompatibilis eo casu ipso iure priuat & licet priuet feudo ipso iure nihilominus requirit̄ sñia declaratoria, Silua. in d. trac. de recog. feud. n. 22. n. 26. Barba. in add. ad Bal. in l. 1. C. de secund. nupt. Bursat cons. 14. nu. 17. vol. 1. Intrigl. d. c. 1. n. 160. quidquid in contrariū tenuerint ali-
8 qui relati ab eo n. 159. & ex regulare ꝙ vbi pæna imponit ipso iure semp requirit̄ sñia declaratoria Bero. cōs. 76. n. 95. & 96. Tiraq. in l. si vnquam in verb. reuertatur n. 20. & n. 400. Rōcagall. de duob. reis lib. 2. n. 34. f. 69. Mago. dec. flor. 16. nu. 13. 45. & 47. Sil. cons. 190. n. 13. Scrader. de feud. in 2. p. 2. princ. sect. 8. nu. 46. cū seq. ꝙ requirit̄ saltim p p auocandā possessionem, Clar. in §. feudū q. 62. & in §. emphyteusis q. 9. Burs. cons. 40. n. 38. & 39. lib. 1. vbi de mag. comm. test. Paris. de Put. de reintegr. feud. c. 30. n. 10. vbi ēt de cōi test. & c. 233. n. 3. Menoch. cons. 503. n. 9. vol. 6. Celsus Vgo cōs. 33. n. 8. & 9. Burs. cons. 14. n. 18. & cōs. 43. n. 22. & cōs. 77. n. 22. qb. ī locis de cōm. test. Port. cōs. 149. n. 21. Beniat. dec. 37. n. 4. de qua conclusione Deo dāte lati⁹ loquar in alio tract. de effec. clausularū in clausula (ipso iure, & ipso facto)

9 Subampliatur secundo, vt feudum ammittat ēt si post q̃ fuit factus clericus vel monachus habitum clericalem vel monachalem deferat, Iser. in c. 1. § qui clericus n. 4. & 5. si de feud. defunct. cōtro. sic Curt. iun. in tract. de feud. p. 3. rub. quemadmodū descēden. mascul n. 21. circa fin. f. 280. idem Isern in c. 1. n. 1. in fi. & n. 3. vers. alias de vassal. mil. qui arma bell. depos. Capic. dec. 115. nu. 52.
10 Arosental. in sinops. feud. c. 7. concl. 75. in fin. prout hos oēs refert, & sequitur Intrig. d. art. 1. n. 135. qui tamen n. 140. contrariam opinionem amplectitur ad quod allegat Feder. Schench. in d. c. 1. nu. 17. in fi. de Vassall. mil. & ibi ēt Aluarot. col. 3. in fi. vers. & videtur mihi Sōsbec. in trac. de feud. p. 12. n. 139. Guer. Pison. in prælud. feud. car. 175. a qua vltima opinione puto ꝙ non sit recedendū per rationem ab ipsomet Intrigl. ibi n. 171. adductam. s. qa non dr̄ quis habitū monachalem recepisse nisi in q habitu perseuerauerit argu. l. si pro parte §. versum vbi gl. ff. de in rē verso l. itē §. qd si ff. qd cuiusq. vniuers. nom. l. aliam ff. de ijs quibus vt indign. l. pen. in fi. eod. §. sed hoc pręsēte C. de sanctiss. Episc. l. si stipulatus es in fin. ff. de fideiub. l. 2. §. illud ff. de hered. vel act. vend. l. sequitur §. tunc ff. de vsucap. l. nam, & si §. hæredę ff. de inoffi. testam. l. quod si §.
11 restitutio ff. de minor. 25. annor. qbus iuribus probatr. ꝙ non dicitur factum si id quod factū est non durat ꝙ clarius dicitur in l. idē §. ꝙ si actor ff. ꝙ cuiusq. vniuers nom. l. 3. §. si quis ita ff. de hæred. inst. vbi Imol. Soc. in cons. 91. n. 2. lib. 1. Surd. cōs. 145. n. 11. Tiraq. in l. si inq in verb. susceperit liberos n. 201. Paris. de Put. de reintegr feud. c. 156. n. 2. nec præceptum dr̄ id quod præceptum non durat arg. l. si pro parte §. versum ff. de in rem vers. Mādell. Alb. cōs. 318. n. 15. de qua subāpliatione dicā latius infra.

12 Subampliatur tertio, vt dicta ampliatio pcedit ēt si tpe qua quis efficit clericus sibi protestaret ꝙ non intēdit feudo renūciare, Affl. in c. 1. §. 1. n. 10. de benefic. fem. Cesal. cons. 1. nu. 9. &
13 10. lib. 1. & rō est quia talis protestatio esset cōtraria facto quę non prodesset ptestanti, Paul. de Cast. cons. 45. n. 2. lib. 1. Dec. in c. solicitudinem n. 11. cum seq. de appell. Affl. dec. 78. n. 5. & 6. Paris. cons. 9. n. 48. lib. 1. Surd. cons. 135. n. 43. Io. de Amic. cons. 1. n. 16. Rol. cons. 69. nu. 46. lib. 4. Cesal. cons. 253. n. 28. Rim. iun cons. 244. n. 251 lib. 3. Hond. cons. 89. n. 35. lib. 1. Mascard. concl. 251. nu. 7. Viu. dec. 251. nu. 1 lib. 2. Intrig. de feud. cent. 2. art. 70. n. 30. Scrad. de feud. p. 9. c. 1. num. 21.

Limi-

14 Limitatur modo dicta ampliatio vt procedat solum in casibus in quibus non posset clericus succedere in feudo secus in casibus in quibus posset in illo succedere, vt quia esset feudũ Francũ vel pro eo deberet̃ seruitiũ reale vel esset feudũ ecclesiasticũ vel simile, ita limitat hanc ampliationem Mantica *in tract. de cogn. vltim. volunt. lib. 11. tit. 9. n. 31. vbi allegat Ruyn. cõs. 42.*
15 *n. 9. lib. 1.* & sic oẽs limitationes positæ in præsenti quarto effectu limitant hanc ampliationem, & rõ est quia melioris, & fauorabilioris cõditionis debet esse is, q tractat de danno euitando q̃ qui de lucro captando, *l. in re obscura, & in l. i eo quod qs ff. de reg. iur. Spec. i tit. de confes.*
16 *§. 3. vers. vltimo quæritur, & in tit. de probat. §. 3. vers. sed pone Mand. Alb. cons. 417. nu. 15. & cons. 740. n. 21. Mago. dec. flor. 137. nu. 4. & Ouidius ait (Turpius eijcitur qui non admittitur hospes) prout hoc habetur in c. quemadmodũ de iureiur. quẽ refert Vran. cons. 9. n. 2. lib. 1. Surd. in tract. de alimen. tit. 7. q. 17. n. 41. Io. Batt. à Costa in tract. de rata parte q. 61. n. 7. Paris. de resig. lib. 4. q. 11. nu. 3.*

17 Ampliatur secundo vt hoc idẽ procedat in monachis cæterisq; religiosis qui multo magis feudorum successione arcent̃ quia cõtra eos militant plures rõnes q̃ cõtra clericos seculares, *Iacobin. à S. Giorg. in inuestitur. feud. in ver. & quibuscunq; n. 4. Crauet. cons. 303. n. 8. & 9. Clar. in §. feudũ q. 78. vers. de clerico, qui asserit hãc esse mag. com. opi. Dec. in c. in præsentia nu 74. de proba. Ruy. cons. 142. n. 2. vol. 1. quos oẽs refert, & sequitur Intrig. d. art. 1. n. 123. & vltra per eum allegati, idẽ dixerunt Corrad. in templ. iud. lib. 1. c. 2. de rege q. 1. n. 21. Tho. de Marinis in trac. de feud. tit. 2. de feud. ex pacto, & prouiden. n. 141. car. mihi 229. Menoch. in tra. de arb. iud. car. mihi 231. & in add. ibi n. 8. & seq. & n. 25. & seq. & cõs. 181. n. 76. li. 2. q alios allegat.*

Ampliatur 3. vt prædictus quartus effectus
18 siue mauis proxima præcedẽs ampliatio procedat non solum in monacho, verum ẽt in illo qui vouerit religionẽ ingredi, *c. 1. §. qui clericus ibi aut votum religionis assumit, si de feud. defunc. content. fuer. Iser. in d. c. 1. §. qui clericus nu. 2. & 3. si de feud. defunc. cõtent. sit & ibi ẽt Aluarott. col. 3. vers. quæro ab extra quid si iste Idẽ Iser. in c. 1. §. fi. n. 4. in fi. de benefi. fem. Bambacar. in d. §. qui clericus in 1. q. n. 14. Vulte. in trac. de feud. c. 1. §. 9. n. 67. vers. verum quod car. mihi 463. Osas. dec. 77. n. 4. vbi multos alios allegat Io. Scend. in epit. feud. p. 3. n. 105. Iacobin. de Fran. in repet. tit. de ijs q feud. dare poss. §. & quia vidimus n. 55. car. mihi 17. post dec. Vinc. de Franch. Rol. à Vall. cons. 23. n. 19. lib. 1. Intrig. in d. tract. de feud. cent. 1. q. 30. n. 1. & cent. 2. art. 1. n. 145. Carol. Tapp. in repet. Auth. ingressi*
19 *in verb. sua c. 14. n. 15.* vbi dicit qđ ex quo vouẽs est obligatus ad ingrediendũ religionem, *l. 2. §. voto ff. de polli.* & non ingrediendo peccaret, *vt in psalmo (vouete, & reddite) & alibi vota mea*
20 *domino reddam.* Ideo dñs feudi posset dicere nolo hũc vassallum in mortali peccato existentẽ & maximè in prælio q tandem cõcludit (prout est veritas, quod prædicta ampliatio procedit in voto solẽni, & sic in professione q̃ emittit̃ in manu superioris post annum probationis, *quod ẽt dixit Affl. in c. 1. §. q clericus, si de feud. defunct. nu.*
21 *12.* q considerat qđ licet qs teneat̃ religioni ex voto emisso, nec posset matrimoniũ cõtrahere illud tñ de facto contrahendo tenet licet peccauerit, *ut in c. statuimus de regular. & in c. 2. eod.*
22 *tit. in 6.* qb. ego addo aliam rõnem. s. quod sicut ex voto nõ solẽni nullũ ius acquirit̃ monasterio, nec in bonis vouentis succedit, prout nec in bonis nouitij, q si morit̃ infra annũ probationis eius bona non applicant̃ monasterio, *Gabr. in suis concl. in tit. de præsump. cõcl. 12. n. 13. Abb. in c. in præsentia n. 68. vers. nẽ est dubiũ de probat. Ias. in Auth. si qua mulier col. fi. C. de sacros. eccl. Capr. cons. 165. col. 1. in fi. ver. unde si interim Bambacar. in c. 1. §. qui clericus n. 65. si de feud. defunct. cõtent. fuer. Intrigl. in tract. de feud. cent. 2. art. 1. nu. 143. Tap. in repe. Auth. ingressi Io. Bat. à Cost. in tract. de*
23 *retract. c. 9. cas. 3. n. 8. & seq.* sic ẽt nec ex tali voto dẽt aliqđ ius acquiri agnatis vel dño feudi, nec obstat rõ de peccato ab aliquib. considerata quia si esset vera (*prout dicit hoc idem Tap. in d. Auth. ingressi in verb. sua c. 14. n. 15.*) oẽs feudatarij statim priuarent̃ suis feudis cũ septies in die cadat iustus *vt dicit glo. instit. de iust. & iur. in rubr. & Afflict. loco cit.*

24 Ampliatur 4. in nouitio qui ẽt excluditur à successione feudi, & si in feudum hẽt illud statim ammictit p ingressum religionis nec ab ea exeundo illud recuperat *Capic. dec. 115. nu. 12.* vbi tñ dicit quod hoc est nimis durũ *Iacob. de Bellou. in c. 1. §. qui clericus, si de feud. defunct. Purpur. cons. 577. n. 4. lib. 2. Bambac. in d. §. qui clericus nu. 52. vbi dicit quod huius opinionis fuit originalis glos. in c. 1. de milit. vassal. qui arma de pos. quod ẽt expresse colligitur ex traditis ab eadẽ gl. in c. 1. in fi. de benefic. fem. Menoch. in tract. de arb. in add. ad cas. 231. nu. 24. & huius opin. adducit rõnem Tapp. in rep. Auth. ingressi in verb. sua c. 14. nu. 1.* scilicet quia
25 cum primum religionem ingreditur desinit seruire dño, sed du dixi si ex religione egredit non cõpleto anno nouitiatus, nec facta professione feudũ non recuperat, in oppositũ stat veritas, (*Capic. d. dec. 115. n. 13. & 14. Tapp. in pcit. nu. 16. vers. sed contrariũ vbi allegat Præposit. in d. § q clericus n. 2. & ibi ẽt Affl. nu. 11. Tom. de Marin. in tract. de feud. lib. 1. tit. 2. de feud. ex pacto, & prouiden. nu. 139. qđ ẽt dixerunt Ardizo. in tract. de feud. c. 97. col. 1. & 2. Bambacar. loc. cit. nu. 53. 60.*
26 *& seq* vbi dicit qd hæc opinio est equior, & in puncto iuris verior, & pro ea adducit non nulla fundamenta, & licet Ardizo. & Bambacar. distinguãt aut res est integra aut non. s. aut agna

ti

-ti vel dñs consequuti fuerunt possessionẽ feudi aut nō, si illā consecuti non fuerunt exeundo à religione feudū recuperat si vero ipsā possessionẽ consecuti fuerũt ad hucamplius feudū non recuperabit nihilominus talis distinctio est cōtra tex. expressu *in auth. ingressi C. de sacros. eccl. & in auth. de monachis, in princ.* dum p dicta iura disponit q̄ nouitij exeuntes infra annum pbationis recuperāt oīa bona nō distinguẽdo feudalis, vel allodialia quo fit, vt dum non habemus cōstitōnẽ expressā in contrariū de iure feudorū non est recedendū à dispositione iuris cōis, & in materia feudorū, *c. 1. de feud. cogn.*

27 *l. si pro parte §. versū ff. de in rẽ verso*, & vlterius adest rō quia cū iste talis nouitius iure permittente religionẽ deserat *S. Raimund. in sum. lib. 1. in tit. de transgr. voti §. 10. & ibi Io. de Frig. Burg.*

28 *in add. car. mihi 69. & 70. Siluest. in sum. in uerb. religio. nu. 8.* pēnā non meret *argum. l. Graccus ff. ad l. Iul. de adult. Marches. in trac. de commiss. p. 2. c. 8. n. 60. car. mihi 560. Ale. reg. 3. præsump. 23. Guid. Pap. dec. 388. n. 9. Rim. conf. 181. nu. 22. Fab. Turr. conf. 60. n. 4. lib. 1. & conf. 53. n. 13. lib. 3. Bābac. d. c. 1. §. q clericus n. 61. & seq. si de feud. def. cont. fuer.*

29 *inter dominū.* vbi adducit ēt alias rōnes ex quib. demonstratur q̄ nunq̄ feudum perdit si infra annū nouitiatus discedit à religione, qb. addo q̄ is qui ingredit religionem vř ingressus ea in tentione, vt si infra annū sibi religio non placuerit liberè infra annum ab ea egredi possit, *arg. l. si cui ff. de seruit. & l. q̄q̄ de ritu nuptiar. Tap. pcit. n. 16. eo. vers. sed contrariū*, & ppea annus no

30 uitiatus magis pprie vocat annus pbationis, & sic durante dicto anno vř oino seculo renunciasse, nec dř mortuus Mundo vt cęteri pfessi, ideo durante tali anno beneficiū ecclesiasticū retinere pōt, *c. beneficiū vbi oēs hoc notant de reg. iur. in 6. & pcipuè Gem. nu. 1.* vbi dicit q̄ ingressus religionis cā pbationis nō inducit vacationẽ benenciij, & n. 3. dicit q̄ nouitius infra annum pbationis non est priuatus velle, & nolle *Fla. Parif. de resign. benef. lib. 3. q. 13. n. 3.* & ideo pen-

31 dente anno pbationis hẽt factionẽ testamẽti, *vt voluit Hostien. in sum. tit. de testa. §. qs pōt vers. idē puto, idē Host. Io. Andr. Abb. Imol. Anani. & Conar. in c. 2. de testam. Archid. & Franc. in c. 2. de reg. iur. in 6. Bald in l. generalis, in princ. C. de sacros. eccl. DD. in auth. ingressi, & in auth. si qua mulier C. eo. tit. Maluas. cōs. 105. n. 15. Tappia in repet. eiusdē*

32 *auth. ingressi in c. 1. n. 48. & 49.* qui dicit ēt q̄ pōt capere ex testō etiā q̄ sint ordinis minorū obseruantiū, iō concludo q̄ statim q̄ nouitius infra annū pbationis à religione egredit oīa recuperat pat si eēt postliminio reuersus, & in pristinum statum oino est remittendus, *ita ēt determinat Bābac. in d. n. 53. in fi. qui allegat Fel. in c. inter dilectos nu. 3. de fid. instr. Ias. conf. 117. n. 12. post medium lib. 4. Sonsbech. in tract. de feud. p. 12. nu. 139. Guerrin. Pison. in præud. feud. car. 175.*

33 Ampliatur 5. in conuersis alicuius religionis *Ferra. in trac. de feud. lib. 2. c. 2. ver. p inde qđ in fi. car. mihi 89. Conrad. in tēpl. iud. lib. 2. c. 2. de regi. q. 1. n. 21. Intrigl. in tract. de feud. cent. 2. art. 1. n. 122 Bābac. in d. c. 1. §. qui clericus q. 2. nu. 32. si de feud. defunct. content. Menocch. in tract. de arbit. cas. 231 nu. 2. & conf. 181. nu. 76. Tapp. in repet. Auth. ingressi in verb. sua c. 14. nu. 17. C. de sacros. eccl.*

34 Ampliatur 6. si filijs clerici, vel monachi susceptis ante clericatū nāq; neq; ipsi poterunt in feudo succedere *Iacob. Ardizon. in rubr. de succeff. feud. tit. an clericus succedat Balzer. in c. 1. §. ex*

35 *hoc n. 13. de feud. fem.* sic ēt dicimus in filio feminæ qa ex quo eius mater est exclusa ipse tanq̄ natus ex radice imperfecta non poterit in feudo succedere *Intrigl. cēt. 1. q. 9. n. 235. cū plur. seq. & Scrader. de feud. p. 7. c. 4. nu. 4. 83. & 84. Paris. conf. 72. n. 80. lib. 4. Zaz. in tract. de feud. p. 8. n. 59 Thom. de Marin. de gener. & qual feud. rub. de feud.*

36 *fem. nu. 15.* Et rō est quia exclusa per legem expressā à successione feudi oēs descendentes ex ea dñr exclusi argum. *l. si viua mat. e C. de bon. mater. Ias. in l. 1. C. de succeff. edict. Scrad. de feud. p. 7. c. 4. n. 4. Intrig. de feud. cent. 2. art. 76. n. 7. & 12.*

37 ad q̄ bene vř facere q̄ in simili habemus de statuto disponente q̄ masculi excludant feminas non comprehendit masculos ex femina, *Bart. in l. liberorū ff. de uerb. sign. & in l. 2. §. si. ff. ad Tertull. gl. in c. 1. §. hoc autē q feud. dare poss. Neapol. in consuet. Neapol. in tit. de succeff. ver. & oīa nu. 115. add. ibi Bal. in l. venia in prin. C. de in ius vocan. vbi ēt Sal. & alij Cott. in memor. in ver. statutū q̄ frater Brun. in 3. q. princ. q. 1. art. 6. n. 159. & q. 21. n. 87. & 95. f. 153. Carpan. c. 278. n. 144. lib. 1. Stefan. de Feder. de interpret. iuris p. 1. n. 30. in 1. to. tract. diuers. Mising. conf. 97 n. 6. Rom. conf. 40. Bal. in l. q̄ vero ff. de legib. Andr. de Iser. de feud. c. 1. de natur. succes. feud. cōem refert Vegg. conf. 63. n. 65. & 71. Alex. in l. illā n. 7. C. de collat. Ruy. conf. 39. n. 11. & conf. 120. n. 2. lib. 1. Soc. conf. 89. n. 5. in fi. lib. 4. Dec. conf. 399. col. fi. verf. & qa testatur, & conf. 484. nu. 1. & 2. Tiraq. de primog. q. 12. nu. 10. Soc. conf. 63. n. 17. lib. 3. Intrig. de feud. cent. 2. art. 51. n. 7. a Sole in propos. iur. in verb. statutū excludens filios Cęsal.*

38 *conf. 470. nu. 23.* & licet prædicta conclusio in masculis ex feminis sit verissima nihilominus ampliatio quo ad filios clericorum est omnino falsa quia filius clerici qui est natus ante clericatum ex legitimo matrimonio succedit in feudo, licet eius pater sit exclusus *Aluar. in cap. 1. §. qui clericus col. 3. ver. quæro an filius legitimus, si de feud. controu. fuer. vbi etiam Bambacar. nu. 216. vbi dicit quòd hac opinio est vera, & communis Tho. de Marin. in tract. de feud. tit. 6. n. 30. Bar. in l. eū qui n. 2. ff. de interd. & releg. Io. Raina in c. Imperialē §. pęna nu. 23. de probib alienat. per Feder. Curt. iun. in tract. de feud. p. 5. nu. 13. Intrigl. in tract. de*

39 *feud. centur. 2. artic. 1. nu. 155.* & idem est si pater esset natus demens, vel aliter imperfectus

ita vt pp defectũ perpetuo à feudo arceatur nihilominus eius filius sẽper admittitur ad ipsum feudũ *Aluarott. post Bal. in c. 1. col. fin. vers. quero qd si mutus in tit. An mut. vel aliter imperfect. Pet. de Greg. in tract. de concess. feud. p. 4. q 8. vers. istum tamen limitationẽ Soc. cons. 47. n. 12. vol. 3. Cum. in c. si aliquẽ in verbo masculus nu. 39. quos oẽs allegat Intrigl. in tract. de feud. cẽt. 2. art. 39. n. 17.* & idem

40 oino est dicendũ si pater feudo priuaret ob delictum qa tale delictum nullum inducit pĩudicium filio circa feudũ aui, *Io. Tho. de Marin. in tract. de gener. & qualit. feud. tit. 6. n. 30. f. 94. Bar. in l. eũ q n. 2. ff. de interdic. & relega. Io. Rain. in c. 1. §. pena nu. 3. de prohib. aliena. p Feder. Curt. iun. in tract. de feud. p. 5. sub n. 13. prout hos oẽs allegat Intrig. d. cẽt. 2. art. 1. n. 156.* qđ secus est si filius clerici fuisset natus ex matrimonio putatiuo qa

41 tunc licet alias dicaẽ legitimus, & sit successibilis, *Peregr. art. 24. per tot. Bãbac. in c. 1. §. q clericus*

42 *n. 96. si de feud. defunct. &c.* nihilominus non admittit ad successionẽ feudi, *ita Mantica in tract.*

43 *de cogn. vlt. vol. lib. 11. tit. 9. nu. 31.* & dicit q̃ secus est in filijs natis ex matrimonio putatiuo inter laicos qa tunc ipsi poterunt succedere ẽt in feudis *ad quod multos concordantes adduxerunt Intrigl. de feud. cent. 2. art. 1. n. 503. Bambac. in repet. cap. 1. §. qui clericus nu. 96. si de feud. defunct. conten. sit inter dominum, & agnat.*

44 Ampliatur 7. in ecclesia, quæ ẽt prohibetur feudũ acquirere, *c. 1. de alien. feud. Fely. & Dec. in c. in pñsentia nu. 79. de probat. Cannet. in rep. strauag. volentes in §. seu sect. restringitur ẽt n. 5. & 15. car. mihi 181. Curt. iun. in tract. de feud. par. 1. in 8. q. princ. nu. 29. car. mihi 76. Maccabr. cons. 23. nu. 5. Marf. in tract. de bann. in ve. b. ecclesia nu. 82.*

45 Subampliatur ista ampliatio, vt nec ẽt pro aĩa pôit dari vel legari feudum ecclesiæ, *Rimi. inn. cõs. 527. n. 45. lib. 5. Tapp. super d. aut. car. 486. n. 18. c. 1. §. inde pôt de alien. feud. & in c. 1. §. donari qualiter oli feud. poter. alien. c. inuest. feud. in ver. feudatarij habiles uers. ecclesia non pôt Imol. in c. quæ in ecclesiarũ mater nu. 14. de const. & ibi Aneh. n. 7. & idẽ Imol. n. 13. in c. fin. de reb. eccl. non alienand. Rim. iun. cons. 527. nu. 45. Tap. in d. auth. ingressi in verb. sua c. 14. n. 18. C. de sacrosan. eccles.*

46 Limitatur tñ ista ampliatio vbi ecclesia teneret feudum de voluntate dñi, & manu mortua (vt appellant Galli) qa tunc ex permissu, & voluntate dicti dñi ad illa admitterentur, *ita Cassan. super consuet. Burgun. rub. 3. §. 5. in verb. excepta les religiux n. 19. car. mihi 455. Vran. cons. 9. n. 33. & 34. lib. 1.* vbi recenset varias ecclesias, & prælatos Germaniæ possidentes feuda ẽt magna, & iurisdictionis, & dignitatis. *Bãbac. in d. §. q clericus nu. 50. & 51. si de fend. defunct.* prout

47 ẽt in isto Regno in quo non nulli Prælati hẽnt feuda cum iurisdõne ciuili, & criminali prout est Archiepiscopus Montis Regalis, q est dominus ipsius Ciuitatis Montis Regalis, & Archiepiscopus Messanensis qui est dñus Terræ Raxalbuti, & Hospitale nouum, & magnum huius vrbis quod est dñs Terrę Brontis, & Abbas Parci, qui est dñs ipsius Terræ Parci, & Terræ Salæ Partinici, & aliorum Casalium, & non nulli alij Prælati, & ecclesiæ hẽnt alia feuda nobilia quæ breuitati studens ommittam.

48 Ampliatur 8. vt prædictus 4. effect. q̃ clerici non possint succedere in feudo, hẽat locum ẽt in feudo paterno, namq; nec ẽt talis feudi cleticus erit capax, *Ferrar. in tract. de feud. lib. 2. tit. 2. vers. proinde quod magis, car. mihi 89.*

49 Ampliatur 9. in moniali, q nec ẽt ipsa in feudo succedere poterit, *Affl. dec. 320. n. 11.* vbi dicit q̃ nec monasteriũ isto cau succedere poterit ex persona ipsius monialis, *Bãbac. in c. 1. §. q clericus, n. 146. si de feud. defun. content. fuer.* q dicit q̃ licet Io. Th. Minad. variis argumẽtis, & rõnib' conatus fuerit contrariã opinionẽ defendere nihilominus non potuit obtinere pu testatur ipsemet Minad. *i repet. cõst. fancimus, in uerb. in aliquib. in 3. not. a n. 56. ad n. 84.* & vltra ipse Bambac. ad hoc allegat Cuma. consf. 167 & dicit q̃ cõtrarium, & male cõsuluit Scrutt. *Cassan. super consuet. Burg. rub. 3. §. 5. verb. exceptę les religiux, n. 15. car. mihi 453.* & licet in isto ar-

50 ticulo cõtrarium tenuerint *Sonsbecb. in trac. de feud. p. 12. n. 149. Harman. Pistor. in q. fend. p. 3. c. 2. q. 33. n. 28. vbi dicit q̃ ab ista opinione non est recedendũ, Osasc. dec. 27. n. 11. Fel. in c. in præsentia, n. 47. in fi. de prob. Arosent. in tract. de fend. c. 7. concl. 77. in fi. Intrig. in trac. de feud. cẽt. 1. q. 54. n. 58 Duenna reg. 103. lim. 4. Forest. in tract. de succesf. c. 23. n. 37. Sylnan. cons. 3. n. 58. Bologn. cons. 5. n. 29 Curt. inn. in tract. de feud. in 3. p. 2. p. princ. nu. 26. car. mihi 285. Vnlte. in eo. tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. vers. septimus est in femina car. mihi 472. Intrigl. in tract. de feud. cent. 2. art. 1. n. 183. & 184.* vbi dicit, q̃ ex quo femina fuit habilitata ad

51 successionẽ feudi consequenter vř habilitata, vt possit seruire per substitutum ita ẽt esset dicendum in monasterio qđ alias erat incapax, *allegat Spec. in tit. de feud. §. quãdo vers. 21. arg. l. vnica, §. sin aũt ad deficientis, C. de cadnc. tolle. Isser. in c. 1. in fi. de vassal. mil. qui arma belli deposuit, & in c. 1. §. si in fi. de benef. fem. Alex. cons. 10. nu. 7. & 8. vol. 5. Fel. in c. in præsentia n. 47. fall. 3. de proba. Cum. in c. si aliquẽ in verb. mortis n. 12. Sonsbec. in tract. de feud. p. 9. n. 115. vers. fallit 1. Pancir.*

52 *cons. 83. n. 1.* Ego vero non recederẽ ab ipsa ampliatione, & priore opinione, quæ licet non sit magis cõis (attento numero doctorum, qui eã amplexi fuerunt) est tamen magis vera, &

53 magis tuta (attentis rõnibus super quibus est fundata) & ea præcipuè qa duo specialia circa idem contra vnũ ex iuris cõis regula concurrere simul nõ possunt, *glo. in l. 1. in gl. fi. in fi. C.* de

de dot. promissi. & in l. cum post §. genero in verb. placuit ff. de iur. dot. Franc. de Aret. in l. si rō in vlt. col. ff. de acq. poss. Ias. in §. fuerat nu. 52. inst. de act. 54 *& ibi Addent. in lit. O*, at in casu nostro vna est regula qd femina in feudo non succedit, *vt habetur in c. 1. §. & quia vidimus, & ibi DD. de ijs, q feud. dare poss. Scrader. p. 7. c. 4. n. 1. Cesal. cons. 641. n. 14. lib. 5. & cons. 151. n. 16. lib. 2. Masul. in add. ad Cap. dec. 10. n. 6. Paris. cons. 20. n. 18. lib. 1. Abb. in c. dilecti, & ibi Bero. nu. 39. de arb. Bal. in l. fin. C. de suis, & leg. hæred. a Val. cōs. 28. n. 28. lib. 1. Sylu. cons. 1. n. 117. Duen. reg. 309. Rim. cons. 167. n. 6. Rim. iun. cons. 780. n. 23. lib. 7. Menoc. cons. 204. n. 13. lib. 3. Gabr. cons. 79. n. 23. lib. 2. Intrigl. de feud. cēt. 2. art. 2. n. 1. & seq.* Alia est regula q religiosi non succedunt in feudo, *ut dixi in principio huius* 55 *effect.* ideo esset inconueniens qd concesso vno speciali contra regulā iuris consequenter concederet aliud speciale contra aliā regulā iuris com. & eo maxime qa per extensionē non dēt indici correctio iuris, *gl. in c. cupientes §. qd si per 20. de elec. in 6. Affl. dec. 320. n. 11. 12. & 13. Intrigl. d. cent. 2. art. 1. n. 216.* p qua opinione facit 56 optima rō quia qñ plura obstant, vno impedimento sublato, cætera remanent, *l. cū passiuā §. pscriptionē ff. de adult. Crot. cons. 61. n. 3. lib. 1. Surd. cons. 245. n. 2.* Ideo videmus q dispensatio con 57 cessa aduersus vnū impedimentum, & defectū non porrigit suū effectū quo ad aliū, *l. si quando C. de in offi. testa. & ibi gl. Bal. Sal. & alij Io. Andr. in c. fi. de fil. pbyter. in 6. Bar. in l. cū pter n. 1. de leg. pstand. Dec. cons. 610. n. 15. Natt. cōs. 600. n. 32. & 33. lib. 4. Bambac. in d. §. q clericus n. 89. Ioseph Gōzal. variar. qq. c. 14. n. 11. Io. Batt. a Cost. de retrotract. c. 9. cas. 10. n. 2. Simon de Prat. cons. 51. nu. 6. Surd. d. cons. 245. n. 4. Ant. de Ball. in suo tract. lib. 5. q. 26. n. 6.* sic ēt dispensatus ad vnū effectū nō 58 censet dispensatus ad aliū, *Bar. in d. l. cū pp Rim. sen. cons. 91. n. 4. Sim. de Prat. cons. 100. n. 29. Rim. iun. cons. 341. n. 36. Bero. cons. 163. n. 30 & 41. lib.* 59 *2.* vbi ex hoc infert q si aliquis illegitimus est dispēsatus ad ordines sacros non ppterea censet dispensatus ad succedendū, & q hęc est verior opinio, *Nauarr. latè cōs. 21. n. 1. & seq. in tit. de celebrat. missar. in 1. to. car. mihi 963.* vbi ex hoc 60 ēt infert q dispensatio facta super vno actu nō extendit ad aliū sic ēt dispensatus ad obtinendū canonicatum vel dignitatē in ecclesia Cathredali non censet esse dispensatus ad hoc vt pōit esse delegatus Papæ ante vigesimū annū, & dispensatus ad eūdem ordinē non censet dispensatus ad habenda vocē in capitulo, nec dispensatus ad presbyteratū, & dicendum Missā ante iustā ætatem censet dispensatus ad obtinendum beneficiū curatum, & q factus capax 61 alicuius actus per dispensationē non censetur factus capax alterius separati ab ipso, q oia deducit ex diuersis iuribus, *prout multa alia similia ponit Paul. Borga. de irregul. p. 2. in tit. de interpret. extens. & restr. dispens. per totū f. 31. & p. 4. in tit. de filijs pbyter. n. 9. f. 107.* cum ergo ista mulier, & monialis (vt ad nostrū propositū redeamus) 62 sit dispensata, vt nōn obstāte q sit mulier pōit habere feudum non censet dispensata, vt illud, pōit hēre non obstāte q sit mulier, & monialis, ad q facit etiam q licet vna dispensatio sit fauorabilis plures tñ sunt odiosæ, *Bald. in l. fin. nu. 4. ff. de const. vbi etiā Ias. nu. 32. ver. signanter Bec cons. 28. nu. 20. Surd. cons. 245. nu. 4. lib. 2.*

63 Limitat tñ pdicta ampliatio, vt non pcedat qñ feudū fuisset concessū p se, & suis hrībus & successoribus quibuscumq; vtriusq; sexus qa tunc monasteriū, & psona ipsius monialis admittit ad cōmoditatē fructuū durāte vita ipsi᷑ monialis, *Vrsill. in adnotat. ad Affl. dec. 320. n. 2.*

64 Ampliatur 10. vt dictus quartus effectus pcedat ēt si clericus q vult succedere esset paratus seruire per substitutum, qa nec tunc posset feudo succedere nisi dño volēte, *c. 1. & ibi Iser. in fi. de Vassal. mil. qui arm. bell. depos. c. 1. §. si quis pro triginta vers. qui clericus, si de feud. defun. c. 1. de feud. fem. Bar. in l. Iulianus §. si vectigal. nu. 3. circa mediū ff. de dam. infect. Sonsbech in tract. de feud. p. 12. n. 144 & 145. ubi ponit rōnes huius ampliationis Alma. Pistor. in q. feudal. lib. 2. p. vlt. q. 33. n. 3. ubi multos alios alleg. Innoc. Io. Andr. Host. & Butr. in c. in psentia de prob. Sal. in Auth. ingressi C. de sacros. eccl. Mart. Laud. in c. 1. §. & quia, de ijs q feud. dare possunt, Curt. iun. in tract. de feud. p. 3. quemadmodū descend. n. 19. car. mihi 278. Intrig. cēt. 2. art. 1. nu. 131. vbi dicit q pro ista conclusione facit tex. in c. 1. de benef. fem. ibi (clericū nullo modo in beneficio paterno succedere) iuncta doctr. Bar. in l. Gallus in princ. n. 4. ff. de liber. & posthu.* vbi dicit q ne- 65 gatiua præcedens verbū denotans potentiā de notat quandā impossibilitatē, & necessitatem præcisā ergo non poterit clericus p se nec per substitutū seruire, & qd non poterit seruire per substitutū *dixit Cum. in c. si aliquē in verb. masculus nu. 41. circa princ. Sonsbech in tract. de feud. p. 9. nu. 115. ver. & est rō Io. Tho. de Marin. in tract. de genere, & qual. feud. rub. 2. §. consilio nu. 144. vers. concludendū est igitur car. 84. Arosentall. in sinops. feud. c. 7. concl. 73. Rimi. iun. cons. 796. nu. 68. vol. 7. quos omnes allegat Intrigl. d. art. 1. nu. 132.*

66 Limitatur nunc ista ampliatio stante consuetudine seruiendi per substitutū qa tunc clericus q se offert seruire p substitutum non poterit excludi à successione feudi, *secundum Rim. iun. cons. 368. n. 52. lib. 4. vbi allegat Spec. in tit. de locat. & condu. §. nunc aliqua, vers. 116.* qd tñ puto q procedat qñ clerico esset concedenda emphyteusis ex dispositione inter viuos, & titulo oneroso, vt emptionis qa tunc non posset illā hēre non qa emphyteusis non sit transibilis ad clericū, sed qa hoc est expresse pactnitū inter

67 dũm directũ concedentẽ, & emphyteutã recipientẽ rem in emphyteusim secus si ad clericũ peruenisset iure successionis, qa tunc tanq̃ comprehensus in inuestitura ad illã admitteret qa emphyteusis sẽper solet cõcedi ꝑ se, & suis filijs hæredibus, & successoribus in perpetuũ, & ita in simili dicimus de feudo concesso pro se, & quibuscunq; hæredibus, nãq; in tali feudo clericus succedit *prout dicam inf. lim.* 13. *n.* 234.

68 Ampliatur 12. in militibus Hierosolymitanis, q nec ipsi poterunt in feudo succedere *Bal. sibi contrarius conf.* 170. *lib.* 2. vbi asserit hãc opinionẽ in puncto iuris, & de eius rigore esse veriorẽ *Alciat. conf.* 29. *n.* 6. *Crauett. conf.* 303. *nu.* 1. *lib.* 2. *& conf.* 908. *col.* 1. *Albert. Brun. cõs.* 17. *Rol. conf.* 23. *n.* 39. *lib.* 1. *Neuiz. q alios allegat conf.* 30. *n.* 1. *Purpu. conf.* 322. *n.* 5. *Io. Thom. de Marin. in tract. de feud. tit.* 2. *n.* 141. *Moedan. dec.* 10. *nu.* 3. *in tit. de cauf. poss. & propriet. Menoch. conf.* 54. *à nu.* 14. *vsq; ad fi. lib.* 1. *vbi n.* 29. *vers.* præterea dicit non esse constituendũ solidũ fundamentum in authoritatibus Doctorũ q contrariũ tenẽt, & n. 31. dicit q rõnes adductæ ꝑ contraria opinione sunt leues, & nu. seq. rñdet argumentis in contrariũ adductis, & itcrũ *conf.* 519. *n.* 8. *lib.* 6. *& in tract. de arb. cas.* 235. *nu.* 5. *vbi alios allegat* dicit q ipse huic opinioni adhæret reiecta contraria, *& i add. ad eũdẽ casũ n.* 29. *Cãn. i extrauag. volẽtes in sect. seu §. incipiẽte, sed an possit in militẽ Hierosolimitanũ car. mihi* 187. *Rim. iun. conf.* 527. *n.* 15. 16. *& per tot. lib.* 5. vbi varijs argumentis, & fundamẽtis cõprobat hãc opinionẽ, & rñdet argumẽtis, & rõnib. ꝑ contraria parte adductis, *& conf.* 796. *n.* 12. *lib.* 7. *Mastrill. in add. ad Pet. de Greg. de vit. & mili. q.* 4. *lit. E. Osasc. dec.* 27. *n.* 17. *vbi multos alios allegat, & cõs.* 24. *n.* 10. *Cassa. sup consuet. Burgun. rub.* 3. *§.* 5. *vers. excepta les religiux nu.* 18 *vers.* 9. *lim. & ibi addentes cart. mihi* 454. *Ann. sing.* 207. *vbi Fabb. in add. Iul. Cæs. Imb. in tract. de iudice Regni in præfat. n.* 43. *Franc. Sonsbech. in tract. de feud. p.* 12. *n.* 137. *Arman. Pistor. in qq. feudalib. lib.* 2. *p.* 3. *q.* 33. *n.* 22. *Vinc. de Frãc. dec.* 28. *Pison. in trac. de feud. c.* 33. *p tot. Io. Tho. de Marin. in trac. de feud. tit.* 2. *de feud. ex pacto, & pro mdẽtia n.* 141. *Masull. in add. ad Capic. dec.* 10. *n.* 5. *Bãbac. in rep. c.* 1. *§. q clericus n.* 22. *&* 23. *si de feudo defunct.*

69 Et licet tot DD. tenuerint, & amplexi fuerint hãc opinionẽ nihilominus cõtraria opinio est magis vera, & mag. com. *q̃ secutis fuerunt Iacob. Berret. conf.* 106. *n.* 5. *vol.* 1. *Bal. in c.* 1. *n.* 4. *de mil. vassal. q arm. depos. & ibi ẽt Aluarot. nu.* 9. *Martin. Laudens. & Affl. n.* 16. *idẽ Affl. in c.* 1. *§. q clericus n.* 22. *vers. sed iuxta hoc qro, si de feudo defunc. contẽptio sit Curt. iun. in trac. de feud. in* 2. *p.* 3. *princ. q.* 10. *n.* 29. *vers. septimo vr̃ limitanda Iacobi. in inuestitura feudal. in vers. dicti qua Vassalli nu.* 41. *caus.* 14. *Neuiz. conf.* 30. *nu.* 1. *Curt. sen. conf.* 62. *n.* 63. *Rub. conf.* 80. *n.* 1. *Pet. Calcfat. in tract. de equestri dign. n.* 33. *Henr. à Rosental. in trac. de feud. c.* 7. *cõcl.* 77. *Pet. de Rauen. in c.* 1. *de mil. vassall. q arm. bell. depos. Liparul. in add. ad Asern. in c.* 1. *§. q clericus uers. q clericus, et uers. hospitalarij si de feud. defunc. contẽptio sit Card. Alex. in c.* 1. *in fi. de mil. Vassal. q arm bell. depos. Natt. conf.* 507. *n.* 9. *uol.* 3. *Sõsbech. in tract. de feud. p.* 12. *n.* 115. *Scrad. in tract. de feud. p.* 7. *c.* 5. *n.* 30. *Forest. in tract. de success. ab intest. c.* 23. *n.* 39. *Neuiz. conf.* 30. *n.* 1. *&* 4. *vbi dicit q hæc opinio seruatur de consuetudine in principijs Pedamõtij, & Montisferrati, & Osasc. multos alleg. licet ipse contrariũ teneat in d. allegata dec.* 27. *n.* 17. *Curt. iun. in tract. de feud. p.* 3. 2. *p. princ. n.* 29. *car. mihi* 286. *Barbat. in trac. de præstan. Cardinaliũ p.* 1. *q.* 5. *n.* 7. *in* 13. *to. trac. diuer. p.* 2. *car. mihi* 77. *Duen. reg.* 103. *lim.* 6. *Tap. in rep. Auth. ingressi in ver. sua c.* 14. *n.* 19. *&* 20. *C. de sacros. eccl.* vbi dicit q non dubitat descendere in hãc sñiam, qa in militibus prędictis cessant oẽs cõsiderationes q̃ militãt contra religiosos, & huius opinionis sunt dameta adducunt Rim. iun. *conf.* 27. *n.* 3. *cũ plurib. seqq. & Menoc. conf.* 54. *nu.* 1. *lib.* 1. licet ipsi contrariũ teneãt in casu eorũ *Intrigl. in tract. de feud. cẽt.* 2. *art.* 1. *n.* 204. *& seq.* vbi dicit q cõtraria opinio saltim põit ꝑcedere de rigore iuris.

70 Et licet sit dubium an in particulari possint in feudis succedere nihilominus in cõi nõ est dubiũ q in illis succedãt qa hæc religio est capax bonorũ in cõi, *Ann. sing.* 207. *Bambac. in c.* 1. *§. si clericus n.* 49. *& seq.* vbi enumerat multa feuda quæ ipsa religio possidet in Regno Neapol.

71 Quo verò ad milites cæterarũ religionũ, vt sunt Sancti Iacobi; Calatrauæ, & Alcãtaræ nõ est dubiũ q ipsi in feudis succedunt *ita Molina in tract. de Hispanorũ primoge. lib.* 1. *c.* 13. *n.* 94. *Intrig. ꝑcit. art.* 1. *n.* 211. *&* 212. *Bãbac. in loco proxime cit. n.* 20. *&* 21. & rõnes adducũt qa isti tales po-

72 tius censet laici q̃ religiosi, & hoc iure vtimur in Regno in quo tales milites succedũt in feudis, & illa retinẽt, & ita fuit obseruatũ alias in personã D. Franc. de Cãpo, q successit in Baronia Cãpi Frãchi non obñte q esset miles Sãcti Iacobi, & in personam D. Ioannis Agliata Baronis Solanti, qui retinuit feudum, & recepit habitum Calatrauæ, & in personam D. Herculis Branciforti Ducis Sancti Ioannis.

73 Quæ verò ad maioratus, & primogenituras & fideicommissa nulla cadit difficultas qd oẽs milites, tãm Hierosolimitani, q̃ cæterarũ religionũ in eis succedãt ex quo ipsi sunt de sãguine, & de agnatione, & nullũ debẽt seruitium *Natt. conf.* 507. *per tot. & conf seq. ẽt per tot. lib.* 3. *Rubb. conf.* 80. *Berret. conf.* 96. *Osasc. dec.* 27. *n.* 18. *Molin. in tract. de primog. Hisp. lib.* 1. *c.* 13. *n.* 92. *& seq. Cæsar. de Grass. dec.* 47. *n.* 12. *& seq. in tit. de probat. Io. Bat. à Costa in tract. de rata partis q.* 4. *nu.* 6.

74 Ampliatur 13. prædictus quartus effect. clericatus in maioratu à quo ẽt clerici excludũtur

Balzer.

Balzer.in c.1.§. qui clericus n.8.in fi.si de feud. defunct. Menoch.in tract. de arb.in add.ad casum 231. n.11.Palat. Rubb.in rep.c.per vestras §.69.& 16. n.4.& 14.Hieron.de Cenall.in Spec.pract.q.comm. contra com.q.492. Sed contrariũ tenuerunt Michael Palaez, in tract. de maioratu p.2.q.3.nu.35. in 10.to.tract.diuers.p.1.car.mihi 419.vbi test.de com.opi.& allegat. Gomez sup ll.Tauri leg.40.n.66 Greg.Lopez l.2.in gl.in verb. siendo hombre Abb. in c.eccl.S.Mariæ de cõst.Tiraq. in tract. de primog. q.44.n.6.& vltra eos idẽ dixerunt Abb. in c. inter dilectos n.2.& 5.de fide instrum.& ibidẽ Fel.nu.3. Io.le Chir. in tract.de primog.lib.1.q.24.n.16.cum seq.Mart. Laudens. in trac.de primoge. q.30. Ludo. Mol.in trac.de Hisp.primog.lib.1.c.13.n.96.& 97. vbi dicit ꝙ illa opin.sibi vĩ vera, & probabilis, & qđ procedit ẽt si ipsi maioratui esset annexa dignitas, & huius opinionis ea est rõ qa in maioratu non militant rões exclusionis, quæ militant in feudo, & pręcipuè quia pro maioratu nullum pręstat̃ seruitiũ alicui dño prout est in feudo franco in quo clericus succedit vt dicam infra lim.14.n.246. Alia põt esse rõ qa maioratus, & primo genitura solent constitui vt conseruet̃ dignitas familiæ Bolognet.cons.vlt.n. 89.Hottoman.cons.72.n.2.& 4. Et nihilominus non est dubiũ ꝙ dignitas familiæ conseruat̃ p clericos ꝑ o vt per laicos, Lap.alleg.100.Soc.sen. cõs.128.n.6.lib.4.Io.le Chir.in loco supra alleg. sic ẽt habemus in statuto excludente feminas pp masculos quod dr̃ inductũ causa conseruandæ agnationis, & dignitatis familiæ Bald. de statutis in verb.masculus Hond.cons.57. n. 16.lib.1. Tiraq.de nobil.c.37.n.123.Carpan.super stat. Mediol.c.278.n.14.lib.1.Ioseph de Rustic.in tract.an liber.posit.in cõd.cens. 20c.lib.2.c.2.n.7. Pedroch. cons.10.n.2.& seq.lib 1 Philip.Masil.in rep.l.2.C. de impuber.& alijs subst. qui oẽs propè infinitos concordantes adducunt. Et tñ stante tali statuto masculus clericus excludit feminam, vt dixi sup.effect.2.q.6.num. 277.

Limitatur modo pdictus quartus eff.ꝙ clerici non pñt succedere in feudis ita superius ampliatus vt nõ procedat vbi seruitium quod præstat̃ pro feudo esset tale ꝙ possit honeste ꝑstari ꝑ clericum Bal.Affl.Aluarot.& alij in c.1. §.qui clericus si de feudo defunct. contemptio fuerit, & in c.1.de milite vassall.& cat.Io.Tho. de Marin. in tract.de feud.tit.2.n.15.car.mihi 231. Rosentall. in eod.tract.c.7. Intrigl.in tract.de feud.cent. 1.q. 54.n.50.& cons.79.in fi. Innoc.in c.in præsentia n. 5.vbi ẽt Fel.n. 4.de probat.Alex.cons.10.nu.8.& 9.lib.5.Syluan.cons.30.n.60.Alciat.cõs.222. Cefal.cons.1.n.22.lib.1.Capic.dec.32.n.2.Osasc.dec. 27.n.7.Vulte.in tract.de feud.lib.1.c.9.n.67.ver. tertius cum ẽt cart.mihi 470.vbi dicit ꝙ tota inhabilitas clerici consistit ex quo sunt inhabiles ad seruiendũ dño, & quò ad reliqua nõ cõsiderantur Sõsbech.in trac.de feud.p.12.nu. 148. vbi ponit exemplũ de feudo cõcesso cum onere vt feudatarius singulo anno faciat celebrari certas missas Pison. in trac.de feud.c.32.n.14. qui ponit exemplum qñ pro seruitio feudatarius teneret̃ comitari dominũ in aduentu alicuius Principis vel accessu ad aliquẽ Principẽ & dixit ꝙ hæc opinio fuit originalis Innocentij in loco sup.cit. Tapp.in repet. Auth. ingressi in ver.sua c.14.n.34.vbi alios alleg. Maccab. cons.23 n.16.& 17.Barba.in tract.de præstant. Cardinaliũ p.1.q.5.n.8.& 10.in 13.to.trac.diuers.p.2.car.77. & 78.Menoch.in add.ad casum 231.nu.46.& 47. vbi ponit exemplum de feudo cõcesso cũ onere ꝙ vassallus certis diebus vt puta festiuis eat cum vxore dñi ad ecclesiã, & n. seq. ponit alia exempla quæ pñt conuenire, & q̃ non pñt cõuenire clericis, & cõs.181.n.66. vbi alios allegat Rol.cons.90.n.44.lib.4.Vran.cons.9.nu.30. vers. tertio inferiur lib.1.Natt.cons.600.nu.4.5.& 43. lib.3.Cefal.cons.041.n.27.& 30.lib.5.& cõs. 151. n.21.lib.2.Clarus in §.feudum q.78.n.1. Curt.sen. cons.62.n.2. Dec.in c.in præsentia n. 74. de probationib.vbi test.de com.opi. Paris.in d.c.in præsentia n.193.Rim.iun.cons.796.nu 9.vol.7. Intrig. in d. tract.de feud.cent.2.art.1. nu. 164.

Ampliatur hæc limitatio vt isto casu possit succedere ẽt monasterium durante vita ipsius monachi. Curt.iun.in tract. de feud.p.3. nu. 24.f. 284.Arosental.in eod.tract.cons.79. Vran. cons. 9. n.31.lib.1.vbi alios adducit Intrig.d.art.1.n. 168. 169.& 170. qui ẽt alios alle. & n.165. & adducit rõnem qa illud seruitium ita põt præstari per laicum sicut per clericum vel monasterium.

Sublimitatur hæc limitatio vbi vltra seruitium honestum, & clericis nõ indecẽs deberet præstari iurm fidelitatis quia tunc clericus esset feudi incapax, Osasc.d.dec.27.nu.9. Rol. eod. cons.90.n.44.vol.4.Intrig.præcit.art.1.nu.171.

Limitatur 2.in clericis in minoribus ordinibus constitutis quia ipsi nõ excludunt̃ à successione feudi, Kirco.in comm.opi.in lit. F. cent.2. concl.36.vbi test.de comm.opi. Curt.iun.in tract.de feud.p.3.2.p.princ.n.25.cart. mihi 284. Bald.in c. 1.n.3. de benefic.fem.Cannet.in repet. c.volentes in §.seu sect.incipiente, sed opera pretium nu. 27.in fi. car.mihi 186.vbi asserit istã esse com.opi.Sõsbech. in tract.de feud.p.12.nu.137.vers. ex pdictis ergo, Propos.in §.& quia n.51.qui feud.dare poss.Guerr. Piso.in trac.de feud.c.37.n.21.Mozz. in eod.trac. de feud.in tit.ex qb.caus.feud.amittit.n.16.vers. aut est clericus Borell.cons.40.n.17.Bald. in c.1.§.qui clericus n.7.si de feud.defunc.contro.Crau.cons.33. n.7.vol.1.Tapp.in repet. Auth.ingressi in verb.sua c.14.n.22.Duen.reg.103.n.2.Gall.cons.2.n.100. vers.inter vero modernos inter cõs.feud.diuers. Barbat.in trac.de præstant.Card.p.1.q.5.n. 4. & 5.in 13.to.trac.diuers.p.2.car.77.Menoc.in trac.de arb. cas.

cas.231.n.10.& in add. ad eundem casum n. 34. ubi alios allegat Curt.inn.cõs.192.n.47.lib.2. Afoscentall.in tract.de feud. p.7.conclus.75. Purpur. cons. 119.nn.3.lib.1.Visimbet.cons.55.n.21.vers.itaq; minus lib.2.Cassan.super cõsuet.Burgund.rub.3.§. 5.vers. exceptæ les religiux nu.4.& 14.cart. mihi 451.Marti.Vran.cõs.9.n.29.31.& 32.lib.1.Rol. cons.23.n.1.& 23.lib.1.ubi asserit istã esse cõ.opi. Clar.in §.feud. q.78.nu.5.ubi non solum testatur de com.opi.sed dicit q hæc opinio seruatur in pract. Intrigl.in tract.de feud.cent.2.art.1.n.172. & huius limitationis est rõ qa cleric⁹ in minoribus põt qñdocũq; vult, & ad suũ libitũ ad seculũ reddire,*c.his q post Sanctũ 30.dist.Mart. Vran.d.cõs. 9.lib.1.* Sed in isto articulo contrarium tenuerunt Berret.*cons.100.n.16.& Minad. in const. in aliquibus in verb.filiorum in 3.not.nu. 18. & 16.de success.fil.comit.vel baro.* vbi pro ista opinione adducit duas rões vt ibi p eum, alii vero distinguunt aut statim mortuo patre vel agnato clericatum deposuit,& laicus factus fuit,& tunc admittit ad feudi successionem, *iuxta ea, q scribit Iser.in c.1.n.2.& 3.de vassall.mil.&c.Io. Batt.Vincem.in cons.1.n.100.inter cõs.feud.diuers. Iacobut.de Franch.in reg.§.& qa vidimus n.56.in tit.de his qui fend. dare poss.cart.mihi 17.post dec. Vinc.de Franch. Intrigl.d.art.1.n.185.& seq.* aut diu post delatum,& apertum feudum in clericatu pseuerauerit, & tũc in feudo succedit sed illo priuabit *ita distinguit Affl. dec.320.n.7.& in c.1.n.10.vers.sed dubitat de mil. Vassall. qui arm. bell.depos. Hàrman. Pistor.in quast.feud.lib.2.p.2. q.34.n.18. Mozz.in tract. de feud.in tit.qb.ex cau. feud.ammittit.n.16.vers. aut est clericus car. mihi 203.Io.Thom.de Marin.in tract. de fend. ex pacto, & prouid.n.140.cart.mihi 228.Capic.dec.115.nu. 11.& ibi Masul.in add.n.14.Menoch.cons.54.n. 39.lib.1.& in tract.de arb.cas.231.n.13.& 14.& in add.ibi n.39.* vbi ponit qñ diu in ipso clericatu perfistere dicat *Tapp. in rep. Auth. ingressi in verb.sua e.14.n.16.vers.distingue tamen,& n.24.* vbi ex dictis per Camill.Salet.*in add. ad Neap. in probem.consuet.Neap.n.300.* ponit tres diuersos casus.s.aut tpe mortis feudatarij super est filius laicus, & habilis ad succedẽdum, q post eius mortem clericatum assumpsit vel religionem est ingressus,& tũc feudum ammittit, *ut ego dixi sup.in 1.ampl.* quia tunc faciẽdo actum incompatibilẽ cum feudo vr renunciasse iuri suo *l.voluntarie ff.de excusat.tutor.* Aut quis erat clericus in uita patris, & anteq̃ sit delatum feudum per mortem ipsius patris laicat, & tũc in feudo succedit, *Iser.in c.1. de vassall.mil. q arma, &c.* Aut mortuo feudatario successor proxim⁹ reperit clericus, & vult succedere, & isto casu iterum distinguit aut ante sibi motã litem de feudo dimittit habitum reintegra,& tunc põt in feudo succedere *secũdum Capic.dec.115.n.11.*

83

84

85

86

aut vero post motam qõnem de feudo ab eo, q erat successurus,& sic re non integra, & tũc excludit à successione feudi, *Vulte. in tract. de feud. lib.1.c.9.nu.67.vers.porro non hijs cart. mihi 469.vbi multos alios alleg. Iacobut.de Franch.in §. & qa vidimus n.57.de hys, q fend. dare poss.car.17. post dec.Vinc.de Fran.has easdẽ distinctiones ponit Masull.in add.ad Capi.d.dec.115.n.14.* Ego vero prætermissis prædictis distinctionib. dicerem put vr sentire ipse Tappia *d.c.14.n.28.* q si tpe delationis feudi proximus successurus reperit clericus,nec declarat an velit laicari, vel in clericatu permanere deberet is, q prætẽdit succedere in feudo post mortẽ patris ei decerni facere p iudicẽ terminũ, infra quẽ declaret eius intentionẽ; *& ita alias fuisse obseruatũ refert Vic. de Ann.alleg.98.n.9.* q dicit q fuit datus terminus sex mensiũ ad faciendã talẽ declarationẽ, *hoc idẽ refert Bamb.d.§.q clericus nu.72.& 83.* Et faciunt in argumẽtum ea q in simili dicimus in dãdo curatorẽ hẽditati iacenti, qa tũc hẽdib. successuris ab intestato assignat terminus ad designãdum,& declarandũ,an velint hẽdites adire; *ut latè tradit Capic.dec.87.n.1.* quo termino elapso si ille non dimisit habitum clericalem,sed in eo permãsit excludit à feudo, qa tunc vidẽt suum aĩum declarasse q nolit esse miles,& feudo renunciasse, *Bambac. in d. §. si qs clericus n.82.* qa renunciatio put ratificatio ita põt fieri facto sicut verbis, *l.Paulus, ff. rem ratã haber. Crauet.cons.290.n.1.vers.nos habemus, lib. 2.Cefal.cons.26.n.12. Menoc.cons.78.n.25.* sic in simili videmus de eo, qui hẽt terminum ad pbandum,vel excipiendum, nam si pariter terminum labi absq;eo, q aliqd probet, vel excipiat iste lapsus terminũ induceit tacitã renunciationem *l.si ea C.q accuss.poss.glos. & Ang.in l. si ego ff de negot gest. Surd.cõs.97.n.2.& seq. Rol. Cauag.in objer.ad decret. Mont.Ferrat.decr. 7.§.7. n.1.* idem est in eo, q infra decẽ dies datos ad appellandum non appellauit,quia tunc vr appellatione renunciasse, & sñiam approbasse, *l. ab eo C.qño,& quando iudex c. quo ad consultationẽ de sñia,& re iud.Crott.cons.87.nu.19. lib. 1. Natt. cons.524.n.19.lib.3.* & idem dicimus, de eo, q hẽt priuilegium immunitatis, vel quis aliud priuilegium namq; si soluerit collectam eo nõ obñe,vel alio mõ priuilegio vsus non fuerit vr suo priuilegio renunciasse, *c.si detorta vbi glo.& doct.& pserim Dec.n.21.idẽ Dec. in c.cũ accessisset n.17.post Fel.n.28.de const.Marsil de fideiu.n.335 Rip.resp.92.n.10.Fran.de Eccles.cons.5.n.2. inter cons.feud.diu.Scard.cons.419.n.6.Passer.cõs.192. n.2.Menoc.cons.887.n.32.lib.6.* & parimodo dicimus idem in appellante q si postq̃ appellauit comparuit, & fecit aliquem actum coram iudice à quo vr appellationi renunciasse *Specul.in tit.de exc.opt.& replicat.§.4.num.41.lib.2.*

87

88

89

90

91

92

93

94

Rom.

Rom.sing.141.Capic.dec.62.n.2.Nerd.cons.35.n.1.Mars.sing.186.Menoc.de arb.cas.16.nu.2. Intrig.sing.74.lib.3.late Marant.in pract.p.6.act.2.n.342.424.& 425.f.530.& n.75.f.490.vbi loquit de comparente coram iudice recusato, & dicit, q per talem cōparitionem censet renunciasse recusationi. Et rō prædictorū est, qa animus ita potest declarari factis sicut verbis, ita not.in c.bona il 2.de postulat.prælat. Anch.cōs.202 col.1.Asin.in 2.p.iud.§.4.c.10.n.21.imo magis factis q̄ verbis, c.dilecti il 1. de appell. Dec.cons.486.n.12.& cons.583.n.5.& cons.586.n.13. Simon de Prat.cons.95.n.15.Turret.cons.55.n.10.lib.1. Et redeundo ad nostrū institutum dico q si is talis clericus esset beneficiatus ēt qd sit tantum in minoribus constitutus tūc indistin ēt excluditā successione feudi, & hæc erit sublimitatio pñtis limitationis, ita Bal.in c.1. §.qui clericus nu.2. si de feud. defunct. content.& c. Arosent.in tract.de feud.c.7.cōcl.75.& ibi in add. in lit.D.testatur de com.opi. Pancirol.cons.111.nu.1.Io.Gall.cons.2.n.100.vers. imò q feudum, & nu.102.inter cons.feud.diuers.vbi dicit q. hoc procedit tam si hēt beneficium in titulum q̄ in commendam seu dignitatem Mozz. in tract.de feud. in tit.ex qbus caus.feud.amitt.n.16.car.mihi 203. Io.Batt.Vincem.cons.1.n.122.inter cōs.feud.diuers. Barbat.in trac.de præsent.Card.p.1.q.5.n.4.in 13. to.tract.diuers.p.2.car.77.Menoc.d.cas.231.n.10. & in add.n.34.&35.vbi multos allegat, & aliqua circa istam sublimitationem scribit Anua alleg.98. n.3.vbi dicit q est inconueniens vt q's eod.tpe habeat beneficium,& feudum, Menoc.cons.22. n.14.lib.3.Alciat.cōs.35.n.3.lib.3.to.1.Rol.cōs. 23.n.23.lib.1.Cefal.cons.2.n.1.lib.1. vbi dicit q idem est si haberet expectatiuā ad beneficium, Intrigl.in tract.de feud.cent.2.art.1.n.174. Iulta p̄dicta quæro pænes quē debeat permanere feudum, & eius possessio durante termino dato hrdi clerico ad delibetandū vtrum velit in clericatu persistere an vero feudum hēe, & sic an interim transeat ad aliū immediate successurum post claricatum an ad ipsum clericum an vero ad dñum feudi, & dico q licet indubitati iuris sit q dñium alicuius rei non possit stare in suspenso ēt per momentum, Isern.in c.Imperialem de prob.feud.alien. per Fider. attñ isto casu dominium feudi stat interim in massa hrditatis, & successionis, ita determinat Oct.au. Bamb.in repet.c.1.§.qui clericus n.78.& 80.si de feud. content.&c.& sic censet esse pænes defunctum put in simili dicimus in bonis defuncti hrditate iacente quia tūc bona censent esse pęnes defunctum qn̄ sunt instituti vel veniunt extranei secus si pater decedit relicto filio qa statim ipso iure cōtinuat dñium bonorum patris in ipsū filium, glo.in l eum hæreditas C.deposit. vbi Cyn.& Bald.Gom in tract.variar.resol.lib.1.c.9. nu. 17. Aret.cons.26.n.2.Grass. de success. §. hæreditas q.2.n.6.fol 7.& ea oia, quæ supra dicta sūt de clericis in minoribus constitutis procedunt ēt, & habēt locum in religiosis nouitijs infra annū probationis, qa eo durante poterunt religionem deserere, & feudum sibi delatum, & apertum accipere, Sonsbec.in trac.de feud.p.12.n.139.

Limitatur 3.dictus quartus effectus, q clerici non pñt succedere in feudis, in clerico in sacris constituto vel monacho professo, qui ex dispositione summi Pōtificis fuisset factus laicus quia is talis admitteret ad successionē feudi vel postliminio reuersus vel in integrum restitutus vel ad successionē habilitatus, & tanq̄ nouus homo ad feudum admitti pōt Bal. cons.275.n.7.lib.1.l. Aristo ff. de manumiss.testa.l.in qōne C.de sent.pass.l.si deportati seruo ff.de leg.3.l.si qs filio §.pen.de iniust.rup.& irrit. testam.l.si alienā §.si in extraneis de hered.instit.Curt.iun.in trac. de feud.in 2.p.2.p.princ.q.10. vers. sexto limita in 10.to.tra.diuers.p.2.car.60.Duen.reg.103.lim.3. vbi dicit q monachus ex dispensatione summi Pontificis pōt fieri Comes, Affl.in c.1.§.qui clericus n.3.si de feud. defunct. & ibi ēt Liparul. in add.ad Iser.in vers.q clericus in fi.Rosentall.in trac. de feud.c.7.concl.76.Bero.cons.16.n.16.lib.1.Intrig.in tract.de feud.cent.2.art.1.nu.196.& 197. Cassan.super consuet. Burgund. rub.3.§.5.vers. excepte les relgiuz n.16.car.mihi 454. vbi dicit q talis limitatio hēt locum in feudo aperto post obtentam dispensationem licet ipse de hac limitatione multū dubitet Tapp. in repet. Auth. ingressi in ver.sua c.14.n.22.C.de sac.eccl.Bāb.i d. §.qui clericus n.147.& seq.vbi n.149.& 150.dixit q hæc qō alias successit in facto in Regno Neapolis in personam cuiusdam Principis,& q inter peritiores Legistas fuit determinatum quod ita dispensatus admittat ad feudum, & tandem n.151.distinguit duos casus.s.aut dispensatio procedit mortē feudatarij, & sic tpe mortis, & ex dispēsatione summi Pontificis reperit laicus,& habilis,ad succedendum, & tūc succedit in feudo sibi aperto post dispensationē,aut dispensatio superuen t post mortē feudatarij quo tpe alteri agnato vel dño erat ius quęsitum,quia nec momento tpis dñium poterat stare in suspenso, & isto casu dispensatio non habilitat dispensatum in pręiudicium alterius, ita distinguendo conclusit Bambac.d.n.151. à qua dispēsatione ego nunq̄ recederē, & eadē distinctione, vtimur in legitimatione filiorū, in qua si est facta ante delatā hrditatem pręiudicat venientes ab intestato, si vero post delatam successionem nullum illis affert præiudiciū D.Mastr.de indult.c.22.n.90. Alc. de præsūp. præsum.3.reg.11.n.4.per tot. & vltra dico q hoc pcedit de ptāte iuris ordinario,nō aūt de ptāte absoluta, qua nunq̄ aut raro Princeps legiti

mans

mans vti solet, ex quo tunc agit̃ de tollẽdo ius alteri delatum, & eodem modo dicimus de bãnito gratiato, restituto, & indultato, cui nõ restituunt̃ bona delata tpe banni, q̃ pp eius bannum fuerunt applicata alteri cõsanguineo ꝓximiori, licet si ipse non esset bannitus ad eum spectaret licet admittatur ad bona delata post obtentam gratiã, & restõnem *Clar.* §. *fi. q.* 59. *n.* 7. *Surd. cons.* 90. *& cæteris melius, & diffusius, & more suo doct. D. Mastril. de indult. c.* 22. *n.* 77. *cum*

107 *seq.* & quod dispẽsatio, & habilitatio dẽat obtineri anteq̃ aliqđ ius sit agnatis, quęsitum, & sic ante delatã successionem dixerunt Guerin. Pison. *in tract. de feud. c.* 32. *n.* 24. *Curt. iun. in sup. cit. n.* 28. *Duen. ea. lim.* 5. *Tap. d. c.* 14. *n.* 41. vbi di-

108 cit ꝙ succedit in feudo sibi aperto post dispensationem, & licet clericus cum dispensatione summi Pontificis possit feudũ obtinere si reperit̃ laicus tpe delatæ successionis, ẽt ꝙ sit in sacris constitutus, vel professionem fecerit, nihilominus si de facto, & nulla dispensatione prehabita appostataret ab ordinibus, vel á religione, non posset feudum obtinere, qa ex tali apostasia efficeret̃ infamis, & tanq̃ talis nõ posset stare in curia dñi sine dedecore, & per cõsequens nec feudum retinere, *c.* 1. *an ille qui interf. fratrem domini sui præpos. c.* 1. *n.* 3. *de mill. Vassall. qui cont. est. Io. Thom. de Marin. in trac. de feud. rub.* 2. §. *eõctõ nu.* 140. *vers. tertia f.* 64. *Cap. de inuest. feud. in rub. feudũ ammitticur caus.* 42. *vers. aduertetamen in fi. f.* 63. *Fider. Schenc. in trac. de feud. lib.* 2. *tit.* 21. *n.* 17. *Balzer. in c.* 1. §. *ex hoc n.* 6. *de feud. femina Guerin. Pison. d. c.* 32. *nu.* 23. *Tapp. in rep. Auth. ingressi in vers. sua c.* 14. *n.* 16. *vers. sed cõtrarium Menoc. cons.* 55. *n.* 39. *vol.* 1. *Intrigl. in tract. de feud. cent.* 7. *art.* 1. *nu.* 187. *Schenc. in trac. de feud. p.* 12. *n.* 140. *&* 141. vbi vltra prædictam adducit

109 aliã rõnem, hoc est qa cum apostata sit hæreticus, c. excõicamus de hęreticis, *Boss. in tit. de apostat. n.* 3. *Clar. in* §. *fi. q.* 78. *n.* 4. *vers. apostata Paul. Girland. de hæret. q* 2. *n.* 8. *f.* 120. *Reperto. Inquisi. in verb. apostasia vers. sed notandũ ꝙ Borg. de in regul. p.* 6. *de apostat. f.* 261. *n.* 3. *Param. de orig. S. Inquisit. lib.* 1. *tit.* 1. *c.* 6. *n.* 4. *& in q.* 5. *in diuisione edict. fidei n.* 11. *lib.* 3. *& in q.* 3. *n.* 17. *lib.* 1. *Pet. de Greg.*

110 *Tolos. in par. iuris canonici lib.* 1. *tit.* 5. *c.* 7. *n.* 3. certũ est ꝙ hęretici non possunt retinere vel recuperare feudum, *c. fi. extra de hæret. Aluarot. de feud. in tit. de stat. & consuet.* §. *Gazaros n.* 2. *in fin. Repert. inquisit. in verb. feudum Balzer. de feud. in tit. de Capic. Corrad.* §. *item si n.* 13. Item apostata repellitur á testimonio, & non põt concedere testamentum, nec hr̃editatem hr̃. ẽt ex testõ *Boss. in d. tit. de apostat. n.* 2. *repertoriũ Inquisit. in verb. apostasia vers. sed apostata.* Sed aduerte ꝙ apostasia est multiplex *vt dixi sup. eff* 1. *nu.* 1043. *cum seq.* hoc est á fide, & ab ordinibus, seu religione, & apostata ab ordinibus seu religione non dicitur hæreticus *Menocch. in tract. de arbit. cas.* 546. *cen.* 6. *Boss. d. tit. n.* 3. *Repertorum Inquisit. in verb. apostasia vers. sed apostasia Borgas. vbi sup. de apostatis n.* 5. nisi eius dictum intelligatur in

111 eo, qui perseuerat vltra annum namq; si quis apostatãdo ꝑseuerat in excõicatione post annũ præsumitur hęreticus, & male sentire de fide maxime qñ fuit excõicatus ex causa fidei, qa tunc vt hæreticus est condemnandus, *c. cum contumatia de hæretic. Abb. in c. grauem n.* 7. *de hæret. direct. Inquisit. in verb. excõicare vers. si suspectus Burgas. de in regularit. p.* 6 *n.* 3. *f.* 362. *Mandel. Alb. cons.* 308. *n.* 3 *Gigans cons.* 142. *n.* 3. *Intrigl. de casib. conscient. cas* 77. *n.* 65. *& seq. Vgolin. de cẽsur. eccl. c.* 24. §. 3. *n.* 1. *f.* 555. Ideo perseuerando in

112 apostasia vltra annum dr̃ perseuerare in excõicatione, & sic præsumitur hæreticus, & malè sentire de fide, *c. cum contumacia de hæret. Abb. in d. c. grauem, n.* 7. *de hær. Param. in d. tract. q.* 9. *n.* 90 *lib.* 3. Ex quibus concludo ꝙ licet dictum sit qđ apostata non põt hr̃e neq; retinere feudũ nihilominus ratio adducta ab ipso Schench non militat nisi elapso anno.

113 Limitatur 4. vt prædictus quartus effect. qđ clericus non põt succedere in feudis nõ habet locum qñ quis metu vel precibus importunis fuisset conatus clericatum assumere vt si pater vel alius q põt metũ inducere compelleret vel valde instaret filium vt efficeretur clericus *Bal. in c.* 1. *de feud. femina Vulte. in tract. de feud. lib.* 1. *c.* 9. *n.* 67. *vers. quintus est,* vbi dicit ꝙ hoc procedit si filius statim mortuo patre clericatum deponit *Affl. in c.* 1. *nu.* 10. *vers. sed dubitet de milite Vasall. qui arma depos. Io. Tho. de Marin. in trac. de feud. tit.* 2. *n.* 140. *vers. tertia, & vltima, Menoc. cons.* 14. *n.* 9. 39. *&* 40. *& cons.* 519. *nu.* 18. *lib.* 6. *Barba. in trac. de præsent. Cardin. p.* 1. *q.* 5. *n.* 3. *in* 13. *to. tract. diuers. p.* 2. *car. mihi* 77.

114 Ampliatur primo ista limitatio vt procedat non solum si interuenisset metus concussiuus sed ẽt metus reuerentialis solus quia professio, & cæteri actus spirituales annullantur ex solo metu reuerentiali *gl. in c. præsens in uerb. patria in fi.* 20. *q.* 3. *Nauarr. qui dictam gl. appellat singularẽ cons.* 9. *n.* 2. *& cons.* 10. *n.* 4. *in tit. de his quæ ui cart. mihi* 218 *eãdem gl. singularem uocat. Gail. in pract. obs. lib.* 2. *obs.* 95. *n.* 26. *Marsil. sing.* 347. *Ias. in* §. *quatrupli n.* 67. *inst. de act. Alex. in l. si cum dotẽ* §. *eo aũt tpen.* 11. *ff. solut. matr. & ibi ẽt Imol. not. oẽs & præsertim Ant. de Butr. in c. cum nrum in fi. de regul. Abb. in c.* 1. *n.* 3. *q. met. caus. Rebuff. cons.* 69. *nu.* 18. *Conar. in epitom. de spons. & matr. p.* 2. *c.* 3. §. 6. *num.* 3. *&* 6. *Iacob. de Graff. decis. aureæ lib.* 2. *c.* 56. *n.* 18. *in* 1. *p. Marsi. d. sing.* 347. *& in rep. l.* 1. *nu.* 43. *ff. de rapt. uirg.* & ego alias dixi in meo tract.

115 *de except. excep.* 11. *n.* 23. *&* 24. In tantum ꝙ ita profitens põt ad suum libitum deserere monasterium *Rebuff. loc. sup. alleg.* q.lqd in contrarium

dixe-

dixerunt Sarment. *in lib. 2. select. c. 11. n. 9. & alij per eum citati, & per Tapp. in repet. authen. ingressi in verb. ingressi c. 12. nu. 18. de sacros. eccl.*

116 Ampliatur 2. vt hoc idē procedat si hoc non fuerit factū per minas vel verbera, sed per importunas pces illius cui reuerentia debetur qa actus factus p tales pces iudicat, vt meticulosus, *Soc. sen. cons. 263. n. 2. & 8. lib. 2. Ias. in §. quatrupli n. 66. insti. de act. Castr. cons. 74. lib. 4. Aret. cons. 141. n. 18. Rip. in lib. 2. respons. in tit. de reuocand. donat. Osasc. dec. 169. n. 4. Curt. iun. cons. 141. n. 17. & 18. lib. 2. Mandell. cons. 77. n. 10. lib. 1. Intrigl. de cas. consci. cēt. 1. cas. 42. Neurz. cons. 22. nu. 22. Hond. cons. 29. nu. 34. lib. 1. Trinis. in tract. de sponsal. priuil. 7. nu. 28. Franc. Monal. cons. 5. nu. 48 lib. 2. Menoc. in tract. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 11. nu. 10. & ego dixi d. except. 11. nu. 69.*

117 Limitatur 5. in Cardinalibus Episcopis ac cæteris magnis Prælatis q possunt in feudo succedere, prout alij laici nullum habētes impedimentū, *ita Ias. cons. 119. per tot. lib. 4. & cons. 13. et p to. lib. 1. Bellam. cōs. 48 col. 3. Ann. sing. 70. Affl. in c. 1. n. 10. de milit. vassal. q arma depos.* q testat in Regno vidisse multos Episcopos succedere in feudis *Lud. Mol. in tract. de primog. Hisp. lib. 1. c. 13. n. 97. Abb. in c. inter dilectos n. 2. & 5. de fide instr. Ceph. cons. 1. n. 40. & seq. & cons. 2. n. 13. lib. 1. & cons. 151. nu. 43. lib. 2. Curt. iun. cons. 192. nu. 47. lib. 3. Nat. cons. 507. nu. 17. Bal. in d. c. 1. in fin. Clar. in §. feudū q. 78. in fi.* vbi dicit q̄ cōiter ser-

118 uatur q̄ episcopi, & Cardinales retinent feuda eis deuoluta iure successionis ne dignitas detrimentū potius q̄ incrementū afferat, & q̄ isti tales ammittūtur ad seruiendū per substitutū, *Iser. in c. 1. §. si qs decesserit, si de feudo defunct. contēptio sit Syluan. cons. 3. n. 94. Duen. reg. 103. fal. 12. Panciroł. cons. 111. n. 2. Mart. de iurisdict. p. 4. cēt. 1. cas. 97. n. 5. Scraff. cōs. 140. n. 11. & 12. prout hos oēs refert. Bābac. in c. 1. §. q clericus n. 85. & 89.* vbi adducit argumenta, & rationes huius opinionis quib. ego addo Brocol. *in tract. de feud. c. 5. q feud. dare vel accipere possint nu. 49. ver. hi feuda amittun. Bal. in d. c. inter dilectos n. 5. & ibidē Fel. n. 7. ver. item ex. Meno. cons. 54. n. 31. vol. 1. & cons. 181 n. 80. vol. 2. Lan ell Cōrad. in tēplo iud. lib. 1. c. 2. de rege q. 1. n. 21. Guerr. Pison. in tract. de feud. c. 32. nu. 20. Tapp. in rep. auth. ingressi in uerb. sua c. 14. n. 45 C. de sacros. eccl. vbi alios alle. Forest. in tract. de suc-*

119 *cess. ab intestato c. 23. n. 44.* Contrariā nihilominus de iure veriorē, & mag. com. esse sēper putaui attentis rōnibus, quas sigillatim pro ea adducit Bābac. *in c. 1. §. q clericus n. 100. cū plurib. seq. si de feud. defunct. content. &c. vltra q̄ pro ea allegat Imol. in c. inter dilectos de fide instru. Petr. de Ceruitis in d. §. q clericus Barbat. in tract. de præsent. Cardin. lib. 1. q. 5. n. 13. vbi postq̄ qōnē latè examinauit tandē residet cū ista opinione Io. de Anan. in c. Iudæi, il 2. in gl. fi. n. 12. de Iudæis Ruyn. cōs. 42. n. 8. & 9. vers. ex his igitur lib. 1. q testatur hāc esse veriorē, & magis cō. op. Bal. i d. c. 1. in fi. de feud. fem.* q dicit q̄ de rigore iuris Cardinalis i feudis succedere non pōt, *Cald. cōs. 2. in tit. de feud. Minad. in cōst. in aliqbus in verb. filiorū n. 6. Menoc. in tract. de arbit. iud. cas. 231. n. 6. et cōs. 181. n. 63. & seq. lib. 2. & cōs. 202. n. 116. & seq. lib. 8. Io. Batt. Vincemal. cons. 1. n. 122. inter cōs. feud. diuers. q test. de cō. opi. Io. Gal. inter eadē cons. cōs. 2. n. 100. vers. & cōsequenter ex ordine, & vltra pdictos allegatos p Bābac. d. n. 86. q n. 87. dicit q̄ alias de facto sacrū Concil. Neapol. hoc habuit p resoluto idē dixerunt Arosental. in tract. de feud. c. 7. concl. 73. Intrigl. in trac. de feud. cēt. 2. art. 1. n. 161. & 162. Vulte. in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. vers. de Episc. & ver. de Cardinal. car. mihi 467 vbi dicit hanc esse de iure veriorē op. Rim. iun. cons. 527. n. 65. et seq. lib. 5. Menoc. in add. ad d. casū 231 n. 44. ubi multos alios allegat Masul. in add. ad Capic. dec. 70. n. 5. idē Menoc. cōs. 202. n. 140. lib. 3. & cōs.*

120 *181. n. 74. lib 2.* q oēs dicūt q̄ Cardinales in materia feudorū nō reperiunt in iure priuilegiati, & si qs vellet retinere primā opinionē q̄ Car-

121 dinales, & Episcopi in feudis succedāt, eā limitare hēnt qn talis episcopus, vel Cardinalis eēt religiosus, qa tunc in feudo succedere nō poterit cū adhuc sit adstrictus obseruare vota substātialia suæ religionis. s. paupertatē, & obediētiā *c. de monachis 16. q. 1. & c. clericis & c. fi. de vit. & honest. cler. D. Tho. in 2. 2. q. 185. art. 8. Archid. & Gem. in c. Sācti monialis dist. 23. Turrecr. in d. c. de monachis n. 3. vers. dicendū est Siluest. in sum. in verb. religio il 7. n. 11. Conar. in c. 1. n. 18. de testam. quos oēs recēset Menoc. in trac. de arb. in add. ad cas. 231. n. 12. & vltra eos idē dixerūt Nauar. cōs. 6. nu. 11. in tit. de don. p quo benefaciunt dicta p Graff. in*

122 *dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 19. n. 88* vbi dicit q̄ monachus, ac alius religiosus factus Episcopus non pōt hēre propriū, *& vtrobiq; alleg. tex. in c. vnico 18. q. 1. & in c. cū olī il 2. de priuileg. gl. in c. q̄ tua in prīc. 12. q. 1. Io. Andr. & Imol. in c. 1. de testam. qb. addo Tapp. in d. auth. ingressi in uerb. sua c. 6. n. 8. cū seq.* vbi latè examinat qn regularis possit hēre

123 ppriū si est assūptus ad aliq̄ prelaturā, hinc ēt videmus q̄ regularis factus episcopus, vel Cardinalis retinet habitū suę religionis *qd aduertit*

124 *ēt Nauar. d. n. 11. & Graff. d. c. 19. & 89.* pter Berrettū, quo, si est Cardinalis, vtit colore rubeo modernissimis tpib. ex indulto, & mādato Clemētis VIII. cū prius ēt Berretto vtebant colore habit' suæ religionis, *& ita vidi qd anno 1590 quo erā studens in studio Romano vtebantur Cardin. Alexādrinus, et Asculi q portabāt illud coloris nigri ex quo erāt fr. relig. S. Dominici, & Card. Sarmanus q erat fr. ord. S. Francisci portabat illud bigij coloris, & Cardi. Mōtelpari portabat nigrū qa erat fr. S. Augustini, quos oēs, cū reuers' ad iā vrbē Romanā anno Iubilei 1600. vidi gestare Berrettū coloris rubei, & ita hodie obseruatur)* sic ēt dicit in suo opuscul. cētū

casuũ conscientiæ, *quod si quis frater S. Dominici esset creatus Episcopus adhuc tenetur bibere cũ duabus manibus prout bibebat quãdo erat in claustro seu refectorio, pro qbus benefacit gl. in c. quorundam in verb. mendicantiũ de elect.* q̃ dicit ꝙ illa constõ, q̃ ꝓhibet religiosos ordinis mendicantiũ, vt nõ possint cõsentire electioni de se in discordia facta habebit locũ ẽt si episcopus ex ordine prędicto postulet͂ qa episcopus ille adhuc dr̃ mendicãs, *q̃ gloss. ibi sequuntur Io. Andr. Gem. Archid. & Franc. Bonifac. Vital. in clem. 1. nu. 82. de regul. Port. consf. 23. Rebuff. cõs. 14. col. 4. vers. breu. dicendũ est Menoc. in trac. de arb. in add. ad caf. 231. nu.*
125 14. & per eãdẽ regulã dicimus ꝙ religiosus factus Ep̃s non poterit testari qa adhuc est mẽdicãs, & adstrictus ad votũ paupertatis. *Couar. in c. 1. n. 18. de test. Men. loco proxime cit. n. 13.* vbi
126 tãdẽ concludẽdo n. 15. dicit ꝙ monachus creatus Ep̃s siue Cardinalis est tantũ adrict' regula monastica quatenus est cõtraria dignitati Episcopali non aũt quo ad alia *Craf. in dec. anr. p. 2. lib. 3. c. 19. n. 87. & 88.* vbi dicit ꝙ nec ẽt de bonis acquisitis intuitu ꝑsonæ poterit testari & n. 89. dicit idẽ esse si regularis crearet͂ Cardinalis *allegat Bal. in auth. licet C. de Epis. & cler. qua ola ser. tradidit Tapp. in d. verb sua q. 6. n. 87.* vbi
127 circa materiã regularis facti episcopi multa scitu digna scribit, ex qbus iam dictis cõcludo ꝙ religiosi regulares ꝓmoti ad prelaturã nunq̃ poterunt succedere in feudis ẽt si quis in cæteris prælatis vellet sequi primam opinionẽ.
128 Limitat͂ 6. prædictus quartus effoct. clericatus ꝑ quẽ clerici arcent à successione feudi, vbi adesset consuetudo ꝙ clerici succedãt in feudis & seruiãt ꝑ substitutũ, *Sonsbech. tract. de feud. p. 12. n. 147. Iser. in c. 1. in fi. de cler. qui inuest. fecit Curt. iun. in tract. de feud. in 3. p. princ. in 2. membr. n. 16. Duen. reg. 103. lim. 9. Foresti. in tract. de succef. c. 23. n. 42. Vulteius in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. car. mihi 470. ver. primus est,* vbi dicit ꝙ hęc cõsuetudo viget in tota Germania quo ad clericos sæculares, sed in isto Regno talis cõsuetudo non adest *Paris. de Put. in compen. in add. ad And. de Isern. tic. 53. circa fi. Guerr. Pison. in tract. de feud. c. 32. n. 20. Io. Tho. de Marin. in eo. tract. tit. 2. de feud. ex pacto, & prouid. n. 144. Io. le Chirier. in tract. de primog. lib. 1. q. 24. n. 43. in 10. to. tract. diuers. car. mihi 37. Tap. in rep. aut b. ingressi in ver. sua c. 14. nu. 39. C. de sacros. eccl. Intrigl. in tract. de feud. cent. 2. art. 1. n. 230. Menoc. in tract. de arb. in add caf. 231. n. 66. Maccabr. conf. 23. n. 222. & 251 & 252. Cassan. super consuet. Burg. rub. 3. §. 5. ver. exẽptos les religieux nu. 19. car. mihi 455. Rim. iun. conf. 557. nu. 25. lib. 5.* vbi dicit ꝙ in feudis con-
129 suetudo vincit legẽ scriptã nõ solũ ciuilẽ verũ ẽt canonicã, *qd ẽt dixit gl. 2. in prin. de feud. cogen. Burs. conf. 171. n. 11. Piag. de consuet. q. 11. n. 188.*
130 & inspicit͂ magis consuetudo q̃ rõnes vel coniecturæ *Grat. conf. 2. n. 63. lib. 1. Soc. sen. conf. 68. n. 23. & 28. lib. 1. Piag. d. q. 11. nu. 244.* sic ẽt stante
131 consuetudine femina põt succedere in feudis, *c. significauit, & ibi Bal. & DD. de rescript. Spec. in tit. de feud. §. quoniã ver. 21. & ibi Io. Andr. in add. Alex. conf. 29. n. 2. lib. 1. Dec. conf. 20. n. 13. & cõs. 39. nu. 12. Iaf. in l. de qb. nu. 54. ff. de leg. Iacob. de S. Greg. in inuest. feudal. in verb. femina nu. 9. Curt. in tract. de feud. n. 1. p. 3. p. princ. n. 10. Zaf. in eo. trac. in 8. p. n. 42. Parif. conf. 13. n. 21. & conf. 22. n. 24. lib. 1. Hier. Gargo. in trac. de fem. recip. lim. 8. Alex. Raudenf. cõs. 18. n. 84. lib. 1. Decian. conf. 3. n. 234. lib. 4. Rol. conf. 3. nu. 117. lib. 1. Rim. iun. conf. 796. n. 3. lib. 7. Aluarot. in c. 1. §. & qa vidimus qui feud. dare poss. Io. Batt. Vincem. conf. 1. n. 6. inter cõs. feud. diuers. vbi alios allegat Scrader in tract. de feud. p. 7. c. 4. n. 53. Piagg. de consuet. q. 11. n. 215. 217. 219. & 220. Intrigl. de feud. cent. 1. q. 28. n. 51. & cẽt. 2.*
132 *art. 1. n. 231. & seq.* vbi dicit ꝙ ius feudorũ consuetudinatiũ optimo iure põt per aliã consuetudinẽ tolli, *ad q' alleg. Io. Capeg. conf. 2. n. 9. inter conf. Alberti Brun. Dec. conf. 44. n. 2. Cãnet. in rep. extrauag. si aliquẽ §. promittendũ n. 95. f. 748. Tet. Nic. Mozz. de feud. rub. de subst. seu quo acquiratur feudũ nu. 92. Zaf. de feud. p. 8. in rub. de feud. success. n. 42.* & põt tolli per principẽ in suo statu *vt dicit Lud. Soc. conf. 60. n. 17.* & eod. mõ consuetudo
133 põt inducere qđ feuda alienent in extraneos ẽt in pjudiciũ agnatorũ *Parif. d. conf. 13. nu. 25. lib. 1. Ant. Piag. in tract. de consuet. q. 11. n. 192.* & pari mõ valet cõsuetudo, vt feuda possint alienari nullo interueniente consensu dñi *Ruy. cõs. 72. n. 7. lib. 5. Rol. conf. 2. n. 18. & conf. 42. n. 25 lib. 1. Rip. respõs. 10. n. 17. in tit. de diuers. rescrip. Piag. d. q. 11. nu. 193. & 194. Corbul. in tract. ex quibus caus. emph. iure suo priuat. tit. ob consens. non prastit. lim. 32. nu. 1.* vbi dicit idẽ procedere in emphyteusis, *Brun. conf. 8. n. 9. Becc. conf. 18. n. 9. & conf. 88. nu. 81. Bursat. conf. 177. nu. 59. lib. 2. vbi dicit ꝙ hac est magis com. opi. & conf. 40. in princ. lib. 1.* vbi testatur talẽ consuetudinem vigere in ciuitate
134 Mantuæ *Piag. d. q. 11. n. 193. & 194. Gozz. conf. 8. n. 10.* vbi dicit ꝙ hoc procedit etiam si feuda essent ecclesiastica, quæ adhuc exñte consuetudine poterunt alienari in præiudicium ecclesiæ siue consensu ipsius ecclesiæ idem *dixit Sylnan. conf. 15. num. 42. Roland. conf. 48. nu. 13. & seq. lib. 1. Piag. in tract. de consuet. q. 11. n. 197. & 198. Corbol. q loquitur in emphyteusi in tit. ex quib. caus. emph. iure priu. seu tit. de caus. priua. ab alie. in*
135 *requisito dño fact. lim. 32. p tot.* q. dicit ꝙ emphyteuta alienans inreq̃sito dño excusat͂ à cõmisso ꝑp consuetudinẽ, & alios ad hoc allegat, & eo.
136 mõ valet consuetudo, vt qs possit testari *Parif. cõs. 13. nu. 22. lib. 1. Piag. d. q. 11. n. 208. & n. 211.*
137 vbi dicit ꝙ licet feuda sint ex sui natura indiuisibilia adhuc stãte cõsuetudine diuidi poterũt & alios allegat, & rõ prædictorũ est, qa cũ totum

tũ ius feud. rũ sit fundatũ super cõsuetudine, & vsu *vt voluit Bart. in l. vt ius iurandi §. si liberi de operib. liber. c. & in l. de quib. vbi oẽs scribentes, & præcipuè Iaſ. n. 54. & 69.* ideo potius alia consuetudine q̃ iure scripto tollit *c. 1. qb. mod. feud. ammittuntur c. 1. de succeſ. feud. Guid. Pap. dec. 297. cũ*

139 *alijs quos allegat Decia. conſ. 3. n. 229. lib. 4. & consuetudo posterior derogat priori l. Mela §. sed si alimenta ff. de alimentis, & cib. legat. c. cũ de beneficio de prabẽd. in 6. Rom. in l. post dotẽ n. 37. ff. sol. mat. Serader. de feud. in 2. p. q. 1. principali sect. 10. n. 34.*

140 Alia pôt adduci rõ q̃a cõsuetudo pôt facere de phibitio pmiſſum, & e contra de permiſſo phibitũ *c. eum olim de cler. cõiug. c. superno de cognat. spiritu. Old. a l. conſ. 105. Crauett. conſ. 8. n. 6. Sera-*

141 *der. in tract. de feud. p. 10 s. & 9. n. 233.* & ad rem noſtrã redeundo dico q̃ isto casu sufficit q̃ cõsuetudo sit vnius familiæ namq; ea ſtante oẽs clerici eiusdẽ fami. iç admittuntur ad feudum *Spec. in tit. de feud. §. quoniã ver. 23. Card. Zabarel. conſ. 64. Campeg. inter conſ. Brun. conſ. 2. nu. 57. Io. Bap. Vincem. cõſ. 1. n. 8. inter cõſ. feud. diuerſ. Rim.*

142 *iun. conſ. 557. n. 24. lib. 5.* qđ procedit ẽt in feminis ex quo vna familia pôt inducere p consuetudinẽ vt feminæ ipsius familiæ succedant in feudis *Iaſ. in l. oẽs populi in 2. lect. n. 42. ff. de leg. & in l. si q̃s à filio §. fi. n. 4. ff. de leg. Curt. sen. conſ. 66. n. 15. Ruyn. cõſ. 38. n. 6. & cõſ. 40. n. 11. lib. 1. Hort. Vulte. in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 48. in fi. vbi alios allegat Curt. iun. in tract. de feud. in 1. p. 3. p. principalis n. 11. Scrader. in trac. de feud. p. 7. c. 4. nu. 54.*

143 vbi dicit q̃ hoc pcedit consentiẽte dño, & qđ hic consensus ex eo pſumit interueniſſe ex quo hæc consuetudo fuit diuturna *arg. l. filius familias C. de pet. hęred. & l. q in aliena, & ibi Bal. & Iaſ. ff. de acq. hæ. Iaſ. in l. stiendũ ff. de verb. oblig. & in l. quæ dotis n. 85. ff. sol. matr. Decia. d. conſ. 3. n. 228. & 232. lib. 4. vbi multos allegat Bologn. in l. oẽs populi n. 57. & 58. ff. de iuſt. & iur. Neuizz. cõſ. 53. n. 10. Bero. conſ. 47. n. 1. 4. lib. 1. Dec. conſ. 269. nu. 8. Clar. in §. feudũ q. 73. ve ſ. sed qđ si ad fit Pariſ. cõſ. 21. n. 13. lib. 1. Rim. iun. conſ. 557. nu. 24. Intrig. de*

144 *feud. cent. 1. q. 28. n. 53.* & quod vna familia posſit inducere consuetudinẽ circa modũ succedẽdi in eius bonis, & præcipuè feudalibus dixerunt Tiraq. *de iure primog. q. 16. nu. 4. Guid. Pap. conſ. 131. Rui. conſ. 34. n. 4. lib. 1. Pancir. conſ. 111. n. 16. Rauſuer. conſ 3 n. 42. lib. 1. Piag. de consuet. q. 21. n. 585. & 586. & seq. Decia. d. nu. 228. & 232. Io. Aloiſ. de Leo in l. iuſtũ eſt n. 16. C. de edend.* vbi loquit̃ in familia Gonzaga, & multos alios allegat, sicẽt vna familia pôt inducere consuetudinẽ circa modũ teſtandi *Ang. in l. teſtamẽti fa-*

145 *ctio ff. de teſtam. Barba. inter conſ. Curt. sen. conſ. 67. col. 15. in fi. Iaſ. cõſ. 46. n. 3. lib. 1. & in rep. l. oẽs populi n. 42. ff. de iuſt. & iur. Soc. iun. cõſ. 65. n. 34. lib. 1. & conſ. 62. n. 2. lib. 2. Boer. dec. 155. n. 29. Menoc. conſ. 2. n. 282. lib. 1.* vbi loquit̃ incerta cõsuetudine existente in familia Illuſtrissima Carretto-

146 rum ex cuius ſtipite in Regno habemus Illuſtriſs. Comitẽ Racalmuti vt refert Sanſouinus in eiusdẽ familiæ historia *Piag. in d. tract. q. 11. n. 583.* & in casu isto consuetudo succedẽdi inducit si p duas vices fuit obseruatũ, & mulier vel clericus vel alius ad feudũ vel succedendũ fuit admiſſus *ita Pancir. d. conſ. 111. n. 16. Ruy. cõſ. 34. n. 4. li. 1. Burſ. cõſ. 28. n. 39. Meno. cõſ. 906. n. 46*

147 Et eſt regulare q̃ consuetudo inducit per binum actũ, *dixerũt gl. in c. venerabilem in verb. ex succeſſione de elect. Barz. dec. 98. n. 13. Burſat. cõſ. 38 n. 15. Franc. Guerra in cõſ. suo vnico decisiuo in 4. n. 181. Apõte cõſ. 54 n. 14. Menoch. cõſ. 81. n. 2. Bal. in l. 3. nu. 5. C. de episc. audient. Franc. de Leonar. in in pract. c. 12. n. 31. Io. de Amic. conſ. 43. nu. 9. & conſ. 143. nu. 35. lib. 1. Simon de Pret. conſ. 170. n. 4. Burſat. conſ. 50. nu. 26. idem Simon de Pret. conſ. 114. n. 37. lib. 2. D. Maſtr. dec. 137. n. 24.*

148 Et in iſtis casibus dẽt attẽdi consuetudo loci vbi feudũ eſt sitũ, & nõ loci vbi lis vẽtilatur *Pariſ. conſ. 21. n. 14. & conſ. 13. n. 18. lib. 1. Piag. in tract. de consuet. q. 9 n. 59. Maſtr. il. dec. 112. n. 42 Caroc. de locat. in tit. de mereed. consuetudinar. nu. 2. Caſſan. in consuet. Burgun. rub. 4. §. 1. verſ. ponatur q̃ Burg. n. 1. f. 526. Pedamont. dec. 114. nu. 5. Grat. reſp. 2. n. 64. lib. 1. Clar. in §. feudũ q. 31. in fi. Burſa. conſ. 30. n. 35. lib. 1. Alex. conſ. 173. n. 4. verſ. rurſus Rim. sen. cõſ. 374. n. 1. cũ multis alijs quos allegat*

149 *Bartius dec. 96. n. 6.* & iſta consuetudo eſt pbanda ab eo q̃ se fundat super illa *Bar. Bal. & alij in l. de q̃bus ff. de leg. Alex. conſ. 173. n. 4. verſ. rurſus lib. 1. Natt. conſ. 332. n. 6. lib. 2. Grat. conſ. 100. nu. 28. lib. 1. Lud. Sacc. conſ. 100. n. 92. Fachin. conſ. 15. n. 72. Rim. sen. conſ. 374. n. 1. cũ multis alijs quos allegat Barz. d. dec. 96. n. 6.* Qũo aũt, & p quos te-

150 ſtes pbeĩ consuetudo ponit Cala *de mõ articul. & prob. gl. 1. n. 73. Maſtrill. dec. 121. n. 27. cũ seq.*

151 Limitatur 7. vt dictus quartus effectus hẽat tãtũ locũ in feudo vero, & pprio recto, & simplici p quo debet, & præſtat seruitiũ personale secus in feudo improprio, & cõditionato p quo debeĩ seruitium reale, q̃a à tali feudo clericus non excludit̃ p p clericatũ *Iſer. in c. 1. §. q̃ clericus in fi. in ver. vbicunq; n. 6. si de feud. content. sit inter dom. Abb. in c. in pſentia n. 69. de prob. & ibi ẽt Fel. n. 2056 teſtatur de com. opi. & Dec. n. 84. Affl. super conſt. lib. 2. rub. 3. n. 4. car. mihi 90. Rim. iun. cõſ. 196. n. 8. lib. 7. Maſtrill. in add. ad Petr. de Greg. in tract. de conceſſ. feud. par. 4. q. 7. nu. 12. in lit. O, Intrigliol. in tract. de feud. cent. 1. q. 30. nu. 10. & cent. 2. art. 1. n. 163. idem Intrigl. cent. 1. gl. 9. 25. nu. 13. & cent. 2. nu. 195. 196. & 197. cum pluri. seq. & nu. 293. 294. & 295. Bãbac. in c. 1. §. qui clericus nu. 135. vbi teſtatur de com. opi. Siluan. conſ. 3. n. 54. & 55. Brun. conſ. 16. nu. 5. Oſaſc. dec. 27. nu. 7. vbi alios allegat Curt. iun. in tract. de feud. in 3. p. 2. par. princ. nu. 24. cart. mihi 184. Io. Scrader. in*

epitom.feud. in tit. de success. masc. descēd.n.24.car. mihi 490. Borell.cons.40.n.19. Panciroll.cons.111. n.4. vbi multos alios allegat, & asserit q̄ hæc est cō. opi. Bologn.cons.5.n.14. Maccab.cons.13.nu.16. & 17. Menoc. in tract. de arbit.cas.231.n.8. & in add. ibi nu.50. & 51. & vtrobiq; alios allegat Minad. in const. in aliquibus in verb. filiorū n.17. in tit. de success. fil.comit. vel Baron. vbi dicit q̄ ista limitatio non admittit in Regno Neapolis licet ꝑ seruitio sēper soleat pstari adoha *Duen.reg.103.limi. 1. Bursat.cons.199.n.4.lib.2. Rol.cons.27.n.41.lib. 4. & cons.23.n.5. & 13.lib.1. Mart.Vran.cons.9. n.30.vers.secundo infertur lib.1. Natt.cōs.600.nu. 1. & 3.lib.3. Cæsal.cōs.641.n.30. & 31.32. & 33. lib.5. & cons.515.n.11. & 20.lib.2. & cons.1.n.23 li.1. Clar.in §.feudū q.78.n.1. & 4. Ias.cons.117.n. 2.lib.4. Ruy.cons.18.n.17.lib.1. & cons.142.n.2. Rim. iun.cons.557.n.10.lib.5. Crot.cons.399.n.4. lib.3. Maccabr.cons.23.n.34. Paris.cons.4.n.13. & cons.12.n.20. & seq.lib.1. Visimbet. cons.55.n.22 lib.2. ubi multos alios allegat Bal.in auth.nisi rogati C.ad Trebel. & in l.q̄sq̄s C.de episcop. & cler. Sal.in auth.ingressi C.de episc. & cler. Alex.cons.10.nu.8. lib.5. qui dicit istā esse com.op. Cānet. in repet.c. volētes in §.seu sect.incip.sed operæ ptiū n.2.car. mihi 184. Neuiz.cons.30.n.4. Mozz.in tract.de feud. in rub.ex q̄bus caus.feud.ammitt.nu.14. Cassan. super consuet. Burgund.rub.3.§.5.in verb.exceptæ les religieux.n.14.in 2.lim.car.mihi 454. Sōsbech.in trac. de feud.p.12.n.148. Aiosental.in eo.tract.c.7.cōcl. 79. Ludo. Mol.in tract. de Hispa.primog. lib.1.c.13. n.84. Graff.in com.opi.lib.2.c.2.q.9. qui asserit istā esse com.opi.* & parimodo in feudo prędicto non habēti ꝓpriā naturā feudi succedit ēt femina, *Bal.in c.1.in verb.libellariæ nu. 3. de pace constant. Alex.cōs.126.n.3.lib.1. Io. Tho de Marin.in trac. de genere, & qual.feud.in rub.de feud.condōne n.11. & in rub. de feud.fem.n.20. Roma.cons.367.n.12. Menoc.cons.65.n.16. q̄ dicit q̄ hæc est magis, & verissima sniā Dec.cons.269.n.6. Paris.cons.4.n.14. & cons.12.n.2 t.lib.1. Curt.iun. in tract. de feud. in 1.p.3.p.princ.n.8. Ias.cons.63.lib.1. & cons.117.n. 2.lib.4. Rol.cons.23.n.11. & 12.lib.1. Duenn.reg. 109.lim.9. Ruin.cons.24.n.7.lib.1. Albert. Brun. cons.41.n.4. Grat.cons.9.n.154.li.1. Gozzad.cōs.8 n.16. & cons.56.n.17. Siluan.cons.42.n.6. quos allegat Scrader in trac.de feud.p.7.c.4.n.56. & ultra pdictos idē dixerunt Caph.cons.1.n.27. lib.1. Bologniet.cons.5.n.13. Intrigl.d.cēt.1.q.25.n.13. & cēt. 2.art.2.n.196. cū plur.seq. vbi alios allegat, & test.*

153 *de com.opin.* & rō pdictæ limitationis est qa cōsuetudines feudorum excludētes clericos sunt exorbitātes, cū per clericatū non ammittatur ius succedendi, *vt dicā lim.13.inf. hoc eod. effectu,* ideo strictè in feudo vero, & ꝓprio qd est simpliciter feudū intelligi dēnt, non aūt in feudo condictionato, & s̄m quid habentē mixtā naturā alterius contractus, *Bal.in l.1.C. de success.*

edict. Soc.cons.252.n.19.lib.2. Bābac.in c.1.§ q cle ricus n.98 & 99. si de feud.defunct.cōtēt. Maccabr. cons.23.n.114.117.118. & 119. vbi dicit q̄ dēt intelligi de feudo vero, & ꝓprio, & non secundū qd Capha.tenſ.1.n.26.lib.1. & cons.151.n.37. lib.2. & n.38. Curt.in tract. de feud.in 6.q.3.p.n.32. & 33.

154 & est regulare q̄ quælibet dispositio exorbitās loquens in casu simplici non extendit ad casū mixtū *l.si ita scriptū cū ibi not.ff.de liber.et posthu. l.2.in prin.ff.de verb.oblig. Caph.pcit.cōs.n.38. Cepol.cons.66.n 8. Alex.cons 82.n.17.lib.3. & cons. 14.n.4.lib.5. & in l.si dignū ff.ad l.Falcid. Paul.de Castr.cons.378.col.1.lib.1. Ias.in l.2.num.8.ff. de verb. oblig. Paris.cons 108.nu.37.lib.3.*

155 Ampliat hæc limitatio vt ꝓcedat ēt in monasterio q̄ saltim durante vita monachi poterit retinere feudū pro quo debēt reale seruitiū *Bal. & alij in d. §.q clericus DD.in c. in p̄sentia de ꝓbat. & in auth.ingressi C.de sacros.eccl. & pcipuē Ias. n.35. Barbat.cons.13.n.14.lib.1 Franc.Cald.in rep. l.si curatorē habēs, in verb. implorare in integrū restitutionē n.32. vers.quo argumēto de in integr. rest.*

156 Sublimitatur mō prædicta limitatio qn̄ in inuestitura pter seruitiū reale vassallus pstaret iurā fidelitatis s̄m formā antiquę, & nouæ fidelitatis, qa tunc ēt censet promissū seruitiū militare, & personale qd clericus, & quis alius religiosus pstare non potest *Affl. in tit.de mil. vassall.q arm. bell.depos.col.4.in fi. vers. hoc verum intelligo, & dec.320.n.9. Dec.cons.193.n.5. ver.nō obstat q̄ dato Caph. cōs.151.n.8.lib.2.* vbi dicit q̄ iurā fidelitatis est pricipale, & annua pstatio est qd accessoriū *d Valle cōs.21.n.35. & seq.lib. 1. & cons.90.n.44. & cōs.41.n.29 lib.4. Brun.cōs. 41.n.4. Gozz. cons.26.n.31. & seq. Natt.cons.600. n.15. & seq.lib.3. Alex.cōs.6.n.11. vers. pterea dominus Osasc.dec.27.n.9. Maccabr.cons.23.n.47.* &

157 hoc idē dicimus in fęmina q̄ licet admittat ad feudū ꝓ quo præstat seruitium reale si tñ esset obligata ad prestandum iurā fidelitatis vltra seruitiū reale tunc minime admittitur ad feudum *ita dicunt quasi oēs supra proximè citati, & vltra eos idē dixit Scrader in tract. de feud.p.7.c.4.*

158 *n.57.* & rō est qa vbi fidelitas ꝓmittit, & vltra fidelitatem promittit pēsio tunc non dr̄ datū pp pensionē sed ea pensio est quasi cā impulsiua *Alex.cons.6.n.11.lib.5. Dec.d cons.139.n.3. Fel.in c. in p̄sentia nu.48. vers. postea subdit de probat. Osasc.d.dec.27.nu.10. Maccabr. præcit.cōs.23.*

159 *nu.42. & seq.* qui dicit q̄ isto casu vassallus cessans a solutione non priuabitur iure suo quia feudum nō videtur datū propter pensionem, *allegat Aluarot. in cap.1.§. sed nec alia, quæ fuerit causa ammitt. benefi. Ias. in prælud. feud. nu.*

160 *20. Albert. Brun. cons.41. in 1. & 2. dub.* Et intelligas, vt tunc demum dicatur præstari seruitium reale pro feudo quando id quod præstatur est quid magnū secus si esset aliquid minimū

nimum quia tunc diceretur illud præstari ob recognitionẽ,& non ob commodum pecuniarium *ita Alex.cõs.9.n.3.vol.3.& cõs.5.in princ. vol.5.Dec.in Auth.qui rem nu.7.C.de sacros.eccl. Clar.in §.feudum q.51.Ias.in prælud.feud.n.64.&*

161 *seq.Pancirol.cons.111.nu.3.* vbi loquit̃ in feudo pro quo præstatur capitellum seu capilletum accipitis. Et licet qñq; dominus feudi exegerit seruitium reale prout est adoha non ppea clericus ad tale feudum admitti debet quia hoc non est perpetuum ex quo dominus feudi ad suum libitũ põt eligere an velit seruitium personale an vero adoham, *Affl.dec.320.nu.9.Minad.in const.in aliquib.in verb.filiorum n.17.& de success.fil.Comit.vel Baron.* & qñ feudum dicat̃

162 rectum,& proprium vel improprium ponunt *Scrader p.2.c.3.n.2.& c.4 n.59.& per tot. Uran. cons.9.n.11.Cefal.cons.1.n.22.lib.1.& cons.151. n.12.lib.2.Bursat.consil.4.n.10.& 16.Paris.cons. 1.n.2.lib.1.& cons.4.n.13.& 14.lib.1.& cõs.23. n.4.& nu.39.lib.1.Intrigl.cent.1.q.9.per tot.vbi per 309.numeros examinat materiam istam.*

163 Et pro complemento huius limitationis nõ puto ommittẽdũ quòd qñ feudum dat̃ pro annuo redditu magis censet̃ contractus censualis quàm feudalis *Curt.iun.de feud.p.1.q.6.nu.8. Alex.cons.136.col.2.vers.sed præmissis lib.1.* vbi dicit quod recipiens rem in feudum ꝑ annua præstatione non tenet̃ præstare iurm̃ fidelitatis *Arosental.in trac.de feud.c.2.cõcl.37.in add.in verb.seruitia Intrigl.d.cent.1.q.10.nu.13.& 14.*

164 Limitatur 8. vt prędictus quartus effectus non procedat nec locum habeat in clerico, qui ex dispẽsatione Principis laici dñi feudi habilitatus ad fuit feudũ ex quo Princeps laicus põt dispensare vt clericus succedat in feudis ẽt in præiudicium agnatorum, & aliorũ venientiũ ab intestato *Cassan.super consuet.Burgund.rub.3. §.5.vers.excepta les religiux n.7.car.mihi 452.Crauett.cons.445.n.1.Bero.cons.16.n.16.lib.1.Tapp. in repet.Auth.ingressi in verb.sua c.14.n.38.in fi. Rim.iun.cons.796.n.10.& 11.lib.7.Fel.in c.quæ in ecclesiarum n.32.de const.Alex.cons.216.col.5. lib.2.Cefal.cons.641.n.40.41.& 42.lib.5.Neutz. cons.30.n.1.Menoch.cons.181.n.68.Maccabr.qui articulum latè examinat.cons.23.n.180.cum plur. seq.& n.156.ẽt cum plur.seq.Franc.Cald.in repet.l. si curatorẽ habens in verb.implorare in integr.restitutione n.32.vers.cæterarum de in integr.rest.*

165 Et idem ẽt dicimus in fæmina, quæ ex dispositione dñi feudi poterit ad feudum admitti ẽt in præiudiciũ agnatorũ, qbus ius fuisset spe quæsitum *Goz.cons.8.n.11.38.& 52.& per tot.Hier.Garz.in tract.de fem.recipiend.ad feud. success.lim.28.Dec.cons.390.n.14.vers.4.illa regula Paris.cons.4.n.42.lib.1.* vbi dicit ꝙ Princeps pp bene merita patris põt excludere agnatos à successione feudi,& inuestire, fæminam non vocatam ex tenore inuestituræ ẽt agnatis non

166 citatis,neq; auditis *Curt.iun.cons.1.n.23.Menoc. con.29.n.35.* qui dicit hoc non ꝓcedere vbi femina ex pacto expresso posito in inuestitura excluderet̃ à successione feudi *Grat.cons.4.nu. 75.lib.1.Affl.in c.& quia n.42.vers.secũdo, de ijs qui feud.dari possunt Bursat.cõs.410.n.3.lib.4.Peregr.cons.4.n.23.lib.1.Intrigl.de feud.cent.2.art. 2.n.346.cum plur.seq.vbi multa circa hanc conclusionem scribit Curt.iun.in tract.de feud.in 3.p.q.1. Lud.Mol.in tract.de Hisp.primog.lib.1.c.8.nu.29.*

167 vbi loquit̃ in maioratu, & multos alios allegat sic ẽt Princeps põt legitimare filium in præiudicium venientium ab intestato, & illis præiudicare, non solũ in iure, q̃rendo, verũ ẽt in iure q̃sito, *Bart.in l.Gallus,§.& quid si tantum n.14.in fi.ff.de liber.& posthum.& ibi ẽt Ias.n.143.vbi asserit hãc esse com.opi.Alex.cons.2.n.45.46.& 47. lib.1.Dec.cons.269.nu.10.vers.imò quòd plus est,*

168 vbi dicit ꝙ põt illegitimũ legitimare ẽt hæreditate adita peruenientes ab intestato, *Paul.de Cast.cons.34.n.5.vers.sed per regu.traditur lib.2. Soc.cons.120.n.6.lib.3.Boer.dec.223.Fel.in c.quæ in ecclesiarum n.70.de constit.Paris.cons.10.n.122. lib.2.& cons.8.n.12.& 18.eo.lib.& cons.1.n.64. & seq.lib.1.Curt.iun.cons.1.nu.21.& seq.Soc.iun. cons.76.n.132.lib.1.Dec.cons.390.nu.10.& 11. Grat.cons.9.n.196.& seq.lib.1.Alber.Brun.cons. 1.n.31.& cõs.115.n.5.inter cõs.feud.diuers.Hier. Pappon.cons.1.n.68.lib.1.Molin.in d.tract.de primog.Hispan.lib.2.c.7.n.19.Rim.iun.cons.796.n. 33.lib.3.Goz.cons.92.num.21.*

169 Et quòd Princeps possit legitimàre illegitimum ẽt ad hæreditatem, quæ reperit̃ adita per hæredes legitimos, *tradit Rip.cons.10.Paul.de Castr.cons.178.col.2.lib.1.Alex.cons.2.nu.14. vers.Princeps potest lib.1.& cons.221.lib.2.Gozad.cons.26.n.56.& cons.85.n.1.* quòd procedit etiã si filius legitimatus esset spurius, *Ias.in d.l. Gall.§.& quid si tantum ff.de lib.& posthum.* sed circa conclusionem qñ hæreditas est adita contrarium defendit per diuersas rationes, & Doctores, & habetur ibi n.30.cum plur.sequen.& ad rem redeundo, dico, quòd est regulare vt Princeps possit habilitare personã alias inhabilem ad succedendum in feudis cum sua posteritate ẽt exclusis agnatis, & alijs, qũibus cõpetebat ius, succedẽdi, *gl.Iacob.de Beluis Andr. de Isern.Bald.& Feudistæ oẽs in c.1.§.naturales in tit.si de feud.defunct.fuer.controu.Paris.cons.10.n.*

173 *2.lib.2.* vbi adducit rationem.s.quia successiones feudales sunt de iure positiuo, iõ per Principẽ ad libitum tolli possunt, *Curt.iun.cons.157. n.10.& in tract.de feud.in 3.p.n.39.Alciat.cons. 10.n.1.lib.3.Gozzad.cons.9.n.4.cum multis alijs quos congerit Marc.Ant.Pelegr.cons.4.n.22.circa*

174 *medium lib.1.quibus addo Molin.de primog.Hispa. lib.1.c.8.n.28.* qui loquitur in maioratu, & dicit

cit ꝙ Princeps de plenitudine ptãtis pōt subſtō nes,ac vocationes maioratuū mutare ī præiudicium ſucceſſorum,& ordines ſucceſſionū altetare,& iuri ſuccedendi,in ſpe exiſtēti,& nōdum quæſito,& quęrendo ēt ſine cauſa præiudicare,& quod hęc opinio eſt de iure verior q̄uis contraria ſit equior, *& iterū lib.4.c.3.n.10.*

175 Et vna ex rōnib.(q̄ puto principaliorem in caſu nrō) ex quib. mouent̄ DD. ad dicendum ꝙ princeps pōt diſpēſare, vt clericus ſuccedat in feudis in præiudicium agnatorum venientium ab inteſtato,eſt quia ex tali diſpenſatione modice lęderent̄, eum ſolum durante vita ipſius clerici duret,diſpenſatio,imo dicit *Rim. iun.conſ.796.n.10.& 11.lib.7.* ꝙ tunc Princeps

176 non tollit ius tertio , ſed tantum illud differt, vt eſt vulgare , illud ꝙ differtur non auferr̄, & qñ læſio eſt modica non eſt dubiū ꝙ princeps pōt lædere ius tertij ēt ſine cā,*gl.ſi.in verb. incōmodo in l.ſed cum ab hærede ff.ad Trebel.Io.de Platea,& Iacob.Rebuff.in l. prædia de locat. prædio ciuil.lib.10.Iaſ.in l.ſi.n.24.ff.de conſt.Princip.Innoc.in c.debitores de iureiur.Bal.conſ.333.nu.2.lib.1.Campegg.cōſ.2.n.40.inter conſ.Brun. Gozz. cōſ. 14.n.20.Maccabr.conſ.23.n.303.& 304.* hinc

177 eſt,ꝙ Princeps inſufflant ſpirirum vitæ inſtantiæ peremptæ,*Affl.in c.1.n. 96. quæ ſunt regalia Ang.in l.ſi tempora C. de tempt. appell. Gram.dec. 103.n.113.Pariſ.de Put.in trat.de ſindicat.in verb. ſnia §.reſtat n.5.Capit.dec.165.Rol. a Vall. cōſ.4.*

178 *n.12.lib.3.Surd.conſ.199.n.23.lib.2.* ſic ēt Princeps donationi perfectæ pōt cōditionem adijcere,& qualitatem apponere, *l. qui feudum C.de*

179 *om.agro deſert.* vbi hoc notant.*ſcribēt omnes, Ann. alleg.69.n.1.t.lib.1.*& eodem modo poterit tol-

180 lere domino prędij in quo eſt facta alluuio vtilitatem quæ ex alluuione fuit delata, *Lud. Marot.conſ.10.n.11.lib.1.* ita ēt poteſt debitoribus cōcedere dilationem ad ſoluendū, *l.2.C.de precib.Imperat.offen.Lancellot. Corrad. in templo omnium iud.lib.1.c.1.§.4.in tit.de Imper. verſ.debitoribus dilationem indulget n.1.Muſcatell in pract.4. in gloſ.in verb.petendo n.13.Roland. a Vall.conſil. 4.num.57.lib. 3.& dixi in meo tract. de exceptio except. 32. numer. 12.*

181 Secūda ratio ex qua mouet̄ Maccabr.*d.conſ. 23.n.258.* ad dicendum quòd Princeps pōt diſpenſare eum clerico vt poſſit ſuccedere in feudis in præiudicium venientium ab inteſtato, eſt quia in bonis feudalibus, & emphyteucis,

182 emphyteuta,& feudatarius ſolum dr̄ acquirere ius vtilis domini , & illud ſolum permanet apud eum, *vt not.in c.1.§.rei autem de inueſtit. de re alien.fact.& vltra per eum allegatos idē dixerunt Lucas de Pena.in l.ſi.n.104.C.de locat. præd. ciuil. lib.10.Sonsbech.in trac.de feud.p.10.n.3.* quia vtile dominium eſt de iure ciuili, *Bart. in l. ex hoc*

183 *iure gent.col.2 & ibi etiam Iaſ.nu.4.& communiter ſcribentes ff.de iuſt.& de iur.Dec.cōſ.169.n.7. Gozad.conſ.8.n.39.& ſeq.Maccabr.d.cōſ.23.n.298.*

184 ideo tolli pōt à Principe ēt ſine cauſa ad libitū voluntatis,qa Princeps pōt qñ vult tollere ea q̄ ſunt introducta de iure poſitiuo,& ciuili, *Abb. in c.dilecti filij n.13.de except.Affl.dec.128.n.11. Grauett.conſ.266.n.1.& conſ.119.n.2.lib.1.Bal. in c.1.§.inter pares ver.ego alias dixi de leg.Corrad. gl.& Doct.in c.fi.in ſi contr. ius, & vtilit. publ. gl. & doct.in l.1.ff.de conſtit.Princip.gl.& doct.in c.quæ eccleſiarum mater.de conſtit. Pariſ. conſ. 1.nu.42. lib.4.Albert.Brun.cōſ.1.n.33.Curt.iun.cōſ. 110. n.31.Ceſal.conſ.28.n.72.lib.1.Abb.in c.ex literis de reſtit.in integr.Dec.conſil.390.nu. 10.& ſeq.& conſ.498.n.24.Oſaſc.conſ.1.n.2.Pappon.conſ. 5. n.135.lib.1.Carol. Tapp. in repet. Auth. ingreſſi in ver.ſua c.14.nu.38.in ſi. C. de ſacroſ.eccl.Scrad.de*

185 *feud.p.10.ſeſſ.6.nu.85.& 86.* vbi dicit ꝙ Princeps oīa illa quæ ſunt iuris poſitiui pro ſuo arbitrio tollere mutare,& abrogare pōt,& in talibus mutandis voluntas Principis ꝓ cauſa habet̄,& in ſpecie ꝙ Princeps poſſit tollere ius vri

186 lis dñij ſine cā *dixerūt Iaſ.conſ.227.col.6.in prīc. Gozz.conſ.9.n.45.& ſeq.* ſic ēt pōt Princeps diſponere vt antē q̄ ſpoliatus, reſtituat̄ cā poſſeſſorij,& petitorij ſimul cognoſcat̄, qa ꝙ ſpoliatus ante oīa reſtituat̄ eſt de iure poſitiuo, *l. ſi quis ad ſe fundum C.ad l. Iuliam de vi. Grauet. conſ. 074.n.7.lib.6.Neuiz.conſ.97.n. 12.in ſi. Peregr. conſ.2.n.16.lib.1.Pappon.conſ.5.n.136.lib.1.*

187 Et pari modo Princeps pōt tollere appellationem *Ma cheſ.in tract.de commiſſ.p.1.c.10.n. 13.car.mihi 100.Abb.in c.dilecti n. 14. de exceptio.* & ēt exceptiones alicui competentes pōt ſine cā tollere *l.qui equitate ff. de dol. mal.& met. excep.a Petra de poteſt.Princip.c.25.nu. 78. Portius Imolenſ.conſ.59.num.1.*

188 Et pōt diſponendo tollere modum,& ordinem iudiciarium ꝙ eſt ēt de iure poſitiuo , & multos alios caſus poſſem referre qb. Princeps

189 ex ſola voluntate poſſet diſponere , & tollere tamq̄ introductos de iure poſitiuo ēt ſine cā tollere pōt, *Alex.in l.ſicut §.ſi is pro quo ff. ꝙ qſq; iur. Affl.dec.391.n.4.Hortenſ.Caual.de Brach regio p.1.un. 33.& 164. Bartolom. Romul.de teſtat. præcept.bona extr.fam.alien.n. 228.*

190 Tertia rō ex qua deducitur ꝙ Princeps legitimè pōt diſpenſare vt clericus poſſit ſuccedere in feudis prout cæteri laici,eſt qa de iure ciuili clerici admittunt̄ ad ſuccedendū ſicut alij deſcendentes, nec per clericatum iura ſucceſſionis amittunt̄ vel ſunt mutata *l. Deo nobis C.de Epiſc.& cler.c.1.2.q. 3.c.fixum eadem cauſa q.5.c.quia nos,& c.relatum §. cæterum de teſtam. c.1.23.q.1.c.nulla vero de ſanctiſs.Epiſc.l.ſub cōdōne ff.de liber.& poſthum.Auth.præsbyter. C. de Epiſc.& cler.Dec.conſ.290.n.6.Maccabr.conſ.23.*

191 *n.21.& 140.* vbi dicit quod clericus habet iura

ſan-

sanguinis, & eo respectu non excludit à successione feudi, sed solum habet impedimentum seruiendi personaliter, *& n. 185. cum plur. seq. & n. 212. Barbat. in tract. de præstan. Card. lib. 1. q. 5. n. 8. in 13. to. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 77.* vbi dicit quod successio feudi non est contraria clericatui *Cefal. cons. 641. n. 19. lib. 5. & cons. 151. nu. 35. lib. 2.* qui dicit quod clerici sunt ita successionis capaces prout laici, & n. 36. dicit quod successio clericatui non repugnat *Cassan. super consuet. Burgun. rub. 3. §. 5. in verb. exceptæ les religiux nu. 8. car. mihi 452.* vbi dicit quod per clericatū non tollit suitas *Baubac. in c. 1. §. qui clericus n. 95. si de feud. defunct. content. sit Menoch. cons. 181. nu. 65. lib. 2.* qui dicit quod clericus succedit æqualiter cū alijs, & quod gnālis dispōsit. c. 1. §. & qa vidimus q feud. dare poss. quo disponit quod masculi succedant in feudo, clericos vr̄ comprehendere, & quod ista conclusio clarius vr̄ probari *in c. 1. §. fi. de cap. it. Corrad.* ideo cū ex quadā specialitate à iure feudorū introducta videant exclusi debent de facili posse habilitari, & reddi ei ad antiquū ius in quo erāt, & sunt habiles qa res de facili reuertit ad suā naturā ēt in præiuditiū tertii, & tale præiudiciū non est considerabile *ita Maccabr. d. cons. 23. n. 208. & 309. allegat gl. in l. si vnus §. pactus ne peteret in verb. redditus ff. de pact. & c. ab exordio 35. dist. & notatur in c. statutū in verb. numerandū de præbend. in 6. Ruy. cons. 11. n. 4. vol. 5. & vltra per eū allegatos idē dixerunt Mandell. Alb. cons. 750. n. 25. Ceph. cōs. 641. n. 44. lib. 5.* qui dicit quod vbicūque concedit alicui priuilegiū per quod reducitur ad illud ius quod antiquitus sibi cōpetebat nā si hoc resultaret ad damnum alterius tamen illi qui damnum sentit conqueri non potest quòd ius suum lædatur.

Quarta est ratio qa si Princeps pōt ad suum libitum tollere feudum, & illud à posse vassalli reuocare, ipsumq́ue vassallum eo priuare *vt ait Aluar. in c. fi. col. pen. qui feud. dare poss. & in c. 1. in princ. col. 2. in fi. de natur. feud. Bal. cons. 333. & cons. 327. col. 2. & cons. seq. lib. 1. & in l. qui se patris n. 13. C. vnde liber. Dec. cons. 498. nu. 24. Brun. cons. 1. col. 7. Gozzad. cōs. 4. n. 23. Boss. in trac. crim. in tit. de Princip. n. 22. Aug. in l. Antiochesium ff. de priuileg. creditor. Maccab. cons. 23. n. 284. & 314. Bim. cōs. 106. n. 55. lib. 2. Pernus cōs. 16. n. 3. Hier. Pappon. cons. 1. n. 69. lib. 1. Peregr. cons. 4. n. 21.* & rō est quia cum feudum sit gratia siue priuilegium *vt ait Bal. & alij cō. in prælud. feud. Alex. in l. Gall. §. instituēs C. de liber. & posth. Ruyn. cōs. 20. n. 6. & cons. 84. n. 7. vol. 1. Maccabr. d. cōs. 23. n. 318.* sequit sine dubio qd Princeps potest reuocare, & tollere suū priuilegiū et sine cā *Bald. in d. l. qui se patris n. 13. C. vnde liberi, & habetur in c. monit de iud. Dec. in c. quæ In ecclesiarum n. 37. de constit. vbi ēt Fel. n. 48. Paul. de Castr. cons. 200. in fi. vol. 2. l. qui fundos, & ibi oēs scribēt. C. de omni agro desert. lib. 10. Rom. cons. 98. Alex. cons. 2. n. 59. lib. 1. Couar. in lib. 3. variar. resolut. c. 6. nu. 1. Burg. de Piazz. in proem. ll. Taur. n. 325. Maccabr. d. cons. 23. n. 317. Pappon. d. cons. 1. n. 69. lib. 1. gl. in c. decet, de reg. iur. in 6. Crauet. in trac. de antiq. temp. in sect. seu §. circa primā partem n. 54. & seq. vbi alios allegat.* Ideo si pōt (vt dictum est) feudū ab ipso vassallo ēt sine cā tollere multo magis poterit ipsius feudi naturā aliquantem⁹ alterare, vel ius succedendi differre, qa cui cōcedit id quod est maius censet concessum id quod est minus *l. nec in ea §. ius occidendi ff. ad l. Iul. de adult. c. cui licet vbi Dyn. de reg. iur. in 6. gl. in c. cū de electis vers. multo fortius de elect. c. inquiescamus in verb. periculū 42. dist. Pancir. cons. 116. n. 41. Martianen. cons. 45. n. 17. Menoch. cons. 306. n. 17. lib. 4.* vbi ex hac rōne infert quod si filius est legitimatus cū clausula vt possit succedere vnà cum alijs filijs legitimis, multo magis potest succedere ex trāsuersalib. qb. non est ita debita successio decedentis trāsuersalis sicut filijs, & descēdētibus, *vt satis ad propositū dixit Bart. in d. §. ius occidēdi,* hoc est quod si alicui est permissū occidere multo magis erit pmissum vulnerare, & nihilominus loqtur in materia odiosa, & Pancir. eo. nu. 41. dicit quod si alicui est data facultas extirpādi certos arbores multo magis censet ei data facultas incidendi, & si qs cum eēt irregularis fuerit dispēsatus vt pmoueri possit ad ordines sacros multo magis censet dispensatus vt possit promoueri ad minores ordines *Anche. in clem. vni can. 19. de concess. præbend. But. in c. at si clerici §. de adulterijs de iud. Fel. in c. pterea col. fi. de offit. deleg. Abb. in c. ex parte il 3. de decim. Ias. in l. 1. n. 11. ff. de trāsact. & in l. si cā cognita C. eodē Carou. i c. cū qd p. 2. in 1. ampl. n. 5. de reg. iur. in 6. car. mihi 86.*

Quinta rō huius limitationis est qa clerici excludunt à successione feudi pp piudiciū iporū dn̄orū q à clericis nō poterunt seruitiū conseq. put à laicis non pp agnatos qbus nullū dētur seruitiū, & sic Princeps dispensās sibi soli piudicat, & nō agnatis *Panc. cons. 111. n. 17. Benet. cons. 82. n. 4. Menoc. cons. 181. n. 70. lib. 2. Intrig. in trac. de feud. cent. 2. art. 1. n. 215.* quo fit qd agnati contradicētes, & se opponentes clerico volenti succedere i feudo dn̄r se opponere d' iure tertij, & exceptio iuris tertij ēt quod sit exclusiua iuris agentis non pōt opponi qn̄ ille tertius no lit ea vti: *not. in c. 1. §. pterea qb. mod feud. ammit. Io. Bat. Vincep. (q loquitur in terminis) cons. 1. nu. 11. inter cons. feud. diuers.* at in casu nr̄o Princeps cui competebat ista exceptio inhabilitatis psonæ ad seruiendum si remittat talē exceptionem p suā dispensationē sequtur vt agnati non possint de tali dispensatione opponere, & aliqd contradicere, & vltra rōnes prædictas p cōfirmatione eiusdem octauæ limitationis primè conferunt quæ dixit Burgas. de Pazz. *in proem.*

hem. legum Tauri n. 325. & 47. prout eā refert Molin. in trac. de primoge. Hisp. lib. 4. c. 3. n. 10. scilicet qd Princeps pōt vincula leges ac cōdōnes primogeniorū ex Regia facultate in stitutorum mutare, & alterare; item facit q si filius primo genitus Comitis, vel Baronis, vel alterius feudatarij cōmisit crimen lesæ maiest. & ei in vita

209 patris Rex indulsit post mortem patris excluso secūdogenito admittit ad feudū qa tūc oīs macula vr̄ absterſa l. Imperialis C. de nupt. l. qd si ita ff. de ædil. edict. ita Iacobut. de Franc. in c. 1. §. & qa vidimus n. 52. de hijs qui feud. dare poss. cart. mihi 17. post dec. Vinc. de Frāch. item quia si nimis

210 angustiaret clericis facultas succedendi, & essent exclusi ab ista dispensatione, & per clericatū oīno, & penitus incapaces feudorū reputarent, & sic pœnā parerent, non est dubiū q multi atq; multi retraherent vita contēplatiua, & spirituali q esset contra tex. in §. sed, & hoc præsenti C. de sanctis. Episc. collat. 9. quod clarius, & expressius dixit Cassan. super consuet. Burgund. rub. 3. §. 5. vers. exceptæ les religinx n. 8. car. mihi 452.

211 Menoch. d. cons. 181. nu. 65. lib. 2. Ideo Principes vt hoīes facilius trahant ad vitā contemplatiuā dēnt esse faciles, & prōpti ad cōcedendū tales dispensationes qa prout alias dicimus q ex facilitate consequēdi gratiā hoīes facilius incitant ad delinquendū vt ait Bos. de remed. iustitiæ ex sola clem. princ. n. 41. c. vt fane §. respōdemus clem. 1. de offi. ord. c. est iniusta in fi. 23. q. 4. c. vt clericorū de vita, & honest. cler. Couar. lib. pract. q. c. 31. n. 7. ver. fit aūt Iul. Tatian. in trac. cui incumbit onus prob. lib. 2. c. 34. in add. in lit. D. Boss. in tract.

212 crim. tit. de remed. ex sola clem. princ. n. 41. ita parimodo ex facilitate consequendi talē dispensationē facilius inducunt ad clericatū nec in facienda ista gratia prout in legitimatione filij spurij requirit aliqua partis citatio Maccabr. cons. 23. n. 265. Dec. cons. 268. n. 13. Surd. cons. 1. n. 93. Gozad. cons. 6. n. 2. & 18. & cons. 29. n. 9. & cōs.

213 48. n. 3. & cons. 85. n. 6. & 12. & rō est qa citatio non requirit vbi citatus non pōt contradicere actui faciendo, argum. l. qui pōt ff. de reg. iur. & eorū q̄ not. in c. cū, de re iud. Maccabr. d. cons. 23. nu. 267. Gabr. comm. opi. tit. de cit. concl. 1. n. 348. Bell. cons. 28. n. 14. de Perus. 17. n. 11. Surd. cons. 1. n. 94. Marf. in rep. rub. C. de probat. n. 237. & in l. de vnoquoq; n. 237. & 240. de re iud. Io. Andr. in c. 2. n. 2. de operis noui nuntia. Cagn. in l. qui pōt de reg. iur. Natt. cons. 113. n. 1. Menoc. de arbi. q. 17. n. 15. nec qn̄ pars caret pbabili defēsione Bal. in l. vt vim col. 1. ff. de iust. & iur. Abb. in c. 1. col. 1. vers. concludo fit de cauf. poss. & propriet. Soc. cons. 87. n. fis inuestitura col. 12. vers. ex qbus patet q nulla lib. 3. Soc. iun. cons. 77. n. 110. lib. 1. & qū nullū ius competeret vel actū impedire non posset Io. Andr. in d. c. 2. n. 2. de oper. non. nuntiat. Cagnol. in l. q pōt de reg. iur. Natt. cons. 173. n. 10. Menoch. de arb. d. q. 17. n. 15. Surd. cons. 39. n. 20. Marsil. in l. de vnoquoq; n. 94. ff. de re ind. alia est rō quia in concessione priuilegij non est necessaria partis citatio, Bal. in l. nam, & ita Diuus col. 1. ff. de adopt. & in l. fin. C. quib. res iud non nocet Maccabr. cōs. præd. n. 266. Doct. in c. cū olim de re iud. Alex. in l. de vno quoq; ff. codē Goz. cons. 2. n. 7. & cons. 9. nu. 62.

214

215 Et aduertendū est q dn̄s feudi simpliciter inuestiens cleticū de feudo casu quo in ipso feudo succedere non pōt si non apparet expresse q voluit cum eo dispensare unūq censet tacite dispensasse in præiudiciū alterius vocati in inuestitura Maccabr. cons. 23. n. 330. cum plur. seq. & quasi per tot. Menoc. d. cons. 181. n. 85. cum mul-

216 tis seq. & rō est quia in dubio non præsumit q Princeps voluerit ius alterius ledere l. 2. §. si qd à Principe, & §. merito, ne qd ī loco publico gl. fi. in l. fi. vbi Bart. & Ias. C. si cōtra ius vel vtilit. publie. Bal. in l. 1. C. de consti. princ. Surd. cons. 42. nu. 20. Marchef. in trac. de commiss. p. 2. c. 3. n. 43. car. mihi 449. vbi dicit q hoc pcedit ēt si Princeps motu proprio rescriberet Pancir. cons. 12. nu. 12. vbi ēt dicit q imo, & si expressim iuri tertij se derogare dixerit Princeps intelligit de modica læsione Alb. Mand. cons. 128. n. 22. & ibi Addent. in

217 lit. D. & est regulare vt qlibet concessio à Principe facta censeat absq; præiudicio tertij l. 2. §. si qs à Principe ff. ne qd in loco publ. Scrad. de feud. p. 4. c. 1. nu. 31. Alciat. de præsump. reg. 3. præsum. 11. n. 4. Bim. cons. 106. n. 40. Boss. in tit. de princ. & priuil. eius n. 197. & 200. Dec. cons. 271. n. 1. Curt. iun. cons. 174. n. 21. Menoch. de præsump. lib. 2. præsump. 9. num. 5. Alb. cons. 562. nu. 14. Rol. à Vall. consil. 3. num. 133. & 140.

218 Et id qd dictum est de clerico in pñti limitatione procedit ēt in femina, & alio quo uis impfecto vt muto vel surdo Curt. iun. cons. 1. nu. 23. & in trac. de feud. p. 3. q. 1. Iacob. in inuest. feud. in verb. feminis cū multis alijs quos allegat Molin. in trac. de primog. Hispa. lib. 1. c. 8. nu. 29. & vltra ibi allegatos Bru. cons. 115. n. 5. inter cons. feud. Cesal. cons. 641. n. 41. lib. 5. Pappon. cons. 1. nu. 68. lib. 1.

219 Maccabr. cons. 23. n. 184. & hanc prædictā limitationem intelligo pcedere in dispensatione obtenta ante feudū apertum, & deuolutū secus si feudū iam fuisset deuolutum ad aliū exclusa, iā clerico, & in istis terminis loquuntur quasi oēs ponentes ipsā limitationem, ad quod

220 faciunt quæ ego dixi sup. hoc cod. eff. lim. 3. nu. 104. & seq. & vltra ibi dicta militat rō in feudo iam aperto, qa Princeus non pōt tollere, ius alteri quæsitum l. venditor §. si constat ff. com. præd. Vrban. Cranet. cons. 5. n. 5. & cons. 103. nu. 3. & cons. 241. n. 12. vers. aduertendū Soc iun. cōs. 77. n. 124. lib. 1. Menoc. de arbit. q. 48. n. 6. Scrad. de feud. p. 4. c. 1. n. 29. Marf. in l. de vnoquoq; nu. 19. ff. de re iud. Menoc. cons. 103. n. 68. lib. 1. Dec. cons. 410. nu. 22. Parif. cons. 87. n. 52. lib. 1. Affl. dec. 06. nu. 4. & de mag.

mag.comm.test. Gabr.in tit. de iur. quæsito non tolleñ. conclus.1.nu.1.vers.contrarium tamen, & nu.5. Burs.cons.345.nu.48. Hond.cons.8.n.4.lib.1.Rol. a Vall.cons.3.nu.159.lib.1.Peregr.cons.7.nu.27. lib.3.& cons.102.nu.35.lib.4.& hoc quia facilius potest partib. præiudicari in iure quærendo q̃ quæsito, Bart. & alij in l.qui Romæ §.Flauius ff. de verb.oblig.l.3.ff. de seru. exporta. Dec.cons.239. nu.5.ver.venio ad tertium cum multis alijs quos allegat Caph.cons.641.nu.46.lib.5. vltra q̃ in feudo iam aperto, & agnato deuoluto non militãt, & cessant multæ ex rationibus per me pro ipsa limitatione adductis, & ideo concludendo dico q̃ ipsa limitatio habet tantum locum in feudo nondum aperto, & deuoluto quidquid dixerit in casu suo Maccabr. d.cons.24.

223 Limitatur 9. dictus quartus effectus q̃ clericus non põt succedere in feudis, vt non procedat ex quadam equitate, vt si essent quatuor fratres, & vltimus fuisset factus clericus, & deinde oẽs fratres maiores decesserit sine herede quia tunc vltimus licet clericus admitteretur ad feudum, & posset seruire per substitutum licet secus si de rigore ita Bal.in c.1. circa finem de benef.fem. prout eum refert Intrigl.in tract. de feud. cent.2.art.1.n.176.& 177.vbi dicit q̃ ista limitatio nõ procedit qñ feudum fuisset sibi apertum quia tunc assumendo clericatum vr̃ feudum renunciare, & ideo ad illud reddire non potest allegat tex.in l.si quis iusiurãd.C.de reb.credit.l.si filius ff.de minor.l.quaritur §.si venditor ff. de adil.edict.l.postq̃ liti C.de pact.l.si emancip.C.de tur.& fact.ignoran.l.si aduersus C.de fide instrum. clemen. gratia de rescript.Clar.in §.feudum q.78.in vers.cæterum vbi dicit q̃ hæc est com.opin.Capic.in inuest.feud.in verb. feudatarij habiles vers. quantò in si.car.245.Ias.cons.17.n.14.vol.4.Annæ sing. 70.Caph.cons.1.n.42.lib.1.Paucir.cons.111.n.2. Menoc.cons.202.nu.125.lib.3.

225 Limitatur x. in sũmo Pontifice qui non excluditur à successione feudi, put cæteri clerici, Bal.cõs.275.n.8.& 9.lib.2.Curt.iun.in trac.feud. p.3 quemadmodũ mascul.desc.in feud. succed.n.38. prout p̃dictos allegatos allegat Intrigl.i trac.de feud. cẽt.2.art.1.n.198.vbi n.seq. ponit rõnes istius falsitatis prout facit et Bãbac.in c.1.§.q clericus n.152. & seq. q. ambo vltimi nihilominus cõcludunt q̃ opinio cõtraria est verior, put veriorẽ ego et reputo quã vltimã opinione tenuerunt et Bal. in auth.nisi rogati n.35.C.ad Trebell.& d.cõs.275. nu.9.vers.sed certè Papa, Menoc.in trac.de arbit. in add.ad casũ 23 n.45.& cõs.202.n.127.lib.3.Bar bat.in tract. de præstat. Card.p.1.q.5.nu.21.in 13. co.tract.diuers.p.2.car.mihi 78.

227 Limitatur 11.qñ esset cautum in inuestitura, vt clerici possint in feudo succedere, Sõsbec. in tract.de feud.p.12.n.115.vers.fallit 3.per text. in c.1.§.præterea quid sit inuestitura, Vulteius in tract.de feud.lib.1.c.9.nu.67.vers.primus est cart. 470.Paris.in tract. de re integr.feud.c.131.num.8. Balzer.in c.1.§.ex hoc nu.13.de feud.fem. Tapp. in rep.auth.ingressi in verb. sua c.14.nu.49.C. de sacros.eccl. Intrigl. in tract. de feud. cent.2.art.1.nu. 227.quod etiam dicimus in femina, quæ licet excludatur à successione feudi nihilominus si per inuestituram hoc esset permissum ad feudum admitteretur, Boss.in tract. de feud. p.5.nu. 65.Mozz. in tract. de feud.rub.de ijs qui feud. dare poss.c.1.§.filia in tex. ibi vel nisi inuestita fuerint de feud.success.vbi Aluarott. col.1. vers. nota quod postquam, & c.1.quemadmodum feud.ad fil.pertin. vbi et Aluar.col.2.vers.nota q̃ dominus c.1.§. hoc aũt notandum de ijs qui feud. dare poss. Sonsbecb. in tract.de feud. p.6.num.17.Scrader. in eod.tract. de feud.p.7.c.4.nu.41.Intrigl. et in tract. de feud.art. 1.q.54.nu.76.& cent.2.art.2.nu.92.vbi dicit q̃ hæc conclusio procedat tam si feudum fuerit concessum pro se, & filijs masculis, & feminis quàm si pro se, & filijs masculis cum feminis, & iterum nu.95.dicit idem esse si pater, & filij & filiæ simul essent inuestiti, & nu.96.& 97.& idẽ esset si in inuestitura diceretur q̃ masculi pariter, & feminæ in feudo succedãt, vel quòd feudum fuit acceptum p̃ masculo simul cum femina namq; nihilominus supradictis casibus femina tãquam in inuestitura vocata admittitur ad succedendum, & rõ huius limitationis est illa vulgatis regula q̃ contractus ex conuentione legem accipiunt, l.1.§.si conuenerit ff.de posit.cũ similibus adductis, & allegatis per Ludou.Scrad.de feud.p.5.c.2.n.29.& p.2.c.4.nu. 28.Intrigl.in d.cent.1.q.10.nu.45.

230 Limitatur 12. prædictus quartus effectus quod clerici non succedãt in feudis, vt locum sibi non vendicet vbi seruitium, quod præstatur pro feudo esset tale quod posset præstari p̃ substitutum quia tunc clericus dicitur habilis. & admittitur ad tale feudum Salan auth. ingress. si nu.11.C.de sacros.eccl. Isern. in c.1.§. si quis decesserit nu.2.ver. idem si dignitas, si de feud. fuerit controuers.inter dom. Alex.cons.10.n.6.lib.5. Fel. in c.in p̃sentia n.74.ver.fallit tertio de probat. Curt. iun.in trac.de feud.in 3.p.prin.in 2.reg.n.26.Bruni cons.16.n.2.& cons.117.n.207.Affl.dec.320.nu. 3.& 4.Capit.dec.16.Siluan.cons.3.nu.58.Crauetta cons.303.n.7.lib.2.Duenas regul.103.in 4.lim.Molin.in tract.de primogen.Hisp.a.c.13.n.76.Cann.in extrauagan.volentes in §.seu sect. incip. sed opere pratiũ n.4.car.mihi 185.Io.Tho. de Marin.in trac. de feud.tit.ul.2.de feud.ex pacto, & pronũ. antiquo n.144.Melchior.Paleaz.in tract. de maiorat. p.2. q.23.n.23.Natt.cons.600.n.32.Harman.Pistor.in quæst.feud. par.3.lib.2.q.33.nu.29. omnes congerit Menoch.in tract. de arbit. in add. ad casum 23 in num.56. vltra prædictos idem dixerunt Intrigl. in tract. de feud.cent.2.art.1.nu.199.& 178.Bãbac.

in c. 1. §. qui clericus nu. 95. ver. idem quando seruitium vbi alios allegat, Vulteius in tractat. de feud. lib. 1. c. 9. nu. 67. vers. quartus casus car. mihi 471. 231 qui dicit hanc fallentiā procedere non solū si expresse sit permissū seruire per substitutū sed ēt si dn̄s non contradicit aut ille cuius interest Rub. cons. 80. in fi. Neuiz. cons. 30. n. 1. idē Menoch. cons. 54. n. 1. & 10. lib. 1. & cons. 181. nu. 67. lib. 2. cons. 202. n. 124. & 125. & 126. lib. 3. & cōs. 722. nu. 18. lib. 8. & in tract. de recuperand. poss. remedio 10. n. 69. Scruff. cons. 140. nu. 14. inter cons. Albert. Brun. Aluarott. de feud. in c. 1. §. fi. nu. 3. de benefic. fem. Barbat. in tract. de præstant. Cardin. p. 1. q. 5. n. 9. in 13. to. trac. diuers. p. 2. car. mihi 77. Bologn. cōs. 3. n. 37. Bero. cons. 16. n. 15. lib. 1. Kircou. in cō. opi. cent. 1. concl. 35. Vran. cons. 9. n. 30. vers. quarto infertur, & n. 48. lib. 1. Caph. cons. 641. nu. 34. lib. 5. Clar. in §. feudū q. 78. n. 4. in fi. Casus vero, in qui- 232 bus vassallus admittitur ad seruiendū per substitutū, enumerat Menoch. in d. add. ad cas. 231. n. 57. cū plur. seq. & cons. 54. nu. 41. 42. & pluribus seq. Vran. cons. 9. n. 13. lib. 1. sed in seruitio in bello præstādo feudatarij nunq̄ admitteretur ad seruiendū per substitutū qa tunc seruitiū esset psonale quo casu regulariter vassallus non admittitur ad seruiendū per substitutū, l. si qs ex corpore C. de murileg. lib. 11. Alex. in l. si finita §. si de vectigal. n. 13. ff. de damn. infect. Natt. cons. 600. n. 13. & 14. lib. 4. Rim. iun. cons. 557. n. 7. & 11. lib. 5. vbi dicit q̄ hoc est indubitatū, & nu. seq. ponit multa circa seruitia, & qū possint, vel non possint præstari per substitutū, scribit Io. Gallus cons. 2. n. 107. inter cons. feud. diuers. Berret. cōs. 82. n. 3. vers. demū Barbat. in tract. de præstan. Card. p. 1. q. 5. n. 2. & 9. in 13. to. tract. diuers. p. 2. cart. 77. Menoc. in tract. de arb. in add. ad cas. 231. n. 69. Cassan. super cōsuet. Burgūd. rub. 3. §. 5. in verb. excepte 233 les religiux nu. 3. car. mihi 451. Est bene verum q̄ si vassallus q alias esset habilis ad seruiendum personaliter fuisset aliquo iusto impedimento detētus, vt qa esset infirmus, vel carceratus posset seruire per substitutū Io. de Bellor. in c. si quis decesserit, si de feud. fuer. cōtrouer. Iacob. de Belluis. in d. c. si qs decesserit, si de feud. fuerit contr. Arman. Pistor. in q. feud. p. 3. lib. 2. q. 33. nu. 10. Menocc. in tract. de arbit. in add. ad cas. 231. n. 70. Tho. Actius de infirmitat. par. 2. in verb. vassallus, vbi dicit q̄ propter aduersam valetudinem excusabitur si dn̄s non defenderit, vel inuestituram infra legitimum tp̄s non petierit q̄ dixit ēt Franc. Sonsbech. de feud. car. 43. nu. 20. & car. 67. nu. 126.

234 Limitatur 13. dictus quartus effectus q̄ clerici non admittuntur ad feudū, vt non procedat in feudo transitorio ad oēs, & quoscunq; hæredes, vt quia in inuestitura fuisset dictum p̄ se, & suis heredibus quibuscunque, vel quibus dederit, q̄a tali casu clericus admitteretur ad successionem feudi, & monasterium ex persona monachi, Fel. in c. in præsentia n. 48. de probat. vbi asserit istam esse com. opi. Curt. sen. cons. 62. fi. in Sylua. cons. 3. n. 53. Scrad. in eod. tract. de feud. p. 7. c. 5. n. 30. Forest. in tract. de success. c. 23. n. 43. Bal. in l. 1. q. 34. ff. de rer. diuis. Arosētal. in trac. de feud. c. 7. concl. 79. Rol. cons. 23. n. 15. & 34. lib. 1. Osasc. dec. 27. n. 10. & 11. vbi dicit hanc opinionem esse de iure veriorem, & crebiorem Vult. in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. vers. nonus est car. mihi 473. Curt. iun. in trac. de feud. in 3. par. secundæ par. princ. n. 31. Io. Scend. in epitom. feud. in tit. de success. masculor. descēden. n. 24. vers. quarto nō procedit car. mihi 490. Rim. iun. cons. 63. n. 18. lib. 1. & cons. 557. n. 14. lib. 5. Duen. reg. 103. limit. 10. Cagnol. in l. 2. n. 262. de pact. inter empt. & vēdit. Cassan. super cōsuet. Burg. rubr. 3. §. 5. in verb. exceptæ les religiux n. 17. fallen. 8. car. mihi 454. Masuil. in add. ad Capic. dec. 10. n. 235 5. & q̄ dictum est de clerico procedit ēt in femina quæ non cēsetur exclusa à feudo concesso p̄ se, & hæredibus quibuscunq; Crauet. cons. 256. n. 8. vers. sic tamen videndus est Rim. iun. cons. 63. n. 20. lib. 1. Menoc. cōs. 724. n. 2. Intrigl. de feud. cent. 2. art. 2. n. 173. cum plur. seq. huius limita- 236 tionis rō est qa quotiescumq; in concessione feu. n. fit mentio hæredis tunc nunq̄ censetur electa industria personæ, & sic clericus admittitur, & poterit seruire per substitutum Bald. in l. quisquis C. de episc. & cler. Fel. in præsentia n. 48. vers. fallit 4. de probat. Caph. cons. 1. nu. 32. & cons. 2. n. 14. lib. 1. & cons. 641. n. 35. lib. 5. & cons. 151. n. 42. lib. 2. Præpos. in c. 1. §. & quia n. 23. & 28. qui feud. dare poss. Cur. sen. cons. 62. col. 2. ver. tertio qa, & cōs. 63. col. 1. vers. quinto me monet Bru. cons. 16. n. 8. Curt. iun. in trac. de feud. in 3. p. 2. p. princ. q. 10. n. 31. Hier. Scruff. cons. 140. n. 16. inter cōs. Albert. Brun. Mart. Vran. cōs. 9. n. 13. lib. 1. Capic. dec. 10. & ibi Masul. in add. n. 7. Rim. iun. cōs. 557. n. 15. Berrett. cons. 82. n. 2. vers. ad illud aūt Rolan. cōs. 25. n. 16. lib. 1. Menoch. cōs. 54. n. 13. Bambac. in d. §. qui clericus n. 94. vbi multos allegat, & adducit rationem quia scilicet dominus concedens pro se, & hæredibus non potest scire qualitatem hæredum ideo eius industriam elegisse non censetur, & non solum in præsenti materia feudali non censetur electa industria personæ vbi in contractu fit mentio hæredis verum etiā in quacumq; alia materia, ex dispositione Bald. 237 in l. quisquis num. 2. C. de Episcop. & cler. cum multis alijs quos remissiue adducit Io. Batt. a Costa in tract. de facti scien. & ignor. inspect. 36. nu. 5. vbi more suo doctissimè loquitur.

238 Et licet hęc limitatio sit magis communiter recepta nihilominus non defuerunt qui contrarium tenuerint quos refert Menoch. in trac. de arbit. in add. ad casum 231. num. 61. vers. cæte- 239 rum ō prædictis, qui omnes ea rationes mouentur quia licet hæc dictio, quibuscumque; tanquam vniuersalis comprahendat omnes

etiam

ē extraneos attē restringit ad extraneos habiles, idē Menoc.cons.391.n.27.lib.4.& cons.932. col.fi.lib.10.& ego ēt dixi supra in ampliationibus, quæ quidem ro secundæ opinionis non militat in casu de quo agitur quia sufficit, vt sit habilis ad seruiendum per substitutum.

240 Sublimitatur Primo pdicta limitatio, vt nō procedat, vbi feudū fuisset concessum Titio, & hæredibus, nec in inuestiturā apponat verbū quibuscunq; vel simile qa tunc clericus ad illud non admittit, Io.Bat.Vincem.cōs.1.n.124. inter cōs.feud.diuers.Fuscus ī suis sing.in lit.C,n.103. ubi alios allega Berret.cons.82.n.3.ꝙ est dispositū

241 ēt in femina q nec ēt admittit ad feudū concessum p se, & hæredibus nisi in inuestitura non reperit appositū pronomen qbuscūq; vel aliud simile vniuersalitatē induces Hier.Garz. ī d.trac. col.2.ampl.2.cum alijs quot allegat Intrigl.de feud. cēt.2.art.2.n.37.vbi dicit ꝙ verbū hæres intelligit p solo masculo, sed contra ꝙ imo si feudū esset simpliciter concessum p se, & heredibus,

242 nec adesset illud verbū quibuscum adhuc clericus admittat ad illud, tenuerunt Crauet. cons.875 n.5.lib.5.Rim.iun cōs.557.nu.18.lib.5. vbi dicit qd rō qua Doctores mouent ad tenendum ꝙ clericus admittit ad feudū concessum p se, & hrdib. quibuscunq; est qa non vr electa industria personæ, & sic clericus poterit seruire per substitutū ideo cum hæc rō militet ēt in feudo concesso p se, & hēdibus simpliciter non ē dubitādū ꝙ ēt isto casu clericus ad feudū admittat qa rō dēt attēdi tāq lex cōis ad oēs casus, eosq; decidit non p extensionē, sed p cōprehē-

243 sionē, Rim.cōs.67.n.17.& 18.lib.1.& ē vulgaris regula ꝙ vbi militat eadem rō idē ius militare hēt l.illud ff.ad l.Aquil.l.a Titia in princ.ff.de ver. oblig.vbi gl. & put ēt multos concordantes allegant Maccabr.cōs.26.n.304.Tiraq.cessāte cāca.11.n. 156.Strad de feud.p.7.c.6.n.16.& p.10.sect.5.n.

244 132.& sect.6.n.164.& p.9.c.2.nu.8. qbus ego addo aliā rōnē.s.qa cū leges feudales excludentes clericos ā successione feudorū sint odiosæ, & correctoriæ iuris com. qa corrigunt tex.in l. Deo nobis C.de episc.& cler.cū cocord. adductis per Alex in l.sub cōdone ff.de libe.& posth. qb.iurib.

245 clerici admittunt ad succedendum put cęteri laici, & per consequens tamq exorbitantes, & odiosæ dent restringi Ruy.cons.18.nu.5.lib.1. Ceph.cons.2.n.5.lib.1.Maccab.d.cons.23.n.111. Rim.iun.cons.63.n.24.lib.1.Vult.in tract.de feud. lib.1.c.9.n.67.ver.nonus ē car.mihi 473. sequitur vt dum in inuestitura fit mentio hæredis per quam non videtur electa industria personæ, vt dixi quòd clerici non excludant ā tali feudo sed ad illud admittantur si permittunt seruire per substitutum, & sic ita intelligendo lædit ius cōe minus q fieri potest.s. casu quo seruire non potest per substitutum ex natura feudi, pro quo benefaciunt ea quæ latè in simili scripsi sup. effect.1.lim.60.in 2.subli.nu.1080.

246 Limitatur 14. prædictus quartus effectus ꝙ clerici non succedant in feudis, vt non pcedat neq; locū hēat in feudo franco, & libero, Fel. in c.in pñsentia n.45.in 1.lim. de probat. & ibi Dec. n.76.Bal.in c.inter dilectos col.4.de fide instr.& in auth.nisi rogati col.fi.C.ad Treb.& in l.si plures col. 2.C.de cond.inser.Arosen.in tract.de feud c.7.cōcl. 77.Paris.in tract.de reinteg.feud c.133.n.18. Menoc.cons.54.n.12.lib.1.& in tract.de arb.in add.ad cas.231.n.62.63.& 64.vbi dicit ꝙ ad huiusmo di feudi dū admittit monachus, & miles Hierosolimitanus, & cons.825.nu.29.lib.9.& cons. 181.n.66.vbi alios allegat lib.2.Alex.cons.10.nu. 12.lib.2.Brun.cons.16.n.2.Iaf.in plud.feud.n.115. Bāba.in c.1.§.q clericus n.95.ver.itē quando seruitiū vbi alios allegat, & n.131. testatur de com. opi. & n.134.dicit ꝙ in indicando, & consulendo durum esset recedere ab ista limitatione, si de feud.defunct. content.sit, Syluan.cōs.3.n.56.57.& 58.Osasc.dec. 27.n.5.Burs.cōs.4.n.4.& 5.lib.1.Affl.in d.§.q clericus n.9.Cald.cons.2.& cons.10. post princ. in tit. de feud. Scrader.in tract.de feud. p.6 de success. descenden.nu.24.ver.tertio non pcedit car. mihi 490. Forest. in tract. de success.c.23. nu.40.Curt.iun. in tract.de feud.in 3.p.2.p.princ.n 27.car.mihi 285. Pison.in tract.de feud.c.32.n.14.& 15.vbi dicit qd hæc sullentia cōiter recipitur ab oībus Petr. de Greg. in tract.de dote de paragio q.22.n.5.Borell.cōs.40. n.18.& 19.Hannet.in trac.de feud.lib.1.c.6.Bolognet.cons.5.n.30.Maccabr.cons.23.n.16.& 17.& 175.Vultc.in tract.de feud.lib.1.c.9.n.67. vers.secūdus cēt car.mihi 470.Tapp.in repet.auth.ingressi in verb.sua c.14.n.35.vbi multos alios allegat C.de sacros.eccl. Barbat.in tract.de præstant. Cardinal. p. 1.q.5.n.9.in 13.to. tract.diuers. p.2.cart.mihi 78. Intrigl.in tract.de feud.cent. 1.q.2.9.n.56.& cent. 2.art.1.n.195.Dueun.reg.103.lim.7.Cassan.super consuet.Burgund.rubr.3.§.5.vers.exceptæ les religiux n.17.in 5.fallent.car.mihi 454.Natt.cōs.600. n.17.lib.3.Capb.cons.151.n.15.lib.2.& cons.1.nu. 21.lib.1.vbi dicit ꝙ tale feudū transit ēt in ec-

247 clesiam, & ꝙ dictum est de clericis procedit ēt in femina quæ non censetur exclusa ā feudo franco, sed in eo vti masculus succedit, Rol.cōs. 23.n.10.lib.1.vbi testatur de com.opi.Rom.cons. 33.vers.2. vbi feudum, & sing.180. hodie femina Iaf.in l.Gallus §.ēt si parēte col.4.ff.de lib.& posth. Affl.in c.1.de gradib.succe.feud. Dec.cons.32.n.4. & in l.femina nu.57.ff. de reg. iur. & in cons.208. n.5.Marf.sing.411.Paris.cons.12.n.27.& cōs.16. n.4.lib.1.vbi de com.test.Alex.cons.30.n.2.lib.1. & ibi Addent.in ver.tale feudū Grat.cōs.9.n.153. lib.1.Affl.in c.1.de grad.succes.Tob.Non.cōs.1 nu. 58.Ruy.cōs.38.n.8.lib.2.Alex.cōs.30.n.2. lib. 1. & ibi Addēt.in ver.tale feudū Gabr.in tit.de verb. sign. cōcl.6.n.59.vbi dicit ꝙ hęc est cō.opi. Intrigl.

de feud.cent.1.q.29.nu.55.& seq.& cent.2.art.2.nu.187. & rõ est cur isto casu clerici, & fœminæ admittanẽ ad feudum, qa isto casu cessat causa principalis propter quam clericus, & fœmina excluditur à feudo hoc est seruitium, *ita dicunt ferè omnes sup. cita. pro vtraq; conclusione.*

248 Ampliatur mõ ista limitatio, vt non solum feudũ francũ transeat in clericũ, verũ ẽt in ecclesiam Bal *in auth.nisi rogati n.15.circa fi.C. ad Treb.Bertach. in suo repert.in ver. feudũ nu.7. & in ver.ecclesia n.231.Bal.in l.si plures n.7.C. de cond. insert.Ias.in ꝓlud feud.n.117.circa fi.Capic.dec.64 n.5.Petr.de Greg.in tract.de concess.feud.p.5.q.16.n.8.Curt.iun.in tract.de feud.p.1.q.8.n.29.car.mihi 76.Ceph.cons.1.n.21.lib.1.Mart.de iurisdict.p.4.cent.1.cas.22.n.10.Intrigl.in tract.de feud.cent.1.q.29.n.29.* sed Pet.de Greg.loco supra cit.dicit ꝙ hęc ampliatio nõ hẽt locũ in isto Regno stãte dispositione c. volẽtes per qd̃ disponit, vt

249 bona feudalia non transeãt in ecclesiam, & qñ feudũ dicaẽ liberũ, & francũ *ponunt Burs.cons.4.n.5.lib.1.Menoc.cons.181.n.83.lib.2.Vran. cons.9.n.10.lib.1.Natt.cons.600.nu.8.lib.3.Ceph.cons.1.n.20.lib.1.Serad.in tract.de feud.p.2.c.4.n.6.7.8.9.19.& per totũ, & eadẽ par.c.2.n.33.Kircou.in com.opi.cẽt.2.concl.38.Intrigl.in trac. de feud.cẽt.1.q.29 ꝑ tot. & q.38.nu.38.Visimb. de feud. cart.30.n.10.Vult.de feud.lib.1.c.8.n.50. Maccab.d.cõs.23.n.50.* vbi dicit qd̃ ad hoc vt feudũ dicaẽ frãcum non solum dẽt eẽ liberũ, & frãcũ ab oĩ seruitio sed ẽt à iurõ fidelitatis alias si tenereẽ iurare fidelitatẽ feudũ non eẽt francũ ꝙ tñ nõ

250 est verũ *vt voluerũt Intrig.d. q. 29. nu.13. Scrad.d.cap.4.num.8.* q dicit ꝙ pro feudo franco vassallus tenetur præstare iuramentum fidelitatis nisi hoc specialiter, & expresſè sit remisſũ, est bene verũ ꝙ clericus non succedit in feudo ꝓ quo p̃statur iurãm fidelitatis, licet in reliquis sit francũ *Io.Batt Vincem.cons.1.n.124.inter cõs.feud.diuers. Natt.600.n.29.31.& 43.Meno.ĩ trac.de arb.in add.ad cas.231.n.65.* vbi adducit rõnes qa clericus non põt iurare fidelitatẽ ẜm formã antiq̃, & nouæ fidelitatis *Rol.cõs.23.n.35.lib.1.*

251 Et huius rõnis est rõ qa seruitia p̃standa dño ẜm formam antiquæ, & nouæ fidelitatis sunt personalia, & in se personæ industriã requirũt *vt hẽtur in c.1.de nou.forma fidelit.& in c.1. de veteri forma fidel.Meno.& Rol.in locis ꝓximè allegat.*

252 Et ꝙ dictũ est de clericis ꝙ non pñt succedere in feudo ꝓ quo præstaẽ iurãm fidelitatis licet in reliquis sit immunis ab oĩ seruitio ꝓcedit ẽt in femina, q̃ nec ipsa poterit in talibus feudis succedere *Menoc.in trac.de arb.in add.ad cas.231.n.65.Rol.cons.23.n.35.& seq.lib.1.Dec.in l.2.nu.56.ff de reg.iur.Alex.cons.9.n.7.lib.5.Brun. cons.*

253 *41.n.4.* sed ꝙ imo femina non excludat à feudo frãco, licet ꝓ se præstet iurãm fidelitatis *dixerunt Burs.cons.4.n.4.lib.1.Grat.cons.9.nu.153.lib.1.Affl.in c.1.§.& qa n.24.vers.quinto fallit de his q feud. dare possunt Clar.in § feudũ q.73.vers.vlterius q̃ro vbi dicit hanc esse com.opi. Paris. cons.4.n.19.20.& 21.Menoc.sibi cõtrarius cons.65.n.32.& 33.Intrigl.d cẽt.2.art.2 n.188.* vbi cũ Parisio ab eo citato dicit ꝙ isto casu iurãm fidelitatis extendit ad seruitia expressa in concessione, q̃ præstari pñt per feminã alia vero contenta sub dicto iurõ censenẽ remissa ex quo ꝑ feminam præstari non pñt, & vltra prædictos allegat ẽt

254 multos alios Docto. ꝓ ista opi. iusta præsentẽ limitationẽ. Quęro qd si non apparet inuestitura, vel apparet, & in ea non est expresſũ seruitium qd̃ ꝓ feudo dẽtur, an tunc clericus admittatur ad successionẽ feudi tamq̃ ad feudũ liberũ, & dico ꝙ non, qa in dubio feudũ præsumiẽ propriũ, & rectũ, & ꝑ consequens ꝙ pro eo præstaẽ militare seruitium *Alex. cõs.30.nu.21.& seq. lib.1.& cõ.6.nu.8.& 9.lib.5.Affli.in tit.de mil.vassall.q arma bel.depos col.4.in fi. ver. hoc verũ intelligo, & dec.320.nu.6.Osasc. q hos, & alios allegat dec.27.n.8.& vltra ꝑdictos idẽ dixerũt*

255 *Pison.in tract.de feud.c.32.n.15. & 16.* vbi dicit ꝙ ista præsumptio transfert onus ꝓbandi cõtrariũ in aduersarium *Carol.Tapp.in repet.auth. ingressi in ver.sua c.14.n.31.C.de sacros.eccl.Natt.cons.600.n.6.lib.3.* vbi dicit ꝙ vbi seruitiũ ẽ incerto tunc vr̃ electa fides vassalli nec alijs cõmitti põt, & qd̃ sẽper in dubio feudum præsumatur ꝓpriũ, & rectũ *dixerunt Intrigl.de feud.q.21.n.20.& q.26.n.3.gl.& Doc.in c.1.§ ꝓterea q̃ sit inuest.Zas.de feud.p.2.n.3.Franc.Sõrb. de feud. p.9.n.24 Thom.de Marin.de feud.n.3.Moz.de feud. in tit. de nat. feud.n.13. Sal. in l. neq; natales C. de prob.Bero.cons.65.nu 43.lib.1.Pernus cons.8.nu.10.Harman.Vult.de feud.lib.1.c.8.nu.52.* qui dicit ꝙ hoc in tãtum ẽ verum ꝙ licet natura feudi in aliquo alterata, & mutata reperiatur tñ quò ad cætera intelligitur retinere propriam, & rectã suã naturã *allegat c.1.de feud.prop.natur. non habent Menoch.d.præsumpt.95.n.2.& d.cons.*

256 *400.n.5.& 6.* & rõ cur feudum in dubio semꝑ præsumaẽ propriũ, & rectũ est qa in feudo semper censenẽ inesse ea quæ sunt de ꝓpria, & originali natura feudorum nisi per pactũ sit alterata *Osasc.d.n.8.Menoch.cons.519. nu. 6. Bero. d. cons.65.n.43.Vult.eo.n.52.Intrigl.d.q. 26.nu 4. Soc.iun.cons.42.n.3.& cons.77.n.123.lib.3.Loffr. cons.1.n.127.Paris.n.50.& 42.lib.1.Zas.in trac. de feud.p.11.n.31.Crauet.in respon. pro genero n.314.Strad.in tract.de feud.p.2.c.3.nu.103.Menoch.cons.181.num.71.lib.2.& cons.200.n.5.& de præsump.lib.3.præsump.95.num.1.*

257 Limitatur 15. in vita militia, quia licet clericus non succedat in feudo nihilominus cõsequiẽ vitã militiã super feudo à quo excludit ẽt si haberet beneficia ex qbus viuere posset *Afflict.in tract.de feud.p.7.concl.73.Paris.de Put.in*

tract.

tract. de finibus in tit. feudi, c. 40. n. 6. & seq. & per tot. vbi latissimè articulũ ad partes examinat, & adducit fundamenta istius conclusionis, & dicit ꝙ ita alias fuit decisum per sacrum Concil. Neapol. *Petr. de Gregor. in tract. de dote de paragio q. 22. n. 6.* vbi simpliciter dicit ꝙ fratri secundogenito semper debet vita militia *Fuscus in singul. in lit. G. n. 102. Tappia in repet. Auth. ingressi in verb. sua c. 14. nu. 46. C. de sacrof. eccl. Miliad. in constit. in aliquib. in verb. filiorum n. 7. in tit. de success. filiorum Comit. & Baronum Vincent. de Franch. decisio. 20. num. 5. & 10.* vbi dicit quòd de hac opinione hodie non dubitatur, *Capic. decis. 21 1. Intriglol. in tract. de feud. centur. 2. art. 1. num. 125.* rõnes verò quibus fulcit ista opinio recenset Bambac. *in c. 1. §. qui clericus n. 166. cũ plur. seq.* licet ille solus conetur totis viribus contrariã opinionem defendere quidquid in contrariũ dixerit Petr. Rodriquez *consi. 51. n. 2.*

258 Ampliatur modo prędicta limitatio vt procedat et in monacho vel quouis alio regulari, quia, & is consequit vitam militiam *Tapp. in rep. d. Auth. ingressi in verb. sua c. 14. nu. 46. C. de sacrof. eccl.* quòd tñ intelligit si is talis est religiosus religionis capacis.

259 Ampliatur 2. in dote de paragio quã consequit et soror quæ monasteriũ ingredit *Pet. de Greg. in tract. de dote de parag. q. 13. per tot. & ibi D. Mastr. in add. in lit. A. & B. q ad hoc allegat Vinc. de Frãch. dec. 44. Capic. dec. 204. Natt. in repet. c. quãuis q. 12. de pact. in 6. Affl. dec. 348. & ibi Vrsill. in adnotat. idem Affl. in consti. quam pluriũ in 9. col. Ferr. super consti. Burgid. tit. de test. §. 15 5. f. 205. circa mediũ vers. An hoc statutũ, Neap. in consuet. Neap. f. 99. n. 67. & ibi addẽt. Decia. cõs. 5. vol. 3. Sfor. Oddo cons. 19. n. 19. Rim. iun. cons. 85. vol. 1.*

260 Limitatur 16. vt prædictus quartus effectus ꝙ clerici non succedant in feudo non hẽat locum in Regno Francię in quo clericus, & mulier admittunt ad successionẽ feudi, *Io. Iacob. in rub. instit. de legitim. agnat. tutel. circa fi. Guid. Pap. decis. 297. circa medium Intrig. in tract. de feud. cẽt. 2. art. 50. n. 76. Capic. dec. 10. n. 4. & 5.* licet contrarium dixerint Addent. ad Cassan. *super consuet. Burgund. rub. 3. §. 5. in verb. exceptæ les religiux num. 19. car. mihi 455.*

261 Limitatur 17. in feudis emptitijs *Rolãd. cõs. 23. n. 4. lib. 1. & cons. 63. n. 2. eo. lib. Rim. iun. cons. 557. n. 23. lib. 5.* qui oẽs mouent ea ratione qa cũ in feudis emptitijs femina admittatur, &

262 in eis succedat *Iacob. del Bell. & glos. in c. 1. de benefic. fratr. Isern. in c. 1. §. in primis ex qbus causis feud. ammitt. Bal. in c. 1. §. & quia qui feud. dare pos. Roma. sing. 184. & cons. 357. n. 12. vers. fallit 4. & ibi Mandos. in add. Burs. cons. 4. n. 15. lib. 1. cũ multis alijs quos congerit Intrig. in tract. de feud. cent. 1. q. 42. n. 25. 26. 31. & seq. & cent. 2. d nu. 207. vsq; ad n. 227. vbi latissimè prosequtur istã materiã Bab. in c. 1. §. q clericus n. 97. uer. sexto feuda, si de feud. defun. cont. &c.* pari mõ in eisdem dẽt succedere clerici qa clericus, & femina equiparãtur in successione feudotum *vt dicã inf. lim. seq.* & tõ principalis cur clericus, & femina admittanẽ ad successionem feudi emptitij est qa isti tales

263 excludunt à feudo recto, & proprio non aũt à feudo concesso sub prætextu pecuniæ, ꝙ trãsit in speciẽ alterius contractus *ita Rol. cõs. 23. n. 5.* qd contra præsentem limitationem tenuerint Vult. *in trac. de feud. lib. 1. cap. 9. nu. 67. vers. octauus est cart. mihi 472.*

264 Sublimitatur mõ ista limitatio vt non habeat locum in feudo qd fuit partim pretio partim gratiosè concessum quia tunc feudum nõ dr emptitiũ, & per consequens clericus ad illud non admittitur *Berr. cõs. 82. n. 2. vbi alios cõgerit Guer. Pison. de feud. c. 17. n. 6. Natt. cõs. 600. n. 39. Rol. d. cons. 23. n. 16. lib. 1.* vbi hoc intelligit vbi gratia præponderat pecuniæ datæ vbi nu. 29. dicit ꝙ qñ concedit gratia recepta pecunia si gratia præponderat non desinit esse gratia, & n. seq. adducit multa media pro confirmatione pdictorũ *prout multa alia adducit Tiraq. in trac. de retrac. §. 30. gl. 1. p tot* q̃ referre nõ curauẽ

265 cum apud eosdem videri possint, feudum verò qñ dr emptitium ponit *d. Intrig. de feud. cent. 1. q. 41. n. 1. per tot.* & dr in proprie feudum, *vt ex multis concludit idem Intrig. in eod. tract. cẽt. 2. art. 2. n. 208. quibus addo Scrader, de feud. p. 2. c. 4. n. 56* qui dicit ꝙ tunc demũ feudum dr emptitiũ, & improprium qñ pecunia datur dño pro feudo obtinendo secus si dat alicui vassallo hoc est si illud emat ab alio vassallo cui fuit per dominũ concessum qa tunc retinet propriã naturã feudi prout à principio fuit concessum *Curt. sen. cons. 43. n. 4.* vbi dicit ꝙ idem est si pecunia fuit data dño non pro concessione facienda, sed p obtinenda confirmatione renunciationis factæ à vassallo, quia tunc etiam retinet naturam proprij feudi, & per consequens in talibus clericus non succedit.

266 Limitatur 18. in Regno in quo clericus etiã in sacris succedit *Corrad. in templ. iud. lib. 1. cap. 2. q. n. 21. Mart. laudens. in trac. de primog. q. 30. Io. le Chirier. in eo. tract. lib. 1. q. 24. n. 20. vbi testatur de mag. com. opi.* & ita tpib. nostris fuit obseruatũ in Regno Lusitaniæ in quo post mortẽ Regis Sebastiani, qui fuit occisus in Mauritania successit Henricus Cardinalis Sancti quatuor patruus ipsius Regis Sebastiani anno 1579. & item hoc idem euenit in Regno Galliæ anno 1589. in quo successit Carolus Cardinalis Bar bonus ob mortem Henrici III. & tpibus priscis fuit et obseruatum in isto Regno, in quo successit Constantia Regina, q̃ tpe delati Regni reperiebat monialis in monasterio Sanctissimi Saluatoris hui⁹ vrbis *vt testatur Fasell.*

in

in Hist. Sicul. lib. 7. c. 6. deca. 2. ꝙ secus est in mo- 267 nacho vel aliter religioso regulari, qa is in Regno non succedit *Corrad. d. c. 2. q. 2. n. 3.* & quod 268 dictum est de clerico procedit ẽt in femina, q̃ nõ excludit̃ à successione Regni, licet aliter excludat̃ à successione feudi, *Bero. conf. 120. n. 28. vol. 2. Molin. in tract. de primog. Hisp. lib. 3. c. 4. nu. 5. Burgos. de Paz in probe. ll. Taur. nu. 42. & seq. Cels. Vgo conf. 20. n. 6. Burs. cõs. 4. n. 4. li. 1. Intrig. i tract. de feud. cent. 1. q. 32. n. 78. & cent. 2. art. 2. n.* 269 445. & rõ est q̃ regnum nõ est feudũ sed ad instar feudi, *ita Intrig. & Bero. locis cit.* & ita alias fuit obseruatum in Ioanna I. & Ioanna II. q̃ successerunt in Regno Neapoli, & in alia Ioãna matre Caroli V. Inuictissimi, quæ successit Regi Ferdinando in Regnis Castellæ, & alijs Regnis eiusdem Ferdinandi.

270 Limitatur 19. in tertiarijs, quia ex quo non sunt clerici neq; personæ ecclesiasticæ vt latè dixi supra effect. 1. ampl. 10. admittunt̃ ad successionem feudi, *Bambac. in c. 1. §. qui clericus n. 26 si de feud. defunc. content. sit vbi allegat Bart. in l. commodissimè C. de episc. & cle. & alios DD. & vltra ibi allegatos idem dixerũt Abb. & Barbat. n. 11. in c ex parte de feud. defun. Curt. iun. in trac. de feud. p. 2. q. 20. Præpos. in c. 1. §. & quia vidimus nu. 19. & 53. qui feud. dare poss. Affl. in d. c. 1. §. qui clericus n. 9. Capic. dec. 10. n. 3. Duen. regu. 103. in vlt. fall. Tapp. in repe. Auth. ingressi in verb. sua c. 14. n. 44. C. de sacros. eccl. Menoc. in tract. de arb. in add. ad cas. 231. n. 37. Rom. conf. 36. n. 14.*

271 Limitatur 20. qñ quis per fraudẽ patris vel agnatorum fuerit inductus ad se clericandum vel religionẽ introeundũ vt non possit in feudo succedere quia nõ obstãte clericatu isto casu ad feudum admitteret̃ *Curt. iun. in tract. de feud. p. 3. 2. princ. rub. quemadmodũ descẽd. mascul. n. 25. vers. tertio signauter car. mihi 484. Bald. in c. 1. §. qui clericus n. 2. vbi ẽt Bambac. n. 217. & 218. & seq. si de feud. defun. Brun. conf. 16. nu. 6. Duen. d. reg. 103. in 3. lim. Scrad. in tract. seu epit. de feud. p. 6 de succ. descend. car. mihi 490. Harm. Pist. in q. feudal. p. 3. lib. 2. q. 33. n. 19. Arosẽtal. in trac. de feud. c. 7. concl. 78. Scrad. in tra. de feud. p. 7. c. 5. n. 30. Forest. in trac. de success. c. 23. n. 36. Menoc. cõs. 54. n. 40. lib. 1. & in trac. de arb. in add. ad cas. 231. n. 37. & 38. Iacob. de Belu. in c. 1. de feud. fem.* vbi dicit ita successisse pluries, & obseruari apud nos Siculos *Vult. in tract. de feud. lib. 1. c. 9. nu. 67. vers. sextus est car. mihi 477. Sceudẽ. in epito. feud. in tit. de success. mascu. descen. n. 24. vers. secundo notabiliter cart. mihi 490. Tapp. in repet. Auth. ingressi in verb. sua c. 14 n. 30. Minad. in const. in aliquibus in verb. filiorũ n. 20. de success. filior. Comit. vel Baron.* licet n. seq. videat̃ contrariũ determinare *Cassan. super consuet. Burgund. rub. 3. §. 5. ver. excepta les religiux n. 17. in 6. fallen. car. mihi 455. Intrig. in tract. de feud. cent. 2. art. 1. n. 179. & seq.* & isto casu admittit̃ ad feudi successionem via restõnis in integrum *ita Bald. Bambac. Intrigl. & Menoc. in locis supra allegatis, qui* Menoc. dicit ꝙ reluctante dño in præiudiciũ ipsius dñi nõ concedit̃ ista restõ, & Intrigl. n. 181. dicit ꝙ in cõstituto in sacris cessat fraus prędicta, & ꝑ cõsequens non poterit restitui, & admitti ad successionem feudi allegat *Berret. conf. 82. num. 71.*

272 Limitatur 21. qñ clericus possessionem feudi iam adeptus fuerit non contradicentibus neq; reluctantibus agnatis cui feudũ cõpetebat nã tunc vr̃ per eos habilitatus, & idẽ est, si feudum cõpeteret dño, & ipse videns feudum possideri per vassallũ non cõtradixerit, qa tũc ẽt censet̃ illi hoc concessisse, & super inhabilitate dispensasse *ita Ias. conf. 117. col. 2. vers. sed præmissis vol. 4. Pancir. conf. 111. n. 6. & seq. & n. 13. vbi adducit rõnes istius limitationis, & præcipuè nu.* 273 *9. Rim. iun. conf. 557. n. 21. lib. 5.* ꝙ hẽt locũ ẽt in femina quæ põt succedere in feudo, si de eo fuerit inuestita non cõtradicẽtibus agnatis q̃ in feudo erant successuri *Rom. conf. 367. nu. 12. ver. fallit ult. vbi Mand. in addi. q testatur de cõ. opi. Osasc. dec. 23. n. 27. Hier. Gazon. in tract. de fem. recip. lim. 34. Paris. conf. 23 n. 76. lib. 1. cũ alijs quos allegat Intrig. cent. 2. art. 2. n. 416. & 417.*

274 Limitatur 22. in feudo feminco, quia in eo clericus succedere poterit *Curt. iun. in tract. de feud. in 2. p. 3. p. princ. q. 10. n. 25. Dec. in c. in præsentia n. 75. de probat. Euerard. conf. 204. col. 4. Caberan. dec. 27. per tot. & præcipuè n. 15. cũ seq. Kircou. in comm. opin. cent. 1. concl. 3. & cent. 2. concl. 36. Io. Thom. de Marin. in tract. de feud. lib. 1. & vltra addo Menoch. in trac. de arbit. in add. ad cas. 231.* 275 *n. 59.* Et ꝑpea in feudis existentibus in isto Regno admittunt̃, & succedũt ẽt clerici *ita Intrig. in tract. de feud. cẽt. 2. art. 1. à n. 220. vsq; ad n. 226. vbi allegat Pet. de Greg. in tract. de concess. feud. p. 4. q. 7. n. 9. & seq. Cumia in repe. c si aliquẽ in verb.* 276 *mortem n. 11. & in verb. masculus n. 35.* vbi dicit ꝙ non solum clerici admittunt̃ verum ẽt excludunt feminas. Et rõ huius limitationis est qa clericus, & femina equiparant̃ in successione feudorũ *c. 1. in fi. An mutus vel aliter imperfect. Alex. conf. 10. n. 16. lib. 5. Brun. conf. 16. n. 7. Rol. conf. 23. n. 21. & 45. lib. 1. Cesal. conf. 1. n. 5. lib. 1. Vulteius in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. vers. nonus est car. mil. 473. Osasc. d. n. 15. Rim. iun. cõs. 62. n. 23. lib. 1. Bolog. conf. 5. n. 14. & 29. vbi multos cõcordantes adducis Maccabr. conf. 23. nu. 83. & 84. Curt. iun. conf. 92. n. 40. lib. 3. Cesal. conf. 641. n. 15.* 277 *& 39. lib. 5. & conf. 151. n. 28. lib. 2.* & huius rõnis rõ est qa clericus, & mulier laborant eodẽ morbo hoc est ꝙ non pñt personaliter seruire nec iurare fidelitatem *Cesal. conf. 1. n. 3. & 4. lib. 1.* & ideo vbi femina admittitur ad feudũ admittit̃ ẽt, & clericus *Curt. iun. in trac. de feud. p. 3. n. 26. Bambac. in c. 1. §. qui clericus n. 97. si de feud.*

de-

defunct. Srader. in tract. de feud. p. 7. c. 5. n. 30. Bursat. cons. 63. n. 24. lib. 1. Menoc. cons. 519. n. 1. Capic. dec. 31. Io. Tho. de Marin. Vulte. Maccabr. & Bolog. in locis proximè allegatis, & feudum dupliciter dr̃ fœmineũ vno modo qñ ad feminas trãsit licet à masculo prius acquisitum fuerit *vt*

278 *in c. 1. de eo qui sibi vel hæredibus suis Io. Thom. de Marin. in tract. de gener. & qualit. feud. in rubr. de feud. fem. seu materna n. 13. Arosent. in trac. de feud. c. 2. concl. 13. Intrig. in tract. de feud. cent. 1. q. 27.*

279 *n. 7.* Alio modo qñ à femina fuit acquisitũ, & originaliter ab ea originẽ traxit, & tamq̃ prima acquirẽte per speciale pactum, & gratiam sibi scienter a Principe factã initio concessionis feudi, *vt in c. 1. de feud. fem. Sonsbech. in tract. de feud p. 3. n. 24. Io. Thom. de Marin. loco cit. n. 14. Suarez in Thesaur. recept. senteut. lit. F. nu. 65. qui asserit hanc esse com. opi. Intrig. d. q. 27. nu. 8.*

280 Limitatur 23. vt prædictus quartus effectus non ꝓcedat in clericis de nouo acquirẽtibus, & de nouo inuestitis, *Iser. in c. 1. in fi. vers. de nouo de vassall. milite q arma bell. depos. Aluarot. in c. 1. §. fi. col. fi. vers. quod intellige de feud. fem. Sonsbech. in tract. de feud. p. 12. n. 143. Paris in tract. de reinteg. feud. c. 131. n. 7. & in tract. de finib. feud. c. 40. n. 22. Arosental. in tract. de feud. c. 7. concl. 73. Rim. iun. cons. 796. n. 1. & 2. lib. 7. Berret. cons. 82. n. 4. Sisel. in Specul. feud. in rub. q feud. accipere poss. Zas. in epitom. feud. p. 5. n. 71. & 72. Ardiz. in summa feud. c. 23. Blanc. in trac. de feud. lib. 1. c. 5. Brocolt. in eo. tract. c. 5. qui feud. dare vel accipere poss. n. 49. qui dicit quod ab ista opinione non est discedẽdum Menoch. in tract. de arbit. in add. ad cas. 231. n. 30. Iacobut. de Franch. in c. 1. §. & quia vidimus n. 58. qui feud. dar. poss. car. mihi 17. post decis. Vinc. de Franc. Vulte. in tract. de feud. lib. 1. c. 4. n. 9. vers.*

281 *non obstat cart. mihi 53.* vbi dicit quòd iura, quę probibent ne clerici possint hẽc feuda loquunt in feudis iã cõcessis non aũt de clericis de nouo inuestiendis *Scrad. in tract. de feud. p. 4. c. 3. n. 7. Balz. in c. 1. §. hoc n. 13. de feud. fem. Curt. iun. in tract. de feud. p. 2. 3. p. princ. nu. 30. car. mihi 285. Duen. reg. 103. lim. 8. Guerr. Pison. in tract. de feud. c. 32. n. 19. Io. Scend. in epito. feud. tit. de success. masc. nu. 24. vers. quanto nisi clericus car. mihi 480. Cassan super consuet. Burgun. rub. 3. §. 5. in ver. excepta les religiaux nu. 17. in 7. fallent car. mihi 454. Intrig. in tract. de feud. cent. 2. art. 1. n. 213. & seq.*

282 *& cent. 1. q. 54. n. 59. & seq.* vbi ex multis cõcludit ꝙ clericis põt feudum de nouo concedi. Et rõ cur inuestitura de nouo facta clerico sit valida, est qa Princeps de nouo clericum inhabilem ad feudum inuestiendo censet illũ habilitasse ad tale feudũ *Paris. in tra. de reinteg. feud. c. 131. n. 5. Osasc. cons. 42. nu. 21. vbi allegat Gabr. in suis concl. in tit. de præsump. concl. 8. n. 18. & 19.* & est regulare quod Princeps promouens sciẽter inhabilem censet cum eo dispensare *l. quidã cõsulebant in fi. ff. de re iud. & ibi Bart. in 2. not. & Ang. in vers. in tex. & ita agere decreuit, & Imol. col. 2. vers. sed aduerte l. Imperialis §. similes, & ibi Bal. in princ. vers. ex isto, & in fi. vers. nota ẽt argumentũ C. de nupt. gl. 1 in c. existente de ætate, & quali. & in c. cum aũs in verb. argumentũ dist. 43. Domin. in c. si eo tempore col. 1. in fi. vers. quid si Papa de rescript. in 6. Bald. in l. rescripta C. de prec. Imper. offeren. & in c. sua nobis de appel. DD. in l. quidã cõsulebant ff. de re ind. Gabr. d. concl. 8. nu. 1. vbi mul-*

284 *tos alios allegat, & n. 2. vers. contrariũ* dicit ꝙ sufficit sola sciẽtia, nec requirit̃ vt defectus, & inhabilitas exprimat̃ in literis ꝓmotionis *Alex. cons. 72. col. 2. Tolos. dec. 488. Do. de Franc. inter*

285 *cons. matrim. diuers. cons. 60. n. 17.* & ideo si princeps aliquem infamẽ in suum cõsiliarium elegerit, & ad talẽ dignitatem ꝓmouerit scienter eo ipso illum ad famã restituisse, & cum eo dispensasse *Bal. in d. l. Imperiales §. similes n. 2. C. de nupt. Marche. in tract. de commiss. p. 1. c. 25. nu. 27. Bi. un. à Sol. in verb. Princeps indigno, & in verb.*

286 *Princeps sciens*, vbi alios allegat, & ampliat vt hoc procedat ẽt in promotione dũmodo adsit clausula non obstãte, & in verb. Princeps sciẽter inhabiles, vbi dicit ꝙ vr̃ cum inhabili dispensare ẽt ꝙ non adsit clausula ex certa scientia neq; inhabilitas sit in rescripto expressata *Io. Iacob. Masul. ad Cap. dec. 178. n. 5.* qui dicit ꝙ electus a principe præsumit dignus, & habilis ẽt si alias esset indignus, & inhabilis, ꝙ dicimus ẽt in summo Pontifice q̃ si sciẽter ꝓmouet aliquẽ inhabilẽ vel criminosum vr̃ sup crimine, & inhabilitate dispensare *not. in c. innotuit*

187 *elect. & ibi præsertim Innoc. idem Innocẽt. in c. veniens de filijs presby & vtrobiq; Abb. gl. i c. statutũ de rescript. & in element. qa eod tit. Burg. de irregular. p. 2. in tit. de prob. dispẽsat. n. 5. f. 35. Gram. dec.*

288 *81. n. 8.* secus si defectum, & inhabilitatẽ ignoraret qa tunc non vr̃ eum eo dispensasse *c. si eo tpe de rescrip. in 6. gl. & Bart. in l. vniuersis, C. de prec. Imper. offerend. cũ similibus adductis per Vãt. in tract. de nullit. in tit. de nullit. ex defect. iurisdict. deleg. num. 56. cart. 134.*

Ampliatur 1 hæc limitatio vt ꝓcedat tã si clericus inuestiat̃ ab aliqua ecclesiastica psona q̃ à laico *Brocolt. in tract. de feud. c. 5. qui feud. dare poss. nu. 49. Zas. in eo. tract. de feud. p. 5. nu. 7. Mozz. ẽt in trac. de feud. in tit. de ijs qui feud. dare poss. nu. 28. vbi dicit quod hæc quæstio est multum* controuersa, & ardua Vulte. *in tract. de feud. c. 4 nu. 9. vers. multo magis cart. mihi 53.*

290 Ampliatur 2. vt etiam monacis possit feudũ de nouo concedi, sed tũc acquirit̃ monasterio in quo ipse monachus est professo qñ monasteriũ est capax bonorũ *Sonsbech. in trac. de feud. p. 7. n. 23. Mozz. in trac. de feud. tit. de ijs, q feud. dar. poss. n. 32. Vulte. in trac. de feud. lib. 1. c. 4. n. 9. ver. immo vero car. mihi 53. Tapp. i repet. Auth. ingressi in*

si in verb. sua c. 14. n. 38. C. de sacros. eccl. vbi dicit q si feudū de nouo conceditur monacho ex mera liberalitate Principis tuc acquiritur perpetuo monasterio si vero Princeps dispensaret cum monacho qui est legitimus successor tunc acquiritur durante vita ipsius monachi.

291 Ampliatur 3. vt dicta fallētia procedat si feudum esset prædecessorum clerici, & nihilominus dñs cui fuit apertum vellet clericum inuestire, quia tunc ēt clericus admittitur ad feudum *Osasc. dec. 27. n. 14. vbi alios allegat.*

292 Ampliatur 4. in ecclesia qa ipsa potest ēt de nouo inuestiri *not. DD. i tit. de Capit. Corrad. Harman. in lib. 2. pract. for. tit. 54. obser. 4. n. 1. & 2.*

293 Sublitatur modo hæc limitatio vt tunc demum sit vera qn dñs qui feudum cōcessit sciebat illum talem cui feudum dedit eē clericū secus si nesciebat quia tunc comperto q ille erat clericus statim poterit feudū ia concessum reuocare, *Arosent. in tract. de feud. c. 7. n. 73. sub lit. E. Scrad. in eod. tract. p. 4. c. 3. n. 7. Vult. ēt in trac. de feud. lib. 1. c. 4. n. 9. in vltimis verbis Io. Sceuden. in epitom. feud. p. 3. n. 105.* & ratio est qa Princeps

294 ignorans vr cum inhabili dispensare, *vt not. in c. ex transactione de ætat. & qualit. & in c. fi. de consuetud. vel inutil. Catel. de indu't. c. 1. n.* 88. Sed quod immo clericus non possit de feudo de nouo inuestiri stante q per talē inuestiturā supponitur dño feudi, & sic iudici seculari *tenuerūt Io. Blāc. in tract. de feud. lib. 1. c. 5. Mortan. in tract. de feud. lib. 2. c. 2. Pet. de Rauen. in tract. de feud. tit. 30. de benefic. fem. §. ex hoc in 10. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 31.* quorū opinione rō obstante contrariū est vetus ius tū de iure feudorum *vt in c. 1. §. fi. de Capit. Corrad.* tū ēt de iure canon. *vt in c. ex trāmisse de for. cōpet. & ex nostratibus voluerūt Claud. Seisel in Spec. feud. i tit. q feud. acciper. poss. Afflict. in summa feud. c. 23.* cum multis alijs quos allegant *Intrigl. in tract. de feud. cent. 1. q. 54. nu. 60. & seq. Vulte. in eod. tract. de feud. lib. 1. c. 4. n. 9. vers. multo magis car. mihi 52. Borell. & multi per eum relati cons. 40. n. 15. Maccabr. cons. 183. Tapp. in repet. Auth. ingressi in verb. sua c. 14. n. 38. Rim. cōs. 796. n. 2. lib. 7.* est bene verum quod qn de nouo cōceditur feudum clerico dēt concedi sciēte eius prælato pp præiudicium prædictum *Ferrar. in tract. de feud. lib. 2. c. 2. vers. proinde car. mihi 89.*

295 Et in isto casu scientia Principis cōcedentis probatur si illū cui feudū cōcessit appellauit clericum vel presbyterū *Borel. cons. 40. n. 16.* & rō diuersitatis dispositionis in feudis cōcessis, & iā concedendis est qa in feudis iā concessis ei qui dederat nihil imputari poterat si vassallus postea factus fuit clericus, ex quo ipse non poterat præuidere, & à principio diuinare qd facturus erat cum de futuris cōtingentib. nō datur certa determinatio, at in eo qui de nouo concedit feudum clerico vel cuius alteri personæ ecclesiasticæ sibi imputare dēt cur talib. personis concessit, quæ non pnt feudale seruitiū præstare pp quod concedit feudū *ita Vulte. in trac. de feud. lib. 1. c. 4. nu. 9. vers. nec obstat car. mihi 53.*

296 & in simili dicimus ēt in eo q contraxit cū debitore decocto, & fallito, qa ex quo à principio sciebat vel scire debebat illum talē esse decoctum non poterit tāquā talem illū capi facere ante tps, & petere adsistentiā seu fideiussorem q secus est si defectus postea superuenit *ita dixit in tract. de except. in prælud. nu. 141. & est tex. in l. si creditores ff. de priu. credi. l. arbitrio vbi hoc not. oēs scribentes ff. qui satisdar. cog. Bart. in l. si is à quo §. 1. & in l. fi. C. de sponsal. Curt. in l. vnica nu. 44. C. de probib. sequestr. pecun. Menoc. de arbit. cas. 84. n. 14. & 16. Ioseph Lud. cōcl. 14. illatio. 125. Caroc. de locat. & conduct. in tit. de recusat. q. 2. nu. 10. Caran. super rit. M. R. C. V. rit. 170. num. 5. Barnab. Cornaz. decis. 59. num. 5.*

297 Et dns feudi sciētet inuestiēs clericū de feudo tacite vr pmittere, & dispēsare vt ipse clericus inuestit⁹ possit seruire p substitutū *P. gouf. in c. vnico §. fi. de Capit. Corrad. Iser. & Aluar. in c. vnico in fi. de feud. fem. Seisel. in Specu. feud. in tit. q feud. acciper. poss. Hannet. in trac. de feud. lib. 1. c. 6. Curt. iun. in tract. de feud. in 3. p. 2. p. princ. nu. 28. Bruun. cons. 16. n. 9. Crauett. cōs. 303. n. 6. lib. 2. Brocolt. in tract. de feud. c. 5. n. 49. vers. & latius scienter Paris. in tract. de reinteg. feud. & de finib. feud. c. 40. n. 12. c. 13. n. 9. Pison. in tract. de feud. c. 32. n. 19. Natt. cons. 600. n. 9. lib. 3. Rim. iun. cons. 796. n. 2. & 64. lib. 7.* q dicit q hoc hēt locum ēt si in inuestitura non sit expressum *Sonsbech. in tract. de feud. p. 12. n. 243. vers. censetur enim Osasc. dec. 27. nu. 14. vbi alios citat Guerr. Pison. in tract. de feud. c. 32. n. 19. Borel. de cons. 40. fi. n. 16. Affl. dec. 320. n. 8. Cefal. cons. 641. n. 46. lib. 5. Intrig. in trac. de feud. cent. 1. q. 54. n. 64. & cent. 2. art. 1. n. 214.* vbi dicit q hoc pcedit ēt si in inuestitura adhuc nihil dictum fuerit *Menoch. in trac. de arbitr.*

298 *in add. ad cas. 31.* vbi postq multos alios allegat dicit q hoc idem pcedit qn dñus feudi cōcedit feudum illi q per dignitatē seruire nō pōt. Et eode modo est dicendum in femina, quæ si reperit de feudo scienter inuestita censetur habilitata vt possit seruire per substitutum *Osasc. q alios allegat dec. 27. nu. 15. Pison. in tract. de feud. c. 32. num. 19. Intrig. cent. 2. art. 2. num. 3. & art. 1. num. 184. Paris. de Put. de reintegr. feud. c. 131. n. 6. & 10.* vbi dicit idē pcedere quotiescunq; feudū conceditur quouis mō imperfecto, qa semper is talis censetur habilitatus, vt possit seruire per substitutum.

299 Et licet prædicta oīa sint vera nihilominus non defuerunt qui dixerunt q clericus nō pōt de feudo de nouo inuestiri stante q p. talē inuestituram supponitur dño feudi, & sic iudici seculari *ita dixerunt Io. Blanc. in tract. de feud. lib. 1. c. 5.*

c.5.Mōtan.in trac.de feud.lib.2.c.2.Pet.de Rauen. de feud.tit.30.de benef.fem.§.ex hoc in 10.to.trac. diuers.p.2.car.31. quorū opinione non obstāte contrariū est verius tū de iure feudi, *vt ī c.1.§. si.de c.Corrad.* tū ēt de iure canonico, *vt in c.trās missa de foro cōpet.& ex nostratibus (nō obstāte rōne supra adducta) idē dixerūt Claud.Seisell.ī Spec.feud. tit.q feud.accipere possunt Ardiz.in sum.feud.c.23. cū multis alijs quos allegāt Intrigl. de feud.cēt.1.q. 54.n.60.& seq.Vul.in eo.trac.lib.1.c.4.n.9. vers. multo magis f.50.Borel.d.cōs.40.n.15.Macca.cōs. 23.n.183.Carol.Tapp.in d.auth.ingressi ī verb.sua c.14.n.38.C.de sacros.eccl.Rim.iun.cons.796.n.2. lib.7.* est bene verū ꝙ qñ conceditꝰ de nouo feudum clerico dēt concedi sciente eius prælato pp præiudicium prædictum *Ferrar. in tract. de feud lib.2.c.2.versic.proinde car. mihi 89.*

300 Et qñ clericus de nouo inuestir de feudo tūc pōt,& dēt pstare iurm fidelitatis *gl.& Alex.de Neuo in c.nimis,n.8.Abb.in c.ueniēs n.4.de accus. Iacob.in inuest.in uerb.qdē inuestiti n.7.Ias.in plud. feud.n.5.Paris.de Put.de reintegr.feud.c.129.n.7. & c.198.n.28.& c.250.n.7.Blāc.in cpit.feud.lib. 1.c.7.n.7.Osasc.dec.27.nu.13.ver.nam & si.quos omnes refert,& sequitur Menoch.de arbit.in add. ad cas.231.nu.60. in fin.vers. hoc tamen casu.*

301 Limitatur 24.prædictus quartus effectus clericatus qd clerici ꝓhibentur succedere in feudis, vt non vēdicet sibi locū in feudis ecclesiasticis qbus clerici succedunt ꝓut laici q̄a tunc non est verisimile ꝙ concedens cū sit persona ecclesiastica voluerit clericos excludere *Crauet. n.8.cons.445.lib.3.ad qd allegat Ias.cons.117.col. 2.post mediū lib.4.& vltra idē dixerunt Rol.cōs.76 n.13.lib.3.Dec.in c.in p̄sentia nu.43.de prob. Surd. cons.140.n.31.lib.1.Guerr.Pison.in trac.de feud c. 32.n.18.vbi adducit rōnes ꝓ ista opinione Balz.de feud.in c.1.§.ex hoc n.13.de feud.fem.Osasc. dec.27 n.17.q alios allegat Visimb.cons.55.n.19.lib.2.&* hęc est magis com.opi.quidquid in contrariū dixerit *Bābac.in c.1.§.q clericus n.128.& 129.si*

302 *de feud.defun.cont.&c.* & ꝓ ista limitatione bene faciunt ea q̄ in simili dicimus in feudo qd ā principio fuit cōcesū ab aliqua femina nāq; ā tali feudo feminę non censenꝰ exclusæ *Anch. cons.339.col.4.in fi.vers.tertio q̄a proles. Dec. in c. in p̄sentia col.16. vers. vltra et alius casus, & cons. 365.col.pen.vers.secūda rō Ias.in l.2.§.liberos col. 1.ff.de in ius vocād.Curt.iun.cōs.181.in princ.Ruy. cons.38.uol.3.circa med.& cōs.208.col.3.in fi.lib. 1.Ro.cons.267.col.pen.in 5.dub.in 5.fall.quos oēs allegat Crauet.in præd.cōs.445.nu.8.lib.3.& vltra pdictos idē dixerunt Curt.iun.in trac.de feud.n.3.p. princ.n.3.Goz.cōs.71.col.3.Soc.iun.cōs.1.n.111. lib.1.Ias.ī l.stipulatio ista §.hic quoq; n.9.de verb. oblig.Menoc.in trac.de p̄sum.lib.4 p̄sum.78.n.35. vbi alios allegat Rol.d.cons.76.n.7.& 11.lib.3.Bero.cons.120.n.13.lib.2.Cęph.cōs.641.n.48.lib.5.*

303 Et idē est dicendū in fideicōmisso, vel maioratu ā femina constituto q̄a ab ea feminæ non censenꝰ exclusæ, *Rol.d.cōs.76.n.15.lib.3.Mol.de primog.Hisp.car.383.n.73.Anch.cons.339.col.5. vers.3.qd proles Dec.ī l.feminæ n.98.ff.de reg. iur. Gozz.cons.71.n.6.Tiraq.in ll.connub.l.5.n.24.& in trac.de iur.primog.q.10.in fi.Franc.Pasc.ī disp. statut.exclud.fem.n.22.Burg.de Paz.in probem.ll. Taur.n.131.Peralt.in l.cum pater n.64.ff.de leg.2.*

304 *Port.cons.6.n.19.*& parimodo vbi naturalis vel spurius non admittiꝰ ad fideicōmissū neq; cēset in eo vocatus *Greg.Lup.ī l.2.tit.15.p.2.ī gl. in uerb.si nu el luyo maior col.1.Io.le Chirier ī trac. de primog.lib.5.n.2.Mol.in pd. trac.lib.1.c.4.n.49.*

305 Attñ vbi testator esset naturalis, vel spurius ad eius fideicōmissū admittunꝰ ēt naturales, & spurij q̄a tunc non præsumiꝰ odio habuisse ipsos naturales,& spurios ideo id deficere facit fideicōmissi cōdonem *Dec.in c.in præsētia n.43. vers vltimo est de probat.Pallcot.in tract.de not.& spur.c.27.in fi.Rol.cons.76.n.23.lib.3.Surd. cons. 140.n.27.& seq. lib.1.Menoc.in trac.de præsump.*

306 *lib.4 præsum.78.n.34.* Sic ēt licet priuilegiū immunitaris alicui cōcessum ꝓ se, & posteris nō cōpræhendat descendentes ex femina *l.1.§.1. ff.de iur.immun. Dec. & Cagn. in l.2.ff.de reg.iur. Tiraq.de retr.lign.tit.1.§.1.gl.9.n.195.& de ll.cō-*

307 *nub.gl.1.p.1.n.34.* Si hoc tñ priuilegiū ā principio fuisset concesū ā femina vtputa ā Regina, Imperatrice, vel simili q̄a tunc extēditur ēt ad descendentes ex femina ex quo p̄sumitur ꝙ concedens ita intellexisset de masculis sicut de femina *Curt.iun.cons.181.n.1.in fi.Bero.cōs.120. n.18.vol.2.q dicit ꝙ hæc opi.est cōiter ā DD.amplexa Gozz.cons.71.n.6.Dec.cons.79.in fi. & in l.feminæ n.100.ff.de reg.iur.Rub.cons.22.n.12.Rol.d. cōs.76.n.9.& 12.lib.3.Benint.dec.52.n.2.Cott. in memor.in ver.immunitates col.2.vers.secundo limitatur Bos.in trac.crim.in tit.de Pricipe n.145.Surd.*

308 *d.cōs.140.n.28.lib.1.*vbi n.39.ad corroborationem prædictorum adducit aliud simile.s.quod licet emphyteusis concessa pro se,& descēdentibus masculis non trāseat ad masculos ex feminis descendētes tñ hoc fallit qñ emphyteusis habuit originem ā femina tali namq; casu ēt masculi descendentes ex feminis admittunꝰ *allegat Aret.col.pen.& Soc.n.5.in l.Gal.§.num de lege ff.de lib.& posth.Rol.d.cons.76.n.21.vol.3. Gozz.cōs.71.n.6.Beniuc.ead.dec.2.n.2.Gabr ī suis concl.in tit.de verb. signif. n.107.* & tandem ipse *Surd.d.cōs.140.n.32.*prædictorum,& similium

309 adducit rōnē hoc est q̄a omne animal diligit sibi simile, & oīs homo ēt sibi similē *vt dicitur in ecclesiast.c.13.& hētur in c. transmissa de elect. & Io.Andr.in c.fraternitatis col.4.de frigid.& malef.*dicit ꝙ similia similibus gaudent,& vulgariter dici solet omne simile appetit suū simile.

310 Ampliatur mō hęc limitatio, vt feudū eccle-

Vu sia-

siasticũ non solũ transeat ad clericũ verũ ẽt ad ecclesiã *Hier. Garz. in tract. de fem. recip. lim. 19. Cãnet. in extrauag. volẽtes in §. seu sect. incip. ad qd dicendũ n. 1. 3. & 4. car. 185. Intrig. in trac. de feud. cẽt. 2. art. 2. n. 285.* & iõ vassallus, q hẽt feudũ ecclesiasticũ ab aliqua ecclesia sibi cõcessum ẽt dña nõ reqsita i vltima volũtate poterit alteri ecclesiæ legare vel ꝑ fideicõmissũ relinquere, *Abb. in c. Apostolica col. 2. arg. illius tex. de ijs quæ fiunt à Prælat. sine consens. c. Fel. in c. q̃ in ecclesiarũ nu. 74. de cõst. Curt. in tract. de feud. in 4. p. nu. 126. Scrader in eo. tr. 10. p. 7. c. 2. nu. 42.* Et qa feudũ dr̃ ecclecasticũ duob. mod. vno mõ qñ fuit cõcessũ ab ecclesia vel clerico, & alio mõ qñ fuit cõcessũ ecclesiæ, vel clerico *prout dicit Scra. p. 2. c. 3. n. 17. de feud. q ad hoc allegat Capit. 1. §. si dñs qb. mod. feud. const. poss. c. primũ in prin. ver. hæc oĩa in clericorum, si de inuest. inter dñm, & vassall. lis oriatur c. 1. §. fi. de capit. Corrad c 1. de cler. q inuest. fieit, qb. possunt addi multa cumulata ꝑ Intrigl. cent. 1. q. 39. n. 1. ꝑtot.* q licet dicat ꝙ feudũ dr̃ ecclesiasticum trib. mod. s. qñ conceditur ecclesiæ, qñ conceditur clerico vel à clerico, nihilominus hoc vltimum redducitur sub illis duobus modis, ideo postq̃ dictum est supra de prima specie feudi ecclesiastici, s. de feudo ecclesiastico concesso ab ecclesia vel clerico, consequens est vt videamus quid de feudo ecclesiastico ꝙ à principio fuit concessum ecclesiæ, vel clerico,

Et dicendum est ꝙ à tali feudo à principio concesso ecclesiæ, vel clerico, clerici nunq̃ repelluntur *ita Bãbac. in c. 1. §. q clericus nu. 136. si de feud. defunct. content. sit*, vbi dicit ꝙ si est concessu feudũ ecclesiæ oẽs clerici q eligunt prælati in illa ecclesia possent in talib. feudis succedere, & vltra eũ indistinctè dixerunt oẽs supta allegati in principio huius limitationis qd clerici succedunt in feudis ecclesiasticis, & sic tã si concedunt ab ecclesia, vel clerico q̃ ecclesiæ, vel clerico, & ꝑ hoc facit ꝙ in similibus dicim⁹ ꝙ si feudũ ab initio fuit concessum alicui filio naturali, alij quoq; naturales in tali feudo succedere poterint *Bal. in d. c. q̃ in ecclesiarũ col. fi. de const. Cepb. cons. 641. n. 47. & 48. lib. 5.* licet naturales excludant a successione feudorũ *c. 1. §. naturales, si de feud. cõten. sit inter dominũ, & vassal. vbi Bal. & cæter. scribẽt. & in c. 1. in tit. de filijs nat. ex matrimon. in vsib. feud. Ludon. Molin. de primog. Hisp. lib. 1. c. 4. n. 48. & latius Intrigl. de feud. cent. 1. q. 9. n. 59. cũ plur. seq.* & eodẽ mõ dicimus de feudo, qd à principio fuit concessũ alicui feminæ, nã ad illud oẽs descendentes ẽt feminæ admittunt, *c. 1. & ibi gl. Aluarot. Prepos. & Affl. de natur. succes. feud. Doct. in c. 1. de benef. fem. Curt. in trac. de feud. in 1. p. 3. par. princ. n. 3. Iacob. in inuest. feud. in verb. & feminis n. 3. Zas. i trac. de feud. p. 8. n. 39. Dec. in l. generaliter n. 39. C. de institu. & substi. & cõs. 468. n. 27. Affl. in §. & qa vidimus n. 23. de ijs q feud. dar. poss. Serad. in trac. de feud. p. 7. c. 4. n. 48. Intrigl. in eo. trac. de feud. cẽt. 2. art. 2. nu. 266. & seq. quẽ refert Rol. à Vall. cõs. 67. n. 10. lib. 2. Hier. Gazo. in tract. de fem. recipiẽd. lim. 15. Zas. de feud. p. 8. n. 39. Corbol. de iur. emph. i tit. de caus. priuat. ob lin. finit. n. 12.* q dicit ide ẽt esse in emphyteusi, q̃ si à principio est cõcessa feminæ in ipsa cęteræ feminę admittuntur *Surd. cons. 140. nu 29. lib. 1. Gabr. in suis concl. in tit. de verb. sign. concl. 6. nu. 98.* vbi alios allegat *gl. in c. 1. §. & quia qui feud. dar. poss. Rom. cons. 367. col. 2.*

Quarto 1. an monasteriũ in qd feudatarius fuit ingressus succedat in feudo ipsius feudatarij salti eius vita durãte, aliq indistinctè tenuerunt qd non qa monasteriũ in irm fidelitatis pstare non põt neq; substãtialia contẽta in ipso iuro fidelitatis adiplere, *Affl. latè dec. 320. & ibi Visil. in n. 1. & in c. 1. de feud. fem. Menoc. in trac. de arb. in add. ad cas. 231. n. 23. Cassan. sup consuet. Burg. rub. 3. §. 5. in ver. excepte les religiux n. 11. & 12. car. 453. Cepb. cõs. 641. n. 10. 11. & 12. lib. 5. & cõs. 151. n. 3. lib. 2. Clar. in §. fi. q. 78. n. 3. Tapp. in repet. auth. ingressi in verb. sua c. 14. n. 2. ver. dico regulã, quã referas, & n. 11. C. de sacros. eccl.* vbi dicit ꝙ nullo pacto feudũ in monasteriũ trãsire põt, alij vero distinguunt aut sumus in feudo vero recto, & ꝑprio qd reqrit seruitiũ personale, & in eo monasteriũ non succedit *Sal. in d. auth. ingressi in fi. C. de sacro. eccl. Alex. cõs. 10. n. 3. & 8. lib. 5. Dec. in c. in pñsentia n. 74. de prob. Affl. in c. 1. §. & hoc illud n. 8. de benef. fem. & in c. 1. de mil. vass. qui arma depos. & dec. 320. n. 7. & 8. vbi n. 10.* dicit ꝙ ita alias iudicauit sacrũ Concil. Neap. *Curt. in. in trac. de feud. in 3. p. princ. in 2. mẽbr. q. 10. n. 17. Guliel. de Bened. in rep. Capit. Ray. in verb. & vxorẽ n. 1. & 2. de testa. Crau. cõs. 303. n. 1. & 8. lib. 2. Capic. dec. 115. n. 11. Clar. in §. feud. q. 78. in prin. & sed hec cõclusio Natt. cõs. 600. n. 6. lib. 3. Th. de Marin. in trac. de feud. tit. 2. de feud. ex pacto, & pu. nu. 142. Mol. in trac. de Hisp. primog. lib. 1. c. 13. n. 96. quos oẽs allegat, & sequi Meno. i trac. de arb. i add. ad cas. 231. n. 21. & vltra pcitatos idẽ dixerũt Pet. de Greg. in trac. de cõces. feud. p. 8. q. 3. in fi. Zab. cõs. 34. in fi. Intrigl. in trac. de feud. cẽt. 2. art. 93. n. 51. Burs. cõs. 63. n. 27. lib. 1. Bãb. in c. 1. §. q clericus nu. 141. & seq. vbi alios allegat Nat. d. cõs. 60. n. 10.* vbi dicit ꝙ monasteriũ nunq̃ cõsequit feudũ verũ, & rectu, aut feudu est impropriũ, & cõdonatũ, vt qa ꝑ eo soluit seruitiu reale, vel nullũ dẽtur seruitiu, vel sit tale ꝙ possit trãsire ad clericos vel feminas, & tunc i tali feudo monasterium succedere poterit *Hostiens. in c. in pñsentia nu. 5. de prob. & ẽt n. 8. 10 Andr. n. 16. Anch. n. 21. Butr. nu. 22. Bobic nu. 15. & Abb. n. 69. Odofred. in auth. ingressi n. 10. C. de sacros. eccl. & ibi ẽt Cyn. n. 22. Butr. n. 44. & Sal. i fi. q testatur de cõ. opi. Luc. de Pen. i l. nullus n. 1. C. de decur. lib. 10. Ant b. n. 4. Bella. n. 6. i c. si qua mulier 19. q. 3. Capic. dec. 31. Villalobs i cõ. opin.*

opi.in verb.monacus n.179. Affl.dec.320.n.2.& 3 Rol.cōſ.23.n.14.lib.1. Tapp.in repet.d.auth.ingreſſi in verb.ſua c.14.nu.1. Mozz.in tract. de feud.in tit.ex quib.cauſ.feud.ammitt.nu.15.verſ.intellige etiam car.mihi 202.& verſ.Cy.autem car.203.

320 Limitatur primo iſta opinio ꝙ monaſteriū ſuccedit in feudo iure proprio,& condónato,vt non procedat in feudis dignitatū,& titulatis, vt in Regno in Ducatu,Marchionatu,Comitatu,vel Baronia *Bal.in l.Deo nobis §.hoc ēt n.4. C.de epiſc.& cler.& in l.data opera n.29.C. qui accuſar.non poſſ.Præpoſ.in c.1.§.& quia vidimus nu.5.q feud.dar.poſſunt Affl.in c.1.n.2. de milit.vaſſall.q arma bell.depoſ. Anan.in c.Iudæi n.12.de Iudæ.Fel.n.44.Dec.n.289.in d.c.in præſentia de probat.Turrecrem.in c.ſtatutū in fi.28.q.1.gl.Archid. & alij in c.ſcripſit 27.q.2.Molin.d.c.13.nu.81.& 96.Clar. in §.feudū q.78.n.3.in fin.Mozz.de feud. tit.ex quibus cauſ.feud.ammitt.n.115.verſ.intellige niſi car.mihi 202.Menoc. de arbit.in add. ad caſ.*

321 *231.n.22.Carol.Tapp.in d.c.14.n.13.*& iſto caſu feudum dignitatis defertur ad hædes ſāguinis *Archid.& alij in d c.ſcripſit Ang.conſ.268. Alex. conſ.10.n.4.lib.5.Capic.in inueſtitura feudi in uerb. feudatarij habiles verſ.regnū Iacob.in inueſtit.feud. in verb.dux circa princ.Capic.dec.31.n.4.Greg.Lopez in ll.Taur. l.2.tit.19.p.2.in verb. ſiendo bōbre para ello Tapp.Mol.& Menoc.in locis ꝓximè alleg.*

322 Limitatur ſecundo qñ feudum eſſet tale ꝙ non poſſet tranſire niſi ad hæredes ſanguinis, *Capic.dec.10.n.6.Affl.dec.320.n.7.& ibi Vrſill. in adnot.nu.2.Tapp.d.c.14.nu.1.*

323 Limitatur tertio, vbi pro feudo præſtatetur iuramentum fidelitatis vltra ſeruitium reale, *Caph.conſ.151.in princ.& n.48.lib.2.Maccab.cōſ. 23.n.20.cū plur.ſeq.Rol.conſ.23.per tot.lib.1.Bero.conſ.16.& per tot.lib.1.Burſat.conſ.63.n.28.lib. 1.Affl.dec.320.nu.10.vbi dicit quod ita iudicauit ſacrū Conſil.Neapol.& ibi Vrſil.in adnot.n.1.idem Affl.in c.1.§.ex hoc illud n.7.de feud femin.Io.Tho.de Marin.in tract.de feud.in tit.de feud. ſine fidelit. n.3.Tapp.d.c.14.nu.33.* vbi dicit ꝙ tunc feudū eſt ſine fidelitate qñ illud iurm eſt remiſſum, nec per talem remiſſionem iuri cenſetur remiſſa fidelitas, ſed tantum ſolemnitas iuramenti.

324 Limitatur quarto in oppidis,ac Caſtris iuriſdōnem habentibus qa nec illis monaſteriū ſuccedere poterit ēr qd ſint feuda impropria *eſt tex.in c.recolentes de ſtatu monac.Molin.in trac. de primog Hiſpan.lib.1.c.13.n.81.Tapp. in d.repet. auth.ingreſſi in verb.ſua c.14.n.14 (.de ſacroſ.eccl.*

325 Et illa opinio ꝙ monaſterium non ſuccedat in feudo vero proprio,& recto limitatur,vt nō ꝓcedat qñ monaſterium fuiſſet habilitatum per dñum feudi, *Io. Angel. Piſanell. in add. ad Affl.d.dec.320.in princ.*

326 Et vbi feudum tranſit ad monaſterium trāſit ſolum quo ad commoditates,& penes eundem remanet ſolum durante vita ipſius monachi,& ſtatim ꝙ ipſe moritur ad agnatos vel dñm cui aperitur reuertitur *Affl.in c.1.nu.8.de milit.vaſſall. qui arm.bell.depoſ.& dec.320.nu.8. Fel.in c.in præſētia n.46.de probat.Bal.in auth.niſi rogati n.35.C.ad Trebell.& in c.1.nu.2. de Vaſſall. milit.q arm.bell.depoſ.Capic.dec.10.n.17.Harma. Piſtor.in q.feud.p.3.lib.2.q.3.Menoch. in tract.de arb.iud.in add.ad caſ.231.n.55.Iacob.de Franc.in c.1.§.& quia vidimus n.64.de ijs qui feud.dar.poſ. cart.mihi 18.poſt dec.Vinc.de Franc.Curt.ſen.cōſ. 62.n.2.Tapp.d.c.14.n.3.& 48.Intrigl.in tract.de feud.cent.2.art.1.n.219.Clar.in §.feudū q.78.nu. 2.*

327 & an maioratus trāſeat in monaſterium, in quod monacus ingredit͂ latè examinat *Moli. in tract.de Hiſp.primog.lib.1.c.13.nu.71.cū plur.*

328 *ſeqq.* & quid de emphyteuſi ponit *Burſ. conſ. 299.per tot.lib.2.Aur.Corbol.de iur.emphyt.tit.de cauſ.priuat. ob mortem ciuilem in princ.n.12.f.28.*

329 Quæro 2. vtrum in dubio feudum conceſsū eccleſiæ præſumatur conceſſum in naturā feudalem an vero in allodium,vt ſi Princeps ſimpliciter conceſſerit aliquod caſtrum eccleſiæ, & dico ꝙ in dubio præſumitur allodiū, & donatio præſumitur facta rōne piæ cauſæ in naturā liberā,& non feudalem, *gl.in c.fi. de delict. pueror. Iſern.& Affli. in conſt. Regni iuſtitiary nomen Frecc.in tract. de ſubf.in tit.de origin.Baron.q. 3.n.29.Io.Frāc.à Ponte cōſ.30.n.6.Vult. de feud. lib.2.c.3.nu.1.*quidquid in contrarium tenuerint *Franc. Capiblan.* & alij per eum citati *in tract. de author.Baron. pragm.1.nu.34.& ſeq.*

330 Quæro 3. an aperiatur feudum an vaſſallus eo priuatur ob clericatum,an.ſ.dño an vero agnatis, & circa iſtā qōnem rñdendum eſt,aut feudum de cuius ſucceſſione tractatur eſt feudum nouum, & aperitur dño aut eſt feudum antiquum,& deuoluitur ad agnatos,*Aluar.& cōiter ſcribētes in c.1.de milite vaſſall.qui arm.bell. depoſ.Cuma.conſ.197.Curt.iun.in tract.de feud.p. 3.2.par.prin.n.32.car.mihi 286.Io.Sceud. in epit. feud.p.3.n.103.& in tit.de ſucceſſ.maſcul.deſcend. n.25.in fi.car.mihi 491.Io.Tho.de Marin.in tract. de feud.tit.2.de feud.ex pacto,& prouidētia n.146. car.mihi 231.Petr.de Rauenn.in tract.de feud. tit. 30.de benef.fem.§.ex hoc in 10.to.tract.diuerſ.car. mihi 31.Tapp.in repe.auth.ingreſſi in ver.ſua c.14. n.47.verſ.quibus omnib.C.de ſacro.eccl.Clar. in §. feudum q.78.n.7.ver.& licet gl.*& an legato feudo debeatur extimatio, referas *Vulte. de feud. car.479.n.72. Intrigl. art.5.nu.384.& ſeq.*

331 Quæro 4.vtrum eccleſia priuetur feudo pp delictum vel felloniam Prælati, & dico ꝙ ſic durante vita ipſius prælati, & eo mortuo ſtatim illud recuperabit,*Scrad.in trac.de feud.p.2. 9.par.princ.ſect.9.n.70.cum plur.ſeq.car.637.Intrigl.cent.1.q.62.nu.16. dixerunt Zaſ. in tract. de controuerſ.feud.par.10.num.70. Io.Sceud.in epit.*

feud.p.3. n.105. verſ.nono eccleſia, Stepb. Forcat. in comment ſeud.c.2.n.15.car.mihi 191.Medic.in tract. de mors oĩa ſoluit Alex.de Neuo in c.verũ nu. 16.de for.cõpet. etſi feudum non tãtum pertineret ad mensã prælati, ſed ad totum capitulum tunc ex delicto prælati feudum non deuoluitur ad dñm etiam durante vita ipſius prælati niſi cum prelato deliquiſſet totum Capitulum *Neuus cod.nu.16.Intrigl.d.cent.1.q.62.nu.16.*

332 Quæro quinto, & vltimo nunquid feudum poſſit legari pro anima, & caſu quo non poſſit an tũc debeatur æſtimatio, hãc qõnem latè, & exactiſſime examinant Vulteius *in trac.de feud. lib.1.c.9.n.70.cũ ſeq. Strad.in d.tract.p.7.c.2.per totũ, Intrigl.in cod.tract.cent.2.art.5.n.384.cũ ſeq.* q oẽs hãc cõcluſionẽ ampliãt, & limitãt diuerſis modis, quorũ dicta me remitto ibi vidẽda.

333 Et pro cõplemento huius quarti effectus clericatus ſciendum eſt primo ꝙ in oĩb. caſib. in qb. clericus admittit ad ſucceſſionẽ feudi ſi ꝑ feudo dẽtur aliqđ ſeruitiũ tale ſeruitiũ pſtare poterit p ſubſtitutũ *Iſern.in c.1.de beneſ.fem.& in c.1.§.qui clericus ſi de feud.defunct.content.&c. & in c.1. de milit.vaſſall.qui arm bell.depoſ.& in c. 1.de cler. qui inueſt.fecit, Iacobut. de Francb. in c. & quia vidimus nu.59. de ijs qui feud.dar.poſ.car. mihi 17. poſt dec.Vinc.de Franc.*

334 Secundo ſciendũ eſt ꝙ clerici dñr facto ſuo excluſi a ſucceſſione feudorũ qa facto ſuo facti ſunt perpetuo inhabiles ad iurandũ ea q̃ continentũ in ſacro fidelitatis *iuxta c.1.de noua forma fidelitat.Io Gall.conſ.2.n.102.inter cõſ.feud.diuerſ.* vbi dicit ꝙ facto ſuo dñr feudo renunciaſſe, & qđ renunciatio magis valet facto q̃ verbis, & n.105.dicit ꝙ ſuſcipiens ordines ſacros, vel bñficium vr̃ feudo renunciare, *Io.Vincem. conſ.1. nu.123.& ſeq. inter conſ.præd. Intrigl.in tract. de feud.cẽt.2.art.1.n.128.Octau.Bamb.in c.1.§.q clericus n.109.ſi de ſeud.defunct.contẽto ſit inter, &c. Mozz.in tract.de feud.in tit.ex quib.cauſ.feud.ammitt.n.15.car.mihi 202.qui allegat Ang.conſ.264.*

335 Tertio ſciendum eſt ꝙ oĩa iura loquẽtia de perſonis eccleſiaſticis, quæ dãt vel hẽnt feuda intelliguntur de ipſis feudis eccleſiaſticis, *Archid.in c.1.§.ex hoc de beneſ.fem. Io.Tbo.de Marin. in trac.de feud.tit.2.de feud.ex pacto,& prouid.nu. 149.Tapp.in repet.auth. ingreſſi in verb.ſua c.14. in vltim.verb.C.de ſacroſanc.eccleſ.*

S V M M A R I V M.

1 *Clerici non poſſunt contrahere matrimonium.*
2 *Clerici contrahentes matrimonium incidunt in diuerſas pœnas, & quæ nu.3.5.6.7.8.9.10.11.*
3 *Ordines ſacros aſſumens ſtatim, cenſetur vouiſſe caſtitatem.*
4 *Quiſq; poteſt imponere legem rei quam vult.*
12 *Clericus contrahendo matrimonium an videatur beneficijs eccleſiaſticis renunciare, & an ẽt penſionem quam hẽt ſuper beneficio, & quid ſi cõtrahit abſq; carnali copula nu.13.14.& 15.& quid ſi contrahit ſponſalia nu.16.ẽt ſi contraheret palam & publice nu.17.& quid ſi matrimonium ſeu ſponſalia non habuiſſent effectum nu.18.& 20.24.*
19 *Clericus non põt ad beneficium renunciatũ per matrimonium ſeu ſponſalia regredi ſine noua collatione.*
21 *Clericus admittitur beneficia eccleſiaſtica ſi contraheret, etiam ſi matrimonium eſſet nullum, vt quia contractum cum conſanguinea limit.nu.22.*
23 *Clerici in minoribus cõtrahendo matrimoniũ non ammittunt beneficium eccleſiaſticũ ipſo iure ſed per ſententiam, & quid in clericis orientalibus n.25.*
26 *Clericus an poſſit obtinere beneficium cum eſſet vxoratus, & eius vxor contenta eſt introire monaſterium cum ipſe efficitur clericus.*
27 *Clericus ammittit beneficia eccleſiaſtica ob matrimonium etiam ſi tempore quo ſuſcepit ordines neſciebat quòd recipiendo tales ordines ſe arctabat ad ſeruandam caſtitatem etiam in clerico depoſito nu.28.vel degradate nu.29.*
30 *Aſſumptus ad ordines ſacros viuente vxore de facto & per ignorantiam perdit beneficia eccleſiaſtica. Ordinatus de facto, & per ignorantiam viuente uxore ſi illa moritur non poteſt iterum aliam capere.*
31 *Ordo ſacer collatus per ſimoniam tenet, & eſt vere ordinatus.*
32 *Epiſcopus impeditus ordines conferre ſi de facto confert illos valent, ſed eorum executio ſuſpenditur.*
33 *Clerici non poſſunt contrahere matrimonium etiam ſi fuiſſent ordinati ante legitimã ætatem, & quid in monialibus profeſſis nu.34.& quid ſi à non ſuo epiſcopo nu.35.*
36 *Clerici in minoribus, vel infra annum nouitiatus poſſunt contrahere matrimonium etiam quod ſint beneficiati, abſque pœna.*
37 *Monachi, & alij regulares ẽt minores ẽt ſi non habeant ordines non poſſunt contrahere matrimoniũ.*
38 *Promotus ad ordines minores credens fuiſſe promotum ad ordines ſacros non poteſt contrahere matrimonium.*
39 *Clericus in minoris, licet poſſit vxorem ducere poſtquam eam duxit non poteſt poſtea promoueri ad ſacros ordines nu.42.43.*
40 *Papa poteſt diſpenſare ut clericus habens ſacros ordines poſſit ducere vxorem.*
41 *Clerici Græci ſeu Orientales non ſunt aſtricti ad votum caſtitatis.*
44 *Clerici Græci vxorati poſſunt ordinari dum ſunt in ſuis partibus ſecus inter latinos.*
45 *Vouens ducere pauperem, vel meretricem an poſſit ſpreto voto religionem ingredi.*
46 *Vouens caſtitatem ſi contrahit matrimonium an ſit validum non obſtante voto.*
47 *Filij nati ex clerico in minoribus conſtituto an poſſint legitimari per ſubſequens matrimonium, & quid ſi eſt beneficiatus.*

Filij

48 *Filij nati ex matrimonio contracto per clericum in sacris vel irregularem nunquam dicuntur nati ex matrimonio putatino.*

49 *Clericus in sacris contrahens matrimonium est suspectus de hæresi amplia num. 50.*

51 *Clericus in sacris magis peccat contrahendo matrimonium quam committendo adulterium.*

52 *Clericus in sacris contrahendo matrimonium ad quid compelli possit, & quid in conenbina.*

QVINTVS EFFECTVS.

1 QVintus effectus clericatus est vt clerici non possint cõtrahere matrimonium *clem. 1. de consanguin. & affin. c. 1. in fi. ne clerici, vel vouenc. c. erubescãt 32. dist. c. nemo, & c si qs eorum 21. dist. c. assumi cum plurib. seq. 28. dist. §. neq; autem in auth. quomod. oport. episc. coll. 1. §. si quis in auth. de sanctissi. episco. coll 9. Turrecrem. in c. si quis n. 1. 32. dist. Siluest. in §. sũt, & aliæ n. 26. instit. de nupt.* vbi dicit ꝙ ordo est vna ex causis impedientibus matrimonium *Burgas. in tract. de irregul. p. 6. tit. qui cler. vel vouen. n. 2. car. mihi 227. Roffre. de ind. p. 3. in tit. de octauo impedimento n. 1. & per tot. cart. 461.* q dicit ꝙ sacer ordo impedit matrimonium contrahendũ, & dissoluit de facto contractum *Azzo in sum. tit. de episc. & cler. nu. 21. Aluar. in Spec. iur. Pont. c. 81. in princ. Eman. Suarez in Tesaur. recept. senten. lit. C. n. 107. Trot. in trac. de perfecto clerico lib. 2. c. 10. n. 4. & seq. & c. 40. n. 7. Capra reg. 97. n. 11. & seq. Sotus de iust. & iur. lib. 7. q. 6. art. 2.* vbi dicit ꝙ hic effect⁹ ortum habuit tpe quo ecclesia erat in principio *Tiraq. in ll. connub. lib. 15. nu. 118. Alfons. de Cast. aduers. hær. in verb. sacerdotium, hæresi 4. Corduba de casib. conscient. q. 5. in prima opinione Marquat. de celibat lib. 1. n. 1. c. 3.* Lancellot. *Gallia super con-*

2 *suet. Alex. q. 4. n. 4.* in tantum ꝙ clerici contrahentes matrimoniũ incidunt in diuersas pœnas, quarum prima est ꝙ si sunt in sacris constituti peccant mortaliter *c. secundũ ne cler. vel monac. Rodoan. in tract. de spol. q. 2. n. 72. Port. cons. 149. n. 12.* qui dicit ꝙ subdiaconus contrahens matrimoniũ nefas ꝙdam attẽtat *allegat c. pres-*

3 *byteris 28. dist. & c. de illo 32. dist.* & ꝙ spernit votum castitatis ꝙ est annexum ordinibus sacris qa eo ipso ꝙ quis recipit ordines sacros censẽ vouisse castitatem *c. nullum 28. dist. c. tum in præterito 84. dist. Maiol. in tract. de irregu. lib. 1. c. 34. n. 1. Aluarez in Specu. iur. Pont. c. 80. in prin. vers. & si quæris*, vbi dicit ꝙ licet cõtinẽtia sit res voti, & non præcepti, & ꝙ ecclesia neminem cogat continere, nihilominus in ordine, quẽ cõfert põt imponere legem q̃ vult sicut quilibet alius in traditione rei suæ *iux. tex. in l. in tradi-*

4 *tionib. C. de pactis*, imo si tales suspecti in fide sunt Inquisitorũ iudicio subijciunt *Param. in tract. de origine sanctissimæ Inquisitionis q. 10. n. 75. & n. 98. lib. 3.* Secunda est pœna ꝙ priuant officio si

5 ꝙ hẽnt licet post per actã penitentiã restituant ad illius executionem, *c. sane sacerdotes de cler. coniug. c. ex literarum, qui clerici vel vouent. Roffr. Beneuen. in trac. de iud p. 5. tit. de octauo impedimẽto n. 4. cart. mihi 461.* Tertia pœna est vt statim

6 incurrant in pœnam excõicationis *c. eos q. de consangu. & affin. clem. vnica de cler. coniug. Port. cõs. 149. n. 17. in fi. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 2. c. 12. n. 4. Bertac. in reper. in verb matrimoniũ per quas personas.* Quarta pęna est ꝙ filij nati ex ta-

7 li matrimonio fiũt serui ecclesiæ *c. cum multi 15 q. 8. Marqnat. in tract. de celib. in 1. p. c. 4. n. 1.* quæ tñ quarta pœna hodie de consuetudine nõ seruat *vt dixit Couarr. in epitom. de matrim c. 8. §. 5. n. 17. Lancellot. Gall. super consuet. Alex. in verb.*

8 *maritus q. 4. n. 3.* Quinta est pœna ꝙ eo ipso ꝙ clericus cõtrahit matrimoniũ p̃dat priuilegiũ immunitatis, *c. vnico de cler. cõiug. in 6. c. Ioannes eo. tit. Rodoa. in tract. de spol. q. 92. n. 72. cum multis alijs quos congessi sup. eff. 3. ampl. 6. n. 44.* Sexta est

9 pœna ꝙ statim ꝙ contrahit matrimonium est suspensus ipso facto, licet non illa suspensione quæ celebrãdo inducit irregularitatem *Abb. in c. sane il 2. n. 2. de cler. coniug. & c. ex literarum n.*

10 *4. qui cler. vel vouẽt.* vbi dicit ꝙ perdit executionem ordinum nec cum eo facile dispẽsat. Septima pœna est vt possint tpaliter puniri p suos

11 superiores *Fel. in c. tua nos n. 4. de iureiur.* Octaua & vltima est pœna vt clerici contrahentes matrimonium ipso iure perdant benefitiũ ecclesiasticnm si illud habent *gl. & Abb. nu. 7. & alij omnes in c. 1. de cler. coniug. idem Abb. in c. quod à te n. 1. & 4. & in c. diuersis n. 1. eo. tit. de cler. coniug. Siluest. in sum. in verb. clericus il 2. §. 4. Gigans in tract. de pension. q. 53. n. 3. 4. & 5. Paris. in tract. de resignat. benef. lib. 5. q. vlt. n. 165 & lib. 1. q. 1. nu. 13. & lib. 3. q. 14. nu. 2. vbi de com. testatur, & in tract. de confid. q. 9. n. 6. Nauar. in trac. de bonis canon. c. 21. n. 53. & cons. 3. in tit. de renunt. Fernand. Vasq. in tract. de success. creat. lib. 3. §. 22. lim. n. 45 in fi. vbi multos allegat Clar. in §. fi. q. 73. vers. clericus Mascar. de probat. cõcl. 182. vbi testatur de com. opi. Paris. cons. 40. n. 30. lib. 4. Caputaqu. dec. 215. n. 2. p. 1. Anna allegat 98 n. 5. Capr. reg. 97. nu. 50. Couarr. in 4. decret. in 2. p. c. 16. §. 3. nu. 4. Mirad. dec. 24. n. 3. Roffred. Beneuent. in tract. de ind. p. 3. tit. de octauo impedimẽto n. 4 car mihi 461. Menoc. in tract. de præsum. pt. lib. 6. præsump. 82. n. 3.* q dicit ꝙ contrahendo matrimoniũ præsumit beneficio renunciasse *Suarez in tesaur. recep. sent. in lit. C. n. 107. Hier Ceuall. in Spec. pract. q. com. contra com. q. 247. n. 1. Port. cons. 149. n. 7. & seq. vbi multos allegat Aueher. in c. diuersis n. 1. de cler. coniug.* qui ẽt dicit ꝙ priuantur beneficijs oĩ appellatione remota, & Henric. Bohic. ibidem n. 7. dicit ꝙ contrahẽdo matrimonium clericus

vr̃

vt ipso facto renunciare beneficijs ecclesiasticis,& qa prædicta vltima pœna non infert ita simplicitur,& indistinctè iō sequendo ordinē hucusq; à me obseruatum illam ampliabo, & limitabo diuersis modis.

12 Primo itaq; ampliat vt clericus contrahēs matrimoniū non solum perdat beneficiū verū & pēsionem super aliquo beneficio sibi reseruatā *Gig. in tract. de pension. q. 53. n. 3. 4. & 5. Nauar. de horis canon. c. 21. n. 53. Io. Batt. Marchef. in tract. de commissio p. 1. c. 14. nu. 28. car. mihi 135. Paris. in trac. de resign. benef. lib. 1. c. 1. n. 15. q dicit quòd hæc est com. opi. & quod secundū istam opinionem fuit concl. in Rot. Rom. de anno 1546. Tho. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 44. to. 2.*

13 Secundo ampliat in clerico q contrahit matrimonium p verba de præsenti absq; carnali copula qa adhuc ipso iure perdit beneficium *Doct. in c. 1. de cler. coniug. in 6. Io. Andr. in c. Ioannes in 8 q. eod. tit. Menoc. in tract. de præsumpt. lib. 6. præsump. 82. n. 3. Mozz. in trac. de contract. tit. de matrim. rubr. de natural. matr. nu. 4. cart. mihi 185. Capra reg. 97. num. 51. Hier. Ceual. in Specu. pract. quæst. comm. contra comm. quæst. 147. nu. 1.*

14 Tertio ampliat vt pdat regressum,& oē ius, q hēt in beneficio quia tali regressui, & iuribus vt renunciare p contractum matrimonij *Couar. super 4. decret. p. 2. c. 6. §. 3. n. 5. prout eū refert Paris. in trac. de resign. benefic. lib. 1. q. 1. n. 14. vbi testatur de comm. opi. Mozz. d. nu. 4. vers. ego aūt*, vbi dicit q perdit expectatiuā ita,& taliter

15 quod si beneficium vacaret etiam post dissolutum matrimonium adhuc erit exclusus, nec poterit illud petere.

16 Quarto ampliat vt dictam pœnam incurrat clericus, qui contrahit sponsalia p verba de pͣsenti, qa talis actus est contrarius intētioni beneficij, *Abb. in c. sane il 2. n. 5. de cler. coniug. Foller. super const. Regni in tit. de magistro iustitiario n. 111. car. mihi 122. Mozz. in d. rubr. de natur. matr. n. 4. car. mihi 185*. secus si sponsalia essent cōtracta per verba de futuro, *Abb. in c. 1. n. 6. de cler. coniug. Capr. reg. 97. n. 51. in fi. Suarez in tesaur. recept. sent. lit. C. nu. 108. vbi testatur de com. opin. Ausr. in add. ad Tholos. dec. 139. Mozz. & Foller. in locis proximè allegatis*, vbi dicit q clericus cōtrahēs spōsalia per verba de futuro non perdit priuilegia clericatus prout ea pdit contrahēdo per verba de præsenti, & pari modo non incurrit in sñiam excōicationis; qa dicta clem. 1. de consang. & affinit. loquit tantū in contrahentibus matrimoniū ideo tanq̄ lex pœnalis non extendit, sed restringit quo fit vt in ea nō comprehendant contrahentes sponsalia, hanc opin. secutus fuit Caetan. *in summula in verb. excōicatio c. 47. circa medium*, vbi dicit q ad incurrendam excōicationē requirit q matrimoniū contrahat per verba de præsenti explicitè, & implicitè,& q prædicta non pcedunt vbi post sponsalia fuit secuta copula carnalis, qa tunc incurrit contrahēs matrimoniū, quæ ampliatio limitat vbi sponsalia essent aliquo capite nulla; quia tunc nulliter contrahendo sponsalia non perdit beneficium *Io. de Imol. in clem. gratiæ de rescript. Ias. in l. causas vel lites in 2. col. C. de transact. Cassan. super consuet. Burgund. rub. 3. §. 8. num. 5. cart. mihi 481.*

17 Quinto ampliat vt non solum prædicta cōclusio pcedat vbi matrimonium esset palàm, & publicè contractum, verum ēt si esset occultum *tex. gl. & Abb. in c. cum decorē de cler. coniug. Sim. Maiol. in trac. de irregul. lib. 1. c. 34. n. 4. vers. hæc autem* est beneuerū q si matrimoniū esset occultè contractum clericus contrahēs facta pœnitentia non indiget alia indulgētia, & restōnc ab episcopo facienda à suspensione prout si contraheret publicè *Abb. in c. sanè il 2. nu. 1. & 4. de cler. coniug.*

18 Sexto ampliatur ēt si sponsalia, & matrimonium non haberēt effectū; vt qa mulier ingredit monasterium q facere pōt ēt inuito spōso *c. ex publico de conuers. coniug.* quia ex quo contrahendo matrimonium beneficio renunciasse vr *vt dixi supra, & voluerunt Anna alleg. 98. nu. 5. Paris. in tract. de resign. benef. lib. 1. q. 1. n. 11. &*

19 *lib. 4. q. 2. n. 101. quia ambo alios allegant* non poterit ad beneficium renunciatū regredi sine noua collatione *Mozz. in tract. de contrac. tit. de matrim. rub. de natural. matr. n. 4. circa princ. car. mihi 185. vbi ad hoc allegat Vincent. & Io. Andr. in c. 1. de cler. cōiug. Specu. in eod. tit. in fin. Capr. reg. 97. n. 51. Maiol. in tract. de irregul. lib. 1. q. 34. nu. 5.*

20 Septimo ampliat vt nec valeat contraria cōsuetudo *gl. Abb. & cōiter scribentes in c. cum decorem de cler. coniug. Maiol. in tract. de irregul. lib. 1. c. 34. n. 4. vers. hæc aūt*, qui dicit q ex tali consuetudine insurgeret malum exemplum. s. quòd ille ecclesiasticis stipendijs viueret, qui sub seculi militia militaret.

21 Octauo ampliat ēt si matrimoniū esset nullum: vt qa contractū inter consanguineos vel cū minore; qa tunc ita priuat beneficio ecclesiastico sicut si legitimè cōtraxisset qa ex parte sua contraxit,& fecit qdquid potuit *Io. Andr. in c. Ioannes n. 24. de cler. coniug. Rom. cons. 483. n. 6. Rot. Ro. dec. 102. in antiq. Tauin. in trac. de offic. & potest. c. sede vacan. plud. vltim. col. 3. vers. septimo Brixien. in q. domin. q. 10. per tot. Barbat. cons. 11. col. pen. vers. pterea accedat lib 1. Ias. in l. vbi pactum col. pen. vers. secundo facit C. de trāsact. Marsf. sing. 286. circa med. Crauett. in trac. de antiq. temp. p. 4. n. 5. vers. rursus Gig. in trac. de pension. n. 54. in fi. Dec. cōs. 165. Imol. in clem. gratia de rescrip. quos oēs refert, & sequtur Brun. à Sol. in cōpend. resol. propos. iur. in verb. clericus in minoribus, & vltra prædictos idem dixerunt Capr. concl. 97. n. 53. Paris. in tract.*

tract. de resign. benef. lib. 1. q. 1. n. 12. Mozz. in trac. de contract. tit. de matri. rub. de natural. matrim. n. 4. ver. ampliatur car. mihi 185. *Marf. in tract. de bann. in verb. nullitas n. 73. Vasq. in trac. de success. creat. lib. 3. §. 21. lim. 18. n. 46. & 47. vbi multos cōgerit Cassan. super consuet. Burgund. rub. 3. §. 8. nu. 9. car. mihi* 482. *Intrig. in tract. de feud. cent. 3. art.*

22 5. *n.* 277. *Crauett. cons.* 191. *n.* 7. *lib.* 1. & qđ si isto casu contraxerit scienter vel ignoranter, & an sit priuatus ipso iure an verò requiratur sententia ponit Dec. *d. cons.* 165. Secus si esset nullum rōne consensus: vt qa contraxisset per vim, & mætum cadentē in constantē virū, ex quo tūc non vacat beneficiū; quia non tenet matrimonium, & sic nec tenet illa tacita, & præsumpta renunciatio *c. ad audientiam* ꝙ *met. cauf. Capr. reg.* 97. *nu.* 58. *Mozz. d. num.* 4. *verf. supradicta tamen*, vbi dicit idē esse si fuisset contractum p furiosum ebrium, vel simile, *Suarez in tesaur. recept. sent. lit. C. n.* 109. *Io. Sicard. in l. transigere n.* 7. *C. de transa. Henr. Bobic in c. diuersis n.* 10. *de cler. coniug. Capr. reg.* 97. *num.* 57.

23 Primo limitatur prædicta conclusio, ꝙ clericus contrahendo matrimoniū perdat beneficium ecclesiasticū ipso iure vt non ꝓcedat in clericis in minoribus, qui. s. ammittant beneficium illud tñ non ammittunt ipso iure sed ꝑ sniam *gl. in c.* 1. *de cler. coniug. Moz. in tract. de cōtrac. tit. de matrim. rub. de natur. matrim. nu.* 4. *verf. supradicta vero, & verf. istud tamen, & n.* 5. vbi dicit ꝙ hæc opinio gl. est cōis, & in practica seruatē licet cōtraria sit verior in pūcto iuris *Marf. in tract. de bann. in verb. nullitas n.* 73. *Mart. Vran. vltram. cons.* 9. *num.* 44. *lib.* 1.

24 Secundo limitatur vbi obtineret beneficiū non intitulatū, sed vt possessionē additā tamē benemeritus; qa simplex laicus beneficiū hēre pōt *c. possessione* 16. *q.* 1. *& c. in quibusdam pœnis Henr. Bobic in c. diuersis n.* 2. *de cler. coniugat.*

25 Tertio limitatur in clericis orientalibus, q licet sint vxorati pñt legitimè obtinere beneficium ecclesiasticum *Bobic in d. c. diuersis nu.* 4. dummodo tale beneficium sit constitutū more grecorum; quia si esset beneficium latinum, illud obtinere non posset *Piagg. in tract. de consuet. q.* 9. *n.* 9. 10. *&* 11. *vbi alios allegat, & multa circa hoc scribit.* Et circa ꝑdicta queri pōt an clericus coniugatus possit habere beneficium, qđ sic qñ beneficium est seculare, sed si est beneficium ecclesiasticum tunc est distinguendū aut tractat̄ de beneficio ecclesiastico maiore vt puta de ecclesia curata dignitate vel ꝑsonatu, & non pōt talis clericus hēre *c. sane, & ibi notat. de cler. coniug.* aut de beneficio simplici, & tūc pōt concedi in stipendium si dictus clericus coniugatus sit pauper dūmodo hoc fiat ꝑp vtilitatē ecclesiæ secus si in titulū beneficij ēt si sit simplex *ita Capr. d. regu.* 97. *num.* 33. *cum plurib. seq.*

26 Quarto, & vltimo limitat̄ vbi aliquis cūm esset vxoratus eius vxor contēta est introhire monasterium, & vouere castitatē, & ipse effici clericus; qa is poterit obtinere beneficium ecclesiasticum *ita Maiol. in tract. de irregul. lib.* 1. *c.* 34. *n.* 1. *&* 5. vbi recenset aliquos habētes vxores, q̄ tñ in monasterium professę fuerūt, *Bobic in d. c. diuersis n.* 1. & reddendo ad nostrum ꝑonale institutū siue effectum videlicet ꝙ clerici non possunt contrahere matrimonium.

27 Ampliatur 1. vt dicta conclusio hēat locum ēt si is, q matrimoniū contrahere intendit tpe quo recepit ordines sacros nesciebat, ꝙ recipiendo tales ordines se arctabat ad seruandam castitatē, & continentiā; qa cùm hæc sit supina, & crassa ignorantia nunquam excusabit, *Io. Andr. in c. Ioannes in* 2. *q. de cler. coniugat. not. in c. cum olim eod. tit. Capr. d. reg.* 97. *nu.* 12.

28 Ampliatur 2. vt dicta conclusio ꝓcedat, nō solum in clerico, qui exñs, in sacris ordinibus, illos exercet, & ministrat sed ēt si ex aliqua cā sit depositus; qa per depositionem nō eximit̄ à voto continentiæ, *c. dictū* 81. *dist. not. in c.* 1. *in fi. qui clerici, vel vouent. Capr. reg. prædicta nu.* 14.

29 vbi dicit idem ꝓcedere in clerico degradato; quia licet clericus degradatus perdat priuilegium ecclesiasticū, illud tñ ꝑdit in pœnā delicti, & sic ex suo delicto non dēt aliquod reportare commodū, vel vtile si tamen commodū reportare potest ducendo vxorem, & quia caracter semel impressus est indelibilis.

Ampliatur 3. vt dictus quintus effectus, ꝙ clerici non possint contrahere matrimonium procedat ēt si quis viuente vxore, de facto, aut ꝑ ignorātiā fuit assumptus ad sacros ordines, sine licentia suæ vxoris. quia licet talis ordinatio non dirimat matrimonium iam contractū attñ si morit̄ illa vxor, nō poterit de nouo aliā ducere vxorē, ex quo votum solenne fecit quātum fuit in se, ideo eundem vouentem ligabit *c. placet, & ibi Ioan. Andr. de conuerf. coniug. Capr. dicta reg.* 97. *num.* 15.

31 Ampliatur 4. in clerico ordinato per simoniā; qa ordo per simoniā collatus tenet *S. Th. in* 2. 2. *q.* 100. *art.* 6. *respons. ad primū argumentum Nauar. in Manual. c.* 23. *n.* 111. *latè Vgol. in trac. de simon. tab.* 1. *c.* 12. *n.* 5. *car. mihi* 58. vbi dicit ꝙ ordinatus ꝑ simoniam est verè ordinatus licet ei non conferatur exequutio ordinum.

32 Ampliat̄ 5. vt hēat locum ēt in clericis ordinatis ab episcopo, q aliquo iuris impedimēto erat impeditus ordines cōferre; vt qa erat hæreticus suspensus, excōicatus, scismaticus, depositus, & similis *Composl. in c. cum adeo de rescriptis Brun. in tract. super stat. qđ stant. masful. art.* 6. *n.* 54. quia tales episcopi de facto possunt ordines conferre licet ipsorum executio sit suspensa *Borg. d. irreg. p.* 3. *in tit. de dispēsat. episcopi n.* 14.

uinum, num. 40.

41 *Clerici non possunt famulari, nec locare operas suas ad seruiendum lim. nu. 42.*

43 *Clericus locans operas suas principaliter pro diuinis peragendis an incidat in simoniam.*

44 *Clericus seruiens alicui prælato, vel alteri personæ, vt ei conferat aliquod benefitium, vel ei conferri faciat committit simoniam.*

45 *Clerici non possunt exercere artem vilem, & inhonestam num. 46. 47. 48. & 50. lim. nu. 51. 52. 53. & 54.*

49 *Clerici non debent esse causa offensionis ipsius Dei. Mulieres vix absque peccato possunt ornare bellettis facies sua.*

SEXTVS EFFECTVS.

1 SExtus effectus clericatus est, vt clerici non possint negotiari neque mercaturam exercere, *cap. fi. de vit. & honest. cler. c. 1. & c. prædicator 16. q. 1. c. 1. 14. q. 4. c. negotiatorem 88. distin.* quæ iura deducuntur ex Apostolo in *1. Timot. 2.* dum dixit *nemo militans Deo implicet se negotijs secularibus*, & ex Diuo Hieronym. ad Nepotianum negotiatorem, *clericum, & ex inde diuitem quasi quamdam pestem fuge*, quòd a multis ex nostratibus iurisdoctoribus fuit etiam amplexum, *vt per Bertacch. in tract. de gabell. par. 3. nu. 2. in 12. tom. tract. diuers. car. mihi 59. & iterum p. 7. nu. 11. car. 64. vbi alios citat, & in suo reper. in verb. clericus negotiari non potest vbi multos allegat Isidor. Moscon. in tract. de maiest. militant. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. fugiant negotiari cart. mihi 409. Bero. in c. in ciuitate nu. 6. de vsur. Ancher. in c. transmissa nu. 1. de elect. Gugl. Rodoan. in tract. de spolijs q. 2. nu. 1. & 2.* vbi ex Diuo Chrisostomo dicit ꝙ clericus mercator Deo placere non potest, & *q. 9. n. 38.* ꝙ hoc clericis est delictum Franc. March. *dec. 162. nu. 4. lib. 1. repert. Inquisit. in verb. clericus vers. ꝙ clericis non sit: Claud. Tutius allegat. 14. nu. 4. vbi multos cōcordantes congerit Molin. in tract. de contract. disput. 342. nu. 1. Alex. de Neuo cons. 60. nu. 3. Sim. Maiol. in tract. de irregul. lib. 5. c. 10 per tot. Maccabr. cons. 18. nu. 260. & seq.* vbi ponit rationem cur clericis interdicatur mercatura, & negotiatio *Menoch. cons. 14. lib. 1. Capr. reg. 95. nu. 11. Petr. August. Morla in empor. vtrinsq. iur. tit. 9. de contrahen. empt. q. 10. num. 2. Alfons. Aluarez in Specul. iur. Pontif. c. 97. vers. clericis autem car. mihi 334. Rosell. in summ. in verb. clericus il 2. in prin. Rol. cons. 38. num. 24. 27. & 28. lib. 2. Natt. cons. 530. nu. 12. & 13. lib. 3. Bursat. cons. 461. nu. 23. lib. 4. Port. cons. 16. num. 21. Lel. Zancus in tract. de priu. eccl. priu. 132. nu. 3. Guliel. Duran. in tract. de modo celebran. gener. concil. p. 2. rub. 8. nu. 4. in 13. tom. tract. diuers. cart. mihi 159. Cabbell. super consti. Egid. lib. 3. c. 10. in glo. in verb. mercatoris nu. 3. cart. mihi 166. Anchar. in c. secundum nu. 1. ne cler. vel monac.* Et ratio cur clericis sit prohibi-2 ta mercatura, & negotiatio est quia tale exercitium vix exerceri potest absq; peccato, & mendatio, *vt in c. summa 14. q. 4. c. canonum, & c. quicumq; ea. causa & q. c. 1. & quæ ibi not. DD. de empt. & vend. Abb. in c. fin. de vsuris Bero. in c. in* 3 *ciuitate nu. 6. eod. tit.* Pęnæ vero clerici negotiatoris sunt multæ, quarum prima est anatematis, & excommuniationis, *c. secundum ne clerici vel monac. Rodoan. in tract. de spol. q. 2. nu. 66. Mol. in tract. de contract. disput. 342. nu. 2. Bursat. cons. 461. n. 24. lib. 4.* quòd tamen intelligas, vt non 4 sit latæ sententiæ, sed ferendæ, *vt dicit Molin. d. nu. 2.* Secunda pęna est suspensionis ac depositionis, *c. consequens 88. dist. c. pen. 91. dist. in c. sed nec ne cler. vel monac. Molin. d. nu. 2.* vbi ēt dicit ꝙ non sunt latæ sed ferendæ sententiæ quod colligitur ex ijsdemmet iuribus allegatis *Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 2. nu. 23.* Tertia est pœna, vt 5 clerici peccent mortaliter quia prædictæ duæ pęnæ non imponuntur nisi pro peccato mortali *Rodoa. præcit. nu. 66. Conrad. de contract. q. 52. concl. 4. Io. Medin. de rest. q. 30. ad fin. art. 2. Nauar. in Manual. confess. c. 25. nu. 111. §. 35. Molin. d. disput. 342. nu. 2. Siluestr. in summ. in verb. clerici il 3. q. 3. Angel. ēt in summ. in verb. clerici il 9. nu. 3.*

6 Quarta est pęna quòd si ter ab episcopo seu ab alio qui habet iurisdictionem quasi episcopalem fuerit monitus, vt a negotiationibus desistat, & non desistit ammittat clericale priuilegium quo ad immunitatem à gabellis tantum non autem quo ad Canonem vel forum, *c. fin. de vit. & honest. cler. c. quamquam de censib. in 6. clem. fi. & ibi DD. eo. tit. Nicol. Carbon. in pract. pract. lib. 3. c. 7. nu. 33. Mol. d. nu. 2. vers. clericis itē negotiantibus Rodoa. in tract. de spol. q. 2. nu. 35.* vbi dicit ꝙ propter negotiationem ammittit priuilegium quò ad bona *Bertac. in tract. de gabell. p. 3. n. 2. & 3. in 12. to. tract. diuers. car. mihi 59.* vbi dicit ꝙ solum retinet priuilegium canonis, & ꝙ cætera oīa priuilegia ammittit *Graff. in dec.* 7 *aur. p. 2. lib. 3. c. 2. nu. 23.* est benè verum quod statim ꝙ à negotiatione desistit oīa priuilegia ammissa recuperat *idem Rodoa. d. q. 2. n. 74. Molin. eod. vers. clericis item negotiationibus*, quæ oēs pęnæ sunt ēt confirmatæ ex dispositione sacri Concil. Trid. *vt habetur in c. 1. sess. 22. de reform.* sed vt quis dicatur negotiator quot actus requirantur vide Rulant. *de commiss. lib. 4. cap. 19. nu. 15. & dicam infra in prox. limitationib.*

8 Ampliatur Primo, vt dictus sextus effectus procedat etiam si negotiatio esset honesta, *gl. in cap. fin. de vit. & honest. cler. Rosell. in summ. in verb. clericus il 2. in princ. Maccabr. cons. 18. n. 260.* sed in hoc contrarium tenuit Specul. *in titul.* 9 *de vit. & honestat. cleric. in rubr. num. 9.* vbi dicit ꝙ clericus pōt exercere honestā negotionem

quæ

quæ tñ Specul.opin. puto quod procedit tantum, vbi clericus esset inops, & pauper quia tunc solum poterit exercere honestã negotiationem. *vt dicã infra lim.12.n.36.* at si non esset pauper procedit indistinctè ipsa ampliatio, *vt colligitur ex dictis per Rosel.loco præcit.& per Anchar.in c.multa nu.4. ne clerici vel monac.*

10 Ampliatur 2. vt clerici sint prohibiti omni iure negotiari, *vt in decreto 88. & 91.distin. per tot. & 14.q.4. & 21.q.3.c.1. & 2. & c. mollitus, & c. hij qui & in Decretali adest integer titulus ne cler. vel monac. & c.fin. de vit. & honest.cler. Rodoan. in tract. de spol.q.2.nu.86.*

11 Ampliatur 3. vt nec possint emere iumenta ac similia solum, vt illa teneant ad vecturam, quia hęc est species negotiationis ideo clericis est interdicta *Ludo.Molin.in tract.de contract.di-*

12 *sput.342.nu.14.* & q̃ equorum locatores appellatione mercatorum comprahendantur dixerunt Bart.*in l.legatis ff.de leg.3.Siracca in tract.de mercatur.p.1. in princ.nu.38.cart. mihi 12.* vbi ex

13 hoc infert in multis q̃ statutum dictans quòd vsq; ad certam summam credatur libris mercatoris debet vigore talis statuti credi etiam prædictis locatorib. animalium.

14 Ampliatur 4. vt non solum non possint negotiari, & mercaturam exercere verum etiam nec officium proxenetæ, & si illud exercent sũt degradandi, *c.clericus quilibet, & ibi gl.91.distin. Marol.in tract.de irregul. lib.5.c.10.nu.6.* vbi dicit q̃ si clericus exercet officium proxenetæ in

15 priuatis negotijs, & non in foro aut nundinis non degradabitur, sed sola pęna arbitraria est puniendus si tñ negotia essent licita si vero essent illicita tunc à suo gradu est deponendus, *allegat Rom. sing. 722. & tex. in c. si quis episcopus prima q. 1. Diaz in pract. canon. c.51.*

16 Ampliatur 5. vt contractus facti per clericos circa negotiationem, & mercaturam sint nulli, *ut latè defendit Port. conf.16.n.41.cũ pluri.seq.* vbi varijs rationibus & considerationibus conatur hãc opinionem roborare, quibus tamen rationibus non obstantibus puto q̃ contraria opinio sit verior quia licet clerici negotiando perperam faciãt nihilominus eorum contractus erunt validi, *vt voluerunt Maccabr. d. conf. 18.nu.258. Mol.ead.disput.342.nu.1.*

17 Ampliatur 6. vt acquisita per clericum ex mercatura, & negotiatione tamquàm ex turpi causa sint restituenda, *vt latè ex multis comprobant Rodoan. in tract. de spol. q.2.nu.87.cum plur. seqq. Graff.in dec.aur. p.2.lib.3.c.2.n.23.* vbi dicit quod quidquid lucratum est debent expendere in vsus pios, in quo tñ articulo contrariũ, & melius iudicio meo) tenuerunt Conrad. *in tract.de contract.q.7. Rebbuff. in repet.c.postulastis in gl.nu.42.de cler. excomm.*

18 Limitatur 1. prædictus 6. effectus clericatus vbi clericus emeret animalia, vt illa pascat in proprijs prædijs, & cum pingua facta fuerint, vel cum partus ediderint illa, & eorum partus vendat quia hoc facere clericis non est interdictum, *Molin. in tractat. de contract. disputa. 342. num.14. Rodoan. d. q. 2. num.14.* vbi dicit quòd hęc limitatio procedit quando hoc non fieret in fraudem canonum prohibentium clericos mercari.

19 Limitatur 2. vbi clericus semel tantum emeret vel venderet *Salzed.in addit.ad Bernard.Diaz in pract. c.55. vers. & huius capitis car.166.Petr. Cened.in collect.iur.canon.p.1.collect.37.nu.2. in fi.*

20 & ratio est quia ex vnico contractu circa merces facto non potest quis dici mercator *gl.f. & DD.in l.1.§.mercis ff.de tribut.cũ multis alijs quos latè adducit Straccа in tract. de mercat.p.1.in princ. nu.6.vbi dicit q̃ hanc sententiam comprobant quasi omnes iuris interpretes Iulius Cæsar Imbrian. tract. de iud.Regni p.vlt.nu.48.Rutgerrulant in tract. de commissar.camer. Imperial.lib.4.c.19.n.5.*vbi dicit q̃ pluralitas negotiorum facit mercatorẽ, & qui multos actus mercaturæ non fecit non potest haberi pro mercatore.

21 Limitatur 3. vbi clericus emeret pullum vel aliam quamuis rem vt eam melioraret, & postea carius vẽderet quia hæc non erit negotiatio *Rodoan.d.q.2 nu.15.Bonacof. in tract. de equis quæst.434. Molin.d.disput.342. nu.14.*

22 Limitatur 4. q̃n clericus emeret aliquam rem causa proprij vsus namq; si postea aliqua emergente causa vel ratione eamdem rem vẽdiderit is nunquàm posset dici negotiator nec incidit in pęnam clerici negotiatoris quia voluntas vendendi superueniens non facit eum censeri negotiatorem *Maccabr.conf.18.nu.293.* q̃ procedit ẽt si ex aliqua necessitate fuerit ductus ad vendendum rem emptam pro suo vsu *Rodoan.d.q.2.* vbi dicit q̃ hæc fallentia procedit ẽt si rem ipsam carius vendat quam prius emerat, vt quia pretium est mutatum secundum diuersitatem temporis vel loci.

23 Limitatur 5. quando non per seipsum, sed per submissam personam negotiaretur, quia hoc eis facere permittitur *arg.c.1. de vit. & honest. cleric. Medin.in tract.de rest.q.30.art.2.Cabbell. super constit. Egid. lib.3.c.10.in glo. in verb. mercatoris num.4.cart.mihi 166. Ludouic. Molin. in tractat. de contract.disputat. 342. num.10.* qui dicit quòd licet clerici ita per aliam submisã personam negotiantes non peccent mortaliter tamen putat quòd in tali negotiatione interuenit indecentia ratione status q̃n alia circumstantia non adesset quæ illam excusaret.

24 Limitatur 6. in clericis pauperibus ac in aliqua necessitate constitutis habito respectu ad eorum conditionem, *c.1.ne cler.vel monac.glo. in c.clerici 14.q.4.c.1.de consecrat.dist.5.Maccabr*

si in verb. sua c.14.n.38.C.de sacrosf.eccl. vbi dicit q̃ si feudũ de nouo concedit monacho ex mera liberalitate Principis tũc acquiritur perpetuo monasterio si vero Princeps dispensaret cum monacho qui est legitimus successor tunc acquiritur durante vita ipsius monachi.

291 Ampliatur 3. vt dicta fallẽtia ꝓcedat si feudum esset prædecessorum clerici, & nihilominus dñs cui fuit apertum vellet clericum inuestire, quia tunc ẽt clericus admittitur ad feudum *Osasc. dec.27.n.14. vbi alios allegat.*

292 Ampliatur 4. in ecclesia q̃ ipsa potest ẽt de nouo inuestiri *not. DD. ĩ tit. de Capit. Corrad. Harman. in lib.2. pract. forẽs. tit.54. obser.4.n.1. & 2.*

293 Sublimatur modo hæc limitatio vt tunc demum sit vera qñ dñs qui feudum cõcessit sciebat illum talem cui feudum dedit eẽ clericũ secus si nesciebat quia tunc comperto q̃ ille erat clericus statim poterit feudũ ita concessum reuocare, *Arosent. in tract. de feud. c.7.n.73. sub lit. E. Scrad. in eod. tract. p.4.c.3.n.7. Vult. ẽt in trac. de feud. lib.1.c.4.n.9. in vltimis verbis Io. Stenden. in epitom. feud. p.3.n.105.* & ratio est q̃ Princeps

294 ignorans vĩ cum inhabili dispensare, *vt not. in c. ex transactione de ætat. & qualit. & in c. fi. de consuetud. vel inutil. Catel. de indu'c. c.1.n.88.* Sed quod immo clericus non possit de feudo de nouo inuestiri stante q̃ per talẽ inuestiturã supponit dño feudi, & sic iudici seculari *tenuerũt Io. Blãc. in tract. de feud. lib.1.c.5. Mortan. in tract. de feud. lib.2.c.2. Pet. de Rauen. in tract. de feud. tit.30. de benefic. fem. §. ex hoc in 10. to. tract. diuers. p.2. car. mihi 31.* quorũ opinione rõ obstante contrariũ est verius tũ de iure feudorum *vt in c.1. §. fi. de Capit. Corrad.* tũ ẽt de iure canon. *vt in c. ex trãmisse de for. cõpet. & ex nostratibus voluerũt Claud. Seisel. in Spec. feud. ĩ tit. q feud. acciper. poss. Aridx. in summa feud. c.23. cum multis alijs quos allegant Intrigl. in tract. de feud. cent.1.q.54.nu.60. & Iacq. Vulte. in eod. tract. de feud. lib.1.c.4.n.9. vers. multo magis car. mihi 52. Borell. & multi per eum relati cons.40.n.15. Maccabr. cons.183. Tapp. in repet. Auth. ingressi in verb. sua c.14.n.38. Rim. cõs.796. n.2. lib.7.* est bene verum quod qñ de nouo cõceditur feudum clerico dẽr concedi sciẽte eius prælato pp præiudicium prædictum *Ferrar. in tract. de feud. lib.2.c.2. vers. proinde car. mihi 89.*

295 Et in isto casu scientia Principis cõcedentis probat si illũ cui feudũ cõcessit appellauit clericum vel presbyterũ *Borel. cons.40.n.16.* & rõ diuersitatis dispositionis in feudis iã cõcessis, & in concedendis est q̃ in feudis iã concessis ei qui dederat nihil imputari poterat si vassallus postea factus fuit clericus, ex quo ipse non poterat præuidere, & à principio diuinare q̃d facturus erat cum de futuris cõtingentib. nõ dat certa determinatio, at in eo qui de nouo concedit feudum clerico vel cuius alteri personæ ecclesiasticæ sibi imputare dẽt cur talib. personis concessit, quæ non pnt feudale seruitiũ p̃stare pp quod concedit feudũ *ita Vultr. in trac. de feud. lib.1.c.4.nu.9. vers. nec obstat car. mihi 53.*

296 & in simili dicimus ẽt in eo q̃ contraxit cũ debitore decocto, & fallito, q̃ ex quo à principio sciebat vel scire debebat illum talẽ esse decoctum non poterit tãquã talem illũ capi facere ante tp̃s, & petere adsistentiã seu fideiussorem q̃ secus est si defectus postea superuenit *ita dixit in tract. de except. in prælud. nu.141. & est tex. in l. si creditores ff. de priu. credi. l. arbitrio vbi hoc not. oẽs scribentes ff. qui satisdar. cog. Bart. in l. si is à quo §.1. & in l. fi. C. de sponsal. Curt. in l. vnica nu.44. C. de probib. sequestr. pecun. Menoc. de arbit. cas.84.n.14. & 16. Ioseph Lud. cõcl.14. illatio.125. Caroc. de locat. & conduct. in tit. de recessat. q.2.nu.10. Caran. super rit. M. R. C. V. rit.170. num.5. Barnab. Cornaz. decis.59. num.5.*

297 Et dns feudi sciẽter inuestiẽs clericũ de feudo tacite vĩ ꝑmittere, & dispẽsare vt ipse clericus inuestit⁹ possit seruire p substitutũ *P. gnos. in c. vnico §. fi. de Capit. Corrad. Iser. & Aluar. in c. vnico in §. fi. de feud. fem. Seisel. in Specu. feud. in tit. q feud. acciperi poss. Hannet. in trac. de feud. lib.3.c.6. Curt. iun. in tract. de feud. in 3. p.2. p. princ. nu.28. Brun. cons.16.n.9. Crauett. cõs.303.n.6. lib.2. Brocolt. in tract. de feud. c.5.n.49. vers. & latius scienter Paris. in tract. de reinteg. feud. & de finib. feud. c.40.n.12. c.131.n.9. Pison. in tract. de feud. c.32.n.19. Natt. cons.600.n.9. lib.3. Rim. iun. cons.796.n.2. & 64. lib.7.* q dicit q̃ hoc hẽt locum ẽt si in inuestitura non sit expressum *Sonsbech. in tract. de feud. p.12.n.343. vers. censetur enim Osasc. dec.27.nu.14. vbi alios citat Guerr. Pison. in tract. de feud. c.32.n.19. Borel. d. cons.40. fi. n.16. Afflict. dec.320.n.8. Cefal. cons.641.n.46 lib.5. Intrig. in trac. de feud. cent.1.q.54.n.64. & cent.2. art.1. n.214.* vbi dicit q̃ hoc ꝓcedit ẽt si in inuestitura adhuc nihil dictum fuerit *Menoch. in trac. de arbit. in add. ad cas.231.* vbi postq̃ multos alios allegat

298 dicit q̃ hocidem ꝓcedit qñ dñus feudi cõcedit feudum illi q per dignitatẽ seruire nõ põt. Et eode modo est dicendum in femina, quæ si reperit de feudo scienter inuestita censet habilitata vt possit seruire per substitutum *Osasc. q alios allegat dec.27.nu.15. Pison. in tract. de feud. c.32. num.19. Intrigl. cent.2. art.2. num.3. & art.1. num.184. Paris. de Put. de reintegr. feud. c.131. n.6. & 10.* vbi dicit idẽ ꝓcedere quotiescunq; feudũ concedit quouis mõ imperfecto, q̃ semper is talis censẽtur habilitatus, vt possit seruire per substitutum.

299 Et licet prædicta oĩa sint vera nihilominus non defuerunt qui dixerunt q̃ clericus nõ põt de feudo de nouo inuestiri stante q̃ p talẽ inuestituram supponit dño feudi, & sic iudici seculari *ita dixerunt Io. Blanc. in tract. de feud. lib.1. c.5.*

c.5.Mōtan.in trac.de feud.lib.2.c.2.Pet.de Rauen. de feud.tit.30.de benef.fem.§.ex hoc in 10.to.trac. diuers.p.2.car.31. quorū opinione non obstāte contrariū est verius tū de iure feudi, *vt ī c.1.§. si.dec.Corrad.* tū ēt de iure canonico, *vt in c.trāsmissa de foro cōpet.& ex nostratibus* (nō obstāte rōne supra adducta) idē dixerūt *Claud.Seisell.ī Spec.feud. tit.q feud.accipere possunt Ardiz.in sum.feud.c.23. cū multis alijs quos allegāt Intrigl.de feud.cēt.1.q. 54.n.60.& seq.Vul.in eo.trac.lib.1.c.4.n.9.vers. multo magis f.50.Borel.d.cōs.40.n.15.Macca.cōs. 23.n.183.Carol.Tapp.in d.auth.ingressi ī verb.sua c.14.n.38.C.de sacros.eccl.Rim.iun.cons.796.n.1. lib.7.* est bene verū ꝙ qñ concedit̄ de nouo feudum clerico dēt concedi sciente eius prælato pp præiudicium prædictum *Ferrar.in tract.de feud.lib.2.c.2.versic.proinde car.mihi 89.*

300 Et qñ clericus de nouo inuestit de feudo tūc pōt,& dēt pstare iurām fidelitatis *gl.& Alex.de Neuo in c.nimis,n.8.Abb.in c.veniēs n.4.de accus. Iacob.in inuest.in uerb.qdē inuestitu n.7.Iaſ.in plud. feud.n.5.Taris.de Put.de reintegr.feud.c.129.n.7. & c.198.n.28.& c.250.n.7.Blāc.in tpit.feud.lib. 1.c.7.n.7.Osasc.dec.27.nu.13.ver.nam & si quos omnes refert,& sequitur Menoch.de arbit.in add. ad cas.231.nu.60.in fin.vers.hoc tamen casu.*

301 Limitatur 24.prædictus quartus effectus clericatus qđ clerici ꝓhibentur succedere in feudis, vt non vēdicet sibi locū in feudis ecclesiasticis qbus clerici succedunt ꝓut laici qa tunc non est verisimile ꝙ concedens cū sit persona ecclesiastica voluerit clericos excludere *Crauet. n.8.cons.445.lib.3.ad qđ allegat Iaſ.conſ.117.col. 2.post mediū lib.4.& vltra idē dixerunt Rol.cōs.76 n.13.lib.3.Dec.in c.in pſentia nu.43.de prob. Surd. cons.140.n.31.lib.1.Guerr.Pison.in trac.de feud c. 32.n.18.vbi adducit rōnes ꝓ ista opinione Balz.de feud.in c.1.§.ex hoc n.13.de feud.fem.Osasc dec.27 n.17.q alios allegat Visimb.cons.55.n.19.lib.2.* & hęc est magis com.opi.quidquid in contrariū dixerit *Bābac.in c.1.§.q clericus n.128.& 129.si*

302 *de feud.defun.cont.&c.* & ꝓ ista limitatione bene faciunt ea q̄ insimili dicimus in feudo qđ ā principio fuit cōcessū ab aliqua femina nāq; ā tali feudo feminę non censent̄ exclusæ *Anch. conſ.339.col.4.in fi.verſ.tertio qa proles. Dec. in c. in pſentia col.16.vērſ. vltra ēt alius casus,& conſ. 365.col.pen.verſ.secūda rō Iaſ.in l.2.§.liberos col. 1.ff.de in ius vocād.Curt.iun.cōſ.181.in princ.Ruy. conſ.38.uol.3.circa med.& cōſ.208.col.3.in fi.lib. 1.Ro.conſ.267.col.pen.in 5.dub.in 5.fall.quos oēs allegat Crauet.in præd.cōſ.445.nu.8.lib.3.& vltra pdictos idē dixerunt Curt.iun.in trac.de feud.in.3.p. princ.n.3.Goz.cōſ.71.col.3.Soc.iun.cōſ.1.n.111. lib.1.Iaſ.ī l.stipulatio ista §.hic quoq; n.9.de verb. oblig.Menoc.in trac.de pſum.lib.4 pſum.78.n.35. vbi alios allegat Rol.d.conſ.76.n.7.& 11.lib.3.Bero.conſ.120.n.13.lib.2.Ceph.cōſ.641.n.48.lib.5.*

303 Et idē est dicendū in fideicōmisso,vel maioratu ā femina constituto qa ab ea feminæ non censent̄ exclusæ, *Rol.d.cōſ.76.n.15.lib.3.Mol.de primog.Hiſp.car.383.n.73.Anch.conſ.339.col.5. verſ.3.qđ proles Dec.ī l.feminæ n.98.ff.de reg.iur. Gozz.conſ.71.n.6.Tiraq.in ll.connub.l.5.n.24.& in trac.de iur.primog.q.10.in fi.Franc.Paſc.ī diſp. ſtatut.exclud.fem.n.22.Burg.de Paz.in probem.ll. Taur.n.131.Peralt.in l.cum pater n.64.ff.de leg.2.*

304 *Tort.conſ.6.n.19.*& parimodo vbi naturalis vel spurius non admittit̄ ad fideicōmissū neq; cēsēt̄ in eo vocatus *Greg.Lup.ī l.2.tit.15.p.2.ī gl. in uerb.si nu el luyo maior col.2.Io.le Chirier ī trac. de primog.lib.5.n.2.Mol.in pđ.trac.lib.1.c.4.n.49.*

305 Attñ vbi testator esset naturalis, vel spurius ad eius fideicōmissū admittunt̄ ēt naturales, & spurij qa tunc non præsumit̄ odio habuisse ipsos naturales,& spurios ideo id deficere facit fideicōmissi cōdōnem *Dec.in c.in præsētia n.43. verſ vltimo est de probat. Palleot.in tract.de not.& spur.c.27.in fi.Rol.conſ.76.n.23.lib.3.Surd.conſ. 140.n.27.& ſeq.lib.1.Menoc.in trac.de præſump.*

306 *lib.4 præſum.78.n.34.* Sic ēt licet priuilegiū immunitatis alicui cōcessum ꝓ se, & posteris nō cōprǽhendat descendentes ex femina *l.1.§.1. ff.de iur.immun. Dec.& Cagn. in l.2. ff.de reg.iur. Tiraq.de retr.lign.tit.1.§.1.gl.9.n.195.& de ll.cōnub.gl.1.p.1.n.34.*

307 Si hoc tñ priuilegiū ā principio fuisset concessū ā femina vtputa ā Regina, Imperatrice,vel simili qa tunc extēditur ēt ad descendentes ex femina ex quo pſumitur ꝙ concedens ita intellexisset de masculis sicut de femina *Curt.iun.conſ.181.n.1.in fi.Bero.cōſ.120. n.18.vol.2.q dicit ꝙ hæc opi.est cōiter ā DD.amplexa Gozz.conſ.71.n.6.Dec.conſ.79.in fi. & in l.feminæ n.100.ff.de reg.iur.Rub.conſ.22.n.12.Rol.d. cōſ.76.n.9.& 12.lib.3.Benint.dec.52.n.2.Cost.in memor.in ver.immunitates col.2.verſ.secundo limitatur Boſ.in trac.crim.in tit.de Pricipe n.145.Surd.*

308 *d.cōſ.140.n.28.lib.1.* vbi n.39.ad corroborationem prædictorum adducit aliud simile.f.quod licet emphyteusis concessa pro se,& descēdentibus masculis non trāseat ad masculos ex feminis descendētes tñ hoc fallit qñ emphyteusis habuit originem ā femina tali namq; casu ēt masculi descendentes ex feminis admittunt̄ *allegat Aret.col.pen.& Soc.n.5.in l.Gal.§.num de lege ff.de lib.& posth.Rol.d.conſ.76.n.21.vol.3. Gozz.cōſ.71.n.6.Benint.ead.dec.2.n.2.Gabr ī suis concl.in tit.de verb.signif.n.107.* & tandem ipse Surd.d.cōſ.140.n.32.prædictorum,& similium

309 adducit rōnē hoc est qa omne animal diligit sibi simile, & ois homo ēt sibi similē *vt dicitur in ecclesiaſt.c.13.& hētur in c. transmiſſa de elect. & Io.Andr.in c.fraternitatis col.4.de frigid & malef.* dicit ꝙ similia similibus gaudent,& vulgatiter dici solet omne simile appetit suū simile.

310 Ampliatur mō hęc limitatio,vt feudū ecclesia-

siasticũ non solũ transeat ad clericũ verũ ẽt ad ecclesiã *Hier. Garz. in tract. de fem. recip. lim. 19. Cãnet. in extrauag. volẽtes in §. fen sect. incip. ad qđ dicendũ n. 1. 3. & 4. car. 185. Intrig. in trac. de feud.*

311 *cẽt. 2. art. 2. n. 285.* & iõ vassallus, q hẽt feudũ ecclesiasticũ ab aliqua ecclesia sibi cõcessum ẽt dño nõ reqsita ĩ vltima volũtate poterit alteri ecclesiæ legare vel ꝑ fideicõmissũ relinquere, *Abb. in c. Apostolica col. 2. arg. illius tex. de ijs quæ fiunt à Prælat. sine consens. c. Fel. in c. q̃ in ecclesiarũ nu. 74. de cõst. Curt. in tract. de feud. in 4. p. nn. 126.*

312 *Scrader in eo. tr. tc. p. 7. c. 2. nn. 42.* Et q̃a feudũ dr̃ ecclecasticũ duob. mod. vno mõ qñ fuit cõcesũ ab ecclesia vel clerico, & alio mõ qñ fuit cõcesũ ecclesiæ, vel clerico *prout dicit Scra. p. 2. c. 3. n. 17. de feud. q ad hoc allegat Capit. 1. §. si dñs qb. mod. feud. const. poss. c. primũ in prin. ver. hæc oïa in clericorum, si de inuest. inter dñm, & vassall. lis oriatur c. 1. §. si. de capit. Corrad c 1. de cler. q inuest. fecit, qb. possunt addi multa cumulata ꝑ Intrigl. cent. 1. q.*

313 *30. n. 1. ꝑtot.* q licet dicat ꝙ feudũ dr̃ ecclesiasticum trib. mod. s. qñ conceditur ecclesiæ, qñ conceditur clerico vel à clerico, nihilominus hoc vltimum redducitur sub illis duobus modis, ideo postq̃ dictum est supra de prima specie feudi ecclesiastici, s. de feudo ecclesiastico concesso ab ecclesia vel clerico, consequens est vt videamus quid de feudo ecclesiastico ꝙ à principio fuit concessum ecclesiæ, vel clerico.

314 Et dicendum est ꝙ à tali feudo à principio concesso ecclesiæ, vel clerico, clerici nunq̃ repelluntur *ita Bãbac. in c. 1. §. q clericus nu. 136. si de feud. defunct. content. fit,* vbi dicit ꝙ si est concessu feudũ ecclesiæ oẽs clerici q eligunt̃ prælati in illa ecclesia possent in talib. feudis succedere, & vltra eũ indistinctè dixerunt oẽs supra allegati in principio huius limitationis qđ clerici succedunt in feudis ecclesiasticis, & sic tã

315 si concedant̃ ab ecclesia, vel clerico q̃ ecclesiæ, vel clerico, & ꝑ hoc facit ꝙ in similibus dicim⁹ ꝙ si feudũ ab initio fuit concessum alicui filio naturali, alij quoq; naturales in tali feudo succedere poterint *Bal. in d. c. q̃ in ecclesiarũ col. si de const. Cæph. cons. 641. n. 47. & 48. lib. 5.* licet na-

316 turales excludant a successione feudorũ *c. 1. §. naturales, si de feud. cõten. sit inter dominũ, & vassal. vbi Bal. & cæter. scribẽt. & in c. 1. in tit. de filijs nat. ex matrimon. in vsib. feud. Ludou. Molin. de primog. Hisp lib. 1. c. 4. n. 48. & latius Intrigl. de feud. cent. 1. q. 9. n. 59. cũ plur. seq.* & eodẽ mõ dicimus de

317 feudo, qđ à principio fuit concesũ alicui feminæ, nã ad illud oẽs descendentes ẽt feminæ admittunt̃, *c. 1. & ibi gl. Aluarot. Prepos. & Affl. de natur. succes. feud. Doct. in c. 1. de benef. fem. Curt. in trac. de feud. in 1. p. 3. par. princ. n. 3. Iacob. in inuest. feud. in verb. & feminis n. 3. Zas. ĩ trac. de feud. p. 8. n. 39. Dec. in l. generaliter n. 39. C. de instit. & substi. & cõs. 468. n. 27. Affl. in §. & q̃a vidimus n. 23. de ijs q feud. dar. poss. Scrad. in trac. de feud. p. 7. c. 4. n. 48. Intrigl. in eo. trac. de feud. cẽt. 2. art. 2. nu. 266. & seq. quẽ refert Rol. a Vall. cõs. 67. n. 10. lib. 2. Hier. Gazo. in tract. de fem. recipiẽd. lim. 15. Zas. de feud. p. 8. n. 39. Corbol. de iur. emph. ĩ tit. de caus.*

318 *priuat. ob lin. finit. n. 13. q* dicit idẽ ẽt esse in emphyteusi, q̃ si à principio est cõcessa feminæ in ipsa cęteræ feminę admittuntur *Surd. cons. 140. nu 29. lib. 1. Gabr. in suis concl. in tit. de verb. sign. concl. 6. nu. 98. vbi alios allegat gl. in c. 1. §. & quia qui feud. dar. poss. Rom. cons. 307. col. 2.*

319 Quæro t. an monasteriũ in qđ feudatarius fuit ingressus succedat in feudo ipsius feudatarij salti eius vita durãte, aliq indistinctè tenuerunt qđ non q̃a monasteriũ in iurm fidelitatis p̃stare non põt neq; substãtialia conteta in ipso iurõ fidelitatis adiplere, *Affl. latè dec. 320. & ibi Vrsil. in n. 1. & in c. 1. de feud. fem. Menoc. in trac. de arb. in add. ad cas. 231. n. 23. Cassan. sup consuet. Burg. rub. 3. §. 5. in ver. exceptæ les religiux n. 11. & 12. car. 453. Cæph. cõs. 641. n. 10. 11. & 12. lib. 5. & cõs. 151. n. 3. lib. 2. Clar. in §. fi. q. 78. n. 3. Tapp. in repet. auth. ingressi in verb. sua c. 14. n. 2. ver. dico regulã, quã referas, & n. 11. C. de sacros. eccl.* vbi dicit ꝙ nullo pacto feudũ in monasteriũ trãsire põt, alij vero distinguunt aut sumus in feudo vero recto, & ꝑprio qđ reqrit seruitiũ personale, & in eo monasteriũ non succedit *Sal. in d. auth. ingressi in fi. C. de sacro. eccl. Alex. cõs. 10. n. 3. & 8. lib. 5. Dec. in c. in p̃sentia n. 74. de prob. Affl. in c. 1. §. & hoc illud n. 8. de benef. fem. & in c. 1. de mil. vass. qui arma depos. & dec. 320. n. 7. & 8. ubi n. 10.* dicit ꝙ ita alias iudicauit sacrũ Concil. Neap. *Curt. iu. in trac. de feud. in 3. p. princ. in 2. mẽbr. q. 10. n. 17. Guliel. de Bened. in rep. Capit. Ray. in verb. & vxorẽ n. 1. & 2. de testa. Crau. cõs. 303. n. 1. & 8. lib. 2. Capic. dec. 115. n. 11. Clar. in §. feud. q. 78. in prin. ver. sed hec cõclusio Natt. cõs. 600. n. 6. lib. 3. Th. de Marin. in trac. de feud. tit. 2. de feud. ex pacto, & ꝑ nu. 142. Mol. in trac. de Hisp. primog. lib. 1. c. 13. n. 96. quos oẽs allegat, & sequit Meno. ĩ trac. de arb. ĩ add. ad cas. 231. n. 21. & vltra p̃citatos idẽ dixerũt Pet. de Greg. in trac. de cõces. feud. p. 8. q. 3. in fi. Zab. cõs. 34. in fi. Intrigl. in trac. de feud. cẽt. 2. art. 93. n. 51. Bursa cõs. 63. n. 27. lib. 1. Bãb. in c. 1. §. q clericus nu. 141. & seq. vbi alios allegat Nat. d. cõs. 60. n. 10.* vbi dicit ꝙ monasteriũ nunq̃ cõsequit feudũ verũ, & rectu, aut feudu est improprium, & cõdõnatũ, vt q̃a ꝑ eo soluit seruitiũ reale, vel nullũ dẽtur seruitiu, vel sit tale ꝙ possit trãsire ad clericos vel feminas, & tunc i tali feudo monasterium succedere poterit *Hostiens. in c. in p̃sentia nu. 5. de prob. & ẽt n. 8. Io Andr. n. 16. Anch. n. 21. Butr. nu. 22. Bobic nu. 15. & Abb. n. 69. Odofred. in auth. ingressi n. 10. C. de sacros. eccl. & ibi ẽt Cyn. n. 22. Butr. n. 44. & Sal. ĩ fi. q testatus de cõ. opi. Luc. de Pen. ĩ l. nullus n. 1. C. de decur. lib. 10. Arch. n. 4. Bella. n. 6. ĩ c. si qua mulier 19. q. 3. Capic. dec. 31. Villalobs ĩ cõ. opin.*

opi.in verb.monacus n.179. Affl.dec.320.n.2.& 3 Rol.cōſ.23.n.14.lib.1.Tapp.in repet.d.auth.ingreſſi in verb.ſua c.14.nu.1.Mozz.in tract. de feud.in tit.ex quib.cauſ feud.ammitt.nu.15.verſ.intellige etiam car.mihi 202.& verſ.Cy.autem car.203.

320 Limitatur primo iſta opinio q monaſteriū ſuccedit in feudo improprio,& condōnato,vt non procedat in feudis dignitatū,& titulatis, vt in Regno in Ducatu,Marchionatu,Comitatu,vel Baronia *Bal.in l.Deo nobis §.hoc ēt n.4. C.de epiſc.& cler.& in l.data opera n.29.C. qui accuſar.non poſſ.Præpoſ.in c.1.§.& quia vidimus nu. 5.q feud.dar.poſſunt Affl.in c.1.n.2. de milit.vaſſall.q arma bell.depoſ. Anan.in c. Iudæi n.12.de Iudæ.Fel.n.44.Dec.n.289.in d.c.in præſentia de probat.Turrecrem.in c.ſtatutū in fi.28.q.1.gl.Archid. & alij in c.ſcripſit 27.q.2.Molin.d.c.13.nu.81.& 96.Clar.in §.feudū q.78.n.3.in fin.Mozz.de feud. tit.ex quibus cauſ.feud.ammitt.n.115.verſ.intelligenſi car.mihi 202.Menoc. de arbit.in add. ad caſ. 231.n.22.Carol.Tapp.in d.c.14.n.13.*

321 & iſto caſu feudum dignitatis defertur ad hǽdes ſāguinis *Archid.& alij in d.c.ſcripſit Ang.conſ.268.Alex. conſ.10.n.4.lib.5.Capic.in inueſtitura feudi in uerb. feudatarij habiles verſ.regnū Iacob.in inueſtit.feud. in verb.dux circa princ.Capic.dec.31.n.4.Greg.Lopez in ll.Taur.l.2.tit.19.p.2.in verb.ſiendo bōbre para ello Tapp.Mol.& Menoc.in locis ꝓximè alleg.*

322 Limitatur ſecundo qñ feudum eſſet tale q non poſſet tranſire niſi ad hæredes ſanguinis, *Capic.dec.10.n.6.Affl.dec.320.n.7.& ibi Vrſill. in adnot.nu.2.Tapp.d.c.14.nu.1.*

323 Limitatur tertio, vbi pro feudo præſtaretur iuramentum fidelitatis vltra ſeruitium reale, *Ceph.conſ.151.in princ.& n.48.lib.2.Maccab.cōſ. 23.n.20.cū plur.ſeq.Rol.conſ.23.per tot.lib.1.Bero.conſ.16.& per tot.lib.1.Burſat.conſ.63.n.28.lib. 1.Affl.dec.320.nu.10.vbi dicit quod ita iudicauit ſacrū Conſil.Neapol.& ibi Vrſil.in adnot.n.1.idem Affl.in c.1.§.ex hoc illud n.7.de feud femin.Io.Tho. de Marin.in tract.de feud.in tit.de feud. ſine fidelit. n.3.Tapp.d.c.14.nu.33.* vbi dicit q tunc feudū eſt ſine fidelitate qñ illud iurā eſt remiſſum, nec per talem remiſſionem iuri cenſetur renūſa fidelitas, ſed tantum ſolemnitas iuramenti.

324 Limitatur quarto in oppidis,ac Caſtris iuriſdōnem habentibus qa nec illis monaſteriū ſuccedere poterit ēt qd ſint feuda impropria *eſt tex.in c.recolentes de ſtatu monac.Molin.in trac. de primog Hiſpan.lib.1.c.13.n.81.Tapp. in d.repet. auth.ingreſſi in verb ſua c.14.n.14.C.de ſacroſ.eccl.*

325 Et illa opinio q monaſterium non ſuccedat in feudo vero proprio,& rectò limitatur,vt nō ꝓcedat qñ monaſterium fuiſſet habilitatum per dñum feudi, *Io. Angel. Piſanell. in add. ad Affl.d.dec.320.in princ.*

326 Et vbi feudum tranſit ad monaſterium trāſit ſolum quo ad commoditates,& penes eundem remanet ſolum durante vita ipſius monachi,& ſtatim q ipſe moritur ad agnatos vel dñm cui aperitur reuertitur *Affl.in c.1.nu.8.de milit.vaſſall. qui arm.bell.depoſ. & dec.320.nu.8. Fel.in c.in præſētia n.46.de probat.Bal.in auth.niſi rogati n.35.C.ad Trebell.& in c.1.nu.2. de Vaſſall. milit.q arm.bell.depoſ.Capic.dec.10.n.17.Harma. Piſtor.in q.feud.p.3.lib.2.q.3.Menoch. in tract.de arb.iud.in add.ad caſ.231.n.55.Iacob.de Franc.in c.1.§.& quia vidimus n.64.de ijs qui feud.dar.poſ. eart.mihi 18. poſt dec.Vinc.de Franc.Curt.ſen.cōſ. 62.n.2.Tapp.d.c.14.n.3.& 48.Intrigl.in tract.de feud.cent.2.art.1.n.219.Clar.in §.feudū q.78.nu. 2.*

327 & an maioratus trāſeat in monaſterium, in quod monacus ingrediť latè examinat Moli. *in tract.de Hiſp.primog.lib.1.c.13.nu.71.cū plur. ſeqq.*

328 & quid de emphyteuſi ponit Burſ. *conſ. 299.per tot.lib.2.Aur.Corbol.de iur.emphyt.tit.de cauſ.priuat.ob mortem ciuilem in princ.n.12.f.28.*

329 Quæro 2. vtrum in dubio feudum conceſsū eccleſiæ præſumatur conceſſum in naturā feudalem an vero in allodium,vt ſi Princeps ſimpliciter conceſſerit aliquod caſtrum eccleſiæ, & dico q in dubio præſumitur allodiū, & donatio præſumitur facta rōne piæ cauſæ in naturā liberā,& non feudalem, *gl.in c.fi. de delict. pueror.Iſern.& Affli. in conſt.Regni iuſtitiarij nomen Frecc.in tract. de ſubf.in tit.de origin. Baron.q. 3.n.29.Io.Frāc.à Ponte cōſ.30.n.6.Vult. de feud. lib.2.c.3.nu.1.* quidquid in contrarium tenuerint Franc. Capiblan. & alij per eum citati *in tract. de author.Baron. pragm.1. nu.34. & ſeq.*

330 Quæro 3. an aperiatur feudum an vaſſallus eo priuatur ob clericatum,an.ſ.dño an vero agnatis, & circa iſtā qōnem rñdendum eſt,aut feudum de cuius ſucceſſione tractatur eſt feudum nouum, & aperitur dño aut eſt feudum antiquum,& deuoluitur ad agnatos, *Aluar.& cōter ſcribētes in c.1.de milite vaſſall.qui arm.bell. depoſ.Cuma.conſ.197.Curt.iun.in tract.de feud.p. 3.2.par.prin.n.32.car.mihi 286.Io.Sceud. in epit. feud.p.3.n.103.& in tit.de ſucceſſ.maſcul.deſcend. n.25.in fi.car.mihi 491.Io.Tho.de Marin.in tract. de feud.tit.2.de feud.ex pacto,& prouidētia n.146. car.mihi 231.Petr.de Rauenn.in tract.de feud. tit. 30.de benef.fem.§.ex hoc in 10.to.tract.diuerſ.car. mihi 31.Tapp.in repe.auth.ingreſſi in ver.ſua c.14. n.47.verſ.quibus omnib.C.de ſacro.eccl.Clar. in §. feudum q.78.n.7.ver.& licet gl.* & an legato feudo debeatur extimatio, referas *Vulte. de feud. car.479.n.72. Intrigl. art.5.nu.384.& ſeq.*

331 Quæro 4.vtrum eccleſia priuetur feudo pp delictum vel feloniam Prælati, & dico q hic durante vita ipſius prælati, & eo mortuo ſtatim illud recuperabit, *Scrad.in trac.de feud.p.2. 9.par.princ.ſect.9.n.70.cum plur.ſeq.car.637.Intrigl.cent.1.q.62.nu.16. dixerunt Zaſ. in tract. de controuerſ.feud.par.10.num.70. Io.Sceud. in epit.*

feud.p.3. n.105. vers.nono ecclesia, Steph. Forcat. in comment feud. c.2.n.15.car.mihi 191. Medic.in tract. de mors oĩa soluit Alex.de Neuo in c.verũ nu. 16. de for.cõpet. etsi feudum non tãtum pertineret ad mensã prælati, sed ad totum capitulum tunc ex delicto prælati feudum non deuoluitur ad dñm etiam durante vita ipsius prælati nisi cum prelato deliquisset totum Capitulum *Neuus cod.nu.16. Intrigl.d.cent.1.q.62.nu.16.*

332 Quæro quinto, & vltimo nunquid feudum possit legari pro anima, & casu quo non possit an tũc debeatur æstimatio, hãc qõnem latè, & exactissime examinant Vulteius *in trac.de feud. lib.1.c.9.n.70.cũ seq. Scrad.in d.tract.p.7.c.2.per totũ, Intrigl.in eod.tract.cent.2.art.5.n.384.cũ seq.* q oẽs hãc cõclusionẽ ampliãt, & limitãt diuersis modis, quorũ dicta me remitto ibi vidẽda.

333 Et pro cõplemento huius quarti effectus clericatus sciendum est primo ꝙ in oib. casib. in qb. clericus admittit ad successionẽ feudi si ꝓ feudo dẽtur aliqđ seruitiũ tale seruitiũ pstare poterit p substitutũ *Isern.in c.1.de benef.fem. & in c.1.§.qui clericus si de feud.defunct.content.&c. & in c.1. de milit.vassall.qui arm bell.depos. & in c. 1.de cler. qui inuest. fecit, Iacobut. de Franch. in c. & quia vidimus nu.59. de ijs qui feud.dar. pos.car. mihi 17. post dec. Vinc.de Franc.*

334 Secundo sciendũ est ꝙ clerici dñr facto suo exclusi a successione feudorũ qa facto suo facti sunt perpetuo inhabiles ad iurandũ ea q̃ continent in sacro fidelitatis *iuxta c.1.de noua forma fidelitat. Io Gall.cons.2.n.102.inter cõs.feud.diuers.* vbi dicit ꝙ facto suo dñr feudo renunciasse, & qđ renunciatio magis valet facto q̃ verbis, & n.105. dicit ꝙ suscipiens ordines sacros, vel bñficium vr̃ feudo renunciare, *Io.Vincem. cons.1. nu.123. & seq. inter cons.præd. Intrigl.in tract. de feud.cẽt.2.art.1.n.128. Octau.Bamb.in c.1.§.q clericus n.109. si de feud.defunct.contẽto sit inter, &c. Mozz.in tract. de feud.in tit.ex quib.caus.feud.ammitt.n.15.car.mihi 202.qui allegat Ang.cons.264.*

335 Tertio sciendum est ꝙ oĩa iura loquẽtia de personis ecclesiasticis, quæ dãt vel hñt feuda intelliguntur de ipsis feudis ecclesiasticis, *Archid.in c.1.§.ex hoc de benef.fem. Io.Tho.de Marin. in trac.de feud.tit.2.de feud.ex pacto, & prouid.nu. 149. Tapp.in repet.auth. ingressi in verb. sua c.14. in vltim.verb.C.de sacrosanc. eccles.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt contrahere matrimonium.*

2 *Clerici contrahentes matrimonium incidunt in diuersas pęnas, & quæ nu.3.5.6.7.8.9.10.11.*

3 *Ordines sacros assumens statim, censetur vouisse castitatem.*

4 *Quisq; potest imponere legem rei quam vult.*

12 *Clericus contrahendo matrimonium an videatur beneficijs ecclesiasticis renunciare, & an ẽt pensionem quam hẽt super beneficio, & quid si cõtrahit absq; carnali copula nu.13.14. & 15. & quid si contrahit sponsalia nu.16. ẽt si contraheret palam & publice nu.17. & quid si matrimonium seu sponsalia non habuissent effectum nu.18. & 20.24.*

19 *Clericus non põt ad beneficium renunciatũ per matrimonium seu sponsalia regredi sine noua collatione.*

21 *Clericus admittitur beneficia ecclesiastica si contraheret, etiam si matrimonium esset nullum, vt quia coutractum cum consanguinea limit. nu.22.*

13 *Clerici in minoribus cõtrahendo matrimoniũ non ammittunt beneficium ecclesiasticũ ipso iure sed per sententiam, & quid in clericis orientalibus n.25.*

26 *Clericus an possit obtinere beneficium cum esset vxoratus, & eius vxor contenta est introire monasterium cum ipse efficitur clericus.*

27 *Clericus ammittit beneficia ecclesiastica ob matrimonium etiam si tempore quo suscepit ordines nesciebat quòd recipiendo tales ordines se arctabat ad seruandam castitatem etiam in clerico deposito nu.28. vel degradate nu.29.*

30 *Assumptus ad ordines sacros viuente vxore de facto & per ignorantiam perdit beneficia ecclesiastica.*

Ordinatus de facto, & per ignorantiam viuente uxore si illa moritur non potest iterum aliam capere.

31 *Ordo sacer collatus per simoniam tenet, & est vere ordinatus.*

32 *Episcopus impeditus ordines conferre si de facto confert illos valent, sed eorum executio suspenditur.*

33 *Clerici non possunt contrahere matrimonium etiam si fuissent ordinati ante legitimã ætatem, & quid in monialibus professis nu.34. & quid si à non suo episcopo nu.35.*

36 *Clerici in minoribus, vel infra annum nouitiatus possunt contrahere matrimonium etiam quod sinc beneficiati, absque pœna.*

37 *Monachi, & alij regulares ẽt minores ẽt si non habeant ordines non possunt contrahere matrimoniũ.*

38 *Promotus ad ordines minores credens fuisse promotum ad ordines sacros non potest contrahere matrimonium.*

39 *Clericus in minoris, licet possit vxorem ducere postquam eam duxit non potest postea promoueri ad sacros ordines nu.42.43.*

40 *Papa potest dispensarent clericus habens sacros ordines possit ducere vxorem.*

41 *Clerici Græci seu Orientales non sunt astricti ad votum castitatis.*

44 *Clerici Græci vxorati possunt ordinari dum sunt in suis partibus secus inter latinos.*

45 *Vouens ducere pauperem, vel meretricem an possit spreto voto religionem ingredi.*

46 *Vouens castitatem si contrahit matrimonium an sit validum non obstante voto.*

47 *Filij nati ex clerico in minoribus constituto an possint legitimari per subsequens matrimonium, & quid si est beneficiatus.*

Filij

48 *Filij nati ex matrimonio contracto per clericum in sacris vel irregularem nunquam dicuntur nati ex matrimonio putatiuo.*

49 *Clericus in sacris contrahens matrimonium est suspectus de hæresi amplia num. 50.*

51 *Clericus in sacris magis peccat contrahendo matrimonium quam committendo adulterium.*

52 *Clericus in sacris contrahendo matrimonium ad quid compelli possit, & quid in concubina.*

QVINTVS EFFECTVS.

1 Quintus effectus clericatus est vt clerici non possint cõtrahere matrimonium *clem. 1. de consanguin. & affin. c. 1. in fi. ne clerici, vel vouent. c. erubescãt 32. dist. c. nemo, & c si qs eorum 21. dist. c. assumi eum plurib. seq. 28. dist. §. neq; autem in auth. quomod. oport. episc. coll. 1. §. si quis in auth. de sanctissi. episco. coll 9. Turrecrem. in c. si quis n. 1. 32. dist. Siluest. in §. sũt, & aliæ n. 26. iustit. de nupt.* vbi dicit ꝙ ordo est vna ex causis impedientibus matrimonium *Burgas. in tract. de irregul. p. 6. tit. qui cler. vel voueu. n. 2. car. mihi 227. Roffre. de iud. p. 3. in tit. de octauo impedimento n. 1. & per tot. cart. 461.* q. dicit ꝙ sacer ordo impedit matrimonium contrahendũ, & dissoluit de facto contractum *Azzo in sum. tit. de episc. & cler. nu. 21. Aluar. in Spec. iur. Pont. c. 81. in princ. Emanu. Suarez in Tesaur. recept. senten. lit. C. n. 107. Trot. in trac. de perfecto clerico lib. 2. c. 10. n. 4. & seq. & c. 40. n. 7. Capra reg. 97. n. 11. & seq. Sotus de iust. & iur. lib. 7. q. 6. art. 2.* vbi dicit ꝙ hic effect⁹ ortum habuit tpe quo ecclesia erat in principio *Tiraq. in ll. connub. lib. 15. nu. 118. Alfons. de Cast. aduers. hær. in verb. sacerdotium, hæresi 4. Corduba de casib. conscient. q. 5. in prima opinione Marquat. de celibat lib. 1. n. 1. c. 3. Lancellot. Gallia super con-*

2 *suet. Alex. q. 4. n. 4.* in tantum ꝙ clerici contrahentes matrimoniũ incidunt in diuersas pœnas, quarum prima est ꝙ si sunt in sacris constituti peccant mortaliter *c. secundũ ne cler. vel monac. Rodoan. in tract. de spol. q. 2. n. 72. Port. cons. 149. n. 12.* qui dicit ꝙ subdiaconus contrahens matrimoniũ nefas ꝙdam attẽtat *allegat c. pres*

3 *byteris 28. dist. & c. de illo 32. dist.* & ꝙ spernit votum castitatis ꝙ est annexum ordinibus sacris qa eo ipso ꝙ quis recipit ordines sacros censẽt vouisse castitatem *c. nullum 28. dist. c. cum in præterito 84. dist. Maiol. in tract. de irregu. lib. 1. c. 34. n. 1. Aluarez in Specu. iur. Pont. c. 80. in prin. vers. & si quæris*, vbi dicit ꝙ licet cõtinẽtia sit res voti, & non præcepti, & ꝙ ecclesia neminem cogat continere, nihilominus in ordine, quẽ cõfert põt imponere legem q̃ vult sicut quilibet alius in traditione rei suæ *iux. tex. in l. in tradẽ-*

4 *nib. C. de pactis*, imo si tales suspecti in fide sunt Inquisitorũ iudicio subijciunt *Param. in tract. de origine sanctissimæ Inquisitionis q. 10. n. 75. & n. 98. lib. 3.* Secunda est pœna ꝙ priuãt officio si

5 ꝙ hẽnt licet post per actã penitent. à restituant ad illius executionem, *c. sane sacerdotes de cler. coniug. c. ex literarum, qui clerici vel vouent. Roffr. Beneuen. in trac. de iud p. 5. tit. de octauo impedimẽto n. 4. cart. mihi 461.* Tertia pœna est vt statim

6 incurrant in pœnam excõicationis *c. eos q. de consangu. & affin. clem. vnica de cler. coniug. Port. cõs. 149. n. 17. in fi. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 2. c. 12. n. 4. Bertac. in reper. in verb matrimoniũ per quas personas.* Quarta pęna est ꝙ filij nati ex ta-

7 li matrimonio fiũt serui ecclesiæ *c. eum multi 15 q. 8. Marquat. in tract. de celib. in 1. p. c. 4. n. 1.* quæ tñ quarta pœna hodie de consuetudine nõ seruat *vt dixit Couarr. in epitom. de matrim c. 8. §. 5. n. 17. Lancellot. Gall. super consuet. Alex. in verb.*

8 *maritus q. 4. n. 3.* Quinta est pœna ꝙ eo ipso ꝙ clericus cõtrahit matrimoniũ ꝑdat priuilegiũ immunitatis, *c. vnico de cler. cõiug. in 6. & Ioannes eo. tit. Rodoa. in tract. de spol. q. 92. n. 72. cum multis alijs quos cong̃ssi sup. eff. 3. ampl. 6. n. 44.* Sexta est

9 pœna ꝙ statim ꝙ contrahit matrimonium est suspensus ipso facto, licet non illa suspensione quæ celebrãdo inducit irregularitatem *Abb. in c. sane il 2. n. 2. de cler. coniug. & c. ex literarum n.*

10 *4. qui cler. vel vouẽt.* vbi dicit ꝙ perdit executionem ordinum nec cum eo facile dispẽsat. Septima pœna est vt possint ꝑaliter puniri ꝑ suos

11 superiores *Fel. in c. tua nos n. 4. de iureiur.* Octaua & vltima est pœna vt clerici contrahentes matrimonium ipso iure perdant beneficiũ ecclesiasticum si illud habent *gl. & Abb. nu. 7. & alij omnes in c. 1. de cler. coniug. idem Abb. in c. quod à te n. 1. & 4. & in c. diuersis n. 1. eo. tit. de cler. coniug. Siluest. in sum. in verb. clericus il 2. §. 4. Gigans in tract. de pension. q. 53. n. 3. 4. & 5. Paris. in tract. de resignat. benef. lib. 5. q. vlt. n. 165 & lib. 1. q. 1. nu. 13. & lib. 3. q. 14. nu. 2. vbi de com. testatur, & in tract. de confid. q. 9. n. 6. Nauar. in trac. de horis canon. c. 21. n. 53. & conf. 3. in tit. de renunt. Fernand. Vasq. in tract. de success. creat. lib. 3. §. 22. lim. n. 45 in fi. vbi multos allegat Clar. in §. fi. q. 73. vers. clericus Mascar. de probat. côcl. 182. vbi testatur de com. opi. Paris. cons. 40. n. 30. lib. 4. Caputaqu. dec. 215. n. 2. p. 1. Anna allegat 98 n. 5. Capr. reg. 97. nu. 50. Couarr. in 4. decret. in 2. p. c. 16. §. 3. nu. 4. Mirad. dec. 24. n. 3. Roffred. Beneuent. in tract. de iud. p. 3. tit. de octauo impedimẽto n. 4 car mihi 461. Menoc. in tract. de præsump. lib. 6. præsump. 82. n. 3.* q dicit ꝙ contrahendo matrimoniũ præsumit beneficio renunciasse *Suarez in tesaur. recep. sent. in lit. C. n. 107. Hier Ceuall. in Spec. pract. q. com. contra com. q. 247. n. 1. Port. cons. 149. n. 7. & seq. vbi multos allegat Ancher. in c. diuersis n. 1. de cler. coniug.* qui ẽt dicit ꝙ priuantur beneficiis oĩ appellatione remota, & Henric. Bohic. ibidem n. 7. dicit ꝙ contrahẽdo matrimonium clericus

vt

vt ipso facto renunciare beneficijs ecclesiasticis, & qa prædicta vltima pœna non infert ita simplicitur, & indistinctè iõ sequendo ordinẽ hucusq; à me obseruatum illam ampliabo, & limitabo diuersis modis.

12 Primo itaq; ampliat vt clericus contrahẽs matrimoniũ non solum perdat beneficiũ verũ & pẽsionem super aliquo beneficio sibi reseruatã *Gig. in tract. de pension. q. 53. n. 3. 4. & 5. Nauar. de horis canon. c. 21. n. 53. Io. Batt. Marches. in tract. de commissio p. 1. c. 14. nu. 28. car. mihi 135. Paris. in trac. de resign. benef. lib. 1. c. 1. n. 15. q dicit quòd hæc est com. opi. & quod secundũ istam opinionem fuit concl. in Rot. Rom. de anno 1546. Tho. San-*

13 *ch. de matrim. lib. 7. disp. 44. to. 2.*

Secundo ampliat in clerico q contrahit matrimonium p verba de præsenti absq; carnali copula qa adhuc ipso iure perdit beneficium *Doct. in c. 1. de cler. coniug. in 6. Io. Andr. in c. Ioannes in 8 q. eod. tit. Menoc. in tract. de præsumpt. lib. 6. præsump. 82. n. 3. Mozz. in trac. de contract. tit. de matrim. rubr. de natural. matr. nu. 4. car. mihi 185. Capra reg. 97. num. 51. Hier. Ceual. in Specu. pract. quæst. comm. contra comm. quæst. 147. nu. 1.*

14 Tertio ampliat vt pdat regressum, & oẽ ius, q hẽt in beneficio quia tali regressui, & iuribus vr renunciare p contractum matrimonij *Couar. super 4. decret. p. 2. c. 6. §. 3. n. 5. prout eũ refert Paris. in trac. de resign. benefic. lib. 1. q. 1. n. 14. vbi testatur de comm. opi. Mozz. d. nu. 4. vers. ego*

15 *aũt*, vbi dicit q perdit expectatiuã ita, & taliter quod si beneficium vacaret etiam post dissolutum matrimonium adhuc erit exclusus, nec poterit illud petere.

16 Quarto ampliat vt dictam pœnam incurrat clericus, qui contrahit sponsalia p verba de pñsenti, qa talis actus est contrarius intẽtioni beneficij, *Abb. in c. sane il 2. n. 5. de cler. coniug. Foller. super const. Regni in tit. de magistro iustitiario n. 111. car. mihi 122. Mozz. in d. rubr. de natur. matr. n. 4. car. mihi 185.* secus si sponsalia essent cõtracta per verba de futuro, *Abb. in c. 1. n. 6. de cler. coniug. Capr. reg. 97. n. 51. in fi. Suarez in tesaur. recept. sent. lit. C. nu. 108. vbi testatur de com. opin. Ausr. in add. ad Tholos. dec. 139. Mozz. & Foller. in locis proximè allegatis*, vbi dicit q clericus cõtrahẽs spõsalia per verba de futuro non perdit priuilegia clericatus prout ea pdit contrahẽdo per verba de presenti, & pari modo non incurrit in sñiam excõicationis; qa dicta clem. 1. de consang. & affinit. loquit tantũ in contrahentibus matrimoniũ ideo tanq̃ lex pœnalis non extendit, sed restringit quo fit vt in ea nõ comprehendant contrahentes sponsalia, hanc opin. secutus fuit Gaetan. *in summula in verb. excõicatio c. 47. circa medium*, vbi dicit q ad incurrendam excõicationẽ requirit q matrimoniũ contrahat per verba de præsenti explicitè, & implicitè, & q prædicta non pcedunt vbi post sponsalia fuit secura copula carnalis, qa tunc incurrit contrahẽs matrimoniũ, quæ ampliatio limitat vbi sponsalia essent aliquo capite nulla; quia tunc nulliter contrahendo sponsalia non perdit beneficium *Io. de Imol. in clem. gratiæ de rescript. Ias. in l. causas vel lites in 2. col. C. de transact. Cassan. super cosuet. Burgund. rub. 3. §. 8. num. 5. cart. mihi 481.*

17 Quinto ampliat vt non solum prædicta cõclusio pcedat vbi mattimonium esset palàm, & publicè contractum, verum ẽt si esset occultum *tex. gl. & Abb. in c. cum decorẽ de cler. coniug. Sim. Maiol. in trac. de irregul. lib. 1. c. 34. n. 4. vers. hac autem* est beneuerũ q si matrimoniũ esset occulte contractum clericus contrahẽs facta pœnitentia non indiget alia indulgẽtia, & restitũne ab episcopo facienda à suspensione prout si contraheret publicè *Abb. in c. sanè il 2. nu. 1. & 4. de cler. coniug.*

18 Sexto ampliatur ẽt si sponsalia, & matrimonium non haberẽt effectũ; vt qa mulier ingredit monasterium q facere põt ẽt inuito spõso *c. ex publico de conuers. coniug.* quia ex quo contrahendo matrimonium beneficio renunciasse vr vt dixi supra, & voluerunt *Anua alleg. 98. nu. 5. Paris. in tract. de resign. benef. lib. 1. q. 1. n. 11. &*

19 *lib. 4. q. 2. n. 101. quia ambo alios allegant* non porerit ad beneficium renunciatũ regredi sine noua collatione *Mozz. in tract. de contrac. tit. de matrim. rub. de natural. matr. n. 4. circa princ. car. mihi 185. vbi ad hoc allegat Vincent. & Io. Andr. in c. 1. de cler. cõiug. Specu. in cod. tit. in fin. Capr. reg. 97. n. 51. Maiol. in tract. de irregul. lib. 1. q. 34. nu. 5.*

20 Septimo ampliat vt nec valeat contraria cõsuetudo *gl. Abb. & cõiter scribentes in c. cum decorem de cler. coniug. Maiol. in tract. de irregul. lib. 1. c. 34. n. 4. vers. hæc aũt*, qui dicit q ex tali consuetudine insurgeret malum exemplum. s. quòd ille ecclesiasticis stipendijs viueret, qui sub seculi militia militaret.

21 Octauo ampliat ẽt si mattimoniũ esset nullum: vt qa contractũ inter consanguineos vel cũ minore; qa tunc ita priuat beneficio ecclesiastico sicut si legitimè cõtraxisset qa ex parte sua contraxit, & fecit qdquid poterat *Io. Andr. in c. Ioannes n. 24. de cler. coniug. Rom. conf. 483. n. 6. Rot. Ro. dec. 102. in antiq. Tauin. in trac. de offic. & potest. c. sede vacan. plud. vltim. col. 3. vers. septimo Brixien. in q. domin. q. 10. per tot. Barbat. consi. 11. col. pen. vers. pterea accedat lib 1. Ias. in l. vbi pactum col. pen. vers. secundo facit C. de trãsact. Mars. sing. 286. circa med. Crauett. in trac. de antiq. temp. p. 4. n. 5. vers. rursus Gig. in trac. de pension. n. 54. in fi. Dec. cõs. 165. Imol. in clem. gratia de rescrip. quos oẽs refert, & sequtur Brun. à Sol. in cõpend. resol. propos. iur. in verb. clericus in minoribus, & vltra prædictos idem dixerunt Capr. concl. 97. n. 53. Paris. in tract.*

tract.de resign.benef.lib.1.q.1.n.12.Mozz.in trac. de contract.tit.de matri.rub.de naturali matrim. n. 4. ver. ampliatur car. mihi 185. Marſ. in tract. de bann.in verb.nullitas n.73.Vaſq.in trac.de ſucceſſ. creat.lib.3.§.21.lim.18.n.46.& 47.vbi multos cõgerit Caſſan.ſuper conſuet. Burgund.rub.3.§.8. nu. 9.car.mihi 482.Intrig.in tract.de feud.cent.3. art. 5.n.277.*Cravett.conſ.191.n.7.lib.1.*& q̃d ſi iſto

22 caſu contraxerit ſcienter vel ignoranter, & an ſit priuatus ipſo iure an verò requiratur ſententia ponit Dec.*d.conſ.165.*Secus ſi eſſet nullum rõne conſenſus: vt qa contraxiſſet per vim, & mætum cadentẽ in conſtantẽ virũ, ex quo tũc non vacat beneficiũ; quia non tenet matrimonium,& ſic nec tenet illa tacita, & præſumpta renunciatio *c.ad audientiam ꝙ met.cauſ.Capr.reg. 97.nu.58. Mozz.d.num.4. verſ.ſupradicta tamen,* vbi dicit idẽ eſſe ſi fuiſſet contractum ꝑ furioſum ebrium,vel ſimilẽ, *Suarez in teſaur. recept. ſent.lit.C.n.109.Io.Sicard.in l.tranſigere n.7.C.de tranſa.Henr.Bobic in c.diuerſis n.10.de cler. coniug. Capr.reg.97. num.57.*

23 Primo limitatur prædicta concluſio, ꝙ clericus contrahendo matrimoniũ perdat beneficium eccleſiaſticũ ipſo iure vt non ꝓcedat in clericis in minoribus, qui.ſ. ammittant beneficium illud tñ non ammittunt ipſo iure ſed ꝑ ſnĩam *gl.in c.1.de cler. coniug. Moz.in tract.de cõtrac.tit.de matrim. rub.de natur.matrim.nu.4.verſ. ſupradicta vero,& verſ.iſtud tamen,& n.5.* vbi dicit ꝙ hæc opinio gl.eſt cõis, & in practica ſeruaẽ licet cõtraria ſit verior in pũcto iuris *Marſ. in tract.de bann.in verb.nullitas n.73.Mart.Vran. vltram.conſ.9.num.44.lib.1.*

24 Secundo limitatur vbi obtineret beneficiũ non intitulatũ,ſed vt poſſeſſionẽ additã tamq̃ benemeritus; qa ſimplex laicus beneficiũ hẽ põt *c. poſſeſſione 16.q. 1. & c.in quibuſdam pœnis Henr.Bobic in c.diuerſis n.2.de cler.coniugat.*

25 Tertio limitatur in clericis orientalibus, q licet ſint vxorati põt legitimẽ obtinere beneficium eccleſiaſticum *Bobic in d.c. diuerſis nu.4.* dummodo tale beneficium ſit conſtitutũ more grecorum;quia ſi eſſet beneficium latinum, illud obtinere non poſſet *Piagg. in tract. de conſuet.q.9.n.9.10.& 11.vbi alios allegat, & multa circa hoc ſcribit.*Et circa ꝑdicta quęri põt an clericus coniugatus poſſit habere beneficium,qđ ſic qñ beneficium eſt ſeculare, ſed ſi eſt beneficium eccleſiaſticum tunc eſt diſtinguendũ aut tractaẽ de beneficio eccleſiaſtico maiore vt puta de eccleſia curata dignitate vel pſonatu, & non põt talis clericus hr̃e *c.ſanc, & ibi notat.de cler.coniug.*aut de beneficio ſimplici,& tũc põt concedi in ſtipendium ſi dictus clericus coniugatus ſit pauper dũmodo hoc fiat pp vtilitatẽ eccleſiæ ſecus ſi in titulũ beneficij ẽt ſi ſit ſimplex *ita Capr.d.regu.97.num.33.cum plurib. ſeq.*

26 Quarto, & vltimo limitaẽ vbi aliquis cũm eſſet vxoratus eius vxor contẽta eſt introhire monaſterium, & vouere caſtitatẽ, & ipſe effici clericus;qa is poterit obtinere beneficium eccleſiaſticum *ita Maiol.in tract.de irregul. lib. 1.c. 34.n.1.& 5.*vbi recenſet aliquos habẽtes vxores,q̃ tñ in monaſterium profeſſę fuerũt, *Bobic in d.c.diuerſis n.1.*& reddendo ad noſtrum pœnale inſtitutũ ſiue effectum videlicet ꝙ clerici non poſſunt contrahere matrimonium.

27 Ampliatur 1.vt dicta concluſio hẽat locum ẽt ſi is,q matrimoniũ contrahere intendit tpe quo recepit ordines ſacros neſciebat, ꝙ recipiendo tales ordines ſe arctabat ad ſeruandam caſtitatẽ, & continentiã; qa cũm hæc ſit ſupina, & craſſa ignorantia nunquam excuſabit, *Io.Andr.in c.Ioannes in 2.q. de cler. coniugat. not. in c.cum olim eod.tit.Capr.d.reg.97.nu. 12.*

28 Ampliatur 2.vt dicta concluſio ꝓcedat, nõ ſolum in clerico,qui exñs, in ſacris ordinibus, illos exercet, & miniſtrat ſed ẽt ſi ex aliqua cã ſit depoſitus; qa per depoſitionem nõ eximit à voto continentiæ,*c.dictũ 81.diſt. not.in c. 1. in fi.qui clerici,vel vouent.Capr.reg.prædicta nu. 14.*

29 vbi dicit idem ꝓcedere in clerico degradato; quia licet clericus degradatus perdat priuilegium eccleſiaſticũ, illud tñ ꝑdit in pœnã delicti,& ſic ex ſuo delicto non dẽt aliquod reportare commodũ, vel vtile ſi tamen commodũ reportare poteſt ducendo vxorem, & quia character ſemel impreſſus eſt indelebilis.

Ampliatur 3. vt dictus quintus effectus, ꝙ clerici non poſſint contrahere matrimonium procedat ẽt ſi quis viuente vxore,de facto, aut ꝑ ignorãtiã fuit aſſumptus ad ſacros ordines, ſine licentia ſuæ vxoris.quia licet talis ordinatio non dirimat matrimonium iam contractũ attñ ſi morit illa vxor,nõ poterit de nouo aliã ducere vxorẽ,ex quo votum ſolenne fecit quãtum fuit in ſe, ideo eundem vouentem ligabit *c.placet,& ibi Ioan.Andr.de conuerſ.coniug. Capr. dicta reg.97.num. 15.*

31 Ampliatur 4. in clerico ordinato per ſimoniã:qa ordo per ſimoniã collatus tenet *S. Th. in 2.2.q.100.art.6.reſponſ. ad primũ argumentum Nauar. n Manual.c.23.n.111.latè Vgol.in trac.de ſimon.tab.1.c.12.n.5.car.mihi 58.* vbi dicit ꝙ ordinatus ꝑ ſimoniam eſt verè ordinatus licet ei non conferatur exequutio ordinum,

32 Ampliaẽ 5.vt hẽat locum ẽt in clericis ordinatis ab epiſcopo, q aliquo iuris impedimẽto erat impeditus ordines cõferre; vt qa erat hęreticus ſuſpenſus,excõicatus, ſciſmaticus, depoſitus, & ſimilis *Compoſt. in c. cum adeo de reſcriptis Brun.in tract. ſuper ſtat. qđ ſtant. maſcul. art.6.n.54.* quia tales epiſcopi de facto poſſunt ordines conferre licet ipſorum executio ſit ſuſpenſa *Borg.d tit reg.p.3.in tit.de diſpẽſat. epiſcopi n.14.*

uinum, num. 40.

41 Clerici non possunt famulari, nec locare operas suas ad seruiendum lim. nu. 42.

43 Clericus locans operas suas principaliter pro diuinis peragendis an incidat in simoniam.

44 Clericus seruiens alicui prælato, vel alteri personæ, vt ei conferat aliquod benefitium, vel ei conferri faciat committit simoniam.

45 Clerici non possunt exercere artem vilem, & inhonestam num. 46. 47. 48. & 50. lim. nu. 51. 52. 53. & 54.

49 Clerici non debent esse causa offensionis ipsius Dei. Mulieres vix absque peccato possunt ornare bellettis facies sua.

SEXTVS EFFECTVS.

1 Sextus effectus clericatus est, vt clerici non possint negotiari neque mercaturam exercere, *cap. fi. de vit. & honest. cler. c. 1. & c. prædicator 16. q. 1. c. 1. 14. q. 4. c. negotiatorem 88. distin.* quæ iura deducuntur ex Apostolo in *1. Timot. 2.* dum dixit *nemo militans Deo implicet se negotijs secularibus*, & ex Diuo Hieronym. ad Nepotianum negotiatorem, *clericum, & ex inde diuitem quasi quamdam pestem fuge*, quòd a multis ex nostratibus iurisdoctoribus fuit etiam amplexum, *vt per Bertacch. in tract. de gabell. par. 3. nu. 2. in 12. tom. tract. diuers. car. mihi 59. & iterum p. 7. nu. 11. car. 64. vbi alios citat, & in suo reper. in verb. clericus negotiari non potest vbi multos allegat Isidor. Moscon. in tract. de maiest. militant. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. fugiant negotiari cart. mihi 409. Bero. in c. in ciuitate nu. 6. de vsur. Ancher. in c. transmissa nu. 1. de elect. Gugl. Rodoan. in tract. de spolijs q. 2. nu. 1. & 2.* vbi ex Diuo Chrisostomo dicit quod clericus mercator Deo placere non potest, & *q. 9. n. 38.* quod hoc clericis est delictum *Franc. March. dec. 162. nu. 4. lib. 1. repert. Inquisit. in verb. clericus vers. quod clericis non sit: Claud. Tutius allegat. 14. nu. 4. vbi multos concordantes congerit Molin. in tract. de contract. disput. 342. nu. 1. Alex. de Neuo cons. 60. nu. 3. Sim. Maiol. in tract. de irregul. lib. 5. c. 10 per tot. Maccabr. cons. 18. nu. 260. & seq.* vbi ponit rationem cur clericis interdicatur mercatura, & negotiatio *Menoch cons. 14. lib. 1. Capr. reg. 95. nu. 11. Petr. August. Morla in empor. vtriusq. iur. tit. 9. de contrahen. empt. q. 10. num. 2. Alfons. Aluarez in Specul. iur. Pontif. c. 67. vers. clericis autem car. mihi 334. Rosell. in summ. in verb. clericus il 2. in prin. Rol. cons. 38. num. 24. 17. & 28. lib. 2. Natt. cons. 530. nu. 12. & 13. lib. 3. Bursat. cons. 461. nu. 23. lib. 4. Port. cons. 16. num. 21. Lel. Zencus in tract. de priu. eccl. priu. 132. nu. 3. Guliel. Duran. in tract. de modo celebran. gener. concil. p. 2. rub. 8. nu. 4. in 13. tom. tract. diuers. cart. mihi 159. Cabbell. super consil. Egid. lib. 3. c. 10. in glo. in verb. mercatoris nu. 3. cart. mihi 166. Anchar. in c. secundum nu. 1. ne cler. vel monac.* Et ratio cur clericis sit prohibi-

2 ta mercatura, & negotiatio est quia tale exercitium vix exerceri potest absq; peccato, & mendatio, *vt in c. summa 14. q. 4. c. canonum, & c. quicumq; ea. causa & q. c. 1. & qua ibi not. DD. de empt. & vend. Abb. in c. fin. de vsuris Bero. in c. in*

3 *ciuitate nu. 6. eod. tit.* Pęnæ vero clerici negotiatoris sunt multæ, quarum prima est anatematis, & excommuniationis, *c. secundum ne clerici vel monac. Rodoan. in tract. de spol. q. 2. nu. 66. Mol. in tract. de contract. disput. 342. nu. 2. Bursat. cons. 461. n. 24. lib. 4.* quòd tamen intelligas, vt non

4 sit latæ sententiæ, sed ferendæ, *vt dicit Molin. d. nu. 2.* Secunda pena est suspensionis ac depositionis, *c. consequens 88. dist. c. pen. 91 distin. c. sed nec ne cler. vel monac. Molin. d. nu. 2.* vbi ęt dicit quod non sunt latæ sed ferendæ sententiæ quod colligitur ex ijsdemmet iuribus allegatis *Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 2. nu. 23.* Tertia est pœna, vt

5 clerici peccent mortaliter quia prædictæ duæ pęnæ non imponuntur nisi pro peccato mortali *Rodoa. præcit. nu. 66. Conrad. de contract. q. 52. concl. 4. Io. Medin. de rest. q. 30. ad fin. art. 2. Nauar. in Manual. confess. c. 25. nu. 111. §. 35. Molin. d. disput. 342. nu. 2. Siluestr. in summ. in verb. clerici il 3. q. 3. Angel. ęt in summ. in verb. clerici il 9. nu. 3.*

6 Quarta est pęna quòd si ter ab episcopo seu ab alio qui habet iurisdictionem quasi episcopalem fuerit monitus, vt a negotiationibus desistat, & non desistit ammittat clericale priuilegium quo ad immunitatem à gabellis tantum non autem quo ad Canonem vel forum, *c. fin. de uit. & honest. cler. c. quamquam de censib. in 6. clem. fi. & ibi DD. eo. tit. Nicol. Carbon. in pract. pract. lib. 3. c. 7. nu. 33. Mol. d. nu. 2. vers. clericis itē negotiantibus Rodoa. in tract. de spol. q. 2. nu. 35.* vbi dicit quod propter negotiationem ammittit priuilegium quò ad bona *Bertac. in tract. de gabell. p. 3. n. 2. & 3. in 12. to. tract. diuers. car. mihi 59.* vbi dicit quod solum retinet priuilegium canonis, & quod cætera oīa priuilegia ammittit *Graff. in dec.*

7 *aur. p. 2. lib. 3. c. 2. nu. 23.* est bene verum quod statim quod d. negotiatione desistit oīa priuilegia ammissa recuperat *idem Rodoa. d. q. 2. n. 74. Molin. eod. vers. clericis item negotiationibus*, quæ oēs pęnæ sunt ęt confirmatæ ex dispositione sacri Concil. Trid. *vt habetur in c. 1. sess. 22. de reform.* sed vt quis dicatur negotiator quot actus requirantur vide *Rulant. de commiss. lib. 4. cap. 19. nu. 15. & dicam infra in prox. limitationib.*

8 Ampliatur Primo, vt dictus sextus effectus procedat etiam si negotiatio esset honesta, *gl. in cap. fin. de vit. & honest. cler. Rosell. in summ. in verb. clericus il 2. in princ. Maccabr. cons. 18. n. 260.* sed in hoc contrarium tenuit Specul. *in titul.*

9 *de vit. & honestat. cleric. in rubr. num. 9.* vbi dicit quod clericus pōt exercere honestā negotionem quæ

quæ tñ Specul.opin. puto quod procedit tantum, vbi clericus esset inops, & pauper quia tunc solum poterit exercere honestã negotiationem.*vt dicã infra lim.*12.*n.*36. at si non esset pauper procedit indistinctè ipsa ampliatio,*vt colligitur ex dictis per Rosscl.loco præcit.& per Ancher.in c.multa nu.*4. *ne clerici vel monac.*

10 Ampliatur 2. vt clerici sint prohibiti omni iure negotiari, *vt in decreto* 88. & 91.*distin. per tot.* & 14.*q.*4.& 21.*q.*3.*c.*1. & 2.& *c. mollitus,* & *c. hÿ qui* & *in Decretali adest integer titulus ne cler. vel monac.* & *c. fin. de vit.* & *honest.cler. Rodoan. in tract. de spol.q.*2.*nu.*86.

11 Ampliatur 3. vt nec possint emere iumenta ac similia solum, vt illa teneant ad vecturam, quia hęc est species negotiationis ideo clericis est interdicta *Ludo.Molin.in tract.de contract.di-*

12 *sput.*342.*nu.*14. & q̃ equorum locatores appellatione mercatorum compræhendantur dixerunt Bart.*in l.legatis ff.de leg.*3.*Stracca in tract.de mercatur.p.*1. *in prin. nu.*38.*cart. mihi* 12. vbi ex

13 hoc infert in multis q̃ statutum dictans quòd vsq; ad certam summam credatur libris mercatoris debet vigore talis statuti credi etiam prædictis locatorib. animalium.

14 Ampliatur 4. vt non solum non possint negotiari,& mercaturam exercere verum etiam nec officium proxenete,& si illud exercent sũt degradandi,*c.clericus quilibet,*& *ibi gl.*91.*distin. Maiol.in tract.de irregul. lib.*5.*c.*10.*nu.*6. vbi dicit q̃ si clericus exercet officium proxenetæ in

15 priuatis negotijs, & non in foro aut nundinis non degradabitur, sed sola pęna arbitraria est puniendus si tñ negotia essent licita si vero essent illicita tunc à suo gradu est deponendus, *allegat Rom. sing.* 722. & *tex. in c. si quis episcopus prima q.* 1. *Diaz in pract. canon. c.*51.

16 Ampliatur 5.vt contractus facti per clericos circa negotiationem,& mercaturam sint nulli,*ut latè defendit Port.conf.*16.*n.*41.*cũ pluri.seq.* vbi varijs rationibus & considerationibus conatur hãc opinionem roborare,quibus tamen rationibus non obstantibus puto q̃ contraria opinio sit verior quia licet clerici negotiando perperam faciãt nihilominus eorum contractus erunt validi, *vt voluerunt Maccabr. d. cons.* 18.*nu.*258.*Mol.ead.disput.*342.*nu.*1.

17 Ampliatur 6. vt acquisita per clericum ex mercatura,& negotiatione tamquam ex turpi causa sint restituenda, *vt latè ex multis comprobant Rodoan. in tract. de spol. q.*2.*nu.*87.*cum plur. seqq. Graff.in dec. aur. p.*2.*lib.*3.*c.*2.*n.*23. vbi dicit quod quidquid lucratum est debent expendere in vsus pios,in quo tñ articulo contrariũ, (& melius iudicio meo) tenuerunt Conrad. *in tract.de contract.q.*7. *Rebbuff. in repet.c.postulastis in gl. nu.*42.*de cler. excomm.*

18 Limitatur 1.prædictus 6.effectus clericatus vbi clericus emeret animalia, vt illa pascat in proprijs prædijs, & cum pingua facta fuerint, vel cum partus ediderint illa, & eorum partus vendat quia hoc facere clericis non est interdictum, *Molin. in tractat. de contract. disputa.* 342. *num.*14. *Rodoan. d. q.* 2. *num.*14. vbi dicit quòd hęc limitatio procedit quando hoc non fieret in fraudem canonum prohibentium clericos mercari.

19 Limitatur 2.vbi clericus semel tantum emeret vel venderet *Salzed.in addit.ad Bernard.Diaz in pract.c.*55. *vers.* & *huius capitis car.*166.*Petr. Ccned.in collect.iur.canon.p.*1.*collect.*37.*nu.*2. *in fi.*

20 & ratio est quia ex vnico contractu circa merces facto non potest quis dici mercator *gl. f.* & *DD.in l.*1.§.*mercis ff.de tribut.cũ multis alÿs quos latè adducit Stracca in tract. de mercat.p.*1.*in princ. nu.*6.*vbi dicit q̃ hanc sententiam comprobant quasi omnes iuris interpretes Iulius Cæsar Imbrian. tract. de iud. Regni p.vlt.nu.*48.*Rutgerrulant in tract. de commissar.camer.Imperial.lib.*4.*c.*19.*n.*5.vbi dicit q̃ pluralitas negotiorum facit mercatorẽ, & qui multos actus mercaturæ non fecit non potest haberi pro mercatore.

21 Limitatur 3.vbi clericus emeret pullum vel aliam quamuis rem vt eam melioraret, & postea carius vẽderet quia hæc non erit negotiatio *Rodoan.d.q.*2 *nu.*15.*Bonacos. in tract. de equis quæst.*434. *Molin.d.disput.*342. *nu.*14.

22 Limitatur 4. qñ clericus emeret aliquam rem causa proprij vsus namq; si postea aliqua emergente causa vel ratione eandem rem vẽdiderit is nunquàm posset dici negotiator nec incidit in pęnam clerici negotiatoris quia voluntas vendendi superueniens non facit eum censeri negotiatorem *Maccabr.conf.*18.*nu.*293. q̃ procedit ẽt si ex aliqua necessitate fuerit ductus ad vendendum rem emptam pro suo vsu *Rodoan.d.q.*2. vbi dicit q̃ hæc fallentia procedit ẽt si rem ipsam carius vendat quam prius emerat, vt quia pretium est mutatum secundum diuersitatem temporis vel loci.

23 Limitatur 5. quando non per seipsum, sed per submissam personam negotiaretur, quia hoc eis facere permittitur *arg.c.*1. *de vit.* & *honest.cleric.Medin.in tract.de rest.q.*30.*art.*2.*Cabbell.super constit. Egid. lib.*3.*c.*10.*in glo. in verb. mercatoris num.*4.*cart.mihi* 166. *Ludouic. Molin. in tractat. de contract.disputat.* 342. *num.*10. qui dicit quòd licet clerici ita per alium submisã personam negotiantes non peccent mortaliter tamen putat quòd in tali negotiatione interuenit indecentia ratione status qñ alia circumstantia non adesset quæ illam excusaret.

24 Limitatur 6. in clericis pauperibus ac in aliqua necessitate constitutis habito respectu ad eorum conditionem,*c.*1.*ne cler.vel monac.glo. in c.clerici* 14.*q.*4.*c.*1.*de consecrat.dist.*5.*Maccabr*

si in verb. sua c. 14. n. 38. C. de sacrosf. eccl. vbi dicit ꝙ si feudū de nouo conceditur monacho ex mera liberalitate Principis tuc acquiritur perpetuo monasterio si vero Princeps dispensaret cum monacho qui est legitimus successor tunc acquiritur durante vita ipsius monachi.

291 Ampliatur 3. vt dicta falletia ꝓcedat si feudum esset prædecessorum clerici, & nihilominus dñs cui fuit apertum vellet clericum inuestire, quia tunc ēt clericus admittitur ad feudum *Osasc. dec. 27. n. 14. vbi alios allegat.*

292 Ampliatur 4. in ecclesia qa ipsa potest ēt de nouo inuestiri *not. DD. i tit. de Capit. Corrad. Harman. in lib. 2. pract. for. ēs. tit. 54. obser. 4. n. 1. & 2.*

293 Sublitatur modo hæc limitatio vt tunc demum sit vera qñ dñs qui feudum cōcessit sciebat illum talem cui feudum dedit eē clericū secus si nesciebat quia tunc comperto ꝙ ille erat clericus statim poterit feudū ia concessum reuocare, *Arosent. in tract. de feud. c. 7. n. 73. sub lit. E. Scrad. in eod. tract p. 4. c. 3. n. 7. Vult. ēt in trac. de feud. lib. 1. c. 4. n. 9. in vltimis verbis Io. Steuden. in epitom. feud. p. 3. n. 105.* & ratio est qa Princeps

294 ignorans vr cum inhabili dispensare, *vt not. in c. ex transactione de atat. & qualit. & in c. fi. de conse vtil. vel inutil. Catel. de indu'c. 1. n. 88.* Sed quod immo clericus non possit de feudo de nouo inuestiri stante ꝙ per talē inuestiturā supponiē dño feudi, & sic iudici seculari *tenuerūt Io. Blāc. in tract. de feud. lib. 1. c. 5. Mortan. in tract. de feud. lib. 2. c. 2. Pet. de Rauen. in tract. de feud. tit. 30. de benefic. fem. §. ex hoc in 10. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 31.* quorū opinione rō obstante contrariū est verius tū de iure feudorum *vt in c. 1. §. fi. de Capit. Corrad.* tū ēt de iure canon. *vt in c. ex trāmisse de for. cōpet. & ex nostratibus voluerūt Claud. Seisel. in Spec. feud. i tit. q feud. acciper. poss. Ardiz. in summa feud. c. 23. cum multis alijs quos allegant Intrigl. in tract. de feud. cent. 1. q. 54. nu. 60. & seq. Vulte. in eod. tract. de feud. lib. 1. c. 4. n. 9. vers. multo magis car. mihi 52. Borell. & mihi per eum relati conf. 40. n. 15. Maccabr. conf. 183. Tapp. in repet. Auth. ingressi in verb. sua c. 14. n. 38. Rim. cōs. 796. n. 2. lib. 7.* est bene verum quod qñ de nouo cōceditur feudum clerico dēt concedi sciēte eius prælato pp præiudicium prædictum *Ferrar. in tract. de feud. lib. 2. c. 2. vers. proinde car. mihi 89.*

295 Et in isto casu scientia Principis cōcedentis probat si illū cui feudū cōcessit appellauit clericum vel presbyterū *Borel. conf. 40. n. 16.* & rō diuersitatis dispositionis in feudis cōcessis, & in concedendis est qa in feudis iā concessis ei qui dederat nihil imputari poterat si vassallus postea factus fuit clericus, ex quo ipse non poterat præuidere, & à principio diuinare qd facturus erat cum de futuris cōtingentib. nō datur certa determinatio, at in eo qui de nouo concedit feudum clerico vel cuius alteri personæ ecclesiasticæ sibi imputare dēt cur talib. personis concessit, quæ non pnt feudale seruitiū pstare pp quod concedit feudū *ita Vulte. in trac. de feud. lib. 1. c. 4. nu. 9. vers. nec obstat car. mihi 53.*

296 & in simili dicimus ēt in eo ꝙ contraxit cū debitore decocto, & fallito, qa ex quò à principio sciebat vel scire debebat illum talē esse decoctum non poterit tāquā talem illū capi facere ante tps, & petere adsistentiā seu fideiussorem ꝙ secus est si defectus postea superuenit *ita dixit in tract. de except. in prælud. nu. 141. & est tex. in l. si creditores ff. de priu. credi. l. arbitrio vbi hoc not. oēs scribentes ff. qui satisdar. cog. Bart. in l. si is à quo §. 1. & in l. fi. C. de sponsal. Curt. in l. vnica nu. 44. C. de probib. sequestr. pecun. Menoc. de arbit. cas. 84. n. 14. & 16. Ioseph Lud. cōcl. 14. illatio. 125. Caroc. de locat. & conduct. in tit. de recusat. q. 2. nu. 10. Carau. super rit. M. R. C. V. rit. 170. num. 5. Barnab. Cornaz. decis. 59. num. 5.*

297 Et dñs feudi sciēter inuestiēs clericū de feudo tacite vr pmittere, & dispēsare vt ipse clericus inuestit. possit seruire p substitutū *P. post. in c. vnico §. fi. de Capit. Corrad. Iser. & Aluar. in c. vnico in fi. de feud. fem. Seisel. in Specu. feud. in tit. q feud. acciper. poss. Hannet. in trac. de feud. lib. 1. c. 6. Curt. Iun. in tract. de feud. in 3. p. 2. p. princ. nu. 28. Brun. conf. 16. n. 9. Crauett. cōs. 303. n. 6. lib. 2. Brocolt. in tract. de feud. c. 5. n. 49. vers. & lucus scienter Paris. in tract. de reinteg. feud. & de finib. feud. c. 40. n. 12. c. 131. n. 9. Pison. in tract. de feud. c. 32. n. 19. Natt. conf. 600. n. 9. lib. 3. Rim. iun. conf. 796. n. 2. & 64. lib. 7.* q dicit ꝙ hoc hēt locum ēt si in inuestitura non sit expressum *Sonsbech. in tract. de feud. p. 12. n. 343. vers. censetur enim Osasc. dec. 27. nu. 14. vbi alios citat Guerr. Pison. in tract. de feud. c. 32. n. 19. Borel. d. conf. 40. fi. n. 16. Affl. dec. 320. n. 8. Cefal. conf. 641. n. 46 lib. 5. Intrig. in trac. de feud. cent. 1. q. 54. n. 64. & cent. 2. art. 11. n. 214.* vbi dicit ꝙ hoc ꝓcedit ēt si in inuestitura adhuc nihil dictum fuerit *Menoch. in trac. de arbitr. in add. ad cas. 231.*

298 vbi postq multos alios allegat dicit ꝙ hoc idem ꝓcedit qñ dñus feudi cōcedit feudum illi q per dignitatē seruire nō pôt. Et eode modo est dicendum in femina, quæ si reperit de feudo scienter inuestita censeē habilitata vt possit seruire per substitutum *Osasc. q alios allegat dec. 27. n. 15. Pison. in tract. de feud. c. 32. num. 19. Intrig. cent. 2. art. 2. num. 3. & art. 1. num. 184. Paris. de Put. de reintegr. feud. c. 131. n. 6. & 10.* vbi dicit idē ꝓcedere quotiescunq; feudū conceditur quouis mō imperfecto, qa semper is talis censetur habilitatus, vt possit seruire per substitutum.

299 Et licet prædicta oïa sint vera nihilominus non defuerunt qui dixerunt ꝙ clericus nō pôt de feudo de nouo inuestiri stante ꝙ p tale inuestituram supponit dño feudi, & sic iudici seculari *ita dixerunt Io. Blanc. in tract. de feud. lib. 1. c. 5.*

c.5.Mōtan.in trac.de feud.lib.2.c.2.Pet.de Rauen. de feud.tit.30.de benef.fem.§.ex hoc in 10.to.trac. diuerſ.p.2.car.31. quorū opinione non obſtāte contrariū eſt verius tū de iure feudi, vt ī c.1.§. fi.de c.Corrad.tū ēt de iure canonico, vt in c.trāſmiſſa de foro cōpet.& ex noſtratibus (nō obſtāte rōne ſupra adducta) idē dixerūt Claud.Seiſell.ī Spec.feud. tit.q feud.accipere poſſunt Ardiz.in ſum.fend.c.23. cū multis alijs quos allegāt Intrigl. de feud. cēt.1.q. 54.n.60.& ſeq.Vul.in eo.trac.lib.1.c.4.n.9.verſ. multo magis f.50. Borel.d.cōſ.40.n.15.Macea.cōſ. 23.n.183.Carol.Tapp.in d.auth.ingreſſi ī verb.ſua c.14.n.38.C.de ſacroſ.eccl.Rim.iun.conſ.796.n.2. lib.7.eſt bene verū q qn̄ concedit̄ de nouo feudum clerico dēt concedi ſciente eius prælato pp præiudicium prædictum Ferrar. in tract. de feud lib.2.c.2.verſic.proinde car. mihi 89.

300 Et qn̄ clericus de nouo inueſtit̄ de feudo tūc pōt, & dēt pſtare iurm̄ fidelitatis gl.& Alex.de Neno in c.nimis, n.8.Abb.in c.ueniēs n.4.de accuſ. Iacob.in inueſt.in uerb.qdē inueſtiti n.7.Iaſ.in plud. feud.n.5.Pariſ.de Put.de reintegr.feud.c.129.n.7. & c.198.n.28.& c.250.n.7.Blāc.in epit.feud.lib. 1.c.7.n.7.Oſaſc.dec.27.nu.13.ver.nam & ſi, quos omnes refert, & ſequitur Menoch.de arbit.in add. ad caſ.231.nu.60. in fin.verſ. hoc tamen caſu.

301 Limitatur 24.prędictus quartus effectus clericatus qđ clerici ꝓhibentur ſuccedere in feudis, vt non vēdicet ſibi locū in feudis eccleſiaſticis qbus clerici ſuccedunt ꝓut laici qa tunc non eſt veriſimile q concedens cū ſit perſona eccleſiaſtica voluerit clericos excludere Cranet. n.8.conſ.445.lib.3.ad qđ allegat Iaſ.conſ.117.col. 2.poſt mediū lib.4.& vltra idē dixerunt Rol.cōſ.76 n.13.lib.3.Dec.in c.in p̄ſentia nu.43.de prob. Surd. conſ.140.n.31.lib.1.Guerr.Piſon.in trac.de feud c. 32.n.18.vbi adducit rōnes ꝓ iſta opinione Balz.de feud.in c.1.§.ex hoc n.13.de feud.fem.Oſaſc.dec.27 n.17.q alios allegat Viſimb.conſ.55.n.19.lib.2.& hęc eſt magis com.opi.quidquid in contrariū dixerit Bābac.in c.1.§.q clericus n.128.& 129.ſi de feud.defun.cont.&c. & ꝓ iſta limitatione be-

302 ne faciunt ea q̄ in ſimili dicimus in feudo qđ à principio fuit cōceſsū ab aliqua femina nāq; à tali feudo feminę non cenſent̄ excluſæ Aneh. conſ.339.col.4.in fi.verſ.tertio qa proleſ. Dec. in c. in p̄ſentia col.16. verſ. vltra ēt alius caſus, & conſ. 365.col.pen.verſ.ſecūda rō Iaſ.in l.2.§.liberos col. 1.ff.de in ius vocād.Curt.iun.cōſ.181.in princ.Ruy. conſ.38.uol.3.circa med.& cōſ.208.col.3.in fi.lib. 1.Ro.conſ.267.col.pen.in 5.dub.in 5.fall.quos oēs allegat Cranet.in præd.cōſ.445.nu.8.lib.3.& vltra p̄dictos idē dixerunt Curt.iun.in trac.de feud.in 3.p. princ.n.3.Goz.cōſ.71.col.3.Soc.iun.cōſ.1.n.111. lib.1.Iaſ.ī l.ſtipulatio iſta §.hic quoq; n.9.de verb. oblig.Menoc.in trac.de p̄ſum.lib.4 p̄ſum.78.n.35. vbi alios allegat Rol.d.conſ.76.n.7.& 11.lib.3.Bero.conſ.120.n.13.lib.2.Ceph.cōſ.641.n.48.lib.5.

303 Et idē eſt dicendū in fideicōmiſſo, vel maioratu à femina conſtituto qa ab ea feminæ non cenſent̄ excluſæ, Rol.d.cōſ.76.n.15.lib.3.Mol.de primog.Hiſp.car.383.n.73.Anch.conſ.339.col.5. verſ.3.qđ proles Dec.ī l.feminæ n.98.ff.de reg. iur. Gozz.conſ.71.n.6.Tiraq.in ll.connub.l.5.n.24.& in trac.de iur.primog.q.10.in fi.Franc.Paſc.ī diſp. ſtatut.exclud.fem.n.22.Burg.de Paz.in prohem.ll. Taur.n.131.Peralt.in l.eum pater n.64.ff.de leg.2.

304 Port.conſ.6.n.19.& parimodo vbi naturalis vel ſpurius non admittit̄ ad fideicōmiſſū neq; cēſet̄ in eo vocatus Greg.Lup.ī l.2.tit.15.p.2.ī gl. in uerb.ſi nu el luyo maior col.2.Io.le Chirier ī trac. de primog.lib.5.n.2.Mol.in p̄d. trac.lib.1.c.4.n.49.

305 Attn̄ vbi teſtator eſſet naturalis, vel ſpurius ad eius fideicōmiſsū admittunt̄ ēt naturales, & ſpurij qa tunc non præſumit̄ odio habuiſſe ipſos naturales, & ſpurios ideo id deficere facit fideicōmiſſi cōdōnem Dec.in c.in præſētia n.43. verſ vltimo eſt de probat. Palleot.in tract.de not.& ſpur.c.27.in fi.Rol.conſ.76.n.23.lib.3.Surd.conſ. 140.n.27.& ſeq.lib.1.Menoc.in trac.de præſump.

306 lib.4 præſum.78.n.34. Sic ēt licet priuilegiū immunitatis alicui cōceſſum ꝓ ſe, & poſteris nō cōpręhendat deſcendentes ex femina l.1.§.1. ff.de iur.immun.Dec. & Cagn. in l.2.ff.de reg.iur. Tiraq. de retr.lign.tit.1.§.1.gl.9.n.195.& de ll.cōnub.gl.1.p.1.n.34.

307 Si hoc tn̄ priuilegiū à principio fuiſſet conceſsū à femina vtputa à Regina, Imperatrice, vel ſimili qa tunc extēditur ēt ad deſcendentes ex femina ex quo p̄ſumitur q concedens ita intellexiſſet de maſculis ſicut de femina Curt.iun.conſ.181.n.1.in fi.Bero.cōſ.120. n.18.vol.2.q dicit q hæc opi.eſt cōiter à DD.amplexa Gozz.conſ.71.n.6.Dec.conſ.79.in fi. & in l.feminæ n.100.ff.de reg.iur.Rub.conſ.22.n.12.Rol.d. cōſ.76.n.9.& 12.lib.3.Benint.dec.52.n.2.Cott. in memor.in ver.immunitates col.2.verſ.ſecundo limitatur Boſ.in trac.crim.in tit.de Pricipe n.145.Surd.

308 d.cōſ.140.n.28.lib.1.vbi n.39.ad corroborationem prędictorum adducit aliud ſimile.ſ.quod licet emphyteuſis conceſſa pro ſe, & deſcēdentibus maſculis non trāſeat ad maſculos ex feminis deſcendētes tn̄ hoc fallit qn̄ emphyteuſis habuit originem à femina tali namq; caſu ēt maſculi deſcendentes ex ſeminis admittunt̄ allegat Aret.col.pen.& Soc.n.5.in l.Gal.§.num de lege ff.de lib.& poſth.Rol.d.conſ.76.n.21.vol.3. Gozz.cōſ.71.n.6.Benint.ead.dec.2.n 2.Gabr ī ſuis concl.in tit.de verb. ſignif. n.107. & tandem ipſe Surd.d.cōſ.140.n.32.prædictorum, & ſimilium

309 adducit rōnē hoc eſt qa omne animal diligit ſibi ſimile, & oīs homo ēt ſibi ſimilē vt dicitur in eccleſiaſt.c.13.& hētur in c.tranſmiſſa de elect. & Io.Andr.in c.fraternitatis col.4.de frigid.& malef.dicit q ſimilia ſimilibus gaudent, & vulgatiter dici ſolet omne ſimile appetit ſuū ſimile.

310 Ampliatur mō hęc limitatio, vt feudū eccle

siasticũ non solũ transeat ad clericũ verũ ẽt ad ecclesiã *Hier. Garz. in tract. de fem. recip. lim. 19. Cãnet. in extrauag. volẽtes in §. seu sect. incip. ad qd dicendũ n. 1. 3. & 4. car. 185. Intrig. in trac. de feud. cẽt. 2. art. 2. n. 285.* & idõ vassallus, q hẽt feudũ ecclesiasticũ ab aliqua ecclesia sibi cõcessum ẽt dña nõ reqsita i vltima volũtate poterit alteri ecclesiæ legare vel ꝓ fideicõmissũ relinquere, *Abb. in c. Apostolica col. 2. arg. illius tex. de ijs quæ fiunt à Prælat. sine consens. c. Fel. in c. q in ecclesiarũ nu. 74. de cõst. Curt. in tract. de feud. in 4. p. nu. 126. Scrader in eo. tr ac. p. 7. c. 2. nu. 42.*

312 Et qa feudũ dr̃ ecclecasticũ duob. mod. vno mõ qñ fuit cõcessũ ab ecclesia vel clerico, & alio mõ qñ fuit cõcessũ ecclesiæ, vel clerico *prout dicit Scra. p. 2. c. 3. n. 17. de feud. q ad hoc allegat Capit. 1. §. si dñs qb. mod. feud. const. poss. c. primũ in prin. ver. hæc oĩa in clericorum, si de inuest. inter dñm, & vassall. lis oriatur c. 1. §. fi. de capit. Corrad. & 1. de cler. q inuest. fecit, qb. possunt addi multa cumulata p Intrigl. cent. 1. q. 30. n. 1. ptot.*

313 q licet dicat ꝙ feudũ dr̃ ecclesiasticum trib. mod. s. qñ conceditur ecclesiæ, qñ conceditur clerico vel à clerico, nihilominus hoc vltimum redducitur sub illis duobus modis, ideo postq̃ dictum est supra de prima specie feudi ecclesiastici, s. de feudo ecclesiastico concesso ab ecclesia vel clerico, consequens est vt videamus quid de feudo ecclesiastico ꝙ à principio fuit concessum ecclesiæ, vel clerico.

314 Et dicendum est ꝙ à tali feudo à principio concesso ecclesiæ, vel clerico, clerici nnnq̃ repel luntur *ita Bãbac. in c. 1. §. q clericus nu. 136. si de feud. defunct. content. fit,* vbi dicit ꝙ si est concessu feudũ ecclesiæ oẽs clerici q eligunt prælati in illa ecclesia possent in talib. feudis succedere, & vltra eu indillinctè dixerunt oẽs supra allegati in principio huius limitationis qd clerici succedunt in feudis ecclesiasticis, & sic tã

315 si concedunt ab ecclesia, vel clerico q̃ ecclesiæ, vel clerico, & ꝓ hoc facit ꝙ in similibus dicim⁹ ꝙ si feudũ ab initio fuit concessum alicui filio naturali, alij quoq; naturales in tali feudo succedere poterint *Bal. in d. c. q̃ in ecclesiarũ col. fi de const. Cæph. cons. 641. n. 47. & 48. lib. 5.* licet na-

316 turales excludant a successione feudorũ *c. 1. §. naturales, si de feud. cõten. fit inter dominũ, & vassal. vbi Bal. & cęter. scribẽt. & in c. 1. in tit. de filijs nat. ex matrimon. in vsib. feud. Ludou. Molin. de primog. Hisp. lib. 1. c. 4. n. 48. & latius Intrigl. de feud. cent. 1. q. 9. n. 59. cũ plur. seq.* & eodẽ mõ dicimus de

317 feudo, qd à principio fuit concessũ alicui feminæ, nã ad illud oẽs descendentes ẽt feminæ admittunt, *c. 1. & ibi gl. Aluarot. Prępos. & Affl. de natur. succes. feud. Doct. in c. 1. de benef. fem. Curt. in trac. de feud. in 1. p. 3. par. princ. n. 3. Iacob. in inuest. feud. in verb. & feminis n. 3. Zas. i trac. de feud. p. 8. n. 39. Dec. in l. generaliter n. 39. C. de instit. & substi. & cõs. 468. n. 27. Affl. in §. & qa vidimus n. 23. de ijs q feud. dar. poss. Scrad. in trac. de feud. p. 7. c. 4. n. 48. Intrigl. in eo. trac. de feud. cẽt. 2. art. 2. nu. 266. & seq. quẽ refert Rol. a Vall. cõs. 67. n. 10. lib. 2. Hier. Gazo. in tract. de fem. recipiẽd. lim. 15. Zas. de feud. p. 8. n. 39. Corbol. de iur. emph. i tit. de caus. priuat. ob lin. finit. n. 12.*

318 q dicit idẽ ẽt esse in emphyteusi, q̃ si à principio est cõcessa feminæ in ipsa cęteræ feminę admittuntur *Surd. cons. 140. nu 29. lib. 1. Gabr. in suis concl. in tit. de verb. sign. concl. 6. nu. 98. vbi alios allegat gl. in c. 1. §. & quia qui feud. dar. poss. Rom. cons. 367. col. 2.*

319 Quæro 1. an monasteriũ in qd feudatarius fuit ingressus succedat in feudo ipsius feudatarij saltẽ eius vita durãte, aliq indistinctè tenuerunt qd non qa monasteriũ ad iurm fidelitatis pstare non põt neq; substãtialia contẽta in ipso iuro fidelitatis adiplere, *Affl. latè dec. 320. & ibi Vrsil. in n. 1. & in c. 1. de feud. fem. Menoc. in trac. de arb. in add. ad cas. 231. n. 23. Cassan. sup consuet. Burg. rub. 3. §. 5. in ver. excepta les religieux n. 11. & 12. car. 453. Cæph. cõs. 641. n. 10. 11. & 12. lib. 5. & cõs. 151. n. 3. lib. 2. Clar. in §. fi. q. 78. n. 3. Tapp. in repet. auth. ingressi in verb. sua c. 14. n. 2. ver. dico regulã, quã referas, & n. 11. C. de sacros. eccl.* vbi dicit ꝙ nullo pacto feudũ in monasteriũ trãsire põt, alij vero distinguunt aut sumus in feudo vero recto, & ꝓprio qđ reqrit seruitiũ personale, & in eo monasteriũ non succedit *Sal. in d. auth. ingressi in fi. C. de sacro. eccl. Alex. cõs. 10. n. 3. & 8. lib. 5. Dec. in c. in psentia n. 74. de prob. Affl. in c. 1. §. & hoc illud n. 8. de benef. fem. & in c. 1. de mil. vass. qui arma depos. & dec. 320. n. 7. & 8. vbi n. 10.* dicit ꝙ ita alias iudicauit sacrũ Concil. Neap. *Curt. in. in trac. de feud. in 3. p. princ. in 2. mẽbr. q. 10. n. 17. Guliel. de Bened. in rep. Capit. Ray. in verb. & vxorẽ n. 1. & 2. de testa. Crau. cõs. 303. n. 1. & 8. lib. 2. Capic. dec. 115. n. 11. Clar. in §. feud. q. 78. in priu. ver. sed hęc cõclusio Natt. cõs. 600. n. 6. lib. 3. Th. de Marin. in trac. de feud. tit. 2. de feud. ex pacto, & pu. nu. 142. Mol. in trac. de Hisp. primog. lib. 1. c. 13. n. 96. quos oẽs allegat, & sequitu Meno. i trac. de arb. ĩ add. ad cas. 231. n. 21. & vltra pcitatos idẽ dixerũt Pet. de Greg. in trac. de cõces. feud. p. 8. q. 3. in fi. Zab. cõs. 34. in fi. Intrigl. in trac. de feud. cẽt. 2. art. 93. n. 51. Burs cõs. 63. n. 27. lib. 1. Bãb. in c. 1. §. q clericus nu. 141. & seq. vbi alios allegat Nat. d. cõs. 60. n. 10.* vbi dicit ꝙ monasteriũ nunq̃ cõsequit feudũ verũ, & rectũ, aut feudũ est improptiũ, & cõdonatũ, vt qa ꝓ eo soluit seruitiũ reale, vel nullũ dẽtur seruitiu, vel sit tale ꝙ possit trãsire ad clericos vel feminas, & tunc i tali feudo monasterium succedere poterit *Hostiens. in c. in psentia nu. 5. de prob. & ẽt n. 8. Io Andr. n. 16. Anch. n. 21. Butr. nu. 22. Bobic nu. 15. & Abb. n. 69. Odofred. in auth. ingressi n. 10. C. de sacros. eccl. & ibi ẽt Cyn. n. 22. Butr. n. 44. & Sal. i fi. q testatr de cõ. opt. Luc. de Pen. i l. nullus n. 1. C. de decur. lib. 10. Arch. n. 4. Bella. n. 6. ĩ c. si qua mulier 19. q. 3. Capic. dec. 31. Villalobs i cõ. opin.*

opi.in verb.monacus n.179. Affl.dec.320.n.2. & 3 Rol.cõs.23.n.14.lib.1. Tapp.in repet.d.auth.ingressi in verb.sua c.14.nu.1. Mozz.in tract. de feud.in tit.ex quib.caus.feud.ammitt.nu.15.vers.intellige etiam car.mihi 202. & vers.Cy.autem car.203.

320 Limitatur primo ista opinio q monasteriũ succedit in feudo improprio,& condõnato,vt non procedat in feudis dignitatũ,& titulatis, vt in Regno in Ducatu,Marchionatu,Comitatu,vel Baronia *Bal.in l.Deo nobis §.hoc ẽt n.4. C.de episc.& cler.& in l.data opera n.29.C. qui accusar.non poss.Prepos.in c.1.§.& quia vidimus nu.5.q feud.dar.possunt Affl.in c.1.n.2. de milit.vasfall.q.arma bell.depos. Anan.in c.Iudæi n.12.de Iudæ. Fel.n.44.Dec.n.289.in d.c.in præsentia de probat.Turrecrem.in c.statutũ in fi.28.q.1.gl.Arcbid.& alij in c.scripsit 27.q.2.Molin.d.c.13.nu.81.& 96.Clar.in §.feudũ q.78.n.3.in fin.Mozz.de feud.tit.ex quibus caus.feud.ammitt.n.115.vers.intellige nisi car.mihi 202.Menoc.de arbit.in add.ad cas.231.n.22.Carol.Tapp.in d.c.14.n.13.*

321 & isto casu feudum dignitatis defertur ad hrdes sãguinis *Arcbid.& alij in d.c.scripsit Ang.cons.268.Alex.cons.10.n.4.lib.5.Capic.in inuestitura feudi in uerb.feudatarij habiles vers.regnũ Iacob.in inuestit.feud.in verb.dux circa princ.Capic.dec.31.n.4.Greg.Lopez in ll.Taur.l.2.tit.19.p.2.in verb.fiendo bõbre para ello Tapp.Mol.& Menoc.in locis pximè alleg.*

322 Limitatur secundo qñ feudum esset tale q non posset transire nisi ad hæredes sanguinis, *Capic.dec.10.n.6.Affl.dec.320.n.7. & ibi Vrsill.in adnot.nu.2.Tapp.d.c.14.nu.1.*

323 Limitatur tertio, vbi pro feudo præstaretur iuramentum fidelitatis vltra seruitium reale, *Ceph.cons.151.in princ.& n.48.lib.2.Maccab.cõs.23.n.20.cũ plur.seq.Rol.cons.23.per tot.lib.1.Bero.cons.16.& per tot.lib.1.Bursat.cons.63.n.28.lib.1.Affl.dec.320.nu.10.vbi dicit quod ita iudicauit sacrũ Consil.Neapol.& ibi Vrsil.in adnot.n.1. idem Affl.in c.1.§.ex hoc illud n.7.de feud femin Io.Tho.de Marin.in tract.de feud.in tit.de feud. sine fidelit.n.3.Tapp.d.c.14.nu.33.* vbi dicit q tunc feudũ est sine fidelitate qñ illud iurm est remissum, nec per talem remissionem iuri censetur remissa fidelitas, sed tantum solemnitas iuramenti.

324 Limitatur quarto in oppidis,ac Castris iurisdõnem habentibus qa nec illis monasteriũ succedere poterit ẽt qd sint feuda impropria *est tex.in c.recolentes de statu monac. Molin.in trac.de primog Hispan.lib.1.c.13.n.81.Tapp.in d.repet.auth.ingressi in verb sua c.14.n.14 (.de sacros.eccl.*

325 Et illa opinio q monasterium non succedat in feudo vero proprio,& recto limitatur,vt nõ pcedat qñ monasterium fuisset habilitatum per dñum feudi, *Io.Angel.Pisanell.in add.ad Affl.d.dec.320.in princ.*

326 Et vbi feudum transit ad monasterium trãsit solum quo ad commoditates,& penes cundem remanet solum durante vita ipsius monachi,& statim q ipse moritur ad agnatos vel dñm cui aperitur reuertitur *Affl.in c.1.nu.8.de milit.vasfall. qui arm.bell.depos. & dec.320.nu.8. Fel.in c.in præsẽtia n.46.de probat.Bal.in auth.nisi rogati n.35.C.ad Trebell.& in c.1.nu.2. de Vassall.milit.q.arm.bell.depos. Capic.dec.10.n.17.Haimo.Pistor.in q.feud.p.3.lib.2.q.3.Menoch.in tract.de arb.iud.in add.ad cas.231.n.55.Iacob.de Franc.in c.1.§.& quia vidimus n.64.de ijs qui feud.dar.pos.cart.mihi 18.post dec.Vinc.de Franc.Curt.sen.cõs.62.n.2.Tapp.d.c.14.n.3.& 48.Intrigl.in tract.de feud.cent.2.art.1.n.219.Clar.in §.feudũ q.78.nu.2.*

327 & an maioratus trãseat in monasterium, in quod monacus ingrediẽ latè examinat Moli. *in tract.de Hisp.primog.lib.1.c.13.nu.71.cũ plur.*

328 *seqq.* & quid de emphyteusi ponit Burs. *cons.299.per tot.lib.2.Aur.Corbol.de iur.emphyt.tit.de caus.priuat.ob mortem ciuilem in princ.n.12.f.28.*

329 Quæro 2. vtrum in dubio feudum concessũ ecclesiæ prẽsumatur concessum in naturã feudalem an vero in allodium,vt si Princeps simpliciter concesserit aliquod castrum ecclesiæ, & dico q in dubio præsumitur allodiũ, & donatio præsumitur facta rõne piæ causæ in naturã liberã,& non feudalem, *gl.in c.fi.de delict.pueror.Isern.& Affli.in const.Regni iustitiarij nomen Frece.in tract.de subf.in tit.de origin.Baron.q.3.n.29.Io.Frãc.à Ponte cõs.30.n.6.Vult.de feud.lib.2.c.3.nu.1.*quidquid in contrarium tenuerint Franc. Capiblan. & alij per eum citati *in tract.de author.Baron.pragm.1.nu.34.& seq.*

330 Quæro 3. an aperiatur feudum an vassallus eo priuatur ob clericatum,an.s.dño an vero agnatis, & circa istã qõnem rñdendum est,aut feudum de cuius successione tractatur est feudum nouum, & aperitur dño aut est feudum antiquum,& deuoluitur ad agnatos, *Aluar.& cõter scribẽtes in c.1.de milite vassall.qui arm.bell.depos.Cuma.cons.197.Curt.iun.in tract.de feud.p.3.2.par.prin.n.32.car.mihi 286.Io.Sceud. in epit.feud.p.3.n.103.& in tit.de success.mascul.descend.n.25.in fi.car.mihi 491.Io.Tho.de Marin.in tract.de feud.tit.2.de feud.ex pacto,& prouidẽtia n.146.car.mihi 231.Petr.de Rauenn.in tract.de feud.tit.30.de benef.fem.§.ex hoc in 10.to.tract.diuers.car.mihi 31.Tapp.in repe.auth.ingressi in ver.sua c.14.n.47.vers.quibus omnib.C.de sacro.eccl.Clar.in §.feudum q.78.n.7.ver.& licet gl.*& an legato feudo debeatur extimatio, referas *Vulte.de feud.car.479.n.72. Intrigl.art.5.nu.384.& seq.*

331 Quæro 4. vtrum ecclesia priuetur feudo pp delictum vel feloniam Prælati, & dico q hic durante vita ipsius prælati, & eo mortuo statim illud recuperabit, *Scrad.in trac.de feud.p.2.9.par.princ.sect.9.n.70.cum plur.seq.car.637.Intrigl.cent.1.q.62.nu.16. dixerunt Zas.in tract.de controuers.feud.par.10.num.70. Io.Sceud.in epit.*

Vu 2 *feud*

feud.p.3. n.105. verf.nono ecclesia, Steph. Forcat. in comment.feud.c.2.n.15.car.mihi 191.Medic.in tract. de mors oia soluit Alex.de Neuo in c.verũ nu. 16.de for.cõpet. etsi feudum non tãtum pertineret ad mensã prælati, sed ad totum capitulum tunc ex delicto prælati feudum non deuolu itur ad dñm etiam durante vita ipsius prælati nisi cum prelato deliquisset totum Capitulum *Neuus cod.nu.16.Intrigl.d.cent.1.q.62.nu.16.*

332 Quæro quinto, & vltimo nunquid feudum possit legari pro anima, & casu quo non possit an tũc debeatur æstimatio, hãc qõnem latè, & exactissime examinant Vulteius *in trac.de feud. lib.1.c.9.n.70.cũ seq. Scrad.in d.tract.p.7.c.2.per totũ, Intrigl.in eod.tract.cent.2.art.5.n.384.cũ seq.* q oẽs hãc cõclusionẽ ampliãt, & limitãt diuersis modis, quorũ dicta me remitto ibi vidẽda.

333 Et pro cõplemento huius quarti effectus clericatus sciendum est primo ꝙ in oib. casib. in qb. clericus admittit ad successionẽ feudi si ꝑ feudo detur aliqđ seruitiũ tale seruitiũ pstare poterit ꝑ substitutũ *Isern.in c.1.de benef.sem.& in c.1.§.qui clericus si de feud.defunct.content.&c. & in c.1. de milit.vassall.qui arm bell.depos.& in c. 1.de cler. qui inuest. fecit, Iacobut. de Franch. in c. & quia vidimus nu.59. de iis qui feud.dar. pos.car. mihi 17. post dec. Vinc.de Franc.*

334 Secundo sciendũ est ꝙ clerici dñr facto suo exclusi a successione feudorũ q̃ a facto suo facti sunt perpetuo inhabiles ad iurandũ ea q̃ continent in facto fidelitatis *iuxta c.1.de noua forma fidelit at. Io Gall.conf.2.n.102.inter cõs.feud.diuers.* vbi dicit ꝙ facto suo dñr feudo renunciasse, & qđ renunciatio magis valet facto q̃ verbis, & n.105.dicit ꝙ suscipiens ordines sacros, vel bñficium vr̃ feudo renunciare, *Io.Vincem. conf.1. nu.123.& seq. inter conf.præd. Intrigl.in tract. de feud.cẽt.2.art.1.n.128.Octau.Bamb.in c.1.§.q clericus n.109.si de feud.defunct.contẽto sit inter,&c. Mozz.in tract.de feud.in tit.ex quib.cauf.feud.amitt.n.15.car.mihi 202.qui allegat Ang.conf.264.*

335 Tertio sciendum est ꝙ oĩa iura loquẽtia de personis ecclesiasticis, quæ dãt vel hẽnt feuda intelliguntur de ipsis feudis ecclesiasticis, *Archid.in c.1.§.ex hoc de benef.sem.Io.Tho.de Marin. in trac.de feud.tit.2.de feud.ex pacto,& prouid.nu. 149.Tapp.in repet.auth. ingressi in verb.sua c.14. in vltim.verb.C.de sacrosanc. eccles.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt contrahere matrimonium.*
2 *Clerici contrahentes matrimonium incidunt in diuersas pœnas, & quæ nu.3.5.6.7.8.9.10.11.*
3 *Ordines sacros assumens statim, censetur vouisse castitatem.*
4 *Quisq; potest imponere legem rei quam vult.*
12 *Clericus contrahendo matrimonium an videatur beneficiis ecclesiasticis renunciare, & an ẽt pensionem quam hẽt super beneficio, & quid si cõtrahit absq; carnali copula nu.13.14.& 15.& quid si contrahit sponsalia nu.16.et si contraheret palam & publice nu.17.& quid si matrimonium seu sponsalia non habuissent effectum nu.18.& 20.24.*
19 *Clericus non põt ad beneficium renunciatũ per matrimonium seu sponsalia regredi sine noua collatione.*
21 *Clericus admittitur beneficia ecclesiastica si contraheret, etiam si matrimonium esset nullum, vt quia contractum cum consanguinea limit. nu.22.*
23 *Clerici in minoribus cõtrahendo matrimoniũ non amittunt beneficium ecclesiasticũ ipso iure sed per sententiam, & quid in clericis orientalibus n.25.*
26 *Clericus an possit obtinere beneficium cum esset vxoratus, & eius vxor contenta est introire monasterium cum ipse efficitur clericus.*
27 *Clericus ammittit beneficia ecclesiastica ob matrimonium etiam si tempore quo suscepit ordines nesciebat quòd recipiendo tales ordines se arctabat ad seruandam castitatem etiam in clerico deposito nu.28.vel degradate nu.29.*
30 *Assumptus ad ordines sacros viuente vxore de facto & per ignorantiam perdit beneficia ecclesiastica.*
Ordinatus de facto, & per ignorantiam viuente vxore si illa moritur non potest iterum aliam capere.
31 *Ordo sacer collatus per simoniam tenet, & est vere ordinatus.*
32 *Episcopus impeditus ordines conferre si de facto conferet illos valent, sed eorum executio suspenditur.*
33 *Clerici non possunt contrahere matrimonium etiam si fuissent ordinati ante legitimã ætatem, & quid in monialibus professis nu.34.& quid si à non suo episcopo nu.35.*
36 *Clerici in minoribus, vel infra annum nouitiatus possunt contrahere matrimonium etiam quod sint beneficiati, absque pœna.*
37 *Monachi, & alij regulares ẽt minores ẽt si non habeant ordines non possunt contrahere matrimoniũ.*
38 *Promotus ad ordines minores credens fuisse promotum ad ordines sacros non potest contrahere matrimonium.*
39 *Clericus in minoris, licet possit vxorem ducere postquam eam duxit non potest postea promoueri ad sacros ordines nu.42.43.*
40 *Papa potest dispensare ut clericus habens sacros ordines possit ducere vxorem.*
41 *Clerici Græci seu Orientales non sunt astricti ad votum castitatis.*
44 *Clerici Græci vxorati possunt ordinari dum sunt in suis partibus secus inter latinos.*
45 *Vouens ducere pauperem, vel meretricem an possit spreto voto religionem ingredi.*
46 *Vouens castitatem si contrahit matrimonium an sit validum non obstante voto.*
47 *Filij nati ex clerico in minoribus constituto an possint legitimari per subsequens matrimonium, & quid si est beneficiatus.*

Filij

48 *Filij nati ex matrimonio contracto per clericum in sacris vel irregularem nunquam dicuntur nati ex matrimonio putatiuo.*

49 *Clericus in sacris contrahens matrimonium est suspectus de hæresi amplia num. 50.*

51 *Clericus in sacris magis peccat contrahendo matrimonium quam committendo adulterium.*

52 *Clericus in sacris contrahendo matrimonium ad quid compelli possit, & quid in concubina.*

QVINTVS EFFECTVS.

1 Quintus effectus clericatus est vt clerici non possint cõtrahere matrimonium *clem. 1. de consanguin. & affin. c. 1. in fi. ne clerici, vel vouen. c. erubescãt 32. dist. c. nemo, & c si qs eorum 21. dist. c. assumi eum pluribus seq. 28. dist. §. neq; autem in auth. quomod. oport. episc. coll. 1. §. si quis in auth. de sanctissi. episco. coll 9. Turrecrem. in c. si quis n. 1. 32. dist. Siluest. in §. sũt, & aliæ n. 26. instit. de nupt.* vbi dicit q ordo est vna ex causis impedientibus matrimonium *Burgas. in tract. de irregul. p. 6. tit. qui cler. vel vouen. n. 2. car. mihi 227. Roffre. de iud. p. 3. in tit. de octauo impedimento n. 1. & per tot. cart. 461.* q dicit q sacer ordo impedit matrimonium contrahendũ, & dissoluit de facto contractum *Azzo in sum. tit. de episc. & cler. nu. 21. Aluar. in Spec. iur. Pont. c. 81. in princ. Eman. Suarez in Tesaur. recept. senten. lit. C. n. 107. Trot. in trac. de perfecto clerico lib. 2. c. 10. n. 4. & seq. & c. 40. n. 7. Capra reg. 97. n. 11. & seq. Sotus de iust. & iur. lib. 7. q. 6. art. 2.* vbi dicit q hic effect' ortum habuit tpe quo ecclesia erat in principio *Tiraq. in ll. connub. lib. 15. nu. 118. Alfons. de Cast. aduers. hær. in verb. sacerdotium, hæresi 4. Corduba de casib. conscient. q. 5. in prima opinione Marquat. dece libat lib. 1. n. 1. c. 3.* Lancellot. *Gallia super con-*

2 *suet. Alex. q. 4. n. 4.* in tantum q clerici contrahentes matrimoniũ incidunt in diuersas pœnas, quarum prima est q si sunt in sacris constituti peccant mortaliter *c. secundũ ne cler. vel monac. Rodoan. in tract. de spol. q. 2. n. 72. Port. conf. 149. n. 12.* qui dicit q subdiaconus contrahens matrimoniũ nefas q dam attẽtat *allegat c. pres*

3 *byteris 28. dist. & c. de illo 32. dist.* & q spernit votum castitatis q est annexum ordinibus sacris qa eo ipso q quis recipit ordines sacros censẽ vonisse castitatem *c. nullum 28. dist. c. cum in præterito 84. dist. Maiol. in tract. de irregu. lib. 1. c. 34. n. 1. Aluarez in Specu. iur. Pont. c. 80. in prin. vers. & si quæris,* vbi dicit q licet cõtinẽtia sit res voti, & non præcepti, & q ecclesia neminem cogat continere, nihilominus in ordine, quẽ cõfert põt imponere legem q̃ vult sicut quilibet alius in traditione rei suæ *iux. tex. in l. in tradi-*

4 *nib. C. de pactis,* imo si tales suspecti in fide sunt Inquisitorũ iudicio subijciunt *Param. in tract. de origine sanctissimæ Inquisitionis q. 10. n. 75. & n. 98. lib. 3.* Secunda est pœna q priuãt officio si

5 q hẽt licet post per actã penitentiã restituant ad illius executionem, *c. sane sacerdotes de cler. coniug. c. ex literarum, qui clerici vel vouent. Roffr. Beneuen. in trac. de iud p. 5. tit. de octauo impedimẽto n. 4. cart. mihi 461.* Tertia pœna est vt statim

6 incurrant in pœnam excõicationis *c. eos q. de consangu. & affin. clem. vnica de cler. coniug. Port. cõs. 149. n. 17. in fi. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 2. c. 12. n. 4. Bertac. in reper. in verb matrimoniũ per quas personas.* Quarta pœna est q filij nati ex ta-

7 li matrimonio fiũt serui ecclesiæ *c. cum multi 15 q. 8. Marquat. in tract. de celib. in t. p. c. 4. n. 1.* quæ tñ quarta pœna hodie de consuetudine nõ seruat *vt dixit Couarr. in epitom. de matrim c. 8. §. 5. n. 17. Lancellot. Gall. super consuet. Alex. in verb.*

8 *maritus q. 4. n. 3.* Quinta est pœna q eo ipso q clericus cõtrahit matrimoniũ pdat priuilegiũ immunitatis, *c. vnito de cler. cõiug. in 6. c. Ioannes eo. tit. Rodoa. in tract. de spol. q. 92. n. 72. cum multis alijs quos congessit sup. eff. 3. ampl. 6. n. 44.* Sexta est

9 pœna q statim q contrahit matrimonium est suspensus ipso facto, licet non illa suspensione quæ celebrãdo inducit irregularitatem *Abb. in c. sane il 2. n. 2. de cler. coniug. & c. ex literarum n.*

10 *4. qui cler. vel vouẽt.* vbi dicit q perdit executionem ordinum nec cum eo facile dispẽsat. Septima pœna est vt possint tpaliter puniti p suos

11 superiores *Fel. in c. tua nos n. 4. de iureiur.* Octaua & vltima est pæna vt clerici contrahentes matrimonium ipso iure perdant benefitiũ ecclesiasticum si illud habent *gl. & Abb. nu. 7. & alij omnes in c. 1. de cler. coniug. idem Abb. in c. quod a te n. 1. & 4. & in c. diuersis n. 1. eo. tit. de cler. coniug. Siluest. in sum. in verb. clericus il 2. §. 4. Gigans in tract. de pension. q. 53. n. 3. 4. & 5. Paris. in tract. de resignat. benef. lib. 5. q. vlt. n. 165 & lib. 1. q. 1. nu. 13. & lib. 3. q. 14. nu. 2. vbi de eom. testatur, & in tract. de confid. q. 9. n. 6. Nauar. in trac. de horis canon. c. 21. n. 53. & cons. 3. in tit. de renunt. Fernand. Vasq. in tract. de succes. creat. lib. 3. §. 22. lim. n. 45 in fi. vbi multos allegat Clar. in §. fi. q. 73. vers. clericus Mascar. de probat. cõcl. 182. vbi testatur de com. opi. Paris. cons. 40. n. 30. lib. 4. Caputaqu. dec. 215. n. 2. p. 1. Anna allegat 98 n. 5. Capr. reg. 97. nu. 50. Couarr. in 4. decret. in 2. p. c. 6. §. 3. nu. 4. Minad. dec. 24. n. 3. Roffred. Beneuent. in tract. de iud. p. 3. tit. de octauo impedimẽto n. 4 car mihi 461. Menoc. in tract. de præsum. pr. lib. 6. præsump. 82. n. 3.* q dicit q contrahendo matrimoniũ præsumit beneficio renunciasse *Suarez in tesaur. recep. sent. in lit. C. n. 107. Hier Cevall. in Spec. pract. q. com. contra com. q. 247. n. 1. Port. cons. 149. n. 7. & seq. vbi multos allegat Aucher. in c. diuersis n. 1. de cler. coniug.* qui ẽt dicit q priuantur beneficijs oĩ appellatione remota, & Henric. Bohic. ibidem n. 7. dicit q contrahẽdo matrimonium clericus

vr

vt ipso facto renunciare beneficijs ecclesiasticis,& qa prædicta vltima pœna non inferṫ ita simpliciter,& indistinctè iõ sequendo ordinẽ hucusq; à me obseruatum illam ampliabo, & limitabo diuersis modis.

12 Primo itaq; ampliaṫ vt clericus contrahẽs matrimoniũ non solum perdat beneficiũ verũ & pẽsionem super aliquo beneficio sibi reseruatã *Gig. in tract. de pension. q. 53. n. 3. 4. & 5. Nauar. de horis canon. c. 21. n. 53. Io. Batt. Marches. in tract. de commissio p. 1. c. 14. nu. 28. car. mihi 135. Paris. in trac. de resign. benef. lib. 1. c. 1. n. 15. q dicit quòd hæc est com. opi. & quod secundũ istam opinionem fuit concl. in Rot. Rom. de anno* 1546. *Tho. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 44. to. 2.*

13 Secundo ampliaṫ in clerico q contrahit matrimonium p verba de præsenti absq; carnali copula qa adhuc ipso iure perdit beneficium *Doct. in c. 1. de cler. coniug. in 6. Io. Andr. in c. Ioannes in 8 q. eod. tit. Menoc. in tract. de præsumpt. lib. 6. præsump. 82. n. 3. Mozz. in trac. de contract. tit. de matrim. rubr. de natural. matr. nu. 4. cart. mihi 185. Capra reg. 97. num. 51. Hier. Ceual. in Specu. pract. quæst. comm. contra comm. quæst. 147. nu. 1.*

14 Tertio ampliaṫ vt pdat regressum,& oẽ ius, ꝙ hẽt in beneficio quia tali regressui, & iuribus vr renunciare p contractum matrimonij *Couar. super 4. decret. p. 2. c. 6. §. 3. n. 5. prout eũ refert Paris. in trac. de resign. benefic. lib. 1. q. 1. n. 14. vbi testatur de comm. opi. Mozz. d. nu. 4. vers. ego*

15 *aũt*, vbi dicit ꝙ perdit expectatiuã ita,& taliter quod si beneficium vacaret etiam post dissolutum matrimonium adhuc erit exclusus, nec poterit illud petere.

16 Quarto ampliaṫ vt dictam pœnam incurrat clericus,qui contrahit sponsalia p verba de p̄senti, qa talis actus est contrarius intẽtioni beneficij, *Abb. in c. sane il 2. n. 5. de cler. coniug. Foller. super const. Regni in tit. de magistro iustitiario n. 111. car. mihi 122. Mozz. in d. rubr. de natur. matr. n. 4. car. mihi* 185. secus si sponsalia essent cõtracta per verba de futuro, *Abb. in c. 1. n. 6. de cler. coniug. Capr. reg. 97. n. 51. in fi. Suarez in tesaur. recept. sent. lit. C. nu. 108. vbi testatur de com. opin. Afflr. in add. ad Tholos. dec. 139. Mozz. & Foller. in locis proximè allegatis*, vbi dicit ꝙ clericus cõtrahẽs spõsalia per verba de futuro non perdit priuilegia clericatus prout ca pdit contrahẽdo per verba de presenti, & pari modo non incurrit in sniam excõicationis; qa dicta elem. 1. de consang. & affinit. loquiṫ tantũ in contrahentibus matrimoniũ ideo tanq̃ lex pœnalis non extendiṫ, sed restringiṫ quo fit vt in ea nõ comprehendant contrahentes sponsalia, hanc opin. secutus fuit Gaetan. *in summula in verb. excõicatio c. 47. circa medium*, vbi dicit ꝙ ad incurrendam excõicationẽ requiriṫ ꝙ matrimoniũ contrahaṫ per verba de præsenti explicitè, & implicitè,& ꝙ prædicta non ꝓcedunt vbi post sponsalia fuit secuta copula carnalis, qa tunc incurrit contrahẽs matrimoniũ,quæ ampliatio limitaṫ vbi sponsalia essent aliquo capite nulla; quia tunc nulliter contrahendo sponsalia non perdit beneficium *Io. de Imol. in elem. gratiæ de rescript. Ias. in l. causas vel lites in 2. col. C. de transact. Cassan. super consuet. Burgund. rub. 3. §. 8. num. 5. cart. mihi* 481.

17 Quinto ampliaṫ vt non solum prædicta cõclusio ꝓcedat vbi matrimonium esset palàm, & publicè contractum, verum ẽt si esset occultum *tex. gl. & Abb. in c. eum decorẽ de cler. coniug. Sim. Maiol. in trac. de irregul. lib. 1. c. 34. n. 4. vers. hæc autem* est beneuerũ ꝙ si matrimoniũ esset occulte contractum clericus contrahẽs facta pœnitentia non indiget alia indulgẽtia, & restĩone ab episcopo facienda à suspensione prout si contraheret publicè *Abb. in c. sanè il 2. nu. 1. & 4. de cler. coniug.*

18 Sexto ampliatur ẽt si sponsalia, & matrimonium non haberẽt effectũ; vt qa mulier ingrediṫ monasterium ꝙ facere põt ẽt inuito spõso *c. ex publico de conuers. coniug.* quia ex quo contrahendo matrimonium beneficio renunciasse vr *vt dixi supra, & voluerunt Anna alleg. 98. nu. 5. Paris. in tract. de resign. benef. lib. 1. q. 1. n. 11. &*

19 *lib. 4. q. 2. n. 101. quia ambo alios allegant* non poterit ad beneficium renunciatũ regredi sine noua collatione *Mozz. in tract. de contrac. tit. de matrim. rub. de natural. matr. n. 4. circa princ. car. mihi 185. vbi ad hoc allegat Vincent. & Io. Andr. in c. 1. de cler. cõing. Specu. in eod. tit. in fin. Capr. reg. 97. n. 51. Maiol. in tract. de irregul. lib. 1. q. 34. nu. 5.*

20 Septimo ampliaṫ vt nec valeat contraria cõsuetudo *gl. Abb. & cõiter scribentes in c. eum decorem de cler. coniug. Maiol. in tract. de irregul. lib. 1. c. 34. n. 4. vers. hæc aũt*, qui dicit ꝙ ex tali consuetudine insurgeret malum exemplum. s. quòd ille ecclesiasticis stipendijs viueret, qui sub seculi militia militaret.

21 Octauo ampliaṫ ẽt si matrimoniũ esset nullum: vt qa contractũ inter consanguineos vel cũ minore; qa tunc ita priuaṫ beneficio ecclesiastico sicut si legitimè cõtraxisset qa ex parte sua contraxit,& fecit qdquid poterit *Io. Andr. in c. Ioannes n. 24. de cler. coniug. Rom. cons. 483. n. 6. Rot. Ro. dec. 102. in antiq. Tauin. in trac. de offic. & potest. c. sede vacan. plud. vltim. col. 3. vers. septimo Brixien. in q. domin. q. 10. per tot. Barbat. cons. 11. col. pen. vers. ꝑterea accedat lib 1. Ias. in l. vbi pactum col. pen. vers. secundo facit C. de trãsact. Marsi. sing. 286. circa med. Crauett. in trac. de antiq. temp. p. 4. n. 5. vers. rursus Gig. in trac. de pension. n. 54. in fi. Dec. cõs. 165. Imol. in clem. gratia de rescrip. quos oẽs refert, & sequtur Brun. à Sol. in cõpend. resol. propos. iur. in verb. clericus in minoribus, & vltra prædictos idem dixerunt Capr. concl. 97. n. 53. Paris. in tract.*

tract.de resign.benef.lib.1.q.1.n.12.Mozz.in trac. de contract.tit.de matri. sub. de naturali matrim. n. 4. ver. ampliatur car. mihi 185. *Marf. in tract. de bann.in verb.nullitas n.73.Vasq.in trac.de success. creat.lib.3.§.21.lim.18.n.46.& 47.vbi multos cogerit Cassan.super consuet.Burgund.rub.3.§.8.nu. 9.car.mihi* 482. *Intrig.in tract.de feud.cent.3. art.*

22 *5.n.277.Crauett.consil.191.n.7.lib.1.*& qd si isto casu contraxerit scienter vel ignoranter, & an sit priuatus ipso iure an verò requratur sententia ponit Dec.*d.consil.*165.Secus si esset nullum rõne consensus: vt qa contraxisset per vim, & mætum cadentē in constantē virū, ex quo tūc non vacat beneficiū; quia non tenet matrimonium,& sic nec tenet illa tacita, & præsumpta renunciatio *c.ad audientiam ꝙ met.caus.Capr.reg.* 97.*nu*.58. *Mozz.d.num.4. vers.supradicta tamen*, vbi dicit idē esse si fuisset contractum p furiosum ebrium,vel simile, *Suarez in tesaur. recept, sent.lit.C.n.109.Io.Sicard.in l.transigere n.7. C.de transa.Henr.Bobic in c.diuersis n.10.de cler. coniug. Capr.reg.97.num.57.*

23 Primo limitatur prædicta conclusio, ꝙ clericus contrahendo matrimoniū perdat beneficium ecclesiasticū ipso iure vt non ꝓcedat in clericis in minoribus, qui.s. ammittant beneficium illud tñ non ammittunt ipso iure sed p sniam *gl.in c.1.de cler. coniug. Moz.in tract.de cōtrac.tit.de matrim.rub.de natur.matrim.nu.4.vers. supradicta vero,& vers.istud tamen,& n.5.* vbi dicit ꝙ hæc opinio gl.est cõis, & in practica seruat licet cõtraria sit verior in pũcto iuris *Marf. in tract.de bann.in verb.nullitas n.73.Mart.Vran, vltram.consil.9.num.44.lib.1.*

24 Secundo limitatur vbi obtineret beneficiū non intitulatū,sed vt possessionē additā tamq̃ benemeritus; qa simplex laicus beneficiū hře põt *c. possessione 16.q.1.& c.in quibusdam pænis Henr.Bobic in c.diuersis n.2.de cler.coniugat.*

25 Tertio limitatur in clericis orientalibus, q licet sint vxorati pñt legitimè obtinere beneficium ecclesiasticum *Bobic in d.c. diuersis nu.4.* dummodo tale beneficium sit constitutū more grecorum;quia si esset beneficium latinum, illud obtinere non posset *Piagg. in tract. de consuet.q.9.n.9.10.& 11.vbi alios allegat, & multa circa hoc scribit.* Et circa pdicta queri põt an clericus coniugatus possit habere beneficium,qđ sic qñ beneficium est seculare, sed si est beneficium ecclesiasticum tunc est distinguendū aut tractař de beneficio ecclesiastico maiore vt puta de ecclesia curata dignitate vel psonatu, & non põt talis clericus hře *c. sane, & ibi notat.de cler.coniug.* aut de beneficio simplici,& tūc põt concedi in stipendium si dictus clericus coniugatus sit pauper dūmodo hoc fiat pp vtilitatē ecclesiæ secus si in titulū beneficij ēt si sit simplex *ita Capr.d.regu.97.num.33.cum plurib. seq.*

26 Quarto, & vltimo limitatř vbi aliquis cùm esset vxoratus eius vxor conrēta est introhire monasterium,& vouere castitatē, & ipse effici clericus;qa is poterit obtinere beneficium ecclesiasticum *ita Maiol.in tract.de irregul.lib.1.c. 34.n.1.& 5.*vbi recenset aliquos habētes vxores,q̃ tñ in monasterium professę fuerūt, *Bobic in d.c.diuersis n.1.*& reddendo ad nostrum pponale institutū siue effectum videlicet ꝙ clerici non possunt contrahere matrimonium.

27 Ampliatur 1.vt dicta conclusio hēat locum ēt si is,q matrimoniū contrahere intendit tpe quo recepit ordines sacros nesciebat, ꝙ recipiendo tales ordines se arctabat ad seruandam castitatē, & continentiā; qa cùm hæc sit supina, & crassa ignorantia nunquam excusabit, *Io.Andr.in c.Ioannes in 2.q. de cler. coniugat. not. in c.cum olim eod.tit.Capr.d.reg.97.nu.12.*

28 Ampliatur 2.vt dicta conclusio ꝓcedat, nō solum in clerico,qui exñs, in sacris ordinibus, illos exercet, & ministrat sed ēt si ex aliqua cā sit depositus; qa per depositionem nõ eximit à voto continentiæ,*c.dictū* 81.*dist. not.in c. 1. in fi.qui clerici,vel vouent.Capr.reg.prædicta nu.14.*

29 vbi dicit idem ꝓcedere in clerico degradato; quia licet clericus degradatus perdat priuilegium ecclesiasticū, illud tñ pdit in pænā delicti,& sic ex suo delicto non dēt aliquod reportare commodū, vel vtile si tamen commodū reportare potest ducendo vxorem, & quia caracter semel impressus est indelebilis.

Ampliatur 3. vt dictus quintus effectus, ꝙ clerici non possint contrahere matrimonium procedat ēt si quis viuente vxore,de facto, aut p ignorãtiā fuit assumptus ad sacros ordines, sine licentia suæ vxoris.quia licet talis ordinatio non dirimat matrimonium iam contractū attñ si morit illa vxor,nõ poterit de nouo aliā ducere vxorē,ex quo votum solenne fecit quātum fuit in se, ideo eundem vouentem ligabit *c.placet,& ibi Ioan.Andr.de conuers.coniug. Capr. dicta reg.97.num.15.*

31 Ampliatur 4. in clerico ordinato per simoniā:qa ordo per simoniā collatus tenet *S. Th. in 2.2.q.100.art.6.respons. ad primū argumentum Nauar. n Manual.c.23.n.111.latè Vgol.in trac.de simon.tab.1.c.12.n.5.car.mihi* 58. vbi dicit ꝙ ordinatus p simoniam est verè ordinatus licet ei non conferatur exequutio ordinum.

32 Ampliať 5.vt hēat locum ēt in clericis ordinatis ab episcopo, q aliquo iuris impedimēto erat impeditus ordines cõferre; vt qa erat hęreticus suspensus,excõicatus, scismaticus, depositus, & similis *Composl. in c. cum adeo de rescriptis Brun.in tract. super stat. qđ stant. mascul. art.6.n.54.*quia tales episcopi de facto possunt ordines conferre licet ipsorum executio sit suspensa *Borg.đ irreg.p.3.in tit.de dispēsat. episcopi n.14.*

n.14.f.61.& p.6.in tit.an excõicatus n.6.fol.337.

33 Ampliatur 6. dictus quintus effectus clericatus, ꝙ clerici non põt cõtrahere matrimoniũ: vt pcedat ẽt in clerico ordinato ad sacros ordines ante legitimã ætatem *Capr.d.reg.97.n.16 & seq.* vbi hanc conclusionem ampliat, & limitat diuersis modis:

34 Ampliaẽ 7. in monialib. professis *clem. 1. de cõsang. & affin. Turrecrem. in c. si quis n.1.32. dist.*

35 Ampliaẽ 8. in clerico ordinato a nõ suo episcopo ẽt sine dimissorijs; q̃a ordines taliter collati tenent si is cui conferunt efficitur clericus, & imprimitur caracter *c. eos de tpe ordin. in 6. Foll. super const. Regni in tit. de episcop. & cler. cap. item statuimus num.15.*

36 Limitaẽ 1. pdictus 5. effectus clericatus, per quem clerici prohibent contrahere matrimonium vt nõ pcedat in clericis in minorib. ordinibus constitutis, vel q̃ sunt infra annum nouitiatus, q̃ poterunt contrahere matrimoniũ ẽt qd̃ sint beneficiati absq; incursu alicuius pęnæ preter ammissionis beneficij *c. de his 18. dist. c.1. & c. de illo 32. dist. c.2. & c. consuluit, q clerici, vel vouẽt. Abb. in c. si aũt n.2. de cohab. cler. & mulier. Aneber. in c.1. n.1. de cler. coniug. & in c. clericus n.2. de vit. & honest. cler. Hier. Mangrar. in arbor. de consang. & affin. §.1. nu.57. in 9. to. trac. diuers. cart.162. Minad. dec.24. nu.3. Paul. Borg. in tract. de irregul. in tit. qui clerici, vel vouẽt. n.1. car. mibi 227. Roffred. in trac. de iud. p.3. in tit. de octauo impedimento n.2. car. mibi 461. Azz. in sum. in tit. C. de episc. & cler. nu.21. Alex. de Neuo in rub. q clerici, vel vouẽ. n.2. Alfons. Aluarez in spec. Pontif. c.81. in princ. vers. conueniunt aũt Vital. in clem. multi n.64. & 65. de pen. Aret. in §. illud nu.11. de nupt. Gallia super consuet. Alex. in verb. maritus q. 4. num.5. Capr. reg.97. num.6.*

37 Primo sublimitaẽ tñ hæc limitatio in monachis, ac alijs regularib. qui licet sint in minoribus constituti, & etiã quòd nullũ habeant ordinem, nec primã tonsurã nõ poterunt matrimonium contrahere; q̃a ipsi expressẽ continentiã vouerunt, *Auth. de monachis §. ꝗ si fieri & auth. ẽn. quõ oporteat episcopos §. neq; aũt, & auth. de nup. §. sed, & si q̃s inter, clem. 1. de consang. & affin. ibi religiosos*, dum in eis nullã facit mẽtionem de ordinibus sacris prout facit in clericis *Azz. d. n.21. Graff. in dec. aur. p.2. lib.2. c.12. n.4.* q dicit ꝙ esset valde inhonestum si monacus relicto claustro cõtraheret matrimonium *Gaet. in summula in verb. excommunicatio c.47.*

38 Secundo sublimitaẽ in eo, q̃ dum fuit promotus ad ordines minores crederet se promoueri ad ordinẽ sacrum, & p illum teneri ad cõtinentiã seruandã; q̃a tunc non posset matrimonium contrahere; ex quo in his plus ponderaẽ animus, q̃ effectus, *c. nup. & c. fi. de bigam. Capr. reg.97. n.7. & 8.* Et clericꝰ in minorib. cõ-

stitutus licet possit vxorem ducere attñ postq̃ eam duxerit non poterit amplius viuente vxore pmoueri ad sacros ordines *Roffre. in trac. de iud. p.3. in tit. de octauo impedimento nu.3. car. mibi 461. Azz. eodem num.21.*

40 Limitatur 2. vbi esset per Papam dispensatum q̃a circa hoc Papa dispensare potetit licet raro reperiaẽ quòd dispensauerit *Abb. in c. cum olim de cler coniug. in c. cũ venerabile n.21. qui filij sint legitim.* vbi refert multos qui ex dispositione summi Pontificis relictis sacris ordinibus, & claustris vxorẽ duxerunt *Fel. in c. si quando n.5. de rescript.* vbi multa circa hoc scribit *Io. de Silu. in tract. de benefic. in 2. p. q.1. nu.62. Borg. in tra. de irreg. p.6. in tit. qui clerici vel vouentes nu. 6. & 7. car. mibi 228. Ias. in l. si. C. de transact. & in l. si arrogator in 3. col. ff. de adopt. Cassa. super cõsuet. Burgund. rub.3. §.5. n.17. cart. mibi 474.* vbi dicit ꝙ Papa põt facere de monaco non monacũ *Menoc. in tract. de præsump. lib.4. præsump.78. nu.45.* & an talis cum quo dispensatur ad matrimonium teneatur ad horas ponit *Sanch. de matr. lib.8. disput.8. num.5.*

41 Limitatur 3. in clericis Græcis siue Orientalibus qui non sunt astricti voto castitatis, *c. cum olim. de cler. coniug. c. vt clericorum de vit. & honest. cleric. Turrecr. in c. aliter nu.1. dist.31. Hier. Mangeria in arbor. affinit. & consanguin. §.1. n.57. in 9. to. tract. diuers. Roffred. beneuent. in tract. de iudic. p.3. tit. de octauo impedimẽto n.5. car. mibi 461. Dec. in l.1. n.4. C. vnde vir. & vxor. Bald. cons.23. lib.3. Alfons. Aluarez in Specul. iur. Pontif. c.81. vers. est autẽ differentia Gallia super cõsuet. Alex. in verb. Maritus q.4. Henric. Bobic. in c. diuersis n.4. & seq. de cler. coniug. Sanch. in d. tract. lib.7. disp.28. numero 3. & seq.*

42 Quam sublimitationem intelligas vt possint vti matrimonio contracto anteq̃ fuissent ordinati non aũt vt postq̃ fuerint ordinati possint vxorem ducere, *gl. in d. c. cum olim in verb. susceperat, & in verb. ex loco, & in c. Siracusanæ in fi. 28. dist. not. in c. si quis eorum 32. dist. d. c. diuersis n.8. Capr. reg.97. n.13.* Et ita se odinando liberatur à

43 prestatione debiti matrimonialis immo si nolit illud reddere põt deponi, *c. q̃ñ, c. Nicena 31. dist. c. si quis 30. dist. Borgas. in tract. de irregular. p.1. tit.7. n.26. car. mibi 19.* Secundo intelligas

44 vt clerici Græci vxorati possint ordinari dum sunt in suis partib. secus inter Latinos *Ant. Piag. in tract. de consuetudinib. q.9. n.33. & seq.* vbi adducit multa similia, est beneuerum quod si ita vxoratus trãsferat se pænes Latinos cũ sua vxore poterit vti coniugio, & exercere sacerdotium dũmodo sit notus, & de eius vita cõstet, *Henric. Bobic. in d. c. diuersis n.4. de cler. cõiug.* latẽ dixit *Sanch. d. trac. lib.7. disput.28. n.3. & cum seq.*

45 Quæro nunc vtrum is qui vouit vel iurauit aliq̃ ducere in vxorem vtputa vnam pauperẽ, vel

Remi. consilen. cas.72. pl.232. Genuens in pract. eccles. q.7 à fol xi

vel meretricem possit spreto voto religionem ingredi, vel fieri clericus, & quo ad ingressum religionis nihil ei obstabit hoc iuramentum, vel votum dummodo contrahat per verba de præsenti, & postea transeat ad religionem ante consumationem ipsius matrimonij, quia hoc ei permittitur, *r. commissum de sponsal. Siluest. in sum. in verb. religio il 2. q. 5. & 9. Maiol. in tract. de irreg. lib. 1. c. 34 n. 5.* vbi dicit q secus est si vellet fieri clericus, & quod ita est intelligendus Tabbiena in summa in verb. dispensatio n. 12.

46 Quæro secundo si is, qui vouit religionem, & castitatem contraheret matrimonium, tale matrimonium esset validum non obstāte voto, & dico quòd sic; quia votum non solemne non dirimit matrimonium postea contractū, *c. unico de uoto in 6. Io. Andr. in c. Ioannes in 2. q. de cler. coniug. Capra reg. 97. nu. 9.*

47 Quæro tertio an filij nati ex clerico in minoribus constituto possint legitimari per subsequens matrimonium, & quid si clericus haberet beneficium, vide Cæphal. *cons. 276. nu. 19. & 20. lib. 2. Rim. sen. cons. 728. nu. 9. & 10. lib. 4. Ladrech. cons. 24. nu. 62. Ancher. in cap. tanta nu. 9. qui filij sint legitimi*, sed circa hanc quæstionē scribam latius infra in tit. de effect. legitimat. ideo ad ibi dicenda me remitto.

48 Et pro complemento totius huius materiæ sciendum est primo quòd filij nati ex matrimonio contracto per clericum in sacris constitutum, vel regularē alicuius religionis nunquam possunt dici nati ex matrimonio putatiuo quia nullus iustus error potest excusare patrem clericum quia erat sciens suæ qualitatis, & conditionis *Menoch. in tract. de præsumpt. lib. 4. præsump. 78. nu. 52.*

Sciendum est 2. quòd clericus in sacris contrahens matrimonium est suspectus de hæresi, vt dixi supra *effect. 1. limit. 59. num. 1056. &*

49 *ultra ibi dicta adde Ioan. de Talat. in repe. cap. per uestes in princ. §. 18. num. 27. & sequen. Diaz in pract. canon. cap. 74. Septimacen. de Cathol. instit. cap. 40. nu. 2. 5. & 6. Royas in tract. de haeret. p. 1. num. 550.* quòd modernissimè dispositum per sacrum Concilium Triden. *sess. 24. de sacramen. matrimonij cap. 9.* vbi nō solum anatematizantur illi, qui matrimonium contrahunt verum

50 etiam illi, qui dicere, & affirmare audēt quod constituti in sacris, vel professi possint contrahere matrimonium, & quod cōtrahendo matrimonium esset validum non obstante lege ecclesiastica, vel voto, & ideo contra prædicta in Regno solent procedere Illustris. Inquisitores hæreticæ prauitatis, & illos punire prout etiam vidi paucis annis antea in personam cuiusdam diaconi aduenæ *Param. in dic. tracta. de orig. S. Inquis. q. 10. nu. 75. lib. 3.*

51 Tertiò sciendum est quòd clericus in sacris magis peccat cōtrahendo matrimonium quā cōmittendo adulterium *Abb in c. sane il 2. nu. 3. de cler. coniug.* hinc est quòd clericus in sacris contrahens matrimonium potest cōpelli vxorem adiurare, quòd secus est in concubina, *Abb. in cap. ex literarum nu. 3 qui cler. uel uouent. Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 21. nu 39.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt negotiari nec mercaturam exercere, & de ratione nu. 2. & quid in negotiatione honesta nu. 8. 9. & nu. 10.*
2 *Mercatura raro potest exerceri sine mendatio.*
3 *Pœna clericorum negotiantium qua sunt num. 4. 5. 6. & 7.*
11 *Clerici an possint emere iumenta, & similia animalia, ut illa teneant ad vecturam nu. 19.*
12 *Appellatione mercatorum, an veniant locatores equorum.*
13 *Statutum dictans quòd vsq; ad certam summam credatur libris mercatorum an credi debeat libris locatoribus animalium.*
14 *Clerici non possunt exercere officium proxenetæ, & qua pœna sunt puniendi nu. 15.*
16 *Contractus facti per clericos circa mercaturam, & negotiationem sunt nulli.*
17 *Acquisita per clericum ex mercatura sunt restituenda tamquàm acquisita ex turpi causa.*
18 *Clericus emens animalia vt pascat in proprijs prædijs, & pinguescant, uel ut faciant partus, & uendat non dicitur mercaturam exercere nu. 21. 26.*
20 *Mercator dici non potest ex unico actu mercaturæ:*
22 *Clericus emens aliquam rem causa proprij vsus si postea eam uendidit non dicitur negotiator nu. 32.*
23 *Clericus an possit negotiari per submissas personas, & quid si est pauper in aliqua necessitate nu. 24. & num. 27.*
24 *Necessitas facit de non permisso permissum.*
28 *Clerici possunt exercere agriculturam pro victo quærendo, & recipere possessionem ad partem nu. 29. 30. seu aliquo bono zelo num. 34.*
31 *Conductor, & ingabellator prædiorum alterius non dicitur mercator, nec negotiator.*
33 *Clericus non dicitur negotiator quando haberet propria animalia, uel uineas ex quibus colligeret fructus quia ipsi fructus potest uendere.*
35 *Clericus an possit exercere negotiationem, & mercaturam, & postea mutata forma eam uendere, & exercere possunt aliquam honestā artem seu exercitium, ut honestè uiuat nu. 36.*
37 *Artifitium differt a negotiatione quia dicitur artifitium quādo emitur aliqua materia, quæ reducitur ad aliquam formam: mercatura uero quando uenditur non mutata forma nu. 30.*
39 *Clerici tunc possunt exercere artifitium quando propriæ facultates non sufficiunt eis, & quid si per talem exercitium negligeretur officium di-*

SEXTVS EFFECTVS.

1 SExtus effectus clericatus est, vt clerici non possint negotiari neque mercaturam exercere, *cap. fi. de vit. & honest. cler. c.* 1. & *c. prædicator* 16. *q.* 1. *c.* t. 14. *q.* 4. *c. negotiatorem* 88. *distin.* quæ iura deducuntur ex Apostolo *in* 1. *Timot.* 2. dum dixit *nemo militans Deo implicet se negotijs secularibus*, & ex Diuo Hieronym. ad Nepotianum negotiatorem, *clericum, & ex inde diuitem quasi quamdam pestem fuge*, quòd a multis ex nostratibus iurisdoctoribus fuit etiam amplexum, *vt per Bertacch. in tract. de gabell. par.* 3. *nu.* 2. *in* 12. *tom. tract. diuers. car. mihi* 59. & *iterum p.* 7. *nu.* 11. *car.* 64. *vbi alios citat, & in suo reper. in verb. clericus negotiari non potest vbi multos allegat Isidor. Moscon. in tract. de maiest. militant. eccl. lib.* 1. *p.* 2. *c.* 2. *vers. fugiant negotiari cart. mihi* 409. *Bero. in c. in ciuitate nu.* 6. *de vsur. Ancher. in c. transmissa nu.* 1. *de elect. Gugl. Rodoan. in tract. de spolijs q.* 2. *nu.* 1. & 2. vbi ex Diuo Chrisostomo dicit ꝙ clericus mercator Deo placere non potest, & *q.* 9. *n.* 38. ꝙ hoc clericis est delictum Franc. March. *dec.* 162. *nu.* 4. *lib.* 1. *repert. Inquisit. in verb. clericus vers.* ꝙ *clericis non sit: Claud. Tutius allegat.* 14. *nu.* 4. *vbi multos cócordantes congerit Molin. in tract. de contract. disput.* 342. *nu.* 1. *Alex. de Neuo cons.* 60. *nu.* 3. *Sim. Maiol. in tract. de irregul. lib.* 5. *c.* 10 *per tot. Maccabr. cons.* 18. *nu.* 260. & *seq.* vbi ponit rationem cur clericis interdicatur mercatura, & negotiatio *Menoch cons.* 14. *lib.* 1. *Capr. reg.* 95. *nu.* 11. *Petr. August. Morla in empor. vtriusq. iur. tit.* 9. *de contrahen. empt. q.* 10. *num.* 2. *Alfons. Aluarez in Specul. iur. Pontif. c.* 57. *vers. clericis autem car. mihi* 334. *Rosell. in summ. in verb. clericus il.* 2. *in prin. Rol. cons.* 38. *num.* 24. 27. & 28. *lib.* 2. *Natt. cons.* 530. *nu.* 12. & 13. *lib.* 3. *Bursat. cons.* 461. *nu.* 23. *lib.* 4. *Port. cons.* 16. *num.* 21. *Lel. Zancus in tract. de priu. eccl. priu.* 13. *nu.* 3. *Guliel. Duran. in tract. de modo celebran. gener. concil. p.* 2. *rub.* 8. *nu.* 4. *in* 13. *tom. tract. diuers. cart. mihi* 159. *Cabbell. super constit. Egid. lib.* 3. *c.* 10. *in glo. in verb. mercatoris nu.* 3. *cart. mihi* 166. *Anchar. in c. secundum nu.* 1. *ne cler. vel monac.* Et ratio cur clericis sit prohibi-

2 ta mercatura, & negotiatio est quia tale exercitium vix exerceri potest absq; peccato, & mendatio, *vt in c. summæ* 14. *q.* 4. *c. canonum, & c. quicumq; ea. causa & q. c.* 1. & *quæ ibi not. DD. de empt. & vend. Abb. in c. fin. de vsuris Bero. in c. in*

3 *ciuitate nu.* 6. *eod. tit.* Pęnæ vero clerici negotiatoris sunt multæ, quarum prima est anatematis, & excommuniationis, *c. secundum ne clerici vel monac. Rodoan. in tract. de spol. q.* 2. *nu.* 66. *Mol. in tract. de contract. disput.* 342. *nu.* 2. *Bursat. cons.* 461. *n.* 24. *lib.* 4. quòd tamen intelligas, vt non

4 sit latæ sententiæ, sed ferendæ, *vt dicit Molin. d. nu.* 2. Secunda pęna est suspensionis ac depositionis, *c. consequens* 88. *dist. c. pen.* 91. *dist. in c. sed nec ne cler. vel monac. Molin. d. nu.* 2. vbi ēt dicit ꝙ non sunt latæ sed ferendæ sententiæ quod colligitur ex ijsdemmet iuribus allegatis *Graff. in dec. aur. p.* 2. *lib.* 3. *c.* 2. *nu.* 23. Tertia est pœna, vt

5 clerici peccent mortaliter quia prædictæ duæ pęnæ non imponuntur nisi pro peccato mortali *Rodoa. præcit. nu.* 66. *Conrad. de contract. q.* 52. *concl.* 4. *Io. Medin. de rest. q.* 30. *ad fin. art.* 2. *Nauar. in Manual. confess. c.* 25. *nu.* 111. §. 35. *Molin. d. disput.* 342. *nu.* 2. *Siluestr. in summ. in verb. clerici il* 3. *q.* 3. *Angel. ēt in summ. in verb. clerici il* 9. *nu.* 3.

6 Quarta est pęna quòd si ter ab episcopo seu ab alio qui habet iurisdictionem quasi episcopalem fuerit monitus, vt a negotiationibus desistat, & non desistit ammittat clericale priuilegium quo ad immunitatem à gabellis tantum non autem quo ad Canonem vel forum, *c. fin. de vit. & honest. cler. c. quamquam de censib. in* 6. *clem. fi. & ibi DD. eo. tit. Nicol. Carbon. in pract. pract. lib.* 3. *c.* 7. *nu.* 33. *Mol. d. nu.* 2. *vers. clericis itē negotiantibus Rodoa. in tract. de spol. q.* 2. *nu.* 35. vbi dicit ꝙ propter negotiationem ammittit priuilegium quò ad bona *Bertac. in tract. de gabell. p.* 3. *n.* 2. & 3. *in* 12. *to. tract. diuers. car. mihi* 59. vbi dicit ꝙ solum retinet priuilegium canonis, & ꝙ cætera oīa priuilegia ammittit *Graff. in dec.*

7 *aur. p.* 2. *lib.* 3. *c.* 2. *nu.* 23. est benè verum quod statim ꝙ à negotiatione desistit oīa priuilegia ammissa recuperat *idem Rodoa. d. q.* 2. *n.* 74. *Molin. eod. vers. clericis item negotiationibus*, quæ oēs pęnæ sunt ēt confirmatæ ex dispositione sacri Concil. Trid. *vt habetur in c.* 1. *sess.* 22. *de reform.* sed vt quis dicatur negotiator quot actus requirantur vide Rulant. *de commiss. lib.* 4. *cap.* 19. *nu.* 15. & *dicam infra in prox. limitationib.*

8 Ampliatur Primo, vt dictus sextus effectus procedat etiam si negotiatio esset honesta, *gl. in cap. fin. de vit. & honest. cler. Rosell. in summ. in verb. clericus il* 2. *in princ. Maccabr. cons.* 18. *n.* 260. sed in hoc contrarium tenuit Specul. *in titul.*

9 *de vit. & honestat. cleric. in rubr. num.* 9. vbi dicit ꝙ clericus pōt exercere honestā negotionem

quæ

quæ tñ Specul.opin. puto quod procedit tantum, vbi clericus esset inops, & pauper quia tunc solum poterit exercere honestã negotiationem. *vt dixi infra lim.12.n.36.* at si non esset pauper procedit indistinctè ipsa ampliatio, *vt colligitur ex dictis per Rosel.loco præcit. & per Ancher.in c.multa nu.4. ne clerici vel monac.*

10 Ampliatur 2. vt clerici sint prohibiti omni iure negotiari, *vt in decreto 88. & 91.distin. per tot. & 14.q.4. & 21.q.3.c.1. & 2. & c. mollitur, & c. hij qui & in Decretali adest integer titulus ne cler. vel monac. & c. fin. de vic. & honest.cler. Rodoan. in tract. de spol.q.2.nu.86.*

11 Ampliatur 3. vt nec possint emere iumenta ac similia solum, vt illa teneant ad vecturam, quia hęc est species negotiationis ideo clericis est interdicta *Ludo.Molin.in tract.de contract.di-*

12 *sput.342.nu.14.* & q̄ equorum locatores appellatione mercatorum compra hendantur dixerunt Bart. *in l.legatis ff de leg.3.Stracca in tract.de mercatur.p.1. in princ.nu.38.cart. mihi 12.* vbi ex

13 hoc infert in multis q̄ statutum dictans quòd vsq; ad certam summam credatur libris mercatoris debet vigore talis statuti credi etiam prædictis locatorib. animalium.

14 Ampliatur 4. vt non solum non possint negotiari, & mercaturam exercere verum etiam nec officium proxenete, & si illud exercent sũt degradandi, *c.clericus quilibet, & ibi gl.91.distin. Maiol.in tract.de irregul. lib.5.c.10.nu.6.* vbi dicit q̄ si clericus exercet officium proxenetæ in

15 priuatis negotijs, & non in foro aut nundinis non degradabitur, sed sola pęna arbitraria est puniendus si tñ negotia essent licita si vero essent illicita tunc à suo gradu est deponendus, *allegat Rom. sing. 722. & tex. in c. si quis episcopus prima q. 1. Diaz in pract. canon. c.51.*

16 Ampliatur 5. vt contractus facti per clericos circa negotiationem, & mercaturam sint nulli, *vt latè defendit Port.cons.16.n.41.cũ pluri. seq.* vbi varijs rationibus & considerationibus conatur hãc opinionem roborare, quibus tamen rationibus non obstantibus puto q̄ contraria opinio sit verior quia licet clerici negotiando perperam faciãt nihilominus eorum contractus erunt validi, *vt voluerunt Maccabr. d. cons. 18.nu.258. Mol.ead.disput.342.nu.1.*

17 Ampliatur 6. vt acquisita per clericum ex mercatura, & negotiatione tamquàm ex turpi causa sint restituenda, *vt latè ex multis comprobant Rodoan. in tract. de spol. q.2.nu.87.cum plur. seqq. Graff.in dec. aur. p.2. lib.3.c.2.n.23.* vbi dicit quod quidquid lucratum est debent expendere in vsus pios, in quo tñ articulo contrariũ, & melius iudicio meo) tenuerunt Conrad. *in tract.de contract.q.7. Rebbuff. in repet.c.postulastis in gl.nu.42.de cler. excomm.*

18 Limitatur 1. prædictus 6. effectus clericatus vbi clericus emeret animalia, vt illa pascat in proprijs prædijs, & cum pingua facta fuerint, vel cum partus ediderint illa, & eorum partus vendat quia hoc facere clericis non est interdictum, *Molin. in tractat. de contract. disputa. 342. num.14. Rodoan. d. q. 2. num.14.* vbi dicit quòd hęc limitatio procedit quando hoc non fieret in fraudem canonum prohibentium clericos mercari.

19 Limitatur 2. vbi clericus semel tantum emeret vel venderet *Salzed. in addit. ad Bernard. Diaz in pract. c.55. vers. & huius capitis car.166. Petr. Cened.in collect.iur.canon.p.1.collect.37.nu.2. in fi.*

20 & ratio est quia ex vnico contractu circa merces facto non potest quis dici mercator *gl. & DD.in l.1.§.mercis ff.de tribut.cũ multis alijs quos latè adducit Stracca in tract. de mercat.p.1.in princ. nu.6.vbi dicit q̄ hanc sententiam comprobant quasi omnes iuris interpretes Iulius Cæsar Imbrian. tract. de iud. Regni p.vlt.nu.48. Rutgerrulaut in tract. de commissar.camer. Imperial.lib.4.c.19.n.5.* vbi dicit q̄ pluralitas negotiorum facit mercatorẽ, & qui multos actus mercaturæ non fecit non potest haberi pro mercatore.

21 Limitatur 3. vbi clericus emeret pullum vel aliam quamuis rem vt eam melioraret, & postea carius vẽderet quia hæc non erit negotiatio *Rodoan. d. q. 2 nu.15. Bonacos. in tract. de equis quæst.434. Molin.d.disput.342. nu.14.*

22 Limitatur 4. q̄n clericus emeret aliquam rem causa proprij vsus namq; si postea aliqua emergente causa vel ratione eandem rem vẽdiderit is nunquàm posset dici negotiator nec incidit in pęnam clerici negotiatoris quia voluntas vendendi superueniens non facit eum censeri negotiatorem *Maccabr.cons.18.nu.293.* q̄ procedit ẽt si ex aliqua necessitate fuerit ductus ad vendendum rem emptam pro suo vsu *Rodoan.d.q.2.* vbi dicit q̄ hæc fallentia procedit ẽt si rem ipsam carius vendat quam prius emerat, vt quia pretium est mutatum secundum diuersitatem temporis vel loci.

23 Limitatur 5. quando non per seipsum, sed per submissam personam negotiaretur, quia hoc eis facere permittitur *arg.c.1. de vit. & honest.cleric. Medin.in tract.de rest.q.30.art.2. Cabbell. super constit. Egid. lib.3.c.10.in glo. in verb. mercatoris num.4.cart. mihi 166. Ludouic. Molin. in tractat. de contract. disputat. 342. num.10.* qui dicit quòd licet clerici ita per aliam submisã personam negotiantes non peccent mortaliter tamen putat quòd in tali negotiatione interuenit indecentia ratione status qñ alia circumstantia non adesset quæ illam excusaret.

24 Limitatur 6. in clericis pauperibus ac in aliqua necessitate constitutis habito respectu ad eorum conditionem, *c.1. ne cler. vel monac. glo. in c.clerici 14.q.4.c.1. de consecrat. dist.5. Maccabr*

d.conf.18.n.261.Henric.Bobic in c.ex literis nu.7. & 8.de vit.& honest.cler.Ferret.in trac.de gab.nu. 432.vbi alios allegat Rodoan.in trac.de spol.q.2.n. 25 *16.46.& 64.*& rō est q̃a necessitas facit de non permisso permissum, & non licito licitum *c.cōsiliū de obseru.ieiunij.c. si qs pp,de furtis c. non minus de immun. eccl.l.cū fidei ff.de fideicom.libert.l.j* 26 *ff. de offi eius, cū multis similib.* & licetur contra præsentem limitationē tenuerit Alex.de Neuo *cons.60.n.5.* nihilominus limitatio est vera sed dēt illam exercere modestè sine mendatio, vel periurio, & cū pretio moderato dicendo cum veritate, & realitate istā rem emi tanto pretio, & super ea volo tantū lucri facere *ita dicit Capr. reg.95. n.12.* sed qs est q̃ negotiatur sine men- 27 datio? credo nemo, & aduertas q̃ tunc demū clericis est permissū negotiari ob inopiam, & paupertatem q̃n nullā habēt artē vel officium vel exercitium ex q̃bus possint salua eius honestate victum quærere q̃a tunc non debent negotiari, sed artem exercere, *Henric. Bobic in d. c. ex literis nu.7. de vit. & honest.cler. vbi allegat c. fornicari 88.dist.& c. clericus victum 91.dist. Host. in c.ale.ici de vit. & honest.cler.*

28 Limitatur 7.dictus 6.clericatus effectus vbi clericus exerceret agriculturā quia ipsa est clericis permissa p̃ victu quærendo ideo poterūt affictare prædia, & in eis laborare casu quo nō possent aliter honestius viuere, *c. dilecti de decimis notat.in c.2.ne cler.vel monac.c.placuit 21.q.3. Abb.in c.cum secundū ne cler.vel monac. Siluestr.in* 29 *sum.in verb.clericus il 3.n.2.*vbi dicit q̃ clericus pōt recipere possessionem ad culturā ad quartā vel quintā partē vel similem seu illas conducere ad sustentationem sui vel suorum, *latè Rodoan.in tract.de spol.q.2.n.10.11.12.& 13.*vbi di- 30 cit q̃ huiusmodi cōductio nō computat̃ inter negotiationes ecclesiasticas illicitas, & n. 15. dicit q̃ non debēt conducere magna p̃dia, sed ea tantū, quę sunt sufficientia ad suam, & suæ familiæ sustentationē, *Goffr.in sum.tit. ne clerici vel monac.n. 7.Maccabr.d.conf.18.n.309.& seq.* vbi dicit q̃ conductio non est negotiatio quęstuaria etiam q̃ fructus de p̃dijs conductis ven- 31 dantur, quia in cōductore nō est verū q̃ res emātur, & integra, & non mutata forma vendātur ex quo fructus, q̃ vendunt̃ immediate non emuntur, sed mediante opera, & artificio percipiuntur, & q̃ conductor alienarum possessionum non sit neq; dicat̃ mercator, seu negotiator clarissimè colligitur ex traditis per Bar. *in l.legatis in prin. ff.de leg.3.Alex.in l.diuortio,in princ. col 9. ff.sol.matrim.Maccabr. d.conf.18.nu. 311.cum plur.seq.*

32 Limitatur 8.quando clericus emeret aliquā rē pro suo proprio vsu, & postea uenderet superfluū, quia nec isto casu poterit dici negotiator, nec mercator, *Molin. d.disput.342.n.11.Viuald.in Candelabr.aur.in explanatione bull.in Cæna Domini.cas.5.n.40.Pet.Cened.collect.iur.cano.p.1 coll.7.nu.2.in fi.*

33 Limitat̃ 9. vbi clericus h̃ret propria aīalia, vel vineas, vel oliuetum, vel quoduis aliud p̃tium ex quo nascerentur, & colligerent̃ fruct' quia ipsos fructus ad suum libitum posset vendere absq; eo quod incidat in pęnā clerici negotiatoris, *Abb.in cons.6.vol.1.Anche. & Imol. in c.si.in fi.de vit.& honest.cler.Dec.in ca. ecclesiæ S.M. n.78.de const.Crauett cons.6.n.116.& cons. 163.n.3.vol.1.& cons.549.n.9.vol.3. Molin. d. n.11.Rol.à Vall.cons.71.n.12.volu.4.Natt.cons. 139.n.2.vol.1.Maccabr.d. cons 18.n. 286. Adden.ad Bertach.in reper.in verb. negotiatio Viuald. d.n.40.Claud.Tutius allegat.14.n.2.Pet.Cened.in loco proxime citat.Bero.cons.31.n.6.& 8.lib.1. Ioseph Ludo.concl.15.ver.fallit quando car.mihi 39.*

Limitatur 10.vbi clericus esset aliquo bono 34 zelo ductus ad emendum, ut postea uendat, verbi gratia, quia videbat quod aliqua victualia t̃pe abundantię malè conseruabantur, vel deferebantur ad exteros, namq; si quis emeret t̃pe p̃dictæ abūdantiæ, vt t̃pe famis posset rem emptā alijs vendere pro pretio currenti dummodo hoc non faciat solū causa lucri, sed vt gentes suæ patriæ, vel ciuitatis non paterentur aliq̃ penuriā, nam tunc non incideret in pœnā clerici mercatoris, *Rodoa in tract. de spolij q.2.n.48.Moli.disp.342.n.12.* vbi dicit quod clerici debent curare ne populi fame pereant præsertim ubi soli laici hoc facere non essent sufficientes, & quod t̃pe penuriæ dēnt curare, vt commestibilia ex partib.externis ad patria deferantur licet alio tempore hoc facere eis sit interdictum.

35 Limitat̃ 11.vbi negotiatio esset mixta cū artificio, vt q̃a nō consisteret principaliter in emendo, & vendēdo rei forma nō mutata, nec principaliter in ipso artificio vēdendi rē mutata forma, sed esset mixtum artificium cum ipsa negotiatione, vt si emeret rē rudē ad hoc, vt cum ea exinde aliquod artificium operaretur, *c.eijciens 98.dist.c.clericus victum 91. distin. capitu. 1.21. quæstio. prima, capitu. nunquam de consecr.distinct.1. Cardin. in clem. fin.in 3. not. de censib.Capr.reg.95.nu.13.*vbi ponit exemplum in eo qui emit animal, vt vendat eius fructus Feder.de Sen. *cons.207.* vbi dicit q̃ est permissum monacis cisterciensib.locare venam ferream, vt ex industria suorum hominum faciāt ferrum, *vt dixi sup.eff.3.ampl.15.nu.107.Bertac. in tract.de gab.p.3.n.5.in 12.tom.tract.diuers.car. 59.& p.7.car.64.nu.11.Henric.Bobic in c.ex litteris nu.8. de vit. & honest.cler.*

36 Limitatur 12. & vltimo, licet clericus non possit mercaturam vel negotiationem exercere poterit nihilominus aliq̃ honestā artem, &

exer-

exercitium exercere vt ex eo competentem victum sibi quærat, *c. præsbyter, & c. clericus il 1. & 2. 91. dist. c. 1. de celebrat. missar. c. nunq̃ de cõsecrat. dist. 5. gl. in c. canonum 14. q. 4. Sanct. Thom. in 2. 2. q. 87. art. 4. ad 3. arg. Rep. Inquisit. in uerb. clericus vers. quod clericus non sit*, vbi dicit q̃ pñt exercere aliqđ opus vt puta emere cartas, & scribere libtum, & facere tetia, & texere cofinos *Goff. in sum. ti. ne cler. vel mon. n. 2. Molin. in tract. de cõtract. disp. 342. n. 13. Borel. cons. 74. n. 24. Maccab. cons. 18. n. 273. & 304. Capr. reg. 95. n. 3. & 9. Specu. in rub. de vit. & hon. cler. n. 9. Port. cons. 16. nu. 32. Ancher. in c. illi vos n. 8. de pign. Rodoa. in trac. de spol. q. 2. n. 3.* vbi dicit q̃ Apostoli victũ manu qrebant, & n. 5. dicit q̃ clerici victum, & vestitum artificiolo sibi pcurare poterunt, *& iterum idem dicit n. 8. & 9. Alex. de Neuo cons. 60. n. 6. Isid. Moscon. de Maiest. militant. lib. 1. p. 2. c. 2. ver. artificia aût car. mihi 411. Ferret. cons. 145. n. 3. & 5. lib. 1. Bella. cons. 46. n. 8. Bertach. in trac. de gabel. p. 3. n. 4. in 12. to. trac. diuers. car. mihi 59.*

37 Et ratio huius limitationis est qa artificiũ differt à negotiatione *Abb in c. fi. in fi. de vit. & bon. cler. Rodoa. in trac. de spol. q. 2. nu. 36. & 37. & 38.* vbi late ponit qñ aliqs dr exercere artificiũ

38 & qñ sit negotiatio seu mercatura, qui concludit quod artificium dr̃ qñ emit materia, & per artificium ipsa materia reducit ad formã vt si emat cartas, & faciat libros vel emit filium, & faciat retia, & negotiatio seu mercatura dr̃ qñ res emitur, & nõ mutata forma alteri vẽdit *c. forus de verb. signif. c. eijciens 88. dist. Luc. de Penn. in rub. C. neg. ne milit. lib. 12. Ias. in l. cætera §. sed si quis col. 3. ff. de leg. 1. Claud. Tutius alleg. 14. n. 3. Maccabr. cons. 28. n. 266. Rol. cons. 71. nu. 12. lib. 4. Bursat. cons. 42. n. 9. lib. 1. Bero. cons. 268. lib. 1.* vbi dicit is proprie dicitur negotiator q̃ emit aliquam rem ingrossum, & eamdem vendit ad minutum.

39 Sublimitať 1. hęc limitatio vt tunc demum clerici possint exercere aliqđ artificium qñ pprie facultates non sunt sufficiẽtes ad victum *not. 24. q. 3. in sum. in fi. Feder. de Sen. d. cons. 207. circa fi. Rodoa. in tract. de spol. q. 2. num. 39. & 41. Maccabr. d. cons. 18. nu. 39. & 41.*

40 Sublimitatur 2. qñ p talem exercitium negligeretť officium diuinum seu diuinus cultus tunc. n. censeť ẽe clericis prohibita quæ ũs honesta ats, *c. clerici, & qđ ibi not. DD. de vit. & hon. cler. c. multa sunt, & c. 2. ne cler. vel monac. S. Ant. Flor. in sum. p. 3. tit. 15. c. 11. & 13. Spec. in rub. de cler. coniug. n. 9. Capr. reg. 95. n. 10. Rodo. d. q. 2. nu. 9. Molin. in trac. de contract. disp. 342. n. 13. Isidor. Moscon. de maiest. milit. eccl. lib. 1. par. 2. cap. 2. ver. artificia autem car. 411.*

41 Sublimitatur 3. vt licet clerici possint exercere aliquam artem pro quærendo sibi victum & vestitutum attñ nõ poterunt famulari neq; locare operas suas ad seruiendum pro famulis ẽt personæ ecclesiasticæ *Hippol. Bonac. in trac. de seru. & fam. q. 20. allegat Rodoan. in tract. de spol. in fi. in c. incipienti in famulatu, & vltra eum idem dixerunt Lelius de Zanch. in tract. de priuil. eccl. priu. 132. n. 9. Fel. in rub. de maiorit. & obed. n. 5. Montagn. in tract. de auth. magn. cons. 44. Cassa. in cath. gl. mundi p. 4. consider. 2. vers. sed heu quid;* q̃ sublimitationẽ intelligas vt non possint locare ope

42 ras suas ad seruiendum circa tpalia seruitia nõ aũt quoad opera tpalia quæ sapiunt spiritualitatẽ dummodo intentio ad diuina non referať vt est pro commorãdo uti Cappellanus vel pro celebrando missa vel diuinis officijs vel similib. qa tũc poterit talia opera sua locare *summa Armilla n. 6. Cassador. dec. 1. in tit. de locat. Angel. in sum. in verb. locat. nu. 6. & in verb. simonia il 1. n. 6. Burs. cons. 204. n. 23. Caroch. in iu trac. de locat. in tit. de sacerdot. n. 3.* qui asserit hanc esse com. opi. *Suarez in tesaur. recept. sentent. in lit. S. nu. 39. Vgol. in tract. de simon. tab. 1. c. 9. §. 1. n. 1.* vbi dicit idem esse in concionatoribus, & in clericis, qui inuitantur ad funus, *& iterum c. 43. §. 4. nu. 4. car. 142.* vbi loquiť in clerico ministrante sacerdoti dum celebrat, & in supradictis casibus clericus põt locare operas suas absq; labe simoniæ, *vt dicit Vgol. in locis sup. allegat.* secus si operas suas locaret principaliter pro diuinis peragendis, quia tunc esset simonia *Cardin. in c. In-*

43 *dice vers. in ea gl. 1. q. 1. Villalobs. in comm. opi. lit. S. n. 62. Clar. in §. simonia vers. quæro nunquid Caroc. in d. tit. de sacerdot. num. 1.*

44 Et nota q̃ clericus seruiens alicui Prælato vel alteri cuiusuis personæ vt ei conferat aliqđ beneficium vel ei conferri faciat is talis simoniam committit *c. cũ ẽset, & ibi gl. in verb. promiserat de simonia*, quæ conclusio qñ sit vera, & an procedat indistinctẽ, & quo intelligať vide Couar. *in lib. 1. var. resol. c. 20. nu. 3. & per totum Nauarr. in manual. consiss. c. 23. not. 5. num. 100. Doct. in d. c. cum esset, Vgol. in dicto tract. de simon. tab. 2. c. 2. nu. 7. car. mihi 214.*

45 Sublimitatur 4. vt ad rem nostram reuertať vbi ars esset vilis, & inhonesta vt puta artẽ macellatoriã vel si aptaret pelles vel esset tabernarius vel mundaret cloacas vel similem artẽ vilem, & inhonestam, q̃ non credo q̃ tales personæ inueniantur, *c. ut. 1. de vit. & honest. cler. & ibi gl. & Card. & Vital. nu. 37. cũ plur. seqq. Bertac. in tract. de gab. p. 3. n. 4. in 12. to. tr. ac. uniuer. car. mihi 59. & in reper. in ver. clericus nõ potest esse Pet. Antibolus in tract. de muner. p. 3. nu. 115. in p. ad. 12. to. car. mihi 29. Isid. Mosco. d. c. 2. uer. exercitia seu vilia car. mihi 412. Maccabr. cons. 18. nu. 274. & 275. Capr. reg. 95. n. 3. Port. cons. 16. n. 29. Molin. d. nu. 13. Ceph. cons. 611. n. 17. lib. 4. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 2. nu. 24.*

46 Ampliať Primo pdicta quarta sublimitatio, vt

vt non solum nõ possit exercere dictas artes viles, & inhonestas, verũ ẽt nec aliquas licet viles tñ honestas vt est artẽ fabri vel locare operas suas ad fodiendum aliena prędia *Antibol. in tract. de muner. p. 3. n. 115.* [116. *in 12. to. tract. diuers. car. mihi 29. Maccabr. conf.* 18. *n.* 275. *Capr. reg.* 95. *n.* 3. Est bñ verum ꝙ ꝓ reparatione domus ꝓprię poterit exercere artem fabri sic ẽt poterit fodere ꝓpriã vineam *Antibol. Capr. & Maccabr. locis pcitatis Spec. in rubr. de cler. côiugat. n. 8. Ancher. in c. continebatur n. 2. de homic.*

48 Ampliatur 2. vt nec ẽt possit facere colores ad colorãdũ, & ornãdũ mulieres *Anch. in rub. ne cler. vel mon. n. 3.* vbi dicit ꝙ qlibet dẽt eẽ cõtentus naturalis coloris à Deo sibi dati, & vix sine ipsius Dei offensa alius color sup poni poterit *c. ostenditur de cõsecr. dist. 4. c. qđ qdam 1. q. 1.* iõ clerici nõ dẽnt esse cã offensionis ipsius Dei

49 de qua materia, s. qđ mulieres vix absq; peccato possint colorib. ac alijs bellettis eorũ facies ornare *latè scribit Anch. d. num. 3. & Fr. Serafin. Razz. in centum casib. conf. cas. 26. per tot.*

50 Ampliatur 3. vt multo magis non possint prædictas artes vtles exercere nomine, & vice alterius, quia tunc etiam adest horror, & vtilitas *Graff. d. num. 24. allegat in arg. tex. in c. sicut non suo 24. distinct.*

51 Modo sublimitat̃ 1. pdicta quarta sublimitatio vbi talẽ artem vilẽ non exerceret p se, & manib. ꝓprijs, sed per aliũ, vt p suũ famulũ, qa hoc facere poterit *clem. 1. de vit. & hon. cler. ibi personaliter, vbi hoc notat gl. & Card. Bertac. in tract. de gabel. p. 3. nu. 4. in 12. to. tract. diuers. car. 59. & in suo repert. in ver. clericus per se Anch. in c. significante n. 1. de appel. Capr. reg. 95. n. 8. vbi dicit ꝙ cum hac opinione omnes residẽt. Vital. in clem. 1. nu. 4. & 5. de vit. & honest. cler. Rodoan. in tract. de spolijs q. 2. num. 47.*

52 Sublimitatur 2. quotiescunq; locaret eius domũ vel apotecam pro talibus artibus exercendis qa tunc non dr̃ ipsam vilem, & honestã artẽ exercere ideo eis hoc prmittit̃ *Gem. in c. 1. de vit. & honest. cler. in 6. Imol. in c. fi. in 6. col. eod. tit. Arch. in c. non nulli 44. dist. Bertac. d. p. 4. n. 5. & in reper. in ver. clericus põt locare Anch. d. n. 1. Maccabr. conf. 18. num. 278. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. cap. 2. num. 24.*

53 Sublimitat̃ 3. dicta quarta principalis sublimitatio vbi clericus talem artẽ occulte exerceret *not. Paul. de Leaz. & probatur clarissimè in d. clem. 1. de vit. & hon. cler. ibi publicè, quẽ cõiter sequũtur DD. vt dicit Capr. reg. 95. n. 7. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 2. nu. 24.*

54 Sublimitatur 4. & vltimo, vbi ars esset vilis, sed tñ honesta qa hæc est clericis pmissa *Vital. in d. Clem. 1. n. 37. & 38. de vit. & honest. cler.* vbi hãc sublimitationem exemplificat in balnearijs seu stabularijs, & concludit quod talia, & similia exercitia sunt clericis permissa, de quo tñ valdè dubito ex eo quia si ars fabri est clericis interdicta q̃ est honestior quãto magis dẽt interdici ars stabularij. Et aduertendũ est ꝙ clericus exercens aliq̃ artem vilem non incidit in pœnas clerici negotiatoris, sed solũ si est in minoribus constitutus priuabit̃ clericali priuilegio si vero est constitutus in ordinib. sacris puniendus erit arbitrio sui superioris *S. Ant. Flo sum. p. 3. tit. 23. c. 2. §. 1. Bern. Diaz. in prac. c. 62. Isidor. Mosc. de maest. milit. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. ver. exercitia, car. mihi* 412.

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt carcerari pro causa ciuili etiam clerici primæ tonsuræ n. 4. etiam si essent obligati in forma cameræ nu. 12. 14. 15.*

2 *Clerici habent priuilegium ne conueniantur vltra quam facere possunt.*

3 *Clerici dicuntur milites Christi, & gaudent priuilegio militum.*

5 *Clerici non possunt carcerari etiam pro collectis.*

6 *Debitor gabellarum, & collectarum potest carcerari.*

7 *Clericus potest se latari beneficio c. Odoardus si tanq̃ spoliator conuenitur pro fructibus rei qua spoliauit secus si fuisset in dolo num. 8. & quid pro re spoliata num. 9.*

10 *Beneficium c. Odoard. consequitur clericus, & etiã si debita fecerit nulla necessitate cogente etiam sine causa lucri n. 13. secus quãdo fuisset in dolo n. 32.*

11 *Statutum dictans quod debitor possit carcerari ad instantiam sui creditoris non comprehendit clericos.*

12 *Clerici an possint carcerari p cessũ iuxta formã bullę.*

16 *Clerici non possunt carcerari etiam pendente iuditio si debent admitti ad beneficium capituli Odoardus, & c. nu. 18. etiam pro debito iurato num. 19. lim. nu. 20. & 21. 22. & 23.*

17 *Carceratio dicitur afferre damnum, & grauamen irreparabile.*

23 *Debitor existens carceratus potest impetrare relaxationem iuramenti.*

24 *Iuramentum introductum, & factum contra bonos mores debet relaxari per partes.*

25 *Clericus renuntians beneficio c. Odoardus, & iurauit soluere non põt se latari secus si non iurauit n. 28.*

26 *Indefinita æquipollent vniuersali.*

27 *Hæres non potest detrahere quartas quando testator disponit vt restituat hæreditatem integram, & indiminutam.*

29 *Clericus potest deducere beneficium c. Odoardus tàm coram iudice à quo quàm coram iudice ad quem.*

30 *Exceptio modificatiua respicit modum executionis, & potest opponi in quacunque parte iuditij, n. 31.*

33 *Beneficium c. Odoardus non iuuat clerico quando tẽpore contractus finxit non esse clericum ignorante altero contrahente, & quando abscondit bona sua nu. 34. & quando statim contracto debito parauit*

se ad

SEPTIMVS EFFECTVS.

Guber. de iuram. cap 17. à fol. 84

1 Septimus est effectus clericatus vt clerici non possint carcerari pro causa ciuili, *c. peruenit de fideiuss. c. Odoardus de solutionibus, & vtrobiq; DD. omnes Conarr. in lib. 12. variar. resolut. c. 1. n. 9. Marches. in trac. de commiss. p. 2. c. 7. nu. 1. & seq. cart. mihi 554. Fusius in suis singul. in tit. C. n. 115. Natt. cons. 319. n. 5. lib. 2. & cons. 356. n. 1. eodem lib. Frecc. in trac. de praesent. instrum. p. 13. q. 1. nu. 18. Brun. à Sole in compend. resolut. propos. in verb. clericus licet debitor Burg. in tract. de laudim. p. 3. inspect. 19. n. 36. Abb. in d. c. Odoardus n. 3. Io. Andr. in c. si clericus de senten. excomm. in 6. glos. & Franc. in c. dilectis de appell. Calder. in c. 1. de offit. ordin. Innoc. in c. vt famae in gl. in verb. praelatorum de sent. excom. Butr. cons. 41. in fi. Milis in reper. in ver. clericus il 6. Matthes. in l. consentaneum nu. 18. vers. praedicta oīa fallunt C. quan. iud. Rodor. Suarez in l. Tauri in tit. de los goue. nos q. 5. n. 14. car. mihi 835. Pet. Barbo. Lusitanus in repet. l. maritus nu. 2. ff. solut. matrim. Anna cons. 124. n. 2. & 3. lib. 2. Bertac. in verb. clericus pro debito ciuili Alex. de Neuo in c. delictis n. 3. de appell. Hiero. Ceual. Hispan. in specul. pract. q. comm. cōtra com. q. 701. n. 9. Celsus Bargagl. in trac. de dolo lib. 6. reg. 20. n. 14. & lib. 4. c. 4. nu. 16. Camill. Galin. in tract. de verb. signif. lib. 7. c. 2. nu. 8. Cumia super ritu c. 95. n. 2. Bertac. in reper. in verb. clericus pro debito Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. n. 86. Aleiat. in c. cum nō ab homine n. 75. de iudic. Dom. Intrigl. sing. 78. n. 1. lib. 1. Matthes. sing. 60. n. 1. & ibi Seraia in addit. multos alios allegat Monald. cōs. 28. n. 4. lib. 2. & cons. 24. n. 5. eod. lib. Farin in tract. crim. q. 27. n. 66. & 67. vbi multos alios affert. Crot. cons. 183. nu. 19. lib. 2. Mars. in trac. de bannit. in verb. carcerati n. 11. & in prat. § attingā n. 70. Io. Segur. Daral. in direc. iud. eccl. p. 2. c. 13. n. 17. Gaspar Beat. in tract. de inope debit. c. 17. n. 2. vbi multos atq; multos allegat in 3. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 239. Ioan. Guttier. in tract. de contract. iurat. c. 17. n. 7. in 6. to. eorundem tract. p. 2. car. mihi 64. Rodor. Suarez super leg. fori l. 3. in tit. de cessio. bonor. in vlt. §. si su ject. n. 14. car. mihi 302. Io. Iacob. Maful. in addit. ad Capic. dec. 161. n. 9. Menoch. in tract. de arbit. iud. q. 88. nu. 8. Marant. in pract. p. 6. actu 3. n. 43. in fin. & nu. 56. Soc. in tract. de cit. art. 5. n. 27. Horat. Carpan. super stat. Mediol. lib. 1. c. 167. n. 49. Affl. super cōst. Regni lib. 1. rub. 66. de clericis conuen. nu. 6. car. mihi 181. Dec. in c. reprehensibilis n. 30. & 31. de appel. Io. Batt. Caccialup. in tract. de debit. suspect. & fugit.*
2 *q. 5. n. 18. Ozgd. cons. 162. n. 9.* & ideo clerici dnt habe-

habere priuilegium ne possint conueniri nisi in quãtum commode facere põt prout milites *glos. Bart. Rip. n. 7. & alij in l. miles in prin. ff. de re iud. Abb. in c. Odoardus de solut. gl. in c. studeat 50. dist. Capell. Tolos. decis. 245. & ibi Aufrer. in add. Fel. in c. cum ex officij col. 1. de praescript. Greg. Lopez super ll. Tauri l. 26. tit. 6. p. 1. in verb. vn clerigo a otro Cornel. Benincas. in tract. de paup q. 8. Special. 4. n. 16. Fusc. in sing. in lit. C. n. 155. Foller. in tract. de censi. in verb. huiusmodi censualia n. 19. car. mihi 129. Couarr. in lib. 2. var. resolut. c. 1. n. 9. Molin. in tract. de contract. disp. 571. n. 12. Io. Stafil. in tract. de lit. grat. tit. de commiss. super reduct. pensio. n. 8. car. 287. Gig. in trac. de pension. q. 35. & q. 62. n. 22. & cons. 111. n. 1. Franc. Viu. in comm. opi lib. 1. c. 99. Matth. Brun. in tract. de cession. bonor. in 3. q. princ. n. 11. Pet. Barbos. in repet. l. maritum nu. 8. ff. sol. matrim. Brun. à Sol. in cõpen. resol. propos. iur. in verb. clericus licet debitor Gasp. Beatius in tract. de inope debit. c. 17. n. 3. & n. 4. in fi. in 3. to. trac. diuers. p. 2. car. mihi 239. vbi dicit quod haec opinio est aequissima, & prudentissima Io. Guttier. in trac. de cõtract. iurat. c. 17. n. 7. in 6. to. praedictorum tract. p. 2. car. mihi 64. qui multos alios allegat Suarez in com. opin. in l. C. n. 111. vbi testatur de comm. opi. Dec. in c. reprehẽsibilis n. 29. & ibi Adden. in lit. A. de appellat. Alex. de Neuo cons. 67. nu. 12. Fab. de Anna cons. 124. n. 8. lib. 2. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immu. lib. 3. c. 15. n. 88. Menoc. in tract. de arb. iud. cas. 183. n. 19. Marc. Ant. de Amat. dec. 15. n. 26. vbi alios congerit, & testatur de com. op. Borgnin. in trac. de tuto. & enr. n. 318. Io. Bat. March. in trac. de cõmis. p. 2. c. 8. n. 75. car. 562. ubi et alios allegat Tb. Triuis. dec. 8. n. 8. lib. 2. Intrig. sing. 78. n. 1. lib. 1. Io. Ples in process. iud. tit. 23. n. 43. Monald. cõs. 28. n. 4. & cons. 124. nu. 3. lib. 2. Farin. in tract. crim. q. 27. n. 65. Alban. Mandell. cons. 122. nu. 5. lib. 1. & ibi Vincent. Annibal. in add. in lit. C. Crot. cons. 421. n. 26. lib. 2. Surd. in tract. de aliment. tit. 1. q. 78. nu.*

3 20. Et praedicti effectus est ratio quia cum clerici sint milites Christi debent ppea, & multo magis gaudere priuilegijs militum seculi, *hac rationem adducunt multi paulo ante allegati, & in specie Ludo. Molin. in tract. de contract. pracit. disp. 572. n. 12. circa fin. Anastas. Germon. de sacr. immu. d. c. 15. n. 89.* q dicit q si clerici possent carcerari, & tenerentur vltra quam facere possent hoc redundaret in opprobrium clericalis dignitatis.

4 Ampliatur 1. iste 7. effectus vt pcedat, tam in clericis in sacris q in minoribus cõstitutis, & et primae tonsurae dummodo ipsi obseruent dispositam per sacrum Concil. Trid. sess. 23. c. 6. de reform. hoc est q incedant in habitu, & tonsura, & alicui ecclesiae de mãdato Episcopi inseruiant vel sint beneficiati vel in aliquo seminario teperiant nãq; illi tales q gaudẽt priuilegio fori gaudebunt et beneficio c. Odoardus de solut. *Anch. in d. c. Odoardus Neuizz. cons. 59. n. 3. Surd. cons. 259. n. 24. lib. 2. Ludou. Molin. in tract. de contract. disp. 571. nu. 13. Farin. in tract. crim. q. 27. n. 69. Rol. a Vall. cõs. 16. n. 11. lib. 4. Couar. in lib. 2. var. resol. c. 1. n. 9. vers. sed, & quod ad. Io. Gutter. in tract. de contract. iurat. c. 17. nu. 10. in 6. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 65. Io. Iacob. Masul. in add. ad Capic. dec. 161. n. 9. Horat. Carpan. super statut. Mediol. c. 167. n. 50. Io. Batt. March. in trac. de commiss. p. 2. c. 8. n. 11. & 19. car. mihi 555. Menoch. in tract. de arb. cas. 183. Suarez de Pazz. in pract. p. 3. li. 2. c. vnico n. 4. Gaspar. Beatius in trac. de inope debitore c. 17. n. 2. in 3. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 240. Matthes. sing. 60. Anna cons. 124. n. 4. 6. & seq. Neuiz. cons. 59. n. 4.*

5 Ampliatur secundo, vt procedat et si clericus conueniretur pro collectis, gabellis, seu tributo (casu quo ad talia teneret) namq; nec et isto casu poterit carcerari *Egid. Thomat. in trac. de muneribus patrim. sect. seu §. incip. videndum nunc est n. 15. cart. mihi 265.* licet alias debitor taliũ

6 functionum fiscalium possit carcerari, *Bart. in l. nemo carcerẽ n. 3. C. de exactor. tribut. lib. 10. Bal. in l. et n. 20. C. de execut. rei iud. Saly. in l. cum, & filij circa fin. vers. nec hic dicitur C. qui bon. ced. poss. Intrigl. cons. 19. nu. 6. & ego alias dixi in meo tract. de excep. in praelud. nu. 130.*

7 Ampliatur 3. vt dictus septimus effectus habeat locum et in clerico spoliatore qui si conuenitur pro fructib. rei qua spoliauit poterit se laetari beneficio, c. Odoardus de solut. hoc est ne conueniat vltra quã facere põt *Put. dec. 251. lib. 1. Rot. Rom. decis. 22. de rest. spol. in antiq. Io. Batt. March. in tractat. de commiss. par. 2. cap. 8. num. 57. cart. mihi 560.*

8 Limitatur praedicta ampliatio vt non procedat qñ spoliator fuisset in dolo nãque concurrente dolo spoliatori condemnato non cõcedit beneficium d. c. Odoardus *Rot. Rom. dec. praed. March. vbi sup. n. 58.* & tũc isto casu dr fuisse in dolo qñ passus est se cõdemnari ad restõnẽ rei, qua spoliauit *March. c. 8. n. 60. Rot. Rom. diuers. tom. 3. dec. 841.* quia si agnoscat bonam fidem aduersarij, & se malam causa m fouere, & propterea rem statim restituit tunc habebit locum haec ampliatio.

9 Limitatur 2. vt spoliator non possit vbi beneficio c. Odoardus pro re, qua spoliauit, sed tantum pro fructibus *March. locis pra alleg.* & rõ esse potest quia si spoliator posset obijcere de beneficio d. c. Odoardus et pro re, qua spoliauit locu pletaret cum aliena iactura *quod esset cõtra tex. in c. locupletari, & in l. iure natura ff. de reg. iur. & in l. si quis §. fin. ff. de iust. & iur.*

10 Ampliatur 4. in clerico qui voluntariẽ, & nulla necessitate cogente, & causa lucri debita contraxit quia etiam ipse poterit opponere, & petere beneficium cap. Odoardus *Ferret. cons. 145. nu. 1. & per tot. lib. 1.*

Amplia-

11 Ampliatur quinto, vt dictus septimus effectus habeat locum etiam si extaret statutum quòd debitor possit carcerari ad instantiam sui creditoris nàque tale statutum non comprehendit clericos, vt per tale statutu m possint carcerari, *Caualc. in tractat. de tutor. & curat. nu. 319. vbi ad hoc allegat Alex. in l. miles in fin. ff. de re iud. Parif. de Put. in tract. de synd. in verb. mandauit col. 2. in fin. & col. 3. in princ. cart. 120. & c. An doctor col. 2. circa finẽ, car. 44. Mat. Brun. in tract. de cessio. bonor. q. 10. sub nu. 3. vers. quod etiam procedit, & nu. seq. Addent. ad Dec. in l. in toto iure ff. de reg. iur. Matthes. sing. 59. DD. in l. 2. §. omnes ff. de iud. de qua ampliatione dixi latè sup. eff. 2. q. 19. nu. 302. & in meo tract. de except. in prælud. nu. 89. & seq. nu. 162. & seq.*

12 Ampliatur 6. vt clericus debitor non solũ non possit carcerari pro debito ciuili verum ẽt si esset obligatus in forma cameræ nec poterit excõicari, *vt est determinatum per sacrum Cõcil. Trid. sess. 25. de refo. m c. 3. & ex nostratibus voluerunt Brun. à Sole in cõpen. resolut. propos. iur. in verb. clericus licet debitor Maur. Burg. in tract. de Laudi. lib. 3. in spect. 19. nu. 4. & 5. & seq.* vbi latè ponit qñ & quo ordine debeat, & possit excõicari, *Zanc. in trac. de priuileg. eccl. priuileg. 114. n. 11. Monald. conf. 28. n. 5. lib. 2. & cõs. 124. n. 4. lib. 1. Couar. lib. 2. var. resolut. c. 1. num. 9. Io. Segura de Auilos in direct. iud. ecclesia. p. 2. c. 13. n. 17. Gasp. Beatius in trac. de inope debit. c. 17. nu. 9. in 3. to. trac. diuers. p. 2. cart. mihi 239.* & licet cõtra præsentẽ ampliationẽ tenuerint Ant. Mass. *in tract. de oblig. in forma cammer. p. 1. q. 2. nu. 8. & 10. Intrigl. sing. 78. nu. 3. lib. 1. Farin. in tract. crimin. q. 27. nu. 70.* nihilominus prima opinio est communior, & magis vera.

13 Ampliatur septimo, vt nec etiam pro debito census iuxta formam bullæ, & Regiæ Pragmaticæ prout in isto Regno clericus possit carcerari quia licet ex dispositione prædictæ Pragmaticæ possit fieri exequutio contra personas, & bona detemptorum bonorum specialiter subiugatorum nihilominus hæc exceptio admitti debet duobus rationibus prima quia statutum prædictum non obligat personam clerici, *vt dixi supra paulo ante ampl. 1. nu. 11.* secunda quia hoc respicit modum exequutionis ideo admittitur aduersus exequutionem censuum bullarium, *vt dixi in meo tractat. de except. except. 23. per tot.* nec obstat quòd pragmatica ædita pro exequutione prædictorum censuum bullarium sit edita ad petitionem trium brachiorum, & sic etiam brachij ecclesiastici quo casu statutum ligat ipsos clericos, *vt dixi supra effect. 2. limit. 20. nu. 183.* quia respondeo quòd clerici non solum tacitè prout esset isto casu, verum nec expresse possunt renuntiare huic priuilegio, *vt dicam infra ampl. 10. num. 19. & seq.* ideo ista exceptio admittitur in bulla, & ratio est, quia hæc exceptio respicit modum executionis, & non obligationis sicut priuilegium ne conueniatur, vt dixi de exceptionibus, nec obstat quare pragmatica sit edita cum consensu brachij clericalis, quia clerici non possunt renuntiare huic priuilegio, *vt dixi supra.*

14 Quæ prima opinio, & ampliatio in tantum est vera quòd subampliatur, vt non solum nõ possit excommunicari, verum etiam si de facto reperiretur excommunicatus debet statim absolui absq; difficultate, *c. Odoardus, & quòd ibi not. DD. de solut. Gutier. in tract. de contract. iurat. c. 17. nu. 1. in 6. to. tract. diuers. par. 2. car. mihi 64.*

15 Ampliatur 8. vt prædictus septimus effectus quòd clerici non possunt carcerari pro causa ciuili procedat, & habeat locum etiam si esset obligatus vigore instrumenti guarentigiati *Fab. de Anna conf. 124. nu. 13. lib. 2.*

16 Ampliatur 9. vt nec etiam possit carcerari pendente iuditio an debeat admitti ad beneficium dicti cap. Odoardus, *Fabi. de Ann. conf. 124. num. 12. lib. 2. ad quod allegat text. in l. 1. C. qui bon. ceder. poss. & quòd ibi not. DD. Bald. in §. fin. num. 6. instit. de actio. Abb. in dict. cap. Odoardus num. 8. Matth. Brun. in tractat. de cessi. bonor. in 3. quæst. princ. num. 1. & sequen.* & dictis per Annam addo rationes quia si carcer-

17 taret pendente iudicio, & postea reperiretur quòd clericus deberet admitti ad tale beneficium clericus reperiretur grauatus ex priori carceratione grauamine irreparabili, quia carceratio dicitur afferre damnum, & grauamen irreparabile, *Bald. in l. per diuersas in 10. quæst. C. mandat. & in l. si clericus, colum. 2. C. de Episcop. & cleric. & in l. vnica C. de in integr. restit. Ias. in l. 4. §. si quis condemnatus nu. 22. ff. de re iud. Neuizan. consil. 52. num. 8. Iodoc. Damader. in practic. criminal. cap. decimoquinto in titul. de citat. reali num. 8. cum multis alijs quos allegat, Farinat. in tractat. criminal. quæstio. 27. num. 135.* ideo debet prius discuti an possit

18 carcerari, & postea deueniri ad capturam personæ, & carcerationem vltra quòd carceratio affert iniuriam, *Bald. in l. si venditor §. qui prof. ff. qui satisdare cogantur Marsil. singul. 93. & in l. 1. in princ. num. 2. ff. de quæstio. Maccabr. consil. 80. num. 9.* & famam maculat, & onerat Corn. *consil. 295. colum. 2. lib. 3. Dec. conf. 73 colum. 1. Crauett. conf. 336. nu. 31. Riminald. iun. conf. 554. num. 65. lib. 5.*

19 Ampliatur 10. in debito iurato, quia non obstãte iuramento poterit clericus conuentus se lætari priuilegio dict. cap. Odoardus, *Couarru. in lib. 2. variar. resolut. capit. 1. num. 9.*

Io. Guttier. in tractat. de contract. iurat. part. 1. cap. 17. num. 36. Franc. Monald. consil. 28. nu. 5. libro secundo, Anastasi. Germon. in tractat. de sacror. immun. lib. 3. capit. 15. nume. 95. Thom. Triuis. decisio. 8. num. 4. lib. 1. Hieronym. Ceuall. in specul. practic. quaestio. comm. contra commun. quaestio. 701. num. 11. qui omnes alios concordantes adducunt.

20 Sed contrariam opinionem in ista ampliatione quòd immo, vbi interuenit iuramentum clericus non possit se iuuari exceptione dicti cap. Odoardus, *tenuerunt Folleri. in tractat. de censib. in verb. huiusmodi censualia nume. 19. cart. mihi 229. & super constitut. Regni in titul. de Episcop. & cleric. cap. si quis clericus num. 27. cart. mihi 46. Seraphin. in tractat. de priuilegg. iuramen. priuileg. 56. num. 7. Gomez. super regul. Cancellar. in compend. vtriusque signat. colum. fin. cart. 172. Domin. Maur. Burgi. in tractat. de Laudem. par. 3. inspect. 19. num. 35. Brun. in tractat. de cession. bonor. quaestio. 3. princ. num. 17. Farinat. quaestio. 27. num. 70. qui omnes etiam alios allegant.* ego vero in ista opinio-

21 num diuersitate pro habenda vera, & determinata resolutione puto quòd non sit recedendum à distinctione quam posuerunt Molin. *in tractat. de contract. lib. disputat. 571. nu. 16. & Io. Guttier. in tractat. de contract. iurat. par. 1. quaest. 17. num. 34. & sequen. in 6. tom. tractat. diuersor. par. 2. ca c. mihi 66.* Scilicet aut clericus in specie renunciauit cum iuramento beneficio dict. cap. Odoardus, & sic promisit

22 non allegare dictum cap. nec pacto contrauenire, & tunc clericus conuentus non poterit tali pacto iurato contrauenire, nec huic conclusioni obstat illa conclusio quòd clericus non potest tali priuilegio renuntiare, vt dicam infra, quia respondeo quòd est verum quòd non potest renuntiare, sed quia si opponeret de tali priuilegio incideret in periurium ideo ante obtenta absolutionem à tali iuramento debet permanere in carceribus alias mortaliter peccaret, & pro euitãdo peccato mortali carcerabitur tunc clericus, quia minus malum est, vt detrimentum aliquod patiatur corpus quàm aeternaliter anima offendatur, & anima est cunctis rebus, & etiam corpori praeferenda, *Bertach. in verb. animal. sancimus C. de sacrosan. eccles. Specul. in tit. de aduocat. §. nunc tractemus vers. facto autem Felyn. in c. in praesentia nu. 63. de probat. Socyn. sen. cons. 191. num. 5. vers. tertio ex eo quia lib. 2. & ex duobus malis id quod est minus est eligendum l. si procurator de dol. except. C. exigendi l. de procurat.*

23 Et non est dubium quòd isto casu debitore adhuc existente carcerato, possit implorari relaxatio à iuramento, & ei debet, & possit concedi absolutio qua obtenta poterunt eo laxari ex quo non obstat amplius vinculum iuramẽti immo ipsi iudices ecclesiastici absq; eo quod clerici debitores aliquid petant debent eosdem clericos relaxare à carceribus, & absolutionem à iuramento tradere quia iuramẽtum quod clericus renuntiauit priuilegio illius Cap. non abstringit iudices quin possint eos relaxare immo ipsi iudices possunt cogere creditores, vt tale iuramentum relaxent quia cum tale iuramentum sit pernitiosum, & contra decentiam ac bonum rei publicae Christianae introductum, & contra

24 bonos mores nõ est dubium quòd iudex poterit cogere partes ad illud relaxãdum, *Mancin. de iuram. car. 538. nu. 1. Serafin. priuileg. 67. nu. 10. Feder. de Sen. cons. 272. Felyn. in c. 4. nu. 22. de iureiur. Gram. cons. 25. nu. 11. in ciu. Couarr. in lib. 1. variar. resol. c. 4. nu. 5. vers. veni vt res ista Crauett. cons. 192. nu. 2. lib. 1. Ryl. à Vall. cons. 7. nu. 50. lib. 3. Neuiz. cons. 21. n. 25. Spec. in pract. p. 4. disti. 11. nu 40. Natt. cons 497. nu. 1. lib. 3.* qui omnes alios concordantes allegant, & dicunt quòd hoc non solum procedit in iudice ecclesiastico, verũ et in iudice saeculari.

25 Aut clericus non renuntiauit suo priuilegio introducto ex dispositione dict. cap. Odoardus, sed solum, & simpliciter iurauit soluere debitum, & tunc iterum est distinguendum, aut promisit soluere insolidum debitum, vel integré, vel cum alia dictione, quae diminutionem tollat, & tunc nec etiam posset se iuuari de tali beneficio, sed tenebitur insolidum, & propterea posset carcerari licet (vt dixi paulo supra) iudex post carcerationem posset à tali iuramento absoluere, & carceratum relaxare.

Aut simpliciter promisit cum iuramento soluere, & propter tale iuramentum non carcerabitur clericus debitor, *praedictae conclusiones in effectu colliguntur ex Molina, & Guttier. loc. citat.* licet Hieronym. Ceuall. Hispan. *in Specul. practic. quaest. commun. contra commun. quaest. 701. num. 11.* dicat quòd nec etiam si renuntiatio huius priuilegij facta cum iuramento obstabit iuranti, ita vt propter eam possit carcerari, nec huic vltimae distinctioni poterit obijci quòd eo ipso quòd quis promittit soluere, verbi gratia scutos centum videatur illos integrè, & indiminute solue-

26 re permittere, cum indefinita equipolleant vniuersalibus, *Zanc. consil. 75. num. 254. Bolog. consil. vltim. numero 117. & 120. Mucabrun. consil. 26. num. 176. & consil. 37. num. 13. & 14. & consil. 33. num. 37. & 38. Gall. consil. 43. nu. 41. & 42. Laurent. de Pin. consil. 61. num. 17.* Et per consequens non prodesse, nec subsistere potest haec distinctio, quia respondeo quod hoc motiuũ tollitur per id quod in si-

mili

mili traduut DD. in distractione, & deductione legitimæ, & Trebellianicæ scilicet quòd si testator grauat hæredem, vt restituat hæreditatem, vel soluat legatum integrè, & in-

27 diminurè, tunc non posset hæres prædictas quartas detrahereq́, *Amatus decisio. quadragesima secunda nume.3. Surd. consilio.412.nume.40. Alexandr. qui de commun. opinio. testatur Curtiuni. Rip. Corsett. Guidon. Pap. Gallia cum multis alijs quos refert Turrett. consilio 50. numero sexto libro secundo, qui etiam testatur de magis commun. opinion. Michael de Vassall. in §. Trebellianica quæst. octaua numero secundo, vbi de commun. testatur*, si vero hoc disponat simpliciter nullo adiecto verbo, quòd integritatem denotet, tunc hæres prædictas quartas legitimè detrahere poterit *toto titul. ad leg. Falcid. & ad Treb.* & nihilominus non est dubium, quòd testator legando centum, vel grauando hæredem ad restitutionem hæreditatis loquitur indefinitè, & sic equipolleat vniuersali locutioni, & habetur ac si dixisset totam hæreditatem, vel omnes scutos centum, & nihilominus nō propterea hoc casu hæres excluditur a detractione prædictarum quartarum.

28 At si renuntiatio ipsius priuilegij capitul. Odoardus esset facta simpliciter, & absque iuramento tunc nulla cadit difficultas, quòd non teneat nec propter eam clericus carcerari poterit, *Molin. in dict. tractat. de contractib. eadem disputat. 571. numero decimo sexto in princ. Guttierr. in tractat. de contract. iurat. part.1. cap. decimoseptimo numero trigesimoquarto in sexto tom. tractat. diuersor. part. secunda cart. mihi 66. Foller. super constitut. Regni in titul. de episcop. & cleric. capitul. si quis clericus numero 23. & 27. circa fin. cart. mihi 45. & in tracat. de censib. in verb. huiusmodi censualia num. 19. in fin. cart. mihi 129. Vrsill. in adnot. ad Afflict. decisio. 172. num. 2. & dec. 206. nu. 4. Horat. Carpan. super stat. Mediol. c. 167. n. 5 1. lib. 1. Brun. a Sole in compend. resol. propos. iuris in verb clericus non pōt Fel. conf. 9. nu. 5. Butr. cons. 44. Host. & Io. Andr. in d. c. Odoardus, Fusc. in suis sing. in lit. C, nu. 115. Caualc. in tract. de tutor. & curat. n. 322. circa fi. Egid. Thom. in tract. de muner. in §. seu sect. incipien. videndum nunc est num. 15. & sequen. cart. mihi 265. Monald. cons. 28. num. 5. 6. lib. 2.*

29 Ampliatur 11. & vltimo, vt hoc beneficium possit deducere clericus, & de eo se opponere tàm coram iudice a quo, quàm corā iudice ad

30 quem *Franc. Monal. cons. 28. nu. 9. lib. 2.* & rō esse potest quia hæc exceptio dr̄ modificatoria ex quo respicit modum executionis *Rebbuff. de ex*

31 *cep. n. 59. & 60.* vnde sequitur vt possit opponi in quacunq; parte iudicij, & etiam post sententiam, & in executione ipsius sententiæ, *vt dicunt prac. DD.*

32 Limitatur nūc dictus septimus effectus clericatus aliquibus modis, & primo, vt non habeat locum in clerico q aliquo modo reperiř in dolo, namq; is non poterit vti beneficio d. c. Odoardus, sed omnino posset carcerari *Put. dec. 394. p. 1. Mareb. in trac. de commiss. p. 2. c. 8. n. 57. in fi. car. mihi 560. & n. 69. car. 561. Alciat. in c. cum non ab homine n. 76. de iud. Io. Segura, Dauol. in director. iud. eccl. p. 2. c. 13. nu. 21. Foller. super const. Regni in tit. de episc. & cler. c. si quis clericus n. 13. vers. limtia prædicta car. 45.* quia suus dolus nominem debet patrocinari, *l. verum §. hoc quoq; ff. pro socio gl. in l. Titio in prin. ff. ad municip. Bald. In l. si infantem ff. de leg. 1. Bertac. in verb. dolus colum. 2. circa medium.*

33 Ex qua limitatione infero Primo, q̄ si clericus t̄pe contractus se finxit non esse clericum altero contrahente id ignorāte non poterit vti beneficio d. c. Odoard. sed debet omnino carcerari propter dolum quo induxit creditorem ad se cum contrahendum, *Molin. in tractat. de contract. disput. 571. num. 14. Guttier. in tract. de contract. iurat. par. 1. cap. 17. nu. 20. in 6. tom. tract. diuers. par. 2. cart. mihi 65.*

34 Secundo infertur q̄ clericus, qui eius bona abscondit, & non indicauit suis creditoribus non poterit allegare tale beneficium, quia ex tali actu redditur indignus *Mol. eo. nu. 14. Put. dec. 22. lib. 1. Mareb. in tract. de commiss. p. 2. c. 8. n. 77. car. mihi 561. Sanseuer. in tract. de debit. suspect. & fugit. q. 6. 5. q. principalis Gasp. Beatius in tract. de inope cap. 16. nu. 126. & cap. 17. nu. 12. in 3. tom. tract. diuers. par. 2. cart. mihi 237. & 239. Anil. in pracit. num. 21.*

35 Tertio infertur vt hoc idem procedat in clerico, qui post debitum contractū pararet se ad fugā vel esset de fuga suspectus namque is poterit carcerari non obstante d. c. Odoard. de solution. *Alciat. in c. cum non ab homine nu. 75. vers. & ex hoc infertur de iud. Io. Guttier. in trac. de contract. iurat. p. 1. c. 17. n. 29. in 6. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 66. multos congerit Greg. Lopez super ll. Tauri l. 23. tit. 6. p. 1. in gl. los deuessen prender Io. Segur. Dauil. in direct. iud. eccl. p. 2. c. 13. nu. 17. Molin. in tract. de contract. disp. 571. n. 15. Foller. super const. Regni in tit. de episc. & cler. c. si quis clericus nu. 14. car. mihi 45. Carpa. super stat. Mediol. c. 167. n. 54. lib. 1. Gigans cons. 162. nu. 9. Paris. de Put. in tracta. de sindicatu in ver. captura il 1. num. 10. cum multis alijs quos allegaui supra in primo effect. ampl. 81. num. 547.*

36 Quarto infertur quod clericus qui alienauit eius bona in fraudem suorum creditorū, & sic reperitur non soluendo poterit carcerari, *Dynu. in §. item si quis in fraudem institut. de action. Folleri. in tractat. de censib. in verb. huiusmodi censualia nu. 20. cart. mihi 129. Ferrett. cons. 144. num. 4. lib. 1.*

37 Quinto infertur ꝙ clericus, qui contraxit dolose se non esse soluẽdo, & per conñs aio se eximẽdi ab obligatione beneficij d.c. Odoard. poterit is talis carcerari pro debito ciuili, *Bart. in §. fin. instit. de act. Alciat. in c. cum non ab homine n. 77. de iud. Foller. in tract. de censib. in verb. huiusmodi censualia n. 20. in fi. car. mihi 129. Alb. cõs. 122. n. 7.* vbi dicit ꝙ hoc procedit in clerico, q tpe cõtractus non hẽbat plus q̃ tpe solutionis.

38 Limitatur 2. vbi debitum processerit ex delicto vel quasi: quia tunc non haberetur rõ ne egear, sed poterit conueniri in solidum, & carcerari, *c. olim il 2. de rest. spol. gl. fi. in d. c. Odoardus de solut. Dom. de S. Gem. in c. si clericus de sent. excõ. Io. Batt. March. in tract. de commiss. p. 2. c. 8 nu. 45. car. mihi 558. Alex. de Neuo in c. reprehensibilis n. 49. & 54. de appell. vbi Hostiens. & Io. Andr. Fely. in reper. in verb. clericus debitor Io. de Anan. in c. dilectus n. 2. de appell. Matth. sing. 60. n. 1. & ibi Serain. in add. Marsil. in pract. crim. §. attingam nu. 70. & in tract. de ban in verb. carcerati nn. 12. Farin. in tract. crim. q. 27. n. 72. Guttier. in tract. de contract. iurat. p. 1. c. 17. n. 23. & seq. in 6. to. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 65. Segur. in direct. iud. eccl. p. 2. c. 13. n. 21. Foller. in consil. Regni in tit. de episc. & cler. c. si quis clericus nu. 12. ver. limita prædicta car. 45.*

39 *Carpan. super statut. Mediol. c. 167. n. 53. lib. 1.* Et ideo ẽt si agat ciuiliter de delicto clericus nihilominus poterit carcerari, *c. 1. deposit. Diaz in prac. crim. c. 114. in princ. Foll. in pract crim. canon. in verb. & carceribus mancipatis c. 12. nu. 2. & seq. Farin. d. q. 27. n. 72.* vbi alios allegat *Harman. in li.*

40 *2. pract. Forẽ. c. 2. obser. 4. n. 1.* Sed est dubiũ apud nostrates an clericus nõ habens in bonis luat in corpore, & sic an pœna pecuniaria poterit conuerti in corporalem per iudicem ecclesiasticũ pp paupertatẽ aliqui nãq; dixerũt ꝙ non prout fuit Diaz *in pract. c. 134.* quẽ refert Auilos *in direct. iud. eccl. p. 2. c. 11. nu. 17.* vbi dicit ꝙ isto casu iudex talẽ pœnã pecuniariã cõmutabit in aliã suspensionis vel exilij vel aliam pro arbitrio consideratis circunstãtijs debitis, vel

41 in alijs spiritualibus operib. vt in orõnibus, & ieiunijs, vel similibus, sed contrariũ, & melius tenuerunt *Boer. dec. 349. n. 11. Gasp. Beat. in trac. de inope debit. c. 11. nu. 3. in 3. to. tract. diuers. p. 2. Menoc. in tract. de arb. cas. 44. n. 7. Guttier. loco sup. cit. Io. Batt. Baiar. in add. ad Clar. §. fi. q. 95. nu. 13.*

42 Sublimitatur mõ prædicta limitatio, vbi clericus esset ad talem pœnã condẽnatus pro interesse, parti applicandã, *Guttier. d. c. 17. n. 27. Innoc. in d. c. Odoard. de solu. Io. Batt. Ferret. consil. 145. n. 1. lib. 1.* vbi loquitur in clerico condemnato ad restitutionem rei furto subtractæ, vel ad extimationem iniuriarum *Hier. Ceuall. in Spec. pract. q. comm. contra comm. q. 701. nu. 8.* vbi dicit ꝙ secus est si pœna applicetur alicui pio loco.

43 Limitatur 3. vbi clericus debitũ negaret, qa ad hoc, vt clericus admittat ad beneficiũ d. c. Odoard. & e. peruenit, dẽt debitum confiteri, *Put. dec. 321. Alciat. in c. cũ non ab homine n. 76 de iud. Io. Guttier. in trac. de debit. iurat. p. 1. c. 17. n. 2. in 6. tom. trac. diuers. p. 2. car. mihi 64. Ferrett. consil. 144. n. 2. lib. 1. Molin. in tract. de cõtract. disp. 571. nu. 12. March. in trac. de commiss. p. 2. c. 8. nu. 12. & 59. Cels. Bargal. in tract. de dolo lib. 6. regul. 20. nu. 14. & lib. 4. c. 4. nu. 16.*

44 Limitatur 4. in clerico cõdẽnato per tres sñias conformes *Bald. in l. 1. C. qui bo. ceder. poss. Aret. & Ias. in §. fin. inst. de act. Foller. in tract. de censib. in ver. huiusmodi censualia nn. 20. cart. 129. March pract. c. 8. n. 56. & 60. car. 559. Moed. dec. 1. alias 17. in tit. de sol. Put. dec. 56. n. 9. in fi. Gigãs cons. 111. nu. 8. Farin. q. 27. nu. 70. Conrr. in lib. 2. var. resol. c. 1. nu. 9. vers. quoties vero.*

45 Sed contrariã opinionẽ in hac limitatione tenuerunt *Anall. Germon. in tract. de sacr. imm. lib. 3. c. 15. n. 95. Couar. loc. sup. cit.* q re vera istã, & non contrariã opinionem affirmat, *& in lib. prac. q. c. 25. n. 1. & vlt. March. d. n. 56.* vbi ẽt asserit ꝙ ita fuit bis iudicatũ per Rot. Rom. *Put. dec. 56. n. 56. lib. 1. Triuis. dec. 8. n. 5. lib. 1. Monald. consil. 28 nu. 5. lib. 2. Gutt. in tract. de cõtract. iurat. p. 1. c. 17. n. 3. in 6. to. trac. diuers. p. 2. car. 66. Molin. in trac. de contrat. disp. 571. n. 15.* vbi dicit ꝙ nulla reperit cõmoda rõ cur eo priuilegio nõ gaudeat si appellauerit à duab. sñijs contra se latis, & expectet tertiã, cui ego addo ꝙ vtens priuilegio appellationis iure permisso non põt dici dolosus cũ vnicæ sñiæ stare nõ teneat, nec vnius iudicis dicto, vñ si remedio appellationis fuit vsus lege permittẽte pœnã non dẽt pati *arg. l. Gracchus ff. ad l. Iul. de adult.* & licet *Mars. d.*

46 *n. 60.* & *Triuis. d. n. 5.* pro conciliandis istis opinionibus videantur distinguere, aut clericus hẽbat iustã cãm litigãdi, & tunc pcedit secũda opi. aut nõ hẽbat iustã cãm, & tunc pcedit prima: ego tñ nõ recederẽ ab ipsa secunda opi. ex

47 alia rõne qa remediũ appellationis introductũ in fauorẽ condẽnati redũdaret cõtra eũ ꝙ esset contra regulã, quod est introductũ ad vnũ finẽ non dẽt operari contrarium effectum, *l. legata inutiliter ff. de adimend. leg. c. l. non cẽs in prĩc. ff. si cer. pet. l. si a milite, §. 1. ff. de testam. milit. l. si Rufin. C. eo. tit. l. cũ tali ff. de cõd. & demonstr. cũ multis similibus quos late cõgerunt Mattabr. rõs. 34. n. 20. & cons. 29. n. 75 & cons. 85. n. 136. Maluas. cons. 103. n. 50. Intrig. de feud. cẽt. 2. art. 1. nu. 490.*

48 Limitatur 5. prædictus sc primus effectus ꝙ clericus non põt carcerari pro cã ciuili, vt non hẽat locũ in clerito beneficiato aduersus pensionariũ qñ ipse debitor pensionis consen sisset impositioni talis pẽsionis, qa tunc non est honestũ, postq̃ hẽt beneficiũ, ad cuius regressum se obligauit ob non solutionẽ, quod iuuet exceptione d. c. Odoar. vel alia simili *Gomes in comment.*

ment. ad reg. Cancell. in cōpen. vtrinsq; signat. in tit. de annal. post. q. 53. in fi. car. mihi 163. Foll. in tract. de censib. in verb. huiusmodi cēsualia n. 20. car. mihi 129. March. in trac. de commiss. p. 1. c. 14. n. 11. car. mihi 144. & p. 2. c. 8 nu. 48. cart. mihi 558. Triuis. dec. 8. n. 2. lib. 1. Gig. consi. 111. nu. 3. & 5. Farin. in trac. crim. q. 27. n. 70. Couarr. in lib. 2. var. resol. c. 1. n. 9. vers. quoties vero. secus si pēsio fuisset imposita per Papā motu proprio sine consensu Rectoris bñficij, quia tunc admittitur ad bñficiū d. c. Odoard. de sol. *Rom. cons. 369. Gig. in trac. de pensi. q. 10. nu. 3. & cons. 111. nn. 11. & 12.*

49

50 Ampliatur pñs limitatio, vt nō solū debitor pensionis non possit vti bñficio d. c. Odoard. verum ēt nec cedere bonis, *Gig. d. tract. de pension. q. 2. Neuiza. cons. 59. Ferreti. cons. 144. lib. 1. & cons. 145. eod. lib. Couarr. in lib. 2. variar. resol. c. 1. Menocch. in tractat. de arbit. cas. 183. in fin. quos omnes refert, & sequitur March. d. c. 8. nu. 48.*

51 Limitatur 6. in clerico qui eius bona consūpsit in ludis prohibitis vel turpiter cum meretricib. eadem dissipauit *Ferret. cons. 144. n. 3. lib. 1. vbi alleg. Bal. in l. 1. col fi. C. qui bo. ced. pos.*

52 Limitaẗ 7. in clericis coniugatis, qa isti non consequunẗ priuilegia clericalia præter priuilegiū fori, & canonis si qs suadente diabolo, *c. Ioannes de cler. coniug. c. 1. de cler. coniug. in 6. Natt. cons. 319. n. 6. & cons. 356. nu. 1. lib. 2. Molin. in trac. de cōtract. disp. 571. n. 13. Io. Iacob. Masull. in add. ad Capic. dec. 161. n. 9.* qdquid in contrarium voluerit *Fel. in c. Eccl. S. M. num. 103. vers. sunt aūt multa de consti.*

53 Limitatur 8. qñ clericus administrasset bona aliena, vt quia fuisset tutor vel procurator, & malā rōnem reddidisset de administratis, qa tunc poterit carcerari ꝑ eo quod remanet debitor *Anch. in c. 1. n. 6. de pos. Ferret. tal. cons. 144. n. 1. & seq. lib. 1.* licèt cōtrariū tenuerit *Caual. in tract. de tutor. & cur. num. 322.*

54 Limitatur 9. in clerico excommunicato qui pro causa ciuili poterit carcerari, *March. in trac. de commiss. lib. 2. c. 8. n. 45. & 49. car. mihi 559.*

55 Limitatur 10. in clerico, q peruenit ad pinguiorem fortunā postq̄ vsus fuit beneficio d. c. Odoard. de solut. quia tunc teneẗ super bonis postea quęsitis debitum soluere, & ad illud tenetur insolidum *March. in trac. de commiss. p. 2. c. 8. n. 55. car. mihi 559. vbi alleg. Rot. Ro. dec. 31. n. 5. in fi. in tit. de rest. spol. in antiq.* cui ego addo rōnem. s. quia cū hæc quasi cessio bonorū non fiat vituperosè, & cum aliquo dedecore seqẗur vt non sit sublata obligatio ꝑut tollięt per cessionem ignominiosè factā *prout dixi latè in meo trac. de excep. ad materiam statuti exclud. om. nes excep. excep. 17. num. 6. & seq.*

56 Limitaẗ 11. vbi clericus esset debitor alicuius, qui esset pauperior ipso clerico *Barb. in c. Odoard. n. 2. de solut. Neuiz. in cons. 59.* & est regulare q debitor non pōt se lætari priuilegio ne cōueniat vltra q̄ facere pōt si creditor est pauperior ipso debitore *Matth. Bru in trac. de cessio. bo. q. 13. 4. q. princ.* vbi hoc limitat qñ creditor esset creditor ex cā lucratiua, & non onerosa.

57

58 Limitatur 12. in clerico debitore rōne depositi pœnes se facti. qa aduersus exactionem talis debiti non poterit opponere de priuilegio d. c. Odoard. *Matth. sing. 60. n. 1. Io. Segura Dauil. in direct. iud. eccl. p. 2. c. 13. num. 21. Foller. super constit. Regni in tit. de episc. & cler. c. si quis clericus num. 13. vers. limita prædicta.*

59 Limitatur 13. in clerico degradato ex eo qa falsificauit literas Romani Pōtificis qa is capi & carcerari poterit ꝑ debito ciuili, ex quo tūc clericus ammittit oīa priuilegia clericalia c. falsariorū de crimine falsi *Gasp. Beat. in tract. de inope debit. c. 17. nu. 16. in 3. tom. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 240.*

60 Limitatur 14. in clerico, q suscepit clericatū postq̄ fuit cōdēnatus ad solutionē debiti nāq; ipse nō poterit se lętari de beneficio d. c. Odoardus *Couar. in lib. prac. q. c. 32 n. 4. in 2. concl. put eū allegat March. ī trac. de cōmis. p. 2. c. 8. n. 78. car. mihi 562. Put. dec. 364. p. 1. Gasp. Beat. in tract. de inope debit. c. 17. n. 22. in 3. to. trac. diuers. p. 2. car. mihi 240.* & q dictū est de eo q clericatū asśūpsit postq̄ fuit condēnatus ꝑcedit ēt in eo q effectus est clericus post contractā obligationē: qa nec is poterit se lætari hoc beneficio, & habeẗ ac si non esset clericus, q tāto facilius ꝑcederet si is talis clericatum asśūpsisset occultè, & clandestinè *Bald. in l. officiales C. de sacros. eccl. Rainald. Corsus in add. ad Oldrad. cōs. 4. in litera B,* vbi dicit q frans isto casu non præsumitur si probauerit se voluisse religionem vel clericatū antequā debitum contraxisset, sed quia de ista conclusione loquutus sum supra eff. 1. lim. 61. nu. 1097. ideo ad ibi dicta me remitto.

61

62 Limitatur 15. qñ clericus conueniretẗ actione reali, qa ex quo tunc non pretendit aliquid contra personā non poterit obijcere de dicto priuilegio c. Odoardus, nc cōueniantur vltra quā facere pōt *DD. in d. c. Odoardus Aret. in §. itē si de dote col. 1. vers. in ea glos. in fi. instit. de action. Foller. super constit. Regni in tit. de episc. & cler. in c. si quis clericus nu. 30. car. mihi 47.*

63 Limitatur 16. in clerico mercatore, & negotijs secularibus se immiscente, *Brun. in tract. de cession. bonor. q. 3. n. 15.* & licet in hoc contrariū tenuerit *Foller loco sup cit. n. 30.* ego tñ non discederē ab opinione ipsius Brun. quia isto casu ammittit priuilegiū d. c. Odoardus in pęnam sui delicti, qa clericus exercendo mercaturam delinquit, qa facit contra id quod ei est interdictum, *vt dixi sup. eff. 6 per totū,* nec est mirum quod propter mercaturā ammittit priuilegiū d. c. Odoardus, quod est introductum de iure posi-

positiuo si propter eundem delictum ammittit priuilegium fori, quod est introductum de iure diuino, *vt dixi sup. effect. 1. ampl. 2. & nu. 2.* Immo oẽs fere DD. in d. 2. ampl. allegati, dicunt ꝙ clericus propter mercaturã omne priuilegium clericale, & per cõsequens etiã istud quia qui omne dicit nihil excludit, *l. Iulian. ff. de leg. 3. l. omnia ff. si cert. pet. vbi Dec.*

64 Quam tñ limitationẽ intelligendã esse puto in debitis cõtractis ratione mercaturæ qa si ꝑ eis conueniat non poterit opponere de dicto beneficio secus in debitis alia occasione contractis, *ad quod moneor per ea quæ dixi supra eff. 3. lim. 2. n. 176.* vbi ex multis conclusionibus dixi quod clericus mercator tenetur soluere gabellã, sed ꝑ rebus, quę spectant ad mercaturã, non aũt pro alijs rebus, *& per ea quæ ẽt dixi supra eff. 2. lim. 2. n. 116.* vbi dixi quod mercator subiacet statutis Principis secularis, sed in ijs, quæ respiciunt mercaturam tantum.

65 Et aduertendũ est ꝙ licet clericus nõ possit carcerari pro cã ciuili neq; conueniri vltra q̃ facere põt, poterit tñ cõpelli ad præstandã iuratoriã cautionẽ de soluendo cũ ad pinguiorẽ fortunã venerit *d. c. Odoard. & ꝙ ibi not. Doct. & præcipuè Bohie nu. 14. de solut. Gasp. Beat. in tract. de inope debit. c. 17. nu. 9. in 3. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 239. Maur. Burg. in tract. de Laudim. p. 3. inspect. 19. n. 36. Tho. Triuis. dec. 8. n. 9. lib. 1. Zanc. in trac. de priuileg. eccl. priuileg. 114. n. 1. Monald. cons. 28. n. 4. lib. 2. Farin. in trac. crim. q. 27. nu. 66. Couarr. in lib. 2. vari. resol. c. 1. n. 9. Guttier. in trac. de contract. disput. 571. n. 12.* & ideo isto casu lex contẽtat cautione iuratoria, qa nõ ẽ verisimile ꝙ is qui ob paupertatẽ admittit ad tale bñficiũ possit inuenire fideiussores *Triuis. dec. prad. num. 10. & ego alias dixi in meo tract. de except. ad materiam stat. &c. except. 32. nu. 162. cum seq.*

66 Aduertendum est secundo ꝙ clericus, q fuit admissus ad dictum bñficium clericis cõcessũ ex dispositione d. c. Odoard. non põt molestari super id quod lucrat ex exercitio clericali ꝑ soluendis debitis, sed illud quod lucratur dẽt retinere ꝑ eius sustentatione, & alimentis, *Abb. cons. 122. n. 8. lib. 1. Monald. cons. 124. n. 6. lib.*

67 *1.* & ideo eorũ præbendæ non pñt à laicis creditoribus occupari nisi in subsidium, *l. stipẽdia vbi gl. & DD. C. de execut. rei iud. Bar. in l. cõmodissime de re iud. Abb. in c. peruenit nu. 11. de fideiuss. Rip. in l. obligatione nu. 45. ff. de pignor. vbi testatur de com. opi. Cornel. Benincas. in trac. de pauper. q. 8.*

68 *specil. 4. n. 14.* Et ẽt qñ in subsidium à creditoribus occupanť dẽt ipsi reliqui, & relaxari tãtũ quantum cõpetenter viuere possit, vt ecclesiæ seruitio vacare habeat, *Cyn. & Sal. in d. l. stipendia Boer. dec. 226. propè fin. Benincas. d. spec. 4. n. 15. Couarr. in lib. 2. variar. resol. c. 1. nu. 9. Viu. in com. opin. lib. 2. opi. 45. Natt. cons. 319. nu. 5. lib. 2. Menoch. in tract. de arb. q. 88. n. 8. Suarez. in tesaur. recept. sent. in verb. clericus n. 111. Vrsil. in adnot. ad Affl. dec. 240. n. 26. & 27. Maur. Burgi in trac. de*

69 *laudim. p. 3. inspect. 19. n. 36. Marcb. in trac. de cõmiss. p. 2. c. 8. n. 73. car. mihi 561. Horat. Carpan. sup stat. Mediol. c. 409. n. 9. Rodoan. in trac. de spolijs q. 3. §. 1. n. 28. Brun. in trac. de cession. bon. in 3. q. pric. n. 10. Farin. q. 27. n. 68. Fabius de Anna cons. 124. n. 11. lib. 2.* & isto casu alimenta dẽnt taxari, & decerni arbitrio iudicis, *ita Marcb. præcit. c. 8. n. 74. car. mihi 562.* & est regulare ꝙ alimenta taxãtur arbitrio iudicis habito respectu ad personam alimentandam, *Rol. cons. 74. n. 18. lib. 2. Menoc. cas. 183. & 169. Surd. cons. 389. Gama dec. 225. Bim. cons. 147. n. 10. Temnin. cautel. 221. Cumia c. 38. nu. 71. & seq. Surd. de alim. tit. vlt. q. 39. n. 3. qui omnes alios concordantes alleg.*

70 Tertio, & vltimo sciendum est ꝙ clerici nõ compelluntur cedere bonis prout laici quia si ad hoc tenerent non essent melioris condõnis q̃ sunt ipsi laici *Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. n. 87. Henric. Bohic. in d. c. Odoard. nu. 11. de solut. Tho. Triuis. dec. 8. n. 6. li. 1. Dom. Intrig. sing. 78. n. 2. vbi multos alios allegat, & in tract. de casib. conscient. cas. 35. n. 102.* vbi dicit ꝙ clericus

71 conuentus sufficit vt excipiat non posset carcerari, nec conueniri nisi deducto ne egeat *Farinac. q. 27. n. 66. qui testatur de mag. com. opi. & multos alios ẽt cõgerit Io. Segura Dauil. in direct. ind. eccles. p. 2. capit. 13. num. 17. Gasp. Bent. in tractat. de inope debit. c. 17. n. 9. in 3. to. tract. diuers. p. 2. car. 239. Io. Guttier. in tract. de contract. iurat. p. 1. c. 17. n. 4. in 6. to. prædi. tract. p. 2. cart. 64.* vbi(ꝑut alij multos asserit, & dicit ꝙ non reperit in iure adnotatũ ꝙ clericus teneať cedere bonis immo reperitur oppositum in c. peruenit de fide iuss. vbi clericus nõ compelliť cedere bonis, sed solum assignare suos redditus creditoribus vt sibi satisfiant *Stracc. in tract. de ind. p. 1. c. 46. nu. 19. Marcb. in tract. de commiss. p. 2. c. 8. n. 9. & 67. car. mihi 555. Foller. in tract. de censib. in ver. huiusmodi censualia n. 19. cart. mihi 129.* vbi dicit ꝙ dũ clericus conuenit actione personali non dẽt dicere volo cedere bonis vel cedo bonis, quia si ita diceret ab eius posse auferrentur oĩa bona deductis tantum vestib. sed dẽt se opponendo dicere ego sum priuilegiatus, nec possum conueniri vltra quam facere possum relictis mihi alimentis *Horat. Carpan. super stat. Mediol. c. 408 n. 14.* Et licet clerici nõ possint compelli ad ce-

72 dendum bonis si tñ illis cedere velint ad suum libitum hoc facere poterũt, *Rom. sing. 565. Menoc. i tra. dr arb. cas. 183. n. 16. in fi. Neuiz. cons. 59 n. 1. Carpa. præcit. c. 408. n. 13.*

73 Nec ommittam dicere ꝙ sicut clericus ꝑ cã ciuili carcerari non põt ita pariter, nec ꝑ causa criminali carcerabiť, *Io. Segur. de Auil. in direct. ind. eccl. p. 2. c. 13. n. 10*

Quæ

74 Quæ tamen conclusio limitat duobus modis. Primo qñ esset suspectus de fuga quia tunc carcerari poterit, *vt habetur in Concil. Trid. sess. 25. c. 6. circa mediū de reformat. & voluerunt Segura d. n. 10. & oẽs quos allegaui supra eff. 1. n. 547.*

75 Secundo limitatur qñ delictū esset enorme *Henric. Bobic in c. vt fama n. 5. de senten. excom. qui ad hoc allegat tex. in l. Diuus Pius ff. de custod. reor. & in l. si confessus eod. tit. & c. cum Inquisitione de haeret. in 6.* vbi ẽt ponit exemplum qñ delictum

76 dicat enorme ad hoc vt p illud clericus possit carcerari, sed non ita faciliter dẽt deueniri ad capturam clerici de quantumuis graui delicto infamatus prout deuenit contra laicos sed, magis temperate est procedendum, & cũ maiori consideratione *Diaz in pract. crimin. c. 13. in princ. Foller. in pract. crim. canon. in verb. & in carceribus mancipatus n. 5. Fa. inac. in tract. crim. q. 27. nu. 73. & 74.* vbi dicit ꝙ clericus non põt carcerari nisi prius iudici constet de delicto, & admonet Prælatos ne festinãter procedant ad capturam clerici distinxi iti, *& alios allegat Bim. consf. 171. n. 86. lib. 2.* qui dicit ꝙ iudices non debent clericos temere carcerare nisi cõstito plenè delicto, & de alijs de legitimis antecedentibus inditijs, & nisi sit fugitiuus aliter incidũt in pœnã excõicationis, quia cũ clerici sint lux mundi nisi summa necessitate astricti Vicarij non debẽt statim maculare eius famã per capturam personæ cum offensione, & scãdalo, vnde summopere cauendum est ne ijs capturis, & retentionibus clericorum existimatio lędãt quia sæpe vulgus motur magis falsa opinione q̃ veritate facti fama semel maculata vix poterit reintegrari, & Io. Segura de Autlos *de hac captura loquens in directorio iud. eccl. p. 2. c. 13. nu. 13.* dicit hæc formalia verba (*heu quam iniquè, & imprudenter clericorum captura à iudicib. ecclesiastici fori hodie practicatur qui quidem cupiditate seu iactantia ducti, & excusati ob leuia quacumq; de-*

77 *licta, & vbi fuga minime timetur, & præsertim vbi pœnam corporalis non venit irroganda ad incarcerandos, & affligendos Christos Domini ex quali informatione seu leuissimis præsumptionibus procedere non verentur*) & Simanc. *in tract. de haeret. tit. 25. n. 5.* dicit ꝙ nisi contra eos duo vel tres testes fuerint examinati non est pcedẽdum ad capturã, & Bermod. Coueron. *in tract. de publ. concub. in verb. & eandem diligentia, & inquisitio n. 3. in 11. to. tract. diuers. p. 1. car. mihi 172.* dicit ꝙ clerici ex debiliori inquisitione nõ sunt carcerandi, nec capiendi ex quo si postea relaxarent non possent restitui ad famam quæ p talem carcerationem fuit maculata, & ꝙ anteq̃ carcerentur debet constare iudici de delicto *dixerunt Clar. in §. fi. q. 28. n. 5. Ant. Scap. in tract. de iur. non script. lib. 1. c. 4. nu. 2. & seq.*

78 Et clericus, qui reperit captus, vel carceratus pro alio delicto dẽt per iudicem relaxari si offert dare fideiussionem vel pignoratitiã cautionem *Henr. Bobic. in c. vt fama n. 6. de sent. excomm. Soc. iun. in c. peruenit n. 280. eod. tit.* vbi hoc limitat qñ delictum esset nimis graue vel vbi subsisteret alia rationabilis causa ex qua non deberet fideiussoribus relaxari, q̃ omnia ego intelligo vt procedant vbi clericus esset bonæ & integræ condõnis, & famæ at secus cẽt si esset clericus titularis (vt ita dicam) qui in esse ctu habitum clericalem desert, vt tali præsideo tutus laxiorem ne dicam inhonestiorẽ, & pessimam vitam ducat namq; isti tales debẽt statim carcerari habita simplici suspitione de aliquo delicto ab eis patrato vt per talem carcerationem aut corrigantur aut habitum deserant, & tollanẽ de numero clericorum, & auferatur tale dedecus à cetu ipsorum clericorum.

79 Et pro complemento materiæ capturæ clericorum quæro nunqd episcopus possit dare licentiam laico capiendi clericos nomine suo, & dico ꝙ aut licentia est specialis, vt est de capiendo aliquem certũ clericũ in specie, & põt aut licentia est generalis de capiendo omnes clericos, & non põt nisi qñ contra constitutiones reperirentur infraganti, vt est de nocte cũ armis vel in postribulo vel quid simili *Ancher. in c. ea quę n. 24 de reg. iur. in 6. Abb in c. si vero de sent. excom. quos ambos allegat Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 119. DD. in c. vt famę de sentẽ. excom. & in c. si iudex laicus eod. tit. in 6. Diaz in sua pract. crim. c. 14. n. 2. Clar. in §. fi. q. 36. in princ. Menoc. in trac. de arbitr. iud. cas. 180 n. 17. Boss. in trac. crim. in tit. de captura n. 37. Sbiozz. in tract. de vari. episc. lib. 2. c. 192. n. 1. Soc. in c. peruenit n. 252. & 273. 275. 276. & seq.* vbi dicit ꝙ ad hoc vt laicus isto casu possit capere clericum duo requirunẽ. Primum ꝙ clericus sit subiectus Prælato mãdanti. Secundũ ꝙ ad ipsum Prælatum spectet corrigere clericum criminosum.

SVMMARIVM.

No-

15 *Notarius si efficitur clericus tenetur cõficere, & edere in publica forma instrumenta prius celebrata.*

18 *Clericus potest exercere officium notariatus quando non haberet aliunde vnde viueret, & quando conficeret instrumentum in fauorem ecclesiæ, numero 19. 20. & 22.*

21 *Priuilegium piæ causæ non supplet defectũ scribẽtis.*

23 *Clericus potest exercere officium notariatus vbi adesset talis consuetudo, & vbi fuisset per Papam dispensatum nu. 25.*

24 *Consuetudo quòd clericus possit exercere officiũ notariatus est cõtra honestatẽ, & per cõsequens nulla.*

26 *Clericus constitutus notarius per summum Pontificẽ potest cõficere instrumẽta per totũ mundũ, & quid si esset constitutus per episcopum num. 27.*

28 *Notarius ecclesiasticus non debet conficere instrumenta inter seculares.*

OCTAVVS EFFECTVS.

1 OCtauus effectus clericatus est vt clericus non possit esse tabellio, *c. vt officium §. ad conscribendas de hæret. in 6. c. sciret, ne clerici vel monaci vbi hoc notat Abb. n. 1. & ibi Addent. in lit. A, clem. 1. de offic. ordin. l. placet C. de episc. & cler. Bart. in l. 1. §. huius studij n. 8. ff. de iust. & iur. & in l. vniuersos vti etiam Bald. n. 2. & 4. C. de decur. lib. 10. Ias. in l. patre furioso n. 15. ff. de ijs qui sunt sui vel alieni iuris Dec. in c. decernimus nu. 144. de iud. Alex. in l. prætor §. 1. n. 2. & 4. ff. de edendo Isidorus Moscon. de maiest. mil. eccl. li. 1. p. 2. c. 2: ver nec officiũ car. mihi 112. Monterent. super statut. Bononiens. lib. 3. in tit. de tabell. §. item dicimus in gl. 1. car. mihi 11. Nepit. super consuet. Cathaniæ tit. 56. n. 25. & 26. Cassa. super consuet. Burgun. rub. 1. §. 6. n. 31. in addit. car. mihi 252. Mut. super consuet. vrb. Panor. c. 72. n. 23. Oddo cons. 44. nu. 1. lib. 1. Iacob. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 2. n. 17. Albert. Galeotus in Margar. c. 20. n. 13. Io. Royas in sing. in fauorẽ fidei sing. 133. n. 1. Couarr. in lib. pract. q. c. 19. n. 8. in fi. Marant. cõs. 3. n. 1. Decia. cõs. 31. n. 36. lib. 4. Hier. Gigans cons. 38. n. 69. Brun. a Sol. in compend. resol. propos. iur. in ver. clerici licet ab officio Portius cõs. 16. n. 30. Henr. Bohic in c. clericis nu. 7. ne clerici vel monaci Iulius Cæsar Imbr. in tract. de iudice Regni par. vltim. num. 22. Rebuff. super constitut. Regni Gall. in tit. de literis oblig. n. 42. Carpa. super stat. Mediol. lib. 1. c. 357. n. 3. & seq. Marſ. cons. 133. n. 23. Cesal. cons. 520. n. 5. & 11. lib. 4. & cons. 521. n. 19. lib. 3. D. Mastr. in dec. 159. n. 1. vol. 2.* rationes vero ex quibus clericus arcetur ab officio tabellionis ponit Abb. *in d. c. sicut n. 5.* Pœna aũt clerici exercentis artem tabellionatus est priuationis beneficiorum *Alex. in l. prætor n. 2. & 4. ff. de eden.* & vltra punitur arbitrio iudicis, *vt voluerunt quasi omnes supra cit. & præsertim Alex. in l. prætor nu. 2. & 4. ff. de edend.*

3 Ampliatur dictus effectus, vt procedat, tam si causa est ciuilis, q̃ criminalis, quia neutro casu poterit instrumentũ conficere *Goffred. in sum. titu. ne clerici vel monaci num. 9.*

4 Limitatur Primo prædictus 8. effectus, vt licet clericus non possit de iure esse notarius, & publicare instrumenta attamen si de facto reperiretur aliquod instrumentum fecisse tũc tale instrumentum esset validum, *Io. Andr. Butr. & Abb. in d. c. sicut ne clerici vel monaci, Ias. in l. patre furioso n. 15. ff. de ijs qui sunt sui vel alien. iur. Bald. in l. vniuersos n. 2. & 4 C. de decur. lib. 10. Dec. in c. 2. n. 77. de iud. Gregor. Lopez in l. 2. tit. 10. p. 6. in verb. frailes multos allegat Bertach. in suo reper. in verb. clericus non põt esse notarius D. Mut. super consuet. huius vrb. Pan. c. 72. n. 13. D. Mastrill. d. dec. 159. n. 9. Hier. Ceuall. in Specul. pract. q. comm. contra comm. q. 404. n. 2. Sfort. Oddo cõs. 44. n. 2. & 12. Feder. de Sen. cons. 270. n. 3.* vbi dicit ꝙ licet isto

5 casu instrũm valeat, adhuc ipse clericus malè facit si exerceret officiũ notariatus *Marant. cons. 19. n. 14. Rom. cons. 409. n. 8. vbi Mandos. in add. in lit. D. multos alios congerit Gig. cons. 38. nu. 69. Brun. a Sol. in d. compend. resol. propos. iur. in verb. clerici licet ab officio, Rim. iun. cons. 403. nu. 11. lib. 4. Iul. Cæsar Imbr. in trac. de iudice Regni p. vlt. nu. 22. Affl. super const. Regni rub. 79. de fide, & auth. instrum nu. 36. car. mihi 206. Horat. Carpan. super Stat. Mediol. c. 357. n. 10. p. 1. Casal. cons. 520. nu. n. 6. lib. 4. Io. Batt. Ferret. cons. 213. n. 7. lib. 1. Addent. ad Abb. in c. sicut n. 1. lit. A. ver. nono, & vl-*

6 *timo, ne cler. vel mon.* Sublimitatur tñ ista limitatio qñ ei fuisset solemniter, & publice interdictũ ne instr̃a faciat, quia tunc facta post inhibitionẽ essent nulla *Abb. in d. c. sicut n. 9. vbi Addent. n. 1. in lit. A. vers. limita primo, ne cler. vel monac. Beat. Io. de Capistrano in c. clerici n. 8. de vit. & hone. cler. Graf. in dec. aur. p. 2. li. 3. c. 2. n. 17.* quæ sublimitatio nõ intelligitur si prohibitio peruenerit ad notitiã populi secus si ad eius notitiã non peruenit quia tunc ignorantiã dẽt excusare respectu proprij præiudicij *ita Abb. d. nu. 9. vers. & dixerunt vbi ad hoc allegat in argum. c. fi. de cohabit. cler. & c. 1. & 2. de ord. ab episc. &c.*

7 Et licet instr̃a facta à clerico notario sint valida, vt dixi, nihilominus ipse clericus exercẽs officium tabellionatus pp inobedientiã peccaret mortaliter *Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 2. n. 17. qui allegat in argu. tex. in c. iudex dist. 20. &*

8 *in c. veritas in fi. de dolo, & contumat.* Et non solũ peccat mortaliter, sed põt, & dẽt puniri à suo iudice competenti *Io. Andr. in d. c. sicut ne cler. vel monac. Bart. in l. diuersos C. de decur. lib. 10. Alex. in l. impuberẽ §. qui codicilli ff. de falsis Ang. in l. prætor ait §. fi. ff. de edend. & in l. si quis decurio C. de fals Dec. cons. 17. n. 2. Ias. in l. 1. §. huius studij n. 9. ff. de iust. & iur. Io. Royas in sing. in fauor. fidei sing. 133. n. 3. Monterent. super stat. Bonon. lib. 3. in tit. de tabell. §. item dicimus gl. 1. cart. mihi 11. vbi*

alios

alios allegat Oddo conf. 44. num. 2.

9 Limitatur 2. dictus octauus clericatus effectus in clericis in minoribus cõstitutis ex quo ipsi poterunt esse notarij *ita not. omnes scrib. & præcipuè Anch. nu. 9. in d. c. sicut, ne clerici vel monaci Isidor. Moscon. de maest. eccles. militan. lib. 1. p. 2. vers. nec officium car. mihi 112. Iac. de Graf. d. n. 17. Albert. Galeot. in margarita iur. c. 20. nu. 13.*

10 Sublimitat Primo hæc limitatio, vbi clerici in minoribus cõstituti essent bñficiati, q̃a ipsi non poterunt tabellionatus officium exercere ꝑut nec constituti in sacris *Abb. in d. c. sicut nu. 7. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 2. n. 17. q allegat in arg. text. in c. clerici de postu.* & si illud de facto exercent puniunt pœna ammissionis beneficij *Abb. in d. c. sicut nu. 3. & 4. ne cler. vel monac. Io. Batt. March. in tract. de commiss. p. 1. c. 16. nu. 19.*

11 Sublimitatur 2. vt clerici in minoribus non possint esse tabelliones i causis criminalibus, *Simon Maiolus in tract. de irreg. lib. 2. c. 6. n. 5.* vbi dicit quòd si exercet tale officium in causa criminali eo ipso ordinibus priuatur.

12 Limitatur 3. in cã hæresis, *c. vt officiũ §. 1. ibi ad conscribẽdas in fi. de heret. in 6. Addẽt. ad Abb. in d. c. sicut n. 1. in lit. A, vers. quinto fallit Io. Andr. in d. c. vt officium de heret. in 6. S. Ant. Flor. in sum. p. 3. tit. 13. c. 2. Imol. in clem. 1. de heret. Io. Nicol. de heret. notab. 27. incipien. non te lateat Director. Inquisit. in 2. p. prope fi. Oddo cõs. 44. n. 17. Mastril. d. dec. 159. n. 7. Mõterent. super statut. Bononien. lib. 3. in tit. de tabell. §. itẽ dicimus in gl. 1. car. mihi 11. Io. Royas in sing. in fauorem fidei sing. 3. n. 2.* vbi di

13 cit q̃ hæc limitatio hẽt locum ẽt in monachis, ac alijs religiosis conuentualib. *allegat Angel. in l. si quis decurio C. de falsis Frãc. Squillacẽs. de fide cath. c. 37. Sept. in instit. cath. c. 45. nu. 5. Ias. in l. 1. §. huius studij nu. 8. de iust. & iur. Reper. Inquisit. in verb. notarius vers. & nota circa notarios.*

14 Limitatur 4. in foro, & magistratibus ecclesiasticis *Abb. in d. c. sicut nu. 6. ne cler. vel monac.* vbi late examinat quibus casibus clericus põt esse notarius in foro ecclesiastico, *Anch. in c. ꝑ venerabilẽ nu. 2. q filij sint leg. Monterent. loc. proximè citato Goffr. in sum. tit. ne clerici vel mon. n. 9.* vbi dicit, q̃ possunt esse notarij papæ, vel episcopi, *Graff. in dec. p. 2. lib. 3. n. 18. Affl. super cõst. Regni lib. 2. tit. 79. de fid. & auth. instrum. tit. 36. car. mihi 206. Carpan. super stat. Mediol. p. 1. c. 257. n. 8. Addent. ad Abb. in d. c. sicut nu. 1. in litera A, vers. tertio limita D. Mastrill. d. dec. 159. nu. 8.*

15 Limitatur 5. qñ quis fuisset notarius antequam efficeretur clericus, quia tenetur conficere, & edere in publica forma instrã prius celebrata, & eorum breuiaturas extendere, *glo. in c. officium §. ad conscribendas de heret. in 6. Bar. & Bald. in l. 1. §. si pœnes ff. de tab. exhibend. & in l. seruus ff. de testament. Bald. in l. 2. in vlt. col. C. de senten. & in l. neq; patronos C. de bon. quæ liber. Specul. in tit. de statu monacor. §. 1. vers. 26. Alex. in l. prætor §. 1. de tabul. exhibend. Addent. ad Abb. in c. sicut nu. 1. in litera A, vers. octauo limita, ne cler. & monac. vbi alij enumerãtur Mõterent. super stat. Bonon. lib. 3. tit. de tabell. §. item dicimus in glo. fin. car. mihi 12. qui allegat in argumentum multos text. & præcipue in l. nam, & seruitus §. si vivo ff. de negot. gest.* & ita etiam vidi de facto in hac ciuitate paucis ab hinc annis, *D. Mastrill. d. decis. 159. n. 13.* vbi ponit qualiter contra eum procedatur si falsitatem in instrumentis commiserit, & est notabilis decisio.

16 Limitatur 6. in causis spiritualibus, vt in causis decimæ, vel matrimonialibus, quia in eis clerici poterunt esse notarij *Ias. in l. 1. §. huius studij nu. 8. ff. de iust. & iur. Addent. ad Abb. in d. litera A, vers. quarto limita Graff. in dec aur. p. 2.*

17 *lib. 3. c. 2. nu. 18. Oddo conf. 44. nu. 18.* quod limitatur qñ fuisset cõstitutus tabellio à laico Principe vel officiali *Graff. eod. nu. 10.* quia tunc nec ẽt in causis spiritualibus poterit esse notarius.

18 Limitatur 7. dictus octauus clericatus effectus quod prohibentur notarii officium tabellionatus exercere, vt non procedat qñ clericus non haberet vnde viuere posset, *Hostiẽs. & Abb. nu. 8. & alij scribent. in d. c. sicut, ne clerici vel monac. Odd. d. conf. 44. n. 19. Rodoan. in tract. de spol. q. 2. n. 29. & 30. & q 8. n. 53. Marant. conf. 3. nu. 13. Addent. ad Abb. in d. c. sicut, nu. 1. in lit. A, vers. secundo limita, ne clerici, vel monac.*

19 Limitatur 8. quando sacerdos conficeret instrumentum in fauorem ecclesiæ, quia tunc legitimè poterit exercere notariatus officium, *Bertach. in suo repertor. in verb. notarius de quibus quòd est in ordine nu. 37. Addent. ad Abb. in d. lit. A,* vbi dicunt quòd isto casu clericus potest facere instrumentum etiam de legato facto suæ ecclesiæ, nec per hoc incidit in falsum, & si ecclesia sit sua, & commodus sit suus prout in-

20 ciderat alius notarius, *Carpan. super statut. Mediol. par. 1. c. 357. nu. 7. Matth. not. 88 Alex. in addit. ad Bart. in l. vniuersos, C. de decur. lib. 10.* Sed

21 hoc contrarium tñ tenuit Dec. *conf. 120.* quẽ refert, & sequitur Marf. *conf. 133. nu. 24.* vbi dicit quòd priuilegium piæ causæ non supplet defectum, & inhabilitatem scribentis, *& allegat etiam Bald. in l. in fraudem §. si quis ff. de testa. milit. Specul. in tit. de fide instrum. §. restat vers. quid si tabellio Bart. & alios in dict. l. vniuersos, &*

22 *in l. seruus ff. de testamen.* & quantum spectat ad ipsam limitationem non recederem ab opinione Io. Cephal. *conf. 520. num. 18. 19. & 20. lib. 4.* qui dicit, & distinguit, aut ille qui facit instrumentum seu testamentum est verè tabellio, & clericus, & tunc valebit instrumentum pro pia causa, aut non est tabellio, & tunc talis scriptura facta à clerico erit nulla tamquam facta à persona priuata.

23 Limitatur 9. vbi adesset consuetudo, qa ea existeute poterit clericus notariatus officium exercere, & instr: conficere, *Addent. ad Abb. in d.c. sicut n.1. in lit. A, vers. septimo limita vbi allegat Bal. in l.1. in 4. col. C. de sum. Trin. & fid. cath. & pro ista limitatione adducit rationē Anton. Franc. in alia add. ad eundē Abb. in loco supra citato in eadē lit. A*, sed ipse Abbas ibi nu. 18. determinat có-

24 trarium qui dicit quod talis consuetudo esset contra honestatē ecclesiæ, & per cōsequens esset nulla *allegat c. cum ab omni, & c. cū decorē de vit. & honest. cler.* quæ vltima opinio puto ꝙ sit verior, & honestior.

25 Limitatur 10. & vlt. vbi ad hoc esset ꝑ Papā dispensatum, qa tunc pōt exercere artē notariatus, & rō est qa cū hoc sit prohibitū ex dispositione iuris Pontificij, *vt in d.c. sicut, ne cler. vel monac.* sequit vt sūmus Pontifex ēt sine cā poterit dispēsare circa ea q̄ sunt iutis positiui, *vt dixi pluries sup. eff. 1. & in trac. de excep. ad materiā statuti exclud. oēs excep. excep. 32. n. 113. & seq.*

26 Et nota ꝙ clericus constitutus notarius per sūmū Pontificē poterit conficere instrā per totū mundū, *c. quidā 5. q. 1. c. cuncta per mundū, & c. per principalē 9. q. 3.* secus si esset cōstitutus per Episcopū, quia non posset illa conficere nisi in sua diœcesi, *c. regenda 10. q. 1. c. episcopus: & c. precipimus 12. q. 1. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 2. nu. 18. & 19.* vbi dicit ꝙ notarius ecclesiasticus nō dēt facere instrm in sæcularibus, vel sæcularis in ecclesiasticis, quia eorū conuersatio dēt esse discreta, *c. laicos 2. q. 7.* & infert ꝙ si laicus scribit nomina singulorū in electione electio erit nulla, *c. massaria de elect.* & econtra clerici non possunt esse rabelliones, vel scriptores in curijs principum sæcularium.

SVMMARIVM.

Man-

44 Mandatum dicitur tacite reuocatum morte mandatarij, aut ex superuenienti inimicitia inter mandantem, & mandatarium.

46 Auxiliantes, & assistentes in ferentibus manus violentas in clericum sunt excommunicati sicut ipsi percutientes secus si auxilium fuisset præstitum post percussiones num. 48.

47 Auxilium præstans delinquenti punitur sicut ipse delinquens.

49 Statutum puniens auxiliantes, & assistentes delicto non comprehēdit eum qui fauet post delictum, nec præstantes auxilium de iure.

50 Auxiliantes, & assistentes tunc sunt excommunicati si auxiliū præstiterint de facto secus si de iure n. 51

52 Auxilium præstans tunc excommunicatur quando scit verberandum esse clericum secus si nescit.

53 Percutiens clericum volens percutere laicum non incidit in pœnam excommunicationis.

54 Ignorantia excusat à pœna excommunicationis.

55 Ratificans percussionem factam clerico suo nomine dicitur excommunicatus, & non solum ratificans verbis expressis, sed tacite in corde num. 57. lim. num. 58. & seq.

56 Ratihabitio retrotrahitur, & æquiparatur mandato.

59 Ratum haberi non potest id quod nomine meo factum non est.

60 Ratihabitio licet æquiparetur mandato quo ad incurrendam excommunicationem, & alias pœnas spirituales tamen secus est quo ad infringendas pœnas temporales.

61 Qui prohibere potuit absque suo periculo ne clericus percutiatur, & non prohibuit dicitur excōicatus.

62 Officialis qui potuit prohibere, & non prohibuit ne clericus percutiatur incidit in pœnam excommunicationis maxime si dolo desijt nu. 63.

64 Quilibet tenetur acclamare, vt non committatur delictum num. 65. 66.

67 Qui potuit prohibere ne delictum committatur, vt si est dominus non solum tenetur, vti is qui potuit prohibere, & noluit sed vti mandans.

69 Percutiens clericum in minoribus, & prima tonsura incidit in dictum capitulum si quis suadente, & pari modo inconuerso ecclesiarum secularium regularium num. 70. sic etiam nouitium nu. 72.

71 Conuersus alicuius ecclesiæ regularis approbatæ gaudet priuilegio ecclesiastico.

72 Percutiens moniales an incidat in c. si quis suadente.

73 Appellatione monacorum in fauorabilibus veniunt moniales.

74 Percutiens aliquem qui nullum habet ordinē sed tantum defert coronā, & habitū, & est clericus destinatione an incidat in pœnam dicti capituli si quis suadente nu. 75. & si percutiens esset sacerdos, & celebraret an incidat in irregularitatem nu. 76.

77 Clericus nō potest renuntiare priuilegio dicti canonis si quis suadēte permittendo se ab aliquo uerberari.

78 Occidens vel mutilans ex voluntate ipsius occisi non euitabit pœnam pro tali delicto.

79 Nemo est dominus membrorum suorum.

80 Clericus qui patitur verberari est excōicatus sicut verberans ēt si fit in emendam iniuriæ præcedentis per ipsum clericum nu. 81.

82 Clericus se ipsum verberans incidit in dictam pœnam excommunicationis nu. 83.

84 Dispositio d. c. si quis suadente non solum habet locum in verberante verum etiam si quis per vim accepit habenas equi super quo clericus equitatur, & impedit suum iter, & idem qui detinet clericum per vestes nu. 85. & in eo qui dat causam, vt clericus cadat, nu. 86.

87 Præcipitans vel spingens aliquem, & propterea cecidit si damnificetur talis præcipitans tenetur de delicto, & damno.

88 Dispositio prædicti capituli si quis suadente præcedit etiam in suadente lacerante, vel deturpante vestes clerici idem in expellente clericum de aliquo loco per vim num. 90. contrarium nu. 91. lim. nu. 92. & in eo qui in misit in clericum aquam puluerem, & similia nu. 94.

89 Lacerans incidens, vel deturpans vestes alicuius dicitur inferre iniuriam.

93 Iniciens impias manus in clericum dicitur committere sacrilegium.

95 Dispositio dict. c. procedit in eo qui violenter aliquid tollit de manu clerici, & in eo qui caperet clericum inuitum, nu. 96. secus in familia potestatis nu. 97 vel de mandato prælati nu. 98.

99 Dispositio d. c. hēt locum in eo qui detinet clericum inuitum in aliqua domo, vel camera vel cum obsideret in domo meretricis ne exeat nu. 100. lim. nu. 105. 106. 107. 108. & 109. & nu. 111.

101 Clerici in aliquibus casibus possunt verberari, & quandoque interficere nu. 102.

103 Clerici possunt capi, & præsentari suis superioribus quam primum num. 104.

110 Clericus si à principio consentijt detemptioni an postea etiam inuitus possit detineri.

112 Dispositio d. c. si quis suadente, & c. an habeat locum in eo qui bono zelo eum verberauit, & in verberante clericum coniugatum 113. & quid si clericus dimiserit habitū, & postea reassumerit n. 14.

115 Vxor clerici coniugati licet gaudeat priuilegio fori non gaudebit priuilegio dicti canonis.

116 Dispositio dicti canonis an habeat locum in eo qui non intulit iniuriam ipsi clerico sed suis consanguineis contemplatione ipsius clerici.

117 Pax inita cum pœna de non offendendo si consanguinens offenderit, tenentur pacificantes ad pœnam.

118 Iniuriam inferens consanguineo domini feudi in contumeliam ipsius domini priuabitur feudo.

119 Offendens clericum qui nutrit comam vel barbam an sit excommunicatus.

120 Inferens manus in clericum excommunicatum an incidat in pœnam d. c. si quis suadente, & c. & quid si est incorrigibilis, nu. 121.

122 Clericus perseuerans in excōmunicatione vltra annū

&

Dolor

NONVS EFFECTVS.

1 Nonus effectus clericatus est vt si quis violentas manus in clericum iniecerit sit ipso facto excõicatus c. si quis suadente diabolo 17.q.4. *Hondod. cõs.* 103. n.1. *lib.1. Clar. in* §. *fi. q.77. n.2. Hier. a Monte q.15. n.15. Villaut. dec.34. n.7. Menoc. in tract. de arbit. iud. cas.* 498. n.39. vbi dicit ꝙ statim pœnã ĩcurrit abſq; alia monitione *Germo. ĩ tra. de sacr. immunit. lib.3. c.33. n.66. Roffr. Beneuent. p.6. rub. de immu. q̃ bĕt ecclesia n.3. car.509. Alfons. Alua. in Spec. Pontif. iuris c.35. vers. ecclesia autem in fi. car. mihi 97. Cepol. in tract. de cogn. lib. iur. canon. c. t. n.25. in 1. to. tract. diuers. car. mihi 182. Aufrer. in tract. de potestat. secul. reg.3. nu.1. in 16. to. tract. car. mihi 281. Duen. reg.99. in princ. Martin. Vran. Vltramon. cõs.26. n.1 lib.2. Baiard. in add. ad Clar. in* §. *fi. q.77. nu.2.* vbi dicit ꝙ ipso iure incurrit excõicationem, & licet de præsenti effectu satis ample locutus fuerit, ita vt nihil fere intactũ reliquerit *Marian. Soc. in c. peruenit per totum de sent. excom.* de quo dicit Baiard. *in add. ad Clar. in* §. *fi. q.77. n.2.* ꝙ hãc materiam non inuenit alibi ita diffuse tractatam prout apud eundem Soc. nihilominus ne videar effectum ita principalem prætermittere contentus ero dictis per eundem Socin. aliquid addere.

Ampliatur 1. Iste effectus vt verberans clericos, & in eos impias manus iniiciens sit excõicatus, tãm si est masculus, quãm fœminæ *Soc. in d. c. peruenit n.13. Sanct. Anton. Florent. in trac. de excomm. c. 1. n. 1. & 5. in 14. to. tract. diuers. Viu. in com. opi. opi. 104. nu.8. lib.1. Baiard. in add. ad Clar.* §. *fi. q.77. n.14. Graff. in dec. aur. p.2. lib.3. c.5. n.2. Nauarr. in Manual. c.27. n.76.* & ratio est quia illud relatiuum si quis est generale, & comprehendit tãm masculinum quãm fœmininum, *vt in l.1. ff. de verb. signif. Soc. in d. c. peruenit extra de sentent. excom.* Vltra ꝙ masculinum cõcipiat fœmininum, dixerunt etiam in materia statuti *Tesaur. in reper. in verb. masculinum per tex. l. qui duos in fi. de leg. 1. l. pronũtiatio in princ. ff. de verb. sign. in l. fi. n.63. C. de edict. Diui Adrian. toll. Carpan. in Stat. Mediol. in prælud. n.457. Blanc. in trac. de cõpromiss. in 3. q. principali n.36. Tesaur. dec.37. num.2. & decisio.263. num.8. & decisi. 269. num. 4.* vbi dicit ꝙ hoc tanto facilius, & sine difficultate procedit qñ sumus in materia fauorabili, & ꝙ ista materia sit fauorabilis clarissimè deducitur *ex traditis per Soc. in d. c. peruenit nu. 70. & seq. de sentent. excomm.*

Ampliatur 2. vt dispositio dicti Canon. si qs suadĕte diabolo, habeat locum tãm si percutiens, & verberans clericum est persona secularis qũam regularis *c. cũ pro causa c. porro & c. monachi de sent. excomm. Abb. in c. quoniã n.1. de vit. & honest. cler. Zaccar. in add ad Clar. q.77. nn. 2. in lit. A, Hieron. d Monte q.15. nu.5. Decian. in tract. crimin. par.2. lib.6. c.18. num.3. Ferret. cons.342. n.2. lib.2. Duen. reg.49. ampl.7. Soc. in d. c. peruenit n.15. Graff. d. c.7. nu.7. Tolet. in instit. sacerdotali, lib.5. c.8. nu.2.*

Subampliatur 1. vt hæc ampliatio ꝓcedat tam

6 tam si percutiens est regularis q̃ secularis, *c.2. & c.cum pro causa de sent. excom. Soc.c prædicto n. 16.* vbi dicit quod hoc idem procedit in clericis exemptis, & priuilegiatis.

7 Subampliatur 2. in clericis ad inuicem percutientibus, *Anch. in c. super eos n.1. de sentēt. excom. vbi etiam Socin. n.6. idem Socin. in d. c. peruenit n.22. & 213. Abb. in c.1. n.3. & 6. de sentēt. excom. Graff. in dec. aur. p.2. lib.3. c.1. n.15.* est beneuerum q clericus percutiens alium clericum non semper tenet accedere ad Summū Pontificem pro absolutione, attamen in aliquib. casibus poterit absolui à suo diæcesano *vt dicam infra loco suo.*

8 Et aduertendum est q clericus percutiens alium clericum si celebrat nō obtēta prius absolutione ipso iure incidit in irregularitatem *Abb. in c. clerici n. 2. in fi. de cler. excom. S. Ant. in tract. de irregul. n.5. Nic. Plou. in eod. tract. reg. 40.*

9 *n.34. Hier. à Monte q.15. nu. 16.* vbi dicit q hæc conclusio procedit etiā si non esset denuntiatus, & rō est clara, quia cum percutiendo clericum sit excōicatus, *vt dixi in princ.* sequitur illa alia conclusio q excōicatus celebrās fit irregularis de qua materia scripsit *latè Simon Maiol. in trac. de irregul. lib.3. c.21. n.2.* vbi dicit q hoc procedit tàm qñ celebrat scienter, q si ignoranter dummodo ignorantia sit crassa, & supina.

10 Ampliatur 3. vt Papa nō debeat tollere hoc priuilegium clericis concessum *Abb. in c. nulli de sent. exc. vbi ēt Soc. sen. in prin. Soc. iu. in c. peruenit. n.19.22.23.394.395.396.397.398.* q dicit q hæc est com. cōclusio ex quo decoloraretur vniuersalis status ecclesiæ, circa quod *Anast. Germon. in tract. de sacror. immun. lib.3. c.15. n. 42.* dicit q ipsius canonis abrogatio non expediret Christianæ reipublicæ, neq; conueniret illi honori, q clericorum ordini iure optimo debet, & q si Papa tale priuilegiū venerando cætui clericorū cōcessum tolleret nō excusaret à reatu peccati, sed ipse quoad ampliationem tenet opinionē contrariā dicēs q Papa cum cōsensu Cardinalium pōt tale priuilegium clericis concessum tollere *prout hoc idem tenuit Crot. cons.204. n.2. & 8. lib.2.* qui mouent ea rōne. s. quia cū hoc priuilegiū sit clericis concessum, & introductum de iure positiuo, *vt voluit Inno. in c. nouerint de sen. exc. Fel. in c. si qs ī primis verbis de maior. & obed.* sequit vt Papa possit illud ad libitū tollere quia Papa pōt tollere ea quæ sunt de iure positiuo *Areh. in c. fi. 1. q 9. Natt. cons. 498. n.21. lib.3. Brun. à Sol. in propos. suis in verb. Papa dispēsare potest, & dixi in meo trac. de excep. 32. nu.113.114.115.118.*

Ego aūt non recederem à priori opinione q̃ tñ limitarē qñ Papa illud tolleret ex aliqua

11 iusta cā, vt vr̃ sentire *Soc. d. nu.398.* vel qñ illud abrogaret quò ad clericos certi ordinis vt puta primæ tonsuræ vel hostiariatus vel certi loci vt quò ad clericos Panormitanos, quia hoc facere posset, *put dixi sup. eff. 1. ampl.6. n.19. & seq.*

12 Ampliat 4. ut dictus 9. effectus, qd imponens manus violentas in clericum sit excōicatus non solum hēt locū in persona priuata, verum ēt in persona publica vt in officiali, *c.3. de sent. excomm. c. si iudex laicus eod. tit. in 6. Soc. in d. c. peruenit n.24. tit. præd. Aluarez in Spec. iuris Pōtificij c.35. vers. sed introducens car. mihi 97. circa fi. Boer. in tract. de seditios. n.7. in 1. to. trac. diuer. p. 1. car. mihi 90. Graff. in dec. aur. p.2. lib.3. c.5. n.7.*

13 Ampliat 5. dictus effectus, vt procedat tā in maiori q̃ in minori dummodo sit doli capax *Soc. in d. c. peruenit n.25. Graff. eod. n.7.* q secus est in infantibus, q sunt doli incapaces nāq; ipsi licet percutiāt clericos non incidunt in excōicationem *Pacificus de Nauar. in summa Pacifica c.12. vers. sc in tali tempi car. mihi 188. S. Ant. in tract. de excom. c.1. n.47. in 14. to. tract. diuers. car. mihi 368. Alfons. Aluarez d. c.35. vers. sed introducens in 10. casu car. mihi 97. in fi. Lelius Zecch. in tract. de priuileg. eccl. priuileg. 155. n.8.* & non solum infantes verberātes clericos non sunt excōicati, verum ēt nec peccāt mortaliter, *vt dicam in meo tract. de effec. minoris ætatis §.1. & voluit Aufrer. in tract. de potest. iud. secul. super eccl. person. reg.3. n.23. in 16. to. tract. diuers. car. mihi 293.* & an, & qñ minores inferētes manus violentas in clericos debeant absolui per Summū Pontificem, & qñ sufficiat solus diœcesanus dicam infra *ampl.51. n. 168. & seq.*

14 Ampliat 6. vt in dictā pœnā incurrant, tàm personæ liberæ, q̃ serui, *c. mulieres, & c. relatū de sent. excom. Soc. in d. c. peruenit nu.26. de sent. excō. Graff. in dec. aur. p.2. li.3. c.5. n.7.* sed licet seruus incidat in excōicationem isto casu, put laicus nihilominus seruus potest absolui ab episcopo quòd secus est in laico, vt dicam hic *inferius num. 167. ampl. 51.*

15 Ampliatur 7. p Soc. dictus nonus effectus, vt procedat tā in paupere q̃ in diuite *ita Soc. loco cit. n.27. Graff. eod. n.7. quod clarissimè deducitur ex tex. in c. ea noscitur, de sent. excom.* rō est quia ea non quo ad personas est vniuersale, *ita Gregor. Sairus lib.3. Thes. cas. consc. c.26. n.2.* sed circa eos est ēt differentia circa absolutionē petendā, qa pauper nō tenet accedere ad sedē Apostolicā, & ad summū Pontificē put diues, *vt dicā infra.*

16 Ampliatur 8. vt dispositio dicti canonis si quis suadente diabolo 17. q.4. non solum procedat in ipsomet qui impias manus in clericū iniecit sed ēt in mādāte, instigāte, cōsulente, & solicitāte, *Gaetan. in summula in verb. excōicatio c. 10. vers. primo q quia, car. mihi 122. Frāc. March. dec. 878. nu.1. lib. 1. August. in add. ad Angel. de malefic. in verb. Sempronio Rodulf. nu. 22. car. mihi 64. Zaccarius in add. ad Clarum in §. fin. q. 77. n.2. lit. A.*

lit. A, Carrer. in pract. §. homicidiū il 5. n. 140. & in § sequitur de persuadente n. 5. car. mihi 139. Decia. in tract. crim p. 2 lib. 6. c. 18. nu. 5. S. Ant. in tract. de excom. c. 1. n. 14. in 14. to. tract. diuers. car. mihi 367. Petr. Cabbal. in resolut. crim. cas. 56. n. 111. circa fi. Aufier. in tract. de potest. iud. secul. reg. 3 n. 6. & 7. in 16. to. eorundem tract car. mihi 292. Soc. in pluries citato c. peruenit n. 31. cum pluribus seq. & n. 51. de sent. excom. Pet. Nicol. Mozz. in trac. de contract. tit. de donat. sub rub. quõ annulletur donatio n.

17 34. Et ratio huius ampliationis est illa iuris vulgata regula, qui per aliū facit per se ipsum facere videtur l. ita aūt §. gessisse ff. de administ. tutor. c. cõsuetudo in fi. 16. q. 0. c. vt fame de sent. excom. c. qui facit per alium de reg. iur. in 6. l. D. Claud. §. item Senatus ff. ad l. Cornel. de falsis l. nihil interest ff. de Sicar. l. 1. §. deiecisse, de vi, & vi armat. ꝙ procedit etiā quo ad incurrendas pœnas tēpo-

18 rales in quas ita incidit mādans, consulens, ꝓcurans, inuitans, seu ꝑsuadens, sicut ipse delinquens l. item apud labeonem §. fecisse conuitium ff. de iniur. & in l. non solum in prin. & in §. si mandato meo, & §. seq. & in l. sed si iniuria §. si iussu domini ff. eo ti. de iniur. l. lex Cornelia §. si quis librū ibi dolo ue malo fecerit ꝙ quid eorum fieret eo. tit. Bart in l. si quis mihi bona, §. sed quid si mandauit ff. de acq. hær. & in l. si pecunia §. si seruus, ff. de cõd. ob turp. caus. & in d. l. non solum, n. 1. & in d. §. si mandato meo, & l. sed si vnus §. seruus meus. ff. de iniur. Ang. in d. §. si mandato, & in d l. apud labeonem §. fecisse conuitium, Archid. in c. 2. 5 q. 1. qui dicit ꝙ pari pœna punitur, Bal. in l. mandatū circa fi. C. de mād. Alex. in d. §. si mandato cum multis alijs quos latè congerunt Menoc. de arb. in d. cas. 353. nu. 2. & per tot. & in add ad eundē casum Bernard. Diaz reg. 453. Farin. q. 105. n. 90. vbi loquit in mandante iniuriā inferri, & n. 442. vbi de mandante, & consulēte fieri libellum famosum Osasc. decis. 66. n. 10. Hond. cons. 95. n. 77. lib. 2. Vinc. Carach. in repet. cū quid p. 2. §. ad tertium n. 2. de reg. iur. in 6. car. mihi 134 & statutum loquēs de delinquēte habeat locum ēt in mandāte, ita vt ipse teneatur pœna stat. iti Rip. de noctur. tempor. c. 11. nu. 10. latè Farin. cons. 30. n. 74. cum plurib. seq. Decian. lib. 9. c. 32. per tot. Monticell c. 7. n. 53. & seq. Et eodem mō dicimus ꝙ sicut mutilans vel occidens fit irregularis ita ēt fit irregularis mandans, inui-

19 tans, cohortās, vel opem ferens sicut, & mandatarius casu quo ex mandato sequat homicidium vel mutilatio Sim. Mniol. in tract. de irreg. lib. 5. c. 48. §. 2. & c. 49. n. 4. Menoc. in tract. de arb.

20 in add. ad cas. 231. n 7. Sicēt, & donatio reuocatˉ ꝑtextu ingratitudinis qñ donatarius impias manus intulerit in donantem ita pariter reuocatur si inculi mandauerit l. 1. §. deiecisse de vi, & vi armat. c. cum ad sedem de restit. spoliat. Mozz. in tract. de contract. in tit. de donat. rubr. quõ annull. & reuocetur donatio n. 33. car. mihi 161.

21 Subampliatur ista ampliatio vt procedat ēt si mandatarius excesserit fines mandati, vt qa mandans mādauit tantum verberare, & mādatarius illū vulnerauit, quia licet isto casu quodā mō videretur dicendum ꝙ non teneatˉ mādans ex quo non fuit exequutum mādatum ꝙ ipse mādauit, nihilominus contrarium est verius eo qa cum vulnere iam percussit, & ꝓ ista subampliatione benè facit quod in simili dicimus de eo qui fecit mādatum ad vulnerādum, q si sequatur homicidium tenetur de occiso,

22 c. si de homic. in 6. l. fi. ff. de crim. expilat. hered. Bal. in l. si quis mihi bona §. si corā ff. de acq. hær. Bart. in l. Diuus in fi. ff. de sicar. Bero. q. 10. n. 8. Cepol. cons. 34. in 3. dub. Mars. cõs. 4. nu. 24. Pet. Nicol. Mozz. in d. tract de contract. in tit. de mandato sub. de diuis. mandat. n. 79. car. mihi 130. Io. Maria Monticell. in pract. c. 7. n. 51. & cum multis alijs, quos latè congerit Brun. a Sole q. 34 n. 44. vbi testatur de mag. com. snia Caroc. in c. cum quid car. 134. p. 2. §. ad tertium

23 n. 11. Et rō est quia vulnera, & percussiones nō dantur ad mensurā Caroc. in loco proximè alleg. Clar. in §. fi. q. 89. ucr. pone Eman. Suarez in tesaur. recep. sent. in ver. mandans nu. 45. & 50. Baiard. in add. ad Clar. d. q. 89. n. 17. vbi dicit ꝙ hoc procedit ēt si expresse ꝓhiberet vt nō occideret Menoc. de arb. cas. 352. nu. 2. ꝙ secus est si mandans

24 mandaret vt tātum inferat clerico iniuria verbalis vel realis, & mādatarius excesserit faciēdo illi iniuriā personalem quia tunc mādās nō erit excõicatus prout erit ipse mandatarius, & hoc ea rōne quia mandās iussit fieri actum pp quem de sui natura non incurrit in pœnā excõicationis, pro qua conclusione benè conferunt d. per Dec. cons. 622. vbi voluit ꝙ mandās ad sfri-

25 xandum tātum non teneat de occiso si mandatarius illum occiderit, q mouetˉ ea ratione qa isto casu mādans mandauit fieri actum ex quo de sui natura non solet sequi mors, Deciū refert & sequitur Mozz. loco proximè citato n. 81 & per Paris cons. 161. nu. 14. & 17. lib. 3. vbi dicit ꝙ si qs mandauit aliquem ligno percuti in humeris, & brachijs; vnde non potest verisimiliter

26 mors sequi tunc si mandatarius percutiet in capite, mandans non tenebitˉ de occiso, sic ēt si quis mandet vt verberet cum instrō inhabili ad occidendum vtputa cum virga cum alapa cum pugno vel simili, & mandatarius verberaret cum instrō apto ad occidendum tunc

27 mandās non tenetˉ de occiso ēt si mors sequatˉ Menoc. de arb. d. cas. 352. n. 3. Io. Maria Monticel. in pract. crim. reg. 7. n. 17. Caroc. d. p. 2. §. ad tertium n. 11. Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 9. c. 34. nu. 22. &

28 eodem modo dicimus de eo, q mandauit vt in certo loco aliquem offendat, & mandatarius illum offendat in alio loco vbi ratione loci pœna est aucta tunc mandans non tenebitˉ ad augmentum pęnæ, Bald. in l. non ideo minus

nu.

n.34. *C. mād. Aret. in trac. malef. in verb. Sépronii mandantē q.18.n.36. Montic. d. reg.7.n.63. cū alijs quos allegat Io. Bapt. Baiard. in add. ad Clar. in d. §. q.89.* n.15. qui oēs mouentur supradicta ratione quia. s. mandans mandauit fieri actum ex quo mors sequi non solet, nec poterat incurri in pœnam grauiorem quàm delicti mandati.

29 Subampliatur 2. vt hoc idē procedat si quis mādauit alicui, vt verberaret, vel aliter personaliter clericū offenderet eundē clericum non offenderit manibus pprijs, sed hoc mādauit alteri, q̄a tunc secuta offensione erit excōicatus, ac si suus mādatarius mādatum executus fuisset ex quo in mandatis sufficit, vt delictum fuerit patratum nomine mandātis ad hoc vt mādans teneat de delicto commisso *Bal. in l. 1. §. nec aūt C. de cadu. tollend. Pet. a Plaz. in epit. delict. c.15. num.8. Baiard. ad Clar. d. q.89. nu.6.*

30 Subampliatur 3. vt dicta ampliatio pcedat ēt si mandans mādatum reuocauerit, & ppea miserit nuntiū, vt hoc significaret mādatario, q nuntius iā inuenerit executum mandatum namq; isto casu remaneret excōicatus put si mandatū non reuocasset *Iacob. in l. 1. n.42. ff. de offi. proc. Cæsar. Greg. Sairus lib.3. Tesau. cas. cōsc. c. 22. n.23. Hier. Zacc. i add. ad Clar. in §. fi. q.77. nu. 2. in lit. A, in princ. S. Raym. in sua sum. lib.3. tit. de sent. excomm. §.48. vers. ad secundū car. mihi 428.*

31 vbi dicit q secus est si reuocatio mādati peruenerit ad aures mandatarij ante executum mādatum, q̄a tunc mandans non erit excōicatus licet mandatum exequatur post reuocationē, q ēt dixit c. qcumq; *ibi nisi licentia reintegra reuocaret, de sent. excom. Aufr. in trac. de potest. iud. secul. super eccl. person. reg.3. n.6. ver. primū tamen in 16. to. trac. diuers. car. mihi 292. Soc. in d. c. peruenit nu. 40. cum plurib. seqq. Ioseph Angles in florib. 4. sententiarum 1. parte de excōicat. difficult. 3. concl.3. Cosim. Filiar. in lib.3. de offi. sacerdot. c.34 S. Ant. in summ. p.3. tit.25. c.1. §. tertio notandum summ. Angel. in verbo excommunicatio il 5. nu.31. & 32.*

32 Quæ conclusio, & distinctio pcedit ēt quo ad incurrendas temporales pænas iuris ciuilis quo iure ēt si mādatarius fuerit executus mandatum post reuocationē mandās non tenebit de delicto, *d. c. quicūq; de sent. excom. Bart. in l. non solū §. si mādato n.12. ff. de iniur. Ang. in verb. Sépronii mandatorē n.15. Blāc. caut.7. n.2. post pract. crim. Menoc. cas.357. n.7. Farin. consi.66. n.16.* vbi vlterius dicit q hoc pcedit ēt si reuocationem non intimauerit *allegat Aug. ad Angel. d. n.15. vers. quinimo pract. Corra. in titulo de mandante homicidiū nu.6.* de quo vltimo valde dubito q̄a si esset verum esset in facultate mādantis se eximere à pœna delicti, q od mandauit committi *Monticell. d. reg.7. nu.82. Hier. a Mont. q.16.17.* &

33 vtraq; mādati reuocatio efficatiam, & effectū non hēt, & nihil operatur nisi intimetur mandatario, *c. ex mādato, & ibi gl. & DD. de procurat.*

34 *l. si mandasset ff mandat.* quibus aūt modis reuocetur mandatum, & qūo probetur reuocatum ponit *latè Mascard. de probat. concl. 1013.*

35 Subampliatur 4. vt hæc pœna excōicationis hēat locū, tàm si mandatū est expressum q̄ tacitum, vt si quis cum fuerit offensus ab aliquo clerico diceret corā amicis, vel familiaribus q vult de tali iniuria vindictā sumere, nec expresse mandat vt illum offendat, si tn̄ talia verba protulerit aīo prouocandi eos aduerberandū, vel aliter personaliter offendendum clericum, & illi tales clericum verberasset ipse erit excōicatus *Io. Frigbur. in add. ad Raimund. in sum. lib.3. in tit. de sent. excom. §.48. in lit. S, car. mihi 428. & colligitur ex summ. Astensi p.2. lib.7. tit.3. art.2. q. 13. summ. Angelica in verbo excommunicatio il 5. nu.34. Siluest. in eod. ver. il 6. nu.5. vers.41. summa Tabb. in d. verb excommunicatio il 5. cas.1. nu.36. Addent. ad Siluest. in loco proximo cit. Nauarr. in manual. cap.21. nu.78.*

36 Et hoc idem est sufficiens ad hoc vt proferens talia, & similia verba, incurrat in pœnas temporales, ita vt si ipsi amici vel famuli vel cōsanguinei occiderent illum qui iniuriam intulit, ipse ita tacitè mandans tenebitur de occiso, *latè Mascard dict. tractat. de probat. conclus. 1012. per tot. Decian. in tract. crim. p.2. lib.9. c.34. nu.15. Io. Maria Monticell. d. reg.7. nu.9. Baiard. ad Clar. d. quæst.89. nu.3.* sed quid si mandatarius qui mandatum acceptauit, ad nullum actum etiam remotum deuenerit, & nihil attentauerit, an mādans ipse ex solo mandato inciderit in excommunicationem, & dico quod non quia mandans nunquam tenetur de mandato si mandatarius non deuenit ad actum nisi in crimine assassinij *a Mont. q.16. Famianus Centolin. in add. ad Farin. consi.4. in lit. C.*

37 Limitatur 1. prædicta ampliatio, vbi mandatarius non fuisset executus mādatum, quia ex solo mandato non incurritur pœna prædicti canonis, si quis suadente diabolo, nisi sequatur manus iniectio, *Io. Andr. Anto. de Butr. & Socyn. sen. in cap.1. de sentent. excomm. Cardinal in clemen.1. quæst.12. de Pen. Decian. in tract. crim. par.1. lib.6. cap.34. num.34. Socyn. iun. in cap. peruenit num.167. de sentent. excomm. Nauarr. in manual. cap.27. num.51. vers. adde, summa Angel. in verb. excommunicatio il 5. num.31. Siluester cod. verb. il 6. num.5. vers.3. Hostiens. in summa tit. de*

38 *sentent. excomm. num.9. versic.2.* Et est regulare quod nō solum procedit quoad incurrendam pœnam spiritualem, sed etiam temporalem, ex quo ex solo mandato quis non debet puniri saltim pæna ordinaria, *Curt. in d. l. non solum, à Monte q.16. num.16. Famianus Centolin. in add. ad Farin. consi.4. in lit. C, a Monte q.16. nu.16. Baiard. quæst.89. nu.7. vbi alios allegat Menocch. de arbit. d. cas.352. nu.9.* nisi secuto delicto.

39 Secundo limitat qñ mandatũ fuisset limitatum certo tpe vtputa de tali mẽse, vel de tali die, & mãdatarius diu distulerit, & postea executus fuerit mandatum, quia tunc mandans amplius non tenebitur *Sal. in d.l.non ideo minus Meno.in add ad d.c.352.n.4.Mõtic.d.reg.7.n.87.*

40 Limitat 3. vbi mãdãs fuisset mortuus anteq̃ mãdatarius verberasset clericum qa tunc mãdans non erit excõicatus *glo.fin.in c.mulieres de sent.excom.Soc.in d.c.peruenit n.46.& 47.de sent. excom.* & ro est qa mandatum extinguit morte

41 mãdãtis re integra *l.inter causas §.1.ff.mãd. c.relatũ,& c.licet de offi.deleg. Bar. in l.nõ solũ §.morte nu.4.ff.de oper.nou.nũtiat.& in l.more maiorũ n.3 ver.vltimo nota ff.de iurisd.omn.iud.Polid.Ripa de actis in art.mort.c.15.n.12.Gabr.in tit.de procurat. concl.1.n.1.* Et licet contra hãc limitationẽ tenuerint aliq relati ab ipso, et Soc.*nu.*48 nihilominus pdicta opinio ꝓcedit absq; difficultate, vbi mandãs mortuus fuerit habito prius sacro pęnitentiæ, qa tunc licet mãdatum non

42 reuocaret in specie tñ pręsumit illud reuocasse in gñe, ex quo nemo pręsumit immemor salutis æternæ, & nemo mori præsumit cũ peccato *Rot.Ro.innoui.dec.751.n.8.et dec.813.n.13.p.1.§. fi.instit.de iniur.Cran.cõs.158.n.7.lib.1.Seba.Med. ĩ trac.mors oĩa soluit p.3.n.31.et 32.ubi alios alleg.*

43 Limitatur 4. qñ mãdatarius non acceptasset mandatum licet illud exequutus fuisset, attñ mãdans non incurreret in pęnas tpales *Vulp. cõs.24.n.7.Mõticel.in prac.c.7.n.16.& 94.Alex. in add.ad Bar.ĩ l.nõ solũ §.si mãdato ff.de iniur.Carrer.in prac.crim.§.circa primũ n.77.Grãm.vot.19. Vulpel.cons.24.n.7.Montic.d.reg.7.nu.16.& 94.*

44 Limitat 5. vbi mandatũ fuisset tacitè reuocatum, qa mandatarius mortuus fuit ante executionẽ mandati *Mascar.concl.1013.n.10.* aut si intercessisset inimicitia capitalis inter mandantem, & mandatarium post mandatum, sed ante executionem mandati, *Alex.cons.209 nu.3.& cons.210.n.5.lib.7 Decian.in tract. crim. lib.9.c.36.nu.35.Monticell.reg.7.n.82.d Mont.q. 16.n.16.Menoc.cas.352.n.7.Mascar.concl.1013.*

45 Limitat 6. vbi mãdatũ esset limitatũ ad tps vtputa infra mensẽ licet videat non teneri ex quo non fuit executum, vt fuit ordinatũ, hoc hẽt locũ si diu stetit ad exequendum prædictũ mandatũ, secus si per modicũ tps stetit ad exequendũ illud *Decian. in trac.cri.lib.9.c.36.n.10. Montic.reg.7.n.87.Menoc. in add.ad cas.352.n.4.*

46 Ampliatur 9. in auxiliantibus, fauentibus, & assistentibus, qa ipsi sunt excõicati ꝓut inferentes manus violentes in clericos *gl.fin.in c. mulieres de sent.excom.Gaet.in sum.in verb. excõicatio c.10.vers.per inferiorẽ quoq; cart. mihi 123. Soc.in d.c.peruenit nu.50.de sent.excom.* qui dicit ꝙ prędicta gl. mouetur ad ita dicendũ per tex. *in c.sicut dignũ de homic.& in c.fin.de iureiur.& in*

47 *l.4.§.sicut seruũ ff.de vi bonor.rapt.* & est regulare quod auxilium præstans delinquenti punit prout ipse delinquens, *l.si pignore §.qui ferramẽta ff.de pact.l.nihil ff.ad l.Corn.de Sicar.c.sicut dignũ ubi DD.extra de homic.l.is q opera ff.de furt.§. opa instit.de oblig. q̃ ex delict.nascunt.Ferrant.Gargar.patroc.4.in princ.Mars.cons.24.n.17.Cott. in verb.opẽ, Asin.in verb.pęna lib.3.f.265.idẽ Mars. sing.15.Burs.cons.232.n.13.Caualc.dec.28.nu.1. lib.5.Corrad.Lancel.de offi.prætor.in tit.de auxiliator.nu.6.f.567.Villaut de extens.legũ tit. de extens. leg.correct.& penal.simul n.96.late Mascar.de prob. cõcl.159.n.18.cũ seq.* vbi dicit ꝙ punit eadẽ pęna & qñ, *Claud.Bactinder.in prax.crim.reg.107.ꝑ tot.*

48 Limitatur 1. prædicta ampliatio, vbi qs præstaret auxilium postq̃ delinquẽs manũ iniecit in clericum qa is nõ erit excõicatus ex tali auxilio postea pstito, sicut nec põt puniri aliqua pæna tpali de auxilio præstito post delictũ nisi præcesserit tractatus ante, qa is talis non dr̃ ꝓprie dedisse opem delicto *Bar.in l. in furti actione n.4.ff.de furt.& in d.l.non solũ §.si iuramento ff. de iniur.& in l.si qs in graui §.si quisq̃ ff.ad senatusconſ.Sillan.Bal.in l.nõ ideo nu.27.C.de accusa.Boss. in tit.de homic.n.35.Boer.dec.167.n.4.in fi.Meno. de arb.cas.349.n.24.Cassan.cons.58.n 21.Franc. Curt.cons.41.fi.Paris.cons.152.n.41.lib.4.Zilett. inter cons.crim.diuers.lib.1.cons.168.nu.25.& 26. Sfort.Odd.cons.15.n.15.Burs.cons.65.n.6.Mascar.*

49 *de prob.concl.159.n.23.* ꝙ procedit ẽt in statuto puniente auxiliantẽ, fauentem, & assistentem delicto quòd nunquam compræhendit eum qui fauet, & auxiliatur post patratum delictum, *Sign.de Homod.cons.134. per tot.*

50 Limitatur 2. vt dicta ampliatio procedat tantum in dantibus fauorem, vel auxilium de facto secus autem si quis præstiterit fauorem de iure quia neq; is erit excõmunicatus prout nec posset puniri aliqua alia pæna temporali, *reper.Inquisit. in verb. fautores vers. an aduocatus, & ibi addent. cart.* 334. vbi hanc limitationem exemplificat in aduocato, & procuratore, &

51 idem seruatur in statuto puniente dantes fauorem, vel auxilium delinquenti namq; intelligitur de præstantibus auxilium, & fauorem de facto, & non de iure, *August.ad Angel. de malefic. in verb. & Andr.num.10.versic. nam officium Alber. de Rosat. in 4. part. statut. quæst. 32.Bart.in l.post legatum §.his vero ff.de his quib. vt indign. Bologn. in authent. habita num.* 411. *C. de filij pro patr.Pet.de Anchar.in c.cum 1.de accusat. Ludou.Carrer.in tract.crim. §. post malefitium n.40.f.112.Iacob.Benius de priuileg.iuris Consult. priuil.46.num.1. Nell. in tract. de bann.3. par.2. tempor. num. 26.& 27.*

52 Limitatur 3. in eo qui delicto assistit vel dat auxilium vel fauorẽ qui tñ nescit verberandũ esse clericum, vt qa amicus dicit amico vt secum

cum assistat, & præstet opē quia vult verberare vel occidere vnum hominem neq; dicit ꝙ is quem vult offendere est clericus qa talis licet non excuset à pena tpali ex quo sciebat delictum cōmittendum excusabit tñ à pena excōicationis qa ignorantia isto casu excusat, *c. vt animarum de consti. in 6. arg. dist. 4. de consecr. Henr. Boic. in c. Apostolicæ n. 1. de cler. excomm. depon. Couar. in c. alma p. 1. §. 6. n. 9. de sent. excom. & §. 10. n. 7. Graff. dec. aur. dec. 9. lib. 4. Mascard. de probat. concl. 159. nu. 21.* vbi dicit ꝙ si præstans

53 auxilium nesciebat qualitatē grauantem delictum excusabitur pp ignorantiā, & est rō quia si quis volens percutere laicum percussit clericum ignoranter non erit excōicatus, & est regulare ꝙ ignorans non incidit in pœnā *Bart. in l. oēs C. de agricol. & cēsit. Alex. in apostill. ad Bar. in l. his qui opē ff. de furt. Soc. conf. 188. colum. pen. vers. præterea non videtur lib. 1. Grat. conf. 49. nu. 35. lib. 2. Gramat. dec. 25. n. 3. Paris. conf. 152. n. 1. lib. 4. Roman. conf. 473. Angel. de censur. ecclesiast.*

54 *tab. 1. §. 8. n. 5. f. 87.* vbi dicit ꝙ ignorantia excusat à pœna excōicationis, *Benifac. de matr. disp. 32. n. 24. lib. 9.* & quō probetur ꝙ quis auxilium maleficio præstitit, & an ex sola assistentia præsumat auxiliū, & multa alia ad materiā auxilij vide *Mascar. d. concl. 159. per tot. Clar. § fi. q. 90. Meno. de arb. cas. 349. Baiar. ad Clar. d. q. 90.*

55 Ampliatur 10. dictus nonus effectus clericatus per quem sunt excōicati oēs percutientes clericos, vt procedat ēt in eo qui ratā hēt percussionē suo nomine factā licet non suo mādato v tputa quidam amicus tuus sciens quod tu iniuria recipisti ab aliquo clerico in eundē clericū impias manus iniecit, vt faceret tibi rem gratam ꝙ cū tibi fuisset relatū percussionē ratā habuisti, tu eris excōicatus ꝓut percutiens, *gl. in c. mulieres de sent. excom. & Clar. in c. si quis suadente 17. q. 4. S. Raimund in suasum. lib. 3. tit. de sent. excom. §. 48. in fin. car. mihi 428. San. Ant. in trac. de excom. c. 1. n. 14. in 14. to. trac. diuers. ca. t. mihi 366. Decian. in trac. crim. p. 2. lib. 6. c. 18. n. 5. Hier. Zaccar. in add. ad Clar. in §. fi. q. 77. in lit. A, in fi. Iacobin. in l. si quis iniquam §. si procurator in 1. lectura nu 4. ff. quod quisq; iur. vbi allegat Angel. ibidē, & tex. in c. cū quis de sentent. excom. Alfons. Aluarez in Specul. Pontif. iur. c. 38. vers. vigesimasexta regula car. mihi 117. Soc. in c. peruenit. nu. 42. & 53. de sent. excom. Io. Batt. à Costa in suo trac. de*

56 *retrotract. c. 5. nu. 3.* & huius ampliationis rō est quia ratihabitio retrotrahitur, & æquiparatur mandato, *l. ratihabitio de reg. iur. lib. 6. c. cum ad sedem de restit. spol. c. sicut de Simon. c. mulieres de sent. excomm. c. cum quis eod. tit. in 6. Roman. conf. 105. nu. 2. l. 1. §. quotiens vers. sed & si cum aliquis ff. de vi & vi arm. gl. in c. cum ad sedem de rest. spoliat. Henr. Boic. in d. c. mulieres nu. 27. Couarr. in 2. p. Selectar. §. 2. nu. 5. Crauet. conf. 304. nu. 2. Alex. conf. 117. n. 2. lib. 5. Corn. conf. 104. n. 5. vers. quantum aūt lib. 4. Hond. conf. 38. n. 7. & 8. lib. 1. Grat. conf. 127. n. 4. lib. 1. Rim. iun. conf. 381. n. 92. Villaut de extens. legū tit. de pen. insig. pæ. ord. ad crim. occult. n. 63. f. 302. & in terminis summa Angel. in verb. excommunicatio il 5. Siluest. in eo. verb. il 6. nu. 5. vers. 3. in fi. Gaet. in d. verb. excommunicatio c. 10. Sair. in lib. 3. Tesaur. cas. consc. c. 22. nu. 25.*

57 Subampliatur 1. hæc ampliatio, vt non solū procedat in ratificatione, quæ fit expressis verbis, sed ēt in ea quæ fit tacitè, & occultè in corde namq; ratificans in corde statim est excōicatus, & tenetur absolutionē petere, *Iacobin. loco sup. cit. n. 5. Maiol. in tract. de irregul. lib. 5. c. 48. §. 6. n. 2. Hier. Zaccar. in d. add. ad Clar. in lit. A. in fi.* vbi dicit ꝙ licet ratificatio facta in corde nō possit probari tñ erit excōicatus quantum ad ecclesiam triumphātem, licet non quoad militantem, quia multi ligantur quo ad ecclesiam triumphantem qui tamē non sunt ligati quantum ad ecclesiam militantem *idem dixit Soc. in d. c. peruenit nu. 56.* vbi adducit rationem quia scilicet ecclesia militans non iudicant de occultis, *c. à nobis il 2. de sentent. excomm.*

58 Limitatur modo prædicta ampliatio, vt nō habeat locū, vbi percussio non esset illata meo nomine, quia tunc licet illam ratam habeam, nihilominus non ero excōicatus licet peccem *Aluarez loco sup. cit. S. Raimun. in summ. lib. 3. de sent. excom. §. 48. vers. ad tertium car. mihi 428. & ibi Io. Friburg. in add. in lit. T, Io. Batt. à Costa de*

59 *retrotract. c. 5. n. 4.* Et rō est qa ratū haberi non pōt quod nomine meo gestū non est, *c. ratū de reg. iur. in 6. l. si pupillus, §. sed si ego ff. de negot. gest.* vbi *DD. Menoc. conf. 389. n. 17. Rim. iun. cōs. 163. n. 23. Ceph. conf. 628. n. 85. lib. 5. Decian. conf. 60. nu. 26. lib. 2. Paris. conf. 47. nu. 96. lib. 1. Fab. Turr. conf. 29. nu. 7. lib. 1. qui de com. test.* & licet quo ad

60 incurrendā excōicationē, & alias pœnas spirituales ratihabitio æquiparetē mādato (vt dixi) attñ secus est quo ad infligendas pœnas tēporales, qa qs non pōt puniri aliqua pœna ex eo solo quod ratū, & gratum habuit delictum ab alio cōmissum, *vt est tex. in c. cū qs de sent. excom. in 6. Franc. Aret. conf. 163. n. 3. vers. circa primum Aplaz. Epit. delict. c. 18. n. 3. Curt. sen. conf. 21. n. 6. Clar. §. fi. q. 87. n. 5. vers. q̄ro nunqd de qua materia cæteris latius, ac copiosius scribit Decia. in trac. crim. p. 2. lib. 9. c. 38. p tot.* vbi n. 37. & 38. ponit ex qbus actibus, & verbis inducatē ratihabitio *put facit etiā Io. Batt. Baiar. ad Clar. q. 87. n. 16. & seq.*

61 Ampliatur 11. in eo ꝙ potuit ꝓhibere absq; suo periculo, & non ꝓhibuit ne clericus percuteretur *Decian. lib. 1. c. 12. n. 8. car. 28. & car. 43. c. 19. n. 17.* quia ēt incidit in pœnā *d. c. si quis suadente diabolo 17. q. 4. glos. fin. in c. mulieres de sentent. excomm. & in d. cap. si quis suadente diabolo Fel. in c. quanto nu. 3. de senten. excom. Gaet. in sum.*

in verb.excõicatioe.10.verſ.per inferiorẽ quoq; car. mihi 123.Sairus lib.3.Theſ.caſ.conſc.n.24.Hier. Zaccar.in add ad Clar.in § fi.q.77.n.1.lit.A,circa princ.Silueſter in ſum.in verb.excõ.catio il 5.nu.6. S.Ant.trac.de excom.c.5.n.15.in 14.to trac.diuer. car. mihi 367. vbi dicit ꝙ hoc ꝓcedit qñ poteſt obuiari percuſſioni abſq; periculo *Io.Bat.à Co-*

62 *ſta de retrotract.c.2.n.8.* quod tãto facilius procederet ſi eſſet officialis is, qui põt obuiare, & non obuiat *Silueſt.vbi ſup.Coſm.Iuliat.in lib.3. de off.ſacerdot.c.34.Aufrer.in tract.de poteſt.iud. ſacular.ſuper perſonas eccleſiaſt.reg.3.n.8.in 16.to. trac.diuerſ.car.mihi 292.Soc.in d.c.peruenit n.57. de ſent.excom.et in c.ad audientiã n.349.de homic.* qui tñ vř ſentire,vt hoc tm̃ procedat qñ ex dolo deſinit obuiare,vel qñ erat officialis alias ſe-

63 cus,cui opinioni Sairi ego aſſentirem ſi tõ quę põt adduci pto iſta opinione eſſet generalis.ſ. q̃a qui põt abſq; ſuo dãno prohibere ne delictũ,& dãnum ſequat,& non prohibet teneť de ipſo dãno,*l.2.& l.ſeq.ff de noxal.c.ſicut dignũ §. illi ẽt de homic.c.dilecti de ſent.excom.in 6.Caſſan. ſuper cõſuet.Burgun.rub.1.§.5.n.73.car.mihi 202. Boer.dec.83.n.11.de qua concluſione ſcripſit Farin.*

64 *q.51.n.1.cũ ſeq.* & ꝙ quis teneatur acclamare, vt obuietur delicto cõmittendo dixerunt,*cap. quanto,& ibi gl.de ſent.excomm.Iaſ.conſ.86.lib.3. Dec.in c.1.col.5.verſ.& licet iſta videatur cõis de off.deleg.& in l.culpa caret n.10.de reg.iur. idẽ Iaſ. in l.vt vim col.pen.verſ.tene contrariũ Alber.in l. metũ §.ſed licet ff.ꝙ met.cauſ.Igneus in l.1.§.ſerui appellatione n.125.ff.ad Sillan.Grat.conſ.1.n.47. lib.1.Carrer.in pract.crim.verſ.circa ſecundũ nu. 27.f.109.Aplaz.epit.delic.c.28.n.29.cũ ſeq.Clar. §.fi.q.87.n.3.Iod Damad.in prac.crim.c.80 nu.6. Bero.in c.1.n.48.de offic.deleg.Nouell.in trac.crim. ad deſenſ.n.99.f.105.Cagnol.in d.l.culpa caret Cur. ſen.cõſ.41.Baiard.ad Clar.in d.q.87.n.15.Cacher. dec.Pedem.104.n.7.* & ꝙ is qui põt acclamãdo

65 vel aliter ſe interponẽdo obuiare,& prohibere ne delictum cõmittatur,& non ꝓhibet peccat mortaliter dixerunt Gomez.*in tit.de delict.c.2. n.9.verſ.5.lim.& intellige Baiard.ad Clar.d.q.87. n.15.* prædictorum rõ eſt quia licet fortaſſe de

66 iure ciuili,& canonico qs teneatur delicto obuiare attñ de iure diuino hoc oĩno facere dẽt q̃a ſi aliter diceremus non eſſet proximũ diligere ſicut ſeipsũ *ita Ant.de Butr.in c.quanto de ſent.excom.Barba.in c.1.de offi deleg.Dec.in l.culpa caret n.10.de reg.iur.cũ alijs allegatis per Decia. in trac.crim.p.1.lib.2.c.12.n.8.& c.19.n.17.* vbi dicit ꝙ ita eſt intelligendus tex. *in d.l.culpa caret,*& Bar. *in l.vtrũ de parric.* & eſt aduertendũ

67 ꝙ ſi is q̃ poteſt ꝓhibere ne delictũ committať eſt ſuperior delinquẽti, vt ſi eſſet dñs vel pater tunc non ſolũ tenetur vti is q̃ potuit,& noluit prohibere ne delictũ committatur,ſed ẽt tenetur vti mandans quia ita præſumitur,*l.2.3.& 4.ff de noxal.Decia.d.tract.p.2.lib.9.c.34.n.24.*

68 Ampliatur 12.dictus 9.effectus quod verberans,& inferens manus violentas in clericũ ſit excõicatus,vt non ſolũ procedat in offendente clericos ſæculares, verum ẽt regulares, & monacos *ita habetur in d.c.ſi qs ſuadẽte diabolo,ꝙ notauit Soc.in d.c.peruenit n.58.de ſẽt.excom.S.Ant. Florent.in trac.de excom.c.1.n.1.in 14.to.trac.diuerſ.car.mihi 366.Gaet.in ſum.in verb.excõicatio cap.10.verſ.nota 7.car.mihi 127.Decian.in tract. crim.p.2.lib.6.cap.17.nu.8.Eugen.conſ.26.nu.7. Tolet.lib.5.c.8.nu.2.Sair.d.l.3.nu.2.*

69 Ampliatur 13. vt non ſolũ procedat contra offendentes clericos in ſacris conſtitutos,verũ ẽt conſtitutos in minoribus, & ẽt illos q̃ hñt primã tonſurã tantum,*cap.1.de cler.coniug.in 6. Soc.in eod.c.peruenit nu.59.& ſeq.Iacob.de Graſſ. in dec.aur.p.2.lib.3.c.5.n.26.Ant.Scapp.in tract. de iure non ſcripto lib.1.c.1.n.4.Decian.in d.tract. crim.p.2.lib.6.c.17.n.1.& 6.Aneh.in c.contingit n.10.de ſent.excom.Surd.conſ.259.n.25.lib.2.vbi alios allegat Duen.regul.99.in 2.ampl.Tolet.lib.5. c.8.nu.2.* vbi dicit quod hoc procedit etiam ſi haberet tantum primam tonſuram.

70 Ampliatur 14. prædictus nonus effectus ꝙ inferens violentas manus in clericum ſit excommunicatus procedat, & habeat locum ẽt in eo q̃ eaſdem manus impias intulit in conuerſos eccleſiarum ſecularium regularium, *c. non dubium c.parrochianus,c.ex tenore,c.veniens, c.de monialibus de ſent.excom.Io de Lign.in trac.de cenſur.eccleſ.§.5.verſ cõſequenter Io.Lup.in trac. de libert.eccl.in 4.q.princ.ſumma Aſtenſ.p.2.lib. 7.tit.3.art.2.q.3.ſumma Angel.in verb.excõicatio il 5.n.27.Silueſt.in d.verb.il 6.n.3.Coſimus Filarec.de offic ſacerd.li.3.c.33.Hier.Zaccar.in add. ad Clar.§.fi.q.77.n.2.in lit.A,in princ.Tolet.lib.5. c.8.n.2.Iacob.de Graſſ.in dec.aur.p.2.lib.3.c.5.n. 21.Alfonſ.Villaut.dec.34.n.7.Decia.in trac.crim. p.2.lib.6.c.17.n.10.Aufr.in trac.de poteſt.iud.ſecul.ſuper perſo.eccl.reg.3.in 16.to.trac.diuerſ.car. mihi 292.S Ant.Floren.in trac.de excomm.c.1.& 2.in 14 prædictorum tract.car.mihi 366.* vbi ponit in q̃bus conuerſis habeat locũ iſta ampliatio *Gaet.in ſummu.in ver.excõicatioe.10.ver.nota ſeptimo Soc.in d.c.peruenit nu.62.de ſent.excomm.*

71 Quam ampliationem intelligas quãdo is eſſet conuerſus alicus eccleſiæ regularis approbatę, nam ex quo tunc aſſumpſit vitam,& habitum regularẽ,& renunciauit proprijs, merito gaudebit priuilegio eccleſiaſtico, vt ĩ iuribus ſup. citatis,*& voluit Graſſ.d.n.21.* vbi ẽt dicit ꝙ idẽ ꝓcedit in conuerſis ſecularib.qui ſe,& ſua tradiderunt eccleſiæ ſeculari,& habitum mutauerunt quia cũ in totum ſint translati in eccleſiam debẽt gaudere ipſius eccleſię priuilegijs quod ſecus eſt ſi ipſi conuerſi manerent in domo propria,& viuerent vt laici quia iſti tales

nullo

nullo ecclesiastico priuilegio sunt muniti *arg. c.3.§.de fratribus de priuil.*

72 Ampliatur 15. dictus nonus effectus, ꝙ inferens manus violentas in clericum sit excõicatus procedat,& habeat locum ẽt si illas inferat nouitio alicuius religionis a ꝓbatæ, *Gaet. in summul. in verb. excõicatio c. 10. vers. nota septimo, & est tex. apertus in c. religioso §. si. de sent. excom. in 6. Hostiens. in c. statuimus, in verb posse de regul. vbi ẽt Io. Andr. circa mediũ, in verb. annũ Carol. Tappia in repet. Auth. ingressi in verb. ingressi c.2.n.50. C. de sacros. eccl. Tiraq. in tract. de retract. Lignag. §.1. gl.8. nu.30. Graff. in decis. aur. p.2. lib. 3.c.5.n.26. Decia. in tract. crim. p.2. lib. 6. c. 17. n. 9. vbi dicit ꝙ hæc est verior opinio S. Ant. Flor. in tract. de excom. c. 1. n. 1. in 14. to. tract. diuers. cart. mihi 366. Sair. in d. lib. 3. c. 26. n. 5. Io. Batt. a Costa de retrotract. c. 9. cas. 3. n. 6. Farin. in tract. crim. q. 8. in 16. ampl. circa medium Duen. regul. 99. ampl. 9. Tolet lib. 5. c. 8. n. 2. Soc. iun. in d. c. peruenit n. 63 de sent. excom.* qui dicit ꝙ contraria opinio est reprobata, & rñdet argumentis adductis pertenentes contrariam opinionem.

73 Ampliatur 16. in offendentib. moniales, *S. Ant. in tract. de excom. c. 1. n. 1. in 14. to. trac. diuers. car. mihi 366. Abb. in c. veniens n. 2. de sent. excõ. & in c. de monialibus nu. 2. eod. tit. Gaet. in summul. in ver. excõicatio c. 10. vers. nota septimo, Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 26. Soc. in d. c. peruenit n. 72. & seq.* vbi dicit ꝙ in fauorabilibus appellatione monacorum veniunt moniales,& adducit alias rõnes pro ista opinione Decia. *d. c. 17. n. 12. & 13.* q dicit idẽ esse dicendũ de offendentib. offensione personali mulieres quæ nõ sunt professæ, sed vt Deo seruiant se recludunt in vna domo siue loco.

74 Ampliatur 17. vt excõicatio inducta ex dispositione dicti can. si quis suadente diabolo habeat locum in eo, qui percutit aliquem qui nullum hẽt ordinem, sed tantum portat coronã,& habitum,& est clericus animi destinatione *Archid: in c. si quis suadente n. 8. 17. q. 4. Fel. in c. cũ adeo n. 2. de rescript.* vbi aducit multa argumenta ꝓ corroboratione istius opinionis *Decia. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 17. n 14. & c. 18. n. 8. Io. de Silua ĩ trac. de benefi. p. 3. q. 6. n. 4. Duen. reg. 99. ampl. 10. Hippol. Bonac. in tract. de se. u. q. 28.* Sed contrariã opinionem in isto articulo te-

75 nuerunt Domini de Rot. *dec. 2. in tit. de probat. in antiquior. Menoc. in trac. de præsump. lib. 6. præsump. 76. n. 27. Mascar. qui alios allegat in trac. de probat. conclus. 302. Mart. in tract. de iurisd. p. 2. c. 11. n. 12.* vbi non tenet vt percussor clerici, *Decia. sibimet contrarius in præd. lib. 6. c. 34. nu. 3.* vbi dicit ꝙ licet multa possint dici pro vtraq; parte tñ verior opinio est quòd percutiens non sit excõicatus,& rõ validissima est, quia vt aliqs gaudeat priuilegio clericali dẽt esse ordinatus & non sufficit, vt deferat, habitum *alleg. glo. in c. in audientia in verb. iniuriarum in fi. de sent. excõ. Io. de Lign. in tract. de cens. eccles. §. 6. n. 2. vers. quid si percutiẽs Vital. in clemen. multorum, n. 88. & 89. de Pœn. Ferrett. cõs. 387. n. 8. li. 2.* dicit ꝙ ad hoc

76 vt verberans incurrat in excõicatione non sufficit possessio, vel quasi clericatus *Soc. in c. peruenit n. 88. cum plurib. seqq. & n. 238. ẽt cum seq. de sent. excomm.* vbi latè examinat istam ampliationem vbi vlterius cũ Graffio loco citato dicit ꝙ si is talis percutiens esset sacerdos,& credens ex tali ꝑcussione se esse excõicatũ, & hoc non obstante celebraret non ꝓpea efficitur irregularis *pulchre Maceratẽs. lib. 3. resolut. resol. 16 n. 23. Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 2. c. 49. nu. 29.* quæ opinio fuit originalis *glos. ĩ c. si vero il 2. de sẽt. excomm. quam glos. assecutus fuit Abb. ibi nu. 6. Feder. de Sen. cons. 13.* & huius ampliationis principalis ratio est qa præsumptio cedit veritati.

77 Ampliatur 18. dictus nonus effectus clericatus, vt clericus non possit renuntiare priuilegio dicti canonis introducti in fauorem totius ordinis clericalis permittendo se ab alio verberari, ita vt verberans eius voluntate non effugiat sñiam excõicationis, *c. cõtingit de sent. excomm. vbi hoc not. Abb. n. 4. Anchar. n. 6. & Fel. n. 1. Pet. a Plaz. in epit delict. c. 23. n. 25. Carrer. in pract. crim. in tit. de homic. q 1. n. 3. car. mihi 92. S. Raim. in summ. lib. 3. in tit. de sent. excom. § 58. in princ. car. 435. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 29 summa Tabien. in verb. excõicatio il 5. cas. 1. §. 4. nu. 32. S. Ant. Florent. in tract. de excom. c. 1. nu. 10. in 14. to. tract. diuers. cart. mihi 367. Aufr. in tract. de pot. est. iud. secul. super eccl. person. reg. 3. n. 9. in 16. to. prad. tract. car. mihi 292. Martin. Vran. Vltramont. cons. 38. nu. 8. lib. 2. Decia. in trac. crim. p. 2. lib. 9. c. 3. n. 4. in fi. Greg. Sair. d. l. 3. Tesaur. cas. cõsc. c. 26. nu. 18 Illustr. Præsidens Baldassar Amesc. in tract. de potest. in seipsum lib. 1. c. 12. n. 22. Gaet. in summula in verb. excõicatio c. 10. ver. nota secundo cart. mihi 123. Soc in. sen. in c. perpendimus de sent. excom. Soc. iun. in c. peruenit n. 155 & 381. & seq.*

78 *eo. tit.* & hoc idem dicimus quo ad pænas tpales, nam occidens vel mutilans aliquem ex voluntate ipsius occisi vel mutilati non euitabit pœnam ꝓ tali delicto infligendam, sed erit puniendus pœan ordinaria ipsius delicti, nec poterit excusari ex eo ꝙ ꝓcessit volũtas ipsius offensi *Mars. in l. 1. n. 2. ff. ad l. Corn. de Sicar. in rub. de fideiuss. n. 241. Carrer. d. q. 1. n. 1. Petr. a Plaz. eo. c. 23. n. 21. Iacob. Bonl. in l. capitalium §. famosos nu. 84. ff. de pen. Molin. de iust. & iur. tract. 1. disput. 11. Aragon. in 2. 2. q. 64. art. 5. in solut. ad secundũ argumentum Dominus Amesc. in trac. pred. lib. 1. c. 12. n. 1. & seq.* & rõ est quia nemo est dñs mem-

79 brorum suorum neq; vitæ suæ *l. liber homo ff. ad l. Aquil. Mars. sing. 651. Piguer. dec. 6. nu. 12. vers. per quem rõnem Dec. in l. si quis id quod n. 22. & ũ seq. ff. de*

ff. de iurisd. omn. iud. Francisc. Caff. in tract. malef. in tit. ne Reus per indicia conueniat. n. 21. f. 411. nu. 21. Petr. Caball. in tract. resolut. crim. cas. 77. n. 14. Amesc. eod. num. 1. vers. rationem esse ait, & vers. secundum hanc sententiam.

80 Subampliatur 1. dicta ampliatio, vt non solum ipse verberans sit excõicatus, sed et clericus qui patitur verberari *c. contingit il 1. vbi hoc notat Anchar. n. 4. Ioa. Andr. & Soc. n. 15. de sent. excomm. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 29. Vital. in clem. multorum n. 21. de pen.* ꝓ qua subampliatione benefaciunt et quæ dixi sup. *ampl. 11. n. 61.* vbi habet ꝙ is qui põt obuiare absq; suo periculo ne clericus offendat̃ personalit̃, & nõ obuiat erit excõicatus multo magis hoc procedere habet in casu isto, vbi clericus est causa principalis ipsius offensionis.

81 Subampliat 2. ut procedat et si volens, & cõsentiens percu. eret in satisfactionem, & emendam præcedentis iniuriæ illatæ per ipsum clericum, *ita not. oẽs in præcit. c. cõtingit, & voluerũt multi ex sup. relatis in ipsa ampliatione, & in specie Soc. iun. in d. c. peruenit n. 384. & seq.* vbi dicit ꝙ licet ista manus iniectio non sit violenta respectu ipsius clerici volentis est tñ violenta respectu totius ordinis clericalis iniuriati, *vt voluit gl. in c. scienti de reg. iur. in 6. summa Asten. p. 2. lim. 7. tit. 2. summa Angel. in verb. excõ. il 5. n. 28.*

82 Ampliatur 19. vt pœna dicti canonis si quis suadente diabolo 17. q. 4. *nõ solum inferatur verberanti clericum, sed etiam ipsi clerico seipsum verberanti Archid. in c. si quis suadente diabolo, & in c. si non licet n. 3. 23. q. 5. vbi Bellamer. etiam n. 3. Io. Andr. in princ. Abb. n. 6. & Fel. n. 1. in c. cum contingat, de sent. excomm. Bald. in probem. Rex pacificus, nu. 43. Præpos. in c. si quis absciderit 55. dist. Bart. in §. iuris præcepta nu. 2. Instit. de iust. & iur. Turrecrem in c. qui partem 55. dist. Imol. in l. dotalis, n. 45. ff. de solut. matr. Gaet. in summula in verb. excommunicatio c. 10. vers. nota 3. car. mihi 123. Dec. in l. seruus, n. 4. C. de pact. & in l. is quis nu. 5. C. qui testam. facere poss. Bertac. in reper. in ver. clericus percussor Mantua sing. 1. n. 1. Ias. in l. 1. nu. 7. C. de seru. fugit. Cassan. super Consue. Burgund. rub. 1. ver. ex Droiz d'uelles, nu. 21. cart. mihi 55. Io. Sicard. in l. 3. n. 9. C. de pact. Alber. in l. peculium, §. se ipse ff. de pecul. Franc. Marc. decis. 287. n. 6. lib. 2. Graff. in decis. aur. par. 1. lib. 2. cap. 49. num. 21. & par. 2. lib. 3. cap. 5. num. 30. Maiolus in tract. de irreg. lib. 3. c. 25. nu. 1. & lib. 5. c. 18. in fin. Gramm. dec. 44. n. 2. Galiel. de Benedic. in reper. c. Raynutius, in verb. mortuo itaque testatore il 1. n. 80. Clar. in §. fi. q. 77. n. 3. Carrer. in pract. crim. tit. de homic. q. 8. n. 5. car. mihi 102. Nauar. in manual. c. 15. n. 11. Decia. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 18. n. 4. & lib. 9. c. 3. n. 4. & c. 4. n. 6. Menoc. in tract. de arbit. cas. 284. nu. 37. Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl. §. 4. n. 21. in 14. to. tract. diuers. car. mihi 310. Constant. Roger. in tract. de legis potentia in §. seu sect. incipiente nũc videndum est. n. 52. in 1. to. dictorum tract. car. mihi 397. Henric. Bohic in c. super eo, n. 5. de sent. excom.* vbi ꝙ hæc ampliatio ꝓcedit in eo, qui enormiter se percussit, secus si temperatè, *& in c. cõtingit, n. 1. eo. tit. Soc. in c. peruenit, nu. 151. & seq. de sent. excom. Io. Guttier. in trac. de iuram. confirmatorio p. 1. c. 16. n. 54. Vital. in clem. si furiosus, nu. 66. de homic. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici reg. 3. n. 10. in 16. to tract. diuers. car. mihi 292. Amescua in tract. de potest. in seipsum, lib. 1. c. 20. nu. 24.* vbi allegat iura, & argumenta, quibus fundat̃ hæc ampliatio. Et nõ solum hæc ampliatio ꝓcedit quo ad incurrendam pœnã spiritualem dicti canonis, *si quis suadente diabolo* tantum, verum et habebit locum et de iure ciuili, quo iure vulnerans seipsum est puniendus, *Bart. in l. transigere, n. 17. C. de transact. idem Bart. & Alex. in l. si quis aliquid, §. fi. de pœnis, & in l. 3. §. si autẽ, ff. de bon. eorũ, qui ante sent. mort. sibi cõsci. Paul. de Cast. in l. 2. n. 2. C. qui testam. facere poss. Dec. in l. 3. n. 5. C. de pact. Corn. cõs. 195. n. 2. lib. 2. Frãc. Marc. dec. 879. n. 2. lib. 2. Gram. dec. 44. nu. 4. & 5.* vbi dicit, ꝙ est puniendus ea pœna, qua puniret si aliũ vulnerasset *Menoc. in tract. de arbi. cas. 284. n. 22. Peregr. in tract. de iur. fisci, lib. 4. tit. 4. nu. 4. quos omnes refert, & sequitur Amescua d. lib. 1. c. 21. nu. 1. & vltra prædictos idem dixerunt Ias. in l. 1. n. 5. C. de seru. fugit. Corrad. la Vill. de offi. præt. in tit. de vulnerant. & percutient. n. 22. f. 722. Lud. Carrer. in trac. crim. vers. modo f. 92. n. 4. Arn. epit. 29. Gadin. in tract. de malef. tit. de insult. & percuss. n. 34. f. 384. post trac. de malef. Ang. & Aret.* & qa materiã vulnerantis, vel occidentis seipsũ exactissime tractauerunt *Meno. Peregr. & Amesc. locis sup. cit. & Cened. in coll. iuris Cano. p. 1. coll. 30. n. 4.* vbi multos allegat, ad eos me remitto circa eã.

83 Et intelligas præsentem ampliationem, vt procedat qñ clericus iniuriosè, & per irã seipsum percuteret, secus si hoc faceret, vt quia percuteret eius pectus pugno, vel lapide, vel cum disciplina maceraret eius carnes, tunc enim quo ad vltimum non solum non peccat, verũ etiam meretur, vt legimus fecisse S. Hieron. & alios infinitos Sanctos.

84 Ampliatur 20. ꝓdictus effectus, ꝙ iniijciens violentas manus in clericum fit excõicatus, vt procedat et in eo, q per vim accepit habenas eq, super quo clericus equitat̃, & impedit ne suum iter prosequat̃, vel aliter *S. Raimund. in sũ. lib. 3. tit. de sent. excom. §. 46. circa princ. car. mihi 426. Innoc. in c. nuper de sent. excom. Decia. in trac. crim. p. 2. lib. 6. c. 19. n. 9. S. Ant. in tra. de excom. c.*

85 *1. n. 18. in 14. to. tract. diuers. car. mihi 366.* vbi dicit idem ꝓcedere in eo, qui detinet clericũ per vestem ne progrediat̃ suum iter *Vinc. Hond. cõs. 103. n. 3. Alex. in l. Gallus, §. ille casus, nu. 17. ff. de lib. & posth. Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl. §. 5. nu.*

5.n.15.in d.14.to.tract.diuers. car. mihi 311.Dec. in c.peruenit,n.2.de appella.Soc.iun. in c. peruenit, n.171.de sent.excomm.Sair.d.c.23.nu. 14. Ioseph Angles in floribus 4.sent.prima deuocat.

86 Ampliatur 21.dictus nonus effectus, vt habeat locum in eo, qui dat causam, vt clericus præcipitet, & cadat ex aliquo loco sequuta tñ præcipitatione) vt puta, quia spingit equum, super quo clericus, equitatur vel rumpit cingulũ sellæ, vel tollit frenum, vel ponit aliquid in via, vbi clericus trãsire habeat, vel in scala, vbi clericus descenderet, vel tollit scannum, vel sediã, vbi clericus, sedet vel occidit equum, super quo reperitur, prædictis nãque, & similibus casibus ita facientes erunt excõicati tamquã inferentes manus violentas in clericos *Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl. §.5.n.16.in 14.to. trac. diuers.car. mihi 311. S. Raimund. in sum. in tit. de sent. excomm. §.46.car. mihi 426. S. Ant. Flor. in tract. de excomm c.1.n.19.in 14 to.trac. diuers.car. mihi 367. Decia. in tract. crim. p.2.lib.6.c. 19.nu. 11. Soc. in d.c. peruenit. n.171.& seq d sent. excom.* vbi adducit iura, & rationes ꝓ ista ampliatione, & quod dictũ est in casibus supra dictis de incurrendo in pænam excõicationis ꝓcedit ẽt quo ad incurrendas pænas tẽporales, qa si qs spingit equum, vel aliquo modo facit præcipitare, vel cadere aliquem, & ꝓpa is, qui cecidit aliqđ dãnum passus est, spingens, vel præcipitãs punitur ꝓ illo delicto, licet non pæna ordi-

87 naria, sed alia mitiori arbitrio iudicis, *l. lex Cornel. §.1.ff. de Sicar. Aret. cons 146. visa consultatione, n.11. Signor. de Homod. cons. 50. Titius calce percussit, Mars. in l. nihil nu. 17. ad l. Cornel. de Sicar. Ias. in l. 1.n.25.ff. de legib. vbi add. in lit. A. Caball. in trac. resol. crim. cas. 192.n.8. Amon. epit. 56. Carrer. in pract. crim. vers. homicidij autem n.46.& 56 fol. 90. Pedem. dec. 194.nu. 1. Mars. cons. 136. Dec. cons. 9.n.1. Aplaz epit. delict. cap. 10.nu. 6.& cap. 26. Tiraq. de pen. legum causa 13.& 14.*

Ampliatur 22. dictus effectus, quod verbe-

88 rans, vel aliter impias manus in clericum imponens sit excõicatus, vt procedat etiã in suadente, lacerante, vel deturpante vestes clerici *S. Raimund. in summ. lib. 3. tit. de sent. excom. §.47. in fi. car. mihi 427. gl. Innocent. & alij, in c. nuper de sent. excom. Nauar. in manual. c.27.nu.77.* qui asserit hanc esse comm. opin. *Menoch. in tract. de arbit. iud. cas. 389.n.17. Decia. in trac. crim. p.2. li. 6.c.19.n.11. Lapus allegat. 118.nu.3. Aluarez in specul. iuris Pontificij, c.35. vers. sed introdu ẽs car. mihi 97. circa fin. Soc. in c. peruenit, n.171. cum plurib. seqq. de sent. excom. Hond. cons. 103. nu. 2.& 4. lib. 1. Diaz reg. 99. ampl. 4.* & rõ est, quia lacerãs,

89 scindẽs, vel deturpans vestes alicuius dicit illi inferre iniuriam, & offensam personalem, ita, & taliter, ut comprehendat in statuto punientẽ offendentem in ꝑsona, ita dixerunt *Bart. in l. litigatio, §. q̃ illicite, n.5.ff. de publ. & vectigal. DD. in l. Gallus, § ille casus, & præsertim Imol. n.113. & Ias. n.23.& seq. ff. de liber. & posthum. Hondod. cons. prædict. n.3.& 4. Cosimus Philiar. in lib. 2. de offi. sacerdot. c.33.* vbi dicit, q̃ mediãtibus rebus adhærentibus personæ fit expressa iniuria ipsi personæ, secus aũt esset si vestes, aut res aliter separatę essent à ꝑsona ex *Sair. d. li. 3.c.22.n.15*

90 Ampliatur 23. in expellẽte clericum de aliquo loco, vt quia minaret, q̃ si de tali loco nõ recederet illum offenderet *Soc. in d.c. peruenit, n. 183.* vbi loquitur de expellente clericum ab ecclesia *S. Ant. in tract. de excomm. c. 1.n.22. in 14. to. tract. diuers. car. mihi 367.* sed in ista ampliatione contrariũ tenuit *Io. de Ligna. in trac. de cẽsur. eccl. §.5.n.18. in præd. 14. to. car. mihi 311. De-*

91 *cia. in tract. crim. p.2.lib.6.c.34.nu.32. vbi ad hoc allegat Zabarell. in clem. 1. in 6.q. de pœnis*, & dicit quod hæc secunda opinio procedit solum qñ fuit compulsus metu verbali, vt scilicet deterrendo minis, secus si facto, quia tunc licet non fiat violentia præcisa, nihilominus erit excõicatus, & si quis vellet tenere primam opinionem, illam limitare habet, quando clericus expelleret à domo, & prædio ipsius expellẽtis, qa

92 tunc ex quo hoc fit lege permittẽte, cũ licitum sit vnicuiq. suã possessionẽ tueri, & defendere, & eam inuadentẽ expellere *tex. in l. si seruus, ĩ fi. ff. de acquir. rer. domin. Bart. in l. 1.n. 2. C. vnde vi, vbi Bal. n.1. Aloys. de Luo ibi nu. 17. idem Bar. in l. vt vim, n.6.ff. de iust. & iur. Mandell. Alb. cons. 703.n.5. Ias. in d.l. vt vim, nu.30. Aplaz. epit. delic. c.28.n.31. vers. qui hominẽ pœna aliqua non meretur l. Graccus de adulter. l. quæ actione, §. si quis in colluctatione, ff. ad legẽ Aquil. vbi gl. Dec. cõs. 9.n.4 ver.3. Guid. Papa dec. 388.n.9. Turr. cons. 60.n.4. lib. 1. Bim. cons. 181.n.22. Burs. cons. 441.nu 2.* vbi de com. testat *idem Turr. cons. 53.nu.13.* qui pariter de com. testat *Clar. in §. homicidium, nu. 54. Hipp. l. de Mars. in l. his qui agressorem, nu. 26. C. ad leg. Corn. de Sicar. Franc. Bru. de indit. & tortur. q. 5. secundæ partis, n.19. Bart. in l. 1.n.13. C. vnde vi,* pro qua limitatione optimè conferunt quæ dicam *infra limitat. 3. princip.*

93 Ampliatur 24. dictus nonus effectus, introductus *per c. si quis suadẽte diabolo 17.q.4.* (& ista ampliatio cum sequentibus non fuit posita à *Soc. in d.c. peruenit,*) vt inijciens impias manus in clericum dicat cõmittere sacrilegiũ *Gaet. in summula, in verb. excõicatio, c. 10. car. mihi 122. Decia. in tract. crim. p.2.lib.6.c.10.n.1.& c.17.n. 3. Menoch. in tract. de arbit. cas. 389.n.15.& 16.* vbi dicit, q̃ talis sacrilegus punit pœna mortis *l. si quis in hoc genus, C. de episc. & cler.* & q̃ offendere personã clerici sit graue sacrilegium dixit *Paul. Grilaud. in tract. de pen. omnifar. coitus, q.1.n. 9. Ludou. Montalt. in trac. de reprobat. sententia Pilati, art. 1. dub. 1. nu. 62. Sair. vbi supra c. 26. nu. 2.*

Amplia-

94 Ampliatur 25. vt dictus nonus effectus, non solum procedat in eo, qui clericum percussit, uerum, ēt in eo qui percussit, sed suadente diabolo in clericum puluerē, aquā, sputū, oleum, vel quid simile iniecerit eum aspergēdo, *Gaet. in d. c. 10. verf. primo qd. S. Raimund. in sum. lib. 3. in tit. de sent. excomm. §. 46. in princ. cart. mihi 426. Innocent. Io. Andr. & cæteri in c. nuper de sent. excomm. Soc. in c. peruenit, n. 168. & 170. eo. tit. Decia. in tract. crim. lib. 6. c. 19. n. 3. & 4. S. Ant. Florent. in trac. de excom. c. 1. n. 17. in 14. to. tract. diuersf. car. mihi 367. Aluarez in Spec. iuris Pontif. c. 35. verf. sed introducens car. mihi 97. circa fi. Franc. Marcus dec. 819. p. 2. Baiard. in add. ad Clar. §. fi. q. 77. n. 9. Sair loco cit. numero 14.*

95 Ampliatur 26. vt dictus clericatus effectus, quod iniiciens manus impias in clericum sit excōicatus, procedat ēt in eo, qui violenter aliquid eripit, & tollit à manibus clerici, quia is talis dicit inferre personalē violentiā, & iniuriam ipsi clerico *Io. de Lign. in tract. de censur. eccles. §. 5. n. 15. in 14. to. tract. diuers. car. mihi 311. Gaet. in summula, in verb. excoicatio, cap. 10. vers. primo quod, cart. mihi 122.*

Subampliatur ēt ista ampliatio, vt procedat ēt si aliqs accommodauerit clerico aliquā rē, & ante præfinitum tempus vi ex manibus clerici acceperet, nā incideret in excōicationē, rō, qa ante finitum vsum non pōt vi tollere ab eo *S. Ant. in sū. p. 3. tit. 25. c. 5. §. 3. Sair. d. c. 26. n. 15.*

96 Ampliatur 27. in eo, qui caperet clericū inuitum *Gaet. loco proximè citato, c. nuper de sent. excomm. S. Ant. in trac. de excom. c. 1. n. 12. in 14. to. tract. diuerf. car. mihi 167. Aluar. in Spec. iur. Pontif. c. 35. verf. sed introducens car. mihi 97. Henric. Bobic. in d. c. nuper n. 1. Aufr. in tract. de potest. iud. secul. reg. 3. n. 5. in 16. to. trac. diuerf. car. mihi 292.*

97 Limitatur 1. præsens ampliatio in familia potestatis, quæ si caperet clericum repertū de nocte, à quo verisimiliter pōt timere delictū cōmittendū, qa tūc si illū caperet non incideret in excōicationem, dummodo hoc faciant bono zelo ductus, & illū statim præsentet suo iudici competēti, qa in isto capiente nō pōt cōsiderare diabolica psuasio *Lelius Zecch. in tract. de priuil. ecclef. priuil. 155. nu. 18. & latius dixi sup. eff. 1. n. 54. ampl. 81. sum. Angelica, ī ver. excōicatio il 5. n. 12. Gaet. ī sum. in uer. excōicatio c. 10. §. nota 4. Philiar. de eff. sacerd. c. 1. not. 3. cas. 98. n. 22.*

98 Limitatur 2. quando illum caperet de mādato sui Prælati *Aluarez loco citato*, & dixi etiā *sup. eff. 1. n. 555. & seq. ampl. 81.* vbi posui cæteras limitationes huius ampliationis, *& ampl. 61. n. 370. Ricard. 4. sent. dist. 18. art. 11. p. 5. Cosm. Philiarus d. tract. lib. 1. cas. 20. & 22.*

99 Ampliat 28. in detinente clericum inuitū, vt qa includit eū in domo claudendo sibi hostium, vel ponendo ibi armatos ad capiēdum eum si exierit de domo, vel si fecerit clericum per vim intraire in locum, a quo ad suum libitum exire non poterit *Hostiens. & Io. Andr. in c. nuper de sen. excom. S. Raimund. in sum. lib. 3. in tit. de sent. excom. §. 46. cart. mihi 426. Soc. in c. peruenit, n. 180. de sent. excom. Iacob. in l. quod si ●s §. qd prætor n. 6. ff. ne quis eum qui, Marf. in rub. de bann. in ver. ab offensis, n. 26. Decia. in trac. cri. p. 2. lib. 6. c. 19. n. 7.* vbi loquit i eo, q impedit ne clericus vtatur sua libertate, *& n. 8. Lap. alleg. 118. nu. 5. Aluat. in Spe. iuris Pontif. c. 35. verf. sed introducens car. mihi 97. Aufr. in tract. de potest. iud. secul. super eccl. personis reg. 3. nu. 5. in 16. to. tract. diuer. car. mihi 292. Diaz reg. 94. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. nu. 23.* vbi dicit, q hæc ampliatio pcedit siue clericus clausus sit in carcere, siue ligatus funibus, siue custodib⁹ vallatus, ne ire possit quo velit *Astens. in sum. p. 2. li. 7. tit. 3. art. 2. sum. Angel. in ver. excōicatio, il 5. n. 38. Siluester in eodē verb. il 6. n. 5. ver. 2. S. Ant. Flor. in sum. p. 3. tit. 25. c. §. 3. notandum est Gregor. Sair. in Thesaur. casuū conf. lib. c. 22. nu. 13.* vbi alios allegat.

100 Subampliat 1. hæc ampliatio, vt procedat ēt in eo q obsideret clericum in domo meretricis ne exeat, vt scilicet videatur à Populo, & infamia notetur *Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl. §. 5. n. 1. in 14. to. tract. diuerf.* prout eum allegat *Decia. d. lib. 6. c. 34. n. 22.* vbi dicit, q hæc cōclusio procedit tantum quando hoc esset factum animo iniuriandi, secus si bono zelo, vt scilicet capiatur à suo iudice, & puniatur *Soc. in d. c. peruenit, num. 301. & seq.*

101 Limitat modo dicta ampliatio, vt non habeat locum in illis casibus in qbus est permissum clericum verberari, qa tunc multo magis erit pmissum illum capere, & captum detinere *Io. And. Ant. de But. & Soc. sen. in c. cum non ab homine de iudic. Soc. iun. in c. puenit, n. 295. & seq.* Ideo inueniens clericum turpiter colluctantē cum eius vxore, sorore, matre, vel filia eum retinere poterit, quia prędictis casibus est pmissum ēt clericum verberare, & qñq. interficere,

102 vt dicam *infra n. 186. lim. 1.* & voluerunt *Aucha. in repet. reg. ea quæ in 11. q. de reg. iur. Soc. in l. si Laserit, n. 16. de iniur. & dān. dat. Soc. iun. in d. c. peruenit n. 296. Th. Sanch. de matr. lib. 1. dispu. 1. n. 6.* q loquitur in sponsa de præsenti *Io. Batt. Baiar. in add. ad Clar. in §. fin. q. 77. n. 104. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 23. in fi.* qui dicit, quod nō possit illum retinere nisi per 20. horas.

103 Limitatur 2. qñ illum caperet, vt præsentaret suo superiori q primum poterit *Soc. in d. c. peruenit, n. 298. & 299.* & isto casu ēt non poterit retineri plusq per 20. horas nisi necessitas aliter suaderet *Soc. sen. ī l. capite quinto, ff. de adul.*

104 Limitatur 3. in eo qui hēt clericum sibi seruientē suspectum de furto, qa ēt isto casu poterit eumdē clericum capere, & modico tpe captum

tum retinere, vt illum præsentet suo Prælato, *Io. And. & Ant. de Butr. in c. forma de sent. excom. Marian. Soc. iun. in c. peruenit, nu. 307. eo. tit.*

105 Limitatur 4. qñ quis bono zelo ductus clericum ẽt per vim in aliquo loco detruderet, vt quia scilicet scit quòd eius inimici volũt eum occidere, tunc. n. ita detrudens nullam pęnam meretur *Hostiens. Io. Andr. & Anto. de Butr. in c. nuper de sent. excomm. Soc. in d. c. peruenit, nu. 308. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 23. in 2. cas. Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl. §. 5. nu. 1. in 14. tom. trac. diuers. Decia. in trac. cri. p. 2. lib. 6. c. 34. n. 20.*

106 Limitatur 5. qñ quis detineret clericũ, quẽ videt resolutũ delictũ velle cõmittere, vt est homicidiũ, quia si quis tutiori modo delicto non poterit obuiare, tunc erit permissum illum detinere donec deprauatus animus molliatur. *Soc. loco prad. n. 309. Graff. d. n. 23. in 3. cas. Decia. eod. cap. 34. n. 23.* & ego de hoc dixi *sup. latius eff. 1. ampl. 81. nu. 546.*

107 Limitatur 6. qñ clericus esset fugitiuus, vt dixi *sup. eff. 1. ampl. 81. lim. 6. n. 557. Soc. in pracitato, c. peruenit, nu. 311.* Potest. n. talis clericus detineri, & deinde illũ præsentare suo Prælato.

108 Limitať 7. vbi qs detineret clericũ ꝑ tuitione suæ personæ, ne. s. si ipse clericus exire posset, ipsũ detinentẽ offenderet *Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 23. in 1. casu.* Intellige per modicũ tps, alias præsẽtari, & tradi debet suo Prælato.

109 Limitatur 8. qñ detemptio fieret de voluntate superioris ipsius detẽpti, *c. ex tenore, c. vniuersitas, & c. vt fame de sent. excomm. c. ad hac 32. dist. cap. Adrianus 63. dist. Io. de Ligna in tract. de censur. eccles. §. 6. nu. 7. Henric. Bobic. in c. at si clerici de iudic. Alex. de Neuo in c. ex rescripto, n. 33. de iur. iur. Decia. in trac. crim. p. 2. lib. 6. c. 34. n. 24.*

110 Iuxta præsentẽ ampliationẽ quæro de duobus. Primo, qd si à principio clericus cõsenrijt detẽptioni, vt qa passus fuit dati in obsidem, an tunc postea ẽt inuitus possit vti talis detineri, & dicas vt per *Abb. & Alex. de Neuo, n. 33. in fi. & n. 34. in d. c. ex rescripto*, & vt dicam *infra, eff. 31. per tot.* vbi ponam materiam qñ clericus possit dari in obsidem, & quando non.

111 Quero secundo, qd si clericus obsidet in aliquo castro ab aliqbus, an obsidentes erunt excõicati; Respondet *Decian. d. c. 34. nu. 21. & per Soc. in d. c. peruenit, n. 310. de sent. excom.* vide eos.

112 Ampliať secundũ aliquos 29. vt dict' nonus effectus, ꝙ verberans clericũ sit excõicatus cõprehendat ẽt eum, q bono zelo fuit ductus ad illũ verberandũ, qa adhuc pp talẽ bonum zelũ non erit exẽptus ab excõicatione *Io. Friburg. ĩ add. ad S. Raymund. in sum. lib. 3. in trac. de sent. excom. §. 44. in lit. L, car. 424.* vbi hãc ampliationẽ exẽplificat in eo, q percutit clericũ turpiter iurantẽ, & liter. P, dicit ꝙ opinio contraria, licet videať benignior, non tñ erit secura *Gaet. in sũ. in verb. excom. c. 10. vers. in prasentibus igitur car. mihi 124.* quam ampliationem intelligo vbi is verberans non haberet potestatem corrigendi, at si haberet potestatem corrigendi, vt quia esset dominus, pater, vel præceptor, quia tunc dicas, *vt inf. lim. 18. nu. 22. & seq.*

113 Ampliatur 30. vt dispositio dicti canonis, si qs suadente diabolo 17. q. 4. liget ẽt verberantem clericum coniugatum cum vnica, & virgine tantum, & incedat cum habitu, & tonsura, *cap. 1. de cler. coniug. in 6. Io. Lup. in tract. de libert. eccl. q. 1. n. 2. Rosella in sũma, in verb. clericus, il 2. nu. 5. Vitalin. in clem. 1. nu. 55. & 57. de vit. & honest. cler. & in clemen. multorum nu. 90. de pœnis Abb. in c. contingit, nu. 12. de sent. excomm. & in c. Ioannes, nu. 3. & 6. de cler. coniug. Bellug. in Specul. princ. rub. 11. §. videamus, nu. 1. car. mihi 59. Soc. in c. peruenit, n. 105. de sent. excom. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. nu. 66. Toletus lib. 5. c. 8. nu. 2. Fla. Paris. in tract. de resign. Benefi. lib. 4. q. 8. n. 100. Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 17. n. 7. S. Ant. Flor. in trac. de excom. c. 1. n. 2. in 14. to. trac. diuers. car. mihi 366. Io. de Silu. in tract. de benef. p. 1. q. 7. n. 21. in 15. to. pd. trac. p. 1. car. mihi 26. Nicol. Plou. in trac. de excom. p. 1. n. 24. in 14. to. eorumdem trac. car. mihi 364. Aluarez in Spec. iur. Põtif. c. 35. circa princ. vers. & sciendũ est car. mihi 95. Ancb. in c. contingit, n. 10. de sent. excom. Duen. reg. 99. amp. 5. Io. Bolognet. cõs. 22. n. 10. Arno. dis. feren. 90. Baiar. in add. ad Clar. in §. fi. q. 77. nu. 11.*

114 Subampliatur prædicta ampliatio, vt procedat ẽt si habitum per aliquod tempus dimiserit, & postea illum reassumpserit, nam post reassumptionem habebit etiã locum ista ampliatio *S. Ant. d. c. 1. nu. 3.* pro qua subampliatione benè facit ꝙ dixi *supra eff. 1. nu. 1232.*

115 Et aduertas ꝙ licet vxor clerici gaudeat priuilegio fori, prout eius vir vt dixi supra *eff. 1. ampl. 182.* & pripilegio immunitatis, vt dixi ẽt *sup. eff. 3. ampl. 138.* nihilominus non gaudebit priuilegio dicti can. si qs suadente diabolo ita dixit *Decian. d. c. 17. nu. 7.* vbi ad hoc allegat *Io. And. & Dom. de S. Gemi. in c. 1. de cler. coniug. in 6. Imol. in c. 2. de foro cõp. Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl. §. 5. nu. 9. Affl. super constit. Regni, lib. 3. rub. 3. n. 21.* nisi hæc manus iniectio fieret vxori in odium viri, quia tunc est dicendum, prout *in ampliatione immediatè sequenti.*

116 Ampliať 31. ꝓdictus nonus effectus, vt hẽat locũ ẽt in eo, q nõ infert iniuriã personalẽ ipsi clerico, sed suis cõsanguineis contẽplatione, & occasione ipsius clerici, quẽ odio ꝓsequiť, qa iste talis erit excõicatus, ac si ipsũ clericũ pcuteret *Roma. in rub. de arbi. ver. qd aũt si cõpromissũ Fel. in c. eccl. S. M. n. 99. ver. & allegant, de cõst. Tiraq. in tract. de pœnis tẽpor. caus. 51. n. 74. vbi alios allegat Mars. sing. 204. Hiero. Zaccar. ĩ add. ad Clar. §. fin. q. 77. nu. 2. in littera A, circa princ. Menoch. in tract.*

tract. de arbit. iud. cas. 389. *nu.* 18. *Decian. in tract. crim. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 17. *nu.* 15. qui tñ dicit φ hæc conclusio procedit certis casibus tantum ibi per eum adnotatis, *Caphal. conf.* 587. *nu.* 3. *lib.* 4. *Curt. iun. conf.* 257. *nu.* 34. *lib.* 3. *Lodulf. Scrader in tract. de feud. p.* 19 *c.* 4. *nu.* 16. *Duen. reg.* 99. *ampl.* 11. *Baiard. in add. ad Clar.* § *fin. q.* 77. *nu.* 3. Qui secus est si ex alia causa quis percuteret consanguineum clerici, quia tunc nõ erit excõicatus, *Fel. d. nu.* 99. *vers. per quẽ dicit*, & ꝑ hac ampliatione benefacit id quod in simili dicit *Tiraq. d. caus.* 51. *n.* 76. vbi voluit, φ si eẽt inita pax inter inimicos cum ꝑmissione de non offendendo sub certa pęna, si vnus alterius consanguineũ offenderit, non minus incidit in pęnam q̃ si ipsum principalẽ offendisset, & ad hoc more suo multos alios allegat, sicẽt is, q iniuriã grauem infert consanguineo dñi feudi in contumeliã ipsius dñi, nõ minus feudo priuabitur, q̃ si ipsi dño talem iniuriã intulisset Scrader. qui multos, & multos allegat *in tract. de feud. p.* 9. *c.* 4. *n.* 15. *& per tot.* vbi enumerat multos casus, in quibus quis offenditur ex iniuria alteri illata si eius contemplatione inferatur.

117

118

119 Ampliat 32. in offendẽte clericũ, q comã, & barbã nutrit, qa licet clerici nõ possint nutrire comã, vel barbã, vt dicã *inf. eff.* 37 nihilominus si illã de facto nutriret non propterea ammitteret priuilegium dicti *c. si qs suadente diabolo* 17. *q.* 4. *Abb. in c. si vero il* 2. *nu.* 2. *de senten. excomm.*

120 Ampliatur 33. vt a tali excõicatione non euadant impias manus inferentes in clericos excõicatos *c.* 1. *de sent. excomm.* vbi clericus primo loco percutiens iam erat excõicatus, & nihilominus repercutiens est ẽt excõicatus *Innocent. & alij in c. si vero nu.* 1. 2. *&* 3. *de sent. excom. glos. in c. si quis deinceps* 17. *q.* 4. *& in c. si quis vestrum* 23. *q.* 5. *& in c.* 2. *ne clerici, vel monaci in* 6. *Fel. in c.* 1. *de sent. excom. Abb. in c. contingit, n.* 12. *vers. ant est excõicatus de sent. excom. & in c. ecclesiæ, nu.* 8. *de immun. eccl. Card. in clem.* 2. §. *cæterũ, de elect. Bertach. in suo reper. in verb. clericus hæreticus, Foller. in fragment. post pract. crim. de bijs, qui ad eccles. confug. nu.* 20. *cart. mihi* 393. *Bald. in tract. de sent. in verb. clericus, nu.* 1. *Iac. de Graff. in dec. aur p.* 2. *lib.* 3. *c.* 5. *n.* 25. *Villalobs in com. opin. in lit. C, nu* 81. vbi testatur de com. opin. *Duenn. regul.* 99. *ampl.* 8. *Clar. in* §. *fi. q.* 77. *n.* 9. qui ẽt asserit hanc esse com. opin. *Decian. in tract. crim. p.* 2. *lib* 6. *c.* 17. *nu.* 20. *S. Anton. Flor. in tract. de excomm. c.* 1. *nu.* 6. *in* 14. *to. tract. diuer. car. mihi* 366. *Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl.* §. 4. *n.* 23. *in to. præd cart. mihi* 310 *Vitel. in clem. multorum, n.* 72. *de pœnis, Henric. Bohic in c. super eo n.* 6. *de sent. excomm. Paul. Borg. de irregul. p.* 6. *in tit. an qui semel fuit publicè, &c. nu.* 13. *in fin. cart. mihi* 341. *Innoc. nu.* 3. *& Fel. nu.* 2. *in cap. si vero de sent. excom. Hostiens. in sum. p.* 2. *lib.* 7. *tit.* 3. *art.* 2. *q.* 6. *sum. Ang. in verb. excommunicatio, il* 5. *nu* 24.

121 Limitatur hæc ampliatio in percutiente clericum declaratum ab Episcopo incorrigibilẽ, quia is non erit excommunicatus *Hostiens. in cap. contingit, de sentent. excomm. Graff. d. nu.* 25.

124 Ampliatur 34. dictus nonus effectus, φ percutiens clericum sit excommunicatus, vt licet clericus percussus possit remittere actionem iniuriarum ex percussione orta, non tñ poterit remittere excommunicationem *Innoc. in c. non dubium in glos in fi. de sent. excom. Bald. in Margar. in verb. clericus, n.* 12. *Bertach. in reper. in verb. clericus percussus Amescua in trac. de potest. homin. in seipsum p.* 2. *c.* 12. *nu.* 21. *Decian. in tract. crim. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 34. *nu.* 35. vbi alios allegat, & adducit rõnem, quia. s. cum hæc pęna sit introducta in fauorem totius ordinis clericalis non põt per vnũ clericum remitti, sicut nec priuilegiũ fori.

125 Ampliatur 35. in eo, qui percussit vestimento laicali indutum, si tñ sciebat illud talem esse clericum, *c. si vero il* 2. *de sent. excom. vbi hoc not. oẽs scribent, glos. in d. c. si quis suadente diabolo* 17. *q.* 4. *& in l. si quis ignorans, ff. locat. Turrecrem. in d. c. si quis suadente Io. Lup. in tract. de libert. eccl. nu.* 8. *Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl.* §. 6. *nu.* 1. *&* 20. *Florian. de S. Petro in l si putator, ff. ad l. Aquil. Marsil. in pract. crim.* §. *aggredior, nu.* 31. *Abb. in c. vt famæ de sent. excom. Bal. in tract. de stat. in verb. clericus, nu.* 1. *& in l. si qua per calumniã, C. de episc. & cler. Menoc. in tract. de præsumpt lib.* 6. *præsump.* 76. *nu.* 12. *Seraphin. in tract. de priuil. iurament. priuil.* 4. *nu.* 38. *Graff. in dec. aur. p.* 2. *lib.* 3. *c.* 5. *nu.* 1. *Fusc. in sing. in litera C, nu.* 109. *Mascard. in tract. de probat. concl.* 848. *nu.* 4. *Decian. in tract. crimin. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 19. *nu.* 94. *& p.* 2. *lib.* 6. *c.* 34. *nu.* 1.

126 Limitatur Primo prędict. ampliatio qñ clericus percussus esset in minoribus, & dimisisset habitum, & ter monitus ab episcopo suo, illum non reassumpsisset, quia tunc ammittit oĩa priuilegia clericalia, & reputatur vti laicus, *Decian. præcit. n.* 1. vbi alios allegat, de quibus monitionibus, & quomodo debeant fieri dixi latè *supra eff.* 1. *lim.* 18. *nu.* 888. *cum seq.*

hic deficit numerus. 127

128 Ampliatur 36. in eo, q verberaret clericum de mandato Episcopi, qa non posset hoc facere absque incursu excõicationis *Io. de Anan. in c. super eo, col.* 2. *in fin. de crimine falsi, Anchar. & Abb. in c. vniuersitatis, col.* 1. *de sent. excomm. Archid. & Gemin. in c. in sum.* 45. *dist. Hieron. Zaccar. in add. ad Clar. in* §. *fi. q.* 77. *nu.* 2. *in litera A, Sigismun. Scaccia in tract. de iudic. p.* 1. *c.* 11. *nu.* 41. vbi alios allegat, & testatur de commun. opin. *Marant. in pract. p.* 4. *dist.* 11. *n.* 74. *car. mihi* 205.

129 Contrariam opinionẽ in ista ampliatione tenuerunt *Decian. d. c.* 34. *n.* 24. *& alij*, ibi per eũ relati, & vltra ibi relatos istã opinionem secuti fuerunt *S. Ant. in trac. de excom. c.* 1. *n.* 35. *in* 14. *to. tract.*

tract. diuers. car. mihi 367. Nicol. Plou. in eod. tract. de excom. §. 1. n. 25. in eo. to. 14. car. mihi 364. Quæ contrariæ opiniones de facili concordant intelligendo primã opinionem procedere in laico verberante clericũ de mandato sui superioris: secundã vero in clerico, ita colligit *in d. c. uniuersitatis*, & voluit *Ang. de Claua in verb. excõicatio, il 5. §. 5.* vbi dixit, q ita consuetudo interpretata est prædictũ, *c. uniuersitatis, Aufrer. in tract. de pote stat. iudic. secul. super person. eccles. regul. 3. nu. 11. in 11. tom. trac. diuer. par. 1. cart. mihi 337. Alfons. Aluarez. in Specul. iur. Pontif. cap. 35. car. mihi 99. in princ. ver. sed licitum est.*

131 Ampliatur 37. prædictus nonus effectus clericatus, vt habeat locũ in percutiente istos milites, vt sunt S. Iacobi, S. Ioannis, milites Christi, & similes *Nauar. cõs. 11. p tot. in tit. de regular. gl. in c. si qs, §. sacrilegiũ, in verb. ecclesiast. 17. q. 4. Io. Lup. in trac. de liber. ecclesia. q. 4 in prin. Decia. in trac. crim. p. 2. lib. 6. c. 17. n. 11. Marc. Ant. Macer. in lib. 1. var. resol. resolu. 112. cas. 63. p tot.* vbi fusissime tractat de materia istius ampliationis, & ratio est, quia isti tales sunt verè religiosi, & gaudent oĩbus priuilegijs clericalibus, vt dixi *supra eff. 1. ampl. 16. nu. 109. cum seq.*

132 Ampliatur 38. vt dicti c. si quis suadente diabolo, dispositio comprehendat eum, qui accipit clericum per vestimentum, seu scappucium, & mouens illum dicit, si non esses clericus percuterem te, quia is est excõicatus si hoc fecerit in contemptum, & aĩo iniuriandi, *Io. Frigderburg. in add. ad S. Raimund. in sum. lib. 3. tit. de sent. excomm. §. 47. in lit. I, car. mihi 427.*

133 Ampliatur ab aliquibus 39. vt dictus nonus clericatus effectus non solum procedat in eo, q in clericum violentas manus intulit, verum et in eo, qui aliq̃ aliam violentiam clerico fecerit absq; eo quod corporalis læsio sequat, *c. nuper, §. nos igitur ubi gl. in verb. corporalis de sent. excom. Vinc. Hondo. conf. 103. n. 24. lib. 1.* qui tñ ampliatio mihi non vr̃ vera, quia *tex. in d. c. si quis suadente* requirit actum, qui tangit, & offendit personam, ibi, *in clericum iniecerit.*

134 Ampliatur 40. in eo, qui violentas manus intulit in personas Religiosas, quæ viuant sub aliqua regula, licet professionem non amittãt *Ant. de Butr. in c. 2. n. 7. de foro cõpet. Boer. in tract. de statu heremit. nu. 14. Clar. in §. fi. q. 77. nu. 5.* vbi dicit hanc esse comm. opin. *Duen. regul. 99.*

135 Ampliatur 41. in offendentibus familiã, & collaterales Papæ, vel Cardinalis, *c. fęlicis de pęnis, Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 17. n. 16.* vbi dicit, q hæc ampliatio probatur apertè *in d. c. felicis*, & quod ad hoc faciunt dicta per *Foller in sua pract. crim. in fragmen. num. 48.*

136 Ampliatur 42. dictus nonus clericatus effectus, vt procedat tãm si percussio fiat manibus, quàm pedibus, cubitis, dentibus, vel quouis alio corporis membro, qa semper percutiens erit excommunicatus *glos. in cap. si quis suadente diabolo, in ver. manibus 17. q. 4. Vitali. in clem. multorum, n. 66. de pœnis, Decia. prad. lib. 6. c. 19. nu. 2.*

137 Ampliatur 43. in eo, qui clericum torqueret *not. in c. quia iusta, §. presbyteri, 5. q. 6. Decian. præd. c. 19. num. 5.* de qua ampliatione latè loquutus fui *supra eff. 1. ampl. 59. nu. 364. & seq. infra 14. per tot.* Ideo ad ibi dicta me remitto, & hęc ampliatio procedit in eo, qui ex propria voluntate clericum torqueret, Sed quid de ministris Curiæ, qui hoc faciunt de mãdato suorum superiorum, an ipsi erunt excusati tanq̃ obtemperantes eis, qui possunt hoc mandare, & dico q sic, quia isti tales tenentur obedire suis superioribus aliquid mandantibus, *c. cum homo, & c. homicidium 23. q. 5. l. 1. ff. q ui, aut clam, l. quoniam autem, famil. hercis. l. si pignus, ff. de custodio: Mars. in l. 1. nu. 25. ff. ad l. Corn. de Sicar. Gram. decis. 36. nu. 80. cum seq. & 87. & 88. Augel. in l. iniuriarum actio, §. si quis eo, ff. de iniurijs Franc. Brun. in tract. de indit. & tort. q. 7. secundæ par. nu. 6. Carrer. in pract. crim. vers. sequitur ex quibus nu. 8. f. 131. Dyn. in reg. q si quis mand. de reg. iur. vbi et Dec. Paris. de Put. in tract. sind. in verb. manigoldus, & in uerb. familiaris Roman. in l. 1. ff. de re iud. Flor. in l. quemadmodum, §. magistratus, & in l. liber homo. ff. ad leg. Aquil. Gandin. in tit. de pœn. n. 48. Angel. de malef. in verb. & Sempronium, num. 11.* Quod secus est qñ mandatum superioris est contra legem, quia tunc officialis non tenetur obedire imò resistere, quia superior mandat in casu illicito, vt est *tex. in l. quoniam, C. de appell. l. oẽs C. de decurio. lib. 10. Franc. Brun. in d. tract. de ind. & tort. d. q. 7. 2. p. n. 5. Ang. de malef. vbi sup. d. nu. 11. Homod. in tract. siudi. nu. 117. Carrer. in d. vers. sequitur ex quibus, nu. 9.*

138 Ampliatur 44. vt dispositio dicti *cap. si quis suadente diabolo* tanto facilius, & ex maioritate rationis, procedit contra offendentes Cardinales, Episcopos, ac cæteros in dignitate ecclesiastica constitutos, *c. felicis de pœnis, in 6. Clem. prima eod. tit. de pœnis vbi hoc not. oẽs scribentes Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 17. nu. 2. & 3.*

139 Ampliatur 45. in eo, qui insequitur clericum, vt illum percutiat, & propterea clericus in fuga, & itinere caderet, & se percuteret, nãque insequens erit excommunicatus, ac si ipsum percuteret *Io. Fridemburg. in add. ad S. Raimund. in summ. lib. 3. in tit. de sentent. excomm. §. 46. in litera B, cart. mihi 426. Innocen. Io. Andr. & Butr. in c. nuper de sentent. excom. Mariau. Soc. iun. in d. c. peruenit, nu. 179. eod. tit. quidquid in contrarium tenuerit Sanct. Anton. in tract. de excomm. c. 1. nu. 23. in 14. tom. tract. diuers. cart. mihi 367.*

140 Ampliatur 46. vt dictus nonus effectus clericatus, quo est dispositum, vt inferens impias manus in clericos fit excõicatus, procedat, & lo

cum hēat ēt ſi illas imponat in clericum mortuum, qa priuilegium dicti c. ſi qs ſuadente diabolo durat ēt in cadauere clerici, c. quod in te, de pœnit. & remiſſ. Abb. & Fel. in c. a nobis il 2. nu. 4. de ſent. excom. Fel. in l. fi. ff. de queſt. Carrer. in prac. crim. in tit. de homici. §. 1. n. 23. car. mihi 86. Duen. reg. 99. ampl. 6. Decia. in trac. crim. p. 2. lib. 6. c. 17. n. 19. Baiar. in add. ad Clar. in §. fi. q. 77. n. 16. Aſin. in l. 4. §. ſed tunc locus, nu. 21. ff. de relig. & ſumpt. funer. Boer. dec. 316. n. 12. verſ. ſecundus caſus, Dec.

141 in c. hoc, de priuil. & rō eſt huius ampliation s, qa ēt mortuo fit iniuria, & violentia, vt voluit Sebaſt. Medi. in trac. prad. p. 3. n. 61. Petr. Cened. in

142 collect. iur. cano. p. 1. collect. 34. n. 8. quod ſecus eſt quo ad irregularitatē incurrendā, nāq; ſi quis amputaret caput, vel aliud mēbrum cadaueris non ꝓpea efficeretur irregularis, Arch. in c. fi. Roma. in l. 4. nu 59. ff. de ver. oblig. Ang. in l. ſepulchri, ff. de ſepulchro violato, notant oēs in c. is q de ſent. excom. in 6. Marſil. in l. fi. n. 25. ff. de q̄ſtionib. Aſin. in d. §. ſed tunc locus, n. 19. Felician. in trac. de cenſuris in tit. de irregular. c. de quinta ſpecie irregularitatis verſ. ſi vero clericus, Simon. Maiol. in tract. de irregul. lib. 5. c. 50. nu. 8. vbi dicit, ꝙ tunc non fit irregularis ex ipſa mutilatione, ſed obſcandalū, & horribilitatem dēt arceri à miniſterio Altaris Pet. Cened. d. coll. 24. nu. 9. vbi alios alleg. Sebaſt. Med. in pracit. trac. p. 2. concl. 56. nu. 159.

143 Ampliatur 47. in percutiente illum, q fuit ordinatus per ſaltum, vt quia prætermiſſis ordinibus minoribus fuit promotus ad ordines ſacros, vel prętermiſſo Subdiaconatu, vel Diaconatu fuit aſſumptus ad Sacerdotium, qa ita ordinato imprimitur caracter prout legitimè, & ordinatè præmoto S. Ant. in tract. de excom. c. 1. n. 5. in 14. to. tract. diuerſ. car. mihi 366. Decia. d. lib. 6. c. 17. n. 21. Innoc. in c. ſi vero n. 3. de ſent. excom. & ibi etiam Felyn. nu. 2. Aſtenſ. in ſumm. p. 2. lib. 7. tit. 3. art. 2. q. 6. S. Ant. in ſumm. p. 3. tit. 25. c. 1. ſumm. Ang. in ver. excommunicatio, il 5. nu. 24.

144 Ampliatur 48. prædictus nonus clericatus effectus, vt procedat ēt in eo, qui volens ꝑcutere laicum ꝑcuſſit clericum, ſi tñ illum cognoſcebat Turrecrem. in d. c. ſi quis ſuadente, num. 3. Decia. dict. lib. 6. cap. 18. num. 6.

145 Ampliatur 49. in eo, qui cum eſſet à longe cum baliſta, vel archibuſio clericum percuſſit, nāq; is erit excōicatus tāq̄ iā inferens violētas manus in clericū Vital. ſuper clem. multorū, n. 66 de pœnis. Et ꝓ iſta ampliatione benefaciunt ea,

146 q̄ dixi ſup ampl. 25. n. 94. & quod alias dicimus de conſequenda eccleſiaſtica immunitate, hoc eſt, quod exiſtens extra eccleſiā, ſi cum baliſta, vel archibuſio occiderit aliquem in eccleſia dr̄ deliquiſſe in ipſa eccleſia, Bal. in l. ſi quis nō dicā rapere col. 3. C. de epiſc. & cler. Paul. de Caſt. in l. ſi vt proponitur, ff. de fideiuſſ. Marſ. in l. vnica, nu. 333. cū ſeq. C. de rapt. virg. Couarr. var. reſol. c. 20. n. 15. ver. vigeſimoſeptimo, lib. 2. Farin. q. 28. n. 62

147 Ampliatur 50. vt dicta excōicatio liget etiā percutientes mulieres, quæ dñr canonicæ regulares, qñ illæ tales ſeruiunt in aliqua eccleſia, & portant habitum religioſorum Aufr. in tract. de poteſt. iud. ſecul. reg. 3. num. 3. in 16. tom. tractat. diuerſ. cart. mihi 292. quæ tamen in iſto Regno non ſunt in cognitione.

148 Ampliatur 51. & vltimo, vt prædictus nonus effectus clericatus deductus ex c. ſi quis ſuadente diabolo 17. q. 4. vt in tantum ſit fauorabile clericis, ꝙ ita in eos impias manus inferens, non poſſit abſolui, niſi à Summo Pontifice, ita expreſsè habetur in d. c. ſi quis ſuadente diabolo, & in c. 1. non dubium, & c. ex tenore, de ſent. excom. c. religioſo eod. tit. in 6. & ex noſtratibus hoc notauerunt Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 19. nu. 25. Duen. reg. 99. in prin. latè Iaco. de Graff. in dec. aur. p. 2 lib. 3. c. 5. n. 24. & 33. Iac. Sbroc. in trac. de Vicar. Epiſ. lib. 2. q. 180. n. 10. Lelius Zecch. in trac. de priuil. eccleſiaſt. priuil. 155. nu. 2. & 7. vbi dicit ꝙ

149 percutiens clericum, incidit in duas pęnas, vnā ſcilicet excōicationis, & aliam vt debeat accedere ad Papā pro abſolutione obtinenda, cui ego addo tertiā, hoc eſt in pænā ordinariā, impoſitam, delicto, qđ committitur, qa licet Papa ita excōicatum abſoluat à ſacrilegio nihilo minus poterit puniri à iudice ſeculari de exceſſu, & iniuria clerico illata, qa abſolutio obtēpta in foro poli, nō ꝓdeſt quo ad effugiēdā

150 pęnā temporalem gl. & Abb. in c. de his, de accuſ. vbi Fel. in 5. limit. Pegn. ad director. inqſit. in 2. p. cōmentar. 25. col. 9. verſ. rurſus altera q̄ſtio, Reper. Inqſitor. in ver. abſolutio, §. ſed an abſolutio Calder. in trac. de hæret. c. 34. Simāt. in Catal. indi. tit. 8. n. 18. Foll. in pract. cri. c. 35. nu. 19. Tiraq. de pœ. cauſ. 25. n. 4. ſicut etiam abſolutus in foro eccleſia-

151 ſtico pōt etiam conueniri in foro ſeculari Pet. de Ancher. in c. ea qua de reg. iur. in 6. Abb. in c. 1. vbi Butr. Tiraquell. in d. cauſ. 25. num. 4. & quando duplex eſt inducta pæna, altera ſpiritualis, & altera temporalis, tunc vna non tollit alteram Menoc. d. caſ. n. 32. quia quid fit in foro ec-

152 cleſiæ, nō intelligitur fieri in præiudicium fori ſecularis ita Tiraq. d. n. 4. in fi. neq. Papa quoad pęnas temporales regulariter, & ſine legitima cauſa poteſt facere gratiam delinquenti, q in temporalibus eſt ſubiectus iuriſdōni alterius Principis ſecularis in prędiciū ipſius Principis Innoc. in c. cum te vbi Bal. n. 4. de re iud. & ibi Abb. n. 10. & Fel. n. 10. Bar. in l. 1. §. de qua re vbi Alber. n. 1. & 3. ff. de poſtul. Turrecr. in cano. eccleſiarū 2. q. 2. ſum. Ang. in verb. infamia nu. 12. & 13. idem refert Sfort. Odd. de reſtit. in integ. q. 92. nu. 44. p. 2. licet alias Papa dicatur Dñs totius Orbis Sfor. Odd. ī d. q. 92. n. 42. & dr̄ ēt ſupremus perſonat Bal. in c. ego n. 7. de iur. iur. Alba. de poteſt. Pap. p. 2. n. 12. 23. & 122. & 135. Dec. cōſ. 498. col. fi. n. 28.

Limi-

153 Limitatur tñ ista ampliatio p *S. Ant. Flor. in tract. de excom. c. 1. n. 40. & seq.* pluribus modis, & Primo vbi is, qui clericum verberauit, vel aliter in eum impias manus iniecit, reperitẽ in articulo mortis, qđ periculum intelligit non solum pp infirmitatem, sed ẽt si sit i quocunq; periculo vicino morti, vt si timeret hostem, vel prædonem, vel crudelitatem potentis, vel si nauigaturus sit, vel per loca insidiosa transiturus, *l. 3. & 4. ff. de donat. causa mortis, c. pastoralis, §. pterea de offi. ordin. c. non dubium c. qđ de his, & c. quãuis de sent. excom. vbi Abb. Panor. nu. 3. ver. & hoc verũ nisi c. in literis vbi gl. de raptor. c. non est de sponsal. Fel. in d. §. pterea n. 12. ver fallit 4. in articulo mortis Io. Dilectus in tract. de arte testand. tit. 1. cauth. 10. n. 2. Innoc. in c. nuper de sent. excom. S. Ant. in d. n. 40. in 14. to. tract. diuer. car. mihi 367.*

154 vbi dicit, q idem est si reperitetur obsessus, vel alium obsideret *Polid. Rip. in trac. de actis in art. mortis, c. 35. n. 1.* Nec si côualescat ita absolutus

155 de nouo est absoluendus, qa eum fuerit semel, & ritè absolutus, non erit de eadem te iterum absoluendus, sed erit in prædicto, & similibus casibus inferius enumerandis, vbi ob impedimentum, & cã necessitatis absoluitur, iniungenda pœnitentia, q si periculum euaserit, accedat ad Sedem Apostolicã, vel ad eum, q põt illum absoluere, eiusq; mandatum humiliter suscepturus, *c. quis incidens de sent. excom. Siluest. in sum. in verb. excõicatio l'octauo, n. 8. ver. octauo an pp periculũ mortis Bartol. Fumus in sum. Armill. in verb. absolutio, nu. 40. S. Anto. in pcit. nu. 40. Io. Thebien. in sua summ. in verb. absolutio, il 2. nu. 8. ver. quaritur vtrum Polidor. Rip. pracit. c. 35. n. 2.*

156 Et in prædicto, & similibus casibus excõicationis per dictum canonem, si qs suadente diabolo, nõ solũ poterit absolui ab Episcopo, verum ẽt si non adest Epus à quocunq; Sacerdote ẽt ab ordinario nõ approbato, si alius inueniri non põt *gl. in c. à nobis in §. inde quãtũcũq; in verb. non potueris, & ibi Abb. n. 10. de sent. excõ. Innoc. in c. nuper n. 6. in si. eo. tit. Siluest. loco sup. alleg. Rip. d. c. 35. n. 7.* & qñ quis dicaẽ in periculo

157 mortis, pcñit late *Tho. Aetius in trac. de infirmitate p. 1. c. 16. per tot.* & qñ dicaẽ constitutus in articulo mortis, dixi *in meo tractat. de except. ad materiam statuti except. 29. num. 10. idem Aetius in pred. par. 1. cap. 15. per tot.*

158 Limitatur 2. qñ quis haberet inimicos capitales, propter quod non poterit turè se Sedi Apostolicæ præsentari, *c. de vetero de sentent. excomm. S. Anton. in c. præd. nu. 41. Tolet. in sum. lib. 5. c. 8. nu. 2. verf. quarto ista, Hier. de Monte q. 15. nu. 6. Sair. d. lib. 3. Thes. cas. consc. c. 28. nu. 16.*

159 Limitatur 3. in muliere, q̃ non est obligata p petenda absolutione accedere ad Sedẽ Apostolicã, & hoc tãm si est robusta, q̃ debilis, & tã si iniuria est leuis, q̃ grauis, *c. mulieres de senten. excomm. S. Anton. Flor. in tract. de excomm. c. 1. nu. 45. in 14. tom. tract. diuers. cart. mihi 368. Hier. de Mont. d. q. 15. nu. 6. Sair. d. c. 28. nu. 18.*

160 Limitatur 4. in senibus, & valetudinarijs, *c. ea noscitur de sent. excomm. S. Ant. præd. nu. 45. & Hier. de Mõt. n. 6. superius allegat. Tolet. in sum. lib. 5. c. 8. nu. 2. ver. quarto ista:* & rõ est, qa senes dñr

161 perpetuo infirmi, & ipsa senectus dr̃ esse morbus, & senes sunt debiles, de quibus oĩbus habet latè per *Fabrũ de Montel. in trac. de priuil. senect. c. 5. per tot. & p Tho. Aetiũ in tract. de infirm. c. 19. per tot. Tolet. lib. 5. c. 8. nu. 2. vers. quarto ista,* q tñ puto q procedat in sene, qui iudicio boni viri periculosè iter aggrederetur, & quamuis fortis videretur, erit tamen absoluendus, quia valde periculosum est senem iter facere.

162 Limitatur 5. in eo, qui esset membris destitutus, vel attractus, ita & taliter q non posset accedere ad summum Pontificem pro absolutione obtinenda, *c. quamuis de senten. excomm. S. Ant. d. nu. 45. Hier. de Mont. eod. nu. 6.*

163 Limitatur 6. in infirmo, qui perpetuum hẽt infirmitatis impedimentum, vel ẽt tpale, si de morte timetur, *c. quod de his, de sent. excom. Fran. Marc. dec. 819. per tot. in 2. p. S. Ant. eo. tit. nu. 45. Tho. Aetius in tract. d. p. 1. in verb. absolutio, nu. 4. & 5. Tolet. & Hier. de Mont. in locis supra allegatis.*

164 Limitatur 7. si qs esset pauper, q si vellet accedere ad Sedem Apostolicã esset constrictus mendicare, *c. qđ de his, de sent. excom. S. Ant. pcit. n. 45. Tolet. lib. 5. c. 8. n. 2. ver. quarto ista Hier. de*

165 *Mont. d. q. 15. n. 6. 7. 8. & 9.* q dicit q isto casu is dr̃ inops, q nihil hẽt patrimonij, ex quo se alere possit, etiam q haberet aliquod exercitium, cum quo victum sibi acquirere, nec tenetur hostiatim, & cum verecundia sibi victũ quærere in itinere, ad quod allegat alios *DD. Siluest. in sum. in verb. absolutio 4. n. 3. verf. octauus.*

166 Limitatur 8. in regularibus, quia si vnus regularis percuteret alium regularem, vel clericum, non tenetur accedere ad Papã pro absolutione obtinenda, sed poterit absolui à suis Prælatis, *c. monachi de sẽt. excõ. c. religioso eo. tit. in 6. Lelius Zecc. in trac. de priuil. eccl. priuil. 155. n. 14 & cæteris melius Borgas. de irreg. p 6. tit. de absolut. excom. n. 17. car. mihi 397. Sair. d. lib. 3. c. 28 n. 10.*

167 Limitatur 9. vbi iste imponens impias manus in clericum non esset sui iuris, sed in aliena potestate, vt si esset filiusfamilias, vel seruus *c. mulieres de sent excom. S. Ant. pracit. nu. 46.* qui hanc limitationem intelligit procedere qñ ex tali itinere, & peregrinatione inferereẽ aliqđ præiudirium ipsi patri vel domino, quia si nõ adesset alterius præiudiciũ, tũc nullatenus sũt excusandi, sed sunt oĩno mittẽdi ad Sedem Apostolicã p absolutione consequenda, put ẽt præ-

prædicti tales ad eãdem Sedem sunt mittendi non obstante præiudicio patris, vel dñi, qñ excessus esset grauis, & enormis, & hoc pp scandalum euitandum, *c. relatum de sent. excom. & licet ipse S. Ant. eod. n. 46.* dicat ꝙ hæc fallentia ꝓcedit in filio familias impuberi, non autem in pubefacto, quia is deberet accedere ad Papam, nihilominus ipsa fallentia procedit tàm in impubere, quàm in adulto, & etiã maiori, quia isto casu consideratũ præiudicium tertij, non aũt impotentia delinquentis, qđ prẽiudicium tertij ita consideratur in maiori sicut in minori, imò multo magis in maiori, q̃ in minori, eo, quia pater ex filio maiori põt consequi maius auxilium, & subuentionem, q̃ ex minori, vltra ꝙ de impuberi verberante adest alia fallentia specialis, & ad corroborationem meæ opinionis bene faciunt ea, q̃ in simili dicam *in trac. de effect. minoris ætat.* §. 1. vbi ponã, an, & qñ filius familias possit vouere in præiudicium patris est benè verum ꝙ si is filius esset emancipatus tunc nõ posset se excusari eo prætextu ꝙ eius pater nolit, vt accedat ad Sedem Apostolicam, qa p emancipationem fuit exutus, & liberatus à patria potestate. Et quo ad seruos intelligas de seruis, q sunt seruilis condõnis non aũt de famulis, ac alijs; q seruiũt pp mercedem qa isti tales non sunt in potestate dominorum, & propterea non excusabuntur.

168 Decimo limitatur in minori quatuordecim annorum, q põt absolui p Diœcesanum nec teneũ ire ad Sedem Apostolicam, *c. cũ illorum in fi. de sent. excom. Franc. Marc. dec. 814. p. 2. S. Ant. in tract. de excom. c. 1. n. 47. in 14. to. trac. diuer. car. mihi 368. Lelius Zech. in trac. de priuil. ecclesiæ priuil. 155. n. 1. Tolet. lib. 5. c. 8. n. 2. ver. quarto ista Baiard. in add. ad Clar. in §. fi. q. 77. n. 6. S. Raimund. in sum. in tit. de sent. excõ. §. 45. in prin. car. mihi 425.* Et rõ est, qa licet minor ætas non excuset oĩno à pæna delicti, nihilominus eãdem pænã minuit, vt si veniret puniendus pæna mortis ob minorem ætatem, mitigaũ in aliam pænã non corporalem, sed iudicis arbitrio, vt est *in l. 1. §. impubes, & in l. excipiuntur, ff. ad Sellania. l. de minore, ff. de quæstio c. 1. & 2. de delict. puer: Mars. in pract. crim. §. quoniã, n. 96. & cons. 39. n. 59. & cõs. 47. n. 10. Anto. Gomez. var. resol. to. 3. c. 1. nu. 62. & 63. ver. Item adde principaliter, & vers. puberũ tamen Boss. in tit. de confess. n. 69. Clar. §. fi. q. 60. n. 3. vers. aut vero est maior 14. annis Menoch. de arbit. cas. 329. n. 2. cum seq. Farin. q. 15. nu. 49. vers. limita secundo, & nu. 52. Pet. Caball. resol. crim. cas. 134. n. 1. & 8. Cesal. cons. 164. nu. 9. S. Raimund. in sum. in tit. de sent. excõ. §. 45. in prin. Maria. Soc. in*

169 *c. super eo, n. 1. & 2. de sent. excom.* Et rõ est, qa licet minor ætas non excuset oĩno à pæna delicti, nihilominus eãdem pẽnam minuit est tex. *in l. 1. §. impubes, & in l. excipiuntur, ff. ad Silla. l. de minor. ff. de qõn. c. 1. & 2. de delict. puer. Mars. in pract. crim. §. quoniã, n. 96. & cons. 39. n. 59. & cõs. 47. n. 14. Ant. Gomez. in 3. to. var. resol. c. 1. n. 62. & 63. vers. item adde principalem, & ver. puberum tamen Boss. in trac. crim. in tit. de confess. n. 69. Clar.*

170 *in §. fi. q. 60. n. 3. Menoc. de arb. cas. 329. nu. 2. & seq. Fari. in tract. cri. q. 15. n. 49. vers. lim. 2. & nu. 52. Pet. Cabal. in resol. crim. cas. 134. n. 1. & 8. Cef. cons. 164. n. 9.* cum multis alijs quos congeram in trac. đ effectib. minoris ætatis; ideo licet pp minorem ẽtatem non excuseũ à pẽna excõicationis, minorabiũ tñ pæna hoc est, vt non teneaũ ꝓ absolutione obtinenda accedere ad S. Sedẽ Apostolicam, nec est verum id quod aliq afferunt. s. quod licet minor possit absolui ab ordinario tenet tñ iurare de accedendo ad Papam ꝓ absolutione obtinenda casu quo erit maior, qa tñ deo, ꝙ vltra ꝙ contrarium tenuerunt multi ex supr. relatis, & præcipuè *S. Raimud. & Soc.* adest rõ s. quia in pæna infligenda delictis attendiũ tps delicti, ideo si qs dum est minor delinqt, dẽt mitius puniri, & quod tẽpore punitionis sit factus maior *gl. in l. sciãt, & ibi Doct. C. de leg. hæred. Fel. in c. si. n. 1. de sent. excom. Mars. in l. de minore, n. 60. ff. de qõ. Duen. reg. 259. in 8. ampl. Aplaz. epit. delic. c. 32. n. 11. ver. illud ẽt Cald. in repet. leg. si curatorem, in ver. vel aduersarij dolo, nu. 53. in fi. ver. & intellige, C. de in integ. restit. minor. Bonacoss. in com. opi. p. 1. fol. 114. col. 2. ver. secundo inquit, minor non põt, Sfort. Odd. de restit. in integr. q. 80. nu. 99. Addent. ad Bertaz. cons. 118. in lit. A. ver. & idẽ si sit factus maior Farin. q. 92. n. 162. fol. 229.* Sed si diceremus ꝙ minor absolutus ab ordinario tenetur iurare de accedẽdo ad Sedem Apostolicam cùm maior factus fuerit veniret punitus pæna ordinaria delicti, & non mitiori, qa ꝙ differtur non auferũ, vltra ꝙ si aliter diceremus, sequereũ, ꝙ minor ætas solum consideraretũ vti impedimentum accedendi a Romanam Curiam, ꝓut infirmitas, & similia impedimenta, non aũt vti cã minorandi pænam ex imbecillitate consilij, & deliberationis delinquendi, ꝙ nullatenus est dicendum, cum minor ætas sit vera, & efficax causa minorandi pænam, & non impedimentum executionis ipsius pænæ.

171 Vndecimo limitatur in clericis regularib. q viuunt in communi, & sub eodem tecto dormiunt, & in eadem domo vescunũ, quia isti poterunt absolui à suo superiori, *c. quoniam de vit. & honest. cler. S. Ant. in tract. de excom. c. 1. n. 45. in 14. to. trac. diuers. car.* 368. vbi loquitur in illis, q sim[illegible] viuunt in aliquo Collegio *Abb. in c. cum illorum, n. 6. & in c. cum pro causa, nu. 3. de sent. excom. & in præcitato, c. quoniam num. 1. & 3.* vbi loquitur indistinctè de omnibus clericis, quòd potest exemplificari in clericis existentibus in aliquo Seminario.

Duo-

172 Duodecimo limitatur in clericis, q cum sint infra minores ordines, se ad inuicē percutiunt *Lelius Zecch. in trac. de priuil. eccl. priuil.* 155. n. 3.

173 Decimotertio limitatur, qn manus iniectio esset leuis, *c. peruenit de sent. excom. S. Ant. in d. c.* 1. *nu.* 39 & 50. *in* 14. *to. tract. diuers. car.* 367. vbi ponit qn iniectio dicat leuis, & qn mediocris, *Gaet. in summula, in verb. excōicatio, c.* 10. *vers. quartus est Turrecrem. in c. si quis suadēte diabolo* 17. *q.* 4. *Abb. in d. c. peruenit in fi. Dec. in c. peruenit, il* 2. *n.* 1. *de appell. Clar. in* §. *fi. q.* 77. *n.* 14. *vbi testatur de cōm. vbi Baiard. in add. n.* 17. qui remissiuè ponit qn illo casu offensa dicatur leuis, & qn grauis, prout hoc idem latè declarat *Soc. iun. in c. peruenit, n.* 159. & 160. *de sent. excō. Decia. in trac. cri. p.* 2. *li.* 6. *c.* 34. *n.* 30. & qn percussio dr leuis, vel grauis, in materia *d. canonis si qs suadēte diabolo vltra S. Ant. Baiard. & Soc. in locis allegatis* ponit latè *summa Armill. in ver. excōicatio, il* 5. *n.* 9. *Franc. Marc. dec.* 823. *Zaccar. ad Clar. d. n.* 14. *in lit. D. Gambar. de offi. deleg. lib.* 8. *nu.* 5. *cum seq. Hier. de Mont. q.* 15. q dicit, q hoc remittit arbitrio Episcopi, prout eidem arbitrio remittitur, an quis sit talis quod possit accedere ad Sanctam Sedem Apostolicam.

174

175 Decimoquarto limitat in eo, q esset carceratus nam dr habere legitimum impedimentū *Marf. in pract.* §. *vlterius, n.* 38. *f.* 169. *Oddo de rest. in integr. q.* 7. *n.* 36. *Port. conf.* 3. *n.* 17. & 52. *Bart. conf.* 228. *Caterina accusauit Vitā Farin. q.* 11. *nu.* 54. *ver. tertia causa, & q.* 34. *n.* 87. *Roland. Auall. conf.* 87. *n.* 24. *lib.* 1. Et ideo carceratus, qui est citatus non tenet comparere pp impedimentum *Oldr. conf.* 43. *n.* 2. *Calder. cōs.* 5. *de dilat. Affl. dec.* 182. *n.* 4. 5. & 6. *Port. d. conf.* 3. *nu.* 27. *Bar. & Saly. in l.* 2. *ff. de inius vocan. Ruy. conf.* 24. *n.* 5. *l.* 4. *com. Refert Farin. in tract. crim. q.* 11. *nu.* 54. vbi ēt de com. testat. Nec mittere pcuratorem, maximè si cā esset grauis, *c. bone, il* 1. *vbi gl. de elect. c. si pro debilitate, de offi. de leg. Port. d. conf.* 3. *n.* 15. & 52. *Parif. conf.* 102. *n.* 1. *lib.* 4. *Aret. cōs.* 16. *col. pen. vers. secundo respondeo Farin. vbi supra vers. sed pareat mihi, vbi de cō. testatur Mascar. in pract. tit. de procurat. n.* 9. *f.* 26. Et non solum dr carceratus, q reperitur in vinculis, sed dr ēt carceratus is, qui est sub fideiussione de non recedendo à certo loco, vel de repraesentando ad omne Cur. mandatum *Bald. in l. nec non,* §. 1. *ff. ex qb. caus. maio. Alber. in l. eadē C. cod. tit. Boss. in tit. de carcerat. fideiub. n.* 3. *Marf. conf.* 125. *n.* 48. *Corrad. Lancellot. de offi. Praetor. tit. de carcerat. fol* 470. *n.* 2. *Caball. resolul. crim. cas.* 8. *n.* 13. *Nepit. in consue. Cathan. tit.* 52. *Cōsuet. vnica, n.* 9. & 10. *Capic. dec.* 154. *n.* 4. *latè Farin. in tract. crim. q.* 30. *nu.* 51. *cum seq. vbi tractat hūc articulū Mastr. de Indultu, c.* 12. *n.* 4. 5. & 6. quas omnes supra positas limitationes sublimitabis, qn impedimentum esset pcuratum, qa tūc non excusat non solum in foro Conscientiae coram Deo, q est scrutator cordium, verum etiā nec in foro contentioso *Ant. de Carrar. in tract. de excusat. p.* 2. *nu.* 8. *Sford. add. in dict. tract. q.* 7. *nu.* 41. *Farinac. q.* 34. *n.* 81. *Tusc. concl. in verb. affectio p tot. & praesertim n.* 7. *q.* 14. & 25. *Serafin. de priu. iur. priuil.* 4. *n.* 110. vbi loqt in appellato, q affectauit impedimentum ne prosequi posset appellationem, & dicit q tale impedimentum non prodest *Farin. in d. trac. q.* 34. *per totam praesertim, num.* 81. & 88.

176

177

178

179

180

181 Et nota q existente aliquo ex praedictis impedimentis, non qlibet sacerdos poterit absoluere, sed opus est, q absoluatur ab Episcopo *Abb. in c. decetero, n.* 1. & *in c. monaci, n.* 3. *de sent. excom. sum. Angel. in ver. absolutio, il* 1. *S. Ant. ēt in summ. in* 3. *p. tit.* 11. *circa fi. Fel. in c. peruenit de sent. excomm. Hier. de Mont. q.* 15. *n.* 20. & 30. vbi dicit q inferior ab Episcopo non pōt absoluere excōicatum p leui iniuria illata in personā clerici, ad qđ allegat multos alios, q tñ tēperat duobus modis. Primo in articulo mortis, vt dixi *supra in praesenti ampl* 51. *n.* 153. Secundo qn Episcopus in specie mandauerit suo Vicario, vt possit absoluere ita excōicatos, qa Vicarius Episcopi ex speciali mandato ab Episcopo facto poterit absoluere in oīb. casibus, in quib. est commissa, & pmissa absolutio ipsi Episcopo *Fel. in c. ab excōicatione de rescript. Lancellot. in instit. c. ano. in* §. *in hijs aūt de sent. excomm. Iacob. Sbrot. in tract. de Vicar. Episcopi, lib.* 2. *q.* 180. *n.* 2. & *seq.* vbi latè examinat, an, & qn Vicarius Epi possit absoluere ab hmōi excōicatione, nec Episcopus dēt statim cognitio impedimēto absoluere, sed tutius est, vt de impedimento consulat cū Romano Pontifice (si hoc fieri pōt) & ei narret cām impedimenti, & qualitatem percussionis, & iuxta eius determinationem postea exequatur, ita concludit *S. Raimund. in sum. lib.* 3. *in tit. de sent. excom.* §. 45. *in fi. alleg. tex. in c. mulieres de sen. excō. Amont. d. q.* 15. *n.* 21. & 22. q dicit, quōs pdictae limitationes pcedūt, tam si iniuria est leuis, quàm si atrox.

182

183

184 Et intelligas praesentem ampliationē, vt licet quis teneatur accedere ad Sanctam Sedem Apostolicam p impetrāda absolutione, nihilominus non est necessarium, vt ipsa absolutio poscatur ab ipso Summo Pontifice, sed sufficit, vt obtineat ab aliquo ex Paenitentiarijs, qa ipsi Paenitentiarij possunt absoluere à tali excōicatione *S. Ant. Flor. in tract. de excom. c.* 1. *n.* 56. *in* 14. *to. tract. diuers. car. mihi* 368.

185 Quaero nunqd is, q incidit in excōicationē ob psonalem iniuriam factam clerico, possit absolui per Legatum de latere, & videtur q sic *c. ademinentiam de sent. excom. gl. in c. authoritate,* §. *iubemus de priuil. Gondisl. à Villa Diego in tract. delegat. q.* 13. *Gambar. in tract. de offi. & potestate Legat. à Latere, lib.* 8. §. 3. *nu.* 1. & *seq.* qui dicit q hoc

hoc pōt facere legatus, ēt si iniuria esset atrox, & enormis, & ēt si absoluendus esset homicida clerici; item ꝙ potest absoluere non subditos, & extra prouinciam, quas conclusiones tandem limitat septem modis, vt ibi per eum.

186 Limitatur modo prædictus nonus effectus clericatus deductus *ex canone si quis suadēte diabolo* 17. *q.* 4. ita superius ampliatus pluribus modis, & Primo limitatur in eo, qui verberaret clericum, quem inuenit turpiter agentem cum eius vxore, filia, matre, vel sorore; qa isto casu, non solum poterit clericū verberare, verum ēt occidere absq. labe excōicationis *Abb. in c. cum non ab homine, n. 11. vers. & pro hoc adduco, de iudic. vbi etiam Henric Bohic nu. 3. Io. Hoinotomus in §. si res legata nu. 6. & 7. instit. delegat. Caet. in summula in verb. excōicatio, c. 10. ver. in præsenti, in fi. car. 124. Flam. de Rubb. in tract. de adulter. c. 16. n. 26. vers. pœna adulterij cart. 104. Paris. de Put. in tract. de synd. in verb. clericus, c. 1. n. 5. car. mihi 158. Hier. Zaccar. in add. ad Clar. in §. fi. q. 77. n. 2. in lit. A. circa medium Rip. in l. fi. n. 67. C. de reuocan. donatio. Tennin. in pract. cauth. 6. nu. 28. 29.* vbi loquitur in patre, & marito, & vtrobiq; alios allegat. *Intrigl. in tract. de casib. Consc. cētur. 1. cas. 9. n. 18. Tolet. lib. 5. c. 8. vers. quarto cū licet Nicol. Plou. in tract. de excō. §. 1. n. 25. in 14. to. tract. diuers. car. mihi 364. Bermund. Bouerон. in tract. de publ. concubin. in rub. de adulter. nu. 19. Henric. Bohic in c. si vero n. 5. & seq. de sent. excom. Marsil. de bānit. in verb. capti, n. 40. & in ver. iudice n. 220. & in l. vnica nu. 116. de rapt. virg. Decia. in tract. cri. p. 2. lib. 6. c. 34. nu. 5. S. Ant. in tract. de excom. c. 1. n. 34. in 14. to. tract. diuers. car. mihi 367. Sanch. de matr. lib. 1. disput. 1. n. 6.* q loquitur in sponsa de præsenti *Alfons. Aluarez in special. iuris Pontific. c. 35. vers. sed introducens in in 6. fallent. car. mihi 97. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici regul 3. n. 20. in 16. to. trac. diuers. car. mihi 293. Aret. in §. i potestate, n. 9. de hijs, q sunt sui, vel alieni iuris Clar. in §. homicidium, n. 39. Baiard. ad Clar. in d. §. homicidium, nu. 174. vbi testatur de com. opi. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. nu. 20.* vbi hāc limitationem sublimitat vndecim modis *Maria. Soc. iun. in c. peruenit, nu. 344. & multis seq. de sent. excom.* q cæteris melius ac latius huius limitationis materiam examinat, illā ampliādo, & sublimitando diuersis modis, & ne videar alterius scripta transcribere, ad eum me remitto *Anchar. in c. si vero il 1. n. 7. de sent. excō.*

187 Et non solum verberans, vel occidens clericū in casibus istius fallentię erit tutus à pœna excōicationis, vt est dictum, verū ēt à pęna tēporali, ita vt occidens non possit puniri pro tali homicidio *l. Graccus, & l. patri. ff. de adulter. Clar. in §. homicidiū, n. 39. Carrar. in pract. crim. §. homicidium 6. n. 234. cum seq. Bart. in l. Imperator la secunda, n. 2. ff. de stat. homin. Baiard. ad Clar. in d. § homicidium, n. 167. Decia. in tract. crim. to. 2. lib. 9. c. 15. n. 14. Intrigl. de casib. cons. cas. 9. n. 2.* & quid in patre occidente filio inuento cum nouerca

188 *Caball. resol. crim. cas. 15. n. 7.* Sed an sit ēt iste talis tutus à peccato mortali, quòd incurrit ꝑ homicidium, ex quo iste contrauenit Diuino ꝑcepto (Non mechaberis) *Fel. in c. quæ in ecclesiarum, col. 3. & 4. de constit. Couar. lib. 4. decret. c. 7. §. 2. n. 8. Boss. in tit. de coit. damnat. & punibili, n. 52. Intrigl. de casib. consc. cas. 9. n. 41. & 46. Paris. cons. 154. nu. 12. lib. 4. Cesal. cons. 305. per tot. Baiard. ad Clar. d. §. homicidium n. 173.* & prędicta oīa intelligas qñ percussio fit in ipso actu inuētionis absq. interuallo tꝑis, aliàs si fieret ex interuallo ꝑcutens incurreret in excōicationē *Cesim. Philiar. i l. 3. de offi. saced. c. 33. n. 3. cas. 14.*

189 Limitatur 2. vbi quis ignoranter, & per errorem clericum percussisset, vt quia percussit clericum de nocte, vel illum quem non cognouerat esse clericū, vt qa deambulabat sine habitu, & tonsura, & prius illum nō cognoscebat *Paul. de Castr. in l. si ignorans, n. 2. ff. locat. Camill. Gallin. in trac. de verb. signif. li. 10. c. 31. n. 6. Gaet. in summula, in verb. excōicatio, c. 10. vers. quintus est casus car. mihi 126. Bal. in tract. de stat. in verb. clericus n. 1. Turrecrem. in c. si quis suadente nu. 1. 17. q. 4. Iac. Rebuff. in l. pen. n. 4. C. de acqued. lib. 11. vbi addentes in lit. B. Muscatel. in pract. ciuil. p. 2. in verb. intimato, n. 30. car. mihi 24. Menoc. in trac. de ꝑsum. li. 6. ꝑsum. 76. n. 12. Tole. li. 5. c. 8. n. 2. uer. tertio cum ignorabatur Fusc. in sing. in lit. C. n. 109. S. Ant. in tract. de excō. n. 24. in 14. to. tract. diuers. car. mihi 367. Nicol. Plou. in eod. trac. de excom. §. 1. nu. 24. in præd. to. tract. cart. mihi 364. Aluar. in Spec. iur. Pontif. c. 35. vers. sed introducēs in 7. fall. car. mihi 97. Aufrer. in tract. de potest. iud. secular. super eccl. person. reg. 3. n. 21. in 16. to. præd. tract. car. mihi 292. Bursat. cons. 443. n. 1. lib. 4. addentes ad Aret. in §. in potestate, n. 9. in lit. C. Instit. de hijs, qui sunt sui, vel alieni iuris Roland. à Vall. cons. 4. n. 28. vol. 1. Menoch. cons. 898. n. 25. lib. 9. Bombin. cons. 31. n. 6. Io. Frigburg. in adnotat. ad summā S. Raimund. lib. 3. tit. de sent. excom. §. 48. car. mihi 427. Clar. in §. fin. q. 77. n. 6. & 7. vbi alios allegat, & testatur. de com. opi. Carrer. in pract. in tit. de homicid. in §. seu sect. incip. vndecimo excusat car. mihi 162. latè Soc. iun. in c. peruenit, n. 221. & seq. de sent. excom. Fel. cons. 15. n. 3. Baiar. in add. ad Clar. q. 77. n. 15. Bero. cons. 187. n. 6. lib. 3.* & rō istius limitationis est, quia ignorantia excusat à pę-

190 na *l. si quis ignorans, ff. locat. l. item apud labeonem, §. si quis ff. de iniur. l. si qua per calumniā, C. de Epis. & cler. c. nemo 11. q. 3. Couarr. in c. alma mater in 1. p. §. 10. n. 7. de sent. excom. Vital. in tract. de malefic. in tit. de testib. & q repell. n. 83. car. mihi 411. post Angel. in tract. de malef. Bursa. d. cons. 443. nu. 2. & seq. Blanc. in pract. crim. c. ignorantia, fol 91. Gabr. concl. 6. de reg. iur. Cepoll. cons. vic. 18. nu. 5.*

Boss. in tit. de defens. reor. nu. 39. Port. Imola cons. 53. nu. 11. Clar. la 9. §. q. 60. n. 11. vbi Baiard. nn. 44. in add. Arnon. dialog. 56. Alex. in l. quod ff. si cert. pet. Simon de P. at. cons. 81. nu. 11. Dec. cons. 163. nu. 3. Pancirol. cons. 2. nu. 30.

191 Hinc est q cognoscens monialem incedentem in habitu laicali, non punitur tanquam stuprans monialem *gl. in c. 1. quib. mod. feud. ammitt. vbi et Bal. addent. ad Bar. in d. l. apud labeonē, §. si quis virginem, de iniur. Bombi. cons. 31. nu. 7.*

Hinc est et q licet emens rem furto subtractā teneat vti fur *Baiard. ad Clar. in §. furtū n. 17. Paris. cō s. 60. n. 3. Passett. cō s. 186. Natt. cons. 436. n. 1. Granut. Theorem. 42. n. 2. Ioseph Ludo. dec. Perus. 42. n. 1. Rol. Auall. cō s. 44. n. 3. lib. 1. Alb. Mādell. cons. 84.* secus si ignoranter, per supradicta.

192 Sublimitat mō ista limitatio qn̄ ignorantia esset crassa, & supina, & culpabilis, vt quia debuit, & potuit scire illū talem esse clericum, & non curauit, nec voluit *Gaet. in sum. in verb. excōicatione, c. 10. vers. quintus est casus car. mihi 126. Io. Frigburgus loco supra citato.*

193 Et ratio præsentis sublimitationis est, quia ignorātia culpabilis, & crassa non excusat à pęna *gl. in c. excōicatio, in ver. de fact. suo, de rescript. Scacc. in tract. de iud. p. 2. c. 7. n. 63. Fel. ī c. si. n. 3. & seq. de test. vbi ad hoc adducit multa similia Tuscus ī verb. affectio n. 237.*

194 Sublimitatur 2. vt licet verberans clericum ignoranter illū esse clericum, excusetur ab excōicatione, non tñ excusabitur à pęna, q venit imponenda ex natura, & rōne delicti, vt si illū occiderit, ℘ homicidio: si illū vulnerauit, pro vulnere, *l. si quæritur C. de episc. & cler. Bar. in l. si ex lege, ff. ad leg. Iul. de adulter. Fuluius Pattan. in tract. cui incubat onus probandi negat. lib. 2. c. 19. nu.*

195 *67. Fel. cons. 15. n. 3.* sed si percutiens esset in dubio an ille talis sit clericus, vel laicus, tunc si percussus vere est clericus, incidit in excōicationem, quia in dubio euitare tenetur periculum *Io. Frigdeburg. in add. ad S. Raimūd. in sum. lib. 3. in tit. de sent excom. §. 48. in lit. L. car. mihi 427.*

196 Limitatur 3. prædictus nonus effectus clericatus deductus ex textu *in c. si qs suadente diabolo 17. q. 4.* quotiescumq; qs iniiceret impias manus in clericum ℘ defensione, vel recuperatione rerum, si aliter non posset vim vi repellere, & hoc faciat eum moderamine inculpatæ tutelæ *Ias. in l. vt vim, nu. 26. ff. de iusti. & iur. Gaet. in sum. in ver. excōicatio, c. 10. vers. secundus est casus car. mihi 125. Fel. in c. si vero il 1. n. 2. de sent. excom. Abb. in c. olim il 1. n. 5. 19. & 20. de restit. spoliat. & in c. cū non ab homine, nn. 18. de iudit. S. Ant. in trac. de excom. c. 1. n. 33. in 14. to. tract. diuer. car. mibi 367. Alfons. Aluarez in Spec. iur. Pontif. c. 35. vers. sed aduerte car. mihi 99. Henric. Bohic in c. si vero nn. 3. de sent. excom. not. Soc. in c. tna nos nu. 5. de sēt. excom. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 27.*

197 & ratio est quia defensio rei æquiparatur defensioni vitæ, quia res, & vita æquiualent *gl. in l. aduocati verb. vitā, C. de aduoc. diuers. ind.* ideo sicut est permissum pro defensione vitæ clericum verberare, vt dicam *infr. lim. 25. n. 238.* ita pari modo erit permissum pro defensione rei, imò pro defensione rerum suarum licitum est hominem interficere, si aliter illas recuperare non posset *Abb. in c. si vero il 1. nu. 11. de sent. excom. Dec. in l. vt vim, ff. de iust. & iur. & ibi et Ias. nu. 25. Intrigl. cō s. 15. nn. 23. & 24.* qui duo vltimi præsentes conclusiones limitant quando res esset parua, quia pro defensione, & recuperatione talis rei non esset permissum hominem interficere.

198 Ampliatur ista limitatio, vt is talis verberās clericum pro defensione rerum suarū non solum est excusatus quo ad pęnas spirituales, vt excōicationē, verum et quo ad pęnā temporalem, q a licitum est aliū vulnerare, percutere, & occidere ℘ defensione rerum suarum, *l. furē, ad l. Cornel. de Sicar. Bar. n. 7. & Bal. in l. 1. C. vnde vi Marsil. late cons. 4. nu. 8. Doctores in l. 1. C. vnde vi, & in l. vt vim, ff. de iust. & iur. Canonist. in c. 2. & 3. de Homicid. Bombin. cons. 19. nu. 29.*

199 Limitatur 4. vbi clericus esset bigamus, vt q a duas duxit vxores, vel vnā non virginem, quāuis crediderit illā esse virginem *Soc. in c. pue nit, nu. 97. & 98. & seq. de sent. excom.* vbi ponit et quō contrahatur bigamia *Anch. in c. contingit, n. 10. de sent. excom. sum. Angel. in ver. excōicatio, il 5. nn. 22. Cosm. Philiar. de offi. Sacerd. c. 33. vot. 3. cas. 6. Sair. in d. tract. lib. 3. c. 27. n. 31. Gaet. in summula in verb. excommunicatio, cap. 10. ver. nota septimo cart. mibi 127. Graff. in decis. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. nn. 26. vers. tamen fallit Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 34. nn. 7. & 16.*

200 Sublimitatur primo prædicta limitatio vbi matrimonium esset ex aliquo capite nullum, vt quia esset contractum de facto, & non de iure, verbi gratia si clericus in sacris matrimonium cōtraxisset, vel esset contractū inter consanguineos in gradu à iure prohibito *Graff. loco citato, Soc. in d. c. peruenit, nu. 102. & seq.*

201 Secundo sublimitatur, vbi esset per Papam dispensatum, vt non obstante bigamia possit bigamus promoueri ad clericatum, quia tunc illum verberans erit excommunicatus tanquā si non fuisset bigamus *Cardin. Tusch. in liter. B, conclus. 91. nu. 6. Petr. de Amar. cons. 123. Henric. Bohic in cap. 1. num. 19. de bigam.*

202 Et ratio est, quia cum bigamia sit introducta de iure positiuo *cap. 2. de bigam. Borgas. de irregularit. par. 5. tit. de bigam. & corrupt. num. 7. versic. ego dicerem Abb. in dict. cap. 2. de bigam. num. 6. Siluester in summa in verb. bigamiam, nn. 7. Brun. a Sole q. 32. nu. 20. Petr. Cened. in collect. iur. canon. collect.*

203 *138. nn. 3.* Ideo Papa poterit super ea dispensare etiam sine causa, quia Papa etiam sine

Ccc causa

eā pôt tollere ea, quę sunt iuris positiui, vt dixi *sup. eff. 1. lim. 60.* & voluerunt *Abb. in c. fi ate. nitatis de scismat. Innoc. in c. cum ad monasterium circa medium de stat. monacor. Gambar. de offi. & potest. leg. lib. 10. n. 360 fol. 318. Borgas. loco prædicto in fin. Henric. Bohie in c. proposuit, nu. 4. de conceß. prebend. Brun. à Sol. q. 38. nu. 21.*

204 Limitatur 5. prędictus nonus effectus in clerico in minoribus, q dimisso habitu, & tonsura duxerit vxorem, iste nãq; post dimissionem habit⁹ non gaudebit amplius priuilegio dicti *c. si qs suadēte diabolo, c. vnico à cōtrario sensu de vita, & honest. cler. in 6.* & dixi latè *supra eff. 5. n. 2. cū seq.* dū ibi posui quod clericus coniugatus potit hoc priuilegio si tñ defert habitū, & tonsurā alias secus *Marian. Soc. iun. in c. peruenit, nu. 105. & 106. & seq. de sēt. excōm.* vbi ponit quid si vestis extrinsica sit clericalis, & intrinsica laicalis, & quod non sufficit deferre vestes sine tonsura, vel e contra tonsuram sine vestibus, & quod tale priuilegium non perdit perpetuo, sed ad tempus ideo reassumens habitum reassumit etiam priuilegium.

205 Limitat 6. in eo, q impias manus intulit in clericum, vel monacum apostatā, & hoc tā si est apostata à religione quàm ab ordinibus, *Gaet. in sum. in ver. excōicatio c. 10. ver. nota septimo cart. mihi 127. Soc. in d. c. peruenit nu. 111.* & ratio est, quia clericus, siue religiosus apostatando ammittit omnia priuilegia clericalia, vt dixi *sup. eff. 1. fallen. 60. nu. 1040. cum seq.*

206 Limitatur 7. in offendente clericum in minoribus ordinibus constitutum deferentē arma postq̃ fuerit ter monitus, vt ab ipsorū delatione desistat *Innoc. in c. Ioannes de clericis coniugatis Marſ. in trac. de bānit. in ver. ab offensis nu. 13. S. Aut. Flor. in trac. de excom. c. 1. n. 26 in 14. to. trac. diuer. car. mihi 367. Nicol. Plou. in eo. trac. §. 1. n. 24. to. prędicto car. mihi 364. Soc. in d. c. peruenit n. 112. & seq.* secus si nulla interuenit monitio, qa tunc injiciens impias manus in clericum deferētem arma esset excōicatus, & incideret in prędictū canonem *si qs suadente diabolo 17. q. 4. c. in audientia vbi Abb. & Fel. de sentent. excomm. Zaccar. in add. ad Clarum in §. fi. q. 77. nu. 2. in lit. A, circa principium,* & qñ & quo ordine sit facienda ista monitio dixi late *supra eff. 1. limit. 18. nu. 893 & seq.*

207 Limitat 8. dictus nonus clericus effectus desumptus ex dispositione dicti *c. si qs suadēte diabolo 17 q. 4.* in eo, q verberaret, vel aliter personaliter offenderet clericum in minoribus constitutum oīno viuentem vti laicum inhoneste si post quam fuerit tertio monitus vitam non correxerit *Soc. sen. in c. in audientiā de sent. excom. Soc. iun. in d. c. peruenit, nu. 114. eod. tit.*

208 Limitat 9. in offendentibus clericos istriones, ioculatores, mimos, buffones, vel guliardos, q. per annū talem infamem artem publicè exercuerint, vel infra annū si ter moniti ab illa non se abstinuerint, *e. 1. de vit. & honest. cler. in 6. Nicol. Plou. in tract. de excom. §. 11. nu. 24. in 14. to. tract. diuer. car. mihi 164. Alfonf. Aluarez. in Spec. iur. Pontif. c. 35. verſ. sed aduerte cart. mihi 99. in princ. Mandoſ. in tract. de annal. casibus, nu. 97. Soc. iun. in pluries citato, c. peruenit nu. 116. & seq. Abb. in c. contingit, nu. 12. de sent. excomm.*

209 Ampliatur hæc fallētia secundum aliquos, vt locum habeat tàm si clericus, qui prædictas artes exercet est constitutus in maioribus, quàm in minoribus ordinibus ita eam ampliat *Socyn. in d. c. peruenit, nu 117.*

210 Limitatur 10. in percutiente clericū in minorib. q dimisit habitum clericalem, & assumpsit habitum militarem, & passus est militiæ se ascribi, quia militia spiritualis, & secularis vſir diuersæ *c. diuersis de cler. coning. c. fin. de voto c. ex multa 50. dist. c. quidā de apost. Marſ. in tract. de banuit. in ver. iudice nu. 218. Turrecrem. in d. c. si quis suadēte diabolo, Deciau. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 34. n. 7. Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl. §. 4. n. 29. Bernard. Laurent. in tract. quib. casib. iudex secular. &c. nu. 10. Io. Franc a Pont. conſ. 24. nu. 7.* sed in ista fallentia contrariū tenuit *Soc. in præcit. c. peruenit, nu. 121. & seq.* q testatur de com. opin. & alios allegat, quæ opiniones concordatur, vt prima. f. procedat si præcesserint monitio: secunda vero si non præcesserit, ita colligitur ex traditis per *Inno. in c. in audientiā de sēt. excomm. & per Hier. de Laurent. loco prox. cit.*

211 Limitatur 11. in injiciente impias manus ī clericum, sæuis enormitatib. vacantem, & se immiscentem *Gaet. in sum. in ver. excōicatio c. 10. ver. nota septimo car. mihi 127. Abb. in c. 1. n. 5. de apost. & in c. contingit, nu. 12. de sent. excom. & in c. cum non ab homine nu. 6. de iud. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. nu. 28.* vbi hanc fallentiam exemplificat in clerico faciente seditionem in populo, vel Bello vacante *Hieron. Zaccar. in add. ad Clar. in §. fi. q. 77. nu. 2. in lit. A, circa med. Clar. in ead. qō. n. 6. Soc. in c. perpendimus nu. 15. 19. & 26. & in c. peruenit nu. 123. de sent. excom. Alfonſ. Aluar. in Spec. iur. Pōtif. c. 35 circa prin. ver. & enormia delicta car. mihi 95. Marſ. cōſ 67. n. 61. Aneber. in c. cū non ab homine n. 3. de iud. Crot. cōſ. 204 n. 6. lib. 2. Gra. voto 33. n. 14. Cepol. cōſ. 11. n. 44. in cri. Capr reg. 94. n. 17.* vbi loquitē de eo, q derobabat in strata *Brun. à Sol. in compend. resol. propoſ. iur. in ver. clericus licet in habitu Matth. Brun. conſ. 64. n. 8. Alex. de Neuo conſ. 59. n. 11. & 12. Rol. à Vall. conſ. 4. n. 28. & 29. lib. 1. Decia. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 34. nu. 4.* vbi multos, & multos alios allegat, qui fere oēs dñt, quòd isto casu facilius ammittitur priuilegiū canonis, quàm priuilegiū fori, quia ad ammittendum priuilegium fori requiritē trina monitio, & priuilegium canonis

nonis fine ea ammittitur, quidquid in contrarium circa hoc vltimũ dixerint *Lignan. in tract. de cẽsur. eccl. §. 4. n. 27. & Decia. lib. p̃d. c. 17. n. 23.*

213 Limitatur 12. in eo, qui verberaret clericũ, vel alium religiosum degradatum *Gaet. in sum. in ver. excõicatio, c. 10. ver. & nota septimo car. mihi 127. Abb. in c. contingit nu. 12. de senten. excom. Marf. in l. eiusdẽ nu. 7. ff. ad l. Corn. de Sicar. gl. in c. dictũ 81. dist. S. Ant. in tract. de excom. c. 1. nu. 38. in 14. to. tract. diuerf. car. mihi 367. Nicol. Plou. in tract. de sent. excom. §. 1. n. 26. in præadicto to. tract. car. mihi 364. Io. de Lign. in tract. de censur. eccl. §.*

214 *5. n. 2. in ipsomet to. car. 311.* & ratio est, quia per degradationem clericus exuitur omni priuilegio clericali late *Soc. in c. peruenit nu. 126. de sent. excomm. Paul. Burg. de irregul. p. 6. tit. de cler. percuss. n. 23. f. 299.* vbi ponit et quid si esset verbaliter tantum depositus, & licet in ista conclusione contrarium videantur tenere *glos. in c. ad abolendã in ver. prærogatiua de hæret. & in c. degradatio in fi. eo. tit. in 6. & in c. accedens 50. dist. & in c. 2. in ver. ceciderit 54. dist. & in c. dictũ in gl. fi. 81. dist. & in c. cos 20. q. 3. & multi relati per Decia. in d. tract. cri. p. 2. lib. 6. c. 17. n. 18. Tiraq. in tract. cessante cã lim. 15. n. 4. Bal. in c. sedes Apostolica, n. 4. de rescrip. Duen. reg. 99. Ampl. 4. Tap. in repet. l. fi. c. 4. n. 41. de cõst. Princ. Petr. a Plaz. in epit. delict. c. 6. n. 6. Marsi. sing. 179. S. Ant. in 2. p. 3. p. tit. 25.*

215 *c. 1.* nihilominus prædictorũ snia ẽ intelligenda de clericis verbaliter tm̃ degradatis, q aliter dñr depositi, nãq; inijciẽs manus in prædictas non euitabit sniam excõicationis, qd in specie dixerunt *Io. de Lign. in sup. cit. n. 12. S. Ant. in d. c. 1. n. 4.* vbi multos alios allegat *Clar. in §. fi. q. 77. n. 10. Soc. in d. c. peruenit n. 138. seq. Borg. d. nu. 23.*

216 Sed si iste talis ita verbaliter degradatus, siue magis p̃prie depositus post depositionẽ esset incorrigibilis, & vt talis declaratus ab Ep̃o, & nollet viuere sub regula clericali, tunc et amitteret priuilegiũ *d. cano. si qs suadente diabolo 17. q. 4.* ita vt ipsũ verberans non incideret in excõicationis pœnã *not. in c. contingit, il 1. de sẽt. excom. & præcipuẽ Abb. nu. 12. & Anchar. nu. 10. Ploui. in tract. de excomm. in suprad. nu. 26. Soc. loc.*

217 *p̃d. n. 143.* quod p̃cedit ẽt si esset traditus curiæ seculari; & absq; vlla difficultate p̃cedit dicta limitatio tã si degradatio fieret actualis, q̃ verbalis data supra dicta incorrigibilitate, *c. cum non ab homine vbi hoc not. omnes scrib. de iud. & in c. deinceps 17. q. 4. Decian. d. lib. 6. c. 34. nu. 11.*

218 Limitatur 13. dictus 9. clericatus effect. quo disponit, vt inferẽtes iniuriã personalẽ clericis sint excõicati, vt nõ liget illũ, q talẽ iniuriã intulit clerico hæretico *Innoc. & Io. Andr. in c. si vero de sẽt. excõ. scribẽtes cõiter in c. cõtingit, il 1. co. tit. Guliel. de Mõte Laud. in cle. ne Romani de elect. Gaet. in summ. in ver. excõicatio c. 10. verf. nota septimo car. mihi 127.* Et licet ipse dicat qd hæc opinio p̃cedit fm̃ aliquos, attñ opinio ipsa est vera, & eã vltra p̃dictas sequunt *Abb. in c. cõtingit n. 12. de sẽt. exc. Card. in clem. 2. §. cæterũ de elec. gl. in c. si quis deinceps 17. q. 4. Bertac. in reper. in ver. clericus hæretic. Cassa. sup cõsuet. Burgũd. rub. 1. §. 5. n. 56. in add.* vbi dicit, q ex quo delinquũt in legẽ ecclesiæ nõ dẽnt p̃lege ecclesiæ iuuari *Iac. de Graf. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 25. in fi. Decia.*

219 *in trac. cri. p. 2. lib. 6. c. 34. n. 10. Plou. in trac. de excõ. §. 1. n. 27. in 14. to. trac. diuer. car. mihi 364. Vital. in clem. multorũ, n. 77. de pœnis, Rui. conf. 4. nu. 15. lib. 5. Baiar. in add. ad Clar. in §. fi. q. 77. n. 12.*

220 Limitat 14. in eo, q p̃cuteret, aut interficeret clericũ antipapã, si esset incorrigibilis, & declarat hæreticus ita *Soc. in c. p̃uenit n. 149 de excõ.* vbi dicit, q is nõ solũ nõ incideret in canonem, sed mereret apud Dñm, quia antipapa incidit in hæresim si est incorrigibilis.

221 Limitat 15. in clericus scismatico *Soc. iun. in præd. c. peruenit, n. 150.* pro qua limitatio ne faciunt quæ scripsi *sup. eff. 1. lim. 52. n. 1012.*

222 Limitat 16. in eo, q p̃ dolum, & fraudẽ aliqd furat a posse clerici, et si eius p̃onã vellitet, vel cingeret, vt est palliũ, vel cingulum vel crumenã, vel pileũ si iniuria non fit p̃sonæ, qa tũc nõ dr̃ violentas man iniicere in clericũ, sed furtiuẽ tollere, nisi clericus tpe quo talia ei tollunt se defenderet, & furãti resisteret *Gaet. in sũmula in verb. excõicatio c. 10. verf. nota secundo car. mihi 123. Soc. in c. peruenit n. 184. & 187. de sent. excõ. Dec. in c. peruenit, num. 5. de appell.*

223 Limitat 17. dictus 9. eff. clericat fm̃ aliquos in eo, q p̃cuteret clericũ turbãtem officiũ, & iurisdõne tpalẽ, & impediẽtem ne iustitia ministret *Abb. & Fel. in c. veniens de sent. excõm. Hier. Zacc. in add. ad Clar. in §. fi. q. 77. nu. 2. in lit. A, circa med.* Quam tñ limitationẽ dico non esse verã simpliciter, & indistinctẽ, sed intelligenda est, qñ resisti non posset per suum superiorem, ad quem oĩno dẽt prius haberi recursus, nec aliter ab illo compelli, & sic intelligi debent prædicti Auctores præsentis limitationis.

224 Limitat 18. dictus 9. eff. in eo, qui hñr legitimã authoritatẽ, & p̃tãtẽ clericũ percutiẽdi cã correctionis, vel disciplinæ, vt est Ep̃s, pater, vel præceptor *Gaet. in sum. in ver. excõicatio, c. 10. ver. nota sexto, car. mihi 123. Abb. in c. vniuersitatis, nu. 4. de sẽt. excõ. & in c. 1. n. 3. ver. quarto nota eo. tit. Rim. iun. in l. vt vĩ n. 254. & 255. ff. de iust. & iur. Soc. in c. sup eo, n. 7. & ĩ c. vniuersitatis, ẽt n. 7. & ĩ c. p̃uenit n. 317. & seq. & n. 328. & seq. de sẽt. excõ. S. Ant. ĩ trac. de excõ. c. 1. n. 29 & 36. in 14. to. tract. diuer. car. mihi 367. Raimũd ĩ sũ. lib. 3. ĩ tit. de sẽt. excõ. §. 44. circa p̃in. car. mihi 425.* vbi tñ admonet oẽs vt caueãt a talib. correctionib. *Tolet. lib. 5. c. 8. n. 2. ver. secũdo cũ sit Alfonf. Aluar. in Spec. iur. Põtif. c. 35. ver. sed introducẽs in 3. fall. car. mihi 97.* vbi hãc limitationem exẽplificat in præ-

225

ceptore, & in duab. limitationib. sequentib. exemplificat in dño, & in propinquo maiori, *Henr. Bobic in c. voluntati, nu. 18. & in c. super eo, nu. 11. & seq. de sent. excomm. Io. Bapt. Baiard. in add. ad Clar. §. fi. q. 77. n. 5. Graff. i dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 22.* vbi loquitur in Epõ, & Prelato, qui verberaret clericũ, vel monacum sibi subiectũ.

226 Sublimitat mõ põs sublimitatio, vt non ꝓcedat qñ quis excederet modum correptionis, nãq; tunc excedens erit excõicatus si excessus fuerit grauis, & notabilis, secus si fuerit leuis, vt parui momenti, *Io. de Ligu. in tract. de censur. eccl. §. 6. n. 8. Gaet. in sum. in ver. excõicatio c. 10. ver. quintus est casus car. mihi 126. Decia. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 34. nu. 18. vbi ad hoc alleg. ẽt alia iura Bobic c. super eo, nu. 8. de sent. excõm. Io. Frigb. in add. ad S. Raimund. in sum. lib. 3. in tit. de senten. excomm. §. 44. in lit. T, car. 425.*

227 Sublimitat̃ 2. dicta limitatio, vt non procedat qñ is, q̃ hẽt potestatem corrigẽdi non verberaret cã correctionis, sed ex odio particulari, & cã vindictæ, tunc. n. non euitabit pœnã excõicationis *Gaet. loc. sup cit. Aufr. in tract. de pot. iud. laici super psonis Ecclesiasticis reg. 3. nu. 13. in 16. to. tract. diuers. car. mihi 293. Io. Frigburgis in add. ad S. Raimund. in summa lib. 3. in tit. de senten. excomm. §. 44. in lit. I, in pnc. Lelius Zeec. in tract. de priuil. eccl. priuil. 155. n. 4.* sicĩ similí dicimus,

228 quod licet ex forma statuti bãnitus possit impune occidi, attñ si qs rõne odij particularis, & vindictæ sumendæ, & non zelo iustitiæ bannitum occiderit, is talis non excusabitur à pœna homicidij *Bal. in l. decuriones, C. de infamib. in fin. Fel. in c. si per fodiens de homicid. Nell. in tract. de bannit.' in 2. p. secundi tempor. quæst. 12. Petr. Gerard. singul. 14 nu. 4. Marsil. cons. 9 num. 28. & cons. 10. nu. 42. Grat. cons. 44. nu. 34. lib. 2.*

229 Sublimitatur 3. vbi clericus percussus fuisset constitutus in ordinibus maioribus, qa is clericus nõ põt percuti tãn cã correctionis, q̃ disciplinæ absq; labe excõicationis, *c. cũ voluntate, §. fi.* ibi *inferiorũ graduũ* à contrario sẽsu *Hẽr. Bobic in d. c. super eo, n. 9. de sent. excom. Io. Frigbur.*

230 *in add. in ver. inferiorũ car. mihi 425.* quæ sublimitatio iterũ sublimitatur qñ culpa esset grauis, vt excessus enormis, qa tunc põt verberari cã correctionis *Borgas. in tract. de reg. par. 6. in tit. de clerico percussore, nu. 17. car. mihi 298.* qui ad hoc allegat *c. ante oĩa 35. dist. & c. cũ beatus 45. dist.*

231 Limitatur 19. vt predictus 9. effect. per quod ꝓhibet manus impias in clericos iniici, vt nõ ꝓcedat qñ qs rõne bñficij, quod hẽt in ecclesia vel qa senior est in ecclesia ex zelo diuotionis pueros, ac adolescentes clericos in minoribus ordinib. cõstitutos correctionis cã leuiter percutit, nam non erit excõicatus, quia cessat diabolica persuasio *c. eum voluntate de sent. excom. Soc. in c. peruenit nu. 312. eod. tit.*

232 Limitatur 20. vbi aliqs iusta, & legitima cã confinaret, vel exularet aliquẽ clericũ, qa tunc non dr̃ inijcere violentas manus, sed tm̃ facere præceptũ de non accedendo ad certũ locũ, vel de discedendo ab eo, ideo tunc non hẽt locum dispositio *d. cano si qs suadente diabolo 17. q. 4.* ita hunc canonẽ limitat *Gaet. in sũ. in uer. excõicatio c. 10. ver. primo qd qa car. mihi 122.* ꝓ qua limitatione benẽ faciunt ea, q̃ dixi *sup. eff. 1. lim. 51. n. 1011. & lim. 59. n. 1038.* vbi f̃m aliquos dixi q̃ Princeps laicus põt à suo statu expellere aliquos clericos subsistẽte legitima cã, vt si essent pessimi disturbatores populi, vel essent Prĩcipi suspecti de aliqua iniqua machinatione in statu, vel persona ipsius Principis, & de talib. excessib. ob eorum potentiã non possent puniri ab ecclesiastico superiore, nec aliter compelli.

233 Limitatur 21. dictus 9. clericatus effect. vt non ꝓcedat in eo, q per vim trahit à manibus clerici rẽ sibi antea ab eodẽ clerico, vel alio furto subtractam, quia is talis non erit excõicatus *Gaet. in d. ver. excõicatio c. 10. ver. in præsenti igitur. car. mihi 124. Henr. Bobic. in c. nup nu. 9. & in c. si vero nu. 4. de sent. excom. Io. Frigburg. in add. ad S. Raimũd. in sum. lib. 3. tit. de sẽt. excom. §. 46. in lit. Z, ver. qd de illo, q ar estat car. mihi 426.* vbi dicit,

234 qd ista limitatio ꝓcedit si res illas aufert dũ ẽ in exportatione, & anteq̃ se recipiat in locum destinatum, secus si hoc fecerit ex interuallo postq̃ adeptus fuerit illarum rerum possessionem plenẽ, & perfectẽ, quia tunc incideret in excõicationem, ex quo non licet sibi ipsi dicere ius in re sua ex interuallo pro quo allego *tex.*

235 *in l. nullus, C. de iud.*

Limitatur 22. in eo, qui iniecit manus violentas in clericum absq; deliberatione, sed ex primis motibus, & ex subita animi passione, ita vt aduertens quod facit, manum retrahit, *Gaet. d. c. 10. ver. tertius ẽ casus car. 126. Io. Frigb. in add. predicta, §. 45. in lit. V, car. mihi 425.* vbi dicit, quod si qs iocose à clerico percussus, illũ te percutit ẽt ex ira, non erit excõicatus qa inter ludentes hoc ṽr statutũ, vt grauiter percussus

236 percussorem suum grauius percutere possit, ne inferior videatur in ipso ludo, aut minus strenuus, secus si non iocose, sed ira commotus, & aĩo vindicandi repercuteret, & pro p̃nti limitatione bñfacit, q̃ dicimus in simili de eo, qui committit homicidiũ impetu, & calore commotus, quia is talis mitius dẽt puniri *Dec. in l. quidquid calore n. 8. ff. de reg. iur. Bacear. in tract. de Virtut. iur. nu. 144. cũ seq. Tiraq. de pe. leg. caus. 1. Vasq. q. Illust. c. 18. nu. 29. Clar. §. fi. q 60. nu. 6. Gram. super consil. reg. f. 113. n. 5. & inuot. 19. nu.*

237 *14. & Dec. 98. Baiar. ad Clar. d. q. 60. nu. 36.* Et ratio istius limitationis est, qa primi motus non sunt in potestate nostra *Gram. cons. 56. nu. 17. in crim. Cæsar Borz. in Rot. Bonon. dec. 182. n. 9.*

Limi-

238 Limitatur 23. dictus 9. clericatus effect. quo disponit, vt injjciens impias manus in clericũ sit excõicatus, vt non procedat in eo, qui se defendendo, clericum percussit, quia is talis non dr̃ facere ad iniuriã, & aĩo iniuriandi, *c. 1. & c. ex tenore de sent. excomm. glos. in c. si quis suadente diabolo 17. q. 4. Abb. in c. si vero il 1. n. 11. de sent. excom. Rim. iun. in l. vt vim n. 6. de institia, & iur. Pet. Calefa. cons. 103. n. 6. inter cons. cri. diver. lib. 1. Decia. in trac. cri. p. 2. lib. 6. c. 34. n. 17. S. Ant. Flor. in tract. de excom. c. 1. nu. 30. in 14. to. tract. diuers. car. mihi 367.* vbi dicit, ꝙ hæc limitatio ꝓcedit 239 qñ se defendẽs non excedit moderamen incul patę tutelę *Soc. in c. peruenit, n. 205. & seq. de sent. excom. Nicol. Plou. in tract. de excõ. 9. 1. n. 25. eod. to. tract. car. 364. Aluarez in Spec. iur. Põtif. c. 35. ver. sed introducens in 9. fallentia car. mihi 97. in fi. & cart. 99. in princ. vers. sed solum Mars. cons. 4. n. 7. Alex. Raud. cons. 17. nu. 59. lib. 2. Henr. Bohic in c. si vero n. 4. de sent. excõ. Franc. de Aluarect. cõs. 74. nu. 50. in 2. lib. cons. crim. diuers. Curt. sen. cons. 20. n. 50. Bombin. cons. 19. n. 28. Clar. in §. homicidium, n. 23. Fab. Montil. in tract. de priuil. senect. c. 2. n. 28. & 29. Fab. de Ann. cons. 7. n. 7. & 8. Intrigl. cons. 15. n. 19.* & rõ est, quia vim vi repellere licet *l. vt vim, ff. de iust. & iur.* & hoc est de iure diuino vt voluit *Claud. Aquens. in d. l. vt vim in 2. lect. n. 72. Couarr. in clem. si furiosus, p. 3. §. vnico, n. 1. de homic. Turrett. cõs. 61. n. 1. lib. 2. vbi alios* 240 *allegat Ann. d. cons. 7. n. 1.* Alia est rõ, qa defensio cum sit de iure naturali, vt dixi late *in meo tract. de except. ad materiam statuti excep. 21. nu. 8. & voluerunt Mars. in l. vnicus §. cogniturum, n. 37. ff. de qõst. Corrad Lancillot. de offi. Prætor. in tit. de procedend. ante diffinit. n. 4. fol. 529. gl. & Doct. in l. si quis alieni, C. ad l. Iul. maiest. Mars. sing. 163. Farin. q. 39. n. 153. Caball. resolut. cri. cas. 88. n. 3. Mazol. cons. 71. nu. 10.* Ideo erit permissa vnicuiq. *clement. pastoralis de re ind. c. inter cum gl. extra de except. l. desertorem, §. si ad diẽ, ff. de re mil. l. vtrũ, ff. de inst. & iur. & ibi Bar. n. 5. Bal. n. 1. Anan. cõs. 59. in princ. Caball. in d. cas. n. 2. Burgas. de irreg. p. 5. tit. de iustitiarijs, seu crim. n. 4. f. 130. Sfort. Odd. rest. in integ. q. 81. n. 55. Stat. c. 2. n. 3.* Ita vt ẽt sa- 241 cerdoti liceat ad suam defensionem occidere hominem cum dicit missam, & postea reuerti ad celebrandum *Abb. in c. clerici de vit. & honesta. cler. Dec. in d. l. vt vim, nu. 8. ff. de iust. & iur. Io. de Ligna. in trac. de bello c. 83. Mars. in l. 1. n. 32 C. ad l. Corn. de Sicar. Bombi. d. cons. 19. n. 27. Mars. cons. 4. n. 5. Simo. de Pret. cons. 36. n. 16. lib. 2.* vbi dicit ꝙ clericus ita se defendendo aliquem occidens, nõ efficit irregularis *Pet. à Plaz. in epit. delict. c. 28. in fi. Foller. in pract. crim. cano. in 2. p. c. 14. n. 6. Passer. cons. 72. n. 14. Grat. cõs. 114. n. 18 lib. 2. & nouissimè Marc. Ant. Maceratens. varia. resol. c. 26. n. 1. vers. hinc clericus põt*, cum multis alijs, quos ponã *infra hac limit. ampl. vlt. n. 251.*

242 In tantum ꝙ occidens hominem ad suam defensionem nõ dr̃ maleficium committere *Bal. in l. data opera, C. qui accusare non possunt Carrer. in pract. crim. §. circa, n. 28. Blãc. in pract. in verb. prima causa defensionis Ancharr. cõs. 216. Boss. in trac. crim. in tit. de homic. n. 51. & 58. Gratia. d. n. 18. Io. de Ana. cons. 77. n. 2. Becc. cons. 51. n. 6. Surd. cons. 40 n. 21. Macerat. d. n. 1. Mars. in l. 1. n. 33. C. ad l.* 243 *Corn. de Sicar. Mascar. concl. 1126. n. 6 & seq.*

Ampliatur 1. secundũ aliquos hæc limitatio, vt non solum procedat in eo, qui verberaret clericum simplicẽ, verum ẽt si ꝓ defensione occiderit quemcunq; alium in ecclesiastica dignitate constitutum *Dec. in l. vt vim ff. de iust. & iur. gl. in c. felicis in verb. percusserit de pœ. in 6. vbi ẽt Io. Andr. & cæt scribent. Curt. sen. cons. 20. n. 29. Romul. in repetit. d. l. vt vim, p. 1. nu. 27. Bõbi. d. cõs. 19. nu. 28. à Plaz. in epit. delict. c. 28 n. 7. ver. tertio illud. Fab. de Ann. d. cons. 7. nu. 5 Clar.* 244 *in §. homicidium n. 23.* qui dicit, hãc conclusionẽ esse intelligendã cũ grano salis, & quo ad Põtificẽ dicit esse vanã, cũ talis casus in practica nõ possit dari cui opinioni omnino assẽtio.

245 Ampliatur 2. vt dicta limitatio procedat ẽt si is, qui se defendit aliquantulum excesserit pter propositum, quia ꝑꝑ talem excessum non inciderit in pœnã excõicationis, licet teneatᷓ ad aliquam satisfactionem, & ad penitẽtiã, & ad irregularitatem, si forte fuerit secuta mors, vel mutilatio membri *gl. in c. significasti il 2. ĩ verb. tutela de homicid. Socy. inter cons. Curt. sen. cons. 20. n. 42. vers. confirmatur prædicta*, vbi dicit illã gl. esse communiter receptam *Gaet. in summula in verb. excõicatio c. 10. ver. tertius est, car. mihi 126. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 2. li. 3. c. 5. n. 27. Clar. in* 246 *præcit. n. 23.* ꝙ procedit ẽt quo ad euitandã pœnam ꝑpalem, quia si quis extra propositum excesserit in se defendendo ꝓ tali excessu, nullã dr̃ pœnã incurrisse *Flor. in l. si ex plagis, §. tabernarius, ff. ad l. Aquil. Gram. dec. 29 n. 32 ĩ fi. Alex. cons. 79. n. 4. & cons. 109. n. 6. vol. 1. Turrett cons. 62. n. 19. & seq. lib. 2.* vbi asserit ꝙ hæc est com. opin. *Cæsar Barz. decis. 182. num. 8.*

247 Ampliatur 3. vt non solũ liceat absque metu excõicationis impias manus in clericũ inijcere, verum ẽt, & illum interficere ꝓ defensione propriæ salutis, si aliter se saluare non põt, *Saisell. in l. vt vim, ff. de iust. & iur nu. 85. Abb. in c. si vero, il 1. n. 11. de pœn. Couar. in lib. 2. var. resol. c. 10. n. 8. vers. quartũ si einsdẽ Clar. in §. homicid. ĩ n. 23. Macerat. in lib. 3. var. resolut. c. 26. nu. 1.*

248 Ampliatur 4. vt non solum verberãs, vel occidens talem clericum sit tutus ab excõicatione, verum ẽt pœna ordinaria delicti, est *text. in l. si quis agressorem, & in l. si quis percussorem, C. ad l. Corn. de Sicar. & in clem. 1. in ver. & idem, vbi gl. de homic. & in l. vt vim, ff. de iust. & iur.* vbi hoc notant cõiter scribentes, *& in l. itaq. in princ. ff.*

ad l.

ad l. Aquil. & in l. scientiam, §. qui cum aliter, cum similibus, qua congerit gl. in l. vt vim, ff. de iust. & iur. Bombi. cōs. 19. n. 26. 39. & 45. & add. ibi in lit. A, & B. vbi multos congerit Gomez in lib. variar. resol. to. 3. c. 3. n. 20. Couarr. in clem si furiosus in 3. p. §. vnico, n. 1. Alfa. in suis collecta. n. 629. Nauar. in manuali c. 15. n. 2. Paul. Fusc. in sing. in lit. O, n. 3. Pet. Cened. in collect. iur. cano. collect. 29. n. 2. Medi. de casib fortuit. p. 1. q. 8. n. 32. Mazzol. conf. 71. n. 249 *23. & seq.* vbi dicit, quod occidens suum aggressorem nullatenus est puniendus. Et rō est, quia insultatus, & aggressus quicquid facit præsumitur nō ad vindictam, sed ad suam defensionem facere *Alex. conf. 29. n. 4. & conf. 109. n. 2. lib. 1. Dec. conf. 459. n. 2. & 4. & cōs. 676. n. 2. Menoch. de præsump. lib. 5. præsump. 40. n. 26. cum multis alijs quos adducunt Mascard. de prob. concl. 1126. nu. 4. Marc. Ant. Macer. varia. resol. c. 26. in vlt. verb. lib. 3.*

250 Ampliatur 5. vt ēt sit tutus à peccato mortali in foro conscientiæ *Abb. in c. clerici, il 1. nu. 2. de vit. & honest. cler. Soc. in repet. c. ad audientiā, n. 40. de homic. Nauarr. in repet. c. nullā, n. 51. vers. nam, & sacrificus inuasus 18. q. 2. Lelius de Zanch. in tract. de mil. sacro, lib. 1. c. 2. nu. 24. Guttie. in pract. lib. 2. q. 1. n. 21. Pet. Duen. reg. 192. in 2. ampl. Carol. Graff. in tract. de regul. Franciæ, lib. 2. iure 17. col. 292. Matth Gribald. in tract. de homic. §. de prima specie n. 18. car. 18. cum alijs quos allegat Cened. d. nu. 2. Nicell. in tract. de concordant. Glasar. c. 56. Dom. Intrigl. conf. 15. num. 15.*

251 Ampliatur 6. vt non solum non sit excōicatus verberans, vel occidens clericum ad propriam defensionem, verum ēt nec efficit irregularis *clem. 1. de homicid. Petr. à Plaz. in epito. de lict. c. 28. n. 5. Fab. de Anm. conf. 7. nu. 8. Abb. in c. clerici de vit. & honest. cler. Claud. Seisell. in l. vt vim, ff. de iust. & iur. Pet. Calefat. conf. 103. n. 5. inter conf. crim. diuers. lib. 2. Iac. Nouel. in trac. ad defensam in titul. homicida quibus ex causis excusetur à pœna mortis num. 57.*

252 Sublimitat 1. hæc limitatio vbi percutiens non percuteret ad sui defensionē, sed ad vindictam, vt quia non eodem instanti illum percussit, vel si eodē instanti, tñ erat certus quod clericus nolebat illum repercutere, vel aufugiebat, tunc enim non euitabit excōicationis incursum *Soc. iun. in d. c. peruenit n. 208. de sent. excomm. not. in c. si vero, il 1. de senten. excomm. & in cap. 1. de iniur. Rimin. iun. in l. vt vim, nu. 60. ff. de iustit. & iur.* vbi hoc intelligit, quando post primā percussionem abiecit arma, quib. prius percusserat, secus si illa retinuerit *Io. Lupus in tract. de libert. eccl. q. 8. in fi. Decia. in trac. crim lib.* 253 *6. c. 17. nu. 22.* pro qua sublimitatione facit, quod in simili dicimus de incurrenda pœna temporali, namque si qs postq̃ recipit iniuriā, & offensionem insequit iniuriantem, & offendētem illum percutiendo, & offendēdo, tenetur de percussione, & homicidio, quia tunc dr̄ percussisse ad vindictā, & data opera, & sic est puniendus *gl. in c. si perfodiēs de homicid. Bomb. cōs. 19. n. 19. Capr. conf. 37. n. 1. Mascard. concl. 1126. n. 46. Cepoll. conf. 29. col. pen. in crim.* & vltra hoc idem dixerunt *gl. in c. si per fodiēs, de homic. Archid. in c. de his 50. dist. Cynus, & Bart. in l. 1. C. vnd. vi, & ibi Bald. in vers. vnde concludo Io. de Amic. conf. 77. n. 9. Surd. conf. 40. n. 8. Abb. in c. olim il 1. de restit. spoliat. Io. de Anan. in c. significasti, il 2. de homic. Ang. de malef. in ver. & dictus titius, se defendendo in fi. Boer. dec. 186. n. 8. Affl. in constit. terminum vitæ n. 18. Baiar. ad Clar. in §. Homicidium, n.* 254 *90. Natt. conf 412. n. 21. Crapa conf. 37. n. 1.* Et ratio est, quia licet defensio sit de iure permissa, vt supra dixi, attamen vltio seu vindicta est de iure prohibita *l. scientiam, §. pen. ff. ad l. Aquil. c. significasti, il 2. de homicid. l. nullus, C. de iudic.* quod

255 tñ limitat duobus mod. Primo vbi percussor fugiens non habuisset animum repercutiendi (quod ex coniecturis arbitrio iudicis videndum erit) secus si habuisset talē aīum, latē *Mascard. d. concl. 1126. n. 47.* Secundo vt licet sit puniendus, tñ nō dēt puniri pœna ordinaria delicti, quia habuit iustū dolorē, ideo debet excusari *Mascar. d. cōcl. n. 48 Carrer. ī prac. §. circa n. 110.*

256 Sublimitat 2. vt dicta limitatio procedat qñ clericus de facto percuteret, secus si minaret vel se percuteret *Gaet. in summula in ver. excōicatio c. 10. vers. secundus est casus car. 126.* quæ sublimitatio non puto quod sit semper vera, sed tunc tantum qñ clericus, qui minaret non haberet penes se arma, at si illa habet in manibus, & minaret, tunc is, contra quem minaret, non debet expectare percussionem, vt vr̄ sentire *Rim. iun. in l. vt vim, n. 60. & 61. ff. de iust. iur.* Et rō est,

257 quia dr̄ quis percutere ad necessariam defensionem ēt si solum adsit terror armorum, vel iactatio percutiendi, nec est expectanda percussio *gl. & DD. in l. 1. C. vnde vi Pet. Calef. conf. 89. n. 3. inter cōs. crim. diuers. vol. 2. Pet. à Plaz. in epit. delict. c. 27. n. 15. Iac. Nouell. in tract. ad defensam, n. 20. Marsi. in pract. §. cōstante, n. 57. Bombin. con.*

258 *19. n. 51.* & quo ad euitandam pœnā temporalē in casu prædicto, quod quis non teneat expectare percussionem dixerunt *Bal. in l. solam, n. 11. C. de test. Bart. conf. 110. n. 1. & 2. lib. 1. Dec. in l. ut uim nu. 17. ff. de iust. & iur.* qui asserit hanc esse com. opi. *Gram. conf. 56. n. 8. & 9. in cri. Vasq. in lib. cōtrouers. Illustr. c. 18. n. 6. Pet. Calefat. conf. 88. n. 21. inter conf. crim. diuer. lib. 2. Bertrand. conf. 84. n. 5. lib. 2. Ioa. de Amic. conf. 116. num. 5.*

259 Sublimitatur 3. vt tunc demum sit excusatus à pœna excōicationis percutiens clericum ad sui defensionem, qñ se defenderet eisdē armis, quibus est insultatus quia, non licet vulnerare gladio insultātem cum baculo, nisi qñ aliter se defendere non posset, sicut nec pugno pet-

percutientẽ se defendere baculo *Cæsar Barz. in Rot. Bononiens. dec. 152. n. 2. Mascard. concl. 126. n. 32.* vbi multos allegat *Io. de Amic. cons. 77. n. 3. Iodocus Damod. in pract. crim. c. 76. nu. 14. Mascard. in d. concl. n. 33. 34. 35. 36. & seq.* & hoc intelligit verum esse qñ qualitas armorum excederet arma, quibus percutit, vel percuti minatur, & si arma essent minoris qualitatis, vt qa qs minaẽ percutere, vel percutit cum ense, & qs se defendit cum baculo, tũc enim erit oĩno excusatus, licet se non defendat eisdem armis quibus offendiẽ *Gram. cons. 63. n. 3. Masca. concl. prædicta n. 33. & seq.* vbi late examinat materiã quib. armis insultatus possit se defendere, & quibus non, & quo casu dicatur excedere terminum defensionis.

260 Quæro nunc quid si quis fuerit insultatus cum armis à clerico an teneat fugere, si pôt, & clericum non pcutere, & sic an tunc percutiẽdo, & non fugiendo incidat in sententiam excõicationis, & respõdeo ꝙ si ita aggressus pôt aufugere absque verecũdia, & dedecore, teneẽ aufugere, & non aufugiendo, sed percutiendo incidit in dictum *canonẽ si quis suadente diabolo 17. q. 4.* secus si fugiendo incideret in infamiã, quia tunc aufugere non tenetur, & percutiendo excusaẽ à pœna excõicatis *Gaet. in summula*

261 *in ver. excõicatio c. 10. vers. secundus casus car. mihi 126.* Et rõ est, quia nemo aggressus aufugere teneẽ *Bal. in l. 1. n. 8. C. vnde vi Ias. in l. vt vim in fi. ff. de iust. & iur. Bombi. cons. 19. nu. 44. Angel. in l. is qui aggressorem, n. 2. C. ad l. Cornel. de Sicar. Dec. in d. l. vt vim, n. 35. vbi testatur de com. opi. D. Intrigl. cons. 15. n. 29.* vbi testatur de mag. com. opin. & multos alios allegat *Alex. cons. 109. n. 4. lib. 1. & cons. 119. n. 12. lib. 7. Alex. de Nevo inter consilia rim. diuers. cons. 77. n. 7. lib. 1. Fel. in c. suscepimus de homicid.* vbi de com. testaẽ *Tiraq. de nobil. c. 20. n. 64. Calesat. inter cons. crim. diuers. cons. 103. n. 11. lib. 1. Bertrand. cons. 209. n. 10. lib. 3. de mag. com. opi. testatur Clar. in §. homicid. n. 25 vers. atq; adeo Mars. cons. 4. n. 18.* nec ommittam dicere ꝙ ad hoc vt qs excuseẽ à pœna delicti, & in casu nostro à pœna excõicationis, eo qa deliquit, se defendendo, debet talem defensionem facere cum moderamine inculpatæ tutelæ, quod moderamen tunc dr̃ fuisse seruatum,

262 qñ id tantum fuit factum, quo ommisso violentia repelli non potuisset, & qñ aggressus alias se tueri non poterat, vt voluit *gl. quam sequuntur Abb. & alij in c. significasti, il 2. de homic. Bart. n. 7. & Ang. & Vbald. in l. 1. C. vnde vi idem Bar. in l. vt vim, ff. de iust. & iur. Martin. Vran. cõs. 26. n. 3. lib. 2. Gram. cons. 63. n. 3. & cons. 29. n. 33. & 34. & cons. 14. n. 16. in crim. Intrigl. cõs. 15. n. 34. Barz. dec. 182. n. 3. Mars cons. 4. nu. 20. Mascard. concl. 126. n. 29. Gram. cons. cri. 29. nu. 33. & 34. & cons. 141. n. 16. Capol. cons. 1. col. 3. Rom. sing. 3. Ang. de Aret. in tract. de malef. in verb. & dictus titius se defendendo, ver. aduertas & Alex. cõs. 140.*

263 *videtur in casu col. vlt. lib. 2.* quod moderamẽ inculpatæ tutelæ consistit circa tria, circa modũ, tempus, & causam, circa modum, vt si quis esset insultatus sine armis non poterit se defendendo percutere cum armis, vt dixi *supr. in 3. sublim. n. 259. & est text. in l. 1. §. sed si claua, ff. Sicar.* circa tempus, vt fiat in cõtenti, & illico facto insulto *gl. & Docto. in l. 1. C. vnde vi Mascar. late d. concl. n. 42. & seq.* circa causam vt talis, & tanta sit propulsatio quanta est necessitas defensionis, & nõ vltra, *ita Bald. in l. 1. col. 4. C. vnde vi, Dec. in l. vt vim, nu. 12. ff. de iust. & iur. Sim. de Pret. cons. 189. n. 4. Martin. Vran. d. n. 3. Intrig. cõs. præd. n. 32. Barz. d. dec. 182. n. 4. (supra cõs. 37. n. 1. Cepol. cons. 28. Magister Iacobus Iul. Clar. in §. homicidium, n. 27. vers. fuis tamen, & ibi addent. Boer. dec. 168. n. 4.* Et si aggressus in se defendẽ-

264 do excederet moderamẽ prædictum occidendo, vel vulnerãdo suum aggressorem, licet nõ debeat puniri tãquam omninò occidens, debebit saltim puniri de excessu pœna mitiori arbitrio iudicis *Bertrand. cons. 274. nu. 2. lib. 1. Soc. iun. cons. 86. n. 10. 11. & 12. vol. 2. & cons. 117. n. 17. vol. 3. Gram. cons. 56. n. 7. in crim.* vbi asserit istam esse com. opi. *Intrigl d. cons. 15 nu. 33. latè Barzius d. dec. 182. per tot. Corn. cons. 108 lib. 1. Cepol. d. cons. 1. col. 3. vers. nam eo casu Mars. cons. 25. n. 30. Boer. dec. 168. n. 7. Dec. in d. l. vt vim, n. 18. Roma. sing. 3. incipiens, an si qs Affl. dec. 206. in fi. Soc. iun. cons. 135. n. 12. lib. 3. Gram. cons 18. n. 8. & cõs. 39. n. 6. & 7. Meno. de arbi. cas. 178. nu. 2.* Ex qua conclusione infero, ꝙ si ita excedẽs ver-

265 beraret clericum licet sit excõicatus pp talem excessum, nihilominus non dẽt ire ad Sedem Apostolicam pro absolutione obtinenda, sed possit absolui à suo diæcesano, qa si esset astrictus ire ad Sedem Apostolicam puniret pœna ordinaria delicti, qđ esse non dẽt, nec illud est nouum, qa hoc idem vidimus qñ verberãs est minor, vel qñ percussio est leuis, vt dixi supra, & sicut ibi minuiẽ pœna ratione ætatis, & modicitatis delicti ita hic debet minui ratione in cẽsi caloris, ex quo homo calore pmotus non est in plenitudine intellectus ex traditis *p Fel. in cap. significasti, il 2. num. 14. de homicid. & per Mascard. d. conclus. 126. num. 5c.*

266 Limitatur 24. in furioso, ac cæteris non habentibus integram rationẽ *clem. furiosus, de homicid. Aluar. in Spec iur. Pontif. c. 35. vers. sed introducens in 10. casu car. mihi 97.* qa prædictus canon. si quis suadente diabolo solum comprehendit eos, q habent iudicium ad committendũ peccatum mortale, & non aliter, prout sũt furiosi *Sebast. Medi. in summ. de peccat. in 1. p. tit. 9. p. 8. Greg. Sairus in tesau. cas. consc. lib. 3. c. 26.*

267 *n. 2.* vbi asserit istam esse com. opi. Et furor nõ

solum

solum excusat à pœna excõicationis, sed etiã à pœna temporali latè *Tiraq. in tract. de pœn. temperand. caus. 2. n. 1. cum seq. Farin. in tract. crim. lib. 3. q. 94. nu. 1. & est tex. in l. infans, ff. ad l. Corn. de Sicar. l. illud §. sane, ff de iniur. l. diuus Marcus ubi gl. 1. & 2. ff. de offi. Præsid. Bal. cons. 347. n. 1. lib. 1. Cagnol. in l. furiosi, nu. 13. ff. de reg. iur. Soc. in c. ad audientiã, n. 37. cũ seq. de homic. Damoder. in pract. crim. c. 48. Cott. in suis memorialib. ver. homicidium col. 2. vers. sed quid in furioso Gram. cons. 16. n. 18. Clar. in §. fi. q. 60 n. 4. Menoch. de arbit. cas. 325. Baiar. ad Clar. d. q. 60. n. 29. cũ seq. latè Tiraq. in trac. de pœ. temp. caus. 2. n. 1. & seq. Farin. lib. 3. q. 41. n.*

268 1. Et rõ est nam actus a furioso, vel iudicio orbato factus, oïno inuoluntarius est, ideo non venit considerandus *Tiraqu. in d. tract. caus. 3. Menoc. cõs. 82. n. 200. Eug. cõs. 79. n. 14. lib. 1. Ame scua in d. tract. de potestate in seipsũ li. 1. c. 22. n. 14.*

269 Limitatur 25. dictus nonus cleticatus effectus, vt nõ pcedat in verberãte tertiarios alicuius religionis extra claustra viuentes, & habentes vxores, quia isti tales nõ sunt neq; dñr religiosi *Gaet. in summula in verb. excõicatio c. 10. vers. nota septimo car. mihi 127. Calder. cons. 4. in tit. de regular. Crauett. cons. 303. n. 10. lib. 2. Paris. cons. 40. vol. 3. Io. Bapt. Baiard. in add. ad Clar. §. fi. q. 77. n. 4. Petr. Ferrar. in pract. Papien. in form. respon. rei in gl. in ver. tãquã publicè excõicatus, nu. 3.* pro qua limitatione bene faciunt ea, quæ late scripsi *supra eff. 1. ampl. 11. num. 92.*

Limitatur 26. qñ quis percuteret clericum

270 inuadentem suũ proximum *Innoc. in c. si vero il 1. de sent. excomm.* quis sit iste proximus, ab eodem explicat, vt habetur apud *Sayr. d. censuris li. 3. c. 27. sub n. 17. & seqq. vbi etiã Fely. n. 2. vers. vtrum pro defensione, & Henr. Bohic nu. 2. & cæteri scribent. communiter S. Ant. in tract. de excomm. c. 1. n. 32. in 14. to. tract. diuer. car. mihi 367. Vital. in element. si furiosus n. 39. de homic. Curt. sen. cõs. 20. n. 50. Rim. iun. in l. vt vim nu. 388. ff. de iust. & iur. vbi multos alios allegat Marian. Soc. iun. in c. peruenit, n. 215. 216. 217. de sent. excom. vbi n. 22.* ad-

271 ducit rationem istius limitationis, hoc est, qa qlibet tenet, & debet subuenire proximo suo, & illum diligere sicut seipsum *c. Charitas, §. itẽ de pœn. dist. 2.* ideo in eo non potest considerari diabolica psuasio *c. olim causa de rescript.* Et nõ solum offendens clericum p defensione sui pximi non incidit in pœnã excõicationis, verũ etiã nec poterit puniri pœna temporali *Bar. in l. vt vim n. 6. ff. de iust. & iur. & in l. si quis in seruitute, n. 3. ff. de furt. Dec. in d. l. vt vim, nu. 32. circa med.* qui asserit hanc esse comm. opi. & ibidem *Claud. Seisell. nu. 33. Abb. in c. si vero il 1. n. 11. de sent. excom. scribent. omnes in c. 1. de offic. delegat. Bernard. Bombi. cons. 19. num. 31. & ibi additio in lit. F. Intrigl. cons. 15. num. 18.*

272 Limitatur 27. vt dictus nonus effectus non habeat locum secundum aliquos in eo, qui pcutit clericum pro defensione rerum sui proximi, quia is erit tutus ab excõicatione *Fel. in c. si vero il 1. n. 2. vers. vtrum pro defensione de sent. excom.* Et ratio adduci potest, qa non fit suadente diabolo, & etiam quia non requiritur manus violenta, vel iniuriosa.

273 Ampliatur ab eis limitatio, vt non solum hoc sit permissum laicis, verum etiam clericis q poterunt percutere aliũ clericum absq. metu excommunicationis p defensione rerum sui proximi *Abb. in c. olim il 1. n. 22. de restit. spoliat.*

274 Limitatur 28. in tõsore, seu cirurgo, q absq. metu excõicationis poterit clericum flobotomare, vel aliter eius corp᷑ vulnerare, vel ascindere, ex quo tunc nec imponit impias manus, nec istud facit suadente diabolo, & pro hoc bene facit, quod dicimus de statuto puniẽte ef-

275 fundentem sanguinem, quia non comprehendit barbitõsor, q aliquẽ flobotomaret *Flor. de S. Petr. in l. ad exibendum, nu. 12. ff. ad exibend.*

276 Limitatur 29. vt dictus nonns effectus clericatus quo disponitur, vt verberãs, vel aliter psonaliter offendens clericum fit excõicatus nõ habeat locum in eo, qui credens, & volens percutere clericum percussit laicum, qa ex tali pcussione non incidit in sentẽtiam excõicationis, ex quo dictum *c. si quis suadente diabolo 17. q. 4.* requirit actum manus iniectionis, & non animum, & hanc opinionem tenuerunt *Sim. Maiol. in trac. de irregul. lib. 3. c. 2. n. 15. S. Raim. in summ. lib. 3. in tit. de sent. excom. §. 48. circa prin. car. mihi 427.* qui dicit, ꝙ licet animus distinguat delicta, nihilominus quia canon requirit actum in clericum illatũ, iste talis non erit excõicatus *Soc. iun. in c. peruenit nu. 242. & seq. de sent. excom.* qui dicit quòd hæc opin. est verior *S. Ant. in trac. de excom. c. 1. n. 25. in 14. to. trac. diuers. car. mihi 367. Mascard. concl. 848. n. 6. Vital.*

277 *in clem. nos q, n. 54. de cõsanguin. & affinit.* Et licet is talis, credens verberare clericum, verberauit laicum, non teneat actione iniuriarũ illi, quẽ verberare intendebat, tenebit tñ illi, qui vere fuit veberatus, *l. cum quis §. si iniuria, ff. de iniur.*

278 Et hoc idem dicimus in incurrenda pœna tẽporali, ꝙ si aliquis credẽs occidere vnum occidit alium, adhuc tenetur pœna homicidij, qa dabat operã rei illicitæ *est tex. in l. cum quærebatur in fi. C. vnde vi, Plaz. in epit. delict. li. 1. c. 27. n. 1. Mandel. Alb. cons. 30. nu. 1. & 2. Gramm. cons. 5. Boss. in tit. de homic. n. 73. Clar. in §. homicidium, n. 4. ver. dicunt ẽt Carrer. in pract. cri. in tit. de homicidio, §. sexto, nu. 179. Baiar. ad Clar. in d. §. homicidium, n. 12.* vbi refert ꝙ fuit maxima controuersia in tali facto contra opinionem Bar. ita tenentem *Couar. in 1. p. relation. §. 10. n. 4. Bertaz. cons. 223. n. 12. Gomez. de delict. c. 3. de homicid. n. 34. vers. item principaliter quæro Petr. Cabal. resol. crim.*

crim.cas.31.n.8. & 9. & in tali casu qs non pôt ꝓmoueri ad ordines, nisi habeat dispensationem *Alber. de Rof. in rubr. C. ad l. Cornel. de Sicar. Bart. Brixiens. q. 86. qua incipit aliquis repellendus Affl. in const. terminũ vitæ nu. 23.* Sed an dicatur

279 homicidiũ appostatũ siue appensatum, qñ qs appostaret suũ inimicum, & credens eũ interficere interficit alium *Pet. Cabal. resol. crim. cas. 31. nu. 15. cũ seq. Alb. Mandel. cons. 30. nu. 2. Bertaz. cons. 223. n. 12.* Et hæc vltima conclusio poterit inseruire in Regno ꝓ consequutione indulti generalis, à quo excepituatur homicidiũ appensatũ, quod in Regno dicim⁹ appostatũ, & pro puniendo homicidam pęna ordinaria.

280 Limitatur 20. in eo, qui iusto dolore cõmotus clericum percussit, quia nec is erit excõicatus *Abb. in c. 3. de sent. excomm. Carrer. in pract. in tit. de homicid. §. sexto igitur excusat, in vltimis verbis, car. mihi 160. Cu. t. sen. cons. 20. nu. 24.* Et sicut

281 iustus dolor excusat à pęna spirituali, ita etiã excusat à pœna tẽporali, quia si quis iusto dolore com motus hominem occiderer, non esset puniendus pœna ordinaria homicidii *Bombi. latè eo as. 19. nu. 9. cum plur. seqq. & est text. in l. si adulterium cũ incestu, §. Imperatoris, ff. de adulter. l. Gracens, ff. eod. Bald. in c. 1. in ver. vitã suã defendendo de pac. tenen. Spec. in tit. de accus. in §. 1. ver. quid si me vocasti latronem Ang. de Malef. in verb. verba contumeliosa ver. qui si aliquo dicto, vel facto Alex. in l. fi. col. vlt. ver. vlt. nota, ff q. qsq; iur. Fel. in c. dilecti filij, nu. 12. & 13. de except. Abb. in c. 1. n. 2. de iniur. Dec. in l. q. dqd n. 8. ff. de reg. iur. Petr. a Plaz. epito. delict. lib. 1. c. 2. n. 19. Boss. in tit. de homic. n. 60. in fin. Marsil. cons. 25. n. 25. & cons. 119. nu. 7. Farin. de Pœn. temporal. q. 91. nu. 5.*

282 Et ratio istorum esse pôt, quia inconsultus calor vitio calumniæ caret, *l. 1. ad Senatusconf. Turpill. Bobi. d. cons. 19. nu. 11.* qui in casu suo considerat esse iustum dolorem si quis recepisset maxillatã, & hoc ex eo ꝙ ex receptione talis iniuriæ, vel similis, qs deuenerit tanquã furiosus, cum reperiant multi homines ita iracundi, & sensitiui, q. ex receptione cuiusuis iniuriæ eueniunt peiores q̃ dementes *Bal. in c. 1. §. 1. iu fi. de pace iur. firm Marf cons 25. n. 40.* Et qñ dolor dicat istius

283 ponit *Menoc. in tract. de arbit. iud. Marsil. in pract. crim. § quoniã, nu. 66. Baiard. ad Clar. in §. fi. q. 60. n. 72. Surd. cons. 40 n. 12. Sim. de Prat. cons. 189. n. 12.* vltra ꝙ *Sfor. Odd. de rest. in integr. q. 11. nu. 10.*

284 difficile esse ait iustũ dolorẽ temperare, *l. qdqd calore, ff. de reg. iur. Surd. cons. 40. nu. 21. Portius cons. 19. nu. 13. Affl. in const. terminum vitæ, nu. 17.*

285 Limitatur 31. prædictus effect. clericatus in eo, qui offendit clericum turbãtem in actu diuina officia, quia is non erit excõicatus *c. veniens de senten. excomm. Turrecrem. in c. si quis suadente diabolo 17. q. 4. Marian. Soc. iun. in c. peruenit, nu. 338. de senten. excomm.* vbi dicit, ꝙ is talis non facit hoc suadente diabolo *Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 6. c. 36. nu. 6. Nicol. Ploui. in tract. de excom. §. 1. n. 25. in 14. to. trac. diuer. car. mihi 364. Alfonf. Aluar. in Spec. iur. Pontif. c. 35. ver. sed introducẽs in 2. fall. car. mihi 97. Marãt. in trac. de remed. possess. n. 83. Abb. in c. veniẽs, n. 1. de sẽt. excõ.*

286 Limitatur 32. supradictus nonus effectus clericatus in eo, qui detineret clericũ, ne aliquod delictum committeret cum viderit eum paratum ad illud committendum *Henric. Bohic in c. nuper, nu. 1. & 2. de sent. excom. Duen. regul. 99. limit. 2. Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 8. c. 34. nu. 8.* cum multis alijs quos allegaui *sup. eff. 1. ampl. 81. nu. 546.*

287 Limitatur 33. secundũ aliquos in inijcientẽ impias manus in clericũ in minoribus constitutum exercentem negotia secularia *Nicol. Ploni. in tract. de excomm. p. 1. nu. 24. in 14. tom. tract. diuers. cart. mihi 364.* ad quod allegat *cap. sacerdotibus, ne clerici, vel monachi.* Quam tamen limitationem dico non esse veram, nisi negotia, quæ exercet essent talia, quę essent omnino

288 clericis interdicta, vt si exerceret artem macelmacellarij post trinam monitionem, vel annum, vel aliam artem similem, quia clericus exercens talem, vel similem artem vilem non est dubium quod ammittit priuilegium dicti *canonis si quis suadente diabolo 17. quæst. 4. gl. in element. 1. in verb. publicè, & in verb. nominatim de vit. & honestat. cleric. Decia. in tractat. crim. p. 2. lib. 6. cap. 34. num. 14.* vbi dicit, quod isto casu sufficit generalis monitio, neq; est necessaria aliqua particularis, & hoc per *extrauagantem Leonis Decimi, & Clementis Septimi, & allegat Boer. dec. 69. n. 36. Duen. reg. 99. in 3. lim. Io. Ant. de Nigr. in d. extrauag. clem. 7.*

289 Limitatur 34. dictus nonus effectus clericatus desumptus ex prædicto canone *si quis suadente diabolo*, vt non vendicet sibi solum in eo, qui personaliter offenderet clericum in actu seditiosum, is namque absque labe excommunicationis poterit per vim à seditioni arceri *Boer. in tractat. de seditiosis, nnmer. 7. in 11. to. tractat. diuers. p. 1. carta mihi 90. Alfonf. Aluarez in Spec. iur. Pontif. cap. 35. vers. & notabis quod car. mihi 99. in princ.*

290 Limitatur 35. in iudeis, ac cæteris infidelibus, qui ex quo sunt extra gremium ecclesiæ non possunt excommunicari, & per eon sequens non incidunt *in canonem si quis suadente diabolo Vital. in clem. multorum, num. 82. & 83. de pœn. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 7. in fi. Marquat. de Susan. in tract. de Iudeis p. 2. c. 5. nu. 3. Maria. Soc. iun. in c. peruenit, nu. 28. & seq. de sent. ex-*

291 *com.* vbi adducit aliam rationem. s. quia Iudei, & alii infideles non arctantur omnibus constitutionibus ecclesiasticis allegat *c. gaudemus de diuort.* & alia iura, est bene verũ quod pro

tali delicto ab eis cōmisso possent, & debēt puniri pœna tēporali *Vitalin. in clem. prædict. n. 87.*

292 Limitatur 36. ab aliquibus in verberante, & offendente clericum promotum contra eius voluntatem *Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 34. n. 29.* qui ad hoc allegas *gl. in c. maiores de baptis. Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl. §. 5. nu. 13. in fi. & nu. 14. in 14. tom. tract. diuers. car. mihi 311.*

293 Limitatur 37. dictus nonus effectus clericatus in heremitis, q nisi sint tonsurati, & se sue ecclesiæ dicauerint, non gaudent priuilegio dicti canonis *Boer. in tract. de vit. heremit. n. 14. circa fin.* de quibus hæremitis, qñ gaudeant priuilegiis clericalib. latè locutus fui *supra effect. 1. ampl. 14. nu. 102. cum pluribus sequentib.*

294 Limitatur 38. dictus nonus effectus, vt non cōprehendat eū, q conat̃ clericū personaliter offendere, & nō offendit, vt qa fuit insequut⁹, vel extendit manus, vel gladiū euaginauit, vel asslā, vel lapidē vibrauit, vel qa cleric⁹ aufugit, & illū non percussit, isq; nāq; non erit excōicatus *gl. 3. in c. in audientia de sēt. excom. in c. si vero, il 2. eo. tit. S. Ramūd. in sum. lib. 3. in tit. de sent. excom. §. 47. car. mihi 427. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 8.* q dicit, q licet his talis non sit excōicatus, attñ grauiter peccat *Archid. in c. si qs suadēte diabolo 17. q. 4. Io. Andr. in c. perpetuo de elect. in 6. & in c. in audientiā de sent. excom. Io. de Lign. in tract. de cēsur. eccles. §. 5. n. 20.* vbi dicit, q aius offendendi non sufficit, nisi sequat̃ effectus *S. Ant. in tract. de excom. c. t. n. 14. in 14. to. tract. diuers. car. mihi 367. Marf. cons. 126. n. 24. & in l. is q cū telo, n. 29. C. ad l. Corn. de Sicar. Soc. in c. peruenit n. 163. & seq. de sent. excom. Duen. reg. 99. limit. 1. Soc. in c. peruenit, n. 166. de sent. excom. Decia. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 34. n. 31. & 33. Petr. Nicol. Mozz. in tract. de contract. in tit. de donat. rubr. qño annulletur donatio car mihi 161. Henric. Bohic in c. non dubiū, nu. 5. de sent. excom.* & rō huius limitationis est,

295 qa licet alias conatus puniat vbi deuentū est ad actū proximū, & si delictū non fuerit sequutū, *l. si qs cū telo, ff. ad l. Corn. de Sicar. l. qsqs, C. ad l. Iul. maiest. Fel. in tract. de conatu, Menoc. in tract. de arb. cas. 360. n. 20. Graff. d. n. 8. Bal. in l. nō ideo minus, C. de accus. Gram. cons. 36. nu. 19. Clar. in §. fi. q. 92. n. 3. vers. sciatur ēt, Nauar. in c. si qs pulsatus, n. 2. de pœnit. dist. 1. f. 252. Fel. in c. 1. nu. 10 de psump Soc. reg. 31. lim. 2.* Attñ hoc fallit in

296 excōicatione, ac aliis censuris incurrendis, qa ad eas incurrendas requiritur actus perfectus *Card. in c. praeterea requisitis in fi. de appell.* vbi etiam *Fel. in 6. Fall. Graff. eo. n. 8. Menoc. cas. præd. nu. 89. Nauarr. de pœnit. dist. 1. c. si qs pulsatus, n. 7. f. 252 in 1. Fel. in c. 1. n. 10. de præsumpt. Soc. reg. 31. fall. 7.* Et huius rationis ratio est, qa licet conatus puniatur, vt dixi, attñ nunquam punitur pœna ordinaria delicti præter in quibusdam delicti atrocibus exceptuatis *Angel. cons. 14. nu. 4. Alex. cons. 15 nu. 2. lib. 1. & cons. 140. nu. 2. lib. 2. Boer. dec. 316. nu. 3. Bertrand. cons. 159. nu. 1. lib. 3. Fulgos. cons. 149. nu. 4. vers. superest de tertio Catald. de syndic. q. 198 Gram. dec. 2. nu. 8. & vot. 19. n. 4. Marf. cons. 51 n. 14 & cons. 105. n. 1. Igneus in l. 1. §. si dominus, nu. 9. ff. ad Syllan. Menoch. d. cas. 360. n. 92. cum seq Ludo. decis. Lucens. 15. nu. 26. cum seq. Farin. qui de comm. testatur q. 17. nu. 49. & q. 30. nu. 31.* & si quis per simplicem conatum incideret in pœnam excōicationis, vel in alias censuras puniretur pœna ordinaria delicti, ideo consequenter dicendum est, q quis non incidat in excommunicationem per solum conatum, quantumuis actui proximum, licet grauiter peccet, vt dixi *supra ex Graffio.*

298 Limitatur 39. secundum aliquos in eo, qui dum à suis hostibus insequitur eiicit clericum æquitantem, vt super eo æquitaret, & celerius, ac tutius fugere possit *Vitalin. in clement. multorum, n. 69. de pœnis,* vbi adducit rationem, quia illo casu necessitas excusat, & qa hoc non fuit factum *suadente diabolo,* nec vllo malo animo, *& num. 71.* dicit idem esse dicendum de eo, qui tempore frigoris aufert pallium clerico, vt se cooperiat, vel si tēpore famis auferat panem, quem clericus portabat in manibus, nihilominus in præsēti limitatione contrarium tenuit *S. Ant. Floren. in tract. de excom. c. 1. nu. 21. in 14. tom. tract. diuers. cart. mihi 367.* vbi dicit, q hæc opinio est tutior, & ponit argumenta ꝓ vtraque opinione *Decian. vero d. lib. 6. c. 34. nu. 6.* dicit quod neutra prædictarum opinionum est ita indistinctè tenenda, sed isto casu standum est arbitrio iudicis, seu boni viri, qui isto casu considerabit necessitatem fugæ, & qualitatem offensæ factæ in deturbando clericum, & eo ab equo eiiciendo, quod ante eum dixit *Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl. §. 5. n. 19.* & adducit rationem, quia non solum requiritur factum, sed etiam animus iniuriandi ad hoc, vt habeat locū dispositio *d. c. si quis suadente diabolo,* de quibus tamen dicam *infra paulo inferius.*

299 Limitatur 40. dictus nonus clericatus effectus, per quod imponitur pœna excōicationis contra iniicientes impias manus in clericum, vt non procedat in eo, qui ipsas impias manus iniiceret in clericum non baptizatum *S. Anton. in tract. de excom. c. 1. nu. 8. in 14. to. tract. diuers. cart. mihi 366. Siluester in summ. in verb. excomm. il 6. nu. 4. Tabbie. in summ. in verb. eod. in 5. casu nu. 30. §. septimus, Sair. d. lib. 3. c. 26. nu. 10.* vbi alios allegat; pro qua limitatione faciunt ea, quæ scripsi *sup. effect. 1. lim. vlt. n. 1256.* quæ tamen limitatio puto quod non possit succedere in Mundo cum hodie nemo promoueatur, nisi cōstet de eius legitimitate, & de aliis, de quibus habetur *in Sacro Concilio Trident. de*

300 *reformat. sess. 23. c. 5.* & ratio limitationis esse potest

pôt quoniam ordinis character non suscipitur absq; charactere baptismatis cum baptismus sit sacramentorum Ianua, *Paramus de origine Sanctæ Inquisitionis, lib. 3. q. 5. tit. de edict. fidei, nu. 103. & seq. & dixi sup. eff. 1. nn. 1256.*

301 Limitatur 41. dictus nonus effectus in eo, qui percuteret clericum casu fortuito, *c. 3. de sent. excom. Alfons. Alvarez in Spec. iur. Pontif. c. 35. vers. & introduces in 8. fall. car. mibi 97. Alex. Raudens. cons. 17. n. 27. lib. 2. Soc. in c. peruenit, nu.*

302 *201. & seq. de sent. excom.* vbi adducit rônem, qa casus fortuiti præuideri non possunt *c. Ioannes & c. fin. de homic.* & per consequens tunc nulla violentia, & temeritas pôt considerari, ꝓ qua

303 fallentia facit, ꝙ alij dixerunt in simili de eo, q hominem occidit casu fortuitu, qa nec is dr̃ irregularis *Petr. de Gregor. Tolosan. in partition. iur. cano. lib. 4. tit. 13. nu. 2.* vbi in scholijs allegat *tex. in c. ij, qui arborem c. clerico, & seq. & c. eum qui 50. dist.* quibus adde *clem. primã de homicid. volunt. Sebast. Medic de casib. fortuit. p. 1. q. 16. n. 28.*

304 Sit ēt homicidium casu cõmissum est impunibile dicta *clem. 1. Abb in c. Ioannes, nu. 1. de homicid. Couarr. in d. clem. 1. in 2. p. n. 2. & seq. Medic. in tract. prædicto p. 2. q. 1. nu. 24.* & hanc fallentiam *Alvarez, & Raudens. in loc. supra allegatis* exemplificant in officiali, qui arcendo turbã, clericũ percussit; sed circa illud exemplum *S. Ant. in tract. de excom. c. 1. n. 42. in 14. to. tract. diuers. car. mibi 368.* dicit ꝙ est excõicatus, sed quod pro obtinenda absolutione non dēt accedere ad Sedem Apostolicã, quod puto verũ si is arcens fuit in aliqua culpa: in ceteris vero casib. fortuitis limitatio ꝓcedit sine aliqua difficultate

305 Limitatur 42. secundum aliquos in offendēte clericum, quem Eps declarauit rebellem *Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 34. nu. 9.* vbi dicit ꝙ potest offendi ēt si esset rebellis occultus, & ēt potest impune occidi, (quam opinionem teneo esse falsam) allegat in argu. *tex. in l. proditores, ff. de re mil. & tradita per Bar. in extrauag. qui sint rebelles in verb. Rebellando, & in verb. de pœna vero nu. 13. Cuman. cons. 153.*

306 Limitatur 43. in eo, q impias manus in clericũ inijcit præter intentionem iniuriãdi, vel offendendi *Pacificus de Nauarra in sua summa c. 12. ver. se in tali tempi car. mibi 188. & not. omnes scrib. & in c. si quis suadente diabolo 17. q. 4.* ibi *sua-*

307 *dente diabolo*; ideo si aliquis iocose in clericum impias manus intulerit non erit excõicatus, quia is talis eas infert præter intentionem iniuriandi *Tho. Tolet. lib. 5. c. 8. n. 2. vers. primo cum sit, Menoch. cons. 62. nu. 7. inter cons. matrim. diuers. S. Ant. in tract. de excom. c. 1. n. 28. in 14. to. tract. diuers. car. mibi 367. Alfons. Aluarez in Spec. iur. Pontif. c. 95. ver. sed introducens in 8. fallent. cart. mibi 97. Lelius Zecch. in tract. de priuil. eccl. priuil. 155. n. 1. Decia. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 34. n. 36.*

308 Sublimitatur Primo hæc limitatio vbi percussio iocosè facta esset aliquantum grauis, & præter grauitatem fuisset excessum è finibus ludi *Calder. cons. 7. in tit. de senten. excomm.* vbi loquitur in eo, qui ludendo, clericum in terram proiecit, ex qua præcipitatione fuit aliquantulum vulneratus, & exiuit sanguis.

309 Sublimitatur 2. in eo, qui in ludo clericum percussit animo se vindicãdi ob aliã percussionē ēt in ludo habitã, quia nec is euitabit sñiam excõicationis *Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. in c. 18. nu. 9.* dummodo tamen quod sit grauis.

310 Limitatur 44. in muliere, quæ cũ esset à clerico requisita de re venerea eundem clericum percurit, si modo clericus vim inferat corporalem, seu eam apprehendat, & ipsa cum moderamine inculpatæ tutelæ, & zelo castitatis, & iusta indignatione mota ipsum percusserit *Marian. Soc. iun. in c. peruenit n. 375. & seq. de sẽt. excom. Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 2. c. 65. nu. 21.* qui dicit ꝙ hoc procedit qñ non poterat saluo honore aliter euadere fugiendo, vel vociferando allegat *S. Ant. in sum. in 2. p. tit. 7. c. 8. §. 2. col. 6. & in lib. Apum*, prout est relictum *in lib. exẽplorum diuersorum in tit. de castit. & Virgin.* ꝙ cum casus de facto successisset in Barbaria in quodã castello nominato Bruellẽse, ipse Author prædicti *lib. Apum* determinauit talem mulierem non peccasse, & si ex alapa in facie data exiuisset copia sãguinis, & hoc ex ea rõne quia quælibet mulier quocumq; modo suã castitatem defendere dēt, ꝙ tñ intelligitur, vt ꝓcedat qñ clericus mulierem tãgeret, & per vim illã compellere vellet ad peccandũ, secus si simpliciter verbis eã requireret, vt tale peccatum cõmitteret, eã tunc non licet absq; labe excõicationis verberare *Sũma confessorũ, lib. 3. tit. 33. p. 35.*

311 Nec puto esse permittendum sed oĩno dicendum, ꝙ ad hoc vt habeat locum dispositio dicti *canonis si quis suadente diabolo* 17. q. 4. tria copulatiue requiruntur. Primo requiritur factum dum in eodem canone dr̃, *manus iniecerit*. Secundo requiritur animus iniuriandi, dum ibidem dr̃, *suadente diabolo*. Tertio requiritur violentia, dum dr̃, *violentas manus* ita *Abb. in c. 1. n. 4. de sent. excom. Vgo & Archid. in d. c. si quis suadente diabolo Vital. in clem. multorum, nu. 66. de pœnis, Ancher. in c. super eo, nu. 5. de sent. excom. Io. Bapt. Baiard. in add. ad Clar. q. 77. nu. 10. S. Anton. in tract. de excom. c. 1. nu. 13. in 14. to. tract. diuers. cart. mibi 367. Lelius Zecch. in tract. de priuileg. ecclesiast. priuileg. 155. num. 9.*

312 Item non ommittendum ꝙ percutiens plures clericum eodem impetu dr̃ semel percussisse, & si vnica tantum indigeat absolutione, ex quo in vnicã incidit excõicationem *Couarr. in lib. 2. variar. resol. c. 10. n. 8. vers. quartũ, Io. Bap. Baiar. in add. ad Clar. in §. fi. q. 77. n. 19. vbi testatur*

de comm.opin. Petr. à Plaz: in epit. delicti c.1.nu.19.Clar.in §.*fi.q.84.n.2.* qui ēt asserit istam esse com.opin.& ego alias dixi *in meo trac. de excep. ad materiā statuti excludent: &c. except.14.n.65.*

313 *vbi à nu.60.vsque ad 69.* adduxi varia media,& similia præsenti conclusioni,& præcipuè illud quod blasphemās pluries eodē impetu, & calore ira, dr̄ semel tm̄ blasphemasse,ita habetur

314 *ibi n.64.* vbi multos allegaui, sed si quis percusserit clericū semel,& ob id ipso iure fuit excōicatus, & iterū alium clericū ex interuallo per-

315 cusserit iterū erit excōicatus, & illo casu duobus indiget absolutionibus,qa semel excōicatus pōt iterum excōicari,*c.quantulibet in fin.47. dist.c. cū pro cā,& c. officij de sent.excom. & vtrobiq; glos.Nell.de bannit.in 1.p.1.tēpor.nu.3.vers.*

316 *sed DD.cōiter Baiar.loco citato,nu.16.& 20.*& ita in simili dicimus in bānito,q si dū est in bāno committit aliud delictū poterit ꝓ nouo delicto iterū banniri, & cum se præsentat dēt bina purgare banna *Specul.in tit.de accusat.§ sequitur videre nu.23.vbi Io.Andr.in add.Nell.in tract. de bann.in 1.p.1.tēporis,n.3.Alber.in rubr.ff.de his,q notat infam.n.8.Boss.ī tit.de ban.nullit.n.9. Foll. in pract.crim.in ver.vel eos verbal.cit. fuer.nu.32.*

317 Item licet inferens violentas manus in clericum sit statim,& ipso iure excōicatus,requiritur tn̄ publicatio, seu denuntiatio ad hoc, vt tāquam excōicatus ab aliis vitetur secundum *Io.Bapt.Baiar.in add.ad Clar.§.fi.q.77.n.7.& 8. Franc.Marcb.dec.810.p.2.Iac.de Graff.in dec. aur. p.2.lib.3.c.5.nu.31.* qui adhoc allegat *c. parrochianos de sent.excom.* & dicit,ꝙ iudex hoc face-

318 re dēt non solum ad petitionem partis,verum ēt nemine petente, & instante, qa non dēt esse contentus simplici excōicationes, sed ad maiorem effectum, & aliorum terrorem ꝓcedere dēt ad publicationem *Marian.Soc.in d.c. parrochianos, sed Pet.Duenn.reg.99.in 1.ampl.* dicit ꝙ non est necessaria aliqua denuntiatio allegat *S.Ant.Flor.in tract. de excom.nu.16.& in sum. in 3.p.tit.26.c.vlt.Fel.in c.Rodulf.nu.39.de rescript. Angel.in sum.in ver.excōicatio l'octauo,Dec.in c. à nobis,nu.20.de except.& ibi ēt Paul.Parif.nu.13.*

319 Ego vero non recederem a priori opinione,nisi factum esset satis notorium,& excessuns grauis, ꝓut vñr sentire *Addent.ad Dec.in c.peruenit, nu.10. in lit.B,de appell.* Et qñ factū non est notoriū antequā quis publicetur excōicatus dēt citari ad hoc,vt iura sua deducat *glo.in clem.fi. in verb.constiterit de sent.excom.& ibi ēt Abb.idē Abb.in d.c peruenit de appell.vbi Dec.nu.10.alios allegat,& Addentes ibi dicunt in lit.B,* quod ideo

320 est citatus,qa posset sibi aliqua defensio competere, ex quo aliquo casu licet clericum percutere *Graff.d.n.31.* qui dicit,ꝙ antequam denuntietur dēt esse confessus,vel conuictus allegat *Io.Andr.in c.statuimus de sent excom.in 6.Fi-*

der.de Sen.cons.116.tex.& Bar.ibi in l.eius,qui delatore,ff.de iur. fisci, ex qbus concludendo,dico ꝙ ad hoc, vt percussor clerici sit vitandus dēt esse publicatus,& denuntiatus,nisi excessus,& manus iniectio sit satis notoria, & grauis.

SVMMARIVM.

1 *Clericus non potest testificari coram iudice seculari absq; licentia sui Episcopi, & multo magis in monaco,& alijs regularibus,nu.2.& non potest compelli, nisi in subsidium,nu.4.5.6.*

3 *Clericus non potest testificari coram alio iudice ecclesiastico, sine licentia.*

7 *Clericus testificans de facto,sine licentia sui superioris coram indice seculari valet depositio,nu.8.*

9 *Testis non citatus offerens se ad testificandum dicitur suspectus.*

10 *Clerici possunt esse testis in testamentis absq; licentia, & quid in alijs contractibus,nu.11.& quid tempore pestis, nu.12. quod intellige in causa ciuili, secus in causa criminali,num.13.& coram iudice laico,n.14.& tam in ordinibus maioribus,quam minoribus, nu.15.*

16 *Clericandus,seu qui nouerit clericatum potest cōpelli testificari coram iudice laico in causa criminali.*

17 *Depositio clerici de facto deponentis non facit inditiū ad torturam,nec cum licentia superiorioris, n.18.*

19 *Clericus non potest testificari in causa criminali si esset pęna sanguinis,ēt cū protestatione canonica.*

20 *Clericus non solum non potest esse testis in causa criminali verum etiam non potest scribere depositiones aliorum testium.*

21 *Scribens dicta testium in causa criminali efficitur irregularis.*

22 *Clericus an possit testificari in crimine lesa maiestatis, & an possit cogi, & quid si non veniret pœna sanguinis,nu.23.24.25.*

26 *Testes deponentes contra aliquem in causa criminali efficiuntur inimici.*

27 *Clericus an teneatur, & poterit cogi ad testificandum in causa criminali coram iudice ecclesiastico, & quid vbi aliter veritas haberi non potest. num.28.& 29.*

30 *Clericus non potest esse testis contra laicum immediate, sed mediate sic, sed quid ad defendendum, nu.31.& quid in infiri mentis, nu.32.*

33 *Clericus potest esse testis in criminalibus, quando ageretur ciuiliter de crimine, vel pro crimine ecclesiastico,n.34.& de probando matrimonio clandestino,nu.35.& ad memoriam damnandam,nu.36.& quando fuisset facta iniuria clerico,nu.37.*

38 *Testes clerici praferuntur laicis, & eis magis creditur,& quando nu.40.43.45.*

39 *Clerici minores 20. annis dicuntur idonei stante dignitate.*

41 *Clerici,vel monachi,quādo possint esse testes pro sua ecclesia,vel monasterio,num.42.*

Testi-

44 *Testibus deponentibus pro reo magis creditur quàm deponentibus pro actore.*
46 *Depositio clericorum, vt sit valida debet capi in ecclesia, vel saltim in ea iurare debent.*
47 *Clericus non potest reuelare id quod in confessione fuit ei dictum, nec ad id potest compelli, & talis confessio non facit indicium, & num. 48.*
49 *Laicus non potest esse testis contra clericum.*

DECIMVS EFFECTVS.

1 Decimus effectus clericatus est, vt clericus nõ possit ferre testimonium coram iudice seculari absq; licentia sui Episcopi, *c. quamquam 14. q. 2. c. testimonium 11. q. 1. Innoc. Abb. & cæteri in c. si cestium, & in c. cum nuntius, de testib. Abb. in c. 1. de iuramẽt. calum. Camill. Gallin. in trac. de verb. signif. lib. 10. c. 27. n. 47. in fi. Aufrer. in tract. de testib. n. 18. in trac. de testib. diuers. in 4. car. mihi 254. Lanfranch. de Orian. in tract. de testib. n. 87. in eodẽ volumine car. 495. Crot. in eod. tract. de test. p. 4. n. 178. eod. to. car. mihi 621. Alber. de Maletis in trac. præd. c. 6. n. 34. car. 419. & c. 5. n. 30. & 31. car. mihi 411.* vbi dicit, quod sunt examinandi à iudice ecclesiastico nõ autem à seculari *Rutgerius Rulant. in trac. de commissarijs, & cõmissionibus Cameræ Imperialis lib. 6. c. 4. n. 3.* vbi multos, ac multos allegat *Carouit. super R. M. C. V. Ritu 144. n. 2 Corrad. Lancell. in tra. de offi. Prætor. in tit. de personas testium aggrediendo, n. 77. car. mihi 181.* vbi dicit, quod clericus examinat̃ p Episcopũ, q trãsmisit depositionem laico, vel dat licẽtiam seculari, vt eũ examinet *Guid. Pap. dec. 65. in prin. Cãpeg. in tract. de test. reg. 1. in princ. 296. & in princ. & reg. 197. Tho. Actius in tract. de infirmit. p. 2. in verb. clericus, n. 7. Mart. de iurisdict. cas. 128. n. 1. cent. 2. p. 4. Brun. à Sole in compen. resolut. propos. iur. in ver. clericus non est, Mascard. in tract. de probat. conclus. 1358. n. 61. multos allegat Farin. in trac. cri. p. 2. q. 61. n. 62. & 83. Gail. in lib. 1. practicar. obseru. obser. 100. n. 16.* qui asserit quod debent ferre testimonium corã suo iudice ecclesiastico *Laurent. Tennin. in prac. cauthel. cau. 279. n. 1. 2. & 3.* vbi dicit quod illa licentia dẽt in seri in actis *Ortens. Caualc. in pract. de testib. p. 3. n. 54.* vbi dicit, quod debẽt iurare in manibus sui Prælati *Hẽrich Bobic in c. de cætero, n. 3. de testib. Carpa. super stat. Medial. p. 1. c. 90. n. 100. Iacobi. in l. quæsitum, n. 3. ff. de test. Marsi. conf. 45. n. 5. & cõs. 123. n. 6. Franc. Marc. dec. 777. n. 1. & 2.*

2 Ampliatur 1. vt multo magis iste effectus procedat in monachis cæterisq; regularibus *Spec. in tit. de testib. §. 1. vers. sed si monacus, & vers. qd de monaco Abb. in c. inhærentes, n. 17. de iuram. calum. Alber. in Authen. si dicatur, C. de test. Lãsrãch. in tract. de test. n. 87. Crot. in eod. trac. de test. p. 4. n. 178. Rot. Rom. in nouiss. par. 2. decis. 77. num. 12.* vbi testatur de comm.

3 Ampliatur 2. vt nec etiã clericus possit deponere corã alio iudice ecclesiastico non suo sine licentia *Bal. in c. 1. in 2. col. de iuram. calũ. vbi hoc not. ex illo test. ibi Prælato suo Arnon. cõn̄ét. 94.*

4 Ampliatur 3. & multo magis iste clericatus effectus, vt licet aliqbus casib. admittat̃ clericus ad testificãdum, nihilominus nunquã poterit ad id compelli, nisi in subsidiũ, & vbi testes laici deficiunt, *c. quãquam 17. q. 2. Alber. de Malet. in tract. de testib. c. 6. n. 33. Corrad. Lancellot. in tract. de Prætor. in tit. personas testium aggrediẽdo, n. 177. car. mihi 181. Campeg. reg. prædicta in 2.*

5 *fall. Guid. Pap. dec. 65. num. 2. in fi.* vbi dicit, quod in subsidium possunt compelli per qualem qualem coertionem dũmodo non sit grauis, (cui non assentio) *Rutger. Rulãt. in tract. de commiss. lib. 6. c. 4. nu. 3. & 9. Laurent Tenni. caut. 279. n. 6. Thom. Trimj. dec. 30. n. 5. lib. 2. Farin q. 61. n. 88. 89. 90. & 91. Gail. in lib. 1. pract. obseru. obser. 10. n.*

6 *16.* vbi ponit ẽt cui incumbat pbare quod alij testes nõ adsunt. Quæ ampliatio limitat ubi veritas alias sciri non posset, quia tunc in ciuilibus poterit per suum iudicem compelli ad testificandum *Alber. Malet. in tract. de test. in 2. p. in 8. & 9. col.* prout eum allegat *Campeg. in tract. de testib. reg. 97. in 1. fall.*

7 Limitatur 1. prædictus decimus effectus clericatus, vt licet clericus non possit testimoniũ ferre sine licentia sui superioris, attñ si de facto deponeret, sine tali licentia corã iudice seculari, vel alio non suo, valebit depositio, ex quo nullibi repetit̃ dispositum, vt annulletur attestatio *Aufre. in tracta. de testib. n. 18. in 4. to. tract. diuer. car. mihi 141. Crot. in eo. tract. p. 4. nu. 178. & 179. Guid. Pap. dec. 65. n. 1.* vbi dicit, quod tãta fides eorum depositioni adhibet̃ tãquam si deposuisset habita licentia à suo superiore, de qua te dicam *paulo inferius Fusc. in sing. lit. C. nu. 95. Ann. sing. 128. & ibi Fab. in addit. nouissimis*, quod

8 ambo multos alios allegant *Campeg. reg. 297. in 2. & 3. fall.* vbi dicit, quod idẽ est in monachis, ac alijs regularibus *Farin. in tract. crim. q. 61. n. 78. & 84. Ruy. cons. 35. n. 5. lib. 4.* qui dicit, quod ista licentia requirit de consilio non autẽ de præcepto *Foller. super const. Regni in tit. de epis. & cler. c. item quòd clerici, n. 1. car. mihi 82.* qui ẽt asserit quod de iure canonico hoc nõ reperit̃ expresse prohibitum *Ortens. Caualc. in pract. de testib. p. 4. n. 33. vbi alios allegat Abb. in c. inhærẽtes, n. 21. de iuram. calum.* & licet *Guid. Pap.* (vt supra est relatum) dixerit quod ita credit̃ testimonio clerici deponentis cum licentia, quàm sine, nihilominus hoc non est verum, nãq. clericis ita deponentibus sine licentia nõ est ita credẽdum, prout deponentibus cum licentia qa tunc vident̃ quodammodo se obtulisse ad testificandum cùm alias ad hoc cogi non potuissent sine

ne licentia, ita tenuerunt *Craue. conſ. 2. n. 5. lib. 1. Iul. Scarlatin. conſ. 106. n. 20. in 2. lib. cõſ. cri. diuer. Rim. inn. cõſ. 360. n. 15. lib. 4. Rot. Rom. d. dec. 77. n. 12. p. 2.* & quod teſtis non citatus, ſed ingerens ſe, & vltro ſe offerens ad teſtificandum ſit ſuſpectus, & ideo ei non crediť, dixerũt multi relati p *Maſcard. in trac. de probat. cõcl. 1318. n. 63. & 64.* vbi dicit ꝙ tales teſtes sũt torquẽdi.

9 10

Limitatur 2. in teſtamentis in quibus clerici pñt eſſe teſtes abſq; licentia ſui Prælati, *c. relatum, & c. cum eſſes, de teſtam. Alber. de Maletis in tract. de teſtib. c. 6. n. 34. cum multis alijs quos cõgerit Farin. q. 61. n. 79.* ꝙ ſecus eſt in cõficiendis alijs inſtrumentis præter vltimas voluntates, quia in eis non dẽnt teſtes clerici apponi, *c. ſup prudentia, §. põt, ibi in conficiendis aũt inſtrĩs ſecularium negociorũ presbyteri nõ vocentur ad teſtimoniũ, & ibi gl. in ver. põt 14. q. 2. c. q̃q̃ ibi, aut incõficiẽdis inſtrumentis, & c. & ibi gl. ead. cã, & qõ. cum alijs quos allegat Farin. d. q. 61. n. 63. & 64.* qui dicit ꝙ proxima concluſio procedit potius de honeſtate, & qđ de conſuetudine hoc non ſeruatur.

11

12 Limitatur 3. qñ eſſet tpe peſtis, & clericus eſſet eo morbo infectus, vel exiſteret in loco infecto, qa iſto caſu abſque aliqua veniæ impetratione poterit teſtimonium dicere coram iudice laico *Ang. in l. cum hij, §. trãſactiones de trãſact. Rip. in tract. de peſt. tit. de priuil. ind. cã peſtis, n. 45. Lancellot. Corrad. in trac. de Prætor. tit. perſonas teſtium aggrediẽdo, n. 77. in fi. car. mihi 181. Camill. Gallin. in tract. de verb. ſignif. lib. 10. c. 27. nu. 47. Rolãd. Canagnol. ſup Decr. Mõtisfer. lib. 1. decr. 17. caſ. 39. Thom. Actius in trac. de infirm. p. 2. in verb. clericus, n. 7. & 8. Farinac. q. 61. num. 85.*

13 Quæ oĩa prædicta ꝑcedunt vbi teſtimoniũ eſt ferendum in cã ciuili, & in cã criminali, ex alia rõne clerici prohibeť ne teſtimoniũ ferãt, qa ſcilicet ſi teſtimoniũ dicerent in tali cã criminali, & poſtea forte mors, vel membri mutilatio ſeq̃reť, incurrerẽt in irregularitatẽ arg. *tex. in c. ſentẽtiam ne cler. vel monac. Spec. in tit. diſpenſat. §. iuxta ver. item litigioſus, & ver. facto autẽ ſi quis Tho. Maiol. in trac. de irreg. lib. 2. c. 8. n. 1. & per tot.* vbi alios allegat, & latè examinat materiam irregularitatis teſtium *Clar. in §. fi. q. 24 n. 8. Bru. à Sol. in cõpend. reſolut. propoſ. iur. in verb. clericus non eſt circa fi. Laurent. Tennin. cauth. 279. nu. 4. Rim. iun conſ. 360. num. 12. lib. 4.*

14 Et quòd clerici non admittunť ad teſtimonium ferendum in cã criminali coram iudice ſeculari contra laicum, *eſt tex. in c. nullus ij q. 1. vt dixerunt Speculator in tit de teſtib. §. 1. ver. itẽ ꝙ eſt clericus, & ibi Io. And. in add. ad Guid. Pap. dec. 65. n. 1. Aufrer. in trac. de teſtib. n. 18. in fi. ver. clericus non admittitur (rot. in eodem tract. de teſt. p. 3. n. 69. Lancellot. Corrad. in trac. de Prætor. tit. pſonas teſtium aggrediendo, nu. 77. car. mihi 181. vbi alios allegat Tennin. cauth. 274. n. 4. Natt. cõſ. 394 n. 1. Crauett. conſ. 2. n. 1. lib. 1.* qui dicit ꝙ iſto caſu clericus non eſt teſtis idoneus *Rim. inn. conſ. 360. n. 9. lib. 4.* vbi ẽt alios citat *Henric. Bohic in c. clericis, n. 7. ne cler. vel monac. Fider. Scottus conſ. 12. n. 24. to. 1. lib. 4. Marſ. cõſ. 45. n. 4. & cõſ. 123. Brun. à Sole in compend. reſol. propoſit. iur. in verb. clericus non eſt Maſcard. in tract. de probat. concl. 1358. n. 62. Abb. in c. de cetero n. 1. de teſtib.* cum multis alijs, quos copiosè congeriť *Fari. in trac. crim. q. 61. n. 57.* vbi hanc concluſionem ponit pro regula vbi n. 58. dicit, ꝙ prædicta concluſio ſine difficultate procedit vbi pro delicto veniret imponenda pœna ſanguinis.

15 Ampliatur 1. dicta concluſio, vt habeat locum, tàm ſi clericus eſt in minoribus, q̃ in maioribus cõſtitutus, quia vterq. repellit ab huiuſmodi depoſitione *Farin. d. q. 61. nu. 59.* quæ concluſio corroboratur ex hijs, quæ dixi *ſup. eff. 1. ampl. 8. num. 77. & ſeq.*

16 Ampliatur 2. in eo, qui eſt clericãdus, vt qa clericatum vouerit, is namque ne per talẽ depoſitionem fiat irregularis, non põt compelli dicere teſtimonium in cã criminali in qua veniť irroganda pœna ſanguinis *Butr. in c. dilecto, de teſtib. Alber. de Malet. in trac. de teſtib. c. 6. n. 39 Addent. ad Guid. Pap. deciſ. 65. in lit. A.*

17 Ampliatur 3. vt ſi de facto repertirenť examinati adhuc non ſolum non probant, verum etiam nec faciunt inditium ad torturam, multos allegat *Farinac. d. q. 61. num. 61.*

18 Ampliatur 4. vt nec ẽt de licentia ſui ſuperioris poſſint teſtimoniũ ferre in cauſa criminali *Gofferd. in ſum. tit. de teſt. cogend. Innoc. in c. dilectorum eod. tit. Addent. ad Guid. Pap. deciſ. 65. in lit. A, Crauett. conſ. 2. num. 5. lib. 1.*

19 Ampliatur 5. vt nec poſſit ferre teſtimoniũ in cã ſanguinis, ẽt ſi proteſtet ꝙ non intendit teſtimonium dicere ad hoc, vt Reus pœna sãguinis afficiať iuxta *tex. in c. 2. de homicid. in 6.* namq; ſi deponeret cum tali proteſtatione ea non obſtante non euitabit irregularitatem, ſi Reus, contra quẽ depoſuit, fuit affectus pœna mortis, vel mutilationis mẽbri *Fel. in c. de cætero, n. 1. de teſtib. Franc. Becc.* qui multos congerit *conſ. 34. n. 25. Clar. in §. fi q. 24. n. 9. vbi teſtatur de com. opi. Marta de iuriſd. caſ. 136. n. 9. cent. 2. p. 4. Laur. Tennin. caut. 279. Ortenſ. Caualc. in pract. de teſt. p. 4. n. 33.* vbi dicit, ꝙ ſi is intendit deponere, in cauſa, in qua non venit imponẽda pœna sãguinis, qa hoc ignorat, nõ efficiť irregularis.

20 Ampliatur 6. prædicta concluſio ꝙ clericus non poſſit eſſet teſtis in cã criminali, vt nõ ſolum non poſſit eſſe teſtis, verum ẽt nec ſcribere atteſtationes teſtiũ in cã ꝓdicta *Abb. & alij in c. ſnĩam ne clerici, vel monachi Natt. cõſ. 394. n. 2. lib. 2. Ancher. in d. c. ſnĩam, nu. 3. ne cler. vel monac. Poitius conſ. 7. n. 25. Goffr. in ſumm. tit. ne clerici vel monachi, n. 9. Henric. Bohic in c. clericis, nu. 8. ne cler.*

ne cler. vel monac. Sim. Maiol. in tract. de irregul. lib. 2. c. 6. n. 4. vbi dicit, quod scribēs dicta testium in causa criminali fit irregularis ēt qđ postea nullum iudicium sanguinis prolatum fuerit.

21 22 Limitatur 1. prædicta conclusio pluribus modis, & primo limitat ab aliquibus in criminibus exceptuaris, vt est in crimine læsæ maiestatis, ita eandem conclusionē limitauerunt aliqui relati à Farin. d. q. 61. n. 65. licet ipse n. 66. & 67. & seq. & n. 92. contrarium tenuerit, cui opinioni potius quā cōtrariæ inhæreo, ex quo Principes in nullo delicto sunt magis proni ad effundēdū sanguinē q̃ in isto, ideo in isto crimine magis q̃ in alio militat rō irregularitatis.

23 Limitatur 2. vbi in causa criminali non veniret inferenda pœna sanguinis, qa tūc in subsidium, & in defectu aliorum testium, & de licentia sui prælati admittunē ad testificādum, tàm si delictum est seculare, quàm ecclesiasticum Farin. q. præd. n. 68. & vltra ibi allegat addas, c. quandoq. 14. q. 2. Alber. de Malet. in trac. de 24 test. c. 6. n. 37. Rim iun. conf. 360. n. 1 t. lib. 4. vbi multos allegar. Quæ limitatio ampliat, vt isto casu clericus possit cogi ad ferendum testimonium Crot. in tract. de test. p. 3. n. 69. Sed contra 25 præsentem limitationem tenuerunt multi relati per Farin. q. præd. n. 69. cui vltimæ opinioni inhærendum esse puto ea rōne, ex tali depositione inimicitias contrahant, ac pp ea à cultu Diuino subtrahātur, prout hoc considerat Ti26 uis. dec. 30. n. 5. lib. 2. Et quòd testes, q deponūt contra aliquem in causa criminali fiant inimici dixerunt Abbas in c. cum P. Manconell. de accusatio. Crauett. conf. 31. n. 3. Monald. conf. 102. lib. 1. vltra quod DD. allegati in ipsa principali cōclusione loquuntur indistinctè, nec considerāt an veniat imponenda pœna corporalis, vel pecuniaria, ideo eorum dicto est inhærendū tāquam regulæ, quia regulæ semper est inhærendum, vt per Maccab. conf. 55. n. 25. & per Alban. consil. 609. num. 8. lib. 4.

27 Limitatur 3. vbi cā criminalis ventilaretur coram iudice ecclesiastico, & super crimine ecclesiastico, qa isto casu clerici admittuntur ad ferendū testimonium contra laicum Farin. d. q. 61. n. 70. & vltra ibi per eum cōgesti, idē dixit Alber. de Malet. in tract. de test. c. 6. nu. 40.

28 Limitatur 4. vbi veritas aliter haberi non possit Farin. q. præd. n. 71. Rim. iun. conf. 360. n. 11. lib. 4. q ambo multos alios allegāt, & qñ dicat quod veritas aliter haberi non possit, ponunt Farin. ibidē n. 72. & cæteris latius, & copiosius Tatianus lib. 1. c. 9. n. 30. & in add. in lit. D. vbi ppe infiniros allegat, & si verteret quæstio inter testem, & partē, vt quia pars, quę intendit pducere, dicat se aliter probare non posse veritatē, 29 nisi per ipsum clericū testē, & ipse clericus dicat quod hoc facere potest per alium, tunc incumbit ipsi testi deneganti deponere, hoc probare Campeg. in tract. de test. reg. 97. in 4. lim. vbi ad hoc allegat Abb. in c. super eo de test.

30 Limitatur 5. vt dicta conclusio, quod clericus non pōit esse testis contra laicū non procedat, qñ non deponeret immediate sup delicto, sed mediatè, ita dicunt aliqui relati p Farin. d. q. 61. n. 73. cui opinioni ipse cōtradicit, & benè, motus ea ratione quod probato vno censetur etiam probarum oē aliud per quod peruenitur ad illud vnum, l. oratio, ff. de sponsal.

31 Limitatur 6. vt licet clericus in causa criminali non possit esse testis contra laicum, poterit nihilominus ad eius defensionem testimonium ferre, si non veniret imponenda pœna talionis accusatori Farin. q. præd. num. 74. & 75. & vltra ibi allegatos idem dixerunt Fely. in c. cum nuntius, n. 3. & 8. de testib. Gram. conf. 1. nu. 9. in crim. Paul. Fusc. in sing. lit. C. nu. 95. Foller. super consl. Regni in tit. de episc. & cler. c. item quod clerici, n. 2. & 3. car. mihi 82. vbi tenet quod admittunē ēt si ex eius depositione orireē infamia testib. reprobandis, & n. 4. dicit quod si ex depositione clericorum ad repulsam detegeretur aliqđ crimen testibus prius examinatis, nō propterea pro tali crimine poterunt puniri.

32 Limitatur 7. in testibus instrumentarijs, qñ agiē de illud pbando, qa tali casu ēt quod criminaliter agatur, testes in ipso instrō descripti poterūt testimoniū ferre Ferrāt. Garga. cōf. 126. nu. 36. & seq. inter cōs. crim. diuer. li. 1. Fari. q. 61. n. 76.

33 Limitatur 8. vbi de crimine ageretur ciuiliter, quia tunc clerici admittuntur ad ferēdum testimonium in cā criminali contra laicū Farin. loco cit. n. 77. & vltra ibi adducta de hoc est tex. in c. super his, & e peruenit, il 2. de test. coget. d. Alber. de Malet. in tract. de test. c. 6. n. 36. Turrecrem. in c. testimonium 11. q. 1. Baiar. in add. ad Clar. q. 24. n. 48. Lancellot. in tract. de pratore tit. personas testium aggrediendo, nume. 77. ver. item si in iudicio, carta mihi 181.

34 Limitatur 9. vbi laicus accusaretur p crimine ecclesiastico corā iudice ecclesiastico Abb. in c. de cætero in 1. not. & ibi ēt Fel. n 11. ver. fallit dupliciter, & n. 2. vers. item quantum de test. Lācel. Corrad. in trac. de Prætor. tit. personas testiū aggrediendo, n. 77. ver. lim. tamen car. mihi 181. Henric. Bobic in c. de cætero num. 3. de test.

35 Limitatur 10. vbi tractaē de probando matrimonium clandestine contractum, quia tūc testis clericus admittitur, licet ageretur criminaliter Abb. in c. de cetero, de test. prout eum allegat Crot. conf. 245. num. 40. lib. 2.

36 Limitatur 11. vbi agiē ad memoriā dānandā pp rebellionem, ex quo in tali cā clerici poterunt dicere testimonium contra laicū, quia in tali iudicio non agiē de irroganda pœna sāguinis, sed tantum ad infamia, & publicatione,

ne bonorum *Gigans in trac. de crim. les. maiest. tit. per quos probetur crimẽ lesæ maiest. q. 14. n. 8. Tibe. Deci. in tract. crim. p. 2. lib. 7. c. 48. nu. 12.*

37 Limitatur 12. & vlt. qñ per laicum fuisset facta aliqua iniuria clerico, qa tunc clericus posset dicere testimonium in tali causa contra laicum, *Abb. in c. peruenit, il 2. de cler. cogend. Io. Cãpegg. in tract. de testib. reg. 97. in 6 fallent.*

38 Et scias ꝙ clerici, in oĩ cã, in qua testimoniũ ferunt, semper præferuntur laicis, & eis magis creditur, ex quo in iure reputantur omni exceptione maiores, ita, & taliter ꝙ multi dixerunt ꝙ plus est credendũ quatuor testibus clericis, q̃ sex laicis, ita (inquã) tenuerunt multi relati *per Farin. q. 61. n. 80.* prout ẽt multos alios allegat *Claud. Tutius allegat. 5. nu. 13. Deeia. cons. 59. n. 3. lib. 3. & consil. 21. nu. 30. lib. 1. Achill. Padroch. cons. 17. n. 71. 75. 76. 77. & 78. lib. 1. Cefal. cons. 721. n. 20. & 21. lib. 5. Port. cõs. 29. n. 38.* vbi dicit ꝙ testimonium clericorũ est maximi põderis *Curt. in tract. de testib. concl. 10. n. 23. Alba. in lucubrat. ad Bart. in l. testiũ, n. 5. ff. de testib. Menoc. in tract. de arbit. cas. 98. n. 5. & cons. 311. n. 16. & cons. 491. n. 14. Mascar. in tract. de probat. concl. 1357. n. 56. Borell. cons. 6. n. 30. & 31.* vbi dicit ꝙ vnus testis clericus valet ꝓ duobus laicis *Hondod. cons. 77. n. 38. lib. 1. idem Menoc. in d. tract. de arbi. cent. 6. cas. 526. nu. 26. Suarez alleg. 1. nu. 13. Port. concl. 28. lib. 2. Io. Paul. Lãcell. cons. 47. n. 15; inter cons. vlt. volunt. diuer. lib. 2. Purpu. latè cons. 133. n. 24. lib. 1. Bursat. cõs. 343. n. 68. lib. 4. & cõs. 434. n. 26. Alex cons. 43. nu. 4. lib. 7. Crauett. cons. 169. n. 3. & cons. 272. n. 16. vers. tertio probatur, li. 2. Hortens. Caual. in pract. de test. p. 1. n. 43.* vbi dicit, ꝙ clerici rõne annexæ dignitatis et minores 20. annis erunt testes idonei. Et ideo licet aliàs frater non possit ferre testimonium pro fratre *l. parentes, C. de test.* hoc tñ fallit in fratre clerico, quia is admittitur ad testificandum ꝓ fratre *Io. de Imol. & And. Barbat. in c. cum R. Canonicus de offi. deleg. Mars. in repet. rub. ff. de fideius. n. 146. Borel. in repet. pragmat. odia litium, §. 1. gl. 3. n. 248. de compromiss.*

39 (margin)

40 quæ conclusio, ꝙ clerici testes præferunt laicis, limitať vbi testes clerici deponerent pro sua ecclesia, qa tali casu nõ plus credit clericis quam laicis imò in concursu, & paritate numeri minus creditur clericis *Farin. d. q. 61. n. 81. Mascard. in trac. de probat. cõcl. 1357. n. 56.* vbi dicit ꝙ aliqñ ẽt clericorũ oculi propria passione obcecant *Io. Iac. de Leonard. inter cons. Brun cons. 114. n. 117. Ruy. cons. 177. n. 13. lib. 5. Port. concl. 28. lim. vlt. lib. 2.*

41 Et quibus casib. clericus, vel monacus possint esse testes pro sua ecclesia, vel monasterio ponunt *Curt. in tract. de test. n. 15. & 57. Nell. in eo. tract. nu. 22. Alber. de Malet. in d. trac. de test. c. 2. n. 59. & c. 4. n. 70. Campan. de Arian. n. 64. Iac. Egid. in d. trac. de test. n. 3. & 12. Io. Maria Montie. in repertor. de test. in ver. clericus, f. 15. & in ver. monacus f. 5. &*

42 *cæteris latius Felyn. d. q. 61. n. 125. & seq.* Et quid in Prælato pro sua ecclesia vide eund. *Farin. q. 60. n. 544. Montic. in verb. Prælatum.*

43 Secundo fallit qñ clerici deponerent contra reum, & laici pro reo, & sic clerici deponerent ad inducendum delictum, & laici ad illud excludendum, qa tunc magis creditur testibus laicis q̃ clericis; ideo si duo testes clerici deponerẽt, ꝙ Titius commisit adulteriũ tali die, & duo laici ꝙ Titius in illa die semp fuit cũ eis, magis credit laicis q̃ clericis *gl. i clerici 82. dist. Roland. a Valle cons. 93. n. 3. lib. 4. Marf. in l. frater tuus, n. 68. C. ad l. Cornel de Sicar. Menoc. in trac. de arbit. cas. 98. n. 5. Farina. d. q. 61. n. 82.* vbi alios allegat *Maria. Soc. iun. in c. cum P. Mãconell. n. 31. de accusat. Port. Imolens. d. cõcl. 28. lim. 1. lib. 2.* & est

44 regulare ꝙ testib. deponentib. pro reo magis creditur q̃ deponentibus ꝓ actore *Maria. Soc. d. n. 31. Borg. d. 37. n. 4. Mascard. conclus. 17. n. 10. Mazzol. cons. 89. n. 77. Bursat. cons. 166. n. 32. Triuis. dec. 62. n. 35. lib. 2.* etiam si essent pautiores *Port. concl. 25. lib. 2. Passett. cons. 18. n. 19.* Et licet

45 clerici sint testes digniores q̃ laici, adhuc eis nõ creditur absq; iuro *Hostiẽs. Io. And. & Abb. in pen. col. in c. testimoniũ de testib. Io. Crot. in trac. de test. p. 7. n. 2.* Nec sufficit iurare tacto pectore, sed opus, est vt iurent tactis Euangelijs, siue scripturis, prout iurant laici, *c. nuper de testib. Guid. Pap. dec. 65. n. 2.* vbi dicit, ꝙ contrarium seruatur de consuetudine, & iterum *dec. 515. Fran. Marc. dec. 777. n. 3. lib. 1. Abb. in c. inherentes nu. 21. de iuram. calum.* vbi dicit ꝙ istud fallit quando causa esset leuis.

46 Et ad hoc vt testimonium clerici sit validũ dẽt examinari in ecclesia, vel saltim in ea iurare, vt not. *in c. 1. de iuram. calum. Alber. de Malet. in suo tract. de test. in 1. p. c. 7. num. 30. Campegg. in eod. trac. de test. reg. 91. in 4. fallent. Vergin. Bocat. in tract. de liter. remissor. c. 9. num. 56.*

47 Nec est ommittendum ꝙ clericus, cui fuit aliquid reuelatum in confessione, non poterit circa illud testimonium ferre, nec ad id modo aliquo compelli, vltra ꝙ talis confessio nihil operetur, neq. indicium ad tortură faciat *Gomez. in 3. to. variar. resolut. c. 13. n. 9. Parã. de orig. S. Inquisitionis q. 8. n. 102. lib. 3.* qa non põt confessionem reuelare, *c. dilectus de excessibus prælat. Cãpeg. in tract. de test. reg. 92. in vlt. fall.* vbi dicit, ꝙ hoc hẽt locũ qñ tanquã ministro Dei, & in Sacramento pœnitentiæ fuerit ei aliquid reuelatũ, secus si aliter, tũc enim non tenet locum Dei, & p consequens reuelare poterit *Abb. in c.*

48 *intimauit, col. 3. de testib.* circa qđ sigillum confessionis, vide quæ latissime scribunt *Aurific. in sum. in vltim. uerbis Nauar. ĩ manual. c. 8. Graff. p. 1. lib. 1. c. 22. Magister Nicol. Aurifi. in summa Aurifi. titul. 5. de sigil. confess. per tot. Param. dicta*

q. 8.

q.8.nu.96. & seq.

49 Vltimo loco non ommittam dicere q sicut clericus non pôt esse testis côtra laicú, ita pari mô, nec laicus contra clericum, sed qa de hoc latè scripsit *Faria.in tract.crim.q.61.à n.98.vsq; ad nu.122.* Ideo ad ibi dicta me remitto, & ad dicta per *Franc.Marc.dec.776.nu.11.Mascard.in tract.de probat.concl.962.per totam, Ant. Scappa in tract.de iure non scripto,lib 1.c.9.nu.14. & seq. & c.10.nu.13. Monald.cons.108.nu.12.13.& 14. & cons.10.nu.2.3.4.5. & 6.cons.2.nu.14. 17. & 18.& cons.70.nu.24.& cons.75.nu.8.9.& 10. & cons.121.nu.8.& cons.137.n.10.11.& 14.& cons. 162.nu.20.lib.2.Baiard. in add.ad Clar. q.24.nu. 49.& seq. Lancellot.in tract.de Prator.tit.personas testium aggrediendo,nu.77.uers.item amplia,& nu. 78.car.mihi 181.Hier.Ceuallos in Spec. com. opin. contra comm.q.280.nu.24.Gigans in tract.de crim. lasa maiest.in tit.quo,& per quos crim.lesæ maiest. prob.q.15.nu.1.& seq. car.mihi 144. Campegg. in tract.de test.reg.98.Clar.in §. fi.q.24.n.8.Crot. in eo.trac.de test.p.3.n.54.& seq.& n.60.63.& 64. & nu.139.Bero. in c. at si clerici nu.125.de iudic.*

S V M M A R I V M.

1 *Clericus non potest esse procurator in iudicijs pro laicis,nu.2. & de pœna, nu.3. sed non ammittit priuilegium,nu.4. & quid in monacis,nu.5. lim.nu. 7.8.9.& 11.& quid in causis,& iudicijs ecclesiasticis,nu.14.& quid in causa necessitatis, nu.15.*

6 *Monaci, & alij regulares in iudicijs nomine proprio non possunt comparere.*

10 *Clericus non pôt esse procurator generalis ad lites pro laico,lim. in vno negotio ciuili,nu.12.& 13.*

16 *Clericus an possit procurare de licentia Episcopi, & in causis miserabilium personarum,nu.17.& quid in Curia Romana,nu.18.& quid in causis amicorum, nu.19.& quid in causis ecclesiæ nu.21. quid in coniunctis,& alijs personis, nu.22.& 23.*

20 *Clerici in minoribus,qui non sunt beneficiales,an possint esse procuratores.*

24 *Gesta per procuratorem clericum an sint valida.*

VNDECIMVS EFFECTVS.

1 VNdecimus effectus clericatus est, vt clericus non possit esse procurator iudicialis laici, *c. deniq. 14.q.5.cap. prolatum 88.dist.c.1.& c.fi. de postulan.l.placet,C.de episcop. & cler.glo.in c. fin.5.q.3. cap.1.vbi hoc not.Abb.in 5.not.ne cler.vel monac. Bald.in l.1.§.secundo loco nu.1.ff.postul.Rodriq. in sum.casuum conscientiæ p.1.c.1.n.1. Hier.Cauallos in Spec.pract.q.com.contra com.q.404.n.1.Isidor. Mosco.in trac.de maiest.mil.eccl.lib.1.p.2.c.2.ver. negotia secularia car.mihi 410.Bal.in l.placet, n.5. C.de episc.& cler.& ibi êt Alber.nu.1.idem Alber. in l.1.eo.ti.Fel.in c.2.n.2.de iud.Anch.in c.sacerdotib.nu.1.ne cler.& monac.Turrecrem.in c.quod autem,nu.1.21.q.3.Carpan.super stat.Mediol.p.1.c. 65.Capr.reg.95.nu.1.Zecch.in tract.de priuil.eccl. priuil.115.n.2.Fusc.in sing.in lit.C,nu.91.Albert. Galeot.in Margarita iuris c.1.n.6.& 24.Rom.sing. 277.Marian.Soc. iun. in c.cum esset, nu.2.de simo. Petr.Nicol.Mozz.in tract.de contract.tit. de locat. & conduct.rub. de ijs,qui possunt locare, & conducere,nu.6.car.mihi 90.Capoll.cons.21.nu.1.lib. 1.in ciuil.Aretin.in §.præterea,n.8.instit.de except. vbi êt Faber nu.2.Alban.in lucubrat.ad Bar.in l.placet n.1.C.de episc.& cler. Maiol.in tract.de irregul.lib. 2.c.5.n.14.*

2 Et rô esse pôt,quia esset dedecus, & opprobriú clericalis dignitatis, si clerici se ingererét disceptationibus forésibus iuxta not. *in l.repetita,C.de episcop.& cleric. Fuscus d.nu.91. Portius cons.16.n.35.* Pœna aût clerici recipien-

3 tis procurationes generales ad iudicia est, vt possit deponi, vel excôicari *Lelius Zecc. in tract. de priuil.eccl.priuil.132.n.10.Abb.in c.sed nec.nu. 1.2.5. & 6.ne cler.vel monac. & ibi êt.Anch.n.1.* & êt peccaret gnaliter, ex quo agit id q est sibi interdictú *Zecch. in tract. prad. priuil.115. nu.3.*

4 Et licet clericus pcurator generalis possit deponi, vel excôicari non tñ ammittit priuilegium fori ecclesiastici,nisi fuerit ter monitus, vt a talibus desistat, vel semel in Sinodo generali diœcesano,idem *Anche. in d.c.sacerdotibus, nu.4.ne cleric. vel monac. Abb.in c. sicut te,nu.3. eod.tit.* vbi dicit,quod nec isto casu poterit priuari beneficijs ecclesiasticis.

5 Ampliat Primo pſens iste effectus, vt multo magis hoc sit interdictú monachis, ac cæteris regularibus,qa dñr mortui Múdo *Alb.Galeot. in Margarit.iur.lib.1.c.1.n.25. Iacob.de S.Georg.in*

6 *l.seruus,nu.3.C. de iud.* q monachi, ac regulares non solú vti alterius pcuratores, verum êt nec nomine pprio poterunt stare in iudicio sine licentia sui superioris *Anch.in c.Nicolao,n.1.de appel.Turrecr.i c.nullus,n.1.2.q.6.Iacobi. i loc.cit. n.6.& ibi Addet.i lit.a,cũ alijs,quos adducit Nepos de Môtealb.i libel.de excep.tit.5.uers.itẽ monacus.*

7 Primo limitatur hæc ampliatio in câ monasterii; quia in ea monacus poterit esse procurator de mandato sui Abbatis *c. insuper de test. c.monachi,il 2.16.q.1.Io.Faber.in §. præterea,nu. 2.& ibi etiam Aret.nu.8. instit. de except.*

8 Secundo limitatur in Abbatibus, prioribus, ac alijs superiorem religiosum non habêtibus *Hostiens.in c.sopita de censib.Bohic. in c. cũ pro câ de procur. Iacobi.in l.seruus,nu.3.C. de iudit.*

9 Tertio limitatur qñ is pro quo procurationem suscepit esset valde amicus monasterii,& monasterium ex tali procuratione desumit, ita dixi *in tract.de eff.amicit.eff.116.per tot. Capoll.cons.21.nu.7.lib.1.in ciuil.*

10 Ampliatur 2. vt nec êt possint esse procura-

tores generales ad lites alicuius magni viri, vel alicuius Ciuitatis, vel vniuersitatis not. oës, & præcipuè *Io. Andr. in c. sed nec, ne cler. vel monac. Thom. Maiol. de irregul. lib. 2. c. 5. nu. 14. circa med.*

11 Limitatur Primo prædictus vndecimus effectus clericatus in causis proprijs, in quibus clerici non prohibentur esse procuratores, *c. 1. de postul. prælat. c. omnibus, 4. q. 6. c. 1. ne cler. vel monac. Capr. reg. 95. n. 2. Fusc. in sing. in lit. C. n. 91. Cæpoll. cons. 21. nu. 1. lib. 1. in ciuil. Isidor. Moscon. de maiest. militant. eccles. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. negotia secularia, car. mihi 410.*

12 Limitatur 2. vt licet clericus non possit esse procurator generalis iuditiatius, attamen non prohibetur esse in vno negotio tantum in causis ciuilibus, *Fely. in c. cum I, & A, nu. 1. de re iud. & in c. 2. nu. 2. de iud. Capell. Tholos. decis. 131. vbi Aufrer. in add. Abb. in c. nostra, nu. 1. de procurat. & in c. 1. nu. 4. de fideiuss. Alber. de Rosat. in l. 1. & in l. placet, nu. 2. C. de episcop. & cler. Fider. de Sen. cons. 270. nu. 1. Alexand. de Neuo in c. constitutis, nu. 5. de appell. vbi etiam Dec. nu. 2. Io. de Anan. in c. cum centum nu. 1. de simo. & ibi Soc. nu. 2. Dec. in c. cum accessissent, nu. 54. de constit. & in c. decernimus nu. 33. & 67. de iud. Io. Bapt. de S. Blasio cons. 76. nu. 10. inter cons. Io. Bapt. Marian. Claud. Tutius alleg. 19. nu. 2. Cæpoll. cons. 21. nu. 6. in ciuil. lib. 1.* qui dicit, hoc procedere tàm si negotium spectat ad clericum, quàm ad laicum *Maccabr. cõs. 18. nu. 256. & 257.* vbi asserit quòd iura, quæ prohibent, vt clericus non possit esse procurator intelliguntur de procuratore generali *Io. Faber nu. 2. & Aret. nu. 8. in §. præterea instit. de except. Alba. in lucubrat. ad Bart. in l. placet nu. 1. C. de episcop. & cler. & in l. filiusfamilias, §. veterani, n. 2. de procurat.* Et intelligas, vt possit esse procurator in vno negotio successiuè, hoc est, quod expedito vno non prohibetur procurare in alio dùmodo non vigeat eodẽ tpe *Dec. in d. c. constitutis, il. 1. n. 3. de appell.* Sed si negotium esset ita intricatum, & inuolutũ, & de facili posset detrahere, prout si essent multa, tunc nec illud vnicum procurare poterit *Philip. Franc. in c. 2. num. 4. de iud. Sim. Maiol. in tract. de irregul. lib. 2. c. 5. nu. 14. vers. at si illud vnum.*

14 Limitatur 3. in causis, ac iudiciis ecclesiasticis, & spiritualibus, quia in talibus clericus poterit esse procurator generalis *Abb. & Alex. de Neuo in c. per venerabilem, nu. 4. qui fil. sint legit. idem Abb. in c. in nostra, nu. 1. de procurat. & in c. cum essent, nu. 1. de simon. vbi etiam Io. de Anan. nu. 1. & Marian. Soc. iun. nu. 2. Fuscus in sing. lit. C, nu. 91. Cæpoll. cons. 21. nu. 5. in ciuil. lib. 1. Fider. de Sen. cons. 270. nu. 1. Io. Faber nu. 2. & Aret. nu. 8. in d. §. præterea instit. de except. Anch. in d. c. Sacerdotibus, nu. 2. ne cler. vel monac.*

15 Limitatur 4. quando esset procurator cã necessitatis, vel charitatis, quia prædictus 11. effectus habet tantum locum quando procurationem susciperet pro lucrãda pecunia, & cã auaritiæ, *Cæpoll. d. cons. 21. nu. 4.* qui allegat *Hostiens. & Zabbar. in c. 1. de postul.* qui dicit, quod in dubio non præsumitur, quod id faciat cã necessitatis, vel charitatis, cui ego non assentio; ex quo in dubio semper est capienda interpretatio, per quam delictum excluditur iuxta *tex. in l. marito, ff. pro socio*, prout etiam in simili dicimus de venatione, quæ in dubio præsumitur facta causa recreationis, vt dicam *inf. eff. 34. nu. 17.*

16 Limitatur 5. quando procurasset de licentia Episcopi; ex quo Episcopus potest super hoc dispensare *Turrecrem. in c. peruenit, nu. 2. 86. dist. Innoc. in cap. 1. de obligat. ad ratiocin. Marian. Soc. iun. in c. cum essent, nu. 4. de simon.*

17 Limitatur 6. in causis miserabilium personarum, vt orfanorum, & viduarum, *c. 1. de postul. prælat. c. oibus 4. q. 6. cap. 1. ne cler. vel monac. vbi Anchar. latè nu. 1. Capr. reg. 95. num. 2. Fusc. in sing. lit. C, nu. 91. Alber. Galeatt. in Marg. iur. c. 1. nu. 6. Cæpoll. cons. 21. nu. 1. lib. 1. in ciuil. Io. Faber nu. 2. & Aretin. nu. 8. in d. §. præterea instit. de except. Maiol. in tract. de irregul. lib. 2. c. 5. num. 14. in fin. Isidor. Moscon. de maiest. militant. eccles. lib. 1. p. 2. c. 2. ver. negotia secularia cart. mihi 410.*

18 Limitatur 7. in Curia Romana, in qua ex tolerantia Sũmi Pontificis oẽs clerici exercent officium procurationis in ciuilibus tantum, *Octau. Vester. in prac. lib. 3. c. 4. Abb. n. 2. & Anan. n. 1. in c. cum essent de simonia vbi et Soc. iun. nu. 2. Nauar. cons. 4. n. 4. in tit. de pecul. cler. in 1. to. cart. mihi 449. Marc besa. in tract. de commiss. par. 2. c. 2. quarti capituli principalis, nu. 15. car. mihi 475.*

19 Limitatur 8. in causis amicorũ stricta amicitia coniunctorum *Innoc. in c. cum I, & A, de re iud. Rom. sing. 278. Hostiens. Io. Andr. & Anto. de Butr. in c. fi. de postul. Cæpoll. cons. 21. nu. 7. lib. 1. in ciuil.* vbi dicit, quod idem procedit in monaco, qui potest esse procurator pro amico monasterii, cum multis aliis quos latè congessi *in tit. de effect. amicitia effect. 116. per totum.*

20 Limitatur 9. in clericis in minoribus constitutis, qui non sunt beneficiales, quia tales põt esse procuratores generales in iudiciariis, & hoc tam in foro seculari, quàm ecclesiastico *Henr. Bohic in c. cũ pro cã, nu. 5. & 6. de procurat. Paul. de Cast. in l. militem, nu. 1. C. de procurat. Aret. in §. præterea, nu. 8. instit. de except. Flamin. Paris. in tract. de confiden. benef. q. 9. nu. 31.*

21 Limitatur 10. in causis ecclesiarum, vel cuiusuis loci pii *Abb. in c. in nostra, nu. 1. de procurat. Capra reg. 95. nu. 2. Fusc. in sing. in lit. C, nu. 91. Albert. Galeatt. in Margar. iuris c. 1. nu. 6. Cæpoll. cons. 21. nu. 1. lib. 1. in ciuil. Io. Faber nu. 2. & Aret. num. 8. in d. §. præterea instit. de exceptio. Maiol. in tract. de irregul. lib. 2. c. 5. n. 14. in fin.*

22 Limitatur 11. in personis coniunctis, *c. fin. in*

in princ. de postulan. vbi Innoc. Hostiens. Ancher. Albert. Galeott. in Marger. iur. c. 1. nu. 6. Capoll. d. conf. 21. nu. 3. Io. Faber. nu. 2. & Aretin. nu. 8. in eod. §. praeterea instit. de except.

13 Limitatur 12. & vlt. in omnib. illis personis, quae enumerantur *in l. 1. §. si. cū quiuque legibus sequent. ff. de postulan. ita Innoc. in c. si. de postul.* vbi hoc ēt tenet *Zabbarell. in 16. q. Capoll. d. cons. 21. nu. 3. vers. quinto fallit lib. 1. in ciuil.*

14 Et licet clericus non possit esse ꝓcurator, si tñ reperitur de facto esse ꝓcuratorem, gesta ꝑ eū vti talē essent valida, si de hoc non opponat *Abb. in c. sacerdotibus, nu. 3. ne cler. vel monac. Dec. in c. ad hac nu. 12. de postul. Hiero. Ceuall. in Specul. pract. qō. cōm. contra com. q. 404.* qui allegat *gl. in l. filius familias, §. veterani, ff. de procurat.* & dicit talē glosā esse cōiter approbatā *Iacob. ī l. ferr'. num. 5. C. de iud.* vbi dicit, quòd clerici malè faciunt acceptando similes procurationes, &c.

SVMMARIVM.

1 *Clericus non potest accusare laicum de aliquo delicto vbi veniret imponenda pœna sanguinis, lim. nu. 3. 4. 5. 6. & 7. & cum protestatione non incurrit irregularitatem, & nu. 8. & 9.*

2 *Accusatio dicitur genus illaudabile.*

10 *Protestatio contraria facto non releuat.*

11 *Protestatio releuat tantum quando clericus prosequitur suam iniuriam, secus suorum.*

12 *Clericus accusans cum protestatione habens animum protestationi contrarium an incidat in irregularitatem, num. 13.*

14 *Clericus potest prosequi causā criminalē ciuiliter intentatam, & quid per viā exceptionis, nu. 15.*

16 *Clericus potest accusare laicum de crimine ecclesiastico coram iudice ecclesiastico.*

17 *Iudex ex officio an possit reum accusatam à clerico cum protestatione punire quacumque pœna, & quid si sine protestatione, nu. 18. & 19.*

20 *Clericus an possit alium clericum accusare, & quo casu incidit irregularitatem, nu. 21.*

22 *Laici non possunt accusare clericos ēt primae tonsurae, nu. 23. lim. nu. 24. 25. 26. & quid in criminib. exceptuatis, nu. 27. & an oporteat, vt clericus sit de crimine diffamatus, vt possit accusari, nu. 28. 29. & talis exceptio debet opponi ante litis contestationem, nu. 30. & 33.*

31 *Exceptio quae opponitur contra personam agentis dicitur dilatoria.*

32 *Exceptio dilatoria dēt opponi ante cōtestationē litis.*

DVODECIMVS EFFECTVS.

1 Duodecimus effectus clericatus est, ꝙ clericus non pōt accusare laicū de aliquo delicto, & praecipuè vbi pro delicto veniret imponenda pœna sanguinis, *c. nullus clericus 11. q. 1. e. sacerdotes 2. q. 7. Henr. Bohic in c. clericis, n. 4. ne cler. vel monac. Abb. in c. cum P. Manconella, n. 8. & 10. de accusat. Turrecrem. in c. sicut sacerdotes, nu. 1. & 2. 2. q. 6. & in c. 1. n. 1. 6. q. 2. Innoc. & Soc. n. 18. in d. c. cum P. Manconell. D. Ioseph Cumia in trac. de synd. c. 23. nu. 27.* vbi dicit, ꝙ accusatio erit nulla si pars accusata de hoc se opponat *Decia. in trac. crim. par. 1. lib. 3. cap. 16. nu. 5. & c. 10. Eugen. cons. 76. nu. 177. Frecc. in tract. de praesent. instrum. p. 13. q. 1. nu. 8.* multos, & multos congerit *Petr. Cened. in collect. iuris canon. p. 2. collect. 12. nu. 1. Lelius de*

2 *Zec. in tract. de priuil. eccl. priuil. 112. n. 18. & priuil. 138. nu. 5. & seq.* Et ad hunc effectum eā adducunt rōnem, quia accusatio dr̄ genus illaudabilis intentionis, *c. si qs Episcopus 2. q. 7.* ideo clericus dēt abstinere, *c. cum ab omni spe de vit. & honest. cler. Marian. Soc. iun. d. nu. 18. Petr. Foller. super const. Regni in tit. de episcop. & cler. c. item quod nullus, nu. 2. cart. mihi 83. Marc. Anton. Eugen. cons. 76. nu. 177. & sequent. Lelius Zecch. d. priuil. 138. num. 9.*

3 Limitatur Primo praedictus 12. effectus clericatus, vt non procedat qñ clericus accusando prosequeretur propriam, vel suae ecclesiae iniuriam, dummodo ex tali accusatione accusato non veniret irrogāda pena sanguinis, tali namq; casu clericus admittitur ad accusandū laicum, *c. cum sit generale de foro competent. c. praelatis de homic. in 6. c. olim de iniurijs c. grauis de restit. spoliat. Turrecrem. in c. sicut sacerdotes, nu. 4. 2. q. 7. Foller. loc. sup. cit. nu. 2. Lelius de Zecch. eod. priuil. 112. nu. 18. & priuil. 138. nu. 11. Soc. eod. nu. 18. Decian. in t. act. crim. p. 2. lib. 6. c. 12. nu. 3.*

4 Secus si veniret imponenda pena sanguinis, qa tunc nec ēt praedictis casibus clericus poterit accusare *Arch. in c. experiētiae, & in c. clericorū 11. q. 1. gl. in c. laicos in ver. laicos 11. q. 7. Eugen. d.*

5 *cons. 76. n. 178.* Ideo qñ prosequit̃ propriā iniuriā, vel suae ecclesiae poterit laicū accusare, vbi ꝓ crimine veniret imponenda pœna perpetui carceris, vel fustigationis, vel seruitutis, cuius loco hodie est pœna remigandi super triremibus, *c. si res 14. q. 6. c. grauis depos. c. cū multae 15. q. 5. not. Goffred. ī sum. in tit. de homic. n. 13. cū plurib. sequent. Anch. in c. postulasti, n. 3. eo. tit. Foller. super const. Regni in tit. de episc. & cler. c. itē ꝙ nullus, n. 1. car. mihi 83. Clar. in §. fi. q. 14 nn. 3.* secus si cleri-

6 cus accusaret ad publicā vindictam, quia tunc non admittit̃ etiam ꝙ non veniret imponenda pœna mortis, sed alia, *ex supra proximè dictis Fel. in c. cum P. Manconell. nu. 1. ver. quartus casus de accusat. vbi etiam Abb. nu. 8. & 10. Anch. in c. 2. nu. 1. de homic. in 6. Turrecrem. in c. sicut sacerdotes, nu. 3. & 5. 2. q. 6. Bolognet. in l. non solum, §. morte, nu. 122. ff. de oper. noui nuntiat. Soc. in d. c. cum P. Manconella, nu. 18. Foll. eod. num. 1. Lelius Zecch. in tract. de priuil. eccl. priuil. 138. nu. 7.*

7 Limitatur 2. vbi clericus accusaret laicum cum ꝓtestatione canonica, hoc est, ꝙ non intendit accusare ad hoc, vt pœna sanguinis imponatur iuxta *tex. in c. prælatis de homicid. in 6.* tunc enim clericus admittitur ad accusãdum laicum ꝓ propria, vel suorũ iniuria ẽt ꝙ veniret imponenda pœna sanguinis ex natura delicti, de quo accusat *Lelius Zeech. in tract. de priuil. eccl. priuil. 138. nu. 12. Foller. super const. Regni in tit. de episc. & cler. c. item ꝙ nullus, nu. 2. car. mihi 83. Marian. Soc. iun. in c. cum P. Manconell. n. 18. de accusat.* vbi dicit, ꝙ põt accusare cũ ꝓtestatione ꝙ non intendit accusare ad vindictã, vel ad pęna sanguinis, sed solũ ꝓ suo iure conseruando, & emẽdatione rerũ suarum, & dicit ꝙ isto 8 casu melius est, vt clericus cum agere intẽdit, dicat cõqueror de tali, quàm accuso talẽ, & ꝙ si accusat cum tali ꝓtestatione non incurreret in irregularitatem, si ex tali accusatione accusatus puniretur pęna sanguinis, idem *Soc. in c. ad audientiam, nu. 256. de homicid. Fider. Stot. cõs. 16. n. 1. lib. 6. to. 1. Cumia tract. de synd. c. 23. n. 26. Intrigl. in tract. de casib. conscient. cas. 10. n. 28.* vbi alios allegat *Eugen. cons. 76. n. 180. Clar. in §. fi. q. 14. n. 3.* vbi dicit ꝙ hãc cauthelã vidit sępissime obseruatã *Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 3. c. 10. nu. 3. Hẽr. Bohic in c. postulasti, n. 2. de homic. Bellamer. cons. 14. n. 5.* vbi dicit ꝙ tunc demum tenet talẽ ꝓtestationem emittere, qñ credit, vel credere dẽt, ꝙ delinquẽs non põt verisimiliter condẽnari sine sanguinis effusione, at si contrarium crederet, vt qa ita cõsuetum erat obseruari, nõ tenetur aliquam protestationem præmittere.

9 Sublimitatur Primo hęc limitatio vbi accusatio tenderet, & concluderet ad pęnã mutilationis, vel mortis, vt qa dixerit ꝙ vult vt accusatus puniať pœna ordinaria delicti, tali nãq; casu licet sibi quocumq; modo ꝓtestatus fuerit non euitabit irregularitatem *Henr. Bohic in* 10 *c. postulasti, n. 1. de homic.* Et ratio est, quia tunc protestatio esset contraria facto, quæ non releuat protestantem *Bologn. in l. vinum, nu. 2. vers. & idem videtur si cert. pet.*

11 Sublimitatur 2. vt dicta protestatio non operetur, nisi vbi clericus prosequitur suam iniuriam secus si suorum *Franc. in cap. 2. in princ. de homic. in 6. Eugen. d. cons. 76. nu. 184.*

12 Quæro iuxta præsentem limitationem, qd si clericus accusans cũ tali ꝓtestatione habuerit animum ꝓtestationi contrarium, an si tũc accusatus punireť pęna mortis, vel mutilationis mẽbri, ipse accusans incidat in irregularitatẽ, & dico aut quęris in foro fori, aut in foro poli, qa si in foro fori, & in eo non erit irregularis *Couarr. in clem. si furiosus p. 2. §. 4. n. 3. de homic. Fel in c. postulasti eod. tit. Intrigl. in tract. de ca-* 13 *sib. consc. cent. 1 cas. 10. n. 29.* Aut loquiť in foro poli, & in eo erit irregularis quò ad Deũ *Salze. in add. ad Bern. Diaz. in pract. c. 98. n. 15. Vizald. in Cãdelabr. aur. in tit. de irregul. ex homic. volunt. nu. 242. Nauarr. in manual. confess. c. 27. n. 226. Maur. Ant. Birarduct. in sum. Corona confessorũ, lib. 2. tit. 1. q. 46. Sim. Maiol. in tract. de irregular. lib. 5. c. 48 §. 6. n. 4. Petr. Cened. in collect. iur. canon. p. 2. coll. 12 n. 2.* vbi testať ꝙ hęc est magis recepta Doctorũ sñia, *Eugen. d. cõs. 76. n. 183.* q dicit, ꝙ huiusmodi protestatio non sufficit in foro conscientię.

14 Limitatur 3. in cã criminali ciuiliter intentata, qa tunc cessat rõ pęnæ sanguinis, nã clericus põt suum interesse ꝓsequi ciuiliter *Archi. in c. clericũ, il 2. 11. q. 1. c. olim & ibi Abb. in 3. not. de iniur. D. Cumia in trac. de synd. c. 23. n. 26. Marc. Eugen. cons. 76. n. 179. Henr. Bohic. in c. postulasti, nu. 3. de homic. Goffred. in sum. in tit. de homic. n. 11. Decian. in tract. cri. p. 1. lib. 3. c. 10. n. 4. Alb. Mandell. cons. 617. n. 2. lib. 3.* vbi *nu. 1.* ponit formam quõ sit concipienda petitio ꝓ consequẽdo interesse, & ibi *Anibal. in add. in lit. A,* dicit quòd quælibet iniuria est pretio extimabilis.

15 Limitatur 4. nisi per viam exceptionis clericus crimen opponeret, quia hoc facere potest etiam si pro crimine oppositio veniret imponenda pœna sanguinis not. *omnes in c. super his de accusat.* & voluit *Io. de Anan. in c. cum P. Manconell. in fin. eod. tit. Decian. d. c. 10. nu. 5.*

16 Limitatur 5. vbi clericus accusaret laicũ de crimine ecclesiastico corã iudice ecclesiastico, vt puta de sacrilegio *Abb. in c. de cætero in 1. not.* vbi ẽt. *Fel. nu. 1. ver. fallit dupliciter, & nu. 2. vers. item in quantum, de testib. Turrecrem. in c. sacerdotes, nu. 2. 2. q. 6. & in c. 1. nu. 9. 11. q. 1.*

17 Et licet clericus accuset laicũ cum prædicta ꝓtestatione, vel agat ciuiliter ad dãnum, nihilominus iudex ex officio poterit si delictum sit tale, reũ punire quacũq; pœna ẽt mortis *Alb. d. cons. 617. n. 16.* & tunc clerico accusanti nihil est imputandũ, nec in irregularitatem incidit *Goffred. in sum. in tit. de homicid. nu. 12. Decian. in* 18 *tract. crim p. 1. lib. 3. c. 10. n. 4.* sed si accusaret in casibus sibi permissis ommissa prædicta ꝓtestatione, & ex tali accusatione postea sequereť homicidium, vel mẽbri mutilatio, vt qa iudex condẽnaret talẽ accusatum ad mortẽ, tunc clericus efficeretur irregularis *Aneh. in c. 2. n. 1. de homic. in 6. Couar. in clem. si furiosus, p. 2. §. 4. n. 1. de homic. Intrigl. in tract. de casib. consc. cas. 10. nu. 27. Clar. in §. fi. q. 14. n. 3. Lelius Zeech. in tract. de priuil. eccl. priuil 112. nu. 18. Petr. Cened. in collect. iu-* 19 *ris can. collect. 12. n. 1.* vbi ad materiã multos ac multos congerit; quã conclusionẽ intelligas ꝓcedere vbi ex natura delicti veniret imponẽda pęna sanguinis, secus si fuisset talis pęna de facto imposita per iudicẽ per imperitiã, vel seuitiã, qa tunc accusans non sit irregularis, ita *Aneh. loco iã dicto* vbi allegať *tex. in l. si ꝑ imperitiã, ff. de euict. & in l. q cũ maior, §. fi. de bon. libert.*

Quæ-

20 Quæro an clericus possit clericū accusare,& distinguendū esse puto hoc mō, aut vult clericū accusare de delicto, ꝓ quo ēt clericus puniē pęna vltimi supplicij, vt est de assassinio, vel falsificatione literarū Sūmi Pontificis, & tunc puto quod non, qa si sequerēt condēnatio effi ceretur irregularis, aut de alio delicto, & tunc (ſm *Feliū Zecch in trac. de priuil. eccl. priuil.* 138. *n.* 13.) iterū est distinguendum, aut sunt bonæ famæ, & tunc admittuntur ad accusandum ēt eorū superiores, *c. ex parte de accusat.* si vero sunt malæ famæ, nō admittuntur, *c. cū dilecta eo. tit. de accusat.* quā distinctionem potuit ante eum *Anch. in c. cū P. Manconell. de accusat. n.* 8. *Roffred. in trac. de iud. p.* 6. *rub. de laicis, q repelluntur ab accusat. cler. nu.* 3. *car. mihi* 547. Sed *Decian. in tract. crim. p.* 1. *lib.* 3. *c.* 10. *nu.* 1.) ponit simpliciter regulā affirmatiuā, ꝓ qua allegat *tex. i c. ex parte, & in c. licet & in c. venies, & totū tit. de accusat.* & eādem limitat duobus modis. Primo in oībus casibus, in quibus quis de iure ciuili repellitur ab accusatione, *c. de accusationib.* 3. *q.* 5.

Secundo nisi minor clericus vellet accusare maiorem ita habetur *ibi nu.* 19. & 20. vbi latè examinat istas limitationes, ideo ad ibi dicta me remitto.

21 Vnum tñ non puto ommittendum. s. quod in delictis exceptuatis quilibet clericus admittitur ad accusandum alium clericum, ideo in eis minor poterit accusare maiorem, & etiam malæ famæ, non diffamatus *Lelius Zecc. d. priuil.* 138. *nu.* 13. *Decian. d. c.* 10. *nu.* 18.

22 Et sicut clerici non pñt accusare laicos ita e contra laici nō poterunt accusare clericos, *c.* 2. 3. & 4. 2. *q.* 7. *c. Beatus* 6. *q.* 1. *c.* 2. 11. *q.* 1. *c. de cetero de testi. c. cū P. Manconell. de accusat. c. laicos* 2. *q.* 7. *Cas. Lābert. in trac. de iur. patron. lib.* 3. *art.* 2. *secunda q. princ. Monal. cōs.* 2. *n.* 13. & 14. & *cons.* 70. *nu.* 21. & *cons.* 162. *n.* 1. *lib.* 2. *Roffred. in tract. de ind. p.* 7. *rub. de laicis, qui repel. ab accusatione clericorū n.* 1. *car. mihi* 547. *Spec. in tit. de accusat.* §. 3. *nu.* 2. & 3. *Abb. in c. ex parte n.* 5. *de testib.* & *in c. nulli in fi. de accusat. Decia. in tract. crim. p.* 1. *lib.* 3. *c.* 10. *num.* 6. vbi adducit decem rationes ꝓ illo effectu *Mandos. cons.* 58. *num.* 6.

23 Ampliaē ista conclusio, vt hēat ēt locum in clericis primæ tōsuræ, qui nec ipsi poterunt à laicis accusari, *Fel. in c. de cætero num.* 1. & 10. *de test. Corsett. in suis singul. in verb. accusatio per tot. Gramm. voto* 33. *num.* 5.

24 Limitatur 1. prędicta cōclusio, si laicus suā, vel suorum ꝓsequitur iniuriam, qa tunc clericum accusare poterit *Spec. d.* §. 3. *nu.* 3. *Roffred. pracit. n.* 1. *c. de catero, vbi oēs scribent. de test. Card. Alex. in c. de accusatione, n.* 146. & *seq.* 2. *q.* 8. *gl. in c. cum P. Manconella in ver. laicus vbi Abb. n.* 5. & 6. *de accusa.* & *ibi ēt Butr. n.* 8. *Hostiens. n.* 1. & *seq. Anch. n.* 8. *Io. Andr. n.* 3. & *Innocēt. n.* 4. *Henrich. Bobic in d. c. de catero, n.* 8. & *Imol. n.* 1. & 2. *de test. Monald. cōs.* 2. *n.* 2. & *cōs.* 75. *n.* 6. & *cōs.* 137. *n.* 9. *li.* 2. *Decia. d. c.* 10. *n.* 7. *Foller. latè in pract. crim. ca no. c.* 4. *de accus. porrecta n.* 43. & *seq. car. mihi* 47.

25 Primo amplīat ista limitatio, vt isto casu non solum possit illum accusare, verū ēt quęrelare *Fel. in l. ea quidē, n.* 7. *de accus. Bart. in l. Diuus, n.* 7. *ff. de custod. reorum,* vbi ait ꝙ is, q pōt accusare, pōt ēt denūtiare *Monald. cōs.* 2. *nu.* 4. *lib.* 2.

26 Secundo ampliaē vt non solū possint in isto casu clericum ciuiliter accusare, verū etiā criminaliter *Prapofit. in c. laicos* 2. *q.* 7. *Maria. Soc. ind. c. cū P. Manconel. n.* 5. *de accusat. Decia. d. n.* 7. quidquid alij tenuerint in contrarium.

27 Limitaē 2. in criminibus exceptuatis, in qbus permittiē laicis accusare clericos, dummodo ad accusandum ex bono zelo fuerint moti, & nō ex odio, & sint bonæ opinionis, & famæ, si clericus de crimine non fuerit prius diffamatus, sed si accusans isto casu esset malę opinionis tunc non admittiē, nec auditē, nisi clericus accusatus sit ēt malæ opinionis, & famæ, *Abb. in c. cū P. Manconel. n.* 5. & 6. *de accus. vbi ēt gl. in ver. laicis Ant. de Butr. n.* 8. *Hostiens. n.* 1. & *seq. Io. And. n.* 3. *Innoc. n.* 4. & *Ancher. n.* 8. *gl. in Sūm. in verb. ꝙ vero* 2. *q.* 7. *Henrich. Bobic in c. de catero, n.* 8. & *Imol. n.* 1. & *seq. de test. Foller. loco proximè citato Fel. in d. c. de catero n.* 9. *vers. limita* 6. *Decia. cons.* 8. *nu.* 2. *lib.* 1. & *in tract. crim. p.* 1. *lib.* 3. *c.* 10. *n.* 8. *Roffre. in rub. supra citata, n.* 1. *Hartim. Hartamar. in lib.* 2. *pract. Forens. tit.* 1. *obseru.* 24. *n.* 8. *Cirillus in summ. crim. in tit. de his, qui accusare, vel accusari non poss.* §. 4. *n.* 2. *Frā. Monald. cons.* 28. *nu.* 21. *lib.* 1. & *cons.* 70. *n.* 21 & *cons.* 75. *n.* 7. & *cons.* 162. *n.* 2. *lib.* 2. *Hier. Ceuall. in Specul. pract. quast. com. contra comm. q.* 649. vbi dicit, quod sēper

28 est necessarium, vt clericus sit de crimine diffamatus, ad hoc vt laicus possit illū de eo accusare. Crimina aūt exceptuata, in qbus laicus potest accusare clericum, sunt hæresis, vt *in c. sacerdotes,* 2. *q.* 7. & *not. in c. oues eadem causa, & quast.* Simonia, *c. tanta, vbi hoc not. scribent. de simonia* crimen læsæ maiest. *c. fine* 28. *q.* 3. Sacrilegium, *c. qui autem* 17. *q.* 4. Dilapidatio bonorum ecclesiæ *c. non licet* 12. *q.* 2.

29 Limitaē 3. vbi crimē esset notorium, ita videtur tenere *gl. in c. ex parte de testibus, Ant. de Butr. nu.* 13. *ver. ad primum,* dicitꝙ laicus, tunc poterit accusare clericum de crimine notorio qñ de eo Crimine fuit prius infamatus de qua limitatione latè scribit *Decia. d. c.* 10. *nu.* 10. 11. 12. & 13. ad cuius dicta me remitto.

30 Et ꝓ complemento pñtis materiæ, nec ommittā dicere ꝙ cū hæc exceptio ꝙ laici nō admittunē ad accusandum clericos, dēt opponi ante litis contestationem, & si postea opponeret nō redderet iudicium nullū *glos.* & *oēs scribent. in c. ex parte de test.* & *in c. super ijs de accusa.*

Maria.

Maria. Soc. in c. cum P. Mancon. n. 6. in fi. eo. tit. Decia. d. c. 10. n. 16. & rō eſt, qa oīs exceptio, q̄ opponit contra perſonā agētis dr̄ dilatoria *Proceſſ. iud. ti. 15. n. 29. Scaglio. ſuper Rit. M. C. V. poſt Rit. 305. in ver. dilatoriæ car. mihi 236. Cauagnol. Decr. 2. §. 7. n. 6. Bellon. cōſ. 26. n. 8. Marāt. p. 6. mem. 19. n. 1. & 3. Doct. aduoc. lib. 3. c. 16. n. 18. Villalobs in lit. E. n. 103. Muſcat. pract. ciuil. car. 158. n. 9. & 17.*

32 Ideo tamquā exceptio dilatoria opus eſt, vt opponat ante litis conteſtationem, *l. exceptionē, & ibi Doct. C. de probat. l. Pomponius §. rathi, de procurat. l. ita demū vbi ſcribent. C. de procurat. Marant. in 4. mem. 9. p. n. 8. Rebuff. de except. n. 9. verſ. & iſtas quis debet Io. de Deo. in doctrina aduocat. li. 3. c. 16. n. 18. Villalob. in lit. E. com. opi. n. 103. Muſcatell. in pract. ciuil. p. 3. in gl. in verb. dilatorias, n. 9. & 17. f. 158. Cumi. ſup Rit. c. 25. n. 37. c. 2. n. 17.*

33 Item non puto ommittendum q̄ in caſibus in quibus laicus admittitur ad accuſandū clericum, ipſe laicus accuſans dēt eſſe talis, q̄ ſaltim actu poſſit aſcendere ad illum ordinē, in quo reperitur conſtitutus accuſandus, *c. ipſi Apoſtoli, in fin. 2. q. 6.* de qua concluſione vide omnino *Decia. in tracta. crim. p. 1. lib. 3. cap. 10. num. 15.* vbi pulchrè.

SVMMARIVM.

1 *Clerici non poſſunt eſſe officiales inter laicos, nec iuſtitiam adminiſtrare, n. 3. 4. 5. & 6.*

2 *Clerici debent verſari circa vitam contemplatiuam, & non habere curam de rebus mundanis.*

7 *Clerici poſſunt eſſe conſiliarij Principū ſecularium, ſed non aſſeſſores, n. 8. & an Delegati, n. 9. & 10.*

11 *Clericus an poſſit eſſe arbiter inter laicos.*

DECIMVSTERTIVS EFFECTVS.

1 Decimus tertius effectus clericat' eſt vt clerici non poſſint eſſe officiales, neq. iudices inter laicos, *c. ſacerdotibus, & c. ſed nec, ne cler. vel mona. Zec. in tract. de priuil. eccl. priuil. 132. n. 10. Iaſ. in rub. ff. de offi. eius cui manda. eſt de iuriſd. n. 6. Rebuff. in concordan. Gall. in rub. de coll. §. 1. in gl. in verb. Metropolitana ver. nullus Epiſcopus Cabell. ſuper cōſtit. Egid. lib. 3. c. 20. gl. vnica n. 4. car. mihi 175. Carpa. ſuper c. Regni Neapol. c. 19. in addit. n. 14. car. mihi 80. Maſullus in addit. ad Capic. deciſ. 66. n. 2. Pariſ. in tract. de confident. q. 9. n. 35. Brun. conſ. 97. nu. 4. Imbri. in trac. de iudice Regni in præfat. n. 34.* quod nouiſſimè eſt diſpoſitum *per Concil. Trid. ſeſſ. 6. c. 1. verſ. ac nihilominus.* Et huic effectui multas adducunt rōnes, quarū Prima eſt, quia nō conuenit officio ſacerdotis, vt in palatijs, magis certet, quàm in eccleſia, *c. conuenior, §. vtinā 23. q. 8.* Secunda quia clerici debent verſari circa vitam contemplatiuam, & non habere curam de rebus mundanis, niſi quatenus neceſſaria ſunt ad corpoialem vitam, *c. ſi quis obiecerit 1. q. 1. Pariſ. d. c. 9. n. 36.* Tertia qa nemo militans Deo implicar ſe negotijs ſecularibus, *c. 2. & c. ſed nec, ne cler. vel monac. Imbria. in præfat. pdicta n. 35.* vbi dicit, quòd militantes in militia cæleſti non debent alijs vinculis alligari, vnde à diuinis retrahantur, cum ipſis non liceat militare Deo, & Mundo *Molin. de iuſt. & iur. trac. 2. diſput 108. verſ. an vero intereſſe car. mihi 394.* q. etiam dicit q̄ ſeculares milites ſeculari militię ſtudent, & milites Chriſti vacāt orationibus, quæ omnia ipſe deſumit *ex capit. reprehenſibile, & ex c. quod caſu 23. q. 8.* Quartum, & vltimam adducunt ratione, qa non poſſent per ſuperiores puniri ſi in tali officio deliquerint, vt latè probaui *ſupra eff. 1. lim. 7. n. 848.* & voluit *Imbr. in tract. de iudice Regni in præfat. n. 37.*

3 Ampliatur 1. prędictus 13. effect. & in tantū dico eſſe verum vt nullum genus iuſtitię publicæ pro ſecularibus adminiſtrare poſſint *Abb. in c. clericis, §. 1. ne cler. vel monac. & in c. ſed nec, n. 1. 2. 5. 6. & 14. eod. tit. Diaz in pract. canon. c. 56. Simon Maiol. in tract. de irregul. lib. 2. c. 5. n. 15. in fi. l. colonos la 2. vbi hoc notat Rebuff. n. 2. de agricol. & cenſit. lib. 10. Rodoan. de ſpol. q. 2. n. 28. Marc. Solon Paz. in ll. Taur. in l. 2. nu. 77.*

4 Ampliatur 2. vt hic effectus habeat ēt locum in minoribus tantum conſtitutis *eſt tex. & ibi hoc not. Abb. in c. clerici in 2. not. de vit. & honeſt. cler. Matth. Brun. conſil. 97. num. 4.*

5 Ampliatur 3. in militibus Hieroſolimitanis, quia ex quo ipſi ſunt veræ pſonæ eccleſiaſticæ, vt latè ex multis deduxi *ſupra effect. 1. ampl. 16. n. 109.* ſequit vt nec ipſi poſſunt eſſe officiales temporales *Iul. Cæſar Imbr. in d. tract. de iud. Regn. in præf. num. 42.*

6 Ampliatur 4. & vltim. vt nec poſſint eſſe Vicereges, vel Locūtenētes alicuius Principis ſecularis, nec ſub ſua cura habere aliquā Ciuitatem, *c. ſæpe Principes 23. q 8 Abb. in c. ſed nec, & in c. clericis, §. 1. ne cler. vel monac. Corſet. in tract. de poteſt. Regia in 5. p. q. 93. Diaz in pract. canon. c. 56. Foller. ſuper cōſtit. Regni in tit. de epiſc. & cler. c. clerici quoq. n. 11. car. mihi 51. Alba. in lucubrat. ad Bar. in l. filius familias §. veterani, n. 1. ff. de procurat. Pariſ. in tract. de confiden. benefic. q. 9. n. 37. Cened. in collect. iur. canon. p. 2. collect. 61. nu. 4.* vbi ꝑpè infinitos adducit, & cæteris melius *Sim. Maiol. in tract. de irregul. lib. 2. c. 5. n. 15.* vbi dicit, quod clerici fungētes vice Principis, vel habētes adminiſtrationē alicuius Ciuitatis vix poterūt euitare irregularitatē ob vindictā ſāguinis, q̄ vel ipſi forſan exercebūt, aut exercerī approbabunt, & multa alia circa hoc ſcribit.

7 Limitat 1. prædictus 13. effectus, vt licet clerici nō poſſint eſſe iudices, vel officiales Principis laici ordinarij, poterunt tñ eſſe conſilia-

rij

rij Principum, & hoc hērlocum, tàm in clericis simplicibus, q̃ in beneficiatis ēt si sint Episcopi, & Cardinales, pur in isto Regno in quo oēs Archiepiscopi, & Episcopi dicunt cōsiliarij *Fab. de Ann. consi. 122. n. 30. lib. 2.* qui loquit̃ in Regn. Neapol. idem esse *Abb. in c. clerici ne cler. vel monac. in c. sed nec eod. tit. Bertach. in reper. in ver. clericus potest, Rodoan. in tract. de spol. eccl. q. 2. n. 28. Menoch. de arbit. cas. 537. n. 10. Cabell. super consti. Egid. lib. 3. c. 20. gl. vnica, nu. 4. car. mihi 175. Iul. Caesar Imbria. in tract. de iudice Regni, p. vlt. n. 30. Foller. in d. c. clerici quoq; n. 17. Sim. Maiol. eod. c. 5. n. 16.* vbi dicit, ꝙ licet hoc sit laudabile, nihilominus est intelligēdū circa prudēs Reipublicae regimen, & populorum in officio continēdorū ꝓuidentiā allegat *Bal. in Auth. habita, C. ne fil. pro patre, & Abb. & Io. And. in d.*

8 *c. clericis. & Diaz. in pract. c. 56.* Et licet clerici possint esse Consiliarij Principū (vt dictū est) nihilominus non poterunt esse assessores iudicis laici *Spec. in tit. de offi. assess. §. debet ver. sed nūqd Ias. & Purpur. n. 69. in rub. ff. de offi. assess. Dec. in repet. c. decernimus, n. 140. de iud.* quod tamen intelligas qñ esset assessor gñalis in oīb. causis, secus si esset assessor particularis in vna causa tantum vel pro ciuilibus tantum ita *Spec. Purpur. & Dec. in locis supra proxime citatis.*

9 Limitat̃ 2. vt licet clericus nō possit esse iudex, vel officialis Principis laici inter laicos ordinarius, poterit tñ esse delegatus ad vnā cām, vel ad certas cās *Abb. in d. c. sed nec n. 5. per tex. in c. Archiepiscopatu de raptor. Alex. cons. 77. n. 6 ver. non obstat ēt, vol. 2. Vant. in tra. de nulli. i rub. de null. ferr. ex defectu iurisd. deleg. n. 68. Cald. cōs. 6 in tit. de offi. deleg. Dec. in c. 2. n. 7. de iud. vbi ēt Rip. n. 46. & 47. idem Dec. in c. cōstitutus, in princ. de appel. Rodoa. in tract. de spol. eccl. q. 2. n. 28. Clar. in §. fi. q. 41. n. 8.* vbi restat de comm. opi. & dicit, ꝙ haec limitatio ꝓcedit, ēt in cā criminali, sed ꝙ patit multas restrictiones *Claud. Tutius allegat.*

10 *19. n. 3.* sed quoad causam criminalem intelligas, vt in ea possit esse delegatus qñ non veniret infligēda pœna sanguinis; quia si ipsa esset imponēda, clericus in tali cā nō possit esse delegatus; ex quo efficeret irregularis, *c. clerici, de vit. & honest. cler. c. clericus vbi hoc not. Abb. & ceteri omnes ne cler. vel monac. Euge. cons. 26. nu. 63. Moscon. in tract. de maiest. milit. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. iudicare in causa sanguinis car. mihi 411. Port. cons. 7. n. 27.* sed qa de illa limitatione immo de toto isto effectu dixi latē *sup. eff. 1. ampl. 73. num. 504.* ideo nec iterum repetam, sed ad ibi dicta me remitto.

11 Sed an clericus possit esse arbiter inter laicos, vide quae latē scribunt *Blanc in tractat. de compromiss. quest. 2. num. 3. Horat. Carpa. in statut. Mediol. p. 1. c. 15. num. 128. & 157.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt torqueri pro quouis delicto, nisi fuerint valde diffamati, n. 2. & si quid fuerint accusati de crimine laesę maiestatis, n. 3. & 4. & cōtraria consuetudo non valet, n. 5. lim. nu. 6. & 9. sed per suum superiorem tantum, num. 16. absque metu irregularitatis, num. 17.*

7 *Fama, seu diffamatio debet concludetur probari, vt clericus possit torqueri, num. 8.*

10 *Fama sola non facit inditium ad torturam.*

11 *Iuditia vrgentia, & maiora requiruntur ad torturam clerici.*

12 *Clericus quando dicatur diffamatus de delicto, vt possit torqueri.*

13 *Clericus quando torquetur non potest interrogari, nisi de delicto, quo est diffamatus, & ad sūt inditia.*

14 *Tortura debet irrogari clericis leuiter, non sicut laicis, num. 15.*

18 *Clericus pro testimonio ferendo non potest torqueri etiam si sit ab alijs vocatus.*

DECIMVSQVARTVS EFFECTVS.

1 Decimus quartus effectus clericatus est, vt clerici non possint pro quouis delicto torqueri, nisi de tali delicto fuerit valdè diffamati *Abb. in c. cum in cōtemplatione de reg. iur. Alex. in l. fi. ff. de qō. Marss. sing. 55. Paz. in pract. p. 5. to. 1. c. 3. §. 12. n. 43.* vbi testatur de comm. opi. *Simanc. de Cathol. instit. tit. 52. n. 23. Nauar. cons. 59 nu. 11. Didac. Perez in l. 1. tit. 3. lib. 1. ordinamen. Gigans cōs. 107. n. 8. Diaz in pract. c. 135. in princ.* vbi ēt asserit hanc esse comm. opin. *Ruy. cons. 7. n. 7. lib. 5. Cassan. super consuet. Burgund. rub. 1. §. 5. n. 6. Passett. cons. 180. n. 12. Gargias reg. 226. n. 91. Ant. de Padill. in l. 1. n. 9. C. de iur. & facti. ignor. Cancer. in qō. crim. q. 11. nu. 1. in fi.* vbi dicit, ꝙ ab illa opinione non est recedendum, tū in consulendo, tum ēt in iudicando *Salzed. in add. ad Diaz d. c. 135. in litt. A.* vbi alios allegat, & dicit *Hier. de Ceuall. in Spec. pract. qō. com. contra com. q. 619. nu. 2.* qui alios congerit, & testatur de comm. opi. *Mars. in pract. crim. §. nunc videndum, n. 51.* q dicit, quod nunq̃ dēt torqueri, nisi alias sit infamis, & alios allegat, *& in repet. rub. ff. de fideiuss. n. 148. Monald. cons. 137. n. 15. & 16. lib. 2.* multos alios allegat, & iterum *cons. 72. n. 51.* vbi dicit, ꝙ haec conclusio cōiter approbatur, *& cōs. 102. n. 17. & cons. 1. n. 77. lib. 1. Borell. super pragm. odia litium, §. 1. gl. 3. n. 240. Alciat. cons. 16. n. n. lib. 7. to. 2. Brun. à Sol. in compend. resolut. proposit. iur. in verb. clericus, Scapp. in tract. de iur. non script. lib. 1. c. 8. n. 1. & c. 9. nu. 1. 2. & 3.* vbi dicit, ꝙ clerici circa torturam habent infinita priuilegia *Mascard. concl. 497. n. 8. Celsus Vgo cons. 62. n. 10. Fusc. in sing. in lit. C. n. 97. Granus. Teorem. 18. n. 1.* vbi mul-

multos allegat, & testatur de com. opi. *Parif. de Put. in tract. de syndicatu, in verb. tortus, c. 3. nu. 8. car. mihi* 341. *Clar. § fi. q. 64. n. 23.* vbi pluries testatur de com. opi. & ibi *Zaccar. in add. in lit. E.*

2 Ampliat 1. iste effectus, vt procedat, tàm in clericis constitutis in sacris, q̃ minoribus, & ēt in prima tonsura *Celsus Vgo consil. 62. num. 10. Paul. Granut. Teorema. 18. num. 2.*

3 Ampliatur 2. etiã si clericus esset accusatus, vel inquisitus de crimine læsę maiestatis *Card. in c. cum in contemplatione, col. 4. circa princ. de reg. iur. Gigans in tract. de crim. les. maiest. tit. quomodo, & per quos q. 28. nu. 4. Boer. dec. 163. nu. 6.*

4 Ampliatur 3. vt iste effectus, pcedat, & locũ sibi vendicet ēt si contra clericu non diffamatum adessent ēt in ille indicia, quæ alias essent sufficientia ad torturam, nam ppea non poterit subijci torturę, nisi adsit ēt diffamatio *Abb. Antiq. in c. grauis de deposit. Abb. in d. c. cũ in contemplatione, col. 2. vers. ex hoc de reg. iur. Io. And. in c. 1. col. 8. de cler. percuss. Fel. in c. veniens, il 2. n. 4. ver vltimo nota de test. Marsf. in pract. §. nunc vi dendum, n. 51. & in repet. rub. ff. de fideiuss. n. 148. Monald. conf. 150. n. 72. & conf. 1. nu. 77. lib. 1. & conf. 173. n. 15. lib. 2.* qui dicit, q licet mille indicia extarent, adhuc clericus non poterit tot queri, & n. 16. quod nullum genus indiciorũ est sufficiens ad torturam, & vtrobiq; multos alios allegat *Borel. in repet. prag. odia litiũ, §. 1. gl. 3. n. 241. Gramm. voto 11. n. 15. Mascard. in tract. de probat. concl. 352. n. 5. & concl. 350. n. 14. Boer. dec. 163. n. 6.* Et licet contra hanc ampliationẽ tenuerit *Granutius, & alij* per eũ relati *Teorem. 18. n. 5. & 6.* nihilominus ab ipsa ampliatione credo quod nõ sit recedẽdũ, nisi clericus esset tam malæ opinionis, & famæ, & ita solitus delinquere, vt de eo omne malum argui posset, quia esset magna pietas cum talib. vti rigorositate, & aliquando excedere.

5 Ampliatur 4. & vlt. vt nec ēt valet cõtraria consuetudo permittens, clericos posse torqueri non præcedentẽ diffamatione, *l. omnes indices vbi Bart. C. de decur. lib. 10. Marsf. in l. editum, n. 3. & seq. ff. de qõ. Simo. de Pret. conf. 36. n. 8. Monald. conf. 162. n. 13. & 14. lib. 2. & conf. 1. nu. 78. & 80. lib. 1.* & vtrobiq. multos alios allegat, & recenset multa loca, in quibus adest talis consuetudo, prout multa etiam recenset *Granut. d. Teorem. 18. num. 4.*

6 Limitatur modo dictus 14. effectus, vt non procedat in crimine assassinij, quia contra clericum prosequutum de assassinio põt procedi ad torturam ex legitimis inditijs ēt quòd non dum sit diffamatus *Zaccar. in addit. ad Clar. q. 64 n. 24. in lit. G*, & ad hoc faciunt dicta per *Decia. in tract. cri. lib. vlt. c. 30. nu. 36.*

7 Et quia fundamentum principale, ex quo clericis tortura inferri põt, est fama, seu diffamatio delicti, ideo ipsa concludenter, & ante oĩa est probanda *Cabel. milleloq. 856. nu. 4. Compost. in c. 1. n. 22. de translat. episc. Monald. cõf. 102 n. 18. li. 1. Gran. d. Teor. 18. n. 2. circa med.* vbi alios

8 allegat. Quæ infamia, seu diffamatio delicti quõ sit pbanda ad hoc, vt sit vera diffamatio, & operet propriũ effectum famæ, ponũt *Clar. in §. fi. q. 6 per tot. & ibi teuet Baiard. in add. per totum, Pet. Cabal. in resolut. crim. cent. 2. cas. 200. nu. 131. & seq. Mascard. de probat. concl. 748. nu. 8. &*

9 *seq.* & cætera melius ac latius *Farin. in trac. cri. q. 47. in 3. & 4 inspect.* Et dicã latius *in meo trac. de effectibus fam.æ in prælud.* Et licet (vt dixi) clericus non possit torqueri, nisi sit prius de delicto diffamatus, attñ aduertendum est, q ex sola diffamatione nõ poterit torturæ subijci, sed debent ēt concurrere alia inditia *Crot. conf. 33.*

10 *n. 4. lib. 1.* & rõ est, quia fama, seu diffamatio so la regulariter non facit inditium ad torturã, *not. in c. 1. de appel. & in c. veniens, de test. Alcia. in c. pernitiosam, n. 45. de offi. ordin. Fulu. Patian. in tract. cui incumbit onus probandi, lib. 1. c. 50. nu. 99. Caball. d. cas. 200. nu. 134. Baiard. in d. add. ad Clar. q. 21 in 1. Farin. d. q. 47. n. 3. cum multis seq.* & di-

11 cã ēt *in d. tract. de effect. famæ*; Immo contra clericum requiruntur multo maiora, & vrgẽtiora inditia ad inferẽdam torturã, q̃ contra laicũ; quia sacerdotalis, siue clericalis dignitas non parum excludit psumptionem delicti *Farin. in tract. crim. q. 41. n. 9. Granut. d. teorem. 18. n. 5. & 6. Monald. conf. 1. n. 78. lib. 1. Franc. Cason. in tract. de*

12 *tormen. c. 11. n. 7. & seq.* Et clericus tunc dr̃ diffamatus de delicto ad hoc, vt possit torqueri, qñ contra eum concurrit aliqua probatio, qd̃ talis similia delicta patrauerat *Cassan. super cõsue. Burg. rub. 1. §. 5. nu. 7. car. mihi* 156. Et casu quo

13 põt torqueri, non põt interrogari, nisi de delicto principali, de quo est prosequutus, & de quo extant inditia, & est diffamatus *Coneron. in tract. de publ. concubi. in verb. aut confessionem in iure factam nu. 10. & seq. tract. to. 11. p. 1. car. mihi 176. Locat. in ind. Inq. in ver. confes. n. 25. car. mihi 56. Monald. conf. 2. n. 44. lib. 2.* quidquid in contrarium dixerit *Zabarell. conf. 45. nu. 2.*

14 Nec clerici (casu quo possunt torqueri) sũt ita seuere, & grauiter torquendi, sicut laici, & hoc, tũ pp periculum excõicationis, in quã incurreret excedens modum torquendi, tum ēt pp reuerentiã debitam tantæ, & tali dignitati *Archid. Prapos. & alij in c. illi, qui 5. q. 5. Siluest. in sum. in ver. Inquisitio, il 2. §. 9. Sotus l lib. 5. de iust. & iur. q. 6. art. 2. Sbrozz. in tracta. de vicar. Episc. lib. 2. c. 153. n. 8. Gigans in trac. de crim. les. maiest. in tit. quo, & per quos crimen lesæ maiestatis, q. 28.*

15 *n. 5. car. mihi* 267. vbi dicit, quòd tortura in clerico dẽt esse moderata, nec potius transeat in pænam, q̃ in indagationem veritatis, *Viu. in comm. opi. in ver. clerici non possunt, Scapp. in tract. de iur.*

de iur. non script. lib. 1. c. 8. nu. 3. Iacob. Simancas contra hæreses tit. 52. nu. 25. Harman Harman. in lib. 2. pract. Foren. c. 2. obseru. 5. nu. 1. Granut. d. Teorem. 18. nu. 7. qui dicit, quod illud non admitteret in enormioribus, in quibus cõtra clericos acrius

16 est procedendum. Et eo casu clericus potest torqueri per suum superiorem, & non per iudicẽ laicum, quia laicus nullã habet iurisditionem in clericos, vt dixi *sup. effect. 1. per tot.* & in terminis voluit *Rol. cons. 4. nu. 38. lib. 1. Sbrozz. d. c. 153. nu. 3. 4. 7. & 11.* vbi dicit, quod tunc tortura infertur absq; metu irregularitatis, nec tunc poterit torqueri per laicos etiã de mandato sui superioris *glos. in c. 1. in fin. 23. q. 5. & in c. si. 35. dist. & in c. ille qui. 5. q. 5. & in c. quia iuxta, §. præsbyteri, il 1. 5. q. 6. Gigans in tract. de crim. læs. maiest. in tit. quo, & per quos &c. q. 28. nu. 6. car mihi 267. Carrer. in pract. in §. sen sect. incip. circa tertiũ, n. 29. car. mihi 73. Sbrozz. in tract. de Vicar. Epis. lib. 2. c. 153. n. 9. Hiero. Ceuall. in Spec. pract. quæst. com. contra com. q. 619. nu. 3. Marian. Soc. iun. in c. peruenit, nu. 259. de sent. excom. Clar. in §. fi. q. 64.*

17 *nu. 24.* vbi alios allegat, & testatur de comm. opi. & dicit quod licet de iure hæc opinio sit cõis, nihilominus de consuetudine seruatur cõtrarium, & quod isto casu, tã Episcopus, qui permittit, seu mandat, vt clericus torqueatur per ministros laicos, quã ipsi ministri torquentes sint excõicati, dixerunt *Butr. Anch. & Abb. nu. 6. in c. vniuersitatis de sent. excom. Rip. in c. decernimus, nu. 99. de iud.* vbi asserit hanc esse comm. opin. *Syluester in sum. in verb. excõmunicatio, il 6. §. 11. Sbrozz. eod. n. 9. Simancas de cathol. instit. c. 65. nu. 49. Cauall. & Carrer. in loc. proximè allegatis Zacc. in add. ad Clar. in §. fin. q. 64. nu. 24. in lit. G, Tho. Zerol. in praxi episco. in ver. excõicatio cũ efficiens, §. 8.* qui dicit quod ex quo hodie non reperiuntur clerici acti, & habiles ad exercendum tale ministerium, consuetudo introduxit, vt laici ad illud admittantur; sed quia de materia loquutus sum *supra eff. 1. in ampl. 59. num. 364. & seq.* ideo ad ibi dicta me remitto.

18 Et pro complemento præsentis 14. effect. dico quod clericus pro testimonio ferendo nunquã debet torqueri et quod sit ab alijs vocatus, vel vacillet, *Bart. in l. ex libero homine, ff. de quæ. Boss. in tract. crim. in tit. de tortura testium nu. 5. Masull. in add. ad Capic. dec. 142. nu. 4. Scapp. in tract. de iur. non script. lib. 1. c. 9. n. 5. Carrer. in pract. crim. in §. seu sect. incip. circa testium, nu. 27. car. mihi 73.*

SVMMARIVM.

1 *Beneficium ecclesiasticum a nemine obtineri potest, nisi sit clericus etiam si conferatur à laico, nu. 6.*
2 *Beneficium est quid spirituale.*
3 *Laici sunt penitus incapaces spiritualiũ, n. 4. 5. & 9.*
7 *Laici an possunt habere pensionem super beneficio.*
8 *Pensio largo modo venit appellatione beneficij.*
10 *Beneficium si sit obtentum à laico, qui statim postea fecit se clericum talis collatio est nulla nu. 39. & si fuisset reputatus clericus, nu. 18. & 31. limi. n. 43.*
11 *Consensus, & habilitas superueniens post perfectum actum nullum, nihil operatur, limit. nu. 14.*
12 *Testamentum factũ ab impubere quòd est à principio nullum non validatur superueniente pubertate.*
13 *Gesta à tãquam procuratore, qui non erat, aut ignorabat procuratorium si superuenit procuratoriũ, aut scientia procuratorij non validantur.*
15 *Ius superueniens an conualidet processum nulliter re- trosactum.*
16 *Iurisdictio superueniens non conualidat processum antea factum.*
17 *Alienatio facta in forensem contra formam statuti prohibentis fieri alienationem in forensem non validatur si ille forensis efficitur ciuis per ductionem vxoris.*
19 *Clericus coniugatus non potest obtinere beneficium ecclesiasticum, limit. num. 21. 22. 23. & quid in pensione, num. 24.*
20 *Consuetudo permittens quòd clericus coniugatus obtineat beneficium ecclesiasticum non valet.*
25 *Beneficium ecclesiasticum non solum a laico non põt obtinere, verum etiam a clerico suspenso.*
26 *Spoliatus ante omnia est restituendus, sed prædicta regula fallit, quando laicus fuisset spoliatus beneficio ecclesiastico, & quid si perceptione decimarum spolietur, nu. 27.*
28 *Beneficium ecclesiasticum non potest obtineri à clerico ordinato ab alieno Episcopo, absq; literis dimissorialibus, sic etiam ab Episcopo hæretico, nu. 29. aut scismatico, nu. 30. 32. & quid si esset priuatus priuilegio clericali, nu. 33. & quid in ordinato per saltum, nu. 34.*
35 *Papa si conferat beneficium laico tãquam clerico ita eum nominans, talis nominatio non prodest, n. 36*
37 *Beneficium ecclesiasticum obtinere non possunt clerici ordinati extra tempora, vel ante legitimam ætatem, num. 38.*
40 *Papa si mandat, vt prouideatur scolari cupienti clericatum, de aliquo beneficio, non potest illi conferri, nisi sit clericus, limit. num. 48. & quando potest, num. 52.*
41 *Laici possunt habere beneficium ex dispensatione Papæ.*
42 *Impossibile fit possibile per dispensationem.*
44 *Actus quando debet fieri cũ aliqua essentia, quæ dẽt præcedere, aut sequi, si inuenitur factus eodem die, præsumitur quòd talis essentia præcessit, nu. 45.*
46 *In dubio est capienda præsumptio, vt actus valeat.*
47 *Beneficium ecclesiasticum obtentum a laico, qui incederet in habitu, & tonsura, an possit obtineri ab eo legitime.*
49 *Hospitalia, quæ dantur in regimine, & administratione non veniunt appellatione beneficiorum, secus si darentur in titulum, nu. 50.*

Fff Col-

51 *Collatio hospitalis facta in laicum, qui narrauit esse clericum, est nulla.*

53 *Incapax hæreditatis potest institui hæres cum conditione, quàm primum fuerit capax, & legitimatus, & num. 54.*

55 *Laicus detinens beneficium ecclesiasticum tamquam clericus per longum tempus, ex quo præsumitur clericus, an possit illud detinere.*

DECIMVSQVINTVS EFFECTVS.

1 Quintus decimus effect. clericatus est, vt quis non possit beneficium aliquod ecclesiasticum obtinere, nisi sit clericus, not. omnes, & præcipuè *Abb. & Dec. nu. 3. in c. cum à Deo de rescript. vbi Fel. n. 4. c. ex literis de trans. vbi Abb. nu. 3. c. 2. de instit. Arch. & Præpos. in c. si quis hoc gesserit 1. q. 3. Abb. in c. maiores de præbend. Arch. Gemin. & Præpos. in c. placuit, dist. 32. Gemin. cons. 91. nu. 2. Gigans de pensio. q. 22. nu. 12. Io. Selua in tract. de benefic. p. 2. q. 23. n. 14. Lambert. in tract. de iur. patron. lib. 2. in 1. p. q. 7. art. 7. n. 2. Pet. de Greg. Tholos. in comment. Decret. in explicat. de elect. c. 10. nu. 4. Oddus in tract. de incompat. benefic. p. 1. c. fin. n. 71. vbi alios allegat Rebuff. in tract. de pacifica possess. nu. 324. Berti. in d. c. super literis nu. 72. de rescrip. Menoc. in tract. de arbitr. cas. 201. n. 33. Nauar. cons. 1. de præbend. Capr. regul. 97. nu. 39.* quos oẽs recenset *Fla. Paris. in tract. de confiden. benef. q. 17. n. 7. & q. 9. n. 63. & q. 34. n. 43. & q. 8. n. 11. & in trac. de resignat. benef. lib. 4. q. 2. n. 2.* qui licet

2 per totã illam qõnem hanc materiã latè, & doctè examinet, ita vt ferè nihil in tactum remaneat, nihilominus, vt cõmoditas in hoc opere inueniatur, eius dicta hic inserere decreui, aliquid solum addẽdo, & huius opinionis rõ esse põt, quia cũ beneficium sit quid spirituale, *vt in c. dilecto de præbend. vbi oẽs Cardin. in clem. si vna in 2. q. de præbend. & cons. 131. in fi. Paris. d. q.*

3 *2. Vital. in clem.* multorũ, *n. 2.* de pœnis, & laici sunt spiritualiũ penitus incapaces, & bñficiorum ecclesiasticorum *Anast. Germon. in tract. de indult. in §. in quibuscũq; nu. 26. car. mihi 91. Aucth. in c. cũ de corpore, nu 1. de cler. coniug. Crauett. cons. 134. nu. 40. lib. 1. & cons. 1. & cons. 164. nu. 4. eod. lib. Ferrett. cons. 386. n. 7. lib. 2.* & huius effectus rõ esse põt, quia cũ beneficium ecclesiasticũ sit quid spirituale, *vt in c. dilecto de præbend. vbi oẽs scribentes Cardin. in clement. si vna in 2. q. de præbend. & cons. 131 in fin. Parif. d. q. 2. nu. 3.* & laici sint penitus spiritualium incapaces, *vt in c. si quis deinceps 16. q. 7. c. Messana, in c. sacros. de elect. c. causam, quæ de præscript.* & dixi latè *supra eff. 1.*

4 *nu 502.* sequitur vt non possint habere beneficia ecclesiastica, prout in simili dicimus de decimis, quæ cum sint quid spirituale *clem. dispendiosã de iud. c. literas de iur. calum. Monet. de decim. c. 8. n. 1. Mari. Ant. Macerat. var. resolut. lib. 1. resol. 48. nu. 11. Graff. in suis dec. aur. dec. 27. in tit. de decim. p. 2. Tho. Zerol. in sua prax. Episcop. in verb. decima, vers. ad sextum dico,* laicis non permittun-

5 tur *c. causa de præscript. Fely. in c. cuiuscunq; col. 1. de script. Brun. in tract. super constit. in verb. decima soluitur Balb. de præscrip. 2. p. princ. prima particula q. 7. nu. 21. cum seq. Ferd. Vasq. controuers. Illustr. c. 89. n. 3. Bursat. cons. 50. n. 6. Graff. dec. 27. n. 27. Carpan. in statut. Mediol. c. 389. n. 1. p. 2. Feder. de Sen. cons. 245. in fin. Natt. cons. 561. nu. 3. Foller. in const. Regni quanto de decim. in prin.*

6 Ampliatur Primo prædictus effectus, vt habeat locum, tàm si beneficium conferatur laico ex collatione, quàm ex resignatione, vel ex representatione; quia nullo casu poterit illud obtinere *Nauarr. cons. 2. de præbend. Paris. d. q. 2. nu. 1. & 5. Lambert. in tract. de iur. patron. in vlt. p. 2. lib. q. 2. art. 3.*

7 Ampliatur 2. vt laicus non solum non possit hr̃e beneficium ecclesiasticum, verum etiã nec pensionem *Paris. in d. tract. de resignat. lib. 4. q. 2. nu. 7.* vbi dicit, ꝙ ita est ab oĩbus cõiter

8 receptum, & obseruatum, & ratio esse potest; quia pensio est beneficium, & venit appellatione beneficij largo modo *Gigans in tractat. de pensio. q. 28. Io. Franc. à Pont. cons. 24. n. 20. 32. & 33. Tusch. in lit. B, concl. 56. nu. 5.* qui dicit, quòd hæc conclusio procedit etiam si Papa reseruaret talem pensionem motu proprio cum aliis, quos adduxi *sup. eff. 1. lim. 62. nu. 1199.*

9 Ampliatur 3. vt nec ẽt per momentum temporis possit illud penes se habere vti laicus *Io. de Silua in tract. de benefic. q. 23. p. 2. Bero. in c. super literis, nu. 72. de rescript. Parif. d. q. 2. nu. 13.*

10 Ideo si quis dũ est laicus obtinet beneficium, licet statim postea clericatum assumat, nihilominus illa collatio semper erit nulla *Ancher. in c. si eo tempore, num. 2. vers. item nota post glos. in verb. effectum de rescript. in 6. Fider. de Sen. consil. 290. nu. 8. Felyn. in c. cum adeo nu. 4. & seq. de rescript. Tusch. in d. concl. 56. nu. 2. & 4. D. Paris. d.*

11 *q. 2. nu. 8. 15. 16. 17. & 18.* Et ratio esse potest, quia habilitas, & consensus, superueniens post perfectum actum, nullum ex defectu existente tempore actus, nihil operatur, not. *in c. 1. de reg. iur. in 6. gl. in l. fi. §. necessitate, C. de bonis, quæ liber. Paul. de Cast. in l. si cũ dotẽ, §. eo aũt tẽpore ff. solut. matr. Alex. in l. 1. §. quæsitũ, col. 3. ff. ad Treb. Dyn. cõs. 38. & contra, Capel. Thol. dec. 127. ite fuit q̃sitũ, Virgi. Boccac. in consil. March. gl. 3. n. 27. f. 38. Neuiz. cons. 18. nu. 7. Marc. Ant. Macerat. var. resolut.*

12 *resolut. 21. n. 20. lib. 1. Surd. dec. 53. n. 17.* Sic in simili dicim' de testã facto ab impubere, quod est à principio nullum, nã non validatur pubertate postea superueniente, *l. si filius, qui in ptãte de liber. & posthum. Sim. de Prat. de vlt. vol. lib. 2. interpetr. 1. solut. 4. num. 57. fol. 85. Surd. d. dec.*

dec.278.n.30. nec per approbationem simpliciter factã *Alex.cõſ.123.n.5.cũ ſeq.lib.1.Soc.iun. conſ.3.n.5.& 7.lib.4.Sui d.d.dec.53.n.13.Soc.cõſ.* 79.n.39.cũ ſeq.lib.4.& idẽ eſt ẽt in eo,q aliquid geſſit tãquam ꝓcurator, q t pe actus geſti non erat ꝓcurator conſtitutus, vel erat cõſtitutus, & ipſe hoc ignorabat,nãq; ſi poſtea ꝓcurator conſtituatur,vel ad eum peruenerit ſcientia,ꝙ fuit conſtitutus,non conualidatur actus prius nulliter factus *gl.ordin.in clem.1.ĩ ver.receptis de procurat.Boer.dec.134.in princ.Marant. in pract.* p.4.diſt.16.nu.25.car.223.ꝙ intelligas ꝓcedere qñ tẽpore ſuperuenientis mandati res,& actus erat ex toto conſumatus *Alex.conſ.146.n.13.& ſeq.lib.5.Io.Batt.à Coſta in tract.de retrotract.c.8.* caſ.28.n.15. & ſeq. vbi more ſuo latè hãc concluſionẽ exagerat, & eodem modo dicimus ꝙ ius ſuperueniẽs non ſpectatur ad conualidandum proceſſum nulliter retrofactum caſu quo actus ſubſtantia præcedere debuiſſet *Alex.cõſ.* 150.n.24.cũ ſeq. lib.5.Capic.dec.16.Bero.q.102. Menoc.conſ.24. lib.1. prout eum allegat à Coſta in d.tract. de retrotract.caſ.2.c.8.nu.7.& 14. vbi optimè declarat qũo hoc ꝓcedat, idem eſt in cõtractu in quo requiritur decretũ iudicis,vel authoritas curatoris, nã ſi eſſet factus ſine decreto,licet poſtea interueniat,non conualidat amplius,*l.obligari,§.fi.ff.de author.tutor.§. tutor inſtit.eod.Bald.in l.quæcũq; C.de ſeru.Reipubl.manumiſſ.Bologn.conſ.59.col.3.verſ.ſed hac ratio Simoncel.de decret.in præfat.n.36.cũ ſeq.*ideo ſi delegatus à principio non habebat iuriſdõnem, ſed eã nactus ſit pendente ꝓceſſu, ꝓceſſus erit nullus, nec cõualidabit ex iuriſdõne ſuperueniente *Bal.in l.1.C.de pedan.iudic.Rom.conſ.160. n.1.Alex.conſ.171.lib.2.à Coſt.d. tract.c.9.caſ.7.* n.21.*Blanc de compromiſſ. q.9.n.2.* vbi loquitur in ꝓrogatione cõpromiſſi,& dicit ꝙ non valet ſnĩa interim lata; idem ꝙ dicimus in alienatione,quę fit in forenſem ſtante ſtatuto prohibente, & annullante alienationem fieri in forenſes,nã ſi is,in quẽ fuerit facta alienatio,t pe alienationis erat forenſis,non conualidabitur alienatio, ſi is perductionem vxoris,per priuilegiũ,vel per alium modũ fieret ciuis, ita *à Coſta in d.tract. de retrotract.c.9.caſ.14.nu.4.& ſeq.* cũ multis alijs ſimilibus, quæ poſſint adduci ad corroborationem prædictę concluſionis.Et idẽ eſt in contractu, in quo requiritur decretũ iudicis, vel authoritas curatoris, nã ſi eſſet factus ſine decreto,licet poſtea interueniat, non conualidabitur amplius, *l. obligari,§. fin. ff. de author.tutor.§.tutor.inſtit.eod. tit.* Et eodem mõ exequutio,ſeu iudicium tẽtatum ab eo,q tempore incepti iudicij nullã habebat actionem, non conualidabitur per ſuperuenientiã actionis *Bero.q.102.n.5.Aff.in vſib.feudorũ in c.1.qui ſucceſſ.feud.n.108.Paſſet.cõſ.81.n.6.*& rõ eſt,qa

13

14

15

16

17

qñ aliquid certo tẽpore fieri dẽt,niſi eo tẽ pore fiat,nihil valet,*l.in delictis,§.ſi extraneus,ff.de noxalibus,*& qñ aliqua qualitas requirit à principio non ſufficit poſt factum ſuperuenire *glo.in clem.1.verb. ſcienter de conſang. & affin. Pel. in c. examinata,n.5. de iud.Io.Petr.Bim.conſ.16.nu.3.*

18 Ampliatur 4. vt ad noſtrã materiã reuertamur)vt dictus 15.effectus clericatus,per quem ſolis clericis eſt permiſſum obtinere,& habere bñficia eccleſiaſtica,vt ꝓcedat ẽt ſi is talis,qui bñficiũ obtinuit ab oĩbus reputabat clericus, qa incedebat in habitu, & tonſura *Pariſ. in d. trac.de reſignat.benefic.lib.4.q.2.n.19.* cum multis aliis,quæ latè allegaui *ſup.in prælud.nu.227.*

19 Ampliatur 5. in clerico coniugato, qui nec ipſe poterit habere bñficium eccleſiaſticum,*c. ſane,& c.quod à te de cler.coniug.Hoſtienſ.in ſum. tit.de cler.coniug.n.1.ver.vtrũ poſſit habere Anch. in c.Ioannes,n.5.de cler.coniug.& in d.c.quod à te, n.4.Turrecrem.in c.ſi quis n.2.& ſeq.diſt.32.Leli. Zecch.in trac.de priuil.eccl.priuil.76 n.3.Roſell. in ſum.in verb.clericus,il 4.n.16.Capr.reg.97.n.33. & ſeq.Alfonſ.Hoied in tract.de cõpat.benef.p.1.c. ſ.n.76.Lambert.in tract.de iur.patron.lib.2.p.1.q. 7.art.3.per tot.* vbi ſcribit de hac ampliatione *Pariſ.d.q.2.n.28.& 29.* vbi teſtatẽ de com. opi. *& nu.99.& 100.*vbi alios allegat. In tantum ꝙ ſi ei de facto cõferretẽ abſq; diſpẽſatione, tũc ab eo auferretẽ per ſuperiorem conferẽtis, & eius cui confert *Abb.in c.diuerſis,n.1.de cler.cõiug.*Et rõ eſt,qa clericus cõiugatus in oĩbus reputatẽ laicus pręter quã in priuilegio fori,& canonis,*Pariſ.d.n.100.*vbi multos alios cõgerit.

20 Subampliatur hæc ampliatio,vt nec valeat conſuetudo permittens ꝙ clericus coniugatus poſſit habere beneficium eccleſiaſticum, quia talis conſuetudo eſſet irrationalis *Ancher.in c. cum decorem,nu.2.de cler.coniug.*

21 Primo limitatur iſta ampliatio, qñcumq; eſſet per Papã diſpenſatum, tunc.n. ex diſpenſatione Sũmi Pontificis poterit bñficiũ obtinere *Anan.in c.Ioannes,n.4.Anch.ibidẽ n.5.de cler. cõiug.Turrecrem.in c.ſi qs n.7.& 8.32.diſt. Sũma Roſell.in ver.clericus,il 4.n.16.Henr.Bobic in c.diuerſis,n.3.de cler.cõiug.*ꝙ ſecus eſt in Epiſcopo, q non poterit diſpenſare cũ clerico cõiugato, vt obtineat bñficium eccleſiaſticũ *Io.de Siln. in tract.de benef.p.1.q.7.nu.17.& 18.Capr.reg.97.*

22 *n.47.D.Pariſ.d.q.2.n.29.* q duo vltimi teſtãtur de mag.com.opin.Et iſto caſu ſi Papa ſcit clericũ eſſe coniugatum,& nihilominus ei cõfert beneficiũ,cenſetẽ cum eo diſpẽſare,per ea, quæ latè dixi *ſup.eff.4.fall.23.n.282. cum plurib. ſeq.* & per ea,quæ copioſè congerit *Menoch.in tract. de præſumpt. lib.2. præſumpt.20.nu.7.& ſeq.*

23 Secundo limitat in clerico,q vna cũ eius vxore vouit caſtitatẽ perpetuã, & habuit vnicã, & virginẽ vxorem, is nãq; poterit beneficium ob

tinere *Henr. Bobic in c. diuersis, n. 1. de cler. coniug.*

24 Tertio limitatur in pẽsione, q̃ clericus cõiugatus legitimè hẽt, & possidere poterit *Bobic in c. pred. nu. 2. & dixi supra eff. 1. limit. 62. nu. 1215.*

25 Ampliatur 6. vt non solum laicus, verumẽt nec clericus suspẽsus poterit obtinere bñficiũ, & collatio ei facta erit nulla *DD. in c. ꝙ translationem de elect. Gemin. conf. 133. DD. communiter in c. fin. 9. q. 2. Gabriel conf. 161. nu. 8. gl. in c. ei cui de prebend. in 6. Rebuff. in tract. de pacific. poss. nu. 191. & in tract. de nominat. q. 14. nu. 42. D. Paris. in tract. de resignat. benefic. lib. 4. q. 2. nu 60.*

26 Ampliatur 7. vt licet regulariter spoliatus sit ante oia restituẽdus, vt est vulgaris regula, hoc tñ non hẽt locũ vbi laicus esset spoliatus beneficio, *Abb. in c. ex parte 1 ſi. de restitut. spoliat. Ripa in l. naturaliter, §. nihil cõe, nu. 81. ff. de acquir. poss. Marcb. in trac. de cõmiss. q. 2. c. 3. secundi c. prin. nu. 92. car. mihi 412. vbi n. 93.* dicit ꝙ hoc non ꝑcedit, nisi qñ esset notoriũ, vel cõcludenter ꝑbatum ꝙ spoliatus erat laicus *Tusc. d. cõcl. 50. n. 9. in lit. B, Menoc. de recup. poss. in probe. n. 2.* q̃ adducit rõnem. s. quia non est restituendus, q̃ possidere non potuit, & dicit idẽ esse in clerico, qui ageret ad restõnẽ vxoris, q̃, constito de clericatu, nullatenus est restituẽdus, & eodem mõ dicimus in simili ꝙ laicus spoliatus perceptione decimarũ, non est ante oia restituẽdus *Fernãd. in lib. 2. controuer. Illustr. c. 89. n. 4. Couar. in lib. 1. variar. resolut. c. 17. nu. 6. in princ. Gabriel in suis concl. in tit. de restit. Spoliat. concl. 1. nu. 82. & seq. Alex. Monet. in tract. de decim. c. 5. nu. 82.* qui tñ dicit ꝙ hoc non procedit vbi pro spoliato extaret aliqua præsumptio contra spoliantem.

27

28 Ampliatur 8. in clerico ordinato ab alieno Episcopo absq; literis dimissorialibus; q̃a licet is sit verè clericus; ex quo per talẽ ordinationẽ fuit impressus caracter, vt dixi *sup. eff. 1. ampl. 92. nu. 634.* nihilominus non poterit obtinere bñficium: q̃a non hẽt executionẽ ordinum, & quoad se est suspensus *Gabr. cõs. 181. n. 6. & cõs. 189. p tot. lib. 2. Rebuff. in trac. de pacifi. poss. n. 127. Gemin. cons. 133. DD. in c. fi. 9. q. 2. Gemin. cõs. 132. Paris. in trac. de resign. benef. lib. 4. q. 2. n. 58. & seq. & n. 82. & 64.* vbi dicit, ꝙ paria sunt non habere caracterem ad effectum beneficii obtinendi, & habere tali modo, vt careat exequutione, quia tunc est tamquam si non haberet, allegat *Cardin. in clem. vt hij, qui nu. 21. de etate, & qualit. ordin. & clem. fin. nu. 3. eod. tit.*

29 Ampliatˋ 9. in clerico ordinato ab Episcopo hæretico, si hoc sciebat ordinatus *Siluest. in summ. in ver. irregularitas q. 7. Maiolus in tract. de irregular. lib. 4. c. 22. Paris. d. q. 2. nu. 96.*

30 Ampliatˋ 10. in clerico ordinato ab Episcopo scismatico *Paris. in q. ꝓd. n. 97. Maiol. d. lib. 4. c. 23*

31 Ampliatˋ 11. vt dictus 15. effectus ꝓhibens ne clerici possint obtinere beneficia ecclesiastica ꝓcedat & in eo, qui esset destinatus ad clericatum: vt si seruiret in aliquo seminario *Dec. in c. cũ adeo col. 2. de rescrip. Crauet. cõs. 134. n. 40. lib. 1.*

32 Ampliatur 12. in clerico scienter ordinato ab Episcopo excõicato, vel suspenso *Maiol. in tract. de irregul. lib. 4. c. 24. & 25. D. Paris. in tract. de resign. benefic. lib. 4. q. 2. nu. 98.* vbi dicit idem esse in ordinato ab Episcopo non baptizato.

33 Ampliatˋ 13. in clerico priuato priuilegio clericali; q̃a is non poterit obtinere beneficium, ac si esset laicus, quia vbi deficit fundamentũ, superedificari non põt, *c. cũ Paulus 1. q. 1. Petr. de Greg. Tolos. ad cõmẽt. Decreta. in explic. de elec. c. 10. n. 5.* vbi ponit exẽplũ in clerico, q̃ per annũ exercuit ministeriũ istrionatus, vel si antea ter monitus ab eo nõ desisterit, vel si clericus existens in minoribus vxorem duxerit, vel si negotiationi vacauerit, & ter monitus ab ea non desisterit, vel si artem vilem operatus est, vel similis factus esset.

34 Ampliatˋ 14. in clerico ordinato per saltũ, q̃a talis ꝑut laicus nõ poterit hẽre bñficiũ *Rebuff. in trac. de pacific. poss. nu. 230. Paris. d. q. 2. nu. 102.* vbi dicit quòd hoc facit: *tot. tit. de cler. per salt. promot. & Præposit. in c. sollicitudo, col. 2. dist. 52.*

35 Ampliatˋ 15. & si Papa cõferret bñficiũ laico tãquam clerico, & illum nominaret clericum; ex quo talis nominatio nihil prodesset, neque aliquod ius conferret *Io. Andr. in reg. non licet actor. de reg. iur. in 6. Boer. dec. 171. nu. 12. Crauet. cons. 104. nu. 4. lib. 1. Tusc. in lit. B, concl. 56. nu. 8.*

36 Ampliatur 16. vt dictus 15. effect. non solũ procedat in laicis, verum ẽt in clericis sine dispensatione ordinatis extra tempora *Rebuff. in tract. de pacifica poss. nu. 231. Paris. d. q. 2. nu. 103.*

37 Ampliatur 17. in clericis bigamis, qui & ipsi sicut laici non possunt promoueri ad beneficia ecclesiastica late *Petr. de Gregor. in comment. Decret. in tit. de elect. c. 10. in princ.*

38 Ampliatur 18. & vlt. in eo, qui est ordinatus ante legitimam ætatem (nisi adsit dispensatio per Summum Põtificem) quia tales sunt perpetuo suspensi per quandam *Bullam Pij II. incipientem, cum ex sacrorum ordine,* quem refert *Paris. d. q. 2. nu. 104. cum plur. seq.*

39 Ampliatur 19. vt procedat in eo, qui dum est laicus impetrat literas expectatiuas ad beneficium, namq; si postea efficiatur clericus, etiam si tempore impetrationis ipsius expectatiuæ incederet in habitu clericali, non posset ipsum beneficium obtinere *Fider. de Sen. d. cons. 290. nu. 8. Tusc. in lit. B, concl. 56. nu. 3.*

40 Ampliatur 20. vt procedat etiam si Papa mandaret prouideri, scolari cupienti se clericali caractere insigniri; quia non potest illi conferri beneficium, nisi postquam fuerit factus clericus *Abb. in c. ex literis nu. 3. de transact. Boer. d. dec. 171. nu. 5. Tusc. d. concl. nu. 7.*

Limi-

41 Limitat Primo prædictus 15. est. vbi laicus esset dispensatus per Summum Pontificem; quia ex dispensatione summi Pontificis laicus poterit habere beneficium *Capr. regul. 97. nu. 34. Rosell. in sum. in verb. clericus, il 4. nu. 16. Paris. in d. tract. de resign. benefic. lib. 4. q. 2. nu. 32.*

42 *& 33.* vbi adducit rõnem; quia scilicet per dispensationẽ impossibile fit possibile, *gl. in c. gratia in ver. non potest de rescrip. in 6. Abb. in c. quod Dei, colum. 2. de stat. mon.*

43 Limitatur 2. vbi eadẽ die fuisset quis ꝓmotus ad beneficiũ, & ordinatus; quia tunc esset valida collatio *Paris. d. q. 2. n. 35. & 36.* q. affert

44 optimam rõnem; quia vbi ad essentiã substantialem actus, aliqd dẽt præcedere, & aliud sequi, si vtrunq. reperiat factum eodem die, in dubio præsumit præcessisse id, ꝙ debebat præcedere ad validitatẽ *Fel. in c. pastoralis, n. 5. vers. ad identitatis, de rescrip. Rot. dec. 1. in tit. de præsup. in an quis Menoch. latè in tract. de præsumpt. Cesal.*

45 *cons. 316. nu. 67. lib. 3.* Et idem est si eodem die mors, & collatio reperiuntur, nã præsumiť qđ mors præcesserit collationem *Paris. ibidẽ, n. 37.*

46 Et horum oĩum ratio est; quia in dubio capienda est præsumptio: vt actus valeat, *l. quoties, ff. de reg. iur. l. quoties, ff. de reb. dubijs DD. in l. 1. ff. solut. matr. Dec. in c. constitutus, n. 6. de rescript. & in c. cum super n. 34. de offi. deleg. Alex. in l. centurio, col. 2. ff. de vulg. Fely. in c. cũ inter de except. Dec. in cons. 77. n. 5. Gozad. cons. 82. n. 6. Grat. cons. 81. n. 13. lib. 1. Pedam. dec. 163. n. 2. Ruy cons. 108. n. 8. lib. 5. Cepol. cons. 34. n. 4. in ciuil. Rolãd. à Vall. cons. 65. n. 16. lib. 1. Mascard. concl. 39. nu. 2. Cesal. cõs. 216. n. 24. Soc. iun. cõs. 35. n. 15. lib. 4. Marsil. in tract. de bannit. in verb. sententia, §. 3. n. 18. & 411.*

47 Limitatur 3. vbi laicus incederet in habitu, & tõsura, & beneficium impetraret sub nomine clerici, qa tunc (secundũ aliquos) esset valida impetratio; ex quo is talis potest dici clericus animi destinatione *Compostell. in c. cũ adeo de rescript.* sed in hoc contraria opinio est com. recepta per *scribent. in d. c. cũ adeo,* ꝓut de com. testatur *Io. de Anan. ibidem in fi. & dixi in prælẽti effect. n. 18.* nisi primam opinionem intelligamus qñ is talis, qui beneficim impetrat, haberet tantũ primã tonsurã, quia is talis cõprehendiť appellatione clericorũ, vt dixi *in prælud. n. 300.* & ideo poterit beneficium obtinere.

48 Limitať 4. in collatione Hospitalis, quæ potest fieri in fauorem simplicis laicis, cui potest dari in administrationem *clem. quia contingit de relig. domib. & ibi com. DD. Paris. in tract. de resignat. benef. lib. 4. q. 2. n. 41.* Et ratio est, quia ho-

49 spitalia, quæ dant in regimen, & administrationem, nõ veniunt appellatione beneficiorũ *clem. per literas de prabend. Sarnens. ad reg. de annal. q. 3. n. 2. Anastas. Germon. in tract. de indult. in §. regularia, nu. 40. cum. mihi 100.*

50 Sublimitatur tamen hæc limitatio, qñ hospitale dareť in titulũ, qa tunc non posset cõferri laico, ex quo tali casu venit appellatione beneficiorum *Sarnen. d. q. 3. n. 7. Millens in suo reper. in verb. beneficij appellatione Rebuff. ad reg. de infirm. gl. 5. & de nominat. q. 15. nu. 14. Germon. loc. cit. n. 40. 41. & 42.* vbi quomodo cognosca tur quando hospitale est collatum in titulum, & quando in administrationem.

51 Sublimitať 2. qñ collatio hospitalis esset facta in laicum, q. narrauit se esse clericum quia isto casu collatio esset nulla *Paris. d. q. 2. n. 4.*

52 Limitatur 5. quando in concessione beneficij fuisset apposita clausula (quàm primum ad clericatum fuerit absumptus) qa potest cõferri beneficium laico, si collatio habet istam clausulam, & si non sit clericus, sed tantum secularis, quãprimum clericali caractere fuerit insignitus, qa tũc esset valida collatio, quãuis esset laicus tempore datæ, *Gabriel cons. 186. n. 3. & seq. lib. 1. late Paris. in tract. de resignat. benef. li.*

53 *4. q. 2. nu. 46. & seq.* sic etiam in simili dicimus quod incapax potest institui hæres cum clausula (cum fuerit capax, vel legitimatus,) *l. in tempus, ff. de hæred. instit. Bal. in l. Gallus, §. instituens, nu. 2. ff. de lib. & posth. vbi Alex. Soc. & Ias. Paul. de Castr. in d. l. Gall. §. qd si his, qui Paris. cõs. 23. n. 24. in fi. lib. 3. Soc. iun. cons. 121. n. 25. lib. 2. Io. Crot. cons. 425. nu. 48. com. refert Curt. iun. cons.*

54 *84. n. 3.* vbi etiã potest institui filius captus ad host ib. sub condõne (si reuertať,) ex quo sufficit ꝙ capax sit tpe acquisitionis, & de cõi testať, & ratio, est qa sufficit, vt sit capax tpe acquisitionis *Dec. cons. 40. Paul. de Castr. cons. 301. prædicta dubia vers. ad primum respondetur, lib. 2. Simon de Prat. de interpetrat. vlt. vol. lib. 2. interpetr. 2. solut. 1. num. 38.*

55 Limitatur 6. quãdo per longum tps tennit beneficium tãquam clericus, quia tunc præsumitur clericus *Boer. d. dec. 171. n. 8. Tusc. d. concl. 56. nu. 18.* qui tamen *n. 20.* videtur contrarium concludere, allegat *Gram. dec. 18. n. 15.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus non potest dari tutor in testamento, nec per curiam, & quid eo volente num. 3. & 19. & quid quando pupilli sunt pauperes, & miserabiles, nu. 17. quod lim. quando alius non inuenitur, nu. 18. quid in monacis, num. 20.*

2 *Clericus tutor potest reijci a limine iudicij stante nullitate tutelæ.*

4 *Legatum si sit factum clerico, vt suscipiat tutelam filiorum testatoris, potest quidem illud habere, & tutelam recusare, sic etiam miles n. 5.*

6 *Episcopi, & cæteri dignitate constituti non possunt esse tutores.*

7 *Clerici non solum exensantur a tutela quando sunt cleri-*

clerici, sed etiam ab ea, quã incipit administrare.

8 *Tutor excusatur à tutela quando superueneit infirmitas, etiam quod inceperit administrare.*

9 *Tutor excusatur à tutela ex militia superueniente.*

10 *Priuilegium superueniens non solum excusat à muneribus præsentibus, sed à futuris.*

11 *Dignitas superueniens soluit vinculum obligationis præcedentis.*

12 *Tutor an excusetur propter impedimentum si fuisset procuratum tale impedimentum, & n.13.*

14 *Clericus suscipiens clericatum, vt excusetur à tutela, remanet tantum excusatus donec permanserit in clericatu.*

15 *Clericus fruitur immunitate dũ est clericus tantum.*

16 *Clericus non potest admitti ad clericatum quando reperitur tutor, nisi deposita tutela.*

21 *Clerici vnam tantum tutelam suscipere possunt, & debent esse coniuncti, num. 22. & proximiores pupillo, num 23. 24.*

25 *Clericus, qui noluit acceptare tutelam, priuatur successione pupilli.*

26 *Clericus, non petens tutorem pupillo cui erat successurus priuatur eius successione.*

27 *Tutor an excusetur propter numerum filiorum in quo adsunt clerici.*

28 *Filij naturals, & filij religiosi prosunt parentibus ad obtinendum immunitatem concedendam ob duodecim filios.*

DECIMVS SEXTVS EFFECTVS.

Montan. de [struck out] pit. cap. 35 n. 190 fol. 162 Callinius de verb. sign. lib. 5. cap. 98. n. 69. fol. 94

1 SExtus decimus effectus clericatus est, vt clericus nõ possit dari tutor ĩ testõ, neq. per Curiam, & dans peccatet, *c. Cyprianus, & ibi gl. 21. q. 3. c. peruenit vbi ẽt gl. 86. dist. l. generaliter, iuncta authent. sed hodie, C. de episc. & cler. vbi DD. §. Deo amabilis vbi Bar. n. 1. in auth. de sanctiss. Episc. Spec. in tit. de tutor. §. generaliter, n. 10. glos. & comm. DD. in §. idem, & in milite instit. de excus. tutor. Franc. Aret. cons. 26. n. 3. vers. circa secundũ dubium Abb. in c. non eo minus, n 15. de immu. eccl. Io. Honotom. in §. idem in milite, n. 3. instit. de excus. tut. Addent. ad Bal. in l. & post, n. 12. ff. de transact. Moli. de iust. & iur. tract. 2. disput. 121. vers. religiosus tutor car. mihi 889. & vers. clerici in sacris eadem carta Viui. dec. 151. nu. 7. Caualc. decis. 19. n. 15. lib. 3. Foller. in add. ad Marant. in pract. p. 4. dist. 11. n. 65. car. mihi 203. Caroc. dec. 17. n. 20. Simon Maiol. in tract. de irregul. li. 3. c. 25. n. 2. Io. Pels in process. iud. tit. 5. nu. 9. Io. de Deo in doctrin. Aduocat. lib. 3. c. 10. n. 11. Caualc. in tract. de tutor. & curator. n. 288. Thomat. in trac. de muner. in §. seu sect. si quispiã, n. 10. car. mihi 276. Alciat. in tract. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 18. Bertrand. cons. 116. p. 2. lib. 2. Ant. Piag. in trac. de tutor. & curat. q. 3. nu. 1. 2. & 3. Scrader in tract. de feud. p. 10. sess. 20. n. 27. Nicol. de Neapol. in l. sed et miles, in fi. princ. ff. de excusat. tutor. Maccabr. cons. 37. n. 81. Mõta. in trac. de tutel. c. 35. reg. 1. n. 195.* vbi ponit rõnem ne scilicet clerici, qui sunt ministerijs ecclesiasticis ascripti, & in eis semper debẽt vacare, occupent̃ alijs negotijs ꝓfanis, quam rõnem ad hoc propositum adduxerunt ẽt *Cuiatius Nouell. 123. & in tit. de præscrip. c. 16. in fi. Germõ. in trac. de sacror. imm. li. 2. c. 15. n. 13.*

2 Ampliat̃ 1. iste effectus 16. vt in tantum sit verus, quòd clericus agens vti tutor datiuus, vel testamentarius, põt ei opponi de nullitate tutelæ, & propterea reijci a limine iudicij *Io. de Deo in doctrin. aduoc. lib. 3. cap. 10. num. 11. Caualc. dec. 19. num. 15. lib. 3.*

3 Ampliatur 2. vt nec ẽt volentes pñt suscipere tutelam testamentariam, vel datiuã *Auth. presbyteros, & ibi DD. C. de episc. & cler. c. fi. dist. 86. c. Cyprianus 21. q. 3. gl. in l. generaliter, in verb. ipso iure vbi ẽt Sal. & cateri scribentes, C. de sacros. eccl. gl. in c. peruenit dist. 86. Spec. in tit. de tutor. §. generaliter, n. 10. Bart. cons. 143. lib. 1. Frãc. Aret. cons. 26. n. 3. Stefan. Bertrard. cons. 116. lib. 2. p. 2. Alciat. in tract. de præsũpt. reg. 3. præsump. 18. Caualc. in trac. de tutor. & curat. n. 288. Piagg. in eod. tract. q. 3. n. 1.* quos oẽs refert, & sequit̃ *Scrader. ĩ trac. de feud. p. 10. sect. 20. n. 27. ver. quimo clerici.*

4 Ampliat 3. vt hic effectus procedat ẽt si clerico sit aliq̃d legatum cũ ista condõne, vt suscipiat tutelam filiorum testatoris, quia ea nõ obstante poterit legatum conseq, & à tutela se excusare *Alber. in Auth. presbyteros, num. 2. C. de*

5 *epis. & cler. Caroc. dec. 17. n. 18. & 19.* dicit idem esse in milite terrestris militiæ, *l. ab administratione, C. de legat. Bald. cons. 356. in princ. lib. 4. Angel. cons. 166. post princ. Grat. cons. 84. in fi. lib. 2.*

6 Ampliatur 4. vt hoc idem procedat in Episcopis, ac cæteris in dignitate constitutis, qui nec poterunt esse tutores, nisi miserabiliũ psonarum, quarum bona perirent, nisi sint ab eis subleuati *Moli. in tract. de iust. & iur. tract. 2. disp. 221. vers. episcopus etiam tutor car. mihi* 889.

7 Ampliatur 5. vt clerici non solum excusent̃ à tutela, quæ eis defertur tpe quo sunt clerici, verum etiam ab illa, quã iã inceperunt administrare, namq. si volunt clericari, vel monacari pñt ab ea se excusare, *c. 1. iuncta gl. de oblig. ad ratiocin. Io. Pels. in tract. process. iudiciar. tit. de tut. & curat. tit. 5. n. 9. f. 85. Vint. Mancin. de tutel. q. 7. prin. n. 28. f. 58. Borgin. dec. 19. nu. 15. Carocc. d. dec. 17. n. 20. Burg. de tutor. n. 288. Spec. in tit. de tutel. §. generaliter, n. 11. Mõtan. de tutel. c. 35. n. 199 f. 168.* & ratio v̄r esse, q̃a dignitas superueniẽs soluit vinculũ obligationis præcedentis ẽt voluntariæ contractæ, *l. interdum, ff. de oper. liber.*

8 *Marsil. de fideiussor. n. 137.* q̃ corroboratur ex eo q̃ in simili dicimus de tutore cui supuenit infirmitas, quia, & is pp infirmitatem superuenientem excusatur à tutela, quam prius administrare inceperat, *l. & nõ tãtũ, & l. post susceptã, ff. de*

ff. de tute. l. 2. §. his illud, C. quando mulier tutelæ mun. fungi possit, l. non solum, §. si. ff. de excusat. tutor. & tot. tit. C. qui morbo se excus. Magoni. in Rot. Flor. dec. 43. n. 6. Actius de infirm. p. 2. in verb. tutela, n. 2. Monta in tract. de tutel. c. 35. reg. 1. n. 152 Siluester in §. item pp n. 1. instit. de excusat. tut. &

9 idem dicimus de eo cui superuenit militia, quia propter militiam superuenientem excusatur à tutela, *l. milites vbi DD. C. q dari tutor possūt Ang. in §. item maior n. 5. instit. de excusat. tutor.* nec admittunt *Monta. de tut. c. 35. n. 184. Caroc. d. dec. n. 18.* & cū clerici habent oia priuilegia concessa militibus armatæ militiæ, vt dicam *infra eff. 19. n. 1.* & voluerunt *gl. Bar. & Ang. in l. milites, ff. de iud. Euerard. in loco à milite armatæ militiæ, Caroc. d. decis. 17. num. 19.*

10 Et prædictorum oium rō est, quia priuilegiū superueniens non solum excusat à muneribus futuris, sed etiam à præsentibus *l. Spadonem, §. si autem quis, & l. iurisperiti in princ. ff. de excus. tutor. Mars. in repet. rub. ff. de fideiuss. n. 136. Velasc.*

11 *dec. 58. n. 10.* & dignitas superueniēs soluit vinculū obligationis præcedētis ēt volūtariè contracte, *l. interdū. ff. de oper. libe. Mars. d. rub. n. 137.*

12 Nec obstat quod dici fortasse posset quod scilicet ex quo hoc impedimentū est procuratū, & pnenerat facto ipsius tutoris, ideo excusari non debet, *l. 2. §. simili modo, ff. si quis cautio. vbi Bar. Siluest. in §. item tria onera, n. 9. 13. & seq. de excus. tut. clem. 2. §. illis, & ibi gl. de pen. vbi Cardinal. Bertach. in ver. impedimentum vers. 9. & 19. Surd. dec. 189. n. 28. & dec. 203. n. 15. & in tract. de alimēt. tit. 7. q. 36. n. 8. Io. Bapt. à Cost. in tract. de iur. & fact. ignor. inspect. 20. n. 3. f. 42. idē Surd. cons. 371. n. 96. Serafi. de priuil. iuram. priuil. 4. nu. 102. cum*

13 *plur. seq.* vbi hoc multis medijs corroborat, & in terminis affectati impedimenti, vt quis se excuset à tutela, quod affectanti non prosit, latè *Syluest. in d. §. item tria onera, n. 9. cum multis seq. instit de excus. tut.* quia rūdeo quod prædicta nō procedunt in hoc impedimēto, quia licet perueniat ex facto ipsius excusādi, nihilominus non est præsumendū quod illud affectauerit malo animo, & vt oino se excusaret à tutela, sed vt Deo se dicaret, & transiret in famulatum dñi, quia qualia sunt principia, talia præsumunt principiata, vt dixi *sup. eff. 1. lim. 61. nu. 1098.* vbi examinaui materiam de eo, q se facit clericum post patratū delictum, quę oia ibi dicta multo magis

14 militant in casu præsenti, & ne eadem repetā, ad ibi scripta me remitto. Est bene verū quod si quis fecerit se clericum, & ppea fuit excusatus à tutela, non remanebit perpetuo excusat⁹, sed donec, & quousq; clericus permāserit, *§. itē q Reipublicæ, insti. de excus. tut. l. si oēm rē, ff. de t. u. et cur. datis ab his.* Et pro hoc facit quod dixi *sup.*

15 *eff. 3. lim. 15. n. 292.* vbi dixi quod clericus fruitur immunitate dum est clericus, & statim quod desinit esse clericus, deficit immunitas, sic ēt dicimus de eo, qui est absens cā Reipublicæ, q post quam reuertit potest cogi recipere onus tutelæ, *l. non solum in princ. de excus. tut. Siluest. in §. item ij, qui num. 9. instit. eod. tit.*

16 Et non solum clericus non potest esse tutor, vt dixi principio hui⁹ effect. & excusatur à tutela, q de præsenti regit, vt dixi *in hac ampliatione*, verum ēt si reperit esse de præsenti, vel fuisset de præterito tutor, non potest admitti ad clericatum, nisi deposita tutela, & reddita ratione præteritæ administrationis, *c. vnico de obligat. ad ratiocin. vbi omnes scribentes Paul. Montan. in tract. de tut. c. 31. regul. 1. n. 199.*

17 Limitatur modo prędicta conclusio, siue effectus, vt non habeat locū qñ pupilli sunt pauperes, vel miserabiles personæ, tunc. n. clerici, accedente authoritate superioris, non tantum pñt sed etiā cogunt tutelam suscipere, & agnoscere, *c. 1. dist. 88. c. peruenit 86. dist. l. & orfanotropos, C. de episc. & cler. gl. fi. in c. fi. dist. 86. c. 1. ne cler. vel mon. Isidor. Moscon. de maiest. militan. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. tutelas autē car. mihi 411. Honotom. in §. idē, & in milite n. 3 instit. de excus. Molin. de iust. & iur. tract. disput. 221. vers. religiosus Tutor, & vers. clerici in sacris car. mihi 889. Faber. in Authen. presbyteros, C. de episc. & cler. Rebuff. super const. Galliæ in tit. de sent. prouis. art. 3. gl. vlt. n. 24.* vbi dicit, quod ad hoc pñt compelli *Foller. in add. ad pract. Maran. p. 4. dist. 11. nu. 65. car. mihi 203. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 2. nu. 12. Fusc. in sing. lit. C. n. 113.* qui dicit quod isto casu potest dari ēt monacus *Specul. in tit. de tutor. §. generaliter n. 17. Piagg. in d. tract. de tutor. & curat. q. 3. n. 4. 5. 6. & 7. Aret. in §. item maior. nu. 6. instit. de excus. tu. Monta. in tract. de tutel. c. 35. reg. 1. n. 197. Strader. in tract. de feud. p. 10. sect. 20. n. 23. ver. praterea*,

18 Quæ limitatio sublimitat, vt tantum procedat qñ alius tutor non posset inueniri ita aptus, vt possit bona pupilli gubernare, & sic in subsidium *Io. Faber in Auth. presbyteros, C. de epis. & cler. & in §. minores instit. de excusat. tut. Aret. in §. item maior, num. 3. circa fi. instit. eod. tit. Mont. & Strader. in locis proximè allegatis.*

19 Limitatur 2. vt licet clericus non possit dari tutor per testatorem, neq. per iudicē compelli ad suscipiendum tutelam, nihilominus si vult poterit legitimam tutelam subire, *l. generaliter & Auth. presbyteros ibi posita, C. de epise. & cler. & ibidem gl. & Paul. de Cast. Bar. cons. 143. lib. 1. & in §. Deo amabilis, n. 1. in Authen. de sanctis. epis. & in l. legitimas, §. si legitimus, nu. 1. ff. de legit. tut. glos. in c. peruenit 86. dist. & in l. generaliter in ver. ipso iure, & ibi Sal. & Io. Faber, C. de sacros. eccl. gl. in §. idē, & in milite in ver. nec volens, & ibi Ang. Aret. Io. Faber, & Siluester Aldob. instit. de excus. tut. Bald. in l. generaliter, n. 13. & 14. C. de epis. & cler. & cons. 45. n. 1. vol. 2. Spec. in tit. de tutor. §. genera-*

neraliter,n.10.Io.Ant.de Nig. ĩ clem. vnica,n.92. de vit.& honest.cler.Bertrand.cons.116.nu.1.lib. 1.p.2..Aret.in §.item maior,n.3.& 6. insti. de excusat.tut.& in §.sed hoc iure nu.3.& 6.de actilian. tut. Abb.in c.non minus,n.15.de immun.eccl. Frãc. Aret.cons.76.n.3.Canal.in tract.de tutor. & cur.n. 288.Vin.dec.151.n.7.Foller.in addit. ad pract.Marant.p.4.dist.11.n.65.car.mihi 203.Graff. in dec. aur.p.2.lib.3.c.2.n.13.Nicas. in §.& qui n.20.instit.de excusat.Io.de Deo in Doctr.aduoc.lib.3.c.10. n.11.Artman.in lib.2.pract.Forens.in miscellan.c. 2.obseru.8.n.8.Caroc.d.dec.17.n.20.Ant.Piagg. in tract.de tut.& curat.q.3.n.1.2.& 3.Molin.de iust.& iur.disput.221.ver.clerici iu sacris car.mihi 889.Scrader iu tract.de feud.p.10.sect.20. nu.27. vers.legitimã vero Thomat. in tract. de muner.in §. seu sect.incipien.si quispiam, nu. 10.car. mihi 276. vbi dicit, ꝙ ad hoc suadent ratione charitatis, & ꝙ ad Christianũ,ac religiosũ spectat suis sãguine cõiunctis opem ferre, & vlterius addit, quod vt possit suscipere huiusmodi tutelã requirit licẽtia superiorũ, ex quo tutela est officium distrahens à diuinis, quod dixerunt etiã *Alciat.in tract.de præsumpt.reg.3.præsumpt.18.n. 2. Caroc. & Caualc. in locis proximè allegatis.*

20 Primo intelligas hanc limitationem, vt procedat tantum in clericis secularibus, secus in monachis, ac cæteris regularibus, & Episcopis, q ad nullam tutelam admittuntur ẽt legitimã *Spec. in tit.de tutor.§.generaliter,nu.10.Io.Pels. in process.iud.tit.5.n.9.Maccabr.cons.37.n.82.Molin.de iustit.& iur.tract.2.disp.221.ver. religiosus tutor. car.mihi* 889.

21 Secundo intelligas, vt clerici seculares vnã tãtũ, & nõ plures põt suscipere legitimã tutelã *Monta.in trac.de tutel.c.35.reg.1.*

22 Tertio intelligas, vt admittant ad tutelam coniunctorum vsq; ad quartum gradũ tantũ, & non vltra *Manci.in tract.de tutel.in 7.q. princ. n.2.n.28.Maccabr.cons.37.nu. 83. 84.& 85.* vbi rñdet *Io.de Plat.& Ang.& Aret.* tenẽtibus cõtrariã opinionẽ, & adducunt rationem. s. quia cum tutela reguletur à successione, & hæreditate, *l.1.in princ.ff.de legit.tut.l.fi.C.eod. tit. Auth. sicut hæreditas,C.eod. tit.* dicendũ est ꝙ sicut hodie clerici admittuntur ad succedẽdum vsque ad quartũ gradũ, *§.interdicimus in Auth. de ecclesia.titu.collat.9.* ita debent admitti ad tutelã,

23 *l.1.§.1.ff.de legit.tutor.Thom.d.nu.10.* vbi dicit, ꝙ tunc admittit quando est ꝓximior pupillo, & eidem ab intestato successurus. Quarto inligas, vt licet admittat ad prædictã legitimam tutelã si vult nihilominus non põt cogi ad eã subeundã, & acceptandam *Vivi.dec.151.n.7.* q dicit ꝙ neque à iudice laico, neq. ab ecclesiastico põt ad hoc compelli *Bald.in l.presbyteros,nu. 1.C.de episc.& cler.multos allegat Bertach. in ver. clericus etiam in minoribus,Monta.in tract.de tutel. c.35.reg.1.n.196.* quidquid in contrarium tenuerit *Foller. in add.ad Marant.in pract. p.4.dist. 11.num.65.cart. mihi 203.*

24 Limitatur 2. & vlt. vbi clericus daret tutor pupillo, cuius tutela legitima testamento nõ facto ad istos clericos delata fuisset *Thomat. in tract.de muner.in §.seu sect.si quispiam,nu.10.car. mihi 276.Scrader in trac.de feud.par.10.sect.20. num.27. vers. & illud quòd.*

25 Quæro 1. an clericus tutor legitimus, qui nolit suscipere tutelam, priuet successione pupilli iuxta *tex.in l.sicut hæreditas,C.de legit. tutor.* & dico ꝙ non quia clericus põt succedere pupillo ẽt quod noluerit subire tale onus, *c. peruenit 86.dist.Graff.in dec.aur.p.2.lib.3.c.2.n. 13.in fi.*

26 Quæro 2. an clericus ob non petitum tutorẽ pupillo, cui ad intestato erat successurꝰ ammittat ipsius pupilli successionẽ, & dico quod non, prout de hac quæstione fui latè loquutus *sup.eff.2.lim.31.num.241. & 242.*

27 Quæro 3. an filij religiosi prosint patri ad se excusandum ab onere tutelæ ꝑꝑ numerum filiorum, & dico quod sic *Monta.in tract.de tutel. c.35.reg.1.n.68.* sicut in simili dicimus ꝙ tales filij religiosi ẽt naturales parentibus prosit ad obtinẽdã immunitatẽ ob numerũ duodecim filiorum, & numerũ faciunt ita *Apont.cõs. 16. n.21.vbi testatur de cõ. Gasp. Tesaur. in aureis addit.ad dec.sui patris dec.267.ver.ampl.nono.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici tenẽtur quotidie recitare horas canonicas iuxta Rit.S.Romanæ Ecclesiæ aliàs peccant mortaliter, & afficiuntur varijs pœnis nu.2.3.4.5.& 6. & an propter studium,nu.15.& 16.& quid in religiosis,qui non sunt in sacris,& monacis,nu. 18. & 19.limit.in clericis in minoribus,nu.33.*

7 *Clericus beneficiatus ommittens dicere totum officiũ tenetur restituere ratam illius diei, & si matutinum, perdit dimidium ratæ.*

8 *Extrauagantes super recitatione officij procedunt in beneficijs simplicibus, & quid sub in beneficijs habentibus seruitium annexum.*

9 *Fructus in beneficijs cõputantur pro toto anno,& nõ pro vna die, qua forsan nõ percipiuntur fructus.*

10 *Restitutio fienda ex fructibus beneficij ob non recitationem officij, cui sit facienda.*

11 *Pauper an possit sibi applicare eleemosinam si est distributurus eleemosinam inter pauperes.*

12 *Clericus beneficiatus priuatur beneficio, si ter monitus per duos dies infra terminum quindecim dierum prætermiserit totum offitium.*

13 *Clericus potest facere compositionem cum Papa, vel Episcopo, vt aliqua pars fructuum beneficij applicetur fabricæ Ecclesiæ, quando non recitauerit officium, lim.num. 14.*

17 *Milites Hierosolimitani tenentur recitare horas canonicas, prout alij religiosi.*

Con-

20 *Conuersi alicuius monasterij non tenentur dicere horas canonicas, sed certas orationes.*
21 *Clerici excommunicati, degradati, suspensi, & interdicti non excusantur à recitatione officij, sed non publice, num. 22.*
23 *Monialis quæ scit legere tenetur recitare officium.*
24 *Clericus itinerarius, & peregrinus an teneatur recitare officium, & quid in eo, qui est impeditus pro administrandis bonis temporalibus ecclesiæ, n. 25. & quid propter litem, nu. 28.*
26 *Consuetudo quòd impeditus non teneatur recitare officium non valet, secus si consuetudo esset circa modum recitandi, nu. 27.*
29 *Papa an possit statuere q clerici in sacris constituti non sint obligati quotidie recitare horas canonicas, lim. num. 30. & 32.*
31 *Clerici de iure diuino tenentur ad septē horas canonicas.*
34 *Clerici in minoribus, licet non teneantur recitare officium magnum, tenentur tamen recitare officium B. Mariæ, secus quando sunt beneficiati, quia tenentur ad officium magnum, num. 35.*
36 *Clericus in minoribus, qui habet pensionem, tenetur recitare officium quotidie, sicut sacerdotes.*
37. *Clericus beneficiatus, si fructus beneficij sūt per Papam alteri reseruati, tenetur recitare officium, ēt si seruiret per substitutū in beneficio, nu. 38 ēt si beneficium esset parui momenti, nu. 39. & 40.*
38 *Beneficiatus tenetur recitare officiū ēt si seruiret per substitutū, aut esset parui momenti, nu. 39. & 40.*
41 *Clericus beneficiatus an teneatur recitare officium si non possidet beneficium, licet fuerit ad illud promotus, & alius reperiatur intrusus.*
42 *Clericus resignans beneficium statim quòd illud transtulit in alium est liberatus.*
43 *Clericus ī minoribus, qui ratione beneficij tenetur recitare officiū, si illud non recitat tenetur restituere ratam fructuum, & peccat mortaliter, & nu. 44.*
45 *Infirmitas grauis excusat clericū à recitatione officij, & nu. 46. nec ēt tenetur audire illud, nu. 47. 48.*
49 *Clericus qui propter infirmitatem nō tenetur recitare officium non cogitur aliquid dicere eius loco, nec post reconualescentiam reiterare, nu. 58.*
50 *Iustum impedimentum quod euitari non potest sine scandalo excusat à recitatione officij.*
51 *Clericus qui ob paupertatem non habet breuiarium an excusetur à recitatione officij.*
52 *Clericus non satisfacit recitando officium cum labijs, sed requiritur attentio.*
53 *Horæ Canonicæ debent recitari continuè quantum fieri potest, & non sunt interrumpendæ.*
54 *Ommittens per errorem, vel aliā causam dicere vnā horā, & dixit sequentem non tenetur ambas iterū recitare, sed ommissam tantū, ita in psalmis, nu. 55.*
56 *Clericus obligatus recitare officium tenetur illud recitare secundum consuetudinem diœcesis in qua est beneficiatus.*
57 *Clericus existens in peccato mortali recitando officiū non meretur.*
59 *Clericus habens plura beneficia non tenetur pluries recitare officium, & quid si beneficia essent in diuersis diœcesibus differentibus, nu. 60.*
61 *Clericus secularibus potest recitare officium in quacumque hora diei.*
62 *Matutinum cum laudibus potest dici de sero pro die sequenti.*
63 *Religiosus assumptus ad Episcopatum, vel ad aliam curam ecclesiæ secularis non tenetur dicere officiū secundum ordinem religionis.*
64 *Recitans officiū degluttiendo uersus salmorū smorzando verba non satisfacit præcepto recitandi officiū.*
65 *Recitans officium priuatè non tenetur stare genuflexu, nec capite denudato.*

DECIMVSSEPTIMVS EFFECTVS.

1 DEcimus septimus effect. clericatus est, vt clerici teneantur quotidie ricitare horas canonicas iuxta determinationem, & Ritum S. Romanę Ecclesiæ præter aliquos religiosos, qui habent officium propriū, alias illud non recitādo peccat mortaliter, & licet de materia pñtis effect' integros tractatus fecerint *Nauarr. in comment. de oratione, & horis canonicis, & Marcell. Francol. in tract. de tpe horarum canonicarū,* nihilominus circa eum breuiori methodo pcedendo ea solum referā, q mihi vñr magis vtilia, & vsu frequentia, dico ergo quod clerici tenent recitare psalterium quotidie, vt dixi, ita habet *in c. dolentes de celebr. Missarū. gl. in c. fi. 91. dist. Abb. in c. 1. n. 4. de celebrat. Missar. & in c. tuis, n. 7. de præbend. Turrecr. in c. presbyter, nu. 8. 91. dist. Nauarr. in manual confess. c. 25. n. 97. & 98. Iacobus de Carolis in gēmato pauone colore 6. nu. 28. & 32. vers. hinc legitur in exodo car. mihi 273. Laucell. Corrad. in templ. iud. lib. 1. c. 1. de Pontifice Maximo nu. 20. cart. mihi 167. Cabbell. super consiliu. Egid. lib. 3. c. 18. glos. vnica cart. mihi 174. Nauarr. de horis canonicis, cap. 6. num. 1. & 2. summ. Rosell. in ver. horæ canonicæ, in princ. Riminald. iun. consil. 672. nu. 63. lib. 6.* in tantum q clerici non recitantes
2 diuinum officium singulo die, variis pęnis afficiunt, quarum prima est, quod peccant mortaliter, & hoc, tā si dimittunt totum officium, q̄ si aliquā partem notabilē ipsius; qa semper cōmittunt vnum peccatum, licet dimittāt totum officiū sic ēt si dimittunt tres, vel duas horas, vnum tm̄ cōmittunt; qa habet rō ad vnum officium, & non ad plura *Henric. de Gandau. quolibet. 29. q. 30. Ang. in summ. in verb. hora, §. 10. Palud. in 4. dist. 15. q. 5. Turrecrem. in c. Eleuterius, nu. 1. & 5. dist 91. Flam. Paris. in tract. de confiden. q. 9. n. 49. Zerol. in prax. episc. in verb. horæ canonicæ, §. 9. Nauar. in d. encher. de horis canonicis, c. 25. n. 97. c. 7. nu. 5. 6. & 9.* vbi dicit, q idē est in proponente, & deliberante non recitare per illam

 diem,

diē, vel illā horā; quia si pęnitentia ductus horas recitauerit non ppea euitabit peccatū mortale, quod iā cōmiserat per illā deliberationē.

3 Secunda est pęna suspensionis, vt not. oēs, & præcipuè *Anch. in 6. not. nu. 6. in c. volentes de celebr. Missar.* quā pęnā incurrunt postquā fuerit ter moniti, vt ibi habet. 4 Tertia pęna est, vt possint puniri arbitrio sui iudicis *Scribent. super cōsuet. Paris. tit. 1. §. 30. n. 35. Diaz in pract. canon. c. 49. Ripa in repet. l. si. q. 66. C. de reuocan. donat. Fel. in c. postulasti de rescript. nu. 7. Menoch. in tract. de arbit. iudi. cas. 428. nu. 3. Gaspar Cabbell. super constit. Egid. lib. 3. c. 18. glos. 1. nu. 6. cart. mihi 174.*

5 Quarta, & vlti. (quæ multis vr̄ cæteris grauior, & durior) pęna est, vt teneantur restituere ratā fructuum bn̄ficii (si qd̄ habent) illius diei, vel horæ, quā prætermittunt *Calder. in c. 1. de celebrat. Miss. Gemin. in c. 1. dist. 42. & in c. fin. col. 1. de rescript. in 6. c. si canonici. §. scripturi, vbi oēs scribentes de offic. ordinar. in 6. Nauar. in enchirid. de orat. & horis cano. c. 7. n. 32. Fel. in c. postulasti, nu. 6. vers. & scias quod, de rescript. Abb. in c. 1. nu. 8. de celebrat. Miss. & in c. diuersis, nu. 2. de cler. coniug. Anch. in c. & si Christus, nu. 16. de iureiur. Flam. Paris. in tract. de confid. q. 9. n. 50. Brun. à Sol. q. 40. n. 13. Soto de iust. & iur. lib. 10. q. 5. art. 6. Couarr. in lib. 3. variar. resolut. c. 13. n. 10. Dec. in c. cū oēs in 2. lect. n. 2. de const. Gābar. in tract. de offic. legat. lib. 6. n. 328 Marquat. in tract. de celibat. p. 1. c. 3 n. 6. Alba. in lucubr. ad Bar. in l. sacrosanctæ, nu. 13. C. de episcop. & cler. Fernand. Vasq. in tract. de success. creat. lib. 3. §. 22. lim. 17. n. 56.* vbi alios allegat *Menoch. in tract. de arbitr. ind. cas. 429. nu. 4.* vbi dicit, q̄ hæc pœna est introducta per quādam *constōnem editam in Concilio Lateranensi sub Leone X. in sess. 9. §. itē Statuimus* prout eamdem *constōnem* refert *Nauarr. d. n. 32.* vbi ēt simul cū *Menoch. in add. ad cas. præd. n. 1.* recenset quadam *extrauagant. Pij Papæ V.* per quam disponitur, & datur modus restōnis. s. q̄ si dimittit totum officium tenetur restituere ratam illius diei, in quo officium non recitauit, si vero dimisit matutinum tantum, perdit dimidium ratæ illius diei, si vero cęteras horas, perdit ēt dimidium, & si p̄termittit vnā horā, vtputa cōpletorium, vel primā, perdit tm̄ sextā partē puentus illius diei, ex qua *constōne Concilij Lateranēsis, & extrauagant. Pij V.* abrogatur opinio illorum, q dixerunt q̄ non amittit fructus, sed tm̄ peccat mortaliter clericus bn̄ficiatus non recitans horas canonicas, quos referunt *Menoc. Nauar. & Vasq. in locis sup. allegatis*, sed si clericus, tā ex errore, 6 q̄ ex negligentia p̄termiserit aliquā particulā, vel aliquos versus, vel male recitauerit, & pronuntiauerit, non propterea tenebitur ad restitutionem Sotus *d. art. 6. col. 4. vers. subtexitur nihilominus quarta conclusio Menoc. d. cas. 429. n. 5. Card. Tolet. lib. 2. instruct. sacerd. c. 12. n. 5. & 6.*

7 Modus aūt restōnis faciendæ ex dispositione p̄dictarum extrauagantiū Leonis Decimi, & Pii V. est q̄ si clericus bn̄ficiatus dimittit totum officium tenet restituere ratā illius diei, in quo officium non recitauit, si vero dimisit matutinum tm̄, perdit dimidium ratæ illius diei, si vero cęteras horas pdit ēt dimidium, at si p̄termittit vnā horā tm̄, vtputa completorium, vel primā, perdit solum sextā partem puentus illius diei, q̄ tn̄ extrauagātes pcedunt in bn̄ficijs simplicibus, & non habentib. aliqd̄ seruitium annexum, at si hēret seruitium, tūc puto 8 q̄ restō dēt fieri p modum, vt sup. deducto tn̄ id qd̄ bn̄ficiatus meret rōne seruitii p̄stiti, vt si in bn̄ficio tenet quotidie dicere Missā, nāq; si eo die, quo recitauit Missā dimisit officium, tenet restituere id, qd̄ superest deducta parte, quā meret p missa, & fruct⁹ dēnt cōputari p toto anno, & non p vna die, & p̄sertim vbi puent⁹ 9 sunt incerti, ex quo si vna die perueniunt decē & ī alia duo, & ī alia nihil & dimittit officium illa die, qua nihil pcepit non pōt dicere q̄ nihil tenet restituere, ex quo illa die nihil pcepit, nec si die, quo non dicit officium, recipit decē, tenet restituere illa decē, sed tm̄ p ratha iuxta puentus totius anni, ad tradita p *DD. ī c. 1. ī tit. hic finitur lex ī vsib. feud. & Bott. cōs. 23. & p Thes. dec. 56. Ioseph Lud. Perus. dec. 79. Caroc. de locat. in tit. de vsufr. q. 23. nu. 3. & seq. & q. 24. Viu. dec. 8. Surd. de alim. tit. 1. q. 33. n. 25. Alba. cōs. 639. lib. 4. Anch. nu. q. 13. n. 11. lib. 1.* q oēs ponunt quo ordine, & qūo sunt diuidēdi fructus, & dicunt q̄ considerant puentus toti⁹ anni, & sic sunt di-10 uidendi. Et p̄dicta restitutio non ē opus, vt fiat fabricæ ecclesiæ, ī qua ē constitutum bn̄ficiū, sed satis ē, vt distribuat inter pauperes, ideo si is q restituere tenet esset pauper, poterit illud sibi applicare de cōsilio confessarii, qa q tenet aliqd distribuere pauperibus, pōt illud sibi ad 11 dicere, ita *Nauar. ī Encherid. de orat. & hor. can. c. 7. nu. 33. & 34.* & qd̄ possit qs sibi applicare qd̄ tenet distribuere inter pauperes, si ipse est pauper, dixerunt *Paul. Alilazar. ī clem. vnic. de testa. & ibi Card. q. 22. Rip. ī trac. de reme. ad cōser. vber. n. 164. Soc. cōs. 11. n. 6. lib. 1. Paris. cōs. 29. n. 22. lib. 4 Mant. de interpret. vlt. vol. lib. 8. tit. 5. n. 9. Surd. de ali. tit. 1. q. 94. n. 4.* sicut ēt electus ad distribuendū inter pauperes pōt eligere, & distribuere in consanguineos pauperes, q̄ in extraneos, *c. ceterū 86. dist. c. peruenit 1. q. 3. Abb. in c. vt supra col. fi. de reb. eccl. non alien. & in c. peruenit, nu. 1. de arbitr. Affl. dec. 200. quidā, nu. 10. Bart. & Ang. & Imol. in l. illa institutio ff. de hæred. instit. Alex. in l. dictus, nu. 5. ff. ad l. Falc. Benincas. de paupert. tit. de iudic. q. 7. in 5. special. nu. 23. f. 86. Tiraqu. in tractat. piæ causæ in præfation. colum. 7. vers. & facit pro prima parte, fol. 2. Fideric. de Sen. cons. 33. nu. 3. vers. item pone Surd. de alim. tit. 1. q. 93. nu. 5.*

Et

Et clericus beneficiatus monitus ter, si moni-
12 tionibus non obstātibus p duas vices, vel dies prætermiserit totum officium infra spatiū 15. dierum, poterit beneficio priuari *Diaz. in prac. in verb. officiū*, prout eum allegat *Corrad. in répl. ind. lib. 1. c. 1. §. 4. n. 21. cart. mihi 167. Menoch. in tract. de arbit. in add. ad cas. 429. nu. 2. & 4.* vbi ex
13 Soto dicit, qđ clericus pôt facere cōpositionē cū Sūmo Pontifice, vel Epo, vt aliqua fructuū quātitas p eius volūtate, & arbitrio, fabricę ecclesiæ applicetꝰ, & qd dum alias dixit q̄ cleric⁹ ommittēs recitare officiū, debeat puniri pœna arbitrio iudicis dēt intelligi de hac pœna, vt cōponat se cū superiore q̄ dixit ēt *Marſ. colū. de red-*
14 *dit. eub. p. 3. c. 33. n. 10.* vbi alios allegat, at si qs sub hac spe se cōponendi non fuerit ita sollicitus recitare officiū, & illud dimiserit, ei nullatenus proderit cōpositio hmōi, nisi id explanauerit Pontifici, vel Epo cōpetenti, per ea, q̄ latè scripsi *in meo trac. de excep. excep. 17. n. 40.* vbi dixi q̄ peccās sub spe indulgētię ad hoc vt legitime sit absolut⁹ debet hāc qualitatē exprimere.

15 Ampliatꝰ 1. p̄dictus 17. eff. clericatus, vt nec & pp studiū clericus excuseꝰ à recitatione officij, q̄a occupatio studij, vel lectionis nō excusat ab isto præcepto *Arcbid. in c. eleuterius 91. dist. vbi et Turrecre. n. 7. gl. in c. licet 8. q. 1. Card. in clem. 1. in fi. prin. de magist. Bertac. in reper. in ver. clericus studēs, & in ver. clericus nō excusatur S. Raimund. in sum. in tit. de offi. cler. Plou. in trac. de horis canonicis p. 1. q. 6. Rosel. in sum. in ver. horæ canonica, n. 4. Albert. Ferrar. in tract. de horis canonicis, n. 22. Trot. in tract. de profecto clericato, c. 42. Horat. Laicus in trac. de priuil. secularium priuil. 100. Menoc. in tract. de arbitr. in add. ad cas. 429. n. 20. ver. verum à prædictis, vbi n. seq.* respondet iuribus adductis p contraria opin. *Nauarr. in præd. encheirid. de orat. & horis can. c. 11. n. 32.* vbi dicit q̄ me-
16 lius est orare, q̄ studere, vel legere, & quod maledictū est studiū pp quod relinquit diuinū officium, q̄ ampliatio limitatꝰ vbi studium esset oīno necessarium, vt pro liberando aliquem à morte, vel pro fide defendenda, vel pro ea prędicanda, & propaganda *Turrecr. d. nu. 7.*

17 Ampliatꝰ 2. in militib. Hierosolimitanis, q̄ & ipsi tenentꝰ recitare horas canonicas, put alij religiosi *Alc. cōs. 29. n. 6. Meno. cōs. 54. n. 17. lib. 1.*

18 Ampliatꝰ 3. in monacis, ac cæteris religiosis q̄ tenentur dicere quotidie officium iuxta ordinē suæ religionis *Turrecr. in c. 1. n. 13. 91. dist.*

19 Subampliatꝰ hæc ampliatio ēt si religiosi nō essent in sacris constituti *Turrecrem. in loco proximè cit. n. 14. Rosell. in sum. in ver. hora canon. circa prin.* vbi dicit q̄ hæc conclusio procedit ēt si ita pfessus non hēret aliquem ordinem, nec ēt primā tonsuram, quia sufficit, vt sit professus.

20 Limitatur tñ præsens ampliatio in religiosis conuersis alicuius monasterij, q̄ non tenentur dicere horas canonicas, prout in psalterio, sed tātum dicere certas orationes secundum modum sibi taxatum iuxta statuta, & constōnes sui ordinis *Turrecrem. & Rosell. in loc. sup. alleg.*

21 Ampliatur 4. in clericis excōicatis, degradatis, suspensis, vel interdictis, qui pp talem pęnā non excusātur à recitatione officij *Arch. Card. Alexandr. & Turrecrem. n. 4. & cōiter scribentes in c. præsbyterum 28. dist. idē Turrecr. in c. 1. n. 11. & 12. 91. dist. Vital. in clem. graui nu. 18. de celebr. Missar. Rosell. in sum. in ver. horæ canonicæ, nu. 21. & 22. Brun. à Sol. q. 40. n. 4. Surd. in tract. de alim. tit. 1. q. 82. n. 17. Nauar. in comment. de horis can. c. 7. n. 17. & 18. Marian. Soc. iun. in c. sacris, n. 134. &*
22 *seq. de sent. excom.* vbi adducit diuersas rationes p ista ampliatione. Et licet clericus excōicat⁹ suspēsus, interdictus, vel degradatus teneatur recitare officiū, non ppea poterit illud recitare publicè, & cum alijs in Choro; sed dēt illud priuatim, & separatim recitare, *Turrecre. Vital. & Soc. in locis proximè allegatis S. Raimund. in sum. lib. 3. in tit. de præcept. diffin. excomm. §. 42. verſ. ad quartū car. mihi 422. vbi Io. Friburg. in add. in lit. Z, Maiol. in tract. de irregul. lib. 3. c. 21. nu. 10.*

23 Ampliatur 5. in monialibus, quæ sciunt legere *Turrecrem. in c. 1. n. 15. 91. dist.* vbi dicit, q̄ de istis est dicendū, put de religiosis *Nauarr. in d. comment. de orat. & hor. can. c. 21. n. 19.* qui dicit q̄ debent esse professæ tantum *Tolet. lib. 2. Instr. sacerd. c. 12. nu. 7.*

24 Ampliatur 6. in clerico itinerante, vel peregrinante *Card. in clem. 1. §. 1. not. 5. in 4. q. de celebrat. missar. Bertac. in reper. in verb. clericus itinerans, Nauarr. in comment. præd. c. 11. nu. 33.* vbi loquitur de clerico peregrinante ad Vrbem.

25 Ampliatꝰ 7. in eo, q̄ est impeditus p administrādis bonis tēporalibus ecclesiæ; q̄a tale impedimentū non pbat iustā cām excusādi clericū à recitatione horarum, licet excuset, vt illas non teneatꝰ recitare in Choro; sed possit satisfacere in quocumq; loco, vt in domo, in itinere, equitādo, vel peditādo *Arch. in c. psbyter, n. 17. de celebr. Missar. Vital. in clem. graui, nu. 76. eo. tit.*

26 Ampliatꝰ 8. vt nec valeat cōsuetudo in cōtrariū; q̄a talis diceretꝰ potius corruptela, q̄ cōsuetudo, ideo ea non obstāte clericus sēper tenetꝰ recitare officiū, alias cōmittit peccatū mortale, & tenetꝰ ad restōnem fructuū bñficij si quod hēt *Bertac. in reper. in verb. clericus non excusatur.*

27 Est bene verum q̄ si cōsuetudo esset circa modum recitādi officium, vt quia permitteret, & esset obseruatum, vt statim post meridiem possit dici matutinum pro die sequenti, vel quod de sero possit dici prima, vel aliæ horæ pro die sequenti, talis consuetudo fortasse posset sustineri per ea, quæ dixi *supra effect. 1. ampliat. 62. limit. 1. num. 388.* prout puto quod sit valida consuetudo quod sacerdos possit celebra-

re antequā recitauerit matutinum cum laudibus, licet in cōtrariu sint oēs fere antiqui DD. tñ, vt recensiores dñt, non peccant mortaliter sacerdotes celebrantes ante dictu matutinū, at hoc non sine saltim aliqua cā faciendū est, ita *Tolet. d. lib. 2. instrum. sacerd. c. 1. n. 7.* ꝙ cōiter ab oibus modo est recepta opinio modernorum, quod sine labe peccati potest sacerdos celebrare Missam antequam matutinum recitauerit.

28 Ampliatur 9. vt nec etiam propter litem clericus excusetur a recitatione officij *Bertach. in d. verb. clericus non excusatur.*

29 Ampliatur 10. ſm aliquos, vt nec Papa posset statuere ꝙ clerici in sacris constituti non essent obligati quotidie recitare horas canonicas, quia esset disponere, & statuere contra ius diuinum, vt in *Psal. 118. septies in die laudē dixi tibi*, ꝙ est relatum *in c. 1. de celebrat. Missar.* & voluit *Borgas. de irregul. p. 3. concl. 1. nu. 12. car. mihi*

30 44. qui dicit ꝙ licet Papa non posset gñaliter statuendo hoc facere, poterit tñ dispensare cū vno clerico, si non super toto, saltim super tanto, & hoc ex cā, *Io. de Lignan. & Vitalin. in clem. 1. d. celebr. Miss. Turrecrem. in c. eleuterius, nu. 8. 91. d. ſt. Albert. Ferrar. in tract. de horis, can. nu. 9. Cardin. in d. clem. 1. in 6. not. de celebr. Missar. Abb. in c. fi. in 3. col. eod. tit. Fel. in c. fin. nu. 8. de maiorit. & obed. Nauar. in cōment. prædicto c. 11. n. 24. Corrad. in templ. iud. lib. 1. c. 1. de Pontif. Maxi. §. 4. nu. 22. f. 167. Param. in d. tract. lib. 3. q. 1. nu. 44. Menoc. d. add. n. 17. Rosell in summ. in verb. horæ canonicæ,*

31 qui dicit ꝙ de iure diuino clerici tenentur ad septē horas canonicas, sed quò ad determinationem non est de iure diuino, ita vt dicto iure sit determinatū tale officium ita ꝙ talis determinatio est de iure positiuo, ex quo sequitur ꝙ Papa pōt dispensare circa modum, & sic vt dicatur vnum officium ꝓ alio, quod clericus dixit *Alfon. Aluar. in Speculur. Pontif. c. 33. in princ.*

32 *Corrad. d. nu. 22.* Et licet hæc dispensatio possit fieri per Summum Pontificem, non tñ poterit ꝑ Epm *Nauarr. eod. n. 24. Turrecrem. & Arch. in d. c. eleuterius, Menoc. in d. addit. ad cas. 429. n. 18.* Sed cōtraria opinio est verior. s. quod Papa potest dispensare ꝙ clerici in sacris non teneant recitare officium seu horas canonicas *Siluest. in sum. in verb. hora q. 8.* nec ratio primæ opinionis est vera, nā non oia, quæ leguntur in scriptura, sunt de iure diuino, alioquin teneremur pugnare cum Golia, & belijs, vt fecit Dauid, sunt. n. de iure diuino, quæ præcepto morali præcipiunt in scriptura, non aūt ea, q ceremonialia, vel legalia, de qua re vide *D. Th. 1. 2. q. 103.* pōt igitur Papa dispensare quod clerici in sacris non teneant ad recitandū horas canonicas, sed non pōt facere quin teneant. ad regratiādum Deo per aliquid indeterminatum, & voluntarium.

33 Limitatur Primo prædictus 17. effectus in clericis in minoribus constitutis *Abb. i clem. graui, nu. 1. de celebr. Missar. & ibi et Vital. nu. 14. Turrecre. in c. 1. n. 4 dist. 91. Rosell. in sum. in verb. horæ canonicæ, nu. 2. in fin. Corrad. in tēpl. iud. lib. 1. c. 1. de Pontifice Maximo, §. 4. n. 20. car. mihi 167.* vbi dicit, ꝙ hoc est introductū de consuetudine, ꝙ secus est de mente iuris diuini, quo iure ēt constituti in minoribus vñr teneri ad recitationem officij, *Nauar in cōment. de horis cano. c. 7. num. 12.* & vltra prædictos idem quasi sentiunt omnes allegati in ipso effectu.

34 Sublimitatur Primo hæc limitatio secundū aliquos, vt licet clerici in minoribus non teneantur recitare officium diuinum magnum siue salterium, ꝑut in sacris constituti, tenetur nihilominus dicere, & recitare officium B. Virginis Mariæ *Abb. in d. c. 1. n. 6. de celebr. Miss. vbi nu. 7.* dicit ꝙ ex quo hodie consuetudo hoc nō obseruat, ideo illud non recitantes excusantur ab omni peccato quod dixerunt ēt *Turrecrem. in c. 1. nu. 5. 91. dist. & latius, Nauar. d. c. 7. n. 13. & 14.* vbi dicit, ꝙ si extat consuetudo, vt insigniti tantum in minoribus ordinibus recitent prædictum officium B. Virginis, vel aliud, vel aliquod psalmum, tunc tenentur illud recitare, prout constituti in ordinibus sacris.

35 Sublimitatur 2. qñ clericus in minoribus constitutus est beneficiatus, quia is tenetur officium quotidie dicere, ꝑut constituti in sacris *Abb. in c. 1. n. 3. & 4. de celebr. Missar. Turrecr. in c. 1. n. 4. dist. 91. Corrad. in tēpl. iud. lib. 1. c. 1. §. 4. n. 20. car. mihi 167. Vital. in clem. graui, n. 12. de celebr. Miss. Paris. in trac. de cōfid. q. 9. n. 49. Bal. in l. Nesſenius, n. 3. et 1. l. si duas, n. 8. ff. de excus. Marqu. in trac. de celebr. p. 1. c. 3. n. 5. Brun. à Sole q. 40. n. 9.*

36 Primo ampliatur hæc sublimitatio ſm aliquos, vt non solū ꝓcedat in bñficiato, verū ēt in eo, q hēt aliq̄ pensionē, *Gābar. in trac. de offic. legat. lib. 6. nu. 326. cū plurib. seqq.* vbi ad hoc adducit multas rōnes, *Nauar. in cōme. de horis can. c. 21. n. 10.* vbi dicit, ꝙ hoc est expeditū per *Bullā Pij V.* q̄ obligat pēsionarios ad recitādū quotidie officiū B. Mariæ, *& cōs. 22. n. 2. in tit. de celebr. Miss. in 1. to. car. mihi 763. à Sole d. q. 40. n. 12.*

37 Secundo ampliat, vt hoc idē ꝓcedat in clerico bñficiato, cuius bñficij fructus sunt ꝑ Papā alteri reseruati, *Nauar. in cōmen. de horis can. c. 21 n. 12.* q adducit rōnē, q a Papa non reseruat fructus sine consensu bñficiarij, & per consequēs per eum stat, quo minus fructus consequatur, & quia obligatio recitandi, principalius ex titulo beneficij, quam ex preceptione fructuum peruenit, & respondet etiam argumentis allegatis per tenentes opinionem contrariam.

38 Tertio ampliat ēt si is clericus bñficiatus seruiret per substitutū in bñficio *Abb. in c. 1. n. 3. de celebrat. Missar. in sūma in verb. horæ canonicæ, n. 1. & 2. Nauarr. in cōmen. præd. c. 11. n. 32. in fi.* vbi

vbi dicit, quod licet disputãdo possit defendi contraria opinio, non est tñ hoc cõsulendũ, eo quod ei repugnat communis teorica, & praxis quidquid in contrarium tenuerit *Turrecrem. in cap. Eleuterius, num. 11. dist. 91.*

39 Quarto ampliatur etiam si beneficiũ esset tenue, & patui prouentus *gl. fi. in c. 1. de celebr. Miss. & in c. clericus vitã 91. dist. & ibi cõiter scribentes Cardi. in c. clem. 1. de celebr. Miss. Alber. de Ferrarijs in tract. de horis canonicis q. 8. Nauar. in repet. c. quando dist. 1. not. 7. n. 27. & cons. 3. n. 1 in fi. in tit. ne cler. vel mon. in 1. to. car. mihi 780. Turrecr. in c. 1. n. 8. 91. dist. Couarr. in lib. 3. variar. resol. c. 19. n. 8. Siluester in sum. in verb. hora §. 2. ver. secundum Marquat. in tract. de celebr. p. 1. c. 3. n. 7. Brunor. à Sole q. 40. nn. 1. & 11.* qui dicit, quod hæc ampliatio hẽt locum ẽt si bñficium sit ita exiguum, vt inde non percipiat necessaria alimẽ-

40 ta *Zerol. in praxi Episcop. in ver. beneficiũ, §. 4. ver. quartum dubium, & vers. sextum dubium,* vbi dicit idem procedere si beneficium esset penitus sine redditibus, sed solum haberet titulum, *& in ver. horæ canon. §. 2.*

41 Sublimitaẽ tamẽ hæc secunda sublimitatio ita superius ampliata, vt non procedat qñ clericus ad hue te ipsa non possidet beneficiũ, licet ad illum fuerit promotus, vt qa alius reperiẽ intrusus in eo beneficio, & litigaẽ de illius illegitima institutione, & possessione, qa dũ pendet talis lis non teneẽ dicere officium *Nauar. cons. 14. in tit. de celebr. Miss. lib. 3. Menoc. in tract. de arbitr. iud. in add. ad casum 429. nu. 24. Zerol. in verb. beneficia, §. 4. ver. quartum dubium, & ver. octauum dubium,* vbi certo modo distinguit.

42 Sublimitaẽ 2. qñ iã resignauisset beneficiũ, quia statim quod illud in alium transtulit, si alio respectu, vt ordinis, vel voti, non tenebaẽ, erit liberatus ab obligatione recitandi *Nauarr. in commentar. de hor. can. c. 7. & 19. & 30. & in repet. c. accepta, opposit. 5. num. 21. de restit. spol. Paris. in tract. de resign. benefic. lib. 1. q. 9. n. 1. & seq.* vbi adducit rationem pro ista sublimitatione.

43 Et nota quod clericus in minoribus, q rõne beneficij tenet recitare officiũ, si illud nõ recitat non solum dẽt restituere fructus pro ratha per modum vt supra, verũ ẽt peccat mortaliter sicut constitutus in sacris, *Nauar. de horis cano. c. 5. n. 18. Tho. Zerola in praxi Episcop. in verb. beneficia. §. 4. ver. secundum dubium car. mihi 32. & in*

44 *vers. 3. dubium, & in ver. 5. dubium,* dicit quod clericus in minorib. tenetur dicere officium à die collationis nõ possessionis qñ ab illo die incipiunt currere fructus promoto, si vero incipiũt currere à die possessionis ẽt ab illo die tenetur dicere officiũ, ad quod alios allegat, quod tñ intelligo procedere, vt à tali die incipiant currere sex menses, nõ aũt vt statim teneatur recitare officium, iuxta ea, quæ dixit ipsemet *Zerol. in ver. octauum dubiũ,* an autem cleric' ommittens recitationem officij debitã tõne ordinis, & bñficij, peccet duplici malitia, *vid. Sanchez in tract. de matrim. lib. 9. disput. 15. n. 5. & 6. to. 3.*

45 Limitaẽ 2. qñ clericus esset aliqua graui infirmitate oppressus, quia pp eã excusabit à recitatione officij, *e ad audientiam d. c. 1. r non resident: c. clericus victum 91. dist. Turrecr. in c. 1. nu. 2. & in c. Eleuterius etiam n. 2. d. dist. 91. Vital. in clem. graui, n. 74. de celebr. Miss. Cabell. super constit. Egid. lib. 3. c. 18. gl. vnica n. 4. car. mihi 174. Zerol. in praxi episc. in verb. horæ canonicæ §. 7. Brun.*

46 *à Sole d. q. 40. n. 17.* vbi dicit quod clericus tunc excusatur à recitatione officij pp infirmitatem qñ ex ipsa recitatione ipsi infirmo posset succedere graue dãnum, *Nauar. in repet. c. si quãdo de cõsecr. dist. 1. not. 11. n. 1. & in Manual. confess. c. 25. n. 100. Rossell. in summ. in verb. horæ canonicæ, n. 5. Menoc. in add. ad prædictum cas. 429. n. 8. & 9.* qui dicit, quod hęc limitatio procedit quando infirmitas est grauis, non aũt leuis, quæ excusare non solet eum, qui tenetur aliquid facere *Io. Lup. in repet. rubr. de donat. inter virum, & vxor. §. 65. num. 47. cart. mihi 158.*

47 Ampliatur ista limitatio, vt ita infirmus nõ solum non teneaẽ recitare, verum nec audire officium *Rosell. in d. verb. horæ canonicæ, nu. 6. Menoc. in add. prædict. nu. 12. Astius de infirm. p. 2. in verb. horæ canonicæ, n. 6.* q oẽs cõcludũt, q licet hoc nõ sit necessariũ est tñ pium, & laudabile.

48 Ampliatur 2. vt non solũ hoc procedat in febricitante, vel aliter corpore infirmo, sed ẽt in eo, qui laborat aliquo graui morbo in oculis *Nauar. in commẽt. de horis can. c. 21. nu. 14.* qui tñ hãc ampliationem non intelligit ita simpliciter, sed tantum qñ non posset illas recitare ẽt cum socio, casu quo socium amicitia, vel pretio posset inuenire, & hẽre; item pp cecitatem, vel infirmitatẽ oculorum nõ excusatur, is qui totum officium, vel eius maiorem partem memorialiter scit, qa tunc teneẽ illud, qd memoriæ scit, recitare ita *Nauar. ibidem in fi. & c. 19. nu. 81.* vbi dicit, quod non excusat quin teneaẽ ire ad Chorum alijs de Capitulo, & ibi recitare illam partem quam põt, & nu. 80. ponit qd in surdo, & n. 82. cõcludit quod neq. cecitas, neq. surditas est infirmitas sufficiẽs, vt quis excuset ire ad Chorum, sed quod isti debent ad chorũ accedere, vt consequantur quotidianas distributiones *Alex. Monet. in tract. de distrib. quotid.*

49 Tertio ampliatur, vt nec cogatur infirmus, qui non põt horas recitare, eius loco aliquid dicere, nec mente Deũ præcari *Nauar. in manual. confess. c. 25. n. 100. Astius in d. verb. horæ canonicæ, n. 7.* & licet ad hoc non teneatur sub pęna peccati, & restitutionis, tenetur tamen vt ita orando consequatur sanitatem mentis, & corporis, & esset impiũ in necessitatibus non

recur-

recurrere ad diuinum auxilium.

50 Limitatur 3. qñ superuenit aliqđ iustũ impedimentum, qđ euitari non pôt sine scandalo, & peccato mortali, vt si populus moueret ad arma, vel ad aliud scandalũ, qbus esset occurrendũ, vel si clericus esset sollẽnis, vel insignis Prædicator, qui non posset desistere à prędicatione sine aliquo scandalo *Siluest. in sum. in verb. hora in fi. Nauarr. in d. comment. de hor. can. c. 11. n. 34. vbi alios allegat Menoc. in tract. de arbit. in add. ad cas. 429. num. 16. Zerola in praxi episc. in verb. horæ canonicæ, §. 12.* quia Papa ex causa potest dispensare cum vno clerico.

51 Limitatur 4. in clerico, qui pp paupertatẽ caret breuiario, nec pôt hẽre cõmoditatem aliquam, nec sociare secum alio habẽte illud, nec pôt officiũ memoriæ comẽdare *Turrecr. in d. c. eleuterius, n. 4. 91. dist.* vbi dicit, φ nihilominus tenet illud recõpensare cum alijs orationibus *Nauar. d. c. 1. n. 39. & c. 23. nu. 13. Rosel. in d. verb. horæ canonicæ, n. 13. Menoc. in ead. add. nu. 19. Zerol. in praxi episcop. in verb. horæ canonicæ, §. 12.* qui omnes alios allegat.

52 Et circa præsentem materiã sciendũ est. Primo φ non sufficit labijs tantũ recitare officiũ ad hoc, vt qs satisfaciat, sed reqritur oĩno attẽtio orandi *Naua. late in cõmẽt. de oration. & hor. c. 13. n. 1. 18. 26. & 47. & c. 16. n. 1. Anch. in c. dolentes, n. 8. de celebr. Miss.* vbi dicit quod dũ clericus recitat diuinum officium nõ dẽt alibi cogitare, sed oĩno dẽt esse intentus officio, qđ recitat *Thom. Zerol. in praxi episc. in ver. horæ canonicæ, §. 4.* vbi dicit quod non est opus, vt habeat attentionẽ ad literã, vel ad sensũ, sed ad finẽ, qđ est diuinã Maiestatẽ exorare, & illi placere.

53 Secundo sciendum est, φ horæ dum recitantur non sunt interrumpendæ, sed continuo dicendæ quantum fieri potest, *Nauarr. in comment. præd. c. 10. num. 1. & 70.*

54 Tertio sciendũ est quod clericus, q per errorem, vel aliam cãm omisit dicere vnã horam, & dixit sequentẽ, vt qa omisit primam, & dixit tertiã, non tenebit ambas iterum recitare, sed sufficit dicere illã, q̃ omisit, & sic ordinem postergãdo non cõmittit aliquod peccatum, quod succedere pôt in eo, qui venit ad chorũ post primã, & seqtũ eum alijs cæteras horas, vel q per errorem dixit vnã horam p alia, vel qui memoriæ habens vnam horã, & aliam, nõ opportunitate ductus dicit illam, quã memoriæ hẽt *Turrecr. in c. præsbyter, n. 7. dist. 91. S. Ant. in sum. in 3. p. tit. 13. c. 4. §. 4. Sũma Ang. in verb. hora, §. 18. Summ. Siluest. in eod. verb. q. 9. vers. 3. Zerol. in praxi episc. in verb. horæ canonicæ, §. 6. Sũ. Rosel. in verb. horæ canonicæ, n. 20. Nauar. in comment. de horis can. c. 21. n. 30. & c. 3. n. 65. cũ plur. seqq.* qui dicit, φ hæc conclusio pcedit ẽt si per negligentia, aut iniuriam, aut sciẽter id faceret

55 non peccaret, nisi venialiter, nec esset obligatus horas iterum recitare. Et φ dictũ est de postergatione horæ, habet locum ẽt in postergatione alicuius psalmi ita *Turrecr. d. nu. 7. Anch. in c. dolentes, n. 10. de celebr. Miss.* q. dicit φ si cleric⁹ in recitatione diuini officij omisit aliquẽ versum, nõ peccat mortaliter, sed tantum venialiter, nec tenet totum psalmum iterum dicere, sed solũ illũ rursum *Nauar. in d. comment. c. 16. n. 6.* q. propterea dicit quod si ex aliqua cã discedit à choro, & interim alij recitant si postea reuertit poterit cum alijs dicere, & canere restãs, & inde priuatim dicere id, quod omisit.

56 Quarto sciendũ est, φ clericus, qui est obligatus recitare officium tenet illud recitare secundũ morẽ, & consuetudinẽ diœcesis, in qua est beneficiatus, aut prouinciæ, in qua residet, aut religionis, in qua est pfessus, & non excusatur dicẽdo illud iuxta consuetudinem Curiæ Romanæ, & iuxta breuiarium Romanum *Turrecr. in c. 1. nu. 17. 91. dist.*

57 Quinto sciendum est, φ clericus existens cũ peccato mortali recitãdo diuinũ officium nõ meret quo ad cõsequendã vitam æternã; quia dẽt esse in statu gratiæ is, qui vult cõseq vitã æternã pp bonas operas; sed benẽ meret quo ad euitandã pœnã, in q̃, si non diceret officiũ, incurreret *Abb. in c. qd quidã, n. 3. de pœnitent. & remiss.* vbi dicit idẽ esse in oĩbus alijs præceptis affirmatiuis, & ibi *addent. latẽ in lit. A, Vital. in clem. graui, n. 17. de celebr. Miss. Cabel. super cõstit. Egid. lib. 3. c. 18. gl. vnica, nu. 7. car. mihi 174. Soc. iun. in d. c. quod quidam, nu. 10. de pœnit. & remiss.* & clericus existẽs in peccato mortali debet recitare officium ad instar laicorum, hoc est sine (Dominus vobiscum) *Bertac. in repert. in verb. clericus etiam existens.*

58 Sexto sciendum est, quòd clericus, qui ob infirmitatem, vel aliud iustum impedimentum omisit recitare officiũ non tenet post cõualescẽtiã illud iterũ dicere, qđ pcedit ẽt in eo, q ob negligentiã, & sic cum peccato mortali, illud omisit, quia non est illi iniungenda pœnitentia, vt iterũ illud recitet p tpe ommisso, sed est iniungenda alia pœnitentia ad arbitriũ confessarij *Turrecr. in c. presbyter, n. 5. & in c. eleuterius, n. 3. 91. dist. Innoc. & Anch. in c. 1. nu. 19. de celebr. Miss. Abb. in c. ex parte de obseruat. ieiun. Rosell. in summ. in verb. horæ canonicæ, n. 7. & 9. Maurus Ant. Berardut. in summ. coron. confessorũ in tit. de recitatione officij, n. 34. circa fi. Nauarr. in comment. prædicto c. 10. n. 54. Menoc in tract. de arbit. iud. in add. ad cas. 429. n. 13.* vbi dicit idem esse in eo, qui omisit ieiunare, cui non est imponenda pœnitentia, vt iterum ieiunet.

59 Septimo sciendũ est, φ clericus, qui hẽt plura beneficia non tenet singulo die pluries recitare officium, quia semel recitando satisfacit

pro

pro ofbus beneficijs *Turrecr. in c. 1. n. 18. 91. dist.* vbi dicit q ita seruatr de consuetudine *Nauarr. latè in lib. de orat. & hor. can. c. 22. n. 52. 54. 58. 62. & quasi per tot. Rosell. in summ. in verb. hora canonica, n. 12.* qui dicit q si alia beneficia sint posita in diuersis diocœsibus, in quibus obseruatr diuersum officium, tunc tenet dicere officium iuxta morē illius diocœsis, in qua habet gradū, licet in alia pinguiorē consequatur præbendā.

60

61 Octauo sciendū est, q clericus secularis potest recitare officium, in quācumq; hora diei, licet sit melius illas recitare in horis congruis, *c. 1. vbi gl. de celebr. Miss. Turrecre. in c. præsbyter, n. 2. dist. 91.* vbi late examinat hunc articulum, & ponit aliquas distinctiones *Aluar. in Spec. iur. Pontif. c. 33. in princ. car. mihi 82.* qui dicit, q pro maiori parte oēs Prælati solent recitare illud de mane propter occupationes, q̄ sibi superueniunt, & quod prima hora diei est aptior ad illud recitandum, & q melius est præuenire, q̄ postponere *Rosell. in sum. in verb horæ canonica, n. 17. Marcelli. Francol. in tract. de hor. can. p. 1. c. 25. n. 1.* vbi testatur de com. opin. *& n. 7. & c. 26. n. 1.* vbi dicit, q si anticipat, vel postponit sine aliqua cā nō euitabit peccatum veniale, quod secus est in religiosis, qui nisi fuerint verè occupati non poterunt dicere officiū, nisi in hora cōuenienti, & in choro *Maur. Ant. Berardut. in sum. coron. cōfes. in tit. de recit. offi. n. 34. circa fi.*

62 Nono sciendum est, q clericus de sero poterit dicere matutinum cum laudibus pro die sequenti *Turrecr. in c. præsbyter, n. 4. 91. dist. Nauar. in comment. de orat. & horis can. c. 3. n. 60. & c. 10. n. 50. Rosell. in sum. in verb. hora canonica, n. 14. Maur. Ant. Berardut. in sum. coron. confess. in tit. de recitat. officij, n. 34. circa fi.* qui dicit q hoc post fieri de sero post horā completorij variādo horas, prout variat tps, & sic tēpore estatis poterit illud recitare in vigesimasecunda hora, & tēpore hyemis in vigesimatertia, & nō antea, & de consuetudine in istis partibus obseruatur, vt vtroque tempore dicatur post vigesimamptimam horam.

63 Decimo sciendum est, q religiosus assumptus ad Episcopatum, vel aliter ad curā alicuius ecclesiæ secularis non tenetur amplius dicere officium secundū ordinē suæ religionis, sed secundum morē, & consuetudinē ecclesiæ ad q̄ est assumptus *Turrecr. in c. 1. n. 22. & 23. 91. dist. Rosell. in summ. in verb. horæ canonica, n. 8.*

64 Vndecimo sciendum est, q nō satisfacit præcepto recitandi horas is, q dum recitat omittit tantā partē versuum psalmorum diglutiēdo, corrūpēdo, & sincopādo verba, & sillabas, vel literas, ita vt ex ita omissis, vel corruptis fieret notabilis pars horæ, q a q. tali modo recitat, omittit notabilē partem horarū, & consequenter non recitat eas integras *Nauarr. in comment. de hor. can. c. 10. num. 9.*

65 Duodecimo sciendū est, quòd dū qs recitat officium diuinum priuatè non tenet ad genuflexionem, & alia hmōi, nec ad alios gest°, nec capitis denudationem, nec ad inclinationem in aliquo loco, quia pdicta, & similia solū sunt de necessitate facienda in choro *Nauarr. in d. cōment. de hor. cano. c. 4. n. 4. & 16. Zerol. in praxi episc. in verb. hora canonica, §. 4. vers. 3. dum quis.*

SVMMARIVM.

1 *Vicarius Episcopi solum clericus esse potest, & non laicus quod procedit ēt in clerico cōiugato, n. 2. & 3. etiam si laicus esset magnæ authoritatis, nu. 4.*

5 *Sententia lata per Vicarium laicum est nulla tamquam lata à non iudice.*

6 *Bigamus admissus ad ordines sacros non potest esse Vicarius Episcopi.*

7 *Episcopus qui sibi constituit Vicarium laicum potest puniri.*

8 *Vicarius esse potest ille, qui habet tantū primā tonsuram.*

9 *Laicus potest constitui ab Episcopo, vt deseruiat pro assessore.*

10 *Laicus potest constitui Vicarius in temporalibus tantū quando Episcopus habet iurisdōnē tēporalē.*

11 *Laicus potest constitui Vicarius quando esset dispensatum per Papam.*

DECIMVSOCTAVVS EFFECTVS.

1 Decimus octauus effect. clericat° est, vt solū clerici, & non laici possint esse Vicarij Episcopi, *c. decernimus vbi Abb. n. 12. Fel. nu. 6. Dec. nu. 15. Rip. nu. 56. & cæteri oēs de iud. Franc. in c. 1. in fi. vers. quarto de offic. vicar. in 6. Alber. indictioh. in verb. Vicarius Sbrozz. de vicar. Epis. lib. 1. q. 8. nu. 2. & c. 37. n. 4. Mile. in repet. in verb. laicus Lancel. in instit. cano. in tit. de offic. vicar. §. 1. Bertac. in tract. de episcopo tit. de vicar. Episcopi, n. 14. Io. de Silua in tract. de benefi. p. 2. q. 23. n. 13. Frāc. Marc. dec. 101. p. 1. Ant. de Prat. in trac. de iurisdict. Epi, c. 6. nu. 43. Foll. super constit. reg. in tit. de episc. & cler. c. non exegit agendo, nu. 15. Couarr. in relect. c. alma mater, §. 11. n. 3. de sent. excō. Rebuff. in prac. benefic. in tit. de Vicar. Epis. n. 35. Anastas. Germō. in tract. de sacror. immu. li. 3. c. 11. n. 11. Io. Segur. Dauilos in direct. iud. eccl. p. 1. c. 12. n. 1. & 2. Reper. inquisit. in verb. laicus circa med. Morl. in empor. vtriusq. iur. p. 1. tit. 2. de iurisd. omnium iud. q. 22. num. 10. Anastas. Germo. in tract. de sacror. immun. lib. 3. cap. 14. num. 15.*

2 Ampliat 1. iste effectus, vt pcedat ēt in clerico coniugato, quia nec ipse pōt esse Vicarius Epi, *Sbroz. de Vicar. episc. lib. 1. q. 31. n. 5. Io. And. in c. vnico, de cler. coniugat. in 6. Aufrer. in tract. de potest. iud. secul. super person. eccl. reg. 4. n. 36. in 16. tom.*

to.tract.diuers.car.mihi 296. Ancher.in c.1.n.3.de offi.Vicar.Dec.in c.decernimus,n.123.de iudic.Bertach.in reper.in ver.clericus coniugatus non potest, Lapus in c.1.n.2.de offic.Vicar.in 6.Libert.in trac. de iur.patron.li.2.p.1.q.7.art.4.n.3.car. mihi 60. Nart.cons.356.n.3.lib.2.Capr.reg.97. nu. 26. & seq. Et rō est quia clericus coniugatus, pręter q̄ in priuilegio fori, & canonis, reputať vt laicus *ita Sbrozz.d.c.31.n.6.& Lambert.eod.n.3.* vbi dicit, ꝙ cleric⁹ cōiugatus dicit̄ cleric⁹ secūdū qd.

3 Subampliatur hæc ampliatio, vt ꝓcedat ēt si clericus coniugatus contraxisset cum vnica, & Virgine, & deferret habitum; & tonsurā, ita concludunt ferè *oēs allegati in ipsa ampliatione, & præcipuè Sbrozz.eod.c.31.n.7. 8. & 9.*

4 Ampliať 2. ēt si laicus esset vir magnæ santimoniæ, & vitæ integerrimæ, qa nec ipse poterit esse Vicarius Epi, *Rip.n.56.& Dec.n.15.in c.decernimus, de iud. Sbrozz.in d.c.31.nn. 4.*

5 Ampliatur 3. vt snīa lata ꝑ laicum Vicariū Epi sit nulla tamq̄ lata à non iudice, sed à priuata ꝑsona *Capr.reg.97.n.27.* qđ ego tň nō admitterē ita simpliciter, sed cum aliqua distinctione, s. aut is pro quo fuit lata snīa sciebat hunc defectū, aut non sciebat, primo casu ꝓcedit ipsa ampliatio: secundo vero casu, non quia iustus error semper excusat *Bal.in l.ea, quę, ĩ prima q̄one, C.de coud.& demost. Bertac.in ver. error excludit consensum vers.18.* & dř iustus, qñ qs inducitur ad aliqd credendū *Bar.in l.Cels.n. 4. ff.de vsucap. Ias.in l.error, nu. 19. C. de iur.& fact. igno. Matth.Cunon.de pact.lib.1.c.23.nu.17. idem Bar.in l. si non fatetur de cōsuet. Bal.in l. super longi, C.de ꝑscrip.long.temp.* sicut credens homini fide digno excusatur *Ias.in l.1.col.pen.ff. de eo per quē factum erit, Crauett.cons.319.n.14.a Cost.de iur.& fact.igno.in quodā eius resp.nu.52.post inspect. 98. f.144. Vrsil.ad Affl.dec.343.n.6.Bert. cons. 421. num.8. Bim.cons.143.num. 7.*

6 Ampliatur 4. vt nec ēt bigamus admissus ad ordines ecclesiasticos possit esse Vicarius Epi *Corrad.in tit.de consti. Episc.nu.6.Cucc.in insti.iur. can.in tit.de vic.Episc.n.55.lib. 2. Sbroz in tract. de vic.Episc.lib.1.c.31.n.5.* vbi hanc ampliationem intelligit, nisi solutus fuerit à bigamia, & sic est intelligenda hæc ampliatio, & nō aliter: sed, & rō cur bigamus non potest esse Vicarius Episcopi, puto qđ sit, qa bigamus non potit priuilegijs clericalibus, vt dixi *sup. eff. 1. limit. 44. num. 991.*

7 Ampliatur 5. & vlt. vt puniri possit Ep̄us, q sibi constituit Vicarium laicum *Turrecr. in c. in noua, n.1.& 2.16.q.7.Sbrozz.d.c.3.n.2.*

8 Limitatur modo ꝑdictus effect. vt non sit opus quid sit in sacris constitutus, sed sufficit, vt sit ĩ minorib. imò vt solū habeat primā tonsuram *Abb.n.11.Dec.n.15.& Rip.n.116. in c.decernimus de iud. Pet. Aug. in empor. vtriusq; iur. tit.2.de iurisd.omn.iud.q.22.num.10.*

9 Limitatur 2. vt licet non possit laicus constitui Vicari⁹ Epi poterit tň constitui eius Assessor, & Consultor ēt in causis criminalib. contra clericos *Archid.in c.plures 16.q.1. Abb.nu. 23.Fel.& alij in d.c.decernimus, de iud. & ibi Addent.ad Fel.in n.6.qui de cō.test.Rom.in l.2.nu.3. ff.de offi.asses. Abb.in c.cū cā in fi.de iud. Cagnol.in l.diem functo, n.15.ff.de offi.asses.Borel.super prag. §.2.gl.1.n.85.Sbroz.d.c.31.nn.10.& 12. Cucc.in inst. maior. in tit.de Vicar.Epis.n.49.Reper.inquisit.in uer.laicus circa mediū, ubi Quinti. Mandos.in add.in lit.B.Decia.in tract. cri.p.1.lib.4.c.9.n.73. vbi test.de com.opi.Io. Segur. Dauil. in direct.iud. eccl.p.2.c.11.n.2.Rom.in l.liberti.n.3.ff.de off.asses.& dixi sup.eff.1.lim.12.nn.868.*

10 Limitatur 3. qñ laicus eēt constitutus Vicarius Epi tm̄ in tpalibus, vt si Ep̄us hr̄et tm̄ iurisditionē tpalē in aliquib. locis, qa in eis poterit deputare Vicariū laicū *Archi.& Turrecre. n.1.& 2.in c.in noua 16.q.7.Fel.n.6.& alij in d.c. decernimus de iud.Zaccar.in add.ad Abb. in c. quoniā, n.3.de offic.ordi. Ant.de Prat.in trac.de iurisd. Epi, c.6.n.43.Pauin.in tract.de potest.& offi.Capituli Sede vacante in 2. par.princ. q.10.nu.15. cum alijs, quos allegat Sbrozz.d.c.31.nu.11.Reper. inquisit. in verb.laicus circa medium Aufrer.in tract. de potest.iud.laici super person.eccles.reg.4.nu.36. in 16.tom. tract.diuers. cart.mihi 296.*

11 Limitatur 4. & vlt. vbi esset dispensatum per sūmū Pontificē, *c.Adrianus 63.dist.Gemin. in c. 2.de præbend.in 6. Ant. Franc.in apostill.ad Abb. in c.quoniam, nu.3.de offi. ord. Bertach. in tract. de episcop.lib.4. p.6.in tit. de Vicar. Episcopi, nu.14. Rip.in d.c.decernimus, nu.56. de iud. Gabell. super const.Egidian.lib.3.c.17.n.3.Sbroz.eod.c.31.nu. 13.* Et ad complementum huius effectus, vide quæ scripsit *Suarez lib.2.de religione.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici patiuntur priuilegijs concessis militibus, & nu.2. & quando nu.3. & 13.*

4 *Clerici in iure milites appellātur, & dicuntur militare, nu.5.& æquiparantur militibus, nu.6. & 7.*

8 *Argumentum de milite armatæ militiæ ad sacris initiatum valet.*

9 *Dispositio l.centurio, ff.de vulg.& pupill. loquens de militibus procedit etiam in clericis.*

10 *Miles post latā sniam pōt opponere exceptionē peremptoriā, ita ēt clericus, sed contra n.11.12.& 13.*

14 *Clerici in testando possunt vti priuilegijs concessis militibus.*

15 *Milites non possunt conueniri vltra quam facere possunt, ita etiam clerici.*

16 *Testamentum militis prætereuntis, vel exhæredantis filios, vel parentes, non annullatur, & ita etiam testamentum clerici, nu.17.sed contra nu.18.*

Cle-

19 *Clericus nec miles possunt donare, seu legare sua concubinæ, nu. 20. etiam si tale legatum, vel donatio fieret coniunctæ personæ ipsius concubinæ, nu. 21. etiam causa alimentorum, nu. 22. 33. & 34. & an possit acceptare legatum ab ea factum, nu. 35. lim. 36. 37. 38. 39. & 40.*

22 *Iocalia præsentata in sponsalibus per consanguineos, vel amicos viri acquiruntur ipsi viro, secus si per consanguineos sponsæ.*

23 *Confessio debiti facta per clericum suæ concubinæ non valet.*

24 *Confessio mariti dicentis habuisse mille nomine dotis ab eius vxore præsumitur in fraudem.*

25 *Emptio facta per clericum nomine suæ concubinæ, etiam si dixit de pecunijs suæ concubinæ non valet.*

26 *Liberatio facta per clericum suæ concubinæ non valet, etiam si adesset iuramentum nu. 27. & quid si extarent coniecturæ, nu. 28.*

29 *Maritus emens nomine vxoris fundum dicens habuisse pretium à sua vxore, creditur, si extant coniecturæ.*

30 *Pater asserens habuisse pecuniam à filio pro emendo prædium, si adsunt coniecturæ, creditur.*

31 *Clericus si vendat aliquã rem suæ concubinæ, & confessus est pretiũ habuisse, non valet talis vẽditio.*

41 *Donatio remuneratoria non est proprie donatio, sed debiti solutio.*

42 *Donare prohibitus non obstante prohibitione potest donare ob benemerita, sed debet aliter constare de meritis, nu. 43. lim. nu. 46. 47. 48. 49. & 50.*

44 *Prohibitio alicuius rei quãdo reperitur facta, & permissa in certo casu, tunc ille casus est probandus aliter quàm per contractum.*

45 *Actus si potest fieri a partibus, & esset licitus, qui alias esset illicitus, tunc non statur assertioni contrahentium.*

49 *Benemerita qualia esse debent ad hoc, vt sint digna remuneratione.*

50 *Donatio facta inter personas prohibitas ob benemerita, quando sit meritis æquiualens.*

51 *Donatio ob benemerita an annulletur in totum si bene merita, non sint correspondentia donationi.*

52 *Bona minoris possunt vẽdi ex eã necessaria quatenus causa sit correspondens necessitatis, & non vltra.*

53 *Donatio an annulletur in totum, si excedit summam, ob quam debet insinuari, an valeat per illa summa, quæ non requirit insinuationem.*

54 *Prohibitus donare vsq; ad certam summam, si donat plus, an sustineatur donatio saltim vsque ad summam permissam.*

55 *Merita quando dicantur æquiualentia donationi.*

56 *Concubina clerici an possit aliqd hẽre ratione salarij.*

57 *Legatũ, seu donatio facta concubinæ ob benemerita, q̃ non debentur, cui applicetur an hæredibus clerici, an vero venientibus ab intestato, nu. 58. & seq.*

60 *Concubina propriè quæ dicatur.*

61 *Clerici an habeant peculium castrense, vel quasi sicut milites, & in eis pater consequatur vsufructum, num. 62.*

63 *Clericus filius potest testari de bonis suis castrensibus, vel quasi ad eius libitum etiam inuito patre, & nu. 64. & quid in acquisitis à clerico in minoribus, nu. 65. & 68.*

66 *Bona acquisita extra clericatum, uel eius contemplatione an dicantur castrensia, vel quasi, & quid in bonis quæsitis ante clericatum, nu. 67.*

DECIMVSNONVS EFFECTVS.

1 Decimus nonus effect⁹ clericatus est, vt clerici potiantur priuilegijs cõcessis militibus, *glo. & DD.* & præcipuè *Ias. nu. 11. Zasi. n. 9. & Alex. nu. 3. in l. miles, ff. de re iud. Bertac. in suo repert. in ver. clericus gaudet, Abb. in c. 1. nu. 5. de cler. ægrotan. Alex. in l. centurio, nu. 15. ff. de vulgar. & pupil.* vbi testatur de com. opi. & ibi ẽt *Galial. nu. 51. Carrer. in prac. crim. p. 2. in §. seu sect. incipien. circa tertium nu. 26. car. mihi 73. Sicard. in rub. C. de testam. milit. nu. 5. Cosim. Nepita super consuet. Cathaniæ tit. 20. nu. 46. Alser. cons. 70. n. 7. Anch. in c. 1. nu. 4. de clerico ægrot. Euerard. in Topica iur. in loco à milite armatæ militiæ ad militem celestis militiæ, nu. 1. & per tot. Iodoc. Damoder. in encherid. parium, aut simil. iur. in ver. miles Marches. in tract. de commis. p. 2. c. 8. nu. 43. Odd. in tract. de cõpend. substit. p. 5. præmiss. 4. n. 2.* qui licet *in fi. d. n. 2.* videatur 2 contrariam opin. sectari, & ꝓut alios allegat, nihilominus effectus ipso est verissimus quo ad priuilegia militaria, quæ sunt clericis adaptabilia, & ꝓportionabilia, ꝑꝑ idemptitatem rõnis, qa ea q̃ eis non pñt adaptari non tribuuntur, ꝓut vr̃ sentire idẽ *Odd. d. n. 2. ver. sed dic qd,* & vltra eũ idẽ dixit ẽt *Camill. Gall. in tract. de* 3 *verb. sigu. lib. 7. c. 8. n. 7.* quod pòt exẽplificari in delatione armorũ, quæ est clericis interdicta, vt dixi *infr. eff. 20. per tot.* quæ nihilominus est militib. permissa, *l. iubemus la 1. C. de propos. sacri cubicul. lib. 12. Bald. in cap. 1. nu. 50.* quid sit inuestitur. *Duenn. reg. 55. arm. 5. lim. Affl. in cap. 1. §. si quis rusticus, num. 39. cum seq. de pace ten. in vsib. feud. Menoch. de arbit. cas. 365. nu. 67. Decian. in tract. crim. lib. 8. cap. 3. nu. 39. Bertaz. cons. 192. nu. 13. & ibi Addent. a Plaz. epit. delict. lib. 1. c. 8. nu. 14. Paris. de Put. de syndic. in ver. notorium iudici, nu. 8. f. 243. Iac. ben. de priuil. iurisc͂osul. prin. 45.* 4 *nu. 1. Farin. q. 108. nu. 26.* Et ratio præsentis effectus est, quia ipsi clerici in iure milites appellantur, vt in *c. reprehensibile 23. q. 8. & in c. episcopus, de prabend. & habetur in Sacro Concilio Trid. sess. 25. c. 14. de reform.* ibi, *summoq; clericalis militiæ dedecore DD, in l. miles in princ. ff. de re iud.* Et 5 dñr militare, *cap. 1. de cler. ægrot. Io. Lup. in repet. rub. de donat. inter vir. & vxor. in §. seu sect. incip. idem est dicendum, nu. 2. car. mihi 80. Alex. in l. miles in prin. ff. de re iud. Dec. in c. Nicol. n. 3. de appel.*

*Bened.Capr.reg.*103.*n.*107. vbi dicit, q̃ non minus quã milites in castris dñr militare, & militib. æquiparant *Auth. pbyteros la* 1.*C. de episc. & cler. Bertach. in reper. in ver. clericus æquiparatur Fel.in c.cũ ex officij, col.* 1. *de præscr.* vbi ponit q̃bus casibus æquiparanť militibus *Anch. iun. in qõ. famil. lib.*2.*q.*12.*nu.*12.*Alba. in lucubr. ad Bar.in l.filiusfamilias,* §.*veterani,n.*3.*ff.de procur.*

7 & qđ clericus dr̃ miles militiæ, & illis æquiparať, habet *in c. si officia* 59.*dist.in c. degradatio,* §. *actualis de pænis in* 6. *c.* 1. ibi, *militaret ecclesiæ de cler. agr. gl. in d.l. miles in ver. faceret, vbi Bart. & cæteri scribent.de re iud.glos.*2. *in l. milites, C. locat. Alex. & omnes in d.l. centurio, ff. de vulg. & pupil. Euerard. in loco sup.cit. Franc. Cald. in repet.l. si curatorem habens, in ver. lesis, nu.*103.*C.de in integr. rest. Turrecr. in c. Christianus, nu.*1.11.*q.*1.*Bertach. in repet. in ver. clericus, il* 9.*Alfer. cõs.*70.*n.*7.*Dec. in c. Nicol. n.*3.*de appell. Anch. in c.* 1.*nu.*4.*de cler. ægrot. Vital. in clem. graui nu.*43.*de celeb. miss. Fider. Prugm. Vltra. cons.*50.*nu.*571.*Crot.cons.*421.*nu.*21.*Capr.reg.*103.*n.*101.

8 & ideo validum est argumentum de milite armatæ militiæ ad sacris initiatum *gl. in l.* 1. §. *si parens, in ver. militare cæperit ver. sed certè ff. si a parẽte qs manumissus fuerit, gl. in l. milites in verb. procuratores ver. & idẽ de milite, C. locat. & cõduct. gl. in l. miles in ver. facere põt. ver. itẽ qđ de milite, ff. de re iudi. vbi et oẽs scribent. in l. cẽturio, n.*15.*ff. de vulg. & pup.* vbi testať de com. opin. *Guliel. de Bened. in rep. c. Raynutius, in ver. testamentũ il.*1.*n.*49.*in fi. & seq. de test. Camil. Gal. ĩ trac. de verb. signif. lib.*7.*c.*8 *n.*8.*Ant. de Padill. ĩ l. n.*7.*de iuris & fact. ignor. Abb. ĩ c.*1.*n.*8 *de cler. ægrot. Ioseph Gonzal. in lib. var. qõ.*5.*q.n.*7

Ex quo effectu 19. infertur Primo q̃ dispositio, *l. centurio, ff. de vulg. & pupil.* loquens in

9 militibus armatæ militiæ, vt scilicet ipsi possint directo substituere, pari modo p̃cedit in clericis, ita concludunt ibi *Alex. n.*3. *Zasius, n.*9. *& Galian. n.*51.*& cõiter scribentes gl. & Ias. n.*11.*in l. miles, ff. de re iudi. Fulgos. in l. quãuis, C. de iuris, & fact. ignor. Abb. in c.* 1. *n.* 5. *de cler. ægrotan. Cõstan. Roger. in tract. subst. in materia cõpend. q* 3. *n.* 53. 54. *&* 55 *Gugliel. de Bened. in repet. c. Raynut. p.* 2. *in tit. de cõpend. substit. n.* 30. *in fi. de testam. Intrigl. de substit. cent.* 2. *q.* 97. *nu.* 3. quidquid in contrarium dixerint ibidẽ *Soc. iun. nu.* 74. *&* 75. *& Paris. n.* 11. *& alij allegati per Intrigl. loco præd. nu.* 1.

10 Secundo infertur, q̃ sicut miles post sniam latam potest opponere exceptionem peremptoriam, ita quoq; facere poterit clericus *Io. Faber. in l.* 1. *col.* 1. *& Fulgos. col.* 2. *de iur. & fact. ignoran. Alex. in d.l. centurio, nu.* 4. *&* 15. *Fel. in c. quoniã, nu.* 6. *de simon.* vbi testatur de com opin.

11 Sed circa hanc illationem contrarium tenuit *Bar. in d.l.* 1. *n.* 15. *& ante eum Azzo. & Oddofred.* quos refert *Alber. in d.l.* 1. *col.* 1. *& Cyn. in* 5. *q. & Ias. col.* 3. *& Ant. de Padill. nu.* 7. qui testatur istã esse com. opin. *Matthesil. sing.* 61. *Alex. in l. miles, in princ. nu. vlt. ff. de re iudic. Imol. in l. si vero* §. *de viro, nu.* 23. *ff. sol. matri. Areti. in* §. *appellatur, col.* 4. *instit. de except. Fely. in c. cũ ex officij, n.* 2. *de præ-*

12 *script.* Et rõ huius secundæ opinionis est, quia hoc priuilegiũ concessum est militibus p̃pter præsumptã ignorantiã, quæ non præsumitur in clericis, *c. si in laicis* 38. *distin. Bart. in d.l. fin. & Ias. nu.* 8. *C. de iur. & fact. ignor. Ripa in d.l. centurio n.* 19. *Io. Sicard. cons.* 1. *n.* 24. *in tit. de testam. Magdalen. Capiferr. in tract. de numero testiũ, c.* 18. *n.* 21.

13 qui dicit, q̃ clerici potiuntur priuilegijs militaribus, præter ea, quæ sunt militibus concessa propter imperitiam, & ignorantiam iuris, quòd etiam dixerunt quasi omnes *Scribent. in d. l. centurio, ff. de vulg. & pupill.*

14 Tertio infertur q̃ clerici in testando vtuntur pari priuilegio, sicut & milites *Abb. in c. in præsentia de probat. & c. quia nos de testam.* vbi dixit q̃ clerici pñt testari sine sollẽnitatibus iuris ciuilis *Dec. in d.c. in præsentia, n.* 60. *Gugliel. de Bened. in repet. c. Raynut. in verb. testamentũ, il* 1. *nu.* 51. *de testam. Fernand. Vasq. in tract. de success. creat. lib.* 3. §. 22. *lim.* 17. *nu.* 37. *&* 84. vbi multos allegat *Crot. cons.* 421. *n.* 21. *lib.* 3. qui propterea infert q̃ clericus põt validè testari coram duobus testibus, sed in hoc vltimo contrarium tenuit *Io. Sicard. cons.* 1. *n.* 24. *in tit. de testam.* & hac vltima opinione vtuntur in regno isto in quo clerici non solent testamẽta condere cum minori numero, quàm septem testium.

15 Quarto infertur, q̃ sicut miles non põt conueniri vltra quam facere põt, ita nec et clericus *glos. cõiter approbata in d.l. miles, ff. de re iud. not. Abb. in c.* 1. *de cler. ægrot. vbi ẽt Anch. nu.* 4. *Dec. in c. episcopus, nu.* 3. *de præbend. cum alijs multis, quos latè congessi sup. eff.* 7. *nu.* 2. *Damader. in Encherid.*

16 *parium iuris in verb. miles verb. quo circa sicut.*

Quinto infertur, quòd sicut testamentum militis prætereuntis, aut sine causa exeredantis filios, vel parentes, non annullatur, nec sub iacet quærelæ inofficiosi testamenti, vt not. *Imol. in l. filio præterito, nu.* 35. *ff. de iniust. rupt. testam. Rom. & Ias. col. pen. l. sicut de testam. milit. Vigelius in* §. *sed si in sti. de exhæredat. liber. Couar. in c. qa nos, nu.* 7. *de testam.* nec testamentũ clerici annullari põt propter præteritionẽ, vel exhæredationẽ sine cã *Abb. in d.c. qa nos de testam. gl. in Auth. presbyteros, C. de episc. & cler. Ias. in l. si filiã, n.* 8. *C. de in offi. testa. Gugliel. de Bened. in verb. in eodẽ testõ, il* 1. *n.* 134. *Ang. in auth. ex cã, C. de lib. pter. vbi ẽt Corn. cõs.* 33. *n.* 46. q̃ asserit, q̃ hæc est com. opi. *Rodriq. Suarez ĩ repet. l. quoniã in prioribus, f.* 3. *col.* 4. *C. de inoffi. testam. Butrig. & Bal. in d. auth. pbyteros Ang. Castr. & Iacobi. in l.* 1. *col.* 2. *ff. de ĩ offi. testa. Bal. in l. sacrosancti, C. de episc. & cler. Gonzal. in lib. variar. qõ. c.* 12. *n.* 19. vbi late de pręsenti materia discurrit *in ver. succedit dub. um, & vers.*

18 *vers. contrarium tñ, & n.31.Vasq.d.lim.17.nu.37.* vbi dicit ꝙ in contrariā opinionem inclinauit. Et quod teneantur relinquere legitimā, tàm ascendētibus, q̄ descēdētibus tenuit *Io. Aloys. de Leo in Auth. presbyte os, n.3.C. de sacros. eccl. & n.18 Couarr. in d.c. quia nos in fi. de testam.* & quòd hæc opinio est periculosa, quia hoc, & similia priuilegia conceduntᷓ militibus pp nimiā ipsorum imperitiā, quæ nō præsumitᷓ in clericis, de qua re dixi *supra in 2. illat.* Sed qdquid dixerit, tanī *Vasq. loco citato*, ꝗ *alij ab eo relati*, & *d Surd. cons.259.n.10. & Io. Aloys. de Leo in d. auth. presbyteros, n.3. & 18.* non est recedendū a priori opinione, quā vltra citatos tenuerūt ēt *Surd. d.n.10.* vbi dicit hanc esse com. opin. & *Gonzal. in lib. variar. resolut. c.12.n.19.* vbi cæteris latius hanc materiam examinat, qui duo vltimi ponunt ēt quibus remedijs succurratur filijs, ac parentibus ita prætendentibus, & qua actione habeant agere ad consequendam legitimam.

19 Sexto infertur, ꝙ sicut miles non pōt donare, seu legare suæ concubinæ, & donando donatio esset nulla, *l.2.C. de donat. inter vir. & uxor. gl. & DD. in l. miles ita hæredem, §. mulier, ff. de testam. milit. Lancellot. Gall. in constit. Alex. in verb. maritus q.5.n.9.f.84. Dec. cons.132.n.1. Roma. cōs. 43.n.5. vers. miles Card. Tusc. in lit. D, concl. 700. n.18. & in lit. C, concl. 568.nu.11. Natt. cons.559. nu.1. cum seq. Mancin. de iuram. p.4. eff.220.* vbi

20 quamplurimos allegat: ita pariter, neq; erit valida donatio facta per clericum *Bar. nu.1. & Ang. in l. actionis, ff. de donat. Cyn. idem Bal. in l. miles, §. mulier, nu.2. ff. de testam. milit. & Sal. in d.l. 2. Io. Andr. in c. de hijs de sepul. Alex. in d.l. miles, ff. de re iud. & in l. centurio, ff. de vulg. & pup. Imol. Abb. & cæteri Scribentes in d.c.1. de clerico ægrot. Ant. de Tadill. in rub. C. de fideicom. n.8. Didac. Perez in l.1. tit.3. lib.1. ordinament. Viu. in com. opin. opp.205. nu.7. Serafin. de priuil. iur. priuil.71. nu. 12. Vinc. Manci. de iuram. p.4. eff.220. nu.1. & seq. Param. in respons. pro iurisdict. Sācti offic. huius Regni n.71.* vbi testatur de com. opin. *Tiraq. in l. si vnquam in verb. donatione largitus, nu.23. C. de reuocand. donat. Guttier. in tract. de iuramen. confirmator. cap.6. num.5. Roland. cons.98. num.1. & seq. volum.1. Hieronym. Ceuall. in Specul. pract. quæst. comm. contr. comm. quæst.388.n.34. & q.273.nu. 6. Io. Guttier. in tract. de contract. iur. p.1. c.6. nu.3. Tusch. d. concl.700.n.23. & 30. Rip. in l. miles, nu. 12. ff. de re iud. & d. concl.568.n.22. Natt. d. cons. 559. nu.1. & 4. cum seq. Mozz. in tract. de contract. tit. de donat. rub. de psonis inter quos cadere possit donatio, vel non n.23. car. mihi 148. Crauet. cons.229. n.3. Hippol. Bonacoss. in trac. de seruis, q.21. Lancell. Gallia super cōsuet. Alexādr. in verb. maritus, c.4. n.10.* q multos alios allegat, & dicit ꝙ maiori rōne hoc prohibetᷓ clericis, quā militib⁹, q.s. clerici debēt esse honestiores, *Gonzal. ī lib. var. qō. c.5.n.9. Crauet. in tract. de antiq. tēp. in sect. seu, §. incip. præsuppositū nostrū, n.65. car. mihi 64. Pereg. Iannin. in trac. de citat. reali, lib.2. c.6. nu.130. Peregr. in trac. de fisc. lib.2. tit.9. nu.4. Fusc. in suis singul. in lit. C, n.93.* vbi dicit, ꝙ non pōt donare, nec eā mortis, nec inter viuos *Damoder. ī enchœrid. parium, aut similium in verb. miles, vers. itē vt concubina, Io. Batt. Ferrett. cons.266. nu.26. lib.2. Ant. de Gama dec.106.n.1. Port. cons.21.n.2. Decian. cons.83. nu.38. lib.5. & cons.27. nu.24. lib.3. Bal. in l. miles, §. mulier, n.4. ff. de testa. milit. Cæph. cons.523.n.135. lib.4. Anna sing.134.* vbi *Fabb. in add. antiq. & modern.* q ambo multos alios concordantes congerunt *Euerard. in Topica iuris in loco à milite armatæ militiæ, nu.9. & 10. cart. mihi 335. Odd. in tract. de cōpend. substit. p.5. promiss.4. n.2. ver. mouentur tertio, Anch. ium. in q. famil. lib. 2. q.12.n.4. Lupus in repet. rub. de donat. inter virū, & vxorem in §. seu sect. incipient.* idē est dicendum, *nu.1. & 6. car. mihi 80. Marc. Aquilan. in repet. d. l. centurio, p.1. nu.44. ff. de vulg. pup.*

21 Ampliatur Primo, vt iste effect. non solum procedat in donatione facta ipsi concubinæ; verum ēt si fiat alicui coniunctę personę ipsius concubinæ, vt puta patri, vel matri, vel sorori, vel fratri, vel filio, quia tunc censetur donatum contēplatione ipsius concubinæ, & in fraudē prædictis personis *Bal. in l. cum oportet, nu.4. C. de bon. quæ liber. Menoc. cons.161.n.31. & de præsup. lib.3. præsump.28. nu.1. & 9. cum seq. Alex. cons. 8. nu.10. lib.3. Rim. iun. cons.31. nu.110. Imol. in l. si filiusfamilias, la 2.n.2. ff. de donat. caus. mort. Valaut. dec.41.n.18.* pro quo facit ꝙ in simili dicimus de pſentatas, & oblatas spōte per amicos,

22 & consanguineos viri in sponsalibus, & nuptijs, nā si sunt data à consanguineis, & amicis spōsi aequrūtᷓ ipsi sponso, qa censetᷓ donata ei⁹ contēplatione, *l. pfectitia, & ibi glos. ff. de iur. dot. Lup. in rub. de donat. inter vir. & vxor. §.45. in fin. Ias. in l. sed si plures, §. ī arrogato, n.9. ff. de vulg. & pupil. Butr. cōs.38.n.4. Menoc. de pſump. lib.3. psup. 46.n.3. & 13. Clar. ī §. donat. q.10.n.2.* vbi de magis com. testatᷓ *Menoc. cōs.40.n.20. & cōs.81. nu. 44. late Card. Tusc. in lit. D, cōcl.698.n.3. & 7. Rol. a Val. cōs.10.n.8. cū seq. lib.1. Ant. Aceru. in tract. de partitione bonor. com. inter vir. & vxo. c.8.n.19.*

23 Ampliatᷓ 2. vt nec ēt valeat cōfessio debiti facta p clericum in fauorem concubinæ, qa talis confessio censetᷓ facta in fraudē, & vti emanata inter personas suspectas non pbaret debitum *Peregr. in trac. de iur. fisci, lib.2. tit.9.n.5.* vbi allegat *Ancher. cons.247. & not. in l. si forte, ff. de castrens. pecul. & in l. si donatione, C. de collat.* & vltra idem dixit *Decian. cons.83. nu.44. lib.5.* & pro hac ampliatione benefacit, ꝙ dixit *Barc. in l. cum quis decedens §.3. ff. de legat.2.* prout eum refert *Menoch. in tractat. de præsumpt. lib.3. præ-*

24 *sump.29.n.26.* qui dixit, ꝙ si maritus confessus

est habuisse mille nomine dotis ab eius vxore, eius assertioni non creditur, quia hoc præsumitur factum in fraudem legis prohibentis plus relinqui vxori, quam vni filiorum.

25 Ampliat 3. in clerico emente nomine suæ concubinæ, & confitente de illius pecunijs emisse, & emere, qa nec tunc valeret confessio, & præsumeretur ẽt facta in fraudem iuris prohibentis clericum legare, aut donare possæ suę concubinæ *Peregr. d. tit. 9. nu. 6. allegat Ripam in l. miles, nu. 11. ff. de re iudic. & Dec. cons. 132.*

26 Ampliatur 4. in liberatione gratuita facta per clericum suæ concubinæ, quia nec ipsa erit valida latè *Tiraq. in l. si vnquam in verb. donatione largitus, nu. 171. cum plur. seqq. & nu. 189. etiã cum seq. Tusc. in lit. D, concl. 646. nu. 30. 35. & 44.*

27 Quę tres ꝓximę ampliationes subampliant, vt ꝓcedant ẽt si in talibus cõfessionis interueniat iuramentũ *Bar. & Alex. in l. in his, §. si duos de solut. idẽ Alex. cons. 18. vol. 3. & cons. 45. vol. 1.*

28 *quos allegat Decia. cons. 83. n. 46. lib. 5.* Et limitat̃ qn extarent aliquæ coniecturæ, qbus possit argui, quod debitũ est verum, ꝓut in simili dixit *Menoc. in tract. de pręsumpt. lib. 3. præsumpt. 29. nu.*

29 *32.* q voluit quod si vir nomine vxoris absẽtis emit fundũ, & asseruit ꝙ pretiũ fuit sibi traditũ ab eius vxore, creditur ipsi marito, qñ extãt coniecturæ, alleg. *Sal. in l. si mater, C. de cõtrahen. empt. Alex. d. cons. 18. nu. 3. lib. 3. Soc. sen. cons. 66. n. 8. lib. 1. Dec. cons. 463. & in l. si donatione, n. 31. C. de collat. Aleiat. in trac. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 16. n. 4. Bal. cons. 61. lib. 1.* & iterum idem

30 *Menoc. nu. 33.* dicit ꝙ licet confessio, facta à patre asserente se habuisse pecuniã à filio, vt prædium emeret, sit suspecta ob ꝓhibitã donationẽ inter patrẽ, & filiũ, attñ si filius aliquã artẽ exerceret, ita vt verisimiliter eã pecuniã acquirere potuerit, tali assertioni patris isto casu statur, allegat *glos. Cyn. & Bald. in l. cum oportet, C. de bonis, quæ liber. Ang. cons. 341. in 1. dubio, Alex. cons. 18. nu. 4. lib. 3. Ias. cons. 184. col. vlt. lib. 2.*

31 Ampliat̃ 5. in clerico vendente aliquã rem ꝓpriæ concubinæ, & confessus fuisset pretium habuisse, quia nec talis venditio erit valida, ex quo talis venditio præsumitur facta in fraudẽ, & ꝙ re vera fuit donatio, ita ex multis ꝑ eum cõgestis cõcludit *Port. cõs. 21. n. 57. cũ plur. seqq.*

32 Ampliatur 6. dicta illatio, quòd clericus non potest dare, vel legare concubinæ, vt procedat etiam si legatum, vel testamentum fiat causa alimentorum *Crauet. cons. 229. nu. 13. & seq. lib. 2.* vbi ꝓ ista ampliatione adducit multas rationes, & argumenta.

33 Ampliatur 7. vt si non potest legari, vel dari, multo magis nec poterit hęres institui, *Paul. de Cast. in l. donationes in cõcubina, ff. de donat. cũ alijs, quos addacit Ioseph Gonzal. in lib. var. q. c. 5. nu. 5.*

34 Ampliatur 8. vt dicta conclusio, ꝙ clericus non põt donare, vel legare concubinæ, ꝓcedat ẽt si in donatione, vel legato fuisset interpositum iuramentum, adhuc eo non obstãte, donatio, siue legatum erit nullum *Crauett. cons. 129. nu. 3. & seq. & per tot. lib. 2.* qui latè examinat istum articulum *Couarr. in relect. c. q̃uis pactum p. 2. §. 1. nu. 4. in fi. Gonzal. d. c. 5. n. 9. Decian. cons. 83. n. 4. lib. 5. Mancin. de iuram. effect. 220.* q dicit ꝙ contraria opin. non põt est vera, qa donatio facta per clericum suæ concubinæ, si esset valida esset pessimi exempli, & contra bonos mores; ex quo sequitur, ꝙ iuramentum non sit obligatorium, & vlterius, dicit ꝙ fundamenta Romani, & Serafini, & aliorum tenentium contrariam opinionem facillimè tolli possunt *Rol. Aual. etiam latè cons. 98. nu. 15. & 37. lib. 1.*

35 Ampliat nono, & vltimo, vt sicut clericus nõ põt legare, vel donare suæ concubinæ, ita pari mõ nec poterit legatũ, vel donationem ab eo factã recipere *Vin. in comm. opin. opin. 205. n. 11.*

36 Limitat Primo dicta sexta illatio, & cõclusio qđ clericus non põt donare, vel legare ꝓpriæ concubinę, vt non ꝓcedat vbi fuisset facta donatio tp̃e quo nulla aderat mala opinio, nec carnis cõmistio, licet iã in ꝑteritum fuisset cõcubina *gl. in l. miles ita bareat, §. mulier, ff. de te-*

37 *stam. milit. Marius Anguiss. cons. 123. nu. 6.* quã limitationem puto intelligendã si per trienniũ ante legatũ inhonestus concubitus fuit dimissus, qa per trienniũ præsumitur qs emendatus *Granut. Theorem. 23. n. 16. Vinc. Manc. de iur. p. 4. eff. 220. nu. 12. & 17.* & in omni materia est regulare, ꝙ licet semel malus præsumatur sẽper malus, attñ quis præsumitur emendatus, si per triennium desisterit à malo *Afina in verb. præsumptio, lib. 3. car. 242. Mars. sing. 74. & sing. 393. Cæpoll. de ædil. adict. car. 53. nu. 4. Bott. cons. 2. nu. 72. Gram. cons. ciuil. 50. nu. 7. Tiraq. de pœnis cas. 29. nu. 5. Rol. cons. 63. nu. 36. lib. 2. Surd. cons. 173. nu. 105. à Sole in verb. triennalis, Io. Segur. Danil. in direct. iud. eccl. par. 1. c. 8. nu. 9. Hier. de Laurent. Decis. Auen. 1. nu. 13. Manc. d. eff. nu. 13.*

38 Limitatur 2. quando clericus donaret, seu legaret concubinę pro se maritanda, dummodo ipsa sit pauper *Port. cons. 21. nu. 30.* vbi multa scribit pro præsenti limitatione.

39 Limitatur 3. qñ legatum fuisset factum, vel donatum ad hoc, vt ipsa concubina honestè viuere possit, quia tunc tale legatum non solum valet; sed etiam dr̃ pium *Anguiss. d. cons. 123. nu. 24.* qui ad hoc allegat not. per *Bald. in l. Imperialis, in princ. C. de nupt. & in l. 1. in 4. colu. C. de sacros. eccl.* secus si simpliciter fuisset donatũ, vel legatum, nec fuisset dictũ vt honestè viuat, qa tunc ꝓcederent q̃ dixi *sup. in 6. ampl.*

40 Limitatur 4. & vlt. qñ donatio, seu legatum fuisset factũ ob bene merita, & seruitia ab ipsa cõcubina pręstita, & sic causa remunerationis

Tiraq.

Tiraq.latè in repet. l. si vnquam in verb. donatione largitus,n.23.C. de reuocan.donatio. vbi more suo multos alios allegat *Affl.dec.102.Hier.Cenal.in Spec.pract.q.com.cōt.com.q.273.n.5. Menoc.cōs. 39.n.57.lib.1.Auguiss.conf.123.n.23.Io.Dilect. in tract.de arte testandi,tit.1.caut.3.n.5. Neuizz. cons.93.n.18.Gall.super consuet.Alexand. in ver. viginti,q 8.n.89.Peregr.Iannin.in trac.de cit.reali,li.2.c.6.n.131. Ant.de Gama dec. 106.n.1.Port. conf.21.n.23. Decia. conf.83.n.42.lib.5. & cons. 27.n.24.lib.3.Capic.dec.102.nu.2.& ibi Masull. in add.Cefal.conf.523.nu.135. lib.4. Anch.inn.in qō.famil.lib.2.q.12.n.5.* sed quia de donatione remuneratoria ad saturitatem scribit *Tiraq. in d.verb.donatione largitus p totū, & Lācellot. Gall. in repet.consuet.Alexādr.in ver. viginti,q.8.n.82.*

41 *cum plurib.seqq.* ideo ad dicta per eos me remitto. Et rō est quia donatio remuneratoria non est proprie donatio,sed debiti solutio *l. Aquil. Regul.ff. de donat. l.cum his status,§.si focer,& §. seq.& l.quod aūt,§.si vir vxori,& l. quæ iā nupta, §.de donat.l.sed si lege,ff.de petit.hæred.e. per tuas vbi Abb. de donat. Clar. in §. donatio, q. 3 .per tot.* cū multis alijs, quos latissimè congerit *Tiraq.*

42 *in d.verb.donatione largitus,n.11.cū plur.seq.* qui in specie dicit,ꝙ hic est titulus onerosus,& est regulare, qđ vbi qs ex aliqua cā prohibeť donare, poterit nihilominus donare ob benemerita,& in eorū recompensatione *Tiraq. loco cit. n.18.Gallia in qō. prad.n.83. Menoch.cons.39.nn.*

43 *58.lib.1.* sed isto casu de meritis dēt aliūde cōstare, q̄ per assertionem ipsius clerici donātis, vt latè dixerunt *Mozz.in trac. de contract. tit. de donat. rub. de personis inter quos cadere possit donatio,vel nō,n.40.car.mihi 149.Gallia super consuet. Alexand.in verb.viginti q.8.n.86.Rodoa.in tract. de spolijs,q.7.n.1.& seq.& in trac.de rebus eccl.nō alienand.q.9.n.40.Hippol.Bonacos.in tract. de seruis,& famulis,q.9.Vincēt.Manc.in trac. de inram. p.4.eff.172.per tot.Crauet.conf.129.nu. 3. Decia. conf.83.n.45.lib.5.Capic.dec.102.n.2.& ibi Masul.Marelian.in repet.d.l.quoties,n.160.& seq. C. de rei vend.Menoch.in tract.de præsump.lib.3.præsumpt.29.n.24.& 27.Anch.iun. q.12.n.8.lib.2.*

44 qui oēs multos, ac multos alios congerunt,& ratio est,qa quotiescūq;agit de aliqua re,quæ reperiť ꝓhibita,& non nisi certo casu permissa,tūc semper ille casus est probandus aliter, q̄ per solā partiū confessionē, ex quo si aliter diceremus, sequereť ꝙ ius ipsius actus penderet à simplici partium assertione,& non à veritate ipsa,*l.si forte,ff.de castreus.pecul.latè Menoc.d.*

45 *ꝓsumpt.29.n.25.Marelian.d.n.60. & 61.* q alios allegat,& est regulare quod vbi actus per partiū assertionem fieret licitus, q alias esset illicitus, non statur assertioni contrahentium latè *Lancellot. Gall.d.q.8.à n.9.vsq. ad nu.31. Alciat. in tracta.de præsumpt.reg.3.nu.3.Fabia.de Mont. in tracta. de empt. & vend. quæst. 5. num. 114. Bim.cons.137.num.10.lib.2.*

46 Limitat modo prædicta conclusio,qđ merita debēt aliundè probari, quā per assertionēm contrahentium, vt non ꝓcedat qñ extarēt coniecturæ ꝙ re vera merita adsunt,nā tunc statur partium assertioni, vt in donatione facta à patre filio pp benemerita *Marſ. sing.610.Alciat. in tract.de præsum.reg.1.præsumpt.16.nn.3.& responf.584.n.5.* cum multis alijs quos congerūt *Tiraq.in repet. l. si vnquam in verb. donatione largitus,n.202.C.de reuocand. don.Menoc. in tract.de*

47 *ꝓsumpt.li.3.præsumpt.29.n.31.& n.34.* vbi loqē in benemeritis præstitis viro ꝑ vxorē, & tunc donatio dr̄ ob benemerita, & remuneratoria, qñ est facta ob seruitia,& merita,ad quæ donatarius non tenebať ex debito sui officij, & seruitij,*Rip.in l.si.q. 14.C. de reuocand. don. Fab. de*

48 *Auna conf.93.n.17.lib.2.* secus si seruitia essent obsequialia,qa tunc eius cā donatio non pōt substineri tamq̄ remuneratoria *Bald.& DD.in l.filia,C.famil.hercisc.Iaf.in l.si donatio,n.3.C.de collat.Alex.in add.ad Bart.in l.si forte,ff.de castrēs. pecul.Aun.conf.prad.n.16.* Et merita qualia debent esse adhoc, vt sint digna remuneratione

49 ponit latè *Lātell. Gallia super cōsuet.Alex.in ver. viginti q.8.n.98.cum plur.seqq.Menoch.in tract.de arbitr.caſ.132.n.7.& caſ.434.* qui tandē cōclu-

50 dunt,ꝙ remittiť iudicis arbitrio habita consideratione ad personā donantis, & donatariæ, & qualitatē,& quātitatē meritorū, & seruitij. Et intelligas,vt tunc demū valeat donatio facta ob benemerita inter ꝑsonas ꝓhibitas à iure,qñ donatio est meritis æquiualens alias non esset valida *Clar.in §.donatio q.3.ver.sed nunquid Marelia.in d l.quoties,nn.161.in fi.C.de rei vend.*

51 Sed an isto casu si donatio excedit benemerita,& seruitia non essent talia, q̄ exigerēt talē donationē ꝓut fuit donatū, an tunc donatio annulleť in totum an vero in excessu, & dico ꝙ annullať tātum in excessu meritorū, & in reliquo substineť *Bart.in l.si quis p eo, §.1.ff.de fideicomm. Anch.conf.247.Dec.in l.petens,n.16.C. de pact.& in l.si donatione,nu.16.C. de collat. Ruy. conf.60.n.16.lib.3. Lup.in repet.rub.de donat.inter virū,& vxorē,§.50.n.29.Cassa.cōs.7.n.11.Tiraq. in repet.l.si vnquā in uerb.donatione largitus,n.80. C.de reuoc.don.Bonacof.in trac. de seruis,& famul. q.21.Anch.in.q.12.n.10.li.2.Io.Corasi.in l.frater à fratre,§.quæsitū,n.51.ff.de cond.indebit. Menoc. in trac.de præsump.lib.3.præsump.29.n.21.& 22.* vbi ad hoc corroborādum adducit ꝙ alias in simili dicimus,qđ licet sit permissum minoribus eius bona immobilia alienare cā necessitatis,hoc tñ intelligit,vt ꝓcedat quatenus vrgeat necessitas,& nō vltra,& ꝓ ea ratha tñ est valida alienatio,& nō ꝓ supra pluri,& ad hoc allegat multa iura,& authoritates,& eodē mō dici-

53 dicimus in donatione, q̃ excedit quingentos solidos, q̃ licet dẽat insinuari, nihilominus si non est insinuata non annullat̃ in totum, sed tm̃ in excessu, *l. si fideiussore, & qd ibi tradit Bart. ff. de donat. l. sãcimus, & q̃ ibi not. Doct. C. de donat. Bal. cons. 60. lib. 4. Alex. cons. 21. n. 6. vers. tñ præmissis, lib. 3. Ancb. iun. in q̃õ. famil. lib. 2. q. 12. n. 11. Paul. de Castr. cons. 178. lib. 1. Ang. Aret. cons. 4. n. 16. Tiraq. in l. si vnquã in verb. donatione largitus, n. 44. C. de reuocand. donat. Tusch. in lit. D, côcl.*

54 647. n. 1. 10. & 78. Et eodẽ mõ quilibet ꝓhibitus donare vsq; ad certã summã, donatio non annullat̃ in totum; sed tm̃ in sũma excedente, *Valaut. dec. 25. n. 14. Molin. de contract. disp. 280. n. 6. Peregr. Iannin. in trac. de cita. reali, c. 2. n. 52.*

55 qui omnes alios allegant, qñ autem merita dicantur ęqualere donationi, relinquit̃ iudicis arbitrio *Ias. cons. 154. n. 5. lib. 2. Menoc. de arbitr. d. cas. 134. & 434. Clar. in d. §. donatio q. 3. vers. sed quæro, qui asserit, quòd ita communiter tenent doctrina Marelia. in d. l. quoties nu. 162. C. de reiuendicat.*

56 Sed an concubina clerici possit aliqd conseq tatione salarij, & dico q̃ non, si à principio nõ fuit cõducta tanq̃ ancilla, & pedisequa, & de salario pactuitum; sed fuit accepta tanq̃ concubina, qa si non apparet de aliqua conuẽtione sufficit habuisse victum, & vestitũ *Dec. cons. 132. allegat, l. sed, & si qd §. manciporũ, ff. de vsufr. vbi Floria. de S. Pet. Fider. de Sen. cons. 218. Decia. cons. 83. nu. 45. lib. 5. qui & ad hoc alleg. Bar. & Alex. in l. in his, §. si duas de solut.*

57 Quæro iuxta prędicta, cui nã sit applicandũ hoc legatum, & donatio, an scilicet hæredibus clerici iure accrescendi, an vero veniẽtibus ab intestato tãquam in eis intestatus decedẽs, an vero fisco, tãquam legatum, vel donatum indigno, & dico q̃ in hoc magis vera, & magis cõ. opi. est qd applicet̃ fisco, *l. mulierẽ, ff. de his, quibus vt indign. Paul. de Cast. in l. donationes, ff. de donat. Ioseph Gonzal. in lib. variar. q̃õ. c. 5. n. 14. 15. & 16. vbi postquam à n. 10. vsq; ad n. 14.* posuit fundamenta pro opinione, q̃ competit hæredib⁹, vel venientibus ab intestato, tãdem concludit pro ista opinione, & ꝓ ea adducit quindecim fundamenta, & rationes, & respondit argumẽtis, in contrarium adductis *Gama dec. 58. p tot.*

58 vbi ẽt recenset rationes ꝓ tenentibus q̃ donata, vel legata applicent hæredib⁹, & vltimo loco dicit q̃ fuit iudicatum, & sñia confirmata q̃ applicet fisco, ex qua conclusione sequit̃ qd dum hæres conuenit, vt soluat tale legatum, vel donatũ non poterit se opponendo dicere qd ipse non tenet̃ illud soluere, qa est legatum concubinæ, & sic ꝑsonæ indignę, qa hoc competit solum fisco, & ipso fisco non contradicẽte, legatum est validũ, & concubinæ, debebit, *not. gl. in l. his consequenter §. fi. ff. famil. herc. & in l. ea sola, ff. de reg. iur. Bal. in l. eã quã, C. d̃ fideicom. Rom. in rub. ff. de acq. hær. cum multis alijs, quos alleg. Anguiss. cõs. 123. n. 18.* Et aduertendum est,

59 q̃ hoc legatum põt auferri à posse legatariæ, vel donatariæ, à fisco seculari, non ecclesiastico, si instituta, vel donataria, sit talis, q̃ subiaceat iurisdõni Principis secularis, qa consideraĩ ꝑsona eius, à cuius posse aufert̃ hæreditas, non aũt testatoris, vel donantis *Bal. & Paul. de Cast. in l. si qs presbyter, C. de epis. & cler. Ant. Gomez super ll. Tauri, n. 29. Segura in repet. l. 3. §. fi. n. 145. ff. de liber. & posth. cum multis alijs, quos cõgerit Hiero. Gonzal. in lib. variar. q. c. 5. nu. 17.* q̃ dq̃d in cõtrarium tenuerit *Abb. in c. 2. de success. ab intest.* quem refert *Lup. in repet. rub. de donat. inter virum, & vox. in §. sed sect. incip. item est dicendum, n. 8. car. mihi 81.* & cõtra opi. Abbatis benefacit *Cõcil. Trid. sess. 25. c. 14. de reformat.*

60 Quæro 2. q̃ dicatur ꝓpriẽ concubina, & in hac q̃õne me refero ad dicta *per Aret. cons. 48. & per Lupum in rep. rub. de donat. inter vir. & vxo. in §. sect. incip. idem est dicendũ n. 14. car. mihi 81. Boemund. Couero. in tract. de publ. concub. in præfat. n. 19. Mazol. cons. 31. n. 7. Sigism. Scac. de ind. c. 2. n. 235. li. 2. f. 56. Baiar. ad Clar. in §. fornicatio, n. 8.*

61 Septimo principaliter infertur qd sicut milites habent castrense peculium, ita, & clerici habent castrense, vel quasi castrense, *vt tot. tit. ext. de pecul. cler. Auth. presbyteros, l. sacrosanctę C. de epis. & cler. Alfer. cons. 70. nu. 8. Odd. in trac. de substit. p. 5. præmiss. 4. nu. 2. vers. mouentur secundo Paul. Lancel. Perus. cons. 42. n. 8 inter cons. vlt. volunt. diuer. lib. 2. Crot. cons. 421. nu. 25. lib. 3. Surd. cons. 259. n. 6. lib. 2.* vbi dicit q̃ bona, q̃ in alijs sunt aduentitia, in clericis sunt castrensia, & multos more suo adducit *Azz. in sum. tit. C. de epis. & cler. n. 19. Suarez in q. vnica in mater. maiora. n. 31. in fi. 32. & 33. cart. mihi 597. Conar. in c. qa nos, n. 1. de testa. Caldas in repet. l. si curatorẽ habent in ver. læsis, n. 103. C. de in integ. rest. Rim. iun. in §. 1. n. 84. insti. per quas perso. nobis acquir. vbi & Petr. Ricard. n. 34. Gonzal. in lib. var. q. 12. nu. 10. Aloys. de Leo in d. Auth. presbyteros, n. 1. & per tot. C. de sacr. eccl. Roland. cons. 16. n. 6. lib. 4.*

62 Ex qua septima illatione seq̃tur, vt in bonis ꝓdictis pr̃ nullũ consequat̃ vsufructum *l. erat, C. de castrens. pecul. lib. 12. l. cum oportet. C. de bon. quæ liber.* & in specie q̃ in bonis per filium clericum quocunq̃ modo q̃sitis, quod pater non habeat vsufructum, tenuit *Bal. in d. l. sacrosãcta, n. 4. in 3. not. C. de epis. & cler. Conar. in d. c. qa nos, n. 2. de testam. Suarez d. n. 32. & 33. Surd. cõs. 259. n. 7. & 8. Lup. in rep. rub. de donat. inter vir. & vxo.*

63 *in 4. ampl. n. 7. car. mihi 88.* Secundo sequit̃ vt ipse filius clericus, tãm in vltima voluntate, q̃ inter viuos de eis ad suum libitum testari, & disponere poterit *Auth. presbyteros, C. de epis. et cle. gl. in c. quia ingredientibus, in verb. testandi 19. q. 3. Euerard. in topica iuris, in loco à milite armatæ militiæ,*

litia,n.5.Capr.reg.103.n.100. Cepol. cauth. 113. Bal.& cæteri Scrib.in l.sacrosactæ C.de episc.& cle. Iaf.in l.filia,n.5.C.de collat. & in l. fi. nu. 5. C. qui testam.facere poss.Surd.conf.259.nu. 9.lib.2. ubi alios allegat Azzo.in summ.tit.C.de epis.& cler.n. 19.10.Aloys.de Leo in d.auth.presbyteros,n.1.eod. tit.Ioseph Gonzal.in lib. variar.qõ.c.12.n. 19. per tot. vbi ad saturitatem de ista conclusione loq; *Io.Guillen.d Ceruantes Hispanus super ll.Tauri,lib. 5.n.13.car.mihi 96.Nepit.super consuet.Cathaniæ tit.2.n.45.Guttier.in repet. §.sui instit. de hæred. qualit.& differ.nu.7. Gugliel. de Bened. in repet. & Rayn.in verb.matrem,n.18.de testam. Dec.in l.senium,n.14.C.qui testa.facere possunt Anchet. in c. quia nos,n.3.de testam.Camill.Borell.in repet.prag. odia litium,§.1.glo.3.n.253.& 254.Paul.Leonius in tract.de substit.in tit.de cõpendiosa,n. 190.Plot. in addit.ad Lauden.conf.59.nu.10.Nicol. Carbo.in*

64 *pract.pract.lib.2.c.4.n.29.* Ex qua conclusione aliqui ex nostratibus collegerunt cauthelã ad hoc,vt filius possit testari inuito patre,hoc est, vt faciat se clericum, vel saltim accipiat primã tonsuram,ita *Cepoll.d.cauth.113.Roland.à Vall. conf.16.n.16.lib.4.Pet.Gerard.sing.54.Io.Guillé. d Ceruantes super ll.Tauri,l.5.n.17.car. 96.*

65 Ampliatur 1. dicta 7. illatio, vna cum conclusionibus ex ea deductis, vt pcedat, & habeat locum,tàm in acquisitis p clericos in sacris constitutos, q̃ ẽt per constitutos in minorib. *Lup.in repet.rub.de don. inter virum, & vxo. §.42.n.7.Rodriq.Suar.in qõ.maiorat.n. 34. & seq. Didac.de Segur.in repet. l. Imperator,nu. 68. ff. ad Treb.Iaf.in l.filiæ licet,nu.6.C. famil. herc. Gomez super ll.Tauri l.27.n.100.& l.3.n.32. Couar. in c. quia nos n.3.& 4.de testa.Cepol.cauth.113.Gõzal. in lib. var.qõ.c.12.n.26.*q in simul cũ multis ex supra allegatis dicit φ hoc pcedit ẽt in acqsitis p clericos habentes primã tonsurã tãtum.

66 Ampliat 2.vt dicta illatio procedat, tã si bona sunt acqsita ex clericatu, & eius contéplatione,q̃ quocunq.alio mõ,& vñcũq. *Innoc.Hostiens. Card. Butr. Imol. Anch. Abb. Barbat. & Couar.in d.c.qa nos,de testam. Paul. de Cast.in d.l. sacrosanctæ,C.de episc.& cler. Iaf.in l.filia licet, n. 6. C.de collat.Brun.conf.117.n.3.Gonzal.d.c.12.nn. 10.Caldas in repet. l. si curatorem habẽs in ver.læsis,n.103.C.de in integ.rest. Suarez in d.qõ.maioratus,n.32.& 33.car.mihi 597.*vbi dicit,φ hæc est verior op.& qđ ea clarissimẽ deducit ex dicta *Auth.præsbyteros,* ibi, *res quolibet mõ ad dominiũ veniẽtes eorũ,& in d.l.sacrosanctæ* ibi, *ea qcũq.in eo dẽ clericatus gradu locoq; viuẽtes acqrere, & habere potuerũt ẽt si in patris,auiq.ptãte cõstituti &c.Surd. conf.259.n. 12.& 26.li.2.* qdq̃ in cõtrariũ tenuerit *Ripa in l.in quartam,n.161.ff. ad l. Falcid.*

67 Limitatur 1. pdicta illatio, vt non pcedat in bonis qsitis ante clericatũ,quia in eis pater habebit vsufructũ, nec poterit de illis aliquo mõ disponete in pĩudicium ipsius patris *Azz. in sum.tit. de epis.& cler.n.19.Gomez super ll.Tauri,l.48.n.7.Arius Pinel.in l.j.p.1.n.43.C.de bonis maternis Suar.in com.opi.in lit.C.n.99.Dec.in c.in p̃sentia,n.249.de probat. vbi dicit,* φ *tex. in auth. presbyteros* sup quo fundaẽ ipsa illatio, loqtur de acqsitis post clericatum, qa dicit de bonis acqsitis,& aduenientib, presbyteris, & clericis,& sic tpe quo erant clerici *Couar.in c. qa nos, num.2.vers.in his vero de testam. Ces. de Grassis in Rot.Rom.dec.2.in tit. de testam.*

68 Limitatur 2.vt clerici possint testari tãtum de bonis acqsitis ex sua industria, vel aliunde qsitis,quã ex beneficio, qa de eis non poterit semper,& indistinctè disponete, circa q̃ limitationem me remitto ad tradita p *Azo. in sum. tit.C.de epis.& cler.n.19.Nicol.Carbo.ĩ prac.pract. lib.2.c.4.n.40.Bursa.conf.376.per tot. lib. 4. late Sarmiens in tract.de reddit.ecclesiast.p.3.c.2.n.5. & p.2.c.8.per tot.* Ceterum si qs scirẽ cupit in qbus milites cælestis militiæ æquiparentur, & conueniant cũ militibus armatæ militiæ consulat *Abb.in c.1.de cler.ægrot. Fel. in c. cum ex officij de præscript. Nicol. Euerard. in suis Topicis in loco à milite ciuilis militæ ad militem Christianæ militiæ,Vinc.Caroc.decis.17.num. 19.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt ferre arma,& sunt eis interdicta plus quàm laicis,n.2.& 3.& ration.5.& ad quã pœnam tenentur,n.6.7.8.& 9. etiam clericis primæ tonsuræ n.10.& prælatis,n.11.ẽt monacis, n. 12.13.& 14.& quando n.15.& 16.*

Arma clericorum debent esse orationis , & lagrimæ, num. 4.

16 *Arma an possint detineri per clericos, & monacos, & quando n.17.18.19.26.27.& 28.*

20 *Officiales laici inueniẽtes clericos cum armis possunt eos capere , & arma tollere absq. metu excom-*

21 *municationis.*

Milites Hierosolimitani possunt ferre arma , licet sint religiosi.

22 *Arma ferre possunt clerici ex permissione Papæ , & quando sunt itinerantes,n.23.24.25.38.& 39. secus coram iudice,& coram hominibus,n.41.*

29 *Appellatione armorum non venit paruus gladius, & quãdo n.32.& qđ veniãt,n.35.43.44.& 45.*

30 *Statutum puniens portantes arma non comprehendit portantes paruos gladios pro incidendo panem, secus si pro offendendo,num.31.*

33 *Gladius quando dicatur paruus, & comprehendatur appellatione armorum.*

34 *Clericus an possit ferre arma pro defensione personæ, aut rerum, & an incidat in pœnam Statuti Principis secularis , num. 36. & an possit puniri per iudicem secularem, num. 37.*

40 *Statutum prohibens ferre arma non comprehendit defe-*

deferentes arma ligata.

42 *Episcopus an possit habere familiam armatam.*

45 *Appellatione armorum venit fustis, & quid in materia statutaria, n. 47. & 48. & largo modo lapides, num. 49. & 50. & an asta, & ibi pennis, 51. 52. 53. 54. & 55.*

55 *Appellatione armorum an veniant arma defensibilia maxime in statutis, nu. 56*

VIGESIMVS EFFECTVS.

1 Vigesimus effectus clericatus est, vt licet armotum vsus sit interdictus, tàm clericis q̃ laicis *vt in rubro, & nigro, vt armorum vsus in scio Principe interdictus sit, lib. 11. & in Auth. de armis collat. 6.* 2 hoc tñ magis ꝓhibetur clericis, q̃ laicis, cum indistinctè clericis sit interdicta delatio armorum offensibilium *S. Grego. Naziaz. in 4. oratio. de pace*, vbi dicit arma ꝓhibita esse Episcopis, & clericis, *c. clerici vbi Cardin. & Ancher. n. 1. de vit. & honest. cler. Abb. in c. 2. n. 1. eod. tit. Molin. de iustit. & iur. trac. 2. disp. 108. in princ. cart. mihi 392. Bertach. in reper. in verb. clericus non dēt, Cassa. super consuet. Burgund. rub. 1. §. 5. n. 80. car. mihi 203. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 6. n. 2. Fuscus in sing. lit. C. n. 119. Bellug. in speculo princ. rub. 11. §. dubitatur ēt n. 2. cart. mihi 57.* vbi multa circa hoc scribit *Vital. in clem. diœcesanis, nu. 8. de vit.* 3 *& honest. cler.* vbi dicit, ꝙ clericis sunt tantum ꝓhibita arma offensibilia, non aũt defensibilia *Farin. q. 108. nu. 110.* vbi dicit, ꝙ arma sunt magis interdicta clericis q̃ laicis, *& q. 28. n. 65. Menoc. in tract. de arbit. cas. 394. nu. 31. Decia. in tract. cri. p. 2. lib. 7. c. 3. n. 23. Monald. cons. 125. nu. 18. lib. 2. Martin. Vran. Vltram. cons. 9. nu. 5. lib. 1. Campan. super c. Regni Neapol. c. 238. n. 31.* Et ratio est, quia clericorum arma debent esse ora-4 tiones, & lacrimæ, *c. cõuenior 23. q. 8. c. porro, vbi glo. 16. q. 4. Bero. in c. significasti, num. 32. de offic. delegat. Bertach. in reper. in verb. clericorum arma, Maccabr. cons. 23. n. 12. Paul. Fuscus in sing. lit. C. n. 119. Euerard. senior cons. 42. n. 11. Paris. in trac. de confid. benef. q. 9. n. 26. Iac. Benic. in tract. de priuil. iurisconf. priu. 45. n. 3. Berret. cons. 4. n. 13. Menoc. in tract. de arb. cas. 364. n. 32. Deci. in trac. cri. p. 2. lib. 7. c. 3. n. 23. Cesal. cons. 151. n. 6. lib. 2. Marti. Vran. d. n. 5. Bambac. in repet. c. primi, §. qui cleri-*5 *cus, n. 102. si defend. defun. content. Turrecr. in c. 1. 24. q. 8.* vbi hanc, & alias assignat rationes, ex quibus clericis est interdictus vsus armorum, quibus ego addo aliā rõnem, quia. s. portans, vel detinens arma p̃sumit hre malũ aĩum *Paris. cons. 83. n. 33. lib. 1. Decia. d. c. 3. n. 25. Monald. cons. 31. n. 104. lib. 1.* vbi dicit ꝙ arma malum aĩum denotãt *Menoc. de arbit. cas. 394. nu. 26. & cons. 175. n. 8. Surd. cons. 40. n. 7. Tutius allegat. 35. n. 8. Collect. iur. can. f. 141. nu. 11.* qui aĩus malus 6 dēt oĩno abesse à clericis, per ea, q̃ dixi *supra in probem. 19. cum plur. seqq.* Pœnæ autem clericorum deferentium arma sunt diuersæ, quarum Prima est, vt ammittant gradum, & detrudantur in monasterio, *c. clerici 24. q. 8. Reper. inquis. in ver. clericus ver. sed an licet cleric⁹ car. mihi 119.*

7 Secunda est pœna, vt peccent mortaliter, *c. venio 11. q. 3. Card. in cle. 1. §. præfatæ de stat. monac. not. in c. 2. de vit. & honest. cler. Bertach. in reper. in verb. clericus arma portans, Iacob. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 6. n. 2. & 7. Lācellot. Corrad. in templ. ind. lib. 1. c. 1. de Imperat. §. 3. in verb. arma prohibet deferri n. 3. car. mihi 101.* & idco pñt 8 excõicari, *c. 2. vbi Ancher. nu. 3. de vit. & honest. cler. not. gl. in c. dilecto, de sentent. excom. in 6. Mosco de maest. militā. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. ver. ex Cõcilio car. mihi 408. Corrad. d. n. 3. Decia. in trac. cri. p. 2. lib. 7. c. 3. n. 23. Monald. cons. 125. n. 18. lib. 2. Abb. in. c. 2. n. 8. de vit. & honest. cler. Cardin. Alba. in lucubr. ad Bart. in l. 1. nu. 4. ff. ad l. Iul. de ui publ. Graff. d. c. 6. nu. 2. & 6.* vbi dicit ꝙ si excõi-9 cati non desistunt à delatione p̃dicta pñt deponi. Tertia est pœna ꝙ si post trinam monitionem se non correxerint, ammittunt oẽ priuilegium clericale, *vt in c. audietia, de sent. excõ. Aluar. in Specu. iur. Pontif. c. 36. circa fi. ver. item notabis de clerico cart. mihi 108. Lancellot. Corrad. in templ. iud. lib. 1. c. 1. §. 3. de Imper. n. 3. car. mihi 101.* vbi n. 4. ponit qua pœna puniant̃ seculares deferẽtes arma, quæ tñ pœna seculariũ hodie recessit ab aula propter diuersa statuta, quę vbiq. vigent circa delationem armorum.

10 Ampliatur 1. pñs vigesimus clericatus effectus, vt ꝓcedat in clericis cuiuscumq. ordinis, & ēt primæ tonsurę, namque neq. ipsi poterũt arma deferre, *c. quicunq. ex clerico vbi hoc notat. Turrecr. 23. q. 8. Ioa. de Anan. in c. petitio nu. 6. de homicid. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. nu. 2. Petr. Belluga in Spec. princ. rub. 11. §. dubitatur, n. 2. car. mihi 57. Anch. d. c. petitio, num. 4.*

11 Ampliatur 2. vt habeat ēt locum in Prælatis, ac in quacunq; dignitate constitutis, *Dec. in c. non liceat, nu. 25. de præbend.* vbi dicit quòd dispositio *text. in c. 2. de vit. & honest. cler.* habet locum etiam in Prælatis.

12 Ampliatur 3. in monacis nigris, & oĩb. regularibus; sed aduerte quod monaci nigri sũt excõicati si arma detineant intra septa mona-13 sterij absq. licentia Abbatis *element. ne in agro, §. quia vero de statu regular. Abb. d. c. 2. n. 8. Graf. d. c. 6. nu. 6. Corrad. in templ. ind. lib. 1. c. 1. §. 3. de Imper. in verb. arma probibita deferri, n. 3. car. mihi 101. Ancher. in d. c. 2. n. 3. de vit. & honest. cler. Caet. in summul. in verb. excommunicatio, c. 63.*

14 Subampliatur hæc ampliatio, vt habeat locum, tàm in tenentibus arma offensibilia, quàm defensibilia *Caet. d. c. 63.*

15 Primo limitatur hæc ampliatio qñ inter religio-

ligiosos,& Abbatē essent inimicitiæ capitales, qa tunc religiosus posset retinere arma ob defensionē intra septa monasterij absq. eo,quod incurrat in pęna excōicationis *glo.fi.& Zabbar. in c.2.de vit.& bone.cler.Zaccar.Ferrar.in add.ad Abb.in d.c.2.Lancell.Corrad.in tēpl.iud.lib.1.c.1. de imper.§.3.in verb.arma prohibita deferri,nu.3. car.mihi* 101.*Iacob.de Graff.in dec.aur.p.2.lib.3. c.6.n* 8.vbi hāc fallentiā exēplificat in Abbate, q prosequit monacos odio capitali,vel q esset, talis cuius consortiū esset intolerabile, vel qa iniungit subditis intolerabilia,& dicit q tunc poterūt monaci arma assumere,si nō pōt alijs remedijs succurri,alleg.*c.Iulianus 11.q.3.c.quāto diuort.c.de priore de appell.c.significasti de homicid.*

16 Secūdo limitat,qn arma teneret extra septa, *gl.2.in d.clem.ne in agro,§.præfatæ,Graff.d.nu.8. Sayrus de Cens.lib.3.c.33.n.28.& seqq.*

17 Tertio limitatur vbi prædicta arma teneret ex permissione,& de licentia superioris *Gaet.in summ.in verb.excommunicatio,cap.63.*

18 Quarto limitat,qn non haberet aīum continuo illa tetinendi;sed cū venerit foris ad claustrū,illa secū duxerit *Corrad.d.nu.3.allegat gl.& Card.in d.c.2.de vit.& bon.cler.Graff.eo.n.8.in fi. ver. tertius quando Sayr. vbi sup.nu.31.*

19 Quinto limitatur hęc ampliatio,qn ex obliuione,vel ignorātia iuris nullo malo aīo arma aliqua ēt in cella haberet,quia is præter intentionē illa teneret *Gaet.d.c.63.Sayr.d.c.vbi supr.*

20 Ampliat 4.prędictus 20.clericatus effectus, per quem prohibent clerici deferre arma,vt in odiū clericorū arma deferentiū sit permissum officialibus,ac ministris laicis inuenientibus clericos armatos,illos armis spoliare,& priuare absq; metu excōicationis,nec cōpelli poterint illa restituere eisdem clericis eodē loco,& tēpore *Scapp.in tract.de iur.non script.lib.1.c.5. n.1.& 2.*vbi dicit,q ita passim de consuet. seruat *Graff.in dec.aur.p.1.lib.4.c.18.n.158.*q dicit, q si alio mō fieret,clerici liberè vagarentur armati, ex quo iudex ecclesiasticus non hēt ministros,qui noctē clericos armatos capere possint,latē *Nauar.cōs.27.p tot.in tit.de sent.excom. to.2.car.mihi 220.Conar.in lib.pract.q.c.23.nu.7. ver. vtcūmq; tū,* qui dicit ēt q pnt armis spoliari, & priuari absq; metu excōicationis cum multis alijs,quos dixi *sup.eff.1.lim.10.n.862.* sed aduerte, q *in eadem limitat.10.nu.864.in fine,*dictum est secundum *Nauarr.& alios,* seculares incidere in excōmunicationem si arma recepta à clericis non restituāt,& hæc ampliatio in hac Vrbe obseruatur de consuetudine.

21 Limitatur Primo prædictus 20. effectus clericatus in militibus Hierosolimitanis, qui licet sint propriè, & verè personæ religiosæ, vt dixi *sup.effect.1.ampl.16.nu.109.& seq.* adhuc possunt deferre arma absq; incursu pęnæ constitutæ contra religiosos deferentes arma *glos.& cōiter scribentes in c.duo sunt genera 12.q.1.Carrer.in pract.crim.in §.seu;uct.incip.in tex.* ibi itēq; *eorum nu.5.cart.mihi 31.Fernand.Vasq.in lib.1. controuer.illustrium c.105.nu.52.in fin.& nu.47.* vbi dicit,q huiusmodi religio,seu ordo à principio fuit instituta ad subueniendum,seu defendendum Christiana plebem, ac Christi religionem, ideo eis permittitur deferre arma.

22 Limitatur 2.qn ipsa arma ex permissione,& licentia Summi Pontificis deferrentur *Graf.in dec.aur.p.2.lib.3.c.6.nu.3.* q allegat in argum. *tex.in l.1.C.vt vsus armorum,&c.lib.11.* & pōt adduci rō, quia dispensatio Summi Pontificis facit de prohibito permissum, vt dixi sup.

23 Limitatur 3.in clerico itinerante,qui ferret ea pro sua defensione, & resisteret latronibus, & pręcipuè si esset transiturus per loca periculosa *Soc.reg.30.in 6.lim.Menoch.de arbi.cas.394. nu.58.Decian.in tract.crim.p.2.lib.8.c.2.nu.2.& c.3.n.34.Roland.a Vall.cons.3.nu.2.& lib.2. Abb.in c.continentiam nu.1.de cler.percussor.Lancellott.Corrad.in templ.iudicū,lib.1.c.1.§.3.nu.4. car.mihi 102.Fusc.in sing.in lit.C,nu.119.Campa. super c.Regni Neapol.*vbi dicit, q itinerantibus

24 licitum est deferre arma debito ad se defendēdum à prędonibus,non autē ad offendendum alios *Farin.latè in tract.crim.q.108.n.110.Anch. in c.2.n.3.de vit.& bone.cler.Iul.Ferrett.in tract. de iusto bello,n.191.* & liceat contra præsentem ampliationem tenuerint *Gram.vot.24.nu.6.in fin.Decian.sibi contrarius in d.tract.lib.7.c.3.n.24 Iac.de Graff.in dec.p.2.lib.3.c.6.n.2.* vbi dicit,q nec possunt arma portare ad repellendum iniuriam inferendam , ego tū non recederem a

25 priori opinione, quæ vltra q est magis cōiter approbata, & magis æqua, cùm defensio sit permissa de iure naturali,vt dixi *in meo tract.de de except.except.21.nu.8.& seq.Scacb.de iud.p. 2.c.2.nu.185.* & ideo clericis non debet denegari,est tamen verum quòd non ita passim debet permitti clericis delatio armorum,ex causa, quia sunt itinerantes, & transituri per loca periculosa,sed tunc solum quando essent transituri per loca inculta,deserta,& periculosa,& solitum in eis commorari latrones , & grassatores,iuxta *tex.in c.Maximianus 23.q.3.*& quod dictum est de clerico transituro per loca periculosa,procedit etiam si esset nauigaturus,per ea,quæ dicit *Farin.in d.tract.crim.q 8.nu.109.*

26 Limitatur 4. vbi arma portaret ex iusta cā, & absq; scandalo,vt qa clericus hēt capitales inimicitias *glo.in d.c.2.in verb.clerici arma,vbi Abb.nu.8.& cæteri scribent.Franc.Monald.cons. 125.n.18.lib.2.* sed in isto articulo contrarium tenuit *gl.in c.in summa 23.q.8.Repert.inquisit.in verb.clericus vers.sed an liceat cleric⁹ car.mihi 119.*

27 q contrariæ opiniones possunt duobus modis

conciliari. Primo mõ, aut inimicitia est capitalis, & ꝓcedit prima opinio, aut non est capitalis, & ꝓcedit secunda, qñ vero inimicitia sit capitalis, & qñ non, dixerunt *Roger. conf.31.n.25. Marf. in l.1. §. cũ quis latr. n.8. & 22. cũ seq. ff. de q. Blanc. in repet. l. fi. nu.89. ff. de eo. Corrad. Lancell. de offi. prætor. verf. personas testiũ aggredior nu.65. f.192. Farin. q.49. n.1. cũ plur. seq. Alb. conf.56 n.15. Menoc. de arb. caf.110. Mascar. de pbat. cõcl. 901. Baiar. ad Clar. §. fi. q.21. n.119. & q.24. n.31. Decia. trac. crim. c.25. n.35. & 36. lib.3. p.1. Gram. conf.44. n.7. & 8. Schach. de iud. c.10. n.82. p.2.* Et ego dicã *infra in tit. de eff. inimicitiæ in prælud.* Secundo modo põt conciliari, aut arma tendunt oĩno ad offensionem alterius, vt sunt balistæ, & scopettæ, & tunc procedit secunda opinio *Auth. in c. sñtam ne cler. vel monac.* aut arma non sunt oĩno offensibilia, sed offensibilia, & defensibilia simul, vt est ensis, pugnale, vel magnũ curtellum, & procedit prima opinio *Turrecre. in c. quicumq; ex clerico, nu.1.23. q.8.*

28 Limitatur 5. vbi clericus portaret paruum curtellum aptum ad incidẽdum panem *Abb. in c. lator nu.3. de homic. & in c.2. nu.7. de vit. & honest. cler. Card. Alba. in lucubr. ad Bar. in l.1. n.5. ff. ad l. Cornel. de vi publ. Graff. in dec. aur. p.2. lib.3 c.6. n.3. ver. quartus in clericis.* Et rõ est, qa pat-

29 uus gladius non venit propriè appellatione armorũ *Ang. in l. si pignore, §. furẽ, ff. de furt. Ana. in d. c. lator de homic. Abb. in eo. c.2. de uit. & hone. cler. Alba. d. n.5. Marf. in l. fulẽ, nu.14. ff. ad l. Cornel. de Sicar.* cũ prope infinitis, quos (more suo) congerit *Farin. in d. tract. q.108. nu.77. & seq.* Et ideo statutũ puniens portantes arma, non cõprehẽdit portantes paruos curtellos aptos ad sciendum panẽ, vel temperandũ pẽnas *Auth.*

30 *de armis vbi gl. in verb. curtellos breues, Ang. in l.1. ff. ad l. Iul. de ui publ. & in d. l. si pignore, §. furẽ, ff. de furt.* cum multis alijs, quos more suo allegat *Tiraqu. in tract. de iud. in rebus exiguis nu.31.* vltra quos idem dixerunt *Peregr. Iannin. 1 trac. de eitat. reali, lib.2. c.1. n.298. Ioseph. Ludo. dec. Peruf.31. nu.4. Molignat. in tract. de appell. in verb. armorum, n.95. circa mediũ, in fin. Marf. in pract. §. pro cõplemento, nu.18.* vbi alios allegat cũ multis alijs, qnos allegat *Farin. d. nu.77. & Tiraq. in tract. de iud. in rebus exiguis, nu.32.*

31 Sublimitatur tñ hæc quarta limitatio qñ talem curtellum clericus portaret non solum ad incidendum panem, sed ẽt animo offendendi alios, quia tunc non euitabit pęnas clerici deferentis arma *Bar. in d. l.1. ff. ad l. Cornel. de vi pu-*

32 *blica, vbi ẽt Alba. n.5.* Et rõ esse poterit, qa tunc talis paruus gladius venit appellatione armorum *Io. Bap. Baiar. in add. ad Clar. in §. fi. q.82. nu.72. Catel. Cott. in verb. armorũ, Farin. q.108. nu.77.*

33 *cum seq.* & qñ gladius dicatur paruus, & qualis debeat esse ad hoc, vt non cõprehendatur appellatione armorum, & per consequens eum deferens in nullam pęnam incidat, remittitur arbitrio iudicis *Menoc. de arbit. caf.394. nu.77. Farin. d. q. n.80. Io. de Plat. in l.1. n.3. C. vt armor. vsus Baiard. d. q.82. nu.68.*

34 Limitatur 6. vbi clericus absq; scandalo arma portaret pro defensione propriæ personæ, vel rerũ suarũ, *c. dilecto, & ibi gl. de sent. excom. in 6. c. olim, & ibi ẽt glos. fin. de resi. spol. c.1.23. q.1. Marf. in pract. crim. in §. pro complemento, nu.4. & conf.103. per tot. Graf. d. c.6. n.3. ver. tertius est in clericis,* qui dicit, ꝙ isto casu debent illa portare ad terrorẽ, non aũt ad percutiendũ *Bertach. in reper. in verb. clericus non dẽt, Rol. a Vall. conf.3. nu.1.2.32. & 34. lib.2. Camill. Borell. conf.45. nu.21. Dec. in c. significasti, nu.22. de offi. delegat.*

35 Limitatur 7. in armis defensibilibus tãtum ꝑut est lorica, & similia, quia talia non veniũt appellatione armorũ, saltim impropriè, ideo talia arma deferens non incidit in aliquã pęnã *Bar. in l.1. n.2. verf. nã ista leges, ff. ad l. Iuliã de vi publica,* qui dicit, ꝙ leges ꝓhibentes arma, non loquuntur nisi de armis aptis ad nocendum, ꝑut est telũ, ensis, & similia, secus in armis defensibilibus, quæ non sunt apta ad nocẽdũ, & ppea non sunt ꝓhibita portari *Alex. in add. ad eũdem Bart. in l. fi. §. telũ in lit. A, verf. itẽ nota, ff. in tit. prædicto Roman. in l.1. §. otiosum, nu.1. in fin. ff. ad Silla. Farin. in d. tract. & qõ. nu.72. verf. limita secundo.*

36 Limitatur 8. vt licet clericus non possit deferre arma, si tñ illa defert, non incidit in pœnam statuti Principis secularis prohibẽtis arma deferri *Fuse. in sing in lit. G, nu.119. Couarr. in lib. pract. quæst. c.33. nu.7.* vbi dicit quòd iudex ecclesiasticus non tenetur exequi pœnas statutas per Principem, vel officialem secularem aduersus portantes arma; sed poterit pęnis iuris canonici, & mulcta pecuniaria illos afficere, quod etiam dixit *Menoch. in tract. de arb. caf. 394. nu.33. Petr. Ang. Morl. in empor. vtriusq. iur.*

37 *tit.1. de legi. q.56. nu.17.* vbi alios allegat, sed qđ aliqñ clerici ob apportationem armorum possint puniri per iudicem secularem, & subiaceant statutis ꝓhibentibus delationem armorum, & ẽt ꝙ statuta ipsa sint condita à Principe, vel officiali seculari, dixerunt *Decian. in tractat. crim. p.2. lib.7. c.3. nu.23. Iac. Berrett. conf.3. n.8. Petr. à Plaz. in epit. dilect. c.8. n.25. ver. & ista declaratio, Ant. Scap. in tract. de iur. non script. lib.1. c.5. nu.1. & 2. Graff. in dec. aur. p.1. lib.4. c.18. nu.158.* qui oẽs alios allegat, sed quia de materia istius limitationis, dixi latè *supra eff.2. nu.268.* ideo ad ibi dicta me remitto.

38 Limitat 9. dictus 20. effectus clericatus quo ꝓhibentur clerici deferre arma, vt non habeat locum qñ vellent ire extra vrbẽ ad aspiciendũ agros *Graff. d. c.6. n.7. verf. fallit ẽt vbicumq.* q ad hoc

hoc allegat *Nicol. de Neap. in l. fin. de prox. scrin. lib. 12. Iser. in c. 1. §. si qs, de pace tenend.* & ad hãc limitationẽ optimè conferunt quæ scribit *Farin. d. q. 108. nn. 111.* vbi ex multis asserit, quod si quis cum armis proficiscitur ad suum agrum, & possessionem, non incidit in pœnam impositam deferentibus arma, quod ego puto verum si haberet maximè inimicitias capitales.

39 Limitatur 10. & vlt. qñ clericus portaret arma ligata, *gl. in §. prohibemus, in verb. pmittimus in auth. de armis, DD. in d. c. lator de homic. Lancell. Corrad. in tẽpl. ind. lib. 1. de Imper. §. 3. in verb. arma prohibita deferri, n. 3. in fi. car. mihi 101. Graff.*

40 *in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 6. n. 7. in fin.* & eodẽ modo dicimus de statuto, phibente arma deferri, quod non incidit in pœnam deferentis arma ligata *Farin. d. q. 108. n. 83. & seq. Alex. in add. ad Bart. in l. 1. in lit. C, ff. ad l. Iul. de vi publ. Soc. reg. 30. in 3. lim. Affl. super const. in tit. de illicit. appo t. armor. n. 10. Petr. a Plaz. in epit. delict. lib. 1. c. 8. nn. 13. Cott. in memor. in verb. armor. in fin.*

41 Et aduertendum quod in casibus, in quib. clericis permittit deferre arma non dent illa deferre corã iudice, neq; in cõgregatione hominũ, neq; in cętu scolarium, neq; in palatio Principis *Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 6. n. 4.* quod allegat in argum. *l. armatos, ff. de ui publ. & facit tex. in c. 1. §. si quis rusticus, de pace tenend.* vbi hoc expresse firmat Bald. quæ conclusio, & regula tanto magis dẽt hře locum in clericis, eo quia reperitur ẽt prohibitum laicis deferre arma in locis prædictis, etiã si ex priuilegio, vel alia causa possint illa deferre *Lancell. Corrad. in templ. lib. 1. c. 1. §. 3. n. 4. vers. hac tñ limitatio car. mihi 102.* vbi multos alios allegat *Bonacoss. in suis qq. crim. in verb. armis ver. item de statut. lib. 1. car. mihi 17.*

42 Quæro Primo, an Epus possit tenere, & hře familiã armatam, sed qa de hac qõne dixi latè *sup. eff. 1. ampl. 21. nn. 129.* ideo ad dicta ibi me remitto, solũ addendo ad materiam dicta per *Abb. & Bero. nn. 3. in c. significasti de offic. deleg. & per eũdem Abb. in c. cũ non ab homine, nu. 8. de iud. vbi Barbat. in addit. in lit. D. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 6. nu. 7. & modernissimè Io. Franc. Leonius in Thesaur. fori ecclesiastici, cap. 9. num. 22. & seq.* vbi allegat multos alios concordantes.

43 Quæro Secundo, quid nã veniant appellatione armorum, & in ista qõne est distinguendum, aut loquimur in propria, & stricta significatione, & veniunt ea tm, quæ principaliter, & naturaliter sunt inuenta, & ordinata ad offendendũ, *l. 1. si pignore, §. furem, & ibi Bart. ff. de furt. Aret. in §. itẽ lex Corn. uu. 4. instit. de publ. iud. Alba. in lucubr. ad Bart. in l. 1. n. 6. ff. ad l. Iul. de vi*

44 *publ. Farin. q. 108. n. 88.* vbi quãplures congerit, aut loquimur de lata significatione, & tunc continentur oĩa tela, & instrumenta, quæ apta sunt ad offendendum, *l. 3. §. armis, ff. de vi, & ui armat. l. armorum appellatione de ver. signifi. l. armatos, in fin. ff. ad l. Iul. de vi publ. §. qui autem instit. de interdict. Bart. & Alex. ibi in add. in l. hy qui, §. telorum, ff. ad l. Iul. de vi publ. idem Bar. in l. pediculis, §. argento, ff. de aur. & argent. legat. Alba. in lucubr. ad Bart. in d. l. 1. n. 6. ff. ad l. Iul. de vi publ. Cãpan. super c. Regni Neap. c. 239. nu. 16. Pet. Circed. in coll. iur. cau. p. 2. coll. 7. n. 7. Menoch. de arb. cas. 394.*

45 *nu. 76. & 77.* vbi dicit quod illo casu remittitur iudicis arbitrio, quæ veniãt appellatione armorum *Io. Petr. Molignat. in tract. de appell. verbor. in ver. armorũ appellatione, nu. 95. Io. Bapt. Baiard. in add. ad Clar. q. 82. nu. 67. & 68. Mascard. in tract. de probat. concl. 124. num. 30.* vbi dicit quòd in hoc debet attendi vulgaris vsus loquendi *Farin. eod. num. 88.* vbi multos more suo allegat.

46 Ideo largo modo loquendo armorũ appellatione venit fustis, *Campa d. n. 16. Molignat. loc. cit. Farin. d. q. 108. nu. 87. Alba d. nu. 6. Ang. in l. si pignore, §. furem nu. 1. ff. de furt. Roman. in l. 1. §. occisorem, nu. 1. ff. ad Sillan. Affl. in c. 1. §. si quis rusticus nu. 4. de pac. tenend. Mars. in pract. §. pro cõplemento, nu. 13. ver. & scias, a Plaz. in epito. delict. c. 8. n. 5. & 6. lib. 1. Io. Bello. comm. opin. diuers. in lit. A, vers. armorum appellatione, f. 372. Affl. in c. 1. §. si quis rusticus, nu. 4. de pac. tenend. Alba.*

47 *d. nu. 6.* Secus est in materia statutaria, in qua fustis non venit appellatione armorũ, ideo statutũ, puniens portantes arma, non cõprehendit portantes fustem *Ioseph Ludo. Peruf. dec. 31. nu. 4.* vbi alios allegat *Molignat. d. n. 95. in verb. armorum appellatione, Farin. eod. nu. 87. Corn. cons. 199. n. 4. vers. 4. & vlt. lib. 4. Rom. in l. 1. §. occisorum, nu. 1. ff. ad senatuscon. Silua.* nec ẽt venit zappa, aut securis *Alex. ad Bart. in l. qui edes, §. telorum, in princ. apostil. ff. ad l. Iul. de vi publ. Cabell. resolut. crim. cas. 63. n. 5.* sed pila plumbea comprehenditur in prohibitione armorum *Decia. in tract. crim. lib. 8. c. 2. nu. 14. Farin. d. q. nu. 90.*

48 Secus est si fustis esset aptus, & accõmodatus ad offendendũ, qa tunc cõprehendit in statuto loquente de armis, Farin. q alios allegat *d. q.*

49 *108. n. 89. Menoc. cas. 394. n. 70. Baiard. in add. ad Clar. d. q. 82. n. 68.* itẽ large loqũdo appellatione armorũ veniunt ẽt lapides *Cãpa. d. nu. 16. c. 239. Malignat. d. n. 95. Farin. d. q. 108. n. 87. Alba. in lucubr. ad Bar. in l. 1. nu. 6. ff ad l. Iul. de vi publ. Clar. in §. fi. q. 82. vers. statutum 6. n. 4. vers. & scias Fab. Turr. cõs. 61. n. 11. lib. 2.* vbi de cõ. testat *Pet.*

50 *a Plaz. in epit. delic. c. 8. n. 3. lib. 1.* quod tñ lapides nõ comprehendunt in statuto loquẽte de armis *Ioseph Ludo Rot. Peruf. dec. 31. n. 4. vbi alios allegat Molign. d. n. 95. Farin. pręcit. n. 87. Amade. de find. n. 88. vers. aduertat. tamen Cott. in ver. armorum, in princ. Clar. §. fin. q. 82. nn. 4. ver. & scias, Bertazol. cons. 246. n. 12. lib. 1. Cabal. resol. crim. cas. 63. n. 4.*

51 Item, & asta, *Campan. super cap. Regni Neap. c. 139. nn. 16.* nec paruum baculum *Io. de Plat.*

in §.recuperandæ,in fi. instit. de interdict. Farin. d. q.n.91. Barbat. de Card. legat. q.5.n.8.

52 Item bipennis, vel ligo, vel securis *Alex. in add. ad Bar. in l.quiedes §.telorum, in 1.apost. ff. ad l.Iul. de vi pnbl. Barbat. in trac. de Cardi. legat. q.5. nu.28. Menoc. de arbitr. cas.394.n.70. Baiard. ad Clar. q.82.n.68. ver. itē adde Cabel. d. cas.63.n.5.*

53 Quæ oĩa tñ non comprehendunt in statuto prohibente delationē armorum *Corn. conf. 199. per tot. lib.4. Bonacof. in q.crim. lib.1. in verb. armis, vers. item statutum prohibens car. mihi 17. in fi. Bertaz. conf.192.n.7. in crim. Io. de Plat. in §. recuperandæ in fi. instit. de interdict. Ang. in l. armatos, ff. ad l.Iul. de vi publi. à Plaz. d.c.8.n.7.* Et ratio cur isto, & in casibus similibus, & inferius

54 ponendis non veniāt appellatione armorum est, q̃a verba statuti (& præcipuè in odiosis) sunt strictè, & propriè intelligenda, *l.cōstōnibus ff. ad mnnicip. l.3. §. hac verb. ff. de negot. gest. Valaut. de extens. leg. tit. de extens. leg. penal. nu.11. cũ seq. Dec. conf.442.n.4. & conf.445.n.50. Tiraq. de retract. Ligna. §.35. gl.1. nu.2. Ias. in l. more n.33. ff. de arquir. her. Io. Pet. Bim. consil.23. num.13. Paris. conf.158. num.13. lib.4.*

55 Sed an arma defensibilia, prout est lorica, & similia veniat appellatione armorum, sicut offensibilia, & in hoc est iterum distinguẽdũ, prout supra; aut loquimur ꝓpriè, & strictè, & non continent, aut loqmur largo mõ, & impropriè, & continebunt, ita distinguendo determinat *Io. Pet. Molignat. in tract. de appel. verbor. in verb. armorum appellatione, n.95. vers. comprobant quæ diximus Mars. in pract. crim. §. pro cōplemento, n.19. Angel. de Malef. in verb. vno stocco ferreo, n.5. f.102. Farin. d.q.108. n.73. & 74. Affl. in constit. intētionit, n.22. de illici. par. armor. Duen. reg.55. in 8. limit. à Plaz. d.c.8.n.4.* Et ideo quia

56 statuta sunt ꝓpriè intelligenda, vt dixi paulo ante, nõ cõpræhēdunt in staturis aliquo mõ lo quẽribus de armis *Molignat. loco citato, Scap. in tract. de iur. nõ script. lib.5.c.161.n.19. & 20.* qui loquitur in statuto ꝓhibente delationē armorũ, & dicit q̃ non ꝓhibet deferri arma defensibilia, & quod ita seruat de consuetudine, nisi aliud expressius exprimat in ipso statuto, ꝓut sit in hac Vrbe Panormi, in qua bannis ꝓhibentibus delationē armorũ solent opponi illa verba (offensibilia, & defensibilia) *Mars. ĩ pract. §. pro cōplemento, n.19. Ang. de malef. in verb. vno stocco ferreo, nu.2. a Plaz. d.c.8. nu.5. Amodeus in tract. de find. nu.88. & sequ. Dec. Perus.31. nu.4.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt esse aduocati coram iudice sæculari tàm in causa ciuili, quàm criminali, nu.4. etiam si essent pauperes, nu.5. & 6. lim. nu.16.17.18. 19.21.22.23.24.25.27. & 32. sublim. nu.28. 29.30. & 31.*

2 *Pœna clericorum exercentium officium aduocationis est peccatum mortale, sed non admittit priuilegium clericale, nu.3.*

7 *Nobilis exercens artē mechanicam ammittit nobilitatem.*

8 *Officium aduocationis est dignitas, & exercitium laudabile, nu.9.*

10 *Salarium aduocati dicitur honorarium.*

11 *Doctores Sancti multi sunt, nu.12.*

13 *Maria Virgo dicitur aduocata peccatorum.*

14 15 *Episcopi, & cæteri prælati non debent exercere officium aduocationis.*

20 *Personæ miserabiles sunt, qui causam propriam non possunt prosequi.*

26 *Prohibitus aduocare non cēsetur prohibitus cōsulere.*

34 *Clericis licet permittatur in aliquibus casibus exercere officium aduocationis, nunquàm permittitur tamen in causis criminalibus ad offensam, nu.35. & 36. & quare nu.37.*

38 *Clerici non possunt aduocare etiam ad defensam, vbi veniretur imponenda pœna talionis accusatori, vel pœna sanguinis, nu.39. ne incurrant irregularitatem nu.40.*

41 *Clericus exercens officium aduocationis in casibus sibi permissis, potest exigere salarium.*

42 *Religiosi nullo modo possunt esse aduocati.*

VIGESIMVSPRIMVS EFFECTVS.

1 Vigesimus primus effectus clericatus est, vt clerici non possint esse aduocati coram Iudice sæculari, *c.1. vbi hoc not. Abb. in 5. notab. ne cler. uel vouen. c.1. de postul. Emanuel Rodriq. in sum. casuum conscien. p.1.c.1.n.1. Bal. in l. placet, n.5. C. de episc. & cler. vbi ēt Alber. nn.1. idē Alber. in l.1. eod. tit. Anch. in c.1.n.1. de postul. Turrecr. in c.1.n.3.15.q. 2. Capr. reg.95.n.2. Pet. Ceneḋ. in collect. for. can. p. 2. collect.39.n.1.* vbi more suo multos alios allegat *Sim. Maiol. in tract. irregul. lib.5.c.9. in vlt. verb. Spec. in rub. de aduoc. §. obijcitur, nu.5. Borgas. in tract. de irregul. p.1.q.8.n.110. car. mihi 21. Lel. Zanc. in tract. de priuil. eccl. priuil.53. nu.1. Henric Bohic in c. clerici, n.8. de postul. Iul. Cæs. Imbr. ĩ trac. de iudice Regni p. vlt. n.38. Gaspar Cabel. super constit. Egid. lib.3.c.20. nu.1. Affl. super const. Regni lib.1. rub.81.n.17. & 18. Goffr. in sum. in tit. de postul. n.9. March. in tract. de commiss. p.1. com.2. nu. 16. cart. mihi 70. in parua impressione Romana, & cadē cōmis.2.c.2. nu.17. car.77.* vbi multos alios allegat. Pœna aũt clerici, exercentis officiũ ad-

2 uocationis extra casus à iure sibi permissos est, vt peccent mortaliter, vt dicit *Nauar. conf.2.n. 1. in tit. postul. in 2. to. car. mihi 203.* & vltra poterunt per Episcopũ mulctari eius arbitrio *Hostiens. & Innoc. in c.1. de iuram. calum. Archi. in c. peruenit 86. dist. Iul. Cæs. Imbr. in trac. de iudice Re-*

3 *gni p. vlt. n.45.* & licet clericus exercens officiũ aduo-

aduocationis peccet mortaliter, non ꝑpterea admittit priuilegiũ aliquod clericale *Abb. in c. ficut, nu. 3. ne cler. vel monac. Rodoan. in tract. de spol. eccl. q. 2. nu. 25.*

4 Ampliatur 1. prædictus 21. effectus, vt procedat, tàm in causa ciuili, quàm in criminali *Turrecr. in c. 1. num. 6. 1 4. q. 2. Cened. in collect. iur. can. p. 2. collect. 39. num. 1.*

5 Ampliatur 2. etiam si clericus esset pauper, & vellet ex aduocatione viuere, qa adhuc non poterit aduocationis officium exercere *Io. de Ana. in c. 1. n. 7. de postul.* sed in hoc contrarium tenuit *Henric Bohic in ead. c. 1. n. 7.* qui dicit qđ

6 si clerici sunt egentes de facto, etiam si sunt in sacris constituti poterunt sibi victum quærere ex aduocatione, allegat in arg. *c. clericus victũ, 91. dist. & l. 2. C. de patri, qui fil. distra. & c. ad supplicationem de obser. ieiun.* quibus ego adderẽ qđ si clerico egeno licitum est victum sibi quærere ex mecanico artificio, vt dixi *sup. eff. 6. n. 36.*

7 qđ ex se est parũ honoratũ, ita, & taliter ꝙ nobilis exercens talia mecanica exercitia ammittat nobilitatem, est *text. in l. nobiliores, C. de cõmerc. & merc. l. ne qs C. de dign. l. 12. gl. in c. qui cõtra pacem 24. q. 1. Bar. in l. 1 in fi. C. de dign. lib. 12. Soc. conf. 246. & eliganter, & subtiliter. col. 2. ver. primo rõ. lib. 2. Affl. in c. 1. col. 6. vers. sed qd de nobili qs dicatur Dux. Guid. Pap. dec. 196. n. 2. Cassia. conf. 64. n. 35. Fab. de An. conf. 17. n. 19. Tiraqu. de nobil. c. 27. n. 1. & c. 33. n. 4. Bombi. de dign. Doct. n.*

8 *7.* quanto magis hoc dẽt permitti ex aduocatione, q̃ est dignitas, & exercitium nimis honoratum laudabile, & necessariũ, *l. aduocati cõtra de aduoc. ind. l. 1. l. laudabile, C. de aduoc. diuer. iud. c. quia Epus in fi. 5. q. 3. Foller. in confl. Regni, item statuimus, n. 29. tit. de Iudeis, Gail lib. 1. obser. 43. n. 3. & 4. Iac. Ben. de priu. iur. Consul. p. 2. priu. 38. n. 2. Tiraq. de nobil. c. 29. n. 11. Bal. in l. inuitus, col. 1. de pcur. Caroc. de loca. ti. de fruc. & lit. expẽs.*

9 *n. 1. Lancill. in templ. ind. §. 1. q. 2. n. 26.* & hmói officium non derogat nobilitati, vt *est lex. in l. 2. §. seruius aũt ff. de origine iuris Cass. conf. 64. visa processu, col. vlt.* & ita, & taliter est nobile, & laudabile, ꝙ aduocati dñr sacerdotes *l. 1. ff. de iust. & iur. Spec. de aduo. §. 2. n. 2.* & non solum debẽt hr̃e scientiam, sed integrã conscientiam, & integritatem *Iac. Ben. de priu. iur. consul. priu. 59. n.*

10 *8. p. 3.* Et ideo eorum salarium appellaẽ honoratũ, vt asserunt fere oẽs ꝑcitati *Tiraq. de nobil.*

11 *c. 29. n. 37.* Nec est verum ꝙ aliqui vulgares, & ideo contra tã honestum, ac vtile exercitiũ dñt. s. quòd ex aduocatis nullus reperiẽ Sanctus, qa hoc est oino falsum, cum multi, & multi tales reperiant, nã S. Ambrosius Doctor Ecclesiæ fuit Sanctus, & nihilominus ꝑ vndecim annos adnocationis officium exercuit in Curia Romana, vt est videre, apud Suriũ, & apud Voraginẽ in descriptione vitę ipsius S. Ambrosij, sic ẽt S. Iuo, & S. Germanus Epus Parisiensis, & S. Lipardus frater S. Leonardi Magni, vt refert *Gomes in oratione poster lect. 6. n. 17. & Iac. Ben. in tract. de priu. iurisconf. p. 3. priu. 71. n. 6. & Tho. Garzen. Plat. vniuersal discursu* 12. De aduocatis adest etiam B. Ioan. de Capitano, cum multis alijs Sanctis Beatis quorũ vitæ describunẽ *in p. 3. cronicæ ord. fratrũ Minorũ*, vltra ꝙ ipsemet Dñs Noster Iesus Christus aduocationis nomẽ, & officium suscepit, nam apud San-

12 ctum Io. legiẽ in Epistola aduocatum habem' apud patrẽ Iesum Christũ, *& Beda in homelijs super S. Martum, Filius, vt formã hoĩs impleret et obseruandum patrẽ putat esse pro nobis*, qa aduocat' ipse est, & aduocationis officiũ ipse exercuit, dum defendit Magdalenam aduersus Fariseũ, & mulierem adulterã ab accusatione Iudeorũ & S. Mater Ecclesia Mariã Virginem appellat Aduocatã nr̃am vt in salue Regina, ibi *Eia ergo Aduocata nostra*, & iterũ *in litania* ipsius B. Virginis, Aduocata peccatorum. Et iõ concludẽ-

13 do dicerẽ ꝙ apud Deũ, mereẽ aduocatus exercẽs officium aduocationis, vt decet *Io. Monac. Cisterciẽs. & Ias. in l. 1. n. 8. ff. de iust. & iur. Alber. in l. 1. C. de suffr. & in l. per diuersas, C. mand. Gra-*

14 *uut. teorem. 1. n. 12. in fi. Lancill. Corrad. in tẽp. ind. §. q. 2. n. 12. f. 7. Caual. dec. 33. n. 21. p. 1.* qui dicit ꝙ isti tales bonam vitam ducunt ꝓut ẽt dicit *Marsil. in tract. de bann. in verb. indice in fin. Mut. super consuet. huius Vrb. Panorm. c. 68. n. 29.* & habeant alias optimas, & laudabiles qualitates.

15 Ampliaẽ 3. vt multo magis hic effect. ꝓcedat, & habeat locũ in Epis, cæterisq; alijs Prælatis, ac in dignitate constitutis, ne ꝑ talis aduocationis officium eorũ dignitas vilescat, *c. qa Epus 5. q. 3. c. ꝑlatum 88. dist. c. Episcopus il 1. 14. q. 5. c. deniq. 21. q. 3. Turrecr. in c. 1. n. 5. 15. q. 2. Henric Bohic in 1. 1. nu. 1. de postul.* vbi dicit, ꝙ nec in cã ꝓpria pñt aduocare *Rodoa. in tract. de spol. eccl. q. 2. n. 18.* qui dicit, ꝙ non pñt aduocare in causis pro alijs, neq. coram ecclesiastico neq. coram seculari iudice, & quod hoc erit parum conueniens Episcopis *Iul. Cæsar Imbria. in trac. de ind. Regni, p. vlt. n. 37.*

16 Limitatur 1. prædictus 21. effectus clericatus in causis ꝓprijs, namq. in eis clericus poterit esse aduocatus, *c. 1. de postul. Prælat. c. omnibus 4. q. 6. c. 1. ne cler. vel mon. Spec. in tit. de aduoc. §. obycitur, n. 5. Isidor. Moscon. in trac. de maest. militan. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. ver. negotia secularia, tart. mihi 410. Paul. de Castr. in l. placet, n. 2. C. de episc. & cler. Anan. in c. clerici, n. 1. de postul. vbi ẽt Anther. n. 1. Turrecr. in c. 1. n. 3. 15. q. 2. Capr. reg. 95. n. 2. Rodoa. d. q. 2. n. 19. Iac. Benius in tract. de priuileg. iurisconsult. p. 3. priuil. 71. n. 4. Zanc. in tract. de priuileg. eccle oriu. 53. nu. 1. & 2.*

17 Limitatur 2. in Curia Romana, in qua ẽt sacerdotes officium aduocationis exercẽt ẽt in

qui-

quibuscumq. causis profanis, & alienis *Sim. Maiol. in tract. de irregul. lib. 5. c. 19. nu. 4. Emanuel Rodriq. in sum. casuũ conscient. p. 1. c. 1. in fin. Marcheſ. in tract. de commiſſ. p. 1. commiſſ. 2. nu. 16. cart. mihi 7. in impreſ. Rom. in forma parua,* vbi dicit, ꝙ iſta conceſsio eſt inducta ex tolerantia, & patientia Summi Pontificis.

18 Limitatur 3. in Curijs Eccleſiaſticis, qa clerici in eis ẽt ꝓ laicis poterunt aduocare *Ana. in c. 1. n. 3. & in c. clerici, n. 8. de poſtul. Ancher. in eo. c. clerici, n. 4. Turrecr. in c. 1. n. 6. 15. q. 2. & in c. te quidem, n. 8. 11. q. 2. Rodoa. in trac. de ſpol. eccl. q. 2. n. 22. Alcia. conſ. 30. n. 11. to. 1. lib. 2. Iul. Caſar Imbria. in tract. de iudice Regni, p. vlt. nu. 45.*

19 Limitat̃ 4. vbi litigans eſſet perſona miſerabilis, qa in talibus cauſis clericus poterit eſſe aduocatus ꝓ ipſis pſonis miſerabilibus, *c. 1. de poſtul. Prælat. c. oĩb. 4. q. 6. c. 1. ne cler. vel mon. Spec. in tit. de aduocat. §. obijcitur, nu. 5. Bobic in c. clerici, n. 10. de poſtul.* vbi dicit, ꝙ pñt poſtulare ꝓ viduis, pupillis, & orfanis *Abb. in c. 1. n. 4. ne cler. vel mon. Ancher. in c. 1. n. 1. de poſtul. Turrecr. in c. 1. n. 3. 15. q. 2. Iſidor. Moſco. de maeſt. milit. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. ver. negotia ſecularia car. mihi 410. Bened. Capr. reg. 95. n. 2. Iac. Benius in tract. de priuil. iuriſconſ. p. 3. priu. 71. n. 4. Alcia d. conſ. 30. nu. 8. to. 1. lib. 2.* q loqtur in cauſis viduarũ, & orfanorum *Lel. Zancus in tract. de priuil. eccl. priu. 53. n. 1. Marcheſ. in tract. de commiſſ. lib. 1. commiſſ. 2. c. 1. n. 16. car. mihi 70. in impreſſ. Romana, in forma parua, Rodoa. in tract. de ſpol. eccl. q. 2. n. 19. & 20.* q dicit, ꝙ clericus põt aduocare ꝓ oĩb. pſonis, quæ pſe ꝓprias cãs non pñt miniſtrare, & defendere, q̃ aũt dicant̃ pſonæ miſerabiles, ponũt latè *Menoc. in tract. de arbit. q. 8. nu. 37. & per*

20 *tot. Cepoll. conſ 21. n. 2. lib. 1. in ciuil.* q. dicit, quòd iſto caſu pſonæ miſerabiles ſunt, q. cauſas ꝓprias nõ poſſunt adminiſtrare quo ad ſũptus.

21 Limitatur 5. in cauſis Eccleſiæ, vel collegij, vel cuiuſuis alterius pij loci *Paul. de Caſtr. in l. placet, n. 2. C. de epiſ. & cler. Abb. in c. 1. col. 2. vbi ẽt Io. de Ana. n. 1. & Pet. Anch. ẽt nu. 1. de poſtul. Turrecr. in c. 1. n. 3. 19. q. 2. Vaſq. in lib. 1. cõtrouerſ. illuſtr. c. 31. n. 29. Capr. d. reg. 95. n. 2. Rodoa. i trac. de ſpol. eccl. q. 2. n. 19 & 22.* vbi ponit qñ dicatur cã eccleſiæ, & eccleſiaſtica *Iac. Benius in trac. de priuil. iuriſcõſ. p. 3. priuil. 71. n. 4. Spec. i tit. de aduo. §. obijcitur, n. 5. Alcia. d. conſ. 30. n. 9. lib. 2. to. 1.*

22 Limitatur 6. vbi is, ꝓ quo clericus patrocinium pſtat, eẽt pſona eccleſiaſtica, *c. cum ſit, de foro compet. c. 1. de offi. ord. Bobic in c. clerici, nu. 9. de poſtul.* & ratio eſt, quia hæc etiam dicit cauſa eccleſiaſtica *Rodoa. d. num. 22.*

23 Limitatur 7. in cã amici intimi, & antiqui, qa in ea clericus põt eſſe aduocatus ꝓut in cã coniunctæ pſonæ *Hoſtienſ. Io. Andr. & Butr. in c. fi. de poſtul. Bobic in c. clerici, n. 9. & 10. eo. tit.* cũ multis alijs, quos latè allegaui *in meo tractã. de eſſ. amicitiæ, eff. 116. per tot.*

24 Limitatur 8. in vno negotio tantum, ex quo in vno negotio tãtum clericus poterit eſſe aduocatus *Innoc. in c. 1, & 4, de re iud. Abb. in c. ex parte, col. fi. de poſtul. Iul. Cæſar Imbria. in tract. de iudice Regni p. vlt. num. 47.*

25 Limitat̃ 9. in allegationibus in ſcriptis, qa licet clerici non poſſint aduocare in foro ſeculari, poterunt nihilominus in iure conſulere, ac in eo allegationes in ſcriptis facere *Emanuel Rodriquez in ſumm. caſuum conſcien. p. 1. cap. 1. n. 1. Alciat. d. conſ. 30. num. 12.*

26 Et ratio eſt, quia prohibitus aduocare non cenſet̃ ꝓhibitus conſulere in camera *Bart. in l. Paulus, §. Paulus de legat. 1. & in l. 1. §. 1. de poſtul. Abb. in rub. de poſtuland. Alcia. d. n. 12.*

27 Limitatur 10. in clericis in minorib. conſtitutis *Anan. in c. clerici, n. 6. de poſtul. Turrecr. in c. 1. n. 3. 15. q. 2. Spec. in tit. de aduoc. §. obijcitur, n. 5. Rodoa. in tract. de ſpol. eccleſ. q. 8. n. 48. Heuric. Bobic in d. c. clerici, n. 8. & 10.* vbi dicit quod clerici in minoribus pñt poſtulare, tã ꝓ clericis, q̃ pro laicis, tãm mediante pecunia, q̃ gratis *Cabell. ſuper conſtit. Egidianis, lib. 3. c. 20. nu. 2. Nauarr. conſ. 2. nu. 3. & per tot. in tit. de poſtuland. in 1. tom. cart. mihi 203.*

28 Sublimitatur 1. hæc limitatio, vt non ꝓcedat in cauſa criminali ad offenſam, nam in ea clericus etiam in minoribus conſtitutus non poterit eſſe aduocatus *Turrecr. in c. 1. n. 4. 15. q. 2. & dicam infra in præſenti effect. nu. 34. & ſeq.*

29 Sublimitat̃ 2. qñ clericus in minoribus haberet aliquod beneficium eccleſiaſticum, qa clericis beneficiatis eſt interdictum officium aduocationis, ꝓut conſtitutis in ſacris *Turrecr. d. n. 4. Pet. Cened. in collect. iur. Can. p. 1. collect. 39. n. 1. Alciat. conſ. 30. n. 7. to. 1. lib. 2. Henric Bobic in c. clerici n. 9. de poſtl. Cabel. d. nu. 2. Tariſ. in tract. de confid. benefic. q. 9. n. 31.* Quæ ſublimitatio ſublimitatur duobus modis.

30 Primo ſublimitat̃ vbi clericus in minoribus bñficiatus haberet licentiam patrocinandi à ſuo Prælato *Imbria. in tract. de iudice Regni p. vlt.*

31 *n. 45.* Secundo ſublimitat̃ vbi beneficium eſſet tenue, & inſufficiens ad ſubſtentationem *Rodoa. in tract. de ſpol. eccl. q. 2. nu. 24.*

32 Limitatur 11. & vlt. vbi exerceret tale officiũ aduocationis ꝓ perſonis conſanguineis, & cõiunctis *Henric Bobic in c. clerici, n. 9. & 10. de poſtul. Rodoa. d. q. 2. n. 19. Iacob. Benius in trac. de pri-*

33 *uil. iuriſconſ. p. 3. priuil. 71. n. 4.* quam limitationem intelligas de perſonis coniunctis vſq. ad quartum gradũ tantũ, & non vltra *Anch. in l. cẽtia. C. de epiſ. & cler. l. petitionem, C. de aduoc. diuer. iud. Abb. in c. fi. in 2. col. de poſtul. Rodoa. eod. n. 19. vbi in fi.* dicit quod ꝓ coniunctis perſonis poterit clericus allegare, & aduocare contra eccleſiam à qua habuit beneficiũ, qa magis tenetur

netur quis adiuuare cõiunctũ quàm eũ, a quo habuit beneficium, put in simili vidimus in materia feudali, in qua vassallus non tenet iuuare dominũ contra suos coniunctos *Abb. antiq. & Abb. in c. petitio, ver. non tamen placet de iureiur. Asinius in trac. de exequut. §. 9. c. 348. n. 8.*

34 Et licet in pdictis fallentijs clericus non phibeat exercere officium aduocationis, nihilominus nunq̃ permittit in causis criminalibus aduocare ad offensam *Turrecr. in c. 1. nu. 2. 15. q. 2. c. sniam, ne cler. vel monac. Henric Bobic in c. clerici, nu. 2. de postul. Lelius Zanc. de priuil. eccl.* 35 *priu. 53. n. 20.* qđ secus est ad defensam, ex quo tunc clericus in casib⁹ sibi à iure permissis (secundum aliquos) poterit esse aduocat⁹ p reo psequuto ita tenuerunt *Abb. n. 5. & Ancher. n. 7. in c. clerici de postul. Iac. Benius in tract. de priuil. iurisc. p. 3. priuil. 71. n. 5. Lel. Zancus d. priuil. 53.* 36 *n. 26.* vbi dicit qđ tutius est, vt se abstineant ab aduocatione p reo: & quod indistinctè, & nullo casu clericus in cã criminali, tã ad offensam, q̃ ad defensã non possit esse aduocatus, est *tex. in d. c. sententiã, ne cler. vel mon. c. his à quibus 23. q. 5. c. aliquando distinct. vlt. c. 1. dist. 51.* & hoc idem tenuerunt *Goffr. in sum. tit. de postul. nu. 9. Henr. Bobic in c. clericus, n. 6 ne cler. vel mon. & in c. 1. n. 3. & 4. de postul. Sebastia. Medic. in sum. concor. cano. decret. dist. 51. n. 1. Nauar. cons. 2. n. 3. & 4. in tit. de postul. in 1. to. cart. mihi 203. Rodoa. in trac. de spol. eccl. q. 2. n. 26. vers. in causis vero criminalibus, Maria. Soc. iun. in c. ad audientiam, n. 242. de homic. Petr. Cened. in collec. iur. can. p. 1. coll. 39.* 37 *n. 2.* vbi dicit, q̃ posset esse vt reus accusatus, pp culpam, & negligentiam, vel imperitiã ipsius aduocati clerici, deuenitet ad casum vbi condẽnãdus esset pœna sãguinis, & similiter si re⁹ esset nocẽs, posset ex nimijs subtilitatibus aut cauillosis allegationibus sui aduocati iniustè absolui, & per consequens condẽnari ad pœnã talionis, late *Simon Maiol. in trac. de irregul. lib. 2 c. 9. n. 2. 3. & 4.* qui dicit, q̃ clericis est interdicta hæc forensis exercitatio, & rei illicitę operã dare vĩ pp hoc periculum, & si qs vellet tenere opinionem q̃ clerici in casibus sibi permissis possint aduocare ad defensam p Reo in cã cri- 38 minali, eam limitare hẽt vbi veniret imponẽda pœna talionis accusatori, qa tunc cleric⁹ nõ poterit esse aduocatus p Reo accusato, ex quo in consequentiam aduocaret contra accusatorem *Butr. & Imol. in c. 1. n. 3. de postul. Fel. in c. de cætero n. 3. de test. Ancher. ĩ c. clerici, n. 7. de postul. Maiol. d. n. 2.* vbi alios allegat *Cened. d. n. 2.* q dicit, q̃ vbi venit imponenda pœna talionis, aduocatus Rei psequuti fit irregularis, sicut aduocatus psequentis *Alber. Trott. in trac. de per-* 39 *fect. cler. lib. 2. c. 23. n. 3.* Et intelligas, vt tunc demum clericus nõ possit esse aduocatus in causa criminali in casibus sibi aliàs de iure pmissis, qñ pro delicto de quo agit venitet imponẽda pœna sanguinis, secus si veniret imponenda alia pœna, vt est pecuniaria, qa in tali cã criminali clericus poterit esse aduocatus *Henric Bobic in c. clerici, n. 6. de postul.* q dicit, q̃ tunc dicendum est, put in cã ciuili, *Turrecr. in c. 1. n. 6.* 40 *15. q. 2.* vbi dicit, idem esse qñ de cã criminali ageret corã iudice ecclesiastico, quia rõ cur clerici non pñt esse aduocati in cã criminali, est ne incurrant irregularitatẽ, put incurrerent si in ea aduocarent ex sola aduocatione *Anch. in c. sniam, n. 5. ne cler. vel monac. Soc. in c. ad audientiam, n. 138. de homic. Nauarr. cons. 2. nu. 2. in tit. de postul. in 1. to. car. mihi 203. Cened. in collect. iur. canon. p. 1. collect. 39. n. 2. circa medium Sim. Maiol. in tract. de irregul. lib. 2. c. 9. n. 2. & seq. Paris. in trac. de confid. q. 9. n. 39.* vbi alios citat, q̃ irregularitas non incurritur vbi veniret imponenda pęna mitior quam sanguinis.

41 Nec est prętermittendum dicere q̃ clericus in casibus sibi de iure permissis exercens aduocationem poterit licite exigere salarium competens præter in causis miserabilium personarũ *Abb. in c. 1. n. 2. vers. nunqd de postuland. & in c. 1. n. 5. ne cler. vel mon. Corsett. in repert. ad eũdẽ Abb. in verb. clericus in casibus, Turrecr. in c. 1. n. 7. 15. q. 2.* vbi dicit, q̃ ita seruatur de consuetudine *Tiraq. in tract. de nobil. c. 29. n. 30. in fi. Iac. Benius in trac. de priuil. iurisc. p. 3. priu. 73. n. 10. Spec. in tit. de salar. §. sequitur, n. 20. Rodoa. d. q. 2. n. 21. 22. 23.* qui dicit, q̃ iuribus disponentibus q̃ non pñt aliqđ exigere, est derogatum per contrariam cõsuetudinem, qa nemo militat pprijs stipẽdijs & adducit alias fortissimas rõnes *Lel. Zanc. in trac. de priuil. eccl. priuil. 53. n. 27. & seq.* vbi vltra q̃ asserit, q̃ ita de consuetudine hodie seruatur dicit ẽt q̃ iura, q̃ vident disponere contrariũ, sunt intelligẽda, qñ clericus esset aduocatus in causis spiritualibus, secus in temporalibus, vel quod debeant intelligi in religiosis, circa quos religiosos dico qđ non solum nõ pñt esse aduo- 42 cati in casibus in qbus non pñt esse aduocati clerici, verũ ẽt in casibus, in qbus clericis hoc permittit, & eis tãtũ est permissum, si hæc duo interueniant, videlicet vtilitas monasterij, & mãdatum Abbatis, vel guardiani *Abb. in c. ex parte de postuland. Rodoa. d. q. 2. n. 27.* qui dicit, q̃ vna pdictarum qualitatum deficiente non poterit religiosus aduocare, quod dixit ẽt *Henric Bobic in c. 1. n. 11. de postul.* q addit q̃ nec pro psonis coniunctis, nec pro miserabilibus poterit aduocare altero ipsorũ deficiẽte, & n. 15. dicit, qđ nec eos excusatet contraria cõsuetudo.

SVMMARIVM.

1 *Clerici non debent esse lusores, & peccant ludendo, n. 9. & 12. & de pœnis contra eos, n. 13. 17. 18. & 19.*

19.lim.nu.25.26.27.& 28.& in quibus casib. etiam permissis non liceat, num. 29.30.31.32. 33.35.37.38.40.& 41.

2 *Ludus est detestabilis ex se, n.3.4.7.10.11.& 12.*

5 *Lusor præsumitur dilapidare bona sua.*

6 *Lusor repellitur a testimonio.*

7 *Actio furti non competit domino domus, quando furtũ fuit commissum tempore quo luditur in domo.*

13 *Pœna clericorũ ludentiũ est ꝙ non possunt obtinere beneficia ecclesiastica, & non moniti, n.14. & 15.*

16 *Clericus publicus aleator ammittit beneficium.*

20 *Pœna clericorum ludentium est extraordinaria arbitrio iudicis.*

21 *Clerici non solũ non possunt ludere, verũ etiã nec assistere in loco vbi luditur, nec habere partẽ, nu. 24.*

22 *Regulares non possunt ludere nec assistere vbi luditur sicut clerici.*

23 *Mala multa deueniunt ex ludo.*

34 *Beneficiatus si luderet de facto, an id quod lucratur teneatur restituere.*

36 *Loci ratione prohibetur id, ꝙ alias esset permissum.*

39 *Ludere non licet non solum clericis, nec etiam laicis in diebus festiuis.*

42 *Episcopus nunquam debet ludere.*

43 *Monitio an sit necessaria clerico ludenti, vt incurrat in pœnam.*

44 *Clericus an teneatur restituere id, qđ lucratur ĩ ludo*

VIGESIMVS SECVNDVS EFFECTVS.

1 Vigesimus secundus effectus clericatus est, vt clerici debeant oĩno esse alieni à ludis *Concil. Trid. sess. 22. c. 1. tit. de reform. taxillorum, ac alearum, c. pen. de vit. & honest. cler. c. Epus 35. dist. & ibi glos. & Docto. c. inter dilectos de excess. Prælat. Abb. in c. vt clerici, n. 4. de vit & honest. cler. Bart. in §. interdicimus, n. 3. in Auth. de sanctiss. Epis. Silvest. in sum. in ver. ludus, n. 2. Th. Actius ĩ trac. de lud. scaccorum q. 9. n. 1.* q adducit rõnes, ob quas clericis interdicit ludus ꝑut eas adducit ẽt *S. Raimũd. in sum. lib. 2. in tit. de negot. secul. §. 11. in princ. fol. 254. Paul. Fusc. ĩ suis singul. in lit. C. n. 116. Caguol. in l. singularia, n. 142. ff si cert. pet. Iac. Gras. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 8. n. 8. & 10.* q dicit, ꝙ nõ pñt ludere ẽt ludis, q alijs essent honesti *Farin. q. 109. n. 92.* vbi dicit, quòd hoc est interdictũ clericis de præcepto non añt de consilio, ꝑ aliq voluerunt *Ignat. Lopez in add. ad pract. Diaz c. 70. in lit. A, Armill. in sum. in verb. ludus, n. 2. Marquat. in tract. de celibat. p. 3. c. 11. n. 1. & 2. Capr. reg. 86. n. 36. Aneher. in d. c. clerici, nu. 4. de vit. & honest.*

2 *cler.* & huius effectus põt esse rõ, qa ludus ex se est detestabilis pp plura, & infinita mala, quæ inde ꝑueniunt, & ideo hoc attendens *Hierem. Profet. c. 15.* dixit *Non Sedi cum Consilio Ludentiũ, & Tobias c. 5. Nunquã cũ Ludentibus memiscui, & Chrisostom. super genesi. Non dat Deus ludere, sed*

3 *diabolus*, in tantũ quòd venit appellatione criminis, *§. illud vero in prohem. ff. ibi, ludos exercere, & alia crimina vbi Bart. n. 1. Paris. de Put. in trac. de synd. in verb. inquisitio, c. 1. n. 12. Marq. d. nu. 2.*

4 *& seq.* vbi dicit, quòd fuit inuentus à diabolo tãquã esca oĩum malorum, *c. deniq. 4. dist.* & ꝙ est cã ammissiõis tẽporis, blaspemię, furti, falsitatis, homicidij, depaupertationis, & ꝓpriorũ vestimẽtorũ expolitatiõis, iuxta illud Horatij.

Quem dãnosam Venus quẽ præceps alea nudat.

5 Intãtum ꝙ lusor ꝑsumit dilapidare sua bona, & male vti substantia sua, vt dicit *Bal. in Auth. quod locum, circa finem, C. de collat.* & quod lusor

6 ducat malã vitã, & propterea repellat à testimonio dixit *Roland. à Valle cons. 63. n. 18. vol. 2. & Hostiens. in sum. tit. de excess. Prælat.* dixit qd lu-

7 sor in ludẽdo dr̃ agere turpem vitã, imò in tãtum iura detestant ludos ꝑdictos, vt imponãt pœnam confiscationis domus, in qua ludit, vt habet in *d. Auth. alearum vsus*, & sic tpe quo lu-

8 dit committit furtum in ipsa domo ꝑ quemcunq; minime domino competeret actio furti, *l. 1. §. prætor ait, ff. de aleator. & Card. Zabar. in clemen. 1. in ver. sed, & tales in fi. de vit. & honest. cler.* prout eum refert *Marquat. à Susann. in tract.*

9 *de celibat. q. 1. in 6. p. 3.* q dicit, quòd clerici ludentes peccant octo rõnibus, quas ibi recẽset, & quod ludus sit perniciosus in Republica, &

10 oĩno detestãdus, dixit *Couar. in c. peccatum p. 2. §. 4. & est tex. in l. fi. & ibi DD. C. de relig. & sũpt. funer.* Et multa contra ludum, & ludentes scri-

11 bunt *Alber. in l. 1. §. idem notãdum, ff. de aleæ vsu, & aleator. Addent. ad eũd. Alber. in d. l. 1. §. fi. in lit. A, DD. in c. clerici, il 2. de vit. & honest. cler.* cũ multis alijs, quos latè congerit *Farin. q. 109. n. 2.* Qui oẽs cum loquanẽ in laicis, quanto ma-

12 gis eorũ dicta ꝓcedere habent in clericis, qui ludendo magis peccant, q̃ laici *Stefa. Cost. in tract. de lud. art. 1. §. 1. n. 6. & seq. in 2. & 3. concl. Diaz in pract. cri. cano. c. 70. alias 64. in verb. aliatores post nu. 2. & ibi Ign. Lopez in add. in lit. A, pract. Corrad. in tit. de lusor. nu. 1. vers. subijcere etiã possumus, Summa Armill. in verb. ludus num. 1. & seq.* quos omnes refert, & sequitur *Farin. d. q. 9. n. 4. & 5.* vbi etiam alios allegat.

13 Clerici vero lusores diuersis pœnis plectunẽ, quarum Prima est, vt nõ possint obtinere beneficia ecclesiastica, in tantum ꝙ si illis conferant, collatio erit nulla, *c. 1. 34 dist. DD. in c. inter dilectos de exceß. Prælat. Molin. in tract. de contract. disp. 521. n. 6. Menoc. in trac. de arbi. iud. cas. 399. n. 3. Abb. in c. inter dilectos, n. 6. de exceß. Prælat. Bonifat. de Vital. in tract. de malef. in tit. de ludo azardi, & alearum, n. 9. post tract. Angel. de malef. car. mihi 459. Pet. de Greg. Tholos. in cõmẽt. decret. in explicat. de elect. c. 9. n. 22. Ant. a Sola super decret. Subaudiæ, lib. 3. in gl. in ver. ludus n. 5. car. mihi 182. Lambert. in trac. de iure patro. lib. 3. art. 9. q. 2.*

q.2.princ.nu.10.D.Flam.Parif.in tract. de resign. benefic.lib.4.q.3.nu.65.Marquat. in tract. de celibat.par.3.q.11.nu.7. vbi dicit, q hanc pœnam
14 incurrit etiam si non fuerit monitus,vt à ludo desistat,& licet non possit beneficium obtinere clericus lusor,non tñ priuabitur ab obtento Molin.& Menoc.in locis proximè citatis,nisi postquã fuerit ter monitus, & ipsis monitionibus
15 non obstantibus ludere, qa tunc ẽt posset priuari beneficio prius iã obtento Abb.in c.vt clerici n.11.de vit. & honest.cler.& in c. inter dilectos de excess.Prælat. Molin. d.disp.521.nu.6.Graff. in
16 dec. aur. lib.3.c.8.nu.8. Nec est ommittendum dicere qđ si clericus est publicus aleator, tunc collatio beneficij ei facta erit ipso iure nulla,si vero est occultus erit irritanda D.Paris. d.q.3. n.66.& 67. Secunda pęna de iure ciuili intro-
17 ducta, quo iure clericus lusor, aut ludi inspector per trienniũ est detrudendus in monasteriũ, & per eũdem tẽpus à diuinis suspenditur, & si penituit poterit tñ ante triennium ad pristinum statum restitui Auth. interdicimus,& ibi gl.1.& cõiter Scribẽtes,C.de episc.& cler.Caccialup. in tract. de lud.nu.61.Diaz.in pract.Capic.70.n.5. vbi Ignat.Lopez in add.in lit.C,glo.in c.clerici,il 2. in verb. ad alias de vit.& honest.cler.vbi ẽt Butri. nu.13.Menoc.in tract.de arbitr.cas.399.nu.3. Molin.in tract.de contr.disp.512.nu.7.Farin. in tract. crim.q.109.nu.93.& 94. vbi cum Menoch.loc.cit.
18 dicit q hæc pęna non est approbata de iure canonico. Tertia pęna clerici ludentis est, vt incidat in peccatũ mortale secundum Hugonẽ in c.Epus 35.dist.quẽ refert,& sequit Iac. de Graff. in dec.aur.p.2.lib.3.c.8.nu.9.Molin.d.disput.521. n.6. q dicit, q tali pęna non sunt condẽnandi clerici, q sine aliorum scandalo recitationis cã cartis ludunt modicas quantitates, & conditione,ac illorũ statu cõsideratis, eorũq; redditibus,ac bonis,non dedeceat, Nauar.in manual.c.19.n.9.S.Raimũd.in sum.lib.2.in tit. de neg. secul.§.11.in princ.cart. mihi 254. Quarta pęna
19 clericorũ ludentiũ est,(& hęc pęna est imposita de iure canonico,) vt Epus præsbyter, vel Diaconus in ludo alearũ perseuerantes deponanẽ,Subdiaconi, ac cæteris ordinibus minoribus insigniti sunt excõicandi c.Epus, & quod ibi not.Prapos.Alex.35.dist. Zabbarel. in clem.2. §.sed,& tales nu.10.de vit.& honest.cler.Paris. de Pat.in tract.de ludo,n.94.Diaz.d.c.70.nu.2.vers. si aũt monitus Syluest.in summ.in ver.ludus nu.10. quos oẽs refert,& sequitur Farin.d.q.109.nu.9. & vltra eos idẽ dixerunt Io.de Amic.cons.127. nu.21.Marquat.de Susan.in tract.de libat.p.3.q.11. nu.7. qui oẽs pęnæ sunt confirmatæ per Sacrum Concil.Trid.vt habetur in c.1.in fi.sess.22.de refor. & sess.24.c.2.ẽt in fi.de reform. Sed hodie verior
20 opinio, & magis practicabilis est, vt pęna clerici ludentes sit pœna extraordinaria, arbitrio iudicis imponenda Diaz in pract.crim.c.70.nu. 2.vers.ego vero, vbi ponit, ex quibus iudex in imponenda ista pœna debeat moueri ad temperandam, vel augendam pœnam ipsam, & ibidem Ignat.Lopez in lit. C, Menoch. in tract. de
21 arbitr.iud.cas.399.in fin. Farin.q 109.nu.97.

Ampliatur 1. iste effectus, vt in tm̃ sit verũ quod clerici ludentes non pñt excusari contraria consuetudine,qa talis consuetudo est damnara,& diceretur potius corruptela, c.inter dilectos,& ibi scribent.de excess.Prælat.Abb.in c.clerici de vit.& honest.cler.Aufrer.in addit.de appel. Tholos.dec.192.Thom.Vzit.in trac.de lud.scaccor. in 4.qõ. princip.nu.16.& in tract. de infirm.lib.2. in verb.alearum ludus,Capr. reg.86.nu.37.

22 Ampliat 2.vt clerici non solũ non possint ludere, verũ ẽt nec assistere, & cõmorare in loco vbi luditur Marian.Soc.in d.c.inter dilectos,n.11. Capr.reg.præd.nu.36.Graf.in dec.aur.p.2.lib.3.c. 8.n.10.Marquat.in tract.de celibat.c.11.n.3.p.3.

23 Ampliat 3.vt præsens effectus multo magis pcedat,& habeat locum in oĩbus religiosis,ac regularibus,q nõ possũt ludere,ẽt ludo alias licito,& honesto clericis, nec eũ alijs, nec inter se; qa cũ sint mortui quo ad mundũ, & dẽant stare in monasterio soli, & tristes, iuxta text. in c.placuit,il 2.16.q.1.& in l.Deo nobis,C.de episco. & cler. non debent se ludis immiscere,ex qbus vt plurimũ deueniunt multa mala, ita Henric. Bohic in c.clerici,il 2.n.6.de vit.& honest.cler.Prepos.in c.Episcopus ẽt nu.6.ver.ex qualitate personarũ,c.35.Stefan.Cost. in tract.de ludo, nu.14.& 15. vers.rõ differẽtię in secundo articulo,Troil. Macuzan.in tract.de fort.p.2.n.18.vers.aut loquimur de religiosis.Ignat.Lopez.in add.ad prac.Diaz c.70.in lit.A,corrad.in rub. de lusoribus, nu.2.vers. multo magis in monacis,& nu.19.summ. Ang.in verb.ludus,nu.2.ver.tertio prohibetur rõne persona, Syluest. ẽt in summa in eod.ver.ludus,nu.2. vers. quarto est aliquando,Vin.in com.opin.opi.467.nu.3.ver.tertia circunstantia,Farin. in q.crim.q.109.nu.98.

24 Ampliat 4.vt clerici non solũ non pñt ludere,verum ẽt nec cũ ludentibus habere partem, quod apud Neapolitanos,& Siculos dr̃ facere vaccam Capr.reg.86.nu.37.alleg.tex. in c.clerici, il 2.de vit.& honest.cler. & in Auth. interdicimus de sanctiss.Epis.& ratio est vulgata,quia qui per aliũ facit,per seipsum facere vr̃, l. qui per aliũ de regul.iur.c.1.de sent.excomm. Henric Bohic in c.qd non nullis,nu.3.de priuil.& excess. priuil. Dec.cons. 463.nu.3.Et ratio auaritiæ,& cupiditatis,quæ præsumitur, & viget in ludente, militat, & viget etiam in eo,qui ponit ad partem,& vbi militat eadem ratio,idem ius militare habet,l.illud,ff.ad l.Aquil.l.a Titio,ff.de verb.oblig.l.fin.C. de const.pecun.Nicol. Euerard.cons.31.nu.13.Cristof.Torniol.cons.6.nu.129.& cons.52.nu.6.

25 Limitatur modo prædictus 22. clericatus

effectus, per quem clerici prohibentur ludere, vt non pcedat qñ clericus luderet in conuiuio cã vescendi, vtputa ꝙ ex pecunia lucrata is, qui lucratus fuerit, teneat emere aliquid p edendo cõiter, *l. quod in conuiuio, & ibi glos. ff. de aliat.* sed qđ ludere pro cã prædicta clericis non permittatur, quia clericis est interdictũ celebrare conuiuia, dixerunt *Iac. de Graff. in dec. in aur. p. 2 lib. 3. c. 8. n. 8. ver. sed aduerte, Marquat. in tract. de celibat. p. 3. c. 11. in vltimis verbis*, q dicit quod licet hoc sit permissum laicis, attñ clericis prohibetur, ego tñ distinguendum puto, aut id qđ ludit clericus est in parua quantitate, & tunc qa cessat oĩs præsũptio auaritiæ, pcedit prima opinio, aut vero est in magna quantitate, & procedit secunda ꝙ primum caput distinctionis limitarem qñ illam paruam quantitatem clericus sæpius, & assidue luderet, ita vt fieret consuetudo, per ea, quæ scribit *S. Raimund. in sum. in d. tit. de regul. secul. §. 11. in vltimis verbis.*

26 Limitatur 2. vbi luderet gratis absq; pecunia, vel in tam minima summa, quæ reputetur nihil, quia tunc cessat ratio ob quam clericis interdicitur ludus *glos. in cap. inter dilectos de excess. Prælat. Capr. reg. 86. nu. 41.*

27 Limitatur 3. vbi clericus luderet cã recreationis, & sine alterius scandalo, & aliqñ non sẽper, vt est certis temporibus, vt puta tẽpore carnispriuij, vel cùm essent in villa, & luderent in modica quantitate, quæ conditionẽ, ac statũ ludentis inspectis eius bonis non dedeceret *Nauarr. in manual. c. 19. n. 9. Capr. reg. 86. nu. 40. Tho. Actius in tract. de infirm. p. 2. in verb. aleatum ludus, nu. 2. Molin. tract. de contract. disp. 521. nu. 6. vers. cæterum Fla. Paris. in tract. de resignat. benefi. lib. 4. q. 3. n. 68. Marquat. in tract. de celibat. p. 3. c. 11. nu. 9. Paris. de Put. in tract. de ludo, nu. 12. Caccialup. in eod. tract. nu: 17. Stefan. Cost. in ipsomet tract. nu. 15. in 2. art. Farin. d. q. 109. nu. 104.* vbi alios allegat, & est versus (*Interpone tuis interdum gaudia curis,*) ad quod bene conferunt dicta per *Arist. in 4. Ethicor.* dum ponit quãdam virtutem quã ipse nomine græco vacat, *eutrapeliã* quæ est, vt quis non debeat esse ita durus, & inciuilis, vt omni tempore, & oẽni ludũ fugiat, *& Marc. Tullius in 1. officior.* circa hoc dixit ꝙ debent vti in ludis honestis sicut somno, & quiete, postea qnã grauioribus curis, & negotijs iã sit satisfactũ, qa sicut corp⁹ defessum, & lapsum pp labores corporales indiget refectione, ita pariter aĩus agitatus, & oppressus cogitationibus, & curis, ac speculationibus, debet aliqua exhalatione, & refocillatione frui.

28 Limitatur 4. ubi ludus ex se esset licitus, & permissus, vt puta in ludo scaccorũ, quia in eo clerici ludere nõ prohibẽtur *Farin. d. q. 109. nu. 114.* & vltra ibi allegatos idẽ dixerunt *Clar. in §. ludus, n. 3. Abb. in c. decorẽ de vit. & hon. cler. & in c. vt clerici, n. 4. eod. tit. Moscon. in tract. de maest. milit. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. ludus autẽ cart. mihi 410. Bar. in §. interdicimus, n. 3. ĩ Auth. de sanctis. Episc. Sal. in Auth. interdicimus, n. 2. C. de episc. & cler. Ang. in tract. de malef. in verb. mettitore di mali dadi, n. 3. car. mihi 147. Capr. d. reg. 86. n. 10.*

29 Sed prędictæ limitationes non ita passim, & indistinctè sunt veræ, sed sunt intelligendæ cũ grano salis, & cũ certo tẽperamento, & regula, ac cũ certis sublimitationibus, quarum Prima est, qñ adesset auaritia, qa tunc nunq̃ esset permissum clericis ludere *DD. ĩ c. Episcopis 35. dist. Ang. in trac. de malefi. in verb. mettitore di mali dadi, nu. 3. car. mihi 147. Capr. d. reg. 96. n. 18. & seq.*

30 vbi ponit an tunc teneat ad restõnem. Secunda sublimitatio est, qñ in casib⁹ alias sibi permissis luderet cũ eo, qui non hr̃et rerũ suarum liberam administrationem, vt cũ monaco, vel minore, vel furioso, vel filiofamilias, vel simili *Io. Andr. in c. clerici de vit. & honest. cler. vbi Henric Bobic nu. 6. & 13. Capr. reg. præd. nu. 15.* vbi vl-

31 terius dicit ꝙ is, qui lucrat ã pdictis, & similibus personis, tenet ad restõnem, quod ẽr dixerunt *Siluester in sum. in vers. ludus, n. 11. de Graff. in dec. aur. lib. 2. c. 122. nu. 4. Henr. Bobic in c. inter dilectos, n. 7. de excessib. Prælat. Io. Paul. Fusc. in lit. A, n. 7. Molin. de cõtractibus disp. 513. n. 1. & disp. 516. Gutter. de contractibus iur. c. 53. nu. 1. p. 1.*

32 Tertio sublimitantur prędictæ limitationes qñ luderent de bonis ecclesiæ *Imol. in d. c. clerici de vit. & hone. cleric. Capr. reg. præd. nu. 16.* qui dicit ꝙ hæc sublimitatio procedit qñ luderet in magna quantitate, quia clericus beneficiatus dr̃ potius administrator q̃ dñus, *c. 2. de donat. c. nulli, & c. si quis, de rebus eccl. non alien. D. Flam. Paris. in tract. de confiden. benef. q. 35. nu. 39. Gigans cons. 24. latè Ferrett. cons. 256. latissimè Card. Tusch. in suis concl. conclus. 79. in verb. beneficiatus per tot.* ideo tanquam administrator non debet ludendo bona ecclesiæ dissipare, prout si esset dominus; est beneuerum quòd licet cle-

34 ricus beneficiatus non possit immoderatè, & vltra congruam mensuram ludere de bonis ecclesię, attamen si de facto hoc faceret, is qui lucratur non tenetur ad restitutionem *Capr. d. regul. 96. nu. 17. Molin. disputat. 52. & per tot.*

35 Quarto sublimitantur quando luderet in ecclesia, nam ratione loci fit prohibitum id quod aliàs ex se esset permissum *Capr. ead. regul. nu. 24.* qui allegat in argumen. *tex. in c. dicerent de vit. & honest. cler. & in c. decet de immun. eccl.*

36 & quod ratione loci quid prohibetur quod alias esset permissum *Authen. vt liceat matri, & auia, §. si vero l. quod ait ff. de adulter. faciunt dicta per Vgolin. de interdict. tab. 5. §. 7. fol. 735.* sicur etiam ratione loci pœna duplicatur *Bald. in l. cum à nullis, C. de incept. nupt. Baiard. ad Clar. in §. fin. q. 60. nu. 75. Caball. resolut. crim. cas. 18. nu. 8.*

Quin-

37 Quinto sublimitantur qñ luderent in publico,& coram oĩbus hominibus *Capr. vbi supra nu.25.Troil.Maluet.in tract.de sortibus p.2.nu.27.Corrad. in pract. in tit.de lusor.nu.18. circa fin. sũ. Angel.in verb.ludus,n.2.nerf. quarto phibetur, Viui.in com.opi.opi.467.n.3. Farin.q.109.n.99.*

38 Sexto sublimitantur oẽs prædictæ limitationes, qñ propter ludum, qui aliàs esset permissus, prætermitterentur diuina officia, nec diuino cultui incumberet,pront est obligatus *Capra ead.regul.86.nu.27.*

39 Septimo sublimitantur ratione temporis, vt si luderent in diebus festiuis, vel quadragesimę,in quibus non solum clerici,sed etiã laici debent esse sanctiores, & omninò diuinis vacare,*l.fi.C.de ferijs,Capr.vbi sup.nu.28.*& ꝓ hoc hoc facit q̃ dicam *infra eff.34.n.16.*vbi ponam q̃ licet alias clerico sit permissa venatio,& piscatio, attamen tempore quadragesimæ, & in diebus festiuis omninò prohibetur.

40 Octauo sublimitantur, vt non possint ludere cũ mulieribus,& pręcipuè si essent iuuenes, ex quibus possit oriri aliquod scãdalum *Capr. d. reg.96.nn.30.Farina.d.q.509.nu.101.Viui. d. com.opin.opp.467.nn.3.ver.quinta cirennstantia.*

41 Nono sublimitantur vb uderent cum laicis,ex quibus possit oriri scandalum *Tho.Act. in tract.de ludo scaceorum in 9.quæst. princ.nu.11. Marian.Soc.iun. in c.continebatur, nu.5. de homic. Henric.Bobic in c.clerici de vit.& hone.cler.Graff. in dec.aur. p.2. lib.3.c.8.nu.11.& 12.* vbi dicit, q̃ hæc conclusio probatur *gl.in d.c.continebatur Farin.* qui multos allegat *d.q.109.nu.100.* vbi dicit, quòd nullo modo clerici possunt ludere cum laicis.

42 Decimo,& vltimo sublimitantur in Episcopis,qui nunquam debent ludere *Th.Act. d.q. 9.nn.12.* Et temporibus nostris non nulli clerici ita assiduè ludis vacant,quòd in illis bona tàm propria, quàm ecclesiastica dissipant, & tempus,quod debent honestioribus operibus applicare, pessimè conterunt, diuina prætermittunt,ecclesias negligunt, & multa alia scãdala laicis præbent, ita vt non solum possint dici lusores,verum etiam ludentium duces, & magistri, ac ludorum sustentatores.

43 Quæro modo, vt ad rem meam reuertatur, an sit necessaria aliqua monitio ad hoc, vt clericus incurrat pęnas impositas contra clericos ludentes? circa hanc qõnem vide quæ latè ferũt bunt *Farin.d.q.109.nu.96.& Franc.Monald.cõs. 137.nu.7.lib.2.* qui distinguunt,aut est publicus lusor,& non est necessaria aliqua monitio, aut non est publicus, & tunc requiritur, & si post monitionem obtulerit se paratũ ad emendam,nullam incurrit pœnam, qui duo alios concordantes allegant.

44 Quæro secundo, an clericus teneatur restituere id, quod lucratus est in ludo sibi interdicto, & dico quod sic *c.clerici vbi hoc not. omnes Scribent.de vit.& honest.cler.& in c.inter dilectos de excess.Prælat.Paris.in tract.de ludo,n.27.Capic. in eod.tract.n.38.Menoc.de arb.iud.cas.399.n.27.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt capi pro represalijs.*
2 *Represaliæ non possunt fieri contra clericos, aut religiosos etiam minores.*
3 *Iudex ecclesiasticus potest procedere contra capientes clericos pro represalijs.*
4 *Doctores qui tractant materiam represaliarum, vide remissiuè.*

VIGESIMVSTERTIVS EFFECTVS.

1 Vigesimus tertius effect.est, vt clerici non possint capi pro repræsalijs, *c. & si pignorationes de iniurijs, & damn. dat.in 6.Auth.statuimus,C.de episc.& cler.c.1.de cler.coniugat.c.2. de foro compet.Io.Iacob.Canib.in tract.de repræsal.Port.nu.1.in 12.to. tract.diuers.car.mihi 278.Bart.in tract.de represal. in 7.q.nu.6.& 7.in tract.de process.exequut.p.2.c. 3.nu.151.Matth.Brun.in tract.de cession.bonor. in 3.quæst.princip.nu.3. Gaetan. in summula in verb. excommunicatio, cap.32. Bertach. in suo repert. in verb. clerici pro represalijs.*

2 Ampliatur primo hæc conclusio, vt procedat in quibuscumq; religiosis, ac tàm in minoribus, q̃ maioribus ordinibus constitutis *Io.Iac.à Canibus d.p.2.nu.2.cũ pluribus sequentib.* vbi enumerat omnes,qui ratione clericalis dignitatis non possunt capi pro represalijs.

3 Ampliatur 2.vt contra illos,qui clericos capiunt pro represalijs iudex ecclesiasticus procedere possit eos puniendo *Anfrer.in tractat. de potest.iud.ecclesi.super laicis,n.43.vers.octuagesimo sexto in 13.tom.tract.diuers.p.1.car. mihi 129.*

4 Cæterum de materia represaliorum vltra *Bart.& Io.Iac.à Canibus*,qui de hoc faciunt peculiares tractatus vide *Menoch.in tract.de arbitr. cent. 6.cas.527. per tot.*

SVMMARIVM.

1 *Laicus cum litigat tenetur iurare de calumnia.*
2 *Clericus nõ tenetur iurare de calũnia,sed de ueritate.*

VIGESIMVSQVARTVS EFFECTVS.

1 Vigesimus quartus effectus clericatus est, vt licet laicus cũ litigat teneatur iurare de calũnia *tot. tit. ff. & C. de iura.calum.* hoc tñ non hẽt locũ in
2 clericis, qui non tenentur tale iurm̃ præstare, sed solum iurm̃ de veritate dicenda vt *in c.1.&* quod

quod ibi not. DD. de iuram. calum. Arnon. comment. 95. Albert. Galeott. in Margarita iur. c. 15. nu. 10. Lel. Zanc. in trac de priuil. eccl. priuil. 92. n. 2. & per tot. Spec. in tit. de iuram. calum. §. restat, nu. 7. Ant. Scap. in tract. de iure non scripto, lib. 1. c. 15. nu. 4. quidquid in contrariũ tenuerit *Ant. del Re in suo tract. de iuram. calum c. 15. nu. 308.* cuius opinio posset esse vera attẽta dispositione iuris ciuilis, sed de iure canonico opinio contraria est vera, & ẽt est tutior, qa in iudicijs facillimè peieratur pp affectionem vincendi, *l. in rõne, §. quidam, ff. ad l. Falc.* & clerici ex periurio deponuntur, vt dicam *in meo tract. de effect. periurij,* ideo ne se exponant periculo, arceantur quantum potest à iurando, & habita pro vera hac opinione, qđ clerici non tenẽtur iurare de calumnia, sequit̃ vt non sit opus tractare, an teneantur iurare per se, vel per alium, & quid qñ agunt pro bonis ecclesię, & qñ pro proprijs, de quibus, & similib. qõnibus longa serie loquitur *Ant. del Re. d. c. 15. nu. 109. cum plur. seqq.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt peregrinari, neq; discedere absque licentia suorum Prælatorum maximè beneficiati, nu. 2. & an causa vtilitatis, nu. 3. & quid causa studij, nu. 5. limita nu. 6.*

4 *Clerici non possunt emittere votum peregrinationis absq; licentia sui Prælati.*

VIGESIMVSQVINTVS EFFECTVS.

1 Vigesimusquintus effectus clericatus est, vt clerici nõ possint peregrinari, neq; ab eorum diœcesi discedere absque licentia suorum Prælatorũ ẽt si vellent discedere causa deuotionis, *c. non oportet de consecrat. distinct. 5. Capr. in trac. de prærogat. nu. 25. qui tract. est positus post reg. 53. Lel. Zanc. in tract. de priuil. eccl. priu. 72. nu. 9. Borgos. in tract. de irregul. p. 5. in tit. de peregrinis, & ignotis, nu. 5. car. mihi 131.*

2 Ampliatur primo hic effectus, vt non solum procedat in clericis simplicibus, verũ ẽt multo magis in Bñficiatis, & Episcopis, qui non possunt peregrinari sine licentia Summi Pontificis not. *in c. magnæ de voto, & in cap. licet de regul. Borgas. in trac. de irreg. p. 6. in tit. de voto, n. 56. car. mihi 189. Zanc. in trac. de priuil. eccl. priu. 72. nu. 9.*

3 Ampliatur 2. vt nec ẽt causa vtilitatis possint peregrinari, quia hoc facere non possunt absque licentia sui Prælati, vel Papæ *Authen. de sanctiss. Episc. §. interdicimus Zanc. d. num. 9.*

4 Ampliatur 3. vt non solum non possint peregrinari, verum ẽt nec facere votum peregrinationis absq; licentia sui Prælati, *c. non oportet de consecr. dist. 5. d. c. magnæ, §. verum Alfons. Aluar. in Specul. iur. Pontif. c. 64. circa princ. vers. sed quodlibet votum car. mihi 314.*

5 Ampliatur 4. vt nec etiam causa studij liceat clericis peregrinari, *c. relatum de cler. non residen. Borgas. in tract. de irregul. lib. 5. in tit. de peregrin. & ignotis, nu. 5. cart. mihi 131.*

6 Limitatur modo prædictus 25. effectus vbi clericus peregrinaretur pro appellatione ꝓsequenda, vel pro euitanda aliqua oppressione, qa tunc poterit accedere ad Papã, non aũt ad aliũ superiorem, ẽt eorum Prelato inuito, *c. oẽs oppressi. 2. q. 6. Lel. Zanc. in tract. de priu. eccl. c. 72. nu. 9.* vbi dicit ꝙ isto casu de honestate debet petere licentiam, & est aduertendum ꝙ impedientes ne quis accedat ad Romanam Curiã pro quibusuis negotijs prosequendis, sunt excommunicati per Bullam in Cena Domini, vt habetur in eadem Bulla circa medium.

SVMMARIVM.

1 *Clerici in eius domo nõ possunt retinere mulieres maximè suspectas, nec cum monialibus cõuersari, nu. 6. 7. lim. nu. 8. 9. 10. 11. 12. 13. & 14.*

2 *Mulierum cohabitatio est periculosa ad perdendum castitatem.*

3 *Pœna clericorũ tenentiũ in domo fœminas suspectas.*

4 *Clerici nõ possunt frequentare monasteria monialiũ.*

5 *Clerici non possunt loqui cum mulieribus suspectis, nec eis literas secretas mittere.*

15 *Monacis, & cæteris regularibus nunquã permittitur habitare cum mulieribus, sic etiã Episcopis, n. 16.*

17 *Viri sancti peccauerunt ex causa conuersationis cum mulieribus.*

VIGESIMVSSEXTVS EFFECTVS.

1 Vigesimus sextus effect. clericatus est, vt clerici in eius domo non possint retinere mulieres, & præcipuè suspectas, & si moniti non dimiserint suspenduntur, & postmodum, vt incorrigibiles deponuntur, *c. 1. & c. 2. & c. sicut, de cohabit. cler. & mulier. c. sed id forte 81. dist.* & modernissimè hoc idẽ est determinatum *per Sacrũ Cõcil. Trid.* vt habetur *sess. 25. c. 14. de refor. Isidor. Moscon. de maest. militan. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. retinere ĩ domo car. mihi 409. Pet. Barbob. Patauin. cõs. 96. n. 3 inter cõs. crim. diuers. lib. 2. Decia. in trac. crim. p. 2. lib. 6. c. 21. n. 4. Menoch. in tract. de præsum. lib. 5. præsump. 17. n. 2. Ancher. iun. in qõ. famil. lib. 2. q. 12. n. 3. Lel. Zanc. in tract. de priuil. eccl. priuil. 75. nu. 1. & 2.* & huius effectus pñt duæ esse rõnes, quarum Prima põt esse, quia domus Cæsaris non solũ dẽt carere delictis, sed ẽt suspictione

2 delicti. Secunda est rõ, quia cohabitando cum muliere exponit se maximo periculo perdendi castitatem, q̃ difficile est seruare cohabitando

do cũ mulieribus, imò quasi impossibile quẽadmodum stuppa, cera, aut stipula iuxta ignẽ, iuxta illud *Prouerbij 6. Nunquid pôt homo abscondere ignem in sinu suo, vt vestimenta ipsius non ardeant, aut ambulare super prunas, & non conburantur plante eius, sic qui ingreditur ad mulierẽ non erit immunis eum tetigerit eam*, & *S. Gregor. in dialog.* dicit. *Qui corpus suum continentiæ dedicat, habitare cũ mulieribus non præsumat, ne ruina ruenti tanto repẽtina subrepat quanto malè concupiscentiæ ex præsentia concupitæ forma fæminarum*, Pœnę autem clericorum tenentiũ in eorum domo fœminas suspectas est peccatũ mortale *Turrecr. in c. interdixit n. 13. 32. dist. Graff. i dec. aur. p. 2. li. 3. c. 9. n. 11.*

3

4 Ampliatur 1. vt non solum nô possint habitare cum mulieribus, verum ẽt, nec monasteria moniali ũ frequentare possint, nã si continuo ea frequentarẽt suspenduntᷣ *c. his igitur 24 dist. c. monasteria de vit. & honest. cler. Abb. in c. clerici eod. tit. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 9. n. 11. Henric Bobic in rub. de cohabit. cler. & mulier. n. 2. Mosco. de Maest. militan. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. monasteria cart. mihi* 410.

5 Ampliatur 2. vt ẽt eis sit interdictũ loq. cum mulieribus, vel eis nuntium, vel Epistolas secretas mittere, *c. clericus 81. dist. c. 2. de cohabit. cler. & mulier. Menoc. in tract. de præsumpt. lib. 5. psumpt. 41. n. 20. Bolognet. in l. 1. n. 128. ff. de verb. oblig. Graff. d. c. 9. n. 2. & in append. ad easdem dec. aur. lib. 4. c. 3. n. 13.* vbi scribit φ ad hoc vt euitetᷣ oĩs suspitio mala, nullus clericus, nisi certis tp̃ibus debet loqui cũ fœminis, hoc est in luce, & nõ in tenebris, & in certis locis, vt in publicis, honestis, & congruis, *c. ab isto 32. q. 6.* & corã p̃sonis honestis, & nõ suspectis, & ex hac cã motus Alexãder Secundus Pontifex Maximus, *in c. clericus 81. dist.* statuit vt clericus solus ad fœminę tabernaculum non accedat, neq. p̃peret sine maioris natu sacerdotis iussione, nec solus presbyter cum sola fœmina fabulas misceat, nec Archidiaconus sub prætextu humilitatis, aut officij frequenter intret domicilia matronarum, aut forte per clericos, aut domesticos matronæ mandet aliquid secretè,

6 Ampliatur 3. ẽt si mulier esset monialis, q̃a neccum mulieribus monialibus clericus habitare poterit, *c. 1. 23. dist. c. sacratas de consecrat. dist. 1. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 9. n. 10. Marquat. de Susan. in tract. de celibat. p. 3. c. 3. n. 2.* q̃ dicit quod nec istud permittitᷣ clericis, & monialibus etiam si hoc facere velint prætextu sanctitatis, vel hospitalitatis.

7 Ampliatur 4. vt nec ẽt liceat clericis cũ mulieribus multum conuersari, quia non est hoc tutum volenti seruare castitatem *Maria. Socin. iun. in c. cum in iuuentute nu. 4. de purgat. canon.*

8 Limitatur 1. prędictus 26. effectus clericat⁹, q̃n mulier esset ita senis, & deformis, vt cum ea nulla posset oriri suspitio, q̃a cum talibus, cũ quibus suspitio oĩno abest habitare poterit, *c. cum sit prædictus de conuers. coniug. Hostiens. & Bobie n. 4. in rubr. de cohabit. cler. & mulier. Turrecr. in c. introduxit n. 8. & 9. 31. dist. Port. consf. 16. nu. 7. Monald. cons. 21. n. 24. lib. 2.* qui ad hoc ponderat *tex. in c. 1. de cohabi. cler. & mulier.* dum in eo dr̃, vt nullus sacerdos fœminas, de q̃bus suspitio pôt esse, retineat, & *tex. Concil. Trid. sess. 25. c. 14. de reform. ibi, ne cõcubinas, aut alias mulieres, de q̃bus possit haberi suspicio in domo, vel extra retinere*, & vltimo concludit quod hæc fallentia procedit etiã si talis mulier non esset consanguinea.

9 Limitatur 2. q̃n clericus esset infirmus, in quo non vigeret incontinentiæ præsumptio, ex quo mulieres sunt necessariæ ægrotis, iuxta illud *eccl. 36. vbi non est mulier ingemiscit æger, Th. Actius in tracta. de infirm. par. 2. in ver. mulier, & in ver. iuuenes, num. 4.*

10 Limitatur 3. q̃n prędictæ mulieres essent necessariæ p̃ familia, vt sũt ancillæ, & pedissequę *c. cum omnibus 81. dist. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 9. n. 7.* de qua limitatione ego valde dubito, & reputo eam potius falsam q̃ verã, nisi ipse ancillæ sint tales, vt dixi in 1. limit. vel nisi clericus si ita senex, vt de eo nihil posset dubitari.

11 Limitatᷣ 4. in clericis coniugatis, q̃a ipsi non prohibentur habitare cum mulieribus, *c. 1. & per tot. tit. de cler. coniug. Henric Bobic in rub. de cohabit. cler. & mulier. num. 2.*

12 Limitatur 5. q̃n mulier cum qua clericus inhabitat esset mater, vel soror, vel consanguinea ascendens, vel descendens, vsque ad quartum gradum inclusiuè, & in linea trãsuersali, vsque ad secundum gradũ ẽt inclusiuè *S. Ant. Florent. in summa in 2. p. tit. 13. gl. in c. volumus 81. dist. summa Rosell. in verb. clericus, il 3. in princ.* vbi dicit, φ hæc limitatio p̃cedit ẽt si consanguinea esset iuuenis *Isidor. Mosco. de maest. militãt. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. ver. nec cum mulieribus car. mihi* 410. *Iacob. de Graff. p. 2. lib. 3. c. 9. n. 4. & 5. Marquat. in tract. de celibat. p. 3. c. 3. n. 2.* qui duo vltimi dñt φ licet sit p̃missum clericis habitare cũ talibus consanguineis, nihilominus hoc intelligitur se ipsæ consanguineę non habent secũ dãmicellas, & pedisequas, vel alias mulieres suspectas, & sic ex ista intelligentia arguitur clare de falsitate prædictæ tertiæ limitationis.

13 Sublimitatᷣ modo oẽs prædictę limitationes aliquibus modis, & Primo q̃n ex tali cohabitatione oriretur aliqua suspitio iuuentutis, vel caloris naturalis, tunc. n. indistinctè ẽt interdictũ clericis cohabitare cũ mulieribus sibi alias permissis *Henric Bobic in c. 1. n. 3. de cohabit. cler. & mulier. Decia. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 21. n. 4. Marquat. d. c. 3. n. 2. vers. item prędicta limitãtur Graff. d. c. 9. n. 6.* q̃ dicit φ tunc est consonãtius honestati, vt talis suspitio tollatur, & maximè

ximè si ex hoc timeretur scādalum generari, & talis cohabitatio esset periculosa iuxta illud *eccl. 13. Qui tetigerit picem coinquinabitur ab ea*, & quod opportunitas fecit latronem, vt not. *Io. Andr. & Hostiens. in c. veniens de eo, qui cognouit consang. vxor. suæ Abb. in c. 1. de cohabit. cler. & mulier Rosell. in sum. in verb. clericus il 3. in princ.* q duo vltimi loquunt de matre, vel sorore suspecta de incontinentia, & concludunt, q nec ēt cū eis isto casu clericus poterit cohabitare.

14 Secundo sublimitant̄, vt licitum sit aliquo casu clericis in eius domo aliquas retinere mulieres, nō tñ est eis licitū cū talibus immoderatam familiaritatem herede, ne vilis, & contēptibilis habeatur, *c. quorūdam, dist. 34. Graf. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 9. num. 9.*

15 Tertio sublimitantur, vt licet clericis in casibus supradictis sit permissum cohabitare cum mulieribus, attñ monaci, & cæteri regulares nullatenus cum eis stare poterunt *Auth. de monac. §. cogitandum Hostiens. & Henric Bobic n. 2. in rub. de cohabit. cler. & mulier.*

16 Quarto, & vlt. sublimitant̄ in Epis, *c. quorumdam dist. 34. §. Epum vero in Auth. de sāctiss. Episc. collat. 9. Rosell. in summ. in ver. clericus il 3. n. 1. Bobic in pracit. n. 2. Marquat. in tract. de celibat. p. 3. c. 3. n. 2. ver. Episcopus tamē, & c. 1. n. 1. Graff. d. c. 9. n. 8.* qui dicit, q pp cohabitationem cū mulieribus poterit ab Episcopatu eijci, & qđ neq. cum matre, aut sorore poterit cohabitare, & multa alia circa hoc scribit, *Borgas. in trac. de irregul. p. 1. q. 7. n. 45. car. mihi 19.* dixit quod Epus monitus ab Archiepiscopo, & alijs Episcopis, nolens abstinere a cohabitatione mulierū, est deponendus allegat dictum *c. quorumdam in fi. & not. in c. cum in iuuentute de præsump.*

17 Cæterum si ius scire q̄ sancti viri petierunt causa conuersationis cum mulieribus, tàm ex testamento veteri, quàm ex nouo, & quę mala ex ea prodierunt ponit latè *Marquat. in tract. de celibat. p. 1. c. 8. n. 4. per totum.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus dum conuenitur nunquam potest excipere, & opponere exceptionem excussionis.*
2 *Exceptio excussionis nō admittitur de iure canonico.*

VIGESIMVS SEPTIMVS EFF.

1 Vigesimus septimus effectus clericatus est, vt clericus dum cōuenitur, nūquā poterit opponere exceptionem excussionis *Grat. respons. 37. n. 25. vol. 1. & respons. 87. n. 25. vol. 2. Caroc. in trac. de excuss. p. 2. q. 51. n. 3. cum multis alijs, quos allegaui in meo tracta. de except. ad materiam stat. &c.*

2 *excep. 10. n. 75.* cuius effectus ea est rō, qa ista exceptio non admittitur de iure canonico, vt dixi dicta *except. 10. n. 75. & voluit Ias. in §. item in quis fraudem, n. 78. instit. de actio.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt pugnare etiam minores, nu. 3. & 4. & quid contra Saracenos, n. 5. lim. in militibus Hierosolimitanis, n. 7. & quando esset dispensatum, n. 8. 18. 19. 20. 22. & 23.*
2 *Bellum affert inquietitudinem, & retrahi à contemplatione.*
6 *Effusio sanguinis est prohibita clericis.*
7 *Clerici occidendo infideles efficiuntur irregulares sicut si Christianos.* (uino.
9 *Clericatus prouenit a iure positiuo, & canonico, & di*
10 *Papa non debet sine magna causa dispensare, vt clerici possint pugnare.*
11 *Papa dispensando, vt clericus possit pugnare censetur dispensare circa irregularitatem incurrendam propter ipsam pugnam.*
12 *Dispensatio si fiat cum clerico habente plura beneficia residentiam habentia, videtur dispensatum super residentia, & nu. 13.*
14 *Clerici an possint suadere ad pugnandum, licet ipsi non possint, & an possint effici commilitones ad pugnandum, num. 15. & 16.*
17 *Clericus pugnans per substitutū efficitur irregularis.*
21 *Lex positiua ecclesiastica an possit tollere ius naturale*
24 *Pœna clerici pugnantis, quæ sit.*
25 *Clericis nō licet pugnare etiā in singulari certamine.*
26 *Duellum est interdictum non solum clericis, sed etiam laicis.*

VIGESIMVS OCTAVVS EFFECTVS.

1 Vigesimus octauus effect. clericatus est, vt clericis sit interdictū pugnare per seipsos, & propria manu, *c. quicumq; clericus, c. clerici, & c. quicumq. ex vero 23. q. 8. c. ex multa, §. de clericis de voto clement. 1. de homic. Diuus Thom. in 2. 2. q. 40. art. 2. Henric Bobic in c. ex multa, n. 1. de statu mon. Alex. de Neno in c. ego N. n. 48. de iureiur. Turrecr. in c. 1. n. 1. 23. q. 8.* vbi adducit varias rōnes p isto effectu, *& in c. quis vult, n. 5. dist. 36. Ludou. Molin. de iustit. & iur. tract. 2. disput. 105. in princ. Petr. Rodriq. Hispan. cōs. 51. n. 3. Aluar. in Spec. iur. Pōtif. c. 41. vers. & potest Princeps car. mihi 130. Parif. in tract. de confid. benefi. q. 9. n. 27. Maccabr. cons. 23. n. 11. Berret. cons. 4. nu. 19. Ancher. in c. ex multa n. 8. de voto,* vbi dicit, q est inhabilis ad pugnandū, sed q talis inhabilitas non pcedit à vitio, vel defectu, sed ab ordine, & officio clericatus, *Cesal. cons. 151. nu. 5. lib. 2. Curt. iun. cons. 192. n. 43. lib. 3. & in tract. de feud. p. 2. nu. 15. cart. mihi 274. Menoc. cons. 181. n. 79. li. 2. & cons. 202. n. 122. lib. 3. & cons. 54. n. 19. lib. 1. Harman. Vultei in trac.*

luc. de pen. in l. unic. C. ut. arm. usus etc. feli. 470

in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. verſ. ac ne ſine ratio ne car. mihi 464. in princ. Couarr. in clement. ſi furioſus in 2. p. §. 3. n. 2. vbi dicit, q̃ peccaret graui ter ſi pugnaret propria manu *Sebaſt. Medic. in ſumma peccatorū capitaliū p. 1. tit. 4. q. 76. in princ.*

2 q adhuc adducit rōnē hoc eſt, qa bellū vt plurimum inquietudinē, & fluctuationem affert, ex qbus aīus bellantis retrahit à contēplatione diuinorum, & laude Dei, & orōne ꝓ populo, quæ oīa ſpectant ad officium clericorum, q multa alia circa hunc effectum ſcribit potius curioſa q̃ vtilia, ideo ea ꝑtermittere decreui, q̃ rōnem adduxi ēt *Menoc. conſ. 54. nu. 19. lib. 1.* q adducit, & aliā. ſ. qa non pñt effundentes ſanguinem humanū iuxta illud Dñi. *Nō ædificabis mihi templū, qa vir ſanguinis es paralip. c. 22.* & alias rōnes adducit *Turrecr. in c. 1. 23. q. 8.*

3 Ampliatur 1. hic 28. clericatus effectus, vt locum ſibi vendicet ēt in clericis in minoribus conſtitutis, qa nec ipſi pñt in bello pugnare *gloſ. in c. 1. 23. q. 1. Bart. in reper. in ver. clerici ēt mi noribus*, & ratio eſt, quia clerici in minoribus reputantur, & ſunt verè clerici, prout latè dixi *ſup. eff. 1. ampl. 8. num. 77.*

4 Ampliatur 2. vt nec ēt poſſint eſſe duces bel li, ēt quod tali caſu ꝓpria manu non pugnent *c. ſnīam vbi hoc not. Abb. n. 16. ne cler. vel monac. Ludo. Molin. de iuſt. & iur. trāc. diſpu. 108. verſ. cap. ſententiam cart. mihi 393.*

5 Ampliatur 3. vt nec ēt contra Saracenos, cęteroſq; infideles pugnare poſſint, *c. ex muta vbi Abb. & Bobic n. 2. de ſtat. monac. gl. in c. ſuſcepimus de homic. & in c. qui paganus 50. diſt. Alex. de Neuo in c. Ego N. n. 48. de iureiur. Abb. in c. petitio n. 1. & 2. de homicid. Zannett. in trac. de different. iur. canon. & ciuil. differ. 107. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 9. n. 7. Balzeran. in comment. ad vſus feud. in tit. de milit. vaſſal. qui arma depoſ. in verb. miles n. 18. car. mihi 189. Socy. iun. in cap. petitio, n. 1. de*

6 *homicid.* & rō eſt, qa oēm ſanguinem effundere eſt ꝓhibitū clericis, & tā fit irregularis occidēdo infidelē, q̃ Chriſtianū, *d. c. petitio vbi hoc not. Abb. eod. n. 2. & Anch. n. 3. de homic. c. ſicut, eo. tit.*

7 Limitatur 1. dictus 28. effectus clericatus, vt non ꝓcedat in militibus templarijs, & hoſpitalarijs (q hodie vocant militenſos, ac cæteris militibus, q licet (vt dixi *ſup. eff. 1. ampl. 16. n. 109.*) ſint verę religioſi, & comprehendant̄ in quacunq; diſpoſitione de religioſis loquente, adhuc ipſis eſt pmiſsū pugnare contra Saracenos infideles *Abb. Io. And. & Bobic nu. 2. in c. ex multa de ſtat. mon. not. gl. in ſi. in c. duo ſunt genera 12. q. 1. Bald. conſ. 539. in ſi. lib. 5. Menoc. conſ. 54. n. 35. lib. 1.* vbi dicit, q̃ hoc expreſsè probat *tex. in c igitur 23. q. 8.* in quo tex. dicit Leo Papa ſe exiuiſſe cum populo ad pugnā cōtra infideles.

8 Limitatur 3. vbi eſſet p Summum Pōtificē circa hoc diſpenſatum, qa Papa pōt diſpenſare cum clerico, vt pugnet ꝓpria manu aliqua ſubſiſtente neceſſitate *Molin. de iuſt. & iur. trac. 2. diſput. 108. in princ. verſ. eſt vero prohibitio cart. mihi 392. Abb. in c. Ego N. nu. 8. de iureiur. Fel. in c. petitio, nu. 2. de homic. Alex. de Neuo in d. c. Ego N. n. 45. & 50. Frāc. Aret. cōſ. 58. n. 6. Rol. à Vall. conſ. 37. n. 10. & Stefan. Forcatul. in comment. feud. c. 2. n. 14.* vbi dicit, q̃ tēporibus Clemētis VII. Hippolitus Medices Cardinalis fuit creatus Præfectus claſſis contra Solimannum Turcarū Regem, & apud *Monaldum de Monaldeſc.* legitur quod quidā Vitellus Vitelleſcus fuit Præfectus exercitus, & pluries pugnauit in Vmbria, ac cęteris Terris Eccleſię, & qđ multas obtinuit vi-

9 ctorias, & rō eſt, quia cum hic clericatus effectꝰ ſit vnus ex illis, q ꝓuenit à iure poſitiuo, & canonico, & non à iure diuino, vt dixerunt *Molin. & Neuus in locis proximè cit. Nauar. conſ. 3. n. 16. in tit. de hijs, quæ vi in 1. to. car. mihi 211.* ſequitur vt Papa poſſit illud in totum tollere, vt dixi *in meo tract. de except. 32. nu. 113.*

10 Et licet, vt dixi, Papa poſſit hunc effectum tollere, & circa illum diſpenſare, attamen non debet hoc facere ſine cauſa pp errorē, q in pugna ſolet adeſſe *Io. Andr. in d. c. ego N. de iureiur. vbi etiam Alex. de Neuo nu. 50. & 53. Calder. in c. petitio, de homicid. Molin. d. diſput. 108. verſ. eſt vero prohibitio car. mihi 392.* vbi dicit, quod Papa minus rectè faceret ita diſpenſando, qa eſt indecens clericali ſtatui talia exercere, *Fel. in c. petitio, n. 2. de homicid. vbi in ver. limita cōcluſionem,* aſſerit q̃ tunc valet diſpenſatio iſta Primo qñ bellum eſt iuſtum, Secūdo qñ cum ſolis laicis ſufficienter expediri non poſſet, Tertio qñ talis diſpenſatio fuiſſet conceſſa conſultis Cardinalibus; ſed re vera poteſt Summus Pontifex diſpenſare ſi velit, & hunc officium tollere quidquid dicat Fel. &c.

11 Et nota quod eo ipſo quod Summus Pontifex diſpenſat cum clerico, vt poſſit ꝓpria manu pugnare, cēſet diſpenſaſſe, qđ ſic pp talem pugnam eſſet homicida, non incurreret irregularitatē, qa eo ipſo cenſet Pontificem id auferre ab actu, q remittit oēs pœnas, ac cenſuras *Molin. de iuſtit. & iur. tract. 2. diſp. 108. verſ. eſt vero prohibitio car. mihi 392. & diſp. 110. ver. tertia concluſio car. mihi 400.* vbi dicit q̃ ſecus eſt in laicis *Couar. in repet. clement. ſi furioſus p. 2. §. 3.*

12 *n. 2. Fel. in c. petitio, n. 2. de homic.* ſic in ſimili dicimus q̃ ſi cum aliquo eſt diſpenſatum ſuper pluralitate bñficiorū reſidentiā habētium, vē etiā diſpenſatum ſup reſidentia, *gl. in c. ſi quis clero 7. q. 1. Spec. in tit. de diſpenſat. Hoſt. §. diccadū verſ. q̃ ſi habens, Io. And. in c. dum de elect. gl. Panor. Dec. & alij in c. quia tamen de præbend. Vinc. Caroc. in repet. c. cum quid in 2. p. ampl. 1. nu. 7. car. mihi 86. de reg. iur. in 6.* qđ tñ intelligas q̃ ſit ve-

13 rum quo ad reſidentiā vnius, non aūt vtriuſq; ideo

ideo si ecclesiæ sunt æquales, & remotæ dēt residere mō in vna, & mō in alia, si vero sunt inæquales in digniori, *glos in c. non pōt in §. illud in verb. retinere, & ibi latè Frācus de preb. in 6. Card. in clem. 1. in fi. in 11. q. de præbend. Ias in l. fi. num. 46. de constit. Princ. Caroc. d. ampl. 1. n. 9.*

14 Limitatur 3. vt licet clerici non possint p se ipsos pugnare, pñt nihilominus suadere iustū bellum, & ad illud inducere, incitare, atq. hortari *D. Tho. 2. 2. q. 40. art. 2. ad 3. & quatuor sequ. 23. q. 8. Molin. de iustit. & iur. tract. 2. disp. 108. ver. clerici licet, & ver. an vero interesse, & ver. his non obstantibus, & ver. secundum vero* quibus locis latè examinat materiam præsentis limitationis, & ponit qñ est necessaria superiorū authoritas, & circa quæ possiut se ingerere *cart. mihi 393. & 394. Alex. de Neuo in c. Ego N. n. 48. de iureiur. Fel. in c. petitio, n. 3. de homic. Abb. in c. quod in dubijs, n. 2. de pæn. vbi ēt Anch. n. 2. & Innoc. n. 1. idem Aneber. in c. ex multa, nu. 8. de voto, & in c. postulasti, n. 4. eod. tit. Couar. in repet. clem. si furiosus, p. 2. §. 3. n. 2. Sebast. Medic. in sum pecca. capital. p. 1. tit. 4. q. 76. circa medium, Nauarr. in conf. 3. nu. 16. in tit. de his, quæ vi in 1. to. cart. mihi*

15 *211. & in manuali, c. 27. n. 215.* vbi dicit, ꝙ clericus præsens bello iusto, ēt ad hortadum ad victoriā gñaliter, & percutiendo multos ꝓprijs manibus, & efficiendo, vt commilitones eius ope, & hortatu multos occidant, non fit irregularis, si per se nō deformet, qa non dat cām ꝓpinquam deformandi, cum non faciat actū speciatim ad deformationem directū quo ad pcussos ab alijs, secus si bellum esset iniustum, qa tunc clericus exhortando, pugnando, vel auxilium pbendo fit irregularis ēt ꝙ ipse non occidat, vel deformet, sed alij, quib. opem fert, & hortatur, *c. sicut dignum §. fi. de homic. vbi hoc not. DD. Abb. in c. petitio eo. tit. Maria. Soc. in c. ad audientiam, n. 6. de sentēt. excom. Gondislaus a Villad. in tract. de irregul. in c. de homic. col. 4. Rimin. sen. conf. 23. n. 5. & conf. 13. nu. 11. lib. 1. Couar. in clem. si furiosus p. 2. §. 3. n. 2. vers. quod si bellum de homic. Molin. de iustit. & iur. tract. 2. disput. 110. in primis verbis* vbi dicit ꝙ nō solum, q in bello iusto pugnat, sed ēt qui quouis mō opē, vel auxilium dat exhortādo consulēdo, aut quouis alio mō, imò, & qui præsentes sunt ad qđuis subsidium, aut adiutoriū præstādum, sunt irregulares eo ipso qđ mors, aut mutilatio in bello sequit, q alios citat, *Lācellot. Corrad. in tēpl. iud. lib. 2. c. 5. de episc. §. 2. n. 32. car. mihi 202.*

16 Limitat 4. secundum aliquos qñ clericus nō pugnaret per se, sed p aliū, qa pñt clerici indicere bellum, ac constituere Ducem, q loco sui bellum exerceat *Molin. in locis proximè citat. Henric Bohic in c. ex multa, n. 1. de stat. monacor. Alex. de Neuo in d. c. ego N. n. 48. de iur. iur. sed in isto casu Menoch. in tract. de arbitr. in add. ad casum 231.*

17 *n. 7.* dicit ꝙ clericus per substitutum bellū gerens, fit irregularis, si sequit mors, vel mutilatio, sicut si pugnaret p seipsum, quemadmodū dicimus de clerico mādāte, allegat *Sim. Maiol. in trac. de irregul. lib. 5. c. 48. §. 2. & c. 49. nu. 4.*

18 Limitatur 5. prædictus 28. effectus clericatus, p quem est ꝓhibitum clericis pugnare, vt non ꝓcedat qñ clericus non posset aliter conseruare ꝓpriam vita, nisi pugnando, qa tunc ei licebit pugnare propria manu *Molin. de iust. & iur. disp. 2. disp. 108. vers. primus est quando car. mihi 395.* vbi hanc limitationem exemplificat in clerico, q existeret sup naue, cuius vita vnā cū vita aliorum periclitetur nisi ipse pugnet, & si victoria sit dubia *Alex. de Neuo eo. cap. 48. Turrecr. in c. 1. nu. 2. 23. quæst. 8.*

Iste numerus deficit. 19.

20 Limitat 7. qñ id esset necessarium ad defensionem Reipublicæ, Patriç, vel Ciuitatis, ita vt pugnantibus clericis Patria, aut Ciuitas, aut exercitus posset conseruari: illis vero non pugnātibus destrueret, aut posset capi, tūc enim non solum licet clericis pugnare, sed ēt iure naturali ad id tenent *Caetan. in 2. 2. q. 40. art. 2. Medi. in summ. peccator. capital. p. 1. & tit. 4. q. 76. circa fi. Molin. in pluries allegata disp. 108. vers secundus quando car. mihi 395.* q dicit ꝙ isto casu

21 lex positiua ecclesiastica non pōt tollere ius naturale *Couarr. in repe. clemen. si furiosus p. 2. §. 3. vers. sed si quis in bello* vbi dicit ꝙ isto casu clericus ita pugnans, sit irregularis si hominem occidit vel membrum mutilat, allegat *Gaetan. in 2. 2. quæst. 40. articul. 2.*

22 Limitatur 8. in clerico q habet temporalem iurisdictionem, q poterit contra suos subditos sibi resistentes per alium pugnare *Ancher. in c. ex multa n. 9. de voto c. delicto vbi ēt Ancher. n. 8. de sent. excom. in 6. Henric. Bohic in d. c. ex multa n. 8. Fel. in c. petitio num. 1. de homic. Innoc. in c. quod in dubio de pænitent. & remiss.*

23 Limitatur 9. & vlt. qñ pugnare esset necessarium ꝓ cōseruatione iustæ victoriç, à qua pax, & bonum ecclesiæ pendet, ita vt si clerici non pugnarent, non obtinerent, vel valdè periclitarēt: illis vero pugnantibus obtineretur, tunc enim oī iure tenent pugnare, ita dicit *Molin. d. disp. 108. prope fi. vers. tertius quādo car. mihi 395.*

24 Pœnas autē, quas patiuntur clerici pugnātes ponunt *Molin. dispu. præd. vers. secundum est, Abb. in c. quod in dubijs num. 1. & 3. de pænis, & remiss.* vbi dicit quod deponunt.

25 Et sicut clericis non licet pugnare in bello, ac conflictu generali, ita parimodo nec in bello, & certamine singulari; ideo eis non licet duellum offerre, & oblatum recipere *c. 1. de clericis pugnantibus*; sed quia hodie singulare certamen, siue duellum est interdictū non solum

26 clericis verum ēt laicis, ideo esset pænitus inutile

tile materiam istã longa serie pertractare, propterea circa ea me remitto ad tradita per *DD. in d.c.1.& per Iuliũ Ferrett.conf.17.n.5.& in trac. de duello n.83.85.& 86. Lancellott. Corrad.in tẽpl. iud.p.2.in tit. de prouocante concl.39.n.2.car.mihi 41.& concl.72.n.3.car.50. Rol.conf.4.n.22.lib.1 Viu.dec.66.n.8. Alciat.conf.65.n.3.& 6.to.2.lib. 5.& i trac.de sing.certa.c.24.& alios moderniores.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici nõ possunt studere ĩ iure ciuili, & quare n.2. quod lim.nu.3.4.sed cum dispensatione, sic, nu.5.*

VIGESIMVS NONVS EFFECTVS.

1 Vigesimus nonus effectus clericatus est vt clericis sit interdictũ studere in iure ciuili plusquã per duos menses *c. super specula vbi Abb.n.8.& 12. ne cler.vel monac. Ant. de Padilla in l.1.nu.7.C. de iur.& fact.ignoran. Gaetan.in sum.in verb.excom. c.50. Goffred.in summ.tit. ne clerici, vel monaci nu.* 10. vbi dicit qđ hic effectus non est gñalis quo ad oẽs clericos, sed specialis quoad Archidiaconos, Decanos, Præpositos, ac alios clericos personatus habentes, quos ipse ibi refert, *Tortius conf.16.n.26. Graff.in dec.aur.p.2.lib.1.c.11. nu.29. Marta de iurisdict. p.4.cent.2.n.2.cas.*168. & præsẽti effectui rõne adducit *Padilla d.n.7.s.* q̃ turpe est clericũ velle scire leges, & controuersias ciuiles *l. repetit.C. de episc. & cler.* Pœna
2 aũt clericorũ audientiũ scientias pdictas post tẽpus sibi permissũ, est qđ incurrunt sñiam excõicationis, nec promoueri possunt sine licentia, & dispensatione sũmi Pontificis *c. super specula, vbi Abb.n.2.ne cler.vel monac. Gaeta.in pracit.c.50. Batt.de sanct. Blasio in tract.de contradict. iur.ciuil. & canon.contradict.34.in primo to.tract. diuers cart.mihi* 185. vbi dicit quod iste effectus non procedit in studio Pataųino, in quo possunt studere per quinquennium.

3 Limitatur mõ prædictus effectus qñ ius ciuile studerent pro addiscenda canonum scientia, ita *Abb.in d.c. super specula nu.2. Ludo. Gomez in §.in personam n.18. instit.de act.* vbi dicit quod ad hoc est bona *glo.in c. episcopus 37.distinct.* & quod est *tex.* notabilis *in c. legitimus il 2.ead.dist. & in c. si episcopus, de hæreticis & instit.in tit. de testam.in princ.* ibi, *ut nihil antiquitatis penitus ignoretur*, & ex quo prohibentur ius ciuile addiscere, sequitur vt præsumantur illud ignorare, ita *Bero.in c. præsentia nu.508.de probat.*

5 Et nota q̃ si sũmus Pontifex dispẽsaret cũ aliquo vt posset ius ciuile audire, censẽt ẽt concessisse vt in eodẽ iure possit se doctorari *Vinc. Carocch.in repet.c. cũ qđ p.1.in §.seu sect.incipient. ad quartũ de priuil.nu.5.cart.mihi 67.de reg.iur.in 6.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt esse obsides, nec etiam monaci nu. 2.& quando nu.5.6.7.*
3 *Detinẽtes clericos inuitos p obsidibus sunt excõicati.*
4 *Monacus potest esse obses in causa pecuniaria pro suo monasterio.*
Obses dicitur ille qui datur ab aliquo principe suis hostibus causa concordia.

TRIGESIMVS EFFECTVS.

1 Trigesimus effectus clericatus est, vt clerici, nõ possint esse obsidẽs *Alex. de Neuo n.33.& per totũ & Fel.n.10. in c.ex rescripto de iur.iur. Bertac. in suo reper.in verb.obsides, lo vndecimo, Iulius Ferrett.in tract.de obsidionum prouisione num.*19. qui ad hoc allegat *text. in c. si quis 17.q.4. cum contingat de senten.excomm. & c. cum pridem.23.q.8.*

2 Ampliat Primo vt hic effectus habeat ẽt locũ in monachis, ac cęteris regularibus ex quo nec ipsi poterunt esse obsides *Alex.de Neuo d.n.33.*

3 Ampliat 2. vt illos inuitos p obsidibus detinẽtes sint excõicati, licet a principio ipsi clerici dationi consenserint *Abb. & Neuus in d.c. ex rescripto n.33.in fi. de iur.iur.& ibi ẽt Fel.n.10.* licet *Neuus in n.34.* videatur aliquantũ dubius de ista ampliatione, quæ tñ est vera ea rõne.s. quia clericus non potest se submittere tã tacitè, quàm expressè iurisdictioni iudicis laici, vt ex multis dixi *supra eff.1.ampl.7.nu.45.* & q̃a clericus non põt renuntiare priuilegio *canonis si quis suadente* vt dixi ẽt *sup.eff.9. ampl.18.n.77.* p̃t renuntiaret si permitteret posse inuitũ retineri, quia retinẽs clericum inuitũ incidit in pœnam dicti *canonis* vt dixi etiam dicto *eff. 9.*

4 Limitat 1. dictus 30. effectus clericatus in monaco, qui põt esse obses in cã pecuniaria p suo Monasterio ex mandato sui Abbatis *cap. ex rescripto, vbi hoc not. Alex. de Neuo in 1. not. nu.2. de iur.iur. Corsett.in suis singul.in verb.obses.*

5 Limitat 2. qñ clerici, ac alij religiosi constituerent se obsides ĩte ruenięte authoritate Sũmi Põtificis, q̃a tunc possunt dari, *Abb.ĩ d.c.ex rescripto ubi ẽt Neuus n.33.& 34. Corsett.in d.verb. obses*, vbi dicit q̃ tunc clerici dicunt verè obsides qñ dant de voluntate Papæ *Gigãs in trac. de*
6 *crim.lesa Maest.lib.1.q.10.n.6.& 7.car. mihi 44.* qđ secus est ex authoritate Epi, quia nec Epo poterunt obsides dari ita *Corsett. & Gigans, & alij per eos citati in locis supra allegatis*, quidquid in contrarium tenuerit *Borgas in tract. de irreg. p.3.in tit.de priuil.episc.nu.6.car.mihi 74.*

7 Limitat 3. qñ clericus legitimè iurasset se nũquã discessurũ à tali loco, q̃a tũc rõne legitimi iuramẽti tenet ad cõmorandũ ibi cõtinue, *ita not. Innoc.& Archid.in d.cap. ex rescripto Ferrett. in d.tract.de obsidionum prouisione nu.*19. Nec iste

clericus dr̃ obſes, vt per nu. ſeq. explicatur.

8 Obſes vero dr̃ ille, q datur ab aliquo Principe ſuis hoſtibus cã manutenendi pacẽ, & concordiã iam initã, & promiſsã, & cã obſeruandi id de quo eſt conuentũ, & iſto caſu tñ cõiter ſolent dari obſides, q vulgariter dicunt̃ oſtagij *Alex. de Neuo in d. c. ex reſcripto per tot. & præcipuè nu.* 30. qui dicit ꝙ iſti tales propriè, & verè dicuntur obſides, ſed is, qui promittit ex conuentione iurata non exire certum locum quouſq; creditori de credito fuerit ſatisfactum, dr̃ obſes impropriè *Neuus in cap. prædicto nu.* 4.

SVMMARIVM.

1 *Bona clericorum decedentium abſq; conſanguineis ad quos perueniant, an ad fiſcum Principis, ſeu ad eccleſiam, vel ad epiſcopum nu.* 2.

3 *Epiſcopus eſt de maioribus magiſtratibus habens merum, & mixtum imperium.*

4 *Epiſcopus poteſt imponere pœnam pecuniariam pro delictis applicandam ſuæ cammeræ.*

5 *Epiſcopus poteſt conuertere bona applicata ſuæ cammeræ cui ei placuerit.*

6 *Bona clerici beneficiati mortui abſq; conſanguineis ſpectant ad ſuam eccleſiam, ſeu altare vbi habebat beneficium, ſecus ſi ſunt feudalia nu.* 7.

8 *Bona clerici committentis delictũ propter quòd ammitteret priuilegium clericale cui competant, & quid ſi ſunt hæretici nu.* 9.

10 *Bona clerici, quæ applicantur fiſco eccleſiæ, applicantur fiſco loci, vbi bona ſunt ſita ſeu repertuntur.*

TRIGESIMVS PRIMVS EFFECTVS.

1 TRigeſimus primus effectus clericatus eſt ꝙ in bonis clerici decedentis nullis relictis conſanguineis, q ſuccedere poſſint, non ſuccedit fiſcus Principis ſecularis; ſed eccleſia, & Epiſcopus, *Guliel. de Bened. in repet. cap. Raynutius in verb. & vxorẽ nomine Adeleſiam nu.* 271. *de teſtam. l. ſi qs presbyter vbi hoc not. Bal. Alber. & Paul. de Caſtr. C. de epiſc. & cler. c.* 1. *& ibi Butri. & Abb. de ſucceſſ. ab inteſt. Bart. in l. ſi qs filio §. eius ff. de iniuſt. teſtam. Imol. in l. ſi qs §.* 1. *n.* 11. *ff. de iniuſt. teſtam. Rot. dec.* 7. *in tit. de teſta. in antiq. Vbald. de ſucceſſ. ab inteſt. in* 5. *& vlt. par. in fin. Peregr. in tract. de* 2 *iur. fiſci lib.* 4. *tit.* 3. *n.* 10. qui procedit ẽt in bonis clerici delinquentis, quibus ſuccedit ẽt fiſcus Epiſcopi, & non dñi tẽporalis *Fely. in c. irrefragabilis §. cæterũ nu.* 10. *de offi. ordin. & in c. excõicamus il* 1. *in princ. verſ. ſi vero de hæret. & ibi ẽt Io. de Anan. & Marian. Soc. in prin. gl. in c. qa diuerſitatẽ de conceſſ. præbend. Bertac. in reper. in verb. clericorum delinquentium bona Cardin. in clem.* 2. *in* 6. *q. de hæret. Io. Lupus in repet. rubr. extra de donat. inter vir. & vxor. in §. ſen ſect. item eſt dicendum nu.* 9. *cart. mihi* 81. *Burſat. conſ.* 43. *nu.* 37. *&* 38. *lib.* 1. *Diaz in epitom. in* 2. *p. c.* 7. *nu.* 5. *cart.* 135. *Alfonſ. Aluarez in teſaur. Chriſtian. relig. c.* 53. *de hæret. n.* 13. *Couarr. in lib.* 2. *variar. reſolut. c.* 9. *n.* 11. *Peregr. in tit. de iur. fiſc. lib.* 1. *tit.* 2. *n.* 105. qui ex *Bal.* 3 *in l. ſiue pars C. de dilat.* dicit ꝙ Epiſcopus eſt de maioribus magiſtratibus habens merum, & mixtum imperium, vnde dicitur præſes ſuæ Ciuitatis, & diœceſis *Guliel. de Perno noſter Siculus conſ.* 5. *in fin. Alex. & cæteri oẽs in rubr. ff. de iuriſd. omn. iud.* & in ſupradictis bonis ſuccedit fiſcus Epiſcopi, & non Papæ *Abb. in c. Sancto n.* 2 *de ſucceſſ. ab inteſt.* quia Epiſcopus habet fiſcum *gl. in c. quia diuerſitatem de cõceſſ. præbend. Cardin. in clem.* 2. *§.* 1. *de hæret.* qui dicit prædictam *glo.* eſſe ſingularem *Anan. & Fel. in c. excõmunicatus il* 1. *eod. tit.* cum multis alijs, quos latè cogerit *Couarr. in lib.* 2. *var. reſol. c.* 9. *nu.* 11. *& Berret. cõſ.* 3. 4. *&* 5. *per tot. & Peregr. in prædicto tract. de iure* 4 *fiſci lib.* 1. *tit.* 2. *nu.* 106. vbi ex hoc infert ꝙ Epiſcopus poteſt ꝓ delicto imponere pœnam pecuniariam applicandam Suæ Cameræ, & fiſco *Hoſtienſ. Io. Andr. Abb. Fel. & alij in c. irrefragabilis §. cæterũ de offi. ordin. glo. & Abb. in c. licet de pœnis Hoſtienſ. Butri. Cardin. & Io. de Anan. in c. ad* 5 *aures de ſimon.* q Epiſcopus tñ non poterit bona ſuo fiſco applicata conuertere in proprios vſus, ſed illa applicare in operibus pijs vel Eccleſiæ *Abb. in c.* 2. *de ſucceſſ. ab inteſt. & in c. excommunicamus de hæret. Peregr. in d. tract. de iur. fiſ. lib.* 4. *tit.* 3. *nu.* 10. *verſ. ſi autem non habet.*

6 Limitat̃ 1. prędictus effectus vbi clericus eſſet bñficatus, quia in ipſius bonis ſuccedit eccleſia, ſiue altare, cuius eſt bñficialis excluſo fiſco eccleſiæ, & Epiſcopi *d. c. excõicamus §. damnatis de hæret. Peregr. præcit. nu.* 10. *Bal. & Paul. de Caſtr. in l. ſi quis præsbiter C. de epiſc. & cler. Abb. in c.* 1. *de ſucceſſ. ab inteſt. Couarr. lib.* 2. *variar. reſolupt. c.* 9. *nu.* 11. *Peregr. præcit. nu.* 10.

7 Limitat̃ 2. vbi bona eſſent feudalia, ſeu emphiteotica, qa tunc non applicabunt̃ fiſco eccleſiæ, ſed dñis directis ipſorũ bonorum *Burſat. conſ.* 43. *num.* 37. *&* 39. *lib.* 1. vbi allegat *Diaz in epito. p.* 2. *c.* 7. *n.* 5. *car.* 135. *Alfonſ. Aluarez in teſaur. Chriſtian. religion. c.* 53. *de hæret. nu.* 13. *Couar. d. c.* 9. *n.* 11. *Bero. conſ.* 114. *n.* 56. *vol.* 1. *Boſſ. in tract. crim. in tit. de bonor. publ. nu.* 18. *&* 53. *& ſeq.*

8 Limitatur 3. vbi clericus commiſiſſet delictum, propter quod ammitteret priuilegium clericale, vt eſt aſſaſſinium; & vt talis iam fuiſſet declaratus ab Epiſcopo, quia tali caſu ſi Iudex ſecularis poteſt ipſum clericum punire in perſona vt dixi *ſup. eff.* 1. *lim.* 1. *nu.* 668. multo magis poterit illum punire circa bona, pro quo bene faciunt ea, quæ ſcribit *Balzeran. in vſib. feud. in titul. de pace tenenda §. ſi clericus nu.* 22. vbi in terminis dixit, quòd ſi Iudex laicus habet poteſtatem in clericum de licẽtia eccleſiæ,

fi?,vt quia erat depositus,& incorrigibilis,vel scisma fecisset in ecclesia,tunc eius bona applicantur Principis tẽporali, & ꝑ hoc faciunt ẽt ea,quæ dixi *supra eff.1.limit.4.nu.13.* vbi dixi, ꝙ bona clericorũ ita gaudent priuilegio clerici,sicut clerici illo gaudent, & ẽt *eff.2.lim.10. n.164.* vbi dixi,ꝙ in casibus,in quibus clericus ammittit priuilegium fori, supponitur statutis laicorum,*& eff.3.lim.8.n.256.& lim.18.nu. 278.* vbi dixi,quod bona clerici tãdiu sunt immunia,quãdiu clericus fruitur immunitate.

9 Limitatur 4.in bonis clerici hæretici pertinacis,quæ ex constitutionibus Clementis Papæ IV. & Innocent. etiã IV. debent tripartiri, quarũ partium vna applicatur cõi Ciuitatis, in qua hæreticus dãnatur,secunda offitialibus exequẽtibus contra hæreticos, & tertia officio Sanctissimæ inquisitionis, ita referendo prædictas Pontificales constitutiones, & multos DD. allegando concludit *Bursat.cons.43.nu.42. lib.1.& nu.44.& 45.* asserens ꝙ non tripartiuntur; sed tm̃ bipartiuntur, & ipsarũ vna applicatur fisco Cameræ Apostolicæ, & alia officio Inquisitionis:sed in isto Regno oĩa bona hæreticorũ,tãm secularium,q̃ clericorum applicantur fisco Offitij ipsius Inquisitionis, & de hoc latè scribit *Param. de Origin.Sãctiss.Inquisit. c.7.tit.2.lib.1.& c.3.tit.2.lib.2.nn.13.& seq.*

10 Et qñ applicantur fisco ecclesiæ intelligas vt applicẽtur fisco loci,in quo bona reperiuntur, *Bursat.d.cons.43.n.38.lib.1.* & licet aliqui relati *per Caualc.dec.15.n.3.lib.2.& per Peregr.in trac. de fisco lib.1.tit.2.n.104.cũ pluribus seqq. & lib.4. tit.3.n.10.* fecerint distinctionẽ inter bona mobilia,& stabilia,vt.s. bona mobilia applicẽtur fisco ecclesiæ, & bona stabilia fisco Principis secularis, nihilominus ipsa distinctio non est vera,& contrarium tenuerunt *Oẽs* relati in ipso eff.& aliqui citati per eundem *Caualc.d.n.3.*

SVMMARIVM.

1 *Osculum seu tactus mammillarum præsumitur factus causa libidinis.*
2 *Mulier an priuetur dote ob osculum, aut tactum mammillarum.*
3 *Clericus osculans,vel tangens mulierem, non præsumitur causa libidinis facere.*
4 *Loquutio sola clerici cũ muliere an ꝓsumi faciat malũ.*

TRIGESIMVS SECVNDVS EFFECTVS.

1 TRigesimus secundus effectus est ꝙ licet amplexus,vel osculũ,vel tactus mãmillarum præsumatur factus cã libidinis,vt latè per *Menocc.in tract. de presũp.lib.5.ꝓsump.2.n.57.& seq.Farin.in trac. crim.p.3.q.85.n.28.Mascar.in tract.de ꝓbat.cõcl.*

2 *981.nu.1.* qui Oẽs multos alios allegant,in tm̃ qđ per tales,& similes actus mulier priuat dote sicut ꝓp adulterium vt per *DD.in l.1.& in l.si cõstãte ff.sol.matr.latè Meno.in trac.de arb. in add.*

3 *ad cas.287.n.13.* vbi ꝑpe infinitos allegat,& *nu. seq.* ponit tres diuersas opiniones in illo articulo vt ibi per eũ *Fla.de Rub.in trac.de adult.c.15 n.3.in fi.* nihilominus si is talis,q̃ faceret prædictos,& similes act?,esset clericus, ꝓsumitur eas fecisse cã spiritualis amoris,& benedictionis q̃ libidinis *c.in scripturis 96.dist.gl.in c.absit 11.q. 3.Abb.in c.eslote n.5.*vbi *Addẽtes in lit.D,de reg. iur.& in c.1.n.7.de cler.non resident Soc.in c.puenit n.373.de sent.excom.Bertac.in reper.in ve.b.clericus amplectens Crauett.cons.244.nu.4.in fi.lib.2. Neuiz.ĩ Silua nuptial.lib.4.n.76.Gauliel.de Benedi. in repet.c.Rainutius ĩ verb. duas habẽs filias n.208 de testa.Polid.Rip.in trac.de actis in articulo mortis c.69.n.3.Mat.Vran.cons.68.n.5.lib.2.Mascar.in trac.de ꝓbat.cõcl.981.n.7.* qui dicit ꝙ actus prædicti à clerico ꝓsumuntur potius facti cã charitatis, q̃ libidinis,& *concl.64.nu.6.* dicit quod præsumitur hoc facere amore Dei, & iterum

4 *concl.59.n.16.*sed in isto effectu contrarium,& melius (vt puto) tenuerunt *Dec.in l.non hoc nu. 11.C.vnde legit.* vbi dicit quod ꝓdictus effectus non põt esse verus arguendo à cõiter accidẽtibus,& contra ꝓdictã opinionẽ vr̃ *tex.in c.si clericus solus,& in c.in oĩbus 80.distin.* vbi ex sola locutione clerici cũ muliere malũ præsumit,idẽ *Dec.in c.cũ non ab homine n.52.de indict.Menoc. in trac.de ꝓsumpt.lib.5.presũpt.2.n.60.Fel.in c.auditis n.32.verf.& per ꝓdicta de ꝓscript. Farina. ꝓdicta q.85.n.29.* vbi dicit ꝙ glosa,q̃ contrariũ tenuit, male loquuta fuit, q̃ secunda opinio tãto facilius ꝓcederet vbi mulier q̃ amplectit, esset iuuenis,& formosa,*Gugliel.de Bened.in repet.c.Rainutius in verb. duas habens filias nu.208.& 209.* vbi dicit ꝙ prima opinionẽ semper intellexit, vbi mulier esset vetula ad minus sessagenaria, vel deformis,& turpissima,aut talis,in qua fedus naturale nihil seui criminis suspicari permittat vt not.*in c.1.& 2.de cohab.cler.& muli.* & dixit ẽt *Mascard.d.nu.16.*sed si mulier esset pulchra, tũc dicta prima opinio non ꝓcederet in clerico,quãtumuis religioso, etiam si esset frater de monte Carmello,aut de monte Oliueto, vt dicit ipse *Gugliel. de Benedict.* ibi pro qua secundo opinione potest adduci ratio quia leuiores coniecturæ,& præsumptiones sunt sufficientes ad probandum adulterium.

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt venari,tanto magis monaci n.5. et pauperes n.6.& consuetudo in contrariũ an valeat n.7.nec detinere canes causa venationis n.8 ẽt Episcopi n.11.lim.n.12.13.14.15.16.18.19.*

2 *Venatio cur sit interdicta clericis.*
3 *Ars macellarij est interdicta clericis.*
4 *Monitio trina debet pracedere vt clericus venator incidat in pœnam.*
9 *Id qđ est prohibitum dñis videtur prohibitum seruis.*
10 *Laicis certo tempore est prohibitum venari.*
17 *Interpretatio fieri debet, vt clericus venaretur causa voluptatis, vt delictum euitetur.*
20 *Clerici an possint piscari, & quo tempore.* (re-
21 *Acquisita p clericū ex uenatione nõ tenetur restitue-*

TRIGESIMVS TERTIVS EFFECTVS.

1 TRigesimus tertius effectus est, vt clerici nõ possint venari *c. Esau dist. 86.* vbi *ex Diuo Augustino* dr̄, *Esau venator erat quoniā peccator erat*, & pęnit⁹ non inuenimus in scripturis sanctis Sanctum aliquē venatorem, piscatores vero inuenimus sanctos *c. 1. & 2. de cler. venat. Trotius de ꝑfecto clerico lib. 2. c. 55. & seq. Diaz in prac. canon. c. 61. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 3. Isodor. Moscon. de maest. militan. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. venationes car. mihi* 408. *Sebast. Monticul. in §. fere igitur bestia n. 15. inst. de rerū diuis. Reper. Inquisit. in verb. clericus circa fi. vers. nota quare clerici Io. Paul. Balze. in tit. de pace tenenda §. nemo retia nu. 15. & seq. in vsib. feudal. Cabbell. super cõst. Egidian. lib. 3. c. 10. in gl. fi. n. 4. car. mihi* 166. *Rim. iun. cons. 35. n. 12. 13. & 14.* qui dicit ꝙ in hoc ius gentiū est mutatū per ius canonicū, *Natt. cons. 604. n. 3. lib. 3 Leli. Zancus in tract. de priuil. eccl. priuil. 152. nu. 1. & per tot. Intrigl. in trac. de casib. cõscient. cēt. 1. cas. 47. n. 9. Menoc. in trac. de arb. cas. 413. n. 1. & ꝑ tot.*

2 vbi adducit rõnē cur clericis sit interdicta venatio, hoc est qa venator parū differt à macellario, vt asserit *Cassan. in Catalago gloriæ mundi p. 11. nu. 49.* Ideo sicut clericis est interdicta ars macellarij, vt dixi *supra eff. 1. lim. 36. nu. 968. & eff. 3. n. 256. & eff. 6. n. 45. cū seq. & eff. 1. nu.* eodē 3 modo debet interdici venatio. Pęna vero clerici venatoris est ꝙ si is est Ep̄us, per tres menses suspēdit à cõione, si præsbiter per duos, si diaconus, vel subdiaconus, ab omni offitio suspenditur; alij vero in minoribus constituti arbitrarie sunt puniēdi ex quo eis nulla reperitur determinata pœna *c. de causis de offic. delegat. c. 1. de cler. venat. vbi Abb. Hostiens. & Henr. Bobic Io. Andr. & Io. de Anan. Diaz in pract. crim. canon. c. 61. n. 6. & 7. Menoc. in tract. de arb. iud. cas. 413. nu. 17. & 18. & cas. 416. n. 9. & 10. Lelius de Zãchis in tract. de priuil. eccl. priuil. 152. n. 3. Iaco. de Graff. in* 4 *dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 3. n. 21.* Sed ad hoc, vt clericus venator incurrat prædictam pęnam, opus est vt procedat trina monitio *c. indignæ 12. q. 2. Hostiens. in sum. in tit. de cler. venat. §. fin. Henric. Bobic in d. c. 1. de cler. venat. Graff. d. c. 3. in vltimis verbis Menoc. cons. 221. nu. 52. lib. 3.*

5 Ampliatur 1. vt multo magis hic effectus procedat in monachis, ac alijs religiosis, *clem. ne in agro §. porro à venationibus, de stat. monacor. Rim. iun. cõs. 35. n. 12. & 13. lib. 1. Graff. eo. c. 3. nu. 13. & 16.* vbi hanc ampliationē subampliat vt nec etiā possint esse præsentes venationi, & illi assistere, allegat *Doct. in d. §. porro à uenationibus.*

6 Ampliatur 2. vt nec etiam si esset pauper, & vellet venatione victum sibi quærere *c. quorundam 34. dist. Lelius de Zanch. in tract. de priuil. eccl. priuil. 152. nu. 8. Rodoan. in tract. de spolijs q. 2. nu. 6.* qui dicit quòd alio honestiori modo, & non isto debet procurare panem.

7 Ampliatur 3. vt nec valeat consuetudo in contrarium permittens clericos venari *Ant. de Butr. in c. cum secundū de prabend. Nact. cons. 604. nu. 3. lib. 3. Rim. iun. d. cons. 35. nu. 13. lib. 1.*

8 Ampliatur 4. vt non solum non possint venari verum etiam nec tenere canes causa venationis *clement. ne in agro de stat. mon. cap. 1. de cleric. venat. not. Vitalin. in clement. graui nu. 41. de celebr. missar.* vbi etiam *gloss. & Zabbarell. nu. 3. Io. de Anan. in rubr. de cler. venat. Bertacc. in reper. verb. canes il 2. Isodor. Moscon. de maest. militant. eccles. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. venationes car. mihi* 408. *Io. Petr. Molignat. in tract. de iur. reten. concl. 106. Iacob. de Graff. in decis. aur. par. 2. lib. 3. c. 3. nu. 15.* qui dicit quòd non possunt nutrire neq; canes, neq; aues venaticas, & hoc non solum cle-9 rici verum etiam nec eius familiares, quia id, quod est interdictum dominis, censetur prohibitum etiam seruis, quòd secus est de canibus paruis, qui detinentur causa recreationis; quorum multos producit Insula Melitæ, quia eos nutrire permissum est, non solum clericis, verum etiam monachis, sic etiam & mastinos, qui nutriuntur causa custodiæ, ita *Vitalin. & Malignat. in locis proximè allegatis.*

10 Ampliatur 5. idem esse dispositum in laicis certo tempore, vt est tempore quadragesimæ, & aliorum ieiuniorum, in quibus etiam laicis est interdicta venatio *gl. in c. qui venatoribus 96. dist. Sebastian. Monticul. in §. fere igitur bestiæ nu. 14. institut. de rerum. diuis. Ludou. Rodulfin. in tract. de mod. viuend. in diebus, nu. 19.*

11 Ampliatur 6. & vltimo in Episcopis, ac cæteris in dignitate ecclesiastica constitutis *Ioan. Paul. Balzer. in tit. de pace tenend. §. nemo retia nu. 16. in vsib. feud. Graff. d. c. 3. n. 12.* qui dicit quòd si moniti non desistunt excommunicantur.

12 Limitatur modo prædictus 33. effectus si clericus ex venatione haberet aliquos redditus, pront in quibusdam partibus Galliæ, quia tunc non venatur pro voluptate, sed pro necessitate, *Hostiens. in summ. tit. de cler. venat. Graff. in decis. aur. p. 2. lib. 3. c. 3. nu. 9.*

13 Limitatur 2. in venatione quieta, quæ fit sine strepito, & clamore, & saltis, & alsis actibus

cle-

clericis indecentibus, qa talẽ venationẽ clerici exercere poterunt, ita dicunt fere oẽs *DD. ĩ ipso effectu allegati Graff. eo. n. 9. Soc. iu. cõs. 58. n. 2. lib. 1. Leli. de Zãch. ĩ trac. de priuil. eccl. priui. 152. n. 10.*

14 Limitaẽ 3. vbi clericus venaretur cã recreationis, & voluptatis *Card. in c. q venatoribus 96. dist. Alex. conf. 72. n. 18. lib. 1. Zabbar. in clem. 1. §. porro n. 3. circa fi. de statu monac. Cabbell. super cõst. Egidian. lib. 3. c. 10. gl. fi. nu. 4. cart. mihi 166. Io. Paul. Balzeran. in tit. de pace tenend. §. nemo retia n. 16. in vsib. feud. Graff. in pracit. n. 9. Menoch. cõs. 221. n. 50. lib. 3. Sebast. Monti. in d. §. fere igitur n. 14. instit. de rerum diuis.* Quæ tñ limitatio sublimitatur in Episcopis, qui nec causa voluptatis, & recreationis poterunt venari *Balzera. d. n. 16.*

16 Secundo sublimitatur in diebus, & horis destinatis diuino cultui, quia tunc nõ poternnt dimittere cultum diuinũ, & vacare venationi *Monticula eod. n. 14.*

17 Et vbi ꝓbaretur ꝙ clericus venatus fuerit, tunc sem ꝑ fit interpretatio ꝙ id fuerit cã voluptatis, & hoc ad excludẽdum delictum Innocent. *in c. dudum il 2. col. 1. de electi. Fel. in c. fi. n. 21. de præsumpt. & in c. cũ delicti col. 4. vers. pro quo, de accus. Archid. in c. qui venatoribus 86. distinct. Alex. conf. 72. n. 13. lib. 1. Alciat. in tract. de præsump. reg. 3. præsump. 1. n. 6. Menocch. in eo. trac. lib. 5. præsumpt. 3. n. 116. & ꝑsump. 41. n. 19. & conf. 221. nu. 51. lib. 3. Farin. in tract. crim. par. 3. q. 89. inspect. 4. num. 79. Bimius consil. 181. num. 17. lib. 2.*

18 Limitaẽ 4. in venatione cũ laqueis pedicis, aut retibus *Graff. in deci. aur. p. 2. li. 3. n. 9. & 14.*

19 Limitatur 5. & vlt. vt licet clerici non possint venari, poterũt nihilominus piscari *c. nũquã de consecrat. distinct. 5. Bertacch. in suo reper. in verb. clericus retia piscium Graff. d. c. 3. n. 10. & 11. Menocch. in tract. de arbit. iud. cas. 413. n. 20. Zãch. eod. priuil. 152. n. 11. Sebast. Monticula in d. §. fere igitur bestie n. 18. instit. de rerum diuis.* vbi ponit rationem cur contrarium sit dispositum in piscatione, quàm in venatione.

20 Sublimitatur tñ hæc limitatio vt non possint clerici piscari certo tẽpore, hoc est in maioribus sollemnitatibus prout habetur *in c. licet, de ferijs, Siluester in summa in verb. piscatio Menocch. d. cas. 413. num. 21.*

21 Et est aduertendum ꝙ licet clericis sit inter dicta venatio, attñ quidquid acquirunt ex venatione, non teneñẽ restituere, sed sibi illa acquirunt *Couarr. in c. peccatum 2. p. §. 8. n. 3. de reg. iur. in 6. Menoch. eodem cas. 413. num. 19. Graff. in decis. aur. p. 3. c. 3. nu. 21. Intrigl. in tract. de castib. conscien. centur. 1. cas. 47. num. 12.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici dicuntur potentiores laicis ratione offitij.*
2 *Cessio facta clericis dicitur facta in potentiorem, & sic in fraudem.*
3 *Alienatio facta in simplicem clericum non dicitur facta in potentiorem.*

TRIGESIMVSQVARTVS EFFECTVS.

1 Trigesimus quartus effectus clericatus est, vt clerici dicanẽ potentiores laicis ratione offitij *Ancher. in c. ex parte nu. 4. de alienat. iud. mutan. caus. fact. Turrecr. in c. sancta n. 2. 2. q. 7. Specul. in tit. de cession. actio. §. 1. vers. ex proxime dictis Bertacch. in reper. in ver. clericus dicitur, Gigans in tract. de pension. q. 22. n. 13. Bart. in l. 1. in fi. de alienat. iudi. mutand. cã fact. Iac. Mouell. in tract. de iure protom. §. 6. n. 11. Maccabrun. conf. 82. n. 88. Carocci. in tract. de excus. p. 2. q. 39. nu. 1. & 2.*

2 vbi ex hoc infert ꝙ cessio facta clerico dicitẽ facta potentiori, & sic in fraudem *Bal. in l. stipendia nu. 3. C. de procurat.* Sed ꝙ imò clericus rõne clericatus nõ dicatur nec sit potentior laicis, dixerunt multi relati ꝑ *Affl. in tract. de iur. protom. §. 5. n. 6. Bal. in c. ecclesia S. Mariæ n. 51. de constit.*

3 vbi ex hoc infert ꝙ alienatio facta in clericum simplicẽ non dicitur facta in potentiorem, & ideo alienans in talem clericum non incidit in aliquam pœnã.

Ancharan. pa. 369.
Cigas fol. 28.
Bartol. fo. 145 col. 4
Caroc. pag. 236 qui eadem ista allegat.
Bald. fol. 138 col. 4.
Afflict. i fol. 66.

SVMMARIVM.

1 *Filij clericorum an possint legitimari per Imperatorẽ aut per Comitẽ palatinũ, & de rõne nu. 2. 3. 4. 5.*
6 *Filij nati ex clerico constituto in sacris dicuntur spurij, & incestuosi.*
7 *Clerici patres filiorum suorum, qui sunt spurij, non prohibentur eos alimentare, etiam de bonis ecclesiæ, sed non possunt instituere eos hæredes n. 8.*

TRIGESIMVS QVINTVS EFFECTVS.

Trigesimus quintus effectus clericatus est vt clerici neq; eorũ filij possint legitimari per Imperatorem, vel Comitẽ palatinũ habentẽ cãm ab eo, vel à quouis alio Principe seculari *Malus. conf. 109. n. 71. Dec. conf. 150. per tot. & in c. decernimus n. 184. de iud. Paris. cõs. 2. n. 4. & per tot. vol. 2. Port. conf. 105. n. 8. & 17. Ferre. conf. 105. n. 8. li. j.* vbi dicit, ꝙ hoc ꝓcedit ẽt in clericis ĩ minoribus constitutis *Restaur. in tract. de Imper. q. 102. n. 7. Fernan. Vasq. in repet. l. qui quartam §. fi. n. 648. vers. infero ꝙ si Imperator C. de inoffit. test ã.* vbi non videt istud sentire vt ꝓcedat ex defectu potestatis legitimãtis, sed in odium coitus dãnati per clericũ commissi, *& in trac. de succes. creat. lib. 3. §. 22. limit. 18. n. 51. vers. contrariam tamen sententiam,*

2 vbi multos alios allegat, & dicit ꝙ ista est com. op. Canonist. & rõ pñtis effectus est, qa cum per legitimationem filius pote-

testati patris subijciat, & e contra, pater filio ad alimenta obliget, & tenet ei relinquere legitimam, & ppea sit necessarius consensus patris, & filij, & clerici eiusq; bona sunt ab Imperatoris iurisdictione exempti, & liberi ita, vt nec sponte possint in temporalē iurisdictionē consentire *vt in c. significasti, & in c. si diligēti, de foro compet.* cum multis similibus q̃ congessi *sup pra eff. 1. ampl. 7. n. 42.* sequit̃ vt pp amborum persona Imperator, nec qlibet Princeps secularis possit clericum, vel clerici filium legitimare ita arguendo dicunt *Domin. in c. si annum §. 1. de iud. in 6. Soc. sen. cons. 65. n. 7. cum seq. vol. 1. Soc. iun. cons. 100. n. 19. vol. 2. & cons. 129. nu. 22.*

3 *vol. 3. Maluas. d. cons. 109. n. 71.* qui tres vltimi *in locis sup. allegatis* in filio clerici cōcludunt q̄ poterit legitimari absq; eo q̄ succedat in bonis paternis, & licet contrariā opinionem (qd̃. s. clerici, & filij clerici possunt legitimari p Imperatorem, ac alios Principes seculares habentes potestatem legitimandi) tenuerint multi relatiā Fernand. Vasq; *d. n. 51. in princ. & à Iacobo Berret. cons. 29. n. 3. Curt. iun. cōs. 84. n. 7. Suarez in tesaur. recept. sentent. in lit. C. n. 130.* vbi testat̃ de com. opi. *Bursat. cons. 255. n. 21. lib. 3.* ni-

4 hilominus prior opinio est verior, & magis tuta, à qua nunquā discederē, & hanc secundam opinionem quo ad legitimationē filij clerici intelligo vt pcedat q̄ possit legitimari absq; eo q̄ succedat in bonis paternis, & quo ad ipsos clericos, vt ipsi possint succedere in bonis patris laici, & sic vtroq; casu vt laici per talem legitimationem remaneat obligati, & quo ad clericos, vt nullum onus sentiant, quo fit vt p talem legitimationē filij clerici nō possint impugnare testamentum paternū, neq; aliq̃ legitimā prætendere *Bar. in l. si gener ff. quibus vt indigni, & in l. 1. ff. de contratab. sūma Angel. in ver. filius Fernand. Vasques in repet. l. quoniam in prio-*

5 *ribus n. 501. C. de inoffit. testam.* vbi de com. op. testat̃ *Bursat. cons. 226. n. 99. lib. 3.* & qa de materia huius effectus latius sum dicturus infra in titulo de effect. legitimationis, ideo ad ibi dicenda me remitto; solum hic dicere non ptermittam, q̄ filij nati ex clerico in sacris consti-

6 tuto dicunt̃ spurij, & incestuosi *Palleot. in trac. de notis, & Spur. c. 16. n. 13. Rim. iun. cons. 604. nu. 12. lib. 6. Bero. cons. 163. n. 17. lib. 2. & cons. 168. n. 1. eodem lib. Bursat. cons. 129. nu. 74. lib. 2. Io. Alois. de Leo in l. 1. nu. 16. C. de episc. & cler. Marquat. in tract. de celib. p. 3. c. 4. Intrigl. sing. 46. li. 2. Io. Batt. à Costa in tract. de rata portion. q. 40. n. 5.* vbi alios allegat, & dicit q̄ idem est in filijs militū Hierosolimitanorū *Matth. Vesimbett. cōs. 44. Arnō. in tract. cautel. caut. 62. lib. 1.* & licet filij clericorum sint ita legibus, & canonibus odiosi, nihilominus patres clericos non phibent eos ali-

7 mentare, & si sunt fœminæ eas dotare ēt ex p uentibus, & fructibus bonorum ecclesiasticorum, dummodo competēter illos, & illas alāt, & dotent, & quatenus necessitas concurrat, & non vt eos locupletiores, reddant *Bursat. cons. 226. n. 98. lib. 3.* ad q̄ allegat *c. est probanda, & c. non satis 68. distin. Abb. in c. 1. n. 4. de pecul. cleric. bæret. in tract. de iur. patron. in verb. honorificum n. 12. Rip. in tract. de peste in verb. denenio nu. 164. & 174. Palleot. in tract. de not. & spur. c. 44. nu. 5. Rodoa. in tract. de rebus eccles. non alien. car. 13. n. 9. &*

8 *car. 310. n. 23. & 24. & car. 278. n. 11. & 12.* licet nō possint eos hæredes instituete *Arno. d. caut. 62.* vbi dat remediū vt possint illos instituere.

SVMMARIVM.

1 *Laici tenentur iurare tactis scripturis, sed clerici tacto pectore, num. 2.*

3 *Clerici recepti in testes, an debeant præstare iuramentum sicut laici.*

TRIGESIMVS SEXTVS EFFECTVS.

1 Trigesimus sexus effectus est, vt licet laici cum iurant, debeant iurare tactis scripturis aliàs iurm non esset legitimum, neq; obligatorium in foro fori *c. si quis præsbiter 2. q. 4. gl. 1. in prine. in §. item Sacramento in tit. de pace iuram. firma. Cyn. in Auth. sacramenta puberum in 4. & 6. q. C si aduers. vendi. & ibi Bar. col. 1. in fi. vers. quæro circa istud Capell. Tholos. decis. 161. Villaut dec. 20. n. 46. & 48.* vbi multos, & multos congerit *Siluan. in tract. de feud. recogni. q. 109. n. 6. Bal. in margar. in verb. iuramentum quod percipitur Franc. Marc. decis. 674. n. 4. & 11. Mars. singul. 415. in fi. Thesaur.*

2 *dec. 47. n. 1.* vbi testat̃ de magis com. op. nihilominus secus est in clericis, q solum iurare debent in cōscientia, & tacto pectore *c. si qs presbiter 2. q. 5. c. fi. de iur. iur. c. testimonium 11. q. 1. Auth. si iudex C. de episc. & cler. Io. Andr. in c. vt curia de elect. Anton. Corsett. in tract. de iuram. in 4. euident. n. 8. in 4. to. trac. diuers. car. mihi 360. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 21. n. 3.* vbi dicit q̄ iurant tacto pectore *Alciat. in c. contingat. n. 35. de iur. iur. Tesau. dec. 47. n. 12. & ibi Gaspar eius filius in addit. Marchef. in tract. de cōmiss. p. 2. c. 3. n. 17. car. mihi 425.* & adducit ratione, quia manus, quibus corpus, & sanguis Christi tractatur, non debent pollui iuramento.

3 Limitatur tamen illa conclusio vt non procedat cum recipitur in testem, quia tunc debet iurare, vt dixi *supra effect. 10. n. 45.*

SVMMARIVM.

Clerici non possunt nutrire nec deferre comam, & barbam, n. 2. & de pæna num. 3.

TRI-

TRIGESIMVS SEPTIMVS EFF.

1 TRigesimus septimus effectus clericatus est vt clerici non possint comã, vel barbam deferre, siue nutrire, *c. clericus de vit. & honest. cler. & c. clericis eod. tit. c. si qs vbi Ancher. n. 1. de vit. & honest. cler. Turrecrem. in c. clericis l. 1. n. 1. distinct. 3. & in c. duo sunt n. 2. 12. q. 1. Aluarez in spec. iuris pontifi. c. 33. ver. & Papa Anicetus car. mihi* 85. vbi dicit qđ Papa Anicetus fecit hanc constitutionem secundũ ꝓceptum Apostoli, ꝙ dixit ẽt *Menocc. in trac. de arbitr. cas. 392. n. 23. & seq.* qui vlterius dicit ꝙ dicta constitutio fuit confirmata per quartum Concilium Cartaginense, & ꝙ in ipso codice conciliorũ legit, *clericus, neq; comam nutriat, neq; barbam radeat*, & tandem multa circa hanc materiam scribit *Andr. ab Exea in rub. extra de constitu. n. 62. Colum. in trac. de ecclesi. reddit. p. 2. c. 19. n. 17. & seq.* qui dixit ꝙ in illo Cõcilio Cartaginense nulla fit mentio barbæ, sed quòd hoc fuit impressum ex errore impressorum, & ꝙ in illo Cõcilio totum oppositũ fuit determinatum, & in tãtum de iure canonico iste effectus est verus, vt in ipso capitulo, cleri-
2 cis, dei facultas Archidiaconis, vt possint illã tondere ẽt ipso clerico inuitio, ꝓut ex nr̃atib⁹ firmauit *Mars. Colum. d. c. 19. n. 19. Isodo. Mosco. in tract. de maest. militant. eccles. li. 1. p. 2. c. 2. ver. Gregorius Nonus car. mihi* 108. *Abb. in d. c. clericis n. 1.* Pœna autem clerici deferentis, & nutrien-
3 tis comam, vel barbam est anatematis, *Moston. loco citato Menoch. d. cas. 392. nu. 25.* ꝙ tñ intelligas, vt possint excommunicari, nõ aũt vt sint excommunicati ipso iure ita *gl. in d. c. si qs, Hippol. de Mars. in rub. ff ad l. Cornel. de fals. n. 32.* Sed quia hodie ex vsu, & cõsuetudine præsentis effectus parũ seruat, prout dicit *Menocch. d. cas. 392. n. 27. & Io. Pierius in tract. de barbis à sacerdotibus portandis*, qui loquũtur in vsu Romanæ Curię, puto ꝙ nõ sit super eo amplius insistendum, sed solum addam ꝙ clericus nutriens, vel deferens barbam, vel comam non perdit priuilegia clericalia *c. si vero vbi hoc not. Soc. nu. 3. de sent. excomm.*

SVMMARIVM.

Clerici delinquentes confugientes, ad ecclesiam, an possint ab ea extrahi. 1

Priuilegium inductum in fauorem confugientium ad ecclesiam est, ne tales patiantur pœnam sanguinis, num. 3. 2

TRIGESIMVS OCTAVVS EFFECTVS.

1 TRigesimus octauus effectus clericatus est, vt clericus pro quocunque delicto, & vbiq; commisso confugiẽs ad ecclesiam possit ab ea à suo ꝓlato extrahi, & hoc ẽt ĩ casu in quo laicus nõ extraheret *Abb. in c. inter alia n. 13. de imm. eccl. Faber in l. 1. C. de hijs qui ad eccles. confugi. & in §. 1. n. 3. institut. de hijs qui sunt sui, vel alien. iuris Io. de Anan. in c. inter alia nu. 9. de imm. eccl. Remigg. in trac. de immu. eccl. fallẽt. 21. n. 1. Boer. dec. 109. n. 3. vbi alios allegat, & testatur de com. opi. Ang. de Claua in summa in verb. immunitas Siluester ẽt in sua summa in eod. ver. immunitas il 3. nu. 2. Humada in ll. thaur. 4. p. 1. gl. 8. nu. 2. Nauarr. in manual. c. 25. n. 22. Acẽned. in l. 3. tit. 2. lib. 1. recopilat. 17. Diaz in pract. in c. 115. qui testatur de com. consue. Couarr. in lib. 2. variar. resol. c. 20. n. 16. vers. vigesimo nono costat. Clar. in §. fi. q. 30. n. 15. Io. Guttier. in lib. pract. q. in 2. p. lib. 3. q. 3. n. 3.* q dicit ꝙ hæc est communis praxis, & consuetudo, & ꝙ nũq̃ vidit contrarium seruari *Hiero. Ceuall. in specul. pract. q. com. contra com. q. 689. vers. sed hijs nõ obstantibus*, vbi testatur de mag. com. opi. & dicit qđ dum esset in Ciuitate Ambulensi qdam clericus fuit ab ecclesia extractus nulla facta contradictione, & ꝙ ita obseruat de consuetudine in Ciuitate Tholetana, & qđ durũ est recedere ab ista opinione, licet contraria de iure fortasse sit verior *Petr. Cened. in collect. iuris canoni. p. 2. collect. 178. n. 3. Villaut. in tract. de extens. leg. tit. de extension. pœnarum inflictarum, &c.* q titulus est vltimus n. 64. *car. mihi* 365. q testatã
2 hanc opinionem esse verissimã. Et rõ istius opinionis est, quia istud priuilegium inductũ est ne confugientes ad ecclesiam patiantur pœnã sanguinis vel corporalem, sed ecclesia non imponit tales pœnas, ergo poterit Episcopus eos extrahere, ita *Io. de Anan. in d. c. inter alia de im-*
3 *mu. eccles.* & licet in hoc contrarium tenuerint *Cardi. in d. c. inter alia n. 6. & in clem. 1. n. 9. de pæni. & remiss. Mainer. i l. nemo ff. de reg. iur. Frãc. Mar. dec. 763. n. 28. Villalobs in comm. opi. in lit. I. nu. 2. Germon. in tract. de sacror. immu. lib. 3. c. 16. nu. 92. Fernand. Vasq. in tract. de success. creat. §. 22. limit. 17. n. 54.* nihilominus ego non recederẽ à priori opinione, q̃ tñ intelligas, vt possit extrahi à Iudice ecclesiastico tantum, vt videtur innuere Cened. d. n. 3. Ideo si clericus commisisset delictum ob ꝙ non gauderet priuilegio fori, vt est assassinium, ꝓut pluries dictũ est, non ꝓpterea posset extrahi ab ecclesia a Iudice laico, eo quia clericus non gaudet ecclesiastica immunitate, q̃a isto casu illa gauderet iuxta dispositionẽ bullæ Papę Gregorij Quartidecimi, sed per iudicem extrahentem debet remitti, & tradi iudici seculari quo esset ei tradendus.

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt exercere artem medendi nec audire physicã, & contra facientes possunt excõicari, n. 3. etiam monaci, n. 4. lim. n. 5. 6. & 7.*

Medi-

2 *Medicorum imperitia inducit periculum mortis.*
8 *Clericis licet aliquo casu sit permissum mederi, & audi e physicam tamen non possunt facere anotomiam, num. 9.*

TRIGESIMVS NONVS EFFECTVS.

1 TRigesimus nonus effectus clericatus est vt clerici nō possint edisceere artem medēdi, nec illam exercere, & illam ediscendo, vel exercendo sūt excommunicati *c. fi. vbi DD. ne cler. vel monac. Abb. in c. sententiā, n. 22. eod. tit. Isidor. Moscon. de maest. militant. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. audientes fisicā car. mihi* 41 r. *Beatus Io. de Capistrano in speculo conscientia* §. *fi. n.* 263. *&* 264. *in* 1. *to. trac. diuers. car. mihi* 364. *Maiol. in tract. de irregul. lib. 2. c.* 12. *n.* 7. *Mart. de iurisd. p.* 4. *cent.* 2. *cas.* 168. *n.* 2.

2 & rō huius effectus esse pōt quia medicorum imperitia, vel incuria saepe inducit periculum mortis, vnde irregularitatem de facili incurrere possent, q̄ impedit ꝓmouendum, & deijcit iam ꝓmotum *Borgas. in trac. de irregul. p. 6. tit. de phisicis, & cirurgicis n. 1. car. mihi* 269. *Nauar. cōs.* 3. *circa finem in tit. ne clerici vel monac. in* 1. 10. *car. mihi* 780. & clerici, ac alij religiosi audientes scientias, vel exercentes artes sibi ꝓhibitas ꝑut est phisica, & ars medendi possunt excōicari, nec ꝓmouentur, sine licentia Summi Pontificis *c. super specula, vbi Abb. n.* 2. *ne cler. vel monac. Gaet. in summula in verb. excōicatio c.* 50. *per tot. Maiol. in tract. de irregul. lib.* 2. *c.* 12. *n.* 7. vbi dicit de rigore iuris clerici exercētes artē medēdi ꝓhibēt administrare sacrū ordinē susceptū.

4 Ampliatur, vt multo magis hic effectus habeat locum in monacis, ac alijs regularibus, *c. non magnopere, & c. super specula, ne cler. vel monaci Gaetan. in summula in verb. excommunicatio c.* 50. *Borgas. in tit. prad. num.* 2.

5 Limitatur 1. vt possint phisicam audire per duos menses absq; incursu alicuius poenae *d. c. super specula Gaet. eod. cap.* 50.

6 Limitatur 2. in clericis in minoribus ita oēs DD. citati in ipso eff. & praecipuè *Abb. in d. c. sententiam, n.* 22. *ne clerici vel mon.* qui hoc limitat quando esset benefitiatus.

7 Limitatur 3. quoties mederent̄ gratis personis miserabilibus, vel cōsanguineis *S. Ant. in summ. p.* 3. *tit.* 7. *c.* 2. §. 4. *circa fi. Siluest. in summa in verb. medicus nu.* 2. *Borgas. in tract. de irreg. p.* 6. *tit. de phisicis, & cirurgicis, nu.* 5. *car. mihi* 269. *Isidor. Moscon. de maest. eccles. militan. lib.* 1. *p.* 2. *c.* 2. *vers. audientes phisicā car. mihi* 411. *Tho. Actius in tract. de infirmit. p.* 2. *in ver. clericus n.* 11.

8 Et licet clerici aliquo casu possint mederi in phisica, in cirurgia tū et eis oino interdictū, *c. tua vbi DD. de homici. Specul. in tit. de dispensat.* §. *iuxta n.* 12. *vers. clericus Actius d. n.* 11. *D. Intrig. in trac. de casibus cōscient. eēt.* 1. *cas.* 10. *n.* 38. *Port. cons.* 7. *n.* 79. *Borga. loco proxime citat. nu.* 6. q duo vltimi dicunt, ꝙ ideo oino est clericis interdicta cirurgia, qa ipsa versatur circa adustionem cautherio, & abscisionē membrorum, *Maiol. in tract. de irregul. lib.* 5. *c.* 48. §. 6. *nu.* 9. vbi dicit ꝙ

9 nec ēt vllo casu possunt facere anotomiā, nec secare corpora, vt in balsament̄, qa hoc est qd horribile, Et an, & qn̄ medici possint ꝓmoueri ad ordines sacros, ponunt latè, *Maiol. in trac. de irregul. lib.* 2. *c.* 12. *nu.* 1. *&* 2. *& Borgas. in eod. tract. p.* 6. *in tit. de phisicis, & cirurg. nu.* 3. *car. mihi* 269. *Nauarr. cons.* 3. *per tot. in tit. ne clerici, vel monac. lib.* 1. *cart. mihi* 779.

SVMMARIVM.

1 *Laici patroni ecclesiae, aut benefitij tenentur praesentare benefitialem infra quatuor menses, alias episcopus praesentat eum, tamen si patronus est persona ecclesiastica habet sex menses ad praesētādū, n.* 2. *ēt si esset compatronus cum laicis, nu.* 3. *&* 4.

QVADRAGESIMVS EFFECTVS.

1 QVadragesimus effect' est, vt licet laici patroni alicuius ecclesiae, vel benefitij teneantur illud benefitiū ꝑsentare infra terminū quatuor mēsiū, alias eos termino elapso ius praesentandi competat Episcopo, *c.* 3. *& c. cū propter de iure patron. c. vnico* §. *fi. vbi gl. in ver. quadrimestre eo. tit. in* 6. *gl. in c. cū vos de offi. ord.* Hoc tū

2 est mutatum vbi patronus esset persona ecclesiastica, qa ipse habebit sex menses ad ꝑsentandum, *c. unico vbi Gemin. de iure patron. in* 6. *Bertac. in reper. in uerb. clericus il penul.* vbi dicit ꝙ hoc procedit, ēt si eletie' esset donatarius laici, qa tūc hoc priuilegiū cōsequit ex ꝑsona ꝓpria,

3 Ampliatur mō ista cōclusio, vt procedat ēt si clericus nō esset solus patronus sed esset cōpatronus cū alijs laicis, qa tunc laici ex persona clerici consequerent̄ hoc priuilegiū, vt possint praesentare infra sex menses *gl. fi. in c. vnico* §. *fi. de iure patron. in* 6. *& ibi ēt Archid. & Anchera. & Abb.* eum multis alijs, quos latè congerit *Lamber. in tract. de contr. in fi. oper. n.* 240. *ubi in n. praecedentib. & sequent.* adducit multa similia in quibus rōne indiuisibilitatis, qs potitur priuilegijs sui collegae, & cōsocij *Decia. in trac. crim. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *n.* 44. *& cons.* 84. *nu.* 30. *lib.* 2. *Lambert. in tract. de iure patron. lib.* 1. *p.* 1. *q.* 6. *n.* 1. *car. mihi* 6. vbi ēt recenset multa exēpla, in qbus qs rōne coniunctionis, & connexitatis admittitur ad illud quod alias non admitteretur.

4 Limitatur tū praedictus effectus vt tantū ꝓcedat, vbi clericus habet ius patronatus tamq̄ benefitialis, secus si illud habetet iure sui patri-

trimonij, quia tunc ius patronatus reputatur laicale, & tamquàm laicale debet illud præsentari infra quatuor menses, & non vltra *Abb. in c. cum dilectus num. 1. & 4. de iure patron. Fel. in c. ecclesia S. Mariæ nu. 11. de constit. Natt. cons. 556. per tot. lib. 3. & cons. 611. lib. 4. & cons. 33. nu. 5. lib. 1. Maccabr. cons. 40. nu. 7. Viui. dec. 13. nu. 2. Lambert. in tract. de iure patron. lib. 2. par. 2. q. 7. princ. nu. 10. cart. mihi 178.* vbi dicit quod tunc clericus reputatur in tali casu vti laicus *& lib. 1. p. 2. q. 1. art. 13. n. 1. cat. mihi 115. & art. 28. q. 9. princ. in 1. p. 2. lib. nu. 4. car. mihi 102.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt deferre anulos in manibus suis, secus quando esset doctor, vel indignitate constitutus, numero 2.*

QVADRAGESIMVSPRIMVS EFF.

1 Quadragesimus primus effectus clericatus est, vt clerici non possint in eius manibus deferre anulos *Abb. in c. decorem de vit. & honest. cler. Isidor. Moscon. in tract. de maest. milit. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. anulos autem cart. mihi 41 1.*

2 Limitatur modo ista conclusio quando is clericus esset Doctor vel in aliqua ecclesiastica dignitate constitutus *Abb. & Mosco. in locis proximè cit. Fulu. Patia. in tract. cui incumb. onus proband. negat. p. 2. c. 34. num. 40.*

SVMMARIVM.

2 *Clericus vel religiosus si instituatur hæres cum conditione si moriatur sine filijs, talis conditio non valet, tanquam impossibilis, contrarium, n. 2. distingue, num. 3. parimodo si laicus efficitur clericus, num. 4. 5.*

6 *Filij nati ex matrimonio putatiuo an excludant substitutum, & an habeat locum in filijs clericorum.*

QVADRAGESIMVS SECVNDVS EFF.

1 Quadragesimus secundus effectus clericatus est, vt si clericus in sacris, vel professus in aliqua religione approbata instituatur hæres cum conditione, si decederet sine liberis legitimis, & naturalibus ex suo corpore legitime descendentibus, talis conditio à fideicom. misso teijcitur tamquàm impossibilis, & turpis, ex quo inuitaret religiosum in sacris ad fornicandum, *Gabr. Pallet. in tract. de not. & spuri cap. 28. Caualca. decis. 2. n. 2. lib. 3.* vbi dicit quod isto casu substitutio, & fideicommissum remanet purum, & habetur ac si testator diceret, vt post mortem grauati bona veniant ad substitutũ, quod firmauit etiam *Salic. in l. generaliter §. cum authẽ col fin. C. de instit. & subst.* & quòd hanc opinionem semper sequutus fuit tam in iudicando, quam consulendo, & sic isto casu fideicommissum remanet firmum, & validum, & solum teijcitur illa conditio, sine filijs, &c. *Ascan. Clemens in tract. de patria potest. c. 5. nu. 13.* cum multis alijs, quos congerit ipse *Caualc. d. nu. 2.* & vlterius dicit quòd *DD.* qui sentietunt quòd totum fideicommissum annullatur, male sentierunt, & quòd hæc est opinio magis æqua, & in praxi obseruanda, sed quòd imò isto casu non annulletur de medio ipsa conditio sola, sed pereat totum fideicommissum, ita, &

2 taliter quòd bona remaneat libera penes grauatum, est *tex. in §. sed hac præsenti in authen de sanctiss. episcopis, & in cap. in præsentia de probat. vbi Abb. nu. 15. Bars. in l. hæredibus in fin. ff. ad Trebb. Bero. cons. 73. nu. 10 & 11. & cons. 107. nu. 30. lib. 2. late Mantic. in tract. de coniect. vlt. vol. lib. 9. tit. 7. nu. 22.* vbi testatur de comm. opin. *Parif. cons. 109. n. 2. & 3. lib. 3. Peregr. in tract. de fideicomm. art. 28. nu. 42.*

3 Et licet in isto articulo secundum aliquos posset distingui hoc modo, aut vnus filius tantum, est sacerdos, & isto casu procedit prima opinio, vt tollatur illa conditio tãquam turpis, & impossibilis, ita vt non possit operari aliquem effectum, nisi ex dispensatione Summi Pontificis matrimonium cõtrahat, ad traditã per *Rip. in l. ex facto §. si quis rogatus ff. ad Trebell.* aut sunt plures filij instituti sub nomine proprio, inter quos adest clericus in sacris constitutus, & tunc ex quo ei conditio non conuenit, non videtur iniunctum tale fideicommissum, & per consequens quod ad eius partem bona sunt liberata, ita tenent multi relati per *Peregr. in tract. de fideicom. art. 28. nu. 42. & per Caualc. d. decis. 2. nu. 7. & per Mantic. in tract. de coniect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 1. nu. 7.* cuius opinionis principalis author fuit *Paul. de Castr. in l. 1. §. lex falcidia, nu. 4. vers. facit etiam si testator ff. ad l. falcid.* sed quia hæc vltima opinio non est vera, prout tenent ipsi *Peregr. & Caualc. locis citatis*, qui asserunt, ita alias fuisse iudicatum, ideo puto quòd effectus sit indubitate verus, & sic quòd conditio ipsa reijcitur, & sicut fideicommissum censetur purum, si sit clerico in sacris cõstituto cum conditio-

4 ne de restituendo bona si decederet sine filijs legitimis, & naturalibus, ita parimodo censetur purificatam statim quòd institutus laicus sit clericus in sacris, quia existens in sacris quantum ad procreationem filiorum legitimorum, & naturalium ex suo corpore, habetur pro mortuo *Rip. in d. l. in facto §. si quis rogatus il 1. nu. 18. vers. si vero ff. ad Trebell.* quòd tamen

men puto verum quo ad ho...vt substitutus sit certus quòd institutus erit decessurus, sine filijs non autem vt sit in omnibus, & per omnia purificata, namque si substitutus decederet ante institutum clericum in sacris, bona remanerent libera clerico instituto, *l. si ex pluri-* 5 *bus ff. de suis, & legit. Bald. cons. 435. nu. 5. lib. 4. & cons. 115. super isto lib. 5. Matth. Brun. cons. 112. nu. 20. & cons. 114. num. 37. Deci. cons. 417. nu. 2. Socy. iun. cons. 101. cum in præsenti, num. 14. lib. 1. Maluas. cons. 4. n. 4. Brun. à Sol. super posit. in verb. substitutio conditionalis* qui de comm. testatur, *Curt. iun. cons. 16. nu. 1. & 6. Ruin. cons. 179. nu. 5. & cons. 14. nu. 13. lib. 2. Paris. cons. 77. nu. 25. lib. 2. Rubeus Alex. cons. 28. nu. 8. Rim. sen. cons. 304. lib. 4. Ann. sing. 487. seu 384.* & sic tali casu conditio non habetur pro purificata.

6 Et aduertendum est, quòd licet filij nati ex matrimonio putatiuo excludāt substitutum, & succedant prout legitimi *Bald. in cap. 1. §. naturales si de feud. fuer. contr. Ias. cons. 156. nu. 1. & cons. 168. nu. 6. lib. 4. Dec. cons. 153. casus nu. 1. Soc. iun. cons. 63. nu. 37. lib. 3. Addit. ad cons. Alex. cons. 5. lib. 7. Peregr. de fideicomm. art. 24. num. 72.* vbi de magis comm. testatur, & est ratio quia idem dicitur in iure tàm de filio nato ex legitimo matrimonio, quàm de filio nato ex matrimonio putatiuo, vt probatur *in cap. innotuit in vers. quamuis autem* ibi *non legitime genitos de electio. cap. ex tenore, qui filij sint legit. Emanuel. Cost. in cap. si pater par. 1. vers. vxorem num. 4. fol. 284. Soc. iun. d. cons. 63. nu. 30.* tamen hoc non habet 7 locum in filijs clericorum, quia nullus iustus error poterit excusare patrem clericum, qui suæ conditionis, & qualitatis sciens erat *l. fin. ff. pro suo*, ex quo ad excusandum matrimoniū putatiuum requiritur error probabilis *cap. fin. §. 1. de clandest. dispon. Abb. in cap. 2. qui filij sint legit. Menoch. in tract. de præsumpt. lib. 4. præsump. 78. num. 52.*

SVMMARIVM.

1 *Pater tempore necessitatis potest vendere filium, sed non quando esset clericus, nu. 2.*

QVADRAGESIMVSTERTIVS EFFECT.

1 Quadragesimus tertius effectus clericatus est, quòd licet tempore necessitatis pater possit vēdere filium *l. 2. C. de patr. qui filios distraxer. l. fin. C. de patr. potest. Menoch. de arbitr. cas. 180. nu. 3. Io. Batt. Magon. in lucern. moral. par. 1. cas. 3. nu. 5.* attamen si filius esset clericus non poterit vendi, *Io. de Anan. in cap. 3. de furt. Mars. singul. 101. & in repet. rubr. ff. de fideiubs. nu. 143. Camill. Borell. in repet. pragmatica, odia litium §. 1. glos. 3. num. 250. Magon. d. cap. 3. num. 13.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici nullo modo possunt fideiubere lim. num. 3. 4. 5. 6. & 7.*
2 *Pæna clericorum fideiubentium quæ sit.*
7 *Clerici licet non possint fide iubere, possunt tamen approbare fideiussores.*
8 *Monachi, & cæteri regulares non possunt fideiubere in quocumq; casu.*
9 *Clerici non dicuntur fideiussores idonei.*
10 *Fideiussor, vt dicatur idoneus, debet esse facilis exactionis.*
11 *Obligatus præstare fideiussionem non liberatur dando clericum in fideiussorem.*
12 *Fideiussor receptus, & approbatus si reperitur minus idoneus non potest amplius reprobari.*
13 *Clericus qui fideiussit pro laico non potest conueniri coram iudice laico.*

QVADRAGESIMVSQVARTVS EFFEC.

1 Quadragesimus quartus effectus est, vt clerici nullo modo debeant, nec possint fideiubere, *cap. te quidem 11. quæst. 1. capit. 1. de fideiussoribus cap. non satis 86. distinct. l. curiales C. locat. l. de die §. 1. vbi glos. in verb. probandi, qui satisdar. cog. Petr. Gerard. singul. 100. num. 5. authen. de sanctiss. Episcop. §. Deo autem colla. 11. Azon. in summa in titul. de sanctissim. Episcop. num. 4. Roman. cons. 409. num. 7. vbi Mandos. in addit. in litter. C, alios allegat Ioan. de Selua in tract. de iure iuran. par. 3. num. 25. in 4. tom. tractat diuers. cart. mihi 351. Viui. decis. 210. num. 9. Menoch. in tractat. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 46. num. 15. Sebastian. Medic. in tract. de acquirend. & conseruand. possess. glos. 2. part. 1. num. 353. Marc. Anton. Marsil. Columm. in tractat. de ecclesiastic. Reddit. par. 3. cap. 24. num. 24. Bottazol. in tractat. clausul. claus. 39. glos. 2. num. 2. Zancus in tractat. de de priuileg. ecclesiastic. priuileg. 115. nu. 1. Io. Sailo super consuet. Turonens. titul. des Droitz de basse iustice §. 24. versic. quæro decimotertio cart. mihi 29. Ancheran. in cap. 1. num. 1. de fideiub. Ferrett. cons. 213. num. 9. lib. 1. Marsil. cons. 19. num. 13. & in tract. de bannit. in verb. facti num. 21.* cleri- 2 ci vero fideiubentes puniuntur à suis prælatis pœna arbitraria *glos. in cap. penult. in verbo grauiori, de fideiubs. Menocch. in tract. de Arbitr. cas. 431. num. 1. Lelius Zanc. in tract. de priuileg. eccles. priuileg. 115. num. 3. & 12.* vbi dicit quòd dum *text. dict. cap. 1.* dicit quòd, abijciantur, habet tres intellectus, primum, vt abijciantur ab ecclesia, secundum, vt abijciantur a clero, tertium quod abijciantur, idest quod non debeant recipi in fideiussores, quos intellectus con-

consideravit etiam *Ancharan.in dict.cap.1.nu. 2. de fideiubs.* & tandem concludit ipse *Zancus d. num. 12.* quod sit amplectendus primus intellectus, qui ille magis placet, & ratione quia cum decretum prohibeat, quod clerici non fideiubeant, contrafacientes, & subfideiubetes sunt inobedientes, & sic quasi idolatri, *cap. sciendum 8. quaest. 1.* mihi magis placet opinio *Menoch.* hoc est vt puniantur arbitrarie tamquam transgressores canonum, prout in similibus dixi *supra* de clerico exercente offitiũ aduocationis vel procurationis, vel tabellionatus, quod videtur etiam sentire *Felyn. cons. 9. num. 4.*

3 Limitatur 1. prædictus effectus, vt licet clericus non possit fideiubere, attamen si de facto fideiuberet, fideiussio est valida, & remaner obligatus *cap. peruenit, & cap. constitutus de fideiubs. Bart. in l.3. num. 1. ff. de fideiubs. Roman. cons. 409. num. 7. & ibi Mandos. in addit. in liter. C. Ias. in l. patre furioso num. 14. versic. 3. facit ff. de his qui sunt sui, vel alien. iur. & in l. 1. num. 10. ff. si quis in ius vocat. non iuer. Marsil. consil. 19. num. 13. & in l. si quis ne quaestio num. 91. de quaestion. & in tractat. de bannit. in verb. facti num. 21. Menoceh. in tractat. de praesumpt. lib. 2. praesump. 46. num. 15. & per totam,* vbi adducit multa similia *Medic. in tract. de acquiren. & conseruand. possess. glos. 2. par. 1. num. 353. Bertazol. in tractat. clausul. clausul. 39. glos. 2. num. 2. Lelius Zanc. in tractat. de Priuileg. eccle. siast. priuileg. 115 num. 5. Ioan. Gutterr. in tractat. de contract. iurat. cap. 72. num. 2. in 6. tom. tractat. diuersor. cart. mihi 116. Ioan. Saison. super constitutio. Turonens. in titul. de duiz. basse iustice §. 24. vers. quatro decimo quarto, cart. mihi 29. Ferreti. cons. 213. num. 9. lib. 1.*

4 Limitatur 2. quando adesset vrgens necessitas, quia tunc clericus ex pietate tenetur fideiubere, ac alijs subuenire *glos. in cap. quòd quibusdam in verb. fideiubeat in princip. de fideiubs. Abb. in cap. 1. num. 3. de fideiubsor. Petr. Gerar d. d. singul. 100. num. 5. Zanc. dicto priuileg. 115. num. 6.* vbi dicit quod tũc est magnum pietatis opus *Viui. decis. 110. nu. 12. Io. Saison dicto §. 24. vers. quatro decimo tertio.*

5 Limitatur 3. in causa dotis, in qua clericus potest esse fideiussor, *Felyn. cons. 9. nu. 2.* vbi dicit quod is qui alias non est idoneus fideiussor est, tamen idoneus in causa dotis *l. fin. vbi glos.* allegat similia *C. ad vellian.*

6 Limitatur 4. vbi clericus non fideiubendo vertteretur aliquod periculum animæ, vel corporis *Oldrad. consf. 90. in fi. Marsil. in repet. rubric. de fideiubs. nu. 236. Viu. d. deco. 210. nu. 12.* vbi dicit quod hoc procedit etiam si iurasset non fideiubere.

7 Limitatur 5. vt licet non possit fideiubere in iuditij poterit tamen fideiubere in contractibus *glos. 10. Andr. & Butr. & Abb. in cap. 1. nu. 5. de fideiubs. Hostiens. in sum. in tit. de fideiubs. §. 2. Bartol. in l. 2. in fi. ff. de fideiubs. Lelius Zane. in trac. de priuileg. ecclesiast. priuil. 115. num. 7. Felin. in d. cons. 9. num. 1.*

8 Limitatur 6. & vltimo, vt licet clericus non possit fideiubere, attamen non prohibetur fideiussores approbare quia is qui prohibetur fideiubere, non prohibetur illos approbare.

Et in casibus prædictis monaci, ac cæteri regulares non poterunt fideiubere sine consensu Abbatis, & superioris, & maioris partis Capituli not. *in c. quibusdam de fideiubsor. Henric Boich. in d. c. 1. num 1. eod. tit.*

9 Et aduertendum est, quod clerici non dicuntur fideiussores idonei *Iacobin. in l. de die §. qui mulierem n. 7. ff. qui satisdare cogan. Bellon. in §. pro eon. 2. instit. de fideiubs. vbi allegat glos. in l. 2. ff. qui satisdare cog. Cirill. in summ. crimin. in tit. de fideiubs. §. 2. nu. 1. Renat. Copin. super comentar. Agedanens. lib. 1. tit. 11. num. 5.*

10 qui omnes dicunt quòd ad hoc, vt fideiussor dicatur idoneus non sufficit, vt sit idoneus facultatibus, sed etiam facilis exactionis, quod non est in clerico, qui potitur priuilegio fori; ideo is, qui ex forma statuti, vel ex dispositione iuris com-

11 munis, vel ex pacto tenetur satisdare non liberatur dando clericum, qui (vt dixi) non est fideiussor idoneus *Bar. in l. 2. ff. de fideius. Ancha. in cap. 1. n. 4. eodem tit. Lelius Zanc. in d. trac. de Priuileg. eccl. priuil. 115. nu. 8. Bellon. eodem nu. 2.* est

12 bene verum quòd si is talis clericus, vel aliter minus idoneus fuerit receptus, & approbatus non poterit amplius reprobari, & peti, vt iterum caueatur *Paris. de Put in tractat. de sindic. in verb. fideiubs. ex offitialis c. 3. nu. 8. Bossius in tract. crim. in tit. de carcer. fideiubs. relax. nu. 71. Cagnol. in l. cum alio nu. 2. ff. de reg. iur. Bar. in l. qui satisdare num. 6. ff. de fideiubs. & in l. 3. ff. eod. Marf. in l. si quis ne quaestio col. 8. ff. de quaestion.*

13 Secundo aduertendum est, quod clericus, qui fideiussit pro laico coram iudice laico, non poterit prætextu sententiæ ab eodem iudice latæ coram ipso laico conueniri *Ancher. in c. ea quae quaest. 21. num. 26. in fi. de regul. iur. in 6. Marsil. in tracta. de bannit. in verb. iudice n. 211. Baiard. in addit. ad Clar. §. 5. quaest. 95. num. 7. Valent. Franc. de fideiubs. capit. 2. num. 239. Bart. in l. prima numero 2. ff. si quis in ius vocat. non ierit.*

SVMMARIVM.

Filij puniuntur ex delicto patris in crimine læsæ maiestatis cum priuatione bonorum paternorum, secus in filio clerico, num. 1.

QVADRAGESIMVS QVINTVS EFF.

1 Quadragesimus quintus effectus clericatus est, vt licet filij ex crimine læsæ maiestatis per patrem commisso puniantur, & patiantur pœnam priuationis omnium bonorum paternorũ, tam ex testamento, quàm ab intestato, & perpetuo sint infames, & ab omnibus honoribus, & offitijs sint exclusi, & supplicantes Principi pro eis efficiuntur infames, vt habetur in *l. quisquis* 2 *C. ad l. Iuliam maest.* iste tamen pœnæ non imponuntur filio clerico, *ita glos. in cap. satis peruersum 36. distinctio. Alex. in addit. ad Bar. in d. l. quisquis Mars. in repet. rubr. ff. de fideiubs. nu.* 143. *vers. item prædictis adde, Camill. Borell. in repet. pragmatica, odia litium §. 1. glos. 3. num. 254. & 255. Io Batt. Baiai d ad Clar. in §. læsa maiestatis, num. 19. Roland. à Valle cons. 16. num. 15. lib. 4. Maluas. cons. 40. num. 20.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici pro quocumque delicto, etiam immani non possunt puniri pœna sanguinis.*
2 *Pœna mortis de iure ciuili est pœna detrusionis in proprium carcerem de iure canonico.*

QVADRAGESIMVS SESTVS EFF.

1 Quadragesimus sextus effectus clericatus est, vt clerici pro quocumq; grauissimo, & in mani crimine, & delicto nunquam possint puniri pœna sanguinis, sed tantum poni, & detrudi in monasterium ad agendam pœnitentiam: *vt in c. tuere de pænit. & in cap. pœnam sanguinis, ne clerici, vel monaci Abb. & Ale. in cap. cum non ab homine de iudit. Anan. in cap. 1. col. penult. de patric. Petr. à Plazza in epit. delict. lib. 1. c. 11. num. 15. Paul. Burg. in tract. de irregul. par. 6. in tit. de homicid. nu. 17. car. mihi 264. Bernard. Bombin. cons. 10. n. 1. & 2. Alphons. Vellagud. de extens. leg. in tit. de extension. pœnal. in mater. conatus nu. 59. cart. mihi 199.* 2 *Prosp. Pasiet. consil. 180. num. 4. & 5.* qui dicit quod in delictis, in quibus de iure ciuili imponitur pœna mortis in illismet de iure canonico fit detrusio in perpetuum carcerem, quæ pœna perpetui carceris est inuenta de iure canonico, & æquiparatur damnationi in metallum *Fel. Cardin. Aretin. & alij in cap. qualiter, & quando il 2. §. ad corrigendos de accusatio. Passet. dicto num. 5.*

SVMMARIVM.

1 *Filij committentes vnam ex sexdecim causis possunt exheredari, sed hoc non procedit in filio clerico, numero secundo.*

QVADRAGESIMVS SEPTIMVS EFF.

1 Quadragesimus septimus effectus clericatus est, quod licet filius, qui cõmisit vnam ex sexdecim causis ingratitudinum, de quibus habetur *in §. illud quoq; capitulum in auth. vt cum de appell. cognosc. & per glos. in c. quintauallis de iur. iur.* possit per patrem exheredari *Mars. in repet rub. ff. de fideiubs. num. 139. & singul. 78. Vinc. in verb. filius Vuesimbec. cons. 29. lib. 1. Ias. in l. non licet col. fin. ff. de lib. prater. Clar. in §. testamentum quæst. 4. nu. 1. cum seqq. Borell. in repet. pragmat. odia litium §.* 2 *1. glos. 3. num. 251.* nihilominus hoc non procedit in filio, qui postquam commisit aliquam ex prædictis causis ingratitudinis, fuit factus clericus, vel aliter religiosus, ex quo tunc exheredari non potest *cap. non licet, vbi hoc not. DD. 19. quæst. vlt. gl. in l. fin. in verb. quasi ingratum C. de episc. & cler. text. & glos. in Authen. de Monac. in princip. Bald. in l. Deo nobis col. 4. C. de episc. & cler. Mars. d. n. 139. Camillus Borell. d. gl. 3. n. 252. Vasq. in l. qui quartam nu. 647. C. de inoffic. testam.* qui dicit quod com. opinio est, quod per monachatum, & clericatum tollitur causa, quæ principaliter respicit turpitudinem exheredati, non quæ principaliter respicit offensam testantis, ad quod allegat *tex. in d. l. Deo nobis §. 1. C. de episcop. & cler. & ibi glos. Alber. Sali. Bald. Paul. de Castr. Io. Fabr. Cin. & alios, Ias. n. 4. Alex. num. 8. & Auth. non licet C. de liber. præterit. Abb. cons. 27. num. 2. lib. 2. Rip. in l. fin. q. 67. C. de reuocan. donat. & in l. 1. num. 71. ff. sol. matrim. & ibi Rom. num. 479. Campegg. in tract. de dot. in 1. part. q. 47. Fel. in c. Rodulfus nu. 6. de rescript. Guliel. de Benedict. in repet. cap. Rainutius in verb. in eod. testamento relinquens il 2. nu. 37. de testam. Cassan. super consuet. Burgund. in rub. des iustices §. 5. num. 103. Emanuel. à Cost. in l. Gallus §. & quid si tantum in 3. par. n. 195. Deci. in Auth. ingressi in princ. C. de sacros. eccles. Aret. in l. 3. §. filius col. pen. ff. de liber. & posthu. Curt. iun. in d. Auth. non licet col. 2. Alciat. in peregr. iur. c. 23. lib. 4. Couar. in c. Rainutius in princ. num. 20. de testam.*

SVMMARIVM.

1 *Iniuriam inferens alicui tenetur ad restitutionem famæ iniuriato, secus est clerico propter clericatũ n. 2.*

QVADRAGESIMVS OCTAVVS EFF.

Quadragesimus octauus effectus clericatus est, quod licet inferens alicui iniuriam teneatur ad restitutionẽ famæ, & ad se disdicendum, & veniam

niam petendum ab ipso iniuriato in illis locis, in quibus iniuriam intulit, quod nos vocamus canere palinodiam, vt voluerunt *Parif. de Put. in tracta. sind. in verb. composito cap. 7. n. 5. & seq. Marant. in pract. part 4. in princip. num. 10. Boer. conf. 4. num. 41. Diaz in pract. crim. canon. c. 66. in verb. maledici n. 7. Iodoc. Damoder. in pract. crim. cap. 136. num. 1. & 11. Conarr. in lib. 1. varia. resolupt. cap. 11. num. 4. in fi. ver. iustissimum tamen est Farinat. in tract. crim. q. 105. num. 71. cum pluribus seqq.* vbi multa circa hanc emendam famæ scribit *Prugman conf. 22. num. 111. cum seq. Aufrer. ad Capp. Tolos. decis. 410. Cagnol. in l. quidquid calore n. 14. ff. de reg. iur.* Attamen is à tali palinodia dicenda, & à famæ restitutione, in foro exteriori excusatur, & liberatur propter clericatum, quia clerici non tenentur ipsam palinodiam canere, nec publicè se disdicere *Boer. d. conf. 4. num. 40. glos. & Cardin. Alex. in c. clerico 50. dist. int. Io. Lopez in addit. ad Diaz in d. cap. 66. in lit. A, vsque ad fin.* vbi multos concordantes adducit, *Iacob. de Graff. in decis. aur. part. prima, lib. secundo cap. 137. nu. 3. Farin. dicta quest. 105. numer. 75. & 99.* vbi dicit quod tenetur actione iniuriarum, *Siluester in sum. in verb. contumelia, num. 3. vers. 4.*

SVMMARIVM.

1 *Filius studens tenetur post mortem patris conferre libros cum alijs fratribus in diuisione, secus in clerico.*

2 *Filij quando teneantur conferre libros, cum alijs fratribus in diuisione.*

QVADRAGESIMVS NONVS EFFECTVS.

1 Quadragesimus nonus effectus clericatus est, quod licet filius studens, qui non est Doctoratus ante mortem patris teneatur libros conferre simul cum alijs fratribus in diuisione bonorum paternorum, hoc tamen non habet locum in filio clerico etiam primæ tonsuræ *Ias. in l. filia licet col. 2. C. de collat. allegat Alber. in l. si donatione col. f. eod. tit. Borell. super pragm. Odia litium §. 1. glos. 3. num. 246. Beringer. in l. in quartam in 3. par. num. 82. ff. ad leg. falcid. Surd. consil. 259. num. 11. lib. 2.* quo vero ad laicos quando teneantur conferre cum alijs fratribus libros sibi à patre emptos, ponunt latè *Io. Alois. de Leo in l. presbiteros, nume. 38. C. de episcopo, & cleric. & in lege 4. nume. 9. C. de aduocat. diuers. iudic. Iacob. Benius de priuileg. iurisconsult. priuilegg. 88. Alexand. consilio 142. num. 25. lib. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Laici in causa pecuniaria tenentur praestare fideiussionem de iuditio sisti, secus in clericis, qui non tenentur, num. 2.*

QVINQVAGESIMVS EFFECTVS.

1 Quinquagesimus effectus clericatus est, vt licet laici pro causa pecuniaria teneantur præstare de iuditio sisti *autent. offeratur C. de lit. contestat. §. sed hodie instit. de satisdat. §. suscepto in autentic. de exibend. reis coll. 5.* hæc tamen cautio non debet præstari a clericis pro ipsa causa pecuniaria, sed sufficit, vt tantum promittant de iudicio sisti cum hipoteca bonorum, *Azo. in summa tit. de episcopis, & cleric. nume. 13. authen. de santiss. episcop. §. si quis autem ut. glos. in l. cum clericus C. de episcop. & cleric. Specul. in tit. de satisdact. §. 1. Abb. in cap. fin. § in alijs num. 2. vt lit. non contestat.* vbi dicit quod hæc conclusio fallit in clerico, qui propter suam contumatiam ammisit possessionem rerum suarum.

SVMMARIVM.

1 *Fideiubiubsor de iuditio sisti liberatur, si is pro quo fideiubsit fecit se clericum.*

QVINQVAGESIMVS PRIMES EFF.

1 Quinquagesimus primus effectus clericatus est, vt fideiubsor de iudicio sisti, sit liberatus si is pro quo fideiubsit fecit se clericum, vel monacum, *Cardin. in clement. 1. in 9. quaest. de consib. Bart. in l. si filius ff. de tutel. & ration. distrahend. Doct. in l. sed & si quis ff. si quis cautiun. non obtemp. Boss. in tractat. crimin. titul. de carcer. fideiubs. committ. numer. 42. Marsil. in rubr. de fideiubs. nu. 138.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici qui habent vxorem, vt sunt Graci, possunt eam in priuato carcere detinere, quod non est permissum laicis.*

QVINQVAGESIMVS SECVNDVS EFF.

1 Quinquagesimus secundus effectus clericatus est, vt clerici qui habent vxores, & sunt clerici in minoribus, & clerici orientales, siue Græci, possint eam in compedibus, & in priuato carcere mancipare, & detinere, quod

non est permissum laicis *capit. placuit vbi glos. 33. quæstio. 2. Simon Maiol. de irregular. lib. 5. cap. 41. num. 4.*

SVMMARIVM.

1 *Res si uendatur duobus, is præfertur, qui habuit prius possessionem, licet fuerit secundum emptor, secus quando venderet clericus, aut ecclesia, quia præfertur primus emptor, num. 2.*

QVINQVAGESIMVS TERTIVS EFFECTVS.

1 Qvinquagesimus tertius effectus clericatus est, quod licet inter laicos, vbi aliqua res reperitur vēdita duobus, is præferatur, qui reperitur possessionem cepisse, licet fuerit secundus emptor, *l. quoties l. de rei vendicatio. cum similibus adductis per Hierony. Marcian. in repet. eiusdem l. quoties, num. 1. & sequen. Gozad consf. 14. num. 14. Thom. Ferrar. cauthel. 48. num. 1. Roman. singul. 382. Berous consf. 164. num. 14. lib. 1. Magon.* 2 *in Rot. Florent. 135. per totam.* Attamen prædicta conclusio, non habet locum, vbi venderet clericus, vel alia persona ecclesiastica quia tunc semper prefertur primus emptor, licet secundus iam fuerit adeptus possessionem rei venditæ *Io. Andr. in cap. continebatur, de hijs quæ fiunt à prælat. sine cons. capitul. & ibi etiam Hostiens. Roman. in authent. similiter in 12. speciali piæ causæ C. ad l. falcid. & consf. 298. colum. fin. & consf. 70. Alex. consf. 83. lib. 7. Socyn. regul. 118. limit. 8. Marsil. in l. qui duobus in 2. limit. C. ad l. Corne l. de fals. Lambert. in tractat. de iur. patron. lib. 2. par. 2. in 7. quæst. princip. num. 9. Gozadin. consf. 14. nu.* 3 *14* sed in isto articulo contrarium tenuerunt *Bald. Cardin. Abb. & Imol. in dict. cap. continebatur Ias. in dict. l. quoties in 7. limit. Alexand. sibi contrarius consf. 218. lib. 2. & consf. 189. eod. lib. Soc. consf. 29. lib. 4. Marsil. etiam sibimet contrarius sing. 82. cum alijs, quos allegant Marcian. in repet. dict. l. quoties num. 301. C. de reivend. & Marant. disput.* 4 *8. num. 22.* & licet hæc secunda opinio fortasse videatur communis, ego tamen non recederē a distinctione posita a Marciano loco proxime citato, qui hoc modo distinguit, aut loquimur in spiritualibus, & beneficialibus, casu quo possunt talia aliquo titulo transferri, & alienari in alium, & procedit proxima opinio, aut loquimur in ecclesia seu persona ecclesiastica vendente ecclesiæ, seu alteri personæ ecclesiasticæ, & tunc etiam procedit proxima opinio, quia in ecclesia ex solo titulo transfertur possessio, aut ecclesia seu persona ecclesiastica vendidit priuatæ, & seculari personæ, & tunc procedit secunda opinio, hanc prædictam distinctionem à Doctoribus communiter esse approbatam asserit *Couarr. in lib. 2. variar. resolupt. cap. 19. num. 4. & alij, quos recenset Marcian. dict. num. 301.*

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta a patre filio in sua potestate existente est inualida, quod secus est in filio clerico, num. 2.*

QVINQVAGESIMVS QVARTVS EFFECTVS.

Qvinquagesimus quartus effectus clericatus est, quod licet donatio facta a patre filio in potestate sit inualida, vt est *text. in l. donationes quas parentes C. de dona. inter virum, & uxor.* vbi hoc notant *omnes Scrib. Paris. consf. 15. num. 19. lib. 2.* qui testatur de commun. opin. *Clar. in §. donatio quæst. 8. num. 1. Oldrad. consf. 151. num. 2. versic. si sic, Ancharan. consf. 106. num. 6. Bald. cōs. 430. num. 1. lib. 1. Hondcd. consf. 47. num. 39. lib. 1. Tusch. in litter. D, conclus. 673. num. 1. Beltrad. cōs. 252. num. 2. lib. 1. Duenn. regul. 223. in princ.* hoc tamen non procedit in donatione facta filio clerico, quia licet sit in potestate donantis, adhuc valebit donatio, *Lup. in repet. cap. per vestras num. 42. de donat. inter vir. & uxor. Smd. consf. 259. num. 1.* vbi dicit quod tunc bona donata efficiuntur quasi castrense peculium.

SVMMARIVM.

1 *Clericus per clericatum efficitur nobilis.*
2 *Clerici sunt præstantiores laicis, & æquiparantur personis illustribus, num. 3. 4. & 5.*
4 *Appellatione plebeiorum non veniunt clerici.*

QVINQVAGESIMVS QVINTVS EFFECTVS.

1 Qvinquagesimus quintus effectus clericatus est, vt quis per clericatum nobilitetur, *Io. Andr. in cap. libentius de seru. non ordinand. Bart. de Curtile in tractat. de nobilitat. part. 3. num. 220. in 16. tom. tract. diuers. cart. mihi 12.* vbi dicit quod quartus modus acquirendi nobilitatem est clericatus *Fulu. Patian. in tract. cui incumb. onus proband. negat. lib. 2. cap. 34. num. 4.* qui alios allegat, & multa circa istum effectum scribit *Tiraquell. in tractat. de nobil. capit. 9. num. 4. Port.* 2 *consf. 16. num. 38* vbi dicit quod clerici sunt præstantiores laicis, *& consil. 164. num. 24. Grat.* 3 *consil. 71. num. 3. lib. 2.* qui asserit quod clerici æquiparantur personis illustribus, *Boni. in trac.*

de

de appellat. §. 2. *num.* 8. *in* 5. *tom. tract. diuers. cart.* 49. vbi dicit, quod clericatus est dignitas *Ioan. Lechiner. in tract. de primogen. quest.* 24. *num.* 10.
4 *in* 10. *tom. tract. diuers. par.* 1. *fol.* 35. vbi propterea dixit, quod clerici non veniunt appellatione plebeorum, prout hoc idem ex multis affirmauit *Io. Petr. Bim. consil.* 109. *num.* 38. *lib.* 2. &
5 quod clerici dicantur personæ egregiæ voluit *Bertachin. in suo repert. in verb. egregia*, & quia de materia præsentis effectus alias scripsi *sup. in præludio* ideo ad ibi dicta me remitto.

SVMMARIVM.

1 *Pœna conuentionalis potest exigi per laicos secus tamen per clericos, num.* 2.
3 *Pœna conuentionalis, an possit exigi per laicos in foro conscientiæ.*

QVINQVAGESIMVS SEXTVS EFFECTVS.

1 Qvinquagesimus sextus effectus clericatus est, vt quamuis laici possint de iure ciuili exigere pœnam conuentionalem, etiam quod excedat interesse, *l. ita stipulatus l. cum stipulatus sine l. liber homo* §. *de rem ff. de verb. oblig. l. permissis C. de transactio. glos. in l. titia ff. de verb. obligat. Ioan. Bernard. Diaz. regul.* 539. vbi testatur de comm. opin. *Corsett. in suis singul. in verb. pena Dic in l. qui cum alio ff. de regul. iur. Alex. consil.* 119. *nu.* 14. & 18. *lib.* 2. *Vegg. consil.* 68. *num.* 18. *Roman. consil.* 510. *num.* 10. *Caroc. in tract. de locat. par.* 7. *concl.* 18. *num.* 2. hoc tamen est interdictum clericis, qui non possunt petere pœnas conuentionales contractus, nisi quatenus adest interesse, & pro quantitate interesse *Innocen. in cap. dilecti de arbitr. Socyn. sen. consil.* 253. *colum. fin. lib.* 2. *Vegg. d. consil.* 68. *num.* 37. *Socyn. iun. consil.* 145. *num.* 29. & 91. *lib.* 1. *Menocch. consil.* 143. *nu.* 12. *lib.* 2. *Butr. consil.* 70. *num.* 3. quod procedit etiam inter laicos in foro conscientiæ *glos. in cap. fraternitas* 12. *quest.* 2. *Vegg. dict. consil. num.* 36. *Purpur. in l. rogasti* §. *si tibi num.* 87. *ff. si cert. pet. Gomes. in* §. *ex maleficijs num.* 14. *instit. de actio. Tiraquell. in rep. l. si vnquam in verb. reuertatur num.* 291. *C. de reuocat. donat. Caroc. dict. conclus.* 18. *num.* 26. *Menocch. in tractat. de arbitr. cas.* 260. *num.* 40. *Intrigliol. in tract. de cas. conscient. cas.* 101. *num.* 31. *Anto. Gabr. in suis conclus. in tit. de malefit. concl.* 34. *num.* 10. & 11. *Pancir. consil.* 156. *num.* 12.

SVMMARIVM.

Filius illegitimus, vel spurius legitimatur per ingressum religionis, & per clericatum, & potest patri succedere, num. 2. *secus si sit filius spurius clerici, num.* 3.
4 *Institutio conditionalis filij spurij, & illegitimi, si a Principe sit legitimatus, valet, ita pariter valet si fiat monacus, vel clericus, num.* 5.
6 *Legitimatus per ingressum religionis an possit habere prælaturam, & an possit habere benefitia ecclesiastica, num.* 7. *& an per talem ingressum censeatur dispensatum irregularitati ex defectu natalium, num.* 8.

QVINQVAGESIMVS SEPTIMVS EFFECTVS.

1 Qvinquagesimus septimus effectus clericatus est, vt filius illegitimus, & etiam spurius per ingressum religionis, & per clericatum legitimetur, sicut per oblationem curiæ *Bal. in l.* 1. *colum.* 4. *C. de sacrosanct. eccles. Duenn. regul.* 366. *in* 3. *limit.* vbi alios allegat *Marsil. in rubr. ff. de fideiubs. num.* 143. *circa fin. & singul.* 273. *Euerard. consil.* 239. *num.* 6. *late Tiraquell. in tract. de pia caus. priuileg.* 29. *Paliott. in tractat. de not.*
2 *& spur. capit.* 45. *num.* 6. vbi dicunt quod illi tales tanquam legitimati possunt patri succedere,
3 licet alias filius spurius, vel aliter illegitimus non possit patri succedere, nec intestatos, nec in vltima voluntate *authen. quib. mod. natural. effic. sui* §. *final. in authen. ex complexu C. de incest. nupt. glos. in l. si qua illustris C. ad Orphician. glos. in dict. authen. ex complexu Paleott. in tractat. prædicto cap.* 43. *Vegg. consil* 62. *num.* 28. *Cephal. consil.* 28. *per totum, latè Ludouic. Molin. de primogen. Hispan. lib.* 2. *capit.* 11. *num.* 28. *Velasc.*
4 *decisio.* 19. *num.* 2. & ideo sicut valet institutio filij spurij, vel aliter naturalis sub conditione si filius ipse à Principe legitimetur, cum tūc dispositio in tempus habile conferatur, *l. in tempus ff. de hæredib. instituend. Bald. Imol. Socyn. Alexand. & communiter scribentes in l. gallus* §. *instituens ff. de liber. & posthumis Bald. in l.* 1. *num.* 17. *C. de institut. & substit.* vbi etiam *Socyn. num.* 11. *Ioan. Lup. in repet. rubr. de donat. inter vir. & vxor.* §. 29. *num.* 4. *Curt. iun. consil.* 84. *num.* 3. *Emanuel à Cost. in repet. d. l. gallus* §. *& quid si tantum in* 2. *part. num.* 172. *Ludou. Molin. de primogen. Hi-*
5 *span. lib.* 2. *capitul.* 7. *num.* 4. ita pariter valebit sub conditione si fiat monacus, vel clericus *Guglielm. de Cun. & Bald. in l.* 1. *num.* 3. *versicul. iuxta hoc quæro C. de sacrosanct. eccles. & ibi etiam Andr. de Besetis in repet. num.* 111. *Petr. Duenn.*
6 *regul.* 366. *in* 3. *limit.* & licet legitimetur ingrediens monasterium, vt dictum est, nihilominus ei interdicitur omnis prælatura si nō sunt per summum Pontificem ad hoc expresse dispensati, *Abb. in cap. in quibusdam. colum.* 2. *in princ.*

princip. de pen. glos. in verb. exemtione, & *Io. Monac.* & *Geminian. in capit. indemnitatibus §. 1. de electio. in 6. Archidiac. in capitul. quam sit 18. quaest. 2. Cardinal. in capit. attendentes §. tacuimus quaestio. 6. in clementin. de statut. monac. Felyn. in capit. at si clerici num. 19. de iudic. Cappell. Tholos. decisio. 296. Felyn. in capit. meminimus de accusat. Petr. Andr. Gambar. de offit. legat. a later. lib. 7. num. 302. Simon Maiol. de irregular. lib. 1. cap. 29. num. 10. Marc. Anton. Cuccus in institut. Canon. lib. 3. tit. 1. num. 52. Intrigliol. de feud. dict. quaest. 53. num. 91.* & *sequen.* qui duo vltimi in specie loquentes de electione abbatissae monialium, dicunt, quod cum ea episcopus non possit dispensare, quod tamen, non seruatur in hac vrbe, vbi vidi pluries fuisse dispensatum per Archiepiscopum, in tantum quod infra tempus anni vnius fuerunt elapsae, & confirmatae duae abbatissae, quae erant illegitimè natae, contra quod exclamat Maiolus loco proximè citato, dum dicit quod non debet illa alijs praeferri, quae natalium maculam patitur, praesertim cum ad tales praelaturas promoueantur per electionem, & eligentes non possunt super tale defectu dispensare, nec superior videtur dispensasse in praeiuditium eligentium, *Tabbien. in summa in verb. dispensatio il 5. nume. 21.* & *in*

7 *verb. beneficium il 2. nume. 20.* & sicut non possunt esse praelati inter regulares, ita pariter non possunt habere benefitia ecclesiastica, vt copiose scribit *Dominus* & *praeceptor meus Flamin. Paris. in tractat. de resignat. lib. 4. quaest. 4. num. 82.* & *seq.* & an per ingressum religionis censeatur dispẽsatum super irregularitatem prouenientẽ ex defectu natalium sicut per expressam dispensationem factam per summum Põtificem vide *Borgas. de irregularit. part. 3. in tit. de dispensat. pro ingressum religionis cart. mihi* 83.

SVMMARIVM.

1 *Laici impune possunt occidere furem nocturnum pro defensione rerum suarum, quod tamen fallit in clericis,* & *quare, num. 2. 3.*

QVINQVAGESIMVS OCTAVVS EFFECTVS.

1 Quinquagesimus octauus effectus clericatus est, vt laicus impune possit occidere furem nocturnum pro defensione rerum suarum concurrentibus alijs qualitatibus de quibus per *Clarum in §. homicidium vers. vltima est defensio Nouell. in pract. crim. c. 78. nu. 2. Mars. in l. furem nu. 2. ff. ad l. cornel. de sicar.* & *in l. si vt si allegas in princip. C. eod. tit. Io. de bonifac. in tracta. de furt. §. 11. num. 32. Beuincas. de Beuincas. in §. superest, num. 382. instit. de action. Intrigl. de casib. conscien. cas. 125. num. 4.* & *seq. Matthesil. singul. 135. Gomes.*

2 *in princip. n. 55. instit. de action.* hoc tamen fallit in clericis, qui nunquam poterunt eundem furem occidere, etiam si inuenerint eum furantem sanctissimum Eucharistiae Sacramentum, ita *Beuincas. d. num. 382. Sebast. Medic. in*

3 *summa peccat capit. tit. 4. quaest. 95. per tot.* vbi adducit varias rationes propter quas clerici prohibentur occidere malefactorem, sed praecipua ratio puto quod sit, quia in foro conscientiae non est permissum talem furem occidere *Decian. in tract. crim. tom. 1. lib. 2. cap. 12. num. 4.* qui asserit quod ita communiter tenent *omnes in cap. 2. de homicid.* & praesertim *Fel. nu.* 4. cum alijs, quos allegat *Intrigl. d. tract. de cas. conscient. cas. 125. nu. 6.* vbi nu. 7. recenset Doctores, qui tenent contrariam opinionem, & tandem nu. 8. easdem opiniones conciliat hoc modo, aut agitur de defensione vitae, & honoris, & tunc licet etiam in foro conscientiae occidere, aut agitur de defensione rerum, & non licet.

SVMMARIVM.

1 *Laici non possunt se defendere per procuratorem in causa criminali, vbi veniret imponenda poena sanguinis, secus in clericis num. 2.*

QVINQVAGESIMVS NONVS EFFECTVS.

1 Quinquagesimus nonus effectus clericatus est, vt licet in causa criminali, in qua reus veniret condemnandus poena corporali à relegatione supra non admittatur procurator, *l. penult. §. ad crimen ff. de publ. iudic. cap. veniens de accusa.* & *vtrobiq. communiter Scribentes Ias. in l. cum rem in 2. not. C. de procurat. cum multis alijs, quos allegant Socy. reg. 395. in princ. Foller. in pract. crim. canonica car. 130. n. 3.* & *seq. Damoder. in pract. crimin. cap. 32. per totum fol. 51. Boss. in tract. crim. in tit. an in criminal. iud. quis possit pro absente interuenire nu. 1. Port. in suis conclusio. lib. 5. conclus. 38. in princip.* & caeteris melius ac copiosius *Farin. in tra-*

2 *ctat. crim. quaest. 99. num. 1.* & *seq.* vbi diuersimode hanc conclusionem ampliat, & limitat, haec tum conclusio procedit tantum inter laicos, ex quo clerici pro quocunq; crimine fuerint prosequuti semper poterunt se defendere per procuratorem *Cepoll. late consil. 72. per totum in crimin.* qui varijs rationibus, & argumentis hanc opinionem comprobat *Socyn. dicta regul. 395. in 8. limitat. Grat. consil. 71. num. 1.* & *2. lib. 2. Monal. consil. 108. num. 7. lib. 2. Port. conclus. praedicta in 8. limit. Farin. dicta quaest. 99. num. 9.* vbi dicit quod praedicta conclusio non pro-

procedit de iure canonico, quidquid in contrarium dixerit, *Passett. consil.* 80. *per totum*, qui conatur huic opinioni totis viribus contradicere.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias non potest esse in iuditio sine authoritate sui patris, secus si filius familias esset clericus, & ageretur in causa ecclesiastica, numero secundo.*

SESSAGESIMVS EFFECTVS.

1 Essagesimus effectus est, vt quamuis filiusfamilias non possit esse in iuditio sine authoritate, & consensu sui patris, *l. cum non solum §. necessitatem C. de bon. quæ liber. Marsil. in repet. rubric. de fideiubs. num.* 140. *Bald. consil.* 309. *libr.* 1. *Fulgos. consil.* 165. *Iaf. in l. si quis mihi bona §. iussu num.* 19. *ff. de acquirend. hæredit. Dec. in l.* 1. *in* 2. *lett. num.* 61. *C. qui admitt. Ioseph Ludouic. decisio. Perusin.* 18. *num.* 1. *Nenizan. consil.* 18. *num.* 1. *Vant. in tract. de nullitat. ex defect. person. agent. num.* 39. vbi asserit quod hæc est commun. opin. *Fabi. Turrett. consil.* 20. *num.* 1. *lib.* 1. qui etiam de comm. testatur *Ioan. Pelf. in processu iuditiario titul.* 3. *& sequen.* tamen istud fallit, vbi filiusfamilias esset clericus, & ageret, vel conueniretur in causa benefitiali, vel spirituali, vel alio modo ecclesiastiea *cap. fin. in fin. de iud. in* 6. *Bald. in dict. §. necessitatem Specul. in tit. de actor. in column.* 2. *versicul. sed cum clericorum bona Bart. in l. si infanti in* 3. *col. vers. & ideo aduerte C. de iur. deliberand. Marf. d. num.* 14. *Io. Pelf. eod. tit.* 3. *num.* 21.

2

SVMMARIVM.

1 *Clericus præfertur quando concurrit cum laico in aliquo negotio, & legatione.*

2 *Clericus etiam Episcopus potest esse legatus Principis secularis.*

SESSAGESIMVS PRIMVS EFF.

1 Essagesimus primus effectus clericatus est, quod si clericus, & laicus committentur in executione alicuius negotij, clericus semper est præponendus, quod potest exemplificari in legatione facienda, in qua persona ecclesiastica sempet debet anteire *Ancheran. in cap. Ioannes num.* 7. *de testamen.*

2 & est aduertendum quod clericus etiam si esset episcopus potest esse legatus, siue Orator Principis secularis, vt habetur, *in cap. cum parati, & quod ibi not. Doct. de appellat. not. etiam Doct. in Authent. habita C. ne filij pro patre glos. vnica in verb. legatum in capit. Episcopus* 14. *di stinct. Anton. Corsett. noster Siculus in tractat. de potestat. Reg. part. vltim. num.* 47. *in* 16. *tom. tractat. diuersor. cart. mihi* 143. *Alphons. Aluarez in Specul. iur. Pontific. cap.* 23. *circa medium vers. & an clericus possit esse cart. mihi* 63. prout sepius in isto Regno olim euenit, & vt plurimum cum legatis a Regno missis ad Suam Catholicam Maiestatem semper erat aliqua persona ecclesiast.

SVMMARIVM.

1 *Laicus confitens accepisse pecuniam mutuo infra biennium potest denegare, quod non fuit numerata, & creditor debet probare numerationem, secus in clericis, num.* 2.

SESSAGESIMVS SECVNDVS EFF.

1 Essagesimus secundus effectus est, quod licet laicus, qui confitetur, se mutuo accepisse pecuniam, infra biennium negando pecuniam, non fuisse sibi numeratam, transfert onus probandi in creditorem quod vere fuit numerata, vt habetur *toto titul. ff. & C. de non numerat. pecun.* & dixi latè *in meo tractat. de except. exceptio. vltima, per totum*, nihilominus hæc conclusio non procedit in clericis, qui si fecerint talem confessionem, tenentur ex parte sua probare, quod sibi non fuit numerata pecunia, ita habetur *in cap. si cautio, vbi hoc notant omnes Scribent. de fid. instrument. Menoch. de præsumpt. præsumptio.* 145. *num.* 7. *lib.* 3.

SVMMARIVM.

1 *Laici testando debent testari cum septem testibus, vt valeat testamentum.*

2 *Testamentum clericorum potest fieri coram duobus testibus, & parrocho, & num.* 3.

SESSAGESIMVS TERTIVS EFFECTVS.

1 Essagesimus tertius effectus est, quod licet regulariter inter laicos ad hoc, vt valeat testamêtum requirantur septem testes *l. si vnus, C. de testamen. l.* 2. *C. de bonor. possess. secund. tabul. l. qui testamento, §. mulier de testament. Bart. in l. nemo potest, in prima oppositione. ff. de leg.* 1. *vbi Rip. nume.* 2. *qui de commun. testat. Couarr. in cap. cum esses, num.* 8. *de testament. Natt. consil.* 423. *num.* 1. *Martianens. consil.* 64. *nume.* 4. *in l. Clar. in §. testamentum, quæstio.* 56. *num.* 1. *&* 2. *& ibi Addent. in litter. A*, & ego huc vsque neminem vidi discrepantem

tem ab ea, prædicta tamen conclusio non habet locum in testamentis clericorum, in quibus sufficiunt solum duo testes tantum, cum præsentia parrochij, *cap. cum esses, de testament. & ibi not. Cardin. Florent. Crot. consil.* 421. *num.* 20. *lib.* 3. *Aluar. Velasc. decisio.* 74. *per totum* vbi cæteris melius, ac copiosius examinat materiam præsentis effectus, & ponit quid inter laicos in terris ecclesiæ in temporalibus subiectis, & quid in testamento laici facto ad pias causas, & licet contra præsentem effectum insurgat *Io. Sicardus consil.* 1. *num.* 24. *de testament.* dum dicit, quod clericus debet testari coram septem testibus, ad hoc vt eius testamentum fit validum, quia priuilegium testandi coram duobus testibus est tantum concessum militibus ob præsumptam ignorantiam, quæ non præsumitur in clericis, attamen ipse est allucinatus, dum præsupponit, quod clerici possunt testari coram duobus testibus ex eo solo, quod potiuntur priuilegijs militaribus, quia hoc possunt facere etiam ex dispositione iuris canonici, vt *in dicto capit. cum esses, & quod ibi not. Cardinal. Alexand. quod capitulum* se conformat cum dispositione iuris diuini, quo asseritur, quòd in ore duorum, vel trium stat omne verbum qui tamen effectus non seruatur in Regno, vt dixi *supra effect.* 19. *n.* 14. Et hæc dicta sufficiant pro complemento omnium effect. clericatus.

LAVS DEO, ET BEATÆ MARIÆ VIRGINI.

FINIS.

INDEX COPIOSISSIMVS RERVM OMNIVM,

QVAE IN HOC TRACTATV Ex ordine continentur.

A

bitum

B

C

Cle-

Cleri-

Di-

E

Epi-

G

Ius

d 2 Liti-

N

O

P

Pa-

Pro-

S

Si-

I N D E X

INDEX

Statu-

Statu-

T

I N D E X

F I N I S.

TRACTATVS
DE EFFECTIBVS AMICITIAE.

AVTHORE

DON CAROLO DE GRASSIS,

SICVLO, PANORMITANO, V. I. D.

CELEBERRIMO.

Cum Summarijs, ac Indice locupletissimo.

AD ILLVSTR. DOM.

DON PETRVM CORSETTVM,

TRIBVNALIS S. R. C. PRAESIDEM,
ac Suæ Catholicæ Maiestatis in Regno Siciliæ
Consiliarium Meritissimum.

SVPERIORVM PERMISSV.

PANORMI,

Apud Ioannem Baptistam Maringum suis expensis. M. DC. XXII.

ILLVSTR. DOMINO

DON PETRO CORSETTO

TRIBVNALIS S. R. C. PRAESIDI, & Suæ Catholicæ Maiestatis Consiliario Dignissimo.

PETRVS DE GRASSIS V. I. D. F.

EA apud scriptores extitit consuetudo, (Illustr. Domine) vt, quod prælo, tanquam æternitati dicandum, excuderetur opus: alicui tutelari domino consecraretur. Idque duplici fortassis ex caussa; aut arctissimæ seruitutis vinculo; aut ad tutissimum operis clypeum; consuetum putarim. Cùm igitur Tractatum hunc de Effectibus Amicitiæ, quẽ diuturnis laboribus, ac vigilijs frater meus D. Carolus Grassus (cuius veluti communem matrem corpus, sic cœlestem Patrem, totius misericordiæ fontem, animam tenere, cõfido) dum adhuc viueret, composuit; typis cudendum curarem; tibi tanquam tutelari Męcenati dicandum, censui. Posces fortè fortuna, cur tibi consecrarim? duæ, quæ alios, mouerunt caussæ: altera debitæ seruitutis officium: postrema operis protectio. Quem profectò (vt de prima loquar) vel tuarum virtutum merita, quæ ad eminentiores honorum vertices faustis (vt aiunt) cursitant auspicijs, vel tuæ nobilitatis insignia ex tuorum Magnatorum radice manantis, non alliciant? Quid enim (Dij boni) Potentissimam Regis nostri Coronam, vt te ipsum pluries in Regium Consiliarium, inter tot optimates eligeret, forsan attraxit, nisi rerum à te gestarũ fęlicissimum nomen? Eius te vel tãtillùm agnouit, qui ingenuitati tuæ non gaudeat famulari? Testor ego ipse, quem adeò dulcibus tuæ humanitatis nodis alligasti, vt non possim non gloriari antiquæ seruitutis meę vltroneum tibi ferre tributum. Accedit & secunda ratio, nempè operis patrociniũ. Ex eo enim tutior procedit defensio, ex quo in tutãdi adminiculũ amor emanat ardentior: & cuinã opus hoc meliori patrono, quàm tibi, dirigetur, qui erga me, sicuti amoris affectus, ita & gratię operaris effectus? Et, si olim cerua illa Cęsaris inter minaces venatorum sagittas poterat tutissima viuere; cum in collo hisce litteris picturatum monile deferret, *Nemo me tangat, Cæsaris ego sum.*
Sic poterit liber iste securissimè inter mordaces inuidiæ dentes subsistere, cùm primùm dictum inspexerint:

Nemo me tangat, Corsetti ego sum.

Tu igitur (Illustr. Domine) opus hoc; qualecunque sit; gratanter (ceu soles) accipias: eritq;, vt non in vno vnum: sed in vno duos, tui deditissimos inuenias: fratrem vnum, autorem scilicet in cœlo (vt spero,) & alium, quippè me, in terris: qui, & tuo corpori, quod de terra est, incolumitatem, & animæ, quæ de cęlo aduenit, æternam exoptent salutem. Vale: &c.

MATTHAEVS DONIA PANORMITA,
Philosophus, & Medicus.

L E C T O R I.

Naturam, genera, effectus, & munera doctus
Perdoctè GRASSVS pandit amicitiæ;
Quid prohibet, pariter quid lex permittit amicis
Ut discas, hac sit pagina amica tibi;
Ingentum CAROLI, probitas, doctrina peritum,
Caussidicum ostendunt, egregiumq; Sophum.

PHILIPPI PARVTAE.

Ergò vera fuit quondam, cùm docta vetustas
Esse animi cultum dixit Amicitiam.
Hinc etenim & Sophia Mens, & virtute potita;
His, rerum auctorem dum colit, excolitur.
Quin vbi par iuuenum sese bene nectit amando,
Illis accedit tertius ipse Deus;
Qui nodum æternans, vitam fortunat vtrique;
Et cumulat donis, delicijsq; beat.
Hæc miranda tamen chartis intexere quis nam?
Quis tantum potis est commemorare decus?
Tu referas omnes tam clari muneris vsus,
CRASSE, tibi ex merito gloria tanta datur.

ONOPHRII PARVTAE PHILIPPI F.

Nomen Amicitiæ sanctum, nunc sanctius ibit;
Cùm sit honoratum nomine, CRASSE, tuo.

SIMEONIS LISINICLII,
Trinacrij Mistrettensis Carmina.

AD LECTOREM.

Quisquis Amicitiæ effectus callere peroptas;
Hoc lege syncerum, dulceq; prorsus opus.
Hinc verè excerpes, veluti tractandus amicus;
Sicut Amicitiæ vincla tenere licet.

TRA-

TRACTATUS
DE EFFECTIBVS AMICITIAE
DON CAROLI DE GRASSIS. V.I.D.

SVMMARIVM.

1 Amicitiæ eſt beneuolentia pacis & q̄dā fraternitas.
2 Amicitia eſt quatruplex ſecundum Diuum Thomā, ſiue trium graduum.
3 Amici sūt duo corpore aīa vero eſt vna, & alter idē.
4 Amicitia ad malum non dicitur amicitia, ſed conſpiratio fraudis.
5 Omnia debent eſſe communia inter amicos.
6 Amicitia, quæ a commoditate initium habet, durat durante ipſa commoditate.
7 Amicus hodie non amatur, ſed amatur commoditas, quæ prouenit ex amicitia.
8 Amicus quis ſit, & qualis amicitia, relinquitur arbitrio iudicis.
9 Requiſita amicitiæ ſunt ſex.
10 Amicitia propriæ dicitur ea, quæ eſt contracta ex honeſta cauſa.
11 Amicitia vera non poteſt eſſe niſi inter habentes caritatem.
12 Proprietates, ſeu qualitates amicitiæ octo eſſe debēt.
13 Leges amicitiæ debent ſeruari, ſine quibus ipſa ſtare non poteſt, & quæ ſint.
14 Iniuſta petenti amico non eſt aſſentiendum.
15 Amicis iniuſta petentibus non ſolum petita ſunt deneganda, ſed etiam grauitate verborum ſunt reprehendendi.
16 Abbas Panormitanus appellatur, quia fuit Archiepiſcopus Panormitanus.
17 Nomen amicitiæ ſonat in bonum, & excludit præſumptionem mali.
18 Amicitia non excuſat a peccato ſi quis peccauerit ex cauſa amicitiæ.
19 Amicitia debet eſſe realis, & effectualis, non autem ficta, ſeu adulatoria.
20 Inimicus familiaris eſt efficatior ad nocendū q̄ peſtis.
21 Amico ficto non eſt deterior hoſtis.
22 Amicorum fictorum inuidiam magis cauere debemus, quàm inimicorum patentes inſidias.
Amici vulnera meliora ſunt, quàm inimici oſcula.
24 Amicitia ex lingua, ſeu verbo non valet, ſed aperte
24 demonſtrari debet.
25 Amicitia debet eſſe diſcreta abſque exceſſu, ac firma.
26 Diuitiæ addunt amicos plurimos, ſecus paupertas.
27 Amici, qui in neceſſitatibus amicos deſerunt, æquiparantur hirundinibus, quæ dū durat tēpus æſtiuū, & proſperū, permanent nobiſcum, tempore autem hiemali, & calamitatum ſtatim recedunt.
28 Amicus factus ex cauſa felicitatis, ex infortunio deuenit inimicus, & ſicut aurum probatur igne, ita amicus in aduerſitatibus.
29 Amicitia eſt de iure naturali, & permiſſa, ac laudabilis ad contrahendum.
30 Amicos habere eſt melius quam honor, & fama.
31 Amicus fidelis protectio fortis, & qui inuenit illum, inuenit Theſaurum.
Amici ſunt palam laudandi, & ſecreto admonendi.
33 Amicitia in dubio præſumitur.
34 Amicitia quomodo probetur, & quibus modis.
35 Amicitia quādo dicatur probata, & de cauſa, & alijs amicitia relinquitur arbitrio iudicis, & n.60.
36 Amicitia eſt accidentalis, ideo de facili variatur.
37 Qui ſe fundat in amicitia, debet eā cōcludēter ꝓbare.
38 Teſtis an repellatur à teſtimonio ferendo propter amicitiam, & quid ſi eſſet nimis arcta, n.39. & an dicatur omni exceptione maior n.40. & an faciat ſemiplenam probationem n.41.
42 Amicitia leuis non repellit teſtem à teſtificando, nec minuit eum de fide, & nu.44.
43 Amicitia arcta, & maxima repellit teſtes à teſtificādo.
45 Regula, quando teſtis ex ſola amicitia nō repellitur, & quando non ſit integer.
46 Idonei reputantur teſtes inſtrumentarij pro amico, ſecus quando ignorabatur de amicitia nu. 47.
47 Teſtis amicus in inſtrumentis dicitur idoneus.
48 Teſtes plures deponentes pro amico cum alijs non amicis probant.
49 Numerus teſtium amicorū ſupplet defectus amicitię.
50 Pars debet ſe opponere quòd teſtis, qui deponit, ſit amicus.
51 Amicitia honeſta, iuſta, & caritatiua etiam maxima non repellit teſtem à teſtimonio ferendo.
52 Amicus vtriuſq; partis æqualis non repellitur à teſtificando, nec diminuitur de fide.
53 Amicus non repellitur à teſtificando vbi veritas aliter haberi non poteſt.
54 Teſtis amicus admittitur ad probandum furtum, vel dolum factum in domo actoris, & ad probandum quantitatem rerum ammiſſarum.
55 Nobili perſonę, etiam ſi ſit amicus, non minuitur de fide, deponenti pro amico.
56 Teſtis amicus eſt integer etiam cum maxima amicitia, quando deponeret pro amico ad defenſam.
57 Amicitia inhoneſta, & turpis repellit teſtem à teſtificando, & inducitur correctio, nu.58.
59 Teſtis amicus repellitur à teſtimonio, quādo ex amicitia vnius ſequeretur odium alterius.
61 Teſtis amicus offenſi, & accuſantis an probet, vel faciat inditium ad torturam.
62 Teſtis vt repellatur a teſtimonio propter amicitiam non

non sufficit allegase amicitiam in genere, sed debet deducere in specie, & probase.

63 *Iudex repellitur a iudicando propter nimiam amicitiam, ac etiam potest recusari.*

64 *Receptans bannitum punitur eodem pœna, prout delinquens, tamen si seceptans est amicus non punitur pœna ordinaria statuti, sed mitius.*

65 *Amicitia licet excuset treceptantem bannitum, non tamen excusat receptantem hæreticum.*

66 *Amicus potest agere, & compasere in iudicio etiam sine speciali mandato, quòd procedis in amico magnæ amicitiæ, n. 67. vel quando psincipalis scit litē agitari n. 68. qd procedit in defendendo nu. 70.*

69 *Absentia inducit ignosantiam, fallit in beneficialibus, num. 76.*

71 *Defensor tenetur satisdare de ratum habendo vel de indicatum soluendo.*

72 *Amicus agens pro amico etiam sine mandato gerit vicem procusatoris etiam si is pro quo agitus esset pupillus, n. 75.*

73 *Amicus agens pso amico tenetur subise iuramētum calumniæ.*

74 *Mandatum speciale requisitus ad præstandum iusamentum calumniæ.*

77 *Amicus agens pro amico absente an præiudicet ei.*

78 *Fideiussio præstanda ab amico agente pro amico absente tsia continere debet, scilicet dolum abesse, sē defendi, & indicatum solui, & non sufficit iusatoria cautio, n. 79.*

80 *Amicus pro amico potest appellare etiam sine mandato à sententia contra amicum lata, dummodo se quatur ratificatio.*

81 *Amicitia æquiparatus affinitati, & consanguinitati, & sæpa sæpius anteponitur, nu. 82. & aliquando superat fraternitatem, n. 82. 84. 86. & 87.*

85 *Dispositum inter consanguineos an habeat locum etiam inter amicos.*

88 *Appellatione suorū venit ēt amicus maximæ amicitiæ.*

89 *Amicus potest capere, & capi facere debitorem sui amici absentis maximè si est paratus ad fugam.*

90 *Amicus admittitus ad allegandū causā absentiæ sui amici, tàm in causa esiminali, q̄ ciuili, & n. 91.*

92 *Amicus allegans causam absentiæ sui amici non tenentur satisdare.*

93 *Amicus dicitur aliter idem cum amico.*

94 *Amicus etiam sine mandato admittitur ad recuperandum possessionem, qua suus amicus absens spoliatus fuit.*

95 *Amicitia inter gestosem, & dominum facit presumi negotia fuisse gesta nomine, ipsius ad quem negotia persinent.*

96 *Amicus offerens debitum sui amici, vel illud depositans liberas amicum debitorem.*

97 *Offerens, seu depositans debitum liberat debitorem.*

98 *Alienatio facta inter amicos magnæ amicitiæ censetus facta in fraudem fisci.*

99 *Amicus an præsumatur scire facta sui amici.*

100 *Vicarij amicum an presumatus scise collationem beneficij sibi ab à Vicario factam.*

101 *Facultas iurandi concessa defuncto transit in hæredē quando hæres est amicus defuncti.*

102 *Concessio in emphyteusim, seu infeudū facta p Papā, seu Psalatū amico, præsumitur facta nulla subsistente causa, nisi de ea expresse appareat.*

103 *Iusans aliquem defendere contsa quascunq. personas non intelligitur contra suos amicos, nec contra consanguineos.*

104 *Legatum seu fideicommissum factum Titio, & in loco sunt duo Titij, tunc censetus factum illi Titio, qui est amicus testatoris.*

105 *Testator instituens, seu substituens aliquem nomine appellatiuo, vtputa fratrem, & pluries habet fratres, tunc censetur instituisse magis amicum, & dilectum, & num. 108.*

106 *Legatum strictè interpretari debet, vt minus grauetur hæres, fallit quando esset factum amico particulari, seu pesonæ coniunctæ, & nu. 107.*

109 *Testator legando aliquid Prælato, vel Rectori ecclesiæ, si legatarius est amicus, censetus factum contemplatione amicitiæ, & acquirius ipsi legatario, & potest de eo disponere, nu. 110.*

111 *Amicus potest pro amico stipulari, sicut procurator, sed distingue n. 112. & 113.*

114 *Compromissum factum in Prælatum sub nomine dignitatis, si Prælatus est amicus compromittentis, tunc censetur factum intuitu personæ, & non dignitatis, vel officij.*

115 *Executor testamenti selictus sub nomine dignitatis, si est amicus testatoris, censetur relictus satione amicitiæ, ideo eo mostuo non transit officium ad successorem.*

116 *Amicus habitans in domo amici, quæ non erat solita locari, non tenetur ad pensionem aliquam, secus si esat solita.*

117 *Bonorum possessio peti, & decerni potest ab amico, quando est delata personæ absenti, & vaganti.*

118 *Amicus capere potest legata, & fideicommissa ex testamento minus sollemni sicut liberi.*

119 *Amicitia operatur effectum clausulæ codicillaris, & semper præsumitus esse in testamento, vbi hæres est amicus.*

120 *Clausula derogatosia in secundo testamento censetur inserta propter amicitiam.*

121 *Suspitio fraudis oritur aliquando propter amicitiam.*

122 *Legatum debetus legatario etiam non adita hæsedi tate, quando legatarius est amicus testatoris.*

123 *Legatum factum pauperi dicitur factū ad piā causā, secus si factum fuerit amico paupesi, nu. 125.*

125 *Statutū volens quod de legatis ad pias causas debeatus tot pro centenario alicui ecclesiæ non intelligitur de legato facto amico pauperi.*

126 *Quarta Episcopo non debetus de legato facto clerico à suo amico.*

127 *Amicus præfertur in tutela pupillorū alijs, & pōt cogi sicut cōsanguineus ēt captis pignosibus, n. 128.*

129 *Feudatarius contrahent amicitiam cum inimicis domini*

mini feudi, priuatur feudo etiam si esset ecclesia nu. 135. & quid si solum habitasset, nu. 136. & quid si nullum damnum afferret domino, nu. 137. & 138. & num. 148.

130 Amicus inimici mei est mihi inimicus.

131 Paria sunt esse inimicum, vel amicum inimici mei.

132 Feudum ammittitur propter inimicitiam cōtractam inter dominum, & vassallum.

133 Contrahens amicitiam cum inimico domini, videtur cōtrauenire iuramēto fidelitatis, & n. 142. et 143.

134 Vassallus contraueniendo iuramento fidelitatis est priuandus feudo.

139 Inimicus meus censetur ille, qui cum inimicis meis conuersatur, & amicitiam contrahit, quod limit. vt nu. 140. & 141. ampliatur etiam si vassallus solam considerationem habeat, n. 142.

144 Confugiens ad hostes sui Principis committit crimen læsæ maiestatis.

145 Vassallus contrahens amicitiam cum inimicis domini propter metum imminentis periculi, & nō priuatur feudo, nec quando talis amicitia non esset domino damnosa, & nu. 146.

147 Vassallus non priuatur feudo. si contrahit amicitiam cum inimicis domini eo volente, vel consentiente.

149 Dominus feudi agens ad priuationem feudi contra vassallum ob amicitiam contractam cum inimicis suis, debet probare quòd talis amicitia contraxerit dolo malo in eius perniciem.

150 Vassallus qui contrahit amicitiam cum inimicis domini, non solum priuatur feudo, sed etiam committit crimen læsæ maiestatis.

151 Onus probandi, quod vassallus contraxit amicitiam cum inimicis domini spectas ad dominum feudi.

152 Vassallus, prætendens quòd contraxerit amicitiam cū inimicis domini per metum, vel sine damno, & detrimento domini tenetur hoc ipse probare.

153 Exculpatio, seu exceptio prædicta qd metu contraxit amicitiā, probatur argumentis & p̄sumptionibus.

154 Amicus receptans alium amicum in domo sua, si aliqua res amico receptato subtracta fuerit, amicus receptans non tenetur de tali furto, sicut caupo.

155 Amicus sponsi, vel eius patris, si aliquid donat spōsæ, illud donatū non acquiritur ipsi sponsæ, sed sponso.

156 Donatum contemplatione sponsi præsumitur donatum ipsi sponso, & non sponsæ, & post mortem viri restituendum hæredibus viri.

157 Delegatio facta amico delegantis, non transit ad successorem, ēt si esset facta sub nomine dignitatis.

158 Depositum censetur factum quando amicus reponit pecuniam, aut aliam rem penes amicum, licet non reponat nomine depositi.

159 Amicus patroni potest præsentare in beneficio vacante, dummodo caueat pro amico quòd rathificet.

160 Ius præsentandi in beneficium ob lapsum tēpus transit in Episcopum.

161 Vassallus offendens amicum domini, feudo priuatur sicut offendens ipsum dominum.

162 Amicus pro amico pōt impetrare literas ad bñficiū.

163 Electus ad aliquod beneficium tenetur infra tres menses petere confirmationem, tamen si amicus eam petit nomine amici, censetur impetrasse eius nomine, & esset valida.

141 Clericus non potest esse aduocatus inter laicos, tñ respectu amicitiæ, non prohibetur aduocare pro amico, quòd procedit non solum in clerico, verum etiā in monaco, & alio regulari, nu. 165.

166. Amicus verisimiliter cognoscit amicum ad vocem.

167 Testes deponens de aliquo actu, & redens causam scientiæ, eo quia cognouit ad vocem, si est amicus creditur, alias non.

168 Aduocatus, vel procurator aduocans pro amico, cēsetur patrocinium præstare gratis.

169 Procurator amicus expendens pro amico aliquid in lite, non repetis, quia præsumitur donasse.

170 Monachi, & alij regulares non possunt esse arbitri, tñ possunt ratione amicitiæ, nu. 171.

172 Receptans furem post furtum cōmissum habetur pro fure, secus in amico, si sola amicitia motus fuerit.

173. Amicus potest propulsare iniuriam amico illatam.

174. Amicus cogitur defendere amicum, & eius bona, q̄ procedit etiam in quocumq; alio non amico n. 175. etiam non requisito, nu. 176.

177 Clericus non potest esse procurator iudicialiter laici, fallit ratione amicitiæ, & nu. 178.

179 Amico licet occidere aggressorem sui amici, & non præsumitur occidere animo deliberato, nu. 180. & non solum aggressorem sui amici, sed etiam bonorum suorum, nu. 181.

182 Amico, prout consanguineo, permittitur defendere virginem, vel honestam viduam contra violentem raptorem.

183 Amicus ēs sine mandato admittitur ad recuperandū possessionem, qua amicus absens fuit spoliatus.

184 Amico licet resistere officiali de facto iniustè, & non iuridicè exequenti contra amicum.

185 Contractus annullatur propter metum illatum, ita pariter si metus non inferatur cōtrahenti, sed suis amicis, & consanguineis, & nu. 186.

187 Mulier non potest pœnam promittere, si non nupserit cum tali, ex quo matrimonia debent esse libera, ita non esset valida promissio facta in tali casu per amicum, vel consanguineum, nu. 188.

189 Statutum cogens consanguineos ad compromittēdum lites inter consanguineos, comprehendit etiā amicos magna amicitia.

190 Verba statuti sunt propriè, & strictè intelligenda.

191. Metus purgatur ex præsentia amicorum in contractu minoris.

192 Creditor in dando tutorem pupillis, contra eius bona agens, debet citari facere amicos, & coniunctos, vt veniant ad defendendum pupillum.

193 Tutor decernitur minori septennio, & curator maiori septennio.

194 Tutor gerens negotia pupilli in præsentia amicorum pupilli, ex tali præsentia excluditur omnis suspitio doli, & fraudis.

Amico fu-

195 *Amico præstans alimenta amico, aut filio, vel mulieri intuitu amicitiæ ipsius amicici, præsumitur ea donasse, & non potest repetere, ubi quatuor modis limitatur. num. 196.*

197 *Clam facere dicitur qui opus facturus est, & non denuntiat amicis illius absentis cui erat facturus.*

198 *Amicitia an impediat actionem negotiorum gestorũ.*

199 *Notarius habet præsumptionem pro se tamquam publica persona, tamen si reperitur scriptus hæres aliquis amicus in testamento, tale testamentum non caret suspitione, quod limit. n. 200.*

201 *Notarius non potest publicare, seu eleuare instrumentum in eius vtilitatem, nec illud potest in causam sui amici.*

202 *Prosecutus de homicidio ij erat amicus interfecti præsumitur illum non interfecisse.*

203 *Amicus interficiens amicum præsumitur potius casu quàm dolo interfecisse.*

204 *Amicus occidens amicum licet probetur quòd data opera occiderit, tamen non est præsumendum quòd habuerit animum occidendi.*

205 *Animus occidendi præsumitur ex vulnere illato in loco periculoso.*

206 *In dubio nõ præsumitur donatio, nec animus donãdi.*

207 *Expensũ pro amico in dubio p̃sumitur animo donãdi.*

208 *Cessio iurium facta sine causa præsumitur simulata, tamen fallit si est facta amico, & nu. 209.*

210 *Legatum rei alienæ est nullum, & non debetur ẽt eius æstimatio, fallit tamen ratione amicitiæ, nu. 211.*

212 *Pater familias non potest emere bona à filij, quorum bonorum est legitimus administrator, quòd secus est qñ id fieret præsentibus amicis, & palã n. 213.*

214 *Vendens rẽ Tiranno vili p̃tio præsumitur vendidisse per metũ, secus si venditio fieret amico ẽt Tirãno.*

215 *Contractus celebratus inter amicos, vt plurimum præsumitur simulatus.*

216 *Amicus non præsumitur inferre iniuriam amico, & præsumptio doli etiam in hijs, quæ sunt de genere malorum cessat propter amicitiam.*

217 *Amicus institutus hæres sub conditione vt eo mortuo hæreditas alteri deferatur cẽsetur inserta conditio, si dictus hæres moriatur sine filijs, & n. 218.*

219 *Iniuria censetur remissa inter iniuriatum, & iniuriantem, si superuenit amicitia.*

220 *Procurator constitutus ab amico magna amicitia si nõ contradicit videtur approbare tale mãdatum.*

221 *Amicum si mutuat pecuniam amico, ex tali mutuo non oritur suspitio vsurarum.*

222 *Amicos vexare tanti est quanti consanguineos.*

223 *Amicus præsumitur consentire actui, qui alias non consentiret.*

224 *Amicus patris si aliquid expenderit in causa filij, cui suspecti tutores fraudẽ faciebãt non poterit repetere.*

225 *Amicus potest petere vt decernatur curator bonis absentis vt interrumpat præscriptionem.*

Amici defunctorum possunt petere, vt detur tutor filijs defunctorum.

227 *Dispositio l. Graccus de adulterijs, concedens impunitatem patri occidenti colluctantem turpiter cum filia, extenditur ad amicos.*

Amici gaudent beneficio l. Graccus de adulterijs, sicut pater.

228 *Cui conceditur aliquid posse fieri, censetur etiam concessum id posse fieri cum amicis, sine quibus facere non posset.*

229 *Res, q̃ reuertitur ad amicos nostros, dicitur nobis reuersa.*

230 *Citatus dicitur si amicus impedit ne citatio perueniat ad amicum.*

231 *Elemosina debet fieri potius amicis, quàm ignotis.*

Arbiter electus si est præsens, & non contradicit, videtur arbitrium acceptasse, si est amicus.

233 *Iniuria facta amico meo videtur mihi facta.*

234 *Voluntas perfecta non inducitur, si qs dicat vellem emerem, vel vellem legere, & similia, tamen si est amicus inducitur perfecta dispositio, nu. 235.*

236 *Delinquens causa, & occasione amicorum mitius debet puniri.*

237 *Pœna delicti remitti potest quando delinquens est amicus principis, vel mitius debet puniri, idem si esset amicus iudicis.*

238 *Iudex potest pœnã amico minorari quãdo est arbitraria.*

239 *Amicus dãs, vel faciẽs aliquid pp amicitiã nõ transit in obligationẽ, nec inducit consuetudinem.*

240 *Seruitus non inducitur quando amicus propter amicitiam aliquid permittit amico, vtputa transire per prædium amici, & similia.*

241 *Aduocatus potest cogi patrocinare, pro eo, qui non inuenit aduocatum, sed non contra amicum.*

242 *Delictum efficitur grauius propter amicitiam, & dicitur proditorium.*

243 *Amicus fictus occidens amicum committit delictum proditorium.*

244 *Tex. in l. ergo, ff. ex quibus causis maior. quo casu locum habet.*

245 *Executor relictus in testamento si est præsens in confectione testamenti, & nõ contradicit, tenetur post mortem testamentum exequi.*

Amici sunt conuocandi ad defensionem absentis quãdo aliquid fieri debent contra absentem.

247 *Citatio amicorum in casu absentiæ amici est leuis solemnitatis, & eius ommissio non vitiat.*

248 *Quarta non debetur de legato facto amico, sicut de legato facto consanguineo clerico.*

Amici pupilli sunt citandi, & requirendi in datione tutoris ipsius pupilli.

250 *Contumax vere non dicitur nisi citatis amicis, si velint eum defendere.*

251 *Amicitia, & conuersatio cum delinquentibus iuncta cum aliqua præsumptione facit indicium.*

Amici pupilli sunt requirendi, vt eum defendant antequam iudex decernat possessionem.

253 *Amicus potest prosequi iniuriam illatam amico eũ accusando.*

254 *Amicitia est causa, vt in casu successionis amicus anteponi possit.*

Amici debent conuocari in contrahendis nuptijs sicut

Inter caetera, quae in iure nostro quamplures, varios, ac diuersos operatur effectus, est amicitia, circa quam (vt dixit *Arist. in 8. Ethicorum*, prout eum refert *Luc. de Pen. in l. vacatit, in princ. C. de decur. lib. 10.*) legum compositores magis, quàm circa iustitiam studuerūt, *idē Luc. de Pen. in l. 1. in princ. C. de Metropol. Beri. lib. 11.* Quae quidem amicitia diuersimode diffinitur, siue magis describitur, namq; *Diuus Augustinus epist. 45. & Cicer. in lib. de amicitia* dicunt, quòd amicitia est omnium humanarum, diuinarumq; rerum cum beneuolentia, & caritate summa consentio, & secundum *eundem Ciceronem in primo Rethor.* est voluntas erga aliquem bonorum rerum illius, ipsius causa, quem diligit, cum eius pari

1 voluntate, & secundum *Aristot. in 8. Ethicor.* amicitia est beneuolentia pacis non latens, vel sic, amicitia est studiorum omnium, voluntatumq; consensus, cuius contrarium inimicitiae sunt; sed in iure nostro amicitia dicitur esse veluti quaedam fraternitas, *l. verum in princip. iuxta glos. ff. pro socio, Socyn. cons. 263. column. 6. ver. sed ad ista respondeo, lib. 3. Ias. in l. qua dotis, colum. 13. in 3. casu, ff. solut. matrim. Foller. super constitut. patereuorum, num. 80. in tit. de haeretic.*

2 Amicitia vero est quatruplex secundum *Diuum Thomam in 3. sentent. distinct. 27. quaest. 2. articul. 2. & distinct. vigesima nona, articul. 6.* scilicet naturalis, domestica, ciuilis, & diuina. Haec autem amicitia domestica, siue ciuilis, quae spectat praecipue ad materiā, de qua sum-

B mus

nius tractat,est trium graduū. Primus quorū est,quādo amicitia est maxima, & penitus inhærens animis inuicem se amantium, vt eadē aīa duobus in corporibus esse videatur de qua habet apud *Lebertium in Dialogo, qui Toxaris inscribitur*, *quem referunt Alciat. in l. latæ culpa*, §. *amicos in princ. ff. de verb. signif. & Caron. in tract. de iuram. decisor. q. 6. 9. q. princ. n. 3.* circa quod dicit *Rebuff. in tract. de priuil. scholar. priuil. 104. nu. 9. in 18. to. tract. diuer. car. mihi 52. amici veri duo sunt corpore, anima vero est vna*, idemq; ante eum figurauerunt *Ouid. in 4. de tristib.* dum dixit.

Hi duo corporis, mentibus vnus erant.

Et Horatius in 3. Ode.

Et serues animæ dimidium meæ.

In tātum quòd *Cicer. in lib. de amicitia* asseruit, quòd verus amicus est alter idem, quod dictū ex Nostratibus sequuti fuerunt *Io. de Amicis cons. 85. nu. 13. & Illustriss. Cardin. Dom. Tusch. in suis conclus. in verb. amicitia, nu 3.*

Secundus gradus est in amicitia, quæ non est tam ardens, & arta, sed tamen non leuiter coniuncta; & honesta consuetudine introducta *Caron. vbi supra.*

Tertius gradus est amicitiæ vulgaris, & cōis, qua homines viles, & abiectæ conditionis se inuicem amicos appellant, *Caron. d. nu. 3.*

Posset etiam & Quartus adduci amicitiæ gradus, hoc est illa, quā mali, & pessimi homines inter se cōtrahunt p aliquo facinore perpetrando, vel aliud malum agendo, sed hęc talis non dr amicitia, sed potius factio, conspiratio, fraus, & dolus, vt dixit *Salustius in Iugurt.* dū inquit, *Inter bonos amicitia, inter malos factio est*, & ex *Nostratibus voluerunt gl. in l. lata culpa*, §. *amicos, ff. de ver. signif. Bald. in l. eos, C. de test. Mascard. in tract. de probat. concl. 85. nu. 11. Natt. cons. 298. nu. 4. lib. 2. Farin. in tract. crim. q. 43. nu. 174. Cirill. Fulg. in summa in tit. de pœnis*, §. 3. *nu. 18. vers. unde non est amicitia, & Arist. in 8. Ethic.* loquens de tali amicitia, eam appellat impropriè amicitiam, dum dicit *amicitiæ genera plura sunt, primum aūt eam nominamus, quæ inter bonos est, quia boni sunt: reliqui autem ex similitudine amici sunt, &c.* ideo cū loquimur de amicitia, eiusq; effectibus, in iure nostro semper intelligere debemus de ea amicitia, q̄ est in primo, & secundo gradu, & non in alijs, *Caron. in tract. de iuram. decisor. q. 6. 9. q. princ. n. 3.* qui dicit quòd licet *Alciat. in d. l. latæ culpa*, §. *amicos, ff. de verb. signif.* videatur sentire, vt ea oīa habeant locū tantum in primo gradu amicitiæ, attamen, ex quo hodie talis amicitia est rarissima, & ad superos conuolauit (*vt dicit Alciat. in d.* §. *amicos, & Io. Batt. Magonus in lucerna morali, p. 1. c. 2. nu. 4.*) debet intelligi, & operari etiam in secundo, quod tamen *Alcia. in meo lib. in princ.* non dicit, prout ipse *Caroc.* asserit; sed quod omnes effectus amicitiæ, a legibus positi, habeant locum in hoc secundo gradu, licet referens postea aliquos ex effectibus ipsis dicat quod illi habent locum tantum in primo gradu amicitiæ, quod tamen dictum *Caroc.* puto quod sit verissimum in aliquibus casibus, & effectibus, vt cum dicimus (prout *Pitagorici*) *inter amicos omnia deberi esse communia*, nam hoc intelligere debemus de amicis in primo gradu amicitiæ descriptis, & sic dum *Philosophus, & ibi Commētator in 9. Ethicor.* dicit, *Amicis est anima vna, & omnia communia, nec est amicus, nisi amico cor suum prabeat. & Tullius lib. 1. de offic. & S. Augustinus, lib. 2. confess. Amicitia dulcis est propter bonitatem animorum, ideo qui amicus est, amico omnia communicat, s. cor suum, & bona, & Tiraq. super. ll. connub. l. 4. nu. 26. Ne quid inter amicos fictum, fucatum, tectum, uerùm nuda, simpliciaque sint omnia.* hi omnes, & similes debent intelligi (vt iam dixi) de amicis in prima classe amicitiæ constitutis; sed istis calamitosis temporibus experientia compertum est, vt non solum non reperiatur amicus aliquis, prout in primo gradu amicitiæ descriptus est, verum etiam cum magna difficultate reperitur is, qui verè sit in secunda specie amicitiæ, cum vsu frequentior sit ea amicitia, quæ à commoditate initium habet, & durat durante ipsa commoditate, prout dixit *Philosophus in* §. *Ethicor.* quem refert *Ripa in l. si vnquam, num. 38. C. de reuoc. donat. Constant. Roger. in tract. de summo bono vers. nunc congruum est, num. 17. in 3. tom. tract. diuers. p. 2. car. mihi 10.* Et est versus.

Nullus amor durat, nisi fructus seruet amorem.

Et *Bart. in l. 1.* §. *mandatum, num. 2. ff. mandat.* ad propositum dixit, quòd hodie amicitia inter paucos inuenitur, & *Ozer. in sua summa, siue manis institut. moral. lib. 9. c. 3. in prin.* dixit quòd hodie non amatur amicus, sed commoditas, quę ex amicitia prouenit. Et redeundo ad nostrum pricipale institutum, puto quod tutius sit istud remittere arbitrio iudicis, qui iudex arbitrabitur quis sit amicus, & qualis amicitia, & an iura huiusmodi de effectibus amicitiæ in eis locum habeant, quàm circa hoc datè certam, & determinatam regulam, ita dixerunt *Paul. de Castr. in l. eum alienam, C. de leg. Simon de Pretis in trac. de interpret. vltim. volunt. lib. 1. interpret. 2. dub. 2. solut. 4. num. 7.*

Requisita autem veræ, & realis amicitiæ sunt sex, secundum *Caroc. in tract. de iuramento decisio. in 6. quæst. 9. quæst. princip. num. 5.* quæ) vt ipse asserit) colliguntur virtualiter *ex text. in l. latæ culpa*, §. *amicos, ff. de verbor. significat.* Primum requisitum est, vt amicus debeat esse notus amico, quia nihil amatur, nisi prius cognoscatur. Secundum vt is talis sit coniunctus non leui amicitia, ideo non videtur

tur amicus, qui est leui amicitia notus *Alber. in l. cum quidam, n. 1. ff. de leg. 2.* Tertium quod sit familiares diuturna familiaritate, & consuetudine astrictus. Quartum quod illa familiaritas sit quæsita honestis rationibus, & medijs, quia amicitia ex honesta causa cõtracta, & copulata, dr̃ propriè, & vere amicitia, secũdum 10 *Constant. Roger. in tract. de summo bono. vers. tunc congruũ est n. 18. in 3. to. tract. diuers. p. 2. tar. mibi* 10. est tñ verum q̃ multæ amicitiæ principiũ habẽt à causa illicita, & tractu temporis amicitia fit licita. Quintum requisitum est quod iura ipsa amicitię sint quęsita cum patrefamilias, idest cum viro honestę conuersationis, & famæ, *l. pronunciatio, §. matrem familias, ff. de verb. signif. & in l. latæ culpæ, §. 1. eodem tit. Tho. Actius in tract. de ludo Seaccor. q. 12. n. 49. Rol. Cauaga. in obseru. ad decret. Montisferr. decret. 1. §. 17 n. 1.* & hoc procedit ex eo, qa sine virtute amicitia consistere nõ pôt, secundũ Tulliũ, quo fit vt amicitia reproborũ non sit propriè amicitia, vt dicã paulo inferius, ideo est oĩno fugienda, *l. nullus, & quod ibi not. Doctores, & præser. Sal. C. de malef. & mathema. Bertac. in repert. in ver. amicitia reproborum, Tiraq. in tract. de pens temperand. aut remitten. causa 22. n. 89. Lel. Zane. in instit. cler. instit. 6. n. 3.* quod aduertens Cato inter cætera sua fere diuina instituta dixit.

Cum bonis ambula.

Et Regius Propheta *salmo 17.* scripsit, *Cum sancto sanctus eris, & cum viro innocente innocens eris, & cum electo electus eris, & cum peruerso peruerteris*, quasi dicat fugias amicitiam reproborũ, ne fias malus, & sequere illã bonorum, vt fias bonus, & perfectus, & est vulgare Axioma, *Cõ chi sci visto sei rasomigliato.* Et aliud, *Dimmi con chi vai, & ti so dire quel che fai.* Et aliud, *Chi conuersa con pazzi assai presto impazzisce.*

Sextum requisitum est qđ amicitia sit quæsita rõnibus, idest non cauillationibus, non lenocinijs, neq; adulationibus, vt hodie perfæpe fit, ideo vera amicitia non potest esse nisi 11 inter habentes charitatẽ, *Guliel. de Bened. in repet. c. Raynutius in ver. testamentum, il 3. n. 48. de testam. qui refert Diuum Hieronymum in epistola ad Paulinum in princ.* dum dicit, *Veram esse necessitudinem, qua Christi glutino copulata est, & quam Dei timor conciliat.*

12 Qualitates vero, seu proprietates amicitiæ (prout eas describit *Io. Bapt. Magon. in lucerna morali, p. 2. c. 1. nu. 6.*) debent esse ọcto, Prima vt semper sit recens, neq; diuturnitate tẽporis tepescat. Secunda vt omnibus pateat, & amicus amicum suum publicè confiteri non erubescat. Tertia vt in arduis amicus, & in persona, & in rebus promptus quomodocunq; reperiatur. Quarta qualitas est, vt perpetuo seruetur amicitia. Quinta vt in prosperis, & in aduersis constans permaneat. Sexta vt intrinsecum amico non abscondat. Septima vt cor verbis, & verba cordi correspondentiã tribuãt. Octaua vt nullo tẽpore aboleatur, nullaue locorũ intercapedo ne amicũ separet amicitia.

Quos omnes qualitates Romani antiquitus ostendebant quodam Hieroglifico picturæ, namq; ipsam ita pingebant.

Primo, iuuenis forma.

Secundo, discopertam capite.

Tertio, rudi tunica indutam.

Quarto, in eius fimbrijs descriptum erat mors, & vita

Quinto, in fronte notatum habebat, æstas, & hyems.

Sexto, habebat latus apertum vsque ad cor.

Septimo, brachium inclinatum, digito cor ostendens.

Octauo, longe, & propè descriptũ habebat.

Sed væ temporibus nostris, in quibus si esset describenda, & pingenda moderna amicitia, deberet pingi non solũ senex, sed ẽt decrepita, non capite detecto, sed penitus velato, & occulto, non rudi tunica, sed veste satis præcinta, & attellata, in fimbrijs nõ cum scriptura, mors, & vita, sed durante commoditate, & vtilitate, in fronte non æstas, & hyems, sed floridum, ver non latere aperto vsq; ad cor, sed loco cordis patefacti, cor satis occultatum pluribus pãnis, & vestibus, & plusquã planta palmæ saluaticæ, quę apud nos vulgariter dicitur (ciafaglioni) q̃ planta hẽt plusquã centũ inuolucra, antequã possit penetrari ad intimum, & dulce non digito ostendens cor, sed palma illud occultante, & tandẽ absq; scriptura, longe, & prope, sed prope qsque: & hoc qa vt plurimum hodie amicitia cito senescit, nec inter amicos reperiť realitas, & veritas, sed fraudes, ingãna, & mẽdacia, itẽ magis practicaẽ, & cõuersaẽ ceremonijs, & obsequijs, q̃ legalitate, & & charitate, & magis fictione, quã affectionẽ.

Et quãuis hodie amici parui inueniãť, qui sint verè amici, nihilominus si q sũt, inter eos debent seruari pcepta, siue leges amicitiæ, sine 13 qbus ipsa stare non põt, q̃ sunt quatuor, quarum legum est Prima vt ab amicis honesta petamus, & non rogemus turpia, nec patiamur ab eis rogari, *ita Marc. Tull. de amicitia*, quem sequitur *Guliel. de Bened. in repet. cap. Raynutius in verb. testamentum, il 3. nu. 48. de testam. Marian. Soc. in c. repellantur, nu. 5. de accusat. Io. Sicard. in l. 14 eos, nu. 3. C. de test.* ideo amico iniusta petenti non est assentiendum, & dicit *Soc. loco citato, ex Valerio Maximo in lib. 6. cap. 4. tit. de grauit. dicta, aut facta*, quod cum quidam Rutil. impropearet amico, ex eo quod non fecerat quod ille rogabat, respondit, *Quid mihi prodest amicitia tua si pro te quid inhonestum acturus sim*, & dicit

gl. super S. Matthæum quam refert *glossa nostra in rub. C. de mendic. val. lib. 11. iustius feceris si iniuste petentem correxeris, quàm si ei dederis qd petit,* & facit *tex. in l. Atilicinus ff. de seruit. rusticor. prad. & Io. Redin. in trac. de maiest. princ. in verb. grauem, n. 13. & 14. in 16. to. trac. diuers. car. mihi*
15 *162.* dixit quòd amicis iniusta petentibus nō solum petita sunt deneganda, sed etiam grauitate verborum ipsi petentes sunt reprehēdi, & Cato satis ad propositum.

Quod iustum est petito vel quod videatur honestū.
Nam stultum est petere quod possit iure negari.

16 Et Abb. noster Consiculus, q cōiter Panormitanus appellat, ex quo huius Vrbis fuit meritissimus Archiepiscopus, & S. Ecclesiæ Cardinalis, scriptū reliquit *in c. repellantur, nu. 3. de accusat.* quod amicitia debet tantū causare honestos effectus, & nō quod p amico turpia ge-
17 ramus, & *Natt. conf. 298. n. 4. li. 2.* dixit q nomē amicitiæ sonat in bonū, & excludit psumptionē, vt quis p amico falsum deponeret, q a non præsumit quod quis sit oblitus animę suę pp amicitiā, secundū *Barbat. conf. 3. n. 71. lib. 2.*
18 imò amicitia nullā tribuit excusationē peccati, si amici cā peccaueris, *ita Tull. in lib. 3. de offic.* quem refert *Soc. in c. repellantur, nu. 5. de accusat.*

Secunda lex, siue præceptum amicitiæ est, vt sit realis, & effectualis, & non ficta, seu adu-
19 latoria, *Guliel. de Bened. in repet. c. Raynutius in verb. testamentū, il 3. n. 48. de testa. qui refert Tullium in li. de amicitia, dum dicit, In amicitia nulla pestis maior est, quàm adulatio, & vitiosa simulatio, qua verum iuditium tollit, & amicitiam adulterat,* qbus addo *Diuū Ambrosiū in lib. 3. officior.* dum dixit, *Non est vera amicitia vbi est fallax adulatio, & Aristot.* loquens de amicis fictis *in 9. Ethicor.* dicit, *Qui fingit se amicū, & non est, peior est eo, qui facit, seu cudit falsam monetam, & Seuerus Boe-*
20 *tius de consolat. Philoso. lib. 3. prosa 5. ait, Qua vero pestis efficatior est ad nocendum, q familiaris inimicus? quem refert gl. in c. 2. in verb. hostis 93. dist. & est argum. in l. lata, C. de dolo, Iodoc. Damoder. in encherid. parium, aut similium iuris in verbo amicus*
21 *fictus,* q dicit quod nil est deterius q fict⁹ amicus, ad q bene confert illud vulgatū carmen.

Non odium grauius quàm simulatus amor.

22 Et *Labertius Diogen. de vit. & mor. philoso. dicebat, Magis amicorum fictorum inuidiam, q inimicorum patentes insidias cauere debemus, illud enim celatum, hoc vero apertum malum, & Gulielmus Durādus* à Nostratibus *Speculator* appellatus *in tit. de aduocat. §. 9. n. 7. Nulla (inquit) pestis maior q familiaris inimicus, & Diuus Augustinus ad Vincentium Donatistam, & Rogatistā* scribit, *Non oīs qui parcit amicus est, nec oīs qui verberat inimicus est, meliora enim sunt vulnera amici, q voluntaria oscula inimici, melius est enim cum seueritate dilige-*
23 *re, q cū lenitate decipere. Et prouerb. 27.* habetur, *Meliora sunt vulnera diligentis, q fraudulenta oscula odiantis,* & denique amor, q in affectu est, pprie amicitia dicit, prout scribit *Arist. in 8. & 9. Ethic. & Seneca epistol. 29. ad Lucilium, Qui amicus est amat, qui amat non vtique amicus, est amicitia semper prodest, amor aliquando nocet, non est qd amicum tantum, vel in foro, vel in curia quæras, si diligenter attenderis, domi inuenies, eū rat enim qui amicum in atrio quærit, & in conuiuio probat, pecto-*
24 *re enim amicus non in atrio inuenitur,* & tandē nō sufficit amicitiam lingua, vel verbo, sed opere demōstrare, put habet ex *Diuo Ioan. c. 3. dū inquit, Non diligamus verbo, aut lingua, sed opere, & veritate. Et ex Apostolo epist. 2. ad Corinth c. 6. Exhibeamus nosmetipsos Dei ministros, &c. & ibi In charitate nō ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei,* immo, & ipse Dominus noster Iesus Christus tales fictiones verborum detestans reprehendit Hebræos, dum dixit, *Populus iste labijs me honorat, cor autem eorum longe est a me.*

25 Tertia lex siue præceptum veræ amicitiæ est, vt sit discreta, ex quo non dr vera amicitia eorum, q quosdā adeò stulte diligut, quod volēdo vti amicitia excessu doni, & muneris, se ipsos damnificant, & concutiunt (vt vtar verbis *Gulielm. de Bened. in repet. c. Raynutius in verb. testamentum il 3. num. 48. vers. tertia lex de testam.*) contra quos loquitur Cato, dum dicit.

Dilige sic alios, vt sis tibi carus amicus.
Sic bonus esto bonis, ne te mala damna sequantur.

Et est vulgare dictum, quòd prima charitas incipit à seipso. Et Ariostus in suo Furioso.

Et qual è di pazzia piu segno expresso,
Che per saluar altrui perder se stesso.

Quarta lex siue præceptum amicitiæ est, vt sit constans, & firma, & quod nunq deficiat, præsertim in aduersitatibus, vt dicit *Valerius Maximus, lib. 4. c. 7. in tit. de amicitia in principio, Sinceræ fidei amici præcipuè in aduersis rebus cognoscuntur, in quibus quidquid præstatur, totū à cōstanti beneuolentia proficiscitur felicitatis cultus maiori ex parte adulationi, quam charitati erogatus certe susceptus est; & S. August. in lib. 10. confess.* scribit, *Adulantes amicitiam peruertunt, & semper in necessitate deficiunt, et Prouerb. 18. habetur, omni tēpore diligit, qui amicus est, & frater in angustijs comprobatur. Et prouerb. 19. Diuitiæ addunt amicos plurimos, a paupere autem, & hi quos habuit separabūtur. Et Seneca in Tenalto Tragedia 2. asserit Quos*
26 *amor verus tenuit semper tenebit. Et Labertius Diogenes de vita, & morib. Philos. ait Amicis fælicib⁹, & infelicibus, idem sis. Et iterum alio loco Vis experire amicum, calamitosus fias. Et eclesiast. 6. legitur, Vere enim est amicus, mensæ, & non permanet in die necessitatis. Et iterum 22. Fidem posside cum amico in paupertate illius, & i bonis illius lateris, in tēpore*
27 *tribulationis illius permane illi fidelis.* Et tales amici, q in necessitatibus amicos suos desetūt, hi-

rundi-

rundinibus æquiparant, q̃ dum durat extiuũ tempus nobiscum permanent, tempore vero hyemali statim à nobis recedũt, quia ipsi tpe calamitatum nostrarum nos deserunt, ꝑut asserit *Io. de Terra Rubea contra rebelles suorum regum iugl. super verbo nõ erat rectum fol. 55. Et Isidorus de summo bono lib. 2. inquit. In prosperitate iuncta est amicitia, nescitur vtrum felicitas, aut ꝑsona diligatur*, cuius *Isidori verba refert S. Gregor. in lib. 7. moral. & Boetius de cõsolat. li. 3. prosa 5. scripsit, An præsideo sunt amici, quos non virtus sed fortuna conciliat, sed quem felicitas amicum facit, infortunium faciet inimicum, & ideo solet dici, Aurum in igne probamus, amicos autem in aduersitatibus decernimus, quod intendens Ouid. de tristibus eleg. 8.* satis ad propositum dixit.

28

Donec eris felix multos numerabis amicos.
Tempora si fuerint nubila solus eris.
Aspicis vt veniant ad candida tecta columbæ,
Accipiat nullas sordida turris aues.
Horrea formicæ tendunt ad inania nunquam
Nullus ad amissas ibit amicus opes.

Et iterum *de tristibus lib. 1. eleg. 4.*

Sic tamen hac nauis vento feretur amico
Ignoraretur forsitan ista fides.
Thesea Pirothous non tam sensisset amicum
Si non infernas viuus adisset aquas.
Vt foret exemplum veri Phocens amoris
Fecerunt furiæ tristis Oreste tuæ

Et iterum *paulo inferius.*

Scilicet vt fuluum spectatur in ignibus aurum,
Tempore sic duro est inspicienda fides.
Dum iuuat & vultu ridet fortuna sereno
Indelibatas cuncta sequuntur opes:
At simul intonuit fugiunt, nec noscitur vlli
Agminibus comitum, qui modo cinctus erat.

Et iterum *de Ponto lib. 2.*

Diligitur nemo nisi cui fortuna secunda est:
Quæ simul intonuit proxima quaq; fugat,
Sic ego non paucis quondam munitus amicis.
Dum flauit velis aura secunda meis.
Vt fera nimboso tumuerunt æquora vento,
In medijs lacera naue relinquor aquis.

Et *Ludouicus Ariostus* satis prudenter in suo *Furioso* dixit.

Alcun non po saper da chi sia amato
Quando felice in sù la ruota siede,
Pero c'ha i veri e' finti amici a lato,
Che mostran tutti vna medesma fede;
Se poi se cangia in tristo il lieto stato,
Volta la turba adulatrice il piede,
Et quel che di cor ama reman forte,
Et ama il suo signor doppo la morte.

Et concludendo dico cum *Petr. Rebuff. in tract. de priuil. scholar. priuileg. 104. num. 29. 18. tom. tractat. diuers. cart. mihi 52.* quod ille est amicus verus, qui omni tempore, & in aduersitate, & prosperitate amicum diligit, & sequitur, & huiusmodi amico fideli nulla est comparatio, vt habetur *Ecclesiast. 6.*

29 Et quia amicitia est iuris naturalis, & à principijs naturalibus ortum habet, vt dixerunt *Fortun. Garc. in tract. de vltimo fine iuris, nu. 82. in 1. to. tract. diuers. car. mihi 111. Io. de Ligna. in tract. de Amicitia, su princ. n. 5. & in 3. q. n. 1. & 4. in 12. tom. tract. tract. car. mihi 227. Lel. Zanc. in instit. cler. instit. 6. nu. 6.* ideo est de genere permissorum, *l. lata culpa, §. amicos, ff. de verb signif. Menoc. cons. 102. n. 2. lib. 1.* qui etiam *nu. 27.* dicit quod est laudabile amicitias contrahere. Sed circa hoc est satis cogitãdum antequam cum aliquo amicitia contrahatur, secundũ *Alban. in lucubrat. ad Bar. in l. admonendi, nu. 28. ff. de iureiur. & Soc. in rub. extra de iniurijs*, dicit qd' amicos hre est melius quàm honor, & quàm fama, & melius est amari, quàm honorari, quod ante eum dixit *Philos. in 8. Ethicorũ Pet. a Plaz. in epitom. delict. cap. 43. nu. 2.* & est versus.

30

Vtilius regni est meritis acquirere amicos.

31 In tñ quod *Salustius in Iugurta* dixit quod copia amicorũ nulli vnquã satis fuit. *Et Quintil. Declam. lib. 5. dixit, Nõ reperio quid in rebus humanis excogitauerit natura pstantius amicitia. Et Val. Maxim. li. 4.* asserit quod vita hominis est deserta nullius amicitiæ cincta præsidio, *& Aristo. in 8. Ethic. Nullus eligeret viuere sine amicis habens oĩa alia bona. Et Cicero pro Roscio. Amicitia, & Fides duæ res sanctissimæ, & Eccles. 6.* vt dixi, habet, *Amico fideli nulla est comparatio*, & iterum, *Amicus fidelis protectio fortis, qui inuenit illũ, inuenit thesaurum.* & idem *eccles. 24. Beatus qui inuenit amicum verum. Et Philos. in 8. Ethic. In infortunijs refugium est ad amicos.* Et tandẽ multas alias cõmoditates, & vtilitates, quas amicitia attulit, ponam latius *infra in ipsis effectibus.*

32 Amici vero sunt palam laudandi, & secretò admonendi, secundum *Tiraq. in trac. de leg. connub. l. 9. nu. 232. & Card. in clem. 1. §. 1. de iureiur.* ꝑut eũ refert, & seqñt *Bertac. in suo reper. in uer. amicos clã*, circa quod Diuus *Ambrosius li. 3. officiorum* scribit, *Obiurget amicus amici non iactantiæ studio, sed affectu charitatis, neq; admonitiõ aspera sit, neq. obiurgatio contumeliosa*, & iterum, *si quid vitij in amico cognoveris corripe occulte, si non audierit corripe palã, errãtem amicum incorrigibilem oĩo deseras. & Senec. in lib. de moribus ait*, Amicos secretò mone, palam autem lauda.

33 Et quia (vt dixi) amicitia procedit à principijs naturalibus, ideo inter oẽs in dubio ꝑsumitur *Bar. & Bal. n. 17. & Sal. n. 2. in l. si qs testib' C. de test. Gram. cõs. 42. n. 11. Alex. in l. non solũ, §. qui alieno, ff. de ꝓcur. Bero. cõs. 16. n. 24. lib. 3. Rim. iun. cons. 88. n. 35. lib. 1.*

34 Et si vis scire varios modos, quibus probetur amicitia, consulas *Masc. in tract. de ꝓbat. cõcl. 85. per tot. Io. de Amic. cons. 7. n. 41. & cõs. 85. n. 17. & cons. 4. n. 18. Bal. cons. 40. n. 1.*

n.1.lib.2.Decia.conf.18.n.348.li.1.Th.Trinif.dec.64.n.6.lib.2.Sim.de Pret.in tract.de interp.ult.volunt.lib.1.interpr.2.dub.2.solut.4.n.7.8.9. Meno.conf.99.n.87.lib.1.Soc.in c.repellãtur,n.3.de accusat.Marcell.Cala in tract.de modo art.& prob.§.2.gl.unica,n.19.341.& 342.Curt.in tract.de test.cõcl.39.nu.65.verf. quod amicitia dicitur, & oritur, Rim.fen.cõf.649.n.24.lib.4.Ang.in auth.de monachis,§.cogitãdum,in fi.colla.1.

35 sed an amicitia sit concludenter probata,uel nõ, remittitur iudicis arbitrio, vt dicũt multi ex paulo ante allegatis.

36 Et vt finem imponã præsenti Præludio, dico quod cum amicitia sit quid accidentale, de facili variat,& tollit, Ang.de Peruf.ĩ tract.de test.in prin.n.3.ad qđ allegat tex.in l.in cõfirmando,in fi.ff. de cõfirm. tut. & ideo qui in ea se fundat,

37 dẽt hoc cõcludenter probare tanquã fundamentũ suæ intentionis, per ea, q̃ latè scripsi in meo tract.de except.in prælud.n.271. & amicitiã de præterito non censet eã probasse de p̃senti, per ea,q̃ dixi in tract.de effect.clericatus effectu 1.lim.1.n.713.cum seqq.

Primus itaq. effectus amicitiæ est, vt qs pp

38 amicitiã repellat à testimonio ferẽdo pro suo amico,l.3.ibi,vel amicus si pro quo testimoniũ dat.ff.de test.c.si testes,verf.si testiũ fides,4.q.3.c.quoties,ibi,neq.amicitia,de test.c.quatuor 11.q.2.Spec.in tit.de test.§.1.n.1.ver.amicus,Aufr.in tract.de reprobat.test.n.10.ver. amicitia repellit testẽ Iacobi.in d.l.3.n.3.de test.Alber.de Malet.in tracta.de test.c.2.n.4.Campeg.in eod tract.de test.reg.21.in prin.Roger.Rulant.in tract.de commissarijs,lib.5.c.12.n.23.Io.Maria Mõticell.in repert.de test.in uerb.amicus car.mihi 12.Damod.in enchir. rerum crim.siue in practica criminali,c.50.de reprob.nu.4.& 8.Masc.in tract.de pbat.concl.1357.n.38.Io.Sicard.in l.eos, C.de test. Corsett.in add.ad repert. Abb.in verbo amicus,vbi alios allegat,Cassan.super consue.Burg.rubr.4.§.5.in verb.le mary sans procuration, n.31.Flam.de Rubeis conf.32.n.181.lib.1.cũ alijs, quos allegaui in meo tract.de excep.ad materiã statuti,excep.24.n.64.sed in isto effectu cõtrariũ colligit ex tex.in l.sciendum,de vsur.& hac opinionẽ tenuerũt Abb.in c.occidens,il 2.n.8.vt lite non cõtest.Bal.in l.eos,n.1.C.de test.Rom.cõf.420.col.j ver.1.gl.in d.l.sciendũ,in ver.adhibẽdos,Alex.cõf.88.n.14.lib.5.& cõf.78.nu.3.lib.1.& cõf.4.n.8.li.6.Gabr.in suis cõm.cõcl.in tit.de test. concl.11.n.1.vbi multos alios allegat,& testat de cõ.opi.Ang.Aret.cõf.50.n.9.& in §.plane,Instit.de milit.testam.Alba.in lucubr.ad Bar.in l.admonẽdi, n.25.ff.de iureiur.Fel.in c.quoties,n.6.verf.nota quinto,de test.Alex.Randenf.conf.10.n.238.& 241.li.1.Blãc.in tract.de compromiss.q.3.n.49.ver.facit ĩ super Io.Bapt.Ferret.cõf.392.n.27.lib.2. Blanc.in tract.de ind.n.170.vbi testatur de com.* opi. Io. Sicard.in l.eos,n.3.C.de test.Surd.in tract.de alim.tit.6.q.21.n.6.Suarez in com.opi.in lit.A,n.177.qui ait quod hæc est cõis * opi.Io.de Ana.ĩ c.cũ oporteat,n.4.& 5.de accus.Laur.de Pinn.conf.74.n.21 Crot.conf.168.nu.22.& cõf.182.n.53.lib.2.Barbat.cõf.3.n.30.32.33.34.& 41.lib.2.& cõf.25.n.17.lib.4.Rim.sen.cõf.45.n.18.li.1.Crot.in tract.de test.p.4.n.193.Purp.in repet.l.admonẽdi,n.247 ff.de iureiur.Soc.iun.conf.127.n.18.lib.3.Tiraq.in tractat. de penis temper.aut remittend.causa 22.n.45.Sal.in l.eos,nu.2.C.de test.latè Farin.in trac.crim.q.55.in 5.inspect.n.233.vbi testatur de cõ.& magis cõ.opi. & licet hæc secũda opinio ex numero Doctorũ eã sectantiũ sit magis cõis, attñ priorẽ opinionẽ sẽper putaui veriorẽ, &

39 tutiorẽ,& p̃sertim ubi amicitia eẽt nimis arcta.

Est bene verũ quod si qs vellet accedere opinioni Doctorũ tenentiũ, amicũ non repelli à

40 testimonio ferendo p̃ suo amico, sed bene admissum ad testificandum nõ esse testẽ integrũ, & oĩ exceptioni maiorẽ,fortasse nõ erraret, & esset magis tutus, quã opinionẽ sequuti sunt, gl.in §.cogitandũ,in ver.testes,paulo ante finem,ibi licet tanquam amico aliquãtulũ minor fides adhibeatur,in Authen.de Monac.Alber.in d.l.eos,num.1.ff.de test.& ibidem Cyn.q dicit,quod amicus admissus ad testimonium ferendũ p̃ amico non facit tantã fidẽ sicut,& alius,Io.Andr.in add.ad Spec.in tit.de testib.§.1.n.j.in add.incip.quoties,vide Iac.de Bellouif.in d.§.cogitandum,Ang.in l.sciendum, ff.de vsur.Abb.in c.quoties,in 2.col.de test.Bal.in l.data opera,col.12.ver.& nota sexto,de accus.Alber.in l.testium,n.7.ff.de test.Gram.conf.ciuil.107.in fi.Ant.Gabr.in com.concl.in titu.de test.concl.11.n.2.vbi multos alios allegat Affl.in tit.quæ fuit prima causa benef.admitt.§.porro si dominum,n.20.vbi dixit hanc esse veritatem, Rom.conf.420.n.2.Nell.in trac.de test.n.5.Campeg.in eodem trac.reg.21.in 3.lim.Mascard.in trac.de probat.cõcl.86.n.3.4.& 5.vbi etiam alios citat Aufrer.in trac.de reprob.test.n.10.Gigans conf.41.nu.10.Rim.iun.conf.752.n.14.lib.7. Natt.conf.95.n.13.li.1.Alcias.in l.lata culpa,§.amicos verf.& de fide diminui,ff.de verb.sign.Pet.a Plaz.in epito.delict.c.43.n.6.ver.duodecimo satis,Tho.Doct.cõf.89.n.4.Camerar.conf.vnico,post conf.Zabbar.n.35 in fi.ver.non tñ negat,Barbat.cõf.9.n.4.lib.1.& cõf.3.n.37.38.& 42.lib.2.Alex.Randenf.cõf.10.nu.240.lib.1.Gaat.cõf.75.n.11.lib.1.Alex.conf.93.n.10.lib.6.& conf.99.n.6.li.7.Lanfranc.de Orian.in tract.de testib.n.84.ver.tñ si est magnus amicus Alber.de Malef.in eod.tract. de testib.c.2.nu.20.Franc.Aret.conf.71.n.3.Rip.in l.admonendi,n.177 ff.de iureiur.Farin.in tract.crim.q.55.in 5.inspect.n.234.vbi ex hoc infert n.235.quod testis ami-

41 cus non facit semiplenam probationem, prout faceret alius non amicus quod ante eũ voluerunt Bar.in d.l.admonendi,n.37.& ibidem Ias.in repet.n.178.& 179.Soc.iun.cõf.12.n.11.li.2.Cravet.conf.281.n.4.lib.2.Corrad.in prax.§.2.de offi.

Prætoris in cauſ. ciuil. in tit. de teſt. in verb. amicus, n. 64. cat. 100. Maſcar. d. concl. 86. num. 5. Hector Emil. in tracta. de teſt. par. 1. in verb. teſtis amicus, num. 13. cart. 159.

42 Alij, & quartā cōſtituerūt opinionem, q̄ eſt vera, & tuta diſtinctio duarū priorū opinionū, aut.ſ. amicitia eſt leuis, & ipſa nō repellit teſtē à teſtificādo, nec eius fidē minuit, aut amicitia

43 eſt maxima, & arcta, & tūc teſtē à teſtimonio ferendo repellit, qa talis arcta, & maxima amicitia veriſimiliter in teſte corruptionē, vel ſaltim maximā affectionē præſumere facit, *ita gl. in l. lata culpa, §. amicos, in verb. amicos, ff. de verb. ſign. & in c. accuſatores, il 1. in gl. magna 3. q. 5. Bal. in l. teſtiū fides, ff. de teſt. Alex. conſ. 78. n. 7. lib. 1.* qui aſſerit quod ita cōiter diſtinguūt *DD: in c. quoties, de teſt. Spec. in tit. de teſt. §. 1. ver. & hoc ſi maxima. Bar. in d. admonēdi, n. 37. ff. de iureiur. Bal. in l. ſi qs, n. 8. verſ. aduerte, C. de teſt. Fely. in c. quoties, n. 6. & in c. placuit, n. 3. de teſt. Roma. cōſ. 420. nu. 2. ver. dēt iaq; & ibi Mandoſ. in add. in lit. A, ver. ſed his non obſtantibus, Alex. conſ. 73. n. 3. lib. 1. & cōſ. 4. n. 8. lib. 6. & conſ. 76. n. 8. eod. lib. Iacob. Leoniſſa conſ. 83. n. 11. inter conſ. crim. diuerſ. to. 2. Port. conſ. 94. n. 29. Soc. iun. conſ. 12. n. 11. lib. 2. Iacob. Berreti. conſ. 80. n. 12. Affl. dec. 304. n. 13. Iaſ. in l. Titia, n. 22. ff. de verb. obl. Iacobi. in d. l. teſtiū fides, n. 4.* vbi teſtat de cō. opi. *& conſ. 64. nu. 52. & conſ. 112. n. 23. lib. 1. Mazzol. conſ. 90. nu. 113. Alex. Raudē. conſ. 10. n. 239. & 64. lib. 1. Surd. in tract. de alim. tit. 6. q. 21. n. 7. Horat. Carpan. ſuper ſtat. Mediol. c. 90. n. 55. lib. 1. Machell. patrocin 14. n. 38. Borell ſuper pragm. odia litiū, §. 1. gl. 3. n. 99. Gabr. in cō. opi. in tit. de teſt. concl. 11. n. 4.* vbi multos alios congerit *Maſc. in trac. de prob. concl. 86 n. 1.* qui nō ſolum alios allegat, verū ēt pluries teſtat de cōm. opi. *Ang. de Peruſ. in tract. de teſt. in prin. n. 2. Nell. de S. Gemi. ī eod. tract. in prin. n. 5 Crot. et in ipſo tract. de teſt. p. 4. n. 193. ver. ſecundo fallit Rip. reſp. 72. n. 15. alias reſp. 3. in tit. de ſponſ. Tb. Triuiſ. dec. 49. n. 17. lib. 2. Gram. vot. 22. nu. 9. Farin. d. inſpect. 5. n. 236.* vbi alios allegat, & pluries aſſerit quod hæc eſt communis opinio.

44 Et quod q̄n amicitia inter teſtē, & producētem non eſt magna, ſed leuis, non repellat teſtē à teſtimonio ferendo, & ſi teſtis fuerit admiſſus reputeť idoneus, tenuerunt in ſpecie *gl. in c. accuſatores, il 1. in gl. magna, in ver. nō quilibet amicus 3. q. 5. Spec. in tit. de teſte, §. 1. n. 1. verſ. & hoc ſi maxime Bal. in l. 3. n. 2. ff. de teſt. Nell. d. n. 5. verſ. ſecus ſi leuis Alber. de Malet. in tract. de teſt. c. 2. n. 17. verſ. ſecus ſi ſit leuis cū multis alijs quos copioſe congerunt Farin. d. q. 55. nu. 238. & Hector Emil. in tract. de teſt. in ver. teſtis amicus, nu. 14. & ſeq.* eſt bene verū quod etiam iſto caſu aliquātulū de fide minuiť teſti, ita leuiter amico, *Maſcard. in trac. de probat. cōcl. 86. n. 15. Hector Aemilius eodem verbo teſtis amicus, num. 7. in fin.* qui omnes alios allegant.

45 Et ſi qs vellet formare regulā, & ponere pro regula q̄ teſtis amicus ex ſola amicitia non repellitur a teſtimonio ferendo, ſed quod teſtificando non ſit integer teſtis, ꝓut talem regulā firmauit, *Farin. in tract. crim. q. 55. inſpect. 5. n. 243.* eam limitare habet aliquibus modis.

Limitatur 1. q̄n non deponit principaliter pro amico, nec ex ſua depoſitione amicus cōſequiť commodū, vel incōmodum, ſed in quādam conſequentiā, vt ſi deponeret ſuper re vēdita per amicum, q̄n amicus vendens non teneť de euictione *Alber. in l. 3. ff. de teſt. prout eum allegat Albert. de Malet. in tract. de teſt. c. 2. nu. 18. Campeg. in eodem tract. de teſt. reg. 21. in 2. lim. Maſcard. d. concl. 86. n. 21. Alber. in l. teſtium, nu. 7. ff. de teſt. Farin. q. pred. 244.*

46 Limitatur 2. in teſtibus inſtrumētarijs, q licet ſint amici contrahentiū, vel alterius ipſorum reputant tñ idonei, & integræ fidei, quia tunc à principio cenſentur à partibus approbati *Nell. in tract. de teſt. n. 6. in fi. Hector Emil. in tract. de teſt. in verb. teſtis amicus, nu. 31. Marcell. Cala in tract. de modo articul. & proband. § 2. n. 92. Neuizz. cōſ. 25. n. 19. Bertazz. ī trac. clauſul. c. anſ. 2. gl. 2. n. 13. & ſeq. Farin. d. q. 55. num. 245.* & ego alias late de iſta limitatione ſcripſi *in meo trac.*

47 *de except. ad materiam ſtatuti excludētis oēs exceptiones except. 19. n. 96. & ſeq.* vbi prope infinitos adduxi, *& nu. 97.* ipſam concluſionē limitaui, q̄n talis defectus ꝓueniens ex amicitia ignorabat ab illa parte, contra quā teſtis amicus vult deponere qa ita ignorans nō cenſeť eos apꝓbaſſe *Angel. Iaſ. & cæteri ſcribentes in l. 1. C. de teſt. cum alys ibi per me allegatis.*

48 Limitať 3. q̄n plures amici deponerent, vel ſimul cum amicis deponerent alij non amici, qa tunc numerus ſupplet defectum, & ex integritate aliorum integrant ipſi amici, *Corn. conſ. 131. n. 9. lib. 4. Alex. conſ. 43. nu. 33. lib 4. & conſ. 4. n. 9. lib. 6. Gram. conſ. 107. in fi. in ciuil. Lancell. Corrad. in trac. de Prætore li. 1. c. 9. §. 2. n. 64. Affl. in c. 1. §. porro, n. 20. qua fuit prima conſ. benef. admitt. Gabr. in ſuis concl. in tit. de teſt. concl. 11. nu. 7. Alex. Raudenſ. conſ. 10. nu. 242. lib. 1. Soc. iun. conſ. 146. n. 15. lib. 1.* vbi dicit, q̄ ſi tres amici deponunt ꝓ ſuo amico, tunc talis numerus ſupplet defectum *Crot. in trac. de teſt. p. 4. n. 193. verſ. no-*

49 *tate tamen,* vbi etiam dicit, quod tres teſtes etiā maxima amicitia aſtricti cum ꝓducēte plene ꝓbant *Maſcard. in tract. de probat. concl. 26. nu. 5. & concl. 86. n. 9. & 10. Barbat. conſ. 44. nu. 27. lib. 3. Rol. Cauagnol. in obſeru. ad decret. Montisferr. decret. 6. §. 12. n. 60. Bertac. in repert. in verbo amicitia qua, & qualis in fi. Iaſ. in Auth. ſi vero n. 5. C. de iud. Hector Emil. in loco ſup. cit. n. 35. Farin. d. q. 55 n. 246. & 247.* vbi multos alios allegat, & dicit q̄ hoc ꝓcedit in amicitia nō maxima, ſed ſi eſ-

si esset maxima numer° nõ suppleret defectũ.

50 Limitatur 4. ubi pars se non opponeret de tali defectu proueniente ex amicitia existente inter testem,& producentem,ita not.*gl.& Doctores,& præsertim Salic.in 6.col.in l.si qs testibus, C.de testib. Campegg.d.regul.21. in ult. limit. Mascard.d.conclus.86.nu. 22. Farin. in tracta. crim.q. 55.inspect. 5. num.* 248.

51 Limitatur 5.ubi amicitia esset honesta, iusta,charitatiua,& officio pietatis plena, quia tunc talis amicitia,ẽt si esset maxima, adhuc nõ repellit testem à testimonio ferẽdo, qa huiusmodi amicitia est uirtus ut dixerunt *Abb.in c.quoties,n.5.de testib.Crot.cons.*132.*nu.*52.*lib.*2. *Affl.in c.*1.*§.porro,n.*20.*in cic.quibus modis feud. admitt.Gabriel in suis concl.in titn.de test. concl.*11 *nu.*6.*Soc.iun.cons.*127.*nu.*20.*lib.*3.*Masc.d. concl.* 86.*nu.*11.& 12.ubi allegat rõnẽ.s. quia isto casu nõ est psumendũ, aliquẽ pro amico falsum depositurum,quia hoc non est bonum,neq; æquũ, & pro amico non est aliquid inhonestũ faciendum, ut dixit *Tiraq. in tract. de penis tẽp. seu remit.cã* 22.*n.*88. sed quia hodie tps est tã corruptũ,tãq; malignũ, puto esse impossibile reperire amicum, qui integre deponat pro suo amico, put voluit *Rip.in l.admonendi,n.*177.*ff. de iureiu.& Masc.d.concl.*86.*nu.*15. ad quod faciunt etiam *d.per Fely.in c.quoties, de test.& per Alex.cons.*13.*lib.*1.

52 Limitat 6. qñ qs esset equaliter amicus utrique parti,qa tunc nõ remouet à testificãdo pp amicitiam, *Alex.cons.*186.*n.*1.*lib.*7. *Natt.cons.* 95.*n.*15 *lib.*1.*Alba cons.*59.*n.*10.*Mars.in l.de minore,§.tormenta,n.*27.*ff.de q.Mascar.d. concl.*26. *n.*5.*& concl.*86.*nu.*7.*Farin.in pluries citata.q.*55. *n.*250.& faciunt ea,quæ scripsi *in meo tracta. de excep.ad materiam statuti,&c.except.*24.*n.*53.

53 Limitat 7. ubi ueritas aliter hri non posset, *Plot.in tract.de in litem iurand.§.*4.*n.*23.qui dicit q testes amici admittuntur ad probandũ fur-

54 tum,uel dolũ factũ in domo actoris de die, uel de nocte, & ad probandam quantitatẽ rerum ammissarum,si alijs testes in ipsa domo actu, uel habitu uerisimiliter haberi nõ possint *Hector Amil.in tract.de test.in uerb.testis amicus,n.* 39.late & copiose more suo *Farin.i tract.crim.q.* 55.*n.*35.*& seqq.& n.*251.*& q.*62.*n.*50.*& seq.*

55 Limitat 8. qñ testis deponẽs pro suo maximo amico esset persona nobilis, & adduceret causam sui dicti,ita *Mars.sing.*114.*Masc.d.concl.*86.*n.*16.*uers.amplia:*

56 Limitatur 9.& ultimo, qñ testis ualde amicus deponeret pro suo amico ad defensam, ex quo tali casu,quãuis amicitia sit maxima cum eo,pro quo deponit,adhuc non repellitur a testimonio,*Ang.Aret.cons.*85.*num.*57. ubi dicit hoc non solũ procedere in amico singulari,ue-

57 rum ẽt in patre,& fratre;sed si amicitia esset in honesta,turpis,uel carnalis,talis nãq; amicu nullatenus admitteret ad testimonium fer. dum *Abb.in c.quoties,n.*5.*de test.Masc.in tract.de prob.concl.*86.*n.*17.ubi hanc conclusionẽ exem-

58 plificat in amasio deponẽte pro amasia,& allegat *Bal.in c.*1.*nu.*3.*ver.quæro nunquid,ubi ẽt Fel. de test.Cyn.in l.*2.*C.de test.* & ultra eos idem uoluit ipse *Bal.in c.in literis,n.*3.*uers.item quibus,ita de testib.Alber.de Malet. in tract.de test. §. superest,nu.*2.*& ver. & idem est ẽt dicendum*,& hoc idem dixerunt multi alij relati per Gulielm. *in suis cõcl.in tit.de test.concl.*11.*n.*3.*Crot.concl.*182 *n.*52.ubi dicit q per talẽ amicitiã inducit corruptio testis,ut dixit ẽt *And. Barbat.cons.*3. *nu.*

59 40.*li.*2. quod etiam non habet locum qñ ex amicitia unius sequeretur odium alterius, quia tunc is talis repellitur à testimonio, *Bal.in l. si quis testibus,col.fi.uers.quærit hic Cy.de test.Alex. cons.*4.*col.fi.uer.nec obstat vol.*6.*Gabr.d.concl.*11 *n.*9.*Masc.d.concl.*86.*n.*13.*Crot.in tract.de test.p.* 4.*n.*193. *uers. fallit nisi.*

60 At reuera in materia præsentis effectus amicitiæ tutius esse puto,ut hoc totum remittatur arbitrio iudicis, qui isto casu considerare hẽt cãm, de qua tractat,ac personas testiũ, & producentium,quibus consideratis arbitrabitur, an tales testes sint examinandi, & examinatis, quæ fides sit eis præstanda, ita ferè cõcludunt, & ita tenuerunt oẽs fere *Doctores allegati pro prima,& secunda opinione præsentis effectus Saly. in l. eos,uers.quæritur an amicus, C. de test. & ibi etiam Bar.nu.*3.*Corset.in add.ad Repert.Abb.in uer.amico,Bertac.in repert.in uer.amicitia, qua & qualis, Campeg.in tract.de test.reg.*2.*in* 4.*lim. Gabr.in tit. de test.concl.*11.*n.*8.*Masc.in tract. de probat. cõcl.* 86.*n.*17.*Barba.cons.*29.*n.*10.*lib.*3.*D.Intrigl.cõs.* 14.*n.*30.*lib.*1.*Lancell.in tract.de Prætore in tit.personas testium aggrediendo,in uerbo amicus, nu.*64. *car.mihi* 171.*Laur.de Pin.cons.*174.*nu.*22. *Aret. in §.pater nu.*12.*Instit.de testam.ordinan.Bal.cõs.* 50.*n.*1.*p.*2.*Io.Sicard.in l.eos,n.*1.*C.de test. Fari. in tract.crim.q.*55.*n.*241.qui omnes multos cõcordantes allegant;& licet *Th.Triuis.dec.*50.*n.*

61 13.*lib.*1.dicat,q prædicta opinio non pcedat in criminalibus,in quibus si amici offensi, & querelantis,seu accusantis,in testes producuntur,non solũ non probant, uerũ ẽt nec faciunt indicium ad torturam(ut ipse dicit) & allegat *Ploc.in repet.l.si quando n.*141. *C.unde ui*, nihilominus tali opinioni nullatenus est assentiendum,sed ẽt quod in criminalibus hoc totũ remittitur arbitrio iudicis, ut uoluerunt multi ex proxime relatis,& præsertim *Farin.d.n.*241.

62 Et pro cõplemento præsentis effectus, dico quod ad hoc ut testis repellat à testimonio pp amicitiã, nõ sufficit allegare amicitiam in genere,sed est necessarium illã deducere, & probare in specie cum suis qualitatibus, & circun-

stan-

stantijs ad hoc vt ex eis iudex possit iudicare an sit talis, quòd testi fidem minuat, & quantum, *Natt. conf. 95. nu. 13. lib. 1. Mising. in c. quoties, nu. 10. de test.* & *Barbat. conf. 44. nu. 28. lib. 3.* vbi dicit, q pro hoc vr̃ text. *in l. sciendum, ff. de vsufr. Farinat. d. q. 55. nu. 253.* qui ēt dicit quòd si aliter sit æquiuoce probatum, talis probatio interpretatur contra producentem, & ponit etiam *in nnmeris sequentibus* quid sit determinandum quando testis est interrogatus an sit amicus producētis, & dicat quod sic, sed quia ipse de hoc latè, ac doctè (more suo) scribit, ideo ad dicta per eum me remitto.

63 Secundus effectus amicitiæ est, vt quis propter amicitiam repellatur a munere indicandi, dummodo amicitia sit intima, & maxima, & per eam quis tanquam suspectus potest recusari *Calder. cons. 7. nu. 1. in tit. de appell. Abb. in c. accedens, nu. 8. vt lit. non contest. Bero. cons. 16. nu. 25. lib. 3. Grat. cōs. 134. n. 5. lib. 2. Redoan. in tract. de rebus eeclesi. non alien. q. 59. nu. 10. Io. de Deo in doctrina adnocat. lib. 3. c. 7. nn. 15. Marant. in pract. p. 6. actu 2. n. 28. car. mihi 487. cū multis alijs, quos addnxi in meo trac. ad materiā statuti excludētis oēs exceptiones except. 24. n. 60. cū mnltis seq.* vbi late tractaui materiā huius effectus, ideo, ne iā scripta iterum hic referā, ad ibi dicta me remitto.

64 Tertius effectus est, vt licet receptans bannitum, vel aliter delinquētem, puniatur eadem pœna, prout delinquens, vel pœna statuti prohibentis bannitos receptari, *l. 1. ff. de receptat. l. 1. C. de his, qui lat. occultauer. Cassan. super consnetnd. Burgnnd. in tit. des iustices, §. 4. vers. & fur les oēs, nu. 11. & 12. Petr. Moll. Hispanus in responso pro amico dubio 2. nn. 138.* attñ si is, qui receptatur, est amicus receptantis, non punitur pœna ordinaria ipsius statuti, sed mitiori *Alexan. conf. 144. in fin. lib. 2. Petr. Rebnf. in tract. de prinil. scholar. prinil. 104. nn. 24. in 18. tom. tract. diuers. cart. mihi 52. Foller. snper constit. paterenorum, n. 78. 79. & seq. in tit. de haret.* vbi pro ista opinione ponderat tex. *in l. fi. ff. de recept.* & respondet *Afflict.* qui vr̃ contrarium tenere *in eadem constitutione in 6. q.* & tandem, *nu. 85.* dicit quod *Afflict. & Sal.* per eum citati, dñt veritatem, dum dicunt quod debeant puniri, sed non negant, quod mitius puniri debeant *Bertac. in reper. in verb. amicus receptans, Tiraq. in tract. de penis moderandis, aut temperandis causa 22. n. 85. & 89.* vbi impugnat opinionem *Sal.* qui contrarium tenuit *in l. nullus, C. de malefic. & mathemat.* & licet amicitia excuset receptantem bānitum ad hoc vt

65 mitius puniatur, non tñ excusabit amicum receptantem hæreticum, ēt si ipsa amicitia esset inueterata *Carrer. in pract. crim. in tit. de haret. nu. 172. in 11. tom tract. diuers. par. 2. cart. mihi 51.*

66 Quartus amicitiæ effectus est, vt amicus possit agere in iudicio per amico ēt sine speciali mandato, dummodo caueat de rato *Bal. in l. 1. nu. 6. ff. de negot. gest. Bart. in l. exigendi nu. 13. C. de procurat. & in l. non solum, §. qui alieno, nu. 1. ff. de procurat. Corne. conf. 81. nu. 16. lib. 1. Rebnff. in tract. de priuil. scholar. 71. in 12. tom tracti. diuers. cart. mihi 52. Alciat. in l. latæ culpæ, §. amicos ver. sunt, & qui ff. de ver. signif. Decia. in tract. crim p. 1. lib. 3. c. 5. nu. 14. vers. & licet, vbi testatur de magis comm.* opin. Rom. in l. si vero, §. de viro, nu. 50. ff. sol. matr. Iaf. & alij in l. exigendi, C. de procurat. Gail obsern. 133. n. 2. lib. 1.* qui tñ dicit quòd hæc opinio non est recepta in Camera Imperiali *Bonat. super constit. Egid. glo. 8. nn. 259 Camill. Borell. super pragm. odia litium, §. 1. gl. 3. n. 91.* vbi ad hoc prope infinitos congerit *Iacobin. in d. l. exigendi, nu. 22. & 23. C. de procurat.* qui præsentem conclusionem varijs medijs corroborat, & cōprobat, *& in l. cum aliena, nn. 5. C. de legat. Lambert in tract. de patron. lib. 2. p. 1. art. 17. in 4. q. princ. n. 18. Marc. Ant. Blanc. in tract. de compromis. q. 3. n. 48. Menoc in tract. de præsumpt. lib. 4. præsump. 89. nn. 69. Io. Ples in process. indic. titul. 4. nu. 51. Sigism. Scacc. in tract. de indic. p. 1. c. 101. nn. 48.* vbi testatur de com. opin. & multos alios allegat *Io. Petr. Bim. conf. 108. nu 64. lib. 2. Rim. conf. 10. nu. 1. lib. 4. Gnliel. de Benedict. in repet. c. Raynntius in ver. testamentum, il 3. nn. 52. de testam. Barbat. cōs. 61. nu. 26. lib. 3. Ang. Aret. in §. præterea, nu. 69. Instit. de except. Crot. conf. 182. n. 36. lib. 2. & conf. 3. nu. 8. lib. 1. Damod. in encherid. parium, aut similium iuris in verb. amicitia, & coniunctio, Tiraq. in tract. de penis tempor. vel remittend. causa 22. nu. 34.* vbi multos congerit *Bertach. in reper. in uerb. amicus admittitur, Alber. in l. sed hæc num. 3. ff. de procnr. Petr. a Plaz. in epitom. delict. c. 43. n. 1. ver. & huic rei,* vbi alios allegat, & testatur de com. opin.* *Medices regul. 8. res inter alios act. num. 11.* sed in ista conclusione contrarium tenuerunt *Abb. in c. cum sacerdos, nu. 4. de postul. & in c. coram, nn. 6. de offic. & potest. iud. deleg. & vtrobiq. Addentes, Alex. in l. exigendi, n. 16. C. de procurat. & in l. tutori, n. 2. C. de negot. gestis, & in l. 1. §. lex Falcid. n. 6. ff. ad leg. falc. Rom. sing. 656. n. 2. Addent. ad repert. Fel. in verb. amicus vtriū Ferd. Vasq. in cōtrouers. usu frequēt. lib. 2. c. 23. n. 7. Viu. in cōm. opi. in ver. amicus non pōt.* vbi alios allegat, & testat de com.* opi. *Peregr. Iannin. in trac. de citat. reali, lib. 3. c. 3. n. 1. vers. in vero Vinc. Caroc. i tract. de locat. & condnct. lib. 1. in tit. de locat. annuaq. 4. nu. 2.* vbi testatur de magis comm.* opin.

67 Et licet istæ opiniones videanť tñ inter se discrepare, nihilominus de facili cōcordari pñt, vt prima opinio, s. procedat in amico magnæ, & vehementis amicitiæ cōiuncto: secunda vero in eo, q est parua, & leui amicitia astrictus, ita vñr sentire multi, ex superius allegatis, pro vtraque opinione, & præcipue *Bart. in d. l. exigendi, nu. 13. C. de procurat.* vbi etiam *Alexan. nu.* 16.

16.idem Alex. in l.tutori,n.2.C.de neg.gest.Vasq. autem d.nu.7.alio modo vř has opiniones concordare,scilicet, vt prima ꝓcedat in casu, quo dominus principalis scit litem agitari: secunda vero, qñ dñs est ignarus, quæ conciliatio non pôt subsistere, naq; Doctores loquuntur in amico agente ꝓ amico absente, si ergo amicus est absens, semper vř ignorare, cum absentia inducat ignorantiam,c.cum in tua,vbi Ant. de Butr. Abb. & alij,qui matrim.accus.poss.Ias.in l.is potest,nu.63.ff.de acq. hæred. Surd.dec.246.nu.17.qui si esset præsens tunc presumeretur consentire, & mandasse Alex. in l. sæpe,nu.88.ff. de re iud.Capr.reg.55.nu.1.& seqq. Tiraq; in tract. de penis temper.causa 22.nu.57.& sic essemus extra terminos conclusionis, in qua nos loquimur, ideo vera,& indubitata cõciliatio harum opinionum,puto quod sit illa,quàm supra primo loco posuimus,& licet in agendo aliqui discrepent,nihilominus in defendendo, & excipiendo oẽs vno ore affirmant,quòd amicus admittitur ad defendendũ amicum absentem cum cautione rñ de ratum habendo,vel iudicatum soluendo Sal in d.l.exigendi,n.1.C.de procurat. & ibi Ias.ẽt n.1.idem Ias.in l.1.n.5.C.eod.tit. Alex. cons.147.nu.9.in fin.lib.6.Vant.in tract. de nullit. in tit.de nullit. ex defect.inhabilit. mandat. compar. nu.82.Iannin.in tract.de citat.reali,lib.3.c.3.n.4. Scacc.in tract.de iudic.p.1.c.101.n.51.vbi allegat rationem scilicet, qa interest Reipublicæ reos defendi Rot.Rom.dec.420.nu.2. alias decis.35.in tit.de procurat.nouis,Ias.d.n.1.& dicit quòd hinc est quod exceptio procuratoria non hẽt locũ contra defensorẽ,ita Ias.in l de pupillo,§.si procurator nu.2.ff.de nou.oper. nuntiat. & dum dixi, ꝙ defensor teneť satisdare de ratũ habẽdo, vel de iudicatum soluendo, talis conclusio limitatur quinq; modis, de quibus habetur per Ias. in pluries citata l.exigendi,nu.2.C.de procurat.

68 69 70 71

72 Et quando amicus agit pro amico etiã sine mandato vicem procuratoris obtinet,& gerit Tiraq.in tract.de pœnis temp. aut remitt. causa 22. n.16.In tantũ quod sicut procurator,ita amicus agens ꝓ amico absente teneť subire iur̃m calumniæ gl. in l. liberto §.item iudicium,in verbo aget,post mediũ,ff.de negot.gest.Ant.del Re in tractat.de iuram.calum.c.15.n.264.vbi n.265.dicit, quòd tale iur̃m p̃stabit in animã ipsius, & non amici, pro quo cõparet, qa ad iurãdum de calũnia in animã alterius requiritur speciale mã datum Rot. Rom.dec.1.n.3. in tit. de iuram.calũ. in nouis Paris.cõs.45.n.41.lib.1.Pet.Nicol.Mozz. in tract.de contract. tit. de mandat. nu.33.car. mihi 127. Quæ oĩa supradicta ꝓcedunt ẽr si is, pro quo agit esset pupillus,quia tunc ex mandato legis amicus pro eo agere põt ita Bertac. in suo repert.in verb. amicus pupilli vbi ad hoc allegat, l.2.qui pet.tut. l. 1.& 2.& quod ibi not. DD. C.de neg.gest.Alex.in l.non solum,§.qui alieno,ff.de ꝓcurat.qbus addo Bart.in l.prima, n.8.C.si per vim, vel alio modo, Peregr. Iannin. in tractat.de citat. reali, lib.3.c.3.num.3.

73 74 75

Et hic effectus,seu mauis regula,quod amicus possit agere pro amico ẽr sine mãdato, fallit in multis casibus, de quibus habetur p Ias. in d.l.exigendi n.9.& seq:C.de procur.& per Scacc. in tract.de iudic.p.1.c.101.n.49.& 50.& præcipue fallit in causis beneficialibus vt per Scacc. & Ias.in locis proxime allegatis, & per Octau. Vestrum in pract.lib.3.c.4.num.1.

76

77 Sed iuxta prædicta quæro, an amicus agẽs negotia amici absentis, ipsi præiudicet, circa hanc quæstionem vide quæ late scribunt Doctores, & præsertim Imol.& Butr. in cap. ex parte decani, de rescript.

Et quia superius dixi quod amicus ad hoc vt admittať ad agendum pro amico absente, dẽt præstare de ratum habendo, ideo hic dico quod huiusmodi fideiussio tria continere hẽt, primum,dolum malũ abesse,secundum, rem defendi, tertium, iudicatum solui, de quibus tribus habetur p glo.in §.sed hæc hodie,in verb.satisdationem instiut.de satisdat. Marant. in pract.p. 6.membr.8.nu.11.in fin. Cumia super ritu M. R.C. istius Regni,c.56.n.4.Scac.d.c.101.n.54. nec isto casu est sufficiens cautio iuratoria, sed opus est,vt interueniat fideiussor,Scacc.d.nu.54.

78 79

80 Quintus effectus amicitiæ est (quia præcedenti parum distat) quod amicus ẽt sine mãdato possit appellare a sñia contra amicum lata,dummodo sequať ratificatio ipsius principalis infra tp̃s habile Marant.in pract. p.6. act. 2.in verbo,& quandoq; appellatur,n.218. Bar. in l. 1.ff.de appell.recip.vbi Alex. in add. Archid. in c. statuimus,de elect.in 6.& in c. solet 2.q.6. Pet. d Plaz.in epit.delict.c.46.n.6.in fi.vers.decimoquarto,Scacc.in tract.de iud. p.1.c.101.n.52.Pet.Anguiss.cons.47.n.2.lib.3.Bertac.in reper.in verbo, amicus pro amico,Tiraq.in trac. de penis temper.cã 22.n.55.Decia.in trac.crim.p.1.lib.3.c.5.n.15.

81 Sextus effectus est,qa amicitia æquiparatur affinitati,& coniunctioni sanguinis Abb.in c. reqsiti,n.24.de testam.Alex.in l.nõ solũ,§.q alieno,ff.de procur.Bertac.in reper.in verb.amicus,& ꝓpinquus,Tiraq.d.cã 22.n.66.l.cũ allegas vbi gl. C.de castrẽs.pecul.Borel.ĩ repe.pragm.odia litiũ,§. 1.gl.3.n.83.vbi multos alios allegat Rom.sing.656 n.1.Surd.cõs.450.n.21.li.3.vbi alios allegat Io.Dilect.in trac.de arte testãdi tit.6.cautel.32.n.1.Couar.in relect.c.reqsiti,n.7.de testa.vbi ẽt alios enumerat Iannin.in trac. de citat. reali,lib.3.c.3.nu.1. Rebuf.ĩ trac.de priuil.schol.priuil.104.n.7.ĩ 18.to. trac.diuers.Mars.sing.351. Damod in encher.pariũ, aut similiũ iuris,ĩ verbo amicitia,& cõiunctio,& in verbo amici,& affines,Menoc.in trac. de præsump. lib.5.præsump.40.n.23.& cons.313.n.42.lib.4.

Bur-

Bursat.conf.430.n.20.lib.2.Plot.conf.91.n.1.Neuizz.cõs.57.n.14.Fuscus in suis sing.in lit.A.n.60.circa medium,Iul.Patian.in tract. cui incumb. onus proban.negat.lib.j.c.29.n.23.Surd.in tract. de aliment.tit.1.q.11.n.14.& tit.6.q.21.n.3.& 4.Rodoa.in tract.de rebus eccles.non alienand.q.59.n.9.Crot.cons.3.n.7.lib.1.Rim.iun.cõs.42.n.82.lib.1 Asin.in tract.de exequu.§.9.c.348.n.9.Decia.cõs.46.n.57.lib.2.Bim.cons.108.n.65.lib.2.Gulicl.de Bened.in repet.c. Raynutius in verb. testamentum,il 3.n.50.de testam.Natt.cons.95.n.14.Purpur. in repe.l.admonẽdi,n.250.ff.de iureiu.Illustriss.Card.Mantic.in tract.coniectur. vlt.volunt.lib.8.tit.6.n.18.& lib.6.tit.11.n.25.Iacobi.in l.exigendi,n.23 C.de procur.Ruyn.cons.10.n.1.lib.4. Cassan. super consuet.Burg.rub.4.§.5. in verb. le mariỹ saus procuration,n.23.car.mihi 561.Grat.cons.71.n.20.li.

82 1.& non solũ amicitia æquiparat̃ coniunctioni sanguinis,verum ẽt persæpe anteponitur ipsi consanguinitati, l. sed si plures, §.in arrogato, ibi,amicus,vel cognatus,ff.de vulg.& pup.substi. l. si seruus pluriũ,§.fi.ibi,legatariỹ charitas, & necessitudo,ff.de leg.j.l.Teopompus,ibi,amici, & cognati, ff.de dote praleg.l.affectioni,ibi,amicos,& necessarios,ff.de donat. quos textus ad hoc propositum ponderat,& allegat Menoc.cons.683.n.23.lib.7 Tiraq.in repet.l.si vnquã in verbo liberis, C.de reuocan.dona.n.100.& in tract.de penis tẽp.seu remit.causa 22.n.4.vbi pro ista opinione allegat Diuũ Tho.in 2.2.q.27.& Diuũ Ant.Flor.in 4.p. summæ tit.16.c.5.Raynal.Corsus in tract.de indagat.iur.li.1.c.33.n.j.in 1.tom.tract.diuers.car.mihi 283.Decian.in tract.crim.lib.3.c.5.n.13.ver.remanet, & arguendo ex ordine scripturæ hoc clarissimè deducit̃ ex dictis per Dauid salmo 37. dum dixit Amici mei, & proximi mei aduersus me appropinquauerunt,& steterunt,& S. Ambrosius ad propositum dixit, Amici se plerunq. beneuolentię quisq. cõmittit,quàm fratris necessitudini, & quòd amicitia opererur idem quod cõiunctio sanguinis, dixit Io.Coras.in tract.de iure ciuil.in arte redigenda,c.22.in prin.in 1.to.diuer.car.mihi 80.& quod sit potior cõsanguinitate,dixit Isocrates quẽ refert Franc.Duar.in tract.de pactis,c.4.n.7. in 6.to.trac.diuer.p.1.car.mihi 15.Rim.iun.cons.554.nu.81.& seq.lib.5.Decia.in tract.crim.p.1.lib.3.c.5.n.13.ver.remanet ergo,Nicol.de Lyra in exposi.ad Iob in Genes.c.2.& quod amicitię vinculũ sit sanguinis viribus certius,& exploratius, firmauit Valer.Maxi.in probem.lib.4.c.7. prout eum refert Arius Pinell.in l.2.C.de bonis mater.Sim.de Prat.in tract.de interpr.vlt.volunt.lib.1.interpr.2.dub.

83 2.solut.4.num.1. immo quod plus est,amicitia æquat,& superat fraternitatem Tiraq.d.caus.22 num.10. vbi alios citat Camill. Borell. in repet. pragmat. odia litium, §.1.glos.3.num.105. vbi allegat Alber.in l.sed & hæ personæ,ff.de in ius vocand.Alciat.in tractat.de præsumpt.regul.1.præsumpt.28.n.3.Menoch.in eodem tractat.lib.3.præsumpt.124.num.29.& cons.683.nume.24.lib.7.Surd.in tracta.de aliment.titu.6.quæst.21.num.4.Decian.cons.51.num.58.lib.4. vbi multa ad hãc materiam pulchra,& curiosa refert, & cons.46 num.69.lib.2.Paris.in tracta.de confident.benef.q.30.num.20 Et quod amici inter se habeant id

84 totum, quod inter se obtinent consanguinei ratione affectionis sanguinis,& tantum operetur amicitia quantũ consanguinitas, dixerũt Cy.Saly.Alex.& Ias.in l.exigendi,C.de procur. Io.de Ana.in c.fi. de postulat.Cy.in l.inuitus,col.3.C.de procur. cum aliỹs allegatis per Mars.sing.351. in princ.& per Tiraquell.in tracta. de penis temperan.seu remitten.d.caus.22.num.44.& per Gulielm.de Bened.in repet.c.Raynutius, in verbo si absq; liberis moreretur,il 1.nu.6.de testam. In tantum quod

85 multi dixerunt quod dispositum inter sanguine coniunctos, habeat locum etiam inter amicos,Ias.in l.exigendi,n.4.8.& 15. C.de procur.& in l.quæ dotis,n.65.ff.sol.matr.& in l.si res oblata,n.1.ff.de leg.1.Decia.in tract.cri.lib.3.c.5.num.13 uers.& ideo,Foller.super constit.pateranorum,n.82 in tit.de hæret.Camill.Borell.in repet.pragmat.odia litium,§.1.gl.3.nu.82.Alcia.in tract.de præsump.reg.1.præsumpt.28.n.5. Surd. in tract.de aliment.tit.6.q.21.nu.4.in fi.& titu.5 q.6.num.10.Mars.sing.351.circa medium Sim.de Prat.in tract.de interpret.ult.uolunt.lib.1.interpret.2.dub.2.solut.4.nu.2.Tiraq.in trac.de penis temper.aut remitt.causa 22.nu.26. & in repet.l.si vnquam in verbo liberis,nu.102. C.de reuocan.donat. Cassan.super consuetu.Burg.rubr.4. §.5. vers.le mariỹ sous procuration,num.27.cart.mihi 561. Illustriss.Cardi. Mantica in tract.de coniectur.ult.uolunt.lib.6.tit.11.nu.25.& nonnulli etiam dixerunt quod amicitia superat parentum affectionẽ,ita Bart.in l.si alimenta,ff.de aliment.& cibar.leg.cum aliỹs in allegatis per Tiraq.in dicto verbo liberis, num.101. Surd.d.tract.de aliment.tit.1.q.11.n.15.& Luc.de Pen.in l.1.col.1.C. de castrens.pecul. lib.12. prout eum sequitur Borell.d.glo.3.n.89.Foller.in eadem const.pateranorum,nu.84.de hæret.qui dixerunt quod

87 amicus quodãmodo habet̃ loco patris, & q̃d amicus veniat appellatione suorũ, affirmauerunt Bal.in l.1.n.33. C. de iỹs, qui accusare non possunt Ias.in l.exigendi,n.6.C.de procur. & in l.Titia,n.22.ff.de verb.oblig.Bertac.in reper.in verb.amicus singularis,Tiraq. in d.tract.de penis temper.aut remitt.causa 22.nu.32. vbi multos alios allegat,

88 & licet nu.33.videatur contrarium asserere,nihilominus cõior opinio est,q̃d veniant appellatione suorũ,hoc idẽ dixit Cassan. in loco proxime citato,nu.26.qui ẽt alios citat Decian.in trac.crim.lib.3.c.5.n.13.Damod. in encherid. pariũ,aut similiũ iuris,in verbo diligit,vt frater Iacob. in d.l. exigendi,nu.23.C. de procur.Cauensis super rit. M.C.V.ritu 192.n.7.Alciat.in tract.de præsump.reg.

1. præsump. 28. n. 2. Pet. a Plaz. in epit. delictor. lib. 1. c. 28 n. 24. ver. vir amicabilis, Borel. supra prag. odia litiũ §. 1. glos. 3. n. 103. Menoc. in tract. de præsump. lib. 4. præsump. 89. n. 66. Foller. in d. const. vateranorum, nu. 83. in tit. de haret. Caroc. in tr. ct. de iurament. decisorio, q. 6. 9. q. princ. n. 2. & in tract. de locat. & conduct. in tit. de locatione annua, q. 4. nu. 1. car. mihi 37. Cotta in memorial. in verb. amor, quæ tamen proxime dicta intelliguntur, vt procedant in ijs tm̃, quæ nihil ad naturam pertinẽt *D. Thom. in 2. 2. q. 17.* dum dicit, *Coniunctos sanguine in his dumtaxat, quæ naturã ipsam concernunt amicis anteponendos, in cæteris postponendos,* prout cum refert, & sequitur *Pet. à Plaz. in epito. delic. c. 43. n. 3. vers. ex quibus,* vbi ẽt alia multa circa hoc scribit, *Tiraq. in repet. l. si vnquam in verb. liberis, num. 97. & 106. C. de reuocand. donat.*

Septimus effectus amicitiæ est, qđ amicus poterit capi facere debitorem sui amici absen-
89 tis, *ita Peregr. Iannin. in tract. de citat. reali, lib. 3. c. 3. nu. 1.* quod puto indubitatum qñ debitor esset paratus, & in procinto arripiendi fugam, vel de fuga vehementer suspectus, alias in alijs casibus de eo valde dubito.

90 Octauus effectus erit, vt amicus admittatur ad allegãdum causã absentiæ sui amici, & hoc tàm in causa criminali, quàm ciuili, *Bal. in c. cõsultationibus, nu. 8. de offi. de leg. Albert. Gandi. in tract. de malef. in rub. vtrũ procurator in malef. interueniat, n. 5. vbi ẽt Addentes in lit. A, Cępoll. cõs. 64. in crim. Bal. in add. ad Spec. in tit. de citat. ver. qñ citatus, Bertac. in suo reper. in ver. amicus cõparens, Tiraq. in trac. de penis tẽper. aut remit. causa*
91 *22. n. 81.* & huius effectus rõ est, q̃a Reipublicæ interest absẽtes a quocunq; defendi, *ita Capol. & Addẽtes in locis proxime allegatis Rot. Roman. decis. 420. num. 2. alias decisio. 35. in titu. de procur. in nouis, Ias. in l. exigendi, num. 1. C. de procur. Scace. in tract. de iud. p. 1. c. 101. n. 51.* & amicus, qui allegat causam absentiæ sui amici, non te-
92 netur modo aliquo satisdare, *Bald. d. n. 8. Ias. in eadem l. exigendi, n. 2. Peregr. Iannin. in trac. de citat. reali, lib. 3. c. 3. n. 5.* & is talis, qui venit ad allegandum causam absentiæ, dicitur excusator *Iannin. d. num. 5. Sebast. Medices in trac. de diffinit. par. 2. diffinit. 29.*

Nonus effectus amicitiæ est, vt amicus dicatur
93 alter ipse cum amico *Io. de Amicis cons. 85. n. 14 Mascard. in trac. de probat. concl. 85. n. 2. Natt. cõs. 298. nu. 4. lib. 2. Tiraq. in tract. de penis temper. aut remitt. causa 22. n. 11.* qui ad hoc citat non solũ alios ex Nostratibus, verum etiã aliqua dicta *Aristotelis, Pitagora, Ciceronis, & aliorum Philosoph. antiquorum, Decian. in trac. crim. p. 1. lib. 3. c. 5. nu. 13. ver. nam vt inquit,* cum alijs, quos allegaui *supra in prælud. num. 3.*

94 Decimus effectus est, vt amicus ẽt sine mandato admittatur ad recuperãdam possessionẽ, qua suus amicus absens spoliatus est, *l. 1. C. si per vim, vel alio modo, & ibi Bal. Alex. in add. ad Bart. in l. non solum, §. qui alieno. ff. de procur. Fely. in c. coram, de offi. de leg. Foller. in pract. crim. §. item quod fuit leno, nu. 28. Tiraq. in tract. de penis, causa 22. nu. 72. Iannin. in tract. de citat. reali, lib. 1. c. 1. n. 595. Borell. in repet prag. odia litiũ, §. 1. gl. 3. n. 94.*

95 Vndecimus effectus amicitiæ esse potest, vt amicitia inter gestorem, & dominum, cuius negotia geruntur, faciat pręsumi negotia fuisse gesta nomine illius, ad quem negotiũ pertinet, *Bart. in l. si pupilli §. sed si ego in 2. not. ff. de negot. gest. & in eadem l. in §. item quæritur in 2. colum. in princ. vers. item ex alijs coniecturis* dicit hoc esse verum in dubio, secus si appareat negotium alieno nomine fuisse gestum, *Bertac. in reper. in ver. amicitia inter.*

96 Duodecimus effectus amicitiæ est, vt amicus offerens debitum sui amici, vel illud consignans, vel depositans, liberet amicum debitorẽ *Bal. in l. obsignatio, n. 2. C. de solut.* qđ procedit non solũ si hoc faciat amicus, verũ ẽt idem
97 est in quolibet alio extraneo, q̃ poterit soluere debitũ alterius ẽt ipso debitore inuito, vt late scripsi *in meo tractat. de except. ad materiam statuti excl. omnes except. excep. 25. nu. 87. & seq.* & hæc solutio facta ab alio puto quod prosit ipsi debitori etiam ad euitãdam pęnam, quam alias incurreret ob non factam solutionem.

Decimus tertius effectus amicitiæ est, vt alie-
98 natio facta inter amicos, censeatur facta in fraudem fisci, ita *Dom. meus Flam. Paris. in tract. de confiden. beneficial. q. 30. num. 17. 18. & 19.* vbi dicit, quòd licet fraus ex sola amicitia non arguatur, tamen concurrente amicitia inter alienantes, facilius præsumitur fraus.

Decimus quartus effectus est, vt amicus pręsu-
99 matur scire facta sui amici, *Rip. resp. 3. nu. 12. in tit. de constit. & Statut. lib. 1.* vbi ex hoc infert quod amicus Vicarij præsumitur scire colla-
100 tionem beneficij sibi a vicario factam, *Bernar. Bombi. cons. 45. nu. 25. Affl. dec. 308. Bal. in l. 1. C. de cadu. tollen. Gram. cons. 91. n. 8. Menoch. in tract. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 89. num. 67. Caroc. in tract. de iurament. decisiuo, q. 6. 9. q. princ. nu. 2.* vbi
101 ex hac ratione infert quod facultas iurandi concessa defuncto transit in hæredem quando hæres fuisset amicus defuncti.

Decimus quintus effectus amicitiæ est, vt
102 in feudatio, vel concessio ad emphyteusim rei ecclesiæ facta per Papam, vel alium quemcumq; Prælatum eius amico, præsumatur facta nulla subsistente causa, nisi de ea expresse appareat, & hoc tàm si amicitia prouenit ex honesta, quàm ex turpi causa, *glos. in l. sed & hæ, ff. de procurat. & in cap. requisiti, vbi etiam DD. de testam. Salyc. Cyn. & Moderni in l. exigendi, C. de procur. Barbat. in l. cum acutissimi, col.*

16. C.

16. C. de fideiu. & cõſ. 3. vol. 2. quos oẽs refert, & ſequit *Rodoa. in trac. de reb. eccl. nõ alien. q. 59. n. 9.*

103 Decimus ſextus effectus eſt, vt ſi quiſpiã iuraſſet aliquem defendere contra quemcumq; non intelligitur iuraſſe, nec teneri eum defendere contra ſuos amicos, quemadmodum nec contra ſuos conſanguineos, *ita Abb. antiq. & Abb. noſter Panor. col. fi. ver. non tamen places in c. petitio de iureiur. Aſin. in tract. de execut. §. 9. c. 348. n. 8. Barb. in repet. l. eũ acutiſſimi col. 91. verſ. & facit qd voluit, C. de fideic. Tiraq. in trac. de pen. temper. cauſ. 22. nu. 47. qui allegat Io. de Monteſ. in repet. l. fratre, col. 6. ff. de cond. indeb.*

104 Decimus ſeptimus effectus eſt, vt ſi fiat legatum, vel fideicommiſſum Titio, & in loco adſunt duo Titij, tunc legatum cenſet factũ illi Titio, qui eſt amicus teſtatoris, & ſi ambo ſunt amici, tunc cenſet factũ illi, q eſt aſtrictiori amicitia coniunctus, *l. hæredes palam, vbi hoc not. Rom. n. 5. ff. de teſta. & l. cum fuerit, ff. de reb. dubijs, & l. ſi quis ſeruos, § inter duos ff. de leg. 1. notant Doctores in l. duo ſunt Titij, ff. de teſtam. tut. Bal. in l. voluntatis col. fi. ver. item legatum. C. de fideic. Bertach. in reper. in ver. amicitia eſt præſũptio Illuſtriſſ. Card. Mantic. in trac. de coniectur. vltim. volunt. lib. 8. tit. 4. n. 5. ver. proinde videndũ eſt, & lib. 4. tit. 6. n. 2. Soc. iun. conſ. 168. n. 95. lib. 2. Sim. de Prat. in trac. de interpr. vlt. volunt. lib. 1. interpr. 2. dub. 2. ſolu. 4. n. 3. cart. mihi* 58. vbi dicit, ꝙ in iſtis ambiguis ſufficit, qđ vnus ſuperet aliũ ẽt in modico *Pariſ. conſ. 3. nu. 47. lib. 3. Imol. in l. tempus, §. quoties, ff. de hæred. inſtit.*

105 Decimus octauus effectus amicitiæ (q a pxime relato parum diſtat) eſt qđ ſi teſtator inſtituit, vel ſubſtituit aliquẽ ſub noĩe appellatiuo, vt puta fratrem, vel nepotem, & plures, hãeat fratres, vel nepotes, tũc cenſet inſtituiſſe magis amicum, & dilectum eorum, & eũ q magis cum teſtatore conuerſabat, & q magis benemeritus extitit *l. cohæredi, §. qui deſcriptos, et ibi oẽs ſcribẽtes ff. de vulg. et pup. ſubſt. Anch. cõſ. 27. Viu. dec. 412. n. 21.* vbi multos alios allegat.

106 Decimus nonus effectus eſt, vt licet legatũ habeat ſtrictã interpretationem, ad tradita *per Polydorum Rip. obſer. 303. & per Bim. conſ. 153. lib. 2.* & interpretet contra legatariũ, ita vt minus grauet hr̃dem quantum fieri põt, *l. vnũ ex familia, §. ſi rem, ff. de leg. 2. cum ſimil. allegatis per Menoc. in tract. de præſum. lib. 4. pſum. 10. n. 24. & præſum. 66. n. 4. præſũ. 106. n. 18. & præſum. 132.*

107 *n. 2. & præſum. 150. n. 8.* nihilominus qñ tale legatum eſſet factũ perſonæ coniunctæ, vel amico particulari fieret lata interpretatio, ẽt qđ ex ea hæres grauaret *Caualc. dec. 31. nu. 8. p. 3. Illuſtriſs. Cardi. Franc. Mantic. in tract. de coniect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 1. n. 14. Natt. conſ. 626. nu. 3. lib. 3. Achill. Padroeb. conſ. 23. nu. 36. Surd. conſ. 170. num. 19. lib. 2. Ant. de Amat. dec. 44. nu. 24. Theſaur. deciſ. 168. num. 7.*

108 Vigeſimus effectus amicitiæ eſt, qđ ſi teſtator inſtituat, vel ſubſtituat aliquem ſub nomine appellatiuo, vt puta fratrem, vel nepotem, & plures hẽat fratres, vel nepotes, cenſet tunc inſtituiſſe eorum magis amicum, & dilectũ, & eum, q magis cũ teſtatore conuerſabat, & qui magis benemeritus exiſtit, *l. cohæredi, §. qui deſcriptos, & ibi oẽs ſcribentes, ff. de vulg. & pup. ſubſti. Ancher. conſ. 27. Franc. Viu. deciſ. 412. num. 21.*

109 vbi multos alios allegat.

Vigeſimus primus effectus erit, vt ſi teſtator aliquid legauerit Prælato, vel Rectori eccleſię, ſi legatarius eſt amicus teſtatoris, tunc cenſet factum cõtemplatione amicitiæ, & pſonæ, cui fit legatum, ẽt ſi factũ fuerit ſub noĩe dignitatis, & per conſequens, acquirit ipſi legatario, & non eccleſiæ, *Tiraq. in tract. de pen. temper. aut remit. cã 22. n. 24. vbi allegat gl. in c. requiſiti, in verbo præſumitur d teſtam. Innoc. in c. 2. col. 1. in verbo diſponere de ſepult. Bal. in Anth. licentiam, col. 1. C. de epiſc. & cleric.* & vltra prædictos idem dixerunt *Abb. in d. c. requiſiti, nu. 4. & 25. Alciat. in trac de pſum. reg. 1. præſump. 28. n. 2. Surd. in trac. de alim. tit. 5. q. 6. n. 11. Soc. ſen. in l. ciuilibus, n. 14. ff. de reb. dub. Illuſtriſ. Mantic. in tract. de coniect. vlt. volunt. lib. 8 tit. 6. nu. 17. & 18.* vbi dicit, ꝙ amicitia debet eſſe magna ad hoc vt operetur

110 iſtum effectũ, *Couar. in d. c. requiſiti, nu. 7.* q multos alios congerit, & dicit, ꝙ hæc eſt communis opinio, ex quo effectu ſequit qđ ipſe legatarius poterit de tali relegata ad ſuum libitũ diſponere, tum p contractũ, tum ẽt p vltimã voluntatem, *Bal. in Authent. licẽtiam, n. 2. C. de epiſ. & cler. Barbat. in tract. de præſtantia, Cardi. p. 1. q. 3. Rebuff. in tract. de priuil. ſcholar. priuil. 104. n. 12. in 18. to. tract. diuerſor. car. mihi* 52.

111 Vigeſimus ſecundus effectus amicitię eſt, vt amicus poſſit p amico ſtipulari ſicut, & pcurator, *gl. in ver. videamus vbi etiam Bal. Ang. & Paul. de Caſt. in l. ſi vnus, §. 1. ff. de pact. Iaſ. cõſ. 41. col. pen. in fi. vol. 3. Port. cõcl. 46. lim. 32. lib. 2. car. mihi 535. Tiraq. in repet. l. ſi vnquam in verbo liberis, n. 99. ver. tamen, C. de reuoc. donat. Pet. a Plaz. in epit. delic. c. 43. n. 6. ver. quinto huic, Caſſa. ſuper cõſuet. Burgund. rub. 4. §. 5. verſ. lo marij ſans procuration, n. 33. verſ. octauo car. mihi 561. Rebuff. in tract. de priui. ſchol. priuil. 104. n. 14. in 18. to. trac. diuer. car. mihi* 52. At in præſenti effectu contractum tenuerũt *Bar. & Bal. in l. fideiuſſor, ff. de pact. Paul. de Caſt. in l. & hæredi, §. in his, ff. eod. tit. Bal. in l. vnic. col. 6. C. de ſenten. quæ pro eo, Iaſ. in d. l. ſi vnus, §. 1. ff. de pact. & in l. 1. col. 2. ff. de iniu. iurand. Gabr. in ſuis concl. in tit. de ver. oblig. concl. 1. n. 11. in fi. vbi teſtatur de com.* * *opi. Tiraq. ſibimet contrarius in tract. de pœnis temper. aut remit. cauſ. 22. n. 21. & ſeq.* vbi rñdet argumentis, quæ prius *n. 14. & ſeq.* poſuerat p contraria opi.

Ego

112 Ego aût has opiniones ita concordarē, aut sumus in contractibus stricti iuris, & in eis ꝓcedit secunda opinio, ant sumus in contractibus bonæ fidei, & in illis habebit locū prima opinio; ad quam conciliationem roborandā bene faciunt dicta *Iaf. d. conf. 41. col. pen. vol. 3. & in l. hæredi, §. in his, col. 2. ff. de pact. & per Bal. Nouell. in tracta. de dote in 4. p. princ. q. 4. Gabr. d. concl. 1. n. 12.*

113 vel alio modo, aut loquimur de inre ciuili, & tunc procedit secūda opinio, aut de iure canonico, & procedit prima opinio, & hoc ea rōne, quia de iure canonico vnus pôt alteri stipulari, *gl. in c. quoties cordis, 1. q. 7.* cum multis concordantibus adductis, & allegatis *per Intrigl. in tract. de feud. cent. 1. art. 30. n. 28.*

114 Vigesimus tertius amicitiæ effectus est, vt si fiat cōpromissū in aliquē Prælatū, vel officialē sub nomine dignitatis, & ille Prælatus, vel officialis est amicus cōpromittentis, tūc censet fuisse factū cōpromissū in illū talē rōne psonę & nō dignitatis, vel officij, *Bal. in c. j. col. 7. ver. sed duo magni dñi de Inuest. in marit. fact.* vbi loqtur de cōpromissū facto per Ducem Subaudię in personā Regis Frācorum, *Fel. i c. quoniā Abbas in princ. de offi. de leg. Germon. in tract. de indul to, in §. Hieronymo, n. 60. car. mihi 20.*

115 Vigesimus quartus effectus est, vt si relįqua tur executor testamēti aliqs amicus sub noīe dignitatis testator vī nō dignitatē, sed amicitiā considerasse, iō mortuo ipso executore, nō trāsit officiū in successorē in dignitate, *gl. in c. requisiti, & i c. 2. de testam. in 6. vbi ēt Abb. n. 24. idē Abb. in c. quoniā abbas col. 2. ver. sed cōcludo, de offi. de leg. Germo. in tract. de indult. §. Hieronymo n. 58. Tiraq. i tract. de penis cauf. 22. n 25. Blanc. in trac. de cōpromis. q. 3. n. 48. vers. ptcrea facit Plaz. in epit. delict. c. 43. n. 6. vers. decimotertio, in fi.*

116 Vigesimus quintus effectus amicitiæ est, vt amicus habitās domū amici, q nō erat solita locari, non tenet ad solutionē pēsionis, sec' si esset solita locari, qa tunc tenet *Alex. conf. 44. n. 9. ubi Natt. in add. lib. 3. Granut. theorem. 2. n. 8*

117 Vigesimus sextus effectus est, quod si hēditas delata sit absenti, q nescit vbi est, sed p mūdū vagat, tunc poterit amicus talis hēdis absentis ꝓ eo petere, vt decernat bonorū possessio, *Bald in rub. C. qui admitti, q. 6. Borell. in repet. pragm. odia litium, §. j. gl. 3. n. 93*

118 Vigesimusseptimus effectus amicitiæ est, ut amicus capiat legata, & fideicomissa ex testamento minus solleni, sicut & liberi, *gl. in l. in testō, ff. de fideic. libert. Bal. in l. si iure, C. de testam. manum.* qui dicit glosam pdictā esse singularē, & similē in iure non reperiri, ꝓut ēt hoc dixit *Matthes. sing. 41. Barba. conf. 3. col. 3. vers. ita pposito, lib. 2. Ias. in l. 1. col. 5. ver. & clarū est, (. de sū. Trin. & fid. Cath. in lect. Papiēsi, & in l. nō dubiū, col. fi. ver. ideo in rūdeas, C. de testam. & in l. cū acutissimi, n. 5. C. de leg. Barba. in rep. l. cū acutissimi, col. 11. C. de fideic. Tiraq. i trac. de penis tēp. aut remit. cau. 22. n. 26. & in rep. l. si vnquā, in ver. liberis, n. 103 C. de reuoc. donat. Sim. de Prat. in tract. de interpr. vlt. volunt. lib. 1. interpr. 2. dub. 2. solut. 4. n. 9. Borell. in repet. pragm. odia litiū §. 1. gl. 3. n. 87. Marf. sing 351. Surd. 450. n. 2. lib. 3. & tract. de alim. tit. 1. q. 11. n. 14. Menoc. in tract. de præsum. lib. 4. præsum. 166. n. 43. Vasq in tract. de success. creat. §. 21 n. 161. Pet. à Plaz. in epit. delict. c. 43. nu. 6. vers. nono suffragatur.*

119 Vigesimus octauus effectus est, ut amicitia operet effectū clausulę codicillaris, & sic in testamēto, in quo inscribit hæres amicus, uel legat amico, sēper psumit inserta clausula codicillaris, & hic effectus poterit inseruire ꝓ rōne effectus pcedentis, *Surd. in tract. de alim. tit. 1. q. 11. n. 14. & cōf. 450. n. 21. li. 4. Tiraq. in repet. l. si vnquā in verbo liberis, n. 104. C. de reuoc. donat. & in tract. de penis temp. aut modif. cauf. 22. n. 27.* vbi multos atq; multos cōgerit *Gram. dec. 62. n. 27 Alciat. in trac. de præsump. reg. 1. præsump. 28. n. 6 Blanc. in tract. de cōprom. q. 3. n. 48. ver. sed vltra superius, Matthes. sing. 41. Ias. in l. cunctos populos, in 2. lect. n. 2. C. de sum. Trin. & fid. Cath. Addent. ad Abb. in c. occidens, il 2. n. 8. in lit. A, vt lit. non cōt. Menoc. in tract. de præsump. lib. 4. præsum. 89. n. 68 vers. tertio affertur, Io. Dilect. i tract. de arte testād. tit. 5. de legatis cautel. 2. n. 7. Decia. conf. 46. n. 55. lib. 2 Cotta in memor. in verbo amor licitus, Sicard. in l. generaliter, §. cum autem, n. 16. C. de institu. & substit. Vasquez in tract. de success. creat. §. 21. n. 161 Alciat. in l. lata culpę, §. amicos, ver. hinc aliqui, ff. de verb. sig. Simon de Prat. in tract. de interpr. vlt. volunt. li. 1. interpr. 2. dub. 2. solut. 4. n. 9.*

120 Vigesimus nonus effectus amicitiæ est, vt p eam censeat inserta in secundo testamēto clausula derogatoria primi, *Rom. conf. 179. n. 7. put eum allegat Decia. conf. 46. n. 56. & 57. lib. 2. Ias. i l. exigendi in 3. not. C. de procurat. & in l. 1. C. de sum. Trin. & fide Cathol. Barb. conf. 3. nu. 27. vol. 2. & in repet. l. cum acutissimi in 11. col. vers. & si verbis daretur, C. de fideic. & in tract. de præstant. Cardi. in 3. q. 1. princ. in 1. colum. in fi. & in 14. colum. etiam in finc. Alciat. in l. lata culpa, §. amicos, ff. de verb. signif. Tiraq. in tract. de penis causa 22. n. 28. Sicard. in l. generaliter §. cum autem nu. 17. C. de instit. & substi. Menoch. in trac. de præsump. lib. 4 præsu. 166. n. 43. Gram. dec. 62. n. 28. Petr. Moll. Hisp. in suo responso pro amico dub. 2. num. 136.*

121 Trigesimus effectus est, vt qñq; per amicitiā oriat suspicio fraudis, verbi gratia, si oēs nominati in instrō essent amici, nam tunc præsumitur quod instrēm fuerit clandestine factū, *ita Decia. cōf. 81. n. 32. li. 4.* vbi ad hoc allegat *Bal. in c. 1. de test. Spec. in tit. de test. in princ. Florian. in l. 3. ff. de testib. Fel. in c. quoties, colum. 2. de test. Rom. consil. 405.*

Tri-

122 Trigesimus primus effectus amicitiæ est, vt si legatarius esset amicus testatoris, ei debetur legatum etiam hęreditate non adita *Bald. in repet. l. 1. 14. colum. vers. super nona quæstione, C. de summa Trinit. & fide Cathol. Tiraq. in tract. de pœnis temper. aut remitt. causa 22. n. 29.*

123 Trigesimus secundus effectus erit, quod licet legatum factum pauperi dicat ad pias căs *gl. & Bal. in l. illud C. de sacros. eccl. Ang. & Imol. in*
124 *l. si stycum, §. stipulatio, ff. de verb. oblig.* nihilominus si tale legatum fieret amico, licet pauperi, non diceret ad pias causas *Crot. cons. 3. n. 1. & 7.*
125 *& per totum, lib. 1.* vbi ex hoc infert, quod licet vigore statuti de legatis ad pias causas debeāt tot pro centenario alicui ecclesiæ, vt puta parrochiali nihilominus illa non debebunt de legato relicto amico pauperi, *Guliel. de Bened. in repet. c. Raynutius, in verb. testamentum, il 3. n. 51. de testamen.* vbi infert ex *gl. in c. requisiti de testam.* quod de legato facto clerico a sua amico debet
126 quarta episcopo qa tale legatum non dr̄ factū intuitu ecclesiæ, *Surd. in tractat. de alimen. tit. 8. priuil. 1. n. 14.* vbi alios allegat, & dicit ꝙ quo ad exactionē exequutiuā tale legatū habet ꝓ pio.

127 Trigesimus tertius effectus erit, vt in tutela pupillorum semper pferantur amici patris ipsorū pupillorum, ita videt tenere *Guliel. de Bened. in repet. c. Raynutius, in verbo tutores impuberis, n. 3. de testam.* & quod ad hoc amici, ꝑut cō-
128 sanguinei possunt cogi etiam captis pignoribus, vel mulcta indicta dicit *Rol. Cauagn. in obseruat. ad decreta Montisfer. decrat. 24. §. 7. n. 1.*

129 Trigesimus quartus effectus est, vt feudatarius contrahens strictam amicitiā cū inimicis capitalibus domini feudi, cōmittit fellonīā, & per consequens feudo priuet, *c. 1. & ibi Aluarott. Qui test. sint necess. ad proband. ingratit. gl. in c. 1. in §. item si fidelis, in verb. cōcubuerit, & ibi Iacob. de Bellouis. Bald. Aluarot. Præposit. & Matt. de Affl. quib. mod. feud. ammitt. gl. in c. 1. §. porro, & ibi Andr. de Iser. Aluarott. Bald. Præposit. & Affl. quæ fuit 1. causa gl. in l. 1. §. cū patronus, ff. de offi. Præfect. urb. & ibi etiam Bald. glos. in l. liberi, C. de inoffic. testam. vbi etiam Bald. Sal. & Ias. nu. 3. Bal. in l. 1. n. 33. ff. de rerum diuis. & cons. 259. n. 3. lib. 2. Io. de Anan. cons. 7. n. 15. Spec. in tit. de donat. §. 1. vers. quid si aliquis Baro, Lucas de Penn. in l. vnic. col. 2. circa fin. C. si propter inimic. coit. amic. sit, Soc. cons. 87. n. 16. lib. 3. Dec. cons. 544. nu. 5. & cons. 604. n. 2. & cons. 606. nu. 3. Capit. in inuest. feud. in verb. feuda ammit. car. 4. col. 2. circa mediū, & col. seq. & col. 5. in princ. Iser. in tit. q̄ sint regal. vers. & bona committentiū, post n. 84. Ruy. cons. 33 n. 1. lib. 1. Paris. cons. 13. n. 1. lib. 1. Ioa. Paul. Balzer. in c. 1. n. 12. vers. contrariū quib. mod. feud. ammit. & in d. §. porro, n. 11. & in præcitato tit. Qui testes sint necessar. ad proband. fellon. in princ. nu. 4. Ardizz. in summa feud. in tit. vtrū vassall. ammitt. feud. si cū inimicis domini. Soc. iun. cons. 134. nu. 35. lib. 3. Crot. cons. 120. n. 47. lib. 2. Io. Sceuden. in epit. feud. p. 8. n. 55. Albert. Bru. cōs. 114. n. 63. Io. Tho. de Minad. cons. 11. n. 32. Iacobin. de S. Georg. in inuest. feud. in verb. dictiq. vassalli, n. 14. Io. Borgolt. in tract. de feud. in tit. quo feud. ammit. c. 8. n. 124. Zasi. in eodem tract. de feud. p. 10. n. 23. Cuman. cōs. 161. n. 4. Curt. in tract. de feud. in 4. p. n. 37. Fel. in c. repellantur, n. 2. de accusat. Io. Ign. in l. fideicommissum, n. 72. ff. ad Sylla. Grat. cons. 1. n. 81. & cons. 51. n. 3. lib. 1. Iacob. Emil. cons. 38. n. 14. Natt. cōs. 174. n. 18. lib. 1. Menoc. cons. 102. n. 23. lib. 1. Barbat. in c. cæterum, n. 106. de iud. Tiraq. in trac. de pœnis temper. caus. 22. nu. 61. Lodul. Sc. ad. in tract. de feud. p. 9. c. 5. n. 23.* & licet aliqui relati *à Balzer. in c. 1. n. 12. in princ. in tit. quib. mod. feud. ammitt.* videant tenere cōtrariū verior,* & cōior* opinio est quod per talem causā feudo fint priuādi,
130 & ratio est clara, & euidens, scilicet, qa amicus inimici mei dr̄ meus inimicus, *d. l. liberi, & ibi Bal. Sal. Ias. & cæteri omnes, C. de inoffic. testam. l. aut affinitatc, ff. de procur. l. sciendum, §. si accusatio, & ibi Bar. ff. de legat. c. si inimicus, dist. 93.*
131 *Scrad. d. c. 5. n. 24.* & paria sunt esse inimicum, vel amicum inimicorū *Loffre. cons. 5. n. 21. Bal-*
132 *zer. d. n. 12. vers. conuersantes*, nec est ambigendū quod ꝑ inimiciam contractam inter dominum, & vassallum feudum ammittat, quia ita tenuerunt *Bal. Sal. Ias. n. 2. & cæteri omnes in l. liberi, C. de inoffic. testam. idem Bal. in l. si quis testib. n. 15. C. de test. & in l. nam socijs, in lectura antiqua, ff. pro socio, Io. Sceuden ī epit. feud. p. 8. n. 56. Patia. in tract. cui incumbat onus proban. negat. li. 2. c. 40. n. 22. Menoc. d. cōs. 102. n. 11. lib. 1. vbi plures alios allegat Balzer. in c. 1. n. 12. vers. & qui probatur tit. quib. mod. feud. ammitt. Bonif. Vital. in clem. quia ergo, n. 12. de iureiur. Decia. in tract. crim. to. 1. lib. 3. c. 25. n. 68. Io. Botta cons. 1. nu. 29. Io. de Amic. cons. 101. n. 22. Decia. cons. 96. n. 34. lib. 3. Dec. in c. ex insinuatione, n. 15. de appell. Buti. in c. repellantur, n. 7. vbi etiam Io. de Anan. n. 1. de accusat. Io. Borgolt. in tit. quo feud. ammit. c. 8. n. 124.* Alia pōt
133 esse rō, quia cōtrahere amicitiam cū inimicis domini est cōtrauenire iurō fidelitatis, in quo inter alia iuratur esse amicum amicorū, & inimicum inimicorum dñi, vt habet *in c. 1. de forma fidelit. Menoc. cons. 102. nu. 25. lib. 1. Patia. in tract. cui incumbat onus proban. negat. lib. 2. c. 40.*
134 *n. 21.* & sic vassallus contraueniendo iuramento fidelitatis est feudo priuandus *Menoc. & Patian. in locis proxime allegatis, Io. Sceud. in epit. feud. par. 8. num. 1. & seq.*

135 Ampliatur 1. prædictus trigesimus quartus effectus amicitiæ, vt ꝓcedat in ecclesia feudataria, quæ si contraheret amicitiam cum inimicis domini, ammittit feudum sibi cōcessū, prout quilibet alius vassallus laicus, *Spec. in tit. de donat. §. 1. vers. quid si aliquis Baro, Io. de Amic. cons. 2.*

conf.2.Iaf.in l. liberi, C. de offi.testam. Curt.in trac. de feud.p 4.nu.37. Crot. conf.220.n.47.lib.2.Lodulf.Serad.in tract.de fend.p.9.c.5.num. 27. verf. fexto hac conelnfio.

136 Ampliatur 2. vt procedat dictus effectus ẽt fi folum habitaffet cum inimicis domini, qa adhuc per talem cohabitationem effet feudo priuãdus *Curt.i trac.de feud.p.4.n. 37. Io.Secud. in epitom.feud p.8.n. 57.* vbi dicit, quòd is, qui habitat cum inimicis meis, meus quoque cenfetur inimicus *Hiero.Grat.cõf.9.n.56.li.2. Serader d.c.5.n.25.& 26.* vbi tñ hanc ampliationẽ limitat qñ habitatio effet pet lõgum tempus, quia alias per parum tẽporis non cenferetur contracta amicitia ex cohabitatione, allegat *Fel.in c.repellantur,nu.2.de accufat.*

137 Ampliatur tertio, vt dictus effectus ꝓcedat etiam fi ex amicitia vaffalli contracta cum inimicis domini, ipfi domino nullum damnum illatum fuerit *Andr.de Ifer.in c.1. §.porro,& ibi Mat.de Affl.quæ fuit prim.cauf. Scrad. d.n.27. ver.feptimo hac conclufio.*

138 Ampliatur 4. vt vaffallus priuet feudo non folum per amicitiam contractã cum inimicis dñi, verum ẽt per fimplicem conuerfationem habitam cum eis *Affl.in c.1.§. item fi fidelis, n. 55.quib.mod.fend.ammitt.Io.Secud.in epit.feud.p. 8.n.57.Lodulf.Scrad.in trac.de feud.p.9.c.5.n.26.*

139 *verf.fecundo hac conclufio,* & ratio huius ampliationis eft, quia is, q cum inimicis meis cõuerfat cum eis amicitiam contrahit, & meus inimicus effe cenfet *Fely.in d. c.repellantur,nu.2.de accufat. Hieron.Gigans in tract. de crim.lefæ maieft. rub.quomodo,& per quos crimen lefæ maieft. probetur q.2.nu. 27.Bal.in c.1. in princ. de probib.feud. alienat. per Fider.Bertac.in reper.in verb.amicitia*

140 *nafcitur,Scrad.in loco proximè allegato,* quæ tamẽ ampliatio duobus modis, eft limitanda, Primo qñ conuerfaret ad alium effectum, & non in percutiem dñi,*Dec.in l.confilia, §.focij,nu.3. ff.de reg.iur. Decia.in tract.crim. p. 1. lib.3.c.25. n.69. in fi.*de qua limitatione dicam *paulo infe-*

141 *rius.* Secũdo limitatur vt tantũ ꝓcedat qñ cõuerfatio effet longa affidua, & continua, alias fecus *Iac.Emilia.in cõf.38.n.15.Scrad.d.n.26.ĩ fi.*

142 Ampliatur 4. vt dictus effectus ꝓcedat ẽt fi vaffallus faciat folam confideratiõnẽ cũ inimicis, dñi qa tũc etiam ex ea feudum ammittit *Bal.in l.1.§.cũ patronus, ff.de offi.Præfect.vrb. & in l.liberi C.de offi.teftam. vbi etiam Sal.& Iaf. Io.Secud.in epit.feud.p.8.n.57.Soc.fen.conf.87.n. 15.lib.3.Ruy.conf.23.lib.1.Dec.conf.604.n.2.Io. Iac.de Leonard.inter cõf.Brun.conf.114.n.63.Gordin.conf.1.n.26.Menoch.conf.1c2.nu. 9.lib.1.*

143 Ampliat 5. & vltimo, vt dictus effectus multo magis ꝓcedat in vaffallo q ad ipfos inimicos dñi confugerit, *Bald.cõf.129.n.9.li.3.Scrad. in tract.de feud.p.9.c.5.n.27.verf. octauo hac con-*

144 *clufio.* Et ratio eft, qa huiufmodi cõfugientes ad hoftes fui Prin ipis committunt crimẽ lefæ maieftatis, & tamquam tales puniuntur, *l. 2.ff.ad leg. Iul. maieftat.*

145 Limitatur 1. prædictus trigefimus quartus effectus amicitiæ qñ vaffallus amicitiam contraxiffet cum inimicis dñi pp metum immĩnẽtis periculi, talis namq; metus excufat à pœna priuationis feudi, *Martin. Laudenf. in c. 1. §. item fidelis quibus mod feud.ammit. Iac. de S.Gregor.in inueft.feud.in verb.dicti vaffalli,n.14. Dec. conf.604.n.8. Affl.in d.§.item fi fidelis,nu.55.& ibi etiam Bal.n.22.Gram.dec.18.n.6.& dec.13.nu 35.Marf.in l.1.§.præterea,nu.10.ff.de quæft. Alciat.conf.467. nu.7.Blanc.in tract.de indic.& tortur.n.170.in fi.Barbat.in c.cæterum,n.107.de iud. Menoc.conf.102.n.8.lib.1.Decia. in trac.crim.to. 1.lib.3.c.25.n.69.Lodulf. Serader d c.5.nu.31.*

146 Limitatur 2. qñ amicitia per vaffallum cõtracta non effet domino damnofa *gl. in c. 1.in verbo affalierit, Quæ fit prima caufa benefic.ammitt. Martin. Laud. in c. 1 .§.item fi fidelis, quibus mod. feud.ammitt. Ifer.in c.1.§.porro,col. 2. verf.fed an dominus,& ibi ẽt Bal.& Landenf.& Propof.eo.tit. Aluarott.in c.1. in tit. Qui teftes funt neceff.ad proband.ingratit Iacobin.in inueftit.feud. in ve. bo dictiq. vaffalli promiferunt, in quinta caufa principali, Affl.dec.307.Curt.in tract.de feud.in 4.p.princip. verf.decimaquinta caufa, Clar. in §. feudum q. 54. Menoc.conf.102.num.1 lib.1.*

147 Limitatur 3. prædictus trigefimus quartus effectus amicitiæ vbi vaffallus cõtraheret amicitiam cum inimicis domini ipfo dño volẽte, & confentiente, *Dec.conf.604.Scrad. d.c.25.nu. 31.verf.tertio hac conclufio.*

148 Limitatur 4.& vltimo, vt tunc demũ dictus effectus habeat locum qñ fcilicet talem amicitiã vaffallus iniret in iniuriã contumeliam, vel pernitiem dñi, fecus fi ob aliam cãm amicitiã contraxiffet, qa tunc feudum nõ ammitteret, *gl.in c.fi capitanei, & ibidem Andr. de Ifer. Bald. Aluarott. Prapofit.& Matth.de Affl.in c.1.§.porro,quæ fuit prima caufa benefic.ammitt. Bal. Aluarot.Prapofit.& Affl.in c.1.§.item fi fidelis, quibus mod.feud.ammit.Imol.in clem. 1. de iure iur. Affl. dec.307.n.28.Iacobin.de S.Georg. in inueft.feud.in ver.dictiq.vaffalli,n. 14.Curt.in trac.de feud.in 4. p.n.37.Zaf.in eodem tract.p.10.n.32.Soc.iun.cõf. 134.n.45.lib.3. Albert.Bru.cõf.114.n.324.Dec. in l.confilij,§.focij mei,n.3.& ibidem Cagnol.nu.9. ff.de reg.iur. Euerard.in topica iuris,in loco a tãquã, n.30.Lodulf.Serad.in tract.de feud.p.9.c.3. n.16.*

149 *& c.5.n.28.* vbi multa,& late circa hoc fcribit, & multa ex hoc infert, & ideo dñs feudi, qui agit contra vaffallum ad pœnam priuationis propter iftam cãm, nunq̃ obtinebit, nifi fuerit ꝓbatum quod talem amicitiã cõtraxerit vaffallus cum inimicis dñi dolo malo, & in eius perni-

pernitiem, Andr. de Isern. Aluarott. Præposit. & Affl in c. si capitanei, qbus mod. feud. ammitt. Iser. & Præposit. in c. 1. §. porro, quæ fuit prima causa Iacobi. d. nu. 14 Brun. præcit. cons. 14. num. 325. Scrader. d. p. 9. sect. 13. num. 40.

150 Et aduertendũ est quod vassallus, q contrahit amicitiã cum inimicis dñi, non solũ ptiuatur feudo, sed ẽt cõmittit crimen lesæ maiestatis, l. 1. ff. ad leg. Iul. maiest. Grat. cons. 5. nu. 12. lib. 1. Gigans in tract. de crim. lesæ maiest. lib. 1. q. 11. Menoc. cons. 102. n. 31. lib. 1. Io. Tom. Minad. cons. 151 11. n. 32. vbi alios allegat, & onus probandi, qđ vassallus contraxerit amicitiã cũ inimicis dñi, spectat ad ipsum dñum tanquã fundamẽtum suæ intentionis, ita Patian. in tract. cui incumbat onus probaud. negat. lib. 2. c. 40. nu. 33. & è contra 152 si vassallus replicaret, quod illã contraxerit per metum, vel sine dãno, & detrimento dñi, is tenetur hoc ꝓbare, ita in specie tenuerunt Affl. in c. 1. §. porro, nu. 13. Quæ sit prima causa benefic. ammitt. Zas. in tract. de feud. p. 10. nu. 32. Soc. iun. cons. 134. nu. 35. lib. 3. Menoc. cons. 102. nu. 3. 4. & 12. lib. 1. vbi dicit quod hæc exculpatio, seu defensio, & exceptio ꝓbatur argumentis, & pre-153 sumptionibus, & coniecturis, & ratio est, quia in exceptionibus probandis reus habetur pro actore, & sic tenetur suã exceptionem concludenter probare, vt latius scripsi in meo tract. de exept. in prælud. nu. 272. & seq.

154 Trigesimus quintus effectus amicitiæ est, qđ si amicus receptat amicũ in domo sua, & amico ibi receptato aliqua res furto subtracta fuerit, amicus receptãs non tenetur de tali furto, ꝓut teneret si non esset amicus, sed caupo, ita Roffred. in tract. de ordi. iud. p. 3. in rub. de actio. in factũ ex edicto nautæ caup. & stabu. nu. 9. cart. mihi 124. Spec. in tit. de furt. §. 1. n. 20. Alber. in l. 1. n. 2. ff. naut. caupo. & stabul. Vesimb. cõs. 36. n. 40. lib. 1.

155 Trigesimus sextus effectus est, quod si amicus sponsi, vel eius patris in nuptijs celebrãdis (ꝓut fit in partibus nostris) aliqd donet sponsæ, illud donatũ non acqritur ipsi sponsæ, sed sponso, cuius contẽplatione donatũ fuisse præsumitur, l. sed si plures, §. in arrogato in fi. ff. de vulgar. & pupill. subst. vbi Bar. hoc not. vna cũ alijs Doctoribus, Corn. cons. 181. col. antepen. & penul. lib. 1. Bernard. Henriq. in summa magis com. opin. concl. 50. Tiraq. in tract. de pen. temper. causa 22. nu. 64. Ludov. Molin. in tract. de cõtract. disp. 430. n. 5 Alciat. in tract. de præsum. reg. 1. præsũp. 18. n. 1. Capr. cons. 135. nu. 16. & sequen. Anna sing. 157. Lup. in repet. rub. de donat. inter virum, & vxor. §. 45. nu. 1. & per totum car. mihi 91. Rol. cons. 10. nu. 11. lib. 1. vbi asserit quod hæc est cõis opin. Clar. in §. donatio, q. 10. per totam, Rom. cons. 172. nu. 2. cum alijs per me allegatis in trac. de effectibus clericatus, 156 effectu 19. nu. 28. & ideo post mortem viri oĩa, ita donata, sunt restituenda ipsi viro, vel suis hæredibus, Bart. & Alex. argum. illius text. in l. sed si plures, §. in arrogato, ff. de vulgar. & pupill. substi. idem Alex. in l. si vero, §. item quidquid, nu. 2. ff. solut. matr. & in l. vt liberis, n. 4. vbi etiam Ias. n. 19. C. de collat. Bal. in l. cum te, col. 2. C. de donat. ante nupt. Rom. d. nu. 2. Affl. dec. 315. nu. 10. cum multis, quos late congerit Camill. Borell. in repet. pragm. odia litium, §. primo, glos. 3. num. 96.

157 Trigesimus septimus effectus amicitiæ est, vt si ille, cui sit delegatio, est amicitia coniunctus deleganti, etiam si delegatio fiat sub nomine dignitatis, censetur nihilominus facta ratione amicitiæ, & per consequens non transit ad successorem in ipsa dignitate, Ias. in l. & quia nu. 65. ff. de iurisd. om. iud. vbi ẽt Bald. & Fulg. Anastas. Germon. in tract. de indul. §. Hieronymo, nu. 59. vbi dicit, quòd hæc conclusio probatur manifeste, ex c. requisiti de testam. & ex glos. pen. in c. religiosus de testa. in 6. & quod ad hoc facit c. dilecti, iuncta, gl. in verb. contra, de foro compet.

158 Trigesimus octauus effectus erit, vt per eam contrahatur depositum nullo facto verbo de deposito, nam si amicus reponit aliquam rem in domo amici ipso amico sciente, & patiente, censetur eam rem penes se reponentem depositasse, licet secus sit in alio non amico, Cyn. in l. iniunctus, C. de procur. Bart. in l. quæ dotis ff. sol. matr. Affl. dec. 308. nu. 16. vbi Prosper. Carau. & Marc. Ant. Puluer. in add. Tiraq. in tract. de pæn. remitt. causa 22. nu. 56. vbi alios allegat Bertac. in reper. in verbo amicitia facit, Patian. in tract. cui incumb. onus proban. negat. lib. 1. c. 29. nu. 23. & ad hoc bene conferunt dicta per Bart. & per Alex. ibi in apostilla in l. si quis vxori, §. apud Labeonem, ff. de fur.

Trigesimus nonus amicitiæ effectus est, vt 159 amicus patroni possit presentare beneficiũ vacans, dũmodo caueat quod patronus ratã habebit talẽ præsentationẽ, Lambert. in tract. de iure patron. lib. 2 p. 1. art. 17. in 4. q. princ. n. 18. car. mihi 37. & hoc ne labatur tempus præsentãdi, 160 & ppea ius præsentandi transferatur in episcopum, ꝓut alias transferretur, vt in c. quoniã, & c. cũ propter de iure patron. & vtrobiq; notant scribentes, Lãbert. in tract. prædicto in 9. art. 1. q. princ. p. 2. lib. 2. car. mihi 118. cũ alijs cumulatis per Claudium Tutium allegat. 14. n. 7. in tit. de iure patronat.

Quadragesimus effectus est, vt vassallus, of-161 fendens amicum dñi, feudo priuetur, sicut si offenderet ipsum dñum, ita voluerunt Iacob. Aluarot. Bal. & Iac. de Bellouis. in c. imperialẽ, §. illud quoq; de prohib. feud. alienat. ꝑ Fider. Euerard. in topica iuris in loco a contrarijs siue oppositis, nu. 9. Tiraq. in tract. de pœnis temper. causa 22. nu. 61. Camill. Borell. in repet. pragm. odia litium, §. 1. glo. 3. nu. 95. vers. inde est quod.

Quadragesimus primus effectus est, qđ ami-162 cus pro amico potest sine mandato impetrare

literas ad beneficiũ, *gl. in c. ad aures. & in c. nulli, de resc. ip. Abb in c. dura, n. 8. de crim. falsi, Barbat. in c. Raynaldus, col. 7. de testam. & cõs. 3. col. 2. ver. nec obstat si quis lib. 2. & conf. 54. col. 5. vers. ergo nullo modo, lib. 4. & in clem. in rub de rescript. col. 8 & seq. & in tract. de praestant. Cardi. p. 1. q. 3. n. 42. in 13. tom. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 75. Rebuf. in tract. de priuil. schol priuil. 104. nu. 20. in 18. tom. praedict. tract. car. mihi 52. Corsett. in add. ad repert. Abb. in verbo amico si est factũ, circa finem, Tiraq. d. causa 22. nu. 38 Borell in loco proxime citato, nu. 103. Rebuff. in pract. benef. in loco reg. cancellar. in tit de annali possess. glos. 4. Petr. a Plaz. in epito. delict. c. 43. nu. 4. Petr. Ant. Angust conf. 46. nu. 8. lib. 2.* qui loquitur in rescripto ad lites.

Quadragesimus secundus effectus amicitiae deducitur *ex gl. in c. quã sit, in verbo petere, ver. sedpone, de elect. in 6.* vbi dicit, quòd licet ex dispo-163 sitione capituli pdicti electus ad aliquod beneficium teneatur infra tres menses post consensum electioni praestitum, confirmationem petere, nihilominus si amicus eius nomine confirmationẽ petat ẽt fine mãdato, & ipse electus infra ratã habeat confirmationem, habet ac si ipse illã perijsset, & sic esset valida, *gl. praedictam sequitur Domin. ibidem Cassan. super consuet. Burgund. rub. 4. §. 5. vers. le mary sans procuration, nu. 3 & vers. quinto facit, Tiraq. dictu causa 22. nu. 37.*

Quadragesimus tertius amicitiae effectus 164 est, vt licet sacerdos regulariter non possit esse aduocatus inter laicos, nisi pro certis personis expressatis, *in c. fi. de postulan.* vt habetur *in c. 1. eo. tit. & in c. 1. vbi hoc nor. Abb. in 5. notab. ne cler. vel vouent. Emanuel Henriq. in summa casuũ conse. p. 1. c. 1. n. 1. Bal. in l. placet, nu. 5. C. de episc. & cler.* vbi ẽt *Alber. nu. 1. cũ multis alijs, quos adduxi in tit. de effectibus clericatus effectu 21. nu. 1.* hoc tñ fallit respectu amicitiae, quia sacerdos non prohibetur aduocare pro suo amico, licet *in d. c. fin.* hoc non sit expressum, ita tenuerunt *Hostiens. Io. Andr. & Butr. in d. c. fi. Bohic in c. clerici, n. 9. & 10. de postul. Tiraq. d. tract. de penis temper. seu modifi. causa 22. nu. 39. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 3. c. 5. n. 15. & dixi in d. effectu 21. nu. 23.* qui effectus ampliatur, vt non solum procedat in clerico seculari, verum etiam in monachis, ac ce-165 teris regularibus, qui ratione amicitiae poterũt esse aduocati pro amicis sui monasterij, *Innoc. in c. cum I, & A. de re iud. Rom. sing. 278.* vbi dicit, quod isto casu requiritur consensus superioris, *Cepoll. cons. 21. nu. 7. in ciuil.*

Quadragesimus quartus effectus est, vt ami-166 ci verisimiliter se cognoscant ad vocẽ, ita *Fulu. Pattan. in tract. cui incumb. onus probandi negat. lib. 1. c. 10. n. 44.* qui per totum illum capitulum la-167 tè, & doctè examinat materiam, quũ testi deponenti de aliquo actu, & reddenti cãm scientiae, eo quia cognouit ad vocem, credatur, vel non, *& nu. 37.* ponit ẽt quid in caeco deponente, & reddente rationem praedictã, & ẽt de hac materia vide quae fusissime (more suo) scribit *Fa-rin. in tract. crim. q. 69. nu. 164. cum plurib. seqq.*

Quadragesimus quintus effectus amicitiae 168 est, vt aduocatus aduocans, vel pcurator procurans p suo amico, censeat gratis patrocinium praestasse, ac renũsisse honorariũ, quod alias sibi cõpeteret, *Bar. in l. 2. n. 4. ff. de neg. gest. Bal. in l. 2. n. 2. C. de iure dot. Menoc. in tract. de arbit. iud. cas. 88. n. 60.* vbi dicit idem esse si aduocaret p filio amici, *& conf. 683. nu. 21. lib. 7. & vtrobique,* 169 dicit quòd non solum non consequitur honorarium, siue mercedem, verum ẽt nec repetit, id, quod pro eo expendit, quia vr illud donasse *Curoc. in tract. de locat. & cõduct. lib. 1. tit. de locat. annua, q. 4. nu. 3. ver. & supra vidimus cart. mihi 37. Bened. de Barz. cons. 115. col. 1. inter cons. vltim. volunt. diuer. lib. 1. Tiraq. in tract. de penis tempe. seu remitt. causa 22. nu. 78.*

Quadragesimus sextus effectus est, quod li-170 cet monachi, & caeteri regulares regulariter nõ possint esse arbitri, vt voluit *Spec. in tit. de arbit. §. põi, & §. fi. glo. in l. Pedius, ff. de arbit. Vinc. in c. praestitũ 10. q. 1. Hostiens. in summa in tit. de arbit. §. quis possit in fin. Card. in clem. 1. q. 19. & seq. de rescrip. Paul. de Leaz. in clem. si principalis, de rescrip. Archid. in c. cetia 3. q. 7. & in c. praesentiũ 17. q. 1. cũ alijs, quos allegat Camill. Borell. super prag. odia litium, §. 2. gl. 4. nu. 65.* si tñ amici monasterij in-171 ter se litigarent, tunc rõne amicitiae religiosus inter eos poterit esse arbiter. *Barb. in d. clem. & si principalis, vers. an autẽ possit esse arbiter, de rescrip Butri. in c. 1. col. fi. de synd. & in c. per uenit, in 1. not. qui filij sint legitimi, Rom. sing 276. Fel. in c. cum I, & A, col. pen. vers. casus, in quibus, de re iud. Tiraquel. in tract. de penis temper. seu modifi. causa 22. nu. 40. in fin.*

Quadragesimus septimus amicitiae effectus 172 est, qđ licet receptans furẽ post furtũ cõmisũ, habeat p fure, s'm *Dumod. in encher. rerũ criminaliũ, siue manus in prac. cri. c. 116. n. 2.* si tñ amicus sola amicitia motus illũ receptauerit, & curiae non tradiderit, non ppea p fure erit reputandus, *Dumod. c. 1. n. 5.* qui tñ dicit, q licet amicus non teneatur indicare furem amicum, si tamẽ officialis vellet illum in domo perquirere, tũc amicus nullo modo potest hoc denegare.

Quadragesimus octauus eff. amicitiae est, vt 173 amic' possit ppulsare iniuriã amico illatã, *Bal. in l. vt vim, col. 3. ver. quinto quaeritur an liceat, ff. de iust. & iur. Barb. ĩ repet. l. cũ acutissimi, col. 11. ver. & si verbis daretur audacia, C. de fideic. Corn. cõs. 107. col. 3. ver. quinimo ẽt vol. 1. idẽ Bal. in c. imperialẽ, ĩ prin. de prohib. alien. feud. p Fider. Pet. a Plaz. in epit. delict. c. 28. n. 21. Tiraq. ĩ pluries citata cã 22. n. 42.*

Quadragesimus nonus effectus parum di-174 stat à praecedenti, qui est quod amicus cogitur de-

defendere amicum, & eius bona a quocumq; inuadente, & offendere volente, *Bar. in l. 1. §. fi. ff. de iust. & iur. gl. in l. culpa caret, ff. de reg. iur. Dy. in l. 1. §. 1. ff. ad Silla. & in c. nō est sine de reg. iur. in 6. Sebast. Medic. in trac. de fortui. casib. p. 1. q. 8. nu. 41. Petr. a Plaz. præcitato, c. 28. n. 21. & 23. Petr. de Socen. conf. 97. n. 29. & 31. inter conf. crim. diuer. lib. 2. Cyril. Fulgeon. in sum. crim. p. 2. ī tit. de penis,* 175 *§. 3 n. 15. Bernard. Bōbi. conf. 19. nu. 32. Menoc. in tract. de præsump. lib. 4. præsump. 89. n. 65. vers. secundo Bologn. in l. vt vim, n. 78. & 79. ff. de iust. & iur.* vbi dicit ꝙ amici male faciunt non auxiliantes suis amicis, nisi appareat, quod nō poterat auxilium præstari sine periculo auxiliantis, tunc enim amicus nō tenetur amico auxiliari, & id, quod dixi de amico in foro exteriori in foro cōscientiæ ꝓcedit in quocumq; alio ēt non amico, *ex diuino praecepto, dilige proximū* 176 *tuū sicut te ipsū*, quod in specie dixit *Dec. in l. culpa caret, ff. de reg. iur. Carrer. in pract. crim. §. circa quartū car. mihi 147. nu. 46. & dixi latius in tit. de effect. clericatus, effectu 9. ampl. 11. n. 61. & seq.* & tale auxiliū, & defensionē dēt amicus præstare ēt quod non sit ab amico requisitus *Bart. in l. prohibitum, C. de iure fisci, lib. 10. Bonifa. in tract. malef. in rub. de insultu, nu. 11. Ang. Aret. in eodem tract. in verb. dictusq; Titius, vers. quaro sicut potest, & ibi August. de Arim. in add. Marf. sing. 456. Carrer. in pract. crim. d. §. circa quartum, n. 37. Paris. in tract. de syndic. in verb. indices ad syndicatum qui sint c. 4. nu. 3.*

Quinquagesimus effectus amicitiæ est, quod 177 licet religiosus nō possit esse procurator iudicialis laici, *c. deniq; 14. q. 5. c. prolatū 88. dist. c. 1. & c. fi. de postul. l. placet, C. de episc. & cler. c. 1. vbi hoc not. Abb. in 5. notab. ne cler. vel monachi, gl. in c. fi. 5. q. 3. cū multis alijs, quos latius adduxi in trac. de effect. clericatus, effectu 11. nu. 1. & seq.* hoc tñ fal- 178 lit rōne amicitiæ, namq; si aliquis esset amicus monasterij, tali casu ꝓ eo non ꝓhibetur religiosus ꝓcurationem suscipere sicut & ꝓ monasterio, *Innoc. in c. cum I. & A. de re iud. Ant. in clem. & si principalis, & ibi Barbat. col. 12. vers. an aūt possit esse arbitrer, de rescrip. Rom. sing. 278. Cepoll. conf. 21. n. 7. Tiraq. in trac. de penis tēper. causa 22. n. 40. cum alijs, quos adduxi in d. eff. 11. n. 22.*

Quinquagesimus primus effectus amicitiæ 179 est, vt non ita seuere puniatur amicus occidens aggressorem sui amici, *l. 1. §. & generaliter, & qd ibi not. Doctores, ff. de ventre in possess. mittēd. Marf. in repet. l. vnic. n. 243. ff. de rapt. virgin. & sing. 351 Gail. in l. 2. prac. obser. obser. 110. n. 19. q alios allegat Domod. in encher. rerū crim. siue manus in pract. crim. c. 76. n. 1. Scifell. in l. vt vim, nu. 33. ff. de iust. & iur. Cantiuncula oēs in c. in præsentia de offic. deleg. Bombin. conf. 34. nu. 8. & conf. 46. nu. 17. Bolognet. in l. vt vim, n. 75. ff. de iust. & iur. Neuiz. conf. 57. nu. 14. in fi. Tiraq. d. causa 22. nu. 14. vbi alios allegat Blanc. in tract. de compromis. q. 3. n. 48. ver. vltimo facit, Nouell. in trac. ad defensā, n. 89. q ēt alios affert Petr. a Plaz. in epit. delict. c. 43. nu. 7. Lud. a Pigue. a decisione fine q. 14. n. 22.* & illo casu ami- 180 cus occidens rixantem eum suo amico, non dr illum occidere animo deliberato, *Menocch. in trac. de arbit. iud. casu 361. n. 11.* vbi alios allegat.

Quinquagesimus secundus effectus est eiusdē 181 qualitatis, ꝓut proximè relatus, imò est potius eiusdē præcedentis effectus ampliatio hoc est, vt amico permittatur non solum occidere aggressorem sui amici, sed ēt aggressorem bonorum eiusdem amici, vt si aggressor vellet amicum bonorum possessione spoliare, *Bar. in l. deuotū, n. 2. C. de metal. & epi. lib. 12. Corset. in sing. in verb. defensio, il 2. Tiraq. in trac. de penis, in pluries citata causa 22. nu. 43. vbi concordantes allegat Bolognet. in d. l. vt vim, n. 76. ff. de iust. & iur.*

Quinquagesimus tertius effectus est eiusdē 182 farinæ, ꝓut ꝓcedentes, s. vt amico, ꝓut consanguineis, & parētibus ꝓmittaſ defendere virginē, vel honestā viduā contra violentē raptorē, & eā abducere conantē, ita vt si eū raptorē, vel aliū secū assistenē, & sociū occidat ꝓ tali defensione, tale homicidiū erit oīno impunibile, *Damod. in encher. siue prac. rerū cri. c. 80. nu. 21. ad qd allegat l. vnicā, C. de rapt. virg. & Sal. l. raptores, C. de episc. & cle. l. lex Cornel. in prin. ff. de iniur. & ibidem glos. & Bart. Doctores in l. 1. C. vnde vi.*

183 Quinquagesimus quartus effectus amicitiæ est, vt amicus ēt sine mandato admittatur ad recuperandam possessionem, qua amicus absens fuerat spoliatus, *Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 3. c. 5. n. 15. ver. & ideo.*

184 Quinquagesimus quintus eff. est, vt amico sicut & consanguineo licitū sit resistere ēt de facto officiali iniuste, & nō iuridice cōtra amicū suū exequenti, *Bart. in l. prohibitū, C. de iure fisci, lib. 10. vbi ēt Bal. in 3. not. Bertac. in reper. i. ver. amici possunt, Cyrill. Fulgeon. in summa in tit. de penis, §. 3. nu. 15. cart. mihi 135. Cunno. in tract. de pact. lib. 1. c. 24. nu. 207.* vbi alios allegat.

185 Quinquagesimus sextus effe. amicitiæ est, vt sicut conntractus anullatur ꝓpter metū illatum contrahenti, *l. interpositas, vbi scribentes, & præsertim Bal. n. 5. C. de transact. gl. in l. 1. §. quæ honoranda, in ver. metu solo, ff. quarū rerū actio non detur, & in c. 2. de eo qui duxit in matr. vbi Abb. nu. 5. Ias. in l. Titia, in princ. nu. 6. ver. quinto amplia, ff. de verb. oblig. Gramm. conf. 90. n. 4. Maluas. conf. 65. n. 20. cum alijs similibus, quos allegaui in tract. de except. ad materiam statuti excludentis oēs exceptiones except. 11. nu. 7. & quos adducam in tit. de effectibus metus*, ita etiam annullatur si metus non inferatur ipsi contrahenti, sed suis cō- 186 sanguineis, & amicis *Bal. in repet. l. 1. n. 1. C. vnde vi, & in l. 1. n. 2. C. de indic. vidui. tollen. Rol. cōs. 2. nu. 62. & seq. lib. 1. Bart. in l. de pupillo, §. si quis*

ipsi prætori, nu 18.*ff. de non. oper. nunt. cū alijs quos allegaui d. except.* 11.*nu.*78.*Mart. de iurisdict. p.*4.*cent.*1.*cas.*45.*n.*2.& licet præcitati Doctores loquātur in metu illato sanguine coniunctis, tñ idem procedit in coniunctis magna amicitia, quia, *vt dixi supra effectu* 6.*n.*82. *&* 84. coniunctio sanguinis tantum operatur, quantum amicitia, imo quandoque plus operatur amicitia quàm coniunctio sanguinis

Quinquagesimus septimus effectus, qui est 187 proximè præcedenti similis, est ille, quē ponit *Cyn. in l. fin. col. pen.* 8.*q. C. de sponsal.* vbi dicit, q̄ sicut mulier non pōt pœnā promittere, si non nupserit cū tali, quia matrimonia debent esse libera, *c. cū locū, vbi gl. Abb. nu.*2. *& cæteri oēs de* 188 *sponsal.* ita ēt non esset valida promissio pęnæ, si fieret ab amico, vel cōsanguineo ipsius mulieris. Cynū sequuntur *Bart. in l. Titia post principiū, ff. de verb. oblig. & ibi ēt Angel. de Vbald. in prin. et Ang. Aret. col.*6.*uers. in ea glosa, Io. Andr. in c. gēma in fin. vers. alij loquuntur, de spons. vbi ēt Bar. col.*3.*ver. venio ad secundū Iacob. de S. Georg. in l. exigendi, nu.*18.*ver. itē confirmo de procur. Rebus. in tract. de priuil scholar. priuil.*104.*n.*23.*in*18.*tom. tract diuers. cart. mihi* 52.

189 Quinquagesimus octauus effectus est, vt si extaret statutū cogens consanguineos ad compromittendū de litibus inter eos vertentibus, tale statutū comprehendit ēt amicos, qui eius vigore tenentur cōpromittere de litibus inter eos vertentibus, ita dixit *Borell. in repet. pragm. odia litium, §.*1.*gl.*3.*nu.*79.*& plur. seq.* vbi adducit varia media pro confirmatione istius opinionis, *Petr. a Plaz. in epito. delict. c.*43.*nu.*6.*ver. decimoquarto.* Sed in isto effectu, q̄ contrariū sit de iure verius, & q̄ amici non ligentur tali statuto, dixerunt multi relati *per Blanc. in tract. de cōpromis.*3.*n.*48.*& in specie Lud. Rom. in l. si vero, §. de viro, ff. sol. matrim. Alex. in l.*1. *§. lex Falcidia, ff. ad leg. Falc. quibus addo Horat. Carpan. super Stat. Mediol. c.*115.*nu.*144.*p.*1.*Caroc. in tract. de locato, & conduct. lib.*1.*tit. de locat. annua, q.*4.*nu.*2.*ver. similiter cart. mihi* 37. Et rō istius secundæ 190 opinionis pōt esse, quia statuti verba sunt proprie, & stricte intelligenda, vt latè scribit *Caualcan. dec.*19.*nu.*7 *& dec.*20.*nu.*11. *&* 26. *lib.*1. *& vtrobique* concordantes adducit.

Quinquagesimus nonus effectus amicitiæ 191 est, vt præsentia amicorū adhibita in contractu minorum, purget, & tollat præsumptionē fraudis, doli, & metus, *l. transactionem, C. de transact. Luc. de Pen. in l.*1.*in prin. vers. & non præsumitur, C. de castrens. pecul. Rebuf. in tract de priuil. scholar. priuil.*104.*n.*12.*in* 18.*to. tract diuers cart. mihi* 52. *Cōstan. Rogger. in tract. de sūmo bono in vers. seu §. nunc congruum est. nu.*20.*in* 3.*to. præd. tract. p.*2.*car. mihi* 11.*Tiraq. in tract. de penis tēper. causa* 22.*n.*52.*vbi alios allegat Teuni. cautel.*405.*nu.*8.

*Menoc. cons.*747.*n.*20.*lib.*8. *Neuiz. cons.*84.*n.*6. *Oddo in tract. de rest. in integ. q.*22.*n.*47.*Bertaz. in tract. claus. claus.*10.*gl.*13.*n.*1.*Vital. in eod. tract. de claus. in tit. de metu vxoris, nu.*6.*cart. mihi* 289. *Cardin. Alba. in lucubr. ad Bar. in d. l. transactionē, nu.*1.*C. de transact. Decian. cons.*56.*n.*63.*lib.*4. *Simoncell. in tract de decr. lib.*1.*tit.*1.*nu.*59. *Visimb. cōs.*52.*n.*12.*lib.*2. *& faciūt ea, q̄ alias scripsi in tract. de excep. ad materiā statuti excep.*11.*nu.*89.*& seq.*

Sexagesimus effectus amicitiæ est, vt quoties- 192 cūq; est dandus tutor pupillo p creditorē, qui contra eū, & eius bona agere intēdit, tunc creditor ipse dēt citari facere amicos, p̄ut sanguine coniunctos, vt veniant ad defendendū eundē pupillū, & suscipiā eius curā, qui si sunt con- 193 tumaces, tunc decernitur tutor, si is, qui debet conueniri, est minor septēnio, & curator, si est septēnio maior, *Neuizz. cons.*17.*nu.*21.*per totū, Gail obseru.*107.*lib.*2 *Affl. dec.*262.*nu.*2. *Sigism. Scace. in tract. de iud. p.*1.*c.*50.*n.*23.*Sebast. Vant. in tract. de nullit. in tit. de nullit. ex defectu citat. nu.*143.*Osasc. dec.*89.*nu.*7. *&* 8.*Carpan. super Statut. Mediol. c.*34.*nu.*7.*lib.*1: *Tiraq. d. causa* 22.*nu.*65.

194 Sexagesimus primus effectus est, quod si tutor, dū aliquid gerit circa administrationem bonorū pupilli, illud gerit in præsentia amicorū ipsius pupilli, ex tali pręsētia excluditur oīs suspitio fraudis, & doli, *gl. in l. tutor, ff. de bonor. possess. Bal. in l. pupillorum post princ. C. de repud. hæred. vbi ēt Ias. q̄ dicit talē gl. esse singularē, idē Bal. in rub. C. qui admitt. col.*2.*ver. & ideo de facto dicebā, Tiraq. in tract. de penis tēper. causa* 22.*n.*51.*Camil. Borel. in repet. pragm. odia litiū, §.*1.*gl.*3.*n.*98. *Constan. Rogger. in trac. de sūmo bono in ver. seu §. nunc congruum est, nu.*20. *in* 3.*to. tract. diuers. p.*2. *cart. mihi* 11.

Sexagesimus secundus effectus amicitiæ est, 195 quod si amicus p̄stat alimēta amico, vel alteri contēplatione ipsius amici, vtputa filio contēplatione patris amici, vel econtra, vel vxori ratione viri, tūc ea non pōt repetere ab ipso amico alimentato; q̄a talia alimenta vidētur præstita animo donādi, *l. is, qui amicitia, ff. de negot. gest. Borell. d. gl.*30.*n.*90.*Surd. in tract. de aliment. tit.*6.*q.*21.*nu.*1.5.*&* 8. secundum quæ hic effectus quatuor modis limitatur; Primo vt tantum habeat locum in amico magna, & vehementi amicitia coniuncto, *Bald. in dicta l. is, qui amicitia, ff. de negot. gest. Surd. d. nu.*5.

Secundo quando amicitia inducit affectum 196 paternum, seu charitatiuum erga eum, p̄ quo fuit expensum, *Surd. d. q.*21.*nu.*8.

Tertio qñ expēsa est modica habito respectu ad pręstantē alimenta, secus si magna, q̄a tunc p̄sumitur pręstita animo repetendi, *Castr. in d. l. is, qui amicitia, ff. de neg. gest. Surd. eadē q.*21.*n.*10.

Quarto, & vltimo dictus effectus p̄cedit tm̄ in expensis, quæ fiunt circa persona amici, non

non aűt si fieret circa rem, *Surd. vbi supra n.12* & an pdictis, & similib. casibus reqrat aliqua pæstatio ex parte illius, q. alimenta præstitit, ad hoc vt possit illa conseq, vide quæ latè scribunt *Caualc. dec. 21. n. 21. li. 4. Bologni. conf. 27. n. 16. Surd. in tract. de alimen. tit. 5. q. 8. per tot.*

197 Sexagesimus tertius effec. colligit ex textu *in l. aut qui aliter, ver. & si forte, ff. qd vi, aut clam,* vbi habet quod clam facere dr, qui se opus facturum non denuntiat amicis, ijs absentibus, qbus erat denuntiandum, *Tiraq. in trac. de pen. tēp. seu remitt. cā 22. n. 71. ad quod benefaciūt dicta per Horat. Carpa. sup stat. Mediol. p. 1. c. 34. nu. 38.*

198 Sexagesimus quartus effectus amicitiæ est, vt ipsa quandoq. impediat actionem negotiorum gestorum, vt voluit *Bal. in l. is qui amicitia ff. de neg. gest. Sard. in trac. de alim. tit. 6. q. 21. n. 2.*

Sexagesimus quintus effectus amicitiæ, est quod licet notarius tanq publica persona ha-
199. beat pũmptionem pro se, vt voluerunt *Spec. in tit. de teste, §. 4. vers. qd si ergo, Io. Bapt. Magon. in lucerna morali, p. 1. c. 58. n. 14.* nihilominus si in testamento reperit scriptus hæres aliqs amicus notarij tale testm̄ non caret suspitione fal-
200 sitatis; *Menoc. conf. 313. n. 41. & 42. lib. 4.* qui tñ effectus fallit qñ vltra cōem pũmptionem p ipso notario adesset alia coniectura, vt q ipse esset bonæ qualitatis, & hæres esset consanguineus, vel beneuolus, vel amicus testatoris, ita *Grat. conf. 30. n. 9. lib. 2.* & ratio est, quia notarij pbitas, & integritas tollit oēm suspicionem falsitatis, *Neurez. conf. 25. n. 10. & conf. 68. c. 31. latè Menoc. in trac. de præsum. li. 5. pſum. 20. nu. 44.*

201 Sexagesimus sextus effectus amicitiæ est, q sicut notarius non pōt leuare, & publicare instrm̄ in causa ppria ad sui vtilitatem, & fauorem, *l. 1. & quod ibi not. Bar. C. de ijs, qui sibi in testam. ascrib. & Io. Bapt. Magon. in lucerna morali, p. 1. c. 62. n. 5.* ita pariter nec poterit illud leuare in fauorē sui amici, ita *Spec. in tit. de instrum. edict. §. instrumentum, vers. item quod est domesticus Magon. d. p. 1. c. 66. per totum.*

202 Sexagesimus septimus effectus amicitiæ est, quod si pſequutus de homicidio erat amicus illius, q fuerat interfectus pp ipsam amicitiā, præsumit quod is illum nō interfecerit, *gl. in l. 1 C. ad leg. Cornel. de Sicar. Gram. conf. 42. n. 11. i cri. Barsat. conf. 437. n. 5. lib. 4. & conf. 192. n. 14. lib. 2. Io. de Amic. conf. 86. nu. 14. Ferreti. conf. 238. nu. 18. & 19. lib. 2. Decia. conf. 59. n. 6. lib. 3. Sim. de Prat. conf. 15. num. 61. lib. 1.*

203 Sexagesimus octauus effectus amicitiæ est, vt amicus interficiens amicum pſumatur potius casu, quàm dolo interfecisse, *Marf. in l. vnica, n. 207. C. de rapt. virgin. & conf. 51. n. 47. Nenel. in tract. de defens. in respons. reorum, n. 39. cart. mihi 84. Franc. Aret. conf. 146. n. 10. Pet. a Plaz. in epito. delict. c. 43. n. 7. Bertach. in reper. in verb. amicitia excusat. Bertaz. conf. 29. n. 14. & cōf. 133. n. 5. Hieron. de Laurent. in rota Auenio. dec. 20. nu. 8. Gaid. Papa in tract. de præsumpt. 61. Paulus Fusc. in suis sing. in lit. A. n. 60. Bur. at. conf. 20. n. 40. lib. 1. Iaf. in l. 1. n. 22. ff. de leg. Menoc. in trac. de pſum. li. 5. præsum. 40. n. 22. & 24. Io. de Amic. cōf. 65. n. 11. & conf. 85. n. 15. Soc. iun. conf. 58. n 8. lib. 1. Crauett. conf. 988. n. 47. lib. 6. Flam. de Rub. cōf. 41. n. 47. lib. 1. vbi alios allegat Carrer. in pract. §. homicidij autem n. 72. car. mihi 91. Rim. iun. cōf. 88. n. 35. lib. 1. Mascard. in tract. de probat. concl 864. n. 14. Pet. Rebuf. in tract. de priuil. scholarium priuil. 104. n. 13. in 18. to. trac. diuerf.* q asserit quod alias de facto cum ista cōclusione defendit, & liberauit quemdam scholasticum a pœna mortis, qui interfecerat suum socium.

204 Sexagesimus nonus effectus parum distat à proxime relato, & est quod si amicus occidat amicum, licet probet quod illum occiderit data opera, nihilominus nunq est præsumendū quod habuerit animum occidendi, sed tantum vulnerandi, ita *Cepol. cōf. 2. in 2. col. in fi. in crim. Bertach. in repert. in verbo amicitia inducit, Mascard. in tract. de probat. p. 1. concl. 71. nu. 5. Menoch. in tract. de præsumpt. lib. 5. pręsump. 40. n. 22.*
205 quod tñ puto verum si vulnus non est illatum in loco corporis periculoso, vt puta in capite, in stomaco, vel simili, quia vulnerās in talibus partibus corporis pręsumitur habuisse animū occidendi, *Marf. in l. 1. §. Diuus Adrianus, nu. 15. C. ad leg. Cornel. de Sicar. Sigaorol. de Homod. cōf. 1. n. 3. Mascar. in trac. prædicto concl. 79. n. 24.*

206 Septuagesimus effectus est, vt licet in dubio non præsumat facta donatio, neq; animus donandi, *l. cum de indebito, cū similibus, ff. de probat.*
207 nihilominus hæc regula limitatur rōne amicitiæ, & sic pp eam præsumitur donatū amico, & quod est expensum pro amico, censetur expensum animo donandi, *Bart. in l. cum quid na. 11. vbi Paul. de Cast. ēt n. 11. ff. si cert. pet. Bal. in l. 2. in 1. q. ff. de iure dot. & in l. 1. ver. quæro C. ad Vellian. & in c. si cautio, col. 1. ver. quæro nūquid teneat, de fide instrum. Fel. in d. c. si cautio, nu. 5. Ruy. conf. 100. nu. 2. & 5. lib. 4. Mascard. in tract. de probat. concl. 554. n. 54. & concl. 559. n. 7. Randen. cōf. 50. n. 532. lib. 1. Menoc. in tract. de arbit. casu 88. n. 61. & conf. 683. nu. 20. lib. 7 Surd. in tract. de aliment. tit. 6. q. 21. n. 6. & conf. 333. n. 51. lib. 3. Camill. Borel. in repet. pragm. odia litium, §. 1. gl. 3. n. 90.* qui effectus verificatur tantum duobus concurrētibus, primo, qñ fuit impēsum pietatis causa, nequis opprimatur, *vt l. is, qui amicitia, & l. 1. C. de neg. gest.* secundo, qñ impensa est modica, secus, si magna, qa tunc non vř donata, sed facta animo repetendi, *Paul. de Castr. in d. l. is, qui amicitia, Surd. cad. q. 21. n. 9. Menoc. d. an. 61.*

208 Septuagesimus primus effectus est, qđ licet cessio iurium facta sine cā pręsumat simulata, & non

& non valeat, *l. p diuersas, vbi Bar. n. 2. & Paul. de Cast. n. 3. C. mand. l. namque nuda, ff. de acquir. rerum dom. cum allegatis, per Do. Cumiam super ritu illius Regni c. 82. n. 19. & per Laurēt. Tenni. cautel. 17. n. 15. & seq. & per Menoc. in tract. de psum. lib. 3. præsum. 129. quasi per totam*, si tñ ipsa cessio

209 repetatur facta amico, valebit, qa tūc cēset facta titulo donationis, ita *Neuiz. cōs. 57. n. 13. & 14.*

210 Septuagesimus secundus effectus amicitiæ est, quod licet legatum rei alienæ ignotanter factum per testatorem sit nullū, ita vt nec res, nec ipsius rei extimatio debeat legatario, vt est *tex. in l. cum aliena, C. legat. & in §. non solum,*

211 *vers. cum autem Institut. de legat.* hæc tñ conclusio fallit rōne amicitiæ, namq; si legatari⁹ esset amicus testatoris valebit legatū, & ei debetur saltim extimatio rei legatæ, *Fulgos. Alex. in Guliel. de Cun. Paul. de Cast. & Ias. n. 5. vers. 3. limit. in d. l. cum aliena, Barbat. in repet. c. Raynal. c. 11. de test. Io. Dilect. in trac. de arte testand. tit. 6. de lega. cauteil 32. n. 1. Alcia. in trac. de præsum. reg. 1. præsum. 20. n. 1. Menoc. in eo. trac. lib. 4. præsum. 116. n. 19. Tiraq. in trac. de penis temper. causa 22. n. 30. & in trac. de priuil. pia causæ causa 66. in fi. Cassa. super consuet. Burgund. rub. 4. §. 5. ver. le merij sans procuration n. 32. car. mihi 561. Rebuf. in tract. de priuil. scholar. priuil. 104. num. 7. in 18. tom. tract. diuersor. cart. mihi 52.*

212 Septuagesimus terti⁹ effectus colligit, ex traditis per *Bal. in l. frater a fratre, in vltima carta ver. tertio quæro ff. de cond. indeb.* vbi voluit quod licet paterfamilias non possit emere bona a filio, cuius bonorum est legitimus administrator, cum de eis non possit filius disponere sine patris authoritate, nec posset pater se authore emere, *per tex. in l. 1. ff. de author. tut.* fallit tñ prædictæ conclusionis dispositio, qñ id fieret præsentibus amicis, qa tūc cessat omnis suspitio, cum ex presentia amicorum videatur palā fa-

213 cta venditio, & bona fide, & per cōsequēs erit valida, quod dictū pro singulari refert *Ias. in repet. d. legis frater a fratre, col. 22. vers. signa tamen, Tiraq. d. causa 22. num. 52.*

214 Septuagesimus quartus effectus est, qđ licet vendens rē Tyranno ꝓ tenui pretio censet illam ꝑ metum vendidisse, hoc idem præsumit si venditio fiat alicui amico Tyranni, *ita Grat. cons. 71. nu. 20. cum pluribus sequen. lib. 1.*

215 Septuagesimus quintus amicitiæ est, vt cōtractus celebrati inter amicos plerumque præsumuntur simulati, *l. pen. §. facilior, ff. de bon. dānat. Barbat. cōs. 22. col. 3. lib. 4. Paul. Picus in l. post contractum, col. 12. vers. vltimo dominus, vbi ēt Io. Anibal. n. 118. ff. de donat. Flam. Paris. in suo trac. de confid. benef. q. 75. n. 1. Tiraq. d. causa 22. nu. 53.*

216 Septuagesimus sextus effectus est, vt amicus non præsumatur velle inferre iniuriam amico, *Cuma. cons. 74. col. 2. post medium,* vbi dicit quod verba turpia prolata ab amico, non censentur prolata animo iniuriandi, *Io. Faber in l. si non conuitij, ff. de iniur. prac. Bellonis. lib. 1. c. 3. in tit. de iniur. n. 7. in fi. Crauet. cons. 988. n. 46. lib. 6. & cōs. 9. n. 29. lib. 1.* qui loquit in eo, qui scripsit libellum famosum amico, & dicit qđ præsumitur absq; animo inferendi *Mascard. in tract. de pbat. concl. 902. n. 5. & per totam, lib. 2. Farin. in tract. p. 3. q. 105. n. 147.* sed caueant amici a talibus verbis, qa amicus, nec ioco quidem est offendendus, & quia amici palam sunt honorādi, vt dixi *supra in prælud. n. 32.* & ideo sunt improbandæ, & fugiēdæ cōuersationes, & amicitiæ quarundam personarum, q vt videantur faceti, & iocosi solent amicos verbis asperis, & iniuriosis pungere, quia cum talibus facillime deuenitur ad inimicitiam.

217 Septuagesimus septimus effectus est, vt amicitia faciat cessare præsumptionem doli, ēt in ijs, quæ sunt de genere malorum, & prohibitorum (& hic effectus poterit inseruire pro rōne effectus præcedentis *gl. in l. 1. C. ad leg. Cornel. de Sicar. Bero. cons. 179. n. 9. lib. 3. vbi talem gl. singularem appellat. Io. de Amic. cons. 7. nu. 38. & cons. 86. n. 14. Anchar. tun. in q. famil. lib. 3. q. 72. n. 42. Bertaz. cons. 133. n. 5. lib. 1. in crim.*

Septuagesimus octauus effect⁹ amicitiæ est, quod si amicus instituat hæres sub conditione, vt eo mortuo hereditas alteri deferat, quod vtiq; in tali substitutione censet inserta conditio, si dictus hæres institutus moriatur absq; liberis, iuxta terminos *l. cum acutissimi, C. de fideic. & l. cum auus ff. de cond. & demonstr. ita Barbat. in repet. prædicta l. cum acutissimi, col. 11. Mars. sing. 351. & in rep. rub. ff. de fideiuss. n. 235. Blanc. in trac. de compromis. q. 3. n. 48. ver. adduci ēt pōt, Guliel. de Bened. in repet. c. Raynutius, in verbo si absq; liberis ill. 1. nu. 4. de testament. Borell. in repet. pragm. odia litium, §. 1. gl. 3. n. 84. Sicard. in l. generaliter, §. cum autē, n. 15. C. de instit. & substit. Ias. in l. Titia, n. 22. ff. de verb. oblig. Petr. de Plaz. in epi. delic. c. 43. n. 6. vers. decimo ad id Cassan. super consuet. Burg. rub. 4. §. 5. ver. le marij sans procuration, n. 33. ver. vndecimo car. mihi 562. Rebuff. in tra. de priuil. schol. priuil. 104. n. 19. in 18. to. tract. diuers. car. mihi 52.*

218 Sed in præsenti effectu contrariū, & melius tenuerunt *Soc. in d. l. cum auus, nu. 11. Purpur. cons. 516. n. 7. lib. 2. Emanuel. à Costa in repet. c. si pater in 1. p. in verbo si absque liberis, nu. 7. de testam. in 6. Ant. de Padill. in d. §. l. cum acutissimi, n. 27. de testam. Tiraq. in trac. de penis temperant relax. causa 22. n. 54. Menoc. in trac. de præsūp. lib. 4. præsump. 89. n. 65. & seq.* vbi respondent argumentis adductis per tenentes, & defendentes contrariam opinionem.

219 Septuagesimus nonus effectus, est quod si inter iniuriatum, & iniuriantem superueniat amicitia, per eam censetur remissa iniuria, *Io. de*

de Ana.conf.44.n.6. Clar.in §.iniuria.nu. 11. vbi Baiard.in add.n.56.Fräc.Viu.dec. 330. per totam, Mascard.in tract.de probat.concl.902.nu.19.cum plur. seq. vbi multa circa materiam præsentis effectus scribit,& alios allegat

220 Octuagesimus effectus amicitiæ colligit ex traditis *per Cy.in l.inuitus,col.5.ver.ex ijs pendet, C.de procurat.*vbi dixit quod si magnus amicus constituatur procurator,si non contradicit ta lı cõstitutioni, vr tacite approbate mandarũ, & illud acceptare, qd dictum sequuntur *Bart. ibidem in 2.lect.& Bald.in 2.col.verf. primo quæro Tatian.in tract.cui incumb. onus proband. negat. c. 29.nu.23.p.1.Tiraquell. in tract. de penis temper. causa 22.nu.56.*

Octuagesimus primus effectus amicitiæ est ille quẽ ponit *Alex.*|*de Neua in c.ex literis,n.17. ff. de iureiur.* scilicet quod si amicus mutuat ali-

221 q̃ pecuniarum summã alteri amico,ex tali mu tuo non põt oriri vsurarum suspicio, qa amicitia non solum facit præsumere quod gratis sit mutuatum,sed ẽt donationẽ (quod est maius) vt dixi *supra effectu 70.n. 206.* qbus ibi dictis addo *Bald.in l.post contrarium,n.3. ff. de donat. cum alijs allegatis per Flam. Parif. in tracta. de confid.benef.q.75.num.5. & seq.*

Octuagesimus secũdus effectus amicitiæ est ille,quem posuit *Tiraq.in tract. de pan. in pluries*

222 *citata causa 22.n.60.*vbi asserit quod nihil interest,an iudex solitus fuerit vexare appellantes ipsos,an vero suos amicos,eo quia ab eius sententia appellauerunt, allegat *Ang. in addit. ad Bart.in l.de pupillo, §. si quis ipsi prætori in 9. quastio. de operis noui nunt.*

223 Octuagesimus tertius effectus est,vt per eam præsumatur,quod quis actui consentiat, & illum approbet, cui alias non consentiret *Bal. Sal.& alij in l.inuitus,C.de procur.Alex.& conf.1. nu.17.lib.3. Crauett.conf.237.n. 2.verf. immo lib. 2.Mascar.in tract.de probat.concl.554.n. 55. Menoc.in trac.de arbi.casu 88.nu. 61.*

224 Octuagesimus quartus effectus est, quòd si amicus patris aliquid erogauerit, & expenderit in causam filij,cui suspecti tutores fraudem faciebant,non poterit repetere,qa censetur illud donasse *not.in l. is, qui amicitia, ff. de negot. gest. Ruy.conf.100.n.2 lib.4.Tiraq.in tract.de penis causa 22.num.63 Mascar.in tractat. de probat. d.concl.554.num.56.*

225 Octuagesimus quintus effectus amicitię est, vt amicus possit petere, vt decernatur curator bonis absentis, ad hoc vt interrumpat præscriptionẽ,vel si sit ei delata hæreditas ad eam adeundam *Bal. in rub. C. qui admitti, col. 4.q.6. ver.item si hæredes, Tiraq. d. causa 22. nu.8.10.de Monte Spirell.conf.169.n.13.*vbi dicit, quòd tũc amicus censetur habere mandatum a lege, & allegat *gl.in l.1.ff.de negot. gest.*

Octuagesimus sextus effectus parum distat proxime relato,qui est quod amici parentum prędefunctorum possunt petere, vt eorum fi-

226 lijs dentur tutores *l. 2. in prin. ff.qui pet.tut. Cyrill.Fulgeon.in summa in tit.de penis, §.3.num. 87. Tiraq.d.causa 22. num.65.*

Octuagesimus septimus est effect. vt dispositio *l. Gracchus de adult.* promittens impunitatem

227 patri si occiderit eum,quem inuenit cum filia turpiter colluctantem, illa, seu eadem impunitas extendatur ad amicos congregatos ad hũc effectum, sine quib. pater non potuisset tute illum occidere *Bal.in l.vt vim,col.2.in fi. q. 6.ff. de iusti.& iur.Marf.sing. 175. Rol. a Vall.conf. 34. n.8.lib.2.vbi multos alios allegat Cepol.cõf. 4.n.15. Ign.in l. 1.§. si maritus, n. 31. ad Sillan Villaut.in tract.de extens. legis tit. an gesta contra vel præter formam mandati,n. 104. cart. mihi 172.* qui duo vltimi loquuntur in terminis statuti Veronensis,quo permittitur viro impune occidere adulterum repertum cum vxore,& concludũt quòdetiam amici viri, qui interuenerunt in tali homicidio sunt impunes, prout ipse vir *Nouell. in tract.ad defensam, nu. 81.* & ratio est, quia cui conceditur aliquid ei etiam conceditur,vt id possit facere cum amicis, & familia-

228 ribus,sine quibus id facere non posset, *Bal. in l.1.col.antepe.ver. sed quid dicemus,C.vnde vi Rol. à Valle d.conf.34.num.9.*

229 Octuagesimus octauus effectus est,vt intelligatur ad nos reuersus,qui ad amicos nostros peruenit,non minus,quàm si intra nostra pręsidea esse inceperit, *l. postliminij post princ. ff.de capti,& postlim.reuers. Luc.de Pen.in l.1. in princ. verf. nota æquiparari, C. de castrenf. pecul. Cyrill. Fulgeon.in summa crim. in tit. de penis, §. 3. num. 17.Tiraq.in tractat.de penis temper. aut relaxand. causa 22. num. 68.*

230 Octuagesimus nonus effectus amicitiæ deducitur ex dictis *per Abb. in c. quoniam frequenter,§.porro,col.3. ver. quæro an ille, vt lit. non contest.* vbi voluit quòd satis videtur probari aliquem impedire ne citatio ad eum perueniat, si eius amicus talem citationem impediat, & per consequens vt habeatur procitato, *Abba. sequuntur Tiraq.d.causa 22.nu. 83.Cassa.super consue.Burgund.rub.4.§.5. in verbo le mari sans procuration n.3.ver.9. car. mihi 562.*

231 Nonagesimus effectus amicitiæ est, vt is, qui vult vel debet facere eleemosinam, tenetur illam potius facere, & dare amicis, & domesticis,quam exteris, & ignotis, *Præposit.in c.non satis,num.21. 86. dist. Luc. de Pen.in l. 1.in princ. verf. sed sola affectio, C. de castren.pecul. Io. Medin.de eleemosina in c.de ijs quib.est danda eleemosina,& quo ordine car.157.col.4. verf. inde oritur, Pet.Cened.in collect.iuris canon.collect. 36.nu. 2.Surd.in trac.de alim.tit.1.q.93.n.1. Iac. de Graf.* in

in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 14. num. 8. ver. decimo quia quod tamen est intelligendum stante eadem necessitate. *Surd. d. nu. 1. Foller. in prac. de censib. in vers. Nicolaus Episcopus, nu. 8. car. mihi* 27.

232 Nonagesimus primus effectus est, quod licet quis non dicatur arbitrium suscipere, licet arbiter fuerit electus, si tamen amicus arbiter eligatur, & dum eligitur est præsens, & non contradicit, videtur arbitrium acceptasse, *Bertac. in reper. in ver. amicitia inducit, Patia. in tracta. cui incumb. onus proban. negat. lib. 1. c. 29. num. 23.* vbi alios allegat.

233 Nonagesimus secundus effectus est, vt iniuria facta amico meo, videatur mihi facta *Alex. in apost. ad Bar. in l. de pupillo §. si quis ipsi pratori de nou. oper. nunt. Cassa. super consuet. Burg. rubr. 4. §. 5. in verbo le ma. ij sans procuration, num. 3. cart. mihi 561. Arnon. sing. 97. Gram. dec. 25. n. 2. Decia. conf. 125. n. 15. lib. 3. Becc. conf 67. n. 18.*

234 Nonagesimustertius amicitię eff. est, vt licet quando aliquis dicit vellem emere, vel vellem eligere, vel vellem legate, per talia verba non inducatur perfecta voluntas, sed sit quodam imperfectum desiderium emendi eligendi, vel disponendi, vt voluit *gl. in l. ementis, C. de contrah. empt. vbi etiam Bar. Aret. & cateri Scribentes Rsynus. conf. 204. n. 7. lib. 2. Menoch. in trac. de arbit. ind. casu 596. nu. 55.* nihilominus tamen si quis disponendo dicat, vellem reliquere, vel 235 legare fundum Titio, si is Titius est amicus disponentis, ex talibus verbis inducitur vera dispositio, *Ias. in l. 1. in 1. lectura. col. 3. & in 2. lectura, col. 5. C. de summa Trinit. & fide Cathol. Tiraqu. in tract. de penis relax. causa 22. nu. 84.*

236 Nonagesimus quartus effectus est, vt delinquens causa amicorum leuius sit puniendus, *gl. in l. verum, ff. pro socio Ias. in l. qua dotis, ff. sol. matr. Sebast. Medic. in repet. c. erit, nu. 108. dist. 4. Cyrill. Fulgeon. in summa in tit. de penis, §. 3. nu. 14. car. mihi* 134. sed in foro conscientiæ nullo pacto excusabitur, *vt dixi supra in praludio.*

237 Nonagesimus quintus effectus amicitiæ est quod si delinquens esset amicus Principis, propter talem amicitiam ei potest remitti pœna delicti, vel saltem mitius puniri, *c. nisi specialis de offic. legat. vbi glos.* dicit hoc idem procedere si delinquens esset amicus iudicis, quod puto verum quo ad illam minorandam, non autem quo ad illam in toto tollendam, *Rom. in l. si vero, §. de viro, ff. sol. matr. Corsett. in add. ad repert. Abb. in verbo amico si est factum, Clar. in §. fi. q. 62. nu. 32. Pet. a Plaz in epito. delict. c. 43. nu. 6. vers. septimo, & praterea, Pet. Molias in responso pro amico, dub. 2. num. 142. Tiraq in pluries citata causa 22. in princ. Bernard. Herrich. in summa magis com. opi. lib. 2. c. 167. Rebuf. in tracta. de priuil. schol. priuil. 104. num. 21. cart. mihi 52. Sebast. Medices in repet. c. erit, num. 113. distinct. 4.* vbi 238 dicit quod index potest pęnam amico minorare, quando pœna est arbitraria, secus si est certa, & a lege, vel statuto determinata, quia tunc non potest, allegat *Ias. in l. 1. C. ex quib. caus. infam. irroget. quod etiam dixerunt Siluest. in summa in uerbo iudex, il 1. circa medium, & Clar. in §. fi. q. 60. num. 31.* qui etiam asserit quod iudex aliter faciendo graui pęna deberet puniri.

239 Nonagesimus sextus effectus amicitiæ est, quod si quis propter amicitiam aliquid dabat, vel faciebat, non possit astringi ad illud faciendum, vel dandum, vtputa obsequium pręstare, vel certam partem fructuum sui viridarij amico offerre, namq; talia, & similia, quæ fiunt, & præstantur propter amicitiam, non transeunt in obligationem, nec inducunt consuetudinem, *l. qui iure, ff. de acq. poss. gl. in l. 1. ff. de precar. Zas. in l. dedi tibi, §. si liber homo, nu. 12. ff. de cond. ob caus. vbi etiam Ias. num. 10. Cunuo. in tracta. de pact. lib. 1. c. 24. nu.* 110. qui dicit, idem esse si non esset datum, aut factum, sed tantum promissum dare, vel facere, *Rodoa. in tracta. de simo. c. fi. num. 27. in 15. to. tractat. diuers. p. 2. car. mihi* 102. vbi dicit, quod licet amicus ab amico 240 pluries fuerit in domo receptus, non ob id acquiritur ei in domo amici quasi possessio hospitandi, & hic effectus potest quotidie inseruite pro excludendis seruitutibus, quas propter amicitiam patiuntur, vt si quis propter amicitiam passus esset, quod amicus transiret per eius prædium, vel hauriret aquam ab eius puteo, quia ex talibus actibus amicitiæ causa permissis, non posset induci seruitus, & ratio prædicti effectus esse potest, quia id, quod fit ob amicitiam, facillimè reuocatur, *gl. in d. l. 1. in verbo quod genus, in fi. ff. de precar. Tiraq. in repet. l. si vnquam in verbo liberis, nume. 93. C. de reuocand. donat.*

241 Nonagesimus septimus effectus est, quod licet quis cogi possit, vt sit aduocatus pro eo, qui aduocatos non inuenit, nihilominus amicus non posset cogi aduocare contra amicum, *gl. in l. 1. §. ait prator ff. de postul. & ibi etiam Aug. n. 2. vers. in fi. gl. Pet. Rauennat. in suo Alfabeto, in ver. amicus, Tiraq in tracta. de penis temper. aut relax. causa 22. num. 77. Polidor. Rip. in tracta. de nocturno tempore, c. 132. n. 5. Borell. in repet. pragm. odia litium, §. 1. gl. 3. nu. 104.*

242 Nonagesimus octauus amicitię effectus est, vt per eam delictum fiat grauius, & dicatur proditoriè commissum, nam si amicus fictus, & simulatus amicum occidit, tale homicidiū dicitur proditorium, ita vt tunc habeant locum omnia, quæ de proditione per DD. scribuntur, & præsertim *per Decia. in suo trac. crim. p. 2. lib. 7. cap. 29. per totum, & per sapientissimum Dom. Don Garsiam Mastrillum in suo sollemni trac. super Indulto. c. 29. ita dixit Barto. in l. respicien-*

dum,

dum, *§. delinquunt, ff. de penis, & in extravag. ad reprimen. in ver. rebellis, Luc. de Pen. in l. fi. C. de desert. lib. 10. Affl. dec. 265. num. 64. Decian. d. cap. 29. num. 19. & 24. Muscatel. in pract. crim. in titul. de homicid. mediant. mandato, nu. 66. Anto. Gomez in lib. var. resol. to. 3. c. 3. num. 5. Pet. a Plaz. in epi. delict. lib. 1. c. 21. num. 1. cum seqq. Baiard. in add. ad Clar. in §. homicidium, ver. proditorie, n. 24.*

244 Nonagesimus nonus effectus amicitiæ colligitur *ex tex. in l. ergo, ff. ex quib. cauſ. maior.* vbi habetur quod illud edictum non poteſt habere locum, niſi amici fuerint interrogati, an velint cauſam amici defendere, *Tiraquell. in tractat. de penis temper. an. ſeu relaxand. cauſa 22. num. 69.*

245 Centeſimus effectus, vt ſi quis teſtando eligat exequutorem ſui teſtamenti aliquem amicum, ſi ille amicus eſt præſens tempore, quo fit teſtamentum, & non contradicit, ſed tacet, videtur tale munus acceptaſſe, ita vt ſequuta morte teneatur exequi facere omnia in teſtamento contenta, *ita Patian. in tractat. cui incumb. onus proband. negat. lib. 1. c. 29. num. 23. Bertacch. in reper. in verb. amicitia inducit.*

246 Centeſimus primus effectus colligitur ex notatis *per gl. in l. fi. ff. vbi pup. educar. debe.* vbi dicit, quòd cum aliquid debet fieri in præiudicium abſentis, tunc ſunt conuocandi eius amici, *Coraſ. in tracta. de inuent. num. 18. in 8. to. tractat. diuerſ. part. 2. cart. mihi 165. Tiraquell. in multoties citata cauſa 22. num. 69.* ex quo effectu infertur quod amici debitoris abſentis ſunt citandi antequam interponatur ſecundum decretum, vt voluit ipſamet *glo. in cap. cauſam quæ, de dolo, & contumat. glo. in cap. conſultationibus de officio, de legat. glo. fin. in cap. fin. vbi etiam Innoc. & Ioan. Andr. de eo, qui mitt. in poſſ. gloſ. in clement. 1. in verbo ex certa ſcientia, vbi Cardin. Flor. q. 6. de ind. glo. in clem. 1. in ver. liceret, de reſcript. Bart. in Auth. at qui ſemel, num. 13. C. quomodo, & quando iudex, & in l. magis, §. item prætor, ff. de reb. eor. Fulgoſ. conſ. 114. colum. 2. Bertac. in reper. in verbo amici ſunt, Tiraq. d. cauſa 22. nume. 70. ubi multos alios allegat Borell. in repet. pragmat. odia litium, §. 1. glo. 3. num. 92.* eſt beneue-

247 rum quod hæc citatio dicitur ſequis ſolellemnitas, ideoque eius ommiſſio non vitiat actũ, *Bald. in rubr. C. de ſucceſſ. edict. in 2. colum. verſ. non tamen, Bar. in d. Auth. at qui ſemel, dicto num. 13. verſ. iſtud autem Bertacch. in repert. in verbo*

248 *amicorum citatio*, & ita practicatur in Regno iſto, in quo amici nunquam citantur.

Centeſimus ſecundus effectus eſt, quod ſicut delegato facto clerico à ſuo cõſanguineo, non debetur quarta Epiſcopo, *cap. requiſiti, de teſtam. & dicam latius infra in titu. de effect. conſanguinitatis effectu 23.* ita quoque non debetur de legato facto ab amico, *Plaz. in epitom. delict. capitu. 43. nume. 6. verſicu. ſexto ſtabiliri poſſet.*

249 Centeſimus tertius effectus amicitiæ eſt, vt amici pupilli ſint requirendi, & citandi, quando per iudicem ipſi pupillo datur tutor per inquiſitionem, *Bar. in l. ſcire, §. cum reliquis ff. de tutor. & curat. dat. ab ijs, Bertacch. in reper. in verb. amici pupilli.*

250 Centeſimus quartus effectus eſt, quod ad hoc vt quis dicatur vere contumax opus eſt, vt ipſius amici requirantur an velint illum talem ſuum amicum defendere nec ne, *Bart. & alij in l. ergo, ff. ex quib. cauſ. maior. Tiraq. in tracta. de penis cauſa 22. n. 69.*

251 Centeſimus quintus effectus eſt, vt amicitia, & conuerſatio cum delinquentibus faciat non mediocre indicium, & tale, vt iuncta cum aliqua alia præſumptione poſſit tormentis ſupponi, vt late ſcribit, *Farin. in tract. crim. q. 43. n. 175. & ſeq.*

252 Centeſimus ſextus effectus cogitur *ex text. in l. hoc autem, §. 1. ff. quib. ex cauſ. in poſſ. eatur,* qui dicit, quod amici pupilli ſunt requirendi, ut eam defendant antequam iudex decernat bonorum poſſeſſionem, & hoc quia non eſt veriſimile quod amici ommittant defenſionem ipſius pupilli, *Tiraquell. præcitata cauſa 22. n. 69. Bertac. in ſuo reper. in ver. amici ſunt.*

523 Centeſimus ſeptimus effectus amicitiæ eſt quod amicus poterit proſequi iniuriam factam ſuo amico tanquam factam attinentibus ſuis, ipſum iniuriantem accuſando, & demum cum eo pacem faciendo, *Bald. in repe. cap. ſi pater, de teſta. in 6. & in l. 1. num. 49. C. qui accuſar. non poſſ. & conſ. 78. volum. 4. Alexand. in add. ad Bart. in l. non ſolum, §. qui alieno, ff. de procur. Alciat. in tracta. de præſumpt. regul. 1. præſumpt. 28. num. 2. Plaz. in epitom. delict. cap. 43. nu. 7. verſ. quibus omnibus,* qui loquitur in amico ſingulari, *Rebuff. in tracta. de priuil. ſchol. priuileg. 104. num. 8. in 18. tom. tract. diuerſ. cart. mihi 52. Decian. in tractat. crim. par. 1. lib. 3. cap. 5. num. 13. & 14. cæteris copioſius Farin. in tract. crim. q. 13. n. 31. & ſeq.* qui hanc concluſionem declarat, & limitat diuerſis modis.

254 Centeſimus octauus effectus eſt, ut amicitia ſit cauſa, vt etiam in ſucceſſionibus amicus anteponi poſſit, & quandoq; debeat etiã ſanguine coniunctis, exceptis tamen filijs, *Menoc. conſ. 683. n. 22. lib. 7. & in tract. de præſump. lib. 1. præſum. 28. n. 17.* quod pbat authoritate antiquorũ legislatorũ, non aũt noſtrorũ iuriſcõſultotũ, cui' dictũ intelligo, quod teſtator poſſit in eius ſucceſſione anteponere amicũ ſanguine cõiunctis in teſtamẽto, vel qđ cũ ſit aliqua cõtrouerſia inter ſãguine cõiũctos, & amicũ, tũ capiẽda ſit ĩterptatio p amico, nõ aũt qñ defert hrẽditas ab inteſtato, qa tũc amicus

eus quantumuis strictus, & cordialis penitus excluditur.

Centesimus nonus effectus est, quod in contrahendis nuptijs sunt conuocãdi amici, prout consanguinei, *l. si donationum, in fin. C. de nup. Tiraquell. in tract. de pen. temp. ant relax. causa* 22. *nu.* 75. *Cyrill. Fulgeon. in summa crim. in tit. de penis*, §. 3. *num.* 17. *qui hunc effectum dicit esse priuilegium amicitiæ*.

255

Centesimus decimus effectus est, vt amici vulnera reputentur meliora, quam oscula, & voluptates inimicorum, *vt supra in praelud. nu.* 22. & voluerunt *Damoder. in encheir. parium, aut similium iuris, in verb. amicus factus, il* 2. *in fin. Roman. singul.* 678. *Corrad. Brun. in tractat. de haeret. lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 9. *in* 11. *tom. tract. diuers. par.* 2. *cart. mihi* 299.

256

Centesimus vndecimus effectus est, quod actus præsumitur deliberate factus, vbi fit conuocatis, & interuenientibus amicis, *Bartol. in l. gerit, column.* 3. *versicul. quaero quid si, ff. de acquirend. haeredita. & ibi etiam caeteri scribentes, idem Bartol. in l. final. ff. de testament. Ias. in l.* 1. *in lectura Ticinen. colum.* 5. *versic. & non obstat, & in lectura Patauina, colum.* 3. *versicul. non obstat, C. de summa Trinit. & fide Cathol. Tiraquell. in tractat. de penis temper. causa* 22. *nu.* 79.

257

258 Centesimus duodecimus effectus colligitur ex dictis *per Sec. iun. in consil.* 27. *num.* 17. *lib.* 2. quem refert, & sequitur *Rimmald. consil.* 108. *num.* 63. *lib.* 2. qui dixit quòd contractus, & obligatio facta per amicum de re, & negotio spectante ad amicum, censetur facta gratia, & contemplatione ipsius amici, & ipse contrahens intercessisse tanquam fideiussor, &

259 pro hac conclusione, & effectu optime confert illa communis, & recepta conclusio, scilicet, quod licet aliquis se obliget insolidum cum eo, & constituat se principalem debitorem cum eo, ad quem principaliter negotium spectat, nihilominus is talis obligatus semper habetur, & reputatur pro fideiussore, *Cornel. consil.* 124. *lit. C. lib.* 1. *Decian. consil.* 49. *num.* 16. *lib.* 2. *Rol. a Valle consil.* 64. *num.* 5. *lib.* 1. *Marsil. singul.* 109. *Cumia super ritu istius Regni, cap.* 6. *num.* 96. *Paul. de Castr. consil.* 331. *num.* 1. *lib.* 1. *Laurent. de Pinu consil.* 71. *num.* 4. *Rom. consil.* 114 *num.* 1. *Rim. consil.* 150. *num.* 23. *Odd. consil.* 41. *num.* 14. *lib.* 1. *Duen. reg.* 335. *in* 9. *lim. Sim. de Prat. cons.* 153. *num.* 25. *lib.* 1.

Principalis

260 Centesimus decimus tertius effectus amicitiæ est, vt ex ea colligi possit quænam fuerit voluntas testatoris in eius dispositione, *l. si seruus plurium*, §. *fin. ff. de lega.* 1. *l. penult. ff. de aliment. & cibar. legat. l. nemo dubitat*, §. *frater, ff. de haered. instit. Vasq. in tract. de success. progressu, lib.* 1. §. 6. *num.* 14. qui hos prædictos textus ad hoc allegat, & ponderat, *Sim. de Prat. in tract. de interpret. vlt. volunt. lib.* 1. *interpr.* 2. *dub.* 2. *solut.* 4. *nu.* 4. *Alberic. in d.* §. *fi.*

261 Centesimus decimus quartus amicitiæ effectus sumitur *ex text. in c. de indityt*, 3. q. 3. vbi habetur quod in nostris negotijs semper debemus quærere amicorum consilia *Tiraq. late in tract. de penis temper. causa* 22. *nu.* 76. vnde *Salomon cap.* 25. *prouerb.* scriptum reliquit *Causam tuam tracta cum amico tuo, & secretum tuum extraneo non reuelet*, & iterum *c.* 27. *Vnguento, & varijs odoribus delectatur cor, & bonis amici consilijs anima decoratur*.

262 Centesimus decimus quintus effectus est, quod licet per superuenientiam liberorum reuocetur donatio iuxta *tex. in l. si vnquã, C. de reuocan. donat.* attamen si donatio reperitur facta

263 valde amico ob talem superuenientiam filiorum non reuocabitur, *Soc. cons.* 39 *col. fin. lib.* 3. *Tiraquell. in repet. dictæ legis si vnquàm, in verbo liberis, num.* 95. *& seq.* vbi conatur hanc sententiam varijs medijs comprobare, & etiam *nu.* 105. *&* 107. vbi dicit quod attenta qualitate rei donatæ remitti debet arbitrio boni viri, & sic iudicis an verisimiliter esset donaturus si de filijs cogitasset tempore donationis: Hunc tamen effectum puto esse verum in re parui momenti, &c.

264 Centesimus decimus sextus effectus est, quòd si clericus incepit rixam, in qua percutiatur, vel male tractatur, propter quod ipsius amici indignati (præter conscientiam suam, illum talem male tractantem clericum occidant, vel mutilent, ille clericus erit irregularis, cum culpa sua eueniat tale homicidium, secus si occidens non esset amicus clerici, Scribentes omnes, & præsertim, *Ancher. in cap. Petrus, num.* 4. *de homicid. volunt. vel casuali allegat, cap. significasti eod. titul. & l.* 1. §. *cum arietes, ff. si quad. pau. fe. di. & l. quoniam Alexandrum, C. de adult. & l. quoniam multa ad l. Iul. de vi publ. Marian. Soc. iun. in c. ad audientiam, nu.* 239. *de homic.*

265 Centesimus decimus septimus effectus amicitiæ est, quod licet alias legata facta a testatore non cogitante de posthumo non consetuentur legatarijs, sed reuocentur per natiuitatem posthumi, iuxta terminos *Authen. ex causa, C. de*

266 *liber. prater.* si tamen talia legata testator reliquerit suis amicis, non reuocarentur, *Tiraquel. in repet. l. si vnquam, in verbo liberis, nu.* 95. *ver. id quod etiam, C. de reuocan. donat.* vbi dicit quod licet *Bald. & Corne. in Authen. praeterea, C. de liberis praeteritis* dicant hoc procedere, & habere locum in legato facto consanguineo, attamen ex quo ipse *Bal.* mouetur ad ita dicendum *per tex. in l. cum aliena, C. de legat.* & quia dispositio illius textus trahitur ad amicos, secundũ *Gulielm. de Cuneo, Paul. de Castr. & Ias. ibi*, & expresse voluit *Barbat. in repet. cap. Raynaldus, de testa-*

testament. ideo est dicendum vt etiam trahantur ad amicos dicta *per Bald.*

Centesimus decimus octauus effectus est, 267 vt in dubijs iudex, quando ex qualitate facti est dubius cui parti debeat applicare animum suum, si hinc inde extant coniecturę, ac diuersę Doctorum opiniones, tunc potest in fauorem amici inclinare, & pronuntiare, quod cōmuniter dicitur in dubijs pro amico *DD. in c. inuitatis de constit. Rot. Roman. titul. de rescriptis, decis. 55. Abb. in c. 1. in fin. de constit. Caphal. cons. 76. num. 1. volum. 1. Sal. in l. 1. C. ad leg. Cornel. de Sicar. Ancher. iun. in quaest. familiar. lib. 3. q. 72. nu. 42. author. incertus, in tract. de commun. opin. c. 8. nu. 46.* licet in hoc contrarium videatur tenere *Io. Segur. Dauil. in direct. iud. ecclesia. p. 1. c. 14. nu. 23.* dum dicit, quod iudex non est tutus in conscientia, si dubius in veritate opinionum, iudicat pro amico, ad quod allegat *Nauarr. in relect. c. si quis autem, num. 130. de penit. dist. 7. &* 268 *Adrian. in quolibet. quaest. 6. artic. 2.* nihilominus tamen a priori opinione non esse recedendum semper putaui, vltra quod omnes fere Scribentes recensent hunc effectum in diuersis, sed caueant iudices ne propter passiones, & partialitates reddantur dubij, & propterea possint pro amicis pronuntiare, quia tunc ita pronuntiando nullatenus sunt tuti in conscientia, sed tunc iudex dicitur tutus in conscientia, quādo rationes sunt ęquè dubię, seu ęquè probabiles pro vtraq; parte, sic libere potest in fauorem amici inclinare, & pronuntiare, & ita intelligitur hic effectus.

Centesimus decimus nonus effectus est, 269 quod quis dicitur potentior propter amicos quos haber, *Abb. in cap. super eo in 3. not. de test. vbi etiam Bald.* dicit quòd potentia amicorum facit hominem excellentem, *Tiraquell. in tract. de penis temper. aut relax. causa 22. num. 82.* qui asserit quod apud Scitas is ditissimus reputabatur, qui certissimos, optimosque habebat amicos, quod ante eum scripserat Lucianus, ad quod bene facit quod *Plutarcus, & Aristoteles in moralibus* dixerunt, scilicet, quòd, *amicus igni, & aqua est necessarius, & Plutarcus in Trucul.* scripsit, *Vbi amici, ibi opes,* & est versus.

Vtilius Regno est meritis acquirere amicos

Quod considerantes multi tum ex Nostra- 270 tibus iuris professoribus, tum etiam ex alienis dixerūt, quod vtilius est habere amicos, quàm aurum, & argentum, & quod hoc nobis magis expedit quam augere pecunias, ita *Alber. in l. Teopompus, ff. de dote praeleg. Io. Dilect. in tract. de arte testan. tit. 3. cautel. 11. nu. 1. Petr. a Plaz. in epitom. delict. c. 43. num. 1. ver. cuius glosa Camill. Borell in repet. pragmat. odia litium, §. 1. glos. 3. num. 108. & 109.*

Centesimus vigesimus effectus est, vt ami- 271 cus possit iure optimo seruum amici sui in fugam constitutum vendicare absq; eo quod incidat in illud Senatusconsultum, quo cautum est, neminem posse seruum in fuga constitutum vendicare, *l. quod saepe, §. si quis amico, ff. de contrahend. empt. a Plaz. dict. cap. 43. num. 6. ver. vndecimo.*

272 Centesimus vigesimus primus amicitiae effectus est, quod sicut consanguineus, qui ab intestato occiso succedit, potest necem defuncti vindicare, & haeredi scripto praefertur, ita etiam amicus maxima amicitia coniunctus, si accusationem super nece defuncti vindicanda praeponere voluerit, *Petr. a Plaz. eodem cap. 43. num. 7. in fin.*

Centesimus vigesimus secundus effectus 273 est, quod si amicus meus reperiatur occidisse meum inimicum, praesumitur, quod illum occiderit mandato meo, nisi ex parte mea probatum fuerit, tale delictum fuisse commissum me contradicente, *cap. Petrus de homic.* illud inducendo à contrario sensu, *Menocch. late cons. 788. num. 2. & 8. lib. 8. ad quod allegat Bart. in l. 1. §. fin. ff. quod vi, aut clam, Roman. in l. de pupillo, §. si quis ipsi pratori, num. 6. ff. de oper. nou. nuntiat. & ibi etiam Alexand. num. 24. eundem Alexand. in l. 1. num. 24. C. ne lice peten. Butr. in cap. fin. de praesumpt. Dec. cons. 224. in fin. Marsil. consil. 132. per totum, Decian. cons. 88. num. 1. ver. tamen ista, lib. 3.* & licet multi ex praecitatis DD. loquantur in famulis, & consanguineis, nihilominus idem omnino est dicendum de amicis, cum amici ex multis effectibus supra relatis appareat quod amant amicum, quàm consanguineos, & quo ad seruos, dico quod hoc praesumitur de seruis, qui vt plurimum sunt personae viles, infames, & abiectae conditionis, & parum, aut nihil amant suos dominos, vt experientia docet, imò potius illos odio prosequuntur, iuxta illud vulgatum, *quot famuli tot hostes,* & ad hoc bene conferunt dicta per *Corsett. in add. ad reper. Felyn. in verb. delictum commissum.*

274 Centesimus vigesimus tertius effectus amicitiae est, quod si reperiatur interpositum decretum iudicis in contractibus minoris, nec appareat de causae cognitione, si tale decretum fuit interpositum in praesentia consanguineorum, amicorum pupilli, qui amici asserunt, & affirment quod contractus celebrandus, sit vtilis ipsi pupillo, praesumitur tunc cum causae cognitione fuisse interpositum decretum, *Imol. consil. 99. num. 6. Simoncell. in tract. de decret. lib. 1. tit. 1. num. 59.*

275 Centesimus vigesimus quartus effectus est, quod licet officialis non possit recipere dona, vel munera a litiganribus, & illa recipiendo committat Barattariam, & simoniam,

Io. à Fina in reg. iur. in ver. iudex, lib. 3. cart. mihi 217. Parif. de Put. in tract. de syndic. in verbo, corruptio, Gramm. conf. 35. num. 3. Menoch. in tract. de arbit. iud. casu 342. nu. 19. & ego scripsi in meo tractat. de except. ad materiam statuti except. 24. nu. 130. Segur. David. in direct. iud. eccles. lib. 1. c. 14. per totum, attamen si amicus aliquid reciperet ab amico, licet recipiens sit officialis, propter amicitiam excusaretur à prædicto delicto, *Alex. Raudens. conf. 50. n. 528. & seq. lib. 1.* vbi ad hoc adducit certa media.

276

277 Centesimus uigesimus quintus effectus est, quod licet legatum primo loco factum videatur legatario ademptum, si res legata iterum alteri legetur sub commemoratione primi, & sic secundus, & non primus illud consequitur, *Cy. & Bar. in l. re coniuncti, ff. de lega. 3. Mantica in tract. de coniect. vltim. volunt. lib. 12. tit. 4. num. 9.* attamen si res primo loco legata tepet ar valde amico testatoris, non præsumitur ei sublatum, sed quod ipse primus insimul cũ secundo legatario rem inter se diuidãt, quia censetur eis simul, & coniunctim fuisse legatum, iuxta *tex. in l. si pluribus, ff. de legat. 1. & in l. coniunctim, de legat. 3. & in §. si eadem res Institut. de legat. & concludit, Mantica d. titu. 4. num. 9.* vbi hunc effectum corroborat varijs medijs.

278

279 Centesimus uigesimus sextus effectus colligitur ex dictis per *scribentes in c. super eo il 2. de test.* vbi dum considerant disparitatẽ, quæ potest esse in matrimonijs contrahendis, dicunt quod disparitas probatur tum ex numero, & qualitate consanguineorum, & affiniũ, tum etiam ex qualitate, & numero amicorũ, hoc idem dixit *Parif. conf. 58. num. 38. lib. 4. Decian. in tracta. crim. par. 1. lib. 3. cap. 5. nu. 15. in vltimis verbis.*

280 Centesimus uigesimus septimus effectus amicitiæ est, vt in electione alicuius officij, vel beneficij eligens possit eligere suum amicum magis, quàm alium nõ amicum stante paritate habilitatis concurrentium, secus si amicus esset magis habilis, & idoneus, quia tunc deberet præferri nullo habito respectu ad amicitiam, *ita Foller. in pract. censuali, in ver. Nicolaus Episcopus, num. 8. cart. mihi 27. & super const. Regni, in tit. de iustit. & iur. in const. speciale nu. 4. car. mihi 109.*

281 Centesimus uigesimus octauus est, quod amicus faciens aliquos actus possessorios in re sui amici, videtur hoc facere iure familiaritatis, & sic ex præcedenti titulo sui amici, *l. qui iure vbi Bart. & alij, ff. de acquir. poss. Alciat. in tract. de præsump. reg. 2. præsumpt. 23. num. 4.*

282 Centesimus uigesimus nonus effectus amicitię est, vt excludat pręsumptionem simonię quotiescũq. quis permutat beneficiũ magnũ cum tenue, nãq; si talis permutatio fiat inter extraneos, præsumitur facta mediante pecunia, secus si inter amicos, *Alex. de Neuo in c. 1. nu. 11. de cler. non resident.* & ad hoc bene conferunt scripta *per D. Flam. Parif. in tract. de confidentia benef. c. 75. per tot.*

283 Centesimus trigesimus effectus est, quod ad substinendam citationem, sufficit, quod copia ipsius citationis sit data amico citandi, qui amicus asserat illam dedisse ipsi citato, & pro hoc aliquid expendisse, quia cõcurrentibus expensis, & assertione amici, citatio reputabitur legitima *Achill. de Gras. dec. 56. in tit. de citat. Lancell. de attentat. p. 2. c. 4. num. 123. cart. mihi 52.*

284 Centesimus trigesimus primus effectus est, vt licet in confectione inuentarii sint citã di creditores hęreditarij, *iuxta tex. in l. fin. §. 1. C. de iure delib.* attũ si ipsi creditores sũt absentes sufficit, vt citentur eius amici, *Io. Coras. in trac. de inuentar. n. 18. inter trac. de success. diuers. car. mihi 455.*

285

286 Centesimus trigesimus secundus effectus amicitiæ est, vt amicitia, & conuersatio habita cum inimicis occisi, vel aliter iniuriati faciat indicium contra talem amicum, ita vt pręsumere faciat quod illum occiderit, vel iniuriauerit animo appensato, & deliberato, *Blanc. trac. de indi. n. 163.*

287 Centesimus trigesimus tertius effectus colligitur *ex tex. in l. fundi, §. itẽ si amicus, ff. de acq. poss.* vbi habetur quod amicus venditoris potest tradere possessionẽ rei venditæ ipsi emptori, & hoc ẽt si ipse vẽditor mortuus fuerit, dũmodo isto casu hæredes non contradicant & ibi gl. dicit quod isto casu amicus habetur loco procuratoris, vel nuntij.

288 Centesimus trigesimus quartus effectus est vt amicus dicatur familiaris, & domesticus amici, & in eo verificentur oĩa, quæ de domesticis scribuntur, *Luc. de Pen. in l. 1. C. de muner. & honor. lib. 10. Carou. super ritu M. C. V. ritu 46. n. 34.* vbi pro argumẽto citat *tex. in l. obseruandum, ff. de off. præsidis, & in l. qui iure familiaritatis, ff. de acq. poss.*

289 Centesimus trigesimus quint⁹ effectus colligitur, *ex textu in l. amicissimos in prin. ff. de excus. tutor.* vbi habeẽ quod parentes solent eligere tutores suis filijs suos amicissimos, quod idem puto esse faciendum per ius dicentes, q̃ in electione tutorum debent eligere amicos parentis, si qui sunt habiles.

290 Centesimus trigesimus sextus effectus est, vt si non adsit is, cui debeat fieri denũtiatio, vt quia dominus sit absens, tunc poterit is, q̃ nouum opus facere habet, denunciare amicis, ita dicit *tex. in l. at qui aliter, §. 1. vers. & si* for-

forte ff. quod vi aut clam.

Centesimus trigesimus septimus effectus amicitiæ est, vt amicus patris prædefuncti possit accusare suspectum tutorem filiorum, *l. is, qui amicitia, ff. de neg. gest.* est tamen verum quod si in tali causa aliquid expendit, illud repetere non poterit, vt dixi *supra effect. 70. num. 206.*

291

Centesimus trigesimus octauus effectus est, vt offendens amicum meo respectu, dicitur mihi fregisse pacem, *Bal. in l. 1. C. de episc. & cler. Fel. in c. repellantur circa finem, de accusa. Blanc. in tract. de ind. nu. 165.*

292

Centesimus trigesimus nonus effectus amicitiæ est, vt amicus possit pacisci pro amico, *Alex. post glos. in l. si vnus, §. 1. ff. de pact. Bertac. in repet. in verb. amicus potest.*

293

Centesimus quadragesimus effectus est, vt amicitia superueniens inter compromissarium, & compromittentem excusat arbitrum ne cogatur ferre sententiam, *Spec. in tit. de arbitr. §. excipitur, ver. item quod inimicitiæ, iuncto ver. sed nunquid excusabitur quod sit Bertac. in reper. in ver. amicitia superueniens.*

294

Centesimus quadragesimus primus effectus amicitiæ est, vt faciat cessare actionem furti, namq; si aliquis accipiat rem amici sui etiam secretò, non propterea erit reputandus, quod illam rem furto subtraxerit, *Specul. in titul. de furtis, ver. quid si amicus Bertac. in dict. repertor. in verbo amicitia facit cessare,* quod secus est in eo, qui occultat laudem sui amici, nam is furi par est, *Rebuff. in tract. de priuil. scholar. priuil. 104. nu. 16. in 18. tom. tract. diuers. cart. mihi 52.*

295

296

Centesimus quadragesimus secundus effectus est, vt citatus a iudice amico sui inimici, non teneatur coram eo comparere, sed eius iurisdictionem declinare poterit, *Bald. in l. 1. C. si a quocunq; præd. potest: Io. de Anan. in cap. cum dilectus circa finem, de accusat. Corsett. in add. ad repert. Abb. in verbo, amico si est factum.*

297

Centesimus quadragesimus tertius, & vltimus effectus est, vt iudex legitime recusari possit, quando aduocatus partis aduersæ esset amicus strictissimus iudicis, coram quo litigatur, vt dicit *Grat. consil. 134. num. 5. lib. 2.* sed in præsenti effectu teneo quòd contraria opinio, vltra quod est communior, sit etiam verior, *Franc. in c. postremo, num. 17. & ibi etiam Innocen. & Dec. de appell. idem Dec. in cap. 1. de offi. iud. ordin. Marant. in pract. p. 6. act. 2. nu. 47. Alb. Mandell. consil. 42. nu. 1. & 2. lib. 1. cum similibus,* quos late adduxi *in meo tractat. de except. except. 24. nu. 112.* Et hoc pro effect. amicitiæ dicta sufficiant.

298

FINIS.

INDEX
TRACTATVS DE EFFECTIBVS
AMICITIAE V.I.D. DON CAROLI DE GRASSIS.

A

I

L

M

N

O

P

Qua-

FINIS. f.94.